Digitized by Google

7
4 M
16

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

7-1-H 13

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRIVM VETERVM SCRIPTORVM, QVI RERVM A GERMANIS PER MVLTAS ÆTATES GESTARVM HISTORIAS VEL ANNALES POSTERIS RELIQVERVNT,

Tomus vnus:

In quo ad Reginonem, Herm. Contractum, Lamb. Schafnaburgenſem, Marianum Scotum, Sigebertum, & Sifridum (quorum quidam è manuſcriptis codicibus ſunt correcti) ſex iam primùm acceſſerunt, antea nunquam impreſſi libelli.

Ex bibliotheca Joannis Piſtorii Nidani D.

Catalogum authorum, qui in hoc volumine comprehenſi ſunt, inuenies poſt præfationem.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

ROM·SOC·IESV·BIBL·SEC·COLL·
BIBLIOTECA NAZ ROMA VITTORIO EMANUELE

FRANCOFVRTI,
Impenſis Claudii Marnii hæredum, Ioannis & Andreæ Marnii & Conſortis.

M. DC. XIII.

Digitized by Google

7.4 M-16

Digitized by Google

ILLVSTRIBVS AC GENEROSIS COMITIBVS AC DOMINIS, D. PHILIPPO ET D. LVDOVICO, PATRI ET FILIO, COMITIBVS IN LEININGEN, BARONIBUS semper liberis in Westerburg, & Dominis in Schauuenburg, &c Dominis suis omni cum obseruantia colendis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

MITTO ad vos, illustres ac generosi D. Comites, volumen vnum, plenum præstantium factorum, quæ veteres Germani, pace, belloque laudabiliter & glorioſe gesserunt. de quo duo mihi præfanda breuiter esse video: primum, quænam facta sit ad superiores editiones accessio, vt de nouo recudendum esse putarem: deinde cur voluerim, vt in hominum conspectu sub clarissimis nominibus vestris appareret. De primo primũ dicam: de altero posterius.

Magnam hactenus operam dedi, vt manuscriptos veteres authores haberem quamplurimos, qui res veterum Germanorum in libris suis consignassent: & simul studium iam statim ab initio meum ad eam rem contuli vniuersum, vt quicquid de eiusmodi libris in manum meam perueniret, foras statim in publicam lucem diuulgarem, ad illustrandam dignitatem gentis nostræ, quæ propter scriptorum inopiam, sæpe etiam ieiunitatem, nullis exculta literis adhuc satis est. Cum itaque VVecheliani hæredes, industrij certe & præstantes Typographi, qui nõ solum possessionum & patrimonij, sed etiam diligentiæ & virtutis acceperunt à socero VVechelo traditam hæreditatem, Turpinum, Reginonem, Sigebertum, & Lambertum, exemplaribus distractis superioribus omnibus, recudere vellent: primum quidem suasi, vt Turpinum tanquam particularis vnius belli narratorem de hac vniuersalium scriptorum societate tollerent, & cum iis coniungerent, quorum studium ad vnam vnius personæ vel seculi complectendam historiam applicatum fuit: deinde ad reliquos tres, vt cæteros omnes apponerent, quorum in eodem argumento labor diligenter versatus & laudabiliter & breuiter esset: quales de impressis scriptoribus Hermannum Contractum esse monui, & Marianum, & Sifridum, & Rollewinckium: tertio in Sigeberto, vt postremi Parisiensis libri, in quo multa veterum editionum menda sublata, & correcti errores essent, exemplum sequerentur. Quæ omnia cum diligenter præstarent, si nihil aliud accederet, tamen putaui magnam illos ab omnibus historiarum veterumque rerum studioſis inituros esse gratiam. Postea vero

Digitized by Google

vt luculentum non illis tantum, ſed omnibus noſtris hominibus ſignum darem voluntatis propenſæ meæ, ad amplificandam veterum Germanorum gloriam; & vt totus liber acceſſione nouarum lucubrationum eſſet lectori commendatior: ego Lambertum illis ex vetuſtiſſimo libro multis locis emendatum, & huius appendicem ſuppeditaui, quæ in meo libro ab Erphesfordenſi monacho comparata non indiligenter erat: & duas Thuringicas hiſtorias conceſſi, quas in Lamberti volumine magna cum diligentia anonymus veteris illius ætatis ſcriptor ex rerum à Landgrauiis geſtarum animaduerſione collegerat; & Landgrauiorum Thuringiæ & Haſſiæ per quingentos annos ductam Genealogiam aſſcripſi: & congregandum cum illis omnibus Paulum Langium Ziticenſis hiſtoriæ explicatorem eſſe iudicaui, ſcriptorem non ineptum, & omnino dignum, qui nonnullo cum Germanicæ hiſtoriæ damno à luce tamdiu videtur abfuiſſe publica, vt nunc à nobis euulgetur. Quibus omnibus ſic conformatus liber eſt, vt plane nouam ſpeciem præ ſe ferat, & nouus pene totus ſit. Cæteri quidem omnes in eodem occupati ſunt argumento, & non ad vnam aliquam vnius gentis vel prouinciæ hiſtoriam, ſed ad res omnes comprehendendas quæ ante & circa eorum ætatem acciderunt, accommodare diligentiam ſuam voluerunt: quanquam tamen illius terræ, in qua vixerunt, & eorum temporum notationibus maxima ſæpe libri pars completa fuit. Solus Langius vnius monaſterij: & reliqui libri poſt Langium, Landgrauiorum tantum in Thuringia & Haſſia res geſtas continent, & in eo totum laborem ſtudiumq; ſuum conſumunt: propterea q; non ita magnam habere cognationem in argumento cum cæteris videntur. Sed profecto, quia aliquot ſeculorum memoriam perſequuntur, & in Germanicas hiſtorias magnam lucem maximumq; fructum deriuant, & in hominum conſpectum hactenus nondum venerunt, planeq; noui ſunt, cõſentire nullo modo potui, vt prætermitterentur: & præſertim de Thuringicis hiſtoriis aliæ erant cauſæ, cur in hoc volumine locum haberent. Nam quia cum appendice Lamberti, quæ res etiam Thuringicas tradit, non inepte conueniebant, & in eodem peruetuſto codice inſcriptæ erant, non vidi cur ego coniunctam inter illos à primo ſcriptore ſocietatem dirimere vellem.

Vt vero ſparſa in duabus poſtremis hiſtoriis Landgrauiorum Thuringiæ familia, in meliore ordine & lumine collocaretur, ex huius & aliorum librorum copia, omnes iſtius gentis principes, tum qui à Ludouico primo Barbato procreati ſunt, tum qui à Iutta Hermanni & à Sophia Ludouici poſtremi filia ſuſcepti liberi, & in illius infuſi hæreditatem, Thuringiam & Haſſiam ad noſtram vſque memoriam tenuerunt, in minutas tabulas contraxi, vnoq; aſpectu contuendos in paucis chartis ſubieci: quod eo feci libentius, quia iam diu de Ludouici primi Barbati origine comparata mihi cum magnis viris controuerſia non parua fuit: vt ſententia mea à viris doctis cognoſci, & ad antiquitatis teſtimonia conferri atque exiſtimari poſſet. Aurelianenſem ducem vel comitem fuiſſe Ludouicum, multi ſentiunt, primarij viri; qui eam à ſe comprehenſam ſententiam non ſolum in animis hominum, ſed etiam in ſcriptis libris proſeminarunt. Ego vel Arelatenſem vel in alia conſimili Gallica gente natum fuiſſe, prorſus arbitror: Aurelianenſem fuiſſe, non video, vnde ille, qui primum ſenſit, animaduertere potuerit: aut quomodo in oculorum ſenſu tam fuerit acutus, vt, quod ante & poſt eum nemo in ſumma luce vidit, ipſe ſolus in temporum ſuperiorum tenebris perſpexerit. Gallicæ hiſtoriæ quibus infiniti pene libri cumulati ſunt, nullum in iſta ætate ponunt Aurelianenſem principem, qui contra Capeticam gentem, vel vrbem, vel ditionem Aurelianam poſſideret. Arelaten-

Digitized by Google

latenſes vero & Guilhelmos duos aperte non ſemel nominant, iſto eodem tempore, cum in Germaniam profectus Ludouicus noſter dignitate & ditione pulcherrime ad ſummam gloriam floreſcebat. Nam & Guilhelmi Arelatenſis filiam Conſtantiam, ex Blanca Andegaui Comitiſſa boni Fulconis filia procreatam, Robertus Rex Galliæ Capeti filius in matrimonio tenebat: & Guilhelmi illius Arelatenſis ſororem Blancam nuptiis Otho ſibi coniunxerat, Caroli filius, Lotharingiæ Dux, & poſtremus ex Caroli Magni familia relictus princeps: cuius morte tota Carolina gens in Gallia funditus extincta planeque deleta fuit. Inde VVilhelmus ſenior, Guilielmus iunior Arelatenſis, & tandem Guilielmus tertius: deinde Othonis Guilielmi Burgundiæ comitis filia, vxor Arelatenſis VVilhelmi, circa illam ætatem commemorantur. quorum cum & permagnum in libris, & frequens admodum ſit nomen, Aurelianenſium tamen nemo in iſtis annis meminit: nemo vno verbo attigit, & ne quidem Germanicarũ rerum in tota copioſa vetuſtate probatus & grauis hiſtoricus vnus aliquis ſcriptor. tantum abeſt vt Ludouicus fratrem VVilhelmum in Gallia reliquerit, paternæ Aurelianæ ditionis ſub Roberto & Heinrico regibus poſſeſſorem & hæredem. Nam Lazij indiligentis & in his rebus plane ieiuni & inconſiderati ſcriptoris authoritas; quæ ad pingendam ineptam certe ſententiam obducitur, pondus omnino nullum habet: qui vix vnam Germanicam familiam ſine vitio tradidit, qui in iſto argumento & in vniuerſa illa tractatione, nullo cum ſtudio verſari laborem ſuum, & nulla cum cura voluit: &, ne à noſtro exemplo diſcedam, in hac ipſa Aurelianæ gentis explicatione, Andegauenſem & Arelatenſem & Normanicam propagationem miſerabiliter confudit, & cælum terræ miſcuit, ſeq; ipſum in magnã contemptionem proiecit. Sed hæc alio loco, & in peculiari epiſtola docebo multo copioſius, & oſtendam ſtare illam de Aurelianenſibus regulis ſententiam non poſſe: tanquam quæ nullo teſtimonio firmata, nullis rationibus ſtabilita, fulcire ſeipſam cõtra ſcriptorum clariſſimam lucem non queat. Satis iam ſit, quid ego de hac re ſentirem, in medio proponere ad exacuendam doctorum hominum diligentiam, & ad paulatim iterum antiquandam opinionem, quæ nullis radicibus innixa, longe lateq; progreſſa iam eſſe videtur, & procederet profecto multo longius, niſi gladio vetuſtatis iugulata ſupprimeretur. Qua de cauſa Genealogiam in hoc libro, quanquam propemodum in alieno loco: & primo ſtatim aditu ſententiam meam paucis verbis adſcripſi, ad excitandos illos qui contra me ſentiunt, & ad errorem eripiendum, qui in aliquot libris inſperſus, multorum iam hominum animos occupauit.

Hæc igitur in noſtro volumine iam à nobis præſtita confectaque ſunt. Primum Lambertus ex manuſcripto perantiquo codice, deinde Regino, Contractus, Marianus, Sigebertus, & Sifridus ex impreſſis optimis libris diligenter & magna cum induſtria elegantibus typis deſcripti & in vno volumine conſociati ſunt: poſtea ſex prorſus noui libelli partim ex mea, partim ex Henrici Petrei bibliotheca ad priores libros accreuerunt, qui hactenus nullo loco publicati, iam primum foras proferuntur. Appendix vna, quæ trecentorum annorum hiſtoriam poſt Lambertum explicat: & Compilatio Chronologica è diuerſis Chronicis ab anonymo authore excerpta: & Chronicon Zitizenſe Pauli Langij: & Narratio copioſior de vita & geſtis Landgrauiorum Thuringiæ: & rurſus conciſa de ijſdem & breuis notatio: & tandem Genealogia illorum ex tripartita familia, hoc eſt, ex Arelatenſibus coagmentata & ex Miſnenſibus & Brabanticis principibus, & continuis progreſſionibus ad eos vſque deducta qui hodie viuunt. Horum

Digitized by Google

vero ſex librorum, & eorum etiam præſertim, qui antea impreſſi, nunc recuſi ſunt, nullus eſt qui non authoritatis præſtantia & vbertate fructus, quem de ſe præbet, digniſſimus ſit, vt in manibus & memoria hominum retineatur. Nam in illis omnibus, quantæ res & quam glorioſæ tractantur? quam neceſſariæ ad cognoſcendam hiſtoriam Germanicam? & ſine illis quam multæ res maximæ in tenebris & in caligine iacerent? quæ nunc noſtrorum librorum colluſtratæ lumine, & corroboratæ teſtimonio, & ab obliuione hominum atque à ſilentio vindicatæ, nunquam fortaſſis conſeneſcent, vt ego recte ſtudium meum poſuiſſe videar, quod veteres recudi iuſſi, & nouos cum illis coniunxi: & bene profecto typographi de hiſtoriarum lectoribus promeriti ſint, quod eos omnes à me ſumptos typis ſuis publicarint.

Cur autem ſub veſtris nominibus illos in luce, & in omnium gentium totiuſq; poſteritatis oculis comparere vellem, cauſas vtiſus ſum iuſtas quidem illas & magnas habere plurimas, non temere quæſitas, ſed ſuſceptas conſilio, & ab illis comprobatas, quorum vos amatis conſuetudinem, & magni facitis authoritatem, & laudatis iudicium.

Primum, cum veſtra gens antiquitate generis, & rerum geſtarum gloria, & virtutis ſtudio, cæteris veſtri ordinis clariſſimis hominibus, vel antecellat, vel certe vinci ſeſe in iſto honore non patiatur: quia in noſtris libellis vetuſta Germanorum facta, gloriæ virtutiſque pleniſſima, mandata literis erant, vidi me alienum ab exſpectatione veſtra officioque meo facere profecto nihil, ſi res priſcas veterum admodum antiquorum hominum, ſumma cum laude adminiſtratas, vobis inſcriberem, quorum familia antiquiſſima, multiſque laudibus illuſtrata, & virtutis cumulata infinitis exemplis eſſet. VVeſterburgica ſtirps, quæ veſtræ gentis & dignitatis veſtræ principium eſt, primis illis heroicis temporibus ante omnium librorum memoriam proſeminata, quia inops tum Germania nudaque prorſus à ſcriptoribus erat, originis ipſa ſuæ iam initium recordari non poteſt, quod propter vetuſtatem obſcuratum obliuione, & remotum ab hominũ intelligẽtia, & abſtruſum in tenebris eſt, longinqui retro temporis. Quia tamen neminem, qui non multitudine laudabiliter geſtarum rerum nobilitatus, virtute ſua emituiſſet, veteres in iſto ſplendoris collocabant & amplitudinis gradu: quo antiquior eſt dignitas veſtra, tanto magis conſtat, virtute primum partam, & honeſtis ſtudiis conciliatam eſſe. Quantum certe longiſſime de libris cognoſci memoria generis veſtri poteſt: tanquam ſi in eo ſolo laus omnis florere virtutis & gloriæ deberet: ſic nemo pene gentilitatis veſtræ iam ab infinitis annis fuit, qui non omnibus pacis bellique laudibus abundans, ſeipſum immortali ſempiternaq; memoriæ conſecraret, & ad hanc adipiſcendam illuſtrem præſtantiam, totum ſtudium & vitam vniuerſam ſuam conferret. Inde tot extant VVeſterburgici Heroes, qui magna non ſolum vetuſti generis, ſed etiam excellentium factorum claritate commendati, in ſumma gratia Cæſarum ac Regum, & in omnium honorum ornamentis vixerunt. Multo vero veſtrum antiquiorem ortum eſſe, quam in ſcriptis libris reperiatur, inde perſpicuum eſt, quod vos & ſemper liberi Barones, & inter quatuor primarios Barones tertio loco poſiti per totius Germanici veteris imperij decretum fuiſtis; ad cuius aditum ſummi honoris, nullis tum niſi in illuſtri & antiquiſſima familia natis, patere via potuit. Iam altera Leiningiorum Comitum familia, quæ ad veſtram gentem ex nuptiis acceſſit, quam plena eſt antiquæ & honeſtæ & excellentis gloriæ? quam omni decore & multarum ditionum poſſeſſione, & copia laudum affluens? quantam commemorationem in Germanicis hiſtoriis, quam

incun-

Digitized by Google

incundam habet, quam glorioſam geſtarum à ſe rerum? Itaque quia iſtæ peruetuſtæ duæ & virtutis gloriæquæ laude celebratæ familiæ vobis originem naſcendi dederunt, viſus mihi (ſicut dixi) nihil ſum extra ordinem facere, quod vetuſtarum actionum & cum laude gloriaq; ſuſceptarum tractationem ad vos mitterem. Deinde bona etiam pars horum librorum veſtra propria eſt, & eorum præſertim, qui de Landgrauiis Thuringicis ſcripti, iam primum acceſſerunt. Illi enim quorum de vita confecti libri ſunt Thuringiæ Landgrauij, propinquitate & ſanguine vos attingunt: & Ludouici poſtremi, quem Sanctum propter vitam innocenter actam cognominarunt, trineptis, filia Burggrauij Noribergici, in veſtram familiam vni de gentilitate veſtra, Philippo VVeſterburgico collocata, ſtirpem veſtram cum illorum familia conſociauit, vt nihil dicam, multa in his libris eſſe Leiningiorum Comitum, multa etiam maiorum veſtrorum inſcripta magnæ fortitudinis ſummæque prudentiæ exempla, quæ à vobis recognoſci operæpretium eſt. Et quanquam iſthæc omnia non eſſent, quæ tamen ampliſſima ſunt: vos ipſi certe veſtris non tenuiter adumbratis, ſed clariſſime expreſſis admodum luminoſis virtutibus, ſtudium meum ſic excitaſtis, vt de inſcribendo vobis libro aliquo iam diu cogitarim. Vidi ipſe cum in arce veſtra Leiningenſi vobiſcum eſſem, quantam operam quantumque ſtudium ponereris, vt maiorum veſtrorum eſſe ſimilimi, hoc eſt, vt in omni virtutis genere, veſtris æqualibus antecedere, & ea quæ accepta ab antiquis progenitoribus, glorioſe viuendi exempla, vos nouis veſtris factis accumulaſtis, poſteritati propagare poſſetis. Quã alacritatem veſtram non excitandam aut amplificandam, (eſt enim per ſe maxima) ſed laudandam noſtris hominibus eſſe iudicaui: vt multi veſtri ordinis, cum excellentem veteris gloriæ effigiem in vobis aſpicient, ad illam virtutis formam, quæ in vobis lucet, multorumque annorum exercitatione perfecta iam eſt, frequenti cogitatione animum mentemque ſuam cõformarent, & in illuſtri veteri, trita à maioribus veſtris & ſignata via, pedes veſtro exemplo ponerent. De cæteris veſtris clariſſimarum virtutum ornamentis dicam hoc loco nihil: dicam vnum tantum verbum, de incredibili humanitate, quam in iſto ſplendore iſtaq; præſtantia honoris veſtri, tamen erga omnes etiam inferiorum ordinum homines exercetis: quæ ſola virtus, quo magis in vobis eminet, tanto plus meretur, vt laudata vehementer ab omnibus & multis in libris inſcripta, ſempiternam apud omnium inſequentium ſeculorum poſteritatem relinquat ſuauitatis amplitudiniſque ſuæ memoriam. Mihi certe, quanta & quam illuſtris eſſet, in meipſo luculenter oſtendiſtis: & illud impetraſtis, vt quantum non ſolum ego vobis deberem, ſed etiam quouſque effuſa tota copia humanitatis veſtræ, quam late vniuerſa pateret, de multis indiciis cognoſcerem. Promiſi quidem tum ſtatim ſi vos manum porrigeretis, ſi veſtrum auxilium interueniret, ad dandam aliquam animi mei ſignificationem, libellum me de familiæ veſtræ vetuſtate & gloria magno ſtudio confecturum eſſe: in quo appareret, quid à maioribus veſtris geſtum, quid adminiſtratum à vobis, quid ſingulis ætatibus ad ſuperiorum annorum dignitatem de fortunæ ornamentis adiunctum eſſet: quomodo cõtinuis progreſſionibus ſtirps veſtra iam à multis annis ad vos vſque proceſſiſſet, non quidem à primo principio originis veſtræ, quod diximus vetuſtate ſic obſtructum, & prorſus inuolutum eſſe, vt nulla diligentia perueſtigari, nulla intelligentia comprehendi queat: ſed inde ab eo tempore, quoad longiſſime in annalium monimẽtis reſpicere, & in ſcriptorum commentarijs, & in teſtimonijs literarum poſſumus. Sed quia ad rem iſtam perficiendam hactenus occaſio ſeſe nulla certa nobis oſtendere voluit, neque videbam, quan-

Digitized by Google

do ſe daturam tandem eſſet: omnino vero cupiebam, vt voluntatis erga vos meæ ſignum publicum haberetis, viſum eſt, hos libros, cum in lucem à me proferrentur, conſecrare vobis, vt indicium obſeruantiæ meæ, & teſtimonium voluntatis, & veſtræ viciſſim erga me gratiæ tanquam cuſtos eſſent.

Tot igitur de cauſis, vt videtis, hoc volumen vobis dicatum & traditum in veſtram tutelam fuit: & nunc ſub nominum auſpiciis veſtrorum totam Europam fortaſſe percurret. Quod ne egre feratis, & vt me gratia, librum vero patrocinio veſtro complectendum putetis, infinitum in modum vehementer certe peto, quod à libentibus vobis, pro incredibili clementia, diuinaque propemodum humanitate veſtra, me non difficulter impetraturum eſſe, plane cõfido. Nec enim habeo cur de vobis dubitem: quorum humanitas reliquis in vobis ſummis virtutibus clariſſime prælucet, & gratia perſpecta mihi iamdudum eſt. quam quia anteà multis argumentis teſtatam notamque feciſtis, iam credo ex huius libri dedicatione multo futuram eſſe illuſtriorem: præſertim cum ad animum meum, cum ad conſiderationem conſilij mei reſpicietis, quod cepi: & cum dignitatem veſtram huius voluminis inſcriptione nihil dedecorari ſentietis.

Deus Opt. Max. pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, vos ambos in ſplendore veſtro, & in rerum omnium optabilium poſſeſſione diutiſſime conſeruet, omnibus maximis circumfluentes florentiſſimæ fortunæ copiis. Ex Caroli caſtro Turilacenſi, Calend. Auguſti, anno CIↃ IↃ XVIIC.

V. Gen. & Clem.

Obſeruantiſſimus
Iohannes Piſtorius
Nidanus, D.

Digitized by Google

CATALOGVS AVTHORVM, QVI IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

I. Regino abbas Prumienſis. Pag. 1
II. Hermannus Contractus, comes à Veringen, monachus ad S. Gallum p. 85
III. Lambertus Schafnaburgenſis, Hirsfeldenſis monachus, ex peruetuſto manuſcripto libro correctus p. 149
IV. Appendix ad Lambertum iam primum excuſa, ſcripta quondam ab Erpheſfordenſi monacho p. 253
V. Marianus Scotus, monachus Fuldenſis p. 266
VI. Dodechini abbatis Appendix ad Mar. Scotum p. 457
VII. Sigebertus monachus Gemblacenſis p. 477
VIII. Roberti de Monte complementum ad Sigebertum ex inſertionibus Galfridi p. 615
IX. Sigefridus presbyter Miſnenſis p. 682
X. Compilatio Chronologica è diuerſis ſummorum Pontificum & Imperatorum Chronicis, anonymi authoris opera ab initio mundi vſque ad annum Domini MCCCCLXXXIV deducta. Ex bibliotheca Henrici Petrei p. 705
XI. Epiſcoporum Citicenſis eccleſię hiſtoria, explicata à Paulo Langio monacho, quæ lucem hactenus publicam nondum vidit. Ex bibliotheca Henrici Petrei p. 755
XII. Thuringica hiſtoria de Landgrauiis iſtius prouinciæ, plane noua p. 908
XIII. Breuior notatio de vita, nuptiis, liberis, & obitu veterum Thuringiæ Landgrauiorum, ex vetuſtiſſimo libro deſcripta p. 956
XIV. Genealogia omnium qui vnquam fuerunt, Thuringiæ & Haſſiæ Landgrauiorum p. 961.

Digitized by Google

AVTHORVM HVIVS VOLVMINIS VITÆ EX TRITHEMIO ET GESNERO.

REGINO.

REGINO *abbas Prumienſis cœnobij, in diœceſi Treuerenſi, ordinis ſancti Benedicti, natione Teutonicus, vir in diuinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus: inter doctores Germania & Gallia ſuo tempore facile obtinuit principatum. Scripſit magnæ autoritatis opuſcula: de quibus ego tantum reperi ſubiecta. Ad Alberonem primum Epiſcopum Metenſem, à natiuitate Chriſti vſque ad annum eiuſdem* XCVIII, *continentem præcipue geſta Francorum & Germanorum, ſcripſit hiſtoriam ſeu Chronicam, lib.* X. *De diſciplina eccleſiaſtica lib.* II. *De cæteris nihil adhuc vidi: Scripſit autem præfatum opus, quod prænotatur De eccleſiaſtica diſciplina & religione Chriſtiana, iubente Rathbodo Archiepiſcopo Treuerorum: quod ex decretis ſanctorum Patrum & generalium Conciliorum in duobus libris comportauit, & in nongenta ferme capitula per rubricas ex more luculenter diſtinxit. Claruit ſub Arnoldo imperatore, anno Domini* DCCCCX. Trithemius.

HERMAN. CONTRACT.

HERMANNVS, *qui dicebatur Contractus, monachus cœnobij S. Galli, ordinis diui patris Benedicti, natione Teutonicus, filius Comitis de Veringen in Sueuia, vir in diuinis Scripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis vniuerſaliter doctiſſimus, philoſophus, poeta, aſtronomus, rhetor, & muſicus, nulli ſuo tempore ſecundus; trium linguarum, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ, peritiſſimus. Scripſit carmine & proſa multa præclara volumina: de quibus ego tantum reperi ſubiecta: videlicet De muſica, lib.* I. *De monochordo, lib.* I. *De ſex ætatibus mundi, lib.* I *De compoſitione aſtrolabij, libr.* III. *De vtilitate aſtrolabij, lib.* I. *De eclipſibus, lib.* I. *De computo, libr.* I. *De quadratura circuli, libr.* I. *De conflictu rhythmomachiæ, lib.* I. *De phyſionomia, lib.* I. *Vitas plurium ſanctorum, lib.* I. *Hymnos & proſas varias. Compoſuit etiam dulci & regulari melodia Cantus & proſas pulcherrimas, è quibus eſt illa de beata virgine Maria dulciſſima, Saluе regina: &, Alma redemptoris mater, & cætera, quarum copioſus eſt numerus. Tranſtulit etiam nonnulla Græcorum philoſophorum & Arabum aſtrologorum volumina in Latinum. Membris fuit inxta nomen ſuum contractus: ſed ſemper in gratiarum actione perſeuerans. vnde & per beatam virginem Dei genitricem interius mirabiliter conſolari & illuſtrari meruit. Claruit temporibus Henrici Imp.* II. *anno Domini* MXI. Trithem.

LAMBERT. SCHAFNAB.

Claruit his temporibus Lambertus monachus Hirſfeldenſis in Buchonia ſylua, quæ eſt inter Haſſiam & Duringiam, Magontina diœceſis, vir valde eruditus: qui inter cætera ſcripſit Chronicon monaſterij Hirſfeldy, breue quidem, ſed non inutile. Et de geſtis regum, Principum, ac Imperatorum à tempore Caroli Magni vſque ad annum Domini MLXXVII, *(quo etiam ipſe vixit) hiſtoriarum volumen vnum inſigne, & iucunda lectionis & alia multa mihi incognita.* Trithem. Chronic. lib. I. LAMBERTI *Schafnaburgenſis hiſtoria (quæ hactenus ἀνέκδοτος legebatur) de Germanorum rebus præclare olim geſtis: itemque rerum aliarum fere memoratu digniſſimarum perbreuis & admodum iucunda annotatio, ab exordio mundi repetita, Tubingæ prodyt ex officina Morhardi* 1533, *in* 8, *cum Indice.* Geſner. Biblioth. *Nondum vidi à Germaniæ ſcriptoribus eo argumento quidquam diligentius eſſe compoſitum. tametſi quædam admiſcuerit de priuatis rebus, indigna poſterorum memoria.* Phil. Mel. in præfat. ad Gaſp. Churr.

MARIANVS SCOTVS.

MARIANVS *monachus Fuldenſis, ordinis ſancti Benedicti, natione Scotus, vir in diuinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, hiſtoriographus & computiſta inſignis, patriam ſuam relinquens, venit in Germaniam pro Chriſti amore peregrinus: & primum Coloniæ ad Sanctum Martinum monachus factus, & ſolitudinis deſiderio incluſus, duobus annis ibidem manſit. Poſtea vero ad Fuldam translatus,* XII *annis ibidem incluſus manſit, donec tandem propter eruditionem & ſanctitatem iuſſu Epiſcopi Moguntini & abbatis Fuldenſis ad Moguntiam tranſmigrans, annis* XVII *apud ſanctum Martinum denuo ſtans incluſus, in magno ab omnibus honore habebatur.*

bebatur. Scripsit ab initio mundi vsque ad sua tempora Chronicam insignem, lib. III. De concordantia Euangelistarum lib. I. De computo quoque lib. I. & quadam alia. Moritur sub Henrico IIII, anno MLXXXV, Indictione IX, etatis sue anno LVIII: & Moguntiæ apud S. Martinum in maiori Ecclesia non sine sanctitatis opinione sepelitur. Trithem.

DODECHINVS.

DVDECHINVS presbyter ecclesiæ in Longenstein, natione Teutonicus, vir in scripturis sanctis longa exercitatione doctus, & in disciplinis secularium literarum sufficienter instructus: ob spem æternæ retributionis cum multis aliis sub Conrado Imperatore III, Hierosolymam profectus, cum Sarracenis nauali prælio sæpe dimicantibus, magna deuotione & constantia pro fide Christi clarus effulsit. Reuersus autem in patriam, petente Cunone abbate Montis S. Disibodi, tunc ordinis nostri, scripsit satis eleganti sermone in modum epistolæ siue libelli eandem peregrinationis historiam, lib. I. Epistolarum ad diuersos, lib. I. & quadam alia. Claruit sub Conrado Imperatore tertio, anno Domini MCXL. Trithem.

SIGEBERTVS.

SIGEBERTVS monachus Gemblacensis, ordinis S. Benedicti, natione Gallicus, vir in diuinis scripturis à iuuentute sua studiosissimus & multum eruditus, atque in secularibus literis nulli suo tempore in Leodiensium territorio secundus, carmine exercitatus & prosa. Scripsit vtroque stylo multa volumina, quibus nomen suum transmisit ad posteros. Reprehenditur autem in eo, quod Henrico Imperatori, Romanæ Ecclesiæ persecutori & rebelli, adhærens, contra Gildebrandum Gregorium septimum papam literas & opuscula scripsit, quæ suum propositum non decebant. Quid vero scripserit, in fine illustrium virorum aperte declarauit. Cum in cœnobio S. Vincentij Metensi ad instruendos pueros esset positus, scripsit heroico metro Vitam S. Theodorici episcopi, lib. I. Passionem S. Luciæ metrice, lib. I. De translatione eiusdem, lib. I. Vitam Sigeberti regis, lib. I. Passionem Thebeorum, lib. I. Vitam S. Guiberti, lib. I. Gesta abbatum Gemblacensium, lib. I. Vitam S. Maclouij, lib. I. Vitam S. Theobardi, lib. I. Cõtra papam Gregorium, lib. I. Apologiam ad Imperatorẽ, lib. I. Contra epistolam Paschalis papæ, lib. I. In ecclesiasten heroico metro, lib. I. Historiarũ post Eusebium, lib. I. De illustribus viris, lib. I. De cõputo ecclesiastico, lib. I. Sermonum quoque, lib. I. Epistolarum ad diuersos, lib. I. Alia etiam post hæc edidit, quæ cum supra scriptis opusculis non signauit. Claruit temporibus Henrici Imperatoris tertij, regis quarti, anno Domini MCX. Chronicam suam perduxit vsque ad annum MCXI. Trithemius.

ROBERTVS MONTENSIS.

ROBERTVS monachus cœnobij S. Remigij in diœcesi Remensi, ordinis diui patris Benedicti, natione Gallicus, vir in diuinis scripturis sugi studio exercitatus, & secularium disciplinarum non ignarus, ingenio clarus, & apertus eloquio. Scripsit nonnulla ingenij sui opuscula, quibus nomen eius posteritati innotuit. E quibus ego tantum vidi gestorum in terra sancta per Christianos tempore Vrbani secundi contra infideles historiam insignem, lib. X. De aliis nihil vidi. Claruit sub Henrico quinto, anno Domini MCXX. Trithem. Robertus Montensis abbas, patria Nortmanus, addidit ad Sigeberti Gemblacensis Chronicon annales centum fere annorum; & scripsit bella Christianorum principum, lib. VIII. Acta conciliorum, lib. I. De sua temporibus, lib. I. Claruit anno Domini MCXII. Epitome Biblioth. Gesn.

SIFRIDVS.

DE SIFRIDO nihil habemus aliud, quam quod Gesneri Epitome tradit, eum fuisse presbyterum Misnensem; & Compendium historiarum, quas à creatione mundi vsque ad annum Domini MCCCVII. deduxerit, à Georgio Fabricio cum Annalibus Misniæ, Lipsiæ esse editum anno MDLXIX. Fabricius in præfatione Annalium Misniæ; Annalibus Misniæ, inquit, hunc adiicere auctorem placuit; & quia Misnensis fuit, & argumentum meo non valde dissimile tractauit, & quia temporum suorum vir non indiligens. vixit enim ante annos ducentos & sexaginta duos. Excerpsi ex illius libris hæc Epitome, quæ ad nostrum propositum visa sunt aptissima, & quæ aut in aliis non inueniuntur, aut certe commemorantur breuius vel obscurius. Nam post creationem mundi in suo opere ea recenset, quæ in libris sacris traduntur, & historias

addit ecclesiasticas sanctorum, quæ apud scriptores veteres Græcos & Latinos leguntur ornatius & copiosius. Hęc Fabricius.

PAVLVS LANGIVS.

PAVLVS LANGIVS *natione fuit Germanus, Voitlandus, patria Zvvviccauiensis, parentibus natus minime obscuris, iisque (vt scribit) cum maiorum prosapia & insignibus, tum pietate in Deum eiusque sanctos satis nobilibus. In literis bonis (vt apparet) non vulgariter versatus est. Præceptorem suum agnoscit & nominat Trithemium. Ad tempus in Academia Cracouiensi vixit. Tandem ad annos ætatis virilis cum peruenisset, in monasterium ordinis Benedictini, Bozau, prope Zizam, à patria sua paucis miliaribus distans, à parentibus deductus est, anno Domini* MCCCCLXXXVII: *vbi monachatum inuitus quidem assumpsit, & in eo in primo limine impegit; post tamen seipsum vicit, & in statione permansit. Scriptor alias purus & diligens, liberior quidem interdum in narrationibus, satis tamen cautus, dexteritatisq; non vulgaris. Adulta iam ætate in monachatu confirmatus, virus præcipuis & doctus, cum sui ordinis, tum aliis, notus & charus fuit: & id quidem sine dubio ob ingenij sagacitatem & eruditionis præstantiam. Legatus fuit Trithemij abbatis ad collegia & monasteria per totam Germaniam ad omnis generis antiquitates explorandas, consignandas, & ipsi Trithemio referendas; qua legatione fideliter, quantum per ipsum stetit, functus est: & in ea suam ipsius historiam partim auxit, partim emendauit. Hæc ipse de se in hoc libro passim scribit: in quo etiam indicat adhuc anno* MDXX *vixisse. De obitu eius & tota ætate nihil certi affirmare possumus. Quousque historiam suam extenderit; nescimus, colligitur tamen ex narrationis forma, plura ab ipso esse relicta, eumque non in medio alicuius vocabuli, vt exemplar nostrum manuscriptum habet, substitisse. Quæ si ab iis, apud quos hactenus latuerunt, nobis communicentur, fiet nobis & reipubl. literariæ res pergrata. Id ipsum de aliis etiam rerum Germanicarum scriptoribus intelligimus.*

Interim studiosus lector his
fruatur.

REGINO-

REGINONIS MONACHI PRVMIENSIS ANNALES, NON TAM DE AVGVSTORVM VITIS, QVAM ALIORVM GERMANORVM GESTIS, ET DOcte & compendioſe diſſerentes, ante ſexcentos fere annos editi.

EXCELLENTISSIMI INGENII, ET TOTIVS PHILOSOPHIÆ STVDIIS MVLTIPLICITER INSIGNITO, DOMINO ADALBERONI, Epiſcopo Treuerenſi, Regino, quamuis omnium Chriſticolarum extremus, veſtræ tamen ſublimitati in omnibus deuotiſſimus, fidelia mandat orationum obſequia.

CHRONICA, *quæ de noſtris & anteceſſorum noſtrorum temporibus literis comprehendi, veſtræ ſingulari prudentiæ examinanda tranſmiſi, vt veſtro perſpicaci iudicio aut approbarentur aut condemnarentur. Ea autem in duos libellos diſtinxi, exordium capiens à primo incarnationis Dominicæ anno, & cõſummans cæptum opus vſque in præſentem annum, qui computatur à præfata incarnatione Domini nongenteſ. octauus. Indignum etenim mihi viſum eſt, vt cum Hebræorum, Græcorum, atque Romanorum, aliarumq; gentium hiſtoriographi res in diebus ſuis geſtas ſcriptis vſque ad noſtram notitiam tranſmiſerint, de noſtris, quanquam longe inferioribus, temporibus ita perpetuum ſit ſilentium, vt quaſi in diebus noſtris aut hominum actio ceſſauerit, aut fortaſſis nil dignum, quod memoriæ fuerit commendandum, egerint, aut ſi res memoratu dignæ geſtæ ſunt, nullus ad hæc literis mandanda idoneus inuentus fuerit, notariis per incuriam otio torpentibus. Hac itaque de cauſa non paſſus ſum tempora patrum noſtrorum, & noſtra per omnia intacta præterire, ſed ex multis pauca notare curaui, & vbi ad præſentia tempora ventum eſt, ſtylo temperaui, propter quorundam offenſam, qui adhuc ſunt ſuperſtites; latius hæc poſteris exequenda relinquens. Accipite ergo hoc paruum munuſculum ea benignitate, qua deuotione miſſum eſt à mea paruitate. In calce autem obſecro lectorem, vt ſi illi hæc noſtra dicta, qualiacunque ſint, placuerint, & ea ſibi deſcribi voluerit, hanc præfatiunculam nullatenus omittat, quin eam in prima fronte libelli annotari faciat. Gloriam celſitudinis veſtræ multorum vtilitatibus profuturam ſuperna prouidentia diu incolumem conſeruare dignetur.*

Digitized by Google

CHRONICORVM REGINO. NIS AD ADALBERONEM. TREVERENSEM EPISCOPVM,

LIBER PRIMVS.

ANNO imperij Cæſaris OCTAVIANI quadrageſimo ſecundo, Ieſus Chriſtus, filius Dei, natus eſt. Eadem nocte ab Angelis euangelizatur, à Paſtoribus viſitatur, octaua die circunciditur, tredecima die, ſtella duce à Magis adoratur, & myſticis muneribus prædicatur. Quadrageſimo die in templum cum oblatione à parentibus inducitur, à Symeone ſuſcipitur, ab Anna cognoſcitur. Poſt hæc in Ægyptum deportatur, vbi manet vſque ad obitum Herodis.

Anno Dominicæ incarnationis ſecundo, Herodes mittens in Bethlehem, & in omnibus finibus eius, pueros innocentes iugulare præcepit. Deinde in domeſticos arma conuertens multos peremit, dilectam ſibi coniugem Mariamnem interfecit, filios quos ex ea ſuſceperat, Ariſtobulum & Alexandrum in Samaria ſtrangulari iubet, nouiſſime Antipatrum ex Dodyſe natum, incentorem, & inſimulatorem, & omnium malorum inſidiatorem percutit. Poſt hæc miſerabili morte periit, anno Dominicæ incarnationis ſexto, regni vero ſui XXXVI.

Anno Dominicæ incarnationis VII, Archelaus filius Herodis in Iudæa regnat. Dominus Ieſus Chriſtus ex Ægypto reducitur, & propter metum prædicti regis in Nazareth, ciuitatem Galilææ diuertit, ibiq; vſque ad tempus baptiſmi perdurauit.

Duodecimo ætatis ſuæ anno dominus Ieſus Chriſtus Hieroſolymam conſcendit, ibiq; in templo in medio doctorum reſidens, à parentibus poſt triduum inuenitur.

Anno Dominicæ incarnationis XV, Archelaus à Iudæis apud Cæſarem accuſatus, in Viennam vrbem Galliæ exilio relegatur. Regnum Iudæorum inter quatuor fratres eius Herodem, Antipatrum, Lyſaniam, & Philippum diuiditur. Cæſar Auguſtus, poſtquam LVI annis & VI menſibus Romanorum rexit imperium, moritur.

Anno Dominicæ incarnationis XVI, TIBERIVS regnare cœpit, & regnauit annos XXIII.

Anno Dominicæ incarnationis XVI, Pilatus Iudææ procurator à Tiberio dirigitur.

Anno Dominicæ incarnationis XXX, Tiberij autem XII, Ioannes circa regionem Iordanis baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum prædicat, multosq; baptizat, inter quos ipſum redemptorem mundi, qui omnium peccata abluit, aquis Iordanicis tinxit. Poſt baptiſmum Dominus in deſertum ſecedit, XL dies ieiunat. Poſt ieiunium tentatore ſuperato, in virtute Spiritus Galilæam ingreditur, Apoſtolos vocat, regnum Dei euangelizat, multa ſigna & miracula facit.

Anno Dominicæ incarnationis XXXII, Ioannes Baptiſta, Herodiade inſidiante, iuſſu regis Herodis, in carcere capite truncatur.

Anno Dominicæ incarnationis XXXIII, Tiberij autem XVIII, Dominus ſua nos paſſione redemit; XL die poſt reſurrectionem cœlum aſcendit; L die Spiritum paracletum miſit. Matthias in loco Iudæ conſtituitur Apoſtolus. Iacobus frater Domini Hieroſolymorum epiſcopus conſtituitur. VII diaconi ordinantur. Stephanus lapidatur.

Anno Dominicæ incarnation. XXXIV ſecundum Latinos, qui à Ianuario annum incipiunt computare, Paulus cum pergeret Damaſcum, à Chriſto de cœlo vocatur, ſecundum Hebræos, qui à Martio initium anni capiunt, eodem anno, quo dominus paſſus XI menſe, VIII calendas Februarij.

Anno Dominicæ incarnationis XXXIX, CAIVS regnat annos quatuor, menſes V, dies

dies VIII. his ergo X menſibus ſi addamus VI, qui ſuperfuerint LVI annis Octauiani, erunt menſes XVI. Ex quibus, IV detractis, annus integer remanet, qui hoc in loco inſerendus videtur. Herodes Agrippa Iudæorum genti præficitur.

Anno Dominicę incarnationis XLIV, Herodes Tetrarcha cum Herodiade in Hiſpania mœrore periit. Pilatus qui in Dei paſſione mortis ſententiam protulit, ſua ſe manu peremit.

Anno Dominicæ incarnationis XLV, CLAVDIVS regnat annos XIV, menſes VII, dies XXVII. Addamus itaq; his VII menſibus, qui ſupra remanſerunt, fiunt XI, & IX dies his XXVII diebus, erunt XXXVI, id eſt annus, & dies VI, qui huius temporibus adnumerandus videtur.

Anno Dominicæ incarnationis XLVII, Iacobus frater Ioannis ab Herode decollatur, Petrus in carcerem mittitur. Idem Herodes ab Angelo percutitur. Antiochiæ Spiritus diſcipulos alloquitur, *Segregate mihi Paulum & Barnabam in opus ad quod elegi eos.* Agrippa filius Herodis in Iudæa regnat vſque ad exterminium Iudæorum.

Anno Dominicæ incarnationis XLVIII, paſſionis vero XIV, & Claudij IV, Paulus & Barnabas aſcenderunt Hieroſolymam. De hac aſcenſione ſua Paulus ipſe ſcribit ad Galatas, *Deinde poſt annos XIV aſcendi Hieroſolymam cum Barnaba, aſſumpto & Tito, & contuli cum illis*, id eſt cum Apoſtolis, *Euangelium quod prædico in gentibus.* XIV itaque anno paſſionis Dominicæ iuxta conductum Iacobi, Cephæ, & Ioannis, ad gentium magiſterium & Apoſtolatum Paulus profectus eſt, vbi numerus ipſe quem poſuit, recenſendus eſt annorum. Scimus enim Petrum & Paulum Apoſtolos, anno poſt aſcenſionem Domini XXXVIII, id eſt vltimo Neronis anno, paſſos fuiſſe, & beatum Petrum Romæ XXV annis epiſcopalem ſediſſe cathedram. XXV autem anni & XIV, non XXXVIII ſed XXXIX faciunt. Sequitur ergo, vt beatum Petrum eodem XIV poſt Domini paſſionem anno, quo eum Hieroſolymis alloquitur Paulus, id eſt, quarto Claudij anno, Romam veniſſe credamus: ſimulque, ni fallor hac ſupputatione, Paulum eodem quo Dominus paſſus eſt anno ad fidem veniſſe probatur. Eodem anno fames grauiſſima facta eſt, cuius Lucas meminit: & Claudius Britanniam intrauit.

Anno Dominicæ incarnationis LIII, Claudius Iudæos tumultuantes Roma expulit. NERO regnat annos XIII, menſes VII, dies XXVIII.

Anno Dominicæ incarnationis LXI, Feſtus procurator ſuccedit Felici. Paulus vinctus Romam mittitur anno II Neronis.

Anno Dominicæ incarnationis LXIII, Iacobus frater Domini à Iudæis lapidatur. Feſto magiſtratu Iudææ ſucceſſit Albinus, Albino Florus.

Anno Dominicæ incarnationis LXX, Veſpaſianus magiſter militiæ cum exercitu in Iudæam mittitur.

Anno Dominicæ incarnationis LXXII, Romæ Petrus crucifigitur, Paulus decollatur. Sub Neroniana perſecutione coronatur Romæ Proceſſus & Martinian⁹, XLVII qui baptizati ſunt à beato Petro, in cuſtodia Manutij retruſi, Torpes, Marcell. & Apuleius. Alexandriæ Marcus Euangeliſta paſſus eſt VIII anno Neronis; Mediolani Nazarius & Celſus; Geruaſius & Protaſius ſub Amilino præfecto apud Nuceriam; Aquileiæ Hermagoras epiſcopus, Fortunatus diaconus, Felix cum Conſtantia.

Anno Dominicæ incarnationis LXXIII, VESPASIANVS regnat annos IX, menſes X, dies XXII. his IX menſibus additi VII Neronis, fiunt XVII. & his XXII diebus illius XXVII, fiunt L dies, id eſt annus, VII menſes, & XX dies, qui annus hoc loco inſeritur.

Anno Dominicæ incarnationis LXXIIII, regnum Iudææ à Tito ſubuertitur, templumq; deſtruitur. His temporibus Apollinaris epiſcopus à beato Rauenna directus martyrio coronatur.

Anno Dominicæ incarnationis LXXXIIII, TITVS regnauit annos II, menſes II.

Anno Dominicæ incarnationis LXXXV, DOMITIANVS regnauit annos XVI, menſes V. his V menſibus addamus VII Veſpaſiani, completur annus qui hic inſeritur. Huius temporibus Ioannes Apoſtolus Romæ in feruentis olei dolium mittitur, ante portam Latinam, & in Patmon inſulam relegatur, vbi Apocalypſin ſcribit. Flauia

Digitized by Google

Domicilla in Pontianam insulam exiliatur. Anacletus papa tertius post Petrum martyrio coronatur.

Anno Dominicæ incarnationis XC, NERVA regnauit annum I; menses IV, dies VIII. Ioannes Apostolus ab exilio reuocatur, & apud Ephesum Euangelion scribit. Huius temporibus passi sunt Romę Eutyches, Victorinus & Maro apud Amiterninam vrbem, Victorinus apud fratrem Seuerini.

Anno Dominicæ incarnationis XCI, TRAIANVS regnauit annos XIX, menses VI, dies XVI. his VI mensib. si addiderimus Titi II, Neruæ IV, fit annus, qui hoc in loco aptatur: remanent dies XXVIII, qui supra notati sunt.

Anno Dominicæ incarnationis CI, Ioannes Apostolus Epheso requieuit. Traiani temporibus martyrio coronantur Romæ, Clemens papa, Alexander IV post Petrum papa, Quirinus, & filia eius Balbina, Sulpitius & Seruilianus, Domicilla & Seraphia virgines, Nereus & Achilleus, Ignatius Antiochenus episcopus; Hierosolymis Symeon episcopus filius Cleophæ; in Ponto Phocas episcopus.

Anno Dominicę incarnationis CXI, Adrianus regnauit annos XI. Huius temporibus passi sunt Romæ Sixtus papa, Getulius, Sabina, Seraphia, virgines; apud Mesenam ciuitatem Apuliæ Eleutherius episcopus cum Anthia matre; apud Athenas, Quadratus & Aristides clari habentur, Dionysius episcopus Areopagita; apud Tiburnam vrbem Italiæ Symphrosa cum septem filiis.

Anno Dominicæ incarnat. CXXIII, ANTONINVS cognomento PIVS, cum filiis Aurelio & Lucio regnauit annos XXII, mens. III. Iustinus Philosophus claret. Sub Pio episcopo Hermes librum scribit, qui dicitur Pastoralis.

Anno Dominicæ incarnationis CXXV, MARCVS ANTONINVS VERVS, cum fratre Lucio Commodo annis XIX, mense I. Horum & supra dictorum temporibus coronati sunt Romę Anicetus papa, Victor papa, Symmetrius presbyter, Felicitas cum VII filiis, Iulius & Antonius, Eusebius & Pontianus, Peregrinus & Vincentius; apud Sebastem Armeniæ minoris XL martyres sub Agricola iudice; apud Spoletum Concordius; apud Smyrnam Polycarpus episcopus sancti Ioannis discipulus, item Germanicus & Pionius; apud Apameam, Alexander & Gaius; apud Cretæ vrbem Gortynam Philippus episcopus; apud Pergamum Asiæ vrbem Carpus episcopus, Papinus diaconus, & Iustinus Philosophus; apud Lugdunum Galliæ Irenæus episcopus cum multis, Photinus episcopus eiusdem vrbis, & Blandina cum aliis XLVIII. Epipodius & Alexander in Syria, Victor & Corona Mediolani, Faustus Cabillone, Marcellus item in territorio Cabillonensi, castro Trenortio Valerianus, Alexandriæ Tholomæus & Lucius.

Anno Dominicæ incarnationis CXLIV, LVCIVS ANTONINVS COMMODVS, post mortem patris Antonini Veri regnauit annos XIV. Huius temporibus nonnulli passi sunt, quos supra notauimus. Sed idcirco hæc non per ordinem certis imperatorum temporibus exprimere potuimus, quia in quibusdam passionibus sanctorum supra nominatorum, imperatorum vocabula ita confuse posita sunt, vt cum dicas rem sub Antonino gestam, ignoretur, vtrum sub Pio, aut sub Vero, aut sub Commodo actum sit, & cum dicitur sub Lucio, ambiguum sit, vtrum sub Aurelio, aut sub Commodo, aut sub Antonino gestum sit. Ferunt tamen, quod huius temporibus Irenæus episcopus Lugdunensis passus sit.

Anno Dominicæ incarnat. CLVII, HELIVS PERTINAX regnat menses VI.

Anno Dominicæ incarnationis CLVIII, SEVERVS PERTINAX regnauit annos XVII. Clemens Alexandrinæ ecclesiæ pater, & Parthenus Philosophus claruerunt. Narcissus Hierosolymorum episcopus, Theophilus Cæsariensis insignes habentur. Leonides pater Origenis coronatur apud Carthaginē, Perpetua & Felicitas bestiis deputantur.

Anno Dominicæ incarnat. CLXX, ANTONINVS cognomento CARACALLA, Seueri filius, regnat annos VII.

Anno Dominicæ incarnat. CLXXI, MACRINVS regnat annum vnum.

Anno Dominicæ incarnationis CLXXII, MARCVS AVRELIVS ANTONINVS regnauit annos III.

Anno Dominicæ incarnationis CLXXVI, AVRELIVS ALEXANDER annos XIII regnauit.

regnauit. Origenes toto orbe clarus habetur. Huius temporibus coronantur Romæ, Caliſtus papa, Vrbanus papa, Cæcilia virgo, Tiburtius & Valerianus, Calepodius presbyter, Palmatius conſul cum vxore & filiis, & Simplicius ſenator.

Anno Dominicæ incarnationis CLXXVI, MAXIMINVS regnauit annos III. Huius temporibus coronantur Romæ Antherus papa, Pontianus papa; Cæſareæ Palæſtinæ, Pamphilus & Maximinus presbyteri.

Anno Dominicæ incarnat. CXCII. GORDIANVS regnauit annos VI. Origenes in Cæſarea Palæſtinæ Theodorum cognomento Gregorium, & Athenodorum fratres, diuina Philoſophia imbuit.

Anno Dominicæ incarnat. CXCVIII, Philippus cum filio Philippo regnauit annos VI. Hic primus omnium imperatorum Chriſtianus fuit.

Anno Dominicæ incarnationis CCIIII, DECIVS regnauit annum vnum, menſes III. his menſibus adde Antonini Pij tres, Marci Antonini vnum, Helij Pertinacis ſex, fit annus, qui hoc in loco ponitur: remanet menſis I, & dies XXVIII ſuprà notati. Huius temporibus martyrio coronantur Romæ, Fabianus papa, Sixtus papa, Laurentius, Feliciſſimus, & Agapetus diaconus, Abdon & Sennes, Hippolytus & Concordia, Irenæus & Abundus, Cornelius papa, Victoria virgo, Miniates; Antiochiæ, Babillus epiſcopus; Apollonia ciuitate Leacus, Thyrſus & Callinicus; Hieroſolyma Alexander epiſcopus; Nazanzo Trypho; in Ægypto ciuitate quę dicitur Thinùs, Phileas epiſcopus, & Philoromus tribunus cum aliis multis; in Sicilia ciuitate Catanenſium Agatha virgo; in Perſide Polocronius; Babyloniæ & Cteſiphontis epiſcopus Egen; Pamphylię Neſtor epiſcopus; in Corduba ciuitate Parmenius presbyter cum ſociis; apud Circenſem coloniam Marianus & Iacobus; in Tyro, Anatolia & Andet; apud Africam, Nemeſianus & Felix, Rogatianus presbyter & Feliciſſimus cum multis aliis; Antiochiæ Aſclepiades epiſcopus; Alexandriæ, Agatho & Serapion, Arſenius & Dioſcorus cum ſociis ſuis.

Anno Dominicæ incarnationis CCVI, Gallus cum Voluſiano filio regnauit annos II. menſes IIII. Origenes Doctor moritur, & in Tyro ſepelitur.

Anno Dominicę incarnat. CCIX, Valerianus cum Galieno regnauit annos XV. Horum temporibus coronantur Romæ Stephanus papa, Eugenia virgo, Iouinus & Baſileus, Lucius papa, Baſilla, Rufina, & Secũda virgo, Herculianus, Protus & Hyacinthus, Sixtus papa, Valerianꝰ, Nemeſius, Symphronius & Olympius; in Hiſpania vrbe Terragone, Verona Zenon epiſcopus, & contratres, Fructuoſus epiſcopus, Augurius & Eulogius diaconi; Cæſarea Paleſtinæ Marinus & Artemius; apud Africam ciuitatem Tuburno; Lucernariæ Maxima, Donatilla, & Secunda virgo; in territorio Canellitano, vico Miranenſi, Priuatus epiſcopus, Theodorus cognomẽto Gregorius. Cæſareę Ponti epiſcopus virtutum gloria claret.

Anno Dominicæ incarnat. CCXXIIII, CLAVDIVS annum vnum regnat, menſ. IX. his adde quatuor Voluſiani, fit annus, qui hic annumeratur, remanet menſis I. Huius temporibus paſſi ſunt Romæ Felix papa, Marius & Martha coniunx eius cum filiis, XLVII. milites qui baptizati ſunt à Dionyſio papa, Cyrilla virgo; in Terracinis Campaniæ ciuitate, Felix presbyter, & Euſebius.

Anno Dominicæ incarnationis CCXXVI, AVRELIANVS regnauit annos V, VI menſes. Huius temporibus paſſi ſunt Romæ Eutychianus papa, Theodora, Baſilides, Tripos, & Mandalio; Lingonis ſancti Gemini; Loonio ciuitate Conon; Cæſarea Cappadociæ Mannes; apud Prænęſtinam vrbem Agapetus; in ciuitate Salona Anaſtaſius; Auguſtoduno Symphorianus; in territorio Nauarienſi, loco qui dicitur Gentibus, Andeolus ſubdiaconus, Andochius presbyter, Thyrſus diaconus, & Felix; in caſtro Diuione Beniguus presbyter.

Anno Dominicæ incarnat. CCXXXII, TACITVS regnat menſes VI. adde VI Aureliani, fit annus, remanent LXXXVIII dies Floriani: his coniunge XXVIII dies, qui ſupra remanſerunt, fiunt CVIII, id eſt, menſes III, XVIII dies. Adde duos ſuperfluos menſes, faciunt menſes V, dies XVIII. Anatolius Laodiceæ Syriæ epiſcopus clarus habetur.

Anno Dominicæ incarnationis CCXXXIII, PROBVS regnat annos VI, menſes

IV. His adde VI Taciti, & V suprà scriptos, fit annus, remanent III menses.

Anno Dominicæ incarnationis CCXL, CARVS cum filiis Carino & Numeriano regnauit annos II. Horum temporibus coronãtur Romę Chrysanthus & Daria, Claudius & Hilaria vxor eius cum filiis, Iason & Mauro, & LXX milites.

Anno Dominicæ incarnationis CCXLII, DIOCLETIANVS cum Maximiano, & Constantio, & post mortem Diocletiani, MAXIMIANVS cum Seuero, Galerio, & Maximiano, regnauit annos XX. Horum temporibus martyrio coronantur Romæ Gaius papa, Cyriacus diaconus, Largus, & Smaragdus, Apronianus, Papias, & Maurus, Claudius, & Prepedigna cum filiis, Gabinius presbyter, Castulus, Pancratius, Artemius cum vxore & filia, Sebastianus, Marcus, & Marcellianus, Marcellinus presbyter, Petrus exorcista, Tranquillinus, Nicostratus, Zoe vxor eius, Primus, Felicianus, Claudius, Castorius, Victorinus, Symphorianus, Basiliscus, Faustinus, Simplicius, & Beatrix, Tiburtius filius Chromatij, Susanna virgo, Ioannes, Crispus, Genesius, Felix, & Adauctus, Lucia, & Geminianus, Sergius, & Bacchus, Chrysogonus, Saturninus, quatuor coronati, Theodorus, Pontianus, Prætextatus, & Thraso; apud Spoletum Gregorius presbyter, Sabinus episcopus, Exsuperantius, & Marcellus diaconus; apud insulas Parmarias Anastasia; Antiochię Iulianus, & Basilissa; in Hispania, ciuitate Cęsaraugustana, Vincentius diaconus; in Barcinona, Eulalia virgo, Cucufas; apud Gerundam Felix; in Cucumis Iuliana virgo; apud Tyrum Tyrannio, Syluanus, Peneleus, atque episcopi cum innumera multitudine; apud Syrmium Strenum; Nicomedię Petrus, & Lucianus presbyter, Antiochen⁹ Anthimus episcopus, Pantaleon, Ioannes, Adrianus, Dorotheus, & Gorgonius, Eleutherius; Smyrnæ, Irenæus episcopus; in Palæstina, ciuitate Gaza, Syluanus; Mediolanis Victor; apud Illyricũ ciuitate Suscia Quirinus episcopus; apud Tarsum Bonifacius; apud Aquileiam Felix & Fortunatus; apud Cilicíam, Vitus & Modestus cum Crescentia, Lucia virgine; in Britannia Albanus; apud Massiliam Victor; apud Augustam Afra cum matre sua Hilaria in Rhetia; in prouincia Nicęa Bithyniæ Theodora cum filiis, in Hispania, ciuitate Compluto, Iustinus & Bastar fratres; in Sicilia ciuitate Catanensium Euplus diaconus; apud vrbem Italiæ Pergamum Alexander; in ciuitate Chalcedonia Euphemia; in Neapoli Campaniæ Ianuarius episcopus, Beneuentura, Sosius diaconus; Mesenate ciuitate Faustus & Desyderius; in Palæstina Peleus & Nilus episcopi; in Cyzico Fausta & Euilasius; Agauno Mauricius cum sociis; Antiochię Cyprianus episcopus cum Iustina; apud Ægeam ciuitatem Cosmas & Damianus; in Gallia Castro Solodora, quod est super Aralam fluuium, Victorinus; apud Coloniam Agrippinam Gereõ cum sociis; apud Tarsum Probus & Andronicus, in Venusia ciuitate Apulię Felix episcopus, Audax & Ianuarius presbyteri; Suessionis ciuitate Crispinus & Crispinianus; apud Sidonem Zenobius presbyter; in territorio Tiberius, Modestus, & Florentina; in Scythia Mennas; Antiochię Romanus; Alexãdrię Petrus episcopus; in Africa ciuitate Crispina virgo; in Tuscia Barbara virgo; in Hispania Leocadia; Emerita ciuitate Eulalia, & Iulia, virgines.

Anno Dominicæ incarnationis CCXLIII, Huius Constantij temporibus pace ecclesiis reddita, episcopi priuatis sedibus restituuntur, & alia plura Christianæ religioni profutura cedũtur. Inter quæ etiam cœnobium seruorum Dei Treueri inchoatur, cui præscripti principis assensu, inter cõtiguos vrbi muros, Ioannes abbas miræ sanctitatis vir, initia dedit, cuius cœnobij beatus Augustinus in lib. Confessionũ mentionẽ fecit.

Anno Dominicæ incarn. CCXLIV CONSTANTINVS, Constantij ex concubina Helena filius, regnat annos XXX, menses X. his adde tres menses qui supra remanserunt, fit annus, remanet mẽsis vnus. Siluester papa clarus habetur, cuius industria Synodus præclarissima toto orbe terrarum CCCXVIII patrum apud Nicæam vrbem celebratur. Crux domini nostri Iesu Christi à Iuda inuenitur. Sed vt in gestis Romanorũ pontificum legimus, sub Constantio patre Constantini, & Eusebio pontifice Romano eadem crux inuẽta est. Nam ibi ita legitur, Sub huius temporibus, id est Eusebij, inuenta est Crux Christi, V nonas Maij, & baptizatus est Iudas, qui & Cyriacus.

Anno Dominicæ incarnationis CCXCV, CONSTANTINVS cum Constantio & Constante fratribus, annos XXVII, menses V, dies XIII. Horum temporibus Maximianus Treuirorum episcopus clarus haberur. Iacobus Nisibis episcop⁹ agnoscitur.

Antonius

Antonius monachus in eremo moritur. Hilarius Pictauiensis episcopus ab exilio reuocatur. Iulius papa in exilium mittitur. Liberius papa exilio deportatur : reuocatus hæreticis fauet. Felix papa deponitur, & ab hæreticis interficitur. Eusebius presbyter propter fidem catholicam in quodam cubiculo includitur, ibique post VII menses moritur. Dionysius episcopus Mediolanensis apud Cappadociam exilio damnatur. Paulus Constantinopolitanus episcopus ab Arrianis strangulatur. Paulinus episcopus Treuirensis, successor sancti Maximiani episcopi, ob catholicam fidem à Constantio relegatur exilio, & vsque ad mortem etiam vltra Christianum nomen mutando exilio fatigatur. Ad vltimum apud Frigidam defunctus est. inde Treueris reportatur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCX, IVLIANVS regnauit annos duos, menses VIII. His adde VI qui remanserunt, fit annus. Supersunt menses II, & XVIII dies. Huius temporibus coronantur Romæ Priscus presbyter, Priscillianus clericus, Benedicta fœmina, Pigmenius presbyter, Gordianus, Demetria virgo, Ioannes presbyter, item Ioannes & Paulus, Faustus & Dafrosa, in Hostia Hilarianus Hierosolymorum episcopus, Aretina ciuitate Donatus episcopus, Antiochia Theodoricus presbyter.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXV, VALENTINIANVS cum fratre Valente regnauit annos XI. Romæ Damasus papa clarus habetur, Mediolani Ambrosius episcopus insignis habetur. Hilarius episcopus Pictauis moritur, Athanasius Alexandriç vita decedit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXXVII, VALENS cum Gratiano & Valentiniano Valentiniani fratris sui filio, regnat annos IV. Hunni Gothos propriis sedibus pellunt. Gothi Thraciam depopulantur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXXXII, GRATIANVS cum fratre Valentiniano regnauit annos VI. Theodosius à Gratiano Imperator creatur. Synodus CL patrum congregatur vrbe Augusta sub Damaso papa. Theodosius Arcadium filium consortem imperij facit. Maximus in Britannia Imperator creatur, in Gallia apud Lugdunum Gratianum Augustum interfecit, fratrem eius Valentinianum ab Italia expulit. Martinus Turonorum episcopus virtutum gloria fulget. Hieronymus sacrę scripturæ interpres Bethleem insignis habetur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXXXIX, THEODOSIVS, qui Gratiano viuẽte, annos * iam orientem regebat, post eius mortem regnauit annos XI. Maximum Tyrannum quarto ab Aquileia lapide interfecit. Siricius papa Romanam rexit ecclesiam. Hieronymus librum de illustribus viris scripsit. Apud Ægyptum Ioannes Eremita celebratur, qui Theodosio de Tyranno victoriam prædixit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCL, ARCADIVS cum fratre Honorio regnauit annos XV. Gothi Italiam, Wandali atque Alani Gallias aggrediuntur. Corpora Abacuc & Micheæ Prophetarum reuelantur. Innocentius papa Romanam rexit ecclesiam. Sanctus Martinus ad cælestia transit. Seuerinus episcopus Coloniæ Agrippinę clarus habetur. Augustinus episcopus eximius Doctor in Hipponensi ecclesia diuinam philosophiam dogmatizat, Pelagius Britto gratiam Dei impugnat.

Anno Dominicæ incarnationis CCCLXIV, HONORIVS cum Theodosio minore fratris sui filio regnauit annos XV. Alaricus rex Gothorum Romam inuadit anno VII Honorij. Corpora sanctorum Stephani protomartyris, Gamalielis & Nicodemi, Luciano presbytero reuelantur. Bonifacius papa, & Celestinus Romanam regunt ecclesiam. Hieronymus presbyter obiit XII Honorij anno, ætatis autem suæ XCVII libros suos perfecit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCLXX, Theodosius minor, Arcadij filius, regnauit annos XXVI. Valentinianus iunior, Constantij filius, Rauennæ imperator ordinatur. Gens Wandalorum, Alanorum & Gothorum, Africam deuastat. Augustinus episcopus inter ipsas obsidionum angustias migrauit ad Deum. Wandali capta Carthagine, in Siciliam transeunt. Celestinus & Xistus Romanam regunt ecclesiam. Huius temporib. Leo magnus apostolicam obtinuit cathedram, ad quem & ad Pulcheriam Augustam, multa super Eutychetis errorem scribit Flauianus Con-

ſtantinopolitanus epiſcopus, & Eutychetem damnat.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXCVII, MARCIANVS & Valentinianus regnauerũt annos VII. Ioannes Baptiſta duobus monachis caput ſuum manifeſtat. Germanus epiſcopus Vtifrodorenſis, & Lupus Trecaſenis epiſcopus, in Britanniam diriguntur. Poſt hæc Germanus epiſcopus apud Rauennam moritur. Leo epiſcopus Marciano multa fidei dogmata ſcribit. Anatolius epiſcopus Conſtantinopolitanus Eutychetis errorem damnat, & à Leone papa arguitur, quod contra Nicenum concilium, Antiochenam & Alexãdrinam eccleſias ſibi ſubdere voluiſſet. Aetius patricius à Valentiniano occiditur apud Arelatum. Hilarius epiſcopus, doctiſſimus atque præclariſſimus vir, qui vitam ſancti Honorati prædeceſſoris ſui compoſuit, moritur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCV, LEO regnauit annos XVII, huic Leoni Leo papa plurima ſcribit. Theodoritus epiſcopus ciuitatis Cyriæ, hiſtoriam eccleſiaſticam à fine librorum Euſebij ſcribit. Hilarius papa Romanam eccleſiam gubernat. Victorinus, iubente papa Hilario, reuolutionem magni anni deſcribit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCXIV, ZENON regnauit annos XVII. Odoacer rex Gotthorum Romam obtinuit. Theodericus, cognomento Walager, vtramque Macedoniam depopulatur. Honoricus rex Wandalorum, Arrianus in Africa plusquam CCCXXXIV epiſcopis fugatis, eccleſias eorum clauſit, & plebes variis ſuppliciis affecit. Felix papa damnauit Achatium Conſtantinopolitanum epiſcopum, & Petrum Alexandrinum. Gelaſius vir prudens, Felici papæ in pontificatu ſuccedit. Hic etiam damnauit Achatium & Petrum. Poſt hunc, Anaſtaſius præſul efficitur, qui voluit occulte reuocare Achatium, ſed non potuit, qui etiam nutu diuino percuſſus eſt.

Anno Dominicæ incarnation. CCCCXXI, ANASTASIVS regnauit annos XXIX. Thraſamundus rex Wandalorum CCXX epiſcopos exilio Sardinia miſit. Huius & Zenonis temporibus ſub Wandalica perſecutione martyrio coronantur, apud Africam Eugenius Carthaginenſis epiſcopus. & cum eo plusquam quingenti. Appa Bonifacius diaconus, Seruius & Ruſticus ſubdiaconi, Rogatus & Septimus monachi, & Maximus puer, primo igni iniecti, poſt remorum vectibus enecati ſunt. Item Marcianus & Satyrianus, & Maxima virgo, & cum eis CCCLXX crudeliter perempti ſunt. Item Papias & Manſuetus, Vulteius, Valerianus, Vrbanus, Creſcens, Felix & Hortulanus epiſcopi in confeſſione curſum vitæ conſummauerunt. Item Daciua, & Dionyſia, Emelianus medicus, cum multis aliis. Valerianus epiſcopus. Symmachus papa eccleſiam Romanam gubernat, pecuniam, & veſtes per Africam & Sardiniam epiſcopis in exilium miſſis miniſtrat. Poſt hunc Hormiſda papa conſtituitur. Clodoueus rex Francorum, qui Gallias regnauit XXX annos, Syagrium patricium interfecit, Cundibaldum regem Burgundia expulit, Alemannos tributarios fecit. Anno XII regni ſui à ſancto Remigio, Remorum epiſcopo, vna cum Francis baptizatur. Mammerius epiſcopus Viennenſis eccleſiæ triduanas litanias inſtituit ante aſcenſionen Domini. Clodoueus rex cum Alarico, rege Gothorum, in Aquitania iuxta Pictauos confligit, eumque regno & vita priuat. Amalricus filius Alarici in Hiſpania regnum paternum obtinuit. Anaſtaſius Imperator Clodoueo dona regia mittit. Clodoueus Reginarium propinquum atque conſortem regni interficit. A tranſitu ſancti Martini vſque ad mortem Clodouei ſunt anni CXII. Quatuor filij eius, Theodoricus, Clodomerus, Childebertus, & Clotharius, regnum patris inter ſe diuiſerunt. Anaſtaſius Imperator in flumine periit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCL, IVSTINVS ſenior regnauit annos VIII. Ioannes papa à Theodorico rege Gotthorum Rauennam propter fidem Catholicam in cuſtodiam mittitur, ibiq; moritur. Idem tyrannus Symmachum patricium interfecit, Boetiũ in liberalibus diſciplinis nulli ſecundum in carcerem trudit, in quo ipſa Philoſophia miris diſputationũ argumẽtis cõqueritur. Præfatus Theodoricus ſubita morte periit. Athalaricus in regnum ſuccedit. Benedictus pater, & primus in loco, qui Sublacus dicitur, & poſtea in caſtro Caſſini, vir magnæ vitæ, meritis & apoſtolicis virtutibus effulſit. Felix & Bonifacius Romanam regunt eccleſiam. Sigiſmundus rex Burgundionum, monaſterium ſanctorum Auganenſium ædificat. Idem à ſuprà dictis

filijs

ſilijs Clodouei interficitur. Theodoricus cum filio Theodeberto & fratre Clotharij o Thuringiã depopulatur, Ermenfridum Thuringorũ ducẽ apud Tulpiacum extinguit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCLIX, IVSTINIANVS, Iuſtini ex ſorore nepos, regnauit annos XXXVIII. Nam per Beliſarium patricium Perſas fortiter deuicit. Perque ipſum Beliſarium Wandalorum gentem, capto eorum rege Geliſmero, vſque ad internecionem deleuit, Africamque totam poſt annos XC & VI Romano imperio reſtituit. Rurſusque Beliſarij viribus Gothorum in Italia gentem capto Witil eorum rege, ſuperauit. Maurosque poſt hæc Africam infeſtantes, eorumque regem Attilam per Ioannem proconſulem mirabili virtute proſtrauit: leges quoque Romanas quarum prolixitas grauabat, minorauit, & inutiles diſſonantias mirabili breuitate correxit. Extruxit quoque Conſtantinopoli templum, quod Græco vocabulo ἁγία σοφία nominauit, cuius opus adeo cuncta ædificia excellit, vt in totis terrarum ſpaciis huic ſimile non poſſit inueniri. Huius temporibus Caſſiodorus Romæ tam ſeculari quam diuina ſcientia claruit. Hic primitus conſul, deinde ſenator, ad extremum monachus efficitur. Romæ Dionyſius abbas Paſchales deſcribit circulos. Apud Conſtantinopolim Priſcianus Cæſarienſis Grammaticæ artis (vt ita dicam) profunda rimatus eſt, tumque nihilo minus Arator Romanæ eccleſiæ ſubdiaconus, Poeta mirabilis, Apoſtolorum actus verſibus hexametris decorauit. Huius temporibus Romanam rexerunt eccleſiam Ioannes Agapetus, Syluerius, & Vigilius. Syluerius à Beliſario iuſſu Theodoræ Auguſtæ in exilium mittitur, & ibi moritur. Vigilius quoque, eo quod nollet reuocare Anthemium hæreticum epiſcopum Conſtantinopolitanum, à Iuſtiniano in exilium truditur: reuocatus ab exilio cum Romam reuerteretur, in Sicilia ciuitate Syracuſana calculi dolore moritur. Pelagius in pontificatu ſuccedit. Per idem tempus Albuinus, filius Odouini, Langobardis iam decimus imperat, qui filiam Clotharij regis Francorum Clothſuindam in matrimonium habuit. Childebertus rex Francorum, cum exercitu Hiſpaniam intrat, Amalricum regem, filium Alarici, in prælio extinguit, multum aurum & argentum inde aſportat. Clotharius filius fratris ſui Clodomeri cultro confoditur. Theodericus rex moritur. Theodebertus filius eius poſt cum regnat.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCXCVIII, IVSTINIANVS minor regnauit annos XI. Narſes patricius Totilam regem Gothorum in Italia occidit. Idem cum ducibus Theudeberti regis Francorum Bucellino & Amingho, qui Italiam deprædabantur, pugnauit, eosque interfecit. Narſes apud Iuſtinianum & eius coniugem Sophiam accuſatur à Romanis, quod ſeruitio Italiam premeret: & ſtatim Longinus præfectus mittitur, qui Narſetis locum obtineret; cui inter cætera Sophia, quia Eunuchus erat, hoc fertur mandaſſe, quod cum puellis in gynæceo lanarum faceret penſa diuidere. Adhæc ille reſpondit, talem ſe ei telam orditurum, qualem ipſa dum viueret, deponere non poſſet: ſtatimque genti Langobardorum mandat, vt venirent & poſſiderent Italiam. Ioannes papa Romanam eccleſiam regit. Childebertus & Clothariius reges cum exercitu Hiſpaniam intrant. Cæſar Auguſtodunum ciuitatem obſidet. Ciues induti ciliciis tunicam ſancti Vincentij ſuper murũ circunterunt, Deũq; contrito corde exorãt. Reges diuina inſpiratione flexi obſidionẽ ſoluũt. Epiſcopus eiuſdẽ ciuitatis Childeberto regi pro munere ſtolam beati Vincentij cõſtituit. Albuinus, cum Langobardis Italiam intrauit, & Giſulfum nepotem ſuum foro Iuliani præfecit. Theodebertus rex Italiam intrat cum Langobardis, certamen init, eoſque vicit, in Franciam reuerſus moritur. Non multo poſt tempore Childebertus rex Pariſiis moritur, & in baſilica ſancti Vincentij ſepelitur. Regna quæ fratres & nepotes tenuerant, in Clotharij rediguntur poteſtatem.

His temporibus Medardus epiſcopus migrauit ad Dominum, quem Clotharius rex cum debito honore Sueſſionis ſepeliuit. Poſt hæc Clotharius rex cum debito ſuo moritur, & in baſilica ſancti Medardi ſepelitur. Quatuor filij eius regna inter ſe diuiſerunt. Heribertus regnum Childeberti accepit, & ſedem Pariſiis habuit. Guntramus regnum Clodomeri tenuit: ſedemque conſtituit Auribanis. Hilpericus regnum patris ſui Clotharij, cathedram Sueſſionis habuit. Sigibertus regnum Theoderici Remis ſiue Metis ſedem ſtatuit. Huni qui & Auares, cõperta morte Clotharij, ſuper

Sigibertum irruunt. Quibus ille in Thuringiam occurrens, eos iuxta fluuium Albiam potenter ſuperauit. Hic Sigibertus legationem in Hiſpaniam mittens, Brunichildem Athanahildi regis filiam petit, eamque in coniugium accepit, de eaque filium Childebertum nomine ſuſcepit. Heribertus derelicta legitima vxore, quæ vocabatur Ingoberta, duas ſorores Marconefam & Merofilidam ſibi in matrimonium iungit: ex quo ſcelere excommunicatus eſt à ſancto Germano Pariſiorum epiſcopo, & iuſto Dei iudicio percuſſus moritur, & in baſilica ſancti Romani ſepelitur. Regnum eius Sigebertus arripuit. Hilpericus Gilſundam ſororem Brunichildis in coniugem accepit, quam pauco interiecto tempore, ſuggerente Fredegunde, in lecto ſtrangulauit. Deinde Andoueram reginam à ſe repulit, eo quod adhortante Fredegunde, filiam propriam à ſacro fonte ſuſcepiſſet, & eandem Fredegundem ſibi in matrimonium iungit. Habuit vero ex ſupra dicta Andauera tres filios, Theodebertum, Meroueum, & Clodoueum. Theodebertus iuſſu patris trans Ligerim regionem, quam auunculus eius Heribertus tenuerat, occupat, & apud Pictauos cum Gulidaldo duce Sigiberti dimicat, eumque ſuperat. Sigibertus cum exercitu Pariſios venit, fratremque Hilpericum bello aggreditur, in quo prælio ſupra dictus Theodebertus occubuit. Hilpericus fugiens cum vxore & filiis, Torniacum ingreſſus eſt, ibique ſe communiuit. Quem cum Sigebertus ibi perſequeretur, dolo Fredegundis reginæ à duobus pueris eius dolo interficitur, quem frater in baſilica ſancti Medardi ſepeliuit. Ea tempeſtate Brunichildis cum filio adhuc paruulo Pariſiis morabatur. Guldaldus dux apprehenſo puero nocte latenter aufugit, eumque in regnum paternum reportauit. Eademque Brunichildis Rothomagum in exilium mittitur, vbi veniens Meroueus filius Hilperici eam ſibi in coniugium ſociauit. Ex qua cauſa poſtea à patre attonſus, monachus efficitur & presbyter ordinatur. Eodem tempore ſanctus Germanus Pariſiorum epiſcopus ad Dominum tranſit, & in baſilica ſancti Vincentij ſepelitur, matrem Brunichildem requirit, quam Hilpericus redire iubet. Narſes patricius de Campania Romam venit, ibique moritur. Corpus eius in locello plumbeo cum omnibus diuitiis eius Conſtantinopolim perlatum eſt. Benedictus papa Romanam eccleſiam gubernat. Fortunatus Poeta in Galliis inſignis habetur, qui natus quidem in loco qui Duplalis dictus fuit, (qui locus haud longe à Cenitenſi caſtro vel Taruiſiana diſtat ciuitate) ſed tamen in Rauenna nutritus & doctus in arte Grammatica ſiue Rhetorica ſeu Metrica clariſſimus exiſtit. Qui amore ſancti Martini in Gallias tranſiens, primo Turonis, deinde Pictauis habitauit, in qua ciuitate epiſcopus ordinatus eſt.

Albinus rex cum Langobardis Taruiſium, Vincentiam, Veronamque, & reliquas Venetiæ ciuitates capit. Deinde Liguriam ingreſſus Mediolanum cepit, & omnes Liguriæ ciuitates. Ticinenſis ciuitas vltra tres annos obſidionem perferens Langobardis ſe tradidit, omnesque ciuitates armis ceperunt, præter Romam, & Rauennam, vel aliqua caſtra, quæ erant in maris littore conſtituta. Albuinus poſtquam in Italia tres annos & ſex menſes regnauit, inſidiis ſuæ coniugis interemptus eſt. Elmigiſus qui Albuinum occiderat, cum Roſemunda regina Rauennam ad Longinum præfectum fugit, auferens ſecum Alpiſindam filiam regis & omnem Langobardorum theſaurum, vbi ambo veneno perierunt. Longinus Albiſindam filiam Albuini cun Longobardorum theſauris Conſtantinopolim dirigit, Langobardi Gallias ingrediuntur. Horum aduentum vir dei Hoſpitius, qui apud Niceam erat incluſus, ſancto ſibi reuelante Spiritu, longe ante præuidit; quibus occurrit armatus dux Guntrannus, & commiſſo bello à Langobardis extinguitur. Mumulus in locum eius ſubrogatur, qui ex Longobardis multos interfecit, eosque in Italiam redire compulit.

Anno Dominicæ incarnat. DX, TIBERIVS CONSTANTINVS regnauit annos VII. Hic cum ſub Iuſtino adhuc Cæſare palatium regeret, & multas quotidie eleemoſynas faceret, magnam ei Dominus copiam auri ſubminiſtrauit. nam deambulans per palatium vidit in pauimento tabulam marmoream, in qua erat Crux domini ſculpta, quam inde leuari iubens, inuenit defoſſum magnum theſaurum, habentem ſupra mille auricentenaria. Huic etiam theſaurus Narſeti, à quodam ſene qui eum cum alius terræ mandauerat, manifeſtatus eſt, qui tantus fuit, vt vix per multos dies ciſterna in qua iacuerat, à deportantibus potuiſſet euacuari. Huic Sophia Auguſta inſidias tenta-

uit

uit ingerere. Procedente enim eo ad villam, vt iuxta ritum imperialem xxx diebus ad vindemiam iucundaretur, vocato Iuſtiniano nepote Iuſtini mariti, voluit eum in regno ſublimare: quo comperto, Tiberius apprehenſam Auguſtam omnibus theſauris ſpoliauit, ſolum ei victum relinquens. Huius exercitus Perſas debellauit, tantamque prædam cum xx patiter elephantibus detulit, vt humanæ crederetur poſſe ſufficere cupiditati. Ad hunc Hilpericus rex Francorum ſuos legatos dirigens, multa ab eo ornamenta, aureos etiam ſingularum librarum ſuſcepit, habentes ab vna parte effigiem imperatoris, & ſcriptum in circulo, Tiberius Conſtantinus perpetuus Auguſtus, ab alia parte habentes quadrigam & aſcenſorem, in circuitu ſcriptum, Gloria Romano-
10 rum. Huius diaconus Gregorius dicitur: cum eſſet apocriſarius in vrbe Conſtantinopolitana, morales libros compoſuit, Eutychiumq; eiuſdem vrbis epiſcopum de reſurrectione errantem, in conſpectu Auguſti ſuperauit. Pelagius papa Romanam regit eccleſiam, qui absque iuſſione principis ordinatus eſt, eo quod Langobardi Romam obſiderent, nec poſſet quiſquam ptogredi. Hilpericus rex, deſcriptiones nouas per conſilium Fredegundis in omni regno ſuo facit, vt vnuſquiſque poſſeſſor de propria terra, de vno Arpenne vnam amphoram vini ad partem regis daret, & de iugero modium vnum. vnde populus valde oppreſſus vociferabatur ad Dominum. Miſit autem Dominus plagam in domum regis, & ipſe ægrotare cœpit, & duo filij eius mortui ſunt. Rex perterritus deſcriptiones combuſſit, & tributum indulſit. Poſt hoc
20 cognouit vxorem ſuam, quæ peperit filium, quem appellauit Clotharium. Hic fuit poſtea rex magnus.

Anno Dominicæ incarnationis DXVII, Mauricius regnauit annos XX. Hunc Tiberius ſentiens ſibi diem mortis imminere, vna cum conſilio Sophiæ Auguſtæ ad imperium elegit, ornataque ſua filia regalibus ornamentis eam tradidit, & cum ea omne imperium. Langobardi cum per annos x. ſub poteſtate ducum fuiſſent, regem ſuper ſe ſtatuunt Otharium filium Clephonis, quem etiam ob dignitatem Flauium appellauerunt. quo prænomine Longobardorum reges vſi ſunt. Duces qui tunc erant ob reſtaurationem regni, omnium ſubſtantiarum ſuarum medietatem regalibus vſibus tribuunt, vt eſſe poſſet vnde rex ipſe, ſiue qui ei aderant, per diuerſa officia alerentur.
30 Mauritius imperator Childeberto regi Francorum quinquaginta millia ſolidorum per ſuos legatos direxit, petens, vt Langobardos de Italia exterminaret. Qui cum Francis Italiam intrat, Langobardi munera tribuunt, & pacem cum eo faciunt, Imperator ſolidos requirit, ſed ille ſuarum virium potentia fretus, pro hac re. nec reſponſum reddidit. Idem Childebertus bellum aduerſus Hiſpanos gerens, eorum acies ſuperauit. Cauſa huius certaminis iſta fuit. Childebertus Ingundem ſororem ſuam Herminigildo Leuigildi Hiſpanorum regis filio in coniugium tradiderat: qui Herminigildus prædicatione Leandri epiſcopi Hiſpalenſis, atq; adhortatione ſuæ coniugis, ad Catholicã fidem conuerſus fuerat, quem pater impius in ipſo ſacrato Paſchali die ſecuri percuſ-
40 ſit. Ingundis poſt mariti mortem, cum in Gallias repedare vellet, à Piratis tenetur, atque in Siciliam deducitur, vbi & moritur. Filius eius imperatori eſt trãſmiſſus. Eo tempore fuit aquæ diluuium in finibus Venetiarum & Liguriæ, ſeu in cæteris regionibus Italiæ, quale poſt Noe tempus creditur non fuiſſe. Sed ſecuta eſt ſtatim peſtis inguinaria, quæ tanta ſtrage populum deuaſtauit, vt de inæſtimabili multitudine pauci remanerent. In hac tribulatione Gregorius à cunctis generaliter papa electus eſt, & in pontificali cathedra ſublimatus. Per idem tempus idem Gregorius papa Auguſtinum, & Mellitum, & Ioannem cum aliis plurimis monachis timentibus deum in Britanniam miſit, eorumque prædicatione ad Chriſtum Anglos conuertit. Racharedus rex Gothorum, frater Herminigildi martyris, per prædicationem Leandri epiſcopi ad fidem catholicam conuertitur.

50 Gens Anglorum ad Chriſtum conuertitur, Edilbertus rex eorum baptizatur.

Gregorius papa libros regulæ paſtoralis, quos in epiſcopatus ſui exordio ſcripſerat, libros etiam quos in expoſitione beati Iob iamdudum Conſtantinopoli fecerat, ſupradicto Leandro epiſcopo mittit, cui etiam pallium ex benedictione ſancti Petri dirigit.

Mauritius imperator legationem ad Childebertum regem dirigit, mandans ei, vt quod prius non fecerat, nunc adimpleret, vt Langobardos ab Italia remoueret: qui

exercitum in Italiam direxit, & commissa pugna cum Langobardis Francorum acies grauiter atritæ sunt. Abrincatis Paternus episcopus ciuis Pictauiensis nitescit.

Flauius rex Otharius, Theodelindam Garibaldi Baioariorum ducis filiam in coniugium accepit. Childebertus, iterato in Italiam exercitu Francorum, cum xx ducibus ad bellandum Langobardorum aciem direxit: qui per tres menses Italiam peruagantes, plurima castra deposuerunt, & innumerabilem multitudinem captiuorum inde abduxerunt, regem autem Otharium habere non potuerunt. Qui intra Ticinensem vrbem se continuerat exercitus, quia tẽpus æstiuum erat, propter inconsueti aeris incommoditatem dysenteriæ morbo grauiter fatigabatur, & ob id in patriam redire compellitur. Thassilo super Bauariam à Childeberto dux constituitur. Otharius rex ad Guntrannum regem Childeberti legatos misit, vt per eius nutum pax inter Childebertum & Otharium firmaretur. Erat autem iste rex pacificus, omni bonitate ornatus. Is cum quodam die venatum in siluam isset, & vt sõlet fieri, hac illacq; discurrentibus sociis, ipse cum vno fideli suo remansit solus, & graui somno depressus, capite in gremio eius inclinato obdormiuit: de cuius ore paruum animal egressum, tenuem riuulum, qui prope discurrebat, transire moliebatur. tunc is, in cuius gremio quiescebat, spatham suam eduxit, eiq; ex ea pontem fecit, per quem ad aliam transiuit partem, & in quoddam montis foramen ingreditur, & post paululum reuertitur, & per eandem spatham riuulum transiens, in os Guntranni ingreditur, statimq; à somno excitatus omne retulit sicut vidit. Is in cuius gremio dormierat, cum rem per ordinem retulisset, effossus est locus, & inæstimabiles sunt reperti thesauri, de quo auro miræ magnitudinis cœnobium fabricauit, & supra corpus sancti Marcelli martyris in ciuitate Cyballanis poni fecit. Nec est vsquam vllum opus ex auro factum, quod huic valeat comparari. Nec post multum tempus idem rex, cum thesauros suos ecclesiis ac pauperibus erogasset, moritur, & in eadem basilica sepelitur Regnum eius Childebertus, & filij eius obtinuerũt. Per idem tẽpus venit sanctus presbyter Goar ex Aquitania, & in territorio Treuirensi, in pago Trigorio super ripam Rheni, & riuulum, qui Wochara dicitur, Oratoriũ in honorẽ sanctæ Dei genitricis cõstruens, orationibus, eleemosynis & prædicationi inibi insistens, plenus virtutibus in eodem loco quieuit. Circa hæc etiã tempora Hilpericus rex, insidiis suæ coniugis Tradegundis, cum de venatione rediret, interficitur, & Parisiis in basilica sancti Vincentij sepelitur. Clotharius adhuc puer à matre & Landerico, qui tũc Maior domus erat, in regnũ sublimatur. Audiens Childebertus auunculum mortuum, regnum illius occupare nititur, & cum immenso Francorum & Burgundiorum iuxta Suessionem ciuitatem venit exercitu, vbi eis Fredegundis cum Landerico duce occurrit, & pugna commissa, exercitus Childeberti grauiter cæsus fugit. Post idem tempus Childebertus moritur. Habebat autem duos filios, vnum ex concubina nomine Theodebertum, qui maior natu erat, alterum ex regina nomine Theodoricum. Huius regis Maior domus fuit Arnulfus. Theodebertus regnum patris obtinuit, Theodericus regnum Guntrani. Idem Burgundiam cum auia sua Brunichilde. Per idem tempus bellum inter Clotharium & Theodericum oritur super fluuium Aroadi, tantaque cædes de vtroque populo facta est, vt ipse alueus de cadaueribus repletus magis cruorem, quam aquam fundere videretur. In prædicto, vt aiunt, certamine visus est angelus Domini gladium euaginatum tenens super populum. His temporibus sanctus pater Columbanus ex Hybernia cum beato Gallo, & aliis probatissimis discipulis venit in Burgundiam, ibique permittente rege Theodorico monasterium quod Luxomnium dicitur, ædificauit. Exinde à Brunichilde fugatus, Alemaniam ingressus est, ibi sanctum Gallum discipulum suum reliquit. Ipse vero in Italiam transiens monasterium quod Bouium dicitur, ædificauit, vbi & multorum pater extitit monachorum. Per idem tempus rex Otharius moritur, & Agilulfus dux Taurinatius, accepta Theodelinda regina in coniugium, super Langobardos in regem eleuatur, quibus Gregorius papa de pace inter Langobardos & Romanos conseruanda, multa scribit. Prædictæ etiam reginæ quatuor libros, quos de vita sanctorum composuit, transmisit, quem codicem dialogum, id est duorum locutionem, quia eum, colloquens cum suo Diacono Petro, ediderat, appellauit. Per hanc reginam multum vtilitatis ecclesia consecuta est. Agilulfus

cum

cum Theoderico rege Francorum perpetuam pacem facit. Cœnobium ſancti Benedicti abbatis à Langobardis noctu inuaditur; monachi Romam petierunt, ſecum codicem ſanctæ regulæ, nec non pondus panis, & menſuram vini deferentes. Mauricius imperator cum filiis ſuis Theodoſio, Tiberio, & Conſtantino, à Phoca, qui fuit ſtrator Priſci patricij, occiditur.

Anno Dominicæ incarnationis DXXXVIII, PHOCAS regnauit annos VIII. Huius ſecundo anno Gregorius papa migrauit ad Dominum, cui in pontificatu Sabinianus ſucceſſit, quo defuncto Bonifacius papa cõſtituitur. Hic obtinuit apud Phocam principem, vt ſedes Romana caput eſſet omnium eccleſiarum, quia eccleſia Conſtantinopolitana primam ſe omnium eccleſiam ſcribebat. Hic menſes VIII & dies XX in cathedra reſidens perrexit ad Dominum, in cuius loco iterum Bonifacius conſecratur. Hic petiit Phocam, vt in veteri fano, quod Pantheon vocabatur, quod à Domitiano Cæſare fuerat conſtructum, eccleſiam ſibi conſecrare liceret, quod annuit Imperator. Poſt hunc Deus dedit in pontificatu ſublimatur. Eleutherius patricius & cubicularius Imperatoris, in Neapoli ciuitate interfecit Ioannem Tyrannum. Perſæ aduerſus rempublicam grauiſſima bella gerunt, & Hieroſolymam intrantes, vexillum Dominicæ crucis aſportant. Anaſtaſius monachus illuſtre martyrium pertulit. Nam à Perſis multa pro Chriſto perpeſſus, ad extremum à Choſroe rege eorum decollatus, cum aliis LXX. In Francia inter Theodoricum & Theodebertum fratres, inſtigante Brunichilda auia, grauiſſimum oritur bellum, eo quod Theodebertus non legitimus hæres regni diceretur, quia de pellice erat natus, & apud Tulpiacum caſtrum ſummis viribus decertatum. Theodebertus terga vertit & Coloniam fugit, inde abſtractus, & à fratre attonſus, clericus efficitur, & non poſt multum ab eodem fratre trucidatur, & duo filij eius interficiuntur. Regna quę præfati reges tenuerunt, in poteſtatem Clotharij tranſeunt. Brunichildis propter multa maleficia quæ perpetrarat, iuſſu Clotharij equorum indomitorum caudis religata diſcerpitur. Agilulphus rex Langobardorum moritur, & Rodoaldus filius eius in regnum ſtabilitur.

Anno Dominicæ incarnationis DXLVI, HERACLIVS regnauit annos XXVI. Qui aduerſus Perſas bellum aggreſſus, occiſo Choſroe rege eorum, Perſas in deditionẽ accepit, & lignum ſanctæ crucis Hieroſolymæ, vnde ſublatum fuerat, cum magna veneratione reſtituit. Bonifacius quintus, & Honorius Seuerinus, & Ioannes Romanam regunt eccleſiam. Heduinus rex Anglorum, prædicante Paulino epiſcopo, ad Chriſti fidem cum ſua gente conuertitur. Honorius papa Scotos in obſeruatione Paſchæ errantes, per epiſtolam redarguit: ſimiliter & Ioannes ſucceſſor Seuerini facit. Per idem tempus fuit Maior domus in palatio Clotharij regis, Arnulfus vir, vt poſtmodum claruit, Deo amabilis, qui poſt gloriam ſeculi, Chriſti ſe ſeruitio ſubdens, mirabilis in epiſcopatu extitit. Huic Dagobertus filius Clotharij in annis puerilib poſitus, traditus eſt à genitore, vt eum ſecundum ſuam ſapientiam enutriret, eiq̃ tramitem Chriſtianæ religionis oſtenderet. Hinc poſtquam ad virilem ętatem peruenit, Sandrage ſillum ducem Aquitaniæ & carum conſiliarium patris, eo quod ſe quadam contumacia deſpiceret, verberibus affecit, & barbæ ratione deturpauit. Quod cum pater cognouiſſet, eum ad ſupplicia requirit. Ille furorem patris timens, in baſilicam ſanctorum Dionyſij & ſociorum eius confugit, eorumq̃ tutelam ſupplex expoſcit: quorum ſuffragantibus meritis à nullo potuit idem extrahi, quouſque commiſſum facinus pater indulgeret. Vnde & illum potiſſimum dilexit locum, vbi poſtmodum ingentia dona contulit, & numeroſa prædia dedit. Poſt hæc Dagobertus cum Pipino duce in Auſtraſia regnaturus, à patre dirigitur, & ſancti Arnulfi Metenſis epiſcopi cõſiliis commendatur. Rodoaldo Langobardorum rege mortuo, Rotharius eidem regno præficitur.

Anno Dominicæ incarnationis DLXXII, HERACLEONAS filius Heraclij, cum matre ſua Martina regnauit annos II. Cyrus Alexandriæ, Sergius & Pyrrhus regiæ vrbis epiſcopi, vnam operationem in Chriſto diuinitatis & humanitatis, & vnam voluntatem dogmatizant, & ob hoc à Theodoro papa & aliis epiſcopis condemnati ſunt. Dagobertus filius Clotharij cum Saxonibus dimicans, grauiter ab eis vulneratur, patremq̃ per legatum vocat in auxilium, qui feſtinãs cum exercitu venit & interfecto eorum duce Bertaldo ita Saxones armis perdomuit, vt omnis virilis ſexus eiuſdem terræ

incolas,qui gladij,quem tunc forte gerebat, lõgitudinem exceſſiſſent,perimeret. Circa hæc tempora Sinenandus,& poſt eum Chilitilla,in Hiſpania regnauerunt. Horum temporibus ſynodus bis facta eſt in vrbe Toletana, vbi plurima de fide catholica & religione Chriſtiana promulgata ſunt & ſcripto roborata. Sub his etiam regibus Iſidorus Hiſpalenſis eccleſiæ epiſcopus floruit, nulli modernorum doctorum poſtponendus, qui multa de fidei regulis eccleſiaſticisq; diſciplinis diſputauit. Poſt idem tempus coniunx regis, nomine Cæſarea, pro Chriſti amore priuato habitu venit Conſtantinopolim & poſt aliquot dies baptizata ab Auguſto de ſacro fonte leuata eſt,quam vir eius requirens,cum XL militaribus viris pacifice Conſtantinopolim venit. à quo ſatis digne ſuſceptus,cum omnibus quos ſecum adduxerat,baptizatus eſt,& ab Auguſto de fonte leuatus,multisque muneribus honoratus accepta coniuge ad patriam repedauit.

Anno Dominicæ incarnationis DLXXV, CONSTANTIVS filius Heraclij, cum fratre Heraclione regnauit menſibus VI. Pyrrhi ſucceſſor Paulus, non tantum veſana doctrina ſicut prædeceſſores eius,ſed & aperta perſecutione catholicos cruciauit:ob hoc & ipſe,ſicut prædeceſſores eius,à ſede Apoſtolica damnatus eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DLXXVI, CONSTANTINVS filius Conſtantij, filij Heraclij, regnauit annos XXVIII. Hic à ſupra dicto Paulo deceptus, hæreticus efficitur,expoſuitq; typum aduerſus catholicam fidem, nec vnã nec duas voluntates, aut operationes in Chriſto definitas eſſe confitendas,quaſi nihil velle,nec operari,vel credendus potens ſit Deus. Vnde à Martino papa & CL epiſcopis ſub anathemate damnati ſunt ſupra nominati epiſcopi. Hac de re idẽ Martinus papa in exilium mittitur apud Cherſonam,ibiq; moritur,vbi etiam miraculorum gloria fulget. Eugenius papa conſtituitur:quo vita decedente, Vitellianus in eius loco ſubrogatur. Rothario Longobardorum rege mortuo, Grimaldus vir ſtrenuus regnum obtinuit. Per id tempus Clotharius rex Francorum moritur, & ſub Vrbano Pariſiis in baſilica ſancti Vincentij ſepelitur. Dagobertus monarchiam totius imperii obtinuit, excepto quod fratri ſuo Heriberto contra Ligerim,& limitem quo tenditur partibus Vaſconiæ,pagum ſcilicet Toloſanum, Caturcinum, Aganenſem, Petrogoricum, & Sanctonicum, vel quod ab his verſus Pyrenæos montes excluditur,conceſſit. Grimaldus rex Bertarit virum potentem perſequitur, quem idem rex in ſua fide ſuſcipiens, adulatorum & detrahentium linguis ſtimulatus,dolo occidere meditatur,ſed induſtria Hunoldi fideliſſimi ſatellitis, per murum Ticinenſem depoſitus fune,in Franciam ad Dagobertum fugit,mortisque periculum euaſit. Per id tempus Theodorus archiepiſcopus,& Adrianus abbas doctiſſimus à Vitelliano papa miſſi ſunt in Britanniam,plurimaſque eccleſias Anglorum doctrinæ apoſtolicæ fruge fœcundarunt,è quibus Theodorus archiepiſcopus peccantium indici,à quantis ſcilicet annis pro vnoquoque peccato quis pœnitere debeat, mirabili & diſcreta conſideratione deſcribit. His diebus Conſtantinus Auguſtus Italiam à Langobardorum manu eripere cupiens, Conſtantinopoli egreſſus venit Athenas. inde mare tranſgreſſus Tarentum applicuit. Inde Beneuentum intrauit, omnesq; pene ciuitates Longobardorum, per quas venerat, cepit. Luceriam vſque ad ſolum proſtrauit. Deinde Beneuentum cum omni exercitu circundedit, vbi Romualdus filius Grymaldi ſe incluſerat. Imperator accepta obſide prædicti Romualdi ſorore, ſoluta obſidione,Neapolim proficiſcitur. Inde Romam perrexit, cui ſexto ab vrbe miliario Vitellianus papa cum ſacerdotibus & populo Romano occurrit,qui obtulit beato Petro pallium auro textile, & manens apud Romam diebus XII, omnia quæ fuerant antiquitus inſtituta ex ære in ornamentum ciuitatis depoſuit, in tantum, vt etiam baſilicam beatæ Mariæ,quę aliquando Pantheon vocabatur,diſcooperiret,tegulasque æreas indè auferret. Poſt hæc,Neapolim reuerſus,itinere terreno perrexit ciuitatem Rhegium,ingreſſusque Siciliam habitauit Syracuſas. Manſit autem in Sicilia VII annos,vbi poſt plurimas & inauditas deprędationes in balneo à ſuis extinctus eſt. Poſt huius mortem Mezentius in Sicilia regnum arripuit, ſed abſque orientalis exercitus voluntate, contra quem Italiæ milites, alij per Hiſtriam, alij per Campaniam, alij vero à partibus Africæ & Sardiniæ, venientes in Syracuſas,eum vita priuarunt. Conſtantinopolim caput falſi imperatoris deportatum eſt. Hæc audiens gens Sarracenorum (quæ iam Ægyptum & Alexandriam peruaſerat)ſubito cum multis nauibus venientes Siciliam in-

uadunt,

uadunt, Syracusas ingrediuntur, multamque stragem faciunt populorum, auferentes quoque prædam nimiam, & omnem illum quem Constantinus à Roma sumpserat ornatum, in ære & diuersis speciebus, ad Alexandriam reuersi sunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCV, CONSTANTINVS filius Constantini superioris Augusti regnauit annos XVII. Donus papa apostolicam sedem tenet. Quo defuncto Agatho papa ordinatur. Constantinus Augustus CL episcopos congregari fecit in vrbe regia, inter quos etiam fuerunt legati sanctæ Romanæ ecclesiæ missi ab Agathone papa, Ioannes diaconus, Ioannes Portuensis episcopus, qui omnes eandem hæresin damnarunt, quæ vnam operationem & voluntatem in Domino Iesu Christo asseuerabat. Ea hora tantæ aranearum telæ in medio populi ceciderunt, vt omnes mirarentur: & per hoc significatũ est, quod sordes hæreticæ prauitatis depulsæ essent. Et Gregorius quidem patriarcha Constantinopolitanus correctus est, cæteri vero in sua defensione perseuerantes, anathematis sunt vltione percussi. Recta autem fides & vera hæc est, vt in Domino nostro Iesu Christo, sicut duæ sunt naturæ, hoc est Dei & hominis, sic etiam duæ credantur esse voluntates. His temporib. solis eclipsis facta est v nonas Maij, moxque subsecuta est grauissima pestis tribus mensibus, Iulio, Augusto, & Septembri. Tunc visibiliter multis apparuit, quia bonus & malus angelus noctu per ciuitatem pergerent, & ex iussu boni angeli malus angelus, qui videbatur venabulum manu ferre, quoties de venabulo ostium cuiuscunq; domus percussisset, tot de eadem domo sequenti die homines interirent. Per idem tempus Dagobertus rex Arnulfum auunculum Heriberti fratris sui propter infidelitatem suam interfici iussit, qui ab Amalgario & Arneberto ducibus, & Willibaldo patricio interfectus est. Post discessum igitur beati Arnulfi, adhuc consilio Pipini qui Maior domus dicitur, & Cuniberti pontificis Vlscolone Dagobertus vtens, ab ipsis fortiter admonitus, prosperitatis & iustitiæ amore complexus, vniuersarum sibi gentium subditarum fauoribus extollebatur. Habuit filium ex quadam puella nomine Regnidruda, quem frater eius Heribertus Aurelianus veniens de sacro fonte suscepit. Namque dum eundem puerum Amandus episcopus catechumenum faceret, finita oratione, cum nemo respondisset Amen, aperuit Dominus os pueri, qui non amplius quam quadraginta dies habebat, & cunctis audientibus respondit Amen. Vocatus est idem puer Sigibertus. Arnulfus episcopus & Romaricus abbas clari habentur. Eo anno legati regis Dagoberti, Seruatus & Paternus à Constantinopoli regressi sunt, petiitque imperator Dagobertum, vt omnes Iudæos regni sui secundum fidem catholicam baptizare præciperet, aut de regno expelleret: siquidem in tiderum signis cognouerat, quod à circumcisis gentibus diuino nutu eius imperium esset vastandum. Et rex quidem summo hæc peregit studio, sed imperatori non de Iudæis, sed de Sarracenis fuerat demonstratum. Post hæc Heribertus moritur, relinquens filium parvulum nomine Hilpericum, qui etiam paulo post moritur. Regnum ad Dagobertum transiit. Grymaldus rex Langebardorum cum Dagoberto pacis firmissimæ fœdus iniit Quod cum profugus Bertarius cognouisset, metuens Grymaldum, egressus à Gallia ad Britanniam insulam properare disposuit. Interea Grymaldus moritur. Cumque iam Bertarius nauim ingressus, aliquantum per pelagus nauigasset, vox à littore audita est: Reuertatur Bertarius in patriam suam, quia tertius dies est hodie, quod Grymaldus rex mortuus est. Qui statim reuersus regnum Langobardorum obtinuit, atque Cunibertum filium suum consortem regni fecit. Agathone papa decedente, Leo iunior locum eius obtinuit. Post hunc Benedictus ordinatur. Dagobertus rex cum Sclauis congreditur, coseque superauit, quibus præerat tunc dux nomine Samo. Vascones etiam rebellantes ferro compescuit. Huni & Bulgares inter se prælia conserunt, Huni Bulgares superant, qui deuicti & de Pannonia expulsi, nouem millia cum vxoribus & liberis regem Dagobertum expetunt, terram ad manendum requirunt. Quos rex ad Heimandum & Baioariam recipere præcepit, dispersosque per domos omnes vna nocte cum mulieribus & libris interficere fecit. Circa hæc tempora defuncto Sisebodo rege Hispaniæ, Sisenandus quidam ex proceribus Dagobertum regem expetiit, vt ei auxilium ferret, quatenus regnum Hispaniæ obtinere posset. In huius beneficij recompensatione missorium aurum regi promittit, pensans auri pondera L. Rex exercitum misit cum Abundantio & Vene-

Digitized by Google

rando ducibus, regnumq; viribus Francorum Siſenandus obtinuit. Miſſorium Gothis contradicentibus non tranſmiſit, ſed ducenta millia ſolidorum pro miſſorio regi Dagoberto perſoluit: quod argentum rex ſancto Dionyſio dedit. Edildrudis regina & virgo apud Anglos clara habetur. Gens Sarracenorum ex Ægypto in Africam cum nimia multitudine pergens, obſeſſam Carthaginem cepit, & crudeliter depopulatam ad ſolum vſque proſtrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCXII, Iuſtinianus minor, filius Conſtantini, regnauit annos x. Ioannes, Conon & Sergius Romanam regunt eccleſiam. Chilianus epiſcopus Wirtzburgenſis. Arnnal eius diſcipulus clareſcit. Iuſtinianus Africam à Sarracenis abſtulit, & cum eiſdem pacem terra mariq; fecit. Hic Sergium pontificem, quia in errorem illius ſynodi, quam Conſtantinopoli fecerat, fauere & ſubſcribere noluit, miſſo Zacharia protoſpatario ſuo, Conſtantinopolim deportari iuſſit, ſed militibus repugnantibus, iuſſa principis perficere non potuit. Adalgiſus Tyrannus, dux Tridentinæ ciuitatis, adnitentibus Aldone & Grauſone Brixinanis ciuibus, & aliis multis ex Langobardis, contra Cunibertum regem debellat, eumq; de regno expulit, ſed reſumptis viribus Cunibertus præfatum Tyrannum in prælio interfecit. Dagobertus rex Metas veniens in conſilio pontificum & procerum, filium ſuum Sigibertum in regno Auſtraſiæ ſublimat, eumq; Cuniberto epiſcopo Colonienſis eccleſiæ & Pipino duci commendat. Sequenti anno ei filius natus eſt, cui regnum Neuſtriacum atque Burgundiæ dandum poſt ſuum diſceſſum nominauit. Poſt hæc idem Dagobertus moritur, & in baſilica ſancti Dionyſij ſepelitur. Fuit autem prouidus in conſilio, cautus in iudicio, ſtrenuus in militari diſciplina, largus in elemoſynis, ſtudioſus in componenda pace eccleſiarum, præcipue deuotus in ditandis Sanctorum cœnobiis, qui quanuis omnia loca ſancta excoluiſſet, præ cæteris monaſteria Sanctorum Dionyſij, Martini, atq; Mauricij excoluit, & omnia eccleſiaſtica dignitate nobilitauit. Regnum eius, ſicut ipſe viuens diuiſerat, filij eius tenuerunt. Ega Maior domus cum Nautilda regina, regnum Cludeuei adminiſtrat. Circa hæc tempora cum in caſtro Caſino vaſta ſolitudo exiſteret, venientes de Çelimanicorum vel Aurelianenſium regione Franci, venerabilis patris Benedicti, eiuſq; germanæ Scholaſticæ corpora auferunt, in ſuam patriam aſportant. Corpus ſancti Benedicti in territorio Aurelianenſi in monaſterio quod vocatur Floriacus, ſepultum eſt. Porro ſanctæ Scholaſticæ in p. rtibus Cenomanenſium religioſorum deuotione conditum. Rege Cuniberto mortuo de regno Langobardorum inter principes magna fit controuerſia, plurimi interficiuntur, nonnulli excæcantur. Mulieres etiam, quæ ſe reginas fore iactauerant, naſo & auribus abſciſſis deturpantur. Ad extremum Heribertus dux Taurinenſium regnum obtinuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCXXII, Leo Auguſtalem dignitatem arripiens, Iuſtinianum regno priuauit, eumque exulem in Ponto ſeruauit, regnumque Romanorum tribus annis rexit. Sergius papa in ſacrario beato Petri Apoſtoli magnam portionem ligni Dominicæ crucis reperit, quæ ex tempore illo ab omni populo in baſilica Cóſtantiniana, die exaltationis eius oſculatur ac adoratur. In Britannia Cunibertus Lindisfranenſis eccleſiæ epiſcopus clarus habetur: in Galliis Audoenus Rotomagenſis, Cligiſus Nouigenſis, Sulpitius Bituriacenſis epiſcopi clari habentur. His etiam temporibus venerabilis vir Willibrordus, cognomento Clemens, de Britannia gentis Anglorum, ob gratiam Euangelij in Gallias tranſiens, à Sergio papa epiſcopus Frifonum conſecratur, atque in eandem gentem ad prædicandum dirigitur. Tiberius regnauit annos ſeptem. Hic contra Leonem inſurgens, regnum eius inuaſit, eumque toto quo ipſe regnauit tempore, in eadem ciuitate in cuſtodia tenuit. Gilſulfus dux, Beneuentum & Campaniam igne, gladio & captiuitate vaſtauit. Ioannes Romanam regit eccleſiam.

Hic vniuerſos captiuos quos Giſulfus ceperat, redimit, atque Langobardos domum redire fecit, cui ſucceſſit alius Ioannes Clodoueus rex, corpus beati Dionyſij diſcooperiens, minus religioſe, licet cupide, os brachij eius fregit & rapuit, confeſtimq; ſtupefactus in amentiam incidit, & poſt duos annos vitam cum regno finiuit. Hoc tempore Synodus Aquileiæ facta ob imperitiam fidei, quintum vniuerſale cõcilium ſuſci-

pere

pere diffinit. Clariſſima hæc ſynodus rite & ſolenniter celebrata fuit temporibus Vigilij papæ contra hæreticos, qui beatam Mariam ſolum hominem, non Deum & hominem genuiſſe affirmabant: in qua ſynodo catholice inſtitutum eſt, vt Maria ſemper virgo θεοτόκος diceretur, quia non ſolum hominem, ſed vere Deum & hominem genuit. Ea ætate claruit Lambertus Tungrenſis eccleſiæ epiſcopus, qui dum regiam domum zelo religionis accenſus increpaſſet, ab iniquiſſimo Dodone & aliis viris de palatio miſſis improuiſe concluſus, intra domum eccleſiæ in Leodio vico occiditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCXXXII, IVSTINIANVS ſecundo cum Tiberio filio regnauit annos VI. hic regnum rurſus recipiens, eos qui ſe expulerant, patricios occidit, Leonem quoque & Tiberium, qui locum eius vſurparant, cepit, & in medio circo coram omni populo iugulari præcepit. Callinicum vero patriarcham Conſtantinopolitanum erutis oculis Romam miſit, Cyrumq; abbatem, qui eum in Ponto exulem aluerat, epiſcopum in loco Callinici conſtituit. Siſinnius & Conſtantinus Romanam regunt eccleſiam. Hunc Conſtantinum ad ſe venire iubens Iuſtinianus, honorifice ſuſcepit ac remiſit, quem proſtratus in terra pro ſuis peccatis intercedere rogans, cuncta eccleſię priuilegia renouauit. Qui cum exercitum in Pontum mitteret ad comprehendendum Philippicum, quem ibi relegauerat, multum eum idem papa prohibuit, ſed tamen inhibere non potuit. Exercitus, qui miſſus contra Philippicum fuerat, ad partem eius ſe contulit, & eum imperatorem facit: qui Conſtantinopolin contra Iuſtinianum veniens, cum eo ab vrbe milliario duodecimo pugnauit, & eum occidit, regnumque adeptus eſt. Imperauit autem, vt præmiſimus, hac ſecunda vice VI annos, quem Leo in expulſione ipſius naribus detruncauit. qui poſt iterum aſſumpto imperio quoties defluentem guttam rheumatis manu deterſit, pene toties aliquem ex his qui contra eum fuerant, iugulari præcepit. Dum hæc in oriente aguntur, Anſprandus, qui apud Baioariam IX exulauerat annos, cum Baioariis Italiam venit, pugnauitque cum Ariberto rege, qui dum in Franciam fugere vellet, Ticinum fluuium ingreſſus, cum equo tranſnatare conatus eſt, ſed quia auro grauatus erat, aquis ſuffocatus extinctus eſt. Anſprandus regnum obtinuit III tantummodo menſes, poſt cuius interitum Luitprandus filius eius in regali conſtituitur ſolio. Apud Francorum quoque gentem, Pipino vita exempto, eius filius Carolus in principatu ſucceſſit, licet per multa bella & certamina de manu Raginfridi, eundem principatum ſuſtulit. Nam cum in cuſtodia teneretur, diuino nutu ereptus aufugit, ac primum contra Raginfridum, cum paucis bis terque certamen iniuit, ad extremum eum apud Vinciacum magno certamine ſuperauit, cui tamen vnam, vt ferunt, hoc eſt Andaganenſem ciuitatem ad habitandum conceſſit, cunctam vero Francorum gentem ipſe gubernandam ſuſcepit.

Anno Dominicæ incarnationis DCXLVIII, PHILIPPICVS regnauit annum vnum & menſes VI. Hic poſtquam imperiali dignitate confirmatus eſt, Cyro de pontificatu abiecto, ad gubernandum monaſterium ſuum in Pontū redire cœpit. Hic Conſtantino papæ literas praui dogmatis direxit, quas ille reſpuit, ſtatuitq; populus Romanus, ne hęretici imperatoris nomen, aut chartas aut figuram ſolidi ſuſciperent. Contra hūc Anaſtaſius, q & Artemius dictus eſt, inſurgens, eū regno expulit, oculisq; priuauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCL, ANASTASIVS regnauit annos III. Hic literas Conſtantino papę per Scholaſticū patricium & Exarchā Italiæ direxit, quib. ſe fautorē catholicæ fidei & concilij prædicatorem eſſe declarauit. Defuncto Giſulfo duce Beneuentano, Romaldus filius eius locum eius obtinuit. Circa hæc tempora Petronax ciuis Brixianæ vrbis diuino amore compunctus, caſtrum Caſſinum petiit, & monaſterium ſancti Benedicti, quod iam tunc C & X annos deſtructum manebat, reædificauit, multorumq; monachorum pater ibi extitit. Gregorius papa conſtituitur. Hic Bonifacium ex Britannia ortum epiſcopum ordinauit, & per eum in Germaniam verbum ſalutis prædicauit, & gentem illam ſedentem in tenebris euangelica luce illuſtrauit.

Carolus princeps contra Ratbodum regem Friſonum multa certamina conſerit, qui tyrannus diuino nutu percutitur, anno præfati principis, IIII regni ſui. Pugnauit idem Carolus aduerſum Saxones, eoſq; vicit.

Anaſtaſius imperator claſſem in Alexandriam contra Sarracenos direxit. Exercitus de medio itinere reuerſus, Theodoſium imperatorem elegit, atque coactum in ſo-

lio imperij confirmauit. qui Theodoſius apud Mycenas ciuitatem Anaſtaſium graui prælio vicit (ſeptem millia de exercitu ceciderunt) datoq; ſibi ſacramento, eum clericum fieri, & presbyterum fecit ordinari.

Anno Dominicæ incarnationis DCLIV, THEODOSIVS regnauit annum I. Hic poſtquam regnum accepit, mox in regia vrbe imaginem illam, in qua ſancta ſynodus erat depicta, & à Philippo erat eiecta, priſtino in loco erexit. His diebus ita Tiberis fluuius inundauit, vt vltra alueum ſuum egreſſus, multa Romanę fecerit exitia ciuitati, ita vt in via lata ad vnam & ſemis ſtaturam excreſceret, atque à porta ſancti Petri vſque ad pontem Miluium aquæ ſe deſcendentes coniungerent.

Anno Dominicæ incarnationis DCLV, LEO regnauit annos IX. His temporibus Sarracenorum gens, cum immenſo exercitu veniens, Cõſtantinopolim circumdedit, ac per continuum triennium obſedit, donec ciuibus multa inſtantia ad Deum clamantibus, plurimi eorum fame, frigore, bello, peſtilentiaque perirent, ac ſic partes obſidionis abſcederent. Eorum maxima multitudo tempeſtate in mari periit. Intra Conſtantinopolim vero tempore obſidionis, CCC millia hominum peſtilentia & fame interiere. Luitprandus rex oſſa ſancti Auguſtini epiſcopi à Sardinia tranſtulit in vrbem Ticinenſem, & cum debito honore ſepeliuit. Idem rex Rauennam obſedit, claſſem inuaſit atque deſtruxit. Carolus princeps X anno regni ſui cum Baioariis pugnauit, eoſque vicit. Idem rex quintodecimo anno regni ſui Alemanniam ingreſſus contra Lantfridum dimicauit, & ſibi eandem gentem ſubiecit. Sextodecimo anno regni ſui Vaſconiam ingreſſus, Eudonem ducem Aquitaniæ bello perterruit. XVII anno Sarraceni ex Hiſpania cum vxoribus, & paruulis venientes, Aquitaniam Galliæ prouinciam, quaſi in ea habitaturi, intrant. Carolus quidem (vt dictum eſt) cum Eudone Aquitaniæ principe tunc diſcordiam habebat, qui tamen in vnum ſe coniungentes, contra eoſdẽ Sarracenos pari conſilio dimicarunt. Nam irruentes Franci ſuper eos, CCCLXXV millia ex eis interfecerunt. Eudo quoque ſuper eorum caſtra irruens, pari modo multos interficiens, omnia deuaſtauit. Mille tantum quingenti ceciderunt ex Francis, vt in epiſtola ab Eudone miſſa Gregorio papæ de eadem victoria continetur. Ea tempeſtate Leo imperator ſanctorum imagines depoſitas incendit, Romanoque pontifici Gregorio ſimiliter facere, ſi ſuam vellet habere gratiam, mandauit. Sed pontifex hoc facere contempſit. Omnes quoque Rauennæ exercitus vel Venetiarum, talibus iuſſis vno animo reſtiterunt: & niſi pontifex eos prohibuiſſet, alium imperatorem ſuper ſe conſtituiſſent. Per id tempus Luitprandus rex caſtra Æmiliæ, Forumanum & Pentapolim, Auximiumque inuaſit. Sed poſt aliquos dies Romano põtifice elaborante Romanis reddita ſunt. Leo Auguſtus ad peiora progreſſus eſt, ita vt compelleret omnes Conſtantinopolim habitantes, tam vi quam blandimentis ſanctorum imagines deponere, & quaſcunque inuenire potuit, in media ciuitate concremauit. Et quia plerique ex populo tale ſcelus fieri prohibebant, aliqui ex eis capite truncati, alij parte corporis mutilati ſunt. cuius errori Germanus patriarcha non cõſentiens, à propria ſede depulſus eſt, & eius in loco Anaſtaſius presbyter ordinatur. Circa hęc tempora Carolus princeps Pipinum filium ſuum ad Luitprandum regem direxit, vt eius iuxta morem capillum incideret: qui eius cæſariem incidens, ei pater effectus eſt, multiſque eum ditauit regiis muneribus, & genitori remiſit.

Carolus XVII anno regni ſui cum exercitu in Weſtrachiam venit, eamque ſuæ ditioni ſubiecit. Anno XX regni ſui iterum cum valida manu Vaſconiam ingreſſus eſt, & Eudonem regno ſimul & vita priuauit: ſequenti anno contra filios eiuſdem Eudonis dimicauit.

Anno XXII regni ſui, Sarracenorum exercitus rurſum in Gallias introiens, multam deuaſtationem fecit contra quos Carolus non longe à Narbona bellum committens, eos ſicut & prius maxima cæde proſtrauit.

Anno XXIV regni ſui, iterum Sarraceni Gallorum fines ingreſſi, vſque ad Prouinciã venerunt, & capta Arelate, omnia circumquaq; demoliti ſunt. Tunc Carolus ad Luitprandum regem mittens, auxilium contra Sarracenos expoſcit, qui nihil moratus cum omni Langobardorum exercitu in eius adiutorium properauit, quo comperto gens Sarracenorum mox ab illis regionibus aufugit.

Anno

Anno XXVI regni ſui, Carolus bellicoſiſſimus & victorioſiſſimus princeps Francorum moritur. Fiunt igitur, ni fallor, anni ab incarnatione Domini, cõputati à quadrageſimo ſecundo anno imperij Octauiani, vſq; ad vltimum Leonis Auguſti annum, qui temporibus Caroli principis regnaſſe cognoſcitur, DCCXVIII, menſes III, dies II.

Diſcernamus etiam, ſi placet, eoſdem annos Domini per tempora pontificum Romanorum, & videamus quomodo ſibi tempora principum & præſulum adinuicem comparata reſpondeant.

Beatus Petrus Apoſtolus Romæ in epiſcopali cathedra ſedit annos XXV, menſes II, dies II.

Linus ſedit	annos	XI,	menſes	III,	dies	XIII.
Cletus ſedit	annos	XII,	menſem	I,	dies	XI.
Clemens ſedit	annos	IX,	menſes	II,	dies	X.
Anacletus ſedit	annos	IX,	menſes	II,	dies	X.
Euchariſtus ſedit	annos	IX,	menſes	X,	dies	X.
Alexander ſedit	annos	X,	menſes	VII,	diem	I.
Sixtus ſedit	annos	X,	menſes	II,	diem	I.
Teleſphorus ſedit	annos	XI,	menſes	IIII,	dies	XXI.
Hyginus ſedit	annos	IV,	menſes	III,	dies	III.
Pius ſedit	annos	XIX,	menſes	IV,	dies	III.
Anicetus ſedit	annos	XI,	menſes	IV,	dies	III.
Soter ſedit	annos	IX,	menſes	VI,	dies	III.
Eleutherius ſedit	annos	XV,	menſes	III,	dies	II.
Victor ſedit	annos	X,	menſes	II,	dies	X.
Zepherinus ſedit	annos	VIII,	menſes	VI,	dies	X.
Calixtus ſedit	annos	VI,	menſes	II,	dies	X.
Vrbanus ſedit	annos	IV,	menſes	X,	dies	XIII.
Pontianus ſedit	annos	IX,	menſes	V,	dies	II.
Antherus ſedit	annos	XII,	menſem	I,	dies	XII.
Fabianus ſedit	annos	XIV,	menſes	XI,	dies	XI.
Cornelius ſedit	annos	II,	menſes	II,	dies	II.
Lucius ſedit	annos	III,	menſes	III,	dies	III.
Stephanus ſedit	annos	VII,	menſes	V,	dies	II.
Sixtus ſedit	annum	I,	menſes	X,	dies	XXIII.
Dionyſius ſedit	annos	VI,	menſes	II,	dies	IV.
Felix ſedit	annos	IV,	menſes	III,	dies	XXV.
Eutychianus ſedit	annum	I,	menſem	I,	diem	I.
Gaius ſedit	annos	XI,	menſes	IV,	dies	XII.
Marcellinus ſedit	annos	IX,	menſes	IV,	dies	XXV.
Marcellus ſedit	annos	V,	menſes	VII,	dies	XXII.
Euſebius ſedit	annos	VI,	menſem	I,	dies	III.
Melchiades ſedit	annos	IV,	menſes	o,	dies	o.
Sylueſter ſedit	annos	XXIV,	menſes	X,	dies	X.
Marcus ſedit	annos	II,	menſes	VIII,	dies	XX.
Iulius ſedit	annos	XV,	menſes	II,	dies	VI.
Liberius ſedit	annos	VI,	menſes	III,	dies	IV.
Felix ſedit	annum	I,	menſes	III,	dies	II.
Damaſus ſedit	annos	XVIII,	menſes	III,	dies	XII.
Siricius ſedit	annos	XV,	menſes	o,	dies	o.
Anaſtaſius ſedit	annos	III,	menſes	o,	dies	X.
Innocentius ſedit	annos	XV,	menſes	II,	dies	XXI.
Soſimus ſedit	annum	I,	menſes	III,	dies	XI.
Bonifacius ſedit	annos	III,	menſes	VIII,	dies	VII.
Celeſtinus ſedit	annos	VIII,	menſes	X,	dies	XVII.
Sixtus ſedit	annos	VIII,	menſes	o.	dies	XIX.
Leo ſedit	annos	XXI,	menſem	I,	dies	III.

Hilarius ſedit	annos	VI,	menſes	III,	dies	X.
Simplicius ſedit	annos	XV,	menſem	I,	dies	VII.
Felix ſedit	annos	VIII,	menſes	XI,	dies	XVIII.
Gelaſius ſedit	annos	IV,	menſes	VIII,	dies	XVIII.
Anaſtaſius ſedit	annum	I,	menſes	XI,	dies	XXIIII.
Symmachus ſedit	annos	XV,	menſes	VII,	dies	XXVII.
Hormiſda ſedit	annos	IX,	menſes	o,	dies	XVII.
Ioannes ſedit	annos	II,	menſes	IX,	dies	XVI.
Felix ſedit	annos	IV,	menſes	II,	dies	XIV.
Bonifacius ſedit	annos	II,	menſes	o,	dies	XXVI.
Agapetus ſedit	annum	I,	menſes	XI,	dies	XIX.
Syluerius ſedit	annum	I,	menſes	V,	dies	XI
Vigilius ſedit	annos	XVIII,	menſes	VI,	dies	XXVI
Pelagius ſedit	annos	XI,	menſes	X,	dies	XVIII.
Ioannes ſedit	annos	XII,	menſes	XI,	dies	XXVI.
Benedictus ſedit	annos	IV,	menſem	I,	dies	XXVIII.
Pelagius ſedit	annos	X,	menſes	II,	dies	X.
Gregorius ſedit	annos	XIII,	menſes	VII,	dies	X.
Sabinianus ſedit	annum	I,	menſes	V,	dies	IX.
Bonifacius ſedit	annos	VIII,	menſes	o,	dies	XXII.
Honorius ſedit	annos	XII,	menſes	XI,	dies	XIII.
Seuerinus ſedit	annos	o,	menſes	II,	dies	IV.
Ioannes ſedit	annum	I,	menſes	IX,	dies	XVIII.
Theodorus ſedit	annos	VI,	menſes	V,	dies	XVIII.
Martinus ſedit	annum	I,	menſem	I,	dies	XXVI.
Eugenius ſedit	annum	I,	menſes	VIII,	dies	XXIV.
Vitellianus ſedit	annos	VII,	menſes	o,	dies	o.
Adeodatus ſedit	annos	IV,	menſes	II,	dies	V.
Donus ſedit	annum	I,	menſes	V,	dies	X.
Agatho ſedit	annos	II,	menſes	VI,	dies	IV.
Leo ſedit	annum	I,	menſes	X,	dies	XXII.
Benedictus ſedit	annos	o,	menſes	X,	dies	XII.
Ioannes ſedit	annum	I,	menſes	o,	dies	IX.
Conon ſedit	annos	o,	menſes	XI,	dies	o.
Sergius ſedit	annos	XIV,	menſes	VIII,	dies	XXIII.
Ioannes ſedit	annos	III,	menſes	II,	dies	XII.
Ioannes ſedit	annos	II,	menſes	VI,	dies	o.
Siſinnius ſedit	annos	o,	menſes	o,	dies	XV.
Conſtantinus ſedit	annos	VII,	menſes	IX,	dies	XI.
Gregorius ſedit	annos	XVI,	menſes	IX,	dies	XXV.
Gregorius ſedit	annos	X,	menſes	IX,	dies	XI.
Zacharias ſedit	annos	X,	menſes	III,	dies	XIV.

Fit ergo, vt arbitramur, ſumma horum à temporibus beati Petri Apoſtoli vſque ad Zachariam papam, qui principio regni Pipini Romanam gubernat eccleſiam, annî DCCCIII, menſes VIII, dies XXVI. Quibus ſi addamus XV an. Octauiani, XXIII Tiberij, III Caij, ſimiliter III Claudij, quia IIII Claudij anno Petrus Apoſtolus Romam venit, & ipſe iam annus in pontificatu eius computatur, colliguntur anni DCCXXVII. Supercreſcunt itaq; anni Pontificum, annos principum Romanorum XXIX an. Quid horum potius ſequẽdum ſit, prudens lector videat. Illud tamen pro certo ſcimus, quod nec Auguſtorum, nec Antiſtitum numerus annorum cyclis Dionyſij concordet, ſiquidem in alio plus, in alio minus inuenitur. Nam ſecundum Dionyſium anno Dominicæ incarnat. DCCXLI, Carolus princeps moritur, & Pipinus ſuſcepit principatum. Poteſt autem fieri, vt vitio ſcriptoris numerus ſit deprauatus annorum. Hæc idcirco ab ipſo incarnationis Domini anno exordium capiẽtes, vſq; huc prædiximus, vt quia ſequens libellus

libellus à noſtra paruitate editus, per eiuſdē incarnationis Dominicæ annos tempora principum & geſta declarat, iſte nihilominus, quo tempore, quo loco, vel quid ſub vnoquoq; principe actum ſit, ſummatim demonſtrat. Triumphos quoq; ſanctorum Martyrum, confeſſorum, quibus in locis, vel ſub quibus regibus coronam gloriæ percepe-runt, nominatim aperiet. Igitur vbi iſte finitur, ille conſequenter initium capiat, & vbi ille incipit, iſte finem ſortiatur.

Primi libri finis.

CHRONICORVM REGINONIS DE ORIGINE GENTIS ET REGVM FRANCORVM

Liber Secvndvs.

ANno Dominicæ incarnationis DCCXLI, Carolus filius Pipini, maior domus, & bellicoſiſſimus dux Francorum defunctus eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLII, Carolomanus & Pipinus filij eius, duxerunt exercitum contra Hunoldum ducem Aquitanorum, & ceperunt caſtrum quod vocatur Lucas, & in eodem itinere diuiſerunt regnum Francorum inter ſe, in loco qui dicitur vicus Pictauis. Poſt hæc Carolomanus eodem anno Alemaniam cum exercitu vaſtauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLIII, Carolomanus & Pipinus contra Odilonem ducem Baioariorum duxerunt exercitum, & inierunt pugnam, & victores effecti. Carolomanus abſque fratre in Saxoniam perrexit, & cepit caſtrum quod dicitur Ochſenbrug per placitum & pacis conditionem, & Theodericum Saxonem obſidem accepit: qui ſacramentis datis, in patriam dimiſſus eſt redire, ſed poſthabito ſacramento fefellit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLIV, iterum Carolomanus & Pipinus Saxoniam cum exercitu ingreſſus, & rurſus captus eſt ſupra dictus Theodericus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLV, Carolomanus confeſſus eſt ſuo germano Pipino, quod mente diſpoſuiſſet mundum relinquere, & pro amore Dei regnum terrenum deſerere, vt in futura vita centuplicatam reciperet poſſeſſionem. Et in hoc anno nullā fecerunt expeditionem, ſed præparauit ſe Carolomanus ad id quod decreuerat, & Pipinus vt germanum ſuum ad locum honorifice cum muneribus & debita munificentia proſequeretur. Carolomanus rex Romam pergens, in monachali habitu vitam finiuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLVI, Carolomanus Romam perrexit, ibiq́ ſe totondit, & in Soracte monte monaſterium ædificauit, in honorem ſancti Sylueſtri, ibiq; aliquod tempus moram faciens, exinde ad ſanctum Benedictum in Caſſinum vſq; peruenit, & ibi monachus effectus eſt. Fertur autē de ſancto viro exemplum memorabile. Cum adhuc Romæ poſitus in monaſterio quod ſibi ædificauerat, ab omnib. propter regiam nobilitatem, & quod maius eſt, propter contemptum regni terreni, & gloriā præſentis ſeculi, veneraretur, & laudibus extolleretur, timens, vir Deo plenus, fauorem laudis humanæ, qui tanta pro Chriſto reliquerat, fugam magis arripere diſpoſuit, q̄ vanæ gloriæ ſubiacere. Et hoc tantummodo vni fido ſocio confeſſus eſt, quem ab infantia in omnibus fidelem probauerat, cum eo noctu omnib. aufugit inſciis, & ad Caſſinum montem vſque peruenit, nihil ſecum portans ex omnib. bonis, quæ corpori erant neceſſaria, nudus Chriſtū ſecutus eſt. Et iuxta morem portā monaſterij pulſans, colloquiū patris monaſterij expetiit. in cuius preſentiam cum veniſſet, mox in terrā corruit, ſe homicidam eſſe, ſe reum omnium criminū proteſtans, miſericordiam expoſcit, pœnitentiæ locum exquirit. Pater cum hominē peregrinum eſſe cognouiſſet, interrogat, cuiꝰ patriæ aut gentis eſſet; at ille confeſſus eſt ſe Franciū eſſe, & ex Francia propter talia

Digitized by Google

scelèra migrasse, exilium libenter ferre paratum, tantum vt patriam cœlestem non amitteret. Spiritualis pater eius precibus annuens, præcepit eum in cella nouitiorum recipi, vna cum suo collega, probari secundum quod regula iubet, & tanto arctius, quanto barbaræ & ignotæ gentis homo erat, implens illud apostolicum, Probate spiritus si ex Deo sunt. Itaque probatus in omni patientia, sociatus est congregationi vna cum collega: post emensum anni circulum professus stabilitatem, conuersationem, morum obedientiam secundum regulam sancti Benedicti. Cœpit autem irreprehensibiliter inter fratres conuersari, omnibus virtutibus pollens. Accidit autem, vt iuxta quod mos est, ad coquinæ officium hebdomadarius deputaretur: quod cum libenter quidem faceret, sed in multis ignoranter offenderet, coquus vino exæstuans ei alapam dedit, dicens: Ita te fratribus deseruire oportet? cui ille nil motus, placido vultu respondit: Indulgeat tibi Dominus frater, & Carolomanus. neque enim cuiquam nomen suum prodiderat, ne ex vocabulo agnosceretur. Rursum cum in quibusdã cibariis administrandis erraret, à coquo percussus est, cui eadem quæ supra imprecatus est. Et cum tertio à coquo crudeliter cæderetur, indignatus ille comes indiuiduus suæ peregrinationis, quod tantus vir à tam vili persona tam contumeliose afficeretur, iam ferre non valens, arripuit pilum, vnde panis in holera fratrũ mittendus conterebatur, & cum omni annisu percussit dicens, Nec tibi Deus parcat serue nequam, nec Carolomanus indulgeat. Fratres hoc audito valde commoti sunt, quod homo alienigena, & pro misericordia receptus, talia facere præsumpsisset. Protinus ergo custodiæ manciparur, vt die sequenti talis præsumptio acrius vindicaretur. In crastinum productus de custodia in medio conuentu sistitur: percunctatus, cur manus extendere in fratrẽ ministrum ausus fuisset, respondit, quia (inquit) vidi seruum nequiorem omnibus, virum meliorẽ & nobiliorem omnibus quos in terra conuersari scio, non solum verbis dehonestare, sed ẽt plagis afficere. Furore nimio exagitati, quod eum qui peregrinus venerat, cæteris prætulisset, interrogant, quis esset ille qui bonitate & nobilitate omnes anteiret, cur saltem patrem monasterij non excepisset. Ille necessitate compulsus celare non valens, quod Deus iam manifestari volebat, ait: iste est Carolomanus quondam rex Francorum, qui pro Christi amore regnum & gloriam mundi dereliquit, qui de tanta excellentia ita se humiliauit, vt modo à vilissimis personis non solum contumelijs afficiatur, verum etiam verberib. affligatur. Quo audito tremefacti à sedibus surgunt, pedibus eius se prosternunt, veniam postulant de contemptu, ignorantiam profitentur. Ille contra in terram prouolutus, cum lachrymis negare cœpit hęc non esse vera, non se esse Carolomanum, sed hominem peccatorem & homicidam, collegam sine timore perterritum propter cõmissum piaculum hæc excogitasse. Quid plura? cognitus ab omnib. cum magna reuerẽtia est obseruatus. Hæc nõ passi sumus præterire, nunc ad Chronica reuertamus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXL I, Gripho fugit in Saxoniam, & Pipinus iter faciens per Thuringiam, in Saxoniam introiuit vsque ad fluuium Mussaham, in vico, qui dicitur Schahaningi, & Gripho collecta manu, vna cum Saxonibus super fluuium Obacrum sedit, qui dicitur Orhemum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLIII, Gripho de Saxonia egressus, in Baioariam peruenit, ipsumque ducatum sibi subiugauit. Giltrudem cum Thassilone cepit, & suæ ditioni subiecit Suigder in solatium supra dicti Griphonis. Hæc audiens Pipinus cum exercitu illuc venit, omnesque supra nominatos sibi subiugauit, Griphonem & Lantfridum secum duxit in Franciam, Thassilonem ducem Baioariorum constituit. Griphonem in partibus Neustriæ misit, & ei XII comitatus dedit; inde iterum Gripho fugiens Vasconiam petiit, & ad Wipharium ducem Aquitanorum peruenit.

Anno Dominicę incarnationis DCCXLIX, Burchardus Wirtzburgensis ecclesiæ episcopus, & Floradus capellanus missi sunt Romam ad Zachariam papam, vt interrogarent de regibus in Francia, qui illis temporibus non habẽtes regiam potestatem, reges tamen vocabantur, si bene essent reges. Et præfatus papa mandauit Pipino, melius sibi videri, illum regem vocari qui potestatem haberet, quam illum qui sine regali potestate manebat. Et ne perturbaretur Christianitatis ordo, per auctoritatẽ Apostolicam iussit Pipinum regem creari, & sanctæ vnctionis oleo inungi.

Anno Dominicæ incarnationis DCCL, Pipinus secundum morem Francorum electus

ctus in regem,& vnctus per manũ ſanctæ memoriæ Bonifacij Moguntiacenſis vrbis archiepiſcopi,& eleuatus eſt à Francis in regno, in Sueſſionis ciuitate. Hildericus vero qui falſo rex vocabatur,attonſus eſt,& in monaſterium miſſus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLI, Pipinus rex in Saxoniam iter fecit,& Hildegarius epiſcopus occiſus eſt à Saxonibus in caſtro quod dicitur Nigberg,& tamen Pipinus rex victor extitit,& peruenit vſque ad locum qui dicitur Rimiæ,& reuerſus eſt in Franciam,vbi ei nunciatum eſt, quod Gripho, qui in Vaſconiam fugerat, germanus eius occiſus eſſet. Stephanus papa eodem anno in Franciam venit, ſolatium & adiutorium quærens pro iuſtitiis ſancti Petri. Venit autem & Carolomanus monachus, & germanus ſupra dicti regis, per iuſſionem abbatis ſui in Franciam, quaſi ad conturbandam petitionem Apoſtolicam. Hoc anno natiuitatem Domini in Theodonis villa Paſcha in Caraſiaco Dominus rex celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLII, ſupra dictus Stephanus papa confirmauit Pipinum ſancta vnctione in regem, & cum eo vnxit duos filios eius Carolum & Carolomanum ad regiam dignitatem. Eodem anno ſanctus Bonifacius archiepiſcopus annunciãs Dei verbum in Friſia, à paganis interfectus, martyr Chriſti occubuit. Wolfridus in Italia clareſcit.

Anno Dominicę incarnationis DCCLIII, Pipinus rex,per Apoſtolicam inuitationem Italiam ingreſſus eſt,iuſtitiam Petri Apoſtoli quærens. Haiſtulfus rex Langobardorum ſupra dictam iuſtitiam contradicendo, Thermopylas, id eſt clauſuras, Langobardorum petiit,& obuiam Pipino regi & Francis venit, & commiſſo prælio, Domino auxiliante & beato Petro intercedente,Pipinus cum Francis victor extitit. Eodem anno Stephanus papa reductus eſt ad ſuam ſedem, per miſſos regis Pipini, Floradum & alios plurimos. Incluſo vero Haiſtulpho rege in Papia ciuitate,neceſſitate deductus iuſtitiam ſancti Petri pollicitus eſt faciendam. Ex hac promiſſione rex Pipinus obſides XL recepit, & cum ſacramento firmato reuerſus eſt in Franciam. Nec ſuperfluum iudicauimus,ſi epiſtolam eiuſdem papæ Stephani,hac de cauſa ſcriptam, huic operi inſeramus. cõtinet enim hunc modum: Stephanus epiſcopus,ſeruus ſeruorum Dei. Sicut nemo ſe debet iactare de ſuis meritis, ſic non debent opera Dei, quæ in illo per ſuos ſanctos fiunt, ſine ſuis meritis ſileri, ſed prædicari,ſicut angelus admonet Thobiam. Vnde ego pro oppreſſione ſanctæ eccleſiæ à rege atrociſſimo & blaſphemo & nec dicendo Haiſtolpho ad optimum & ſancti Petri fidelem dominum Pipinum Chriſtianiſſimum regem in Franciam veni, vbi ægrotaui vſque ad mortem, & manſi aliquod tempus apud pagum Pariſiacũ,in venerabili mõaſterio ſancti martyris Dionyſij: quem cum iam medici deſperarent, fui ſicut in oratione in eccleſia eiuſdem beati martyris ſubtus campanis, & vidi ante altare Dominum Petrum, & magiſtrum gentium dominum Paulum, & tota mente illos recognoni de illorum ſurcarijs, & tunc beatum Dominum Dionyſium ad dextram Domini Petri ſubtilem & longiorem. Dixitque bonus paſtor dominus Petrus, Hic frater noſter poſtulat ſanitatem: & dixit beatus Paulus, Modo ſanabitur, & appropinquans miſit manum ſuam ad pectus domini Dionyſij amicabiliter,reſpexitque ad dominum Petrum. Et dixit dominus Petrus ad dominum Dionyſium hilariter, Tua gratia eſt ſanitas eius. Et ſtatim beatus Dionyſius thuribulũ incenſi,& palmam in manu tenens cum presbytero & diacono qui in parte ſtabant,venit ad me & dixit, Pax tecum frater,noli timere,non morieris, donec ad ſedem tuã proſpere reuertaris, ſurge ſanus, & hoc altare in honorem Dei & Apoſtolorum Petri & Pauli quos vides,dedica,miſſas gratiarum agens;moxque factus ſanus ſum,& volebam implere quod mihi præceptum erat: & dicebant qui ibi aderant, quod dementabam. quapropter retuli illis & regi,ſuisq; omnibus ex ordine, quæ videram, & quomodo ſanatus fuerim, & impleui quæ viſa ſunt mihi omnia. Geſta ſunt autem hæc anno ab incarnatione Domini DCCLIII, vidus Auguſti,quo Chriſti roboratus virtute,inter celebrationem conſecrationis præfati altaris,& oblationem ſacrificij,vnxi in reges Francorum regem Pipinum,& duos filios eius Carolum & Carolomanum. Sed & Bertradam coniugem ipſius regis, indutam cycladibus regiis, & gratia ſpiritus ſancti ſeptiformis conſignaui in Dei nomine,atq; Francorum proceres Apoſtolica benedictione ſanctificans,auctoritate ſancti Petri ſibi à Chriſto tradita obligauit & obteſtatus eſt,vt nunquã

de altera ſtirpe per ſuccedentium temporum curricula, ipſi vel quique ex eorum progenie orti, regem ſuper ſe præſumant aliquo modo conſtituere, niſi de eorum progenie, quos & diuina prouidentia ad fidem Apoſtolicam tuendam eligere, & per eum videlicet ſancti Petri Vicarium, imo Domini noſtri Ieſu Chriſti, in poteſtatem regiam dignata eſt ſublimare, & vnctione ſacratiſſima conſecrare. His interpoſitis ad Chronica redeamus. Cum Pipinus rex (vt ſupra expreſſum eſt) Italiam ingreſſus eſſet, Carolomanus monachus Vienna ciuitate remanſit vna cum Bertrada regina, vbi languore correptus diem clauſit extremum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLV, cum audiſſet Pipinus rex ea non eſſe vera, quæ Haiſtulphus promiſerat de iuſtitiis ſancti Petri, iterum Italiam ingreſſus, Papiam obſedit, Haiſtulphum obſidione cinxit, & rurſum de iuſtitiis ſancti Petri firmitatẽ dedit, vt ſtabiles permanerent, & inſuper Rauennam cum Pentapoli, & omni exercitu conquiſiuit, & ſancto Petro tradidit. Cum autem reuerſus eſſet Pipinus rex in Franciam, meditabatur ſupra dictus Haiſtulphus ea fallere quæ promiſerat. Quadam vero die cum venationibus inſeruiret, percuſſus eſt Dei iudicio, vitamque cum regno finiuit, quomodo vero miſſus ſit Deſyderius in regnum, in ſubſequentibus dicemus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLVI, miſit CONSTANTINVS Imperator regi Pipino cum aliis donis organum. Et rex Pipinus tenuit palatium ſuum in Compendio, ibique Thaſſilo venit dux Baioariorum & ſuus effectus eſt, per manus ſacramentaque multa iurauit Pipino & filiis eius, ſupra corpus ſancti Dionyſij, ſancti Germani, & ſancti Martini ſimul, & eius homines meliores fecerunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLVII, Pipinus rex in Saxoniam iter fecit, & in munitiones Saxonum per virtutem introiuit, & in loco, qui dicitur Sitina, multæ ſtrages factæ ſunt de populo Saxonum. Et tunc promiſerunt ſe omnem voluntatem regis facturos, tributum etiam præſentandum, equos ſcilicet CCC per ſingulos annos.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLVIII, natus eſt Pipino regi filius, cui ſupra dictus rex nomen impoſuit, qui vixit annos duos, & in tertio defunctus eſt. Eodem anno celebrauit Natalem Domini in Longolare, & Paſcha in Iopilia.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLIX, Pipinus rex cernens Vaifarium ducem Aquitanorum minime conſentire, vt iuſtitias faceret eccleſiis, quæ erant in Francia, de rebus & poſſeſſionibus illarum quæ in ſuo ducatu erant; iniit conſilium cum Francis, vt iter pergeret in Aquitaniam, & ſupra dictas iuſtitias quæreret: & peruenit vſque in locum, qui dicitur Theodoad. Quod cum cognouiſſet Vaifarius, timore perterritus, mittit legatos Otbertum & Dauninum, & dedit obſides ad Algarium ſuum propinquũ, & mandauit Pipino, ſe omnia redditurũ, quicquid ſupra dictus rex quærebat in cauſis eccleſiaſticis, & celebrauit Natalem Domini in Cariſiaco, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXI, Vaifarius minime cogitans de obſidibus & ſacramentis datis, vt ſe vindicaret de iniuria quam à Francis præterito anno fuerat perpeſſus, exercitum miſit, qui vſque ad Cabillonem ciuitatem venerunt, vaſtantes omnia. Et cum ſupra dictus rex ſynodum teneret in villa quæ dicitur Duria, nunciatum eſt ei quod Vaifarius perpetraſſet: protinus exercitum mouit, & Aquitaniam ingreſſus, multa caſtella cepit, ſcilicet Burdellum, Clarum montem, Cantellam, Auernen. & peruenit vſque ad Leonidicas vaſtando omnia, & celebrauit Natalem Domini in Cariſiaco, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXII, tertio rex Pipinus Aquitaniam cum exercitu vaſtauit, & cepit ciuitatem Biturigas, & caſtrum quod dicitur Toarcis, & celebrauit Natalem Domini in villa Gentiliaco, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicę incarnationis DCCLXXIII, rex Pipinus habuit placitum ſuum in Niuernis, & quarto ingreſſus eſt Aquitaniam, ibique Thaſſilo dux Baioariorum poſtpoſitis ſacramentis, fraudulenter ſe inde ſubduxit, omnia beneficia oblitus, quæ rex auunculus eius ei fecerat, & Baioariam ingreſſus ſupra dicti regis faciem amplius videre noluit. Rex autem Aquitaniam perluſtrans vſque ad Caduriciam venit, & per Leonidicas reuerſus in Franciam venit. Et facta eſt hyems valida, & celebrauit rex Natalem Domini in villa quæ dicitur Longlare, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXIIII, rex Pipinus habuit placitum ſuum in Worma-

Wormatia,& cauſam diligenter pertractauit inter Vaifarium & Thaſſilonem:celebrauit Natalem Domini in Cariſiaco,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXV, rex placitum ſuum habuit apud Attiniacum,& eodem anno ſicut ſuperiori nuſquam profectus eſt. Celebrauit autem Natalem Domini in Aquis villa,& Paſcha ſimiliter,

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXVI, rex Pipinus perrexit in Aquitaniam,& placitum ſuum habuit in Aurelianis ciuitate, & reſtaurauit Argentonium caſtrum, quod antea à Vaifario fuerat deſtructum, ibique Francos dimiſit ad continendam Aquitaniã,ſimiliter & in Biturigibus fecit, & celebrauit Natalem Domini in Salmoniaco,& Paſcha in Gentiliaco.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXVII, rex in ſupra dicta villa ſynodum magnam habuit inter Romanos & Græcos de ſancta Trinitate,& de ſanctorum imaginibus,& poſt hæc Aquitaniam ingreſſus eſt per Narbonam. Cepit autẽ Toloſam & Ganaldanem,& celebrauit Paſcha in ciuitate Vienna. Eodem anno,menſ. Auguſt. iterum Aquitaniam ingreſſus vſque Biturigas venit, ibique ſynodum tenuit, & inde profectus vſque ad Garonnam venit, multas rupes & ſpeluncas cepit,nec non caſtra Scoraliani, Forunam & Petrociam,& reuerſus eſt Biturigas. Ibi nunciatum eſt ei de obitu Pauli papæ:ibi etiam celebrauit Natalem Domini.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXVIII, rex Pipinus iter faciens Rheni ſtagnum cepit,ad Santones ciuitatem vſq; peruenit, & ibi cepit matrem Vaifarij & ſororem eius,& neptes eius. Inde perrexit in locũ qui dicitur Montes,ibi Heriduicus venit ad eum,qui habebat aliam ſororẽ Vaifarij, & inde reuerſus Paſcha celebrauit in caſtro quod dicitur Sles. Poſt hæc aſſumẽs ſecum Bertradam reginam ad Santones ciuitatem peruenit,ibiq; reginam cum famulis dimiſit, & Petragoricum perrexit,& interempto Vaifario, cum triumpho victoriæ ad Santones reuerſus eſt, ibiq; moram faciens poſt aliquot dies ægrotare cœpit,& inde profectus Turones venit,ad oratorium ad ſanctum Martinum perrexit, inde egreſſus Parifios ad ſanctum Dionyſium vix peruenit, ibique diem clauſit extremum,VIII idus Auguſti. Et dominus Carolus & Carolomanus eleuati ſunt in regnum, Carolus in Nouiona ciuitate, Carolomanus in Sueſſione,VII idus Octob. Et celebrauit Carolus Natalẽ Domini in Aquis, Paſcha in Roterdama ciuitate,

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXIX, Carolus rex Aquitaniam cum exercitu intrauit,eo quod Hunaldus diſpoſuiſſet rebellare,& totam Aquitaniam & Vaſconiam, auxiliante Deo, in deditionem recepit, & Hunaldi iniqua conſilia diſſipauit. Inde digreſſus ad Colonienſem ciuitatem venit, & inde ſumpſit plures Francorum cum armis, & omnibus vtenſilibus eorum, & abiit ſuper flumen Dorhdoniam, & ædificauit ibi caſtrum quod dicitur Fronticus, & in dicto præſidio Francos collocauit. Deinde miſſos direxit ad Lupum Vaſconem mandans, vt ſibi Hunaldum cum vxore repræſentaret, qui ad eum confugerant. Adductus eſt prædictus Hunaldus cum vxore ad nominatum caſtrum,quem cum recepiſſet,in Franciam reuerſus eſt,& celebrauit Natalem Domini in Duria,& Paſcha in Leodio vico publico.

Anno dominicæ incarnationis DCCLXX, Carolus habuit ſynodum in Wormatia ciuitate,& Berta regina perrexit in Baioariam,& inde Italiam ingreſſa eſt, & rex celebrauit Natalem Domini in Moguntia,& Paſcha in Heriſtellio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXI, Carolus rex ſynodum habuit ad Valentinianas,& eodem anno Carolomanus rex defunctus eſt in villa Salmontiaco II nonas Decembris. Venit autem Carolus ad villam Carboniacum, vbi venit ad eum Volcarius & Folradus capellani cum aliis epiſcopis & ſacerdotibus, Werinus & Adalhardus comites,cum aliis primatibus, qui fuerunt Carolomani. Vxor vero Carolomani, cum perpaucis Francis partibus Italiæ perrexit: & celebrauit rex Natalem Domini in Attiniaco & Paſcha in Heriſtellio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXII, Carolus rex ſynodum habuit in Wormatia, & inde perrexit in partes Saxoniæ, & primo impetu Heresburg caſtrum cepit, & ad Hermanſaul vſque peruenit, & ipſum fanum deſtruxit, & aurum & argentum quod ibi reperit,abſtulit. Erat autem tunc ſiccitas magna,ita vt aqua deficeret in ſupra dicto loco,& dum vellet ibi rex duos aut tres dies manere, vt prædictum fanum fundi-

tus deſtruere poſſet, & aqua exercitui deeſſet, ſubito, diuina largiente gratia, omnibus inſciis, in quodam torrente aquæ effuſæ largiſſime, ita vt omnis exercitus ſufficienter haberet. Deſtructo fano, rex ſuper Wiſeram fluuium venit, & ibi cum Saxonibus placitum habuit, & accepit XII obſides, & reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem Domini in Heriſtellio, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXIII, rex peruenit ad hyemandum in Theodonis villa, vbi eum adiit miſſus Adriàni papæ nomine Petrus, inuitans eum vna cum Francis, vt pro Dei amore, ſeu pro iuſtitia ſancti Petri acquirenda, ſuper Deſyderium & Langobardos veniret. Venit præfatus legatus per mare vſq; in Maſſiliam, inde per terram vſq; ad regem: & ideo per mare venit, quia viæ clauſæ fuerunt à Langobardis, Romanis. Tunc rex fideles conſuluit, vtrum petitionibus Apoſtolicis aſſenſum præberent. Omnibus hoc collaudantibus, illas in partes profectus eſt, Genuamq; ciuitatem veniens ſynodum tenuit, & ibi exercitum diuiſit in duas partes. Ipſe cum vna parte per montem Cinyſium perrexit, & miſit Bernardum auunculum ſuum cum reliqua parte per montem Iouis. Coniunxerunt autem ſe vterq; exercitus ad Cluſas. Quod cum cognouiſſet Deſyderius, regi & Francis cum armatis occurrit. Tunc rex caſtra poſuit ad eaſdem Cluſas, & miſit occulte vnam ſcaram de electis viris per montana. Hoc ſentiens Deſyderius ſtatim Cluſas reliquit, & quam citius potuit, Papiam ingreſſus eſt. Rex autem cum omnibus, auxiliante Domino, & intercedente beato Petro, ſine læſione Italiam ingreſſus eſt, & cum ad Papiam peruenisſet, Deſyderium intra inſecus latitantem obſedit, ibiq; in ſuis caſtris celebrauit Natalem Domini, & Paſcha in Roma.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXIV, rex dum in illis partibus pro huiuſmodi negotio moram faceret, Saxones occaſione accepta, poſtpoſitis ſacramentis in finibus Francorum impetum fecerunt, & vſque ad caſtrum quod nominatur Buriaburg, venerunt: quorum aduentum incolæ loci perſentientes, in iam dictam munitionem ſe receperunt. Igitur cum prefata gens ſeuiens cœpiſſet forinſecus villarum ædificia concremare, venerunt ad quandam baſilicam, in loco qui dicitur Friedi ſlar, quam ſanctæ memoriæ Bonifacius martyr conſecrauit, atque per Propheticũ ſpiritum prædixit, quod nunquam incendio cremaretur. Cœperunt autem præfati Saxones omni intentione certare aduerſus eandem baſilicam, quemadmodum eam per quodlibet ingenium igne cremare potuiſſent. Et dum hæc agerent, apparuere quibuſdam Chriſtianis qui erant in caſtello, ſimul quibuſdam paganis qui in eodem erant exercitu, duo iuuenes in albis veſtimentis, qui ipſam baſilicam ab igne protegebant, & propterea nõ potuerunt neque interius neq; exterius ignem accendere. Interea nutu diuino maieſtatis pauore perterriti, in fugam conuerſi ſunt, nemine perſequente. Inuentus autem eſt poſtea vnus ex eiſdem Saxonibus mortuus iuxta ipſam baſilicam, flexis genibus, accliuis ſupra pedes, habens ignem & ligna in manibus, & velut ore flaret ipſam baſilicam cremare. Dum hæc aguntur, Carolus à Roma reuerſus venit Papiam, ipſamq; ciuitatem armis cepit, inſuper Deſyderium regem cum vxore ſua & filia, omnem theſaurum palatij. Ibiq; venientes omnes Langobardi de cunctis ciuitatibus Italiæ, eius ſe ſubdiderunt dominationi. Adalgiſus vero filius Deſyderij regis fuga lapſus, mare intrauit, & Conſtantinopolim perrexit. Carolus ſubiugata Italia & ordinata, cuſtodiam Francorum in Papia dimittẽs, cum magno triumpho in Franciam reuerſus eſt: & cum veniſſet in locum qui dicitur Ingelheym, miſit quatuor ſcaras in Saxoniam. Tres pugnas cum Saxonibus inierunt, & Deo auxiliante, victores extiterunt; quarta vero ſcara non habuit pugnam, ſed capta præda magna reuerſi ſunt in Franciam. & celebrauit rex Natalem Domini in Cariſiaco, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXV, rex habuit ſynodum in villa quæ dicitur Duria, & inde Saxoniam pergens Sigiburgh caſtrum cepit, Heresburch reædificauit. Super Wiſaram fluuium venit in locum qui dicitur Brunisberg, vbi occurrerunt ei Saxones volentes ripam ſupra dicti fluminis defendere. Auxiliante Deo, & Francis decertantibus, fugatis Saxonibus, Franci ambas ripas occupauerũt, & multi Saxones occiſi ſunt. Tunc rex diuidẽs exercitum, ſumpſit ſecum partem, perrexitq; vſq; ad Obacrum fluuium: vbi omnes orientales Saxones venientes cum Haſſinone duce eorum, dederunt obſides iuxta quod placuit regi, & iurauerunt ſacramenta. Simul eo reuertẽte

venerunt

venerunt Angrarij in pagum qui dicitur Bucki, vna cum Brunone duce eorum, & fecerunt ſicut orientales Saxones fecerant. Interea cum Francis qui ſuper fluuium Wiſaram remanſerant, Saxones pugnam commiſerant, & Deo largiente Franci victoria potiti ſunt, & plures ex Saxonibus interfecti ſunt. Hæc audiẽs rex, iterum ſuper Saxones cum exercitu irruens multam ſtragem fecit, & prædam copioſam cepit ſuper Weſtphalos, & coacti obſides dederunt. Obſidibus itaque receptis, & pręda multa capta, rex in Franciam reuerſus, vbi nunciatum eſt ei, quod Rotgandus Langobardus, poſtponens fidem & ſacramẽta, aduerſus eum rebellare diſponeret, ſtatim illis in partibus iter arripuit, & celebrauit Natalem Domini in villa quæ dicitur Schletſtat in Elſatio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXVI, Carolus rex Italiam ingreſſus, Foroiulij partes petiuit, Rotgandum rebellem captum decollari iuſſit, ad Taruiſium ciuitatem venit, ibiq; Paſcha celebrauit, & ordinatis rebus, derelictis cuſtodibus ex Francis, in ciuitatibus quæ aduerſus eum ſenſerant, in Franciam cum proſperitate reuerſus eſt, Interea Saxones cognita abſentia regis, more ſolito, ruptis ſacramentis in vnum conglobati Heresburgk caſtrum aggrediuntur, fraudulenter Francis ſuadent, vt de caſtro exeant, & cum pace in patriam pergant. Sed cum illi fallacibus verbis (moniti ſunt) minime aſſenſum præberent, machinas præparant, munitionem obſidione cingunt, & ſummis viribus certant, ſed nihil proficiunt. Quadam itaque die cum iterum rediuiuo certamine bellum paraſſent, apparuit gloria Dei manifeſte ſupra domũ eccleſiæ, quæ erat infra ipſum caſtrum, videntibus multis tam Chriſtianis quam Paganis, Nam duo ſcuta apparuerunt ſupra præfatam baſilicam, ſanguineo colore flammantia, & velut in prælio quibuſdam motibus agitantia. itaque Pagani hoc ſignum aſpicientes timore & formidine repleti, mox in fugam conuerſi ſunt, & in tantam amentiam deuenerunt, vt ſtrictis gladiis, mutuis armis ſe confoderent. Quanto vero illi plus pauore perterriti fugerunt, tanto magis Chriſtiani confortati, omnipotentem Dominum laudabant, qui ſaluos facit ſperantes in ſe. Ex prædicto igitur loco cum tanta confuſione diſcedentes, venerunt ad aliud caſtrum quod appellatur Deſuburgh, vbi voluerunt ſimiliter facere, ſed Deo auxiliante, Franciſque eis viriliter repugnantibus, nihil præualuerunt. Oppidani vero perſecuti ſunt eos vſque ad flumen quod Lippa dicitur, & multos ex eis interfecerunt. Itaq; rex Wormatiam veniens, ſynodum placitumq; publicum ibi tenuit, & concilio ſoluto, mox Saxonum fines penetrauit, & velut ingens tempeſtas omnia proſternit, munitiones irrumpit. Saxones perterriti ad locum vbi Lippa oritur, venerunt, ibi ſe ſuamq; patriam regi tradiderunt, & ſpoponderunt ſe Chriſtianos eſſe debere. Tunc rex vna cum Francis reſtaurauit Heresburgh caſtrum, & aliud caſtrum ſuper Lippam, vbi venientes Saxones vna cum vxoribus paruulis innumerabilis multitudo baptizati ſunt in nomine ſanctæ Trinitatis. Poſt hęc obſides quãtos rex experiit dederũt. reformatis autem caſtellis, cuſtodiisq; diſpoſitis, Carolus in Franciam reuertitur, & celebrauit Natalem Domini in Heriſtellio, & Paſcha in Nouiomago.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXVII, rex Saxoniam ingreſſus placitum tenuit in loco, qui dicitur Padresbruna: vbi omnes Saxones conuenerunt, excepto Widichindo, qui cum paucis Saxonibus in partibus Nortmaniæ confugit. In eundem etiam locum venerunt Sarraceni de partibus Hiſpaniæ, quorum hęc ſunt nomina, Ibina, Iarabi & filius Denizeſi, qui Lammeioſeph nominabatur, & gener eius, vbi etiam multitudo Saxonum baptizati ſunt, & ſacramenta ſecundum conſuetudinem dederunt, vt perderent ingenuitatem & omnem hæreditatem, niſi conſeruarent ſuſceptam Chriſtianitatem, & promiſſam fidelitatem regis & filiorum eius, nec nõ etiam & Francorum. Carolus in Franciam reuerſus celebrauit Natalem Domini in Duciato, & Paſcha in Aquitania, in villa quæ dicitur Caſinogilo.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXVIII, Carolus cum exercitu Hiſpaniam ingreſſus eſt. Venit enim primo ad Pampilonam ciuitatem, deinde ad Cæſarauguſtanam vrbem perrexit, vbi innumerabilis multitudo de partibus Burgundiæ, & Auſtraſiæ, vel Baioariæ, ſeu prouinciæ, & Septimaniæ, pars etiam Lãgobardorum in auxilium Francorum cõuenerunt. Obſidione itaq; ciuitatis territi Sarraceni obſides dederunt, & immenſum pondus auri. Electis itaque Sarracenis de Pampilona, muriſq; eiuſdem ciuitatis dirutis, Vaſconibusq; ſubiugatis, in Franciam reuertitur. Interea Saxones au-

dientes, quod Carolus cum Francis tam longa terrarum ſpacia ab eis eſſet ſeparatus, ſuadente Widichindo, ſecundum conſuetudinem iterum rebellati ſunt, & ad Duriam caſtrum (quod Coloniæ ciuitati contiguum eſt) vſque venerunt, cędibus, rapinis, & incendiis omnia deuaſtantes. Quod cum nunciatum eſſet regi reuertenti, etiam commoranti Antiſſiodoro ciuitate, miſit idem princeps ſcaram vnam ex electis viris, qui eorum violentiæ reſiſterent. Saxones audientes incolumitatem regis & aduentum Francorum, in fugam conuerſi ſunt: quos Franci è veſtigio ſequentes, repererunt eos ſuper fluuium cuius vocabulum eſt Adarna, in loco qui dicitur Liheſi, vbi pugna cœpta & finita. Franci, auxiliante Deo, victores extiterunt, & multitudo Saxonum eſt ibi occiſa. & celebrauit rex Natalem Domini in Heriſtellio & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXIX, Carolus venit in villam quæ dicitur Compendium, vbi ſe obtulit Hildebrandus Spoletanorum dux cum muneribus, eiuſque dominationi ſe ſubdit Eodem anno ſynodum tenuit in Duria, & poſt hæc Saxoniam ingreſſus vſque ad Lippam venit. Conati ſunt autem Saxones reſiſtere in loco qui dicitur Bucholtz, ſed nihil prævaluerunt. Aperta autem via Weſtphalos ſubiugauerunt, & omnes Saxones qui vltra Wiſaram commorabantur. Veniens autem rex in locum qui vocatur Medofulli, accepit obſides & ſacramenta à Saxonibus qui ab eodem defecerant, & reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem Domini in Wormatia ciuitate, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXX, Carolus Saxoniam ingreſſus ad Heresburgk venit, & inde ad locum vbi Lippa conſurgit, & ibi ſynodum tenuit. Inde progreſſus ad Albiam fluuium venit, & in ipſo itinere Bardonganenſes, & multi de Nortlindis baptizati ſunt in loco qui dicitur Horheym, vltra Obacerum fluuium, & peruenit vſque ad locum vbi Iora confluit in Albiam. Diſpoſitis itaq; tam Saxonibus quam Sclauis, in Franciam reuerſus eſt. Inito autem conſilio, vt Romam pergeret orationis cauſa, vna cum coniuge Hildegarde, celebrauit Natalem Domini in Papia ciuitate.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXI, Carolus iter pergens celebrauit Paſcha in Roma & ibi baptizatus eſt filius eius Pipinus ab Adriano papa, qui & ipſe eum de ſacro fonte ſuſcepit, & duo filij eius à ſupra dicto pontifice inuncti ſunt in reges, idem Pipinus ſuper Italiam, Ludouicus ſuper Aquitaniã. Inde reuerſus venit Mediolanum, vbi baptizata eſt filia eius Gliſla ab archiepiſcopo Thoma, qui & ipſe eam à ſacro fonte leuauit. His ita peractis, reuerſus eſt in Franciam. Per id tempus legati Apoſtolici, Formoſus & Damaſus epiſcopi, cum miſſis regis Siculfo capellano & Eunardo magiſtro pincernarum, directi ſunt ad Thaſſilonem ducem: commonentes & conteſtantes ex auctoritate Apoſtolica, vt recordaretur priorum ſacramentorum, & non aliter faceret, niſi ſicut iureiurãdo iam dudum promiſerat Pipino regi & filiis eius. His admonitionibus conſenſit Thaſſilo, & ſumptis obſidibus ad regem venit Wormatiam, vbi renouauit ſacramẽta, & dedit duodecim obſides: ſed non diu præfatus Thaſſilo promiſſa conſeruauit. Celebrauit autem rex Natalem Domini in Cariſiaco & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXII, Carolus Coloniam veniens, Rhenum tranſiit, & ſynodum tenuit, vbi Lippa conſurgit: vbi omnes Saxones conuenerunt, excepto rebelle Widichindo. Illuc etiam venerunt legati Godefridi regis Nortmanorum & Altdeni & Hoſmundus, nec non etiam legati Auarorum miſſi à Caeano & Iugurro. Peracto placito reuerſus eſt rex in Franciam. Saxones iterum fidem violant, arma corripiunt, ſuadente Widichindo. Rex autem ea tempeſtate miſerat nuncios ſuos ad Adalgiſum, & Geilonem atque Conradum, viros potentes, vt ducerent exercitum Francorum & Saxonum ſuper Sclauos paucos, qui adhuc rebelles erant. Supradicti vero principes, cum iam in itinere eſſent, audientes quod Saxones rebellaſſent, ſuper eos arma verterunt, & commiſſo prælio multos ex eis interfecerunt. in qua pugna duo duces ceciderunt, videlicet Adalgiſus, & Geilo, in monte qui dicitur Suntdal. Hoc audiens imperator cum Francis, quos ſub celeritate congregare potuit, illuc perrexit, & peruenit vſque ad locum, vbi Alara confluit in Wiſaram. Tunc omnes Saxones iterum conuenientes ſubdiderunt ſe ſub poteſtate ſupra dicti regis & reddiderunt ſeditioſos, qui illam rebellionem maxime terminauerunt, ad occidendum quatuor millia quingentos viros. Widichinder vero partibus Nortmaniæ aufugit. Interfectis

fectis itaqueſeditioſis, exilioque damnatis, rex in Franciam reuerſus eſt,& celebrauit Natalem Domini in Theodonis villa,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXIII,obiit Hildegardis regina pridie calendas Maij,quod euenit tunc in vigilia Aſcenſionis Domini. & rex iterum Saxoniam ingreſſus eſt,eo quod Saxones rurſum rebellaſſent, & cum paucis Francis ad Thietmalli venit: ibi Saxones parauerunt pugnam in campo viriliter. Tunc rex cum Francis ſuper eos irruit, & magnã ſtragẽ ex eis fecit, ita vt perpauci fuga elaberentur. Poſt peractam victoriam venit rex ad Paderbrunnam, vbi coadunato exercitu, denuo ſuper Saxones irruit, qui ſe ſociauerant ſuper fluuium cuius vocabulum eſt Aſa. vbi iterum pugna inita non minor numerus Saxonum cecidit, quam in ſuperiori prælio ceciderat. Tunc rex Wiſaram tranſiit,& ad Albiam vſque peruenit. Poſt hæc in Franciam reuertitur.Eodem anno obiit Bertha regina IV idus Iulij.Et cum Wormatiam peruenisſet rex, ſociauit in matrimonium Faſtradanam reginam, & celebrauit Natalem Domini in Heriſtellio,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXIV, Carolus ingreſſus eſt Saxoniam, eo quod iterum rebellaſſet, & cum eis aliqua pars Friſonum,& peruenit vſque ad Huculin, circumeundo & vaſtando omnia. Erat autem nimia inundatio aquarum. Ipſe igitur per Thuringiam ab orientali parte intrauit ſuper Hoſtfalos. Porro filium Caroli dimiſit cum valida manu contra Weſtphalos. Itaque rex Thuringiam ingreſſus,peruenit vſque ad fluuium Albiæ,& inde ad Tagniofurt, deinde ad Scanminge, ex quo loco reuerſus eſt in Franciam. Weſtphali vero congregauerunt ſe iuxta Lippam, quibus occurrit filius regis in pago qui dicitur Dragim, & inierunt pugnam: quibus viriliter ſuperatis reuerſus eſt Wormatiam ad genitorem ſuum. Rex itaque conſultis fidelibus,iterato hyemis tempore, Saxoniam intrauit,& celebrauit Natalem Domini iuxta Kichrisburch Winzzagani ſuper fluuium Ambra in villa quæ dicitur Linhidi.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXV, rex vſque Adrine peruenit ſuper fluuiũ Wiſaram,vbi confluit Waahna,& propter nimiam inundationem aquarum, inde reuerſus eſt Heresburgh, vbi vxorem ſuam Faſtradanam cum filiis & filiabus venire iuſſit,& ibi tota hyeme reſedit, ibi etiam Paſcha celebrauit: & multis vicibus ſcaras per Saxones miſit,& eorum caſtra deprædatus eſt, & in Maio ſynodum ad Paderbrunnam habuit,& inde iter pergens,nullo contradicente, totam Saxoniam circumiuit. Venit autem in Bardenguni,& inde miſit poſt Widichindum & Albionem, & vtroſq; ad ſe fecit venire: quos ſacramento firmauit, vt in Franciam ad eum venirent. Qui acceptis obſidibus,ad Attiniacũ ad regem venerunt,ibiq; baptizati ſunt, & tunc tota Saxonia ſubiugata eſt Francis,& in eadem villa celebrauit rex Natalem Domini & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXVI, Carolus miſit exercitum ſuum partibus Britanniæ,vna cum miſſo ſuo Odulpho principe Cacorum: vbi multa caſtella acquiſierunt Franci, & eorum primates repræſentauerunt Wormatiam regi in publico conuentu. Tunc rex videns ſe ex omni parte pacem habere, Romam perrexit orationis cauſa,& vt ibi cum miſſis imperatoris colloquium haberet, & celebrauit Natalem Domini in Florentia ciuitate.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXVII, Carolus Romam venit,& à pontifice Adriano ſuſceptus eſt vbi aliquot dies moratus eſt. Quod cum audiſſet Heregiſus dux Beneuentanorum,timore perterritus, miſit Romaldum filium ſuum cum magnis muneribus ad regem, poſtulans pacem & promittens, ſe omnem voluntatem eius facturum. Sed his ſuaſionib. minime Apoſtolicus credidit, ſed magis hortatus eſt regem, vt Beneuenti fines intraret, quod & fecit. Et cum Capuam veniſſet, Herigiſus reliquit Beneuentum, & in Salernum ſeceſſit, ibiq; ſe muniuit. Exinde miſit filium ſuum Grimaldum (nam Romaldum rex ſecum retinebat) cum magnis muneribus offerens obſides,& promittens omnem fidelitatem, tantum ab impugnatione ceſſaret. Tunc rex cum conſulto fidelium & ſacerdotum, ne penitus epiſcopatus & monaſteria deuaſtarentur,elegit XII obſides,& XIII filium ſupra dicti ducis Grimaldum, & accepit munera,& iurauerunt ei omnes Beneuentani, & reuerſus eſt Romam, ibique celebrauit Paſcha cum præſule ſedis Apoſtolicæ. Venerunt etiam in eodem loco miſſi Thaſſilonis, Arnus epiſcopus,& Henricus abbas,rogantes papam,vt pacem faceret, litemque

terminaret inter Carolum regem, & Thaſſilonem ducem, ex qua cauſa multum coarctatus eſt Apoſtolicus. Rex autem ad poſtulata reſpondit ſe per multa tempora quęſiſſe, ſed minime obtinere potuiſſe: ne tamen inobediens videretur eſſe monitis Apoſtolicis, aſſeruit ſe in eiuſdem papæ præſentia cum eiſdem miſſis pacem velle firmare. Illis autem renuentibus atque dicentibus non ſe audere pro ſeniore diffinitiuam proferre ſententiam, neque ſe ad hoc deſtinatos eſſe: videns Apoſtolicus ficta mendacia, & cognoſcens inſtabilitatem ducis, iratus anathematizauit prædictum Thaſſilonem, & omnes illi fauentes, niſi fidelitatem, quam regi Pipino & filio eius Carolo promiſerat, per omnia obſeruarent: conteſtans per eoſdem miſſos eundem virum, & monens, ne per eius obdurationem & perfidiam ſanguis Chriſtianorum funderetur, & terra deuaſtaretur: & ſi ipſe dux nullatenus obedire vellet, tunc Carolus & exercitus eius abſoluti eſſent à Deo & ſancto Petro, & quicquid in ducatu eius perpetratum eſſet incendiis & homicidiis vel qualicunque malitia, totum hoc in Thaſſilonem & ſocios eius vertatur, & rex & Franci perſiſtant innoxij. His verbis abſolutis miſſis Thaſſilonis, rex oratione ad limina Apoſtolorum completa, & benedictione percepta, in Franciam greſſum dirigit, & Wormatiam, vbi erat Faſtradana coniunx eius, peruenit: vbi ſynodum congregauit, & manifeſtauit ſacerdotibus & optimatibus regni cauſas itineris, & qualiter verſutia Thaſſilonis coram ſummo pontifice eſſet deprehenſa. Miſit itaq; cum conſulto fidelium ad eundem Thaſſilonem monens, vt Apoſtolicis adhortationibus obtemperaret. qui cum nollet obedire, rex partibus Bauariæ exercitum mouit, & venit in locum qui dicitur Lechfeld, ſuper ciuitatem Auguſtam, & venerunt orientales Franci & Thuringi & Saxones ſuper Danubium in loco qui dicitur Faringa. Porro Pipinus rex de Italia cum exercitu venit Tridentum. Tunc perſpiciens Thaſſilo ſe ex omni parte eſſe circumdatum, & videns, quod Baioarij magis eſſent fideles Carolo, q̃ ſibi, vndique coarctatus venit ad eum, tradens ſe manibus eius, ad ſeruitium reddens ducatum Pipino rege ſibi commiſſum, & ſe in omnibus peccaſſe, & male egiſſe confeſſus eſt, & denuo renouans ſacramenta dedit duodecim obſides electos, & tredecimum filium ſuum Theodonem. Rex receptis obſidibus, reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem Domini in Ingelnheym, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXVIII, rex congregauit ſynodum in præfata villa, ibiq; venit Thaſſilo. Cœperunt autem eum Bauari accuſare, quod fidem promiſſam violaſſet, ſuadente vxore Luitburga. Obiecta vero Thaſſilo denegare non potuit, ſed conuictus eſt ad Auaros tranſmiſiſſe, & in vitam fidelium regis conciliatum fuiſſe. Ad vltimum tamen confeſſus eſt ſe dixiſſe, ſi decem filios haberet, omnes mallet amittere, quam ita manere, ſicut iurauerat. Ex iis & aliis multis, ab omnibus diiudicatus eſt ad mortem. Et cum omnes capitalem ſententiam proclamarent, rex miſericordia motus, eo quod conſanguineus eius eſſet, obtinuit ab ipſis Dei & ſuis fidelibus, ne moreretur. Interrogatus ergo à rege quid agere vellet, terræ proſtratus licẽtiam in monaſterium intrãdi expetiit, vt ibi peccata ſua deplorare potuiſſet. Similiter & filius eius Theodo fecit. Igitur attõſi ſunt, & in monaſterium miſſi. Pauci Baioarij qui cum Thaſſilone ſenſerant, in exilium ſunt miſſi. Eodem anno commiſſum eſt bellum inter Græcos & Langobardos, ducibus Hildebrando Spoletano, & Grimaldo Beneuentano, & Winegiſo à rege directo cum Francis: & fugati ſunt Greci, & victores extiterunt Franci & Langobardi. Per id tempus pugna commiſſa eſt inter Auaros & Francos qui in Italia habitabant, & Deo largiente victoriam obtinuerunt Franci. Tertia pugna commiſſa eſt inter Auaros & Baioarios in campo Iboræ, & fuerunt ibi miſſi regis Grahamanus, & Odoacer cum aliquibus Francis, & Deo auxiliante victoria fuit Francorum ſeu Baioariorum. Hæc omnia ſupra dictus Thaſſilo & vxor eius Luitburga terminauerunt. Quarta pugna fuit contra Auaros, qui voluerunt vindicare eos qui in prælio ſuperius dicto conciderant: ſed Deo adiuuante, victoria Chriſtianis ceſſit. Poſt hæc Carolus Ratisbonam venit, ibiq; marcas & fines Baioariorum diſpoſuit, indeque reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem in Aquis Palatio, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXIX, rex Rhenum Coloniæ tranſiit, & Saxoniam ingreſſus, vſq; Albiam fluuium venit, ibiq; duos pontes conſtruxit, & ex vtraque parte pontis caſtra fecit ex lignis & terra, & inde progreſſus Sclauorum fines intrauit,

trauit,& Sclauos vocabulo Wilzi ſuo dominio ſubiugauit. Fuerunt autem [illegible] eadem expeditione Franci & Saxones. Friſones vero nauigio venerunt per [illegible] fluuium. Fuerunt autem cum eo Sclaui, Vrbi, & Abotrudi, quorum princeps vocatur Wizan. Obſidibus itaque receptis, reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natale Domini Wormatiæ, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXC, nullum iter rex fecit, ſed in prædicta ciuitate rex celebrauit Natalem Domini, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCI, Carolus ad partes Baioariorum perrexit, & Ratisbonam peruenit, vbi & exercitum ſuum conuenire iuſſit, ibique cum conſilio optimatum regni diſpoſuit ire in Auarorum regnum propter malitiam intolerabilem, quam in Gallorum populos geſſerunt & eccleſias Dei. Venit ergo cum exercitu vſque ad Aniſam fluuium, vbi triduanum ieiunium cum litaniis fecerunt, poſtulantes pro ſalute exercitus & adiutorium Dei, & vindictam inimicorum. Rex itaque littora Danubij de Auſtrali parte tenuit: Saxones autem cum quibuſdam Francis, & plurima multitudine Friſonum de Aquilonari, & ita pergentes peruenerunt, vbi iam dicti Auari habebant munitiones paratas de Auſtrali parte ad Chunberg, de Aquilonari vero ripa, in loco qui dicitur Camp. (ſic enim nominatur ille fluuius, qui ibi influit in Danubium) Itaque Auari cum ex vtraque ripæ parte vidiſſent exercitum, & claſſem per medium fluuium venientem: tantus terror, Deo faciente, illos inuaſit, vt dimiſſis præſidiis munitionum, fugæ latibula quærerent, & ſic, Chriſto duce, vterque exercitus abſque læſione Pannoniam introiuit. Peruenit autem rex vſque ad fluuium qui dicitur Raba, omnia cædibus, incendiis, rapiniſq; deuaſtans, & inde reuerſus Ratisbonam, celebrauit ibi Natalem Domini & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCII. Feliciana hæreſis condemnata eſt. quem Felicem Engelbertus in præſentiam Adriani pontificis adduxit, & poſt confeſſionem hæreſin abdicauit. Et eodem anno nulla expeditio facta eſt, ſed tamen ſuper naues ad flumina tranſeunda, compactus eſt pons anchoris & funibus, ita cohærens, vt iungi & diſſolui poſſit: & celebrauit rex Natalem Domini Ratisbonæ.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCIII, Carolus Ratisbonam proficiſcens, ad Foſſatum magnum inter fluuios Alemonon & Radinzam venit, ibiq; ſummi pontificis miſſi cum magnis muneribus in præſentiam eius venerunt. Ibi etiam nunciatum eſt ei Saxones iterum more ſolito fidem & promiſſa violaſſe. Inde nauigio per Radinzam Mogonum fluuium ingreſſus, Natalem Domini celebrauit in Wirtzeburch.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCIV, celebrauit rex Paſcha in Francono-furt, ibique congregauit ſynodum magnam epiſcoporum, Gallorum, Germanorum & Italorum; vbi fuerunt miſſi apoſtolici. Theophilus & Stephanus epiſcopi. In hac ſynodo tertio condemnata eſt hæreſis Feliciana, quam damnationem per auctoritatem ſanctorum patrum in libro conſcripſerunt, quem librum omnes ſacerdotes manibus propriis ſubſcripſerunt. Eodem tempore Faſtradana regina obiit, & in monaſterio ſancti Albani honorifice ſepulta eſt. Pſeudoſynodus Græcorum, quam pro adorandis imaginibus fecerant, à pontificibus reiecta eſt. Rex autem poſt hęc diuiſo in duas partes exercitu, Saxoniam ingreſſus eſt, ipſe per Thuringiam, Carolus vero filius eius Coloniæ Rhenum tranſiit. Tunc Saxones congregantes ſe in loco qui dicitur Finisfelt, præparauerunt ſe ad pugnam. Cum vero audiſſent ſe ex duabus partibus eſſe circundatos, diſſipauit Deus conſilia eorum, quãuis fraudulenter Chriſtianos ſe eſſe, & fideles regi promiſerunt. Rex in Franciam reuerſus celebrauit Natalem Domini in Aquis palatio, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCV, rex venit Moguntiam, ibique tenuit placitum ſuum in villa quæ dicitur Cuffinſtein, in ſuburbio eiuſdem vrbis. Audiens vero q̃ Saxones ſecundum conſuetudinem promiſſionẽ ſuam, quam de obſeruanda Chriſtianitate & fidelitate regis tenenda fecerant, irritam feciſſent, cum exercitu Saxoniam intrauit, & vſque ad fluuium Albiam peruenit ad locum qui dicitur Hiliuni, in quo iiſdem diebus Wirzam Abrotitorum rex à Saxonibus occiſus fuerat: ibi etiam venerunt miſſi à Thudone, qui in gente & regno Auarorũ magnam poteſtatẽ habebat, affirmantes q̃ idem Thudon cum terra & populo ſuo ſe regi dare vellet, & eiuſdem ordinatione

Christianam fidem suscipere. rex itaque afflictis magna ex parte Saxonibus, eorumque terra vastata, acceptis obsidibus in Franciam rediit, & celebrauit Natalem Domini Aquis, & Pascha similiter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCVI, Adrianus papa obiit, & Leo mox in pontificatu successit, statimq; misit regi legatos cum muneribus, claues etiam cõfessionis sancti Petri, & vexillum Romanę vrbis direxit. Henricus dux Foroiulianorum missis hominibus cum Wonomiro Sclauo in Pannoniam, Iringum gentis Auarorũ principem, longis retro temporibus, qui eum ciuili bello, fatigatis inter se principibus, improuise expoliauit. Caganus & Iuguro intestina clade interempti sunt. Thesaurum priscorum regum multa seculorum prolixitate collectum, idem dux Carolo ad Aquis palatium misit; quo accepto, peracta largitori omnium bonorum gratiarum actione, magnam partem inde Romam ad limina Apostolorum misit per Angelbertum abbatem; porro reliquam partem optimatibus, clericis siue laicis, cæterisq; fidelibus suis largitus est. Per id tempus Thudon secundum promissionem suam, cum magna parte Auarorum ad regem venit, se populum suum, & patriam regi tradidit, ipse & populus eius baptizatus est, & muneribus susceptis redierũt ad propria. Eo tempore rex cum exercitu Saxoniam intrauit, & Pipinus rex in Pannoniam cum exercitu introiuit. Venit autem legatio Pipini regis ad patrem in Saxoniam, quæ dixit Auaros post interfectionẽ priorum ducum super se constituisse regem nomine Karam, & Pipinus contra eum certare disponeret. Rex peragrata Saxonia, in Franciam se recepit, & in Aquis palatio filium suum Pipinum à Pannonia redeuntem, & partem thesauri quæ remanserat, adducentem lætus aspexit. Et celebrauit in eodem loco Natalem Domini & Pascha similiter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCVII, Barcinona ciuitas Hispaniæ, quæ iam pridem à Francis discesserat, per Thathim præfectum ipsius Francis est reddita. Nam ipse ad palatium veniens, & ciuitatem cum semetipso regi tradidit. Eo tempore expeditio facta est in Saxoniam, & vsq; ad Oceanum trans omnes paludes & inuia loca pertransit exercitus: & rex de Adulo hoc regressus (hoc enim loco nomẽ, vbi Oceanus Saxoniam alluit) tota Saxonum gente in deditionem per obsides accepta, in Aquis palatium reuersus est; vbi Abdellam Sarracenum, qui à fratre regno pulsus in Mauritania exulabat, ipso semetipsum commendante, suscepit. In eodẽ loco & legatus Niceta, qui tunc Siciliam regebat nomine Theophilus, imperatoris epistolam portans, quem honorifice suscipiens post aliquot dies absoluit. Ipse vero Nouembri mense mediante, ad hyemandum cum exercitu Saxoniam intrauit, positisq; castris iuxta Wisaram fluuium, locum castrorum Heristellium vocari iussit. Illuc legati gentis Auarorum cum magnis muneribus venerunt. De eodem loco Abdellam Sarracenum cum filio suo Ludouico in Hispaniam ire iussit, & filium suum Pipinum in Italiam remisit, ipse ad disponendam Saxoniam totũ hyemis tempus impendens, ibi Natalem Domini celebrauit & Pascha.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCVIII, venit ad regem legatus Aldefonsi regis Galliciæ Austuriæ nomine Frolo, papilionem miræ magnitudinis præsentans. Et in ipso Paschæ tempore Nordiueli trans Albiam sedentes seditione commota, legatos regios, qui tunc ad iusticias faciẽdas apud eos conuersabantur, cõprehenderunt, quosdam ex eis trucidantes, cæteros ad redimendos seruauere. Rex itaq; collecto exercitu, de Heristellio ad locum qui Minda dicitur, perrexit, & facto cosilio in desertores arma corripuit, & totam inter Albiam & Wisaram Saxoniã depopulando peragrauit. Nortlindi contra Tranaschonem ducem Abotritorum, & Helbruinum legatum regis, commisso prælio, victi sunt. Cæsa sunt ex eis in eo prælio quatuor millia, cęteri qui fugerũt, de pacis conditione tractare cœperunt. Rex acceptis obsidib. à Saxonibus in Franciam reuersus est, & Aquis perueniens legationẽ Græcorum à Constantinopoli missam suscepit. Erant enim legati Michael patricius quõdam Phrygię, & Theophilus presbyter, epistolam Irenæ imperatricis ferentes. Nam filius eius Constantinus imperator à suis comprehensus & excæcatus est. Hæc tamen legatio tantum de pace fuit. quos cum absoluisset, absoluit etiam cum eis Sisinniũ fratrẽ Tharasij Constantinopolitani episcopi, iam dudũ in Italia pręlio captũ. Hoc anno sidus Martis in toto cœlo non comparuit. Insulæ Baleares à Mauris & Sarracenis deprædatæ sunt. Aldefonsus rex Galliciæ & Asturiæ, prædata Vlysibona vltima Hispaniæ ciuitate, loricas, mulos, captiuosque Mauros re-

ros regi per legatos Frolum & Basilicum hyemis tempore misit, & celebrauit Natalé Domini in eodem loco,& Pascha similiter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCIX, Romani Leonem papam, litania maiore captum excęcauerunt,ac linguam eius radicitus abscidẽrunt: qui in custodia missus noctu per murum euasit, & ad legatos regis qui tunc apud basilicam sancti Petri erant, Wirundum scilicet abbatem & Winegisum Spoletanorum ducem veniens, Spoletum ductus est. Rex Saxoniam ingressus apud Paderbrunnam castris positis consedit, & inde diuiso exercitu,Carolum filium suum cum medietate ad colloquium Sclauorum,& ad recipiendos Saxones qui ex Nortlindis,venerunt in Bardengani direxit. In eodem loco Leonem papam summo cum honore susceptum, ibique reditum Caroli filij expectans,Leonẽ pontificem simili quo susceptus erat, honore dimisit,qui statim Romã profectus est. Recepto cũ prosperitate filio, Aquas repedauit,vbi legatus Michaelis Siciliæ præfecti nomine Daniel ad eum venit, atque inde cum magno honore dimissus est. Eodem anno gens Auarorum à fide quam promiserat, defecit, & Henricus dux Foroiulianorum post tot victorias prospere gestas iuxta Tharsicam Liburniæ ciuitatem insidiis ciuium oppressus est. Per id tempus Geroldus cum esset Baioariæ præfectus,commisso cum Auaribus prælio,interficitur,& in Augia sepelitur:de quo in visione Wetini legitur, quod inter Martyres sit adnumeratus. Insulæ Baleares, quæ à Mauris & Sarracenis deprædatæ sunt, postulato & accepto à Francis auxilio, à prædonum incursione defensatæ sunt. Signa quoque Maurorum in pugna sublata regi præsentata sunt. Wido comes,qui Marcam contra Britones tenebat,cum sociis Britanniam ingressus, totamque perlustrans in deditionem recepit,& regi de Saxonia reuertenti arma ducum qui se tradiderant,inscriptis singulorum nominibus pręsentauit. Tota itaque Britannia,quod nunquam antea fuit,Francis subiugata est. Eodem anno monachus quidam de Hierosolymis veniens, reliquias multas attulit regi ex parte patriarchę Hierosolymitani. Azan pręfectus ciuitatis quę dicitur Oscadanis,regi munera misit. Celebrauit Natalem Domini in eodem palatio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCC,rex absolutum Hierosolymitanum monachum dimisit, & cum eo Zachariam presbyterum de palatio suo, & per illum multam pecuniam misit per illa sancta loca,vbi Dominus conuersatus est corporaliter. Ipse medio Martio de Aquis egressus, littus Oceani Gallici perlustratus,& in ipso mari quod tunc à piratis infestabatur,classem instituit, & præsidia disposuit. Pascha apud sanctum Richardum celebrauit:indeq; per littus Oceani ad Rothomagum ciuitatem peruenit, ibiq; Sequana amne transmisso, Turones ad sanctum Martinum orationis caussa profectus est, ibiq; aliquot dies moratus est,propter aduersam Luitgardæ coniugis valetudinem, quæ ibidem & defuncta & humata est. Obiit autem pridie nonas Iunij. Indo per Aurelianos ac Parisios Aquis palatium venit. Eodem anno pridie nonas Iulij, contra morem & naturam aspera & gelu concreta fuit pruina,& VIII idus Iulij similiter: sed tamẽ nullam incommoditatem fructibus attulit. Mense Augusto Moguntiæ placitum tenuit,& inde mouens cum exercitu Rauennam venit, vbi VII dies moratus Romam direxit gressum, filio suo Pipino cum exercitu in Beneuentũ misso. Itaq; cum Romam venisset, occurrit ei pridie Leo papa & senatus Romanorum apud Nomẽtum,duodecimo ab vrbe lapide, & summa cum humilitate, summoq; honore susceptus, prandens cum eo in eodem loco. Igitur statim cum ad vrbem præcessit, & in crastinum in gradibus basilicæ beati Petri Apostoli stans, missis obuiam Romanæ vrbis vexillis cum crucibus atq; reliquiis: ordinatis etiam atq; dispositis per congrua loca tam peregrinorum quã ciuiũ turmis,qui venienti laudes dicerent, ipse cum clero & episcopis ante gradus ecclesiæ eum humiliter susceptit. Data itaq; benedictione in basilicam beati Petri Apostoli cunctis psallentibus introduxit. Hoc autem factum est VIII idus Decembris. Post VII vero dies rex concione vocata cur Romã venisset,patienter indicauit,& inde quotidie ad ea quæ venerat facienda operam dedit, inter quæ quod maximum & difficillimum,erat de discutiendis criminibus,quæ summo pontifici obiecta erant. Causa itaq; ventilata,cum nullus probator aut testis legitimus appareret,qui locum controuersiæ subire præsumeret, præfatus pontifex corã omni populo in domo sancti Petri Euangelium portans ambonẽ conscendit,inuocatoq; sanctę Trinitatis nomine, iureiurãdo ab

obiectis ſe criminib. purgauit. Eadem die Zacharias pater cum duobus monachis, vno de monte Oliueti, altero de Bethlehem Romam venit, quos epiſcopus Hieroſolymorum ad regē direxit. qui benedictionis cauſa claues ſepulchri Domini ac loci Caluariæ, claues ēt ciuitatis cum vexillo detulerunt: quos rex benigne ſuſcipiens, aliquot dies ſecū detinuit, & mēſe Aprili remuneratos abſoluit. Et celebrauit ibi rex Natalē Domini:

Anno Dominicæ incarnationis DCCCI, cum rex ipſe die Natali Domini ante confeſſionem ſancti Petri ab oratione ſurgeret, Leo papa coronam capiti eius impoſuit, & à cuncto Romanorum populo ter acclamatum eſt: CAROLO AVGVSTO A DEO CORONATO, MAGNO ET PACIFICO IMPERATORI ROMANORVM, VITA ET VICTORIA. Et poſt laudes more antiquorum principum adoratus eſt, & ablato patricij nomine Imperator & Auguſtus eſt appellatus. Poſt paucos dies iuſſit eos qui anno ſuperiori pontificem depoſuerant, exhiberi, & habita de eis quęſtione ſecundum legem Romanam, vt maieſtatis rei, capitali ſententia damnati ſunt: pro quibus tamen papa pio affectu apud imperatorem interceſſit. Nam vita & membrorum integritas eis conceſſa eſt. Cæterum pro facinoris magnitudine exilio deportati ſunt. Huius factionis fuere principes, Paſchalis Primicerius, & Campulus ſacellarius, & multi alij nobiles Romani, qui omnes eadem ſententia damnati ſunt. Ordinatis itaque Romanæ vrbis totius Italiæ, non tantum publicis ſed etiam eccleſiaſticis & priuatis negotiis, miſſaque iterum ſuper Beneuentanos cum Pipino filio ſuo hoſtili expeditione, ipſe poſt Paſcha VII calendas Maij Romam egreſſus eſt, & venit Spoletum. Et dum ibi moraretur, II calendas Maij, hora noctis ſecunda terræmotus ingens factus eſt, quo tota Italia grauiter concuſſa eſt. quo motu tectum baſilicæ beati Pauli Apoſtoli magna ex parte cum ſuis trabibus corruit. Eodem anno loca quædam circa Rhenum & in Gallia & in Germania terræmotu tremuerunt, & peſtilentia propter mollitiem hyberni temporis facta eſt. Imperator de Spoleto Rauennam veniens, aliquot dies ibi moratus, Papiam perrexit. Ibi nunciatum eſt ei, legatos Aaron Amirmunmilin regis Perſarum portum Piſæ intraſſe, quibus obuiam mittens inter Vercellas & Eboreiam eos ſibi fecit præſentari. Vnus enim ex eis erat Perſa de oriente legatus regis Perſarum, alter Sarracenus de Africa, legatus Ammirati Abraham, qui in confinio Africæ in Foſſato poſſidebat, qui Iſaac Iudæum, quem imperator ante quadriennium ad regem Perſarum cum Lantfrido & Sigiſmundo miſerat, reuerſum cum magnis muneribus nunciauerunt. Nam Lantfridus & Sigiſmundus in itinere defuncti ſunt. Miſit itaque rex Erchanbardum notarium in Liguriam ad naues parandas, vbi elephas etiam inter quæ deferebantur, ſubuehebatur: ipſe vero celebrato die natiuitatis ſancti Ioānis baptiſtę apud Eboreiam, Alpes tranſgreſſus in Galliam reuerſus eſt. Ipſa æſtate capta eſt Barcinona ciuitas Hiſpaniæ, iam tunc minus plus biennio obſeſſa. Zatuni præfectus eius, & alij quam plures Sarraceni comprehenſi ſunt. Et in Italia Theate ciuitas ſimiliter capta, & flammis exuſta eſt, eiuſque præfectus Rodhelmus comprehenſus eſt. Caſtella, quæ ad illam ciuitatem aſpiciebant, in deditionem recepta ſunt. Zatuni & Rotſelmus exilio damnati ſunt. Menſe Octobri Iſaac Iudæus de Africa cum elephante regreſſus, portum Veneris intrauit. Et quia propter niues Alpes tranſire non potuit, Vercellis hyemauit. Imperator Aquis Natalem Domini celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCII, Irene imperatrix de Conſtantinopoli miſit legatum nomine Leonem ad imperatorem, de pace confirmanda inter Francos & Græcos, & imperator Conſtantinopolim miſit Ieſſe epiſcopum Ambianenſem & Helingandum comitem, vt pacem cum eo ſtatuerent. Paſcha celebratum eſt in eodem palatio. Eodem anno, XIII calendas Auguſti, venit Iſaac cum elephante & cæteris muneribus à rege Perſarum miſſis, in præſentiam imperatoris. Nomen elephātis erat Amhulater. Oſtona ciuitas in Italia in deditionem recepta eſt. Luceria quoque frequenti obſidione fatigata, & ipſa in deditionem venit, præſidiumq; Francorum in ea poſitum eſt. Imperator æſtatis tempore in Arduenna venationibus operam dedit, & miſſo in Saxoniam exercitu, Tranſalbianos Saxones vaſtauit. Grimaldus Beneuētanorum dux, in Luceria Winegiſum comitem Spoleti qui præſidio præerat, aduerſa valetudine fatigatum obſedit, & in deditionem accepit, captumque cum magno honore tenuit. Imperator Aquis Natalem Domini celebrauit.

Anno

Anno Dominicæ incarnationis DCCCIII, terræmotus Aquis palatio factus est, & mortalitas subsecuta est. Winegisus à Grimaldo redditus est. Missi imperatoris à Constantinopoli regressi sunt, & venerunt cum eis legati Nicephori imperatoris, qui tunc rem publicam regebant, quorum hæc sunt nomina: Michael episcopus, Petrus abbas, Calixtus & Candidus: qui venerunt ad imperatorem in Germania super fluuium Sala, in loco qui dicitur Saltz, & pactum faciendæ pacis in Christo susceperunt. Inde dimissi cum epistola imperatoris Romam venerunt, indeq; Constantinopolim regressi sunt. Imperator autē in Bauariam profectus est, & dispositis Pannoniarum caulis reuersus est: ibi Natalem Domini celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCIV, imperator Aquis hyemauit, æstate vero in Saxoniam cum exercitu perrexit, omnesq; qui trans Albiam in Wihmodi habitabant, Saxones cum mulieribus & infantibus transtulit in Franciam, & pagos Transalbianos Abrotidis dedit. Eodem in die Godefridus rex Danorum venit cum classe sua & omni equitatu regni sui ad locum qui dicitur Sohlieswich, in confinio regni sui & Saxoniæ. Promisit enim se ad colloquium imperatoris venturum, sed consilio suorum territus, propius non accessit, sed quicquid voluit per legatos mandauit. Nam imperator super Albiam fluuium sedebat in loco qui dicitur Holdnsteyn, & missa ad Godefridum legatione pro fugitiuis retentis, mediante Septemb. Coloniam venit: deinde ad Arduennam ingressus, venationum iocis exercitatus, Aquas reuersus est. Medio Nouembris nunciatum est ei, Leonem papam cum eo Natalem Domini celebrare velle, vbicunque illi placuisset: quod gratanter suscepit. Et statim misso filio suo Carolo ad sanctum Mauricium, eum suscipere honorifice præcepit. Ipse vero obuiam illi Remorum ciuitate profectus est, ibiq; susceptum ad Carisiacum vsque perductum, cum eo ibi Natalem Domini celebrauit: deinde Aquas perduxit, & honoratum magnis muneribus per Baioariam ire volentem, à suis deduci fecit vsq; Rauennam. Causa autem aduentus eius hæc fuit. Nunciatum est imperatori, Iesu Christi Domini nostri sanguinem in Mantua ciuitate fuisse repertum: imperator ad papam direxit, rogans vt veritatem rei perquireret. qui accepta occasione Romam exeundi, primo in Lāgobardiā, quasi pro inquisitione prædicta profectus est: deinde arrepto itinere subito ad imperatorem vsq; peruenit, mansitq; apud illum dies octo, & (sicut dictum est) Romam repedauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCV, Cacanus princeps Auarorum imperatorem adiit, postulans sibi locum dari ad habitandum inter Sabariam & Carantanum, qui propter infestationem Sclauorum, in pristinis sedibus manere non poterat. quem imperator benigne suscepit, eiusque precibus fauit. Eodem tempore misit exercitum cum filio suo Carolo super Sclauos qui vocantur Boemi, qui omnem terram eorum depopulātes, ducem eorum qui appellabatur Letzo, occiderunt. Imperator Theodonis villam venit, indeq; Adromarici montem vsque profectus, ibi venationibus exercitatus est: inde Theodonis villam reuersus Natalem Domini celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCVI, venerunt Wilharius & Beatus, duces Venetiæ, nec non & Paulus dux Ladotæ, atq; Donatus eiusdem ciuitatis episcopus, legati Dalmatiæ in præsentiam imperatoris cum magnis donis & ordinatis, tam Venetiis q̄ Dalmatiis. Eorum missis absolutis, imperator cum primoribus & optimatibus Francorum de pace constituenda & conseruanda inter filios suos, & de partitione regni placitum habuit. Et diuisione facta in tres partes, imperiū suum partitus est inter tres filios, vt scilicet vnusquisque sciret, quam partem tueri & regere debuisset, si illum patrem superuiueret. De hac diuisione testamentum fecit: & sacramentum interpositum à Francis confirmatum est, & Leoni papæ transmissum, vt hæc decreta manu sua firmaret, quod & factum est. Post hæc imperator dimisso vtroq; filio in regnum sibi deputatum, Pipino scilicet & Ludouico, de Theodonis villa profectus, nauigio per Mosellam Rhenum ingressus, ad Neomagum in Badua venit, ibiq; tota Quadragesima fuit, & sanctum Pascha celebrauit; & inde Aquas rediens, Carolum filium in terra Sclauorum quæ dicitur Sorabi, super Albiam fluuium cum exercitu misit, in qua cōgressione Miliduoh Sclauus occisus est. duoq; castella ab exercitu cōstructa sunt: vnum super ripam fluminis Salæ, alterū super Albiam. Sclauisq; compressis, ex hac parte Bohemos cum Baioariis atq; Alemanis aggreditur, eorumq; terram ex maxima parte vastauit. Eodē anno in

Corſicam inſulam contra Mauros, qui eam vaſtabant, claſſis de Italia à Pipino miſſa eſt, cuius aduentum Mauri non expectantes, diſceſſerunt. Vnus tamen ex Francis Hademarus nomine, comes ciuitatis Genuæ, cum imprudenter pugnaret, occiſus eſt à Mauris. In Hiſpania vero Nauarri & Pampilionenſes, qui ſuperioribus annis ad Sarracenos tranſierant, in fidem recepti ſunt. Claſſis à Nicephoro imperatore, cui Geta patricius præerat, ad recipiendam Dalmatiam mittitur, & legati qui fere annos quatuor ad regem Perſarum miſſi ſunt, per ipſas Græcarum nauium ſtationes trãſuecti, ac Taruiſium nullo aduerſatiorũ ſentiente peruenerunt. Imperator celebrauit Natalem Domini Aquis palatio. Eodem anno fuit eclipſis Lunæ, IV nonas Septembris. erat ſtatio Solis tunc in XVI parte Virginis, Luna autem morabatur in XVI parte Piſcium.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCVII, eclipſis Solis facta eſt III idus Februarij, ſtante vtroque ſidere in XXV parte Aquarij: & in eodem menſe, IV calendas Martij, eclipſis Lunæ facta eſt, & in eadem nocte apparuerunt acies in cœlo miræ magnitudinis, Sole morante in vndecima parte Piſcium, & Luna in XI parte Virginis. Iterum XI calendas Septembris eclipſis Lunæ facta eſt hora noctis tertia, Sole poſito in V parte Virginis, & Luna in V Piſcium. Rutbertus miſſus imperatoris, qui de oriente reuertebatur, defunctus eſt, & legatus regis Perſarum nomine Abdella cum monachis de Hieruſalem, qui legatione Thomæ patriarchæ fungebantur, quorum nomina fuere Gregorius & Felix. Gregorius abbas erat de monte oliueti, & erat natione Germanus, & à parentibus Engilbaldus vocatus eſt. Peruenerunt Aquis ad imperatorem munera ferentes, quæ prædictus rex Cæſari miſerat, ſcilicet papilionem & tentoria atrij, vario colore reſperſa, miræ magnitudinis & pulchritudinis. Erant enim omnia byſſina, tam tentoria quam & funes eorum diuerſis tincti coloribus. Fuerunt etiam munera præfati regis pallia holoſerica, multa, valde preciosa, odoramenta, balſamum atque vnguenta. Miſit præterea horologium ex aurichalco arte mechanica mirifice compoſitum, in quo XII horarum curſus ad clepſydram vertebatur, cum totidem æreis pilulis, quæ ad completionem horarum decidebant, & caſu ſuo ſubiectum ſibi cymbalum reſonare faciebant, additis in eodem horologio eiuſdem numeri equitibus, qui per XII feneſtras completis horis exibant, & in curſu egreſſionis ſuæ totidem feneſtræ, quæ prius erant apertæ, claudebantur: nec non & alia multa erant in præfato horologio. Fuerunt etiam inter prædicta munera duo candelabra ex aurichalco miræ magnitudinis & proceritatis, quæ omnia Aquis depoſita ſunt. Imperator igitur legatum & monachos per aliquod tempus ſecum retinens, poſtmodum eos in Italiam direxit, atque ibi tempus nauigationis expectare iuſſit. Eodem anno, Burchardum comitem ſtabuli ſui, quem corrupte Conſtabulum appellamus, cum claſſe miſit in Corſicam, vt eam à Mauris defenderet, qui prædas illic exercebant. Qui iuxta conſuetudinem ſuam de Hiſpania egreſſi, primo Sardiniam appulſi ſunt, ibique cum Sardis prælio commiſſo, multis ſuorum amiſſis (nam tria millia ibi cecidiſſe perhibentur) in Corſicam recto curſu peruenerunt. Ibi iterum in quodam portu eiuſdem inſulæ cum claſſe, cui Burchardus præerat, prælio decertarunt, victique ac fugati ſunt, amiſſis XLII nauibus, & plurimis ſuorum interfectis. Adeo illo anno in omnibus locis aduerſa fortuna fatigati ſunt, vt ipſi ſibi id circo hoc accidiſſe teſtati ſint, quod anno ſuperiori contra omnem iuſtitiam de Pataria inſulæ IX monachos aſportatos in Hiſpania vendiderunt, quorum aliqui per liberalitatem imperatoris iterum in ſua loca reuerſi ſunt. Niceta patricius, qui cum claſſe Conſtantinopolitana ſedebat in Venetia, pace facta cum Pipino rege & induciis vſque ad menſem Auguſti acceptis, ſtatione ſolita Conſtantinopolim regreſſus eſt, & celebrauit imperator Natalem Domini Aquis, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCVIII, hyems molliſſima, & peſtilens erat. Vere inchoante imperator Neumagam profectus eſt, & celebrato ibi Paſchate, iterum Aquis repedauit. vbi nunciatum eſt ei Godefridum regem Danorum copias in Abrotides traiecciſſe, aduerſus quem Carolum filium ſuum cum exercitu miſit, iubens veſanio regi reſiſtere, ſi Saxoniæ terminos aggredi tentaret. Godefridus expugnatis aliquot Sclauorum caſtellis, cum magno copiarum ſuarum detrimento in patriã reuerſus eſt. Namlicet Draſconem ducem Abrotidorum loco pepuliſſet, Godelaibũ alium ducem dolo captũ patibulo ſuſpendiſſet, Abrotidorũ duas partes ſibi vectigales feciſſet: optimos

mos tamen militum ſuorum & manu promptiſſimos amiſit, & cum eis filium fratris ſui nomine Reginbaldum, qui in oppugnatione cuiuſdam oppidi cum plurimis Danorum primoribus interfectus eſt. Imperatoris filius Albiam ponte iunxit, & exercitũ cui præerat in Hilinones & Smeldingos, qui & ipſi ad Godefridum regem defecerant, quanta potuit celeritate tranſpoſuit, populatiſque circunquaq; eorum agris, tranſito iterum flumine, cum incolumi exercitu in Saxoniam ſe recepit. Fuerunt cum Godefrido in prædicta expeditione Sclaui qui dicuntur Wilzi, qui propter antiquas inimicitias, quas cum Abrotidis habere ſolebant, ſponte illi corpus eorum iunxerant, ipſoq; in regno reuertente cum præda quam inter Abrotides ceperant, & ipſi domum reuerſi ſunt. Godefridus vero priuſquam reuerteretur, deſtructo emporio quod in Oceani littore conſtitutum erat, & lingua Danorum Rerich dicebatur, & magnam regno illius commoditatem vectigalium per ſolutionem præſtabat, tranſlatiſque inde negotiatoribus, ſoluta claſſe, ad portum qui Lieſtorph dicitur, cum vniuerſo exercitu venit: vbi per aliquot dies moratus, limitem regni ſui, qui Saxoniam reſpicit, vallo munire conſtituit, eo modo, vt ab orientali maris ſinu, quem illi Hoſarſalet dicunt, vſque ad occidentalem Oceanum, totam Egidoræ fluminis Aquilonarem ripam munimentum valli prætexeret: vna tantum porta dimiſſa, per quam carra & equites emitti & recipi potuiſſent. Diuiſo itaq; opere inter duces, domum reuerſus eſt. Interea rex Nortdanibrorum de Britannia inſula nomine Eardulf, regno & patria pulſus, ad imperatorem dum adhuc Niumagæ moratur, venit, & patefacto aduentus ſui negotio, Romam proficiſcitur, Romaq; rediens per legatos Romani põtificis & imperatoris in regnum ſuum reducitur. Fuit autem legatus apoſtolicus Adulphus diaconus de Britãnia, natione Saxo, & cum eo ab imperatore miſſi abbates duo, Rotfridus notarius & Nantharius de ſancto Othmaro. Imperator ædificatis per legatos ſuos ſuper Albiam duobus caſtellis, præſidioq; in eis contra Sclauorum incurſiones diſpoſito, Aquis Natalem Domini celebrauit & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCIX, claſſis de Conſtantinopoli miſſa primo Dalmatiam, deinde Venetias appulit. Cumq; ibi hyemaret, pars eius ad Cumaculam inſulam venit, commiſſoque prælio contra præſidium quod in ea poſitum erat, à ciuibus victi atque fugati ſunt. Dux autem qui claſſi præerat, nomine Paulus, cum de pace inter Francos & Græcos conſtituenda, quaſi ſibi hoc eſſet iniunctum, apud Pipinum regem agere moliretur, Willario & Beato Venetiarum ducibus, omnes conatus eius impedientibus, atque ipſis etiam inſidias parantibus, cognita eorum fraude, diſceſſit. Dum hæc in Italia aguntur, Ludouicus rex in occiduis partibus cum exercitu Hiſpaniam ingreſſus, Dertoſam ciuitatem ſuper ripam Iberi fluminis ſitam obſedit, conſumptoq; in expugnatione illius aliquanto tempore, poſtquam eam tam cito capi non poſſe vidit, dimiſſa obſidione cum incolumi exercitu in Aquitaniam ſe recepit. Poſtquam Eardulfus rex Nortdanibrorum in regnum ſuum reſtitutus eſt, cum miſſi reuerterentur, Adulphus diaconus captus eſt à piratis, ſed poſtea redemptus eſt, Romamq; reuerſus. In Tuſcia Populonium ciuitas maritima à Græcis qui Orobitæ vocantur, deprædata eſt. Mauri quoque de Hiſpania Corſicam ingreſſi in ipſo ſabbato S. Paſchæ ciuitatem quandam deprædati ſunt, & præter epiſcopum & paucos ſenes atque infirmos nihil in ea reliquerunt. Interea Godefridus rex Danorum, per quoſdam negotiatores mandauit duci qui Phryſiam præuidebat, audiſſe ſe quod ei imperator eſſet iratus, eo quod in Abrotides duxiſſet exercitum, & ſuas vltus eſſet iniurias, addens ſe vellè denegare quod ei obiiciebatur, quod fœdus promiſſum irrupiſſet; petiuit etiam imperatorem, vt mitteret miſſos ſuos trans Albim iuxta terminos regni ſui, & ipſe cum ſuis ibi veniret, inuicemq; diſcuſſis cauſis, quæque emendatione digna erant, abſque contradictione ibi corrigerentur. Quod cum Imperatori nunciatum eſſet, non abnuit, colloquiumq; eſt habitum cum primoribus Danorum trans Albiam, multisq; hinc inde prolatis, minime ad effectum res perducta eſt. Thraſco dux Abrotidorum, poſtquam filium ſuum poſtulanti Godefrido obſidem dederat, collecta manu & auxilio à Saxonibus contracto, vicinos ſuos Wilzos aggreſſus, agros eorum ferro & igne vaſtauit, regreſſuſque domum cum ingenti præda, accepto iterum à Saxonibus validiori auxilio, Smeldingorum maximam ciuitatem expugnat, atque his proſperis ſucceſ-

sibus omnes qui ab eo defecerant,ad suam societatem redire coegit. Imperator itaque, cum ei multa de iactatione & superbia regis Danorum nunciarentur, statuit trans Albim ciuitatem ædificare,Frãcorumq; in ea ponere præsidium. Cumq; ad hoc per Galliam atq; Germaniam homines congregasset, armisq; ac cæteris ad vsum necessarium rebus instructos, ad locum destinatum ducere per Phrysiam iussisset: Thrasco dux Abroditorum,in emporio Rerich ab hominibus Godefridi dolo interfectus est. Imperator, postquam locus ciuitatis constituendæ fuerat exploratus, Egobertum comitem huic negotio exequendo præficiens, Albiam traiicere & locum iussit occupare. Est autem locus super ripam Sturiæ fluminis vocabulo Esselfelt. Occupatus est itaque ab Egeberto & comitibus Saxonibus, & circa idus Martij muniri cœptus. Dum hæc circa Danos aguntur, Aureolus comes, qui in confinio Hispaniæ atque Galliæ trans Pyrenæum contra Oscam Cæsaraugustæ residebat, defunctus est: & Amoror præfectus in locum eius intrauit,missaq; ad imperatorem legatione,se cum suis omnibus eius obsequio traditurum promisit. Eclipsis Lunæ accidit VII calendas Ianuarij.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCX, Amoror præfectus colloquium imperatoris expetiit in confinio Gallici & Hispanici limitis. In eo colloquio se promisit cum suis omnibus imperatoris manibus commendaturum: quod licet imperator annuisset, multis interuenientibus causis remansit infectum. Mauri de tota Hispania, maxima classe collecta,primo Sardiniam,deinde Corsicam applicuerunt,nulloq; in ea inuento præsidio,insulam pene totam depopulati sunt. Dum hęc aguntur,Pipinus rex perfidia ducum Venetiorum incitatus, ipsam insulam bello terra mariq; vexabat, subiectaque Venetia ac ducibus eius in deditionem receptis, eandem classem ad Dalmatiæ littora vastanda misit. Sed cum Paulus Cephalaniæ prefectus cum orientali classe ad auxilium Dalmatiis ferendum aduentaret, regia classis ad propria regreditur. Rotrudis filia imperatoris quæ natu maior erat, octauo idus Iunij moritur. Imperator Aquis morabatur, vbi nuntiatum est ei classem ducentarum nauium de Nortmannia in Phrysiam applicuisse,ternaq; prælia cum Phrysonibus commisisse, Danosq; victores tributum victis imposuisse,etiam clibras argẽti à Phrysonibus esse solutas,regemq; Godefridum hæc omnia agere dixit. qui nuntius adeo imperatorem concitauit, vt missis in omnibus circunquaque regionibus ad congregandum exercitum nuntiis,ipse sine mora palatio exiens,illas in partes tendere cœpit. Transito itaque Rheno flumine, in loco qui Lippa dicitur,copias quæ nondum cõuenerant,statuit opperiri. Vbi cum aliquot dies moraretur,elephas ille, quem ei Aaron rex Sarracenorum transmiserat, subita morte periit. Congregatis tandem copiis quanta potuit celeritate, ad Alarum fluuium contendit,castrisq; positis,minarum Godefridi regis*inflatus,se iactauit arroganter,quod cum imperatore congredivellet. Sed cum imperator in loco memorato sederet,diuersarum rerum legationes ad eum perferuntur. Nam & classem quæ Phrysiam vastabat, domum reuertam,& Godefridum à quodam suo satellite interemptum, & castellum vocabulo Huobbuocki, Albiæ flumini contiguum, in quo Odo legatus imperatoris erat,& erat orientalium Saxonum præsidium, à Wilzis captum, & Pipinum filium eius regem Italiæ VIII idus Iulij de corpore migrasse, duasque legationes de diuersis terrarum partibus,vnam de Constantinopoli, alteram de Corduba, aduentare pacis causa, nunciabatur: quibus ille acceptis disposuit pro temporis conditione Saxoniam, Aquis reuertitur. Tanta in ea fuit expeditione boum pestilentia, vt pene nullus tanto exercitui superesset, quin omnes vsque ad vnum perirent: & non solum ibi, sed etiam per omne imperium huius generis animalia perierunt. Aquis veniens mense Octobri memoratas legationes suscepit, pacemq; cum Nicephoro imperatore & cum Abular rege Hispaniæ fecit. siquidem Venetias Nicephoro reddidit,& Heinricum comitem dudum à Sarracenis captum Abular remittente recepit. Eo anno Sol & Luna bis defecerunt: Sol vidus Iunij & pridie calendas Decembris, Luna XI calendas Iulij, & nono calẽdas Ianuarij. Corsica insula iterum à Mauris vastata est. Amoror & Abdiraman filius Abular de Cæsarauguста expulsus, & Oscam intrare compulsus est. Godefrido,vt diximus,mortuo, Hemmingus filius fratris eius in regnum successit, pacemque cum imperatore fecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXI, absoluto atque dimisso Arsafio spatario, legato

legato Nicephori Augusti, eiusdem pacis confirmandæ gratia legati ad imperatorem Cõstantinopolim mittuntur, Haido episcopus Basilien sis, & Hugo comes de Turonis, & Ago Langobardus de Foroiulio, & cum eis Leo quidam spatarius natione Siculus, Willarius dux Venetiarum, quorum alter ante annos x Romæ ad imperatorem, cum ibi esset, de Sicilia profugit, & redire volens in patriã, remittitur, alter propter perfidiam honore spoliatus, Constantinopolim ad dominum suum duci iubetur, condicta causa ab imperatore & Hemmingo rege Danorum. Rex propter hyemis asperitatem, quæ inter partes commeandi viam claudebat, in armis tantum curata seruatur, donec redeunte veris temperie, viis apertis, aduenientibus ex vtraq; parte Francorum & Danorum x i i primoribus, super fluuium Agidoram, datis vicissim secundum ritum ac morem suum sacramentis, pax confirmaretur. Proceres autem de parte Francorum hi fuere: Walach, Burchardus, Bernardus, Egbertus, Theodericus, Ano, Osdag, Wichman, omnes comites: de parte vero Danorum inprimis in fratres Hemmingi, Ancimin, & Anganseo, deinde cæteri honorabiles inter suos viri, quorum nomina superfluum duximus annotare. Imperatori taque pace cum Hemmingo firmata, & placito generali secundum cõsuetudinem Aquis habito, in tres partes regni sui totidem exercitus misit; vnum trãs Albiam in Linones, qui & ipsos vastauit, & castrum Hohbouch superiori anno à Wilzis destructum restaurauit: alterum in Pannoniam ad controuersias Hunnorum ac Sclauorum finiẽdas direxit; tertium super Brittones ad eorum perfidiam misit. qui omnes rebus prospere gestis domum reuersi sunt. ipse autem imperator ad classem videndam, quam præcedenti anno fieri & fabricari iusserat, ad Bononiam venit, fanumq; ibi ad nauigandum, cursus dirigendos, antiquitus constitutum restaurauit, & in eiusdem summitate nocte ignem accendit: inde ad Scaldim fluuium veniens, in loco qui vocatur Gant, naues ad eandem classem ædificatas aspexit, & circa medium Nouẽbris Aquas venit, vbi obuiauerunt ei legati Hemmingij regis, Aoum & Hephi, munera regis & verba pacifica regis deferentes. Fueruntetiam Aquis aduentum eius postulantes qui de Pannonia venerunt, Canizanci princeps Auarorum, & Thudun, & alij principes ac duces Sclauorum circa Danubium habitantium, qui à ducibus Francorum, qui in Pannonias fuerunt missi, ad præsentiam principis iussi sunt venire. Interea Carolus filius imperatoris, qui maior natu erat, obiit i i nonas Decembris.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXII, Hemmingus Danorum rex moritur, cui cum Sigefridus nepos Godefridi, & Anilo nepos Herioldi succedere voluissent, neque inter eos de diuisione regni conueniret, comparatis copiis & commisso prælio ambo moriuntur. Pars tamẽ Anilonis adepta victoriam, fratres eius Herioldum & Regnifridum reges sibi constituit: quam necessario pars victa secuta, eosdem sibi imperare non abnuit. In eo prælio x millia DCCCCXL viri cecidisse memorãtur. Nicephorus imperator post multas & insignes victorias in Mœsia prouincia, commisso cum Bulgaris prælio, moritur, & Michael gener eius imperator factus, legatos Domini imperatoris, qui ad Nicephorum imperatorem missi fuerunt, suscepit in Constantinopolim & absoluit, cum quibus & suos legatos direxit, Michaelem scilicet episcopum, & Arsauium, atq; Theognostum protospatarium, & per eos pacem à Nicephoro cœptam confirmauit: nam Aquisgrani, vbi ad imperatorem venerunt, conscriptum pactum ab eo in ecclesia susceperunt, more suo, id est Græca lingua, laudes eius dixerunt, imperatorem eum & basileum appellantes. Et in reuertendo Romam venientes in basilica sancti Petri Apostoli, eũdem pacti seu fœderis libellum à Leone papa denuo susceperunt. quibus dimissis imperator generali conuentu Aquis solenniter habito, Bernhardum filium Pipini nepotem suum in Italiam misit, & propter famam classis, quæ de Africa & Hispania ad vastandam Italiam vẽtura dicebatur, Wallonem filium Bernhardi patruelis sui cum illo esse iussit, quousque rerum euentus securitatem suis afferret. Hæc classis partim in Corsicam, partim in Sardiniam venit. Et ea quidem pars ad Sardiniam venit, quæ pene deleta est. Classis Nortmãnorum Hiberniam insulam aggressa, commissoq; cum Scotis prælio, multi ex eis interfecti, cæteri fuga lapsi sunt. à Grimaldo duce Beneuentanorum x x v millia solidorum auri pro tributo imperatori soluta sunt. Eodem anno expeditio facta est in Wilzos, & ab eis obsides accepti. Herioldus & Re-

gnifridus reges Danorum, missa ad imperatorem legatione, pacem petunt, & fratrem suum Hemmingū sibi remitti rogant. Hoc anno, idibus Maij, post meridiem Solis eclipsis fuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXIII, Imperator Aquis hyemauit, & incipiente vernali tempore Hamalarium qui episcopatum Treuerēsem tenebat, & Petrum abbatem monasterij de Nonantula, propter pacem cum Michaele confirmandam, Constantinopolim misit: ac deinde habito generali conuentu, euocatum ad se de Aquitania Ludouicum filium, coronam illi imperialis dignitatis imposuit, Bernhardum nepotem suum Italiæ præfecit, regemque appellari iussit. Concilia quoque iussu eius super statum ecclesiarum per totam Galliam ab episcopis celebrata sunt: quorū vnum Moguntiæ, alterum Remis, tertium Turonis, quartum Caballonis, quintum Arelati congregatum est; & constitutiones, quæ in singulis factæ sunt, ab imperatore confirmatæ sunt: quas qui nosse voluerit, in supra dictis ciuitatibus inuenire poterit, quanquam & earum exemplaria in archiuo palatij habeantur. Eodem tempore missi sunt trans Albiam quidam Frācorum & Saxonum proceres ad terminos Nortmannorum, qui pacem cum eis secundum petitionem ipsorum facerent, & fratrem regum eis redderent. Iuramentis itaque ex vtraque parte datis, pax firmata est. Tamē ea tempestate reges domi non erant, sed ad Westerfal cum exercitu perrexerant. quæ regio vltima regni illorum erat, inter septentrionem & occidentem sita. Contra Aquilonem Britanniæ summitatem respicit, cuius principes ac populi eorum dominationem dedignabantur. quibus perdomitis cum reuersi essent, & fratrem ab imperatore missum recepissent; filij Godefridi regis, & nonnulli ex primoribus Danorum, qui iam dudum relicta patria apud Suiones exulabant, attractis vndique copiis bellum intulerūt, & confluentibus ad se passim ex omni Danorum terra populorum turmis, commisso cum eis prælio, eos regno paterno expulerunt. Eodem anno Carolus imperator obiit, & Aquis in basilica sancti Saluatoris & Sanctę Dei genitricis Mariç, honorifice sepultus est, quam basilicam ipse mirifico opere à fundamento ædificare fecit. LVDOVICVS filius eius imperialia sceptra sucepit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXIV, hæc quæ supra expressa sunt, in quodam libello reperi, plebeio & rusticano sermone composita, quæ ex parte ad Latinam regulam correxi, quædam etiam addidi, quæ ex narratione seniorum audiui. Cætera quæ sequuntur, meæ paruitatis studio descripta sunt, pro vt in Chronicorum libris adnotata inueni, aut ex relatione patrum auditu percipere potui. Et de Ludouici quidem imperatoris temporibus perpauca literis comprehēdi, quia nec scripta reperi, nec à senioribus quæ digna essent memoriæ commendanda audiui. De Lotharij vero imperatoris, & fratrum eius regum Francorum gestis, plura descripsi: vbi vero ad nostra tempora ventum est, latius sermonem narrationis protraxi. Aliter enim, vt Hieronymus ait, narrantur visa, aliter audita, quæ melius scimus, melius & proferimus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXVIII, Bernhardus filius Pipini rex Italiæ, Aquis euocatus ad imperatorem, dolo capitur, & primo oculis, post vita priuatur. Habuit autem iste Bernhardus filium nomine Pipinum, qui tres liberos genuit, Bernhardum, Pipinum, & Heribertum. qui Heribertus Rudolphum comitem filium Balduini interfecit nostris temporibus, & non multum post occisus est ab Alduino satellite Balduini Rudolphi, qui Balduinus hucusque in Flandris ducatum tenet.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXXIX, Tancradus secundus abbas Prumiensis monasterij obiit, & Marcunardus ei in regimine successit, vir prudens & sacræ religioni deditus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXXXVI, Britones fœdera violant, & rebellare incipiunt cum duce suo nomine Murmano, contra quos imperator exercitū producit, sed non adeo prævaluit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCXXXVII, Murmanus rex Britannorum moritur, & Numenoio apud Ingelnheym ab imperatore ducatus ipsius gentis traditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXXXVIII, Ludouicus à suis imperio priuatur, & priuatus custodiæ traditur, regnique monarchia Lothario filio eius per electionem Francorum datur, rursumq; à filio Ludouico & à Francis de custodia eruitur, ac impe-

imperiali ſedi reſtituitur. Fuit autem hæc deiectio pro maxima parte facta propter multimodam fornicationem Iudith vxoris eius.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXXXIX, Lotharius derelicta Francia Italiam petiit. Ebbo epiſcopus Remorum in generali ſynodo deponitur, ac multi alij exilio damnantur, qui in deiectione imperatoris conſpirauerant.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXL, Ludouicus imperator, dum filium Ludouicum trans Rhenum perſequitur, morbo grauatur, & in nauim miſſus per Mogontium fluuium in Rhenum deducitur, ibiq́ue in inſula iuxta Ingelnheym vita decedit: inde Mediomatricum deportatus in baſilica ſancti Arnolphi honorabiliter ſepulturę mandatur. Statimq; LOTHARIVS Italiam egreſſus imperium arripuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXLI, Ludouicus & Carolus indigne ferentes, quod regno paterno per omnia priuati eſſent, exercitum vndequaque contrahunt, ac mox fratrem bello aggrediuntur apud Fontaniacum : in qua pugna ita Francorum vires attenuatę ſunt, ac famoſa virtus infirmata, vt non modo non ad amplificandos regni terminos, verum etiam nec ad proprios tuendos in poſterum ſufficerent. Tandem non ſine graui diſpendio ſuorum Carolus & Ludouicus vicerunt.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCXLII, tres ſupra dicti fratres imperium Francorum inter ſe diuiſerunt, & Carolo occidentalia regna ceſſerunt à Britannico Oceano vſque ad Moſam fluuium; Ludouico vero orientalia, ſcilicet omnis Germania vſque Rheni fluenta, & nonnullæ ciuitates cum adiacentibus pagis trans Rhenum propter vini copiam. Porro Lotharius, qui & maior natu erat, & imperator appellabatur, medius inter vtroſque incedens, regnum ſortitus eſt, quod hactenus ex eius vocabulo Lotharingia nuncupatur, totamq; prouinciam, nec non omnia regna Italiæ cum ipſa Romana vrbe, quæ & modo ab omni ſancta eccleſia propter præſentiam Apoſtolorum Petri & Pauli, ſpeciali quodam veneratur priuilegio, & quōdam propter Romani nominis inuictam potentiam, orbis terrarum domina dicta fuerat.

Anno Dominicæ incarnation. DCCCXLVII, Hetto epiſcopus Treuirorum ex hoc ſeculo tranſiit, & Thietgandus cathedram eius obtinuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLI obiit Herimingardis regina, coiunx Lotharij imperatoris, venerabilis & Deo acceptabilis matrona, quæ tres filios Lothario genuit, videlicet Ludouicum, Lotharium & Carolum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLIII, Nortmani, Britanni, cum mare nauigio gyrantes, oſtia Ligeris fluminis occupauerunt, & repentina irruptione ciuitatem Namnetis inuadunt, omniaq; cædibus, incendiis, ac rapinis depopulantes, pontificem ciuitatis ipſo die ſabbato ſancto Paſchæ, cum baptiſmum ex more celebraret, in baſilica interficiunt, clerumq; trucidant. Omnemq; circumquaque regionem deuaſtantes, primum Andagauenſem, deinde Turonicam occupant vrbem; ac velut immanis tempeſtas cuncta proſternit, ita cuncta conſumūt. Templum etiam præcellentiſſimi pontificis Martini incendio cremauerunt. Tunc primum Nortmanorum claſſis (vt aiunt) Ligeris attigit littora. Eodem anno Egil abbas monaſterij Prumienſis conſtituitur. Circa hæc tempora Carolus Pipinum regem Aquitaniæ nepotem ſuum, ipſis Aquitanis eum prodentibus, eo quod pace ſoluta eadem prouincia à ſuis indigenis deuaſtaretur, & multa illic mala impune patrarentur, cepit, & captum cum conſilio epiſcoporum & procerum attondit, & habitu monachico indutum Sueſſionis in monaſterio ſancti Medardi miſit. Inde duobus monachis conſentientibus, ſimul & opem ferentibus, fuga dilapſus eſt Sed iterū captus inſula Nectis caſtro munitiſſimo cuſtodiæ mancipatur. Fuit vero iſte Pipinus filius Pipini filij Ludouici imperatoris, de quo ferūt, quod eum pater, videlicet Ludouicus imperator, dum adhuc puerilis eſſet ætatis, voluerit ad clericatus officium promouere, ac Drogoni epiſcopo Mettenſi, auunculo videlicet ſuo commendare erudiendum liberalibus ſimul & eccleſiaſticis diſciplinis. Sed paternis votis Lotharius frater eiuſdem pueri, nequaquā permiſit eum attonderi, ſed vi abſtraxit de manu patris. Erat enim idem puer (vt aiunt) ingentis pulchritudinis, cui poſtmodum Ludouicus imperator pater ſuus, cum imperium diuideret, Aquitaniam prouinciam tantum conceſſit, ſed non ei in proſperum ceſſit, quod à Dei cultura & ſeruitio ſubtractus eſt. Ebrietatibus enim & comeſſationibus die noctuq́ue vacans, ad extremum

mente captus,in [illegible]niacam incidit paſſionem, & præſentem vitam cum dedecore amiſit,ſucceſſo[illegible]relinquens Pipinum filium, de quo paulo ſuperius mentionem fecimus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLV,Lotharius conuocatis primoribus regni impe[illegible]um ſuis diuiſit, Ludouico Italiam tradidit, eumq; Imperatorem appellari feci[illegible]: Æquiuoco vero idem Lothario regnum quod ex ſuo nomine vocatur, conceſſ[illegible]: Carolo autem qui iunior natu erat,Prouinciæ regnum largitus eſt. Diſpoſitis itaq; atq; ordinatis regni negotijs, valedicens ſuis,mundum reliquit, atq; in Prumiam monaſterium veniens comam capitis depoſuit, habituq; ſanctæ conuerſationis ſuſcepto, in religionis profeſſione diē clauſit extremum,III calendas Octobris.

Anno Dominicæ incarn.DCCCLVI, Lotharius rex Thietbergam reginam ſibi in matrimonium iunxit, ex qua coniunctione maxima ruina non illi ſolum, ſed etiam omni regno eius accidit,ſicut in ſequentibus luce clarius apparebit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLVIII, Carolus rex filius Lotharij imperatoris moritur, qui Prouinciam regebat: & ex regno quod tenuerat, facta eſt nō modica controuerſia inter Lotharium regem,& auunculum eius Carolum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLIX, Lotharius Hueberto abbati inter Iurum & montem Iouis commiſit, eo quod tunc fideliſſimus putaretur, vtpote affinitate coniunctus propter ſororem Thietbergam.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLX, Egil abbatiam Prumienſem ſua ſponte dimiſit, & Auſpaltus in regimine ſucceſſit vir omni ſanctitate & bonitate conſpicuus.His temporibus Lodouicus ſenior, frater Lotharij imperatoirs plurima bella ſtrenuiſſime geſſit aduerſus Sclauorum gentes: ſiquidem Marahenſium regna ingreſſus armis cuncta perdomuit,capto eorum principe nomine Raſtitz, cui etiam propter violata fœdera oculos erui iuſſit. Ea tempeſtate inter principes Caroli,magnum diſcordiarum ac litium efferbuit incendium. Denique Lambertus qui ducatum tenebat inter Ligerim & Sequanam, Viuianum potentem virum dolo interfecit: rurſum eundem Lambertum Gantzbertus comes æque dolo trucidauit. Item Ganzbertus iuſſu Caroli decollatus eſt. Deſtitutam terram principibus & conſilio nudatam perſpicientes Britones,arma corripiunt,fines regni Francorum inuadunt, Ligerim tranſeunt, & vſque Pictauis progrediuntur, cædibus,rapinis, ac incendijs omnia depopulantes, oneratiq;ingenti præda ad propria redeunt. Ad compeſcendam vero huius præſumptionis inſolentiam, Carolus cum magno exercitu Britanniam intrauit. Pugna committitur. Saxones qui conducti fuerunt ad excipiendos velocium equorum anfractuoſos recurſus,in prima fronte ponuntur. Sed primo impetu ſpiculis Britonum in acie ſe recondunt,Britones more ſolito huc illucq; cum equis ad huiuſcemodi conflictum exercitatis diſcurrentes, modo confertam Francorum aciem impetunt,ac totis viribus in medio ſpicula torquent, nunc fugam ſimulantes inſequentium nihilominus pectoribus ſpicula figunt. Franci, qui quo minus ſtrictis gladijs pugnare conſueuerant,attoniti ſtabant,nouitate autem inexperti diſcriminis perculſi,nec ad inſequē-dum idonei,nec in vnum conglobati tuti. Nox ſuperueniens bellum diremit. Multi ex Francis interfecti, quam plurimi vulnerati,innumerabiles equi perierunt. Sequenti die rurſus pugna inchoatur,ſed grauiori infortunio finitur. Quod cernens Carolus nimio terrore diſſolutus,nocte inſcio exercitu clam aufugit, derelicto papilione,tentorijs,& omni regio apparatu. Mane facto, cum exercitus fuga lapſum regem comperiſſet, nimia formidine repletur, nihilq; aliud niſi de fuga meditatur. Britones cum clamore irruunt, & caſtra Francorum omnibus diuitijs referta inuadunt, omnemq; belli copiam capeſſunt, fugientia Francorum agmina inſequuntur, obuios quoſque aut ferro cædunt,aut viuos capiunt. Reliquos fuga ſeruauit. Ditati itaque Britones opibus Francorum,armiſq; inſtructi,in ſua ſe recolligunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXI, Carolus placitum habuit in Compendio,ibique cum optimatum cōſilio, Rodoberto comiti ducatum inter Ligerim & Sequanam aduerſum Britones commendauit: quem cum ingenti induſtria per aliquod tempus rexit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXII Numeneus rex Britonū moritur, diuino

uino nutu percuſſus. Nam cum eccleſias Dei deuaſtaret,& confinia crudeliter depopularetur, eo quod Carolo debitam fidelitatem ſeruarent: quadam die cum equum aſcendere vellet, vt cœptam malitiam conſummaret, repente vidit ante ſe ſanctum Maurilonem epiſcopum aſtare, ſibi hæc toruo vultu & terribilibus oculis ingeminantem, Deſine iam crudelis prædo eccleſias Dei vaſtare. His dictis,baculum quem manu geſtabat eleuans,eum in capite percuſſit: qui à ſuis in domum reportatus, vitam cum regno finiuit. Fuit autem iſte Maurilo epiſcopus Andagauēſis vrbis,cuius ciuitatis termini cohærebant finibus Britanniæ,& ideo ab eis grauiter depopulabatur. Filius Numenei Heriſpius regnum paternum obtinuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXIII, Carolus iterum cum immenſo exercitu fines Britonum intrauit,ſed minime,vt optauerat,præualuit. Nouiſſime autem eis pacem fecit. Datis itaque ex vtraque parte obſidibus & ſacramentis,Heriſpius rex ad eum venit,eiuſq; dominationi ſe ſubdit. Carolus vero magnis muneribus honoratum Heriſpium in regnum abire permiſit,ipſe in Franciam reuertitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXIV, Lotharius rex cœpit occaſiones quærere,qualiter Thietbergam reginam à ſuo conſortio ſeparare potuiſſet, quam exoſam habebat propter Waldradam,quæ eius fuerat concubina, cum adhuc adoleſcēs eſſet in domo paterna; hanc ſiquidem,diabolo inflammante, nimio diligebat amore. Guntherium itaq; Colonienſis vrbis pontificē, qui eo tempore erat archicapellanus, rex primo per ſubintroductos miſſos, deinde per ſemetipſum ſuper huiuſcemodi diſſidio omni arte aggreditur, & vt facilius aſſenſum præberet, promiſit ſe eiuſdem epiſcopi neptem in matrimonium accepturum,tantum vt prædictam Thietbergam,eius aliorumq; epiſcoporum auctoritate & licentia repudiare quacunq; ratione potuiſſet. Qui,vt erat leuis animo ac inconſideratus actione, protinus omni intentione introducitur, vana ſpe vt poſtea claruit,ſeductus. Rurſus idem Guntherius Thietgandū archiepiſcopum Treuirenſem hac de cauſa alloquitur, ſciens eſſe virum ſimplicem,nec adeo in diuinis ſcripturis eruditum,canonicisq; ſanctionibus exercitatum: ex vtriuſq; teſtamenti paginis quaſdam ſententias profert, quas aliter quam eccleſiaſtica regula docet ediſſerens, virum improuidum ſecum in foueam trahit, cœcus cæco ducatum præſtans. Quid plura? facta ſunt omnia quæ huic commento videbantur eſſe neceſſaria. Concilium Metis conuocat, reginam quaſi canonice euocatā in medio ſtatuunt, teſtes producunt vnà cū ſcriptis,qui valde grauia crimina imponebant: inter alia proteſtati ſunt,quod eadem Thietberga confeſſa fuiſſet,ſemetipſam fratris germani inceſtuoſo concubitu eſſe pollutam. Continuo ſtatuta patrum de inceſtuoſis recitātur,& non ſolum à legitimo viro ſeparatur, verum etiam omnis copula maritalis inhibetur, pœnitentia iuxta modū culpæ indicitur, & tali nefaria machinatione diu exoptata voluntas regis adimpletur. Non multo poſt interiecto tempore iterum conuēctum ſynodalem Aquiſgrani coadunant, vbi rex libellum ſuæ proclamationis obtulit: vbi continebatur, qualiter in quadam fœmina Thietberga nomine, factioſis perfidorum hominum argumentis fuerat defraudatus: immo non mediocriter repetiuit, quod iudicio Epiſcoporum diſſidij ſententiam pertuliſſet. quæ ſi idonea eſſet coniugali thoro,& peſtifera inceſtus pollutione fœdata non fuiſſet,nec viuæ vocis confeſſione publice condemnata,ſponte eam retineret: porro ſe incontinentē eſſe profeſſus eſt,& ſine copula iuuenilis ætatis ardorē ferre non poſſe. Allatis itaq; diuerſorum conciliorum voluminibus,multa de inceſtuoſis replicata ſunt; quibus recitatis hanc diffinitiuam ſententiam protulerunt: Credimus illam non fuiſſe idoneam ac legitimam coniugem,neque adeo præparatam eſſe vxorem, quæ publica confeſſione inceſtuoſo fornicationis crimine denotata probatur. Quocirca glorioſo principi noſtro p ſua in diuino cultu deuotiſſima aſſertione,atq; victorioſiſſima regni tuitione,cui non ſolum nos, verum etiā canonica auctoritas interdixit inceſtuoſum coniugium, legitimum matrimonium à Deo illi conceſſum non denegamus iuxta indulgentiam dicentis apoſtoli, Melius eſt nubere,quam vri. His ita patratis, Waldrada iam in publicum procedit, ſtipata obſequentium multitudine,omnisq; regia aula reſultat Waldradam reginam eſſe. Gunthe rij epiſcopi neptis ad regem accerſitur,ac ſemel,vt aiunt,ab eo conſtupratur,atq; cum cachinno & omnium deriſione ad auunculum remittitur. Igitur agentibus fratribus

Thietbergæ reginæ, hæc omnia ad notitiam Nicolai papæ deferuntur, qui eo tempore Romanæ præsidebat ecclesiæ.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXV, missi sunt Hagano & Rodoaldus apostolicæ sedis legati in Galliam ad discutiendum, vtrum res ita se haberet, sicut summo pontifici nunciata fuerat. qui in Franciam venientes, pecunia corrupti, magis fauerũt iniquitati, quam æquitati. Tamen ad regem peruenientes, cum ei declarassent legationis suæ causas, tale responsum ab eo acceperunt: se nihil aliud egisse, nisi quod episcopi ipsius regni in generali synodo sibi agendum præmonstrassent. Dederunt autem iidem legati consilium regi, vt illos episcopos qui illi synodo præfuerant, ad sedem apostolicam destinaret, qui verbis ac scriptis vniuersali papæ satisfacerent. Legati immensis ditati opibus, Romam regressi sunt, nunciaueruntque Præsuli quæ in Galliis viderant & audierant, adiicientes se nullum sapientem episcopum in regno Lotharij inuenisse, qui ad liquidum canonicis esset institutus disciplinis. Interea Thietgandus & Guntherius archiepiscopi Romam profecti sunt, ea animi intentione, & vt regem innoxium in supra dicto facto demonstrarent, & se cum cæteris coepiscopis ecclesiastica atque apostolica exercuisse decreta: stultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri sedem aliquo prauo dogmate fallere posse arbitrati sunt, quæ nec se fefellit, nec ab aliqua hæresi vnquam falli potuit. Itaque cum in præsentiam Nicolai papæ venissent, libellum obtulerunt, in quo continebantur gesta synodalia, quæ in Mediomatrico vrbe & Aquis ab eis statuta fuerant. Qui cum à notario coram omnibus recitatus esset, interrogauit pontifex, si hæc scripta verbis confirmarent? Responderunt inconueniens videri, vt quod propriis manibus roborauerant, verbis infirmare mallent. Et sic nec repulsa, nec admissa eorum assertione, iussi sunt ire ad hospitia sua, quousque reuocarentur. Paucis interpositis diebus, ad synodum quam papa congregauerat, sunt accersiti, vbi eorum damnata & anathematisata sunt scripta, & ipsi, omnibus adiudicantibus episcopis, presbyteris & diaconis, sunt depositi, & omni ecclesiastica dignitate priuati. Qui tam turpiter dehonestati, Ludouicum imperatorem fratrem Lotharij regis adeunt qui ea tempestate Beneuentanis morabatur, in partibus scriptis ac dictis vociferantes se iniuste esse depositos, ipsi imperatori & omni sanctæ ecclesiæ iniuriam esse factam, cum nunquam auditum sit, vel vspiam lectum, quod vllus metropolitanus sine conscientia principis vel præsentia aliorum metropolitanorum fuerit degradatus. Adiecerunt insuper multa alia, blasphemantes eundem papam, quæ hic superfluum duximus enumerare, existimantes eiusdem se imperatoris adminiculo, simul & intercessionis ope, & criminis obiecti abolere notam, & pristinæ dignitatis recuperare statum. Sed spes eorum frustrata est, quamuis imperator omnibus votis illis opitulari voluisset. Thietgandus depositionis suæ à sede apostolica prolatam sententiam patienter ferens, iuxta præcedentem consuetudinem, nihil omnino de sacro ministerio contingere præsumpsit. Guntherius vero superbiæ spiritu inflatus, vetitum sibi officium vsurpare ausu temerario non expauit, parui pendẽs apostolicam excommunicationem. Reuertuntur igitur in Franciam debita confessione repulsi. Et dum iterum ac tertio sedem apostolicam reparationis & restitutionis gratia adissent, nouissime in Italia infirmitate præuenti, peregrini & exules moriuntur, communione laicali sibi tantum concessa.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXVI, Arsenius episcopus, apocrisarius & consiliarius Nicolai papæ, vice ipsius directus est in Franciam: quo perueniens tanta authoritate & potestate vsus est, ac si idem summus præsul aduenisset. Conuocato denique episcoporum conuentu, Lotharium regem alloquitur, vt vnum è duobus eligat; aut propriæ reconcilietur vxori, abdicato Waldradæ pellicis consortio; aut protinus anathematis gladio feriretur, ipse omnesque ei in hoc scelere fauorem præstantes. Hac necessitate compulsus vel constrictus, vellet nollet, Thietbergam reginam in matrimonium recepit, interposito iurisiurandi sacramento, se illam ita in reliquum habere, sicut æquitatis iura dictant, legitimam vxorem esse tenendam, ne eam à se separaret, nec ipsa viuente aliam super eam induceret. Post hæc Waldradam ex authoritate Dei & sancti Petri, & verbo domini Apostolici Romam ire iubet, vt pro se rationem reddere studeat. Engildrudam vxorẽ quondã Busonis comitis à

sede

ſede apoſtolica excõmunicatam eſſe omnibus declarauit, quia proprium deſeruerat maritum, & Wangerum ſuum vaſallum in Gallias ſecuta fuerit, quã excommunicationem cum omnibus qui aderãt epiſcopis renouauit. Poſt hęc eadem Engildruda prædicto Arſenio in Wormatia ciuitate ſe repræſentauit, in quo loco prætatus epiſcopus Ludouico regi occurrerat. Iurauit igitur in preſẽtia ipſius miſſi ſacramentũ, hunc modum continens: Ego Engildrudis filia quondam Matfridi comitis, quæ fui vxor Buſonis comitis, vobis domino Arſenio epiſcopo miſſo, & apochryſario ſummæ ſanctæ catholicę atq; apoſtolicę ſedis, & per vos domino meo Nicolao ſummo põtifici & vniuerſali papę iuro per patrẽ, filiũ, & ſpiritũ ſanctũ, & per hæc quatuor Chriſti Dei euangelia, quę ore oſculor, & manibus propriis tãgo, quia amodo relictã illã malitiã, quam in prænominato Buſone viro meo exercui, vt ouis quæ perdita fuit, ad ſanctã catholicam, ſub eadẽ obligatione qua dominus Nicolaus ſummus põtifex & vniuerſalis papa me obligauit, reuertar eccleſiã, & in Italico regno, aut vobiſcum, aut ante vos, quoquo modo prouideritis, ibo, & quicquid dominus apoſtolicus iuſſerit vel terminauerit, adimplebo, vel perficere nõ recuſabo. Sed tã horribile iuſiurandũ nõ adimpleuit; ſiquidẽ vſq; Danubij fluẽta cum eodẽ Arſenio perrexit, ibiq; ad quem piã conſanguineum pro caballorũ adminiculo ire cõdixit, & ad Auguſtã ciuitatẽ ad eundẽ miſſum ſe reuerſurã pollicita eſt. Tali occaſione greſſum torquẽs ex Alemania, in Franciã repedauit: quod cum ſupra dictus Arſenius cognouiſſet, epiſtolã miſit omnib. archiepiſcopis & epiſcopis, atq; omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ fidelibus, Galliæ, Germaniæ ac Neuſtriæ cõmorantibus: obteſtãs omnes per authoritatẽ Dei omnipotẽtis, & beatorũ principũ Petri & Pauli & domini põtificis & vniuerſalis papæ, vt nullus eam in ſuã parochiã reciperet, ſed eam funditus in omnib. eccleſiis ſuis prædicarẽt excõmunicatã & ab omni Chriſtianorũ cõmunione ſequeſtratã, inſuper & anathematis vinculo innodatã & inter impias & ſceleroſas damnatã, donec de peſtiferis factionib. ſuis, atq; perpetrato periurio ante domini apoſtolici preſentiam dignã acciperet pœnitẽtiam. His ſummatim commemoratis reuertamur ad Lotharij regis ingemiſcendã cauſam. Legatus itaq; apoſtolicę ſedis, compoſitis in Gallia rebus, Romã, vnde venerat, reuerſus eſt. Rurſusq; Waldrada eiusq; complicibus decertãtibus, regis animꝰ aduerſus Thietbergã cõmouetur, excitantur iræ, & in ſopitis diſcordiarum & odiorum cinerib. denuo copioſus ignis accẽditur. Deſpicitur, abominatur, rea citatur, adulterij crimẽ impingitur, omniq; ingenij arte exquiritur, qualiter puniri quaſi rea poſſit. Illa p̃uidẽs, imminere ſibi mortis periculum, latẽter aufugit, & ad Carolum perueniens, eius ſe tuitioni cõmiſit. Quod cum fama diuulgante Nicolaus papa cognouiſſet, miſit Carolo regi epiſtolam collaudatoriam, hęc continentẽ. Inter alios ſanctę eccleſię religioſos propugnatores, veritatis ſtrenuos defenſores, neminem magis ſuper Thietbergæ glorioſæ reginæ contritione ſollicitum, neminem magis ipſius incommoditatibus condoluiſſe, quam veſtræ pietatis affectum recolimus. Et poſt congruẽtem exhortationẽ addidit. Excellentiam veſtram nolumus ignorare, adeo Lotharium regem Thietbergam coniugem ſuam diuerſis afflictionibus ſubdidiſſe, & innumeris preſſuris contra præſcripta iuramenta ſubegiſſe, vt nobis coacta nũc ſcriberet, regia ſe velle exui dignitate ſine copula, & ſolam priuata vita fore contentam. Cui nos reſcripſimus, nõ hoc aliter fieri poſſe, niſi eandem vitam coniunx eius Lotharius elegiſſet. Verum ſicut multorũ relatu didicimus, ipſe Lotharius conuentum celebrare diſpoſuit, & eandem Thietbergam ex animi proprio iudicio ſubiicere meditatur. Et ſiquidem eam præſtigiis falſitatis ſuæ, vel argumentoſis ambagibus potuerit exhibere, quaſi non fuerit legitima ſua vxor, vult eam penitus à ſe ſequeſtrare: Sin autem, vult tanquam propriam quidem vxorem accipere, ſed deinde, quaſi mœchata fuerit, inſimulare, atque propter hoc hominem ſuum & hominem Thietbergæ ad monachiam impellere, & ſi homo ipſius reginæ ceciderit, diſponit hanc ſine dilatione perimere. Quæ quantum ſint omni diuinæ legi contraria, magnitudo prudentiæ veſtrę, credimus, iam aduertit. Sed & nos hinc aliquid ſtrictim volumus demonſtrare, prius aſſeuerantes, quod de retroacta controuerſia, Thietberga non debet vlterius ad iteratam reſponſionem prouocari, quoniam quod bene ſemel definitum eſt, & interpoſitis ſacramentis deliberatum, nulla debet iteratione, niſi fortaſſis ibi fuerit maior authoritas, retractari. Deinde, quod eccleſię refugium quę-

rens, ecclesiasticum iudicium semper expetens, submitti non debet seculari iudicio. Post hæc vero, cum nos ex vtraque parte idem tam à Lothario quam à Thietberga fuerimus prouocati iudices, nosq; amborum controuersiam executi simus, ad nullos alios conuenit super hoc negotio iudices conuolare; cum secundum sacros canones à iudicibus, quos communis cõsensus elegerit, non liceat prouocare. Itaq; cum non sit apostolicę sedis authoritate, quę amborum negotium executa est, vsquam maior authoritas: nescimus, si alicui liceat de eius iudicio iudicare, vel eius retractare sententiam. Et post pauca: Illud vero, quod Lotharius Thietbergam de adulterio criminatur, quis non videat dolo esse plenum? Denique si vt ipse iactat, vxor eius non pertinet ad eum, illi de adulterio calumniam texere, cum nec mœchari potuit, si alicuius vxor non existit. Porro si à Lothario de adulterio accusatur, & si victa fuerit, vltio præparatur; necesse est vt fateatur vxorem. & quibusdam interpositis: Præterea siue de coniugij fœdere, siue de adulterij crimine iudicium sit agitandum, nulla ratione patet, Thietbergam cum Lothario posse legalem inire conflictum, vel legitimum controuersiæ subire certamen, nisi prius ad tempus suę fuerit reddita potestati, seu & suis consanguineis libere sociata: inter quos etiam locus prouidendus est, vbi nulla vis multitudinis formidanda, & non sit difficile testes producere, vel cæteras personas, quæ tam à sanctis canonibus, quam à venerandis Romanorum legibus in huiusmodi controuersiis requiruntur. Verum hæc non vt fiant dicimus, quæ sine decreto & ordinatione nostra fieri non posse suprà docuimus.

Accensus itaque idem sanctissimus pontifex zelo Dei, quo fuerat sacerdos quondam inflammatus, Waldradam ipso die Purificationis sanctæ Mariæ Dei genitricis, in basilica excommunicauit, & ab omni Christianorum consortio separauit, destinauit epistolam omnibus episcopis per Germaniam & Gallias constitutis, causas & modum excommunicationis continentem, cuius sensum quam verborum seriem causa breuitatis potius placuit ponere. Decreueramus quidem circa Waldradam mœcham & pertinaciter in impœnitentia permanentem, vindictæ modum minus districte temperare, & iuxta quod merebatur, non ita pro scelere sententiam in eam iustæ punitionis proferre, nisi obstinato animo in mœchiæ volutabro perenniter permanere proposuisset. Igitur, quia monita nostra & crebras exhortationes contempsit, quia culpam suam nec dum cognouit nec confessa est, nec missa nobis legatione, qui causam ipsius exequendam suscepimus, veniam postulauit; postremo cum recto itinere nos illi fuerat adeundum, & beati Petri apostoli suffragia requirenda, retro est conuersa post Sathanam, nec non & Thietbergæ reginæ dolos struere cœpta interitus meditatione non cessat: cum egregio apostolo dicimus, quod contra eam contraque eius similes sæpius replicandum est, quia secundum duritiam suam & cor impœnitens thesaurizat sibi iram in die iræ. Idcirco nos eam de factis suis excommunicauimus, donec ecclesiæ Christi, nobisque præcipue qui eius principaliter curam gerimus, quique causam ipsius exequi ac inuestigare cepimus, satisfecerit, donec etiam sinistram omnem, suspicionem, consilium nostrum suscipiens, adimat, ac pretiosi corporis & sanguinis Domini perceptione, atque ab omni modo consortio sanctæ ecclesiæ, sancti Spiritus, beatorumque apostolorum Petri & Pauli iudicio, & mediocritatis authoritate fecimus, prorsus cum vniuersis complicibus & communicatoribus fautoribusque suis prorsus extorrem. Hanc sententiam 1 v nonas Frebruarij à nobis promulgatam meminimus, eamq; scripto vobis destinauimus, & ne labor inanis constituatur, spiritualis nobiscum vestra fraternitas, aduersus iam dictam mœcham, & communicatores eius arma sustollat, & in parochia sua excommunicatam hanc, fautoresque suos, vna voce vnusquisque denuntiet, donec nostro speciali iudicio dignæ se pœnitentiæ submittat. Direxit etiam Lothario regi idem reuerendissimus pontifex epistolam hæc continentem: Audito reuertenti misso nostro, correctionis tuæ (vt ita dicamus) initio, gratias Deo condignas egimus. & vt tibi quoque grates competibiles referremus, animum præparauimus. Sed heu aduersa nuntia huius intentionis nostræ proposito celeriter obuiauerunt. Quapropter compulsi sumus mutare vocem, & qui ad gratiarum actiones os aperire disposueramus, in luctus & increpationes ad hoc officium linguæ coacti dirigimus. Didicimus enim te,

qui

qui prolixo tempore in ſcelere permanens, eccleſiæ Dei non modicum nocuiſti, nocere adhuc, & qui in ſordibus eras, ſordeſcere adhuc: ſiquidem, vt opinamur, tibi non ſufficit ſolum adulterium perpetraſſe, niſi apponas, vt etiam animas hominum periurij laqueis irretitas, in extremum demergas interitum. Sed quid mirum, ſi paucorum animabus periurio exitium acquiſiſti, quando in tanta ſublimitate poſitus per exemplum tuæ mœchæ tot hominum millia in perditionis chaos præcipitaueris. Illud autem quod Thietberga, quaſi Waldradæ teſtimonium dicens, eam fuiſſe tuam legitimam vxorem, volens aut inuita fruſtra conatur aſtruere, quandoquidem illius nullus prorſus hinc teſtimonio quis indigeat, cum magis nos ita ſentiamus quod iuſtum eſt, & intelligamus quod æquum, vt etiam Thietberga mortua, tu nullis legibus, nullis regulis vnquam Waldradam in vxorem poſſis aut permittaris aſſumere. Vtrum ergo Waldrada legitima tua fuerit aliquando coniunx, eccleſia Dei ſatisfactione Thietbergæ non eget. Vnum tamen ſcimus, quoniam nec nos, eadem eccleſia Dei, authore Deo qui adulteros iudicabit, te, ſi Waldradam quandocunque reſumpſeris, etiam Thietberga decedente, dimittet modis omnibus impunitum. Et poſt pauca: Itaque ſummo ſtudio præfatam Thietbergam coniugem tuam, tanquam propriam fouere carnem ac diligere procurato, & ne illam à te ſeparare vllo pacto conſentias, vigilanter attende: vnde ſi vult à te diſcedere, corrige, imo corripe eam, & à tali intentione per omnia reuocare ſatage. Iam vero ſi amore pudicitiæ ſeparationem quærat, & coniugalis connubii ſolutionem efflagitet, certum eſt apoſtolo dicente: Quoniam mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir. Verum ſi & ipſe pudicitiam ſectatus religionis obtentu copulam diſſoluere vis, tantum ne ſimulate fiat, concedimus. Nam licet ſit ſcriptum, Quos Deus coniunxit, homo non ſeparet: Deus tamen, & non homo ſeparat, quando diuini amoris intuitu, ex cõſenſu vtriuſque coniugis matrimonia diſſoluuntur. Si ergo hoc modo vis, gratuito permittimus animo, celeremq; præbemus aſſenſum, aliter autem fieri mutuam veſtram ſeparationem prohibemus. Porro ſi ſterilitas accuſatur, cogites Saram nonagenariam, Annam quoque ſimul & Elizabeth, quam tamen ſterilitatem fortaſſe non facit infœcũditas, ſed iniquitas. Ergo glorioſiſſime rex uſto propria contentus vxore, & præter illius alterius ne quæras conſortium. Igitur conſilium noſtrum accipe, & monita noſtra tãquam affectuoſi patris amplectere, atque ab omni prauitate mentem, linguam, corpusq; refrena, præcipue Waldradæ pellicis tuæ, & dudum à te repudiatæ communionem declinans, & eius conſortium perpetuæ obliuioni contradens. Excommunicata eſt enim, & vſq; ad præſentiam noſtram ab omni Chriſtianorum contubernio ſequeſtrata, ſicut totus iam nouit Occidens, & iam quoque per miſſos noſtros minime cum plagis cæteris Oriens ignorabit. Quamobrẽ cauendum eſt, ne cum ea pari mucrone percellaris ſententiæ, ac pro vnius mulierculæ paſſione, & breuiſſimi temporis deſyderio, vinctus & obligatus ad ſulphureos fœtores & ad perẽne traharis exitium. Et paucis interpoſitis epiſtolam ſic concludit: Hæc autẽ nos tibi nunc ſcripſiſſe, & quaſi inter nos & te noſtra verba exceſſus tuos corripiẽtia diſcurriſſe ſufficiat: cęterum præcaue, ne cum nobis ſecũdum pręceptum duos aut tres teſtes adhibeamus, imo vero ne hoc eccleſiæ ſanctæ dicamus, & quod non optamus, de cætero fias ſicut ethnicus & publicanus.

Ecce ex multis pauca notare curauimus, vt ſic neſcientibus ex parte fierent cognita, vt tamen ſcientib. non per omnia eſſent oneroſa. Qualem vero exitum huius peſtiferi morbi pernicies attulerit (apoſtolico renuẽs antidoto mederi) quãtaq; regni diſpendia ex hac mortifera cõtagione fecerit; ſupra dictus papa ſpiritu ſancto afflatus prędixerat, quæ in ſubſequentibus ſuo in loco demonſtrabimus. Circa hæc tempora Ludouicus rex fratris ſui Caroli regnũ cum exercitu ingreſſus eſt, geſtiens occidentalia regna ſuo dominatui ſubiugare, fratriq; præripere debitam portionem, quæ ei ſorte ac funiculo hæreditatis competenter acciderat, oblitus germanitatis ac conſanguinitatis fœdera; oblitus pacti, quod iam dudum mutua conuentione pepigerat; immemor etiam ſacramentorũ, quibus ſe cum magnis execrationibus coram Deo obligauerat. Prębuerat ad hoc facinus peragẽdũ occaſionem, incitamenta, fomitem, Carolus, qui & (vt præmiſimus) quoſdam ex nobilioribus regni, aut publice adiudicatos gladio percuſſit, aut dolo deceptos perdidit. Cęteri formidãtes ne ſimilia paterẽtur, Ludouicum regẽ trans Rhe-

num commorantem ſollicitant, eiuſq; animum ad obtinendum fratris regnum illiciunt, promittentes ſemetipſos vna cum regno eius ditioni tradituros. Hac perſuaſione, vt animi regum auidi & ſemper inexplebiles ſunt, facile in ſpem introductus, cum valida manu, vt diximus, terminos regni intrauit. Carolus ſentiens viros regni à ſe defeciſſe, in vltimis finibus Aquitaniæ, Lugiæ latibulum quæſiuit. Ludouicus, vt cœperat, regnum obtinuit, ac vſque Retnenſem ciuitatem peruenit. Dimiſſo vero exercitu, in Germaniã ad propria redire, cum optimatib. regni cœpit negotia diſponere. Sed ſubito fortuna mutatur: nã principes qui eum in regnum introduxerant, videntesq; quod longe aliter incederet erga eos quam exiſtimauerant, pœnitudine tacti, ad Carolum reuertuntur. Carolus ex deſperatis rebus vires ſe recepiſſe congaudens, contractis vndique copiis, fratrem bello aggredi tentat. Ille intuens, & à ſuis quos ſecũ adduxerat, & ab his quos ibi acquiſiſſe viſus fuerat, ſe eſſe deſtitutum, maturius fugam arripuit, & cũ debita confuſione fines regni exceſſit. Hac tẽpeſtate Hubertus abbas frater Thietbergæ reginæ contra Lotharium regem rebellare exorſus eſt. Collecta quippe prædonum valida manu, rapinas cœpit exercere, interfectisque aut fugatis Lotharij fidelibus qui finitima poſſidebãt loca, agros villasq; eorũ ſuę factionis ſectatoribus diſtribuit. Ad huiuſcemodi temeritatẽ comprimendã Lotharius rex ſemel, iterũ, atq; tertio exercitũ ꝓduxit, frequenterẽt cum ducibus armatorũ multitudinẽ direxit, ſed minime hanc præſumptionẽ extinguere potuit, quia loca inacceſſibilia erãt inter Iurã & Alpes Appeninas, ſeditioſis munitiſſima itinera & difficilẽ ingreſſum præſtãtia. Attamẽ idẽ Acephala Hubertus nouiſſime à Conrado comite peremptus eſt iuxta caſtrũ quod Vrba dicitur.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXVI. Heriſpoſius rex Britonum à ſuis interficitur, & Salomon dux in loco eius ſubrogatur. Erat enim iſte vir ſtrenuus & bellicoſus, & tam forma quam animo ad regni gubernacula coaptatus. Carolus tertio ſuper Britones cum exercitu irruere diſponit, ſed cum ad terminos gẽtis appropinquaſſet, audito quod ad reſiſtẽdum totis viribus parati eſſent, ſubito mutata volũtate, magis elegit pacem ſuſcipere quam bellum inferre. Facta itaque pactione cum Salomone, quam dudum cum Heriſpio fecerat, diſceſſit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXVII, Nortmanni oram Ligeris fluminis occupantes: nã Metenſem, Andagauenſem, Pictauenſem, atq; Turonicam prouinciã itera- 30
to crudeliter depopulari cœperunt: contra quos Rubertus, qui Marchiam tenebat, & Ranulfus dux Aquitanię collecta multitudine, aciem dirigunt. Illi ſentientes ſe exercitu inſequi, cũ ſumma acceleratione ad claſſem repedare contendunt, ſed cũ appropinquare inſequentium multitudinẽ cernerent, cognoſcentes ſe effugere nõ poſſe, quandam villam ingrediũtur, vbi ſe, quantum hora permiſit, cõmuniunt. Erat aũt in eadem villa baſilica pergrandis ex lapide conſtructa, in q̃ maxima pars Nortmannorũ introiuit cum duce eorum, nomine Haſtingo. Rubertus & Ranulfus cum ſociis ſuperirruũt: quoſcunq; extra baſilicã repetiere, abſq; mora trucidant. Ad eccleſiam peruenientes, cum vidiſſent locum munitum, & animaduertiſſent non modicam turbam paganorum intrinſecus latitantem: parũper deliberantes caſtra in circuitu ſtatuũt, tentoria figunt, 40
vt in craſtinũ extructis aggeribus, applicatisq; machinis hoſtes totis viribus expugnarent; declinabat quippe iam ſol ad occaſum. Rubertus nimio calore exęſtuans, galeam & loricam depoſuit, vt aura collecta pauliſper refrigeretur: cumque vnuſquiſq; in poſitione caſtrorum intenderet, repente Nortmanni à munitione exiliunt, & cũ ingenti clamore ſuper Rubertũ ac ſocios impetum fecerunt. Sed quamuis repentini & ſubitanei caſus ẽt fortiſſimos viros in bello conturbare ſoleant, tamen arma quam citius corripiunt, hoſtes viriliter excipiũt, & cædentes in baſilicã redire cõpellunt. Rubert⁹ abſq; galea & lorica accurrẽs, cum incautius dimicaret, & inimicos vltra inſequeretur, interfectus eſt in introitu ipſius eccleſiæ; eius corp⁹ iam exanime Nortmãni intrinſecus trahunt. Porro Ranulfus cũ eminus ſtans euentum rei ſpecularetur, à quodam Nortman- 50
no per feneſtrã baſilicæ, ſagittæ ictu grauiter vulneratus eſt, & à ſuis ex certamine eductus vix triduo ſuperuixit. Tali infelici infortunio pugna commiſſa & finita, exercitus amiſſo capite, errore pariter ac mœrore repletus, ſoluit eadem hora obſidionem, & ad propria reuertitur, Nortmanni ouantes ad claſſem dirigunt greſſum. Non multo poſt interiecto tempore Hugo abbas in locum Ruberti ſubſtitutus eſt, vir ſtrenuus, humilis,

iuſtus,

iuſtus,pacificus,& omni morũ honeſtate fundat⁹:ſiquidẽ Vido & Rubertus filij Ruberti adhuc paruuli erant,quãdo pater extinctus eſt,idcirco non eſt illis ducatus cõmiſſus. Per id tẽpus gens Sarracenorũ in Beneuentum ex Africa veniens, vniuerſam penè regionẽ illã inuaſerũt,cædibus,rapinis,ac incendiis omnia depopulantes:cõtra quos Ludouicus imperator exercitũ contrahit,& veritus ne fortè aduerſus innumerabilem hoſtium multitudinem vires regni nõ ſufficerẽt, ad fratrẽ in Gallias legatos mittit,omnino expoſcens,vt ad præfatæ nequiſſimæ gentis vires extenuãdas, audaciamq; refrenãdam,ſibi cũ Dei auxilio virtute quoq; Frãcorum opitularetur. Qui nihil cunctatus,exercitum cum ingenti induſtria vndequaque cõtrahit, fratriq; quanta potuit celeritate in adiutorium venit.vbi plurima bella geſta ſunt non ſolùm fortiter, ſed etiam feliciter, Deo opem ferente.Inter hæc exercitus Lotharij graui peſte fatigatur, ex inſueto quippe calore & intẽperie aëris diſſolutus, dyſenteriæ & lienteriæ morbo corripitur:ex qua plaga innumerabilis multitudo extincta eſt,plurimi etiam aranearum morſibus perierunt: vt iam tũc daretur intelligi, quòd propter duritiam & cor impœnitens Deus non ſolùm Lothario, verumetiam omni regno eius aduerſaretur. Reuertitur itaq; in Franciam non ſine graui,vt dictum eſt,diſpendio ſuorum.

Anno Dominicæ incarn. DCCCLXVIII, Nicolaus ſanctiſſimus & beatiſſimus papa, poſt multos pro Chriſto labores & multa pro ſanctæ eccleſiæ inuiolabili ſtatu certamina, migrauit ad cœleſtia regna, recepturus pro adminiſtrata fideliter ſibi credita diſpenſatione à largiſſimo domino immarceſcibilem glorię coronã:de cuius Deo placitis actibus plura poterant dici relatu digna, niſi breuitati ſtudentes cauſas rerũ magis ſummatim notare, quàm explanare propoſuiſſemus. Denique poſt beatum Gregoriũ vſque in præſens, nullus præſul in Romana vrbe põtificali honore ſublimatus,illi videtur æquiparandus. Regibus ac tyrannis imperauit,eisque ac ſi dominus orbis terrarum, authoritate præfuit. Epiſcopis & ſacerdotibus religioſis, ac Domini mãdata obſeruantibus humilis, blandus, pius, manſuetus apparuit; irreligioſis & à recto tramite exorbitantibus terribilis atque auſteritate plenus extitit, vt meritò credatur alter Helias (Deo ſuſcitante) noſtris in temporibus reſurrexiſſe, etſi non corpore, tamen ſpiritu & virtute.Huic ſanctiſſimæ memoriæ viro Adrianus in põtificatu ſucceſſit:quod cùm Lotharius rex certa relatione comperiſſet,ei talia ſcripta direxit:Infauſta relatio& inambigua hactenus manens (vt ita dicamus) acriter noſtræ ſerenitatis tranſuerberauit aures intimando, quòd beatæ recordationis dominus Nicolaus ab hac lachrymarum valle, vocante Chriſto,deceſſerit, cum ſanctis (vt credimus) inæſtimabiliter coronandus. Nec differt,vt omnis Chriſtiana religio de tãto pontifice doleat, & omnis eccleſiaſticus ordo de prudẽtiſſimo papa ingemiſcat:reuera nos potiùs deflemus, qui cauſas noſtræ calumniæ & fraudulentas æmulorum noſtrorum querimonias,tam benigno patri æquitatis ac iuſtitię lance ponderandas ac terminandas ad tempus & in parte commiſimus; ſed quod lugubriùs replicamus, plus apud ſanctitatem illius valuêre inimicorum inſidiæ & ſimulatæ deceptiones,quàm noſtra ſimplex & pura defenſio.Nos enim literis & verbis indefinenter proclamantes, & diuerſis legationibus eadem repetẽtes, humiliter poſtulauimus, vt nos & accuſatores noſtri iuxta diuinas & humanas leges ſui pontificatus audientiam mereremur,vt ratio docet, noſtram præſentiam exhibẽdo: ſed ſemper repulſi ſumus. Poſt pauca:Sed quia Deus omnipotens princeps paſtorũ, in illa ſancta ſede veſtri põtificatus apicem ſublimauit, ſi tempus arriſerit, veſtrum multipliciter deſyderamus conſpectum,& noſtris Deo dignis animari colloquiis, ac melliflua benedictione potiri.In fine ipſius epiſtolę: Interea modis omnibus obſecramus,vt de veſtra optabili proſperitate literis veſtris celſitudinem noſtram certam reddentes,charę filiationis munus nobis impartiri dignemini.

Ad hæc ſuprà dictus papa reſcripſit,ſedem ſancti Petri ſemper paratam eſſe dignam ſatisfactionem ſuſcipere, nec quod diuinæ humanæque leges iuſtè decernunt vnquam repuliſſe:itaque ſi immunem ab obiectis ſe ſciret, cum omni fiducia ſedem apoſtolicam oportere adire, vt expetitam benedictionem perciperet; ſi culpam autem recognoſceret, nihilominus abſque hæſitatione venire feſtinaret, condigna pœnitentiæ remedia ſuſcepturus.

His temporibus gens Bulgarũ ferociſſima ac bellicoſa,relictis idolis,abrenuntiatiſq;

gentilium ſuperſtitionibus, in Chriſtum pro maxima parte credidit, & abluta ſalutari baptiſmatis vnda, in religionem Chriſtianam tranſiit. Directi ſunt autem à ſede apoſtolica in eandem gentem ſacerdotes, ac viri religioſi, qui populum adhuc rudem diuinis informarent præceptis, & incultam barbariem ſacris dogmatibus excolentes, Chriſto gratum habitaculum præpararent, vt huius veræ ſanctæ deuotionis opus proſperum obtineret effectum. Ludouicus Chriſtianiſſimus rex qui Germanis imperabat, non mediocre præbuit ſupplementum. Ferunt autem de huius gentis rege, quòd tanta perfectione poſt perceptam baptiſmi gratiam cœperit, vt diebus ornamentis regiis indutus, coram populo procederet, noctibus verò ſacro veſtitu latenter eccleſiam intrans, ſuper pauimentum ipſius baſilicæ ſubſtrato tantùm ſibi cilicio proſtratus in oratione iaceret. Non poſt multum tempus diuina inſpiratione commotus, regnũ terrenũ dimiſit, vt in cœlis æternaliter regnaret cũ Chriſto; & ordinauit in ſuũ locum regem filium ſuum maiorem natu: comam capitis depoſuit, habituque ſanctæ conuerſationis ſuſcepto monachus effectus eſt, eleemoſynis, vigiliis, & orationibus die noctuque intentus. Interea filius eius, quem regem conſtituerat, longè à paterna intentione & operatione recedens, prædas cœpit exercere, ebrietatibus, comeſſationibus, & libidinibus vacare, & omni conamine ad gentilitatis ritum populum nouiter baptizatum reuocare. quod cùm pater audiſſet, nimio zelo accenſus ſacrum habitum depoſuit, & militiæ cingulum reſumpſit, & cultu regio indutus, adſociatis ſibi Deum timentibus, filium perſecutus eſt: quem mox abſque difficultate cepit, oculóſque eius effodit, & in carcerem miſit: deinde conuocato omni regno ſuo, filium iuniorem regem conſtituit, interminatus coram omnibus, ſimilia fore paſſurum, ſi in aliquo à recta Chriſtianitate deuiaret. His ita patratis, depoſito cingulo, & reſumpto ſanctæ religionis habitu, in monaſterium ingreſſus, in ſancta conuerſatione reliquum vitæ præſentis tempus duxit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXIX, Lotharius Romã profectus eſt: quò cùm peruenisſet, ab Adriano pontifice honorificè ſuſceptus eſt. qui ab eodẽ præſule ſciſcitatus, ſi monita pij patris Domini Nicolai cum omni vigilantia hactenus obſeruata haberet, & præſtitũ iuſiurandũ inuiolato fœdere cuſtoditu, quòd ab illo deceptus, qui in veritate nõ ſtetit, qui non ſolùm mendax eſt, ſed etiã pater omnis mendacij; reſpondit ſe ita omnia obſeruaſſe, ac ſi diuinitus ſibi eſſent imperata. Cumq; proceres & optimates qui cum eo venerant, eadem teſtificarentur, nec vlla oppoſita perſona inueniretur, quæ aduerſus regiã authoritatẽ legitimũ auderet cõtrouerſiæ inire certamen: vniuerſalis papa talia proſequitur, Si veſtræ teſtificationis verbis veritas ſuffragatur, cũ omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Reſtat ergo fili chariſſime, vt ad confeſſionem ſancti Petri accedas, vbi Deo propitio hoſtiam ſalutarem pro tua nõ tam corporis quàm animæ incolumitate immolabimus, ex qua te nobiſcum participare oportet, vt per hanc participationem membris Chriſti, vnde abſciſſus eſſe videbaris, merearis incorporari. Finitis igitur miſſarum ſolennibus, inuitat ſummus pontifex eundem regẽ ad menſam Chriſti, acceptoq; in manibus corpore & ſanguine Domini, ita eũ alloquitur, Si innoxium te recognoſcis à ꝓhibito atque interdicto tibi à Nicolao adulterij ſcelere, & hoc fixa mente ſtatutũ habes, vt nunquam diebus vitæ tuæ Waldradæ pellicis tuæ dudũ à te repudiatæ miſcearis nefario cõcubitu, fiducialiter accede, & ſacramentũ ſalutis æternæ tibi ad remiſſionẽ peccatorũ ꝓfuturũ percipe: ſi autẽ tua cõſcientia te accuſat, te lethali vulnere ſauciatũ proclamat, aut iterũ redire mente diſponis in mœchiæ volutabrũ, nequaquã ſumere ꝑſumas, ne fortè ad iudicium & cõdemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remediũ præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus pariter & obcæcatus, abſq; retractatione cõmunionem corporis & ſanguinis Domini de manu pontificis ſumpſit, nõ expaueſcens illã ſententiã quę dicit, Horribile incidere in manus Dei viuentis. Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit. Deinde conuerſus idem præſul ad ſequaces ac fautores regis, vnicuiq; cõmunionẽ obtulit in hæc verba, Si domino ac regi tuo Lothario in obiecto adulterij crimine fautorem non præſtitiſti, neq; conſenſum præbuiſti, & Waldradæ & aliis ab hac ſede apoſtolica excõmunicatis non cõmunicaſti, corpus & ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti proſit tibi in vitã æternam.

Igitur

Igitur quiſquis in his ſe læſum ſciens, auſu temerario communionem ſub tali conteſtatione porrectam ſumere præſumpſit, diuino iudicio percuſſus, ab hac luce ſubtractus eſt, antequam ſubſequentis anni rediret principium: perpauci qui ſe à communione ſubtraxerunt, vix mortis periculum euaſerunt. Porrò Lotharius Roma egreſſus morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens, diem clauſit extremũ VI idus Auguſti. Tanta autem ſtrages in præfati regis populo facta eſt, vt non peſte periiſſe, ſed hoſtili gladio corruiſſe virtus ac nobilitas totius regni videretur: quæ eo tempore tantæ fœcunditatis erat, vt in modum denſarum ſegetum pullulans, veluti quoddam examẽ imperij fines impleuerit.

Carolus certa relatione comperiens Lotharium regem obiiſſe, mox illius occupare ditionem nititur, Metasque perueniens, ab Aduentio præfatæ vrbis epiſcopo & nonnullis aliis primoribus fauorabiliter exceptus, in regnum ſublimatus, indeq; digrediens Aquiſgrani palatium ingreſſus eſt, eò quòd ſedes regis eſſe videretur, vbi multò plures ad eum confluxêre.

Carebat autem ea tempeſtate vrbs Treuirorum, & Colonia Agrippinenſis pontificibus: ſiquidem (vt præmiſimus) amborum præſules in Italia ab hac labe ſubtracti ſunt. Inito autẽ rex cum optimatibus conſilio, Bertulfum nepotẽ ſuprà dicti Aduentij epiſcopi, eccleſiæ Treuirorum præfecit. Dictum eſt autẽ, vt iſte vir epiſcopalem obtineret dignitatem, interuẽtu & ope prędicti Aduentij, quia eo tẽpore plurimum apud regem poterat, eò quòd illi aſſentando in adipiſcendis regni negotiis ambitioſiùs faueret.

Porrò Coloniæ Agrippinæ rex Hilduuinum abbatem præponere tentauit in pontificali cathedra, fecitq; à Francone epiſcopo Tungrenſis diœceſis, in Aquis palatio presbyterum ordinari ad titulum ſancti Petri prædictæ metropolis.

Dum hæc in regno Lotharij aguntur, LVDOVICVS rex infirmitate detẽtus, in Baioariorum finibus lecto decumbebat. Audiens itaq;, à fratre ſæpe dictum regnũ taliter inuaſum, ægrè tulit, & cum omni feſtinatione legatos direxit, qui eum obnixè rogarẽt, vt ab hac temeraria inuaſione ceſſaret, nec ſolus indebita p̃ſumptione vſurparet, quod vtriſque hæreditario iure æqualiter competebat; regno decederet, quouſq; Deo priſtinam ſoſpitatem reddente, venire poſſet, vt pariter colloquerentur, & de eiuſdem regni ſtatu, quod iuſtitiæ & æquitatis iura dictabant, pari voluntate decernerẽt. His cum tali mãdato præmiſſis, interim Luidpertum archiepiſcopũ Moguntiæ vrbis occultè Coloniã dirigit, hortaturq;, vt omni arte ſatageret ordinationem Hilduini præuenire, & ex ipſius ciuitatis clero epiſcopum cõſecrare ſtuderet per electionem ciuium. qui aſſumptis ſecum aliis epiſcopis, recto itinere Duizam caſtrũ peruenit, & formidans ne fortè inſidię ſibi à Caroli fautoribus ſtruerentur, nequaquã Rhenum tranſiit, ſed deſtinatis miſſis mandauit, vt honeſtiores ex clero & nobiliores ex populo ſibi ad idem caſtrum occurrerẽt. Illis iuſſa cõplentibus, epiſcopus ex parte regis eos alloquitur, vt ſibi conſulerent, & quàm citiùs ex proprio grege præſulem eligerent, ſe ad hoc deſtinatum eſſe, vt quẽcunq; communi cõſilio præficiendum decernerẽt, ſtatim conſecraret. Ad hæc illi reſpondent, Hilduinũ epiſcopum eſſe datum, iamq; presbyterum ad ipſam ſedem ordinatũ, omnesq; penè manibus datis eius dominationem ſuſceptam haberẽt, nulla ratione permitterent, vt aliũ eligerent. Quibus ille econtrà, ſi electionẽ nobis à rege cõceſſam deſpicitis, in arbitrio & poteſtate regis eſt, quem nobis velit dare epiſcopũ. His auditis vnanimiter elegerunt Wilibertum venerabilẽ virum, quem nimiũ renuentem ac refugientem ordinauit prædictus antiſtes, cũ aliis conſacerdotibus & cũ omni clero & populo Rheni fluenta tranſfretauit, & eum honorificè in ſede pontificali impoſuit, omnibusq; rite peractis, ad ſua omni celeritate receſſit. Carolus comperta ordinatione nimio furore accenditur, ac mox Coloniam p̃ficiſcitur: quippe dum hæc agerentur à miſſis Ludouici, Hilduinus apud Aquas palatiũ in regio obſequio morabatur. Wilibertus epiſcopus, & omnes qui in eius ordinationẽ conſenſerant, Rhenũ trãſeuntes ſęuitiam regis declinauerunt. Rex cùm neminem reperiſſet, in quem ſuas iniurias vlciſci poſſet, via qua venerat regreſſus eſt. Interea iterum legati à Ludouico mittuntur, orantes vt à regno diſcederet: ſed cùm minimè acquieſceret, nouiſſimè Luidbertũ archiepiſcopum & Altfridum epiſcopũ de Saxonia prudentiſſimũ virum Ludouicus legatos dirigit, mandans vt vnum è duobus eligeret, aut citò à regno recederet, aut ſibi pu-

gnandum cum fratre foret. Qui eum tanta ingenij arte, tantaque constantia aggrediuntur, vt absque dilatione recederet, & in proprio regnose reciperet. Post hęc suprà dicti reges conuentum celebrare disponunt, in loco qui dicitur Marsana, iuxta Mosam.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXX, Ludouicus & Carolus vnà cum optimatibus & proceribus suis ad Marsanam venientes, regnum quondam Lotharij æquis partibus inter se diuiserunt. Qualiter autem hæc diuisio facta sit, quia omnibus penè notum sit, superuacuum duximus annotare. Carolus conuentu absoluto, ad Heristellium perrexit, quia eidem palatium in parte acciderat. Ludouicus verò ad Aquas palatium rediit, vbi duobus ferè mensibus lecto decubuit, aduersa valetudine præuentus.

Denique cùm à partibus orientis veniens Ribuariorum terminos intrasset, in quandã regiam villam nomine Flamersheim ad hospitium diuertit: cumq; solariũ domus conscendisset, stipatus obsequentium multitudine, repentè ipsum solarium, quod nimia vetustate & putredine resolutũ fuerat, trabibus fractis corruit, & inter ruinas eius rex grauiter attritus est, ita vt duæ costæ eius à sua compage disiungerentur. Et cùm omnes accurrissent, eumque periisse arbitrarentur, ipse à loco in quo ceciderat, surgens, suis se repræsentauit, asserens se nihil mali passum, & vltrà quàm credi potest dissimulato languore, sequenti die contra fratrem ad Marsanã proficiscitur. Tanta huius principis duritia, tanta animositas fuit, vt cùm etiam fragor fractarum costarum adinuicẽ collidentium à nonnullis audiretur, nemo tamen propter hoc audiret eum suspirium trahentem, vel gemitum emittentem.

Per id tempus Carolus Carolomanum filium suum oculis priuauit: siquidem prædictus rex ex Hirmandrude regina tres filios susceperat, Carolum scilicet, Carolomanum, Ludouicum. Sed duo ex his infœliciter perierunt: nempe Carolus leuitate iuuenili ductus, tentare volens Albuini & Bettonis audaciam, ac sæpe laudatam constantiam, alium se esse simulans, cùm ex venatione vespertinis horis idem Albuinus quadam die reuerteretur, super eum solus impetum fecit, veluti equum in quo*, violenter ablaturus, nihil minùs existimans, quàm filium regis, euaginato gladio ex aduerso eum in capite percussit, moxque terrę prostrauit, deinde multis vulneribus confossum semiuiuum reliquit, arma pariter & caballum suum secum auferens. Debilitatis ergo membris, ac vultu deformatus, pauco tempore superuixit. Albuinus cognito quòd regis filius esset, in quem talia exercuerat, celeriter aufugiendo mortis periculum declinauit.

Porrò Carolomanus cùm adhuc esset puerulus, iussu patris attonsus, clericus effectus est: deinde procedente tempore ad diaconatus officium, quamuis inuitus atque coactus, in præsentia genitoris ordinatus est, legitque publicè euãgelium, & pontifici missam celebranti iuxta morem ministrauit. Post hæc per apostasiam recedens ab ecclesiastica religione, abiiciens ac spernens negligenter gratiam quæ ei data erat per impositionem manus, alter Iulianus efficitur. collecta quippe prædonum non modica turba, ecclesias Dei cœpit deuastare, ea quæ pacis sunt impugnare, cuncta diripere, & inaudita mala perpetrare. pro quibus cùm crebrò à patre correptus fuisset, nec tamen vllatenus accepta prauitas cessaret, nouissimè ex præcepto patris ei oculi eruuntur (vt suprà meminimus) iusto Dei iudicio lucem exteriorem amittens, qui interiorem, quæ Christus est, à suo pectore effugauerat; in tenebras exteriores missus, qui interioribus sua sponte se tradiderat. Orbatúsque Ludouicum auunculum suum adiit, miseriarum & calamitatum suarum ærumnas apud eum lugubriter deplorans. Ille miseratione motus, Absternatum monasterium sancti Willibrodi ei ad subsidium vitæ præsentis concessit, vbi non multo pòst tempore mortuus & sepultus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXI, Adrianus papa migrauit ad Dominum, & Ioannes summi pontificis culmẽ adeptus est. His diebus Adalgisus dux Beneuentanus, Græcorum persuasionibus corruptus, aduersus Ludouicum imperatorem manum leuauit. Etenim eius hortatu plurimæ ciuitates prouinciarum Samnij, Campaniæ & Lucaniæ à Ludouico recedentes, Græcorum dominationi se subdiderunt. Quibus cognitis imperator in prouinciam Samnitum exercitum transfert, petiturus harum prouinciarum caput Beneuentum, ditissimam & opulentissimam ciuitatem.

Adalgisus

Adalgiſus aduentare exercitum ſentiens, timore perterritus ad callida argumenta cõuertitur,& Beneuento egreſſus imperatori vltro ſe offert,paratum ſe eſſe & ſemper fuiſſe ad eius obſequium profitetur, nunquam defectoribus ſe aſſenſum præbuiſſe iuramento confirmat: deinde muneribus regem ſibi conciliat, ac mox in priſtinam recipitur gratiam. Imperator in Campaniam & Lucaniam,ad ciuitates quæ defecerant, copias transponit, quas abſque difficultate in deditionem recepit, excepto Capua, quę quia quadrato lapide erat conſtructa,audaciam repugnandi ciuibus præbuit.Cingitur itaque obſidione, omnisque aditus intrandi penitus intercluditur, in circuitu vaſtatur,cuncta hoſtili rapacitate diripiuntur: nouiſſimè vites, oliueta & cæteræ fructiferæ arbores radicitus exciduntur. Capuani deſperatis rebus epiſcopum ciuitatis adeunt, corpus ſancti Germani epiſcopi, cuius animam venerabilis pater Benedictus in ſphæra ignea ab angelis in cœlum viderat deferri,in feretro leuant,& ſic portis apertis ſupplices caſtra imperatoris petunt, orantes eiuſdem ſancti interuentu ſibi veniam largiri. Auguſtus, vt totis pietatis viſceribus affluebat, miſericordia motus erratis atque exceſſui benignè indulſit, præcepitque exercitui ab excidio retrahere manum. Expulſis itaq; Græcis, cuſtodes ex numero ſatellitum in ciuitatibus quas receperat, locat, & Beneuentum proficiſcitur, vbi aliquantiſper decreuerat immorari. Exercitus longa ciuitatum obſidione fatigatus, genitale ſolum cœpit ſuſpirare, poſt emenſos labores quietem deſyderare,coniugium ac liberorum dulces amplexus ante oculos mẽtis reuocare,& hac ex cauſa paulatim quotidie diffluere.Interim Adalgiſus, vt erat callidus ingenio, imperatorem alloquitur, cur vires ſuorũ nullis exiſtentibus cauſis profligaret,cur agros villasq; ſuæ ditioni ſubditas hoſtiliter depopulari permitteret: oporteret vt & feſſis optata concederent, & regio quæ iam penè deuaſtata erat, clementia principis ſaluaretur.Flexus his ſuggeſtionibus imperator exercitum pro maxima parte abſoluit,& ad propria repedare permiſit:ipſe cum paucis in eodẽ loco remanet, nil aduerſi ſuſpicatus. Adalgiſus regẽ ſuis viribus deſtitutum cernens,iam dudum cõceptam iniquitatem parturit,& cum ſuæ conſpirationis ſectatoribus palatium, in quo imperator meridie quieſcebat,occupare nititur. Rex à ſtrepitu & clamore irruentium excitatus,lecto deſilit,arma corripit,& cum perpaucis corporis ſui cuſtodibus ad oſtium domus turbatus repentina irruptione procedit, aditumq; ferro intercludens hoſtem à liminibus arcet. Adalgiſus ſentiẽs non ſine diſcrimine oſtia domus eſſe penetranda, ab introitu pedem retrahit,palatiumq; flammis iubet exuri. Interea rex inducias ſibi dari petit,pacemq; obnixè depoſcit:cui reſponſum eſt,non aliter petita impetraturum, niſi priùs iureiurando deuouiſſet, nũquam ſe diebus vitæ ſuæ Beneuenti fines intraturum, neque ex calumnia quam tunc patiebatur, vindictam aliquando exacturum. Allatis itaque ſanctorum pignoribus, neceſſitate conſtrictus, ſacramentum quod ab eo exigebatur,iurauit,ſtatimq; poſtera die à Beneuento exiuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXII, Ludouicus imperator Romam venit, ibiq; cõuentum celebrans,coram ſummo pontifice multa ſuper Adalgiſi tyrannide cõqueſtus eſt. Tunc à ſenatu Romanorum idẽ Adalgiſus tyrannus atque hoſtis reipublicæ declaratur,bellum etiam aduerſus eum decernitur. Ioannes papa imperatorẽ à iuramento quo ſe obligauerat, authoritate Dei & ſancti Petri abſoluit, adfirmans nihil obeſſe, quod ob mortis periculũ euadendum coactus fecerat, nec ſacramentũ eſſe dicendũ,quod contra ſalutẽ reipublicæ, quamuis cũ multis execrationibus fuerit prolatum.His exhortationibus principis animus ad rediuiua certamina prouocatur:tamẽ ne à ſuis periurus diceretur,nequaquã ipſe contra tyrannũ procedit,ſed reginam cum exercitu dirigit. Adalgiſus certis indiciis colligens, bellum aduerſum ſe ſummis viribus parari,hoſtẽq; ſe ac tyrannũ eſſe denunciatũ,ſuæ nequitiæ conſcius,metu perterritus,& ſpem vitæ in fuga ponens,in Corſicam inſulam ſeceſſit,ibiq; ad tempus latuit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXIIII, locuſtarum inæſtimabilis multitudo menſe Aug. ab oriente veniens, totam penè peruaſtauit Galliam, quæ maiores erant quàm cęteræ locuſtæ,habebantq; ſena alarum remigia,& mirũ dictu eſt, vt caſtrorum acies diſtinctis ordinibus per aëra ferebantur,vel terræ incũbentes caſtra metabantur. Duces cũ paucis exercitũ itinere vnius diei præibant, quaſi loca apta multitudini prouiſuri.Circa horam nonã, vbi duces pridie venerant, inſidebant, nec à loco occupato

mouebãtur,quouſq; ſol ſuũ repræſentaret ortũ; tunc per turmas ſuas ꝓficiſcebantur,vt in paruis animalibus diſciplinam militarẽ cerneres;ſegetibus veſcebãtur,quæ ab eis ita depaſtę ſunt,vt veluti immani tempeſtate conſumptæ viderentur.Spacium diurni itineris quatuor aut quinque milliaribus extendebatur. Peruenerunt autem vſque ad mare Britannicum,& ſuperficiem terræ cooperientes,in quod Deo volente violento ventorum flatu impulſæ, atque in profundum aſportatæ,demerſę ſunt. Æſtu verò atque refuſione Oceani reiectæ, littora maritima repleuerunt, tantaq; congeries facta eſt,vt ad inſtar montium cumulatę coaceruarentur.ex earum fœtore ac putredine aër corruptus diram peſtem finitimis generauit,ex qua multi perierunt.

Per idem tempus Carolus Andagauenſem obſidebat vrbem. Denique Nortmanni poſtquã Ruodbertum & Ranulfum & alios generoſæ ſtirpis viros,qui patrię terminos armis tuebantur,Deo habitatoribus terræ aduerſante, occiderũt, cùm nemo inueniretur qui eorum violentiæ reſiſteret, ſollicitati paucarum ciuitatum vel regionum deceptione,ex præda ſingularum quãtæ opes vniuerſarum eſſent, animo proſpicientes. Andegauis ciuitatem ciuibus fuga dilapſis, vacuam reperientes ingrediuntur: quam cùm munitiſſimam, & pro ſitu loci inexpugnabilem eſſe vidiſſent, in lætitiam effuſi, hanc ſuis ſuorumque copiis tutiſſimum receptaculum aduerſus laceſſitas bello gentes fore decernunt. Protinus nauibus per Medanam fluuium deductis mulieribus & paruulis,veluti in ea habitaturi intrant, diruta reparant, foſſas vallaque renouant, & ex ea proſilientes, repentinis curſionibus circumiacentes regiones deuaſtant. Quod cùm Carolo tam pernicioſa peſtis in viſceribus regni intercluſa nunciata eſſet, illico ex omnibus regnis quæ ſuæ ditioni parebant, veluti ad commune incendium extinguendum exercitum colligit,atque caſtris in circuitu poſitis ciuitatem obſidione cinxit. Et quia Medana fluuius à partibus Britanniæ vrbis murum alluebat, Salomoni regi Britonum mandat, vt contractis auxiliis citiùs aduentaret, vt communem hoſtem communibus viribus expugnarẽt:qui aſſumptis ſecum multis Britonum millibus, ſuper ripam fluminis Medanæ tentoria fixit. Igitur ex omnibus partibus vrbe obſidione circundata, multis diebus vndique ſumma virtute dimicatur, noua & exquiſita machinamentorum genera adplicantur: ſed conatus regis proſperitatis affectum non obtinuit,quia & loci facies non facilem præbebat acceſſum, & paganorum valida manus, quia pro vita res erat, ſummo reſiſtebat conanime. Exercitus immenſæ multitudinis cùm longę obſidionis tædio, fame, & graui peſtilentiæ morbo attereretur; cernentes Britones vrbem inexpugnabilem,conati ſunt fluuium à ſuo alueo deriuare,vt exſiccato naturali meatu naues Nortmannorum inuadere nõ poſſent. Cœperunt itaquè foſſam mirę profunditatis ac latitudinis aperire.quæ res tantæ formidinis metũ Nortmãnis ingeſſit, vt abſque dilatione ingentẽ pecuniam Carolo pollicerentur, ſi ſoluta obſidione eis ex ſuo regno liberum præberet egreſſum. Rex turpi cupiditate ſuperatus pecuniam recepit, & ab obſidione recedẽs hoſtibus viam patefecit.Illi conſcenſis nauibus in Ligerim reuertuntur, & nequaquam vt ſpoponderant ex regno eius receſſerunt,ſed in eodem loco manentes multò peiora & immaniora quàm antea fecerunt.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXIIII, Ludouicus imperator qui Italiæ regnum regebat,moritur.Fuit verò iſte princeps pius & miſericors,iuſtitiæ deditus, ſimplicitate purus,eccleſiarum defenſor,orphanorum & pupillorum pater, eleemoſynarum largus largitor,ſeruorum Dei humilis ſeruitor,vt iuſtitia eius maneret in ſeculum ſeculi,& cornu eius exaltaretur in gloria.

Eodem anno Salomon rex Britonum à Paſquitano & Vurfando ducibus ſuis dolo interficitur:poſt cuius mortem cùm hi duo regnum eius inter ſe diuidere vellẽt,ſed in diuiſione diſſentirent,eò quòd maxima pars Paſquitani partibus faueret, bellum ab vtriſque ſummis viribus inſtauratur. Paſquitanus quanquam maiore multitudine abundaret,Nortmannorum tamen auxilia pecunia conducit, eaque ad ſupplementũ virium ſuo exercitui miſcet, & mox contra æmulum ad pugnam proficiſcitur. Vurfandi ſatellites videntes vires regni ad Paſquitanum conceſſiſſe, cœperunt ab eo diffugere,vt vix mille cum eo in acie remanerent:qui ipſi cœperunt ſuadere, vt ſecederent, mortiſq; periculum declinarent, ſe cum paucis innumeram multitudinem ſuſtinere non poſſe. Ad hæc ille reſpondit, Abſit (inquit) optimi commilitones, vt hodie faciam

quod

quod nunquam feci, ſcilicet vt inimicis meis terga vertam, vt gloria nominis noſtri infametur: melius nobiliter mori, quàm ignominia vitam ſeruare: nec diffidendum de victoria; fortunæ vires cum hoſtibus experiamur. neque enim ſalus eſt in multitudine, ſed potiùs in Deo. Huiuſcemodi exhortationibus animati ſocij, ſuper triginta & eo amplius, vt ferunt, aduerſariorum millia irruunt, clamor in cœlum tollitur, pugna ſumma virtute conſeritur. Vurſandus cum ſuis in confertiſſimam hoſtium aciem irrumpit, & veluti herba pratorum reciſa, ante acumen falcis cadit, & vberrimæ ſegetes procella tempeſtatis deſæuiente proſternũtur, ita ferro cædit, ſternitque omnia. Rarò in vllo regno, in vllo prælio tantum ſanguinis fuſum eſt. Paſquitanus, vt mactari ſuos more pecudum vidit, cum paucis quos gladius necdum conſumpſerat, fugit. Porrò Nortmanni qui in auxilium fuerant conuocati, monaſterium ſancti Melani epiſcopi ingreſſi ſunt, ibiq; ſe more ſolito communiunt, & ſuccedente nocte fuga dilapſi, ad naues reuertuntur. Fuit verò geſtum hoc prælium in campis iuxta ciuitatem Rodonis. Erat hic Vurſandus genere inter ſuos clarus, ſed virtutum experimentis & nobilitate clarior: quæ tanta fuit in illo, vt animi magnitudine viriumq; gloria inter ſuos, vt diximus, nulli videretur eſſe ſecundus: ad cuius audaciam, mentisq; conſtantiam demonſtrãndam, vnum è multis ponere placuit. Nam cùm Salomon rex hyemis tẽpore aliquando contra Nortmannos caſtra poſuiſſet, vt ab eorũ incurſione fines regni ſui tueretur, ibique multis diebus reſideret, quadam die cùm ſermo inter ſocios teneretur de audacia & duritia Nortmannorũ: Vurſandus ſe vltra vires pſumens arroganter iactauit, ſi rex cum exercitu recederet, ſe tãtummodo audere cum ſuis in eodẽ loco remanere, & tribus diebus poſt deceſſum regis immorari. Diſtabant verò caſtra Britonum à Nortmannorũ claſſe tantùm octo milliaribus. Nuntiata ſunt verba quæ Vurſandus quaſi leuiter protulerat, neſcio à quo Haſtingo duce paganorũ. Nõ multo pòſt interiecto tempore, datisq; quingentis vaccis Salomon pacem cum Nortmãnis fecit, & acceptis obſidibus cùm redire in regnum diſponeret, legatus Haſtingi eum taliter alloquitur: Nuntiatum eſt domino meo, te tantum virum habere qui ſe iacter, quòd te recedente ſolus cum ſuis hoc in loco audeat remanere. Si ergo tantus eſt, quantus ſibi videtur, incunctanter remaneat, quia dominus meus vult eum videre, audacisq; viri deſyderat notitiam habere. Interrogatus autem Vurſandus à rege, vtrùm tale aliquid profeſſus eſſet, reſpondit ſe talia dixiſſe, & hæc eadem facere velle, protinusque licentiam ibi remanendi petit. Cùm à principe obiurgatus, cur tam fatua obſtinatione detentus, prouerbiis inaniter in ventum prolatis, vellet mori, ſuosq; morti tradere, nullatenus acquieuit, aſſerens niſi remanendi licentiam daret, nequaquam illi fidelis in reliquum foret. Sed cùm Salomon irreuocabilem eius animum perſpexiſſet, dare ei ſolatium ex ſuis ſatellitibus voluit: quod renuit ſuſcipere, affirmans, ſi alios quàm ſuos ſecum haberet, iam non eſſe vera quæ ſpoponderat. Rex cum omnibus copiis in regnum receſſit, & Vurſandus in eodem loco cum ducentis ferè viris remanſit, ibique quinque diebus expectauit. Sexta nocte Haſtingus quendam captiuum abſoluit à vinculis, & eum ad Vurſandum direxit, mandans vt ſibi ad vadum cuiuſdam torrentis inter tertiam & ſecundã ſuperuenientis diei horas occurreret, vt mutuis colloquiis fruerentur. Qui nihil cunctatus, arma corripere ſociis imperat, & ad condictum locum abſque mora pergit, proſpiciensq; vadum torrentis inter ſuos & aduerſarios quaſi limitem fore, nullo modo ibi conſiſtere voluit, ſed tranſuadato gurgite vltro obuiam hoſtibus procedit. Nortmanni admirantes animoſitatem & audaciam viri, ab eo declinauerunt, nec cum bello lacerare auſi ſunt. Ille autem vſq; ad horam ſextã intrepidus expectans, cùm neminem aduerſæ partis venire cerneret, cum ſuis ad propria reuerſus eſt. Nec illi animus minùs in mortem inuictus, quàm in hoſtẽ fuit. Deniq; poſt peractam victoriam morbo grauiter ad extremum deducitur. cuius valetudinem cùm perſenſiſſet Paſquitanus, reſumptis viribus, fautores eius bello aggreditur. qui perterriti timore ad ducem confugiunt, & cum lachrymis ei minas Paſquitani aperiunt, petentes contra imminens periculum conſilium. At ille hortatur, vt aduerſus hoſtem audaciter procedant, ſuum vexillum ferentes, polliceturq; victoriam. Qui cùm reſpondiſſent, ſine eius præſentia non audere cum aduerſariis congredi, ſpiritum qui vnà cũ viribus corporis iam penè effugerat, reſumens, quia nec pedibus neq; equo poterat ire,

iubet ſe in lecto portari, ante aciem inimicorum exponi, & ſic ſubire certamen. Quod cùm ſarellites feciſſent eius, mox hoſtes in fugam verſi ſunt. Partata victoria, eum cùm reportare vellent domum, inter manus militum, ſpiritum qui tantummodo in pectore palpitabat, exhalauit. Paucis autem interpoſitis diebus, Paſquitanus & ipſe defunctus eſt. Poſt horum duorum continuas mortes, Indicheil ex filia Heriſpon regis natus, & Alanus frater memorati Paſquitani, Britanniam inter ſe partiti ſunt: inter quos etiam multa iurgia & bella fuerunt. Sed Indicheile in prælio, quod contra Normannos magis audacter quàm prouidè geſſerat, interempto, in ditionem Alani omnis Britannia conceſſit, qui & hanc ſtrenuè hactenus gubernat.

Eodem anno Carolus Romam perrexit, & datis apoſtolico Ioanni & Romanis magnis muneribus, imperator creatur.

Anno Dominicę incarnationis DCCCLXXXVI, Ludouicus rex apud Franckonefurt palatium diem clauſit extremum V calendas Septembris: ſepultus eſt in monaſterio ſancti Nazarij quod Lorasham nuncupatur. Fuit autem iſte princeps Chriſtianiſſimus, fide Catholicus, non ſolùm ſecularibus, verùm etiam eccleſiaſticis diſciplinis ſufficienter inſtructus; quæ religionis ſunt, quæ pacis, quæ iuſtitiæ, ardentiſſimus executor: ingenio callidiſſimus, conſilio prouidentiſſimus, in dandis ſiue ſubtrahendis publicis dignitatibus diſcretionis moderamine temperatus, in prælio victorioſiſſimus, armorum quàm conuiuiorum apparatibus ſtudioſior, cui maximæ opes erant inſtrumenta bellica, plus diligens ferri rigorem quàm auri fulgorem, apud quem nemo inutilis valuit, in cuius oculis perrarò vtilis diſplicuit, quem nemo muneribus corrumpere potuit, apud quem nullus per pecuniam eccleſiaſticam ſiue mundanam dignitatem obtinuit, ſed magis eccleſiam probis moribus & ſancta conuerſatione mundana, deuoto ſeruitio & ſincera fidelitate. Habuit autem hic glorioſiſſimus Rex, cuius memoria in benedictione eſt, reginam nomine Hemmam ſibi in matrimonium iunctam, quæ nobilis genere fuit, ſed quod magis laudandum, nobilitate mentis multò pręſtantior, ex qua tres filios ſuſcepit excellentiſſimæ indolis, videlicet Carolomannum, Ludouicum & Carolum, qui felici ſorte poſt deceſſum patris imperij moderari ſunt gubernacula.

CAROLVS autem audito quòd frater à ſeculo receſſiſſet, nimia (vt aiunt) exultatione perfuſus eſt, arbitratus portionem regni Lotharij quam idem frater tenuerat, in ſuos liberos conceſſuram. Exercitum ergo quanta potuit celeritate adunauit, & cum omnibus viribus regnum ingreſſus ad Aquas palatium venit, vbi paucis diebus moratus Coloniam profectus eſt. Dum hæc aguntur in memorato regno, Carolomanus primogenitus Ludouici Italiæ fines intrauit, cupiens eam paterno ſuoq; ſubiugare dominatui: ſiquidem Ludouicus imperator iam (vt diximus) ab hac luce ſubtractus fuerat, & Carolus imperatoris nomen reportans, ex Italia exceſſerat. Carolus verò frater eius in Alemania morabatur. Porrò Ludouicus qui ad patris obitum fuerat, funeriſq; eius obſequia condigno honore celebrauerat, apud Franckfurt principalem ſedem orientalis regni reſidebat. Cui cùm nunciatum eſſet, quòd Carolus auunculus eius, iam regni paterni terminis occupatis, circa Rhenum fluuium caſtra poſuiſſet, nimio furore accenditur, ſtatimq; legatos ad eum dirigit, orans vt memor eſſet germanitatis atque conſanguinitatis, memor eſſet nominis Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius mentionem coram nonnullis teſtibus facientes ipſe & frater, quando regnum inter ſe diuiſerunt, terribili eſſent alternam pacem adinuicem pacto polliciti, & pertimeſcens tantum nomen in vanum accipere, redderet Domino iuramenta ſua, fœdus quod vterque pepigerat inuiolabile maneret, parceret gladio, & humanum fundere ſanguinem, tam dira cupiditate infectus formidoloſius exhorreſceret, foret ſua ſorte contentus, & funiculo hæreditatis diuinitus ſibi collato pacificè frueretur, aliena iura non inuadens, non ſubtrahens, non perturbans, non eſſet in tanto viro vanæ gloriæ typus, non ſupercilij faſtus, non alterius vſurpandi terminos ambitio, ſed iuſtitia, charitas & concordia regnaret, ac ſummum pacis inter illum & nepotes teneret omnino faſtigium. Sed huius commodi monita Carolus ſpreuit, aſſerens ſe cum fratre non cum nepotibus pepegiſſe. Interim Ludouicus exercitũ ex Saxonia, Thuringia, & orientali Francia congregat, & vt in filio tantùm paternos vultus, quantùm animi ſubtilitatem, artiumq;

artiumque ingenia recognoſceres, caſtra è regione Colonię contra caſtra Caroli ſuper ripam fluminis magno apparatu collocat. Ipſe autem cum hoſtili virtute inter Confluentes & Arduennam Rhenum tranſiit, nec defuit, qui ad aures Caroli perferret, nepotem cum omnibus copiis Rhenum tranſiſſe. Tunc primùm animaduertit Carolus ſe à caſtris Ludouici eſſe illuſum. Mouit verò abſque mora exercitum cum quinquaginta & eo amplius, vt ferunt, millibus in pago Meginenſe, non longè ab Andernaco caſtello. Aduerſus eum ad pugnam procedit, ſed non ſaluatur ex multa virtute. fallax enim equus ad ſalutem, ſiquidem inito certamine Reginarius comes, qui regium vexillum ferebat, primo impetu extinguitur: confertiſſimæ acies Ludouici à ſociis irrumpuntur, & ſicut ignis in ſtipulam immiſſus furit, & in momẽto cuncta deuorat, ita vires aduerſariorum ferro conterunt, & terræ proſternunt. Exercitus Caroli grauiter cæſus terga vertit, & Ludouici victoria fuit. Carolus videns ſuos fugere, & ipſe fuga vitam ſeruauit; ſerò ſecum reuoluens, quanti diſcriminis ſit, æquitatis iura diuinarum humanarumque legum inſtitutionibus roborata, immoderatæ cupiditatis ambitione violare velle. Acta eſt autem hæc ſtrages VIII idus Octobris. Poſt hæc cùm venerunt tres ſuprà dicti fratres in loco qui dicitur Saulifelt, ibi diuiſerunt paternum regnum. Carolomanus ſortitus eſt Baioariam, Pannoniam & Carnutum, quod corruptè Carantanũ dicitur, nec non & regna Sclauorum, Beheimenſium & Marahenſium: Ludouicus orientalem Franciam, Thuringiam, Saxoniam, Friſiam, & partem regni Lotharij: porrò Carolus Alemaniam & aliquas ciuitates ex regno Lotharij.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXVII, Carolus ſenior Romam ſecundò profectus eſt, vbi iampridem imperatoris nomen, à præſule ſedis Apoſtolicæ Ioanne ingenti pretio emerat, regnumque Italiæ magis in tranſeundo vidit, quàm fruendo potitus eſt. Ab vrbe Roma in Langobardiam reuerſus eſt. Boſoni Germanichildis reginæ Hirmingardem filiam Ludouici imperatoris in matrimonium iungit. Dies nuptiarum tanto apparatu, tantaque ludorum magnificentia celebratus eſt, vt huius celebritatis gaudia modum exceſſiſſe ferantur. Dedit inſuper eidem Boſoni Prouinciam, & corona in vertice capitis impoſita, eum regem appellari iuſſit, vt more priſcorum imperatorum regibus videretur dominari. Euolutis deinde paucis diebus, Papiam ingreditur: in qua cùm diſponendis publicarum rerum negotiis animum intenderet, repentinè nunciatum eſt ei, Carolomannum cum ingenti armatorum multitudine Langobardorum ditionem introiiſſe. Mox pauore ſolutus, Ticinum Padumque tranſit, & ſummo anniſu in Gallias repedare contendit. Sed priuſquam Alpium præeminentia iuga anguſtaque itinera attingeret, ægritudine pulſatur, quam protinus mors ſubſecuta finem vitæ impoſuit. Eſt autem fama, quòd à quodam Iudæo qui vocabatur Sedechias, poculum mortis ei propinatum ſit, qui ei familiariùs ad hærebat, eò quòd in medendis corporum paſſionibus ſingularem experientiam habere diceretur. Porrò hic ſicarius planè erat, & magicis præſtigiis incantationibusque mentes hominum deludebat. Obiit verò pridie nonas Octobris. Corpus eius leuatum eſt in feretro, à ſuis extra Italiam deportatur: ſed quia fœtor intolerabilis ex putredine cadaueris baiulantes grauabat, compulit illud terræ mandare. Poſt aliquantos annos eius oſſa tranſlata ſunt, & Pariſiis in monaſterio ſancti Dionyſij honorificè ſepulta. Cui ſucceſſit in regnum filius Ludouicus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXVIII, eclipſis Lunæ magna facta eſt, menſe Octobri, die XVI. Item eodem menſe eclipſis Solis accidit, die XXIX circa horam nonam. Paucis interiectis diebus, Ludouicus rex filius Caroli, qui Balbus appellabatur, eò quòd impeditioris & tardioris eſſet eloquij, ab hac luce ſubtractus eſt. Fuit verò iſte princeps, vir ſimplex ac mitis, pacis, iuſtitiæ, & religionis amator. Habuit autem, cùm adhuc iuuenilis ætatis flore polleret, quãdam puellam nobilẽ nomine Anſgard, ſibi coniugij fœdere copulatam, ex qua duos liberos ſuſcepit elegantis formæ ac ingentis animi virtute pſtantes: horũ vnus Ludouicus, alter Carolomãnus vocabatur. Sed quia hãc ſine genitoris cõſcientia & volũtatis cõſenſu ſuis amplexibus ſociauerat, ab ipſo patre ei poſtmodum interdicta, & interpoſito iuriſiurandi ſacramento, ab eius cõſortio in perpetuum ſeparata. Tradita eſt autẽ eidem ab eodem patre Adelheidis in matrimoniũ; quam grauidam ex ſe reliquit idem rex, cùm obiret. quæ tẽpore pariendi

expleto, enixa est puerum, cui nomen aui imposuit, eumq; Carolum vocitari fecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXIX, Boso (de quo paulo superiùs mentionem fecimus) audita morte Ludouici, à Prouincia egreditur, totamq; Burgundiam occupare nititur. Deniq; nonnullos episcopos partim minis, partim suasionibus, in societatis fœdera colligit, & Lugdunum ingressus ab Aureliano eiusdem vrbis metropolitano, & aliis pontificibus in regem super prefatum Burgũdiæ regnum inungitur. pro nihilo ducẽs adolescentes filios Ludouici, & velut degeneres despiciens, eò quòd iussu Caroli eorum genitrix spreta atque repudiata fuerit. Quæ res obtulit illi magis continuum clàm odium ac periculorũ dispendium, quàm gloriæ & dignitatis emolumentum. Siquidem iam dicti adolescentes Ludouicus, & Carolomannus, industria ac studio Hugonis abbatis & aliorum procerum in regnũ sublimatorum, & eundem Bosonem diebus vitæ suæ omni instantia sunt persecuti. Nec solùm illi, verùm etiam alij reges Francorum, per succedentia tempora adeò grauiter nomen eius tulerunt, atque exosum habuerunt, vt irrecuperabili eius deiectione & mortis exitio, non modò principes ac duces, sed etiam eorum satellites sacramentis & execrationibus obligarentur. Fuit autem tam perspicacis ingenij, vt cùm à multis (vt dictum est) regibus & regnis assiduè insectatus sit, à nullo tamen aut capi aut circumueniri aliquãdo potuerit: tantę moderationis, vt cùm sibi fauentes proscriptionibus damnarentur, bonisq; omnibus priuarentur, nunquam insidiis suorum militum fuerit petitus, neque fraude proditus, cùm vtrumque hostes sæpe tentassent.

Per id tempus LVDOVICVS qui Austrasiis imperabat, cognita morte æquiuoci sui, regnum illius inuadere disposuit, & transuadata Mosa imperij fines occupauit. cui occurrerunt duo memorati fratres cum valida manu, sed intercurrentibus vicissim legationibus, nequaquam pugna committitur, sed pax roboratur. Adolescentes, quò impetu fœderatus ab eis recederet Ludouicus, portionem regni Lotharij, quam auus paterq; tenuerat, ex integro illi concesserunt, addita insuper Attrabatis abbatia sancti Vedasti. Facta itaq; pactione, datisque sacramentis, cùm in regnum idem rex reuerteretur, repentè obuiam habuit Nortmãnorum innumeram multitudinem, iuxta Carbonariam in loco qui vocatur Thimnin, cum ingenti præda ad classem repedantem, cum quibus absque mora conflixit, & (Deo propitiante) maximam ex eis partem gladio prostrauit. Reliqui fuga dilapsi, in fiscum regium se communiunt, vbi Hugo filius regis ex pellice natus, cùm incautiùs dimicaret, grauiter vulneratus ab hostibus rapitur, & inter aduersariorum arma recidit.

Rex existimans quòd adhuc filius viuus ab inimicis seruaretur, exercitum ab impugnationis infestatione iubet cessare, vt quocunq; pacto illũ incolumem recipere posset. Interea nox desuper veniens, regem cum suis redire ad castra compulit. Nortmanni cadauera suorum flammis exurentes noctu diffugiunt, & ad classem dirigunt gressum. Rex diluculo cõsurgens, cùm filiũ extinctũ reperisset, nimio dolore afficitur, corpus eius in loco cõpositum ad Lorsheym monasteriũ imperat deferri, ibiq; tumulari.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXX, Carolomannus rex paralysi dissolutus, diem clausit extremũ VII nonas Aprilis. Sepultusq; est cum debito honore in Baioaria, in loco qui dicitur Hodingas. Fuit verò iste præcellentissimus rex literis eruditus, Christianę religioni deditus, iustus, pacificus, & omni morum honestate decoratus, pulchritudo eius corporis insignis, vires in homine quoque admirabiles fuêre, nec inferior animi magnitudine. Permulta quippe bella cum patre, plurima sine patre in regnis Sclauorum gessit, semperque victoriæ triumphũm reportauit, terminos imperij sui ampliãdo ferro dilatauit, suis mitis, hostibus terribilis apparuit, alloquio blãdus, humilitate ornatus, in ordinandis regni negotiis singulari solertia præditus, sic vt prorsus ei nihil deesse in regiæ maiestatis competentia videretur. Huic ex legitimo matrimonio non est nata soboles propter infœcunditatem coniugis, sed ex quadam nobili fœmina filium elegantissimæ speciei suscepit, quem Arnolphum nominari iussit, ob recordationem reuerendissimi Arnolphi Mettẽsis ecclesiæ episcopi, de cuius sancto germine sua aliorumq; germanorum Francorum prosapia pullulauerat: quod non casu accidisse, sed quodam præsagio portentoque futurorum actitatum videtur. siquidem genealogia regum cœlitus prouisa, per interualla temporum secundis incrementorum

rum ſucceſſionibus cœpit exuberare, quouſque in magno Carolo ſummum imperij faſtigium non ſolùm Francorum, verùm etiam diuerſarum gentium regnorumque obtineret. Poſt cuius deceſſum, variante fortuna, rerum gloria quæ ſupra vota fluxerat, eodem quo acceſſerat modo, cœpit paulatim diffluere, donec deficientibus non modò regnis, ſed etiam ipſa regia ſtirpe, partim immatura ætate pereunte, partim ſterilitate coniugium marceſcente, hic ſolus de tam numeroſa regum poſteritate idoneus inueniretur, qui imperij Francorum ſceptra ſuſciperet: quod in ſubſequentibus ſuo in loco lucidiùs apparebit.

Ludouicus comperto, quòd frater obijſſet, Baioariam ingreſſus Ratisbonam venit, vbi omnes optimates regni ad eum confluentes eius ditioni ſe ſubdiderunt. Conceſſit autem idem rex Arnolpho Corantanum, quod ei pater iam pridem conceſſerat, in quo ſitum eſt caſtrum munitiſſimum quod Mosburgk nuncupatur, eò quòd palude impenetrabili locus vallatus difficilimum adeuntibus præbeat acceſſum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXI, CAROLVS de Alemania egreſſus, Langobardorum fines occupauit, ac in paucis diebus totam Italiam in deditionem accepit, & Romam perueniens, à præſule Apoſtolicæ ſedis Ioanne, & ſenatu Romanorum fauorabiliter exceptus, cum magna gloria Imperator creatus eſt.

Per id tempus Normannorum claſſis Walam fluuium ingreſſa, Neumago palatio regio applicuit, ibique caſtra poſuit. Quod factum cùm ad noticiam Ludouici perlatum eſt, abſque dilatione cum exercitu venit, & munitionem obſidione clauſit. Conſerto nonnullis diebus certamine, non adeò prævaluit, quia palatium ingentis magnitudinis mirique operis hoſtibus tutiſſimum præbebat receptaculum. In qua congreſſione captus eſt aduerſarius Eberhardus Saxo filius Meginardi comitis, & captiuus ducitur, quoad poſtea mater Eneſſe magno pretio dato incolumem recepit. Poſtremò rex, accepta pollicitatione, quòd ſi ab obſidione ceſſaret, Normanni continuò è regno eius decederent, cum omnibus copiis receſſit. Illo recedente, pagani palatium vnà cum munitione exurentes flammis, nauibus aſcenſis oſtia Rheni repetunt. Item eodem anno, menſe Nouembri, duo reges Normannorum Godefridus & Sigefridus cum inæſtimabili multitudine peditum & equitum conſederunt, in loco qui dicitur Haſſou iuxta Moſam, & primo quidem impetu finitima loca depopulantes, Leodium ciuitatem, Traiectum caſtrum, Tungrenſem vrbem incendio cremant. Secunda incurſione Ribuariorum finibus effuſi, cædibus, rapinis, ac incendiis omnia deuaſtant, Coloniam Agrippinam, Bonnam ciuitates, cum adiacentibus caſtellis, ſcilicet Tulpiacum, Vilipiacum, & Nuis igne comburunt, poſt hæc Aquis palatium. Idē Amalimundarias & Stabilius monaſteria in fauillam redigunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXII, Arduennam percurrentes Prumiam monaſterium ingrediuntur ipſo die Epiphanię domini, vbi triduo commorantes, omnem in circuitu regionem depopulati ſunt. in quo loco innumera multitudine peditum ex agris & villis in vnum agmen conglobata, eos expugnatura aggreditur. ſed Normanni cernentes ignobile vulgus non tantùm inerme, quantùm diſciplina nudatum, ſuper eos cum clamore irruunt, tantaque cæde proſternunt, vt bruta animalia, non homines mactari viderentur. His itaque patratis, onerati præda ad caſtra redeunt. Illis diſcedentibus, ignis qui in diuerſis habitaculis accenſus remanſerat, cùm nullus eſſet qui eum extingueret, monaſterium conſumpſit.

Dum hæc aguntur, Ludouicus rex morbo grauatus, apud Franckfurt moritur XIII calendas Septembris: ſepultus eſt in Loresheym iuxta patrem in cœnobio. Habuit autem Luidgardam reginam in matrimonium copulatam, ex qua filium vnicum ſuſcepit, quem nomine ſuo Ludouicum appellauit. Sed (vt præmiſimus) poſt obitum fratris ad obtinendum regnum eius, Baioariam ingreſſus, cùm Ratisbonę moraretur, idē puerulus de feneſtra cecidit, & confractis ceruicibus ſtatim expirauit. quæ non tantùm immatura, ſed inhoneſta mors, non ſolùm regi & reginæ, verùm etiam omni domui regiæ maximum luctum ingeſſit.

Normanni, audita morte regis, nimio exultabant tripudio, etiam nō de conflictu ſed de præda cogitant. Igitur cū omni admiratione exiliunt, & Treuirorū nobiliſſimā

ciuitatem Galliarum nonas Aprilis, die ſacratiſſimæ Cœnæ Domini occupant, in qua vſque ſanctum diem Paſchæ feſſa ab itinere corpora recreantes, omne tentorium vrbis circumquaque vſq; ad ſolum demoliti ſunt: deinde ciuitatem flammis exurentes, Mediomatricum dirigunt aciem. Quod cùm reperiſſet eiuſdem vrbis epiſcopus Walo, adiuncto ſibi Bertolfo epiſcopo & Andalhardo comite, vltro illis obuiã ad pugnam procedit. Inito certamine, Nortmanni victores exiterunt. Idem Walo epiſcopus cecidit, cæteri fugerunt. Pagani iter quod cœperant, deſerentes, cum ingenti præda ſumma celeritate ad claſſem reuertuntur.

Ea tempeſtate Carolus imperator in Italia morabatur, vbi diuerſis legationib. Germaniæ ac Galliæ pulſatur, vt ad ſuſcipienda regna ſibi hæreditario iure competentia festinaret, & periclitanti imperio ſuccurreret: quod capite amiſſo, ludibrio hoſtibus erat. Qui nihil tardatus, cum omnib. copiis in Franciam venit, & cum Langobardis, Baioariis, Alemannis, Thuringis, Saxonibus, Friſonibus & omnibus regnis ſuæ ditioni ſubditis, Nortmannos in ſuprà dicto loco obſidere exorſus eſt: ſed conatus eius parum effectum obtinuit, quanquam (vt diximus) ex diuerſis regnis & gentibus inæſtimabilis multitudo in vnum confluxit, indignatione cœleſti ſuper populum Chriſtianam religionem profanantem deſæuiente. Nouiſſimè rex Godfridus Nortmannorum ea conditione Chriſtianum ſe fieri pollicetur, ſi ei munere regis Friſia prouincia concederetur, & Giſla filia Lotharij in vxorem daretur. Qui, vt optauit, adeptus baptizatus eſt, & ex ſacro fonte ab imperatore ſuſceptus. Sigifrido & reliquis Nortmannis immenſum pondus auri & argenti expoſitum eſt, & tali tenore fines regni excedunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXIII, Ludouicus frater Carolomanni moritur apud ſanctum Dionyſium, ibiq́ue honorabiliter tumulatur, quem omnes Galliarum populi nimio planctu lamentari ſunt. Fuit enim virtutis maximæ, regnúmque ſibi ſubditum à paganorum infeſtatione potenter viriliterque defendit. Inter cætera quæ ſtrenuè geſſit, illud præcipuè prælium commendatur, quod aduerſum Nortmannos in loco qui vocatur Sodalcurch, ſummis viribus exercuit. in quo certamine (vt ferunt) pluſquam octo millia hominum gladio proſtrauit. Carolomannus frater regnum illius obtinuit. Eodem tempore Bertulphus Treuirorum epiſcopus, migrauit ad Dominum IIII idus Septembris, cui ſucceſſit in pontificali cathedra per electionem cleri & totius plebis Ratbodus reuerẽdiſſimus antiſtes VII idus Aprilis. His etiam diebus Rupertus præſul ab eodem epiſcopo Ratbodo in Mettenſi eccleſia conſecratur X calendas Maij.

Circa hæc tempora Hugo filius Lotharij, in ſpem recuperandi paterni regni ab aliquibus diſcordiarum ac litium ſectatoribus introducitur, omnesq́; qui iuſtitiam & pacem execrabantur, ad eum confluxerunt, ita vt paucis diebus innumera multitudo prædonum eius dominationi ſe ſubdiderint: inter quos etiam nonnulli ex primoribus regni vana ſpe ſeducti manibus datis accedunt, videlicet Stephanus, Rotbertus, Witbertus, Thietbaldus comites, Albricus & frater eius Stephanus, tantaq́; rapina & violentia ab his in regno fit, vt inter horum & Nortmãnorum malitiam nil differret, præter quòd à cædibus & incendiis abſtinerent. Sic omnipotens Deus iratus regno Lotharij aduerſabatur, & talibus incrementorum cladibus vires eiuſdem regni radicitus exterminabat, vt prophetia ſanctiſſimi Nicolai papæ, ſimul etiam maledictum quod ſuper idem regnum protulerat, adimpleretur.

Hoc etiam tempore idem Hugo Witbertum comitem, qui ab ineunte ætate ſibi fauerat, interfecit. Paucis dehinc interpoſitis diebus, Bernarium nobilem virum ſibiq́; fideliſſimum dolo trucidare iuſſit, pulchritudine illius captus vxoris; quam abſque momento in matrimonium iungit. Vocabatur autem mulier Friderach, quæ, antequam Bernario ſociaretur, copulata fuerat Engelranno potenti viro, ex quo filiam peperit quam poſtmodum Richininus comes in coniugium accepit, quam etiam propter ſtuprum commiſſum idem comes decollari iuſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXIIII, Nortmanni qui ab Haſlou receſſerant, Sonum fluuium intrant, ibiq́; confederunt. quorũ creberrimas incurſiones cũ Carolomannus ſuſtinere non poſſet, pecuniã pollicetur, ſi à regno eius recederent. Mox auidæ gentis animi ad obtinẽdam pecuniam exardeſcunt, & XII millia pondera argen-

argenti puri atq; probati exigunt,totidemque annis pacem promittunt. Accepta tam ingenti pecunia,funes à littore ſoluunt,naues cõſcendunt,& marina littora repetunt. Interea Carolomannus venatum perrexit,vbi & ab apro grauiter vulneratus,poſt modicum vitam cum regno amiſit, ſepultuſque eſt apud ſanctum Dionyſium. Aiunt autem quidam, quod à quodam ſuo ſatellite improuidè arma ferente vulneratus fuerit; & quia non ſponte ſed inuitus hoc facinus commiſerat, idcirco à rege celatum eſt,ne innoxius morti traderetur.

Nortmanni,cognita morte regis,protinus in regnum reuertuntur. Itaq; Hugo abbas & cæteri proceres legatos ad eos dirigunt,promiſſionem & fidem datam violatam eſſe proclamant. Ad hæc illi reſpondent,ſe cum Carolomanno rege, non cum alio aliquo fœdus pepigiſſe: quiſquis ille eſſet qui in regnũ eius ſuccederet, eiuſdem numeri & quantitatis pecuniam daret,ſi quiete ac pacifice imperium tenere vellet. Territi huiuſcemodi mãdatis optimates regni,ad Carolum imperatorem miſſos dirigunt,eumq; vltro in regnum inuitant,eiq; aduenienti ad Gundolphi villam obuiam procedunt, & manibus ſacramentisq; iuxta morem datis,eius ditioni ſe ſubdiderunt.

Eodem anno Nortmanni, qui in Chinheym & Denemarcam venerant, adſentiente Godefrido,Rhenum nauigio aſcendunt, & Dinsburch oppido occupato munitionem in eodem loco more ſolito conſtruunt, &in ea tota hyeme reſident,contra quos Henricus dux caſtra poſuit,& nullatenus prędas agere permiſit. Redeũte vernali tempore,caſtris exuſtis,ad maritima loca ſe recipiunt.

His etiam diebus Nortmanni à Sono exeunt, & rurſus in regnum Lotharij reuertentes,in loco qui dicitur Louen,caſtrametati ſunt in confinio eiuſdem regni, & continuis eiuſdem regni infeſtationibus vtraque regna fatigãt: ad quorum malitiam compeſcendam,imperator ſemel & iterum exercitum miſit, ſed nihil dignum memoria aduerſus tantam violentorum rapacitatem actum eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXV, Hugo rebellare diſponens contra imperatorem,legatos ad Godefridum in Friſiam occulte dirigit, eo quod illi eſſet affinitate coniunctus,propter ſororem quam in coniugium acceperat,hortaturque, vt in patriam mitteret,auxiliorum validam manum vndique contraheret, & cum omnibus viribus ſibi opem ferret,quatenus regnum paternum euindicare armis poſſet: & ſi idei⁹ induſtria,virtutisq; ſuffragio proſperitatis effectũ obtineret, medietatẽ ipſius regni pro munere pollicetur. His ſuaſionum promiſſionibus Godefridus veluti veneno infectus,occaſionis fomitem inquirit,qualiter ac ſi iuxta rationem à fidelitate imperatoris ſe ſubducere prævaleret, ſtatimq; Gerolphum & Gardolphum comites Friſonum legatos ad Cæſarem dirigit,mandatq;,ſi vellet, cum ea quam pollicitus fuerat fidelitate perſeueraret,finesq; regni ſibi commiſſos ab incurſione propriæ gentis defenderet, Confluentem, Andernacum, Sucicham, & nonnullos alios fines obſequiis imperialibus deditos,ſibiq; largiretur propter vini affluentiam quę in his locis erat,eo quod terra,quam ex munificentia principis poſſidendam perceperat, minimè vini ferax eſſet. Agebat autem hoc ea animi intentione, vt ſi petita ſibi largirentur, ſuos in viſceribus regni immiſcere poſſet,& varios euentus ſpeculari; ſi autem denegarẽtur, nihilominus offenſus in ſibi prohibitos,quaſi iuſtitia dictãte,rationabilius deſęuire poſſet,rebellionisq; cauſam ſuſcipere. Quorum callida machinamenta & factionum conſpirationes cũ perſenſiſſet imperator, cum Henrico viro prudentiſſimo altiori conſilio pertractat,quo ingenio hoſtem quem in regni extremitatibus introduxerat,extinguere poſſet,& ſciens loca inacceſſibilia exercitui,propter diuerſarum aquarum innumeros decurſus & impenetrabiles paludes,magis id arte quam ex virtute experiri ſtatuit. Legatos igitur reſponſo ſuſpenſos abſoluit, & ad Godefridum redire permiſit: aſſerens per ſuos miſſos de omnibus legationum ſuarum cauſis ea reſponſa redditurum, quæ ſibi & eidem Godefrido eſſent conuenientia, tantum vt in cœpta fidelitate perſeueraret. Poſt hæc Henricum ad eundẽ virum mittit,vt fraus quę ſtruebatur,occultaretur, cum eo Willibertum venerabilem epiſcopum Coloniæ Agrippinæ,qui ſuis ſatellitibus ſecreto imperat,vt per Saxoniam properantes,non agmine facto, ſed ſparſim ſibi occurrerent loco & die,quo eis edixit: ipſe cum perpaucis Coloniam venit,& aſſumpto cum præfato epiſcopo mox in Batuam proficiſcitur. Godefridus audito eorum aduentu,

illis obuiam procedit ad locum qui dicitur Herispich, in quo Rheni fluenta & Walno se alueo resoluunt, & ab inuicem longius recedentes Batuam prouinciam suo gurgite cingunt. Hanc insulam ingredientes episcopus & comes multa à Godefrido audiunt, multa ex parte imperatoris respondēt: dies ad occasum vergitur, soluto colloquio insula excedunt, hospitia repetunt in crastinum reuersuri. Heinricus episcopum hortatur, vt die subsequenti Gislam vxorem Godefridi extra insulam euocaret, eamque ad pacis studium reuocare satageret, interim ipse cum Godefrido causam Eberhardi comitis agitaret, cui rerum possessio ab eo violenter diripiebatur. Deinde persuadet eidem Eberhardo, vt de iniustitia quam patiebatur, in medio adsurgens se proclamaret. & cum à ferocis & barbaræ gentis homine durius & contumeliosius verbum sibi esset prolatum, absque mora euaginato gladio eum summo annisu in capite percutit, antequam à terra eleuari posset. Quid plura? ab Eberhardo primo percussus, & satellitibus Heinrici confossus Godefridus moritur, omnesque Nortmanni qui in Batua reperti sunt, trucidantur. Non multis post interpositis diebus, Hugo eiusdem Heinrici cōsilio ad Gundulfi villam promissionibus attractus, dolo capitur, & iussu imperatoris ab eodem Henrico ei oculi eruuntur, omnesque fauentes dehonestantur: post hæc in Alemania in monasterium sancti Galli mittitur, inde postea in patriam reuocatur. Nouissime temporib. Zundibolchi regis in Prumia monasterio manu mea attonsus est. Erat enim tunc temporis in eodem loco, dominici ouilis quamuis non idoneus tamen custos. vbi non post multos annos moritur & sepelitur.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXXVI, Nortmanni à Sanno fluuio exeunt, & rursus in regno Lotharij reuertentes, in loco qui dicitur Louen, castra sedesq; statuunt, scilicet in confinio vtriusq; regni, & continuis incursionum infestationib. vtraq; regna fatigant. ad quorum ingenitam malitiam compescendam, imperator semel & iterum exercitum misit, sed nihil dignum aduersus tantam violentorū rapacitatem actum est.

Eodem anno Ansbaldus abbas Prumiensis cœnobij, summæ sanctitatis ac religionis vir, ad cœlestem patriam transiit IV idus Iulij, cui successit in regiminis loco Sarabertus venerabilis pater VIII idus Augusti.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXVII, Nortmanni à Louen recedentes Sequanam ingrediuntur, Parisiis applicantes castra ponunt, & ciuitatem obsidione claudunt: contra quos imperator Henricum ducem cum exercitu vernali tempore dirigit, sed minime præualuit. Erant enim (vt ferunt) XXX & eo amplius aduersariorum millia, omnes pene robusti bellatores. Denuo æstiuo tempore antequam segetes in manipulos redigerentur, idem Henricus cum exercitibus vtriusq; regni Parrisios venit, & circunstantibus legionib. ipse cum perpaucis propius accedens, munitionem circuit, situm loci contemplatur, aditumq; perquirit, quo exercitui cum hostibus minus periculosus pateret congressus. Porro Nortmanni audientes appropinquare exercitum, foderant foueas latitudinis vnius pedis & profunditatis trium in circuitu castrorum, easq; quisquiliis & stipula operuerant, semitas tantum discursui necessarias intactas reseruantes. Pauci igitur latrunculi, qui latitabant in concauis viarum itineribus, videntes Henricum appropinquantem, quare cito surgunt à locis quibus delituerant, prouocantq; virum, telis & voce lacessunt. Ille animi magnitudine indignitatem non ferens, super eos irruit, & mox incertis foueis equus cui insidebat impegit, & cum ipso in terram corruit: hostes summa cum festinatione aduolantes, antequam à loco eleuaretur, eum in terra confodiunt, & aspiciente vniuerso exercitu, absque mora eum trucidant, arma auferunt, & spolia ex parte diripiunt. Agminibus autem impetum facientibus, vix cadauer exanime eruitur, & à suis vsque Suessionis deportatur, in basilica sancti Medardi sepelitur. exercitus amisso duce ad propria reuertitur.

Eodem tempore Hugo abbas, magnæ pietatis vir & magnæ prudentiæ, Aurelianis moritur, & apud sanctum Germanum Antissiodoro tumulatur. Ducatus quem tenuerat & strenue rexerat, Odoni filio Rudberti ab imperatore traditur, qui ea tempestate Parrisiorum comes erat, & cum Gozzilino eiusdem vrbis episcopo contra Nortmannorum assiduam impugnationem ciuitatem totis viribus tuebatur. His etiam diebus prædictus Gozzilinus episcopus inter ipsas obsidionum pressuras migrauit à seculo, in cuius loco substitutus est ab imperatore Haschiricus episcopus. Post hæc imperator Gallia-

Galliarum populos perlustrans, Parisios cum immenso exercitu venit, ibique aduersus hostes castra posuit, sed nil dignum imperatoria maiestate gessit. In eodem loco ad extremum, concessis terris & regionibus quæ vltra Sequanam erant, Nortmannis ad deprædandum, eo quod incolæ illarum sibi obtemperare nollent, recessit, & recto itinere in Alemaniam recessit, & primò quidem Luidvvardum episcopum Vercellensem, virum sibi perchárum & in administrandis publicis vtilitatibus vnicum consiliarium, obiecto adulterij crimine, eo quod reginæ secretis familiarius quam oportebat immisceretur, à suo latere cum dedecore repulit. Deinde paucis interpositis diebus coniugem Richardem (sic enim Augusta vocabatur) pro eadem re in concionem vocat, & (mirum dictu) publice protestatur, nunquam se carnali coitu miscuisse, cum plusquam decennio legitimi matrimonij fœdere eius consortio esset sociata. Illa econtra non solum ab eius, sed etiam ab omni virili commixtione se immunem esse profitetur, & de virginitatis integritate gloriatur, idq; se approbare Dei omnipotentis iudicio, si marito placeret, aut singulari certamine, aut ignitorum vomerum examine fiducialiter adfirmat. Erat enim religiosa fœmina. Ea, acto dissidio, in monasterium quod in proprietate sua construxerat, Deo famulatura recessit.

His ita gestis imperator corpore & animo cœpit ægrotare. Mense itaque Nouemb. circa transitum sancti Martini Triburias venit, ibiq; conuentum generalem conuocat. Cernentes optimates regni non modo vires corporis, verum etiam animi sensus ab eo diffugere, ARNOLPHVM filium Carolomanni vltro in regnum attrahunt, & subito facta cõspiratione ab imperatore deficientes, ad prædictum virum certatim transeunt ita vt in triduo vix aliquis remaneret, qui ei saltem officia humanitatis impenderet. Cibus tamẽ & potus ex Luidperti episcopi sumptib. administrabatur. Erat res spectaculo digna, & æstimatione sortis humanæ rerum varietate miranda. Nam sicut ante secunda fortuna rebus vltra quam arbitrari posset affluentibus, tot tantaque imperij regna sine laborum sudoribus & certaminibus attraxerat, ita vt post magnum Carolum maiestate, potestate, diuitiis, nulli regum Francorum videretur esse postponẽdus: ita nunc aduersa velut in ostensione fragilitatis humanæ deficiens, quæ fortuna cumulauerat cuncta inhoneste in momento abstulit, quæ prospero arridens successu quondam gloriose attulerat. Mittit ergo ad Arnolphum ex imperatore effectus egenus, ex desperatis rebus non de imperij dignitate, sed de victu quotidiano cogitans, tantum alimẽtorum copiam ad subsidium vitę præsentis supplex exposcit: dirigit etiam Bernhardum filium quem ex pellice susceperat, cum xeniis, eumque eius fidei commendat. Miseranda rerum facies, videre imperatorem opulentissimum, non solum fortunæ ornamentis destitutum, verum etiam humanæ opis egentem. Concessit autem Arnolphus rex nonnullos fiscos in Alemania, vnde ei alimonia præberetur: ipse vero, compositis in Francia feliciter rebus, in Baioariam reuertitur. Eodem anno Witgarius episcopus de Augusta ciuitate obiit, & Adalbero nobilis generis, magnique ingenij ac prudentiæ vir, cathedram eius obtinuit, & ei in episcopatum successit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXVIII, Carolus imperator, tertius huius nominis & dignitatis, obiit pridie idus Ianuarij, sepultusq; est in Augea monasterio. Fuit vero hic Christianissimus princeps, Deum timens, & mandata eius ex toto corde custodiens, ecclesiasticis sanctionibus deuotissime parens, in eleemosynis largus, orationi & psalmorum melodiis indesinenter deditus, laudibus Dei infatigabiliter intentus, omnem spem & consilium suum diuinæ dispensationi committens: vnde & ei omnia felici successu concurrebant in bonum, ita vt omnia regna Francorum, quæ prædecessores sui non sine sanguinis effusione cum magno labore acquisierant, ipse perfacile in breui temporũ spacio sine cõflictu, nullo contradicente, possidenda perceperit. Quod autem circa finem vitæ dignitatibus nudatus, bonisq; omnibus spoliatus est, tentatio fuit (vt credimus) non solum ad purgationem, sed quod maius est, ad probationem: siquidem hãc (vt ferunt) patientissime tolerauit in aduersis, sicut in prosperis gratiarum vota persoluens, & ideo coronam vitæ quam repromisit Deus diligentibus se, aut iam accepit, aut absque dubio accepturus est. Post cuius mortem regna quæ eius ditioni paruerant, veluti legitimo destituta hærede, in partes à sua compage resoluuntur, & iam non naturalem dominum præstolantur, sed vnumquodque de suis viscer-

bus regem ſibi creari diſponit. Quæ cauſa magnos bellorum motus excitauit, non quia principes Francorum deeſſent, qui nobilitate, fortitudine, & ſapientia regnis imperare poſſent, ſed quia inter ipſos æqualitas generoſitatis, dignitatis, ac potentię diſcordiam augebant, nemine tantum cæteros præcellente, vt eius dominio reliqui ſe ſubmittere dignarentur. Multos enim idoneos principes ad regni gubernacula moderanda Francia genuiſſet, niſi fortuna eos æmulatione virtutis in perniciem mutuam armaſſet.

Igitur quædam pars Italici populi Berengarium filium Ennarhardi, qui ducatum Foroiulianorum tenebat, regem ſibi ſtatuunt; quædam Guidonem filium Lamperti ducem Spoletanorum, æque regia dignitate ſublimandum decernunt: ex qua diſſenſionum controuerſia tanta ſtrages ex vtraque parte poſtmodum facta eſt, tantusq; humanus ſanguis effuſus, vt iuxta dominicam vocem, regnum in ſeipſum diuiſum, deſolationis miſeriam pene incurrerit. Ad extremum Wido victor exiſtens, Berengarium regno expulit. pulſus itaque ad Arnolphum regem adiit, eiusq; patrocinia contra hoſtem expoſcit. Quid vero Arnolphus fecerit, qualiter Italiæ regnum bis cum exercitu penetrauerit, ſuo loco commemorabitur.

Interea Galliarum populi in vnum congregati, cum conſenſu Arnolphi Ottonem ducem filium Ruperti (de quo paulo ſuperius mentionem fecimus) virum ſtrenuum, cui præ cæteris formæ pulchritudo & proceritas corporis & virium ſapientiæq; magnitudo inerat, regem ſuper ſe pari conſilio & voluntate creant, qui rempublicam viriliter rexit, & contra aſſiduas deprædationes Nortmannorũ indefeſſus propugnator extitit.

Per id tempus Rudolphus filius Conradi, nepos Hugonis abbatis (de quo ſupra meminimus) prouinciam inter Iuram & Alpes Penninas occupat, & apud ſanctum Mauricium, accitis ſecum quibuſdam primoribus & nonnullis ſacerdotibus, coronam ſibi impoſuit, regemq; ſe appellari iuſſit. Poſt hæc mittit legatos per vniuerſum regnũ Lotharij, & ſuaſionibus pollicitationibusq; epiſcoporum ac nobilium virorum mentes in ſui fauorem demulcet. Quod cum nunciatum eſſet Arnolpho, illico cum exercitu ſuper eum irruit. Ille per arctiſſima itinera fuga dilapſus, in tutiſſimis rupium locis ſalutis præſidium quæſiuit, omnibusq; diebus vitæ ſuæ Arnolphus & Zundibaldus filius eius eundem Rudolphum perſecuti ſunt, nec tamen eum lædere potuerunt, quia (vt ſupra expreſſum eſt) loca inacceſſibilia, quæ ſemitis tantum peruia ſunt, inſequentium confertas acies procul ab ingreſſu repellebant.

Eodem anno Nortmanni qui Pariſiorum vrbem obſidebant, miram & inauditam rem non ſolum noſtra, ſed etiam ſuperiore ætate fecerunt. Nam cum ciuitatem inexpugnabilem eſſe perſenſiſſent, omni virtute, omniq; ingenio laborare cœperunt, quatenus vrbe poſt tergum relicta, claſſem cum omnibus copiis per Sequanam fluuium ingredientes, Burgundiæ fines abſq; obſtaculo penetrarent. Ciuibus autem omni inſtantia prohibentibus aſcenſum fluminis, naues per ſiccum pluſquam duorũ paſſuum millibus trahunt. Taliter declinato omni periculo, iterum eas Sequanæ fluẽtis immergunt. Poſt paululum Sequanam relinquentes, Hionnam, vt diſpoſuerant, & ſub omni celeritate nauigantes, Senonis applicuerunt, ibiq; caſtris poſitis, per cõtinuos ſex menſes eandem vrbem obſidione claudunt, totamq; pene Burgundiam rapinis, cędibus, ac incendiis demoliuntur. Sed ciuibus fortiter repugnantibus, Deo protegente, nequaquam præfatam ciuitatem capere potuerunt, quanquam omni laborum ſudore, omniumq; artium & machinamentorum ingenio id multipliciter pertentaſſent.

Inter ipſas vero obſidionum anguſtias Evverhardus eiuſdẽ loci metropolita, vir totius ſanctitatis & ſapientiæ nitore fulgidus, corporeis vinculis abſolutus, ad cœleſtẽ patriam tranſiit, in cuius cathedrã ſublimatus eſt Walthatius, nepos Waltharij Aurelianẽſis vrbis epiſcopi, lõge inferior prędeceſſore moribꝰ, religione, & philoſophię ſtudio.

Anno Dominicę incarn. DCCCLXXXIX, gens Hungarorum ferociſſima & omni belua crudelior, retro ante ſeculis ideo inaudita, quia nec nominata à Scythicis regnis & à paludibus, quas Tunais ſua refuſione in immenſum porrigit, egreſſa eſt. Sed priuſquam ipſius gentis acta crudelia perſequamur ſtylo, non ſuperfluum videatur, ſi de Scythię ſitu Scytharumq; moribus, hiſtoriographorum dicta ſequentes, aliquid commemoremus. Scythia (vt aiunt) in oriente extenſa, induitur ab vno latere Ponto, ab altero montibus Riphæis, à tergo Aſia & Ithaſi flumine. Patet autem multũ in longitudinem

nem & latitudinem. Hominib⁹ hanc inhabitantibus inter ſe nulli fines: perraro enim agrum exercent, nec domus illis vlla, aut tectum vel ſedes eſt, armenta & pecora ſemper paſcẽtibus, & per incultas ſolitudines errare ſolitis. Vxores liberosq; ſecũ in plauſtris vehunt. quib. coriis imbriũ hyemisq; cauſa tectis, pro domib. vtũtur. Nullũ ſc elus apud eos furto grauius, quippe ſine tecti munimẽto pecora & armenta alimentaq; habent. Aurum & argentum non perinde vt reliqui mortales appetunt, venationum & piſcationum exercitiis inſeruiunt, lacte & melle veſcuntur. lanæ his vſus ac veſtium ignotus, & quanq̃ continuis frigoribus afficiantur, pellibus tantum ferinis ac muriinis induuntur. Imperium Aſiæ ter quęſiuere, ipſi perpetuo ab alieno imperio aut intacti aut inuicti manſere, nec virorum magis quam fœminarum virtutib. claruere. Quippe cum ipſi Parthos Bactrianosq;, fœminę autẽ eorum Amazonum regna condiderint: prorſus vt res geſtas virorum mulierumque conſiderantibus incertum ſit, vter apud eos ſexus illuſtrior fuerit. Darium regem Perſarum turpi à Scythia ſummouerunt fuga: Cyrum cum omni exercitu trucidauerunt: Alexandri Magni ducem Zopyriona pari ratione cum vniuerſis copiis deleuerunt: Romanorum audiere, non ſenſere arma. laboribus & bellis aſperi, vires corporis immenſæ. Abundant vero tanta multitudine populorum, vt eos genitale ſolum non ſufficiat alere. Septentrionalis quippe plaga, quanto magis ab æſtu ſolis remota eſt, & niuali frigore gelida, tanto ſalubrior corporibus hominum & propagandis gentibus coaptata. Sicut & econtra omnis meridiana regio, quo ſolis eſt feruori vicinior, eo ſemper morbis abundat, & educandis minus eſt apta mortalibus; vnde fit, vt tantæ populorum multitudines arctoo ſub axe oriantur, vt non immerito vniuerſa illa regio à Tanai fluuio vſque ad occiduum, licet & propriis loca in ea ſingula nuncupentur nominibus, generali tamen vocabulo Germaniæ ſæpe annumerabitur. Ab hac ergo populoſa Germania, ſæpe innumerabiles captiuorum turmæ abductæ meridianis populis precio traduntur. Multæ quoque ex ea, pro eo quod tantos mortalium germinent, quantos alere vix ſufficit, frequẽter gentes egreſſæ ſunt, quę nihilominus & partes Aſiæ, ſed maxime ſibi contiguam Europam afflixerunt. Teſtantur hoc vbique vrbes erutę per totam Illyriam Galliamq; ſed maxime miſeræ Italiæ, quæ pene illarum omnium eſt gentium experta ſæuitiam.

Ex ſupra dictis igitur locis, gens memorata à finitimis ſibi populis qui Pezinati vocantur, à propriis ſedibus expulſa eſt, eo quod numero & virtute præſtarent, & genitale, vt præmiſimus, rus exuberante multitudine non ſufficeret ad habitandum. Horum itaque violentia effugati ad exquirendas quas poſſent incolere terras ſedesq; ſtatuere. Valedicentes patriæ iter arripiunt. Et primo quidem Pannoniorum & Auarorum ſolitudinem pererrantes, venatu ac piſcatione victum quotidianũ quæritant. Deinde Carantanorum, Marahenſium ac Bulgarum fines crebris incurſionum infeſtationibus irrumpunt, perpaucos gladio, multa millia ſagittis interimũt, quas tanta arte ex corneis arcubus dirigunt, vt earum ictus vix præcaueri poſſit. Cominus enim in acie præliari, aut obſeſſas expugnare vrbes neſciunt. Pugnant autem procurrentib. equis, aut tergadantibus, ſæpe etiam fugam ſimulant, nec pugnare diu poſſunt. Cęterum intolerandi forent, ſi quantus eſt impetus, vis tanta & perſeuerantia eſſet. Plerumque in ipſo ardore certaminis prælia deſerunt, ac paulo póſt pugnam ex fuga repetunt, vt cum maxime viciſſe te putes, tunc tibi diſcrimen ſubeundum ſit. Quorum pugna quo cæteris gentibus inuſitatior, eo & periculoſior. Inter horum & Britonum cõflictum hoc vnum intereſt, quod illi miſſilibus, iſti ſagittis vtuntur. viuunt nõ hominum, ſed beluarum more, carnibus (vt fama eſt) crudis veſcuntur, ſanguinem bibunt, corda hominum quos capiunt particulatim diuidentes, veluti pro remedio deuorant, nulla miſeratione flectuntur, nullis pietatis viſceribus commouentur. capillum vſque ad cutem ferro cædunt, ſuper illos ire, meditari, conſiſtere, ac colloqui ſolent, liberos ac ſeruos ſuos equitare ac ſagittare magna iuduſtria docent, ingenia illis tumida, ſeditioſa, fraudulenta, præcocia. Quippe eandem ferocitatem fœminis quam viris adſignant, ſemper in externos aut in domeſticos motus inquieti, natura taciti, ad faciendum quam ad dicendum proniores. Huius igitur nefandiſſimæ gentis crudelitate non ſolum memoratæ regiones, verum etiam Italiæ regnum ex permaxima parte deuaſtatum eſt.

Eodem anno Nortmanni à Senonica vrbe recedentes, denuo Pariſios cum omni-

bus copiis deuenerunt. Et cum illis decursus fluminis à ciuibus omnino inhiberetur, rursus castra ponunt, ciuitatem totis viribus impugnant, sed Deo opem ferente nihil prævalent. Transactis paucis diebus, iterum Sequanam cum classe ascendunt, & Matronam fluuium ingredientes, Trecas ciuitatem incendio cremant, & vsque Verdensem ac Tullensem vrbes, cuncta circunquaque depopulantes.

His etiam diebus Luidpertus Moguntiæ vrbis præsul è rebus humanis sublatus est: in cuius loco subrogatus est Sunzo vir religiosus ac simplex, sacris literis sufficienter instructus, qui in Fulda monasterio sub regimine abbatis ab ineunte ætate nutritus & conuersatus est, Poppone Thuringorum duce & Arnolpho rege annuente.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXC, Arnolphus rex concessit Zundebolch Marahensium Sclauorum regi ducatum Bohemensium, qui hactenus principem suæ cognationis ac gentis super se habuerant, Francorumque regibus fidelitatem promissam inuiolato fœdere conseruauerant, eo quod illi, antequam in regni fastigio sublimaretur, familiaritatis gratia fuerit connexus: denique filium eius quem ex pellice susceperat, à sacro fonte leuauit, eumq; ex nomine suo Zundebolch appellari fecit. Quæ res non modicum discordiarum & defectionis præbuit incitamentum. nam & Bohemi à fidelitate diutius custodita recesserunt, & Zundebolch ex adiectione alterius regni vires non paruas sibi accessisse sentiēs, fastu superbiæ inflatus, contra Arnolphum rebellauit. Quod cum cognouisset Arnolphus, cum exercitu regnum Marahensium ingressus, cuncta quæ extra vrbes reperit, solotenus demolitus est. Ad vltimum, ne cæteræ fructiferæ arbores radicitus exciderentur, Zundebolch pacem posuit, & dato filio obside hanc pacem sero promeruit.

Per id tempus Nortmanni à Matrona fluuio exeuntes Parisios reuertuntur. Et quia omnimodus descensus fluminis per pontem prohibebatur, tertio castra locant, & iterato certamine prædictam vrbem impugnant. Sed ciuibus (continuis enim operum ac vigiliarum laboribus indurucrant, & assiduis bellorum conflictibus exercitati erant) audaciter reluctantibus, Nortmanni desperatis rebus naues per terram cum magno sudore trahunt, & sic alueum repetentes, Britanniæ finibus classem traiiciunt. Quoddam castellum in Cōstantiensi territorio, quod ad sanctum Loth dicebatur, obsident, & accessum ad fontem aquæ ex toto prohibentes, oppidanis siti arescentibus, fit deditio, eo pacto, vt vita tātum concessa, cętera tollerent. Illis à munitione progressis, gens perfida fidem & promissa data prophanat, omnesque absque respectu iugulat, inter quos episcopum Constantiensis ecclesiæ interimunt.

Erat tunc temporis inter Alanum & Widicheil duces Britonum non parua de partitione regni dissensionum controuersia In hoc ergo schismate & diuisione non tātum terrarum, quantum montium pagani Britones reperientes, super eos fiducialiter irruunt. Illi dum priuatum singulorum, nō commune vniuersorum bellum ducunt, & auxilium ferre alter alteri recusat, quasi victoria vnius, non omnium foret, grauiter ab hoste læduntur, eæduntur passim, & vsque ad Blauitam fluuium omnis eorum possessio diripitur. Tunc primum intelligentes, quantam sibi perniciem, quantas aduersariis vires discordia administraret, per internuncios se inuicem confirmant, tempus & locum ei indicunt, bellumque communibus viribus construunt. Itaq; Widicheil qui erat adolescentior, cupiens gloriam nominis sui exaltare, non expectato Alano cum sociis, prælium conserit, multa millia hostium cædit, reliquos in quendam vicum fugere cōpulit. Quos cum vltra, quam oporteret, improuide persequeretur, ab ipsis extinguitur ignarus cui vincere bonum est, superuincere bonum non est. periculosa est enim desperatio. Post hæc Alanus coadunata omni Britānia tale votum vouit, vt si aduersarios per diuinam virtutem posset superare, decimam partem omnium bonorum suorum Deo & sancto Petro Romam destinaret. Omnibus autem Britonibus idem votum spondentibus ad pugnam procedit, & commisso prælio tanta strage hostes effudit, vt vix quadringenti viri ex quindecim millibus ad classem repedarent.

Hac tempestate sanctissimo & in diuinis humanisque rebus prudentissimo Wiliberto episcopo ab hac luce subtracto, Hermannus venerabilis vir per electionem cleri ac plebis ecclesiæ Colonienſi præficitur.

Circa hæc tempora Salomon Constantiensis ecclesiæ antistes recessit à seculo, in

cuius

cuius loco succeſſit Salomon, qui hac ætate abbatiam ſancti Galli tenebat, vir non ſolum nobilitate, verum etiam prudentiæ ac ſapientiæ virtutibus inſignitus, qui præfatæ vrbis tertius huius nominis dignoſcitur eſſe pontifex.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCI, Nortmanni duobus continuis præliis in Britannia grauiter attriti, in regnum Lotharij claſſem transferunt, & caſtrametati prædas exercent: contra quos Arnolphus rex exercitum dirigit, iubetq; ſuper Moſam tentoria figere, tranſitumq; fluminis hoſtibus prohibere. Sed antequam exercitus in vnum colligeretur ad conductum locum iuxta caſtrum Traiectenſe, Nortmanni ſuperiora tenentes, circa Leodium Moſam tranſierunt, & hoſtilem expeditionem à tergo relinquentes, in ſyluis & paludibus Aquis palatio contiguis diſperguntur, obuios quoſque perimunt, plauſtra & vehicula, in quibus alimenta exercitui deferebantur, capiunt. Quæ fama cum ad exercitū peruenisſet, qui iam ipſo die natiuitatis ſancti Ioannis baptiſtę pene in vnum conuenerant, non tam tremor quam ſtupor mentes omnium occupauit. Principes vero concione conuocata non tam de periculo, quam de re dubia conſulunt: incerti, vtrum Ribuariorum fines intrantes Coloniam tenderet, aut per Prumiam tranſeuntes Treueros dirigerent greſſum, vel certe congregata aduerſum ſe multitudine pertimeſcentes tranſuadata Moſa ad claſſem feſtinarent. Inter hæc nox ſuperueniens conuentum ſoluit. Poſtera die cum aurora radios ſuæ lucis repræſentaret, omnes armantur, & leuatis vexillis per deſcenſum fluminis ad pugnam gradiuntur. Cumque torrentem qui Gulid dicitur, tranſiſſent, acies pariter ſubſtiterunt. Dehinc deliberant, ne omnis exercitus incaſſum fatigaretur, quod vnuſquiſque procerum duodecim ex ſuis mitteret, qui in vnū agmen redacti hoſtes inueſtigarent. Hæc ſermocinantibus ſubito apparuerunt ſpeculatores Nortmannorum. quos cum omnis multitudo inconſultis ducibus confuſo ordine inſequerentur, peditum turmas in quadam villula offendunt, qui in vnum conglobati, facile ſparſim ſuperuenientes repellunt, atque retrorſum redire cogunt. Deinde perſtrepentibus ſecundum morem pharetris, clamor in cœlum tollitur, pugna committitur. Equites Nortmannorum, audito clamore, ſumma cum feſtinatione aduolant, & ingrauato prælio Chriſtianorum exercitus, peccatis facientibus, heu proh dolor, terga vertit. In quo prælio epiſcopus Moguntiæ vrbis Sunzo, & Arnolphus comes occubuerunt, nec non innumera multitudo nobilium virorum. Nortmanni patrata victoria caſtra diuitiis omnibus referta inuadunt, & trucidatis quos in bello ceperant, onerati præda ad claſſem reuertuntur. Fuit vero hæc cædes facta VI calendas Iulij.

Dum hæc aguntur, Arnolphus rex in Baioariorum extremitatibus morabatur, inſolentiam Sclauorum reprimens. Cui cum eunciata eſſet ſuorum ſtrages, hoſtiumque victoria, primo pro amiſſis fidelibus nimium triſtatur, & querelam cum gemitu deponit, quod Franci eatenus inuicti aduerſariis terga darent: deinde indignitatem rei animoſo in pectore verſans, in hoſtem accenditur, & congregato ex orientalibus regnis exercitu, mox Rheno tranſmiſſo, circa littora Moſæ caſtra ſtatuit. Interiectis diebus Nortmanni ex ſuperiori pugna elati, cum omni virtute ad deprædandum proficiſcuntur, contra quos rex cum expeditis ad pugnam procedit. Illi cernentes acies appropinquare, ſuper fluuium qui Thilia dicitur, ligno & terræ congerie more ſolito ſe communiunt, & cachinnis, & exprobrationibus agmina laceſſunt, ingeminantes cum inſultatione & deriſu, vt memorarentur Guliæ, turpiſque fugæ, cædiſque patratæ, poſt modicum ſimilia paſſuri. Rex felle commotus, exercitum iubet deſcendere, & pedeſtri congreſſione cū aduerſariis decertare. Qui dicto citius ab equis deſiliētes, clamore exhortationis dato, præſidium inimicorum irrumpunt, & (Deo vires cœlitus adminiſtrante) eos vſque ad internicionem ferro cædunt, terræque proſternunt, ita vt ex innumerabili multitudine vix reſiduus eſſet, qui ad claſſem aduerſum nuncium reportaret. Rebus feliciter geſtis Arnolphus in Bauariam reuertitur.

Eodem anno Hatto venerabilis abbas in Maguntiacenſi eccleſia metropolitanus conſecratur, qui hactenus in Augia monaſterio multorum pater extitit monachorum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCII, menſe Februario, Nortmanni qui ad naues remanſerant, Moſam tranſeuntes, Ribuariorum pagum ingreſſi, & ſecundum crudelitatē ſibi ingenitam cuncta deuorantes, peruenerunt vſq; Bonnam. Inde digreſſi

occupauerunt quandam villam quæ Landolfesdorff dicitur, vbi occurrit eis exercitus Christianorum, sed nihil dignum quod virtuti asscribatur, egit. Nocte superueniente recesserunt Nortmanni à iam dicta villa, & formidantes hostilem impetum, nequaquã ausi sunt se committere planioribus atq; campestribus locis, sed syluas semper tenẽtes, exercitum vero à læua post tergum relinquentes, quanta poterant velocitate ad Prumiam monasterium aciem dirigebant, ipsisq; iam irruentibus abbas & cõgregatio fratrum vix fuga dilapsi sunt. At Nortmanni monasteriũ ingressi omnia depopulati sunt, & quosdam ex monachis interficientes, plurimamq; familiam trucidãtes, reliquos captiuos abduxerunt. Inde exeuntes Arduennam intrant, vbi quoddam castrum in quodam præeminenti monte nouiter cõstructum, in quo innumera multitudo vulgi confugerat, adgrediuntur, & absq; mora expugnant. Interfectis omnibus cũ ingenti præda ad classem redeunt, oneratisq; nauib⁹ cu omnib. copiis transmarinas repetũt regiones.

Per id tempus Farabertus abbas Prumiensis cœnobij curam pastoralem sua sponte per concessum regis deposuit, & ego quamuis indignus, secundum regularem authoritatem per electionem fratrum in regimine successi: in quo tamen non diutius immoratus, æmulis agentibus, Richarium fratrem Gerhardi & Matfridi, inuidiosum mei negotij successorem sustinui. Obsecro autem ne lectori onerosum videatur, si rem ab origine repetam, & qualiter huiuscemodi negotium ad effectum perductum fuerit, simplici sermone pãdam. Absurdum enim videtur, vt quia aliorum actiones & rerum gestarum causas explanare proposui, negotium quod ad me pertinet, silentio prætermittam, præsertim poplitibus veniam posco lectoris, eo quod verbosus in hac relatione vltra quam decuit, extiti. Necessitas enim exigit, vt non solum facta, sed etiam dicta in ordine dicam, propter inuidentium & aduersantium calumniosam querelam.

Hæc de retroactis causis transcursisq; temporibus, ex multis pauca commemorasse sufficiat. Nam de modernis temporib. idcirco reticere disposuimus: quia si veritatem rerum gestarum ad liquidum stylo executi fuerimus, procul dubio odium & offensam quorundam qui adhuc superstites sunt, incurremus: si autem à veritate recedentes aliter, quam causa se habeat, scripserimus; nihilomnius adulationis & mendacij notam incurremus, quia omnibus pene res cognita est posteris. Ergo hoc latius explanandum relinquimus, sed ne hæc per omnia intacta præterisse culpemur, res tantum gestas ex parte summatim annotare curabimus.

Igitur anno supra memorato, mense Iulio, Waltharius comes nepos Ottonis regis filius scilicet auunculi eius Adalhelmi, aduersus eundẽ regem cum cõsilio quorundam rebellionis arma leuauit, & Lugdunũ tum ingressus, omni annisu regiæ potestati contraire nititur. Quod cum Otto cognouisset, ciuitatem obsidione cinxit, quam absque mora in dẽditionem recepit. Deinde omnibus primoribus qui tunc ibi aderant, adiudicantibus, eundẽ Walgarium decollari iussit, eo quod in conuentu publico contra regem & dominum suum gladium euaginasset. Post hęc in Aquitaniã proficiscitur, contra Ramnolphũ & fratrem eius Gozbertũ, Ebulonem abbatem de sancto Dionysio, & alios nõnullos, qui eius imperiis obtẽperare renuebãt, vt eorũ insolentiam reprimeret.

Item eodem anno mense Septembri Megingandus comes, nepos supra dicti Ottonis regis, dol o interfectus est ab Alberico & sociis eius, in monasterio sancti Xysti quod vocatur Sotila: cuius corp⁹ Treuerim deportatũ, apud sanctũ Maximinũ est sepultum.

Per id tempus Arnt, Wirtzburgensis ecclesiæ venerabilis episcopus, hortatu & suasione Popponis Thuringorum ducis, ad pugnam contra Sclauos profectus, in eadem pugna occiditur: cuius cathedram Rodulphus licet nobilis, stultissimus tamen, frater Cunradi & Geberhardi comitum, obtinuit, & ei in episcopatu successit.

Arnolphus Zundibolcho filio honores Megingandi comitis ex parte largitur.

Popppo dux Thuringorum dignitatibus expoliatur. Ducatus quem tenuerat, Cunrado commendatur, quem pauco tempore tenuit, & sua sponte eum reddidit. Deinde Burchardo comiti committitur, qui eum hactenus strenue gubernat.

Ottone rege in Aquitania commorante, Francorum principes ex permaxima parte ab eo deficiunt, & agẽtibus Falcone archiepiscopo, Heriberto & Pipino comitibus in Remorum ciuitate Carolus filius Ludouici ex Adelheyde regina (vt supra meminimus) natus, in regnum eleuatur.

Anno

Anno Dominicæ incarnat. DCCCXCIII, Arnolphus Baioariam egreſſus Franckfurt venit, & Rhenum tranſiens, ciuitates quæ in regno Lotharij ſunt, ex maxima parte circumiuit: in quo itinere ingentia dona illi ab epiſcopis oblata ſunt.

Otto compoſitis rebus in Aquitania, in Franciam reuertitur, & cum Rodeberto fratre Carolum fugat, defectoresq; perſequitur.

Ebulo abbas de ſancto Dionyſio, cum quoddam caſtrum in Aquitania ſitum ardentius expugnaret, ictu lapidis periit. monaſterium ſancti Dionyſij Otto ad ſuum ſeruitium reuocat.

Carolus vires Ottonis ferre non valens, patrocinia Arnolphi ſupplex expoſcit. Æſtiuo ſiquidem tempore iam dictus rex conuentum publicum Wormatiæ celebrauit, vbi Carolus venit, & Arnolphum magnis muneribus ſibi conciliat, regnumque quod vſurpauerat, ex eius manu percepit. Iuſſum eſt etiam, vt epiſcopi & comites qui circa Molam reſidebant, illi auxilium ferrent, & eum in regnum inducentes, in ſede regia inthroniſarent. Sed neutrum horum illi quicquam profuit. Denique Otto rex audiens, cum exercitu ſuper ripam Axani fluminis ſedit, & copias Arnolphi intrare in regnum nullatenus permiſit. Duces regis cernētes Ottonem viriliter paratum eſſe ad pugnam, ab eo declinauerunt, & ad propria reuerſi ſunt.

Carolus autem in Burgundiam ſeceſſit, & Ottone Pariſios reuertente, rurſus regni fines occupat, Ottonis fideles inſectatur: ſicq; alternatim ex vtraq; parte multi pereūt, ingens malitia, innumerabiles rapinæ, & aſſiduæ prædæ fiunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCIIII, Arnolphus cum valido exercitu Langobardorum terminos intrauit, & circa purificationem ſanctæ Mariæ caſtrum quod nuncupatur Pergamum, armis cepit, & Ambroſium comitem ipſius ciuitatis laqueo ante portam ipſius vrbis in quadam arbore ſuſpendit. Vnde tantus timor ſuper reliquas ciuitates cecidit, vt nullus auderet contradicere, ſed omnes obuiam procederent venienti. Peruenit autem vſque Placentiam. Inde conuerſus eſt per Alpes Penninas, Galliam intrauit, & ſanctum vſque Mauricium peruenit. Rudolpho quem quærebat, nocere non potuit, quia montana conſcendens, in tutiſſimis locis ſe abſconderat. Regionem inter Iuram & montem Iouis, exercitus grauiter attriuit.

Poſt Wormatiam venit, ibiq; placitum tenuit, volens Zundibolch filium ſuum regno Lotharij præficere, ſed minime optimates prædicti regni ea vice aſſenſum præbuerunt.

Soluto conuentu cum ad Loraham idem princeps veniſſet, Ludouico filio Boſonis, matre Hirmingarde interueniente, quaſdam ciuitates cum adiacentibus pagis, quas Rudolphus tenebat, dedit. Sed & hoc ei in vacuum ceſſit, quia eas nullo modo de poteſtate Rudolphi eripere præualuit.

Eodem anno Guido qui Italiam regebat, & imperatoris tenebat nomen, moritur. Lampertus filius eius regnum obtinuit, & Romam veniens diadema imperij à præſule ſedis apoſtolicæ ei imponi fecit.

Per id tempus Hildegardis filia Ludouici regis, fratris Carolomāni & Caroli, à quibuſdam coram Arnolpho accuſata, regiis poſſeſſionibus priuatur, & priuata in exilium deſtinatur, in monaſterio puellarum quod Chemiſſem dicitur: ſed non multum poſt temporis in gratiam rediit, & ſua ex maiori parte recepit.

Circa hæc etiam tempora Zundibolch rex Marahenſium Sclauorum, vir inter ſuos prudentiſſimus & ingenio callidiſſimus, diem clauſit extremum: cuius regnum filij eius pauco tempore infeliciter tenuerunt, Vngaris omnia vſque ad ſolum depopulantibus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCV, ſynodus magna celebrata eſt apud Triburias contra pleroſque ſeculares, qui authoritatem epiſcopalem imminuere tentabant: vbi viginti ſex epiſcopi cum abbatibus monaſteriorum reſidentes, plurima decreta ſuper ſtatum ſanctæ eccleſiæ ſcripto roborauerunt. Poſt hæc Arnolphus Wormatiam venit, ibiq; optimatibus ex omnibus regnis ſuæ ditioni ſubditis ſibi occurrentibus, conuentum publicum celebrauit. in quo conuentu, omnibus aſſentientibus atq; collaudantibus, Zundibolch filium regno Lotharij præfecit.

In eodem placito Otto rex cum magnis muneribus ad Arnolphum venit, à quo hono-

rifice ſuſceptus eſt, omnibusq; impetratis pro quibus venerat, cum in regnum reuerteretur, Folconem epiſcopum & Adalongum comitem ſui manſionarij ad Arnolphum xeniis à Carolo miſſis, veniētes in media via offenderunt, ſuperquos cum clamore impetum faciūt. Epiſcopus fuga dilabitur, Adalōgus mortali vulnere ſauciatur, ſarcinę diripiuntur, prædictus comes in Trigorio, in villa quæ dicitur Belthonnus, ſepelitur.

Eodem anno Zundibolch, collecto immenſo exercitu, cupiens amplificare terminos regni ſui, quaſi Carolo aduerſus Ottonem auxilium laturus, Lugdunum deprędatum venit, & ciuitatem obſidione cinxit, ſed minime eam capere potuit, quamuis multis diebus ſummis viribus certatim dimicatum eſſet. Audiens autem Ottonem cum exercitu aduenire, qui ea tempeſtate in Aquitania morabatur, cum omnibus copiis receſſit, & in propria regna ſe recepit. Ea tempeſtate Ludelinus venerabilis vir, in Tullēſi eccleſia à metropolitano Ratboldo à ſuis ſuffraganeis epiſcopus conſecratur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCVI, Arnolphus ſecundo Italiam ingreſſus, Romam venit, & vrbem Romanam cum conſenſu ſummi pontificis armis cepit. Quod retro ante ſeculis ideo inauditum, quia non factum fuit: excepto quod Galli Senones cum Brennone duce multo ante natiuitatem Chriſti tempore, ſemel fecerunt. Mater Lamperti quæ ad præſidium à filio relicta fuerat, cum ſuis latenter aufugit. Arnolphus ciuitatem ingreſſus, à Formoſo Apoſtolicę ſedis præſule magno honore ſuſceptus, ante confeſſionem ſancti Petri coronatus, imperator creatus eſt.

Inde reuertens paralyſi morbo grauatur, ex qua infirmitate diu langueſcit. Eodem anno Lampertus filius Guidonis, de quo ſuperius paulo mentionem fecimus, vita decedit, & Ludouicus filius Boſonis à Langobardis inuitatus, à prouincia egreſſus Italiam intrat.

Per id tempus circa feſtiuitatem ſancti Andreæ, Albricus comes qui Megingandum occiderat, à Stephano fratre Walonis interficitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCVII, Stephanus Odocar, Gerhardus & Matfridus comites, honores & dignitates quas à rege acceperāt, perdunt. Zundibolch Treueris cum exercitu veniens, terram quam præfati tenuerant, inter ſuos diuidit, monaſterium ad Horrea, & monaſterium ſancti Petri quod Mettis ſitū eſt, ſibi reſeruans.

Poſt hæc patrem ſuper vxore quam accipere deſyderabat, per legatos conſulit, cuius hortatu ad Ottonem comitem miſſum dirigit, eius filiam nomine Odam in coniugium expoſcit. Ille petitionibus eius grauiter aſſenſum præbuit, eique filiam tradidit, quam poſt Paſcha celebratis nuptiis ſibi in matrimonium ſociauit. Eodē anno Arnolphus Wormatiam venit, ibiq; placitū tenuit, vbi ad eius colloquiū Zundibolch occurrit, & interuētu imperatoris Stephanus, Gerhardus, & Matfridus cū filio recōciliantur.

Ea tempeſtate inter Rudolphum epiſcopum Wirtzeburgēſem, & filios Henrici ducis Adalhardum & Henricum, magna diſcordiarum lis & implacabilis odiorum controuerſia ex paucis minimisque rebus oritur, & velut ex permodica ſcintilla ingens incendiū excitatur, ita de die in diem ſuccreſcens in immenſum dilatatur. Et dum de nobilitate carnis, de parentum numeroſa multitudine, de magnitudine terrenæ poteſtatis vltra quam decet, ſe extollunt: in mutuis cædibus prorumpunt, innumerabiles ex vtraque parte gladio pereunt, truncationes manuum ac pedum fiunt, regiones illis ſubiectæ, rapinis & incendiis ſolotenus deuaſtantur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCVIII, Otto rex ægritudine pulſatur, & menſis Ianuarij die tertio diem clauſit extremum, & apud ſanctum Dionyſium cum debito honore ſepulturæ mandatur. Principes in vnum congregati, pari conſilio & voluntate Carolum ſuper ſe conſtituunt.

Eodem anno Zundibolch Reginarium ducem ſibi fidiſſimum & vnicum conſiliarium, neſcio cuius inſtinctu, à ſe repulit, & honoribus, hæreditatib. quas in ſuo regno habebat, interdictis, eum extra regnum infra XIV dies ſecedere iuſſit. Ille adiuncto ſibi Odocro comite & quibuſdam aliis cum mulieribus, paruulis, & omni ſupellectile in quendam tutiſſimum locum qui Durfos dicitur, intrauit, ibiq; ſe communiuit. Quod cum rex cognouiſſet, coadunato exercitu, caſtrum expugnare conatus eſt, ſed minime prævaluit propter paludes & multiplices refuſiones, quas in prædicto loco Moſa fluuius facit. Rege ab obſidione recedente, præfati comites Carolum adeunt, & eum cum

exercitu

exercitu in regnum introducunt. Zundibolch, quanuis ſero intelligens ſe circumuentum, cum paucis fuga dilabitur. Carolus recto itinere Aquas venit, deinde Neumagum pertexit. Interea Zundibolch ad Franconem epiſcopum venit & omnibus ſuis ſecum adſumptis Moſam tranſiit, & ad Forichmagas venit, vbi omnes proceres regni qui in illis partibus erant, ad eum confluxerunt. Et ex deſperatis itaque rebus vires ſe recepiſſe congaudens, reſumpta fiducia, contra æmulum ad pugnam proficiſcitur. Carolus Neumago reuerſus Prumiam venit, & inde aduerſus Zundibolch copias transfert: ſed appropinquantib. ex vtraque parte exercitibus, nequaquam pugna committitur, ſed intercurrentibus legatis pax firmatur, ſacramenta iurantur. Carolus tranſuadata Moſa, in ſuum regnum regreditur.

Dum hæc in Francia geruntur, inter Ludouicum & Berengarium in Italia plurimæ congreſſiones fiunt: multa certaminum diſcrimina viciſſim ſibi ſuccedunt. Nouiſſime Ludouicus Berengarium fugat, Romam ingreditur, vbi à ſummo pōtifice coronatus, imperator appellatur.

Per id tempus Eberhardus dux filius Meginardi à Waltgario Friſone filio Gerolphi, cum venatum pergeret, dolo trucidatur. Ducatus quem tenuerat, Meginardo fratri ab imperatore committitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCIX, Zundibolch colloquium habuit cum optimatibus Arnolphi & Caroli & ſuis apud ſanctum Goarem: ex regno Arnolphi interfuerunt Hatto archiepiſcopus, Cunradus & Gebelhardus comites: ex parte Caroli Haſchiricus epiſcopus & Odacar comes. Quid vero in eodem conuentu ſeorſum ſine præſentia regis pertractatum ſit, poſtea euentus rei luce clarius manifeſtauit.

Eodem anno Richarius abbas monaſterij Prumienſis conſtituitur. Qualiter autem erga me actum ſit, idcirco hoc in loco notare diſtuli, ne forte iniuriis prouocatus vltra quam Chriſtiana patientia permittit, perſecutionis meę cauſas exaggeraſſe viderer, & ne prolixę rationis oratio, quæ multiplex atq; perplexa eſt, faſtidium inferret audientibus. Res enim geſtas (vt ſupra promiſimus) notare ſtuduimus, non rerum geſtarum cauſas certis rationum indiciis enodare. Et qui in aliorum actionibus breuitati ſtudemus, in noſtris verboſitatis vitium cauere debemus. Zundibolch denuo cum exercitu ad Durfos venit, multitudinem totis viribus expugnare molitur. Sed cum minime conatus eius proficeret: epiſcopos iubet, vt Reginariū & Odacrum & ſocios eorum anathematizarent. Sed cum illi anathematis ſententiam proferre recuſarēt, minis, exprobrationibus & contumeliis vtitur, & ſic ſoluta obſidione vnuſquiſq; ad propria rediit.

Eatempeſtate Odilbaldus ſanctus vir, Traiectenſis eccleſiæ præſul, rebus humanis ſublatus ad cœleſte regnum trāſiuit, in cuius loco ſubrogatus eſt Ratboldus venerabilis antiſtes. Circa confinia memorati anni Arnolphus imperator migrauit à ſeculo III calēdas Decemb. ſepultusq; eſt honorifice in Odingis, vbi & pater eius tumulat⁹ iacet.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCC, proceres & optimates, qui ſub ſeditione Arnolphi fuerant, ad Forachem in vnum cōgregati, LVDOVICVM filium præfati principis, quem ex legitimo matrimonio ſuſceperat, regem ſuper ſe creāt, & coronatum regiisq; ornamentis indutum, in faſtigio regni ſublimant. Dum hæc in Germania aguntur, inter Zuendipoldū & priores regni inexpiabilis oritur diſſenſio, propter aſſiduas deprædationes & rapinas quæ in regno fiebant, & quia cum mulieribus & ignobilioribus regni negotia diſponens, honeſtiores & nobiliores quoſq; deiiciebat, & honoribus & dignitatibus expoliabat. Pro huiuſcemodi itaq; cauſa, omnibus odioſus efficitur. Certatim igitur ad Ludouicum tranſeunt, eumq; in regnum introducunt, & in Theodonis villa manibus datis eius dominationi ſe ſubiiciunt. Ludouico trans Rhenum eunte, Zuendipol coadunatis *quaſq; potuit ciuitates regni circuit, incendiis ac rapinis cuncta deuaſtat, arbitratus, defectores qui propter eius inſolentiā & immanem malitiā ab eo defecerant, immaniora & peiora faciēs, ad ſe reuocare poſſe. Ludouicus in regnum rurſus accerſitur, & à comitibus Stephano, Gerhardo, & Matfrido, circa Moſam idem Zuēdipol in prælio interficitur idibus Auguſti. Eodem anno Gerhardus comes Odam vxorem eiuſdem Zuendipoldi regis ſibi in matrimonium copulat.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCI, gens Hungarorum Langobardorū fines ingreſſa, cædibus, incendiis ac rapinis crudeliter cuncta deuaſtat. cuius violentiæ ac

beluinō furori, cum terræ incolæ in vnum agmen conglobati reſiſtere conarentur, innumerabilis multitudo ictib. ſagittarum periit, quam plurimi epiſcopi & comites trucidantur. Ludmardus epiſcopus Vercellenſis eccleſiæ, Caroli quondam imperatoris familiariſſimus & conſiliarius à ſecreto, aſſumptis ſecum opibus atque incomparabilibus theſauris, quibus vltra, quam æſtimari poteſt, abundabat, cum effugere eorum cruentam ferocitatem omnibus votis elaboraret, ſuper eos inſcius incidit, ac mox interficitur; opes quæ ſecum ferebantur, diripiuntur.

Eodem anno Stephanus comes, frater Walonis, cum in ſeceſſu reſidens nocturnis horis aluum purgaret, à quodam per feneſtram cubiculi ſagittæ toxicatæ ictu grauiter vulneratur: ex quo vulnere eadem nocte extinguitur.

Anno Dominicę incarnat. ▪ccccii, Adalbertus cum fratribus Adalhardo & Heinrico, collecta valida manu, aduerſus Eberhardum & Gebelhardū & Rudolphum fratres (de quibus paulo ſuperius mentionem fecimus) ex caſtro quod Babenbergk dicitur, proſiliens ad pugnam proceſſit. cuius impetum viriliter excipientes, ferro aciem irrumpunt, obuios quoſq; terræ proſternunt, nec ante deſiſtunt, quam aduerſariorum agmen fugam inire compellant. in quo certamine Heinricus interfectus, & Adalhardus captus, & poſtmodum iuſſu Gebelhardi decollatus eſt. Eberhardus etiam multis vulneribus confoſſus in prælio cecidit, vbi finito conflictu, inter cadauera occiſorum à ſuis inuentus domum reportatur, & paucis interpoſitis diebus & ipſe moritur.

Anno Dominicæ incarnationis ▪dcccciii, Adalbertus Rudolphum epiſcopum de Wirtzburgenſi eccleſia fugat, res & poſſeſſiones præfatæ eccleſiæ crudeliſſime depopulatur, filios etiam Eberhardi ſimul cum matre à propriis hæreditatibus & honoribus regio munere conceſſis, exire compellens, vltra Spectheshart ſecedere cogit.

Circa hæc tempora Folco Remorum archiepiſcopus à quodam Winimaro ſatellite Balduini comitis interfectus eſt. Cauſa autem huius interfectionis hęc fuiſſe memoratur. Prædictus Balduinus Atrabatis caſtrum, videlicet abbatiam ſancti Vedaſti, nullo ſibi concedente inuaſerat, quam Carolus rex ei auferens, Folconi epiſcopo eandem in beneficium largitus eſt. Quod Balduinus ægre ferens, miſit ad iam dictum epiſcopum Winimarum, obſecrans, ne honores quos hactenus tenuerat atque poſſederat, ipſe cupiditate ductus ſibi vſurparet: inſuper etiam ingentia dona pollicitus eſt, ſi eius ope & interuentu præfatam poſſeſſionem obtinere poſſet. Sed cum epiſcopus minime aſſenſum præberet, & neſcio quid durius & amarius, quam oportebat, reſponderet: ille, diabolo inſtigante, furore nimio ſuccenſus ab eo diuertit, & quandam ſyluam cum ſociis ingreſſus, cum idem Folco à Compendio palatio à rege reuerteretur, ſuper eum irruit, & eum abſque mora trucidauit. In Remorum cathedra Henricus ſublimatus eſt, qui eundem Winimarum cum multis aliis epiſcopis excommunicauit, & pro tam inaudito ſcelere perpetuo anathemate condemnauit.

Anno Dominicæ incarnationis ▪dcccciv, Ludouicus filius Boſonis (quem ſupra meminimus imperatoris nomen eſſe ſortitum) Berengarium de Italia expulit, atque omne illud regnum ſuæ ditioni ſubegit. Cernens autem nullum eſſe aut poſſe nocere, vltra quam oportebat, de ſecuritate præſumens, ea quæ pacis & quietis ſunt, cœpit cogitare. Abſoluto itaque exercitu, cum perpaucis Veronam ingreſſus eſt, adhortante Adelhardo præfatæ vrbis epiſcopo. Ciues autem hoc Berengario ſumma cum feſtinatione notum fecerunt, qui eo tempore in Baioaria exulabat. Ille nil moratus, contractis vndique copiis, Veronam peruenit, atque improuidum virum dolo cepit, & captum luminibus priuauit: ſiquidem ciues, qui partibus eius fauebant, portas ciuitatis ei aperientes, eum nocturno tempore intra muros receperunt, & ſic inſperato & abſq; præmeditatione Ludouicus non ſolum regno, ſed etiam oculis priuatus eſt. Tandem itaq; Berengarius regnum Italiæ multis cædibus cruentatum, infauſtis infortunatisq; præliis diu quæſitum, cum huiuſcemodi triumpho obtinuit. Eodem anno in menſe Maio Cometæ ſtella apparuit, & in menſe Auguſto hæc mutatio regni facta eſt.

Anno Dominicæ incarnationis ▪dcccccv, Cunradus comes filium ſuum Cunradum miſit cum armatorum non modica manu, vt irruerent ſuper Gerahrdum & fratrem eius Matfridum, eo quod honores ſuos & Gebelhardi fratris eius, videlicet poſſeſſionem ſancti Maximini & ſanctæ Mariæ ad Horrea violenter inuaſiſſent: quibus

exerci-

exercitus ex regno Lotharij ſociatus eſt. Peruenerunt autem vſque in pagum Bleſiacum, rapinis & incendiis hæreditatem & poſſeſſionem ſupra dictorum fratrum ac ſatellitum eorum depopulantes. Porro Gerhardus & Matfridus à caſtro in quo ſe munierant, legationem mittentes, pacem petierunt: qua conceſſa, datis ex vtraque parte ſacramentis, vſque in octaua Paſchæ exercitus ad propria diſceſſit.

Dum hæc in regno Lotharij aguntur, Cunradus ſenior in Heſſia, in loco qui dicitur Frideſlar, cum multa turba peditum & equitum reſidebat, crebras incurſiones Adelberti ſuſpectas habens; frater vero eius Gerhardus in Wederauia, cum omnibus quos ſibi adſociare poterat, eiuſdem Adelberti præſtolabatur repentinam irruptionem; nec eos fefellit per omnia rerum euentus: ſiquidem Adelbertus vires aduerſariorum extenuatas eſſe ſentiens, eo quod in tribus partibus eſſent diuiſi, opportunum & diu exoptatum tempus aduenisſe gaudens, congregatis ſociis mox arma corripit, & primo quidem ſimulat ſe contra Gerhardum copias transferre velle, vt & illum bello perterreret, & fratrem ſecuriorem redderet, deinde quanta potuit celeritate aciem aduerſus Cunradum dirigit. Quod cum Cunradus ſero cognouiſſet diuiſis ſociis in tribus turmis ei ineunctanter occurrit, & commiſſa pugna duæ turmæ, vna peditum, & altera Saxonum, ſtatim terga vertũt. Quos cum Cunradus clamore ingenti fruſtra hortaretur, vt nullatenus hoſtibus cederent, ſed pro coniugum ac liberorum ſalute & defenſione patriæ totis viribus decertarent: ipſe cum tertia turma, animatis ſociis, ſuper aduerſarios irruit, ſed mox in ipſo primo impetu multis vulneribus confoſſus, extinctus eſt. Adelbertus victoria potitus cum ſociis fugientes inſecutus eſt, & innumeram multitudinem maxime peditum gladio proſtrauit. Tribus itaque continuis diebus totam illam regionem perluſtrans, cædibus ac rapinis cuncta demolitus eſt. His patratis ſociis, ſpoliis ac ingenti præda ad Babenberch caſtrum reuerſus eſt. Peracta eſt autem hæc cædes III calendas Martij. Venientes filij cum matre, leuauerunt corpus Cunradi, & ſepelierunt in caſtro quod Wileneburch vocatur.

Eodem anno circa Iulium menſem, Ludouicus rex conuentum generalem celebrauit apud Triburias villa regia, vbi adeſſe mandauit ſæpe dictum Adalbertum, vt in præſentia optimatum regni pro ſe rationem redderet, & pacis conditionem quam hactenus exoſam habuerat, tandem aliquando depoſita crudelitatis tyrannide, ſuſciperet, & rapinis, cædibus, & incendiis ſaltem vel ſero quieſceret. Sed his ſalutaribus monitis nequaquam aſſenſum præbuit. Cernens itaque rex obduratum eius animum, & in cœpta rebellionis malitia obſtinatum, collecto vndiq; exercitu, eum in caſtro quod Tetraſſa dicitur, obſidione cinxit. Interea Egino, qui eius indiuiduus comes in omni prauitate extiterat, ab eius ſocietate defecit, & cum omnib. ſuis ad regis caſtra tranſiit. Protracta igitur paulo prolixius obſidione, fractus animo Adalbertus ad callida argumenta conuertitur, & omni ingenio excogitare cœpit, qua arte obſidio ſolueretur, vt, exercitu ad propria remeante, optata libertate, potius ipſe cum ſibi fauentibus dolos quos in pectore voluebat, longe lateq; effundere poſſet. Portis itaque apertis, à munitione exiens cum perpaucis, vltro ſe regi obtulit, ſupplex veniam de cõmiſſis expoſcit, emendationem promittit. Sed cum fraus quæ ſtruebatur, ſuis prodentibus fuiſſet detecta, cuſtodiæ mancipatur, & in præſentia totius exercitus manibus vinctis adductus, omnibus adiudicantibus, capitalem ſententiam ſuſcepit quinto idus Septembris. Facultates & poſſeſſiones eius in fiſcum redactæ ſunt, & dona regis inter nobiliores quoſque diſtributa. Compoſitis ita in orientali Francia rebus, rex Mediomatricum venit, ibique in publico conuentu Gerhardum atque Matfridum proſcriptione damnauit. Inde regreſſus Strasburgenſem vrbem adiit, epiſcopum ac plebem inter ſe diſſidentem ad concordiam reuocauit, & ſic Rheno tranſmiſſo recto itinere in Alemaniam perrexit. Per id tempus Baltrannus Strasburgenſis eccleſiæ & Luidhelmus Tullienſis eccleſię pręſules migrauerunt à ſeculo, quibus ſucceſſerunt in pontificali cathedra Otbertus in Strasburgenſi ciuitate, & Drugo in Tullenſi.

Hucuſque Regino. Hæc vero quæ ſequuntur, addita fortaſſe ſunt ab alio quopiam monacho.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCVII, Bauari cum Hungaris congreſſi, multa cæde proſtrati ſunt, in qua congreſſione Luitbaldus dux occiſus eſt, cui filius ſuus Arnolphus in ducatu ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCVIII, Hungari iterum terminos tranſgreſſi, Saxoniam & Thuringiam vaſtauerunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCIX, Hungari Alemaniam ingreſſi ſunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCX, Franci in confinio Bauariæ & Franciæ Hungaris congreſſi, miſerabiliter aut victi aut fugati ſunt. in quo prælio Gebelhardus comes interiit, relictis duobus filiis ſuis adhuc pueris, Vdone & Herimanno, qui poſtea clari & nobiles in Francia extiterunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXI, Ludouicus rex filius Arnolphi imperatoris obiit, cui CVNRADVS filius Cunradi ab Adalberto occiſi, regali iam ſtirpe deficiente, in regno ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXII, Hungari iterum, nullo reſiſtente, Franciam & Thuringiam vaſtauerunt. Hatto archiepiſcopus obiit, vir adeo ſtrenuus & prudens, cui Heringerus ſucceſſit. Otto dux Saxonum obiit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXIII, hyems magna nimis. Hungari partes Alemaniæ vaſtauerunt, & iuxta In fluuium à Bauaris & Alemannis occiſi ſunt. Eodem anno Euerhardus epiſcopus Spirenſis ab Erenhardo & Cunrado comitibus cæcatus eſt. Otbertus Strasburgenſis epiſcopus occiditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXIV, Salomon epiſcopus captus eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXV, Hungari totam Alemaniam igne & gladio vaſtauerunt, ſed Thuringiam & Saxoniam peruaſerunt, & vſq; ad Fuldam monaſterium peruenerunt DCCCCXVI.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXVII, Hungari per Alemaniam in Alſatiam, & vſque ad fines Lotharienſis regni peruenerunt. Freckanger & Berahtold decollantur. Arnolphus dux Bauarorum regi rebellat.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXVIII, Cunradus rex natiuitatem ſancti Ioannis in Heroluesfelt monaſterio celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXIX, Cunradus rex obiit, vir per omnia manſuetus, prudens, & diuinæ religionis amator. Qui cum obitus ſui diem imminere ſentiret, vocatis ad ſe fratribus & cognatis ſuis, maioribus ſcilicet Francorum, mortem ſibi imminere prædixit, & ne in eligendo poſt ſe regem diſſidium regni fieret, paterna eos voce præmonuit. Sed & Heinricum Saxonum ducem, filium Ottonis, virum ſtrenuum & induſtrium, præcipuumque pacis ſectatorem, vt eligerent iuſſit, aliumque ei ad hoc officium æque condignum inueniri non poſſe teſtificans, ſceptrum ei & coronam, cæteraque regiæ dignitatis ornamenta, pacto tuendi & conſeruandi regni, per eos tranſmiſit. Ipſe vero hac vita decedens, in Fulda monaſterio honorificata ſepultura tumulatus eſt. Multis tamen laboribus, ad paucos quos regnauit annos, eſt à Bauaris, Alemanis, & Saxonibus ſibi rebellantibus fugatus, quos ante obitum ſuum, Deo propitio, ſuperauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXX, HEINRICVS dux, conſenſu Francorum, Alemanorum, Bauarorum, Thuringorum & Saxonum, rex eligitur. qui initium ſui regni diſciplina ſeruandæ pacis inchoauit. Multi enim illis temporibus, etiam nobiles, latrociniis inſudabant.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXI, apud Franciam ſuperiorem graues & inteſtinæ diſcordiæ feruent inter Rudbertum inuaſorem regni & Carolum regem. Interim Heinricus rex ſtabiliendæ paci & reprimẽdæ Sclauorum fæuitiæ fortiter inſiſtit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXII, Sueſſionis inter Rudbertum & Carolum tanta pugna commiſſa eſt, vt pene ex vtraque parte victores eſſe viderentur. Carolus tamen ori ſacrilego Rudberti ita lanceam infixit, vt diffiſſa lingua ceruicis poſteriora penetraret.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXIII, pretioſiſſimus theſaurus ſanguinis domini venit in Augiam VI idus Nouembris. Haicho abbas Fuldẽſis obiit, cui Hilbertus ſucceſſit. Carolus Alſatiam & partes illas Franciæ iuxta Rhenum vſq; Moguntiam ſibi vſurpaturus, vſq; Patennichheym villam iuxta Wormatiã hoſtiliter peruenit. Vnde fidelibus regis Heinrichi Wormatię coadunatis, aliter quam decuerat regẽ, aufugit.

Eodem anno Heinricus rex, adiunctis ſibi Rutgero archiepiſcopo, Giſalberto duce, Meten-

Metensem vrbem obsedit,& Witgerum licet diu reluctantem sibi obedire coegit. Herimannus sanctissimus vir,Colonien sis episcopus obiit,cui Wigfridus successit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXIV, Hungari orientalem Franciam vastauerunt. Carolus & Heinricus reges apud Bonnam castellum conueniunt, & pacem inter se facientes, fœdus ineunt: & Carolus nunquam sibi amplius Lotharien se regnum vsurpaturum promittens,regreditur. Eodem anno ab Heriberto comprehensus,in custodiam mittitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXV, Heinrico rege coadunatum & constabilitum Lotharien se regnum ideo in sua potestate habente, Carolus rex in custodia qua tenebatur,obiit: qui fertur vir hebetis esse ingenij,& minus aptus vtilitatibus regni. Omnes etiam à filio eius deficientes, quippe qui tunc temporis, capto patre,in Hibernia exulauerat,quendam Rudolphum sibi regem eligunt. Eodem anno Witgerus episcopus obiit,cui Benno ex ordinariis Strasburgen sibus, in Alpibus quondam eremiticam vitam ducens,successor eligitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXVI, Hungari totam Franciam, Alsatiam, Galliam & Alemaniam, igne & gladio vastauerunt. Burchardus dux Alemaniæ in Italia occiditur. Herigerus Deo dignus præsul obiit, cui Hildebertus Fulden sis abbas successit, Herimanno ducatus Alemaniæ committitur, qui Widam Burchardi duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXVII, Benno qui Benedictus episcopus dicitur,à Meten sibus excæcatur,& synodo apud Duisburgen ses habita, omnes illius facti authores excommunicantur,& Adalbero nobilis pro eo episcopus instituitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXVIII, Heinricus rex Boemos hostiliter inuasit,& præstante Deo fortiter superauit. Ea tempestate Ottoni filio eiusdem regis natus est filius Willihelmus. Hyems magna nimis. Rutgerus Treuirorum archiepiscopus obiit,cui Rudbertus successit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXIX, Gisalbertus dux Gerburgam filiam Heinrici regis duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXX, Otto filius regis Heinrici Edgid filiam regis Anglorum duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXI, Heinricus rex regem Abotridorum & regem Danorum efficit Christianos. Eodem anno rex ab Eberhardo aliisque Franciæ comitibus seu episcopis in Franciam vocatus, singillatim ab vnoquoque eorum in domibus suis,vel ecclesiarum sedibus regem decentibus,est conuiuiis & muneribus honoratus DCCCCXXXII.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXIII, Hungari per orientales Francos & in Alemania multis ciuitatibus igne & gladio consumptis, iuxta Wormatiam Rheno transito,vsque ad mare Oceanum Galliam deuastantes, per Italiam redierunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXIV, Heinricus rex Hungaros multa cæde prostrauit, pluresque ex eis comprehendit. Eodem anno Sclauos qui Vncrani vocantur,hostiliter inuasit & vicit,sibique tributarios fecit. Ecclesia sancti Maximini turbine cecidit, sed clementia regis monachis reparata. Ogo ante præpositus, abbas eiusdem loci eligitur,& monachi non regulariter ibi viuentes expelluntur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXV, Heinricus rex paralysi percutitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXVI, synodus apud Erfurd in Thuringia celebratur à complurib. episcopis. Heinricus rex præcipuus pacis sectator, strenuusque paganorum insecutor, post plures fortiter & viriliter actas victorias, dilatatis vndique sui regni terminis, VI nonas Iulij diem clausit extremum, cui filius suus OTTO consensu primorum regni successor eligitur. Hildebertus archiepiscop' obiit, cui Fridericus successit: Vnni archiepiscopus,cui Adalgisus successit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXVII, monasterium sancti Galli & monasterium sancti Bonifacij igne comburuntur. Rudolphus rex Burgundiorum & Arnolphus dux Bauarorum obierunt. Graues & intestinæ discordiæ inter Heinricum fratrem regis & Eberhardum ducem Francorum nascuntur, ob exortas inter Wassallos eorum inimicitias.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXVIII, filij ducis Arnolphi, ambitione ducatus regi rebellarunt, quos ipse debellaturus in Bauariam ibat, sed non, vt voluit, eos pacificare valens, reuertitur. Interim frater regis Heinricus ab Eberhardo comprehenditur in castello Badalikki. quo tamen citius liberato, Eberhardus Hildinesheym in exilium destinatur. Iterumq; rex in Bauariã reuertens, omnes sibi subdidit, & Eberhardum Arnolphi filium plus aliis rebellem in exilium misit. Hungari iterum à Saxonibus multa cæde vastati.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXIX, Eberhardus ab exilio remittitur, totumq; regnum inimicis & rebellionibus confunditur. Eberhardus enim & Gisalbertus cum Heinrico fratre regis aduersus regem coniurant, sed quidam ecclesiastici viri nequam, & Deo odibiles, cum illis factione concordant, omniaq; passim pacis & concordiæ iura turbabãt. Tũc rege Lothario, vbi tũc rebellionis summa gerebatur, adeunte, Gisalbertus cum fratre regis transitum Rheni regi prohibere volens, nec valens, iuxta Biertanam sociis regis congreditur: Deoq; victoriam præstante, pluribus suorum occisis, aliisq; fugatis, ipse & frater regis fugæ subsidia petunt. Quos rex insequens vsq; ad Capri montem peruenit, castellumq; in eo situm firma vndique obsidione circumdedit. Interim Ludouicus rex Galliæ Romanæ, filius Caroli, consilio inimicorum regis sub obtentu requirendi Lotharienſis regni quod pater suus perdiderat, Alsatiam inuasit: vbi quæq; poterat plus hostiliter quam regaliter gessit. Quod rex Otto patienter nõ ferens, Capri montem obsidione absoluit, & Alsatiam petens Ludouicum regem expulit. Quo expulso Brisacum castellum munitissimum obsedit, vbi quam plura vtrinq; fortia & bellica gesta peracta sunt, quæ futura posterorum successio non ignorabit. Vnde Fridericus archiepiscopus Moguntinensis, & Rudhardus episcopus Strasburgensis, fixis in obsidione tentoriis, & relictis copiarum quas detulerãt sarcinis, nocte clam aufugerunt, & Metensem vrbem adeuntes, Gisalberto & Heinrico se occursuros, vt coniurauerant, sperauerunt. Sed longe aliter eis contigit, cum eos spes inanissima delusit. Nam Gisalbertus & Eberhardus iuxta Andernacũ castellum cum suis Rhenum transituri, ab Vdone & Chunrado comitibus, cæterisq; regi fidelibus, ne transeant, bellica congressione citoq; mortis compendio præuenti. Nam Eberhardus occiditur, & Gisalbertus in Rheno submersus necatur, plurimiq; ex illorum sociis occisi, reliqui vero sunt fugati, aut capti. Quo audito, Brisacenses castellani regię dominationi subduntur, & castellum obsidione absoluitur. Tunc iterum Lotharienses adiens, omnes suo subiugauit imperio. Sed & fratrem suum proiectis armis ad se venientem, solita sibi suscepit misericordia. Nam omnia quæ in eum deliquit, indulsit, & fraterno secum amore detinuit: omnibus tamen Lotharienſibus subactis, aliquãdiu resistere conatus est episcopus Mettensis. Vnde Theodonis villa capellam domini Ludouici Pij imperatoris, instar Aquẽsis inceptam, ne perficeretur, aut pro munimine haberetur, destruxit. Nec tamen diutius in huiuscemodi rebellione permansit: statim siquidem totum regnum velut ex ipsis fidei visceribus, Deo propitio, ad regem cõuertitur, & extinctis hostibus, pax & concordia renouatur. Fridericus archiepiscopus ad Fuldam monasterium mittitur, & Rudhardus Strasburgensis Corbeiæ monasterio destinatur. Interim dum hæc quæ prædiximus, aguntur; domina Egid regina Lauresheym monasterio commoratur. In hac eadem tempestate Danemar frater regis ex concubina, rebellans Meresburgo castello occiditur, alijque sequaces eius truncantur, aut suspenduntur.

Hac tempestate non in vno solum, sed in omnibus Saxoniæ & Franciæ prouinciis, huc & illuc versabatur Wigman Saxo rebellans, sed reconciliatur. Ludouicus rex Gerbirgam viduam Gisalberti duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXL, Heinrico fratri regis Lotharienſis ducatus committitur, qui mox eodem anno à Lotharienſibus expellitur: cui Otto comes in eodem ducatu successit. Fridericus Episcopus à Fulda remittitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLI, Heinricus frater cum quibusdam Saxonibus contra regem conspirat, quorum qui maiores videbantur, rex decollari iubebat. Fratrem vero suum Ingelnheym custodiæ mancipabat. Fridericus archiepiscopus, quia conspirationis huius particeps videbatur, publica se examinatione, perceptione corporis & sanguinis domini, coram populo in ecclesia purgauit.

Anno

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLII, rex natalem Domini Franckfurdiæ celebrauit: vbi frater eius per Rudbertum Maguntinenſis eccleſiæ diaconum, cuſtodiam noctu clàm aufugiens, antelucano tempore regis eccleſiam adeuntis pedibus accubuit, & conceſſa venia miſericordiam quam precatur, obtinuit. Bonna caſtello præclara ſynodus à viginti duobus epiſcopis habetur. Treueris baſilica ſancti Maximini dedicatur. Sydus ſimile Cometæ per XIIII noctes viſum, & immẽſa mortalitas boum ſecuta eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLIII, Otto dux obiit, cui Cunradi filius Werinheri in ducatu ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLIIII, rex apud Duisburgam in rogationibus placitum cum primoribus Lotharienſium & Francorum habuit. vbi factione Conradi ducis Rutbertus archiepiſcopus Treuirenſis, & Richarius Tungrenſis epiſcopus infidelitatis apud regem arguuntur: ſed in breui ab obiecto ſibi crimine liberantur. Illuc etiam à Traiectenſibus clericis corpus ſancti Seruatij aſportatum eſt, ob multimodas ſibi ab Immone comite illatas iniurias. Hungari à Carantanis tanta cæde mactantur, vt nunquam à noſtratibus antea taliter infirmarentur. Adalbertus comes filius Matfridi ab Idone occiditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLV, Richarius epiſcopus obiit, cui Ogo Treuerẽſis abbas in epiſcopatum ſucceſſit. Herimannus & Cunradus duces, quaſdam inter ſe inimicitias habentes, in præſentia piiſſimi regis in Caſſella ſunt replicati. Bertaldus dux Bauarienſis obiit, cui Heinrichus frater regis in ducatu ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLVI, Ludouicꝰ rex à ſuis regno expulſus, auxilium petens regem Ottonem̃ adiit, & vt deſiderauerat obtinuit. Nam valida manu rex Galliam intrauit, & Remenſem vrbem, & Laudunum, aliaq; caſtella complurima, firma & munita Ludouico reddi fecit, ipſeque hoſtiliter vſque Rothomagum peruenit. Inde omnibus penè, excepto Hugone Ruodberti filio, regni maioribus regi ſuo ſubactis, in patriam regreditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLVII, domina Edgid regina obiit, quæ maximo regis omniumque ſuorum planctu Madeburgi ſepelitur. Cunradus dux, regi tunc temporis penè præ omnibus charus, Luidgardam filiam regis in matrimonium ſumpſit. Ludolfus filius regis tali, vt decuerat, apparatu tertiam filiam Hermanni ducis ſibi coniugio copulauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLVIII, ſynodus in Ingelheym à XXXIIII epiſcopis habetur. Cui, præſidente Martino epiſcopo Romanæ eccleſiæ legato, inclyti reges Otto & Ludouicus affuerunt: in qua multis eccleſiaſticæ vtilitati rebuſq; promulgatis, cauſa quoque Hugonis filij Heriberti, qui Artaldum archiepiſcopum expellens ſedes eccleſię Remenſis inuaſerat, ventilatur, & omnium qui affuerant iudicio epiſcoporum damnatur. Cunradus comes qui Curcipoldus dicebatur, filius Eberhardi, vir ſapiens & prudens obiit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLIX, Waldo Curienſis epiſcopus obiit, cui Hardbertus ſucceſſit. Vto comes obiit, qui permiſſu regis quicquid beneficij aut præfecturarum habuit, quaſi hæreditatem inter filios diuiſit. Herimannus dux inter ſuos ſapientiſſimus & prudentiſſimus, obiit IIII idus Decembris. Eodem anno Luidolfo filio regis Mathildis filia naſcitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCL, rex Purificationẽ ſanctæ Mariæ Franckfurt celebrauit, indeq; Wormatiam adiit, vbi viduam Herimanni ducis ad ſe venientem benignè ſuſcepit, ſed & filio Luidolpho ducatum Alemaniæ commiſit. Ibi Cunradus filius Eberhardi comitis, qui cum quadam nepte regis ſe concubuiſſe ſibi impoſuit, à quodam Burchardo Saxone monomachia victus, fefelliſſe ſe patefecit. Eodem anno Bohemorum princeps Bolizlaus regi rebellat, quem rex validiſſima manu adibat, ſuaque per omnia ditioni ſubdebat. Rothardus Strasburgenſis epiſcopus obiit, cui Vdo filius Vdonis comitis, in epiſcopatu ſucceſſit. Rihgonno Wormatienſis epiſcopus obiit, cui Anno ſucceſſit. Ruodbertus archiepiſcopus pro acquirenda abbatia ſancti Maximini multum laborauit, ſed (Deo propitio) non prævaluit.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCLI, rex Otto in Italiam ire volens, multo ſe

ad hoc iter apparatu præſtruxit, quomodo Adalhaidam viduam Lotharij regis Italici, filiam Rudolphi regis, à vinculis & cuſtodia qua à Berẽgario tenebatur, liberare, ſibiq; eam in matrimonium aſſumere, regnumq; cum ea ſimul Italicum adquirere poſſet, deliberauit. Quod inter filios eius Luidolphus cum Alemannis anticipans, patriq; ſi quid ibi ad ingreſſum ſuum fortiter ageretur, placere deſiderans, nihil tale quod ſperauerat, peregit, ſed potiùs inconſultum patrem offendens, totius inde rebellionis & diſcordiæ ſeminarium ſumpſit. Patruus enim eius Heinricus dux, omniũ eius honorum & proſperitatum inuidus, de Bauaria per triennium legatos ſuos præmiſit in Italiam, omniumque quorum potuit mentes Italicorum ab eo auertit, in tantum vt nec ciuitas nec caſtellum, quæ ſubſequenter regis piſtoribus cocisq; patuerant, filio regis aperiretur, omniaque ibi incommoda & plena moleſtiæ pateretur. Mox ſubſequenter rex regnum Italicum ingreditur, Deoque ſibi aſſiſtente totius Italiæ poſſeſſor efficitur. Sed & domina Adelheid, Deo amabilis regina, ſua ipſius prudentia à cuſtodia eſt (Deo propitio) liberata, & Ottoni regi felici, Deo auſpicante, copula coniuncta. Tunc Ruidolphus dux hæc quæ præſcripſimus, ægrè ferens, inconſulto patre, archiepiſcopo Friderico comite, in patriam reuertitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLII, rex expulſo Berengario cum ſuis fidelibus hyemans in Italia, Papiæ Natalem Domini celebrauit. Sicque diſpoſitis regni negotiis, verno tempore in patriam rediit, ducem autem Chunradum ad perſequẽdum Berengarium in Italia reliquit. Luidolphus dux de Italia reuertens, regio ambitu Natalem Domini in Salefelt celebrauit, vbi Fridericum archiepiſcopum, omneſque qui in promptu erant regni maiores, ſecum detinuit. Quod conuiuium iam multis ſuſpicioſum cœpit haberi, & plus ibi deſtructionis quàm vtilitatis ferebatur tractari. Chunrado duce ad perſequendũ Berengarium relicto, Berengarius eiuſdem ducis conſilio ſponte ſua in Saxoniam ad regem venit, nihil tamen de his quæ voluit, obtinuit: ſed machinatione Heinrici ducis fratris, vix vita & patria indulta, in Italiam rediit: vnde etiam Chunradus dux multùm offenſus à debita regis fidelitate defecit. Tunc Fridericus archiepiſcopus & Cuhnradus dux amici facti ſunt: nam antea inimici erãt ad inuicem. Eodem anno, mediante Auguſto menſe, conuentus Francorum, Saxonum, Bauarorum, Alemannorum & Langobardorum publicus, apud Auguſtanam vrbem Rhetiæ prouinciæ agitur: vbi præſcriptus Berengarius cum filio ſuo Adalberto regiæ ſe per omnia in vaſallitium dedit dominationi, & Italiam iterum cum gratia & dono regis accepit regendam. Marca tantùm Veronenſis & Aquileienſis excipitur, quæ Henricho fratri regis committitur. Berengarius tamen in Italiam reuertens, omnia hęc in epiſcopos & comites cæteroſque Italiæ principes retorſit: omnes eos odiis & inimicitiis inſequens, inimiciſſimos ſibi fecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLIII, rex Natalem Domini Franconofurdiæ celebrauit. Indeque Alſatiam progrediens, ſocrui ſuę Bertæ, matri ſcilicet dominæ Adelheid reginæ, abbatiam Merenſtein dedit. Tunc iam animoſitates & conſilia occultè contra eum facta palàm cœperant apparere, & vnuſquiſque eorum quę in corde contexerant aperire. Redeunte enim illo de Alſatia, & Ingelheym Paſcha celebraturo, Luidolphus filius eius & Chunradus dux, nequam fautoribus & maximè iuuenibus, & de Francia & de Saxonia & de Bauaria ſibi coadunatis, conſpiraverant, & quaſcunque poterant munitiones ſeu caſtella futuræ ſeditioni muniebant. Nec enim iam clàm agebatur quò tendebant, ſed aperta rebellionis ſigna monſtrabant. Rex igitur Ingelheym perueniens, paucis ſuorum fidelium ſecum habitis, non tutè inter medios hoſtes Paſcha celebrandum ratus, Moguntiam inde ſeceſſit: vbi aliter quàm regem decebat, diutius ante portas expectans, Friderico archiepiſcopo iam cum illis conſpirante, vix vrbis ingreſſum obtinuit.

Tũc Luidolphus & Chunradus ibi, facta ad eum humilitate (vt pòſt claruit) venientes, nihil talium ſe in eius contrarietate egiſſe dicebãt, ſed ſi Henrichus frater eius in Paſcha Ingelheym veniret, illum ſe comprehenſuros non negabant: quod rex tranquillè ac modeſtè ſuſcipiens, nauigio Coloniam attigit, indeq; progrediens Droomanni vico Paſcha celebrauit. Poſt Paſcha coadunata fidelium ſuorũ multitudine, Coloniam iterũ rediit, ibiq; Metenſem epiſcopũ, in quo maxima ſpes & fiducia Luidolpho & Chunrado

rado eſſe videbatur, omneſque Lotharienſes,exceptis paucis quibus prædæ & rapinæ cordi erant, obuios habuit,& ab amicis ſuis deficientes,benigna ad ſe venientes ſuſcepit charitate,& in ſua fidelitate firmos & ſtabiles coadunauit. Quib' diſpoſitis in Saxoniam reuertitur,vbi firmatis nihilominus & ſtabilitis ſuis rebus, iterum in Franciam hoſtili manu reuertitur. Quo audito Fridericus archiepiſcopus Maguntia ſeceſſit,& ciuitatem Briſacum (caſtellum latibulum ſemper Deo regiq; rebellantium)intrauit,totamq; ibi penè æſtatem,rei euentum expectaturus permanſit. Tunc rex audiens Moguntiam metropolim Franciæ regiamq; ciuitatem inimicis ſuis deditam, qua potuit velocitate eam adiit, collectaq; ſuorum fidelium multitudine tam Francorum quàm Saxonũ,& Lotharienſium firma eam obſidione circumdedit. Sed & frater eius Henrichus de Bauaria regi auxilium collaturus aduenit,licet ſibi plus incommodi,quàm vtilitatis conquiſierit. Nam interim Luidolfus Bauaros machinatione Arnoldi fratris Iudithæ vxoris eius ab eo auertit,& Ratisbonam intromiſſus omnes eius ibi theſauros diripuit,ſuisq; rapiendos diſtribuit. Quæ eius incommoda rex ſuis præponẽs, Moguntiam obſidione abſoluit,& in Bauariam iter dirigens Ratisbonam obſedit,in qua obſidione penè vſque Natalem Domini permanſit. Eodem anno Wigfridus Colonienſis eccleſiæ archiepiſcopus obiit:cui Bruno frater regis ſuccedens, totius Lotharienſis regni ducatum & regnum cum epiſcopatu ſuſcepit. Luidgarda filia regis obiit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLIIII, rex omiſſa obſidione in Saxonia Natalem Domini celebrauit, iterumq; appropinquante Quadrageſima in Bauariam remeauit. Ibi Heroldus archiepiſcopus à fratre regis cęcatus, Deo propitio, viribus imminutis inimicorum, in breui tota Bauarię virtus ad eum & Alemaniæ in tantum conuertitur, vt & Ratisbona ciuitas regi redderetur, ipſiq; rebellatores nihil ſe contra eum velle vel poſſe profiterentur. Fridericus etiam ſacramento ſe expurgaturus, nihil contra regiam ſe fidelitatem egiſſe, acceſſit: ſed rex omni pietate plenus, eum ſacramento abſoluit. In eodem anno Chunradus dux cum Lothariẽſibus, duce Brunone archiepiſcopo, in Belenſi pago apud villam Rimilinga congreſſurus erat. Sed in vltimo, quia contra regem erat, Deo volente ne fieret, remanebat. Hungari, ducẽtibus inimicis regis in Quadrageſima, Rheno tranſito, peruadentes Galliam, inaudita mala in eccleſia Dei fecerunt,& per Italiam redierunt. Fridericus archiepiſcopus obiit, vir in ſancta religione ſtrenuus & valde laudabilis, niſi in hoc tantùm videbatur reprehenſibilis, quòd ſicubi vel vnus regis inimicus emerſit, ipſe ſe ſtatim ſecundum appoſuit: cui ſucceſſit regis filius Wilhelmus, à populo & clero in Arneſtat concorditer electus. Ea tempeſtate Luidolphus in gratiam regis reuocatus, vaſallos quos habuit,& ducatum patri reddidit, cui Burchardus in ducatu ſucceſſit. Chunradus etiam omnium quas habuit diuitiarum nudus, omiſſo ducatu, in gratiam regis intromittitur, vita, patria & prædio contentus. Luidolpho filius Otto naſcitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLV, Hungari cum tam ingenti multitudine exeuntes, vt non, niſi terra eos dehiſceret, vel cœlum eos obrueret, ab aliquo ſe vinci poſſe dicerent. Chunradus quondam dux ibi occiditur,& ab exercitu regis apud Lichum fluuium tanta cæde (Deo præſtante) proſtrati ſunt, vt nunquam antè apud noſtrates victoria talis audiretur aut fieret. Rex inde reuertens, in Sclauos hoſtes dirigit, vbi ſimili potitus victoria, vaſta illos cæde proſternit. Wigmannus expellitur. Henrichus frater regis, deſperatis rebus recuperatis, recepto Bauariæ ducatu obiit: cuius filio Henrico Pius rex ducatum & Marcam dedit. Otto filius regi naſcitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLVI, rex in pace & otio degens, maximo ſuorum fidelium conuentu, Colonię placitum regale habuit. Ea tempeſtate, grauis per omnes regni partes peſtilentia graſſabatur, quę innumeram populi multitudinem paſſim extinxit: ex qua Rotbertus archiepiſcopus Treuerenſis,& Hadamarus abbas Fuldenſis obierunt: quibus Heinricus in epiſcoparu,& Hatto in abbatia ſucceſſerunt. Eodem anno Luidolphus in Italiam ad deprimendam Berengarij tyrannidem dirigitur, & in breui expulſo Berengario, totius penè Italiæ poſſeſſor efficitur. Abbatia ſancti Nazarij in Laureſheim electione reſtituitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLVII, rex iterum Sclauos inuaſit. Luidolphus in Italia obiit, cuius corpus inde trãſlatum, à venerabili archiepiſcopo Wilhelmo

fratre eius, Moguntię apud ſanctum Albanum honorificè ſepultum eſt. Willerus Treuerenſis abbas obiit, cui Wikerus ſucceſſit. Ea tempeſtate rex clementiſſimus abbatiam ſancti Petri in Wirtzburg, multis retro temporibus ſub anteceſſoribus ſuis electionis & priuilegij dono priuatam, ſtudio ſanctæ religionis dignitati priſtinæ reſtituit, & virum venerabilem Gelionem eidem cœnobio abbatem præfecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLVIII, rex Paſcha celebrauit Ingelheym, vnde nauigio Coloniam placitum ibi acturus venit. Eodem anno factione Brun archiepiſcopi Reginerus comes cõprehenditur, & in Sclauos exul mittitur. Fridericus conſenſu Heroldi Ingelheym in præſentia regis in octauis Paſchæ, habita ibi XVI epiſcoporum ſynodo, Viennenſis eccleſiæ archiepiſcopus ordinatur. Alenuicus Augienſis cœnobij abbas obiit, cui Ekkihardus ſucceſſit. Cralo abbas cœnobij ſancti Galli obiit, cui Burchardus ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLIX, rex iterum Sclauos inuaſit, vbi Thietmarus occiditur. Legati Helenæ reginæ Rugorũ, quæ ſub Romano imperatore Conſtantinopolitano Conſtantinopoli baptizata eſt, fictè (vt pòſt claruit) ad regem venientes, epiſcopum & presbyteros eidem genti perebant. Eodem anno Hagatio Heresfeldenſis abbas paralyſi percutitur.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCLX, rex Natalem Domini Franckonofurd celebrauit, vbi Libutius ex cœnobitis ſancti Albani à venerabili epiſcopo Adaldago genti Rugorum epiſcopus ordinatur. Guntherus rogatu Haganonis abbas conſtituitur. Eodem anno rex iterum pergit in Sclauos. Legati quoque ab apoſtolica ſede veniunt, Ioannes diaconus & Azo ſcriniarius, vocantes regem ad defendendum Italiam & Romanam rempublicam à tyrannide Berengarij. Waltbertus etiam archiepiſcopus Mediolanenſis, & Waldo Cumanus epiſcopus, & Opertus marchio Berengarium fugientes, in Saxonia regem adeunt. Sed & reliqui penè omnes Italiæ comites & epiſcopi literis eum aut legatis, vt ad ſe liberandos veniat, expoſcunt. Geilo Wirtzburgenſis abbas obiit, cui Gerrichus ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXI, rex Natalem Domini Ratisbonę celebrauit: vbi Poppo Wirtzburgenſis archiepiſcopus regi percharus, XIII calẽdas Martij diem clauſit extremum, cui proximus ſuus Poppo in epiſcopatu ſucceſſit. Libutius priori anno quibuſdam dilationibus ab itinere ſuſpenſus, XV calendas Martij anni præſentis obiit, cui Adalbertus ex cœnobitis ſancti Maximini machinatione & conſilio Wilhelmi archiepiſcopi, licet meliora in eum confiſus fuerit, & nihil vnquam in eum deliquerit, peregrè mittendus in ordinatione ſucceſſit. Quem piiſſimus rex ſolita ſibi miſericordia, omnibus quibus indigebat copiis inſtructum genti Rugorum honorificè deſtinauit. Rex in Italiam ire diſponens, maximam ſuorum fidelium multitudinem Wormatiæ coadunauit: vbi conſenſu & vnanimitate regni procerum totiusq; populi, filius eius Otto rex eligitur. Indeq; progrediens conuenientia quoque & electione omnium Lotharienſium Aquis rex ordinatur. Ordinato verò filio, pater in Saxoniam rediens, diſpoſitis regni negotiis, filium Wilhelmo archiepiſcopo tuẽdum & nutriendum commiſit, ſicq; per Bauariam & Terrentum in Italiam ſe admiſit: vbi omnes penè Italiæ comites & epiſcopos obuios habuit, & (vt decuit) ab eis honorificè ſuſceptus, poteſtatiuè & abſque vlla reſiſtentia Papiam intrauit, & palatium à Berengario deſtructum reædificare præcepit. Berengarius verò & Willa filiiq; eorum, quibus poterant munitionibus aut caſtellis includebantur, & nuſquam forinſecus contra regem quid audentes progrediebãtur. Eodem anno Gotefridus Spirenſis epiſcopus obiit, cui Otgerus ſucceſſit. Eclipſis Solis XVI calendas Iunij. Rex Hattonem Fuldenſem abbatem ad conſtruenda ſibi habitacula Romam præmiſit.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCLXII, rex Natalem Domini celebrauit, indeq; progrediens Romæ fauorabiliter ſuſceptus, acclamatione totius Romani populi & cleri, ab apoſtolico Ioanne filio Alberici Imperator & Auguſtus vocatur & ordinatur. Papa quoque multa illum ſecum charitate detinuit, & diebus vitæ ſuæ nunquam ſe ab eo defecturum promiſit: quæ tamen promiſſio longè diſſimilem, quàm prætendebatur, effectum obtinuit. Imperatore Auguſto ab vrbe redeunte, & Papiæ paſcha celebrante, Berengarius in quodam monte qui dicitur ad ſanctum Leonem, plurimis vndiq;

vndiq; secum copiis attractis se muniuit, & Willa in lacu maiori, in quadam insula quæ dicitur ad sanctum Iulium, se inclusit. Filij vero eius, Adalbertus & Guido, huc illucq; incerti vagabantur: quasdam tamen munitiones cum suis sequacibus adhuc possidebant, hoc est Grad castellum, & Traualium, & insulam in lacu Cumano. Tunc Willa in primis hostiliter aditur, & adempto omni de lacu exitu, cotidianis fundibulariorum & sagittariorum, aliorumq; belli instrumentorum impugnationibus fatigatur & non plenis duobus mensibus obsessa capitur, & ad vltimum clementia imperatoris dimissus, quo vellet, ire permittitur. Qui quanta potuit velocitate Berengarium adiit, & ne se Imperatori dederet, omnibus modis persuasit. Eodem anno Adalbertus Rugis ordinatus episcopus, nihil in his propter quæ missus fuerat, proficere valens, & inaniter se fatigatum vidés, reuertitur: & quibusdam ex suis in redeundo occisis, ipse cum magno labore vix euasit, & ad regem veniens, charitatiue suscipitur, & à Deo amabili Wilhelmo archiepiscopo, pro retributione tã incommode ab eo sibi machinatæ peregrinationis, bonis omnibus & commodis quasi frater amplectitur & sustentatur. Reginbertus Dei seruus obiit, missis etiam pro eo ad imperatorem literis, reditum ipsius in palatio operiri iubetur. Eodẽ anno Adalbero venerabilis vir Metensis episcopus obiit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXIII, rex iterum Papiæ Natalem Domini & Pascha celebrauit. Interim Adalbertus huc illucq; discurrens, quoscunque poterat sibi vndique attraxit, sed & Corsicam ibi se tueri nitens intrauit. Romanum etiam pontificem multipliciter in suum adiutorium sollicitauit. Dum hęc igitur aguntur, imperator à Papia mouens iter, Berengarium in monte sancti Leonis obsedit, totamque ibi æstatem sedens, sæpe montem vndique circumdedit, & ne aliquatenus pateret exitus vel introitus, prohibuit. Interim Ioannes papa, promissiones imperatori factas obliuioni tradens, ab eo deficit, & Berengarij seu Adalberti partibus fauens, Adalbertum Romã intromittit. Quas dolositatis eius fraudes imperator audiens, relicta circa mõtem obsidione Romam versus cum hoste pergit: cuius ipsi metuentes aduentum, plurimum thesaurum sancti Petri rapientes, fugæ subsidia petunt. Tunc Roma in plura diuisa, partim imperatori fauentes (multi enim à prædicto papa iniuriis se opprimi cõquerebantur) partim apostolico blandientes, licet diuersa sentirent, imperatorem tamen cum honore debito vrbem intromittunt, seq; per omnia, datis obsidibus, illius ditioni subiungunt. Imperator vero plurimorum episcoporum collecta multitudine synodum coadunauit, & consilio eorũ missa legatione, canonica authoritate, profugum apostolicum ad sedem pontificalem & apostolicam reuocauit. Illo tamen hoc omnibus modis renuente, plebs Romana Leonem protoscriniarium, virum strenuum & industrium, communi consensu in locum eius elegit & ordinauit: cui synodo interfuerunt omnes prope Romanæ & Italiæ episcopi: Angelfredus etiam Aquileiensis Patriarcha, qui tunc temporis etiam ibidem obiit. Sed & de nostratibus interfuerunt, Adaldagus & Heinrichus archiepiscopi, Landvvardus & Otgerus episcopi. Postea Ioannes, qui & Octauianus, videns se esse depositum, sera pœnitentia ductus, Adalberto disiungitur, Adalbertus vero in Corsicam reuertitur. Eodem anno Card castellum in Italia capitur: apud nos quoque Selaui qui dicuntur Lunsinzani, subduntur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXIV, Imperator Romæ natalem Domini celebrauit. Berengarius cum suis in monte sancti Leonis obsessus vincitur, & idipsum castellum Imperatoris ditioni subditur, & Berengarius cum Willa in Bauariam mittitur. Romani iterum ab Imperatore solito more deficientes, pluribus aliis castellanis, sibi per coniurationem extrinsecus adiunctis, eum occidere nitebantur: sed insidiis eorum patefactis, eodem die quo eum extinguere moliebantur, necem sibi paratam anticipans, III nonas Ianuarij, cum pauciss imis suorum eos inuasit, & non modicam illorum multitudinem intra muros vrbis prostrauit. Die vero sequenti, Romam iterum venientes, centum obsides dederunt, & supra corpus sancti Petri sub iureiurãdo fidelitatem imperatori & Papæ promiserunt. Tunc Imperator plena adhuc hebdomada apud illos manens, Spoletinum ducatum & Camerinum ordinaturus exiuit, & ad preces Papæ Leonis obsides Romanis remisit: quibus ipsi beneficiis ingrati, non longe illo ab vrbe posito, Ioannem, qui & Octauianus, vrbi intromittunt, & fidem Imperatori & Papæ promissam annihilare non metuunt. Leo vero Papa vix cum pau-

cis facultatum omnium nudus euasit, & Imperatorem in Camerino ducatu positum adiit, ibiq; Pascha celebrauit. Ioannes autem, qui & Octauianus, Ioannem diaconum & Azonem scriniarium crudeliter detruncauit, & Otgerum Spirensem episcopum comprehensum & flagellatum, aliquandiu licet incommode secum detinuit: sed postea statim eum spe impetrandæ ab imperatore veniæ remisit: quæ spes diuina eum ordinatione fefellit. Nam II. Idus Maij rebus humanis excessit. Tunc Romani non modice metuentes Imperatoris aduentum, Benedictum quendam Romanę ecclesiæ diaconum, fidei & electionis domini Leonis immemores eligunt, & ordinatum sedi apostolicæ imponunt. Quo audito, Imperator collecta vndique secus fidelium suorum multitudine, Romam adiit, & firma eam omni parte obsidione, ne quis pateret exitus, muniuit. Sed prædictus Benedictus falso nomine apostolicus, diutius vt Imperatori resisterent, Romanos animauit, ipseque Imperatori suisque fidelibus excommunicationem comminans, muros vrbis ascendit, & elatiori se fastu, quam apostolicum decuerat, ostendit. Ad vltimum Romani, fame & obsidione constricti, se errasse, contraque Imperatorem iniuste deliquisse, pœnitentes in vigilia Præcursoris, id est IX. calendas Iulij, portas vrbis aperiunt, & Imperatore cum honorificentia debita intromisso, Benedictum sacrilegum & periurum imperatoriæ ditioni reddunt, & dominum Leonem in sedem apostolicam restituunt. Tunc Leo apostolicus coadunata multorum episcoporum synodo, eundem Benedictum Romanæ sedis inuasorem iudicio omnium ab inuaso gradu deposuit, & pontificale pallium quod sibi imposuerat, abscidit, ferulamque pastoralem manu eius arreptam coram omnibus in frusta confregit, & ad preces Imperatoris, diaconatus ei tantum gradu vti concessit. Celebrata vero beati Ioannis natiuitate, & sanctorum apostolorum festiuitate, Imperator ab vrbe Romana reuertitur, & infeliciore quam sperauerat omine in redeundo fruitur. Nam tanta exercitum eius pestis & mortalitas inuasit, vt vix vel sanus quis à mane vsque ad vesperam, vel à vespera vsq; mane se victurum sperauerit. Ex qua pestilentia obierunt Henricus archiepiscopus Treuerensis, & Gerricus abbas Wirtzeburgensis, & Godefridus dux Lothariensis, aliorumque innumera multitudo, tam nobilium quam ignobilium. Tandem miseratione diuina pestilentia cessante, Imperator in Liguriam peruenit, ibique autumnali tempore paci & otio vacans, se venationibus exercitauit. Eodem anno Duodo palatij capellanus ab Adalberto comprehenditur, & flagellis cæsus in Corsicam deducitur, sed non longo post tempore dimittitur. Ea tempestate Waldo Cumanus episcopus insulam in Cumano lacu cepit, & munitiones in ea à solo destruxit, quod Vdoni comiti nuncium malorum fuit. Nam Hattonem eiusdem insulæ tutorem in suam fidem suscepit, & destructa insula non, vt optauerat, cum Imperatori reconciliare potuit: quod indigne ferens, totum in Waldonem episcopum detorsit, & inimicus in eum (si posset) vlcisci disposuit. Erkanbertus in locum fratris sui Gerrici Wirtzburgensis cœnobij abbas constituitur.

Anno Dominicę incarnationis DCCCLXV, Imperator Papiæ Natalem Domini celebrauit, & peracta festiuitate statim in patriam, dispositis in Italia regni negotiis, commeauit. Cui filij sui Otto & Wilhelmus archiepiscopus in confinio Franciæ & Alemaniæ in villa Heimbodesheym occurrerunt, & cum magna ibi eum alacritate susceperunt. Inde Wormatiam progressus, fratrem suum Brunensem archiepiscopum in Purificatione sanctissimæ Mariæ virginis sibi obuium habuit, sicque tota Quadragesima in Francia commorans, in Ingelheym Paschā cum magno gaudio celebrauit. Inde nauigio Coloniam attingens, matrem suam dominam Mathildam & sororem suam Gerbirgam reginam filiumque eius regem Lotharium sibi obuios condigno ibi amore & honore tractauit, sicque in Saxoniam iterum direxit. Benedictum etiam illum depositum ab vrbe Romana secum in Franciam aduexit, quem Adaldago archiepiscopo custodiendum commisit. Duas quoque filias Berengarij in palatio cum domina imperatrice decenti sibi honore detinuit.

Eodem anno quidam ex Langobardis more solito, ab Imperatore deficiunt, & Adalbertum in Italiam reducunt. Tunc Imperator Burchardum ducem Alemannorum in Italiam misit, cui ad congrediendum ei vbicunque inueniretur, cum Langobardis Imperatoris fidelibus & Alemannis visum per Padum nauigauit, & illis vbi eum audierant

dierant esse partibus nauim applicuit. In quos in prima fluminis egressione Adalbertus insiluit, vbi & frater eius Guido cum aliis quam pluribus occubuit. Ipse vero Adalbertus vix fuga euasit, & montana quædam vbi Imperatorem lateret, intrauit. Hac igitur dux lætus victoria in patriam repedauit, & quæ sibi acciderãt Imperatori significauit. Interim Guido Metensis episcopus vulpina calliditate Imperatori simulans fidelem, ipsiq; infideles se prodituru iactitans, legatione Adalberti fungens, in Saxonia Imperatorem aggreditur, nec tamen visu aut allocutione ipsius participatur: cum dedecore redire permissus, infra Alpes vltra Curiam comprehenditur, & in Saxoniam remissus Sclauis custodiæ mancipatur. Vdo Strasburgensis Episcopus obiit, cui Erkanboldus successit.

Eodem etiam anno dominus Leo Papa obiit. Tunc legati Romanorum, Azo videlicet protoscriniarius, & Marinus Sutrienſis ecclesiæ episcopus, Imperatorem pro instituendo quem vellet Romano Pontifice in Saxoniam adeuntes, honorifice suscipiuntur & remittuntur. Et Otgerus Spirensis Episcopus, & Linzo Cremonensis Episcopus, cum eisdem Romam ab Imperatore diriguntur. Tunc ab omni plebe Romana Ioannes Narniensis ecclesiæ episcopus eligitur, sediq; apostolicæ Põtifex inthronizatur. Qui statim maiores Romanorum elatiore animo quam oporteret insequitur, quo in breui inimicissimos & infestos patitur. Nam ab vrbis præfecto & quodam Rotfredo comprehenditur, & vrbe expulsus in Campania custodiæ mancipatur. Hoc demum anno Imperatore ab Italia redeunte, Henricho Archiepiscopo Treuirensi, Thiederi⁹ eiusdem Ecclesiæ diaconus, & Adalberoni Mettensi Episcopo, Thiedericus consobrinus Imperatoris successores instituuntur. Bruno quoque archiepiscopus, germanus Imperatoris, vir ducatu pariter & episcopatu digniſſimus, vi Idus Octobris obiit, cui Foltmarus in episcopatu successit. Eodem anno Gero marchionum nostri temporis optimus, præcipuus obiit. Lotharius rex dominam Henimam sibi coniugio copulauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCC LXVI, Imperator Coloniæ Natalem Domini celebrauit, cunctaque ibi Lotharienſis regni negotia prout sibi videbatur, disposuit. Erkanbertus Wirtzburgensis cœnobij abbas obiit, & Imperator electione monachorum Adelbertum Rugis ordinatum episcopum eidem monasterio præfecit. Starkandus Rubilocensis ecclesiæ episcopus obiit, cui Reginoldus successit in episcopatu. Vdo comes coniurationem cum Adelberto Berẽgarij filio habens, & in Italiam ad excæcandum Waldonem Cumanum Episcopum ire disponens, imperatoriæ maiestatis reus esse conuincitur, & sacramento, ne aliquatenus vllas partes regni præsumat ingredi, regno expellitur. Wikerus Treuirensis cœnobij abbas obijt, cui Asolphus in abbatia successit. Imperator iterum in Italiam ire disponens, Assumptionem sanctissimæ Mariæ virginis Wormatiæ celebrauit, ibique habito cum omnibus regni maioribus concilio, inde per Alsatiam & Curiam Alpes transcendens, Italiam intrauit, & Sigolfum Placentinum episcopum, quosdamque ex comitibus Italicis propter Adalbertum priori anno à se deficientes, in Transalpinas partes Franciæ vel Saxoniæ custodiendos direxit. Tunc Romani Imperatoris metuentes aduentum, Rotfredo iam mortuo, à custodia qua tenebatur, Ioannem Apostolicum absoluunt, & veniam pro malis quæ ei ingesserant, poscentes, in locum & sedem suam illum restituunt. Eodem anno comes Eberhardus obiit. Eodem anno Berengarius quondam Italiæ rex exul moritur, & in Badenberg regio more sepelitur: cuius vidua Willa antequam sepeliretur, sibi velum sanctimoniale assumpsit. Vdo comes sacramenti oblitus Franciam ingreditur, vnde iterum absque omni vtilitate reuertitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCC LXVII, Imperator Romæ Natalem Domini celebrauit, & excepto præfecto vrbis qui aufugerat, XIII ex maioribus Romanorum qui authores expulsionis domini Ioannis Papæ videbantur, suspendio interire iussit. Inde progrediens per Spoletum Rauẽnam adiit, ibiq; Pascha celebrans cum domino Ioanne Papa, plurimos ibi ex Italia & Romania episcopos coadunauit, & habita synodo multa ad vtilitatẽ sanctæ ecclesiæ adinuenit, & apostolico Ioanni vrbem & terram Rauennatium, aliaq; complura, multis retro temporibus Romanis Pontificib. ablata, reddidit, eumq; inde Romam cum magna lætitia remisit, ipse vero in partes Tu-

ſciæ ſeceſſit. Interim papa Ioannes & imperator regi Otthoni literas inuitatorias miſerunt, & vt cum ipſis ad Natalem Domini Romæ celebrandum feſtinaret, iuſſerunt. Tunc rex pro diſponendis regni negotiis ante ſuum in Italiam iter Wormatiam venit, ibique in primo ſuo placito, Deo propitio, plurima futuræ prudentiæ ſimul & clementiæ indicia præmonſtrauit. Sicque natiuitate Præcurſoris & Apoſtolorum feſtiuitate Franconofurd celebrata, iter ſuum acceleraturus in Saxoniam remeauit.

Ea tempeſtate Aſulfus Treuerenſis abbas præſenti vitæ ſubtrahitur, cui Thiet-fridus ſucceſſor eligitur. Tunc etiam dominus archiepiſcopus Wilhelmus aliquantula infirmitate detentus, in breui (Deo miſerante) conualuit. Domino imperatore in Italia commorante, legati Nicephori Græcorum imperatoris Rauennæ ad eum venerunt, honorifica ſecum munera ferentes, & pacem ab eo vel amicitiam poſcentes. Quibus honorabiliter ſuſceptis decenterque remiſſis, dominus imperator nuncium ſuum eidem Græcorum imperatori, pro coniungenda in matrimonium ſuo filio regi Otthoni priuigna ipſius Nicephori, filia ſcilicet Romani imperatoris, Conſtãtinopolim dirigit: qui iterum eodem anno ante Natalem Domini ad imperatorem reuertitur. Eodem anno intrante, Septembri menſe Ottho rex Romam iturus, decenti ſe comitatu egreſſus, memoriam ſancti Michaelis in Auguſta ciuitate celebrauit.

CHRONICORVM SIVE ANNALIVM REGINONIS Prumienſis cœnobij abbatis à Chriſti natiuitate vſque ad Otthonem ſecundum FINIS.

HERMAN-

Digitized by Google

HERMANNI CONTRACTI
COMITIS VERINGENSIS
Chronicon.

DE SEX MVNDI ÆTATIBVS.

Aetas mũdi

PRima eſt mundi huius ætas ab Adam vſque ad Noe, continens annos iuxta Hebraicam veritatẽ MDCLVI, iuxta LXX interpretes IĪ CCXLII, generationes iuxta vtranque editionem numero X. Quæ vniuerſali deleta eſt diluuio, ſicut primam cuiuſque hominis obliuio demergere conſueuit ætatem. Quotus enim quiſque eſt qui ſuam recordetur infantiam? Secunda ætas à Noe vſque ad Abraham generationes iuxta Hebraicam veritatem complexa X, annos autem CCXCII: porrò iuxta LXX interpretes an. MLXXII, generationes verò XI. Hæc quaſi pueritia fuit generis populi Dei, & ideo in lingua inuenta eſt, id eſt, Hebræa. A pueritia nanque homo incipit loqui noſſe poſt infantiam, quę hinc appellata eſt, quòd fari non poteſt. Tertia ab Abraham vſque ad Dauid generationes iuxta vtranque autoritatẽ XIIII, annos verò DCCCXLII cõplectens. Hæc quædam velut adoleſcentia fuit populi Dei, à qua ætate quia incipit homo poſſe generare, propterea Matthæus Euangeliſta generationũ ex Abraham ſumpſit exordium: qui etiam pater gentium conſtitutus eſt, quando mutatum nomen accepit. Quarta à Dauid vſque ad tranſmigrationem Babylonis, habens annos iuxta Hebraicam veritatem CCCCLXXIII. iuxta LXX tranſlationem XII amplius, generationes iuxta vtroſque codices XVII; quas tamen Euangeliſta Matthæus certi myſterij gratia XIIII ponit. A qua velut iuuenili ætate in populo Dei regum tempora cœperunt. Hæc namque in hominibus ætas apta gubernando ſolet exiſtere regno. Quinta quaſi ſenilis ætas à tranſmigratione Babylonis vſque in aduentum Domini ſaluatoris eſt, generationibus & ipſa XIIII, porrò annis DLXXXIX extenta: in qua vt graui ſenectute feſſa, malis crebrioribus plebs Hebræa quaſſatur. Sexta quæ nunc agitur ætas, nulla generationum vel temporum ſerie certa, ſed vt ætas decrepita ipſa totius ſeculi morte cõſummanda. Has ærumnoſas plenasque laboribus mundi ætates ſancti quique felici morte vicerunt, ſeptima iam ſabbati perennis ætate ſuſcepti, octauam beatæ reſurrectionis ætatem, in qua ſemper cum Domino regnent, expectant.

Prima igitur ætate ſeculi naſcentis prima huius die fecit Deus lucem, quã appellauit diem. Secunda, firmamentum cœli in medio librauit aquarum, ipſis aquis ac terra cum cœlo ſuperiore, ac virtutibus quæ in eo Conditorem laudarent, ante horum VI dierum exordium creatis. Tertia die congregatis aquis in ſuum locum, quę cuncta contexerant, aridam iuſſit apparere. Quarta, ſidera in firmamento cœli poſuit, quæ nunc quantum æquinoctij coniectura colligimus, XII calendarum Aprilium dies vocatur. Quinta, natatilia & volatilia creauit animalia. Sexta, animalia terreſtria & ipſum hominem formauit Adam, de cuius latere dormientis matrem omniũ viuentium produxit Euam. Quæ nunc quantum mihi videtur eſſe credibile, X cal. Aprilium dies appellatur. Vnde meritò creditur, ſi non verior ſententia vincit, quod beatus Theophilus cum cæteris non ſolùm Palæſtinæ, ſed & permultis aliarum regionum epiſcopis de Paſcha diſputans ſcripſit, eodem X cal. Aprilium die Dominum fuiſſe crucifixum. Decebat enim vna eademque non ſolùm hebdomadis, ſed menſis die ſecundum Adam pro generis humani ſalute viuifica morte ſopitum, de productis è latere ſuo ſacramentis cœleſtibus ſponſam ſibi ſanctificare eccleſiam: qua videlicet die primum Adam, patrem videlicet humani generis ipſe creauerat, eique de latere coſtam tollens ædificauit mulierem, cuius adiutorio genus propagaret humanum.

Anni mũdi

130 Adam annorum CXXX genuit Seth, cui ſuperuixit annis DCCC. Verùm LXX interpretes ante natum Seth poſuere annos CCXXX, poſtea DCC. Seth interpretatur reſurrectio, ſignificans reſurrectionem à mortuis Chriſti, cuius mortem illaram à Iudæis ſignificat Abel, qui dicitur luctus, à fratre Cain occiſus.

235 Seth annorum CV genuit Enos, cui ſuperuixit an. DCCCVII. Porrò LXX ante natum Enos annos CCV, poſtea poſuere DCCVII. Enos interpretatur homo, de quo benedicitur: Iſte cœpit inuocare nomen Domini. Quod hominũ eſt proprium, vt ſuæ fragilitatis memores inuocent Cõditoris auxiliũ, eorũ duntaxat, qui in fide Chriſti viuẽtes filij reſurrectionis eſſe lætentur.

325 Enos annorum XC genuit Cainam, cui ſuperuixit annis DCCCXV. Sed LXX ante natum Cainan CXC annos, poſtea DCCXV poſuere.

395 Cainan annorum LXX genuit Malaleel, poſt cuius ortum vixit annos DCCCXL. LXX ante natum Malaleel CLXX, poſtea dixere DCCXL.

460 Malaleel annorum LXV genuit Iared, cui ſuperuixit an. DCCCXXX. LXX ante natum Iared CLXV, poſtea poſuere annos DCCXXX.

622 Iared annorum CLXII genuit Enoch, cui ſuperuixit annis DCCC. In hac generatione nuſquam vtriq; codices diſcrepant. Hunc Enoch nonnulla diuina ſcripſiſſe Iuda Apoſtolo atteſtãte cõperimus. Sed vt beatus Auguſtinus dicit, Non fruſtra non ſunt in eo canone ſcripturarum, qui ſeruabatur in templo Hebræi populi ſuccedentium diligentia ſacerdotum, niſi quia ob antiquitatem ſuſpectæ fidei iudicata ſunt, nec verùm hæc eſſent quæ ille ſcripſiſſet, poterat inueniri. Vnde illa quæ ſub eius nomine proferuntur, & continent illas de Gigantibus fabulas, quòd non habuerint homines patres, rectè à prudentibus iudicantur non ipſius eſſe credenda.

687 Enoch annorũ LXV genuit Mathuſalam, poſt cuius ortũ ambulauit cum Deo CCC an. LXX ante natũ Mathuſalam poſuere CLXV annos, poſtea CC. Et bene in ſeptima generatione Enoch, qui interpretatur dedicatio, tulit à mortalibus Deus, quia ciuitas electorũ in VI huius ſeculi pro Deo laborans ætatibus, in ſeptima ſabbati futuri gloriã dedicationis expectat, atq; reprobi ſola præſenti ſunt felicitate contenti. Cain ciuitatẽ quam ſtatuit, non in ſeptima generatione, ſed in primogenito Enoch filio conſecrat.

874 Mathuſalam annorum CLXXXVII genuit Lamech, cui ſuperuixit annis DCCLXXXII, id eſt vſque ad diluuium. LXX ante narum Lamech CLXVII ponunt annos, poſtea DCCC & II. Qui numerus, vt lector facilimè videbit, iuxta Hebraicam veritatẽ XX annis, iuxta ipſorum verò autoritatem XIIII annis diluuij tempora tranſit. de qua famoſiſſima quæſtione doctiſſimi patres Hieronymus in libro quæſtionum Hebraicarum, Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei XV pleniſſimè diſputant.

1056 Lamech annorum CLXXXII genuit Noe, cui ſuperuixit annis DXCV. LXX ante narum Noe ponunt an. CLXXXVIII, & poſtea DLXV. In hac ſola generatione ſumma vniuerſitatis diſcrepat, quia XX & IIII an. plus vixiſſe Lamech in Hebręis, quàm in LXX tranſlatorũ codicibus inuenitur.

1656 Noe an. DC venit diluuium, menſe ſecundo, XVII die mẽſis. Sanè de differentia annorũ inter Hebræam & LXX interpretum autoritatẽ, nequis nos laceret nouas mouiſſe quæſtiones, legat præfatorũ patrum memorata opuſcula, & intelliget hanc iam olim notiſſimam fuiſſe diſtantiam. Cuius originem diſtantiæ cùm beatus Auguſtinus ſolertiſſimè queſiſſet, dixit in libro ſuprà ſcripto capitulo XIII, inter alia ſic: Credibilius ergo quis dixerit, cùm primo de bibliotheca Ptolemæi deſcribi iſta cœperunt, tũc aliquid tale fieri potuiſſe in codice vno, ſed primitus inde deſcripto, vnde iã latius emanaret. Vbi potuit quidem accidere etiam ſcriptoris error, ſed hoc in illa queſtione de vita Mathuſalæ non abſurdum eſt ſuſpicari. Et poſt aliquanta: Rectè fieri, inquit, nullo modo dubitauerim, vt cùm diuerſum aliquid in vtriſque codicibus inuenitur, quandoquidem ad fidem rerum geſtarum vtrunque eſſe

non

non poteſt, verùm ei linguæ potiùs credatur, vnde eſt in aliam per interpretes facta tranſlatio. *Anni mũdi*

SECVNDA ſeculi ætate, prima huius die, quæ eſt XXVII menſis ſecundi, egreſſus eſt Noe de Arca, in qua pauci, id eſt VIII animæ ſaluæ factæ ſunt per aquam. Quod memorans in epiſtola beatus Apoſtolus Petrus mirificè ſtatim exponere curauit, cùm ſubiunxit; *Quod & nos nunc ſimilis forma ſaluos facit baptiſma, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ bonæ interrogatio in Deum, per reſurrectionem Ieſu Chriſti, qui eſt in dextera Dei.* In aqua diluuij baptiſmum, in arca & iis quæ continebat eccleſiam, & fideles illius, in octonario animarũ numero myſterium dominicæ reſurrectionis, in cuius fide baptizamur, docens eſſe figuratum.

Sem C an. genuit Arphaxad biennio poſt diluuium. Ab Arphaxad Chaldæos originem duxiſſe Hieronymus ſcribit. Superuixit autem Sem nato Arphaxad D annis, id eſt vſque ad L annum natiuitatis Iacob. 1658

Arphaxad ann. XXXV genuit Sale. Hîc LXX interpretes vna generatione plus quàm Hebraica veritas poſuere, dicentes quòd Arphaxad, cùm eſſet an. CXXXV, genuit Cainan: qui cùm CXXX annorum fuerit, ipſe genuerit Sale. Quorum tranſlationem Euangeliſta Lucas hoc loco videtur eſſe ſecutus. Verùm chronographi Græcorum, cùm generationum ſeriem ad autoritatem Hebraicam caſtigaſſent, ablata vna generatione Cainan, nec tamen numerum annorum in generationibus, quas eis habuere communes, ad eorum autoritatem caſtigare curaſſent; propriam ſecuti autoritatem dederunt huic ætati annorum ſummam, minorem quidem LXX tranſlatorum editione ann. LXXX; ſed Hebraica veritate annis DCL maiorem, id eſt annis DCCC & XLII. Vixit autem Arphaxad poſt natum Sale annis CCC & III: cui tamen LXX poſt natum Cainan ſcribunt annos CCCCXXX, & Cainan poſt natum Sale CCCCXXXVIII. 1693

Sale annorum XXX genuit Heber, cui ſuperuixit an. CCCIII. LXX ante natum Heber poſuere annos CXXX, poſtea CCCXXX. Ab hoc Heber Hebræorum nomen & genus oritur. 1723

Heber an. XXXIII genuit Phalech, cui ſuperuixit annis CCCCXXX. LXX ante natum Phalech annos poſuere CXXXIIII, poſtea †CCLXX. Phalech interpretatur diuiſio, cui propterea tale nomen impoſuere parentes, quòd tempore natiuitatis ipſius terra per linguarum confuſionem diuiſa eſt. Cuius diuiſionis Arnobius Rhetor in expoſitione Pſalmi CIII ita meminit: Sẽ primogenito Noe pars facta eſt à Perſide & Bactris vſque in Indiam longè, & vſque Rhinocozuras: quæ ſpacia terrarum habent linguas ſermone barbarico XX & VII. In quibus linguis gentes ſunt patriarum CCCC & VI. & nõ diuerſarum linguarum, ſed vt dixi diuerſarum patriarum: verbi gratia, cùm vna lingua ſit Latina, ſub vna diuerſæ ſunt patriæ, Brutiorum, Lucanorum, Apulorum, Calabrorum, Picentum, Tuſcorum, & his atque huiuſmodi ſimilia ſi dicamus. 1756 †CCLX.

Cham verò ſecundus filius Noe à Rhinocozuris vſq; Gadira habens linguas; ſermone Punico à parte Garamantũ; Latino à parte Boreæ; barbarico a parte meridiana Æthiopũ & Ægyptiorũ, ac barbaris interioribus vario ſermone, viginti duabus linguis in patriis CCCCC & IIII. Iaphet flumẽ Tigridẽ, quod diuidit Mediam & Babyloniam, in patriis ducentis, ſermone vario, linguis XX & III. Fiunt ergo omnes ſimul linguæ LXXII: patriæ autem generationum M: quæ in tripartito ſeculo hoc ordine ſitæ ſunt. Habet autem, vt diximus, Iaphet flumen Tigridem quod diuidit Mediam & Babyloniã, Sem autem Euphraten, Cham verò Geon, qui vocatur Nilus.

Phalech annorũ XXX genuit Reu, cui ſuperuixit an. CCIX. LXX ante natum Reu CXXX annos ponunt, poſtea †CCVIII. His tẽporibus primùm tẽpla conſtructa, & quidam principes gentium tanquam dij ſunt adorati. 1786 †CCIX.

Reu annorũ XXXII genuit Saruch, cui ſuperuixit annis †CCVII. LXX 1818 †CCXL.

Digitized by Google

Anni mūdi

ante natum Saruch CXXII ponunt an. poſtea CCVII. Scytharum regnum dicitur exortum, vbi primus regnauit † Tanaus. †*Tanais.*

1849 Saruch annorum XXX genuit Nachor, cui ſuperuixit annis CC.LXX ante narum Nachor ponunt annos CXXX, poſtea CC. Ægyptiorum dicitur imperium inchoare, primò eis regnante Vizoues.

1878 Nachor an. XXIX genuit Thare, cui ſuperuixit annis CXIX. LXX ante natū Thare ponūt annos LXXIX, poſtea CXXXI. Aſſyriorum Sicyoniorumq; regnum naſcitur: his primùm Belo, illis Ægialeo regnante.

1948 Thare annorū LXX genuit Abraham, cui ſuperuixit CXXXV ann. Hactenus ſecunda ætas ſeculi protenditur, cuius tota ſerie recenſita, beatus Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei 10, capitulo 10, hoc modo concluſit: Fiunt itaque anni à diluuio vſque ad Abraham MLXXX ſecundum vulgatam editionem, hoc eſt interpretum LXX. In Hebræis autem codicibus longè pauciores annos perhibent inueniri, de quibus rationem aut nullam aut difficillimam reddunt.

2023 TERTIA mundi ætas à natiuitate cœpit Abrahã Patriarchæ, qui LXXV an. cùm eſſet, relicta gẽte patria, ad imperium Dei venit in terram Chanaan, accipiens promiſſionem naſcituri de ſuo ſemine Saluatoris, in quo benedicerentur omnes gentes, ſimul & ſeipſum in gentem magnam eſſe futurum. Quarum vna ſpiritalis, altera eſt promiſſio carnalis. His temporibus Ninus & Semiramis Aſſyriis regnant.

2034 Abraham annorum LXXXVI genuit Iſmael, à quo Iſmaelitæ. Genuit autem Iſmael XII duces, & vixit annis CXXXVII.

2048 Idem Abraham an. C genuit Iſaac, qui primus & ſolus in tota Teſtamenti veteris ſerie legitur octauo die circunciſus, quod non ſine magno myſterio priuilegium eſt filio promiſſionis donatum.

2108 Iſaac annorum LX genuit Eſau & Iacob Patriarchas Idumeæ & Iſraëliticæ gentis. Poſt quorum ortum vixit an. CXX. His temporibus primus apud Argos regnauit Inachus an. I, cuius filia Io, quam Ægyptij mutato nomine Iſidem colunt.

2238 Iacob CXXX annorum deſcendit in Ægyptum in animabus LXX. Huius temporibus Memphis in Ægypto ab Api Argiuorum rege condita. Sparta quoque à Sparto filio Phoronei regis Argiuorum conditur.

2453 Habitatio filiorum Iſraël, qua manſerunt in Ægypto, fuit CCCCXXX an. quibus expletis eadẽ die egreſſus eſt omnis exercitus Domini de terra Ægypti, vt ſcriptura teſtatur Exodi: quorum tamẽ ſummã annorum Chronographi à LXXV an. natiuitatis Abraham, quãdo terram repromiſſionis intrauit, computant, ſequentes editionem LXX interpretum, quæ dicit: *Habitatio autẽ filiorum Iſrael, qua habitauerunt in Ægypto, & in terra Chanaan ipſi & patres eorum anni* CCCCXXX. Quam neceſſariò ſequendam & ipſa veritas Hebraica oſtendit, quæ narrat Caath filium Leui, quẽ natum eſſe conſtat in terra Chanaan, vixiſſe an. CXXXIII, & filiũ eius Amram patrem Moſis an. CXXXVII, & ipſum Moſen LXXX an. fuiſſe tẽpore egreſſionis de Ægypto. † Quam nimirũ horũ ſummam annorũ conſtat CCCC & XXX implere non poſſe. Annuit autẽ horum trãſlationi & Apoſtolus cùm ait: *Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones & ſemini eius. Non dicit, & ſeminibus, quaſi in multis, ſed quaſi in vno, & ſemini tuo q eſt Chriſtus. Hoc autẽ dico teſtamentũ confirmatũ à Deo, qua poſt* CCCC & XXX *annos facta eſt lex, non irritum facit ad euacuandas promiſſiones patrum.* † *Quia.*

2493 Moſes an. XL eductum ex Ægypto regit populum Iſraël in deſerto. Quorum primo an. tabernaculum Domino conſtruit, & VII mẽſibus opus perficiens, mẽſe primo an. ſecundi, prima die mẽſis erexit. Huc vſq;, vt Euſebius commemorat, V libri Moſi continent geſta annorum ⅢⅡ DCCXXX ſecundum LXX ſeniorum interpretationem. Quot verò an. huius temporis Hebraica veritas contineat, Ioſephus in primo contra Appionem Grammaticum libro ita commemorat: Neque igitur innumera apud nos habentur volumi-

Digitized by Google

	Anni mũdi	
volumina inter ſe inuicem diſcordantia, ſed duo tantùm & viginti ſunt libri, qui omnium temporum ſeriem continent, qui & iuſtè creduntur diuinitus inſpirati: Ex quibus quinque ſunt Moſi continentes leges vitæ, & ſucceſſionis humanæ proſapiam, vſque ad ipſius Moſi terminum pertendentes, qui paulo minùs ad $\overline{III}$ an. continentiam gerunt.		
Ioſue ann. XXVI regit populum Iſrael, vt Ioſephus docet: nam ſcriptura ſancta, quot fuerint anni ducatus illius, tacet. Quare verò Euſebius in Chronicis XXVII poſuerit, infrà dicemus. Primo autem ducatus ſui an. Ioſue, primo menſe, 10 die mẽſis, populum patefacto Iordanis alueo in terram repromiſſionis induxit: quo videlicet ann. (vt in Chronicis præfati B. Euſebij reperimus) principium erat quinquageſimi primi Iubilei ſecundum Hebræos, id eſt, an. $\overline{II}$D erãt ab initio mundi completi, ſingulis Iubileorum ordinibus per quinquagenos annos deputatis. At verò hanc temporis huius eſſe ſummam noſtra inquiſitio nequaquam inuenire valuit. Conſtat enim, quia MDCLVI ad diluuium vſque fuere anni, inde ad Abraham CCXCII, qui LXXV erat annorum, quãdo promiſſionem Dei accepit, promiſſionis anni CCCCXXX, ducatus Moiſi anni XL: Qui profectò numerus non $\overline{II}$D, ſed VII minus, id eſt $\overline{II}$CCCCXCIII (vt prænotauimus) annos implet.	†2519	† 2950.
Othoniel ann. XL de tribu Iuda, primus Iſraëli iudex Domino iubente conſtituitur. Huius temporibus primis filij Iſrael ſeruiere Chuſanraſathaim regi Meſopotamiæ VIII annis.	2559	
Aod ann. LXXX, filius Gera filij Iemini, qui vtraq; manu vtebatur ꝑ dextera, cuius † in primis ſeruiuit Iſrael Eglon regi Moab ann. XIX, donec eũ ipſe percuſſo Eglon liberauit. Hoc tempore Cyrene ciuitas condita eſt Libya.	2639	† in primis pũ.
Debora annis XL, prophetiſſa de tribu Ephraim, cum Barac de tribu Nephthali: cuius in initio ducatus oppreſſit filios Iſrael Iabin rex Chanaã XX annis, qui regnabat in Aſor: ſed occiſo ab Iſrael principe militiæ eius Siſara, humiliatus tandem ac deletus eſt. Hoc tempore Miletus condita.	2679	
Gedeon ann. XL ex tribu Manaſſe. Sub quo ſeruiuit Iſrael Madianitis, & Amalecitis † VIII annis: ſed, Gedeone pugnante, liberatus eſt. Tyrus condita ante templum Hieroſolymorum ann. CCXL, vt ſcribit Ioſephus.	†2719	† 2709. † VII.
Abimelech annis III filius Gedeonis, qui regnabat in Sichem. Hercules Ilium vaſtat.	2722	
Thola ann. XXIII, filius Phua patrui Abimelech, vir de Iſſachar, qui habitabat in Samir montis Ephraim. Bellum Lapitharum & Centaurorum, quos ſcribit Palæphatus primo de Incredibilibus libro nobiles fuiſſe equites Theſſalorum. In Troia poſt Laomedontem regnauit Priamus.	2745	
Iair annis XXII ex tribu Manaſſe. Hercules agonem Olympiacum conſtituit, à quo vſque ad primam Olympiadem ſupputantur anni CCCCXXX.		
Iephthe Galaadites an. VI. Philiſtini & Aммonitæ debellantur ab Iephthe: qui in libro Iudicũ ab ętate Moſis vſq; ad ſemetipſum ait ſupputari ann. CCC.	2773	
Aberſan de Bethlehem annis VII. Agamemnon imperat Mycenis annis XXXV, cuius anno XV Troia capitur.	2780	
Achialon Zabulonites annis X. Hic cum annis X ſuis in LXX Interpretibus non habetur, pro quorũ damno ſupplẽdo Euſebius Ioſue filio Nun, Samueli & Sauli, quorum annos ſcriptura nõ dicit, plures annos q̃ in Ioſepho legebat, annotauit, quatenus ab egreſſu Iſrael ex Ægypto vſq; ad ædificationem templi † CCCCLXXX ann. ſummam quam ſcriptura prædicat, haberet.	2790	† CCC. LXXX.
Abdon de tribu Ephraim annis VIII. Huius ann. III Troia capta eſt, completis a primo ann. Cecropis qui primus apud Atticam regnauit, CCCLXXV an. Ax L autem & III regni Nini Aſſyriorum regis annis DCCCXXXVI. Mortuo Abdon ſeruiuit Iſrael Philiſtæis annis XL.	2798	
Samſon de tribu Dan ann. XX. Hactenus Iudicum liber tẽpora ſignat, habẽs ann. CCXCIX, Iudices autẽ XII. Sicyoniis reges defecerunt, qui ab Ægialeo vſq; ad Zeuxippũ regnauerunt DCCCCLXII. Poſt quos ſacerdotes Carni	2818	

Anni mūdi constituti sunt. Latinis, qui postea Romani nuncupati sunt, post tertium annum captiuitatis Troię, siue (vt quidam volūt) octauum regnauit Æneas annis tribus. Post quem Ascanius an. XXXVIII. Ante Æneam, Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, in Italia regnauerūt annis circiter CL. Ascanius Æneę filius Albam condidit vrbem.

2858 Heli sacerdos an. XL. In Hebræorum lib. XL anni inueniuntur, in LXX autem interpretatione XX. Hectoris filij Ilium receperunt, expulsis Antenoris posteris, Heleno sibi subsidium ferente. Latinorum tertius Syluius, Æneę filius, regnat annis XXIX: qui, quia post mortem patris editus ruri fuerat educatus, & Syluij & Posthumi nomen accepit, à quo omnes Albanorum reges Syluij vocati sunt.

2870 Samuel an. XII, vt docet Iosephus. In scriptura enim sancta quū diu præfuerit minimè patet. Ab hoc tempora Prophetarum incipiunt. Latinorum Æneas quartus Syluius annis XXXI.

2890 Saul primus Hebręorū rex an. XX. & huius, quia in Canonica scriptura nō habetur, de Antiquitate Iosephi tēpus regni notauimus. In Lacedæmone regnauit primus Eurystheus annis XLII. Corinthi primus Aletes XXXV.

QVARTA mundi ætas non solùm cum inchoato gentis Iudęæ imperio, sed cum innouata promissione, quæ patribus olim data est, imperij Christiani sumit exordium, iurante Domino Dauid veritatem: *De fructu ventris eius sedere super sedem eius.*

2930 Dauid primus ex tribu Iuda rex annis XL. Latinorum quintus Latinus Syluius annis L. Ephesus condita ab Andronico. Carthago condita est, vt quidam volunt à Carchedone Tyrio: vt verò alij, à Didone filia eius, anno

† CXLIII †CCXLIII post Troianum excidium.

2970 Salomon filius Dauid an. XL. Qui quarto regni sui anno, mense secundo templum Domino ædificare cœpit in Hierusalem, collectis ab egressu Israëli ex Ægypto an. CCCCLXXX, vt regum quoque liber testimonio est. Quod in figura vniuersi temporis, quo in hoc seculo Christi ędificatur ecclesia, quę in futuro perficitur, VII. an. perficit, & VIII octaui an. mense dedicauit. Latinorum sextus Alba Syluius Syluij Æneæ filius regnat an. XXXI. Regina Saba venit audire sapientiam Solomonis.

† 2983. †2988 Roboam filius Solomonis an. XVII. Ieroboam de tribu Ephraim separauit X tribus à domo Dauid & à Domino, in figuram hęreticorum qui suos sequaces à Christo & Ecclesia segregant. Huius V an. Sesac rex Ægypti veniens Hierosolymam templum spoliauit. Latinorū septimus rex Ægyptus Syluius Albæ superioris regis filius regnat an. XXIII. Samus condita, & Smyrna in vrbis modum ampliata.

2998 Abia filius Roboam an. III. Hic pugnantē contra se Ieroboā superauit, occisis de exercitu eius millibus quingentis, eò quòd sperasset in Domino.

3031 Asa filius Abia an. XLI. Ab hoc conductus Benadab rex Syriæ Damascę contra Israël, percussit omnem terram Nephtalim. Latinorum VIII Capys Syluius Ægypti superioris regis filius regnat an. XXVIII. Asa idola destruit, templum mundat, egredientem contra se Zara Æthiopem cum suo sternit exercitu. Ambri rex Israël emit montes Samariæ Lasomer duobus talentis argenti, & ædificat eam Achiel de Bethel, Hiericho instaurat.

3056 Iosaphat filius Asa ann. XXV. Elias Thesbites tres semis annos pluuiam cōtinuit propter peccata Achab & populi Israël. Et inter cætera magnalia Eliśæum filium Saphat, qui erat de Abel-meula, pro se vnxit Propheram. Latinorum IX Capetus Syluius superioris filius Capys regis, regnauit ann. XIII. Post quem filius eius Tiberinus Syluius an. VIII, a quo & Huuius appellatus est Tiberis, qui priùs Albula dicebatur. Post quē Agrippa Syluius filius eius annis XL. Iosaphat fecit rectum coram Domino.

3063 Iorā filius Iosaphat ann. VIII. Elias curru igneo rapitur quasi vsq; in cœlū, & Elisæus hæres prophetiæ derelictus, primo miraculo aquas Hiericho sanat. In

nat. In diebus Ioram recessit Edom, ne esset sub Iuda, & cõstituit sibi regem. Ambulauit autem Ioram in viis domus Achab: filia quippe Achab erat vxor eius. | *Anni mũdi*

Azarias filius Ioră anno vno. Ionadab filius Rechab clarus habetur. Azariam cum filio suo Ioas & nepote Amasia ob enormitatem scelerum, & quia nec parrem filiúm ve quispiam eorum bonum habebat, Euãgelista Matthæus à domini Saluatoris genealogia secludit. | 3065

Athalia mater Azariæ an. VI. Quę videns interfectum ab Hieu rege Israël filium suum Azariam, interfecit omnem stirpẽ regiam domus Ioram, prẽter solum Ioas filium Azariæ, quẽ Iosabeth soror Azariæ vxor Ioiadæ Pontificis furata est de medio filiorum regis cùm interficerentur. In LXX interpretibus VII an. regnasse Athalia narratur. Ioas filius Azariæ an. XL. Iste bono principio, & fine vsus pessimo, in principiis sui regni templum innouat, in extremis inter cætera facinora Zachariam quoque filium Ioiadę tutoris quondam ac regnificatoris sui, inter templum & altare lapidari præcepit: quem ob meritorum gratiam Dominus in Euangelio filium Barachiæ, id est benedicti domini, cognominat. Latinorum XII, Aremulus Syluius Agrippæ superioris regis filius, regnauit annis XIX, qui præsidium Albanorum inter montes vbi nunc Roma est, posuit. Huius filius fuit Iulius proauus Iulij Proculi, qui cum Romulo Romam commigrans fundauit Iuliam gentem. | 3081 | †3071

Amasias filius Ioas ann. XXIX. Elisæus propheta defunctus sepelitur in Samaria. Azahel rex Syriæ afflixit Israël. Latinorũ XIII Auentinus Aremuli superioris regis maior filius regnauit annis XXXVII: atq; in eo monte, qui nunc pars vrbis est, mortuus ac sepultus, æternum loco vocabulũ dedit. | 3140

Azarias, qui & Ozias, filius Amasiæ an. LII. Assyriorum XXXVI Thonoscõcoleros, qui vocatur Græcè Sardanapalus, Tarsum atq; Anchialen condidit, & in prælio victus ab Arbace Medo, semetipsum incendio concremauit. Vsque ad id tempus fuisse reges Assyriorum historia refert, & fiunt simul anni MCXCVII. Omnes autem anni regni Assyriorum à primo anno Nini supputantur MCCXL. Latinorum XIIII Procas Syluius, Auentini superioris regis filius, regnauit an. XXIII. Post quẽ XV Amulius Syluius an. XLIIII. Arbaces Medus Assyriorum imperio destructo, regnũ in Medos transtulit, vbi primus ipse regnauit annis XXVIII. Macedonum regnum inchoat, primum habens regem Caranum annis XXVIII. Lacedæmoniorum reges deficiunt, Lydorum incipiunt.

Ioatham filius Oziæ annis XVI. Olympias prima ab Elien sibus constituitur post annum Troianæ captiuitatis CCCCV. Romulus & Remus generantur Marte & Ilia. Ioatham inter cætera virtutum bonarum opera portam domus Domini sublimissimam ædificauit, quæ in actibus Apostolorum Speciosa vocatur: omnes siquidem portæ templi in terra fuerunt, excepta Speciosa quæ pendebat, quæ ab Hebræis porta vocabatur Ioatham. | 3208

Achaz filius Ioatham annis XVI. Ab hoc conductus Theglathphalasar rex Assyriorum, Rasin regem Syriæ interfecit, & habitatores Damasci transtulit Cyrenen. Roma condita in monte Palatino XI cal. Maias à geminis Remo & Romulo, filijs Rheæ Syluiæ, quæ erat filia Numitoris fratris regis Amulij, virgo Vestalis, sed constuprata. Consualib. ludis Sabinæ raptæ an. ab vrbe condita tertio, Remus rastro pastorali à Fabio Romuli duce occisus. | 3224

Ezechias filius Achaz annis XXIX. Huius anno sexto Salmanasar rex Assyriorum capta Samaria transtulit Israël in Assyrios, cuius regnum à primo Ieroboam steterat annis CCCLX. Mortuo Romulo qui XXXVII annis regnauit, per quinos dies Senatores Rempub. rexerunt, atque ita vnus expletus est annus. Post quos Numa Pompilius annis XLI, qui Capitolium à fundamentis ædificauit. | 3253

Manasses filius Ezechiæ annis LV. Hic ob scelera sua catenatus & compeditus in Babyloniam ducitur: sed ob pœnitẽtiã & preces restituitur in re- | 3308

Anni mũdi

gnum. Rom. tertius Tullus Hoſtilius regnauit an. XXXII, qui primus regum Rom. purpura & faſcibus vſus eſt, & adiecto monte Cælio vrbem ampliauit.

3310 Amon filius Manaſſæ annis II. In Hebraica veritate duobus annis, in LXX legitur regnaſſe XII. Iſtrus ciuitas in Ponto condita. Amon à ſeruis ſuis interficitur.

3341 Ioſias filius Amon annis XXXI. Hic mundata Iudæa, & Hieruſalem templo etiam innouato, poſt abiectas idololatriæ ſordes Paſcha Domino celeberrimum facit XVIII anno regni ſui, & cum Nechaone Ægyptiorum rege congreſſus, occiditur in campo Mageddo, quæ nunc Maximianopolis vocatur. Romanorum quartus Ancus Martius Numæ ex filia nepos, regnauit annis XXIII, qui Auentinum montem & Ianiculum vrbi addidit, & ſupra mare XVI ab vrbe milliaria Oſtiam condidit. Poſt quem Tarquinius Priſcus annis XXXVII, qui circum Romæ ædificauit, numerum Senatorũ auxit, Romanos ludos inſtituit, muros & cloacas ædificauit, Capitolium extruxit. In Hebræo XXXI an. regnaſſe Ioſias, in LXX interpretibus XXXII legitur. Sed Euſebius inter regnum eius & Ioachim alium de ſuo adiicit annum, propter menſes bis ternos quibus Ioachas vel Ioachim regnauerat. Verùm quid veritas habeat, Hieremias pandit, qui ſe à XIII anno Ioſiæ vſque ad annum quartum Ioachim, XXIII annis prophetaſſe perhibet, & Nabuchodonoſor quarto anno Ioachim regnare cœpiſſe, XIX autem regni eius anno Hieruſalem deſtructam.

3352 Ioachim filius Ioſiæ annis XI. Poſt Ioſiam regnauit Ioachaz filius eius tribus menſibus, quẽ Nechao vinctũ ducens in Ægyptum, Ioachim regem cõſtituit. Huius anno III à Nabuchodonoſor capta Hieruſalem & plurimis captiuatis, in quibus erant Daniel, Ananias, Azarias & Miſaël, partẽ vaſorum tẽpli Babyloniam transfert. A IIII Ioacim an. ſcriptura regnẽ Nabuchodonoſor computat, quia ex eo non ſolùm Chaldæis & Iudæis, ſed & Aſſyriis, Ægyptiis, Moabitis, aliisque innumeris gẽtibus incipit regnare Ioachim, qui & Iechonias filius Ioachim, menſibus III ac diebus X. Hic circũdata à Chaldæis Hieruſalem exiit ad regem Babylonis & mater eius, & ductus eſt in Babylonem cum populo, anno VIII regni Nabuchodonoſor.

3363 Sedecias, qui & Matthias, filius Ioſiæ, annis XI. Huius anno XI, regis autẽ Babylonis XIX, Iudæa captiuata in Babyloniam, & templum Domini incẽſum eſt, anno ex quo fundari cœpit CCCCXXX. Qui autem reliqui fuerunt Iudæi, transfugerunt in Ægyptum, qua poſt annos V percuſſa à Chaldæis, in Babyloniam ſunt & ipſi tranſmigrati.

QVINTA mũdi ætas ab exterminio cœpit regni Iudaici, quod iuxta prophetiam Hieremiæ LXX annis permanſit.

3377 Anno XIIII, poſtquam percuſſa eſt ciuitas, qui eſt XXV annus trãſmigrationis regis Ioachim, cum quo & Ezechiel captiuatus eſt, ipſe Ezechiel in viſionibus Dei adductus in terram Iſraël, vidit renouationem ciuitatis, ac templi cęremoniarumque eius. Romanorum VI Seruius regnauit an. XXXIIII, qui tres montes vrbi addidit, Quirinalem, Æſquilinum, Viminalem, foſſas circum muros duxit, cenſus Romanorum ciuium primus inſtituit.

3389 Anno XXVI poſt euerſionẽ Hieroſolymorum, qui eſt an. XXXVII tranſmigrationis regis Ioachim, ſubleuauit Euilmerodach rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Ioachim regis Iudæ de carcere, & poſuit thronũ eius ſuper thronum regum qui erant cum eo in Babylone. Meminit huius tẽporis adhuc futuri Propheta Hieremias ita ſcribens: *Ecce ego mittam & aſſumã vniuerſas cognationes Aquilonis (ait Dominus) & Nabuchodonoſor regẽ Babylonis ſeruum meũ, & adducam eos ſuper terrã iſtam, & ſuper habitatores eius, & ſuper omnes nationes eius quæ in circuitu illius ſunt, & interficiam eos, & ponã eos in ſtuporem & in ſibilum, & in ſolitudines ſempiternas, & ſeruient omnes gentes iſtæ regi Babylonis* LXX *annis. Cumq; impleti fuerint anni* LXX, *viſitabo ſuper regem Babylonis, & ſuper gentem illam in ſolitudines ſempiternas.* Et alibi ſcribens

bens ad tranſmigrationem, quam trāſduxerat Nabuchodonoſor de Hieruſalem in Babylonem cum Iechonia rege: *Cùm cæperint* (inquit) *impleri in Babylone* LXX *anni, viſitabo vos, & ſuſcitabo vos ſuper verbum meū bonum, & reducam vos ad locum iſtum, ait Dominus.* Rurſum eiuſdem temporis iam præteriti verba dierum ita recordātur: *Si quis euaſerat gladium, ductus in Babylonem ſeruiuit regi & filius eius, donec imperaret rex Perſarum, & compleretur ſermo Domini ex ore Hieremiæ, & celebraret terra ſabbata ſua: cunctis enim diebus deſolationis egit ſabbatum, vſq; dum cōplerentur* LXX *anni. Anno autē primo ad explendū ſermonem Domini, quem locutus fuerat per os Hieremiæ, ſuſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum, &c.* Quibus verbis oſtenditur, quia vaſtata Chaldæi Iudæa, non vt Aſſyrij in Samariam alios miſere colonos, ſed deſertam reliquete terram, donec ipſi poſt annos LXX in eam rediere Iudæi. Conſentit his Ioſephus in X Antiquitatum libro, ſcribens templum & Hieruſalem, & omnē Iudæam LXX annis permanſiſſe deſolatam. Qui rurſum enumerando reges Babylonis (ſi tamen ipſe ſic ſcribit, & non codex fallit mēdoſus) C ferè annos ab euerſa Hieruſalem vſque ad euerſionem regni Chaldæorum facit colligi. Scribit enim poſt Nabuchodonoſor, qui teſte ſcriptura ſacra, XXV poſt euerſam Hieruſalē vixit annis, Euilmerodach filium eius regnaſſe annis XVIII, poſt quem Hegeſar filium eius annis XL, cui ſucceſſiſſe filium eius Laboſordach mēſibus IX: hoc defuncto ad Balthaſſar qui Naboan nuncupatur, trāſiſſe imperium, qui cùm iam X & VIII regnauerit annis, captam à Cyro Perſarum, & Dario Medorum rege Babyloniam exequitur. Darius autē Aſtyagis filius, qui Babyloniorū deſtruxit imperium, cum Cyro cognato ſuo agebat annum †LXX & II cùm Babylon fuiſſet inuaſa, qui tamen alio nomine vocabatur à Græcis, quiſque Danielem Prophetam ſumens ad ſe in Mediā duxit, & omni eum honore celebrauit. Huius Darij ipſe Daniel ita meminit: *In anno primo Darij filij Aſueri de ſemine Medorum, qui imperauit ſuper regnum Chaldæorum, ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus eſt ſermo Domini ad Hieremiam Prophetam, vt complerentur deſolationis Hieruſalem* LXX *anni.* Euſebius in temporum libro XX X annos ab euerſione Hieruſalem, vſque ad initium Cyri regis Perſarum: Iulius autem Africanus LXX computat. Porrò Hieronymus in expoſitione Prophetæ ita dicit: Tradunt enim Hebræi huiuſcemodi fabulam vſque ad LXX annum, quo Hieremias captiuitatem populi Iudæorum dixerat eſſe ſoluendam. De quo & Zacharias in principio volumīnis ſui loquitur: Irritam putans Dei pollicitationem Balthaſſar, falſumque promiſſum, verſus in gaudium fecit grande conuiuium, inſultans quodammodo ſpei Iudæorum, & vaſis templi Dei. Sed ſtatim vltio ſecuta eſt.

Anni mūdi

†LXII.

Perſarum primus Cyrus regnauit annis XXX. Hic, vt impleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ, primo ſui regni anno laxata Hebræorum captiuitate, L ferè millia regredi fecit in Iudæam, reſtituens eis vaſa templi Domini aurea & argentea VCCCC. Qui congregati in Hieruſalem menſe ſeptimo ædificauerunt altare, & à primo die menſis eiuſdem cœperunt offerre holocauſtum Domino. Anno autem ſecundo aduentus ſui, menſe ſecundo templi fundamenta iecerunt, anno incēſionis eius iuxta Africanum LXXII, iuxta autem Chronica Euſebij XXXII. Sed impedientibus Samaritis intermiſſum eſt opus vſq; ad annum Darij ſecundum, qui etiam Aſueri in regno & Artaxerxis ſcripſerunt accuſationē aduerſum Iudæos, & reſcripſit Artaxerxes, ne ædificaretur Hieruſalem. Romanorum VII Tarquinius regnauit annis XXXV, qui cauſa Tarquinij iunioris filij ſui qui Lucretiam corruperat, à regno expulſus eſt. 3413

Cambyſes Cyri filius annis VIII. Hic deuicta Ægypto cunctam eius religionem abominatus, cæremonias eius & templa depoſuit. Babylonem in Ægypto ædificauit. Hunc aiunt ab Hebrais ſecundum Nabuchodonoſor vocari, ſub quo Iudith hiſtoria inſcribitur. 3431

Anni mundi

Fratres Magi menſibus VII. Ieſus ſacerdos magnus & princeps gentis,
3432 Zorobabel, Aggęus, Zacharias, & Malachias Prophetæ clareſcunt. Pythagoras Phyſicus philoſophus clarus habetur.

3468 Darius an. XXXVI. Inter Darium & Cābyſen regnaſſe duos fratres Magos in libris Chronicorũ Euſebij reperimus. Verùm Hieronymus in expoſitione Danielis ſcribit poſt Cābyſen Smerdẽ magnũ regnaſſe, qui Panthaptẽ (inquit) filiam Cambyſis vxorem duxit, qui cùm à VII Magis fuiſſet occiſus, & in locum eius Darius ſuſcepiſſet imperium, eadem Panthaptes nupſit Dario, & ex eo Xerxem filiũ genuit. Secundo anno Darij LXX captiuitatis Hieruſalẽ annus impletur, vt vult Euſebius, teſtẽ adhibens Zachariam Prophetam, apud quẽ ſecundo Darij anno loquitur angelus: *Domine exercituum vſq; quo tu non miſereberis Hieruſalẽ, & vrbium Iuda, quibus iratus es? Iſte* LXX *annus eſt.* Item IIII Darij regis anno dicit idẽ Propheta: *Cùm ieiunaretis & plangeretis per hos* LXX *annos, nunquid ieiunium ieiunaſtis mihi?* Sexto Darij anno Templi ædificatio cõpletur, die tertia menſis Adar, qui eſt XLVI annus, ex quo eius ſub Cyro fundamenta ſunt iacta. Vnde in Euangelio dicunt Iudæi: XL *&* VI *annis ædificatum eſt templum hoc.* Cœperunt autem ædificare anno ſecundo Darij, menſe VI, die †XXIX: & anno VI (vt dictum eſt) menſe XII, die tertia compleuerunt. Ex quo apparet, opus templi & antea ex parte non parua peractum, annos autem LXX à deſtructione illius vſq; ad perfectam reſtaurandi licentiam eſſe computandos.

†XXIIII

Pulſis vrbe regibus, qui imperauerunt annis CCXLIII, vix vſque ad XV lapidem Roma tenebat imperium. Romæ poſt exactos reges primùm Conſules à Bruto eſſe cœperunt, deinde Tribuni plebis ac Dictatores, & rurſum Conſules rempub. obtinuerunt per annos ferme CCCCLXXIIII, vſque ad Iulium Cæſarem, qui primus ſingulare arripuit imperium, Olympiade CLXXXIII.

3488 Xerxes filius Darij annis XX. Hic Ægyptum quæ à Dario diſceſſerat, capit, & aduerſus Græciam pugnaturus DCC millia armatorum de regno, & †CCCC de auxiliis, roſtratas etiam naues mille ducẽtas, onerarias autem tria millia numero habuiſſe narratur. Attamen victus patriam refugit. Herodotus hiſtoriarum ſcriptor, Zeuxis pictor agnoſcitur.

†CCC habet Beda.

3498 Artabanus menſibus VII. Socrates naſcitur.

3529 Artaxerxes, qui & Longimanus, id eſt μακρόχειρ, an. XL. Huius anno VII prima die menſis primi Eſra ſacerdos & ſcriba legis Dei aſcendit de Babylone cum epiſtolis regis, & in prima menſis quinti venit in Hieruſalem cum viris MDCC. Et inter alia ſtrenuè geſta caſtigauit filios trãſmigrationis ab vxoribus alienigenis. Eiuſdem anno XX, Neemias pincerna de Suſis caſtro adueniens, murum Hieruſalem LII diebus reſtituit, & ducatum genti XII annis prębuit. Huc vſque diuina ſcriptura temporum ſeriem continet. Quæ verò poſt hæc apud Iudæos ſunt geſta, de libro Machabæorũ, & Ioſephi, atq; Africani ſcriptis exhibentur, qui deinceps vniuerſam hiſtoriã vſque ad Romana tempora proſecuti ſunt. Et quidẽ Africanus in quinto temporum volumine huius temporis ita meminit: Manſit itaque imperfectum opus vſque ad Neemiam, & vigeſimum an. regis Artaxerxis. Quo tempore regni Perſarum C & XV an. fuerunt euoluti: captiuitatis autem Hieruſalem CLXXX & V an. erat. Et tunc primùm Artaxerxes iuſſit muros extrui Hieruſalem, cui operi præfuit Neemias, & ædificata eſt platea, & muri circundati. Et ex illo tempore ſi numerare velis, LXX an. hebdomadas vſque ad Chriſtum poteris inuenire. Xerxes menſes II. Poſt quẽ Sogdianus menſes VII. Plato naſcitur. Hippocrates medicus inſignis habetur.

3548 Darius cognomento Nothus an. XIX. Ægyptus receſſit à Perſis. Reuerſis de captiuitate Iudæis, non reges, ſed pontifices præfuerunt vſque ad Ariſtobulum, qui cum dignitate pontificis etiam regale ſibi cœpit vſurpare vocabulum.

Artaxerxes

Artaxerxes qui cognominatus eſt Mnemõ, Darij & Paryſatidis filius, an. XL. Sub hoc rege videtur Heſter hiſtoria cõpleta: ipſe quippe eſt qui ab Hebræis Aſuerus, & à LXX interpretibus Artaxerxes vocatur. Athenienſ. XXIIII literis vti cœperunt, cùm antea XVI tantùm literas haberent. Carthaginenſium bellum famoſum. Galli Senones duce Brenno Romam inuaſerunt, excepto Capitolio, & incenſam VI menſ. vaſtauerunt. Tribuni militares pro Conſulibus eſſe cœperunt. Ariſtoteles auditor eſt Platonis XVIII ætatis annum agens. — *Anni mũdi* 3588

Artaxerxes, qui & Ochus, an. XXVI. ipſe Ægyptum ſuo iunxit imperio, Nectanebo rege in Æthiopiam pulſo, in quo Ægyptiorum regnum deſtructum eſt. Demoſthenes orator omnium rumore celebratur. Rom. Gallos ſuperant. Plato moritur, poſt quem Academiam Speuſippus tenuit. — 3614

Artaxerxes Ochi filius an. IIII. Iudæorum pontifex maximus Iaddus clarus habetur, cuius frater Manaſſes tẽplũ in monte Garizi conſtruit. Speuſippus moritur, cui ſuccedit Xenocrates quarto anno Ochi. Alexander Philippi & Olympiadis filius vigeſimum ætatis annum gerẽs Macedonibus regnare incipit. — 3618

Darius Arſamis filius an. VI. Alexander aduerſum Illyrios & Thracas feliciter dimicans, ſubuerſis Thebis in Perſas arma corripuit, & apud Granicum flumen regiis ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit. Idem capta Tyro Iudæam inuadit, àqua fauorabiliter exceptus Deo victimas immolat, & põtificem templi Iaddum honoribus plurimis proſequitur. Andromacho locorum cuſtode dimiſſo, ac VII regni ſui ann. Alexandriam in Ægypto condidit. Nec mora, Babylonem obtinuit interfecto Dario, in quo Perſarum regnum deſtructum eſt, quod ſteterat annis CCXXXI. Quo tẽpore etiam Latini à Romanis perdomiti ſunt. — 3624

Alexander poſt mortem Darij ann. V regnauit: nam antea VII, Alexander Hyrcanos & † Mardos capit, reuertensque in Ammone condidit Parętonium. Idem Indicum vſque oceanum victoriis potius quàm bellis peruenit, ac Babylonem reuerſus XXXII vitæ, regni autem ſui XII an. veneni hauſtu periit. Poſt quem tranſlato in multos imperio, Ægyptum Ptolemæus Lagi tenuit filius, Macedonas Philippus, qui & Aridęus, frater Alexandri, Syriam & Babylonem, & omnia regna orientis Seleucus Nicanor. Aſiæ regnauit Antigonus. qui apud Danielem per IIII hirci qui arietem contereret, cornua deſignantur. — 3629 † *Medi*

Ægypto primus regnauit Ptolemæus Lagi filius annis XL. Appius Claudius Cæcus clarus habetur, qui aquam Claudiam induxit, & viam Appiam ſtrauit. Ptolemæus Hieroſolymis & Iudæa in ditionem ſuam dolo redactis, plurimos captiuorum in Ægyptum tranſtulit. Iudæorum Pontifex maximus Onias Iaddi filius clarus habetur. XIII Ptolemæi anno Syriæ, & Babyloni, & ſuperioribus locis regnare incipit Seleucus Nicanor. A quo tempore Machabæorum Hebræa hiſtoria Græcorum ſupputat regnum, & Ediſſeni ſua tempora computant. Seleucus Seleuciam, Laodiceam, Antiochiam, Apameam, Ediſſam, Berrhœam, & Pellam vrbes condidit. Iudæorum pontifex maximus, religioſiſſimus ac piiſſimus, Simõ Onię filius clarus habetur. Poſt quem Eleazarus fratrer eius ſuſcepit templi miniſterium, filio eius Onia paruo admodum derelicto. Seleucus in eas vrbes quas extruxerat Iudæos tranſfert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens. — 3669

Ptolemæus Philadelphus annis XXXVIII. Soſtratus Gnidius Pharum in Alexandria conſtruxit. Ptolemæus Iudæos qui in Ægypto erant liberos eſſe permiſit, & Eleazaro Pontifici multa Hieroſolymam, & in templi donaria vaſa tranſmittens LXX interpretes petit, qui ſcripturam ſanctam in Græcum verterent eloquium. Aratus cognoſcitur. Iudæorum põtificatum poſt Eleazarum auunculus eius Manaſſes accepit. Tantæ autem potentiæ fuiſſe nar- — 3707

Anni mũdi

ratur Ptolemæus iſte Philadelphus, vt Ptolemæum patrem vinceret. Narrant enim hiſtorię habuiſſe eum peditum CC millia, equitum XX millia, curruum II millia, elephantos quos primus adduxit ex Æthiopia CCCC, & cætera his ſimilia.

3733 Ptolemæus Euergetes frater ſuperioris regis an. XXVI. Qui inde Euergetes ab Ægyptiis eſt vocatus: quia capta Syria & Cilicia, & propemodum vniuerſa Aſia, inter innumera argenti põdera ac vaſa precioſa quę cepit, etiã deos eorum, quos Cambyſes capto Ægypto in Perſas portauerat, retulit. Iudęorum Pontifex Onias Simonis Iuſti filius clarus habetur. Cuius item filius Simon non minori gloria fulget. Sub quo Ieſus filius Syrach Sapientiæ librum componens, quem vocant Panareton, etiam Simonis in eo fecit mentionem.

3750 Ptolemæus Philopator filius Euergetis an. XVII. Antiochus rex Syriæ victo Philopatore Iudæam ſibi ſociat. Iudæorum Pontifex maximus Onias filius Simonis inſignis habetur, ad quem Lacedæmoniorum rex Areus legatos mittit.

3774 Ptolemæus Epiphanes filius Philopatoris annis XXIIII. Secundus liber Machabæorum apud Iudæos huius temporis geſta continet. Onias ſacerdos aſſumptis Iudæorum plurimis fugit in Ægyptum, & à Ptolemæo honorificè ſuſceptus accepit eam regionem quæ Heliopoleos vocabatur, & concedente rege templum extruxit in Ægypto ſimile templi Iudæorum, quod permãſit vſque ad imperium Veſpaſiani annis CCL. Sub occaſione igitur Oniæ Pontificis infinita examina Iudæorum in Ægyptum confugerunt. Eo tempore & Cyrene eorum multitudine repleta eſt. Hæc autem vel Oniæ, vel cęteris fuit cauſa Ægyptum petendi: quia pugnantibus contra ſe magno Antiocho & ducibus Ptolemæi, poſita in medio Iudęa in contraria ſtudia ſcindebatur, aliis Antiocho, aliis Ptolemæo fauentibus.

3809 Ptolemæus Philometor annis XXXV. Ariſtobulus natione Iudæus, Peripateticus philoſophus agnoſcitur, qui ad Philometorẽ Ptolemęũ explanationũ in Moſen cõmentarios ſcripſit. Antiochus Epiphanes, qui poſt Seleucũ cognomẽto Philopatorẽ, annis XI regnauit in Syria, Iudæorũ legẽ impugnans, omniaq; ſordibus idolorum complens, in tẽplo Iouis Olympij ſimulachrum ponit. Sed & in Samaria ſuper verticẽ montis Garizi, Iouis Peregrini delubrũ ædificat, ipſis Samaritanis vt id faceret precantibus. Verũ Mathathias ſacerdos leges patrias vindicat, aduerſus Antiochi duces arma corripiens. Quo mortuo ducatum Iudæorum ſuſcepit filius eius Iudas Machabæus an. CXLVI regni Græcorũ, XX autẽ Ptolemęi, Olympiade CLV: qui mox Antiochi duces de Iudæa expellens, & tẽplum ab idolorũ imaginibus emundãs, patrias leges poſt triennium ſuis ciuibus reddidit. Vnde poſt receſſum Oniæ ſacerdotis in Ægyptum, de quo ſuprà diximus, & mortem Alchimi, qui effugato Onia pontificatũ indignus inuadere tentabat, omnium fauore Iudæorum Machabæo ſacerdotium decernitur: quod poſt mortem eius frater Ionathas ſortitus, & XIX annis ſumma miniſtrauit induſtria.

3838 Ptolemæus Euergetes annis XXIX. Ionathas dux Iudæorum & pontifex cum Romanis & Spartiatis amicitias facit. Quo à Tryphone interfecto in ſacerdotium frater Simon aſſumitur, an. regis Euergetis VII. quod VIII an. ſtrenuiſſimè regens, filio Ioanni reliquit. Hic aduerſum Hyrcanos bellum gerens, Hyrcani nomen accepit, & à Rom. ius amicitiæ poſtulans, decreto Senatus inter amicos relatus eſt. Samariam, quę noſtro tempore Sebaſte vocatur, obſidione captam ſolo coæquauit, quam poſtea Herodes inſtaurans, Sebaſten in honorem Auguſti appellari voluit.

3855 Ptolemæus Phyſcon, qui & Soter, annis XVII. Cicero Arpini naſcitur matre Heluia, patre equeſtris ordinis ex regio Volſcorum genere. Hyrcano in pontificatum, quem ipſe XXVI an. tenuit, Ariſtobulus ſuccedit annũ vnum, qui rex pariter & pontifex primus apud Iudæos diadematis ſumpſit inſigne,

Digitized by Google

insigne, post CCCCLXXXIII annos Babylonicæ captiuitatis. Post quem regnauit Ianneus cognomento Alexander annis XXVII, qui pontificatum quoque administrans crudelissime ciuibus præfuit. *Anni mundi.*

Ptolemæus, qui & Alexander, annis X. Huius anno VII, Syria in Romanam ditionem cessit, capto Philippo à Gabinio. Expulsus de regno Ptolemæus Physcon per matrem Cleopatram, in Cyprum secedit. 3865

Ptolemæus qui à matre fuerat eiectus; an. VIII regressus de fuga regnum obtinuit, quia Alexandrum qui ante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepulerant. Sylla Athenienses vastat. 3873

Ptolemæus Dionysius annis XXX. Ab huius anno V Alexandra vxor Alexandri Pontificis post mortem eius regnauit Iudæis an. IX. Ex quo tempore Iudæos rerum confusio, & variæ clades oppresserunt. Post cuius mortem Aristobulus & Hyrcanus filii eius contra se de imperio dimicates, occasionem præbuere Romanis, vt Iudæam inuaderent. Itaq; Pompeius Hierosolymam veniens, capta vrbe & templo reserato vsq; ad Sancta sanctorum accedit, Aristobulum vinctum secum abducit, pontificatum confirmat Hyrcano: deinde Antipatrum Herodis Ascalonitæ filium procuratorem Palæstinæ facit, mansitq; in pontificatu Hyrcanus annis XXXIV. Vergilius Maro in pago qui Andes dicitur, haud procul à Mantua nascitur, Pompeio & Crasso COSS. Pompeius captis Hierosolymis tributarios Iudæos facit. Virgilius Cremonæ studiis eruditur. Cęsar Germanos & Gallos capit, & Britannos quoque, quibus ante eum ne nomen quidem Rom. cognitum fuerat: victos obsidibus acceptis stipendiarios facit. 3903

Cleopatra sotor Ptolemæi annis XXII. Orto enim bello ciuili inter Cæsarem & Pompeium, victus Pompeius Alexandriam petit, ibiq; ab ipso, à quo sperabat auxilia, Ptolemæo percussus interiit. Mox Cæsar Alexandriam venit: ipsi quoque Ptolemæus parare insidias voluit, vnde bello ei illato, victus in Nilo periit. Cæsar Alexandria potitus, regnum Cleopatræ dedit, cum qua consuetudinem stupri habuerat: cuius regni tertio an. ipse primus Rom. singulare obtinuit imperium, à quo Cæsares Rom. principes appellati. Cleopatra regio comitatu vrbem ingressa. 3925

Cæsar ob insolentiam morum, coniurantibus in eum LX vel amplius Senatoribus equitibusque Rom. in curia confossus interiit, post annos IV, & menses VI, quam regnare cœperat. Cassius Iudæa capta templum spoliat.

Octauianus Cæsar Augustus Rom. II. regnauit annis LVI, & mensibus VI, à quo Augusti appellati reges Rom. quorum XV viuente Cleopatra, XL & vnum postea viuit annos. XI Augusti anno, deficiente in Iudæa pontificum principatu, Herodes nil ad eum pertinens, vtpote Antipatri Ascalonitæ & matris Cypridis Arabicæ filius, à Ro. Iudæorum suscepit principatū, quem tenet an. XXXVI. Qui ne ignobilis forte & à Iudæorum semine argueretur extraneus, combussit libros omnes, quibus nobilitas gentis in templo seruabatur asscripta, vt deficientibus probamentis & ipse ad hanc pertinere putaretur. Insuper etiam vt suam sobolem regio illorum generi commisceret, proiecta Doside fœmina Hierosolymitana, quam priuatus acceperat vxorem, & nato ex eo filio Antipatro, sociat sibi Mariamnem filiam Alexandri, neptem Aristobuli fratris Hyrcani, qui ante eum rex erat Iudæorum. Hæc quinque ei filios genuit, quorum duos Alexandrum & Aristobulum ipse necauit in Samaria. Nec mora, post etiam matrem illorum, qua nil carius nouerat, simili scelere peremit. E quibus Aristobulus Herodem ex Beronice susceperat filium, quem actibus Apostolorum ab angelo percussum legimus. Tertio inter Augustum & Antonium orto bello, quod Antonius qui Asiam & Orientem tenebat, repudiata sorore Augusti Cleopatrā duxisset vxorem Antonius & Cleopatra victi semet interficiunt. A quo tempore quidam primum annum Augusti monarchiæ supputant. Hactenus qui vocabantur Lagidæ, in Ægypto regnauerunt annis CCXCV. 3929

Anni mundi

3952 Anno Cæsaris Augusti XLII, à morte vero Cleopatræ & Antonii, quando & Ægyptus in prouinciam versa est, anno XLVII, Olympiadis 193 anno tertio, ab Vrbe autem condita DCCLII anno, id est, eo anno quo compressis cunctarum per orbem terræ gentium motibus firmissimam verissimamque pacem ordinatione Dei Cæsar composuit, Iesus Christus filius Dei sextam mundi ætatem suo consecrauit aduentu, anno imperii Augusti XLIV. Herodes morbo intercutis aquæ, & scatentibus toto corpore vermibus miserabiliter & digne moritur. Pro quo substitutus ab Augusto filius eius Archelaus, regnauit annis IX, id est vsque ad ipsius Augusti finem: tunc enim non ferentibus vltra, sed accusantibus apud Augustum ferocitatem eius Iudæis, in Viennam vrbem Galliæ relegatur, & ad minuendam Iudaici regni potẽtiam, insolentiamque domãdam, quatuor fratres eius pro eo sunt Tetrarchę creati, Herodes, Antipater, Lysias & Philippus: quorum Philippus & Herodes qui Antipas prius nuncupabatur, etiam viuente Archelao Tetrarchæ fuerãt ordinati.

3980 Tiberius priuignus Augusti, hoc est Liuiæ vxoris eius filius ex superiore genitus coniuge, regnauit ann. XXIII. Huius anno XII Pilatus Iudææ procurator ab eodem dirigitur. Herodes Tetrarcha qui Iudæorum principatum tenet ann. XXIV, in honorem Tiberii & matris eius Liuiæ, Tiberiadem condidit & Libiadem.

3981 Anno XV imperii Tiberii, dominus post baptismum quem prædicauit Ioannes, mundo regnum cœlorum annunciat, peractis à mundi principio secundum Hebræos ann. (vt Eusebius in suis Chronicis signat) IV millib. annotando quod XVI ann. Tiberii principium fuerit LXXXI Iubilei secundum Hebræos. Quare autem nostra supputatio vndeuiginti minus ponendos æstimauerit annos, facile qui superiora libelli huius legerit inueniet. Iuxta vero Chronica eadem, quæ ipse Eusebius de vtraq; editione, vt sibi videbatur, composuit, anni sunt V millia, CCXXVIII.

3984 Anno XVIII imperii Tiberii Dominus sua passione mundum redemit, & prædicaturi per Iudææ regiones Apostoli, Iacobum fratrem domini Hierosolymis ordinant Episcopum, ordinãt & VII diaconos. Et lapidato Stephano Ecclesia per regiones Iudææ & Samariæ dispergitur. Agrippa cognomento Herodes, filius Aristobuli filii Herodis regis, accusator Herodis Tetrarchæ, Romã profectus à Tiberio in vincula conicitur, vbi plurimos sibi asciuit ad amicitiam, & maxime Germanici filium Caium.

3993 Caius cognomento Caligula regnauit annos III, mens. X, dies VIII, Hic Herodem Agrippam amicum suum vinculis liberatum regem Iudææ facit, qui permanet in regno ann. VII, id est vsque ad quartum Claudii ann. Quo ab angelo percusso succedit in regnum filius eius Agrippa, & vsq; ad exterminium Iudæorum XXVI an. perseuerat. Herodes Tetrarcha & ipse Caij amicitiam petens, cogente Herodiade Rom. venit, sed accusatus ab Agrippa etiam Tetrarchiam perdidit, fugiensque in Hispaniam cum Herodiade mœrore periit. Pilatus qui sententiam damnationis in Christum dixerat; tantis irrogante Caio angoribus coartatus est, vt sua se manu peremerit. Caius in Deos se referens, Iudæorum loca sancta sordibus Idolorum profanat. Matthæus in Iudæa prædicans Euangelium scripsit.

4007 Claudius an. XIII, mens. VII, dies XXVIII. Petrus apostolus cum primis Antiochenam fundasset Ecclesiam, Romam pergit, ibiq; XXV an. cathedram tenet Episcopalem, id est, ad vltimum Neronis an. Marcus Euãgelium quod Rom. scripserat, Ægypto Petro mittente prædicat. Quarto Claudii anno fames grauissima, cuius Lucas meminit, facta est. Eodem anno ipse Britanniam adiens, quam neque ante Iulium Cæsarem, neque post eum quisquam attingere ausus fuerat, sine vllo prælio ac sanguine intra paucissimos dies, plurimam insulæ partem in deditionem recepit, Orcades etiam insulas Romano adiecit imperio, ac VI quam profectus erat mense Romam rediit.

Nono

Anni mundi.

Nono regni sui anno Iudæos tumultuantes Roma expulit, quod Lucas refert. Sequenti anno fames maxima Romam corripit.

Nero ann. XIII, mens. VII, dies XXVIII. Huius secundo anno Festus Iudææ procurator successit Felici, à quo Paulus Romam vinctus mittitur, & biennium in libera manens custodia, post hæc ad prædicandum dimittitur, nec dum Nerone in tanta erumpente scelera, quanta de eo narrant historiæ. Iacobus frater domini, cum XXX annos rexisset Hierosolymorũ Ecclesiam, VII Neronis anno lapidatur à Iudæis, vindicantibus in illo, quod Paulum interficere nequiuerunt. Festo magistratui Iudææ succedit Albinus, Albino Florus, cuius luxuriam & auaritiam, cæteraque flagitia non ferentes Iudæi, contra Rom. rebellauerunt: aduersum quos Vespasianus magister militiæ transmissus, plurimas vrbes Iudææ cepit. Primus vero super omnia scelera sua etiam Christianos persequitur, quorum eximios Romæ Petrum cruce, Paulum occidit gladio. Hic in re militari nihil omnino ausus, Britanniam pene amisit. Nam duo sub eo nobilissima oppida illic capta atque euersa sunt.

4031

Vespasianus annos IX, mẽses XI, dies XXII. Hic apud Iudæam imperator ab exercitu appellatus, & bellum Tito filio commendans Romam per Alexandriam proficiscitur: qui secundo anno Iudææ regnum subuertit, templumque solo strauit, post annum primæ ædificationis eius M LXXX IX. Consummatum est bellum an. IV, duobus Nerone viuente, & duobus aliis postea. Vespasianus inter alia magnorum operum in priuata adhuc vita in Germaniam, ac deinde in Britanniam à Claudio missus, tricies & bis cum hoste conflixit, duas validissimas gentes, XX oppida, insulam Hectam Britanniæ proximam imperio Romano adiecit. Colossus erigitur, habens altitudinis pedes C VII.

4033

Titus annos II, mẽses II, vir omnium genere virtutum mirabilis, adeo vt amor & deliciæ humani generis diceretur. Hic Amphitheatrum Romæ ædificat, & in dedicatione eius quinque millia ferarum occidit.

4049

Domitianus frater Titi iunior annos XV, mẽses V. Hic secundus post Neronem Christianos persequitur, sub quo Apostolus Ioannes in Patmum insulam relegatus est, & Flauia Domicilla Flauii Clementis Consulis ex sorore neptis, in insulam Pontianam ob fidei testimonium exiliatur.

Anni mundi	*Regnum Romanorum.*	Anni Domini.
	Anno XLII Octauiani Augusti Cæsaris, ex quo anno Ægyptus in prouinciam redacta est, & Cleopatra cum Antonio victa XXVIII anno, ab Vrbe vero condita DCC LII, Olympiadis CXCIII anno III, Dominus noster Iesus Christus in Bethlehem Iuda nascitur, transactis ab initio mundi secundum Hebraicam veritatem annis tribus millibus DCCCC LII, secundum LXX vero Interpretes quinque millibus CXCIX.	
	43	
	44 Augustus Tiberium & Agrippam in filios adoptauit. Herodes infantes occidit.	
	45 Iudas Galilæus ad rebellandum Iudæos cohortatur.	
	46 Asinius Pollio orator moritur.	
	47 Herodes rex Iudææ cum magno cruciatu moritur, pro quo Archelaus regnauit annis IX.	
	48 Fames magna Romæ facta est.	
	49	
	50 Tiberius Cæsar Dalmatas Sarmatasque subegit.	
	51	
	52	

Digitized by Google

Regnum Romanorum.

Anni mundi / *Anni Domini*

53 Iani portæ 12 annis iam ab Augusto clausæ aperiuntur.
54 Messala Corninus orator moritur.
55 Eclipsis Solis facta est.
56 Archelaus in Viennam Galliæ vrbem ab Augusto relegatur, & Iudæa Tetrarchis committitur: & Augustus moritur ann. ætatis 76.

TIBERIVS II, priuignus Augusti, regnauit annis 23.

1 Herodes Tetrarcha Iudæorum regnum tenuit annis 24.
2 Mathematici vrbe pelluntur.
3 Liuius historiographus moritur. Ouidius poeta in exilio moritur.
4 Germanicus à Tiberio missus Germanos vicit.
5 Tredecim vrbes terræmotu corruerunt. Germanicus Cæsar moritur.
6 Feneſtella historiographus & poeta moritur.
7 Tiberius multos reges ad se dolo vocatos nunquam remisit.
8 Pompeii theatrum incensum est.
9 Tiberius Drusum consortem regni fecit, qui eodem anno
10 veneno periit.
11
12 Pilatus præses Iudææ à Tiberio mittitur.
13
14
15 Dominus Iesus Christus à Ioanne baptizatur, tricesimo an-
16 no ætatis suæ secundum carnem inchoante, & prædicare cœpit.
17 Ioannes baptista ab Herode Tetrarcha decollatur.
18 Dominus in Hierosolymis passus est, & resurrexit. Eclipsis Solis, & maximi terræmotus facti sunt.
19 Iacobus frater Domini, Hierosolymorum Episcopus ab Apostolis ordinatur, sedit ann. 30. Stephanus lapidatur.
Paulus Apostolus de cœlo vocatur.
20 Pilatus imaginem Cæsaris in templo statuens seditionem Iudæis excitauit.
21 Sejanus præfectus Tiberium, vt Iudæos deleat, cohortatur.
22 Agrippa Herodem Tetrarcham Romæ accusans à Tiberio in vincula mittitur.
23 Tiberius populũ Rom. grauiter afflixit, & ipse veneno periit.

† 3 CAIVS Caligula III an. † 4, mens. 10, dies 8, vir scelestissimus.

1 Herodes Agrippa rex Iudææ à Caio constitutus regnauit annis 7.
2 Iudæi apud Alexandriam profligantur, pro quibus Philo clarissimus scriptor apud Caium interpellans nihil profuit.
3
4 Pilatus semetipsum interfecit, magnis à Caio calamitatibus oppressus.
5 Matthæus Euangelium scripsit Hebraicè.
Caius occiditur à protectoribus suis.

1 CLAVDIVS IV annos 13, menses 7, dies 28.
2 Petrus Apostolus Romam venit, ibique per 25 ann. prædicãs Episcopatum tenuit.
3 Herodes Agrippa ab Angelo percussus expirauit, pro quo filius eius Agrippa regnauit annis 26.
Marcus Euangelista in Ægypto Christum annunciat. Primus Antiochiæ Episcopus Euodius ordinatur.

4 Fames

Regnum Romanorum.

Anni mundi. *Anni Domini*

4 Fames magna facta est. Claudius Britanniam subegit.
5 Noua insula xxx stadiorum in mari apparuit.
6 Ciues Romani à Claudio numerati sunt sexagies nouies centum & quadraginta quatuor millia.
4000 7 Iudæorum in seditione triginta millia necantur in diebus Azymorum. 50
8
9 Claudius Iudæos expulit vrbe.
10 Magna fames Romæ facta est.
10 11 Claudius Felicem procuratorem Iudææ facit.
12 His temporibus Simon magus simoniacæ hæreseos autor extitit.
13 Ægyptius quidam pseudopropheta Iudæorum plures seducens à Felice opprimitur.
14 Claudius veneno mortuus est anno ætatis LXIV.

NERO V annos 13, menses 7, dies 28. Iste flagitiosus in cunctis primam in Christianos persecutionem exercuit, in qua Romæ Processus & Martianus, XLVII à beato Petro baptizati, Torpes, Marcellus & Apuleius: Mediolani, Nazarius & Celsus: Aquileiæ,
20 Hermagoras Episcopus, Fortunatus diaconus, Felix cum Constantia: Rauennæ Apollinaris Episcopus pro Christo coronantur.
1 Seditio in Cæsarea orta plures Iudæorum perdidit. Festus Felici successit.
2 Paulus Apostolus Romam à Festo præside mittitur.
3 Hucusque librum Actus Apostolorum Lucas Euãgelista perduxit, continentem annos à passione Domini XXVII. 60
4 Statius poeta clarus habetur.
5 Nero Agrippinam matrem suam, & sororẽ patris interfecit.
6 Nero infinita luxuria & lasciuia, ignauiaque bacchatur.
30 7 Iacobus frater Domini à Iudæis lapidatur. Festo præfidi Albinus in Iudæa successit.
8 Marcus Euangelista apud Alexandriam passus est, pro quo Ananias 23 annis. Albino Florus successit.
9 Neronianæ thermæ à Nerone ædificantur.
Persius & Lucanus poetæ moriuntur.
10 Nero vt similitudinem Troiæ ardentis videret, magnam partem Romæ incendit.
11 Nero Senecam magistrum suum interfecit.
12 Vespasianus dux exercitus aduersus Iudæos rebellantes à Ne- 70
40 rone mittitur.
13 Petrus & Paulus à Nerone propter Simonem magum trucidantur, & pestilentia Romæ facta est, Neroque seipsum interfecit.

IVLIVS I à beato Petro papa, sedit annis 12. Antiochiæ secundus Episcopus ordinatur Ignatius.

GALBA VI mens. 7, Otho mens. 3, Vitellius mens. 8.

1 Vespasianus in Iudæa pugnans, Imperator ab exercitu constituitur.

VESPASIANVS VII annos 9, menses 11, dies 12, vir militari virtute præcipuus.

50 Titus Iudæos inenarrabili fame cruciatos obsedit.
2 Hierusalem à Tito expugnata destruitur, anno à passione Domini 42, à prima vero conditione templi sub Solomone 1089.
3
4
5 Hoc tempore Iosephus historiographus clarus habetur.

Digitized by Google

6
7 Coloſſus erectus eſt, habens altitudinis pedes 107.
8
9 Peſtilentia Romæ facta eſt: & terræmotus tres ciuitates Cypri ſubuertit. 80
10 Veſpaſianus profluuio ventris in villa circa Sabinos obiit.

TITVS VIII, Veſpaſiani filius annos 2, menſes 2. Vir omnium genere virtutum mirabilis, ita vt deliciæ & amor humani generis diceretur.

1 Titus amphitheatrum Romæ conſtruxit, in cuius dedicatione 5000 ferarum occidit. 10
2 Anacletus papa II ſedit annis 12. Titus in eadem villa qua & pater, obiit anno ætatis 42.

DOMITIANVS IX, frater Titi, ann. 15, menſibus 5. Hic omnibus infectus ſceleribus, ſecundo perſequitur Chriſtianos, cuius tempore paſſi ſunt Romæ Eutyches, Victorinus & Maro: apud Amiterninam vrbem Victorinus Epiſcopus.

1 Domitianus Eunuchos fieri prohibuit.
2 Decreto Senatus Titus inter Deos refertur.
3 Tres virgines Veſtæ obſtuprum damnantur.
4 Anianus I poſt Marcum Euangeliſtam Epiſcopus Alexan- 20
5 driæ poſt annos 22. obiit, pro quo Abilius II an. 13.
6 Domitianus ſe Deum & dominum appellari iuſſit.
7 90
8 Quintilianus rhetor Romæ clarus habetur.
9 His temporibus hæreſis Menandri magi & Ebionitarum & Cerinthiorum & Nicolaitarum exoritur.
10 Hoc tempore Romani mala plurima à Cæſare & ab hoſtibus pertulerunt.
11 Domitianus de Dacis & Germanis triumphat.
12 Clemens papa III ſedit annis 9. Cornelia virgo veſtalis ob ſtu- 30
prum viua defoſſa eſt.
13 Domitianus multos nobilium occidit.
14 Hoc tempore Ioannes Apoſtolus in Patmon inſulam à Domitiano exilio miſſus, Apocalypſim ſcripſit.
15 Domitianus Flauiam Domicillam cum multis aliis in exilium pro fide Chriſti relegauit.
16 Domitianus cum multa mala egiſſet, crudeliter à ſuis interfectus eſt, anno ætatis 35.

NERVA X ſenex anno I, menſibus 3, diebus 8. Hic primo edicto ſuo omnes exules reuocauit. 40
4050 1 Sanctus Iohannes Apoſtolus ab exilio rediens Euangelium ſcripſit. Nerua confectus morbo obiit. 100

TRAIANVS XI genere Hiſpanus annis 19, menſibus 6, diebus 15. Vir reipublicæ vtilis, ſed errore deceptus, tertio perſequitur Chriſtianos.

1 Alexandriæ III Cerdon Epiſcopus ſedit annis 12.
2 Ioannes Apoſtolus apud Epheſum dormiuit in pace, anno à
3 paſſione Domini 68.
4 Euariſtus papa IV ſedit annis 8. Traianus de Dacis & Scythis triumphat. 50
5 Traianus multas gentes Romano ſubiecit imperio.
6
7

Anni mundi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Domini*

8 Huius Traiani tempore terræmotus multas vrbes subuertit, &
9 aurea domus Neronis incendio perijt, & Pantheum fulmine crematum est.
10 Hoc tempore Symeon Cleophæ filius, Hierosolymæ Episcopus, crucifigitur, anno ætatis 120. pro quo Iustus. — 110
Terræmotus factus est.
11 Hoc tempore Plinius Secũdus philosophus clarus, pro Christianis Traiánũ mitigat. Ignatius Antiochiæ Episcopus Romæ bestijs traditur, pro quo Oron III constituitur.
12 Alexander papa V, sedit annis 10.
13 Alexandriæ primus IV Episcopus, sedit annis 12.
14 Post Iustum Hierosolymæ Episcopum Zachæus IV sedit: post
15 quem Tobias V, & post hunc Beniamin VI, deinde Ioannes VII, post quem Matathias VIII, cui succedit Philippus IX.
16 Traianus Armeniam, Assyriam & Mesopotamiam prouincias facit. Terræmotus pene totam Antiochiam subruit.
17
18 Iudæi commoti magnas cædes hominum faciunt, sed in Alexandria victi ab omnibus vbiq; trucidantur.
19 Traianus apud Seleuciam pro fluuio ventris moritur anno ætatis 64.

ÆLIVS ADRIANVS XII an. 21. Hic per Quadratum discipulum Apostolorum, & Aristidem virum sapientem, libris apologeticis edoctus, mitis efficitur Christianis.

Huius tempore passi sunt Romæ Xistus papa, Getulius, Sabina & Seraphia virgines: apud Mesenam Eleutherius Episcopus cũ Anthia matre, Parisius, Dionysius Areopagita Episcopus: apud Tiburnam Symphorosa cum VII filijs.

1 Adrianus Alexandriam publicis restaurauit expensis. — 120
2 Adrianus iterum Iudæos profligat. Traianum Senatus inter Deos refert.
3 XISTVS papa VI, sedit annis 10. Adrianus plurima tributa
4 ta relaxat. Terræmotus factus est. Bellum contra Sauromatas gestum.
5 Adrianus in Libyam quæ à Iudæis vastata fuerat, colonias deducit.
6 Alexandriæ † Iustinus V Episcopus, sedit annis 11. Adrianus Athenienſibus legem dedit. — † *Iustus*
7 Hierosolymis post Philippum Episcopus Seneca X, & post hunc Iustus XI, deinde Leui XII, post quem Ephres XIII, postea † Iesses XIV, & post hunc Iudas XV, Episcopi præfuerunt. — † *Ioses*
8 Hoc tempore Aquila interpres habetur.
9 Adrianus apologeticis nostrorum acceptis litteras pro Chri
10 stianis misit. — 130
11 His temporibus Saturninus & Basilides & Carpocrates hæresim condiderunt.
12 Adrianus Pater patriæ primus appellatur. TELESPHORVS papa VII, sedit ann. II.
13 Antiochiæ constituitur Cornelius Episcopus. Nicopolis &
14 Cæsarea terræmotu corruerunt. Templum Romæ & Veneris Romæ factum est.
15 Adrianus Athenas ampliauit ædificijs plurimis.
16 Iudæi in arma versi Palæstinam depopulantur.

Digitiz... Google

Anni mundi	*Regnum Romanorum.*	Anni Domini
	17 Alexandriæ Eumenes VI Episcopus, sedit annis 13.	
	18 Iudæi iterum commoti, magnis vbique cædibus enecantur.	
	19 Hierusalem ab Ælio Adriano reparata est, & ex eius nomine Ælia nuncupata, & Iudæis ne introirent interdicta.	
	20 Primus ex gentibus Hierosolymis Episcopus Marcus ordinatur, cum iam XV de Iudaica gente fuissent.	
	21 Adrianus morbo intercutis aquæ moritur, maior sexagenario.	140
	ANTONINVS XIII, cognomento Pius, annis 22, mens. 3. Iste per apologeticum Iustini Christiani philosophi & postea martyris edoctus, clemens efficitur nostris.	
	1 HYGINVS Papa VIII sedit annis III.	
	2 Antoninus Pater patriæ appellatur.	
	3 Valentinus & Cerdon, & post hos Marcion & Marcus Ecclesiam hæresi impugnant.	
	4 Iustinus Philosophus pro Christianis apologeticon Antonino scripsit.	
	5 PIVS Papa IX sedit 15. Sub hoc Hermes librum Pastoris scripsit.	
	6 Antiochiæ constituitur Episcopus Heros V.	
	7	
	8	
	9 Alexandriæ Marcus VII, sedit annis 10.	
4100	10	150
	11	
	12	
	13 Apollonius & Basilides philosophi illustres habentur.	
	14	
	15	
	16	
	17 Crescens Cynicus philosophus Iustino nostro philosopho persecutionem commouit, in qua ille pro Christo occubuit.	
	18	
	19 Alexandriæ Celadion VIII Episcopus, sedit annis 14	
	20 ANICETVS papa X, sedit annis 11.	160
	21 Hierosolymis post Marcum factus est Episcopus Cassianus	
	22 XV: I, Publius XVIII, Maximus XIX, Iulianus XX, Gaianus XXI, Symmachus XXII, Caius XXIII, Iulianus XXIV, Capito XXV.	
†72	23 Antoninus Pius ad Lorium obijt anno ætatis †77	
	MARCVS ANTONINVS VERVS, cum fratre Lucio Aurelio Commodo annis 19 mense 1.	
	1 Hi primum æquo iure administrauerunt imperium.	
	2 Lucio Cæsari Athenis sacrificanti ignis ab Oriente ad Occidentem in cœlo ferri visus est.	
	3 Vologesus rex Parthorum prouincias populatur Romanas quasdam.	
	4 Fronto orator insignis habetur. Seleucia à Romanis capta est.	
	5 Cæsares de Parthis triumphant.	
	6 Sub his principibus quarta persecutio orta apud Asiam Polycarpum Smyrnæ Episcopum cum plurimis, & in Gallia multos sanctorum coronauit. in qua passi sunt Romæ Anicetus Papa,	

Digitized by Google

Regnum Romanorum.

Anni Mundi. | Anni Domini

Papa, Victor papa, Symmetrius presbyter, Felicitas cum VII filijs Iulius & Antoninus, Eusebius & Pontianus, Peregrinus & Vincentius: apud Sebastē Armeniæ XL martyres sub Agricola iudice: apud Spoletum Concordius, Germanicus, & Pionius: apud Apameam Alexander & Gaius: apud Cretam Philippus Episcopus: apud Pergamum Carpus Episcopus, Papyrius diaconus: Lugduni Galliæ Irenæus Episcopus cum multis, Photinus quoq; vrbis eiusdem Episcopus, & Blandina cum aliijs 48. Epipodius & Alexander in Syria:
10 Victor & Corona Mediolani: Faustus † Cabillone, Marcellus, item Valerianus: Alexandriæ Ptolemæus & Lucius. | † Anicione

7 Hoc tempore lues maxima multas vastauit prouincias, & exercitum Romanum pene deleuit. | 170

8 SOTER papa XI sedit annis 8. Antiochiæ Theophilus VI Epi-
9 scopus vir sapiens ordinatur.

10 Alexandriæ Agrippinus Episcopus sedit ann. 10. Lucius Cęsar apoplexia extinctus est.

11 Cataphrygarum hæresis oritur.

12

20 13 His temporibus Episcopus Dionysius Corinthi, Episcopus Modestus, Melisto, Pinytus Cretæ Episcopus, Theophilus Antiochiæ Episcopus, Apollinaris & alij plurimi doctores clari habentur.

14 Antoninus Imperator multa prælia per se & per duces suos cōtra Romanos inmicos exegit. Antiochiæ VII Episcopus † Maximꝰ constituitur. | Maximinus.

15 Hoc tempore Tatianus hæresin Encratitarum condit.

16 ELEVTHERIVS papa XII sedit annis † 13. Antoninus Commodum filium consortem regni fecit. | † 15.

30 17 Imperatores de hostibus triumphant, & debita plebi relaxant. | 180

18 Lucius Britanniæ rex ab Eleutherio papa, vt Christianus efficiatur, impetrat.

19 Antoninus in Pannonia moritur.

L. ANTONINVS COMMODVS XV post mortem patris annos 13 regnauit. Hic Germanos felicíter vicit. Cæterum obscœnus & prauus fuit.

1 Alexandriæ Iulianus X Episcopus sedit annis 10. Commodus de
40 Germanis triumphat.

2 Templum Serapidis Alexandriæ incensum est.

3 Hoc tempore Parthenus & Clemens Alexandriæ clari habentur.

4 Hierosolymis Maximus XXVI Episcopus ordinatur, post quem Antoninus XXVII, Valens XXVIII, † Dulcianus XXIX, Narcissus XXX, † Dius XXXI, Germanio XXXII, Gordius XXXIII, & Narcissus XXXIV. | † Dulychianus. † Ælius.

5 Commodianæ thermæ Romæ factæ sunt.

6 Origenes apud Alexandriam nascitur.

7 Hoc tempore Montanus quidam Cataphrygarum hęresin
50 condit.

8 Irenæus Lugdunensis Episcopus, & alij doctores claruerunt. | 190

9 Capitolium Romæ & bibliotheca fulmine cremantur.

10 Commodus Colossi capite sublato, suæ imaginis caput iussit

Anni Mundi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Domini*

imponi. VICTOR papa XIII, sedit annis 13.
Alexandiæ Demetrius XI Episcopus annis 43.
11 Magna quæstio de Pascha oritur, & in dominica die celebrari iubetur.
12 Serapion Antiochiæ Episcopus VIII ordinatur. Commodus multos nobilium interfecit.
13 Commodus cunctis incommodus, in domo Vestiliani strangulatur.
ÆLIVS PERTINAX XVI, mensibus 6. Hunc Iulianus iurisperitus occidens, regnauit mensib. 7. — 10
1 Severvs genere Afer annis 17. Hic Iulianum ciuili bello vicit, & se Pertinacem appellauit.
1
2
3 Hoc tempore Narcissus Hierosolymitanus Episcopus, & The-
4150 4 ophilus Cæsarienſis, Polycarpus quoq; & Bacchylus Asiani, & 200
alij Episcopi insignes habentur.
5 Iudaicum & Samariticum bellum motum est.
6 Seuerus Parthos & Adiabenos Arabasque superauit & sub-
7 iecit. — 20
8 Thermæ Seuerianæ apud Antiochiam factæ sunt.
9 ZEPHYRINVS Papa XIII, sedit annis 18.
10 Seuerus quinta persecutione plurimos sanctorum corona-
11 uit, inter quos pater Origenis Leonides cũ multis alijs martyrizatur.
12 Perpetua & Felicitas hac persecutione apud Carthaginem bestijs deputantur.
13 Hoc tempore Symmachus & Theodotion interpretes habentur.
14 Seuerus vallum apud Britannos per 132 passuum millia à mari 210 — 30
15 ad mare fecit.
16 Tertullianus Afer clarus habetur.
17 Seuerus in Britannia moritur.
ANTONINVS CARACALLA XVIII, annis 7.
1 Antiochiæ IX Episcopus Asclepiades constituitur.
†Secus à liquanto Eusebi habet. 2 †Hoc tempore Alexander XXXV Episcopus Cappadociæ à Narcisso Hierosolymitano Episcopo constituitur.
3 Antoninus Caracalla propter genus vestis quod Romæ eroga-
4 bat, cognominatur.
5 Antoninus Romæ thermas sui nominis ædificauit. — 40
6 Antoninus impatientia libidinis nouercam suam Iuliam duxit vxorem.
†44. 7 Antoninus interficitur anno vitæ †43. 220
OPILIVS MACRINVS XIX, annum vnum regnauit.
1 Mactinus cum filio Diadumeno occiditur. Antiochiæ X Philetus Episcopus constituitur.
M. AVRELIVS ANTONINVS XX annis 4.
1 CALLISTVS Papa XV, sedit annis 5.
2 Hippolytus Episcopus clarus habetur. Heliogabalum templum Romæ ædificatur. — 50
3 In Palæstina Nicopolis, quæ prius Emmaus vocabatur, condita est.
4 Aurelius tumultu militari Romæ occiditur. Huius tempore coronatur Romæ Callistus Papa, Vrbanus Papa, Cæcilia virgo, Tiburtius & Valerianus, Calepodius presbyter,

Digitized by Google

Anni mundi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Domini*

byter, Palmarius consul cum vxore & filijs, & Simplicius senator.

AVRELIVS ALEXANDER XXI annis 13. Hic in matrem suam vnice pius fuit, & cunctis charus.

1 Alexander Xerxem regem Persarum vicit.

2 VRBANVS papa XVI. sedit annis † 8. Hic multos nobilium ad † 9

3 Christi fidem conuertit.

4 Vlpianus iurisconsultus insignis habetur.

5 Neronianæ thermæ Alexandrinæ vocantur. 230

6 Geminus presbyter, & Hippolytus & Beryllus Episcopi & Bostrenus clari habentur.

7 Antiochiæ Episcopus XI Zebennus constituitur.

8 Mammea mater Alexandri Origenem celeberrimum doctorem ad se vocatum audire curauit.

9

10 PONTIANVS papa XVII sedit annis † 5. † 5.

11 Alexandriæ Heracleas XII Episcopus, vir sapiens, sedit annis

12 † 13. † 16.

13 Alexander tumultu militari occiditur.

MAXIMINVS XXII annis 3. Iste Christianos & maxime rectores Ecclesiæ sexto post Neronem persequitur.

Sub quo apud Cæsaream Palæstinam Pamphilus & Maximus presbyteri coronantur. 240

1 Pontianus papa & successor eius ANTHERVS XVIII papa post

2 primum mensem pontificatus martyrio coronantur.

3 FABIANVS papa XIX sedit annis 14. Maximinus Aquileiæ occiditur.

GORDIANVS XXIII annis 6.

1

2 Pupienus & Balbinus qui imperium arripuerant, in palatio occisi sunt.

3 Hoc tẽpore Iulius Africanus chronographus clarus habetur.

4 Hac tempestate Origenes Theodorum & Athenodorum fratres, postea nobiles Episcopos, diuina imbuit philosophia.

5

6 Gordianus cum victor à Parthis reuerteretur, haud longe à Romano solo interficitur.

PHILIPPVS cum filio Philippo annis VII. Hic primus omnium Imperatorum Christianus fuit.

1 Philippus Philippum filium suum consortem regni fecit.

2

4200 3 Alexandriæ XIII Dionysius Episcopus clarus doctor, sedit 250
annis † 19. † 17.

4 Millesimus annus ab vrbe condita festiue celebratur.

5 Origenes presbyter his temporibus tanta scripsit, vt Hieronymus quodam loco quinque millia librorum eius se legisse

6 dicat.

7 Philippus senior Veronæ, iunior vero Romæ occiditur.

DECIVS XXV anno 1, mens. 3. Iste septimam in Christianos persecutionem excitauit.

1 Hac & sequenti persecutione passi sunt Romæ Fabianus papa, Xistus papa, Laurentius, Felicissimus, & Agapetus diaconus, Abdo & Sennes, Hippolytus & Concordia, Irenæus & Habundius, Cornelius papa, Victoria virgo, Miniates: Antiochiæ † Babillus Episcopus: Apollonia ciuitate Leacus, † Babylas.

Anni mundi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Domini*

Thyrſus & Callinicus: Hieroſolymis Alexander Epiſcopus: Nazanzo Trypho: in Ægypto ciuitate Tanais, Phileas epiſc. Philoromus: Babyloniæ etiam Cteſiphontes Epiſcopus: Pamphyliæ Neſtor epiſcopus: in Corduba Parmenius presbyter cum alijs: in Cyrienſi colonia Marianus & Iacob: in Tyro Anatolia & Audax: in Africa Nemeſianus, Felix, Rogatianus presbyter, Feliciſſimus cum alijs: Antiochiæ Aſclèpiades Epiſcopus: Alexandriæ Agatho, Serapion, Arſenius, Dioſcorus cum alijs: item Romæ Stephanus papa, Eugenia, Iouinus, Baſilius, Lucius papa, Baſilla, Rufina, & Secunda virgines, Tertullianus, Protus, Hyacinthus, Xiſtus papa, Valerianus, Nemeſius, Symphorianus & Olympius: in Hiſpania Terragone: Veronæ Zenon Epiſcopus, Fructuoſus Epiſcopus, Augurius & Eulogius diaconi: Cæſareæ Marinus & Artemiſius: in Africa Maxima, Donatilla & ſecunda virgines: in vico Mitanenſi Priuatus Epiſcopus, Theodorus cognomento Gregorius Ponti Epiſcopus.

Sub Claudio vero & Aureliano Proboque & Caro Imperatoribus paſſi ſunt Romæ Felix papa, Marius & Martha coniunx eius cum filijs, XLVII milites qui baptizati ſunt à Dionyſio papa, Cyrilla virgo: in Campania Felix presbyter & Euſebius: Romæ item Eutychianus papa, Theodora, Baſilides, Tripos & Mandalio: Lingonis ſancti gemini: Loonio ciuitate Conon: Cæſarea Cappadociæ Mammes: apud Præneſte Agapitus: in ciuitate Salona Anaſtaſius: Auguſtoduno Symphorianus: in territorio Viuarienſi Andeolus ſubdiaconus, Andochius presbyter, Thyrſus diaconus, & Felix: in caſtro Duuone Benignus presbyter: item Romæ Chryſanthus & Daria, Claudius & Hilaria vxor eius cum filijs, Iaſone & Mauro, & LXX milites. Fabianus martyrizatur, pro quo CORNELIVS XX, ſedit annis 3.

Decius cum filio ſuo in Thracia à Gothis occiditur. Antonius monachus in Ægypto naſcitur.

GALLVS XXVI, cum Voluſiano filio an. 2, menſ. 4.

1 Origenes anno ætatis 70 moritur. Nouatus presbyter hæreſeos autor extitit. Maxima peſtilentia facta eſt. Anthiochiæ † Demetrius XIV ordinatur Epiſcopus. — *† Demetrinus.*

2 Gallus & Voluſianus interfecti ſunt Interamnæ.

VALERIANVS XXVII cum Gallieno annis 15. iſte octauam perſecutionem in Chriſtianos exercuit.

1 Cornelius papa martyr efficitur.

LVCIVS papa XXI ſedit menſ. 8, & martyr efficitur.

2 STEPHANVS papa XXII, ſedit an. 2.

3 Cyprianus doctor eximius Carthaginenſis Epiſcopus martyrio coronatur. — 260

4 XISTVS papa XXIII ſedit annis †11. Valerianus commota perſecutione à Sapore rege Perſarum captus, & oculis priuatus in — *† VIII.*

5 ſeruitute miſerabili conſeneſcit, & Gallienus tertius pacem

6 Chriſticolis reddidit.

Antiochiæ XV Paulus Samoſatenus poſtea hæreticus, Epiſco-

7 pus conſtituitur.

8 Germani Italiam, Alemanni Gallias & Italiam populantur.

9 Græcia, Macedonia, Pontus, Aſia depopulantur per Gothos,

10 & alias plures prouincias Barbarorum quaſſauit irruptio.

11 Alexandriæ Maximus XIV Epiſcopus ſedit annis 18.

12 Hoc tempore Theodorus, qui & Gregorius, Neocæſariæ Epiſcopus virtutibus claruit.

13 Hie-

Anni Domini | Anni mundi. | *Regnum Romanorum.* | Anni Domini

13 Hierosolymæ XXXVII Episcopus Hymenæus constituitur.
14 DIONYSIVS papa XXIII sedit ann. 8. Paulo Samosateno hæretico deposito, Dominus XVI Antiochiæ Episcopus ordinatur.
15 Gallienus Mediolani occiditur.
CLAVDIVS XXVIII ann. 1. mensib. 9. Iste Gothos iam per annos 15 Illyricum Macedoniamque vastantes superat.
1 Paulus de Samosata Antiochenus Episcopus, hæreticus esse conuincitur.
2 Claudius Syrmio moritur, pro quo frater Quintilius regnauit dies 17. Aquileiæ occiditur.
AVRELIANVS XXIX annis 5, mensibus 6. Hic reipublicæ vtilis, primo clemens Christianis, postea persecutor fuit.
1 Antiochiæ Episcopus XVII Timæus efficitur.
2 Zenobia regina Orientis vincitur.
3 Aurelianum Romæ triumphantem Tetricus & Zenobia captiui præcesserunt.
4 Aurelianus templum Soli ædificat, & nonam persecutionem in Christianos excitat.
5 Aurelianus diuino fulmine territus inter Byzantium & Heracleam à militibus occiditur.
TACITVS XXX mens. 6. Quo apud Pontum occiso, Florianus regnauit dies 88, & apud Tarsum occiditur.
1 FELIX papa XXV sedit annis 5.
PROBVS XXXI annis 6, mensibus 4.
1 Galliæ à barbaris vastatæ, à Probo Rom. restituuntur imperio.
2 Anatolius Laodiceæ Episcopus clarus habetur.
3 Manes quidam, genere Persa, insanam Manichæorum hæresim condit.
4 Antiochiæ Episcopus XVIII Cyrillus constituitur.
5 EVTYCHIANVS papa XXVI sedit mensibus 10.
6 GAIVS papa XXVII annis 15. Alexandriæ Theonas Episcopus XV ann. 18. Probus apud Syrmium tumultu militum occiditur.
CARVS XXXII cum filiis Carino & Numeriano an. 2.
1 Carus victor de Parthis super Tigridem fulmine ictus interiit.
2 Numerianus occiditur. Carinus apud Margum à Diocletiano interficitur.
Hucusque ab incarnatione Domini supputantur secundum Dionysium anni CCXXXIV.
DIOCLETIANVS XXXIII annis 20.
1 Ab hoc anno Græci paschales circulos inchoabant.
2 Diocletianus Herculium Maximianum in consortium regni assumit.
3 Maximianus in Gallia Amandum cum rusticis vicit. Carus sumpta purpura Britannias occupat.
4 Hoc tempore Carausius Britannias, Narseus rex Persarum Orientem, Ægyptum Achilles, Quinquegentiani Africam vastauerunt.
6 Diocletianus Constantium Constantini patrem Cæsarem facit, qui regnauit annis XVI. 290
7 Diocletianus Galerium Maximianum Cæsarem facit.
8 Hoc tempore Pietius presbyter, & Achillas, & Melitius

Anni mundi. *Regnum Romanorum.* *Anni Domini*

Alexandrinus claruerunt.
9 His temporibus diuersis & multis præliis hostes diuersi vin-
10 cuntur.
11 Diocletianus se vt Deum adorari iussit.
4250 12
13 Gaio papa martyrizato Marcellinus XXVIII successit.
14 Diocletianus victo Achilleo Alexandriam Ægyptumque recepit.
15 Constantinus IX millia Alemannorum occidit. Hierosolymis Episcopus Labdas ordinatur XXXVIII. 10
16 Alexandriæ XV. Petrus Episcopus sedit annis XII. 300
Galerius Maximianus à Narseo victus est.
17 Galerius Maximianus Narseum superauit, & vxorem ac liberos ac sorores captiuauit.
18 Antiochiæ XIX Tiramnus Episcopus constituitur. Diocletianus & Maximianus insigni pompa de hostibus triumphant.
19 Diocletianus in oriente, & Herculius Maximianus in occidente Ecclesias subuertunt, libros diuinos incendunt, & Christianos decima persecutione post Neronem cruciauerunt. 20
20 Marcellino papa martyrizato Eusebius XXIX successit mensibus 8. Quo item passo, XXX Miltiades sedit annis IV. Diocletianus Nicomediæ, & Maximianus Mediolani purpuras & regnum ob senectutis defectum sponte deponunt. In persecutione Diocletiani, Maximiani, Constantij, Seueri, Galerij & Maximiani, passi sunt Romæ Caius papa, Cyriacus diaconus, Largus, Smaragdus, Apronianus, Papias, Maurus, Claudius, & Prepedigna cum filiis, Gabinius presbyter, Castulus, Pancratius, Artemius cum vxore & filia, Sebastianus, Marcus Marcellianus, Marcellinus presbyter, Petrus exorcista, Tranquillinus, Nicostratus, Zoe vxor eius, 30
Primus, Felicianus, Claudius, Castorius, Victorinus, Symphorianus, Basiliscus, Faustinus, Simplicius, Beatrix, Tiburtius filius Tromatii, Susanna virgo, Ioannes, Crispus, Genesius, Felix & Adauctus, Lucia & Geminianus, Sergius & Bacchus, Chrysogonus, Saturninus & Sisinnus, Quatuor coronati, Theodorus, Pontianus, Prætextatus, & Thraso: apud Spoletum Gregorius presbyter, Sabinus Episcopus, Exuperantius & Marcellinus diaconus: apud insulas Parmarias Anastasia: Antiochiæ Iulianus & Basilissa: in Hispania, ciuitate Cæsar Augustana Vincentius diaconus: in Barcinona Eulalia virgo, Cucufas: apud Gerendanam Felix: in Cucumis Iuliana virgo: apud Tyrum Tyrannio, Syluanus, Peneleus & Linus Episcopi, cum innumera multitudine: apud Syrmium Strenus: Nicomediæ, Petrus, Lucianus presbyter Antiochenus, Anthimus Episcopus, Pãtaleon, Ioannes, Adrianus, Dorotheus, & Gorgonius, Eleutherius: Smyrnæ Irenæus Episc. in Palæstina ciuitate Gaza, Syluanus: Mediolanis Victor: in ciuitate Suscia Quirinus Episcopus: apud Tarsum Bonifacius: in Aquileia Felix & Fortunatus: apud Ciliciam Vitus & Modestus, cum Crescentia, Lucia virgine: in Britannia Albanus: in Massilia Victor: apud Augustam Afra in Rhetia prouincia: Nicæa Bithyniæ Theodata cum filiis: in ciuitate Compluto Iustinus & Hastar fratres: in Sicilia Euplus diaconus: Pergamis Alexander: in Chalcedone Euphemia: in Neapoli Campaniæ Ianuarius Episcopus Beneuentanus, Solius diaconus: Mesenate ciuitate Faustus & Desiderius: in Palæstina Peleus & Nilus Episcopi: In Cyzico Fausta & Euilasius: Agauno Mauricius cum sociis:

Antio-

Anni Domini

Anni mundi.

Regnum Romanorum.

Antiochiæ Cyprianus Episcopus cum Iustina: apud Ægæam ciuitatem Cosmas & Damianus: in castro Solodoro Victor: apud Coloniam Agrippinam Gereon cum sociis: apud Tarsum Carracus, Probus & Andronicus: in Venusia Felix Episcopus, Audax, Ianuarius presbyter: Suessionis ciuitate Crispinianus & Crispinus: apud Sidonem Zenobius presbyter: in territorio Augauensi Tiberius, Modestus & Florentia: in Scythia Mennas: Antiochiæ Romanus: Alexandriæ Petrus Episcopus: in Africa Crispina virgo: in Tuscia Barbara virgo: in Hispania Leocadia: Emerita ciuitate Eulalia & Iulia virgines.

300 GALERIVS & Constantius Augusti. Maximinus persecutor Christianorum & Seuerus Cæsares eliguntur.

1 Constantius Augustus vir mansuetus in Britannia Eboraci obiit.

CONSTANTINVS Constantii XXXIV, ex concubina Helena filius, annis 30, mensibus 10. Hic primus imperator excepto Philippo Christianus fuit, & ab hoc Christiani imperatores cœperunt.

1 Maxentius Maximini Herculij filius Augustus appellatur.

2 Maximianus Herculius apud Massiliam turpiter interficitur.

3 Quirinus Episcopus pro Christo passus est. Occiso Seuero Licinius Cæsar efficitur. Galerius Maximianus Christianorum persecutor, diuina vltione tactus parcere Christianis iussit, & ipse moritur.

4 Maximus Cæsar persecutionem restaurat, & ipse moritur.

Melciade papa passo, SYLVESTER XXXI sedit an. 22.

5 Petrus Alexandriæ Episcopus martyrio coronatur, pro quo Achillas XVI sedit. Magna fames & lues in persecutores facta est. 310

6 Constantinus Maxentium ciuili prælio Deo iuuante apud pontem Miluium vicit.

7 Persecutio tandem post x annos finita est.

8 Hierosolymitanus Episcopus Macarius XXXIX constituitur.

9 Diocletianus moritur, & inter Deos refertur.

10 Plurimi persecutorum & magorum trucidantur.

11 Crispus & Constantinus filii Constantini, & Licinius Cæsares

12 appellantur. Lactantius clarus habetur.

13

14 Licinius Christianos de palatio suo expellit & eos persequitur.

15 Alexandriæ Alexander XVIII Episcopus ordinatur, à quo 320

16 Arius presbyter de Ecclesia eiectus, multos errori suo sociat, & Ecclesiam hæresi impugnat.

17 Concilium in Nicæa congregatur CCCXVIII Episcoporum sub Iulio papa, in quo Arius condemnatur.

18 Constantinus filius Constantini Cæsar efficitur. Licinius occiditur.

19 Hoc tempore crux dominica ab Helena Constantini ma-

20 tre in Hierosolymis reperitur, sub Macario eiusdem vrbis Episcopo.

21 Vicennalia Constantini Romæ acta.

22 Antiochiæ post Tyramnum Vitalis XX Episcopus ordina-

23 tur, pro quo † Philogimius XXI, & post hunc Paulinus

† *Philogonus.*

Digitized by Google

Anni mundi. *Regnum Romanorum.* *Anni Domini*

xxii, cui succeſſit Euſtathius xxiii. Quo ob fidem catholicam in exilium miſſo, Ariani Epiſcopi xi numero Eccleſiam illam vnus poſt alium occupauerunt.

Conſtantinus vxorem ſuam Baſiam interfecit.

Donatus quidam Donatiſtarum hæreſim condidit.

24 Conſtantinus Byzantium vrbem reparauit, & ex ſuo nomine Conſtantinopolim appellauit, & ſedem Romani regni eam eſſe voluit.

25 Alexandriæ Athanaſius xix Epiſcopus ordinatur. Romæ MARCVS XXXII papa ſedit menſib. 8, pro quo IVLIVS XXXIII annis 16, menſibus 9. Porphyrius miſſo ad Conſtãtinum volumine, exilio liberatur. Templa idolorum deſtruuntur. 330

27 Conſtans filius Conſtantini Cæſar efficitur.

28 Antonius monachus clarus habetur.

29 Conſtantia Conſtantini ſoror, vxor Licinii moriens, Arianũ quendam presbyterum fratri commendat.

30 Dalmatius Cæſar efficitur. Conſtantinus in Arianum dogma labitur, ab Euſebio Nicomediẽſe baptizatus.

31 Conſtantinus dum bellum in Perſas pararet, apud Nicomediam obiit anno vitæ 66.

CONSTANTIVS XXXV filius Conſtantini cum Conſtantino & Conſtante fratribus, annis 24, menſibus 5, diebus 13, regnauerunt.

1 Conſtantius Ariana hæreſi per Arianum presbyterum & Euſebium Nicomediẽſem polluitur, & catholicos perſequitur.

2 Iacobus Niſibinus Epiſcopus virtutibus claruit. Dalmatius Cæſar occiditur. Sapor rex Perſarum Meſopotamiam vaſtat, & Chriſtianos perſequitur.

3 Conſtantinus bellum fratri Conſtantio inferens, iuxta Aquileiam occiditur.

4 Terræmotus multas vrbes obruit. Audeus Syrius Audeanam hæreſim condit. 340

5 Francià Conſtante perdomiti, in pacem recepti ſunt.

6 Conſtantinopoli eiecto ab Arianis Paulo Epiſcopo, Macedonius hæreſiarches in locum eius ſubſtituitur.

7 Hoc tempore Maximinus Treuirorum Epiſcopus clarus habetur,

8 à quo Athanaſius Alexandriæ Epiſcopus à Conſtantio profugus honorifice ſuſceptus eſt.

9 Athanaſius Epiſcopus ad Conſtantis literas Alexandriam regreditur.

4300 10 Eclipſis Solis facta eſt, & terræmotus hoc tempore multas vrbes ſubuertit.

11 Bellum contra Perſas graui Romanorum damno geritur.

Maximus xxi poſt Macariũ Hieroſolymitanũ Epiſcopũ moritur; poſt quem Cyrillus expulſo Heraclio & cæteri Ariani Epiſcopi Eccleſiam illam occupant.

12 Romæ LIBERIVS XXXIV papa ordinatur. Quo ab Arianis eiecto, Felix locum eius occupat annum vnum, ſed liberius hæreſi ſubſcribens rediit, & Felix eiicitur. Conſtans haud longe ab † Hyſpen interficitur anno ætatis 30. † *Hiſpania.*

13 Magnentius qui Conſtantem occiderat, & alii rempublicam turbant.

14 Magnentio graui ciuili prælio victo, Gallus Cæſar efficitur. 350

15 Gallus multos Iudæorũ deleuit, & ciuitatem eorum ſubuertit.

16 Magnen-

Anni mundi. | *Regnum Romanorum.* | Anni Domini

16 Magnentius seipsum occidit, & Decentius frater eius laqueo vitam finiuit.

17 Gallus Cæsar à Constantio patrueli suo ob suspicionem occiditur. Victorinus rhetor, & Donatus Grammaticus Romæ insignes habentur.

18 Iulianus frater Galli Cæsar efficitur à Constantio. Antonius monachus CV ætatis anno obiit.

19 Liberius papa & multi catholicorum Episcopi ab Arianis expulsi sunt. Magnæ Alemannorum copiæ apud Argentarium deletæ sunt.

20 Ossa Andreæ apostoli, & Lucæ Euangelistæ, & Timothei Constantinopolim allata sunt. Iulianus Rheno Germanos vicit.

21 Paulinus Treuirorum Episcopus in exilio obiit. Hoc tempore Hilarius Pictauiensis Episcopus, & Athanasius Alexandrinus, & omnes catholici Episcopi multa ab Arianis mala passi sunt.

22 Apud Ariminum synodus Arianorum contra fidem facta est.

23 Iulianus bellorum successibus elatus, Augusti nomen vsurpat. Constantius in Parthos bellum parat.

24 Constantius Parthico bello dimisso contra Iulianum arma sumens moritur anno ætatis 46. 360

IVLIANVS XXXVI Apostata anno vno, mensibus 8. Hic ex Christiano lectore paganus factus persequitur Christianos.

1 Alexandriæ Georgio Ariano Episcopo à populo incenso, Athanasius ad sedem suam reuertitur, in parte catholicorum Antiochiæ Episcopus fit. Pagani apud Sebasten sepulchrum sancti Ioannis Baptistæ inuadunt.

2 Iulianus ad bellum Parthicum profectus, & Christianorum sanguinem diis suis vouens, Dei iudicio à quodam hoste occisus interiit, anno ætatis 32.

IOVIANVS XXXVII mensibus 8. Iste iterum cum omni exercitu ad Christianitatem redit.

1 Iouianus in noua domo recubans, suffocatus odore prunarum & calcis moritur. Synodus hæresiaca Antiochiæ facta est.

VALENTINIANVS XXXVIII regnauit annis 11.

Hic ob fidem Christi tribunatu militum à Iuliano priuatus fuit.

1 Valentinianus Valenti fratri suo Orientis imperium dedit.

2 Romæ DAMASVS XXXV papa ordinatur. Valens ab Eudoxio Arianorum Episcopo seductus & baptizatus, post mortem fratris orthodoxos persequitur. Terræmotus per totum orbem factus est.

3 Gratianus Valentiniani filius Ambianus imperator efficitur. Vera lana pluuiæ mixta de nubibus fluxit.

4 Athanaricus rex Gothorum Christianos in sua gente persequitur.

Hilarius Pictauis Episcopus obiit.

5 Eusebius Vercellensis Episcopus moritur. Laodiceæ Apollinaris Episcopus plura scripsit, sed postea hæresim condit.

6 Magna fames in Phrygia. Lucifer Caralitanus Episcopus vir valde catholicus obiit.

† Maximus. 7 †Maximinus præfectus †Rom. multos nobilium occidit. 370

8 Valentinus Saxones in regione Francorum cæde perdomuit. † anno.

Anni mundi. *Regnum Romanorum.* *Anni Domini*

9 Alexandriæ Petrus xx Episcopus post Athanasium ordinatur. Burgundiorum lxxx fere millia iuxta Rhenum consederunt. Eunomius hæresiarcha extitit.

Didymus cæcus clarus habetur.

10 Magnentia, quæ & Tecla, Romanorum nobilissima Hierosolymam veniens, virtutibus & humilitate claruit.

Post Auxentium Arianum Ambrosio Mediolani Episcopo ordinato, Italia ad rectam fidem reuertitur.

11 Valentinianus bellum in Sarmatas parans, apoplexia obiit. Multi monachorum martyrio coronantur.

VALENS XXXIX post mortem fratris cum Gratiano & Valentiniano annis 4. regnauit.

1 Photinus hæreticus moritur. Theodosius Theodosij posteà imperatoris pater, & multi nobiles à Valente occisi.

2 Gratianus triginta millia Alemannorum deleuit. Gothi depulsi ab Hunis diffunduntur in Thraciam. Valens legem dedit, vt monachi militarent, nolentes fustibus iussit interfici. Gothi datis à Valente hæreticis doctoribus Ariani efficiuntur.

3 Gothi fame compulsi rebellant.

4 Valens à Gothis occiso exercitu fugiens in domo quadam viuus crematur.

Hucusque Chronicam Eusebii Hieronymus perduxit.

GRATIANVS XL cum Valentiniano fratre post mortem patrui annis 6. regnauit.

1 Gratianus Theodosium genere Hispanum, Orientis imperatorem fecit. Priscillianus Episcopus hæresim condit.

2 Ab hoc anno Theophilus Paschales circulos inchoat. 380

3 Synodus secunda CL Episcoporum Constantinopoli aduersus Macedonium congregatur sub Damaso papa.

4 Hoc tempore Theodosius multis præliis Gothos, Hunos, Alanosque superauit. Athanaricus rex Gothorum moritur.

5 Arcadius Theodosii filius Imperator efficitur.

6 Maximus regnum sibi vsurpans, Valentinianum Italia depulit. Gratianus Lugduno occiditur.

Romæ post Damasum VRSINVS XXXVI papa sedit annis 14.

THEODOSIVS XLI cum Valentiniano post mortem Gratiani annis XI regnauit.

1 Theodosius vir omnibus virtutibus plenus Valentinianum benigne suscepit. Priscillianus & alii hæretici sequaces eius ab Euodio præfecto gladio addicti sunt.

2 Ambrosius Mediolanensis Episcopus, & sanctus Martinus Turonensis Episcopus, & Hieronymus presbyter Bethleemites clarissimi habentur.

3

4 Maximus tyrannus à Theodosio victus & captus, capite plectitur, & Victor filius eius ab Arbogaste interficitur, & Valentinianus regno restituitur.

5 Ithacius & Vrsacius Episcopi ob necem Priscilliani quem accusauerant, Ecclesiæ communione priuantur.

6 390

7

8 Valentinianus dolo Arbogastis suspendio periit.

Hiero-

Anni Domini | Anni mundi.

Regnum Romanorum.
Hieronymus vsq; huc librum de illustribus viris Ecclesiaperduxit.

9 Arbogastes Eugenium Tyrannum imperatorem constituit.
10 Ioannes eremita Theodosium victorem fore contra Eugenium prophetat.
11 Augustinus doctor facundissimus, Hippone regione Africæ Episcopus ordinatur.
Claudianus poeta clarus habetur.
Theodosius Eugenium tyrannum superauit, & ipse Mediolani in pace obijt.

Huc vsque ecclesiasticam historiam Eusebij Rufinus perduxit.

ARCADIVS XLII, filius Theodosij, cum fratre Honorio annis 13.
1 Gildo comes Africam sibi vsurpare audet. Ioannes eremita obiit. 4350
2 Concilium Carthaginense colligitur.
Sanctus Martinus Turonorum Episcopus, post multas virtutes migrauit ad Dominum anno ætatis 81, Episcopatus vero 26.
3 Romæ ANASTASIVS XXXVII papa ordinatur.
Ambrosius Mediolanensis Episcopus, doctor sapientissimus, migrauit ad Dominum.
4 Templa idolorum destruuntur, & ludi gladiatorum tollũtur. † Mascezil Gildonem fratrem Deo iuuante superauit. † *Mazelser.*
5 Gothi Halarico & Radagaiso regibus Italiam ingrediuntur. 400
6 Ioannes Constantinopolitanus & Theophilus Alexandrinus illustres Episcopi sibi inuicem discordissimi habentur. Hoc tempore corpora prophetarum & Abacuc & Micheæ à Domino reuelantur.
7 Romæ INNOCENTIVS XXXVIII papa sedit annis 14. Gothi Stiliconem cum Romano exercitu victum fugauerunt.
8 Carthaginense concilium contra Donatistas habetur.
His temporibus Orosius presbyter clarus habetur.
9
10 Hoc tempore Radagaisus hostis crudelissimus cum CC millibus Gothorum Deo donante sine bello perijt. His diebus Innocentius papa dedicauit basilicam Geruasij & Protasij martyrum,
11 Vandali & Alani transito Rheno Galliasintraueruut.
12 Constantinus tyrannus Gallias occupat.
Pelagius Brito Dei gratiam impugnat.
13 Arcadius Orientis imperator Constantinopoli moritur.
Stilico cum filio Eucherio ab Honorio occiditur.
HONORIVS XLIII cum Theodosio fratris sui filio annis 15.
1 Attalus rex imperator factus, qui mox priuatus regno Gothis cohæsit. Vandali Hispanias occupauerũt.
2 Roma irrupta est à Gothis Halarico rege, anno à conditione eius MLXIV. Sed quia Christianus rex erat, clementer victoria vsus est. 410
3 Constantinus tyrannus victus & captus est, pro quo Maximus tyrannidem inuasit.
Athaulphus Placidiam sororem Honorij accepit vxorem.
Constantius dux constituitur.
4 Gothi rege Athaulpho Gallias intrant.
5 Burgundiones partem Galliæ Rheno coniunctam tenuerunt.

Digitized by Google

Anni Mundi. *Regnum Romanorum.* *Anni Domini*

6 Attalus in Gallijs tyrannidem exercet.
7 Corpora Stephani protomartyris, Gamalielis & Nicodemi, Luciano presbytero reuelantur.
8 Romæ ZOSIMVS XXXIX papa sedit annis 3.
Gothi placati Constantio Placidiam reddiderunt, cuius ille nuptias promeruit.
9 Honorius Attalum tyrannum exilio damnauit.
Quæstio de huius anni Pascha sub Zosimo papa oritur.
10 Synodus Carthaginensis congregatur CCXVII Episcoporum contra Pelagium & cæteros hæreticos sub Zosimo papa. eclipsis Solis facta est 14. Calend. Augusti,& cometa vsque ad mensem Septembrem visa est.
11 Honorius Constantium in regni consortium sumpsit.
Romæ BONIFACIVS XL papa annis 4.
12 Hieronymus presbyter Bethleemites, incomparabilis doctor, obijt anno vitæ 91. 420
13 Constantius imperator moritur.
14 Exercitus contra Vandalos ad Hispanias mittitur.
15 Placidia à fratre Honorio cum filijs ad Orientem mittitur; & Honorius moritur.
Romæ CELESTINVS papa XLI annis 9 sedit.
THEODOSIVS XLIV, minor Arcadij filius, annis 26.
1 Theodosius Valentinianum Placidiæ filium consobrinum suum Cæsarem facit,& cum matre ad Occidentis imperium misit.
2 Valentinianus Ioannem tyrannum extinxit, Hunosq; per Aëtium patricium superauit.
3 Patroclus Arelatensis Episcopus à Tribuno quodam innocens occiditur.
4 Gens Vandalorum à Gothis excluſa de Hispanijs ad Africam transit.
5 Nestorius Constantinopolitanus Episcopus hæresim condit, sanctam Mariam theotocon negans, cui Cyrillus Alexandrinus Episcopus & Celestinus papa multum resistunt.
Aëtius multis Francis cæsis, partem Galliæ quam possederant recepit.
6
7 Sanctus Augustinus Hipponensis Episcopus & doctor facundissimus in ciuitate sua à Barbaris obsessus, obijt anno ætatis 76, episcopatus vero sui 40. 430
8 Palladius episcopus à Celestino papa ad Scotos credẽtes Christo mittitur.
Romæ XISTVS XLII papa sedit annis 8.
Hoc tempore tertia synodus vniuersalis in Epheso congregatur C Episcoporum contra Nestorium sub Celestino
9 papa.
10
11
12 Pax cum Vandalis facta, data eis Africæ portione.
Aëtius Gundicarum Burgundionum regem vicit, quem Huni post peremerunt.
13 Gothi pacem turbant, & per Litorium ducem Romanum pelluntur.
14 Ginsericus rex Vandalorum Arianus catholicos in Africa persequitur. Valentinianus filiam Theodosij in matrimonium accipit.
15

Anni Domini	Anni mundi	Regnum Romanorum.	Anni Domini.
		15	
		16 Iulianus Atheſenſis Epiſcopus Pelagianiſta iactantiſſimus, Eccleſiam multa arte inſequitur, ſed à Xiſto papa damnatur. Bellum aduerſus Gothos Hunis auxiliatoribus geritur, & Litorius dux Romanus ab eis capitur.	
		Ginſericus dolo Carthaginem cepit.	
		17 Ginſericus Siciliam grauiter afflixit.	440
		Romæ Leo XLIV papa conſtituitur.	
	10	18 Theodoſius imperator bellum contra Vandalos inefficaciter mouit.	
		19 Hunni Thracias & Illyricum vaſtauerunt.	
		Pax cum Ginſerico facta eſt.	
		20 Leo papa multos in vrbe Manichæos inueniens publicauit & correxit. Et ſanctus Briccius Turonenſis Epiſcopus obijt, cui ſanctus Euſtathius ſucceſſit.	
		21 Attila rex Hunorum † Bledlam fratrem interfecit, & eius populum ſibi ſubiecit.	† Bledam.
		De huius anni Paſcha Proterius & Paſchaſinus Leoni Papæ ſcribunt.	
	20	22	
	4400	23 Britanni contra Scotos & Pictauos auxilium ab Aëtio & Romanis petunt, nec impetrant.	
		24 Eutyches Conſtantinopolitanus hæreſim condidit, & ſuffragante Theodoſio imperatore & Dioſcoro Alexandrino epiſcopo, Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum catholicum multis iniurijs affecit.	
		25 Theodoſius Leonem papam pro Eutyche te ad ſe vocat, quià	
		26 populo Romano venire prohibitus nuncios mittit.	
	30	Theodoſius imperator Orientis moritur.	
		Martianvs XLV cum Valentiniano annis 7.	
		1 Aetius cum Romanis Gothis auxiliatoribus, Attilam ſuperauit.	450
		2 Attila Aquileiam vi magna cepit, cum quo Valentinianus pacem fecit.	
		3 Attila Hunorum rex moritur.	
		Hoc tempore quarta Synodus DCXXX Epiſcoporum in Chalcedone congregatur ſub Leone papa contra Eutychen.	
		4 Valentinianus Aëtium patricium reipublicæ vtilem manu ſua	
	40	occidit.	
		Valentinianus ab amicis Aetij in campo Martio occiditur: pro quo Maximus menſes duos regnauit, & à militibus occiditur: Poſt quem Auitus ſumpſit imperium.	
		Eodem anno Ginſericus Romam opibus cunctis expoliat.	
		Hucuſq; Proſper Chronicam ſuam perduxit.	
		6 Auitus imperium Placentiæ depoſuit: pro quo Maiorianus regnauit.	
		7 Martianus Orientis imperator obijt.	
		Ab hoc anno Victorius Paſchalem circulum, ſed mendoſum	
	50	inchoat, iubente papa Hilario.	
		Leo XLVI annis 17 Orienti imperat.	
		1 Maiorianus imperator Occidentis in Africam mouit pro-	
		2 cinctum.	
† Theodoretus.		3 Hoc tempore † Theodorus Cyriæ Epiſcopus clarus habetur.	
		4 Ricimer Maioriano occiſo Seuerum conſtituit.	460

Digitized by Google

Anni mundi / *Anni Domini.*

5 HILARIVS papa XLIV sedit annis sex, mensibus tribus, die-
6 bus 10.
7 Rex Alanorum Beorgor à Ricimere patricio victus interijt.
8 Seuerus fraude (vt aiunt) Ricimeris veneno perijt.
9
10 Anthemius imperator Occidentis à Leone mittitur.
11 Marcellinus in Sicilia occiditur.
SIMPLICIVS XLV papa sedit annis 15, mense 1, diebus 7.
†Seruã dus. 12 † Arabundus imperium tẽtans ab Anthemio in exilium mittitur.
13 Romanus imperium affectans decollatur.
14 Aspar aspectata tyrannide Cõstantinopoli à Leone occiditur. 470
Sanctus Remigius Remorum Archiepiscopus ordinatur anno ætatis 22.
15 Rizimer Anthemium imperatorem cum graui clade vrbis occidit, & Olybrium constituit, ipseq; perijt.
†Lycerius. 16 Olybrius imperator septimo mense moritur: pro quo † Clyterius. Leo Leonem consortem regni fecit.
17 Leo senior obijt : pro quo iunior Leo paucis mensibus regnauit.
Romæ Clyterio nepos successit.
ZENON XLVII annis 17 Orientem rexit.
1 Orestes nepotem fugauit, & filio suo Augustulo imperium dedit.
†Turcilingorũ. 2 Odoacer rex † Torcilingorum & Rugorum cum multis Barbarorum auxilijs Italiam veniens, Orestem & Paulum fratres occidit, Augustulum exilio damnauit, & Romam obtinuit anno à conditione eius MCCXXIX.
3 Odoacer Romæ inuito Zenone regnauit.
4 Hoc tempore corpus Barnabæ Apostoli, & Euangelium Matthæi stylo eius scriptum ipso reuelante reperitur.
5
6
7 Odoacer in Dalmatijs Odiciam vicit & peremit. 480
8
†Theodimerus. 9 Theodericus † Theotmari filius rex Ostrogothorum, Zenoni Augusto familiaris efficitur.
FELIX XLVI, papa sedit annis 8, mens. 11, diebus 18.
10 Zenon Theodericum cõsulem & magistrum militum fecit.
11 Hoc tempore Honorius rex Vãdalorum plus quam CCCXXX-
III Episcopis exulatis, catholicos Ariana impietate perse-
12 quitur.
13 Odoacer Phœbam regem Rugorum vicit & cepit.
14
15 Theodericus permittente Zenone Italiam venit, & Odoacrũ duobus prælijs superauit.
16 Theodericus Odoacrum tertio certamine victum apud Rauennam obsedit.
17 Odoacer nocte egressus quarto prælio vincitur à Theoderico. 490
Vandali pacem fecerunt: & Zenon obijt.
ANASTASIVS XLVIII annis 28.
1 GELASIVS XLVII papa sedit annis 4, mensib. 8, dieb. 18.
2 Theodericus Odoacrum insidias sibi molientem interemit, & ipse Occidentis regnum 30 annis tenuit.

Digitized by Google

Anni mundi. *Regnum Romanorum.* *Anni Domini*

3
4 Hoc tempore Thraſamundus rex Vandalorum catholicas Eccleſias clauſit, & CCXX Epiſcopos exilio in Sardiniam miſit, quos Symmachus papa ſanctiſſimus inibi aluit. Et mortuo rege Francorum Childerico filius eius Clodoueꝰ, qui & Ludouicus rex magnus ſucceſſit.
5 ANASTASIVS papa ſedit anno vno, menſibus vndecim, die-
4450 6 bus 24.
7 SYMMACHVS papa ſedit annis 15, menſibus 7, diebus 24.
His temporibus Boëtius conſul Romę plurima ingenij ſui monimenta conſcripſit.
8 Iſauri occiſo Lilinge duce eorum ab Anaſtaſio victi trucidantur. Ludouicus rex Syagrium Ægidij filium principem Romanorum bello vicit & peremit.
9 Theodericus Romam venit, multaque miranda ædificia con-
10 ſtruxit.
11 Theodericus aquam Rauennam perduxit. 500
12 Italiam Syrmium recepit, victis à Theoderico Bulgaris.
13
14
15 Fulgentius clarus Epiſcopus his temporibus habetur.
16 Theodericus victis Francis Gallias acquiſiuit.
17
18 Ludouicus rex Alemannos diuinum inuocans auxilium bello vicit atq; ſubiecit.
19 Ludouicus rex quem Clodoueum dicunt, cum gente Francorum à ſancto Remigio Remenſi Archiepiſcopo fide Chriſti imbuitur & baptizatur.
20 510
21 Sub hoc Anaſtaſio diuerſis vbiq; bellis Reſpublica fatigatur.
22 Vitalianus cum Scythis aduerſus Anaſtaſium ſeruꝰ rebellat.
HORMISDA papa I, ſedit annis 9, diebus 17.
23 Clerus & populus Romæ pacificantur.
24 Theodericus filiam ſuam Amalſuintam Eutharico dedit.
25
26 Vitalianus ſæpe milites Anaſtaſij vincens ipſum irridentes
27 ſpreuit.
28 Anaſtaſius hæreſi fauens Eutychetis, & catholicos perſequẽs diuino fulmine perijt, maior octogenarijs.
IVSTINVS maior XLIX annis 8.
1 Iuſtinus plurimos regno ſuo inhiantes occidit, & cum Vitaliano fœdus percuſſit, quem tamen poſtea occidit.
2 520
3 Ioannes papa Conſtantinopolim veniens cæcum illuminat, ſedens annis 2, menſibus 9, diebus 16.
4 Theodericus ſanctum Ioãnem papam carceris afflictione perimit, & Symmachum patricium occidit.
5 Theodericus ſubitanea morte Rauennæ perijt: pro quo Athalaricus nepos eius regnauit annis 8.
FELIX papa LII ſedit annis 4, menſibus 2, diebus 14.
Clodoueus, qui & Ludouicus, rex Francorum triceſimo regni anno moritur, & Pariſijs ſepelitur.
6 Hoc tempore Heldericus rex Vandalorum Epiſcopos ab exilio reuerti iubet.

Anni Mundi. *Regnum Romanorum.* *Anni Domini*

7 His temporibus ſanctus Benedictus abbas virtutum gloria claruit.
8 Iuſtinus Iuſtinianum tegni conſortem & ſucceſſorem faciens obijt.

IVSTINIANVS I, Iuſtini ex ſorore nepos, annis 38.

1 Iuſtinianus Parthos bellum mouẽtes miſſo exercitu ſuperat: Et BONIFACIVS papa LIII ſedit annis 2, diebus 26.
2 Hoc tempore Athalaricus matre Amalſuinta ſẽ regente Italiæ regnauit.
3 Parthi Romanum exercitum ſabbato Paſchæ vincunt.

MERCVRIVS papa, qui & IOANNES LIV, ſedit annis 2, menſibus 4, diebus 5.

4 Mortuo Athalarico Amalſuinta Theodohadum conſortem tegni fecit. 530
5 Amalſuinta Theodohado iubente occiſa eſt.

AGAPETVS LV papa ſedit menſibus 11, diebus 18.

6 Ab hoc anno Dionyſius Romanus abbas paſchalem circulum magnum inchoat, incipiens ab anno Dominicæ incarnationis DLXXXII, qui eſt annus Diocletiani CCXLII.
SYLVERIVS papa ſedit anno 1, menſibus 5, diebus 11.
7 Hoc tempore Biliſarius à Iuſtiniano miſſus Vandalos in Africa deleuit.

VIGILIVS papa ſedit annis 18, menſibus 6.

8 Carthago à Biliſario patricio recepta eſt, anno exceſſionis ſuæ XXVI.
9
10
11 Hoc tempore Biliſarius conſul iterum Africam extinctis tyrannis liberat.
12
13 His temporibus Biliſarius in Italia Vitigiſo, qui Theodohadum occiderat, ſuperato, & Francis cum Theodeberto rege
14 deuictis, Romanam Rempublicam vtiliter feliciterque re-
15 parauit. 540
16
17 Huius principis tempore corpus Sancti Antonij monachi repertum Alexandriæ ſepelitur.
18 Arator ſubdiaconus librum ſuum publice coram Vigilio papa legit: & ſanctus Remigius Remenſis Archiepiſcopus, & gentis Francorum Apoſtolus, Idib. Ianuarijs migrauit ad Dominum, anno epiſcopatus ſui 74.
19
4500 20 Hoc tempore quinta ſynodus vniuerſalis in Conſtantinopoli congregatur, contra Theodorum & omnes hæreticos ſub Vigilio papa. Et eodem anno Theodericus rex filius Clodouei 23 regni anno moritur, & Metis ſepelitur.
21
22 Hac tempeſtate Totila Gothorum rex in Italia tyrannidem
23 exercet.
24 Victor Capuanus de huius anni Paſcha ſcribens Victorij arguit errores. 550
25 Hucuſque Iordanis Epiſcopus Chronicam ſuam ſcribens de
26 geſtis Romanorum perduxit. Et PELAGIVS papa ſedit annis
27 II, menſibus 10, diebus 18.
28

Anni mundi.	Regnum Romanorum.	Anni Domini
29		
30		
31	Bridius rex Pictis regnare cœpit.	
32		
33		
34	Theodebertus filius Theodeberti rex fortis moritur, annos regnans 14.	560
35		
36		
37	IOANNES papa LIX sedit annis 12, mensibus VI, diebus XXVI. Hildebertus rex filius Clodouei Magni annis regnans 40 moritur, & Parisiis ad sanctum Vincentium sepelitur.	
38	Iustus imperator obiit.	
	IVSTINVS minor LI annis 11.	
1	Sanctus Columba presbyter & abbas de Hibernia veniens	
2	Britannis verbum Dei prædicat.	
3	Hoc tempore Narses patricius Totilam Gothorum victum	
4	occidit, Gothosque Italia expulit, & eodem anno Theobaldus rex filius Theodoberti, anno regni VII moritur.	
5	Narses patricius qui Gothos expulit, à Iustino offensus Langobardos in Italiam venire fecit.	
6	Sanctus Vedastus obiit.	570
7		
8	Hoc tempore Ioannes papa Ecclesiam Philippi & Iacobi Apostolorum, quam prædecessor eius Pelagius cœpit, perfecit & dedicauit.	
9		
10	Lotharius rex filius Clodouei Magni annis regnans LI moritur, & Suessionis ad sanctum Medardum sepelitur.	
11	Iustinus imperator obiit.	
	TIBERIVS Constantinus LII annis 7.	
1	BENEDICTVS papa LX sedit an. 4, mense 1, diebus 20.	
2	Hoc tempore Gregorius tunc apocrisarius mortalia Iob scripsit, & Eutychium Constantinopolitanum Episcopum Tiberio præsente in fide resurrectionis erraſſe conuicit.	
5	Hoc tempore gens Langobardorum comitante fame & peste Italiam vastat. ET PELAGIVS papa sedit annis 10, mensibus	580
6	11, diebus 10.	
7	Tiberius imperator obiit.	
	MAVRICIVS LIII, annis 21.	
1	Hoc tempore Leuigildus Gothorum rex Arianus Hirminigildum filium ob fidem catholicam securi iussit occidi.	
2		
3		
4	Hoc tempore Richardus rex Hirminigildi frater per Leandrum Hispalitanum Episcopum cum tota gente Gothorum	
5	ad catholicam fidem conuertitur,	
6	Sigibertus filius Lotharii rex foris insidiis perimitur anno re-	
7	gni 14, & Remis sepelitur.	590
8	Magna inundatio facta est, & mortalitas in Italia.	
9	Sanctus GREGORIVS LXII ad pontificatum Romanæ Ecclesiæ eligitur, in qua sedit annis 13, mensibus 6, diebus 10.	
10	Edilfridus rex cum Edilberto rege Anglis imperat.	
11		
12		
13	Gregorius papa synodum XXIII Episcoporum ad corpus	

Digitized by Google

Anni mundi. Anni Domini.

beati Petri Apostoli congregat, indictione decimatertia.

Sanctus Colūba abbas in insula Hu obiit anno ætatis septuagesimo septimo.

4550 14 Hoc tempore Gregorius papa missis doctoribus Augustino, Mellito, & Ioanne, aliisque pluribus Anglos ad Christum conuertit.

15 Helpericus rex filius Lotharii interiit, anno regni XXIII, &
16 Suessionis sepelitur.
17
18 Gregorius Londunæ & Eboraci Episcopos misso pallio me- 600
19 tropolitanos esse decernit, indictione quartà.
20
21 Mauricius scelerum suorum pœnas in hoc seculo (vt ipse orauit) exoluens, à Phoca turpiter interficitur.

PHOCAS XIV, annis 8.

1 Edilfridus rex Edan Scotorum regem forti prælio vicit.
2 Gregorius papa sanctissimus migrauit ad Dominum, indictio-
3 ne octaua. SABINIANVS LXIII papa sedit anno 1, mensibus 5, diebus 9.
4 Hoc tempore Phocas Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum caput esse constituit: nam Constantinopolitana primam se esse scripsit.

BONIFACIVS LXIV papa sedit mensibus 8, dieb. 22.

Guntrammus filius Lotharii Burgundiæ rex pius obiit, annos regnans 33.

5 BONIFACIVS papa sedit annis 6, mensibus 8, diebus 13.
6 Hoc tempore Phocas Pantheum, id est domum omnium idolorum, Ecclesiæ dedit, rogante papa Bonifacio.
7 His temporib. Persæ multas prouincias Romanis auferunt: Hierosolymam quoque, & crucem dominicam abstulerunt. 610
8 Phocas moritur, Hildebertus XXXIII, rex fortis, filius Sigeberti moritur, annis regnans 23.

HERACLIVS LV annis 26.

1
2
3 Hoc tempore Anastasius Persa monachus nobile pro Christo martyrium à Cosdroe rege Persarum patitur.
4 DEVSDEDIT LXV papa sedit annis 3, diebus 13.
5 Edilbertus primus Anglorum regum Christianus anno regni quinquagesimo sexto obiit, pro quo Phatald regnauit ann. 24.
6 Eduinus occiso Edilfrido Anglorum rex efficitur, indictione quinta, & regnauit annis 17.
7 BONIFACIVS papa sedit annis 5.
8 His temporibus Heraclius Cosdroem regem Persarum, qui se vt Deum coli iussit, superauit, & lignum dominicæ crucis Hierosolymam reduxit. 620
9 Sanctus Laurentius archiepiscopus obiit, pro quo Mellitus.
10
11
12 HONORIVS papa LXVI sedit an. 12, mensib. 11, dieb. 17.
13 His temporibus Isidorus Hispalensis Episcopus clarus habetur. Sanctus Mellitus archiepiscopus obiit, pro quo Iustus.
14 Sanctus Paulinus à Iusto archiepiscopo Anglis doctor &
15 Episcopus ordinatur.

16 San-

Regnum Romanorum.

Anni mundi. *Anni Domini*

16 Sanctus Columbanus à Brunnihilde & Theodorico rege Luxouio pulsus, Eustasium sibi abbatem reliquit. Eduinus rex Anglorum in Britannia à Paulino Episcopo ad fidem Christi conuertitur, indictione decima quinta, anno aduentus Anglorum in Britaniam circiter 230.

17 Theodebertus rex, filius Hildeberti, à fratre Theodorico victus & detonsus, cum filiis trucidatur anno regni 17.

18 Theodericus rex filius Hildeberti machinante auia sua Brunnihilde veneno interiit, annos regnans 18.

19 His temporibus hæresis de Pascha & Pelagiana Britanniam turbat. 630

20 Sancto Columbano Italiam petente à Brigantio, sanctus Gallus nobiscum remansit, & cellam suam construere cœ-

21 pit.

22 His temporibus Heraclius (vt aiunt) à Sergio Episcopo Constantinopolitano, sed hęretico decipitur. Sigebertus rex filius Theoderici à Lothario rege pugna victus, cum Brunihilde proauia & tota stirpe trucidatur.

Eduinus rex Anglorum à Ceadualda & Penda victus pugna

23 occiditur.

24 Oswaldus filius Edulfridi, victo per Dei auxilium Ceadualda tyranno, regnauit super Anglos annis 9.

25 SEVERINVS LXVII papa, menses 2, dies 4.

26 Heraclius imperator obiit. IOANNES LXVIII papa, sedit anno vno, mensibus 9, diebus 19.

HERACLIONAS LVI cum matre Martina annis 2.

1 Cyrus Alexandrinus, Sergius & Pyrrhus Constantinopolitani Acephalorum hæresim instaurant.

THEODORVS LXIX papa, sedit an. 6, mens. 5, diebus 18.

2 Heraclionas moritur occisus.

CONSTANTINVS LVII, filius Heraclii, mensibus 6.

1 Paulus Constantinopolitanus Pyrrhi successor apertè catholicos persequitur. Earbaldus rex Canthuariorum obiit, pro quo Erchanbertus filius regnauit annis 25. 640

CONSTANTINVS LVIII, filius Constantini, an. 28.

1 Hic deceptus à Paulo hæretico persequitur Christianos.

2 Sanctus Oswaldus rex Anglorum pro patria pugnans, à Penda rege Merciorum occiditur, pro quo Osui frater eius regna-

3 uit annis 28.

4 Sanctus Paulinus Anglorum Episcopus, vicesimo Episcopatus anno obiit, 6 idus Octobris.

5 MARTINVS LXX papa, sedit annis 6, mense vno, diebus

6 26.

7

8

9 MARTINVS papa, synodum c Episcopum congregans, Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum condemnat, indictione 8.

10 EVGENIVS LXXI papa, sedit annis 2, mensibus 9, diebus 24. 650
Hoc tempore Martinus papa à Cõstantino Chersonam exilio missus, ad Dominum migrauit.

Heribertus rex filius Lotharii annos regnans 9 moritur.

11 Osuinus rex bonus proditus, ab Osui rege occidi iussus est, &

12 sanctus Aidam Episcopus obiit pridie cal. Septemb.

13 VITALIANVS LXXII papa, sedit annis 14, mensibus 6,

Anni mundi. *Anni Domini*

pro quo DEVSDEDIT annis 10.
Honorius Anglorum archiepiſcopus obiit.
14 Mediterranei Angli Chriſtiani effecti.
15 Penda rex ab Oſui rege pugna victus interiit, & gens Mercio-
16 rum Chriſtiana efficitur.
17
18 Dagobertus rex magnus, filius Lotharii, annis regnans XVI, moritur, & ad ſanctum Dionyſium ſepelitur.
19 Volfhere filius Pendani, rex Merciorum effectus, regnauit 10
20 annis 17. 660
21
22
23 Conſtantinus Romam venit, & beato Petro pallium auro textile obtulit, toto exercitu cum cereis Eccleſiam intrante.
24 Eclipſis Solis facta eſt quaſi hora decima, v nonas Maias, indictione 7. Inter Anglos & Scotos quæſtio de Paſcha ventilata, & Scoti à Vilfrido presbytero victi ſunt. Sæua lues & peſtilentia Britanniam vaſtat.
Deusdedit archiepiſcopus obiit. Ceadda & Vilfridus Nordam Vmbrorum Epiſcopi ordinantur. 10
25 Herchanberto rege Cantuariorum mortuo, filius eius Eg-
26 bertus regnauit annis 9.
27 ADEODATVS LXXIII papa, ſedit annis 4, menſibus 2, diebus 5.
28 Conſtantinus poſt multas deprecationes à prouinciis factas, occiſus in balneo periit indictione 12.
Theodorus Anglis archiepiſcopus ordinatur à Vitaliano papa, & ad Britanniam cum Adriano abbate mittitur.
CONSTANTINVS filius Conſtantini annis 17. 30
1
2 670
3 Hoc tempore Saraceni Siciliam deprædantes cum magna præda Alexandriam redeunt. DONVS LXXIV papa, ſedit anno vno, menſibus 5, diebus 10. Oſui rex Anglorum obiit, pro quo Egfridus regnauit annis 15.
4 AGATHO LXXV papa, ſedit annis 2, menſibus 6, diebus 4.
5 Sub hoc principe ſexta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli congregatur ſub Agathone papa.
Egbertus rex Cantuariorum obiit, pro quo frater Lutherius 40
regnauit annis 11, menſibus 4.
Theodorus archiepiſcopus Anglorum ſynodum collegit.
6 LEO LXXVI papa ſedit menſibus 10, diebus 17.
Ludouicus rex, filius Dagoberti, frater Sigiberti moritur, anno regni 16.
7 BENEDICTVS LXXVII papa, ſedit menſibus 10, diebus 12. Volfherus rex Merciorum obiit, pro quo frater Edilredus anno 25.
8 IOANNES LXXVIII papa, ſedit anno vno, diebus 9. Edilredus rex Cantiam vaſtauit. 50
9 CANON LXXIX papa, ſedit menſibus *11.*
10 SERGIVS LXXX papa, ſedit annis 13, menſib. 8, dieb. 23.
Lotharius filius Ludouici, anno regni 4 moritur.
Wilfridus Epiſcopus ab Egfrido rege ſede ſua pulſus, multos
11 ad Dominum prædicando conuertit.

12 Theo-

Anni mundi

Regnum Romanorum.

Anni Domini

12 Theodorus archiepiſcopus Anglorum iterum ſynodum col-
13 ligit tempore Agathonis papæ. 680
14
15 Egfridus rex Hiberniam miſſo exercitu immeritam vaſtat.
Sanctus Cudbertus Lindisfarnenſis Eccleſiæ Epiſcopus ordinatur.
16 Egfridus rex cum Pictos incaute peteret, ab ipſis peremptus interiit, pro quo Alfridus annis 19.
17 Conſtantinus imperator obiit. Lutherus rex Cantuariorum interiit.

IVSTINIANVS minor LX, filius Conſtantini, an. 10.

1 Hic hæreſi pollutus, catholicos perſequitur, & cum Sarracenis pacem fecit. Sanctus Ioannes Haguſtaldenſis Eccleſiæ Epiſcopus ordinatur.
2 SERGIVS papa annis ſedit 13, menſibus 9.
3 Pipinus filius Anſgiſi Maior domus, & dux Francorum regnauit annis 27, cum Ludouico, Hiltiberto & Dagaberto regibus. Ceadualus rex occidentalium Saxonum Romam venit, & à Sergio papa baptizatus in Albis obiit, & ibi
4 ſepelitur.
5 Theodorus Anglorum archiepiſcopus obiit anno ætatis 88. 690
6 Hoc tempore Villibrordus qui & Clemens, à Sergio papa Epiſcopus ordinatus, Freſonum gentem ad Chriſtum conuertit. Iuſtinianus ob culpam perfidiæ regno priuatus, exul in Pontum ſeceſſit. Ludouicus puer, filius Theoderici, anno
7 regni v moritur.
8 Theodericus rex, filius Ludouici, annis regnans 19 moritur.
9 Hoc tempore duo Angli presbyteri niger & albus Heualdus Saxonibus prædicantes martyrio coronantur, & à Pipino Co-
10 loniæ ſepeliuntur.

LEO LXI, annos 3.

4650 1 Hoc tempore Sergius papa capſam cum portione dominicæ crucis inuenit.
2 Sanctus Cudbertus ex Anachoreta Epiſcopus ſub hoc principe obiit. Oſtrich regina à ſuis peremptа eſt.
3 Leo regnum dimiſit.

TIBERIVS LXII, annis 7.

1 Hoc tempore ſynodus Aquileiæ congregatur ſub Sergio papa.
2 Romæ IOANNES papa ſedit annis 3, menſibus 2. 700
3 His temporibus Giſulphus dux Langobardorum Beneuen-
4 ti Campaniam vaſtat.
5 Beda venerabilis Anglorum presbyter, Chronicam minoris libri de temporibus huc vſque perduxit.
6 Edilredus rex Merciorum, Conredo regnum dedit, & ſe monachum fecit.

IOANNES papa annis 2, menſibus 8.

7 Iuſtinianus auxilio Terbelli Bulgarorum regis regreſſus, Leonem & Tiberium cum multis qui eum expulerant, occidit. Aidfridus rex Normannorum obiit, pro quo filius Oſredus annis 11 regnauit.
Sanctus Heddius Epiſcopus occidentalium Saxonum obiit, pro quo Daniel & Althelmus Epiſcopi præfuerunt.

IVSTINIANVS LXIII, ſecundùm cum filio Tiberio an. 6.

Anni mundi. *Regnum Romanorum.* *Anni Domini*

1 SISINIVS papa dieb. 20. Constantinus papa an. 7, dieb. 15.
2 Hoc tempore Iustinianus de peccatis suis pœnitẽtiam agens, Constantinum papam summo honore habuit.
3 Althelmus Episcopus, vir doctus & eloquens obiit.
4 Conredus rex Merciorum Romam venit ad Constantinum papam, & cum illo Offa filius Sigiberti regis, ibiq; monachi facti, in seruitio Dei vitam finierunt.
5 Hildebertus rex, filius Theoderici, anno regni 17 moritur. 710
Wilfridus venerabilis Episcopus, anno Episcopatus 45 post multos labores obiit, pro quo Arca Hagustaldensis Ecclesiæ Episcopus ordinatur. Adrianus abbas venerabilis cooperator Theodori archiepiscopi obiit anno à quo Vitaliano missus est.
6 Philippicus ab exercitu imperator factus Iustinianũ occidit.
PHILIPPICVS LXIV, anno vno, mensibus 6.
1 Philippicus hæresi pollutus, Catholicis infestus fuit.
Mors Heteberti regis Langobardorum.
2 Anastasius Philippicum oculis priuauit, regnoque expulit.
ANASTASIVS LXV, annis 3.
1 GREGORIVS II, papa LXXXVI, sedit annis 15, mensib 8, diebus
2 23. Pippinus Maior domus obiit, pro quo Carolus annis 27.
Mors Dagoberti regis.
3 Egbertus vir sanctus Scotos legitime Pascha celebrare docuit. Osredus rex occiditur, pro quo Conradus regnauit annis 41.
THEODOSIVS annum vnum. Hic Anastasium prælio vicit, eumque presbyterum ordinari fecit.
1 Carolus Hilpericum regem & Reginfridum vicit.
Tiberis fluuius alueum suum egressus multa Romæ subuertit ædificia.
LEO LXVII, annos 9.
1 Carolus Lotharium sibi regem constituit.
2 Hoc tempore Saraceni triennio Constantinopolim obsidentes, & multas prouincias deuastantes, fame, peste, ferro, naufragioque repelluntur.
Sanctus Vinfridus, qui & Bonifacius, à Gregorio papa Moguntiæ archiepiscopus constituitur.
Sanctus Othmarus in cella sancti Galli abbas efficitur.
3 720
4 Mortuo Hilperico Theodericus filius Theodeberti rex efficitur à Carolo. Sanctus Ioannes Hagustaldensis Episcopus post multas virtutes migrauit ad Dominum.
5
6 Hoc tempore corpus sancti Augustini Episcopi de Sardinia in Ticinum à Liudbrando translatum est.
7 Sanctus Primitus ad Augiam insulam venit.
8 Saraceni ab Eudone duce contra Carolum euocati, Gallias vastant.
9 Huc vsq; Beda venerabilis presbyter Chronicam suam in maiori de temporib. libro perduxit, continentem ab initio mundi secundũ Hebraicã veritatẽ annos quatuor millia, sexcẽtos, octoginta.
10 Carolus de Saracenis occiso rege eorum triumphat.
11 Huc vsq; regnum Romanorum, ex hinc Frãcorũ supputatur.
12 CAROLVS Pippini filius, cum iam principatum Maior domus 12 annis teneret, post hæc eundem principatum tenet an. 15, regibus tamen in Francia, sed parua dignitate regnantibus.
13 San-

Anni mundi. | *Regnum Romanorum.* | Anni Domini

13 Sanctus Pirminius à Thietbaldo Gotifridi filio expulsus, Eto-
14 nem abbatem constituit, & ipse in Alsatiam venit.
15 Carolus Fresiam vastat, Poppone duce eius occiso.
Sanctus Egbertus presbyter obijt anno ætatis 20, VIII Calen. April. id est Paschatis die.
16 Landfridus moritur. Saraceni item Gallias vastant. 730
17 Beda venerabilis Anglorum presbyter obijt, indictione 14.
GREGORIVS III, papa XCII, an. 10, mens. 8, dieb. 24.
18 Carolus contra Saracenos pugnat die sabbati,
19 Carolus item Saracenos cum rege suo deleuit.
20 Carolus Maior domus Fresiam vastat. Etho Argentinæ Episcopus promouetur.
21 Carolus Wasconiam inuadit.
22 Audonius Episcopus obijt. Ernfridus Augiæ abbas, & Constantiæ Episcopus ordinatur.
23 Carolus contra Saracenos in Gothia pugnat.
24 Carolus Saxoniam intrat.
25 Carolus prouinciam subijcit,
26 740
27 Carolus moritur indictione 9, & apud sanctum Dionysium sepelitur. ZACHARIAS, XCIII papa, annis 10, mensibus 4, diebus 4.
PIPINVS, filius Caroli cum fratre Carlomanno, Maior domus annos 11 regnauit.
1 Carlomannus Wasconiam & Alemanniam petit.
2 Carlomannus Alemanniam vastat.
3 Carlomannus pacem cum Saxonibus facit. Fuldense cœnobi-
4 um in sylua Buchonia à sancto Bonifacio cœptum.
4700 5 Carlomannus Maior domus Alemanniam ingreditur.
6 Carlomannus diuino amore succensus Romam pergit, & se monachum in monte Soracte fecit.
Sanctus Burchardus Wirzeburgensi; & sanctus Wilibaldus Eistettensi ecclesiæ Episcopi primi à sancto Bonifacio ordinantur.
7 Sidonius abbas Augiæ & Constantiæ Episcopus constituitur.
8 Pippinus Tassilonem sororis suæ filium, Baioariæ ducem
9 post Odilonem fecit. 750
10 Lantfridus moritur. Zacharia papa defuncto, STEPHANVS II, papa XCIV, annis 6.
11 Audogarius primus Campidonæ abbas efficitur.
PIPPINVS authoritate Stephani papæ, deposito ac detonso rege Hilderico, rex Francorum factus regnauit an. 15.
1 Hildigarius Episcopus Coloniæ à Saxonibus interimitur. Gripho frater Pippini occiditur.
2 Sanctus Bonifacius Archiepiscopus à Fresonibus martyrio coronatur: post quem Lullus Moguntiæ Archiepiscopus sedit
3 annis 32. Pippinus Langobardos in Italia cum exercitu petit.
4 Haistolphus rex Langobardorum moritur.
5 PAVLVS papa XCV, annis 10, mens. 1.
6 Pippinus Saxoniam bello petit.
7 Pippinus Vasconiam inuadit.
8 Sanctus Othmarus abbas à Warino & Rudhardo in insulam Rheni stein nomine relegatus, migrauit ad Dominum. 760

Digitized by Google

Anni mundi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Domini*

Eclipsis Solis facta est XVIII Calendas Septembres, horâ quasi nona.

9 Sidonio episcopo misere mortuo, Ioannes Episcopus & abbas
10 successit.

11 Pippinus aliquot comitatus filijs suis dedit.

12 Hyems valida hoc anno facta est: & eclipsis Solis pridie nonas Iunias hora sexta.

13 Corpora sanctorum Gorganij, Naboris, & Nazarij in Franciam deferuntur. 10

14 Corpus sancti Nazarij ad Loressam oblatum est.

15 Pippinus rex Parisijs moritur indictione 6. Paulus papa obijt.

STEPHANVS III papa XCVI, annis 4, mens. 6

CAROLVS MAGNVS II, Pippini filius cum fratre Carlomanno
1 an. 4, postea solus 42.

2 Corpus sancti Othmari post 10 annos in insula qua obijt, incorruptum repetitur, & in basilica sancti Galli sepelitur.

3 Carolus filiam Desiderij regis Lãgobardorum vxorem duxit, 770
& statim repudiauit.

4 Carlomannus rex frater Caroli moritur. Carolus synodum 20
colligit.

5 Carolus rex Saxoniam bello petit.

ADRIANVS XCVII papa ordinatus, sedit an. 23, dieb. 16.

6 Carolus Italiam inuadit, & Desiderium regem vicit.

7 Carolus Langobardus cum Italia subiecit, anno ex quo intrauerant CCV, ipseq; cum triumpho Romam venit.

Corpora sanctorum Gordiani & Epimachi martyrum de Roma in Alemanniam allata sunt.

8 Carolus item Saxoniam.

9 Carolus item in Italia Ruttaisum occidit. 30

10 Carolus item in Saxoniam pergit.

11 Carolus Hispaniam inuadens cepit.

12 Carolus item Saxoniam sæpius rebellantem inuadit.

Fames & mortalitas Franciam vastat.

13 Carolus tandem Saxonicum bellum (vt putabatur) subiectis 780
Saxonibus consummat.

14 Carolus iterum Romam venit, & Pipinus filius eius baptizatur ab Adriano papa.

15 Carolus conuentum in Saxonia habuit. Ioannes Episcopus & abbas obijt. pro quo Egino Episcopus & Petrus abbas. 40

16 Hildegarta regina, vxor Caroli, obijt pridie Calend. Maias: & Peretha obijt.

17 Carolus Saxones rebelles plaga magna occidit, & Christianos
18 fecit.

19 Eclipsis Solis facta est XV Calendas Octobres, hora quasi secunda. Carolus iterum Romam perrexit. Et cruces in vestibus apparuerunt.

20 Carolus per Alemanniã ad fines Baioariæ rebellantes cum exercitu venit. Waldo abbas Augiæ efficitur.

Lullo archiepiscopo Richolphus successit. 50

21 Tassilo duce Baioariæ iubente Carolus in Franciam venit, & Baioaria Carolo subijcitur.

22 Carolus Sclauos qui Wilzi dicuntur, bello petit.

23 Carolus hunc annum sine bello Wormatiæ sedit. 790

24 Carolus Pannoniam regnum Hunnorum vastat.

25 Saxo-

Digitized by Google

Anni mundi	Regnum Romanorum.	Anni Domini
	25 Saxones fidem Christi relinquentes iterum rebellant.	
	26 Alcuinus, qui & Albinus, his temporibus clarus habetur.	
	27 Fastrada regina. Carolus synodum magnam congregat.	
	28 Carolus Saxones petit, & tertiam partem virorum obsides accepit.	
4750	29 Huni munera mittentes Carolo subijciuntur.	
	Adriano papæ Leo III, papa XCIX successit, & sedit annis 20, mens. 5. diebus 10.	
	30	
	Constantinus imperator à Græcis excæcatur.	
	31 Romani Leonem papam in litania maiore excæcant, & linguam eius amputant.	
	Geroldus pijssimus signifer Caroli in pugna occiditur ab	
	32 Hunis.	
	33 Liutcarda regina obijt pridie Nonas Iunias.	800
	34 Carolus imperiali benedictione sublimatus, Augustus & Cæsar Romano more appellatur.	
	35 Græci cum Carolo pacem firmant.	
	36 Terræmotus factus, & mortalitas subsecuta est.	
	37 Carolus Saxonum rebellantium multitudinem in Franciam	
	38 transfert.	
	39 Waldoni abbas † Hatto Episcopus Basileæ successit.	† Alias Haito.
	40 Eclipsis Solis facta est III. Id. Febr. hora quasi sexta.	
	41 Hoc tempore Gotafridus Normannorum rex superbe Carolo minatur.	
	42 Carolus synodum magnam congregat.	
	Egino Constantiæ Episcopus obijt.	
	43 Eclipsis solis facta est VII Id. Iun. hora quasi secunda. Item in	810
	eodem anno eclipsis Solis pridie Calend. Decemb. hora quasi tertia. Pippinus rex Caroli filius obijt.	
	44 Carolus thesauros inter episcopia & ecclesias diuidit.	
	Carolus rex filius Caroli obijt. Hatto Episcopus ab imperatore Constantinopolim mittitur.	
	45 Bernardus rex à Carolo efficitur.	
	46 Carolus febre & pleuresi pulsatus obiit, indictione VII, V Calend. Febr. anno ætatis 71.	
	LVDOVICVS III, Caroli Magni filius, annis 27.	
	1	
	2	
	3 Leo papa obijt, & Ludouicus imperator à Stephano papa factus est. STEPHANVS IV, papa XCIX, mens. 7.	
	4 PASCHALIS papa C effectus, sedit an. 7, diebus 18.	
	5 Bernhardus rex Ludouico rebellat.	
	6 Bernhardus rex interijt. Ludouicus rebellat.	
	7 Exercitus contra Ludouicum congregatur.	820
	8 Item exercitus contra eundem Ludouicum congregatur.	
	9 Nix magna à X Calendas Octobres vsq; in pridie Idus Apriles permansit.	
	10 EVGENIVS papa CI, an. 3	
	11 Wetti Augiensis monachus in spiritu raptus admirabilem vi-	
	12 dit visionem.	
	13	
	14 VALENTINVS papa CII, diebus XL. GREGORIVS II, papa CIII,	
	15 annis 16.	

Digitized by Google

Regnum Romanorum.

Anni mundi		*Anni Domini*
	16	
	17 Corpora ſanctorum Valentis & Syneſij in Augiam inſulam	830
	18 deferuntur.	
	19 Ludouicus Imperator magnum conuentum in Nouiomago	
	20 habuit.	
	21	
	22 Dedicatio baſilicæ ſancti Galli.	
	23 Hatto Epiſcopus Baſilienſis obijt.	
	24	
	25 Puto diaconus palatij in Iudaiſmum lapſus eſt.	
	26	
	27 Eclipſis Solis facta eſt IV nonas Maias, hora ante Nonam. Et	840
	Ludouicus Imperator obijt XII cal. Iulias.	
	LVDOVICVS IV, Ludouici filius, cum fratribus Lothario, Caro-	
	lo & Pipino, annis 36.	
	1 Bellum inter fratres de participatione regni excanduit.	
	2 Ludouicus Germaniam, Lotharius cum Imperatoris nomine	
	Italiam, Carolus Gallias regnum diuidentes accipiunt.	
	3 Iudith imperatrix vxor Ludouici prioris obijt.	
	4 SERGIVS II papa CIV, annis 3.	
4800	5 Hincmarus vir doctus Remorum Archiepiſcopus ordina-	
	6 tur.	
	7 LEO IV papa CV, ſedit annis 9, menſ. 3. diebus 6.	
	8	
	9 Walafridus Strabo abbas Augienſis vir doctus obijt.	
	10	850
	11	
	12 Translatio ſancti Remigij Remorum Archiepiſcopi ab Hinc-	
	mato eiuſdem vrbis archiepiſcopo facta eſt Calend. Octob.	
	13 Corpus ſancti Martini de tumulo leuatur.	
	14	
	15	
	16 BENEDICTVS III papa CVI, annis 2, menſibus 6, diebus 9. Leo	
	papa, Trogo & Rabanus, Hiligart regina obierunt. Lotharius im-	
	perator obijt: pro quo filius eius Ludouicus imperauit cum fratre	
	Lothario annis 19.	
	17 Benedictus papa obijt.	
	18 NICOLAVS papa CVII doctus, annis 9, diebus 9.	
	19	860
	20	
	21 Meginradus eremita martyrizatur.	
	22	
	23 Huni Chriſtianitatis nomen aggreſſi ſunt.	
	24 Translatio ſancti Otmari in baſilicam ſancti Galli.	
	25	
	26	
	27 Nicolaus papa obijt. Pro quo ADRIANVS II papa CVIII, ſedit	
	annis 5.	
	28 Terræmotus factus eſt, & cometa viſus eſt.	
	29 Lotharius rex frater Ludouici imperatoris obijt, & Carolus	
	Galliarum rex regnum eius inuaſit.	870
	30 Ludouicus imperator cecidit de ſolario.	
	31 Ludouicus & Carolus cum patre pacificantur. Solomon	
	Conſtantienſis Epiſcopus obijt. Iſo magiſter obijt in cœnobio	
	ſancti	

Digitized by Google

Anni Mundi.	Regnum Romanorum.	Anni Domini
	sancti Galli.	
	32 Wormatium fulminis ictu crematur. Grimaldus abbas obijt, cui Hartmutus succeſſit.	
	33 IOANNES VIII, papa CIX, annis 10.	
	34 Ratolphus Veronenſis Epiſcopus obijt.	
	35 Ludouicus imperator obijt, & Carolus rex Galliarum Romã peruenit.	
	Ludouicus rex Germaniæ obijt v Calend. Septem.	
10	Bellum in Ribuaria inter Ludouicũ & Carolum cõmittitur,	
	CAROLVS V, iunior filius Ludouici, cum fratribus Carlomanno & Ludouico, annis 11.	
1		
2	Carolus Galliarum rex obijt. Papa Ioannes in Franciam venit.	
3	Ludouicus Balbus filius Caroli obijt. Eclipſis Solis facta eſt.	
4	Ludouicus viuente fratre ſuo Carlomanno Baioariam ingreditur, & Carlomannus moritur.	880
5	Carolus iunior cum vxore ſua Richgarta imperiali benedictione ſublimatur.	
10 6	Ludouicus rex Francorum Caroli imperatoris frater obijt.	
7	Petitione Harmuti Bernardus abbas efficitur.	
	MARINVS papa CX, anno 1, menſ. 4.	
8	ADRIANVS III papa CXI, an. 1. menſ. 6.	
9		
10	STEPHANVS V, papa CXII, ſedit an. 6, diebus 13.	
11	Carolus imperator regno priuatur.	
	ARNOLPHVS VI annis 12, filius Carlomanni.	
1	Carolus iunior obijt.	
2	Luitpertus archiepiſcopus obijt: pro quo Sinderoldus. Arnol-	
50 3	phus rex exercitum Normannorum prorſus deleuit.	890
	Solomon abbas in cœnobio ſancti Galli efficitur.	
4	Ratiſpona Baioariæ vrbs incendio flagrat. Sinderoldus à Normannis occiditur: pro quo Harto. Solomon Conſtantienſis epiſcopus ordinatur.	
5	FORMOSVS papa CXIII, an. 4, menſ. 7, diebus 18.	
6		
7	Arnolphus Italiam Burgundiamq; ſuo regno ſubijcit.	
8		
4850 9	Arnolphus rex Romam veniens imperator efficitur.	
40	Magna fames homines ſe inuicem comedere perſuaſit.	
10	Poſt Bonifacium VI, papam CXIV, decimo quinto die necatum,	
	STEPHANVS VI, papa CXV, anno 1, menſe 1, diebus 19.	
11	ROMANVS papa CXVI, menſ. 4, diebus 20.	
	THEODORVS II, CXVII, diebus 20.	
12	Arnolpus imperator moritur. Gentes Pannonicæ quas Hungaros dicimus depopulantur.	
	IOANNES IX, papa CXVIII, annis 2.	
	LVDOVICVS VII, filius Arnolphi, admodum puer annis 12 regnauit.	
50 1	Hungari Baioariam ingrediuntur, & plus quam mille ex eis occiduntur. Zundebaldus rex filius Arnolphi occiditur.	900
2	Hungari Carentaniam inuadunt, & in ſabbatho commiſſa pugna occiduntur.	
	CHRISTOPHORVS papa CXIX, menſ. 6.	
	Eodem anno Moimarius & Iſauricus cum rege pacificantur.	

Anni Mundi | Regnum Romanorum. | Anni Domini

3 Hungari à Marijs occiduntur. Beringerus, Riginoltus, & Gerardus, Germani fratres occiduntur. BENEDICTVS IV papa CXX, annis 4, mens. 6, diebus 34.

4

5

6

7 Pugna inter Adelbertum & Conradum committitur, in qua Conradus occiditur. SERGIVS III papa CXXI, annis 7, mensibus 3, diebus 23.

8 Adelbertus perfidia Hattonis Archiepiscopi & cuiusdã Luidbaldi deceptus, Ludouico iubente decollatur.

Baioarij ab Hungaris interficiuntur.

9 Hungari Saxoniam & Thuringiam vastant.

Luidpaldus occiditur.

10 Hungari Alemanniam petunt. Bellum Francorum cum Hungaris. Adelbero venerabilis Augustensis Episcopus

11 obijt. 910

12 Ludouicus rex moritur, & Burchardus dux occiditur.

CONRADVS VIII filius Conradi in regnum eleuatus regnauit annis 7.

1 Hungari à Baioarijs & Alemannis iuxta fluuium Inum occiduntur. Magister Notkerus obijt. Opertus Episcopus occiditur. Cometæ videntur. Rudolphus rex obijt.

2 Hungari Alemanniam depopulantur. Hatto archiepiscopus moritur, Herigerus successit.

ANASTASIVS II papa CXXII, annis 2, mense vno, diebus 22.

3 Solomon Episcopus captus est.

4 LANDO CXXIII papa mens. 4, diebus 22.

LEO VI papa CXXIV, mense vno, diebus 26.

IOANNES X papa CXXV, annis 14, mens. 2, diebus 7.

5 Hungari totam Alemanniam igne & gladio vastant.

Wiborada inclusa est.

6 Erchangerus dux & Bertholdus Germani fratres decollantur XII Calend. Februarias.

BASILEA ab Hungaris destruitur.

7 Hungari per Alemanniam, Alsatiam & regnum Lotharij inuadunt. Burchardus dux constituitur.

Conradus rex moritur. In hoc defecit progenies Caroli.

HENRICVS IX Comes, rex efficitur, regnans annis 18.

1 Solomon Episcopus obijt. Burchardus dux Alemanniæ Rodolphum regem apud Winterturum pugna vicit.

2 Carolus rex Galliæ in Franciam venit. 920

Rachilta inclusa est.

3 Hermannus abbas efficitur in cœnobio sancti Galli.

4

5 Sanguis Domini in Augiam insulam defertur.

6 Engelbertus abbas efficitur in cœnobio sancti Galli.

Sanctus Vdalricus Augustensis Episcopus ordinatur.

7 Wiborada ab Hungaris martyrizata est.

8 Hungari totam Franciam, Alsatiam, atq; Alemanniam gladio & igne vastant. Burchardus dux occiditur.

Hermanno Alemannia committitur.

9 Herigerus Archiepiscopus obijt, pro quo Hiltibertus.

10

11 STEPHANVS VII papa CXXV I, an. 2, mense vno, diebus 12.

12 Hen-

Regnum Romanorum.

Anni mundi. *Anni Domini.*

12 Henricus rex Boemiam petit.
13 Henricus regem Abroditarum & Nortmannorum Christianum effecit. IOANNES XI, papa CXVII, annis 4, mensibus 10.
14 Henricus Hungaros in Suirbia interfecit.
15 Thieto abbas efficitur in cœnobio sancti Galli.
16 Notingus Constantiēsis Episcopus obiit, pro quo Conradus.
17 LEO VII, papa CXXVIII, annis 3, mensibus 6.
18 Henricus rex obiit.

OTHO MAGNVS X, Henrici filius, annis 37.

1 Hungari Franciam, Alemanniam, Galliam, vsq; Oceanum & Burgundiam deuastantes, per Italiam redierunt.
Monasteria sancti Galli & sancti Bonifacii cremantur.
Arnolphus Noricorum dux, & Rodolphus rex obierunt.
2 Henricus frater Othonis ab Eberhardo comprehensus est.

STEPHANVS VIII, papa CXXIX, annis 3, mensibus 4.

3 Giselbertus & Adelbertus occisi, & Episcopi in fugam lapsi sunt.
4 Hyems valida, & mortalitas animalium facta. Otho rex Gal- 940
5 lias petit.
6 Otho rex & Ludouicus pacificantur. Cometæ 12 noctes apparent, & mortalitas animalium facta est.

MARINVS II, papa CXXX, annis 3, mensibus 2.

7 Hungari cum Baioariis pugnant & vincuntur.
8 Terræmotus factus est XVI calendas Maias.
9 Otho rex Galliam intrauit. AGAPETVS II, papa CXXXI annis 9, mensibus 7, diebus 23.
4900 10 Rachilta inclusa obiit.
11 Bertholphus Baioariorum dux obiit, cui Henricus Othonis frater successit.
12 Herimannus Alemannorum dux obiit, pro quo Liutholphus Othonis filius regnauit. Synodus XXX Episcoporum apud Engelinheim coram Othone & Ludouico regibus congregatur. Lindaugia concremata est.
13
14 Otho rex Italiam petit, eamque sibi subiecit, & Beringerum 950
regem expulit.
15 Beringerus apud Augustam in conuentu Othonis ad deditionem venit. Ignitus lapis quasi massa cādentis ferri ab Occidente volitans venit, & draco visus est.
Synodus XXV Episcoporum apud Augustam Vindelicam coram Othone rege colligitur.
16 Otho rex vna cum filio Italiam intrat, ac nuptiæ regales Papiæ factæ sunt.
17 Liutholphus dux Othoni patri suo rebellat.
Adelbertus comes occiditur.
18 Hungari Noricam, Franciam, Italiamque petunt.
Fridericus Mogontiensis archiepiscopus obiit.
19 Hungari totam Baioariam depopulantes, iuxta Augustam Alemanniæ vrbem, Deo iuuante, ab Othone rege pugna victi, immensa cæde necantur. IV idus Augusti Henricus dux Baioariæ obiit. IOANNES XII, papa CXXXII, annis 8, mensibus 4.
20 Lutolphus dux hostiliter Italiam inuasit.

Digitized by Google

Anni mundi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Domini*

21 Lutolphus dux Adalbertum bello vicit, & ipſe eodem Anno moritur, pro quo Burchardus.
22 Cruces in veſtibus apparuerunt. Alauicus abbas obiit, cui
23 ſucceſſit Eggehardus.
24 960
25 Signum in Sole apparuit. Otho rex Romam veniens imperator efficitur.
26 Otho rex ab Octauiano Ioanne papa imperator ordinatur.
27 Otho imperator Natalem Domini Papiæ moratur.
Fugato Ioanne, LEO VIII, papa CXXXIII ordinatus, & poſt vnum annum expulſus, atque ab imperatore reſtitutus, ſedit annis 16, menſibus 3.
28 Item Otho imperator Natalem Domini Romæ moratur.
29 Otho imperator de Italia redit, & Burchardus dux in Italia
30 rebelles Cæſari vicit.
31
32 Eclipſis Solis XI Calendas Decembres.
33
34 970
35 Signum quoddam ignei coloris in cœlo apparuit.
36 Eggehardo abbati Rutmannus ſucceſſit. Synodus apud Ingelinheim, propter Adalberonem ſancti Vdalrici nepotem colligitur.
37 Sanctus Vdalricus Auguſtenſis Epiſcopus anno 83, Epiſcopatus vero quinquageſimo, IV nonas Iulias feria VI migrauit ad Dominum. Eodem quoque anno, ſed prius Otho imperator nonis Maiis ſubitanea morte apud Parthenopolim obiit & ſepelitur. Burchardus dux obiit, pro quo Otho Liutolphi filius regnauit.
OTHO XI ſecundus, Othonis Magni filius, regnauit annis 9.
1 Conradus Epiſcopus obiit VI Calendas Decembres, pro quo Gaminolphus.
2 Diſſenſio inter Othonem imperatorem & Henricum ducem Baioariæ oritur. Hymno abbas efficitur ad ſanctum Gal-
3 lum.
4 Henricus & æquiuocus eius duces, & Henricus Auguſtenſis Epiſcopus capti ſunt, & in exilium miſſi.
Otho imperator contra Lotharium regem Gallias inuadit.
5 Gaminolphus Epiſcopus obiit, pro quo Gebehardus.
BENEDICTVS V, papa CXXXIV, dies 2.
6 IOANNES VIII, papa CXXXV, annis 7. 980
7 Otho imperator Neapolim venit.
8 Otho imperator apud Calabriam, occiſo à Græcis & Sarracenis exercitu, de naui exiliens natando aufugit.
Otho dux obiit.
9 Otho imperator Romæ VI idus Decembres moritur, & ibi ſepelitur.
OTHO XII, tertius; Othonis ſecundi filius, admodum puer,
1 annos 18.
2 Rudmannus Augienſis abbas obiit, cui Witegouo ſucceſſit.
3 BENEDICTVS VI, papa CXXXVI, poſt primum annum à Creſcentio relegatus & ſtrangulatus eſt.
4 Fames facta eſt magna. BONIFACIO CXXXVII papa, poſt primum menſem fugato, BENEDICTVS VII, papa CXXXVIII,

Anni mundi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Domini*

cxxxviii, sedit mensibus 9.

5 Ioannes xiv, papa cxxxix, qui & Petrus, Papiæ Episcopus, post 8 menses à Bonifacio reuerso comprehensus & necatus est.

6 Bonifacius vii, papa cxl, interiit: & Ioannes xv, papa cxli, successit.

7 Theophana Græca imperatrix, mater Othonis regis, nono anno viduitatis obiit. Eaillanus Scotus obiit. Vdalricus — 990

8 abbas, & Eggehardus magister in cœnobio sancti Galli

9 obiit.

10

11 Conrado rege Burgundiæ mortuo, Rodolphus filius eius Ignatus successit.

12 Gebehardus Constantiensis Episcopus obiit, pro quo Lam-

4950 pertus. Henricus dux Baioariæ, filius Henrici ducis obiit.

13

14 Conradus dux obiit, pro quo Herimannus. Witegouo obiit, Aleuicus successit. Bruno, qui & Gregorius v, papa cxlii, Romæ ordinatus, sedit annis 2, mensibus 9, & Otho

15 imperator efficitur.

16 Gerbertvs, qui & Syluester ii, papa cxliii, ann. 5. — 1000

17 Aleuicus abbas Episcopus Argentinæ promouetur, & Werinherus abbas efficitur. — 1001

18 Otho imperator in Italia x Calendas Februarias obiit, & intestina eius Augustæ, reliquum corpus Aquisgrani sepelitur. Gerhardus abbas obiit, Burchardus successit ad sanctum Gallum.

Henricvs xiii, dux Baioariæ rex efficitur, regnans annis 13, — 1002

1 mensibus 5.

2 Henricus rex Henricum marchionem & alios sibi resistentes cum exercitu petit. — 1003

3 Henricus rex Italiam & Boemiam, & Bolizlaum ducem Sclauorum cum prima gente sua subiugauit. Herimannus dux obiit, pro quo filius eius puer Herimannus. — 1004

4 Fames magna facta est. Ioannes xvi, papa cxliv, annō vno. — 1005

5 Werinherus abbas obiit, pro quo Hymno monasterii destructor & fratrum expulsor, constituitur. Ioannes xvii, qui & Phasanus, papa cxlv ordinatur. — 1006

6 Episcopatus Babenbergensis ab Henrico rege constituitur, & Eberhardus ibi Episcopus ordinatur. — 1007

7 Bernhardus Augiæ abbas vir doctissimus ordinatur, locum eundem pene destructum recollectis fratribus recreat. Liutolphus Treuirensis archiepiscopus obiit, & Episcopatum eius Adalbero frater reginæ sibi vsurpare, quibusdam contra regem fauentibus, molitur: sed à rege conuicti, Megingaudo — 1008

8 Episcopatum reliquerunt. — 1009

9 Wolueradus comes obiit 4 nonas Martias. — 1010

10 Willigisus Moguntinensis archiepiscopus obiit, pro quo Erchanbandus & Theodericus dux à Lotharijs captus est. — 1011

11 Conradus dux filius Othonis obiit. Herimannus dux iunior obijt. — 1012

12 Sergio iv papa mortuo, Benedictvs viii, papa cxlvi, sedit annis 11, diebus 12. — 1013

Digitized by Google

Anni mundi.	Regnum Romanorum.	Anni Domini
	13 Henricus rex Romæ imperiali benedictione coronatur à Benedicto papa.	1014
	14 Ernustus dux in venatu ab Adalberone comite sagitta occiditur, & Megingaudus Treuirorum archiepiscopus obiit, pro	1015
	15 quo Popo.	1016
	16 Conradus dux Gerhardum vicit.	1017
	17 Lampertus Episcopus obiit, pro quo Ruthardus.	1018
	18 Conradus puer, auxiliante patruele suo Conrado postea imperator Adalberonem ducem pugna vincens fugauit: & Benedictus papa Babenbergam veniens Ecclesiam sancti Stephani dedicauit.	1019
	19 Werinhatius Argentinæ Episcopus cum Alemannis contra Burgundiones pugnauit & vicit.	1020
	20 Terræmotus magnus factus est 4 idus Maias, feria VI. Heretbertus Colonienſis archiepiscopus obiit, pro quo Piligrinus.	1021
	21 Henricus imperator nouam Troiam cepit, & magna in exercitu mortalitas facta est. Ruthardus Episcopus obiit, pro quo Heimo. Notgerus obiit.	1022
	22 Gebehardus Ratisponenſis Episcopus obiit, pro quo item Gebehardus.	1023
	23 Henricus imperator III idus Iulias obiit, & in Babenbergenſi Episcopatu à se facto, in monasterio sancti Petri sepelitur. Benedictus papa obiit. IOANNES XVIII, papa CXLVII, annos 9.	1024
	CONRADVS XXIV, annos fere 15 regnauit.	
	1 Magna dissensio in regno contra Conradum regem efficitur.	1025
	2 Conradus rex filium suum Henricum regem fecit, & ipse Romam pergens imperator efficitur. Heimo Episcopus obiit, pro quo Warmannus. Bruno Augustenſis Episcopus, &	1026
	3 Welfus comes prædas & incendia inter se faciunt.	1027
	4 Ernustus dux & Vestus comes Cõrado imperatori ad dedicationem veniunt.	1028
	5 Bruno Augustenſis Episcopus obiit, pro quo Eberhardus.	1029
	6 Conradus imperator Stephanum Pannoniæ regem cum exercitu petit, & interea in Alemãnia dux & Werinherus comes cum aliis multis occiduntur, XVI Calend. Septembris.	1030
	7 Stephanus Rex missis legatis cum imperatore Conrado pacificatus est.	1031
	8 Rodolphus rex Burgundiæ moriens, diadema suum Conrado misit.	1032
	9 Conradus hyeme Burgundiam petit. Eclipsis Solis III Calendas Iulias quasi hora sexta. Conradus occidentalem Franciam contra Othonem petit. BENEDICTVS IX, papa CXLVIII, qui & Theophylactus, sedit an. 12, mens. 8.	1033
	10 Conradus item Burgundiam vastat. Pagani Saxoniæ confinia petunt. Warmannus Episcopus obiit, pro quo Eberhardus. Conradus ex castro suo Limpurgo inter Nemetes & Vangiones sito monasterium fecit, quod in honorem sanctæ Crucis, & diui Ioannis Euangelistæ dedicari iussit.	1034
	11 Pagani qui Luitici dicuntur, Virbinam castellum in confinio Saxoniæ, multis Christianis occisis & captis, obtinent, quos Conradus imperator cum exercitu petit.	1035
4950	12 Italia ciuium discordia laborat. Gebehardus Ratisponenſis Episcopus obiit, pro quo item Gebehardus.	1036

Nuptiæ

Anni mundi.	Regnum Romanorum.	Anni Domini
	Nuptiæ Henrici. Pagani ſupra dicti Conrado imperatori vectigales facti.	
	Piligrinus Agrippenſis archiepiſcopus obiit, pro quo Herimannus.	
	13 Conradus imperator Italiam cum exercitu petit: & Mediolanenſem archiepiſcopum in cuſtodiam miſit, qui fuga lapſus cum multis aliis eidem imperatori rebellat.	1037
	Otho princeps Carlingorum à Gozzelone duce pugna victus, fugienſque à quodam milite occiditur.	
	14 Eliphdruda, quæ & Cunegundis, regina vxor Henrici regis, xv Calendas Auguſti, & Herimannus dux v Calendas Auguſti in Italia cum multis aliis obierunt.	1038
	Stephanus Hungarorum rex bonæ memoriæ obiit, qui ſeipſum cum tota gente ſua ad fidem Chriſti ex gentili errore conuertit, pro quo Petrus regnauit.	
	15 Conradus imperator 11 nonas Iunii obiit, & apud vrbem quæ Spira vocatur, ſepelitur.	1039
	Conradus dux, & Adalbero dux obierunt.	
	Eclipſis Solis x1 Calendas Septembris.	
	Reginbaldus Spirenſis Epiſcopus 1 1 1 idus Octobris bonæ memoriæ obiit.	
	Henricvs xv, filius Conradi, annis 17, menſibus 7.	
	Henricus rex Boemiæ ducem bello petit, ſed multis proceribus & militibus in præſtructione ſyluæ citra & vltra occiſis vel captis, nihil dignum efficere potuit. Petrus quoque Hungarorum rex eidem duci contra Henricum regem auxilia mittit.	1040
	Hungari quendam Ouonem regem ſibi eligentes, Petrum regem ſuum expellunt. Qui profugus & exul, Henrici regis, cui priori anno rebellauerat, gratiam quærit & inuenit. Henricus rex Boemiam cum exercitu ingreſſus, igne prædaque cuncta deuaſtat, & rebellem ducem obſides dare, & ipſum poſt ſe Ratiſponam ad deditionem humiliter venire, ſibique iureiurando fidelitatem ſeruitiumque confirmare, coartat.	1041
	Ouo rex Hungarorum ob ſuſceptum ab Henrico rege Petrum à ſe expulſum, fines Baioariæ prædis & incendiis depopulatur. Sed magna pars exercitus eius, quæ à ſeptẽtrionali Danubii parte prædas factura venerat, ab Adalberto marchione inita pugna penitus deleta eſt.	1042
	Henricus quoque rex ſui vlturus iniuriam, Pannoniam cum exercitu in autumno ingreſſus, magnam prouinciæ partẽ vaſtauit, duas populoſiſſimas ciuitates euertit, plures deditione ſubiecit. Sed cum Petrum regem ſuum quem ſecum ducebat, nulla ratione Prouinciales recipere conſentirent, alium quendam quem petebant, ducem eis conſtituit: quem tamẽ ſtatim poſt diſceſſum eius Ouo rex de prouincia ſua in Boemiam depulit. Poppo Aquileiæ patriarcha obiit, pro quo Eberhardus.	
	Gisla imperatrix, mater Henrici regis, xvi Calendas Martias obiit, & apud vrbem Spiram ſepelitur. Totum tempus æſtiuum in tempeſtates pluuiaſque hyemales pene conuerſum, magnam frugum & vindemiarum penuriam effecit. Henricus rex iterum Pannonias cum exercitu petens, ſatisfactionem, obſides, munera, pacis per iuſiurandum confirmationem, Hungaris vix impetrantibus, accipiens diſceſſit. Qui inde reuerſus Conſtantienſi ſynodo affuit: vbi primo cunctis ſibi aliquid debentibus omne dimiſit debitum, deinde omnes Sueuiæ principes, memoreſque perſonas cunctis inimicitiis deſtructis pacificari fecit, & pacem hactenus inauditam, tam in hac, quam in aliis regni ſui prouinciis, regia cenſura per edictum confirmauit.	1043

Digitized by Google

Anni Domini

Deinde Agnetem Wilhelmi Pictauiensis principis filiam, reginam apud Moguntiam vrbem vngi faciens, regalibus sibi nuptiis eam apud Ingelenheim villam regalem copulauit. Vnde infinitam histrionum & ioculatorum multitudinem ad laudis suæ cumulum, vacuam & inanem sine cibo & muneribus mœrentem abire permisit. Liutpaldus marchio, Adalberti marchionis filius, bonæ indolis iuuenis, & maxima Hungarorum clades immature obiit.

1044 Maxima pestis pecudum, & hyems satis dura & niuosa magnam vinearum partem frigore perdidit, & frugum sterilitas famem non modicam effecit. Gozzilo dux Lothariensium moriens Gozziloni filio, quamuis ignauo, ducatum suum à rege Henrico promissum relinquere disposuit. Sed alter filius eius Gotefridus iam dudum dux, cum ducatum fratri debitum contra fas à rege sibi obtinere nequiuisset, iusiurandum fidemque postponens rebellare pio regi præsumpsit.

Quo rex cum iusiurandum pactumque infregisset, Henricus rex cum perpaucis copiis Pannonias petiit: quem Quo, qui maximum parauerat exercitum, in tantum despexit, vt eum quasi facile occidendum seu capiendum, prouinciam ingredi sineret. Sed Henricus cum parte copiarum Rabam fluuium festine in diuino confisus auxilio transuadauit, pugnam cunctis militibus passim festinantibus iniit, & in prima congregatione innumerabilem Hungarorum exercitum fugauit atque prostrauit: & paucissimis suorum amissis, in semet fortissime pugnans glorioſissimam victoriam adeptus est, III nonas Iulias. Et Quone rege vix fuga elapso, omnes Hungari ad deditionem Henrico regi cateruatim concurrerunt, subiectionem seruitiumque promittunt. Ipse vero vt erat per omnia piissimus, Petrum regem dudum expulsum regno suo restituit, Hungaros petentes lege Baioarica donauit, ipseque cum triumpho in regnum suum rediit. Nec multo post idem Quo à Petro rege comprehensus, scelerum suorum pœnas capite plexus persoluit.

Eodem Anno Ludouicus comes Reginoldum principem, reginæ Agnetis auunculum, sed regi Henrico inimicum, dum quoddam castellum eius quod Monspeligardæ dicitur, magna cum manu expugnare pararet, cum parua militum suorum copia pugnam iniens vicit, multisque cæsis reliquos fugauit.

Romani Benedictum XI papam multis criminatum sede sua pellunt, & Syluestrum III quendam in locum suum statuunt: quem tamen postea Benedictus, quibusdam sibi fauentibus, excommunicatum depulit, sedique suæ redditus seipsum postea priuauit, & alium pro se ob auaritiam contra canones ordinauit. Herebertus Mediolani Episcopus obiit. Beggelenheim castellum Gotefridi à rege captum.

Reginoldus & Geroldus Burgundiones regi apud Solodoram ad dedi-
1045 tionem venerunt. Otho Palatinus comes, paschali hebdomada dux Alemanniæ apud Goslare à rege constituitur. Petrus rex Henricum regem in festiuitate Pentecostes ad se inuitatum magno paratu suscepit, & maximis muneribus donauit, eique regnum Pannoniarum, principibus Hungarorum fidelitatem illi & successoribus eius iuramento firmantibus, reddidit. Quod tamen ab eo ipse dum viueret possidendum recepit. In quo videlicet itinere rex quoddam vetus solarium ascendens cum multis aliis ædificio cadente corruit, ipsoque Deo protegente illæso, Bruno Wirciburgensis Episcopus lethaliter cum aliis collapsus post vnam hebdomadam, id est VII Calendas Iunias, obiit, & ad sedem suam reportatus, ibique sepultus, Adelberonem successorem suscepit.

Gotefridus dux rebellioni suæ desperans, regique ad deditionem veniens in custodiam mittitur. Wido Mediolani Episcopus constituitur. Sclaui qui & Liutici dicuntur, Saxoniæ terminos inquietantes, regi illò cum copiis militum

militum venienti se tradunt, & solitum censum promittunt. Autumnali tempore Guntharius eremita ad Christum migrauit, & in Praga Boëmiæ vrbe sepultus. *Anni Domini.*

Per idem tempus regale colloquium apud Tribura conductum grauis regis infirmitas præpediuit. Quo etiam tempore Agnes regina filiam regi peperit. Rex Natalem Domini in Saxonia apud Goslare celebrauit. Magna mortalitas multos passim extinxit. Eggehardus marchio ditissimus subito moriens, prædiorum suorum regem reliquit hæredem. Rex Paschale festum apud Traiectum Fresiæ vrbem egit, & subsecutis diebus nauali expeditione in Phladirtingam fretum traiiciens, pagum quendam, quem Theodoricus marchio sibi vsurpauerat, ab eo eripuit: Vnde idem postea rebellionis causam sumpsit. Sanctum autem Pentecostes Aquisgrani faciens, Gotefrido duce è custodia relaxato, sibique procedenti terratenus prostrato, ducatum suum misertus reddidit. Quibus etiam diebus Widgerum, qui Rauennæ præsulatum iam biennio inepte & crudeliter nondum consecratus tenebat, ad se vocatum episcopatu priuauit. 1046

Sequente tempore rex in Italiam expeditionem parat. Fridericus frater Henrici ducis Baioariæ, dux Lotharingorum pro Gotefridi fratre ignauo Gozzilone constituitur. Subsecuto autumno Hungari pristinæ perfidiæ suæ memores, Andream quendam Regem sibi statuunt, Petrum regem, multis aduenarum, qui pro eo pugnauerant, occisis, variis cum coniuge sua iniuriis affectum postremo oculis priuant, & in quendam locum cum eadem coniuge sua alendum deputant, multis etiam per idem tempus peregrinis inibi expoliatis, exulatis atque necatis.

Quo comperto rex Heinricus, qui iam valido exercitu congregato in Italiam iter cœperat, nimis indoluit, sed tamen cœptam expeditionem non deseruit. Itaque coadunato exercitu Papiæ synodum celebrauit. Inde Placentiam veniens Gratianum c i, quem expulsis prioribus Romani papam statuerant, ad se venientem honorifice suscepit: sicque cunctis prospere cedentibus iuxta Natalem Domini non longe ab vrbe Roma apud Sutriam, synodo item acta, causaque erroneorum pontificum diligentius ventilata, Gratianum papam conuictum baculo pastorali priuauit. Dein omnium tam Romanorum quam aliorum consensu Suidegerum episcopum, qui post Eberhardum primum secundus Babinbergensem sexto iam anno regebat Ecclesiam, nimium reluctantem summum Romanæ Ecclesiæ elegit pontificem: sicque circa vigilias Natalis Domini ipsam ingrediuntur vrbem. Eadem nocte bonæ memoriæ Eberhardus Constantiensis Ecclesiæ Episcopus inibi in porticu sancti Petri sepeliendus, obijt xiii episcopatus sui anno.

In ipsa Natalis Domini die præfatus Suidegerus, natione Saxo, Apostolicæ sedi c x i papa ex more consecratus, & nomine auctus, Clemens ii vocatus est. Qui mox ipsa die Henricum regem, & coniugem eius Agnetem imperiali benedictione sublimauit: peractisque Missarum solennijs, ipse Dominus papa & imperator cum imperatrice, ita vt erat coronatus, ad Lateranense palatium cum ingenti gloria proficiscuntur, cunctis ciuibus Romanis mirantibus, honoremque singulis quibusque pro facultate obiter impendentibus. Completisque Romæ cum summa pace aliquot diebus, imperator magnam exercitus partem patriam redire permittens, ipse cum reliquo ad vlteriora contendit. Circa idem tempus imperator præsules nonnullos constituit: inter quos Rauennati ecclesiæ Hunfridum cancellarium suum in Italia; Constantiensi Theodericum, per alias prouincias cancellarium suum & archicapellanum, & Aquisgrani præpositum; Argentinæ Herrandum, Spiræ præpositum, pro Villihelmo autumnali tempore de- 1047

Anni Domini

functo: Viridunensi Theodoricum, Basileæ præpositum & capellanum suum pontifices præfecit. Imperator vero Roma egressus, nonnulla castella sibi rebellantia cepit, prouincias illas prout videbatur disposuit, duces Nordmannis qui in illis partibus commorantur, & alijs eo loco vrbibus constituit. Sed socru imperatoris de monte Gargano Beneuentum reuersa, orto tumultu Beneuentani ciues quibusdam eam iniurijs afficiunt. Vnde sæuam ab imperatore vindictam metuentes, eique se subdere non præsumentes, rebellionem ineunt. Sed imperator qui magna, vt dictum est, ex parte exercitum iam remiserat, & ad aliam occupato animo patriam tendebat, tentam tunc temporis ciuitatem expugnatum aggredi distulit, interimque eo infecto negotio, sed alias vniuersa Italia parente pacataque, redire disposuit. Interea imperatrix Agnes, quæ Romæ ab imperatore digressa fuerat, in Rauennati territorio filiam peperit. Imperator vero cœpto redeundi itinere Mantuæ paschale festum in grauissima decumbens ægritudine commoratur. Postea cõualescens corpus beati Widonis Pomposæ monasterij abbatis, in magna sanctitate ante non integrum annum defuncti plurimis glorificatum miraculis, de Parmensi vbi sepultum fuit ciuitate, ad vrbem Spiram transferendum, magno secum cum honore de Italia rediens deuexit. In quo itinere Augustam Vindelicam in litanijs ante Ascensionem domini veniens, Gebehardo vrbis eiusdem Episcopo in aduentu eius defuncto, Henricum capellanum suum successorem constituit. Actoque inibi eodem festo, Pentecostes solennia Spiræ celebrauit: ibique colloquium cum regni principibus habuit, & corpus præfati abbatis in incepta quadam extra vrbem basilica tumulari fecit. Quo tempore Welfum comitem Sueuigenam Welfi dudum comitis filium Carentani ducem promouit. Auunculum quoque eius Adalberonem ducem videlicet Henrici & Frederici fratrem, Metensis Ecclesiæ Episcopum, post Theodoricum nuper defunctum constituit. Item Popone archiepiscopo his diebus defuncto, Treuerensi vrbi Eberhardum Wormatiæ præpositum archipræsulem præfecit. Per idem tempus cum expeditionem in Pannonias ad Petrum vlciscendum disponeret, Gotefridus dux cum Balduino de Flandris, & alijs nonnullis rebellionem innouasse, bellumque copijs collectis parauisse: Theodericus quoque de Phladirtinga marchio rebellauisse, & episcopatus sibi contiguos ad iniuriam imperatoris populatus esse nunciatur. Præterea Andreas qui regnum Petri obtinuit, iam crebro legatos supplices miserat, regnum se ab Hungaris coactum suscepisse confirmans, de Petri sese iniurijs excusans: quique aduersus eum conjurauerant, partim à se trucidatos, partim imperatori tradendos denuncians, suamque imperatori subiectionem, annuum censum, & deuotam seruitutem, si regnum se habere permitteret, mandans. Quibus ex causis dilata expeditione illa, cum Gotefridus quoque dux rebellionem suam callidis legationibus dissimularet, autumnali tempore nauali exercitu collecto contra Theodericum in Phladirtingã arma commouit. Interea Otho Sueuorum dux, qui prouinciam sibi traditam pie ac strenue tertio iam anno regebat, immaturo obitu diem clausit extremum. In ipsis quoque diebus Henricus Baioariæ dux defunctus Treuiris sepelitur. Clemens etiam, qui & Suidegerus, papa in Romanis partibus nono mense promotionis suæ diem obiens, ad episcopatum suum Babinbergum reportatus tumulatur. Imperator expeditione in Phladirtingam traiecta, aquosis impedientibus locis parum proficere potuit, & reuertens aduersarijs marino cursu leuibus scaphis latrocinantium more sequentibus, & extremos quosque incursando cædentibus, non modicam in exercitu cladem pertulit.

Ipso quoque tempore Gotefridus inter alia quæ contra regem gessit, Viridunensem ciuitatem dolo captam incendit & euertit.

Impera-

Imperator Natalem Domini in Saxonia moratus confeſtim per Wurciburgum in Alemanniam venit, & Vlmæ colloquium habens Ottonem de Suinfurto marchionem Sueuis ducem conſtituit: indeq; in Baioariam veniens Quadrageſimale & Paſchale tempus exegit. Eadem Quadrageſima ſanguis, vt creditur, Domini apud vrbem Mantuam diuina per quendam cæcum reuelatione inuenitur, & plurimis miraculis declaratur. Imperator Ratiſpona, vbi Paſcha cum Otthone & Brecizlao ducibus & multis alijs principibus egit, digreſſus Alemanniam repetit, & Augiam noſtram ingreſſus VIII Calendas Maias, nouam ſancti Marci Euangeliſtæ patroni noſtri baſilicam, à domino Bernhardo abbate conſtructam, ſe præſente à Theodorico Conſtantienſi Epiſcopo dedicari fecit, & eiuſdem ſancti feſto in litania maiore apud nos acto, Aſcenſionem Domini Turegi, Pentecoſten autem Solodori celebrauit: Habitoque ibi cum Burgundionibus colloquio per Franciam Orientalem in Saxoniam remeauit. Per idem tempus Dominus Bernhardus abbas Augiæ, vir doctrina & moribus inſignis, anno promotionis ſuæ quadrageſimo, in ſenectute bona morbo confectus VII Idus Iunias diem vltimum clauſit, & in baſilica ſancti Marci ſepultus quieſcit: in cuius locum Vdalricus decanus à fratribus electus, abbas ab imperatore conſtituitur. Defuncto quoque viro docto Vattone Leodij pontifice, Dietuinus ſucceſſit.

Anni Domini 1048

Sequente Iulio Poppo Brixenſis Epiſcopus ab imperatore electus Romam mittitur, & honorifice ſuſceptus Apoſtolicę ſedis CLII papa ordinatus, mutato nomine Damaſus II vocatur. Sed paucis diebus exactis defunctus, ad ſanctam Laurentiam extra vrbem ſepultus eſt. Autumnali tempore Henric⁹ imperator, & Henricus Galliarum rex in Metenſi territorio conuenientes pacem pactumque inter ſe iuramento confirmant. His diebus terræmotus magnus factus eſt nocte, III Idus Octobres. Ipſis item diebus Agnes imperatrix filiam imperatori peperit. Eodem etiam tempore Gotefridus Adelbertum ducem ſe deprædantem perſecutus, & dimiſſa multitudine cum paucis inuentũ, cum alijs qui repugnare tentabant occidit. Poſt quem Gotefridus dux ab imperatore conſtituitur. Imperator ipſis diebus Argentoratum, & inde prope Natalem Domini Vlmam venit, ſicque in Baioariam proficiſcitur. Imperator Natalem Domini Friſingiæ, & Purificationem ſanctæ Mariæ Ratiſponæ agens, Baioariæ ducem Conradum conſtituit, & circa Quadrageſimale tempus inde in Saxoniam receſſit. Gotebaldus Nemetenſis præpoſitus Aquileiæ patriarcha poſt Eberhardum ijs diebus defunctum ab imperatore promouetur. Interea glaciali hyeme ſuppeditante nonnulli de partibus maritimis milites & principes cum Leodinenſi Epiſcopo, Traiectenſi & Metenſi congregati, Theodericus in Phladirtinga inſidias tendunt, commiſſaque pugna victum occidunt, & prouinciam illam imperatori ſubijciunt: quam tamen non multo poſt Gotefridus occupans, ab eiſdem pugna petitus & victus vix aufugit. Per idem tempus Bruno Leucorum Epiſcopus, ab imperatore electus Romamque miſſus ſummo honore ſuſcipitur, & in Quadrageſima papa CLIII ordinatus, Leonis noni nomen accepit. Qui in proximo Paſcha Vdalricum Augienſis cœnobij prouiſorem Romam venientem abbatis benedictione conſecrauit, & monaſterij eiuſdem priuilegia antiquitus à ſede Apoſtolica tradita ſua authoritate confirmauit & innouauit, indictione II, VII Calend. April. Idem papa in hebdomada poſt Albas ſynodum cum Epiſcopis Italiæ Romæ celebrauit. Idem in hebdomada Pentecoſtes aliam ſynodum Papiæ congregauit, indeq; per montem Iouis cum pluribus Romanorum in Ciſalpinas partes deuenit. Exacto etiam tempore Odilo, venerabilis Cluniacenſis cœnobij, & multorum pater monaſteriorum migrauit ad Dominum.

1049

Secuta æſtate cum imperator expeditionem contra Gotefridum & Bal-

1050

Anni Domini

duinum à domino papa excommunicatos pararet, Godefridus tam contra vim imperatoris, quam papæ excommunicationem Aquisgranum venit, & opitulante papa gratiam imperatoris promeruit. Balduinus vero vtrunque contemnens, vastata ab exercitu magna ex parte prouincia sua tandem obsides dedit, & pactum cum imperatore fecit. Autumnali tempore Dominus papa synodum magnam Remis cum Galliarum Episcopis habuit; indeque Mogontiacum veniens, aliam synodum x i prope Episcoporum coram imperatore & regni nostri principib. celebrauit: Et postea Alemanniam adiens, Augiæ festum sancti Clementis, & dominicã ante Aduentũ Domini v i Cal. Decemb. egit: ac per Augustam Baioariamque transiens, Natalem Domini Veronæ coluit. Imperator verò idem festum in Saxonia mansit. Ipsa hyeme cum Episcopus Ratisponę Gebehardus, qui Campidonensem abbatiam nuper beneficij loco acceperat ab imperatore, in Pannoniarum terminis moraretur, cedentibus Hungaris, fines eorum ingrediens prædas inde abduxit. Sed ipso discedente plurimus Hungarorum exercitus fines nostros inuadẽs plurimam partem captiuauit, incẽdit atque vastauit. Imperator paschale festum apud Traiectum moratur. Dominus papa post Pascha synodum item Romæ collegit, & subsecuto tempore vltra Romam progrediens, nonnullos eo locorum principes & ciuitates tam sibi, quam imperatori iureiurando subiecit, Beneuentanosq; adhuc rebellantes excõmunicauit. Nonnulli etiã exterarum principes gentium, missis ad eum vtpote apostolicum virum legatis, subiectionem ipsi promittunt.

Imperator contra Gazmerum ducem Polonorum rebellionem molientem, expeditionem parat, grauique infirmitate detentus, pacem pactumque eum petentem suscipiens discessit. Gebehardus Ratisponensis Episcopus cum Conrado duce Baioariæ, & Adelberto marchione, alijsque quibusdam episcopis & principibus Baioariæ Heimenburgum reædificant, & magnam Hungarorum copiam se inuadentem prosternunt, & vsque ad innumerabilis exercitus eorum præsentiam refugientem persequuntur, cunctisq; agminibus Hungarorum deuictis, immisso terrore terga vertentib. ad castra Deo gratias reddentes reuertuntur. Ipso autumno dominus papa synodum Vercellis collegit, & Hunfridum archiepiscopum pro quadam inter Rauennatem & Romanam Ecclesiam contentione ab officio suspendit, indeque Gallias & episcopatum suum Leucorum ciuitatem reuisit: quo etiam tempore Agnes imperatrix tandem imperij filium peperit.

1052 Imperator Natalem Domini in Saxonia apud Goslare egit; & multos ex principibus filio suo iureiurãdo fidem subiectionemq; promittere fecit. Nec multo post ipse & dominus papa cum multis Episcopis & principibus apud Augustam Vindelicam cõuenientes, Purificationem Dei genitricis celebrauerunt, Rauẽnateq; archiepiscopo apud papã inibi reconciliato, charitatiue à se inuicem discedẽtes, papa Romam reuertitur: imperator Nemeti partem Quadragesimæ, Paschale verò festum Coloniæ demoratur, ibique filius eius Henricus ab archiepiscopo Herimanno baptizatur. Post Pascha itẽ dominus papa Leo synodum Romæ collegit, vbi inter alia Gregorium Vercellensem episcopum, propter adulterium cum vidua quadã auunculi sui sponsa admissum, & periuria perpetrata, absentem & nesciẽtem excommunicauit: quem tamen non multo post Romam venientem, satisfactionẽ promittentem officio priori restituit. Per idem tempus imperator Lampertum comitẽ rebellare molientem ad deditionem compulit. Eadem æstate Bardo Mogontiacẽsis Archiepiscopus obijt, pro quo imperator Liutbaldum Babinbergensem præpositum constituit. Idem pro Theoderico Constantiensi episcopo, x. cal. Iul. quinto præsulatus sui anno, post longam ægritudinem defuncto, Rumaldum promouit. Rauẽnas quoq; archiepiscopus Hunfridus veneno (vt aiunt) subito perijt. Sequenti autumno magno cum exercitu imperator pactũ Andreæ regis, vt per legatos offerebatur, accipere contẽnens, Pannonias petijt,

Gebehar-

Gebehardoq; Ratiſponenſe Epiſcopo, & Velff, Brezizlaoq; ducibus ad ſeptẽtrionalem Danubij partem depopulandam tranſmiſſis, ipſe deuecto à nauibus quantum in equis poterat ſumptu, longo propter fluuiorum illuuiem circuitu per Carentani fines tranſiens, peruiumq; regnum inuadens, hac & illac Hungarico exercitu latrocinantium more fugitante, & nuſquam æquo marte conferre manum audente, omnia circumquaq;, quoad ſumptus militi ſuppetebant, vaſta reddit. Sed cum laboranti iam penuria & fame exercitui Hungari reditum pararent intercludere, oppoſitiſq; per ripas fluminum præmunitas, vadoſaſq; paludes copijs ſuis, omnes ſe vel ad deditionem cogere, vel inedia minitarentur extinguere, milites interriti hoſtes per fluuios obſiſtentes incunctanter tranſuadentes fugant, quandamq; munitionem firmiſſimam ad pontem Rabiniza fluminibus ſtructam, in qua maximam hoſtis fiduciam habebat, quidam ex Burgundionibus, Saxonibus & Polonis milites non ſine ſui periculo flumine tranſito, in breui expugnatam capiunt, cæſiſq; palatiſq; Hungaris reliquo exercitui viam pandunt. Quæ per tranſeuntibus pene cunctis incenſa, aliquot de poſtremis in magno periculo hoſtibus inſequentibus intercluſit. Sicq; redeũte imperatore, illiſq; quos vltra Danubium tranſmiſerat, rebus proſpere geſtis iamdudum reuerſis, Andreas rex à noſtro marchione Adelberto pacem poſtulatum mittit, eamq; viciſſim tribuit. Ipſis diebus defunctis vno pene in tempore Lindaugienſe & Buochaugienſe Abbatiſſis, Iuota nobilis, prudens & religioſa vidua, vtriq; loco recuperando ab imperatore præficitur. *Anni Domini*

Imperator Natalem Domini Goslarę egit, ibiq; quoſdam hæreticos inter alia praui erroris dogmata Manichæa ſecta omnis eſum animalis execrantes, conſenſu cunctorum, ne hæretica ſcabies latius ſerpens plures inficeret, in patibulis ſuſpendi iuſſit. Eodem tempore v Idus Ianuarij mater mea Hiltrudis, Wolfradi comitis vxor, admodum pia, mitis, liberalis, & religioſa fœmina, marito, ſeptemq; liberis ſuperſtitibus, deuoto & felici, vti hominibus apparere poterat, exitu diem vltimum clauſit, anno ætatis circiter LXI, coniunctionis vero cum marito XLIV, & apud villam Alleshaſan ſub capella ſancti Vdalrici à ſe conſtructa, in ſepulchro quod ipſa ſibi prępararuerat, condita eſt: cui vt pro epitaphio hos ſcriberem verſiculos libuit: 1052

Mater egenorum ſpes auxiliumq; ſuorum,
Hoc Hiltrud tumulo debita reddit humo.
Quæ prępollentes generoſa ſtirpe parentes
Nobilitans claris extulerat ſtudiis:
Atq; colens caſtam reuerenter monogamiam,
Vixit diuinis prona miniſteriis:
Ingq; bona Martha ſatagens conſiſtere parte,
Practica quod docuit, vita ſequi ſtuduit.
Veſte, cibo, lingua, pede, totis viſibus ipſa
Se miſeris largam prębuit atque piam.
Religione pios præ cunctis fouit amicos,
Cunctis morigeram ſe dedit & placidam.
Cunctis manens mitis patiens ac neſcia litis,
Complacuit mundo, o vtinamq; Deo.
Carnem caſtigans, precibus loca ſancta frequentans,
Quærere cæleſtem ſedula ſuenit opem.
Crede panegyricis non hæc me fingere vanis,
Nec matrem verbis tollere falſidicis.
Conſule rumorem quaquauerſum populorum,
Dictaq; de veris pauca certus eris.
Hanc quoque poſtremo meracum confeſſio crebro
Purgaſſet, Domino debita corde pio.

Anni Domini

Communita fide, spe tuta, vigens pietate;
Felix hanc vitam deseruit miseram.
Cum mensis Ianus quintas deuolueret Idus,
Monit permultas morte sua lacrymas.
Pro qua quaeso, precor, peto, postulo, flagito lector,
Pulses supplicibus vt Dominum precibus:
Quatenus ipsius pietate sui miseratus
Absoluat cunctis mitis eam maculis,
Inq; beatorum felici sorte suorum
Largus ei stabilem contribuat requiem.

Sequenti tempore Quadragesimali imperator Rauennatem archiepiscopum Henrichum promouit. Et Nizo Frisingensis Episcopus prius ex superbissimo vitæ habitu ad humilitatis & religionis speciem conuersus, ac denuo ad pristinæ conuersationis insolentiam reuersus, cum eum iussu imperatoris Rauennam perduxisset, subita inibi morte periit.

Imperator Paschale festum Nemeti egit, indeque (vt aiunt) locum illum patris matrisq; suæ sepultura præditum magis magisq; paruipendens, subiratus, Episcopoq; loci illius infensus discessit. Iisdem diebus Bonifacius ditissimus Italiæ marchio, imo tyrannus, insidijs à duobus exceptus militibus sagittisq; vulneratus & mortuus, Mantuæ sepelitur. Cum imperator circa litaniarum tempus Solodori colloquium haberet, quidam ex Burgundionibus offensi inde discedunt, sed non multo post aliqui ex illis ad gratiam eius redeunt. Inde ipse cum Turegi Pentecosten peregisset, in Pannonicam itidem expeditionem proficiscitur Andreaq; rege Hungarorum minus minusq; pro pacto pacis postulando allegante & promittente, Berzisburg castrum obsedit, & varijs belli machinis diu oppugnatum, Deo obsessis se anxie inuocantibus opitulante, frustratis semper nixibus, nullo modo capere potuit. Interim Dominus Leo papa ab Andrea accitus, cum pro pace componenda interuenisset, imperatorem ab obsidione auocauit, eumq; sibi per omnia consentaneum inueniens, sed econtra Andream consilijs suis minus parentem experiens; offensus, eiq; excommunicationem vtpote delusa sede Apostolica minitans, cum imperatore discessit, & aliquantum cum eo temporis mansit. Ipsis diebus imperatrix iterum filium quem Conradum postea vocauerunt, imperatori peperit. Discordia inter Gebehardum Ratisponensem præsulem, & Conradum Baioariæ ducem mota & agitata. Reliquiæ beati Zenonis confessoris ex Valthario Veronense Episcopo in Alemanniam ad villam Vlmam allatæ, plurimis per hæc tempora claruere miraculis. Constantię basilica sanctæ Mariæ corruit.

Imperator cum domino papa, multisque episcopis & principibus, Natalem Domini Wormatiæ egit, vbi cum papa, sicut dudum cœperat, Fuldensem abbatiam, aliaque nonnulla loca & cœnobia quæ sancto Petro antiquitus donata feruntur, ab imperatore reposcens exegisset, demum imperator pleraque in Vltramontanis partibus ad suum ius pertinentia pro Cisalpinis illi quasi per concambium tradidit. Cumque idem papa de Normannorum violentijs & iniurijs, qui res sancti Petri se inuito vi tenebant, multa conquestus esset, ad hos etiam inde propulsandos imperator ei auxilia delegauit. Ea siquidem gens à temporibus prioris Henrichi imperatoris in Calabriæ, Samniæ, Campaniæque partes paulatim ex Gallicis oris oceani aduentitia confluebat, & quia bellicosior Italicis gentibus videbatur, primo grataner accepta, crebro indigenis contra Græcorum & Saracenorum incursiones audacter præliando auxiliabatur. Postea vero pluribus eorum ad vberem terram accurrentibus, viribus adaucti ipsos indigetes bello premere, iniustum dominatũ inuadere, hæredibus legitimis castella, prædia, villas, domus, vxores etiam quibus libuit vi auferre, res Ecclesiarum ditipere, postremo diuina

& hu-

Digitized by Google

& humana omnia, prout viribus plus poterant, iura confundere, nec iam Apostolico pontifici, nec ipsi imperatori, nisi tantum verbotenus cedere. Ad horum igitur nefaria & inextricabilia scelera illis è partibus eliminanda, indigenasque ab eis liberandos dominus papa animũ intendens, summa cum charitate ab imperatore Romam reuersurus digreditur. Secuti sunt autem eum plurimi Teutonicorum, partim iussu dominorum, partim quæstu adducti, multi etiam scelerati & proterui, diuersasque ob noxias patria pulsi. Quos ille omnes tum consuetæ misericordiæ nimia compassione, tum etiam quia opera eorum ad imminens videbatur bellum indigere, clementer & grataner suscipiebat. Transiens ergo per Alemanniam, Purificationem sanctæ Mariæ Augustæ egit, Mantuæq; Quinquagesima acta, & nonnullis suorum orto inibi tumultu occisis, infra dies Quadragesimæ Rom. peruenit. Ipsis diebus in Italia quidam lacus, quos Iulius quondã Cæsar quadrato lapide perpetuo (vt putabatur) opere fertur obstruxisse, nimia aquarum inundatione effracti, Narniam flumẽ, Tiberimq; vltra modum exundare fecere, subitaq; illuuione multa ædificia, ipse pons Narniensis dirutus, multiq; mortales absumpti sunt. Imperatore in Saxonia apud Meresburg commanente, cum rege Danorum Pascha egit, ipsisq; diebus Conradum Baioariæ ducem, cui iam prius infensus erat, incusatum quorundam Principum iudicio ducatu priuauit. Quo tempore regni tam primores quam inferiores cõtra imperatorem magis magisque murmurantes, iamdudum eum ab inchoatæ iustitiæ, pacis, pietatis, diuini timoris, multimodæque virtutis tenore, in quo de die in diem debuerat proficere, paulatim ad quæstum & incuriam quandam deficere, multumq; seipso deteriorem fore causabantur. Altorfense cœnobium igne consumitur. Dominus papa habita post Pascha synodo, contra Normannos, vt proposuerat, exercitum mouit: cumq; illi pacem petentes, subiectionem seruitiumque ipsi promitterent, & quæ prius iniuste sibi vsurpantes inuaserant, eius beneficio grãtiaq; retinere velle se dicerent, idque papa abnegans vi & iniuria raptas res sancti Petri reposceret, eosque perperam peruaso cedere loco iuberet: illi quia numero longe præstabant, quasi rem impossibilem sibi propositam refutantes, se potius bello obuiam ituros, armisque acquisitam patriam armis defensuros, vel morte occubituros denuntiant. Sicque XIV. Cal. Iul. valida pugna confligentes prima acie à Teutonicis pene victi sunt, sed succenturiatis copiis ex insidiis nostros circumuenientes, Italis citius terga vertentibus, Teutonicis maxima ex parte sed non inulte occumbentibus occulto Dei iudicio; siue quia tantum sacerdotẽ spiritalis potius quam pro caducis rebus carnalis pugna decebat; siue quod nefarios homines quam multos ad se ob impunitatem scelerum, vel quæstum auarum confluentes, contra itidem scelestos expugnandos secum ducebat; sine diuina iustitia alias quas ipsa nouit ob causas nostros plectente, quamuis nimis cruentam hostes adepti sunt victoriam: ipseque Dominus papa in quodam ab eis castello obsessus, cum expugnata iam iamque munitione, necessitate coactus, communionem eis prius interdictam reddidisset, acceptus ab eis, Beneuentum cum honore tamen reductus est, ibique tempore aliquanto detentus, nec redire permissus. Et hoc & superiori anno frugum penuria facta est non modica. Werinharius frater meus Augiensis monachus, admodum doctus, & religioni vere deditus, iuuenis cum alio monacho Liuthario studio vitæ perfectioris flagrans, peregrinationem eam pro Christo aggreditur, literis remissis licentiam abbatis postulans, & impetrans. Et sequenti tempore Richardus Renauigensis abbas, & Hentichus ftẽ Augiensis monachus hoc exemplum secuti, relictis omnibus idem propositum aggrediuntur. Imperator Henricus magno apud Tribuariam conuentu habito, filium æquiuocum regem à cunctis eligi, eique post obitum suum, si rector iustus futurus esset, subiectionem promitti fecit. Ad quem conuentum cum Conradus dudum Baioariæ dux venire nolens, cum expeditis militibus regi

Anni Domini

rebellare moliens Hungaris se adiungere tentasset, & Carentani fines inuasisset, quibusdam inibi quæ prius habuerat possessionibus suis ab Imperatore priuatus est, eas quasi legaliter acquirente. Ibi etiam legati Andreæ regis Hungarorum pro pace pactoq; cum suffragante Ratisponense Episcopo immensam pecuniam, suæque prouinciæ partem, & ad expeditiones omnes præter Italicam suos ituros promitterent, eaque omnia regem suum impleturum sacramento promitterent, imperator ea se accepturum fide data spondens eos remisit. Hadamuta de Nuinburgo abbatissa venerabilis, quæ locum suum prius pene dilapsum, intra & extra laudabiliter recuperatũ, in optimum deduxerat statum, aliam pro se designans, & sororibus pie admonitis, vltimũ valedicens IV Cal. Nouembris feliciter, ô vtinam, decessit. Hazelinus etiam Babenbergensis Episcopus infamis moriens locum dedit. Per idem tempus Conradus dudum dux ab Andrea rege Hungarorum gratanter susceptus, ei ne alligatum cum imperatore fœdus perficeret dissuasit, & auxilio eius quãdam Carentani partem, quorundam etiam primatum qui eam possidebant, machinatione aliis expulsis primoribus, inuasam cepit. Imperator vero in Baioariam veniens, ducatũ eiusdem prouinciæ filio suo æquiuoco tradidit, sicque in eadem commorans prouincia, Natalem Domini in villa Otinga egit, ibique Babenbergensis Ecclesiæ præsulatum consobrino suo Adalberoni donauit. Deinde habito Ratisponæ colloquio, per Alemanniam transiẽs, & furibus infestus nonnulla eorum conuenticula exuri iubens, Turegi Quadragesimam inchoauit, & per ripales Rheni vrbes paulatim descendens, Mogontiæ Paschale festum celebrauit: vbi Theodbaldus Othonis & eum de Galliis veniens, & miles eius effectus, auxilium suum illi pollicitus est. Dominus papa cum apud Beneuentum diuino intentus seruitio diu demoratus, tandem instante paschali tempore Romam ægrotans reuersus esset, inualescente indies languore glorioso exitu cunctis prius benedicens, & admonitis valedicens, sanctoque Petro peccata sua confessus & deuote se illi commendans, XVI Calen. Maias obiit, & in basilica sancti Petri iuxta sepulchrum sancti papæ Gregorii sepultus, miraculis claruisse memoratur. Gotefridus iterum contra imperatorem tyrannidem inuasit, Italiamque latenter adiens, Beatricem Bonifacii quondam marchionis viduam vxorem accepit.

Herimannus Wolferadi Comitis filius ab infantia omnibus membris contractus, sed omnes tunc temporis viros sapientia & virtutibus præcellẽs, in Aleshusan prædio suo defunctus ac sepultus est. Werinherus, Liutherus in Hierosolym itinere defuncti sunt. Conuentus ab Imperatore Mogontiæ factus est, in quo Gebehardus Eistetẽsis Episcopus ab Episcopis electus, Romamq; missus, ibiq; honorifice susceptus, insequenti Quadragesima in cœna Domini C LIV papa ordinatus, Victoris secundi nomen accepit. Imperator natalem Domini Goslare celebrauit, ac deinde expeditionem in Italiam parauit, & diem sanctæ Paschæ Mantuæ egit, diem autem Pentecostes Florentiæ: ibique coram eo à domino Papa generali synodo habita multa correcta sunt. Imperator Adalbertum capitali sentẽtiæ adiudicatum, per interuentum Episcoporum dimisit. Eodem tẽpore L aut eo amplius armati milites à Normannia latenter per mare transeuntes, Nordmannis contra imperatorem auxilium præbere cupientes, à Pisentibus ciuibus capti atque ad imperatorem delati. Imperator Othonem Nouariensem Episcopum Constantinopolim misit, vbi pro Michaele nuper defuncto quandam fœminam totius regni monarchiam tenentem inuenit, quæ illum sequenti anno suis etiam legatis adiunctis amicitiam pactumque confirmandum imperatori remisit. Beatrix imperatori ad deditionem veniens causa mariti sui, quanquam data fide, tenetur, filiusque eius puer Bonifacius hac causa venire veretur: sed non multis interpositis diebus cum Imperat. ibidem moraretur, idem puer moritur. Gebehardus Ratisponensis Episcopus & Welffus

1055

dux

dux licentiam repatriandi ab Italia impetrauerant, militesque eorum illis(vt aiunt) ignorantibus contra imperatorem coniurauerunt. Quo tempore Welffus dux suis & omni populo admodum flebili morte præuentus, apud Altorfense cœnobium sepultus est. Arnoltus Episc. Metensis moritur. Imperator de Italia per Baioariam rediens, natalem Domini apud castrum Turegum celebrauit, ibique Othonis marchionis filiam æquiuoco suo filio desponsauit. Gebehardus Ratisponensis Episcopus ab Imperatore de coniuratione contra se facta victus, primum in castro Vlsilingino, dein in Stofola per aliquod tempus sub custodia tenetur. Conradus ab imperatore Nemeti pro Arnolto Episcopo substituitur. Herimannus Agrippinæ vrbis archiepiscopus obiit, pro quo Hanno Goslare prius præpositus in archipræsulatum successit. Imperator diem sanctum Paschæ celebrauit. Eodem ann. Sclaui, qui Liutici dicuntur, terminos Saxonum insectantes, quam plurimos eorum principes cum Wilhelmo marchione peremerunt. Henricus imperator, domino apostolico ad se tempore autumnali inuitato, cum in Saxonia in Bothfeldino commoraretur, morbo ingrauescente infirmatus obiit ann. ætatis suæ XXXIX, regni vero XVIII, imperii XV, indictione X. Qui inde asportatus, Nemetumque translatus, in Ecclesia sanctæ Mariæ, quam ipse construxerat, adhuc imperfecta, iuxta patrem matremque sepultus, & filius eius Henricus quartus VII ætatis annum habens, pro eo regni iura suscipiens, à primoribus matri imperatrici educandus est commendatus.

Anni Domini

1056

Henricus rex Natalem Domini Ratisponæ celebrauit septimo Calendas Maias. Immensitas niuis & pruinæ magnam partem vinearum perdidit. Romæ Victor secundus decessit, in cuius locum Fridericus frater Gotefridi ducis, dudum beati Leonis papæ archidiaconus, tunc autem temporis monasterii sancti Benedicti abbas, CIV papa ordinatus, Stephanus VII est nominatus. Otho dux Alemannorum obiit, cuius ducatum Rodolphus accepit. Hoc an. lapides miræ magnitudinis mixti grandine de cœlo ceciderunt, & nonnulli hominum fulmine perierunt. Romæ Stephanus papa obiit. Rom. autem accepta pecunia quendam Ioan. contra canones elegerunt, qui sine consecratione per aliquot dies sedens à Gotefrido duce expellitur, atq; Florentinæ ciuitatis Episcopus CLVI papa substitutus, Nicolaus secundus est vocatus. Eodem tempore Henricus Augustensis Episc. apud imperatricem summum consilii locum habuit, quod nonnullis regni principibus eius insolentiam non ferentibus multum displicuit. Hoc an. magna mortalitas hominum, & pestis pecorum facta est. Orto inter Mediolanenses & Ticinenses bello, multi ex vtraque parte ceciderunt.

1057

Rodolphus Alemannorum dux Mathildam Henrici regis sororem duxit vxorem. Fuldis Eberhardus abbas decessit, cui Sigefridus successit. Andreas Pannoniæ rex cum prius pacem pactumque per legatos cum Henrico rege confirmasset, etiam sororem eius minorem filio suo adhuc puero Sponsam obtinuit. Henricus Galliarum rex obiit, & filius eius adhuc puer regnum cum matre gubernandum suscepit. Liudpaldus Moguntiensis archiepisc. decessit, cui Sigefridus Fuldis abbas successit. Contadus Nemetensis Episc. moritur, in cuius locum Einhardus promouetur. Mathildas soror regis obiit. Henricus Palatinus comes in amentiam versus, cum specie religionis quasi seculum derelinquens in monasterium Ephtirnacha se contulisset, inde abstractus coniugem suam occidit. Et hoc an. sicut in priore mortalitas multos extinxit, hiems satis dura & niuosa & plus solito prolixa, frumenti viniq; maximum attulit damnum. Andreas rex Pannoniarum cum à fratre suo regnum sibi circumquaq; vastante multas iniurias perpessus fuisset, tandem febre pulsatus, omnes thesauros suos in castrum Medilhecka, nec non & filium suum Henrico regi per Tiedbaldū comitem transmisit. Magna fames multos cōsumpsit. Gebehardus Ratisponensis Episc. obiit, cui Otho successit. Conradus qui Carentanis solo nomine ducis præfuit, moriens locum dedit: cuius ducatum Bertholdus Sueuigena

1059

1060

Anni Domini

accepit. Romæ Nicolao papa defuncto, Rom. coronam & alia munera Henrico regi transmiserunt, eumq; pro eligendo summo pontifice interpellauerunt. Qui ad se conuocatis omnibus Italiæ Episc. generaliq; conuentu BASILEÆ habito, eadem imposita corona patricius Rom. appellatus est. Deinde cum communi consilio omnium Parmensem Episc. summum Romanæ Ecclesiæ elegit pontificem. Interim dum hæc aguntur, Anshelmus Episcopus de Luca, quibusdam Romanis fauentibus, Apostolicam sedem sibi vsurpauit. Burchardus & Wezil de Zolorin occiduntur. Ecclesia Nemetensis dedicatur, & Anna imperatrix depositis regalibus vestimẽtis, sacro velamine circundata.

1062 VI idus Feb. terræmotus, fulgura & tonitrua facta sunt: pestilentia & mortalitas subsecuta multos extinxit. Henricus rex apud Traiectum Frisiæ vrbem diem Paschæ cum matre imperatrice egit. His diebus Hanno Agrippinæ Coloniæ archiepiscopus, adnitentibus quibusdam regni principibus, Henricum regem cum lancea & aliis imperii insignibus à matre imperatrice vi arripuit, secumque Coloniam abduxit. Parmensis Episcopus dudum electus Romam consecrandus adiit: cui cum Romani armati occurrerent, ingressumq; prohiberent, multitudo illorum à militibus eius & occiduntur, & in Tiberi submerguntur; cæteri fugantur.

1063 Tempore veris, medio mense Aprilis per quatuor dies hyems sæua, ventosa & niuosa, aues & pecora frigore extinxit, arborum & vinearum maximam quoque partem perdidit. Engilhardus Episcopus de Magdiburg obiit, cui frater Colonien sis archiepiscopi successit. Henrichus Augustensis Episcopus obiit, cui Imbricus successit. Eodem anno quædam mulier iuxta Constantiam infantem duo capita, nec non & cætera membra adusq; clunes du-

1064 plicia habentem peperit. Henrichus rex Natalem domini Coloniæ celebrauit, diem Paschæ autem Leodii. Synodus Mantuæ. Henrichus rex Natalem

1065 domini Goslare, diem autem Paschæ Wormatiæ celebrauit. Domus regalis Goslari concremata est; quod & factum est in VI Cal. April. indictione III. Et ibidem accinctus est gladio, anno regni sui IX, ætatis autem suæ XIV, & dux Gotfridus scutarius eius eligebatur. Patauiensis Episcopus obiit, cui Altmannus imperatricis capellanus successit. Hoc tempore Sigifridus Mogontiacensis archiepiscopus, Wilhelmus Traiectensis Episcopus, & Guntharius Babinbergensis Episcopus, Otto Ratisponensis Episc. cum magno apparatu & comitatu Hierusalem proficiscentes, in eo itinere à paganis multa sunt perpessi. nam bellum cum eis inire sunt coacti. In eadem via Guntharus obiit, cui Ricimannus simoniace successit.

Multi nobiles ciuili bello perierunt. Hẽrichus rex Natalem domini, † Pascha autem apud Traiectum egit. Eberhardus Treuerensis archiepiscopus XVII Cal. Maij, sabbato sanctæ Paschæ, completis à se ipsius diei officiis, ipsis sacerdotalibus vestimentis indutus, requieuit in pace. Cui Conradus Colonien sis præpositus electus à rege succedere debuit, sed à clero & ciuibus Treuirensibus refutatus est. Vnde quidam comes de militia Treuirensi nomine Theodoricus, eundem Conradum Treuirim tendentem comprehendit, & diu sub custodia maceratum quatuor militibus enecandum commisit. Qui dum eum ter per quoddam præcipitium deiecissent, & nihil sibi, nisi brachium collidere possent, vnus ex illis pœnitentia ductus ab eo veniam impetrauit. Alius autem volens eum decollare, maxillam eius tantum abscidit. Et sic ipse Deo dignus martyr ad dominum migrauit Cal. Iun. sepultus ad abbatiam quandam nomine Doleiam. Tres autem milites mortis illius autores digna vltio postmodum subsecuta est: nam vnus eorum acceptum cibum deglutire non valens, alii duo manus suas lacerantes,

FINIS.

LAM-

LAMBERTVS SCHAFNABVRGENSIS DE REBVS GESTIS GERMANORVM.

PRima ætas ab Adam vſque ad Noe continens generationes 10, annos vero 1656. Quæ tota periit diluuio, ſicut infantiam mergere ſolet obliuio.

Secunda à Noe vſque ad Abraham, generationes ſimiliter complexa 10, annos autem 1292: in qua linguarum facta eſt diuiſio. A pueritia namque homo incipit loqui poſſe poſt infantiam, quæ & inde nomen accepit, quia fari, id eſt loqui non poteſt.

Tertia ad Abraham vſque ad Dauid, generationes 14, annos quoque 942 continens. Et quia ab adoleſcentia incipit homo poſſe generare: Matthæus ab Abraham generationum ſumpſit exordium.

Quarta à Dauid vſque ad tranſmigrationem Babylonis, generationibus æque iuxta Matthæum 14, annis autem 483 porrecta. De qua regum tempora cœperunt. Quia dignitas iuuenilis regno eſt habilis.

Quinta deinde vſque ad aduentum Saluatoris in carne, generationibus & ipſa 14, porro annis 588 extenta. In qua vt graui ſenectute feſſa, malis crebrioribus plebs Hebræa quaſſatur.

Sexta quæ nunc agitur, nulla generationum vel temporum ſerie certa, ſed vt ætas decrepita, ipſa totius ſeculi morte finienda. Secula generationibus conſtant. Inde dicuntur ſecula, quod ſe ſequantur. Abeuntibus enim aliis, alia ſuccedunt. Quorum decurſus per generationes & regna ita ſcribitur:

Prima ætas cõtinet creationem mundi. Primo enim die Deus in lucis nomine condidit angelos: ſecundo, in firmamenti appellatione creauit cœlos: tertio, in diſcretionis vocabulo ſpeciem aquarum & terræ: quarto, luminaria cœli: quinto, animantia ex aqua: ſexto, animantia ex terra, & primum hominem Adam. Adam 130 anno genuit Seth, à quo filii Dei. Seth anno 105 genuit Enos, qui cœpit inuocare nomen Domini. Enos anno 90 genuit Cainan. Cainan anno 70 genuit Mahaleel, qui interpretatur plantatio Domini. Mahaleel anno 71 genuit Iared. Iared anno 162 genuit Enoch. Hunc nonnulla diuina ſcripſiſſe, Iuda Apoſtolo teſtante, comperimus. Enoch anno 65 genuit Mathuſalem, poſt cuius ortum translatus eſt à Deo. Mathuſalem anno 187 genuit Lamech. Gigantes nati ſunt, & cõcupierunt filii Dei, id eſt Seth, filias hominũ, id eſt Cain Lamech anno 182 genuit Noe, qui Arcam ædificauit. Nohæ anno 600, venit diluuium. Fuerunt autẽ ab Adam vſque ad cataclyſmũ, id eſt diluuium anni 1656.

Secunda ætas continet annos 292. Sem anno 2 poſt diluuium genuit Arphaxat, à quo Chaldæi. Arphaxat anno 35 genuit Sela, à quo Samaritæ & Indi. Sela anno 30 genuit Heber, à quo Hebræi. Heber an. 34 genuit Phalech. Turris ædificabatur. Phalech an. 30 genuit Reu. Dii primum adorantur. Reu anno 32 genuit Saruh. Regnum Scytharum inchoatur. Saruh anno 30 genuit Nahor. Regnum Ægyptiorum naſcitur. Nahor anno 39 genuit Thare. Regnum Aſſyriorum & Sicyoniorum oritur. Thare anno 70 genuit Abraham. Semiramis condidit Babyloniam, & Zoroaſtes magicam reperit. Fuerunt autem anni ab Adam vſque ad Abraham 1947.

Tertia ætas continet annos 942. Abraham anno 75 propter imperium Dei venit in terram Canaam. Abraham anno 86. genuit Iſmahel, à quo Iſmahelitæ. Abraham anno 100 genuit Iſaac. Iſaac anno 60 genuit Iacob. Iacob anno 90 genuit Ioſeph. Memphis in Ægypto cõditur. Ioſeph annis 90 vixit. Græcia ſegetes habere cœpit. Hebræorum ſeruitus in Ægypto annis 147. & Cecrops Athenas cõdidit. Moyſes annis 40 rexit Iſrael, ſub quo Hebræi literas habere cœperũt. Ioſue annis 26 rexit Iſrael. Erichtho-

Digitized by Google

nius in Græcia primus iunxit quadrigam. Iudices à Moyse vsque ad Samuel præfuerunt annis 305. Othoniel annis 40 præfuit. Cadmus Thebanorum rex Græcas literas inuenit. Aod annis 80 præfuit. Amphion musicus claruit. Debbora annis 40. Primus Latinis regnauit Picus. Et Apollo medicinæ artē inuenit. Gedeon annis 40. Orpheus Linusq; musici claruerunt. Abimelech annis 3. Iste 70 fratres suos occidit. Thola annis 30. Priamus regnauit in Troia. Iair annis 22. Carmenta Latinas literas reperit. Iephthe annis 6. Hercules flammis se iniecit. Abessa annis 7. Bellum decennale Troiæ surrexit. Achialon annis 10. Hic in 70 interpretibus non habetur. Labdo annis 8. Capta Troia Æneas venit in Italiam. Samson annis 20. Ascanius Albam condidit. Heli sacerdos annis 40. Arca testamenti capitur, & regnum Sicyoniorum finitur. Samuel & Saul annis 32. Regnum Lacedæmoniorum exoritur, & Hometus fuisse probatur.

Quarta ætas continens annos 453. Dauid annis 40. regnauit. Carthago à Didone conditur. Gath, Nathan, & Asaph prophetauerunt. Salomon annis 40. Templū Hierosolymis ædificatur, annis 480 egressionis ex Ægypto expletis. Ex quo apparet Samuelem & Saulem 32 annos, & non 40 præfuisse. Roboam 17 annis regnauit. Regnum Israel & Iuda diuiditur. Abia annis 3. Pontifex Abimelech insignis habetur. Asa annis 41. Aggæus, Amos, Iohel, & Iehu prophetauerunt, & Azarias. Iosaphat annis 25. Helias, Helisæus, Abdias, & Michæas prophetauerūt. Ioram annis 8. Edom recessit à Iuda, & constituit sibi regem Ochoziam anno 1. Helias rapitur. Athalia annis 7. Ionadab filius Rechab sacerdos claruit. Ioas annis 40. Zacharias filius Ioiadæ lapidatur. Amasias annis 29. Amos propheta claruit in Israel. Ozias annis 52. Olympias prima à Græcis constituitur. Ionathā annis 16. Esaias, Oseas, & Iohel prophetauerunt. Et Romulus nascitur. Achaz annis 16. Roma conditur. Et Israel in Medos transfertur. Ezechias annis 29. Romulus 100 senatores constituit. Manasses annis 55. Numa 2 menses adiecit, & Sibylla Samia claruit. Ammon annis 2. Tullus in republica censum exegit. Iosias annis 31. Thales Physicus claruit. Ioachim annis 11. Huius tertio anno Nabuchodonosor Iudæam cepit. Sedechias annis 11. Templum Hierosolymis incensum est. Fuerunt autem ab origine mundi vsq; ad terminum Iudaici regni anni 3363.

Quinta ætas continet annos 580. Hebræorum captiuitas annis 70. Iudith historia conscribitur. Darius annis 36. Huius secundo anno templum Hierosolymis construitur, finitis 70 annis Iudaicæ captiuitatis. Xerxes annis 21. Herodotus historiographus agnoscitur. Artaxerxes annis 40. Ezdras legem incensam renouauit. Et Nehemias Hierusalem restaurauit. Darius, qui & Nothus, annis 19. Hæc ætas habuit Platonem. Artaxerxes, qui & Ochus, annis 26. Demosthenes & Aristoteles prædicantur. Xerxēs Ochi filius annis 4. Xenocrates claruit. Darius annis 6. Alexander Macedo annis 12, qui Hierosolymam cepit. Hucusque regnum Persarum, dehinc Græcorum. Alexander ann. 5 Asiam obtinuit. Ptolemæus Lagi filius annis 40. Machabæorum liber primus inchoauit. Philadelphus annis 38. 70. Interpretes claruerūt. Euergetes annis 26. Iesus sapientiæ librum composuit. Philopater annis 17. Machabæorum liber secundus inchoauit. Epiphanes annis 24. Romani Græcos obtinuerunt. Philometor annis 35. Hunc Antiochus superās Iudæos oppressit. Et Scipio Africam vicit. Euergetes annis 29. Brutus Hispaniam subegit. Soter annis 17. Thraces Romanis subiiciuntur, Varro & Cicero nascuntur. Alexander annis 10. Syria per Gabinium Romanis subiicitur. Ptolemæus Cleopatræ filius annis 8. Salustius historiographus nascitur. Dionysius annis 30. Pompeius Iudæam cepit. Cleopatra annis 2. Ægyptius Romanis subditur. Hucusq; regnum Græcorum: nunc Romanorum. Iulius Cæsar annis 5. Hic primus monarchiam tenuit, & ab hoc Cæsares appellati sunt. Octauianus annis 56. Huius anno 42. Dominus noster Iesus Christus nascitur, completis ab Adam iuxta Hieronymum annis 5199. Tiberius autem annis 23. Huius anno 18, Dominus noster Iesus Christus crucifixus est. Gaius annis 4. Matthæus Euangelium scripsit. Claudius annis 14. Petrus Romam, & Marcus Alexandriam petierunt. Nero annis 13. Petrus & Paulus cruci, gladioque traditi sunt. Vespasianus annis 10. Huius anno secundo Titus Hierosolymam subuertit, templum solo strauit; post annos primæ ædificationis 1089, Dominicæ autem incarnationis 71. Titus annis 2. Hic facundus & pius fuit. Domitianus annis 16. Iohannes Apostolus in Patmon relegatur. Nerua anno vno.

Ioannes

Ioannes Ephesum redijt,& Euãgelium scripsit. Traianus annis 9. Symeon Hierosolymorum Episcopus crucifigitur,& Iohannes Apostolus requiescit. Adrianus annis 21. Aquila interpres oritur. Antoninus minor annis 19. Mõtanus Cataphrygarum author oritur. Commodus annis 13. Theodotion interpres apparuit. Ælius Pertinax anno 1. nihil historiæ habet. Seuerus Pertinax annis 18. Symmachus interpres agnoscitur. Antoninus Caracalla annis 7. Quinta editio Hierusalẽ inuenitur. Macrinus anno vno vel Marcus. Aurelius Antoninus annis 4. Sexta editio Nicopoli reperitur, & Sabellius infelix oritur. Alexander annis 13. Origenes Alexandriæ claruit. Maximianus vel Maximus annis 3. Hic persecutus est Christianos. Gordianus annis 7. Fabianus Episcopus Romæ claruit. Philippus annis 7. Hic primus imperator Christianus fuit. Decius anno 1. Antonius monachus oritur. Gallienus & filius eius Volusianus annis 2. Nouatiana hæresis oritur. Valerius cum Gallieno annis 5. Cyprianus & Cornelius martyrio coronãtur. Claudius annis 2. Iste Gothos ab Illyrico expulit. Aurelianus annis 5. Hic etiam persecutus est Christianos. Tacitus annum vnũm. Probus annis 5. Manichæorum hæresis oritur. Carus annis 2. Iste de Persis triumphauit. Diocletianus & Maximianus annis 20. Isti diuinis libris exustis, vastari Ecclesias, affligi & interfici Christianos iusserunt. Maximinus filius Maximiani, Seuerus, & Galerius anno 1. Constantinus annis 31: cuius 16 anno Nicena synodus congregatur, Dominicæ incarnationis anno 318. Constantius & Constans annis 27. Reliquiæ sancti Andreæ sanctique Lucæ Euangelistæ Constantinopolim transferuntur, & Anthropomorphitarum hæresis oritur. Per idem tempus Athanasius & Maximinus Treuerorum Archiepiscopus, atque Hilarius doctrina & fide clari habebantur. Iulianus annis 2. Hic ex monacho paganus factus, Christianos persecutus est. Iouianus anno 1. Iste cum omni exercitu Christianus efficitur. Valentinianus annis 11, qui à Iuliano ob fidem Christi militia fuerat priuatus: & Gothi hæretici facti sunt. Gratianus cum fratre Valentiniano annis 6. Ambrosius & Martinus Episcopi claruerunt. Valentinianus cum Theodosio annis 9. Hieronymus in Bethlehem toto mundo clãruit. Theodosius annis 11. Sanctus Iohannes Anachorita claruit. Arcadius cum fratre Honorio annis 13. Iohannes Chrysostomus & Augustinus Episcopi claruerunt. Honorius cum Theodosio minore annis 15. Cyrillus Alexandriæ Episcopus claruit. Theodosius minor Arcadij filius annis 26. Ephesina synodus Nestorium cum suis fautoribus Pelagianis damnat, sub Celestino papa. Marcianus annis 7. Chalcedonense concilium sub Leone papa 630 patrum agitur. Leo maior cum Leone minore annis 17. Ægyptus ab errore Dioscori liberatur. Zenon annis 17. Corpus Barnabæ Apostoli reperitur,& Acephalorum hęresis oritur. Anastasius 26 annis. Fulgentius episcopus claruit. Iustinus maior annis 9. Acephalorum hæresis abdicatur. Iustinianus annis 39. Huius sexto anno primus cyclus Dionysij inchoauit. Dominicæ incarnationis anno 532. Iustinus minor annis 11. Armenij fidem Christi susceperunt. Tiberius annis 9. Ermingildus rex Gothorum martyrio cõronatur. Mauricius annis 21. Gregorius papa Augustinum Archiepiscopum cum monachis Britanniam misit, vt genti Anglorum verbum Dei euangelizarent, Dominicæ incarnationis anno 596. Phocas annis 8. Angli Saxones fidem Christi susceperunt. Heraclius annis 36. Iudæi in Hispania Christiani facti sunt. Heracleonas cum matre sua Martina annis 2. Pyrrhus regiæ vrbis Episcopus à Theodoro papa damnatur. Constantinus Heraclij filius mensis 6. Pauli Pyrrhi successor ob eandem vesanam doctrinam damnatus est. Constantinus Constantini filius annis 17. Hic sextam synodum congregauit. Cuius rogatu Agatho papa misit in regiam vrbem legatos suos, in quibus fuit Ioannes Romanę Ecclesiæ tunc diaconus, non longe post episcopus, p adunatione facienda S. Ecclesiæ. Hæc sexta synodus Cõstantinopolim acta est, vbi affuerũt Epis. 150, præsidente Georg. patriarcha vrbis regię, & Macario vrbis Antiochiæ, & conuicti sunt, qui vnam voluntatem & operationem astruebant in Christo falso, patrum catholicorum dicta p plurima.

702 Anno Dominicæ incarnationis. Huc vsq; Beda.

His signis [ ] inclusa, è manuscripto iam accesserunt.

703. 704. 705. [Aldfridus rex Nordanimbrorum, filius Oswi fratris S. Oswaldi regis.]

706. [Initium monasterij S. Petri in Erpbesphurt, quod construxit Tagebertus rex

Francorũ in monte, qui antea Merruigisburg vocabatur: ſed ab ipſo Tageberto mons ſancti Petri nuncupatus eſt: & omnia, quæ habuit in Thuringia, ad eum locum dedit monitu Trutmani ſolitarii.]
707. 708. Conradus rex de Britannia Romam perrexit, ibique attonſus ac monachus factus, in ieiuniis & precibus ad diem peruenit vltimum.
709. 710. Pipinus maior domus regni Francorum perrexit in Alemanniam.
711. 712. Mortuus eſt Heribertus rex Longobardorum.
713. 714. Mortuus eſt Pipinus maior domus, cui ſucceſſit Carolus Martellus filius eius.
715. Mortuus eſt Dagobertus rex, fuitque pugna Francorum.
716. Pugnauit Carolus contra regem Ratbodum.
717. Pugnauit Carolus contra Francos in Dominica die ante Paſcha.
718. Vaſtauit Carolus Saxoniam plaga magna. [Sanctus Bonifacius ordinatur epiſcopus 11. calend. Decembris.]
719. Occiſio Francorum ad Sueſſonis ciuitatem.
720. Pugnauit Carolus contra Saxones.
721. 722. Magna fertilitas facta eſt.
723. [Carolus infirmatur.]
724. 725. Carolus perrexit Andegauum.
726. 727. Sanctus Egbertus migrauit ad Chriſtum.
728. 729. Cometæ ſtellæ apparuerunt.
730. 731. Carolus vaſtauit vltra Liguriam.
732. [Carolus pugnauit contra Sarracenos.]
733. [Eclipſis facta eſt ſolis.]
734. Carolus perrexit in Friſiam.
735. Carolus vaſtauit Waſcones.
736. Beda nobilis & præclarus doctor obiit. Initium Heruelденſis monaſterii.
737. 738. Carolus pugnauit contra Sarracenos in Gothia.
739. Carolus Saxoniam iterum intrauit, & fecit eos tributarios.
740. Carolus Prouinciam intrauit vſque in Maſſiliam.
741. Carolus obiit, maior domus regni Francorum, cui ſucceſſerunt Carlmannus & Pipinus, filii eius. Initium Altahenſis monaſterii.
742. Carolus Magnus natus eſt. [Sanctus Bonifacius cum Carlomanno magnam ſynodum habuit.]
743. 744. Initium Fuldenſis monaſterii.
745. 746. Sanctus Burchardus ordinatus eſt epiſcopus primus in Wirziburg.
747. Sanctus Wigbertus migrauit à ſæculo. Carlmannus Romæ monachus factus eſt.
748. 749. 750. Pipinus decreto Zachariæ papæ per vnctionem ſancti Bonifacii archiepiſcopi rex appellatus eſt, qui antea maior domus vocatus eſt, & Hildericus rex tonſoratus in monaſterium mittitur.
751. Zacharias papa obiit, Stephanus electus eſt atque occiſus, & alter Stephanus electus atque conſecratus eſt.
752. 753. Stephanus papa ad Pipinum veniens, defenſionem petiit contra Haiſtulfum regem.
754. Stephanus papa duos filios Pipini Carolum & Carlmannum vnxit in reges.
755. Sanctus Bonifacius martyrio coronatur.
756. Organa primum miſſa ſunt Pipino ex Græcia.
757. 758. Pipinus Saxonibus ſuperatis tributum impoſuit, vt 300. equos ſingulis annis perſoluerent.
759. 760. 761. 762. 763. 764. Pipinus magnum conuentum habuit in Cariſiago, fuitque hyems duriſſima.
765. Ruotgangus epiſcopus corpora ſanctorum Gorgonii, Naboris, & Nazarii Roma aduexit.
766. 767. Victi ſunt Solaui in Weidahaburg à Francis.

768. Pipinus

768. Pipinus rex acquiſiuit Aquitaniam totam, & inde reuertens ad ſanctum Dionyſium octauo calendas Octobris obiit, Carolo Magno & Carlmanno regnum relinquens.

769. 770. Bertha regina venit de Italia, & Deſyderii regis filiam adduxit in Franciam.

771. Carlmannus obiit, fratri Carolo regnum relinquens.

772. Carolus in Saxonia Ereſpurg expugnauit, & fanum eorum, quod vocabatur Irminſul, deſtruxit.

773. Carolus ab Adriano papa inuitatus, Deſyderium regem in Papia obſedit.

774. Carolus Papiam cepit, & Deſyderium regem in Franciam duxit. Eodem anno Saxones eccleſiam in Frideſlare, lignis & igne implentes incendere volebant, ſed minime valebant.

775. 776. Saxones Chriſtiani effecti ſunt.

777. [Dedicatio Eccleſiæ in Ordorff à beato Lullo in honore S. Petri.]

778. Carolus pugnauit contra Sarracenos, & Saxones Loganabhi vaſtant.

779. Sturm abbas Fuldenſis cœnobii obiit.

780. 781. Carolus Romam perrexit, ibique baptizatus eſt Carlomannus filius eius, quem Adrianus Papa immutato nomine vocauit Pipinum. Ibi quoque deſponſata eſt Rudrut filia eius Conſtantino imperatori. Carolus diuiſit terram inter epiſcopos in Saxonia.

782. Caroli comites occiſi ſunt à Saxonibus in loco, qui dicitur Suntal.

783. Hildigart regina obiit, cui Faſtrat ſucceſſit.

784. 785. 786. Sanctus Lullus archiepiſcopus obiit, [cui Richolffus ſucceſſit] & Carolus ad Italiam venit. Multa quoq; viſa ſunt prodigia. Signum enim crucis in veſtimentis hominum apparuit, & ſanguis è cœlo terraque profluxit.

787. Carolus Romam veniens Beneuentum profectus eſt, & monaſterium ſancti Benedicti adiit. [Et eclipſis facta eſt ſolis.]

788. 789. Carolus ſubegit gentem Wilſorum.

790. Carolus perrexit in Pannoniam.

791. Carolus ſubegit gentem Auarorum, & fundata eſt eccleſia ſancti Bonifacii in Fulda.

792. Coniuratio Pipini contra patrem ſuum, quæ per Fardolfum publicata eſt. Vnde Pipinus attonſus, in monaſterium mittitur, cæterique omnes perditi, alii decollati, alii ſuſpenſi, miſerabiliter ſunt mortui. Et ipſi Fardolfo datum eſt cœnobium ſancti Dionyſii.

794. Hæreſis Feliciana damnata eſt in ſynodo Franconefurt, & Vaſtrath regina obiit.

795. Adrianus papa obiit in natiuitate Domini.

796. 797. 798. Balthart abbas Heruelденſis obiit.

799. Leo papa, lingua truncata, excœcatus, & de pontificatu electus, videns & loquens in Franciam venit ad Carolum, in locum qui dicitur Heriſtelle.

800. Carolus à Romanis Auguſtus eſt appellatus.

801. Amatmurmulus rex Perſarum elephantem vnum cum aliis muneribus Carolo miſit.

802. 803. Leo papa iterum venit in Franciam, & Saxones Tranſalbiani tranſlati ſunt in Franciam.

804. 805. Carolus Caroli filius Bohemios vaſtat.

806. 807. Mortalitas maxima facta eſt in Fulda.

808. 809. 810. Hohenburg caſtellum impoſitum eſt Albi flumini ab imperatore Carolo contra Danos.

811. Depoſitio Luitgeri epiſcopi.

812. 813. Richolfus Moguntiæ Archiepiſcopus obiit, [cui Haiſtolfus ſucceſſit] & pons apud Moguntiam incendio periit.

814. Carolus Magnus imperator obiit, cui Ludouicus ſucceſſit, qui epiſcopatum in Hildensheim conſtruxit.

Digitized by Google

815. Baugolfus abbas Fuldenſis obiit. [Et præceptum eſt, vt omnes monachi cantarent curſum ſancti Benedicti.]
816. 817. Ludouicus imperator Aquiſgrani habuit ſynodum, ibique ordinauit vitam monachorum.
818. Ludouicus imperator in Britannia Normannum regem vicit.
819. Ludouicus Iudith filiam Wefilin vxorem accepit, & in Fulda dedicata eſt eccleſia.
820. 821. 822. Inchoatio monaſterii nouæ Corbeiæ.
823. 824. Ludouicus contra Viuomarcum regem pugnauit, & Britanniam vaſtauit.
825. Viuomarcus occiſus eſt in domo propria, & Haiſtolfus Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui Otger ſucceſſit.
826. Hiltwinus oſſa ſancti Sebaſtiani in Galliam tranſtulit.
827. 828. 829. Ludouicus imperator depoſitus eſt à filiis ſuis Lothario, Ludouico & Carolo.
830. 831. Brun & Raban abbates fundamentum Eccleſiæ ſancti Wigberti foderunt 6. idus Iulii, ſecunda feria.
832. Corpus S. Aurelii in Germaniam delatum eſt, & Hirſaugia fundata. Coniuratio Ludouici contra patrem ſuum.
833. Regnum Francorum ad Lotharium eſt conuerſum.
834. Pipinus & Ludouicus patrem ſuum reſtituerunt in regnum.
835. 836. [Otgarius archiepiſcopus tranſtulit ſanctum Seuerum ad Franckfurt.]
837. 838. Coniuratio Ludouici iterum ad Franckonefurt, & conuerſum eſt regnum ad patrem eius.
839. 840. Ludouicus inſequẽdo filium venit ad Herolfesfelt monaſterium 6. idus Aprilis. Ludouicus imperator obiit, cui filius eius Ludouicus ſucceſſit.
841. Lotharius bellauit contra fratres ſuos Ludouicum & Carolum, in quo prælio pene ad internecionem deleti ſunt Franci, & Luitharius victus eſt, vbi & Adelbertus comes occiſus eſt.
842. Luitharius expulſus eſt à regno, & Raban abbas de monaſterio.
843. Luitharius, Ludouicus & Carolus pacem fecerunt.
844. Luitharius rex regem Sclauorum Geſtimulum occidit.
845. Ludouicus venit ad Herolfesfelt 2. calendas Nouembris, & priuilegia monachis dedit, ſuoque ſigillo muniuit. Monachi quoq; eiuſdem Heruelденſis monaſterii reconciliati ſunt cum Otgario archiepiſcopo de decimis frugum & porcorum ex terra Thuringorum, per fideles legatos domini Ludouici Auguſti, epiſcopos videlicet & præſides.
846. Ludouicus filius Ludouici Pannoniam ſubegit, & Bohemos domum rediens vaſtauit. Brun abbas Heruelденſis obiit, cui Brunuart ſucceſſit.
847. Oggarius Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui abbas Fuldenſis Rabanus ſucceſſit. Abbatiam Waldo ſuſcepit.
848. Ad Moguntiã habito ſynodali concilio, Godeſcalcus hæreticus damnatus eſt.
849. 850. Dedicata eſt eccleſia ſancti Wigberti 5. calendas Nouembris à Rabano Moguntiacenſi archiepiſcopo.
851. 852. Tranſlatio Lulli in cœna Domini.
853. 854. 855. Ludouicus rex cum magno exercitu perrexit contra Ratzidum regem Maruhenſium. Luitharius etiam rex tonſuram & monachicum habitum ſuſcepit, moriturus in Prumia.
856. Rabanus archiepiſcopus obiit, cui Carolus ſucceſſit.
857. Carolus archiepiſcopus Moguntiæ magnam ſynodum habuit.
858. Ludouicus rex Ludouicum filiũ ſuum miſit cum exercitu magno ad Abotritos.
859. Ludouicus & Carolus atque Lutharius filius Lutharii fratris eorum cum iuramento pacem fecerunt.
860. 861. Vdo, Ernoſt, Berngerus comites, & Waldo abbas Fuldenſis honoribus depoſiti ſunt. Thiodo abbas ſucceſſit.

862.

Digitized by Google

862. 863. Carolus archiepiſcopus obiit, cui Luitpernus ſucceſſit.
864. Ludouicus rex Ratzidum regem Morahenſium ſibi ſubegit.
865. 866. 867. 868. 869. Luitherus rex à Beneuento reuerſus, Romam venit, ibique ab Adriano damnatus eſt, qui domum rediens pene cum ſuis omnibus periit. Eodem anno Thiodo abbas Fuldenſis depoſitus, & Sigehardus electus eſt vir religioſus.
870. 871. 872. 873. 874. 875. Ludouicus rex obiit, cui filius eius Ludouicus ſucceſſit. Brunwart Herueldenſis epiſcopus obiit, cui Drugo ſucceſſit.
876. Pugna iuxta Andarnaha facta eſt inter Carolum & Ludouicum Ludouici regis filium.
877. 878. 879. Ludouicus rex filius Ludouici regis obiit, cui frater eius Carolus ſucceſſit.
880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. Carolus de regno eſt electus, & Arnoldus electus.
888. Carolus obiit.
889. 890. Luitbertus archiepiſcopus obiit, cui Sunderolt ſucceſſit.
891. Sunderolt Moguntiæ archiepiſcopus occiſus eſt, cui Hatto ſucceſſit.
892. Arn[Herbipolenſis]epiſcopus occiſus eſt. Et Drugo abbas Herueldenſis obiit, cui Harderat ſucceſſit.
893. Prælium magnum factum eſt inter Baioarios & Vngaros.
894. 895. 896. Arnoldus Romæ imperator factus eſt.
897. 898. 899. Arnoldus imperator obiit, cui Ludouicus filius eius ſucceſſit.
900. 901. Harderat abbas Herueldenſis obiit, cui Dietbart ſucceſſit.
902. Sclaui vaſtauerunt Saxoniam.
903. Adelbracht, Eberhart, & Heinricus occiſi ſunt.
904. 905. Conradus comes occiſus eſt ab Adelberto.
906. Vngari vaſtauerunt Saxoniam.
907. Adelbertus comes occiſus eſt, iubente Ludouico rege.
908. Luitboldus dux Thuringorum occiſus eſt ab Vngaris.
909. Burchardus dux Thuringorum occiſus eſt ab Vngaris.
910. Ludouicus rex pugnauit cum Vngaris, & victus eſt.
911. Vngari vaſtauerunt Franciam.
912. Ludouicus rex obiit, cui Conradus ſucceſſit. Hatto archiepiſcopus Moguntiæ obiit, cui Hereger ſucceſſit.
913. 914. Otto Saxonicus comes obiit.
915. Vngari vaſtando venerunt vſque in Fuldam.
916. 917. 918. Conradus rex fuit in Herolfelde.
919. Conradus rex obiit, cui Heinricus Saxo ſucceſſit.
920. 921. 922. 923. 924. Hereger archiepiſcopus Moguntiæ obiit, cui Hildibertus ſucceſſit.
925. 926. 927. Diethardus iunior abbas Herfeldiæ factus eſt cum ſenioris Diothardi conſenſu.
928. Diothardus abbas iunior epiſcopus ordinatus, & Burchardus abbas electus eſt.
929. 930. Diothardus ſenior obiit.
931. Heinricus rex Abotritos ſubegit.
932. Diedo [Wirtzburgenſis] epiſcopus obiit, cui Burchardus abbas Herfeldiæ ſucceſſit.
933. Megingoz abbas Herueldiæ electus eſt.
934. Heinricus rex Wucronin cum exercitu fugat.
935. Magna ſynodus fuit in Erphesfurt. Eodem anno Heinricus rex obiit, cui filius eius Otto ſucceſſit.
936. Otto rex fuit Herolfesfelde. Eodem anno eccleſia ſancti Bonifacii exuſta eſt.

Digitized by Google

937. Eberhardus Comes Heinricum filium Heinrici regis captum proiecit in vincula.

938. Eberhardus & Gisilbertus occisi sunt. Hildibertus archiepiscopus Moguntiæ obiit, cui Fridericus successit.

940. 941. 942. Dedicata est ecclesia sancti Maximini in Treueris.

943. Synodus Bonnæ congregata est.

944. 945. Nuntii Græcorum ad regem Ottonem venerunt cum magnis muneribus, in vigilia omnium Sanctorum.

946. 947. Etheit regina obiit, cui Adelheit successit.

948. Synodus ad Ingelheim congregata est, cui Marinus legatus Apostolicus præsedit.

949. Iterum nuntii Græcorum ad regem Ottonem cum pretiosissimis muneribus venerunt, in memoria omnium Sanctorum, & Otto rex dedit filiam suã Conrado duci.

950. Factum est magnum prælium inter Baioarios & Vngaros.

951. Otto rex perrexit in Italiam, & acquisiuit Adelheidam reginam, & Berngerum regem subdidit sibi.

952. 953. Nimis crudelis dissensio exorta est inter Luitdolfum regis filiũ, & Heinricum patruum suum. Eodem anno obsessa est Moguntia, & Rossadal castellum, factaque est in illo loco magna pugna.

954. Fridericus archiepiscopus Moguntię obiit, cui Wilhelmus filius regis successit.

955. Otto rex Vngaros cum magno periculo sui suorumq; magna cæde prostrauit in Lechfelt, in natali sancti Laurentii: in quo etiam bello dux Conradus cum aliis multis est occisus. Heinricus quoque dux Baioariorum obiit.

956. Rudbertus Treuerensis archiepiscopus obiit, cui Heinricus successit, & Hadamarus abbas Fuldensis obiit, cui Hatto successit. Eodem anno Luitdolfus in Italiã perrexit, eamque sibi subegit. Et Megingoz abbas Herueldiæ obiit, cui Hagano successit.

957. Luitdolfus in Italia est mortuus, & inde ad Moguntiam portatus est, & ad sanctum Albanum sepultus est.

958. Signum crucis in vestimentis apparuit.

959. Hagono abbas Herueldensis potestatem suam reliquit ob infirmitatem corporis sui, eoque viuente Guntherus electus est in locum eius.

960. Venerunt legati Ruscię gentis ad regem Ottonem, deprecantes, vt aliquem suorum episcoporum transmitteret, qui ostenderet eis viam veritatis. Qui consensit deprecationi eorum, mittens Adelbertum episcopum fide catholicum, qui etiam vix euasit manus eorum.

961. Venerunt legati domini Apostolici ad regem Ottonem, inuocantes eum Romam, in adiutorium Iohannis Papæ. Filius eius Otto secundus in regem vngitur Aquisgrani.

962. Otto rex perrexit Romam, eumq; Iohannes Papa gratanter susciplens honorifice super cathedram Augustalem posuit, & benedictione atque consecratione sua imperatorem fecit. Guntherus Herueldensis abbas obiit, cui Egilolfus successit.

963. Magna synodus facta est Romæ, cui Otto imperator præsidebat cum multitudine magna episcoporum, abbatum, sacerdotum, clericorum, ac monachorum, ibique deiectus est Benedictus à sede Apostolica.

964. Berngerus rex obsessus est in monte sancti Leonis, ibique captus, atque in Babenberg ductus est cum Willa vxore sua.

965. Otto imperator de Italia venit. Brun [Colonienſis] archiepiscopus obiit, cui Volcmarus successit.

966. Otto imperator tertia vice Romam venit.

967. Otto imperator misit legatos suos ad Wilhelmum archiepiscopum & alios principes, vt Ottonem filium suum cum omni dignitate regali ad Italiam mitterent, quem ipse susciplens Romam perduxit, vt Papa Iohannes posterior imperatorem faceret: quod & libenter fecit.

968. Wilhelmus [Moguntinenſis] archiepiscopus obiit, cui abbas Fuldensis Hatto successit. Abbatiam vero suscepit Wernher.

969. Hatto

Digitized by Google

969. Hatto Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui Ruitbertus ſucceſſit.
970. Egilolfus Herfeldenſis abbas obiit, cui Gozbertus ſucceſſit.
971. Exuſtum eſt famoſum templum in Dornburg.
972. Ottoni iuniori imperatori miſſa eſt Theophania ab imperatore de Græcia. Eodem anno Otto ſenior imperator cum iuniore Ottone de Italia perrexit in Franciam.
973. Otto imperator ſenior cum iuniore venit Quidilinburg, ibiq; celebrauit ſanctum Paſcha 10 cal. Aprilis. Illucque venerunt legati plurimarum gentium, videlicet Romanorum, Græcorum, Beneuentorum, Italorum, Vngarorum, Danorum, Sclauorumq, Bulgarorum, atq; Ruſcorum cum magnis muneribus. Eodem anno Otto imperator ſenior obiit in Mimelieba nonis Maij, cui filius eius ſecundus Otto ſucceſſit.
974. Heinricus dux Baioariorum & Abraham Epiſcopus cum Boliſclaione & Miſichone inierunt contra imperatorem prauum conſilium. At imperator tali nefando comperto conſilio, congregauit omnes principes ſuos, & quid inde faceret conſilium petiit. Qui dederunt ei conſilium, vt mitteret ad ducem Heinricum & Bopponem epiſcopum, & Gebehardum comitem, eosq; ad placitum inuitaret per edictum: qui ſine dilatione Deo donante dedit ſe in poteſtatem imperatoris. Eodemque anno perrexit imperator contra Haroldum in Scleoſwig.
975. Otto imperator habuit magnum conuentum in Wehmare. Eodem anno imperator Bohemos vaſtauit & concremauit.
976. Otto Imperator perrexit ad Baioariam, atque Henricum ducem expulit, Ottonique duci Baioariam commendauit.
977. Imperator cum magno exercitu perrexit ad Bohemos, & maximam partem terræ illius incendio concremauit. Ipſe quoque Heinricus cum altero Heinrico inuaſerant Bazowam. quod imperator vt audiuit, feſtinato exercitum illo mouit, vrbemq; obſedit, & Heinricum ducem ad ſuam gratiam recepit, atque in Franciam perrexit.
978. Ad imperatorem Ottonem venit in Paſcha Boliſlawo, qui honorifice ſuſceptus, magniſque muneribus ab imperatore oneratus rediit domum. Aderat & Heinricus cum altero Heinrico, qui comprehenſi in exilium miſſi ſunt. Eodem anno Luitherus rex cum electo numero militum repente inuaſit Aquiſgrani palatium, ſeditque ibi tribus diebus. At Otto imperator feſtinato cum exercitu inſecutus eſt Luitharium vſque in Sigonem fluuium, & vſque ad ſancti Dionyſij cœnobium, eumque non apprehendit, quia fugiendo euaſit.
979. Gero Comes à Waldone quodam accuſatus, dum eum in ſingulari certamine occidiſſet, ipſe tamen ab imperatore decollatus eſt.
980. Otto imperator perrexit in Italiam, & Gozbertus Hirsfeldenſis abbas eccleſiam conſtruxit in Ordorf.
981. Adelbertus Magdaburgenſis archiepiſcopus obiit, cui Hiſillarius ſucceſſit. Imperator Natalem domini Romæ celebrauit.
982. Deſtructus eſt epiſcopatus in Merſiburg, miræq; magnitudinis ædificium cecidit in Magdeburg. Eodē anno Otto imperator valde periculoſum habuit prælium cum Sarracenis in Calabria, in quo prælio occiſus eſt Heinricus Auguſtenſis eccleſiæ epiſcopus, cum aliis plurimis epiſcopis. in quo etiā prælio idus Iulij occiſi ſunt milites fortiſſimi, hi ſcilicet, Vdo, Gebehardus, Guntherus, Bertholdus cum aliis multis, & Otto dux atq; Wernher abbas Fuldenſis. Ipſe imperator vita comite vix euaſit.
983. Otto ſecundus imperator Romam poſt male geſtas res regreſſus obiit, ibidemque ſepultus eſt. Heinricus dux Baioariæ regnum inuaſit, ſed à Principibus eſt reprobatus.
984. Filius imperatoris tertius Otto patri ſucceſſit in regnum, vnctus in regē Aquiſgrani à Iohanne Rauennati epiſcopo.
985. Gozberdus [Hirsfeldenſem] abbatiam reddidit, cui Bernharius ſucceſſit.
986. Otto rex puer Boemiam vaſtauit, ſed Miſchonem cum muneribus obuium ſuſcepit.
987. Iterum rex Boemiam intrauit, & eam ad deditionem coegit.

988. Æstatis feruor nimius. Rupertus Moguntiæ archiepiscopus obiit, cui Willigis successit.

989. Theophana imperatrix Romam perrexit, omnemque illam regionem Regi subdidit.

990, 991. Theophana imperatrix obiit. Ignis de Rheno ascendit, & villas proximas absumpsit. Gotehardus monachus factus est.

992. Otto rex Brandenburgam obsedit. Gerdach Hildesheimensis episcopus obiit. [Dominus Bernnardus regis cancellarius, in diuinis & humanis rebus 14. calend. Februarias ordinatus, solertissimus successit. Filij Heinrici comitis Heinricus, Vtto, Sigfridus contra piratas pugnant: quorum vnus occisus, duo sunt capti.]

993, 994. Wolffgangus Ratisponensis episcopus obiit, cui Gebehardus successit. Filij Heinrici comitis, Heinricus, Vtto, &c. (vt iam supra) perierunt.

995. Maiolus abbas obiit.

996. Otto rex contra Crescentium Romam venit, vbi & Brunonem in sede Apostolica constituit, à quo & ipse imperator factus est. Gothardus abbas factus est in Altaha.

997. Iohannes Placentinus episcopus sedem Apostolicam inuasit consilio Crescentij. Adalbertus episcopus martyrizatur.

998. Crescentius ab imperatore decollatus, cum duodecim suis ante vrbem suspenditur. Iohannes pseudopapa cæcatur.

999. Brun papa qui & Gregorius, obiit, cui Gebertus qui & Siluester, successit. S. Adelheit imperatrix obiit.

1000. Imperator ossa Caroli Magni Aquisgrani à pluribus eo vsque ignorata inuenit. Gaudentius frater Adelberti martyris Pragæ archiepiscopus constituitur.

1001. Imperator Natalem domini Romæ celebrauit.

1002. Otto III imperator obiit, cui Heinricus Baioarius successit. Eggihardus marchio regni vsurpator Polodi occisus est.

1003. Plerique Principes à rege deficiunt, sed post modicum correcti in gratiam recipiuntur.

1004. Miserandum Papiæ incendium. Brun frater regis, qui electioni eius aliquandiu restiterat, in gratiam eius rediit.

1005. Bernharius abbas Herueldensis obiit, cui Godehardus successit.

1006. Guntherus nobilis vir de Thuringia monachus factus est Heruelditę, sed postea ad Altaha transiuit consilio Godehardi abbatis. Fames valida.

1007. 1008. Nothger Leodiensis episcopus obiit, cui Baldaricus successit. Guntherus monachus eremum petiuit.

1009. Ecclesia maior Moguntiæ quam Willidisus constructerat, incensa est ipso die consecrationis suæ.

1010. Anstridus Traiectensis episcopus obiit, cui Adelboldus successit.

1011. Willigisus Moguntiæ archiepiscopus obiit, cui Erchennaldus [Fuldensis] successit. Abbatiam Brantho suscepit.

1012. Ecclesia maior in Babenberg ab Eberhardo primo eiusdem sedis episcopo consecrata est. Gotehardus abbatiam Herueldensem reliquit, cui Arnoldus successit.

1013. 1014. Henricus rex cum Kunigunda regina imperiale nomen suscepit.

1015. Imperator ad Polonos cum exercitu abiit.

1016. Grando magna fuit, & multi fulmine exusti sunt.

1017. Megingoz Treuerorum episcopus obiit, cui Boppo successit. Imperator contra Polonos iterum exercitum duxit.

1018. 1019. Imperator papam Babenberg suscepit hospitio,

1020. Heribertus Colonienſis archiepiscopus obiit, cui Peligrinus successit. Erchenbaldus Moguntiæ archiepiscopus obiit, cui Aribo successit.

1021. Ingens terræmotus factus est in Baioaria.

1022. [Dominus Bernnardus Hildesheimensis episcopus obiit. Gotehardus Altaha abbas successit, 4. non. Decebris ordinatus.]

1023. Gero

1023. Gero Magdaburgenſis epiſcopus obiit, cui Hunfridus ſucceſſit. Branthoabbas Fuldenſis epiſcopus factus eſt Halberſtat. Richardus abbas Fuldenſis factus eſt.

1024. Heinricus ſecundus rex, primus imperator obiit, cui ſucceſſit Conradus.

1025. 1026. 1027. Conradus rex imperator factus eſt in Paſcha. Gebehardus frater imperatoris coactus eſt ex laico clericus fieri.

1028. Henricus imperatoris filius rex factus eſt Aquiſgrani per Pilegrinum Colonienſem archiepiſcopum.

1029. Bruno Auguſtenſis epiſcopus obiit, cui Ebbo ſucceſſit. Wernher Argentinæ epiſcopus obiit, cui Wilhelmus ſucceſſit.

1030. Conradus imperator Hungariam cum exercitu intrauit.

1031. Arnoldus abbatiam Heruelденſem perdidit, cui Bardo ſucceſſit. Sed is poſt dimidium annum Ariboni Moguntino archiepiſcopo defuncto ſucceſſit. Rudolphus vero abbatiam Heruelденſem ſuſcepit.

1032. Arnoldus amiſſa abbatia Heruelденſi obiit in Gellingin.

1033. Kunigund imperatrix obiit. Imperator exercitum duxit in Burgundiam contra Vdonem.

1034. Albuwinus præpoſitus Heruelденſis abbas factus in Nuinburg.

1035. Rudolphus abbas Heruelденſis ordinatur epiſcopus Podelbrunon, cui Meginherus vir venerabilis ſucceſſit.

1036. Pilegrinus Colonienſis archiepiſcopus obiit, cui Herimannus ſucceſſit. [Ædificatum eſt monaſterium Scotorum in Erphordia per dominum Waltherum de Glisberg, qui ibidem ſepultus eſt.]

1037. Incẽſum eſt monaſterium Heruelденſe. Gozelo dux Vdonem comitem occidit, & cum eo ad ſex homines.

1038. Godehardus Hildenesheimenſis epiſcopus obiit, cui Dietmarus ſucceſſit.

1039. Conradus imperator obiit Traiecti [feria ſecunda] in Pentecoſte, cui Heinricus [tertius] filius eius ſucceſſit. Richardus abbas Fuldenſis obiit, cui Sigewart ſucceſſit. Regenbolt Spirenſis epiſcopus obiit, cui Sibicho ſucceſſit.

1040. Heinricus rex in Boemiam duxit exercitũ, ibiq; Werinherus comes & Reginhard ſignifer Fuldenſis cum aliis multis occiſi ſunt. Petrus Vngariorum rex à ſuis expulſus, ad regem Heinricum confugit, petens auxilium. Eberhardus epiſcopus Babenbergenſis obiit, cui Suitgerus ſucceſſit. Dedicata eſt crypta Heruelденſis, atque in eam tranſlatæ ſunt reliquię ſanctorum confeſſorum Wigberti & Lulli.

1041. Heinricus rex ſecundo Boemiam ingreſſus, ducem eius in deditionem accepit Prenzlao nomine, terramq; eius tributariam fecit. Inde per Baioariam regreſſus, feſtum ſancti Michaelis Ratiſponæ celebrauit.

Vban qui Vngariorum regnum inuaſerat, eruptionem in fines Baioariorum & Carentinorum fecit, multamq; prædam abegit. Sed Baioarij coadunatis viribus inſecuti prædam excuſſerunt, multisq; occiſis reliquos in fugam coegerunt.

1042. Rex prima expeditione in Vngariam facta, prædictum Vban fugauit, vſque ad fluuium Raban peruenit, tres vrbes maximas cepit, acceptoq; à prouincialibus iureiurando in pace remeauit.

Hermannus Mimigardenuurdenſis epiſcopus obiit, cui Rudbertus ſucceſſit. Heriberdus Emſtatenſis epiſcopus obiit, cui frater eius Gezman ſucceſſit, cui poſt aliquot hebdomadas defuncto Geberhardus ſucceſſit.

1043. Rex incarnationem Domini Goſlariæ celebrauit. Illuc dux Boemicus aduenies, benigne ſuſceptus à rege, & honorifice aliquandiu habitus, tandem in pace eſt dimiſſus. Ibi inter diuerſarum prouinciarum legatos, legati Ruſcorum triſtes redierunt, quia de filia regis ſui, quam regi Henrico nupturam ſperauerant, certum repudium reportabant.

Ibi quoque legati regis Vngariorum pacem ſuppliciter orant, ſed non impetrant, quoniam rex Petrus, quem Vban per vim regno expulerat, præſens erat, ſuppliciterq; Heinrici regis auxilium contra illius violentiam implorabat. Sigeward Fuldenſis abbas obiit, cui Rohingus ſucceſſit. Giſla imperatrix obiit, & Spiræ ſepulta eſt.

Rex ſecunda expeditione in Vngaros facta, prædictum Vban ad placitam ſibi pactionem coegit, acceptisque a eo de pace iuramentis & obſidibus, reuerſus nuptias celebrauit in Ingelheim, in coniunctione Agnetis filiæ Wilhelmi comitis Pictauorum.

1044. Rex natalem domini celebrauit Treueris, ibique omnes qui in regiam maieſtatem deliquerant, crimine abſoluit, eandemq; legem per totum regnum promulgauit, vt omnes ſibi inuicem delicta condonarent.

Gozelo dux Lotharingorum obiit, cuius filius Godefridus nobiliſſimæ indolis iuuenis, atque in re militari admodum exercitatus, quia ducatum patris non potuit obtinere, arma contra Rempublicam corripuit, Adelbertum ducem, quem rex patri eius ſubrogauerat, prælio victum occidit, cædes hominum & depopulationes agrorum quam maximas fecit, loca omnia vſque ad Rhenum, præter ea quæ vel murorum præſidio hoſtilem impetum ſubterfugiebant, vel ſe data pecunia redemerant, in cinerem redegit.

Rex tertia expeditione in Vngariam facta, prædictum Vban vicit & expulit, Petroq; regnum reſtituit.

Hazecho Wormatiæ epiſcopus obiit, cui Adelgerus ſucceſſit: cui itidem paulo poſt humanis rebus exempto Arnoldus ſucceſſit. Dietmarus Hildinesheimenſis epiſcopus obiit, cui Æzelinus ſucceſſit.

1045. Dux Godefridus à rege in deditionem acceptus, in Gibekenſtein miſſus eſt cuſtodiendus, ſicque regnum breui tempore quietum & pacatum manſit. Petrus Vngariorum rex Vban æmulum atque inſidiatorem regni ſui captum decollauit. Brunnus Wirceburgenſis epiſcopus obiit, cui Adelbero ſucceſſit. Catholo Citicenſis Epiſcopus obiit, cui Eppo ſucceſſit. Altbrandus Bremenſis archiepiſcopus obiit, cui Adelbertus ſucceſſit.

1046. Rex Natalem domini Goſlariæ celebrauit, vbi & ſocrus eius de Pictauis cum primoribus gentis ſuæ aderat. Petrus rex Vngarorum ab Andrea propinquo ſuo dolo circumuentus cæcatur. Eggihardus marchio ſubitanea morte præfocatus interiit. Drutmarus abbas Corbeienſis obiit, cui Ruthardus ſucceſſit. Dux Godefridus cuſtodia abſolutus, dum videret, nec interceſſionem Principum, nec deditionem quam ſponte ſubierat, ſibi aliquid profuiſſe, & rei indignitate, & inopiæ familiaris tædio permotus, bellū rurſus de integro ſumpſit. Inter alias quas Reipublicæ intulit clades, Neomagum domum regiam miri & incomparabilis operis incendit, ciuitatem Verdonenſem cepit, maiorem in ea eccleſiam concremauit. Sed poſt modicum facti in tantum eum pœnituit, vt publice ſe verberari faceret, & capillos ſuos ne tonderentur, multa pecunia redimeret, ſumptus ad reædificandam eccleſiam daret, & in opere cæmentario per ſeipſum plerunque vilis mancipij miniſterio functus deſeruiret.

1047. Rex Natalem domini Romæ celebrauit, vbi tribus depoſitis qui ſedem Apoſtolicam contra eccleſiaſticas regulas inuaſerant, Suitgerum Babenbergenſem Epiſcopum vicarium Apoſtolorum conſtituit, à quo in die ſancto ipſe viciſſim cum Agnete regina imperiali nomine & honore eſt donatus. Inde Beneuentum vicinasque regiones peragrans, ſanctum Paſcha in redeundo Mantuæ celebrauit; Aſcenſionem in Auguſta, vbi Epponi epiſcopo defuncto, Heinricum ſubrogauit. Deinde exercitum naualem per Rhenum duxit in Friſiam contra Godefridum, eiuſque adiutorem Diodericum, ibiq; duas vrbes munitiſſimas cepit, Rinesburg & Fleerdingen. Suitgerus papa, qui & Clemens, obiit, & Babenbergæ ſepultus eſt. Rohingus abbas Fuldenſis obiit, qui eodem anno Romæ in Natali domini conſecratus fuerat à Suitgero papa. Guntherus [de Thuringia] eremita obiit.

1048. Imperator Natalem domini Polethæ celebrauit. Ibi legati aderant Romanorum, Suitgeri papæ obitum nunciantes, eiq; ſucceſſorem poſtulantes: quibus imperator Bopponem Priſnienſem epiſcopum aſſignauit, Babenbergenſem vero epiſcopatum Hezekin cancellario tradidit. Feſtum ſancti Michaelis imperator iterum Polethæ celebrauit: ibi poſtero die Dietmarus comes, frater Ducis Bernhardi, cum à milite ſuo Arnoldo accuſatus fuiſſet, de inito contra imperatorem conſilio, congreſſus cum eo, vt obiectum crimen manu propria purgaret, victus & occiſus eſt. Ecbertus Fuldenſis abbas factus ſtatim poſt Natalem domini.

1049. Im-

1049. Imperator Natalem domini Frisingæ celebrauit. Ibi iterum legati Romanorum, Bopponis papæ morte nunciata, rectorem Romanæ ecclesiæ postulabant: quibus imperator Brunonem Tolosæ episcopum dedit.

1050. Leo papa propter componendum statum ecclesiarum & pacem Galliis reddendam Roma egressus, Moguntiæ synodum celebrauit, præsidente imperatore cum 42 episcopis. Vbi Sibecho Spirensis episcopus de criminibus quibus accusabatur, sacra communione se purgauit: & dux Godefridus interuentu papæ & principum gratiam imperatoris obtinuit. Expleta synodo imperator expeditionem mouit super Balduinum, papa vero reditum eius Aquisgrani expectauit.

1051. Imperator natalem domini Wormaciæ celebrauit, vbi Leo papa ei valefaciens, mediocriter compositis & causis ecclesiasticis & regni negotiis, Romam reuersus est, abducens secum Godefridum ducem, & fratrem eius Fridericum, qui Gebehardo postmodum in sedem Apostolicam successit, item alios quam plures tam clericos quam laicos in re militari probatissimos, quorum virtute Nortmannis qui Apuliam occupauerant, obuiam ire parabat. Consecrata est ecclesia in Goslaria ab Herimanno Colonensi archiepiscopo. Imperator Pentecosten celebrauit Podelbrunnen, vbi Bardo archiepiscopus ad missam habito sermone, obitum suum instare prædicens, orationi fidelium se commendauit, qui eodem mense decessit, eiq; Lupoldus successit. Dietricus Constantiensis episcopus obiit, cui Rumolt successit. Hunfridus Magdaburgensis episcopus obiit, cui Engelhardus successit. Natus est imperatori filius Henricus IV rex, III idus Nouembris.

1052. Imperator Natalem domini Polethæ celebrauit, vbi filio suo Heinrico adhuc catechumeno principes regni sub iuramento fidem promittere fecit. Pascha celebrauit Coloniæ, ibiq; prædictus puer ab Herimanno eiusdem ciuitatis archiepiscopo baptizatus est. Rudolphus Podelbrunnensis episcopus obiit, cui Immed successit.

1053. Imperator Natalem domini Goslariæ celebrauit, vbi & Immed consecratus est à Luitpoldo archiepiscopo. Leo papa profectus contra Nortmannos contulit cum eis prope Beneuentum signa, & fugientibus statim in prima congressione Longobardis, Teutonici omnes pene ad vnum interfecti sunt. Ipse quoque obsessus est in Beneuento, & vix tandem post multas tribulationes obsidione liberatus, cunctos dies quibus superuixit tantæ calamitati, in luctu & mœrore egit. Eo tempore Fridericus frater Gotefridi, Romanæ ecclesiæ archidiaconus, Constantinopolim Apostolicæ sedis functus legatione abierat. In dicta synodo cum imperatorem Constantinopolitanum & Patriarcham euocasset, & illi primatus sui maiestatem vindicantes, dicto obtemperare dedignarentur, egressus vrbem, scandalia sua more Apostolorum publice super eos excussit. Quo facto, tantum terrorem omnibus Constantinopolitanis incussit, vt imperator & patriarcha cum clero & populo sequenti die sacco & cinere obuoluti ad eum procederent, & Apostolicam authoritatem in eo proni in terram adorarent. Ibi quoq; per Godefridum ducem hæretici deprehensi sunt & suspensi.

Marchio Italorum Bonifacius obiit, cuius viduam Beatricem dux Godefridus accipiens, marcham & cæteras eius possessiones coniugij prætextu sibi vendicauit: quo comperto imperator Heinricus graui scrupulo perurgeri cœpit, reputans ne forte per eum animi Italorum semper auidi nouarum rerum, vt à regno Teutonicorum deficerent, solicitarentur.

1054. Leo nonus papa 13 calendas Maij beato fine quieuit in Domino, Romæque sepultus est. Imperator interpellatus à Romanis, vt antistitem sedi Apostolicæ prouideret, Gebhardum Emstadensem episcopum misit, datisq; clanculo literis ad omnes qui in Italia opibus aut virtute militari plurimum poterant, deprecabatur eos, vt ducem Godefridum, ne quid forte mali contra rempublicam machinaretur, obseruarent; promittebatque seipsum, vita comite, proximo anno affuturum, & quid facto opus esset, visurum.

Huic subdiaconus toxicum in calicem misit, quem cum ipse post consecrationem leuare vellet, nec posset, à domino causam facti inquisiturus, cum populo ad orationem prosternitur, statimque toxicator à dæmone arripitur. Ita igitur causa manifesta dominus papa calicem cum sanguine Dominico cuidam altari iussit includi, & pro

reliquiis in perpetuum conſeruari; deinde iterum cum populo tam diu ad orationem proſternitur, quouſque ſubdiaconus à dæmonio liberaretur.

Fridericus archidiaconus Conſtantinopoli regreſſus, vbi comperit Leonem papam humanis rebus exceſſiſſe, & alium iam eccleſiaſtici regiminis iura ſuſcepiſſe, dona quidem quæ ab imperatore Conſtantinopolitano permagnifica deferebat, eccleſiæ Romanæ conſignauit, & ſtatim vrbe exeedens, in monaſterium Caſinum ſe contulit, ibi deinceps Chriſto ſub ſanctæ profeſſionis titulo militaturus; quod factum male plerique interpretabantur. Sed nemo qui ſanum ſapiebat, aliter hoc eum quam ardore fidei & tædio ſecularium negotiorum feciſſe credebat, præſertim cum eodem tempore & longi itineris labore exhauſtus, & graui corporis moleſtia pulſatus, diu ſe poſſe viuere deſperaret.

Azelinus Hildenesheimenſis epiſcopus obiit, cui Hecelo ſucceſſit. Siuico Spirenſis epiſcopus obiit, cui Arnoldus ſucceſſit. Hezeken Babenbergenſis epiſcopus obiit, cui Adelbero ſucceſſit.

Imperatoris filius Heinricus conſecratus eſt in regem Aquiſgrani ab Hermanno Colonienſi archiepiſcopo, vix & ægre ſuper hoc impetrato conſenſu Luipoldi archiepiſcopi, ad quem propter primatum Moguntinæ ſedis conſecratio regis & cætera negotiorum regni diſpoſitio potiſſimum pertinebat. Sed imperator potius Hermanno archiepiſcopo hoc priuilegium vendicabat, propter claritatem generis eius, & quia intra diœceſim ipſius conſecratio hæc celebranda contigiſſet.

1055. Heinricus imperator Natalem domini Goſlariæ celebrauit, ſtatimque exactis feriis ſolennibus in Italiam perrexit, vocatus eo legatione Romanorum, qui nunciauerant nimium in Italia contra Rempublicam creſcere opes & potentiam Godefridi ducis: & niſi turbatis rebus mature conſuleretur, ipſum quoque regnum propediem ab eo diſſimulato pudore occupandum fore. Sed vbi Italiam ingreſſus eſt, dux Godefridus miſſis in occurſum eius nunciis, mandauit nihil ſe minus quam rebellionem cogitare, paratum potius pro ſtatu reipublicæ & imperatoris ſalute, extrema etiam omnia experiri, gratum ſe habere, quod patriis finibus extorris, patriis poſſeſſionibus eiectus, opibus ſaltem vxoris ſuæ in peregrinatione ſuſtentaretur: quam nec dolo, nec rapto, ſed ipſius placito, & celebratis ſolemniter nuptiis, in matrimonium ſibi iunxiſſet. Beatrix quoq; diſſimulato metu imperatori obuiam proceſſit, & vix impetrata dicendi copia ait, nihil ſe egiſſe præter quam quod iure gentium ſibi agere licuiſſet: deſtitutam ſe priori marito, deſolatæ domui patronum parauiſſe, & ingenuam ingenuo ſine fuco nefariæ cuiuſquam machinationis nupſiſſe: nec æqui, nec boni memorem eum eſſe, ſi id ſibi pace eius nõ liceret, quod in imperio Romano fœminis nobilibus ſemper licuiſſet. Imperator itaque accepto à primoribus conſilio, Godefridum crimine abſoluit, non tam probans ſatisfactionẽ eius, quam metuens ne malis recentibus exaſperatus Nortmannis infeſtantibus Italiam ducem belli ſe præberet, & fierent nouiſſima eius peiora prioribus: Beatricem tamen quaſi per deditionem acceptam ſecum abduxit, hoc illi culpæ obiiciens, quod contractis ſe inconſulto nuptiis hoſti publico Italiam prodidiſſet. Deinde anno integro intra Italiam commoratus, cuncta quæ rei vtilitas expoſcere videbatur, magnifice pro loco & tempore ordinauit.

1056. Guntherus tunc temporis cancellarius [imperatoris] viſionem vidit memoria dignam; Dominum in ſolio maieſtatis ſuæ reſidere, & eleuato in altum brachio diſtrictum gladium magno niſu vibrare, & circumſtantibus dicere, Reddam vltionem hoſtibus meis, & his qui oderunt me, retribuam. Quam viſionem protinus mortalitas ſubſecuta eſt principum regni. Eaque expleta vidit eodem rurſus ſchemate dominum reſidere, & remiſſo iam in vaginam gladio, & ſuper genua ſua reclinato, dicere circumſtantibus: ignis ſuccenſus eſt in furore meo, & ardebit vſque ad inferni nouiſſima. Hermannus Colonienſis epiſcopus obiit, cui Hanno Goſlarienſis præpoſitus ſucceſſit. Imperator regreſſus de Italia, ſanctum Paſcha Podelbrunnæ celebrauit, breuiq; commoratus in Goſlaria, perrexit ad villam Ciuois in confinio ſitam regni Francorum ac Teutonicorum, colloquium ibi habiturus cum rege Francorum: à quo contumelioſe atque hoſtiliter obiurgatus, quod multa ſæpe ſibi mentitus fuiſſet, & quod partem maximam regni Francorum dolo à patribus eius occupatam, reddere tam diu diſtuliſſet.

Cum

Cum imperator paratum ſe diceret, ſingulariter cum eo conſerta manu obiecta refellere, ille proxima nocte fuga lapſus, in ſuos ſe fines recepit. Imperator Natiuitatē ſanctæ Mariæ Goslariæ celebrauit, ibique Victorem papam, qui & Gebehart, magnifico apparatu ſuſcepit hoſpitio, collectis ſcili. ad ornandam tantæ diei ſolemnitatem cunctis pene regni opibus & principibus. Inde profectus Botfelden, cum ibi aliquandiu venationi deditus moraretur, comperit Wilhelmum marchionem & Diodericum comitem, cum infinita multitudine Saxonici exercitus, quos contra Luticios miſerat, male geſtis rebus occubuiſſe. Nec multo poſt ipſe corporis moleſtia correptus, cum ſeptem aut eo amplius diebus lecto decubuiſſet, diem clauſit extremum. Præſentes erant, quaſi ad officium tanti funeris ex induſtria euocati: Romanus pontifex, Aquileienſis patriarcha, patruus Imperatotis Ratiſponenſis Epiſcopus, item aliæ innumerabiles tam laici quam eccleſiaſtici ordinis dignitates. Notatumque eſt nulla retro maiorum memoria, ſine publica indictione tot illuſtres perſonas in vnum confluxiſſe. Corpus eius Spiram translatum eſt, & celebratis regio more exequiis, die natalitio Apoſtolorum Simonis & Iudæ, quo ſcilicet die etiam natus fuerat, ſepulturæ eſt traditum. Regnum pro patre obtinuit filius eius Henricus [quartus] v annorū infantulus, anno, poſtquam in Regem vnctus fuerat, tertio. Summa tamen rerum, & omnium quibus facto opus erat, adminiſtratio penes imperatricem remanſit, quæ tanta arte periclitantis reipublicę ſtatum tutata eſt, vt nihil in ea tumultus, nihil ſimultatis tātæ rei nouitas generaret.

Arnoldus Spirenſis epiſcopus obiit, cui Cunradus ſucceſſit.

Cunradus filius imperatoris dux Baioariæ obiit. Ducatum eius Imperator imperatrici dedit, priuato iure, quoad vellet, poſſidendum.

Dedi Palatinus comes à quodam clerico Bremenſi occiſus eſt, quem à fratre ſuo archiepiſcopo ſuſceperat, pro criminibus quæ ei obiiciebantur, exilio deportandum, ſepultuſq; eſt, iubente Imperatore, in Goslaria. Wilhelmo marchioni ſucceſſit Vdo comes, vir valde induſtrius, & regi conſanguinitate proximus.

1057. Rex Natalem Domini Ratiſponæ celebrauit, præſente adhuc Victore papa, qui exinde compoſitis mediocriter, prout tunc copia erat, regni negotiis, in Italiam regreſſus, quinto Calendas Auguſti migrauit ad Dominum. Einſtatenſem epiſcopatum (quo ſe ille papa factus non abdicauerat) Gunzo ſuſcepit. Tum vero vniuerſi quidquid principum, quidquid plebis Romanæ erat, vno animo, pari voluntate, in electionem conſenſerunt Friderici fratris Godefridi ducis, extractumque de monaſterio Caſino, vbi lucerna Dei ardens & lucens ſub lecto monaſticæ quietis deliteſcebat, ſuper candelabrum extulerunt ſedis Apoſtolicæ. Nec quiſquam ſane multis retro annis lætioribus ſuffragiis, maiori omnium expectatione, ad regimen proceſſerat Romanæ eccleſiæ. Sed tantam ſpem heu fruſtrata eſt mors immatura. Vto marchio obiit, cui filius eius Vto iunior ſucceſſit. Principes Saxoniæ crebris conuenticulis agitabant de iniuriis, quibus ſub Imperatore affecti fuerant, arbitrabanturque pulchre ſibi de his ſatisfactum fore, ſi filio eius (dum adhuc ætas opportuna iniuriæ eſſet) regnum eriperent: nec procul ab fide aberat, filium in mores vitamque patris pedibus, vt aiunt, iturum eſſe. Acceſſit ex inſperato magnum turbandis rebus adiumentum, Otto frater Guillelmi marchionis, ſed matrimonio impari, matre ſcilicet Sclauica natus, vir acer ingenio, & manu impiger. Is apud gentem Bohemorum iam à puero exulauerat, ſed comperta morte fratris, magna ſpe obtinendæ hæreditatis regreſſus in Saxoniam, à cunctis illic principibus benigne accipitur, magniſque omnium adhortationibus inſtigatur, non modo marchiam (quæ ſibi iure hæreditario competeret) ſed ipſum quoque regnum affectare. Vbi alacrem paratumque negotio aduertunt, fidem illi omnes dicunt: ſuas quiſque manus, ſuam operam pollicentur: regemque vbicunque fortuna opportunum feciſſet, interficere conſtituunt. Perculſis metu omnibus quibus rerum publicarum ſolicitudo aliqua erat, & magnopere intentis ad ſedandam turbam quę oriebatur, placuit regem ocyus in Saxoniam venire, & periclitanti reipublicæ quaqua poſſet ratione conſulere. Itaque Natalem ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli in Erſenburg celebraturus erat, eo quicquid principum erat in Saxonia, ad colloquium euocari iuſſit. Quo dum pergerent pro ſua ſinguli copia, magna militum

manu ſtipati, contigit, vt Brun & Ecbertus patrueles regis caſu inciderent in multitudinem prædicti Ottonis, conglobato agmine ad curtem regiam proficiſcentis. Hi præter cauſam publicam, priuatis quoq; inimicitiis infeſtiſſimi illi erant. Nec mora, dato militibus ſigno ad pugnam, equis ſubdũt calcaria, & pari vtraque pars audacia, paribus odiis in mutua vulnera ruunt. Ibi in prima fronte Brun & Otto, ambo pleni irarum, ambo ſui tegendi immemores, dum hoſtem ferirent, tam concitatos in ſeſe viciſſim impetus dederunt, vt vterq; alterum primo incurſu equo excuſſum letali vulnere transfoderet. Amiſſis ducibus aliquandiu vtranq; aciem anceps pugna tenuit. Sed Ecbertus quanquam grauiter ſaucius, dolore tamen interempti fratris efferatus, rapido curſu in confertiſſimos hoſtes præcipitem ſe mittit. Bernardi comitis filium egregium adoleſcentem, ſed vix dum militiæ maturum, interficit: cæteros languidius, quoniam ducem perdidiſſent, pugnantes in fugam conuertit. Sic reſpublica maximo metu liberata eſt, & Saxones adempto rebellionis ſignifero, nihil vlterius quod ſecus eſſet, contra regem moliti ſunt. Cuono cognatus regis, dux factus eſt Carẽtinorum: frater eius Henricus Palatinus Comes Luthariorum, inſtinctu dęmonis monaſticam vitam profeſſus eſt in Gorzia. Sed per paucos dies, vulgante ſe dæmonio quo illuſus fuerat, ſanctæ conuerſationis habitum quo ſe angelus Satanæ in angelum lucis transfiguraverat, abiecit, vxoremq; ſuam & poſſeſſiones defertor Dei & transfuga recepit.

1058. Rex Natalem Domini Merſenburg celebrauit, aderatque ibi inter alios regni principes, etiam Hildebrãdus abbas de ſancto Paulo, mandata deferens ab ſede Apoſtolica, vir & eloquentia & ſacrarum literarum eruditione valde admirandus. Ego N. vulgatam toto orbe abbatis Meginheri placitam Deo conuerſationem æmulatus, rei familiaris curam, ne in via Dei prægrauarer, abieci, ſanctamq; veſtem ab eius ſanctiſſimis manibus idibus Martiis, heu nimium impar tali armaturæ, ſuſcepi. Piæ memoriæ Stephanus papa, qui & Fridericus, cum in ciuitate Florentia moraretur, III Calendas Aprilis naturæ mortali debitum ſoluit, & vere (vt ſperamus) de hac conualle lacrymarum ad gaudium tranſiit angelorum. Indicio ſunt ſigna & prodigia, quibus ſepulchrũ eius in eadem ciuitate vſq; hodie diuinitus illuſtratur. Sedem Apoſtolicam protinus, inconſulto rege & principibus, inuaſit Benedictus quidam Lateranẽſis adiutus factione popularium, quos pecunia corruperat. Otto de Suinfurde dux Sueuorum obiit. Ducatum eius Rudolphus obtinuit, & vt regi in dubiis tunc rebus ex affinitate deuinctior fideliorq; in rempublicam foret, ſoror quoque regis ei deſpõſata eſt, tenera adhuc ætate, traditaq; eſt epiſcopo Conſtantienſi nutrienda, dum thoro coniugali matureſceret. Cuono dux Carentinorum, contractis ingentibus copiis, ad occupandum ducatum ſuum, quem tanto tempore, metu rebellionis nõ inuiſerat, primam protectionem parabat, ſed morte præuẽtus cœptum iter nõ expleuit. Ego N. presbyter ordinatus ſum à Schafnaburg in ieiunio autumnali à Lupoldo archiepiſcopo, ſtatimq; peregrinationẽ Hieroſolymitanam adgreſſus ſum zelo Dei, ſed vtinam ſecundum ſcientiam. Ecberdus, qui & Eppo, abbas Fuld. XV Calendas Decembres obiit, cui Sigisfridus eiuſdem cœnobij monachus ſucceſſit.

1059. Rex Natalem domini in ciuitate Marouvva celebrauit, in confinio ſita Hungariorum & Bulgariorũ. Romani principes ſatisfactionem ad regem mittunt, ſe ſcilicet fidẽ quam patri dixiſſent, filio quoad poſſent ſeruaturos, eoq; animo vacanti Romanę Eccleſiæ pontificem vſque ad id tempus non ſubrogaſſe, eius magis ſuper hoc expectare ſententiam, orantq; ſedulo, vt, quem ipſe velit tranſmittat, nihil eius ordinationi obſtare, ſi quis non per legitimæ electionis oſtium, ſed aliunde aſcendiſſet in ouile ouium. Rex habita cum primoribus deliberatione, Gerardum Florentinum epiſcopũ (in quem & Romanorum & Teutonicorum ſtudia conſenſerant) Pontificem deſignat, Romamq; per Gõdefridum marchionem tranſmittit. Ita Benedicto, qui ſine iuſſu regis & principum ſacerdotium vſurpauerat, reprobato: Gerardus, qui & Nicolaus, põtificatum obtinuit. Is eodem anno ab abbate Meginhero interpellatus propter decimationes Saxoniæ, literas & mandata direxit Burchardo Halberſtadenſi epiſcopo, ne ſtatutos patrum terminos tranſgrederetur, neve monaſterium Heruelденſe ſuperfluis concertationibus inquietaret: ſi pergeret moleſtus eſſe, neceſſario ſe Apoſtolicæ auctoritatis virga vſurum aduerſus eius inobedientiam, præſertim cum monaſterium illud

illud sub iurisdictione esse Romani pontificis tot prædecessorum eius priuilegia testarentur. Abbati quoque epistolam scripsit verbis consolatoriis, quæ vsque in præsentiarum in chartario seruatur Heruelden sis monasterij. Ego exacta peregrinatione Hierosolymitana xv Calendas Octobris ad monasterium reuersus sum, & quod in omni illa profectione mea præcipuum à Deo postulaueram, Meginherum abbatem superstitem inueni. Timebam scilicet, quoniam sine benedictione illius profectus fuissem, si offensus irreconciliatusque decessisset, magni criminis reum me teneri apud Dominum: sed non abfuit propitia diuinitas redeunti, quæ tanto illo itinere sæpe vsque ad vltimam necessitatem periclitatum misericordissime texerat. Incolumem reperi, peccato indulsit, & quasi ex inferis rediuiuus emergerem, sic obuiis, vt aiunt, manibus me gratulabundus excepit. Mirum autem in modum, diceres, vitam eius absolutioni meæ ex industria seruatam fuisse, eodem die quo me crimine absoluerat, febre correptus est, & sic per octo dies graui ægritudine decoctus, vi Calendas Octobris feliciter consummato cursu, quieuit in Domino: vir magnarum in Christo virtutum, & vere (quod omnium modernorum abbatum pace dixerim) vnicum sua ætate in Teutonicis regionibus recte ac monastice viuendi exemplar. Is (vt prædictum est) cum Burchardo Halberstadensi episcopo diuturnam traxerat litem propter decimationes Saxoniæ, quas ille Heruelden si monasterio ereptas, per occasionem episcopalis regiminis sibi vendicabat. Contra cuius improbitatem cum nec forenses, nec ecclesiasticæ leges quicquam valerent, & abbas, sæpe querimonia in ius relata, surdis tribunalibus fabulam narrasset: tandem breui, antequam vita excederet, mandauit ei per Fridericum Palatinum comitem, se quidem tanquam viribus imparem causa cadere, Deo tamen vites ad tuendam æquitatem non defuturas esse: proinde parati ambo essent, vt intra paucos dies ad tribunal æquissimi iudicis Dei causam dicerent, victurum ibi esse, non qui plus posset, sed cuius causa iustior esset. Nec fefellit euentus. Nam post dormitionem abbatis pauci dies interceserant: Et ecce Episcopus, cum prædictæ rei gratia synodum indixisset, & admoto iam equo illuc properare vellet, repente diuina animaduersione ictus corruit, reportatusque ad cubiculum, ascitis ocyus presbyteris suis per Deum obtestabatur, vt decimationes suas Heruelden si monasterio restituerent, atque omnem in perpetuum super hac re litem præciderent, scirentque, cunctis qui eadem tentassent, sic infeliciter rem cessuram, vt sibi cessisset, qui iniustæ exactionis tam acerbum vindicem ipsum experiretur Dominum. Cumque Magdeburgensis & Hildenesheimensis Episcopi visitatum eum aduenissent, cum magno eiulatu fatebatur, se iuxta prædictum eximij abbatis ad tribunal Dei iamiam abripi, & pro inuasis rebus alienis rationem exigi, rogabatque obnixe, vt missis Heruelden nuncijs, veniam sibi pro admisso supplices precarentur. Nec multo post diruptis miserabili genere morbi visceribus expirauit. Vto quoque archipresbyter eius, quo ille potissimum incentore in hanc sæuitiam inarserat, quique exactor atque administer huius calumniæ vehementissimus extiterat, eodem anno subitanea morte sine confessione, sine sacra communione, interiit, à Diabolo (vt fama vulgatior loquebatur) suffocatus. Meginhero abbati vi Idus Nouembris substitutus est Ruothardus Corbeiensis disciplinæ monachus, qui in monasterio Corbeiensi abbas quondam fuerat ordinatus. Sed quorundam criminum postea falso (vt creditur) insimulatus, abbatia amissa, nonnullos per diuersa monasteria priuatus iam exegerat annos. Burchardo episcopo succesit Bucco Goslarien sis præpositus, qui prædecessoris sui recenti adhuc exitio conterritus, ab infestatione Heruelden sis monasterij temperabat. Minabatur tamen plerumque magna se facturum, sed vltra verba non processit. Lupoldus archiepiscopus Moguntinus vii Idus Decembris obiit, relicto in monumentum sui Monasterio sancti Iacobi, quod propriis impensis extruxerat Moguntiæ, foris murum, in monte qui dicitur Speciosus: cui succesit Sigifridus abbas Fuldensis. Abbatiam vero Wideradus obtinuit, eiusdem cœnobij monachus, eiusdem quoque familiæ oriundus.

1060. Rex Natalem Domini Wormatiæ celebrauit, vbi & synodus indicta fuerat. Sed excusantibus se episcopis per infirmitatem & pestilentiam, quæ tunc temporis vehementer grassabatur in Gallia, ad effectum non peruenit. Sitto Verdensis Episcopus

obiit,cui Rucbertus ſucceſſit. Gebehardus Ratiſponẽſis epiſcopus obiit,cui Otto ſucceſſit. Conradus Spirenſis epiſcopus moritur,in cuius locum Einhart promouetur.

1061. Andreas rex Vngariorum, videns Belem quendam propinquum ſuum regnũ affectare, & Vngarios à ſe paulatim ad eum deficere, vxorem ſuam & filium Salomonem cui imperator filiam ſuam paruulo paruulam deſponderat, cum multis opibus ad regem Henricum tranſmiſit, petens vt & ſibi miſſo exercitu ſubueniret,& ſuos,donec rebus tranquillitas redderetur, ſeruaret. Rex Wilhelmum marchionem Thuringorum,& Epponem Citicenſem epiſcopum cum duce Bohemorum & exercitu Baioarico illùc miſit. Sed marchio & epiſcopus priores Vngariam ingreſſi, non expectato duce Bohemorum, cum Bele ſigna contulerunt, atq; infinitam multitudinem Vngarorum peremerunt. Deinde cum ex omni parte Vngari ad ferendum ſuis auxilium frequentes confluxiſſent: videntes miſſi regis tantæ multitudini ſe numero & viribus impares eſſe, finibus hoſtium excedere volebant. Verum illi loca omnia per quæ exitus eſſe poterat, occluſerant, tum ne quid cibi aut potus in via reperiretur, prouiderant. Cumque inſuper abeuntes crebra incurſione infeſtarent, & illi ſemper periculum virtute propulſantes, magnas hoſtium ſtrages darent,tãdem diuturna cæde exhauſtis viribus, Andreas equo forte excuſſus, pugnantium pedibus eſt conculcatus, Epiſcopus captus,marchio fama magis,quam ferro expugnatus,ſe dedidit: cuius virtus tantæ admirationi apud barbaros fuit,vt Ioas filius Belis pro illius tum gentis moribus haud deſperatæ indolis adoleſcens,vltro patrem exoraret, non modo vt eum iure belli intactũ ſineret;ſed etiam vt affinitate ſibi iungeret, deſponſata ei filia ſua ſorore Ioiada. Imperatrix ducatum Baioariæ, quem poſt mortem Cunradi filij ſui vſque ad id tempus per ſeipſam adminiſtrauerat, Ottoni dedit, videns eum virum induſtrium & iuuandis regni negotiis ſatis opportunum.

Henricus Palatinus comes Luthariorum vxorem ſuam manu propria interfecit, & ſic tandem publicata euidentius infeſtatione dæmonis, quam diu diſſimulauerat, miſſus eſt in monaſterium Efdernachenſe, ibique diuturna vexatione conſumptus interijt.

1062. Wilhelmus marchio reuerſus in Thuringiam, dum redire in Vngariam, & ſponſam ſuam cum magna opum ſuarum oſtentatione adducere pararet, inter eundum ſecunda manſione morbo correptus obiit. Sponſam eius Vldaricus marchio Carentinorum cognatus eius accepit, Marcham Otto frater eius obtinuit. Sed is beneficia Moguntini epiſcopatus aliter obtinere non potuit, niſi promitteret decimas ſe de ſuis in Thuringia poſſeſſionibus daturum,& cæteros Thuringos vt idem facerent, coacturum: quę res multorum malorum ſeminarium fuit, deteſtantibus omnibus Thuringis factum eius,& aſſerentibus, mori ſe malle, quam patrum ſuorum legitima amittere. Imperatrix nutriens adhuc filium ſuum, regni negotia per ſe ipſam curabat, vtebaturque plurimum conſilio Henrici Auguſtenſis epiſcopi. Vnde nec ſuſpicionem inceſti amoris effugere potuit: paſſim fama iactitante, quod non ſine turpi commercio in tantam coaluiſſent familiaritatem. Ea res principes grauiter offendebat, videntes ſcilicet,quod propter vnius priuatum amorem,ſua,quæ potiſſimum reipublicæ valere debuerat,authoritas pene obliterata fuiſſet. Iraque indignitatem rei non ferentes, crebra conuenticula facere,circa publicas functiones remiſſius agere, aduerſus imperatricẽ popularium animos ſollicitare, poſtremo omnibus modis niti,vt à matre puerum diſtraherent, & regni adminiſtrationem in ſe transferrent. Ad vltimum Colonienſis epiſcopus, communicatis cum Ecberto comite & cum Ottone duce Bauariorum conſiliis,nauigio per Rhenum ad locum qui dicitur ſancti Suitberti inſula, venit. Ibi tum rex erat, qui dum quadam die poſt ſolemnes epulas factus fuiſſet hilarior, hortari eum epiſcopus cœpit, vt nauim quandam ſuam, quam ad hoc ipſum miro opere inſtruxerat,ſpectatum procederet. Facile hoc perſuaſit puero ſimplici,& nihil minus quam inſidias ſuſpicanti. Cumque nauim ingreſſus fuiſſet, ſtipantibus eum his quos epiſcopus factionis ſuæ ſocios ac miniſtros parauerat, repente remiges inſurgunt, remis incumbunt, nauim dicto citius in medium fluminis impellunt. Rex noua rerum facie confuſus,incertuſque animi, nec aliud quam vim & necem ſibi paratam arbitratus,in flumen ſe præcipitem dedit: citiuſq; eum aqua violentior ſuffocaſſet,niſi Ecbertus co-

tus comes dato poſt eum ſaltu periclitantem, ipſe quoque non minimum periclitatus, vix & ægre morti eriperet,& naui reſtitueret. Exin blanditiis quibus poterant delinitũ Coloniam perducunt. Cætera multitudo per terram ſubſequitur, criminantibus plurimis,quod Regia maieſtas violata, ſuique impos facta foret. Epiſcopus vt inuidiam facti mitigaret,ne videlicet priuatæ gloriæ potius,quam communis commodi ratione hæc admiſiſſe videretur:ſtatuit,vt epiſcopus quilibet,in cuius diœceſi rex tunc temporis moraretur,ne quid detrimẽti reſpublica pateretur,prouideret, & cauſis quæ ad regem delatæ fuiſſent,potiſſimum reſponderet. Imperatrix nec filium ſequi,nec iniurias ſuas iure gentium expoſtulare voluit, ſed in propria recedens,priuate deinceps ætatẽ agere propoſuit. Nec multo poſt tædium paſſa ærumnarum ſeculi, domeſticis quoque erudita calamitatibus, quam cito & velociter ex ſufflante ſpiritu Dei exſiccetur fœnum temporalis gloriæ, cogitauit ſæculo renunciare; ſtatimque ad explendum quod cogitauerat præceps abiſſet, niſi in ea impetum ſpiritus amici maturioribus conſiliis inhibuiſſent.

1063. Rex Natalem Domini Goslariæ celebrauit. Vbi ipſa die,dum ad veſperam ſellæ epiſcoporum locarentur, inter camerarios Hecelonis Hildenesheimenſis Epiſcopi,& camerarios Wideradi Fuldenſis abbatis, grauis concertatio oborta eſt, & primo iurgiis,deinde pugnis res geſta eſt, citoque ad gladios prorupiſſent, niſi Ottonis ducis Baioariorum,qui cauſam abbatis tuebatur,authoritas interceſſiſſet. Cauſa vero talis erat. Conſuetudo erat in regno per multos retro maiores obſeruata, vt ſemper in conuentu epiſcoporum abbas Fuldenſis archiepiſcopo Moguntino proximus aſſideret. Sed epiſcopus cauſabatur neminem ſibi intra diœceſim ſuam poſt archiepiſcopũ debere præferri,animatus ad hoc & opum gloria, qua anteceſſores ſuos longe ſupergrediebatur,& temporis opportunitate, quia rege adhuc in puerilibus annis conſtituto, ſinguli quod ſibi animus ſuggeſſiſſet,facere impune poterant.

Gerhardus papa,qui & Nicolaus,obiit,in cuius locum per electionem regis & quorundam principum Parmenſis epiſcopus ſubſtitutus eſt, & Romam per Bucconem Halberſtadenſem epiſcopum miſſus.cui redeunti pro præmio bene curatæ legationis pallium dedit, & alia quædam archiepiſcopatus inſignia: quod archiepiſcopus Moguntinus ad obfuſcandum ſui prioratus faſtigium factum interpretatus, indigniſſime tulit:ſed per archiepiſcopi Colonienſis interuentum ſatisfactione accepta, quieuit indignatio eius. Rex Pentecoſten Goslariæ celebrauit. Ibi dum ad veſpertinalem ſynaxin rex & Epiſcopi conueniſſent, rurſus de poſitione ſellarum Epiſcopalium tumultus exoritur, non fortuita vt prius conuerſione, ſed præmeditata diu machinatione: Nam Epiſcopus Hildesheimenſis acceptæ prius contumeliæ memor, Ecbertum comitem cum expeditis militibus retro altare occuluerat. Hi audito tumultuantium camerariorum ſtrepitu ocyus aduolant, Fuldenſium alios pugnis, alios fuſtibus cædunt, proſternunt, & de ſacrario eccleſiæ inopinato periculo attonitos facile proturbant. Quibus illico ad arma conclamantibus, Fuldenſes quibus arma in promptu erant facto grege eccleſiam irrumpunt, in medio chori pſallentiumque fratrum manus conſerunt, rem iam non fuſtibus ſed gladiis gerunt. Pugna atrox committitur, atque per totam eccleſiam pro hymnis & canticis ſpiritualibus vociferatio adhortantium & vlulatus morientium exauditur. Super altaria Dei triſtes iugulantur hoſtię,paſſimque per eccleſiam ſanguinis currunt flumina,non legali,vt quondam,religione, ſed hoſtili crudelitate profuſa. Epiſcopus Hildenesheimenſis capto editiori loco,tanquam militari quodam claſſico, ſuos vt fortiter præliarentur hortabatur,& ne loci religione ab armis terrerentur, ſuæ authoritatis & promiſſionis titulum obtendebat. Multi vtrinque vulnerati, multi occiſi ſunt,inter quos præcipũi erãt Regenbodo ſignifer Fuldenſis, & Bero Ecberto comiti cariſſimus miles. Rex inter hæc vociferans, & ſub obtentu regiæ maieſtatis populum adiurans, ſurdis fabulam narrare videbatur. Tandem monitus à ſuis,vt vitæ propriæ pugna excedens conſuleret, vixque inter conſtipatam arctius multitudinem eluctatus in palatium ſe recepit. Hildenesheimenſis qui inſtructi præmeditatiq; ad pugnam venerant, ſuperiores efficiuntur.Fuldenſes,vtpote quos inermes inopinatoſq; ſubito exortę ſeditionis procella cõtraxerat,fuſi,fugatiq; atq; de eccleſia expulſi ſunt.Fores illico obſerãtur. Fuldẽſes

qui primo tumultu ad arma tollenda paulo longius diſcurrerant, frequentes, armatiq; adſunt, atrium eccleſiæ occupãt, aciem inſtruunt, vt de eccleſia progreſſos ſtatim adoriantur: ſed nox concertationem diremit. Poſtero die ſeueriſſime habita quæſtione, Ekbertus comes facile crimen remouit, non tantum iuris & legum patrocinio, quantũ fauore & indulgentia regis, cuius patruelis erat. Totum accuſationis pondus in abbatem verſum eſt. Hunc inquiunt omnium quę acciderant caput fomitemq; fuiſſe, hunc ad diſturbandam quietem regiæ curtis præmeditato furore veniſſe, argumento rei eſſe, quod tanta vi hominum, tanta bellici apparatus pompa inſtructus, nullo periculi metu vrgente eo veniſſet. Tum vero vrgebat & ille Apoſtolicæ ſanctitatis ac Moſaicæ manſuetudinis epiſcopus, qui tanti ſanguinis effuſione manus ſuas Deo cõſecrauerat, & violatæ eccleſiæ iniurias truculentius atq; immitius, quam rex ſuas, perſequebatur. In quorum corpora prius ferro debacchatus fuerat, ad perimẽdas horum animas gladio ſpiritus modo fulminabat, pręcidẽs tam defunctos, quam eos qui cędi ſuperfuerãt, de corpore eccleſiæ. Abbatẽ præter acerbitatẽ rei quę acciderat, odiũ quoq; grauabat nominis monachici, quod inueterata malitia homines ſeculi ſemper obfuſcare atque opprimere conabantur. Sic vndiq; impetitus, oppugnatus, oppreſſus, poſt tot tantaſque cõtumelias, priuatus abſceſſiſſet, niſi quem nec lex, nec innocẽtia tueri poterant, pecunia tutata fuiſſet. Nam diſtractis ac dilapidatis rebus Fuldenſis monaſterij, ſe ſuoſque cariſſimo mercimonio redemit. Quantum regi, quantum auricullariis, quantum epiſcopo datum ſit, haud ſatis certo comperimus. Cautum enim fuerat, ne paſſim vulgaretur. Hoc haud dubio conſtat, ſic ea tempeſtate exhauſtas atque attritas eſſe illius monaſterij opes, quæ vſque ad id temporis florentiſſimæ erant, cunctiſque Galliarum eccleſiis eminebant, vt modo ibi prioris opulentiæ vix monimenta reperias. Abbas poſt hæc accepta licentia, Fuldam remeauit, amaro & confecto nimis ſuper tantis calamitatibus animo. Et ecce ibi acerbiori pene rerum aſperitate excipitur, & ſecundum Prophetæ elogium fugiens arma ferrea incidit in arcum æreum. Fratres Fuldenſes à principio auſterum eius & minus quam decuit populare ingenium offenderant. Auxit ipſe inuidiam, & facem non minimam æmulationi ſubdidit, prædia eccleſiæ militibus improbe erogando, & victualia fratrum priorum abbatum liberalitate ſtatuta, minuendo. Murmurabãt de his quotidie, & inteſtinis ſimultatibus quatiebatur monaſteriũ. Tolerabantur tamen timore magis quam amore, ne ſcilicet immature vulgata querimonia, fauor regis & principum eum tuerentur. At vbi nuncius acceptæ in Goslaria cladis Fuldam venit, tum vero & recentis vulneris dolore, & præteritorum memoria accenſi, fremere omnes, & ſe viciſſim hortari, vt tantam temporis commoditatem diuinitus oblatam non negligerent, agendo negotio nihil præter operam induſtriamque ſuam deeſſe, vrgeri hominem propriis iniquitatibus ad interitum, agerent nunc ſinguli pro virili portione, & ſe ſuumque monaſterium liberarent acerrimo non patre ſed hoſte, qui Fuldenſe nomen cœlo prius æquatum, probro nunc ludibrioque cunctis expoſuiſſet. Sic inflammatæ ſeditioni, tanquam oleum igni, additur iniuria recentior. Reginbodo, qui in illa Goslarienſi congreſſione occubuerat, equum vnum magni precij fratribus Fuldenſib⁹ ob recordationem animæ ſuæ dederat, quem protinus abbas, ipſis inconſultis, laico cuidam dedit. Hunc efferatis animis, intemperatiſſimis clamoribus, fratres repetunt, diu ſe tyrannidem eius magis quam dominatum ſeruili patientia tuliſſe, non vltra laturos fore: redderet ocyus per vim erepta ſibi alienę liberalitatis beneficia: ſi cunctaretur, non iam clandeſtinis muſſitationibus ſe acturos, ſed palam aditis tribunalibus diuinam & humanam opem contra violentiam eius imploraturos. Abbati pondus malorum primo conſilium reſpondendi ademerat, dein totus ad preces lacrymaſque verſus orare & obteſtari per Deum, ne iuxta vetus prouerbium ignem gladio ſcrutarentur, ne Goslarienſis contumeliæ vulnus recens adhuc & necdum in cicatricem obductum, nouis doloribus exulcerarent, memorarentur calamum conquaſſatum non conterendum, nec linum fumigans in fauillas cineresque redigendum, parcerent ſi minus exiſtimationi propriæ, at calamitati eius & miſeriæ, quæ tanta eſſet, vt hoſtibus quoque ſuis lachrymas excutere poſſet, ſe ſi Angelus Domini perſequens eum paululum remiſiſſet, ſi à tantis malis vita comite vnquam reſpiraſſet, non modo adempta redditurum, ſed duplicatis quoque muneribus cumulaturum.

Digitized by Google

laturum. Hisqui ætate & ſenſu maturiores erant, cito hæc verba ſatisfecerant. Sed iuuentus more ſuo, nihil veniæ, nihil laxamenti admittebat: diu ſimplicitati ſuę per mollia verba inſultatum fuiſſe, fidem eius, tanto tempore, tot rebus ſpectatam vltra fallere non poſſe; eos mores, eam improbitatem hominis eſſe, quicquid vrgentibus inpræſentiarum malis non feciſſet, id niſi iterum vis adhiberetur, perpetuo infectum fore: propterea ſe à iure ſuo non ceſſuros eſſe, donec ad expugnandam animi eius duritiam, omnia diuinæ, omnia humanæ opis ſuffragia pertentaſſent. Abbas diu immoratus, vbi ſe videt nihil ſupplicando agere, nec copiam ſibi eſſe ad reddenda quæ exigebantur, præſertim exhauſtis pene cunctis opibus monaſterij, nec ſufficientibus tamen ad exſaturandam ingluuiem auaritiæ eorum qui in Goſlarienſi tumultu læſi fuerant, tandem regis iuſſione accerſitus, ad curtim regiam proficiſcitur, dato neceſſariis ſuis negotio, vt terroribus & blandimentis, quaqua via poſſent, efferatæ iuuentutis animos mitigarent: ſed hoc in irritum ceſſit. Denique poſt abſceſſum eius, principes iuuentutis, quibus potiſſimum incenſoribus tantum malum exarſerat, totam adeunt congregationem, indicant animo ſibi fixum eſſe, vt eruptione facta de monaſterio, regem, vbicunque gentium reperiatur, perquirant, contra ſæuitiam abbatis eius potentiæ patrocinium expoſcant; orantque, vt quibus valetudo non obſiſtat, ſecum proficiſcantur; qui vero ætate vel morbo prægrauante id non poſſint, ſcripti ſui aſtipulatione factum eorum corroborent. Res fœda & dictu quoque horrenda viſa eſt ſenioribus, fuſique in terram per Deum precabantur, ne ſe & ipſum Fuldenſis ſpei exiguum quod reſtabat, perditum irent; turbatam grauiter Goſlarienſi clade rem Fuldēſem, ſi ipſi monaſterij limen ea mente exceſſiſſent, non turbandam modo, ſed omnino in præceps ituram. Nihil illi his ſermonibus moti (iam enim pertinacia in amentiam atque in rabiem ſe verterant) concite per monaſterium diſcurrunt: inuicem ſe ad audendum facinus adhortantur, & ſic tandem adulta conſpiratione, ſedecim numero crucem ſibi præferentes, antiphona impoſita clauſtris monaſterij erumpunt. Sequebantur eos eminus maiores natu, qui ſanum aliquid ſapiebant, cum tanto luctu atque eiulatu, ac ſi eos ad ſepulturam funebris pompa vltimum vale aduituros efferret. Itaque ne rei tam atrocis nouitas repente nunciata regi ſtuporem incuteret, vnum ex numero ſuo citato quantum poterat equo præmittunt, qui literas ad regem tantæ calamitatis indices perferat, & qua vi, qua neceſſitate ad hæc extrema experienda coacti ſint, edoceat. Ipſi paulatim pedeſtres ſeruatis ordinibus ſubſequuntur. Poſtquam nuncius eo peruenit, lectæque ſunt literæ; horror quidam perculit omnes qui in palatio erant ſuper tam procaci facto, mirabanturque, inter eximios & Apoſtolicæ conuerſationis viros tantum flagitij potuiſſe reperiri, vt priuatas iniurias tam peſſimo exemplo vlciſcerentur, nec filij patris in ea potiſſimum calamitate miſererentur, in qua hoſtes quanquam ſuos ad miſerationem & ad lachrymas prouocare potuiſſet. Placuit itaque omnibus inſigne hoc facinus inſigni aliquo exemplo vindicari. Tum rex conſilio vſus Colonienſis archiepiſcopi & Ottonis ducis Baioariorum, quorum tunc arbitrio reſpublica adminiſtrabatur, præcepit, vt ipſe baiulus literarum cum aliis tribus qui authores ſeditionis fuerāt, per diuerſa monaſteria in cuſtodia habendi mitterentur. Ad compeſcendam vero cæteram multitudinem, quoniam nec ſpiritu lenitatis nec virga monaſticæ correptionis ſanari potuiſſent, abbas militari manu vteretur. Tunc abbas miſſis obuiam militibus ſine vi & tumultu eos Fuldam reduci iuſſit, & extra monaſterium cuſtodibus adhibitis ſuum præſtolari reditum. Ipſe quoque regi valefacto eos è veſtigio eſt ſubſecutus. Ibi collectos fratres, & primos militum Fuldenſium diu ea conſultatio tenuit, laicorum an monachorum iudicio in eos animaduerti oporteret. Vicit ea ſententia quæ cenſebat, eos qui excuſſo iugo regulæ, contempto abbate, per contumaciam egreſſi, & necdum in monaſterium recepti eſſent, laicorum potius lege iudicandos fore. Ita abbas laicorum iuriſdictionem ſecutus, duos ex eis, alterum preſbyteratus, alterum diaconij honore inſignes, iuſſit publice virgis cæſos & attonſos expelli: reliquos multis plagis maceratos, per vicina monaſteria aliū alio tranſmiſit. De ſingulis tamen non pro modo culpæ, ſed pro natalium ſuorum claritate vel obſcuritate mitius vel atrocius ſumptum ſupplicium eſt. Viderit abbas, an vi doloris impulſus iniurias ſuas acerbius quam decuit vindicando modum forte exceſſerit. Id conſtat, inuſtam eſſe ea

tempeſtate maculam Fuldenſi monaſterio, quæ longa forſitan ſuccedentium temporum ſerie abluí & extergi non poſſit.

Bel qui regnum inuaſerat Vngariorum, obiit. Ioas filius eius ſatius putans moderatis opibus in pace perfrui, quam immoderatas ambiẽdo calamitatem atque excidium parere genti ſuæ, mandauit regi Heinrico, ſi ſibi apud Salomonem filium Andreæ regis natalibus & meritis ſuis condignus honor haberetur, ſubditum ſe ei fidelemq; futurum, & malle beneficiis cum eo quam armis, fide quam acie dimicare. Eadem Vngarij omnes aſſidua legatione pollicebantur. Ita rex Henricus Vngariam cum exercitu ingreſſus, Salomonem in ſolium patris reſtituit, iuncta ei in coniugium ſorore ſua; ablatiſque omnibus quæ regi ſcrupulum mouere, vel regni ſtatum labefactare poterant, in pace remeauit ad Gallias.

Educatio regis atque ordinatio omnium rerum publicarum penes epiſcopos erat, eminebatque inter eos Moguntini & Colonienſis archiepiſcoporum auctoritas. A quibus cum in partem conſilij Adelbertus Bremenſis archiepiſcopus aſſumptus fuiſſet, tum propter claritatem generis, tum propter ætatis atque archiepiſcopatus prærogatiuam, ille ſæpius colloquendo, obſequendo etiam atque aſſentando ita ſibi regem breui deuinxerat, vt cæteris epiſcopis poſthabitis, totus in eum inclinaretur, & ipſe in regno communi pene monarchiam vſurpare videretur. Secundas poſt eum partes agebat Werenher comes, iuuenis tam ingenio quam ætate ferox. Hi duo pro rege imperitabant: ab his epiſcopatus & abbatiæ, ab his quicquid eccleſiaſticarum, quicquid ſecularium dignitarum eſt, emebatur: nec alia cuiquam, licet induſtrio atque egregio viro, ſpes adipiſcendi honoris vllius erat, quam vt hos prius ingenti profuſione pecuniarum ſuarum redemiſſet. Et ab epiſcopis quidem & ducibus metu magis quam religione temperabant. In abbates vero, quod hi iniuriæ obuiam ire non poterant, tota libertate graſſabantur, illud præ ſe ferentes, nihil minus regem in hos iuris ac poteſtatis habere quam in villicos ſuos, vel in alios quoſlibet regalis fiſci diſpenſatores. Et primo quidem prædia monaſteriorum fautoribus ſuis (prout libitum erat) diſtribuebant, & quod reliquum erat, crebra regalium ſeruitiorum exactione vſque ad feces vltimas exhauriebant. Deinde conualeſcente audacia, in ipſa monaſteria impetum faciebant, atque ea inter ſe tanquam prouincias partiebantur, rege ad omnia quæ iuſſus fuiſſet, puerili facilitate annuente. Itaque Bremenſis archiepiſcopus duas occupat abbatias, Laurenſem & Corbeienſem, præmium hoc afferens eſſe fidei ac deuotionis ſuæ erga regem. Ne id inuidioſum apud cæteros regni principes foret, perſuaſo rege, dat Colonienſi archiepiſcopo duas, Malmendren & Endan, Moguntino archiepiſcopo vnam in Selechinſtat, Ottoni duci Baioariorum vnam in Altaha, Rodolpho duci Sueuorum vnam in Kenbeten. Igitur Bremenſis archiepiſcopus, vt totam tyrannidi ſuæ vacantem redderet Corbeienſem abbatiam, ridiculam commentatur fabulam: Diſſeminatis per curtem regiam rumoribus diuulgat, epiſcopum ciuitatis cuiuſdam Tranſalpinæ cui Pole nomen eſt, humanis rebus exceſſiſſe: huic ſucceſſorem perſuaſo rege ſubrogat abbatem Corbeienſem, iubetque vt deſtitutam rectore eccleſiam quantocyus eat inuiſere. Verum inter moras quibus ille itineri neceſſaria parabat, dum quidam de Italia venientes epiſcopum qui mortuus dictus fuerat, viuum & incolumem nunciaſſent, irridere omnes & deteſtari fraudem archiepiſcopi cœperunt. Tunc Otto dux Baioariorum ad prohibendum tantum nefas diuino ſpiritu animatus, multis conatibus circumquaque explicitis, vix & ægre obtinuit, vt tam abbati quam monaſterio Corbeienſi ſuus honor, ſua dignitas incolumis ſeruaretur.

Porro cum in monaſterium Laurentæ ſatellites archiepiſcopi veniſſent, nunciantes, quod regia donatione locus ipſe in ius poteſtatemque archiepiſcopi conceſſiſſet, iuberentque, vt abbas ei conſtituto loco non pigritaretur occurrere, tantus dolor & indignatio omnes inuaſit, vt nec manibus in legatos ipſos temperaſſent, niſi ius gentium plus quam ira valuiſſet. Contumelioſe auditi, contu-

contumelioſius multo ſunt dimiſſi. Quod poſtquam regi nunciatum eſt, miſſis aliis nũtiis iuſſit abbati ſub interminatione ſalutis propriæ, vt abbatia ſe abdicaret, feſtinuſque monaſterio excederet. Ille comperta priuſquam legati aduenirent regis ſententia, benigne eos ſuſcipi iuſſit, atque in diem poſterum, eorum quæ in mandatis habebant, audientiam diſtulit. Nocte paucis ſibi adhibitis inde diſcedens, in loca tutiſſima, omnibus præter admodum paucos ignoratus, ſe recepit, cum & prius omnes eccleſiæ theſauros clanculo exportatos in tutum locaſſet. Ita legati die poſtero cui iuſſa regis exponerent non habentes, multumque viri prudentiam admirantes, infecta legatione redierunt. Tum milites eius, quos eo tempore & opum gloria & militaris rei induſtria clariſſimos habebat, collatis viribus montem qui proximus adiacet monaſterio, occupant, caſtellum extruunt, præſidium imponunt, parati archiepiſcopum ab infeſtatione monaſterij capitis quoque ſui periculo arcere.

1064. Cauſabantur Romani principes, quod rex eis inconſultis Romanæ eccleſiæ pontificem conſtituiſſet, & ob eam iniuriam defectionem meditari videbantur, propter quod placuit Colonienſem archiepiſcopum Romam mitti. Qui veniens eo, cum aliud turbatis rebus inuenire non poſſet remedium, iudicauit ordinationem, quæ inſcio ſenatu Romano facta fuiſſet, irritam fore; & ſic amoto Parmenſi epiſcopo, per electionem eorum Anſelmum Luccenſem epiſcopum pro eo ordinari conſtituit. Verum vbi ipſe peracta legatione regreſſus eſt in Galliam, Parmenſis epiſcopus armata multitudine non modica Luccẽſem epiſcopum ſede Apoſtolica per vim deturbare aggreſſus eſt. E contra fautoribus illius ad arma impigre concurrentibus, congreſſio facta eſt, multique hinc & inde vulneribus acceptis corruerunt. Sic deprauata eccleſiaſtici rigoris cenſura, homines non vt quondam, vt præeſſent eccleſiæ Dei, iniecta manu trahebantur, ſed ne non preeſſent, armata manu preliabantur, fundebantque mutuo ſanguinem non pro ouibus Chriſti, ſed ne non dominarentur ouibus Chriſti. Anſelmus tamen, qui & Alexander, & virtute militum & fauore Principum ſedem obtinuit. Alter vero etſi per contumeliam repulſus, tamen quoad vixit, ab iure ſuo non cedebat; huic ſemper derogans, hunc adulterum eccleſiæ Dei, hunc pſeudoapoſtolum appellãs, miſſas quoque ſeorſum celebrans, ordinationes facere, & ſua per eccleſias decreta & epiſtolas more ſedis Apoſtolicæ deſtinare non deſiſtebat. Verum nullus attendebat, criminantibus vniuerſis, quod in vltionem priuatæ contumeliæ ſedem quanquam Apoſtolicam homicidio maculaſſet.

Henricus Auguſtenſis epiſcopus obiit, inuiſus regi, inuiſus epiſcopis omnibus, propter ſuperbe adminiſtratam regni gubernationem tempore imperatricis. Embricho ei ſucceſſit præpoſitus Moguntinus, vir pontificalis modeſtiæ & grauitatis.

Werherus Comes villam monaſterij noſtri, quæ dicitur Kirchberg, inconſulto abbate à rege petiit, & impetrauit. Pro qua recipienda diuturnum agonẽ deſudauimus, dimicantes aduerſus tanti hoſtis ſæuitiam, non armis carnalibus, ſed ieiuniis & crebris orationibus. Vnde ille mordaciter magis quam facete iocari ſolebat, magno munere dignum ſe eſſe apud regem, qui monachos eius languidos prius in opere Dei & tepidos, nouis facibus adhibitis exſuſcitaſſet, inuitoſque ad ieiunia & nudipedalia coegiſſet.

Sigefridus Moguntinus epiſcopus, & Gunderus Babenbergenſis, & Otto Ratiſponenſis, & Wilhelmus Traiectenſis epiſcopi, item alii quam plures columnæ & capita Galliarum autumnali tempore Hieroſolymam proficiſcuntur.

1065. Rex Natalem domini Goſlariæ celebrauit, Paſcha Wormaciæ. Vbi archiepiſcopus Bremenſis inter ſacra miſſarum ſolemnia, dum debitum tantæ feſtiuitati ſermonem faceret, hominem ab infeſtatione dæmonis purgauit, fuſis pro eo tam ſuis quam totius populi qui præſens erat, precibus. Ea res grandi miraculo cunctis erat, ſtupentibus ſcilicet, quod vir tam peſſimæ in populo exiſtimationis, qui vitam virtutum non haberet, ſigna virtutum faceret. Sed æmuli eius inuidioſe hoc interpretabantur, non meritis eius, ſed præſentium populorum ſupplicationi aſcribendum eſſe tantæ rei effectum. Ibi per conceſſionem eiuſdem archiepiſcopi primum ſe rex ad arma bellica ſuccinxit, ſtatimque primam ſuſceptæ armaturæ experientiam in archiepiſcopum Colonienſem dediſſet, & ad perſequendum eum ferro & igni præceps ab-

iſſet, niſi res turbatas imperatrix tempeſtiuo valde conſilio compoſuiſſet. Inter cætera id potiſſimum inuidiæ ei erat, quod ante aliquot annos dum imperatrici regni rerumque gubernacula eripere vellet, ipſum pene regem in vltimum diſcrimen præcipitaſſet.

Heceloni Argentorati epiſcopo paulo ante defuncto, ſucceſſor ſubſtitutus eſt Werher, propinquus Werheri Comitis.

Interea prædicti epiſcopi Hieroſolymam pergentes, dum magnitudinem opum ſuarum gentibus per quas iter habebant inconſultius oſtentarent, vltimum ſibi periculum conſciuerunt, niſi rem humana temeritate prolapſam diuina miſericordia reſtituiſſet. Nam barbaros qui ex vrbibus & agris ad ſpectandos tam illuſtres viros caterua-
tim profluebant, primo peregrini cultus ac magnifici apparatus ingens miraculum, deinde (vt fit) non minor prædæ ſpes ac deſyderium cepit. Itaque cum tranſita Lycia fines Sarracenorum introiſſent, & iam à ciuitate cui Ramulo nomen eſt, vna vel paulo plus manſione abeſſent, proxima paraſceue ante Paſcha circa tertiam diei horam incurſionem paſſi ſunt ab Arabitis, qui comperto tam inſignium virorum aduentu, vndique ad ſpolia diripienda frequentes armatique confluxerant. Plerique Chriſtianorum religioſum putantes manu ſibi auxilium ferre, & ſalutem ſuam quam peregre proficiſcentes Deo deuouerant, armis corporalibus tueri, prima ſtatim congreſſione proſtrati, vulneribus multis confecti, & omnibus quæ habebant, à filo ſubtegminis vſque ad corrigiam caligæ exſpoliati ſunt. Inter quos Wilhelmus quoque Traiectenſis Epiſcopus brachio pene plagis debilitato nudus ac ſemiuiuus relictus eſt. Cæteri Chriſtiani iactu lapidum, quod genus teli forte locus ipſe affatim miniſtrabat, non tam periculum propulſabant, quam mortem quæ præſens vrgebat, differre conabantur. Pedem etiam paulatim ſubtrahendo, ad villam declinabant, quæ ab ipſo itinere ſpatio mediocri diſtabat. Capharnaum hanc fuiſſe ex ſimilitudine vocabuli coniiciebant. Quam vt ingreſſi ſunt, Epiſcopi omnes atrium quoddam occupant humili ſeptum maceria & tam fragili, vt etiamſi nulla vis adhiberetur, ſola vetuſtate facile corrueret: in cuius medio domus erat cœnaculum habens ſatis editum, & ad repugnandum quaſi ex induſtria præparatum. Huius ſuperiora Epiſcopus Moguntinus & Babenbergenſis cum clericis ſuis, inferiora cæteri Epiſcopi ſibi vendicant. Laici omnes ad arcendam vim hoſtium, & maceriam defendendam impigre diſcurrunt, & primam quidem certaminis procellam lapidum iactu (vt prædictum eſt) ſuſtinuere. Deinde cum Barbari magnam telorum nubem in caſtra coniecciſſent, & ipſi plerumque impreſſione in eos facta clypeos & gladios manibus eorum vi extorſiſſent, non ſolum iam maceriam tueri ſufficiunt, ſed portis etiam interdum erumpere, & pugnam comminus laceſſere audent. Quorum impetum dum Arabes nullo iam loco, nulla acie ſuſtinere poſſent, conſilium tandem à tumultuaria congreſſione ad obſidionem vertunt, & inedia atque laſſitudine conficere aggrediuntur, quos ferro expugnare non poterant. Itaque multitudinem qua ſuperabundabant, conglobatis ſcilicet circiter duodecim millibus partiuntur, vt alij alijs viciſſim ad oppugnationis ſtudium ſuccedentes, nullam illis vel paululum reſpirandi copiam facerent, ſuſpicantes quod propter inopiam rerum omnium, quibus vita humana ſuſtentari ſolet, dimicandi laborem non diu tolleraturi forent. Ita Chriſtiani tota paraſceue, toto ſabbato ſancto vſque ad tertiam fere horam Paſchalis diei ſine intermiſſione oppugnabantur: nec eis hoſtilis improbitas vel modicum temporis punctum, quo ſaltem ſomni perceptione corpora recrearent, indulgebat. Nam cibum & potum, mortem præ oculis habentes, non deſiderabant, nec ſi magnopere deſideraretur, quid ſumerent omnium inopes habebant. Cumque die tertio labore & inedia exhauſti ad extremum peruenirent, & fortia plerumque conatos virtus ieiunio infracta fruſtraretur, quidam ex numero presbyterorum exclamauit, non recte eos agere, quod in armis ſuis plus quam in Deo ſpei ac roboris ponerẽt, & calamitatem, quam eo permittente incidiſſent, propriis viribus propulſare conarentur; propterea placere ſibi vt ſe dederent, præſertim cum triduana iam abſtinentia militaribus rebus eos inutiles prorſus reddidiſſet; non eſſe Deo difficile, vt deditis eis & ab hoſte ſub iugum miſſis miſericordiam præſtaret, qui ſuos toties etiam in vltima neceſſitate concluſos

mirabi-

mirabiliter liberaſſet. Vt hoc quoque inferret, Barbaros nequaquam propter ipſos occidendos tanto molimine graſſari, ſed vt pecunias eorum auferrent, quibus ſi potiti fuiſſent, liberos eos deinceps intactoſque ſine vi, ſine moleſtia abire paſſuros. Placuit conſilium omnibus, ſtatimque ab armis ad preces verſi, per interpretem, vt in deditionem acciperentur, orabant. Quo comperto dux Arabum citato equo in primos aduolat, & cæteros quidem longius ſummouet, cauens, ne temere admiſſa multitudine præda confuſe diſtraheretur. Ipſe decem & ſeptem honoratiſſimos gentis ſuæ ſecum aſſumens, caſtra ingreſſus eſt patentia, relicto ad portas præſidij cauſa filio ſuo, ne quis forte prædæ auidus poſt ſe non vocatus irrumperet. Cumque admotis ſcalis in cœnaculum, vbi Moguntinus & Babenbergenſis epiſcopi latitabant, cum paucis aſcendiſſet: Babẽbergenſis epiſcopus, cui licet iunior ętate eſſet, tamen propter virtutũ prę-rogatiuam & totius corporis admirandam dignitatem præcipuus à cunctis honor deferebatur, rogare eum cœpit, vt omnibus quæ haberent vſque ad nouiſſimum quadrantem ſublatis nudos ſe abire ſineret. Ille & victoria elatus, & præter ingenitam morum barbariem accepta quoque tot congreſſionibus clade nimium efferatus, ait ſe aduerſus eos iam triduo non ſine grandi damno exercitus ſui ea mente bellum geſſiſſe, vt ſuis conditionibus erga victos vteretur, non quas ipſi conſtituiſſent: ne ergo falſa ſpe eluderentur, ſe omnibus quæ haberent ſublatis, carnes eorum comeſturum & ſanguinem bibiturum. Nec moratus, linteum quo caput more gentis obuoluerat, expediens, facto vinculo in collum epiſcopi iniecit. Epiſcopus, vt erat vir liberalis verecundiæ & maturæ admodum grauitatis, ignominiam non ferens, tanto niſu pugnum ei dedit in faciem, vt vno ictu conſternatum ad pauimentum vſque præcipitem daret, vociferans inſuper, prius eum pœnas pro impietate daturum, quod impuras manus in ſacerdotem Chriſti profanus & idololatra mittere præſumpſiſſet. Irruunt protinus alij clerici & laici, & tam huic quam cæteris qui in cœnaculum aſcenderant, adeo artis nexibus manus à tergo conſtringunt, vt ſanguis pleriſque rupta cute per vngues profluueret. Perlato audacis facti indicio ad eos qui in inferiori parte domus conſiſtebant, ipſi quoque his qui apud ſe erant Arabum principibus idem faciunt. Deinde laici omnes ſublato in altum clamore, vocatoque in auxilium ſibi omnium rerum opifice Deo, rurſus arma capeſſunt, maceriam occupant, præſidium quod circa portas erat, conferta manu fundunt, fugantque, & ſic alacres, ſic innouatis inopino ſucceſſu viribus vbique rem peragunt, vt nihil laſſitudinis, nihil incommodi ex triduana eis inedia & labore acceſſiſſe putares. Alacritatem tantam repente ex trepidis rebus & vltima deſperatione coortam nimium admirati Arabes, nec aliam nouitatis huius cauſam ſuſpicati, quam quod de principibus ſuis ſumptum fuiſſet ſupplicium, infeſtiſſimis animis in pugnam ruunt, & facto grege per arma, per viros in caſtra perrumpere parant. Et acta res foret, niſi mature orto conſilio Chriſtiani victos eo loco principes ſtatuerent, vbi atrociſſima vis hoſtium & creberrimus telorum imber incumbebat, appoſito ſuper capita eorum ſpiculatore, qui diſtrictum in manibus gladium tenens clamitabat per interpretem, niſi ab oppugnatione quieſcerent, non armis ſe aduerſum eos, ſed principum capitibus dimicaturos. Tum ipſi principes, quos prẽter vinculorum acerbitatem imminens quoque ceruicibus gladius vehemẽter angebat, cum magno eiulatu ſuos obteſtabantur, vt moderatius agerent, ne obſtinate certamen hoſtibus interemtes, eos ad ſupplicium necemque ſuam, cum inciſa ſpes eſſet veniæ, inflammarent. Patris periculo attonitus filius ducis Arabum, quem ad portam atrij à patre cauſa præſidij relictum ſupra memoraui, citato gradu in confertiſſimos ſuorum cuneos ſe dedit, & furentis exercitus impetum voce & manu increpitans retinuit, & tela in hoſtes iacere prohibuit, quæ non hoſtes, vt ipſi putarent, ſed principes ſui propriis pectoribus excepturi forent. Per hanc occaſionem paululum ab armis & incurſionibus vacatione data, núcius venit in caſtra ad Chriſtianos, miſſus ab his qui in Paraſceue omnibus amiſſis nudi & ſaucij vſque Ramulo pertenderant. Is amaritudine & metu confectis mentibus magnum attulit refrigerium, indicans ducem prædictæ ciuitatis licet paganum, diuino tamen (vt putabatur) inſtinctu animatum cum ingentibus copiis ad ipſos liberandos aduenire. Nec latere potuit Arabitas aduenientium hoſtium fama, ſtatimque omnes auerſis ab aliorum oppugnatione ad ſe ipſos ſaluandos cogita-

tionibus,præcipiti fuga, quo quemque ſpes euadendi vocabat, dilabuntur. In ea trepidatione dum alij ad alia curanda diſcurrerent, vnus vinctorum euaſit, opera vſus Sarraceni cuiuſdam, quem ducem itineris Chriſtiani habebant, tanto omnium dolore, tanto gemitu, vt ab eo cuius indulgentia dimiſſus fuerat, vix manus inhiberent. Nec multo poſt dux ipſe (vt nunciatum fuerat) cum exercitu aduenit, pacificeque in atrium à Chriſtianis ſuſceptus eſt: ſuſpenſis tamen omnibus inter ſpem & metum, ne forte nõ ſublata calamitas, ſed hoſtis tãtum mutatus eſſet, & propter nouitatem rei difficile credentibus, quod Satanas Satanam eiicere, hoc eſt, paganus paganum ab infeſtatione Chriſtianorum cohibere vellet: primo omnium vinctos ſibi præſentari iuſſit. quos cum aſpexiſſet, & quæ facta fuerant ordine audiſſet; maximas Chriſtianis gratias egit pro magnifice geſtis rebus & expugnatis reipublicæ acerrimis hoſtibus, qui regnum Babylonicum iam per multos annos aſſiduis populationibus infeſtaſſent, & magnas plerunque aduerſum ſe inſtructas acies commiſſo certamine obtriuiſſent. Traditos eos cuſtodibus, regi Babyloniorum viuos ſeruari præcepit: ipſe accepta à Chriſtianis quanta conuenerat pecunia ſecum eos Ramulo perduxit: inde adhibito eis expeditorum iuuenum præſidio, ne qua denuo latronum incurſione periclitarẽtur, vſque Hieroſolymam eos perduci iuſſit. Nihil deinceps difficultatis in eundo, nihil in redeundo perpeſſi, Lyciam peruenerunt, gratias Deo referentes quod emenſis tot rerum aſperitatibus viuos eos & incolumes in tutum reſtituiſſet. Ex hoc per Chriſtianorum fines reditum facientibus, omnia cedebant ex ſententia: verum poſteaquam in Vngariam ventum eſt, Guntherus Babenbergenſis epiſcopus (heu) immatura morte præuentus, proſperæ ac lætæ reuerſionis lugubrem omnibus exitum fecit. Deceſſit autem 10 calendas Auguſti, ætate integra, & ad perfruendum hoc ſeculo maxime matura, vir præter morum gloriam & animæ diuitias, corporis quoque bonis adprime ornatus. Natus erat ex primis palatij, priuatis poſſeſſionibus præter Epiſcopatum affluentiſſimus, lingua promptus & conſilio, literis eruditus tam diuinis quam humanis, tum ſtatura & formæ elegantia, ac totius corporis integritate ita cæteris eminens mortalibus, vt in illo Hieroſolymitano itinere ex vrbibus & agris ſpectandi eius ſtudio profluerent, & bene ſecum actum crederet, cui eum videre contigiſſet: vnde cum poſitis eis in diuerſorio, plerunq; turba intemperans propter eum nimis moleſta foret, compulſus eſt aliquoties à cæteris epiſcopis, vt in publicum procederet, & obſidentem foris multitudinem ſuo ſpectaculo à cæterorum vexatione auocaret. Tantum hunc tranſitoriæ felicitatis ſplendorem vitæ innocentia & morum temperantia clariorem in eo cumulatioremque faciebant; nam tantam in ſe vtriuſque hominis gloriam quam omnes mirabantur, ſolus ipſe ita propter Deum contemnebat, vt infimæ quoque conditionis hominibus popularem ſe communemque præberet, & à ſeruis ſuis plerunque maximas verborum contumelias inultus acciperet. Celebri ergo pompa funeris in patriam reportatus, & magnis omnium qui eum nouerant, planctibus exceptus, in Babenbergẽſi eccleſia vbi à puero adoleuerat, ſepultus eſt. Succeſſit ei in epiſcopatu Herimannus, vicedominus Moguntinus, qui in eadem Hieroſolymitana peregrinatione conſtitutus, dum eum inualeſcẽte morbo ad exitum vrgeri videret, legationem prẽmiſit ad neceſſarios ſuos, quibus patria excedens ſuæ rei familiaris diſpenſationem delegauerat, petens vt ſibi ad epiſcopatum quaqua poſſent ratione aditum patefacerent: quod & ſedulo fecerunt, profuſo in coemptionem eius argenti & auri inæſtimabili pondere.

Eilbertus Patauij Epiſcopus obiit, cui Altman capellanus imperatricis ſucceſſit, qui dum ipſo tempore cum cæteris principibus Hieroſolymam abiiſſet, per interuentum imperatricis abſens deſignatus eſt epiſcopus.

Arnolphus Wormatiæ Epiſcopus, vir pontificalis modeſtiæ & ſanctitatis migrauit ad Dominum, ſucceſſitque ei Adelhero monachus ex monaſterio ſancti Galli, frater Rudolphi ducis, vno pede omnino debilis, vir per omnia dignus ſpectaculo. Erat enim fortitudinis magnæ, edacitatis nimiæ, craſſitudinis tantę, quæ aſpicientibus horrorem magis incuteret, quam admirationem, nec ita centimanus gigas aut aliud antiquitatis monſtrum, ſi ab inferis emergeret, ſtupentis populi oculos in ſe atque ora conuerteret.

1066. Rex Natalem Domini Goſlariæ celebrauit, vbi ab ipſo iam initio autumni

vſque

vſque ad eam partem hyemis tanquam ſtatiuis caſtris ſe continuerat, ſumptus habens regiæ magnificentiæ multum impares. Nam præter pauca quæ ex reditibus regalis fiſci veniebant, vel quę abbates coacti tio famulatu miniſtrabant, cętera omnia in quotidianos vſus eius quotidianis impenſis emebantur. Hoc adeo fiebat odio Bremenſis Archiepiſcopi, quem omnes criminabantur, ſub prætextu regiæ familiaritatis monarchiam yſurpaſſe manifeſtæ tyrannidis: & ipſi ergo conſueta regi ſeruitia mittere detrectabant: & ille in alias regni partes regem adducere nolebat ne ſcilicet cum alijs principibus communicando principatum conſiliorum & familiaritatis, ipſe ſibi aliquid imminueret de faſtigio vſurpatæ ſingularitatis. Sed non vltra laturi iniuriam videbantur principes regni, Archiepiſcopi Moguntinus & Colonienſis cum cæteris quibus curæ erat Reſpublica, crebra conuenticula faciebant, atque omnes in commune quid facto opus eſſet, conſulere rogitabant. Deinde iam adulta conſpiratione, diem generalis colloquij omnibus indixere regni principibus, vt Triburiam conuenientes, Bremenſem Archiepiſcopum communem omnium hoſtem communibus omnes ſtudijs oppugnarent, regique denunciarent, aut regno ei cedendum eſſe, aut familiaritate & amicitia Bremenſis Archiepiſcopi defungendum. Perlato Goslariam atrocis rei nuncio, rex ad ſtatutam diem concitus properabat, cum quo & Wernher comes veniens in villam Ingilnehcim, cuius pars aliqua ad noſtrum quoque monaſterium pertinet, hoſpitatum diuertit: vbi dum milites eius ab incolis prædas agerent, & illi ad aram conclamantes manu vindicare ſe niterentur, atrox pugna coorta eſt. In qua dum Werner comes ad ferendam ſuis opem impigre diſcurreret, à quodam noſtri monaſterij viliſſimo mancipio, vel (vt alij ferunt) à fœmina ſaltatrice claua percuſſus in capite corruit, atque ad regem ſemiuiuus eſt reportatus. Admonitus ab Epiſcopis qui præſentes erant, vt pro peccatis ſuis Deo in extremo iam ſpiritu conſtitutus ſatisfaceret, ſeque Heruelденſium monachorum precibus interemptum recognoſcens, villam Kirchberg quam iniuſte inuaſerat, redderet, nullo modo acquieuit, donec Epiſcopi conſenſu facto minitarentur, ſe ei ſacram communionem moriēti non daturos, niſi prius tanti peccati põdere ſe exoneraſſet. Sic tandem pudore magis quam religione victus reddidit, ſtatimque vita exceſſit. Statuta die triſtis in regem omnium vultus, triſtis erat ſententia, vt aut regno ſe abdicaret, aut Archiepiſcopum Bremenſem à cõſiliis ſuis atque à regni conſortio amoueret. Tergiuerſanti, & quid potius eligeret hæſitanti, Archiepiſcopus conſilium dedit, vt proxima nocte ablatis ſecum regni inſignibus clam aufugeret, & Goslariam aut in ſalium locum ſe reciperet, vbi ab iniuria tutus foret, donec turba hæc conquieſceret. Adueniente veſpera theſauros regios per ſatellites & ſocios fraudis ſuæ iam exportare cœperat, cum repente ad miniſtros regis conſilium hoc (neſcio quo indicio) permanauit, qui ſtatim raptis armis curtem regiam circumdederunt, totamque deinceps noctem ducentes peruigilem, ne quid noui accideret aſſeruabant. Facto mane infenſis adeo animis omnes in Archiepiſcopum coorti ſunt, vt nec manibus temperaſſent, niſi regia maieſtas vix & ægre iracundiam cohibuiſſet. Contumelioſe itaque eiectus eſt de curte regia cum omnibus tyrannidis ſuæ fautoribus, miſitque cum eo rex amicorum ſuorum non modicam manum, ne ſcilicet ab æmulis ſuis inſidias in via pateretur. Sic iterũ Rerũpublicarum adminiſtratio ad epiſcopos rediit, vt ſinguli ſuis vicibus quid regi, quid reipublicæ facto opus eſſet, præuiderent.

Rex Paſcha Traiecti celebrauit. Eberhardus Treuerorum Archiepiſcopus, dum in Sabbatho ſancto tantæ diei myſterium ſolemniter populo exhibuiſſet, regreſſus in ſacrarium, caput in ſinum archidiaconi reclinauit, circumſtantibuſq; fratribus ſpiritum exhalauit. Epiſcopatum eius per interuentum Colonienſis archiepiſcopi ſuſcepit Cuno præpoſitus Colonienſis. Grauiter & indigne nimis tulit tam clerus quam populus Treuerorum, quod ipſi in electionem eius admiſſi conſultique non eſſent, ſeque viciſſim hortabantur, vt inſignem hanc contumeliam inſigni aliquo exemplo eluerent. Erat tum temporis maior domus eccleſiæ Treuirorum Diedericus comes, adoleſcens tam natura ferox, quam ætate. Is die quo Epiſcopus vrbem ingreſſurus ſperabatur, cum ingentibus copiis ei obuiam proceſſit, atque in ipſo lucis crepuſculo, priuſquam

hoſpitio progrederetur,ſuper eum irruens,paucos reſiſtere tẽtantes occidit, cæteroſque inopino terrore perculſos facile fudit fugauitq;,opes quas ampliſſimas aduexerat, diripuit,ipſum epiſcopum captum traditumq; in manus carnificum,de rupe altiſſima præcipitari & ſic interfici iuſſit. Corpus eius à religioſis viris collectum, atq; in monaſterio Doleienſi ſepultum eſt,vbi vſque in præſens tempus magnis (vt fertur) miraculis diuinitus ſæpe illuſtratur.Succeſſit ei in epiſcopatum Vto concordante in electionẽ eius tam clero quam populo.

In feſtis Paſchalibus per quatuordecim fere noctes continuas cometa apparebat: quo in tempore atrox & lacrymabile nimis prælium factum eſt in partibus Aquilonis, in quo rex Angliſaxonum tres reges cum infinito eorum exercitu vſque ad internicionem deleuit.

Rex Frideslare iam veniens, grauiſſimam ægritudinem incidit, ita vt à medicis deſperaretur,& principes de regni ſucceſſione cõſilia conferre cœpiſſent: à qua infirmitate vix dum plene reſumptis viribus Pentecoſten Heruеldiæ celebrauit, nec multo poſt nuptias in Triburia regio apparatu celebrauit,in coniunctione Berthæ reginæ filiæ Ottonis marchionis Italorum.

Reginherus Miſnenſis Epiſcopus obiit, cui Craft præpoſitus Goslarienſis ſucceſſit. Sed is dum ſuſcepto epiſcopatu Goslariam veniſſet, poſt refectionem in cubiculum, vbi theſauros ſuos, quorum nimis amator erat, nullo conſcio infoderat, quaſi paululum requieſcere volens ſeſe incluſit. Cumque iam die vergente in veſperam præter modum conſuetudinemque ſuam ſomno indulgere videretur, rem inſolitam mirantes cubicularij pulſare oſtium cœperunt: ſed nec pulſantibus nec vociferantibus vllum dabatur reſponſum. Tandem effractis foribus irrumpentes inuenerunt eum fractis ceruicibus,colore tetro,exanimem,ipſis theſauris ſuis miſerabilem in modum incubantem.Epiſcopatum pro eo ſuſcepit Benno,prædictæ Goslarienſis eccleſię canonicus.

1067. Otto marchio Thuringorum obijt, gaudentibus admodum in morte eius omnibus Thuringis,eo quod ipſe primus ex principibus Thuringorum (vt prædictum eſt) decimas ex ſuis in Thuringia poſſeſſionibus dare conſenſiſſet, & per hoc calamitatem maximam genti ſuæ inuexiſſe videretur. Marchiam eius Ecbertus patruelis regis ſuſcepit.

Einhardus Spirenſis Epiſcopus obiit:cui Heinricus ſucceſſit, Goslarienſis Eccleſiæ canonicus, tantæ dignitati vix dum per ætatem maturus, & non tam electione principum ad hanc prouectus quam indulgentia regis,cui in puerili ætate fuerat familiariſſime aſſentatus.

Benno Oſenbruggenſis Epiſcopus obiit, cui alius Benno ſucceſſit.

Rex in Natalem ſancti Martini Goslariam veniens, grauiter infirmari cœpit, atque eadem valetudine per multos dies laborans lecto recubabat.

1068. Rex Natalem domini Goslariæ,nec dum ſoſpitate ad plenum recuperata,celebrauit,à quo Ecbertus marchio exactis diebus feſtis digreſſus, dum ſe in ſua recepiſſet, modica febre pulſatus terminum vitæ accepit Sed marchiam adhuc viuens acquiſierat filio ſuo tenerrimæ ætatis infantulo,quem ei vidua ducis Ottonis de Svvinenfurt pepererat,cui tamen ipſe paucis diebus antequã vita excederet,repudium ſcribere cogitauerat,& contra leges ac ſtatuta canonum viduam Ottonis marchionis matrimonio ſibi iungere,quod hæc forma elegantior, & efferatis moribus ſuis opportunior videretur:ſed mors opportune interueniens,nefarios conatus eius intercepit.

Ravenger patriarcha Aquileienſis obiit, cui Sigehardus cancellarius ſucceſſit, pro quo Bibo cancellarius eſt ſubſtitutus.

1069. Rex Natalem domini Goslariæ celebrauit, Paſcha Quidelenburgi,Pentecoſten Coloniæ. Poſt Pentecoſten Wormaciæ cum principibus regni colloquium habuit. Ibi primum cum Epiſcopo Moguntino rem ſecreto agit, eiuſque opem ad perficiendum quod mente machinetur, obnixe implorat: ſi impetret, ſe deinceps ei ſubditum,& dicto obtemperantem fore: ad hoc Thuringos armata manu, ſi aliter nequeat,coacturum,vt decimas ſine vlla in perpetuum contradictione perſoluant. Annuente Epiſcopo, & pactione vtrinque firmata, rex ad publicum refert,ſibi cum vxore ſua

non

non conuenire, diu oculos hominum fefelliſſe, vltra fallere nolle, nullum eius crimen quo iuſte repudium mereatur, afferre, ſed ſe (incertum quo fato, quo Dei iudicio) nullam cum ea maritalis operis copiam habere: proinde per Deum orare, vt ſe male ominata compede abſoluant, patianturque æquo animo diſcidium fieri, vt illa ſibi, & ipſe ei, ſi ita Deus velit, felicioris matrimonij viam patefaciat: & ne quis violatum ſemel pudorem cauſetur obſtare iterum nupturæ, ſe ſub iureiurando confirmare, quod eam, vt acceperit, ſic incontaminatam illibatoque virginitatis pudore conſeruauerit. Fœda res, & ab regia maieſtate nimium abhorrens viſa eſt omnibus qui aderant: negotio tamen cui rex tam feruide animum adieciſſet, detrectare ſinguli religiosum arbitrabantur. Epiſcopus quoque tam precioſa pollicitatione redemptus, quantum poterat ſalua verecundia, haud ægre cauſam regis tuebatur. Itaque cunctis id fieri decernentibus, ſynodum conficiendo negotio indixit Moguntiæ proxima poſt feſtum ſancti Michaelis hebdomada. Hac expectatione rebus ſuſpenſis, regina Loresheim, vt ſtatutum tempus ibi præſtolaretur, miſſa eſt: rex alio quo regni negotia vocabant, abiit. Interea Dedi marchio Saxonicus, cum viduã duxiſſet Ottonis marchionis tertio prius anno defuncti, prædia etiã quæ ille à diuerſis dominis beneficij loco habuerat, ſumma vi nitebatur acquirere. Cum nullus daret poſtulanti, indignitatem non ferens, regi, per quem potiſſimum ſtetiſſet, ne darentur, bellum parabat, crebriſque colloquiis Thuringos ad ſocietatem armorũ ſollicitabat: promptum hoc fore ſperabat, eo quod rex, Archiepiſcopum adiuuando in exigendis decimationibus, multum à ſe auertiſſet animos eorum. Incitamentum tamen illi furoris vel maximum erat vxor ſæuiſſima. Hæc placido hominis ingenio, & per ætatem iam manſuefacto iuueniles animos inſpirabat, ſæpius obtundens, quia ſi vir eſſet, non inultus iniurias acciperet, nec priori matito eius audacia ſe imparem gereret, quo & virtute & opulentia ſuperior eſſet. Rex accepto nuncio grauiter permotus, ingentes copias, & quæ pluribus etiam bellis ſatis eſſent, celerrime contraxit. Tum vero Epiſcopus Moguntinus tempus ſe accepiſſe ratus, quo per occaſionem publici belli priuatum in Thuringos odium vindicaret, infeſtiſſimus aderat, regem quam atrociſſime rem agere inſtigabat. Ipſe quoque totis amicorum, totis Moguntini epiſcopatus opibus cœpto annitebatur. Non fefellit Thuringos efferatus in ſe animus epiſcopi, nec ipſi in eum mitiores ſpiritus gerentes, legatos ad regem miſerunt, ſe nihil iniquum, nihil quod ſecus ſit moliri aduerſus eum, nec arma contra rempublicam ſuo conſilio aut fauore ſumpta eſſe, paratos ſe potius hoſtẽ publicum capitis quoque ſui periculo expugnare, promptius autem ac deuotius id facturos eſſe, ſi decimationum leges priorum regum & epiſcoporum indulgentia ſibi ſtatutas, ratas inuiolataſq; fore pateretur: quod ſi epiſcopus ad eos rem diuinam, non diuinis ſed humanis armis, expugnatum veniret, & decimas iure belli ſibi extorquere vellet, quas nec iure eccleſiaſtico, nec lege forenſi potuiſſet, iam pridem ſe ſacramento obſtrictos, obligatoſq; fuiſſe, vt raptores & prædatores inultos non ſinerent, ſatius ſibi eſſe mori in bello, quam amiſſis patrum legitimis periuros viuere. Rex ad hæc benigne reſpondit, auxiliumq; ſuum, ſi in fide permanerent, certiſſimos ſperare iuſſit. Dehinc vbi res matura viſa eſt, infeſto agmine Thuringiam intrauit. Duo ibi caſtella quibus marchio præſidium impoſuerat, Bichelingun & Schidingen, alterum per deditionem, alterum manu expugnatum recepit. Cæteris ilico admouendus erat exercitus. Sed marchio aduertens nullo loco vel munitione ſuſtineri poſſe impetum regis inciſa ſpe reſiſtendi ſe ſuaque omnia dedidit. Thuringi etſi (vt promiſerant) erga regem & cauſam publicam deuoti fideleſq; eſſent, in Epiſcopum tamen Moguntinum hoſtilia pleraque facere, probris & conuiciis in faciem laceſſere, milites eius, dum prædas agerent, facto grege ſæpius incurſare, rapinam excutere, fundere, fugare, nonnullos denique miniſtros eius, nec hos mediocri fortuna vel humili loco ortos, dum ab exercitu regis paulo longius prędatum abiſſent, comprehenſos ſuſpendere. Iuſſum tamen eis eſt à rege facile & contemptim, vt decimas darent, non quod recuſantibus vim ferre in animo eſſet, ſed ne non reddito promiſſo, Archiepiſcopum offenderet. Dedi marchio aliquandiu habitus in cuſtodia, tandem adempta poſſeſſionum & redituum non modica parte dimiſſus eſt: Filius eius Dedi iunior patrem ea tempeſtate infeſtius acerbiuſque quam alius quiſquam infectatus eſt. Ob eam rem exacto bello in

ingenti gloria esse cœpit apud regem, egregię indolis adolescens, nisi ambitionis spiritu & præpropera dominandi cupidine præceps raperetur. Is non multo post, cum nocte quadam ad necessitatem naturæ secessisset, apposito extrinsecus insidiatore, confossus in inguine & occisus est. Quis necis eius author fuerit, non satis constat, quanquam dolo nouercæ interfectum, vulgi sermonibus passim iactaretur. Illud haud dubie liquet, monasteria & ecclesias, moriẽte eo, magna formidine exoneratas esse, cum mẽtibus omnium certissima opinio insedisset, eum augendarum opum studio non Deo, non homini parciturum, qui patri proprio non pepercisset.

Imminente iam die qui scindendo regis coniugio dictus fuerat, rex Moguntiam concitus properabat. Et ecce inter eundum comperit legatum sedis Apostolicæ suum Moguntiæ aduentum præstolari, qui discidium fieri prohibeat, & Episcopo Moguntino Apostolicæ animaduersionis sententiam minitetur, quod tam nefariæ separationis se authorem promiserit. Consternatus ilico, quod rem diu exoptatam perdidisset è manibus, pariter quo venerat, in Saxoniam redire volebat. Vix & ægre tamen amicorum consilijs superatus, ne principes regni frustraretur, quos summa frequentia sibi Moguntiæ occurrere iussisset, Franconefurt abiit, ibique eos qui Moguntiæ conuenerant, statuto die adesse iussit. Quo dum frequentes venissent, Petrus Damianus (is legatus erat sedis Apostolicæ, vir ætate & vitæ innocentia admodum reuerendus) mandata exposuit Romani pontificis, pessimam rem, & ab nomine Christiano, nedum ab regio multum abhorrentem esse, quam moliatur: si minus humanis legibus vel canonum sanctionibus terreretur, parceret saltem famæ & existimationi propriæ, ne scilicet tam fœdi exempli venenum ab rege sumpto initio totum commacularet populum Christianum, & qui vltor esse debuisset criminum, ipse author & signifer fieret ad flagitium: postremo si non flecteretur consilijs, se necessario vim ecclesiasticam adhibiturum, & canonum lege scelus prohibiturum, ad hæc suis manibus nunquam Imperatorem consecrandum fore, qui tam pestilenti exemplo quantum in se esset, fidem Christianam prodidisset. Tum vero in eum coorti omnes qui aderant Principes aiebant æqua censere Romanum pontificem, & per Deum rogabant, ne crimen inferret gloriæ suæ, & regij nominis maiestatem tam turpis facti colluuione macularet, præterea ne parentibus reginæ causam defectionis, & iustam turbandæ Reipublicæ occasionem daret. qui si viri essent, cum armis & opibus plurimum possent, tantam filiæ suæ contumeliam proculdubio insigni aliquo facinore expiaturi essent. Hac oratione fractus magis quam inflexus, Si id, inquit, fixum obstinatumq; est vobis, imperabo egomet mihi, feramque, vt potero, onus quod deponere non valeo. Ita efferato magis per studium concordiæ odio annuit quidem, vt in regni consortium regina reuocaretur, ipse tamen vt congressum eius conspectumque vitaret, adhibitis sibi vix 40 militibus in Saxoniam concitus redijt. Regina cum cætera multitudine & regni insignibus paulatim subsecuta est: cumque ad eum Goslariam veniisset, vix compulsus ille à familiaribus suis, vt ei obuiam procederet, satis superq; pro consuetudine eam benigne suscepit, sed protinus refrigescente amore, ad ingenium suum atque ad pristinum rigorem animi rediit, & quia consilia scindendi coniugij sæpe iam tentata non processerant, statuit deinceps, communicato cum ea solum regni nomine, sic eam habere quasi non haberet.

Maxima eo anno vinearum omniumq; syluestrium arborum sterilitas fuit.

Meginvvardus abbas Hildenesheimensis abbatiam suscepit Augiensem, patefacto ifi eam sibi per multam largitionem aditu,

Rumoldus Constantiensis Episcopus, maturæ admodum grauitatis vir obiit, cui Carolus successit Magdaburgensis canonicus. Is à clericis Constantiensibus primo benigne susceptus est, sed processu temporis, dum pro libito suo magis quam ex ratione rem gereret, indignantes clerici à communione eius se abstinere cœperunt, propter Simoniacam hæresim, per quam episcopatum vsurpasse dicebatur: id quoque ei crimini dantes, quod pleroſque Ecclesiæ thesauros furtiue abstulisset. Qua accusatione Romam perlata, Romanus Pontifex mandata direxit Moguntino archiepiscopo, ne vllo modo ab eo consecraretur, donec in sui præsentia causa diligentius ventilaretur.

Tolosæ

Toloſæ Epiſcopus obiit, cui Bibo cancellarius ſucceſſit: pro quo Adalbero canonicus Metenſis cancellarius eſt ſubſtitutus.

1070. Rex Natalem Domini Friſingæ celebrauit.

Epiſcopus Moguntinus & Colonienſis & Babenbergenſis à domino Apoſtolico euocati, Romam venerunt. Ibi Epiſcopus Babenbergenſis accuſatus, quod per Simoniacam hæreſim, data pecunia, epiſcopatum inuaſiſſet, multa & precioſa munera papæ dedit, & per hæc efferatam aduerſum ſe mētem eius ad tantam manſuetudinem reduxit, vt qui non ſine periculo honoris & gradus ſui euaſurus putabatur, nō ſolum impunitatem criminis quod obiectum fuerat, conſequeretur, ſed etiam pallium & alia quædam Archiepiſcopatus inſignia, à ſede Apoſtolica pro benedictione perciperet. Moguntinus archiepiſcopus vltro ſe epiſcopatu abdicare, atque in otium priuatæ cōuerſationis ſecedere magnopere cupiebat: ſed tam Romani pontificis authoritate, quam eorum qui præſentes erant, maturioribus conſilijs vix & ægre abductus eſt à ſententia. Omnes in commune acerbe obiurgati, quod ſacros ordines per Simoniacam hæreſim venderent, & ementibus indifferenter communicarent, manuſque imponerent. Tandem accepto ab eis iureiurando, quod hæc vlterius facturi non eſſent, in ſua cum pace dimiſſi ſunt.

Dux Lotharingorum Godefridus omnibus pene terris magnitudine ſuarum rerū geſtarum compertus & cognitus obiit, & Verdunis ſepultus eſt: cui filius eius Godefridus ſucceſſit, præſtantis quidem animi adoleſcens, ſed gibboſus.

Vdalricus marchio Carentinorum obiit.

Rex Paſcha in Hildenesheim celebrauit. Ibi inter milites regis & milites Epiſcopi ſeditio facta eſt. Sed milites regis in congreſſione ſuperiores facti, pleroſque ex militibus Epiſcopi peremerunt, captoſque ſeditionis authores ex edicto regis in vincula coniecerunt.

Rex Aſcenſionem domini Quidelenburgi, Pentecoſten Merſeburgi celebrauit.

Auguſtiſſimum in Quidelenburg templum, cum omnibus attiguis ſibi ædificijs (incertum diuina vltione an fortuita calamitate) incenſum, atque in cineres redactum eſt.

Clarus eo tempore in palatio, & magnæ in Republica authoritatis erat Otto dux Baioariorum. Sed, ſicut ſemper gloriam ſequi ſolet inuidia, inuidentes ei plerique homines nequam, qui malitiæ ſuæ potentiam eius atque immoderatam gloriam obſtare querebantur, ſolicite opportunitatem ad opprimendum eum quærebant. Itaq; quendam Egenē nomine, hominem ingenuum, ſed omni flāgitiorum genere infamatum, in necem exitiumque eius ſubornauerunt. Is crimen aduerſus eum detulit, quod ſe ad occidendum regem precibus & pollicitationibus multis ſæpenumero ſolicitaſſet, atque in argumentum fidei gladium oſtentabat, quem ſibi ab eo in hos tam ſceleratos nefarioſque vſus datum aſſerebat: ſi inficiaretur, paratum ſe quouis indicio verbis ſuis fidem facere. Qua accuſatione vulgata, hi quos ratione communis commodi aliquando offenderat, omnes infenſi infeſtique aderant, & iracundiam regis aduerſus eum inflammare ſumma vi, ſumma ope nitebantur. Igitur rex eum Moguntiam cum cæteris principibus ad colloquium euocauit, quid delatum eſſet expoſuit, negantique inducias in ſex hebdomadas dedit, vt Calendis Auguſti Goslariam veniens, obiectum crimen congreſſus cum accuſatore ſuo manu propria refelleret. Cum in hæc verba diſceſſum eſſet: cauſari principes de iniquitate cōditionis cœperunt, nec bonum, nec æquum eſſe dicentes, vt homo nobiliſſimus, integerrimæ apud omnes exiſtimationis, nec vlla vnquam ſiniſtri rumoris macula attaminatus manum conferre iuberetur cum homine ſceleratiſſimo, qui, ſi quid ingenuitatis à parentibus accepiſſet, id per furta, per latrocinia, denique per omnia vitiorum probra iam dudum obliteraſſet. Ille tamen & indignitate rei efferatus, & Deo innocentiæ ſuæ teſte & conſcio fretus, cum quouis, etiam indigno, etiam præter Natales ſuos, pugnare malebat, quam tanti ſceleris ſuſpicione teneri. Igitur die ſtatuta ad proxima Goslariæ loca cū armata multitudine venit. Miſſis ad regem nuncijs, mandauit, ſi ſibi tuto venire, ſi tuto cauſam dicere liceret: paratum ſe coram venire; & conditione quam principes regni æquam iudicaſſent, crimen cuius inſimulatus fuerat, refellere. Rex ad hæc atrociter & acerbe

reſpondit, ſe ei nec in veniendo, nec in cauſa dicenda pacem aut ſecuritatem polliceri, id ſolum expectare, vt iuxta conditum Goslariam comminus veniret, & ſi quid de innocentia ſua præſumeret, conſerta cum aduerſario ſuo manu, æquiſſimo iudici Deo rem committeret: ni id faceret, ſe omiſſa legum diſſidentium ſimultate, relegato ſententiarum certamine, pro conuicto confeſſoque eum in tanti ſceleris immanitate habiturum. Relato ad ducem hoc reſponſo, nec tutum, nec ſatis honeſtum eius rationibus viſum eſt his qui recte ei conſultum cupiebant, vt ſic inflammatæ aduerſum ſe regis iracundiæ illudenſum ſe vexandumque obiiceret, cum ſibi, integris ad hęc rebus, & crimine nec dum comprobato, tuto coram venire non licuiſſet: quod tam iure cœli, quam iure fori omnibus ſemper reis, omnibus in cauſis licuiſſet. Ita inciſa ſpe venię, infectis rebus in ſua ſe recepit, ſatius putans quoad poſſet armis ſalutem tueri, quam ad exſaturanda hoſtium ſuorum odia turpiter more pecudum iugulari. Poſtera die rex principes Saxoniæ, quod ex his oriundus eſſet, & hi propter priuatas inimicitias maxime inuiſum eum haberent, ſententiam ſuper eo rogauit: qui eum tanquam manifeſti criminis deprehenſum, reum maieſtatis iudicauerunt, & ſi caperetur, capitali in eum ſententia animaduertendum fore decreuerunt. Illico amici regis ferro & igne perſequi eum ſinguli pro virili portione adgrediuntur, plerique etiam nec fide erga regem, nec ſtudio erga rempub. nec vltione cuiuſquam priuatæ iniurię, ſed ſola rapinarum cupiditate arma contra eum capiunt. Ita vndique laxatis, imo ruptis irarum habenis, omnes in eum irruunt, prædia eius & poſſeſſiones alias diripiunt, vaſtant, incendunt, miniſtros eius, agrorumque cultores, ſi quos ſors obtuliſſet, obtruncant, lacerant, iugulant. Sic poſtremo præter modum modeſtiamque ira immoderatior debacchabatur, vt nec ab eccleſiis, nec templis, quæ ille propriis impenſis Deo conſtruxerat, hoſtilis fæuitiæ impetus temperaret. Deinde rex collecto exercitu egreſſus, extremam operi manum per ſeipſum impoſuit: principes quos ei cōſanguinitate vel alia neceſſitudine obnoxios nouerat, aut acceptis obſidibus, aut iureiurando, ne ad eum deficerent, obligauit: caſtellum eius Hanenſtein, à quo ad primum ſtatim belli terrorem præſidium abductum fuerat, funditus euerti iuſſit: alij caſtello quod Teſenberg dicitur, exercitum iam admouerat. Sed hi qui intus erant, etſi loci ſitu inexpugnabiles eſſent, & copiis omnibus quæ adminiſtrando bello neceſſariæ erant, affatim affluerent: vltro tamen ſe dedere, quam ancipitem belli fortunam tentare maluerunt. Relicto illic præſidio rex in vlteriora loca, ad demoliendas vxoris quoque eius poſſeſſiones, exercitum abduxit, villas multas opibus & ædificiis ornatiſſimas incēdit, bona diripuit, in mulieres & pueros (nam viri in montes & in ſaltus deuios ſe abdiderant) fœda & hoſtilia multa commiſit. Tantaque in ea expeditione acerba & crudelia perpeſſi ſunt à rege proprio homines innocētes, & nulla ſaltem ſuſpicione criminis cuiuſquam infamati, vt nihil acerbius, nihil crudelius à barbaris perpeti potuiſſent. Tandem dux Otto perdoluit, & calamitatum pondere ſuperata eſt conſtantia patientiæ. Itaque aſſumptis ſecum ad tria millia viris electis, & omni militaris diſciplinæ ſtudio exercitatis, impetum in Thuringiam fecit, villas regalis fiſci rebus cunctis affluentiſſimas incendit. prædam multam abegit, & milites ſuos quorum pleroſque ad ſocietatem belli ſola ſpes rapinarum allexerat, hac primum mercede ineſcauit, fidoſque ac firmos ſibi effecit. Ita populabundus vltra Heſchenevvege peruenit. Ibi confluentibus ad ſe agrorum ſuorum cultoribus, quibus milites regis præter miſeram vitam nihil reliquum fecerant, partem aliquam prædę diſtribuit, verbera diuinæ animaduerſionis fortibus animis tolerare admonuit, & pro ſe quoniam arma ferre non poſſent, ſuppliciter ad Deum vota facere flagitauit. Interea Thuringi, qui ſe ante aliquot annos ſacramento obſtrinxiſſent, ne latrones aut raptores inultos ſinerent, rerum ſuarum direptionibus exacerbati, ad arma conclamant, conglobatis propere ingētibus copijs, hoſtes eueſtigio inſequuntur, inuentiſque haud procul ab Heſchenevvege certamen inferunt 4 nonas Septembris. Nec diu anceps pugna fuit. Nam his qui cum duce Ottone erant, impigre occurſantibus, vix primam prœlij procellam ſuſtinentes in fugam vertuntur, & alij in proximos montes & ſyluas euadere, alij pariter quo venerant, citatis equis reuerti ſummo conamine nitebantur, haud ſatis auſpicato tentatam fortunæ aleam deteſtantes. Ipſe denique qui primo vt res certamini committeretur, vehementiſſimus author incentorque

fuerat

fuerat Rutgerus comes, is nunc primus fugiendi author ac signifer apparebat, omniq; (vt vulgo dicitur) vento citatior, montes & colles modernus Idithun transmittebat. Trecenti plus minusve in ea congressione ex Thuringis corruerunt: ex parte altera vnus occisus, duo sunt vulnerati. Dux Otto signo receptui dato, cum à cæde hostium vix & ægre militem suum reuocasset, aliquandiu in eisdem castris commoratus est, & vergente iam in vesperam die plerosque principes exercitus sui singulos in sua cum pace dimisit. Ipse adhibitis sibi quantas res poscere videbatur copiis, in vlteriorē Saxoniam contendit, ibique totam hyemem vsque ad Natalem Domini exegit, partim rapinis & deprædationibus victitans, partim ex possessionibus Magni comitis, quem belli periculorumque omnium socium & innocentiæ suæ deuotissimum assertorem habebat. Is filius erat Ottonis ducis Saxoniæ, egregius adolescens, boni & æqui in pace supra annos suos seruantissimus, & in bello audacia & virtute militari nulli secundus. Perlato ad regem nuncio acceptæ in Heschenewege cladis, omissis rebus aliis Goslariam concitus remeauit, nec inde vsquam ante Natalem Domini abscessit, timens scilicet, ne tam charam tamque acceptam sibi villam, quam pro patria ac pro lare domestico Teutonici reges incolere soliti erant, hostes per absentiam eius, quod minitari & crebris vsurpare sermonibus dicebantur, in fauillas cineresque redigerent.

Adelbertus Wormatiæ episcopus [monachus sancti Galli & frater ducis Sueuorum] propria (vt fertur) crassitudine præfocatus interiit, cui Adalbertus successit.

Kribo diaconus frater Wilhelmi & Ottonis marchionum occisus est à propriis seruis suis, vir tam diuinis quam secularibus literis apprime eruditus, sed propter lasciuiam morumque intemperantiam merito bonis omnibus grauis & inuisus.

Siluestrium arborum eadem quæ priore anno sterilitas permansit, sed vinearum tanta fertilitas fuit, vt plerisque in locis præ multitudine vix colligi vindemia posset.

1071. Rex Natalem Domini Goslariæ celebrauit. Ibi per interuentum Rudolphi ducis Sueuorum Welf filius Azzonis marchionis Italorum ducatum Baioariæ suscepit. Is filiam Ottonis ducis Baioariorum vxorem duxerat, & per iusiurandum altera iam vice matrimonio fidem dixerat. Quandiu itaque res tranquillæ erant; quandiu etiam bellum temere cœptum sine grandi permutatione rerum sedari posse sperabat, maritalem vxori affectum & honorem deferebat, & causam soceri quantum poterat, armis & consiliis tuebatur. At vbi animaduertit datam in eum esse sententiam & bellum, iracundiamque regis magis indies aduersus eum crudescere, leges omnes, vinculaque omnia quibus vicissim propinquitatem firmauerant, abrupit; satius putans, periurij crimen & violatæ fidei verecundiam sustinere, quam res suas florentissimas desperatis ac perditis eius rebus admiscere. Et primo in tam trepidis rebus petenti auxilium denegauit, deinde filiam eius à complexibus suis & thori consortio segregauit, patrique remisit, postremo ad ipsum eius ducatum occupandum omnem operam intendit; nihil pensi habens, quantum auri, quantum argenti, quantum redituum ac possessionum suarum dilapidaret, dum modo quod cupiebat, assequeretur. Directus est ergo dolus in manu eius, & potuit & inualuit, cunctis detestantibus, quod clarissimam atque inopinatissimam in republica dignitatem tam fœda ambitione polluisset. Nouerat rex haud satis placiturum principibus Baioariæ, quod hoc tum contra morem & ius, tum ipsis inconsultis factum fuisset, & propterea quantocyus ire in Baioariam cogitabat, vt tumultum si quis forte oriretur, per seipsum reprimeret: sed è diuerso haud nescius erat, si ipse longius abisset, hostes ilico in Goslariam impetum facturos, & clarissimum illud regni domicilium in cinerem redacturos. Accepto à familiaribus suis consilio, quosdam Saxoniæ principes illic præfidij causa reliquit, & ipse, sicut instituerat, in Baioariam proficisci parabat. Interea dux Otto videns sibi nihil iam spei reliquum esse, cuius & bona omnia flamma hostilis absumpsisset, & ducatum alius in suam potissimum contumeliam inuasisset, statuit rem in extremum discrimen adducere, & cum rege vbi primum copia fieret, collatis signis dimicare. Itaque montem qui dicitur Hasengun occupauit, vt is scilicet militibus suis, quomodocunque res in prælio cecidissent, receptui foret. eum etsi natura & situ ipso satis munitum, munitiorem tamen manuatque opere fecit, ibique conuecta ex circumiacentibus agris præda regem præstolabatur. Rex accepto nuncio nihil moratus, quātas in ea trepidatione potuit copias ex

Saxonia, ex Thuringia, atque ex Haſſia celerrime contraxit: cæteris principibus qui longius aberant mandauit, vt ſi forte res ſine mora & diuturnitate confici non poſſet, ſibi quam citius poſſent armata manu concurrerent. Plurimum eo tempore rex conſiliis vtebatur Eberhardi comitis, ſapiẽtis admodum viri. Is videns hoſtes ſic ad bella exercitatos, ſic ipſa iam deſperatione quæ plerumque timidis etiam virtutem addere ſolet, efferatos, ſine magno detrimento reipub. nec vinci nec vincere poſſe: abiit ad ducem Ottonem, eumq; per Deum obteſtari cœpit, ne ſe ſuosq; in tantum diſcrimẽ præcipitaret; necdum ei omnẽ ſpem veniæ, omnem reſpirandi facultatem ereptã eſſe, ſi de monte quem occupauerat, exercitum abduceret, ſeque regi iuſtis conditionibus dederet; ſub iuramento ſe ei promittere, quod & veniam culpæ cuius inſimulatus fuerat, & omnium quæ iure belli amiſerat, reſtitutionem ei à rege impetraret. Annuente eo, rem ad regem detulit, & eum haud difficulter in ſententiam abduxit, quippe cum tædere eum iam belli cœpiſſet, quod propter priuatum hominis amorem à principibus per ingenium trahi, ac ſegniter geri videbat. Pace per iuſiurandum vtrinque firmata, induciæ datæ ſunt Ottoni duci vſque in Paſcha, vt Coloniam veniens deditionem lege, quam principes æquam iudicaſſent, perficeret. Inter has inducias, cum dux Otto exercitum ſingulos in ſua dimiſiſſet, Rether comes (partium eius haud leue momentum) occiſus eſt ab hoſtibus ſuis propter quaſdam priuatas ſimulates.

Saricho abbas Corbeienſis obiit, cui Werenher eiuſdem cœnobij monachus ſucceſſit.

Rex ſicut inſtituerat in Baioariam abiit, ibique compoſitis mediocriter, prout tum copia erat, regni negotiis, ad Rhenum rediit; caſtellum Hamerſtein, quod à ſuperioribus regib. iam olim dirutum fuerat, ſummo niſu inſtaurauit; Paſcha Coloniæ celebrauit, ibique rurſus Ottoni duci inducias vſque in Pentecoſten dedit: exacta ſolennitate Paſchali Leodium abiit. Ibi ad eum vidua Balduuini comitis venit, regię maieſtatis patrocinium expetens contra violentiam improbitatemque Rutberti fratris Balduuini, qui & fratrem prælio victum vita priuaſſet, & comitatum eius, expulſis vxore & liberis, tyrannica crudelitate occupaſſet. Non ingratum fortaſſis lectori fecero, ſi geſtæ rei hiſtoriam, quam paucis potero, abſoluam. In comitatu Balduuini eiuſque familia id multis iam ſeculis ſeruabatur, quaſi ſancitum lege perpetua, vt vnus filiorum qui patri potiſſimum placuiſſet, nomen patris acciperet, & totius Flandriæ principatum ſolus hæreditaria ſucceſſione obtineret; cæteri vero fratres aut huic ſubditi, dictoq; obtemperantes inglotiam vitam ducerent, aut peregre profecti, magis propriis rebus geſtis florere cõtenderent, quam deſidiæ ac ſocordiæ dediti, egeſtatem ſuam vana maiorum opinione conſolarentur. Hoc ſcilicet fiebat, ne in plures diuiſa prouincia claritas illius familiæ per inopiam rei familiaris obſoleret. Igitur cum Balduuinus ſenior duos genuiſſet filios Balduuinum & Robertum; Balduuinum omnium quæ habebat hæredem inſtituit; Ruberto, vbi primum ætas faciendis ſtipendiis matura viſa eſt, naues parauit, aurum, argentum & cæteras longinquæ profectionis impenſas affatim præbuit, iuſſitque vt ad gentes exteras iret, & ſi vir eſſet, propria ſibi virtute regnum diuitiaſque pararet. Ille patri acquieſcens: aſſumpta ſecum multitudine qua regio prægrauari videbatur, nauem aſcendit, & in Gallitiam ire, eamq;, ſi votis Deus ſucceſſum annuiſſet, ſibi ſubdere cogitauit. Cumq; poſt paucos dies ad ignota quædam littora applicuiſſet, & egreſſus in terram, ab incolis loci prædas agere cœpiſſet: illi ex omnibus partibus ad arcendam vim ilico armati conueniunt. Facta congreſſione eum, cum aliquandiu pugnam fortiter ſuſtinuiſſet, in fugam vertunt, fugientem vſque ad naues perſequuntur, ſocioſque eius pene ad internicionem proſternunt. Ipſe cum paucis vix fuga elapſus, ad patrem tantæ calamitatis nuncius rediit, à quo propter male geſtas res contumelioſe repulſus, alia rurſum via quomodo hac non ſucceſſiſſet, fortunam tentare adgreditur; omnia paratus etiam extrema perpeti, vt maculam veterem factis recentioribus eluceret. Reparatis nauibus, & numero militum inſtaurato, marinis iterum fluctibus ſe credidit, in regionem longinquam, vbi ſedem vaganti Deus oſtendiſſet, iter facturus. Et ecce poſt paucos dies tempeſtate infeſtiſſima circumuentus, multis ſuorum naufragio amiſſis, ipſe nudus, omniumque rerum egens, vix & ægre in littus euaſit. Dehinc aſſumpto plebeio habitu, inter eos qui Hieroſolymam cauſa orationis pergebant,

ſbant, Conſtantinopolim ire parabat, vocatus eo crebris legationibus Nortmannorum qui ſub imperatore Conſtantinopolitano militabant, quique ei ſi illuc veniret, totius Græciæ principatum pollicebantur. Sed imperator Conſtantinopolitanus, comperto hoc conſilio, omnia flumina per quæ tranſitus in Græciam eſſe poterat, appoſitis cuſtodibus obſeruari fecit, vt deprehenſus ilico trucidaretur. Sic conatus cœptumque eius irritum fuit. Tandem aduertens ſic infeliciter ſibi cedere, quamcunque viam tentaſſet amplificandæ gloriæ ſuæ: deinceps in perpetuum ab oppugnatione exterarum gentium animum auocauit, atq; in Friſiam quę confinis eſt Flandriæ (cui Theodericus quondam comes, & poſt hunc Florentius frater eius imperauerat) irruptionem fecit. Bis ibi commiſſo prælio victus ac fugatus eſt. Tandem incolæ loci multis certaminibus exhauſti, cum animum eius vel ad mortem, vel ad victoriam obſtinatum cernerẽt, vltro ſe ei dediderunt. Quod vbi frater eius Balduuinus comperit, (iam enim pater eius morbo ac ſenio confectus naturæ conceſſerat) armata multitudine his eum ſedibus proturbare magna vi, magno molimine parabat. Cui cum exercitu aduentanti Rubertus legatos obuiam miſit, obteſtans per Deum, vt ſe fratrem ſuum reminiſceretur, nec iura germanitatis, apud barbaros quoque ſemper ſacroſancta & inuiolata, pollueret; miſereretur potius peregrinationis, laborum & calamitatum, in quibus totam ætatem ſuam detriuiſſet; gauderet ipſe beatus ſorte ſua, quod totam communis patris hæreditatem quam iure gentium ſecum diuidere debuiſſet, ſolus ſine conſorte obtineret: ſe patriis finibus extorrem, paterna hæreditate deſtitutum, ab ſumma gloria maiorum ſuorum ad vltimam egeſtatem coactum exteras gentes bello laceſſiſſe, terras ac maria concitaſſe, nihil denique prætermiſiſſe, ne de portione paternæ ſubſtantiæ, quæ ſe contingeret, fratri moleſtus eſſet: nunc laboribus exhauſtum, aduerſitatibus defatigatum, vix & ægre paruiſſimo terrarum angulo inſediſſe, cuius nullam partem conſtet ad eius dominium pertinere: poſtremo id ſe animo fixum habere, nec à ſententia vlla vi, vlla neceſſitate abduci poſſe, vt hic aut inſtantis iam ſenectutis requiem, aut honeſtæ ſaltem mortis ſepulchrum ſit habiturus. Nihil ille his verbis motus, exercitum haud ſegniter ad Friſiam admouebat. Tum Rubertus neceſſitate compulſus, armata iuuentute quam ſecum lectiſſimam habebat, obuiam ei proceſſit: commiſſoque prælio ex parte Balduwini multi occiſi, plures vulnerati, omnes in fugam verſi ſunt: quos dum ipſe loco pulſos ſiſtere, pugnamque reſtituere ſummo conamine moliretur, in confertiſſimos hoſtium cuneos temere inuectus occiditur: cuius morte comperta Rubertus ilico in Flandriam irruptionem fecit, eamque ſibi tanquam ex iure debitæ ſucceſſionis totam mancipauit. Filius erat Balduino impubis adhuc adoleſcens, & nec dum armis militaribus maturus: is repente & perempti patris & hoſtilis irruptionis atro nuncio attonitus, ad regem Francorum Philippum nomine confugit, auxilium & necis paternæ vindictam expetens, eo quod pater eius tam ipſi quam maioribus eius ſæpe in arduis rebus commodiſſime affuiſſet, & ciuitates quaſdam ex his quas Rubertus occupauerat, pro donatiuo ab eo accepiſſet. Ille rei indignitate grauiſſime permotus, ſtatim temere & tumultuario tantum milite collectum exercitum duxit in Flandriam, de magnitudine virium ſuarum & hoſtis imbecillitate nimium præſumens. Sed Rubertus, quo viribus erat impar, eo magis vt rem aſtu tractaret intentus, ſimulato aliquandiu metu & fugiendi ſtudio, ex inſperato atq; ex inſidiis copias ſuas ſuper exercitum regis effudit, tantumque eis terrorem incuſſit, vt abiectis armis fugiendo ſaluti conſulere ſumma ope conarentur. Filius Balduini, cum deinceps parum ſpei in armis Francorum poneret, aſſumpta matre ſua ad regem Teutonicorum Heinricum Leodij (vt prædictum eſt) tum temporis poſitum venit, opemque eius aduerſus patrui violentiam ſupplex implorauit, atque vt magis eum ſibi obnoxium faceret, comitatum Reginheri quondam comitis cum caſtello munitiſſimo Mons nomine, quæ ſcilicet prædia mater eius à priore marito ſuo dotis nomine acceperat, ſancto Lamperto tradidit: quæ rurſus epiſcopus Leodienſis duci Godefrido, ille itidem ipſi filio Balduin beneficij loco dedit. Hoc rex quaſi pretio redemptus, epiſcopo Leodienſi, atq; duci Gotefrido, item alijs Lotharingiæ principibus præcepit, vt in arduis rebus præſidio illi eſſent, & Rubertum, ſi iniuſte inuaſis ſedibus vltro excedere nollet, vi & armis expellerent. Qui protinus coadunato exercitu, in Flandriam profecti ſunt; ſed comperto,

quod Rubertus cum rege Francorum iam in gratiam rediiſſet, & expiata veteri contumelia firmum ſibi eum fidelemq; feciſſet, infectis rebus in ſua rediere, temerarium iudicantes, cum rege potentiſſimo priuatis viribus acie confligere. Sic Rubertus deinceps Flandriæ principatu in ſecuritate potiebatur.

[Cum Heinricus imperator tertius Leodium veniſſet:] fratres de monaſterio [Stabulaus] proturbati, quotidie aures regias obtundebant pro repetitione monaſterij Malmendrenſis, quod abbati creptum rex conſilio Bremenſis epiſcopi (vt prædictum eſt) dono dederat Colonienſi archiepiſcopo. Cumque nihil ille precibus, nihil lacrymis, nihil ipſa perurgentium importunitate moueretur; inito conſilio & (vt fertur) diuina reuelatione ad hoc faciendum incitati, oſſa beati Remacli leuant, Leodium deferunt, & rege celebri quodam loco conuiuium agente ſuper menſam ipſam apponunt, obſecrantes per Deum, vt ſi minus filiorum, ſaltem patris tanti miſereretur iam cum Chriſto regnantis, & de iniuriis ſuis quotidie ad tribunal æterni iudicis proclamationem facientis; cui niſi ſua reſtitueret, vltra ei propter penuriam rerum neceſſariarum militaturi non eſſent. Hoc ſupplicationis genere, quod ad captandam beneuolentiam comparatum fuerat, rex verſa vice nimium efferatus, concitus ſe relictis epulis in palatium proripuit, & quo exemplo in abbatem tam audacis facti incentorem animaduertere deberet, plenus irarum cogitabat. Sed ecce menſa cui ſuperpoſitę erant ſacræ reliquiæ, diuina virtute, confracta corruit: miniſtroque regis, haud obſcuri nominis viro crura pedesque contriuit: qui paulo poſt exorata per interceſſionem beati Remacli pietate diuina ita priſtinę reſtitutus eſt ſoſpitati, vt ne cicatrix quidem in argumentum læſionis abolitæ relinqueretur. Atque ita deinceps per totam noctem ſequentemque diem tanta circum ſanctum corpus coruſcabat miraculorum multitudo, vt corporali quodammodo proclamatione videretur beatus Remaclus ius ſuum expoſtulare. Attonitis omnibus tantæ rei nouitate, rex timore vehementiſſimo correptus, ne forte, ſi cunctaretur, cœleſtis in eum protinus vltio procederet, non ſolum ablata reſtituit, ſed recentibus etiam donis pro munificentia regia magnifice cumulauit.

Hinc digreſſus Pentecoſten Halberſtat celebrauit: ibi Ottonem ducem cæterosq; ingenuos qui cum eo arma contra rempublicam ſumpſiſſe arguebantur, in deditionem ſuſcepit, principibusque regni in cuſtodia habendos, & ſtatuto die ſibi reſtituendos commendauit.

Meginwardus abbas Augienſis dignitate ſua vltro ſe abdicauit, offenſus tum infeſtatione quorundam militum ſuorum qui eum grauibus contumeliis affecerant, tum importunitate regis qui frequentibus eum edictis vrgebat, vt prædia monaſterij quæ tam eius quam priorum abbatum largitione dilapidata, vix iam in vſus fratrum ſufficere poterant, militibus ſuis in beneficium erogaret. In locum eius non per electionis oſtium, ſed per ſimoniacæ hæreſeos cuniculum protinus irrupit Rubertus abbas Babenbergenſis, cognomento Numularius, annumeratis in ærarium regis mille pondo argenti puriſſimi. Hic ſordidiſſimis quæſtibus & vſuris, quas etiam priuatus adhuc in monaſterio exercuerat, infinitam ſibi pecuniam conflauerat, & propterea mortes epiſcoporum & abbatum anxia expectatione iamdudum ſuſpirauerat. Cumque eos diutius viuendo, vota ſua & effrenatæ ambitionis impetum, quo præceps rapiebatur, morari grauiter & impatientiſſime ferret; eo veſaniæ euaſit, vt præter occulta munera quibus auricularium fauor redimendus erat, regi centum pondo auri promitteret, vt electo eximiæ ſanctitatis viro abbate Widerado ſibi abbatia Fuldenſis traderetur. Et profecto quod nefarie concupiuerat, flagitioſiſſime obtinuiſſet, niſi pauci quibus leges eccleſiaſticæ pecunia chariores erant, in faciem regi ne id faceret obſtitiſſent. Is pſeudomonachus (dicam expreſſius) vi doloris impulſus, is angelus Satanæ trāsfiguratus in angelum lucis, ita ſanctam & angelicam monachorum profeſſionem infamauit, corrupit, vitiauit, vt monachi noſtris temporibus atque in his regionibus non innocentia æſtimentur atque integritate vitæ, ſed quantitate pecuniæ; nec quæratur in abbatibus eligendis, quis dignus præeſſe, ſed quis carius abbatiam poſſet emere. Ita proprio huius inuento, nouo atque infauſto huius aucupio hæc in eccleſiam introducta eſt conſuetudo, vt abbatiæ publice venales proſtituantur in palatio; nec quiſquam tanti venales proponere queat, quin protinus emptorem inueniat, monachis inter ſe non

de

de obſeruantia regulæ zelo bono, ſed de quæſtibus & vſuris zelo auaro contendentibus. Sed hęc vt digne defleri poſſint pro magnitudine ſua, & proprio volumine, & prolixiore opus habent tragœdia. Ad cœptum potius reuertamur. Aduocatus Augienſis monaſterij, poſtquam pecuniarium hunc abbatem aduenire comperit, & quanta largitione aditum ſibi in ouile Chriſti lupus rapax patefeciſſet, audiuit; miſſa obuiam legatione denuntiauit ei ſub interminatione ſalutis propriæ, ne intra poſſeſſiones Augienſis monaſterij præſumeret accedere: alioquin occurſurum ſe, & armata manu vindicaturum in libertatem quos ipſe tam caro mercimonio emiſſet in ſeruitutem. His ille auditis nimium animo conſternatus eſt, tum propter grauem iacturam pecuniarum ſuarum, tum propter ereptum ſibi tanquam de faucibus, cui diu anxie inhiaſſet, honorem. Et primo quidem animum induxerat rem armis experiri, & (vt dici ſolet) ignem gladio ſcrutari, hoc eſt ſimoniacam hæreſim homicidiis cumulare: ſed aſſerentibus his qui cum eo erant, ſupra vires ſuas eſſe negotium, confuſo (vt dignum erat) & confecto animo abiit in poſſeſſiones fratris ſui, præſtolaturus ibi, quos exitus tam triſtibus initiis ſors eſſet allatura. Nam abbatiam Babenbergenſem interea ſuſceperat Ecebertus Gorzienſis diſciplinæ monachus. Ad cuius ingreſſum omnes protinus fratres, quos prior ille abbas ſuis, hoc eſt mercatoriæ atque vſurariæ artis diſciplinis inſtituerat, & quaſi filios pater in vitam moreſque ſuos pedibus (vt dicitur) ire docuerat, tanquam folia quę vento raptantur, diffugerunt.

Carolus, cui rex Conſtantienſem epiſcopatum dederat, aſſiduis proclamationibus pro ordinatione ſua ſedem Apoſtolicam appellabat. Econtra fratres Conſtantienſes obſtinata contentione oblu&abantur, ne contra canonum inſtituta, is qui præter ſimoniacam hæreſim furti quoque inſimulatus fuerat, ſibi epiſcopus ordinaretur. Papa, cum ei moleſti eſſent, cognitionem cauſæ à ſe ad archiepiſcopum Moguntinum reiecit, iuſſitque vt vtriſque vocatis ad ſynodum rem diligentiſſime ventilaret, & ſi crimina quæ obiiciebantur, refellere non poſſet, nulla eum ratione conſecraret. Hac de cauſa ſynodum archiepiſcopus Moguntiæ indixit in menſem Auguſtum. Rex concertationem hanc iniquo valde animo ferebat propter amicitiam Caroli, & plurima ſeruitia quibus etiam in re familiari plerumque ſibi commodiſſime affuerat; & idcirco munera ſua rata ei manere cupidiſſime volebat: vnde Moguntino archiepiſcopo grauiter ſuccenſebat, quod non ſtatim eum contemptis obſtrepentium fratrum ſimultatibus ordinaſſet. Sed ille immobilis perſiſtebat in ſententia, illud præ ſe ferens, quam terribiliter anno ſuperiore à papa pro ſimili cauſa obiurgatus fuiſſet, & quam vix & ægre ſine damno gradus ſui euaſiſſet, & quod poſtea recentibus literis ſedis Apoſtolicæ, ne ſine diligentiſſima diſcuſſione manus illi imponeret, commonitus fuiſſet. Itaque inſtantibus iam calendis Auguſti, rex Moguntiam properabat, cupiens ipſe in diſcuſſione tanti negotij cum archiepiſcopo cognitor aſſidere. Inter eundum Heruelđiam venit. Inde digreſſus die poſtera in villam quæ dicitur Vtenhuſen, prandendi gratia diuertit. Cumque refecti iam feruentiſſimo accelerandi itineris ſtudio certatim omnes caballos repeterent; accidit, vt Lupoldus quidam de Merſpurg, regi cariſſimus, cuius opera & conſiliis familiariſſime vti ſolitus erat, caballo forte laberetur, & proprio mucrone transfoſſus illico expiraret. Cuius calamitas intolerabili dolore & mœſtitia regem confecit, ſtatimque Heruelđiam reportatum in medio eccleſiæ cum magnifica funebris officij pompa ſepeliuit. x x x quoque manſos pro anima eius monaſterio contradidit, in loco qui dicitur Mertenefelt. Notatum autem eſt hunc ipſum gladium fuiſſe, quo famoſiſſimus quondam rex Hunnorum Attila in necem Chriſtianorum atque in excidium Galliarum hoſtiliter debacchatus fuerat. Hunc ſiquidem regina Vngariorum, mater Salomonis regis, duci Baioariorum Ottoni dono dederat, cum eo ſuggerente atque annitente, rex filium eius in regnum paternum reſtituiſſet. Cumque eum dux Otto filio Dedi marchionis Dedi iuniori in argumentum pignuſque indiuiduę dilectionis ad tempus prędtitiſſet, illo (vt prædictum eſt) perempto, regi & per regem Lupoldo huic caſu obuenerat. Vnde plerique ducis Ottonis fautores diuino hunc iudicio per eum qui ducis Ottonis fuiſſet, gladium occiſum interpretabantur, eo quod ad illum perſequendum & de palatio eiiciendum is potiſſimum regem inſtigaſſe diceretur. Legitur autem de hoc gladio in geſtis Getarum (qui & Gothi dicun-

tur) quod Martis quondam fuerit, quem bellandi præſidem & militarium armorum primum repertorem gentiles mentiebantur, eumque poſt multa tempora paſtor quidam in terra leuiter abſconſum deprehenderit ex ſanguine bouis, cuius pedem dum in gramine paſceretur vulnerauerat, iſque eum Attilæ regi detulerit, diuinatumq; illi fuerit omnium tunc temporis auſpicum reſponſis, quod gladius idem ad interitum orbis terrarum atque ad perniciem multarum gentium fatalis eſſet. Quod verum fuiſſe oraculum, multarum nobiliſſimarum in Galliis ciuitatum hodieq; teſtantur excidia, in tantum, vt gladius ipſe vindex iræ Dei ſiue flagellum Dei à barbaris quoque diceretur. Hæc quoniam gladij huius mentio inciderat, per exceſſum ſint dicta.

Rex magnifice ac regaliter curato funere, Moguntiam ſicut inſtituerat properauit. Cumq; ſtatuta die in ſynodo cum epiſcopis aſſediſſet, aderat Carolus; aderant & fratres Conſtantienſes, magnã ei molem criminum obiectantes, contra quos rex, quantum ſalua verecundia poterat, dedita opera nitebatur, & modo obiecta purgare, modo pondus obiectorum quæ non poterat purgare, callidis ſermonibus conabatur attenuare: plerumque & iam inſtantium ac perurgentium procacitatem verbis durioribus corripiebat, ac frontis impudentiam oppoſita authoritatis ſuæ maieſtate refringere tentabat. Primum & ſecundum diem in hoc negotio inſumpſit. Cumque accuſatorum conſtantiam, nec veritate reſponſionis nec arte dictionis eludere poſſet; ad vltimum probatis quæ obiecta fuerant criminibus, baculum epiſcopalem ab eo recepit. Verbis tamen exquiſitiſſimis mœſtitiam eius conſolabatur, promittens, quod dum primum ſibi opportunum fieret, benigna vice hanc calamitatem ei compenſaret. Ipſis diebus regina quæ vna cum rege Moguntiæ aderat, filium peperit, ſed is baptizatus ſtatim obiit, delatusque in Hartesburg, ibi ſepultus eſt. Epiſcoparum Conſtantienſem rex Ottoni canonico Goſlarienſi dedit, recentisque calumniæ exemplo conterritus, confeſtim eum conſecrari fecit, ne quis ſcilicet aduerſus eum ſcrupulus denuo per dilationem conſecrationis oriretur.

Inter ducem Polonorum & ducem Beheimorum infeſtiſſima diſſenſio erat, propter quod eos rex in ciuitatem Miſene autumnali tempore euocatos durius corripuit, & vt deinceps ſuis ſinguli terminis contenti eſſent, nec ſe viciſſim temerariis incurſionibus laceſſerent, ſub obtentu regiæ maieſtatis præcepit, alioquin ſe hoſtem & vindicem experturus foret, qui prior alteri arma intuliſſet.

Hoc anno Colonienſis archiepiſcopus expulſis de Salefelt canonicis vitam illic inſtituit monaſticam, miſſis eo de Sigeberg & de Sancto Pantaleone monachis. Quo in tempore & ego illuc veni conferre cum eis de ordine & diſciplina monaſterialis vitæ, eo quod magna quædam & præclara de illis vulgi opinione iactarentur. Denique, ſicut vulgo aſſiduitate vileſcunt omnia, & popularium animi nouarum rerum auidi magis ſemper ſtupent ad incognita: nos quos viſu nouerant, nihili æſtimabant, & hos, quia nouum inuſitatumque aliquid præferre videbantur, non homines ſed Angelos, non carnem ſed ſpiritum arbitrabantur. Et hæc opinio principum quam priuatorum mentibus altius preſſiusque inſederat. A quibus ad populum deriuatus rumor tantum terroris pleriſq; in hac regione monaſteriis iniecit, vt ad ingreſſum illorum alias x x x, alias x l, alias l monachi auſterioris vitæ metu ſcandalizati de monaſteriis abſcederent, ſatiuſque ducerent de ſalute animæ in ſeculo periclitari, quam ſupra virium ſuarum menſuram vim facere regno cœlorum. Et reuera non immerito Dominus ſuper noſtrates monachos deſpectionem effundere videbatur. Nam quorundam pſeudomonachorum priuata ignominia nomen monachorum vehementer infamauerat, qui omiſſo ſtudio diuinarum rerum totam operam pecuniis & quæſtibus inſumebant. Hi pro abbatiis & epiſcopatibus aures principum importune obtundebant, & ad honores eccleſiaſticos non via virtutum (vt maiores noſtri conſueuerant) ſed per ambitionis præruptum, & male partarum pecuniarum profuſionem graſſabantur. Denique in coemptionem exigui honoris aureos montes quotidie promittebant, ſeculareſque emptores largitionis ſuæ immoderantia excludebant, nec venditor tantum audebat expoſcere, quantum emptor paratus erat exſoluere. Mirabatur mundus, vnde tantus pecuniarum ſcateret fluuius, vnde Cræſi & Tantali opes in priuatos homines congeſtæ fuiſſent, & eos potiſſimum homines, qui crucis ſcandalum & paupertatis titulum præfer-

præferrent, & præter ſimplicem victum & veſtitum nihil rei familiaris habere ſe mentirentur. Iſta dominici agri zizania, hæc vineæ Dei arida ſarmenta & ſtipula æternis ignibus præparata, totum ſacri gregis corpus quaſi tabe quadam infecerant, & ſecundum Apoſtolum modicum fermentum totam corruperat maſſam, ita vt omnes ſimiles æſtimaremur, nec eſſe in nobis putaretur, qui faceret bonum, non eſſe vſque ad vnum. Propter hoc principes regni ad inſtituendam in Gallijs diuini ſeruitij ſcholam Tranſalpinos monachos euocabant, noſtrates autem quicunque in illorum inſtituta vltro concedere noluiſſent, de monaſterijs cum ignominia eijciebant. Ego tamen (vt prædixi) ad eos veniens, & per XIV hebdomadas apud eos partim in Saleſeldt, partim in Sigiberg commoratus, animaduerti noſtras quam illorum conſuetudines regulæ ſancti Benedicti melius congruere, ſi tam tenaces propoſiti, tamq; rigidi paternarum noſtrarum traditionum æmulatores vellemus exiſtere.

Archiepiſcopus Moguntinus à feſtiuitate ſancti Michaelis vſq; in Pẽtecoſten mala valetudine laborabat, ita vt etiam deſperaretur à medicis, & de ſucceſſione eius plerique intentiſſimis ſtudiis ſatagerent.

Carolus quem ab epiſcopatu Conſtantienſi deiectum ſupra diximus, regreſſus ad Magdẽburgenſem diœceſim VI Calendas Ianuarij obijt.

1072. Rex Natalem Domini Wormatiæ celebrauit, inde peragrata aliquanta regni parte Goslariam regreſſus, totam ibidem Quadrageſimam exegit.

Burchardus camerarius archiepiſcopi Mogũtini epiſcopus ordinatus eſt in Baſilea.

Primus tunc in palatio erat Adalbertus Bremenſis archiepiſcopus, qui triumphatis æmulis ſuis, qui eum ante aliquot annos de palatio eiecerant, ſolus nunc rege fruebatur, receptus non modo in gratiam & familiaritatem, ſed pene in regni conſortium, & omnium quæ publice vel priuatim agenda erant, ſocietatem. Ita regem callidis ſubreptionibus ſuum fecerat. Sed is morbo & ætate exhauſtus, cum diu per exquiſitiſſimas medicorum operas morti oblu&atus fuiſſet, quaſi naturam arte eludere poſſet, mediante Quadrageſima XVI calendas Aprilis, debitum conditioni perſoluit, & pertinacibus odijs hominum, quod nunquam potuerat viuendo, tandem aliquando ſatisfecit moriendo. Erat plane vir admirandæ compun&ionis, & potiſſimum dum ſalutarem Deo hoſtiam immolaret, totus in lacrymas effluebat. Virgo quoque (vt ferebatur) ab vtero matris permanebat. Sed has in eo virtutes nimium in oculis hominum morum inſolentia & ia&antiæ leuitas obfuſcabant. Corpus eius ex Goslaria in ſedem Epiſcopatus ſui delatum atque ſepultum eſt.

Rex Palmas Coloniæ, Paſcha Traiecti celebrauit. Vbi dum ei populus vehementer obſtreperet pro iniuriis & calamitatibus, quibus paſſim per totum regnum innocentes opprimebãtur, pupilli & viduæ diripiebantur, monaſteria & eccleſiæ vaſtabantur, & ruptis iniquitas habenis in omne quod voluiſſet facinus impune bacchabatur: permotus tandem vel ipſa rei acerbitate, vel proclamãtium importunitate, annitentibus in hoc ipſum cun&is regni principibus, exorauit Colonienſem Archiepiſcopum, vt poſt ſe rerum publicarum adminiſtrationem ſuſciperet. Diu ille reſtitit petenti, partim memoria veterum iniuriarum, partim quia homo totus in Deum ſuſpenſus, diuinis quam ſecularib. negotijs implicari maluiſſet. Superatus tamen vnanimitate poſtulantium, priuatum commodum publico poſtpoſuit.

Tum primum reſpublica in priſtinum ſtatum dignitatemque reformari cœpit, frenaque iniecta ſunt vaganti vſque ad id tempus licentiæ. Nam cum rex omnem cauſarum cognitionem à ſe ad Archiepiſcopum tanquam ad patrem ac ſalutis ſuæ tutorem reiicere ſoleret: ille nec gratia cuiuſquam, nec odio à iure ad iniuriam vnquam abduci poterat, ſed iudicabat omnia (ſicut ſcriptum eſt) ſine perſonarum acceptione, nec conſyderans perſonam pauperis in iudicio, nec honorans vultum potentis. Diuites ſi qui per potẽtiam pauperes oppreſſiſſe delati fuiſſent, ſeueriſſima animaduerſione caſtigauit: caſtella eorum quæ male agentibus perfugium erãt, funditus euerti iuſſit: plerolque ex ipſis & genere & opibus clariſſimos in vincula coniecit. Inter quos illum noſtra ætate nominatiſſimum Egenen, qui duci Baioariorum Ottoni calamitatis tantæ cauſa extiterat, cum plurimi aduerſus eum pro priuatis iniuriis & deprædationib. facié regis interpellaſſent, teneri fecit, eumq; catenis oneratum, plerumq; ad ſpectaculum

vulgi deduci iuſſit, ad gratificandam ſ. popularium animis regiam ſeueritatem. Poſtremo eo moderamine, ea induſtria atq; autoritate rem tractabat, vt profecto ambigeres, pontificali eum an regio nomine digniorẽ iudicares, atq; in rege ipſo qui in cultu atq; ſocordia pene præceps ierat, paternam virtutem & paternos mores breui exſuſcitaret.

Rex Aquiſgrani profectus, ſanctum Speum confeſſorem, & brachium iuſti Symeonis, cuius mentio eſt in Euangelio, & caput Anaſtaſij monachi & martyris, aliorumq; ſanctorum reliquias ibi accepit, atque in Harteſpurg tranſtulit. Treueris quoque apud ſanctum Paulinum XIII corpora ſanctorum Thebæa (vt putatur) legionis reperta ſunt, quorum hæc nomina in tabulis plumbeis conſcripta ibidem reperta ſunt: Palmatius, Thyrſus, Maxentius, Conſtantius, Creſcentius, Iuſtinus, Leander, Alexander, Soter, Hormiſta, Papyrius, Conſtans, Iouianus. Dumque ex crypta vbi ſancti pauſabant, terra portaretur, os quoddam incaute proiectum, ſanguinem fudit non modicum, & vſque hodie permanet ſanguinolentum. De paſſione eorum hæc ad nos ab ipſis Treuerenſibus ſcripta perlata ſunt: *Rictiouarus Maximiani Imperatoris prafectus legionem Thebaam iuſſu ipſius circumquaque perſecutus, Treuerim propter ipſos IV Nonas Octobris eſt ingreſſus, & eadem die occidit ibi ducem eiuſdem legionis Thyrſum cum omnibus comitatibus ſuis. Sequenti autem die Palmatium Treuericæ ciuitatis conſulem & patricium cum omnibus eiuſdem ciuitatis principibus interfecit. Tertia vero die eadem exercuit in plebe ſexus vtriuſque. Horum autem martyrum corpora innumerabilia in ſancti Paulini Archiepiſcopi iacent eccleſia.*

Rex Aſcenſionem Domini Goslariæ, Pentecoſten Magdaburg celebrauit. Vbi Adelberto Bremenſi Archiepiſcopo in Quadrageſima (vt prædictum eſt) defuncto ſucceſſorem conſtituit Liemarum optimæ ſpei iuuenem, & omnium liberalium artium peritia adprime inſignem. Ibi quoque Otto dux Baioariorum poſt integrum annum deditionis ſuæ gratiam regis recepit, data vel regi vel his qui regi pro eo ſuggeſſerant, non modica portione prædiorum ſuorum.

Rex in Natalem ſancti Iacobi Wormatiæ occurrit matri ſuæ Agneti Imperatrici, de Tranſalpinis partibus redeunti: vbi ſex aut eo amplius annos iam demorata fuerat, ſub nimia auſteritate vitam inſtituens, adeo vt communem humanarum virium menſuram excederet, ieiuniorum ac vigiliarum patientia. Reuerſionis autem eius in Galliam hæc cauſa erat. Rudolpus dux Sueuiæ ab his quibus ei male conſultum cupiebant, accuſatus apud regem fuerat, quod iniquum aliquid contra regem contraque rempublicam moliretur: propter quod aſſiduis legationibus ad curtem regiam, vt cauſam diceret, accerſebatur. Sed ille licet a culpa remotiſſimum ſe ſciret, conterritus tamen ducis Baioariæ Ottonis recenti exemplo, & aliorum quorundam quos rex præcipitata ſententia abſque diſcuſſione legitima damnauerat, temere in periculum ſe dare nolebat. Cumq; eſſet Imperatrici ob vetus meritum ſuum acceptiſſimus, propinquitate etiam deuinctus propter filiam eius, quæ ei (vt prædictum eſt) nupſerat, ſed intra paucos dies celebratæ coniunctionis deceſſerat: miſit, eamque obnixis precibus in Galliam euocauit, ad ſedandam quę oriebatur inteſtini belli tempeſtatem. Nam firmiter apud ſe ſtatuerat, ſi pax non cõueniſſet, armata potius manu quoad poſſet ſalutem tueri, quam probris & contumelijs deformandum regiæ ſe tradere potentiæ. Imperatrix, quanquam cuncta ſeculi negotia religionis obtentu in perpetuum abiuraſſet, nec à propoſito tamen ſuo nimium abhorrere, nec ab eccleſiaſtica functione alienum fore iudicauit, ſi viro optime erga ſe merito in anguſtis rebus opem ferret, & filio iuueniliter tumultuanti modum imponeret. Venit itaque Wormatiam ampliſſimo ſtipata numero abbatum & monachorum, & prædictum ducem, cum interpoſita fide Colonienſis & Moguntini Archiepiſcoporum coram veniſſet, omni criminis ſuſpicione abſoluit, ſtatimque compoſitis propter quæ venerat, à filio abſceſſit, vt non tam carnali affectione, quam communis commodi ratione ad hanc ſecularis negotij adminiſtrationem ſe adductam liquido cunctis patefaceret. Dux quoque à rege dimiſſus in pace, protinus ſe in ſua recepit, certum tenens, non ex integro abolitas ab animo regis inimicitias, ſed ademptam interim nocendi facultatem eſſe. Ibi etiam Hugo Cloniacenſis abbas qui cum Imperatrice eo aduenerat, Ruberto Augienſi abbati Romani Pontificis mandata & literas detulit, quod ſcilicet Apoſtolicæ ſedis anathemate de corpore

eccleſiæ

ecclesiæ præcisus esset, quod omne ei diuinum officium præter psalmodiam interdictum esset, quod omnis ei in perpetuum ad abbatiam Augiensem, vel ad aliquam dignitatem ecclesiasticam accessus occlusus esset: propterea quod de simoniaca hæresi insimulatus, & vt obiectum crimen purgaret, ad synodum secundo ac tertio vocatus venire distulisset. Ita ille compulsus à rege, baculum pastoralem, quem non vt pastor, sed vt mercenatius vsurpauerat, multa cum amaritudine reddidit. Clara & celebris valde his temporibus per Gallias erat memoria sancti Seboldi in Nurnberg, & sancti Hemerad in Hasengun, & magno populorum concursu quotidie frequentabantur propter opitulationes, quæ diuinitus illic languentibus sæpenumero conferebantur.

Archiepiscopus Moguntinus, in Natiuitate sanctæ Mariæ Moguntia egressus, cum in Galliciam quasi orationis causa profectionem simulasset, in Cluniacense monasterium secessit. Dimissisq; his qui vna venerant, abdicatis etiam omnibus quæ habebat, statuit ibi deinceps priuatus ętatem agere, atque ab omni secularium negotiorum strepitu sub voluntariæ paupertatis titulo in perpetuum feriari. Sed breui perstitit in proposito, reuocante eum tam clero quam populo Moguntiacensi. Vix & ægre abstractus de monasterio, in Natalem sancti Andreæ Apostoli Moguntiam redijt, atque opus arduum quam præcipitanter arripuerat, tam præcipitanter, quoniam communi omnium sententiæ oblucłari non poterat, deseruit.

Ruthardus abbas Herueldensis mense Ianuario ægrotare cœpit, & sic per annum continua ægritudine decoctus, cum euasurum se desperaret, abbatia & pastorali dignitate quam per infirmitatem administrare non poterat, 111 id. Decembris vltro se abdicauit, anno postquam abbati Meginhero successerat, tertio decimo iam exacto. Successitq; ei protinus secundum ipsius postulationem H. eiusdem cœnobij monachus.

Adalbero Metensis Episcopus obiit, cui Herimannus Leodiensis præpositus successit.

1073. Rex Natalē Domini Babenberg celebrauit. Ibi Bertoldo duci Carnotensium ducatum sine legitima discussione absenti abstulit, & Marcvvardo cuidam propinquo suo tradidit. Rudolphus quoq; dux Sueuorum tumultum aliquem reipublicæ machinari formidabatur. Sed discurrentes vtrinque frequentes legati, & illum ne præcipitāter in arma prorueret, & regem ne cunctantem obstinata importunitate lacesseret, salubri moderamine retinebant. Ibi quoq; Colonien sis archiepiscopus offensus his quæ plurima præter æquum & bonum fiebant in palatio, petiit à rege vacationem deinceps dare sibi à rerumpublicarum administratione, causatus in senium iam vergentem ætatem, & laboriosis regni negotijs minus minusque indies sufficientem. Quod rex haud difficulter annuit, quia prauis libidinibus suis & iuuenilibus ineptiis iamdudum animaduerterat eum grauiter offendi, & plerunque quantum salua regia dignitate poterat, pro virili portione obniti. Is ergo vbi se in sua recepit, rex tanquam seueriſſimo pædagogo liberatus, statim in omnia genera flagitiorum, ruptis omnib. modestiæ & temperantiæ frenis, præcipitem se dedit, montes omnes colliculosque Saxoniæ & Thuringiæ castellis munitissimis extruxit, prędidiumque imposuit. Quibus cum victui necessaria minus sufficerent, permisit, vt ex proximis villis & agris hostili more prædas agerent, & ad ipsa castella munienda circumquaque manentes cogerent, & impensas affatim conuectare, & per se ipsos seruili manu desudare. Verum ne manifestæ tyrannidis notaretur, si contra innocentes atque in regnum proprium tam barbara crudelitate grassaretur, vt impietatem suam quadam religionis specie palliaret, archiepiscopum Moguntinum modis omnibus instigauit, vt decimationes Thuringiæ, sicut ante plures annos instituerat, exigeret: pollicens, se ei in exigendo summa ope affuturum, & dicto obtemperare nolentes regia maiestate coacturum: ea tamen pactione, vt ipsarum decimationum partem sibi, quæ & regia magnificentia & tanto labore suo digna foret, tribueret. Ita episcopus vanissima spe animatus, synodū indixit in Erphesfurd v 1 Idus Martii. Statuto die aderat rex, aderat Archiepiscopus, stipatus vterque magno grege philosophorum, imo Sophistarum quos ex diuersis locis summo studio conscíuerant, vt canones sibi non pro rei veritate, sed pro Episcopi voluntate interpretarentur, & causam eius, quomodo veris non poterant, sophisticis allegationibus roborarent. Assidebant ergo cum rege & Archiepiscopo Moguntino Herimannus Babenbergensis

Episcopus,Hecel Hildenesheimensis Episcopus, Eppo Cititensis Episcopus, Benno Osenbruggensis episcopus:qui non ad discutiendam iuxta ecclesiasticas leges causam fuerant euocati,sed vt id quod rex volebat,arte dictionis & sententiarum pondere,postremo quaqua possent ratione & consilio obtinerent: quanquam pletique eorum id quod rex moliebatur, vehementissime improbarent, sed ne libere quod sentiebant, eloquerentur,& regis terrore & priuata Archiepiscopi amicitia inhibebantur. Habebat præterea rex circa se armatorum copias non modicas, quibus eos,si qui forte negotium interturbare conarentur,militari manu coerceret. Thuringorum spes & fiducia potissimum in abbate Fuldensi & abbate Herueldensi nitebatur, quod hi ecclesias decimales plurimas & prædia infinita haberent in Thuringia,& hi si causa ceecidissent, sibi vna cadẽdum esset. Qui publica discussione interpellati pro decimarum redditione,primo per Deum rogabant archiepiscopum, vt antiquitus tradita monasterijs suis legitima rata inconuulsaque manere sineret, quæ & sedes Apostolica & veteribus & recentibus scriptis crebro sibi firmasset, & præcessores eius Moguntini Pontifices summi ac sanctissimi viri vsque ad Luipoldum episcopum nunquam infringere tentassent. Id atroci respõso archiepiscopus repulit,scilic. præcessores suos sua ætate pro suo arbitratu Ecclesiæ Dei moderatos fuisse, eosque rudibus in fide auditoribus & pene adhuc neophytis lac potũ dedisse,non escam, & sapienti dispensatione multa indulsisse, quæ processu temporis, dum in fide conualuissent, successorum suorum industria resecari vellent:se autem iam adulta, vel potius senescente ecclesia spiritualia comparare spiritualibus, nec iam paruulis lac sed perfectis solidum cibum ministrare,atque à filijs ecclesiæ leges ecclesiasticas exigere:proinde esse eis aut ab vnitate ecclesię secedendum, aut legibus Ecclesiæ æquanimiter acquiescendum. Tum illi rursus per Deum orare, vt si in Romani Pontificis authoritate, si in Caroli aliorumque Imperatorum priuilegijs, si in præcessorum eius Moguntinorum Pontificum indulgentia, nihil sibi præsidij aut spei reliquum esset, ipsarum saltem decimarum eam ipsè partitionem fieri sineret, quam & canonum scita æquam iudicassent, & cæteræ per orbem terrarum ecclesiæ vsitatam haberent, scilicet vt quarta parte ipse pro suo suorumque missorum seruitio contẽtus,tres reliquas portiones ecclesijs quibus antiquitus attitulatæ fuissent,permitteret. Econtra episcopus non ea mente se,ait,tantum laborem tri- uisse & iam per decem ferme annos laboriosum hoc saxum voluere, vt tandem aliquando voti compos effectus,vltro iure suo cederet,& tanto molimine extortas eis decimas ipsis pro libito suo partiendas addiceret. Primus ac secũdus dies in hac concertatione iam fluxerat,ancipiti adhuc fortuna,vtra pars vtri cessura foret. Iamque in eo res vertebatur, vt Thuringi improbata synodo sedem Apostolicam appellarent. Sed rex sub attestatione nominis diuini affirmabat,se in eum,si quis id præsumpsisset,capitali sententia animaduersurum, & omnia quæ eius essent vsq; internecionem dissipaturum, clademq; eius dei multis postea seculis non abolendam. Ita abbas Herueldẽsis suorum periculo conterritus, quoniã aliud in arctum cõclusis rebus non patebat effugium,rem consilio regis permisit,quatenus,prout ipse bonũ &æquũ iudicaret,causam inter se &archiep.terminaret. Diu igitur habita deliberatione in hanc tandem pactionem mediante rege abbas & archiepis.consenserunt, vt abbas in decem suis decimalibus ecclesijs duas partes decimarũ,tertiam archiep.acciperet: in reliquis vero eius ecclesijs dimidia abbati,dimidia archiepis. contingeret: vbi vero ecclesia decimalis propria archiepiscopi esset, tota illic ei decima caderet: præterea vt omnes Dominicales archiepiscopi curtes,in quacunque essent parochia, ab omni penitus decimarum exactione immunes manerent.Sub iugum misso abbate Herueldensi,statim Thuringi omni spe adempta, eo quod in illius prudẽtia & eloquentia plurimũ fiducię sibi posuissent,non vltra restiterunt, sed decimas in reliquum absque retractatione dare professi sunt.Fuldẽsis abbas aliquãtis postea diebus obstinatus in proposito perstitit. Sed cum nec regis gratiam recipere,nec ad sua redeundi licentiã impetrare posset,nisi in communem sententiam concederet,tandẽ rerum difficultate superatus,ad hanc conditionem non tam consilio quam imperio & metu regis coactus est, vt in cunctis decimalibus ecclesijs suis partẽ dimidiam decimarum ipse, dimidiã archiepiscopus acciperet, Dominicalis autem curtes suas sicut archiepiscopus omnes ab omni decimarũ redditione

tione liberas haberet. Tum rex ſciens haud bene placitura Romano Pontifici quæ geſta fuerãt, ſub interminatione gratię ſuæ vtriq; abbati præcepit, vt neq; per ſeipſos, neq; per nuncium, neq; alio quouis modo pro inſimulanda ſynodo Apoſtolicam ſedem interpellarent. Atque ita omnibus quę intenderat, pro voluntate exactis, concitus Ratiſponam contendit, ſanctum Pascha ibi celebraturus. Cumq; in ciuitate Auguſta diem palmarum ageret, Rudolphum ducem Sueuorum, & alios quoſdam qui ſiniſtrum aliquid contra rempublicam moliri iam pridem delati fuerant, in gratiam recepit. Deinde ſanctum Paſcha ſicut inſtituerat Ratiſponæ, Pentecoſten in Auguſta celebrauit.

Alexander Papa, qui & Anshelmus, deceſſit: cui Romani protinus inconſulto rege ſucceſſorem elegerunt Hildebrandum, virum ſacris literis eruditiſſimum, & in tota eccleſia tempore quoque priorum pontificum omni virtutum genere celeberrimum. Is quomodo zelo Dei feruentiſſimus erat, Epiſcopi Galliarum protinus grandi ſcrupulo permoueri cœperunt, ne vir vehementis ingenij & acris erga Deum fidei diſtrictius eos pro negligentijs ſuis quandoque diſcuteret: atque ideo communibus omnes conſiliis regem adorti, orabant, vt electionem quæ eius iniuſſu facta fuerat, irritam fore decerneret: aſſerentes, quod niſi impetum hominis præuenire maturaret, malum hoc non in alium grauius quam in ipſum regem redundaturum eſſet. Statim rex à latere ſuo Eberhardum comitem miſit, qui Romanos proceres conueniens cauſam ab eis ſciſcitaretur, quare præter conſuetudinem maiorum rege inconſulto Romanæ eccleſiæ Pontificem ordinaſſent, ipſumque ſi non idonee ſatisfaceret, illicite accepta dignitate abdicare ſe præciperet. Is veniens Romam benigne à prædicto viro ſuſceptus eſt. Cumque illi mandata regis expoſuiſſet, reſpondit, ſe, Deo teſte, honoris huius apicem nunquam per ambitionem affectaſſe, ſed electum ſe à Romanis & violenter ſibi impoſitam fuiſſe eccleſiaſtici regiminis neceſſitatem, cogi tamen nullo modo potuiſſe, vt ordinari ſe permitteret, donec in electionem ſuam tam regem quam principes Teutonici regni conſenſiſſe certa legatione cognoſceret: hac ratione diſtuliſſe adhuc ordinationem ſuam, & ſine dubio dilaturum, donec ſibi voluntatem regis certus inde veniens nuncius intimaret. Hoc vbi regi eſt renunciatum, libenter ſuſcepit ſatisfactionem, & lætiſſimo ſuffragio, vt ordinaretur, mandauit, quod & factum eſt anno ſequente in Purificatione ſanctæ Mariæ.

Interea hi qui in caſtellis ſupra memoratis erant, grauiter nimis immincbant populo Saxoniæ & Thuringiæ. Omnia quæ in villis & agris erant, indies eruptione facta, diripiebant, tributa & vectigalia ſyluarum & camporum importabilia exigebãt, & plerunq; ſub prætextu decimarum totos ſimul greges abigebãt: ipſos prouinciales, & pleroſq; ex his honeſto loco natos, & re familiari florentiſſimos, vilium mancipiorum ritu ſeruire ſibi cogebant: filias eorum & vxores conſcijs & pene aſpicientibus maritis violabant: nonnullas etiam vi in caſtella ſua raptas, & quanto tempore libido ſuggeſſiſſet, impudiciſſime habitas, ad vltimum maritis cum ignominioſa exprobratione remittebant. Quorum ſi quis inter tãta mala ſuſpirare, & internum animi dolorem leui ſaltem querimonia ſolari atq; euaporare auſus fuiſſet: ſtatim, velut qui grauem iniuriam regi feciſſet, in vincula coniiciebatur, nec inde exire poterat niſi totius ſupellectilis ſuæ diſtractione vitam ſaluteмque ſuam redemiſſet. Cumque ex omnibus locis cateruatim quotidie pro his regiam maieſtatem interpellarent, quę vnicum antehac omnibus afflictis refugium eſſe conſueuerat: cum graui contumelia reiiciebantur, dicente rege, iſta eos pro iniuſta decimarum retentione pati, ſeq; tanquam vindicem cauſæ Dei neceſſario armata manu eos coercere, qui legibus eccleſiaſticis ſponte nollent acquieſcere. Itaq; videns rex omnes circumquaq; manentes metu attonitos, & ad ſuſcipiendas quaſcunque impoſuiſſet conditiones patientiſſimos, magnum quiddam & à nullo maiorum ſuorum antehac tentatum machinari cœpit, videlicet vt omnes Saxones & Thuringos in ſeruitutem redigeret, & prædia eorum fiſco publico adijceret. Cauebat tamen ne conſilium hoc immature vulgatum & effectu careret, & principibus regni iuſtę murmurationis occaſionem præberet. Itaque ſecreto cum rege Danorum colloquium facit, & cum eo magna quadam parte Saxoniæ, quæ Vtoni marchioni pertinebat, paciſcitur, vt in conficiendis rebus quas animo agitabat, auxilio ſibi foret, & ſe Saxonibus ex vno latere bellum inferente, ipſe eos ex alio latere adoriretur. Idipſum alijs

qui Saxoniæ contigui erant, regibus & gentibus iniungit. Vbi ſatis adminiculorum viſum eſt, cunctis regni principibus expeditionem indixit in Polonos, id cauſæ prætendens quòd Bohemos contra vetitum ſuum bello impetiſſent, & fines eorum ferro & igne infeſtaſſent. Hanc (vt dixi) cauſam in promptu habebat. Cæterum vt fama vulgatior poſtmodum loquebatur, ſub occaſione Polonorum volebat in Saxoniam exercitum ducere, & deletis vſque ad internicionem Saxonibus loco eorum gentem Sueuorum conſtituere. Hæc enim illi gens erat acceptiſſima, & eorum pleroſque obſcuris & pene nullis maioribus ortos ampliſſimis honoribus extulerat, & primos in palatio fecerat: & ad eorum nutum cuncta regni negotia diſponebantur. Quæ res eum valde exoſum inuiſumque principibus reddiderat, & eorum plerique indignitatem rei non ferentes, niſi pro reſponſo neceſſario euocati in totum palatio abſtinebāt. Igitur exercitum ſuum in expeditionem adunari conſtituit, ſeptimo die poſt Aſſumptionem ſanctæ Dei genitricis Mariæ. Qua expectatione ſuſpenſis & intentis omnibus, ipſe iàm ferocius ſolito atq; infeſtius agebat, poſthabitis principibus ſolos circa ſe Sueuos aſſiduo habebat, ex his ſibi auricularios à ſecretis, ex his tam familiarium quam publicorum negotiorum procuratores inſtituebat. Tum Saxones omnes ſeruilis conditionis eſſe crebro ſermone vſurpabat, nonnullos etiam ex eis miſſis nuncijs obiurgabat, cur ſibi iuxta conditionem natalium ſuorū, vt ipſo verbo vtar, ſeruiliter non ſeruirent, nec de reditibus ſuis fiſcalia ſibi obſequia impenderent. Contradicētes, quaſi qui maieſtatem regiam violaſſent, totis regni viribus perſequi & de regno proturbare minabatur. His atque huiuſmodi indiciis principes Saxoniæ malum quod ceruicibus ſuis impendebat, animaduerterunt, ſtatimq; grauiter ancipiti periculo permoti, clandeſtina conuenticula crebro faciebant, & ſe viciſſim quid facto opus eſſet, in medium conſulere hortabantur. Vna omnium voluntas, eadem erat ſententia, eamque dato & accepto viciſſim ſacramento confirmabant, malle ſe mori, atque extrema omnia prius experiri, quam acceptam à parentibus libertatem per dedecus amittere. Huius coniurationis authores ac ſigniferi quidam erant Bucco Halberſtatenſis Epiſcopus, Otto dux quondam Baioariæ, atque Herimannus frater Ottonis Saxonici ducis qui ſuperiore anno deceſſerat. Sed Bucco licet frequentibus iniuriis à rege laceſſitus fuiſſet, tamen quia vir eximiæ ſanctitatis erat, & optimæ in Eccleſia Dei exiſtimationis, credi nullo modo poteſt aliter in hanc audaciam prorupiſſe, niſi zelo Dei & ſola communis commodi ratione. Cęteri duo, præter publicam gentis ſuæ cauſam etiam priuato odio iampridem à rege deſciuerant propter Magnum Ottonis ducis Saxonici filium, quem rex in deditionem acceptum iam per biennium in cuſtodia tenebat. Huic veniam admiſſi non alias impetrare poterant, niſi ducatu & aliis quæ ſibi ex defunctis parentibus hæreditario iure competebant, in perpetuum ſe abdicaret. Quod ille nulla ratione ſe facturum proteſtabatur, etiamſi ſibi quidquid ætatis reliquum eſſet in cuſtodia & in vinculis exigendum, etiamſi per omnes cruciatus & per omnia ſuppliciorum genera anima ponenda eſſet. Cumque nihil ſupplicando, nihil pecuniam atque infinita prædia offerendo, nihil ſua vterque erga ipſum regem atque erga Rempublicam multa ſæpe benemerita commemorando proficerent: ad vltimum Otto dux quondam Baioariæ ſeipſum regi obtulit, quamdiu vellet, in vinculis habendum, & omnia ſua tanquam priori conuentione nihil actum eſſet, pro arbitratu ſuo diſtribuenda, dummodo propinquum ſuum, qui ſolo ſuarum partium ſtudio in eam calamitatem deuenerat, deditione abſolueret. Ad hæc fertur rex atrox nimis dediſſe reſponſum, ipſum & omnia quæ ipſius eſſent, iam pridem deditionis iure in poteſtatem regiam ceſſiſſe, nec eum obiecto quondam crimine adhuc ita purgatum, vt ſui vel ſuarum rerum iure gentium traditionem vllam liberam haberet. Ea vox acerbe prolata, acerbius eſt accepta, magnumque odij ſeminarium irarumque fomitem miniſtrauit. His authoribus orta ſeditio ita breui totum Saxoniæ populum quaſi rabie quadam infecit, vt omnis dignitas, omnis conditio, omnis ætas, quæ modo faciendis ſtipendijs idonea foret, vno animo, pari voluntate, ad arma conclamaret, & ſe ſub ſacramento promitteret, aut obſtinate morituros, aut gentem ſuam in libertatem vindicaturos. Erant in ea coniuratione principes iſti: Wezel Magdaburgenſis archiepiſcopus, Bucco Halberſtatenſis Epiſcopus, Otto dux quondam Baioariæ, atque Herimannus frater Ottonis Saxonici ducis qui ſuperiore anno deceſſerat. Sed Bucco licet frequentibus iniuriis à rege laceſſitus fuiſſet, tamen quia vir eximiæ ſanctitatis erat, & optimæ in Eccleſia Dei exiſtimationis, credi nullo modo poteſt aliter in hanc audaciam prorupiſſe, niſi zelo Dei & ſola communis commodi ratione. Cęteri duo, præter publicam gentis ſuæ cauſam etiam priuato odio iampridem à rege deſciuerant propter Magnum Ottonis ducis Saxonici filium, quem rex in deditionem acceptum iam per biennium in cuſtodia tenebat. Huic veniam admiſſi non alias impetrare poterant, niſi ducatu & aliis quæ ſibi ex defunctis parentibus hæreditario iure competebant, in perpetuum ſe abdicaret. Quod ille nulla ratione ſe facturum proteſtabatur, etiamſi ſibi quidquid ætatis reliquum eſſet in cuſtodia & in vinculis exigendum, etiamſi per omnes cruciatus & per omnia ſuppliciorum genera anima ponenda eſſet. Cumque nihil ſupplicando, nihil pecuniam atque infinita prædia offerendo, nihil ſua vterque erga ipſum regem atque erga Rempublicam multa ſæpe benemerita commemorando proficerent: ad vltimum Otto dux quondam Baioariæ ſeipſum regi obtulit, quamdiu vellet, in vinculis habendum, & omnia ſua tanquam priori conuentione nihil actum eſſet, pro arbitratu ſuo diſtribuenda, dummodo propinquum ſuum, qui ſolo ſuarum partium ſtudio in eam calamitatem deuenerat, deditione abſolueret. Ad hæc fertur rex atrox nimis dediſſe reſponſum, ipſum & omnia quæ ipſius eſſent, iam pridem deditionis iure in poteſtatem regiam ceſſiſſe, nec eum obiecto quondam crimine adhuc ita purgatum, vt ſui vel ſuarum rerum iure gentium traditionem vllam liberam haberet. Ea vox acerbe prolata, acerbius eſt accepta, magnumque odij ſeminarium irarumque fomitem miniſtrauit. His authoribus orta ſeditio ita breui totum Saxoniæ populum quaſi rabie quadam infecit, vt omnis dignitas, omnis conditio, omnis ætas, quæ modo faciendis ſtipendijs idonea foret, vno animo, pari voluntate, ad arma conclamaret, & ſe ſub ſacramento promitteret, aut obſtinate morituros, aut gentem ſuam in libertatem vindicaturos. Erant in ea coniuratione principes iſti: Wezel Magdaburgenſis archiepiſcopus, Bucco Halberſtatenſis Epiſcopus, Hezel Hildenesheimenſis Epiſcopus, Werenher Merſporgenſis Epiſcopus, Eilberthus

berthus Mindenſis epiſcopus, Immet Poderbrunnēſis epiſcopus, Friderich Mimegardefurdenſis epiſcopus, Benno Miſinenſis epiſcopus, Otto dux quondam Baioariæ, Vto marchio, Dedi marchio, & omni marchione animoſior atque implacatior vxor eius Adela, Egbertꝰ marchio Thuringorū, puer adhuc infra militares annos, Friderich Palatinꝰ comes, Diedericus comes, Adelbertus comes, Otto comes, Conradus comes, Heinricus comes; tum vulgus promiſcuum ſupra LX millia erat, qui ad aſſerendā libertatem patriæ legeſque tuendas promptiſſimo animo manus operamque ſuam promittebant. Et vere diuinitus oblatam ſibi eſſe occaſionem dicebant, qua iugum iniquiſſimæ dominationis à ceruicibus ſuis excuterent. Dux Saxoniæ necdum aliquis conſtitutus fuerat, quia (ſicut ſupra memoratum eſt) dux Otto paulo ante humanis rebus exceſſerat, & filius eius Magnus cui ducatus legitima ſucceſſione debebatur, adhuc in caſtello Hartesburg deditus ſeruabatur: & quia rex in bona eius inhiauerat, id præſtolari putabatur, vt malorum pondere ac longæ deditionis tædio fatigatus vltro iure ſuo cederet, & ducatum cui rex voluiſſet, dandum permitteret. Liemarus Bremenſis archiepiſcopus, Eppo Citicenſis epiſcopus, & Benno Oſenbruggenſis epiſcopus, quia in communem ſententiam gentis ſuæ concedere nolebant, de finibus Saxoniæ effugati, ad regem ſe contulerunt, eique toto belli huius tempore indiuidui comites adhæſerunt. Igitur circiter calendas Auguſti adulta iam ſatisque roborata coniuratione legatos mittunt ad regem tum temporis Goſlariæ conſtitutum, poſtulantes, vt expeditio quam in Polonos inſtituerat, ſibi remitteretur; ſe aduerſum acerrimos hoſtes Luticios die ac nocte in procinctu atque in acie ſtare, & ſi paululum manus remittant, illico finibus ſuis inſultantes aduerſarios & omnia cæde atque incendio depopulantes aſpicere; ad horum vim arcendam vix ſibi ſatis copiarum eſſe; proinde ſtultum fore vt exteris ac longe poſitis gentibus arma inferant, qui domeſticis ac pene inteſtinis ſine intermiſſione bellis quatiantur. Præterea poſtulant, vt caſtella quæ ad euerſionem Saxoniæ per ſingulos montes colliculoſque extruxerat, dirui iuberet; vt principibus Saxoniæ quibus ſine legitima diſcuſſione bona ſua ademerat, ſecundum principum ſuorum iuriſdictionem ſatisfaceret; vt relicta interdum Saxonia, in qua iam à puero reſidens otio atque ignauia pene emarcuiſſet, etiam alias regni ſui partes inuiſeret; vt viliſſimos homines, quorum conſilio ſeque remque publicam præcipitem dediſſet, de palatio eiiceret, & regni negotia regni principibus quibus ea competerent, curanda atque adminiſtranda permitteret; vt abdicato grege concubinarum quibus contra ſcita canonum attrito frontis rubore incubabat, reginam quam ſibi ſecūdum eccleſiaſticas traditiones thori ſociam regnique conſortem delegiſſet, coniugali loco haberet & diligeret; vt cætera flagitiorum probra quibus dignitatem regiam adoleſcens infamauerat, nunc ſaltem maturato ſenſu & ætate abdicaret. Poſtremo per Deum rogant, vt iuſta poſtulantibus ſponte annueret, nec ſibi magni cuiuſquam atque inuſitati facinoris neceſſitatem imponeret: ſi ita faceret, ſe promptiſſimo animo ei ſicut hactenus ſeruituros, eo tamen modo quo ingenuos homines atque in libero imperio natos regi ſeruire oporteret: ſin autem, Chriſtianos ſe eſſe, nec velle hominis qui fidem Chriſtianam capitalibus flagitiis prodidiſſet, communione maculari. Quod ſi armis cogere inſtituiſſet; ſibi quoque nec arma deeſſe, nec militaris rei peritiam; ſacramento ſe ei fidem dixiſſe, ſed ſi ad ædificationem non ad deſtructionem eccleſiæ Dei rex eſſe vellet, ſi iuſte, ſi legitimē, ſi more maiorum rebus moderaretur, ſi ſuum cuique ordinem, ſuam dignitatem, ſuas leges tutas inuiolataſque manere pateretur: ſin iſta prior ipſe temeraſſet, ſe iam ſacramenti huius religione non teneri, ſed quaſi cum barbaro hoſte & Chriſtiani nominis oppreſſore iuſtum deinceps bellum geſturos, & quoad vltima vitalis caloris ſcintilla ſupereſſet, pro eccleſia Dei, pro fide Chriſtiana, pro libertate etiam ſua dimicaturos. Vehementer regem permouit hęc legatio. Verum conſiliariis eius dicentibus, quod ad primum belli terrorem tanti motus irarum deflagraturi eſſent, paululum reſumpto ſpiritu, leuiter & contemptim legatis reſpondit, nihilque certi reportantes dimiſit. Quod vbi ſuis nunciarunt, atrox omnium mentibus ira incanduit, ſeque mutuo ſermone, vt contemptum ſui manu vindicarent, hortabantur. Obſtinatum, inquiunt, in malis ingenium, niſi acrior vis adhibeatur, emolliri non poterit, & niſi ad viuum propiuſque medullas mucro adigatur, ſenſum doloris non admittet. Igitur armati in-

ſtructique Goſlariam contendunt,ibique mediocri à villa interuallo caſtra locant: ſtatimque efferato animo in eum irruiſſent, & ius ſuum non iam rhetoricis allegationibus,ſed bellicis terroribus expoſtulaſſent,niſi Bucco Halberſtatenſis epiſcopus,& pauci admodum qui ſanum aliquid ſapiebant, impetum tumultuantis turbæ ſalubri moderatione inhibuiſſent. Rex accepto nuncio vicini iamque inſtantis periculi, grauiter mente conſternatus,propere in Hartesburg ſe contulit, eoque ſecum regni inſignia & theſaurorum ſuorum quantam in ea trepidatione potuit partem conuexit. Erant tum temporis cum eo Eppo Citicenſis epiſcopus,& Benno Oſenbruggenſis epiſcopus,eorumque conſilio & prius tranquilla & nunc turbata republica omnia faciebat. Caſu quoque nuper aduenerat,neſcio quid priuatæ cauſæ acturus in palatio, Bertoldus dux quondam Carētinorum. Huic rex quam ſanctis obteſtationibus ſe purgabat,quod ducatum eius nulli alij tradidiſſet, ſed Marcwardus priuata præſumptione fines alienos inuaſiſſet; nec ei quicquam de iure ſuo propterea imminutum eſſe, ſi ſuo iniuſſu ſine cōſulto principum honores publicos homo ineptiſſimus temeraſſet. Ille licet hęc ficta eſſe ſciret,& regis malitiam non tam voluntate quam fortunæ violentia correctam eſſe; tamen ſuſcepit ſatisfactionem,promiſitq; operam ſuam reipublicæ vtilitatibus nuſquā defuturam. Hunc itaque,quia vir erat ſummæ prudentiæ & popularis eloquētiæ, cum duobus ſupra memoratis epiſcopis rex legatum miſit ad Saxones. Ad quos cum veniſſent,rogabāt eos per Deum,vt ab armis quæ honeſto licet nomine, peſſimo tamen exemplo ſumpſiſſent,mature diſcederent,nec rem ſupra modum ſupraq; vires ſuas tentarent,quæ à cæteris regni principibus nimium improbanda foret, vtpote quam nec ſua nec maiorum ſuorum memoria vnquam gens vlla tentaſſet;iuſtam eorum eſſe cauſam,quos ſummis ſæpe iniuriis regis inclementia ad hæc extrema experienda coegiſſet; honori tamen ſuo magis conſulendum quam iracundiæ, & deferendum regiæ maieſtati,quæ apud barbaras etiam nationes ſemper tuta inuiolataque fuiſſet; proinde remiſſo armorum ſtrepitu, pacatis animis, ſopitis ſimultatibus, tempus locumque conſtituerent,quo rex totius regni principes euocaret, vt iuxta communem ſententiam & obiecta purgaret,& quæ correctionis egere viderentur,corrigeret. Ad hęc illi, Non eadem, inquiunt,cæteris regni principibus & nobis incumbit neceſſitas rebellionis. Cæteris enim gentibus vacatione data,& pene feriatis omnibus,nos ſolos ſibi peculiariter elegerat, quos ſecundum prophetæ elogium in plauſtris ferreis triturāret; quorum regionibus poſt initum ſemel principatum nunquam excederet; quibus poſt erepta patrimonia libertatem quoque eriperet, & natalibus omnium infamatis duriſſimæ ſeruitutis iugum iniiceret;ad quorum oppreſſionem ſingulis montibus colliculiſque præſidium imponeret,vt aquas noſtras pecunia bibere, & ligna noſtra precio comparare cogeremur;quorum vxores & filias militibus ſuis publicæ libidinis victimas proſtitueret; quorum terram (quod omnium quæ paſſi ſumus grauiſſimum ducimus) inauditis adinuentionibus,nec Chriſtiano ore nominandis criminibus inceſtaret. Si cum cæteris regni principibus hæc nobis communis eſſet iniuria, merito ad illorum cognitionem communemq; audientiam nos reiiceret, nunc autem cum nobis aut priuata calamitate cadendum,aut priuata virtute iniuriis ſit obuiam eundum, nihil noſtra intereſt ſuper noſtris miſeriis aliorum expectare ſentētiam. Quapropter ſi eum malefactorum tandem aliquando piget pœnitetq;,in argumentum non fictæ pœnitentiæ caſtella quæ in perniciem noſtram extruxit,abſque procraſtinatione diruat; patrimonia nobis per vim ſeu per calumniam erepta reſtituat;poſtremo iuſiurandum nobis det,quod legitima genti noſtræ à primis temporibus conſtituta nunquam deinceps infringere moliatur. Si hoc facit,licet ſæpe eluſi, ſæpe verbis pacificis in dolo irriſi, tamen vtcunque adhuc credimus bona pollicenti: ſin autem, omni dilatione relegata, nec expectatis aliarum gentium aut aliorum principum decretis, iugum quod ceruicibus noſtris impendet excutere conabimur,liberoſque noſtros noſtra vel morte vel victoria in libertatem aſſeremus. In hæc verba legatos dimiſerunt. Qui iterum miſſi,iterumque remiſſi in eadem eos ſententia obſtinatos inuenerunt. Itaque omnes vias per quas deſcēſus eſſe poterat de caſtello adhibitis cuſtodibus obſeruari ſtatuerunt,ſumma ope id præcauendum æſtimantes,ne qua ei copia fieret effugiendi,& in alias regni partes bellum transferendi. Et profecto ſi id rite curaſſent, facili diſpendio & paucis admodum

diebus

diebus res conficeretur, quæ poſtmodum tanto tempore tracta, in extremum pene diſcrimen cunctas regni prouincias attraxerat. Neque hoc ipſum regem latebat. Idcirco modis omnibus intentus agebat, qualiter hoſtium cuſtodias falleret, & de anguſtiis Saxoniæ in latiſſimam regni aream bellum traiiceret, maximeque ad Epiſcopos Rheni, quos ſibi ob crebra ſua merita fidos firmoſque in aduerſis fore ſperabat. Caſtellum in altiſſimo colle ſitum erat, & vno tantum itinere, ipſoque difficillimo adiri poterat. Cætera montis latera vaſtiſſima ſylua inumbrabat, quæ exinde per multa millia paſſuum continua vaſtitate in latum extenditur, vſque ad confinium Thuringiæ. Et ideo nulla obſidentium diligentia concluſis egreſſum vel ingreſſum eripere poterat. Rex collato cum ſuis conſilio frequẽtes ad eos legatos mittebat, pacem poſtulans, & omnium quæ illos offenderant, emendationem pollicens. In quam actionẽ intentis ſuſpe[illegible]ſisq; omnibus, & iam propter res bene geſtas immatura ſecuritate torpentibus, noc[illegible] quadam cum nihil minus ſuſpicarentur, ipſe Bertoldum ducem & duos ſupra memoratos epiſcopos & alios pleroſque familiares ſuos ſecum aſſumpſit, & præmiſſis ante ſe in ſarcinis regni inſignibus, & quanta tempus & res patiebantur parte theſaurorum, clam egreſſus eſt de caſtello, dato negotio his qui intus remanebãt, vt poſtera die quãta poſſent arte præſentiam ſui ſimularent, & hoſtium animos à ſuſpicionibus fugæ ſuæ auocarent. Triduo per vaſtiſſimam ſyluam ieiuni, vt ferunt, gradiebantur, anguſtiſſimo & paucis antehac comperto tramite, quem venator quidam dux itineris, dum venandi ſtudio ſolertius ſyluarum abdita rimaretur, deprehenderat, vndique circumſpectantes gladium, & ad quemlibet perſtrepentis auræ ſonitum incurſus hoſtium, iamq; iugulo incumbentem interitum formidantes. Quarto die inedia, vigiliis ac longo itineris labore vſque ad extremam laſſitudinem confecti, Eſchenewege peruenerunt, vbi cibo ſomnoq; paululum recreati, poſtero die idibus Aug. cum iam miles frequentior ad regem confluere cœpiſſet, Herueldiam contenderunt Quatuor deinceps diebus ibidem commoratus eſt, operiens exercitum quem in expeditionem contra Polonos de toto regno ſuo euocauerat. Iam enim dies inſtabat, quem coadunando militi conſtituerat. Adelbero Wirceberg. epiſcopus, Herimannus Babenberg. epiſcopus, & alij pleriq; principes qui ad militiam proficiſcentes in vicina loca iam deuenerant, audito quod acciderat, propere ad regem adhuc Herueldiæ conſtitutum concurrerunt. Rudolphus dux Sueuorũ cum epiſcopis Rheni, Sueuiæ, atq; Baioariæ circa Moguntiã caſtris poſitis nunciũ regis pręſtolabatur, per quem certius edoceretur, quonam in loco ei occurrere deberet. Audierat enim eum ab hac expeditione ad alia regni negotia animum reuocaſſe, ſed quænam mutandæ ſententiæ neceſſitas repente incidiſſet, certo non compererat. Plerique tamen iactitabant, eum coniurationis huius conſcium participemq; extitiſſe, ideoque tam lento gradu ad militiam procedere, ne aut regi in tanto diſcrimine contra propoſitum ſuum pudore victus auxilium præberet, aut ſi negaret, defectionem ſuam conſiliumque immature prodere cogeretur. Rex itaque miſſis nunciis mandauit, vt tam ipſe quam cæteri qui cum eo erant principes, citato quantum poſſent itinere, ſibi occurrerent in villa quæ dicitur Capella, haud procul ab Herueldia. Quo cum veniſſent, pedibus eorum prouolutus orabat per reſpectum Dei, ſub cuius teſtificatione ſibi fidem dixiſſent, vt ſuper infelicibus euentis ſuis miſererentur, pariter & indignarentur; cõmunia ipſorum beneficia prærepta ſibi eſſe paucorum malignitate, qui immemores iuriſiurandi, immemores beneficiorum quibus eos ſæpenumero & priuatim & publice ſibi obligaſſet, cum regno etiam vitam ſibi eripuiſſent, niſi fugæ præſidio periculum declinaſſet; violatæ regiæ maieſtatis iniuriam non ad ſe ſolum pertinere; publicam eſſe contumeliam omnium eorum qui ſe regem creaſſent, & quorum auxilio ab improbis hominibus tutus eſſe debuiſſet: proinde omnes pro virili portione ſatagerent, ne regia dignitas quam à maioribus ſuis honeſtiſſimam atque præclariſſimam acceperant, ſua ignauia fuſcaretur, neve tam peſſimum exemplum ſuorum temporum ad poſteros ſuos inultum tranſmitterent. Hæc memorando, tam deformitate caſuum ſuorum quam miſerabilis querimoniæ proſecutione omnibus qui aderant lacrimas excuſſit. Erant qui cenſerent, quomodo in expeditionem contra Polonos armati inſtructique veniſſent, vt protinus in Saxoniam exercitus duceretur, & recentis contumeliæ vulnus recentis vindictæ antidoto curaretur. Alij

decernebant,non eſſe rem præcipitanter aggrediendam, gentem Saxonum eſſe robuſtiſſimam, & bellorum vſu propter ingenitam feritatem exercitatiſſimam, quæ inſuper frequentibus iniuriis efferata, ruptis iam omnibus iuris & legum retinaculis, aut mori aut vincere ſit obſtinata: propterea danda ſibi eſſe, quibus domum redeant, copias inſtruãt,impenſas augeant, vt multiplicatis ſumptibus ad protrahendum in quaslibet moras bellum durare valeant. Horum ſententia ab omnibus comprobata, decreuit rex,vt ſeptimo die poſt feſtum ſancti Michaelis miles in expeditionem adunaretur in villa Heruelденſis monaſterij quæ dicitur Bredingen. Ita aſſumptis ſecum qui aduenerant principibus, abiit Triburiam & cætera circa Rhenum loca inuiſere. Miſſis etiam circumquaque nunciis obnixe non ſolum principibus, ſed & popularibus, ne à [illegible]deficerent ſupplicabat,multa largiendo, plura pollicendo,nonnullis etiam ſua reſtituendo,quæ ſuperioribus annis, dum proſperis ſucceſſibus immoderatius indulgeret, per calumniam abſtulerat. Saxones comperto,quod eluſis cuſtodibus ſuis rex in alias regni partes euaſiſſet,vehementer ſunt cõtriſtati, arbitrantes, id quod res exigebat,nihil ſibi deinceps otii aut remiſſi habendum,nec peſtem hanc, vt hactenus,intra domeſticos parietes cohibendam, ſed reuelata facie bellum publicum cum hoſte publico gerendum;ideoque ſibi expedire, vt quantaſcunque poſſent gentes & regna aduerſus regem concitarent. Protinus legatos miſerunt ad Thuringos auxilium petere & rogare,vt ipſi pro ſua quoq; libertate,& frequentibus contumeliis, quibus laceſſiti fuerant, arma ſumere non pigritarentur. Thuringi celeberrimo conuentu habito in loco qui dicitur Triteburc,vbi legationem Saxonum audierunt,promptiſſime aſſenſi ſunt,nec vlla vnquam legatio lætioribus acclamationibus excepta eſt. Nec mora, iuſiurandum dant, nuſquam ſe defuturos negotio, communem ſibi eſſe cum eis rebellandi neceſſitatem, & ideo commune periculum, communem etiam ſi Deus annueret victoriam futuram,ſeque vſque ad extremum ſpiritum pro communi vtilitate dimicaturos. Denunciant præterea abbati Fuldenſi,&abbati Heruelденſi,& cæteris principibus qui in Thuringia prædiorum aliquid haberent, vt ad ferendum genti ſuæ auxilium die ſtatuto coniuraturi venirent: ni id facerent,ſe bona eorum protinus omnia direpturos. Legati etiam regis ſuperuenerunt, ingentia eis beneficia pollicentes, ſi fœdus Saxonum bellique ſocietatem reſpuerent: ſed cum graui contumelia ſunt repulſi, in tantum, vt nec manibus in eos furor populi temperaſſet, niſi paucorum ſapientium moderatio propter ius gentium,quo legatis eſt deferendum,interceſſiſſet. Archiepiſcopus Moguntinus Erpesfurd eo tempore morabatur. Hunc adorti in communem ſententiam concedere vrgebant, nec priùs regionibus illis excedere paſſi ſunt, donec datis obſidibus fidem ſuam firmaret, nihil ſe aduerſum eos armis aut conſilio moliturum; quanquam nonnulli exiſtimarent, tam eum quam archiepiſcopum Colonienſem, & alios pleroſque Rheni principes iam à principio coniurationis huius conſcios participeſque extitiſſe;id tamen dum incertus adhuc rerum euentus pendebat, ſumma ope diſſimulabant. Igitur quoniam in exteras gentes regem perſequi conſilium non erat, omnem operam ſuam ad expugnanda caſtella eius verterunt. Hæc autem ſunt caſtella quæ ipſe,poſtquam pater eius deceſſerat, extruxit,quæ tamen ad præſens memoriæ occurrant, Harteſpurg, Wigantenſtein, Moſeburg,Saſſeſtein,Spatenberg,Heimenburg, Aſenberg. Vokenroth Friderici Palatini comitis fuerat; idque ei rex quadam legum violentia eripuerat, præſidiumque ſuum impoſuerat: Luineburg quoque,oppidum maximum Ottonis ducis Saxonici,ſitum in confinio Saxonum & Luticiorum, occupauerat,militesque lectiſſimos cum Eberhardo filio Eberhardi comitis de Ellenburg impoſuerat, non aliam ob rationem, niſi quod omnia quæ prædicti ducis fuerant, in poteſtatem regiam iure deditionis per Magnum filium eius veniſſe argumentabatur. Alia præter hæc quam plurima extruere aggreſſus fuerat, ſed eum ab incepto repente oborta bellorum tempeſtas reuocauit. Herimannus frater ducis Saxonici iam pridem, antequam rex Saxonia effugaretur, Luineburg obſederat, militesque regis, quoniam temere ingreſſi alimenta non habebant, paucis diebus ad deditionem coegit: nec tamen dimittere victos aut punire volebat, ſed intra oppidum diligenti cuſtodia ne effugerent obſeruatos, ſecundum prophetam pane arcto & aqua breui ſuſtentabat,mittensque ad regem,mandauit,vt ſi ſuos qui obſidebantur, viuos incolumesq;

recipe-

recipere vellet, Magnum fratris ſui filium deditione abſolueret, ſibique remitteret; ni id faceret, ſe de his tanquam de hoſtibus, qui fines alienos contra leges inuaſiſſent, iuxta leges gentis ſuæ capitale ſupplicium ſumpturum. Diu rex quid ageret ambigebat, inhumanum ſcilicet fore ſciebat, ſi ſuis extrema neceſſitate circumuentis non conſuleret, ſed reputabat econtra quantum rationibus ſuis deperiret, ſi eum, de cuius interitu ſibi totius Saxoniæ dominatum pollicitus fuerat, dimitteret, ſuique compotem faceret, præſertim cum propter recentes iniurias, quibus eum iam triennio in cuſtodia habitum afflixerat, grauius cæteris omnibus rempublicam vexaturus timeretur. Non paucis diebus hęc deliberatio eum incertum ſuſpenſumque tenebat, & profecto viciſſet auaritia, priuatiſque vtilitatibus ſalutem militum poſthabuiſſet, niſi principes regni crebris legationibus fatigati ab his qui obſidebantur, vnanimi conſilio eum adorirentur, & non tam ſupplicando quam comminando & terrendo ab ſententia deducerent. Itaque in Aſſumptione ſanctæ Mariæ, cum adhuc Heruеldiæ eſſet, miſit qui Magnum cuſtodiæ exemptum ſuis reſtituerent, & eos qui in prædicto caſtello iam puniendi ſeruabantur, obſidione & periculo liberarent. Thuringi quoque conglobata ex vicinis locis multitudine Heimenburg caſtellum obſederunt, paucisque diebus vi & armis oppugnatum ceperunt, atq; ſuccenderunt. Eos qui intus erant, caſtello euerſo, dimiſerunt impunitos, vt ſcilicet ſe probarent, non hoſtili odio aduerſus regem arma ſumpſiſſe, ſed tantum vt iniurias quibus regio eorum per calumniam opprimebatur, propulſarent. Protinus alij caſtello quod Aſenberg dicebatur, exercitum admouerunt, & quia propter difficultatem locorum militari manu capi poſſe deſperabatur, caſtris circumquaque poſitis ſatagebant, ne cui ingrediendi vel egrediendi copia fieret, vt quos humana vis non poterat, alimentorum inopia expugnaret; haud dubie ſcientes, quod cibaria quantumuis copioſe congeſta, multitudini quæ intus erat, in longum tempus ſufficere non poſſent. Interea rex videns coiurationem magis magisque indies conualeſcere, copiasque hoſtium augeri, conterritus etiam damno caſtellorum ſuorum, quorum alia iam capta, alia ſummo molimine oppugnari audiebat, rogauit Moguntinum & Colonienſem archiepiſcopos, vt Saxones conuenirent, & turbatis rebus aliquod remedium inuenire conarentur: qui dicto obtemperantes, mandauerunt principibus Saxoniæ, vt ſibi in monaſterio Corbeienſi IX calendas Septembris occurrerent, de communi commodo tractaturis. Epiſcopus Colonienſis, caſu neſcio an per induſtriam remoratus, die ſtatuto non venit, nuncios tamen miſit, qui pro ſe cauſam dicerent, promittens omnibus quæ ipſi de ſuis reipublicæ vtilitatibus rationabiliter ſtatuiſſent, ſe promptiſſime aſſenſurum, & pro communi ſalute, quantum poſſet, operam daturum. Moguntinus archiepiſcopus reſidens cum Saxonibus qui occurrerant, ſedulo nitebatur pacare eos, regique reconciliare; ſed illi econtra, præter vulgatas vbique iniurias ſuas, quibus ab eo vehementer attriti fuerant, graues cauſas afferebant quibus probarent, eum ſine magna Chriſtianæ religionis iactura non poſſe vlterius regnare, ea ſcilicet in familiariſſimos amicos, ea in vxorem, ea in ſororē propriam abbatiſſam de Quidelenburg, ea in alias perſonas naturæ neceſſitate ſibi coniunctiſſimas facinora patraſſe, quæ ſi ſecundum eccleſiaſticas leges iudicarentur, & cōiugium, & militiæ cingulum, & omnem prorſus ſeculi vſum, quanto magis regnum abdicare cenſeretur. Longis itaque contentionibus ad hunc finem poſtremo res deducta eſt, vt decernerent XII ex ſua gente, XII ex parte regis obſides dari, quorum fide interpoſita, ipſi tuto ad colloquium venire poſſent cum cæteris principibus regni, vt cauſæ, quas aduerſus regem afferrent, eorum iudicio diſcuterentur & terminarentur; ipſo rege, ſi ita expedire videretur, præſente, & crimina quæ obiicerentur, ſi poſſet, refellente. Dandis accipiendisq; obſidibus dies ſtatutus eſt idus Septembris infra Thuringiam, in loco qui dicitur Hoenburg. Habendo autem cum principibus colloquio dies ſtatutus eſt XV calend. Nouembris, in confinio Thuringiæ & Haſſiæ, in villa quæ dicitur Gerſtengen. In hanc conditionem diſceſſum eſt. Saxones tamen de apparatu belli & oppugnandis regis caſtellis, nihil propterea remittebant. Cumque regi quæ geſta fuerant, nunciata fuiſſent, viſum eſt his qui partes eius adiuuabant, multum abhorrere à maieſtate regia, vt ipſe Saxonibus pro ſe obſides daret, nimiumque grauari nomen regium fœdiſſimæ cōditionis iniuria; quapropter Moguntinus & Colonienſis epiſcopi ſtatuta die Hoen-

burg profecti,obtinuerunt,vt omiſſis ex vtraque parte obſidibus, ipſi tantum pro pace firmanda fidem ſuam interponerent, & hoc pignore venturis ad colloquium principibus omnem periculi metum adimerent. Interea rex legatos miſit ad Luticios, gentem Saxonibus infeſtiſſimam,eiſq; infinitam pecuniam promiſit, vt Saxonibus bellum inferrent,afferens eos nunc inteſtinis ſimultatibus occupatos facili externorum bellorum impulſu poſſe vſque ad internicionem deleri. Quod vbi Saxonibus compertũ eſt, ipſi quoq; nuncios ad eos miſerunt, & multo copioſiorem eis pecuniam promiſerunt, vt ab infeſtatione ſua tam iniquo tempore quieſcerent: quod ſi non facerent, ne inani opinione fallerentur,ſe vtriq; hoſti,ſi ea neceſſitas incumbat,& multitudine & virtute militum poſſe ſufficere. Barbarorum alij regis, & alij Saxonum fœdus pecuniamq; ſuſcipiendam clamitabant,vnde orta per imperitæ multitudinis intemperantiam ſeditione, tanta ſe cæde dilaniauerunt, vt multa millia hominum in ea congreſſione interfecta referantur,atque ita deinceps multis diebus in ſeipſos& in ſua viſcera hoſtili gladio debacchantes, externis bellis neceſſario ſuperſedere cogebãtur. Rex quoq; Danorum memor firmatæ iam pridem cum rege pactionis, cum exercitu nauali applicuit ad Saxoniam, & tractis per longa terrarum ſpacia nauibus in fluuium, qui adminiſtrando negotio opportunus videbatur,igne & ferro regionem infeſtare parabat: ſed miles eius vehementer detrectabat militiam,obiiciens quod ſibi, quoties externorum hoſtium incurſionibus quaterentur, Saxones pro muro fuerint, nec vllis vnquam,cum facultas ſuppeteret,laceſſierint iniuriis: poſtremo ſi calamitatem quę ad præſens vrgeret, quandoq; propulſarent, graues pœnas iniuſtæ huius infeſtationis à populo Danorum exacturos. Cum hæc priuatim & publice iactitarent, rex veritus, ne in eo diſcrimine à milite deſertus,ludibrio fieret hoſtibus,naues retrahi iuſſit,& nulla regioni clade illata, Saxonia exceſſit. Ita tantus ille bellici apparatus feruor impune deflagrauit. Principes Saxoniæ 13 calendas Nouembris iuxta conditum venerunt in Gerſtengun cum 14 millibus armatis,cætera multitudine ad cuſtodiam regionis atque in obſidione caſtellorum derelicta. Aderant etiam ex parte regis Moguntinus archiepiſcopus,Colonienſis archiepiſcopus, Mettenſis epiſcopus, Babenbergẽſis epiſcopus, Gozelo Lotheringorum dux,Rudolphus Sueuorum dux, Bertholdus Carentinorum dux, miſſi à rege, vt cauſam quam aduerſum ſe afferrent,diſcuterent. Ipſe eo venire noluit, ſed in ciuitate Wirceburg exitum rei præſtolabatur,præcauens ſcilicet,ne tumultuantis populi furor,ſua magis præſentia efferatus,aliquid forſitan in ſe,quod ſecus eſſet,admitteret. Igitur principes Saxoniæ principum qui à rege venerant, pedibus prouoluti rogabant per Deum,vt ad ventilãdam cauſam ſuam intenti cognitores, & iuſti iudices adeſſent, nec perpenderent, quantum quaque in republica inuſitatum opus aggreſſi eſſent, ſed quæ calamitas eos ad hæc extrema coegiſſet. accepta deinde dicendi copia ſuas ſinguli iniurias expoſuerunt,quæ in ipſos ſingulos,quæ etiam in gentem ſuam rex nefanda facinora commiſiſſet, quibus præterea inauditis criminibus ipſam regij nominis maieſtatem polluiſſet. Obſtupuerunt principes qui à rege venerant,& præ immanitate ſcelerum ſecundum prophetam tinniebant aures omnium,nec eos,quod pro libertate ſua, pro coniugibus,pro liberis,arma ſumpſiſſent,ſed quod intolerabiles contumelias muliebri patientia tamdiu ſupportaſſent,culpandos cenſebant: cumq; toto triduo conſilia contuliſſent,& quid facto opus eſſet,communi ſollicitudine perquirerent, hæc poſtremo cunctis ſententia conuenit, vt reprobato rege, alium qui gubernando regno idoneus eſſet,eligerent. Id tamen haud temere publicari placuit, donec rege per occaſionem pacis in remotiores partes regni abducto, cum cæteris regni principibus conſilium hoc communicarent: propter hoc vulgari iubent in plebem,in hanc ſententiam vtriuſque partes principes conſenſiſſe,vt Saxones regi pro admiſſa in eum atq; in rempublicam temeritate ſatisfactionem congruam proponerent, rex autem eis & facti impunitatem, & iniuriarum, quibus ad defectionem eos coegiſſe inſimulabatur, de cætero ſecuritatem ſub iureiurando promitteret. His rebus conficiendis tempus ſtatutum eſt in Natale Domini, rege eam feſtiuitatem Coloniæ celebraturo. Et profecto Rudolphum ducem ibidem abſque dilatione regem conſtituiſſent, niſi ille pertinaciter reſiſtendo iuraret,nunquam ſe in hoc conſenſurum, niſi à cunctis principibus conuẽtu habito ſine nota periurij, integra exiſtimatione ſua id facere poſſe decerneretur.

Saxones

Saxones in ſua cum pace redierunt. Cæteri principes Wirceburg profecti ſunt, regi quæ geſta fuerant nunciaturi: qui protinus nihil hęſitans, pedibus (vt dici ſolet) in ſententiam abiit, & dummodo pax conueniret, quaſcunque conditiones impoſuiſſent, ſe promptiſſime laturum ſpopondit. Celebrata ibidem omnium ſanctorum feſtiuitate, Ratiſponam ire inſtituit, animaduertens quod principes Rheni aliquantula Saxonici furoris labe iam infecti, minus minuſque indies ad exhibenda ſibi obſequia deuoti ac beneuoli eſſent. Cumque inter eundum aliquot diebus Nurnberg moraretur, quidam qui lateri eius iam diu familiariſſime obuerſatus fuerat, Regenger nomine, incertum, aliorum inſtinctu, an priuato in eum odio ſuſcitatus, repente prorupit in medium, & ducibus Rudolpho ac Bertholdo graue aduerſus eum crimen detulit. Ego, inquit, & alij plerique quos peſſimæ machinationis ſuæ rex idoneos fore adminiſtros ſperauerat, nuper multis precibus magniſq; pollicitationibus ab eo ſollicitati ſumus, vt vobis ac cæteris regni principibus Wirceburg cõuenientibus, & ſecretioris colloquij gratia paululum à multitudine remotis, armati in vos irrueremus, & trucidatis ſeditionis authoribus, ipſum periculo, rempublicam perturbatione liberaremus. Et cæteri quidem ſatis impigre ſuſceperunt negotium: ſolus ego tã iuſtitiæ reſpectu quam futuri iudicij metu detrectabam opus nefarium, & quãtum obluctari obſtinatæ ſententiæ audebam, dehortari eum conabar à propoſito. Quapropter tanta in me incanduit indignatione, vt à contubernio ſuo, quo me hactenus cæteris familiarius perfruitum optime noſtis, protinus me amoueret, & iugulandum apparitoribus ſuis obieciſſet, niſi periculum imminens penetralibus propere excedẽdo declinaſſem. His dictis in argumentum fidei locum expreſſit, conſcios nominauit, & ſi rex inficiaretur, paratum ſe ait, cum ipſo, ſi id leges paterentur, vel cum quouis homine cõſerta manu, rem diuino iudicio committere. Vehementer hæc verba permouerunt prædictos duces, cum eſſet is qui deferebat, homo haud obſcuri nominis in palatio, & apud ſuos inuiolatæ exiſtimationis. præterea ea res potiſſimum dictis fidem conciliabat, quod rex & aliis quibuſdam principibus ſuis ſimili modo necem parauiſſe, & pleroſque ex familiaribus ſuis etiam occidiſſe iam pridẽ infamatus fuerat. Itaq; legatos ad eum mittunt, mandantq; ſe iam nulla religione teneri ſacramenti, quo ei fidem ſubiectionemq; firmaſſent, cum ipſe prior fidẽ prodidiſſet, & de ſalute ſua tractãtibus inſidias machinatus fuiſſet: proinde niſi obiecta diluiſſet, nullam deinceps à ſe vel in tranquillis rebus fidem, vel in perturbatis auxilium ſperare deberet. Ægre nimis id paſſus rex, ſtatim ad populum retulit de importunitate Rudolphi ducis, qui vt inuadẽdi regni occaſionem inueniret, cum verum ſibi crimen impingere non poſſet, falſis ſuſpicionibus & arte compoſitis rumoribus impeteret, & obruere conaretur innocentiã ſuam: ſed procul, ait, faceſſant verborũ pugnæ, ceſſent callida argumentorum phantaſmata, ego non verbis, ſed manu mea refellam mendacium, & neglecta interim regij nominis maieſtate, cum ipſo duce R. congreſſus detegam cuniculos fictæ huius criminationis, qua malitiam ſuam palliare conatur, vt ſi regnum amiſero, non mea culpa, ſed per illius ſupplantationem periuriumq; intelligar amiſiſſe. Tunc Vdalricus de Cosheim, vnus ex his qui conſilij participes, & ſceleris adminiſtri deſtinati fuiſſe accuſabantur, lenibus verbis dolorem regis mitigare ſtudebat, rogabatq; eum, ne aliquid quod infra regiam magnificentiam eſſet, vi doloris impulſus profiteretur, ſe melius multoq; rectius cum Regingero, vel cum quolibet homine collata manu & ſuam & ipſius innocentiã aſſerturum: ſtatimq; ad ducem R. abiit, ſeq; paratum dixit, quocunq; modo ipſe æquum iudicaſſet, mendacium Regingeri refellere. Ille ſatisfactionem nec ſuſcepit, nec aperta fronte abnuit, ſed ait ſe ſuper hac re deliberatione cæterorũ principum ſententiam expectaturum. Rex ſicut inſtituerat, Ratiſponam contendit, omnibus inuiſus, omnibus ſuſpectus, nec ipſe iam cuiquam hominum ſatis fidei habẽs, cum hi quoque, quos intima familiaritate ſibi deuinxerat, ad primam ingruentis tempeſtatis nubeculam à ſe defeciſſent. Intera Saxones crebris legationibus vrgebant principes Rheni, vt vel ſibi conſtituendi regis poteſtatem facerent, vel ipſi quomodo & dignitate & multitudine ſuperiores eſſent, quemcunque vellent, Saxonibus ſuffragium ferentibus, eligerent & conſtituerent, nec ſinerent rempublicam vnius hominis ignauia ad extremam vſq; vaſtitatem deperire. His accenſus archiepiſcopus Moguntinus, cui potiſſimum propter primatum Moguntinæ ſedis eligendi &

conſecrandi regis autoritas deferebatur, principes de toto regno Moguntiam eũocauit, vt communi conſilio Rudolphum ducem regem conſtitueret: quod vbi regi compertum eſt, aſſumptis ſecum quoſcunq; donis vel promiſſis ad ſtudium ſuarũ partium allicere potuit, concitus de Baioaria remeauit, ratus ante omnia impediendæ tantæ rei curam agendam. Cumq; prope Wormatiam in locum qui dicitur Louendeburg, veniſſet grauiſſima ægritudine correptus multis diebus lecto decubabat, ſpemque maximam hoſtibus ſuis fecerat, tantos irarum motus ſine ſanguinis effuſione poſſe confici: ſed ab infirmitate vix dum plene recreatus Wormatiam feſtinauit, vbi cum magna pompa à ciuibus in vrbẽ ſuſceptus eſt, qui & paulo ante, vt ſua erga eum ſtudia clariora facerent, milites epiſcopi ingreſſum eius prohibere tentãtes, vrbe expulerant, & ipſum epiſcopum, niſi mature fuga lapſus ciuitate exceſſiſſet, comprehendiſſent & vinctum ei miſiſſent. Venienti ergo & armati inſtructiq; obuiam procedunt, non ad vim faciendam, ſed vt conſpecta eorum multitudine, armorum apparatu, expeditorum iuuenum frequentia, animaduerteret in arduis rebus ſuis, quantum ſpei in eis ponere debuiſſet: operam ſuam benigne ſpondent: iuſiurandum dant: ſumptus ad bellum adminiſtrandum ex ſua re familiari ſinguli pro virili portione offerunt: & quoad viuant, pro honore eius deuote ſe militaturos confirmant. Ita rex ciuitate munitiſſima potitus, hanc deinceps belli ſedem, hanc regni arcem, hanc, vtcunque res cecidiſſent, tutiſſimum aſylum habere cœpit, eo quod eſſet & ciuibus frequens, & murorũ firmitate inexpugnabilis, & vbertate circumiacentium regionum opulentiſſima, & omnibus quæ in bello vſui eſſe ſolent, copiis inſtructiſſima. Porro hi qui ab archiepiſcopo Mogũtino ad colloquium Moguntiam euocati fuerant, audito quod rex concitus aduentaret, plures metu perculſi eo venire diſſimulauerunt, pauci qui venerunt, cum de tantis rebus ſine aliorum principum diſcuſſione ſententiam ferre non auderent, irriti fruſtratiq; diſceſſerunt: ad quos rex legatos mittens, multis precibus eis vix & ægre extorſit, vt ſibi familiaris colloquij gratia in Oppenheim occurrerent. Quo dum datis vtrinque obſidibus propter periculi ſuſpicionem veniſſent, pedib⁹ eorum prouolutus, ſuppliciter orabat, vt memotes iuſti iudicis Dei, memores ſacramenti quo ſe Deo mediante obligaſſent, fidem ſibi ſeruarent in aduerſis: ſi quid antehac exceſſiſſet, iuuenilibus annis, & ætati in vitium pronæ veniam darent: deinceps & malo correctum, & annorum ſenſusq; maturitate roboratum, quæ paruuli ſint euacuatũrum, & quæ virtutis, quæ honoris, quæ regiæ dignitatis, quæ poſtremo virum deceant, cogitaturum & amplexurum. Ad hæc illi reſponderunt, fruſtra eum à ſe fidem expetere, quam ipſe nec Deo vnquam, nec homini præſtitiſſet, de quo ambigerent, in pace an in bello, amicis an inimicis infeſtior ſuſpectiorque eſſet, quique ante paucos dies, poſitis ſibi in Wirtzeburg, & de ſalute eius tractantibus, clãculo carnifices mortemque præparaſſet: ſin aliquid haberet obtendere, aut per quorundam factionem falſis criminibus ſe impetitum putaret, ſineret Vdalricum de Cosheim, ſicut profeſſus fuiſſet, manum conferre cum Regingero, vt ſi viciſſet, eos deinceps fidos ſibi obnoxioſque ſine omni in perpetuum contradictione haberet. Libenter rex ſuſcepit conditionem, ſtatuitque vt certo die poſt octauum Epiphaniæ congreſſi prope Moguntiam, in inſula Rheni, quæ dicitur Marovva, vtriuſque partis allegationem iuſto iudici Deo decernendam permitterent. Ea tempeſtate hi qui in Hartesburg erant, multa & præclara militaris audacię facinora fecerunt. Nam ſæpenumero erumpentes, prædas in vicinis regionibus & ſtrages hominum non modicas agebant, & priuſquam Saxones ad vim arcendam frequentes confluere poſſent, ſe in caſtellum receperant. Maxime autem Goslarienſibus propter viciniam exitiales erant. Plurimos enim eorum peremerunt, & bona eorum quæ extra villam reperta fuiſſent, crebra incurſione populabantur, & mercatores exterarum gentium, ne conſuetas merces eó conferrent, metu vitæ amittendæ inhibebant. Cumque tempore quodam ad modicum inter eos pax conueniſſet: quidam ex caſtello Goslariam priuatæ rei aliquid ibi acturi venerunt, vbi cibo potuq; diſtenti, dum nimia potione incaluiſſent, ſicut ebrietas mater eſſe ſolet iurgiorum, cœperunt aduerſum eos cum quibus accumbebant, ineptos inconditoſq; ſermones iactitare, & Saxonibus ignauiã exprobrare, quod non militari ſed ouina mente aduerſus regem arma ſumpſiſſent. Indignati qui aderãt Saxones, ſeditione cõcitata, eos trucidauerunt, foraſq; proiecerũt. quod vbi his

qui

qui in Hartesburg erãt, compertum eſt, dedita opera ſe in vltionem ſociorum ſuorum accinxerunt: & quia villam viris fortibus, vallis & ſeris vndiq; munitã incurſare haud ſatis tutum putabatur, dolo eos circumuenire parabant. Erat quidam Goslariæ præfectus Bodo nomine, regi tempore pacis acceptiſſimus, nunc quoque turbata republica fidem inuiolatam ei ſeruans, occulte tamen metu Saxonum, ne deprehenſus factione vulgi omnia ſua amitteret. Is edoctus ab his qui in caſtello erant, paſtores qui Goslarienſium pecora ſeruabant, precio corrupit, vt gregem paulo longius à villa in paſtum eiicerent. Miſſi de caſtello equites ea protinus abegerunt, cæteri in montibus & ſyluis armati ſe abdiderunt. Perlato Goslariam rumore abactorum pecorum, vnanimiter ad arma conclamant, ſummis omnes viribus in certamen ruunt, nec quiſquam alterum operiebatur, ſed citato quiſque, quantum poterat, equo prior hoſtem inſequi prædamque excutere contendebat. Illi paululum fuga ſimulata, cedebant inſequentibus, donec eos vltra locum inſidiarum incautos protraherent. Tunc ſublato vndique clamore tam hi qui in caſtello remanſerant, quam hi qui in vicinis montibus ſe occultauerant, impetum in eos fecerunt, & tam diu palantes fugientesque proſternebant, donec non ratio, ſed fuſi ſanguinis horror ac ſatietas occiſioni finem faceret. Propter hæc & alia huiuſmodi placuit Saxonibus proximum caſtello collem occupare, militeſque imponere, qui contra excurſiones hoſtium ſine intermiſſione intenti ſollicitique excubarent. Nec ſic tamen audaciæ eorum modũ impoſuerunt, ſed vbicunque opportunitas ſe præbuit, multa & in eos à quibus aſſeruabantur, & in alios prouinciales hoſtilia fecerunt. Interea inſtante iam Natali die Domini, milites regis qui Aſenberg obſidebant, aſſiduo legatos ad regem mittebant, rogantes per Deum, vt adereptionem eorum aliquod conſilium exquireret, quomodo deficientibus alimentis extrema iam inedia tabeſcerent, & niſi mature periclitantibus conſuleretur, aut moriendum ſibi eſſe, aut in hoſtium poteſtatem concedendum. Rex Moguntinum & Colonienſem archiepiſcopos ad colloquium euocans, obnixe rogauit, vt Saxones conuentirent, agerentque cum eis, vt ab oppugnatione caſtellorum, datis ſaltem ad modicum tempus induciis recederent. Illi quãquam laborem hunc in irritum ceſſurum haud dubie ſcirent, tamen quia moleſtus eis erat, facturos ſe quod rogabantur promiſerunt, ſtatimque miſſis legatis, mandauerunt principibus Saxoniæ, vt ſibi proxima hebdomada poſt epiphaniam Corbeiæ ad colloquium occurrerent. Hoc anno poſt exortum bellum Saxonicum, nulla deinceps exactio facta eſt decimarum in Thuringia, gaudentibus Thuringis, quod occaſionem inueniſſent, vt traditas ſibi à patribus leges manu militari tuerentur, & dolente rege, quod dum decimis immoderatius inhiaret, pene regnum cum vita amiſiſſet. Hoc etiam anno famoſiſſimus ille Egen, qui duci Baioariæ Ottoni capitale illud crimen intenderat, comprehẽſus in quodam latrocinio à popularibus cæcatus eſt, & ad tantam egeſtatem redactus, vt deinceps oſtiatim circumeundo ſtipem publicam peteret. Giſo quoq; comes & Adelbertus cum IV filiis ſuis, quibus incentoribus idem perditus tragicam hanc fabulam confinxerat, ab hoſtibus ſuis ob priuatas quaſdam inimicitias occiſi ſunt in caſtello ipſius Giſonis Hollẽden, Deo vindicante innocentiam ducis Ottonis.

1074. Rex Natalem Domini Wormatiæ celebrauit, longe aliter ibi victitans quam regiam magnificentiam deceret. Nam neq; ex fiſcis regalibus quicquam ſeruitij ei exhibebatur, neq; Epiſcopi aut abbates vel aliæ publicæ dignitates conſueta ei obſequia præbebant, ſed in ſumptus quotidianos neceſſaria ei vili precio coemebantur. Erant tamen cum eo nõnulli ex principibus, ſed hi neque cum eo ſeruitiorum apparatu, neque cum ea militum aut apparitorum frequentia, qua ſoliti fuerant, ſed cum paucis & pene priuato habitu ad ſalutandum eum venerant, ne ſcilicet manifeſtæ defectionis notarentur, ſi euocati ad curtem venire detrectarent: quos tamen ille nullo modo à ſe abſcedere permittebat, reputans quod ſi minus auxilij ſibi, hoſtibus tamen multũ terroris allaturi eſſent, dum tam illuſtres in regno perſonas aduerſum ſe cõgregatas audirent. Moguntinus & Colonienſis archiepiſcopi die ſtatuta Corbeiam iuxta cõdictum venientes, ſicut in mandatis à rege habebant, rogabant Saxones qui ibidẽ occurrerant, vt ab oppugnatione caſtellorum exercitum abducerent. At illi nulla ratione hoc ſe facturos reſponderunt: præterea vehemẽter eos obiurgarunt, quod dum deliberando, &

modo colloquia,modo inducias expetendo tempus triuerant, & regi audaciam auxiſſent,& ſibi maximas commoditates vindicandę libertatis corrupiſſent:proinde recederent, nec ſibi vltra verbis pacificis in dolo illuderent: ſe in eum locum progreſſos eſſe,vbi iam non muliebribus colloquiis, ſed militaribus armis res expedienda ſit. Vix tandem ſedata multitudine ab his qui ſapientiores erant, vnanimi cõſenſu ſtatuerunt, vt proxima hebdomada poſt Purificationem ſanctæ Mariæ Friteslar conuenirent,ibique cõmunicato cum cæteris regni principibus conſilio, periclitanti Reipublicæ rectorem qui omnibus placuiſſet,conſtituerent: regi quoque mandauerunt, vt ſi ita ſibi expedire iudicaret,die ſtatuta præſto adeſſet, & ius ſuum non per epiſtolas aut per internuncios,ſed præſens ipſe viua voce expoſtularet. Poſtquam in hanc ſententiam digreſſi ſunt, Thuringi tertia dehinc die eos qui in Aſenberg erant inedia expugnatos in deditionem acceperunt, impunitoſque dimiſerunt,caſtellum ſuccenderunt, ſtatimq; alij caſtello quod Spatenberg dicebatur, exercitum admouerunt. Caſtellum Vokenrot paucis ante diebus cœptum fuerat obſideri,& quia regina in eo toto tempore belli huius ſeruabatur, iuſſu regis profectus eo abbas Heruelden ſis, conſentientibus Thuringis eandem inde accepit,atque Herueldiam adduxit prægnantem,& iam de partus vicinitate indies anxiantem. Cumque ibi diebus multis moraretur,neſciente ſcilicet rege propter perturbationem reipublicæ, quo eam mittere poſſet ſeruandam, 2. Idus Februarij feria 4 peperit filium. Is quomodo infirmari, & iamiam expiraturus putabatur, tertio die baptizatus eſt ab Ezzone Altenburgenſi epiſcopo,qui tunc forte apud abbatem hoſpitabatur, & nomine ataui ſui Conradus eſt vocatus: & quoniam alij non aderant,qui digne eo munere fungerentur,abbas & alij plerique fratres Heruelden ſis cœnobij eum de ſacro fonte ſuſceperunt.

Reginger qui ad ſuggillandum contra regem Vdalricum de Cosheim propoſuerat, ante paucos dies iucundæ congreſſionis diriſſimo dæmone arreptus, horrenda morte interiit.

Interea rex cum videret, quod paulatim à ſe principes deficerent, & hoſtium ferocitas ſua magis patiẽtia increſceret, pudore compulſus pariter & neceſſitate,ſtatuit extremam fortunæ aleam tentare, & cum Saxonibus vbi primum copia fieret, collatis ſignis dimicare, magis eligens vitam honeſte, quam regnum per dedecus amittere. Multum enim animos militum ab eo auocauerat,q; ſuis qui quotidie oppugnabantur, expugnabãtur,expellebãtur,non ſubueniebat, & aliis pro ſalute eius anxie deſudantib⁹,ipſe intra muros Wormatię inerti otio torpeſcebat. Vt hoc crimẽ elueret,vel morte paciſci cupiebat. Igitur miſit ad omnes principes regni,coſq; per Deum obſecrabat, vt ſibi auxilio venirent,multa ſua erga eos in præteritum benemerita commemorans; plura in futurum pollicens: & multi quidem epiſcoporum protinus ad eum conuenerunt: ſed hi conſilijs præbendis paratiores quam ſtipendiis faciendis. Nã militibus ſuis domi relictis, ipſi cum paucis & pene priuati aderant, ea ſcilicet mente,vt & de inobedientia apud eum excuſarentur, & cauſam eius quam vehementiſſime omnes improbabant,non multum adiuuarent. Sed archiepiſcopus Moguntinus, Archiepiſcopus Colonienſis,epiſcopus Argentorati,epiſcopus Wormatienſis quem ciuitate ſua ſupra expulerat, præterea duces omnes Baioariæ, Sueuiæ, Lotharingiæ, Moſellæ regionis, Carentinorum, milites etiam Fuldenſis & Heruelden ſis abbatum conſtanter ei contradixerunt, nolle ſe ad oppreſſionem innocentum arma ferre: qui ſi etiam aliquid quod gladio vindice plecti debeat, admiſiſſent, ad hoc eos grauis & facile excuſabilis neceſſitas impuliſſet. Rex Wormatia egreſſus 6 calendas Februarij Heruelđiam cum exercitu venit. Eo die viſum eſt in cœlo ſignum mirabile. Oriente ſole duæ ſimul columnæ aurei coloris, ſplendidiſſimi fulgoris, dextra læuaq; oriebantur, quæ vſquequo Sol aliquantis lineis in altum excreſceret,eodem iubare rutilantes permanebant. Præcedenti quoque nocte cœleſtem arcum circa gallorum cantum ſereniſſimo cœlo plerique viderunt. Frigus erat validiſſimum, & hyberna ſiccitate arebant omnia, in tantum vt flumina non ſuperficietenus glacie conſtricta, ſed tota præter ſolitum in glaciem conuerſa viderentur: vnde panis inopia vehementer laborabat exercitus, eo quod propter rigorem fluminum vbique ceſſante molarum vſu, ipſum quod forte inueniſſent, frumentum comminuere non poterant. Rex pridie quam Heruelđiam veni-

veniret, misit abbatem Heruelden ſem ad Saxones, qui in vlteriore ripa Wirræ flumi-
nis ad 40 millia congregati reſidere ferebantur, inueſtigare ab eis, an nuncij ſui tuto ad
eos ire ac redire poſſent. Ipſe tranſgreſſus Heruеldiã, in proximis villulis reditum ab-
batis præſtolabatur, duobus ferme millibus à prædicto fluuio: nec vlterius caſtra mo-
uere voluit, donec miles frequentior conueniret, & ipſe diligentius perquireret, an ali-
qua ſpes recuperandæ pacis reliqua eſſet, ſiquidem audierat Saxonibus placuiſſe, vt ei
ingreſſum Thuringiæ non concederent, ſed ſtatim in ipſa ripa fluminis prædicti quod
Haſſiam Thuringiamq; dirimebat, inſtructa acie exciperent venientem. Fluuium gla-
cies pedeſtri itinere commeabilem fecerat. Ea res maiorem ei metum incutiebat, ne
forte dum adhuc imparatus imparq; tãtæ multitudini eſſet, hoſtes ſuper eum nulla iti-
neris difficultate præpediti repente irruerẽt: ideoq; conſiliarijs ſuis grauiter ſuccẽſe-
re dicebatur, quod eum Wormatia egredi, & in tantum diſcrimen vltro ſe præcipitare
permiſiſſent. Saxones enim in tantum abundare multitudine ferebantur, vt vndecim
millia plebis, quomodo ſubito clamore in expeditionem euocati cibos ſecum nõ ſum-
pſiſſent, in domos ſuas tanquam minus ſibi neceſſaria remitterent. Inter has moras ex-
ercitus regis prædæ quam pugnæ auidior, per contiguas Heruеldiæ villas longe late-
que diſcurrebat, eaſque hoſtiliter depopulabatur, & ſub prætextu neceſſarij victus quo
in militiam aleretur, præter miſeram vitam nihil reliquum faciebat innocentibus: ne-
que rex prohibebat iniuriam, vt militem hoc precio redemptum deuotiorem ſibi fa-
ceret. Qua clade ita attritæ atq; exhauſtæ ſunt poſſeſſiones Fuldenſis monaſterij atq;
Heruеldenſis, vt ingraueſcente alimentorum inopia, magna cum difficultate fratres
retinerentur in monaſteriis. Abbas Heruеldenſis reuerſus à Saxonibus retulit, eos prę-
ter omnium opinionem mitia atq; pacifica reſpondere, quod ſcilicet non ita exper-
tes rationis, ita ſint immemores vulgati etiam apud barbaras nationes iuris gẽtium, vt
neſciant ab iniuria legatorum etiam inter atrociſſimas inimicitias temperandum:
ſe extrema neceſſitate compulſos in aciem proceſſiſſe, nec ad perſequendum quen-
quam, ſed ad ſe protegendos iniuriaſque propulſandas arma ſumpſiſſe: ſi ea neceſſitas
adimatur, etiam nunc pacem quam bellum malle, & diſtrictos iam gladios libenter in
vaginam remittere. Grata admodum erat his qui cum rege erant reſponſio. Tunc miſ-
ſi ſunt quatuor ex epiſcopis, agere cum eis de pace, & promittere ex nomine regis,
quod omnibus quæ rationabiliter poſtulaſſent, & quæ electi ex vtraque parte iudices
æqua cenſuiſſent, prõptiſſime annueret, dum ipſi quoque viciſſim iuſtis conditioni-
bus acquieſcerẽt, & manſuetudinem eius, quam manum militarem experiri mallent.
Ad hæc illi reſponderunt: nihil aliud ſe poſtulare, quam quod multis iam ſæpe legatio-
nibus poſtulaſſent: ſcilicet vt caſtella quæ ad oppreſſionem eorum per Saxoniam &
Thuringiam exſtruxerit, ſine dilatione dirui iubeat: vt ſua ſingulis patrimonia per vim
ſeu per calumniam erepta reſtituat: vt duci Ottoni, ad quem extinguendum falſa cri-
minatione & peſſimo nefarij hominis artificio impudenter abuſus ſit, ducatum Baio-
ariæ reddat: vt epiſcopo Moguntino, epiſcopo Colonienſi, duci Rudolpho, poſtremo
omnibus qui in hac diſſenſione ab eo defeciſſent, aut aliquid quod eum læderet, alia-
rum partium ſtudio admiſiſſent, impunitatem tribuat, nullaſque in perpetuum offen-
ſæ huius pœnas exigat: vt libertatem gẽti ſuæ & legitima à primis temporibus ſtatuta,
rata, atque inuiolata manere ſinat: vt totam in ſola Saxonia ætatem, inerti otio deditus
non tranſigat ſed interdum Goslaria decedens, regnum ſuum, quod maiorum eius
induſtria latiſſimum ſit, circumeat: eccleſijs & monaſterijs, viduis & orphanis, &
cæteris qui calumniam patiantur, iuſta faciat: & regiam dignitatem quam nomine
præferat, regalium morum & operum claritate exornet: ſi hæc ſe facturum fideliſſi-
me polliceatur, & ad firmamentum indubitatæ fidei fideiuſſores ſibi det eoſdem,
quos nunc habeat recuperandæ pacis interceſſores principes regni, paratos ſe arma
deponere, pacem ſuſcipere, & deinceps dicto obtemperantes viuere: ſin autem, ſa-
cramento ſe obſtrictos eſſe, vt quandiu ſibi vitalis caloris vltima ſcintilla ſuperuiuat,
pro libertate, pro legibus, pro patria ſua indefeſſi dimicent. Dura nimis regi viſa eſt
exactio, cœpitque huc & illuc anxius tergiuerſari, fidemque principum ſuorum
appellare, ne ſe ſub iugum tam fœdæ conditionis, ad ſui nominis ignominiam mit-
ti paterentur, illud præ cæteris intolerabile iudicans, quod caſtella ſua deſtruere,

& hoſtibus ſuis præmia pro ſuppliciis reddere cogebatur. Cumque ſpreta pace quæ offerebatur, ſequenti die exercitum recenſeri, aciemque ad pugnam inſtrui placuiſſet, miſit circumquaque ad habitacula principum, iubens vt ſuos ſinguli ad aciem inſtruendam producerent. Omnes promptiſſime ſe dicto parere ſpoponderunt, ſed redeuntibus nunciis nullus caſtris eſt egreſſus: detrectantibus cunctis opus nefarium, vt eis quorum cauſam iuſtiſſimam æſtimarent, certamen inferrent. Ex alia quoque parte caſtra Saxonum non minima ſeditione quatiebantur. Plebs vniuerſa tumultuabatur contra principes, quod ſe fruſtra in tantas bellorum procellas impuliſſent. Cum enim nunc victoriam omnia ſpondeant, & opportunitas ad votum arrideat, ad quam ab exordio belli anhelantibus ſemper animis ſuſpirauiſſent: ipſi repentina pœnitudine correcti manus ſupplices tendant, pacem petant, & ei à quo toties eluſi ſint, iterum ſe eludendos muliebri, ſordida, & puerili leuitate tradant: duci quoque Ottoni vehementer inſiſtebant, vt accepto ſuper ſe regno, ducatum ſibi præbere ineundi certaminis, & proſpera omnia promittenti Deo manus ſuas operamque non negaret. Tunc circumſtantes regem hi quorum conſilio familiarius vti conſueuerat, cum ſubterfugiendæ conditionis ſtudio diuina atque humana omnia ſollicitantem viderent: Nullum, inquiunt, n rex, habemus diuerticulum: aut æquanimiter ſuſcipienda eſt conditio quam impoſuerint, aut regnum cum magno etiam vitæ periculo amittendum: acie vis confligere, periculumq; armis propulſare, ſed qua virtute, putas, is miles hoſtem congreſſus proteret, qui modo ad recenſendum exercitum nomen dare iuſſus, ne caſtris quidem exire voluit. Paruulo interuallo abeſt hoſtium infinitus exercitus: ſed cunctis hoſtibus plus tibi formidandi ſunt hi qui lateri tuo familiariter obuerſantur, qui interim tibi ſimulata fide blanda loquuntur, quandiu eos quibus ſe ſacramento obligauerunt, prælio laceſſere non coguntur: quod ſi claſſica inſonuerint, & preſſius poſito pede aut feriri aut ferire anguſtia loci coartabuntur, nimirum aut dicto citius diffugient, aut te deſerto ad partes hoſtiũ tranſibunt: vnde ſatius fuerat Wormatia non excedere, quam in extremum diſcrimẽ progreſſum, fidei principum tam iniquo tempore experimentum quærere. Vnum tamen patet inciſę ſpei & vndiq; impeditis rebus effugium, ſi facturum te quæ poſtularis incunctanter promittas. Ita & iuueniliter exultantium hoſtium ferocitatem eludere, & periculum quod faucibus vrget, euadere, & regnum deinceps ſopitis in perpetuum cunctis ſimultatibus poteris obtinere. Tum ille non tam ratione victus quam neceſſitate, cum omnia prius incaſſum pertentaſſet diuerticula, tãdem accitis ad cõcilium principibus, permiſit, vt pro ſuo arbitratu tantos motus componerent: promittens ſe indubitata fide omnibus annuere, quę ipſi conficiendis tantis rebus competere iudicaſſent. At illi reſpõderunt, non aliam prorſus patere viam ſubterfugiendi, quod ſtricto iam mucrone comminus intentaretur, prælij, quam vt faceret quæ Saxones poſtulaſſent. Quod cum ſub teſtificatione nominis Chriſti ſpopondiſſet, profecti ſunt ad eos 15 epiſcopi, & quicquid principum in caſtris erat, referre illis regis voluntatem. Multæ ibi dictæ ſententiæ, multa ſunt conquiſita argumenta, cum propter ſuſpectam regis ferocitatem & ſæpenumero ſpectatam fidem, nulla Saxonib⁹ viderentur ſatis tuta cõſilia. In longum protracta deliberatione, ad vltimum hoc pacto recuperandæ paci conſenſerunt, vt ſi quando rex acceptæ læſionis memor ſententiam reuocare aut aliquid eorum quæ modo ſuprema neceſſitate compulſus ſtatuiſſet, in irritum ducere conaretur, omnes eodem quo nunc ſacramento obſtricti, arma repeterent, iniuriæ obuiam irent, & tanquam euidentis periurij reum, cunctis regni principibus ſuffragium ferentibus, de regno proturbarent. In hęc verba omnes, vt erant conglobato agmine, ad videndam faciem regis proceſſerunt ipſo die purificationis ſanctæ Mariæ; præeuntibus his qui reparandæ pacis mediatores fuerãt, epiſcopis & aliis principibus, quos ille venientes honorifice ſuſcepit, oſculum præbuit, & pacis conditiones quas per internuncios ſignificauerat, viuæ vocis authoritate roborauit. Ita compoſitis omnibus ex ſententia, his qui partes ſuas impenſius curauerant, dona iuxta magnificentiam regiam largitus eſt, dimiſſiſque ſingulis in locum ſuum ipſe iunctus Saxonibus Goslariam perrexit. Deſtinatis etiam circumquaque nunciis mandauit, vt ab oppugnatione caſtellorum exercitus abduceretur, & hi qui in caſtellis erant, nihil deinceps hoſtile in prouinciales facerent, ſed vbi primum cibaria quę in diutinam belli adminiſtra-

miniſtrationem affatim congeſta fuerant, conſumpſiſſent, ipſa caſtella prouincialibus traderent funditus diruenda Nec Saxones magnopere curabant has inducias, quamtuis non nimium haberent ſuſpectas, cum in poteſtatem ſuam redactum ſcirent, communi ſententiæ non poſſe refragari. Igitur cum veniſſet Goſlariam, iuuenes qui in Hartesburg fuerant, quique propter res bene geſtas in magna apud eum admiratione habebantur, vehementer improbant conuentionem pacis, & quia ſecundum prophetam dolus directus fuerat in manibus eorum, multa & ſupra menſuram ſuam magnifica ei promittebant de viribus ſuis, ſi in procinctu perſtitiſſet. Oſtentabant etiam ad experimentum virtutis ſuæ titulos interfectorum Goſlarienſium, diſpoſitos per omne illud ſpacium, quod à Goſlaria vſque in Hartesburg duobus ferme milliaribus interiacet. Hæc audiendo malis aſſuetus animus, & per ætatem gloriæ militaris auidus paulatim reformabatur ad ingenium ſuum, atque ad rigorem priſtinum, factique iam non mediocriter pœnitebat, cumque à Saxonibus promiſſa ſua repoſcerentur, cœpit rurſum callidis reſponſionibus tergiuerſari, & petere, vt ad conuentum principum regni communemque audientiam res integra differretur, quatenus eorum iudicio de ſingulis, quod honori, quod vtilitati reipublicæ conduceret, ſtatueretur. Illis annuentibus præcepit, vt 6 idus Martij principes de toto regno Goſlariam conuenirent. Statuto die cæterorum principum nullus eo venit. Saxones & Thuringi cum infinita multitudine de tota Saxonia & Thuringia ſacramento euocati aderant, & haud procul à Goſlaria caſtrametati, legatos ad regem miſerunt, agere cum eo de conditionibus, quibus inter ſe & eum pax conueniſſet. Triduo integro & hi modo ſupplicando, modo terrorem bellicum intentando acriter inſtabant, & ille ſedulitatem inſtantium lubricis reſponſionibus eludere conabatur, & modo de abſentia principum cauſabatur, ad quorum iudiciorum ea res potiſſimum ſpectaret, modo obnixe flagitabat, vt cæteris omnibus iuxta conductum manentibus, ſola caſtella quæ ſummis impenſis ad munimentum regni exſtruxiſſet, ſibi condonarentur, his ſcilicet ſaluis facilem ducebat cæterarum rerum iacturam, eo quod ſperaret, ſe in his vtcunque res cecidiſſent, ſemper refugium habiturum, & perpetuas à Saxonibus omnibus, quam nunc intuliſſent, contumeliæ pœnas exacturum. Iamque ſpretis legatorum ſupplicationibus, reprobatis familiarium ſuorum conſiliis, fixus obſtinatusque perſiſtebat in propoſito, cum ſubito nunciatur, quod Saxones omiſſis internunciis, per quos antehac res agebatur, armati inſtructique ad palatium tenderent, nec iam promiſſa repoſcere, ſed ei valefacto, regem quem deinceps belli ducem habeant, conſtituere vellent. Præterea archiepiſcopus Bremenſis, epiſcopus Citicenſis, epiſcopus Oſenbruggenſis, & cæteri qui propter impenſius ſtudium partium eius Saxonia effugati, poſſeſſionibus nudati, pluribus ignominiis deformati fuerant, vnanimiter circumſteterunt, eum per Deum obſecrantes, vt ſi minus propriæ, ſaltem eorum calamitatis miſereretur, qui propriis ſedibus odio nominis eius expulſi, anno iam ferme integro per omnes miſerias vitam traxiſſent; fidem ſe ei in aduerſis intemeratam ſeruaſſe, & quæcunque præter voluntatem acciderent, communicato labore toleraſſe; nunc, quoniam Deus tantas rerum procellas benigna vice in ſedem reduxiſſet, gauderet ſorte ſua, & ne deinceps tale naufragium inciderent, tuta nunc ſtatione locatus prouideret. Quod ſi res tranquillas & propitia diuinitate iam ad honorem eius ex ſententia compoſitas rurſus interturbare atque implicare vellet; quos exitus habituras eſſet, ipſe proſpiceret; ſe ſuperioribus malis iam vſque ad extremam laſſitudinem defatigatos, neceſſario deinceps loco & tempori conceſſuros, & genti ſuæ ne denuo patria expellantur, obnoxios futuros. Inter hæc verba cum Saxones iam armata multitudine atrium palatij repleſſe, & ad vim faciendam paratos, inconditis motibus perſtrepere cerneret, tandem ancipiti periculo permotus conſenſit, vt duci Ottoni ducatum Baioariæ repoſcenti, intra anni ſpacium iuxta principum iuriſdictionem ſatisfaceret, caſtella vero ſua omnia ſine dilatione deſtrueret, ſed ea conditione, vt Saxones & Thuringi ſua quoque caſtella, quæ tempore regni eius exſtructa fuiſſent, pari modo diruerent, cætera etiam omnia quæ in Gerſtungun pollicitus fuerat, fide integra exſoluerentur. Nec perficiendis quæ promiſerat, improbitas Saxonum vllas indulſit inducias; vnde continuo miſſis circumquaque nunciis Vokenrot & Spatenberg & cætera caſtella de quibus quæſtio promulgata fuerat, ſuccendi ac

penitus dirui fecit. In Hartesburg muri tantum sunt diruti, quantum ad infirmandam munitionem difficultatemque loci adimendam sufficeret; cęteris ędificiis status mansit incolumis, eo quod ecclesia illic constructa & canonicorum congregationi instituendæ locus attitulatus fuisset. Ita pacatis Saxonibus rex Goslaria decedens Wormatiã abiit, ibique totam Quadragesimam ab omni deinceps belli apparatu feriatus exegit. Porro vulgus Saxoniæ, id potissimum quod contiguas castello Hartesburg villulas incolebat, vehementer offenderat, quod in Hartesburg vllæ seruatæ essent reliquiæ; nec quicquam tantis laboribus actum putabant, stante atque incolumi castello, quod omnium cladium quas acceperant, caput principiumque extitisset, & quod circumiacentis regionis opulentissimas quondam villas nunc in horrorem vastamque solitudinem redegisset; nõ detulisse regem cultui diuino, sed sub prætextu religionis crudelitatis suæ patrocinium quæsisse, vt scilicet instaurato post modicum bello cum hæc ira Saxonibus deferbuisset, locum habeat, vbi milites suos rursus ad euersionem Saxoniæ tuto emittat, tuto recipiat, & tunc tanto victis incumbat infestior, quanto nunc discedat Saxonum lætis successibus efferatior. Hæc vicissim intemperatis clamoribus ferendo in magnam se ferocitatem inflammarunt. Igitur tertio die postquam rex abscesserat, inscijs inconsultisque principibus, facto grege in Hartesburg irruunt, quod residuum erat murorum à fundamento deiiciunt, lapides longe lateque dispergunt, cæteris ædificiis quæ indulgentia principum integra seruauerat, idem faciunt, ecclesiam quæ accelerandi operis studio interim lignis elegantissime constructa fuerat, incendunt, thesauros diruunt, altaria confringunt: postremo ne qua regi instaurandi castelli occasio reliqua esset, filium eius & fratrem, quos ille ad gratificandum popularibus locum ibi tumulauerat, effodiunt, aguntque omnia quantum possunt, ne administrando bello deinceps mons complanatus vllam præstare possit opportunitatem. Reliquias sanctorum, quæ effractis altaribus erutæ fuerant, & effossa defunctorum corpora, abbas ex vicino cœnobio opportune superueniens, furenti vulgo eripuit, atque in suum monasterium cum honore transuexit. Perlatus ad principes Saxoniæ rumor admissi facinoris grandi eos formidine perculit, ne rex tanta iniuria exacerbatus causaretur, ab ipsis fœdus esse violatum, & iustam exinde occasionem instaurandi belli nactus, cunctas aduersus eos regni vires concitaret: id consulto præuenire cupientes, grauiter in eos qui tale flagitium admiserant, animaduertunt, deinde legatos ad regem mittunt, obsecrantes per Deum, vt se habeat excusatos, nec conscios se tanti sceleris, nec incentores extitisse, patratumque non secus quam ipsum grauiter & iniquo animo ferre: quod si minus fidei habeat negantibus, paratos se quouis genere satisfactionis dictis fidem & facere, & violatæ pacis à se suspicionem amouere. Ille vehementer efferatus, quod dolorem pristinum, qui nec dum in cicatricem cutem obduxisset, recentibus iniuriis exulcerassent; Quandoquidem, inquit, nec forenses leges contra violentiam Saxonum quicquam proficiunt, nec iniurias meas desertus à milite armis persequi valeo; ad leges ecclesiasticas iam necessitate coactus confugiam; & vbi humana cessant auxilia, diuinam opem implorabo. Protinus legatos Romam misit, sedem apostolicam contra eos interpellare, qui ecclesiam incendissent, altaria confregissent, sepulchra violassent, & odio viuentis in sepultos cineres barbara crudelitate dabacchati fuissent. Pascha Babenberg celebrauit, erantque cum eo archiepiscopus Moguntinus, dux Carentinorum Bertoldus, & alij quamplures ex his qui bello Saxonico ab eo defecerant. Cum enim crimen rebellionis Saxonibus donasset, alijs regni principibus qui coniurationis socij fuerant, quod iuste succenseret, non habebat. Ipso tempore Coloniæ res accidit, digna omnium bonorum miseratione & lacrymis, incertum leuitate vulgi, an factione eorum qui vicem regis in archiepiscopum vlciscì cupiebant. id magis venit in suspicionem, quod cum celebre apud omnes esset nomen Wormatiensium, pro eo quod regi fidem in aduersis seruassent, & episcopum rebellare tentantem ciuitate expulissent, Colonienses pessimum exemplum æmulati, suam quoque deuotionem insigni aliquo facinore regi ratificari vellent. Ad patrandum quod nefarie machinabantur, casus idoneam attulit occasionem. Archiepiscopus Pascha Coloniæ celebrauit, eratque cum eo episcopus Mimigardeuurdensis, ad communicanda tantæ solennnitatis gaudia familiaris amicitiæ obtentu euocatus. Cumq; exactis ex parte feriis

riis paſchalibus abſcedere pararet, hi qui archiepiſcopi domeſtica negotia curabant, iubentur ad euectionem eius nauem idoneam prouidere. Luſtratis perſpectiſque omnibus, vnam mercatoris cuiuſdam prædiuitis nauim, quia in ea vſus competens videbatur, occupant, eamque in miniſterium archiepiſcopi, eiectis mercibus quas habebat, ocyus expedire iubent. Negantibus famulis qui nauim ſeruandam ſuſceperant, vim, niſi mature iuſſa capeſſant, minitantur. Illi quantum poterant, citato curſu ad dominum nauis rem deferunt, & quid facto opus ſit, conſulunt. Habebat ille filium adulta ætate, non minus audacia quam viribus excellentem, & tum propter generis affinitatem, tum ob merita ſua primoribus ciuitatis maxime charum & acceptum. Is aſſumptis famulis ſuis & iuuenibus ex ciuitate, quantos in ea trepidatione in auxilium ſuum conſciſcere potuit, concitus ad nauem euolat, & miniſtros archiepiſcopi acriter, vt nauis exoccuparetur, inſiſtentes cum iniuria proturbat; dehinc aduocatum vrbis in idem opus ſuccedentem tumultusque inſtaurantem, ſimili conſtantia repellit, fundit & fugat; iamque & his & illis, ſui ſingulis amici armati ſubſidio adcurrunt, & ad magnum diſcrimen pugnamque ancipitem res ſpectare videbatur. Perlato nuncio ad archiepiſcopum, quod atrociſſima ſeditione confunderetur ciuitas, miſit feſtinanter ad ſedandos motus populi, irarumque plenus minabatur, ſe proxima ſeſſione ſeditioſos iuuenes merita pœna coerciturum. Erat quippe vir omni genere virtutum florentiſſimus, & in cauſis tam reipublicæ quam eccleſiæ Dei ſpectatæ ſæpius probitatis; ſed vnum in tantis virtutibus vitium, tanquam tenuis in pulcherrimo corpore nævus, apparebat, quod dum ira incanduiſſet, linguæ non ſatis moderari poterat, ſed in omnes ſine perſonarum acceptione, rixas & conuicia amatiſſima rotabat; hoc in ſe, cum iram paululum digeſſiſſet, vehementer & ipſe reprehendebat. Vix ad modicum dirempta eſt concertatio, ſed ferox animis & elatus primo ſucceſſu iuuenis non ceſſabat interturbare omnia, percurrensque ciuitatem varios ſermones per populum ferebat de inſolentia & auſteritate archiepiſcopi, qui toties iniuſta præciperet, toties innocentibus ſua adimeret, toties honeſtiſſimos ciues procaciſſimis verbis inceſſeret. Nec difficile fuit, id hominum genus in omne quod velles, tanquam folium quod vento rapitur, transformare; quippe qui ab ineunte ætate inter vrbanas delicias educati nullam in bellicis rebus experientiam habebant, quique poſt venditas merces inter vina & epulas de re militari diſputare ſoliti, omnia quæ animo occurriſſent, tam facilia factu quam dictu putabant, exitus rerum metiri neſciebant. Præterea in mentem veniebat Wormatienſium inſigne præclarumque facinus, quod epiſcopum ſuum inſolentius agere incipientem vrbe expuliſſent, & cum ipſi multitudine, opibus armisque inſtructiores ſint, dedignantur, quod inferiores æſtimentur audacia, & archiepiſcopum tyrannico ſibi faſtu imperitantem tamdiu muliebriter patiantur. Conferunt primores inepta conſilia; ſæuit vulgus intemperans nouarum rerum ſtudio, & per totam ciuitatem ſpiritu diabolico raptarum ad arma conclamat; nec iam archiepiſcopum vrbe expellere, ſicut Wormatienſes, ſed per omnes cruciatus trucidare, ſi copia detur, conſpirat. Natalis erat beati Georgij martyris, qui eo anno, 4 feria hebdomadæ paſchalis obuenerat: & archiepiſcopus celebrata miſſarum ſolennitate apud beatum Georgium, cum ſermonem faceret ad populum, præſagio quodam futurorum, neſcius ipſe mali quod imminebat, conteſtatus fuerat audientibus, quod ciuitas diabolo in poteſtatem tradita eſſet & propediem peritura, niſi iamiam impendentem iram Dei per pœnitentiam inflectere maturarent. Igitur poſt meridiem, inclinata iam die in veſperum, cum igni oleum, iracundiæ acceſſiſſet ebrietas, ex omnibus partibus vrbis ruunt ad curtim archiepiſcopi, & eum celebri quodam loco cum epiſcopo Mimigardeuurdenſi cœnantem adorti, tela contorquent, ſaxa iaciunt, nonnullos ex aſſiſtentibus interficiunt, cæteros plagis & vulneribus confectos in fugam vertunt. Inter hæc conſpicantur quamplurimi, ipſum talium furiarum incentorem dæmonem præcurrere inſanienti populo, galeatum, loricatum, igneo mucrone terribiliter fulgurantem, nec vlli quam ſibi ſimiliorem. Cumque militari quodam claſſico cunctantes, vt ſe in pugnam ſequerentur, concitaret, in ipſo impetu quo portarum feras effracturus vociferando irruebat, repente ex oculis ſequentium diſparuit. Archiepiſcopum ſui inter cuneos hoſtium nubemque iaculorum vix & ægre expeditum in

templum ſancti Petri abripiunt,foresq;non modo ſeris &vectibus, ſed admotis etiam magnis molib.obfirmant.Sæuiunt foris, & inſtar inundantis aquæ rugiunt vaſa diaboli, plena vino furoris Dei, & per omnia epiſcopi penetralia diſcurrentes, fores infringunt,theſauros diripiunt,vaſa vinaria concidunt, & dum vina in diutinos vſus ſumma ope congeſta præcipitantius effundunt, repletum ſubito cellarium ipſos (quod dictu quoque ridiculum ſit) inopinis fluctibus periclitatos pene ſuffocauerat. Alij capellam archiepiſcopi irrumpentes, altare ſpoliant, ſacra vaſa pollutis manibus contrectant, veſtimenta pontificalia diripiunt, dumque omnem ſupellectilem ſacri miniſterij curioſa,imo furioſa diligẽtia euertunt,reperientes illic quendam præ timore ſe in angulo occultantẽ,&putantes quod archiepiſcopus eſſet,interficiunt,non ſine gratulabunda exprobratione, quod petulantiſſimæ linguæ tandem aliquando modum impoſuerint. Sed cognito,quod decepti ſimilitudine eſſent,& archiepiſcopus intra templum ſancti Petri, & loci religione, & murorum firmitate ſe tutaretur, vndique conglobati ipſum templum obſident,muros perfringere dedita opera moliuntur, poſtremo, niſi ocyus ſibi tradatur archiepiſcopus,ignem quoque ſe adhibituros minitantur. Tum hi qui intus erant,videntes obſtinatos eſſe ad necem eius animos populi,nec ebrietate ſola quæ tempore digeri ſolet, ſed pertinacibus etiam odiis & phrenetico quodam furore homines agitari;ſuadent ei, vt mutato habitu effugere conetur de eccleſia, &fallere obſidentes,hoc facto & ſacras ædes incendij, & ſe mortis periculo liberaturus. Opportunum fugæ patrocinium tempus pollicebatur. Seditione in mediam noctem protracta, horrebant omnia tenebris & caligine, vt haud facile cuiquam eſſet vultus occurſantium diſcernere. Anguſtus aditus patebat de templo in dormitorium, item de dormitorio in atrium domumque canonici cuiuſdam adhærentem muro ciuitatis. Iſque ante paucos dies ortæ ſeditionis impetrauerat ab archiepiſcopo,Deo ad ſalutem archiepiſcopi hoc ipſum miſericorditer prouidente, vt rupto muro ciuitatis paruulum ſibi poſticum facere ſineretur.Ibi eductus archiepiſcopus, applicitis propere in euectionem eius & comitum eius quatuor equis, abiit, opacæ noctis tenebris, ne ab obuiantibus agnoſceretur,commodiſſime vſus; repertoque poſt modicum epiſcopo Mimigardeuurdenſi,ſociis iam pulchre pro ea tum calamitate conſtipatus,in locum cui Nuſſen nomen eſt,peruenit. Interim hi qui circa templum erant,crebris arietum ictibus muros quatiebant, eratque confuſa vox tumultuantium, & fidem Dei omnipotentis teſtantium, quod non euaſurus eſſet manus ſuas,non decepturus obſidentium diligentiam, etiam ſi in minima terræ reptilia ſe transfiguraret. Econtra hi qui obſidebantur, nunc ſupplicando,nunc pollicendo,quod diligentiſſime queſitum,ſi inueniretur,ipſis traditurі eſſent,callide ludebant operam perurgentium, vſque quo archiepiſcopum longius euectum, atque in tuta iam loca progreſſum eſſe arbitrarentur. Tum demum recluſis foribus ipſos ingredi,&pro libitu ſuo quærere ſinunt,adiiciuntque fruſtra eum quæri intra ſepta templi, quem certo comperiſſent primo incurſu concitatæ multitudinis clara adhuc die vrbe egreſſum iam in longinquas partes tranſire potuiſſe: idque magis ſuſpicandum, quod contractis vndique per moram nocturni temporis copiis, primo mane ad occupandam armis ciuitatem ſit aduenturus. Igitur ingreſſi, cum omnia templi penetralia diligentius inueſtigando euertiſſent, vix tandem admiſſa fide, quod falli potuiſſent,deinceps ab inquiſitionis ſtudio ad tuendam vrbem animos vertunt, armataмque multitudinem circumquaque per propugnacula diſpertiunt. Inter hæc arreptum quendam de turba ſuper portam vrbis ad ignominiam archiepiſcopi ſuſpendunt; magis in hoc furori ſuo quo præcipites raptabantur, ſatisfacientes, quam quod crimen vllum ſuſpendio dignum miſero obtendere poſſent. mulierem etiam quandam de ſummitate murorum precipitant,fractisque ceruicibus interficiunt; hoc ei crimini dantes, quod homines plerumque magicis artibus dementare infamata fuiſſet. Sed hoc ſcelus commodiori tempore & pacatiore animo vindicare debuerãt.Induxerant etiam in animum,niſi Deus conſulens ſeruis ſuis breuiaſſet dies amentiæ eorum, vt monachos de ſancto Pantaleone omnes trucidarent, pro eo, quod expulſis ab archiepiſcopo prioribus monachis nouum illic inuſitatumque religionis genus inſtituiſſent. Præterea iuuenes impigros citato,quantum poſſent, gradu ad regem ire iubent, nunciare ei quæ geſta fuerant,& ſuggerere,vt quantocyus veniat vacantem

cantem expulso archiepiscopo ciuitatem occupare, in eo verti salutem ciuitatis, & ipsius vtilitatem maximam, vt grandia molientem de vindicanda iniuria sua archiepiscopum anticipare conetur. Talibus furiis toto triduo agitabantur. Postquam auditum est per prouinciam, & celebri rumore vulgatum, quod Colonienses archiepiscopum probris & contumeliis affectum vrbe fugassent; exhorruit omnis populus nouitatem rei, atrocitatem sceleris, spectaculum humanarum rerum, quod vir tantarum in Christo virtutum tam indigna perpeti, Deo aspiciente, potuisset. Magna eius in pauperes liberalitas, multa in diuinis rebus deuotio, multa in humanis moderatio, vehemens in corrigendis legibus studium, libera in corripiendis qui male agerent seuetitas, omnium ore celebrabantur, earumque rerum commemoratio non minimum ei gratiæ apud populares conciliabat. Exclamant omnes ad suam magis iniuriam pertinere violatam pontificalis nominis maiestatem, & mori sibi satius esse, quam vt tantum flagitium suorum temporum inultum patiantur. Igitur per quatuor vel quinque milliaria circumquaque ad arma conclamant: multa hominum millia dicto citius concurrunt, nullo qui per ætatem arma ferre posset, tam religiosam militiam detrectante: conglobatique in vnum, rogant archiepiscopum, & cunctantem vi impellunt, vt ad recuperandam ciuitatem quantocyus festinet; se pro eo dimicaturos, & si ea necessitas incumbat, oues pro pastore, filios pro patre libenter mortem excepturos: quod nisi Colonienses maturent venientem suscipere, & pro ipsius arbitratu satisfacere offenso; se aut ingesto igne populum cum ciuitate consumpturos, aut dissipato muro cum super congeriem occisorum in cathedram pontificalem reducturos. Ita archiepiscopus quarto die postquam exierat, magno vallatus agmine ad vrbem accessit. Quod vbi Colonensibus compertum est, & se tantæ tamque efferatæ multitudinis impetum nec muro nec acie sustinere posse animaduertunt; tum primum furor deflagrare, ebrietas vanescere cœpit, magnoque terrore concussi obuiam legatos de pace miserunt, se reos confitentes, & omnem, quam vita incolumi iuberentur, pœnam pendere paratos. Archiepiscopus digne pœnitentibus se veniam non negaturum respondit. Tum celebrata missarum solemnitate apud sanctum Georgium, eos qui pontificem sede propria expulissent, qui ecclesiam homicidio polluissent, qui templum sancti Petri hostiliter impetissent, qui cętera religionis iura ausu barbaro temerassent, episcopali banno ad satisfactionem vocauit. Protinus omnes nudis pedibus, laneis ad carnem induti processerunt, vix & ægre impetrata pace multitudinis quæ circa episcopum erat, vt hoc tuto facere sinerentur. Nam & vehementer ei succensebant, quod dum immoderatius clementiam ostentando popularis fieri vellet, nefarios homines ad audenda nequiora huius sceleris impunitate animaret. Archiepiscopus eos postero die ad suscipiędam secundum canonum scita pœnitentiam, tam immanis flagitij ad sanctum Petrum præsto esse iubet. Ipse progressus ad sanctum Gereonem, ibi extra vrbem pernoctare statuit; veritusque quod tradita ciuitate vis concitatæ multitudinis inhiberi non posset, sed partim iniuria partim prædæ cupidine accensi acerbius sæuirent in populum, obnixe rogat prouinciales qui secum erant, vt singuli in sua cum pace recederent, satis se opera eorum vsum, & euidens tulisse documentum, quid animi oues erga pastorem, filij erga patrem gererent; asperrimam partem negotij multa eorum virtute exactam esse, cætera quæ restent, facile iam priuata ac domestica manu posse confici: proinde quod bonum, felix faustumque esset, abirent in domos suas, hanc reportantes spem, quod huius beneficij gratia apud eum, seu viuum, seu defunctum, perpetuo mansura foret. Hoc vix impetrato, milites suos, quantos ad comprimēdos vrbanos motus, si qui forte leuitate vulgi instaurarentur, sufficere putabat, præcedere in ciuitatem iubet; secuturus ipse proxima luce, cum eorum qui præcessissent diligentia, ne quid forte insidiarum lateret in ciuitate, præcauisset. Ea nocte sexcenti aut eo amplius mercatores opulentissimi ex vrbe profugi ad regem se contulerunt, intercessionis eius opem aduersus archiepiscopi sæuitiam imploraturi. Cæteri ingresso archiepiscopo ciuitatem & toto triduo iuxta cōdictum expectanti, minime se præsentauerunt ad proponendum aliquod satisfactionis genus. Vnde indignitatem rei non ferentes episcopi milites inscio (vt plurimi asserunt) atque inconsulto archiepiscopo arma rapiunt, domos incursant, possessiones diripiunt, occursantes partim sternūt, partim captos in vincula cōiiciunt,

& prorſus, vt veritati vel coacti aſſentiamur, multo ferocius, quam tanti pontificis exiſtimationi competeret, iuſtæ vltionis negotium exequuntur. Sed grauior morbus acriori indigebat antidoto. Filius ſupra memorati mercatoris, qui primus ſeditione inflammauerat populum, & pauci alij luminibus ſunt orbati, nonnulli virgis cæſi ac detonſi, omnes grauiſſimo rei familiaris damno multati, atque iuſiurandum dare compulſi, quod deinceps archiepiſcopo ciuitatem, contra omnium hominum violentiam quantum conſilio & armis poſſent, vindicaturi eſſent, & eos qui ex vrbe profugerant, quoad digne archiepiſcopo ſatisfeciſſent, ſemper pro infeſtiſſimis hoſtib. habituri. Ita ciuitas paulo ante ciuibus frequentiſſima, & poſt Moguntiam caput & princeps Gallicarum vrbium, ſubito pene redacta eſt in ſolitudinem, & cuius plateę vix capiebant ſtipata viantium examina, nunc rarum oſtendunt hominem, ſilentio & horrore omnia deſiderij quondam ac deliciarum loca poſſidentibus. Nec futurum hoc dubia ſignificauerant præſagia. Peregrinus quidam ad celebrandam palmarum feſtiuitatem illuc ipſo anno oduenerat Is vidit per ſomnium coruum quendam horrendæ magnitudinis per totam volitare Coloniam, & terribiliter crocitando populum tali ſpectaculo attonitum, huc & illuc agitare; ſuperuenire poſt hæc virum tam veſte q̄ forma præcellentem, qui & coruum horrifico ſonitu perſtrepentem vrbe expelleret, & populū mente cōſternatum, iamq; extrema omnia formidantem caſſa formidine abſolueret: cumque à circumſtantibus interpretationem ſomnij horrore concuſſus quęreret, audiuit, quod ciuitas proter peccata populi diabolo in poteſtatē tradita fuiſſet, ſed interuentu Georgij martyris liberata inſtantis iam atq; à Deo prędeſtinati interitus neceſſitatē euaſiſſet.

Rex celebrata in Babenberga Paſchali ſolemnitate, Nurenberg perrexit obuiam legatis Apoſtolicæ ſedis. Erant autem hi: mater eius imperatrix, epiſcopus Oſtienſis, epiſcopus Prænęſtinus, epiſcopus Curienſis, epiſcopus Cumēſis, miſſi à Romano pontifice componere, ſi poſſent, multo iam tempore vacillantem ſtatum Galliarum. Nec tamen cum rege ſermonem communicare ſæpius rogati conſenſerunt, donec ſecundum eccleſiaſticas leges pœnitentiam profeſſus per iudicium eorum anathemate abſolueretur, pro eo, quod propter vēditas eccleſiaſticas dignitates ſimoniacæ hæreſeos inſimulatus fuiſſet apud ſedem Apoſtolicam. Itaque petierunt verbis Romani pontificis, vt ſynodum tenere intra Gallias pace epiſcoporum ſinerentur. Vehementer hoc abnuerunt omnes epiſcopi, tanquam inuſitatum longeque à ſuis rationibus alienum, nec ſe huius authoritatis priuilegium vlli alij præterquam ipſi Romano pontifici vnquam delaturos affirmabant: ſiquidem intenderat Romanus pontifex vt omnes epiſcopos & abbates, qui ſacros gradus precio redemiſſent, diſcuſſione habita deponeret: iamque hac de cauſa Babenbergenſem epiſcopum, & alios nonnullos ab omni diuino officio ſuſpenderat, donec coram venientes inuſtum ſibi crimen hæreſeos digna ſatisfactione purgarent. Et rex quidem cupide hoc volebat, odio Wormatienſis epiſcopi & quorundam aliorum, qui eum bello Saxonico offenderant; quos hac calumnia inuoluendos, & dignitatis ſuæ detrimenta paſſuros, ſpe certiſſima præſumpſerat. Sed quia per legatos res tanta confici poſſe deſperabatur, conſulto in audientiam ipſius Romani pontificis delata eſt. Rex dimiſſis legatis nō ſolemni more indictam expeditionem, ſed repētino ac tumultuariō milite collectum exercitum ducere parabat in Vngariam, comperto quod Salomon rex Vngariorum à Ioiade Beli filio bello impetitus, & tribus iam prœliis victus, amiſſo exercitu vix de regno effugiſſet. Vt eius miſeriæ ſubueniret, & affinitati præſtabat, quam tradita illi in coniugium ſorore ſua contraxerat, & vtilitatibus propriis, quia magnam ei partem regni ſui pollicitus fuerat, ſi eius beneficio expugnatis hoſtibus in regnum reſtitueretur. Cumque Ratiſponam veniſſet, inſecuta eſt eum legatio familiarium eius nunciantium, quod Wilhelmus cognomento Boſtar, rex Anglorum, ab archiepiſcopo Colonienſi vana pollicitatione illectus cum magno exercitu aduentaret, regni ſedem Aquiſgrani occcupare paratus. Territus rex tam atroci nuncio, ac priuatæ rei curam externis negotiis antehabendam ratus, omiſſa in Vngariam expeditione ad Rhenum concitus remeauit. Pentecoſten Moguntiæ celebrauit, ſplendide ac populariter ab archiepiſcopo Moguntiacenſi acceptus atque habitus. Inde cum Coloniam ire inſtituiſſet, multum ſpirans irarum & comminationis in archiepiſcopum Colonienſem: ille miſſis in occurſum eius nunciis, mandauit falſam

ſim omnino ac ſcenicis figmentis ſimilem eſſe fabulam, quam in eum æmuli ſui compoſuiſſent, hi nimirum, qui eum paulo ante vrbe expuliſſent, & nunc ad opprimẽdum eum, quoniam armis non poſſent, mendacijs graſſarẽtur: ſe non ita rationis expertem vel communis commodi negligentem eſſe, vt in vltionem priuatæ iniuriæ patriam ſuam barbaris prodere velit, nec ea leuitate à puero vitam inſtituiſſe, vt quiſquam ſanum aliquid ſapiens tam inepta de ſe ſuſpicari poſſit. Impetrata per legatos cõram veniendi copia, in Andernachen regi occurrit. Cumque rex de his quæ compererat, ſeueriſſime quæſtionem promulgaret: proditæ quidem reipublicæ crimen quod obijciebatur, ſacramẽto purgauit: cætera quæ delata fuerant, ait rex, ſe veteri amicitiæ † põtificali nomini condonare, nec pro iure ſuo expoſtulare velle. Ita non extincto, ſed interim cohibito furore, Coloniam proceſſit. Ibi poſtero die ad iudicandum populo aſſedit, ſperans per accuſationem eorum quos archiepiſcopus propter iniurias ſuas pœna affecerat, occaſionem ſibi futuram, vt eum ſeditione concitata rurſus ciuitate exturbaret, vel propter oppreſſos per calumniam innocentes ſaltem reum maieſtatis faceret: ſed ille omnes accuſationum ſtrophas reſponſi veritate ac ſententiarum grauitate, tanquam aranearum telas, dirupit. Poſtquam rex innocentia eius ac vitæ integritate, conſilijs quoque omnia ſepta vidit, nec vllum patere locum calumniæ, ad aliud ſe vertit genus iniuriarum. Exegit ab eo non precibus quidem, vt oportuit, ſed imperioſa quadam authoritate, vt Colonienſibus admiſſæ in ſe temeritatis veniam daret, excommunicatoſque eccleſiæ reconciliaret: præterea, vt ad firmamentum conſeruandæ erga ſe in perpetuum fidei ſex ſibi ex militibus ſuis obſides daret. Vtrunque ille cum magna conſtantia negauit: obſides quidem, quod nullus regum priorum tale quid ab aliquo præceſſore ſuo poſtulaſſet: excommunicatorum autem reconciliationem, quod ſine digna pœnitentiæ ſatisfactione excommunicatos in eccleſiam recipi leges eccleſiaſticæ vetarent. Imminebat ille vehementer, comminans omnia ſe incommoda illaturum, & cuncta quæ illius ſunt ferro & igne demoliturum. Perſtabat hic fixus in propoſito, dicens ſe mori quidem paratum, ſi ipſe cum Colonienſibus conſpiraſſet ad eum interficiendum, ſed nunquam retinendæ vitæ ſtudio ab iure ad iniuriam declinaturum. Diuanceps erat pugna, & vtrorumque milites magna concuſſerat ſollicitudo, expectatione tam triſtis ſpectaculi. Tandem euictus rex ab his quorum conſilijs plurimum tribuebat, flexit ſententiam, & ait, malle ſe cum eo beneficijs certare quam maleficijs, & ſi eum fidum ſibi deuotumque in cauſis reipublicæ experiretur, primum deinceps inter amicos habiturum. Hoc modo reconciliatus archiepiſcopo, Aquiſgrani perrexit, & aduerſus ea quæ de irruptione barbarorum fama vulgauerat, eam regni partem, quantum poterat, communiuit.

Ruthardus abbas Heruelden ſis monaſterij v Idus Iunij deceſſit, vir in ſacris ſcripturis apprime eruditus, & ſic ad loquendum expeditus, vt nemo illa ætate verbum Dei copioſius, nemo ſubtilius, nemo elegãtius tractaret: alias in obſeruatione ſanctæ regulæ paululum, quam mores & tempora expeterent, remiſſior erat. Is miro iudicio Dei, qui quos diligit corripit, & flagellat omnem filium quem recipit, ante diem mortis ſuæ ſenſu defecit, & per continuos duos annos & ſex menſes phreneſi pariter & epilepſia grauiſſime vexabatur. Defunctus eſt autem, anno integro & ſex mẽſibus exactis, poſteaquam abbatia ſe abdicauerat. Quod tamen factum adeò pœnitens deflebat, quoties à ſtupore atque hebetudine mentis paululum reſpirauerat, vt ambiguum eſſet, morbo an mœrore grauius acerbiuſq; tabeſceret.

Mediante Iulio regreſſum regem de Lotharingia Wormatiam, iterum adierunt legati regis Vngariorum, orantes obnixe, vt memor affinitatis, memor actæ ſimul à puero ætatis, maturius ſubueniret expulſo. Et quia preces tardius mouebant priuatis occupationibus intentum, datis xii obſidibus fidem ei firmabant, quod ſi eius beneficio in regnum reſtitueretur, deinceps ei tributarius, dictoq; obtemperans foret, & ſex ei munitiſſimas Vngariæ ciuitates in argumentum nunquam irrumpendæ fidei traderet. Hac mercede redemptus, ilico miſſis circumquaq; nuncijs principes in expeditionem ſolemni indictione euocauit: ſed alij temporis anguſtias, alij rei familiaris inopiam, pleriq; quod opes ſuæ bello Saxonico nimiũ attritæ fuiſſent, item alij aliud excuſationis genus obtendentes, omnes pariter militiam detrectabant. Ipſe tamẽ, ne tantum

reipublicæ commodum casu oblatum sua ignauia corrumperetur, gregario tantum ac priuato milite contentus, infesto exercitu ingressus est Vngariam, & nonnullas eius regiones hostiliter peragrauit. Porro Ioas qui Vngariam occupauerat, comperto eius aduentu, summa industria id operam dedit, vt in locis, in quibus irruptio hostium timebatur, nihil homines alimẽtorum, nihil animalia pabulorum reperirent, & sic ipse cum omnibus suis in quãdam insulam propter locorum difficultatem omnino hostibus inaccessibilem se contulit. Exercitus regis, qui ad tanti belli administrationem nihil sumptuum præparauerat, grauissima statim laborabat inedia, adeo vt homines pleroſque, animalia pene omnia, breui pestilentia & fames consumerent. Qua necessitate compulsus rex, nullo insigni facinore perpetrato Vngaria excessit, & post festum sancti Michaelis Wormatiam reuersus, ordinatis ibi pro tempore & copia regni negotijs Ratisponam redijt: dispositum habens id quod reliquum erat temporis vsque ad Natalem Domini in peragrandis Baioariæ atque Alemanniæ ciuitatibus insumere.

Hildebrandus Papa cum episcopis Italiæ conueniens iam frequentibus synodis decreuerat, vt secundum instituta antiquorum canonum presbyteri vxores non habeant, habentes aut dimittant, aut deponantur: nec quisquam omnino ad sacerdotium admittatur, qui non in perpetuum continentiam vitamque cœlibem profiteatur. Hoc decreto per totam Italiam promulgato, crebras literas ad episcopos Galliarum transmittebat, præcipiens, vt ipsi quoque in suis ecclesijs similiter facerent, atque à contubernio sacerdotum omnes omnino fœminas perpetuo anathemate resecarent. Aduersus hoc decretum protinus vehementer infremuit tota factio clericorum: hominem plane hæreticum, & vesani dogmatis esse clamitans, qui oblitus sermonis domini quo ait, Non omnes capiunt hoc verbum, qui potest capere, capiat: & apostolus, Qui se non continet, nubat: melius est enim nubere quam viri: violenta exactione homines viuere cogeret ritu angelorum, & dum consuetum cursum naturæ negaret, fornicationi & immunditiẽi frena laxaret, quod si pergeret sententiam confirmare, malle se sacerdotium quam coniugium deserere, & tunc visurum eum cui homines forderent, vnde gubernandis per ecclesiam Dei plebibus angelos comparaturus esset. Nihilominus ille instabat, & assiduis legationibus episcopos omnes socordiæ ac desidiæ arguebat, & nisi ocyus iniunctum sibi negotium exequerentur, Apostolica se censura in eos animaduersurum comminabatur. Archiepiscopus Moguntinus sciens non paruo constare operam hanc, vt tanto tempore inolitam consuetudinem reuelleret, atque ad rudimenta nascentis ecclesiæ senescentem iam mundum reformaret, moderatius agebat cum eis, & primo eis in dimidium annum inducias & deliberandi copiam dedit, hortans eos, vt quod necessario faciendum sit, sponte faciant, & tam sibi quam Romano pontifici necessitatem adimant aliquid in eos, quod secus sit, decernendi. Ad vltimum congregata synodo in Erfordia mense Octobri pressius iam imminebat, vt relegata omni tergiuersatione in præsentiarum aut coniugium abiurarent, aut sacri altaris ministerio se abdicarent. Multas econtra illi rationes afferebant, quibus instantis perurgentisque improbitatem eludere, sententiamque cassare niterentur. Cumque aduersus Apostolicæ sedis authoritatem, qua se ille ad hanc exactionem præter voluntatem propriam compulsum obtendebat, nihil argumenta, nihil supplicationes precesque proficerent: egressi tanquam ad consultandum, consilium ineunt, vt in synodum non redeant, sed iniussi omnes in domos suas discedant. Nonnulli etiam confusis vocibus clamitabant, melius sibi videri, vt in synodum regressi ipsum episcopum, priusquam execrabilem aduersum eos sententiam promulgaret, cathedra episcopali deturbarent, & merita morte multato insigne monumentum ad posteros transmitterẽt, ne quis deinceps successorum eius talem sacerdotali nomini calumniam struere tentaret. Cum ad episcopum relatum esset, hoc eos machinari, commonitus à suis, vt tumultum qui oriebatur, matura moderatione præuerteret, misit ad eos foras, rogauitq;, vt sedato pectore in synodum regrederẽtur, se, cum primum opportunitas arrisisset, Romam missurum, & dominum Apostolicum, si qua posset ratione, ab hac sententiæ austeritate deducturum. Postero die admissis in auditorium communiter laicis & clericis, veterem illam de reddendis decimis querelam replicat, & quasi nihil bello Saxonico, nihil actum sit conditionibus, quibus paulo superius

in

in Gerſtingun pax conuenerat, de integro Thuringos omnes de iniuſta decimarum retentione reos addicere molitur, nec recogitat hanc cauſam originem ſeminariumq; extitiſſe omnium calamitatum, quibus per plures iam annos Reſpublica incommodiſſime vexabatur. Indigne nimis tulerunt hoc Thuringi, vtpote qui propter recentem belli ſucceſſum tumidos adhuc ſpiritus gerebant, ſibique vaniſſime perſuaſerãt, quod poſt triumphatum regem & acceptum guſtum audaciæ eorum, nullus deinceps futurus eſſet Epiſcopus, qui eis aliquam ſuper hac re mouere moleſtiam auderet. Primo tamen temperatis reſponſionibus ei ſuggerunt, non alia ſe ratione in Gerſtingun recuperandæ paci conſenſiſſe, quam vt legitima ſua à primis diebus ſtatuta, rata ſibi in perpetuum atque inconuulſa manerent. Cum hæc replicando ſurdis auribus fabulam narrare viderentur, ſubito efferata mente ſe foras proripiunt, ad arma conclamant, & ad momentum contracta ingenti multitudine in ſynodum prorumpunt, & niſi maturius milites Epiſcopi interceſſiſſent, & blandiendo rationemq; reddendo potius quam repugnando, quoniam viribus impares erant, ferociẽtis turbæ impetum inhibuiſſent, in ipſa cathedra epiſcopali epiſcopum oppreſſiſſent. Ita ſoluta eſt ſynodus tam epiſcopo quam cunctis qui aſſederant clericis vltima formidine conſternatis, & paſſim per omnes eccleſiæ angulos latebras ſibi quærentibus. Statim epiſcopus Erfordia diſcedens, reliquam partem anni vſq; ad Epiphaniam in Helegenſtat exegit, & per omnes feſtos dies inter ſacra miſſarum ſolemnia eos qui ſanctam ſynodum turbauerant, ad pœnitentiam ſub epiſcopali banno euocauit.

1075. Rex Natalem Domini Argentorati celebrauit. Cumque adeſſent quamplurimi ex principibus, quos ille dedita opera de toto regno ad diem feſtum euocauerat: habuit cum eis myſterium conſilij ſui, & eos modis omnibus ad inſtaurandum bellum Saxonicum ſollicitabat: multa in præſens largiebatur, plura in futurum pollicebatur, nullum in poſtremo vel infimæ conditionis, qui modo conficiendis tantis rebus commodus putaretur, relinquebat, quem non dato viciſſim & accepto iureiurando fidum ſibi & obnoxium faceret: cum ea potiſſimum pollicitatio omnes ad conſentiendum inflecteret, quod ſub teſtificatione iuriſiurandi ſingulis promittebat, ſi eorum auxilio Saxoniam Thuringiamque recuperaſſet, quod ipſis vtranque prouinciam pro arbitratu ſuo inter ſe partiendam & perpetuo iure poſſidendam traditurus eſſet. Ita ira æſtuans, nihil quam ſanguinem eorum qui ſe offenderant, malebat. Quod tamen anno iam integro quam maxime diſſimulauerat, adeo vt principes Saxoniæ quoties ad eum veniſſent, magnifice ſuſciperet, & ad abſentes pacifica ſæpenumero atque honorifica mandata deſtinaret.

Paucis poſt diebus Moguntiam venit, ibique occurrit ei Ruzenorum rex Demetrius nomine, deferens ei inæſtimabiles diuitias in vaſis aureis & argenteis & veſtibus valde pretioſis, petijtque vt auxilio ſibi foret contra fratrem ſuum, qui ſe per vim regno expuliſſet, & regnum tyrannica immanitate occupaſſet. Miſſus eſt protinus à rege Burchardus Treuerenſis eccleſiæ præpoſitus, agere cum illo de iniurijs quas fratri intulerat, & commonere, vt regno quod iniuſte inuaſiſſet, vltro decederet, alioquin authoritatem & arma Teutonici regni propediem experturum fore. Is legationi huic propterea opportunus videbatur, quod ille ad quem mittebatur, ſororem eius in coniugio habebat, & ipſe hac de cauſa apud regem, ne quid in illum interim grauius decerneretur, ſummis precibus obtinuerat. Ruzenorum rex Dedi marchioni Saxonico, cuius ductu eo aduenerat, à rege commiſſus eſt ſeruandus, donec legati reuerterentur.

His diebus contigit graui ſcandalo Babenbergenſis eccleſiæ ſtatum labefactari. Herimannus Epiſcopus eccleſiam in honorem beati Iacobi Babenberg foris murum proprijs impenſis extruxerat, ibique clericos XXV ſcientia, moribus, & canonicæ conuerſationis diſciplinis haud obſcuros congregauerat, & eis quæ ad victum veſtitumq; ſufficerent, affatim prouiderat. Cumq; is quẽ congregationi præfecerat, morbo præuentus diem clauſiſſet extremũ, nactus opportunitatem temporis, clericos expulit, & locum ipſum cum omnib. appendicijs ſuis Egberthо abbati de ſancto Michaele tradidit, ad inſtituendum illic ordinem monaſticum: non offenſus crimine aliquo clericorum, cum (vt dixi) honeſtiſſime iuxta eccleſiaſticas leges vitam inſtituerent: ſed monaſticæ conuerſationis munditia delectatus, in toto epiſcopatu ſuo, ſi fieri poſſet, hanc ſolã eſſe

vitam cupiebat, zelo quidem Dei, ſed non ſecundum ſcientiam: ſic æmulatus Rachelis pulchritudinem, vt Liæ fœcunditatem in thalamum cœleſtis ſponſi non crederet admittendam. Clerici qui expulſi fuerant, grauiter ferebãt ſine cauſa deſtitutos ſe eſſe ſtipe eccleſiaſtica, qua alebantur. Clerici quoque maioris eccleſiæ Babenbergenſis tam illorum quam ſuam vicem dolebant, quod ſcilicet non ſine magna ſui ordinis iniuria tantum Epiſcopus deferret ordini monaſtico. Igitur iunctis precibus adorti ſunt eum, obſecrantes per Deum, ne his quibus nullum crimen impingeret, ſine legitima diſcuſſione & audientia eriperet canonice ſuſcepta eccleſiaſticæ ſuſtentationis beneficia, nec ſineret eos deſtitutos ſpiritualis militiæ ſtipendiis, quibus præterea nihil amplius eſſet rei familiaris, probro & oſtentui fieri ſecularibus: Epiſcopatum Babenbergenſem paucas habere congregationes clericorum, & ideo non tam monachis ſibi opus eſſe quam clericis, quorum ipſi ſolatio diebus ſolemnibus in proceſſionibus in ſuſceptione hoſpitum vterentur: prçterea eccleſiam quam nouiter ipſe extruxiſſet, loco celebri in mediis huc & illuc diuerſantium turbarum fluctibus ſitam, nec à maiore eccleſia Babenbergenſi plus xxx paſſibus diſparatam, multo clericis opportuniorem eſſe quam monachis, qui ſcilicet monachi cum abominationes Ægyptiorum immolare iubeantur Domino Deo ſuo, ſecerni à multitudine, &(ſicut ſcriptum eſt) viam trium dierum ire debeant in ſolitudinem, ne ſi ea quæ colunt & prima ducunt, ſeculares immolent coram oculis eorum, ſcandalizati lapidibus irriſionum ſuarum obruant, & infament ſanctam & Apoſtolicam vitam: ſi Deo familiarius adhæreant monachi, tanquam honeſtior & ſublimior portio corporis Chriſti, non idcirco clericos tanquam membra putrida penitus abſcindendos eſſe ab eccleſia: quia licet ſtellæ ab ſtellis differant in claritate, vnam tamen cœli faciem decentiſſime diſtinguant ſua varietate: & licet membra diſparia ſint, & ſuis ſingula functa officijs, concordi tamen, licet diſpari, famulatu neceſſitatem expleant vnius eiuſdemque corporis. Epiſcopus rec ratione mouebatur, nec ſupplicatione, aſſerens honorem quem deferret monachis, in nullo præiudicare clericis, bona autem quæ in vſus pauperum proprio labore congeſſiſſet, ſui iuris, ſui arbitratus eſſe, vtrum clericis attitularet an monachis. Clerici & inopia familiari & indignitate rei vehementer exacerbati, regis & omnium principum regni aures quotidiana proclamatione obtundebant pro iniuria ſua. Cumque nihil vſquam opis, nihil ſpei eſſet, verſi ad validiſſimum illud, quod in ſancta eccleſia vltimæ ſemper neceſſitatis vnicum eſſe præſidium conſueuit, Romam pergunt, & recitata Romano Pontifici per ordinem ſuæ calamitatis hiſtoria, Apoſtolicæ ſedis patrocinium contra tanti calumniatoris violentiam ſuppliciter implorant. Adeſt ſimul totius cleri Babenbergenſis legatio, querelam ingeminant, & Romani pontificis patientiam vehementer incuſant, cur eccleſiam Dei tam diu ſinat hominis hæretici communione maculari: qui non vt paſtor per oſtium, ſed vt fur & latro per ſimoniacam hæreſim & ingentium pecuniarum profuſionem irrepſerit in ouile ouium: qui apud prædeceſſorem eius Nicolaum Papam tanti criminis inſimulatus (vt dici ſolet) ignem gladio, hoc eſt hæreſim periurio purgauerit: qui cathedram epiſcopalem & ſanctæ prædicationis miniſterium, expers ipſe omnino literarum, contra ſacros canones impudenter occupaſſet: qui ante epiſcopatum cunctis capitalibus criminibus atque omni probrorum genere Moguntinæ ciuitati, in qua nutritus ſit, celebrem ſe ſpectabilemq; fecerit: qui pecuniariam atq; vſurariam artem, qua à puero ſit inſtitutus, poſtquam cœleſtium talentorum negotiator conſtitutus ſit, multo ſollicitius exerceat, ita vt abbatias & eccleſias intra diœceſim ſuam ſitas, quas fœde comparauerit, fœdiſſime vendat, & familiam Babenbergenſis eccleſiæ paulo ante opulentiſſimam ac bonis omnibus florentiſſimam ad ſummam redegerit paupertatem: qui nunc ſuper omnia mala ſua, vt in veſtimentis ouium liberius lupinam exerceat feritatem, & facilius illudat ſimplicium innocentiæ, transfiguratus in angelum lucis angelus Satanæ, clericos abſque vlla diſcuſſione de eccleſijs ſuis eijciat, atque omnibus in quibus poſſit locis vitam monaſticam, non tam amator religionis quam ſubdolus ſimulator inſtituat. Poſtremo per Deum omnipotentem exorant, vt tandem aliquando expergefactus Simon Petrus baculum paſtoralis zeli exerat contra lupum, improbe rapientem & diſpergentem oues Dei, & Simonem magum iterum in eccleſia Dei nummulariorum menſas & æra proponen-

ponentem, cum pecunia ſua mittat in perditionem. Romanus Pontifex iam pridem eum à ſacri altaris miniſterio ſuſpenderat. Præſenti autem relatione efferatus, abſque dilatione excommunicauit eum, ea ſcilicet ex cauſa, quod de grauiſſimis criminibus iam olim accuſatus, vt cauſam diceret, crebro per biennium Romam euocatus, venire contempſiſſet. Clericis quoque, qui ſe per calumniam expulſos querebãtur, eccleſiam ſuam reſtitui præcepit, & deſtinatis ad clerum Babenbergenſem literis, mandauit, vt ſe à communione illius abſtinerent, conteſtatus quam ſancte, quod ſi communionem aliquando ac pontificatum, quem contra eccleſiaſticas leges inuaſiſſet, nunquam deinceps ſe viuo recepturus foret. Quod vbi clericis Babenbergenſibus legati ſui retulerunt, & iram veterẽ armauit tantæ pollicitationis fiducia. Occultata interim Apoſtolicæ ſedis legatione, mittunt ad Epiſcopum, qui tunc temporis Babenberg conſiſtebat, eiq; denunciant, vt quantocyus de vrbe diſcedat, non poſſe eum vltra ſibi epiſcopum eſſe, quoniam & epiſcopatum per ſimoniacam hæreſim contra eccleſiaſticas ſanctiones coemiſſet, & eum adminiſtrare ignarus omnino literarum nõ poſſet. Atrociſſimæ per ſe legationi adiecta eſt grauis contumelia. Adoleſcens quidam ex numero clericorum & animis ferox & ætate, verſiculum breuem ex pſalterio propoſuit: Huius, inquit, capituli, non myſticum ſenſum, non allegoricam ſignificationem, ſed verbum ex verbo ſidus interpres ſi mihi recte explicaueris, ego te omni quæſtione liberatum, cunctis criminibus quibus te impetimus, abſolutum, digniſſimum plane epiſcopatu pronunciabo. Ille inſolita re attonitus, cum quid hoc eſſet, vnde noua hæc & inuſitata mitium antehac clericorum aſperitas procederet, turbulentus ſciſcitaretur, & dictis atrocibus reſponſa atrociora redderet, repente in medium procedunt legati ſedis Apoſtolicæ, & præter literas quas manibus præferunt, viua voce ei ex nomine Romani Pontificis denunciant, vt nullum deinceps pontificalis officij ius poteſtatemque habeat, ſciatq; ſe Apoſtolicæ excommunicationis gladio de corpore vniuerſalis eccleſiæ præciſum eſſe, propterea quod obiectum ſibi crimen ſimoniacæ hæreſeos, toties Apoſtolicis epiſtolis Romam euocatus purgare diſtuliſſet. Præcipiunt etiam clericis Babenbergenſibus, vt nullum vltra ei tanquam Epiſcopo honorem reuerentiamque deferant, ſed ab eius communione omni modo ſe abſtineant, ne deprehenſi tanquam eccleſiaſticæ ſanctionis tranſgreſſores ſimilem cum eo ſortiantur excommunicationis vindictam. Ibi primum epiſcopus circumuentum ſe fraude clericorum ſuorum aduertit. Quibus acriter inſiſtentibus, vt quantocyus epiſcopatu abdicatus abſcederet, cum nulla ratione ſatisfacere poſſet, aſſererentque ſub teſtificatione nominis diuini nullum ſe in eccleſia opus Dei acturos, forte ipſo in ea perſiſtente: incertus confuſuſque animi miſit ad epiſcopum Moguntinum, fidiſſimum ſibi amicum, quem multis ſæpe beneficijs priuatim & publice ſibi deuinxiſſet, quique omnium quæ in adquirendo vel adminiſtrando epiſcopatu geſſiſſet, cõſcius ſibi particepſq; extitiſſet, rogauitq; vt quam citiſſime veniret & tumultuantem inteſtinis ſimultatibus clerum, quoque poſſet modo, compeſceret. Ille nihil moratus affuit, egitq; (vt rogabatur) cũ clericis, ne obliti pudoris ac modeſtiæ ſuæ in epiſcopũ ſuum, quem propter Deum patris loco venerari debuiſſent, ſine cauſa exardeſcerent, cum eos nec dicto, nec facto, quod iuſte in querelam vocare poſſent, ſciẽs prouocaſſet: vel ſi quid quod eos lęderet, forte inſcius admiſiſſet, ſe cognitore atque arbitro paratus eſſet quouis modo ſatisfacere offenſis: parcerent, ſi minus eius innocentiæ, at honori atque exiſtimationi propriæ, ne ad contemnendos epiſcopos ſuos cęteri per orbem terrarum clerici hoc animarentur exemplo, & rebellionis atque cõtumaciæ peſtilens hic morbus ſumpto à Babenbergenſibus initio, totum inficeret corpus gregis Dominici. Nihil illi placationis, nihil laxaměti admittẽtes, grauiſſimis eum conuicijs confutarunt, iuſtiſſime dicentes in eum quoq; Apoſtolicæ excommunicationis anathema procedere debuiſſe, qui hominẽ omnibus probris infamatum, & nihil in moribus, nihil in ſcientia dignum ſacerdotio afferentem, per ſimoniacam hæreſim epiſcopum ordinaſſet: nec ad excuſandas excuſationes in peccatis obtẽdere poſſe ignorantiam, cum actus eius omnemque vitæ inſtitutionem, tanquam qui in laribus ſuis diu familiariſſime obuerſatus ſit, optime cognouiſſet, & omnibus quæ in coemendo epiſcopatu acta ſint, medius ipſe atque intimus interfuiſſet. Videns archiepiſcopus obſtinatos in contentione clericos nulla ratione mitigari poſſe, ne quid pro amico ſuo

intactum intentatumque relinqueret, assumpto eo Romam ire statuit, sperans Romanum pontificem vel pecunia vel supplicatione expugnari posse, vt eum crimine atque anathemate absolueret. Sed inter eundum reputans haud satis tutum esse, vt eum non prius explorato Romani pontificis animo Romam perduceret: suasit ei in extrinsecis ecclesiæ Babenbergensis possessionibus reditum suum præstolari: & ipse cum paucis (vt instituerat) concitus Romam contendit. Quo dum venisset, vix & ægre, vtà Romano pontifice in communionem susciperetur, obtinuit, & qui in alienis criminibus patronum se parauerat, ipse de propriis insimulatus, quod Babenbergensem Episcopum per simoniacam hæresim sciens ordinasset, pene gradus sui periculum incurrerat. Ad vltimum discedenti iussum est, vt ab eius communione omni modo abstineret, & promulgatam aduersus eum Apostolicæ excommunicationis sententiam omnib. Teutonici regni principibus notam faceret, & cum primum conficiẽdę rei temporis opportunitas arrisisset, alium pro eo Babenbergensibus Episcopum ordinaret. Quod vbi Babenbergensi episcopo compertum est, nullam deinceps spem sibi reliquam, nisi in clementia Romani pontificis fore ratus, conductis qui causam suam apud sedem Apostolicam dicendi arte tuerentur, Romam perrexit. Sed Romani põtificis constantia, & inuictus aduersus auaritiam animus omnia excludebat argumẽta humanæ fallaciæ. Multis lacrymis, multis supplicationibus, multis Rhetorica arte compositis disceptationibus vix hoc solum obtinuit, vt ea conditione anathemate absolueretur, quatenus vbi primum in patriam redijsset, monasterium ingrederetur, atque ibi deinceps à cunctis in perpetuum seculi actibus feriatus, scandalizatam sua ambitione ecclesiam digna satisfactione deflereț. Ita regressus in patriam, cum iussa Romani pontificis retulisset ad milites suos, quibus se multa largitione admodum popularem acceptumq; fecerat, vehementer restiterunt: indignissimum fore dicentes, & nulla retro maiorum memoria in ecclesijs Galliarum hoc accidisse, vt sine publica audientia & canonica discussione, quod nec infimis quidem gradibus competeret, Episcopus deponeretur: non hanc priuatam illius esse iniuriam: ad communem potius spectare contumeliam omnium qui tuendę Babenbergensis ecclesiæ dignitati operam suam deberent, & eius episcopo sub iureiurando fidem dixissent: & ideo extrema omnia prius se experturos esse, quam seruatum ad sua tempora illius ecclesiæ honorem sinerent fœdissimo hoc exemplo contaminari. His ille promissis animatus, neglecto Romani pontificis decreto, Babenberg redijt, ibiq; IV vel V hebdomadas commoratus, præter altaris officium, in cæteris omnibus, quæ scilicet ad exteriorem Episcopij administrationem pertinebant, nullo modo iure suo cedebat, irritam reputans excommunicationem, quam non canonice in se promulgatam cauillabatur. Quibus diebus in ciuitate Babenbergensi nullum publice actum est opus Dei, clericis refugientibus atq; omnino execrantibus communionem eius. Cæteram eius anni partem in extrinsecis Babenbergensis ecclesiæ possessionibus militum suorum præsidio fultus exegit. Verum neq; rex, neq; Episcopus, neque alius quisquam qui sanum saperet, ei communicare volebat.

Rex Pascha Wormatiæ celebrauit, quo dum ad salutandum eum quidam ex principibus Saxoniæ pergere instituissent: missi obuiam eius legati denunciauerũt, vt ocyus in sua redirent, alioquin haud tuto visuros esse faciem regis, quem post tam graues contumelias digna adhuc satisfactione non placassent. Ibi primo malum quod ceruicibus impendebat, animuduerterunt. Rex omnibus quæ bello administrando necessaria erant, affatim prouisis iam & instructis, solẽni edicto, cunctis qui in regno suo erant, expeditionem indixit in Saxoniam: diemque & locum statuit coadunandi exercitus, videlicet VI. Id. Iunij in possessione Heruelden sis monasterij, in loco qui dicitur Bredingen. Misit etiam legatos ad Saxones, qui tunc ineundi consilij gratia frequentes Goslariam conuenerant, dicere eis: memorem se grauium iniuriarum, violatæ regiæ maiestatis, & turpis fugæ, qua extremo in periculo vitæ consulere coactus fuisset: nec se cunctis generaliter Saxonibus crimẽ hoc intendere: paucos fuisse principes, qui imperitam multitudinem & naturali leuitate semper nouarum rerum auidam hac rabie inflãmassent: ab his concitatę seditionis & turbatæ reipublicæ pœnam se quoniã legigibus nõ potuerit, armata manu exacturum: proinde rogare se cæteros, & sub interminatione gratiæ suæ præcipere, ne hostes publicos armis aut opibus tueãtur: si obediant,

veniam

veniam ſe eis dare veteris culpæ, quod tam inuſitati facinoris ſocij participesque antehac extitiſſent: ſin autem, excuſationem deinceps non habituros eſſe peccati quod ſcientes præmonitique admiſiſſent. Ad hæc Saxones, grauiſſimam, aiebant, habemus legationem: & niſi principes noſtri de omnibus quæ obiiciuntur, iuxta magnificẽtiam regiam ei ſatisfacere ſpondeant, eos ſine mora vel captos, & in vincula coniectos eius examini reſeruabimus, vel in fauillam redactis omnibus quæ ad eos pertinent, Saxonia procul effugabimus. Quod ſi iuſtis & regio nomine dignis conditionbus parati ſunt, vel obiecta purgare, vel quæ peccauerunt expiare; oramus & per Deum obteſtamur, vt honori potius ſuo quam iracundiæ conſulat; nec ante publicam principum cæterorum audientiam & legitimam diſcuſſionem aliquid in eos quod ſe non deceat, decernat; diem potius ſtatuat; locum deſignet; copiam det tuto coram veniendi & tuto cauſam dicendi, vt ſecũdum palatinas leges iuſta examinatione habita, vel puniat cõuictos, vel abſoluat innocentes: quod ſi ira immoderatior nullam admittit ſatisfactionem, nec alio pacto quam ſanguine principum noſtrorum reſtingui poterit, quid prodeſt ambiguis reſponſionibus ſententias inuoluere? Extremæ impietatis fore iudicamus, vt principes noſtros deſeramus, & eos pro nobis iugulandos obiiciamus, quos haud dubie ſcimus nullo priuato odio vel gratia, ſed ſola tuendæ ſalutis noſtræ, & vindicandæ libertatis noſtræ cauſa contra regem arma ſumpſiſſe. quapropter id ſupplices petimus, vt eadem nobis & illis venia concedatur admiſſæ præſumptionis: aut ſi nulla ſupplicationum victima expiari poteſt quod fecimus, eodem in nos & in illos ſupplicio animaduertatur. Tunc Bucco Halberſtatenſis epiſcopus, Wecel archiepiſcopus Magdeburgenſis, Magnus dux Saxoniæ, Otto dux quondam Baioariæ, & cæteri principes quos rex ſpecialiter tam truculenta comminatione impetebat, dixerunt, nequaquam ſe ſibi conſcios eſſe, quod pacem quæ anno priore in Gerſtingun conuenerat, facto aliquo vel dicto violaſſent. Nam ſi rex inſtinctu eorum vel conſilio factum ſuſpicaretur, vt eccleſia in Harresburg incenderetur, theſauri diriperentur, corpora ſepulchris eiicerentur, aut aliud aliquid contra ſtatutum illius conuentionis perpetraretur; paratos ſe eſſe, vt quauis conditione quam modo cæteti principes regni æquam iudicaſſent, crimen refellerent, & innocentiam ſuam aſſererent; inſuper ipſam eccleſiam propriis impenſis ambitioſius quam fuerat inſtaurarent; amplioribus ornamentis excolerent; omnia etiam, quæ ineptum vulgus maligno ſpiritu ſuſcitatum auſu nefario infregiſſet, diripuiſſet, temeraſſet, multiplicius reſtituerent; ſuper hæc omnia auri & argenti & prædiorum ſuorum, quantum ſaluo pudore ſuo & regni maieſtate accipere vellet, prompta mente darent, dum modo in gratiam rediret, & gladium quem in ceruices eorum, & in euerſionem totius Saxoniæ iratus extenderat, placatus remitteret in vaginam. Quod ſi obſtinatum aduerſus omnes preces & ſupplicationes animum gereret, ſe deinceps contra eum nec arma laturos nec aciem inſtructuros, ſed nudis pedibus venienti obuiam proceſſuros, & ſententiam quamcunque vel iratus dictaſſet, porrecto iugulo excepturos. In hæc verba nuncios regis dimiſerunt, & ipſi protinus ſuos eadem ad eum reſponſa deferentes deſtinarunt. Quos vbi rex aduenire comperit, præcepit vt nulla ratione in conſpectum ſuum admitterentur, mandauitque eis per occultos indices, vt quantocyus recederent, nec ſe oculis eius cui contumeliam feciſſent, ſic temere ingererent; alioquin regia cenſura coerciturum ſe hoſtes publicos & inſidiatores regni, qui ſub prætextu legationis mendacia ſua per populum ſererẽt ad ſollicitandos animos principum, & expeditionem ſuam impediendam. Ita legati ſine effectu reuerſi ſunt. Iterum alios atque alios miſerunt: ſed eodem omnes rigore obfirmatas contra ſe tam fores quam aures regias inuenerunt. Semel cum vnus legatorum captata loci & temporis opportunitate ſe improuiſus in conſpectum regis proripuiſſet, & quæ in mandatis habebat proloqui cœpiſſet; vix ad primum ſermonis exordium, dato ſilentio, ſtatim cum graui indignatione reiectus eſt, & cum ab Vdalrico quodam regio ſatellite in craſtinum ſerandus, abductus vel potius abreptus fuiſſet, proximo mane eluſis cuſtodibus vix vita comite effugit. Dehinc crebris legationibus adorti ducem Rudolphum, ducem Bertholdum, ducem Gozelonem, & cæteros principes quos ſuperiore bello coniurationis ſocios habuerant, fidem implorant, fœderis quod pepigiſſent admonent, obteſtanturque per Deum, per cuius nomen in vnius eiuſdemque militiæ

ſacramenta iuraſſent, vt adſint periclitantibus, & ſicut prius gerendo bello fauorem ſuum, ita tunc reparandæ paci, quoniam eos belli pœniteat, auxilium conſiliumque ſuum non ſubtrahant. Sed regis prudentia, qua ſupra ætatem ſuam mirum in modum callebat, omnia ſepſerat, omnes vias, omnes aditus obſtruxerat: ſiquidem à cunctis principibus ſuis iuſiurandum acceperat, quod nullas corum legationes ſe inconſulto ſuſciperent; quod eos nec armis publice nec conſiliis ſecreto tutarentur; nec ſibi pro eis preces aliquando ſupplicationesque deferrent, donec ſe acceptæ ab eis ignominię maculam digna animaduerſione eluiſſe, ipſe iudex teſtisque fateretur. Ita quocunque intendiſſent, quamcunque viam pertentaſſent, omnia offirmata, implicata, impedita repererunt. Exin crebra per Saxoniam Thuringiamque cõuenticula faciunt, quid facto opus ſit conſulunt; diſcuſſis & euentilatis omnibus, quæ tanto malo remedium aliquod polliceri videbantur. Cum nulla vſquam humani auxilij ſpes eluceret; ſtatuunt vnanimiter, à Deo ſibi deinceps quærendum eſſe ſubſidium, qui ſolus tam obſtinatam regis ferocitatem emollire, & rem implicitam expedire queat. Iubent ergo, vt per totam Saxoniam & Thuringiam depoſitis cultioribns indumẽtis, ſacco & laneis veſtiantur; cibo & potu ſtatutis diebus abſtineant; ſumptus in pauperes pro ſua quiſque re familiari conferant; & per eccleſias nudis pedibus diſcurrentes, Deum communi lamentatione deprecentur, vt manum ſuam quæ humano vbique ceſſante adiutorio ſola iam poſſit opitulari, vndique concluſis ad ereptionem eorum extendat. Præterea placet, vt die quo regis exercitus iuxta publicam indictionem in Bredingen coadunandus conueniret; ipſi in loco qui dicitur Lupezen, ſex millibus ab eis diſparati caſtra locarent, & iterum atque iterum repetitis ſupplicationibus aures eius & principum eius obtundentes, ſi euincerent, gratias Deo; ſin autem, in eodem loco venientem præſtolati, collatis ſignis æquiſſimo iudici Deo rem committerent. Superueniunt etiam hinc Luticiorum, hinc Polonorum nuncij, ſuam vtrique operam, ſocias manus & pares ad cuncta quæ belli artibus tranſigenda ſint, animos pollicentes; & quod parati ſint die quem Saxones deſignauerint, armatorum copias quam maximas in Saxoniam mittere: vel ſi hoc malint, contra Danos, & alias gentes quas vulgatum erat ad irruptionem Saxoniæ à rege ſollicitatas eſſe, ſtationes iugesque excubias agant, vt hac parte ſollicitudinis exonerent alias occupatos. Hoc nuncio paululum recreatis animis digreſſi, quantum temporis ſupererat, vſque ad diem coadunandi exercitus, in ieiuniis & vigiliis exigunt, eccleſias indefeſſi obſident, in cinere volutantur & cilicio, noctes perinde ac dies precibus inſumunt, nullum poſtremo religionis genus quod ad placandum Deum eccleſiaſtica traditione comparatum ſit, prætermittunt: ſed ira Dei quæ in eos exarſerat, maior erat, quam vt lachrymis reſtingui, hoſtiis & muneribus mitigari poſſet. Rex Pentecoſten Wormatiæ cum paucis celebrauit: principibus in præparationem militiæ ſingulis priuata ſollicitudine occupatis. Statuta die venit in Bredingen cum infinita multitudine, planeque omnium vnanimi conſenſu conſtitit nulla vnquam retro maiorum memoria tantum exercitum, tam fortem, tam militariter inſtructum in regno Teutonico, à quoquam rege contractum fuiſſe. Quicquid in regno epiſcoporum erat, quicquid ducum, quicquid comitum, quicquid eccleſiaſticarum aut ſecularium dignitatum; omnes ſumma vi, ſumma ope, in hoc bellum eniſi conuenerant: nemo prorſus, niſi quem forte grauis admodum & omnino inexplicabilis neceſſitas excuſaſſet, aberat. Epiſcopus Colonienſis cauſatus impium fore, ſi calamitatis quæ oppreſſura eſſet fratrem ſuum Magdaburgenſem epiſcopum, & conſobrinum ſuum Halberſtatenſem epiſcopum, ſpectator adeſſet, vacationem impetrauerat, haud grauate hoc concedente rege, eo quod poſt primam defectionem inuiſum ſemper eum ſuſpectumq; habuiſſet. Leodienſis epiſcopus vir præter decrepitam ætatem longa etiam ægritudine exhauſtus, reginam interim ſeruandam ſuſceperat, & hac occaſione ipſe quoque militia defungebatur. Vterque tamen milites ſuos ampliſſimo numero tranſmiſit. Dux quoque Boemorum aderat tanto ſtipatus agmine, vt ſe ſolum bello Saxonico ſufficere poſſe, vana ſpe eluſus, arbitraretur. Wideradus abbas Fuldenſis, præter quod ab ineunte ætate vno pede grauiter claudicauerat, iam per biennium ita paralyſi diſſolutus erat, vt niſi baculo aut miniſtrorum humeris innixus nuſquam progredi poſſet. Eum tamen nec iam moleſta valetudo excuſare poterat à militia, id

potiſſi-

potiſſimum curante rege,vt omniũ principum ſuorũ titulis ac faſcib. quã maxime inſignẽ faceret expeditionem. Cumq; ad locũ coadunandi exercitus, feruentiſſima æſtate,vehiculo ſedens pergeret,ſtrepitu circumfuſæ multitudinis,& vi concitati pulueris ſuffocatus, pene ſpiritum exhalauerat. Relatus in monaſterium à ſtupore quidem mẽtis poſt paululum reſpirauit;nullum tamen vltra verbum proloqui potuit;atque ita deinceps per VI hebdomadas grauiſſima corporis moleſtia decoctus, XVII calendas Auguſti humanis rebus exemptus eſt. Vir plane feruentis in Deum fidei,ſuis tamen omnibus admodum inuiſus,propterea quod in diebus eius Fuldenſe nomen multis calamitatibus vehementer attritum,& pene omnino obliteratum fuiſſet. Sed ad cœptum,vnde digreſſi ſumus, redeamus. Miſſi à rege exploratores ſpeculari exercitum Saxonum, retulerunt eos multitudine & armis haud impares, cætero belli apparatu etiam ſuperiores eſſe;opes multas & ſufficientes in longum quoque tempus ſumptus conuexiſſe; nihil permotos tantorum hoſtium aduentu, in proximo caſtra locaſſe; poſt laborem itineris ocioſo iam animo fixis tentoriis recreando corpori indulgere; hoc ſtatuiſſe, vt legatos ſupplices de pace mittant,ſi non impetrent,æquo certamine adoriantur venientes. Facile & contemptim hoc auditum eſt ab his qui cum rege erant, paſſim iactantibus, nec ferreas vel adamantinas acies multitudini & virtuti ſuæ inexpugnabiles fore ; ſecum eſſe militem lectiſſimum, qui in faciendis ſtipendiis ætatem exegiſſet, & quem ſinguli principes diligenti delectu habito de toto orbe exquiſiſſent : illic vulgus eſſe ineptum, agriculturæ potius quam militiæ aſſuetum, quod non animo militari, ſed principum terrore coactum cõtra mores & inſtituta ſua in aciem proceſſiſſet, & ideo non expectaturum, vt commiſſo certamine comminus ſtricto enſe feriret & feriretur , ſed ante commiſſum prælium ſolo concurrentis exercitus ſtrepitu & clamore terrendum, fugandum, & fundendum eſſe. Rex non tam metuebat, ne prælio quam ne ſupplicatione vinceretur, neue principes ſui eis bellum inferre religioſum ducerent, qui ſe ad quaſcunque conditiones pacatiſſimos præberent, & ignominiæ ſuæ vindicta,qua nihil ardentius cupiebat, è manibus ſibi raperetur. Hoc præcauens quam maxime ſatagebat, vt ante exercitus committerent, quam legati Saxonum pacem poſtulaturi venirent; plurimum in hoc ipſum annitente duce Sueuorum Rudolpho, propterea quod anno priore regnum affectaſſe infamatus, ſuſpicionem hanc nouis erga regem ſtudiis abſtergere cupidiſſime volebat. Profectus rex de Bredingen, die prima venit in Elenen, ſequenti die præcipitato nimium gradu duorum pene dierum iter confecit, atque in Beringe caſtra poſuit, haud multo à Saxonibus interuallo. Iam fixis tentoriis ſinguli,quæ exhauſtis laſſitudine corporibus neceſſaria forent, circumquaque diſperſi prouidebant. Rex etiam refrigerandi gratia ſe in lectum reclinauerat cum ſubito dux [Sueuorũ] Rudolphus ingrediens, nunciat Saxones breuiſſimo ſpacio abeſſe,& incertum,negligentes an ignaros aduenientium hoſtium,inter epulas & pocula ineptis laſciuire luſibus:qui ſi vel ad punctũ temporis inultum habeãt,quod ſumpta contra rempub. & leges maiorum, arma ſic improbe cõſpectibus regis inuexiſſent; ignominiam hanc Teutonici regni nullis deinceps ſeculis abolendam eſſe: placere ſibi cum adhuc maior pars ſuperſit diei,vt acies inſtruatur,prælium committatur; vel ſi prælium detrectantes intra caſtra ſe tutentur, ipſa caſtra admoto exercitu expugnentur. Rex ei pronus in terram gratias agit,& huius beneficij quoad viuat nunquam ſe immemorem futurum , Deo in teſtimonium aſcito pollicetur. Ita ambo ſe tentorio proripiunt;dato ad pugnam ſigno ocyus omnes aſſunt; longe lateque patentes cãpos occupant; ſinguli duces ſuas ſeorſum legiones inſtruunt, & quia nec ſitus loci nec multitudo patiebatur, vt vno eodemque tempore omnibus vna fieret manus conſerendi copia:datum negotium eſt duci Rudolpho,vt ipſe cum ſuis prima acie confligeret, peculiari ſcilicet Sueuorum priuilegio, quibus ab antiquis iam diebus lege latum eſt, vt in omni expeditione regis Teutonici ipſi exercitum præcedere, & primi cõmittere debeant:cæteris iuſſum, vt propter aſſiſtentes pugnantibus, prout res poſceret, auxilio concurrerent. Rex in quinta erat legione, quam ex lectiſſimis & erga ſe admodum ſpectatæ fidei iuuenibus ſtipatam ornatiſſimamque inſtituerat. Ita paulatim ſeruatis ordinibus ad caſtra Saxonum procedunt. Saxones qui ſibi ſtultiſſime perſuaſerant,ſpacium illud quo à rege aberant,vix ab equite expedito,nedum ab exercitu, ſar-

cinis aliiſque impedimentis implicato, vno die tranſmitti poſſe, nihil minus quam regem eo die ad ſe peruenturum, ſuſpicabantur: ideoque vana ſecuritate reſoluti omne ſtudium ab armis ad curam corporum verterant. Cum repente conſpicantur cœlum puluere obtenebratum, exercitum ſuper arenam maris innumerabilem, totam adiacentis campi latitudinem inſtar locuſtarum occupaſſe, & fere iam emenſo quod in medio erat ſpatio, ad ipſa caſtra opprimenda, niſi maturent egredi, citato paululum gradu properare: inopinata re trepidi, & ſe inuicem inertiæ, quod hoſtem non præuidiſſent, incuſantes, protinus ſublatis in cœlum vocibus cõclamant, arma rapiunt, portis prorumpunt. Pauci loricis corpora muniunt: cæteri dum morarum impatientes ruunt, nec veſtes, quibus ſe paulo ante (largiori otio indulgentes) exuerant, reſumere meminerunt. Nullus alterum cunctantem operitur, ſed ſinguli paſſim, prout ocyus ſeriuſue arma expedierant, accurrunt; quam plurimi etiam trans fluuium Vnſtrut longius metati, prius infœliciter geſtæ rei quam committendi certaminis nuncium acceperunt: nec legiones ordinare anguſtia temporis ſinebat, nec militem adhortari, nec caſtra conſuetis ſtationibus munire, nec aliud quicquam facere, quod militaris diſciplinæ ſolennitas exigebat. Repentinus regis aduentus omnia præuerterat. Vix tandem ex illa trepidatione reſumpto ſpiritu, cum in globum denſiſſimum tumultuaria ſe ſtatione ſtipaſſent, non expectato ſigno (vt conſuetudo eſt pugnaturis) equis ſubdunt calcaria, & ſummo niſu præcipites feruntur in aduerſarios, haud procul ab Hohenburg: nec impetum ſuſtinere vel ad horam Sueui potuiſſent, niſi loco motis iamque pedem retro ferentibus dux Welf cum exercitu Baioarico concurriſſet. Prima certaminis procella haſtas & lanceas conſumpſit: reliquam partem gladiis, qua pugnandi arte plurimum excellit miles Saxonicus, peragunt, præcincti ſinguli duobus vel tribus gladiis: tantaque vi, tanta ferocitate, tanta feriendi calliditate graſſantur, vt hoſtibus etiam non minus admirationi quam terrori eſſent. Ibi Ernoſt marchio Baioariorum, vir in regno clariſſimus, & multis ſæpe aduerſum Vngarios victoriis inſignis, grauiter vulneratus eſt & cum in caſtra ſemiuiuus relatus fuiſſet, poſtero die expirauit. Ibi Engilberthus comes: ibi duo filij Eberhardi comitis de Ellenburg; ibi quam plurimi nobiles ex Sueuis; quam plurimi ex Baioariis corruerunt; pauciqueadmodum ſine vulneribus prælio exceſſerunt. Rudolphus dux multis ſæpe gladiis impetitus, quanquam tenaciſſimæ loricæ præſidio ictus omnes fruſtraretur, multis tamen ex aſſidua contuſione membrorum affectus eſt incommodis. In exercitu Saxonico præclariſſime enituit virtus Ottonis ducis quondam Baioariæ: is fortiſſimis iuuenibus ſeptus modo in prima acie pugnam laceſſere, vbicunque acrior vis hoſtium incubuiſſet, comminus adeſſe, inſiſtentium vultus gladio ferire, per hoſtiles cuneos quaqua verſum viam ſibi ferro parare, modo in poſtremis ceſſantes adhortari, cauſæ qua arma ſumpſerant, admonere, & vt nunc, quod ſæpe quam ſancte iuraſſent, libertatem ſuam manu vindicarent, omnes in commune per Deum obſecrare. Strenue profecto & egregij militis, & optimi ducis officio fungebatur. Protractum à media die vſque in horam nonam certamen iam in eo erat, vt duo duorum regnorum exercitus Sueuiæ & Baioariæ terga verterent. Et regi frequentes nuncij ſalutem ſuorum in extremo ſitam nunciabant, cum repente ex vno latere Herimannus comes de Glizberg, ex alio latere Babenbergenſes milites ſigna inferunt. Tum dux Boemorum, tum Gozelo dux Lotharingorum multis prius periclitantium in prælio legationibus & ſupplicationibus fatigatus, ſuas vterque copias incitatis ad curſum equis immittit. Non vltra Saxones vim multitudinis ſuſtinere poterant; paulatimque cedentes, cum inclinatas iam ad fugam acies dux Otto reſtituere obſecrando, increpando, inertiam deſidiamque exprobrando diu multumque conatus fuiſſet, tandem verſis frenis omnes diuerſas in partes aufugerunt. Tum vero (vt ſemper in fuga hoſtium ignauiſſimis & fortiſſimis par ſolet eſſe audacia, par gloria) omnes in exercitu regis legiones confuſis ordinibus, omnes etiam plebeii ac ruſtici, qui caſtrorum vſibus ſeruilem operam dependebant, ocyus ſe ad perſequendos fugientes expediunt, equos calcaribus enecant, latiſſimos campos dicto citius tranſuolant, obſtantia quæque conculcant. Fugientes cum in caſtra, tanquam illic latibulum habituri, ſe recepiſſent: captis caſtris & direptis exagitant, loca omnia per quæ fuga eſt per milliaria duo vel tria circumquaque cædibus cruentant, ca-

dauerum

dauerum aceruis exaggerant. Et quia concitatus vngulis equorum puluis oculis prospectum, rebus discrimen eripuerat, vt haud facile socios ab hostibus visu caligante secernere possent, quam plurimos ex sociis suis, dū hostes arbitrantur, interficiunt. Principes Saxoniæ & nobiles, præter duos mediocri loco natos, omnes viui integrique euaduntstum peritia locorum, tum obtenebrati aeris densitate, tum equorum velocitate commodissime vsi. Porro in vulgus pedestre, quod congressis equitibus adhuc in castris resederat, ita vltra modum omnem modestiamque debacchata est hostilis feritas, vt Christianæ verecundiæ obliti, pecudes sibi non homines iugulare viderentur. Plurimam etiam partem fluuius Vnstrut, dum metu gladij imminentis præcipitantius irruunt, absorbuit. Cædi nox finem fecit. Et quod vltra fluuiū persequi fugientes haud satis tutum putaretur; conuersi milites ad spolia diripienda, tantam in castris hostiū inuenerunt ciborum affluentiam, tantam auri & argenti vestiumque preciosarum multitudinē, vt non ad bellum inferendū, sed ad epulum præbendū regis exercitui, & ostentandam opum suarum magnificentiam occurrisse viderentur. Rex paulo post occasum solis inter faustas (vt solemne est) militum acclamationes in castra reuertitur, lætus & æstuans gaudio, quod hostes infestissimos insigni victoria subegisset, maxime iactantibus passim militibus, quod illos & illos de primis principib. Saxoniæ manu ppria peremissent. Cumq; ad locum congressionis reuersi, alius dominum suum, alius patrem, alius fratrem, alius cognatum, aut alia quauis necessitudine sibi deinctum in acie corruisse reperissent; lętitia omnis in mœrorem, cantus versus est in vocem flentium: planctu & vlulatu castra vniuersa perstrepebant. Sequentem diem in eisdem castris agētes, occisos terra obruunt. Qui clariores inter eos ditioresq; extiterāt, in patriā vnde quisque oriundus erat, sepeliendos remittunt; vulneratis curā adhibent; quos militiæ in reliquum inutiles vulnera reddiderant, suis in patriā curandos destinant. Nec facile æstimari poterat, quot hac, quot illa in acie cæsa essent millia: hoc tamen palam constante, plus hic nobilium, plus illic cecidisse plebeiæ multitudinis, & propter amissionem clarissimorum virorum maius victores quam victos tulisse dispendium. Mœrore & luctu affectis omnibus grauior accessit dolor & facti pœnitentia, comperto quod principes Saxoniæ, quos ad vnum interfectos pridie vano rumore vulgauerant, omnes integro numero viuerent, atq; ad iterandum prælium nouas denuo copias pleni animorū contraherent. Grauiter nimis ferebant, & inter se haud obscuris mussitationib. fremebāt, quod maximo sui piaculo, minimo reipublicæ emolumento, manus suas innoxiæ plebis sanguine polluissent. Rex ipse quam plurimum verebatur, ne miles in irritum fusi tanti sanguinis pœnitens, religionis obtentu deinceps militiam detrectaret, quam sine peccato & graui offensa Dei administrare non posset. Pessimæ rei pessimum Moguntinus archiepiscopus remedium adhibuit. Collato cum paucis familiaribus regis consilio repente processit in publicum, & principes Thuringiæ nec canonice ad synodum euocatos, nec synodali audientia secundum ecclesiasticas leges discussos, præcipiti sententia excōmunicauit; ea scilicet causa, quod eum anno priore Erfordiæ, cum ad exigendas decimas assedisset, districtis gladiis intra ecclesiam impetissent. Et ne quis ei forte hoc crimini daret, quod contra canonum scita miseros homines tam inexplicabilibus negociis ad præsens implicitos, tam iniquo tempore adortus fuisset, quando tantis vndique bellorum procellis iactati, non causis dicendis vacare, sed vitam suam fuga vel armis seruare necesse haberent: ait à Romano pontifice sibi hoc permissum esse vt absque legitimis induciis, absque legitima discussione, die quo sibi occurreret, eos iusto anathemate ab ecclesia recideret. Nullum tamē sapientem latere potuit, quo potissimum spectaret hoc factum, eo scilicet, vt exercitus regis promptior deinceps fidentiorque aduersum eos bellum gereret: de quorum occisione, si post excommunicationem occisi fuissent, putaret, se nec peccatis obnoxium fore, nec pœnis quas leges ecclesiasticæ statuunt homicidis. Igitur mouit exercitus de loco certaminis, & transita Thuringia ingressus est Saxoniam, omnia circumquaque ferro & igne depopulans, tantasque in villis singulis reperit opes, fœcūdissima scilicet regione, & nullis antehac bellis attacta, vt auidissimæ plebi castrorum, quæ sola spe rapinarum exercitum sequebatur, copia pareret fastidium. Rex tamen assiduas ad principes Saxoniæ legationes, tum suo, tum principum suorum nomine destinabat, hortans eos, vt se dederent, atque

in clementia eius potius quam in armis suis, quæ semel infeliciter tentassent, spem sibi deinceps ponerent. Sed illi haud dubiis indiciis compertum habentes, quanto in eos odio æstuaret, extremæ dementiæ esse iudicabant, vt ei præcipitanter sanguinis sui ius potestatemq; facerent, cuius iram tantis ante expeditionem supplicationibus mitigare nequiuissent: tamen mandauerunt ei verbis supplicibus, se pacem quam bellum, clementiam eius quam indignitatem semper maluisse, & eam si alio precio quam proprio sanguine redimere potuissent, nunquam ad hęc extrema audenda experiendaque processuros fuisse. quod si vel nunc saltem post illatam cladem cor eius tetigisset Deus, vt calamitatibus eorum condoleret, quos pene vsque ad internicionem prostrauisset se hoc gratanter amplecti, & obliteratis à corde suo omnibus malis, quibus in eos iram odiumque suum explesset, deinceps ei fidos deuotosque futuros: si autem hoc aliter quam per deditionem fieri non posset, cõsultius sibi esse, vt salua existimatione sua, incolumi libertate sua, in congressione publica morerentur, quam dediti ritu pecudum iugularentur, vel diu in custodia habiti, insuper fame & siti aliisque cruciatibus macerati omni morte tristiorem vitam exigerent. Ad vltimum iussu regis profectus est episcopus Moguntinus, & alij quidam ex principibus, & hæc eadem viua voce cum eis egerunt, obsecrantes eos per Deum, vt postquam male auspicato rem certamini commisissent, & cladẽ multis posthac sæculis non abolendam accepissent; nunc saltem malo suo coacti, resipiscerent à stultitia, nec se gentem suam obstinata desperatione omnino perditum irent, se in conspectu omnia cernẽtis Dei fidem suam interponere, quod si se vltro dedissent, aut eadem die, aut breuissimo post tempore deditione absoluendi essent, saluis sibi dignitatibus, beneficiis, prędiis, & aliis facultatibus suis. Econtra illi satis sibi aiebant re ipsa cognitam & spectatam esse, & principum fidem, & regis atrox atq; implacabile ingenium, cum post illas conditiones pacis, quas priore anno in Gerstigun rex principibus suffragium ferẽtibus, quam sancte firmasset, tam crudeliter in eos culpæ quam tunc condonauerat, vindictam exercuisset, nec principum fides periclitantibus quicquam opis præsidiiq; cõtulisset: proinde frustra eos rogare, vt fidem suam nunc experiantur quasi incognitam, quam in campis Thuringiæ luce clarius multo suo incommodo experti fuissent. Ita defixi in sententia persistentes, haud procul à Magdeburg locis munitissimis se continebant: quia licet multitudine abundarent, cõgressionibus tamen deinceps abstinendum, nisi ineuitabilis necessitas incidisset, decreuerant. Tamen Vdo marchio [pro se] & episcopus Merseburgensis, & pauci alij nobiles Saxoniæ deditioni consenserunt: ex quibus Vdo marchio dato pro se obside filio suo, statim deditione absolutus est: episcopus in monasterium Loressan missus; alij diuersis principibus, vt ad tempus seruarentur, commendati sunt. Rex vsque Halberstat cum exercitu venit, omnia, vt cœperat, circumquaque ferro & igne depopulans. Goslariam quoque cum paucis perrexit, parcens loco ditissimo, & sibi semper gratissimo, ne quam admissa multitudine sentiret deprædationis iniuriam. Cumq; exercitus indies fame & siti deperiret, veteri frumento partim igne partim tantę multitudinis vsibus absumpto, nouo autẽ necdum maturo; cumq; spes nulla esset sine largioribus induciis & maioribus impensis bellum hoc confici posse: exoratus rex à principibus Saxonia excessit, & transitis finibus Thuringiæ, vbi Eschenewege peruenit, exercitum dimisit, accepta à principibus firmissima sponsione, quod ad iterandam expeditionem 11 calendas Nouembris, maiores & ambitiosius instructas sibi in Gerstigun copias adducturi essent. Quo in tempore nunciatum est regi Dietwinum Leodiensem episcopum, virum multis ornatum virtutibus, & per plures iam annos sacerdotio perfunctum ab hac luce migrasse: cui protinus rex per interuentum Gozelonis ducis, propter eius excellens in militia meritum, successorem constituit Heinricum quendam Verdunensem canonicum, ipsi duci consanguinitate proximum. Quo ille beneficio regi deuinctus, operam suam futuræ expeditioni quam maximam pollicebatur. Rex dimisso exercitu concitus Wormatiam venit. Nec multo post Burchardus præpositus Treuerensis ecclesiæ, qui ad regem Ruzenorum legatione regia functus erat; [tantum regi deferens auri & argẽti] & vestium precioſarum, vt nulla retro memoria tantum regno Teutonico vno tempore illatum referatur. Qua regem mercede ad hoc tantum redimere volebat rex Ruzenorum, vt fratri suo quem regno expulerat, aduersum se non præberet auxilium:

quod

quod certe gratis etiam impetrare potuiſſet, quia inteſtinis ac domeſticis bellis occupatus, ad externa tamque remotis gentibus inferenda bella, nullo modo vacabat. Per ſe magno muneri magnum addidit precium temporis opportunitas. Nam ingentibus recentis belli expenſis ærarium regis exhauſtum fuerat, & miles vehementer inſtabat, nuper exactæ militiæ præmium efflagitans: cui niſi ad votũ regia largitione ſatisfeciſſet, haud dubie conſtabat, quod eum ad reliquam negotij partem, quæ profecto maior reſtare timebatur, minus deuotum habiturus eſſet.

Moguntinus archiepiſcopus efferatus in Halberſtatẽſem epiſcopum, pro eo quod per eum potiſſimum ſtetiſſe videretur, ne Saxones deditioni conſentirẽt, ſpirituali armatura debellare parat, quem militari manu non potuerat. Legatum ei mittit, eumq; ad ſynodum euocat, intentãs ei crimen periurij, ea de cauſa, quod contra rempub. cui ſub iureiurando fidem ſpopondiſſet, inſtructam aciem dux ipſe belli duxiſſet: & hac occaſione epiſcopatu eum deturbare, ſi vota ſequatur effectus, machinatur, parum recolens, ſeipſum eadem noxa teneri, quia & ipſe & cuncti principes regni, qui nunc partium regis erant, in hæc eadem contra regem bella à principio coniurauerant. Sed nuncius metu hoſtium, per quorum terras tranſeundum erat, retardatus eſt, ne ad legitimas inducias, ſicut ſolemne eſt, ei diem diceret. Atque ita ineptum conſilium eadem leuitate euanuit, qua cœptum fuerat. Synodum tamẽ eodem anno menſe Octobri Moguntiæ congregauit, vbi inter alios Epiſcopos qui conuenerant, aderat Curienſis Epiſcopus, Apoſtolicæ ſedis literas & mandata deferens, quibus ei ſub interminatione gradus & ordinis ſui præcipiebat, ſicut antea quoque multis legationibus præceperat, vt presbyteros omnes qui intra ſuam diœceſim eſſent, cogeret aut in præſentiarum coniugibus renunciare, aut ſe in perpetuum ſacri altaris miniſterio abdicare. Quod dum facere vellet, exurgentes qui vndiq; aſſidebant clerici, ita eum verbis conſutabant, ita manibus & totius corporis geſtu in eum debacchabãtur, vt ſe vita comite ſynodo exceſſurum deſperaret. Sic tandem rei difficultate ſuperatus, ſtatuit ſibi deinceps tali quæſtione omnino ſuperſedendum, & Romano pontifici relinquendum, vt cauſam quam ipſe toties inutiliter propoſuiſſet, ille per ſemetipſum quãdo & quomodo vellet peroraret.

Heinricus Spirenſis Epiſcopus, cum iam theſauros eccleſiæ Spirenſis pene omnes puerili leuitate dilapidaſſet, & prędia militibus ſuis in beneficium erogaſſet [tempore Heinrici tertij imperatoris] & tantum, vt vix in dimidium annum ſumptus ei ex reditibus eccleſiæ miniſtrari poſſent, inopinata morte ſubtractus eſt. de cuius obitu dignam memoria viſionẽm vidit clericus quidã, qui ei defuncto protinus in epiſcopatum ſucceſſit, nomine Huzmannus. Putabat ſe in choro Spirenſi cum epiſcopo & cæteris clericis ſtare: & ecce ingrediebantur chorum tres viri: vnus exacta ætate, canicie venerãda: duo iuuenes tanquam in obſequium ſenioris deſtinati. Cumq; in medio chori aliquandiu taciti conſtitiſſent, ait ſenior his qui circa ſe erant iuuenibus: Quid tardatis, quod vobis iuſſum eſt explere? At illi, Tuum, inquiunt, pater eſt primo aduerſus eum dictare ſententiam, & nos ſine dilatione quicquid iudicaueris exequemur. Et ille, Propter multa, inquit, mala, quæ in locum hunc & in ſanctam Dei genitricem operatus eſt, egreſſa eſt à Deo ſententia, vt interficiatur. Ad hanc vocem corripientes epiſcopũ decollauerunt, & truncum in ligno crucis, quod in eadem eccleſia in ſublime elatum ſtabat, ſuſpenderunt. Cumque mane facto, clericus nimio horrore concuſſus, epiſcopo ſomnium retuliſſet, viſus eſt ei quaſi deliramenta loqui, & propter ſoſpitatem corporis ſui optimeque conſtantem omnibus membris vigorem ſuum, nullum tam è vicino imminẽtis exitij ſenſum admiſit. Et ecce ſeptimo dehinc die, cum ad veſpertinalem ſynaxim cum fratribus in choro ſtaret, ſenſit repente paruulam ſibi inſtar puncti puſtulam in collo excreſcere, qua paulatim in immenſum intumeſcente, ante mediam noctem defunctus eſt.

Poſt abductum de Saxonia regis exercitum, iterum Saxones & Thuringi crebra conuenticula faciebant, in quibus plebs contra principes, & principes contra plebem grauiſſima ſimultate tumultuabantur. Succenſebat plebs principibus, quod eam ad ſumenda contra regem arma importunis ſuaſionibus impuliſſent, & nunc cum ad certamen ventum eſſet, ipſi fuga elapſi, plebem proſternendam, conculcandam,

& ritu inertium pecudum iugulandam hoſtibus expoſuiſſent. Iraſcebantur principes plebi, quod ipſis in aciem progreſſis, & pro numero ſuo ſatis impigre rem gerentibus plebs intra caſtra inerti ocio deſediſſet,& periclitantibus plurimũ irritę ſpei,nihil opis præſidijque diu expectata contuliſſet. Tum vero omnes in commune Saxones, omnes Thuringos infeſtiſſime auerſabantur,& cum his iuſtius quam cum rege bellum ſibi fore dicebant,quod in fugam verſo Saxonico exercitu, Thuringi per omnes vias & compita oppoſiti,fugientes inuaderent,raperent, lacerarent, & ignominioſa nuditate fœdatos de ſuis finibus effugarent: Iam in eo erant, vt ad vim magnumq; aliquod malum iurgia ſpectare viderentur: ſed epiſcopus Halberſtadenſis & Otto dux quondam Baioariæ, quorum potiſſimum conſilio bellum Saxonicum adminiſtrabatur, efferatæ multitudinis animos ſalubri moderatione mitigabant: orantes eos per Deum,ne arma quę pro vindicanda libertate ſua cõcorditer ſumpſiſſent, nunc diabolico furore raptati,in propria viſcera retorquerent, neu hoſtibus ſuis qui luctuoſam à ſe victoriam reportaſſent,per inteſtinam hanc ſeditionem animos audaciamq; repararent: præterea cernẽtes,quod infractam prima aduerſitate plebem vehementer iam belli pœniteret pariter & tæderet:veriti etiam(vt ſemper variũ & inſtabile eſt plebis ingenium) ne ipſos principes captos regi traderent, & ſuam ſalutem eorum ſanguine redimerent, retulerunt ad eos de pace inſtauranda,ſuaſeruntq;,vt quomodo ſemel accepta clades belli,cuiuis tædium horroremq; incuſſiſſet, omnem nunc operam verterent ad placandam regis aduerſum ſe indignationem. Grataner nimis hoc auditum acceptumque eſt ab omni plebe: ſtatimq; Epiſcopum Bremenſem, & Vdonem marchionem collato conſilio ad regem miſerunt,orare per Deum, vt ſaltem nunc ſanguine eorum exſaturatus,iracundiæ ſuæ modũ poneret,nec exiguum gẽtis Saxonicæ, quod atrociſſimæ cædi ſuperfuerat,vſq; ad internicionem deleret: diem potius locumq; conſtitueret,quo tuto venire, tuto cauſam dicere liceret: ſe iuxta iuriſdictionem omnium regni principum, de omni iniuria qua ſe læſum diceret, paratos ei ad votum ſatisfacere: omnem proſtremo ſatisfactionem proponere, omnia ſalua modo vita & libertate libenter paſſuros fore, ſi tantum expeditionem, quam aduerſum ſe omnibus regni principibus indictam comperiſſent,ad tempus inhiberet. Ad hæc rex ait, ſe nec eis, nec cuiquam iuſtam ſatisfactionem de culpa proponenti veniam negaturum: de tanto autem tamque atroci negotio præcipitanter ſententiam ferre,nec velle nec debere, donec principes regni in vnum conuenirent,in quorum communem ignominiam læſæ regiæ maieſtatis iniuria redũdaret:& quorum tam virtute bellum tranſigendum, quam conſilio pax reparãda eſſet: præſertim cũ iam ſæpenumero bona & pacifica promittentes fefelliſſent, ſe principibus ſuis in expeditionem coadunandi exercitus diem 11 Calendas Nouembris conſtituiſſe in Gerſtingun: ſi eos patrati facinoris reuera pœniteret, eo venirent, accepturi illic quamcunque regni principes æquam iudicaſſent pro admiſſa temeritate ſententiam. Hoc vbi Saxonibus nunciatum eſt, ingens eos metus inuaſit: omneſque certatim animi conatus intendunt ad placandam,quoquo modo poſſint,regis iracundiam: ea præ omnibus cura habita, vt expeditionem, quæ tam atrociter indicta fuerat,præuerterent: recolentes quantum calamitatis ſuperiore expeditione accepiſſent:& haud dubie ſcientes, quod infeſtiorem nunc hoſtem inſtaurata poſt fugam bella ſibi redditura eſſent. Itaque ſupra memoratos nuncios, & cum his Hildenesheimenſem epiſcopum mittunt: nec regi ſolum, ſed cunctis etiam principibus pro recuperatione pacis obnixius ſupplicare iubent: omnem admiſſi facinoris ſatisfactionem etiam ſupra leges & natales ſuos promittunt. Et ne verbis minus fidei ſit,obtides ipſis legatis,quantos accipere velint, tradunt, quibus ſe obligent, nulla vnquam leuitate, nulla neceſſitate, nulla ingruentium caſuum mutabilitate promiſſionibus ſuis defuturos fore. Sed rex comperto per occultos indices, quod id molirentur, omnibus modis ſatagebat, ne qua deinceps ante inſtructam expeditionem legatis Saxonum copia fieret colloquendi ſecum: præcauens ſcilicet, ne forte principes regni ſupplicationibus eorum & ſatisfactionis humilitate euicti, clementiorem in eos animum acciperent: quin imo tam honori quam iracundiæ ſuæ hoc conſultius fore iudicabat, vt ſi fieri poſſet, nouis occaſionibus veteres inimicitiæ inſtaurarentur, & vulnus quod præ-

pro-

properein cicatricem obduci metuebat,recentibus plagis exulceraretur. Ad hoc efficiendum nouo & exquisito vtitur artificio: simulat se à Salomone, viro sororis suæ,rege Vngariorum, in Vngariam euocatum, vt lites quæ inter ipsum erant, & Ioiadam qui eum regno expulerat, habito cum vtriusque familiari colloquio componeret. Huius itineris prætextu,elusis omnibus regni principibus,in Boemiam proficiscitur:nullum secum habens ex principibus,præter Herimannum comitem de Glizberg, equites autem expeditos, & tanto negotio allectissimos pene quingentos, qui reiectis sarcinis & cæteris bellorum impedimentis, itineri tantum & certamini se expedierant. Assumpto in Bohemia duce,& exercitu Boemico, per occultos ac difficilimos tramites in Saxoniam contendit,sperans se eos (vt dici solet)inter oscitantes, cum inopinatus irrueret, facile oppressurum, aut si rebellare tentarent, iustam deinceps aduersum eos belli & satisfactionis non suscipiendæ causam habiturum. Igitur vsque Misenen peruenit vrbem, sitam in confinio Bohemiæ & Saxoniæ: ibi à ciuibus pacifice in ciuitatem susceptus, Episcopum ciuitatis ipsius comprehendit, omnia quæ eius erant diripuit: hoc solo reum maiestatis eum adiudicans, quod toto tempore belli Saxonici nullos ad eum seruatæ erga Rempub.fidei indices nuncios vel literas destinasset. Cæterum homo ecclesiasticæ paupertatis, & nihil aut parum habẽs pompæ militaris, vota forsitan contra rempub.facere,arma ferre non poterat, nec magnum vel his vel illis partibus momentum,amicus siue inimicus extitisset. Paulo vlterius progressus villas nonnullas incendit: homines plerosque ingenuos in deditionem accepit,cum repente præmissi exploratores retulerunt,iamdudum consilij huius famam ad Saxones præuenisse: eos contractis plusquam 15 millibus armatorum haud procul castra posuisse, paratos cum eo proxima die, nisi satisfactionem eorum pacisque conditiones vltro susciperet,collatis signis confligere: postremo de eius suorumq; omnium salute actum esse,si vel vltra progredi, vel in eisdem castris posteram diem operiri vellet, præsertim cum nullum vndique conclusis effugium pateret, nec periculum manu propulsare multitudine impares possent.Ingens omnes qui cum rege erant,metus perculit, vehementerque eius ineptiam incusabant, quod cum successus suos nimium ipse vrgeret, & morarum impatiens multorum annorum bella vno impetu conficere immoderata præsumptione festinaret,se suosque hostibus puerili leuitate prodidisset. Eorum monitis obtemperans, citato quantum poterat reditu in Bohemiam vnde eruperat,se recepit:quem abeuntem quidam ex Saxonibus expediti equites insciis principibus insecuti,priusquam Saxonia excederet, oppressissent: nisi Boto comes qui ad Saxones à rege orator erat,prouocare eos ad deditionem,vel (quod verius est)vana pollicitatione veniæ implicare eos, ne persequerentur abeuntem, hac arte eos fefellisset. Digrediens à castris Saxonum, cum eos paulatim vestigia sua insequi cerneret, iter vnius diei,quo ad regem redire poterat, longos anfractus, & longa viarum dispendia legendo, vix triduo cõfecit,vt per hanc scilicet moram rex elusis hostibus in tutum euadere potuisset. Ita periculo liberatus rex militem suum labore ac vigilijs, tum potissimum fame ac siti pene vsque ad defectionem spiritus confectum, post paucos dies Ratisponam reduxit, è vicino iam imminente die,quo in expeditionem exercitus adunandus erat,inuenitque ibi legatos Saxonum multo iam tempore reditum eius præstolantes:quos responsum differendo diu suspensus tenuit,vt redire ad suos, nisi sub ipso imminentis iam expeditionis articulo,& pene incumbente iam ceruicibus eorum hostili gladio non possent. Cumq; sub idem fere tempus Dedi marchio longa ægritudine absumptus decessisset, marchiam eius Bohemico duci in præmium exactę militiæ dedit, tametsi vxor marchionis Adala filiũ suum, cui hæreditaria successione marchia debebatur,ei paulo ante pro se obsidẽ misisset, & ipse marchio post recuperatam pacem in Gerstingun intemeratam semper erga regem remq; publicam fidem seruasset. Interea Saxones & Thuringi inter spem & metum, inter pacem & bellum, inter comminationes & supplicationes, vario curarum æstu fluctuabant: nec quid agerent, quo se verterent, quibus modis impeditam rem explicarent, crebra conuenticula facientes, deliberare poterant.Censebant alij,quomodo rex ad internicionem totius Saxonicę gẽtis animum obstinasset, vt quicquid Saxoniæ vel Thuringiæ hostilis exercitus reliquũ fecisset,id ipsi iniecto igne absumerent, & sic cũ omnibus suis vltra fluuium Albim cõ-

mearent: alij, vt Luiticios infeſtiſſimam nomini Chriſtiano gentem finibus ſuis excirent & barbaro milite aduerſus barbaram atque implacabilem hoſtem vterentur: alij, vt caſtella quæ rex per Thuringiam & Saxoniam dirui iuſſerat, inſtaurarent, & locorum difficultate, quoniam armis non poſſent, ſalutem ſuam, quoad indignatio domini deflagraret, tutarentur. Sed plebs omnem ſpem ſuam ab armis ad preces verterat: quæ ſi non proficerent, incunctanter animo fixerat, omnia fœda etiam atque crudelia potius tolerare quam ſe certamini committere, & ancipitem fortunæ aleam, quam ſemel infauſta congreſſione experta fuiſſet, denuo tentare. E contra principes, quibus primum authoribus ea rabies inarſerat, ſedulo inſtabant, obſecrantes, vt priſtinæ virtutis memores crimen non inferrent gloriæ ſuæ, nec optime cœpta fœdiſſime nunc deſererent. quod prima congreſſione res ſecus ceſſiſſet, id cauſæ extitiſſe, quod nec regem nec principem habuiſſent, cuius ductu & auſpicio bellum gerere, ad cuius imperium caſtra locare, in aciem procedere, manum cum hoſtibus conferre, & cætera militaris diſciplinæ munia obſeruare, ſacramenti militaris religione cogerentur, ſi is ſcrupulus ademptus eſſet, nullum regem, nullum deinceps exercitum virtuti Saxonicæ inſuperabilem fore: proinde malæ rei, peſſimæ ſpei, vnicum hoc remedium, & aduerſus inſolentiam hoſtium vehemens telum eſſe, ſi regem ſibi crearent, & in eius verba iurarẽt, ſe pro patria, pro cõiugibus, pro liberis, pro legibus, pro libertate ſua vſq; ad mortem militaturos eſſe. In his & huiuſcemodi deliberationibus, cum ſæpe ſeptem, ſæpe 14 dies continua conſultatione triuiſſent, incertiores ſemper quam venerant domum reuertebantur. Ita cum omnia deliberando pertentaſſent, omnia diſcuſſiſſent, propter acceptæ cladis recentem memoriam, nihil rationibus ſuis ſatis tutum, ſatis firmum putabant. Rex xi calend. Nouemb. iuxta conditum venit in Gerſtingun: venerunt omnes Teutonici regni epiſcopi & comites: aderat Diodericus dux Moſellæ regionis: aderat Gozzelo dux Lotharingiæ, tantas habens copias, ita militaribus armis inſtructas, ita de tota cui præetat regione, ſeueriſſimo delectu habito, exquiſitas, vt ſolæ cæterum regis exercitum & numero & bellici apparatus gloria præcellere ac ſupergredi viderẽtur. Alij duces, Rudolphus ſcilicet dux Sueuorũ, Welf dux Baioariorum, Bertholdus dux Carentinorũ, regi auxilium ſum petẽti denegarant: pœnitentes (vt aiebant) ſuperiori expeditione in irritum fuſi tãti ſanguinis: offenſi etiam regis immiti atq; implacabili ingenio, cuius iracundiæ incendium, nec lacrymæ Saxonum, nec inundãtes campis Thuringiæ riui ſanguinis reſtinguere potuiſſent. Cæteri tamen principes qui frequentiſſimi cõuenerant, magnum ſatis ac validum exercitum fecerant, ei tamẽ longe ac multo imparem, quẽ prior illa expeditio contraxerat. Saxones & Thuringi vltima iam neceſſitate exciti, ampliſſimo numero cõuenere, & poſitis caſtris haud procul à curte regia Northuſun, arch: epiſcopum Bremenſem, epiſcopum Hildeneſheimenſem, Vdonem marchionem regi obuiam in Gerſtingun miſerunt obnixe poſtulãtes, vt à latere ſuo principes quos vellet, ad eos transmitteret: paratos ſe, collato cum eis conſilio, omnibus quæ iuſta ſint, promptiſſime aſſenſum præbere. Abnuit rex: nec principes ſuos de tam remotis regni partibus ad ſententias dicendas confluxiſſe, ſed vt manu militari ab hoſtibus communes Reipublicæ iniurias expoſtularent. Sed cum ei hoc vix & ægre ſupplicatio legatorũ extorſiſſet: nullus erat ex principibus, qui eo munere fungi conſentiret: ſingulis videlicet timentibus, ne vel apud regem perfidię notarentur, ſi quid in Saxones clementius agerent, vel apud Saxones mendacij crimine infamarentur, ſi veniam eis admiſſi pollicerentur, quam incunctanter ſcirent, nullam eos à rege conſecuturos. Triduo in hac cunctatione ceſſatum eſt, legatis aſſiduo euntibus ac redeuntibus, atque in eadem verba regis & omnium principum aures obtundentibus. Nec propterea rex profectionem diſtulit, ſed inſtructo exercitu, prælatis militaribus ſignis, lento quotidie gradu in vlteriora populabundus contendebat. Tandem placuit mitti ad eos Moguntinum Archiepiſcopum, Saltzburgenſem Archiepiſcopum, Auguſtenſem Epiſcopum, Wirtzburgenſem Epiſcopum, & cum his ducem Gozzelonem, cuius potiſſimum in ea expeditione authoritas valebat, & in eo omnium quæ agenda erant, ſumma & cardo vertebatur, pro eo, quod licet ſtatura puſillus, & gibbo deformis eſſet, tamen opum gloria, & militum lectiſſimorum copia, tum ſapien-

ſapientiæ & eloquij maturitate cæteris principibus quamplurimum eminebat. Hos quinque nominatim ad colloquium ſuum Saxones expetierant, quod hos conſtantiſſimæ fidei & veritatis eſſe compererant, & quidquid hi ſpopondiſſent, ratum fore haud dubio credebant. Cumque in caſtra Saxonum veniſſent: prouoluti pedibus eorum principes Saxoniæ, obteſtabantur per Deum, vt calamitatis eorum miſererentur quos regis inclementia, & primo ad audẽdum hoc immane facinus coegiſſet, & nunc victos, & pene vſque ad internicionem deletos, ad exitiales cruciatus inſatiabili odio depoſceret. Quod ſi legibus, ſi iudicijs, ſi more maiorum innocentiam ſuam aſſerere permittantur, facile crimen refellant, & ſe acceptas in Gerſtigun pacis conditiones nullo deinceps auſu temerario violaſſe probent: vel ſi probare nequeant pœnas, quas leges & ſcita maiorum in ſimilium criminum reos ſanxerint, perſoluere non abnuant: nunc vero nouo crudelitatis genere innocentibus refellendi criminis copiam non dari, placationem non recipi, ſatisfactionem non admitti, ſed ſemel conceptæ indignationis virus ita penitus imis inſediſſe viſceribus, vt non alio medicamine, quam totius Saxonicæ gentis exterminio ſedari valeat. Proinde videant ipſi memores humanarum rerum, ne forte peſtilentis huius exempli contagium, ſumpto ab Saxonibus exordio, cæteros etiam quandoque regni principes inficiat: & ita nunc infelicibus euentis Saxonum moderentur, ita calicem hunc fellis & abſynthij miſceant & propinẽt Saxonibus, vt ſibi quoque paulo poſt eundem meminerint eſſe bibendum: ſe iam inciſa ſpe, omiſſa deinceps ſalutis propriæ cura, hoc firmiter animo ſtatuiſſe, vt quicquid illi agendum cenſeant, ſuadeant, iubeant, incunctanter agant, nec ſuarum partium ſtudio patiantur vlterius totius reipublicæ ſtatum periclitari. Ad hæc illi reſponderunt: ſe cauſam qua primum aduerſus regem arma ſumpſerint, non admodum improbare, nec placere ſibi obſtinatum ad perniciem eorum regis animum & pertinax odium: conſenſiſſe tamen in hoc omnes regni principes, de vſurpato in republica nouo hoc, & multis retro ſeculis inaudito facinore, non aliter regi vel Reipublicæ poſſe ſatisfieri, quam vt ſe abſque vlla exceptione dedant: ſibi autem quorum hoc conſilio agant curæ futurum, vt nihil ex hac deditione, quod ſaluti eorum, quod honori, quod rei familiari officiat, experiantur. Aduerſus hanc vocem vehementer infremuit vulgus Saxonicum: durumque omnibus viſum eſt, & intolerabile, ei ſanguinis ſui ius poteſtatemque facere, cuius crudelitatis tam clara cepiſſent experimẽta: quia poſt depopulationes Thuringiæ & Saxoniæ, poſt multa hominum millia cæſa, adhuc ſpirans minarum & cædis, omnia aduerſum eos mundi regna concitaſſet: cuius iracundiæ in ſecundis rebus non pietas, non miſeratio, non Dei, non hominum reſpectus vnquam modum feciſſent: ſatius ſibi fore, vt æquo certamine congreſſi, more virorum fortium moriantur in bello, quam vt in exiliis & carceribus ritu pecudum iugulati, ridiculum hoſtibus ſuis ſpectaculum præbeant. E contra illi ſedulo inſtabant deprecantes, vt ſalutaribus monitis adquieſcerent, neque exiguum Saxonici nominis, quod cædi ac depopulationi ſuperfuiſſet, vna deſperatione perditum irent: ſe ſi minus ſalutis eorum, at propriæ exiſtimationis curam permaximam habere, qui profecto maculam ſibi & crimen nulla deinceps ætate, nulla virtute abolendum contraherent, ſi fidei ſuæ creditos aduerſitatis cuiuſquam vel leuis perſtringeret: proinde ituros ſe ad regem, & ſi tuto fidem dicere, tuto veniam polliceri poſſent comperturos, & quæ comperta fuiſſent, die poſtera renunciaturos. Rex grauiſſime amplexus pacis conuentionem promiſit, & (ſicut vulgata in plurimos fama loquebatur) etiam iuſiurandum dedit, nihil ſe in eos ſi dediti fuiſſent, præter voluntatem & ſententiam acturum eorum, quorum opera & beneficio incruenta ſibi hæc victoria obtigiſſet. Sæpe itum ac reditum eſt: ſæpe Saxones refutato deditionis conſilio arma expediri, atque in aciem ſigna efferri conclamauerant, dum omnia fide regis tutiora ſibi arbitrarentur. Sed Gozzilo dux, & qui cum eo erant Epiſcopi, ſatis impigros ſe exhibuerunt negotio, & ferocientis multitudinis tumultum nunc minis, nunc blandimentis comprimebant: pollicentes, & quia verbis parum fidei erat, etiam ſub iureiurando confirmantes, non ſalutis, non libertatis, non prædiorum, non beneficiorum, non cæteræ ſupellectilis ſuæ vllam eos iacturam ſenſuros, ſed poſtquam faciem regis & regni maieſtatem momentanea ſatisfactione magnificaſſent, ſtatim de-

ditione absoluendos,& patriæ libertatiq;,in nullisimminuto sibi conditionis suæ statu,restituendos esse. Non verba,non iuramenta, non promissiones vllæ principibus Saxoniæ metum ademerant, sed quia nec vtiliter hostibus congredi numero ac virtute impares valebant,nec bellum diutius trahi,plebe iam olim tædio affecta,& pacis recuperandæ cupidissima,poterat:post longas deliberationes,post multas tergiuersationes lachrymantes, atque alta suspiria ab imis trahentes visceribus, tandem deditioni consenserunt, & fidem principum regisque clementiam propriæ salutis periculo experiri statuerũt. Quod vbi protinus per exercitum regis celebris rumor vulgauerat:ingens gaudium, vehemens erat gratulatio: omnique triumpho illustriorem, omnibus spolijs opimiorem æstimabant victoriam,quod adempta sibi fuisset necessitas,cum his manum denuo conferendi, qui prima congressione, extinctis pene omnibus Sueuiæ ac Baioariæ luminibus, luctuosam victoribus victi cladem intulissent. Postera die rex ad suscipiendos eos in media late patentis campi planitie, in loco qui dicitur Spiraha, assedit,toto exercitu ad hoc spectaculum solemniter euocato,latissimo inter constipatam multitudinem vacante spacio: vbi dum procederent, totius exercitus oculis conspicui forent. Igitur introducũtur per ordinem Saxoniæ ac Thuringiæ primo principes,Wezil Archiepiscopus Magdeburgensis, Bucco Episcopus Halberstatensis,Otto dux quondam Baioariæ, Magnus dux Saxoniæ, Herimannus comes patruus eius,Fridericus Palatinus comes, Diedericus comes de Cadalenburg, Adelbertus comes de Thuringia, Rudeger, Sizzo, Berenger, Bern, comites: deinde ingenui omnes qui generis vel opum claritate aliquantulum eminebant in populo: & sicut conuenerat,absque vlla exceptione regi se dediderunt. Rex eos principibus suis singulis singulos,donec de eis communi consilio deliberaretur, seruandos commisit, & paulo post rupto fœdere,contemptis omnibus quibus se obligauerat iurisiurandi vinculis,eos per Galliam,Sueuiam,& Baioariam,per Italiam & Burgũdiam deportari fecit: beneficia quoque eorum militibus suis quorum præcipue opera in bello Saxonico vsus fuerat, distribuit:commoratus etiam paucis diebus in Thuringia, castellum in Asenberg instauratit, præsidiumq; imposuit, præcauens, ne quid post digressum suum instabilis vulgi leuitate nouaretur:præterea ingenuis omnibus,qui vel casu abfuerãt, vel metu se subtraxerant,diem statuit:ante quem si in deditionem non veniissent,tanquam hostes publici ab omnibus,quibus resp.curæ esset, ferro & igne infestarentur. Atque ita dimisso exercitu,victor rediens, Natalem sancti Martini Wormaciæ celebrauit.

Interea Romanus pontifex crebris legationibus, & Babenbergenses clerici assiduis supplicationibus vehementer regi imminebãt,vt iam diu vacanti ecclesiæ Babenbergensi rectorem prouideret: siquidem prior Episcopus, licet extrinsecis ecclesiæ possessionibus,militum suorum(vt supra dictum est) præsidio fultus,contra vetitum incubaret:nullam tamen pontificialis officij administrationem vsurpabat, apostolici anathematis religione absterritus. Cumque regi in pace & in bello, tranquilla seu turbata republica, semper commodissime affuisset, & scandalizatis in eo cæteris regni principibus, solus ille nunquam scandalizatus fuisset, sed in cunctis quæ ei accidissent calamitatibus pondus diei & æstus cum eo inconcussa fide portasset: nunquam tamen rex vel leui verbo calumniatoribus eius obstitit: quin imo haud grauate aduersus eum accusationem recipere videbatur, eo videlicet(vt plerique interpretabantur)intendens, vt per huius deiectionem via sibi patefieret ad Wormatiensem Episcopum, & alios nonnullos, quibus in vltionem pristinæ defectionis iam pridem summa ope calumniam struere sentiebatur. Igitur profectus Babenberg,Rupertum Goslariensem præpositum in Natali sancti Andreæ Apostoli pro eo ordinari fecit episcopum,virum pessimæ existimationis in populo, eo quod regi familiarissimus & omnibus eius secretis semper intimus fuisset, & omnium quæ rex perperam & præter regiam magnificentiam in repub.gessisset,potissimus incentor extitisse putaretur:& milites quidem acerrime factum improbabant, quod scilicet viuẽte priore episcopo,nec canonice ad synodum euocato, nec canonice adiudicato alius ad adulterandam Ecclesiæ Babenbergensis castitatem superordinatus fuisset episcopus. Clerici autem,etsi eos quam maxime offenderet persona ordinati, haud sane bonum testimonium habens ab his qui foris erant: malebant tamen qualemcunque habere, quam eum aduersus quem sedem

Apostoli-

Apoſtolicam appellauerant,& cuius vitæ inſtitutionisque lugubrem tragœdiam, toto mundi huius theatro decantandam vulgauerant,recipere.

Poſtera die cum ad eligendum Fuldenſem abbatem rex cum principibus aſſediſſet,grandis erat inter abbates & monachos, qui ex diuerſis locis frequentes confluxerant, concertatio: tanquam ſolemniter indicto agone ſinguli pro virili portione currentes, alius aureos montes, alius ingentia beneficia ex agro Fuldenſi,alius ſolito impenſiora in rempublicam ſeruitia promittebant, nec prorſus in promittendo modum aut modeſtiam vllam ſeruabant. Et o mores, o tempora, o abominationem deſolationis ſtantem in loco vbi non debet, & mammonam noſtris temporibus publice ſedentem in templo Dei & extollentem ſe ſupra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur. Abbates & monachi ita ambitionis ſpiritu præcipites rapiebantur,vt eos à cupiditate ſua non pudor nominis Chriſtiani,non habitus arctioris propoſiti,non ipſum denique deterreret recens exemplum Babenbergenſis epiſcopi: quem pridie viderant non aliam ob cauſam & epiſcopatu priuatum & communione, quam quod ad ſacrum ordinem illicita largitione aditum ſibi affectaſſet. Horum impudentiam rex vehementiſſime (vt dignum erat) deteſtatus, cum hinc inde importune obtundentium precibus vrgeretur: repente diuino(vt creditur)ſpiritu actus monachum quendam Heruelden ſem Ruzelinum nomine, qui pro cauſa monaſterij iuſſu abbatis ſui ad curtem venerat,in medium euocat, & nihil minus ſuſpicanti, etiam inopinatæ rei miraculo pene exanimi, baculum paſtoralem offerens, primus ipſe abbatem eligit,dein cæteros tam monachos quam milites,vt in electionem eius conſentiant,obnixe efflagitat. Ita, cunctis qui aderant lætiſſima acclamatione ſuffragium ferentibus, abbatiam ſuſcipere iubetur. Et cum diu, nunc imperitiam ſuam,nunc malam valetudinem, nunc abbatis ſui abſentiam cauſatus reſtitiſſet, vix tandem aliquando præſentium epiſcoporum obteſtatione adiuratus, ſuſcipere conſenſit. Similiter defuncto nuper Vdalrico abbate de Loreſſan, cum monachi & milites in electionem præpoſiti concorditer adunati ad curtem veniſſent, neque rex aliter ſenſurus putaretur,propter multa ſeruitia quibus ille,dum præpoſitus monaſterij eſſet, gratiam dilectionemque eius officioſa admodum ſedulitate redemerat: rex alium quendam eiuſdem cœnobij monachum Adelbertum nomine, qui cum cæteris fratribus nihil tale opinatus aduenerat,repente iniecta manu in medium protrahit, & rei nouitate attonito baculum paſtoralem cunctis ſtupentibus tradit.

Herimannus Babenbergenſis epiſcopus, comperto quod alius in locum eius ſubrogatus eſſet epiſcopus, cum omnis iam ei ſpes adempta eſſet recuperandæ deinceps dignitatis ſuæ, nec ad eludendam Romani Pontificis ſententiam vllum vltra pateret diuerticulum,in monaſterium cui nomen eſt Suarza, ſeceſſit, ibiq; ſub Eggeberto abbate ſanctæ conuerſationis habitum ſuſcepit,ſtatimque aſſumpto ſecum eodem abbate ſuo Romam profectus eſt. Cum de inobedientia ſua humiliter apud ſedem Apoſtolicam pœnitentiam egiſſet, & anathemate liberatus, & ſacerdotalis miniſterij præter pontificalem dignitatem denuo licentiam eſt conſecutus.

Annum hunc multis cladibus inſignem, potiſſimum lugubrem fecit obitus Annonis Colonienſis archiepiſcopi,qui poſt longam ægrotationem qua dominus vas electionis ſuæ in camino tribulationis tranſitorię purius auro,purgatius mundo obryzo decoxerat, 2 nonas Decembris beato fine perfunctus, ad Angelos ex hominibus,ad immortalia ex mortalibus tranſmigrauit. Teſtantur hoc ſigna & prodigia quæ quotidie circa ſepulchrum eius dominus oſtendere dignatur, ad confutandam impudentiam eorum qui paulo ante vitam eius ſanctiſſimam, atque ab omni huius mundi labe quantum ad hominem integerrimam, liuido dente carpebant, & precioſam margaritam iam olim cœleſtis regis diademati deſtinatam, falſis rumoribus obfuſcare conabantur. Is in Babenbergenſi eccleſia, in ludo tam diuinarum quam ſecularium literarum enutritus,poſtquam adoleuit, nulla commendatione maiorum (erat quippe loco mediocri natus) ſed ſola ſapientiæ ac virtutis ſuæ prærogatiua imperatori Heinrico innotuit:à quo in palatium aſſumptus,breui apud eum præ omnibus clericis, qui in foribus palatij excubabant, primum gratiæ & familiaritatis gradum obtinuit, hoc præcipue diligentibus in eo omnibus bonis, quod iuſti ac recti admodum tenax erat

atque in omnibus cauſis pro ſuo tum ſtatu, non adulando vt cæteri, ſed cum magna libertate obloquendo, iuſtitiæ patrocinabatur. Erat autem præter virtutes animi & morum gloriam, corporis quoque bonis ornatiſſimus, ſtatura procerus, vultu decorus, lingua promptus, vigiliarum & inediæ patientiſſimus, poſtremo ad omne boni operis exercitium naturæ muneribus affatim inſtructus. Exactis in palatio haud multis annis, magna imperatoris, magna omnium qui eum nouerant, expectatione adeptus eſt Colonienſem epiſcopatum, atque ita deinceps in omnibus tam eccleſiaſticis, quam reipublicæ negotiis haud imparem ſe acceptæ dignitati gerebat, & ſicut editioris loci inſignibus, ita cunctis virtutum generibus inter cæteros regni principes conſpicuus incedebat. Reddebat ſollicitus quæ ſunt Cæſaris Cęſari, & quę ſunt Dei Deo, quia Colonienſis nominis maieſtatem & ſecularem pompam ambitioſius pene quam aliquis ex præceſſoribus eius oſtentabat ad populum, nec propterea tamen inuictum inter tantas occupationum procellas ſpiritum vnquam relaxabat à ſtudio diuinarum rerum. Crebris ieiuniis corpus ſuum macerabat, & in ſeruitutem redigebat. Pernoctabat plerunque in orationibus, & per eccleſias, vno tantum puero contentus comite, nudis pedibus diſcurrebat, & diem quidem in diſponendis priuatis ſeu publicis negotiis, noctem vero totam in opere Dei expendebat. Multa illius in pauperes, in peregrinos, in clericos, in monachos benignitas, mira liberalitas erat. Nullam intra diœceſim ſuam congregationem prætermiſit, quam non prædiis, ædificiis, ſtipendiis, ſua ſpecialiter donatione auctam vita decedens relinqueret: & plane apud omnes indubia fide conſtitit, ex quo Colonia fundata eſt, vnius nunquam epiſcopi ſtudio tantum opes & gloriam creuiſſe Colonienſis eccleſiæ. In iudicandis cauſis ſubditorum nec odio, nec gratia cuiuſquam à vero abducebatur, ſed ſemper in omnibus propoſitam indeclinabiliter ſequens æquitatis lineam, ad euertendum iudicium nec accipiebat perſonam pauperis, nec honorabat vultum potentis. Tum vero verbum Dei ita luculenter, ita magnifice differebat, vt ſaxeis etiam cordibus ſermo eius lachrymas excutere poſſe videretur, & ſemper ad exhortationem eius planctu & vlulatu compunctæ multitudinis eccleſia tota reſonaret. Duas Coloniæ congregationes clericorum ex integro propriis impenſis inſtituit, vnam in loco qui dicitur ad gradus titulo ſanctæ Mariæ, alteram foras murum titulo ſancti Georgij martyris. Tres etiam congregationes monachorum diuerſis in locis ex ſuo conſtruxit, vnam in monte qui à præterfluente fluuio cognominatur Sigeberg, aliam in regione Sclauorum, in loco qui dicitur Salefelt, tertiam in regione Weſtphaal, in loco qui dicitur Graſcaf: quas omnes & auguſtiſſimis ædificiis excoluit, & exquiſitiſſimis eccleſiæ ornamentis illuſtrauit, & ampliſſimis atq; in multorum fratrum vſus ſufficientibus prædiis locupletauit. Cumque in omnibus Teutonici regni monaſteriis cerneret, antiquum illum regularis diſciplinæ feruorem admodum refrixiſſe, & monachos à vita communi ad rem familiarem curam omnem ſtudiumque conuertiſſe; graui tædio angebatur animus eius, quod ingentibus expenſis nihil Deo dignum confecturus putaretur. Interea contigit, vt pro cauſa reipublicæ Romam pergeret. Cumque alias Italiæ regiones peragraret, principes eius regni, ne à rege deficerent, ſuis exhortationibus confortaturus, ad monaſterium quoddam cui Fructuaria nomen eſt, cauſa orationis diuertit. Ibi admiratus monachorum arctiſſimam, & ſecundum regulæ inſtituta conuerſationem, nonnullos eorum in opere Dei probatiſſimos ſecum rediens abduxit, & eos ad tradendam Galliis eiuſdem diſciplinæ formulam in Sigeberg conſtituit: prioribus monachis quos ex ſancto Maximino aſciuerat, quoniam in horum inſtituta concedere noluerant, honorifice in locũ ſuum remiſſis. Quod eius factum imitati cæteri Galliarum epiſcopi, alij ex Gorzia, alij ex Cloniaca, alij ex Sigeberg, alij ex aliis monaſteriis monachos euocantes, nouam diuini ſeruitij ſcholam in ſuis ſinguli monaſteriis inſtituerunt: adeoq; breui cõualuit felicis huius facti æmulatio, vt pauca intra Galliam monaſteria videamus, quæ non iam nouæ huius inſtitutionis iugum ſubacta receperunt. Ipſe vero monachos ſuos iuxta quod in Fructuaria compererat, cernens arctiſſimis viuere diſciplinis, & conuerſationis eorum opinione longe lateq; vulgata, multos ad mundi contemptum inflammari, & eorum magiſterio ſe in via Dei erudiendos tradere; magnas Deo gratias referebat, quod non confudiſſet eum ab expectatione ſua: omnem quoq; diligentiam adhibebat,

ne quam

ne quam earum rerum quibus corporis imbecillitati conſulendum ſit, penuriam ſuſtinerent: honorabat ac venerabatur eos vt dominos ſuos: nec ſolum abbati, ſed decanis etiam monaſterij ita ſubditus dictoque obtemperans erat, vt ad primum eorum imperium, quantumlibet grauibus publicæ ſeu priuatæ rei negotiis implicitus teneretur, ilico ex occupatis manibus ſurgeret, & omne quod iuſſiſſent, inſtar vilis mancipij exequeretur; cibos ſumma induſtria confectos quotidie, dum adeſſe potuiſſet, ipſe eis inferebat, ipſe apponebat, ipſe potum miſcebat, ipſe reficientibus ad omne obſequium quolibet famulo promptior paratiorque aſſiſtebat: ſilentium quoque ac cæteras monaſterij conſuetudines, dum inter eos diuerſaretur, ita attentus ſollicitusque ſeruabat, ac ſi pro exceſſibus ſuis ipſe quoque quotidie in capitulo eorum cauſam dicturus, & ſententiam accepturus foret. Hoc eius in Sigeberg, hoc in Saleſelt, hoc in Graſcaf ſtudium, hæc inſtitutio erat. Porro à rege grauiſſimis ſæpenumero inimicitiis diſſidebat, & eum acerrimis increpationibus obiurgabat, propter multa quæ præter æquum & bonum eius iuſſu vel permiſſu quotidie admittebantur in republica: vnde rex plerunque efferatus, omnia quæ illius erant ferro & igne demoliturum ſe comminabatur, plerumque autem ſupplex ei factus ampliſſimis promiſſionibus iratum demulcebat; & tam ſui quam totius regni ius poteſtatemque ei ſe facturum pollicebatur, ſi modo fidum eum ſibi, nec adeo cunctis voluntatibus ſuis aduerſum experiretur. Ad hæc ille in cunctis aiebat, quæ recte & iuxta regiam magnificentiam conaretur, nuſquam ei defuturam eſſe operam ſuam: ſi quid vero perperam, & contra leges ac ſcita maiorum, nequam hominum ſuggeſtionibus deprauatus, agere vellet, vt his conſenſum authoritatemque ſuam accommodaret, nullo ſe vel pretio redimi vel terrore compelli poſſe. Et nunc quidem in ſummam familiaritatem, & pene in regni conſortium à rege aſſumebatur, nunc vero quomodo ea quæ in regno perperam gerebantur, vehementer deteſtaretur & acerrime impugnaret, cum contumelia de palatio eiiciebatur, & ad extinguendum omnino nomen eius totum regni robur concitabatur. His viciſſitudinibus per plures annos eius concertatio cum rege trahebatur. Neque enim laſciuiæ regis vel ratio modum faciebat, vel ætatis acceſſus, vel amici cuiuſquam obiurgatio, ſed quotidie ſeipſo deterior efficiebatur, & ruptis omnibus humani, ne dicam Chriſtiani, pudoris frenis in omne quod animus ſuggeſſiſſet, flagitium præcipitantior ruebat: & oppreſſis iam terrore principibus, nullus erat, qui peccantem, & diuina atque humana omnia abſque diſcrimine permiſcentem, vel leui verbo auderet redarguere. Ad vltimum conſyderans archiepiſcopus completam eſſe malitiam eius, & obſtinatum in malis ingenium, nec tempore iam corrigi poſſe, nec ratione, anno pene ante exortum bellum Saxonicum petiit vacationem deinceps ſibi dari ab exterioribus reipublicæ negotiis: & ſic impetrato commeatu, in Sigebergenſe monaſterium ſecedens, illic in vigiliis & ieiuniis, in orationibus & eleemoſynis, quod ſupererat ætatis, exigebat, nec inde vſpiam, niſi ſumma forte ac ineuitabili neceſſitate extractus abſcedebat. Cætera quæ circa reipublicæ adminiſtrationem vel egit vel paſſus eſt, ſi quis plenius ſcire voluerit, ſuperiora libelli huius reuoluat, & ſingula eo quo geſta ſunt, ordine & tempore, copioſe deſcripta inueniet. Sed pius Dominus, qui quos amat arguit & caſtigat, hanc quoque dilectam ſibi animam ante diem vocationis ſuæ multis tentari permiſit incommodis, vt ſcilicet ab eo omnem ſcoriam terrenæ conuerſationis excoqueret caminus tranſitoriæ tribulationis. Primum, moto bello Saxonico, fratrem eius Wecel Magdaburgenſem archiepiſcopum & conſobrinum eius Bucconem Halberſtadenſem epiſcopum tempeſtas inuoluit grauiſſimæ perſecutionis. Contra hos, cum non ſatis impigre regi totius Saxonicæ gentis exterminium anhelanti opem ferret, naturæ profecto legibus & carnali affectione inhibitus, inuiſus ei ſuſpectusque efficitur; periurij ac perfidiæ inſimulatur: ciues Colonienſes, quibus paulo ante vnice carus acceptusque fuerat, ad interficiendum eum donis ac promiſſionibus ſollicitãtur. Sopito vtcunque hoc malo, duo miniſtri eius, qui in laribus eius familiariſſime obuerſabantur, inſidias ei tendunt, & niſi Dei miſericordia malum hoc præuertiſſet, nihil tale ſuſpicantem trucidaſſent. Alij cuidam, quem beneficiis ſuis maxime fidum ſibi obnoxiumque fecerat, familiares literas à ſe ipſo in tabulis propter maiorem ſecreti * ſuum tantis vndique aduerſitatum procellis iactatum, & pene naufragantem conſolaretur & in-

ſtrueret. At ille ex ipſa tam operoſa ſecreti commonitione coniiciens aliquid regi reſqꝫ publicæ aduerſum his literis contineri, regi eas detulit. Quas ille deinceps in argumentum læſæ fidei archiepiſcopo improperans, necem ei & omnibus quæ eius eſſent, vltimum, ſi copia fieret, exterminium machinabatur. Item alius quidam ex miniſtris eius, quem Colonienſi eccleſiæ propria induſtria ipſe acquiſierat, quemque ob hoc indulgentiſſimo ſemper affectu coluerat, & bonis omnibus etiam ſupra natales ſuos locupletauerat, repente inſolentia ſeruili elatus, iugum eccleſiaſticę ſeruitutis cœpit detrectare, ſeque in libertatem violento quodam iure fori cum magna archiepiſcopi cõtumelia aſſeruit. Tum vero crebris mortibus carorum ſuorum ita amaricatus eſt, & vulnere conciſus ſuper vulnus, vt ſaxeum quoque pectus, & ſupra petram fundatum ædificium, concutere poſſet tam vehemens ille turbo tentationis. Ad vltimum data Satanæ in carnem quoque eius poteſtate, vlcere peſſimo percuſſus eſt in vtroque pede, ita vt putreſcentes paulatim carnes defluerent, & hinc inde abducta cute, conſumptis carnibus, fœdo aſpectu oſſa nudarentur. Qui morbus primo pedes, deinde crura & femora miſerabili modo depaſtus eſt, ac ſic poſt diuturnam macerationem penetrans ad vitalia, animam ſuper argentum igne examinatum probatam, & purgatam ſeptuplum, de hac domo lutea tranſmiſit ad domum nõ manu factam æternam in cœlis. De qua re dimidio fere anno, priuſquam vita excederet, certum eum fecerat manifeſta reuelatio. Viſus eſt enim ſibi domum, quanquam omni decore intus & foris reſplendentem, intrare. Et ecce in ſubſelliis iudicialibus, tanquam ad concilium ſolemniter euocati reſidebant: Heriberthus Colonienſis archiepiſcopus, Bardo Moguntinus archiepiſcopus, Boppo & Eberhardus Treuerẽſes archiepiſcopi, Arnolphus Wormatienſis epiſcopus, & alij quam plures Galliarum epiſcopi, quorum alios ipſe in carne nouerat, alios fama tantum vel lectione compererat, amicti omnes ſtolis pontificalibus, & habentes veſtem inſtar niuis candidam. Ipſe quoque candidis admodum ac precioſis indutus ſibi videbatur, ſed partem candentis veſtimenti, eam ſcilicet qua pectus tegebatur, ſordida quædam ac fœda caligo obduxerat, ac cæterum cultus eius ſplendorem ſua fœditate plurimum obfuſcabat: quam tamen ipſe nimio rubore perfuſus, obiecta manu tegere ac celare, ne inſpicientium offenderet obtutum, conabatur. Videt præterea inter eos ſibi quoque ſedem miri decoris paratam, quam cum occupare gaudio & exultatione æſtuans properaret, ſurgens Arnolphus Wormatienſis epiſcopus, modeſta voce eum prohibuit; dicens, reuerendos patres qui aſſiderẽt, nolle eum in ſuum admittere conſeſſum, propterea quod veſtem eius turpis hæc macula fœdaret: cumque iuſſus loco cedere, flens confectoque nimium animo egrederetur, inſecutus eum idem epiſcopus, Æquo animo, ait, eſto pater, maculam tantum hanc, quæ veſtem tuam infecit, maturius ablui præcipe, quia non poſt multos dies beatæ huius manſionis conſortium & ſanctorum patrum quos aſpexiſti cõſeſſum voti compos percipies. Mane facto, cum familiari cuidam ſuo viſionem retuliſſet, ille ſapienter rem coniiciens, Macula, inquit, hæc veſti tuę illita nihil aliud eſt pater, vt ęſtimo, quam memoria iniuriæ ciuium tuorum, qui te anno ſuperiore Colonia expulerunt, quibus te diuinæ pietatis reſpectu iam olim oportuerat admiſſi huius veniam dediſſe. Hæc, quod bona venia dixerim, pectori tuo tenacius quam æquum ſit inſidens, & amariſſimo mœrore contra fas mentem tuam decoquens, cæteram ſanctiſſimæ conuerſationis tuæ claritatem moleſta quadam caligine obducit & obſcurat. Archiepiſcopus conſcientiæ ſuæ teſtimonio conuictus, ne inficiaretur quod audiebat, reatum ſuum humiliter agnouit, ſtatimque deſtinatis circumquaque nunciis ciues omnes Coloniæ, quos in vltionem iniuriæ ſuæ excommunicatos vrbe fugauerat, ad ſe euocauit, eisque proxima feſtiuitate paſchali (nam in Quadrageſima viſionem viderat) non ſolum communionem eccleſiaſticam, ſed etiam bona ſua omnia quæ direpta fuerant, benigniſſime reſtituit. Sic grauis illa tempeſtas, quę ſpiritu diabolico ſuſcitata totam cõcuſſerat Coloniam, cõquieuit: pater filios, filij patrem recognouerunt: archiepiſcopus amaritudine, populus metu & ſolicitudine, ciuitas liberata eſt ſolitudine. Archiepiſcopus iam à principio ſepulturam ſibi prouiderat Coloniæ, in eccleſia beatæ Mariæ, quæ dicitur ad gradus. Poſtmodum offenſus temeritate Colonienſium, qua in eum inaudita rabie debacchati fuerant, non modo animum, ſed corpus quoque ſuum de Colonia in Sige-

berg

berg transferendum censuit,ibiq; sepeliri se omni modo definiuit. Cumque appropinquante die vocationis suæ, Coloniæ ægrotaret,iamque in extremo spiritu constitutus, animaduerteret populum Colonienſem grauiter nimis ferre, quod tam desiderabili thesauro defraudandus esset; paululum resumpto spiritu in lecto consedit, acceptaq; stola pontificali,vt videlicet verbis plus inesset authoritatis, familiares suos sub testificatione nominis diuini adiurauit,ne alibi eum quam in Sigeberg poni sinerēt. Factum est ergo quod iusserat: defunctus enim post modicum, gloria ingenti, magno cleri & plebis studio, summo matronarum Colonienſium luctu in Sigeberg delatus, atque in medio ecclesiæ sepultus est; vbi quotidie per eius interuentum fideliter postulantibus multa præstantur diuinæ opitulationis beneficia.

1076. Rex Natalem Domini Goslariæ celebrauit. Cumque eo omnes regni principes euocasset,vt de principibus Saxoniæ qui in deditionem venerant, communi consilio deliberaretur; præter ducem Boemicum pauci admodum venerunt. Ab ipsis tamen qui venerant, iusiurandum exegit & accepit,vt non alium post eum, quam filium eius tenerum adhuc infantulum,regem sibi eligerent. Ibi Otto dux quōdam Baioariæ, datis pro se duobus filiis suis obsidibus, deditione absolutus est: nec solum in gratiam, sed in tantam quoque familiaritatem receptus est à rege, vt omnia deinceps consilia, tam de priuata,quam de re publica, cæteris auricularijs familiarius cum eo communicaret: cæterorum qui se dediderant,nec mentio habita est. Colonienſis etiam clerus & populus ad eligendum sibi antistitem frequens cōfluxerat: quibus rex Hildolphum quendam Goslarienſem canonicum offerebat,atque vt eligerent,dedita opera insistebat. Illi contra summa ope nitebantur,obiicientes, quod homo statura pusillus, vultu despicabilis,genere obscurus,nec animi nec corporis virtutib. quicquā tanto sacerdotio dignum prætenderet: vnde indignitate rei, tāta in eum concitata sunt omnium qui in curte regia erant,odia,vt sicubi in publico apparuisset, omnes eum tāquam aliquod antiquitatis monstrum inconditis clamoribus & cantieis perurgerent, lapidesque in eum & puluerem vel quodcunque aliud furentibus casus obtulisset iactarent. Sed rex recolens Annonis archiepiscopi constantiam, & inuictum aduersum omnes nefarios suos conatus spiritum, consulto talem ei successorem ordinari satagebat, cuius facilitate ad omnia quæ vellet, pro libito suo abuti posset. Cumque diu multumque conatus nulla ratione,vt eligeretur, obtinere potuisset; Colonienses infecto negotio in sua remisit, iterumque media Quadragesima rectius, si fieri posset, consultos præsto esse præcepit: contestatus quam sancte,se viuo aut nullum eos aut hunc habituros esse pontificem. Aderant præterea Hildebrandi papæ legati, denunciantes regi,vt secunda feria secundæ hebdomadæ in Quadragesima ad synodum Romæ occurreret, de criminibus quæ obiicerentur,causam dicturus: alioquin sciret, se absque omni procrastinatione eodem die de corpore sanctæ ecclesiæ Apostolico anathemate abscidendum esse. Quæ legatio regem vehementer permouit: statimque abiectis cum graui contumelia legatis omnes,qui in regno suo essent, episcopos & abbates, Wormatiæ dominica Septuagesimæ conuenire præcepit,tractare cum eis volens ad deponendum Romanum pontificem, si qua sibi via, si qua ratio pateret: in hoc cardine totam verti ratus salutem suam,& regni stabilitatem,si is non esset episcopus. Ipso tempore contigit papam per immissionem Satanæ grauissima pulsari aduersitate. Quidam vrbis præfectus Romanæ Quintius nomine, & generis claritate & opum gloria eminens valde in tota Italia, multa in possessionibus Romanæ ecclesiæ præter leges faciebat. Perlata ad papā querimonia, cum eum sæpius modeste cortiperet, nec quicquam proficeret secreta correptio, tādem excommunicauit eum, arbitratus hoc saltem modo improbitatem eius coercendam fore. Hinc ille maiori dementia efferatus, ipsa nocte Natalis Domini cum armatis inopinato irruit in ecclesiam, in qua papa vestimentis pontificalibus indutus, sacro altari astabat, missarum solemnia celebrans, iniectaque (quod dictu quoque nefas est) in capillos eius manu multis contumeliis affectum de ecclesia protraxit, & priusquam vulgato per ciuitatem rumore populus frequens auxilio concurreret,in domum quandam munitissimam abripuit. Fama tam atrocis facti totam ilico repleuit vrbem. Vndique ad arma conclamatur. Diuites & pauperes,nobiles & ignobiles,vno omnes animo acurrere, atq; in ipso statim orientis diei crepusculo domū

Quintij oppugnare ſumma vi aggrediuntur: & niſi ille mali quod imminebat haud improuidus papam dimittere maturaſſet, domum ipſam, peremptis omnibus qui in ea erant, à fundamento euertiſſent. Papa interueniente, concitatæ multitudinis furor vix & ægre compreſſus eſt. Romani, quod factum fuerat, grauiter nimis & indigne ferentes, omnia quæ Quintij erant, tam intra muros quam extra, ferro & igne demoliti ſunt. Nec minus ille multa militaris audaci[illegible]acinora contra faciebat, ſuccendens & euertens omnia quæ poterat de poſſeſſionibus Romanæ eccleſiæ. Ita per multos dies non ſine magno & harum & illarum partium diſpendio ſimultas hæc trahebatur. Rex ſtatuta die venit Wormatiam: venerunt etiam epiſcopi & abbates ampliſſimo numero. Commode quoque conficiendis tantis rebus interuenit quidam ex cardinalibus Romanis, Hugo cognomento Blancus, quem ante paucos dies propter ineptiam eius & mores inconditos papa de ſtatione ſua amouerat, deferens ſecum de vita & inſtitutione papæ ſcenicis figmentis conſimilem tragœdiam: ſcilicet vnde oriundus, qualiter ab ineunte ætate conuerſatus, quam peruerſo ordine ſedem Apoſtolicam occupauerit, quæ ante epiſcopatum, quæ poſt acceptum epiſcopatum, memoratu quoque incredibilia flagitia commiſerit. Huius authoritatem tanquam diuinitus ſibi deſtinatam gratiſſime amplexati, & promptiſſime ſecuti, ſententiam promulgarunt, quod papa eſſe non poſſit, nec vllam, iuxta priuilegium Romanæ ſedis, ligandi aut ſoluendi poteſtatem habeat, vel aliquando habuerit, qui tantis vitam probris ac criminibus commaculauerit. Cumque cæteri omnes damnationi eius nihil hæſitantes ſubſcriberent, Adelbero Wirtzburgenſis epiſcopus, & Herimannus Mettenſis epiſcopus aliquandiu reſtiterunt; dicentes, incongruum valde & contra canonum ſcita eſſe, vt epiſcopus aliquis abſens, abſque generali conſilio, ſine legitimis & idoneis accuſatoribus & teſtibus, nec dum probatis criminibus quæ obiicerentur, condemnaretur; nedum Romanus pontifex, aduerſus quem nec epiſcopi, nec archiepiſcopi cuiuſquam recipienda ſit accuſatio. Sed Wilhelmus Traiectẽſis epiſcopus, qui cauſam regis pertinacius tuebatur, vehementer imminebat, vt aut cum cæteris in damnationem papæ ſubſcriberent, aut regi, cui ſub iureiurando fidem ſpopondiſſent, protinus renunciarent. Is eo tempore regi admodum carus acceptusque erat, eique rex omnium quæ priuatim vel publice agenda erant, poſt ſe ordinationem delegauerat, vir ſecularibus literis apprime eruditus, ſed faſtu nimio inflatus vix ſeipſe ferebat. Igitur ex nomine omnium qui conuenerant epiſcoporum & abbatum, plenæ contumeliarum literæ Romam deſtinantur, quibus denuncietur Romano pontifici, vt pontificatu, quem contra Eccleſiaſticas leges vſurpaſſet, ſeſe abdicet, ſciatque poſt eam diem quicquid agat, iubeat, decernat, irritum haberi. Legati, vt iuſſum fuerat, ſummo conatu iter accelerantes, pridie quam ſynodus indicta celebraretur, Romam ingreſſi literas tradunt: tunc cæteram legationem ſicut in mandatis habebant, verbo non minus contumelioſo quam ſcripto exequuntur. Papa nihil permotus atrocitate nuncij, poſtera die, cum clerus & populus ad ſynodum frequens confluxiſſet, in auribus omnium literas recitari fecit, & ſic cunctis qui conuenerant epiſcopis id fieri decernentibus, regem excommunicat, & cum eo archiepiſcopum Moguntinum Sigifridum, epiſcopum Traiectenſem Wilhelmum, epiſcopum Babenbergenſem Rubertum: cæteris qui conſpirationis huius participes extiterant, diẽ ſtatuit, qua niſi Romæ præſentati cauſam dicerent, nouæ huius & inuſitatæ contra ſedem Apoſtolicam rebellionis, ſimilem cæteris excommunicationis ſententiam ſortirentur: porro Ottonem Ratiſponenſem epiſcopum, & Ottonem Cõſtantienſem epiſcopum, & Burchardum Loſannenſem epiſcopum, Eberhardum comitem, Vdalricum, & alios nonnullos quibus rex potiſſimum cõſiliarijs vtebatur, iam pridem excommunicauerat.

Gozilo dux Lotharingorum, cum eſſet in confinio Lotharingiæ & Flandriæ, in ciuitate quæ dicitur Antwerpha, occiſus eſt per inſidias (vt putabatur) Ruberti Flandrẽſis comitis. Cum enim quadam nocte, quieſcentibus omnibus, ad neceſſitatem naturæ ſeceſſiſſet, appoſitus extra domum ſpiculator confodit eum per ſecreta natium, relictoque in vulnere ferro concitus aufugit. Vix deinceps VII diebus accepto vulneri ſuperſtes, IIII calendas Martij vita deceſſit, atque Werdunis iuxta patrem ſepultus eſt. Magnum regni Teutonici robur ac momentum, quomodo (vt ſæpe iam dictum eſt) licet

licet ſtaturæ puſillitate,atq; gibbo deſpicabilis videretur, opum tamen gloria,& fortiſſimorum militum copia,prudentiæ quoq; maturitate,poſtremo totius vitæ temperantia longe cæteris principibus ſupereminebat.

Rex finito in Wormatia colloquio concitus Goslariam redijt, ibique iram ſuam, qua multo iam tempore in Saxones anxie æſtuauerat,omni crudelitate explebat. Principes Saxoniæ,qui in deditionem venerant,in vltimas regni partes relegabat:bona eorum ſuis fautoribus pro libito ſuo diripienda permittebat: eos qui nec dum dediti fuerant,acerrimis indies edictis ad deditionem vrgebat: & niſi quantocyus dederentur, ferro & igne inteſtari,& longius natali ſolo effugari cõminabatur:tum omnia caſtella, quæ ſuperiori anno dirui iuſſerat, ſummo niſu, ſummo prouincialium labore & ærumna inſtaurabat:noua quoque in omnibus per Saxoniã montibus & collibus, qui modo ad arcendam vim paululum quid commoditatis habere videbantur, exſtruebat:illis etiam,quæ deditis Saxonibus in ius eius venerant, præſidium imponebat: & multiplicata ſunt mala,calamitas & vaſtitas, per vniuerſam Saxoniam & Thuringiam ſupra omnem retro maiorum memoriam. Diſceſſurus Goslaria pridie nonas Martij epiſcopatum Colonienſem,ſicut à primis obſtinato intenderat,Hildolpho dedit. Cleri Colonienſes tres tantum,militum etiam pauciſſimi aderant:cæteros,ne ad ſuffragia ferẽda occurrerent,indignitas detinuerat:ipſos qui occurrerant,vix contemptim,& ſummis,vt dici ſolet, labijs ſuper electione eius cõſuluit, riſui prorſus ac ludibrio habẽdos, ſi non protinus acclamaſſent. Et ne quis forte aduerſus eum tumultus ſeditione vulgi per dilationem conſecrationis concitaretur, ſtatim Coloniam profectus, conſecrari eum fecit ab Wilhelmo Traiectenſi Epiſcopo,cuius conſobrino Epiſcopatum Paderbrunnenſem,ne qua per eum mora ordinationi eius fieret,promittebat.

Paſcha Traiecti celebrauit, ibique ducatum Lotharingiæ filio ſuo Cunrado, marchiam vero quæ dicitur Antvverpha, Godefrido conſobrino Gozelonis ducis, filio Euſtachij comitis, impigro & ad rem militarem acerrimo adoleſcenti tradidit. Ipſo tempore Rudolphus dux Sueuorum, Welf dux Baioariorum, Bertoldus dux Carentinorum,Adalbero epiſcopus Wirtzeburgenſis,Herimannus epiſcopus Mettenſis,& alij plerique principes conuenientes in vnum,conſilia conferebant in tantis calamitatibus,quibus reſpublica vexabatur,quid facto opus eſſet: regem poſt bellum Saxonicũ eundem permanere,qui fuerat: nihil eum de leuitate, de crudelitate, de peſſimorum hominum conuictu ac familiaritate mutaſſe: ad hoc tantum tam inſignem ſuam aduerſum Saxones victoriam profeciſſe, vt ille ſui omnium ſanguinis ius poteſtatemque acciperet, & ad perniciem bonorum omnium, & ad omne quod animo concepiſſet flagitium, impunita libertate graſſaretur: nihil ſibi deinceps ſpei, nihil præſidij reliquum fore,ſi forte (vt ſunt humana) eum offendiſſent, cum in dedititios contra iuſiurandum, contra fidem principum, tam fœda tam crudelia exercuiſſet. Hæc cauſa non ſolum ipſos, ſed & cunctos regni principes vehementer permouerat, & eos potiſſimum,quorum conſilio principes Saxoniæ ſe in periculum dederant. Facta eſt igitur conſpiratio non modica, & magis ac magis indies roborabatur: ea re maxime omnibus auſum & fiduciam præbẽte, quod excommunicatum eſſe regem à Romano pontifice,frequentes ab Italia nuncij quotidie deferebant. His animatus Mettenſis epiſcopus & alij plerique nonnullos ex principibus Saxoniæ, quos à rege in cuſtodia habendos ſuſceperant, inſcio rege in ſua liberos redire permiſerunt. Wilhelmus Traiectenſis epiſcopus cauſam regis (vt ſupra dictum eſt) contra bonum & æquum obſtinate tuebatur, & ſtudio partium regis, multa in iniuriam Romani Pontificis, omnibus pene diebus ſolemnibus, inter miſſarum ſolemnia, rabido ore declamabat:periurum eum, adulterum, & pſeudoapoſtolum appellans: & tam à ſe quam à cæteris Epiſcopis ſæpenumero excommunicatum pronũcians. Is breui poſteaquam rex exactis Paſchalibus ferijs Traiecto diſceſſerat, repente grauiſſima ægritudine correptus eſt. Cumque per acerrimos cruciatus animæ ac corporis vrgeretur, miſerabili eiulatu coram omnibus qui aderant, vociferabatur, iuſto Dei iudicio ſe & præſentem vitam amiſiſſe & æternam, quod regi ad omnia quæ perperam intendiſſet, operam ſuam ſummo anniſu præbuiſſet, atque in ſpem gratiæ eius Romano pontifici ſanctiſſimo, & Apoſtolicarum virtutum viro, graues contumelias ſciens & prudens innocenti irrogaſſet,

In hanc vocem(vt aſſerunt)ſine cõmunione,ſine vlla ſatisfactione expirauit.Succeſſit ei in epiſcopatum Cũradus Moguntini archiepiſcopi camerarius. Poderbrunnenſem vero epiſcopatum Poppo Babenbergenſis præpoſitus obtinuit, cuius potiſſimum factione & ſtudio Herimannus Babenbergenſis epiſcopus epiſcopatu deiectus fuerat.

Rupertus abbas quondam Augienſis, monaſterium quoddam in Alſatiæ partibus, cui Gengebach nomen eſt, à Babenbergenſi epiſcopo ſuſceperat gubernandum. Vbi dum pro conſuetudine ſua lucris temporalibus immoderatius inſudaret,paupertatem loci induſtria ſua euincere ſatagens: occiſus eſt cum alio haud deſperatæ indolis monacho adoleſcente, qui eum de Babenbergenſi monaſterio ſecutus fuerat, à ſeruitoribus ſupra dicti monaſterij, contra quos poſſeſſiones monaſterij & ius ſuum progreſſus ipſe ad vim arcendam defendere volebat.

Saxones deportatis in exiliũ principibus ſuis tædio & mœrore tabeſcebant, nec calamitatis vllum vſquam patebat effugium. Amici regis per mõtes & colles diſperſi cruicibus imminebant: nec eos, vt antea, conuentus facere,conſilia conferre, aut vllam recuperandæ ſalutis viam tentare ſinebant:inſuper quotidie ex agris & villis prædas agebant,tributa regioni difficillima imponebant,caſtella ſua ſummo prouincialium labore & impẽſis communiebant,& graues prorſus atq; inexplicabiles priſtinę rebellionis pœnas exigebant.Erant duo cuiuſdam Geronis comitis filij, ſatis quidem edito loco nati, ſed propter inopiam rei familiaris inter principes Saxoniæ nulli nominis vel momenti.Hi tempore deditionis vltra Albim fluuium refugerant, ibique rei euentum præſtolabantur,facile à rege propter obſcuritatem nominis vel ignorati vel cõtempti. Cumque viderent mala quæ fiebant, non aliud ſcil.actum deditione principum quam proditam plane eſſe libertatem patriæ, totamq; gentem Saxonum, quo rex ſemper intenderat, in ſeruitutem atque ſub iugum redactam: quamuis patrijs finibus extorres, quamuis munitionibus amiſſis,perdito patrimonio, rerum omnium inopes remanſiſſent:gaudebant tamen admodum, quod cum cæteris Saxoniæ principibus in tempeſtuoſum illud deditionis naufragium non incidiſſent. Et cum vrgeret penuria,contractis ex ſui ſimilium numero aliquantis copijs,rapto ſibi victum quærere cœperunt:plerumque etiam vbi opportunitas accidiſſet,regis exactoribus reſiſtere, & iniurias manu propulſare tentabant.Cumq; eis ſemel & ſecundo res proſpere ceſſiſſent,milites principum qui relegati fuerant, ingenui quoque omnes,qui nec dum dediti fuerant,quiq; extrema omnia quam fidem regis vltra experiri malebant, cateruatim ad eos confluebant.Et facta eſt intra dies paucos permaxima multitudo, ita vt iam nõ ad inſidias modo & clandeſtinas latrocinantium more excurſiones, ſed ad apertam vim & publicas congreſſiones pares ſe hoſtibus arbitrarentur.Præterea prouinciales,quibus inter vltimas deſperationis tenebras lux aliqua ſalutis & cõſolationis cęlitus emicuerat,omnes promptiſſimo animo ſocias manus communemq; operam publicis negocijs pollicentur:ſatius iudicantes pro patria,pro liberis,pro coniugibus,honeſta morte perfungi,q̃ inter tantas tribulationes omni morte triſtiorem vitam agere.Inter hæc rediens Herimannus patruus Magni ducis,& alij pleriq; ex principibus dedititijs, quos(vt prædictũ eſt)inconſulto rege indulgentia eorum à quibus tenebantur,deditione abſoluerat, inopinatum cunctis gaudium præſtiterunt,atq; omnem, ſi quis adhuc mentibus reſederat,ſcrupulum ademerunt:tanta ſiquidem tamq; inopinata rerum proſperitas euidens cunctis erat documentum reſpicientis eos miſericordiæ Dei. Igitur armata iuuentute Saxoniam peragrantes, caſtella quibus rex præſidium impoſuerat, alia deditione, alia militari manu breui omnia receperunt: eos qui intus erant direptis ſpolijs incolumes dimiſerunt,accepto ab eis ſacramento, quod vlterius in Saxoniam hoſtiliter non venirent: amicos regis omnes præterea quicunque communibus negocijs operam ſuam ſpondere noluiſſent, diſſipatis omnibus quæ habebant, procul Saxonia effugarunt: & directa eſt ſalus in manibus eorum ad recuperationem libertatis priſtinæ. Solus adhuc Otto dux quondam Baioariæ, in caſtello Hartesburg reſidebat. Huic rex per totam Saxoniam vices ſuas & publicarum rerum procurationem delegauerat: dato inſuper negocio, vt caſtellum in Hartesburg,& aliud in mõte qui dicitur Lapideus, qui proximus Goslariæ imminet,ſumma ope extrueret. Ad hunc legatos dirigunt mandantes, vt omiſſo opere quod ad euerſionem gentis ſuæ, immemor patriæ, immemor libertatis ex-

tis extruere aggreſſus ſit: conſilium potius perquirat ad ereptionem principum, quib. ipſe vt ſe dederent vehementiſſimus auctor fuerit: iamdudum opinionem indubiam multorum mentibus inſediſſe, quod idcirco deditionem cæteris tantopere ſuaſerit, vt eorum ſanguine regis ſibi animum deplacaret, & cõmuni exitio ſuã ipſe ſalutem mercaretur: hoc nunc euidentibus indicijs elucere, cum illis in vltimas partes terrarum deportatis ipſe proditionis ſuæ mercedem à rege totius Saxoniæ principatum acceperit, & regiæ crudelitatis carnifex, atq; omnium quæ ferociter rex meditetur, ferocior adminiſter exiſtat: bene igitur famæ & honori ſuo conſulat, ſi tantæ infamiæ maculam claro aliquo erga patriam ſuam beneficio purgare conetur, & genti ſuæ patriam libertatemq; armis recuperare cupienti auxilio concurrat. poſtremo ſi monitis vltro non aſſentiatur, ſe proculdubio vim adhibituros, & patrię proditorem, communium caſtrorum deſertorem, vt dignus ſit, euerſis omnibus quæ eius ſint, procul Saxonia expulſuros. Ad hæc ille obnixe eos per Deum obteſtabatur, vt mitius pacatiuſq; agerent, quæ pro communi commodo moliantur, ratione quam temeritate melius procedere, ſe protinus miſſurum & regi modis omnibus ſuaſurum, vt principes deditione abſoluat: caſtella quæ metu rebellionis priſtinæ extruxerit, dirnat: genti Saxonum libertatem, leges ac iura maiorum quæ per vim erepta toties armis repetiuerint, reſtituat: ſi conſilio acquieſcat, grauis atq; ancipitis belli neceſſitate ſine ſanguine liberatam eſſe Saxoniam: ſin autem, ſe nec indulti honoris amore, nec mortis metu, nec iuriſiurandi religione inhiberi poſſe, ne communem patriæ parentumque ſuorum cauſam vſq; ad extremum ſpiritum, quanta poſſit virtute defendat, iuuet, tueatur. In hæc verba legatos Saxonum dimiſit, ſtatimq; ſuos ad regem, ſicut pollicitus fuerat, deſtinauit, præſidio quoque ab vtroque monte quem occupauerat, abducto, communem deinceps cum Saxonibus ac ſocialem vitam agebat. Rex de his quæ acciderant in Saxonia, graui nuncio accepto, comperto etiam quod cæteri principes collatis per crebra conuenticula conſilijs defectionem meditarentur, hinc ira, hinc ſollicitudine in diuerſa raptatus, cui primum morbo mederetur, anxius ambigebat. Sed quo ira impellebat, inclinatior ad oppugnandam Mettenſem vrbem exercitum admouere cogitabat, & ab epiſcopo loci, quod creditos cuſtodiæ ſuæ principes ſe inconſulto dimiſiſſet, vindictam expetere: ſed contra reputans, turbata Republica, dubia fide principum, exhauſto ſuperioribus bellis milite, extremæ dementiæ eſſe, arduum aliquid præcipitanter attentare, impetum animi ab temeritate ad pacatiora conſilia reuocauit. Miſſis igitur circũquaq; nuncijs, omnes regni principes in Pentecoſten Wormatiæ ſibi occurrere iuſſit: quid facto opus eſſet, communi conſilio (vt prætendebat) deliberaturus. Statuta die, cæteris amplo ſatis numero occurrentibus, nullus aderat ſupra dictorum ducum, à quibus reipublicæ periculum timebatur, & quorum potiſſimum authoritate, ſi res trãquillæ eſſent, ſummam publicorum negotiorũ diſponi oportuerat. Ita conuentus ille principum caſſata voluntate regis nullum habuit effectum. Iterũ in Natale ſancti Petri Apoſtoli Moguntiæ eos adeſſe, addita iã edicto obnixa ſupplicatione præcepit: ſed ne tunc quidẽ quiſquam eorũ, vel ſupplicantẽ attendit, vel præcipientẽ, omnibus plane ad rebellionis ſtudium immobiliter obſtinatis. Ipſi qui conuenerant, fœda ſimultate à ſe inuicem diſſidebant. Iam enim ſolutus carcere ſuo Satanas non ſolum corporali ſed & ſpirituali armatura oppugnabat pacẽ eccleſiaſticam, & quorum corpora iugulabat, animas quoq; ne in æternũ viuerẽt extinguere ſatagebat. Vto epiſcopus Treuerẽſis Roma nuper reuerſus communicare nolebat epiſcopo Moguntino, epiſcopo Coloniẽſi, & alijs quam pluribus qui apud regem præ cæteris aſſidui erant, & quorũ rex omnia faciebat conſilio: obtendens & eos & ipſum regem excommunicatos eſſe à Romano põtifice: ſibi tamen, quod ipſum vix ſummis precib. extorſerit, indultam eſſe colloquendi tantum regis licentiã: nulla prẽter hæc in cibo, in potu in oratione, vel in cæteris omnibus communione eius permiſſa. Huius authoritate animati complures alij, quorũ & in Deum fides purior, & ad dignitatẽ reipublicę ſententia potior, paulatim ſe palatio ſubtrahebant, ne videlicet ſupra dictorum communione macularentur: & ad regem, licet crebris iuſſionibus euocati, redire nolebant, ſatius iudicãtes regem quam Deum offendere, corporis quam animæ diſpendium incidere. Illi econtra iraſci, fremere, inſanire,

minas & conuitia in omnes paſſim iaculari: iniuſtam & idcirco nihili æſtimandam eſſe Romani pontificis ſententiam, qui ſe nec canonice ad ſynodum euocatos, diſcuſſos, nec obiecti criminis iuxta ſcita canonum conuictos vel confeſſos præcipiti furore potius quam ratione excommunicaſſet: epiſcopum Treuerenſem & cæteros qui cum eo ad euertendum ſtatum Reipublicæ iam pridem conſpiraſſent, aliorſum intendere quam loquerentur: nec tam Apoſtolicæ ſedi authoritatem deferre, quam vt dignitatem regiam ſubruant, occaſionem quærere, & inueterata aduerſus regem odia nouo religionis vocabulo palliare: eum recte honori ſuo proſpicere, ſi in hoſtes ſuos gladium, quem iuxta Apoſtoli vocem ad vindictam malorum acceperit, maturius diſtringat, & contemptis inanium occaſionum latibulis, manifeſtos regni inſidiatores pœna quam mereantur afficiat. Nec difficile fuit ingenium regis per ſe atrox & implacabile in iram excitare. Sed cum videret ſub obtentu religionis principes à ſe paulatim deficere, & deſtituto iam auxilijs imperio vanam eſſe comminationem, quæ vim facere nõ poſſet quibus comminaretur, ratus id quod tempus exigebat, vtilitati magis quam iracundiæ conſulendum, iterum atque iterum auerſos principum animos blandis legationibus mitigare tentabat: nec tamen (quod dictu mirum ſit) tanta hac rerum aſperitate, tanta ingruentium periculorum mole euinci poterat, vt, vnde potiſſimum hæc flamma inuidiæ & odij aduerſum eum exarſerat, principes Saxoniæ deditione abſolueret: quin imo conterritus recenti exemplo eorum qui pleroſque ex ipſis ſe inconſulto dimiſerant, reſiduis qui adhuc in cuſtodia tenebantur, omnem adhiberi diligentiam iubebat ne elaberentur: ideoque ſæpius his quibus eos ſeruandos crediderat, mandabat, vt memores beneficiorum ſuorum, memores iuriſiurandi quo ſibi fidem ſuam firmaſſent, traditos cuſtodiæ ſuæ intemerata fide, donec repoſcerentur, ſeruarent, nec aliorum principum fœdiſſimo corrumperentur exemplo, qui dimiſſis ſuo iniuſſu dedititijs, dum priuatas ſuas iniurias in regem vlciſci vellent, cladem maximam & maculam multis ſeculis non abolendam Reipublicæ intuliſſent. Et omnibus quidem infenſus, omnium (vt videbatur) ſanguinis auidus erat: præcipue tamen epiſcopi Halberſtadenſis, quem tanquam totius Saxonicæ rebellionis principem, & omnium quæ ſecus acciderant, fomitem atque incentiuum inexorabili odio inſectabatur. Et niſi pontificalis nominis reuerentia, & fides principum quæ in deditione interceſſerat, obſtarent, vitam eius per omnes cruciatus extorſiſſet. Hunc Ruperto Babenbergenſi epiſcopo ſeruandum crediderat, velut præter cæteros familiares ſuos immitis ac ferocis ingenij viro, & erga ſe in aduerſis rebus ſpectatæ ſæpe fidei. Sed poſtquam inclinatis ad defectionem principibus, iterum nouis rempublicam tempeſtatibus quati aſpexit: quamuis cuſtodis diligentiæ non diffideret, veritus tamen ne forte ſubrepente per hanc moram negligentia aliquid in eo vis vel fraus hoſtilis operaretur: ad palatium eum euocauit, & ibi nunc inter camerarios ſuos, nunc inter cocos & coquinarum ſpurcitias indigniſſimo loco habitum ſub omni diligentia cuſtoditi fecit, donec tam feralibus odijs competens exilium excogitaret. Erat ipſo tempore apud regem ſoror eius, vxor Salomonis regis Vngariorum, quam maritus regno expulſus, dum in armis & procinctu eſſet, nuſquam tutius quam apud fratrem manere iudicauerat, donec recuperato, ſi fieri poſſet, regno in iucunditate perfrui coniugio liceret. Cumque poſt multum iam tempus ad maritum in finibus Vngariæ commorantem redire pararet: rex opportunam eam arbitratus, quæ crudelitatis huius munere fungeretur, rogauit eam, vt epiſcopum Halberſtadenſem ſecum abduceret, atque in locum ex quo nulla ei deinceps in regnum Teutonicum redeundi copia fieret, deportari faceret. Annuit illa petenti, & naui impoſitum cum hominibus ſuis præmiſit: ipſa paucis poſt diebus, cum profectioni ſuæ neceſſaria ordinaſſet, inſecutura præcedentem. Habebat idem epiſcopus militem quendam Vdalricum nomine, multis in Baioaria poſſeſſionibus prædiuitem, regi quoque apprime charum & acceptum: is vbi aduertit mala quæ epiſcopo parabantur, motus miſeratione atq; ipſa humanarum rerum conſideratione, quod tantus ac talis vir, ingens columna & firmamentum reipublicæ, niſi regis temeritas diuina atque humana omnia confudiſſet, tam peſſimo nunc exemplo periturus foret: acceſſit ad eum paulo ante quam nauigare inciperet, & quæ in eum rex decreuiſſet, per ordinem expoſuit: actum eſſe de ſalute eius, niſi propitia diuinitas,

quæ

quæ ſola iam poſſet,periclitanti ſuccurreret: edocet præterea, poſſeſſiones ſuas & caſtellum munitiſſimum haud procul ab littoribus Danubij fluminis abeſſe, monetq; vt dum ad ea loca nauigans peruenisſet,rogaret ſæpius eos cum quibus nauigaret,quatenus applicarent, & ſibi paululum in terram progrediendi facultatem facerent:obtenta vel refrigerandi, vel alius cuiuſuis neceſſitatis occaſione, quæ modo tali artificio idonee patrocinaretur: ſe memorem fidei qua ei obnoxius ſit, omnia quæ poſſit,pro virili portione facturum,& ſi quam ereptionis eius viam Deus oſtendat,tentaturum.Fecit ille,vt edoctus fuerat : atq; vbi ad prædicta loca propinquare cœpit, ſimulata mala valetudine, quæ ſibi ex aſſidua nauigatione corpus effeciſſet inſolitum, & niſi mature conſuleretur,extremam perniciem allatura foret languenti: facile obtinuit apud nautas , qui pontificalis nominis intuitu magnam humanitatem ei præſtabant, vt quoties vellet applicarent, & ei egrediendi atq; in terra (prout libitum erat) recreandi corporis copiam facerent.Longinqua regio,cuſtodum multitudo,debilitas languentis omnem metum, omnem fugæ vel inſidiarum ſuſpicionem ademerant. Egrediebatur ſæpius & regrediebatur,circumſpiciens vndiq;,& omnia diligenti obtutu perluſtrans: nullum vſquam promiſſæ ſalutis indicium,nulla ſpes elucebat.Forte beati Ioannis Baptiſtæ natiuitas occurrerat, & mane dum præterlaberentur, conſpicatus contiguam littori eccleſiam, rogauit vt appulſa naui ad celebranda tam ſacratiſſimo die miſſarum ſolemnia ad eccleſiam procederent. Aſſentientibus illis ingreſſus eccleſiam,ſalutarem Deo hoſtiam offerre ſacerdotalibus,vt ſolemne eſt, infulis indutus cœpit. Cui rei intentis omnibus,ſupra dictus Vdalricus recte per exploratorum diligentiam, captata loci opportunitate,repente armata multitudine eccleſiam circumdedit,ingreſſuſque modeſte, interim diſſimulato propter quod venerat negotio, conſummationem ſacri miniſterij tacitus tranquillusq; præſtolabatur. Quo expleto, ſuos quantocyus ad nauim conuolare,& omnia quæ epiſcopi ſunt efferre iubet. Ipſe fortiſſimorum iuuenum agmine ſtipatus , procedẽtem ab eccleſia epiſcopum ſalutat,oſculum porrigit,equum quem euectioni eius optimum aptauerat , ocyus conſcendere iubet. Stupentibus qui epiſcopum adduxerant quid hoc rei eſſet, & poſt irritas ratiocinationes ad arma concurrentibus:iubet,vt ſi vitæ ac ſaluti ſuæ conſultum velint,quieti maneãt,arma ponãt, naues pacatis animis repetant: gratum habentes, quod commiſſi in tãtum pontificem piaculi pœnæ non exigantur.Si verbis inanibus,ſi motibus incompoſitis laceſſere pergant:facile gladios procacitati modum facturos,epiſcopum epiſcopalis miniſterij munia eccleſiæ Halberſtadenſi cui ordinatus ſit epiſcopus,rectius præſtare quam ipſis.Illi cum numero & virtute impares eſſent,temerarium arbitrati rem certamini committere,triſti confectoq; animo ad naues redierunt: epiſcopus in caſtellum quod haud lõge aberat,conceſſit;ibiq; paucis diebus commoratus, donec abſumpta nouitate ſtudia conquieſcerent omnium , ſi qui forte rediturο inſidiabuntur : tandem aſſumpto laico habitu,quo falleret occurſantes, in Saxoniam contendit, & deſperãtibus iam reditum eius Saxonibus repente,tanquam ab inferis viuus emergens, reſtitutus eſt.Rex vbi geſtæ rei nuncium accepit, grauiter & iniquo nimis animo ferebat, tantos conatus ſuos in irritum ceſſiſſe,præreptam ſibi tantarum contumeliarum vindictam,redditum cum impunitate hoſtibus virum, in quo totius Saxonici belli ſumma & cardo verteretur: nec dubitare poterat paululum iam ſopitos ignes Saxonici furoris hoc incentore ilico ſuſcitandos,& propediem in immenſum conflagraturos:atq; eo infeſtius id acturum, quo ſe meminiſſet poſt deditionem nullam in rege clementiam,nullam expertum fuiſſe humanitatem.verebatur præterea, ne ſimili modo cæteri quoq; elaberentur dedititij,& ſibi tam inſignis victoriæ,tam operoſę deditionis fructus deperiret:aſſecutis eis ſo inuito libertatem. Omnia conſideranti placuit tandem alia deinceps graſſari via,& Saxones quos extranei toties tentatos non vicerant, ſuis iam armis , ſuis parat expugnare viribus:ſapienti certe vſus conſilio,quoniam conſtet omne regnum nulla vi , nulla clade citius quam domeſtica atq; inteſtina ſimultate labefactatum corruere. Epiſcopum Magdaburgenſem, epiſcopum Merſeburgenſem, epiſcopum Miſenenſem, Magnum ducem,Fridericum Palatinũ comitem,præterea omnes Saxoniæ & Thuringiæ principes qui adhuc in deditione tenebãtur, ab exilio reuocari iubet, & clementer accerſitis

ait,ſe,cum iuxta palatinas leges extremo in eos ſupplicio animaduertere poſſit, & hoc iure faciat, grauibus ſæpe ab eis contumelijs laceſſitus: tamen memorem generis eorum,memorem virtutis quæ Reipublicæ & honori eſſe poſſit & munimento,tam atrocis facti veniam dare, & quod amplius ſit, non aliud ab eis quærere redemptionis ſuæ precium, quam vt ſibi deinceps in dubiis rebus fideles ac deuoti maneant, auxiliumq; præſtent ad componendum regni ſtatum, & compeſcendos homines factioſos, eos potiſſimum qui gentem Saxonicam ſimplicem & malarum artium neſciam inteſtinis quotidie diſſenſionibus inquietent:ſi id faciant,nec vlla vt prius leuitate fidem permutent,ſe primos in amicis habiturum,& cum ſe opportunitas præbuerit,beneficijs,prout regiam munificentiam deceat, honoraturum. Illi etſi eum hæc ficta loqui ſcirent,& neceſſitate magis quam pietate genuinum animi rigorem laxaſſe, tamen impunitatis amore libenter amplexantur oblata,promittunt quicquid iubet,promiſſa repetito ſæpius ſacramento roborant, & accepto commeatu in ſua ſinguli cum gaudio reuertuntur. Rex(vt ſupra dictum eſt)commonitus ab Ottone duce quondam Baioariæ,vt turbatis rebus in Saxonia mature conſuleret, mandauerat ei, vt ſibi certa die in Salefelt occurreret, quatenus communiter habita diſcuſſione quid facto opus eſſet, deliberarẽt.Poſtmodum vero fretus his quos deditione abſoluerat, quod eorum auxilio in Saxones qui ſe læſerant,iram ſuam idonee vlciſci poſſet,conſilium mutauit,& ſtatuta die nuncios pro ſe in Salefelt duci Ottoni miſit qui ei dicerent, vt contractis quantaſcunque poſſet copijs ſibi in marchia Miſinenſi cõcurreret: ſe per Boemiam ducto exercitu aduenturum, & filijs Geronis comitis qui imperitam multitudinem male auſpicato ad arma concitaſſent, ſi Deus vota proſperaret, redditurum quod mererentur. Principibus quoque Saxoniæ & Thuringiæ quos patriæ nuper remiſerat, eadem mandat:obſecrans, vt præſtitæ ſibi indulgentiæ gratiam referentes, cunctos quos valeant, ab hominum perditorum ſocietate dehortentur, & ipſi ad ferenda publicis negotijs auxilia,deſignato die & loco,armati inſtructique præſto adſint.Ipſe vt inſtituerat,pauciſſimos ſecum aſſumens Teutonici exercitus milites, cæteris omnino quid moliretur ignorantibus, in Bohemiam contendit:ibique iuncto ſibi duce ac milite Boemico, repente plus quam tanto operi expediret,fidens neſcio an negligens,in Marchiam Miſinenſem ſe infudit: videlicet vana ſpe eluſus, quod ducis Ottonis induſtria, & cæterorum quos beneficio ſuo deuinctos ſibi gloriabatur, omnem rebus moram, omnem conficiendo negotio difficultatem ademptura foret. Sed dux Otto ſciens genti Saxonum iuſtas eſſe cauſas rebellionis, id multo iam tempore apud regem crebris legationibus egerat, vt belli ſeminarium irarumque cauſas amoueret: leges ac iura ſua Saxonibus rata manere ſineret: æquitate potius quam armis tumultuantes compeſceret: & tantos labores,tãtum qui prælio fundendus eſſet ſanguinem lucratus, ſine difficultate in perpetuum opulentiſſimæ gentis ſeruitio frueretur: hanc regis ac tyranni eſſe diſtãtiam,quod hic vi atque crudelitate obedientiam extorqueat ab inuitis, ille legibus ac more maiorum moderetur ſubiectis,præcipiatque facienda. Verum ille homo in imperio natus & nutritus, vt tantos natales, tantos proſapiæ faſces ac titulos decebat, in omnibus regium ſemper aduerſis animum gerebat, mori quam vinci malebat. Inexpiabilis ignominiæ maculam putabat,impune iniuriam accepiſſe: & eeõtra ſummum decus & vitæ præſenti comparandum æſtimabat, nihil quod ſecus accidiſſet inultum præteriſſe. Ad hoc homines ſibi aſciuerat talium rerum artifices,mediocri quidem loco natos,ſed conſilio ac manu promptiſſimos, qui ſecundum quod Propheta dicit, loquebantur ei placentia, & diuinabant ei errores, & ægrotum animum, & per ſe affinem iracundiæ ac temeritati, adulationibus ſuis, tanquam ſuppoſita face, in omne quod libuerat,inflammabant:ideoque vt opera ſua magis illi foret neceſſaria,perpetuis rempublicam tempeſtatibus vexari quam maxime ſatagebant. His peſſimis vſus cõſultoribus, principes regni recta ſuadentes plurimum auerſabatur, nec eos ad conſilium ſuum,niſi forte inexplicabilis neceſſitas incidiſſet, admittebat: quin imo authoritatem eorum ſi copia fieret opprimi, ac penitus obliterari cupiebat, vt in omne quod animus ſuggeſſiſſet,effrenata libertate graſſanti nullus obſiſteret,nemo obloqueretur. Igitur dux Otto vehementer efferatus, quod contra conſilium ſuum rex Saxoniam bello rurſus impeteret,ait ad Epponem Citicẽſem Epiſcopum,qui ei (vt dictum eſt) in

Salefelt

Salefelt functus legatione regis occurrerat; se regi, quod honori eius, quod commodo reipublicæ competeret, suggessisse: sed quoniam plus apud eum fidei sit ineptis assentatorib. quam sibi, plus apud eum fiduciæ ponatur in milite Boemico quam in Teutonici exercitus robore; ad eum pertinere, quem cœpta exitū sortiantur; se nec rebus bene gestis gloriam, nec si aliter cesserint, ignominiam habiturum: præterea nulla iam sacramenti quo ei fidē dixerit, religione teneri, cum recta & vtilia suadens non audiatur; insuper contra leges Dei, contra decus imperij, contra salutem animæ suæ ad effundēdum sanguinem innocētem gentili ritu arma sumere iubeatur: proinde omni periurio absolutum, libere deinceps causam gētis suæ, quæ iusta sit, quantum valeat, armis & opibus asserturum. Eadē protestabantur cæteri quoq; principes, tam Saxoniæ quam Thuringiæ, qui etiamsi cupidissime vellent, nullum petenti præstare possent auxilium: vnanimiter scilicet detrectantibus militibus eorum infaustam contra patriam parentesq; suos militiam. Iam enim non dubia fide, vacillantibus animis, vt prius cum inter spem & metum fluctuarent, sed vnanimi sententia, obstinata contentione ad rebellandum conspirauerant: neque callidis principum exhortationibus, vt antea, concitatum vulgus ad arma prosiluerant, sed omnes simul prouinciales non ductu auspicioq; principum, sed priuatis studiis, priuatis impensis, bellum gerere proposuerant; sibi dimicare, sibi, si Deus annueret, vincere parati; nec aliud à quoquam militiæ suæ stipendium prestolantes, quam coniugum liberorumq; suorum salutem, atque vt à ceruicibus suis durissimę seruitutis iugū excuterent: ipsos deniq; principes, si obniti, si contra hisce tentarent, dissipatis vel incensis omnibus quæ eorum essent, procul patriis finibus expellere minabantur: ad vltimum ea mente rem gerendam susceperant, vt vel vincerent obstinate, vel morerentur. Vltima desperatio sic studia inflammauerat, quoniam certa superioribus annis documenta ceperant, nullam apud regem victis esse spem venię, cum ferocitatem pectoris eius, & inexorabile Saxonici nominis odium, nec voluntaria deditio principum, nec tantus in Thuringia fusus sanguis restinxisset. Igitur vbi per Saxoniam rumor percrebuit, quod rex conterminam regni Saxonici marchiam Misenensem ferro & igne depopularetur, ad arma cōclamant: multa millia hominum breui concurrunt, conferendi certaminis intolerabili feruent desyderio, obuiam ire hostibus vnanimi alacritate contendunt. Sed quoniam accelerando itineri turba frequentior armis atq; aliis impedimētis implicita, parum pro voto satagere valebat: filij Geronis comitis assumptis secum VII millibus expeditorum equitum, summo nisu, ardentissima citius conficiendi negotij auiditate in occursum properant. Quod si regem cōsequi, & sic efferato milite, sic feruētibus studiis signa conferre contigisset: (vt multorū ferebat opinio) tractum tot annis bellum Saxonicum facili compendio confectum fuisset, & regem cunctumq; eius comitatum, vel mors certissima, vel ignominia difficile abolēda occupasset. Nam præter exercitum Boemicum, qui nec ipse vel armis, vel numero vel virtute tanto negotio se parem præstiterat, paucissimos secū habebat, quoniam superuacaneum arbitratus fuerat Teutonicis militibus tam longinquæ expeditionis laborem indicere, cum speraret (vt dictum est) industria Ottonis ducis & aliorum quos deditione gratis absoluerat, omnes Saxonum vires facile eneruādas, & copias sibi maioribus etiam bellis sufficientes statuto die ac loco affuturas. Forte tum temporis Deo misericorditer saluti regis prospiciente, fluuius Milda, qui vtrunque exercitum medius dirimebat, effusis nuper imbribus vehementer intumuerat, atq; omnem transmeandi facultatem ademerat: cuius rex inundatione commodissime pro se vsus, non expectata decrescentium aquarum vicissitudine, in Boemiam se recepit, maturatoque per Baioariam reditu, mœstus ac pœnitens, quod tantos labores in vacuum expendisset, Wormatiam repedauit. Et quoniam digrediens duci Boemico marchiam Misenensem tam spectatæ in arduis rebus fidei præmium dederat, Ecbertus marchio, cuius eadem marchia erat, filius patruelis regis, puer longe adhuc infra militares annos, vbi primum decrescentibus aquis fluuius factus est transmeabilis, adiunctis sibi Saxonibus Missenen perrexit, omniaque castella, quibus dux Boemicus præsidium imposuerat, admota militari manu recepit, suosque milites, qui deinceps contra omnem hostium irruptionem indefessi excubarent, imposuit: mirantibus cunctis quod regem nec ætatis nec propinquitatis respectus ab hac iniuria reuocasset.

Interea Rudolphus dux Sueuorum, Welf dux Baioariorum, Bertholdus dux Carentinorum, Adelbero episcopus Wirtzburgensis, Adelbertus episcopus Wormatiensis, & alij quos reipublicæ calamitas mouebat, in loco qui dicitur Vlma conuentu habito, statuerunt, vt omnes quicunque reipublicæ consultum vellent, XVII calendas Nouembris Triburiam conuenirent, & variis cladibus, quibus permultos iam annos pax ecclesiastica turbabatur, tandem aliquando malorum pertæsi finem facerent. hoc Sueuiæ, hoc Baioariæ, hoc Saxoniæ, hoc Lotharingiæ, hoc Franciæ Teutonicæ principibus denunciarunt, vniuersosq; in commune per Deum obtestabantur, vt omni excusatione relegata, cuncta priuatę rei sollicitudine posthabita, hanc singuli communibus commodis vel extremam operam dependerent. Qua expectatione suspensis atque attonitis omnibus, episcopus Moguntinus & alij quam plures qui eatenus partes regis vehementius tuebantur, ab eo defecerunt, & adiuncti supra dictis principibus ad meliorandum regni statum ardentissimo zelo exarserunt. Miro etiam atque inopinato rerum successu, vt quod moliebantur nullis iam retardaretur impedimentis, obsides quibus nonnulli ex principibus superiore anno fidem suam apud regem obligauerant, repente his qui eos dederant sunt restituti. Duos ducis Ottonis filios, alterum rex ipse, alterum is qui à rege curandum susceperat, inscio rege, patri nec opinanti remisit. Filius Vtonis marchionis, & filius Adelæ derelictę Dedi marchionis, ambo teneræ ętatis, & longe adhuc infra pubertatis annos pueruli, cum in munitione cuiusdam Eberhardi ministri regis custoditentur, magnum quoddam & posteriorum memoria dignum nobilissimæ indolis documentum ediderunt. Iusserat rex eidem Eberhardo, vel propter tanti generis claritatem, vel propter ætatis infirmæ compassionem, vt eos indulgentissime nutriret, & ne aut inerti ocio aut iugis custodiæ tædio tabescerent, sineret eos interdum cum æqualibus suis ludicris puerilibus exerceri. Hoc ipsum parentes crebra custodibus munuscula destinantes flagitabant. Fecit ille vt petebatur, & modo intra munitionem, modo extra adhibitis custodibus, prout libitum erat ludere patiebatur, nihil sinistrum in ætate simplici & fraudis nescia suspicatus: interdum etiam in nemus, quod munitioni contiguum erat, venatum pergens, impositos equis, cuius rei vix dum ætas patiens erat, secum ire permittebat, vt oppressas mœrore ac tædio mentes hoc aduocamẽto recrearent. Cum hoc sæpius faceret, consuetudo fiduciam, fiducia custodibus securitatem pariebat, vt eis indulgentius indies diligentis custodiæ frena laxarent, & absumpta iam omni suspicione, quicquid voluissent, etiam absque arbitris eos agere paterentur. Cœperunt igitur, vbicunq; tempus & locum secretiorẽ nacti fuerant, sermones conferere, patriæ parentumq; recordari, peregrinationis molestias deplorare, & vt pro salute sua aliquid Deo auspice conarentur, mutuis se suasionibus incitare. Quadam ergo die cum iuxta solitum prædictus Eberhardus secum assumptis eis venatum exisset, & ad insectandam quæ casu occurrerat, feram, omnes (vt fieri assolet) inconditis clamoribus, feruẽtissimis studiis discurrissent: pueruli vbi se solos aduertterunt, custodem nullum, eos qui simul venatum processerant, aliarum rerum immẽmores, soli quæ agebatur venationi intentissimos, quantis possunt viribus equis subdũt calcaria, per condensa syluarum, per abrupta montium, per concaua vallium periculi sui vel negligentes, vel contemptores, dicto citius euolant: nec in certum aliquem locum regionis ignari cursum dirigunt, sed laxatis temere habenis, quocunque impetus equos ferebat, præcipites ruunt. Celeri cursu transmisso nemore ad Mœnum fluuium perueniunt, piscatorem illic offendunt in scapha piscatoria capturis piscium incumbentem, euehi se Moguntiam petunt, chlamydes suas quibus vestiebantur, quoniam aliud in promptu non erat, euectionis precium offerunt. Ille vel precio allectus, vel miseratione periclitantium permotus (hoc enim ex trepidatione & cætero corporis gestu facile coniiciebat) benigne in nauiculam suscepit, & vtensilibus quæ in nauicula erant adopertos, ne scilicet ab insequentibus agnoscerentur, Moguntiam, vt rogauerãt, euexit. Equi eorum transito amne in vlteriore ripa iuxta nauiculam mirum in modum moderato gradu decurrebant, ita vt cum eunte nauicula pariter irent, cum subsistente pariter subsisterent. Brutis pecoribus humanas inesse animas crederes. Vbi Moguntiam ventum est, receptis equis suis in domum quandam ripæ contiguam clanculo se immergunt, dominumq; domus per Deum obtestantur, ne eos cuiquam prodat,

se ar-

ſe archiepiſcopo Moguntino genere coniunctiſſimos eſſe, cui ſi incolumes intemerata fide reſtituat, tam ab ipſo quam à cæteris parentibus ſuis, qui inter regni principes & opum & dignitatis ſpeciali prærogatiua emineant, digna meritis præmia relaturus ſit. Nec multo poſt aderat Eberhardus, fremens & ſtridens dentibus præ doloris impatientia, compertoque per veridicos indices, quo pueri diuertiſſent, ſumma vi, ſummo conamine domum expugnare, foresque infringere parabat, & niſi obſides regis mature redderentur, ignem tectis iniecturum ſe minabatur. Concurrit ciuitas ad ſpectaculum, & facta eſt pro ſtudiis partium confuſa ac diſſona aliud atque aliud clamantium turbarum vociferatio. Perlato ad epiſcopum Moguntinum tumultuantis ciuitatis nuncio, miſit confeſtim cum armatis Conradum comitem de caſtello quod dicitur Luizelenburg, qui tum forte apud epiſcopum præſens erat: qui veniens Eberhardum improbe ſæuientem atq; in omnes qui obſiſterent, nunc vi, nunc comminatione graſſantem, ab oppugnatione ędium cum contumelia repulit, ſuſceptoſq; pueros epiſcopo præſentauit. Ille admodum gratulatus, quod cauſam principũ, qui pro communi commodo arma ſumere meditabantur, hac etiam parte impedimentorũ liberaſſet, ſuis ſingulos parentibus cum omni diligentia, ne quis ſcilicet inſidiaretur abeuntibus, remiſit.

Statuta die iuxta condictum principes Sueuiæ & Saxoniæ Triburiam conuenerunt amplißimo numero obſtinatis mẽtibus ad ſubmouendum à negotiis regni regem Heinricum, & alium in quem communis electio cõſenſiſſet, creandum. Aderant vna legati Apoſtolicæ ſedis Sigehardus patriarcha Aquileienſis, & Altmannus Patauienſis epiſcopus, vir Apoſtolicæ conuerſationis, & magnarum in Chriſto virtutum, cui papa vices ſuas in diſpoſitione eccleſiaſticarum cauſarum delegauerat, & laici nonnulli (qui magnis opibus relictis vltro ſe ad priuatam tenuemq; vitam propter Deum contulerant) miſſi à Romano pontifice, vt palam omnibus per Gallias conteſtarentur iuſtis de cauſis excommunicatum eſſe regem Heinricum; & ad eligendum alium regem Apoſtolici conſenſus & authoritatis ſuffragium pollicerẽtur. Hi nec principi, nec priuato cuiquam, qui regi Heinrico dicto vel facto aliquatenus poſt excommunicationem communicaſſet, communicare volebant, donec publice profeſſus pœnitentiam per Altmannum vicarium Romani pontificis anathemate abſolueretur. Pari cautela eorum quoque communionem vitabant, qui preſbyteris coniugatis, vel eis qui eccleſiaſticas ordinationes precio comparauerant, in oratione communicaſſent. Per ſeptem itaque continuos dies conſilia conferentes, quid facto opus eſſet, qua ratione periclitanti, & iam iam naufragium minitanti reipublicæ conſulendum foret, perquirebant. Replicabant ab tenero (vt aiunt) vngue omnem vitæ regis inſtitutionem, quibus probris, quibus flagitiis exiſtimationem ſuam decusque imperij vix dum adulta ætate maculaſſet; quas iniurias ſingulis, quas in commune omnibus, vbi primum pubertatis annos attigit, irrogaſſet; quod remotis à familiaritate ſua principibus, infimos homines, & nullis maioribus ortos ſummis honoribus extuliſſet, & cum eis noctes perinde ac dies in deliberationibus inſumens, vltimum, ſi poſſit, nobilitati exterminium machinaretur; quod barbaris gentibus vacatione data, in ſubditos ſibi populos dedita opera ferrum diſtrinxiſſet, & in eorum nece hoſtili crudelitate graſſaretur; regnum quod à parentibus ſuis pacatiſſimum, & bonis omnibus florentiſſimum accepit, quam fœdum, quam deſpicabile, quam inteſtinis cladibus infeſtum cruentumque reddidiſſet, eccleſias & monaſteria deſtructa, victualia ſeruorum Dei verſa eſſe in ſtipendia militum, ſtudium religionis & rerum eccleſiaſticarum tranſiſſe ad arma militaria, & ad munitiones extruendas, nõ quibus vis & impetus barbarorum arceatur, ſed quibus patriæ tranquillitas eripiatur, & liberæ gentis ceruicibus duriſſimæ ſeruitutis iugum imponatur; nullum vſquam eſſe viduis & orphanis ſolatium, nullum oppreſſis & calumniam ſuſtinentibus refugium, non legibus reuerentiam, non moribus diſciplinam, non eccleſiæ authoritatem ſuam, non reipublicæ manere dignitatẽ ſuam; ita vnius hominis temeritate ſacra & prophana, diuina & humana, faſque nefaſque confuſa eſſe & implicita: proinde tantarum calamitatum vnicũ ac ſingulare ſupereſſe remedium, vt quanto ocyus, amoto eo, alius rex crearetur, qui tandiu terminos ſuos euaganti licentiæ frena iniiceret, & mundi vacillantis ruinam ſubiectis humeris ſuſtentaret. Rex Heinricus, contractis in vnum ſuę partis aſſertoribus, in villa quæ dicitur Oppenheim,

ſe continebat, Rheno fluuio vtraq; caſtra dirimente, frequentesq; ad eos indies legatos mittebat; pollicens omnium quæ eos offenderant, in reliquum emẽdationem; ſe veterum iniuriarum memoriam ſequẽtibus beneficiis, ſi vita comes foret, aboliturũ, nihilq; deinceps circa rerũ publicarum adminiſtrationem abſq; communi cõſulto acturum, poſtremo vltro ſe iure ſuo cedere, eiſq; gubernandi diſponendiq; pro ſuo arbitratu totius regni ius poteſtatemq; facere, dummodo æquo animo paterentur, ſola regij nominis, regiique cultus rata ſibi manere inſignia, quæ ſemel legitime accepta, ſine ſumma omnium eorum ignominia amittere non poſſet, nec ſinerent regni Teutonici ſplendorem omnibus retro ſæculis intactum incontaminatumq; ſua ætate tam turpis exempli macula ſordeſcere: quod ſi verba ſua difficilius admitterent magnificis promiſſionibus toties eluſi, paratum ſe quibus ſacramentis, quibus vellent obſidibus fidem facere, quod nulla vnquam dies, nulla rerum vel caſuum mutabilitas hanc ſuam in eos beneuolentiam corruptura foret. Ad hæc illi, Nulla, inquiunt, iam ſuperſunt argumẽta, quibus toties recognita atq; ſpectata fides eius probari vltra vel obligari valeat, cum toties morum ſuorum emẽdationem coram oculis omnia cernentis Dei q̃ ſancte pollicitus, omnia quibus ſe obſtrinxerat vincula, vbi primum calamitas quæ ad præſens vrgebat, præteriit, tãquam aranearum telas ruperit, & ſemper ſeipſo deterior, curſum mali operis, ſicut equus impetu vadens in prælium, effrenata libertate repetiuerit. Neq; nos præcipiti temeritate ad hæc extrema experienda prorupimus; omnes vias, omnia prius cõſilia pertentauimus, ſi qua ratione rigidum obſtinatumq; in malis deſperati hominis ingenium emolliri poſſit. Sed inueteratus morbus atq; imis penitus iam inſidens viſceribus, nihil ſpei, nihil admittit remedij, omnem artem, omnem euincens induſtriam medicantium: quin imo, dum leuitati eius impenſius morem gerere ſtudemus, & cunctis quæ perperam molitur, religionis obtentu muliebrem præbemus patientiam: ſtatus reipublicæ euerſus eſt: tranquillitas eccleſiarum turbata: maieſtas imperij ablata: authoritas principum euacuata: mores inuerſi: leges abolitæ: & ſecundum prophetæ elogium, maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundauerunt: & ſanguis ſanguinem tetigit: poſtremo omnis iuſtitiæ & pietatis, religionis & honeſtatis diſciplina ſitu atq; incultu obſoleuit. Hæc quidem dum ſola vitę temporalis detrimenta, dum ſolam famæ & exiſtimationis labem minitarentur, tametſi viris ferenda non eſſent; tulimus tamen, ne contra iuſiurandum quo tenebamur, præcipitanter impudenterque venire videremur, & dum gloriæ noſtræ conſulere conaremur, animæ naufragium pateremur. Nunc vero cum ab eccleſiæ corpore propter flagitia ſua Apoſtolici anathematis mucrone præciſus ſit, cum ei communicare ſine communionis eccleſiaſticæ damno & fidei iactura non poſſimus, cum fidem noſtram multis apud eum ſacramentis implicitam Romanus pontifex Apoſtolica authoritate explicuerit: extremæ profecto dementiæ eſſet, diuinitus oblatam ſalutis occaſionem non obuiis (vt dici ſolet) manibus excipere, & quod iamdiu præmeditatum ſit, vt agatur, tam opportuno tempore non agere: cum leges humanæ & eccleſiaſticæ ſinant: cum locus & tempus arrideant: cum deniq; omnia, quæ paci vel bello vſui eſſe ſolent, conficiendæ tanquam rei fauorem ſuum polliceantur. Quapropter contemptis inanium argumentorum cuniculis, quibus denuo in ceruices iugulosq; noſtros viam gladio ſuo affectat, immobiliter animo fixum tenemus, vt abſq; vlla dilatione virum nobis prouideamus, qui præcedat nos & prælietur bellum domini ad expugnandam & deſtruendam omnẽ cuiuſcunque hominis altitudinem, eleuãtem & extollentem ſe aduerſus iuſtitiam & veritatem Dei, & ſanctæ Romanæ eccleſiæ authoritatem. In hæc verba legatos regis dimiſerunt. Iterum alios atq; alios miſit, nullum ſupplicationis genus, quod impediendę tantæ rei proficuum putaretur, prætermittens. Sed illi in ęadẽ ſententia fixi obſtinatiq; manebant. Iamq; vtraq; ex parte ad magnum diſcrimen res ſpectare videbatur. Denique & hi regem alium ſibi protinus conſtituere, & tranſmiſſo Rheno fluuio (nauigium enim omne epiſcopus Mogũtinus in eam ripam coegerat) proxima luce regi Heinrico arma inferre parabant: & ille inciſa ſpe dilationis impetrãdę, ſuos qui per proximas villas diſperſi erant, in vnum coire, atq; arma expedire iubebat, vt in vlteriorẽ ripam progreſſos, confeſtim prælio adoriretur. In hac tantarum expectatione rerum intentis ſollicitisq; omnibus ecce primo diluculo ſequentis diei, quæ vltimam cladẽ reipublicæ allatura

allatura timebatur, Sueui & Saxones legatos ad regem miserunt, qui ei dicerent: tametsi nec in bello, nec in pace vlla vnquam ei iustitiæ vel legum cura fuerit, se tamen legibus cum eo agere velle, & cum crimina quæ ei obiiciantur, omnibus constent luce clariora, se tamen rem integram Romani pontificis cognitioni reseruare, acturos se cum eo, vt in purificatione sanctæ Mariæ Augustam occurrat, ibique celeberrimo conuentu habito principum totius regni, discussis vtrarumque partium allegationibus ipse suo iudicio vel addicat vel absoluat accusatum. Quod si ante diem anniuersarium excommunicationis suæ, suo præsertim vitio, excommunicatione non absoluatur, absque retractatione in perpetuum causa ceciderit, nec legibus deinceps regnum repetere possit, quod legibus vltra administrare annuam passus excommunicationem non possit: si oblatam conditionem gratanter amplexetur, & Romano pontifici per omnia subditum se dictoque obtemperantem fore polliceatur, hinc se experimentum capturos: omnes quos ille excommunicauit, extemplo à conuictu contubernioq; suo amoueat, ipse in vrbem Spirensium dimisso exercitu secedat, ibique solo Verdonensi episcopo, paucisque ministris, quos tamen sententia principum ab hac excommunicatione integros incorruptosque probauerit, contentus priuatam interim vitam agat ecclesiam non ingrediens, nihil circa publica negotia suo iure disponēs, nullam regij apparatus pompam, nulla regiæ dignitatis insignia sibi iuxta solitum adhibēs, vsque ad synodicam causæ suæ examinationem: præterea ciuitatem Wormatiensem, quam expulso episcopo, dissipato cœlestis militiæ sanctuario, arcem belli speluncamque latronum fecerat, abducto præsidio episcopo Wormatiensi restituat, datis insuper sacramentis & obsidibus, ne quid deinceps rebellionis vel insidiarum ab ciuib. timere debeat: porro si quid horum præuaricetur, tum se omni culpa, omni iuriiurandi religione, omni perfidiæ infamia liberatos, non expectato vlterius Romani pontificis iudicio, quid reipublicæ expediat, communi consilio visuros. Rex cuius omnis spes, omnesq; copiæ in arctum coactæ fuerant, gratulatus admodum, quod aliqua quantumuis fœda conditione vrgentem ad præsens calamitatem declinasset, promptissime per omnia obedientiam pollicetur: statimque Colonien sem episcopum, Babenbergensem episcopum, Strasburgēsem episcopum, Basilien sem episcopum, Spiren sem episcopum, Losannēsem episcopum, Citicen sem episcopum, Osenbruggen sem episcopum, Vdalricum de Cosheim, Eberhardum, Hartmānum, cæterosque excommunicatos quorum antehac opera consiliisq; gratissime vtebatur, omnes castris egredi iubet: missis quoque Wormatiam nunciis, milites quos illic præsidij causa constituerat, abscedere, vrbemq; episcopo patere præcipit: dehinc cæteris, qui ad auxilia sibi ferenda frequentes conuenerant, singulis in sua dimissis, ipse iuxta dictum cum paucis Spiram contendit, ibiq; intra terminos & leges quas principes præscripserant, aliquanto tempore mediocriter vitam moresque cohibebat. Sueui & Saxones postquam deditis Wormatien sibus statum ciuitatis episcopo pacatissimum reddiderunt, læti ouantesq; patriam repetebant, confestimq; legatos Romā destinarunt, qui papam rei gestæ ordinem edocerēt, enixeque flagitarent, vt sedandis per Gallias tātis bellorum ciuilium tempestatibus, ipso statuta die suam non dedignaretur præstare præsentiam. Rex etiam certo sciens omnem suam in eo verti salutem, si ante anniuersarium diem excommunicatione absolueretur, nec satis tutum suis rationibus existimans, vt expectato intra Gallias Romani pontificis aduentu, sic infesto iudici, sic obstinatis accusatoribus causam suam addiceret ventilandam, optimum factu sibi iudicauit, pro eo tum statu rerum suarum, vt in Gallias proficiscenti Romano pontifici intra Italiam occurreret, & anathematis absolutionē, quoquo posset modo, impetrare conaretur: hac impetrata, cæteram rebus difficultatē facile adimendam, cum colloqui principibus, & conferre consilia, & fidem amicorum in aduersis implorare, nulla deinceps vetaret religio. Paucis igitur ante Natalē domini diebus Spiren si vrbe discedens, cum vxore & filio paruulo iter aggressus est, nec quisquam ex omnibus Teutonicis vir ingenuus comitatus est regno excedentem, præter vnum, & ipsum nec genere nec opibus conspicuum. Cumq; impensis tam longi itineris egeret, multisq; supplicaret, quib. incolumi republica sæpenumero profuerat; pauci admodum erant, qui vel veterum beneficiorum memoria, vel præsenti humanarum rerum spectaculo permoti, necessitatem eius aliquatenus releuarent. Eo miseriarum &

calamitatis ex ſumma gloria ſummisque opibus repente peruenerat. Similiter quoq; cæteri excommunicati obtinendæ citius absolutionis ſtudio ardentiſſime iter accelerabant in Italiam, nec tamen in ſocietatem itineris regem admittere, principum vel potius Romani pontificis metu abſterriti patiebantur.

Vis atque inclementia hyemis hoc anno adeo iugis ſolitoque aſperior inhorruerat, vt à feſtiuitate ſancti Martini Rhenus fluuius glaciali frigore cõſtrictus, pene vſque ad calendas Aprilis pedeſtri itinere tranſmeabilis maneret, & pleriſq; in locis vineta exiccatis frigore radicibus omnino areſcerent.

1077. Dux Polonorum, qui per multos iam annos regibus Teutonicis tributarius fuerat, cuiuſque regnum iam olim Teutonicorum virtute ſubactum, atque in prouinciam redactum fuerat, repente in ſuperbiam elatus, propterea quod principes Teutonicos cerneret domeſticis ſeditionibus occupatos, nequaquam ad inferenda exteris gentibus arma vacare, regiam dignitatem, regiumque nomen ſibi vſurpauit, diadema impoſuit, atque ipſo die Natalis domini à 15 epiſcopis in regem eſt conſecratus. Quæ breui poſt comperta, principes Teutonicos, quibus reipub. dignitas curæ fuit, grauiter affecere, ſibique inuicem ſuccenſebant, quod dum inteſtinis in ſe atque in ſua viſcera odiis ſæuirent & digladiarentur, potentiam opeſque barbarorum in tantum aluiſſent, vt iam tertio dux Boemicus regnum Teutonicum ferro & igne populabundus peragraſſet, & nunc dux Polonorum in ignominiam regni Teutonici contra leges ac iura maiorum, regium nomen, regiumq; diadema impudens affectaſſet.

Rex Heinricus in Italiam proficiſcens, intra Burgundiam, in loco qui dicitur Biſanzun, Natalem domini celebrauit, ſatis magnifice pro ſua tum calamitate ſuſceptus & habitus ab auunculo matris ſuæ Wilhelmo comite, cuius in illis locis ampliſſimæ & florentiſſimæ opes erant. Ea porro cauſa erat, vt relicto recto itinere in Burgundiam diuerteret, quod certo compererat, duces Rudolphum, Welf, & Bertholdum, omnes vias, omnesque aditus, qui ad Italiam mittunt, quos vulgato nomine Cluſas vocant, appoſitis cuſtodibus anticipaſſe, vt nulla illic ei copia tranſeundi fieret. Exacta ſolemnitate Natalis domini profectus inde cum in locum qui Ciuis dicitur veniſſet, obuiã habuit ſocrum ſuam, filiumque eius Amedeum nomine, quorum in illis regionibus & authoritas clariſſima, & poſſeſſiones ampliſſimæ & nomen celeberrimum erat. Hi venientem honorifice ſuſceperunt. Tranſitum tamen per terminos ſuos alias ei concedere nolebant, niſi quinque Italiæ epiſcopatus poſſeſſionibus ſuis contiguos eis redimendi itineris pretium traderet. Durum hoc nimis atque intolerabile omnibus regis conſiliariis viſum eſt. Sed cum ei ineuitabilis incumberet neceſſitas quoquo poſſet pacto redimendi itineris, & illi nec iure propinquitatis, nec tantæ calamitatis miſeratione quicquam mouerentur, multo labore & tempore in hac deliberatione inſumpto, vix & ægre tandem impetratum eſt, vt prouinciam quandam Burgundiæ bonis omnibus locupletiſſimam, concedendi tranſitus mercedem dignarẽtur accipere. Ita indignatio domini nõ ſolum ſacramentis & frequentibus beneficiis ſibi obnoxios, ſed etiã amicos & genere propinquos ab eo auerterat. Difficulter affecuto tranſeundi licentiam, protinus alia ſucceſſit difficultas. Hyems erat aſperrima, & montes per quos tranſitus erat, in immenſum porrecti, & pene nubibus cacumen ingerentes, ita mole niuium & glaciali frigore obrigueranr, vt per lubricum præcipitemque deceſſum, nec equitis nec peditis greſſum ſine periculo admitterent. Sed dies anniuerſarius, quo rex in excommunicationem deuenerat, è vicino imminens, nullas accelerandi itineris moras patiebatur: quia niſi ante eam diem anathemate abſolueretur, decretum nouerat communi principum ſententia, vt & cauſa in perpetuum cecidiſſet, & regnum ſine vllo deinceps reſtitutionis remedio amiſiſſet. Igitur quoſdam ex indigenis locorum peritos & præruptis Alpium iugis aſſuetos mercede conduxit, qui comitatum eius per abruptum montem & moles niuium præcederent, & ſubſequentibus quaqua poſſent arte itineris aſperitatem leuigarent. His ductoribus cum in verticem montis magna cum difficultate euaſiſſent, nulla vlterius progrediendi copia erat, eo quod præceps montis latus, & (vt dictum eſt) glaciali frigore lubricum omnem penitus deſcenſum negare videretur. Ibi viri periculum omne viribus euincere conantes, nunc manibus & pedibus reptando, nunc ductorum ſuorum humeris innitendo, interdum quoque titubante

per lubricum greſſu cadendo, & longius volutando vix tandem aliquando cum graui ſalutis ſuæ periculo ad campeſtria peruenerũt. Reginam, & alias quæ in obſequio eius erãt mulieres, boum corijs impoſitas, duces itineris cõductu præeuntes deorſum trahebant. Equorum alios per machinas quaſdam ſubmittebant, alios colligatis pedibus trahebant, ex quibus multi dum traherentur mortui, plures debilitati, pauci admodum integri incolumeſque periculum euadere potuerunt. Poſtquam per Italiam fama percrebuit veniſſe regem, & ſuperatis aſperrimis rupibus iam intra Italiæ fines conſiſtere, certatim ad eum omnes Italiæ epiſcopi & comites confluebant, eumque (vt regia magnificentia dignum erat) ſummo cum honore ſuſcipiebant, atque intra paucos dies infinitæ multitudinis ad eum congregatus eſt exercitus. Erant enim iam ab exordio regni eius ſemper deſiderãtes aduentum eius in Italiam, eo quod regnum illud bellis, ſeditionibus & latrocinijs, ac varijs priuatorum infeſtationibus aſſidue infeſtaretur, & omnia quæ præter leges & iura maiorum ab improbis hominibus præſumebãtur, regiæ authoritatis cenſura corrigi ſperarent. Præterea quia fama vulgauerat, ad deponẽdum papam ferocibus eum animis properare, admodum gratulabantur, oblatam ſibi occaſionem eſſe, qua in eum, qui ſe iam pridem ab eccleſiaſtica communione ſuſpenderat, iniuriam ſuam idonee vindicarent. Interea papa rogatus per literas à principibus Teutonicis, qui in Oppenheim conuenerant, vt in Purificatione ſanctæ Mariæ ad diſcutiendam cauſam regis Auguſtæ occurreret, inuitis Romanis principibus, & propter incertum rei euentum iter illud diſſuadentibus, Roma egreſſus eſt, & quantum poterat, profectionem accelerans, ſtatuto die præſto eſſe ſatagebat, ducatum ei præbente Mathilda, derelicta ducis Lotharingorum Gozelonis, filia Bonifacij marchionis & Beatricis comitiſſę. Hæc viuente adhuc viro ſuo, quandam viduitatis ſpeciẽ longiſſimis ab eo ſpacijs excluſa prætẽdebat, cum nec ipſa maritum in Lotharingiam extra natale ſolum ſequi vellet, & ille ducatus quẽ in Lotharingia adminiſtrabat, negotijs implicitus, vix poſt tertium vel quartũ annum ſemel marcham Italicam inuiſeret: poſt cuius mortem Romani pontificis lateri pene comes indiuidua adhærebat, eumque miro colebat affectu. Cumque magna pars Italiæ eius pareret imperio, & omnibus quæ prima mortales ducunt ſupra cæteros terræ illius principes abundaret, vbicunque opera eius papa indiguiſſet, ocyus aderat, & tanquam patri vel domino ſedulum exhibebat officiũ. Vnde nec euadere potuit inceſti amoris ſuſpicionem, paſſim iactantibus regis fautoribus, & præcipue clericis, quibus illicita & contra ſcita canonum contracta coniugia prohibebat, quod die ac nocte impudenter papa in eius volutaretur amplexibus, & illa furtiuis papæ amoribus præoccupata, poſt amiſſum coniugẽ vltra ſecundas contrahere nuptias detrectaret. Sed apud omnes ſanum aliquid ſapiẽtes luce clarius cõſtabat, falſa eſſe quæ dicebantur. Nam & papa tam eximie tamq; apoſtolice vitam inſtituebat, vt nec minimã finiſtri rumoris maculam conuerſationis eius ſublimitas admitteret, & illa in vrbe celeberrima atque in tanta obſequentium frequentia obſcœnum aliquid perpetrans, latere nequaquam potuiſſet. Signa etiam & prodigia, quæ per orationes papæ frequentius fiebant, & zelus eius feruentiſſimus pro Deo & pro eccleſiaſticis legibus, ſatis eum contra venenatas detractorum linguas communiebat. Igitur papa dum in Gallias properaret, ex inſperato audiens regem iam eſſe intra Italiam, hortante Mathilda in caſtellum quoddam munitiſſimum, quod Canuſium dicitur, diuertit, expectare volens, donec conſilium aduentus eius diligentius exploraret, vtrum ſcilicet veniam admiſſi poſtulare, an iniuriam excommunicationis ſuæ militari manu perſequi, plenus animorum aduenirет. Diedericus epiſcopus Verdunenſis, vir conſtantiſſimæ erga regem fidei, dum regem in Italiam proficiſcentem paulo poſt inſequi vellet, captus eſt ab Adelberto comite de caſtello quod dicitur Calevvo, & ſpoliatus omnibus quas ſtudioſiſſime conuexerat tam longi itineris impenſis. A quo diu habitus in cuſtodia, tandem dato quodcunque exigebatur, redemptionis ſuæ pretio, addito etiam iureiurando, quod iniuriæ huius nec ſpiritualem, nec corporalem vindictam aliquando expeteret, liber abiit dimiſſus eſt. Rubertus quoque Babenbergenſis epiſcopus, dum in Italiam pergens per Baioariam iter ageret, captus eſt ab Welf duce Baioariorum: qui ſublatis omnibus quæ illius fuerant peculiaria, veſtes pontificales, & cæterum eccleſiaſticum ornatum quem in theſauris eius reperit, eccleſiæ Baben-

bergenſi cum omni integritate reconſignauit, ipſum vero in caſtello munitiſſimo,à Natali domini vſque ad feſtiuitatem ſancti Bartholomæi Apoſtoli ſub diligenti cuſtodia tenuit, nec vllis amicorum eius precibus aut muneribus, vt dimitteret,cuinci potuit. Cæteri epiſcopi & laici quos Papa excommunicauerat,quoſque rex huius rei gratia à latere ſuo extrema neceſſitate compulſus amouerat, eluſis cuſtodibus qui Cluſas obſidebant, in Italiam illæſi peruenerunt, repertoque papa in Canuſio, veniam præſumptæ rebellionis, atque vt excommunicatione abſoluerentur, nudis pedibus,& laneis ad carnem induti ſuppliciter poſtulabant. Ille his qui veraciter peccatum ſuum agnoſcerent, & deflerent, non eſſe aiebat miſericordiam denegandam, ſed longam inobedientiam,& diu incretam peccati rubiginem diuturnioris pœnitentię igne exuri & excoqui oportere: quapropter,ſi eos reuera facti pœniteret,æquo animo paterentur,quodcunque ſanandis vulneribus eorum adhiberet eccleſiaſticæ correptionis cauterium,ne ex facilitate indulgentiæ culpa,quæ aduerſus ſedem Apoſtolicam atrox & vehemens præſumpta fuiſſet,vel parua vel nulla videretur. Illis paratos ſe profitentibus ad omnia quæ impoſuiſſet ſufferenda, Epiſcopos omnes à ſe inuicem ſeparatos præcepit ſingulis cellis ſolitarios includi, nec vllum cum aliquo habere colloquium, ad veſperam autem cibi & potus mediocri menſura refici. Laicis quoque pro ætatis vel vitium conſideratione congruentem ſingulis pœnitentiam indixit. Ita per aliquot dies examinatos tandem ad ſe vocauit, & leniter pro admiſſis obiurgatos, & ne deinceps ſimile quid admitterent commonitos, excommunicatione abſoluit, abeuntibuſque id ante omnia repetens iterum iterumque præcepit, ne rege Heinrico, donec ſedi Apoſtolicæ poſt tactam iniuriam ſatisfeciſſet, aliquatenus communicarent, aut ei ad euertendum ſtatum reipublicæ turbandamque pacem eccleſiaſticam in aliquo operam ſuam accommodarent: ad hoc tamen omnibus indifferenter eius permiſſo colloquio, vt ad pœnitentiam prouocaretur, & à curſu mali operis quo præceps rapi videbatur,retraheretur. Interea rex Heinricus Mathildam comitiſſam ad colloquium euocauit, eamque precibus ac promiſſionibus oneratam ad papam tranſmiſit, & cum ea ſocrum ſuam filiumque eius, Azzonem etiam marchionem, & abbatem Cluniacenſem,& alios nonnullos ex primis Italiæ principibus,quorum authoritatem magni apud eum momenti eſſe non ambigebat, obſecrans, vt excommunicatione abſolueretur, ne principibus Teutonicis, qui ad accuſandum eum ſtimulo inuidiæ magis quam zelo iuſtitiæ exarſiſſent,temere fides haberetur. Quorum papa legatione audita, ait, incongruum valde eſſe, & ab eccleſiaſticis legibus omnino alienum, vt abſentibus accuſatoribus cauſa accuſati ventilaretur, quin imo ſi innocentiæ ſuæ confideret,omni timoris ſcrupulo liberatus, ſtatuto die in Auguſtam, quo cæteri principes conuenire ſtatuiſſent, fiducialiter occurreret: ſe illic diſcuſſis vtrarumque partium allegationibus, nec odio nec gratia ab iure ad iniuriam deuoluendum,ſed iuxta leges eccleſiaſticas, quam rectiſſimam poſſit de ſingulis ſententiam laturum eſſe. Ad hæc illi reſponderunt, regem illius nuſquam terrarum ſubterfugere iudicium, quem ſciat æquitatis & innocentiæ incorruptiſſimum vindicem & aduocatum fore, ſed è vicino iam vrgere diem anniuerſarium quo excommunicatus fuiſſet, & principes regni hac expectatione ſuſpenſos attentoſque anxie rei euentum præſtolari, vt ſi ante hanc diem excommunicatione non abſoluatur, deinceps iuxta Palatinas leges indignus regio honore habeatur, nec vltra pro aſſerenda innocentia ſua audientiam mereatur: proinde obnixius petere, & hoc omni quo papa iubeat ſatisfactionis genere paratum emereri, vt ſolo interim anathemate abſoluatur, & communionis eccleſiaſticæ gratiam recipiat, reſponſurus ex integro, quacunque die, quocunque loco papa præcipiat, tanquam nihil hac conuentione actum ſit, omnibus, quæ accuſatores eius obieciſſent, criminibus, & iuxta ſententiam eius regnum vel retenturus ſi obiecta purgaſſet, vel æquo animo ſi cauſa cecidiſſet amiſſurus. Diu papa reſtitit, veritus in rege iuuenilis animi inconſtantiam, & procliue quocunque aſſentatores impuliſſent ingenium: ſed ſuperatus tandem importunitate perurgentium,& grauitate ſententiarum, Si veraciter,inquit,eum facti pœnitet, coronam & cætera regni inſignia in argumentum veræ & ex animo actæ pœnitudinis noſtræ poteſtati dedat, & ſe poſt tam contumax admiſſum, regio nomine & honore deinceps indignum profiteatur. Durum nimis hoc viſum

ſum eſt legatis. Cumq; vehementer inſiſterent, vt ſentẽtiam temperaret, nec calamum conquaſſatum iudicij auſteritate penitus contereret: vix & ægre tandem exoratus annuit, vt cominus veniret, & ſi veram pro admiſſis pœnitudinem gereret, culpã quam ſedi apoſtolicæ contumeliam irrogando contraxerat, ſedis apoſtolicæ decretis nunc obediendo expiaret. Venit ille, vt iuſſum fuerat, & cum caſtellum illud triplici muro ſeptum eſſet, intra ſecũdum murorum ambitum receptus, foris derelicto omni comitatu ſuo, depoſito cultu regio, nihil præferens regium, nihil oſtentans pompaticum, nudis pedibus, ieiunus mane vſque ad veſperam perſtabat, Romani pontificis ſententiam præſtolando. Hoc ſecundo, hoc tertio die fecit. Quarto demum die in conſpectũ eius admiſſus, poſt multas hinc inde dictas ſententias, his poſtremo conditionibus excommunicatione abſolutus eſt: vt die & loco quemcunq; papa deſignaſſet, euocatis ad generale Concilium Teutonicis principibus præſto eſſet, & accuſationibus quæ intẽderentur, reſponderet, ipſo Papa, ſi ita expedire videretur, cognitore cauſarum aſſidente: & ad eius ſentẽtiam vel retineret regnum, ſi obiecta purgaſſet: vel æquo animo amitteret, ſi probatis criminibus regio deinceps honore indignus iuxta eccleſiaſticas leges decerneretur, nullam ſiue retento ſiue amiſſo regno huius iniuriæ vindictã à quo piam hominum in perpetuum exacturus: vſque ad eam autem diem, qua cauſa eius legitime diſcuſſa terminaretur, nulla regij cultus ornamenta, nulla regiæ dignitatis inſignia ſibi adhiberet, nihil circa rerum publicarum adminiſtrationem iuxta conſuetudinẽ ſuo iure ageret, nihil quod ratum fore oporteat decerneret: poſtremo præter regalium ſeruitiorum exactionem, quibus neceſſario ipſe & ſui ſuſtentandi eſſent, nihil regium, nihil publicum vſurparet omnes etiam qui ei ſub iureiurãdo fidem dixiſſent, ab huius ſacramenti vinculo & conſeruandæ erga eum fidei debito, apud Deũ & apud homines interim liberi expeditique manerent: Rutbertum Babenbergenſem epiſcopum, & Vdalricum de Cosheim, & cæteros quorum conſilijs ſe remq; publicam prodidiſſet, à ſua in perpetuum familiaritate amoueret. quod ſi purgatis quę obijcerentur, potens confortatuſq; in regno perſtitiſſet, ſubditus Romano pontifici ſemper dictoq; obtemperans foret, & ad corrigenda quæcunq; in regno eius contra eccleſiaſticas leges praua conſuetudine inoleuiſſent, conſentiens ei & pro virili portione cooperator exiſteret. ad vltimum ſi quid horum præuaricaretur, irritam fore hanc quæ nunc tãtopere expetita ſit, anathematis abſolutionem: quin imo iam pro conuicto confeſſoque habendum eſſe, nec vltra pro aſſerenda innocentia ſua audiẽtiam impetraturum, principeſq; regni omni deinceps quæſtione cuncta iuriſiurandi religione liberatos, regem alium in quem communis electio conſenſiſſet creaturos eſſe. Gratanter rex accepit cõditiones, & ſeruaturum ſe omnia quam ſanctiſſimis poterat aſſertionibus promittebat. nec tamen promittenti temere fides habita eſt: ſed abbas Cluniacenſis, quoniam iurare monaſticæ religionis obtentu detrectabat, fidem ſuam coram oculis omnia cernentis Dei interpoſuit: Epiſcopus quoque Citicenſis, & epiſcopus Vercellenſis, & Azzo marchio, & alij conuentionis eius principes allatis Sanctorum reliquiis ſub iureiurando confirmauerunt, facturum eum eſſe quæ pollicebatur, nec aliqua rerum aſperitate vel caſuum varie ſuccedentium mutabilitate ab ſententia deducendum. Ita abſoluto eo excommunicatione, Papa miſſarum ſolemnia celebrauit, confectaque ſacra oblatione regem cum cætera quæ frequẽs aderat, multitudine ad altare euocauit, præferenſque manu corpus Dominicum, Ego, inquit, iampridem à te tuisque fautoribus literas accepi, quibus me inſimulabas ſedẽ Apoſtolicam per ſimoniacam hæreſim occupaſſe, & aliis quibuſdam tam ante epiſcopatum quam poſt acceptum epiſcopatum criminibus vitam maculaſſe, quæ mihi ſecundum ſcita canonum omnem ad ſacros ordines acceſſum obſtruxerint. Et licet multorum idoneorum certe teſtium aſtipulatione crimen refellere queam, eorum ſcilicet qui omnem vitæ meæ ab ineunte ætate inſtitutionem integerrime nouerunt, & eorum qui meæ ad epiſcopatum promotionis authores fuerunt: ego tamen, ne humano potius quam diuino niti videar teſtimonio, vt ſatisfactionis compendio omnem omnibus ſcandali ſcrupulum de medio auferam, ecce corpus Dominicum quod ſumpturus ero, in experimentum mihi hodie fiat innocentiæ meæ, vt omnipotens Deus ſuo me hodie iudicio vel abſoluat obiecti criminis ſuſpicione ſi innocens ſum, vel ſubitanea interimat morte, ſi reus. Hæc & alia (vt

olemne eſt) præfatus verba terribilia, quibus Deum cauſæ ſuæ æquiſſimum iudicem, & innocentiæ aſſertorem adeſſe precabatur, partem Dominici corporis accepit, & comedit. Qua liberrime abſumpta, cum populus in laudes Dei innocentiæ eius congratulatus, aliquandiu acclamaſſet, tãdem impetrato ſilentio conuerſus ad regem, Fac ergo, inquit, fili, ſi placet, quod me facere vidiſti. Principes Teutonici regni ſuis indies accuſationibus aures noſtras obtundunt, magnam tibi molem capitalium criminum impingentes, pro quibus non modo ab omni rerum publicarum adminiſtratione, ſed ab eccleſiaſtica etiam communione, & ab omnimoda vitę ſecularis cõuerſatione vſq; ad extremum ſpiritum te ſuſpẽdi oportere exiſtimant. Petunt etiam magnopere diem & locum ſtatui, audientiamque præſtari canonice diſcutiendis quas aduerſum te afferant accuſationibus: & noſti optime, humana plerunque vacillare iudicia, & in publicis diſceptationibus nonnunquam falſa pro veris perſuaderi, dum pro diſertorum hominum ingenijs & dicendi copia & ſuauitate, falſitas verborum phaleris adornata libenter auditur, & veritas nullis eloquentiæ nixa adminiculis contemnitur. Cum ergo tibi bene conſultum cupiam, pro eo quod in calamitatibus tuis ſupplex Apoſtolicæ ſedis patrocinium expetiſti, fac quod moneo. Si te innocentem noſti, & exiſtimationem tuam ab æmulis tuis per calũniam falſis criminationibus impeti, libera compendioſe & eccleſiam Dei ſcandalo, & teipſum longæ concertationis ambiguo, & ſume hanc reſiduam partem Dominici corporis, vt comprobata Deo teſte innocentia tua, obſtruatur omne os aduerſum te iniqua garrientium, & me deinceps cauſæ tuæ aduocato, & innocentiæ tuæ vehementiſſimo aſſertore principes tibi reconcilientur, regnum reſtituatur, omnes quibus iam diu reſpublica vexatur, bellorum ciuilium tempeſtates in perpetuum ſopiantur. Ad hæc ille inopinata re attonitus æſtuare, tergiuerſari, conſilia cum ſuis familiaribus ſegregatus à multitudine conferre, & quid facto opus eſſet, qualiter tam horrendi examinis neceſſitatem euaderet, trepidus conſulere. Reſumpto demum ſpiritu, cauſari apud papam cœpit de abſentia principum, qui ſibi in aduerſis fidem adhuc integram ſeruaſſent, quibus inconſultis & potiſſimum abſentibus accuſatoribus irritam fore, nec quicquam virium apud incredulos habituram eſſe, quamcunque pro experienda innocentia ſua ſatisfactionem paucis qui aderãt propoſuiſſet: proinde ſedulo papam orare, vt rem integram generali concilio communiq; audientiæ differret, vt ibi congregatis accuſatoribus, & ſecundum leges eccleſiaſticas diſcuſſis, tam accuſationibus quam accuſatorum perſonis, conditionibus quaſcunque principes regni æquas iudicaſſent, obiecta refelleret. Haud grauate papa petenti acquieuit, expletoque ſacro miniſterio regem ad prandium vocauit, benigniſſimeq; refectum, & de omnibus quæ eum obſeruare oporteret, diligenter inſtructum, cum pace ad ſuos qui longius extra caſtellum remanſerant, dimiſit: Epponem quoq; Citicenſem epiſcopum præmiſit ante eum, vt eos qui ei excommunicato, priuſquam anathemate abſolueretur, indifferenter communicauerant, vice ſua excommunicatione abſolueret, benigne præcauens, ne quam denuo receptæ communionis maculam contraheret. Qui dum veniſſet, & cauſam pro qua miſſus fuerat, Italis expoſuiſſet, vehemens in eũ ira & indignatio coorta eſt. Fremere omnes & ſæuire verbis ac manibus cœperunt, Apoſtolicæ legationi irriſorijs exclamationibus obſtrepere, cõuicia & maledicta, quæcunq; turpiſſima furor ſuggeſſiſſet, irrogare: ſe excommunicationem illius nihili æſtimare, quem ipſum omnes Italiæ epiſcopi iuſtis ex cauſis iam pridem excommunicaſſent, qui ſedem Apoſtolicam per ſimoniacam hæreſim occupaſſet, homicidiis cruentaſſet, adulterijs alijſque capitalibus criminibus polluiſſet, regem ſecus ac deceat egiſſe, crimenque gloriæ ſuæ intuliſſe nunquam abolendum, quod homini hæretico & probris omnibus infamato maieſtatem regiam ſummiſerit, & quem iuſticiæ patronum legumque eccleſiaſticarum vindicem ſibi paraſſent, is fœdiſſima ſubiectione ſua fidem plane catholicam, authoritatem eccleſiæ, dignitatem reipublicæ prodiderit, ſe in vltionem eius omnes quas potuerint papæ iniurias irrogaſſe, & nunc (quod dictu quoque turpe ſit) ſe in medijs perturbationum fluctibus relictis, ipſum ſibi conſuluiſſe, & cum hoſte publico priuata neceſſitudine in gratiam rediſſe. Hæc potiſſimũ principes Italiæ iactando & paſſim per populum ſerendo ingens regi odium breui conflauerant. Adulta poſtremo ſeditione, vna omniũ voluntas, vna ſententia erat, vt abdicato patre,

qui

qui vltro regni fascibus indignum se effeciſſet, filium eius licet impubē adhuc, & regni negotijs immaturum, regem ſibi facerent, & cum eo Romam profecti papam alium eligerent, per quē & ipſe protinus imperator conſecraretur, & omnia papæ huius apoſtatici geſta caſſarentur. Perlato ad regē tam moleſtæ conſpirationis nuncio, miſit propere quicquid apud ſe principum erat, vt quaqua ratione, quaqua poſſent induſtria, efferatæ multitudinis animos mitigarēt, ne moleſte acciperent, aut in contumeliam ſuam factum reputarent, quod extrema neceſſitate compulſus communis commodi ratione feciſſet: nec Teutonicis principibus, qui ſibi per calumniam regnum eripere dedita opera machinarentur: nec Romano pontifici, qui ad euertendum ſtatum ſanctæ ecclesiæ ſpirituali gladio circūquaq; fulguraret, aliter ſatisfieri potuiſſe, quam vt ante ſtatutam diem excommunicatione abſolueretur: nunc ſe omnibus anguſtijs, quibus vias eius cōcluſiſſent inimici, liberatum, omnem deinceps curā induſtriamq; ad vindicandas ſuas & illorum iniurias translaturū. Vix tandem compreſſo potius q̄ extincto concitati tumultus incendio, pleriq; ex principibus caſtris ſe per iram ſubtrahētes, iniuſſi in ſua rediere. Cæteri diſſimulata interim iracundia, redeūtem regem pacifice exceperunt, ſed neq; conſuetā ei reuerentiam deferebant, neq; tam ſumptuoſa, vt prius, vtq; regiam magnificentiam decuerat, ſeruitia ei exhibebant, ſed auerſis oculis, infeſtis mentib⁹, paſſim per omnes angulos de leuitate & ineptia eius muſſitabāt, ſocordiamq; accuſabant, quod tam diu expectatus, tam anxie deſideratus, periclitantis Italiæ calamitatibus, nihil poſtremo ſpei, nihil præſidij attuliſſet. Cumq; Italiā peragraret, vt his qui oppreſſi fuerant, calumniaſve patiebātur, regio more iuſta faceret: nec in ciuitates eum recipiebant, nec cum faculis & fauſtis acclamationibus (vt prioribus regibus conſueuerant) obuiam ei procedebant: ſed foris in ſuburbanis locis caſtris poſitis commorari iubebatur, & illuc ei alimenta quibus exercitus ſuſtentaretur, & ipſa modica & vix neceſſitatem potius quam regalium epularum ſolitum ſplendorem copiamve explentia, ne manifeſtæ defectionis immature argui poſſent, miniſtrabant, appoſito ſingulis in locis præſidio, vt prædas forte de agris vel villis agere volentes, armata manu coercerentur. Territus rex inſolita rerum facie, ſeroq; pœnitens, quod incognitę gentis inexpertæ prius fidei temere ſe credidiſſet, & Teutonicis finibus excedēdo hoſtem mutaſſet, non euaſiſſet, graui ſollicitudine & metu perurgebatur, nec vllum vſquam effugium inueniebat, niſi in reconciliandis forte, ſi qua ratione poſſet, quos offenderat, Italorum animis. Ratus itaque huius rei vnicum hoc eſſe præſidium, vt initum cum Romano pontifice fœdus abrumperet, & inde reparandæ concordiæ initium faceret, vnde fuerat orta diſcordia: Vdalricum de Cosheim, & cæteros quos ille ſeueriſſimo anathemate à cōtubernio eius amouerat, in priſtinum gratiæ & familiaritatis ſuæ gradum reuocauit, & cum eis denuo de priuatis, de publicis negocijs eadem qua conſueuerat ſingularitate, ac priuilegio conſilia conferebat. Tum aſſidue in conuentu principum criminabatur, & detrahebat Romano pontifici, quod ipſe omnem hunc qui rempublicam concuſſiſſet ventum turbinis, & commotionis ſæuiſſimæ procellam ſuis machinationibus concitaſſet, ipſe omnium quæ in eccleſia omni recenti memoria ſecus accidiſſent, author incentorq; extitiſſet: hortabaturq; omnes in commune, vt ſuo ductu ſuiſque auſpicijs tantarum ab eo iniuriarum vindictam expeterent. Dein conditiones omnes & vniuerſa eccleſiaſticarum legum vincula, quibus ille eum Apoſtolica authoritate in ſalutem obſtrinxerat, contemptim tāquam aranearum telas dirupit, abiectiſq; omnibus timoris Dei habenis, in omne quod animus ſuggeſſiſſet, effrenata libertate ferebatur. His paulatim rebus Italorum indignatio mitigari, furor deflagrare, ſtudia denuo in eum incaleſcere cœperunt, ita vt frequentior indies ad eum multitudo cōflueret, ſumptus exercitui copioſiores miniſtrarēt, & ad omne quod iuſſiſſet, promptiſſime iam manus operamq; ſuam pollicerentur. Erant tunc temporis apud eum ex Teutonicis principibus Liemarus Bremēſis archiepiſcopus, Eppo Citicienſis epiſcopus, Benno Oſenbruggenſis epiſcopus, Burchardus Loſannienſis epiſcopus, Burchardus Baſiliēſis epiſcopus: Laici, Vdalricus, Eberhardus, Bertholdus, & alij pene omnes, quos in Oppenheim legati Apoſtolicæ ſedis à contubernio eius propter excommunicationem ſegregauerant: qui nunc poſt receptam communionem eum cum quoque eccleſiæ reconciliatum comperiſſent, vnanimiter ad eum confluxerunt, & ei dein-

ceps peregrinationis eius indiuidui comites adhærebant. Interea Moguntinus, Wirzeburgenſis & Mettenſis epiſcopi, Rudolphus, Welf, Berdolfus duces, & alij plerique ex principibus Teutonicis, conuenientes tractare de vtilitatibus reipublicę, ſtatuerũt, vt principes Saxoniæ, & omnes quibuſcunque reſpublica curæ foret, 3 Idus Martij in Forcheim occurrerent, & communi conſilio quid facto opus eſſet, decernerent, præſertim cum per abſentiam regis tranquillis rebus tempus opportunum deliberationibus ac conſultationibus nacti fuiſſent. Romano quoque pontifici ſcripſerunt, vt quoniam in purificatione ſanctæ Mariæ Auguſtam iuxta conditum dolo regis præuentus occurrere non potuerat: ſaltem in Forcheim ſtatuta die præſto eſſe ſatageret, & ſedandis bellorum ciuilium tempeſtatibus, quibus iamdiu periclitaretur Reſpublica, Apoſtolici moderaminis gubernaculum adhiberet. Adhuc ille in Canuſio & alijs circa firmiſſimis munitionibus ſe continebat, diſpoſitum habens, non prius Romam regredi, quam confecto itinere quod inſtituerat, ſi Deo propitio conatum ſequeretur effectus, pacem eccleſiæ Dei reddidiſſet. Igitur acceptis literis tametſi iampridem frequẽs ad eum fama detuliſſet, regem mutata mente hoſtiles aduerſus ſe ſpiritus gerere, & contemptis conditionibus quibus excommunicatione abſolutus fuerat, animo fixum tenere, vt leges eccleſiaſticas manu militari debellaret: miſit tamen vnum ex cardinalibus epiſcopis Romanæ eccleſiæ Gregorium nomine, & alios quos ei negotio idoneos arbitrabatur, qui ei dicerent tempus eſſe, vt promiſſa compleret, conuenturos in Forcheim 3 Idus Martij principes Teutonici regni ad componendum, ſi Deus votis annuat, ſtatũ reipublicæ: veniret ergo vt pollicitus ſit, & ad crimina quib⁹ innocẽs, vt ipſe aſſerat, à calumniatoribus ſuis impetitus ſit, ſe cognitore & iudice præſidente reſpõderet: multum rebus ſuis ſalutiq;, & apud Deum, & apud homines collaturus, ſi eccleſiam ſcandalis, rempublicam bellis ciuilibus, ſeipſum fœdiſſimę exiſtimationis macula liberaret: præſertim cum ea die diſcuſſis ſynodice quæ aduerſum eum afferantur cauſis vel recepturus eſſet regnum, vel ſine omni deinceps retractatione amiſſurus. Legatis mandata perferentibus, ille diſſimulatis mediocriter his quæ animo agitabat, reſpondit ſe poſt acceptum regnum hac primum vice Italiam intraſſe, & ideo multis nunc & magnis reipublicæ negotijs implicitum non poſſe tam cito infectis rebus prouincia excedere: quia ſi id faciat, Italos quos longo tempore anxia aduentus ſui expectatione ſuſpendiſſet, grauiſſime offendat: præterea diem conuentui habendo ſtatutũ, è vicino imminere, ſeque iam breuibus induciis tanta terrarum ſpacia nulla equorum celeritate poſſe trãſcurrere, etiamſi nullis extrinſecus retardetur impedimẽtis. In hæc verba legatos dimiſit. Papa certior iam factus de immutatione animi eius, & cæteris rebus quas ad eum iam pridem fama detulerat, miſit protinus Bernardum abbatem de Maſſilia, virum eximiæ conuerſationis, & multarum in Chriſto virtutum, item alium Bernardum cardinalem, diaconum ſanctæ Romanæ eccleſiæ, vt principibus Teutonici regni, qui, vt ſupra dictum eſt, 3 Idus Martij Forcheim conuenturi erant, occurrerent, eoſque per ordinem quæ geſta erant, docerent: ſe iuxta placitũ dedita opera eniſum fuiſſe, vt die & loco ſtatuto communibus ſanctæ eccleſiæ vtilitatibus tractandis præſto eſſet, ſed domini Heinrici diligentia ita circumuentũ, ita omnes per quas tranſitus eſſe potuiſſet, itinerum anguſtias præoccupatas, vt nec tuto in Germaniam progredi, nec tuto Romam regredi valeat: proinde monere eos, vt ſuis interim rebus & regno Francorum, quod diu iam vnius hominis puerili leuitate vexetur, quaqua poſſint ratione moderentur: donec (ſi Deus velit) adempta itineris difficultate ipſe venire, & collatis in medium cõſilijs, quid vtilitati, quid honeſtati omnium, quid paci eccleſiaſticæ expediat, ſecundum eccleſiaſticas leges decernere poſſit.

Nos more inertis poetæ, extremo iam in opere langueſcentes, ingentiſque materiæ mole ſuperati, in longum ſatis, vt videtur, protracto volumini hic tandem finem imponimus, vt ſicui forte poſt nos ad deſcribendam reliquam partem huius hiſtoriæ manum mittere libuerit, ab electione Rudolphi regis congruum ſcribendi exordium faciat.

FINIS.

ADDITIO-

ADDITIONES AD LAMBERTVM SCHAFNABVRGEN.

SEM APPOSITÆ AB ERPHESFORDENSI MONACHO ignoti nominis, sed non indiligenti scriptore: in quibus res CCC annis post Lambertum gestæ breuiter explicantur.

1068. Erphesfurt ciuitas incensa est ab exercitu regis Heinrici. Monasterium quoque S. Petri in monte, & sancti Seueri cum multitudine quæ ibi confugerat.

1072. Coniurant principes Saxonum contra Heinricum regem.

1073. Saxones Hartesburg castrum fortissimum destruunt. Vbi sepulchrum filij Heinrici regis violant, ossa dispergunt, ecclesiamque in eodem destruunt.

1075. Bellum iuxta Vnstrout fluuium committitur à Saxonibus contra regem Heinricum: vbi multi potentes ex vtraque parte ceciderunt, & Saxones fugam inierunt. de quo bello ponitur supra.

1077. Dominus Anno Colonienſis archiepiscopus obiit, qui à fundamento quinque congregationes longe vel prope positas in suo episcopio feliciter construxit.

Rudolphus rex constitutus est in loco qui dicitur Forchem, & in media Quadragesima apud Moguntiam vnctus in Regem à Sigefrido archiepiscopo.

1078. Secundum bellum iuxta Medelrichstat commissum est à Rudolpho qui regnum inuaserat contra Heinricum regem, vbi idem rex Heinricus fugam iniit.

1078. Sancti Seueri monasterium cum multitudine populi quæ illic intus fuit, incensum fuit ab exercitu regis Heinrici, & ecclesia in monte sancti Petri, & Erphesfurt.

1079. Tertium bellum iuxta Fladecheim commissum est 5 calend. Februarij.

1080. Quartum bellum iuxta Olstram fluuium committitur, in quo Rudolphus rex, qui & dux, occiditur.

1081. Heinricus rex Romam obsedit.

Monasterium in Babenberg in vigilia Paschæ combustum est. Monasterium quoque sancti Martini Moguntiæ cum tribus adiacentibus monasteriis exustum est, & pene omnis ciuitas exusta est. Heinricus rex natus est, ille qui patrem suum de regno expulit.

1082. Hermannus regnum inuadit.

1083. Roma capta est ab Heinrico rege, & pestilentia grauis facta est.

1084. Heinricus rex de Italia reuertitur, & Augusta ab eo obsidetur & capitur.

Sigefridus archiepiscopus Moguntinensis obiit in Thuringia, & Hasungun sepelitur, pro quo Wetel constituitur.

1085. Meginhardus quidam doctissimus, sed non secundum scientiam, Wirceburgensis ecclesiæ viuente Adelbero (alias Adelberone) adhuc episcopo substituitur.

Eodem anno ædificatum est monasterium Reynhardsbrun à Ludouico Saltatore.

1086. Quintum bellum iuxta Gleichfel committitur. In quo pauci potentes, vulgus tantum innumerabile periit.

Hermannus nomen regium deponit, & ipse mox periit.

1089. Sextum bellum cõmittitur iuxta Glichin castellum in Thuringia inter Heinricum imperatorem & Eckibertum marchionem, in quo Burchardus episcopus Losannensis occisus est. Eckibertus marchio iuxta aquam quæ dicitur Sclicha, in molendino quodam miserabiliter interfectus occubuit.

Adelbero Wurtzburgensis episcopus obiit. Vixit autem in episcopatu annos XLV, menses III.

Monasterium Oildisleuden ædificatur.

1096. Populus innumerabilis virorum & mulierum ex diuersarum gentium partibus armatus, Hierosolymam tendẽs Iudæos baptizari compulit: renitentes vbiuis locorum immensa cæde profligauit. Apud Moguntiam vero vtriusque sexus Iudæi numero

mille & quatuordecim interfecti sunt, & maxima pars ciuitatis exusta est. Iudæi qui per diuersas prouincias metu compellente Christiani facti sunt, iterum à Christianitate paulatim recesserunt.

1098. Ruthardus archiepiscopus Mogunt. pro pecunia quam Iudæi interfecti reliquerant, gratiam regis perdidit, & in Thuringiam secessit, ibiq; vsq; ad obitum prædicti regis rebellis mansit, occasionē habēs q; cōmunicare excōmunicato Imperatori nollet.

1099. Imperator Pascha Ratisponæ celebrat, vbi ijsdem diebus magna mortalitas facta est, in qua Rabbado Palatinus comes cum alijs innumerabilibus moritur.

1100. Hyems dura fuit & fames magna.

1103. Heinricus filius Heinrici Imperatoris regnum obtinuit.

Otto marchio alijq; plures Saxonum barbaros qui Luticij vocantur, inuasit, & honorifice triumphauit.

1106. Heinricus Imperator senior apud Leodium obijt.

1111. Heinricus rex dominum Apostolicum captiuauit.

1112. Hermannus Ludouici comitis filius, & Fridericus frater illius vterinus in castello Thuthiræ obsidentur, & deditione se cuidam Hogeri tradentes, captiui abducti sub potestate regis Heinrici in vincula detruduntur. sed Fridericus post annos duos resoluitur: Hermannus, duobus annis & plus in carcere transactis, in castello Hamerstein in vinculis moritur.

1116. Burchardus Erphesfordensis abbas priuatus est abbatia ab Adelberto Moguntinensi Episcopo: cui Rupertus subrogatur.

1117. In Sueuia terribile quiddam contigit. Terra enim ad instar domorum ebulliens subito in abyssum dilabitur. Aer visus est igneparitèr & sanguine mixtus.

Conuentus regis & totius regni principum fit apud villam Erstein, super ripam fluminis Mogoni.

1118. Monasterium in Oppenheim incensum est.

1120. Colloquium ab vniuersis regni Teutonici principibus super dissensione regni habendum Fuldæ condicitur.

1122. Heinricus comes de Thuringia congregauit exercitum ad bellandum contra Adelbertum Archiepiscopum, propter exactionem decimarum in Thuringia.

1123. Ludouicus comes monachus factus beato fine quieuit. Per idem fere tempus cum Episcopus Moguntinus Adelbertus à prouincialibus qui Tuerstetim marcham incolunt, decimas frugum exigeret, illiq; fortiter resisterent, contigit quosdam ex eis à militib. episcopi occidi, alios obtruncari, nonnullos vero captiuos abduci. vnde populi Thuringorum permoti, ac simile sibi metuentes in colle Treteburg de cunctis finibus suis conueniunt: iamq; ciuitatem Erphesfurt qua tūc Episcopus forte manebat, Heinrico comite duce cum 20 millibus irrumpere parant, cœptumq; perpetrassent opere, si non idem Episcopus prudenti eos auertisset consilio.

1124. Wigbertus marchio qui & monachus obijt.

1125. Heinricus quartus Imperator huius nominis & rex quintus obijt. Quo tempore per tres continuas noctes ante mortem eius tanta frigoris immanitas fuit, vt in plerisque locis maxima pars frugum deperiret.

Lotharius dux Saxonum apud Moguntiam rex eligitur, & Aquis grani benedictione regali sublimatur.

1126. Grauiter cæsus est exercitus Lotharij in Boemia. Eodem anno Lotharius obsedit Nurenberg.

1128. Lotharius rex obsedit Spiram. Embrica Erphesfurdensis præpositus Episcopus factus est in Wirtzburg.

1132. Sanctus Gothehardus anno dormitionis suæ cēteſimo primo, minus vno die, dicti anni die vltimo, 4 nonas Maij, in Hildenesheim è terra leuatur, cuius signorum admirabili magnitudine omnis Germania illustrata lætatur.

Augusta ciuitas ab exercitu regis Lotharij igne crematur, plurimi de ciuibus captiui abducuntur, & quidem digna satis vltione pro commisso multati scelere, quippe qui regem ad se pacifice ingressum, nihilque suspicantem tale, bello præsumpserunt lacessere.

1135.

1135. Ventus vehementiſſimus & hactenus incognitus naues multas ſubuertit, ædificia plurima deſtruxit, arbores fructuoſas atque ſylueſtres innumeras deiecit: ita vt vix decima pars quarundam remanſiſſet ſyluarum. Eodem anno nuncij venerunt Græcorum ad imperatorem Lotharium cum magnis muneribus.

1137. Lotharius imperator in redeundo de Italia moritur, & apud Lutrenſem abbatiam ab ipſo conſtructam, præſentibus Saxoniæ & Thuringiæ principibus regio more ſepelitur.

1138. Conradus frater Friderici ducis Sueuorũ apud Confluentiã in regem eligitur.

Adelbertus Erphesfordenſis præpoſitus conſtitutus eſt epiſcopus Moguntiæ.

1139. Heinricus dux Saxonum, qui fuit gener Lotharij imperatoris, perrexit cum exercitu cõtra Chunradum regem. Poſt paucos autem dies idem Heinricus dux obiit. Suſcepit autem pro eo ducatum Heinricus filius eius. Item Otho Babenbergenſis epiſcopus obiit, cui Engelbertus ſucceſſit.

1141. Adelbertus archiepiſcopus Moguntinus obiit in Erphesfurd, cui Marcolfus ſuccedit. Magna concertatio fuit in Erphesford inter ciues & archiepiſcopi milites. Quidam enim occiſi, multi vero vtrinque vulnerati ſunt.

1142. Monaſterium ſancti Petri in Erphesfurt exuſtum eſt 7 idus Maij, & maxima pars eiuſdem loci, & vna monaſterium ſancti Seueri.

1144. Magna inundatio aquæ fuit in Erphesfort.

1146. Conradus rex ad Polonos cum exercitu abiit.

1147. Conradus rex Hieroſolymam proficiſcitur.

1149. Conradus rex ab Hieroſolymis reuertitur.

1151. Fames valida & mortalitas hominum. Conradus rex venit in Erphesfurt.

1152. Cunradus rex 16 cal. Martij rebus humanis exceſſit, eiq; Babenberg regum more funebria explentur, ac ſepelitur: cuius loco fratruelis eius Fridericus Sueuorum dux Franckenford rerum ſummam ſuſcipiens in regem eligitur, & Aquiſgrani regali benedictione ſublimatur.

1154. Magna aquarum inundatio fuit. Tranſlatio ſancti Adelharij in Erphesfurt 12 calend. Maij.

1155. Fridericus Romæ imperator factus eſt.

Bellum fuit inter Arnoldum archiepiſcopum Moguntinum & Hermannum Palatinum comitem.

1156. Heinricus dux Saxonicus perrexit ad bellandum in Friſiam, ſed dux cum periculo quorundam ſuorum terga vertit. Mortalitas hominum fuit.

1157. Imperator in Poloniam cum exercitu venit, ducem illius prouinciæ in deditionem ſuſcepit, & ſic rediit.

1158. Fridericus imperator Mediolanenſes in deditionem accepit: ſed poſt paucos dies iterum rebellauerunt.

1159. Heinricus dux Saxonicus auxilium imperatori contra Mediolanenſes præbiturus perrexit.

1160. Arnoldus archiepiſcopus bellum in Moguntinos mouens, cum in monte ſpecioſo exercitum pręſtolaretur, à Moguntinis in monaſterio ſancti Iacobi ſubito circundatus, & plebe furente monaſterio cõcremato occiſus eſt. Poſtea epiſcopi & principes ſuper regni negotiis conuentũ Erphordiæ celebrant: Treuirẽſis archiepiſcopus & Renoldus Colonienſis electus, Withmannus Magdeburg. archiepiſcopus, Gerhardus Babenbergenſis epiſcopus, Merſeburgenſis, Citicenſis, Miſnenſis epiſcopi: Heinricus dux Saxonum, Fridericus dux Sueuorum, Ludouicus Prouinciæ comes, Cunradus Palatinus comes, Adelbertus comes, Otho marchio, aliiq; plures, vbi expeditionem in auxiliũ imperatoris contra Mediolanenſes coniurauerunt. Hic etiam Moguntinẽſes immanis facinoris rei ſuper interfectione epiſcopi ſui, extinctione luminũ execrantur & cõmunione priuantur: qui tam grauẽ ſui caſus damnationem paruipendentes, Rudolphũ Bertholdi ducis germanũ ſibi præſulem elegerunt. Quos contra Conradus Palatinus ac Ludouicus Lantgrauius apud Francfort ſuffraganeorũ epiſcoporum ac Treuerẽſis legati apoſtolici præſentia, imo legatione freti, Chriſtianum Mersburgenſem prępoſitũ paucis arbitris epiſcopũ cõſtituerũt. Hinc partium ſeditio exoritur,

Digitized by Google

rerum facies contra bonũ & æquum variatur, dum laicorum pro arbitrio eccleſiaſtica diſponuntur, potentũ quorundã violẽtia epiſcopiũ incurſatur, euiſceratur, deuaſtatur.

1162. Mediolanum deſtruitur à Friderico imperatore. Fames valida fuit.

1163. Imperator Fridericus primus Moguntiam cum magno terrore ingreſſus, curiã ſuam ibidem habuit, ciuibusq; timore in diuerſa fugatis, murum in circuitu, omnesque munitiones ciuitatis funditus deſtrui præcepit ob necem Arnoldi archiepiſcopi.

1165. Maxima clades oppreſſit epiſcopatum Moguntinẽſem, deſtructis caſtellis Ruſteberg, Horburck, Amanaburg, Bingen: ſubuerſo etiam funditus muro in Erphesfurt à Ludouico ſecundo Lantgrauio, quod poſtremum factum eſt anno 1164.

1167. Mediolanum reædificatur.

1168, vel 1169. Murus Erphordiæ denuo reparatur à Chriſtano archiepiſcopo Moguntino permiſſu imperatoris.

1170. Chriſtanus archiepiſcopus Moguntinus, legatus imperatoris in Græciam proficiſcitur, pluresque reliquias ſanctorum reportauit.

1172. Imperator Polonos cum exercitu petiit.

Eodem anno Ludouicus prouincialis comes Thuringiæ obiit: principatum Ludouicus filius eius obtinuit.

1175. Ciuitas Erphordiæ cum ponte & quibuſdam ſanctorum eccleſiis magna ex parte conflagrauit 5 nonas Iulij. Eodem anno Erfordienſes conſilio & auxilio comitis Erwini & comitis Heinrici quodã temerario auſu domino ſuo Ludouico inclyto prouinciali ſe opponunt, & quæque ad eum ſpectantia ciuitati adiacentia, quantum licuit, deuaſtant & incendunt. Ob quam præſumptionem idem princeps in ira permotus, tria caſtella prædicti Henrici comitis in breui oppugnãs deſtruxit. Eodem anno 11 cal. Aug. tempeſtas valida & grando inſolita, ita vt non tantum fruges in plerisq; locis perirent, ſed & arbores in quibuſdã locis, foliis & ramis magnitudine grandinis lapidum penitus vaſtarentur. Item dux Saxoniæ & Bauariæ Heinricus Halberſtatenſem ciuitatem, ciuibus in diuerſa fugatis, oppugnando capit, cunctaq; eius loci ædificia cum ipſa matrice eccleſia Chriſti honori æd. ficata, reliquiſq; eccleſiis, voraci flamma cõſumpſit. In quibus homines qui pro locorum tuitione intus confugerant, plus quam (vt dicitur) octingenti, promiſcui ſexus & ætatis, nec non & ordinis, flebiliter incendio periere, captoq; eius loci epiſcopo, vtpote totius iniuriæ ſuæ incenſore, diſceſſit.

1178. Recidiuum denuo incendium Erphordiæ cladem magnam 12 cal. Maij intulit.

1184. Imperator Fridericus conuentum maximo ſumptu cum totius regni primatib. ſecus Moguntiam celebrauit. Vbi & duo filij eius, Conradus quem ducem Sueuię conſtituerat, & Heinricus cui regni gubernacula diſpoſuerat, ſacramentis militaribus implicantur. Peracta ſolennitate imperator filium ſuum Heinricum regem in Poloniam cum exercitu deſtinauit, Conradum vero ducem Sueuiæ cum Philippo Colonienſi & aliis multis contra regem Franciæ direxit: ſed Colonienſis non expectata ſuorum frequentia partes Franciæ intrauit, vbi non ſine clade ſuorum terga vertit. Heinricus rex Poloniam iturus, Erphordiam diuertit, vbi Conradum Moguntinum & Ludouicum prouincialem, ob illatas epiſcopatui clades grauiter inter ſe diſſidentes, inuenit, inter quos pacem reformare cõtendens, dum in cœnaculo vallatus multis reſideret, repente pauimento diſrupto, plures in cloacã ſubtus latitantem ceciderunt: quorum alij vix educti, alij in cœno ſunt ſuffocati. Ibi Fridericus comes de Abinberg, Heinricus comes Thuringiæ, Gormarus comes Haſſiæ, Fridericus comes de Kirchberg, Burcardus de Warcberck, & alij minoris nominis, morte lamentabili interierunt. Rex ſicut inſtituerat, profecturus in Poloniam venit Hallen: vbi dum cum proceſſione ſuſciperetur, ruptis funibus campanę ceſſauerunt. Inde vltra profectus legatos Poloniæ dexteras petentes ſuſcepit, dexteras dedit: ſicque cum pace ad patrem reuertitur.

1186. Grauis diſcordia inter Conradum archiepiſcopum Mogunt. & Ludouicũ Lantgrauiũ denuo exorta eſt. Villæ quædã à militib. eorum in Thuringia & Haſſonia deuaſtãtur. Ab epiſcopo caſtellum Heiligẽberg, à Lãtgrauio caſtrum Gruneberg ędificãtur.

1188. Fridericus primus imperator habita Moguntiæ curia, in media Quadrageſimę, crucẽ accepit ab Heinrico Albanẽſi epiſcopo, ſedis apoſtolicæ legato. Signati ſunt dominica cruce, Gotefridus Wurtzburgenſis epiſcopus, Hermannus Monaſterienſis,

Martinus

Martinus Misnensis, Rodolphus Leodiensis, Heinricus Argentinēsis & alij plures episcopi: Ludouicus comes prouincialis Thuringiæ, Poppo comes de Hennenberg, Adelbertus de Grumbach, Albertus de Hildēburg, aliiq; multi principes, comites & nobiles. Sed & innumerabilis multitudo diuersorum regnorum ac regionum tam clericorum quam laicorum cruce signati sunt. Ab hoc anno expeditio dominica protelata est vsq; in futurum annum & diem sancti Georgij martyris apud ciuitatem Ratisponam.

1204. Rex Philippus collecto exercitu magno Bauarorū, Sueuorum, Saxonū, Sorabiorum, & eorū qui erant in partib. Rheni, & Ostrofrancorū & Austrasiorum, in multitudine graui Thuringiā ingressus, auxiliū ipsi ferentib. comitib. Gunthero & Heinrico de Schwartzburg, & comite Lamperto de Glichen, & Erphordensib. omnem regionē tēpore messis ferro & igne crudeliter vastauit. His dieb. rex Boemicus, collecta & iple magna copia suorū, venit per fines regiæ villæ Saluelt & Orlan, cupiens confligere cum rege Philippo. Missis exploratoribus diffisus de viribus suorum, licet multa essent millia, vastatis omnibus in pago Langenwice & Ilmin, intempesta nocte cum suis fugam iniit. Hæc audiens Lantgrauius, necessitate coactus, dato filio suo & aliis obsidibus, se suaque omnia dedidit, obligans se regi Philippo tam iuramento quam obsidibus.

1216. Erphordiæ incendium magnum fuit vsque ad temes.

1223. Erphordiæ incendium magnum pontem & latam plateam consumpsit.

1226. Inundatio maxima fuit in Thuringia.

1232. In Alemania perfida hæresis, quę ibidem occulte pullulauerat, est manifestata. Quapropter circa Rhenum, necnō & alibi, innumerabiles hæretici per magistrū Conradum de Marburg autoritate Apostolica examinati, ac per sentētiam seculārē damnati, igne cōbusti sunt. Fuerunt aūt præsente eodē Cōrado Erphordiæ quatuor combusti.

1233. Rex & Moguntinus, & magister Conradus de Marburg, Moguntiæ conuentum episcoporum & comitum atq; clericorum fecerunt, pro quibusdam infamatis de hæresi: inter quos comes de Seine accusatus, inducias purgationis vlteriores obtinuit: super reliquos vero qui non comparuerant, prædictus Conradus de Marburg ibidem populum cruce signauit. Quapropter illi felle amaritudinis commoti, iam dicto Conrado in reditu insidias iuxta Marburg ponentes, ipsum vna cum Gerhardo minoris ordinis fratre, probatæ vitæ viro, 3 calen. Aug. crudeliter occiderunt.

Hoc anno hæreticorum innumera multitudo per totam Alemaniam igne cremata est, multoque plures hæresim abiurauerunt.

1234. Hyems asperrima fuit, adeo vt in mediterraneo mari institores Venetiani cum oneratis summariis pedestri itinere per glaciem transirent: quæ videlicet hyems non paruam per totam Italiam in vineis, iumentis & oliuetis intulit cladem.

1236. Calend. Maij Marburg translatio facta est sanctę Elisabeth, præsente Friderico imperatore, ac tribus archiepiscopis Moguntino, Colonienſi, Bremensi, vbi ex illius ossibus oleum euidentissime desudauit.

1238. 3 nonas Maij orta tempestate apud syluam Loibin in villa Sule dicta, super cuiusdam rustici solius horreum & curiam pluebat dominus, non vt filiis Israel in deserto sicut puluerem carnem, sed grossa carnium frusta in modum interioris pinguedinis. Quarum partem dum volucres & canes deportassent, reliquæ circa vesperam solis ardore veluti glacies liquefactæ sunt. Cuius autem hoc rei signum fuerit, melius timore quam disputatione discutiendum est.

1240. In villa regia Franckenfurt cuiusdam Iudæi filius Christianæ fidei baptismum suscipere desiderans, à parentib. & amicis prohibitus est. Quapropter altercatione inter Christianos & Iudæos exorta, valide inter ipsos dimicatū est. Tandē paucis Christianis occisis, Iudæorū circiter 180 gladio & igne quem propriis manib. imposuerāt, cōsumpti sunt: ipsoq; igne post hæc inualescente, media fere pars eiusdem ciuitatis est concremata. Videtes itaq; reliqui quidam Iudæorum sibi mortis imminere periculum, baptizati sunt numero 24, inter quos etiam ipsorum quidam episcopus traditur extitisse.

Eodem anno obiit Lantgrauius Hassiæ filius sanctæ Elisabeth in Cruceburg, sepultusque est Reinhersbrun.

1244. Moguntinus episcopus præcepit, vt oēs religiosi tam conuentuales quam ēt capellani, relictis propriis mansionib. ad opprobrium ciuium Erphordensiū ciuitatem

Erphordenſem exiret. Inter quos conuentus montis S. Petri relicto clauſtro in Allodia eiuſdē eccleſiæ poſt 2 menſes & dimidiū ſe recepit. Poſtea appropinquante feſtiuitate paſchali, vt diuinis non carerent, in cœnobia circumiacentia ciuitatem diuiſus eſt: alij ad S. Martinū prope flumen Werta: alij ad cellam Paulinæ: alij in Reinhersburn: alij vero ad S. Vitū in Holdeſleben: quos p 4 menſes & amplius honeſtiſſime tenuerunt.

1246. Ortum eſt incendium 9 cal. Iunij media nocte, & ita pene vſque ad mediam diem perdurauit. Et tam ſæuum ſeniores ciuitatis ſe nunquam vidiſſe †. Ipſa etiam nocte ſimile fuit incendium in Magdeburg, & aliis pluribus ciuitatibus.

1247. Heinricus Lantgrauius Thuringiæ rex eligitur: qui electus in regem, iuxta Rhenum cum magno exercitu, cum Conradō filio Friderici quondam imperatoris conflixit, & eum cum ſuo exercitu apud Franckfurt vicit & fudit.

Eodem anno præfatus Lantgrauius poſt ſecūdam profectionem in Sueuiam ad propria reuerſus, immatura morte obiit profluuio ventris: ſepultus iuxta Yſenachum.

1248. Marchio Miſnenſis veniens prope ciuitatem Erphordiam reſedit, ita vt ex ciuitate ad ſuos, & à ſuis iacula in ciuitatem iacerentur.

1250. Facta viſitatione ab epiſc. Mogunt. Chriſtanno, Erphordię in mōte S. Petri abbas Heinric⁹ ab abbatia deſtitutus eſt, & Volmar⁹ abbas Burſfeldēſis loco ſuo ſubſtitutus.

1255. Ortum fuit incendiū Erphordiæ, quod ſimile vel maius fuit ſuperiorib. incendiis.

1256. Rex Wilhelmus qui fuerat comes Holandię, in Friſiam veniēs, à Friſiis occiditur. Hoc ēt anno captus eſt Gerhardus Mogunt. epiſcopus, & plures cum eo comites, & alij nobiles, in villa dicta Bolleſteten, in prædio monachorū de Wolkolderode, quos hōes ducis de Brunſuic, eidē in Brunſuic præſentauerunt. Paucis vero dieb. deinde trāſactis, idem dux comitē de Eberſtein dictū, patruum videlicet eiuſdē epiſcopi, ob multas eidō duci exhibitas contumelias ſuſpendio fecit interire. Epiſc. vero q̄dam comes frater regis Angliæ, Richard⁹ nomine, cupiditate regni ductus, cum eſſet multū locuples, principes Teutoniæ ad quos electio pertinebat imperij, magnis munerib. datis flectere tentabat, vt eum ad regni gubernacula eligerent, à captiuitate qua per annū detentus erat, datis octo millibus marcarum à vinculis liberauit. Eodem anno papa Alexander Ezelinum de Teruis, tortorem Chriſtianorum, interfectorē 60 fratrum minorum, & aliorū fidelium plurimorum, pſecutorē ſacrę fidei catholicę, pro hęretico, & oēs fautores ſuos ſententialiter damnauit & excommunicauit. Iſte Ezelinus hæretic⁹ publicus Chriſtiani nominis hoſtis captiuat⁹ eſt, cum crux contra ipſum p̄dicaretur cum plena indulgentia omniū peccatorum, & ſe ipſum fame & inedia nequaquā volens ſumere cibū interfęcit.

1257. Capitulum abbatum ordinis S. Benedicti per Thuringiam & Saxoniam celebratum eſt Erphordiæ, in monte ſancti Petri, pro reformatione ordinis.

1263. Cum inter nobiles viros, Albertū Thuringię Lantgrauium, & Heinricum comitē Haſſiæ filium D. Sophiæ quondā duciſſæ Brabantiæ, quæ fuerat filia S. Elizabeth, ſuper terra Thuringorum grauis diſcordia eſſet orta, illuſtris princeps dux de Brūſuic p̄dicto comiti ſororio ſuo, eo q̄ ad reſiſtendum p̄fato aduerſario ſuo viribus impar eſſet, ſedulo aſſiſtebat auxilio. Nā per aduocatos ſuos adeo terrā oppreſſit Thuringiæ, vt ipſa q̄ prouinciarum domina fuerat, & mater villarum optimarum, ipſis Saxonib. tanq̄ tributaria ſubiaceret. Nā p̄fatus dux, cum iā quaſi potēs in gloria & fortitudine gloriaretur; ex cōtinuis p̄liorum ſucceſſib. animat⁹, ad tantā erectus ſuperbiā, vt Orientales & Thuringię milites inclytos tanquā inermes & ſine omni ſolennitate viros æſtimaret: vñ contigit q̄ cum paucis, videlicet 600 armatis, partes oriētales inuaſit, atq; eas grauiter vaſtare cœpit incendiis & rapinis. Cum igitur iā tātę deuaſtationis malum in partib. p̄miſſis digraſſaretur: illuſtriſſimi principes, Theodericus marchio Miſnenſis iunior, & Lantgrauius Adelbertus, ſubito exercitum colligendo, cum dicto duce iuxta Witin conflixerunt, de ipſo glorioſe triumphātes: in quo cōflictu hoſtili odio ferociſſime dimicatū eſt, à mane videlicet poſt ortū Solis vſq; circa 9 horam diei. In hoc bello Albertus dux de Brunſuic, vir bellator, vulneratus & captus eſt. Inſuper comites de Zwirn & Eberſtein, & de Hanalt comitem, & omnem exercitum ceperunt, & in Mersburg ſecū captiuos adduxerunt: ipſum vero ducem in vincula cōiecerunt, & alios nobiles comites & quoſdā aduocatos ducis, reliquos vero captiuos data non modica pecunia pro redemptione ſua liberos abire permiſerunt. Dux Albertus cum per annum captiuus detentus fuiſſet, redemit ſe à captiuitate cum 8000 marcarum & octo munitionibus.

1264.

1264. Pluuiæ repentinæ & inundationes aquarum circa feſtum beati Nicolai multas villas in Saxonia miſerabiliter ſubmerſerunt.

1265. Multæ naues magnæ & onuſtæ, tam trieres quam cocones, in mari mediterraneo ac in Dacia ſubmerſæ, perierunt. Eodem anno Albertus Thuringiæ, & Otto marchio de Brandenburg cum filio ſuo, Albertus etiam dux de Brunſuic, atque multi alij in Pruſſiam peregrinando contra paganos cum ſigno crucis profecti ſunt, & quod hyems lenis erat, eodem tempore nihil proficientes ad propria reuerſi ſunt.

1267. Sãcta Hedevvigis venerabilis vitæ, olim duciſſa Poloniæ, felici tranſitu ex hac luce migrauit, & plurimis reſplenduit miraculorum prodigijs: cuius translatio per cardinalem Widonem legatum ſedis Apoſtolicę, cum magna fidelium multitudine vtriuſq; ſexus tam religioſorum quam ſecularium, in epiſcopatu Breslauienſi celebrata eſt 7 cal. Sep. illaq; à papa Clemente canonizata fuit. Hęc ſancta Hedvvigis fuit matertera ſanctę Elizabeth de Marburg, ac Belę illuſtris regis Vngariæ, fuitq; mater famoſi Heinrici ducis Poloniæ, quem ſtrenue pugnantem pro patria populoq; Chriſtiano in conflictu Tartari occiderunt. Hæc ſancta Hedvvigis fuerat filia ducis de Meran.

1268. Ioannes marchio de Brandenburg in torneamento apud Mersburg cum lãcea eſt occiſus. Ipſo etiam anno marchioniſſa Agnes de Miſnia vidit in ſomnis angelum Dei propinare ſibi in ſcypho aureo, & cum bibiſſet ipſa, dixit, Heu quam amarus potus: cui reſpondit angelus, Amara erit potio tua, ſed dominus te non derelinquet: & ſic breui poſt defuncta eſt.

1270. Ludouicus rex Franciæ cruce ſignatus cum filijs ſuis Philippo & Ioanne apud Marſiliam, aſcendit mare circiter cum 60 millibus armatorum: qui mare non tranſiuit, ſed febre mortuus eſt. (alias, cum centum millibus cruce ſignatorum & vltra de diuerſis regnis.) Eodem anno rex Arragoniæ & rex Nauarræ, nec non rex Angliæ Edevvardus cruce ſignati cum ſuis exercitibus in ſubſidium terræ ſanctæ, ſed minime peruenerunt. Eodem anno Friſones cruce ſignati circiter quadraginta millia, & amplius. Ipſo anno Egra ciuitas exuſta eſt. Quatuor fratres de ordine minorũ in eccleſia fratrũ ibidem, & cum ipſis centum homines & vltra cremati ſunt. Eodem anno Germanus ſanctæ Elizabeth de Marburg, videlicet potens rex Bela in Vngaria, feliciter obijt. Hic enim fuit Dei ac diuini officij ſolennis amator. Paululum poſt mortem præfati regis regina vxor eius, & conſors regni, natione Græca, feliciter obijt.

1271. Fuldẽſis abbas Britous nomine, ſtrenuus & vtilis rector populi ſui, cultor & amator pacis, occiſus eſt in Fulda in proprio Oratorio infra miſſam in quadrageſima. Eodẽ anno inimici crucis Chriſti pagani cum quatuor turmis irruerũt in Pruſſiã, eccleſias & altaria deuaſtãtes, tredecim fratres dom⁹ Teutonicæ, & de populo promiſcui ſexus alios 150, nec nõ & 2000, & innumerabilẽ populũ Chriſtianorũ vtriuſq; ſexus captiuãtes, cũ pecorib. & ſpolijs ſecũ deduxerũt, villas ſuccẽderũt, & plurimos homines cremauerunt. Ipſo anno in Frãckoniã tam in villis quam in campis, lupi homines crudeliter inuadentes, plures quam 30 homines deuorauerunt, relinquentes oues in campis, & inuaſerunt paſtores. 1273. Facta eſt fames valida in regionibus Teutoniæ, & alibi, ita vt plures fame morerentur & maldrum Erphordiæ valebat plus quam 6 marcas.

1275. Ciues Erphordienſes prouocati à comitib. vicinis rebellãtes, tribulauerunt comites & alios quoſdã latrones vſq; ad cineres per militiã & armatos circiter ccc aliunde cõductos: & de cõmuni cõſilio auxiliũ archiepiſcopi Moguntini implorare ſtatuerunt, & eundẽ aduocare perſonaliter ſtuduerunt, qui in mõte Petri & Pauli manſionẽ pene per 4 hebdomadas habuit, ſacroſque ordines ibidem celebrauit. Eodem anno in marchia Miſnenſi factæ ſunt inundationes aquarum, videlicet in Albia & alijs fluminib. de nimietate pluuiarũ circa feſtũ S. Bartholomæi. Itaq; multę villę ac multi homines ſubmerſi ſunt, montes magni deſtructi ſunt, & pecora, frumẽta quoq; plurima perierunt, domino permittente. Ipſo anno Griſei monachi in ſuo generali concilio vel capitulo Ciſtercienſi prohibuerunt pœna taxata diſtrictius, ꝙ in toto ipſorum ordine per mundum neq; in domib. neq; in granarijs vlli de ordine † frumentorum ad comedendum vel hoſpitandum nullatenus recipiantur, nec eis in aliqua eleemoſyna ſuccurratur.

. Hoc anno intemperies aeris prævaluit in tantum, quod vites & multæ fruges exabundantia pluuiarum, & ex defectu æſtiui caloris, immaturæ permanſerint.

1179. Ciues Erphordienſes incurrerunt ingratitudinem archiepiſcopi Moguntini Wernheri, qui directo mandato clero ciuitatis præcepit, ibidem ſuſpẽdi diuina: quod per duos annos & dimidium à ſibi obedientibus inuiolabiliter obſeruatum eſt.

1280. Epiſcopus Magdeburgenſis cepit marchionem Miſnenſem cum pluribus Thuringiæ nobilibus.

1281. Grauis guerra eſt orta inter ſenioreꝫ Lãtgrauiũ Albertũ & filiũ eius Theodericũ, ciuib. Erphordienſib. aſtantib. Lãtgrauio ſeniori, quibuſdã vero miniſterialib. adiuuãtib. partẽ iunioris Lantgrauij: in qua etiam guerra dominus Criſtãnus epiſcop. domus Teutonicę captus eſt à iuniore Lantgrauio, & aliquãdiu detentus, in caſtro Sclacheim: qꝫ tandẽ coactus redemit ſe cũ 300 marcis. Quo ſoluto & ipſe iunior Lãtgrauius captus eſt à comite de Keuernburck, & traditus eſt patri ſuo, qui per integrũ annum detinuit eum in caſtro Wartberck iuxta Yſenacum, donec à quibuſdam commilitonibus ſuis & ſeruis noctu furtiue caſtrum intrantibus, eundem captiuitate viriliter eripuerunt.

1282. Cõpoſitione facta inter dominũ archiepiſcopũ Mogunt. & ciues Erphordien. D. abbas montis S. Petri cũ clero ciuitatis Erphordien. honorifice reuocatus eſt à conſulib. & potiorib. eiuſdẽ ciuitatis, qui etiã pro emẽda archiepiſcopo circa mille marcas, & clero ciuitatis pro eorũ damno qꝫ pene per bienniũ pertulerãt, 300 marcas dederũt.

1283. Magna mortalitas deſæuit in nobiles Thuringiæ. Nam vix infra dimidij anni ſpacium nobilis vir marchio Theodericus de Landisberck, & comes Albertus de Orlamunde, & frater eius comes Otto, comes Heinricus de Schvvartzburg, & comes Albertus de Glichenſtein, & multi alij miniſteriales & nobiles mortui ſunt.

1287. In Friſia ſubmerſi per inundationem aquæ pene 80000 hominum.

1288. Lantgrauius Albertus ſenior captus eſt à filio ſuo Friderico, & aliquãto tempore ab eo detentus. Eodem anno circa feſtum S. Michaelis per nimiam vim ventorum, multa millia hominum in aqua quæ vocatur Lacus, prope ciuitatem Lubecẽſem, cum omnibus quæ habebant, ſimul cum nauibus miſerabiliter ſubmerſi ſunt.

1290. Rudolphus rex Romanorũ curiam ſuam Erphordiæ celebrauit. Ad quã vocati venerunt de vicinis & longinquis regionib. multi principes ſpirituales & ſeculares, & plurimi nobiles ac barones, & qui venire non poterant, per ſolennes legatos ſuã abſentiam coram rege excuſabant. Principes ſpirituales hi erãt: dominus archiepiſcopꝰ Moguntinenſis, archiepiſcopus Saltzburgenſis, archiepiſcopus Magdeburgenſis: epiſcopi ſimplices: Herbipolẽſis, Babenbergẽſis, Hildenesheimẽſis, Padebornẽſis, Neuburgen. Mersburgenſis, Miſnenſis, Tolnenſis, Lauentinenſis, Halberſtatẽſis, Eiſtetenſis, Werdunen. Cõſtantienſis, abbas Fuldenſis, abbas Hersfeldẽſis. Principes ſæculares hi erãt: marchio de Brandenburg, & frater eius, marchio Fridericus Miſnenſis, Lantgrauius Albertus cũ filijs ſuis Friderico & Ticemãno, dux Heinricus de Brunſuic, & fratres eius Albertus & Wilhelmus, Heinricus Lantgrauius Haſſiæ, rex Boemiæ, dux Auſtrię, Rudolphus filius Rudolphi regis, dux Bauariæ, dux Catinthiæ, dux de Lunẽburg, dux Saxoniæ gener régis Rudolphi, comes Guntzelinꝰ de Zvvirn, comes de Catzenelnbogẽ, & filius eius, qui ibidẽ obiit: item filius eius comes de Breñ iuuenis, qui ibidẽ obijt ſine hærede: dux de Meckilburg, comes de Anhalt, duo fratres de Hohenloch, quorũ vnus ibidem obijt: item alius de Hollo, item Burgrauius de Nurnberg, & multi alij.

Eodem anno rex Rudolphus vt pacem ſtabiliret, miſſis militibus ſuis cum ciuibus Erphordienſibus & cum populo Thuringiorum, imperauit deſtrui fere ſexaginta & ſex munitiones in diuerſis locis Thuringiæ ſitas: in quibus ſe recipere ſoliti erãt iniqui homines, rapinas & latrocinia exercentes.

1291. Idibus Aprilis circa mediam diem incepit incendiũ in Erphordia in curia clauſtri, quod conſumpſit fere 3 partem ciuitatis. in quo incendio monaſterium minorum fratrum eſt exuſtum, & monaſterium S. Auguſtini & albarum dominarum, nec non & eccleſia mercatorum cum officinis & curiis ipſorum pariter ſunt exuſta. Eccleſia etiam ſancti Bartholomæi periit incendio.

Eodem anno in die S. Lamberti ortum eſt grande incendium Erphordiæ, in quo concremata fuit valua S. Ioannis Baptiſtæ, & fere 100 curiæ ibi adiacentes.

1293. Incendium Erphordiæ exortum pontem apothecarium penitus abſumſit, capellamq; S. Egidij cum nonnullis adiacentibus ædificijs concremauit.

Eodem

Eodē anno cōsules Erphordēses antiquū illud nobilitatis ius siue libertatem eccle-
siæ montis S.Petri, qua per multos retroactos annos in domunculis sitis in pede eiuſ-
dē montis,quę ab omni exactione aliorū libere pęnitus ac secure S. Petro dinoſcuntur
totaliter deseruire,ecclesia eadē est gauisa, violare, imo violēter prępripere sūt aggressi,
deq; singulis domunculis siue laribus(quod vulgo *ein Herd* nuncupatur) exactiones ali-
bi solitas extorquere: quasi hoc,vt aiebāt,in subsidiū proficeret ciuitatis,abbate &con-
uentu reclamantibus: insuper dicentes futurum esse,q; nō solum domunculę prędictę,
verumetiam omnes officinę & ipsum monasteriū cogerentur exactionibus subiacere.

Eodem anno,excepto conuentu S.Petri sanctiq; Iacobi Scotorum,& capituli S.Se-
ueri,Erphordensis totus clerus ciuitatis & aliarū præpositurarum Thuringię, ad curi-
am Romanam contra Maguntinum appellauit, & pro eadem causa legatos miserunt.
1295,vel 1299. Rex Adolphus ad terras Thuringiæ receptandas, quas à seniore Thu-
ringiæ Lantgrauio promissis 12 millibus marcarum puri argenti coemerat,reclaman-
tib.tñ eiusdem Lantgrauij filijs,rex,inquam,coacto vndecunq; exercitu, graui histrio-
num peditum(vt assolet)multitudine comitante,in Thuringiam iter mouens,cum se-
cus villam Eisleben fixis tentorijs consedisset, regali clementia quam non habebat,in
tyrannicam rabiem cōmutata, quid quātumq; miseriarum, rapinarū, videlicet, incen-
diorum, cædiumq;, per 13 prope dies ab ipsius sequacibus quotidie fuit actitatum, in-
credibile videbitur inexpertis. Equidem cruentis satellitibus pro victualibus conqui-
rendis circumquaq; turmatim diffusis,segetes succiduntur,greges abiguntur,villæ in-
cenduntur,omnia diripiūtur,paupertimis quibusq;(quod pudet dicere)etiam braccæ
peruiles & caligæ auferuntur, nil præter infelicem vitam miseris & infelicibus homi-
nibus relinquunt:reclamantes quiq; more pecorum passim prosternuntur: nusquam
pax,vbiq; Mars:nusquam Christiana pietas, vbiq; paganica iniquitas & crudelitas de-
bacchatur: insuper claustra sanctimonialium inuaduntur, Deoq; sacratæ virgines
protrahuntur & ab immundis hominibus prostituuntur. Sed nec vel sic cessatur.Cum
famelici canes in villis iam exhaustis nil rerum victualium inuenirēt, ad ecclesias con-
uertuntur,fores effringuntur, vix à sacerdote celebrante manus cohibētur, altaria nu-
dantur,vestes sacræ,missales libri cum calicibus distrahuntur, &(quod Christianæ au-
res exhorresćt)pyxides hostiarum viuifici corporis Christi,in quo totius humanę sa-
lutis summa cōsistit, abiecto nonnunquā sacramēto abripiuntur. Plane incredibile est
dictu, in quem miseriarum gurgitē nunc hęc infelicia Thuringorum tempora fuerunt
deuoluta. Verum ne tamen & hi cruenti satellites impune euasisse penitus viderentur,
cum ipsi funesti nullas ponerent insolentię suæ metas,nulli honori seu religioni defer-
rent: quibusdam ex desperatione rerum vel vitæ fiduciam sumentibus, à nonnullis eti-
am castellanis Lantgrauio fauentibus, & quorum res & homines diripiebantur, im-
pudici homines vagabundi passim inuadebantur, cædebantur,abducebantur, & cre-
bris incursibus licet furtiuis regius exercitus imminuebatur. Rex igitur exercitus sui
fieri sentiens detrimenta, seque pro rebus male gestis, pro tot videlicet ac tantis suo-
rum insolentijs perpetratis, de Thuringia egredi statuit. Sublatis itaq; tentoriis à villa
Mittelhusen venit. Ventum est ad villam Vitpeche, vbi quidam non ignobilium de
exercitu Ecclesiam sancti Andreæ ibidem sitam, effractis foribus irrupissent,cunćta-
que inibi posita cum ornamentis altaris libriſque & calicibus diripere tentassent: cla-
more autem cum querimonia ad regem perlato, rex ad ecclesiæ prædictæ fores se ap-
plicuit,ac prædictis inuasoribus singulis de ecclesia protractis, vni post vnum manum
dexteram amputari fecit. Sic itaque rex Thuringiæ fines transgressus,ad terram Oriē-
talem se conuertit, pari modo omnia deuastando, vbi etiam nonnullas obtinuit mu-
nitiones seu castella. Inde ciuitatem Eriberg obsessam aliquandiu proditione quorun-
dam ciuium cepit. Quam crudeli autem immanitate in reliquos & ibi & alias rex
humanitatis oblitus desæuierit, qualiterve Misnensem marchionem Fridericum ho-
nore & patria priuauerit,quantisq; & quot amarissimis cladibus, incendijs & rapinis
illam prouinciam cōpleuerit; pro sui horrore & immanitate singula dicere supersedi.
1295. Rex reparato denuo exercitu in Thuringiam iterum properauit. Castrum
igitur Franckenstein obsessum aliquandiu non sine magno exercitus sui dispendio in
deditionem recepit. Deinde Cruceburg cōtendit. At cum magna multitudo vtriusq;

ſexus ſuper caſtrum confugiſſet,cœperunt hi qui ſuper caſtrum erãt,tanta aquę carentia vrgeri,vt & equis cereuiſia potus eſſet, & panes cum cereuiſia coquerẽtur. Tandem rex è Thuringia egreſſus tot in ea egregijs facinoroſę crudelitatis inſigniis derelictis,& ipſum nomen eius omnium ſputis & maledictis obnoxium amariſſimis imprecationibus oneratur.

1296. Incendium grande exortum Erphordiæ, ſequenti nocte poſt diuiſionem Apoſtolorum,plateas fori, rapularum, & pergamenorum abſumens, numeroſa admodum ædificia concremauit.

1304. Ciues Erphordenſes manu valida tria caſtra firmiſſima obſederunt, & ceperunt Kirchberg, Wintberg, Grifenberg: quorum duo Kirchberg & Wintberg funditus euerterunt, & Leinſtein quod antea ceperunt: quæ omnia erant Lantgrauij de Kirchberg, qui illorum offenſam incurrerat, cui tamen poſtea gratiam & amicitiam eorum impetranti Grifenberg reddiderunt.

Eodem anno Heinricus comes iunior de Honſtein, congregata electa manu Thuringorũ,partes Buchouiæ ingreditur,in prę iudiciũ abbatis Fuldenſis incõmoda illaturus. Aduocati vero prędicti abbatis hoc cognito,parua manu ſuorũ vtpote in breui adunata,ſed tamen cõmunitate rurenſium cõclamata ei occurrunt, quoslibet occidunt, plurimos abducunt captiuos: vbi ipſe comes & comes de Bichelingẽ iunior cum multis alijs captiuãtur,multis ſuorũ prius occiſis,qui poſtea multa pecunia ſe redemerunt.

1307. Ciues Iſnacenſes, videntes ſe opprimi, à rege Alberto auxilium contra filios Lantgrauij frequenter poſtulabant,qui quendam nobilem dictum de Wilnovve cum manu valida eis miſit. Qui fultus adiutorio abbatis Fuldenſis totam Thuringiam incendijs & rapinis deuaſtabat, nulluſq; ei ſaltẽ in modico reſiſtebat. Hic caſtrum Winterſtein quod marchio tenebat,obſedit, cum adiutorio Iſnacenſium, nihilq; dignum memoria ibi agentes octo diebus tranſitis receſſerunt.

Eodẽ anno filij Lantgrauij cum aduocatis regis Romanorũ, qui terram orientalem incẽdijs & rapinis deuaſtabãt,bellũ prope ciuitatẽ Luckovve habuerũt:multiſq; hinc inde occiſis,filij Lãtgrauij victoriã obtinuerunt,ex alia parte multis nobilib.captiuatis.

1308. Orta eſt diſſenſio inter Fridericum marchionem Miſnenſem & ciues Erphordenſes,quæ toti Thuringiæ cauſa maximæ cladis fuit: cuius cauſa hæc fuit. Ciues Erphordenſes ac eorũ progenitores ab Alberto ſeniore Lantgrauio huiꝰ Friderici patre, & à pluribus nobilib. Thuringię quaſdã aduocatias ſiue iuriſdictiones ſibi cõparauerãt in circumiacentib.villis Erphordiã circũquaq;. Quas pace facta Fridericus prædictus & ſui aduocati ſibi vſurpabãt,dicẽtes burgen.debere iuriſdictiones & aduocatias minime poſſidere. Ecõtra Erphorden.ſua patrimonia ſiue q̃ cõparauerant,defenſare conabãtur. Multis itaq; placitis cõmunib. habitis, ſed in caſſũ, cũ ſtratæ publicę ſpoliarẽtur frequẽter, Erphorden. munitionẽ in Audisleiben, in quã ſe marchio recipere ſolitꝰ erat,deſtruxerũt:deinde coniuratione habita cũ Hermanno comite de Wymar & ciuibus de Mulhauſen & Northauſen,datis vtrobiq; ſalariis,multis ſe armigeris tutauerũt. Sicq; tota Thuringia rapinis & incẽdiis deſolatur. Poſtea Erphordẽſes cõgregata valida manu cũ ſuis adiutorib. proceſſionaliter ab omni clero ciuitatis & religioſis ante ciuitatẽ deducti munitionẽ in Vtſtete quinq; dieb.obſeſſam & deditã funditus deſtruxerũt. Quod ſi proceſſiſſent,multa vtiq; caſtra marchionis occupaſſent,& quaſi omnino prævaluiſſent, ſed amiſſis omnib.ad ꝓpria ſunt reuerſi. Poſtea rurſum dũ rapinis intenderẽt,à cõplicibus marchionis cõgreſſi pugna victi,ex eis plurimi captiuãtur. Hinc ergo Erphordẽſes tãta calamitate attacti,nec reſiſtere aliqualiter amodo attẽtabãt. vnde marchio expeditione valida Wimar ciuitatẽ obſedit, ipſum comitẽad deditionẽ cõpulit:inde ciuitatẽ aggreſſus Erphordiẽſem,caſtra ponẽs in villa Hochheim,nõ longe ab ipſius mœnibus ciuitatis:deinde hortos & domos extra ciuitatem ſitas in parte,& ex alijs partib.foſſatis & ſepibus valde munitas,vento exurgẽte ignibus cõflagrauit. Tanta etiam amentia & hebetudo omnes ciuitatẽſes inuaſerat, quod niſi diuina clementia ſubueniſſet,ipſam ciuitatem periculoſius afflixiſſet. Tantũ ergo periculũ Erphordienſes experti,poſtea muros ſuos tutius munierunt, tam Chriſtianos q̃ Iudæos in turrib & propugnaculis collocantes. Poſtea marchio omnia vineta circumpoſita ſuccidi fecit, damna qualiacunque à longe intulit. Et per 14 dies ante ciuitatem reſedit: poſtea ſunt diſper-

diſperſi. Erphordienſes ſuper his omnibus Romanorum regis auxilium implorabant. Inſuper item Lantgrauium Haſſiæ vocauerunt, multis armigeris aliis expenſis propriis conquiſitis. qui Lantgrauius cum ſuis veniens Erphordiã, contra ſpem poſt aliquot dies ad propria eſt reuerſus. Poſt hæc Erphordienſes communitate quaſi cogente, pacem à marchione expetunt, quam tandem data magna pecunia meruerunt. Molhuſenſes Northuſenſesq; idem facere ſunt coacti. Marchio etiam Erphordienſibus petentibus quædam iura conceſſerat, & ſcriptis firmauerat, quæ pecunia ſoluta penitus infracta.

1312. Facta eſt diſcordia inter marchionem Brandeburgenſem, Woldemarum & Fridericum marchionem Miſnenſem, in qua multa damna, cędes hominũ, rapinas, incendia faciebãt. Tandem peruenitur ad pugnam, vbi Fridericus marchio captiuus abducitur apud ciuitatem quæ vocatur Hagen, quam idem Marchio ceperat; indeq; eductus marchioni Volmaro præſentatur, qui ipſum diræ cuſtodiæ tradidit vinculatum.

1313. Ciues Erphordienſes audientes captum marchionem Fridericum, in vnum coadunati, caſtrum marchionis Remkeleiben funditus euerterunt. Similiter abbas Fuldenſis & abbas Herſueldenſis pariter coadunati caſtra marchionis Rotenberg & Bretenbach pariter deſtruxerunt. Marchio Fridericus audiens per Erphordienſes abbatesq; prædictos dicta caſtra ſubuerſa, vt eiſdem, ſi lætior arrideret fortuna, meritum condigna talione refunderet, pro ſui liberatione modis omnibus quibus poterat, feruentius laborabat.

1315. Factum eſt diluuium in Grimmils, vbi multi homines perierunt: ſed & eccleſia Auguſtinenſis inibi per inundationem aquarum eſt abducta.

1316. Fames valida quæ iam per tres annos inualuerat, tam magna facta eſt, vt multi fame perirẽt. Nã in ſtrata publica, in ciuitatib. in oppidis, in villis, innumerabiles exanimes iacere videbãtur. vnde ciues Erphordiẽſes miſericordia moti magnas foueas q̃q; ante ciuitatẽ fecerũt, vbi proiecta quotidie ſunt innumerabilia cadauera mortuorum.

1319. Ciues caſtri Palladis, id eſt Meideburgenſes, Burchardum archiepiſcopum ſuum ſecuri, vt dicitur, percuſſerunt, qui tamen eccleſiam ſuam multum ditauit, multas munitiones, caſtra, & oppida eidem procurando.

1323. Facta eſt magna diſcordia inter ciues Erphordienſes & clericos, quod ciues quendam clericum de furto diffamatum fecerunt ſuſpendio interire, qua de re ſtatim à diuinis clerici ceſſauere. Vnde commoti curias deiicere, domos deſtruere, bona diripere cericorum per nefandos homines procurarunt. Quapropter Matthias Maguntinenſis archiepiſcopus veniens Erphordiam, inter clericos & ciues pacem faciens, eos concorditer reformauit.

1325. Lupoldus dux Auſtriæ multa damna Ludouico Bauaro regi Romanorum inferens propter fratrem ſuum, quem dictus Ludouicus in bello ceperat, tandem idem Lupoldus obiit tali modo, vt dicitur. Cum quidam necromanticus ſibi præſentatus fuiſſet, interrogauit eum, ſi poſſet ſibi diabolum demonſtrare propria perſona. At ille, Poſſum, inquit: ſed nullus homo ſine periculo corporis poteſt eum videre. Quo contumaciter reſpondente, volo eum vtique videre, & fideiuſſores ſtatuit necromantico, ne in aliquo lederetur. introductus eſt igitur in cœnaculum, & ibi pariter reſidentes, vident hominem aſpectu nigrum & deformem introeuntem: quo viſo dux dixit, Satis eſt, & ſtatim ad lectum deductus, mortuus eſt.

1326. Facta eſt magna diſcordia inter archiepiſcopum Matthiam & Heinricum Lantgrauium, quod bona feudalia ab epiſcopo, vt moris eſt, non ſuſceperat, vnde multa homicidia, rapinæ, incendia ab vtriſque partibus facta ſunt. ſed archiepiſcopus oppidum quoddam Gieſſen obſedit, & cepit, & fautores ſuos in eo locauit, qui multa crudelitate bacchantes in cædibus hominum & rapinis & violationibus virginum & puellarum, oppidanos multis calamitatibus oppreſſerunt: quod videntes iidem ciues expulſis illis priori domino ſuo Lantgrauio dictum oppidum reddiderunt.

1328. Marchio Fridericus iunior celebrauit nuptias ſolennes in Norenberg cum filia regis Romanorum Mechtilda.

1335. Archiepiſcopus Treuerenſis cum magno exercitu ex conſilio decani ſanctæ Matiæ Erphordiæ, fauentibus ſibi eiuſdem conſulibus, Thuringiam petiit, ibique iuncta manu Erphordienſium terram comitis de Honſtein incendiis & rapinis

infestauit. Tandem munitionem in Tullestete obsidens, sed minime ibidem subtracta manu Erphordiensium perficiens, Erphordiensibus sibi suisq; in victualibus subuenire nolentibus, ad propria remeauit. Sequenti anno iterum Episcopus Treuerensis nomine Moguntini capituli cum principe ac fere omnibus terræ Thuringiæ nobilibus adueniens Erphordiam obsident. Tandem non modica ab Erphordiensibus principi & Treuerensi prædictis ex marchionissæ consilio pacta pecunia, relicta Erphordia, pace præstita, omnes ibidem collecti amice ad propria remeabant.

1338. Iusticiarius Imperatoris Ludouici Bauari dictus de Eppenstein, Imperatoris iussu capitulum primum prouinciale monachorum ordinis sancti Benedicti celebrandum in Fulda sub periculo rerum & corporum fieri vetuit, ad quod quamplures abbates conuenerant, secundum formam constitutionum de ordine sancti Benedicti per papam Benedictum XII nuper editarum tractaturi.

Hoc etiam anno Ludouicus Imperator curiam suam in Franckenfurt habuit, vbi non coactus sed sponte in præsentia archiepiscoporum, episcoporum, aliorumq; prælatorum, principum, comitum, nobilium, ac vulgi, se esse verũ Christicolam, per veræ fidei confessionem dicens orationem dominicam, salutationem angelicam, & symbolum, voce publica declarauit: nam papa ei hæresim imputauit. Eodem tempore circa festum B. Laurentij apud Noletam & ciuitatem Herbipolim & in partibus adiacentibus multitudo locustarum inaudita, miramq; habentium magnitudinem visa est, quæ fructum terræ in locis pleriſque depascentes, sed vineas non lædentes, quasdam ciuitates per dies aliquos operuerunt, vt in eas Sol suos radios proijcere non valeret.

1342. Fuit tanta inundatio aquarum in Ephordia in die Braxedis, vt nemo in vicino equitare posset, & destruxit longas temetes Erphordiæ, pontem ante valuam sancti Augustini, & sancti Ioannis pontem in Herbipoli cum magna turri, pontem in Ratispona, in Dresden, in Franckenfordia, in Weitzendorff, in Babenberg.

1344. Quidam puer in partibus Hassiæ est deprehensus. Hic, sicut postea cognitum est, & sicut ipse retulit, cum trium esset annorum, à lupis est captus & mirabiliter educatus. Nam quamcunque prædam lupi pro cibo rapuerant, semper meliorem partem sumentes & arbori circumiacientes ipsi ad vorandum tribuebant, tempore vero hyemis & frigoris foueam facientes, folia arborum & alias herbas imponentes puerum superponebant, & se circumponentes sic eum à frigore defendebant, ipsum etiam manibus & pedibus repere cogebãt, & secum currere, tamdiu quoad ex vsu eorum velocitatem imitabatur, & saltus maximos faciebat. Hic deprehensus lignis circumligatus erectus ire ad humanam similitudinem cogebatur. Idem vero puer sæpius dicebat se multo carius cum lupis, si in se esset, quam cum hominibus diligere cõuersari. Hic puer in curiam Henrici principis Hassiæ pro spectaculo est allatus. Hoc etiam contigit in Wederauia, in vna villa quæ dicitur Echtzel, quod puer XII annos cum lupis erat in magna sylua quæ dicitur vulgariter die Hart, qui puer postea in venatione captus fuerat à nobilibus ibidem morantibus, & vixit forte ad LXXX annos. contigit hoc MCCCXLIV, in hyeme, in niue quando eripuerant eum.

1351. Intoxicata est domina de Henneberg, per Burgrauiũ de Norenberg, vt dicitur.

Sequentia in eodem libro separatim erant ascripta.

Anno 316 antequam Erphordia ciuitas esset, quidam rex Mereuigus castrum in monte vbi nunc monasterium sancti Petri ordinis sancti Benedicti situm est, ædificauit, eique nomen Wervvigsburg indidit. Erat tunc villa Schildenrode nuncupata, eo loco quo nunc ecclesia sancti Andreæ cernitur: habitabatque in Bruleto prope flumen Gera molitor quidam nomine Erpff, apud cuius molendinum trãsitus siue passagium extitit. Dehinc circa annum Domini 438 Clodij regis Francorum tempore Erfordia initium: & à præfato molitore atque transitu Erphesfordt nomen accepit.

Anno 707 Dagobertus rex Christianissimus construxit monasterium in Erffort, in monte quem antiquitus vocãt Mervvigsburg à Merbigo pagano rege Francorum, qui filius fuit Mervvigi principis de Thuringia, & tritauus eiusdem Dagoberti regis: deletoque paganico nomine eiusdem vrbis vel montis, sancti Petri montem nuncupauit, ibique monachicam vitam, sicut iam pari modo in Felsenburc fecerat, instituit, & destructo castro, monasterium sancti Petri ædificauit, rogatu Adeodati vel Trutmanni in-

ni incluſi: qui quidem tempore eiuſdem regis ſecus Eccleſiam ſancti Blaſii quæ ſita fuit iuxta prædictam vrbem, à Kygiberto Maguntino Epiſcopo fuerat incluſus, & omnia quæ habuit in Thuringia à materna hæreditate, ſancto Petro fratribuſq; ibidem Deo ſeruientibus tradidit: quæ poſtea ſanctus Bonifacius mártyr & Epiſcopus abſtulit, & Epiſcopium ibidem faciens, monachis ibidem degentibus tantum dimiſit, quantum ſufficeret ad annonam cotidianam.

Anno 752 monaſterium beatæ Mariæ in Erphesfurt, per Bonifacium archiepiſcopum Maguntinum conſtructum legitur.

Anno 1066 Erffordia muro eſt circumdata.

Anno 1392 incepit vniuerſitas ſeu ſtudium generale Erphordiæ. Gregorius papa x in concilio Lugdunenſi deſtituit Bertholdum de Henneberg, de Epiſcopatu Herbipolenſi, prouiſione temporalium honorifice ſibi facta, & decanum præfatæ Eccleſiæ ibidem inſtituit Epiſcopum nomine Berthöldum.

Anno 1472 Erphordia miſerabiliter concremata eſt, vt ſequentes verſus indicant.

DE INCENDIO ERPHORDIÆ.

Ab annis Chriſti millenis C quater iſti,
Septuaginta duo iungite more ſuo.
Feſto Protaſii valido ſuccenditur igni
Vrbs Erffordenſis, ſubdita valde malis.
Tertia pars vrbis eminentibus inſita turbis,
Sors cleri grata, tota ſit igni data.
Eccleſia die Seueri, ſicq; Maria,
Quamplures alia ſint, & in hac acie
Heu ſunt proſtrata. ô Iupiter, almeq; gnate
Cuſtos ſis: noſtri complue vota boni.

Cyemberg.

Anno millene C quatuor duo ſeptageno,
Gerua ſi feſto damni paſſi memor eſto.
Erfordt preclara tunc fax tibi luxit amara,
Deperit Eccleſia tua, virgo ſancta Maria.
Præſul ſincerus damnum tulit ipſe Seuerus,
Pons mercatorum, domus ô mens canonicorum,
Raparum forum, multorum poſt Laicorum
Ante gradus æque pereunt habitacula quæq;
Chartas radentes & campanas facientes,
Piſces vendentes, in viminibusq; fuentes.
Poſt in brulentum ruit ignis edax, vbi centum
Inuenit earum deuotarum monacharum.
Et dum flamma furit, proh Martinus locus vrit.

Walagk.

FINIS.

Digitized by Google

MARIANI SCOTI, HISTO. RIOGRAPHI SVI TEMPORIS CLARISSIMI, AC MONACHI FVLDENsis, Chronicorum Libri III.

LIBER PRIMVS

ΑΚΕΦΑΛΟΣ.

De ſeptem diebus primis ſecundum Solem & Lunam ac feriam, & de formatione creaturarum in ſeptem diebus, & de informi materia.

CAPVT VIII.

SEx autem diebus ſupra creata formauit Deus, ſancta Scriptura teſte cum viris ſanctis.

¶ Primo die etiam Dominico, decimaquinta calendis Aprilis, lucem de nihilo, atque cœlum cœleſte, cum Angelis ſuis omnibus, tunc valde bonis. Sed ſuperbiendo, qui fuerat Lucifer apoſtata, quod Angeli conditionis eadem hora lapſu lugubri ceciderunt.

Maſſam quoque de nihilo materialem informatam: de qua poſtea quinque diebus totis formatus eſt mundus.

In materia enim informi, pariter elementa mundi facta ſunt: Cœlum, Terra, Angeli, Aer, Ignis & Aqua.

De nihilo vero, qui viuit in æternum, creauit omnia ſimul.

¶ Secundo autem die, id eſt feria ſecunda, decimo quarto Calendis Aprilis, firmamentum in medio cœli inter aquas ſuperiores & inferiores, ſeptemque cœlos condidit: Aer, Æther, Olympus, Spacium igneum, Firmamentum, Olympus Angelorum, & Cœlum Trinitatis.

Tertio item die, id eſt feria tertia, decimo tertio Calendis Aprilis, congregatis in ſuum locũ aquis quæ cuncta cõtexerant, terram aridam iuſſit apparere. Mare, & herbas, & fructus totius terræ, pulcherrimo opere formauit.

¶ Quarto enim die, id eſt feria quarta, duodecimo Calendis Aprilis, luminaria cœli, de lumine primo die facto. Solem quidem, die incipiente, hoc eſt in æquinoctio vernali creauit, in quarta parte Arietis conſtituens, Lunam quoque eodem die veſpere, plenam, Orientis à medio apparentem formauit: quæ quartam partem Libræ, hoc eſt æquinoctium autumnale, tenuit, initiumque Paſchalis Lunæ, hoc eſt decimoquinto ſuo exitu conſecrauit. Luna enim illuminata à Sole cum ſtellis, ad veſperam noctis eiuſdem diei illuxerunt.

¶ Quinto die, hoc eſt feria quinta, vndecimo Calendis Aprilis; beluas marinas, & omnia genera piſcium, & volatilium, in animam motabilem de aquis machinatus creauit.

¶ Sexto autem die, id eſt feria ſexta, decimo Calendis Aprilis, omnia genera diuerſarum beſtiarum & pecorum, quadrupedumque & repentium, in naturas diuerſas formauit.

¶ Quumque ergo omnia erant perfecta, quæ homini fierent ſubiecta; Adam primum hominem, de terra quidem carne, anima vero de nihilo, nouiſſime ad ſimilitudinem atque imaginem ſuam, eadem feria ſexta plaſmauit.

Ipſo etiam die, ſexta videlicet feria, decimo Calendis Aprilis, in quo Adam creauit Dominus, de latere Adæ dormientis, patris humani generis, coſtam tollens, conſtruit in mulierem, matrem omnis humani generis, quæ Eua vocabatur.

De

Digitized by Google

De caſu primi hominis. CAP. X.

ADAM autem quia confidit in ſua abundantia, non moueri in æternum, auertit Dominus faciem ſuam ab eo: ideoque eodem die, in quo factus eſt (ſicut Plinius Secundus ſcribit) præceptum Domini tripliciter, id eſt in gula, in vana gloria, atque auaritia, tranſgreſſus eſt. Beda ſuper Geneſin ſic ait: In quocunque die comederis ex illo, morte morieris, id eſt mortalis eris; quoniam eo die deputatus eſt morti, & eiectus eſt de paradiſo; & poſt noningentos triginta annos eodem die mortuus eſt. Adam quippe in ſexta feria formatus eſt, in qua peccauit & obiit, vt traditur. CHRISTVS vero in ſexta feria conceptus eſt, & fecit vinum ex aqua, & paſſus eſt, id eſt in eo, qui eſt annus trigeſimus primus incarnationis, & primus baptiſmatis Domini, ſecundum Euangelium. Quique Adam, eodem etiam die poſt tranſgreſſionem in paradiſo, audiuit vocem Domini Dei ambulantis in paradiſo ad auram poſt meridiem: atque de paradiſo proiectus, eadem ipſa hora in qua latro introductus eſt. Hãc vero feriam ſextam caſuræ humani generis, pietas etiam diuina tripliciter obſeruauit. Sicut enim Eua hac feria per ſerpentem mortem noſtram potauit: ſic ſancta Maria eadem ſexta feria noſtram vitam atque ſalutem per Gabrielem archangelum concepit. Quumque item Dominus, octauo Idus Ianuarii, in dominico die Epiphaniæ baptizatus eſt, & mox trigeſimo die, ſecunda feria, incepit ieiunium quadraginta dierum, decimoquinto die calendis Martiis, feria ſexta, quadrageſimo die conſummauit. In quà ipſa eadem feria diabolus in gula ac vana gloria atque auaritia ab Ada ſecundo contritus & ſuperatus, in iiſdem tribus, in quibus primum Adam eadem hác feria diabolus proſtrauit. Item tertio, octauo calendis Aprilis, feria ſexta, patibulo crucis, in liuore vulneris CHRISTI ſanati ſumus: vt qui in ligno ſexta feria vincebat, in ligno quoque eadem vinceretur feria.

¶ Hinc vſque in menſem Martii, in anno quadrageſimo ſecundo Octauiani Cæſaris Auguſti, in cuius fine natus eſt Dominus (teſte authoritate) ſunt anni nimirum quatuor mille centum octuagintaduo, id eſt ducentis triginta annis plus quam ſumma Hebræorum.

Vſque autem ad magnum cyclum Paſchalem, in cuius ſecundo anno (iuxta Dionyſium) natus eſt Dominus: hoc eſt in anno vigeſimotertio Dominicæ natiuitatis (iuxta hiſtoriam Euangelicam) ſunt anni quatuor mille ducenti tres.

Vſque vero in paſſionem CHRISTI, octauo calendis Aprilis, feria ſexta, Luna decimaquinta (iuxta hiſtoriam ſancti Euangelij, cui contradicunt cunctæ Chronicæ) ſunt anni quatuor mille ducenti ſedecim.

PRIMA AETAS.

De prima parte ſeculi à prima eiuſdem die, hoc eſt duodecimo calendis Aprilis, feria prima incipiente, & per annos ſingulos ordinate, à natiuitate Patrum vſq; ad filios, per tranſcurſa.

CAPVT XI.

ADAM centum triginta annorum genuit Seth, & poſtea vixit octingentis annis.

Septuaginta interpretes ante natum Seth duxerunt annos ducentos triginta, & poſtea annos ſeptingentos.

Seth interpretatur Reſurrectio, id eſt ſemen iuſti: eo quod ſtirps filiorum Dei eſt; & in ipſo reſuſcitatum eſt ſemen iuſtum poſt mortem Abelis: ſiue ſignificans CHRISTI reſurrectionem à mortuis: cuius mortem illatam à Iudæis ſignificat Abel, qui dicitur luctus, à fratre Cain occiſus.

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Ade.	
1	1	
2	2	
3	3	
4	4	
5	5	Cyclus quartus decē-
6	6	noualis indictio
7	7	quarta.
8	8	
9	9	
10	10	
11	11	
12	12	
13	13	
14	14	
15	15	
16	16	
17	17	
18	18	
19	19	
20	20	
21	21	
22	22	
23	23	Cyclus quintus decē-
24	24	noualis, indictio
25	25	octaua.
26	26	
27	27	
28	28	
29	29	
30	30	
31	31	
32	32	
33	33	
34	34	
35	35	
36	36	
37	37	
38	38	
39	39	
40	40	
41	41	
42	42	Cyclus sextus decen-
43	43	noualis, indictio
44	44	duodecima.
45	45	
46	46	
47	47	
48	48	
49	49	
50	50	
51	51	

Anni mundi.	Anni Ade.	
52	52	
53	53	
54	54	
55	55	
56	56	
57	57	
58	58	
59	59	
60	60	
61	61	Cyclus septimus de
62	62	cennoualis, indictio
63	63	prima.
64	64	
65	65	
66	66	
67	67	
68	68	
69	69	
70	70	
71	71	
72	72	
73	73	
74	74	
75	75	
76	76	
77	77	
78	78	
79	79	Cyclus octauus decen-
80	80	noualis, indictio
81	81	quinta.
82	82	
83	83	
84	84	
85	85	
86	86	
87	87	
88	88	
89	89	
90	90	
91	91	
92	92	
93	93	
94	94	
95	95	
96	96	
97	97	
98	98	
99	99	Cyclus nonus decen-
100	100	noualis, indictio
101	101	nona.
102	102	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Ade.	
103	103	
104	104	
105	105	
106	106	
107	107	
108	108	
109	109	
110	110	
111	111	
112	112	
113	113	
114	114	
115	115	
116	116	
117	117	
118	118	Cyclus 10 decennoualis, indictio decimatertia.
119	119	
120	120	
121	121	
122	122	
123	123	
124	124	
125	125	
126	126	
127	127	
128	128	
129	129	
130	130	

Septima ætas seculi, quæ per Sabbatū significatur, incepit, quum primi martyris Abelis à Cain fratre occisi anima in requiem sit translata. Quam etiã requiem oés animæ sanctæ, à corporibus solutæ, percipiunt: & perficietur, quando in resurrectione sua incorrupta percipient, & deinde in octaua, vitæ perpetuæ quietis, cum CHRISTO sine fine permanebunt.

Septuaginta interpretes sic habent centum triginta.

SETH.

SEth centum quinque annorum genuit Enos, & postea vixit octingentis septẽ annis. Septuaginta interpretes, ante Enos ducentos quinq; : & postea septingentos septem annos dixerunt. Enos interpretatur Homo de quo benedicitur.

Enos primus cœpit inuocare nomen Domini : quod hominis proprium est, vt suæ fragilitatis memor, inuocet Conditoris auxilium : eum scilicet, qui fide CHRISTI viuens, filius resurrectionis esse lætetur.

Anni mundi.	Anni Seth.	
131	1	
132	2	
133	3	
134	4	
135	5	
136	6	
137	7	Cyclus 11 decennoualis, indictio secunda.
138	8	
139	9	
140	10	
141	11	
142	12	
143	13	
144	14	
145	15	
146	16	
147	17	
148	18	
149	19	
150	20	
151	21	
152	22	
153	23	
154	24	
155	25	
156	26	Cyclus duodecimus decennoualis, indictio sexta.
157	27	
158	28	
159	29	
160	30	
161	31	
162	32	
163	33	
164	34	
165	35	
166	36	
167	37	
168	38	
169	39	
170	40	
171	41	
172	42	
173	43	
174	44	
175	45	Cyclus decimustertius decennoualis indictio decima.
176	46	
177	47	
178	48	
179	49	
180	50	
181	51	

Anni mundi.	Anni Seth.	
182	52	
183	53	
184	54	
185	55	
186	56	
187	57	
188	58	
189	59	
190	60	
191	61	
192	62	
193	63	
194	64	Cyclus 14 decennoualis, indictio decima quarta.
195	65	
196	66	
197	67	
198	68	
199	69	
200	70	
201	71	
202	72	
203	73	
204	74	
205	75	
206	76	
207	77	
208	78	
209	79	
210	80	
211	81	
212	82	
213	83	Cyclus 15 decennoualis, indictio tertia.
214	84	
215	85	
216	86	
217	87	
218	88	
219	89	
220	90	
221	91	
222	92	
223	93	
224	94	
225	95	
226	96	
227	97	
228	98	
229	99	
230	100	
231	101	
232	102	Cyclus decimusseptimus decennoualis, indictio prima.
233	103	
234	104	
235	105	

Septuaginta interpretes sic habẽt trecentos viginti quinque.

ENOS.

ENos nonaginta annorum genuit Cainam, & postea vixit annis octingenti quindecim. Hunc Enos nonnulla diuina scripsisse (Iuda Apostolo attestãte) comperimus. Sed vt beatus Augustinus dicit, non frustra non sunt in eo canone Scripturarũ, qui scribitur in templo. Hebræi plurimi, succedentiũ diligentia sacerdotum, non aliter susciprunt illam, nisi quia ob antiquitatem suspectæ fidei iudicata sunt. Nec verum hæc essent quæ ille scripsisset, poterat inueniri. Vnde illa quæ Eusebii nomine proferuntur, & cõtinent illas de gigantibus fabulas, quod non haberent homines patres, recte à prudentibus iudicantur non ipsius esse credenda.

Sed Septuaginta interpretes, ante centum viginti, & postea vixit annis septingentis & quindecim, dixerunt.

Cainan interpretatur Natura Dei.

Anni mundi.	Anni Enos.	
236	1	
237	2	
238	3	
239	4	
240	5	
241	6	
242	7	
243	8	
244	9	
245	10	
246	11	
247	12	
248	13	
249	14	
250	15	
251	16	Cyclus 17 decennoualis, indictio vndecima.
252	17	
253	18	
254	19	
255	20	
256	21	

Digitized by Google

Anni mundi.	*Anni Enos*	
257	22	
258	23	
259	24	
260	25	
261	26	
262	27	
263	28	
264	29	
265	30	
266	31	
267	32	
268	33	
269	34	
270	35	Cyclus 18, decennouali, indictio decimaquinta.
271	36	
272	37	
273	38	
274	39	
275	40	
276	41	
277	42	
278	43	
279	44	
280	45	
281	46	
282	47	
283	48	
284	49	
285	50	
286	51	
287	52	
288	53	
289	54	Cyclus 19, indictio quarta.
290	55	
291	56	
292	57	
293	58	
294	59	
295	60	
296	61	
297	62	
298	63	
299	64	
300	65	
301	66	
302	67	
303	68	
304	69	
305	70	
306	71	
307	72	
308	73	Cyclus 20, indictio vigesimaoctaua.
309	74	
310	75	
311	76	
312	77	
313	78	
314	79	
315	80	
316	81	
317	82	
318	83	
319	84	
320	85	
321	86	
322	87	
323	88	
324	89	
325	90	

Septuaginta interpretes habent trecentos & nonagintaquinq; annos.

CAINAN.

CAinan annorum septuaginta genuit Malalehel, & postea vixit octingentis quadringentis annis. Sed Septuaginta interpretes, primo centum septuaginta, & postea septingētos & quadraginta annos dixere.

Malalehel interpretatur Plātatio Dei.

Anni mundi.	*Anni Cainan*	
326	1	
327	2	
328	3	Cyclus 21, indictio duodecima.
329	4	
330	5	
331	6	
332	7	
333	8	
334	9	
335	10	
336	11	
337	12	
338	13	
339	14	
340	15	
341	16	
342	17	
343	18	

Digitized by Google

Anni mundi.	*Anni Cainan*	
344	19	
345	20	
346	21	Cyclus 22, indictio prima.
347	22	
348	23	
349	24	
350	25	
351	26	
352	27	
353	28	
354	29	
355	30	
356	31	
357	32	
358	33	
359	34	
360	35	
361	36	
362	37	
363	38	
364	39	
365	40	Cyclus 23, indictio quinta.
366	41	
367	42	
368	43	
369	44	
370	45	
371	46	
372	47	
373	48	
374	49	
375	50	
376	51	
377	52	
378	53	
379	54	
380	55	
381	56	
382	57	
383	58	
384	59	
385	60	Cyclus 24, indictio nona.
386	61	
387	62	
388	63	
389	64	
390	65	
391	66	
392	67	
393	68	
394	69	

Anni mundi.	*Anni Cainan*
395	70

Septuaginta interpretes habent quadringentos ſexaginta.

MALALEHEL.

MAlalehel annorum ſexaginta quinq; genuit Iared, & poſtea vixit annis octingentis triginta.

Sed ſeptuaginta, ante ſexaginta quinque, & poſtea ſeptingentis triginta dixerunt.

Iared interpretatur Deſcendens, ſiue Portans.

Anni mundi	*Anni Malal.*	
396	1	
397	2	
398	3	
399	4	
400	5	
401	6	
402	7	
403	8	
404	9	Cyclus 25, indictio decimatertia.
405	10	
406	11	
407	12	
408	13	
409	14	
410	15	
411	16	
412	17	
413	18	
414	19	
415	20	
416	21	
417	22	
418	23	
419	24	
420	25	
421	26	
422	27	
423	28	Cyclus 26, indictio secunda.
424	29	
425	30	
426	31	
427	32	
428	33	
429	34	
430	35	

Digitized by Google

Anni mundi.	*Anni Mala.*	
431	36	
432	37	
433	38	
434	39	
435	40	
436	41	
437	42	
438	43	
439	44	
440	45	
441	46	
442	47	Cyclus 27, indictio sexta.
443	48	
444	49	
445	50	
446	51	
447	52	
448	53	
449	54	
450	55	
451	56	
452	57	
453	58	
454	59	
455	60	
456	61	
457	62	
458	63	
459	64	
460	65	

Septuaginta interpretes habent sexcentos viginti tres.

Iared.

Iared annorum centum sexagintaduorum genuit Enoch, & postea vixit annis octingentis. Sic etiam septuaginta interpretes habent.

Anni mundi.	*Anni Iared.*	
461	1	Cyclus 28, indictio decima.
462	2	
463	3	
464	4	
465	5	
466	6	
467	7	
468	8	
469	9	
470	10	
471	11	
472	12	
473	13	
474	14	
475	15	
476	16	
477	17	
478	18	
479	19	
480	20	Cyclus 29, indictio decima quarta.
481	21	
482	22	
483	23	
484	24	
485	25	
486	26	
487	27	
488	28	
489	29	
490	30	
491	31	
492	32	
493	33	
494	34	
495	35	
496	36	
497	37	
498	38	
499	39	Cyclus 30, indictio tertia.
500	40	
501	41	
502	42	
503	43	
504	44	
505	45	
506	46	
507	47	
508	48	
509	49	
510	50	
511	51	
512	52	
513	53	
514	54	
515	55	
516	56	
517	57	
518	58	Cyclus 31, indictio septima.
519	59	
520	60	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Iared.	
521	61	
522	62	
523	63	
524	64	
525	65	
526	66	
527	67	
528	68	
529	69	
530	70	
531	71	
532	72	
533	73	
534	74	
535	75	
536	76	
537	77	Cyclus 32, indictio vndecima.
538	78	
539	79	
540	80	
541	81	
542	82	
543	83	
544	84	
545	85	
546	86	
547	87	
548	88	
549	89	
550	90	
551	91	
552	92	
553	93	
554	94	
555	95	
556	96	
557	97	Cyclus 33, indictio decima quinta
558	98	
559	99	
560	100	
561	101	
562	102	
563	103	
564	104	
565	105	
566	106	
567	107	
568	108	
569	109	
570	110	
571	111	

Anni mundi.	Anni Iared.	
572	112	
573	113	
574	114	
575	115	Cyclus 34, indictio quarta.
576	116	
577	117	
578	118	
579	119	
580	120	
581	121	
582	122	
583	123	
584	124	
585	125	
586	126	
587	127	
588	128	
589	129	
590	130	
591	131	
592	132	
593	133	
594	134	Cyclus 35, indictio octaua
595	135	
596	136	
597	137	
598	138	
599	139	
600	140	
601	141	
602	142	
603	143	
604	144	
605	145	
606	146	
607	147	
608	148	
609	149	
610	150	
611	151	
612	152	
613	153	Cyclus 36, indictio duodecima.
614	154	
615	155	
616	156	
617	157	
618	158	
619	159	
620	160	
621	161	
622	162	

Septua-

Septuaginta interpretes habent sextentos octoginta septem.

ENOCH.

ENoch annorum sexaginta quinque genuit Matusalam, & postea ambulauit cum Deo trecentos annos. Sed septuaginta ante 165, & postea 200 habent. Et bene in septima generatione, Enoch, qui interpretatur Dedicatio, tulit à mortalibus: dicens, quia ciuitas electorum in sex huius seculi pro Deo laborans ætatibus, in septima sabbati futuri gloriam dedicationis expectat: atq; reprobi sola præsenti sunt felicitate contenti. Cain autem ciuitatem quam statuit, in septima generatione scil. in primogenito Enoch consecrauit.

Anni mundi.	*Anni Enoch*	
623	1	
624	2	
625	3	
626	4	
627	5	
628	6	
629	7	
630	8	
631	9	
632	10	Cyclus 37, indictio prima.
633	11	
634	12	
635	13	
636	14	
637	15	
638	16	
639	17	
640	18	
641	19	
642	20	
643	21	
644	22	
645	23	
646	24	
647	25	
648	26	
649	27	
650	28	
651	29	Cyclus 38, indictio quinta.
652	30	
653	31	
654	32	
655	33	
656	34	
657	35	
658	36	
659	37	
660	38	
661	39	
662	40	
663	41	
664	42	
665	43	
666	44	
667	45	
668	46	
669	47	
670	48	Cyclus 39, indictio nona.
671	49	
672	50	
673	51	
674	52	
675	53	
676	54	
677	55	
678	56	
679	57	
680	58	
681	59	
682	60	
683	61	
684	62	
685	63	
686	64	
687	65	

Septuaginta interpretes habent 874.

MATVSALA.

MAtusalá annorũ 187 genuit Lamech, & postea vixit 782 annis id est vsque ad Diluuium.

Septuaginta autem ante Lamech 167, & postea 802 annis, id est 14 annis post Diluuium. Quod nonnulli cum patre suo Enoch qui translatus fuerat, aliquantulum fuisse, donec diluuium præteriret, falsa opinione existimãt. Quam famosissimam quæstionem beatus Augustinus libro 15 de ciuitate Dei, plenissime disputat. Hieronymus autem in libro Hebraicarum quæstionum sic: Tunc secundũ Septuaginta, annis post diluuium quatuordecim vixit Matusala, & nõ octo

tantum animæ iterum saluæ fuerunt in arca, iuxta diuinam scripturam. Sed hic error est. Anno 949 vitæ eius quo cœpit. diluuium, obijt Matusala.

Anni mundi.	Anni Matu.	
688	1	
689	2	Cyclus 40, indictio decimatertia.
690	3	
691	4	
692	5	
693	6	
694	7	
695	8	
696	9	
697	10	
698	11	
699	12	
700	13	
701	14	
702	15	
703	16	
704	17	
705	18	
706	19	
707	20	
708	21	Cyclus 41, indictio secunda.
709	22	
710	23	
711	24	
712	25	
713	26	
714	27	
715	28	
716	29	
717	30	
718	31	
719	32	
720	33	
721	34	
722	35	
723	36	
724	37	
725	38	
726	39	
727	40	Cyclus 42, indictio sexta.
728	41	
729	42	
730	43	
731	44	
732	45	
733	46	
734	47	
735	48	
736	49	
737	50	
738	51	
739	52	
740	53	
741	54	
742	55	
743	56	
744	57	
745	58	
746	59	
747	60	
748	61	
749	62	Cyclus 43, indictio decima.
750	63	
751	64	
752	65	
753	66	
754	67	
755	68	
756	69	
757	70	
758	71	
759	72	
760	73	
761	74	
762	75	
763	76	
764	77	
765	78	
766	79	
767	80	
768	81	Cyclus 44, indictio decimaquarta.
769	82	
770	83	
771	84	
772	85	
773	86	
774	87	
775	88	
776	89	
777	90	
778	91	
779	92	
780	93	
781	94	
782	95	
783	96	
784	97	
785	98	

Digitized by

Anni mundi,	Anni Matu.	
78[illegible]	99	
787	100	Cyclus 45, indictio tertia.
788	101	
789	102	
790	103	
791	104	
792	105	
793	106	
794	107	
795	108	
796	109	
797	110	
798	111	
799	112	
800	113	
801	114	
802	115	
803	116	
804	117	
805	118	
806	119	Cyclus 46, indictio septima.
807	120	
808	121	
809	122	
810	123	
811	124	
812	125	
813	126	
814	127	
815	128	
816	129	
817	130	
818	131	
819	132	
820	133	
821	134	
822	135	
823	136	
824	137	
825	38	Cyclus 47, indictio vndecima.
826	39	
827	140	
828	141	
829	142	
830	143	
831	144	
832	145	
833	146	
834	147	
835	48	
836	149	

Anni mundi,	Anni Matu.	
837	150	
838	151	
839	152	
840	153	
841	154	
842	155	
843	156	
844	157	Cyclus 48, indictio quindecima.
845	158	
846	159	
847	160	
848	161	
849	162	
850	163	
851	164	
852	165	
853	166	
854	167	
855	168	
856	169	
857	170	
858	171	
859	172	
860	173	
861	174	
862	175	
863	176	Cyclus 49, indictio quarta.
864	177	
865	178	
866	179	
867	180	
868	181	
869	182	
870	183	
871	184	
872	185	
873	186	
874	187	

Septuaginta interpretes habent 1056.

LAMECH.

LAmech annorum 182 genuit Noe, & postea vixit annis 595.

Septuaginta interpretes ante 188, & postea 565.

Tempore Lamech, Iubal ex genere Cain, artem musicam atque citharam reperit: cuius etiam frater Tubalcain, æris ferrique faber & inuentor fuit.

Ipso etiã tempore concupierunt filii Dei filias hominum, & gigãtes nati sunt.

Anni mundi,	Anni Lam.			Anni mundi,	Anni Lam.	
875	1			926	52	
876	2			927	53	
877	3			928	54	
878	4			929	55	
879	5			930	56	Adam patet generis humani, Dei manib. ex terra creatus, vixit annis 930, & obiit: & sepultus est in Cariatharbe, quæ distat ab Hierusalem viginti duobus millibus, ad Australem plagam. † Cyclus 53, indic. 5. * Eua mater generis humani, obiit.
880	6			931	57	
881	7		10	932	58	
882	8	Cyclus 503 indictio octaua.		933	59	
883	9			934	60	
884	10			935	61	
885	11			936	†62	
886	12			937	63	
887	13			938	64	
888	14			939	65	
889	15			940	*66	
890	16			941	67	
891	17.		20	942	68	
892	18			943	69	
893	19			944	70	
894	20			945	71	
895	21			946	72	
896	22			947	73	
897	23			948	74	
898	24	Cyclus 51, indictio duodecima.		949	75	
899	25			950	76	
900	26			951	77	
901	27		30	952	78	
902	28			953	79	
903	29			954	80	
904	30			955	81	Cyclus 54, indictio nona.
905	31			956	82	
906	32			957	83	
907	33			958	84	
908	34			959	85	
909	35			960	86	
910	36			961	87	
911	37		40	962	88	
912	38			963	89	
913	39			964	90	
914	40			965	91	
915	41			966	92	
916	42			967	93	
917	43	Cyclus 52, indictio prima.		968	94	
918	44			969	95	
919	45			970	96	
920	46			971	97	
921	47		50	972	98	
922	48			973	99	
923	49			974	100	Cyclus 55, indictio decimatertia.
924	50			975	101	
925	51			976	102	

Anni mundi,	Anni Lam.	
977	103	
978	104	
979	105	
980	106	
981	107	
982	108	
983	109	
984	110	
985	111	
986	112	
987	113	Enoch ſeptimus ab Adam, annorum 365, reductus eſt viuus in paradiſum, id eſt, 113 anno Lamech: in fine ſeculi, mortem ſub Antichriſto cum Helia paſſurus eſt.
988	114	
989	115	
990	116	
991	117	
992	118	
993	119†	
994	120	
995	121	† Cyclus 56, indictio ſecunda.
996	122	
997	123	
998	124	
999	125	
1000	126	Mundi millenarius primus.
1001	127	
1002	128	
1003	129	
1004	130	
1005	131	
1006	132	
1007	133	
1008	134	
1009	135	
1010	136	
1011	137	
1012	138	Cyclus 57, indictio ſexta.
1013	139	
1014	140	
1015	141	
1016	142	
1017	143	
1018	144	
1019	145	
1020	146	
1021	147	
1022	148	
1023	149	
1024	150	
1025	151	
1026	152	
1027	153	
1028	154	
1029	155	
1030	156	
1031	157	Cyclus 58, indictio decima.
1032	158	
1033	159	
1034	160	
1035	161	
1036	162	
1037	163	
1038	164	
1039	165	
1040	166	
1041	167	
1042	168	
1043	169	Seth filius Adæ, annorum 912, obiit.
1044	170	
1045	171	
1046	172	
1047	173	
1048	174	
1049	175	
1050	176	Cyclus 59, indictio decimaquarta.
1051	177	
1052	178	
1053	179	
1054	180	
1055	181	
1056	182	

Septuaginta interpretes habent 1656.

NOE.

NOe annorum 600, vſque ad Diluuium.

Annorum autem 500 genuit Sem, & poſtea vixit 450 annis.

Anni mundi,	Anni Noe.
1057	1
1058	2
1059	3
1060	4
1061	5
1062	6
1063	7
1064	8
1065	9
1066	10
1067	11

Digitized by Google

infestauit. Tandem munitionem in Tullestete obsidens, sed minime ibidem subtracta manu Erphordiensium perficiens, Erphordiensibus sibi suisq; in victualibus subuenire nolentibus, ad propria remeauit. Sequenti anno iterum Episcopus Treuerensis nomine Moguntini capituli cum principe ac fere omnibus terræ Thuringiæ nobilibus adueniens Erphordiam obsident. Tandem non modica ab Erphordiensibus principi & Treuerensi prædictis ex marchionissæ consilio pacta pecunia, relicta Erphordia, pace præstita, omnes ibidem collecti amice ad propria remeabant.

1338. Iusticiarius Imperatoris Ludouici Bauari dictus de Eppenstein, Imperatoris iussu capitulum primum prouinciale monachorum ordinis sancti Benedicti celebrandum in Fulda sub periculo rerum & corporum fieri vetuit, ad quod quamplures abbates conuenerant, secundum formam constitutionum de ordine sancti Benedicti per papam Benedictum XII nuper editarum tractaturi.

Hoc etiam anno Ludouicus Imperator curiam suam in Franckenfurt habuit, vbi non coactus sed sponte in præsentia archiepiscoporum, episcoporum, aliorumq; prælatorum, principum, comitum, nobilium, ac vulgi, se esse verũ Christicolam, per verę fidei confessionem dicens orationem dominicam, salutationem angelicam, & symbolum, voce publica declarauit: nam papa ei hæresim imputauit. Eodem tempore circa festum B. Laurentij apud Noletam & ciuitatem Herbipolim & in partibus adiacentibus multitudo locustarum inaudita, miramq; habentium magnitudinem visa est, quæ fructum terræ in locis pleriſque depascentes, sed vineas non lædentes, quasdam ciuitates per dies aliquos operuerunt, vt in eas Sol suos radios proijcere non valeret.

1342. Fuit tanta inundatio aquarum in Ephordia in die Braxedis, vt nemo in vicino equitare posset, & destruxit longas temetes Erphordiæ, pontem ante valuam sancti Augustini, & sancti Ioannis pontem in Herbipoli cum magna turri, pontem in Ratispona, in Dresden, in Franckenfordia, in Weitzendorff, in Babenberg.

1344. Quidam puer in partibus Hassiæ est deprehensus. Hic, sicut postea cognitum est, & sicut ipse retulit, cum trium esset annorum, à lupis est captus & mirabiliter educatus. Nam quamcunque prædam lupi pro cibo rapuerant, semper meliorem partem sumentes & arbori circumiacientes ipsi ad vorandum tribuebant, tempore vero hyemis & frigoris foueam facientes, folia arborum & alias herbas imponentes puerum superponebant, & se circumponentes sic eum à frigore defendebant, ipsum etiam manibus & pedibus repere cogebãt, & secum currere, tamdiu quoad ex vsu eorum velocitatem imitabatur, & saltus maximos faciebat. Hic deprehensus lignis circumligatus erectus ire ad humanam similitudinem cogebatur. Idem vero puer sæpius dicebat se multo carius cum lupis, si in se esset, quam cum hominibus diligere cõuersari. Hic puer in curiam Henrici principis Hassiæ pro spectaculo est allatus. Hoc etiam contigit in Wederauia, in vna villa quæ dicitur Echtzel, quod puer XII annos cum lupis erat in magna sylua quæ dicitur vulgariter die Hart, qui puer postea in venatione captus fuerat à nobilibus ibidem morantibus, & vixit forte ad LXXX annos. contigit hoc MCCCXLIV, in hyeme, in niue quando eripuerant eum.

1351. Intoxicata est domina de Henneberg, per Burgrauiũ de Norenberg, vt dicitur.

Sequentia in eodem libro separatim erant asscripta.

Anno 326 antequam Erphordia ciuitas esset, quidam rex Mereuigus castrum in monte vbi nunc monasterium sancti Petri ordinis sancti Benedicti situm est, ædificauit, eique nomen Wervvigsburg indidit. Erat tunc villa Schildenrode nuncupata, eo loco quo nunc ecclesia sancti Andreæ cernitur; habitabatque in Bruleto prope flumen Gera molitor quidam nomine Erpff, apud cuius molendinum trãsitus siue passagium extitit. Dehinc circa annum Domini 438 Clodij regis Francorum tempore Erfordia initium: & à præfato molitore atque transitu Erphesfordt nomen accepit.

Anno 707 Dagobertus rex Christianissimus construxit monasterium in Erffort, in monte quem antiquitus vocãt Mervvigsburg à Merbigo pagano rege Francorum, qui filius fuit Mervvigi principis de Thuringia, & tritauus eiusdem Dagoberti regis: de letoque paganico nomine eiusdem vrbis vel montis, sancti Petri montem nuncupauit, ibique monachicam vitam, sicut iam pari modo in Felsenburc fecerat, instituit, & destructo castro, monasterium sancti Petri ædificauit, rogatu Adeodati vel Frutmanni in-

ni incluſi: qui quidem tempore eiuſdem regis ſecus Eccleſiam ſancti Blaſii quæ ſita fuit iuxta prædictam vrbem, à Kygiberto Maguntino Epiſcopo fuerat incluſus, & omnia quæ habuit in Thuringia à materna hæreditate, ſancto Petro fratribuſq; ibidem Deo ſeruientibus tradidit: quæ poſtea ſanctus Bonifacius martyr & Epiſcopus abſtulit, & Epiſcopium ibidem faciens, monachis ibidem degentibus tantum dimiſit, quantum ſufficeret ad annonam cotidianam.

Anno 752 monaſterium beatæ Mariæ in Erphesfurt, per Bonifacium archiepiſcopum Maguntinum conſtructum legitur.

Anno 1066 Erffordia muro eſt circumdata.

Anno 1392 incepit vniuerſitas ſeu ſtudium generale Erphordiæ. Gregorius papa x in concilio Lugdunenſi deſtituit Bertholdum de Henneberg, de Epiſcopatu Herbipolenſi, prouiſione temporalium honorifice ſibi facta, & decanum præfatæ Eccleſiæ ibidem inſtituit Epiſcopum nomine Bertholdum.

Anno 1472 Erphordia miſerabiliter concremata eſt, vt ſequentes verſus indicant.

DE INCENDIO ERPHORDIÆ.

Ab annis Chriſti millenis C quater iſti,
Septuaginta duo iungito more ſuo.
Feſto Protaſii valido ſuccenditur igni
Vrbs Erffordenſis, ſubdita valde malis.
Tertia pars vrbis eminentibus inſita turbis,
Sors cleri grata, tota ſit igni data.
Eccleſia die Seueri, ſicq; Maria,
Quamplures alia ſint, & in hac acie
Heu ſunt proſtrata. ô Iupiter, almeq; gnate
Cuſtos ſis: noſtri comple vota boni.

Cyemberg.

Anno milleno C quatuor duo ſeptageno,
Gerua ſi feſto damni paſſi memor eſto.
Erfordi præclara tunc fax tibi luxit amara,
Deperit Eccleſia tua, virgo ſancta Maria.
Præſul ſincerus damnum tulit ipſe Seuerus,
Pons mercatorum, domus ô mens canonicorum,
Raparum forum, multorum poſt Laicorum
Ante gradus æque pereunt habitacula quæq;
Chartas radentes & campanas facientes,
Piſces vendentes, in viminibuſq; fuentes.
Poſt in brulentum ruit ignis edax, vbi centum
Inuenit carum deuotarum monacharum.
Et dum flamma furit, proh Martinum locum vrit.

Walagk.

FINIS.

Digitized by Google

MARIANI SCOTI, HISTO. RIOGRAPHI SVI TEMPORIS CLARISSIMI, AC MONACHI FVLDENsis, Chronicorum Libri III.

LIBER PRIMVS
ΑΚΕΦΑΛΟΣ.

De septem diebus primis secundum Solem & Lunam ac feriam; & de formatione creaturarum in septem diebus, & de informi materia.

CAPVT VIII.

SEx autem diebus supra creata formauit Deus, sancta Scriptura teste cum viris sanctis.

¶ Primo die etiam Dominico, decimaquinta calendis Aprilis, lucem de nihilo, atque cœlum cœleste, cum Angelis suis omnibus, tunc valde bonis. Sed superbiendo, qui fuerat Lucifer apostata, quod Angeli conditionis eadem hora lapsu lugubri ceciderunt.

Massam quoque de nihilo materialem informatam: de qua postea quinque diebus totis formatus est mundus.

In materia enim informi, pariter elementa mundi facta sunt: Cœlum, Terra, Angeli, Aer, Ignis & Aqua.

De nihilo vero, qui viuit in æternum, creauit omnia simul.

¶ Secundo autem die, id est feria secunda, decimo quarto Calendis Aprilis, firmamentum in medio cœli inter aquas superiores & inferiores, septemque cœlos condidit: Aer, Æther, Olympus, Spacium igneum, Firmamentum, Olympus Angelorum, & Cœlum Trinitatis.

Tertio item die, id est feria tertia, decimo tertio Calendis Aprilis, congregatis in suum locũ aquis quæ cuncta cõtexerant, terram aridam iussit apparere. Mare, & herbas, & fructus totius terræ, pulcherrimo opere formauit.

¶ Quarto enim die, id est feria quarta, duodecimo Calendis Aprilis, luminaria cœli, de lumine primo die facto. Solem quidem, die incipiente, hoc est in æquinoctio vernali creauit, in quarta parte Arietis constituens, Lunam quoque eodem die vespere, plenam, Orientis à medio apparentem formauit: quæ quartam partem Libræ, hoc est æquinoctium autumnale, tenuit, initiumque Paschalis Lunæ, hoc est decimoquinto suo exitu consecrauit. Luna enim illuminata à Sole cum stellis, ad vesperam noctis eiusdem diei illuxerunt.

¶ Quinto die, hoc est feria quinta, vndecimo Calendis Aprilis; beluas marinas, & omnia genera piscium, & volatilium, in animam motabilem de aquis machinans creauit.

¶ Sexto autem die, id est feria sexta, decimo Calendis Aprilis, omnia genera diuersarum bestiarum & pecorum, quadrupedumque & repentium, in naturas diuersas formauit.

¶ Quumque ergo omnia erant perfecta, quæ homini fierent subiecta; Adam primum hominem, de terra quidem carne; anima vero de nihilo, nouissime ad similitudinem atque imaginem suam, eadem feria sexta plasmauit.

Ipso etiam die, sexta videlicet feria, decimo Calendis Aprilis, in quo Adam creauit Dominus, de latere Adæ dormientis, patris humani generis, costam tollens, construit in mulierem, matrem omnis humani generis, quæ Eua vocabatur.

De

De caſu primi hominis. CAP. X.

ADAM autem quia confidit in ſua abundantia, non moueri in æternum, auertit Dominus faciem ſuam ab eo: ideoque eodem die, in quo factus eſt (ſicut Plinius Secundus ſcribit) præceptum Domini tripliciter, id eſt in gula, in vana gloria, atque auaritia, tranſgreſſus eſt. Beda ſuper Geneſin ſic ait: In quocunque die comederis ex illo, morte morieris, id eſt mortalis eris; quoniam eo die deputatus eſt morti, & eiectus eſt de paradiſo; & poſt noningentos triginta annos eodem die mortuus eſt. Adam quippe in ſexta feria formatus eſt, in qua peccauit & obiit, vt traditur. CHRISTVS vero in ſexta feria conceptus eſt, & fecit vinum ex aqua, & paſſus eſt, id eſt in eo, qui eſt annus trigeſimus primus incarnationis, & primus baptiſmatis Domini, ſecundum Euangelium. Quique Adam, eodem etiam die poſt tranſgreſſionem in paradiſo, audiuit vocem Domini Dei ambulantis in paradiſo ad auram poſt meridiem: atque de paradiſo proiectus, eadem ipſa hora in qua latro introductus eſt. Hãc vero feriam ſextam caſuræ humani generis, pietas etiam diuina tripliciter obſeruauit. Sicut enim Eua hac feria per ſerpentem mortem noſtram potauit: ſic ſancta Maria eadem ſexta feria noſtram vitam atque ſalutem per Gabrielem archangelum concepit. Quumque item Dominus, octauo Idus Ianuarii, in dominico die Epiphaniæ baptizatus eſt, & mox trigeſimo die, ſecunda feria, incepit ieiunium quadraginta dierum, decimoquinto die calendis Martiis, feria ſexta, quadrageſimo die conſummauit. In qua ipſa eadem feria diabolus in gula ac vana gloria atque auaritia ab Ada ſecundo contritus & ſuperatus, in iiſdem tribus, in quibus primum Adam eadem hác feria diabolus proſtrauit. Item tertio, octauo calendis Aprilis, feria ſexta, patibulo crucis, in liuore vulneris CHRISTI ſanati ſumus: vt qui in ligno ſexta feria vincebat, in ligno quoque eadem vinceretur feria.

¶ Hinc vſque in menſem Martii, in anno quadrageſimo ſecundo Octauiani Cæſaris Auguſti, in cuius fine natus eſt Dominus (teſte authoritate) ſunt anni nimirum quatuor mille centum octuaginta duo, id eſt ducentis triginta annis plus quam ſumma Hebræorum.

Vſque autem ad magnum cyclum Paſchalem, in cuius ſecundo anno (iuxta Dionyſium) natus eſt Dominus: hoc eſt in anno vigeſimo tertio Dominicæ natiuitatis (iuxta hiſtoriam Euangelicam) ſunt anni quatuor mille ducenti tres.

Vſque vero in paſſionem CHRISTI, octauo calendis Aprilis, feria ſexta, Luna decimaquinta (iuxta hiſtoriam ſancti Euangelij, cui contradicunt cuncta Chronicæ) ſunt anni quatuor mille ducenti ſedecim.

PRIMA AETAS.

De prima parte ſeculi à prima eiuſdem die, hoc eſt duodecimo calendis Aprilis, feria prima incipiente, & per annos ſingulos ordinate, à natiuitate Patrum vſq; ad filios, per tranſcurſa.

CAPVT XI.

ADAM centum triginta annorum genuit Seth, & poſtea vixit octingentis annis.

Septuaginta interpretes ante natum Seth duxerunt annos ducentos triginta, & poſtea annos ſeptingentos.

Seth interpretatur Reſurrectio, id eſt ſemen iuſti: eo quod ſtirps filiorum Dei eſt; & in ipſo reſuſcitatum eſt ſemen iuſtum poſt mortem Abelis: ſiue ſignificans CHRISTI reſurrectionem à mortuis: cuius mortem illatam à Iudæis ſignificat Abel, qui dicitur luctus, à fratre Cain occiſus.

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Ade.	
1	1	
2	2	
3	3	
4	4	
5	5	Cyclus quartus decē-
6	6	noualis indictio
7	7	quarta.
8	8	
9	9	
10	10	
11	11	
12	12	
13	13	
14	14	
15	15	
16	16	
17	17	
18	18	
19	19	
20	20	
21	21	
22	22	
23	23	Cyclus quintus decē-
24	24	noualis, indictio
25	25	octaua.
26	26	
27	27	
28	28	
29	29	
30	30	
31	31	
32	32	
33	33	
34	34	
35	35	
36	36	
37	37	
38	38	
39	39	
40	40	
41	41	
42	42	Cyclus sextus decen-
43	43	noualis, indictio
44	44	duodecima.
45	45	
46	46	
47	47	
48	48	
49	49	
50	50	
51	51	

Anni mundi.	Anni Ade.	
52	52	
53	53	
54	54	
55	55	
56	56	
57	57	
58	58	
59	59	
60	60	
61	61	Cyclus septimus de
62	62	cennoualis, indictio
63	63	prima.
64	64	
65	65	
66	66	
67	67	
68	68	
69	69	
70	70	
71	71	
72	72	
73	73	
74	74	
75	75	
76	76	
77	77	
78	78	
79	79	Cyclus octauus decen-
80	80	noualis, indictio
81	81	quinta.
82	82	
83	83	
84	84	
85	85	
86	86	
87	87	
88	88	
89	89	
90	90	
91	91	
92	92	
93	93	
94	94	
95	95	
96	96	
97	97	
98	98	
99	99	Cyclus nonus decen-
100	100	noualis, indictio
101	101	nona.
102	102	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Ada.	
103	103	
104	104	
105	105	
106	106	
107	107	
108	108	
109	109	
110	110	
111	111	
112	112	
113	113	
114	114	
115	115	
116	116	
117	117	
118	118	Cyclus 10 decennoualis, indictio decimatertia.
119	119	
120	120	
121	121	
122	122	
123	123	
124	124	
125	125	
126	126	
127	127	
128	128	
129	129	
130	130	

Septima ætas ſeculi, quæ per Sabbatũ ſignificatur, incepit, quum primi martyris Abelis à Cain fratre occiſi anima in requiem ſit translata. Quam etiã requiem oẽs animæ ſanctæ, à corporibus ſolutæ, percipiunt: & perficietur, quando in reſurrectione ſua incorrupta percipient, & deinde in octaua, vitæ perpetuæ quietis, cum CHRISTO ſine fine permanebunt.

Septuaginta interpretes ſic habent centum triginta.

SETH.

SEth centum quinque annorum genuit Enos, & poſtea vixit octingentis ſeptẽ annis. Septuaginta interpretes, ante Enos ducentos quinq; : & poſtea ſeptingentos ſeptem annos dixerunt. Enos interpretatur Homo de quo benedicitur.

Enos primus cœpit inuocare nomen Domini : quod hominis proprium eſt, vt ſuæ fragilitatis memor, inuocet Conditoris auxilium : eum ſcilicet, qui fide CHRISTI viuens, filius reſurrectionis eſſe lætetur.

Anni mundi.	Anni Seth.	
131	1	
132	2	
133	3	
134	4	
135	5	
136	6	
137	7	Cyclus 11 decennoualis, indictio ſecunda.
138	8	
139	9	
140	10	
141	11	
142	12	
143	13	
144	14	
145	15	
146	16	
147	17	
148	18	
149	19	
150	20	
151	21	
152	22	
153	23	
154	24	
155	25	
156	26	Cyclus duodecimus decennoualis, indictio ſexta.
157	27	
158	28	
159	29	
160	30	
161	31	
162	32	
163	33	
164	34	
165	35	
166	36	
167	37	
168	38	
169	39	
170	40	
171	41	
172	42	
173	43	
174	44	
175	45	Cyclus decimustertius decennoualis indictio decima.
176	46	
177	47	
178	48	
179	49	
180	50	
181	51	

Digitized by Google

Anni mundi.	*Anni Seth.*	
182	52	
183	53	
184	54	
185	55	
186	56	
187	57	
188	58	
189	59	
190	60	
191	61	
192	62	
193	63	
194	64	Cyclus 14 decennoualis, indictio decima quarta.
195	65	
196	66	
197	67	
198	68	
199	69	
200	70	
201	71	
202	72	
203	73	
204	74	
205	75	
206	76	
207	77	
208	78	
209	79	
210	80	
211	81	
212	82	
213	83	Cyclus 15 decennoualis, indictio tertia.
214	84	
215	85	
216	86	
217	87	
218	88	
219	89	
220	90	
221	91	
222	92	
223	93	
224	94	
225	95	
226	96	
227	97	
228	98	
229	99	
230	100	
231	101	
232	102	Cyclus decimusextus decennoualis, indictio prima.
233	103	
234	104	
235	105	

Septuaginta interpretes sic habẽt trecentos viginti quinque.

ENOS.

ENos nonaginta annorum genuit Cainam, & postea vixit annis octingenti quindecim. Hunc Enos nonnulla diuina scripsisse (Iuda Apostolo attestãte) comperimus. Sed vt beatus Augustinus dicit, non frustra non sunt in eo canone Scripturarũ, qui scribitur in templo. Hebræi plurimi, succedentiũ diligentia sacerdotum, non aliter susciprunt illam, nisi quia ob antiquitatem suspectæ fidei iudicata sunt. Nec verum hæc essent quæ ille scripsisset, poterat inueniri. Vnde illa quæ Eusebii nomine proferuntur, & cõtinent illas de gigantibus fabulas, quod non haberent homines patres, recte à prudentibus iudicantur non ipsius esse credenda.

Sed Septuaginta interpretes, ante centum viginti, & postea vixit annis septingentis & quindecim, dixerunt.

Cainan interpretatur Natura Dei.

Anni mundi.	*Anni Enos.*	
236	1	
237	2	
238	3	
239	4	
240	5	
241	6	
242	7	
243	8	
244	9	
245	10	
246	11	
247	12	
248	13	
249	14	
250	15	
251	16	Cyclus 17 decennoualis, indictio vndecima.
252	17	
253	18	
254	19	
255	20	
256	21	

Digitized by Google

Anni mundi	*Anni Enos*	
257	22	
258	23	
259	24	
260	25	
261	26	
262	27	
263	28	
264	29	
265	30	
266	31	
267	32	
268	33	
269	34	
270	35	Cyclus 18, decennoualis, indictio decimaquinta.
271	36	
272	37	
273	38	
274	39	
275	40	
276	41	
277	42	
278	43	
279	44	
280	45	
281	46	
282	47	
283	48	
284	49	
285	50	
286	51	
287	52	
288	53	
289	54	Cyclus 19, indictio quarta.
290	55	
291	56	
292	57	
293	58	
294	59	
295	60	
296	61	
297	62	
298	63	
299	64	
300	65	
301	66	
302	67	
303	68	
304	69	
305	70	
306	71	
307	72	

Anni mundi.	*Anni Enos*	
308	73	Cyclus 20, indictio vigesimaoctaua.
309	74	
310	75	
311	76	
312	77	
313	78	
314	79	
315	80	
316	81	
317	82	
318	83	
319	84	
320	85	
321	86	
322	87	
323	88	
324	89	
325	90	

Septuaginta interprètes habent trecentos & nonagintaquinq; annos.

CAINAN.

CAinan annorum septuaginta genuit Malalehel, & postea vixit octingentis quadringentis annis. Sed Septuaginta interpretes, primo centum septuaginta, & postea septingèros & quadraginta annos dixere.

Malalehel interpretatur Plãtatio Dei.

Anni mundi.	*Anni Cainan*	
326	1	
327	2	Cyclus 21, indictio duodecima.
328	3	
329	4	
330	5	
331	6	
332	7	
333	8	
334	9	
335	10	
336	11	
337	12	
338	13	
339	14	
340	15	
341	16	
342	17	
343	18	

Digitized by Google

Anni mundi.	*Anni Cainan*	
344	19	
345	20	
346	21	Cyclus 22, indictio prima.
347	22	
348	23	
349	24	
350	25	
351	26	
352	27	
353	28	
354	29	
355	30	
356	31	
357	32	
358	33	
359	34	
360	35	
361	36	
362	37	
363	38	
364	39	
365	40	Cyclus 23, indictio quinta.
366	41	
367	42	
368	43	
369	44	
370	45	
371	46	
372	47	
373	48	
374	49	
375	50	
376	51	
377	52	
378	53	
379	54	
380	55	
381	56	
382	57	
383	58	
384	59	
385	60	Cyclus 24, indictio nona.
386	61	
387	62	
388	63	
389	64	
390	65	
391	66	
392	67	
393	68	
394	69	
395	70	

Septuaginta interpretes habent quadringentos ſexaginta.

MALALEHEL.

MAlalehel annorum ſexaginta quinq; genuit Iared, & poſtea vixit annis octingentis triginta.

Sed ſeptuaginta, ante ſexaginta quinque, & poſtea ſeptingentis triginta dixerunt.

Iared interpretatur Deſcendens, ſiue Portans.

Anni mundi	*Anni Malal.*	
396	1	
397	2	
398	3	
399	4	
400	5	
401	6	
402	7	
403	8	
404	9	Cyclus 25, indictio decimatertia.
405	10	
406	11	
407	12	
408	13	
409	14	
410	15	
411	16	
412	17	
413	18	
414	19	
415	20	
416	21	
417	22	
418	23	
419	24	
420	25	
421	26	
422	27	
423	28	Cyclus 26, indictio secunda.
424	29	
425	30	
426	31	
427	32	
428	33	
429	34	
430	35	

Digitized by Google

Anni mundi.	*Anni Mala.*	
431	36	
432	37	
433	38	
434	39	
435	40	
436	41	
437	42	
438	43	
439	44	
440	45	
441	46	
442	47	Cyclus 27, indictio sexta.
443	48	
444	49	
445	50	
446	51	
447	52	
448	53	
449	54	
450	55	
451	56	
452	57	
453	58	
454	59	
455	60	
456	61	
457	62	
458	63	
459	64	
460	65	

Septuaginta interpretes habent sexcentos viginti tres.

IARED.

IAred annorum centum sexagintaduorum genuit Enoch, & postea vixit annis octingentis. Sic etiam septuaginta interpretes habent.

Anni mundi.	*Anni Iared.*	
461	1	Cyclus 28, indictio decima.
462	2	
463	3	
464	4	
465	5	
466	6	
467	7	
468	8	
469	9	
470	10	
471	11	
472	12	
473	13	
474	14	
475	15	
476	16	
477	17	
478	18	
479	19	
480	20	Cyclus 29, indictio decima quarta.
481	21	
482	22	
483	23	
484	24	
485	25	
486	26	
487	27	
488	28	
489	29	
490	30	
491	31	
492	32	
493	33	
494	34	
495	35	
496	36	
497	37	
498	38	
499	39	Cyclus 30, indictio decima.
500	40	
501	41	
502	42	
503	43	
504	44	
505	45	
506	46	
507	47	
508	48	
509	49	
510	50	
511	51	
512	52	
513	53	
514	54	
515	55	
516	56	
517	57	
518	58	Cyclus 31, indictio septima.
519	59	
520	60	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Iared.	
521	61	
522	62	
523	63	
524	64	
525	65	
526	66	
527	67	
528	68	
529	69	
530	70	
531	71	
532	72	
533	73	
534	74	
535	75	
536	76	
537	77	Cyclus 32, indictio vndecima.
538	78	
539	79	
540	80	
541	81	
542	82	
543	83	
544	84	
545	85	
546	86	
547	87	
548	88	
549	89	
550	90	
551	91	
552	92	
553	93	
554	94	
555	95	
556	96	Cyclus 33, indictio decima quinta
557	97	
558	98	
559	99	
560	100	
561	101	
562	102	
563	103	
564	104	
565	105	
566	106	
567	107	
568	108	
569	109	
570	110	
571	111	

Anni mundi.	Anni Iared.	
572	112	
573	113	
574	114	
575	115	Cyclus 34, indictio quarta.
576	116	
577	117	
578	118	
579	119	
580	120	
581	121	
582	122	
583	123	
584	124	
585	125	
586	126	
587	127	
588	128	
589	129	
590	130	
591	131	
592	132	
593	133	
594	134	Cyclus 35, indictio octaua
595	135	
596	136	
597	137	
598	138	
599	139	
600	140	
601	141	
602	142	
603	143	
604	144	
605	145	
606	146	
607	147	
608	148	
609	149	
610	150	
611	151	
612	152	
613	153	Cyclus 36, indictio duodecima.
614	154	
615	155	
616	156	
617	157	
618	158	
619	159	
620	160	
621	161	
622	162	

Digitized by Google

Septuaginta interpretes habent sexcentos octoginta septem.

Enoch.

ENoch annorum sexaginta quinque genuit Matusalam, & postea ambulauit cum Deo trecentos annos. Sed septuaginta ante 165, & postea 200 habent. Et bene in septima generatione, Enoch, qui interpretatur Dedicatio, tulit à mortalibus: dicens, quia ciuitas electorum in sex huius seculi pro Deo laborans ætatibus, in septima sabbati futuri gloriam dedicationis expectat: atq; reprobi sola præsenti sunt felicitate contenti. Cain autem ciuitatem quam statuit, in septima generatione scil. in primogenito Enoch consecrauit.

Anni mundi.	*Anni Enoch*	
623	1	
624	2	
625	3	
626	4	
627	5	
628	6	
629	7	
630	8	
631	9	
632	10	Cyclus 37, indictio prima.
633	11	
634	12	
635	13	
636	14	
637	15	
638	16	
639	17	
640	18	
641	19	
642	20	
643	21	
644	22	
645	23	
646	24	
647	25	
648	26	
649	27	
650	28	
651	29	Cyclus 38, indictio quinta.
652	30	
653	31	
654	32	
655	33	
656	34	
657	35	
658	36	
659	37	
660	38	
661	39	
662	40	
663	41	
664	42	
665	43	
666	44	
667	45	
668	46	
669	47	
670	48	Cyclus 39, indictio nona.
671	49	
672	50	
673	51	
674	52	
675	53	
676	54	
677	55	
678	56	
679	57	
680	58	
681	59	
682	60	
683	61	
684	62	
685	63	
686	64	
687	65	

Septuaginta interpretes habent 874.

Matusala.

MAtusalà annorũ 187 genuit Lamech, & postea vixit 782 annis id est vsque ad Diluuium.

Septuaginta autem ante Lamech 167, & postea 802 annis, id est 14 annis post Diluuium. Quod nonnulli cum patre suo Enoch qui translatus fuerat, aliquantulum fuisse, donec diluuium præteriret, falsa opinione existimãt. Quam famosissimam quæstionem beatus Augustinus libro 15 de ciuitate Dei, plenissime disputat. Hieronymus autem in libro Hebraicarum quæstionum sic: Tunc secundũ Septuaginta, annis post diluuium quatuordecim vixit Matusala, & nõ octo

tantum animæ iterum saluæ fuerunt in arca, iuxta diuinam scripturam. Sed hic error est. Anno 949 vitæ eius quo cœpit. diluuium, obijt Matusala.

Anni mundi.	*Anni Matu.*	
688	1	
689	2	Cyclus 40, indictio decimatertia.
690	3	
691	4	
692	5	
693	6	
694	7	
695	8	
696	9	
697	10	
698	11	
699	12	
700	13	
701	14	
702	15	
703	16	
704	17	
705	18	
706	19	
707	20	
708	21	Cyclus 41, indictio secunda.
709	22	
710	23	
711	24	
712	25	
713	26	
714	27	
715	28	
716	29	
717	30	
718	31	
719	32	
720	33	
721	34	
722	35	
723	36	
724	37	
725	38	
726	39	
727	40	Cyclus 42, indictio sexta.
728	41	
729	42	
730	43	
731	44	
732	45	
733	46	
734	47	
735	48	
736	49	
737	50	
738	51	
739	52	
740	51	
741	54	
742	55	
743	56	
744	57	
745	58	
746	59	
747	60	
748	61	
749	62	Cyclus 43, indictio decima.
750	63	
751	64	
752	65	
753	66	
754	67	
755	68	
756	69	
757	70	
758	71	
759	72	
760	73	
761	74	
762	75	
763	76	
764	77	
765	78	
766	79	
767	80	
768	81	Cyclus 44, indictio decimaquarta.
769	82	
770	83	
771	84	
772	85	
773	86	
774	87	
775	88	
776	89	
777	90	
778	91	
779	92	
780	93	
781	94	
782	95	
783	96	
784	97	
785	98	

Digitized by Google

Anni mundi,	Anni Matu.	
786	99	
787	100	Cyclus 45, indictio tertia.
788	101	
789	102	
790	103	
791	104	
792	105	
793	106	
794	107	
795	108	
796	109	
797	110	
798	111	
799	112	
800	113	
801	114	
802	115	
803	116	
804	117	
805	118	
806	119	Cyclus 46, indictio septima.
807	120	
808	121	
809	122	
810	123	
811	124	
812	125	
813	126	
814	127	
815	128	
816	129	
817	130	
818	131	
819	132	
820	133	
821	134	
822	135	
823	136	
824	137	
825	38	Cyclus 47, indictio vndecima.
826	39	
827	140	
828	141	
829	142	
830	143	
831	144	
832	145	
833	146	
834	147	
835	48	
836	149	

Anni mundi,	Anni Matu.	
837	150	
838	151	
839	152	
840	153	
841	154	
842	155	
843	156	
844	157	Cyclus 48, indictio quindecima.
845	158	
846	159	
847	160	
848	161	
849	162	
850	163	
851	164	
852	165	
853	166	
854	167	
855	168	
856	169	
857	170	
858	171	
859	172	
860	173	
861	174	
862	175	
863	176	Cyclus 49, indictio quarta.
864	177	
865	178	
866	179	
867	180	
868	181	
869	182	
870	183	
871	184	
872	185	
873	186	
874	187	

Septuaginta interpretes habent 1056.

LAMECH.

LAmech annorum 182 genuit Noe, & postea vixit annis 595.

Septuaginta interpretes ante 188, & postea 565.

Tempore Lamech, Iubal ex genere Cain, artem musicam atque citharam reperit: cuius etiam frater Tubalcain, æris ferrique faber & inuentor fuit.

Ipso etiá tempore concupiuerunt filii Dei filias hominum, & gigãtes nati sunt.

Anni mundi,	Anni Lam.	
875	1	
876	2	
877	3	
878	4	
879	5	
880	6	
881	7	
882	8	Cyclus 50, indictio octaua.
883	9	
884	10	
885	11	
886	12	
887	13	
888	14	
889	15	
890	16	
891	17	
892	18	
893	19	
894	20	
895	21	
896	22	
897	23	
898	24	Cyclus 51, indictio duodecima.
899	25	
900	26	
901	27	
902	28	
903	29	
904	30	
905	31	
906	32	
907	33	
908	34	
909	35	
910	36	
911	37	
912	38	
913	39	
914	40	
915	41	
916	42	
917	43	Cyclus 52, indictio prima.
918	44	
919	45	
920	46	
921	47	
922	48	
923	49	
924	50	
925	51	
926	52	
927	53	
928	54	
929	55	
930	56	Adam patet genetis humani, Dei manib. ex terra creatus, vixit annis 930, & obiit: & sepultus est in Cariatharbe, quæ distat ab Hierusalem viginti duobus millibus, ad Australem plagam.
931	57	
932	58	
933	59	
934	60	
935	61	
936	†62	† Cyclus 53, indic. 1.
937	63	
938	64	
939	65	
940	*66	* Eua mater generis humani, obiit.
941	67	
942	68	
943	69	
944	70	
945	71	
946	72	
947	73	
948	74	
949	75	
950	76	
951	77	
952	78	
953	79	
954	80	
955	81	Cyclus 54, indictio nona.
956	82	
957	83	
958	84	
959	85	
960	86	
961	87	
962	88	
963	89	
964	90	
965	91	
966	92	
967	93	
968	94	
969	95	
970	96	
971	97	
972	98	
973	99	
974	100	Cyclus 55, indictio decimatertia.
975	101	
976	102	

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Lam.*	
977	103	
978	104	
979	105	
980	106	
981	107	
982	108	
983	109	
984	110	
985	111	
986	112	
987	113	Enoch ſeptimus ab A-
988	114	dam, annorum 365, re-
989	115	ductus eſt viuus in pa-
990	116	radiſum, id eſt, 113 an-
991	117	no Lamech: in fine ſe-
992	118	culi, mortem ſub An
993	119†	tichriſto cum Helia
994	120	paſſurus eſt.
995	121	† Cyclus 56, indictio
996	122	ſecunda.
997	123	
998	124	
999	125	
1000	126	Mundi millenarius
1001	127	primus.
1002	128	
1003	129	
1004	130	
1005	131	
1006	132	
1007	133	
1008	134	
1009	135	
1010	136	
1011	137	
1012	138	Cyclus 57, indictio ſe
1013	139	xta.
1014	140	
1015	141	
1016	142	
1017	143	
1018	144	
1019	145	
1020	146	
1021	147	
1022	148	
1023	149	
1024	150	
1025	151	
1026	152	
1027	153	

Anni mundi,	*Anni Lam.*	
1028	154	
1029	155	
1030	156	
1031	157	Cyclus 58, indictio
1032	158	decima.
1033	159	
1034	160	
1035	161	
1036	162	
1037	163	
1038	164	
1039	165	
1040	166	
1041	167	
1042	168	
1043	169	Seth filius Adæ, anno-
1044	170	rum 912, obiit.
1045	171	
1046	172	
1047	173	
1048	174	
1049	175	
1050	176	Cyclus 59, indictio
1051	177	decimaquarta.
1052	178	
1053	179	
1054	180	
1055	181	
1056	182	

Septuaginta interpretes habent 1656.

NOE I.

NOe annorum 600, vſque ad Diluuium.

Annorum autem 500 genuit Sem, & poſtea vixit 450 annis.

Anni mundi,	*Anni Noe.*
1057	1
1058	2
1059	3
1060	4
1061	5
1062	6
1063	7
1064	8
1065	9
1066	10
1067	11

by Google

Anni mundi.	Anni Noe.	
1068	12	
1069	13	Cyclus 60, indictio tertia.
1070	14	
1071	15	
1072	16	
1073	17	
1074	18	
1075	19	
1076	20	
1077	21	
1078	22	
1079	23	
1080	24	
1081	25	
1082	26	
1083	27	
1084	28	
1085	29	
1086	30	
1087	31	
1088	32	Cyclus 61, indictio septima.
1089	33	
1090	34	
1091	35	
1092	36	
1093	37	
1094	38	
1095	39	
1096	40	
1097	41	
1098	42	
1099	43	
1100	44	
1101	45	
1102	46	
1103	47	
1104	48	
1105	49	
1106	50	
1107	51	Cyclus 62, indictio vndecima
1108	52	
1109	53	
1110	54	
1111	55	
1112	56	
1113	57	
1114	58	
1115	59	
1116	60	
1117	61	
1118	62	
1119	63	
1120	64	
1121	65	
1122	66	
1123	67	
1124	68	
1125	69	
1126	70	Cyclus 63, indictio quindecima.
1127	71	
1128	72	
1129	73	
1130	74	
1131	75	
1132	76	
1133	77	
1134	78	
1135	79	
1136	80	
1137	81	
1138	82	
1139	83	
1140	84	Enos annorum 905 obiit.
1141	85	
1142	86	
1143	87	
1144	88	
1145	89	Cyclus 64, indictio quarta.
1146	90	
1147	91	
1148	92	
1149	93	
1150	94	
1151	95	
1152	96	
1153	97	
1154	98	
1155	99	
1156	100	
1157	101	
1158	102	
1159	103	
1160	104	
1161	105	
1162	106	
1163	107	
1164	108	Cyclus 65, indictio octaua.
1165	109	
1166	110	
1167	111	
1168	112	
1169	113	

Anni mundi.	Anni Noe.	
1170	114	
1171	115	
1172	116	
1173	117	
1174	118	
1175	119	
1176	120	
1177	121	
1178	122	
1179	123	
1180	124	
1181	125	
1182	126	
1183	127	Cyclus 66, indictio duodecima.
1184	128	
1185	129	
1186	130	
1187	131	
1188	132	
1189	133	
1190	134	
1191	135	
1192	136	
1193	137	
1194	138	
1195	139	
1196	140	
1197	141	
1198	142	
1199	143	
1200	144	
1201	145	Cyclus 67, indictio prima.
1202	146	
1203	147	
1204	148	
1205	149	
1206	150	
1207	151	
1208	152	
1209	153	Noe interpretatur cõsolatio, siue consolator: quia homines in diebus eius consolati sunt, dumà peccato extincti sunt in diluuio. Vel requies interpretatur Noe: quia omnibus animãtibus præstitit requiem, aut quia omnia elementa per
1210	154	
1211	155	
1212	156	
1213	157	
1214	158	
1215	159	
1216	160	
1217	161	
1218	162	
1219	163	
1220	164	

Anni mundi.	Anni Noe.	
1221	165†	diluuium in illis diebus requieuerunt.
1222	166	
1223	167	† Cyclus 68, indictio quinta.
1224	168	
1225	169	
1226	170	
1227	171	
1228	172	
1229	173	
1230	174	
1231	175	
1232	176	
1233	177	
1234	178	
1235	179	Cainan annorum 910 obiit.
1236	180	
1237	181	
1238	182	
1239	183	
1240	184	Cyclus 69, indictio nona.
1241	185	
1242	186	
1243	187	
1244	188	
1245	189	
1246	190	
1247	191	
1248	192	
1249	193	
1250	194	
1251	195	
1252	196	
1253	197	
1254	198	
1255	199	
1256	200	
1257	201	
1258	202	
1259	203	Cyclus 70, indictio decimatertia.
1260	204	
1261	205	
1262	206	
1263	207	
1264	208	
1265	209	
1266	210	
1267	211	
1268	212	
1269	213	
1270	214	
1271	215	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Noe.	
1272	216	
1273	217	
1274	218	
1275	219	
1276	220	
1277	221	
1278	222	Cyclus 71, indictio
1279	223	secunda.
1280	224	
1281	225	
1282	226	
1283	227	
1284	228	
1285	229	
1286	230	
1287	231	
1288	232	
1289	233	
1290	234	
1291	235	
1292	236	
1293	237	
1294	238	
1295	239	
1296	240	
1297	241	Cyclus 72, indictio
1298	242	sexta.
1299	243	
1300.	244	
1301	245	
1302	246	
1303	247	
1304	248	
1305	249	
1306	250	
1307	251	
1308	252	
1309	253	
1310	254	
1311	255	
1312	256	
1313	257	
1314	258	
1315	259	
1316	260	Cyclus 73, indictio
1317	261	decima.
1318	262	
1319	263	
1320	264	
1321	265	
1322	266	
1323	267	
1324	268	
1325	269	
1326	270	
1327	271	
1328	272	
1329	273	
1330	274	
1331	275	
1332	276	
1333	277	
1334	278	
1335	279	Cyclus 74, indictio
1336	280	decimaquarta.
1337	281	
1338	282	
1339	283	
1340	284	
1341	285	
1342	286	
1343	287	
1344	288	
1345	289	
1346	290	
1347	291	
1348	292	
1349	293	
1350	294	
1351	295	
1352	296	
1353	297	
1354	298	Cyclus 75, indictio
1355	299	tertia.
1356	300	
1357	301	
1358	302	
1359	303	
1360	304	Malalehel, annorum
1361	305	962, obiit.
1362	306	
1363	307	
1364	308	
1365	309	
1366	310	
1367	311	
1368	312	
1369	313	
1370	314	
1371	315	
1372	316	
1373	317	

Anni mundi.	Anni Noe.	
1374	318	
1375	319	
1376	320	
1377	321	Cyclus 76, indictio
1378	322	septima.
1379	323	
1380	324	
1381	325	
1382	326	
1383	327	
1384	328	
1385	329	
1386	330	
1357	331	
1388	332	
1389	333	
1390	334	
1391	335	
1392	336	
1393	337	
1394	338	
1395	339	
1396	340	Cyclus 77, indictio
1397	341	vndecima.
1398	342	
1399	343	
1400	344	
1401	345	
1402	346	
1403	347	
1404	348	
1405	349	
1406	350	
1407	351	
1408	352	
1409	353	
1410	354	
1411	355	
1412	356	
1413	357	
1414	358	
1415	359	Cyclus 78, indictio
1416	360	decimaquinta.
1417	361	
1418	362	
1419	363	
1420	364	
1421	365	
1422	366	Iared annorum 962
1423	367	obijt.
1424	368	

Anni mundi.	Anni Noe.	
1425	369	
1426	370	
1427	371	
1428	372	
1429	373	
1430	374	
1431	375	
1432	376	
1433	377	
1434	378	Cyclus 79, indictio
1435	379	quarta.
1436	380	
1437	381	
1438	382	
1439	383	
1440	384	
1441	385	
1442	386	
1443	387	
1444	388	
1445	389	
1446	390	
1447	391	
1448	392	
1449	393	
1450	394	
1451	395	
1452	396	
1453	397	Cyclus 80, indictio
1454	198	octaua.
1455	399	
1456	400	
1457	401	
1458	402	
1459	403	
1460	404	
1461	405	
1462	406	
1463	407	
1464	408	
1465	409	
1466	410	
1467	411	
1468	412	
1469	413	
1470	414	
1471	415	
1472	416	Cyclus 81, indictio
1473	417	duodecima.
1474	418	
1475	419	

Digitized by Google

Anni mundi.	*Anni Noe.*	
1476	420	
1477	421	
1478	422	
1479	423	
1480	424	
1481	425	
1482	426	
1483	427	
1484	428	
1485	429	
1486	430	
1487	431	
1488	432	
1489	433	
1490	434	
1491	435	Cyclus 82, indictio prima.
1492	436	
1493	437	
1494	438	
1495	439	
1496	440	
1497	441	
1498	442	
1499	443	
1500	444	
1501	445	
1502	446	
1503	447	
1504	448	
1505	449	
1506	450	
1507	451	
1508	452	
1509	453	
1510	454	Cyclus 83, indictio quinta.
1511	455	
1512	456	
1513	457	
1514	458	
1515	459	
1516	460	
1517	461	
1518	462	
1519	463	
1520	464	
1521	465	
1522	466	
1523	467	
1524	468	
1525	469	
1526	470	
1527	471	
1528	472	
1529	473	Cyclus 84, indictio nona.
1530	474	
1531	475	
1532	476	
1533	477	
1534	478	
1535	479	
1536	480	
1537	481	
1538	482	
1539	483	
1540	484	
1541	485	
1542	486	
1543	487	
1544	488	
1545	489	
1546	490	
1547	491	
1548	492	
1549	493	Cyclus 85, indictio nona
1550	494	
1551	495	
1552	496	
1553	497	
1554	498	
1555	499	
1556	500	Noe, ætatis suæ anno 500, diuino oraculo arcem fabricari præcepit. Et natus est Sem.

SEM.

Anni mundi.	*Anni Sem.*	
1557	1	
1558	2	
1559	3	
1560	4	
1561	5	
1562	6	
1563	7	
1564	8	
1565	9	
1566	10	
1567	11	
1568	12	Cyclus 86, indictio decimatertia.
1569	13	
1570	14	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Sem.	
1571	15	
1572	16	
1573	17	
1574	18	
1575	19	
1576	20	
1577	21	
1578	22	
1579	23	
1580	24	
1581	25	
1582	26	
1583	27	
1584	28	
1585	29	
1586	30	
1587	31	Cyclus 87, indictio secunda.
1588	32	
1589	33	
1590	34	
1591	35	
1592	36	
1593	37	
1594	38	
1595	39	
1596	40	
1597	41	
1598	42	
1599	43	
1600	44	
1601	45	
1602	46	
1603	47	
1604	48	
1605	49	
1606	50	Cyclus 88, indictio sexta.
1607	51	
1608	52	
1609	53	
1610	54	

His tẽporibus (vt Ioſephus refert) ſcientes iſti homines, quod aut igne, aut aquis perire deberent, in duabus columnis ex lapide & latere factis, ſtudia ſua conſcripſerunt, ne delerentur è memoria quę ſapienter inuenerunt. Quarum columnam lapideam ferunt diluuium euaſiſſe, & hactenus in Syria permanere.

¶Filiæ hominum, id eſt filiæ Cain, docuerunt filios Dei, id eſt filios Seth, viros ſuos ad res ꝓphanas & noxias, & malefi-corum artes, & præſtigias magicaſq;, & elementa, vel igne, vel æreos dæmones colere primum inſtinctu dæmonum, ſicut gens Cain cõſueuit: quod poſteros maculauit. Chã vero filius Noë, qui ſuperſtitionibus ipſis erat imbutus, ne diluuio delerẽtur, ſcripſit ea in laminis, & in duriſſimis inſculpſit lapidibus: & inueniens ea poſt diluuium, perdidit docendo poſteros.

Anni mundi.	Anni Sem.	
1611	55	
1612	56	
1613	57	
1614	58	
1615	59	
1616	60	
1617	61	
1618	62	
1619	63	
1620	64	Cyclus 89, indictio decima.
1621	65	
1622	66	
1623	67	
1624	68	
1625	69	
1626	70	
1627	71	
1628	72	
1629	73	
1630	74	
1631	75	
1632	76	
1633	77	
1634	78	
1635	79	
1636	80	
1637	81	
1638	82	
1639	83	Cyclus 90, indictio tertia.
1640	84	
1641	85	
1642	86	
1643	87	
1644	88	
1645	89	
1646	90	
1647	91	
1648	92	
1649	93	
1650	94	
1651	95	
1652	96	

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Sem.*	
1653	97	
1654	98	
1655	99	
1656	100	Matusala annorum nongentorum sexaginta octo, obijt.

¶ Diluuium cœpit anno sexcentesimo Noæ, die 17 mensis 2.

¶ Prima ætas mundi, ab Adam vsq; in egressum Noę ex arca, cõtinet annos iuxta Hebraicam veritatem 1656: secundum autem Septuaginta interpretes 2242, generationes iuxta vtramq; editionem numero decem. Quæ vniuersalis generatio deleta est à diluuio: & nisi octo tantum animæ saluæ per arcam: sicut primam cuiusque hominis obliuio demergere consueuit ætatem. Quotus quisq; est, qui suam recordetur infantiam?

|1657|

¶ Arca Noæ sediſſe fertur super montem Armeniæ qui vocatur Ararath, vt Iosephus narrat.

PRIMÆ ÆTATIS FINIS.

AETAS II.

CAPVT XII.

SECVNDA Seculi ætate, prima eius die, quæ est 27 mensis secundi, id est Maij, egressus est Noë de arca.

CAPVT XIII.

SEM, filius Noæ, quum centum annorum in diluuio esset, biennio post diluuium genuit Arphaxad, & postea vixit quingentis annis.

Quod vero Hebraicæ veritati potius autoritatem, quam Septuaginta interpretum credamus, cum originem distantiæ ipsarum beatus Augustinus solertissime quęsisset in lib. de ciuitate Dei 15. cap. 13, ita dicit: Credibilius ergo quis dixerit, cum primum de bibliotheca Ptolemæi describi ista cœperunt, tunc aliquid tale erroris fieri potuisse in codice vno, sed primitus inde descripto, vnde iam latius emanaret: vbi potuit quidem accidere etiam scriptoris error. Sed & hoc in illa quæstione de vita Matusalæ, non absurdũ est suspicari. Et post paululũ: Recte fieri (inqt) nullo mõ dubitauerim, vt cum diuersũ aliquid in vtrisq; codicibus inueniatur, quandoquidẽ ad fidem rerum gestarum vtrunq; esse nõ potest: verum ei linguæ potius credatur, vnde in aliã per interpretes facta est trãslatio. Hæc August.

Translatio autem Septuaginta interpretum, vt minus sollicite primo edita est (vt multi astruunt) vel postea à Gẽtilibus corrupta, vt beato Augustino videtur, seu certe ex vtrisq; commixto opere codicibus, vt sibi visum fuerit, tẽporum cursum notauerit, De corruptione autẽ ætatis secundæ, secundum Hebręos tota eiusdem serie recensita, beatus Augustinus in libr. de Ciuitate Dei 16, cap. 10, sic concluſit: Fiunt itaq; anni à diluuio vsque ad Abraham, mille septuaginta duo, secundum vulgatam editionẽ, hoc est interpretum Septuaginta: in Hebræis autem codicib⁹ longe pauciores annos perhibent inueniri: è quibus rationem aut nullam, aut difficilimam reddunt. Hæc Beda.

Ablatis ergo annis 292 secundæ ætatis, iuxta Hebręos, & subductis annis mille septuaginta duobus secundæ ætatis, secundum septuaginta interpretes, in loco eorum: fiunt vulgariter hac emendatione sancti Augustini, anni quatuor millia septingenti triginta duo, ab Adam vsque in annum quintum ante incarnationem, iuxta Dionysium: hoc est, vsque ad incarnationem, secundum Eusebij Chronicum vel Bedæ, qui sunt 8 cycli magni, atque insuper 476 anni. Quæ emendatio stare omnino non potest: quia nec caput mundi, iuxtam vllam autoritatem, neq; etiam Dominica passio vel resurrectio, iuxta Euangelium vnquam ita habebitur: de quo etiam sancto Euãgelio, ipse sanctus Augustin. in Concordia quatuor Euangelistarum, cap. 12, ita dicit: Quum enim fas non est, Euãgelistarum aliquem mentitum fuisse, vel etiam existimare, vel dicere, si alius eorum dicit, quod alius prætermittit, vel varie aut aliter dixit, quod alius expressit: nullius eorum mendacium dixit. Hæc Augustinus.

CAPVT XIV.

LVcas Euangelista sic:
Qui fuit Selæ,
Qui fuit Cainan,

Qui

Qui fuit Arphaxad.

Hic Lucas dicit ſecundum Septuaginta interpretes, qui hic vnã generationem plus, quam Hebraica veritas, poſuerunt: quod Arphaxad, quum eſſet annorũ centum triginta quinque, genuit Cainan: & Cainã, quum centum triginta fuerat annorum, genuerat Sale. Hæc Beda.

Hic igitur iuxta cõſecratam ſancti Euangelij hiſtoriam, Luca teſte, ducenti 30 anni qui deſunt inter Dominicam natiuitatem, ſecundum Hebræos in anno 153 ante incarnationem, iuxta Dionyſium, & Dominicam natiuitatem, iuxta Euangelicam hiſtoriam eandem, in anno quadrageſimo ſecundo Octauiani Cęſaris, in anno vigeſimo ſecundo ante incarnationem, iuxta Dionyſium habentur. Et ſic ſecundum eiuſdem Euangelij veritatem, in qua nullo modo falſitatis teſtificator non exiſtimatur nec creditur, reſurrectio Chriſti recte ſecũdum Hebraicam & Euangelicam veritatem ſexto Calend. April. inuenitur.

Subtracta itaque generatione Arphaxad ſecundum Hebræos, id eſt anno 35, de ætate ſecũda, etiam ſecundum Hebręos: & poſtea introducta generatione eiuſdem Arphaxad, ſecundum Septuaginta interpretes, id eſt cẽtum triginta quinq; nec non generatione Cainan, ſecundum ſeptuaginta interpretes, id eſt centum triginta, aſſumũtur ducẽti triginta quinque anni, pro annis 65. Et fit ſecunda ætas annis quingentis vigintiduobus. Quia ergo ante tria millia noningẽti quinquaginta duo anni, id eſt ſeptem magni cycli, & ducenti viginti ſeptem anni, ab Ada vſq; ad natiuitatem Domini, ſecũdum Hebræos (teſte Beda) fuerunt: ipſis adde annos 210 ſupradictos, ſecundum Lucã: fiunt quatuor millia centum octoginta duo anni, vſq; ad 15 Calend. April. quod eſt caput mundi, in anno quo natus eſt Dominus.

Euſebius ſic: Annus quinquageſimus Abrahæ, principium eſt 41 iubilei, iuxta Hebręos. Iobel autem apud eos quinquagenarius annus vocatur. Itaq; iuxta ſupputationẽ eorum ab Ada vſq; ad annum 50 Abrahæ, ſunt 2000. Hæc Euſebius.

Iephthe in libro Iudicum, inter Moſen & ſemetipſum, ait ſupputari annos 300, hoc eſt triginta tribus annis magis, quam Hebraica veritas ſupputat.

Anno quarto Gedeonis Tyrus condita eſt, ante templum Salomonis ann. ducentis quadraginta, vt ſcribit Ioſephus: hoc eſt annis decem plus, quã Hebraica veritas ſupputat.

Scripſit item Ioſephus, centum annos eſſe ab euerſa Hieruſalem vſque ad euerſionem regni Chaldæorum, id eſt vſq; ad Cyrum qui deſtruxit illud.

Scripſit enim poſt Nabuchodonoſor, quia teſte Scriptura ſacra, vigintiquinque poſt euerſam Hieruſalem, iuxta annos Euilmerodach, filium eius regnaſſe annis octodecim: poſt quem Hegeſar filius eius annis quadraginta regnauit: cui ſucceſſiſſe filium eius, & regnaſſe Laboſordachus menſ. 9. hoc defuncto, ad Balthaſar qui & Naban, tranſiſſe imperium 202 anno: qui cum octodecim regnaſſet annis, captam à Cyro rege Perſarum, & à Dario Medorum rege Babyloniam; deſtruentes regnum Chaldæorum. Hæc Ioſephus.

Aphricanus quoq; annos ſeptuaginta captiuitatis vſque ad Cyrum computat, ſed aliter. Quum ſeptem anni inter Diocletianum atque Martianum per octo circulos decennouales, id eſt per centum quinquaginta duos annos, quorum geſta & indictiones ac cyclos decennouales conſcripſerunt ſancti Epiſcopi & apoſtolici papæ, ſicut ibi probabitur: quid mirũ eſt, ſi ab Ada vſq; ad CHRISTVM, per tria millia & centum octoginta duorum annorum, qui minus quam debuerant, numerati ſunt, deficerent in Chronicis ducenti triginta anni?

Aliter .n. numerantur anni, iuxta curſum Solis & Lunæ, ſine vllius pũcti detrimento, atq; aliter vulgariter & corrupte, ſecundum Chronicas atq; Reges.

Arphaxad igitur, iuxta Euangeliſtam Lucam, annorum 135 genuit Cainan, & poſt natum Cainan vixit annis trecentis triginta, ſecundum Septuaginta. Quorũ translationem ſanctus Lucas Spiritu ſancto inſpiratus, in hoc loco conſequutus eſt. Secundum Hebræos Arphaxad annorum 35 genuit Sale, & poſtea vixit annis trecentis tribus. Arphaxad genuit Chaldæos, teſte Hieronymo.

Hieronymus ad papam ſic: Maiorum noſtrorum iſta ſentẽtia eſt, quod putẽt in ſeptima generatione à Lamech interfectum Cain.

Adam quippe genuit Cain. 1 2
Cain genuit Enoch. 3
Enoch genuit Cainan. 4
Cainan genuit Malalehel. 5
Malalehel genuit Matusalam. 6
Matusala genuit Lamech. 7

Et qui septimus ab Ada, non sponte, sicut in quodam Hebræo volumine scribitur, interfecit Cain, vt ipse postea confitetur: Quia virum occidi in vulnere meo, & iuuenem in liuore meo: quia septies vindicabitur de Cain, de Lamech vero septuagies septies. Et quidem de Cain, quod septima generatione interfectus est. Nunc illud quod nõ interrogaueras, dum aliud agimus, irrepsit: quod sunt septuaginta septem vindictæ, quæ pro occisione Cain, in Lamech soluendæ sunt. Aiunt autem, ab Ada vsque ad tredecim generationes, septuaginta septem esse. Relege Lucam Euangelistam, & inuenies ita esse, vt dicimus.

IESVS, vt dicebatur, 1 2
filius Ioseph, 3
Qui fuit Heli, 4
Qui fuit Matthat, 5
Qui fuit Leui, 6
Qui fuit Melchi, 7
Qui fuit Ianne, 8
Qui fuit Ioseph, 9
Qui fuit Mattathiæ, 10
Qui fuit Amos, 11
Qui fuit Naum, 12
Qui fuit Esle, 13
Qui fuit Nangæ, 14
Qui fuit Maath, 15
Qui fuit Mattathiæ, 16
Qui fuit Semei, 17
Qui fuit Ioseph, 19
Qui fuit Iudæ, 19
Qui fuit Ioannæ, 20
Qui fuit Resæ, 21
Qui fuit Zorobabel, 22
Qui fuit Salathiel, 23
Qui fuit Neri, 24
Qui fuit Melchi, 25
Qui fuit Addi, 26
Qui fuit Cosam, 27
Qui fuit Helmodam, 28
Qui fuit Her, 29
Qui fuit Iesu, 30
Qui fuit Eliezer, 31
Qui fuit Iorim, 32
Qui fuit Matthat,

Qui fuit Leui, 33
Qui fuit Symeon, 34
Qui fuit Iuda, 35
Qui fuit Ioseph, 36
Qui fuit Ionan, 37
Qui fuit Eliacim, 38
Qui fuit Meleæ, 39
Qui fuit Mennæ, 40
Qui fuit Mattatha, 41
Qui fuit Nathan, 42
Qui fuit Dauid, 43
Qui fuit Iesse, 44
Qui fuit Obed, 45
Qui fuit Booz, 46
Qui fuit Salmon, 47
Qui fuit Naasson, 48
Qui fuit Amminadab, 49
Qui fuit Aram, 50
Qui fuit Esrom, 51
Qui fuit Phares, 52
Qui fuit Iudæ, 53
Qui fuit Iacob, 54
Qui fuit Isaac, 55
Qui fuit Abrahæ, 56
Qui fuit Tharæ, 57
Qui fuit Nachor, 58
Qui fuit Saruch, 59
Qui fuit Ragau, 60
Qui fuit Phalec, 61
Qui fuit Heber, 62
Qui fuit Salæ, 63
Qui fuit Cainan, 64
Qui fuit Arphaxad, 65
Qui fuit Sem, 66
Qui fuit Noæ, 67
Qui fuit Lamech, 68
Qui fuit Mathusalæ, 69
Qui fuit Enoch, 70
Qui fuit Iared, 71
Qui fuit Malaleel, 72
Qui fuit Cainan, 73
Qui fuit Enos, 74
Qui fuit Seth, 75
Qui fuit Adam, 76
Qui fuit Dei. 77

Sicuti ergo generatione septima Cain peccatum est dissolutum, non vindicabit Dominus bis in ipsum, & qui semel recipit mala sua in vita sua, non eosdem cruciat patietur in morte, quos passus est in vita sua: ita & Lamech peccatũ id est totius mundi, atq; sanguinis qui effusus est; CHRISTI soluetur aduẽtu, qui tollit peccata mundi, qui lauit amictum suum in sanguine vuæ, & torcular calcauit solus:

qui

qui ideo rubicundus aſcendēs ad cœlos, clamātibus angelis, miraculum præbuit. Eleuate portas, principes, veſtras, &c.

ARPHAXAD.

ARphaxad annorum centum triginta quinq;, genuit Cainan, & poſtea vixit annis trecētis triginta, ſecundum Septuaginta, quos ſequutus eſt Lucas Euangeliſta.

Anni mundi.	*Anni diluuii*	*Anni Arph.*	
1658	3	1	
1659	4	2	
1660	5	3	
1661	6	4	
1662	7	5	Cyclus 91, indictio tertia.
1663	8	6	
1664	9	7	
1665	10	8	
1666	11	9	
1667	12	10	
1668	13	11	
1669	14	12	
1670	15	13	
1671	16	14	
1672	17	15	
1673	18	16	
1674	19	17	
1675	20	18	
1676	21	19	
1677	22	20	
1678	23	21	
1679	24	22	
1680	25	23	
1681	26	24	Cyclus 92, indictio 7.
1682	27	25	
1683	28	26	
1684	29	27	
1685	30	28	
1686	31	29	
1687	32	30	
1688	33	31	
1689	34	32	
1690	35	33	
1691	36	34	
1692	37	35	
1693	38	36	
1694	39	37	
1695	40	38	
1696	41	39	
1697	42	40	
1698	43	41	
1699	44	42	
1700	45	43	Cyclus 93, indictio 11.
1701	46	44	
1702	47	45	
1703	48	46	
1704	49	47	
1705	50	48	
1706	51	49	
1707	52	50	
1708	53	51	
1709	54	52	
1710	55	53	
1711	56	54	
1712	57	55	
1713	58	56	
1714	59	57	
1715	60	58	
1716	61	59	
1717	62	60	
1718	63	61	
1719	64	62	Cyclus 94, indictio 15.
1720	65	63	
1721	66	64	
1722	67	65	
1723	68	66	
1724	69	67	
1725	70	68	
1726	71	69	
1727	72	70	
1728	73	71	
1729	74	72	
1730	75	73	
1731	76	74	
1732	77	75	
1733	78	76	
1734	79	77	
1735	80	78	
1736	81	79	
1737	82	80	
1738	83	81	Cyclus 95, indictio 4.
1739	84	82	
1740	85	83	
1741	86	84	
1742	87	85	
1743	88	86	
1744	89	87	
1745	90	88	
1746	91	89	
1747	92	90	
1748	93	91	
1749	94	92	

Digitized by Google

Anni mundi,	Anni dilunii,	Anni Arph.			Anni mundi,	Anni dilunii,	Anni Cain.	
1750	95	93			1793	138	1	
1751	96	94			1794	139	2	
1752	97	95			1795	140	3	Cyclus 99, indictio 1.
1753	98	96			1796	141	4	
1754	99	97			1797	142	5	
1755	100	98			1798	143	6	
1756	101	99		10	1799	144	7	
1757	102	100	Cyclus 96, in-		1800	145	8	
1758	103	101	dictio 8.		1801	146	9	
1759	104	102			1802	147	10	
1760	105	103			1803	148	11	
1761	106	104			1804	149	12	
1762	107	105			1805	150	13	
1763	108	106			1806	151	14	
1764	109	107			1807	152	15	
1765	110	108			1808	153	16	
1766	111	109		20	1809	154	17	
1767	112	110			1810	155	18	
1768	113	111			1811	156	19	
1769	114	112			1812	157	20	
1770	115	113			1813	158	21	
1771	116	114			1814	159	22	Cyclus 99, in-
1772	117	115			1815	160	23	dictio 5.
1773	118	116			1816	161	24	
1774	119	117			1817	162	25	
1775	120	118			1818	163	26	
1776	121	119	Cyclus 97, in-	30	1819	164	27	
1777	122	120	dictio 12.		1820	165	28	
1778	123	121			1821	166	29	
1779	124	122			1822	167	30	
1780	125	123			1823	168	31	
1781	126	124			1824	169	32	
1782	127	125			1825	170	33	
1783	128	126			1826	171	34	
1784	129	127			1827	172	35	
1785	130	128			1828	6173	36	
1786	131	129		40	1829	174	37	
1787	132	130			1830	175	38	
1788	133	131			1831	176	39	
1789	134	132			1832	177	40	
1790	135	133			1833	178	41	Cyclus 100, in-
1791	136	134			1834	179	42	dictio 9.
1792	137	135			1835	180	43	
					1836	181	44	
					1837	182	45	
					1838	183	46	
					1839	184	47	
					1840	185	48	
					1841	186	49	
					1842	187	50	
					1843	188	51	

CAINAN.

CAinan, (Luca teſte) annorum cẽtum 50 triginta, genuit Sale.

Ab iſto antiqui Samaritę deducti ſunt.

Et poſt Sale natum, ſecũdum Septuaginta interpretes, vixit annis quadringentis triginta octo.

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni diluuij.	Anni Cain.	
1844	189	52	
1845	190	53	
1846	191	54	
1847	192	55	
1848	193	56	
1849	194	57	
1850	195	58	
1851	196	59	
1852	197	60	Cyclus 101, indictio 13.
1853	198	61	
1854	199	62	
1855	200	63	
1856	201	64	
1857	202	65	
1858	203	66	
1859	204	67	
1860	205	68	
1861	206	69	
1862	207	70	
1863	208	71	
1864	209	72	
1865	210	73	
1866	211	74	
1867	212	75	
1868	213	76	
1869	214	77	
1870	215	78	
1871	216	79	Cyclus 102, indictio 2.
1872	217	80	
1873	218	81	
1874	219	82	
1875	220	83	
1876	221	84	
1877	222	85	
1878	223	86	
1879	224	87	
1880	225	88	
1881	226	89	
1882	227	90	
1883	228	91	
1884	229	92	
1885	230	93	
1886	231	94	
1887	232	95	
1888	233	96	
1889	234	97	
1890	235	98	Cyclus 103, indictio 6.
1891	236	99	
1892	237	100	
1893	238	101	
1894	239	102	
1895	240	103	
1896	241	104	
1897	242	105	
1898	243	106	
1899	244	107	
1900	245	108	
1901	246	109	
1902	247	110	
1903	248	111	
1904	249	112	
1905	250	113	
1906	251	114	
1907	252	115	
1908	253	116	
1909	254	117	Cyclus 104, indictio 10.
1910	255	118	
1911	256	119	
1912	257	120	
1913	258	121	
1914	259	122	
1915	260	123	
1916	261	124	
1917	262	125	
1918	263	126	
1919	264	127	
1920	265	128	
1921	266	129	
1922	267	130	

Sale.

SAle, iuxta veritatem Hebraicam, annorũ triginta genuit Heber, & poſtea vixit annis quadringẽtis tribus: ſecũdum Septuaginta interpretes, ante cẽtum triginta, & poſtea trecentis triginta.

Anni mundi,	Anni diluuij	Anni Sale.	
1923	268	1	
1924	269	2	
1925	270	3	
1926	271	4	
1927	272	5	
1928	273	6	Cyclus 105, indictio 14.
1929	274	7	
1930	275	8	
1931	276	9	
1932	277	10	
1933	278	11	
1934	279	12	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni diluuij.	Anni Salc.	
1935	280	13	
1936	281	14	
1937	282	15	
1938	283	16	
1939	284	17	
1940	285	18	
1941	286	19	
1942	287	20	
1943	288	21	
1944	289	22	
1945	290	23	
1946	291	24	
1947	292	25	Cyclus 106,
1948	293	26	indictio 3.
1949	294	27	
1950	295	28	
1951	296	29	
1592	297	30	

CAPVT XV.

HEBER.

HEber, à quo Hebræi geniti & nominati, annorũ trigintaquatuor genuit Phalec, & postea vixit annis quadringentis triginta: secundum septuaginta interpretes, annis centum trigintaduobus, & postea vixit ducentis septuaginta.

Anni mundi.	Anni diluuii.	Anni Heb.	
1953	298	1	
1954	299	2	
1955	300	3	
1956	301	4	
1957	302	5	
1858	303	6	
1959	304	7	
1960	305	8	
1961	306	9	
1962	307	10	
1963	308	11	
1964	309	12	
1965	310	13	
1966	311	14	Cyclus 107, in-
1967	312	15	dictio 7.
1968	313	16	
1960	314	17	
1970	315	18	
197-	316	19	

Anni mundi.	Anni diluuij	Anni Heb.	
1972	317	20	
1973	318	21	
1974	319	22	
1975	320	23	
1976	321	24	
1977	322	25	
1978	323	26	
1979	324	27	
1980	325	28	
1981	326	29	
1982	327	30	
1983	328	31	
1984	329	32	Cyclus 108,
1985	330	33	indictio 11.
1986	331	34	

PHALEC.

PHalec interpretatur Diuisio, qui ideo tali nomine à parẽtib. appellatur, quia in tẽpore natiuitatis ipsius, terra per linguarum cõfusionem diuisa est. Cuius diuisionis Arnobius rhetor in expositione Psalmi cẽtesimi quarti ita dicit: Sem primogenito Noæ pars facta est à Perside & Bactris vsque Indiam longe, & vsq; Rhinocozuras: quæ spacia terrarum habent linguas sermone barbarico vigintiseptẽ, & gentes patriarum quadringentas sex, & flumen Euphraten. Nam diuersarum linguarũ scilicet, & diuersarũ patriarum erat. Verbi gratia, vt nobis cũ vna lingua Latina, sic sub ipsa diuersæ patriæ sunt, Brutiorũ, Lucanorũ, Apulorũ, Calabrorum, Picentum, Tuscorum, & similia.

Cham vero secũdus filius Noæ, à Rhinocozuris vsq; Gadira habẽs linguas, sermone Punico, à parte Garamantum; Latino, à parte Borea; Barbarico, à parte Meridiana, Æthiopum, Ægyptiorum & Barbaris interioribus vario sermone, viginti duas linguas, in patriis quadringẽtis nonaginta quatuor & flumine Geon, quod & Nilus vocatur.

Iaphet autem tertius, à Media vsq; ad Gadiram & Boream. Habet autẽ Iaphet flumen Tigridem, quod diuidit Mediam & Babyloniam in patriis ducẽtis, sermone vario, in linguis viginti tribus.

Fiunt ergo oẽs simul linguæ septuagintaduæ: patriæ aũt generationũ mille: quæ in tripartito seculo hoc ordine sitæ sunt.

¶ Turris

¶ Turris autem altitudo (cuius causa diuisæ sunt linguæ) duo millia centum septuaginta quatuor tenere dicitur passus, paulatim altioribus angustior coarctata; vt pondus imminens facilius sustentaret. Describunt ibi templa marmorea lapidib. preciosis auroq; distincta, & multa alia quæ videntur incredibilia. Hanc turrim Nemroth gigas constructit, qui post confusionem linguarum migrauit tum ad Persas, eosq; ignem colere docuit.

His temporibus templa primum constructa: & quidam principes gẽtium tanquam dii adorati.

¶ Phalec autem annorum triginta, genuit Reu: & postea vixit annis ducẽtis nouem. Septuaginta interpretes habent primo centum septuaginta, & postea ducentos nouem annos.

Anni mundi,	*Anni diluuii,*	*Anni Phal.*	
1987	312	1	
1988	313	2	
1989	314	3	
1990	315	4	
1991	316	5	
1992	317	6	
1993	318	7	
1994	319	8	
1995	340	9	
1996	341	10	
1997	342	11	
1998	343	12	
1999	344	13	
2000	345	14	Mundi secundus millenarius.
2001	346	15	
2002	347	16	
2003	348	17	
2004	349	18	Cyclus 109, indictio 15.
2005	350	19	
2006	351	20	
2007	352	21	
2008	353	22	
2009	354	23	
2010	355	24	
2011	356	25	
2012	317	26	
2013	358	27	
2014	359	28	
2015	360	29	
2011	361	30	

REV.

REu, annorum trigintaduorum genuit Saruch: & postea vixit annis ducentis septem. Septuaginta interpretes habent prius centum triginta duos, & postea ducentos septem. His temporibus principes gentium tanquam dii adorabantur.

Anni mundi,	*Anni diluuii,*	*Anni Reu.*	
2017	362	1	
2018	363	2	
2019	364	3	
2020	365	4	
2021	366	5	
2022	367	6	
2023	368	7	Cyclus 110, indictio 4.
2024	369	8	
2025	370	9	
2026	371	10	
2027	372	11	
2028	373	12	
2029	374	13	
2030	375	14	
2031	376	15	
2032	377	16	
2033	378	17	
2034	379	18	
2035	380	19	
2036	381	20	
2037	382	21	
2038	383	22	
2039	384	23	
2040	385	24	
2041	386	25	
2042	387	26	Cyclus 111, indictio 8.
2043	388	27	
2044	389	28	
2045	390	29	
2046	391	30	
2047	392	31	
2048	393	32	

Secundum Septuaginta interpretes sunt quadringenti.

SARVCH.

SAruch, annorum triginta, genuit Nachor: & postea vixit annis ducentis.

Septuaginta interpretes habent prius centum triginta duos, & postea ducẽtos.

¶ Scytharum regnum exoritur, quibus primo imperauit Chanaus.

Anni mundi,	Anni diluuij,	Anni Sar.	
2049	394	1	
2050	395	2	
2051	396	3	
2052	397	4	
2053	398	5	
2054	399	6	
2055	400	7	
2056	401	8	
2057	402	9	
2058	403	10	
2059	404	11	
2060	405	12	
2061	406	13	Cyclus 112, in dictio 12.
2062	407	14	
2063	408	15	
2064	409	16	
2065	410	17	
2066	411	18	
2067	412	19	
2068	413	20	
2069	414	21	
2070	415	22	
2071	416	23	
2072	417	24	
2073	418	25	
2074	419	26	
2075	420	27	
2076	421	28	
2077	422	29	
2078	423	30	

Anni mundi,	Anni diluuii,	Anni Nac.	
2079	424	1	
2080	425	2	Cyclus 113, indictio 1.
2081	426	3	
2082	427	4	
2083	428	5	
2084	429	6	
2085	430	7	
2086	431	8	
2087	432	9	
2088	433	10	
2089	434	11	
2090	435	12	
2091	436	13	
2092	437	14	
2093	438	15	
2094	439	16	
2095	440	17	
2096	441	18	
2097	442	19	
2098	443	20	
2099	444	21	Cyclus 114, indictio 2.
2100	445	22	
2101	446	23	
2102	447	24	
2103	448	25	
2104	449	26	
2105	450	27	
2106	451	28	
2107	452	29	

¶ Primus Sicyonius imperabat Ægialeus annis quinquaginta duobus, à quo Ægialea dicta est quæ nunc Peloponnesus nominatur.

Nachor.

NAchor annorum viginti nouem, genuit Thare, postea vixit annis cētum & nouem.

Septuaginta interpretes habent prius septuaginta nouem, & postea viginti nouem.

¶ Regnum Ægyptiorum exortum est, quibus primo imperauit Vizoues.

¶ Assyriorum regnum exortum est, quibus primo imperauit Belus, quē quidam Saturnum existimant.

Thare.

THare septuagiata annorum genuit Abraham, & postea vixit centum triginta quinque annis.

Sic etiam habent Septuaginta interpretes.

Anni mundi,	Anni diluuii,	Anni Thare.
2108	453	1
2109	454	2
2110	455	3
2111	456	4
2112	457	5
2113	458	6
2114	459	7
2115	460	8
2116	461	9

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni diluuij,*	*Anni Thare.*	
2117	462	10	
2118	463	11	Cyclus 115, indictio 9.
2119	464	12	
2120	465	13	
2121	466	14	
2122	467	15	
2123	468	16	
2124	469	17	
2125	470	18	
2126	471	19	
2127	472	20	
2128	473	21	
2129	474	22	
2130	475	23	
2131	476	24	
2132	477	25	
2133	478	26	
2134	479	27	
2135	480	28	
2136	481	29	Ninꝰ, filius Beli primus omni Asiæ, exceptis Indis, regnauit annis 52. Huius 43 imperij anno natus est Abraham.
2137	482	30 †	
2138	483	31	
2139	484	32	
2140	485	33	
2141	486	34	
2142	487	35	
2143	488	36	
2144	489	37	
2145	490	38	† Cyclus 116, indictio 13.
2146	491	39	
2147	492	40	
2148	493	41	
2149	494	42	
2150	495	43	
2151	496	44	
2152	497	45	
2153	498	46	
2154	499	47	
2155	500	48	
2156	501	49	Cyclus 117, indictio 2.
2157	502	50 †	
2158	503	51	† In Græcia secundus Sicyonius imperabat Europs annis 45, qui & prælatus est.
2159	504	52	
2160	505	53	
2161	506	54	
2162	507	55	
2163	508	56	
2164	509	57	
2165	510	58	
2166	511	59	
2167	512	60	
2168	513	61	
2169	514	62	
2170	515	63	
2171	516	64	
2172	517	65	
2173	518	66	
2174	519	67	
2175	520	68	Cyclus 118, indictio 6.
2176	521	69	
2177	522	70	

¶Secunda ætas Seculi, à diluuio vsq; ad natiuitatem Abrahæ protenditur, generationes decem complectens, & annos ducentos nonaginta duos.

Iuxta Hebræos, duarum simul ætatum ab Ada vsque ad Abraham, mille nongẽti quadraginta octo.

Secundum septuaginta interpretes, à diluuio vsque ad Abraham, sunt mille septuaginta duo, & generationes vndecim. Duarum autẽ ætatum simul, sunt ter mille trecenti quatuordecim anni.

Secundum Euãgelistæ Lucæ adiectionem anni sunt ętatis ducenti viginti duo, & generationes vndecim: & ita ab Ada ad Abraham, bis mille centum septuaginta septem.

Eusebius sic: Manifestum est Abraham hac ætate generatum, iuxta eum numerum quem contractiorem editione vulgata sermo præbet Hebræus. Verũ in curiositate necesse est, & quum diuinã scripturam euolueris, à natiuitate Abrahę vsque ad totiꝰ Orbis diluuium, inuenies retrorsum annos nongentos quadraginta duos. Item à diluuio vsq; ad Adam, annos bis mille ducentos duodecim: in quibus nulla nec penitꝰ Græca, vel Barbara, & (vt loquar in commune) gẽtilis inuenitur historia. Hæc Eusebius.

¶Secunda Seculi ætas, quasi puericia fuit generis populi Dei: & ideo in lingua inuenta est, id est Hebræa. A puericia namq; incipit homo nosse loqui post infantiam, quę hinc appellata est, quod fari non potest.

ÆTATIS II
ꝰFINIS.

Digitized by Google

AETAS III.

De tertia ætate mundi, iuxta ordinem per Patriarchas & Duces, ab Abraham vsque ad Dauid.

CAPVT XVI.

ABRAHAM.

Anni mundi,	*Anni Abr.*	
2178	1	

ABRAHAM annorum centum, genuit Isaac, & postea vixit septuaginta & q nque annis.

2179 | 2 | Primum apud Ægyptios quindecim potestates erant, quas vocabant dynastias: quo tempore Thebæi regnauerunt annis cẽtum nonaginta duobus annis.

2180 | 3 | Ninus apud Assyrios condidit ciuitatem Ninam in regione Assyriorum, quam Hebræi vocant Niniuen: & Ægyptijs Thebæi imperabant.

2181 | 4 | Zoroastres magus, rex Bactrianorum, clarus habetur: aduersus quem Ninus dimicauit.

Regnante Nino apud Assyrios, nouissimo eius tempore nascitur Abraham.

2182 | 5 | Abrahã, natione Chaldæus, primam ætatem
2183 | 6 | apud Chaldæos gerit:
2184 | 7 | de quibus (vt Iosephus
2185 | 8 | dicit) eductus, Deum
2186 | 9 | cœli syderum conuer-
2187 | 10 | sione cognouit: ipsamq; mox disciplinam veracius intellectam Ægyptiorum, quũ apud eos exularet, genti aduexit suæ.

2188 | 11 | Sara nascitur.

Assyriorum secundus, Semiramis, vxor Nini, annis quadraginta duob regnauit.

2189 | 12 | Assyrijs imperabat vxor Nini, Semiramis: de qua innumerabilia narrãtur, quæ & Asiam tenuit, & propter inundationem aggeres construxit, & Babyloniam condidit.

2190 | 13 |
2191 | 14 |
2192 | 15 |
2193 | 16 | Hoc anno Trebeta, filius Nini, à Semiramide expulsus de regno,
2194 | 17 |
2195 | 18 |

Anni mundi,	*Anni Abr.*	
2196	19	Treuerim vrbem condidit in Gallia, ante Romam conditam, annis 1250.
2197	20	
2198	21	
2199	22	
2200	23	
2201	24	
2202	25	Sicyonius tertius, Telchin annis 20 regnauit.
2203	26	
2204	27	
2205	28	
2206	29	
2207	30	
2208	31	
2209	32	
2210	33	
2211	34	
2212	35	
2213	36	
2214	37	
2215	38	
2216	39	
2217	40	
2218	41	
2219	42	
2220	43	
2221	44	
2222	45	Sicyonius quartus, Apis, annis 15 regnauit.
2223	46	
2224	47	
2225	48	
2226	49	
2227	50	Principiũ quadragesimi primi Iubilei, secundum Hebræos.
2228	51	

Iobel autem apud eos quinquagenarius vocatur.

Itaq; iuxta supputationem eorum, ab Adam vsque ad annum præsentem fiunt anni bis mille.

2229 | 52 | Assyriorum tertius, Zameis, qui & Ninyas, filius Nini & Semiramidis, regnauit annis 38.

2230 | 53 | Apud Cretam regnauit
2231 | 54 | primo Cres indigena,
2232 | 55 | vnde Creta nuncupata:
2233 | 56 | quemque aiunt vnum
2234 | 57 | Curetarũ fuisse, à quibus Iupiter abscondi-
2235 | 58 |

2236

Anni mundi.	Anni Abra.	
2236	59	tus est & nutritus. Hic
2237	60 †	Gnosum ciuitatem in
2238	61	Creta cõdiderat, & Cy-
2239	62	beles matris templum.
2240	63	†Sicyonius 5, Thelxiõ,
2241	64	regnauit annis 52.
2242	65	
2243	66	
2244	67	
2245	68	
2246	69	
2247	70	
2248	71	
2249	72	
2250	73	
2251	74	
2252	75	Ab hoc anno vsque ad

Mosen & egressum gentis Hebræorum ex Ægypto, supputantur anni quadringenti triginta, quorum meminit Paulus ita dicens: Testamentum confirmatum à Deo, quo quadringentis & triginta annis facta est Lex, non infirmat ad destruendã repromissionem. Ipse quoque in Exodo Moses his congruens loquitur: Habitatio autem filiorum Israel, qua habitauerãt in Ægypto & in terra Chanaan, ipsi & patres eorum, annis 430.

Abraham vero anno ętatis suę septuagesimo quinto, 145 Tharæ patris sui, vt testatur Augustinus, iussu Dei exiuit de Charran, & venit in terram Chanaan accipiens promissionem, se fore in gentem magnam, & nascituri Christi dę semine suo, in quo benedicentur omnes gentes. Si anni patris erãt secundum Scripturam sic dicentem: Fuerunt anni vitæ Tharæ ducenti quinque in Charran, quia ibi finiuit vitam suam, & septuaginta annorum genuit Abraham.

2253	76	Primus ann* repromis-
2254	77	sionis Dei ad Abraham,
2255	78	76 ætatis eiusdem A-
2256	79	brahæ. Hinc vsq; ad exi-
2257	80	tum Israel de Ægypto
2258	81	430 anni, Paulo teste.
2259	82	
2260	83	
2261	84	
2262	85	
2263	86	Annus 10 repromissio-
2264	87	nis: Abraham ex ancil-
2265	88	la Agar genuit Isma-

Anni mundi.	Anni Abra.	
2266	89	hel, à quo Ismahelitæ,
2267	90	qui postea Agareni, &

ad postremum Saraceni, quasi à Sara geniti. Ismahel autem genuit 12 duces, & vixit annis 137.

2268	91	Assyriorum quartus, A-
2269	92	rius, annis 30.
2270	93	
2271	94	
2272	95	
2273	96	Annus 20 repromissio-
2274	97	nis.
2275	98	
2276	99	
2277	100	Quum Abrahã centum

esset annorum, genuit ex libera filium Isaac, cui superuixit annis 75.

ISAAC.

HEbræorum Isaac annorum sexaginta genuit Iacob, & postea vixit annis 120.

Anni mundi.	Anni Isaac.	
2278	1	Isaac primus 7 die cir-
2279	2	cumcisus.
2280	3	
2281	4	
2282	5	Primo omniũ Prophe-
2283	6	tarum Abraham audi-
2284	7	uit verbum Dei, quum
2285	8	in figura apparuisset
2286	9	humana, & vocationem
2287	10	gentium polliceretur:
2288	11	quam in nostro tempo-
2289	12	re sermo CHRISTI de-
2290	13	duxit ad finem per Eu-
2291	14	angelicam in omnes
2292	15	gentes prædicationem.
2293	16	Annus 40 repromissio-
2294	17	nis.
2295	18	
2296	19	
2297	20	Annus 120 Abrahæ.
2298	21	
2299	22	Sicyoniorum 6, Ægy-
2300	23	rus annis 30.
2301	24	
2302	25	Isaac immolatus.
2303	26	Annus 50 repromissio-
2304	27	nis.
2305	28	

Digitized by Google

Anni mundi.	Anni Isaac.	
2306	29	
2307	30	Annus 130 Abrahæ.
2308	31	In Creta regnauit primus Cres indigena, vt
2309	32	quidam volunt: alij vero supra scriptum tem-
2310	33	pus indicant.
2311	34	
2312	35	
2313	36	Annus 60 repromissionis.
2314	37	
2315	38	[xit Rebeccam.
2316	39	Sara obijt. Isaac condu-
2317	40	Annus 140 Abrahæ.
2318	41	
2319	42	
2320	43	
2321	44	
2322	45	
2323	46	Annus 70 repromissionis.
2324	47	
2325	48	
2326	49	
2327	50	Annus 150 Abrahæ.
2328	51	Apud lacũ Tritonidem
2329	52	Minerua in specie vir-
2330	53	ginali apparuisse dici-
2331	54	tur.
2332	55	Sicyoniorum 7, Thuri-

machus, annis 45 regnauit.

2333	56	Annus 80 repromissionis.
2334	57	
2335	58	
2336	59	
2337	60	Annus 160 Abrahæ.

Isaac sexagenario nascuntur gemini: primus Esau, qui & Edõ, à quo gen⁹ Idumęorum: secundus Iacob, qui postea Israel dictus, à quo Israelitæ, qui nunc Iudæi.

IACOB.

HEbræorum Iacob, filius Isaac, annorum 121 erat, vsq; ad ducatum filij sui Ioseph.

Anni mundi.	Anni Iacob.	
2338	1	
2339	2	Assyriorũ 6. Xerxes, qui
2340	3	& Baleus, annis 30.
2341	4	His tẽporibus primus
2342	5	apud Argos regnauit

Inachus, annis 50. Inachi filia Io, quam Ægyptij mutato nomine Isidem colunt.

Inachus fluuius apud Argos à filia Ione Bosporus nuncupatur.

Anni mundi.	Anni Iacob.	
2343	6	Annus 90 repromiss.
2344	7	Serapis filius Iouis, Æ-
2345	8	gyptiorum rex obijt, &
2346	9	in deos transfertur.
2347	10	Annus Abrahæ 170, &
2348	11	Isaac 70.
2349	12	
2350	13	Castor chronographus
2351	14	de Argiuorũ regno ita
2352	15	loquitur consequenter

persequens reges Argi ab Inacho vsq; in Sthenelum filium Crotopi: quorum inuenitur omne tempus, anni 400.

2353	16	Annus 100 repromiss. in
2354	17	quo Abrahã, pater mul-
2355	18	tarũ gentium, natione

Chaldæus, obijt, anno 175 vitæ suæ: & sepultus in Ephron, quę quondã Cariatharbe, id est ciuitas literarũ, dicebatur, quia ibidem tres Patriarchæ, & Adam protoplastus sepulti sunt.

2356	19	Apis in Ægypto primum Deus putatus est, quem quidam Serapim vocauerunt.
2357	20	Annus 80 Isaac.
2358	21	
2359	22	
2360	23	
2361	24	
2362	25	
2363	26	Annus 110 repromissionis.
2364	27	
2365	28	
2366	29	
2367	30	Annus 90 Isaac.
2368	31	Assyriorum 7, Armami-
2369	32	tres, annis 38.
2370	33	Ægyptiorũ reges pasto
2371	34	res cõijcimus nuncupa-
2372	35	tos ꝓpter Ioseph & fra-
2373	36	tres eius, q̃ in principio
2374	37	pastores descendisse in
2375	38	Ægyptũ cõprobantur.
2376	39	Ægypti 16 dynastia:

quo tempore regnabant pastores, an. 103.

2377	40	Annus 100 Isaac.
2378	41	Sicyoniorum 8, Leu-
2379	42	cippus, annis 53.
2380	43	
2381	44	
2382	45	
2383	46	Annus 130 repromissionis,
2384	47	

2385

Anni mundi,	Anni Iacob,	
2385	48	
2386	49	
2387	50	Annus 110 Isaac.
2388	51	
2389	52	Argiuorũ 2, Phorone⁹,
2390	53	annis 57, mensib. 3.
2391	54	
2392	55	
2393	56	Annus 140 repromissi-
2394	57	onis.
2395	58	
2396	59	
2397	60	Annus 120 Isaac.
2398	61	Niobæ primo omnium
2399	62	mulierũ mixtus est Iu-
2400	63	piter, vt Græci perhi-
2401	64	bent, de qua nascitur
2402	65	Apis, quem Serapin co-
2403	66	gnominant. Annus
2404	67	150 repromissionis.
2405	68	Assyriorum 8, Beloch⁹,
2406	69	annis 35.
2407	70	Annus 130 Isaac.
2408	71	
2409	72	
2410	73	Ante an. Vrbis conditæ
2411	74	1070, Thelasus & Cara-

tus aduersus Phoroneũ instituunt bellũ.

2412	75	
2413	76	Annus 160 repromiss.
2414	77	Iacob descendit in Me-
2415	78	sopotamiam, & seruiuit

apud Laban annis 7.

2416	79	Argiuorum, Ogygius in

Attica Eleusinem condidit, quę antiquitus vocabatur Atte, & alias plurimas ciuitates, cuius temporibus apud lacum Tritonidem virgo apparuit, quam Græci Mineruam nuncupant.

2417	80	Annus 140 Isaac.
2418	81	
2419	82	
2420	83	
2421	84	
2422	85	Iacob genuit Ruben.
2423	86	Annus 170 repromiss.
2424	87	Iacob genuit Symeon.
2425	88	Iacob genuit Leui.
2426	89	Iacob genuit Iudam, à

quo Iudæi appellati sunt.

2427	90	Annus 150 Isaac.
2428	91	
2429	92	Iacob genuit Ioseph in

Anni mundi,	Anni Iacob,	
2430	93	92 suo anno. Sicyonio-
2431	94	rum 9, Messapus, annis
2432	95	47.
2433	96	Annus 180 repromiss.
2434	97	Iacob post 20 ann. à La-

ban reuertitur in terram Chanaan, Hieronymo teste in suis epistolis.

2435	98	Argiuorũ Messenà, quæ
2436	99	& Mamertina, cõditur.
2437	100	Annus 160 Isaac: Iacob
2438	101	vero 100, ante annos
2439	102	vrbis conditæ 1040. In
2440	103	Achaia sæuũ diluuium

vastatione plurima toti⁹ pene prouinciæ fuit. Quod quia Ogygij qui tunc Eleusinę conditor & rex erat, temporibus effusum est, nomen loco ac tempori dedit.

2441	104	Assyriorũ 9, Baleus an-
2442	105	nis 52. Putiphar, ad quẽ
2443	106	vẽditus fuit Ioseph, eu-
2444	107	nuchus Pharaonis, &
2445	108	princeps exercit⁹ eius,
2446	109	Ægyptius fuit. Augusti

nus dicit, Ioseph ante an. 12 mortis Isaac, 108 anno vitæ Iacob, 17 annor. venditum esse à fratribus & post annum vẽditionis, 13 annos agebat in Ægypto, ignotus Pharaoni. Iacob 109 annorum.

2447	110	Annus 170 Isaac.
2448	111	Sicyoniorum, aiunt hũc

Apim esse Serapin: siquidẽ quum fratrem Ægialeum regẽ præfecisset Achaię, ipse cum populo ad Ægyptũ nauigauit. Argiuorum 3, Apis annis regnauit 35.

2449	112	Argiuorũ Telchines vi-
2450	113	ri, Rhodum condide-
2451	114	rũt, quæ prius Ophiusa
2452	115	vocabatur.
2453	116	Annus 200 repromissi-
2454	117	onis.
2455	118	
2456	119	Argiuorum Memphis

in Ægypto ab Api condita.

2457	120	Isaac filius Abrahæ, in
2458	121	Geratis natus, obijt 180

annor. sepultus est iuxta Abraham, derelinquens filium Iacob, habentem an. 121.

Ioseph.

HEbræorum Ioseph, dux Ægypti per annos 80. Vxor Ioseph nomine Absenech, filia Putipharis sacerdotis Heliopoleos ciuitatis fuit.

Digitized by Google

Anni mundi,	Anni Ioseph	
2459	1	
2460	2	
2461	3	
2462	4	
2463	5	Annus 210 repromissionis.
2464	6	
2465	7	
2466	8	
2467	9	Anno ante vrbem conditam 1008 fuisse apud Ægyptum insolitam vbertatem, deinde ingentem atque intolerabilem famem, cui Ioseph subuenit. Pompeius historiographus & Iustinus docent. Annus Iacob 130.
2468	10	Secundus annus famis. Ingressus Ægyptum Iacob cum filijs suis, quũ à Pharaone interrogaretur quotum annum ageret, respondit, se esse annorum 130.
2469	11	
2470	12	
2471	13	Ægyptiorum 18 dynastia Diapolitanorũ, quorum primus Amosis, annis 25.
2472	14	
2473	15	Annus 220 repromissionis.
2474	16	
2475	17	
2476	18	
2477	19	Argiuorum Sparta cõdita est à Sparto filio Phoronei.
2478	20	Sicyoniorum 10, Peratus, alias Eratus, an. 46.
2479	21	
2480	22	
2481	23	
2482	24	
2483	25	Annus 230 repromissionis. Argiuorum 4, Argus, annis 70.
2484	26	Iacob filius Isaac, natus in terra Chanaan, prophetans de Christo & de vocatione Gẽtium, obijt in Ægypto, annorum 146: & sepultus in Cariatharbe, in spelunca duplici.
2485	27	Græcia Argo regnante habere segetes cœpit, aliunde seminibus aduectis.
2486	28	
2487	29	Annus 60 Ioseph.
2488	30	
2489	31	
2490	32	
2491	33	
2492	14	
2493	35	Annus 240 repromissionis. Assyriorum 10, Altadas, annis 32.
2494	36	Annus 70 Ioseph.
2495	37	
2496	38	Ægyptiorum 2, Chebron, annis 13.
2497	39	
2498	40	
2499	41	
2500	42	
2501	43	
2502	44	
2503	45	Annus 250 repromissionis.
2504	46	
2505	47	
2506	48	
2507	49	Annus 80 Ioseph.
2508	50	
2509	51	Ægyptiorum 3, Amenophis, annis 21. Argiuorum, secundum quorundam opinionem, his temporibus fuit Prometheus, à quo homines esse commemoratur, & reuera. Quum enim sapiens esset, à feritate eorum & nimia imperitia ad humanitatem & scientiam figurabat.
2510	52	
2511	53	
2512	54	
2513	55	Annus 260 repromissionis.
2514	56	
2515	57	
2516	58	
2517	59	Annus 90 Ioseph.
2518	60	
2519	61	
2520	62	
2521	63	
2522	64	
2523	65	Annus 270 repromiss.
2524	66	Sicyoniorum 11, Plemneus regnauit annis 40.
2525	67	Assyriorum 11, Mamitus, annis 30.
2526	68	
2527	69	Annus 100 Ioseph
2528	70	
2529	71	
2530	72	Ægyptiorum 4, Mephres, annis 12.
2531	73	
2532	74	
2533	75	Annus 280 repromissionis.
2534	76	
2535	77	
2536	78	
2537	79	Annus 110 Ioseph.
2538	80	Ioseph filius Iacob obiit in Ægypto annor. 110: cuius ossa transtulerunt filij Israel in Sichem ciuitatem patris sui, quæ est Neapolis, vrbs Samaritanorum: à cuius interitu Hebræi seruie-runt

runt annis 144. Fiunt autem omnes anni, quibus Hebræi in Ægypto fuerunt, 215: qui ab eo computantur tempore, quo Iacob cum filiis suis descēdit in Ægyptum.

SERVITVS.

HEbręorum seruitus in Ægypto ad annos centum quadraginta quatuor.

Anni mundi,	Anni seru.	
2539	1	
2540	2	
2541	3	
2542	4	Ægyptiorū 5, Misphatmutosis annis regnauit 27.
2543	5	Annus 290 repromissionis.
2544	6	
2545	7	
2546	8	
2547	9	
2548	10	
2549	11	
2550	12	
2551	13	
2552	14	
2553	15	Annus 300 repromiss.
2554	16	Argiuorum 5 Pirasus, alias Criasus, annis 53. In Argis primus sacerdotio functus est Callichia, Pirantis filius.
2555	17	Assyriorum 12, Mancaleus, annis 30.
2556	18	
2557	19	Argiuorum Atlas, frater
2558	20	Promethei, præcipuus
2559	21	astrologus fuit, qui ob e-
2560	22	ruditionem disciplinę, et-
2561	23	iam cœlum sustinere di-
2562	24	ctus est. Euripides autem montem esse altissimum affirmat, qui Atlas vocetur.
2563	25	Annus 310 repromissionis.
2564	26	
2565	27	
2566	28	
2567	29	
2568	30	
2569	31	Ægyptiorum 6, Tuthemosis, annis 9.
2570	32	
2571	33	
2572	34	Sicyoniorum 12, Orthopolis, annis 43.
2573	35	Annus 320 repromissionis.
2574	36	
2575	37	
2576	38	Argiuorum his regnanti-

bus, Syrius fuisse perhibetur indigena: ex cuius vocabulo Syria nomen accepit.

Anni mundi,	Anni seru.	
2577	39	Ægyptiorum 7, Ame-
2578	40	nophis 11, annis 32. Hic
2579	41	est Amenophis, quem
2580	42	quidam Memnonem
2581	43	putant lapidē loquen-
2582	44	tem. Argiuorum, Æthiopes ab Indo flumine consurgentes, iuxta Ægyptum consederunt.
2583	45	Annus 330 repromiss.
2584	46	Assyriorum 13, Spherus seu
2585	47	Sapphrus annis 20.
2586	48	
2587	49	
2588	50	
2589	51	
2590	52	
2591	53	
2592	54	
2593	55	Annus 340 repromissionis.
2594	56	
2595	57	
2596	58	
2597	59	
2598	60	
2599	61	
2600	62	
2601	63	Amram genuit Mosen,
2602	64	quum esset annorum 60 ex matre Iochuel.
2603	65	Annus 350 repromiss.
2604	66	Assyriorum 14, Mamelus
2605	67	annis 30.
2606	68	Argiuorum, Epidaurus ciuitas condita est.
2607	69	Argiuorum 6 Phorbas, annis 35 regnauit.
2608	70	Ægyptiorum 8 Orus, annis
2609	71	38. Argiuorum, quidā scribunt, Prometheum, & A-
2610	72	tlantem fratrē Promethei,
2611	23	& Argum cuncta cernentē, & Io filiā Promethei, his fuisse temporibus: alii vero ætate Cecropis: nonnulli ante Cecropem, annis 60, siue 90.
2612	74	Annus 10 Mosis.
2613	75	Annus 360 repromiss.
2614	76	Sicyoniorum primus regna-
2615	77	uit in Thessalia, Æmon.
2616	78	Phorbas regnum obtinuit.
2617	79	Adolescens Moses omnem

Digitized by Google

Anni mundi,	Anni seruit.	
2618	80	Ægyptiorum philoſophiam didicit.
2619	81	
2620	82	Sicyoniorum, Hercules primum fertur Antæum luctæ viciſſe certamine.
2621	83	
2622	84	Annus 10 Moſis.
2623	85	Annus 370 repromiſſionis.
2624	86	
2625	87	Argiuorum, primus quadrigam iunxiſſe fertur Trochilus.
2626	88	
2627	89	
2628	90	Sicyoniorum, Xanthus Triopaleſpũ condidit.
2629	91	
2630	92	Argiuorum, in Creta regnat Cydon.
2631	93	
2632	94	Annus 30 Moſis.
2633	95	Annus 380 repromiſſ.
2634	96	Aſſyriorum 15, Sparetus 20 annis 40 regnauit.
2635	97	Sicyoniorum 13, Marathius, annis 30.
2636	98	
2637	99	
2638	100	Atheniẽſium regni principium. His temporibus in Achaia quæ nunc Attica nuncupatur, primus regnauit Cecrops, qui & Diphyes, annis 50. Cecrops regnabat in Attica, à quo vſq; ad Troiæ captiuitatem fiunt anni 375: à Cecrope vſque ad primam Olympiadem numerantur reges 17, principes vero quos mors tantum finiebat 41: ſub quibus apud Græcos multa miranda narrantur.
2639	101	
2640	102	
2641	103	
2642	104	Annus 40 Moſis: qui Ægyptum derelinquẽs in eremo philoſophatur. Athenienſiũ, Cecrope regnãte primum in arce oliua orta eſt, & Mineruę nomine quæ Græce Athene, nuncupata. Dicebatur autẽ Diphyes, ſiue ob longitudinem corporis, ſiue idcirco quod quum eſſet Ægyptius, vtranq; linguam ſciebat.
2643	105	Annus 390 repromiſſ.
2644	106	Argiuorum 7, Triopas annis 46.
2645	107	
2646	108	Ægyptiorum 9 Acenchere, annis 18.
2647	109	
2648	110	
2649	111	
2650	112	
2651	113	
2652	114	Annus 50 Moſis.
2653	115	Annus 400 repromiſſ.
2654	116	Sicyoniorum, Curetes & Corybantes Gnoſon condiderunt, qui modulatã & inter ſe cõcinẽte in armis ſaltationem repererunt.
2655	117	
2656	118	Athenienſium primus
2657	119	Cecrops bouem immolans Iouem appellauit. Et Cecropia regio ab eo nuncupatur.
2658	120	Ægyptiorum 10, Achoris, annis 9.
2659	121	
2660	122	Ægyptiorũ, Deucalion apud eos regnare orſus, qui circa Parnaſum morabantur.
2661	123	Athenienſium Muſicus Cucha & Nymphæ filius agnoſcitur. Iudicium Neptuni & Mineruæ de cõtentione regionis apud Cecropem actum fuiſſe confingitur.
2662	124	Annus 60 Moſis. Chaldæi contra Phœnices dimicant.
2663	125	Annus 410 repromiſſionis.
2664	126	
2665	127	Sicyoniorum 14, Marathus, annis 20.
2666	128	
2667	129	Ægyptiorum 11, Cenchres, annis 16 regnauit.
2668	130	Sicyoniorum, Io Iaſi filiæ mixtus eſt Iupiter, quæ in bouem (vt dicitur) conuerſa, Boſporus appellatur.
2669	131	Ægyptiorum, in Æthiopia multæ peſtilentiæ locales (vt Plato commemorat) fuerunt.
2670	132	Sicyoniorũ, Cecrops in
2671	133	Eubœa Athenas quas & Diacas, condidit, quam vrbẽ Cubeciorchomenon appellauerũt. Anno 810 ante Vrbẽ conditã Amphithryon Athenis à Cecrope regnauit: cuius tẽporibus aquarum illuuies maiorem partem populorũ Theſſaliæ abſumpſit ſub Phenone.
2672	134	Annus 70 Moſis.
2673	135	Annus 420 repromiſſ.
2674	136	Aſſyriorũ 16, Aſcades, annis 40. Ab Hellene, Helleni Græci dicti: ab Acte, Attica.
2675	137	
2676	138	Sicyoniorum, Corinthus condita, quæ prius Ephyra vocabatur.
2677	139	
2678	140	
2679	141	
2680	142	Moſes in Sina monte, diuino fruitur aſpectu.
2681	143	
2682	144	Annus 80. Moſis: Plaga 1. aquæ conuerſæ in ſanguinem.

Plaga

Plaga 2. ranarum.
Plaga 3. cynipum, genus culicum.
Plaga 4. muſcarum, id eſt, cynomyiarum.
Plaga 5. armentorum, id eſt, pecorum.
Plaga 6. vlcerum.
Plaga 7. grandinis.
Plaga 8. locuſtarum.
Plaga 9. tenebrarum.
Plaga 10. primogenitorum.

HAbitatio filiorum Iſrael in Ægypto, fuit 430 annorum. Quibus impletis eadē die egreſſi ſunt de terra Ægypti, vt in Exodo legitur. Quos tamen annos Chronographi ab anno 75 natiuitatis Abrahæ, quando terram repromiſſionis intrauit, computant: ſequentes editionem Septuaginta interpretum, quæ dicit: Habitatio autem filiorum Iſrael, qua habitauerunt in Ægypto, & in terra Chanaan, ipſi & patres eorum, anni 430. Quam neceſſario ſequendam, & ipſa Hebraica veritas oſtendit quæ narrat, Caath filium Leui quem natum eſſe conſtat in terra Chanaan, vixiſſe annis 133. & filium eius Amram patrem Moſis 137 annorum, & ipſum Moſen fuiſſe 80 annorum in egreſſione ex Ægypto. Quam nimirum horam, ſummam annorum conſtat 430 implere non poſſe. Quorum tranſlationem etiā ſanctus Paulus ſic confirmat: Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones, & ſemini eius. Non dicit, Et ſeminibus, quaſi in multis: ſed quaſi in vno, Et ſemini tuo, qui eſt CHRISTVS. Hoc autem dico, Teſtamentum confirmatum à Deo, quæ poſt 430 annos facta eſt Lex, non irritum facit, ad euacuandum promiſſiones patrum. Hæc Beda. Sicut igitur tranſlationem ſeptuaginta interpretum propter damnum annorum quod carere non poſſumus, in hoc loco conſequimur: ſic Arphaxad 135 annorum genuiſſe Cainan; atq; Cainan 130 genuiſſe Sale, Luca etiam teſte didicimus: quos annos carere non poſſumus, ſi Euangelicam veritatem veram eſſe credimus, ſeculique caput in decimoquinto calendis Aprilis fuiſſe; ſicut in Scriptura legimus.

MOSES.

MOſes autem, Amram filius & Iochuel, 80 annorum, eodem die quo Ægyptū egreſſus eſt populus, eduxit eum ex Ægypto, luna decimaquinta, poſt annum 330 egreſſionis Abrahæ de Charran in terram Chananeam, poſt aduentum Iacob in Ægyptum 205 tranſactis annis. Poſtquam autem 30 dierum annona azymorum panum farinæ fermentatæ defecit, quam ex Ægypto ſecum portauerunt: coturnices, Manna, & Aquam de petra, murmuranti populo tradidit Dominus. Ioſephus. Moſes autem poſt tres menſes egreſſionis venit ad montem Sina, & poſtquam ieiunando 40 diebus & 40 noctibus accepit Legem, conſtruxit Tabernaculum menſibus 7. Antequam ſacra conſecrarentur, aſtitit dominus Moſi, præcipiens Aaron in pontificem conſecrari, qui natu maior erat quam Moſes: quo perfecto, cæterisque rite conſecratis atque ordinatis, menſe primo Niſan, id eſt Aprilis, anni ſecundi, prima die menſis, erexit Tabernaculum.

Patriarchæ autem duodecim nati ſunt in Meſopotamia, conditi ſunt in Ægypto: & egredientibus filiis Iſrael ex Ægypto, portātibus ſecum poſiti ſunt omnes in Sichem, vt Hieronymus refert.

Anni mūdi,	*Anni egreſſ.*
2683	1	Annus 430 repromiſſionis. Hebræorum Moſes 80 annos agens, dux itineris ex Ægypto Hebræorum gentis efficitur: legem eis in eremo tradens, per annos 40 Argiuorum (ſecundum nonnullos) Io in Ægyptum profecta, & ibi Iſis nuncupata, quæ nupta poſtea Telegono Epaphum genuit. Ægyptiorū 12, Acherres, annis 8.
2684	2	Ex hoc loco vſque ad Salomonem & ædificationem Templi, numerantur anni 480.
2685	3	Sicyoniorum 15 Coronus, alias Echireus, annis quinquaginta quinque.
2686	4	Ægyptiorum, in Ægypto regnauit Helleconus.
2687	5	Primus apud Hebræos pōtifex conſtitutus eſt Aaron, frater Moſis. Sicyoniorum, Apollinis Delii templum ab Eriſichthone fabricatum eſt.
2688	6	Archiuorum 8, Crotopus, annis 21. Athenienſium 2 Cranaus, annis nouem.
2689	7	Sicyoniorum, Hercules cognomento Doſenaus in Phœnice clarus habetur: vnde ad noſtram vſq; memo-

Digitized by Google

riam à Cappadocibus & Helienſibus Doſenaus dicitur.

Anni mũdi,	*Anni egreſ.*	
2690	8	Argiuorum, vitis inuenta à Dionyſio, ſed non Semeles filio.
2691	9	Ægyptiorum 15, Cherres, annis 15 regnauit.
2692	10	Hebræorum, Areopagos nomen Iudicio conſtitutum eſt.
2693	11	Argiuorum, Oris paſtoris filius, 7 ab Inacho, inuentus eſt.
2694	12	Argiuorum, Cranaus indigena, ex cuius filiæ nomine Atthidis, Attica vocata eſt.
2695	13	Sicyoniorum, in Creta regnauit Apteras, qui & vrbem condidit.
2696	14	Argiuorum, Deucalionis filius Dionyſius, verum non ille Semeles filius, quum in Atticam peruenisſet, hoſpitio receptus à Semacho, filio eius caprę pellem largitus eſt.

Epaphus, filius Iouis, & Iouis templum condidit, cum in ſecunda Ægypto regnaret.

2697	15	Athenienſium 3, Amphitryon, annis 10 regnauit.
2698	16	Argiuorum, Sthenelus paſtoris, de Argiuorum principibus quum Sthenelum Danaus expuliſſet, Argo tenuit, minoresque eius perſeuerarunt vſque ad Atiſtæum filium, Stheneli nepotem, poſtquam Pelopidæ imperium ſuſceperunt, primo regnante Atreo. Ægyptiorum, templum Delii conſtructum ab Eriſichthone filio Cecropis eſt.
2699	17	
2700	18	
2701	19	
2702	20	
2703	21	
2704	22	
2705	23	Lacedæmon condita eſt à Lacedæmone Semeles filio.
2706	24	Ægyptiorum 14, Armais, qui & Danaus, annis 5. Anno ante Vrbem conditam 770, inter Danai filias quinquaginta, & Ægypti fratris eius ſimiliter filios quinquaginta, parricidia quadraginta nouem vna nocte commiſſa ſunt.
2707	25	Athenienſium 4, Erichthonius, annis 11.
2708	26	
2709	27	Argiuorum 9, Sthenelus, annis 11. Sicyoniorum Erichthonius Vulcani & Mineruæ filius, qui ab Homero Erechtheus vocatur, his regnantibus fuit.
2710	28	Argiuorum, Arcas filius Iouis & Caliſtus pelagus Indicorum Arcadiam nuncupauit.
2711	29	Ægyptiorum 15 Remeſſes, qui & Ægyptus, annis 68.
2712	30	
2713	31	
2714	32	Ægyptus, quæ prius Aeria dicebatur, ab Ægypto tunc ſibi regnante nomen accepit.
2715	33	Aſſyriorum 17, Amyntas, annis 45. Athenienſium, Dardanus condidit Dardaniam.
2716	34	
2717	35	Athenienſium, poſt Sthenelum Argis regnauit Gelanor, quem quum Argide imperio pepuliſſent, regnum Dardano tradiderunt.
2718	36	
2719	37	
2720	38	Argiuorum 11, Dardanus annis quinquaginta. Ægyptiorum, Argos ſibi Danaus vendicauit, expulſus ab Ægypto, & eandem aquis inundare fecit.
2721	39	Aaron, ſacerdos in Lege primus, anno quadrageſimo egreſſionis ex Ægypto, ætatis ſuæ centeſimo vigeſimo tertio, calendis Auguſti, vt Ioſephus perhibet, in Arabia, monte Abarim qui nunc Petrea dicitur, obiit; Eleazaro eius filio in locum ſubrogato.
2722	40	Moſes quum 40 annorum in Ægypto, 40 in Madian, 40 minus 30 diebus in eremo præeſſet populo, anno 120 in monte Abarim circa Hiericho ad Iordanem, vbi nunc eſt ciuitas Abilal, obiit: ſepultuſque eſt à Domino in valle Moab, quæ eſt in Arabia Euſebius dicit, quinq; libros Moſi continere geſta annorum trium millium ſeptingentorum triginta, iuxta ſeptuaginta ſeniorum interpretationem. Quot vero annos huius temporis Hebraica veritas contineat, Ioſephus in primo libro contra Appionem grammaticum ita dicit: Neque igitur innumera apud nos habentur volumina inter ſe inuicem diſcordantia, ſed duo tantum & viginti ſunt libri, qui omnium temporum ſeriem continent, qui iuſte creduntur diuinitus inſpirati: ex quibus quinque libri ſunt Moſis, qui continent leges & ſucceſſionis humanæ proſapiam, vſque ad ipſius Moſis terminum protendentes, qui paulo minus ad tria millia annorum continentiam gerunt. Inde à

mort-

morte Moſis ad Artaxerxem regem Perſarum qui fuit poſt Xerxem, Prophetę in duodecim libris, quę ſecundum eos geſta ſunt, conſcripſerunt. Hæc Beda.

Iosve.

IOſue per annos viginti ſex regit populum, Ioſepho teſte. Nam de annis ducatus ipſius ſancta ſcriptura tacet.

Anni mundi,	*Anni Ioſue,*	
2723	1	Anno primo ducatus ſui, decima die primi menſis, Ioſue populum, patefacto Iordanis alueo retrorſum cõuerſo, in terram repromiſſionis induxit: & ſupra lapides duodecim à ſingulis ducibus de profundo Iordanis adductos, paſcha immolauerunt.
2724	2	Tunc manna, cibus videlicet 40 annorum defecit: & Eleazarus poſt Aaron pontifex factus, primus annus Ioſue (velut Euſebius perhibet in ſuis Chronicis) principiũ erat quinquageſimi primi Iubilei ſecundum Hebræos ideſt, anni 2500 erant ab initio mundi cõpleti, ſingulis Iubilæorum ordinibus per quinquagenos annos ſupputatis, id eſt, ad 50 annũ Abrahæ 2000, & inde ad Ioſue 500. Quum autẽ computantur 1156 ad diluuium, & à diluuio ad Abraham 292 anni qui 75 erat annorum quando promiſſionẽ Dei accepit; promiſſionis anni 440, ducatus Moſis anni 40, qui ſunt omnes 2413: deſunt 7 anni de 2500 annis, id eſt 3 anni ab Adam ad annum 50 Abrahæ, & 4 inde vſque ad Ioſue.
2725	3	Athenienſium, Erichthonius primus quadrigam iunxit in Græcia, erat quippe apud alias nationes.
2726	4	Ægyptiorum, Danaus
2727	5	per 50 filias, 50 filios
2728	6	Ægypti interfecit, e-
2729	7	uadente ſolo Lynceo
2730	8	qui poſt eum regnauit.
2731	9	Neque vero multitudo filiorum incredibile videri debet in barbaris, quum iam innumerabiles haberẽt concubinas.
2732	10	Ioſue ſucceſſor Moſis, terram Palæſtinarum Iudææ genti ſorte diſtribuit. Atheniẽſium, in Creta regnauit Mapis.
2733	11	Buſiris & Libyæ filiæ fi-
2734	12	lius apud vicinalia ty-
2735	13	rannidẽ exercet, trã-
2736	14	ſeũtes hoſpites crudeli
2737	15	ſcelere interfecit.
2738	16	Sicyoniorum 16, Corax
2739	17	annis 30.
2740	18	
2741	19	Ægyptiorum Phœnix
2742	20	& Cadmus de Thebis
2743	21	Ægyptiorum inſula
2744	22	protecti, apud Tyrum & Sidonem regnauerunt.
2745	23	Athenienſiũ Templum
2746	24	incenſum.
2747	25	Ægyptiorum, Europæ filiæ Phœnicis mixtus eſt Iupiter, quam poſtea Aſterius Cretenſium rex vxorem accipiens, Minoem, Rhadamanthum & Sarpedonem ex ea procreauit.
2748	26	Athenienſes in Creta. Poſt mortẽ Ioſuæ ſeruierunt filii Iſrael regi Meſopotamiæ Chuſanraſathaim, 9 annis: qui anni iunguntur tẽporibus Othoniel, ſecundum Iudæorum traditiones.

Othoniel.

IVdæorum primus iudex in Iſrael Othoniel, de tribu Iuda, Domino iubente, conſtituitur per annos 40.

Anni mundi,	*Anni Oth.*	
2749	1	
2750	2	Apud Hebræos pontificatum ſuſcepit Phinees, filius Eleazar.
2751	3	
2752	4	
2753	5	
2754	6	
2755	7	
2756	8	
2757	9	Athenienſium 5, Pandion, annis 40. Pãdion filius Erichthonii, cuius filiæ Progne & Philomela.
2758	10	
2759	11	Aſſyriorum 18, Belochus, annis 25 regnauit.
2760	12	Argiuorum, apud Argos
2761	13	ſacerdotio defuncta eſt Hypermneſtra Danai filia. Rhadamanthus & Sarpedon reges Lyciorum.
2762	14	Ægyptiorum, Cadmus
2763	15	regnauit Thebis, ex
2764	16	cuius filia Semele na-
2765	17	tus eſt Dionyſius, id eſt

Liber pater: ſub quo & Linus Thebæus muſicus fuit.

Anni mundi,	*Anni Oth.*	
2767	19	Athenienſium, Melus, &
2768	20	Paphus, & Thaſus, &

Calliſta vrbes conditæ.

2769	21	Sicyoniorum 17, Epo-
2770	22	peus annis 35. Argiuo-
2771	23	rum 11, Lynceus, annis 10

quadragintauno regnauit. Ægyptiorũ, Bithynia cõdita à Phœnice, quæ primum Mariandyna vocabatur.

2772	24	Athenienſium, Linus
2773	25	Thebæus, Zethus &

Amphion, in muſica arte clarent.

2774	26	Ægyptiorum, Ida & Da-
2775	27	ctylus his temporibus e-

rant, qui ferrum repererunt.

2776	28	Athenienſium, Amphion 20
2777	29	& Zethus Thebis re-
2778	30	Ægyptiorum 16, (quant
2779	31	Amenophis annis 40.

Athenienſium, in Dardania regnauit Erichthonius filius Dardani.

2780	32	Ægyptiorum, ea quæ de
2781	33	Demetra, quam aiunt
2782	34	eſſe Iſidem, & Danae,
2783	35	ex qua Perſeus naſci-

tur (veluti dicitur) his ſunt geſta tempo 30 ribus.

2784	36	Aſſyriorum 19. Bellopa-
2785	37	res, annis 30. Athenie-
2786	38	enſium, Ephyra, quæ
2787	39	nunc Corinthus voca-
2788	40	tur, à Siſipho condita.

Catina condita à Siſide in Sicilia.

¶ Mortuo autẽ Othoniel ſeruiuit Iſrael Egloni, regi Moab, annis 18. qui deputantur Aod, iuxta traditiones Iudæorum. 40

AOD.

HEbræorum Aod filius Gera, de tribu Beniamin, annis ſeptuaginta, qui vtraque manu vtebatur pro dextera.

Anni mundi,	*Anni Aod,*	
2789	1	
2790	2	Ægyptiorum, Eleuſine 50
2791	3	Celeus regnauit, coæ-
2792	4	uus Triptolemi, quem
2793	5	Philochorus ait, longa
2794	6	naui ad vrbes accedẽ-
2795	7	tẽ diſtribuiſſe frumen-

ta, & ob id dediſſe ſuſpicionẽ, quod nauis eius ſerpens pinnatus fuerit. Eſt figura quæ poſſit recipi. Erechtheus 6 Athenienſiũ annis 50. Fabula Proſerpinæ quam rapuit Aidoneus, id eſt Orcus, rex Moloſſorũ, cuius canis ingentis magnitudinis Cerberus nomine Pirithoũ deuorauit, qui ad raptum vxoris cum Theſeo venerat: quem & ipſum iam in mortis periculo conſtitutum, aduenienſ Hercules liberauit: & ob id quaſi ab inferis receptus dicitur, ſcribit Philochorus in Atthidis libro ſecundo.

Anni mũdi,	*Anni Aod,*	
2796	8	Athenienſium, Diony-
2797	9	ſus, qui Latine Liber
2798	10	pater dicitur, naſcitur
2799	11	ex Semele. Erechthei
2800	12	filiam Orithyiam Bore
2801	13	as Aſtrei filius Thrax
2802	14	rapuit, quem fabula
2803	15	ventum fuiſſe confin-
2804	16	git. Sub hoc & myſte-
2805	17	ria cœperunt, ea quæ
2806	18	de Perſeo dicũtur. Se-

cundum quorundam opinionem hac ætate Phrixus cum Helle ſua ſorore fugiẽs inſidias nouercales, viſus eſt per aerem vehi ab ariete velleris aurei. Fuit autem nauis etiam parata fugienti, cuius inſigne Aries erat. Porro Palęphatus affirmat, Arietem vocatum per quem liberatus ſit.

2807	19	Sicyoniorum 18, Lame-
2808	20	don, annis 40.
2809	21	
2810	22	Argiuorum 12, Abas, an-
2811	23	nis 23.
2812	24	Thebis expulſo Cadmo,
2813	25	Amphion & Zethus

regnauerunt.

2814	26	Aſſyriorum 20, Lampri-
2815	27	des, annis 32.
2816	28	
2817	29	Ægyptiorum 19 dynaſtia,

quorum primus Zethus, annis 55.

2818	30	Athenienſium, ea quæ
2819	31	de Procne & Philome
2820	32	la dicuntur, tunc erãt.
2821	33	
2822	34	Ægyptiorum bellum
2823	35	quod ſub Eumolpo fuit.
2824	36	Athenienſium, Melam-
2825	37	pus agnoſcitur.
2826	38	

Digitized by Google

Anni mundi	*Anni Aod.*	
2827	39	In Dardania regnauit
2828	40	Tros, à quo Troiani nuncupantur.
2829	41	Ægyptiorum, apud Py-
2830	42	thiũ vates primo Phe-
2831	43	monoe hexametris ver-
2832	44	sibus futura ceciniſſe narratur.
2833	45	Argiuorum 13, Prœtus, annis 17 regnauit.
2834	46	Atheniẽſium, Phrygas
2835	47	rexit Tantalus, q prius
2836	48	vocabãtur Mygdones.
2837	49	Ægyptiorum, ob raptũ
2838	50	Ganymedis etiam Tã- talo bellum exortum eſt, vt ſcribit Phanocles poeta. Fruſtra igitur Iouis fabula, & raptrix aquila confingitur.
2839	51	Athenienſium, Tityus, conuixit Tantalo, & Tityoni Latona mater Apollinis, qui cum Hercule ſeruiuit Admeto.
2840	52	Ea quæ de Phrixo &
2841	53	Melicerta dicũtur: ſub quo celebrata ſunt Iſthmia.
2842	54	Erechthei frater Per-
2843	55	ſe⁹ aduerſum Perſas dimicauit, Gorgonæ meretricis capite deſecto: quæ propter eximiam pulchritudinem ita expetitores ſuos mentis impotes reddebat, vt vertere eos putaretur in lapides. Didym⁹ ſcribit in peregrina hiſtoria, & etiam præbet ſcriptorem eius.
2844	56	Sicyoniorũ 19, Sicyon,
2845	57	annis 45.
2846	58	Aſſyriorum 21, Soſares,
2847	59	annis viginti regnauit.
2848	60	Athenienſium 7, Ce-
2849	61	crops 2, annis quadraginta regnauit.
2850	62	Argiuorum 14, Acriſi-
2851	63	us, annis 51.
2852	64	Pegaſus equus velociſ-
2853	65	ſimus cuiuſdam mulie-
2854	66	ris, ſiue (vt Palæphatus
2855	67	affirmat) Bellerophontis, nauis quondam fuit.
2856	68	Athenienſium, Cyrene
1857	69	ciuitas condita eſt in
2858	70	Libya.
2859	71	Athenienſium, Ion vir
2860	72	fortis: ex ſuo vocabulo Iones Athenienſes dicti.

Anni mundi,	*Anni Aod,*	
2861	73	Ægyptiorum, Dionyſius,
2862	74	qui & Liber pater, aduer-
2863	75	ſus Indos dimicans Nyſam vrbem iuxta Indum flumen condidit.
2864	76	Geſta Perſei.
2865	77	
2866	78	Aſſyriorum 22, Lampares annis triginta regnauit.
2867	79	Secundum quoſdam, Thebis regnauit Cadmus.
2868	80	Athenienſium, Pelops. Peloponneſum primus regnans, Olympijs quoque præfuit, qui poſtea aduerſus Ilium arma corripiens, ſuperatur à Dardano.

¶Poſt Aod, oppreſſit filios Iſrael Iabin rex Chanaan per viginti ann. qui regnabat in Aſor: hi autem anni deputãtur Deboræ & Barac, ſecundum Iudæorum traditiones.

Debora.

HEbræorum Debora, prophetiſſa de tribu Ephraim, cum Barac de tribu Nephthalim, annis 40.

Heronymus Deboram inter duces numerat cum Barac, quem arbitratur Deboræ filium; quæ & Apis nomen accepit, ſcripturarum floribus paſta.

Anni mundi,	*Anni Deb.*	
2869	1	
2870	2	Ægyptiorum 20. Ramſes, annis 66.
2871	3	
2872	4	
2873	5	Athenienſium, Europa
2874	6	à Cretenſibus rapta eſt, eſt, cuius fuit inſigne Taurus.
2875	7	Ægyptiorum, ea quæ de Spartis memorantur, quos Palæphatus ſcribit, quum proximarum eſſent regionum, aduerſus Cadmum ſubito conſtitiſſe; & propter repentinos quaſi de terra contractus, & ex omni parte conflictus, Spartos vocatos.
2876	8	Saturnus filius Iani re-
2877	9	gnauit in Italia.
2878	10	
2879	11	
2880	12	
2881	13	Argiuorum reges defecerunt, qui imperauerunt annis 544

Digitized by Google

vsque ad Pelopem, qui regnauit annis 59. & in Mycenas imperio translato, post Acrisium regnauit Euryſtheus filius Stheneli, annis 45.

Anni mundi	*Anni Deb.*	
2882	14	Athenienſium, Midas regnauit in Phrygia. Ilium, ab Ilo condita.
2883	15	
2884	16	Athenienſium 8, Pãdion, annis 25 regnauit. Ægyptiorum, Perſeus, Acriſio non ſponte interfecto, imperauit Argis.
2885	17	
2886	18	
2887	19	Athenienſium, poſt Acriſium in Mycenas Argiuorum imperio translato, hi reges fuerunt: Perſeus, Sthenelus, Euryſtheus, Atreus, Thyeſtes, Agamemnon, Ægiſthus, Oreſtes & Thiſamenus, & Penthilus, & Cometes vſque ad Heraclidarum deſcenſum. Ægyptiorum, Quidam his temporibus vendicant geſta Liberi patris, & ea quæ de Indis, Lycurgo, Actæone & Pentheo memorantur, quomodo aduerſum Perſen conſiſtens occidatur in prælio: ait Dinarchus poeta non rhetor. Qui autem voluerit, poteſt inſpicere ipſius Liberi patris apud Delphos ſepulchrum, iuxta Apollinem aureum. Pingitur vero Liber muliebri & delicato corpore, propter mulieres in ſuo exercitu militantes. Nam pariter ad arma viris fœminas alligabat, vt Philochorus loquitur.
2888	20	
2889	21	Sicyoniorum 29, Polybus.
2890	22	annis 20. Laijs Chryſippus tenuit regnum.
2891	23	Templum in Eleuſina ædificatum eſt.
2892	24	
2893	25	
2894	26	
2895	27	
2896	28	Aſſyriorum 23, Pannias annis 45.
2897	29	
2898	30	
2899	31	
2900	32	
2901	33	
2902	34	Europa Agenoris filia (vt in quibuſdam legimus) rapitur, quod his congruit quæ de Minoe dicuntur.
2903	35	
2904	36	
2905	37	
2906	38	Miletum condita.
2907	39	
2908	40	Ægyptiorum, Philãmon Delphius nobilis habetur, qui primus apud Pythium chorum conſtituit. Pandion fugit à Metionidis paſſus inſidias.

¶ Poſt Deboram ſeruiuit Itrael Madianitis & Amalecitis, annis 8, qui Anni Gedeon deputantur ſecundum Iudæorum traditionem.

GEDEON.

HEbræorum, Gedeon de tribu Manaſſe, iudex annis 40.

Anni mundi	*Anni Ged.*	
2909	1	Athenienſium, de Cadmo & Spartis hic incidunt.
2910	2	
2911	3	Athenienſium 9, Ægeus Pandionis filius, annis 28.
2912	4	Tyrus cõdita ante templum Salomonis, annis 240, vt ſcribit Ioſephus in tertio libro Antiquitatum. Ægyptiorũ, ea quæ de Dædalo fabulis ferũtur, quod viſus eſt ſimulachra fecille mouentia: primus enim omnium pedes ſtatuarum à ſe inuicem ſeparauit, alijs coniunctim eos fabricantibus: Palæphatus memorat. Nec non quomodo cum filio Icaro nauigio fugerit, & propter inueſtigabilem fugam euolaſſe pennis æſtimatus ſit.
2913	5	
2914	6	
2915	7	
2916	8	
2917	9	
2918	10	Athenienſium, Atreus & Thyeſtes poſt Pelopen Peloponneſi imperium diuiſerunt.
2919	11	Athenienſium, Argonautarum nauigatio.
2920	12	
2921	13	
2922	14	
2923	15	
2924	6	Athenienſium, Orpheus Thrax clarus habetur, cuius diſcipulus fuit Muſæus filius Eumolpi.
2925	17	
2926	18	Ægyptiorũ, Linus magiſter Herculis, omnib.
2927	19	efficitur notus. Ea quæ
2928	20	de ipſo memorantur in Lemno.
2929	21	Sicyoniorum 21, Ianiſcus, alias Inachus, annis 42. Athenienſium, Mycenis regnauit Euryſtheus annis 43. Faunus filius Pici regnauit in Italia.
2930	22	Ægyptiorum, ea quę de

2931

Anni mũdi,	*Anni Ged.*	
2931	23	Sphynge, de Oedipode, & Argonautis dicuntur, in quibus fuerunt Hercules, Aſclepius, Caſtor, & Pollux. Si autem inter Argonautas fuerunt Caſtor & Pollux, quomodo poteſt eorum ſoror Helena credi, quæ poſt multos annos virgo rapitur à Theſeo. Sphingem vero ſcribit Palæphatus, vxorem Cadmi propter zelum Harmoniæ à viro recedentem, contra Cadmum iniiſſe certamen.
2932	24	Mycenarum, Atreus & Thyeſtes annis 65.
2933	25	
2934	26	
2935	27	
2936	28	
2937	29	
2938	30	
2939	31	Ægyptiorum 21, Amenophis 3, annis 40.
2940	32	
2941	33	Aſſyriorum 24, Soſarmus, annis 18. Minos mare obtinuit, & Cretenſibus leges dedit, vt Parrhadius memorat: quod Plato falſum eſſe conuincit. Ægyptiorum Hercules cum ſummo certamine Antæum interfecit, Ilium vaſtat. Dicitur autem Antæus, terræ filius, quia ſolorum palæſtricę artis certaminum quæ in terra exercerentur, ſcientiſſimus erat: & ob id videbatur à terra matre adiuuari. Hydram autem callidiſſimam fuiſſe ſophiſtriam, aſſerit Plato.
2942	34	
2943	35	
2944	36	
2945	37	Athenienſium, Thamiris, Ammonis filius, inſignis habetur.
2946	38	
2947	39	
2948	40	Gedeon filius Ioas obiit ſenex, & ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui in Ephrata, 104 anno.

ABIMELECH.

HEbræorum Abimelech, annis 3, filius Gedeonis, qui regnabat in Sichem, & occidit 70 fratres ſuos, excepto Ioatha.

Anni mũdi,	*Anni Abim.*	
2949	1	
2950	2	Athenienſium, bellum Lapitharum & Centaurorum, quos ſcribit Palæphatus in libro primo de incredibilibus, fuiſſe equites Theſſalorum ſeptem, qui aduerſum Thebas pugnauerunt.
2951	3	

THOLA.

HEbræorum Thola annis 23, filius Phua patrui Abimelech, vir de Iſſachar, qui habitabat in Samir montis Ephraim.

Anni mũdi,	*Anni Thol.*	
2952	1	
2953	2	Priamus regnauit poſt Laomedontem.
2954	3	
2955	4	Medea Cholcenſis ab Aeta diſcedit.
2956	5	
2957	6	
2958	7	Androgeus Athenis dolo interficitur.
2959	8	Athenienſium 10, Theſeus, annis 30. Ea quæ de Minotauro dicuntur, quem Philochorus in ſecundo libro Athidis ſcribit, magiſtratũ Minois fuiſſe Taurum nomine, inhumanum atq; crudelem: & quia Minos ſuper mortem Androgei agonem ſtatuerat, præmii nomine pueros Atticos largiens, & ille fortiſſimus vniuerſos in contentione ſuperabat: tandem factum eſt, vt à Theſeo in palæſtra vinceretur: ob quod Athenienſes pueri à tributaria pœna liberati ſunt, ſicut ipſos quoque Gnoſios referre teſtatur.
2960	9	Aſſyriorum 25, Mitræus, annis 27. Theſeus Helenam rapuit, quam rurſus fratres ceperunt, capta matre Theſei, eo peregre profecto.
2961	10	
2962	11	
2963	12	
2964	13	
2965	14	Athenienſium, Theſeus cum Athenienſes prius per regionem diſperſos in vnam ciuitatem congregaſſet, ignominioſe ciectus eſt, per ſigna teſtarum tandem legem ipſe primus conſtituens.
2966	15	
2967	16	
2968	17	
2969	18	
2970	19	
2971	20	Sicyoniorum 22, Phæſtus, annis 8.
2972	21	
2973	22	
2974	23	

IAIR.

HEbræorum Iair, ex tribu Manaſſe, annis 22.

Anni mũdi,	*Anni Iair,*
2975	1

Digitized by Google

Anni mũdi,	*Anni Iair,*	
2976	2	
2977	3	Hoc tempore Carthaginem
2978	4	conditam dicunt.
2979	5	Sicyoniorum 24, Adraſtus,
2980	6	annis 4.
2981	7	Ægyptiorum 22, Ammene-

mes, annis 26 regnauit.

2982	8	Athenienſium, Hercules a-
2983	9	gonem Olympiacum cõ-

ſtituit, à quo vſq; ad primam Olympiadem ſupputantur anni 430.

2984	10	Sicyoniorum 23, Hippoly-
2985	11	tus alias Polyphides an. 31.
2986	12	Athenienſium, Theſeus A-

thenas profugus dereliquit.

2987	13	Athenienſium, bellum Ama-

zonum contra Thebas.

2988	14	Aſſyriorum 26, Tautanes,
2989	15	annis 35. Sub Tautane re-
2990	16	ge Aſſyriorum, Troia ca-

pta eſt. Latinus Fauni filius in Italia, annis 32. à quo Latini appellati: cuius 25 anno capta eſt Troia.

2991	17	Athenienſiũ 11, Mneſtheus,

annis 23. Ægyptiorum, Minos in Sicilia aduerſus Dædalum arma corripiens, à filiabus Cocali occiditur.

2992	18	Athenienſium, Atreus Ar-
2993	19	gis regnauit.
2994	20	
2995	21	Athenienſium, Phædra
2996	22	Hippolytum amat. Æ-

gyptiorum, Hercules in Libya occidit Antæum.

¶ Poſt Iair, Philiſthiim & Ammonitæ deprimunt Iſrael per annos 18. qui anni cum temporibus poſterorum copulantur ſecundum Iudæorum traditiones.

Iephthe.

HEbræorum Iephthe Galaadites ex tribu Gad, annis ſex, iudicat populum. Requieſcit in ſua ciuitate Galaad, quæ eſt in dimidia tribu Manaſſe. Iephthe ait in libro Iudicum, ab ætate Moſis vſque ad ſeipſum ſupputari annos 300.

Anni mũdi,	*Anni Iepht.*	
2997	1	
2998	2	Menelaus regnauit in La-
2999	3	cedæmone.
3000	4	Tertius millenarius mundi.

Mycenarum, Mycenis imperat Agamemnon annis 25. cuius regni 18 capta eſt Troia. Ægyptiorum, Hercules in morbum incidens peſtilentem, ob remedium dolorum eiecit ſe in flammas: & ſic morte finitus anno ætatis 52. quidam autem 30 anno eum periiſſe ſcribunt.

3001	5	Athenienſium interfecto-
3002	6	rum poſteri qui vocantur

Epigoni, aduerſum Thebas bellum mouent.

Hesebon.

HEbræorum, Heſebon de tribu Iuda, iudicauit populum annis 7.

Anni mũdi,	*Anni Heſ.*	
3003	1	
3004	2	Alexander Helenam rapuit,
3005	3	& Troianum bellum de-

cennale ſurrexit. Cauſa mali, quod trium mulierum de pulchritudine certantium præmium fuit: vna earum Helenam paſtorii iudici pollicente.

3006	4	Ægyptiorum, Thuoris, an-
3007	5	nis 7 regnauit.
3008	6	Ægyptiorum, Memnon &
3009	7	Amazones Priamo tule-

runt ſubſidium.

Achialon.

HEbræorum, Achialon Zabulonites, annis 10. quem ſeptuaginta interpretes non numerant. Et ideo Euſebius Ioſuæ, Samueli, & Sauli, quorum annos ſcriptura tacet, plus quam in Ioſepho legitur, dat, vt ab egreſſu Iſrael vſque ad templum Salomonis ſecundum Scripturam annos 480 haberet.

Labdon.

HEbręorum, Labdon de tribu Ephraim, annis 8.

Anni mũdi,	*Anni Lab.*	
3010	1	Ægyptiorum Mopſus re-
3011	2	gnauit in Sicilia, à quo

Mopſicrenæ & Mopſiſtiæ.

3012	3	Troia capta. A captiui-

tate Troiæ vſque ad primam Olympiadem, fiũt anni 406. Colligitur omne tempus

Digitized by Google

pus vſque in præſentem diem: ſecundum Aſſyrios, à 44 anno regni Nini, anni 835: ſecundum Hebræos, à primo anno natiuitatis Abrahæ, anni 835: ſecundum Sicyonios, à 22 anno Europis, ſimiliter anni 835: à natiuitate vero Moſis, anni 410. A primo itaque anno Cecropis [qui primus apud Atticam regnauit] vſque ad captiuitatem Troiæ, & vſq; ad 23 annum Mneſthei, cuius Homerus meminit, computã tur anni 385. Ab anno vero 35 ætatis Moſis, fiunt anni 375, ſecundum Hebræos, vſque in 3 annum Labdonis, in quo capta eſt Troia. Ab egreſſu Iſrael ex Aegypto, eodem annumerato 340. Athenienſium, Mneſtheus moritur in Melo, regrediens à Troia: poſt quem Athenis regnauit Demophoon [12 rex Athenienſium, annis 33.]

Thuoris rex Ægypti, ab Homero Polybius vocatur, maritus Caſſandræ: cuius meminit in Odyſſea dicens, poſt Troiæ captiuitatem, Menelaum & Helenam ad eum diuertiſſe. Eſt autem in Aſia oppidum Troianorum, vbi eſt arx quæ Ilium dicitur, in qua regnauit Aeneas. Surrexèrunt autem reges Græcorum aduerſus Aeneam cum multo exercitu, corruitque illic multus populus Troianorum. Fugit itaque Aneas, & reclusit ſe in ciuitate annis decem. In ipſa enim ciuitate, fuit Aeneas tyrannus in Italia, locà regens ad pugnandum: alij quoque ex principibus, Priamus videlicet & Antenor, cum reliquo exercitu Troianorum, cum 12000 abſceſſerunt. Poſt 3 annum captiuitatis Troiæ, ſiue (vt quidam volunt) poſt annum 8 regnauit Aeneas annis 3. Ante Aeneam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, in Italia regnauerant annis circiter 150. qui tunc Latini, poſtea Romani nuncupati ſunt. Aegyptiorum, de tertio tomo Manethonis Aegyptij, 20 dynaſtia Diapolitanorum.

Anni mundi,	*Anni Lab.*	
3013	4	Carmentis nympha Latinas literas reperit.
3014	5	
3015	6	Sicyoniorum 25, Laceſtates, alias Pelaſgus,
3016	7	
3017	8	annis viginti. Hic Aeneas regnauit in Italia annis ſaltem trib⁹.

Poſt Labdon, Hebræi in ditionem rediguntur alienigenæ, annis 40, qui anni copulantur temporibus Iudicum poſteriorum, ſecundum Iudæorum traditiones. Ioſephus hiſtoriographus Iudæorũ, ſic: Ioſue 110 anno ætatis ſuæ, id eſt cum Moſe 40, & poſt eum 76 annorum obijt. Poſt Ioſue populus Iudæorum per annos 18 ſine principe fuit. Poſt hoc propter epulas & libidinẽ iratus eſt Dominus eis, ita vt inuicem Beniamini præter 600 ab Iſraelitis ſint deleti, & Chuſamraſataim regi Aſſyriorum per annos 8 ſeruirent; poſt quos ita liberati ſunt. Cenez de tribu Iuda, vir fortis & prudens, reſponſo à Deo dato ei, ne deſpiceret Hebræos in tali miſeria, prius Chuſamraſataim caſtra diripuit. Quum vero plures ad pugnæ aleam ſubeundam accederent, quod prima eis impreſſio non infeliciter ſucceſſiſſet, manus cum Aſſyrijs conſerunt: eoſq; plane profligatos Euphratem traijcere coegerunt. Cenez igitur quum hoc feciſſet, principatus honorem accepit per quadraginta annos. Quo mortuo, ſeruierunt filij Iſrael in omni malo regi Egloni Moabitarum, ponenti regnum ſuum in Hiericho per annos 18. Et iterum ſic liberati ſunt. Aod filius Gera de tribu Beniamin, habitans in Hiericho, & amic' Egloni factus, & placans eum muneribus, vt inter charos circa Regem eſſet, aliquando cum duobus famulis fert regi munera, gladio in dextro femore ligato. Quum poſt prãdium æſtate regis cuſtodes dormiebant, famulis vero ſolis præſentibus tunc quaſi à ſecreto, iuſſu regis abeuntibus: Aod exiuit ad regem, & gladium in corde eius fixit, & relinquens gladium & ianuam clauſam, exiuit, & latenter abiens in Hiericho indicauit. Hebræi vero cito tubis canentibus, decem millia occiderunt. Aod igitur ob hanc cauſam principatu honoratus eſt à plebe, quem tenuit per annos 80.

Poſt hunc Samgar filius Anath electus ad principatum, primo anno obijt. Poſtea propter iram Dei & tranſgreſſionem Legis ſeruierunt Iabin regi Chananæorum, habenti armatorum 3000 equitum, & 12000 curruum, & Siſaræ principi huius militiæ, per annos 21. Decætero, temperantes à malis, rogauerunt Deboram prophetiſſam, vt Deum rogaret pro eis. Deus vero per eam Baracum elegit de tribu Nephthalim, qui noluit inire bellum ſine Debora; ea eligente 10000 ad bellum. Tunc illa ei dixit;

Tu concedis mulieri quod Deus tibi dedit: sed & ego non recuso. Tunc cum victoria belli Sisara occisus est, alioque bello rex Iabin, qui duo principatum per annos 40 tenuerunt. Quibus eodē tempore abeuntibus, seruierunt Madianitis annis septem. Sed tunc conuersi à malis orabant Deum, vt eos liberaret. Tunc Gedeoni filio Ioas paucos manipulos non in area propter hostes, sed in torculari tenēti apparuit Deus in forma iuuēculi, ei prēcipiens, vt liberaret Israel. Quo vero recusante, propter paucitatem tribus suæ, suamq; pueritiam, Dominus, quod deerat, impleturum se dicebat, & victoriam per eum daturum Israeli. Israel autem audiens visitationem Domini, cito ad certamen adeptus est 100000 virorum, & duos reges Oreb & Zeb cum 18000 occiderunt. Gedeon vero principatum nolens, coactus tenuit per quadraginta annos. Abimelech iudicauit populum 3 annis: Thola 23, & Iair 22. Post Iair delinquentibus filijs Israel, prouocauerunt iram Dei, transgredientes legem. Conclusit autem illos Deus in manibus inimicorum suorū, & seruierunt Amalecitis & Palæstinis per annos 18. Sed tunc conuertentes & sacrificia celebrantes, Ammonitisque castrametantibus super eos, non habentes ducem, rogauerunt Iepthem, qui fuit potens ad exercitum dispēsandum, promittentes ei ducatum. Tūc Iephthe per legatos regem Ammonitarum de occupata regione accusabat. Ille vero rex egressum Israel de Ægypto ad possidendā hęreditatem Amorræorum patrum suorū accusabat. Respondit Iepthe, eos ob Amorræam regionem maiores suos nullo iusto prætextu accusare: sed potius ipsos gratias illis Ammoniticæ regionis nomine debere, quæ relicta illis sit, cum & ipsa à Mose posset adimi. Excedere ipsos sua regione iubet, quam post annos ccc Dei auxilio Israelitæ reparauerint: & ideo se ipsos oppugnaturum dixit. Qui quum voueret, vt quicquid sibi obuiam foret post victoriam belli, immolaret Deo: filiam sam, sic contingebat, vt immolaret. Iephthe annis septem, Abesan annis septem, Achialon decem, & Labdon octo. Quo mortuo seruiuit Israel Philistinis per 40 annos: à qua seruitute sic liberati. Angelus domini similis iuueni apparuit Manuæ de tribu Dan, promittēs ei optimum tortemque filium, & Philistinos prementem: præcipitq; angelus, ne coma eius abscinderetur, & non nisi aquam biberet: qui nascens, Samson, ideſt robustus, nominatus. Samson ergo 20 ann. iudicabat populum. *Hæc Iosephus.* Si igitur per intetualla regni inter Iudices filij Israel alienigenis seruierunt, sicut Iosephus perhibet: damnum annorum 167 inter Mosen & Samson habetur. Causa exempli, Si post Iair oppressi sunt filij Israelitæ per annos 18, sicut legitur, quāuis in fine vitæ Iephthe Israelitas liberaret cum ipso, nisi sex non regnauit annis: tamen 12 annorum damnum inter mortem Iair & mortem Iephthæ poterit inueniri. Damnum autem annorum 18 post mortem Iair vsq; ad Iephthe pronunciauit 299.

SAMSON.

SAmson de tribu Dan, annis 20 iudicauit populum, Samson fortissim⁹ omnium fuit, ita vt à quibusdam facta eius gestis Herculis comparentur.

Anni mundi	*Anni Samſ.*	
3018	1	Latinorum 2, post Æneam, Ascanius, annis triginta septem. Argiuorum, Mycenis regnauit Ægisthus. Lydij mare obtinuerunt.
3019	2	
3020	3	Mycenarum, post necem
3021	4	Ægisthi, Orestes regnauit annis 15. Assyriorum 27, Teuteus annis 40. Ægyptiorū, ea quæ de Vlysse fabulæ ferunt, quomodo docuerit Tyrrhenorum Scyllam fugere, spoliare hospites solitam: scribit Palęphatus in libro primo incredibilium: Sirenas quoque fuisse metrices, quæ deciperent nauigantes.
3022	5	Latinorum, Ascanius, Æneæ Albam vrbem condidit.
3023	6	
3024	7	
3025	8	Latinorum, Ascanius
3026	9	derelicto nouercæ suæ
3027	10	regno Lauinij, Albam
3028	11	longam cōdidit: & Syl-
3029	12	uium Posthumum fra-
3030	13	trem suum, Æneæ ex
3031	14	Lauinia filium, summa
3032	15	pietate educauit.
3033	16	
3034	17	
3035	18	Sicyoniorum 24, Zeuxippus, ann. 31. Quidā ad huius memoriam conseruandam balneas Byzantinorū multo post tempore appellatas putant.

3036

Anni mundi,	*Anni Samſon,*	
3036	19	Ægyptiorum, Pyrrhus Delphis in templo Apollinis ab Oreſte occiditur, proditione ſacerdotis Macherei. Quo tempore quidam Homerum fuiſſe dicunt.
3037	20	Samſon filius Manuæ obiit, & requieſcit in ſepulchro patris ſui, Eſthaol, in tribu Iuda.

¶ Hucuſque liber Iudicum annos 299 numerat; Iudices 12. Othoniel primo apud Hebræos: poſt Samſon præfuit Iſraeli Emegar.

Heli.

HEli ſacerdos, ſecundum Hebræos, annis 40: ſecundum Septuaginta interpretes, anis 20 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Heli,*	
3038	1	Latinorũ, Mycenis regnauit Tiſamenus filius Oreſtis.
3039	2	
3040	3	
3041	4	
3042	5	Ægyptiorum, Hectoris filii Ilium receperunt, expulſis Antenoris poſteris, Heleno ſibi ſubſidium ferente.
3043	6	
3044	7	Latinorum, ſecundum quoſdam, Heraclidarum deſcenſus.
3045	8	Athenienſium 13, Oxintes, annis 12 regnauit.
3046	9	Ægyptiorum, Amazones Epheſi templum incenderunt.
3047	10	
3048	11	
3049	12	Latinorum, Aſcanius Iulium filiũ procreauit, à quo familia Iuliorum orta eſt: & propter ætatẽ paruuli, quia nec dum regendis ciuibus idoneus erat, Syluium Poſthumum fratrem ſuum regni reliquit hæredem.
3050	13	Athenienſium, Caſtoris chronographiam de regno Atheniẽſium exponemus, Athenienſes reges cognomento Erechthidas, à Cecrope Diphye vſq; ad Thymœten, quorum omne tempus inueniuntur anni 424.
3051	14	Latinorum, Agon, Lyciorum primus.
3051	15	Caſtoris chronographiam de Sicyoniorum regno exponemus, Sicyoniorum reges ab Ægialeo vſque ad Zeuxippum, qui omnes regnauerũt annis 942: & ſacerdotes Carni, ex quibus præfuerunt annis triginta tribus. Poſt quos ſacerdos conſtitutus eſt Charidemus, qui bellãtes Perſas nõ ſuſtinẽs fugit.
3052	16	
3054	17	

Anni mundi,	*Anni Heli.*	
3055	18	Latinorum 3, Syluius Æneæ filius, annis 28.
3056	19	
3057	20	
3058	21	Athenienſium 14, Thymœtes, anno 1 regnauit.
3059	22	Athenienſium 15, Aphidas, annis 9. Latinorum, Syluius Poſthumus, quia poſt mortem patris ſui ruri fuerit educatus, & Syluii & Poſthumi nomen accepit: à quo omnes Albanorũ reges, Syluii vocati ſunt.

Ægyptiorum, poſt quos ſuſcepit regnũ Melanthus Pylienſis, Andropompi filius, & huius filius Codrus, qui imperauerant ſimul annis 59,

3060	23	Aſſyriorum 28, Timæus annis 30.
3061	24	
3062	25	
3063	26	
3064	27	
3065	28	Sicyoniorum reges defecerunt, qui regnauerant annis 962. Poſt quos ſacerdotes Carni conſtituti ſunt.
3066	29	
3067	30	Athenienſium 16. & Erechthidarum primus, Melanthus, annis 37 regnauit.
3068	31	Agyptiorum, Erechthidarũ imperio deſtructo, Atticorum principum regnũ ad aliud genus translatum eſt, cum Thymœtem prouocaſſet Xãthus Bœotus, & Thymœte recuſante Melãthus Pylienſis Andropompi filius ſuſcepiſſet ſingulare certamen, ac deinde regnaſſet. Hinc & ἀπατούριον, id eſt fallaciarum ſolennitas celebratur, quia victoria fraude proceſſerat.
3069	32	
3070	33	
3071	34	
3072	35	
3073	36	
3074	37	
3075	38	
3076	39	
3077	40	
3078	0	

¶ Mortuo Heli ſacerdote, arca Teſtamẽti ab alienigenis poſſidetur, ac deinde in domo Abinadab fuit annis viginti.

Samvel.

SAmuel regnauit annis duodecim, Ioſepho teſte. Nã de annis eius Scriptura

ſancta tacet. A Samuele tempora Prophetarum incipiunt.

Anni mundi,	*Anni Sam.*	
3079	1	
3080	2	Dauid filius Ieſſę, naſcitur. Latinorum, in alia hiſtoria reperimus, quarto Latinum Syluium regnaſſe, Lauiniæ & Melampodis filiam, vterinum fratrem Poſthumi: & quinto, qui nunc hic quartus ponitur, Syluium Æneam Poſthumi filium.
3081	3	
3082	4	
3083	5	
3084	6	Latinorum 4, Æneas Syluius, annis 31.
3085	7	
3086	8	
3087	9	
3088	10	
3089	11	
3090	12	Aſſyriorum 19, Dercylus, annis 40 regnauit.

SAVL.

SAul, de tribu Beniamin, primus Hebræorum rex, regnauit annis 20 ſecundum Ioſephum. Anni vero ipſius in Scriptura diuina non habentur.

Homerus ſecundum quoſdam opinionem his fuiſſe temporibus dicitur.

Quanta apud veteres de eo diſſonantia fuerit, manifeſtum eſſe poterit ex ſequentibus. Quidam eum, ex quibus Crates, ante deſcenſum Heraclidarum ponũt: Eratoſthenes, poſt 100 annum Troianæ captiuitatis: Ariſtarchus, Ionica migratione, ſiue poſt annos centum: Philochorus, emigrationis Ionicæ tempore, ſub Archippo Athenienſium magiſtratu, & poſt captam Troiam anno 108: Apollodorus Athenienſis poſt 340 annum euerſionis Ilii. Extiterunt alii qui modico tẽpore, antequam Olympiades cœperint, 400 retro annis Troianæ captiuitatis eum fuiſſe putent, licet Archilochus 23 Olympiadem, & quintum Troianæ euerſionis annum ſupputet.

Anni mundi,	*Anni Saul,*	
3091	1	
3092	2	
3093	3	Lacedæmoniorum regni principium: & Corinthiorum regni principiũ. In Lacedæmone regnauit primus Euryſtheus, annis 42: Corinthiorum, regnauit primus Aletes, annis 35.
3094	4	
3095	5	
3096	6	
3097	7	
3098	8	Lacedæmoniorũ, Heraclidarum deſcenſus in Peloponneſum.
3099	9	Lacedæmoniorũ, Euryſtheus & Procles Spartam obtinuerunt.
3100	10	
3101	11	
3102	12	Athenienſium 17, Codrus Melanthi filius, annis 21.
3103	13	Lacedæmoniorum, Ionęs profugi Athenas ſe contulerunt.
3104	14	
3105	15	
3106	16	
3107	17	
3108	18	
3109	19	Peloponnẽſes cõtra Athenas dimicant. Lacedæmoniorum incurſus in Aſiam, Amazonum pariter & Cymmeriorum.
3110	20	Saul cum filio ſuo Ionatha occiſi ſunt à Philiſthæis in mõte Gelboe bellantes.

¶ Ab Abraham vſque ad Dauid, tertia ætas ſeculi ſecundum vtranq; editionem annos habet 942. Hæc velut quædam adoleſcentia populi Dei, qua ætate incipit homo generare. Propterea Matthęus Euãgeliſta generationum ſumpſit exordium, qui etiam pater Gentium conſtitutus eſt, quãdo mutatum nomen accepit.

Ab Adam vſque ad Dauid ſecundum Hebræos, ſunt anni 2590. Sed additione euangelica Euangeliſtæ Lucæ, ſunt anni 3120.

ÆTATIS III FINIS.

Hic notabis lector amice, prototypum non numeraſſe nec decem annos iudicis Achiadon, qui hic deſiderantur, neque mundi annos vnquam expreſſe: quæ fuit cauſa, vt extremus huius ætatis annus ſit 3110, quum ex vera ſerie deberet eſſe 3120, ſequenti anno cohærens.

ÆTAS

AETAS IV.

De quarta ætate vsque ad captiuitatem & combustionem templi Salomonis.

CAPVT XVII.

DAVID rex Hebræorum secundus, ex tribu Iuda primus, annis quadraginta regnauit.

Anni mundi,	*Anni Dau.*	
3121	1	Latinorũ 5, Latinus Syluius, annis 50 regnauit.
3122	2	
3123	3	Hebræorum, pontifex Abiathar, clarus habetur.
3124	4	
3125	5	
3126	6	
3127	7	Dauid hucusque regnauit super tribum Iuda 7 annis.
3128	8	Hinc autem 33 annis regnauit super duodecim tribus Israel.

Post Codrum principes quos mors finiebat, quorum primus Medon Codri filius annis 20.

3129	9	Prophetabant Gad, Nathan, & Asaph.
3130	10	
3131	11	Corinthiorum 2, Ixion annis 37. Lacedæmoniorum, Codrus iuxta respõsum seipsum morti tradens, interemptus bello Peloponesiaco, in quo Erechthidarũ regnum destructum est, quod 487 annis perseuerauerat.
3132	12	

3133	13	Assyriorum 30, Eupales, annis 38.
3134	14	
3135	15	
3136	16	
3137	17	
3138	18	Lacedæmoniorũ 2, Agis, anno 1 regnauit.
3139	19	
3140	20	Post quẽ 3, Echestratus, annis 35.
3141	21	
3142	22	Lacedęmoniorũ, Pelasgi obtinuerunt mare.
3143	23	
3144	24	Lacedæmoniorũ, Magnesia in Asia condita.
3145	25	
3146	26	
3147	27	Lacedæmoniorũ, Mycena in Italia condita, vel Cumæ.
3148	28	Athenienſium 2, Acastus, annis 36 regnauit.
3149	29	Lacedæmoniorũ, Myrrhena condita: & Ephesus ab Andronico.
3150	30	
3151	31	
3152	32	Salomon nascitur.
3153	33	Lacedæmoniorũ, Carthago condita est, vt quidam volunt, à Carchedine Tyrio, vt alii, à Didone filia Beli, annis 143 post Troianum excidium.
3154	34	
3155	35	
3156	36	
3157	37	
3158	38	
3159	39	
3160	40	Dauid filius Iessæ obiit quarto die Calendis Ianuariis; & in arce Hierusalem quæ dicta est ciuitas Dauid, sepultus est. Post tempus annorum 828, Hyrcanus pontifex, qui & Ioannes, in 2 anno sui pontificatus, Antiocho Pio filio Demetrii, vt ab obsidione Hierusalem liberaret, de sepulchro Dauid 3000 talentorum tulit. Et iterum Herodes rex mul. tam pecuniam inde tulit.

SALOMON.

SAlomon, 12 anno ætatis suæ, per Israel incepit regnare in solio patris, & postea, quod Scriptura tacet, vixit Dauid, regnante iam filio aliquot annis, qui sibi & non filio imputantur. Mortuo autem patre, postea filius regnauit annis 40. quibus sine patre regnauit. Et sic initium regni Salomonis, est tempus quo solus regnauit. Historia ostendit, non tamen omnes annos vice illius 52, quum ante continet, quod non regnauit, filiis, sed patribus quamdiu simul vixerunt, imputantur. Confirmat liber Regum dicens,, quod Ozias postquã lepra percussus est, habitauit in domo separata, & filius eius Ioatham regnauit pro eo vsque ad mortem patris: & tamen postea quum esset 25 annorum, 16 annis regnauit solus. Quod de Salomone intelleximus, & de Achaz similiter intelligendum est. Ioathæ filius, Ezechiæ pater fuit. Hoc dicit Hieronymus ad Vitalem presbyterum, de Salomone & Achatz, qui 10 annorum dicuntur filios genuisse.

¶ Salomon, tertius filius Dauid, annis regnauit quadraginta.

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Sal.*	
3161	1	Lacedæmoniorum, Ionica emigratio, in qua
3162	2	
3163	3	quidam Homerum fuisse scribunt.
3164	4	Hic Salomon mense se-
3165	5	cundo quarti anni re-
3166	6	gni sui templum Do-
3167	7	mino ædificare cœpit
3168	8	in Hierusalem, post

exitum Israel ex Ægypto 480 annis, vt liber Regum tertius testatur: quod in figuram totius temporis, quo in hoc seculo CHRISTI ædificatur Ecclesia, quæ in futuro perficietur, septẽ annis perfecit; & in octauo mense anni septimi dedicauit.

3169	9	Corinthiorum 3, Agelaus, annis regnauit 37.
3170	10	Latinorum 6, annis 38.
3171	11	Assyriorum 31, Laosthe
3172	12	nes, annis 45.
3173	13	Lacedæmoniorum 4,
3174	14	Leobotes, annis 37.
3175	15	
3176	16	Hebræorum, sacerdos
3177	17	Sadoc, 8 ab Aaron, ha-
3178	18	betut illustris.
3179	19	Lacedęmoniorum, qui-
3180	20	dam Homerum & He-
3181	21	siodum his tẽporibus
3182	22	fuisse aiunt.
3183	23.	Regina Saba venit au-
3184	24	dire sapientiam Salo-
3185	25	monis.
3186	26	Lacedæmoniorũ, Car-

thago (secundum nonnullos) conditur à Didone. Alii supra scriptum tempus vendicant.

3187	27	Athenienſium 3, Archippus, annis regnauit nouendecim.
3188	28	Lacedæmoniorum,
3189	29	tertio mare obtinue-
3190	30	runt Thraces annis
3191	31	19.
3192	32	
3193	33	In Ægypto Dynastia 21,
3194	34	regnauit Senẽnis, an-
3195	35	nis 26.
3196	36	
3197	37	
3198	38	
3199	39	
3200	40	Salomon filius Dauid,

in Bethlehem, anno 40 regni sui, 50 aetem ætatis suæ, sepultus in Hierusalẽ est.

¶ Post mortem vero Salomonis, Ieroboam de tribu Efraim, separauit à domo Dauid & à Domino decem tribus, in figuram hæreticorum, qui suos sequaces à CHRISTI Ecclesia segregant.

ROBOAM.

HEbręorum Iuda 4, Roboam filius Salomonis, regnauit annis 17 duas tribus subiectas sibi, idest Iuda & Beniamin, ob reges Iudæorum, quod ii ex Iuda stirpe descenderant: vnde & vniuersa gens nomen Iudææ sortita est, quæ appellatur Israel.

¶ Apud Hebræos qui in Samaria erãt, & vocabantur Israel, primus regnauit Ieroboam, annis viginti tribus in Samaria.

Anni mundi,	*Anni Rob.*	
3201	1	
3202	2	
3203	3	Athenienſium 4, Thersippus, regnauit annis 42.
3204	4	Susachim rex Ægypti contra Iudæos dimicans, templum Domini spoliat.
3205	5	Corinthiorum 4, Pry-
3206	6	minas, annis 35.
3207	7	
3208	8	Latinorum 7, Capetus
3209	9	Syluius, annis 24. Al-
3210	10	bæ Syluii superioris

regis sexti filius fuit.

3211	11	Lacedæmoniorum 5,
3212	12	Doryachius, an. 29. Sa-
3213	13	mos cõdita, & Smyrna
3214	14	in vrbis modum am-
3215	15	pliata.
3216	16	Assyriorum 32, Pyri-
3217	17	thydias, annis 30.

ABIA.

HEbræorum Iuda 5, Abia filius Roboam, Ieroboam pugnantem contra se superauit, occisis de exercitu eius millib. quinq;, & regnauit saltem annis tribus.

Anni mundi,	*Anni Abiæ,*	
3218	1	
3219	2	Ægyptiorum, Pseusennes, annis regnauit 41.
3220	3	Hebræorum pontifex maximus

Digitized by Google

maximus Abimelech, illuſtris habetur.

Asa.

HEbræorum Iuda 6, Aſa iuſtus, filius Abiæ, annis 41 regnauit.

Anni mundi,	Anni Aſæ,	
3221	1	
3222	2	Aſa idola deſtruit, templum mundat, egredientem contra ſe Zarā Æthiopē ſternit cum ſuo exercitu.
3223	3	Hebræorum Iſrael 2, Nadab, regnauit annis duobus.
3224	4	Hebræorum Iſrael 3, Baaſa, regnauit annis 24.
3225	5	Lacedæmoniorū, Thraces Bebryciam quæ nunc Bithynia vocatur, tranſeūtes à Strymone occupauerūt.
3226	6	Prophetabant in Iudæa
3227	7	Achias, Semeias; & qui erant apud altare in Samaria, Iehu, Ioed, Azarias, qui & Anania.
3228	8	Ab Aſa conductus Benadad rex Syriæ Damaſci contra Iſrael, percuſſit omnem terram Nephthalim.
3229	9	Iehu propheta à Baaſa
3230	10	rege Iſrael occiditur.
3231	11	Thraces mare obtinue-
3232	12	runt.
3233	13	Latinorū 8, Capys Syluius, annis regnauit 28.
3234	14	Lacedæmoniorum 6,
3235	15	Ageſilaus, annis 44 re-
3236	16	gnauit.
3237	17	
3238	18	Corinthiorum 5, Bac-
3239	19	chis annis 34 regnauit.
3240	20	
3241	21	
3242	22	
3243	23	
3244	24	Athenienſium 5, Phorbas, annis 31.
3245	25	
3246	26	Aſſyriorum 33. Ophra-
3247	27	teus, annis 20.
3248	28	
3249	29	Hebræorum Iſrael 4, Ela, annis 2.
3250	30	
3251	13	Hebræorū Iſrael 5. Am-
3252	32	ri, annis 12. Amri e-
3253	33	mit montes Samariæ
3254	34	à Semer duobus talen-
3255	35	tis argenti, & ædifica-
3256	36	uit illic. Hiel de Bethel
3257	37	Ierichō inſtaurat.
3258	38	
3259	39	
3260	40	Ægyptiorum, Nephercheres, annis 4 regnauit.
3261	41	Latinorum 9, Capetus Syluius, annis 13.

Iosaphat.

HEbræorum Iuda 7, Ioſaphat iuſtus, filius Aſæ, annis 25.

Anni mundi,	Anni Ioſaph.	
3262	1	
3263	2	Hebræorum Iſrael 6, Achab filius Amri, annis 22. Cuius vxor erat Iezabel idololatra, filia Ethbaal regis Tyri & Sidonis. Elias Thesbites per tres ſemis annos, à menſe Octobri vſque in alium annum, pluuiam propter peccata populi & Achab continet. Prophetabant Elias, Abdias, Azarias & Micheas.
3264	3	
3265	4	Ægyptiorum 5, Amenophis, regnauit annis octo.
3266	5	Aſſyriorum 34, Ophra-
3267	6	ganeus, annis 50.
3268	7	
3269	8	
3270	9	
3271	10	
3272	11	
3273	12	Ægyptiorum 6, Oſochor, annis 6 regnauit.
3274	13	Latinorum 10, Tiberinus Syluius, Caperi filius, annis 8. A quo & fluuius appellatus eſt Tiberis, qui prius Albula dicebatur. Corinthiorum 6, Agelas, annis trigintauno regnauit.
3275	14	Athenienſium 6, Meca-
3276	15	des, annis 30 regnauit.
3277	16	
3278	17	
3279	18	Ægyptiorum, Spinaces
3280	19	annis 9 regnauit.
3281	20	
3282	21	Latinorum 11, Agrippa
3283	22	Syluius, annis 9.
3284	23	Lacedæmoniorū 7, Ar-
3285	24	chelaus, annis 40. In
3286	25	Latina hiſtoria hęc ad verbū ſcripta reperimus: Agrippa apud Latinos regnante, Homerus claruit in

Digitized by Google

Græcia, vt teſtantur Apollodorus grammaticus, & Euphorbus hiſtoricus, ante Vrbem conditam, annis 134; & (vt Cornelius Nepos) ante ipſam Olympiadem primam, annis centum.

¶ Hebræorum Iſrael 8, Ioram, filius Achab, annis 12.

Ioram.

HEbræorum Iuda 8, Ioram, filius Ioſaphat, annis 8: nominatus nomine filii Achab, fratris ſuæ matris Godoliæ: & ambulauit Ioram in viis factilegis domus Achab. Prophetabant Elias & Eliſeus.

Anni mundi,	Anni Ioræ,	
3287	1	
3288	2	Ægyptiorum, Senſcones, annis 35.
3289	3	
3290	4	
3291	5	
3292	6	
3293	7	
3294	8	Elias Thesbites, ſacerdos magnus & propheta, 40 dierum exercitatus ieiunio, curru igneo rapitur quaſi vſque in cœlum, mortem in fine mundi ab Antichriſto paſſurus; & Eliſeũ filium Ioſaphat pro ſe vnxit prophetam.

Eliſeus vero primo miraculo aquas Iericho ſanat. Micha de tribu Ephraim ſub Ioram, filio Achab obiit, & ſepultus eſt in terra ſua iuxta Polyãdrum. In diebus Ioram receſſit Edom, ne eſſet ſub Iuda, & conſtituit ſibi regem.

Azarias.

HEbræorum Iuda 9, Azarias, qui & Zacharias, vel Matthias, filius Ioram, anno vno regnauit.

3295	9	Azariam cum filio ſuo Ioas, & nepote Amaſia propter ſcelera ſua Matthæus Euangeliſta à Saluatoris genealogia recluſit.

¶ Hebræorum Iſrael 9, Iehu, annis vigintiocto regnauit.

Godolia.

HEbræorum Iuda 10, Godolia vel Athalia de familia Achab, regnauit annis ſex: ſed ſecundũ ſeptuaginta ſeniores interpretes, annis ſeptem. Quæ vidēs interfectum ab Iehu rege Iſrael filium ſuum Azariam, occidit omnẽ ſtirpem regiam domus Ioram, niſi ſolum Ioas filium Azariæ, quem Ioſaberh, ſoror Azariæ, vxor Ioiadæ pontificis, furata eſt de medio filiorum regis, quum interficerentur.

Anni mundi,	Anni God.	
3296	1	Ioiadas inſigniſſimus pontifex, qui ſolus poſt Moſen annis 133 vixit.
3297	2	
3298	3	
3299	4	
3300	5	Propheta Zacharias clarus habetur.
3301	6	

Ioas.

HEbræorum Iuda 11, Ioas, filius Azariæ, annis 40. Iſte principio regni tẽplum innouauit.

Anni mundi,	Anni Ioas,	
3302	1	Athenienſium 7, Diogenetus, annis 38.
3303	2	
3304	3	Corinthiorum 7, Eudemus, annis 25.
3305	4	
3306	5	Lacedæmoniorum, mare obtinuerũt & Phryges annis viginti quinque.
3307	6	
3308	7	Azarias propheta clarus apud Hebræos tunc temporis habebatur.
3309	8	
3310	9	Azarias propheta ortus eſt in terra Reblatha, & ſepultus, nono huius Ioas anno occiſus.
3311	10	Zacharias propheta occiditur.
3312	11	
3313	12	Lacedæmoniorum, Lycurgus inſignis habe-
3314	13	
3315	14	Aſſyriorum 35, (tur.
3316	15	Aſcrazapes, annis 40.
3317	16	
3318	17	
3319	18	
3320	19	
3321	20	Latinorum 12, Aremu-
3322	21	lus Syluius, annis 19.

Syluius Aremulus, ſiue Remulus, Agrippæ ſuperioris regis filius, præſidium Albanorum inter montes vbi nunc Roma eſt, poſuit; qui ob impietatem poſtea fulmine tactus interiit. Huius filius fuit Iulius, proauus Iulii Proculi, qui cum Romulo commigrans fundauit Iuliam gentem. Ægyptiorum 22 dynaſtiæ, Sencoris annis regnauit vigintiuno.

3323

Anni mundi,	*Anni Ioas,*	
3323	22	¶ Hebręorum Iſrael 10,
3324	23	Ioachaz, filius Iehu, in
3325	24	anno 22 regni Ioas inci-
3326	25	piens, regnauit annis
3327	26	16, teſte Ioſepho.
3328	27	Corinthiorum 8, Ari-
3329	28	ſtomedes, annis 36.
3330	29	
3331	30	
3332	31	Eliſeus propheta, Eliæ

diſcipulus, ex tribu Ruben, obijt; & requieſcit in ciuitate Sebaſte, quæ quondam Samaria dicebatur. Athenięſium 8, Pheredus, annis 19.

3333	32	Lacedęmoniorũ, Sexto
3334	33	mare obtinuerunt Cy-
3335	34	prij etiam annis 25.
3336	35	Apud Hebręos Zacha-
3337	36	rias propheta, filius Io-
3338	37	iadæ tutoris quondam
3339	38	ac regni viuificatoris

ſui, inter templum & altare à rege Ioas lapidatus eſt, quem ob merita ſua Dominus in Euangelio filium Barachię, id eſt benedicti Domini, cognominat.

3340	39	Latinorũ 13, Auentinus

Syluius, annis 37. Auentinus Aremuli ſuperioris filius, in eo monte quo nunc eſt pars vrbis, eſt mortuus ac ſepultus, & æternum loco vocabulum dedit.

3341	40	¶ Hebræorum Iſrael 11,

Ioas qui & Amaſias, filius Ioachaz, annis 16. In cuius ſecundo anno, Amaſias ſuper tribũ Iuda cœpit regnare teſte Ioſepho.

Amasias.

HEbræorum Iuda 22, Amaſias, annis 29 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Amas.*	
3342	1	
3343	2	Lacedæmoniorũ 8, Te-
3344	3	leclus, annis 40. Ægy-

ptiorum 23, Oſorchon, annis 15.

3345	4	Carthaginem hac æta-
3346	5	te quidam cõditam pu-
3347	6	tant, alij vero, vt ſupra

memorauimus.

3348	7	Hazael rex Syriæ affli-
3349	8	xit Iſrael.
3350	9	
3351	10	Athenienſium 9, Ari-

Anni mundi,	*Anni Amas.*	
3352	11	phron, annis 26.
3353	12	Lacedæmoniorum, ab
3354	13	Ariphrone Aſſyriorum
3355	14	regnum deſtructum eſt;

& Sardanapalus, vt nonnulli ſcriptitant, etiam obijt.

3356	15	Aſſyriorum 36, Tono-
3357	16	ſconcoleros, qui voca-
3358	17	tur Græce Sardanapa-

lus, annis 20 regnauit.

3359	18	Ægyptiorum 24, Ta-

chelotis, annis regnauit 13.

3360	19	¶ Hebræorum Iſrael 12,
3361	20	Ieroboam, filius Ioas,

annis 46. In ſecũdo anno huius, Ozias, filius Amaſiæ, cœpit regnare ſuper tribum Iuda, teſte Ioſepho.

3362	21	Lacedæmoniorũ 9, Lo-

cho. Septimo Phœnices mare obtinuerunt.

3363	22	Sardanapalus eodẽ tem-

pore Tarſum atq; Anchialem condidit & in prælio victꝰ ab Arbace Medo, ſemet incendio concremauit.

3364	23	Corinthiorum 9. Eche-
3365	24	mon, annis 16.
3366	25	
3367	26	
3368	27	
3369	28	
3370	29	Lacedæmoniorũ, The-

ſpieo Ariphronis filio Athenis regnante, Aſſyriorum imperium deletum eſt.

Asarias.

HEbræorum Iuda 13, Azarias, qui & Ozias, Amaſię filius, annis quinquaginta duobus regnauit.

Anni mundi,	*Anni Aſar.*	
3371	1.	
3372	2	Athenienſium 10, The-
3373	3	ſpieus, annis 27. Ægy-
3374	4	ptiorum 23, dynaſtia,
3375	5	Petubaſtis, annis 25.
3376	6	Vſque ad id tempus fu-

iſſe reges Aſſyriorum, hiſtoria refert: & fiunt ſimul anni 1198. Omnes autem anni regni Aſſyriorum à primo anno Nini ſupputantur, 1240.

3377	7	Medorum primus Ar-

baces, annis 29. Latinorum 14, Procas Syluius, Auentini ſuperioris regis filius, annis 22. Medorum, Arbaces Medus Aſ-

syriorum imperio destructo regnum Medis transtulit, & interim sine principibus res agebatur, vsque ad Deiocem regem Medorum. In medio autem tempore Chaldæi proprie prævalebant, quorum separatæ quędam regni successiones feruntur. Reliquæ quoque gentes proprijs regibus vtebantur.

Anni mundi,	*Anni Assyr.*	
3378	8	Anno ante vrbem con-
3379	9	ditam 64, nouissimus

apud Assyrios regnauit Sardanapalus, vir quauis muliere corruptior.

3380	10	Corinthiorum 10, A-
3381	11	lexander, annis 25.
3382	12	Lycurgus Lacedæmo-

nijs iura componit. Principium regni Macedonum.

3383	13	Macedonum primus,
3384	14	Caranus, annis 28. La-
3385	15	cedæmoniorum 10, Po-

lydorus, annis 37 regnauit.

3386	16	Lacedæmoniorum, tẽ-
3387	17	plũ Iunonis incensum.
3388	18	Hesiod⁹ insignis habe-
3389	19	tur, vt vult Porphyrius.
3390	20	
3391	21	
3392	22	Ægyptij regem suum
3393	23	Osorthon, Herculem
3394	24	cognominauerunt.
3395	25	Prophetabãt apud He-
3396	26	bræos Osee, Amos, Esa-

ias, & Ionas.

3397	27	Phædon Argiuus men-
3398	28	suras & pondera primus
3399	29	inuenit. Ægyptiorum,

Osorthon, annis 21.

3400	30	Lacedæmoniorum, Ly-

curgi leges Lacedæmon, iuxta sentẽtiam Apollodori, hac ætate susceptit.

3401	31	Latinorum 15, Amulius
3402	32	Syluius, annis 44. Nu-
3403	33	mitor Procæ superioris
3404	34	regis maior filius, à tra-
3405	35	tre Amulio regno pul-

sus, in agro suo vixit. Filia eius adimendi partus gratia, virgo Vestalis electa est, quę quũ 27 patrui sui anno geminos edidisset infantes, iuxta legem in terram viua defossa est. Verum paruulos prope ripam Tiberis expositos, Faustulus regij pastor armenti ad Acciam Laurentiam vxorem suam detulit, quæ propter pulchritudinem & rapacitatem corporis quęstuosa Lupa à vicinis appellabatur; vnde ad nostram vsq; memoriam, meretricum cellulæ Lupanaria dicũtur. Pueri vero quum adoleuissent, collecta pastorũ & latronũ manu, interfectoq; apud Albam Amulio, auum Numitorem in regnum restituunt.

Anni mundi,	*Anni Assyr.*	
3406	36	Medorum 2, Sosarmus,
3407	37	annis 30. Athenien sium

11, Agamemnestor, annis 20. Corinthiorum 11, Telestes, annis 12. Ægyptiorum, Psammus, annis 10.

3408	38	Trieres prima naui ga-
3409	39	tio in Corintho. Eume-

lus Corinthius versificator agnoscitur, & Sibylla Erythræa.

3410	40	Ægyptij post Phœnices
3411	41	mare obtinuerunt.
3412	42	Hebræorum Israel 24,

Zacharias, mens. 6. Post quem Sellum, diebus 1. Post quem Manahem, annis 10. Macedonũ 2, Cœnus, annis 12 regnauit.

3413	43	Anno ante vrbem con-

ditam 30, Peloponensiũ Athenien siumque maximum bellum totis viribus animisque commissum est.

3414	44	Bocchorus Ægyptijs iu-
3415	45	ra constituit: sub quo a-

gnus loquutus est.

3416	46	Lacedæmonij contra

Messenios vicennale bellum habebant.

Ægyptiorum dynastia 24, Bocchorus, annis 46 regnauit.

3417	47	Corinthiorũ 12, Auto-

menes, anno 1. Post hunc Philolaus, annis 6. regnauit.

3418	48	Athenien siũ 12, Æschy
3419	49	lus, annis 21, Agame-
3420	50	mnestoris fili⁹. Lydorũ
3421	51	primus rex Ardisus fi-

lius Alyattis, annis 36 regnauit. Lacedæmoniorum reges defecerunt.

3422	52	Anno 52 Zacharias cœ-

pit regnare super Israel. Phacee filius Manahen, an. 10, vt in libro Regum legitur.

IOATHAM.

HEbræorũ Iuda 14, Ioathã filius Oziæ, annis 16. Olympias prima ab Elien sibus constituitur post annos 405 Troianæ captiuitatis; anno primo Ioatham, secundum Hebræos; anno 6 Æschyli Atheniẽsis iudicis, prima Olympias facta est, in qua Coræbus Elien sis extitit victor. Olympus

lympus autem, est nomen campi in Græcia apud Actæum littus, q propter amœnitatem planiciei suæ sic dicitur, quasi amœnitas olympi, id est cœli. Elei agunt quinquennale certamen aut agonem, 4 annis in medio expletis, in quibus principes annui cõstituuntur 4: qui anni olympias nominati, id est Olympiadis primo vel secundo siue tertio aut quarto anno, aliquid gestum esse narratur. Quã Olympiadem Iphitus filius Praxonidis siue Hęmonis primus constituit. Ab hoc tempore Græcia de temporibus historiarum vera creditur: nam antea, vt cuiq; visum est, diuersas sententias protulerunt.

Scribit autem Aphrican⁹ (vt verba eius ponam) ad hũc modum: Æschylus, Agamemnestoris filius, apud Athenienses obtinuit principatũ annis vigintitribus, qua ætate Ioatham regnabat in Hierusalem. Porro & nos in prima olympiade Ioathã posuimus. Annus ergo Ioatham primus, secundum Aphricanum, Bedam, atq; Iosephum, olympiadis primæ primus erat annus.

Anni mundi,	*Anni Ioath.*	
3423	1	Olympias 1. Archimus
3424	2	Milesius, poeta clarus
3425	3	habetur. Macedonum 3, Tyrimas, annis 38 regnauit.
3426	4	Remus & Romulus nascuntur, matre Ilia. Amulius rex Numitoris fratris sui filiam Rheã nomine, quæ & Ilia dicta, Vestalem virginem fecit: quę grauida inuẽta, dum scelus suũ nititur excusare, à Marte se cõpressam mẽtita est: q̃ patrui sui regni 16 an. geminos edidisset.
3427	5	Olympias secunda. A-
3428	6	thenienses primo trie-
3429	7	res nauigarunt, Ame-
3430	8	nedeo cursum diri-
3431	9	Olympias tertia. (gẽte.

Abacuc, Osee, Iohel, Esaias, Obed.

3432	10	Hebræorum Israel 17,
3433	11	Phaceia filius Romeliæ, annis 20. Sub quo Theglathphalasar, rex Assyriorum, magnam partem populi Iudæorum in Assyrios transtulit.

Hesiodus secundum quosdam clarus habetur. Cyrene cõdita. Milesij obtinuerunt mare annis 18.

3434	12	Cynethon Lacedæmonius qui Telegoniam scripsit, agnoscitur.
3435	13	Olympias 4. Medorum 3, Medidus, annis 50. Eumelus poeta, qui Pagoniam & Europiam scripsit, & Archimus qui Æthiopiam & Iliacam cõposuit, Persis agnoscuntur.
3436	14	Aradus insula condita.
3437	15	
3438	16	Lacedæmonijs primus ephoros, quod magistratus nomẽ est, cõstitutus. Fuerũt autem sub regibus annis 350. Construxerunt vrbem in Ægypto Raueratin.

Achaz.

HEbræorum Iuda 15. Achaz filius Ioathan, an. 16. Anno autem 8. Phaceæ regnare cœpit Achaz, teste Hieronymo.

Anni mundi,	*Anni Ach.*	
3439	1	Olympias quinta.
3440	2	Athenienſium 13, Al-
3441	3	cmæon, annis 2.
3442	4	
3443	5	Olymp. 6. Vrbs cõdita.

Vrbs Roma.

Nonnulli Romanorum scriptores Romã conditam ferunt, olympiadis 6 an. 1. in monte Palatino, à geminis, 11 calendis Maijs. Romulus scilicet & Remus, collecta multitudine pastorum, Romanę vrbis ædificia inchoant, suoque de nomine iunior qui germanum peremerat, vrbem vocari Romam præcepit. Millesimus Vrbis annus, sub Philippo principe completur. Athenienſium 14, Charops, annis 10. Athenis principes, qui vsque ad mortem Reipublicæ præerant, desierunt: & in 10 annos magistratuũ consuetudo versa est, regnauitq; primo Charops, filiꝰ Æschyli.

3444	6	Romanorum primus, Romulus, à quo Romani ex Latinis dicti, anno secundo ab Vrbe condita, regit annis octo.
3445	7	Anno 3 ab Vrbe cõdita, Remus rure rastro pastorali à Fabio Romuli duce occisus. Roma Parilibus, qui nunc dies festus est, condita, eodemq; die Consualibus ludis Sabinę raptæ, anno ab vrbe condita 3. Et vna virginum pulcherrima, acclamatione rapientium Thalasso duci Romuli decernitur: vnde in nuptiarum solennitatibus Thalasso vulgo clamitant, quod scilicet talis nupta sit, quæ Thalassum mereatur habere.

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Achas*	
3446	8	Obaſyli impunitatem, magna Romulo multitudo coniungitur.
3447	9	Olympias ſeptima.
3448	10	
3449	11	Anno 7 Vrbis conditæ.
3450	12	
3451	13	Olympias octaua.
3452	14	Hebræorũ Iſrael, Oſee 10 filius Elæ, regnauit annis 9. In cuius anno 4. Ezechias cœpit regnare ſuper tribum Iuda, teſte Ioſepho. Annus Vrbis conditæ 10 hic eſt.
3453	15	Athenienſium 15, Æſimedes, annis 10. Ceninenſes, Antemnates, Cruſtumini, Fidenates, Veiẽtes, qui propter Sabinarum raptum, bellum mouerant, vincuntur à Romulo. Tarpeia obruta, vnde mons Tarpeius, in quo nunc Capitolium.
3454	16	Lydorum 2, Alyattes, annis 14. Naxus condita in Sicilia. Midas regnauit in Phrygia.

Ezechias.

HEbræorum Iuda 16, Ezechias ann. 29 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Ezec.*	
3455	1	Olympias nona.
3456	2	Syracuſa & Catina, in
3457	3	Sicilia condita.
3458	4	Eſaias & Oſee ꝓphetãt.
3459	5	Olympias decima.
3460	6	Prima captiuitas Iſrael, quæ à rege Sennacherib facta eſt. Decem tribus gentis Iudææ quæ vocabantur Iſrael, erant in parte Samariæ, quæ victæ à Sennacherib rege Chaldæorum, & tranſlatæ ſunt in montes Medorum: regnatũque eſt in Samaria annis 250. Sennacherib ille ad cuſtodiendam regionem Iudæam accolas miſit Aſſyrios, qui æmulatores Iudææ legis facti, Samaritæ nuncupati ſunt: quod interpretatur Latine Cuſtodes. Ezechiel propheta ait: *Et tu dormies ſuper latus tuum ſiniſtrum & pones iniquitatem Iſrael ſuper eo: numero dierum, quibus dormies ſuper illud, & aſſumes iniquitates eorum, Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum* 390 *dies, & portabis iniquitatem domus Iſrael. Et quum cõpleueris hæc, dormies ſuper latus tuum dextrum ſecundo: & aſſumes iniquitatem domus Iuda 40 diebus diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi.* Hieronymus ſuper Ezechielem, Quæramus annos 390, pro quibus diebus totidem ſiniſtro latere dormit Propheta Ezechiel, vinctus & conſtrictus, ita vt in latus ſe alterum non verteret, captiuitatem decem tribuum Iſrael, oſtendens. Et quæramus qui ſunt alij anni quadraginta tres Iudæ, in dextro latere. Hic dicendum eſt, quod ſub Phacea filio Romeliæ, rege, qui 20 rex regnauit in Iſrael annis 20, Teglathphalaſar, rex Aſſyriorum, & cepit Aion & multas vrbes & vniuerſam terrã Nephthalin, & tranſtulit eos in Aſſyrios. Poſtquam regnauit in Iſrael Oſee filius Elæ, annis nouem, captus eſt cum omni Samaria, à Salmanaſare rege Aſſyriorum, & tranſtulit eos in Hela & Abor fluuios, Gazan, in ciuitatibus Medorum. Anno autem ſexto Ezechiæ regis Iudæ (vt hiſtoria regũ narrat) captus eſt Oſee, à quo & cum anno 6, eodem annumerato vſq; in annum 29 regni ſui, ſunt anni 24. Tot enim annis Ezechias poſt captiuitatem Oſee regnauit.

79. poſt quem Manaſſes regnauit annis 55.

81. poſt quem Amon, annis 2.

112. poſt quem Ioſias, annis 31. Poſt quẽ regnauit Ionathas, filius Ioſiæ, menſibus 4. quem Nechao vinctum ducẽs in Ægyptum, ſeniorem eius fratrem, Ioachim, qui & Eliachim, regnauit annis 11. Poſt quem regnauit Ioachim, qui & Iechonias, menſibus 3, diebus decem, qui ſtatim ductus eſt in captiuitatem, regnauitque pro eo Sedechias vndecim annis, ſub quo capta eſt Hieruſalem, & templum deſtructum.

133. Itaque à prima captiuitate Iſrael ſub Phacea, vſque in annum 11 Sedechię, anni ſunt 163, menſes 6. Adde annos 70 deſolationis Templi primæ captiuitatis, fiunt anni 234. A ſecunda captiuitate ſub Oſee, 134. In ſecundo anno Darij regis Perſarum, templũ cõſtructum à Zorobabel filio Salathiel & Iehu filio Ioſedech, prophetantibus Aggæo & Zacharia.

35. Darius regnauit annis 36. quorum primo ſublato, in quo completus eſt annus deſolationis Templi, fiunt 35 anni.

55. Cui ſucceſſit filius ſuus Xerxes, annis viginti.

95. & menſes 7.

96. &

96. & menſes 4. Artabanus menſibus 7. Xerxes annis 40, menſibus 2.

95. Sogdianus, menſ. 7. Adde menſes 7. Artabani cum 2 menſib. Xerxis, fit annus & menſes 4.

115. & menſes 4.

155. & menſes 4. Darius Nothus, annis 19. Artaxerxes, annis 40. qui & Memordari & Parſatidis filius, qui ab Hebræis Aſſuerus dicitur: ſub quo Heſter hiſtoria ſcribitur, & populus priſtinã libertatem periculo mortis liberatus accepit. Fiunt ergo à 2 anno Darii vſque ad extremum annum Aſſueri, anni 150 & menſes 4. qui additi prioribus 253 annis, & menſibus 6, fiunt anni 389, & menſes 9.

Dextri vero lateris dormitio, ideſt annorum 40 facile computantur. Poſt Eliachim enim, qui & Ioachin, regnauit filius eius Ioachim, qui & Iechonias, menſibus 3. qui cum matre & Eunuchis & ſeruis & principibus ſuis exiit ad Nabuchodonoſor, & ſuſcepit eum ipſe rex Babylonis, anno 8 regni ſui, cum omni theſauro Templi Domini & domus regiæ, & omni populo decem millibus, tantum relictis pauperibus, & tranſtulit eos in Babyloniam. Poſt quem regnauit Sedechias annis 11. ſub quo templum deſtructum eſt: cuius ſolitudo vſq; ad 2 annum Darij permanſit 70 annis. Anno vero deſolationis templi Cyrus regnauit in Perſis, ſubuerſo rege Medorum Aſtyage, qui ſecundum prophetiam Eſaiæ, 50000 hominum de tribu Iuda, & vaſa templi aurea & argentea 5400, quæ Nabuchodonoſor aſportauit, remiſit in Hieruſalem, & reliqua.

Sic igitur à Phacea rege Iſrael, ſub quo Salmanaſſar multa populi millia vaſtauit, vſque in annum 40 Aſſueri, ſupputamus 390 annos, quando vniuerſi populi Iudaici perſequutio mitigata eſt: ſicut à primo anno Iechoniæ, quando magna pars Hieruſalem translata eſt in Babylonem, vſq; ad primum annum Cyri regis Perſarum, qui deſolationis templi erat annus 30, computantur anni 40. ſub quo, Iudæorũ laxata eſt captiuitas, populo reddita eſt libertas.

Qui autem voluerit computare à prima captiuitate, quę facta eſt ſub Manue filio Gaddi regis Itreel, qui in Samaria regnauit annis 10. quando venit Phul rex Aſſyriorũ in terram Iſrael, & accepit mille talenta argenti, & poſt eum annos 2 alios Phaceę quib. regnauit in Iſrael: inueniet anno 28 Aſſueri, cõpleri annos 390, ſicut Heſter refert hiſtoria: quod & credibilius eſt. Neq; enim ab imperio Aſſueri, ſed adhuc regnãte eo, Iſrael iugum ſeruitutis abiecit. Hæc Hieronymus.

Anni mundi,	*Anni Ezech.*	
3461	7	Romanorũ, Tatius Sabinorum regnans cum Romulo, à Curibus Quirites appellati.

Macedonum 4, Perdiccas, annis 51.

Ægyptiorum 25 Dynaſtia, Sabacon Æthiops, annis 12.

3462	8	Romulus primus milites ſumpſit ex populo: & nobiliſſimos cẽtum ſenes; ob ætatem Senatores; ob ſimilitudinem curæ, Patres appellauit: templa & muros Romæ conſtruxit.
1463	9	Olympias vndecima. Annó vrbis 20.
3464	10	Athenienſium 16, Clidicus, annis 10.
3465	11	
3466	12	Sabacon, Bocchorum regem captum viuum exuſſit.
3467	13	Olympias 12.
3468	14	
3469	15	In Sicilia Cherſoneſus condita.
3470	16	
3471	17	Olympias 13.
3472	18	Bellum inter Lacedæmones & Argiuos geſtum.
1473	19	Anno vrbis 30. Ægyptiorum, Sepithus annis regnauit 12.
3474	20	Athenienſium 17, Hippomanes, annis 10.
3475	21	Olympias 14.
3476	22	Medorũ 4, Cardiceas, annis 14.
3477	23	
3478	24	Olympias 15.
3479	25	
3480	26	Romulus repẽte quum concionem ante vrbem haberet, apud Capreæ paludes, è conſpectu ablatus eſt. Diſcerptum aliqui à Senatu putant, ob aſperius ingenium. Sed oborta tempeſtas, & ex turbido die ſerena & tranquilla lux Solis conſecrationis ſpeciem præbuerunt. Cui mox Iulius Proculus fidem fecit, viſum à ſe Romulum affirmans, auguſtiore forma quam fuiſſet: mandare præterea, vt ſe pro numine acciperent: Quirinum in cœlo vocari: placitũ diis, vt Roma gentium potiretur. Ipſe vero Romulus forte fuit percuſſus,

cuius anima in inferno, & corpus palude sepultum.

Mortuo autem Romulo, per quinos dies Senatores Rempublicam rexerunt, atq; vnus annus ita expletus est. Hoc tamen tẽpus interregnum appellatum est.

Nvma Pompilivs.

Romanorũ 2, Numa Pompilius, nullum cum finitimis bellũ gessit. Duos mẽses addidit, Ianuarium & Februarium: cum antea decem tantum menses apud Romanos fuissent. Capitolium quoque à fundamentis ædificauit. Congiarium dedit, & asses ligneos & scorteos. Lydorum 4, Candaules, annis 17.

Anni mundi,	Anni Ezec.	
1481	27	Sibylla, quę & Herophile dicitur, in Samo insignis habetur.
3482	28	
3483	29	Olympias 16. Anno Vrbis conditæ 40.

Manasses.

Hebræorum Iuda 17, Manasses, filius Ezechiæ, annis 55.

Anni mundi,	Anni Man.	
3484	1	Athenienſium 18, Leocrates, annis 10.
3485	2	
3486	3	Ægyptiorum, Tarrachus Æthiops, annis 20. Nicomedia cõdita, quæ prius Astacos vocabatur. Croton, Parion & Sybaris conditæ.
3487	4	Olympias 17.
3488	5	Deioces Ecbatanã condidit. Medorũ 5, Deioces, annis 54. Partheni Tarentum condiderunt.
3489	6	
3490	7	
3491	8	Olympias 18.
3492	9	
3493	10	Anno Vrbis 50.
3494	11	Athenienſium 19, Abſander annis 10 regnauit.
3495	12	Olympias 19.
1496	13	
1497	14	
3498	15	
3499	16	Olympias 20.
3500	17	
3501	18	Lydorum, Gyges, annis 35. Midas rex quum apud Phrygas regnaret, sanguine tauri potus, extinctus est.
3502	19	
3503	20	Olympias 21. Anno vrbis 60. Athenienſium 20, Eryx, annis 10.
3504	21	Glacus vel Glaucus Chius, primus ferri inter ſe glutinum excogitauit.
3505	22	Ægyptiorum 27 dynaſtia, Merrhes Æthiops, annis 12.
3506	23	In Sicilia Gela, in Pamphylia Phaselis condita.
3507	24	Olympias 22.
3508	25	Chalcedon condita.
3509	26	Manasses ob scelera sua
3510	27	catenatus & compeditus, in Babyloniam ducitur: sed ob pœnitentiam & preces restituitur in regnum.
3511	28	Olympias 23. Hipponax notiſſimus redditur.
3512	29	Macedoniorum 5, Argæus, annis 38 regnauit.
3513	30	Anno vrbis 70. Athenis
1514	31	annis 6, principes conſtituti ſunt ceſſantibus regibus, nouam principes ex nobilibus vrbis electi Athenienſibus præfuerunt.
3515	32	Olympias 24.
3516	31	
3517	34	Cyzicus condita est, &
3518	35	Locri in Italia. Ægyptiorum, Stephinaces, annis 7. regnauit.
3519	36	Olympias 25.
3520	37	
3521	38	

Tvllvs Hostilivs.

Romanorum 3, Tullus Hoſtilius, annis 32.

3522	39	
3523	40	Olympias 26. Anno vrbis 80. Tullus primo regum Romanorum purpura & ſerico vſus est: ac deinceps cum tota domo ſua fulmine conflagratus interijt.
3524	41	Poſt Caras mare obtinuerunt Lesbij annis
3525	42	
3526	43	58. Ægyptiorum, Necypſes annis 5 regnauit.
3527	44	Olympias 27.
3528	45	Nudipedalia primum acta in Lacedæmone.
3529	46	Tullus Hoſtilius poſt
3530	47	longam pacem bella repara-

Digitized by Google

reparauit, Albanos, Veiētes, Fidenatesq; vicit. Archilochus, Simonides, & Ariſtoxenes muſicus, illuſtres habentur. Ægyptiorum, Nechao annis 8.

Anni mundi,	Anni Man.	
3531	48	Olympias 28.
3532	49	Sibylla, quæ & Herophile, in Samo nobilis habetur.
3533	50	Anno Vrbis 90.
3534	51	Tullus Vrbem ampliauit, monte Cælio adiecto.
3535	52	Olympias 29. Zaleucus
3536	53	legislator apud Locros crebro ſermone celebratur. Lydorum, Ardys, annis 38.
3537	54	Byzantium condita. Alcmæon clarus habetur, & Leſches Lesbius qui paruam fecit Iliadem. Cypſelus in Corintho tyrannidem exercuit, annis viginti octo.
3538	55	Ægyptiorum, Pſammitichus, annis 44.

Amon.

HEbræorum Iuda 18, Amon filius Manaſſis, ſecundum Hebræos regnauit annis 2 tantum, ſecundum Septuaginta interpretes regnauit annis 12.

Anni mundi,	Anni Amon,	
3539	1	Olympias 30.
3540	2	Chantus & Stagira conditæ. Iſtrus in Ponto condita.
3541	3	
3542	4	
3543	5	Olympias 31. Anno Vrbis 100. Medorū, Phraortes, annis 24.
3544	6	
3545	7	
3546	8	Lampſacus condita eſt, & Abdera.
3547	9	Olympias 32.
3548	10	Phalaris apud Agrigentinos tyrānidē exercet.
3549	11	
3550	12	In Sicilia Selinus condita, & in Ponto Boryſthenes. Macedonum 6, Philippus, annis 38. Amon à ſuis ſeruis occiditur.

Iosias.

HEbræorum Iuda 19, Ioſias Iuſtus, filius Amon, annis 31 ſecundum Hebræos: at ſecundum Septuaginta interpretes, 32.

Anni mundi,	Anni Ioſiæ,	
3551	1	Olympias 33.
3552	2	
3553	3	Anno vrbis 110. Hebræorum pōtifex maximus Helcias inſignis habetur.
3554	4	
3555	5	Olympias 34.
3556	6	Thales Mileſius, Examii filius, primus phyſicus philoſophus agnoſcitur: quē vixiſſe aiunt vſq; ad 58 olympiadem.
3557	7	
3558	8	Meſſena à Lacedęmoniorum ſocietate diſcedit. Oraculo Dodonæo primo Græcia vſa eſt. Scythæ vſq; ad Palæſtinam penetrauerunt.
3559	9	Olympias 35.
3560	10	

Ancvs Marcivs.

3561	11	Romanorū, Ancus Marcius, nepos Numæ è filia, annis vigintitribus.
3562	12	
3563	13	Olympias 36. Anno Vrbis 120. Hieremias propheta, ſe ab anno 13 Ioſiæ, vſque in annum 4 Ioachim 33 prophetaſſe perhibet, & Nabuchodonoſor 4 anno Ioachim regnare cœpiſſe, anno 19 eiuſdem fuiſſe deſtructam Hieruſalem.
3564	14	Tyrtæus Athenienſis poeta cognoſcitur. Battus cōdidit Cyrenen.
3565	15	
3566	16	Medorum 7, Cyaxares, annis 32. Apud Corinthios tyrannidem exercuit Periander. Sinope, Lipara, Pruſias conditæ, & Epidamnus poſtea Dyrrhachium vocata. Phalaris tyrannis deſtructa.
3567	17	Olympias trigeſima ſeptima. Holda mulier apud Hebræos prophetauit. Prophetabant Sophonias & Hieremias.
3568	18	Ioſias, mundata Iudæa &
3569	19	Hieruſalem, templo etiam innouato, poſt abiectas idololatriæ ſordes, paſcha Domino celeberrimum facit, 18 anno regni ſui.
3570	20	Draco legumlator, vt quibuſdam videtur, agnoſcitur.
3571	21	Olympias 38. Lydorum 7, Sadyattes, annis 15.
3572	22	Ancus Marcius, Numæ ex filia nepos, Auentinum montem & Ianiculum Vrbi addidit: & ſupra mare 16 ab Vrbe miliario Oſtiam cōdidit. Ad ex-

tremum morbo periit. Cyaxares aduersum Assyrios dimicãs, Ninum ciuitatem capit.

Anni mundi,	Anni Iosiæ,	
3573	23	Anno Vrbis 130.
3574	24	
3575	25	Olympias 39.
3576	26	
3577	27	
3578	28	Ariõ Methymnæus clarus habetur, qui à delphino in Tænarum dicitur asportatus,
3579	29	Olympias 40.
3580	30	
3581	31	
3582	32	Iosias rex Iudæorũ cum Nechaone rege Ægyptiorum congressus occiditur. Ac mihi miraculum subiit, quomodo in præsens tempus sibi vterq; conuenerũt, maxime quum diuina Scriptura hunc eundem Pharaonẽ, Nechaonem appellet. Ægyptiorum Nechao, qui & Nechepsi, annis sex regnauit.

Ioachaz.

HEbræorum Iuda 20, Ioachaz filius Iosiæ, regnauit mensibus tribus, quasi vsq; ad Calendas Aprileſ. Quum enim ab apice mundi, id est 15 Calendis Aprilis, annos numerauimus ab Adã vsq; ad mortem Dauid, 4 Calendis Aprilis, annos integros inuenimus Ioachaz. Itaq; à Calendis Ianuariis incipiens, quo Dauid obiit, regnauit mensibus 3 vsque ad Calendas Aprilis: quem annum Eusebius in Chronicis suis scribit, vt dicit Beda: sed ipse Beda non scribit eum. quẽ Nechao vinctum ducens in Ægyptum, seniorem fratrem eius Eliacim pro eo constituit regem.

Tarqvinivs.

Romanorum 5, Tatquinius Priscus, annis 37. Circum ædificauit Romæ: numerum Senatorum auxit: Romanis ludos instituit: muros & cloacas ædificauit: ad extremũ ab Anci filio occisus est. Panætius primus in Sicilia arripuit tyrannidem.

Ioacim.

HEbræorum Iuda 21, Eliacim, qui & Ioacim, filius Iosiæ, regnauit annis 6.

Anni mundi,	Anni Ioac.	
3583	1	Olympias 41. Anno Vrbis conditæ 140. Stesichorus poeta clarus habetur.
3584	2	Lydorum 7, Alyattes, annis regnauit 49.
3585	3	Anno 3 Ioacim, Nabuchodonosor rex Babyloniæ Iudæam cepit, & in ditionem suam rediit: & plurimos captiuos affert, in quibus erant Daniel, Ananias, Azarias, Misael, Ezechiel: partemque vasorum templi Babyloniam transfert & Ioacim tributarium facit.
3586	4	Anno 4 Ioacim, sacra scriptura regnum Nabuchodonosor computat: quia ex eo non solum Chaldæis & Iudæis, sed etiam Assyriis, Ægyptiis, Moabitis, aliisque innumeris gentibus incipit regnare.
3587	5	Olympias 42. Macedonum 7, Europus, annis 26. Ægyptiorum Spammus, annis 12.
3588	6	Cyaxares Medus subuertit ciuitatem Ninum. Pittacus Mitylenæus, qui de septem Sapiẽtibus fuit, cum Phrynone Athenienſi olympiace congressus, eum interfecit.

Iechonias.

HEbræorum Iuda 22, Ioacim qui & Iechonias, filius Eliacim, mensibus quatuor regnauit, hoc est vsque ad mensem Iulii. Iste circundata à Chaldæis ciuitate, exiit ad regem Babylonis cum matre: & ductus est cum populo in Babyloniam, anno 7 regni Nabuchodonosoris secundo venientis ad Iudæam. Timuit enim Nabuchodonosor, ne non obediret ei: quia occidit patrem eius Ioacim, & cõstituit pro eo patrum suum Sedeciam, qui annis octo obediuit, deinde ad Ægyptum vertit.

3589	0	

Sedecias.

HEbræorum Iuda 23, Sedecias qui & Mathan, filius Iosiæ, annis vndecim regnauit.

Anni mundi,	Anni Sedec.	
3590	1	Prophetabant Hieremias & Baruch.

3591

Anni mundi,	Anni Sedec.	
3591	2	Olympias 43. Camerina & Perinthus conditæ.
3592	3	Massilia condita Sappho & Alcæus poetæ, clari habentur.
3593	4	Anno Vrbis 150. Medorum 8, Astyages, annis 38. His temporibus, certantibus in agone τράγῳ, id est hircus, in præmio dabatur: vnde aiunt Tragœdos nuncupatos.
3594	5	Epimenides Athenas mundari iussit.
3595	6	Olympias 44, Ægyptiorum, Vaphres, annis 30. Solon, Draconis legibus antiquatis, extra eas quæ ad sanguinem pertinebãt sua iura constituit.
3596	7	
3597	8	Daniel Propheta soluit
3598	9	visionem Nabuchodonosoris, anno regni sui decimosexto, teste Iosepho.
3599	10	Olympias 45.
3600	11	Anno Vrbis 157. Templum incensum est, ex quo ædificari cœpit anno 430. Qui autem reliqui fuerunt, transfugerunt in Ægyptum: qua post annos 5. percussa à Chaldæis, in Babyloniam & ipsi transmigrarunt.

Capta igitur est Hierusalem anno 11 Sedechiæ. Nabuchodonosor, rex Chaldæorum, anno 19 regni sui captis Hierosolymis, 9 die mensis 4, id est Iulii, obsidens ciuitatem mensibus 8, templum mense 5 (id est Augusto) incendit: sicut Iosephus perhibet.

¶ Isidorus Episcopus sic: Festi autem dies in veteri Lege, isti sunt:

Dies azymorum Paschæ, 14 die mensis primi est, quando Luna plenissima abiecto fermento agnus immolatur.

Dies Pentecostes, quando in vertice montis Sinai lex data est Mosi: in quo de frugibus primum panes propositionis offerebantur.

Dies sabbathorum, in quo otia celebrabantur in lege: & manna non licebat colligere. Dies neomeniarum, id est celebratio nouæ Lunæ. Semper autem Iudæi in mensium principio, hoc est prima luna, diem festum agebant: ideo quia deficiente Luna tempus finitur, & nascente incipitur.

Dies autem tubarum, 7 mensis principium est, quando Iudæi solennitatem agentes amplius tuba canebant, & plurima offerebant sacrificia, quam per singulos menses.

Dies scenopegiæ est 15 dies mensis 7, in quo tabernaculorum solẽnitates veteres celebrabant. Scenopegia enim tabernacula interpretantur.

Dies ieiunii quarti est 17 dies mensis Iulii, quando descendens Moses de monte tabulas Legis cõfregit. In eo etiam die Nabuchodonosor vrbis Hierusalem muros primo destruxit.

Dies ieiunij quinti in mense Augusto est, quando proi speculatoribus ad terram missis, seditio in castris exorta est: & factum est, vt per desertum quadraginta annis decurrerẽt laboriose, & in annis quadraginta in hyeme omnes perirẽt: siquidem & in eo mense à Nabuchodonosore, & multo post tẽpore à Cæsare Tito templum euersum atque succensum est, & in opprobrium Iudæorum exaratum.

Dies ieiunij septimi in mense 7 est, id est in Octobri, in quo occisus est Godolias; & reliqui qui erant in Hierusalem, interfecti sunt, sicut dicit Hieremias.

Dies ieiunij decimi est decimo mense qui apud nos Ianuarius vocatur, quando agnouerunt cuncti in Babylonia captiui, quinto mense templum fuisse destructum.

¶ Hæc autem beatus Hieronymus in Commentariis Zachariæ:

A Dauid vsq; ad captiuitatem quartæ ætatis, anni numerantur 473, menses 6, dies 10: secundum Septuaginta interpretes, 12 amplius.

Ab Adam vsque ad captiuitatem quatuor ætatum, simul sunt 3763 anni, menses 6, dies 10.

¶ Generationes autem ætatis huius, iuxta vtrosque codices, sunt 17, quas tamen Matthæus Euangelista certi mysterii gratia 14 componit.

¶ Hac ætate, velut iuuenili ætate, in populo Dei Regum tempora cœperunt. Hæc enim in hominibus ætas apta gubernando regno solet existere.

ÆTATIS IV.
FINIS.

Digitized by Google

¶ *Iterum claudicat prototypi nostri calculatio in annis mundi, amice Lector: quoniam si primum annum sequentis ætatis probe numerat 3604, hic vltimus annum 3600 ætatis quartæ, deberet esse 3603.*

Eadem negligentia desunt quoq; tres anni in supputatione annorum Vrbis.

In Olympiacis tempestiue desit, nempe in 28, intricaturam forte aut laberem vitem. Eos tamen perduximus vsque ad finem huius ætatis.

At hoc prorsus nihil est, si ad numerationem vbique corruptam conferendus est, & vix emendandam, vt cætera sileam. Hoc enim debemus idiotis pigrisque amanuensibus.

AETAS V.

CAPVT XX.

QVINTA mundi ætas à captiuitate cœpit populi Israel: quæ secundum Hieremiam 70 annis permansit, dicens: Quum cœperint impleri in Babylone 70 anni, reducam vos ad locum istum, dicit Dominus.

Primus annus captiuitatis, in quo templum Domini Nabuchodonosor mense Augusti incendit, quod ab initio ædificationis suæ mãserat annis 442. Capta Hierosolyma ab Assyriis, ad Vaphrem regem Ægypti reliqui trãsfugerunt. Huius Vaphris Hieremias quoque propheta meminit. Sententiæ etiam nostræ Clemens congruit in primo Stromate, quadragesima octaua olympiade captiuitatem Iudæorum factam esse cõtestans, regnante apud Ægyptios Vaphre, apud Athenas Phœnippo; & supputari septuaginta annos desolationis templi vsq; in secundum annum Darii, & Hebræorum captiuitatis & templi extermínii quod fuit in Hierusalem, annis 70.

CAPTIVITAS.

Anni mundi,	*Anni capt.*	
3604	1	Anno Vrbis *161.*
3605	2	
3606	3	Corinthiorum monarchia destructa est.
3607	4	
3608	5	In Babylonia prophetabant Daniel & Ezechiel. Solis facta defectio, quum futuram eam Thales prædixisset.
3609	6	Alyattes & Astyages dimicauerunt.
3610	7	
3611	8	
3612	9	
3613	10	Anno Vrbis *170.* Macedonum 8, Alcetas, annis viginti nouem.
3614	11	
3615	12	Astyages contra Lydos pugnauit. Anaximander Milesius physicus agnoscitur.
3616	13	
3617	14	Tarquinius occisus à filiis Anci, cui successit in regnum Seruius Tullius.

SERVIVS TVLLIVS.

Romanorum 6, Seruius Tullius annis viginti quatuor. Seruius, ancillæ sed nobilis captiuæ filius, tres montes Vrbi addidit, Quirinalem, Esquilinum, Viminalem, & fossas circum muros duxit. Cẽsus Romanorum ciuium primus instituit: & ad extremum Tarquinii Superbi, generi sui superioris regis filii, scelere occisus est. Anno decimoquarto postquam percussa est ciuitas, vigesimo anno transmigrationis regis Ioacim & Ezechielis, ipse Ezechiel vidit in visionibus renouationẽ ciuitatis ac templi & ceremoniarum.

3618	15	
3619	16	
3620	17	
3621	18	
3622	19	
3623	20	Anno Vrbis *180.* Phalaris tyrannidem exercuit annis *13.*
3624	21	
3625	22	
3626	23	Eugamnon Cyrenæus qui Theogoniam fecit, agnoscitur.
3627	24	Agon gymnicus queth Panathenæon vocant, actus.
3628	25	Mortuo Nabuchodonosore Babyloniorum rege, suscepit imperium Euilmerodach, cui successit frater eius Balthasar. Ægyptiorum Amasis, annis 42 regnauit.
3629	26	Anno 26 post euersam Hierusalem, qui est 37 annus transmigratiõis regis Ioacim, subleuauit Euilmerodach, filius Nabuchodonosoris, rex Babyloniæ, anno quo regnare cœpit, Ioacim regis

regis Iudæ caput de carcere, & posuit thronum eius supet thronum regum qui cum eo erant in Babylone.

Anni mundi,	Anni capt.	
3630	27	Pisistratus Athenienſis
3631	28	tyrannus in Italiã transgreditur. Æsopus interimitur apud Delphos.
3632	29	Lydorum Crœsus, annis 15. Anaximenes physicus agnoscitur.
3633	30	Anno Vrbis 190. Balthasar occisus est, sub quo Daniel eam scripturam quæ in pariete apparuerat, interpretatus est, significantem imperium Chaldæorum in Medos & Persas trãsferendum. Hæc est visio: Mane, id est nostrum: thecel, id est pondus: phares, id est fragmentum. Septuaginta anni captiuitatis huc vsque, iuxta Aphricanum & Iosephum, id est vsque ad Cyrum.

Cyrvs.

¶ Cyrus Persarum primus, subuerso rege Assyriorum, & regno Medorũ, regnauit per annos 30.

3634	31	Cyrus (vt impleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ) primo anno sui regni laxata Hebræorum captiuitate, ferme 50000 hominum regredi fecit in Iudæam, restituens eis vasa templi Domini aurea & argentea quinq; millia & quadringenta. Qui congregati in Hierusalem, mense 7 ædificauerunt altare: & à primo die eiusdem mensis cœperũt offerre holocausta Domino. Anno autem 2 aduentus sui, mense 2, templi fundamenta iecerunt, anno vero incensionis eius 72, iuxta Aphricanum & Iosephum. Sed impedientib. Samaritis intermissum est opus vsque ad annum Darii 2. Qui etiam in regno Assueri, in regni sui principio Artaxerxi scripserunt accusationem aduersus Iudæos: & rescripsit Artaxerxes, ne ædificaretur Hierusalem.
3635	32	Medorum, Stesichorus eodem tempore moritur.
3636	33	Simonides clarus habetur.
3637	34	Prophetabant Aggæus
3638	35	& Zacharias. Chilo, qui de septem sapientibus fuit. Ephoros in Lacedæmone.
3639	36	Eo tempore Iesus filius Iosedec, & Zorobabel regii generis filius, & Salathiel habebantur: qui & principes fuerunt eorum qui regressi sunt in Iudæam.
3640	37	Ænophenes Colophonius clarus habetur.
3641	38	Macedonum 9, Amyntas, annis regnauit 50.
3642	39	Templũ Apollinis Delphis secunda vice incensum.
3643	40	Anno Vrbis 200. Ea quę
3644	41	de Crœso memorantur, quomodo tentarit
3645	42	oraculum. Thales mo-
3646	43	ritur. Crœsus aduersus
3647	44	Cyrum bellum iniit.

Tarqvinivs.

Romanorum 7, Tarquinius, annis 25. Crœsus à Cyro captus est, & Lydorum regnum destructum, quod stetit annis 231. Tarquinius Superbus, socero Seruio occiso, arripuit imperium: Volscos, Veios, Suessam & Pometiam subegit: & quum oppugnaret Ardeam causa Tarquinii, iunioris filii sui qui Lucretiam corruperat, à regno expulsus est. Pisistratus secunda vice Athenis regnat. Pherecydes historicus clarus habetur.

3648	45	Hippicus poeta tunc tẽporis agnoscitur.
3649	46	Cyrus Sardes capit. Colligitur omne tempus captiuitatis Iudæorum, anni 70, qui secundum quosdam à tertio anno Ioacim vsq; ad vigesimum annum Cyri regis Persarum computantur. Porro secundum alios, à Iosię Iudæorum regis anno 13, sub quo Hieremias prophetare cœpit, vsque ad primum annum supra dicti Cyri regis, desolationis vero templi sub Dario rege. complentur anni 70.
3650	47	Harpagus, qui apud Cyrum primo loco habebatur, aduersus Ioniam dimicat.
3651	48	Simonides lyricus, &
3652	49	Phocylides, & Hippius poeta, clari habentur.
3653	50	Anno Vrbis 210.
3654	51	
3655	52	
3656	53	
3657	54	Theognis poeta clarus eodem tempore habetur.

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni capt.*	
3658	55	Anacreon lyricus poeta agnoscitur.
3659	56	Apud Samum tyranni-
3660	57	dem exercent tres fra-
3661	58	tres, Polycrates, Phi-
3662	59	lus, & Pentagnosius.
3663	60	Anno Vrbis 220. Tomyris regina Massagetarum Cyrum interfecit.

CAMBYSES.

¶ Persarum 2, Cambyses Cyri filius, regnauit annis 8. Hic deuicta Ægypto cunctam eius religionem abominatus, ceremonias eius & templa deposuit: Babylonem in Ægypto ædificauit.

3664	61	Hunc aiunt, ab Hebræis secundum Nabuchodonosor vocari, sub quo Iudith historia conscribitur.
3665	62	Apud Hebræos pontifex maximus Iesus filius Iosedec, & princeps gentis Zorobabel, clari habentur.
3666	63	Pythagoras physicus & philosophus clarus habetur.
3667	64	Hippias Athenis tyrannidem exercet.
3668	65	Samii Dicæarchiam con-
3669	66	diderunt, quam nunc Puteolos vocant.
3670	67	Ægyptiorum 26 dynastia
3671	68	Persarũ: obtinuit quippe Ægyptum Cambyses in anno 8 regni sui vsque ad Darium filium Xerxis, annis 111.

MAGI.

¶ Persarum 3 fratres Magi, mensibus septem, hoc est vsque ad Calẽdas mensis Aprilis.

3672	69	Mensibus autem 3 Ioachaz, & mensibus 3 Ioacim, cum diebus 10, & cum mense Augusto, in quo combustum est templum, iunctis simul diebus cum mensibus 7 Magorum, fiunt menses 14, à 4 Calendis Ianuariis, quo Dauid obiit vsq; ad Calendas Aprilis.

Ante Darium templum combustum est, & Hierosolyma fuit capta in Augusto.

Ante quem Sedecias regnauit annis 11. vsque ad Iulium mensem.

Ante quem regnauit Ioacim, mensibus 3, & diebus 10, vsq; ad mensem Martium.

Ante Ioacim regnauit Eliacim, annis 11, vsque ad Mensem Martium.

Ante Eliacim regnauit Ioachaz, mensibus tribus, vsque ad mensem Decembrem.

Anni igitur captiuitatis ab Augusto ad Augustum numerantur, non à Martio: ab Aprili ergo, ante combustionem templi Salomonis, in medio anni 11 Sedeciæ vsque ad Aprilem, in fine anni primi Darii, sunt anni 70. Et à mense Augusto, in fine anni 11 Sedeciæ, vsque ad mensem Augustũ, in medio anni 2 Darii, sunt anni 70 captiuitatis. Sed anni historiæ à mense Aprili, alias à mense Martio ad alterum mensem Martium, vsq; ad CHRISTVM numerantur.

A Dauid igitur vsque ad captiuitatem, sunt 473 anni, & menses 6 vel 7, & dies 10, teste Hieronymo super annum 6 Ezechiæ, vt supra est: ibi à captiuitate & combustione templi vsq; ad Darium, anni 69, & menses 7. A Dario vsque ad Calendas Aprilis, in anno 42 Octauiani Augusti, in cuius fine natus est Dominus, teste Euangelio, sunt 519 anni: hoc est, à Dauid vsque ad captiuitatem, 473 anni: & à captiuitate ad CHRISTVM, 589 anni. A Dauid etiam vsq; ad Emmanuelem sunt anni 1062, iuxta ipsam Hebraicam veritatem.

3673	70	Anno Vrbis 230. Aggæus, Zacharias & Malachias prophetæ clari habentur.

DARIVS.

PErsarum 4, Darius filius Hystaspis, annis 36 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Dar.*	
3674	1	In anno primo Darii, filii Assueri de semine Medorum, qui imperauit super regnum Chaldæorũ, ego Daniel intellexi in libris numerũ annorum, de quo factus est sermo Domini ad Ieremiam prophetam, vt complerentur desolationis Hierusalem septuaginta anni, vsq; ad initium Cyri regis Persarum. Beda autem dicit, annos 70 vsq; ad perfectam restaurandi licentiam, id est vsq; ad primum annum Darii, esse cõputandos. Primo anno captiuitatis ignis ab altari sublatus,

Digitized by Google

latus,& abſconditus in puteo: poſt 70 reuerſionis annum aſſumitur, inuentus viuus. Inter Darium & Cambyſen regnaſſe duos fratres Magos, in libris Chronicorũ Euſebij reperimus. Verum Hieronymus in expoſitione Danielis ſcribit, poſt Cambyſem, Smerdem Magum regnaſſe qui Pantapten (inquit) filiam Cambyſis duxit vxorem. Qui cum à ſeptem Magis fuiſſet occiſus, & in locum eius Darius ſuſcepiſſet imperium, eadem Pantapte nupſit Dario, & ex eo Xerxem filium genuit.

Anni mundi,	*Anni Dar.*	
3675	2	Euſebius ſic: Secundo anno Darij, 70 annus captiuitatis impletur, Zacharia propheta teſte, apud quem, ſecundo anno Darij angelus ſic loquitur: Domine exercituũ, vſquequo tu non miſereberis Hieruſalem & vrbium Iuda, quibus iratus es? Iſte 70 annus eſt. Ideo 2 annus bis ſcribitur: quia 4 annus in Magorum fratrum 7 menſibus computatur. Secũdo anno Darij regis templum Hieroſolymis extruitur à Zorobabel: cõſummaturq; opus annis 4. Remiſſio quidem captiuitatis Iudęorum, & venia templi ædificandi, ſub Cyro exordium habuit. Conſummatur vero templum ſub Dario: quia vicinæ gentes aſſiduis incurſionibus ædificationem impedierant. Clemens quoq; his congruit in primo Stromate, ita ſcribens: Et perſeuerauit captiuitas annis 70, vſq; ad 2 annum Darij filij Hyſtaſpis, qui Perſis, Aſſyrijs & Ægypto imperauit: ſub quo Aggæus & Zacharias, & vnus ex duodecim qui vocatur Angelus, prophetauerunt: ſacerdotioq; functus eſt Ieſus filius Ioſedec.
3676	3	Armodius & Ariſtogiton Hipparchum tyrannum interfecerunt: & Lemna meretrix amica eorum quum tormẽtis cogeretur, vt ſocios proderet, linguam ſuam morſu ſibi amputauit.
3677 3678	4 5	Anno 4 Darij ait Zacharias propheta: Cum ieiunaretis & plangeretis per ſeptuaginta hos annos, nunquam ieiunium ieiunaſtis mihi:
3679 3680 3681 3682	6 7 8 9	Anno 6 Darij, templi ædificatio completur, die 3 menſis Adar, qui eſt 46 annus, ex quo eius ſub Cyro fundamẽta iacta ſunt. Vnde in Euangelio dicunt Iudæi: Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum, & tu in triduo reædificabis illud. Cœperunt autem ædificare anno 2 Darij, menſe 6, die 19. Et anno 6 (vt dictum eſt) menſe 12, die 3, compleuerũt. Ex quo apparet, opus templi, & antea non parua ex parte peractum, annos autem 70 à deſtructione illius vſque ad perfectam reſtaurãdi licentiam eſſe computandos. Vnus annus de 46 annis à Cyro vſque in annum 6 Darij, deeſt in Chronicis. Anni enim 40 à Cyro ad Darium, & 6 anni Darij debent eſſe, ſicut in Euangelio dicitur, Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum.

Reges Latinorum.

Latinus rex regnauit annis 32, à quo Latini ſunt appellati. Huius imperij anno 25 Troia capta eſt: ad quem Æneas profugus veniens, factus eſt gener eius: cui ſucceſſit in regnum Æneas poſt octauum annum Troiæ captæ, & regnauit in Italia annis 3.

41. Aſcanius filius Æneæ, regnauit annis 37, qui Albam condidit.

70. Syluius Æneæ filius ex Lauinia, reguauit annis 9. Homerus poeta his temporibus fuit.

101. Æneas Syluius regnauit annis triginta vno.

151. Latinus Syluius regnauit annis qninquaginta. Huius temporibus Amazones Aſiam vaſtauerũt. Carthago condita eſt à Carcedone Tyrio, vt quidam dicunt. Salomon quoque filius Dauid, regnans Hieroſolymis templum famoſiſſimum condidit.

190. Alba Syluius regnauit annis triginta nouem.

214. Ægyptus Syluius regnauit annis viginti quatuor.

242. Capys Syluius regnauit annis viginti octo.

255. Carpentus Syluius regnauit annis tredecim.

264. Tyberinus Syluius regnauit annis octo.

301. Agrippa Syluius regnauit annis quadraginta.

352. Aremulus Syluius regnauit annis 19. Huius temporibus Lycurgus apud Lacedæmonios iura compoſuit.

359. Auentinus Syluius regnauit an-

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Dar.*	
3696	23	A. Posthumius, T. Virginius Tricostus.
3697	24	Ap. Claudius, P. Seruilius. Pythagoras philosophus summus moritur.
3698	25	A. Virginius, T. Vetusius. Volsci victi. Cumis bellatur.
3699	26	Sp. Cassius 2, A. Posthumius 2.
3700	27	T. Geganius, P. Minutius Augurinus. Latini contra Romanos rebellauerunt.
3701	28	A. Sempronius 2. P. Minutius 2. Romę populus à patribus facta seditione discedit.
3702	29	Q. Sulpicius, Sp. Largius 2. Marcius qui Coriolos ceperat, interuentu matris suæ, & vxoris precibus, ab oppugnatione vrbis remouit exercitum.
3703	30	Anno vrbis 260. C. Iulius Tullus, P. Pinarius. Bellum Marathone gestũ. Miltiades & Aristides cognominatus iustus, viuunt.
3704	31	Sp. Nautiꝰ, Sex. Furius,
3705	32	C Aquilius, T. Sicinius.
3706	33	Sp. Cassius, Proculꝰ Virginius. Quum in Algido monte Romani milites obsiderentur, à Dictatore Quintio Cincinnato liberati sunt.
3707	14	Q. Fabius Vibulanus, Ser. Cornelius. Ægyptus recessit à Dario. Gelo obtinuit Syracusas.
3708	35	L. Æmylius, Cæso Fabius. Pindarus & Simonides lyrici poetæ insignes habentur.
3709	36	M. Fabius, L. Valerius. Romæ Oppia virgo Vestalis deprehensa in stupro, viua defossa est.

Xerxes.

PErsarum 5, Xerxes, filius Darij, annis 20 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Xerx.*	
3710	1	Q. Fabius, C. Iuliꝰ. Xerxes Ægyptum capit. Aristides cum ignominia eijcitur.
3711	2	Cæso Fabius 2, Sp. Furius Medullinus.
3712	3	M. Fabius, Cn. Manlius,
3713	4	Anno Vrbis 270. Cæso Fabius 3, T. Virginius. Diagoras agnoscitur, & sectatores eius physici philosophi.
3714	5	L. Æmylius, C. Seruilius. Xerxes cum Athenas venisset, incendit vrbem sub principe Callia.
3715	6	C. Horatius, T. Menenius. Bellum in Thermopylis gestum est, & apud Salaminem nauale certamen.
3716	7	P. Seruilius, A Virginius. Athenienses Piræum muro vallant.
3717	8	P. Valerius C. Nautius. Hieron postea Syracusis regnat.
3718	9	L. Furius, C. Manlius. Æschylus tragœdiarum scriptor agnoscitur.
3719	10	L. Æmylius, Opiter Virginius. Seditio agraria.
3720	11	P. Furius L. Pinarius. Hieron post Gelonem Syracusis tyrannidem exercet.
3721	12	T. Quintius, Appius Claudius. Pindarus clarus habetur.
3722	13	L. Valerius, T. Æmylius
3723	14	Anno vrbis 280. A. Virginius, L. Numitius. Themistocles ad Persas fugit.
3724	15	T. Quintius 2, Q. Seruilius. Sophocles tragœdiarum scriptor, primum sui ingenij opera publicauit.
3725	16	Æmylius 2, Q. Fabius. Romæ Virbinia deprehensa in stupro, viua defossa est.
3726	17	Q. Seruilius 2, Sp. Posthumius. Sophocles & Euripides clari habentur.
3727	18	T. Quintius, Q. Fabius. Herodotus historiographus agnoscitur.
3728	19	A. Posthumius, Sp. Furius. Heraclides & Diagoras celebres.
3729	20	P. Seruilius, L. Ebutius. Zeuxis pictor agnoscitur: inter alias imagines lauacrum Bizantinorum fecit. Socrates nascitur. Lapis ingens de cœlo ruit in Thracię partibus, olympiade 78, anno 2, colore adusto: qui lapis etiam nunc ostenditur.

Artabanvs.

PErsarum 6, Artabanus, regit saltem mensibus 7.

Artaxerxes.

PErſarum 7, Artaxerxes, qui Longimanus appellabatur à longa manu, regnauit annis 40.

Anni mundi,	*Anni Art.*	
3730	1	L. Lucretius, T. Veturius. Ea quæ de Eſther & Mardochæo ſcripta ſunt, quidam affirmant ſub hoc rege geſta: quod non puto. nũquam enim Eſdras de Eſther ſiluiſſet, qui ſcribit, hoc tempore Eſdram & Neemiam reuerſos ex Babylone, & ea deinceps conſequuta, quæ ab ijs geſta referuntur.
3731	2	P. Volumnius, Ser. Sulpitius. Sicilia à populo regebatur.
3732	3	P. Valerius, C. Claudius. Cimon iuxta Eurymedontem Perſas nauali pedeſtriq; certamine ſuperat: & modicum bellum conquieſcit.
3733	4	Anno Vrbis 290. Q. Fabius, L. Corneli⁹. Medorum 10, Perdicca, annis 28.
3734	5	L. Minutius, C. Nautius 2. Anaxagoras moritur. Heraclitus clarus habetur.
3735	6	Q. Minutius. C. Horatius 2. Eſdras ſacerdos apud Hebræos inſignis habetur: cuius ætate pontifex maximus habitus eſt Eliaſib, filius Ioacim, filij Ieſu, filij Ioſedec.
3736	7	M. Valerius, Sp. Virginius. Anno 7 Artaxerxis, prima die menſis primi, Eſdras ſacerdos, & ſcriba Legis Dei deſcendit de Babylone cum epiſtolis regis, in prima die menſis quinti, venit in Hieruſalem cum viris 700. Qui inter alia ſtrenue geſta caſtigauit filios tranſmigrationis ob uxores alienigenas. Fuit autem eruditiſſim⁹ Legis diuinæ, & clarus omnium Iudæorum magiſter, qui de captiuitate regreſſi uenerant in Iudæam.
3737	8	T. Romulius, C. Veturius. Pherecydes hiſtoricus agnoſcitur.
3738	9	Sp. Tarpeius, A. Aternius. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, legati Athenas miſſi ad leges deſcribendas Cratinus & Plato, comœdiarum ſcriptores clari habẽtur. Ariſtarchus tragœdiograph⁹ agnoſcitur. Romæ ludi ſęculares primum acti.
3739	10	P. Horatius, Sex. Quintilius. Fames peſtem adduxit.
3740	11	L. Menenius, P. Seſtius. Hoc tempore à Conſulibus ad Decemuiros translatum eſt imperium, per quos quadraginta annis adminiſtrata Reſpublica fuit: ſed rurſum conſules creati ſunt.
3741	12	Anno 302 ab Vrbe condita, Decemuiri creati, poſt annum electi ſunt propter Appium Claudium, qui Virginij cuiuſdam filiã contra Latinos in Algido militantis, uolnit abducere.
3742	13	Romani legatos ab Athenienſibus iura petierunt, ex quibus duodecim tabulæ conſcriptæ.
3743	14	Anno vrbis 300, Cretes comicus, & Teleſilla, ac Bacchylides lyricus, clari habentur. Praxilla quoque & Cleobulina ſunt celebres.
3744	15	Templum Iunonis quod in Argis fuerat incenſum, reſtituitur. Abaris hyperboreanus ariolus agnoſcitur.
3745	16	Tribuni plebis, & ædiles Romę facti, Conſulibus electis.
3746	17	Neemias Hebræus, miniſter uinarius Artaxerxis, filius regis, concedente ſibi domino ſuo,
3747	18	
3748	9	
3749	20	

vigeſimo eius anno, uenit de Babylone in Iudæam, & trigeſimo ſecundo muros urbemq; reſtituit. Scribit Eſdras ſub pontifice Ioiada, filio Eliaſib (cui ſucceſſit Ionathas filius ſuus, qui temporib. Alexandri Macedonis fuit) op⁹ fuiſſe cõpletum. Igitur Neemias ueniens de Suſis caſtro, de Babylone Ieruſalem, muros ciuitatis 12 annis reſtituit, & ducatui duodecim annos præfuit. Hucuſq; Hebræorum diuinæ ſcripturæ annales temporum continẽt. Ea uero quę poſtea hic apud eos geſta ſunt, exhibebim⁹ de libro Machabęorum, & Ioſephi & Aphricani ſcriptis: qui deinceps uniuerſam hiſtoriam uſque ad Romana tempora proſequuti ſunt. Aphricanus quidem in lib. quinto Temporum ita dicit: Manſit itaq; imperfectum opus uſque ad Neemiam, & vigeſimum annum regis Artaxerxis. Quo tẽpore, regni Perſarum 115 anni euoluti ſunt: captiuitatis primo Hieruſalem 185 annus erat: & nũc primũ iuſſit Artaxerxes muros Hieruſalem extrui. Cui operi præfuit Neemias, & ædificata eſt platea, & muri circũdati. Et ex illo tempore, ſi enumerare uelis 70 annorum hebdomades uſque ad CHRISTVM, poteris inuenire. Beda ſic. Septem ſpecies hebdomadis, qua Daniel propheta

utitur,

Digitized by Google

vtitur, more quidem legis ſeptem annis ſingulis computans hebdomadam, ſunt ſolito more breuiores ſolarib. ann. Duodenis enim menſibus Lunæ annos ſingulos determinant. Emboliſmares autem menſes, qui de annis vndecim epactarum creſcunt, nos lege ſolita tertio vel altero anno addidimus. Vbi menſes duodecim emboliſmorũ impleti fuerint, ibi eos pro anno integro interſerit. Et ita Angel⁹ ad- eſt, dicẽs, Septuaginta (inquit) hebdomades abbreuiatæ ſunt ſuper populũ tuum, & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt conſumatur præuaricatio, & finẽ accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur Sãctus ſanctorum Nulli dubium eſt, quin hæc verba CHRISTI incarnationem arguãt, qui tulit peccata mundi, legem & prophetiam impleuit, & vnctus eſt oleo lætitiæ p̃ participibus ſuis. Et nulli dubiũ, quod hebdomades 70 annorum lunarium, menſiumque 12, in vnoquoque anno poſt ſeptenos annos diſtinctæ, 420 annos lunares abſque emboliſmarib menſibus inſinuarint. Sed notandum eſt, quod non ſimpliciter, ſed breuiter dixit, cõputatas, id eſt breuiores ſolitis ann. Scito ergo (inquit) & animaduerte; ab exitu ſermonis, vt iterum ædificetur Hieruſalem, vſque ad CHRISTVM ducem, hebdomades ſeptem, & hebdomades 62 erunt: & rurſum dicit, Ædificabitur platea & muri in angustia temporis. Eſdra narrante didicimus, quod Neemias, cum eſſet pincerna regis Artaxerxis, anno 20 eius regni, menſ. April. impetrauit ab eo reſtaurari muros Hieruſalem: ipſumque opus (vt dictum eſt) tanta temporis anguſtia eſt actum, vt ſtructores ſinguli, armis induti, vna manu pugnaſſe, altera muros reparare, narretur. Ab hoc tẽpore, id eſt ab anno vigeſimo Artaxerxis vſque ad CHRISTVM, hebdomades 70 computatas, id eſt annos duodenorum menſium lunarium 390, qui ſunt ſolares anni 475: ſiquidem Perſæ à præfato anno vigeſimo Artaxerxis vſque ad mortem Darij Arſamis filij, regnarunt annis 116. Exhinc Macedones vſque ad mortem Cleopatræ, id eſt in annum 15 Octauiani Cæſaris, annis 300. Inde Romani ad 17 annum Tiberij, ſummam rerum poteſtatem quam Græci monarchiam vocant, tenuerunt annis 59: qui ſunt ſimul 475, & continentur cyclis decennoualibus 25. Decies nonies enim viceni & quini, fiunt 475 anni. Et quod ſingulis circulis emboliſmi 7 accreſcunt: multiplica 25 per 7, fiunt 175 mẽſes lunares, qui ſunt emboliſmi mẽſes annorum 475. Si autem vis ſcire, quot ann. menſes lunares faciunt, partire 175 mẽſes per 12, duodeni menſes decies, & duodeni quater, id eſt 148 anni, ſunt 14, & remanent menſes 7. His adde annos 475, fiunt 489. Adde menſes 7 ſupra, partemque anni 18 Tiberij, quo paſſus eſt Domin⁹: & fiunt ab anno 20 Artaxerxis vſq; ad paſſionem Domini hebdomades 70 abbreuiatæ, id eſt anni lunares 490. Ad eius vero baptiſma, quãdo vnctus eſt Sanctus ſanctorum à Spiritu ſancto in ſpecie columbæ, non ſolum hebdomadæ 7 & 62 cõpletæ ſunt, ſed & pars 70 hebdomadis iã inchoatæ p̃terijt. Et poſt hebdomades (inquit) ſeptẽ & ſexaginta duas occidetur CHRISTVS, & non erit eius populus qui eum negaturus eſt. Nõ ſtatim poſt 7 & poſt 62 ſed in fine 70 hebdomadis occiſus eſt. Quam hebdomadam ideo ſeparauit à cæteris, qa de ea plura erat relaturus. Nam in ea CHRISTVS crucifixus eſt, & negatus à Iudæis, non ſolum tempore paſſionis, ſed etiam à prædicatione Ioannis. Quod autem ſequitur, Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabit populus cum duce venturo, & finis eius vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio, hoc non ad 70 hebdomades pertinet. Prædictum eſt enim, quod hebdomadæ 70 ad CHRISTI vſq; ducatum pertingerent: ſed Scriptura prædicto aduẽtu & paſſione CHRISTI, quid etiam poſt hoc populo neganti cueniret, oſtendit. Ducem enim venturum dicit, qui anno 40 paſſionis cum populo Romano ciuitatem & ſanctuarium diſſipauit, vt lapis ſupra lapidem non remaneret. Deinde ad exponendam hebdomadam quam omiſerat, redit. Cõfirmabit autẽ pactum multis hebdomas vna, id eſt ipſa nouiſſima, in qua vel Ioannes baptizat, vel domin⁹ & Apoſtoli prædicando multos ad fidem conuerterunt, & in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificium. Dimidium hebdomadis huius, annus 15 Tiberij erat: quando inchoato CHRISTI baptiſmate, hoſtiarum purificatio fidelib. paulatim vileſcere cœpit. Item quod ſequitur, Et in templo erit abominatio deſolationis, & vſque ad con-

ſummationem & finem perſeuerabit deſolatio ad ſequentia tempora reſpicit, cuius prophetiæ veritatem, & hiſtoria veterum & noſtrorum, hodieque temporum teſtatur euentus. Sciendum eſt, quod Aphricanus curſum hebdomadarũ, quem nos in annum 17, vel in 18 Tiberij Cæſaris quo Dominum paſſum credimus, iuxta Chronicum Euſebij perduximus, ab eodem 20 anno Artaxerxis, quo & nos incipimus, anno 15 Tiberij, quo eum paſſum credit; putat eſſe completum, ponẽs annos regni Perſarum 115, Macedonum 30, Romanorum 40. Hæc Beda.

De hac igitur ſumma 475, ab anno 20 Artaxerxis vſque ad paſſionem Domini, deme annos 80, quos à præfato vſque ad Aſſuerum Hieronymus numerauit: & tunc cum anno 7 menſium Sogdiani, & 3 menſium Iulij Cæſaris, qui hic non numerantur, & cum 18 Tiberij, 395: iunges iſtis 595 annis, à prima olympiade vſque in poſtremum Aſſueri (vt Hieronymus tractat) fiunt anni 714, vſq; in paſſionem, id eſt olympiades 190. Dimiſſis item 33 annis de hac ſumma, fiunt vſque ad natiuitatem Domini ab olympiade prima, anni 760, id eſt olympiades 190. A Dauid vſq; ad olympiadem primam, ſunt anni 302. Ab olympiade prima vſque ad captiuitatem & combuſtionem templi, anni ſunt 171, & menſes 6. Hoc modo Ioatham annos 16.

22. Achaz, annos 16.

61. Ezechias, 29.

116. Manaſſes, 55.

118. Amon, 2.

149. Ioſias, 31. & Ioatham, à 4 Calendis Ianuar. quo Dauid obijt, regnauit menſibus 3, vſque ad Calend. Apriles.

140. Eliachim, 11. Iechonias menſibus 3, & diebus 10, vſque ad menſem Iulij. Sedechias, annis 11. In anno igitur primo Cyri, annus 30 deſolationis templi impletus eſt, & in medio 8 anni Cambyſis impletus eſt annus 66. Adde menſes 7 ſupra, ad dimidium annum Cambyſis, vel ad Magos, fit annus vſq; ad Calen. April. hoc eſt vſq; ad annum primum Darij. In anno ergo ſecundo Darij (ſicut dixit Hieronymus) id eſt in Auguſto, annus ſeptuageſimus captiuitatis impletus eſt.

35. Darius, 36.

55. Xerxes, annos viginti. Artabanus, menſes 7, vſque ad Calendas Nouembr.

95. Artaxerxes, filius Lagi, 40. Xerxes, menſes 2, vſq; ad Calend. Ianuar.

96. Poſt quem Segdianus, menſes 7, vſque ad Calendas Auguſti. Adde menſes 7 Artabani, & 2 menſes Xerxis, fit annus, & menſes 4.

115. Darius nothus, 19.

155. Aſſuerus, 40.

181. Ochus, 26.

185. Artaxerxes, 4.

191. Darius, 6.

197. Alexander, 6.

237. Ptolemæus filius Lagi, 40.

275. Ptolemæus Philippus, 38.

301. Poſt eum Philopator, 26.

318. Poſt Philopatorem, 17.

342. Poſt Epiphanem, 24.

377. Poſt Philometorem, 35.

406. Poſt Euergetem, 29.

423. Poſt Phyſcon, 17.

433. Poſt Alexandrum, 10.

441. Ptolemæus, qui Amrem fuerat dictus, annos 8.

471. Poſt Dionyſium, 30.

473. Cleopatra, 2.

478. C. Iulius, annos 4, menſes 6, vſque ad Calendas Martias, adde menſes 5, ante fiunt menſes 10.

519. Octauianus Auguſtus, 41, vſque in annum in quo natus eſt Dominus, & mẽſe Martio incipit annus 42. His annis 519, adde annos 70 captiuitatis, fiunt anni 589 vſq; ad annum natiuitatis. Hi ſunt anni quintæ ætatis, id eſt olympiadis 147, atque vnus annus. Adde etiam his 171 annũ à prima olympiade vſq; ad captiuitatem, qui ſunt olympiades 43, minus menſibus 7, fiunt anni 761, olympiades 190, vſque ad ſolſtitium brumale, in parte 12 Capricorni: in qua Græci incipiunt annum etiam cum olympiade, vt putatur: & Dominus natus eſt in fine anni 44 Octauiani Cæſaris in principio olympiadis 191, iuxta veritatem Hebraicam: ad Aprilem autem ante natiuitatem Domini, ſecũdum ſupputationem annorum, de eadem ipſa ſumma, à prima olympiade, deme 20 annos, id eſt 17 Ioatham, & 4 Achaz, id eſt olympiades 5, fiunt à condita vrbe vſque ad annum natiuitatis Domini, anni 740, vſque ad paſſionis annum, ab olympiade prima ſunt 794, id eſt olympiades 198, & anni 2.

3750

Anni mũdi,	*Anni Art.*	
3750	21	Athenienſes & Lacedæmonii fœdus 30 annorum ineunt. Herodotus, quum Athenis libros ſuos corã Senatu legiſſet, honoratus eſt.
3751	22	Meliſſus phyſicus circa hoc tempus agnoſcitur.
3752	23	Euripides tragœdiarum ſcriptor clarus cognoſcitur, & Pythagoras ſophiſta, cuius libros decreto publico Athenienſes combuſſerunt.
3753	24	Anno Vrbis 310. Fidenates contra Romanos rebellant.
3754	25	Phidias eburneam Mineruam fecit.
3755	26	Theætetus mathematicus agnoſcitur.
3756	27	
3757	28	Ariſtophanes clarus habetur, & Sophocles poeta tragicus. Gens Campanorum in Italia conſtituta.
3758	29	Demetrius Abderites, Empedocles, & Hippocrates medicus.
3759	30	Gorgias, Hippias, Prodicus, Zeno, & Parmenides, philoſophi inſignes habentur.
3760	31	Socrates plurimo ſermone celebratur. Macedonũ 11, Archelaus, regnauit annis 24.
3761	32	Neemiam qui muros Hieruſalem conſtruxit, conſummaſſe opus 32 anno Artaxerxis Perſarum, Eſdras memorat. Si quis autem ab hoc tempore 70 hebdomades à Daniele ſcriptas numeret, quæ faciunt 490, reperiet eas in regno Neronis expletas: ſub quo obſeſſa eſt Hieruſalem, capta autem 2 poſtea Veſpaſiani anno.
3762	33	Initium belli Peloponneſiaci circa hoc tempus.
3763	34	Anno Vrbis 320. Bacchylides carminum ſcriptor agnoſcitur.
3764	35	Athenienſes peſtilentia graui laborant.
3765	36	Thucydides agnoſcitur. Pericles moritur.
3766	37	Eupolis & Ariſtophanes, ſcriptores Comœdiarũ, tunc agnoſcuntur.
3767	38	Ex Ætna monte ignis vehemens erupit.
3768	39	Apud Locros Atalante terræmotu ſciſſa, inſula facta eſt.
3769	40	Plato naſcitur.

XERXES, 11.

PErſarum 8, Xerxes, menſibus duobus regnauit, hoc eſt vſque ad Calendas Ianuarias.

3770	50	

SOGDIANVS.

PErſarum 9, Sogdianus, regnauit menſibus 7, hoc eſt vſque ad Auguſti. His adde menſes 7 Artabani, fit annus, & menſes 5.

DARIVS, II.

PErſarum 10, Darius Nothus, regnauit annis 19.

Anni mũdi,	*Anni Darij,*	
3771	1	Lacedæmones & Athenienſes fœdus percutiunt.
3772	2	Eudoxus Cnidius clarus hoc tempore habetur.
3773	3	Anno Vrbis 330.
3774	4	Lacedæmonii Heracliam vrbem condiderunt.
3775	5	Clades, quæ Athenienſibus accidit in Sicilia.
3776	6	
3777	7	
3778	8	Ægyptus à Perſarũ Imperio defecit.
3779	9	Amaxius Stactis regnauit annis ſex.
3780	10	Alcibiades profugus abiit ad Tiſſaphernem.
3781	11	Romæ rurſum Conſules creati fuerunt.
3782	12	L. Horatius, M. Horatius. Macedonum 12, Crœſus, annis tribus. Eubœa ab Athenienſium ſocietate diſceſſit.
3783	13	Anno vrbis 340. Sp. Herminius, T. Virginius.
3784	14	M. Geganius, C. Iulius.
3785	15	T. Quintius 4, Agrippa Furius. Dynaſtia Ægyptiorũ 28, Nephetites, annis 6. Euripides apud Archelaũ, & Sophocles Athenis moritur. Dionyſius in Sicilia tyrannidem exercet.
3786	16	M. Genutius Auguri-nus, P. Curiatius Philo.
3787	17	L. Papyrius Mugillanus, L. Sempronius Atratinus.
3788	18	M. Geganius Macerinus 2, T. Quintius Capitolinus.
3789	19	M. Fabius, Poſthumius Ebutius Helua.

MNEMON.

PErſarum 11, Artaxerxes, qui cogno-

minatus est Mnemon, Darii Hystaspis filius, annis 40. Sub hoc rege videtur mihi historia quæ in libro Esther continetur, expleta. Ipse quippe est, qui ab Hebræis Assuerus, & à Septuaginta senioribus Græce Artaxerxes vocatur.

Anni mũdi	*Anni Mne.*	
3790	1	C. Furius, M. Papyrius. Macedonum 13, Archelaus, annis 4.
3791	2	Proculus Geganius, L. Menenius Lanatus.
3792	3	T. Quintius 6, Agrippa Menenius Lanatus.
3793	4	Anno vrbis 350. M. Geganius, L. Sergius. Dionysius tyrãnidem exercet. Athenienses sustinent tyrannidem. Isocrates rhetor agnoscitur. Macedonum 14, Amyntas, anno 1, Ægyptiorũ, Achoris, annis 12.
3794	5	L. Papyrius, M. Cornelius. Macedonum 15, Pausanias, anno 1.
3795	6	C. Iulius, L. Virginius. Alcibiadem Pharnabasus interfecit. Tyranni Athenis oppressi. Cyri regis ascensus, de quo scribit Xenophon. Macedonum 16, Amyntas 2, annis 6.
3796	7	C. Iulius 2, L. Virginius 2. Athenienses 24. literis vti cœperunt, quum antea 16 tantum literas haberent.
3797	8	T. Quintius, Cn. Iulius. Socrates venenum bibit.
3798	9	L. Papyrius 2, L. Iulius. Templum Ephesinum denuo incensum. Socratici clari habentur.
3799	10	L. Sergius 2. Hostius Lucretius. Diogenes Cynicus agnoscitur.
3800	11	A. Cornelius, T. Quintius 2. Speusippus insignis habetur.
3801	12	C. Seruilius, L. Papyrius. Dionysius in tyrannide perseuerat.
3802	13	C. Sempronius, Q. Fabius. Macedonum 17, Argæus, anno 1.
3803	14	Anno Vrbis 360. A. Cornelius, L. Furius. Eudoxus astrologus agnoscitur.
3804	15	Q. Fabius, C. Furius. Macedonum 18, Amyntas 3, annis 18.
3805	16	M. Papyrius, C. Nautius. Galli Senones Romam inuaserunt, excepto Capitolio. Plato philosophus agnoscitur.
3806	17	M. Æmylius, C. Valerius. Ægyptiorum, Psammutes. anno 1.
3807	18	C. Cornelius, L. Furius. Ægyptiorum, Nepherites mensibus quatuor.
3808	19	L. Lucretius, Ser. Sulpicius. Ægyptiorum, Nectanabus annis regnauit 18.
3809	20	L. Valerius, M. Manlius.
3810	21	His cõsulibus, post Vrbem captam redeũtes
3811	22	Gallos dux Romanus
3812	23	nomine Camillus extinxit: de quibus triumphãs in Vrbe, quasi & ipse patriæ conditor, Romulus meruit nuncupari, Tunc dignitates mutatæ sunt, & in loco Cõsulum per annos 17, tribuni militares fuerunt. Quibus ob insolentiam regiminis, per annos 4 potestas Consulum Tribunorũq; cessauit. Deinde rursus tribus annis per Tribunos militantes est administrata respublica. Post annos 24 reuersa est dignitas consularis.
3813	24	Anno Vrbis 370.
3814	25	Magno terræmotu Elice & Bura Peloponesi
3815	26	vrbes absorptæ sunt.
3816	27	Prænestini à Romanis
3817	28	victi apud flumen Alliã, per Quintium Cincinnatum. Esther historia scribitur, teste Hieronymo.
3818	29	Athenienses, principes Græciæ facti.
3819	30	Socrates rhetor.
3820	31	Plato & Xenophon, nec
3821	32	non & alii Socratici, clari habentur.
3822	33	Macedonum 19, Alexander, anno vno.
3823	34	Anno Vrbis 380. Ma-
3824	35	cedonum 20, Ptolemæus Alorites, Alexãdri interfector, annis quatuor regnauit.
3825	36	Ægyptiorum, Theo regnauit annis duobus.
3826	37	Hic cessauit potestas Tribunorum simul & Consulum per annos 4, testante Cassiodoro. Dionysius rex Siciliæ 18 anno moritur. Post Dionysium regem Siciliæ iunior Dionysius regnum inuadit.
3827	38	Theo rex Ægypti fugit in Arabiam. Post quem Perdiccas annis regnauit sex.
3828	39	Aristoteles 18 annum ætatis gerẽs, Platonis auditor fuit. Dynastia 30

Digitized by Google

ſtia 30 Ægyptiorum, Nectanebus, annis octodecim.

Anni mundi,	*Anni Mne.*	
3829	40	Hucuſque à Phacea rege Iſrael, ſub quo Salmanaſſar multa millia populi vaſtauit, tractat Hieronymus captiuitatem decem tribuum Iſrael annis 390 ſuper prophetam Ezechielem.

OCHVS.

PErſarum 12, Artaxerxes, quĩ & Ochus, annis 26 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Ochi,*	
3830	1	Hic iterum adminiſtrata eſt à Tribunis reſpublica per 3 annos. Tempore Ochi immenſa per cõtinuum bienniũ Romanos peſtis afflixit: ſequentiq; anno ſequutũ eſt ſatis triſte prodigium, ſiquidem in medio vrbis Romæ terra diſſiliit, vaſtoq; prærupto hiãtia ſubito patuerunt inferna. Quod quum diutius ita maneret, terrorẽq; cunctis incuteret; tãdem interpretãtibus auſpicibus, quod noui hominis ſepulturam expectaret, M. Curtius eques Romanus ſeſe in id barathrũ armatus proiecit: ſicq; cõcluſum eſt.
3831	2	Alexander Pheræus.
3832	3	Camillus Gallos qui bellum Romanis intulerant, ſuperat.
3833	4	Anno Vrbis 390. Hic reuerſa eſt dignitas iterum conſularis. Macedonum 21, Philippus, annis 26.
3834	5	Æmilius Mamercus, & L. Sextius, primus ex plebe conſul.
3835	6	Q. Seruilius, L. Genutius. Demoſthenes orator agnoſcitur.
3836	7	C. Sulpicius Peticus, C. Licinius Stolo Caluus.
3837	8	C. Genutius, L. Æmylius. Ochus, apodaſmo ludęorum capta, in Hyrcaniam accolas translatos iuxta mare Caſpium collocauit.
3838	9	Q. Seruilius Hala 2, L. Genutius Auentinenſis.
3839	10	C. Sulpicius 2, C. Licinius 2. Dionyſius Sicilia pellitur.
3840	11	M. Fabius 5, C. Petilius. Alexander Philippi & Olympiadis filius naſcitur.
3841	12	M. Popilius 2, & Cn. Mãlius. Dionyſius Syracuſis interficitur.
3842	13	C. Fabius, C. Plautius. Hipparinus Dionyſii filius Syracuſis tyrannidem exercet.
3843	14	Anno Vrbis 400. Caius Marcius, Cn. Manlius. Herinna poetrix agnoſcitur. Ochus rex Ægyptum tenuit.
3844	15	M. Fabius 2, M. Popilius Lenas 2. Nectanabo in Æthiopiam pulſo, in quo Ægyptiorum regnum deſtructum eſt.
3845	16	C. Sulpicius 3, M. Valerius Publicola.
3846	17	M. Fabius 3, T. Quintius. Ochus Sidonem ſubuertit, & Ægyptum ſuo iunxit imperio.
3847	18	C. Sulpicius, M. Valerius. Demoſthenes orator omnium rumore celebratur.
3848	19	P. Valerius, C. Marcius. Romani Gallos ſuperant. Dionyſius Corinthum ſub fœdere nauigauit.
3849	20	C. Sulpicius, T. Quintius. Plato moritur, poſt quem academiam Speuſippus tenuit.
3850	21	M. Popilius 3, L. Cornelius. Romani quum Samnitas duobus prælijs cæcidiſſent, vniuerſos cõfines ſuos qui à ſocietate diſceſſerãt, in ditionem primam redigunt.
3851	22	L. Furius Camillus, Appius Claudius Craſſus.
3852	23	M. Valerius Publicola, M. Popilius Lenas 4.
3853	24	Anno Vrbis 410. T. Manlius, C. Plautius. Dionyſius è Corintho expulſus.
3854	25	M. Valerius, C. Petilius. Deſcriptione Romæ facta, inuenta ſunt ciuium 160000.
3855	26	M. Fabiº, Ser. Sulpicius.

ARSAMES.

PErſarum 13, Arſes vel Arſames, Ochi filius, regnauit annis 4.

Anni mundi,	*Anni Arſ.*	
3856	1	Marcius 3, T. Manlius 2. Iudæorum pontifex maximus Iaddus clarus habetur.
3857	2	M. Valerius 3, A. Cornelius. Speuſippus moritur, cui ſucceſſit Xenocrates.
3858	3	Q. Seruilius 3, C. Marcius Rutilius 4.
3859	4	L. Æmylius, C. Plautius 2. Macedonum 22, Alexander, Philippi filius, annis 12, menſibus 6.

DARIVS III.

PErſarum 14, Darius Arſamis filius, regnauit annis 6.

Anni mũdi,	*Anni Dar.*	
3860	1	T. Manlius 3, P. Decius

Manaſſes frater Iaddi pontificis Iudæorum templum in monte Garizim conſtituit.

| 3861 | 2 | T. Æmylius, Q. Publilius. Alexander aduerſus Illyricos & Thraces felicter dimicans, ſubuerſis Thebis, in Perſas arma corripuit, & apud Granicum flumen, regis ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit.

| 3862 | 3 | L. Furius 2, C. Menius. His conſulibus, roſtra nauium de Antiatibus in foro fixa ſunt. Romanorum conſul Manlius Torquatus filium ſuum, quia contra imperium in hoſtes pugnauerat, virgis cæſum ſecuri percuſſit, teſte Caſſiodoro.

| 3863 | 4 | Anno Vrbis 420. C. Sulpicius, P. Ælius. Alexander capta Tyro Iudæam inuadit, à qua fauorabiliter exceptus Deo victimas immolat, & pontificem templi honoribus plurimis proſequitur, Andromacho locorum cuſtode dimiſſo, quem poſtea Samaritani interfecerunt: ob quæ ab Ægypto reuerſus, Alexander Magnus eos ſupplicijs affecit: & vrbem eorum captam, Macedonibus inhabitandam tradidit.

| 3864 | 5 | L. Papyrius Craſſus, Cæſo Duillius Helua.

| 3865 | 6 | M. Valerius 4, M. Attilius. Alexandria in Ægypto cõdita. Latini à Romanis perdomiti ſunt. Alexander Babylonem obtinuit, interfecto Dario, in quo regnum Perſarum deſtructum eſt, quod ſtetit annis 231 à vigeſimo anno Artaxerxis, id eſt poſt 25 annum. Perſæ regnauerunt hucuſque annis 116.

ALEXANDER.

PErſarum 15, Alexander regnauit in anno 7 regni ſui ſuper Aſiam, 6 annis poſt mortem Darii, nam antea 6, & tenet omnia 12 annis.

Anni mũdi,	*Anni Alex.*	
3866	1	T. Vetutius, Sp. Poſthumius, Anaximenes & Epicurus clari habentur.

Anni mundi.	*Anni Alex*	
3867	2	L. Cornelius, Cn. Domitius. His conſulibus, pax cum Alexandro rege Epiri facta eſt. Alexander Hyrcanos & Mardos capit, reuertenſq; in Ammone condidit Parætonium.

| 3868 | 3 | T. Valerius, M. Claudius. Alexander Ornim petram capit.

| 3869 | 4 | L. Papyrius 2, L. Plautius. Bellum Alexandri in India aduerſum Porum & Taxilem. Harpalus fugit in Aſiam, vt multi putant.

| 3870 | 5 | L. Æmylius, C. Plautius. Romani Sammitas ſubigunt, & colonias deducunt. Alexãdri tempore luna defecit in Arabia, hora noctis 2.

| 3871 | 6 | P. Cornelius P. Plautius. Alexander vſq; Oceanum victoriis potius quam bellis peruenit: ad Babylonem reuerſus, 32 vitæ anno, regni autẽ 12, veneni hauſtu obiit. Poſt quem translato in multos imperio, Ægyptum Ptolemæus Lagi filius tenuit; Macedonas Philippus, qui & Aridæus, frater Alexãdri, annis 7; Syriam & Babyloniam, & omnia regna Orientis, Seleucus Nicanor; Aſiæ regnauit Antigonus: qui apud Danielem per quatuor hirci cornua quæ Arietem contererent, deſignantur.

PTOLEMÆVS.

AEgyptiorum primus regnauit Ptolemæus, Lagi filius, annis 40. Macedonibus regnauit Philippus, qui & Aridæus frater Alexandri, annis ſeptem.

Anni mundi,	*Anni Ptol.*	
3872	1	L. Cornelius, Q. Publilius 2. Appius Claudius Romæ clarus habetur, qui Aquam Claudiam induxit, & viam Appiam ſtrauit. Lydiam, Thraciam & Helleſpõtum Lyſimachus tenuit. Macedonum duces in ſeditionem verſi. Agathocles Syracuſis tyrannidem exercet.

| 3873 | 2 | Anno Vrbis 430. L. Papyrius, C. Petilius 3. His conſulibus, Alexandria in Ægypto condita. Lamiacum bellum motum. Perdicca contra Ægyptum dimicat.

| 3874 | 3 | L. Furius 3, D. Iunius. Ptolemæus Lagi filius, Hieroſolymis & Iudæa in ditionem ſuam redactis, plurimos captiuorum in Ægyptum trãſtulit.

3875

| Anni mundi, | Anni Ptol. |

| 3875 | 4 | C. Sulpicius, Q. Ælius Iudæorum pōtifex maximus, Onias Iaddi filius, clarus habetur. Menander primam fabulam docens ſuperat. Theophraſtus philoſophus agnoſcitur, qui ob diuinitatem loquendi (vt ait Cicero) nomen accepit.

¶ Primus Aſiæ regnauit Antigonus annis octodecim.

| 3876 | 5 | Q. Fabius, L. Fuluius. Demetrius Phalereus habetur illuſtris hoc tempore.

| 3877 | 6 | T. Veturius 2, Sp. Poſthumius 2. Romanos Samnitæ diutiſſime contra ſe pugnātes, captis ambobus conſulibus, ad extremam ſeruitutem per annum ſubigunt.

| 3878 | 7 | L. Papyrius 2, Q. Publilius 3. His conſulibus, (teſte Oroſio) Romani duce Papyrio cōſule Samnitas bello vicerunt, captoq; eorum duce ſeruitutis iugum abiecerunt. Macedonum 24, Caſſander, annis nouemdecim.

| 3879 | 8 | L. Papyrius curſor 3, Q. Ælius Cætitanus 2.

| 3880 | 9 | M. Follius, L. Plautius 2. Romani Marſos, Vmbros, & Pelignos ſuperant. Romani colonias deducunt. Lyſimachia in Thracia condita.

| 3881 | 10 | Q. Æmylius, C. Iunius. Cyprum Ptolemæus inuaſit. Theodorus athe° philoſophus Athenis cognoſcitur.

| 3882 | 11 | Sp. Naucius Rutilius, M. Popilius Lenas.

| 3883 | 12 | Anno Vrbis 440. L. Papyrius 4, Q. Publilius 4. Demetrius Phalereus ad Ptolemæum veniens impetrauit, vt cum Atheniēſibus demum in graciam rediret.

| 3884 | 13 | C. Sulpicius, M. Petilius. Syriæ, & Babylonis, & ſuperiorum locorum populos regnauit Seleucus Nicanor, annis 32.

| 3885 | 14 | L. Papyrius 5, C. Iunius. Machabæorum Hebræa hiſtoria. Hinc Græcorum ſupputant regnum: verum hi libri inter diuinas Scripturas non recipiuntur.

| 3886 | 15 | M. Valerius, P. Decius. His conſulibus, per Appium Claudium cēſorem via facta, & aqua inde ducta eſt, quæ ipſius nomine nuncupatur, teſte Caſſiodoro.

| Anni mundi, | Anni Ptol. |

| 3887 | 16 | Q. Æmylius Barbula 2, C. Iunius Brutus 3.

| 3888 | 17 | Q. Fabius Rutilianus 2, C. Marcius Rutilius.

| 3889 | 18 | Q. Fabius Rutilianus 3, P. Decius Mus 2.

| 3890 | 19 | Appius Claudius Craſſus, L. Volumnius Flamma.

| 3891 | 20 | P. Cornelius, Q. Marcius. His conſulibus, viæ per agros publicæ factæ. Seleucus Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Apameam, Edeſſenam, Berrhœam, & Pellam, vrbes hoc tempore condidit.

| 3892 | 21 | L. Poſthumius Megellus, T. Minutius Augurinus.

| 3893 | 22 | Anno Vrbis 450. P. Sulpicius, P. Sempronius.

| 3894 | 23 | Ser. Cornelius, L. Genutius. His conſulibus, Seleucus Antiochiam 12 anno regni ſui extruxit.

| 3895 | 24 | C. Æmylius, M. Liuius. Seleucus Babyloniam obtinuit.

| 3896 | 25 | M. Valerius, Q. Apuleius.

¶ Aſiæ, 2 Demetrius, qui & Poliorcetes, annis 17. Iudæorum pontifex maximus, Simon Oniæ filius, clarus habetur: cui cognomētum Iuſto fuit propter ſollicitam in Deum religionem, & in ciues pronam clementiam,

| 3897 | 26 | T. Manlius Torquatus, & M. Fuluius.

| 3898 | 27 | L. Cornelius, Cn. Fuluius. Macedonum, filius Caſſander annis quatuor regnauit.

| 3899 | 28 | Q. Fabius 4. P. Decius. Demetrius rex Aſiæ cognomento Poliorcetes Samaritanorum vrbem vaſtat, quam Perdiccas antea conſtruxerat.

| 3900 | 29 | Appius Claudius 2, L. Volumnius Flamma 2.

| 3901 | 30 | Q. Fabius 5, P. Decius. Cenſu Romæ agitato inuenta ſunt ciuium Romanorum 240000.

| 3902 | 31 | L. Poſthumius 2, M. Attilius. Legati Alexandrini à Ptolemæo primū Romam miſſi amicitiam impetrauerunt. Macedonum, Demetrius annis ſex regnauit.

| 3903 | 32 | Anno Vrbis 460. L. Papyrius, Sp. Caruilius. Menander comicus moritur.

| 3904 | 33 | Q. Fabius. D. Iunius. Ro-

mani Gallos Tyrrhenosque ſuperant, & Sabinorum terra diuiditur.

| *Anni mundi,* | *Anni Ptol.* |

|3095| 34 | Dolabella & Domitius. Lucani, Brutii, Samnites quoq; cum Hetruſcis & Senonibus Gallis ſocietatẽ ineunt contra Romanos bellantes. Tunc etiã à Gallis in bello Cæcilius prætor cum exercitu oppreſſus interiit: ſeptem præterea tribuni, multiq; nobiles trucidati, & 18000 militum Romanorũ occiſa ſunt: totis pene opibus ſuis Roma detrita eſt.

|3906| 35 | L. Poſthumius, C. Iunius. Seleucus in eas vrbes quas extruxerat, Iudæos transfert, ius eis ciuiũ & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens.

|3907| 36 | P. Cornelius Rufinus, M. Curius Dentatus.

|3908| 37 | M. Valerius, Q. Cæditius. Iudæorum pontifex Eleazarus frater Simonis ſuſcepit templi miniſterium, filio Simonis Onia paruo derelicto. Macedonum, Pyrrhus annis 7, menſibus ſex.

|3809| 38 | Q. Marcius 2, P. Cornelius 2. Seleucus, in Sicilia capto Demetrio, Syriæ & Aſiæ pariter imperauit Macedonum, Lyſimachus annis quinque regnauit.

|3910| 39 |M. Marcellus, C. Naucius. Serapis ingreſſus eſt Alexãdriam vrbem.

|3911| 40 | M. Valerius, C. Ælius. Condita à Romanis Ariminum & Beneuentum.

PHILADELPHVS.

AEgyptiorum 2, Ptolemæus Philadelphus, regnauit annis 38.

| *Anni mundi.* | *Anni Phil.* |

3912 | 1 | C. Claudius, M. Æmylius. Soſtratus Cnidius Pharum in Alexandria conſtruxit. Antigonus cognomento Gonatas Lacedæmonem obtinuit. Romani Crotonem capiunt. Demetrius ſeipſum Seleuco tradidit.

|3913| 2 | Anno Vrb. 470. C. Seruilius, L. Cæcilius. Is Ptolemæus Philadelphus Iudæos qui in Ægypto erãt, liberos eſſe permiſit: vaſa Eleazaro põtifici Hieroſolymorum votiua tranſmittens, diuinas Scripturas in Græcam vocem ex Hebræa lingua per Septuaginta interpretes transferri curauit, quas in Alexandrina bibliotheca habuit, quam ex omni genere literarum cõparauerat. Macedonum, Ptolemæus cognomento Ceraunus, anno 1. Meleagrus, menſib. 2. Antipater, dies quadraginta quinq;. Poſt quem Softhenes, annis 2.

| *Anni mundi,* | *Anni Phil.* |

|3914| 3 | P. Cornelius Dolabella, Cn. Domitius Caluus.

|3915| 4 | C. Fabricius, Q. Æmylius. Tantæ autem potentiæ fuiſſe narratur Ptolemæus Philadelphus, vt Ptolemæum patrem vinceret. Narrant enim hiſtoriæ, eum habuiſſe peditum 200000, equitum 20000, curruũ 2000, elephantes quos primum adduxit ex Æthiopia, 400, & his ſimilia.

Syriæ & Aſiæ poſt Seleucum regnauit Antiochus Soter, annis nouemdecim.

|3916| 5 | L. Æmylius Barbula, Q. Marcius Philippus.

|3917| 6 | P. Valerius, T. Coruncanus. Antigonus Gonatas annis triginta ſex regit Macedonas.

|3918| 7 | P. Sulpicius Auerrio, P. Decius Pyrrhicus.

|3919| 8 | C. Fabricius, Q. Æmylius 2. Vna virginum Romanarum in corruptione deprehenſa percutitur.

|3920| 9 | P. Cornelius Rufinus 2. C. Iunius Brutus 2.

|3921| 10 | Q. Fabius 2, C. Genutius. Milo Tarentum Romanis tradidit.

|3922| 11 | M. Curius Dentatus 2, L. Cornelius Lentulus.

|3923| 12 | Anno Vrbis 480. Ser. Cornelius, M. Curius 3. Romani Calabriam Meſſenamq; tenuerunt.

|3924| 13 | C. Fabricius 3, C. Claudius. Aratus agnoſcitur.

|3925| 14 | L. Papyrius 2, Sp. Caruilius. Argenteus nummus primum in vrbe figuratur.

|3926| 15 | C. Quintius, L. Genutius. Polemo philoſophus moritur: poſt quem Arceſilaus & Crates clari habentur.

|3927| 16 | L. Genutius Clepſina 2, Cn. Cornelius Aſina.

|3928| 17 | P. Sẽpronius, Ap. Claudius. Romani colonias deduxerunt.

|3929| 18 |M. Atilius, L. Iulius. Romanis multæ vrbes in Sicilia iunctæ.

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Phil.*	
3930	19	M. Fabius, Decius Iunius. Sanguis è terra, & lac de cœlo viſum eſt manare.
3931	20	Appius Claudius, Q. Fuluius. Romani Syracuſas capiunt.
3932	21	M. Valerius, M. Octacilius. Romæ virgo Veſtalis in ſtupro detecta laqueo vitam explet.
3933	22	Anno Vrb. 490. L. Poſthumius, Q. Mālius 2. Zeno Stoicus moritur, poſt quem Cleanthes.
3934	23	L. Valerius, L. Octacilius. Nicomedes rex Bithyniæ vrbem amplians, Nicomediam nuncupauit.
3935	24	Cn. Cornelius, C. Duillius.
		¶ Syrię Antiochus qui vocatur Theos, annis 15.
3936	25	C. Aquilius, L. Cornelius Romani Carthaginenſes nauali certamine ſuperant, & centum Libyæ vrbes capiunt.
3937	26	C. Sulpicius Paterculus, A. Attilius Calatinus.
3938	27	C. Cornelius Blæſus, M. Attilius Serranus 2.
3939	28	Q. Cæditius, L. Manlius. Eraſiſtratus medicus agnoſcitur.
3940	29	M. Æmylius, Ser. Fuluius. Antigonus Athenienſibus reddit libertatem.
3941	30	C. Cornelius, A. Attilius. Iudæorum pontificatum poſt Eleazarum auũculus eius Manaſſes accepit.
3942	31	Cn. Seruilius Cæpio, C. Sempronius Blæſus.
3943	32	Anno Vrbis 500. C. Aurelius, P. Seruilius.
3944	33	L. Cæcilius, M. Furius. Carthaginenſes nonaginta Romanorum naues in Sicilia capiunt. Aſdrubal Pœnus à Furio Metello conſule in fugam verſus eſt.
3945	34	S. Attilius regulus, L. Manlius Volſo.
3946	35	Appius Claudius Pulcher, L. Iunius Pullus.
3947	36	P. Seruilius 2, C. Aurelius 2. Parthi à Macedonum imperio recedunt.
3948	37	L. Lucilius, C. Fabius. Primus regnauit Arſaces, vnde & Arſacidæ dicti.
3949	38	M. Fabius Licinius, M. Octacilius Craſſus 2.

EVERGETES 1.

A Egyptiorum 3, Ptolemæus Euergetes, regnauit annis 26.

Anni mundi,	*Anni Euer.*	
3950	1	M. Fabius, C. Attilius. Iudæorum pontifex Onias, Simonis iuſti filius, clarus habetur, qui conſueta tributa non reddens Ptolemæo, iram eius impulit. Verum Ioſephus vir nobilis inter ſuos, legatus à Iudæis ad Ptolemæum miſſus, quum familiaritatem regis ob plurima in eum meruiſſet obſequia, dux Iudææ & regionum finitimarum conſtituitur.
		¶ Syriæ, Seleucus Gallinicus annis 20.
3951	2	A. Manlius Atticus, C. Sempronius Blæſus 2.
3952	3	C. Fundanus, C. Sulpicius. Cenſu Romæ agitato inuenta ſunt hominum 260000.
3953	4	Anno Vrbis 510. C. Luctatius, A. Poſthumius. Romæ templum Veſtæ incenſum.
3954	5	Q. Luctatius, A. Manlius 2. Macedonum, Demetrius annis 10.
3955	6	C. Claudius Cento, M. Sempronius. Tarenti naſcitur Q. Ennius poeta, qui à Catone quæſtore Romæ translatus habitauit.
3956	7	C. Manlius, Q. Valerius. His autem cõſulibus, ludis Romanis primum tragœdia & comœdia data, teſte Caſſiodoro.
3957	8	T. Sempronius Gracchus, P. Cornelius Falco.
3958	9	L. Cornelius, Q. Fuluius. Bellũ Liguſticum.
3959	10	C. Licinius, P. Cornelius. Portenta magna fuerunt.
3960	11	T. Manlius, C. Attilius 2. Templum Iani Romæ clauſum fuit.
3961	12	L. Poſthumius, Sp. Caruilius. Virgo Veſtalis à ſeruo corrupta ſe manu interemit.
3962	13	Q. Fabius Max. Vetrucoſus, & M. Pomponius Matho.
3963	14	Anno Vrbis 520. M. Lepidus, M. Oblitus. Iudæorum pontifex Simon Oniæ filius clarus habetur: ſub quo Ieſus filius Syrach Sapientiæ librum compoſuit, quem vocant Paræneton: ibi Simonis in eo fecit mentionem.
3964	15	C. Papyrius, M. Pomponius. Macedonum, Antigonus annis quindecim regnauit.

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Euer.*	
3965	16	M.Pomponius 2,C.Papyrius.In anno 15 Ptolemæi Euergetis, Dominica natiuitas ſecundum Hebræos prouenit ſed anni 3952 à capite mundi, hoc eſt in 15 Cal.April.vſque ad natiuitatem Domini iuxta Hebræos ſupputantur.Hæc Beda.
3966	17	M. Æmylius,M.Iunius.His cõſulibus,Amilcar Hannibalis pater,in Hiſpania bellum Romanis parans, occiſus eſt : qui ſolebat dicere, ſe quatuor filios contra prælium velut catulos leoninos educare,teſte Caſſiodoro ſenatore.
3967	18	L. Poſthumius Albinus 2.Cn. Fuluius Centumalus.
3968	19	Q.Fabius Max.Verrucoſus 2. Sp.Caruilius.
3969	20	P.Valerius, M.Attilius.Ferme 40000 Gallorum à Romanis cæſa ſunt.
3970	21	L. Apuſtius, M.Valerius.Pontifices Gallum, Gallam, & Græcam,viuos defoderunt.
3971	22	C. Attilius,L.Æmylius.

¶ Syriæ Seleucus Ceraunus,annis 3.

3972	23	T. Manlius Torquatus 2, Q. Fuluius Flaccus 2.
3973	24	Anno Vrbis 530.C.Flaminius, P.Furius. His conſulibus, via Flaminia munita,& circus factus qui Flaminius appellatur teſte Caſſiodoro.Caria & Rhodus ita ſunt concuſſæ terræmotu, vt coloſſus magnus rueret.
3974	25	M. Marcellus, Cn. Cornelius Scipio Caluus.
3975	26	P. Cornelius Aſina, M. Minutius Rufus.

¶ Syriæ & Aſiæ, Antiochus Magnus regnauit annis 36.

Philopator.

AEgyptiorum 4, Ptolemæus Philopator,regnauit annis 17.

Anni mundi,	*Anni Phil.*	
3976	1	M. Liuius, L. Æmylius. Hannibal Amilcaris filius in Hiſpania bellum molitur.
3977	2	P.Cornelius, T.Sempronius.Ea quæ in tertio Machabæorũ libro ſcripta ſunt, ſub hoc principe geſta referuntur. Macedonum, Philippus annis 42 regnauit.
3978	3	Cn. Seruilius Geminiº, C. Quintius Flaminius 2.
3979	4	L. Æmylius Paulus 2. C.Terentius Varro. Cannenſis pugna.
3980	5	T. Sempronius, Q. Maximus 3. Victi Iudæi, & 40000 armatorum ex eorum numero cæſa.
3981	6	Q.Maximus 4, M.Marcellus 2. Pœni à Maximo cæſi. Romæ virgines Veſtæ ob ſtupri reatum terra obrutæ ſunt. Marcellus Syracuſas capit.
3982	7	Q.Maximus, 5. T. Gracchus 2. Eratoſthenes agnoſcitur.
3983	8	Anno vrbis 540. Q.Fuluius Flaccus 3, Appius Claudius.
3984	9	P.Sulpicius,Cn.Fuluius.Romani ſubiugant Capuam & Siciliam.
3985	10	M. Marcellus 4,M. Valerius Leuinus 2. Antiochus rex Syriæ victo Philopatore Iudæam ſibi ſociat. Leuinus cum rege Aſiæ Attalo amicitiam facit.
3986	11	Q.Fabius 5,Q.Fuluius 4.Tarẽtum receptum.
3987	12	M. Marcellus 5, T. Quintius. Marcellus cadit.
3988	13	C.Claudius Nero,M.Liuius Salinator, ad quem Lacedæmoniorum rex Arius legatos mittit.
3989	14	L. Veturius Philo, Q. Cæcilius Metellus.
3990	15	P. Scipio,P.Craſſus.Scipio multas Iberiæ vrbes recepit.
3991	16	M. Cornelius, T. Sempronius. Catonis quæſtura.
3992	17	Cn.Seruilius Cæpio, Cn.Seruilius Geminius.

Epiphanes.

AEgyptiorum 5, Ptolemæus Epiphanes,annis 24 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Epiph.*	
3993	1	Anno Vrb. 550. M.Seruilius, T.Claudius Nero. Epiphanes Scopa principe militiæ deſtinato Iudęam capit. Næuius comicus Vticæ moritur.
3994	2	Cn.Cornelius, P. Ælius Pætus. Scipio de Carthaginenſibus triumphat. Terent. pileatus poſt currum ſequutus.
3995	3	Ser.Sulpicius,C.Aurelius.pulſus Roma factione nobilium ac præcipue Metelli.

3996

Anni mundi,	*Anni Epip.*	
3996	4	L. Cornelius, P. Iulius Plautus ex Sarſina Vmbriæ Romæ moritur, qui propter annonæ difficultatem ad molas manuarias piſtori ſe locauerat: ibi quoties ab opere vacaret, ſcribere fabulas & vendere ſolitus erat.
3997	5	Sext. Ælius Pętus, T. Quintius. Iuxta Theram apparuit inſula quæ vocatur Hieras.
3998	6	Cn. Corneli⁹, Q. Minutius. Antiochus Scopa ſuperato Syriæ vrbes recepit, & Iudęæ voluntate coniungitur.
3999	7	L. Furius, M. Marcellus. Seditio ſeruorum compreſſa.
4000	8	Quarto millenario mundi. L. Valerius, M. Porcius Cato. Lex Oppia abrogata. Romani Græcos liberos eſſe iuſſerunt, & vniuerſa Iberia imperata fecit.
4001	9	P. Scipio 2, T. Sempronius. Antiochus, Iudæorum erga ſe cognita voluntate, magnis eos muneribus affecit, & per epiſtolas crebris laudibus proſequitur.
4002	50	L. Quintius Flaminius, Cn. Domitius Ænobarbus.
4003	11	Anno vrbis 560. P. Scipio Naſica, M. Attilius. Poſt pręliũ quo in Thermophylis eſt victus Antiochus, hoc inter Romanos & eum tunc conuenit, vt mille talenta per annos ſingulos vectigalis nomine eis ſolueret.
4004	12	L. Cornelius Scipio Aſiaticus, C. Lælius Aphricanus.
4005	13	M. Fuluius, Cn. Manlius. Romani multas colonias deduxerunt.
4006	14	M. Meſſala, C. Liuius Salinator. Antiochus in amicitiam Ptolemæi regreſſus, pacem cum eo facit, & Cleopatram filiam ſuam vxorem ei tradidit, ac dotis nomine Syriam, Phœnicem, Samariam, Iudæamq; concedit.
4007	15	M. Lepidus, C. Flaminius. Eumenes frater regis Attali, qui Eumeniam in Phrygia condidit, clarus habetur.
4008	16	Sp. Poſthumius, Q. Marcius. His conſulibus, athletarũ certamina primum à Fuluio condita, teſte Caſſiodoro. Secundus liber Machabæorum apud Iudæos huius temporis geſta continet.
4009	17	Appius Claudius. M. Sempronius. T. Liuius Tragœdiarũ ſcriptor, Liuij Salinatoris libertus, clarus habetur.

¶ Syriæ & Aſiæ Seleucus, qui & Philopator, annis 12.

Anni mundi,	*Anni Epip.*	
4010	18	P. Claudius, L. Porcius. Quum ab Antiocho per legatos Hannibal repoſceretur, cui ſe à Scipione victus ſociauerat, ad Pruſiam regem Bithyniæ transfugit.
4011	19	M. Claudius, Q. Fabius. His conſulibus, Hannibal quum eum rurſus per Flaminium etiam ab illo ſenatus repetereret, & tradendus eſſet, venenum bibit apud Libyſſam Bithyniæ ſepultus eſt.
4012	20	L. Paulus, Cn. Bebius. Simon præpoſitus templi Hieroſolymorum, ad Apollonium dum confugiſſet, multis ei munerib. repromiſſis, ſacerdotium ſibi vẽdicare cœpit. Quo Seleucus audito, Heliodorum mittit ad negotium peruidendum: qui quum in Iudæam peruenisſet, inique iudicans, & multa perperam gerens, diuinis aduerſum ſe ſignis deterretur, & ad Seleucum reuertitur.
4013	21	Anno vrbis 570. P. Cornelius Lentulus, M. Bebius.
4014	22	A. Poſthumius Albinus, Calphurnius Piſo.
4015	23	L. Manlius, Q. Fuluius. Onias ſacerdos curauit vt Simon profugus fieret.
4016	24	M. Manlius, M. Iunius. Hyrcanus Ioſephi ducis Iudææ filius, quum ad Ptolemęum perrexiſſet, honorifice ab eo receptus eſt: verum fratres ei⁹ ſeditione contra eum mota, magnarum calamitatum Iudęæ genti cauſa extiterunt.

PHILOMETOR.

AEgyptiorum 6, Ptolemæus Philometor, annis regnauit 35.

Anni mundi,	*Anni Phil.*	
4017	1	T. Sempronius, C. Claudius. Statius Cæcilius comœdiarum ſcriptor clarus habetur, qui Gallus fuit, & Ennio familiaris: & anno poſt Ennij mortẽ ipſe quoq; interijt.
4018	2	Cn. Cornelius Scipio, Q. Petilius Spado.
4019	3	M. Æmilius Lepidus, Q. Mutius Scæuola.
4020	4	Sp. Poſthumius, Q. Mutius. Ariſtobulus natione Iudæus, Peripateticus philoſophus agnoſcitur: qui ad Phi-

Digitized by Google

lometorem Ptolemæum explanationum commentarios in Moſem ſcripſit.

¶ Syriæ & Aſiæ, Antiochus Epiphanes, annis 11.

Anni mundi,	*Anni Phil.*	
4021	5	P. Poſthumius, M. Popilius. Antiochus Epiphanes, quum de regione Ptolemæorum quam ſubito inuaſerat, Senatus præcepto receſſiſſet, in Iudęam venit, ibiq; Ieſu, qui & Iaſon, fratri Oniæ tradidit pontificatum.
4022	6	C. Popilius, P. Ælius. Bellum cum Perſeo.
4023	7	Anno vrbis 580. P. Licinius, C. Caſſius. Iaſone expulſo Oniam cognomento Menelaum ſucceſſorem ei dedit. Itaq; ob ſacerdotij dignitatem orta ſeditione inter principes, ingentium miſeriarum ſemina pullulauerunt.
4024	8	C. Hoſtilius Mancinus, C. Attilius Serranus.
4025	9	Q. Marcius Philippus 2, Q. Seruilius Cæpio.
4026	10	L. Æmylius Paulus 2, C. Licinius Craſſus.
4027	11	Q. Ælius, M. Iunius. Antiochus Epiphanes, anno 145 poſt regnum Seleuci, id eſt regni Græcorum (vt Ioſephus perhibet) die 25 mẽſis Caſleu, id eſt Decembr. ſecundum Macedones Apellen, cepit Hieruſalem, tulit 70000 captiuorum, deſtruxit muros: ac primum quidem omnium eorum prouinciam ad idololatriã compellens, qui parere noluerãt necat in ſacrario. Tũc ſeptem Machabæi cũ matre ſub Antiocho iſto coronati ſunt martyrio, teſte Hieronymo & Euſebio. Poſtea vero Hieroſolymã aſcẽdens, templum & vaſa Dei quæ myſterio fuerant cõſecrata, vaſtat; in templo Iouis Olympij ſimulacrũ ponit; in Samaria ſuper verticẽ montis Garizim Iouis peregrini delubrũ ædificat, ipſis Samaritanis vt id faceret precantibus. Verum in hoc tempore Matathias quidã, filius Ioannis Aſſamonæi, & de vico Modin, aduerſum Antiochi duces arma corripuit.
4028	12	M. Marcellus, C. Sulpicius, fultus auxilio filiorum, leges patrias vindicauit.
4029	13	Cn. Octauius, T. Manlius. Ennius poeta ſeptuagenario maior, articulari morbo perijt: ſepultuſque in Scipionis monumento, via Appia, intra primum ab Vrbe milliarium. Quidã oſſa eius ex Ianiculo translata affirmant.

Anni mundi,	*Anni Phil.*	
4030	14	A. Manlius Torquatus, Q. Caſſius Longinus.
4031	15	T. Sempronius Gracchus, 2. M. Iuuentius Helua.
4032	16	P. Scipio Naſica, C. Marcius. Romani interfecto Macedone, Illyrios & Galatas liberos eſſe iuſſerunt.

¶ Syriæ & Aſiæ Antiochus Eupator, annis duobus.

4033	17	Anno Vrbis 590. M. Meſſala, C. Fannius. Iudæorum dux Iudas, qui & Machabæus filius Mathathiæ, Antiochi duces de Iudæa expellens, & templum ab idolorum imaginibus emundans, patrias leges poſt triennium ſuis ciuibus reddidit olympiade 155.

¶ Syriæ & Aſiæ Demetrius Soter, annis regnauit 12.

4034	18	M. Cornelius, L. Anitius. Menelao pontifice Iudæorum à iuniore Antiocho occiſo, qui prius Iudęam Epiphani Antiocho prodiderat.

IVDAS.

Iudæorum dux Iudas annis regnauit tribus.

4035	19	Cn. Cornelius Dolabella, M. Fuluius Nobilior.
4036	20	M. Æmylius C. Popilius 2. His conſulibus metalla in Macedonia inſtituta.
4037	21	Sext. Iulius, L. Aurelius. Alcimus alienus à genere ſacerdotali, ambitione pontificatum inuadit. Ob quod Onias filius pontificis Oniæ in Ægyptum tranſmigrans, in Heliopolitano pago ciuitatem nominis ſui condidit, templo ad ſimilitudinem templi patrij conſtructo. Alcimus vero aduerſus Iudam inimicitias gerens, poſt non multum temporis Dei ira percuſſus interijt: ac ſic cum omnium Iudæorum fauore, Iudæ Machabæo ſacerdotium decernitur, qui dignitate ſuſcepta, legatos Romam dirigit. Decreuit Senatus, Iudæos amicos & auxiliatores Romanorum habendos.
4038	22	L. Lentulus, C. Marcius 2. Iudas aduerſum Demetrij duces inito pręlio occiditur, tribus annis pontificatu geſto.
4039	23	P. Scipio 2, M. Claudius 2. Comœdiarum ſcriptor P. Terentius ob

Digitized by Google

ob ingenium & formam libertate donatus, in Arcadia moritur; qui primum Andriam antequam ædilibus venderet, Cælio multum se miranti legit.

Anni mundi,	*Anni Phil.*	
4040	24	L. Posthumius, Q. Opimius. Aristarchus grammaticus tunc temporis agnoscitur.
4041	25	Q. Fuluius, T. Annius. Hi cõsules primo magistratum inierunt Cal. Ian. propter subitum Celtiberiæ bellum, teste Cassiodoro.

IONATHAS.

Iudæorum dux Ionathas, frater Iudæ, Bacchide duce Demetrij Iudæa expulso, pontificatum suscepit.

4042	26	M. Marcellus 3, L. Valerius. Pacuuius Brũdusinus tragœdiarum scriptor clarus habetur, vixitq; Romæ, qui se ad picturam exercuit, ac fabulas venditauit, deinde Tarentum transgressus, prope nonagenarius diem obijt.
4043	27	Anno vrbis 660. L. Lucullus, A. Posthumius.
4044	28	L. Quintius, M. Acilius. Pseudophilippus regnauit in Macedonia anno vno.
4045	29	L. Marcius, M. Manlius Alexander Antiochi (qui Epiphanes cognominatus est) filius, Syriæ & Asiæ imperãs, Ionathan corona & multis magnisq; donis prosequitur.

¶ Syriæ & Asiæ, Alexander annis 9, mensibus sex.

4046	30	Sp. Posthumius, L. Piso. Romani interfecto Pseudophilippo Macedonas tributarios faciunt.
4047	31	P. Aphricanus, C. Liuius. Samaritani & Iudæi, Alexandriæ Ptolemęo iudicante, contendunt de honoribus ex vtraque parte templo suo deferendis, & superant Iudæi.
4048	32	L. Cornelius, L. Mummius. Lucilius poëta nascitur.
4049	33	Q. Fabius Maximus, L. Hostilius. Descriptione Romæ facta, inuenta sunt hominum 222000.
4050	34	Ser. Galba, L. Aurelius. Oppius Gallos capit.
4051	35	Appius Claudius, Q. Metellus. Carthago in ditionem Romanam per Scipionem redigitur, habens à conditione sui annos 668, vt vero alij affirmant, annos 768.

EVERGETES II.

A Egyptiorum 7, Ptolemęus Euergetes, annis 29 regnauit.

Anni mundi,	*Anni Euer.*	
4052	1	L. Metellus, Q. Maximus. Ionathas dux Iudæorum pariter & pontifex, cum Romanis & Spartiatis amicitias facit.
4053	2	Anno vrbis 670. Cn. Cæpio, Q. Pompeius Alexandro filio Balæ regis Syriæ Ptolemæus filiam suam tradit vxorem.
4054	3	Q. Cæpio, C. Lælius. Numantini subuersi.
4055	4	C. Piso, M. Popilius. Brutus Iberiam vsq; ad Oceanum subegit.

¶ Syriæ & Asiæ Demetrius, annis 3.

4056	5	P. Scipio, D. Brutus. Tryphon Antiochum occidit Alexandri filium. Ptolemæus Demetrio filiam suam tradit vxorem cum regno quod abstulerat Alexandro.
4057	6	M. Æmilius, C. Hostilius. Tryphon Ionatham pontificem Iudæorum interfecit, & in sacerdotium fratris Ionathæ Simon assumitur.
4058	7	P. Furius, Sex. Attilius. Tragœdiarum scriptor L. Accius clar⁹ habetur, natus Mancino & Serrano consulibus, parentibus Tyburtinis, & seni iam Pacuuio Tarenti sua scripta recitauit: à quo fundus Accianus iuxta Pisaurum dicitur, quia illuc inter colonos fuerat ex vrbe deductus.

SIMON.

Iudæorum dux, Simon, annis 8.

4059	8	Ser. Fuluius, Q. Calphurnius. His cõsulibus, Æmilianus Scipio ad Numantinum bellum, quum cãdidatus non esset, consul creatur. Tryphon, Syriæ regnum conatus inuadere, Antiocho filio Alexandri interfecto, ad extremum insuper & ipse moritur.

¶ Syriæ Antiochus Sedetes regnauit annis nouem.

4060	9	P. Aphricanus, C. Fuluius. Post Demetrium imperauit vniuersæ Syriæ frater eius Antiochus, qui cognominatus est Sedetes.
4061	10	C. Mutius, L. Calphurnius. Simoni Iudæorum Pontifici pariter & principi, Romani & Spartiatæ, legatio-

Digitized by Google

ne eius libenter excepta, amicabilia miserunt scripta.

Anni mundi,	*Anni Euer.*	
4062	11	P. Popilius, P. Sulpicius. Bellum ciuile ortum in Sicilia.
4063	12	Anno vrbis 620. P. Crassus, L. Valerius. Primus liber Machabæorum huius temporis historiam continet.
4064	13	Appius Claudius, M. Perpenna. Antiochus Sedetes, rex Syriæ, aduersus Iudæam arma corripiens, & Hierosolymam vallo circũdans, cum ad conditiones pontificem Simonem compulisset, recedit, olympiade 162.
4065	14	C. Sempronius, M. Aquilius. Simon Iudæorum pontifex interficitur, cui succedit filius suus Ioannes.
4066	15	Cn. Octauius, T. Annius. Attalus moritur: regni sui populum Romanum instituit hæredem.
4067	16	L. Cassius, L. Cinna. Ptolemęus expulsus Ægypto. Arsaces Parthus Antiochum interfecit.

HYRCANVS.

Iudæorum rex Hyrcanus, qui & Ioannes, annis 26 regnauit.

4068	17	M. Æmilius, L. Aurelius. Serui qui in Sicilia rebellabant, obsidionis necessitate compulsi, ad sua inuicem cadauera voranda conuersi sunt.

¶ Syriæ & Asiæ, Demetrius, annis 4.

4069	18	M. Plautius, M. Fuluius. Aruerni nobilissima Galliarum vrbs capta fuit.
4070	19	C. Cassius Longinus, Sex. Domitius Caluinus.
4071	20	Q. Cæcilius, T. Quintius. Ioannes dux Iudæorum & pontifex, aduersum Hyrcanum bellum gerens, Hyrcani nomen accipit, & à Romanis ius amicitiæ postulans, decreto Senatus inter amicos relatus est.

¶ Syriæ & Asiæ Antiochus Gryphus regnauit annis 12.

4072	21	Cn. Domitius, C. Fannius. Sextius oppidum ædificauit, in quo Aquæ Sextiæ in Gallijs.
4073	22	Anno vrbis 630. L. Opimius, Q. Fabius Maximus.
4074	23	P. Manlius, C. Papyrius Balbus. Gracchi interitus.
4075	24	L. Cæcilius, L. Aurelius. Narbona colonia facta est.
4076	25	M. Porcius Cato, Q. Marcius. Hyrcanus pontifex Iudæorũ Samariam (quæ nostro tempore Sebaste vocatur) obsidione captam solo æquauit: quã postea Herodes instaurans, Sebasten in honorem Augusti appellari voluit.

Anni mundi	*Anni Euer.*	
4077	26	L. Cæcilius Metellus. Q. Mutius Scæuola.
4078	27	C. Licinius Geta, Q. Maximus Eburnus.
4079	28	M. Æmilius Scaurus, M. Cæcilius Metellus.
4080	29	M. Metellus, Cn. Domitius. Censores artem ludicram ex Vrbe remouerunt, præter Lacinium tibicinem cum cantore & ludum talarium. M. Terentius Varro philosophus & poeta nascitur.

SOTER.

AEgyptiorum 8, Ptolemæus Physcon, filius Cleopatræ, qui & Soter vocatur, regnauit annis septemdecim.

Anni mundi,	*Anni Soter.*	
4081	1	M. Acilius Balbus, & C. Porcius Cato. Census actus. Censa sunt ciuium capita quadringẽta quatuor millia & quadringenta triginta sex.
4082	2	C. Cæcilius, C. Papyrius Carbo. Thraces Romanis subiiciũntur. Cymbri Illyricum inuaserunt, & Carbonem vicerunt.
4083	3	Anno Vrbis 640. M. Liuius Drusus, L. Piso.

¶ Syriæ & Asiæ Antiochus Cizicenus annis regnauit 19.

4084	4	P. Scipio Nasica, L. Calphurnius Bestia. Antiochus Cyzicenus Grypho eiecto Syriam obtinuit: ac rursum Gryphus superato Cyziceno eandem recepit: ita ex successione regnabãt aduersum sese dimicantes inuicem. Bellum Iugurthinum hic cœptum.
4085	5	Sp. Posthumius Albinus, M. Minutius Rufus.
4086	6	Q. Cæcilius Metellus, M. Iunius Syllanus. Iugurtha contra Romanos dimicãs capitur, & Numidia Romanis addita.
4087	7	Ser. Sulpicius, M. Æmilius. Rhodo terræmotu cõcussa, Colossus ruit.
4088	8	L. Cassius, C. Marius. Ionathas

Digitized by Google

Ionathas glorioſe apud Iudęos principatum gerit. Is Marius Sicambros vicit.

Anni mundi,	*Anni Soter.*
4019	9	Q. Seruilius Cæpio, C. Atilius Serranus. His cõſulibus per Seruilium Cæpionem conſules iudicia equitibus & ſenatoribus communicãt. Cicero Arpini naſcitur, matre Heluia, patre vero equeſtris ordinis.
4090	10	P. Rutilius Ruſus, C. Manlius Maximus.
4091	11	C. Marius nepos ſecundo, & C. Fimbrius. Cneus Pompeius oritur.
4092	12	C. Marius Nepos 3, & L. Aurelius Oreſtes.

ARISTOBVLVS.

Iudæorum primus rex Ariſtobulus, filius Ionathę, regnauit anno vno. Qui rex pariter & pontifex, primo apud Iudæos diadematis ſumpſit inſigne, poſt quadringentos octogintaquatuor annos Babylonicæ captiuitatis.

| 4093 | 13 | Anno Vrbis 660. C. Marius nepos quarto, & Quintus Luctatius. Euſebius ſcribit, ſub his cõſulibus natum fuiſſe Pompeium Magnum.

IANNEVS.

Poſt Ariſtobulum regnauit Ianneus, cognomento Alexander: qui pontificatum quoq; adminiſtrans, crudeliſſime ciuibus præfuit. Turpilius comicus, ſenex admodum, moritur. C. Lucilius ſatyrarum ſcriptor Neapoli moritur, ac publico funere effertur, anno ætatis eius quadrageſimoquinto.

| 4094 | 14 | C. Marius Nepos 5. M. Aquilius. Furius poeta, cognomento Bibaculus, Cremonę naſcitur. Cimbrorum ducenta millia cæſa & octoginta millia capta, per Marium. Is fuit quinquies cõſul, & iuxta Eridanum Cimbros ſuperat, & de his cum Catulo triumphat.
| 4095 | 15 | C. Marius nepos 6, & L. Valerius Flaccus.
| 4096 | 16. | M. Antonius, A. Poſthumius Albinus.
| 4097 | 17 | Q. Cæcilius Metellus, T. Didius Viuius. Thraces à Romanis victi. rurſum in Sicilia bellum ſeruile cõſurgit.

ALEXANDER.

AEgyptiorum nonus Ptolemæus, qui & Alexander, regnauit annis decem.

Anni mundi,	*Anni Alex.*
4098	1	Cn. Cornelius Lentulus, P. Licinius Craſſus. Expulſo de regno Ptolemęo Phyſcone, matrẽ timens Cleopatram, in Cyprum ſe recepit.
4099	2	Cn. Domitius Ænobarbus, C. Caſſius Longinus. His cõſulibus, Ptolemæus rex Ægypti populũ Romanum hæredem reliquit.
4100	3	L. Licinius Craſſus, Q. Mutius Scæuola. Aquilius in Sicilia bellum ſeruile compeſcuit.
4101	4	C. Cælius Caldus, L. Domitius Ænobarbus. Seleucus ab Antiocho filio Cyziceni, viuus exuritur.
4102	5	C. Valerius Flaccus, M. Herẽnius. T. Lucretius naſcitur, qui poſtea amatorio poculo in furorem verſus, quum aliquot libros per interualla inſaniæ ſcripſiſſet, quos poſtea Cicero emendauit, propria ſe manu interfecit, anno ætatis quadrageſimo quarto.

¶ Syriæ Philippus annis duobus regnauit.

| 4103 | 6 | P. Claudius Pulcher, M. Pulcher Perpenna. Antiochus in Parthos fugiens, Pompeio ſe deinceps tradidit. Poſt quem Philippus captus eſt à Gabinio.

¶ Syriæ & Aſiæ regnum defecit. Hucuſque Syria poſſeſſa à regibus, poſtea in Romanam ditionem ceſſit.

| 4104 | 7 | L. Marcius Philippus, Sex. Iulius Cæſar. Bellum aduerſus Romanos Picentes, Marſi, Pelignique mouerunt.
| 4105 | 8 | L. Iulius Cæſar, P. Rutilius Lupus.
| 4106 | 9 | Cn. Pompeius Strabo, L. Porcius Cato. L. Pomponius Bononienſis Atellanarum ſcriptor clarus habetur. Iſte conſul Pompeius Strabo, fuit pater Pompeii cognomine Magni.
| 4107 | 10 | L. Cornelius Sylla, & Q. Pompeius Rufus. Contentio orta inter Marium & Syllam, propter Mithridaticum bellum.

PHYSCON.

AEgyptiorum 10, Ptolemæus Phyſcon, qui à matre fuerat eiectus, regnauit annis octo.

Digitized by Google

| *Anni mundi,* | *Anni Phyſc.* |

| 4108 | 1 | L. Cornelius Cinna, Cn. Octauius. Ptolemæus regreſſus de fuga, regnum obtinuit, quia Alexandrum qui ante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepulerant. Plotius Gallus primo Romæ Latinam rhetoricam docuit. de quo Cicero ſic refert: Memoria teneo prius nobis primum Latine docere cœpiſſe Plotium quendam. Cinna & Marius in ciuitatem recepti, Octauium & optimates interfecerunt.

| 4109 | 2 | L. Cornelius Cinna 2, C. Marius Nepos ſeptimo. C. Valerius Catullus, ſcriptor lyricus, Veronæ naſcitur. Die decima ſeptima huius cõſulatus Marius diem obiit.

| 4110 | 3 | L. Cornelius Cinna 3, Cn. Papyrius Carbo. P. Saluſtius ſcriptor hiſtoricus in Sabinis Amiterni naſcitur. Sylla Athenienſes vaſtat.

| 4111 | 4 | L. Cornelius Cinna 4, Cn. Papyrius Carbo 2. Deſcriptione Romæ facta, inuenta ſunt 463000 hominum. His conſulibus Aſiam in quadragintaquatuor regiones Sylla diſtribuit.

| 4112 | 5 | L. Scipio Aſiaticus, C. Norbanus Bulbus. His conſulibus Capitolium cuſtodum negligentia cõcrematur. Templum apud Delphos à Thracibus incenſum. Pompeius primo ducis partes egit.

| 4113 | 6 | Anno Vrbis 670. Cn. Papyrius Carbo tertio, C. Marius Gratidianus. L. Annius plurimas ciuitates capit. Cicero vigeſimoſeptimo anno ætatis ſuæ Quintium defendit. Pompeius ob victoriam Aphricanam, Magnus appellatus eſt.

| 4114 | 7 | M. Tullius, Cn. Dolabella. P. Terentius Varro vico Actiate, in prouincia Narbonenſi naſcitur: poſtea trigintaquinque annos agens, Græcas literas cum ſummo ſtudio didicit. Cicero Quintium defendit.

| 4115 | 8 | L. Cornelius Sylla 2, Q. Metellus Pius. Volcatius Plotius Latinus rhetor, Cn. Pompeii libertus & doctor, ſcholam Romæ aperuit. Syllæ tyrannis. Sextus Roſcius à Cicerone defenditur.

DIONYSIVS.

A Egyptiorum 11 Ptolemæus Dionyſius regnauit annis triginta.

| *Anni mundi,* | *Anni Dion.* |

| 4116 | 1 | P. Seruilius Vatia Iſauricus, Appius Claudius Pulcher. Sylla Romam obtinuit, & poſt biennium moritur, Roſcius contra Tryphonem agit.

| 4117 | 2 | M. Æmylius Lepidus, Q. Luctatius Catulus. Cicero Athenas ſecedit, & inde poſt triennium Romam regreditur.

| 4118 | 3 | M. Æmylius Mamercus, & D. Brutus Iulianus. Pompeius glorioſiſſime triumphauit. Lepidus, publicus hoſtis iudicatus eſt.

| 4119 | 4 | Cn. Octauius, C. Scribonius Curio. T. Quintius ſcriptor tragœdiarũ Romæ moritur: ſepultusque eſt via Prænestina ad miliariũ ſecũdũ. Pompeius in Hiſpaniam miſſus Metello iungitur.

| 4120 | 5 | L. Octauius, L. Aurelius Cotta. Alexandra, quæ & Saloma, vxor Alexandri, Hieroſolymis regnauit: ex cuius ætate, Iudæos rerum confuſio & variæ clades oppreſſerunt.

ALEXANDRA.

¶ Iudæorum, regnauit Alexandra annis nouem.

| 4121 | 6 | L. Licinius Lucullus, M. Aurelius Cotta. Bellum cum gladiatoribus geſtum in Campania.

| 4122 | 7 | M. Lucullus, C. Caſſius Varus. M. Lucullus primus pater patriæ appellatus eſt.

| 4123 | 8 | Anno Vrbis 680. L. Gellius Publicola, & Cn. Cornelius Lentulus. Victa Armenia, Meſopotamia & Niſibis cum fratre regis ſimul capiuntur.

| 4124 | 9 | Cn. Aufidius, P. Cornelius Lentulus. Cneus Pompeius vniuerſam Iberiam ſubiugauit, & de ea triumphauit.

| 4125 | 10 | M. Craſſus, Cn. Pompeius. M Licinius de Beſſis triumphauit, capta Cabile, & Tomis, & cæteris vrbibus. Craſſus triumphauit de ſupra dictis gladiatoribus. Publius Virgilius Maro in pago qui Andes dicitur, haud procul à ciuitate Mantua naſcitur.

4126

Digitized by Google

| *Anni mundi,* | *Anni Dion.* |

|4126 | 11 | Q. Cæcilius Metellus, Q. Hortenſius Nepos. His conſulibus reparatum dedicatumque eſt Romæ Capitolium.

|4127 | 12 | L. Cæcilius Metellus Creticus, & Quintus Marcius Vatia. Marcus Porcius Cato philoſophus agnoſcitur.

|4128 | 13 | C. Calphurnius Piſo, M. Acilius Glabrio. Antiochia Syriæ capta à Romanis. Pompeius contra Mithridatem. Creticum bellum motum, vnde Metellus dictus eſt Creticus. Lucus Daphnenſium iuxta Antiochiam à Pompeio Apollini conſecratur. Bellum piratarum à Pompeio confectum.

|4129 | 14 | M. Æmylius Lepidus, L. Manlius. Torquatus.

Hyrcanvs.

¶ Ariſtobulus & Hyrcanus filii Alexandræ, contra ſe pro imperio dimicantes, occaſionem præbuerunt Romanis, vt Iudæam inuaderent. Itaq; Pompeius Hieroſolymam veniens, capta vrbe, & templo reſerato, vſque ad ſancta ſanctorum accedit. Iudæi Romanorum vectigales facti: & pontificatum apud eos ſuſcepit Hyrcanus, & regnauit annis triginta-quatuor.

|4130 | 15 | L. Iulius Cæſar, Q. Marcius Figulus. Pompeius Ariſtobulum victum ſecum adducit, pontificatumque confirmat Hyrcano: deinde Antipatrum Herodis Aſcalonitæ filium, procuratorem in terra Palæſtina fecit.

|4131 | 16 | M. Tullius Cicero, M. Antonius. Libya per teſtamentum Appionis regis Romanis relicta. Horatius Flaccus, ſatyricus & lyricus poeta, Liberti no patre Venuſiis naſcitur. Catilinæ coniuratio hic cœpit. Cicero Murenam defendit.

4132 | 17 | D. Iunius Syllanus, L. Murena. Apollodorus Pergamen⁹, Græcus orator, præceptor Callidii & Auguſti, clarus habetur, Catonis Vticenſis tribunatus.

|4133 | 18 | M. Pupius Piſo Calphurnius, M. Valerius Meſſala. His conſulibus Catilina in agro Piſtoriēſi, ac Antonii bello peremptus eſt. Pompeius captis Hieroſolymis tributarios Iudæos facit: vnde tertium triumphum excellentiſſimum habuit Pompeius.

| *Anni mundi,* | *Anni Dion.* |

|4134 | 19 | Q. Cæcilius Metellus Celer, L. Afranius. Ea quæ de Catilina & Cethego. Lentulo & conſule Cicerone Saluſtius & Liuius ſcribunt, hoc tempore geſta ſunt.

|4135 | 20 | C. Iulius Cæſar, M. Calphurnius Bibulus. Clodii rogatione Cicero in exilium eſt profectus anno vno, teſte Caſſiodoro.

|4136 | 21 | L. Piſo Cæſonianus, & A. Gabinius. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Pompeius imperator appellatur. Cæſar Luſitaniam & quaſdam inſulas in Oceano capit.

|4137 | 22 | P. Cornelius Lentulus, Q. Metell⁹ Nepos. Hic ꝓpter ciuiles diſſenſiones per Scaurum de exilio reuocatur Cicero. Meſſala Coruinus orator naſcitur, & T. Liuius ſcriptor hiſtoricus Patauinus, iuxta Euſebium Cæſarienſem.

|4138 | 23 | Cn. Lentulus Marcellinus, L. Marcius Philippus. Virgilius Cremonæ ſtudiis eruditur. Catulus 30 ætatis ſuæ anno Romæ clarus habetur. C. Iulius Cæſar contra Gallos miſſus eſt.

|4139 | 24 | Cneus Pompeius Magnus ſecundo, & Marcus Licinius Craſſus etiam ſecūdo. Clodius orator clarus habetur: qui poſtea ciuili bello Cæſarianas partes ſequutus eſt. Quum Togatam Galliam regeret, Placentiæ obiit.

|4140 | 25 | Appius Claudius Pulcher, L. Domitius Ænobarbus. Cæſar Rhenum tranſiens Germanos vaſtat. Craſſus conſul apud Carras cum filio captus.

|4141 | 26 | Cn. Domitius, M. Valerius Meſſala. Ventidius primus Romanorum Parthos ſuperat. Clodius interemptus. Seditio à Milone Clodii interfectore ſuſcitata.

|4142 | 27 | Cn. Pompeius Magnus tertio, Q. Metell⁹ Scipio. Curio prōptus popularis orator, Romę habetur inſignis: qui deinceps in Phrygia pudore amiſſi exercitus mori maluit quam euadere.

|4143 | 28 | Anno Vrbis 700. M. Claudius Marcellus, Ser. Sulpicius Rufus. Virgilius ſumpta toga Mediolanum tranſgreditur, & poſt breue tempus Romam pergit.

Digitized by Google

Anni mundi,	*Anni Dion.*
4144	29

Lucius Æmylius Paulus, Caius Claudius Marcellus. Simulachrum Iouis Olympiaci, fulmine tactum.

4145	30

C. Lentulus Cruscellus, C. Claudius Marcellus secundo. Messala Coruinus. Cæsar Germanos capit.

CLEOPATRA.

AEgyptiorum 12, regina Cleopatra, soror Ptolemæi, regnauit annis viginti duobus in Ægypto: ex quibus duo tantum numerantur: regnauit enim vsque in annum decimumquintum Octauiani Cæsaris, in quo obiit.

Anni mundi,	*Anni Cleo.*
4146	1

Principium belli ciuilis Cæsaris & Pompeii. Victus Pompeius Alexandriam petiit: ibique ab ipso à quo sperabat auxilium Ptolemæo occiditur. Mox Cæsar Alexandriam venit, cui Ptolemæus parare voluit insidias: vnde bello ei illato, victus in Nilo periit. Cæsar vero Alexandria potitus, regnum Cleopatræ dat ob gratiam stupri, vt dicitur.

4147	2

Computant ab hoc loco Antiocheni sua tempora. Respublica Romana oppressa.

ROMANVM IMPERIVM.

CAPVT XXI.

IVLIVS CÆSAR.

ROMANORVM primus, Caius Iulius Cæsar, regnauit annis quatuor, mensibus sex, hoc est vsque ad Calendas Martias. Sed Iulius Cæsar de Galliis veniens, Pompeium fugauit ex Italia, aurum atq; argentum Romæ de ærario sustulit, ac primus Romanorum singulare obtinuit imperium: à quo postea Cæsares, Romani principes appellati sunt.

Anni mundi,	*Anni Iulii,*
4148	1

C Iulius Cæsar secundo, P. Seruilius. Pompeius Pharsalico prælio victus, & fugiens in Ægyptum, à spadonibus Ptolemæi regis occiditur.

4149	2

Q. Fuluius, P. Vaticanus. Ptolemæi cadauer cum lorica aurea in Nilo flumine repertum est. Cæsar in Ægypto regnum Cleopatræ confirmat.

4150	3

C. Iulius Cæsar tertio, M. Lepidus. Romæ basilica Iulio dedicata. Decretum Senatus Athenienſium ad Iudæos mittitur, qui per legationem amicitiam postularant. Cleopatra regio comitatu Vrbem ingressa prohibuit mulieres lecticis margaritisq; vti, quæ nec viros nec liberos haberent, & minores essent annis quadraginta quinq;. Nigidius Figulus Pythagoricus & magus in exilio moritur. Antonius decreuit, Quintilem mensem Iulium debere dici, quia in eo fuisset natus Iulius Cæsar.

Anni mũdi,	*Anni Iulii,*
4154	4

C. Iulius Cæsar quarto, Fabius Maximus. Iudæa capta Cassius templum spoliat. Idibus Martiis C. Iulius Cæsar ob insolentiam morum, cõiurantibus in eum sexaginta vel amplius senatorib. equitibus Romanis, in curia occiditur, & fasces statim suscepit Dolabella. Cæsaris corpus in rostris ob honorem cõcrematum. Ser. Sulpicius iurisconsultus, & P. Seruilius Isauricus publico funere elati. Romæ tres simul exorti soles paulatim in eundem orbem coierunt. Inter cætera portenta quæ toto orbe facta sunt, bos in suburbano Romæ ad arantem loquutus est, frustra se vrgeri, non enim frumenta, sed homines breui defuturos. Hæc autem iuxta Cassiodorum.

4152	5

C. Iulius Cæsar quinto, M. Antonius. Sella aurea sedenti Cæsari in Lupercalibus M. Antonius diadema imposuit renitenti: atq; idibus Martiis Cæsar in Pompeia curia occisus est. Cui successit Octauianus Cæsar, qui regnauit annis quinquaginta sex, mẽsibus sex.

Per

Per quæ tempora hi ſequentes conſules extiterunt.

OCTAVIANVS.

ROmanorum ſecundus, C. Octauianus Cæſar Auguſtus, regnauit annis quinquaginta ſex, menſib. ſex, aliquantiſq; diebus, teſte Ioſepho, hoc eſt vſq; ad calendas Octobres, in an. decimoſexto incarnationis, ſecundum rationem ſupputationis. Ab iſto reges Romanorum Auguſti appellantur. Viuente Cleopatra regnauit annis quindecim, & poſtea quadraginta vno & menſibus ſex. Antonius aduerſum Cæſarem Auguſtum bellum mouet. Liberius mimorum ſcriptor decimo menſe poſt C. Cæſaris interitum Puteolis moritur. Publius mimographus, natione Syrus, Romæ ſcenam tenet. Cicero in Firmiano ſuo ab Herennio & Pompilio occiditur, ſexageſimo ſeptimo anno ætatis ſuæ.

Anni mundi,	*Anni Oct.*	
4153	1	Anno vrbis 710. C. Cæſar Octauianus Auguſtus, & Quintus Pædius.
4154	2	C. Panſa, A. Hirtius, Octauianus, Antonius, & Lepidus amicitiæ fœdus inierunt. Octauianus forum Auguſtum ædificauit. Ciceronis caput cum manu dextra pro roſtris poſitum: iuxtaque nouies coronata imago Pompilii qui eum occiderat. Ouidius Naſo naſcitur in Pelignis. C. Falcidius tribunus plebis legem tulit, ne quis teſtamento legaret plus, quam vt quarta pars hæredibus ſupereſſet Curtius Saluſtius in inſula Arado cum quatuor cohortibus viuus combuſtus eſt, propterea quod tributa ſolitus erat grauius exigere.
4155	3	M. Lepidus, L. Plancus. Oleum è terra erupit trans Tiberim, fluxitq; toto die ſine intermiſſione, ſignificans CHRISTI gratiam ex Gentibus. Antonium ſuperat Auguſtus, & interueniente Senatu, in amicitiam cum eo regreditur. Cornificius poeta à militibus deſertus interiit, quos ſæpe fugientes galeatos lepores appellarat. Huius ſoror fuit Cornificia, cuius inſignia exſtant Epigrammata. Templa Rhodiorum depopulatus eſt Caſſius. Secunda ſeceſſio Auguſti & Antonii. Stella crinita apparuit.
4156	4	P. Seruilius 2, L. Antonius. Cornelius Nepos hiſtoricus clarus habetur. Antiochus ſtrenue contra Iudæos dimicans, tandem occiditur: à quo in præſens tempus ipſum Hieroſolymorum regnum deſtructum eſt.
4157	5	Cn. Domitius, C. Aſinius. Quidam Herodes poſt eum à Romanis conſtitutus eſt princeps alienigena, & omnino nihil pertinens ad totam Iudæam.
4158	6	L. Cenſorinus, C. Caluiſius. Phormii pater & filius clari habentur oratores.
4159	7	Appius Claudius, C. Norbanus. quorum filius conſularis ante patrem moritur.
4160	8	M. Agrippa, L. Canidius. Lacus Lucrinus in portum conuerſus eſt. Saluſtius obiit ante Actiacum bellum.
4161	9	L. Gellius, M. Cocceius. M. Varius poeta, quem Virgilius in Bucolicis notat, in Cappadocia moritur.
4162	10	L. Cornificius, Sex. Pompeius. Herodes, Antipatri Aſcalonitæ & matris Cypridis Arabicæ filius, à Romanis Iudæorum ſuſcepit principatum annis triginta ſeptem. Cuius tempore, CHRISTI natiuitate vicina, regnum & ſacerdotium Iudææ quod prius per ſucceſſiones minorum tenebatur, deſtructum eſt, completa prophetia quæ ita per Moſen loquitur: Non deficiet princeps ex Iuda, neque dux de femoribus eius, donec veniat cui repoſitum eſt: & ipſe erit expectatio Gentium. Nam vſque ad Herodem, Chriſti, id eſt ſacerdotes, erant reges Iudæorum, qui imperare cœperant à quadrageſimaquinta olympiade, & ab inſtauratione templi ſub Dario vſque ad Hyrcanum centeſima octuageſima quinta olympiade, annis quadringentis octoginta quatuor in medio tranſactis, quos Daniel quoque ſignificat, dicens: Et ſcies & intelliges: ab initio ſermonis reſpondendi, & ædificandi Hieruſalem vſq; ad principatum, hebdomades ſeptem, & hebdomades ſexaginta duæ.

Digitized by Google

Quæ ſexaginta nouem hebdomadę faciunt annos quadringẽtos octoginta tres, in quibus ſacerdotes per vnctionem cõſecrati regnauerunt vſq; ad Hyrcanum: quo extremo omnium à Parthis capto, Herodes Antipatri filius nihil ad ſe pertinentem Iudæam ab Auguſto & Senatu accepit; filiique eius poſt eum regnauerunt vſq; ad nouiſſimam Hieroſolymorum captiuitatẽ: nequaquam ex ſucceſſione ſacerdotalis generis pontificibus conſtitutis, neq; perpetuitatem vitæ ſecundum legem Moſis ſeruientibus Deo. Ignobiles vero quidam, & alio tempore alii, & nonnulli vnius anni, ſiue modico amplius, à Romanis imperatoribus ſacerdotium emebant. Quæ omnia etiã Daniel propheta vaticinatur, ita dicens: Et poſt hebdomades ſeptem & ſexaginta duas interibit chriſma, & iudicium non erit in eo, & templum & ſanctum corrumpet populus, duce veniente: & cædentur in cataclyſmo belli. Et in conſequentibus: Et ſuper templũ (inquit) abominatio deſolationum. Quidam tamen numerant à morte Alexandri Magni, vſque ad imperium Auguſti Cæſaris annos ducentos & nonagintaquatuor.

Anni mundi,	*Anni Oct.*	
4163	11	Anno Vrbis 720. L. Scribonius Libo, L. Atratinus. Iapidæ, Dalmatæ, & Pannonii in poteſtatem Romanorum à Cæſare redacti. Et anno vndecimo Auguſti iſte Herodes, ne ignobilis forte, & à Iudæorum ſemine argueretur extraneus, combuſſit omnes libros, quibus nobilitas Iudæorum in templo ſeruabatur adſcripta, vt deficientibus probamentis & ipſe ad hanc pertinere putaretur. Inſuper etiam & ſuam ſobolem regio illorum generi commiſcuit: proiecta Doſide fœmina Hieroſolymitana propria vxore, & nato ex ea filio Antipatro, ſociat ſibi Mariamnẽ filiam Alexandri, neptem Ariſtobuli, fratris Hyrcani qui ante eum rex erat in Hieruſalem. Hæc quinque filios ei genuit, quorum duos Alexandrum & Ariſtobulum ipſe necauit in Samaria. Huius Ariſtobuli ex Beronice filia Salomæ, ſororis magni Herodis, ſunt filii, Agrippa Maior, & Ariſtobulus, atque Herodes qui in actibus Apoſtolorum ab angelo legitur percuſſus; & duæ filiæ, Mariamne & Herodias. Quæ Herodias nupſit (ſicut Ioſephus perhibet) Herodi, filio Magni Herodis, & Mariamnẽ filio Alexandri pontificis, viro ſuo viuente. Forte ipſa eſt, quæ & Philippo nupſit Herodi, filio Antipatri Hieroſolymitani, & Herodi cognomento Magno.

Anni mundi,	*Anni Oct.*	
4164	12	C. Cæſar Octauianus ſecundo, L. Volcatius. Lunæ ſecundũ Romanos curſus inuentus. Colonias deduxere Romani. Auguſtus triumphauit pedeſtris certaminis triumpho. Antonius Cleopatræ Arabiam tradidit.
4165	13	Cn. Domitius Ænobarbus, C. Soſſius, Arcerius Auguſti medicus clarus habetur.
4166	14	C. Cæſar Octauianus tertio, M. Valerius Meſſala. Hoc anno verum Auguſti imperium inchoatur, quo bellis ciuilibus finis impoſitus eſt.
4167	15	C. Cæſar Octauianus quarto, M. Licinius Craſſus. Tertio inter Auguſtum & Antonium orto bello, quod Antonius qui Aſiam & Orientem tenebat, repudiata ſorore Auguſti, Cleopatram duxiſſet vxorem, Antonius Nicopoli iuxta Actiacum littus à Cæſare bello ſuperatur, & perimitur: Alexãdriæ poſtea in Mauſoleo reconditur. Quum autem Auguſtus Antonium & Cleopatram viciſſet Calendis Auguſti, & imperium Romani populi firmaſſet; Sextilis menſis ex Senatuſconſulto ob memoriam Auguſti Auguſtus eſt appellatus. Cum ingenti triumphorum pompa Auguſtus Cæſar Romam eſt ingreſſus, & Cleopatræ liberi, Sol & Luna ante currum eius ducti ſunt. Antonio occiſo, regina Cleopatra ad pedes Auguſti prouoluta, tentauit in ſe inclinare oculos ducis, at fruſtra quidem: nam pulchritudinem eius recuſauit Auguſtus, & præcepit eam cuſtodiri. Nec autem illa de vita quæ auferebatur, ſed de parte regni laborabat. Quod vbi deſperauit, & à principe ſeruari ſe triumpho cognouit, incautiorem factam cuſtodiam fugit, & in Mauſoleo regum ſe recepit: ibique maximo vt ſolebat cultu in referto horroribus ſolio, iuxta ſe ſuum collocauit Antonium, admotisque ad venas ſerpentibus,

ſic

ſic morte quaſi ſomno reſoluta eſt. Ægyptus deinde fit Romana prouincia, quã primus tenuit C. Cotneli⁹ Gallus, de quo ſcribit Virgilius in Bucolicis. Vſque ad Cleopatram, qui vocabantur Lagidæ in Ægypto regnauerũt annis ducentis nonaginta quinque. Arcorius ille Auguſti medicus poſt Actiacam victoriam naufragio periit. Quidam ab hoc loco primum annum Auguſti monarchię ſupputant: quod Beda confirmat, dicens ſuper Danielem, Romanos hinc annos quinquaginta nouem, cũ anno 17 Tiberij regnaſſe. Oẽs hiſtorici & Beda etiam dicũt, Cleopatram regnaſſe annis viginti duobus, hoc eſt annis tribus ante Iulium Cæſarẽ, & quinq; Iulij Cæſaris, & quindecim Octauiani Auguſti, in quo ipſa ſe interfecit.

Anni mundi	*Anni Oct.*
4168	16	C. Cæſar Octauian⁹ quinto, & Sex. Apuleius. Cenſu Romæ agitato, inuenta ſunt ciuium Romanorum quadraginta & vnum centum, & ſexaginta quatuor millia. Coloniæ deductæ.
4169	17	C. Cæſar Octauianus 6, & M. Agrippa ſecundo. Parthorum ſeditiones per Cæſarem ſedatæ. M. Terentius Varro philoſophus prope 90 moritur. Thebæ Ægypti vſq; ad ſolum erutæ. Cornelius Gallus Foroiuliẽſis poeta, à quo primum Ægyptus tenebatur, 43 ætatis ſuæ anno propria ſe manu interfecit. Tralles terræmotu ciderunt. Templum Iani à Cæſare clauſum.
4170	18	C. Cæſar Octauianus 7, & M. Vipſamus Agrippa tertio. Cæſar leges protulit, iudices ordinauit, prouincias diſpoſuit, & ideo cognominatus eſt Auguſtus. Cuius temporibus floruerunt Virgilius, Horatius, & Ouidius, teſte Caſſiodor. Indi per legatos ab Auguſto amicitiam poſtularunt. Meſſala Coruinus primus præfectus Vrbis factus, ſexto die magiſtratu ſe abdicauit, inciuilem poteſtatem eſſe conteſtans.
4171	19	C. Cæſar Octauianus octauo, T. Statilius. Auguſtus Calabriam & Gallos vectigales facit. Munatius Plancus, Ciceronis diſcipulus, orator habetur inſignis, qui quum Galliam commotam regeret, Lugdunum condidit.
4172	20	C. Cæſar Octauianus nono, & M. Iunius Syllanus. Cantabros, Germanos, & Aſtures Cæſar per L. Lanium perdomuit. M. Lollius Galatiam Romanam prouinciam facit. Auguſtus quum ei monarchia deferretur, retinuit: teſte Caſſiodoro.

Anni mundi	*Anni Oct.*
4173	21	Anno Vrbis 730. C. Cæſar Octauianus 10, C. Norbanus Quintilius Cremonenſis Virgilij & Horatij familiaris. Tota Hiſpania à Cæſare ſubacta.
4174	22	C. Cæſar Octauianus 11, Cn. Piſo. Auguſtus Cyzicenos libertate priuauit. Pylades Cilix pantomimus, quum veteres ipſi canerent atq; ſaltarẽt, primus Romæ chorum & fiſtulam præcinere fecit.
4175	23	M. Claudius Marcellus, L. Aruntius. Tiberius ab Auguſto miſſus occupauit Armeniam. Atramius qui ſeptẽdecim annos natus Cælium accuſauerat, clarus inter oratores habetur: ad extremum morborum tædio in balneo volũtate exanimatus, hæredem reliquit Cæſarem Auguſtum.
4176	24	M. Lollius, Q. Lepidus. Cantabri res nouas molientes opprimũtur.
4177	25	M. Apuleius, P. Syllius Nerua. Herodes apud Hieroſolymas multas & magnas ædes conſtituit. Aquilas & ſigna Craſſiana de Parthis Cęſar recepit.
4178	26	C. Sentius Saturninus, Sp. Lucretius Cinna. Cæſari ex prouincia redeunti currus cum corona aurea decretus eſt, quo aſcendere noluit. Virgilius Brunduſij moritur: oſſa eius Neapolim tranſlata in ſecundo ab Vrbe miliario ſepeliuntur: titulo huiuſmodi ſupra ſcripto, quem moriens ipſe dictauerat:

Mantua me genuit, Calabri tenuere: tenet nunc
Parthenope: cecini paſcua, rura, duces.

Herodes Samariam iam olim in cineribus ſedentem, à fundamentis ſuſcitans, in honorem Auguſti Auguſtam, id eſt Sebaſten, appellauit: & in Paneade tẽplum quod Panion vocatur, extruxit.
| 4179 | 27 | Cn. Cornelius Lentulus, P. Cornelius Lentulus. Auguſtus Samijs dedit libertatem. In Cypro plurimæ ciuitatum partes terræmotu cõciderunt. Germanos in arma verſos M. Lollius ſuperat, Varus & Tucca, Virgilij & Horatij con-

tubernales, poetæ habentur illustres: qui Æneidum libros postea emendarunt, sub hac lege vt nihil adderent.

Anni mundi,	*Anni Oct.*
4180	28	T. Furnius, C. Iunius Syllanus. Augustus C. Agrippam adoptauit in filium.
4181	29	L. Domitius Ænobarbus, P. Scipio. Æmylius Macer Veronensis poeta in Asia moritur. Tiberius Vindelicos & eos qui in Thraciarum confinibus erant, Romanas prouincias facit.
4182	30	M. Drusus Liuius, L. Calphurnius Piso. Tiberij Neronis quæstura.

S. Maria.

Sancta Maria nascitur ex patre Ioacim, de tribu Iuda, & ex matre Anna filia Issachar, de genere Dauid. Beata Maria, mater Domini nostri IESV CHRISTI, erat 14 annorum, quando salutata est à Gabriele archangelo. Mortua est autem 63 anno ætatis suæ, teste sancto Hieronymo in libro de infantia Mariæ. Coloniæ Berytum & Patras deductæ. Bosporum Agrippa capit.

4183	31	Anno Vrbis 740. Cn. Lentulus Augur Licipinus, M. Crassus. Cercius Smyrnæus rhetor Latine Romæ docuit. Augustus à Senatu pōtifex maximus appellatur.
4184	32	Cl. Tiberius Nero, Q. Quintilius Varus. Cæsaream Herodes in nomine Cæsaris condidit, quæ prius Turris Stratonis vocabatur.
4185	13	M. Valerius Messala 2. P. Sulpitius Quirinus. Herodes destructo templo ab Iesu filio Iosedec & Zorobabel cōstructo, ædificat templum in Hierusalē, quod à Tito combustum est anno 40 post passionem Domini. Herodes Antidonam cōdidit, & Antipatridam atq; Herodionem in honorem patris Antipatri & suum cōstruxit.
4186	34	P. Fabius Maximus, & Q. Ælius Tubero. innumerabilia quoque opera in singulis Syriarum vrbibus quas regebat, solertissime ædificauit. Imperator Augustus, primus omnium, tigrin feram mansuefactam Romæ ostendit.
4187	35	Iulius Antoninus, Fabius Africanus. Tiberius Cæsar de captiuis Pannonijs triumphauit. Horatius quinquagesimo octauo ætatis suæ anno Romę moritur. Passienus declamator insignis obijt. C. Iulius Hircinius, cognomento Polyhistor, Grammaticus habetur illustris. Tiberius, vastata Germania, imperator appellatur. Claudius Tiberius, qui postea imperator factus est, hoc anno nascitur.
4188	36	Drusus Nero, L. Quintius Crispinus. Apud Lingonum gentem tēplum Cæsari Drusus sacrauit, teste Cassiodoro. Herodes Hyrcanum regem & sacerdotem Iudæorum occidit. Tunc CHRISTI natiuitate vicina, principatus Iudaicus, iudicium & sacerdotium de femore Iuda secundum prophetias defecit, transiens ad Herodem extraneo genere; & completa est prophetia Mosis, ita dicēs: Non deficiet princeps ex Iuda, neq; iudex de femore eius, donec veniet qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentium: & reliqua. Herodes Hyrcanum qui olim sacerdos Iudæorum fuerat, de captiuitate Parthica regressum, & filium eius qui sacerdotio patris successerat, interfecit. Herodes enim Ananelum quendam de Babylone accitum, pontificem Iudæorū constituit: & post exiguum tempus Aristobulum, fratrem vxoris suæ, nepotem Hyrcani, successorem dedit: quo post annum interfecto rursum Ananelo reddidit sacerdotium.
4189	37	C. Asinius Gallus, C. Marcius Cēsorinus. Inter Albim & Rhenum Germani omnes Tiberio Neroni dediti: per Sex. Aquileium, Pannonij subacti Herodes sororē Aristobuli, vxorem suam, quam nullo modo charius nouerat, cum duobus proprijs filijs iam adolescentibus, & matrē vxoris occisæ socrum suam crudelissime necat. Hyrcanū enim Babylone à vinculis solutum, vt Iosephus perhibet, tanquam principē sacerdotum & regem Iudæorum, multitudo Iudæorum, & omnes vsque ad Euphratem Iudæi habitantes honorabant; ipsumque rogabant, vt apud eos maneret, dicentes, quod officiosum aliquid, simul & honoris in sacerdotali vel principali dignitatę

Digitized by Google

gnitate nullo modo minus apud eos haberet, quam in Hierusalem. Postquam enim multo Herodis rogatu de Babylonia in Hierusalem venit, cum omni honore eum Herodes suscepit: & quum vocaret ipsum patrem suum, primum ei locum concedebat, disponebatq; cum eo vtilitates cæteras sui principatus. Amicissimus enim Herodis antea erat, atq; de periculo mortis eum liberauit, quam diu vixit. Hyrcanus quamuis principatum primarium non possidebat, tamen princeps fuit.

Anni mundi,	*Anni Oct.*	
4190	38	Cl. Tiberius Nero 2, Cn. Calphurnius Piso. Tiberius de Vindelicis, Armenicis, & Pānonijs triumphauit. Albutius Valiensis clarus rhetor agnoscitur. Tribunitia potestas in quinquēnium Tiberio confirmata.
4191	39	D. Lælius Balbus, C. Antistius Vetus. In insula Coo terræmotu plurima conciderunt. Augustus Iuliam filiam suam deprehensam in adulterio, damnat exilio. Tyro, Ciceronis libertus, qui primus notas commentatus est, in Puteolano prædio vsque ad centesimum annum consenescit.
4192	40	C. Cæsar Octauianus 12, L. Sylla. Augustus gladiatorum ludum, & nauale certamen exhibuit. Melissus Spoletinus Grammaticus agnoscitur. M. Porcius Latro declamator, tēdio duplicis quartanæ febris semet interfecit.
4193	41	Anno Vrbis 749. C. Caluisius Sabinus secundo, & L. Passienus Rufus. Herodes crudelis etiam virum sororis suæ Salomæ interfecit: & quum eam alij tradidisset vxorem, etiam hunc necat. Scribas quoq; & interpretes diuinæ Legis simili scelere occidit.

Ioannes Baptista nascitur, beata Maria præsente, feria quinta, luna vndecima mensis septimi, id est Octobris (sicut legitur) & CHRISTVS concipitur, quum beata Maria esset annorum quatuordecim.

Cyclus magnus paschalis incipit hinc: in cuius anno secūdo (iuxta Dionysium) indictione tertia, natus est Dominus.

QVINTÆ ÆTATIS FINIS.

¶ *Et hic quoque abbreuiator noster omisit tres numeros, si natiuitas Domini fuit anno Vrbis 752.*

Hic autem primus liber, quinque ætates complens, cessat cum numeris annorum Mundi & Vrbis, nascente CHRISTO: sub quo sexta ætas, & Liber secundus, simul auspicantur.

Digitized by Google

MARIANI SCOTI HISTORIOGRAPHI SVI TEMPORIS CLARISSIMI, AC MONACHI Fuldenſis, Chronicorum liber ſecundus.

ÆTAS SEXTA. CHRISTVS.

Caput xxii.

Anni Chr.	Anni Oct.
1	41

CAIVS Lentulus Getulicus, & M. Meſſanus.

Quirinus, ex conſilio Senatus, in Iudæam miſſus, cenſus hominum poſſeſſionumque deſcribit.

DOMINVS noſter IESVS CHRISTVS, filius Dei, his conſulib. (teſte Caſſiodoro) in Bethleem Iudææ, octauo die Calend. Ianuar. Dominica nocte naſcitur, anno ab vrbe condita 752, anno imperij Auguſti 41, olympiadis 194 anno tertio, anno etiam ab origine mundi 4193, indictione quarta.

Octaua etiam die Dominica circumciditur.

Decimatertia die, ſtella duce, à Magis adoratur.

Quadrageſima die, à Simeone & Anna cognoſcitur.

Deinde præcepto Dominico, in Ægyptum, proter metum Herodis, deducitur.

¶ Methodius Epiſcopus ſic ait: Igitur tempore quo Romani imperij regnum nobilius latiuſque conſurgeret, ipſe imperator hoc præſtitit. Anno aũt 42 imperij Cæſaris; ab Ægypto ſubiugata, & Antonij vel Cleopatræ interitu, in quam nouiſſima Ptolemæorum regna ceciderunt, 28 anno, Dominus & Saluator noſter IESVS CHRISTVS, prima adſcriptione cenſus Quirino Syrię præſidente (ſecundum ordinem totius prophetiæ, quæ de ipſo prædicta eſt) in Bethleem Iudææ naſcitur. Per idem tempus Herodes primus ex alienigenis ortus, regnum Iudaicæ gẽtis obtinuit, cuius teſtimonio adiudicãte etiam Cæſare Auguſto ſucceſſor extiterat Archelaꝰ. Qui cum poſt eum decimo anno imperij deuolutus eſſet, Philippus, Antipater, & Herodes iunior frater cum Lyſania in tetrarchias diuiſum Iudææ regnum regebant.

Anni Chr.	Anni Oct.	
2	42	C. Cæſar. Octauianus 13. M. Plautius. Cæſar amicitiam cum Parthis facit. Sextius Pythagoricus philoſophus claruit.
3	43	Coſſus Lentulus. L. Piſo. Herodes pueros necat. Auguſtus Tiberium & Agrippam in filios adoptauit. Iudas Galilæus ad rebellandum Iudæos cohortatur.
4	44	C. Cæſar Octauianus 14, & L. Paulus.
5	45	C. Vinitius, P. Alphenus. Ioannes Apoſtolus naſcitur. Aſinius Pollio orator & conſularis, qui de Dalmatijs triumpharat, 70 ætatis ſuæ anno, in villa Tuſculana moritur.
6	46	M. Seruilius, L. Lamia, Herodes morbo intercutis aquæ, & ſcatentibus toto corpore vermibus, miſerabiliter & digne moritur. CHRISTVS de Ægypto redit.
7	47	Sex. Ælius, C. Sentius. In Herodis locum Archelaus ab Auguſto ſubſtituitur, & tetrarchæ fiũt fratres, Herodes, Antipater, Lyſias, Philippus. IESVS CHRI-

Digitized by Google

CHRISTVS dominus noſter, ex Ægypto tertia Iduslanuarij angelico præcepto reducitur.

Anni Chr.	Anni Oct.	
8	48	Cn Cinna, L. Valeri⁹. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, per dies octo Tiberis impetu miſeranda clades hominum domorumq; fuit. Fames Romæ ita ingens facta fuit, vt quinq; modij venderentur denarijs viginti ſeptẽ ſemis. Aſianus Romæ clarus habetur.
9	49	M. Lepidus, L. Aruncius. Tiberius Cæſar Dalmatas & Sarmatas in Romanam redegit poteſtatem.
10	50	Q. Cæcilius, A. Licinius. Athenodorus Tarſenſis Stoicus philoſophus inſignis habetur.
11	51	M. Furius, Sex. Nonius. M. Verrius Flaccus Grammaticus inſignis habetur.
12	52	Q. Sulpicius, Cn. Pompeius. Athenienſes res nouas contra Romanos molientes opprimuntur, autoribus ſeditionis occiſis.
13	53	P. Dolabella, C. Syllanus. Quum eſſet IESVS annorum duodecim, hoc eſt (ſicut Hieronymus dicit) quum compleſſet annos duodecim, inuentus eſt in templo, ſedens inter doctores Legis, interrogans & audiens illos. Meſſala Coruinus orator ante biennium quam moreretur, ita memoriã ac ſenſum amiſit, vt vix pauca verba coniungeret; & ad extremum, vlcere ſibi circa ſacram ſpinam nato, inedia ſe confecit, anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſecundo.
14	54	M. Lepidus, T. Statilius. Auguſtus cum Tiberio filio ſuo cenſum Romæ agitans, inuenit hominum nonaginta ter centena & ſeptuaginta millia, vt dicitur.
15	55	Germanicus Cæſar, C. Fonteius. Sotion philoſophus Alexandrinus, præceptor Senecæ, clarus habetur.
16	56	L. Plancus, C. Silius. Archelaus nono anno regni ſui, in Viennam vrbem Galliæ relegatur, non ferentibus Iudæis, ſed accuſantibus apud Auguſtum ferocitatem eius. Et ad minuendam Iudaici regni potentiam inſolentiamque domandam, quatuor fratres eius pro eo ſunt tetrarchæ creati: Herodes qui & Antipas, Antipater, Lyſias, & Philippus. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Octauianus Auguſtus 76 ætatis ſuæ anno, Atellæ in Cãpania, imperij anno quinquageſimo ſexto, ſenex obijt, menſe Septembri: ſepeliturque in campo Martio: cui ſucceſſit Tiberius.

TIBERIVS.

ROmanorum⁹³, Claudius Tiberius priuignus Auguſti, hoc eſt vxoris eius filius, ex ſuperiore genitus coniuge, annis vigintitribus & aliquibus diebus regnauit, teſte Ioſepho: hoc eſt, vſq; ad Cal. Octob. in anno quinto poſt paſſionem Domini ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	Anni Tiber.	
17	1	Sex. Pompeius, Sex. Apuleius. Hi primi in verba Tiberij iurauerunt.
18	2	Druſus Cæſar, C. Norbanus. C. Aſinius Gallus orator, Aſinij Pollionis filius, cuius etiam Virgilius meminit, diris à Tiberio ſupplicijs enecatur.
19	3	Siſenna Statilius, L. Scribonius. His conſulibus mathematici Vrbe pelluntur, teſte Caſſiodoro. Liuius hiſtoriographus Patauinus ôbijt. Incarnatio Dominica, iuxta Chronicas Euſebij, vel Bedæ: cyclus ſecundus decennoualis.
20	4	L. Pomponius, C. Cælius. Ouidius poeta in exilio obijt, & iuxta oppidũ Tomos ſepelitur.
21	5	Tiberius Cæſar, Germanicus Cęſar, de Parthis triumphant. Tredecim vrbes terræmotu corruerunt. Epheſus. Magneſia, Sardis, Moſthene, Æges, Hiero, Cæſarea, Philadelphia, Tmolus, Temis, Cymemyrrhina, Apollonia, Diahyrcania. Hucuſq;, id eſt ad magnum cyclum paſchalem, ſunt anni ab initio mundi 4203.
22	6	M. Syllanus, L. Norbanus His conſulatib. Germanicus Cæſar in Syria mortuus eſt, teſte Caſſiodoro. Feneſtella hiſtoriarum ſcriptor & carminum, ſeptuagenarius obijt, ſepeliturq; Cumis. Incipit magnus cyclus paſchalis, in cuius anno ſecundo, iuxta Dionyſium, natus eſt Dominus, concurrentibus quinq;.
23	7	M. Valerius, M. Aurelius. Tiberius multos reges ad ſe per blanditias euocatos nunquam remiſit: inquibus & Archelaũ Cappadocem: cuius regno in prouinciam verſo, Mazacham no-

bilissimam ciuitatem, Cæsaream appellare iussit.

Anni Chr.	*Anni Tiber.*	
24	8	Tiberius Cæsar, Drusus Cæsar. Pompeij theatrum incensum.
25	9	D. Heterius, C. Sulpicius. Tiberius Drusum consortem regni facit.
26	10	C. Asinius, C. Antistius. Drusus Cæsar apud Moguntiam veneno obijt, & foris murum sepelitur. Q. Atherius promptus & popularis orator, vsq; ad 90 annum prope, in summo honore cõsenescit.
27	11	Sex Cornelius, L. Visellius. Seruius Plautus, corrupti filij reus, semet in iudicio interfecit. Methodius hęc: Vndecimo anno imperij Tiberij Cæsaris, qui Augusto 57 annis principatu potito successerat, Iudęæ procurationem Pontius Pilatus suscepit, atq; inibi per decem annos continuos vsq; ad ipsum pene finem Tiberij perdurauit. Consonantia autem Euangelij his concordat.
28	12	M. Asinius Agrippa, Cossus Cornelius. Philippus tetrarcha Paneaden, in qua plurimas ędes construxerat, Cæsareã Philippi vocauit, & Iuliadem, aliam ciuitatem. Beda sic. Anno 12 Tiberij, Pilatus Iudææ procurator ab eodem dirigitur.
29	13	C. Caluisius, Sabinus, Cn. Lentulus Getulicus.
30	14	L. Piso, M. Crassus. Votienus Montanus Narbonensis orator in Balearibus insulis moritur. illuc à Tiberio 15 anno relegatus. Herodes tetrarcha Tiberiadem condidit, & Libiadem princeps Iudæorum, regnans annis viginti quatuor.
31	15	Appius Syllanus, P. Syluius. Anno 15 imperij Tiberij Cæsaris, sub principib. sacerdotũm Anna & Caipha, factũ est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans CHRISTVM filiũ Dei in medio eorum adesse. Ipse quoque Dominus IESVS CHRISTVS hinc in populos salutarem viam annunciat, signis atque virtutibus vera comprobans esse quæ diceret. Matthæus sic: Tunc venit IESVS, vt baptizaretur ab eo in Iordane, & reliqua. Augustinus sic: Quod aũt Matthæus ait, Tunc venit IESVS à Galilæa in Iordanem, vt baptizaretur à Ioãne, hoc est secundũ Ioannem Euangelistam, Altera autem die, & reliqua: Marc⁹ sic, Et baptizatus est à Ioãne. Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum 30. Hæc Lucas: hoc est, non plenus 30 annorum, mensium 12, sed secundum Hieronymum & Lucam annum incipiebat 30, quando baptizatus est in die Dominico Epiphaniæ, die 13 anni sui 30. Secundum autem solares annos tunc incipiebat annum 31. Annus enim solis, in cuius fine natus est, natiuitatis eius annus est. Annus huius ætatis suæ 12 mensium, sicut in fine anni primi natiuitatis incepit: ita in fine anni suę natiuitatis, siue solaris, compleuit. Methodius sic: Quintodecimo decens anno Tiberij Cæsaris in quo quartus erat Pilati procuratoris annus, quum Dominus & Saluator noster annorum 30 fuit, quãdo ad Ioannem baptizandus venit: qui mox post initium prædicationis suæ 12 ex omnibus discipulos assumpsit: quos & cæteris sectatoribus suis præferens, speciali quodam electionis priuilegio Apostolos nominauit. Marcus: Et statim post baptismum suum expulsus est in desertum. Lucas sic: IESVS plenus Spiritu sancto, regressus à Iordane agebatur in spiritu in desertum diebus 40. & reliqua. Dominus ergo feria secunda incepit ieiunium, & quadragesimo die, feria sexta, 15 Calendis Martij, ingula ac vana gloria atque auaritia diabolũ supauit: in quib. in eadem feria, diabolus primum Adam contriuit. Ipse Dominus IESVS CHRISTVS hinc populis prædicauit salutarem viam, teste sancto Petro, sicut in electione Matthiæ Apostoli ait: Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati, in omni tempore quo intrauit & exiuit inter nos Dominus IESVS, incipiens à baptismate Ioannis vsque in diem quo assumptus est à nobis in cælum, vel signis & virtutibus vera comprobat ea quæ dicit, ex quibus pauca in Euangelijs leguntur, Apostolos vocat, & ad prædicandum mittit.

Anni Chr.	*Anni Tiber.*	
32	16	C. Rubellius, C. Fusius. Principium octuagesimi primi iubilei, secundum Hebræos, hoc est ab Adam vsque ad præsentem annum 4000 annorum. Iobel autem apud Hebræos quinquage-

quagenarius annus vocatur, teſte Euſebio.

Anni Chr.	*Anni Tib.*	
33	17	M. Vinitius, C. Caſſius. Ioannes Baptiſta decollatur. Scriptū eſt in paſſione ſancti Valentini, quod decollatio præcurſoris Domini ſit in octaua die Calendarum Aprilium, ſicut etiam ſanctus Hieronymus in Martyrologio teſtatur. Et in Euangelio dicitur, quod propeante Paſcha paſſus ſit Ioannes pridie nonas Aprilis, in 14 luna primi menſis. Noſtrum vero Paſcha nonis Aprilis erit, ſi hoc eſſet. Methodius ait: Poſt electiõem Apoſtolorum, Ioannes Baptiſta ab Herode filio Herodis capite punitur.
34	18	Tiberius Cæſar, & Ælius Seianus. His conſulibus, Dominus noſter IESVS CHRISTVS paſſus eſt, octaua die Calẽdarum Aprilis: & facta eſt defectio Solis, qualis ante vel poſtmodum nunquam fuit, teſte Caſſiodoro. IESVS CHRISTVS filius Dei, iuxta prophetias quæ de eo fuerant præloquutæ, paſſus eſt octaua die Calendarum Aprilis, luna 15, iuxta quatuor Euangelia, in anno 18 imperii Tiberii Cæſaris, ſecundum Euangelium beati Ioannis: atque die tertia, ideſt ſexta die Calendarum Aprilis, luna 17, ſecundum hiſtoriam ſancti Euangelii à mortuis reſurrexit. Flaccus hiſtoricus ſic: Quarto an. 202 olympiadis, ideſt ſecũdũ Græcos, magna & excellẽs inter omnes quæ ante eam acciderant, defectio Solis facta: dies hora ſexta ita in tenebroſam noctem verſus, vt ſtellæ in cœlo viſæ ſint. Terræmotus in Bithynia Niceæ vrbis multas ædes ſubuertit, Hucuſq; Flaccus. Ioſephus etiã vernaculus Iudæorum ſcriptor hiſtoricus circa hæc tempora, die Pẽtecoſtes ſacerdotes primum commotionem locorum & quoſdam ſonitus ſenſiſſe teſtatur, deinde ex abdito templi, repentinam ſubito exipiſſe vocẽ dicẽtium; Tranſmigremus ex his ſedibus. Scripſit quoq; Ioſephus, quod eodem anno Pilatus præſes ſecreto noctis imaginem Cæſaris in templo ſtatuerit, & hæc prima ſeditionis & turbarũ Iudæis cauſa extiterit.

¶ Iacobus frater Domini (id eſt filius Mariæ, ſororis matris Domini) poſt paſſionem Domini ſtatim ab Apoſtolis ordinatus, 30 ann. Hieroſolymæ rexit Eccleſiã, hoc eſt vſque ad ſextum Neronis annum, ſicut Beda dicit in Actibus Apoſtolorum. Methodius ait: Petrus & Iacobus & Ioannes poſt aſſumptionẽ Saluatoris, quamuis ab ipſo fuerint omnibus prælati, tamẽ non ſibi vendicabant primatus gloriam, ſed Iacobum qui dicitur Iuſtus, Apoſtolorum Epiſcopum ſtatuunt.

Anni Chr.	*Anni Tib.*	
35	19	Furius Camillus, Cn. Domitius. Sanctus Stephanus paſſus, Paulo cohortante & præſente. Quod Paulus in hoc anno cõuerſus ſit, ita ad Galatas cõfirmatur. Quum vocauit me Deus per gratiam ſuam, vt reuelaret filium ſuum in me: & reliqua. Hieronymus ſic: id eſt ſine mora poſt reuelationem CHRISTI ad Apoſtolos, & reuelationem Domini conferẽdo cum hominibus, ſed abierit in Arabiam, & rurſus de Arabia reuerſus ſit Damaſcum, poſt tres annos Euangelium prædicarit, & tũc demum in Hieruſalem venit, ipſo ita teſte: Neq; veni Hieroſolymam ad anteceſſores meos Apoſtolos, ſed abii in Arabiam, & iterum reuerſus ſum Damaſcum. Quæ vt vera credantur ab abſentibus, cõfirmat, dicens: Quæ autem dico vobis, ecce coram Deo ſunt digna, quia ſunt veriſſima. Iſti tres anni ſunt quos Lucas dies multos dicit in Actib. Apoſtolorum, quibus Paulus in Damaſco Euãgelium audacter loquebatur. Certũ eſt enim, ſtatim vt baptizatus ſit, & accepto pane cõfortatus fuiſſet, eũ cum diſcipulis qui erãt Damaſci, eſſe per dies aliquot, & ſtupentib. cunctis in ſynagogis Iudæorum prædicaſſe, quod IESVS eſſet filius Dei: & tunc iſſe in Arabiam, & de Arabia in Damaſcum reuertiſſe: & ibi fecit trienniũ, quos dies multos dicit Scriptura ſic: Et quum implerentur dies multi, voluerũt Iudæi occidere eum: & reliqua. Accipiẽtes ergo diſcipuli eius, nocte per murũ dimiſerunt eum, ſubmittẽtes eum in ſporta, ipſo etiã teſte. Deinde poſt annos tres (hoc eſt conuerſionis meæ) veni Hieruſalẽ (inquit) videre Petrũ, & manſi apud eum diebus 15, alium aũt Apoſtolorum vidi neminem, præter Iacobum fratrem Domini. Quę autem dico vobis (inquit) ecce coram Deo, quia non mẽtior. Anno igitur 38 incarnationis hoſpitatus eſt Paulus apud Petrum & Hieruſalẽ: deinde, ideſt poſt prædictos annos & geſta prædicta, dicit ſic: Veni in partes Syriæ &

Ciliciæ: eram n. ignotus facie Ecclesiis Iud. quæ erant in CHRISTO: tantum aũt auditum habebant, quomodo qui persequebatur nos aliquando, nunc euangelizat fidem quam aliquando expugnabat, & in me glorificabãt Deum. Deinde post annos 14 rursum ascendi Hierosolymam cum Barnaba, assumpto & Tito: & reliqua. Hieronymus sic ait: In principio suæ conuersionis & fidei, & transitu Apostolos vidit in Hierusalem, hoc est post tres annos postquam conuersus fuit. Hæc dicit Hieronymus. Deinde Petrus venit Romam, vbi prædicans Euangelium 25 an. mensib. 5, dieb. 13, Episcopus eiusdem captiuitatis præfuit: hoc est, vsque in vltimum annum Neronis, in quo cum sancto Paulo passus est, sub consulibus Syllano & Otthone: teste Cassiodoro senatore.

Beata Maria obiit annorum quadraginta septem, feria tertia, vbi omnes Apostoli adfuerunt.

Anni Chr.	*Anni Tib.*	
36	20	Sulpicius & Sylla. Pilatus sacrum thesaurum, qui & Corbona vocatur, in aquę ductum Hierosolymarum expendens, secundæ seditionis præbuit semina. Quidam etiam scribũt, Tiberium hoc anno à lepra sanatum fuisse.
37	21	L. Vitellius, Paulus Fabius Priscus.
38	22	P. Gallus, Q. Nonianus. Cycli 319, indictio vndecima. Paulus sic ad Galatas ait: Quum autẽ complacuit ei, qui me segregauit ex vtero matris meę, & vocauit per gratiam Spiritus, vt reuelaret filium suum in me, vt euãgelizarem illum in Gentibus, continuo non acquieui carni & sanguini, neque veni Hierosolymam ad antecessores meos Apostolos, sed abii in Arabiam, & iterum reuersus sum Damascum: deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus 15; alium autem Apostolorum vidi neminẽ, nisi Iacobum fratrem Domini: & reliqua. Beda sic: Cõstat ergo, Paulum post annos tres cõuersionis suæ veniss Hierosolymã, & Apostolorum numero sociatum, hoc est quod Lucas sic dicit in Actibus Apostolorum, Barnabam apprehensum illum duxisse ad Apostolos. Agrippa filius Herodis regis magni, accusator Herodis tetrarchæ, Romam profectus à Tiberio in vincula cõiicitur. Pilato de Christianorum dogmate ad Tiberium referẽte, Tiberius retulit ad Senatum, vt inter cætera sacra reciperentur: verum quum ex consilio patrum Christianos eliminati ab Vrbe placuisset:

Anni Chr.	*Anni Tib.*	
39	23	Sex. Gallienus, L. Plautianus. Tiberius per edictum accusatoribus Christianorũ comminatus est mortem vt scribit Tertullianus in apologetico. Tiberius in Campania moritur veneno, his consulibus, (teste Cassiodoro) anno 23 imperii sui, ætatis vero 78. Methodius sic: Interim Tiberius, circiter 22 annis sui principatus exactis, viuendi finem fecit: qui de Domino IESV CHRISTO, hoc apud Senatum vsus est consultu: Si Deus est, (inquit) poterit rebus nobis inutilib. prodesse: si homo est, reipublicę subuenire. Hic lepra vexatus nõ modica desiderabat, auditis diuinis virtutibus, gratiam eius per nuncios comprobare, sed non potuit ad hoc pertingere: quia CHRISTO iam post resurrectionem cœlo præsidente, fama compererat, Pontio Pilato adiudicante Iudæis traditum, & à suis militibus crucifixum, sepultumq; tertia die resurrexisse, sed furatum à discipulis custodibus appretiatis diffamatum esse, à quadam matrona nomine Veronica, quæ ipsius Saluatoris nostri aspectum, ipso exprimente atque contradente, ad euidentiam testificandæ veritatis & obseruandæ fidelitatis nicemate suo reconsignatum habuit. Quæ dum nuntios conueniisset, & ita esse atque se habere per omnia euidentissime asserunt, Romam ab ipsis delata est, atque in præsentiam principis adducta, speciem diuinæ testificationis ostendit, & virtutem perfecti medicaminis gratia CHRISTI mirabiliter effecit. Quo dum comperisset, Pilatum Dominici cruoris reum extitisse: Senatu decernente, vtpote qui sine audientia Romam non consultus talia præsumeret, iussus est exilii supremam damnationem subire: non multo post ipse (vt dictum est) viuendi finem fecit. Hucusq; Methodius.

C. CALIGVLA.

ROmanorum 4, C. Caligula, in eodem anno quo obiit Tiberius incipiens, regna-

regnauit annis 4, mensibus 10, diebus 8. teste Eusebio & Beda: hoc est vsque ad Calendas Augusti, in anno 10 post passionem, sub quo hi consules fuerũt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Cal.*	
40	1	C. Proculus, C. Nigrinus. Sanctus Petrus, in anno sexto post passionẽ, primo anno Caii, cathedrã Antiochiæ Ecclesiæ, octaua Calẽdis Martii, tenet per annos 7. Caius Herodẽ Agrippam vinculis liberatum regem Iudææ facit, annis 4. Caius semetipsum in Deos refert. Methodius sic: post Tiberium Caius imperium suscepit, & continuo Iudæorum principatum tradidit Agrippæ, simul & Philippo. Hieronymus sic: Quũ Petrus venisset Antiochiã affirmãte Paulo, tunc credendum, sic in faciem illi Paulum restitisse. Beda in acta Apostolorum sic: Matthias apostolus ante Pentecosten ordinatur septem vero diaconi post Pentecosten, Apostolorum oratione & manus impositione ordinantur. Stephanus Græce, Latine corona interpretatur. Eusebius sic: Statim (inquit) post ordinationẽ suam, Stephanus lapidatus est ab his qui & Dominum occiderunt.
41	2	M. Iulianus, L. Aspremas. Herodes tetrarcha & ipse amicitiam Caii petiit. Agente Herodiade vxore sua Romam venit, sed accusatus ab Agrippa tetrarchiam perdidit: fugiensq; in Hispaniam cum Herodiade mœrore periit, pro lætitia quam habuit in decollatione sancti Ioannis Baptistæ.
42	3	Publicola, & Nerua. Pilatus in multas incidens calamitates, propria se manu interfecit, vt scribunt Romanorum historici.
43	4	Cæsar. Plurimi nobilium à Caio interfecti: sororesq; suas, quibus stuprum intulerat, insularum exilio condemnat. Caius iussit omnes exules interfici. Matthæus in Iudæa prædicans Euangelium scripsit.
44	5	Cæsar & Iulianus. His cõsulibus, Cassiodoro teste, Caius à protectoribus suis occiditur in palatio, anno ætatis suæ 39, mẽse Iulio, cui Claudius successit. Methodius sic: Sedecim Caio annis, nec integris sub principatu administrato, Claudius imp. succedit: sub quo fames satis dira vniuersum orbẽ terræ obtinuit.

CLAVDIVS.

ROmanorum 5, Claudius Cæsar regnauit annis 13, mensibus 7, diebus 28, hoc est vsque ad Calendas Apriles, in anno vigesimoquinto post passionem. Sub quo hi consules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Claud.*	
45	1	Claudius Cæsar 3, Saturninus. Iste est Claudius, patruus Drusi, qui apud Mogunciacum habet monumentum.
46	2	Saturninus 2, Venustus. Eusebius sic: Petrus apostolus quum primus Antiochiam fundasset Ecclesiam, Romam mittitur: vbi Euangelium prædicans 25 annis Episcopus eiusdem Vrbis perseuerat.
47	3	Tiberius & Gallus. Marcus Euangelista, interpres Petri, Ægypto & Alexandriæ CHRISTVM prædicat. Primus post Petrum Antiochiæ Episcopus ordinatur Euodius.
48	4	Crispinus & Taurus Agrippa qui & Herodes, rex Iudæorũ, annis septem imperãs, obiit postea filius suus Agrippa à Claudio in regnum constituitur. Prophetia Agabi, quã in Actibus Apostolorum famem in toto orbe dixerat futuram, sub Claudio expletur. Eusebius & Beda sic: Quarto anno Claudii fames grauissima, cuius Lucas meminit, facta est. Methodius sic: Sub quo Claudio satis dira fames vniuersum orbẽ terrę obtinuit. Quo tempore 54 ætatis annum agẽs, regni vero 7, Herodes vitam violenter ábripuit. Hucusq; Methodius. Eodẽ enim tempore misit Herodes rex manus, vt affligeret quosdam de Ecclesia. Occidit enim Iacobũ fratrem Ioannis gladio. Videns autem quod placeret Iudæis, apposuit apprehendere & Petrum. Erãt autem dies azymorum: quem quum apprehendisset, misit in carcerẽ: & reliqua. Sequitur Lucas: Segregate mihi Barnabam & Paulum in opus ad quod assumpsi eos. Beda sic: Paulus iuxta ordinem historiæ creditur, 13 anno post passionem Domini apostolatum cum Barnaba, Pauliq; accepisse vocabulum, 14 aũ tanno post passionem iuxta cõdictum Iacobi, Cephę & Ioannis, ad Gentium magisterium fuisse

profectũ. Hæc Beda. De hac ergo aſcenſione ſua in Hieruſalem poſtquam dixit ſe (vt ſupra diximus) poſt tres annos conuerſionis ſuę in Hieruſalẽ vidiſſe Petrum, ſubiũxit: Deinde poſt annos quatuordecim aſcendi Hieroſolymam cum Barnaba, aſſumpto & Tito: & contuli cum illis Euangelium quod prædico in Gentibus: & reliqua. Hoc eſt ſecũdum Lucam: Statuerunt vt Paulus & Barnabas aſcenderẽt, & quidã alii ex illis ad Apoſtolos & preſbyteros in Hieruſalem: & reliqua. Sequitur ergo, vt beatum Petrum nõ ante eundem 14 annum poſt paſſionem Domini, quo eum Hieroſolymis alloquitur Paulus hoc eſt quarto Claudii Cæſaris anno Romã veniſſe credamus. Vbi numerus ipſe quem poſuit ſanctus Paulus, recenſendus eſt annorum. Scimus enim Petrũ & Paulum Apoſtolos anno 38 hoc eſt, poſt annum paſſionis, ideſt vltimo anno Neronis paſſos fuiſſe, & beatum Petrum Romæ 25 annis, menſibus 2, diebus 8, à 15 Calendarum Februarii quo cathedram tenuit, vſque ad Calendas Iulii quibus paſſus eſt, prædicaſſe, Petri autem 25 anni, & 14 ſancti Pauli, cũ anno paſſionis Domini, fiunt 39 anni. Incarnationis ergo 45, Claudii vero primo anno, Iacobus frater Ioannis gladio decollatur ab Herode, 8 Calendis Auguſti. Petrus aũt anno ſecundo Claudii, in diebus azymorum in carcerẽ mittitur, ideſt quando Herodes qui & Agrippa ab angelo percutitur. Sanctus vero Petrus anno 14 paſſionis hoc eſt 4 Claudii, iuxta Chronicas, 15 Cal. Februariis Romæ cathedram tenuit.

Anni Chr.	*Anni Claud.*	
49	5	Vinitius & Cornelius. Domitius orator clarus, qui ſub Nerone abundantia cibi in cœna obiit.
50	6	Aſiaticus & Cornelius. Deſcriptione Romæ facta ſub Claudio, inuenta ſunt ciuium Romanorum ſexagies octies centum & 44 millia.
51	7	Tiberius 2, & Vitellius. Sub procuratore Iudææ Cumano, in diebus azymorum, tanta eſt Hieroſolymis orta ſeditio, vt in portarum exitu, populo coruente, 30 00 Iudæorum corruerint. Annus, paſſionis Domini, ſecundum Chronicum Euſebii, & etiam Bedæ.
52	8	Vitellius 2, & Publicola. Palæmon Vincentinus inſignis grammaticus Romæ habetur, qui quõdam interrogatus, quid inter ſtillam & guttã intereſſet, reſpõdit, Gutta ſtat (inquit) ſtilla cadit. Annus 15 Tiberii iuxta Dionyſium.
53	9	Veranius & Gallus. Antonius, liberalis rhetor grauiſſimas inimicitias cũ Palæmone habuit. Claudius omnes Iudæos diſcedere à Roma præcepit, vt Ioſephus dicit.
54	10	Vetus & Seruilianus. Fame facta in Græcia, modius ſex drachmis venundatus eſt.
55	11	Claudius, & Ophtitus.
56	12	Syllan° & Syluius. Claudius Felicẽ procuratorem in Iudęam mittit, apud quem Paulus apoſtolus accuſatus in defenſionem ſui perorat. Reſurrectio CHRISTI quinto calẽdis Aprilis, luna vigeſima prima, ſecũdum Dionyſium.
57	13	Tiberius 3, & Antoninus, Lazarus obiit ſecunda morte, dũ 24 annis inter duas vixit mortes, Ammulario teſte. Sub Felice procuratore in Iudęa extiterunt multi, qui populũ ſuis perſuaſionibus deciperent iniquis. Ex Ægyptiis quidam pſeudoprophera fuit, qui plurimos ſibi aſſociãs, in ipſo magnarũ rerum conatu per exercitũ Felicis opprimitur: vt ſcribit Ioſephus, cõſentaneus apoſtolorum Actibus, in quibus Paulo dicitur à tribuno: Nonnne tu es Ægyptius, qui ante hos dies concitaſti, & eduxiſti in deſertum quatuor millia virorũ? Cyclus quartus decennoualis incipit indictione 15.
58	14	Syllanus & Otho. Agrippina eius vxor poſtquã Claudium veneno occidit, vt filium ſuum Neronem faceret regem, miſit repente Pyrrhum militię principem cum tribunis potentibus ad caſtra: & ductus, adoratus eſt more principis, his conſulibus, teſte Caſſiodoro. Sic Claudius in palatio anno 44 ætatis obiit, mẽſe Martio. Et ſic Nero imperiũ cepit. Methodius ſic: Claudio tredecim annis & tredecim mẽſibus Romanorum ptuncto imperio, Nero ſuſcepit principatum.

NERO.

ROmanorum 6, Cl. Nero regnauit annis 13, menſibus 7, diebus 28, hoc eſt vſque ad Calendas Decembres, anno 59 poſt paſſionem Domini.

| 59 | 1 |

| *Anni Chr.* | *Anni Ner.* |

| 59 | 1 | Syllanus 2, & Antoninus. Huius auunculus fuit C. Caligula. Felice regnante in Iudæa, seditio orta est in Cæsarea Palæstinæ, & magnam Iudæorum multitudinem perdidit.

¶ Linus coepiscopus sub Petro apostolo exteriora curauit, per annos vndecim, menses tres.

| 60 | 2 | Marcellinus & Auiola. Festus succedit Felici, apud quem præsente Agrippa rege, Paulus apostolus religionis suæ rationem exponens, vinctus Romã mittitur: his consulibus, teste Cassiodoro. Anno 2 Neronis, idest 26 anno post passionẽ Domini, & post biennium liberæ suæ custodiæ ad prædicãdum liber dimittitur. Anno 4 Neronis, Romani dicunt, Petrum annis 15 in Roma fuisse, antequam Paulus ad Romam veniret. Methodius sic: A quo Festus mittitur in Iudęam succedens Felici, apud quem cauta dicta Paulus vinctus mittitur Romam; Aristarcho se comitante, quem cõsequenter in Epistolis suis concaptiuum appellat.

| 61 | 3 | Nero & Verus. Probus Romæ eruditissimus grãmaticus clarus habetur.

| 62 | 4 | Nero 2, & Piso. Statius Vrsulus Tholosensis celeberrime in Gallia Rhetoricam docet.

| 63 | 5 | Nero 3, & Messala. Nero matrem suam Agrippinam, & sororem patris interfecit. Terræmotus Romæ, & defectio Solis.

| 64 | 6 | Nero 4, & Cornelius. Nero tantæ luxuriæ fuit, vt frigidis & calidis vngeretur vel lauaretur vnguentis. Festo procuratori Iudęę successit Albinus. Methodius sic: Quo tempore Iudæi in Iacobum fratrem Domini immanitate nequitiæ suæ vertuntur Iacobus filius Alphæi, frater Domini, quum 30 annis post passionem Hierosolymorum rexisset Ecclesiam, octauo Calendis Aprilis, sancto die Paschæ, a Iudæis lapidatur, vindicantes in eo quod Paulum interficere non potuerunt. Quoniam itaque octauo Calendarum Aprilium in Pascha passus sit Iacobus, & hoc in anno 30 post passionem factum est, iuxta totam Ecclesiam atq; omnes historicos satis apparet, quia sexto Calẽdarũ Aprilis surrexit Dominus. Hic itaq; annus 5 Neronis ratione temporis, secundum falsam supputationem olympiadum eius, est septimus, in quo antea iuxta Bedam Theophilum in octauo Calendarum Aprilium Dominum resurrexisse narrauimus. Resurrectionẽ Domini in hoc anno octauo Calẽd. Aprilis Beda sic putat propter supputationẽ, in qua Chronica Eusebii, & post eã suam Chronicam composuit, ab incarnatione Domini, sicut ipse dicit. Iacobo vero passo, in thronũ eius succedit suus frater Symeon qui & Simon assumitur. Hi fratres Domini dicũtur, quis mater eorum Maria, vxor Alphæi, soror erat Marię matris Domini. Quam Mariã Cleophæ dicit Ioannes: vel quod Alphæus Cleophas, vel post natum Iacobum defuncto Alphęo, Maria nupsit Cleophæ, cui Symeon filium genuit: qui Cleophas fuit frater Ioseph. Hieronymus sic: Ipsa etiam Maria est, quæ Iacobi Minoris scribitur mater, fuit vxor Alphæi, & soror matris Domini: quã Mariã Cleophæ Ioannes dicit, à patre vel à gentilitate familiæ, vel alia causa, vel binomina fuit. Fratres Domini appellantur, filii materterę eius Mariæ, qui antea nõ credẽtes, postea crediderunt: vel vnus eorũ statim nõ credidit: alii diu. Et hanc esse matrem Iacobi Minoris, quæ est mater Iacobi & Ioseph, secundum Matthæum.

| *Anni Chr.* | *Anni Ner.* |

| 65 | 7 | Pætus & Turpilianus. Nero Romæ cithara cõtendens cunctos superat: & tantæ superbiæ fuit, vt retibus aureis piscaretur, quæ funibus purpureis extrahebantur. Igitur Neronis 7 imperii anno, post Marcum Euãgelistam, Ecclesiæ apud Alexandriam Amanus sacerdotium suscepit.

| 66 | 8 | Marinus & Gallus.

| 67 | 9 | Crassus & Bassus. Ante mensam Neronis fulmen cecidit. Marcus Euangelista carne exuitur sancto die Paschæ, 7 die Calẽdarum Maii, vt legitur in Martyrologio. Natiuitas sancti Marci Euangelistæ 7. Calen. Maii. Hic discipulus & interpres sancti Petri apostoli, rogatus Romæ à fratribus, scripsit Euãgelium quod quãto cęteris tardius inchoauit, tãto inlõgiora scribẽdo tempora protexit. Ab initio enim Euangelicæ p̃dicatiõis q, per Ioannem factum est, cœpit: & vsq; ad tẽpus quo Apostoli p̃dicauere peruenit.

Quod quum Petrus audiſſet, probauit, & Eccleſiis legẽdum ſua authoritate tradidit. Quo Euangelio aſſumpto, idem Marcus mittẽte Petro perrexit in Ægyptũ, & primum Alexandriæ CHRISTVM nuncians conſtituit Eccleſiam. Erat aũt tanta eius doctrina vitæq; continentia, vt omnes ſectatores CHRISTI ad exemplum ſuum cogeret. Cuius Petrus prima epiſtola meminit Romã nomine Babylonis nominãs. Salutat vos Eccleſia quæ eſt in Babylone collecta, & Marcus filius meus. Quiq; cõſtitutis & confirmatis Eccleſiis per Libyam, Maricam, Hãmoniam, Pentapolin, Alexandriam, atque Ægyptum vniuerſam, ad vltimum tentus eſt à paganis, qui remanſerunt in Alexandria. Qui videntes, eum miſſas facientem, die ſancto Paſchæ, 7 Calend. Maii, miſerũt funem in collem eius, & trahebant eum ad loca bucolica quę erant iuxta mare ſub rupibus, vbi erat Eccleſia conſtructa, defluebãtque carnes eius in terram, ac ſaxa inficiebantur ſanguine. Veſpere aũt facto, miſerunt eum in carcerem, vbi circa mediam noctem primo angelica viſitatione confortatus eſt. Ar mane dum traheretur ad loca bucolica, gratias agens & dicens, Domine in manus tuas commendo ſpiritum meũ, obiit, & ſepultus eſt in loco lapidis exciſi cum gloria à viris ſanctis, octauo anno Neronis. Hæc in Martyrologio. Quod autẽ noſtrum, non Hebræorũ Paſcha celebrauit, Marcus teſtis eſt, & etiam Beda ſuper Acta Apoſtolorũ ita: Conſtat iam, apoſtolum Petrum Romæ die Dominico reſurrectionis Domini noſtri IESV CHRISTI Paſcha celebraſſe. Cõſtat etiam hoc, euangeliſtam Marcum ab eo miſſum docuiſſe in Ægypto. Hæc Beda. Quomodo igitur indictione decima incepit primus annus Neronis in 22 anno poſt paſſionem; & indictione tertia octauus eiuſdem annus finitur, in anno 33 poſt paſſionem, in quo 7 calẽd. Maij dominico die Paſchę paſſus eſt Marcus & pagani carnes eius in terram radebant, tamen adhuc ſpiritum retinens vſq; mane emicat, quod CHRISTVS 6 Calend. Aprilis reſurrexit à mortuis. Paſcha enim 7 Calend. Maij, non antea vel poſt prædictum annũ, quam 92 annis habetur. Poſt Marcum Euangeliſtam primus Alexandriæ Eccleſiæ ordinatur Epiſcopus Amanus, qui præfuit annis viginti duobus.

| *Anni Chr.* | *Anni Ner.* |

| 68 | 10 | Syllanus & Paulinus. Perſeus obiit anno ætatis 28. M. Anneus Lucanus Cordubenſis, poeta, in Piſoniana coniuratione deprehenſus, brachium ad ſecandas venas præbuit medico. Nero, vt ſimilitudinem Troię ardentis inſpiceret, plurimam partem Romanæ vrbis accendit. In Aſia tres vrbes terræmotu conciderunt, Laodicea, Hierapolis, Colloſſe. Albino ſuccedit Florꝰ, ſub quo cõtra Romanos Iudæi rebellauerunt. Iuniꝰ Gallio, frater Senecę, propria ſe manu interfecit.

| 69 | 11 | Theleſinus, & Paulinus. Duæ tamen ſub Nerone prouinciæ factę, Pontus Ptolemaicus, & Alpes Coctiæ. Coctio rege defuncto, multi nobilium Romæ à Nerone interfecti. Nero in olympiade coronatur.

| 70 | 12 | Capito & Rufus. Linus his conſulibus paſſus 9 Cal. Octobris. Cletus coepiſcopus ſucceſſit annis 12. L. Anniꝰ Seneca Cordubenſis præceptor Neronis & patruus Lucani poetæ, inciſione venarũ & veneni hauſtu periit. Nero cerycas, cithariſtas, tragœdos, aurigas vario certamine ſuperans, & rurſum Iſthmia Pythia, Actia celebrans inter cerycas, tragœdos & cithariſtas coronatur.

| 71 | 13 | Italicus & Turpilianus. Neronis in expenſas centies centena millia decreto Senatus annuo ſubminiſtrantur. Nero cum cæteris viris inſignib. & Octauiam vxorem ſuam interfecit, Cornutũq; philoſophum & præceptorem Perſii in exilium fugat. Muſonius & Plutarchus philoſophi clari habentur.

¶Petrus (ſicut in geſtis pontificum habetur) Clementem epiſcopum conſecrauit, eiq; cathedram & omnem Eccleſiam diſponendam commiſit dicẽs, Sicut mihi gubernandi tradita eſt à Domino IESV meo CHRISTO poteſtas ligandi ſoluẽdique, ita & ego tibi committo, vt ordinans diſpenſatores diuerſarum cauſarum per quos actus Eccleſiaſticos* profligatus, tu minime in curis ſeculi deditus reperiaris: ſed ſolummodo ad orationem & prædicationem vacare ſtude. Petrus ordinauit duos Epiſcopos, Linum & Cletum, qui præſentialiter omne miniſterium ſacerdotale in vrbe Roma populo vel ſuperuenientibus exhiberent. Beatus autem Petrus

trus ad orationem & prædicationem populum eruditens vacabat. Linus fuit tempore Neronis, à consulatu Saturnini & Scipionis vsq; ad Capitonem & Rufum cõsules: martyrio coronatur, & sepelitur iuxta corpus beati Petri in Vaticano, 9 Cal. Octob. Cletus fuit temporibus Vespasiani & Titi: à consulatu Vespasiani anno 1, & Titi primo, vsq; ad Domitiani 4, & à Rufo consule passus & sepultus 6 10 Calend. Maij iuxta corpus beati Petri in Vaticano. Clemens fuit temporibus Galbæ & Vespasiani à consulatu Turpiliani & Italici, vsq; ad 3 annum Traiani Imperatoris.

Anni Chr.	*Anni Ner.*	
72	14	Syllanus & Otho.

His cõsulibus teste Cassiodoro, Nero Petrum & Paulum & se interfecit. Methodius sic: Tunc passi sunt sanctissimi Apostoli Petrus & Paulus, vt Corinth. episcopus Dionysius Romæ de Scripturis disputans, dicit: Sed & vos habentes communionem à Petro, & Paulo plantationem Romanæ & Corinthiorum Ecclesiæ coniuncti estis. Ambo etenim simul & aduentantes, & in nostra Corinthiorum ecclesia docuerunt, & per omnem fere Italiam, atq; in hac vrbe simul docentes simul martyrio pariter vno eodemq; coronati sunt. Igitur Iudæi debitis cladibus perurgebantur. Sanctus vero Apostolus Domini & Saluatoris nostri Thomas sortitus est Parthos, Matthæus Æthiopiam, Bartholomæus Indiam citeriorem, Andreas Scythiam, Ioannes Asiam: vnde apud Ephesum & commoratus & defunctus est: cæteriq; Apostoli atq; discipuli, ad prædicãdum verbum Dei per singulas quasq; orbis terræ prouincias, tanquam proprijs sedibus pulsi & positi in dispersionem, dirimuntur: quorum æmulatores per singulos Paulus nunc auditores, nunc commilitones, nunc etiam cõcaptiuos & collaboratores in Euangelio, & comites nominat: de quibus Crescens quidẽ ad Gallias profectus esse, Linus vero & Clemens in vrbe Roma ecclesiæ præfuisse phibentur; sed & Dionysium Areopagitam apud Athenas quem Lucas describit, primum Paulo prædicante credidisse, & inter socios eius fuisse, & ecclesiæ Athenienſium sacerdotium suscepisse. Igitur postquam beatissim⁹ Petrus Apostolus Antiochenã ecclesiam primam cõfessione Christiani nominis super solidissimam Petram fundauerat, & Pontum, Galatiam Cappadociã ac Babyloniam verbo prædicationis illustrauerat, an. Dominicæ incarnatiõis 47, regni autem Claudij Cæsaris anno 4, superna visione ordinãte Romam ingressus, salutarem cunctis credentibus fidem constantissima assertione prædicauit, eãdemq; potentissimis signis atque virtutibus comprobauit, & eiusdem vrbis pontificatum 25 annis strenuissime rexit, i. vsque in vltimum annum Neronis. Fundata itaq; & ædificata Romanæ Vrbis ecclesia supra firmissimam petram quæ CHRISTVS, est fidelis nomine Petri: & quum iam per totam Italiam pullularent germina vitæ, tandem Spiritus sancti prẽmonitus inspiratione Germaniæ atq; Galliæ vrbibus verbum salutis ordinauit inferre. Ad hoc deniq; opus eligitur ex suis discipulis vir magnarum existens virtutum, Eucharius, qui in ordine 72 discipulorũ Domini legitur fuisse tertius. Anno igitur Dominicæ incarnationis 54, regni autem Claudij Cesaris 11, episcopatus vero beati Petri Apostoli in Roma 8, sanctus Eucharius cum socijs suis Valerio atque Materno ad prædicandum Gallicis gentibus à beato Petro Apostolo directus, demum Treuerim peruenit: cuius infidelitatis aciem deuincens, veræ religionis arcem obtinuit, & eiusdem vrbis põtificatum 23 annis tenuit. Anno autem post passionem Domini secundo, Stephanus à Iudæis lapidatus est, & à CHRISTO coronatus. Anno vero post passionem Domini tertio, Paulus ad fidem CHRISTI conuertitur: quique etiam pro eadem fide Domini nostri IESV CHRISTI, anno post passionem Domini 25, regni autem Neronis anno secũdo, postquam ab Hierusalem vsque ad Illyricum repleuit Euangelio CHRISTI, Romam vinctus missus est, Aristarcho se concomitante. Anno itaque post passionem Domini 38, regni autem Neronis anni 14, qui & vltimus eodem tempore, eodemque die quo Petrus Romæ crucifigitur, iubente Nerone, simul & beatus Paulus, pro CHRISTO, iussu eiusdem Neronis condemnatur capite, & in via Ostiensi, ab vrbe Roma miliario secundo traditur sepulturæ. Quod & passio ipsorum Apostolorum, nec non &

historia tripartita veriſſime teſtatur, ſcilicet quod ambo pariter vno die martyrio ſunt coronati. Hucuſq; Methodius Epiſcopus.

L. Annius Melas, frater Senecæ & Gallionis, bona Lucani poetæ filij ſui à Nerone prometretur.

Primus Nero ſuper omnia ſcelera ſua etiam primam perſequutionem in Chriſtianos facit, in qua vna die beatus Petrus crucifigitur, & Paulus gladio cæditur, anno 38 poſt paſſionem.

Contra Iudæos qui certe Flori auaritiã non ferentes rebellabant, Veſpaſianus magiſter militiæ à Nerone tranſmittitur, & multas vrbes in Iudæa capit.

Flauius Ioſephus ſcriptor hiſtoricus, dux belli Iudæorum, quum à Romanis interficiẽdus eſſet, Veſpaſiano prædixit de morte Neronis, & eius imperio.

Leo ſecundus ſucceſſor Agathonis papæ, in ſua Decretali epiſtola ſic: Si autem Petrus Apoſtolorum princeps adiutores ſibi aſciuit Linum & Cletum, non tamen poteſtatem pontificis, animas ligandi vel ſoluendi normã, eis tradidit: ſed Clemẽti ſucceſſori ſuo, qui ſedem apoſtolicã poſt eum & poteſtatem pontificalem, tradẽte ſibi beato Petro, tenere promeruit. Linum namq; & Cletum nihil legimus vnquam feciſſe ex põtificali miniſterio poteſtatiue, ſed quantum eis à beato Petro præcipiebatur, hoc ſolummodo agebãt. Hæc Leo papa. Clemens ergo papa primus poſt petitionem Romanam eccleſiam tenuit, vel cum Lino & Cleto, ſicut cum Petro fuerat. Poſt Petrum, imo etiam cum Petro primus papa ſanctus Clemens Romanam regit eccleſiam, ipſo teſte. Decretalis epiſtola Clementis Romani pontificis ſic ait: Clemens Romanæ eccleſiæ præſul Iacobo chariſſimo Hieroſolymorum Epiſcopo. Quomodo ſicut à beato Petro Apoſtolo accepimus, omnium Apoſtolorum principe & patre qui claues regni cœleſtis accepit, æqualiter tenere debemus de ſacramentis quæ gerũtur in ſanctis, te ex ordine nos decet inſtituere. Tribus enim gradibus commiſſa ſunt ſacramenta diuinorum ſecretorum, id eſt presbytero, diacono & ſubminiſtro: hi cum timore & tremore reliquias coporis Dominici debent cuſtodire. Fragmentorum neq; putredo in ſacrario, & neq; agatur negligẽter, nec portioni corporis & ſanguinis Domini grauis inferatur iniuria. Communio enim domini noſtri IESV CHRISTI ſi negligenter agatur, & non curat admonere officia, graui anathemate perculſus pro iudicio digna humiliationis prodigia feriantur. Certe tanta in altari holocauſta offerantur, quanta populo ſufficere debẽt: quod ſi remanſerint, in craſtinum non reſeruẽtur, ſed cũ timore & tremore clericorum conſumantur. Qui autem reſidua corporis Dominici quæ in ſacrario relicta ſunt, conſumunt, nõ ſtatim ad communes accipiendos cibos conueniant. nec putent ſanctæ portioni commiſcere cibum, qui per aqualiculos digeſtus in ſeceſſum diffunditur. Si igitur mane Dominica pars porrigatur, vſq; ad 6 ieiunent miniſtri qui eam conſumpſerint: & ſi tertia vel quarta hora acceperint, ieiunent vſq; ad veſperam. Sic ſecreta ſanctificatione æterna cuſtodienda ſunt ſacramenta. De vaſis ſacris ſane ita gerendum eſt, altaris pallia, cathedra, candelabrum & velum, ſi fuerint vetuſtate conſumpta, incendentur: quoniam non licet ea quę in ſacrario fũt, male tractari: ſed incendentur. Cineres quoq; eorum in baptiſterio inferãtur, vbi nullus trãſitus habeatur, aut in pariete vel in ſollis pauimentorũ iacẽtur, ne introeuntium pedibus inquinẽtur. Nemo per ignorãtiam clericus palla mortuum tẽdat obuoluendum, vel ſcapulas operire diaconus velit de his quæ fuerunt in altari. Qui fecerit laicus, leuiter; ſi diaconus triennio & 6 menſ. à Dominico erit altari, graui perculſus anathemate, remouendus. Quod ſi clericos presbyter non admonuerit, 10 annis & 5 menſ. excommunicatus ſit. Qui non docuit eos, de his & poſtea cũ grandi humilitate matri reconcilietur eccleſiæ. Pallas vero & vela ſanctuarij diaconi cum humilibus miniſtris intra ſacrarium lauent, ne forte puluis Dominici corporis foras extra ſacratium male decidat. Sindone foras delata, & erit hoc operanti peccatum; ideo in ſacrario miniſtris præcipimus cum omni diligentiã cuſtodite. Peluis noua, munda, nihil aliud tangat ad Dominici altaris cultum, vbi pallæ lauentur. Vela autem non in ipſa, ſed in alia lauẽtur. Præcipimus etiam, ne extra eccleſiam ſiue laico de fragmentis oblationum ponatur ad menſam. Vnde ſcis tu, qui paſſim ſacratij panes indignus

dignis impendis? vnde noſti, ſi à mulieribus mundi ſint hi quibus impendis? Hinc & Dauid interrogatus ab Ahimelech ſacerdote, quum ſe mundum ante triduum profiteretur à mulieribus, panes propoſitionis mãducauit. Miniſtri altaris presbyteri, diaconi ad Dominica tales eligãtur officia, qui ante ordinationem coniuges ſuas reliquerunt. Quod ſi poſt ordinationem miniſtro cõtigerit propriæ intuadere cubile vxoris, ſacrarij non intret limina, nec ſacrarij portitor fiat, nec altare contingat, nec ab offerentibus holocauſti oblationem ſuſcipiat, nec ad Dominici corporis portionem accedat, aquam ſacerdotum manib⁹ porrigat, oſtia forinſecus claudat, minora gerat officia, vrceum ſane ad altare vel calicem non ſuggerat: ſi forte quiſpiam presbyter ſiue diaconus ſacrarij, vel velũ vendiderit, nouerit ſe inde Iſcariotis ſuſcepturũ pœnã. Et poſtea ita concluſit Clemẽs: His ergo bene paratis ſententijs, ne quis hæc p̃cepta minime credat implenda, & iudicij Dei ignis æterni tormenta ſuſtineat, qui eccleſiaſtici operis ſacra neglexit: hæc ergo, frater Iacobe, de ore ſancti Petri iubentis audiui. Si quis hæc præcepta non integra cuſtodierit, ſit anathema vſq; ad aduentum domini noſtri IESV CHRISTI. Hæc p̃cepta à ſancto Petro Apoſtolo audiui, accepi, & tibi chariſſime frater Iacobe inſinuare curaui, vt ſeruari omnia præcipias ſine macula. Si quis audierit te, vtilis erit miniſter IESV CHRISTI. Qui aũt non audierit te, immo loquentem IESVM CHRISTVM per te, ipſe ſibi damnationem acquirit. Omnipotens De⁹, chariſſime frater, te ſua ꝓtectione cuſtodiat, atq; ad cœleſtis remunerationem patriæ cum multiplici animarum fructu perducat. Deus te iterum iterumq; incolumem cuſtodiat reuerendiſſime. Amen.

Alia decretalis epiſtola Clementis Romani epiſc. ſucceſſoris beati Petri. Clemens vrbis Romæ epiſcopus, & reliqua. Et infra: De q̃bus & beatus Petrus, inſtructor & ordinator noſter. Et paulo poſt: Hæc Apoſtoli à Domino acceperunt, & nobis tradiderũt. Hæc nos docemus, vobiſq; hæc omnibus abſq; reprehenſione tenere & docere, quibus agendum eſt, mandamus. Et poſtea: Dominus noſter IESVS CHRISTVS mittens diſcipulos ſuos præcepit nobis, In quamcunque ciuitatẽ intraueritis, dicite, Pax huic domui: & reliqua. Alia epiſtola Clementis. Dilectiſſimis fratribus, & cõdiſcipulis Hieroſolymis cum chariſſimo fratre Iacobo epiſcopo habitantibus, Clemens Epiſcopus: & reliqua. Hæc dixit ſanctus Clemens. Sanctus ergo Clemens non tantum ſucceſſor beati Petri Apoſtoli fuit, ſed etiã viuente Iacobo 9 annis ante paſſionem Petri Romanam cathedram tenuit, iuxta Scripturam, & deinde poſt Petrum 21, i. 12 cum Cleto & Lino, & 9 annos poſt eos, vſque dum in exilium miſſus eſt. Si ſanctus Clemens papa fuit, tunc ante decretalem iſtã epiſtolam ſancto Iacobo cõſcripſit. Nullius autem legitur decretalis epiſtola, niſi papæ. Qui anni 9 eius imputantur, quaſi Petrus Cletum*tantum ipſe ſolus cathedram teneret, & prætermittitur Anacletus papa ſecundus, poſt Petrum ſedens 10 annis qui non poſſunt ſub regibus ſupputari vſq; ad Traianum imperatorem papæ quatuor. Iacobus autem in anno trigeſimo poſt paſſionem Domini, & Petrus 39 paſſus ſit. Traianus autem in anno 66 poſt paſſionem regere cœpit. Sub quo paſſus eſt ſanctus Clemens *, non epiſcopali poteſtate ſedis Apoſtolicæ dicendo, ſit anathema.

Linus ex præcepto beati Petri præcepit, ne mulier niſi velato capite eccleſiam intret. Cuius Paulus in epiſtola ad Timotheum meminit, qui etiam martyrio 6 cal. Decembris coronatur. Romæ paſſi ſunt Proceſſus & Martinianus, & 47 qui baptizati ſunt à Beato Petro, & in cuſtodia Mamurtini intruſi, Apuleius, Torpetus & Marcellus. Paſſi ſunt in Alexandria Marcus Euangeliſta 8 anno Neronis. Mediolani Nazarius, Celſus; apud Nuceriam Aquileiam, Hermagoras epiſcopus, Fortunatus diaconus, cum Conſtantia. Oroſius presbyter ſic: At vero Nero poſtquam Galbam in Hiſpania imperatorem creatum cum exercitu cognouit, totus animo ipſe concidit: ſiquidem Petro in vrbe Roma interfecto, & Chriſtianis pœnarum diuerſitate laniatis, de Hiſpania illico Galba ſurrexit. Quumq; inde Nero incredibilia perturbandæ immo ignominioſiſſime ſubruendæ Reipublicæ mala moliretur, hoſtis à Senatu pronunciatus, & ignominioſe fugiens, ad 4 ab vrbe milliarium in ſuburbano Libertini ſui, inter Salariã & Numentanam viã, ſemetipſum

interfecit, ætatis 32 anno, in quo omnis familia Augusti consumpta est.

Galba.

ROmanorum rex 7, Galba Sergius, mox vt mortem Neronis comperit, Romam venit. Qui quum antiquissimæ nobilitatis senator anno 63 ætatis esset ab Hispanis & Gallis electus, mox ab vniuerso exercitu libenter susceptus est. Nam priuata eius vita insignis erat, militibus & militaribus ac ciuilibus rebus sæpe cõsul, sæpe proconsul, frequenter dux grauissimis bellis. Huius breue imperium bono cœpit exordio, nisi quod propensior erat ad seueritatem. Orosi⁹ sic: Quumq; eum auaritia, sæuitia, segnitiaq; offenderet, sibi Pisonem nobilem industriumq; adolescentem in filium atq; in regnum adoptauit. Cum quo insidijs Othonis in medio vrbis Romæ foro capite trũcatus est, mense 7, septimoq; die sui imperij: sepultusq; est in suis hortis in via Aurelia, non longe à Roma. Hæc Orosius. Hic igitur regnauit vsq; ad mensem Iulium, in anno 39, post passionem, iuxta temporis rationem.

Anni Chr.	Anni Gal.	
73	1	Vespasianus & Titus. M. Fabius Quintilianus Romam à Galba perducitur.

Otho.

ROmanorum rex 8 Sylui⁹ qui & Otho, Galba & Pisone Romæ interfectis, inter tumultus cædesq; intrauit imperium. Hic matre erat nobilior quam patre, neutro tñ obscũro: in priuata vita mollis, & Neronis familiaris. In imperio documentum sui non potuit ostendere. Nam quum Otho Galbam occidit, à Germanis Vitellius factus est imperator. Otho ergo quum mox creatum imperatorem in Gallia per Germanicas legiones Vitellium comperisset, bellum ciuile molitus est. Quum autem tribus primum leuibus prælijs, hoc est, vno apud Alpes, alio circa Placẽtiam, tertio circa locum quem Castoris vocant, contra Valentum & Cinnam Vitellianos duces congressus victor extitisset, quarto apud Bebriacum bello quum audisset suos vinci, quum ingentes tamen copias haberet, & peterentibus militibus ne tam cito de euentu belli desperasset, dixisse tanti non esse, vt propter eum bellum ciuile oriretur. Anno autem 38 ætatis suæ, imperij autẽ die 90, quo imperare cœperat, se ipse interfecit: hoc est in mense Octobri, in eodem anno quo Galba occisus est.

Vitellius.

ROmanorum rex 9, Vitellius regnauit mens. 8, vsq; ad Octob. mensem, in anno 40 post passionem Domini. Nota, quod Galba, Otto, & Vitellius, fuerunt inuasores regni sed Vespasianus apud Iudæam ab exercitu imperator appellatus est. Vitellius occiso Othone potitus imperio, cum suis Othonisque militibus ingenti gloria Romam victor aduenit. Hic familia honorata ortus magis, quam nobilis: & quamuis pater eius patre non admodum claro natus, tres tamen ordinarios gessit consulatus. Hic cum multo dedecore & graui segnitia notabilis, præcipue ingluuie & voracitate, vitam humanam proprijs malis aggrauauit: quippe quum de die sæpe 4 vel 5 fertur epulatus. Notissimæ certe cœna memoriæ mandata est, quam & frater Vitellius exhibuit, in qua supra cæteros sumptus 2000 piscium, & 7000 auiũ apposita traduntur. Hic quum Neroni similis esse vellet, & id adeo sæpe faceret, vt exequias Neronis quæ humiliter sepultæ erant, honoraret. Qui quum de Vespasiano comperit, primum molitus est deponere imperium: sed postea à quibusdam animatus, Flauium Vespasianum fratrem, nihil tunc mali suspicantem, cum cæteris Flauianis in Capitolium compulit. Succenso itaq; templo, & mixta simul flamma ruinaq;, omnes in vnum pariter interitum atque tumultum dedit. Postea deficiens in Vespasiani numine, & ab exercitu suo destitutus, appropinquãtibusq; hostibus, trepidus quum se in quãdam proximam cellulam contulisset, turpissime inde protractus est, & per viam & Vrbem publice nudus super terram, reducta coma à capite, atque etiam mento mucrone gladij subiecto, & passim sinum in os eius cõiectãtibus carnificibus, in forum deductus est, & ad pectus ab omnib. obuijs impetitus: postremo apud Gemonias scalas graduum minutissimis ictibus crebris-

crebrisq; compunctionibus, gladio stercore inuoluto excarnificatus est, deinde vnco tractus, & in Tiberim proiectus. Communi ideo sepultura caruit. Vitellius vero occisus est 3, die mens. Octob. Iosepho Iudæorum historico teste, & tunc viuente. Eusebius sic: Galba 7 mense imperij sui in medio Romanæ vrbis foro capite truncatur. Otho 7 mense regni sui apud Bebriacum propria manu occubuit. Vitellius 8 mẽse imperij sui à Vespasiani ducibus occisus, in Tiberim proiectus. Hoc autem tempus inter Neronem & Vespasianum nec Eusebius, neque etiam Beda supputat. Multis autem & nephariis modis post complures dies à Vespasiani militibus (id est ab Antonino primo & Marcio qui Vitellium occiderunt, ducibus Vespasiani) aduersum Senatum populumq; Romanum indiscreta cæde sæuitum est. Vespasianus autem quum Iudæos in vrbe Hierosolymorum, præcipue ob diem festum Paschæ congregatos, obsidione concluisset; cognita morte Neronis hortatu plurimorum regum & ducum, maxime Iosephi ducis Iudæorum sententia, (qui captus, quum in vincula conijceretur, constantissime dixit, sicut Suetonius refert, continuo se ab eodem Vespasiano imperatore soluendum) imperium adeptus, bellum Tito filio commendans, Romam per Alexandriã proficiscitur. Sed cognita morte Vitellij, paulisper Alexandriæ subsistit. Titus vero ab exercitu pronunciatus est imperator, vt Suetonius refert. Iosephus vero Iudæus, qui ipse præfuit bello, & apud Vespasianum post prædictum imperium veniam gratiamq; meruit, scribit vndecies centena millia gladio & fame periisse. Reliquos autem toto orbe dispersos numero nongenta millia, narratur. Vespasianus & Titus imperatores appellati. Methodius sic: Igitur post Neronem qui 14 annis obsedit Romam, culminis dignitatem Galba & Otho, anno & 6 mens. detento principatu, defuncti Vespasiano regni gubernacula derelinquunt, posito peridẽ tempus in procinctu belli quod Iudæis intendebatur: vbi ab ipso exercitu cũ quo oppugnabat Iudæam, subrogatur imperio. Hucusque Methodius. Colligitur omne tempus in 2 annum Vespasiani, & nouissimam euersionem Hierosolymorum, à 25 anno Tiberij Cæsaris, & ab exordio euangelicæ p̃dicationis anni 42: à captiuitate quam ab Antiocho ppessi sunt, anni 238: porro à Darij 2 anno sub quo rursum templum ædificatum est, anni 590: à prima autem ædificatione templi sub Salomone, vsque ad nouissimam eius ruinam quæ sub Vespasiano facta est, anni 1102.

VESPASIANVS.

ROmanorum 10, Fl. Vespasianus secũdum omnes regnauit annis 9, mensib. 11, diebus 22, hoc est vsq; ad Cal. Octob. in anno 30 post passionem Domini.

Anni Chr.	*Anni Vesp.*	
74	1	Vespasianus 3, & Nerua.

Methodius sic: In cuius sc. Vespasiani exordio Eucharius Treuericæ ecclesiæ culmen, ipse superni culminis dignitatem adeptus, anno Dominicæ incarnationis 75, Valerio dereliquit. Vespasianus autem apud Iudæam subrogatur imperio: isque confestim Romam tẽdens, Tito filio suo curam belli & Hierosolymorum oppugnationes iniungit. Hucusq; Methodius. Capitolium Romæ incensum.

[*Hic iterum amanuensis aut abbreuiator lapsus est in consulibus & annis Vespasiani.*]

| 75 | 4 | Vespasianus 4, & Titus 3. Cyclus decennoualis indictione 4. His consulibus, à Tito filio Vespasiani Iudæa capta est. Vt Iosephus dicit, vndecies centena millia fame & gladio perierũt, & 100000 captiuorum venditi. Hæc Flauius Iosephus ait.

Euangelium secundum Matth. sic: Amen dico vobis, Non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. Hieronymus sic: Iuxta historiã manifestus est sensus, quia 42 anno post passionem Domini, sub Vespasiano & Tito, ipso cum templo magnificentissimo ciuitas funditus est euersa, ita vt solo coæquaretur. Hucusq; Hieronymus. In anno ergo 42 post passionem Domini, hoc est cũ anno passionis, in quo incœpit Vespasianus ann. 2, capta est Hierusalẽ in dieb. Paschę, Iosepho teste & ibi præsente. Sanct⁹ quoque spiritus p os Dauid sic: Quanta malignatus est inimicus in Sancto, & gloriati sunt qui oderunt te in medio Paschæ, & reliqua. Quum enim noluerint verti ad pœnitentiam, Domino eos expectante per annos 40; dignum erat, vt in tẽpore

quo occiderunt Dominum, etiam ipsi occiderentur. Pascha enim Hebræorum anno prædicto contigit feria quarta, in qua congregati sunt omnes principes sacerdotum, & seniores populi in atrium principis sacerdotum qui vocabatur Caiphas, & consilium fecerunt, vt IESVM dolo tenerent & occiderent. Nostrum autẽ Pascha 8 Cal. April. in quo crucifixerunt Dominum, in quibus Titus ijsdem diebus capit ciuitatem, deinde templum incendit, muros Hierusalem vniuersos solo coæquauit: & vndecies cẽtena millia gladio & fame periisse, scribit Iosephus, Iudæorum historicus, & tunc præsens, & cẽtum millia captiuorum vendita, & nonaginta millia dispersa. Ideo autem tanta multitudo Hierusalem erat tunc, quia ex omni Iudæa ad templum in diebus azymorum confluebant.

Anni Chr.	*Anni Vesp.*	
76	5	Vespasian⁹ 5, & Titus 4.
77	6	Vespasian⁹ 6, & Titus 5.

Vespasianus Capitolium ædificare orsus est Romæ.

|78|7| Commodus & Rufus. Colossus erectus est, altitudinis habens pedes centum & septem.

|79|8| Vespasianus septimo, & Titus sexto. Gabinius rhetor celeberrimus in Gallia docet.

|80|9| Syluanus & Verus.

Tunc tres ciuitates Cypri terræmotu corruerunt.

|81|10| Domitianus & Messalinus. Vespasianus colonias deduxit. Apollinaris Episcopus ad Rauennam missus, passus est. Vespasianus profluuio ventris in villa propria circa Sabinos obijt, 69 ætatis suæ anno: & Titus sibi successit, his consulibus, teste senatore Cassiodoro.

TITVS.

ROmanorum 11 Titus, filius Vespasiani, iuxta historiam Romanam regnauit annis duobus, mensibus octo, diebus viginti, hoc est vsque ad Cal. Iun. in anno quinquagesimo tertio, post passionem Domini.

Anni Chr.	*Anni Titi.*	
82	1	Domitianus 2, & Rufus 2.

Titus tãtæ bonitatis fuit, vt quum quadam die recordatus fuisset in cœna, nihil se in illo die cuiquam præstitisse, dixit: Amici hodie diem perdidi. Mons Cypri ruptus in vertice tantum ex se iecit incẽdium, vt regiones vicinas & vrbes cum hominibus exureret.

Anni Chr.	*Anni Titi.*	
83	2	Domitianus 3, & Sabinius.

Titus Musonium Rufum philosophum de exilio reuocat, & amphitheatrũ Romæ ædificat, & in dedicatione eius 5000 ferarum occidit. Titus obijt in villa qua & pater eius, anno ætatis 42, imperij autem anno 2, mense 8, secundum historiam Romanam. Cui successit frater eius iunior Domitianus, prædictis consulibus, teste Cassiodoro. Methodius sic: Qui si Titus patris imperio post decennium regni eius succedit. sed non amplius quam duobus annis totidemque mensibus principatu Romani apicis ministrato, Domitiano fratri rerũ summam reliquit, qui Neronianæ theomachiæ & impietatis successor efficitur: quum vtique pater suus Fl. Vespasianus nihil omnino aduersus pietatem irrogarit iniuriæ. Secundo autem regni Titi anno, Cletum papam, Petri Apostoli successorem, 12 annis in sacerdotio transactis, vrbis Romæ episcopatum tradidisse Clementi ferunt. Hucusque Methodius.

DOMITIANVS.

ROmanorum 12, Domitianus regnauit annis 15, mensibus 5, secundum omnes, hoc est vsq; ad Calen. Nouemb. in anno 68 post passionem. Sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Dom.*	
84	1	Domitianus 4, & Rufus 3.

Cletus his consulibus passus est sexto Calẽ. Maij, secundum gesta Pontificum. Domitiani vxor Augusta fuit appellata.

|85|2| Domitianus 5, & Dolabella. Titus inter deos refertur.

|86|3| Domitianus 6, & Rufus 4. Domitianus eunuchos prohibuit. Tres virgines Vestæ ob stuprum damnatæ. Methodius sic. Quo tempore Valerius 15 annis, quũ præsideret post Eucharium, qui 23 præcessit Materno, curam pastoralem dimisit.

|87|4|

| *Anni Chr.* | *Anni Dom.* |

87 | 4 | Flauius & Traianus. Plurimos ſenatorum Domitianus in exilium mittit. Methodius ſic: Quarto igitur anno Domitiani Cæſaris, apud Alexãdriam Amanus 22 annis miniſtrato ſacerdotio defunctus eſt: in cuius locũ ſuccedit Albilius.

88 | 5 | Domitianus 7, & Nerua 2. Alexãdrinæ Eccleſiæ Epiſcopus cõſtitutus Albilius, qui p̃fuit annis tredecim.

89 | 6 | Traianus 2, & Glabrio. Domitianus templum ſine admixtione lignorum conſtruxit, & Deum & diuum ſe appellari iuſſit. Cuius anno 6, Clemẽs papa in exilium miſſus, vt videtur, quum annis 9, & menſibus 2, & diebus 10, poſt Cletum cathedram teneret. Methodius ſic: In vrbe Roma Cletus, 12 annis in Epiſcopatu exactis, ſacerdotii ſedem Clementi tradidit.

90 | 7 | Domitianus 8, & Saturninus Duo mẽſes aliter appellati September Germanicus, & Octobꝛ Domitianus. Anacletus papa poſt Petrum 2, Clementi ſucceſſit, annis 10, ipſo ita teſte: Anacletus ſeruus IESV CHRISTI, in ſede apoſtolica: & reliqua. Decretalis Epiſtola Anacleti papæ. Et infra alia: Nullus, vt ait beatus Clemens anteceſſor noſter: & reliqua. Alia: Anacletus papa vniuerſis Epiſcopis in Italia cõſtitutis: quam apoſtolicæ ſedis debitã reuerentiam erga me charitas veſtra diſtribuit, & reliqua. Et poſtea: Et vt à beato Petro principe ſumus inſtructi, à quo & presbyter ſum ordinatus: & reliqua. Alia: Prouinciæ autẽ multo ante aduẽtum CHRISTI tempore diuiſerunt, maxima ex parte: & poſtea ab Apoſtolis & beato Clemente præceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata: & reliqua. Alia: Anacletus ſeruus CHRISTI IESV in apoſtolica ſede à Domino conſtitutus, & à ſancto Petro apoſtolorum principe presbyter ordinatus. Quomodo hactenus de his à beato Petro apoſtolo, & reliquis apoſtolis, & beato Clemente noſtro prædeceſſore & martyre nouimus ſtatutum, denegare vobis minime poſſumus. Illi aũt qui in metropoli à beato Petro, ordinante Domino, & prædeceſſore noſtro prædicto ſancto Clemente, ſiue à nobis cõſtituti ſunt, nõ oẽs primates eſſe poſſunt: & reliqua. Et poſtea: Aliæ autem primates ciuitates, quas vobis cõſcriptas in quodam tomo mittimus, à ſanctis apoſtolis, & à beato Clemente, ſiue à nobis primates prædicatores acceperunt. Hæc vero ſacroſancta Romana & apoſtolica Eccleſia, non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino ſaluatore noſtro primatũ obtinuit, dicens beato Petro apoſtolo: Tu es Petr⁹, & ſuper hãc Petrã ædificabo: & reliqua, vſq; Erunt ſoluta & in cœlo. Adhibita eſt etiã ſocietas in eadẽ Romana vrbe beatiſſimi Pauli apoſtoli, vaſis electionis, qui vno die, vnoq; tẽpore glorioſa morte cum Petro ſub Principe Nerone agonizans coronatus eſt. Et poſtea ait: Ergo Apoſtolorũ princeps beatus Petrus, de ſancto p̃deceſſore noſtro Clemẽte plebibus p̃dicãdo, docens eas qualiter ei obedire deberent, eũq; obſeruare. Si alicui eſt inimicus Clemens, pactibus ſuis, vos nolite expectare, vt ipſe vobis dicat; cũ illo vos nolite inimici eſſe: ſed prudẽter obſeruare debetis, & volũtati ei⁹ abſq; cõmunione obſequũdare, & amare vos ſeparare ab eo cui ipſũ ſentitis aduerſum, ſed nec loqui his, quib. ipſe nõ loquatur, vt vnuſquiſq; in hac culpa eſt. Dũ cupit omniũ veſtrũ amicitias ferre, feſtinet citius recõciliari ei, qui omnibus præeſt: & pro hoc redeat ad ſalutẽ, quum obedire cœperit monitis p̃ſidentis. Si vero quis amicus fuerit his quibus ipſe non loquitur, vnus eſt & ipſe ex illis, qui exterminare Dei Eccleſiã volunt: & reliqua. Hucuſq; Anacletus papa.

Anacletũ vero omnino Euſebius p̃termiſit, quoniam Linus & Cletus, qui non fuerunt papæ, & Clemens atq; Anacletus à paſſione Petri, in vltimo anno Neronis vſq; ad Traianum, non poſſunt ſimul ſub regibus ſtare. In loco enim annorũ Clementis, quibus poſt Petrum cum Lino & Cleto, ſed ſimul poſt Petrum nouem fuerunt, vel cum Cleto tantum Clemens cathedrã tenuit, Linus & Cletus ſunt poſiti: & in loco Anacleti papæ, qui poſt Clemẽtẽ decẽ annis ſucceſſit, Clemens poſitus.

| *Anni Chr.* | *Anni Dom.* |

91 | 8 | Syluanus, & Priſcus. Quintilianus ex Hiſpania Calagurita-nus, primus Romæ publicam ſcholam & ſalarium ex fiſco accepit, & claruit.

92 | 9 | Aſprenas, & Clemens Domitianus plurimos nobilium in exilium mittit atq; occidit; Mathematicos quo-

que & philoſophos ex vrbe Romana pepulit. Cyclus 6 decennoualis.

Anni Chr.	*Anni Dom.*
93	10	Domitianus 9, & Clemẽs, 2. Multa opera Romæ facta, in quibus Capitolium, Forum trãſitorium, Veſpaſiani templũ, Minerua Chalcidica, forũ Traianum, thermæ Traianæ & Titianæ, ſenatus, ludus matutinus, mira area diuorum, porticus Iſium, ac Serapis ſtadium, horrea piperatoria. His cõſulibus, Anacletus papa obiit, ſecundũ geſta Pontificũ. Domitianus prohibuit vites in vrbibus ſeri.
94	11	Nerua 2, & Rufus. Domitianus tantæ ſuperbiæ fuit, vt aureas & argenteas ſtatuas ſibi in Capitolio poni iuſſerit. Maxima virginum Veſtalium Cornelia conuicta eſt ſtupri, & iuxta legem viua defoſſa.
95	12	Sabinus & Antoninus. Fl. Ioſephus vigeſimum librum Antiquitatum hoc tempore ſcribit.
96	13	Nerua 3, & Traianus 3. Secundus poſt Neronẽ Domitianus perſequitur: & ſub eo Apoſtolus Ioannes in feruẽtis olei dolium miſſus ante portam Latinam, ſed non eſt læſus, quia à corruptione carnis erat immunis: deinde in Patmũ inſulã relegatus Apocalypſin vidit, quam Irenæus interpretatur. His conſulibus, Clemẽs papa paſſus eſt, ſecundum geſta Pontificum.
97	14	Senecio & Palma. Domitianus rurſum philoſophos & mathematicos Romæ per edictum extrudit. Apollonius Tyanæus & Euphrates inſignes philoſophi habentur. Romæ 6 Calendis Maii, natali ſuo, Anacletus papa & martyr ſub Domitiano paſſus, qui memoriam beati Petri conſtruxit, & compoſuit vbi Epiſcopi reconderentur.

¶Euariſtus papa 4 poſt Petrum, annis 10, & menſibus 2 ſedit.

98	15	Traianus 4, & Fronto. Domitianus eos qui de genere Dauid eſſent, conquiri & interfici iuſſit, vt nullus Iudæorum regni reliquus foret.

Scribit Brutius, plurimos Chriſtianorum ſub Domitiano feciſſe martyrium, inter quos & Flauiam Domicillã, Flauii Clementis conſulis ex ſorore neptem, in inſulam Pontianam relegatam, quia ſe Chriſtianam eſſe conteſtata eſt.

Multa ſigna atque portenta Romæ & toto orbe facta: & in ſuburbano Romæ bos ad arantem loquutus eſt, fruſtra ſe vrgeri, non enim frumenta, ſed homines breui defuturos.

Domitianus ſuorum coniuratione occiſus eſt in palatio, anno ætatis 35, & per veſpiliones ignobiliter portatus: cui Nerua ſucceſſit.

NERVA.

ROmanorum 13, Nerua, Euſebio & Beda teſte, regnauit anno 1, menſibus 4, diebus 8, hoc eſt vſq; ad Calendas Martias poſt paſſionem anno 70, ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro. Methodius ſic: Domitiano 15 annis imperio potito, Nerua ſucepit principatum: ſub quo omnes boni tituli, qui in Domitianum collati fuerant, detrahuntur.

Anni Chr.	*Anni Ner.*
99	1	Traianus 5, & Orphitus. Alexandriæ 3, Epiſcopus Cerdo, annis 11. Senatus decreuit, vt omnia quæ Domitianus ſtatuerat, in irritum deducerẽtur. Itaq; multi quos iniuſte eiecerat, de exilio reuerſi ſunt, & nonnulli propria bona ſua receperunt.
100	2	Seuerio 2, & Sura. Aiunt & Apoſtolum Ioannem inter reuerſos de exilio ſolutum, Epheſum reuertiſſe: in qua vrbe hoſpitiolum & amicos ſui amantiſſimos habebat. Euãgelium quoq; contra hæreticos conſcribit.

Iuſtus à Tiberiade Iudæorum ſcriptor agnoſcitur.

Romæ paſſus Eutyches, Victorinus & Marcus: apud Minturninam vrbem Victorinus Epiſcopus frater Seuerini.

Nerua obiit in hortis Salluſtianis, 72 ætatis anno, quum iam Traianum adoptaſſet in filium, his cõſulibus, teſte Caſſiodoro.

Traianus Agrippinæ in Galliis imperator factus, natus in Hiſpania. Methodius ſic: Nerua poſt annum plus minus ſue defuncto Traianus ſuccedit imperio. Qua tẽpeſtate, apud Antiochiã Euodius primus fuerat: & Ignatius famæ celebritate vulgatus, poſt Petrum ſecunda ſucceſſione Epiſcopatũ ſortitus: quem ſermo tradit de Syriæ partib. ad vrbem Romã trãſmiſſum, & pro martyrio CHRISTI ad beſtias datum. Poſt hunc rexit Eccleſiã ciuitatis eiuſdem Heros. Inter eoſdem fane floruit

floruit vir æque insignis Quadratus, qui vna cum Philippi filiab. in prophetica gratia celeberrimus fuisse perhibetur. Sed & alii plurimi per idem tempus Apostolorum discipuli superstites erant, qui ecclesiæ sanctæ ædificia construentes, regnum cœlorum per omnem terram verbo Dei consecrabant, augentes perfectionis salutare præceptum, vt expeditis in prædicatione Euangelii electis, ad alias gentes aliasq; vrbes properarent: & vel principes, vel Euãgelistæ, vel pastores ipsorum Apostolorum suppares, post primas successiones in Ecclesiis quæ per orbem terræ sunt, fungebãtur officio. De quib. post Maternum, qui 40 annis Treueri prædicationis regimen tenuit, quidam Auspicius resedit. Deinde insignes per legitimas successiones & sanctitate & gratia pollẽtes extiterũt, sanctissimus quisq; nomine vel meritis celsus, animo sublimis, sed & genere clarus, nõ segnis, patrię semp vbique vigẽs, affectu pio, honore actuq;, Serenus, Felix, Mansuetus, Clemẽs, Moses, Martinus, Anastasius, Andreas, Rusticus, & author Fabricius, & Fortunatus, atq; Cassianus, necnon & Marcus, cæteriq; quam plurimi, qui suis diuersis tẽporibus, nõ solum propria prouincia, sed & in extremis & vltimis industrii & illustres, non solum confessione, quin & martyrio existentes, regna etiam tyrannorũ vicerunt. Igitur in vrbe Roma tertius post Petrum Clemẽs pontificatũ suscepit, anno scilicet post passionem Apostolorum Petri & Pauli vigesimoseptimo, sed tẽporibus Domitiani, Neruæ, & Traiani. Cuius sexto sacerdotii anno, Domitianus quindecim annis sui principatus exactis, viuẽdi finem fecit: post quem imperium Nerua suscepit: quo post annum plus minus defuncto, Traianus succedit imperio. Cuius tertio principatus anno, Clemens apud Romam annis nouem, mensibus duobus, diebus decem sacerdotio ministrato diuini verbi tradidit ministerium. Hucusq; Methodius.

Traianvs.

ROmanorum 14, Traianus regnauit annis octodecim, mensibus quindecim: hoc est vsq; ad Calendas Septembres, in anno octuagesimonono post passionem: sub quo hi cõsules fuerunt, teste Cassiodoro.

| *Anni Chr.* | *Anni Trai.* |

| 101 | 1 | Traianus 6, & Max. Decreto senatus Nerua in deos translatus.

| *102* | *2* | Senecio 3, & Sura. Hoc anno scilicet centesimo tertio incarnationis, secundum Dionysium, in fine diei dominici subsequente, sexta Calendis Ianuariis, perhibetur Ioannes dormire. Methodius noster sic:

¶ Traiani tertio principatus anno Clemens apud Romam 9 annis, mensibus 2, diebus 10, sacerdotio ministrato, Euaristo diuini verbi tradidit ministerium. Hucusque Methodius.

| *103* | 3 | Vrbanus & Marcellus. Irenæus enim Episcopus scribit Ioannẽ apostolum vsq; ad Adriani tempora permãsisse. Post quem discipuli insignes fuerunt, Papias Hieropolitanus Episcopus, & Polycarpus Smyrnæus, nec non Ignatius Antiochenus Episcopus.

| *104* | *4* | Candidus, & Quadratus. Traianus de Dacis & Scythis triumphauit Romæ.

| 105 | 5 | Commodus, & Cerealis. Traianus victo rege Decibalo Daciam fecit prouinciam. Hebræos, Sarmatas, Croneos, Arabes, Bosporanos, & Colchos itidẽ accepit. Seleuciã, Ctesiphontem, & Babylonem occupauit, & tenuit quoque Persiam & Mediam. Methodius sic: Imperator in mari rubro classem instituit, & per eam Indiæ fines vastat.

| 106 | *6* | Gallus, & Bradua. Decretalis epistola Euaristi papæ data est, Gallo & Bradua viris clarissimis consulibus: sub quibus Ioannes apostolus, 68 annis post passionem Domini, ætatis suæ 98, Epheſi placida morte quieuit. Romæ aurea domus incenditur.

| 107 | 7 | Aphricanus & Crispinus. Terræmotu quatuor vrbes Asiæ subuersæ, Elea, Mytrhina, Pitanæ, & Cumę: Galatiæ tres: Græciæ duæ.

| *108* | 8 | Crispinus 2, & Solennus. Alexandriæ Ecclesiæ quartus Episcopus ordinatus, nomine Primus.

¶ Euaristus papa, qui annis *22* sedit, obiit 12 Calendis Ianuariis.

| 109 | 9 | Piso & Rusticus.

¶ Alexãder papa quintus post Petrum, annis *10*, & mensibus *5*.

Traiano Christianos persequente, Symeon filius Cleophæ, qui post Iacobum

Hierosolymis tenebat Episcopatum, crucifigitur, omnib, mirantibus, & ipso iudice, vt 120 annorũ senex crucis supplicium pertulisset. Cyclus septimus decennoualis incipit, indictione duodecima.

Methodius sic: Qui quum octauum sacerdotalis administrationis annum implesset, decimo Traiani Cæsaris principatus anno, Alexander quinta successione post Petrum Romanæ plebis gubernacula sortitus est.

Anni Chr.	*Anni Trai.*	
110	10	Traianus, & Aphricanus.

Ignatius quoq; Antiochenæ ecclesiæ episcopus, Romã perductus, bestiis traditur: post quem tertius cõstituitur Episcopus Oron. Plinius secundus, quum quandam prouinciam regeret, & in magistratu suo plurimos Christianorũ interfeciisset multitudine eorũ perterritus quæsiuit de Traiano quid facto opus esset: nunciãs ei, præter obstinationẽ nõ sacrificandi, & antelucanos cœtus ad canendum cuidam Christo vt Deo, nihil apud eos reperiri: præterea ad conseruandam disciplinam vetari ab his homicidia, furta, adulteria, latrocinia, & his similia. Ad quem commotus Traianus rescripsit, hoc genus inquirendum nõ esse, oblatos vero puniẽdos. Tertullian⁹ refert in Apologetico.

111	11	Celsus, & Crispinus. Plinius secundus Nouocomensis orator & insignis historicus habetur: cuius plurima ingenii opera extant.
112	12	Hasta, & Piso. Tres Galatiæ ciuitates terræmotu erutæ. Pãtheon Romæ fulmine concrematum.
113	13	Messala, & Pædio. Post Iustum Ecclesiæ Hierosolymitanæ Episcopatum 4 suscepit Zachæus.
114	14	Æmylius, & Vetus. post quẽ 5 Thobias: cui successit 6 Beniamin: ac deinde 7 Ioannes: & 8, Matthias: post illum 9 constituitur Philippus.
115	15	Niger & Apronianus. Traianus Armeniam, Assyriam & Mesopotamiam fecit prouincias.
116	16	Clarus, & Alexander. Iudæi qui in Libya erant, aduersus cohabitatores alienigenas dimicant: similiter in Ægypto, & in Alexandria: apud Cyrenen quoque & Thebaidem magna seditione contendunt: verum gentilium pars superat in Alexandria.
117	17	Adrianus 2, & Salinator. Iudæis Mesopotamiæ rebellantibus, præcepit imperator Traianus Lysiæ Quieto, vt eos prouincia exterminaret: aduersus quos Quietus, vi aciem instruens, infinita eorum millia interfecit. Ob hoc procurator Iudææ ab imperatore decernitur. Salaminiam vrbem Cypri, interfectis in ea gentibus, subuerterunt Iudæi.
118	18	Adrianus 2, & Rusticus. Alexandri papæ passio. 5 nonas Maii, Romæ, via Numentana, ab Vrbe miliario 7, cum Euẽtio & Theodolo presbyteris, sub Traiano imperatore, iudice autem Aureliano decollatus: siquidem Adrianus non adhuc imperabat, sed in Martyrologio legitur.

¶ Sixtus papa sextus, annis decem, mensibus vndecim. Qui cõstituit in decretis, vt sacra mysteria non tractentur, nisi à sacris ministris: & intra actionẽ missarum, Sanctus, & Gloria in excelsis cantari. Romæ passi sunt Clemens & Alexander papæ, Quirinus cum filia Balbina, Sulpicius & Seruilianus, Domicilla & Seraphia virgines, & Nereus & Achillæus, Ignati⁹ Antiochenus Episcopus, & discipul⁹ Ioãnis.

119	19	Seruilius, & Fuluius. His consulibus, teste Cassiodoro, Traianus apud Seleuciam Isauriæ obiit profluuio vẽtris, anno ætatis 63, mense 9, die 4. Mensis autem 9, est secundum Latinos September. Ossa eius in vrna aurea collocata, sub columna fori quod eius nomine vocitatur, recondita sunt: cuius columnæ altitudo 1140 pedes erigitur. Huic succedit Adrianus, vtraq; lingua peritissimus, natione Italus, ex consobrina Traiani, qui regnauit annis 20, mẽsib. 11, diebus 29. Methodius sic: Alexãdri 9 papæ sacerdotii anno Traianus Cæsar 20 annis, minus 7 mensibus, principatu perfuncto obiit, & Ælius Adrianus in sceptro suscipitur, & annis viginti vno regnauit.

ADRIANVS.

ROmanorum 15, Adrianus regnauit annis 21, mensibus 10, diebus 20, hoc est vsq; ad Calendas Augusti, in anno 11t post passionem, sub quo hi consules fuerunt teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Adr.*	
120	1	Verus, & Augur. Adrianus

nus Alexandriam à Romanis ſubuerſam publicis inſtaurauit expenſis.

Anni Chr.	*Anni Adr.*	
121	2	Auiola,& Panſa. Adrianus Iudæos capit,ſecundo contra Romanos rebellantes. Senatus Traianum in Deos refert.
122	3	Paternus,& Torquatus. Adrianus reliqua tributa vrbibus relaxauit,chartis publice incenſis: plurimos tributis etiam liberos præſtitit. Methodius ſic : Tertio eiuſdem Ælii Adriani anno principatus, Alexander Epiſcopus Romanæ vrbis ſacerdotium ſimul ac vitam finiuit , decennio expleto. Poſt hunc 6 pontifex ab Apoſtolis ordinatur Sixtus. Hucuſque Methodius.
		Plutarchus Cheronæus, Agathobulus & Oenomaus philoſophi clari habẽtur:
123	4	Glabrio, & Apronianus. Bellum contra Sauromatas geſtum.
		Terræmotu facto & Nicomedia ruit, & Nicenæ vrbes plurimæ euerſæ ſunt, ad quarum inſtaurationem Adrianus de publico eſt largitus expenſas.
124	5	Aſiaticus,& Aquilinus. Euphrates Stoicus philoſophus moritur. Adrianus in Lybiam quæ à Iudæis vaſtata fuerat,colonias deducit.
125	6	Verus, & Ambiguus. Adrianus Athenienſibus leges petentibus ex Draconis & Solonis reliquorumq; libris iura compoſuit.
126	7	Gallicanus, & Titianus. Torquatus, & Libo. Hieroſolymorum 10 poſt Philippum conſtituitur Epiſcopus Seneca. Poſt quem 11 Iuſtus, 12 Leui, 13 Ephres, 14 Ioſues, 15 Iudas. Hi omnes vſq; ad euerſionem quam ab Adriano perpeſſa eſt Hieruſalẽ, ex circunciſione Epiſcopi fuerũt. Hæc Methodius.
127	8	
128	9	Celſus,& Marcellin. Quadratus diſcipulus apoſtolorum, & Ariſtides Atheniẽſis philoſophus, libros pro Chriſtiana religione Adriano dedere compoſitos. Methodius ſic: Cyclus 8 decennoualis incipit indictione prima. Anno 6 Sixti ſacerdotii, imperii autem Ælii Adriani Cæſaris 8 anno, ſanctus Maternus Treuericæ ſedis archiepiſcopus, 40 annis poſt Valerium ſui pontificatus dignãter expletis, ad cœleſtia trãſiuit, anno Dominicæ incarnationis 128.
129	10	Pontianus, & Rufinus. Serenus Granius, legatus, vir apprimæ nobilitatis literas ad imperatorem miſit , iniquum eſſe dicẽs, clamoribus vulgi innocentium hominum ſanguinem ſpargi, & ſine vllo crimine nominis tantum & ſectæ reos fieri:
130	11	Augurinus, & Sergianus, quibus cõmotus Adrianus Minutio Fundano proconſuli Aſiæ ſcripſit, ſine obiectu criminum Chriſtianos non condemnandos : cuius Epiſtolæ vſque ad noſtra tempora durat exemplum. Imperator Adrianus pater patriæ appellatur.
131	12	Tiberius, & Syllan⁹. Sixtus papa paſſus 8 id⁹ April ¶ Teleſphorus, papa 7 poſt Petrum, annis 11. Hic conſtituit, vt 7 hebdomades plenas ante Paſcha omnes clerici à carne abſtinerent, in nocte Natiuitatis Domini miſſę celebrarentur, & vt ad Miſſam Gloria in excelſis cãtaretur. Methodi⁹ ſic: Romæ aũt, anno 12 Ælii Adriani principatus , Sixto 12 annis Romanæ Eccleſiæ gubernaculis functo, Teleſphorus 7 põtifex ab Apoſtolis ſubrogatur. Hucuſque Methodius. Antiochiæ cõſtituitur 4 Epiſcopus Cornelius.
132	13	Sergius,& Verus Alexandrinæ Eccleſiæ 6 Epiſcopus Eumenes conſtituitur.
133	14	Pompeianus, & Attilianus. Templum Romæ Veneris ſub Adriano in Vrbe factum eſt.
134	15	Pompeianus,& Commodus. Adrianus inſignes & plurimas ædes Athenis quum feciſſet,agonem edidit, bibliothecamq; extruxit.
135	16	L. Ælius, & Albinus. Iudæi in arma verſi Palæſtinã depopulati ſunt, tenente prouinciam Tinio Rufo, cui ad opprimendos rebelles Adrianus miſit exercitum.
136	17	Camerinus, & Niger. Cochleas dux Iudaicæ factionis nolentes ſibi Chriſtianos aduerſus militem Romanum ferre ſubſidium, omnimodis cruciatibus necauit.
137	18	Antoninus & Præſens. Bellum Iudaicũ quod in Palæſtina gerebatur, finem accepit, rebus Iudæorũ penitus compreſſis: ex quo tempore etiam introeundi eis Hieroſolymã licẽtia ablata eſt, primũ Dei nutu ſicut Prophetę vaticinati ſũt, deinde Romanis intendictionib.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Adr.*	
138	19	Antoninus 2, & M. Ælius. Hierosolymæ primus ex Gentibus constituitur Marcus, cessantibus Episcopis his qui fuerunt ex Iudæis, numero 15, post passionem Domini per annos 107, sicut Eusebius & Beda perhibent. Da igitur annos 34 Domini vsque in passionem Domini, & 107; fiunt 141 anni, vsque ad annum quo omnes Iudæi ex Hierusalem sunt proiecti.
139	20	Seuerus & Syllanus. Ælia ciuitas, id est Hierusalem, ab Ælio Adriano condita est, & in fronte eius portæ qua Bethlehem egreditur, subsculptus in marmore, significans Romanæ potestati subiacere Iudæos. Nonnulli à Tito Æliano Vespasiani filio extructam arbitrantur. Hieronymus dicit, ab Adriani temporib. vsq; ad imperium Constantini, per annos circiter 180, in loco resurrectionis Domini simulacrum Iouis in crucis rupe statutum, quod ex more die Veneris à Gentilibus positum colebatur: æstimantibus p- sequutionis autoribus quod tollerent fidem nobis resurrectionis & crucis, si loca sancta per idola polluissent.
140	21	Rufus, & Torquatus. Hoc tempore erat Aquila Ponticus secundus interpres post Septuaginta interpretes, qui Scripturas de Hebræo transtulit. Telesphorus papa passus Non. Ian.

¶Hyginus papa post 8 Petrum, annis 4. Hic constituit Clerum, & distribuit ecclesiasticos gradus.

Romæ passi sunt Sixtus, & Telesphorus papæ, Getulius, Sabina & Seraphia virgines; apud Messanam ciuitatẽ Apuliæ Eleutherius episcopus cum Anthia matre, Dionysius episcopus Areopagita; apud Tiburtinam vrbem Italiæ, Symphorosa cum 7 filijs suis: apud Athenas Quadrat⁹ & Aristides claresc unt.

His consulibus, Adrianus intercutis aquę morbo apud Baias in Campania moritur, anno 21, mense 10, die 20, sicut in Romana historia habetur: cui successit Antoninus Pius, sub quo sequentes consules fuerunt, teste Cassiodoro. Methodi⁹ sic: Verum Ælius Adrianus 21 anno sui principatus diem obijt: & Antoninus cognomento Pius, Romanorũ suscepit imperium. Huius 1 imperij, anno Telesphorus, annis 11 sacerdotio in Vrbe administrato vita decessit: & Hygin⁹ episcopatus sortem Romanæ ecclesię suscepit. Verũtamen Irenęus refert, Telesphorum martyrio vitam finisse. Hierosolymis sanctę episcoporum tempora successionesq; nullis ad integrum monumentis conseruata reperimus: eo quod valde ad breue tempus, mortis celeritate prærepti, sacerdotio functi singuli quiq; perhibeantur. Ita quãtum ex veterum lectione comperio, ad tempora vsque principis Adriani, sub quo Iudæi excidiũ passi sunt, tradunt 15 episcoporũ successiones esse decursas; quos omnes aiunt Hebræos antiquæ originis extitisse, & scientiã Christi fideliter recepisse: & ideo incũctanter ab his qui poterãt de fidei merito iudicare, sacerdotio quoq; visos esse dignissimos: quippe quũ omnis tũc Ecclesia ex Hebræis fidelibus coaceruata firmataq; videretur, incipiẽtibus ab apostolis, & perdurãtibus nimirum vsq; ad illud tempus excidii, quo Iudæi iterum deficiẽtes à Romanis magnis prælijs subiugati sunt. Igitur quia per idem tempus assumere Episcopos ex circumcisione cessatum est: necessarium videtur, omnes à primo vsq; ad id temporis enumerare pariter sacerdotes.

Primus itaq; Hierosolymorũ Episcopus Iacob⁹, qui frater Domini est habitus, id est consobrinus. Post hunc secundus, Symeõ electus est, frater eiusdem Iacobi, qui filii fuerant Cleophæ & Mariæ matertęræ matris Domini. Tertius Ioseph, qui cognominatus est Iustus, qui ad suppletionẽ apostolicæ perfectionis cum Matthia qui sortitus est apostolarum, indeptus est Episcopatum.
Zacchæus quartus.
Tobias quintus.
Beniamin sextus.
Ioannes septimus.
Matthias octauus.
Post quem Philippus nonus;
cui decimus Seneca subrogatus est.
Iustus, vndecimus.
Exinde ac duodecimus, Leui.
Post hunc Effrem decimus tertius.
Et Ioseph decimus quartus.
Ac finis omnium Iudas, decimus quintus.

Isti sunt fere omnes, qui Hierosolymis Episcopi ab Apostolis ad illa vsq; tempora quæ superius designauimus, plebi illi ex circumcisione præfuerunt. Hucusq; Methodius.

Anto-

ANTONINVS PIVS.

ROmanorum 16, T. Antoninus cognomento Pius, imperator 16 à Iulio Cæsare: segregatis à numero principum Galba & Othone & Vitellio, regnauit cum liberis suis Aurelio & Lucio 20 & non plenis 3 annis. Hæc Orosius. Mensibus item 3, secundum Eusebium & Bedam, hoc est vsq; ad Calend. Nouemb. in anno 134 post passionem Domini. Quia autem mos erat historicorum, vt imperatori deputaretur annus, in quo moreretur, vel regno deficeret: ideo dici potest, quod non plenis viginti tribus annis Antoninus Pius regnauit, quum nõ vsq; in finem anni vixit.

Anni Chr.	*Anni Pij.*	
141	1	Torquatus 2, & Herodes. Iste autem Pius dictus est, quia in omni regno Romano hominibus debita relaxauit.
142	2	Auiola, & Maximus: inde Antoninus iste Pius, pater patriæ appellatus est.
143	3	Antoninus tertio, & Aurelius. Sub Hygino Romanæ vrbis episcopo Valentinus Hæresiarcha & Cerdo magister Marcionis Romam venerunt.
144	4	Gratus, & Seleucus. Iustinus philosophus librum pro nostra religione cõscriptum Antonino tradidit. Hyginus papa obiit quarto Id. Ian. Pi⁹ papa 9 post Petrum, annis 15. Methodius sic: Igitur in vrbe Roma quum Hyginus papa 4 episcopatus sui anno decessisset, Romanæ ecclesię sacerdotium Pius suscepit. Hucusq; Methodius. Antoninus 4, & Aurelius. Sub Pio Hermes scribit librũ, in quo præceptum angeli continetur, vt Pascha Domini die Dominico celebraretur.
145	5	Largus, & Messalinus. Antiochiæ 5 episcopus Heros.
146	6	Torquatus 3, & Iulianus Alexandriæ sextus episcopus, Marcus annis decem.
147	7	Orphitus, & Priscus. Valentinus hæreticus permanet vsque ad Anicetum papam.
148	8	Glabrio, & Vetus.
149	9	Gordianus, & Maximus. Marcion hæresiarcha agnoscitur.
150	10	Glabrio 2, & Romulus. Taurus Bericitus Platonicæ sectæ philosophus clarus habetur.
151	11	Præsens, & Rufus. Arianus philosophus Nicomediensis agnoscitur.
152	12	Commodus & Lateranus. Apollonius Tyrus Stoicus natione Chalcedonius, & Basilides Scythopolitanus, philosophi illustres habentur.
153	13	Verus, & Sabinus. qui Cæsaris præceptores fuerunt.
154	14	Syllanus & Augurinus.
155	15	Barbarus, & Regulus. Alexandriæ ecclesiæ 8 episcopus Celadion, annis 14.
156	16	Tertullus, & Sacerdos. Crescens Cynicus agnoscitur, qui Iustino nostri dogmatis philosopho aduersans, & præuaricatorem philosophiæ coarguẽs, persequutionem suscitauit, in qua ille gloriosè pro CHRISTO sanguinem fudit.
157	17	Quintillus, & Priscus. Galenus medicus Pergamensis.
158	18	Verus, & Bradua. Pius papa obijt 5 Id. Iul. Methodius sic: Qui 15 annis in sacerdotio exactis Aniceto post se sedem pontificatus tradidit. Hucusq; Methodius.

¶ Anicetus, papa 10 post Petrum, annis 11, mensibus 4. Hic constituit, ne clericus comam nutriret, iuxta præceptum Apostoli.

159	19	Antoninus 5, & Aurelius 3. Sub Aniceto papa Polycarpus Romam veniens, multos ab hæretica labe castigauit, qui Valentiniani & Cerdonis fuerant nuper doctrina corrupti.
160	20	Antoninus 6, & Aurelius 4. Hierosolymorum episcopatũ post Marcum suscepit Cassianus 17, post quem Publius 18, cui succesit Maximus 19, postea Iulianus 20, deinde Gaianus 21, & Symmachus 22, item Gaius 23, præterea Iulianus 24, & Capito 25.
161	21	Antoninus 7, & Aurelius quinto.
162	22	Proconsul Antoninus, & Aurelius. Antoninus Pius apud Lorium villam suam, 12 ab Vrbe milliario moritur, anno ætatis suæ 67. Vsq; ad hoc tempus, singuli Augusti fuerunt: cui successerunt filij sui, id est Marcus Antoninus Verus, & Lucius Annius, & Antoninus Seuerus, qui

Digitized by Google

regnauerunt annis 19, sub quibus hi consules fuerunt, teste Cassiodoro. Methodius sic: Huius itaq; Aniceti 4 anno sacerdotij, Antoninus imperator qui cognominatus est Pius, 22 anno sui principatus exacto, decessit: & M. Aurelius Verus cum Lucio fratre succedunt. Quo in tempore Polycarpus Smyrnæorum Ecclesiæ sacerdos, Maximis persequutionib⁹ Asiam quatientibus, vitam humanam martyrio finiuit.

M. Ælivs.

ROmanorum 17, M. Ælius Antoninus, qui & Ver⁹, cum fratre L. Commodo, post patrem regnauerunt annis 19, mens. 1: hoc est vsq; ad Calen. Decemb. in anno 153 post passionem Domini, his consulibus, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Æli.*	
163	1	Duo Augusti consules. Hi primum æquo iure imperiũ administrauerunt: quum vsq; ad hoc tempus singuli Augusti fuerint.
164	2	Rusticus, & Aquilinus. Lucio Cæsari & Athenis sacrificanti, ignis in cœlo ab Occidente in Orientem terri visus est.
165	3	Lælianus, & Pastor. Cyclus 10 decennoualis incipit, indictione 9. Vologesus rex Parthorum vicinas sibi Romanas prouincias depopulatus est.
166	4	Macrinus, & Celsus. Fronto orator insignis habetur, qui Antoninum Verum Latinis literis erudiuit. Seleucia Assyriæ vrbs cum 300000 hominum à Romanis capta.
167	5	Orphitus, & Pudens. Apud Pisas Peregrinus philophus, rogo ex lignis composito, incendijs semetipsum proiecit.
168	6	Pudens 2, & Pollio. Persequutione orta in Asia, Polycarpus & Pionius passi sunt, quorum scriptæ quoq; passiones feruntur. Plurimi in Gallia glorioſe ob nomen CHRISTI interfecti sunt: quorum vsque in præsentem diem condita libris certamina perseuerant. Alexandriæ 9 Episcopus Agrippinus, annis 12.
169	7	Verus 3, & Quadratus. Romani contra Germanos, Marcomanos, Quados, Sarmatas, & Daces dimicant.
170	8	Apronianus, & Paulus Anicetus papa passus decima septima Calendis Aprilis.

¶ Soter, papa 11 post Petrum, annis 9: qui constituit, vt nulla monacha pallam sacratam in ecclesia contingeret, atq; incensum poneret. Methodius sic: Octauo itaq; supra dicti principis Antonini Veri anno, Aniceto papæ Romæ 11 episcopatus sui anno defuncto, successit Soter. Apud Alexãdriam vero Celadion 13 annis ministrato sacerdotio, Agrippinũ successorem reliquit. Apud Antiochiam autem per idẽ tempus Theophilus 6 ab Apostolis ecclesiæ pontificatum tenebat: vbi 1v post Heronẽ fuerat Cornelius: post quem 5 gradu Hero successerat. Sed (sciendum) primus omnium post Petrum Euodius eiusdem ecclesiæ Antiochenæ episcopatum tenebat, sub Domitiano & Nerua: post hunc 11 fuit Ignatius, sub Troiano Cæsare: post Ignatium autem rexit ciuitatem eiusdem Heros 3, sub Ælio Adriano Cæsare: post Heronem Cornelius fuit 1v: & post Cornelium Hero quidam fuit v, sub Antonino Cæsare. Tunc etiam Egesippus insignis habebatur, & Dionysius Corinthiorum episcopus: cuius extat epistola ad Athenienses de episcopo eorum Publio & Quadrato, qui eidem martyri successerat in sacerdotium, designãs Dionysium Areopagitam primum inibi ab Apostolo Paulo episcopum ordinatum. Septimus autem ab Apostolis Antiochenæ ecclesiæ sacerdotium Maximinus suscepit. Hucusq; Methodius. Antiochiæ 6 episcopus Theophilus annis 9, cuius plurima ingenij opera extant. Lucius imperator anno 170, imperij autem 9, siue (vt quidam putãt) 11, inter Concordiam & Altinum apoplexia extinctus est, sedens cum fratre in vehiculo.

Anni Chr.	*Anni Æli.*	
171	9	Priscus & Apollinaris. Antonino imperatori inclyto Asianus apologeticum pro Christianis tradidit. Apollinaris Asianus Hieropolitanus episcopus insignis habetur.
172	10	Cethegus, & Clarus. Dionysius Corinthiorum episcop⁹ clarus habetur, & Pynitus Cretensis vir eloquentissimus. Decretalis epistola Soteri papæ data est, Cethego & Claro viris clarissimis consulibus.
173	11	Seuerus, & Herennianus. Pseudoprophetia quæ Cataphrygas nominatur, accepit exordium, autore Montano

zed by Google

tano & Priſcilla Maximillaq; inſanis vatibus. Tatianus hæretic⁹ agnoſcitur, à quo Encratitæ.

Anni Chr.	*Anni Æty.*	
174	12	Orphitus, & Maximus. Bardeſanes alteri⁹ hęreſeos princeps notus efficitur. Oppianus Cilix poeta agnoſcitur: halieutica miro ſplendore cõſcripſit.
175	13	Seuerus, & Pompeianus. Imperator Antoninus multis aduerſum ſe naſcẽtibus bellis ſæpe intererat, ſæpe duces nobiliſſimos mittebat: in quibus ſemel Pertinacis exercitui, & qui cũ eo in Quadorum regione pugnabãt, ſiti opprellis, pluuia diuinitus miſſa eſt: quum econtrario Germanos & Sarmatas fulmina perſequerentur, & plurimos eorum interficerent. Hucuſq; Methodius Martyr.
176	14	Piſo, & Iulianus. Extant literæ M. Aurelij grauiſſimi imperatoris, quibus illam Germanicam ſitim Chriſtianorum (forte militum) precationibus impetrato imbri diſcuſſam conteſtatur.
177	15	Pollio, & Aper. Soter papa obijt 11 Cal. Maij.

¶Eleutherius papa 12 poſt Petrum annis 10, menſ. 1. Methodius ſic: Igitur Soteri epiſcopo in vrbe Roma 7 ann. ſacerdotij miniſtrato, 12 ab Apoſtolis, ſuccedit Eleutherius 16 anno imperij Antonini Veri. Hucuſq; Methodius. Lucius Britãniæ rex ab Eleutherio papa per epiſtolam Chriſtianum ſe fieri impetrat, Antiochię 7 epiſcopus Maximus.

178	16	Commodus, & Quintillus. Antoninus filium ſuum Commodum regni conſortem facit.
179	17	Orphitus, & Rufus imperatores multis multam largiti ſunt pecuniam, quæ fiſco debebatur prouincijs concedentes: tabulas debitorum in medio Romanæ vrbis foro igne incẽdi præcipiunt: ac ne quid bonitati deeſſet, ſeniores quaſque leges nouis conſtitutionibus temperauerunt: Romæ paſſus Anicetus papa, Symmetrius presbyter, Felicitas cum 7 filijs, Iulius, Antonius, Euſebius, Potentianus, Peregrinus, Vincentius; apud Sebaſten Armeniæ minoris multi martyres ſub Agricola iudice; apud Spoletum Cõcordius; apud Smyrnam Polycarpus epiſcopus, diſcipulus Ioannis, item Germanicus & Pionius; apud Apameam Alexãder & Gaius, apud Cretam vrbem Gortinæ Philippus epiſcopus; apud Pergamum vrbem Aſiæ Carpus epiſcopus, Papyrius diaconus, Iuſtinus philoſophus: apud Lugdunũ Galliæ Irenæus epiſcopus cum multis, Photinus epiſcopus eiuſdem vrbis, & Blandina cum alijs 68, Epipodi⁹ & Alexander; in Syria Corona & Victor; Mediolani Fauſtus, Cabillonę Marcellus; item in territorio Cabillonenſi caſtro Trenortio Valerianus; in Alexãdria Ptolemæus, & etiam Lucius.

Anni Chr.	*Anni Æty.*	
180	18	Commodus 2, & Verus. Antoninus poſt victoriam adeo in editione numerum magnificus fuit, vt 100 ſimul leones exhibuerit Commodus à ſenatu Auguſtus appellatus.

Smyrna vrbs Aſiæ terræmotu ruit: ad cuius inſtaurationem decennalis tributorum immunitas data eſt.

Alexandriæ eccleſiæ epiſcopatum ſortitus eſt Iulianus 10, annis 10. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Antoninus in Pannonia morbo perijt, an. ætatis 61: cui ſucceſſit Commodus filius ſuus, ſub quo ſequentes conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro. Methodius ſic: Idem Antonin⁹ quum imperio 19 ann. perduraſſet, poſt exceſſum ſui principatum Commodo dereliquit: quo regni apicem gubernante pax eccleſiæ per omnem terram propagatur, & ſermo Domini ex omnium genere hominum ad agnitionem & veritatem Dei ſummi animas congregabat. Qua tempeſtate apud Antiochiam 8 ab Apoſtolis poſt Maximinum epiſcopus conſtituitur Serapio. Tunc apud Cæſaream Palæſtinę Theophilus & Narciſſus in Hieroſolymis eccleſias procurabant. Apud Corinthum vero Bathyus, apud Epheſum Polycrates, nobiles in epiſcopis habebantur: & in eodem tempore author totius probitatis Treuerim rexit.

COMMODVS.

ROmanorum 15, Commodus ſecundum omnes regnauit annis 12, menſ. 8, iuxta hiſtoriam Romanam: hoc eſt vſq; ad Cal. Aug. in anno 167 poſt paſſionem. A prima ſtatim pueritia fuit turpis, improbus, crudelis, ita vt 12 ætatis anno balneatorem, qui non ſtatim audierat dicto, in fornacem ignis conijci iuſſerit. 300 concubinas & 300 puberes habuit.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Com.*	
181	1	Præsens & Gordianus. Commodus de Germanis triumphauit. Methodius sic, & Cassiodorus. Eodē an. templum Serapis Alexandriæ incensum.
182	2	Mamertinus & Rufus tertio. Irenæus Lugdunensis Episcopus insignis habetur.
183	3	Commodus quarto, & Victorinus. Thermæ Commodianæ Romæ factæ.
184	4	Marullus, & Ælianus. Commodus Septembr. mensem nomine suo appellauit.
185	5	Maternus, & Bradua. Hierosolymis fuit ordinatus Episcopus
		Maximus 26,
		post quem Antoninus 27,
		Valens 28,
		Dulcianus 29,
		Narcissus 30,
		Dius 31,
		Germanio 32,
		Gordius 33,
		Rursum Narcissus 34.
		Tantis apud Hierosolymam episcopis constitutis, non potuimus discernere tempora, eo quod in præsentem diem episcopatus eorum anni minime reperiuntur. In Capitolium fulmen ruit, & magna inflammatione facta, bibliotheca & vicinæ quæq; ædes concrematæ. Decretalis epistola Eleutherij papæ data est, Materno & Bradua viris venerabilibus, clarissimis consulibus.
186	6	Commodus 5, & Glabrio. Commodus incommode multos nobilium interfecit.
187	7	Crispinus & Ælianus. Commodus spectacula populo Romano præbet insignia.
188	8	Fuscianus & Syllanus. Theodosio Ephesius interpres tertius tunc habetur.
189	9	Duo Syllani. Alexandriæ 11 constituitur episcopus Demetrius, annis 43. Cōmodus imperator colossi capite sublato, suæ imaginis caput iussit imponi. Cyclus 11 decennoualis incipit.
190	10	Commodus 6, & Septimianus. Seraphio Antiochiæ episcopus ordinatus.
191	11	Apronianus, & Bradua. Incendio Romæ facto palatium & ædes Vestæ, plurimaquo vrbis pars solo coæqua-

tur. Eleutherius papa obiit 5 Cal. Iunii.

¶ Victor, *13* post Petrum, annis 9. Methodius sic: In vrbe autē Roma, Eleutherio sub prędicti principis Cōmodi principatu, tredecim annis pro sacerdotio functo, Demetrius substituitur Episcopus.

Anni Chr.	*Anni Com.*	
192	12	Commodus 7, Grauius. Victor Romæ ac vniuersalis Ecclesiæ archiepiscopus Theophilo episcopo & cūctis fratribus Alexandrię CHRISTO famulantibus, salutē in Domino: & reliqua. Hæc epistola data est *13* Calend. Augusti, Commodo & Grauio viris clarissimis, venerabilibus consulibus. Multi in tēpore huius passi sūt ex his quos supra diximus. Sed propter similitudinē nominum imperatorum, minime passiones discernūtur. Dicunt tamen quod Irenæus Lugdunensis Episcopus sub isto passus sit.
193	13	Commodus 8, & Pertinax. His consulibus, teste Cassiodoro, Commodus strangulatur in domo Vespasiani: cui successit Pertinax. Methodius sic: Commodus autem 13 annis imperio gubernato Pertinaci post se regnum reliquit. Quo sex solis mensibus retento, idem Pertinax obiit, & Seuerus post hunc suscepit imperium.

PERTINAX.

ROmanorum 19, Ælius Pertinax secundum omnes regnauit mensibus sex, hoc est vsq; ad Calendas Februarias, in anno *193* post passionem Domini nostri.

Anni Chr.	*Anni Pert.*	
194	1	Falco & Clarus. Pertinax sexagenario maior, quum præfecturam Vrbis ageret, ex Senatusconsulto imperare iussus est. Pertinax obsecrante senatu vt vxorem Augustam & filium Cæsarem appellaret, cōtradixit sufficere sibi, q; ipse inuitus regnaret, testatur. Victor papa, datis late libellis, cōstituit, vt pascha die Dominico (sicut præcessor eius Eleutherius) à 14 luna primi mensis vsq; ad 21 celebraretur. Cuius decretis Theophilus Cæsareæ Palęstinæ episcopus scripsit aduersus eos, qui 14 luna cum Iudęis Pascha celebrabant, cum cæteris qui in eodem concilio aderant episcopis, synodicam & valde vtilem epistolam. His consulibus (teste Cassiodoro) Pertinax occiditur in palatio, scelere Iuliani iurisperiti.

DIDI-

DIDIVS.

ROmanorum 20, Didius Iulianus, ſecundum hiſtoriam Romanam poſt Pertinacem inuaſit Rẽpublicam, vir nobilis & vir peritiſſimus, nepos Didij Iuliani, qui ſub D. Adriano perpetuum compoſuit edictum. Oroſius ſic: Iulianus interfecto Pertinace inuaſit imperium, ſed mox à Seuero apud pontẽ Miluium bello ciuili victus, interfectus eſt menſe 8 poſtquam imperare cœperat: & ita inter Pertinacem & Iulianum vnus annus aſſumptus. Hucuſq; Oroſius. Et hoc eſt vſq; ad Cal. Septemb. & in eodem anno 169 poſt paſſionem Domini.

SEVERVS.

ROmanorum 21, Seuerus prouincia Tripolitana natus, oppido Lepti, regnauit annis 18 (teſte Caſſiodoro) menſ. 3, ſecundum hiſtoriam Romanam: hoc eſt vſq; ad Cal. Decem. in anno 186 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte eodem Caſſiodoro. Methodius ſic: Seueri temporibus plurimi eccleſiaſtici viri nobiles & ſtylo illuſtres extiterunt, ſicut ex eorum monumentis agnoſcimus: ex quibus eſt Heraclitus Maxim⁹, qui de famoſiſſima omnium hæreticorum diſſeruit quæſtione, qua ſemper inquiritur vnde ſint mala, vnde malitia, vel quod materia facta ſit & non intacta *. Igitur ex Gentibus eccleſia congregata primum in ſucceſſione, poſt circumciſionem Hieroſolymis epiſcopatum accepit Marcus, poſt quem Caſſianus, deinde Publius, poſt hunc Maximus, & ſic Iulianus, poſt quem Gaius, & iterum alius Iulianus, Capiton quoq; & Valens, inde Docilianus, poſt quem 13 ab Apoſtolis Narciſſus.

Anni Chr.	*Anni Seuer.*	
195	1	L. Seuerus, & Albinus. L. Septimius Seuerus, prouincia Tripolitana, oppido Lepti, ſolus ex Aphrica vſq; in præſentem diem, Romanis imperator fuit & in honorem Pertinacis quem Iulianus occiderat, Pertinacem cognominare iuſſit Senatus: eo quod ſuper 18 annos ſuos, 6 menſ. regnaret. Clemens Alexandrinæ eccleſiæ presbyter, & Pantheus Stoicus philoſophus, in diſputatione dogmatis noſtri diſertiſſimi habentur.
196	2	Tertullus, & Clemens. Symmachus interpres 4 habetur. Samarites quidam Symmachus Iudæorũ factus proſelytus, diuinas Scripturas ex Hebræo ſermone in Græcam linguam transfudit, ſuamque condidit editionem.
197	3	Dexter & Priſcus. Narciſſus epiſcopus Hieroſolymorum, & Theophilus Cæſarienſis, Polycarpus quoq; & Bacchylus Aſianæ prouinciæ epiſcopus, inſignes habentur.
198	4	Lateranus & Rufinus. Quæſtione orta in Aſia inter epiſcopos, an ſecũdum legem Moſis 14 die menſis paſcha obſeruandum eſſet. Victor Romanæ vrbis epiſcopus, Hermes plurimique eccleſiarum paſtores quod probabile viſum fuerit, literis ediderunt quarum memoria, ad nos vſq; perdurat. Decretalis epiſtola Victoris papæ data Laterano & Rufino conſulibus.
199	5	Saturninus & Gallus. Iudaicum & Samaritanum bellum motum.
200	6	Amulinus & Fronto. Seuerus Parthos & Adiabenos ſuperauit, Arabeſque interiores ita cæcidit, vt regionem eorũ Romanam prouinciam fecerit; ob quæ Parthicus, Arabic⁹, Adiabenicus, cognominatus eſt.
201	7	Seuerus 2, & Victorinus.
202	8	Fabianus & Mutianus. Victor papa paſſus eſt vndecimo Calend. Maij.

¶ Zephyrinus 14 papa poſt Petrum, annis 17, menſibus 2. Hic conſtituit, vt præſentibus omnibus clericis & laicis fidelibus ſiue diaconus vel presbyter ordinaretur, & à ſtantibus ſacerdotibus miſſæ celebrarentur.

203	9	Seuerus 3, & Antoninus. Quinta perſequutione Seuerus perſequitur Chriſtianos. Methodius ſic: Igitur nono anno principatus Seueri, Victor in Romana vrbe 10 annis ſacerdotio functus deceſſit: cui ſucceſſor ſacerdotij Zephyrinus exiſtit.
204	10	Geta & Plautianus. Leonides Origenis pater glorioſa morte transfertur. Methodius ſic: Alexander ob confeſſionem Dominici nominis inſignis habetur.
205	11	Antoninus 2, & Geta 2. Clemẽs multa & varia conſcribit.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Seuer.*	
206	12	Albinus & Ælianus. Musanus philosophus scriptor agnoscitur.
207	13	Aper & Maximus. Clodius Albinus qui se in Gallia Cæsarem fecerat, apud Lugdunum interficitur.
208	14	Antoninus 3, & Geta 3: Cyclus 22 decennoualis, indictione 2.
209	15	Pompeianus, Auitus. Tertullianus Apher centurionis proconsulis filius, omnium ecclesiarum sermone celebratur.
210	16	Faustinus & Rufus. Origenes Alexandriæ studijs eruditur.
211	17	Gentianus & Bassus. His consulibus, Seuerus imperator Eboraci in Britannia moritur: cui successit Antoninus Caracalla Seueri filius, qui regnauit ann. 7. Methodius sic: Quum vero 19 annis Seuerus tenuisset imperium, decessit: & Antoninus ei filius succedit. Apud Antiochiam autem defuncto Serapione episcopo, Asclepiades loci illius suscepit sedem, qui & ipse vnus ex præclaro confessorum numero, sicut Marc⁹ Treuerensis, habebatur. Quo in tempore quam plurimi erant, qui in confessionibus gloriam quæsierant Dei, tum prouidentia Dei fuerant reseruati: in quibus Alexander cõfessionis titulo satis clarus, Hierosolymorum ecclesiæ subrogatus est episcopus, quum supersset adhuc Narcissus, qui ante eum functus est pontificatus officio. Rursus Alexandro Mazabanes succedit: post Mazabanem sacerdotium suscepit Hymenæus: post Hymenæum Zabdas successit. Qui quum paruo tẽpore superuixisset, Hermonẽ post se reliquit; quem sequutus est Maxim⁹ qui ex illis erat, quibus Maximianus dextris oculis effossis & & sinistro poplite succiso per mandata damnauerat. Post quem Cyrillus confusa iam ordinatione suscepta, aliquando in fide, sæpi⁹ in communione variabat. Post Cyrillum Ioannes Apostolic⁹ reparat sedes. Post quem Maximinus résedit, qui Basilium Cæsarien sem ad fidem reformauit. Hucusq; Methodius.

CARACALLA.

ROmanorum 22, Antoninus Bassianus cognomento Caracalla Seueri filius, secundum omnes regnauit ann. 7, mens. 2. iuxta Romanam historiam: hoc est vsq; ad Cal. Febru. in anno 195 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Car,*	
212	1	Antoninus, Balbinus. Antiochiæ nonus episcopus constituitur Asclepiades.
213	2	Messala & Sabinus. Antoninus, Caracalla cognominatus est propter genus vestis quod Romæ erogauerat.
214	3	Lætus & Cærealis. In Hiericho quinta editio diuinarum Scripturarum inuenta est in dolio, cuius author non apparet.
215	4	Sabinus & Venustus. Perpetua & Felicitas apud Carthaginem Aphricæ in castris bestijs deputatę sunt pro CHRISTO Non. Martijs.
216	5	Præsens & Extricatus. Antoninus tantæ libidinis fuit, vt nouercam suam Iuliam vxorem duxerit.
217	6	Antoninus 5. Antoninus aduersus Parthos expeditionem molitus est.
218	7	Antoninus & Aduentus. Antoninus interficitur inter Edissam & Carras, anno ætatis 43: cui Macrin⁹ successit. Methodius sic: Igitur Antonino Seueri filio 6 annis, & 6 mensibus imperio consummato, Macrinus succedit.

MACRINVS.

ROmanorum 23, Opilius Macrin⁹, qui præfectus prætorij erat, cum filio Diadumeno imperator factus est, sed nihil memoratu dignum egit ex temporis breuitate. Nam imperium vnius anni & duorum mensium habuit, teste historia Romana: hoc est vsq; ad Calend. Aprules. in anno 195 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro consule.

Anni Chr.	*Anni Macr.*	
219	1	Antoninus 6, & Sacerdos. Antiochiæ x episcopus constituitur Philetus. Circensibus. Vulcanaliorum Romę amphitheatrum incensum. Abagarus vir sanctus regnauit Edissæ, vt Aphricanus testatur. Zephyrinus papa ob it.

¶ Calixtus papa quindecimus post Petrum, annis 5. Hic cõstituit quatuor temporum ieiunium in anno fieri, propter abundantiam vini, frumenti, & olei, iuxta prophe-

Digitized by Google

prophetiam. His consulibus, Macrinus cum filio apud Archilaidem militari tumultu occiditur, circa mẽsem Februariũ. Methodius sic: Macrinus quum post annum fuisset defunctus, alius Antoninus regni Romani suscepit principatum: cuius imperii anno primo Episcopus vrbis Romæ Zephyrinus diem obiit, *18* annis sacerdotali functus officio. Post hunc Calixtus suscepit sacerdotium.

HELIOGABALVS.

ROmanorum *24*, M. Aurelius Heliogabalus, Antonini Caracallę filius, regnauit annis 4, mensibus 8, iuxta historiã Romanam: hoc est vsque ad Calendas Decembres, in anno *199* post passionem Domini, sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Hel.*	
220	1	Antoninus, & Comazon. M. Aurelius sacerdos Heliogabali templi adeo impudice in imperio suo vixit, vt nullum genus obscœnitatis omiserit. Sexta editio inuenta est Neapoli.
221	2	Gratus & Seleucus.
222	3	Alexander & Antoninus. Calixtus papa archipresbyteris, & reliqua: data Antonino & Alexandro viris clarissimis consulibus, *11* Calend. Decembris, in qua epistola prædictum cõstituit ieiunium.
223	4	Maximus & Ælianus. In Palæstina Nicopolis, quæ prius Emaus vocabatur, vrbs cõdita est, legationis industriam pro ea suscipiente Iulio Aphricano, scriptore temporum. His consulibus (teste Cassiodoro) Antoninus Romæ tumultu militari occiditur cum matre Simiasica, cui succedit Alexander. Methodius sic: Post Antoninũ vero Romanum imperium, quod ipse quatuor solis annis tenuerat, Alexander suscepit.

ALEXANDER.

ROmanorum *25*, Alexander Mammeæ filius, secundum omnes regnauit annis tredecim, & aliquot diebus: hoc est, vsque ad Calendas Ianuarii, in anno ducentesimo duodecimo, post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Alex.*	
224	1	Iulianus & Crispinus. Calixtus papa passus pridie idus Octobris, sub Alexandro imperatore.
		¶ Vrbanus, *16* papa post Petrum, annis 8 mensibus *11*, diebus *12*. Methodius sic: Quo quinq; annis administrato post finem suum dereliquit sedem Vrbano. Primo anno Alexãdri imperii Vrbanus Episcopatum in vrbe Roma suscepit. Tunc etiam Asclepiade apud Antiochiam defuncto, Philetus in Episcopum succedit.
225	2	Fuscus & Dexter.
226	3	Alexander 2, & Marcellus. Vrbanus papa, & reliqua: data nonis Septembris, Alexandro viro clarissimo consulari.
227	4	Ammianus & Maximus. Cyclus decimustertius decẽnoualis incipit indictione sexta.
228	5	Albinus & Maximus.
229	6	Modestus & Probus. Geminꝰ presbyter Antiochenus, & Beryllus Episcopus Arabiæ, habentur clari scriptores.
230	7	Alexander tertio, & Dion. Antiochiæ vndecimus Episcopus Zebennius.
231	8	Gratus & Seleucus. Alexandriæ Ecclesiæ duodecimus Episcopus Heraclas, annis *16*.
232	9	Pompeianus & Felicianus. Alexander in matrem Mammeã vnice pius fuit, & ob id omnibus amabilis. Vrbanus papa postquam multos nobiliũ ad fidem Christi perduxit, passus est sub Alexãdro, 8 Calen. Iulii, & sepultus est in cœmiterio Prætextati. Methodius sic: Interea Vrbanus Episcopus in vrbe Romã, octo annis administrato sacerdotio, Põtiano sedem reliquit. Apud Antiochiam aũt post Philetum Zebennius Ecclesiam suscepit.
		¶ Pontianus papa *17* post Petrum, annis quinque, mensibus 2.
233	10	Lupus & Maximus. Origenes de Alexãdria ad Cæsaream Palæstinę transiit.
234	*11*	Maximus & Paternus.
235	12	Maximus & Vrbanꝰ. Mãmea mater Alexandri quum Origenem vellet Antiochiam accitum, summo honore habuit. Romæ passus Calixtus, & Vrbanus papa, Cæcilia virgo, & Tiburtiꝰ Valerianus, Callipodius presbyter, Austerius etiam presbyter, & Palmatius cõsul cum vxore & filiis.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Alex.*
236	13

Seuerus, & Quintianus. His cõsulibus, teste Cassiodoro, Alexander in Gallia, id est Moguntiaci, tumultu militari interficitur. Decretalis epistola Pontiani papæ, data decima calendis Februariis, Seuero & Quintiano cõsulibus. Methodius sic: Alexandro vero imperatori post tredecim annos principatus sui defuncto Maximinus Cæsar succedit.

MAXIMINVS.

ROmanorum 26 Maximinus regnauit annis 3, mense vno, & paucis diebus: hoc est vsque ad Calendas Februarias, in anno 216 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Max.*
237	1

Maximinus, & Aphricanus. Maximinus primus ex corpore militari sine senatus authoritate ab exercitu imperator electus est. Pontianus papa cũ Hippolyto presbytero in Sardiniã insulam a Maximino deportatus est, ibiq; fustibus *18* Calendis Decembris mactatus, cuius corpus beatus Fabianus papa reduxit, & in cœmiterio Calixti sepeliuit.

¶ Antherus *18* post Petrum, mense vno. Decretalis epistola Antheri papæ, & reliqua: data decimotertio calendis Aprilis, Maximino & Aphricano consulibus. Alia epistola, data calendis Iuliis, iisdẽ consulibus. Antherus papa passus 3 nonis Ianuarii, & in cœmiterio Calixti via Appia sepultus est: cui Fabianus successit 19 post Petrum, annis 13. Dilectissimis vbiq; catholicæ Ecclesiæ comministris Fabianus papa salutem in Domino: & reliqua. Et postea: Deniq; septem similiter diaconos ordinauimus, qui septem imminerent notariis, & gesta martyrum veracitér in integro colligerẽt, nobisq; rimanda manifestarent. Quod etiã vos omnes agere monemus, ne in posterũ aliqua ex his dubitatio fiat, quæstioq; oriatur: & reliqua: data calendis Iuliis, Maximino & Aphricano consulibus. Methodius sic: Põtiano autem sex annis episcopatu vrbis Romæ functo succedit Antherus: qui quum mensem vnum, & nõ amplius ministrasset, Fabiano sacerdotium deteliquit, qui passus est septimo Philippi principatus anno. Tunc etiam Zebẽnio apud Antiochiam defuncto, Babylas Ecclesiæ suscepit Episcopatum.

Anni Chr.	*Anni Max.*
238	2

Perpetuus vir clarissimus consul. Maximinus sextam persequutionem facit aduersus sacerdotes ecclesiarũ.

239	3

Cornelius vir clarissimus consul. Maximinus persequitur Ecclesiam propter Christianam Alexandri familiam, cui succensuit, & Mammeæ matri eius vel præcipue propter Origenem presbyterum.

240	4

Pius, & Proculus. His consulibus, teste Cassiodoro, Maximinus Aquileiæ à Pupieno occiditur, cui successit Gordianus. Methodius sic: Et quatuor annis regnauit, in quibus finem & persequutionum fecit & vitæ: post quem Gordianus imperium suscepit.

GORDIANVS.

ROmanorum 27, Gordianus regnauit annis 6: hoc est vsq; ad Calendas Februarias, in anno ducẽtesimo vigesimo secũdo post passionem: sub quo hi consules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Gord.*
241	1

Gordianus, & Auiola: Gordiano Romam ingresso, Pupienus & Albinus qui imperium arripuerant, in palatio occisi.

242	2

Sabinus & Venustus. Origenes contra quendam Celsum Epicureum philosophum qui contra nos libros scripserat, octo voluminibus respondit.

243	3

Gordianus 2, & Pompeianus, Fabianus papa testimonio Spiritus sancti, in specie colũbæ super caput eius descendentis, Romam veniens ordinatur Episcopus: licet quidam hoc verius de Seuero affirment.

244	4

Atticus, & Prætextatus. Origenes tam scribendi sedulus fuit, vt Hieronymus in quodam loco 5000 librorum illius se legisse meminerit.

245	5

Arrianus, & Pappus. Gordianus admodum adolescens, Parthorum natione superata, regreditur victor ad patriam: sed fraude Philippi præfecti prætorii haud longe à Romano solo interfectus est.

246	6

Peregrin⁹, & Æmylianus.

His

His consulibus, teste Cassiodoro, Gordiano milites tumulũ ædificant, qui Euphrati fluuio imminet, ossibus eius Romam reuectis : cui successit Philippus. Methodius sic: At Gordiano, quum per sex annos Romanum imperium tenuisset, Philippus vna cum filio Philippo succedit, qui primus ex imperatoribus Christianus effectus est.

PHILIPPVS.

ROmanorum 28, Philippus cum Philippo filio, secũdum omnes regnauit annis 7: hoc est vsque ad Calẽdas Februarias, in anno 250 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Phil.*	
247	1	Philippus, & Tatianus. Philippus filium suum consortem regni facit, primusq; omnium ex Romanis imperatoribus Christianus fuit. Cyclus decimusquartus decennoualis, indictione decima.
248	2	Præsens, & Albinus.
249	3	Philippus secundo, & Philippus filius eius.
250	4	Philippus 3, & Philippus 2, Philippus vrbem cognominis sui in Græcia constituit.
251	5	Æmylianus, & Aquilinus. His consulibus, Cassiodoro teste, millesimus annus Romæ expletus est : ob quam solennitatem innumerabiles bestias Philippus in circo magno occidit, ludosq; in campo Martio theatrales tribus dieb. & totidem noctibus, populo peruigilante, celebrat. Quadraginta etiã missi natali Romanæ vrbis concurrerũt, & agon mille annorum actus. Hæc Cassiodorus. Quũ autem secũdum Hebræos olympias primo posita est in anno primo Ioathan, & in primo anno Olympiadis recte condita fuit vrbs Roma, atq; sicut Hieronymus & Beda tractant, à prima olympiade vsq; in passionem Domini, anni 3794 : sublatis 20 annis, id est annis 16 Ioathan, atque 4 Achaz, qui sunt quinque olympiades, fiunt à condita Vrbe vsque in passionem Domini, anni 774 : à passione Domini vsque in annum postremum Philippi, sunt anni 230. fiunt simul à condita Vrbe ad obitum Philippi, 1003 anni.

Anni Chr.	*Anni Phil.*	
252	6	Decius, & Gratus. His consulibus, Fabianus papa passus decima quarta Calendis Februariis, secundum gesta Pontificum.

¶ Cornelius papa vigesimus post Petrum, annis tribus, mensibus decem.

253	7	Decius 2, & Rusticus. His consulibus, Philippus senior, Veronę occiditur: iunior vero, Romę. Methodius sic: Philippo autem septem annis principatu administrato, Decius succedit: qui pro eo quod infestus esset Philippo, persequutionem Ecclesiis suscitat : in qua Fabianus in vrbe Roma martyrio coronatus, sedem sui Episcopatus Cornelio dereliquit: Antiochiam vero per omnia similem, Mazabbanitæ Babylas. Alexander Hierosolymorum Episcopus post cõfessionẽ glorioſæ vitæ sortitur finẽ in vinculis: post quem Fabius Episcopatus officium suscepit. Quo defuncto, Demetrianus in Episcopatu supererat. Hucusque Methodius.

Decretalis epistola Fabiani papæ: Dilectissimo fratri Hilario Episcopus Fabianus salutẽ: & reliqua: data 17 calẽdis Nouembris, Aphricano & Decio viris clarissimis. In Martyrologio sic: Romæ Fabiani papę natiuitas 14 calen. Februariis, qui quum quatuordecim annis, mẽsibus vndecim, diebus duodecim, Ecclesiæ præesset, passus est sub Decio in primo anno sui imperii, & in cœmiterio Calixti sepultus. Beda sic: Decius quum Philippos patrem & filium interfecisset, ob odium eorum in Christianos persequutionem mouet, in qua Fabianus in vrbe Roma martyrio coronatur. Sedem sui episcopatus Cornelio reliquit, qui & ipse martyrio coronatus est. Cornelius papa, annis 2, mensibus 8, minus 5 diebus. Decretalis epistola Cornelii papæ: Charissimis atque dilectissimis Cornelius salutẽ: & reliqua: data 6 idus Septembris, Decio & Maximo viris clarissimis consulibus.

Alia : Cornelius episcopus Rufo episcopo in Domino salutem: & reliqua: data 11 calendis Iuniis, Maximo & Decio viris consulibus, Romæ via Appia in cœmiterio Calixti : 18 calẽdis Octobris natiuitas sancti Cornelii papæ : sub persecutione Decii cũ presbyteris & diaconib. centum ex illis exilio deputati, ad quem con-

Digitized by Google

fortandum multi Christianorum veniebant. Quo tempore beatus Cyprianus scripsit ei de Celerino lectore, quanta pro fide & confessione Christi sustinuerit. Decius Cæsar audiens, quod multi ei scriberent, & de beato Cypriano: rogauit eum sibi exhiberi. Exhibitus Decio interroganti cur à Cypriano contra rempublicam literas accepisset, respondit, Ego de corona CHRISTI literas accepi, non contra Rempublicam. Iratus Decius iussit, vt os eius cum plumbatis cæderetur: deinde ad templum Martis vt sacrificaret, duceretur: quod si contempsisset, illic capite puniretur. Quumq; duceretur, vnus ex militibus nomine Cerealis rogare cœpit beatum papam, vt visitaret vxorem eius quæ annis q̃inque paralytica iacebat. Ingressus autem domum eius, tenuit manum Sallustiæ, & erexit eam dicens: In nomine Domini nostri IESV CHRISTI Nazareni surge, & sta super pedes tuos. Quę protinus erexit se, clamans & dicens: Vere CHRISTVS est Dei filius. Et dixit beato Cornelio: Baptiza me, nam per CHRISTVM tẽ coniurò. Et currens impleuit vas aquæ, & attulit ei. Tunc miserunt se omnes milites ad pedes eius, orãtes etiam se baptizari. Quos vt baptizauit, obtulit pro eis sacrificium laudis, & participati sunt omnes corpore & sanguine domini nostri IESV CHRISTI. Audiens autem Decius, mittens tenuit omnes, & iussit vt cũ beato Cornelio ducerentur ad sacrificandum: & si nollent parere, capite plecterentur. Ducti vero foras muros portæ Appiæ, expuentes in templum decollati sunt vna cum beato Cornelio, numero viginti vnus. Sed & Cerealis cum vxore sua Sallustia, 18 Calendis Octobris. Eadem vero nocte venit Lucina cum clericis & familia sua, & rapuit martyrum corpora, & sepeliuit ea in agro suo in crypta, in cœmiterio Calixti. Cuius Lucinæ Corneli⁹ sic cõmemorat: Decretalis epistola Cornelii papæ: Charissimis atque dilectissimis fratribus sanctæ Ecclesiæ filiis, Cornelius episcopus salutem. Decreui vobis scribere: &reliqua. Et postea: Quapropter rogo vos nobis congratulari, quod rogatu cuiusdam deuotæ fœminæ, ac nobilissimæ matronæ Lucinæ leuata sunt corpora Apostolorum Petri & Pauli de catatumbis: & primo quidem beati Pauli corpus leuatum silẽtio, ac positum est in prædio prædictæ matronæ, via Ostiensi, ad latus vbi decollatus est. Postea vero beati apostolorum principis Petri accepimus corpus, & condecenter posuimus illud iuxta locũ, vbi crucifixus est inter corpora sanctorum episcoporum, in templo Apollinis, in monte Aureo, in Vaticano palatii Neroniani, tertia die Calendarum Iuliarum: & reliqua Hæc epistola data est sexta idus Septembris, Decio & Maximo viris clarissimis consulibus. Postquam passus est Corneli⁹, Lucius papa in tertio anno Decii incipiens, sedit mensibus 5, vsq; ad 4 nonis Martij, in initio anni quarti Decii, sub Valeriano præfecto. Inde Stephanus papa sedit annis 4, mensibus aliquot, vsq; ad 4 nonas Augusti, qui passus est sub Valeriano præfecto, in anno sexto Decii. Decretalis epistola Stephani papæ. Dilectissimo fratri atque familiarissimo amico Hilario, Stephanus papa salutem, & reliqua: data 5 nonis Martii, Valeriano & Galieno viris clarissimis consulibus. Stephanus sanctæ Apostolicæ & vniuersalis Romanæ Ecclesię Episcopis: & reliqua: data nonis Aprilis, Valeriano & Galieno viris clarissimis consulibus. In Martyrologio ita habetur: Romæ in cœmitetio Calixti sepultus: sub Valeriano & Galieno passus. Is quum persequutio sæua grassaretur, congregato vniuerso clero suo, hortatus est eos, vt pro CHRISTO coronam martyrii alacriter susciperent. Ordinauit tres presbyteros & septẽ diaconos & clericos decem, cum quibus de regno Dei assidue docebat. Diuina autẽ gratia procurante, occurrebant multi ex Gentilibus, & honesti viri, vt baptizarentur ab eo: inter quos Neimereus Tiburtinus cum omni domo sua, filiaq; eius Lucilla, quæ cęca per beatum Stephanum illuminata est, Olympius alter tribunus cum vxore Exuperia & filio Theodolo, & cæteris qui crediderunt in sua domo, qui passi sunt postea. Celebrabat autem Missas atq; cõcilia per cryptas martyrum. Factum est autem, vt Valerianus & Galienus persequutores nominis CHRISTI summo requirerent studio beatum Stephanum, vt eum vel clericos eius diuersis pœnis afficerẽt. Miserũt itaq; multitudinem militum, & tenuerunt eum cũ multitudine clericorum, & ductus est ad Valerianum. Tunc statim iussit eum duci ad templum

templum Martis, & ibidem dictata ſententia capite truncari, ſi nõ adoraret. Perductus beatus Stephanus à militib⁹ foras muros Appiæ portæ ad templum, leuatis oculis ad cœlũ, dixit: Domine Deus me⁹ pater Domini noſtri IESV CHRISTI, qui deſtruxiſti turrim cõfuſionis Babyloniæ, deſtrue nunc & hunc locum, vbi diabolica ſuperſtitione per idolorum culturam animæ pereunt populorum. Et ſtatim facto fragore tonitrui cum terribili coruſcatione, corruit maxima pars templi, & milites pauefacti fugerunt. Beatus vero Stephanus perrexit cum omnibus Chriſtianis ad cœmiterium ſanctæ Lucinæ, & multis eos conſolatus ſermonib⁹, obtulit pro eis ſacrificium Deo, quem intrepidum & conſtantem ante altaris ſolennia & cœpta perficientem, in eadem decollauerunt ſede, 4 nonis Auguſti. Cuius corpus Chriſtiani populi ſepelierunt in eadẽ crypta cum ipſa ſede, vbi aſtãs ſanguis expãſus eſt, in loco qui appellatur hodie cœmiterium Calixti. Hic cõſtituit, vt ſacerdotes & Leuitæ veſtes ſacras in quotidiano vſu nõ haberẽt, niſi in Eccleſia. ¶ Poſt Stephanum Sixtus ſuccedit annis 2. Decretalis Epiſtola Sixti papæ: Sixtus papa coepiſcopis ſalutem: & reliqua: data calendis Septembris, Valeriano & Deciano viris conſulibus. Methodi⁹ ſic: Dilectiſſimis fratribus per Hiſpaniarum prouincias conſtitutis Sixtus Epiſcopus in Domino ſalutem: & reliqua: data 17 Calendis Auguſti, Valeriano & Decio viris clariſſimis cõſulibus. In Martyrologio ſic: Deci⁹ imperator & Valerianus pfectus tenuerunt beatiſſimum ſenem Sixtum Epiſcopum Romanum cum omni clero ſuo, & recluſerunt eos in cuſtodia publica, & fuerunt ibi clauſi multis diebus. Factum eſt autem, vt Decius Cæſar & Valerianus præfectus iuberent, ſibi beatum Sixtum Epiſcopum Romanum cum omni clero ſuo nocte intra ciuitatem inducere. Cui Decius Cæſar dixit: Sacrifica diis immortalibus, vt clerus tuus augeatur. Ad hæc ſanctus Sixtus: Ego ſemper ſacrificaui, & ſacrifico Domino Deo Patri omnipotenti. Tunc ex præcepto Decii duxerunt milites eum ad tẽplum Martis, vt ſacrificaret: ſed contemnẽtem ſacrificare, recluſerunt eum in cuſtodia priuata cum duobus diaconis Felicíſſimo & Agapeto. Quumque duceretur, cœpit eum beatus Laurentius archidiaconus compellare. Quo progredetis ſine filio, pater? quo ſacerdos ſine diacono properas? & reliqua, ſicut in paſſione habẽtur. Et dixit beatus Sixtus ad beatum Laurentium, Accipe facultates vel theſaurũ Eccleſię, & diuide quibus tibi videtur. Accepta poteſtate cœpit inquirere vbique pauperes CHRISTI, & vnicuiq; diſtribuit. Poſt hæc beatus Sixtus, & diaconi Felicíſſimus & Agapetus, repręſentati ſunt Decio & Valeriano. Ad quem Decius ait: Nos quidẽ conſulimus ſenectuti tuæ, ſed ſacrifica. Reſpondit beatus Sixtus: Miſer, tu ſacrifica & noli blaſphemare, ſed age pœnitẽtiam. Tunc monente Valeriano iuſſit Decius, vt ducerẽtur ad templum Martis. Tunc beatus Sixtus dixit ad tẽplum Martis, Deſtruat te CHRISTVS filius Dei viui: Quum reſpondiſſent omnes Chriſtiani, Amen: cecidit aliqua pars templi. Tunc beatus Laurentius cœpit clamare, Non me derelinquas pater ſancte: & reliqua. Milites hoc audiẽtes de theſauris, tenuerũt beatum Laurentium; ſanctum vero Sixtum, Felicíſſimum & Agapetum duxerunt in cliuum Martis ante templum; & ibi decollati ſunt octauo idus Auguſti. Noctu venerunt Chriſtiani & clerici, & colligẽtes corpora ſanctorum ſepelierunt Sixtum in crypta, in cœmiterio Calixti, in eadem via. Sanctos vero Felicíſſimum & Agapetum martyres, ſepelierunt in cœmiterio Prætextati. Decollati ſunt cum eis & alii quatuor, vt in geſtis Põtificalib⁹ legitur, Ianuarius, Magnus, Vincentius, & Stephanus ſubdiaconi. Paſſus eſt cũ eis & beatus Quartus, vt ſcribit beatus Cyprianus. Hic beatus Sixtus apud Athenas natus & doctus, prius quidẽ philoſophus, poſtea CHRISTI diſcipulus fuit. Sedit autem anno vno, menſibus decem, diebus viginti tribus. Et ſi ergo ſanctus Cyprianus qui tunc fuerat præſens, hæc ſcripſit, quis ea negat? Detentus itaq; beatus Laurentius à militibus, & traditus eſt Parthenio tribuno. Qui nunciauit Decio, quod Laurentius qui haberet theſauros, archidiaconus Sixti, in cuſtodia teneretur: & tradiderunt cuidã Hippolyto, & Hippolytus recludit eum cum multis: & reliqua. Ibi erat homo Lucillus nomine cæcus: ad quem ſanctus Laurentius ait: Crede in filium Dei Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM; & baptizare, & illumi-

nabit te. Respondit Lucillus: & reliqua. Videns autem Hippolytus credidit, & baptizatus est. Ex mãdato ductus est beatus Laurentius: & cætera, sicut in passione legitur. Tunc vnus ex militibus nomine Romanus credidit Domino nostro Iesv Christo, & dixit beato Laurentio: Video in te hominem: & cætera. & baptizatus est. Tunc beatus Laurentius expoliatus vestimentis suis, extentus est in craten ferream, & allati sunt baculi cum prunis. Sanctus Laurentius dixit Decio: Disce miser, quanta est virtus Domini mei: nam carbones tui, mihi refrigerium præstant: & vultu pulcherrimo dicebat: Gratias ago tibi Domine Iesv Christe, quia merui ianuas tuas ingredi. Et emisit spiritum. Mane autem primo adhuc crepusculo, rapuit corpus eius Hippolytus, & condiuit cum linteaminibus & aromatibus: & hoc factum mandauit Iustino presbytero. Tunc beatus Iustinus & Hippolytus plorantes, & multũ tristes, sepelierunt eum in prædio matronæ viduæ Cyriacæ in agro Verano. Eodẽ die Romæ militum sexaginta quinq; tunc passi sunt: sed Claudius, Seuerus, Crescentius & Romanus ipso die quo beatus Laurentius, post tertium diem sancti Sixti. Decius vero furore arreptus iussit, vt cum lapidib⁹ os Hippolyti contunderetur, & foras muros portæ Tiburtinæ cum familia duci. Beatus Hippolytus confortabat omnes dicens: Fratres, nolite metuere: quia ego & vos vnum Dominum habemus: & decollati sunt promiscui sexus numero nouemdecim. Beatus vero Hippolytus ligatus pedibus ad colla indomitorum equorum, & sic per spinas & tribulos tractus, emisit spiritum. Noctu venit beatus Iustinus presbyter, & collegit corpora, & sepeliuit in campo eodem, iuxta nympham, ad latus agri Verani, idus Augusti. In Martyrologio sic: Romæ idus Augusti natalitia sancti Hippolyti martyris, sub Decio Cæsare & Valerio præfecto.

A Decio imperatore hucusq; papę per annos octo cathedram tenuerunt, iuxta chronicam Eusebii: quam diu vero secundum Martyrologium sederunt, dicendũ est. Decius regnauit annis sexdecim. Fabianus papa passus decimo tertio Calendis Februarii, in anno primo Decii. Inde Cornelius papa annis duobus, mensibus octo, passus est decimo octauo calendis Octobris, in anno Decii tertio. Inde Lucius papa annis tribus, mẽsibus quinque, passus sub Valeriano prçfecto, in anno septimo Decii, 4 nonis Martii. Stephanus papa, annis septem, mẽsib. quinque, passus sub Valeriano præfecto, 4 nonis Augusti, in anno decimoquarto Decii. Sixtus papa 2 annis, passus 8 idus Augusti, in anno 16 Decii. Laurentius quoq; & Agapetus, Felicissimus & Hippolytus, passi sub Decio, si Ecclesia non fallitur. Damnum ergo annorum 18 in Chronicis Eusebii & Bedæ, ab anno 15 Tiberii, in anno 10 magni cycli, iuxta historiam sacri Euangelii ad cyclum Dionysii, implẽt isti anni 26 Decii, & 2 anni Galerii, teste Isidoro Episcopo, qui duobus annis regnauit. Quod si aliquis his rationibus obsistit, ecce resurrectionem Domini iuxta historiam inquirimus.

[*Marianum Scotum viginti duos annos plus aliis Chronographis posuit ab incarnatione Domini: quos sub deficientibus regibus collegit, mensibus & diebus integris annis supernecentibus.*]

Decivs.

ROmanorum 29, Decius, secundum omnes chronographos anno vno regnauit, & mensibus 3. Secundũ Orosium (sicut ipse dicit) annis 3, anno ab Vrbe cõdita 1004 incipiens: hoc est vsque ad Calẽdas Maias, in anno 232 post passionem: sub quo hi consules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Dec.*	
253	1	Decius, & Aphricanus.

Methodius sic: Decius ob odium Philipporum quos occidit, persequutionem Christianorum mouet. Fabianus papa passus 14 Calendis Februariis. Hucusqué Methodius.

¶ Cornelius, 19 papa post Petrum, annis tribus, mensibus quinque. Antoninus modo in Ægypto nascitur.

| 254 | 2 | Maximus, & Decius. Alexandro Hierosolymorum apud Cæsaream Palæstinæ Antiochiæ, Babylas, Mazabanus & Fabius Episcopi constituuntur. Cornelius papa passus 18 Calendis Octobris: Romę passus Fabianus, & Cornelius papa, Victoria, & Miniates; Antiochiæ, Babylas Episcopus; Apollonia ciuitate, Leacus, Thyrsus & Callinicus; Hierosoly-

rosolyma, episcopus Alexander; Nazan-
zo, Trypho: in Ægypti ciuitate quæ dici-
tur Tinius, Phileas episcopus, Philocom⁹
tribunus cum multis; in Sicilia ciuitate
Catanensium, Agatha virgo: in Perside,
Polychronius; Babyloniæ, Ctesiphontes
episcopus; Pergæ Pamphyliæ Nestor epi-
scopus; in Corduba ciuitate Parmenius
presbyter cum socijs; apud Circēsem cō-
loniam Marianus & Iacobus. Decius cum
filio occiditur in abrupto Thraciæ loco à
Gothis in bello. Methodi⁹ sic: Igitur post-
eaquam Decius non totis duobus annis
principatu Romani apicis ministrato cū
filijs pariter interemptus est, Gall⁹ susce-
pit imperium. Quo tempore etiam Ori-
genes 70 ætatis anno nō ad integrum ex-
pleto; defunctus est. At ne Gallus malum
Decij aut videre potuit, aut cauere, sed in
eundem lapidē offensionis impegit. Cu-
ius cum regnum floreret, & cuncta ei insi-
stentia cederent, sanctos viros qui pro pa-
ce regni eius Deo summo supplicabant,
persequut⁹ est: cum quibus & prosperita-
tem suam pariter fugauit & pacem. In vr-
be itaque Roma post Cornelij consum-
mationem, qui tribus circiter annis sacer-
dotio functus est, episcopatus sedem Lu-
cius suscepit.

GALLVS.

ROmanorum 30, Gallus cum filio Vo-
lusiano regnauit annis 2, mens. 4, hoc
est usq; ad Cal. Septemb. in anno 254 post
passionem: sub quo hi consules fuerunt,
teste Cassiodoro consule.

Anni Chr.	Anni Gal.	
255	1	Volusianus, & Maximus.

Nonutius presbyter Cypriani, Romam
veniens, Nouatianum & cæteros confes-
sores sibi sociat, eo quod Cornelius pœni-
tentes apostatas recepisset. Antiochiæ 14
cōstituitur episcopus Demetrius. ¶ Luci⁹,
papa 20 post Petrum, annis 3, mensibus 5.
Decretalis epistola Lucij papę: Dilectissi-
mis omnibus fratribus Lucius episcopus
salutē in Domino: & reliqua. In hac san-
cta sede apostolica constituimus, vt duo
presbyteri, & tres diaconi in omni loco e-
piscopum non deserant propter testimo-
nium ecclesiasticum: & reliqua: data Cal.
April. Gallo & Volusiano viris clarissimis
consulibus.

Anni Chr.	Anni Gal.	
256	2	Valerianus, & Galienus.

His consulibus, teste Cassiodoro, Gallus
& Volusianus cum aduersum Æmylia-
num qui in Mœsia res nouas moliebatur,
ex vrbe profecti essent, in foro Flammi-
nij, siue (vt alij putāt) Interamniæ interfe-
cti sunt. Æmylianus, mense inuasæ ty-
rannidis extinctus est.

ÆMYLIANVS.

ROmanorum 31, Æmylianus quū Gal-
lum & Volusianum occidisset, impe-
rauit mensib 3. Origenes anno 70 ætatis
suæ obijt, & in vrbe Tyri sepultus est. Æ-
mylianus autem obscurissime natus erat,
siquidem Maurus erat: atq; etiam 3 mense
sui imperij extinctus est: hoc est circa mē-
sem Nouembr. in eodem anno quo occi-
dit Gallum & Volusianum. Methodi⁹ sic:
Lucio papa 8 solis mens. sacerdotio admi-
nistrato, Stephanus succedit: cui 2 annis
impleto sacerdotio Romæ Sixtus succe-
dit. Gallus vero non integris duobus an-
nis imperio detento, rebus humanis ex-
emptus est; post quem Valerianus cum fi-
lio Galieno suscepit principatum. Qui
postquam deprauatus est & deiectus, à
barbaris captus est & luminibus orbatus:
filios sceleris & impietatis suæ reliquit
successores. Galienus vero Valeriani fili-
us posteaquam rerum summam solus ob-
tinuit, lenius ac moderatius agere institu-
it: datisque decretis inhiberi supplicia
persequutionesq; cessare, & quo quisque
putat more exorare quod diuinum est, si-
nit. Cui⁹ medijs temporibus ecclesia Dei
in pace durante, Macrinus velut nubes
quædam tenebrosa & atra, subito regni e-
ius obscurauerat lucē. Quo rursum ad vi-
cem æstiuę lucis abolito, Galien⁹ nouum
ex veteri in vniuerso mundo lumen ef-
fulsit, qui atrocem tyrannum & regno
deturbauit & vita. Sixto quoq; Romanæ
ecclesiæ per annuū & menses 11 sacerdotio
pcurato succedit Dionysius. Demetriano
autem apud Antiochiam defuncto Pau-
lus Samosatensis sacerdotium suscepit. In
Hierosolymis vero post Zabanen sacer-
dotium suscepit Hymenæ⁹. Interea apud
Alexandriam Dionysius 17 annis functus
sacerdotio, quieuit in pace, eiq; succedit
Maximus. Hucusq; Methodius.

hoc eſt vſq; ad Cal. Septemb in anno ducenteſimo quinquageſimo primo poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro teſtatore.

Anni Chr.	*Anni Claud.*	
272	1	Antiochenus, & Orphitus. In Alexandria brachium quod per multos annos fuerat obſeſſum, tandem deſtruitur. Claudius Gothos Illyricum & Macedoniam vaſtantes ſuperat, ob quæ in curia clypeus eius aureus & in Capitolio ſtatua aurea collocata eſt. Felix papa paſſus 7 Cal. Iun. teſte Beda. Iſte decreuit Miſſas celebrare ſupra memorias martyrum. Romæ paſſi ſunt: Marius cum Martha ſua coniuge & filijs, milites 47 baptizati à Papa Dionyſio, Cyrilla virgo; in Tarracina Campaniæ ciuitate Felix preſbyter, & Euſebi⁹. Methodius ſic: Valerianus & Baſſus: his conſulibus Claudius Syrmij obijt, teſte Caſſiodoro.

QVINTILIVS.

ROmanorum 34, Quintilius frater Claudij ex conſenſu militum imperator factus eſt: qui conſenſu etiam ſenatus appellatus eſt Auguſtus. Hic etiam erat vir vnicæ moderationis & ciuilitatis, æquandus vel præferendus fratri.

¶ Eutychianus, papa XXV poſt Petrum, annis 6. Hic conſtituit, vt fruges ſuper altare tantum fabæ & vuæ benedicerentur, & vt nullus martyrum ſine dalmatica aut colobio purpurato ſepeliretur. Quintili⁹ 17 die ſui imperij (teſte Caſſiodoro) Aquileiæ occiditur, hoc eſt vſq; ad Cal. Octob. in eodem anno quo Claudius obijt. Methodi⁹ ſic: Claudius duobus ſolis annis in imperio tranſactis, Aureliano regni apicem dereliquit. Huius temporibus vltimum apud Antiochiam epiſcoporum concilium congregatur, in quo Paulus manifeſte conuincitur hæreticus, & damnatur ab omnibus quæ ſub cœlo ſunt eccleſijs CHRISTI inſiſtente plurimum, & diſceptationibus validiſſimis perurgente Malchione, presbytero eiuſdem Antiochenæ eccleſiæ, viro omnibus virtutibus adornato, verbo diſertiſſimo, atq; in omni eruditione perfecto. Paulus itaque, & ſacerdotio abſciſſus, & communione, filium beatæ memoriæ Demetriani, qui eidē inculpabiliter præfuit, Domnum nomine, virum omnibus bonis ornatum poſt ſe reliquit.

AVRELIANVS.

ROmanorum 35, Aurelianus regnauit annis 5, hoc eſt vſque ad Calendas Apriles in anno 256 poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro conſule.

Anni Chr.	*Anni Aur.*	
273	1	Quietus & Voldumian⁹. Antiochiæ eccleſiæ 17 ordinatur epiſcopus Timæus. Aurelianus Tetrico apud Catalaunos prodente exercitum ſuum, Gallias recepit.
274	2	Tacitus, & Placidianus. Zenobia apud Thumas haud longe ab Antiochia vincitur: quæ occiſo Odenato marito, Orientis tenebat imperium, in qua pugna ſtrenuiſſime aduerſum eum dimicauit Pompeianus dux cognomento Francus: cuius familia hodie quoq; apud Antiochiam perſeuerat ex cuius Euagrius presbyter chariſſimus nobis ſtirpe deſcendit.
275	3	Aurelianus, & Capitolinus. Euſebius Laodicenus epiſcopus inſignis habetur. Aurelianum Romæ triumphantem Tetricus & Zenobia præceſſerunt equitibus. Tetricus corrector poſtea Lucaniæ fuit, & Zenobia in vrbe ſummo honore conſenuit: à qua hodie quoque Romæ, Zenobiæ familiæ nuncupatur.
276	4	Aurelianus 2, & Marcellus. Aurelianus templum Soli ædificat, & Romam firmioribus muris cinxit. Epiſtola Eutychiani: Dominis fratribus Ioanni & omnibus per Bæticam prouinciam conſtitutis epiſcopis Eutychianus epiſcopus, in Domino ſalutem: & reliqua: data 2 Idus Aprilis, Aureliano & Marcello, viris clariſſimis conſulibus.
277	5	Probus, & Paulinus. Aurelianus, quum aduerſum nos perſequutionem mouiſſet, fulmen iuxta eum comiteſq; eius ruit. Romæ Eutychianus papa paſſus, 6 Id. Decem. & ſepultus in cœmiterio Calixti. Theodora, Baſilides, Tripos, Mandalia; Lingonis paſſi ſunt ſancti gemini, Leodio ciuitate Canon; Cæſarea Cappadociæ Mamines; apud Præneſtinam Vrbem Agapetus; in ciuitate Salona Anaſtaſius; apud Auguſtodunū Symphorian⁹; in territorio Viuarienſi, loco q dicitur Gēti-

Digitized by Google

bus Andeolus ſubdiaconus, Andochius presbyter, Thyrſus diaconus, & Felix; in caſtro Diuone, Benignus presbyter.

Anni Chr.	*Anni Aur.*	
278	6	Probus 2, & Paternus 2.

Ab Eutychiano papa vſq; ad hos conſules in anno 6 ſcribendum. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Aurelianus in itineris medio inter Conſtantinopolim & Heracliam in cœno Frurio viæ veteris occiditur. Methodius ſic: Igitur Aurelianus quum ſex annis gubernaſſet principatũ, Probus poſt hunc ſuſcepit imperium.

TACITVS.

ROmanorum 36, Tacitus poſt Aurelianum adeptus eſt imperium, menſ 6. Antoninus natione Alexandrinus, Laodiceæ Syriæ epiſcopus, philoſophicis diſciplinis eruditus, plurimo ſermone celebratur. Cuius ingenij magnitudo de libro quem ſupra de paſcha compoſuit, & de 10 libris Arithmeticæ inſtitutionis, apertiſſime poteſt cognoſci. Inſana Manichæorum hæreſis exoritur. Tacitus menſ. 6. ſui imperij apud Pontum occiſus eſt, circa menſ. Septemb.

FLORIANVS.

ROmanorum 37, Florianus (teſte hiſtorico) poſt Tacitum obtinuit imperium, qui 3 demum menſe ſui imperij apud Tarſum interfectus eſt: hoc eſt vſque ad Cal. Ian. in eodem anno quo Aurelianus occiſus eſt. Hic nec quicquam memoria dignum egit, tantum temporis breuitate ſui imperij.

PROBVS.

ROmanorum 38, Probus regnauit annis 6, menſ. 4, hoc eſt vſq; ad Cal. Maij, in anno 264 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Prob.*	
279	1	Probus 4, & Tiberianus.

¶ Gaius, 26 papa poſt Petrum, annis 15, 5 o menſibus 4.

|280|2| Probus 5, & Victorinus. Probus Gallos & Pãnonios vineas habere permiſit, Almum montem apud Syrmium, & Aureũ in Myſia ſuperiore, militari manu conſitos, prouincialibus colendos dedit.

Secundo anno Probi

iuxta Antiochenos,	400:
iuxta Laodicenos,	324:
iuxta Edeſſenos,	589:
iuxta Aſcalonitas,	380.

Initium 86 iubilæi, ſecundum Hebræos. Iobel autem apud Hebræos quinquagenarius annus nominatur.

Itaque ſecundum ſupputationem Hebræorum (ſicut dicit Euſebius in Chronicis ſuis) ab Adam vſque in præſentem diem id eſt ſecundum annum Probi, fiunt 4200 anni, id eſt * 4 iubilęi, & 30 anni, id eſt vnus iubilæus. Iubilæi 40 ab Ada vſq; ad annum 50 Abrahæ: & ab Ada vſq; ad annum 16 Tiberij, 70 iubilæi.

|281|3|Carus & Carinus. Antiochiæ 18 conſtituitur epiſcopus Cyrillus. Saturninus magiſter exercitus nouam ciuitatem Antiochiæ orſus eſt condere: qui poſtea imperium molitus inuadere, Apameæ occiditur.

|282|4|Carinus 2, & Numerianus. Archilaus Meſopotamiæ epiſcopus librum diſputationis ſuæ quem habuit contra Manichæum exeuntem de Perſide, Syro ſermone compoſuit: qui translatus à Græcis apud multos habetur.

|283|5|Diocletianus vir clariſſimus conſul. Alexandriæ epiſcopus 15 p̃fuit Theonas annis 19.

|284|6|Diocletianus, & Ariſtobulus. His conſulibus, Probus tumultu militari apud Syrmium in turri quę vocatur Ferrata occiditur: teſte Caſſiodoro. Methodi⁹ ſic: qui quum totidem temporis impleſſet imperio: Carus vna cum filijs Carino & Numeriano ſuccedit.

CARVS.

ROmanorum 39, Carus cum filijs ſuis Carino & Numeriano regnauit annis 2, menſ item 2, iuxta hiſtoriam Romanã: hoc eſt vſq; ad Calen. Iul. in anno 286 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
285	1	Maximus, & Aquilinus.

Carus Narbonenſis cum omni Parthorum regione vaſtata Choen & Creſiphõtem nobiliſſimas hoſtiũ vrbes cepiſſet, ſuper Tigridẽ caſtra ponẽs, fulminis ictu interijt.

terijt. Cyclus decennoualis 16, indictione 3 incipit.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
286	2	Diocletianus 2. & Maximianus. Numerianus quũ ob oculorum dolorem lectica veheretur, insidijs Apri soceri sui occisus est: vix deinde comperto scelere, nisi per fœtorem cadaueris post aliquot dies. Carinus prælio victus apud Moguntiam occiditur. Methodius sic: Carus cum filijs suis Carino & Numeriano succedit Probo: à quibus 3 annis nondum plenis Romano regno administrato, Diocletianus suscepit principatum.

DIOCLETIANVS.

ROmanorum 40, Diocletianus regnauit annis 20, hoc est vsq; ad Cal. Iul. in anno 268 post passionem Domini: sub quo hi cõsules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Dioc.*	
287	1	Maximianus 2, & Ianuar. Diocletianus, Dalmatæ scribæ filius, imperator electus, statim Aprum in militum concione percussit: iurans eius scelere etiam Numerianum interfectum.
288	2	Bassus, & Quintianus. Diocletianus in consortium regni Herculeum Maximianum sumpsit, qui rusticorum multitudine oppressa, pacem Gallis reddidit. Carus, sumpta purpura Britannias occupauit.
289	3	Diocletianus 3, & Maximianus tertio.
290	4	Tiberianus, & Dion. Narseus rex Persarum Orienti bellum intulit hoc tẽpore.
291	5	Annibalianus, & Asclepiodotus. Ægyptum Achilleus obtinuit: ob quæ Constantius & Galerius Maximianus Cæsares assumuntur in regnum: quorum Constantius Claudij ex filia nepos fuit. Galerius in Dacia non longe à Sardica natus est.
292	6	Diocletianus 4, & Maximianus 4. Diocletianus etiam vt eos affinitate coniungeret, Constantius priuignam Herculij Theodoram accepit: ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit.
293	7	Constantius & Maximus. Galerius filiam Diocletiani Valeriani accepit. Ambo vxores quas habuerant, repudiare compulsi sunt.
294	8	Tuscus, & Amulius. Busiris & Coptus contra Romanos rebellantes ad solum vsq; subuersæ sunt.
295	9	Diocletianus 5, & Constantius 2. Decretalis epistola Gaij papæ: Dilecto fratri Felici episcopo Gaius salutem & reliqua: data Calen. Mart. Diocletiano 5, & Constantio 2 consulibus. Gaius in hac epistola constituit, vt per omnes gradus ecclesiasticos, id est acoluthus, ostiarius, lector, exorcista, subdiaconus, diaconus, presbyter primum ascenderent, si quis episcopus fieret. Gaius papa passus 10 Cal. Maij, & sepultus in cœmiterio Calixti. ¶ Huic successit Marcellin⁹ papa 28 post Petrum, annis 8, mens. 2, diebus viginti quinque.
296	10	Faustus, & Gallus. Primus Diocletianus adorari se vt Deum iussit, & gẽmas vestibus calceamentisque inseruit: quum ante eum omnes imperatores in modum iudicum salutarentur, & chlamydem purpuream à priuato habitu plus haberent. Methodius sic: Diocletianus suscepto principatu maximas in nostros persequutiones molitus est. Sub hoc Gai⁹ papa 15 ann. sacerdotio perfunctus, Marcellinum successorem reliquit.
297	11	Diocletianus 6, & Maximianus sexto.
298	12	Constantius 3, & Maximus 3. His consulibus, intra 30 dies, 7000 passi sunt.
299	13	Titianus, & Nepotianus. Alexandria cum omni Ægypto per Achilleum ducem à Romana potestate discedens, 8 obsidionis mense à Diocletiano capta est.
300	14	Constantius 4, & Maximus 4. Itaq; plurimi per totam Ægyptum grauibus proscriptionibus exilijsq; vexati interfectis his qui authores perduellionis extiterant.
301	15	Diocletianus 7, & Maximianus 7. Ecclesiæ Hierosolymorum 37 ordinatur episcopus Zabdas. Post 10 annos per Asclepiodorum præfectum prętorio Britanniæ receptæ. Iuxta Lingones à Constantio Cæsare, 4000 Alemannorum cæsa sunt.
302	16	Diocletianus 8, & Maximianus 8. Galerius Maximianus, victus à Narseo ante carpentum Diocletiani

purpuratus cucurrit. Veturius magiſter militiæ Chriſtianos milites perſequitur. Paulatim iam ex illo tempore, perſequutione aduerſum nos incipiente, Marcellinus papa ad ſacrificandum ductus ſacrificauit: ſed poſtea pœnitentia ductus capite truncatus eſt, 6 calendis Maij, & ſepultus eſt poſt dies 35 in cubiculo in via Salaria à Marcello presbytero & diaconibus cum hymnis.

¶ Marcellus papa 29 poſt Petrum, annis 5, menſibus 7, diebus 21. Methodius ſic: Poſt Marcellinum Marcell⁹ ſucceſſit, quem iam tempus Diocletianę perſequutionis inuenit. Ea tẽpeſtate apud Antiochiam poſt Dominum ſacerdotium ſuſceperat Timæus, poſt Timæum Cyrillus, poſt Cyrillum Dorothe⁹, qui eunuchus à natiuitate exiſtẽs in regia etiam aula gloriam adeptus eſt: vir eruditiſſim⁹ Hebręa & Græca lingua. Poſt hunc quoque ſacerdotiũ ſuſcepit Tyrannius, ſub quo eccleſiarum perſequutio increuit.

Anni Chr.	*Anni Diocl.*	
303	17	Conſtantius 5, & Maximus 5. Galerius Maximianus, ſuperato Narſeo rege Perſarum, & vxoribus ac liberis ſororibusq; eius captis, à Diocletiano ingenti honore ſuſcipitur.
304	18	Conſtantius 6, & Maximus 6. Eccleſiæ Hieroſolymorum 38 prę-fuit Thermon. Cyclus 17 decennoualis, indictione 7.
305	19	Diocletianus 9, & Conſtantius. Diocletianus & Maximianus Auguſti, pompa inſigni Romæ triumpharunt, antecedentibus currum eorum Narſei coniuge, ſororibus, liberis, & omnium præda qua Parthos ſpoliauerunt. 19 anno Diocletiani, menſe Martio, eccleſiæ ſubuerſę ſunt, in diebus Paſchæ; quarto autem anno perſequutionis Conſtantinus regnare orſus: ſecundo autem anno perſequutionis Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani ſub vno die purpuram depoſuerunt ob ætatis defectum, teſte Caſſiodoro, & creati ſunt Auguſti Conſtantius & Galetius. Sed Conſtantius tantum Auguſti dignitate contentus, quum eſſet otioſus, anni ipſius adſcribuntur filio eius Conſtantino, qui natus dicitur ex Helena concubina, qui regnauit annis 30, menſibus 10. Sanctus Hieronymus naſcitur. Methodius ſic: Quum eccleſiarum nimia perſequutio inoleuiſſet; adeſt continuo Dei dextra in tãta rerum permutatione, vt Auguſtus Diocletianus depoſitus cum collega pariter Auguſto Maximiano, regni inſignibus priuati, & plebeij poſt imperium viuerent: quibus ſubrogatus eſt Conſtantinus, qui multa clementia erga homines, erga Deum vero religione maxima vtebatur. vñ merito religioſus pater religioſiorem filium, Conſtãtinum videlicet regni bene parti reliquit hæredẽ, qui Maxentij victor extitit tyranni filij Maximiani. Quo regnãte Euſebius Neocæſariẽſis epiſcopus emicuit, & Agretius Treuirorum archiepiſcop⁹ extitit. Euſebius ſic: Maximus & Seuerus à Galerio Maximiano Cæſares facti.

Constantivs.

ROmanorum 41, Conſtantius Chlorus, & Galerius Maximinus, anno vno: hoc eſt vſq; ad Calen. Iul. in anno 288 poſt paſſionem.

Anni Chr.	*Anni Conſt.*	
306	1	Maximinus & Maxenti⁹. Marcellus papa dilectis fratribus vniuerſis per Antiochiã conſtitutis ſalutem: & reliqua data Calen. April Maxentio & Maximino conſulibus. Marcellus epiſcopus catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ vrbis Romæ Maxentio: & reliqua: data 16 Cal Febr. Maxentio & Maximino conſulibus. Marcellus papa, iubente Galerio Maximino imperatore, primo fuſtibus cæſus, deinde ad cuſtodiã animalium deputatus, poſt multos dies indutus cilicio, obijt 17 Cal. Febr. & conditus aromatib⁹ à Ioanne presbytero, & beata Lucina: ſepultus eſt in via Salaria in cœmiterio Priſcillæ. ¶ Huic ſuccedit Euſebius papa 30 poſt Petrum, menſibus 8, his autem Maximino & Seuero conſulibus. Conſtantius 16 imperij anno obijt in Britannia Eboraci: poſt quem filius eius Conſtantinus, ex concubina Helena procreatus, regnum inuadit.

Sub huius tempore inuenta eſt crux Domini ſub Conſtantio patre Conſtantini Magni, vt in geſtis Romanorum pontificalibus habetur, 5 Non. Maij: & baptizatus eſt Iudas, qui dicitur Cyriac⁹. Euſebi⁹ papa obijt, cui ſuccedit Miltiades. Tertio pſequutionis anno, quo Conſtantius

Ebo-

Eboraci obiit, Maximin⁹ & Seuerus à Galerio Maximiano imperatore Cæſares facti ſunt: ex quib. Maximinus maleficia & ſtupra ſua in Chriſtianos perſequutione accumulat. Paſſus eſt ea tempeſtate Petrus Alexandriæ Epiſcopus cum plurimis Ægypti Epiſcopis, Lucianus quoq;, vir nobilis & continentiæ, & eruditionis moribus præcipuus, Antiochen⁹ presbyter, & Timotheus Romæ 10 Calend. Iul. 10 Interea Diocletianus in Oriente, Maximianus Herculius in Occidente vaſtari Eccleſias; affligi interficiq; Chriſtianos decimo poſt Neronem loco præceperũt. Quæ perſequutio omnibus fere aliis diuturnior & immanior fuit: nam per decennium Eccleſiarum proſcriptionibus, innocentum cædibus martyrum, inceſſabiliter acta eſt. Secundo anno perſequutionis Diocletianus ab inuito exegit Maximiano, vt ſimul purpuram imperiumq; deponerent, ac iunioribus in Rempublicam inſtitutis, ipſi in priuato habitu conſeneſcerent. Beda. Attamen ſemel cœpta perſequutio, vſque ad ſeptimum Conſtantini annum feruere non ceſſat.

Galerius & Conſtantius Auguſti, primum Romanum imperium inter ſe diuiſerunt: Galerius Maximianus, Illyricum, Aſiam & Orientem; Conſtãtius Italiam, 30 Aphricam, & Gallias obtinuit. Sed Conſtantius vir trãquilliſſimus, Gallia Hiſpaniaq; contentus, Galerio cæteris partib. ceſſit. Galerius duos Cæſares elegit; Maximum quem in Oriente conſtituit; & Seuerum cui permiſit Italiam: ipſe in Illyrico conſtituitur. Oroſius. Conſtantius in Britannia obiit, & Conſtantinum filium ex Helena concubina creatum, imperatorem Galliarum reliquit. Conſtãtino vero in Galliis ſtrenuiſſime rempublicam procurante, prætoriani milites Romæ Maxentium filium Maximiani Herculii, qui priuatus in Lucania morabatur, Auguſtum nominant. Galerius Auguſtus Seuerum Cæſarem aduerſum Maxentium Romam cum exercitu miſit. Seuerus quum Vrbem obſideret, militum ſuorum ſcelere deſertus & proditus, & ex eo fugiens, Rauennę occiſus eſt Herculi⁹ 50 Maximianus perſequutor ex Auguſto tyrannus, cõfirmatum iam imperio filium veſte ac poteſtate regia ſpoliare conatus: conuitiis autem & tumultibus militũ palam conterritus, in Galliam profectus eſt, vt Conſtantino genero ſuo æque dolis iũctus auferret imperium: ſed per Fauſtam filiam detectus & proditus, quod dolum Conſtantino viro ſuo pararet, Maſſiliæ fugiens occiditur. Porro Galerius occiſo Seuero Licinium imperatorem creat. Quumque perſequutionem à Diocletiano & Maximiano miſſam ipſe atrociorib. edictis accumulaſſet, ac poſtquam per annos 10 omni genere hominum exhauſit prouincias, putrefacto introrſum pectore, & vitalib. diſſolutis, quũ vltra horrorem humanæ miſeriæ etiam vermes eructaret, neq; medici iam vltra fœtorem eius ferentes crebro iuſſu occiderentur, & quidam medicus ei diceret, iam Dei eſſe pœnam ſuam, & ideo incuratus maneret; edictis latiſſimis Chriſtianos de exiliis reuocauit: ipſe vero obiit. Conſtantinus pacem Eccleſiis per decẽ annos quibus à perſequutoribus vexabãtur, indulſit. Deinde orto ciuili bello inter Cõſtantinum & Maxentium, apud pontem Miluium victus Maxentius occiditur. Hæc Oroſius. Quomodo autem perſequutiones ſunt ſecundum chronicam Euſebii & Bedam, vſq; ad annum 7 Cõſtantini: hoc eſt annum 19 & 20 Diocletiani: annum 13 Galerii, & 6 Conſtantini: tertiũ. n. annũ perſequutionis, quo & Conſtantius pater Conſtantini Eboraci obiit, Beda computat inter Diocletianum & Conſtãtinum: quartum vero annũ perſequutionis, ſub Galerio, & Seuero, & Maxentio in Roma, Cõſtantino interim in Gallia imperante cũ præcedente tertio anno perſequutionis, Iſidorus Epiſcopus Galerio computauit. Romæ paſſus Gaius, & Marcellus papa, Cyriacus cum ſociis ſuis, Pancratius & 40 Felician⁹, & alii quamplures; in Hiſpania Vincentius diaconus; in Sicilia Eupl⁹ diaconus; Agauno Mauricius cũ ſociis ſuis; Antiochiæ Cyprianus Epiſcopus; apud Ægęam ciuitatem Coſmas & Damianus; apud Coloniam Aprippinã Gereon cum ſociis ſuis: tunc intra vnum mẽſem 17000 martyrum pro CHRISTO paſſi ſunt.

CONSTANTINVS.

ROmanorum 42, Conſtantinus Magnus, Conſtantii filius ex concubina Helena, ab anno 4 perſequutionis incipiens, indictione 2, regnauit annis 30, menſibus 10, hoc eſt in anno 268 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

| *Anni Chr.* | *Anni Con.* |

| 306 | 1 | Proconsul Diocletianus 11. & Maximus 9. Maxentius Herculii Maximiani filius, à prætorianis militibus Romæ Augustus appellatur.

¶ Miltiades, papa 31 post Petrum, sedit annis 4, mensibus 7, diebus 7. Hic constituit, vt in die Dominico & in quinta feria non ieiunarent: quia ipsos pagani pro sacro ieiunio celebrant.

|307|2| Proconsul Diocletianus 12, & Maximus 10. Quirinus Episcopus Siscianus glorioſe pro CHRISTO interficitur, nam manuali mola ad collum ligata & ponte præcipitatus in flumen, diutissime supernatauit: & cõspectãtibus colloquutus ne suo terrerentur exemplo, vix orans vt mergeretur, obtinuit.

|308 |3 Maximus 11, & Licinius. Galeri⁹ Maximianus obiit.

|309 |4 | Constantin⁹ 2, Licinius 2. Maximinus persequutione in Christianos facta, quum iã à Licinio puniendus esset, apud Tarsum moritur. Miltiades papa obiit 3 idus Ianuarii. ¶ Huic succeſſit Sylvester papa 32 post Petrum, annis 23, mensibus 10, diebus 27. Hic constituit, ne vllus laicus clerico, nec clericus inferioris gradus clerico, superioris gradus crimen inferret: & vt in puro lino corpus CHRISTI offeratur, & chrisma ab episcopo cõficiatur, & vt baptizatũ liniat presbyter, & dalmaticis in ecclesia vtatur, & vt pallio lino-ſtymo læua subdiaconorum tegeretur.

|310 |5 | Constantinus 3, & Licinius 3. Petrus Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus passus: cui succeſſit Achillas Episcopus.

| 311 | 6 | Volusianus, & Annianus.

| 312 | 7 | Constantinus 4, & Licinius 4. Bellum Cybalense aduersum Licinium. Pax Ecclesiæ reddita à Cõstantino post decennium persequutionis.

| 313 | 8 | Sabinus, & Rufinus. Hierosolymorum 39 Episcopus Macarius.

|314 | 9 | Gallicanus, & Bassus. Diocletianus haud procul à Solonis, in villa sua, palatio moritur.

| 315 | 10 | Licinius 5, & Crispus.

| 316 | 11 | Constantinus 5, & Licini⁹ Crispus & Constantinus filii Constantini, & Licinius adolescens Licinii Augusti filius, Constantini Aug. ex sorore nepos, Cæsares appellati.

| 317 | 12 | Constantinus 6, & Constantius. Crispum filium Constantini * Lactantius eloquentissimus, sed pauper

| *Anni Chr.* | *Anni Con.* |

| 318 | 13 | Crispus 2, & Constantinus secundo.

|319 |14 | Probianus, & Iulianus. Licinius Christianos de palatio suo pellit. Basilæus Amasiæ Ponti Episcopus sub Licinio martyrizatur.

|320 |15 | Seuerus, & Rufinus. Alexandrinæ Ecclesiæ 18 Alexander, à quo Arius ejectus, ob id synodus 318 Episcoporum in Nicea congregata 17 calendis Iuliis.

| 321 | 16 | Crispus 3, & Constantius 3. Constantinus prohibuit Christianos occidi, paganorumq; templum iussit claudi. Sanctus Martin⁹ nascitur, Sabariæ Pãnoniorum oppido, sed intra Italiam Ticini alitus est. Constantino autem à papa Sylvestro baptizato, scripsit de Britannia sibi sua mater Helena, vt negando CHRISTVM Iudæos sequeretur. Tunc Cõstantino & Licinio 4 consulibus, die idus Augusti, congregati sunt cum Helena in Roma 120 sapientiores Iudæorum. Quum autem quæstio oriretur à Sylvestro papa, 24 episcopis cõsedentibus, superati sunt Iudæi in omni Scriptura diuina.

|322 |17 | Paulinus, & Iulianus. Beda ait, concilium Nicænum sub his consulibus factum. Decretalis epistola: Temporibus Sylvestri papæ, & Constantini pissimi Augusti factum est magnum concilium in vrbe Nicæa Bithyniæ, & congregati sunt regulariter eiusdẽ Sylvestri papæ vocatione in idipsum 318 episcopi catholici, qui exposuerunt fidem integram, catholicam, immaculatam: & damnauerunt Arium & Photinum, Sabelliumq;, & sequaces eorum. Eodem quoque tẽpore 13 calendis Iuliis, quando memoratũ magnum concilium in Nicæa congregatum est, canonica iam vocatiõe in vrbe Roma congregauit & ipse Sylvester cũ consilio Constantini 277 episc. & damnauit prædictos hæreticos: & constituerũt, vt presbyter Arian⁹ resipiscẽs non reciperetur, nisi Episcopus eiusdẽ loci eum reconciliaret, & sacrosancto chrismate per Episcopalis manus impositionẽ sancti Spiritꝰ gratia, quæ ab hæreticis dari non potest, confirmaretur: in quo etiam consensu & subscriptione omnium constitutum est,

est,vt nullus laicus clerico crimen inferret: & cætera. Cyclus 18 decennoualis incipit,indictione 11.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
323	18	Constantinus 7, & Cõstantius 4. Constantius filius Cõstantini Cæsar factus. Licinius Thessalonicæ contra ius sacraměti priuatus occiditur, Fides catholica in Nicęno concilio cõstituitur,10 calendis Iuliis,consulatu Paulini & Iuliani,contra Ariũ cum suis,& Quadragesima ante passionem CHRISTI ab 7 idus Ianuarii vsq; ad 15 Calendas Martii,notata est vsque ante Pascha,tribus de causis:primo, vt nostrum ieiuniũ passioni CHRISTI copularetur : secundo,vt in fine ieiunii nostri accedam⁹ ad opus Christi:tertio,vt nos ieiunantes inueniat Dominus , quum venerit iudicare viuos & mortuos in nouissimo pascha.
324	19	Constantius 5,& Maximus. Nazarius rhetor insignis habetur. Crispus filius Constantini,& Licinius iunior Constantiæ sororis Constantini & Licinii filius,crudelissime interficiuntur.
325	20	Ianuarius,& Iustus. Vicennalia Constantini Nicomediæ acta,& sequenti anno Romæ edita. Huc vsq; historiam scribit Eusebius Pamphili martyris contubernalis: cui nos ita subiecimus,vt subaudias Hieronymum. In historia quę Tripartita dicitur,ita habetur: Helena crucem inuenit,duasque partes suo filio Cõstantinopolim misit. Quarum vnã in foro Constãtini supra columnam porphyreticam posuit Constantius : alteram vero argentea theca clausam in ciuitate custodiuit. Ario vero fictam fidem scribente, de exilio vocauit eum Constantinus, qui reuertens sic Constantino iurauit: Si non credimus patrem & filium & spiritũ sanctum,sicut ecclesia catholica credidit,iudex noster sit hic & in futuro. Constãtin⁹ tamen etsi inde gauisus sit, tamen eum alios q; hæreticos communicare in ecclesia non permisit, donec episcoporum de ipsis iudicium fieret. Constãtinus autem interim malens Ariũ probare, duxit eum ad palatium iureiurando interrogans de Nicæni concilii decretis. At ipse ficte suam sectam sub ala habẽs sic iurauit. Quia vero ipsa dies sabbatũ erat, præcepit Cõstantinus crastino die dominico Ariũ ad communionem accedere. Tunc in aula à militibus Eusebii Episcopi, etiam Arius honoratus, & per mediam ciuitatem honorabiliter & perspicue cõdũct⁹. Quum vero venit ad forum Constãtini, vbi pars illa crucis erat, tremefactus & confusus est Arius. Et quum necessarium quæsisset meatum, cum stercoribus & visceribus effundens cito obiit.
326	21	Constantinus 8,& Constantius 6. Arnobius rhetor in Aphrica clarus habetur: qui quum ad declamandum iuuenes erudiret,& adhuc ethnicus ad credulitatem somniis compelleretur, neq; ab episcopo impetraret: fidẽ quam semper impugnauerat, elucubrauit: aduersum pristinam religionem luculentissimos libros, & tãdem veluti quibusdam obsidibus pietatis fœd⁹ impetrauit. Drepanam Bithyniæ ciuitatem in honorem martyris Luciani ibi cõditam, Constantinus instaurans, ex vocabulo matris suæ Helenopolin nuncupauit.
327	22	Constantius 7, & Symmachus. Cõstãtinus vxorẽ suam Faustã interfecit. Donatus agnoscitur, à quo per Aphricam Donatistæ. Antiochiæ post Tyrannum 20 ordinatur Episcopus Vitalis: post quem 21 Philogonius: cui successit 22 Paulinus: post quem 23 Eustathius. Quo in exiliũ ob fidem truso vsq; in præsentem diem, Ariani Ecclesiam obtinuerũt,id est Eulalius,Eusebius,Euphronius, Placillus,Stephanus,Lentius, Eudoxius, Melitius, Euzot⁹, Dorotheus: quorũ idcirco tẽpora non digessi, quod eos potius hostes CHRISTI, quã Episcopos iudicem.
328	23	Bassus, & Ablabius.
329	24	Pacatianus, & Hilarianus. Iuuencus presbyter, natione Hispanus, Euãgelia heroicis versibus explicat. Porphyrius, misso ad Constantinum insigni volumine,de exilio liberatur. His consulibus , ciuitas quæ prius Byzantium dicta est,mutato nomine à Constantino Constantinopolis nominatur.
330	25	Dalmatius,& Zenophilus. Alexandriæ 19 ordinatur Episcopus Athanasius. Metrodorus philosophus agnoscitur.
331	26	Optatus, & Paulinus. Edicto Constantini gentilium templa subuersa sunt. Sanctus Martinus quum esset decem annorum,inuitis parentibus,vtpote

Gentilibus, ad Ecclesiam confugit, seq; catechumenum fieri postulauit.

Anni Chr.	*Anni Const.*	
332	27	Constantius & Albinus.

Constans filius Constantini prouehitur ad regnum.

333	28	Nepotianus, & Secundus.

In Martyrologio sic: Pridie calendis Ianuarii, natiuitas sancti Syluestri papæ, qui sedit annis 23, mensib. 10, diebus 18. Sedit autem ex die Calend. Februarii, vsque ad 2 Cal. Ianuarii: & sepultus est in cœmiterio Priscillæ, via Salaria, miliario 3 ab vrbe Roma, 2 Calend. Ianuarii, Constantio & Volusiano consulibus, & cessauit Episcopatus diebus 15. Nota duos menses vocationis Episcopatus, à 4 idus Decembris, quo Miltiades papa obiit, vsq; ad Calend. Februarias, quo Syluester sedit, & 15 dies postea, quod tempus pontificatui non imputatur. Si ergo ita temporis pontificum aliquid defecit, quorum natale annuatim celebratur, nonne multo magis tempus imperatorum? Marcus papa 28 post Petrum, qui sedit mensibus 8, prædictis consulibus, id est Nepotiano & Secundo. Decretalis Epistola, Domino sancto & apostolici culminis dignitate venerando Marco, sanctæ Romanæ & apostolicæ sedis vniuersalis Ecclesiæ papæ, Athanasius & vniuersi Ægyptiorũ Episcopi. Ad vos peruenisse nõ dubitamus, quãta & qualia ab hæreticis, & maxime Arianis quotidie patimur, vt etiam viuere iam nos tædeat: in totum etiam nostra vastauerunt, nec vlla vtẽsilia nobis dimiserũt, libros nostros vsq; ad minimum incẽderunt. Quapropter precamur pater beatissime, quæ nõ dubitamus apud vos plenaria esse Niceni concilii exemplaria, vt illa nobis quæ sanctæ recordationis prædecessoris vestri Syluestri fuerunt, sub tuta mittatis stipulatione. Nã quando prædictæ synodo cum beatæ memoriæ Alexandro, digno Deo pontifice nostro, id est Alexandrinæ ciuitatis Episcopo, diaconatus interfuimus officio, sub nostræ præsentiæ testimonio, per beatos viros Victorem & Vincentium presbyteros, apostolicæ apocrisiarios, missa sunt prędicto papæ Syluestro cum adstipulatione subnixa, capitula 70. Sane præsentibus nobis 80 capitula in memorata tractata sunt synodo, scilicet 40 à Græcis Græca edita lingua, & 40 à Latinis Latine edita. Sed visum est 318 patrib. in prędicto spiritu sancto repletis, concilio cõgregatis, & maxime iam dicto Alexandro, & apostolicę apocrisiariis, vt decẽ capitula adunarentur aliis, atq; cõgruis in locis inserẽtur, & ad formam 70 discipulorum vel 70 linguarum tanti & tam excellentis concilii fierent capitula, quæ & Christiano nomine degentes vna fides & vna sacerdotalis regeret norma, nec quicquam à suo discordaret capite. Nunc ergo quia (vt prædictum est) ab inimicis sanctæ Dei Ecclesiæ, & maxime Arianis à quib⁹ quotidie terimur, & expugnamur, & opprimimur, præfata 70 Niceni concilii capitula, quæ de prędicta synodo iubẽte domino meo Alexandro attuli decreto omniũ Episcoporũ, quæ etiã corã omnib. recitaui, atq; transcripsi, sunt igne combusta: optamus vt à vestræ sanctæ sedis Ecclesiæ autoritate percipere per præsentes legatos mereamur: & reliqua. Decretalis epistola: Omnib. venerabilib. fratribus, Athanasio, & vniuersis Ægyptiorũ Episcopis Marcus papa salutẽ. Doleo fratres & nimiũ cõtristor super afflictionẽ vestram: & reliqua De capitulorũ vestrorũ Nicæni concilii, quibus vos interfuisse literis vestræ fraternitatis significastis, à nostris qui vna vobiscũ interfuerũt, diligentioribus requisiuimus colloquutionib., qui ita vt vestræ testatæ sunt literæ, omnẽ nobis ordinẽ exposuerunt, & vestrã Epistolam per omnia verã esse testificati sunt: nõ vt nos aliquid sinistrũ vestra ex parte arbitraremur: sed nos & vos illoſq; absque vlla in posterum titubatione vnum sentire optaremus. Et sancta Romana Ecclesia, quæ semper immaculata mansit, & Domino iubẽte, & beato Perro opẽ ferente in futuro manebit, sine vlla hæreticorum insultatione firma & immobilis omni tẽpore persistit. His itaq; peractis diligẽter inquirẽtes, in sanctæ nostræ & apostolicæ scrinio, eadẽq; sanctæ recordationis post decessore meo Syluestro directa, septuaginta sicut significastis capitula illæ sa inuenim⁹ Ipsa enim vobis propter authoritatẽ & scriptionẽ tantorũ patrum & eius magni concilii minime misimus: sed per eadem coram apocrisiariis vestris, aliis similia eundem numerum, eandemq; & ipsam scriptionem continẽtia vobis scribere, & sub certa stipulatione mittere curauimus:

rauimus: & reliqua: data est 8 Calendis Nouembris, Nepotiano & Secundo, viris venerabilibus consulibus. Marcus papa obiit nonis Octobris, & sepultus in cœmiterio Balbinæ, via Adriatica, quod ipse instituens fecit. ¶ Iulius, papa 33 post Petrum ordinatur, qui sedit annis sedecim, mensibus nouem.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
334	29	Felicianus, & Tacianus.

Callocerus in Cypro res nouas moliens opprimitur. Constantinus imperator cum libris suis honorificas ad Antonium literas mittit.

335	30	Vrsus, & Polemius. Tricennalibus Constantini Dalmatius Cæsar appellatur. Nazarius Rhetor Romæ gloriosissime docet. Eiº filia Eunomia Christiana in eloquentia patri coæquatur. Tiberianus, vir disertissimus, prefectus prætorio, Gallias regit. Eustathius Constantinopolitanus agnoscitur: cuius industria Martyriũ Hierosolymis constructum est.
336	31	Constantius secundo, & Constans. Sanctus Martinus quum esset annorum quindecim, raptus & catenatus sacramentis militaribus est implicatus, vno tantum seruo comite. Quum enim esset edictum à regibus, vt describerentur filii veteranorum, ad militiã proditus est à patre suo. Constantinus filius Cõstantini Magni, extremo vitæ suæ tempore ab Eusebio Nicomediẽsi episcopo baptizatº, in Arianũ dogma declinat. Heu (proh dolor) bono vsus est principio, & malo fine: à quo vsq; ad præsens tempus Ecclesiarum rapinæ & totius orbis sequuta est discordia. Cõstantinus quum bellum pararet in Persas, in Achirone villa publica iuxta Nicomediam moritur. Theodorus in Tripartita historia sic: Constantinus Nicomediæ in Achirone villa postquam baptizatus est ab Eusebio Nicomediẽse, Episcopo Ariano, obiit anno 66 ætatis, imperii 31, die 25 mensis Maii, his consulibus, teste Cassiodoro.

CONSTANTIVS.

ROmanorum 43, Constantius, imperator, anno ab Vrbe 1091, cum Constantino & Constante fratribus suis adeptus est imperium, quod 24 annis tenuit: hoc est in mensem Nouembrem, in anno 345 post passionem Domini, his consulibus, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
337	1	Aridinus, & Proculus.

Ablabius præfectus prætorio, & multi nobilium occisi.

Sapor rex Persarum Mesopotamia vastata duobus ferme mensibus Nisibin ciuitatem obsedit.

Dalmatius Cæsar, quem patruus Constantinus cõsortem regni filiis dereliquerat, factione Cõstantii patruelis & tumultu militari occiditur.

Constans Arianus effectus catholicos toto orbe persequitur.

Donatus artis grammaticæ scriptor, ac præceptor Hieronymi Romæ insignis habetur.

Iacob. Nisibenus Episcopus agnoscitur: ad cuius preces sæpe Vrbs discrimine liberata est.

338	2	Marcellinus, & Probinus. Ex hoc loco impietas Constantii regis fulta præsidio, exiliis, carceribus & variis afflictionum modis, primo Athanasium, deinde omnes nõ suæ partis Episcopos persequuta est. Iulius papa in exilio mensibus decem: sed post mortem Constantii ad sua cum gloria reuertitur.
339	3	Constantius 3, & Constans 2.

Constantinus bellum fratri inferens, iuxta Aquileiam occiditur.

Vario euentu aduersum Francos à Constante pugnatur.

Sanctus Martinus quum esset viginti annorum, baptizatus est, & transacto tribunatus sui tempore, tribunus militum secum eo seculo renunciaturũ promisit: quare biennio solo tantum nomine militauit. Sanctus Iulius papa in decretali epistola sua de hoc anno ita dicit. In nomine Domini Dei saluatoris nostri IESV CHRISTI, imperante quoq; Cõstantino & Constante Augustis, anno 4, sub die 8 Calend. Octobris, indictione sexta, præsidẽte sancto ac beatissimo Iulio papa sedis apostolicæ vrbis Romæ, postpositis sacrosanctis ac venetabilib. euangeliis in Ecclesia Dei quæ vocatur Constantiana, residentibus etiam viris venerabilibus pariterq; cum eo audientibus, Benedicto Aquileiensi episcopo, Rufo sanctissimo Cartamano episcopo Agapeto Rauẽnatis Ecclesiæ e-

piſcopo, Iulio Mediolanenſi epiſcopo, & reliquis cum eis, centum atque decem & ſex Epiſcopis. Iuli⁹ prædictus ſanctiſſim⁹ vrbis Romæ Epiſcopus dixit: & reliqua. Annus itaq; quartus Conſtantini imperatoris ſexta erat indictione, qui eſt annus 28 Magni Conſtantini, iuxta Chronicum Euſebii vel Bedæ, incarnationis ſecundum Dionyſium annus 333.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
340	4	Placidus, & Romulus. Audæus in Cœleſyria clarus habetur: à quo hæreſis Audæana.
341	5	Leontius, & Saluſtius. Franci à Conſtāte ſunt perdomiti, & pax cum eis facta.

Hermogenes magiſter militiæ Conſtantinopolim tractus à populo ob Epiſcopum Paulum, quem regis imperio & Arianorum factione pellebat. Antiochię Dominicum aureum dedicatur. Cyclus decennoualis 19 incipit, indictione 14.

342	6	Conſtantius 3, & Conſtans 3 Macedonius artis plurimę in locum Pauli ab Arianis Epiſcopus ſubrogatur: à quo hæreſis Macedoniana.
343	7	Amantius, & Albinus.

Maximinus Treuirorum archiepiſcopus clarus habetur: à quo Athanaſius Alexandriæ Epiſcopus, quum à Conſtantio quæreretur ad pœnam, honorifice ſuſceptus eſt.

Sapor Perſarum rex Chriſtianos perſequitur.

Neocæſarea in Ponto ſubuerſa eſt, excepta Eccleſia & Epiſcopo cæteriſq; qui ibidem reperti ſunt.

344	8	Poſt conſules Amantii, & Albini: Athanaſius ad Conſtantis literas Alexandriam regreditur.
345	9	Rufinus, & Euſebius. Dyrrhachium terræmotu corruit, & tribus diebus ac noctibus Roma nutauit.
346	10	Philippus, & Salia. Euſebi⁹ Emiſenus, Arianæ factionis ſignifer multa & varia conſcribit.
347	11	Limenius, & Aco. Hoc etiam anno facta eſt defectio Solis magna, 18 calendis Ianuarii.
348	12	Sergius, & Nigridianus. Magnentio apud Auguſtodunum arripiente imperium, Conſtans haud longe ab Hiſpania, in caſtro cui Heleſiæ nomen eſt, interficitur, anno ætatis 30. quamobrem turbata republica Vetranio Murſæ, Nepotianus Romæ imperatores facti.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
349	13	Poſt conſules Sergii & Nigridiani. Vetranioni apud Narſum à Conſtantio regium inſigne detractum. Magnentius Murſæ victus, in quo prælio Romanæ vires conciderunt. Gallus Conſtantii patruelis Cæſar factus.
350	14	Conſtantius 5, & Conſtans. Iuli⁹ papa obiit pridie idus Aprilis, & ſepultus via Aurelia, milliario ab Vrbe 3, in cœmiterio Calepodii. ¶ Liberius papa 35 poſt Petrum ſucceſſit anno 15, mēſibus 7, diebus 3.
351	15	Conſtantius 6, & Conſtans 2. Gallus Iudæos qui interfectis per noctem militibus arma ad bellandum inuaſerant, oppreſſit, cæſis multis hominum millibus vſque ad innoxiam ætatē: & ciuitates eorum, Diocæſaream, Tiberiadē, Dioſpolim, & plurima alia oppida igni tradidit.
352	16	Conſtantius 7, & Conſtans 3. Magnentius Lugduni in palatio propria ſe manu interfecit, & Decentius frater eius quem ad tuendas Gallias Cæſarem miſerat, apud Senonas laqueo vitam explet.

Gennadius forenſis orator inſignis habetur.

353	17	Arbitrio, & Lollianus. Gallus Cæſar ſollicitatus à Conſtantio patrueli, cui in ſuſpicionem ob egregiam indolem venerat, Iſtriæ occiditur.

Victorinus rhetor, & Donatus grammaticus, Romæ inſignes habentur: è quibus Victorinus etiam in foro Traiani ſtatuam meruit.

Paulinus & Rhodanus, Galliarum Epiſcopi, in exilium ob fidem truſi.

354	18	Conſtantius 8, & Iulianus. Alcimus & Delphidius rhetores in Aquitania florentiſſime docent.

Donatus, à quo ſupra in Aphrica Donationos dici memorauimus, Carthagine pellitur. Quidam ſectatores eius Montenſes vocantur: eo quod Eccleſiam Romæ primam in monte habere cœperunt.

Euſe-

Digitized by Google

Eusebius Vercellensis episcopus, & Lucifer, ac Dionysius Caralitanus & Mediolanensis ecclesiæ Episcopus, Pancratius quoque Romanus presbyter, & Hilarius diaconus, distantibus inter se ab Arianis & Constantio damnantur exilijs.

Iulianus frater Galli, Mediolani Cæsar appellatur.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
355	19	Constantius 9, & Iulianus 2. Antonius monachus 105 ætatis anno in eremo moritur, solitus multis ad se venientibus, de Paulo quodam Thebeo mirę beatitudinis viro referre: cuius nos exitum breui libello explicauimus. Hilarius episcopus Pictauiensis factione Saturnini Arelatensis episcopi, reliquorumq; qui cum eo erant Arianorum, ante triennium in Phrygiam pulsus, libros de nostra religione componit.

Reliquiæ apostoli Timothæi Constantinopoli inuectæ.

Magnæ Alemannorum copiæ apud Argentoratum oppidum Galliæ à Cæsare Iuliano oppressæ.

Liberius papa Romanæ ecclesiæ mittitur in exilium. Tunc omnes clerici iurauerunt, vt nullum alium susciperent. Verum quum Felix fuisset ab Arrianis substitutus in sacerdotium, plurimi periurauerunt, & post annum cum Felice electi sunt: quia Liberius tædio victus exilij, & in hæreticam prauitatem subscribens Romam quasi victor intrauerat. Felix autem depositus de episcopatu suo habitauit in prædiolo suo via Portuensi, vbi obijt 4 Calen. Aug. In gestis Pontificum sic: Felix natione Romanus, ex patre Anastasio sedit anno 1, mensibus 3. Hic declarauit Constantium Augustum filium Constantini hæreticum, & baptizatum ab Eusebio Nicomediensę episcopo, iuxta Nicomediam in Aquilone villa & pro hoc declaratu ab eodem Constantio Augusto filio Constantini Augusti capite truncatur tertio Id. Nouembris, in ciuitate Carone: & exinde eum clerici rapientes sepelirent in basilica sua quam fecit quum presbyter esset, 12 Cal. Decembr. via Aurelia, milliario secundo ab Vrbe; & cessauit episcopatus diebus 38. Hic emit agrum circa eandem basilicam, & dedit eidem ecclesiæ, quam fecit in via Aurelia. Fecit ordinationem in Vrbe Roma per mensem Decembrem presbyteros 21, diaconos quinque; episcopos per diuersa loca 18. Liberius papa de exilio reuertitur.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
356	20	Titianus, & Cerealis. Saraceni in monasterium beati Antonij irruentes, Sarmatam interficiunt.

Constantio Romam ingresso, ossa Andreæ Apostoli & Lucæ Euangelistæ à Constantinopolitanis miro fauore suscepta.

357	21	Eusebius, & Hypatius. Paulinus Treuerorum episcopus in Phrygia exulans moritur.

Synodus apud Ariminum, & Seleuciam Isauriæ facta, in qua antiqua patrum fides CHRISTI, primum legatorum, dehinc omnium proditione damnata est.

358	22	Constantius 10. & Iulianus 4. Gratianus imperator nascitur.

Hilarius Pictauiensis episcopus, cum apud Constantinopolim librum pro se Constantio porrexisset, ad Gallias redit.

Macedonius Constantinopoli pellitur.

Omnes pene toto orbe Ecclesiæ sub nomine pacis & regis Arrianorum consortio polluuntur.

359	23	Taurus, & Florentius. Constantinopoli ecclesiarum maxima dedicatur.

Meletius Sebastiæ Armeniæ episcopus, ab Achatio, & Georgio episcopis Arrianis Antiochiam transfertur. Et post paululum cum presbyteros qui ab Eudoxio antecessore suo depositi fuerant, suscepisset, exilij iustissimam causam subita fidei mutatione delusit.

Sanctus Augustinus nascitur.

360	24	Mamertinus, & Neuita. Gallia per Hilarium Arianensis perfidiæ dolos damnat.

Hæresis Anthropomorphitarum in Syria & Macedonia & Constantinopoli oritur.

Constantinus Mopsocrenis inter Ciliciam Cappadociamque moritur anno ætatis 45, Constantinopolim veniens tertia die mensis Nouembris, his consulibus;

Digitized by Google

IVLIANVS.

ROmanorum 44, Iulianus (ſecundum omnes) regnauit annis 2, menſibus 8. hoc eſt vſq; ad Calen. Iul. in anno 310 poſt paſſionem Domini, ſub quo hi conſules fuerunt teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Iulian.*	
361	1	Iulianus 4, & Saluſtius.

Cyclus decennoualis 20 incipit, indictione 3. Iulianus ad idolorum cultus conuerſus eſt. Hic ex clero imperator factus, blãda perſequutione illiciés magis q̃ impellens ad ſacrificãdum, in qua multi ex noſtris voluntate propria corruerunt.

Georgio per ſeditionẽ populi Alexandriæ incenſo, qui in locum Athanaſij ab Arrianis fuerat ordinat⁹, Athanaſius Alexandriam reuertitur: Euſebius & Lucifer de exilio regrediuntur.

362 | 2 | Iulianus 5, teſte Caſſiodoro. Prohæreſius ſophiſta Athenienſis, lege data ne Chriſtiani liberalium artium doctores eſſent, cum ſibi ſpecialiter Iulianus concederet, vt Chriſtianos doceret, ſcholam ſponte deſeruit.

Eccleſiæ Antiochenæ clauſæ, & grauiſſima imminentis perſequutionis procella Dei voluntate ſopita eſt. Nam Iulianus in odium CHRISTI templum Hieroſolymis Iudæis reparare permiſit. Et ex omnibus prouincijs Iudæi collecti quum noua templi fundamenta iacerent, ſubito nocte oborto terræmotu ſaxa ab imo fundamentorum excuſſa, longe lateque ſpatſa ſunt, igneuſq; globus ab interiore æde templi egreſſus, plurimos eorum ſuo proſtrauit incendio. Quo terrore reliqui pauefacti, CHRISTVM confitebantur in via. Et ne hoc caſu crederent factum, ſequenti nocte in veſtimentis cunctorum apparuit crucis ſignum. Eo tempore pagani apud Sebaſten Palæſtinæ vrbem, ſepulchrum beati Ioannis Baptiſtæ inuadunt, oſſaq; eius diſpergunt. Sed Dei prouidentia adfuere quidam ex Hieroſolymis monachi, qui mixti colligentibus, quæq; ipſi poterant, ablata ad patrem ſuum Philippum pertulerunt.

Sanctus Dionyſius, præſente Iuliano Cæſare decollatus quia deos adorare noluit, ſurrexit, & ambab⁹ manibus per vnũ milliare portauit caput ſuum in montem excelſum: eiq; rupes alba gremium ſuum aperiens, concauum apertumque locum dedit ſuper ſe ſedenti.

Romæ paſſi ſunt Priſcus presbyter, Ioannes presbyter, item Ioannes & Paulus, Fauſtus Vercellenſis epiſcopus, & Euſebius, Aretina ciuitate, Donatus epiſcop⁹; Antiochia Theodoricus presbyter, & alij quam plures. Iulianus in Perſas profect⁹, noſtrum poſt victoriam dijs ſanguinem vouerat: vbi à quodam ſimulato perfugo ad deſerta perductus, quum fame & ſiti apoſtata perdidiſſet exercitum, & incõſultius à ſuorum erraret agminib⁹, ab obuio forte hoſtium equite conto ilia perfoſſus interijt, anno ætatis 32. Et quum miſiſſet manum in vulnere, & ſanguinem aſpergeret in aerem, dixit, Viciſti Galilæe, ideſt CHRISTE. Hic enim Chriſtianos appellabat Galilæos. Obijt autem die 6 Calen. Iun. Et ſequenti die Iouinianus ex primicerio domeſticorum, imperator fact⁹ eſt, teſte Theodoro epiſcopo, & Eutropio tunc viuente.

IOVINIANVS.

ROmanorum 45, Iouinianns (ſecũdum omnes) regnauit menſibus 8, hoc eſt vſq; ad Cal. Mart. in anno 310 poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Iouin.*	
363	1	Iouinianus, & Varronianus.

Iouinianus rerum neceſſitate compulſus, Niſibin & magnam Meſopotamię partem Sapori Perſarum regi tradidit.

Synodus Antiochiæ à Melitio & ſuis facta, in qua Homouſio & cæteris vocabulis reiectis, medio aliquo Macedonianum dogma vindicauerunt. Homouſios autem patri dicitur CHRISTVS, ob vnitatem ſubſtãtiæ diuinæ cum Patre & Spiritu ſancto.

Iouinian⁹ eruditate, ſiue odore prunatũ quas nimias adoleri iuſſerat, & nitore parietum recẽti textura, quod graue quieſcentibus fuit, Adraſtinæ obijt anno ætatis 34. Obijt autem 14 Calend. Martij, vt in hiſtoria eccleſiaſtica legitur. Poſt quem quum exercitus veniſſet in Nicæam Bithyniæ 25 die menſis Februarij, Valentinianum tribunum ſcutariorum, è Pannonia Cibalenſis Auguſtum appella-

Digitized by Google

appellauit. Ipse vero fratrem Valentem Constantinopoli in consortium regni assumit.

VALENTINIANVS.

ROmanorum 46, Valentinianus cum fratre Valente regnauit annis 11, mensibus 5, hoc est vsque ad Calendas Octobres, in anno 310 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Val.*	
364	1	Valentinianus, & Valés.

Valentinianus fuit egregius imperator, & Aurelio moribus similis, nisi quod seuerus nimis esset.

Appollinaris Laodicenus Episcopus multa scripta nostræ religionis emisit.

|36|2| Gratianus & Dagalaiphus. Liberius papa obijt 8 Cal. Maij.

¶ Huic autem successit Damasus, papa 38 post Petrum: qui constituit, vt die noctuq; cantarentur Psalmi per omnes ecclesias. Et postea Vrsinus à quibusdam episcopus constitutus Sicinium cum suis inuadit, à quo Damasianæ partis populo confluente crudelissimæ interfectiones diuersi sexus perpetratæ.

Valens ab Eudoxio Arrianorum episcopo baptizatus nostros persequitur.

|366|3| Lupicinus, & Iouinus. Gratianus Valentiniani filius Ambianis imperator factus est, his consulibus, teste Cassiodoro.

Tanta Constantinopoli orta est tempestas, vt miræ magnitudinis decidens grando nonnullos hominũ interfecerit.

Apud Atrebatas lana è cœlo pluuiæ mixta defluxit.

| 367 | 4 | Valentinianus 2, & Valens 2. Hilarius Episcopus Pictauiensis moritur.

Nicæa quæ sæpe antea corruerat, terræmotu funditus subuersa est.

Libanius Antiochenus rhetor insignis habetur eo tempore.

|368|5| Valentinianus, & Victor. Athanaricus Gothorum rex Christianos persequitur: plurimis interfectis reliquos sua ditione pellit.

Eusebius Vercellensis episcopus obijt.

|369|6| Valentinianus 3, & Valens 3. Constantinopoli apostolorum martyrium dedicatur.

Lucifer Caralitanus episcop⁹ moritur qui cum Gregorio episcopo Hispaniarũ, & Philone Libyæ, nunquã se Arianæ prauitati miscuit.

Anni Chr.	*Anni Valen.*	
370	7	Gratianus 2, & Probus.

Maximinus præfectus annonæ malefícos ab imperatore perquirere iussus, plurimos nobilium interfecit.

| 371 | 8 | Modestus, & Arinthæus. |

Didymus Alexandrinus multa de nostro dogmate per notarios commentatur, qui post quintum annum suæ natiuitatis luminibus orbatur, elementorum quoque ignarus.

| 372 | 9 | Valentinianus 4, & Valens. |

Eunomius discipulus Ætij Constantinopolitani agnoscitur, à quo hæresis Eunomiana.

Saxones cæsi ab Hugone in regione Francorum Burgundionum octoginta fere millia: quod nunquam ante contigit ad Rhenum descendere.

Clearchus præfectus Constantinopoli agnoscitur, à quo necessaria & diu expectata votis aqua ciuitati inducitur.

Sanctus Martinus anno 56 ætatis suæ, Dominico die circa Non. Iul. in archiepiscopatum Turonorum cõsecratur, in quo tantum viginti sex annis vixit.

|373|10| Gratianus 3, & Equitius. Melanthia nobilissima mulierum Romanarum, & Marcellini quondam cõsulis filia, vnico prætore tunc Vrbano filio derelicto, nauigauit Hierosolymam: vbi tanto virtutum præcipuæque humilitatis miraculo fuit, vt Thecleæ nomen acciperet.

|374|11| Gratianus 4, & Equitius. Post Auxentij mortem, Mediolani Ambrosio episcopo constituto, ad fidem nostram Italia conuertitur. Macarius Ægyptius, Macariusque Alexandrinus claruerunt. Methodius sic: Post Iouinianum Valentinianus suscepit imperium, qui pro fide CHRISTI à Iuliano è militia fuerat expulsus. Sed quia militiam pro CHRISTO reliquerat, suscepit imperium cum fratre Valente, cui Orientales, sibi autem Occiduas partes delegit. Sed Valens fauendo hæreticis, abijt in viam patrum suorũ: tamen diuina virtute prohibẽte, dũ debac-

Digitized by Google

charetur in cæteros, in Athanasium nihil ausus est triste committere. In occiduis vero partibus, Valentinianus fide religionis illæsa, vetere Romani imperij censu rempublicam gubernabat. Postquam 29 annis pace composita, Romanę reipublicæ causas Iouinianus repararat, ecclesiarum vero curam haud segniter haberet, nec tamen incaute, vt Constantius cum Athanasio ageret: vbi huius dispositionis tam pia, tã læta principia, mors immatura, post 9 menses Iouiniano obeunte, rupisset, Valentiniano post relictam militiã imperium adepto, quum 46 anno sacerdotij sui Athanasius post multos agones, multasq; patiẽtiæ maximas coronas quieuisset in pace, sciscitatus de successore, Petrum tribulationum suarum participem & socium delegit. Per idem tempus patres monachorum vice & antiquitatis merito Macarius, atq; Heraclides & Panto Antonij discipuli per Ægyptũ, & maxime in Nitriæ desertis partibus habebãtur viri, qui consortium vitæ & actuum non cum cæteris mortalibus, sed cum supernis angelis habere credebantur. Quo in tempore non in verbis vnius cuiusq; fides, sed exilijs & carceribus probabatur, quia nõ honori erat esse catholicum, sed pœnæ. Florebat tamen Ægyptus, non solum in Christiana philosophia, sed etiam p signa apostolica: qua in re cũdior Cappadocia nõ fuit, immo aliquid læti⁹, Gregorium cum Basilio, ad summa porrexit. Igitur defuncto Petro succedit Timotheus & post hunc Theophilus: cuius industria vastata sunt omnia, atque ad solum deducta paganorum templa, & figmenta. Defuncto vero Auxẽtio apud Mediolanũ, Ariano episcopo, vbi proprie quod proposuerat, Ambrosius tunc consularis eiusdem prouinciæ fasces regebat, secundum legẽs & publicam disciplinã. Obluctante illo & plurimum resistente episcopũ fieri, omni maturitate iubetur impleri: moxque Dei gratiam consequutus, & initiatus sacris, & sacerdos effectus est. Interea ad bellum Sarmaticum Valentinianus de Galliæ partibus quum venisset Illyricum, vbi vix dum cœpto bello ægritudine subita oppressus, die obijt; relictis hęredibus in imperio filijs, Gratiano Augusto, Valentinianoque admodum paruulo, & nondum regijs insignibus initiato. Hucusque Methodius. Valentinianus contra legatos Sarmatarum vehementi commotus furore, eruptione venarum, quod Græce apoplexia vocatur, fluxu sanguinis 17 diemens. Septembris ætatis anno 54, imperij autem 11, mense 5 obijt: post quem Gratianus assumpto in imperium Valentiniano fratre, cum patruo Valente regnat.

VALENS.

ROmanorum 47, Valens cum Gratiano & Valentiniano filio fratris sui (secundum omnes) regnauit annis 4, hoc est vsq; ad Calend. Octobr. in anno 307 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Valen.*	
375	1	Valens 5, & Valentinianus. Multi monachorum Nitriæ per tribunos & milites cæsi.

Valens lege data vt monachi militarent, nolentes fustibus iussit interfici.

Theodosius Theodosij postea imperatoris pater, & multi nobilium occisi. Photinus in Gallia obiit, à quo Photinianorum dogma inductum: qui multa continentiæ & ingenij bona vno superbiæ malo perdidit.

Basilius Cæsariensis episcopus Cappadociæ clarus habetur.

| 376 | 2 | Gratianus 4, & Merobaudes. Alemannorum triginta circiter millia apud Argentoratum oppidum Galliarum, ab exercitu Gratiani strata.

Florentinus, Bonosus & Rufinus, insignes monachi habẽtur: è quibus Florentinus tam misericors in egentes fuit, vt vulgo pater pauperum nominatus sit.

Gens Hunnorum Gothos vastat: qui à Romanis sine armorum dispositione suscepti, per auaritiam Maximi ducis, fame ad rebellandum coacti sunt. Superatis autem in cõgressione Romanis, Gothi funduntur in Thracia.

|377 | 3 |Valens 6, consul. Iste ex Antiochia exire compulsus, sera pœnitentia nostros de exilijs reuocat.

| 378 | 4 |Valentinianus 2, consul. Lachrymabile bellum in Thracia, in quo deserente equitum præsidio, Romanæ legiones à Gothis cinctæ, vsque ad inter-

necionem cæsæ sunt. Ipse imperator Valens, quum sagitta saucius fugeret, & ob dolorem nimium sæpe equo laberetur, ad cuiusdam villæ casam deportatus est, quo persequentibus eum Barbaris incensa domo concrematus, sepultura quoque caruit. Cassiodorus sic: Valenti successit Theodosius filius Theodosij, quem sibi in consortium regni Gratianus asciuit. Gratianus itaq; quum quatuordecim regnaret annis, cũ Theodosio regnat annis sex: sub quo hi consules fuerunt. Anni igitur 14 sunt, teste Cassiodoro, ab anno 3 Valẽtiniani, in quo Gratianus imperator fact' est, Lubicinio & Iouino cõsulibus, vsq; in mortem Valentis, & vsq; ad imperium secundum Gratiani. Colliguntur ergo omnes anni vsq; ad consulatum Valentis 6, & Valentiniani iunioris item Augusti à 15 Tiberij anno, & prædicatione Domini nostri IESV CHRISTI, anni 352. A secundo anno Darij regis Persarum, quo tempore templum Hierolymis instauratum fuit, sunt anni 599. Ab olympiade, à qua ætate apud Hebræos Isaias prophetabat, 1155. A Salomone, & prima ædificatione templi, anni 1411. A captiuitate Troiæ, quo tempore Samson apud Hebræos erat, 1561. A Mose & Cecrope primo rege Atticæ, anni 1890. Ab Abraham & regno Nini & Semiramidis, anni 2195. Continet autem omnis canon, ab Abraham vsq; ad tempus supra scriptum, annos 2395. A diluuio autem vsq; ad Abraham supputantur anni 942. Et ab Adam vsq; ad diluuium anni 2242. Fiunt igitur ab Adam vsq; ad 14 Valentis annum, i. ad consulatum eius 6, & Valentiniani iterũ, omnes anni 5579.

Hactenus Hieronymus in Chronicis.

Excerpta ex Chronicis Tyronis & Prosperi Chronica Eusebij temporibus praetermissis.

CAPVT XXIII.

GRATIANVS.

VALENTE igitur à Gothis in Thracia concremato, Romanorum 48 Gratianus cum fratre Valentiniano regnauit annis sex: hoc est vsq; ad Calendas Octobres, in anno trecẽtesimo quadragesimo primo post passionẽ Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro senatore clarissimo.

Anni Chr.	Anni Grat.	
379	1	Ausonius & Olybrius: Theodosius ordinatur imperator à Gratiano Syrmij, ad quẽ Theophilus Paschalem cyclum scribit. Gratianus post mortem patrui Theodosium, Theodosij comitis filium, in consortium sumpsit imperij, eiq; regnum Orientis tradidit.

Ea tempestate Priscillianus episcopus de Galijs ex Manichæorum & Gnosticorum dogmate hæresin nominis sui cõdidit. Methodius sic: Valente à Gothis circumuento, ex bello quod initium Romano imperio tunc & deinceps fuit, impietatis suæ pœnas igne exustus dedit, anno primo in imperio cum fratre, & postea cum filijs fratris quatuordecim exactis.

Ea nimirum tempestate Felix tertius post Paulinum Treuericam in pontificatu sortitus est ecclesiam, Maximo imperatore tyranno rempublicam tunc in his partibus agente, & Treuerim hæreticorum cladibus pulsante. Tũc beatus Martinus Treuerim venit, & cum Felice ruit. Igitur Gratianus post patrui necem cum fratre admodum paruulo Orientis quoque susceptit imperium. Verum is quam multa religiose ac fortiter gessit: consortem asciscit Theodosium, eique Orientis procuratione permissa, partes sibi ac fratri Occiduas reseruauit; sed à Maximo tyranno bello apud Britannias exorto, per Ambragatium ducem Lugduni suorum magis proditione, quam vi hostium peremptus est: in cuius vindictam Theodosius totis viribus consurgens, vltus est sanguinem iustum, Valentinianoque regnum tyrannide depulsa restituit, cum fide catholica quam mater eius violauerat. Hucusq; Methodius.

380	2	Ausonius, & Olybrius.
381	3	Gratianus 5, & Theodosius. Ambrosius pro fide catholica multa sublimiter scripsit.
382	4	Siagrius, & Antonius. Martinus episcopus Turonum Galliæ ciuitatis clarus habetur. Sanctus Theophilus Alexandriæ episcopus computum 100 annorum cursu Theodosio filio Gratiani dedicauit. Cõsulatu Antonij & Siagrij incipit synodus centum & quinqua-

ginta patrum in Augusta ciuitate contra Macedonianos, sub Damaso papa, & Gratiano imperatore.

Anni Chr.	*Anni Grat.*	
383	5	Merobaudes 2, & Saturninus. Arcadius Theodosij imperatoris filius, Augustus appellatur. Damasus papa obijt 4. Id. Decemb.

¶Huic succeſſit Siricius, 38 post Petrũ, annis 15, mensibus vndecim, diebus viginti quinque.

384	6	Richomer & Clearchus. Honorius Theodosij filius nascitur.

In Britannia seditione militum Maximus imperator est factus: quo mox ad Gallias transfretante, Gratianus Parisijs Merobaude magistro militum proditione superatus, fugiens Lugduni captus atque occisus est. Maximus autem Victorem filium suum consortem regni facit.

THEODOSIVS.

ROmanorum 49, Theodosi⁹ cum Valentiniano regnauit annis 11, cũ Gratiano 6. Post mortem eius annis 6 Orientem regebat & menses 4; hoc est vsque ad Calen. Febr. in anno 347 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt teste Cassiodoro consule.

Anni Chr.	*Anni The.*	
385	1	Arcadius & Baudo. Hieronymus presbyter hoc tempore in Bethlehem toto in mundo clarus habetur, egregio ingenio & studio vniuersæ ecclesiæ seruiens. Priscillianus in synodo Burdegalensi damnandum se intelligens, ad imperatorem Maximum prouocauit, auditusq; Treueris ab Euodio præfecto prętorij gladio addictus est; cum Eutropia Delphidij rhetoris coniuge, & Latroniano, alijsq; erroris sui consortibus.
386	2	Honorius & Euodius. Burdegalis quædam Priscilliani discipula, nomine Vrbica, ob impietatis pertinaciam per seditionem vulgi lapidibus obruta est.
387	3	Valentinianus 3, & Eutropius. Maximus tyrann⁹ à Valentiniano & Theodosio imperatoribus, in tertio ab Aquileia lapide, spoliatus indumentis regijs, sistitur, & capite damnatur; cuius filius Victor eodem anno ab Arbogaste est interfectus in Gallia.
388	4	Theodosius 2, & Cynegius. Itacius & Vrsacius episcopi, ob authoritatem Priscilliani cuius accusatores fuerunt, ecclesiæ communione priuantur.
389	5	Timatius & Promotus. Hieronymus librum de illustribus viris ecclesiæ, ad annum octauum Theodosij componit.
390	6	Valentinianus 4, & Neoterius. Ioannes monachus & anachorita claruit.
391	7	Tacianus & Symmachus. Per idẽ tempus caput sancti Ioannis Baptistæ Constantinopolim est perductum, & in septimo milliario ciuitatis humatum.
392	8	Arcadius 2, & Rufinus. Valentinianus ad vitæ fastidium nimia Arbogasti magistri militum austeritate perductꝰ, laqueo apud Viennã perit. Posteum Theodosius vixit annis 3.
393	9	Theodosius tertio, & Abundantius.
384	10	Arcadius 3, & Honorius 2. Ioannes monachus ornatus prophetiæ gratia, Theodosio consulente de euentu belli quod aduersum Eugenium mouebat, victorem futurum prædixit.
395	11	Olybrius & Probinus. Theodosius imperator Eugenium vincit & perimit. Augustinus beati Ambrosij discipulus, multa facundia doctrinaq; excellẽs, Hippone regione Aphricæ ordinatur episcopus. Theodosius imperator die 17 mensis Ian. anno ætatis 60, Mediolani obijt, sicut in Tripartita historia legitur.

Quum sanctũ Patricium noluisset dominus suus dimittere, nisi pro massa aurea; seruauit sanctus Patricius præcepto angeli Victori cuidam gregẽ porcorum: quorum custos dum fuit sanctus Patricius & pastor, fodit massam auream, quam ille Patricius domino suo pro se dedit.

ARCADIVS.

ROmanorum 50, Arcadius filius Theodosij cum fratre Honorio (secũdum omnes) regnauit annis 14, mens. 3, hoc est vsq; ad Cal. Maij, in anno 358 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerũt, teste Cassiodoro.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Arc.	
396	1	Arcadius 4, & Honorius 3. Donatus Episcopus draconem ingentem necauit expuens in ore eius, quem octo iuga boum ad locum incendii vix trahere potuerunt. Ideo autem incensus est, ne putredo eius aerem corrumperet.

Per idem tempus, corpora sanctorum Abacuc & Micheæ prophetarum diuina reuelatione produntur.

Gothi Italiam, Vandali atq; Alemanni Gallias aggrediuntur.

| 397 | 2 | Cæsarius & Atticus. Augustinus Episcopus doctrinæ scientia insignis habetur. Concilium Carthaginis: vbi Hipponensis concilii statuta firmantur & inseruntur. Sanctus Martinus Turonorum Episcopus, 71 ætatis suæ anno, Episcopatus vero 26, obiit, media nocte Dominica.

| 398 | 3 | Honorius 4, & Eutychianus. Siricius papa obiit nono Calendis Martii. Anastasius, papa 39 post Petrum, successit annis quinque, diebus viginti septem. Hic constituit, vt quotiescunq; Euangelica sacra recitantur, sacerdotes non sedeant, sed cutui stent. Cyclus vigesimus secundus decennoualis incipit, indictione vndecima.

| 399 | 4 | Manlius, & Theodorus. Cum hoc consulatum inierat Eutropius eunuchus, qui mox & honore & vita dejectus est.

Anno 4 Eugenius occiditur.

| 400 | 5 | Stillico, & Aurelianus. Gothi Italiam Alarico & Radagiso ducibus ingressi.

| 401 | 6 | Vincentius, & Frauita. Ioannes Constantinopolitanus, & Theophilus Alexandrinus, Episcopi illustres habentur: sed vtrunque obscurauit discordia, quæ eo vsque processit, vt Ioannes à Theophilo oppressus Pontum in exilium pergere cogeretur: quum tamen communionem eius maxima pars Episcoporum Romani pōtificis sequuta exemplum, seruauerit.

| 402 | 7 | Arcadius 5, & Honorius 5. Anastasius papa obiit quinto Calendis Maii. Huic successit Innocentius, 40 papa post Petrum, qui constituit ieiunium in sabbato celebrari, quia in tali die Dominus in sepulchro iacuit. Sedit annis 15, mensibus 2, & diebus viginti.

Anni Chr.	Anni Arc.	
403	8	Theodosius Augustus, & Rumoridius.
404	9	Honorius 6, & Aristenetus. Carthaginense concilium habitum de Donatistis. Sancta Paula obiit septimo Calendis Februarii, 3. Sabbati post Solis occubitum.
405	10	Stillico secundo, & Anthemius. Radagisus, in Tuscia multis Gothorum millibus cæsis, ducento exercitum Stillicone, superatus & caprus est.
406	11	Arcadius sexto, & Probus. Vandali & Alani Gallias traiecto Rheno, tertio Calendis Ianuariis ingressi sunt.
407	12	Honorius 7, & Theodosius 2. Constantinus in Britannia tyrannus exoritur, & ad Gallias transit.
408	13	Bassus vir clarissimus consul. Methodius sic. Apud Antiochiam defuncto Miletio Episcopo substituitur Flauianus, Paulino adhuc superstite. Cōstantinopoli autem Nectarius ex prætore vrbano catechumenus, & nuper baptisma consequutus, sacerdotiū suscepit. Interea Valentinianus in occiduis partib⁹ regnabat. Sed postquam augustæ moriæ Valentinianus in Vienna ciuitate Galliarum vitam finiuit, Eugenius imperium suscepit, qui contra fidem catholicā sacrilegus extitit. Sed dominus qui Ecclesiam suam tueri consueuit, de cœlo iaculatus est iudicium, atque omnē victoriam ad religiosum imperatorē Theodosium transtulit. Itaque extincto Eugenio Theodosius glorioßissimus princeps traditis regni gubernaculis Arcadio Orientis, Honorio Occidētis; ipse Romano imperio per annos 17 feliciter gubernato, ad meliora migrauit, cum piissimis principibus percepturus præmia meritorum. Fuit autem vir quidam sublimis in palatio sub Theodosio imperatore nomine Arsenius, cuius filios, id est Arcadium & Honorium de baptismo suscepit. Hic Arsenius diuina voce admonitus perrexit ad eremum Scythiæ, ibique inter sanctos patres quietam vitam duxit. Igitur Arcadius & Honorius piissimi consules Romanorum, quos Arsenius pater noster de baptismo suscepit, filii Theodosii imperatoris piissimi: sub quibus Martinus Turo-

Digitized by Google

norum Episcopus apud Condacensem diœcesis suæ vicum obiit post patrem suum: sicut cum eo antea consules, ita post illum imperatores extiterunt, & regnauerunt post illum in gloria imperii sui, vsquequo extitit Theodosius piissimus Augustus, filius Arcadii imperatoris: & 38 anno imperii eius cœpit hæresis pullulare in Ecclesia Dei. Obiit autem sanctus Martinus, 71 ætatis suæ anno, Episcopat⁹ autem 27, anno ab incarnatione Domini 397. Igitur Arcadi⁹ imperator expletis imperii sui 13 annis obiit, & frater eius Honorius successit: cuius 7 imperii anno inuentum est sancti Stephani protomartyris corpus, anno videlicet ab incarnatione Domini 416, anno autem 12 imperii eiusdem Honorii.

Sanctus Hieronymus obiit, anno ætatis suæ 91, anno ab incarnatione Domini 421. Honorius itaq; expleris imperii sui 15 annis obiit: cui Theodosius iunior Arcadii filius successit. Cuius 8 imperii anno sanctus Augustinus Episcopus obiit, anno ætatis suæ 76. Hucusque Methodius.

Anni Chr.	*Anni Art.*	
409	14	Hoc etiam anno Arcadius imperator obiit. Post quem Honorius cum Theodosio fratris sui filio regnat annis 15.

Honorius.

ROmanorum 15, Honorius cum Theodosio fratris sui filio, secũdum omnes chronographos regnauit annis 15, hoc est vsque ad Calendas Maii, in anno 370 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Hon.*	
410	1	Honorius 8, & Theodosius tertio. Attalus Romæ imperator factus, qui mox priuatus regno Gothis cohæsit.
411	2	Fl. Varro & Tertullus. Roma à Gothis Alarico duce capta, & ob hoc solus fuit orientalium partium consul, quod est sequenti anno obseruatum.
412	3	Theodosius 4, consul. Constantinus apud Arelatense oppidum victus & captus: cuius filium Constantem in Hispaniis regnare orsum Gerũtius comes, in Maximum quendam tyrannidem transferens, interemerat.
413	4	Honorius 9, & Theodosi⁹ 5, Maximo in Hispania regno ablato, vita concessa est ei: eo quod modestia humilitasque affectati imperii inuidiam nõ merebatur. Eodem tempore Heros vir sanctus, & beati Martini discipulus, quũ Arelatensi oppido episcopus præsideret, à populo eiusdem ciuitatis insons, & nulli insimulationi obnoxius, pulsus est. In locum autem eius Patroclus ordinatus est, amicus & familiaris Constantii magistri militum: cuius per ipsum gratia quærebatur. Eaq; res inter Episcopos regionis illius magnarũ discordiarũ materia fuit.
414	5	Lucius quinto, clarissimus consul. Huius collega in consulatu Heraclianus fuit, qui nouarum rerum in Aphrica reus honorem cum vita amisit.

Burgundiones partem Galliæ propinquantem Rheno obtinuerunt.

Iouinus & Sebastianus fratres, in Gallia abrepto regno perempti sunt.

Hac tempestate Pelagius Brito dogma nominis sui contra gratiam CHRISTI Celestio & Iuliano adiutoribus exeruit, multosq; in suum errorem traxit, prædicans vnumquenq; ad iustitiam voluntate propria regi, tantumque accipere gratiæ, quantum meruerit, quia peccatum Adæ ipsum solum læserit, nec posteros eius obstrinxerit. Vnde & volẽtibus possibile sit omni carere peccato; omnesque paruulos tam insontes nasci, quã primus homo ante præuaricationem fuit; nec ideo baptizandos vt peccato exuantur, sed vt sacramento adoptionis honorentur.

415	6	Constantius & Constans. Attalus Gothorum consilio & præsidio tyrannidem resumit & Gallias inuasit.
416	7	Honorius 10, & Theodosius 6. Hic autem iuxta Dionysium incarnationis annus est trecẽtesimus quadragesimus quint⁹, indictio decimatertia. Sanctus Lucianus presbyter Hierosolymis in epistola quam scripsit de inuentione corporis protomartyris Stephani, sanctorumque Gamalielis, Nicodemi, & Abidon, sicut sibi reuelatum est à Domino, inter cætera etiam de ipso eodem

anno

anno manifeste demonstrat ita die parasceuæ, hoc est feria sexta, quæ est 3 nonis Decembris, consulatu Honorii decies & Theodosii sexies Augustorũ: & reliqua. Regularibus ergo 7 mensis Decembris proiectis, remanent concurrentes quatuor anni prædicti, hoc est Calendis Decembris feria quinta, & 3 nonis Decembris feria sexta, anno sexto Honorii consulatu prædicto, quo corpora sacra à Domino sunt reuelata. Scripsit etiam reuelationem Græco sermone ad omnium Ecclesiarum personã quam Auitus presbyter, Hispanus genere, in Latinum vertit eloquium, & adiecta epistola sua per Orosium Orientalibus dedit. Qui Orosius ad loca sancta Hierusalem perueniẽs, quo eum Augustinus ad Hieronymum pro discenda animæ ratione miserat, reliquias sancti Stephani accepit, & ad patriam reuersus primũ intulit Occidenti.

Attalus à Gothis ad Hispanias migrantibus neglectus & præsidio carens capitur.

Athaulphus à socru vulneratus obiit, regnumq; eius Vanlia, peréptis qui idem cupere intelligebantur, inualit.

Anni Chr.	*Anni Hon.*	
417	8	Theodosius 7, & Palladius. Placidiam Theodosii imperatoris filiam, quam Romæ Gothi ceperant, quamque Athaulphus coniugem habuerat, Gallia pacem Honorii expetẽs reddidit; eiusq; nuptias Constantius promeretur. Innocẽtius papa obiit quarto calẽdis Augusti. ¶ Huic successit Zosimus, papa quadragesimus primus post Petrum, anno vno, mensibus octo, & diebus viginti quinque.
418	9	Honorius vndecimo, & Constantius secundo. Honorius Romam triumpho ingreditur, præeunte currũ eius Attalo, quem libere viuere iussit exulem. Cyclus vigesimustertius decennoualis incipit, indictione decimaquinta.
419	10	Honori⁹ 12, & Theodosius 8. Hoc tẽpore Constantius seruus CHRISTI, ex vicario Romæ habitans, & pro gratia Dei deuotissime Pelagianis resistens, factione eorundem multa pertulit, quę illũ sanctis confessorib. sociauerunt. Concilio apud Carthaginem habito 214 & eo amplius Episcoporum, ad papam Zosimũ synodi decreta perlata sunt quibus probatis, per totum mundum hæresis Pelagiana damnata est. Valentinianus Constantii & Placidiæ filius nascitur 5 nonis Iulii. Carthaginis concilium contra Manichæos & Pelagianos. Zosimus papa obiit septimo calendis Ianuariis. Huic successit Bonifacius papa 42 post Petrum annis 4: qui constituit, seruum clericum non fieri.
420	11	Maximus, & Plinta. Constantius pacem firmat cum Vanlia, data eidem ad inhabitandum secunda Aquitania, & quibusdam ciuitatibus cõfinium prouinciarum.
421	12	Theodosius 9, & Constantius 3. Constantius ab Honorio in consortium regni assumitur. Hieronymus presbyter moritur anno ætatis suæ nonagesimo primo, secundo Calendis Octobris.
422	13	Agricola, & Eustachius. Constantinus imperator obiit.
423	14	Honorius 13, & Theodosius 10. Hoc tempore exercitus ad Hispanias contra Vandalos missus est, cuius Castinus dux fuit, qui Bonifacium, virum bellicis artibus præclarum, inepto & iniurioso imperio ab expeditionis suæ societate auertit. Nam ille periculosum sibi atque indignum ratus, eum sequi quem discordem superbientemq; expertus esset, celeriter se ad portum Vrbis atq; inde ad Aphricam proripuit. Idq; negotium reipublicæ multorum laborum initium fuit. Bonifacius papa obiit, octauo Calendis Nouẽbris. Huic successit Cœlestinus, papa 43 post Petrum, annis nouem.
424	15	Maximianus, & Asclepiodotus. Placidia Augusta à fratre Honorio pulsa, ad Orientẽ cum Valentiniano proficiscitur. Honorius Romæ obiit, & regnum eius Ioannes accepit.

THEODOSIVS.

ROmanorũ vigesimusquintus, Theodosius iunior, Arcadii filius, regnauit annis viginti septẽ, hoc est vsq; ad Calendas Maii, in anno quadringentesimo septimo post passionem Domini: sub quo hi cõsules fuerunt, teste Cassiodoro.

| *Anni Chr.* | *Anni The.* |

| 425 | 1 | Craſtinus & Victor. Theodoſius Valentinianum amitæ ſuæ filium Caſarem facit, & cum Auguſta matre ad recipiendum occidentale mittit imperium. Quo tẽpore Ioannes, dum Aphricam quam Bonifacius obtinebat, bello repoſcit, ad defenſionem ſui infirmior factus eſt.

| 426 | 2 | Theodoſius vndecimo, & Valentinianus. Placidia Auguſta, & Valentinianus mira felicitate Ioãnem tyrãnum opprimunt, & regnum victores recipiunt, data venia Aetio, eo quod Hunni quos per ipſum Ioannes acceperat, eiuſdem ſtudio ad propria reuerſi ſunt. Craſtinus autem in exilium actus eſt, quia videbatur Ioannes ſine incumbentia ipſius regnum non potuiſſe aſſumere.

Valentinianus decreto Theodoſii Auguſtus appellatur.

Archilat nobile oppidum Galliarum à Gothis multa vi oppugnatum eſt, donec imminente Aetio, illo duce non impuniti abſcederent.

| 427 | 3 | Theodoſius duodecimo, & Valentinianus ſecundo. Patroclus Arelatenſis Epiſcopus à tribuno quodã barbaro multis vulneribꝰ laniatus occiditur.

| 428 | 4 | Hierius & Adaburius. Bonifacio, cuius intra Aphricam gloria potentiaq; augebatur, bellum ad arbitrium Felicis qui ad Italiam venire abnuebat, publico nomine illatum eſt, ducibus Mauortio, & Galbione, & Sinoce cuius proditione Mauortius & Galbio, dum Bonifacium obſident, interempti ſunt: moxque ipſe à Bonifacio dolo detentus eſt atque occiſus. Exinde gentibus quæ vti nauibus neſciebant, dum à certantibus in auxilium vocãtur, mare peruium factum eſt: & belli contra Bonifacium cœpti in Sigiſuultum cura translata eſt.

Gens Vandalorum ab Hiſpania ad Aphricam tranſit.

| 429 | 5 | Felix, & Taurus. Neſtorius Conſtantinopolitanꝰ epiſcopus nouum Eccleſiis molitur errorem inducere, prędicans CHRISTVM ex Maria hominem tantum, non etiam Deum natum; eiq; diuinitatem pro merito eſſe collatam. Cui impietati præcipue Cyrilli Alexandrini Epiſcopi induſtria, & papæ Cœleſtini repugnauit authoritas.

Pars Galliarum propinqua Rheno quam Franci poſſidendam occupauerũt, ab Aetio comite recepta eſt.

| *Anni Chr.* | *Anni The.* |

| 430 | 6 | Florentius, & Dionyſius. Felice ad patriam dignitatem profecto, Aetius magiſter militum factus eſt.

Agricola Pelagianus, Seueriani Epiſcopi Pelagiani filius Eccleſias Britanniæ dogmatis ſui in ſimulatione corrupit: ſed ad actionem Palladii diaconi papa Cœleſtinus Germanum Antiſiodorenſem Epiſcopum vice ſua mittit, & deturbatis hæreticis Britannos ad catholicã fidem reduxit.

Cœleſtinus papa conſtituit, vt Pſalmi Dauid centeſimi quinquageſimi ante ſacrificium antiphonatim decantarẽtur: nam antea epiſtola tantum & ſanctũ Euangelium recitabantur.

| 431 | 7 | Theodoſius 13, & Valentinianus 3. Sanctus Auguſtinus, Epiſcopus per omnia excellentiſſimus, moritur 5 calendis Septembris, ætatis ſuæ anno ſeptuageſimo ſexto, quũ in clericatu, vel Epiſcopatu annum 40 compleſſet libris Iuliani Manichæi inter impetus obſidentiũ Vandalorum in ipſo dierum ſuorum fine reſpondens, & glorioſe in defenſione Chriſtianæ gratiæ perſeuerans.

| 432 | 8 | Baſſus, & Antiochus. Synodus apud Epheſum congregata ducentorum ſacerdotum. Neſtorius cum hæreſi nominis ſui, & cum multis Pelagianis qui cognatum errori ſuo tutabantur dogma, damnatur.

Ad Scotos in CHRISTVM credentes ordinatus à papa Cœleſtino Palladius, primus Epiſcopus miſſus eſt. Poſt ipſum ſanctus Patricius fuit, genere Brito, à ſancto Cœleſtino papa conſecratus, & ad archiepiſcopatum Hibernenſem mittitur: ibi per annos quadraginta ſignis atq; mirabilibus prædicans, totam inſulam Hiberniam conuertit ad fidem.

| 433 | 9 | Aetius, & Valerius. Bonifacius ab Aphrica ad Italiam per Vrbem venit, & accepit magiſtri militum dignitatem: qui quum reſiſtentem ſibi Aetium prælio ſuperaſſet, paucos poſt dies morbo aſſumptus eſt.

Cœleſtinus papa obiit ſexto idus Aprilis. Huic ſucceſſit Sixtus, papa 44 poſt Petrum, annis octo.

434

| *Anni Chr.* | *Anni The.* |

| 434 | 10 | Theodosius decimoquarto,& Maximus.Eudoxia vxor Theodosii imperatoris ab Hierosolymis remeauit, beatissimi Stephani protomartyris reliquias quæ in basilica sancti Laurentii positæ venerãtur, secum deferens.

| 435 | 11 | Asper,& Ariouindus. Sixtus papa fecit basilicam matris Domini, quæ ab antiquis Liberæ nominabatur.

| 436 | 12 | Theodosius decimosexto,& Valentinianus quarto. Pax facta cum Vandalis,data eis ad habitandum Aphricæ portione. Eodem tempore Gundicarium Burgundionum regem intra Gallias habitãtem Aetius bello obtinuit, pacemque ei supplicanti dedit: qua non diu potitus est, siquidem illum Hunni cum populo suo & stirpe deleuerunt. Cyclus 34 decennoualis incipit, indictione quarta.

| 437 | 13 | Isidorus,& Senator. Gothi pacis placita perturbant, & plura municipia vicina sedibus suis occupant, Narbonensi oppido maxime infesti. Quod quum diu obsidione & fame laboraret, per Latorium comitem ab vtroque periculo liberatum est: siquidem per singulos equites binis tritici modiis aductis, strenuissime hostes in fugam vertit,& ciuitatem annona adiuuit.

| 438 | 14 | Aetius & Sigisuultus. Bellum aduersus Gothos Hunnis auxiliantibus geritur. In Aphrica Geisericus rex Vandalorum, intra habitationis suæ limites volens catholicam fidem in Arianam impietatem subuertere, quosdã nostrorum Episcopos eotenus persequutus est, vt eos priuatos iure basilicarum suarum, etiam ciuitatibus suis pelleret, quum ipsorum constantia nullis superbissimi regis minis ac terroribus cederet. Valentinianus Augustus ad Theodosium principem Constantinopolim proficiscitur, filiamque eius in matrimonio accepit. Eodem etiam anno piraticam barbari exercuerunt. Per idem etiam tempus quatuor Hispani viri, Arcadius, Probus, Eutychi⁹ & Paschasius, dudum apud Geisericum merito sapientiæ & fidelis obsequii clari habebãtur: quos rex vt copulatiores sibi faceret, in Arianam sectam transire præcepit. At illi hoc facinus constantissime respuentes, excitato in rabidissimã iram barbaro, primum proscripti, deinde in exilium acti, ac postremo diuersis mortibus interempti, illustri martyrio mirabiliter occubuerunt. Puer autem Paulillus nomine, frater Paschasii & Eutychii, pro elegantia formæ atque ingenii regi admodum acceptus, quum à professione atque amore catholicæ fidei nullis minis perturbari posset, diu fustibus cæsus, & ad infimam seruitutem damnatus est: nec ideo vt apparet interfectus, ne superata sæuitia impii regis etiam illa ætas gloriaretur.

Sanctus Cyrillus, Alexandrinus Episcopus, cyclũ nonaginta & quinque annorum cõponit, incipiẽs ab anno centesimo quinquagesimo tertio Diocletiani.

Batauos, Tungros, Menapios, Terauanos, Morinos, Ambiones, Cameracẽses, Tornacenses, Atrebatenses, Beluacẽses, & quicquid his regionibus interiacet, vltraque Sequanam & Ligerim, Clodius Francorum regno adiecit.

| *Anni Chr.* | *Anni The.* |

| 439 | 15 | Theodosius 16, & Faustus. Diabolus in specie Mosis in Creta apparens Iudęis, per mare pede sicco ad terram repromissionis eos perducere repromisit: sed plurimis mersis & necatis, reliqui salui facti ad gratiam CHRISTI conuertuntur.

| 440 | 16 | Theodosius 17,& Festus. Hac tempestate Iulianus Atelanensis, iactantissimus Pelagiani erroris assertor, quem dudum amissi episcopatus intemperans cupido exagitabat, multimoda arte fallendi correctionis spem præferẽs, molitus est in communionem Ecclesiæ irrepere. His insidiis Sixtus papa diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens, nullum aditum pestiferis conatibus patere permisit. Et ita omnes catholici de retectione fallacis bestiæ gaudebãt: quasi tunc primum superbissimam hæresin apostolicus gladius detrũcasset. Aetio rebus quę in Gallia componebantur intento, Geisericus (de cuius amicitia nihil metuebatur) Carthaginem dolo pacis inuadit, omnesque opes eius, excruciatis diuerso genere tormẽtorum ciuibus, in ius suum vertit. Nec ab ecclesiarum expolia-

by Google

tione abstinens, quas & sacris vasis exinanitas & sacerdotum administratione priuatas, non iam diuini cultus loca, sed suorum iussit esse habitacula. In vniuersum captiui populi ordinem sæuus, sed præcipue nobilitati & religioni infensus, vt nõ discerneretur, hominibus magis an Deo bellum intulisset.

| *Anni Chr.* | *Anni The.* |

| 441 | 17 | Valentinianus, & Anatolius. Defuncto Sixto Episcopus, 40 amplius diebus Romana Ecclesia sine antistite fuit, mirabili pace atque patientia præsentiam diaconi Leonis expectans, qui tunc inter Aetium atque Albinum, amicitiæ gratia redintegrãdę, Gallias detinebat. Igitur Leo legatione publica accitus & gaudenti patriæ præsentatus, 45 post Petrũ Romanæ Ecclesiæ Episcopus ordinatur, annis 12, mensibus 2, Geiseric° rex Vandalorum Siciliam grauiter affligens, accepto nuncio Sebastiani ducis ab Hispania ad Aphricam transitu celeriter Carthaginem redit, ratus periculosum sibi ac suis fore, si vir bellandi peritus recipiendæ Carthagini incubuisset.

| 442 | 18 | Cyrus vir clarissimus, consul. Theodosius imperator bellum cõtra Vandalos mouet, Ariobindo & Anila, 30 atq; Germano ducibus cum magna classe directis, qui longis cunctationibus negotium differentes, Siciliæ magis oneri quam Aphricæ præsidio fuere.

| 443 | 19 | Dioscorus, & Eudoxius. Hunnis Thraciam & Illyricum vastantibus sæua depopulatione, exercitus qui in Sicilia demorabatur, ad defensionem Orientalium prouinciarũ reuertitur. Cum Geiserico autem & Valentiniano Augusto pax cõfirmata, & certis spatiis Aphrica inter vtrosque diuisa est.

|444 |20 | Maximus 2, & Paternus. Hoc tempore plurimos Manichæos intra Vrbem latere diligentia papæ Leonis innotuit, qui eos de secretis suis erutos, & oculis totius Ecclesiæ publicatos, omnes dogmatis sui turpitudinẽ damnare fecit & prodere, incensis eorum codicibus.

|445 |21 | Theodosius 18, & Albinus Attila Hunnorum rex Budam fratrem & consortem suum perimit, eiusq; populos sibi parere fecit. Hoc annò Pascha Dominicum aliter celebratum erat, quam in die 10 Calend. Maii, sed 11 Calend eorundem, quando dies passionis fuit: ob cuius reuerentiã Natalis vrbis Romæ sine Circẽsibus trãsijt. Incipit epistola Paschasini ad papam Leonem iubentem sibi, quum orta est quęstio de Pascha huius anni. Domino viro sancto atque beatissimo, ac apostolico, mihiq; & post Dominũ plurimum colendo, papæ Leoni Paschasinus Episcopus. Apostolat° vestri scripta, diacono Panormitanæ Ecclesiæ Silano deferente, percepi quæ nuditati meæ atq; ærumnis quas amarissima captiuitate faciente incurri, solatium in omnibus atque remedium attulerunt, cœlesti rore animum recreantia, atque omne quod triste fuerat abstergentia. Domine venerabilis papa, dignata est corona vestra, vt quid Paschalis supputationis veritas anni post hunc annum futuri haberet, sacrosanctis auribus vestris exiguitas mea intimaret: cui præcepto inobediẽs existere nec potui, nec debui. Diutino itaq; tractatu vel ratiocinatione id verũ inuenimus, quod ab Alexandrinæ Ecclesiæ antistite beatitudini vestræ transcriptum est. Nã quum Romana supputatio quę cyclo concluditur, cuius ipse de quo quæstio agitur, erat annus 93 (qui cyclus cœpit à consulatu Siagrii & Antonii, anno quarto Gratiani) nobis dubietatem afferret, eo quod sexto Calend. Aprilium die dies Dominica, & Luna 21 incurreret; & iterũ octauo Calend. Maiarum die, vt rei veritas habet, Dominica Paschalis dies, & Luna 19, obueniret; in hoc ambiguo fluctuantes, ad Hebræorum hoc est Legalem supputationem nos cõuertimus. Quem quum Romani ignorant, facile in errorem incurrunt. Cœpit ergo ogdoas à consulatu virorum clarissimorũ Ælii & Sigisuulci, quæ concluditur anno hoc de quo quæstio videtur exorta. Talis ratio hæc est: Priores duo anni communes, 3 emboliſm. 4 & 5 communes, & 8 emboliſm. Peruidet ergo apostolatus prudentia 8 annum ogdoadis nõ posse aliter fieri, nisi emboliſmum teneamus. Quod si voluerimus illud quod superius diximus, id est quod primum incutrit Pascha septimo Calen. Aprilium celebrare, communem annum faciemus, & incipiet omnis deinceps subsequentium annorum supputatio vacillare. Et ne hoc quod exposui beatitudini vestræ aliquam obscuritatem afferat, suggessimus cõmunes annos apud Hebræ-

by Google

Hebræos duodecim tantum Lunas, hoc est dies 384 habere. Necessitate ergo emboliſmi cogimur id tenere quod longius est, ne à vero deuiare videamur: neque nobis aut nouum, aut erratum videatur, quum dies passionis vndecimo Calendis Maiarum occurrat: à qua, sicut videtur, Pascha nomen accepit; licet Hebrææ linguæ interpretes tradãt, Pascha transitum dici. Quod tamen ita esse, Ioannis Euangeliſtæ dicto confirmatur quo ait, quum de passione loqueretur: Quum veniſſet hora, vt transiret IESVS ex hoc mundo: & rel. qua.

Paschasinus episcopus ad sanctum Leonem papam. Non nos dies vna longius posita terreat, ne quum hoc vitam⁹, incurramus errorem; sicut euenit temporæ beatæ recordationis domini mei prædecessoris Zosimi papæ, anno Honorij Augusti consulatus 11, & Constantij 2. Tempore ergo Zosimi papæ, quum nec decimo Calendis Maij die, sed octauo Calendis Aprilis Pascha celebratum est, id est pro emboliſmo communis ann⁹ census est, & error grauiſſimus ortus est, in tantum vt ministerio certo quod dono Spirit⁹ sancti datur, hæc veritas probaretur. Quod exponẽdum propterea credidi, quia locus etiam ipse sancto atq; à me venerando fratri meo diacono Libano notiſſimus est: cuius myſterij miraculum tale est. Quædam viliſſima poſſeſſio quæ Meltinas appellatur, in montibus arduis ac syluis denſiſſimis constituta. Illic perparum atque vili opere constructa eccleſia est, in cuius baptiſterio nocte sacrosancta Paschali, baptizandi hora, quum null⁹ canalis, nulla sit fiſtula, nec aqua omnino vicina, fons ex seſe repletur. Tunc ergo, sicut supra dixi, sub sanctæ memoriæ domino meo quõdam, ac beatiſſimo papa Zosimo, anno nono Honorij, quum apud Orientales error ortus fuiſſet, consuetis lectionibus nocte sancta diſcuſſis, quum presbyter secũdum morem baptizandi horam requireret, vsque ad lucem aqua nõ veniente; non consecrati qui baptizandi fuerãt, receſſerũt. Vt igitur breuiter narrem, illa nocte quæ luceſcebat in diem Dominicam, decimo die Cal. Maij, fons sacer hora competenti repletus est. Euidenti ergo miraculo claruit, Occidẽtalium partium fuiſſe errorem. Hæc prout potui, & epiſtolaris breuitas paſſa est, iubente apoſtolatu noſtro transcripſi. Prouolutus igitur nunc obſecro, vt pro mea prauitate, immo pro totius orbis statu orare dignemini, vt tandem de tot neceſſitatibus liberati cognoſcamus, quomodo ipse est Deus noſter qui facit mirabilia solus, qui iã nõ tradat beſtijs animas confitentes sibi, neq; amplius nos tentari patiatur super id quod ferre poſſumus: ſed faciat cum tentatione prouẽtum miſericordiæ ꝑ ſua pietate, vt ſuſtinere poſſimus. Hucusq; epiſtola Paschasini. Ann⁹ itaq; 417 incarnationis secundum Dionyſium, est annus 9 Honorij: & ann⁹ 444 incarnationis, secundum eundẽ Dionyſium, est annus 21 Theodoſij principis.

Anni Chr.	*Anni The.*	
446	22	Valentinianus 6, & Nonius Leo papa conſtituit, infra actionem dici miſſæ, Sanctum sacrificium & immaculatam hoſtiam: & monacham non accipere velamen capitis benedictum ab episcopo, niſi priùs fuerit virginitas eius probata.
447	23	Aetius 3, & Symmachus. Britanni à Scotis & Pictis ſuperantur. Quos ſubiectionem Romanis pro auxilio promittentes miſſa legio liberans, Scotos à Britannia proiecit ac domum reuerſura præcepit Britannis murum trans inſulam inter duo maria ſtatuere. Quo cæſpite magis quam lapide conſtructo, vt diſceſſere Romani, Scoti aduecti in nauibus Britannos quaſi maturam ſegetem, obuiantes ſibi cædunt, calcant, deuorant. Interim petentibus auxilia Romani recurrunt, & Scotos fugant, & cum Britannis murum inter vrbes ſolidum ſaxo à mari vſque ad mare collocant, & in littore meridiani maris vnde hoſtes metuebantur, turres per interualla ad proſpectum ſtatuunt. Recedente vero à Britannia Romano exercitu, Scoti & Picti redeunt, & totam Britanniam ab Aquilone muro tenus, & ipſo interrupto capiunt. Britanni vero epiſtolam lacrymabilem ad Aetium Romanæ poteſtatis virum ter conſulem mittunt, anno 23 Theodoſij, ſed non auxilium impetrant. Reuertuntur domum Scoti, & non poſt multum tempus reuerſi Picti cum Scotis extremam Britanniæ partem primum, & deinceps inhabitandum, detinent. Britanni autem vnanimi conſilio cum rege ſuo

Vertigerno Anglos quasi defensores patriæ ad se inuitãdos elegerunt. Sed exceptos impugnatores sensérũt, confícta occasione quod pro se militantibus Britones minus sufficienter stipendia darent.

Anni Chr.	Anni The.	
448	24	Calippus, & Adaburius. Eutyches hæresiarcha, Constantinopolitanus presbyter, fret⁹ Theodosij Augusti amicitijs, conatus est non perfectũ hominem in CHRISTO asserere: contra quẽ Flauianus eiusdem vrbis episcopus conflictum suscipiens, cum sacerdotibus suis damnatus est, authore Dioscoro, Alexandrinæ vrbis episcopo.
449	25	Posthumianus, & Zeno. Theodosius imperator pro defensione Eutychetis Leonem papam ad se vocat. Qui dum ire vellet, à populo prohibitus, presbyteros & diaconos quosdam direxit.
450	26	Asturius, & Protogenes. Iterum vocati catholici audiendi.
451	27	Valentinianus 7, & Auienus. Concilium in Epheso cõtra Eutychetem presbyterum, qui Constantinopoli monasterio celeberrimo præsidebat, dicens, Deum tantum esse CHRISTVM, non hominem. Contra quem Hilarius diaconus cum Iulio episcopo Puteolano vice papę Leonis missi fuerunt. Qui diaconus, quia pro violata fide illic clamauit, vitæ suæ fuga consuluit, Romamq; peruenit. Theodosius vero imperator eodem anno obijt, & cum magna pompa à Placidia & Leone cum omni senatu deductus est, & in Mausoleo ad Apostolum Petrum positus cui successit Martianus, & Pulcheria eius coniunx Augusta facta est: à quo damnatur Eutyches & omnes eius fautores.

MARTIANVS.

ROmanorum 53, Martianus secundum omnes regnauit annis 7: iuxta eũ qui historiam tunc cõscripsit, annis 8; secundum Romanam historiã, annis 7, mensib. 2, hoc est vsq; ad Cal. Iul. in anno 445 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	Anni Mar.	
452	1	Martian⁹, & Adelphius. Placidia Augusta defuncta est 5 Calend. Decembris.

Pugna facta est in Gallijs inter Aetium patricium & Attilã regem Hunorum, sed cum vtriusq; populi maxima cæde. Attila fugatus est in Gallias superiores.

Anni Chr.	Anni Mar.	
453	2	Herculanus, & Asporati⁹. Ioannes Baptista duobus monachis Orientalibus qui ad oraculum venerunt Hierosolymam, caput suum iuxta Herodis quondam regis habitaculum reuelauit quod ad Phœnicem vrbem cum magno honore perlatum est. Gens Anglorum siue Saxonum Britãniam tribus lõgis nauibus aduehitur: quibus dum iter prosperatum domi fama referret, mittitur exercitus fortior: & totam pene insulam ab Orientali eius plaga vsque ad Occidẽtem igne vel ense subegit. Attila redintegratis viribus Aquileiam magna vi dimicans introiuit, cum quo à Valentiniano imperatore papa Leo directus pacem fecit teste Cassiodoro.
454	3	Opilio, & Vincomalus. Synodus Chalcedonensis facta, vbi Eutyches & Dioscorus damnati sunt. Sanctus Leo papa ad Iulianũ episcopum sic: De Paschali obseruantia sanctæ memoriæ Theophilus Alexãdrinus episcopus ad Augustum Theodosium seniorem scribens, per 100 annos à primo prædicti principis consulatu digessit ordinem diei festi Paschalis: cuius institutionis 76 nunc annus euoluitur, quod Opilione consule 2 Id. April. celebrata est sacra solennitas Paschalis, vnde sequenti anno 2, Nonis Aprilis rationabiliter Pascha consequetur. Sed annus qui erit 78, vt videtur, discordat: siquidem in 8 die Calend. Maij Pascha constituitur, quum 15 Calen. Maij debuit fieri.
455	4	Ælius, & Studius. Ordinatus est episcopus Deo gratias in basilica Fausti, die Dominico 8 Cal. Nouemb. Aetius patricius, in palatio manu Valentiniani imperatoris extinctus est: solus ex principib⁹ famosissimo Attilæ formidabilis. Boetius quoq; vir præfectus prætorio, amicus eius, cum alijs præstantibus viris interemptus est.
456	5	Valentinianus 8, & Anthemius. Valentinianus imperator ab amicis Aetij 13 Calend. Aprilis in campo Marcio occiditur. Maximus vero vir gemini

Digitized by Google

gemini consulatus & patriciæ dignitatis altera die, 12 Calen. April. Romæ sumpsit imperium. Post mensem autem alterum, nunciato ei ex Aphrica Geiserici regis aduentu, multis nobilibus & popularibus ex vrbe fugientibus, quum Maximus data abeundi cunctis licentia, trepidus vellet abscedere; 77 die adepti imperij à famulis Valentiniani dilaniatus est. & membratim in Tiberim proiectus. Sic caruit sepultura. Post hæc consequuta est multis digna lachrymis Romana captiuitas. Vacuam enim omni præsidio Vrbem Geiseric⁹ obtinuit 4 Id. Iul. feria 3, occurrente sibi papa Leone sancto extra portas. Cuius supplicatio ita eundē agentem leniuit, vt quum omnia potestati eius essent tradita, ciuitati tamen ab igne & cæde & supplicio abstineretur. Roma vero per 14 dies secura, & libera scrutatione omnibus opibus suis euacuata est: multaque 1000 captiuorum, prout cuiq; ætati placuerat, cū regina & filiabus eius Carthaginem adducta. Hoc anno, id est 455 incarnationis (iuxta Dionysium) pascha Dominicum 8 die Calen. Maij recte celebratum est, ordinatione sancti Theophili: quod sanctus Leo papa 15 Cal. Maij potius obseruandum protestatur. Cyclus 25 decennoualis incipit, indictione 8.

|457 | 6 | Varari, & Ioannes. Post Maximum Auitus in Gallijs assumpsit imperium

|458|7| Constantius, & Rufus. Auitus Placentiæ deposuit imperium. Marciano defuncto apud Constantinopolim, Leo Orientis, Maiorianus Italiæ suscepit imperium, teste Cassiodoro.

LEO.

ROmanorum 54, Leo (secundum omnes) regnauit annis 16, hoc est vsque ad Calendas Iulij, in anno 420. post passionem Domini, his cōsulibus, teste Cassiodoro.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
459	1	Leo, & Maiorianus. Qui consules fuerunt mutati propter bellum Maioriani, & suffecti Richimer & Patricius.

Maiorianus in Aphricam mouit procinctum.

Alexandria & Ægyptus errore Dioscori hæretici langvescit, qui imm̃undo repletus spiritu canina rabie latrat.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
460	2	Magnus, & Apollonius.

Hæresis Acephalorum Chalcedonense concilium impugnantium apparuit. Acephali, id est sine capite, nominantur, quia quis author prius eam inuexit, non inuenitur.

|461|3|Seuerinus, & Dagalaiphus. Maiorianus iuxta Derconam ciuitatem 8 Idus Augusti occiditur immissione Richimeris: cui Seuerum natione Lucanum Rauennæ succedere fecit in regnum.

Magnus Leo papa obijt 4 Cal. Iul.

Hilarius, papa 46 post Petrum, ordinatur 2 Idus Nouembr. qui sedit annis 7, mens. 6. Pro terræmotu continuo Constantinopoli contigit, iuuenem in aere omnibus videntibus diuinitus suspendi, cui iussum est nunciare episcopo & populo sic psallere: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis; nihil plus apponentes.

462	4	Leo 2, & Seuerus.
463	5	Basilius, & Viuianus.

Theodoret⁹ episcopus ciuitatis quæ Cyria dicitur, eo quod à Cyro rege Persarum sit condita; scribit de vera incarnatione Dominica contra Eutychem, & Dioscorum qui negauit humanam carnem in CHRISTO.

Victorinus iubente papa Hilario scripsit Paschalem circulum 532 annorum.

|464|6| Rusticus & Olybrius. Beorgor rex Alanorum apud Pergamum, à patricio Richimere peremptus est.

|465|7|Herminerichus, & Basilicus. Seuerus Romæ in palatio fraude Richimeris peremptus est.

|466|8|Leo iunior 3, solus. Theodoretus, prædictus episcopus Cyriæ, scribit Ecclesiasticam historiam quæ Tripartita dicitur, à fine librorum Eusebij, id est ab anno 20 Constantij vsque ad tempus huius Leonis imperatoris, qui & ipse episcopus obijt.

467	9	Buseus, & Ioannes. Anthemius à Leone imperatore ad Italiam mittitur, qui tertio ab vrbe milliario, in loco qui dicitur Broncotas, suscepit imperium.

|468|10|Anthemius 2, solus. Marcellinus occiditur in Sicilia.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
469	11	Martianus, & Zeno. Arabundus imperium tentans, iussu Anthemij in exilium deportatur.

Hilarius papa obijt 9 Cal. Martij. Simplicius, papa 47 post Petrum, successit annis 15, diebus 6.

470	12	Seuerus, & Iordanes. Romanus patricius affectãs imperium capite truncatur.
471	13	Leo 4, & Probianus. Aspar affectans tyrannidem, Constantinopoli à Leone imperatore occiditur.
472	14	Festus, & Martianus. Patricius Richimer Romæ facto Olybrio imperatore Anthemium contra reuerentiam principis & ius affinitatis cum graui clade ciuitatis extinguit: qui non diutius peracto scelere gloriatus est, sed post 40 dies defunctus est. Olybrius autem mense 7 imperij vitam peregit.
473	15	Leo 5, solus. Gundibaldo hortãte Glycerius Rauennæ sumpsit imperium. Eodem anno Leo imperator nepotem suum Leonem consortem fecit imperij.
474	16	Leo iunior, solus. Nepos Romæ Glycerio successit in regnum. Leo senior imperator hoc anno obijt. Hucusq; Prosper & Cassiodorus. Iordanus episc. sicut in Chronica ab eo hoc tempore composita refert, & Cassiodorus cum eo, & Melitus: Leo senior Leonem iuniorem, ex Ariadne familia nepotem suum, in imperio ordinans Orientali, anno 16 imperij sui obijt.

Leo, 11.

ROmanorum 55, Leo iunior mox paucis mensibus, puerile, ordinãte tamen patre, quum rexisset imperium, thanu sua generum suum Zenonem coronans, imperatoremq; constituens, rebus humanis excessit. Hæc Iordanus. Iuxta Romanam historiam Leo senior regnauit annis 16, ac mensibus 6, hoc est vsq; ad Cal. Ian. In eodem anno 16 quo Leo obijt, Theodoricus rex Romam obtinuit, tempore Leonis iunioris.

Zenon.

ROmanorum 56, Zenon (secundum omnes) regnauit annis 17, hoc est vsq; ad Cal. Ianu. in anno 457 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt, teste Cassiodoro. Zenon, natione Isaurus, regnauit sine purpura & regalibus insignijs. Cyclus 16 decennoualis incipit indictione duodecima.

Anni Chr.	*Anni Zen.*	
475	1	Proconsul Leo, sol°. Zeno Leonis gener fuit. Hic dum procul in Cilicia degeret, subito Verina Augusta, socrus sua, fratrem suum Basilicum in imperium deducens, Augustum in vrbe appellauit. Quod comperiẽs Zenon, Chalcedone sine aliqua reipublicæ læsione Isauriam secessit, malens se solum cum Ariadne Augusta exulare, quam sui causa reipublicæ aliquod ex bellis ciuilibus incommodum prouenire. Quod Basilicus cognoscẽs, Zenonisq; fuga lætatus, Marcum filium suum Cæsarem ordinauit. Hæc Iordanus. Oreste, nepote in Dalmatias fugato, filio Augustulo dedit imperium.
476	2	Basilicus 2, & Armatius. A b Odoacre Orestes & frater eius Paulus occisi sunt: nomenq; regis Odoacer assumpsit, quum tamen nec purpura nec etiam regalibus vteretur insignijs.
477	3	Basilicus iterum, & Armatius. Iste Zenon Leonem Augusti filium interficere quæsiuit: sed mater eius alium pro eo forma simili obtulit, Leonem vero occulte clericum fecit: quiq; in clericatu vsque ad Iustini tempora vixit.
478	4	Ellus, solus.
479	5	Zenon 2, solus.
480	6	Basilius iunior, solus.
481	7	Placidus, etiam solus. Odoacer in Dalmatijs Odiuath vicit & peremit.
482	8	Seuerinus, solus. Simplicius papa Acatium Constantinopolitanum episcopum, & Petrum Alexandrinum episcopum Eutychianos damnat.
483	9	Faustus 5, solus. Corpus Barnabæ Apostoli, & Euangelium Matthæi Hebræo stylo scriptum reperitur, ipso reuelante.
484	10	Theodoricus, & Venantius. Simplicius papa obijt 6 Non. Mart. Felix, papa 48 post Petrum, sedit annis 8.
485	11	Symmachus, solus. Hunericus rex Vandalorum Arianus, in Aphrica exulatis defugatisque plus quam 3y4 episcopis catholicis, ecclesias clausit, plebem

plebem varijs afficiens ſupplicijs: & quidem innumeris abſcidit manus, linguas præcidit: nec tamen loquelam catholicæ confeſſionis eripere potuit.

Anni Chr.	*Anni Zen.*	
486	12	Decius, & Longinus. Felix papa etiam damnauit Acatium & Petrum epiſcopos Eutychianos.
487	13	Boethius ſolus. Odoacer, Feba rege Rugorum victo captoq; regno potitus eſt.
488	14	Dynamius, & Siſidius. Theodoricus rex intrauit italiam, his conſulibus, teſte Caſſiodoro. Cui Odoacer ad pontiũ amnem pugnam parans victus, cum tota gente fugatus eſt. Eodem anno repetito conflictu Veronæ vincitur Odoacer.
489	15	Probinus, & Euſebius.
490	16	Fauſtinus iunior, ſolus. Theodoricus rex ad Ducam fluuium Odoacrem tertio certamine ſuperauit: qui Rauennam fugiens obſidetur incluſus. Odoacer vero egreſſus Rauennam nocturnis horis, ad pontem Candidiani à domino noſtro Theodorico rege memorabili certamine ſuperatur. Tunc etiam Vandali, pace ſuppliciter poſtulata, à Siciliæ ſolita deprædatione ceſſarunt.
491	17	Olybrius iunior, ſolus. Eodem anno Zeno imperator obijt, cui Anaſtaſius in orientalibus ſucceſſit. Sanctus Patricius Hiberniæ archiepiſcopus, quum eſſet annorum 92, obijt. Quum eſſet annorum 16, venditus eſt: ſex annis vixit in ſeruitute, in Romanis partibus: ſexaginta annis in Hibernia prædicauit.

ANASTASIVS.

ROmanorum 57, Anaſtaſius ſecundum omnes regnauit annis 27, hoc eſt vſq; ad Calen. Maij, anno 454 poſt paſſionem Domini his conſulibus, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Anaſt.*	
492	1	Anaſtaſius, & Rufus. Hic duas naturas negauit in CHRISTO, id eſt humanitatis, & deitatis, ſecundum Eutycheos.
493	2	Albinus, ſolus. Felix papa obijt. Huic Gelaſius, papa 49 poſt Petrum, ſucced t annis quatuor, & menſib. decem.
494	3	Æmylius, ſolus.
495	4	Aſterius, & Præſidius. Theodoricus rex Rauennam ingreſſus, Odoacrem molientẽ ſibi inſidias occidit.
496	5	Victor, ſolus. Gelaſius papa. Miſenum epiſcopum à Felice damnatum eccleſiæ ſuæ reſtituit.
497	6	Paulus, ſolus. Gelaſius papa libros contra Eutychen & Neſtorium compoſuit, & obijt 13 Calend. Decembris. Huic Anaſtaſius, papa 50 poſt Petrum, ſucceſſit anno vno & menſibus ſex.
498	7	Anaſtaſius, ſolus. Anaſtaſius imperator nullius inimicorum ſuorum meruit audire vindictam, ſicut nec noſtræ eccleſiæ iura ſeruauit.
499	8	Paulinus, & Ioannes, Thraſamundus Vandalorum rex catholicas eccleſias damnauit, & 225 epiſcopos exilio in Sardiniam miſit. Anaſtaſius papa voluit occulte reuocare Acatium Conſtantinopolitanum epiſcopum damnatum: quare diuino nutu percuſſus eſt, & obijt quinto Calen. menſis Iulij.
500	9	Paulinus, & Ioannes. Symmach⁹, papa 51 poſt Petrum, ſedit annis 15. Propter electionem Symmachi papæ, & Laurentij, Fauſtus exconſul nobiliſſimus, & Probinus exconſul ex parte Laurentij, aduerſum Fauſtum exconſulem cæteroſque ex parte Symmachi, in medio vrbis cædes & homicidia fecerunt, & multos clericos occiderunt. Vnde etiam ſanctus Paſchaſius diaconus poſt mortem ſuam in pœna poſitus erat, quia contra populum in lectione Laurentij vſq; in finem vitæ ſuæ permanſit, ſicut legitur in dialogo. Et hoc fuit peccatum minimum id eſt culpa ignorantiæ, quia ipſe putabat, ſe recte agere coram Deo quod ignoranter fecit.
501	10	Patricius, & Hypatius. Theodoricus rex hoc anno Romam, cunctorum votis expetitus, aduenit; & ſenatum ſuum mira affabilitate tractans, Romanæ plebi donauit annonas atque admirandis munijs, deputata per annos ſingulos maxima pecuniæ quantitate, ſubuenit. Sub cuius felici imperio plurimę renouantur vrbes, munitiſſima caſtella cõduntur: conſurgunt etiam admiranda palatia, ma-

Digitized by Google

gniſq; eius operibus antiqua miracula ſuperantur.

Anni Chr.	*Anni Anaſt.*	
502	11	Auienus, & Pompeius. Auienus iunior, & Probus.
503	12	

Theodericus rex aquam Rauennam perduxit: cuius formam ſumptu proprio inſtauratit, quæ longis antea fuerat ad ſolum reducta temporibus.

504	13	Cethegus ſolus. Virtute domini regis Theodorici, victis Bulgaribus, Syrmium Italia recepit.
505	14	Theodorus, & Sabinianus. Symmachus papa multa eccleſiarum opera à fundamentis creauit, vel priſca renouauit: ad beatum Laurentium, & beatum Petrum, & Paulum pauperib⁹ habitacula conſtruxit; & omni anno per Aphricam ac Sardiniam epiſcopis qui in exilio erãt, pecunias ac veſtes miniſtrabat.
506	15	Anaſtaſius tertio, & Venantius.
507	16	Venantius iunior, & Celer. Theodericus rex contra Francos miſit exercitum, qui Gallias Francorum deprædatione confuſas, victis hoſtibus ac fugatis, ſuo acquiſiuit imperio.
508	17	Importunus, ſolus.
509	18	Boetius, ſol⁹. Apud Carthaginem Olympius quidam Arianus in balneis ſanctam trinitatem blaſphemat: ſed ſtatim ignis iaculo imminente, viſibiliter combuſtus eſt.
510	19	Felix, & Secundinus.
511	20	Paulus, & Muſchianus. Barnabas quidam Arianus epiſcopus, dũ contra regulam fidei quẽdam bàptizans dixiſſet, Baptizo te Barnabas in nomine Patris per filium in Spiritu ſancto, ſtatim aqua quæ fuerat ad baptizandum apportata, nuſquam comparuit. Quod aſpiciẽs qui baptizandus erat, confeſtim ad eccleſiam catholicam abijt, & bàptiſmum CHRISTI ſuſcepit. Iſte annus natiuitatis Domini ſecundum curſum Solis & Lunæ, 2 continetur.
512	21	Probus, & Clemẽtinus.
513	22	Senator, ſolus Fulgẽtius epiſcopus in confeſſione fidei & ſcientia floruit, compoſitor ſermonum qui in natiuitate Domini leguntur. Cyclus 28 decennoualis incipit, indictione ſexta.
514	23	Caſſiodorus, ſolus. Sic ipſe ait: Me etiam conſule, in veſtrorum laude temporum, adunato clero vel populo, Romanæ eccleſiæ optata rediit cõcordia.
515	24	Florẽtinus, & Anthemius. Theodoricus rex filiam ſuam Amalaſuandam glorioſo viro Eutharico in matrimonium copulauit, Deo auſpice. Symmachus papa obijt 14 Calend. Auguſti. Hormiſda, papa 52 poſt Petrum, ſuccedit annis ſex.
516	25	Petrus, ſolus. Eucharicus Cillica, gener Theodorici, mirabili gratia ſenatus & plebis ad edendum exceptus eſt feliciter conſulatum.
517	26	Eucharic⁹ Cillica, & Iuſtinus Auguſtus Hormiſda papa compoſuit clerum, pſalmoſq; erudiuit.
518	27	Anaſtaſius 4, ſolus. Hoc anno multa miracula vidit Roma. Editionibus ſingulis, ſtupente etiam Symmacho Orientis legato diuitias, & Gothis Romaniſque datas dignitates, ceſſit in curiam. Munerib⁹ amphitheatralibus diuerſi generis feras, quas p̃ſens ætas pro nouitate ſua miraretur, exhibuit. Cuius ſpectaculi voluptates exquiſitas etiam Aphrica ſub deuotione tranſmiſit. Cunctis itaq; eximia laude completis, tãto amore ciuibus Romanis inſedit, vt eius præſentiam adhuc deſiderãtibus Rauennam ad glorioſi patris remearet aſpectus, vbi iteratis editionibus tanta Gothis Romaniſq; dona largitus eſt, vt ſol⁹ potuerit ſuperare quẽ Romæ celebrauerat, cõſulatum. Hucuſq; Caſſiodorus. Hieronymi tẽporibus prætermiſſa. Igitur in effuſam annorum ſeriem, authorum teſtificatione digeſtam, ſub breuitatis compẽdio redigamus. Ab Adam vſque ad diluuium, ſicut ex Chronicis Euſebij Hieronymique colligimus, anni ſunt 2242. A diluuio vſq; ad Ninum Aſſyriorum regem, anni ſunt 899. A Nino vſque ad Latinum regem, anni ſunt 852. A Latino rege vſque ad Romulum, anni ſunt 457. A Romulo vſque ad Brutum & Tarquinium primos cõſules, anni ſunt 119. A Bruto & Tarquinio vſque ad conſulatum veſtrum, ſicut ex Tito Liuio, Aufidioq; Baſſo, & Paſchali virorum clarorũ authoritate firmato collegimus, anni ſunt 1031. Ac ſic totus ordo ſeculorum vſque ad conſulatum veſtrum collectus, anni ſunt 5721. Incipit exhinc Chronica

Digitized by Google

nica Bedæ & Iordanis, Hormisda papa misit Euodium Ticinensem Episcopum, ad Anastasium imperatorem docendum cum aliis. Anastasius vero spernens, & hæresi fauens Eutychetis, catholicos infestauit est diuersis plagis & mortibus. Qui inimicorum vallatus agminibus, sæpe cõtigemiscens diuino fulmine periit. Iordanus Episcopus historiographus tũc ita sẽ ipsit: Anastasius imperator mœrẽs & fatens, maior octogenario ętatis anno, regnique 28, rebus humanis excessit.

IVSTINVS.

ROmanorum 58, Iustinus senior, (secũdum historiam Romanam & Iordanum Episcopũm, qui tunc conscripsit chronicam, & vixit) imperauit annis 9: sed juxta Bedam, annis 8, hoc est vsque ad Calendas Ianuarias, in anno 481.

Anni Chr.	*Anni Iust.*	
519	1	Rusticus, & Vitalis. Iustinus senior nomen hæreticorũ cœpit extinguere, eorũq; vbiq; Ecclesias catholice cõsecrare. Amantium præpositum palatii, & Andreã cubiculariũ occidit: Misahelem & Ardaburum cubicularios Sardicam in exilium misit: Theotricũ quoq; satellitem Amantii, quem idem Amãti ad regnandum clam præparauerat, comprehensum carceratũq; saxis cõtudit ingentibus, salsumq; iecit in gurgitem, sepultura cum imperio cui inhiauerat, eum priuãs. Fœdusq; cum Vitaliano percussit, & ad se euocatũ magistrum militum præsens & consulem ordinarium fecit: quem rursus in suspicione habẽs facti peioris, sedecim vulneribus in palatio cũ Celeriano & Paula satellitib. cõfossum peremit.
520	2	Valerius, & Iustinianus.
521	3	Symmachus, & Boetius. Hormisda papa obiit octauo idus Augusti: cui Ioannes, papa 53 post Petrum, succedit annis duobus, mensibus decẽ. Sancta Brigida Scota, virgo, in Hibernia diem clausit extremum.
522	4	Maximus, consul solus. Quemadmodum solet fieri in omnibus: sic etiam fit in dignitate hac consulari: nam pedetentim bini consules cœperũt iam diminui, & statui viniconsules, quousque omnino hæc dignitas negligatur & deficiat.
523	5	Opilio & Iustinus Augusti. Theodoricus Arianus imperator Italiæ misit Ioannem papam & cum eo Theodorum & Agapetum viros consulares, & Agapetum patricium, ad Iustinum imperatorem, interminans nisi dimitterentur hæretici in pace sinere, ipse etiam omnes Italiæ populos gladio occideret. Ioannes vero papa Constãtinopolim veniens, ad portam quæ vocatur Aurea, populorum turbis ei accurrentibus, in conspectu omnium roganti cæco lumen reddidit. Iustinus autem imperator, fletibus legatorum, pro certo imminente cæde catholicorum populorũ, motus dimittere cessit.
524	6	Probus iunior, & Philoxenes. Ioannes papa rediens à Constantinopoli, quum Rauennam venisset, Theodoricus eum cũ comitibus carceris afflictione peremit: inuidia ductus, quia catholicæ pietatis defensor eum honorifice susceperat. Quo anno, id est consulatu Probi iunioris, etiam Symmachum patricium Rauennæ occidit. Ioannes autẽ papa obiit decimoquinto Calendas Iunii: cuius corpus translatum est, & sepultum in basilica sancti Petri Apostoli. Huius Ioannis sanctus Gregorius papa in libro Dialogorum meminit. ¶ Huic Felix, papa quinquagesimus quartus post Petrum, successit annis quatuor, mensib. duobus.
525	7	Olybrius vir clarissimus, consul solus. Theodoricus anno sequenti subita morte Rauennæ periit. Gothi autem Atalaricũ, ex Theoderici regis filia natum, cum matre eius præficiunt. Hildericus rex Vandalorum Episcopos ab exiliis reuerti, & Ecclesias instaurare præcepit post annum sexagesimum quintũ hæreticæ prophanationis. Post Trasamũdum Hildericus ex Valentiniani imperatoris captiua filia genitus, in Vandalis regnum susceperat. Qui sacramento à Trasamundo astrictus, ne catholicis in regno suo cõsuleret; antequam regnum susciperet, Episcopos ab exiliis reuerti iussit, eisq; Ecclesias reformari præcepit. Acephalorũ hæresis abdicatur, dicentiũ Paulum apostolum in epistolis suis præcepisse fœminas debere fieri diaconas, quia eas commemorat post diaconos.
526	8	Marbutius vir clarus, consul solus. Hoc anno Dionysius computum

incepit,ita dicens inter cætera: Præsentis anni monstremus exemplum, indictio quippe quarta est, & lunaris cycli 11 decennoualis 14. Et quia endecadis 6 est annus,eius embolismum esse necesse est. A 15 itaque Luna præteriti festi vsque ad 14 præsentis,quot dies sunt diligẽtᵉ inquiramus, & inueniemus,proculdubio,quãdo Pascha celebrare debeamus. Transacto anno per indictionem 3 Paschæ, 14 lunam 9 die calen. Aprilis,id est 14 mensis Martii fuisse,quis dubitat? &reliqua. Et paulo ante dicit: Hoc monemᵉ,quod cyclus iste 95 annorum quem fecimus, non per omnia in seipsum reuertitur, & ideo post expletionem 95 annorum, non ad 5 cyclum sancti Cyrilli, qui incepit cyclos suos ab anno 153 Diocletiani, quorum 5 cyclũ nobis necessario proposuimus; sed ad nostrum primum cyclum, quem nos ab anno 248 eiusdem Diocletiani incepimus,lector recurrat: & reliqua.

Beatissimus Benedictus abbas virtutũ gloria claruit,pater monachorũ, de quo beatus papa & sanctus Gregorius in libro Dialogorum conscripsit.

Iustinus imperator Constantinopoli ante quatuor menses obitus sui, senectuti suæ consulens & Reipublicæ vtilitatibus, Iustinianum ex sorore sua nepotem, consortem regni successoremq; reliquit, & rebus humanis excessit.

IVSTINIANVS.

ROmanorum 59, Iustinianus, teste historico,regnauit annis 38, hoc est vsq; ad calendas Ianuarias, in anno 489 post passionem Domini: sub quo hi consules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Inst.*	
527	1	Iustinianus Augustus secundo consul,solus. Belisarius patricius, vir clarissimus, de Persis mirabiliter triumphauit.
528	2	Decius vir clarissimus consul, etiam solus. Belisarius à Iustiniano in Aphricam missus, Vandalorum gentem deliuuit.
529	3	Lampadius, & Orestes. Felix papa obiit. ¶ Huic successit Bonifacius, papa 55 post Petrum: annis duobus sedit.
530	4	Lampadius, & Orestes iterum. Corpus sancti Antonii à Deo reuelatũ Alexandriam defertur, & in Ecclesia beati Ioannis Baptistæ humatur.
531	5	Lampadius, & Orestes tertio. Persæ Romanos apud Surorem vicerunt, satis cruenta victoria. Constantinopoli seditione 30000 hominum perierunt. Hypatius pseudoaugustus cum aliis seditionis authoribus occisus. Persarum rex Cosroes cœpit regnum anno quinto Iustiniani, & pacem cum Iustiniano imperatore in annos cẽtum & decem fecit. Iudæi & Saraceni in Palæstina Iulianum quendam ducem faciunt, & Christianos persequuntur, mox tandem victi. Bonifacius obiit 17 die mensis Octob. ¶ Huic aũt successit Mercurius, papa 56 post Petrum, annis 2. Mercurius iste, ipse est Ioannes prædictus papa. Explicit magnus cyclus Paschalis 532 annorum, in cuius 2 anno (iuxta Dionysium) natus est Dominus.
532	6	Lampadius, & Orestes quarto. Secundum sanctam historiam sacri Euangelii, in quo nihil falsitatis habetur, teste etiam sancto Augustino, in anno 15 eiusdem cycli, Dominus noster IESVS CHRISTVS 8 Calendis Aprilis, Luna 17, à mortuis resurrexit, anno 18 imperii Tiberii Cæsaris, secundum Euangelium Ioannis, hoc est in anno 12 incarnationis, iuxta Dionysium.
533	7	Iustinianus, solus. Iste leges Romanorum multis libris nimis prolixis, & inutili dissonantia intra duodecim libros, coarctauit in vnum librum, quem Codicem Iustinianum nominari præcepit.
534	8	Valerius, & Boetius. ¶ Agapetus, post Petrum papa 57, sedit mensibus 11, diebus 19, postquam Mercurius papa obiit 6 calendas Iunii. Sanctus Beda presbyter & cõputator de hoc anno ita dicit: Dionysius paschales circulos scribens ab anno Dominicæ incarnationis 532, iuxta ipsum Dionysium, qui est annus 248 Diocletiani post consulatum Lampadii & Orestis. quo anno Codex Iustinianus orbi promulgatᵉ est. Hoc Beda ait. Interea Atalaricus rex Gothorum, 8 annis imperans, obiit. Cuius mater Amalasuenda Theodatum sibi sociauit in regnum, quam Theodatᵉ post dies aliquot

in balneo strangulari precipit. Quia vero ipsa viuens se suumque filium Iustiniano imperatori commendauit, Iustinianus imperator ad Theodatum iratus erat. Theodatus autem, vt imperator ei hoc dimitteret, misit ad eum Constantinopolim papam Agapetum. Agapetus vero papa imperatorem in hæresi Eutychetis corruentẽ, cõuertit ad fidem. Antimum quoq; Constãtinopolitanũ Episcopum, præfatæ hæresis defensorem, duas naturas in Christo negantem, in exilium coegit, & Menam catholicum in loco eius Episcopum consecrauit. Agapetus vero papa ibidem Constantinopoli obiit decimo calendas Maii, Romæ vero sepultus est duodecimo Calendis Octobris.

¶ Syluerius, papa 59 post Petrum, sedit anno 1, mẽsibus 2. Interea ad Aphricam, quam multis annis Vandali possidebant, à Iustiniano imperatore cũ exercitu Belisarius patricius missus est, & Vandalorum gentem deleuit. Carthago quoq; anno excessionis suæ 96 recepta est, pulsis deuictisq; Vandalis, & rege eorum Gelisimero prælio victo & capto, ac Cõstantinopolim misso, Carthago vero recessit anno 339 incarnatiõis Domini iuxta Dionysium, Theodosii imperatoris iunioris 16. Agapeto vero mortuo, misit Iustinianus imperator Belisarium patriciũ contra Theodatum regem Gothorum, qui quum moram apud Siciliã fecisset, Theodatus obiit. Cui Vitigis successit. Belisarius vero videns sibi incõgruum tempus bellandi, intra vrbem Romã se muniuit. Vitigis autem cum Gothis Romam per annum obsident, & Romanorum omnia igne & ferro, etiam reliquias de tumulis sanctorum ita diripiunt, vt matres membra natorum præfame eo anno comederent.

Anni Chr.	*Anni Iust.*	
535	9	Belisarius, solus. Iste Belisarius præcepto Theodoræ Augustæ cõsentiente Iustiniano imperatore, papam Syluerium, quia Antimum hæreticum Constantinopolitanum Episcopum ab Agapeto papa expulsum noluit reuocare, licet nolens expulit ad Põtiã insulam, in qua obiit duodecimo calendis Iulii.
536	10	Belisarius, iterum solus.

¶ Vigilius, papa 60 post Petrum, sedit annis 18, mensibus 6.

Anni Chr.	*Anni Iust.*	
537	11	Ioannes consul, solus. Vitigisum regem Gothorum bello captum, Constantinopolim secũ perduxit ad imperatorem Iustinianum.
538	12	Appius, etiam solus. Belisarius item ad Aphricam cum exercitu venit.
539	13	Iustinus iunior, solus. Belisarius Guntharum regem Vandalorum occidit, & Vandalos subiugauit reipublicæ.
540	14	Belisarius consul, solus.
541	15	Belisarius, iterum solus.
542	16	Belisarius, item solus. Is autem Romam veniens, crucem auream librarum centum, & gemmis preciosissimis ornatam, suis victoriis inscriptã, beato Petro apostolo per manus Vigilii papæ obtulit.
543	17	Belisarius, denuo consul. Hic consulum vltimus, teste Cassiodoro.
544	18	Anno 13 magni cycli paschalis, id est 18 Iustiniani, annus Dominicæ passionis 2 continetur, non antea, id est anno passionis primo. A passione igitur Christi vsque in prædictum annum, habetur cyclus magnus paschalis numero 532 annorum.
545	19	Venit quidam magus in
546	20	Oriente, nomine An-
547	21	dreas, habens secũ ca-
548	22	nem rufum & cæcum,
549	23	qui iussus ab eo facie-
550	24	bat miracula. Quum enim staret in foro coram turba, clam eodem cane afferebantur astantium annuli, & ponebantur in pauimẽto, quos ille cooperiebat, & præcipiebat cani: & tollebat & dabat vnicuiq; suũ. Interrogatus etiam ostendebat canis in vtero habẽtes, & fornicarios & adulteros ostendebat, cum omni veritate. Capto Vitigiso rege, Gothi trans Padum Hildebaldum sibi regẽ statuunt. Eodemq; anno occiditur, cui Eraticus successit, & ante annum occisus est Antiochiæ ob terræmotum.

Cuidam seruo Dei reuelatum est, vt scriberetur in superliminarib. domorum sic: Christus nobiscum, state. Quo facto stetit ira Dei.

551	25	Cyclus decennoualis 2 incipit, indictione 14.
552	26	Baduilla, qui & Totila, Erario successit.

| *Anni Chr.* | *Anni Iust.* |

| 553 | 27 | Vigilius papa ob eandem causam quam & decessor eius Syluerius, indignatione Augusti per Antimiū Scribonem Constantinopolim perductus, indeq; in exilium actus; deinde reuocatus ad Romā, venit Siciliam & in ciuitate Syracusa obiit, & sepultus est Romæ via Salaria iuxta Marcellum papam.

| 554 | 28 | ¶ Pelagius, papa 61 post Petrum, sedit annis 11, mensibus 11.

| 555 | 29 | Totila cum Gothis totam Italiam inuadit: exinde per Campaniam, viriq; Dei Benedicti abbatis cœnobium, iter faciens, Romam obsidionibus circūcludit. & tunc fames pene similis præcedenti contigit.

| 556 | 30 | Fessis & non valentibus Romanis mœnia tueri, Totila porta Ostiensi Vrbem intrat. Qui noste capiens Vrbem, vt parceret Romanis tubas sonari cœpit, vt Romani vel paululū inimicorū rabiem deuitarent: & aliquantulum cum eis tanquam pater cum filiis habitauit. Hāc illi (vt dicitur) animi benignitatē, qui nimiæ antea crudelitatis fuit, beati patris Benedicti quem quum Roma venire vellet, audierat, monitio contulit: quando Totilam increpauit, & de sua mōrte post octo annos futura sibi prædixit.

| 557 | 31 | Pelagius papa Ecclesiam beati Philippi & Iacobi incepit construere.

| 558 | 32 | Romæ Cassiodorus prius consul, deinde senator, postea monachus clarus habetur.

| 559 | 33 | Arator subdiaconus Acta Apostolorum versib. hexametris Romæ exarauit.

| 560 | 34 | Victor Capuanus Episcopus librum de Pascha scribens, Victorii arguit errores.

| 561 | 35 | Vir sanctissimus Herculanus Perusinæ ciuitatis Episcopus fuit: qui ex præcepto Totilæ regis Gothorum super murum suæ ciuitatis capite trūcatus est, sancto Gregorio teste: Lōgobardi 40 rusticos captiuos occiderunt, quia immolatitia cum eis non manducauerunt, alios; captiuos decollauerunt, qui caput capræ cum eis non adorauerunt. His temporib. beatus Benedictus prius in loco qui Sublatus dicitur, qui ab vrbe Roma 40 miliaribus abest, & postea in castro Cassiani quod Aurum appellatur, virtutibus magnis effulsit, teste beato Gregorio in libro secundo Dialogorum, capite 14 & 15.

| *Anni Chr.* | *Anni Iust.* |

| 562 | 36 | His temporib. vixit sanctus Gregorius, vt ipse perhibet in libro Dialogorum, ita dicendo: Vir vitæ venerabilis Cerbonius Populonii Episcopus, magnam in diebus nostris sanctitatis suæ probationem dedit. Nam quum hospitalitatis studio valde esset intētus, quia milites in hospitio suo abscōdit, ne occiderentur à Gothis: Totila perfidus rex Gothorum eum in loco nomine Merulis, vbi cum exercitu suo sedebat, immanissimo vrso homines crudeliter manducanti, in medio coram omnibus deputauit. Vrsus vero pedes Episcopi ouili mansuetudine lambebat.

| 563 | 37 | Priscianus grammaticus apud Constantinopolim clarus habetur. Pelagius papa obiit, 6 nonis Martii.

IVSTINVS II.

ROmanorum 60, Iustinus minor, regnauit annis 11, hoc est vsque ad Calendas Ianuarii, in anno 527 post passionem Domini nostri.

| *Anni Chr.* | *Anni Iust.* |

| 564 | 1 | ¶ Ioannes, papa 62 post Petrum, sedit annis 13.

| 565 | 2 | Narses patricius ad Italiam veniens, Totilam Gothorum regem occidit, & Italiam ad rempublicam reduxit.

| 566 | 3 | Is Narses per inuidiam Romanorum, pro quibus multa contra Gothos laborauit, accusatus erga Iustinum imperatorem, & eius coniugē Sophiam, quod seruitio premeret Italiam, recessit Neapolim ciuitatem Campaniæ, & Longobardos introduxit in Italiam.

| 567 | 4 | Leuigillus rex Gothorum quasdam Hispaniæ regiones sibi rebelles in potestatem regni sui superando redegit.

| 568 | 5 | Ioannes papa Ecclesiam apostolorum Philippi & Iacobi, quā præcessor eius Pelagius cœperat, perficiēs dedicauit.

| 569 | 6 | Cyclus decennoualis 3 incipit, indictione 3.

| 570 | 7 | Germanus Parisiorum Episcopus obiit.

| 571 |

Anni Chr.	Anni Iust.	
571	8	Fortunatus poeta in Galliis clarus habetur.
572	9	Armenii fidem Christi susciptunt.
573	10	
574	11	Redemptus Ferentinæ ciuitatis Episcopus clarus habetur, vt in Dialogo legitur.
575	12	Iustinus imperator amentia obiit.

Constantinvs II.

ROmanorum 61, Tiberius Constantinus regnauit annis septem, hoc est vsque in annũ 538 post passionem Domini.

Anni Chr.	Anni Const.	
576	1	Gregorius apocrisiarius in Constantinopoli, & postea papa, in Iob expositionem condidit. Ioannes papa obiit.
577	2	Benedictus, papa 63 post Petrum, sedit annis 4, mensibus 2.
578	3	Gregorius Eutychium Constantinopolitanum Episcopum Tiberio præsente conuicit; ita vt Tiberius librum Eutychii de resurrectione destruens, suis catholicis allegationibus deliberaret flãmis cremari debere. Scribebat autem id Eutychius, corpus nostrũ in resurrectione impalpabile, & ventis aereq; subtilius esse venturum, contra illud Dominicum: Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habent, sicut me videtis habere.
579	4	Gens Longobardorum comitante fame, mortalitate & peste, omnem inuadit Italiam, ipsamq; Romam vastatura obsidet vrbem: quibus tempore illo rex præerat Alburnius.
580	5	Vastantibus omnia per circuitum Longobardis, quum fames abundaret, multa millia frumenti Benedictus papa ab Ægypto dirigens, Romam sub studio misericordiæ releuauit.
581	6	Gothi per Erminigildum Lungildi regis filium bifarie diuisi, mutua cæde vastantur. Benedictus papa obiit 2. calend. Augusti.
582	7	¶ Pelagius, papa 64 post Petrum, sedit annis 10, mensibus 2. Gregorius papa in Dialogo sic dicit: In monasterio meo ante decennium Geruntius monachus graui infirmitate depressus, somniauit abbates & clarissimos viros in meum monasterium de superioribus descendere, quorum vnus ait: Ad hoc venimus, vt demonstratione Gregorii quosdam fratres in militiam mittamus. Et alter ait: Scribe Marcellum, Valẽtinianum, Agnellum, atque alios, & hunc Geruntium: qui eo ordine obierunt.

Mavricivs.

ROmanorum 62, Mauricius regnauit annis 21, mensibus 4, hoc est vsque ad calendas Maii, in anno 525 post passionẽ Domini.

Anni Chr.	Anni Maur.	
583	1	Pelagius papa sine iussione Mauricii ordinatus est eo quod Longobardi Italiam per circuitum obsidebant, ita vt nullus foras egredi posset.
584	2	
585	3	
586	4	Erminigildis, Lungildi Gothorum regis filius, ob fidei catholicæ confessionem inexpugnabilem à patre Ariano regno priuatus, in carcerem & in vincula proiectus est: ad extremum nocte sancta Dominicæ resurrectionis, securi in capite percussus, regnũ cœleste pro terreno rex & martyr possidere meruit. Cuius frater Richardus mox, vt regnum post patrem accepit, omnem Gothorum cui præerat gentem, instante Leandro Hispalitano Episcopo qui & Herminigildũ docuerat, catholicam cõuertit ad fidem.
587	5	Pelagius papa Heliæ Aquileiensi Episcopo nolenti tria capitula Chalcedonensis synodi suscipere, satis vtilem epistolã misit, quam sanctus Gregorius adhuc diaconus conscripsit.
588	6	
589	7	Sanctus Columbanus pater ex Hibernia insula, cũ sancto Gallo aliisque probatis discipulis venit in Burgundiam, ibique permittente Theodorico rege, monasterium quod Luxouium dicitur, ædificauit. Exinde à Brumhilda fugatus, Alemãniam ingreditur, vbi sanctum Gallum reliquit. Ipse vero in Italiam transiens, monasterium quod Bouiũ dicitur, ædificauit: vbi multorum pater monachorum extitit.
590	8	
591	9	Hoc tempore factum est diluuium 16 calẽdis Nouembris, vt flumen Tiberis super muros vrbis Romæ in-

flueret: & per alueum eiusdem fluminis cum multa serpentium multitudine draco mirę magnitudinis per vrbem vsque ad mare descendit. Quam inūdationem pestilentia quæ dicitur inguinaria, statim sequuta est, vt pauci ex multitudine viuerent, in qua primitus Pelagius papa obiit, octauo idus Februarii.

Anni Chr.	*Anni Maur.*	
592	10	¶Sanctus Gregorius, papa 65 post Petrum, sedit annis 13, mensib. 6, dieb. 10, qui in hac tribulatione à cūctis electus est: & quum litaniā septiformem ordinasset, vna die dum Dominum deprecabantur, subito 80 obierunt. Septiformis autem litania ideo dicitur, quia in septem ordinib populus erat diuisus ita: primo ordine clerus, secundo abbates cum monachis, tertio abbatissę cum suis, quarto infantes, quinto laici, sexto viduę, septimo coniugatæ fœminæ erant.
593	11	Auares contra Romanos
594	12	dimicantes, auro magis quam armis pelluntur.

Ante triēniū in monasterio beati Gregorii monach⁹ nomine Iustus, fuit medic⁹, qui ante obitū suum germano suo nomine Copioso, sibi seruienti, tres aureos nummos habere se innotuit, quos cum in sterquilinio sepeliri fecit beat⁹ Gregori⁹.

595	13	Gregorius papa anno Mauricii imperii 13, indictione 13, synodum Episcoporum 14 conuocauit ad corpus beati Petri Apostoli. In Ecclesia Arianorum iuxta Romam, in loco nomine Subura, quum catholice consecraretur, introductis in eam sancti Sebastiani & sanctæ Agathæ reliquiis, diabolus in figura porci per populū exiuit ab ea. Post paucos autem dies, nubes cœlitus descendēs, totam miro odore repleuit Ecclesiam.
596	14	Cœnobium sancti Benedi-
597	15	cti abbatis à Longobardis
598	16	noctu inuaditur. Monachi vero Romam petierunt, codicem sanctæ regulæ, & pondus panis ac mensuram vini deferentes.
599	17	Gregorius papa adiecit in missa, Diesq; nostros: vsque, Numerari. Sanctus Gregorius postquam alueum illū Tiberis egressus est, & super muros vrbis Romæ influxit, Dialogū composuit, ipso teste in libro tertio, capite 19.

In Campaniæ parte, vir valde venerabilis Martinus in monte Marsico, solitariam vitam duxit. Hic catena ferrea sibi pedem ligauit, eamq; saxo ex altera parte affixit, ne longius exiret. Quod vt vitæ venerabilis Benedictus audiens, cuius superius memoriam feci, ei per discipulum suum mandare curauit, Si seruus Dei es, non te teneat catena ferri, sed catena CHRISTI. Ad hanc vocem Martinus catenam soluit, & nunquam postmodum plus longitudine catenæ exiuit.

Anni Chr.	*Anni Maur.*	
600	18	Beatus Gregorius missis in Britanniam Augustino, Melito, & Ioanne, & aliis pluribus cum eo monachis timentibus Deum, ad Christum Anglos conuertit. Sanctus Columbanus obiit.
601	19	Edilbertus rex Anglorum, ad Christi gratiam conuersus, cum sua gēte Cantuariorum cui præerat, proximisq; prouinciis, doctorem suum Augustinum cæterosq; antistites Episcopali sede donabat. Porro gentes Anglorum ab Aquilone Humbri fluminis sub regibus Elle & Adilfrido, necdū verbum virę audiuerāt.
602	20	Gregorius papa circa 18 annum Mauricii imperatoris, indictione 4, scribens Augustino, Lundoniæ & Eboraci Episcopos, accepto à sede apostolica pallio, metropolitanos esse debere decreuit. Idem refert, apostolos ad missam cantandam nihil aliud nisi tantū orationem Dominicam dixisse.
603	21	Mauricius imperator cum filiis suis Theodosio, Tiberio Constātino, à Phoca qui fuit strator Prisci patricii, occiditur. Sed sanctus Benedict⁹ abbas (sicut sui scribunt) 12 Calendarum Aprilis, sabbato sanctæ Paschæ, in hoc anno videtur obiisse. Nisi enim in anno 90 obiisse negetur, ante istum annū obitus eius non habetur, quia tunc ætate valde paruulus fuit: in hoc autem anno ætatis suæ plus minusue 90 obiisse posse videtur.

PHOCAS.

ROmanorum 63, Phocas regnauit annis 9, hoc est vsque ad Calendas Maii, in anno 566 post passionē Domini nostri.

Anni Chr.	*Anni Phoc.*	
604	1	Imago Phocæ 7 Calend. Maii, indictione 7, Romam delata est, sicut

Digitized by Google

ſicut in vita ſancti Gregorij legitur: & poſtquam à clero & ſenatu acclamatum eſt eis in baſilica Iulij, iuſſu ſancti Gregorij in baſilica ſancti Cæſarij Lateranenſi palatio collocatur.

Anni Chr.	*Anni Phoc.*	
605	2	Sanctus Gregorius papa obijt 4 Idus Martij, indictione 8.
606	3	¶ Sabinianus, papa 66 poſt Petrũ, ſedit anno 1, menſibus 10.
607	4	Precerini ac Benedicti per Orientem vel Ægyptum ciuile bellum faciunt, ac ſeſe mutua cæde proſternunt. Sabinianus papa obijt 11 Calendis Martij.
608	5	¶ Bonifacius, papa 67 poſt Petrum, ſedit menſibus 10. Hic impetrauit à Phoca Cæſare, vt ſedes apoſtolica Romana caput eſſet eccleſiæ, quum antea Conſtantinopolis primam omnium ſe ſcribebat. Hic conſtituit in eccleſia beati Petri, cum epiſcopis 72, presbyteris 30, diaconibus 3, & omni clero ſub anathemate, vt nullus pontifice viuente, aut epiſcopo ciuitatis ſuæ præſumat loqui, aut partes ſibi facere, niſi tertio die depoſitionis eius; & adunato clero & famulis eccleſiæ electio tunc fiat. Eodem anno obijt 3 Idus Decembris.
609	6	Bonifacius, papa 68 poſt Petrum, ſedit annis 6, menſibus 9.
610	7	Bonifacius papa obtinuit à Phoca Cæſare, in veteri phano quod Pantheum vocabatur, & à Domitiano imperatore cõſtructum erat, eccleſiam omnium ſanctorum conſecrari, vbi omnium idolorum cultus agebatur.
611	8	Perſæ contra Rempublicam bella grauiſſima gerẽtes, multas Romanorum prouincias & ipſam Hieroſolymam auferunt, & deſtruẽtes eccleſias, ſancta quoque prophanantes, inter ornamenta ſanctorum vel communium locorum, etiam vexillum Dominicæ crucis abducunt.

Heraclio qui Aphricam regebat, Phocam vita priuauit, cui & ſucceſſit.

HERACLIVS.

ROmanorum 64, Heraclius regnauit annis 27, hoc eſt vſq; ad Cal. Mart. in anno 573 poſt paſſionem Domini.

Anni Chr.	*Anni Her.*	
612	1	Anaſtaſius Perſa monachus, poſtea nobiliter pro CHRISTO paſſus. Qui natus eſt in Perſide, magicas artes à patre puer diſcebat: ſed vbi à captiuis Chriſtianis nomen CHRISTI ſaluatoris audiuerat, in eum mox toto animo cõuerſus eſt.
613	2	Tunica Domini in Iudæa reperitur. Bonifacius papa obijt.
614	3	¶ Deuſdedit qui & Theodatus, 69 poſt Petrum, ſedit annis 4. Hic conſtituit ſecundam miſſam in clero. Eodem anno factus eſt terræmotus magnus, menſ. Aug. indictione 3. Poſt hæc ſequuta eſt clades in populo, id eſt percuſſio ſcabiarum, ita vt nullus poſſet mortuum ſuum cognoſcere.
615	4	
616	5	Anaſtaſius relicta Perſide, Chalcedonia, Hierapoliq; quærens Chriſtum, ac deinde Hieroſolymam venit vbi baptizatus 4 ab eadem vrbe milliario, monaſterium abbatis Anaſtaſius intrauit, in quo 7 annis regulariter vixit.
617	6	Anaſtaſius iſte quum Cæſaream Palæſtinæ orationis gratia veniſſet capt⁹ à Perſis, & multa diu verbera inter carceres & vincula Marzabana duce perpeſſus, tandem mittitur Perſidem ad regem eorum Coſdroen, à quo ter per interualla auditus & verberatus, ad extremum vna ſuſpenſus manu per tres horas diei: & ſic decollatus, cum alijs 70 martyriũ compleuit. Mox tunica eius indutus quidam dæmoniacus curatus eſt.
618	7	Deuſdedit papa obijt 6 Idus Nouembris.
619	8	¶ Bonifacius, papa 70 poſt Petrũ, ſedit annis 10.
620	9	Puer natus eſt abſq; oculis & palpebris & manibus & brachijs, à lumbis deorſum, vt cauda piſcis.
621	10	
622	11	
623	12	Bonifacius obijt octauo Calend. menſis Nouembr. Hic autem conſtituit, vt nullus trahatur de eccleſia.
624	13	¶ Honorius, papa 71 poſt Petrũ, ſedit annis 12.
625	14	Heraclius imperator cum exercitu ſuperatis Perſis, Chriſtianos qui erãt captiui, reduxit gaudentes.
626	15	Reliquiæ beati martyris Anaſtaſij primo ad monaſterium ſuum delatæ, deinde Romam aduectæ, venerantur in monaſterio beati Pauli Apoſtoli, quod dicitur ad Aquas Salinas. Cy-

Digitized by Google

clus 6 decennoualis incipit, indictione decimaquinta.

Anni Chr.	Anni Her.	
627	16	Anno Heraclij 16, indictione 15, Edumus rex Anglorum in Britannia trans Vmbranæ gentis ad Aquilonem, prædicante Paulino episcopo quem miserat de Francia archiepiscopus Iustus, verbum salutis cum gente sua suscepit. Anno autem 11 regni sui, aduentus Anglorum in Britanniam anno 230 hoc gessit. Ipse vero dedit Paulino sedem episcopatus Eboraci: qui profuit regi in auspicium futuræ fidei & regni cœlestis. Potestas & terreni creuit regni: totam enim Britanniam primus omnium Anglorum sub se subiecit.
628	17	In Nilo flumine visi sunt
629	18	vir & mulier: vir, terri-
630	19	bilis & rufus: mulier,
631	20	cum mammillis & cæsarie; & hoc ab ortu Solis vsq; ad horam nonam.
632	21	Eo tempore errorem 14
633	22	annorũ, in obseruatione Paschæ apud Scotos
634	23	exortum, Honorius papa per epistolam redarguit: sed & Ioannes qui successori eius Seuerino successit; idem arguebat. Quum enim nondum esset electus in põtificatum, pro eodem Pascha eis scribit. Ioannes quoque & pro Pelagiana hæresi quæ apud eos reuiuiscebat, scripsit.
635	24	Hónori⁹ papa obijt, 4 Cal. Octobris: & cessauit pontificatus anno 1, mensibus 7, diebus 17.
636	25	¶ Seuerinus, papa 72 post Petrum, successit anno vno, & obijt 4 Nonas Augusti.
637	26	¶ Ioannes, papa 73 post Petrum, successit anno 1, mensibus 10. Iudæi in Hispania Christiani efficiuntur. Sisebutus enim rex Gothorum glorioſiſſim⁹, in Hispania Romanas prouincias & Romanæ militiæ vrbes bellando sibi subiecit, & Iudæos sui regni subditos ad fidem Christi conuertit.
638	27	Ioannes papa obijt 4 Id. Octobris. Heraclius imperator Constantinopoli obijt.

Anni Chr.	Anni Her.	
639	1	
640	2	¶ Theodorus, 74 post Petrum, sedit annis 6, mens. 6. Cyrus Alexandriæ, & Sergius, & Pyrrhus, regiæ vrbis episcopi Acephalorum hæresim instaurantes, vnam operationem in CHRISTO diuinitatis & humanitatis, & vnam volũtatem dogmatizant. E quibus Pyrrhus his temporibus sub Theodoro papa Romam veniens ex Africa, ficta (vt apparuit) pœnitẽtia obtulit eidem papæ, præsente cuncto clero & populo, libellum cum sua subscriptione, in quo condemnaret omnia, quæ à se vel à decessoribus suis scripta vel acta fuissent contra catholicam fidem. Vnde benigne susceptus est ab eó, quasi regiæ vrbis pontifex. Sed quia reuersus domum repetijt errorem domesticum; memoratus ille papa Theodorus, aduocatis cunctis sacerdotibus & clero in ecclesiam Petri Apostoli, cõdemnauit eum sub vinculo anathematis.

HERACLEONAS.

ROmanorum 65, Heracleonas filius Heraclij cum Martina matre sua, regnauit duobus annis.

CONSTANTINVS III.

ROmanorum 66, Constantinus filius Heraclij, regnauit mensibus 6. Pyrrhi successor Paulus non tantum væsana doctrina, sicut decessores eius, sed & aperta persequutione catholicos cruciat: apocrisiarios sanctæ Romanæ ecclesiæ qui ad eius correctionem missi fuerant, partim carceribus, partim exilijs, partim verberibus afficiens. Sed & altare eorum in domo Placidiæ sacratum, in venerabili oraculo subuertens diripuit, prohibens eos ibidem missas celebrare. Vnde & ipse, sicut præcessores illius ab Apostolica sede iusta depositionis vltione damnatus est.

CONSTANTINVS IV.

ROmanorum 67, Constantinus filius Constantini, regnauit annis viginti octo.

Anni Chr.	Anni Const.	
641	1	Constantinus imperator decept⁹ à Paulo, sicut Heraclius auus eius à Sergio eiusdem regiæ ciuitatis episcopo, exposuit typum aduersus catholicam fidem: nec vnam, nec duas voluntates aut operationes in CHRISTO diffiniens esse'
642	2	
643	3	

credeu-

credendas, quasi nihil velle vel operari credendus sit CHRISTVS.

Anni Chr.	Anni Const.	
644	4	Theodorus papa obijt, 2 Idus Maij.
645	5	¶ Martinus, papa 75 post Petrum, sedit annis 6, mensibus 2.
646	6	Cyclus 7 decennoualis incipit, indictione 4.
647	7	Martinus papa propter prædictã hæresim congregauit Romæ synodum 105 episcoporum: in qua synodo damnauit sub anathemate Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum, hæreticos præfatos episcopos. Facta est autem synodus præfata, anno 10 imperij Constantini, mense Octob. indictione 7. Et post hæc missus ab imperatore Theodoro hexarcha, tulit Martinum papam de ecclesia Constantiniana, & perduxit eum Cõstantinopolim, & relegat⁹ Chersonam Lyciæ prouinciam, ibidem 4 Idus Nouemb. obijt, & multis virtutum signis refulget.
648	8	
649	9	
650	10	
651	11	
652	12	
653	13	Martinus papa obijt.
654	14	¶ Eugenius, papa 76 post Petrum sedit annis 2, mensibus 10.
655	15	Eugenius papa obijt 4 Nonis Ianuarijs.
656	16	¶ Vitalianus, papa 77 post Petrum, sedit annis 14, mensibus sex.
657	17	Constantinus princeps Vitaliano papa nuper ordinato, misit beato Petro Apostolo Euangelia aurea gemmis albis miræ magnitudinis in circuitu ornata. Ipse vero post aliquot annos venit Romam 5 die mẽs. Iul. feria 4. Tunc obtulit Dominico die super altare sancti Petri pallium auro textile. Et totus exercitus cum cereis ecclesiã intrauit. Hoc factum est per indictionem 6, anno 23 imperij Constantini. Sequente anno facta est eclipsis Solis, 5 Nonis Maij.
658	18	
659	19	
660	20	
661	21	
662	22	
663	23	
664	24	
665	25	
666	26	Theodorus archiepiscopus, & Adrianus abbas, vir æque doctissimus, à Vitaliano papa missi in Britanniam, plurimas ecclesias Anglorum doctrinæ ecclesiasticæ fruge fœcundarunt.
667	27	Quum igitur Constantinus obtulit pallium, mansit in Roma dies 12. Inde indictione 7 Siciliam ingressus est, in qua mansit vsq; ad indictionẽ 12.
668	28	In qua indictione, in Sicilia, à suis 15 die Iulij mensis in balneo occisus est. Et non post longe Vitalianus papa obijt, sexto Cal. Februarij.

CONSTANTINVS V.

ROmanorum 68, Constantinus filius Cõstantini superioris, regnauit an. 17.

Anni Chr.	Anni Iust.	
669	1	¶ Adeodatus, papa 78 post Petrum, sedit annis 4, mensibus 2.
670	2	Saraceni Siciliam inuadunt, qui nimia præda secum ablata, mox Alexandriam redeunt.
671	3	Constantinus princeps, sextam synodum instituit.
672	4	Adeodatus papa obijt.
673	5	¶ Conus papa 79 post Petrum sedit anno vno, mensibus sex.
674	6	Hiberhia insula sanctis
675	7	viris plena habetur: de qua beatus pater noster Dysibodius Episcopatu abdicato cum plerisque socijs egressus hunc locum inhabitauit, & diuinis laudibus hic se à fidelibus venerari apud Deum promeruit.
676	8	Agatho papa ex rogatu Constantini, Heraclij & Tiberij Principum pijssimorum, misit in regiam vrbem legatos suos, in quibus erat Ioannes Romanæ ecclesiæ tunc diaconus, non longe post episcopus, pro adunatione facienda sanctarum Dei ecclesiarum. Qui vrbem regiã, id est Constantinopolim, egredientes, 10 die mens. Nouembr. indictione 10, dominica die, ad processionem imperatoris Constantini honorifice vocati sunt. Die autem 17 mensis Februarij, die Dominico interrogatus est patriarcha Georgius de fide catholica. Adfuerunt autem episcopi centum quinquaginta, præsidente Georgio patriarcha regię vrbis, & Antiochiæ Macario. Et conuicti sunt qui vnam voluntatem & operationem astruebant in Christo, falsasse catholicorum patrum dicta perplurima. Finito autem conflictu Georgius correctus est, Macarius vero

cum ſuis ſequacibus ſimul & præceſſoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo & Petro anathematizatus, & in locum eius Theophanius abbas de Sicilia Antiochiæ epiſcopus factus. Tátaq; gratia legatos pacis comitata eſt, vt Ioannes Portuenſis epiſcopus qui vnus erat ex ipſis, Dominica 8 Paſchę miſſas publicas in eccleſia Sanctæ Sophiæ coram principe & patriarcha Latine celebraret. Hæc eſt ſexta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli celebrata, & Græco ſermone cõſcripta temporibus Agathonis papæ, exequente ac reſidente piiſſimo principe Conſtantino inter palatium ſuum, ſimulque legatis apoſtolicæ ſedis, & epiſcopis 150 reſidentibus. Prima enim vniuerſalis ſynodus in Nicæa congregata eſt contra Arium, 318 patrum, temporibus Iulij papæ ſub Conſtantino Magno. Secunda in Conſtantinopoli 150 patrum, cõtra Macedonium & Eudoxium, temporibus Damaſi papæ & Gratiani imperatoris, quando Nectarius eidem vrbi ordinatus epiſcopus eſt. Tertia in Epheſo, 200 patrum, contra Neſtorium Auguſtæ vrbis epiſcopum, ſub Theodoſio Magno principe & papa Cœleſtino. Quarta in Chalcedone, patrum 630, ſub Leone papa, tẽporibus Martiani imperatoris. Quinta item in Conſtantinopoli, temporibus Vigilij papæ ſub Iuſtiniano principe, contra Theodorum & omnes hæreticos. Sexta, hæc de qua in præſentia diximus. Arius dixit, Patrem maiorem, Filiũ minorem, Spiritum ſanctum creaturam eſſe. Macedonius negabat Spiritum ſanctum. Neſtorius dixit, ſanctam Mariam non Dei, ſed hominis tantum genitricem eſſe. Eutyches Conſtantinopolitanus abbas dixit, Chriſtum per humanam aſſumptionem exiſtere non duabus naturis, ſed ſolam in eo diuinam naturã manere. Theodorus dixit, alium eſſe Deum verbum & alium eſſe Chriſtum, & Mariam non Dei matrem eſſe. Macarius vero Antiochen⁹ epiſcopus dixit, vnam voluntatem Dei & operationem in Chriſto eſſe. Agatho papa obiit 4 Id. Ianuarij.

Anni Chr.	*Anni Conſt.*	
677	9	¶ Leo, papa 81, poſt Petrum, ſedit menſib. 11, & obiit quinto Nonis Iulijs: & ceſſauit epiſcopatus menſ. 11. Deinde hoc tempore Leonis papæ, die 16 menſis Aprilis, indictione 11, Luna eclipſin pertulit poſt cœnam Domini, nocteq; pene tota in ſanguineo vultu elaborauit, donec poſt Galli cãtum cœpit paulatim delimpidare, & in ſua reuerti.
678	10	Sanctus Beda presbyter, Anglicus computator, his temporibus clarus habetur.
679	11	¶ Benedictus, 82 poſt Petrum ſedit annis 4, menſibus 9. Iſte ab ineunte ætate in eccleſia militauit, pauptatis ſemper amator.
680	12	Sancta virgo Edildruda, filia Annæ regis Anglorum, cũ magnificis tribus viris fuit coniuncta poſt 12 annos thorum incorrupta ſeruauit. Poſtea regina, accepto ad inſtruendum monaſterium loco qui dicitur Ieilge, abbatiſſa & nutrix ſanctarum virginũ virgo conſecratur. Cuius caro poſt ſedecim annos ſepulturæ, & veſtis qua inuoluta erat, incorrupta reperitur.
681	13	
682	14	
683	15	
684	16	Cyclus decennoualis 9 incipit. Benedictus papa obiit 8 Id. Maij, & ſepultus eſt apud beatum Petrum Apoſtolum.
685	17	¶ Ioannes, papa 83 poſt Petrum, ſedit anno 1, menſ. 1. Huius tempore regnauit Iuſtinianus minor, mortuo patre, in initio menſis Septemb. indictione 14. Ioannes papa obiit 4 Non. Auguſti.

IVSTINIANVS II.

ROmanorum 69, Iuſtinianus minor filius Conſtantini, annis 10.

Anni Chr.	*Anni Iuſt.*	
686	1	¶ Conon, papa 84 poſt Petrum, ſedit anno 1, menſibus 11.
687	2	Sanctus Kilianus Scotus, de Hibernia inſula natus, Wirtziburgenſis epiſcopus, clarus habetur. Conon papa obiit 21 die Septemb.
688	3	¶ Sergius, papa 85 poſt Petrum, ſedit annis 11, & menſibus 9. Pipinus, filius Anſgiſi, Arnolphi filij (illius Arnolphi qui poſtea epiſcopus Metis fuerat) regit Francos, annis 27, & dimidio.
689	4	Iuſtinianus imperator conſtituit pacẽ cum Saracenis decennio terra mariq;, ſed & pro-
690	5	uincia

uincia Aphrica subiugata est Romano imperio, quæ erat detenta à Saracenis, ipsa quoq; Carthagine ab eis capta & destructa.

Anni Chr.	Anni Iust.	
691	6	Sergius papa constituit, vt tempore confractionis dominici corporis Agnus Dei à clero cantaretur.
692	7	Iustinianus Sergium papam, quia hæreticę suæ synodo quam Constantinopoli fecerat, subscribere noluisset, misso Zacharia protospatario suo, iussit Constantinopolim deportari: sed præueniẽs militia Rauennatis vrbis, aliarumq; partium, iussa principis nephanda, & eundẽ Zachariam contumelijs & iniurijs ab vrbe Roma pepulit.
693	8	Idem papa Sergius ordinauit venerabilem virum Vilibrordum, cognomine Clementem, Phrysonum genti episcopum: in qua vsque hodie, pro æterna patria desudans, peregrinus multis virtutibus claruit.
694	9	
695	10	Iustinianus ob culpam perfidiæ regni gloria priuatus, exul fecessit in Pontum.

Leo, III.

ROmanorum 70, Leo regnauit annis tribus.

Anni Chr.	Anni Leon.	
696	1	Papa Sergius in sacrario beati Petri reperit capsam argẽteam quæ in angulo obscurissimo diutissime iacuerat, & in ea crucem diuersis ac preciosis lapidibus adornatam, Domino reuelante, reperit: de qua tractis 4 petalis, quibus gemmæ inclusæ erant, miræ magnitudinis portionem ligni salutiferi dominicæ crucis interius repositam inspexit. Quæ ex tempore illo annis omnibus in basilica Saluatoris quæ appellatur Constantiana, die exaltationis eius ab omni multitudine deuote osculatur atq; adoratur.
697	2	Cudbertus antistes Lindisfarnensis in Britannia miraculis claret.
698	3	Tiberius contra Leonem insurgens, regnum eius inuasit, cumq; quandiu ipse regnauit, in carcere tenuit.

Tiberius II.

ROmanorum 71, Tiberi⁹, regnauit annis septem.

Anni Chr.	Anni Tiber.	
699	1	Synodus Aquileiæ facta
700	2	ob imperitiam 5 concilium vniuersale suscipere diffidit, donec beati Sergij monitis instructa, & ipsa cum cæteris Dei ecclesijs annuere consentit.
701	3	Sergius papa obijt 5 Id. Septemb. indictione 14.
702	4	¶ Ioannes, papa 85 post Petrum, sedit annis 3, mensibus 3. Cyclus decennoualis 10, incipit indictione 1.
703	5	Beda in libro de temporibus, in anno 9 eum condidit, & ita perhibet: Si vis nosse, quot sint anni ab incarnatione domini iuxta Dionysium; scito quot fuerint ordines indictionum: vtpote in præsenti anno 5, Tiberij 46. Hos multiplica per 15, fiunt 690: adde semper regulares 12, quia 4 indictione, secundum Dionysium, natus est Dominus, & inuenies indictionem anni illius cuiuscunq; volueris, vtpote in præsente 1 fiunt 703, isti sunt anni Domini, iuxta Dionysium,
704	6	Gisulphus dux Longobardorum Beneuenti Campaniam igne & captiuitate vastauit: quumq; non esset qui eius impetui resisteret, papa Ioannes missis ad eum donarijs multis, vniuersos captiuos redemit. Ioannes papa obijt, indictione 3, secundum gesta pontificum.
705	7	¶ Ioannes, papa 87 post Petrum, sedit annos 2, menses 8. ipse fecit oratorium sanctæ Dei genitrici opere pulcherrimo, intra ecclesiam beati Petri. Herebertus rex Longobardorum restituit ea quæ ad ius Apostolicę sedis pertinebant, haneq; donationem aureis literis Romã direxit. Iustinianus imperator Leonem & Tiberium cum alijs qui eum expulerãt, occidit: quem Iustinianum Leo in expulsione illius detruncarat: qui post iterum assumpto imperio, quoties defluentem guttam rheumatis manu detersit, toties pene aliquem de suis contrarijs iugulare præcepit.

Ivstinianvs II.

ROmanorũ 72, Iustinianus 2 regnauit cum Tiberio filio suo, annis 6.

Anni Chr.	Anni Iust.	
706	1	Iustinianus auxilio Bulgarorum regnum recipiens, occidit eos qui se expulerant patricios, & Leonẽ qui locum eius vsurpauerat, nec nõ & succes-

Digitized by Google

sorem eius Tiberium, tempore Ioannis papæ secundum gesta Pontificum, qui eum de regno eiectum, toto quo ipse regnabat tempore, in eadem ciuitate in custodia tenuerat. Callinicum vero patriarcham erutis oculis misit Romam, & dedit episcopatum Tyro qui erat abbas in Ponto, eumque alebat exulem. Ioannes papa obijt 15 Cal. Nouemb. indictione 6.

Anni Chr.	Anni Iust.	
707	2	¶ Sisinnius, 88 post Petrum, sedit mense primo, & obijt Id. Nouembris.
708	3	¶ Constantinus, 89 post Petrum, sedit annis 7, mense 1.
709	4	Iustinianus imperator pœnitentiam agens, Constantinum papam ad se venire iubens, honorifice suscepit, ita vt die dominica Missas sibi facere iubens, communionem de manu eius acceperit: quem prostratus in terra pro suis peccatis intercedere rogans, cuncta priuilegia renouauit. Qui quum exercitum mitteret in Pontum, prohibente papa, ad comprehendendum Philippicum quem ibi reliquerat: cõuersus omnis exercitus ad partem Philippici, fecit eum ibidem imperatorem: reuersusq; cum eo Constantinopolim, pugnauit contra Iustinianum, 12 ab vrbe milliario. Occiso Iustiniano Philippicus regnat.
710	5	Constantinus papa iussu imperatoris Iustiniani, die 5 Octobr. indictione 9, egressus de Roma, venit Hydruntum vbi hyemauit. Iustinianus imperator à Nicæa Bithyniæ præcepit papæ, vt Nicomediam veniret obuiam regi venienti: vbi papa & rex simul conuenerunt. Papa de Nicomedia egressus, 25 Octobris Romam intrauit: deinde post menses, audiuit, quod Philippic⁹ Iustinianum occidit. Hoc anno Hildebertus rex iustus migrauit ad Dominũ: regnauit annis 18, sepultusq; est in Cauciato monasterio in basilica sancti Stephani: regnauitq; Dagobertus puer filius eius pro eo 5 annis. Habebat igitur Grimoaldus Maior domus, Pipini filius, filiã Rabboconis ducis gẽtilis in vxorem: qui quum Pipinum ægrotantem volebat visitare, Leodio in basilica sancti Lamperti peremptus est à Rantgario gentili. Thiecoaldum vero in aula regis sedere sublime constituunt.
711	6	

PHILIPPICVS.

ROmanorum 73, Philippicus regnauit anno vno, mensibus sex.

Anni Chr.	Anni Phil.	
712	1	Philippicus imperator eiecit Cyrum de episcopatu, eumque ad gubernandum abbatis iure monasterium suum Pontum redire præcepit. Idem Cõstantino papæ literas misit praui dogmatis, quas ille cum apostolicæ sedis cõcilio respuit. Et huius rei causa fecit picturas in porticu sancti Petri, quæ acta 6 sanctarum synodorum vniuersalium continerent. Nam & huiusmodi picturas quum haberentur in vrbe regia, Philippicus iussit auferri. Statuitq; populus Romanus, ne hæretici imperatoris nomen, aut chartas, vel figuram solidi, reciperent: vnde nec eius effigies in ecclesia introducta est, nec ad Missam prolata.
713	2	Contra hunc Anastasius insurgẽs, regno oculisq; priuauit.

ANASTASIVS.

ROmanorum 74, Anastasius regnauit annis tribus.

Anni Chr.	Anni Anast	
714	1	Anastasius imperator literas Constantino papæ Romam per Scholasticum patricium & Hexarchum Italiæ direxit, quibus se fautorem catholicæ fidei, & sancti sexti concilij prædicatorem esse dixit. Constantinus papa obijt, 6 Id. Ianuarij.
715	2	¶ Gregorius, 90 post Petrum sedit annis 16, mensibus 8, qui Bonifacium Scotum ordinauit episcopum Moguntinensem: & per eum Germania verbum salutis audiuit. Gregorij tempore, indictione 4, visa est Luna cruenta vsq; ad mediam noctem.

Pipinus filius Ansgisi, Anchisæ Troiani nomine appellati, dux Frãcorum, post mortem Volfaldi ducis partem Austriæ regebat, obtinuitq; regnum Francorum per annos 27, cum regib⁹ Ludouico, Hildeberto & Dagoberto.

Anastasius imperator anno 2 obijt. Carolus huius filius, qui & Maior domus, ex Adelheida quam posthabita priore coniuge Biltrude, duxit vxorem; sub honore Maior domat⁹ tenuit regnum Frãcorum annis

annis 27, vſque ad filios ſuos Carlomannum & Pipinum. Luitprandus rex Longobardorum donationem patrimonii alpium Cocciarum, quã Erebertus rex fecerat, Gregorii monitione confirmauit.

Egebertus Anglus, vir ſanctus, Scotos conuertit, anno incarnationis 715, iuxta Dionyſium. Gregorius papa ſtatuit, vt in Quadrageſimali tempore ieiunium atq; miſſarum celebritas fieret. Dagobertus poſtquam regnauit annis 5, obiit. Franci Danahelem quendam clericum, regem faciunt, atque Hilpricum vocant. Poſt mortẽ Pipini Carolus à Biltrude nouerca incarceratus, liberatur Dei auxilio. Tunc exercitum mouent iuxta Moſam contra Carolũ etiam Phryſones Racbodone duce: Carolus cæſus fuga diſceſſit.

Anni Chr.	*Anni Anaſt.*	
716	2	Raginfridus maior dom⁹, & Hilpericus rex fines Colonienſium & regiones ad Rhenum vaſtant: contra Carolum munerati à Biltrude reuertuntur.

THEODOSIVS.

ROmanorum 75, Theodoſius, regnauit anno vno.

Anni Chr.	*Anni Theo.*	
717	1	Anaſtaſius Theodoſium imp. facit: qui apud Nicæam victus, 7000 militum amiſit, captus, clericuſq; factus. Theodoſius vero catholic⁹, mox in regia vrbe imaginem illam venerãdam, in qua 6 ſynodi erant depictæ, & à Philippico fuerat deiecta, priſtino in loco erexit.

Tiberis fluuius alueum ſuum egreſſus, indictione 1, multa Romæ fecit exitia, ita vt in via Latina ad vnã & ſemis ſtaturam excreſceret, atque à porta ſancti Petri vſque ad pontem Miluium aquæ deſcendentes ſe coniungerent. Manſit aũt diebus 7, donec agẽtibus litanias crebras ciuibus, demum die 8 reuertitur. Beda ſic: Multi de Britannia Anglorum Romam venerunt, inter quos reuerendiſſimus abbas me⁹ Ceolfridus, annos natus 74, quũ eſſet presbyter annis 47, abbas autem 35, vbi Lingonas peruenit, ibi defunctus, atque in in Eccleſia ſanctorũ Geminorum martyrum ſepultus eſt: qui inter alia donaria miſit eccleſię ſancti Petri Pentateuchum à beato Hieronymo in Latinum ex Hebræo translatum. Raginfridus & Hilpricus rex, in Vinciaco, dominica die illuceſcente 12 Cal. Aprilis, in Quadrageſima ante Paſcha, cum Carolo pugnantes, terga vertunt: quos Carolus fugiẽtes cędendo perſequitur vſq; ad ciuitatem Pariſienſium. His tẽporibus Vinfridus, qui poſtea quum Epiſcopus ordinaretur, Bonifacii nomen accepit, doctor catholic⁹, natione Anglus, primum Romã, deinde cum authoritate Gregorii papæ, in Franciam ad prædicãdum verbum Dei venit.

LEO IV.

ROmanorum 76, Leo, regnauit annis 9, & inde annis 15, vſque ad Pipinum primum Francorum imperatorem.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
718	1	Saraceni cum immenſo exercitu Cõſtantinopolim venientes triennio ciuitatem obſident, donec ciues multa inſtantia orationum ad Dominum clamauerunt. Tunc multi Saraceni fame, frigore & peſte perierunt: eorum pars ab obſidiõe abſcedit. Qui inde regreſſi, Bulgarorum gentem quæ eſt ſuper Danubiũ, bello aggrediuntur: ſed ab hac victi refugiunt, ac naues repetunt ſuas. Sed quum altum maris peterent, ingruente ſubita tempeſtate, plurimi merſi ſunt: plurimæ etiam naues eorum merſæ & confractæ. Carolus victor regrediens, Coloniam venit, receptisq; ab Hiltrude theſauris patris ſui, regem ſibi conſtituit Lotharium, nomine non poteſtate. Hilpricus vero & Raginfridus, auxilio Vdonis Aquitanorum ducis inſtaurata rurſus acie, ſuperati fugantur à Carolo. Carolus ad Vdonem mittit, & Hilpricum qui ad eum cõfugerat, per legatos recepit. Et eo tẽpore Lotharius mortuus eſt.
719	2	Sanctus Bonifacius à præſule ſedis apoſtolicæ Gregorio, Moguntiacæ ciuitati metropoli Germaniæ archiepiſcopus ordinatur, & legat⁹ Germanicus Romanæ Eccleſiæ in Franciam mittitur: qui prædicatione ſua multos Thuringorum populos, Heſſorum & Auſtraſiorum ad fidem rectam à qua diu aberrauerant, conuertit. Monaſteria ſexus vtriuſq; primo inſtituit Germaniæ.
720	3	Mortuo Hilprico, No-

uiomago ciuitate sepultus est. Regnauit annis 5 & dimidio. Franci vero cum Carolo qui & Maior domus, & Tiectericum Cala monasterio enutritum, filium Dagoberti iunioris, regem super se statuunt; & annis 6 in regno substitit.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
721	4	Carolus Raginfridum persequens, Andegauis ciuitatem capit; postea ad Saxones victor regreditur.
722	5	Iuramentum sancti Bonifacii in Ecclesia sancti Petri coram papa Gregorio 2, Leonis imperatoris anno 6, sed & Constantini filii eius.
723	6	
724	7	Iterum Alemanni & Norici pacis iura temerare nituntur.
725	8	Carol⁹ transito Ligere Vdonẽ fugat, vastata & incensa regione eius. Saraceni ab Vdone in auxiliũ vocati, cum rege suo Abdira Magaronnam Burdegalemq; perueniunt: cunctis locis vastatis & incensis, & Ecclesiis igne crematis, & basilicam sancti Hilarii Pictauis incendunt. Carolus autẽ Saracenis cum manu valida occurrens, regem eorũ cum 375000 prostrauit, & 1500 de exercitu Francorum tantum occisis, deuictisq; hostibus, cum triũpho regreditur. Hoc anno Beda computator minorem librum Computi componit, ipso ita testante: Si vis nosse per annos singulos quot sunt epactæ, sume annos Domini iuxta Dionysium, quot fuerunt: vtputa in præsenti octaua indictione, partire per nouẽdecim decies nouies triceni quingenti septuaginta, decies nouies octoni cẽtum quinquagies dipõdius, remanẽt tres: tolle triginta, remanent tres: isti tres, sunt tres ectę præsentis anni.
726	9	
727	10	Epistola Gregorii papæ secundi ad Bonifacium archiepiscopum, data decimo Calẽdis Decembris, imperatoris Leonis anno decimo, sed & Constantini regni anno 9, indictione decima.
728	11	A Longobardis indictiõe vndecima peruasum est Sutrinse castellũ, & quadraginta diebus possessum ab eis, donec Gregorii papæ continuis scriptis & donationibus dimiserunt. Mense Ianuarii duodecim plenis diebus stella quæ Lucifer dicitur, apparuit in Occidua, radians in Aquilone & ad medium cœlum tempore Gregorii papæ secundi.

Hoc etiam anno Vdo dux moritur, & Carolus Aquitaniæ prouinciam absque bello recepit.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
729	12	Carolus nauali euectione regnum Phrysonum ingreditur: interfectisque quam plurimis, Popponem ducem eorum interimit, subuersisque lucis & phanis victor cũ præda magna reuertitur. Beda venerabilis presbyter obiit, secundo calẽdarum Iunii. Carol⁹ Burgundiam petens, Arelatem, Lugdunum, & ciuitates reliquas suæ ditioni subegit.
730	13	Saraceni collecto exercitu Auenionem vrbem capiunt, & circũ quasque regiones deuastant. Carolus hoc audito sumptis armis Auenionem vrbem obsidione vallat, instructisq; machinis, magnisq; copiis magnam Saracenorum stragem effecit hoc tempore.
731	14	Gregorius papa secundus obiit tertio idus Februarii, indictione decimaquarta, Leone & Constantino imperantibus.
732	15	¶ Gregorius tertius, papa nonagesimus primus post Petrum, sedit annis decem. Hic constituit in Missa, Quorum solennitas hodie: & reliqua vsque, Largitor admitte per Christum Dominum nostrum.
733	16	Carolus Gothorum fines penetrans, Narbonam vrbem obsidet rege Saracenorum Achima intus incluso. Saraceni autem audiẽtes vrbem obsessam, de Hispania armati superueniunt: contra quos Carolus dimicãs, regem cum populo vsque ad internecionem deleuit. Saraceni à Carolo in bello superati. Qui gladium effugere poterant, ascẽsis nauibus demersi sunt in mari.
734	17	Luitprandus rex Longobardorum audiens, quod Saraceni depopulata Sardinia, etiam loca illa fœdarẽt, vbi ossa sancti Augustini Episcopi ꝓpter vastationem barbarorum olim translata, & honorifice fuerant recondita: misit ergo & dato precio magno accepit, & transtulit ea in Ticinis, ibique cum debito tanto patri honore recondidit. Franci Carolo duce Saracenos proterunt, prędã magnã ducentes & captiuorum multitudinem.
735	18	Regionem Gothorum Carolus cum Francis ingressus, vrbes famosissi-

mosissimas, Nemausum, Achaten, & reliqua castella capit, destructis muris & mœniis earum vsque ad fundamenta.

Anni Chr.	Anni Leon.	
736	19	
737	20	Carolus Saxones tributarios facit.
738	21	Carolus regionem Prouinciam ingressus, Maurontem ducem qui dudum Saracenos per dolum inuitauerat, fugere omnino compulit.
739	22	Carolus Prouinciam totam, & cuncta eius maritima loca suæ ditioni subegit.
740	23	Pax & quies regno Francorum per Carolum redditur ad tempus, Gothis superatis, Saxonibus & Phrysonib. subactis, expulsis Saracenis, prouincialib. receptis. Cyclus decēnoualis duo decimus, indictione nona.
741	24	Epistola Gregorii tertii ad Bonifacium Scotum, Moguntinum archiepiscopum, data quarta Calendis Nouembris, Leonis imperii anno vigesimo tertio, & Constantini filii eius vigesimo, indictione octaua. Gregorius tertius papa obiit quarto Calendis Decembris, indictione decima. Carolus senior filius Pipini senioris, anno regni sui vigesimo septimo moritur Parisiis, & apud sanctum Dionysium sepelitur. Cuius filii, Carlomannus & Pipinus, sub obtentu Maiordomatus totius Franciæ regnū suscipiūt, & inter se diuidunt. Leo imperator obiit, cui successit Constantinus filius eius.

¶ Hucusque Beda presbyter, vltimus Chronographorū, Cassiodori aliorumq; temporibus prætermissa cōscripsit. Hinc nullus Chronographus adnotatur vsque ad tempora Mariani Scoti, nisi quod Eynhardus cancellarius Magni Caroli imperatoris, atq, alii gesta Temporum conscripserunt.

LIBRI SECVNDI FINIS.

Digitized by Google

MARIANI SCOTI, HISTORIOGRAPHI SVI TEMPORIS CLARISSIMI, AC MONACHI FVLDENSIS, CHRONICORVM.

Liber tertius.

PIPINVS.

ROMANORVM 77, Pipinus, filius Caroli, primus Francorum imperator, regnauit annis viginti septem.

Anni Chr.	*Anni Pipin.*	
742	1	Zacharias, 92 papa post Petrum, sedit annis 11. Pipinus & Carlomannus Hunoldum Aquitaniæ ducem, imperio suo resistẽtem, superatum bello, ad Vascones fugere compulerũt: simul & Alemannos, Theobaldo duce rebellare tentantes, mira celeritate comprimunt.
743	2	Sanctus Bonifacius Moguntinus archiepiscopus clarus habetur. Epistola Zachariæ papæ ad Bonifacium Scotũ, Moguntinẽsem archiepiscopum, data Calẽdis Aprilis, 24 anno regni Constãtini, sed imperii eius anno 2, indictione 11. Alia epistola Zachariæ papæ ad Bonifaciũ archiepiscopũ, data nonis Ianuariis, anno imperii Cõstantini 6, indictione 15. Alia epistola eiusdem ad Bonifacium archiepiscopum, data Calendis Maii, anno imperii Constantini 7, indictione 1. Alia epistola eiusdem Zachariæ papæ ad Bonifacium, data 2 nonis Nouembris, anno imperii Cõstantini 11, indictione 5. Pipinꝰ & Carlomannus Vdilonem ducem Bauarorum rebellare conãtem bello superant.
744	3	Carlomannus cum Vdilone Bauarorum duce pacem fecit. His temporibus fundari cœptum est Fuldense cœnobium à sancto Bonifacio, in solitudine Bothonia.
745	4	Pipinus & Carlomannus simul Saxonum perfidiam vlciscuntur, vastata eorum regione, & castrum Ohsenburg capiunt. Carlomannus rex, frater imperatoris, cum fratre tractat seculum dimittere.
746	5	Carlomannus Alamannos iterum res nouas molientes, nonnullis eorum interfectis, compescuit. Sanctus Bonifacius archiepiscopus cũ autoritate sedis apostolicæ, annuẽte Carlomanno rege, duas sedes episcopales cõstituit; vnam in castro Wirzeburg, vbi Burchardũ collegam suum ordinauit episcopum; alteram in loco qui vocatur Eysthad, cui Wilibaldus Episcopus ordinatus est.
747	6	Carlomannus pergẽs Romam, consecratur à papa Zacharia, & in monte Soracte apud Ecclesiam sancti Syluestri constructo monasterio, cum fratribus secũ ad hoc venientibus, per aliquot annos perfruitur. Sed ob insolẽtiam Francorum Romam visitantium, qui eum velut dominum suum quondã præterire nolebant, ad monasterium sancti Benedicti situm in castro Cassino secessit, vbi postea regulariter vixit.
748	7	Grypho fugit in Saxoniam, ob metum imperatoris Pipini.
749	8	Grypho iterum de Saxonia reuertitur.
750	9	Burchardus primus Episcopus Wirzeburgensis cõsecratur, & sedit annis nouem. Pipinus, missa Romam legatione, Zachariam papam interrogat de regibus Frãcorũ ex antiqua Merouingorum stirpe descendentium: qui Reges quidẽ dicebantur, sed potestas regni tota apud Maiorẽ domꝰ habebatur; excepto quod chartæ & priuilegia regis nomine scribebãtur, & ad Martis campum qui rex dicebatur, plaustrum bubus trahẽtibus, vectus, atque in loco eminenti sedens, semel in anno à populis visus, publica dona solenniter sibi oblata suscipiebat, stante coram Maiore domus, & quæ deinceps eo anno agenda essent, populis annunciante. Sicq; rege domum redeunte, cætera regni negotia Maior domus administrabat. Orat ergo sibi decerni, quis eorũ rex iuste dici debeat & esse; is qui securus domi sedeat, an ille qui curã totius regni & omnium negotiorũ molestiam perfe-

rat. Tunc Zacharias papa ex authoritate ſancti Petri apoſtoli mandat populo Frãcorum, vt Pipinus qui poteſtate regia vtebatur, etiam nominis dignitate frueretur. Ita Hildericus rex qui vltimus Merouingorum Francis imperabat, depoſitus, & in monaſterium miſſus eſt. Pipinus vero in ciuitate Sueſſionum à ſancto Bonifacio archiepiſcopo in regem vnctus, regni honore ſublimatus eſt: & deinde ob id, poſt papam ſecũdus habetur Moguntinus archiepiſcopus, vſque in hodiernũ diem. Grypho, frater Pipini, à comitibus fratris ſui occiſus eſt.

Anni Chr.	*Anni Pipin.*
751	10

Zacharias papa obiit idibus Martiis, indictione quinta.

752	11	¶ Stephanus, nonageſimus ſecundus papa poſt Petrum, ſedit annis 5, menſe 1.
753	12	Stephanus papa, & Carlomãnus monachus, frater Pipini regis, venerunt ad Pipinum in Frãciam, petentes auxilium contra Haiſtulphum regem Longobardorum, à quo honorifice ſuſcepti ſunt. Papa etiam apud Pariſios duos eius filios, Carolum ſcilicet, & Carlomãnum, vnxit in reges.
754	13	Sanctus Bonifacius annunciãs verbum Dei in Phryſia, paſſus eſt cum aliis martyribus, nonis Iunii, anno Epiſcopatus ſui trigeſimo ſexto. Pipin⁹ imperator Italiam intrauit, & bellum contra regem Longobardorum ſuſcepit. Quem paucorum dierum obſidione apud Ticinum compulit, & obſides dare, & erepta Romanis oppida reſtituere, atq; caſtella, & vt reddita non repeterẽtur, ſacramento fidem facere.
755	14	Lullus poſt Bonifacium ſucceſſit in Epiſcopatu, annis triginta & duobus.
756	15	
757	16	Organum primitus venit in Franciam, miſſum Pipino regi à Conſtantino imperatore de Græcia.

Haiſtulphus rex Longobardorum, in venatione quadam equo lapſus, regnum cum vita perdidit. Stephanus papa obiit quinto Calẽdis Maii, indictione decima.

¶ Huic ſucceſſit germanus eius, Paulus, tempore Leonis & Conſtantini imperatorum, ſedit annis decem, menſe vno.

Anni Chr.	*Anni Pipin.*
758	17

Pipinus imperator Saxoniam cum exercitu ingreditur, & Saxonibus ſuperatis tributum impoſuit, vt trecentos equos ſingulis annis ſibi ſoluerẽt.

759	18	
760	19	Pipinus impẽrator Aquitaniam ingreditur, & Vaifarium ducem ſuperans, eum ſacramento conſtrinxit.
761	20	Vaifarius iuramenta mentitus, Pipino moleſtus efficitur, ferro & igne cuncta vaſtando Cabillonem vſque peruenit, Pipinumq; cum ſuis ſibi occurrere compulit.
762	21	
763	22	
764	23	
765	24	Taſſilo, qui fuit nepos Pipini, de exercitu Regis ſe ſubducens, ad Baioarios receſſit. Hoc anno Ruggandus, Metẽſis archiepiſcopus, corpora ſanctorum Naboris & Nazarii de vrbe Roma in Franciam tranſtulit. Corpus autem ſancti Nazarii in monaſterio Lauriſſa conditum eſt.
766	25	
767	26	Pipinus imperator finito Aquitanico bello, cõtra Vaifarium ducem Aquitaniæ ab eo ſuſcepto, per continuos 9 annos geſto, Turonas ad ſanctum Martinum orationis cauſa perrexit.

¶ Antequam mortuus eſſet Paulus papa, illico Toco dux Nepeſinæ ciuitatis, & Paſſinus, & Paſchalis germanum ſuum Conſtantinum laicum, fecerunt papam, & cõminando inuito Georgio Epiſcopo, compulerũt eum, orationem clericatus eidem Cõſtantino tribui: ſicq; clericus factus eſt, & alia die ſecũda feria ſubdiaconus, & diacon⁹ illuceſcẽte die codẽ à prędicto Epiſcopo factus, & dominica die ſequenti in baſilica ſancti Petri cum armata multitudine à Georgio Prænęſtino Epiſcopo, & Euſthachio Albanenſe, & Cleonato Portuẽſe, Epiſcopis trib⁹, pontifex cõſecratus eſt: qui cõſecrauit Epiſcopos 8, preſbyteros 8, diaconos 4, & reliqua, per annum, & mẽſem 1. Paulus papa obiit in ætate, & ceſſauit epiſcopat⁹ anno 1, mẽſe 1, quo Cõſtantinus laicus tranſgreſſor, apoſtolicę ſedis inuaſor extitit. Idẽ Conſtãtinus, 6 feria, mẽſe Iulio, depoſitus eſt.

¶ Stephanus papa electus eſt, & quæſiuit peritos Epiſcopos à Pipino imperatore,

Digitized by Google

qui iudicarent Conſtantinum in ſynodo. Nuncii papæ venerunt ad Carolum & Carolomānum, quia Pipinus interim obierat, & Conſtantinus papa cæcatus eſt. Facto igitur concilio in baſilica ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti Romæ, iuxta Lateranum combuſſerunt omnes ſacerdotes Conſtantinum in medio presbyterii ipſius Eccleſiæ, alapis eius ceruicē prius cędere facientes in eccleſia: ſicq; combuſtus eſt. Cler⁹ vero, & populus, & papa clamabant Kyrie eleeſon, & ſtatuerunt, vt omnes conſecrationes eius irritæ eſſent, præter chriſma & baptiſma. Rogauerat autem papa Conſtantinus Cōſtantinum & Leonem Auguſtos, deprecans eos per imperialem clementiam, vt in ipſis Græciæ partibus Paulum papam exilio mancipatum retineri præcepiſſent. Paulus papa obiit.

Anni Chr.	*Anni Pipin.*	
768	27	Pipinus imperator de ſancto Martino egreſſus, Pariſiis ad ſanctum Dionyſium vix peruenię̄s, ibi morbo aquæ intercutis 9 Calend. Octobris obiit, & ibidem ſepultus eſt.

CAROLVS MAGNVS.

ROmanorum 78, regnauit annis 46, menſibus quatuor, Carolus Magnus, filius Pipini.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
769	1	¶Stephanus, 93 papa poſt Petrum, ſedit annis 4.
770	2	Mortuo Pipino rege Franci generali conuentu totum regnum inter filios eius Carolū & Carlomannum æque diuiſerunt. Carolus partem patris eius Pipini, Carolomānus vero partem patrui eius Carlomanni ſuſcepit. Carlomannus autem poſt adminiſtratum biennio regnum in villa Salmoniaco obiit, 2 nonis Octobris, & Carolus in toto regno rex conſtituitur. Stephanus papa obiit.

¶ Adrianus papa 94 poſt Petrum, ſedit annis 23.

771	3	In Oriente apud Meſopotamiam diſrupta eſt terra
772	4	
773	5	ad duo milliaria, vnde
774	6	aſcendit humana vox aliquid indicans. Carolus, Hunoldo qui poſt mortem Vaifarii Aquitaniam inuaſit fugato, & Aquitania ſubiecta, rogatu Adriani papæ in Italiam perrexit: ibi Deſiderium regem Longobardorum longa obſidione fatigans, in deditionem ſuam ſuſcepit: filiumq; eius Adelgiſum, in quo omnes ſpem inclinabant, ab Italia cōpulit, atque Italiam totam ſubegit: & omnia à Longobardorū regibus erepta, tam Romanis quam Adriano papæ reſtituit, & tunc primum Romam peruenit ſabbato ſanctæ Paſchæ. Interea Saxones in Heſſia Francorum terminos vaſtant. Erat autem ibi in loco qui vocatur Fritilar, baſilica, quam ſanctus Bonifacius martyr olim dedicās, prophetico ſpiritu nunquā cremandam eſſe prædixit. Cui quum pagani toto niſu ignem ſupponere conarentur, diuino pauore perterriti, fugæ præſidium ſumunt. Duo namq; iuuenes in veſtibus albis baſilicam ab igne defendebāt, quos & Chriſtianis & quibuſdam barbaris videre diuinitus conceſſum eſt. Vnus tamē ex hoſtibus iuxta baſilicam flexis genib⁹ accliuis, lignis & igni incumbens, ſpecie flantis repertus eſt mortuus.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
775	7	Subiecta Italia, Saxonicum bellum, biennio ante Italicū incœptum, repetitum eſt, & per 33 annos permanſit. Quorum Saxonum Carolus 10000 hominum captiuorum cum vxoribus & paruulis per Galliam ac Germaniam diſperſit.
776	8	Carolus in Italiam profectus Rutgaudum interfecit: domuit & Britones, qui in Occidente ſuper littus Galliæ reſidebant.
777	9	
778	10	Saxones, Vindibindo duce eorum ſuadente, Frācorum terminos vſque ad Rhenum fluuium ferro & igne deuaſtant.
779	11	Carolus iterum in Saxoniā vadit. Sanctus Sturnus abbas primus Fuldenſis obiit: cui ſucceſſit Baugolphus abbas. Cyclus decennoualis 14 incipit, indictione 2.
780	12	
781	13	Bertha regina obiit.
782	14	Carolus 2 Romam perrexit, ibiq; baptizatus eſt filius eius Carlomannus, quem Adrianus papa mutato nomine vocauit Pipinum.

783

Anni Chr.	*Anni Car.*	
783	15	Hildegart regina obijt 2 Cal. Martij, vxor Caroli.
784	16	Carolus Faſtradam na-
785	17	tione Francam duxit vxorem.
786	18	Vittikind Saxo Attiniaci ad fidem Caroli venit, & baptizatus eſt, & Saxonia tota ſubiecta eſt.
787	19	Carolus pergit in Italiam, & matrem ſuam Bertradam defunctam in baſilica ſancti Dionyſij Pariſijs iuxta patrem Pipinum humauit cum magna gloria. Carolus tertio Romam profectus eſt, & ſigna crucis in veſtibus hominum apparuerunt Lullus archiepiſcopus Moguntinus obijt. Richolphus ordinatur in epiſcopum Moguntiæ 4 Non. Mart. apud Fritislar. Sanguis è cœlo & de terra profluxit.
788	20	Carolus à Roma pergit in Beneuentum ad ſanctum Benedictum, & per Alamaniam venit ad Baioariam.
789	21	Baioaria capta eſt. Taſſilo dux Baioarię depoſitus eſt, multis de cauſis. Carolus Sclauos qui dicuntur Vilzi, ſubegit.
790	22	Baſilica ſancti Bonifacij Fuldenſis monaſterij fundatur.
791	23	Carolus perrexit per Hannoniam.
792	24	Carolus Auaros ſubegit, & Hunnorum regnum vaſtat.
793	25	Coniuratio Pipini cõtra patrem ſuum Carolum. Qui conſilio detecto tõ- ſuratur, & ſociorum eius alij decollantur, aque alij ſuſpenduntur.
794	26	Hæreſis Feliciana in ſynodo apud Franconofurt habita damnatur. Faſtrada regina de genere Germanorum obijt, & apud ſanctum Albanum ſepelitur; poſtquam Carolus Luitgardam duxit Alamannam.
795	27	
796	28	Adrianus papa obijt in Natiuitate Domini: quem velut fratrem aut chariſſimum filium planxit Carolus, ſeptimo Cal. Ianuarij.
797	29	¶ Leo, 95 poſt Petrum, ſucceſſit annis 20, menſibus 6.
798	30	Romani Leonem papam litania maiore captum excæcauerunt, & linguam eius radicitus abſciderunt: qui in cuſtodiam miſſus, noctu per murum euaſit, & ad legatos Caroli, Virundum abbatem, & Vinegiſum Spoletanorum ducem veniens, Spoletum ductus eſt: & ad regem in Saxoniam apud Paterburnium, præſente Richolpho Moguntino archiepiſcopo, peruenit, à quibus ſummo honore ſuſceptus eſt. Cyclus decennoualis 15 incipit hoc anno, indictione ſexta.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
799	31	Carolus propter Leonis papæ cauſam Romam pergit, ibiq; hyemauit. Leo autem papa, poſtquam de eo quæſtione habita in Baſilica ſancti Petri ambonẽ aſcẽdit, poſito ſuper caput ſuum Euangelio, & coram omni populo inuocato ſanctæ Trinitatis nomine, iureiurãdo ab obiectis ſe criminib⁹ purgauit. Carolus hoc tempore, à Romanis Auguſtus appellatus eſt. Anno 32 regni Caroli fuit gelu magnum & amariſſimum, quo pelagus Ponti vſq; ad 100 milliaria in Ori-
800	32	ente in glaciem verſum
801	33	eſt, habens cubitos à ſuperficie in profundum 50.
802	34	Carolus pontem 500 paſſuum longitudinis trans Rhenum Moguntiaci conſtruxit: tanta enim ibi eſt fluminis latitudo.
803	35	Leo p. venit in Franciã.
804	36	Carolus filius Caroli imperatoris Boemos vaſtat, Lechonem regem eorum occidens. Hoc anno monaſterium ſancti Albini dedicatur, indictione 12. Anno 35 regni Caroli in Oriente apud Thraciam quidam homo fodiens inuenit ſepulchrum hominis, in quo has
805	37	literas pariter inuenit:
806	38	CHRISTVS NASCI-
807	39	TVR EX MARIA VIRGINE, ET CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO ET IRENE IMPERATORIBVS (O SOL) ITERVM ME VIDEBIS.
808	40	Carolus religionem Chriſtianam qua ab infantia fuit imbutus, ſanctiſſime & quam ſumma pietate coluit: circa pauperes ſuſtentandos & eleemoſynam deuotiſſimus erat.
809	41	Carolus antequam mo-
810	42	reretur, quatuor ann. febribus crebro corripiebatur.
811	43	Carol⁹, anno regni eius
812	44	in Francia 43, in Italia
813	45	autem 36, imperij an-

Digitized by Google

no 11, indictione 4, thesauros & vestes cęteraq; omnia diuisit per tres partes. Quarum duas partes per 21 partes, totidem metropolitanis ciuitatibus quæ in regno eius esse noscuntur, partitus est: quarum nomina hæc sunt:

Roma	1,
Rauenna	2,
Mediolanum	3,
Forum Iulij	4,
Gradus	5,
Moguntia	6,
Colonia	7,
Viuauum, quæ & Salzburg	8,
Treueris	9,
Senones	10,
Vesuntium	11,
Lugdunum	12,
Rothomagum	13,
Remis	14,
Arcles	15,
Vienna	16,
Tarantasia	17,
Ebrodunum	18,
Burdegala	19,
Turones	20,
Bituriges	21.

Vnusquisq; autem metropolitanus episcopus vnam partem suæ Ecclesię, & duas suffraganeis suis dare debuit. Tertia vero pars, vel vsque ad obitum eius, vel vsque dum vellet carere, in vsu quotidiano haberetur: cuius tunc prima pars, prædictis metropolitanis episcopis, ad easdem prędictas partes adderetur: altera, filiis & filiabus nepotibusque: tertia, pauperibus distribueretur; quarta, seruis & ancillis. Precium librorum suorum, quorum magnam in Bibliotheca sua copiam habuit, pauperibus erogare præcepit.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
814	46	Pons apud Moguntiam, quem per decennium ingenti labore & mirabili de ligno opere Carolus construxit, anno vno antequam obijt, tribus horis conflagrauit, vt nec hastula de eo remanserit. Pons prædictus apud Moguntiam erat trans Rhenum, quem quia in eo latrones noctu, hominibus in Rhenum proiectis, rapiebant prædam, Richolph⁹ Archiepiscopus Moguntinus comburi præcepit. Post eius mortem Hastulphus successit annis 11. Carolus circa Cal. Nouembr. habito generali conuentu, vocauit ad se de Aquitania Ludouicum filium suum, & quum eum moneret, præcepit ei, vt die Dominico proprijs manibus suis de magno altari Aquisgrani coronam imperij capiti suo superponeret, qui donatis magnis muneribus Aquitaniam perrexit. Carolus autem quum Aquisgrani hyemaret, mense Ianuar. febre correptus est: in quo 5 Cal. Febr. hora diei 3, indictione 7, ætatis suæ anno 72 obijt. & ibidem Aquisgrani eadem die in basilica Saluatoris sanctæque Dei genitricis, quam ipse ex fundamentis erexit, sepultus est.

LVDOVICVS.

ROmanorum 79, Ludouicus regnauit annis 26, mensibus 11.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
815	1	Ludouicus imperator omnem iniustitiam regni sui correxit. Baugulfus abbas Fuldensis obijt, iussumq; est, vt omnes monachi cătarent cursum sancti Benedicti.
816	2	Leo papa obijt.
817	3	¶ Stephanus, 96 post Petrum, sedit annis 2, mensibus 7. Cyclus 17 decennoualis incipit, indictione 10. Stephanus papa, obuiante Ludouico imperatore in campo magno Remensium, sequenti die dominico coram omni populo ante missam vnxit eum in imperatorem, & auream coronam miræ pulchritudinis cum precioſissimis gemmis mirabiliter ornatam, de Roma secum portatam, imposuit super caput eius, aliamq; coronam auream Irmingardæ regina vocans eam Augustam.
818	4	Stephanus papa, donatis magnis muneribus, & honesto in itinere seruitio ad Romam à rege dimissus, & non longe post obijt.
819	5	¶ Paschalis, 97 papa post Petrum, sedit annis septem.
820	6	Ludouicus imperator Britanniam subegit, ducem Marcomannum occidens: quo inde regrediente, Irmingarda regina febre postea obijt.
821	7	Ludouicus imperator Iudith filiam Velphi ducis Baioariæ reginam sibi sociauit, & in Ingelnheim villa regia generale palatium habuit.
822	8	Ludouicus Sclauos Orientales vastat, eorum ducem Luduit fugans.

Digitized by Google

gans. Eigil Fuldenſis abbas obijt. Rabanus ſibi ſucceſſit.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
823	9	Ludouicus filio ſuo Lothario filiam Hugi comitis coniunxit, ex publico conſenſu.
824	10	Ludouicus Lothariũ filium in Italiam direxit,
825	11	indeq; Francofort peruenit, vbi Natalem Domini celebrauit. Paſchalis papa obijt.

¶Eugenius, 98 papa poſt Petrum, ſedit annis 3. Haiſtolfus Moguntinus archiepiſcopus obijt. Otgari⁹ ſibi ſucceſſit. In territorio Tullenſi Commerciaco villa puella duodẽnis poſt ſacram cõmunionem quã in Paſcha à ſacerdote acceperat, primo pane, deinde alijs communib⁹ cibis & potibus ita abſtinuit, vt nulla penit⁹ corporis alimẽta ꝓcipiens, plenũ triennium ſine omni victus deſiderio cõplerit. Cœpit autẽ ieiunare anno Dominicæ incarnationis 823, anno autem 825 circa Nouembr. menſ. eſcam ſumere, ac more cæterorum mortalium viuere ipſa cœpit.

826	12	Ludouicus imperator vaſtat Britanniam.
827	13	
828	14	Ludouic⁹ imperator in ſuo Ingelnheim palatio Harioldũ regem Danorum de fonte baptiſmatis ſuſcepit, & vxorẽ eius regina Iudith eleuauit. Hiltum⁹ oſſa Sancti Sebaſtiani martyris tãſtulit in Galliam. Corpora etiam ſanctorum martyrum Marcellini & Petri menſe Nouembri in Franciam allata ſunt. Veti Auguenſis monachus, in ſpiritu raptus, admirabilem viſionem vidit.

¶Eugenio papa defuncto, Valentinus, 99 poſt Petrum, ſucceſſit, q vixit 40 dies, & obijt. ¶Gregorius, papa, 100 poſt Petrum, ſedit annis 16.

829	15	Reliquiæ ſancti Marcellini martyris poſt Paſcha ad palatium delatæ, & per eas ibi miracula facta ſunt.
830	16	Ludouicus imperator Wormatiæ Carolo filio ſuo & Iudith reginæ, terram Alamanicam & Rheticam & partem Burgundiæ dedit coram filijs ſuis Lothario, Ludouico & Pipino, qui tres germani inde ſunt indignati.
831	17	Iudith regina quaſi violata à duce Bernardo, imperatoris ſacro fonte baptiſmatis filio, à primatibus regni velata eſt, & in monaſterium miſſa. Fratres etiã reginæ Conradum & Rodolphum tondentes, & in monaſteriũ mittentes: quos in Noillo palatio ſuper flumen Valum cum veritate ſuperauit rex, & reginam Aquis obuiam ei venientem, iubente papa Gregorio accepit.

832	18	Bernardus dux in palatio Theodonis corã rege & filijs eius purgauit ſe, quum nullus vel armis eum culpabilem feciſſet.
833	19	Filij regis arripuerunt regnum, patrem dehonorantes.
834	20	Ludouicus imperator à filijs ſuis, id eſt Pipino, Ludouico & Lothario, imperio priuatur; obuiam ei venientibus cũ Gregorio papa, in campo magno qui eſt inter Argentoratum & Baſileam. Tunc ſeparantes reginam ab eo, & mittentes eam in Italiam, in ciuitatem Tartunam, Pipinus in Aquitaniam, Ludouicus in Baioariam perrexit. Lotharius vero patrem ad Compendium palatium, & inde Aquiſgrani duxit, & in cuſtodia incluſit, & ibi celebrauit Natalem domini, patre adhuc incluſo. Poſt Epiphaniam Lotharius coniurauit contra patrem, & compellit patrem ſecum ire ad Compẽdium: quos cum multitudine ſequutus eſt Ludouicus. Et quum prope eſſet, fugit Lotharius: patrem vero duxit Ludouicus ad ſedem regalem Aquiſgrani, & ibi pariter Paſcha celebrauerunt.
835	21	Pipinus & Ludouicus patrem ſuum reſtituerunt in regnum.
836	22	Cyclus decẽnoualis incipit, indictione 14.
837	23	Cõiuratio Lotharij itertũ ad Frãcofort, & conuerſum eſt regnũ ad patrem eius. Paudo diaconus palatij lapſus eſt in Iudaiſmum.
838	24	
839	25	
840	26	Eclipſis Solis facta eſt 3 Nonis Maij, inter 8 & 9 horam diei, in vigilia Aſcenſionis Domini. Ludouicus imperator dum filium ſuum Lotharium trans Rhenum perſequeretur, morbo grauatur, & in naui per Meni fluuium deducitur, & vix Ingelheim perueniens obijt 11 Cal. Iunij, & inde menſe Martij in ciuitate Metis aſportatur, & in baſilica ſancti Arnolphi ſepelitur.

LOTHARIVS.

ROmanorum 80, Lotharius, regnauit annis quindecim.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Loth.*	
841	1	Ludouicus & Carolus paterno regno priuati, apud Fontaniacum fratrem ſuum Lotharium bello vincunt: in quo prælio pene ad internecionem occiſi ſunt Franci, vbi & Adelbertus comes occiſus eſt.
842	2	Tres fratres, Lotharius, Carolus, & Ludouicus regnum Francorum inter ſe diuiſerunt: Carolus Occidentem à Britannico Oceano vſq; ad Moram fluuium obtinuit: Ludouicus Orientem, id eſt omnem Germaniam vſq; ad Rheni fluenta & nonnullas ciuitates trans Rhenum cum adiacentibus pagis ob copiam vini: Lotharius vero primogenitus & imperator medium inter vtroſq; regnum tenuit, totamq; prouinciam & omnia regna Italiæ cum ipſa Roma obtinuit. Ab hoc Lothario regnum Lothringum hactenus nominatur.
843	3	
844	4	¶ Sergius, 101 papa poſt Petrum, ſedit annis 3.
845	5	
846	6	Lotharius imperator regem Sclauorum Geſtimulum occidit.
847	7	Otgarius Moguntinus
848	8	archiepiſcopus obijt. Ra-
849	9	banus abbas Fuldenſis
850	10	ſibi ſucceſſit. Hattho fit
851	11	abbas. Sergius papa ob-
852	12	ijt. ¶ Huic ſucceſſit Leo, annis 8. Irmingardis coniunx vxor Lotharij obijt: reliquit tres filios, Ludouicũ, Lotharium & Carolum. Ludouicus filius Ludouici Pannoniam ſubegit, & Bohemos domum rediens cremauit.
853	13	Leo papa obijt cal. Aug.
854	14	¶ Huic ſucceſſit Ioanna, mulier, annis 2, menſibus 5, diebus 4.
855	15	Cyclus decennoualis 15 incipit, indictione 3. Lotharius imperator, conuocatis primoribus regni, imperium inter filios ſuos diuiſit. Ludouico quidam Italiam tradidit, eumq; imperatorem nomine ſuo appellare fecit: Lothario vero regnum, quod ex ſuo nomine vocatũ eſt, conceſſit. Carolo autem iuniori ipſorum prouinciam mandauit. Qui ita diſponẽs, ſeculum reliquit, & in Prumiam monaſterium venit, poſtquam habitum ſanctæ cõuerſationis accepit monachorum, eodem anno 3 Calendis Octobris obijt. Eo etiam anno Ludouicus rex cum magno exercitu perrexit contra Ratzidum regẽ Maruhenſium.

LOTHARIVS II.

ROmanorum 81, Ludouicus, qui & Lotharius, regnauit annis 15.

Anni Chr.	*Anni Loth.*	
856	1	Rabanus archiepiſcopus Moguntinus obijt, Carolus ei ſucceſſit.
857	2	¶ Benedictus, 103 papa poſt Petrum, ſedit annis 2, menſibus 6, diebus 6.
858	3	
859	4	
860	5	¶ Nicolaus, 104 poſt Petrum, ſedit annis 8, diebus 9.
861	6	Meginradus eremita martyrizatur.
862	7	Hatto abbas Fuldenſis eccleſiæ obijt.
863	8	Carolus Moguntinus archiepiſcopus obijt, cui Lutbertus ſucceſſit.
864	9	Lotharius imperator,
865	10	quia Tietburgam vxorem legitimam recuſare vellet, & quã exoſam habebat propter Valdradam ſuam concubinam, ſororem Gũtheri Colonienſis archiepiſcopi: quam quum adoleſcens eſſet, in domo paterna nimio diligebat amore. Fratres ergo reginæ hoc ad Nicolaum papam Romam deferunt. Inde Nicolaus papa Arſenium epiſcopum apocriſiarium & conſiliarium ſuum vice ſua in Franciam anno iſto dimiſit. Qui quum veniſſet, conuocato conuentu epiſcoporum, antequam protinus anathematis gladio feriretur, neceſſitate conſtrictus Lotharius, vellet nollet, reginam in matrimonium recepit: impoſito iuriſiurandi ſacramẽto, ne eam à ſe ſepararet, neq; ipſa viuente aliam ſuper eam induceret. Sed poſtea, regina proiecta, & Valdrada pro ea inducta, annitentibus in hoc plurimum Tietgaudo Treuerenſi archiepiſcopo, & Gunthero Colonienſi archiepiſcopo, ſanctus Nicolaus papa, 3 Non. Febr. in Purificatione beatæ Mariæ, Valdradam anathematis ſententia ab omni conſortio ſanctæ eccleſiæ excommunicauit.
869	14	Cometa viſus eſt manifeſtiſſime hoc anno. In his etiam diebus, à plurimis viſus eſt canis Treueris ſedere ſuper cathedram epiſcopalem. Sanctus Nicolaus papa obijt, 8 Idus Decembr.

879

Anni Chr.	Anni Loth.	
870	15	¶ Adrianus, 105 post Petrum, sedit annis 2. Lotharius quum audisset mortem Nicolai papæ, misit ad Adrianum papam, rogans vt cũ gratia eum susciperet. Cui papa rescribens dixit, si se iudicem ab obiectis sibi prædictis criminibus sciret, vt ad appetitam sancti Petri benedictionẽ perueniret: si culpabilem, vt condigna pœnitentiæ remedia susciperet, nihilominus sine dilatione veniret. Qui quum Romam venisset, ab Adriano papa honorifice susceptus est. Qui quum à papa interrogat⁹ fuisset, si præcepta sancti Nicolai, imo beati Petri, & iusiurandũ dominici corporis obseruaret, respondit, se ita obseruasse omnia, ac si diuinitus sibi essent imperata. Quod etiam proceres ac optimates sui cũ eo testificati sũt. Cui papa dixit: Oportet te ergo (fili charissime) corpus Christi nobiscum participare, vt per hanc participationẽ membris Christi vnde videbaris abscissus, in corpore Christi inseri merearis. Papa itaque celebrata missa, hora communicationis accipiens corpus Christi in manibus suis, dixit Lothario: Si innoxius es à prædictis criminibus, remissio sit tibi hæc cõmunicatio: sin autem, nequaquam sumere præsumas, ne forte ad iudicium & condemnationem tibi perueniat. Rex autem captus mente, obduratus pariter & obcæcatus, absque retractione communicauit. Deinde papa ad sequaces & fautores regis dixit singulis: Si tu cum rege tuo, in adulterio non communicasti; hæc communio corporis Christi sit tibi in vitam æternam. Nullus autem in scelere regi consentiens qui cõmunicauit, post annum vixit. Lotharius vero imperator Roma egressus, morbo corripitur, & perueniens Placentiam obijt 6 Id. Augu. Inde etiam in populo mortalitas maxima facta est. Cuius regnum Ludouicus & Carolus senior, duo fratres eius, in loco Marsana iuxta Mosam, vna cum procerib⁹ & optimatibus suis, æquis partibus inter se diuiserunt. Carolus ad Heristellung perrexit: cuius palatium ei acciderat.

LVDOVICVS II.

ROmanorum 82, Ludouicus filius Lotharij vel Ludouici, regnauit annis 4.

Anni Chr.	Anni Lud.	
871	1	Adrianus papa obijt.
872	2	¶ Ioannes, 106 papa post Petrum, sedit annis 10, diebus 2.
873	3	Ludouico imperatore Romam veniente, ibique conuentum celebrante coram papa Ioanne, Adelgisus dux Beneuentan⁹, Græcorum persuasionibus corruptus, contra Ludouicum imperatorem manum eleuans, à senatu tyrannus atque hostis reipublicæ proclamatur, & bellum cõtra eum decernitur. Ictu fulminis Wormatia comburitur, eodem anno.
874	4	Ludouicus imperator Cæsar Italiæ obijt, & Carolus senior, rex Italiæ & Galliæ Romam perrexit. Cyclus 19 decẽnoualis incipit, indictione 7.

CAROLVS II.

ROmanorum 83, Carolus, regnauit annis duobus.

Anni Chr.	Anni Car.	
875	1	Carolus Romã perueniens, datis Ioanni papæ magnis munerib⁹, imperator factus est. Ludouicus autem frater Caroli apud Francofort palatium obijt 5 Cal. Septembr. & sepultus in monasterio sancti Nazarij Loressan. Hic ex regina nomine Hemma 3 filios habuit, id est Carlomannum Arnoldi patrem, & Ludouicum Carolumq; iuniorem postea imperatorem. Carolus autem senior audiens mortem fratris sui, ad Aquis palatium venit: & ibi paucis diebus moratus, ad Coloniam inde profectus est. Carlomannus vero primogenitus Ludouici fines Italiæ intrauit, quia Carolus senior inde recessit. Carolus autem frater eius in Alemannia morabatur. Porro Ludouicus, qui ad obitũ fratris patris apud Francofort fuit, in principali sede orietalis regni residebat. Qui quoq; Carolũ seniorẽ 8 Id. Octob. bello in pago Meginensi nomine Ripuaria nõ longe ab Anditnachin castello iuxta Rhenum pugnantem, vltra 50000 superauit. Deinde tres fratres, in loco qui dicitur Salefelt, inter se regnum paternum diuiserunt. Carlomannus Boariam, Pannoniam, Carnutum, & regna Sclauorum Bohemiensium; Ludouicus Orientalem Franciam, Turingiam, Saxoniam & Phrysiam, & partem Lotharij regni; Carolus Alemanniam, & aliquas ciuitates ex regno Lotharij tenuit.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Car.	
876	2	Carolus imperator Romam secundo profectus est, & ab vrbe Roma in Pragam reuersus, Bosoni germano suo, Richildis reginæ filio, Irmingardam filiam Ludouici imp. cum maxima gloria vxorauit, deditq; ei Prouinciã: & corona capiti eius imposita, regẽ eum iussit appellare. Et inde euolutis diebus paucis Papiam ingreditur: in qua quum rempublicã disponeret, repẽte nunciatum est ei, Carlomannum cum ingenti multitudine armatorum Longobardorũ regnum introisse. Qui mox pauore solutus, Ticinum Padumque pertransijt, & summo annisu in Gallias repedare contendit. Sed priusquam Alpium præeminentia iuga, angustaq; itinera attingeret, ægritudine tunditur, de qua protinus 2 Non. Octob. obijt. Cuius corpus in feretro extra Italiam leuauerunt: sed ob intolerabilem fœtorem eius compulsi sunt illud terræ mandare: post aliquot annos ossa eius translata sunt Parisijs, & in monasterio sancti Dionysij honorifice sepulta.

LVDOVICVS III.

ROmanorum 83 (at ordine 84) Ludouicus, qui vocabatur Balbus, eo quod impedítioris esset eloquij, Caroli filius regnauit annis duobus.

Anni Chr.	Anni Lud.	
877	1	
878	2	Ludouicus Balbus obijt, 3 filios relinquens, id est Ludouicum, & Carlomannum ex puella nomine Ansgrad, interdicta à Carolo patre suo, quia sine consilio suo vxorauit eam, pater sibi vxorem Adelheit coniunxit: quæ post mortem viri genuit filium, aui nomine, id est Carolum. Eclipsis solis facta est, 4 Cal. Nouembris.

CAROLVS III.

ROmanorum 84, Carolus iunior, cum distortis cruribus regnauit annis 10.

Anni Chr.	Anni Car.	
879	1	
880	2	Boso germanus Caroli senioris occupare regnum nitens, à filijs Balbi persequutus est & fugatus.
881	3	Carlomãnus maior, rex Baioariæ, pater Arnoldi, obijt paralysi 7 Non. April. sepultusq; in Odingas, in Baioaria. Ludouicus frater eius possidens regnum suum, concessit Arnoldo Carantanum quod ei pater dederat.
882	4	Carolus iunior ex Alamannia egressus, Longobardorum fines possidens, in paucis diebus totam Italiam accepit: & Romam perueniens, à papa Ioanne & senatu imperator factus est.
883	5	Ludouicus rex, frater imper. obijt Francofurti 13 Calend. Septembr. sepultusq; est in cœnobio cum patre.
884	6	Ludouicus filius Balbi obijt apud sanctum Dionysium, vbi & sepultus est: cuius regnum frater eius Carlomannus accepit. Bertholfus Treuirorum episcopus obijt 4 Idus Febr. Cui successit Rabboto 6 Idus Aprilis, qui Rubertum episcopum Metensis ecclesiæ consecrauit, 17 Calend. Maij.
885	7	¶ Marinus, 107 papa post Petrũ, sedit anno vno, mensibus 5.
886	8	Carlomannus filius Balbi obijt, & sepultus est apud sanctum Dionysium, cum fratre suo.
887	9	¶ Agapetus, 108 post Petrum, sedit anno 1. Carolus imper. corpore & animo cœpit ægrotare mense Nouem. circa transitum sancti Martini. Tunc tribunus veniens conuentum conuocauit. Tunc cernẽtes optimates regni, imperatorem non solum viribus corporis, sed etiam animi defecisse, Arnoldum Carlomãni filium vltro in regnum attrahunt, & ab imperatore ita intra triduũ deficiũt, vt cum ipso vix aliqs remaneret, qui ei saltẽ officia humanitatis impenderet. Cibus. n. & potus ex Liberti episcopi Mogũtini sumptibus præstabatur. Cui supplicãti Arnoldus nõnullos in Alamãnia fiscos concessit. Huic Caroli imp. anno 6, gens Danorum, qui & Normanni vocantur, copiosa nimis classe Oceanũ permeans, Francorũ ex improuiso terminos occupauit, ac in sabbato sanctę Paschæ ciuitatem Nãnetis combusserunt, & episcopũ eius cũ clero suo, dum fontem sacri baptismatis benediceret, cũ maxima multitudine populi trucidauerũt. Tulpiacum [illegible] Hindam, Stabulaus, P[illegible] go, Regium castrum

Digitized by

Bonnã, Metis, Treuerim, cum aliis quam plurimis in Gallia ac Germania locis ferro & igni ad nihilum redegerunt. Magna igitur parte regni Francorum vastata ab eis, Carolus directo contra eos exercitu, arte cuiusdam Franci ac solertia, nomine Ottonis qui erat dux belli, centum millia vna die ex eis prostrauit, & cæteros fuga elapsos Francia excedere compulit. Agapetus papa obiit.

ARNOLDVS.

ROmanorum 85, Arnoldus Baioarius, regnauit annis 12.

Anni Chr.	*Anni Arn.*	
888	1	Arnoldus compositis in Francia feliciter rebus, in Baioariam reuertitur. ¶ Adrianus papa sedit anno 1, mensibus 4. Carolus imperator obiit 21. die Iunii, & sepultus in Augea insula.
889	2	Lutbertus episcopus Moguntinus obiit. Sanctus Sunderoldus sibi successit. Mortuo Carolo quædã pars populi Italici Berengarium filiũ Eberhardi, qui ducatum Foroiulianorũ tenebat, regem sibi statuit: quidam vero Vidonẽ filium Lamperti ducem Spoletanorũ regia dignitate sublimandũ decernunt. Sed post tãtas strages inter eos factas, Vido victor existens, Berengarium regno expulit.
890	3	¶ Basilius, sedit annis 4.
891	4	Nortmanni Wormaciam ciuitatem occisis habitatoribus subuerterũt: vbi etiam Sunderoldus archiepiscopus Moguntinensis occisus est, sabbato 6 Calendis Iulii.
892	5	Cyclus 20 decennoualis,
893	6	indictione 11.
894	7	¶ Stephanus sedit annis 6. Arnoldus rex cum valida manu & forti exercitu Longobardorum terminos intrauit, & vsq; Placentiam peruenit: inde conuersus, per Alpes Penninas Galliam intrauit, & vsque sanctum Maurum peruenit. Prælium magnum factum est inter Bauaros & Vngaros.
895	8	Vido qui nomine imperatoris Italiam regebat, [illegible] filius eius, regnum [illegible] diadema petiit à papa sibi fe[illegible] Synod epis[illegible] gitibus p[illegible] as in mo[illegible] osque.

qui episcopalem autoritatẽ minuere tentauerunt, plurima decreta super statum sanctæ Ecclesiæ scripta roborauerunt. ¶ Formosus papa sedit annis 5, mensibus 6. Arnoldus rex Wormatiam venit, ibiq; omnib. optimatibus regni sui sibi occurrentibus, conuentum publicum celebrauit. In quo omnib. collaudãtib. Kindibol dum filium suum regno Lotharii pfecit.

Anni Chr.	*Anni Arn.*	
895	9	Deinde secundo Arnoldus Italiam ingressus, Romam peruenit, & vrbem cum cõsensu Formosi papæ armis cepit, q; retro ante, Natiuitatis Domini tempore, semel factum erat. Mater autem ducis Lamperti, quæ ad prẽlium à filio relicta fuerat, cum suis latẽter aufugit. Arnoldus vero vrbẽ ingressus, cum magno honore à Formoso papa susceptus, & ante confessionem sancti Petri imperator factus est. Eodem anno Lampertus nomine imperatoris obiit: & Ludouicus filius Bosonis fratris Caroli senioris, à Longobardis inuitatus, à Prouincia egressus Italiam intrauit.
897	10	Kindiboldus hortatu Arnoldi patris sui Oddonis comitis filiam nomine Hidam post Pascha sibi vxorem sociauit.
898	11	In Italia inter Ludouicum filium Bosonis & Berengarium multa certamina sunt gesta.
899	12	Vngari Italiam multum vastãt. Hoc etiã anno Arnoldus imperator obiit, tertio Cal. Decembris, sepultusq; est Matertio Cal. Decembris, sepultusq; est Matertio dingas, vbi & pater eius iacet.

LVDOVICVS.

ROmanorum 86, Ludouicus filius Arnoldi, regnauit annis 12.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
900	1	¶ Romanus sedit [illegible]
		15. Ludouicum filium Arnoldi, 2 [illegible]
		Febr. anno ætatis suæ 7 quem ex legitimo
		matrimonio Arnoldus genuit, [illegible]
		& optimates regem [illegible]
		& coronatum & regni [illegible]
		um, ad Forchheim congregat[illegible]
		lingio regni [illegible]
		dit anno.
	2	¶ Romanus sedit [illegible]
		dus filius Arnoldi [illegible]
	3	¶ Theodorus [illegible]
		sedit annis 2. Stephanus [illegible]

Digitized by Google

frater Valonis, quum in ſeceſſu reſidens nocturnis horis aluum purgaret, ſagitta per feneſtram percutitur.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
903	4	¶ Benedictus ſedit menſibus 5. Sclaui vaſtauerunt Saxoniam. Focho Remorum archiepiſcopus à quodam ſatellite Baldeuini comitis, nomine Vimmaro, occiſus eſt: cui ſucceſſit Henric⁹, qui cũ multis aliis epiſcopis eundẽ Vimmarum pro tãto ſcelere perpetuo anathemate excommunicauit.
904	5	
905	6	Ludouic⁹ filius Boſonis, qui ſortitus fuerat nomen imperatoris, Berengarium de Italia expellés, totum illud regnum poſſedit: qui de ſecuritate prę ſumẽs; abſoluto exercitu cum paucis Veronam ingreſſus eſt adhortante Adalhardo prædictę ciuitatis epiſcopo. Quod quum ciues cum ſumma feſtinatione Berengario qui tunc in Baioaria exulabat, nunciaſſent: promittentes, & portas ciuitatis ſibi aperiri pronunciãtes, Ludouicum regno oculiſq; Berengarius priuans, regnum Italiæ obtinuit. Eodem anno Conradus comes, pater Conradi imp. 3. Cal. Martii bello occiditur in Haſſia, in loco qui dicitur Friteslar, ab Adelberto comite. Eodem anno, menſe Iulio, Ludouicus rex conuentum generalem celebrauit apud Triburas villa regia, & in caſtro quod Teraſſo dicitur, obſidione cinxit Adelbertum, & decollauit 5 idus Decembris.
906	7	¶ Leo, ſedit dies 57.
907	8	¶ Chriſtophorus, ſedit 4 menſibus, Hic fuit cardinalis titulo Damaſi, & 4 menſibus electus, poſtea monachus factus eſt. Baioarii ab Vngaris interficiuntur.
908	9	¶ Sergius, ſedit annis 7, menſibus 3, diebus 15. Vngari Saxoniam & Thuringiam vaſtãt. Lupoldus dux occiſ⁹ eſt ab Vngaris. Burchard⁹ quoq; dux Turingorum ab eiſdem occiſus eſt. Adelbert⁹ comes pfidia Hattonis Moguntini Epiſcopi & cuiuſdam Lupoldi deceptus, Ludouico imperatore iubẽte, decollatur hoc modo: Quum bellum eſſet inter Cõradum, Cõradi regis patrem, & Adelbertum Henrici regis patrẽ; primum interfectus eſt frater Adelberti. Poſtea in vltionem fratris Cõradus quoq; occiſus eſt ab Adelberto: nec vllus regum tã ingẽs bellum inter eminentes viros ſedare potuit. Poſtremo epiſcopus Hatto mittitur à rege ad ſedãdã tam ingentem diſcordiam. Qui ingreſſus ciuitatem Adelberti, ſub iureiurãdo ſpopõdit, aut ei pacem cum rege facturum, aut incolumem eum loco ſuo reſtituturum. His pactis conſentiens Adelbertus fidei gratia & amicitiæ, rogauit pontificem, vt dignaretur aliquid guſtare. Quo negante illico egreſſus eſt vrbem. Quumque pertranſiſſent oppidum cum omni comitatu, fertur epiſcopus dixiſſe, Sæpius petit, qui oblata ſpernit: tædet me longioris viæ, tardioriſq; horæ: iam ieiunii tota die non poſſumus ambulare. Lętus Adelbertus inclinatur ad genua epiſcopi, vt guſtandi gratia reuerterentur in vrbem, depoſcit. Pontifex in vrbem reuerſus cum Adelberto, liberatur à lege iuramenti, (vt ſibi videbatur) eo q; incolumem eum loco ſuo reſtituiſſet. Deinde regi Ludouico à pontifice præſentatus, accepit capitalem ſententiam.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
909	10	Vngari Alemanniam vaſtant. Bellum maximum Francorum cum Vngaris.
910	11	
911	12	Ludouicus rex obiit, pro quo Conradus, filius Conradi illius, quem Adelbertus Babembergenſis occidit, in regem eleuatur.

CONRADVS.

ROmanorum. 87, Conradus regnauit annis ſeptem.

Anni Chr.	*Anni Conr.*	
912	1	Cyclus 21 decennoualis incipit, indictione 15. Hatto Moguntinus archiepiſcopus obiit: cui ſucceſſit Hurgerus.
913	2	Vngari Alamanniam vaſtant, ſed à Baioariis & Alamannis maxima cæde ſternuntur.
914	3	
915	4	¶ Anaſtaſius papa, annis ſedit 2, & totidem menſibus. Vngari totam Alamanniam igne & gladio vaſtant, in Turingiam venientes vſq; ad Fuldam.
916	5	
917	6	¶ Lando, ſedit menſibus 4. Vngari per Alemanniam in Alſatiam & vſq; ad fines regni Lotharii vaſtando venerunt.
918	7	¶ Ioannes, ſedit annis 14, menſibus 2, diebus 3. Conradus rex obiit.

10 ca-

10 Calẽdis Ianuarii, sepultusq; est in Fulda monasterio, iuxta altare sanctæ crucis. Basilea ab Vngaris destruitur.

HENRICVS.

ROmanorum 88, Henricus comes rex effectus, regnauit annis 17.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
919	1	
929	2	
921	3	
922	4	
923	5	Preciosissim⁹ thesaurus sanguinis Domini venit in Augiã 6 idus Nouemb. Forte ille sanguis qui de imagine Christi confluxerat, cum in Beryto ciuitate à Iudæis patiebatur eadem quæ & Dominus passus est ab eis.
924	6	
925	7	
926	8	Vngari totam Franciam, Alsatiam, Galliam, & Alemanniam, igne & gladio vastant.
927	9	Herigerius archiepiscopus Moguntinensis obiit, Calen. Septembris. Cui successit Hildebertus abbas Fuldẽsis: cui successit Hademarus 13 ad Fuldam prior.
928	10	
929	11	
930	12	Cyclus decennoualis 22 incipit, indictione 4. Henricus rex regem Obricorum & Nortmannorum efficit Christianos.
931	13	Ioannes papa obiit. ¶ Leo successit ei mensibus 7, diebus 15.
932	14	Leo papa obiit.
933	15	¶ Stephanus sedit annis 2, mense 1, diebus 12.
934	16	Vngari ab exercitu regis Henrici, occisi sunt, & multi quoque ex ipsis comprehensi sunt.
935	17	¶ Leo annis 3, mensibus 6,
936	18	diebus 10.

Hildebertus Maguntinẽsis archiepiscopus obiit: cui successit Fridericus. Henricus rex obiit, 4 nonis Iulii: & Otto filius eius in regnum constituitur.

OTTO.

ROmanorum 89, Otto, regnauit annis 30, mensibus 10.

Anni Chr.	*Anni Ott.*	
937	1	Monasteria sanctorum Scotorum, sancti Galli & sancti Bonifacii igne consumuntur. Vngari per Orientales Francos & Alemanniam, multis ciuitatibus igne & gladio consumptis, iuxta Wormatiam Rheno transito, vsq; ad mare Oceanum regnum Galliæ deuastauerunt, & per Italiam redierunt.
938	2	¶ Stephanus sedit annis 3, mensibus 3, diebus 15. Otto sibi de Boariis resistentib. rediit. Frater eius Henricus comprehensus est ab Eberhardo. Illo autem liberato Eberhardum misit in exilium, atq; iterum Boarios inuasit cum exercitu, omnesq; sibi subdidit, nisi tantum vnum Arnolphi filium. Interim maxima pars Vngarorum à Saxonibus occisa est.
939	3	Otto in Lothoringos iuit vsq; ad Caprimontem. Interea Ludouicus rex Galliæ inuasit Alsatiam. Tunc Otto reuertens venit ad Brisaciam, & obsedit eam, & Ludouicus rex discessit. Iterum Eberhardus dux occisus, & Gilbertus etiam dux in Rheno submersus.
940	4	
941	5	¶ Marinus sedit annis 3, mensibus 6, diebus 14.
942	6	
943	7	
944	8	¶ Agapetus sedit annis 10, mensibus 6, diebus 10.
945	9	Otto dux obiit, cui successit Cõradus. Otto rex in Lothoringos cum exercitu iuit, & omnes subiugauit imperio suo: sed Metensis episcopus resistebat. Henricus vero, frater regis, proiectis armis venit ad eum.
946	10	
947	11	
948	12	
849	13	
950	14	Cyclus 23 decennoualis incipit, indictione 8. Berengarius rex apud Augustam in conuentu Ottonis ad dedicationem venit. Inde cum regina cõiuge eius, Villa nomine, ad castellum Babemberg deductus, extremam clausit horam: & draco visus est.
951	15	
952	16	Per loca Germaniæ Galliæq; plurima terræmotus magni facti.
913	17	Moguntia ciuitas ab Ottone rege obsessa est.

Anni Chr.	Anni Ott.	
954	18	Guilielmus filius Ottonis sic: Anno Dominicæ incarnationis 954, indictione 12, beatæ memoriæ dominus Fridericus, sanctæ Moguntiacensis Ecclesiæ archiepiscopus, 8 calendis Nouēb. obiit. Eodem vero anno ego Guilielmus, tantæ successionis indignus, loco eius cū consensu cleri & populi eiusdem sanctæ sedis, 16 calēdis Ianuariis, ipsoque die pacem inter regem Ottonem & filium eius Luttolphum facta, in loco Aranstedi sum electus, & in die 9 calendis Ianuariis Moguntiæ ordinatus. Hæc dixit Guilielmus Episcopus, filius Ottonis imperatoris. ¶ Ioannes sedit annis 7, mensibus 11. Luttolph⁹ dux Ottoni regi patri suo rebellat.
955	19	Vngari Noricam, Frāciam, Italiamq; petunt.
956	20	Vngari totam Boariam depopulantes iuxta Augustam Alamanniæ vrbē ab Ottone rege pugna victi, immensa cæde necantur. Lutolphus Adelbertū bello vicit, & ipse eodem anno moritur. Hademarus abbas Fuldensis, qui monasteriū Fulda magnifico opere construxit, obiit: cui successit Hatto filius sororis suæ.
957	21	
958	22	
959	23	
960	24	Cruces in vestib. apparent.
961	25	

Otto rex Romam veniens, imperator efficitur à Ioanne papa.

962	26	¶ Leo anno 1, mensib. 4.
963	27	Roman⁹ rex Græc. obiit,
964	28	¶ Benedict⁹ mē. 2, die. 5.
965	29	¶ Ioannes sedit annis 9.
966	30	Otto, fili⁹ Ottonis, imperator à Ioanne papa ante altare sancti Petri cum patre suo coronatus est.
967	31	Guilielm⁹ Episcop. Moguntinus obiit, & apud sanctum
968	32	Albanum sepelitur: cui Hatto abbas Fuldensis successit. Nicephorus rex Græcorum & senex, quum timuisset à filiis suis proiici, voluit castrare eos. Tunc mater eorum, nesciēs aliter eos liberare, suasit Ioanni regem occidere & imperare. Ioannes itaq; clam in palatium intrauit, regemq; occidit, & imperauit.
969	33	Cyclus 24, indictione 12.
970	34	Hatto Episcopus Moguntinus obiit: ei successit Rubbertus.
971	35	Signum quoddam igneū apparuit in cœlo.
972	36	¶ Benedictus papa sedit anno vno, mensibus sex.
973	37	Otto imperator obiit nonis Maii, & sepultus Magdeburgi.

OTTO.

ROmanorum 90, Otto regnauit annis 10, mensibus 7.

Anni Chr.	Anni Ott.	
974	1	¶ Donus papa sedit anno vno, mensibus sex. Cessauit diebus 10.
975	2	¶ Bonifacius papa sedit mensibus 5, dieb. 12. Otto imperator obiit nonis Maii. Sanctus Vldaricus migrauit ad Dominum 4 nonis Iulii, anno Episcopatus sui 50. Eberger⁹ archiepiscopus Colonien sis immolauit Scotis in sempiternum monasterium sancti Martini in Colonia: quibus primum primus abbas præerat Minborinus Scotus, annis 12. Hoc etiam anno Rupertus Dung, honestissimus archiepiscopus.
976	3	¶ Benedictus papa sedit annis 10, mensibus 6: cessauit diebus 20. Moguntinus obiit, pro quo Villegisus constituitur, qui in primis cœpit ædificare monasterium sancti Martini, qui etiam construxit monasterium sancti Stephani, ibique sepultus est. Restaurauit quoq; diuinum officium, in monte sancti Dysibodi cum canonicis, quod Hatto præcessor eius, vel huius Ruperti archiepiscopi destruxit, expulsis inde monachis.
977	4	
978	5	
979	6	
980	7	
981	8	
982	9	
983	10	Otto imperator apud Calabriam, occiso à Græcis exercitu ei⁹, de naui exiliens natando aufugit. Otto imperator Romæ 6 idus Decembris moritur, ibique sepelitur. Boppo episcopus Wirzeburgensis obiit.

OTTO.

ROmanorum 91, Otto 3, filius secundi Ottonis, admodū puer, regnauit annis 18, & mensibus aliquot.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni O.I.	
984	1	
985	2	¶ Ioannes, sedit mens. 8.
986	3	¶ Ioannes pa. mensib. 4.
987	4	Villegisus archiep. Moguntinensis dedicauit Ecclesiam in Turnilan, Vigero comite rogante. Qui Vigerus mox eandem Ecclesiam, quæ etiam Dorlon nominatur, cum omnib. quæ in eadem marchia habuit, post obitū suum sancto Martino & episcopo Moguntino contradidit. ¶ Ioannes papa sedit annis 10, mens. 10, dieb. 12, & cessauit diebus 6.
988	5	
989	6	
990	7	
991	8	
992	9	
993	10	
994	11	
995	12	Sāctus Adelbertus Episcopus de Praga, ciuitate Aprutis martyrio coronatur. Bernhardus Episcopus Verzeberg obiit in insula Eubœa, & sepelitur in monasterio quod dicitur Politica.
996	13	
997	14	¶ Gregorius papa sedit
998	15	annis 2, mensibus 6.
999	16	Gregorius papa obiit. Hic iam cœpit millenarius primus.
1000	17	Sylvester sit papa, hic sedit annis 4, mense 1, & diebus 8, & cessauit sedes diebus 23.
1001	18	
1002	19	Otto 3 imperator in Italia obiit absq; filiis, 5 Calend. Februarii: cuius intestina Augustæ, reliquum corpus Aquisgrani sepelitur.

HENRICVS.

ROmanorum 92, Henricus dux Bauariæ Babembergensis, rex effectus, apud Mogūtiā consecratus à Villigiso archiepiscopo, regnauit annis 22, mēsib. 5.

Anni Chr.	Anni Henr.	
1003	1	Sylvester obiit. ¶ Huic successit Ioannes mensibus 5, diebus 15.
1004	2	¶ Ioannes sit papa annis 5. Hēricus rex Italiam, Bohemiam, & Bolislaum ducem cum omni Sclauorum gente subiugauit.
1005	3	Episcopatus Babemberg.
1006	4	à rege Henrico constitui-
1007	5	tur, & Eberhardus ibi episcopus ordinatur. Cyclus 26 decennoualis, indictione 5.
1008	6	Brunus Episcopus à Prucis multis suppliciis affectus, & pedib⁹ manibusq; abscissis, postremo capite plexus cœlos petiit.
1009	7	Ioannes papa obiit.
1010	8	¶ Sergius papa, sedit annis duobus, mensibus septem.
1011	9	Hoc anno Babembergensis Ecclesiæ dedicatio facta est, 46 Episcopis ad hoc vocatis. Villogisus Moguntinensis archiepiscopus obiit, cui successit Erkenbaldus.
1012	10	¶ Benedictus pa. an. 12.
1013	11	Hēricus rex Romæ imperiali benedictione co
1014	12	ronatur à papa Benedicto. Brianus rex Hiberniæ, parasceue Paschæ,
1015	13	
1016	14	
1017	15	
1018	16	6 feria, 9 cal. Maij, manibus & mente ad Deum intentus necatur. Ernest dux in venatu occiditur.
1019	17	Benedictus papa Babembergam veniens, Ecclesiam sancti Stephani ibidem dedicauit.
1020	18	
1021	19	Terræmotus magnus factus est, 4 idus Maii, feria 6. Sanctus Hiribertus Coloniēsis archiepiscopus obiit, pro quo Piligrinus constituitur. Erbenbaldus Moguntinensis archiepiscop⁹ obiit, pro quo Eribo constituitur.
1022	20	Henricus imperator nouam
1023	21	Troiam deditione cepit, & fit mortalitas magna in exercitu.
1024	22	Benedictus papa obiit. Hēricus imper. 3 idus Iulii absq; filiis obiit, & Babembergæ in monasterio sancti Petri à se facto sepelitur.

CONRADVS.

ROmanorum 93, Conradus iunior, Francus eligitur: regnauit annis 15.

Anni Chr.	Anni Conr.	
1025	1	¶ Ioannes sedit annis 19.
1026	2	Conradus filium suum
1027	3	Henricum regem fecit, & ipse pergens Romam imperator efficitur. Cyclus 27 decennoualis, indictione 9.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Conr.*
1028	4

Ego miſer MARIANVS in peccatis fui in hoc anno natus.

1029	5	Conradus imp. Stephanum Pannoniæ regem cum exercitu petiit. In Alamannia Erneſt dux & Vernherus comes cum multis occidunt̃ur.
1030	6	Arbio archiep. Mogũtinus obiit. Stephanus rex Pãnoniæ, miſſis legatis, cum imperatore Conrado pacificatur.
1031	7	
1032	8	Sanctus Bardo ſucceſſit annis 20. Rudolphus rex Burgundiæ obiit, diadema ſuum Conrado imp. miſit.
1033	9	Conradus imper. hyeme Burgundiam petit. Moelcolium rex Scotiæ obiit. Donchad filius filiæ eiꝰ ſibi ſucceſſit annis quinq;.
1034	10	
1035	11	Propter religionem diſtrictam, diſciplinamque nimiam, & propter aliquos Scotos, quos ſecum habebat Helias Scotus abbas, qui monaſteriũ ſancti Pantaleonis & ſancti Martini in Colonia pariter regebat, Piligrinus Colonienſis archiepiſcopꝰ inuidioſis viris inſtigatus, Heliam abbatem voluit expellere & omnes Scotos monachos quos ſecum habebat. Helias Scotus abbas ſtatim quum de aula regia reuertiſſet, dixit cũ cæteris Scotis: Si Chriſtꝰ in nobis peregrinis eſt, nunquam viuus ad Coloniam veniat Piligrinus. Et ita Dominus compleuit. Ioannes papa obiit. ¶ Benedictꝰ huic ſucceſſit annis 14.
1036	12	Piligrinus Epiſc. Colonienſis obiit, pro quo Hermannus conſtituitur. Otto princeps Carlingorum à Gozelone duce pugna victus, fugiens occiditur. Burim Verzeburgenſis Epiſcopus obiit.
1037	13	Sanctꝰ Bardo archiep. præſente Conrado imp. indictione 5, 4 idus Nouemb. cõſecrauit monaſteriũ ſancti Martini ſedis Moguntinẽſis archiepiſcopatus, imo omnium Francorum, in honore ſancti Martini, cũ multis epiſcopis. Cõnigund imperatrix obiit, 5 nonis Martii, & Spiræ ſepelitur. Hermannus dux obiit, filius imperatoris Stephanus rex Vngarorũ Chriſtianus obiit, qui cũ omni gente ſua ad fidẽ cõuertitur.
1038	14	
1039	15	Conradus imper. obiit 2 nonis Iunii, ſepultusq; eſt Spiræ. Eberhardꝰ primus Epiſcopus Babembergenſis obiit, & Richardus abbas Fuldenſis. Hic etiam multos Scotos ſecum habebat: cui Sigeuar abbas ſucceſſit.

HENRICVS.

ROmanorum 94, Henricus filius Conradi imper. regnauit annis 17.

Anni Chr.	*Anni Henr.*
1040	1

Dõchad rex Scotiæ occiditur à duce ſuo. Magfinloech ſucceſſit in regnum eius.

1041	2	Henricus rex ducem Bohemiæ Fratizlaum bello petit, ſed multis proceribus & militibus in præſtructione ſyluæ, citra & vltra occiſis vel captis, nil dignum efficere potuit. Petrus quoq; Vngarorum dux, rex eidem duci contra Hẽricum regem auxilia miſit.
1042	3	Helias Scotus obiit 2 idus Aprilis, vir prudens & religioſus. Vngari quendam Ononem regem ſibi eligentes, Petrum regem ſuum expellũt: qui profugꝰ & exul Hẽrici regis, cui priori anno rebellauerat, gratiã quærit & inuenit. Henricus rex Bohemiam ingreſſus, igne prædaq; cũcta deuaſtat, & rebellem ducẽ obſides dare, & ipſum poſt ſe Ratiſponã ad deditionẽ humiliter venire, ſibiq; iureiurando fidelitatem ſeruitiumq; confirmare coarctat. Ono rex Vngarorũ ob ſuſceptum ab Henrico rege Petrũ, à ſe expulſum, fines Boatiæ prædis & incendiis depopulatur: ſed magna pars exercitus eius ab Adelbone marchione deleta eſt.
1043	4	Annuchadus Scotꝰ & incluſus obiit, 3 Calendis Februarii, in monaſterio Fuldenſi: ſuper cuius ſepulchrum viſa ſunt lumina, & pſalmodia audita. Super quem ego Marianus Scotus 10 annis incluſus, ſuper pedes eius ſtans quotidie cãtaui miſſas. Henricus rex Pannoniã ingreſſus, duas populoſiſſimas ciuitates euertit, plures deditione ſubiecit. Sed quũ Petrum regem quẽ ſecũ ducebat, prouinciales recipere nollẽt, alium quem petebant ducem eis conſtituit: quẽ Ono poſt diſceſſum eius in Bohemiam repulit. Gisla imperatrix mater Hẽrici regis obiit, 16 calendis Martii, & apud Spirã ſepelitur.
1044	5	Henricus rex iterum Pannonias inuadens, ſatisfactionem, obſides, munera pacis per iuſiurandum confirmationem accipiens, diſceſſit. Inde reuerſus Conſtantienſi ſynodo adfuit, vbi cunctis debita

debita dimisit, destructisq; omnibus munitionib⁹, pacem hacten⁹ inauditam, tam in tota Sueuia quam in alijs sui regni prouincijs, regia censura per edictum confirmauit. Deinde Agnetem Guilielmi Pictauiensis principis filiam, reginam apud Moguntiam vngi faciens, regalibus sibi nuptijs in Ingelnhein copulauit. Lupoldus marchio, Adelberti filius, in maxima Vngarorum clade immature obijt.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1045	6	Cyclus 23 decennoualis, indictione 13. Henricus rex 3, Pannoniam iratus ingressus, Dei fauente clementia, & beato Vdalrico episcopo imperante, victor fratris Onnonem cum vxore & filijs cognatisq; quibus locus euadendi erat, effugabat: Petrum in regnum constituit, subditoq; sibi Vngarorum regno honorifice reuertitur.
1046	7	Henricus rex Italiam ingressus, pacifice à Romanis suscipitur. Papas 3 nō digne cōstitutos synodaliter deposuit, & Sindegerum Babembergensem episcopum papam constituit. Ipseq;, & coniunx eius Agnes regina eadem die imperiali benedictione sublimantur.
		¶ Clemens papa, qui & Sindegerus, 141 post Petrum, anno vno.
1047	8	Petrus rex Vngariæ cæcatus à Pānonio quodā. Clemens papa obijt. Otto dux Sueuorum obijt, pro quo Otto de Suinforto surrexit. ¶ Papa Bobbo, 142 post Petrum, anno 1.
1048	9	Henricus rex nascitur.
1049	10	¶ Bobbo papa obijt. Tullensium antistes Brunus, qui & Leo, 143 post Petrum, sedit annis quinque.
1050	11	Rex Scotiæ Machetad, Romæ argentum seminando pauperibus distribuit.
1051	12	Sanctus Bardo episcopus Moguntinensis obijt, 4 Id Iunij.
1052	13	Lutpoldus episcopus, successit annis 8, mensibus 4.

Ego MARIANVS seculum reliqui.

1053	14	Atdericus Barbosus in Hibernia, vir valde famosus & mirę religionis, (ipse.n. fœminas & puerulos more clericorum coronando tondebat; & coronas, & non velata capita fœminas conuersas habere debere prędicabat; earumq; scholam & puellarum & puerorum & laicorum multam habebat) obid ex Hibernia proiect⁹ est. Leo papa exercitum ducens per Apuliam contra Normannos, infinita vtrobiq; cæde peracta, sine victoria redit.
1054	15	Leo papa obijt. Velfus dux Carinthiorum obijt. Cōradus dux ab imperatore Henrico expulsus, in Pannonia exul, veneno sublatus est. Heizil comes de Obernsteinfeld defunctus est.
1055	16	¶ Victor, papa 144 post Petrum, annis 3 sedit. Hermannus Colonienſis episcopus obijt. Sanctus Anno sibi successit.
1056	17	Ego MARIANVS peregrinus factus pro regno cœlesti, patriam meam reliqui, & in Colonia 5 feria, Calend. Augu. monachus effectus sum. Iisdem temporibus multi diuersarum prouinciarū principes perierunt. Fames multas prouincias afflixit. Egestas & penuria vndiq; prævaluit: Multa mala tunc temporis facta sunt. Henricus imperator his doloribus corde tenus compunctus, infirmari cœpit, & productus vsq; ad mortem. Sapienti tamen vsus consilio, ab omnibus quibus potuit, veniam petens, quibusdam prædia quæ abstulit, restituit; cunctis qui contra eum culpas damnabiles fecerunt, relaxans. Filium suum Henricum Romani pontificis tunc præsentis, cæterorumque pontificum & principum electione regem constituit. His & alijs, prout vitæ possibilitas admisit, bene dispositis, 3 Nonis Octo. hanc vitam præsentem finiuit: sepultusq; Spiræ, papa præsente.

HENRICVS III.

ROmanorum 95, Henricus rex, filius Henrici imperauit annis 5.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1057	1	Henricus admodum puer cœpit regnare. Agnes imperatrix, eius mater ducatum suscepit Boariæ. Victor papa, multis in Germania bene dispositis, redijt Romam, & eodem anno obijt.
1058	2	¶ Stephanus, qui & Fridericus, papa 145 post Petrum, frater Godfridi ducis, iam monachus in monte Cassino factus, à Romanis pontifex cōstituitur. Hic etiam eodem anno obijt. Obierunt Adelberus Babemberg. episcopus, & Otto dux de Suinforti. Podelbrunna ciuitas cum 2 monasterijs feria 6 ante palmas

Digitized by Google

qui iudicarent Conſtantinum in ſynodo. Nuncii papæ venerunt ad Carolum & Carolomānum, quia Pipinus interim obierat, & Conſtantinus papa cæcatus eſt. Facto igitur concilio in baſilica ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti Romæ, iuxta Lateranum combuſſerunt omnes ſacerdotes Conſtantinum in medio presbyterii ipſius Eccleſiæ, alapis eius ceruicē prius cędere facientes in eccleſia: ſicq; combuſtus eſt. Cler⁹ vero, & populus, & papa clamabant Kyrie eleeſon, & ſtatuerunt, vt omnes conſecrationes eius irritæ eſſent, præter chriſma & baptiſma. Rogauerat autem papa Conſtantinus Cōſtantinum & Leonem Auguſtos, deprecans eos per imperialem clementiam, vt in ipſis Græciæ partibus Paulum papam exilio mancipatum retineri præcepiſſent. Paulus papa obiit.

Anni Chr.	*Anni Pipin.*	
768	27	Pipinus imperator de ſancto Martino egreſſus, Pariſiis ad ſanctum Dionyſium vix perueniēs, ibi morbo aquæ intercutis 9 Calend. Octobris obiit, & ibidem ſepultus eſt.

CAROLVS MAGNVS.

ROmanorum 78, regnauit annis 46, menſibus quatuor, Carolus Magnus, filius Pipini.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
769	1	¶Stephanus, 93 papa poſt Petrum, ſedit annis 4.
770	2	Mortuo Pipino rege Franci generali conuentu totum regnum inter filios eius Carolū & Carlomannum æque diuiſerunt. Carolus partem patris eius Pipini, Carolomānus vero partem patrui eius Carlomanni ſuſcepit. Carlomannus autem poſt adminiſtratum biennio regnum in villa Salmoniaco obiit, 2 nonis Octobris, & Carolus in toto regno rex conſtituitur. Stephanus papa obiit.

¶Adrianus papa 94 poſt Petrum, ſedit annis 23.

771	3	In Oriente apud Meſopotamiam diſrupta eſt terra
772	4	
773	5	ad duo milliaria, vnde
774	6	aſcendit humana vox aliquid indicans. Carolus, Hunoldo qui poſt mortem Vaifarii Aquitaniam inuaſit fugato, & Aquitania ſubiecta, rogatu Adriani papæ in Italiam perrexit: ibi Deſiderium regem Longobardorum longa obſidione fatigans, in deditionem ſuam ſuſcepit: filiumq; eius Adelgiſum, in quo omnes ſpem inclinabant, ab Italia cōpulit, atque Italiam totam ſubegit: & omnia à Longobardorū regibus erepta, tam Romanis quam Adriano papæ reſtituit, & tunc primum Romam peruenit ſabbato ſanctæ Paſchæ. Interea Saxones in Heſſia Francorum terminos vaſtant. Erat autem ibi in loco qui vocatur Fritilar, baſilica, quam ſanctus Bonifacius martyr olim dedicās, prophetico ſpiritu nunquā cremandam eſſe prædixit. Cui quum pagani toto niſu ignem ſupponere conarentur, diuino pauore perterriti, fugæ præſidium ſumunt. Duo namq; iuuenes in veſtibus albis baſilicam ab igne defendebāt, quos & Chriſtianis & quibuſdam barbaris videre diuinitus conceſſum eſt. Vnus tamē ex hoſtibus iuxta baſilicam flexis genib⁹ accliuis, lignis & igni incumbens, ſpecie flantis repertus eſt mortuus.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
775	7	Subiecta Italia, Saxonicum bellum, biennio ante Italicū incœptum, repetitum eſt, & per 33 annos permanſit. Quorum Saxonum Carolus 10000 hominum captiuorum cum vxoribus & paruulis per Galliam ac Germaniam diſperſit.
776	8	Carolus in Italiam profectus Rutgaudum interfecit: domuit & Britones, qui in Occidente ſuper littus Galliæ reſidebant.
777	9	
778	10	Saxones, Vindibindo duce eorum ſuadente, Frācorum terminos vſque ad Rhenum fluuium ferro & igne deuaſtant.
779	11	Carolus iterum in Saxoniā vadit. Sanctus Sturnus abbas primus Fuldenſis obiit: cui ſucceſſit Baugolphus abbas. Cyclus decennoualis 14 incipit, indictione 2.
780	12	
781	13	Bertha regina obiit.
782	14	Carolus 2 Romam perrexit, ibiq; baptizatus eſt filius eius Carlomannus, quem Adrianus papa mutato nomine vocauit Pipinum.

783

Anni Chr.	*Anni Car.*	
783	15	Hildegart regina obijt 2 Cal. Martij, vxor Caroli.
784	16	Carolus Faſtradam na-
785	17	tione Francam duxit vxorem.
786	18	Vittikind Saxo Attiniaci ad fidem Caroli venit, & baptizatus eſt, & Saxonia tota ſubiecta eſt.
787	19	Carolus pergit in Italiam, & matrem ſuam Bertradam defunctam in baſilica ſancti Dionyſij Pariſijs iuxta patrem Pipinum humauit cum magna gloria. Carolus tertio Romam profectus eſt, & ſigna crucis in veſtibus hominum apparuerunt Lullus archiepiſcopus Moguntinus obijt. Richolphus ordinatur in epiſcopum Moguntiæ 4 Non. Mart. apud Fritislar. Sanguis è cœlo & de terra profluxit.
788	20	Carolus à Roma pergit in Beneuentum ad ſanctum Benedictum, & per Alamaniam venit ad Baioariam.
789	21	Baioaria capta eſt. Taſſilo dux Baioarię depoſitus eſt, multis de cauſis. Carolus Sclauos qui dicuntur Vilzi, ſubegit.
790	22	Baſilica ſancti Bonifacij Fuldenſis monaſterij fundatur.
791	23	Carolus perrexit per Hannoniam.
792	24	Carolus Auaros ſubegit, & Hunnorum regnum vaſtat.
793	25	Coniuratio Pipini cõtra patrem ſuum Carolum. Qui conſilio detecto tõſuratur, & ſociorum eius alij decollantur, aque alij ſuſpenduntur.
794	26	Hæreſis Feliciana in ſynodo apud Franconofurt habita damnatur. Faſtrada regina de genere Germanorum obijt, & apud ſanctum Albanum ſepelitur; poſtquam Carolus Luitgardam duxit Alamannam.
795	27	
796	28	Adrianus papa obijt in Natiuitate Domini: quem velut fratrem aut chariſſimum filium planxit Carolus, ſeptimo Cal. Ianuarij.
797	29	¶ Leo, 95 poſt Petrum, ſucceſſit annis 20, menſibus 6.
798	30	Romani Leonem papam litania maiore captum excæcauerunt, & linguam eius radicitus abſciderunt: qui in cuſtodiam miſſus, noctu per murum euaſit, & ad legatos Caroli, Virundum abbatem, & Vinegiſum Spoletanorum ducem veniens, Spoletum ductus eſt: & ad regem in Saxoniam apud Paterburnium, præſente Richolpho Moguntino archiepiſcopo, peruenit, à quibus ſummo honore ſuſceptus eſt. Cyclus decennoualis 15 incipit hoc anno, indictione ſexta.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
799	31	Carolus propter Leonis papæ cauſam Romam pergit, ibiq; hyemauit. Leo autem papa, poſtquam de eo quæſtione habita in Baſilica ſancti Petri ambonẽ aſcẽdit, poſito ſuper caput ſuum Euangelio, & coram omni populo inuocato ſanctæ Trinitatis nomine, iureiurãdo ab obiectis ſe criminib⁹ purgauit. Carolus hoc tempore, à Romanis Auguſtus appellatus eſt. Anno 32 regni Caroli fuit gelu magnum & amariſſimum, quo pelagus Ponti vſq; ad 100 milliaria in Ori-
800	32	ente in glaciem verſum
801	33	eſt, habens cubitos à ſuperficie in profundum 50.
802	34	Carolus pontem 500 paſſuum longitudinis trans Rhenum Moguntiaci conſtruxit: tanta enim ibi eſt fluminis latitudo.
803	35	Leo p. venit in Franciã.
804	36	Carolus filius Caroli imperatoris Boemos vaſtat, Lechonem regem eorum occidens. Hoc anno monaſterium ſancti Albini dedicatur, indictione 12. Anno 35 regni Caroli in Oriente apud Thraciam quidam homo fodiens inuenit ſepulchrum hominis, in quo has
805	37	literas pariter inuenit:
806	38	CHRISTVS NASCI-
807	39	TVR EX MARIA VIRGINE, ET CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO ET IRENE IMPERATORIBVS (O SOL) ITERVM ME VIDEBIS.
808	40	Carolus religionem Chriſtianam qua ab infantia fuit imbutus, ſanctiſſime & quam ſumma pietate coluit: circa pauperes ſuſtentandos & eleemoſynam deuotiſſimus erat.
809	41	Carolus antequam mo-
810	42	reretur, quatuor ann. febribus crebro corripiebatur.
811	43	Carol⁹, anno regni eius
812	44	in Francia 43, in Italia
813	45	autem 36, imperij an-

no 11, indictione 4, thesauros & vestes cęteraq; omnia diuisit per tres partes. Quarum duas partes per 21 partes, totidem metropolitanis ciuitatibus quæ in regno eius esse noscuntur, partitus est: quarum nomina hæc sunt:

Roma	1,
Rauenna	2,
Mediolanum	3,
Forum Iulij	4,
Gradus	5,
Moguntia	6,
Colonia	7,
Viuauum, quæ & Salzburg	8,
Treueris	9,
Senones	10,
Vesuntium	11,
Lugdunum	12,
Rothomagum	13,
Remis	14,
Arcles	15,
Vienna	16,
Tarantasia	17,
Ebrodunum	18,
Burdegala	19,
Turones	20,
Bituriges	21.

Vnusquisq; autem metropolitanus episcopus vnam partem suæ Ecclesię, & duas suffraganeis suis dare debuit. Tertia vero pars, vel vsque ad obitum eius, vel vsque dum vellet carere, in vsu quotidiano haberetur: cuius tunc prima pars prædictis metropolitanis episcopis, ad easdem prędictas partes adderetur: altera, filiis & filiabus nepotibusque: tertia, pauperibus distribueretur; quarta, seruis & ancillis. Precium librorum suorum, quorum magnam in Bibliotheca sua copiam habuit, pauperibus erogare præcepit.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
814	46	Pons apud Moguntiam, quem per decennium ingenti labore & mirabili de ligno opere Carolus construxit, anno vno antequam obijt, tribus horis conflagrauit, vt nec hastula de eo remanserit. Pons prædictus apud Moguntiam erat trans Rhenum, quem quia in eo latrones noctu, hominibus in Rhenum proiectis, rapiebant prædam, Richolph⁹ Archiepiscopus Moguntinus comburi præcepit. Post eius mortem Hastulphus successit annis 11. Carolus circa Cal. Nouembr. habito generali conuentu, vocauit ad se de Aquitania Ludouicum filium suum, & quum eum moneret, præcepit ei, vt die Dominico proprijs manibus suis de magno altari Aquisgrani coronam imperij capiti suo superponeret, qui donatis magnis muneribus Aquitaniam perrexit. Carolus autem quum Aquisgrani hyemaret, mense Ianuar. febre correptus est: in quo 5 Cal. Febr. hora diei 3, indictione 7, ætatis suæ anno 72 obijt. & ibidem Aquisgrani eadem die in basilica Saluatoris sanctæque Dei genitricis, quam ipse ex fundamentis erexit, sepultus est.

LVDOVICVS.

ROmanorum 79, Ludouicus regnauit annis 26, mensibus 11.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
815	1	Ludouicus imperator omnem iniustitiam regni sui correxit. Baugulfus abbas Fuldensis obijt, iussumq; est, vt omnes monachi cătarent cursum sancti Benedicti.
816	2	Leo papa obijt.
817	3	¶ Stephanus, 96 post Petrum, sedit annis 2, mensibus 7. Cyclus 17 decennoualis incipit, indictione 10. Stephanus papa, obuiante Ludouico imperatore in campo magno Remensium, sequenti die dominico coram omni populo ante missam vnxit eum in imperatorem, & auream coronam miræ pulchritudinis cum precioſissimis gemmis mirabiliter ornatam, de Roma secum portatam, imposuit super caput eius, aliamq; coronam auream Irmingardæ reginæ vocans eam Augustam.
818	4	Stephanus papa, donatis magnis muneribus, & honesto in itinere seruitio ad Romam à rege dimissus, & non longe post obijt.
819	5	¶ Paschalis, 97 papa post Petrum, sedit annis septem.
820	6	Ludouicus imperator Britanniam subegit, ducem Marcomannum occidens: quo inde regrediente, Irmingarda regina febre postea obijt.
821	7	Ludouicus imperator Iudith filiam Velphi ducis Baioariæ reginam sibi sociauit, & in Ingelnheim villa regia generale palatium habuit.
822	8	Ludouicus Sclauos Orientales vastat, eorum ducem Luduit fugans.

gans. Eigil Fuldenſis abbas obijt. Rabanus ſibi ſucceſſit.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
823	9	Ludouicus filio ſuo Lothario filiam Hugi comitis coniunxit, ex publico conſenſu.
824	10	Ludouicus Lothariũ filium in Italiam direxit,
825	11	indeq; Francofort peruenit, vbi Natalem Domini celebrauit. Paſchalis papa obijt.

¶ Eugenius, 98 papa poſt Petrum, ſedit annis 3. Haiſtolfus Moguntinus archiepiſcopus obijt. Otgari⁹ ſibi ſucceſſit. In territorio Tullenſi Commerciaco villa puella duodẽnis poſt ſacram cõmunionem quã in Paſcha à ſacerdote acceperat, primo pane, deinde alijs communib⁹ cibis & potibus ita abſtinuiit, vt nulla penit⁹ corporis alimẽta ꝓcipiens, plenũ triennium ſine omni victus deſiderio cõplerit. Cœpit autẽ ieiunare anno Dominicæ incarnationis 823, anno autem 825 circa Nouembr. menſ. eſcam ſumere, ac more cæterorum mortalium viuere ipſa cœpit.

826	12	Ludouicus imperator vaſtat Britanniam.
827	13	
828	14	Ludouic⁹ imperator in ſuo Ingelnheim palatio Harioldũ regem Danorum de fonte baptiſmatis ſuſcepit, & vxorẽ eius regina Iudith eleuauit. Hiltum⁹ oſſa Sancti Sebaſtiani martyris tãſtulit in Galliam. Corpora etiam ſanctorum martyrum Marcellini & Petri menſe Nouembri in Franciam allata ſunt. Veti Auguenſis monachus, in ſpiritu raptus, admirabilem viſionem vidit.

¶ Eugenio papa defuncto, Valentinus, 99 poſt Petrum, ſucceſſit, q vixit 40 dies, & obijt. ¶ Gregorius, papa, 100 poſt Petrum, ſedit annis 16.

829	15	Reliquiæ ſancti Marcellini martyris poſt Paſcha ad palatium delatæ, & per eas ibi miracula facta ſunt.
830	16	Ludouicus imperator Wormatiæ Carolo filio ſuo & Iudith reginæ, terram Alamanicam & Rheticam & partem Burgundiæ dedit coram filijs ſuis Lothario, Ludouico & Pipino, qui tres germani inde ſunt indignati.
831	17	Iudith regina quaſi violata à duce Bernardo, imperatoris ſacro fonte baptiſmatis filio, à primatibus regni velata eſt, & in monaſterium miſſa. Fratres etiã reginæ Conradum & Rodolphum tondentes, & in monaſteriũ mittentes: quos in Noillo palatio ſuper flumen Valum cum veritate ſuperauit rex, & reginam Aquis obuiam ei venientem, iubente papa Gregorio accepit.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
832	18	Bernardus dux in palatio Theodonis corã rege & filijs eius purgauit ſe, quum nullus vel armis eum culpabilem feciſſet.
833	19	Filij regis arripuerunt regnum, patrem dehonorantes.
834	20	Ludouicus imperator à filijs ſuis, id eſt Pipino, Ludouico & Lothario, imperio priuatur; obuiam ei venientibus cũ Gregorio papa, in campo magno qui eſt inter Argentoratum & Baſileam. Tunc ſeparantes reginam ab eo, & mittentes eam in Italiam, in ciuitatem Tartunam, Pipinus in Aquitaniam, Ludouicus in Baioariam perrexit. Lotharius vero patrem ad Compendium palatium, & inde Aquiſgrani duxit, & in cuſtodia incluſit, & ibi celebrauit Natalem domini, patre adhuc incluſo. Poſt Epiphaniam Lotharius coniurauit contra patrem, & compellit patrem ſecum ire ad Compẽdium: quos cum multitudine ſequutus eſt Ludouicus. Et quum prope eſſet, fugit Lotharius: patrem vero duxit Ludouicus ad ſedem regalem Aquiſgrani, & ibi pariter Paſcha celebrauerunt.
835	21	Pipinus & Ludouicus patrem ſuum reſtituerunt in regnum.
836	22	Cyclus decẽnoualis incipit, indictione 14.
837	23	
838	24	Cõiuratio Lotharij iterũ ad Frãcofort, & conuerſum eſt regnũ ad patrem eius. Paudo diaconus palatij lapſus eſt in Iudaiſmum.
839	25	
840	26	Eclipſis Solis facta eſt 3 Nonis Maij, inter 8 & 9 horam diei, in vigilia Aſcenſionis Domini. Ludouicus imperator dum filium ſuum Lotharium trans Rhenum perſequeretur, morbo grauatur, & in naui per Meni fluuium deducitur, & vix Ingelheim perueniens obijt 11 Cal. Iunij, & inde menſe Martij in ciuitate Metis aſportatur, & in baſilica ſancti Arnolphi ſepelitur.

LOTHARIVS.

ROmanorum 80, Lotharius, regnauit annis quindecim.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Loth.	
841	1	Ludouicus & Carolus paterno regno priuati, apud Fontaniacum fratrem ſuum Lotharium bello vincunt: in quo prælio pene ad internecionem occiſi ſunt Franci, vbi & Adelbertus comes occiſus eſt.
842	2	Tres fratres, Lotharius, Carolus, & Ludouicus regnum Francorum inter ſe diuiſerunt: Carolus Occidentem à Britannico Oceano vſq; ad Moram fluuium obtinuit: Ludouicus Orientem, id eſt omnem Germaniam vſq; ad Rheni fluenta & nonnullas ciuitates trans Rhenum cum adiacentibus pagis ob copiam vini: Lothari⁹ vero primogenitus & imperator medium inter vtroſq; regnum tenuit, totamq; prouinciam & omnia regna Italiæ cum ipſa Roma obtinuit. Ab hoc Lothario regnum Lothringum hactenus nominatur.
843	3	
844	4	¶ Sergius, 101 papa poſt
845	5	Petrum, ſedit annis 3.
846	6	Lothari⁹ imperator regem Sclauorum Geſtimulum occidit.
847	7	Otgarius Moguntinus
848	8	archiepiſcop⁹ obijt. Ra-
849	9	banus abbas Fuldenſis
850	10	ſibi ſucceſſit. Hattho fit
851	11	abbas. Sergius papa ob-
852	12	ijt. ¶ Huic ſucceſſit Leo, annis 8. Irmingardis coniunx vxor Lotharij obijt: reliquit tres filios, Ludouicũ, Lotharium & Carolum. Ludouicus filius Ludouici Pannoniam ſubegit, & Bohemos domum rediens cremauit.
853	13	Leo papa obijt cal. Aug.
854	14	¶ Huic ſucceſſit Ioanna, mulier, annis 2, menſibus 5, diebus 4.
855	15	Cyclus decennoualis 15 incipit, indictione 3. Lotharius imperator, conuocatis primoribus regni, imperium inter filios ſuos diuiſit. Ludouico quidam Italiam tradidit, eumq; imperatorem nomine ſuo appellare fecit: Lothario vero regnum, quod ex ſuo nomine vocatũ eſt, conceſſit. Carolo autem iunioti ipſorum prouinciam mandauit. Qui ita diſponẽs, ſeculum reliquit, & in Prumiam monaſterium venit, poſtquam habitum ſanctæ cõuerſationis accepit monachorum, eodem anno 3 Calendis Octobris obijt. Eo etiam anno Ludouicus rex cum magno exercitu perrexit contra Ratzidum regẽ Maruhenſium.

LOTHARIVS II.

ROmanorum 81, Ludouicus, qui & Lotharius, regnauit annis 15.

Anni Chr.	Anni Loth.	
856	1	Rabanus archiepiſcop⁹ Moguntinus obijt, Carolus ei ſucceſſit.
857	2	¶ Benedictus, 103 papa
858	3	poſt Petrum, ſedit annis
859	4	2, menſibus 6, diebus 6.
860	5	¶ Nicolaus, 104 poſt Petrum, ſedit annis 8, diebus 9.
861	6	Meginradus eremita martyrizatur.
862	7	Hatto abbas Fuldenſis eccleſiæ obijt.
863	8	Carolus Moguntinus archiepiſcopus obijt, cui Lutbertus ſucceſſit.
864	9	Lotharius imperator,
865	10	quia Tietburgam vxorem legitimam recuſare vellet, & quã exoſam habebat propter Valdradam ſuam concubinam, ſororem Gũtheri Colonienſis archiepiſcopi: quam quum adoleſcens eſſet, in domo paterna nimio diligebat amore. Fratres ergo reginæ hoc ad Nicolaum papam Romam deferunt. Inde Nicolaus papa Arſenium epiſcopum apocriſiarium & conſiliarium ſuum vice ſua in Franciam anno iſto direxit. Qui quum veniſſet, conuocato conuentu epiſcoporum, antequam protinus anathematis gladio feriretur, neceſſitate conſtrictus Lotharius, vellet nollet, reginam in matrimonium recepit: impoſito iurisiurandi ſacramẽto, ne eam à ſe ſepararet, neq; ipſa viuente aliam ſuper eam induceret. Sed poſtea, regina proiecta, & Valdrada pro ea inducta, annitentibus in hoc plurimum Tietgaudo Treuerenſi archiepiſcopo, & Gunthero Colonienſi archiepiſcopo, ſanctus Nicolaus papa, 3 Non. Febr. in Purificatione beatæ Mariæ, Valdradam anathematis ſententia ab omni conſortio ſanctæ eccleſiæ excommunicauit.
869	14	Cometa viſus eſt manifeſtiſſime hoc anno. In his etiam diebus, à plurimis viſus eſt canis Treueris ſedere ſuper cathedram epiſcopalem. Sanctus Nicolaus papa obijt, 8 Idus Decembr.

Anni Chr.	Anni Loth.	
870	15	¶ Adrianus, 105 post Petrum, sedit annis 2. Lotharius quum audisset mortem Nicolai papæ, misit ad Adrianum papam, rogans vt cũ gratia eum susciperet. Cui papa rescribens dixit, si se invicem ab obiectis sibi prædictis criminibus sciret, vt ad appetitam sancti Petri benedictionẽ perueniret: si culpabilem, vt condigna pœnitentiæ remedia susciperet, nihilominus sine dilatione veniret. Qui quum Romam venisset, ab Adriano papa honorifice susceptus est. Qui quum à papa interrogat⁹ fuisset, si præcepta sancti Nicolai, imo beati Petri, & iusiurandũ dominici corporis obseruaret, respondit, se ita obseruasse omnia, ac si diuinitus sibi essent imperata. Quod etiam proceres ac optimates sui cũ eo testificati sũt. Cui papa dixit: Oportet te ergo (fili charissime) corpus Christi nobiscum participare, vt per hanc participationẽ membris Christi vnde videbaris abscissus, in corpore Christi inseri merearis. Papa itaque celebrata missa, hora communicationis accipiens corpus Christi in manibus suis, dixit Lothario: Si innoxius es à prædictis criminibus, remissio sit tibi hæc cõmunicatio: sin autem, nequaquam sumere præsumas, ne forte ad iudicium & condemnationem tibi perueniat. Rex autem captus mente, obduratus pariter & obcæcatus, absque retractione communicauit. Deinde papa ad sequaces & fautores regis dixit singulis: Si tu cum rege tuo, in adulterio non communicasti; hæc communio corporis Christi sit tibi in vitam æternam. Nullus autem in scelere regi consentiens qui cõmunicauit, post annum vixit. Lotharius vero imperator Roma egressus, morbo corripitur, & perueniens Placentiam obijt 6 Id. Augu. Inde etiam in populo mortalitas maxima facta est. Cuius regnum Ludouicus & Carolus senior, duo fratres eius, in loco Marsana iuxta Mosam, vna cum procerib⁹ & optimatibus suis, æquis partibus inter se diuiserunt. Carolus ad Heristellung perrexit: cuius palatium ei acciderat.

LVDOVICVS II.

ROmanorum 82, Ludouicus filius Lotharij vel Ludouici, regnauit annis 4.

Anni Chr.	Anni Lud.	
871	1	Adrianus papa obijt.
872	2	¶ Ioannes, 106 papa post Petrum, sedit annis 10, diebus 2.
873	3	Ludouico imperatore Romam veniente, ibique conuentum celebrante coram papa Ioanne, Adelgisus dux Beneuentan⁹, Græcorum persuasionibus corruptus, contra Ludouicum imperatorem manum eleuans, à senatu tyrannus atque hostis reipublicæ proclamatur, & bellum cõtra eum decernitur. Ictu fulminis Wormatia comburitur, eodem anno.
874	4	Ludouicus imperator Cæsar Italiæ obijt, & Carolus senior, rex Italiæ & Galliæ Romam perrexit. Cyclus 19 decẽnoualis incipit, indictione 7.

CAROLVS II.

ROmanorum 83, Carolus, regnauit annis duobus.

Anni Chr.	Anni Car.	
875	1	Carolus Romã perueniens, datis Ioanni papæ magnis munerib⁹, imperator factus est. Ludouicus autem frater Caroli apud Francofort palatium obijt 5 Cal. Septembr. & sepultus in monasterio sancti Nazarij Loressan. Hic ex regina nomine Hemma 3 filios habuit, id est Carlomannum Arnoldi patrem, & Ludouicum Carolum q; iuniorem postea imperatorem. Carolus autem senior audiens mortem fratris sui, ad Aquis palatium venit: & ibi paucis diebus moratus, ad Coloniam inde profectus est. Carlomannus vero primogenitus Ludouici fines Italiæ intrauit, quia Carolus senior inde recessit. Carolus autem frater eius in Alemannia morabatur. Porro Ludouicus, qui ad obitũ fratris patris apud Francofort fuit, in principali sede orietalis regni residebat. Qui quoq; Carolũ seniorẽ 8 Id. Octob. bello in pago Meginense nomine Ripuaria nõ longe ab Andirnachin castello iuxta Rhenum pugnantem, vltra 50000 superauit. Deinde tres fratres, in loco qui dicitur Salefelt, inter se regnum paternum diuiserunt. Carlomannus Boariam, Pannoniam, Carnutum, & regna Sclauorum Bohemiensium; Ludouicus Orientalem Franciam, Turingiam, Saxoniam & Phrysiam, & partem Lotharij regni; Carolus Alemanniam, & aliquas ciuitates ex regno Lotharij tenuit.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Car.	
876	2	Carolus imperator Romam secundo profectus est, & ab vrbe Roma in Pragam reuersus, Bosoni germano suo, Richildis reginæ filio, Irmingardam filiam Ludouici imp. cum maxima gloria vxorauit, deditq; ei Prouinciã: & corona capiti eius imposita, regẽ eum iussit appellare. Et inde euolutis diebus paucis Papiam ingreditur: in qua quum rempublicã disponeret, repẽte nunciatum est ei, Carlomannum cum ingenti multitudine armatorum Longobardorũ regnum introisse. Qui mox pauore solutus, Ticinum Padumque pertransijt, & summo annisu in Gallias repedare contendit. Sed priusquam Alpium præeminentia iuga, angustaq; itinera attingeret, ægritudine tunditur, de qua protinus 2 Non. Octob. obijt. Cuius corpus in feretro extra Italiam leuauerunt: sed ob intolerabilem fœtorem eius compulsi sunt illud terrę mandare: post aliquot annos ossa eius translata sunt Parisijs, & in monasterio sancti Dionysij honorifice sepulta.

LVDOVICVS III.

ROmanorum 83 (at ordine 84) Ludouicus, qui vocabatur Balbus, eo quod impeditioris esset eloquij, Caroli filius regnauit annis duobus.

Anni Chr.	Anni Lud.	
877	1	
878	2	Ludouicus Balbus obijt, 3 filios relinquens, id est Ludouicum, & Carlomannum ex puella nomine Ansgrad, interdicta à Carolo patre suo, quia sine consilio suo vxorauit eam, pater sibi vxorem Adelheit coniunxit: quæ post mortem viri genuit filium, aui nomine, id est Carolum. Eclipsis solis facta est, 4 Cal. Nouembris.

CAROLVS III.

ROmanorum 84, Carolus iunior, cum distortis cruribus regnauit annis 10.

Anni Chr.	Anni Car.	
879	1	
880	2	Boso germanus Caroli senioris occupare regnum nitens, à filijs Balbi persequutus est & fugatus.
881	3	Carlomãnus maior, rex Baioariæ, pater Arnoldi, obijt paralysi 7 Non. April. sepultusq; in Odingas, in Baioaria. Ludouicus frater eius possidens regnum suum, concessit Arnoldo Carantanum quod ei pater dederat.
882	4	Carolus iunior ex Alamannia egressus, Longobardorum fines possidens, in paucis diebus totam Italiam accepit: & Romam perueniens, à papa Ioanne & senatu imperator factus est.
883	5	Ludouicus rex, frater imper. obijt Francoforti 13 Calend. Septembr. sepultusq; est in cœnobio cum patre.
884	6	Ludouicus filius Balbi obijt apud sanctum Dionysium, vbi & sepultus est: cuius regnum frater eius Carlomannus accepit. Bertholfus Treuirorum episcopus obijt 4 Idus Febr. Cui successit Rabboto 6 Idus Aprilis, qui Rubertum episcopum Metensis ecclesiæ consecrauit, 10 Calend. Maij.
885	7	¶ Marinus, 107 papa post Petrũ, sedit anno vno, mensibus 5.
886	8	Carlomannus filius Balbi obijt, & sepultus est apud sanctum Dionysium, cum fratre suo.
887	9	¶ Agapetus, 108 post Petrum, sedit anno 1. Carolus imper. corpore & animo cœpit ægrotare mense Nouem. circa transitum sancti Martini. Tunc tribunus veniens conuentum conuocauit. Tunc, cernẽtes optimates regni, imperatorem non solum viribus corporis, sed etiam animi defeciisse, Arnoldum Carlomãni filium vltro in regnum attrahunt, & ab imperatore ita intra triduũ deficiũt, vt cum ipso vix aliqs remaneret, qui ei taltẽ officia humanitatis impenderet. Cibus. n. & potus ex Liberti episcopi Mogũtini sumptibus præstabatur. Cui supplicãti Arnoldus nõnullos in Alamãnia fiscos contessit. Huic Caroli imp. anno 6, gens Danorum, qui & Normanni vocantur, copiosa nimis classe Oceanũ permeans, Francorũ ex improuiso terminos occupauit, ac in sabbato sanctę Paschæ ciuitatem Nãnetis combusserunt, & episcopũ eius cũ clero suo, dum fontem sacri baptismatis benediceret, cũ maxima multitudine populi trucidauerũt. Tulpiacum, Iuliacũ Aquis, Hindam, Stabulaus, Prumiam ac Nuimago, Regium castrum, deinde Coloniam Bon-

Digitized by Google

Bonnã, Metis, Treuerim, cum aliis quam plurimis in Gallia ac Germania locis ferro & igni ad nihilum redegerunt. Magna igitur parte regni Francorum vastata ab eis, Carolus directo contra eos exercitu, arte cuiusdam Franci ac solertia, nomine Ottonis qui erat dux belli, centum millia vna die ex eis prostrauit, & cæteros fuga elapsos Francia excedere compulit. Agapetus papa obiit.

ARNOLDVS.

ROmanorum 85, Arnoldus Baioarius, regnauit annis 12.

Anni Chr.	Anni Arn.	
888	1	Arnoldus compositis in Francia feliciter rebus, in Baioariam reuertitur. ¶ Adrianus papa sedit anno 1, mensibus 4. Carolus imperator obiit 11. das Iunii, & sepultus in Augea insula.
889	2	Lutbert⁹ episcopus Moguntinus obiit. Sanctus Sunderoldus sibi successit. Mortuo Carolo quædã pars populi Italici Berengarium filiũ Eberhardi, qui ducatum Foroiulianorũ tenebat, regem sibi statuit: quidam vero Vidonẽ filium Lamperti ducem Spoletanorũ regia dignitate sublimandũ decernunt. Sed post tãtas strages inter eos factas, Vido victor exiſtens, Berengarium regno expulit.
890	3	¶ Basilius, sedit annis 4.
891	4	Nortmanni Wormaciam ciuitatem occisis habitatoribus subuerterũt: vbi etiam Sunderoldus archiepiscopus Moguntinensis occisus est, sabbato 6 Calendis Iulii.
892	5	Cyclus 20 decennoualis,
893	6	indictione 11.
894	7	¶ Stephanus sedit annis 6. Arnoldus rex cum valida manu & forti exercitu Longobardorum terminos intrauit, & vsq; Placentiam peruenit: inde conuersus, per Alpes Penninas Galliam intrauit, & vsque sanctum Maurum peruenit. Prælium magnum factum est inter Bauaros & Vngaros.
895	8	Vido qui nomine imperatoris Italiam regebat, obiit. Lampertus filius eius, regnum obtinẽs, diadema impetrii à papa sibi fecit imponi. Synodus 90 episcoporum, qui cum abbatibus probatisq; multis clericis Tribuas in monasterio residentes, contra plerosq; seculares, qui episcopalem autoritatẽ minuere tentauerunt, plurima decreta super statum sanctæ Ecclesiæ scripta roborauerunt. ¶ Formosus papa sedit annis 5, mensibus 6. Arnoldus rex Wormatiam venit, ibiq; omnib. optimatibus regni sui sibi occurrentibus, conuentum publicum celebrauit. In quo omnib. collaudãtib. Kindibol dum filium suum regno Lotharii pfecit.
896	9	Deinde secundo Arnold⁹ Italiam ingressus, Romam peruenit, & vrbem cum cõsensu Formosi papæ armis cepit, q; retro ante, Natiuitatis Domini tempore, semel factum erat. Mater autem ducis Lamperti, quæ ad prælium à filio relicta fuerat, cum suis latẽter aufugit. Arnoldus vero vrbẽ ingressus, cum magno honore à Formoso papa susceptꝰ, & ante confessionem sancti Petri imperator factus est. Eodem anno Lampertus nomine imperatoris obiit: & Ludouicus filius Bosonis fratris Caroli senioris, à Longobardis inuitatꝰ, à Prouincia egressus Italiam intrauit.
897	10	Kindiboldus hortatu Arnoldi patris sui Oddonis comitis filiam nomine Hidam post Pascha sibi vxorem sociauit.
898	11	In Italia inter Ludouicum filium Bosonis & Berengarium multa certamina sunt gesta.
899	12	Vngari Italiam multum vastãt. Hoc etiã anno Arnoldꝰ imperator obiit, tertio Cal. Decembris, sepultusq; est Modingas, vbi & pater eius iacet.

LVDOVICVS.

ROmanorum 86, Ludouicus filius Arnoldi, regnauit annis 12.

Anni Chr.	Anni Lud.	
900	1	¶ Bonifaciꝰ sedit diebus, 15. Ludouicum filium Arnoldi, 2 nonis Febr. anno ætatis suæ 7. quem ex legitimo matrimonio Arnoldus genuit, proceres & optimates regem super se constituunt, & coronatum & regiis ornamentis indutum, ad Forchiam congregati in vnum, in fastigio regni eleuant. ¶ Stephanus papa, sedit anno 1.
901	2	¶ Romanꝰ sedit mensibus 4. Kindiboldus filius Arnoldi necatur.
902	3	¶ Theodorus, diebus 20, ¶ Ioannes sedit annis 2. Stephanꝰ comes

frater Valonis, quum in secessu residens nocturnis horis aluum purgaret, sagitta per fenestram percutitur.

Anni Chr.	Anni Lud.	
903	4	¶ Benedictus sedit mensibus 3. Sclaui vastauerunt
904	5	Saxoniam. Focho Remorum archiepiscopus à quodam satellite Baldeuini comitis, nomine Vimmaro, occisus est: cui
		successit Henric⁹, qui cũ multis aliis episcopis eundẽ Vimmarum pro tãto scelere perpetuo anathemate excommunicauit.
905	6	Ludouic⁹ filius Bosonis, qui sortitus fuerat nomen imperatoris, Berengarium de Italia expellẽs, totum illud regnum possedit: qui de securitate prẽsumẽs; absoluto exercitu cum paucis Veronam ingressus est adhortante Adalhardo prædictę ciuitatis episcopo. Quod quum
		ciues cum summa festinatione Berengario qui tunc in Baioaria exulabat, nunciassent: promittentes, & portas ciuitatis sibi aperiri pronunciãtes, Ludouicum regno oculisq; Berengarius priuans, regnum Italiæ obtinuit. Eodem anno Conradus comes, pater Conradi imp. 3. Cal. Martii bello occiditur in Hassia, in loco qui dicitur Friteslar, ab Adelberto comite. Eodem anno, mense Iulio, Ludouicus
		rex conuentum generalem celebrauit apud Triburas villa regia, & in castro quod Terasso dicitur, obsidione cinxit Adelbertum, & decollauit 5 idus Decembris.
906	7	¶ Leo, sedit dies 57.
907	8	¶ Christophorus, sedit 4 mensibus, Hic fuit cardinalis titulo Damasi, & 4 mensibus electus, postea monachũs factus est. Baioarii ab Vngaris interficiuntur.
908	9	¶ Sergius, sedit annis 7, mensibus 3, diebus 15. Vngari Saxoniam & Thuringiam vastãt. Lupoldus dux occis⁹ est ab Vngaris. Burchard⁹ quoq; dux Turingorum ab eisdem occisus est. Adelbert⁹ comes pfidia Hattonis Moguntini Episcopi & cuiusdam Lupoldi deceptus, Ludouico imperatore iubẽte, decollatur hoc modo: Quum bellum esset inter Cõradum, Cõradi regis patrem, & Adelbertum Henrici regis patrẽ; primum interfectus est frater Adelberti. Postea in vltionem fratris Cõradus quoq; occisus est ab Adelberto: nec vllus regum tã ingẽs bellum inter eminentes viros sedare potuit. Postremo episcopus Hatto mittitur à rege ad sedãdã tam ingentem discordiam. Qui ingressus ciuitatem Adelberti, sub iureiurãdo spopõdit, aut ei pacem cum rege facturum, aut incolumem eum loco suo restituturum. His pactis consentiens Adelbertus fidei gratia & amicitiæ, rogauit pontificem, vt dignaretur aliquid gustare. Quo negante illico egressus est vrbem. Quumque pertransissent oppidum cum omni comitatu, fertur episcopus dixisse, Sæpius petit, qui oblata spernit: tædet me longioris viæ, tardioris q; horæ: iam ieiunii tota die non possumus ambulare. Lętus Adelbertus inclinatur ad genua episcopi, vt gustandi gratia reuerterentur in vrbem, deposcit. Pontifex in vrbem reuersus cum Adelberto, liberatur à lege iuramenti, (vt sibi videbatur) eo q; incolumem eum loco suo restituisset. Deinde regi Ludouico à pontifice præsentatus, accepit capitalem sententiam.

Anni Chr.	Anni Lud.	
909	10	Vngari Alemanniam vastant. Bellum maximum
910	11	Francorum cum Vngaris.
911	12	Ludouicus rex obiit, pro quo Conradus, filius Conradi illius, quem Adelbertus Babembergensis occidit, in regem eleuatur.

CONRADVS.

ROmanorum. 87, Conradus regnauit annis septem.

Anni Chr.	Anni Conr.	
912	1	Cyclus 21 decennoualis incipit, indictione 15. Hattho Moguntinus archiepiscopus obiit: cui successit Hurgerus.
913	2	Vngari Alamanniam vastant, sed à Baioariis & Alamannis maxima cædes ternuntur.
914	3	
915	4	¶ Anastasius papa, annis sedit 2, & totidem mensibus. Vngari totam Alamanniam igne & gladio vastant, in Turingiam venientes vsq; ad Fuldam.
916	5	
917	6	¶ Lando, sedit mensibus 4. Vngari per Alemanniam in Alsatiam & vsq; ad fines regni Lotharii vastando veneruns.
918	7	¶ Ioannes, sedit annis 14, mensibus 2, diebus 3. Conradus rex obiit

10 ca-

Digitized by Google

10 Calẽdis Ianuarii, sepultusq; est in Fulda monasterio, iuxta altare sanctæ crucis. Basilea ab Vngaris destruitur.

HENRICVS.

ROmanorum 88, Henricus comes rex effectus, regnauit annis 17.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
919	1	
929	2	
921	3	
922	4	
923	5	Preciosissim⁹ thesaurus sanguinis Domini venit in Augiã 6 idus Nouemb. Forte ille sanguis qui de imagine Christi confluxerat, cum in Beryto ciuitate à Iudæis patiebatur eadem quæ & Dominus passus est ab eis.
924	6	
925	7	
926	8	Vngari totam Franciam, Alsatiam, Galliam, & Alemanniam, igne & gladio vastant.
927	9	Herigerius archiepiscopus Moguntinensis obiit, Calen. Septembris. Cui successit Hildebertus abbas Fuldẽsis: cui successit Hademarus 13 ad Fuldam prior.
928	10	
929	11	
930	12	Cyclus decennoualis 22 incipit, indictione 4. Henricus rex regem Obricorum & Nortmannorum efficit Christianos.
931	13	Ioannes papa obiit. ¶ Leo successit ei mensibus 7, diebus 15.
932	14	Leo papa obiit.
933	15	¶ Stephanus sedit annis 2, mense 1, diebus 12.
934	16	Vngari ab exercitu regis Henrici, occisi sunt, & multi quoque ex ipsis comprehensi sunt.
935	17	¶ Leo annis 3, mensibus 6,
936	18	diebus 10. Hildebertus Maguntinẽsis archiepiscopus obiit: cui successit Fridericus. Henricus rex obiit, 4 nonis Iulii: & Otto filius eius in regnum constituitur.

OTTO.

ROmanorum 89, Otto, regnauit annis 36, mensibus 10.

Anni Chr.	*Anni Ott.*	
937	1	Monasteria sanctorum & cotorum, sancti Galli & sancti Bonifacii igne consumuntur. Vngari per Orientales Francos & Alemanniam, multis ciuitatibus igne & gladio consumptis, iuxta Wormatiam Rheno transito, vsq; ad mare Oceanum regnum Galliæ deuastauerunt, & per Italiam redierunt.
938	2	¶ Stephanus sedit annis 3, mensibus 3, diebus 15. Otto sibi de Boariis resistentib. rediit. Frater eius Henricus comprehensus est ab Eberhardo. Illo autem liberato Eberhardum misit in exilium, atq; iterum Boarios inuasit cum exercitu, omnesq; sibi subdidit, nisi tantum vnum Arnolphi filium. Interim maxima pars Vngarorum à Saxonibus occisa est.
939	3	Otto in Lothoringos iuit vsq; ad Caprimontem. Interea Ludouicus rex Galliæ inuasit Alsatiam. Tunc Otto reuertens venit ad Brisaciam, & obsedit eam, & Ludouicus rex discessit. Iterum Eberhardus dux occisus, & Gilbertus etiam dux in Rheno submersus.
940	4	
941	5	¶ Marinus sedit annis 3, mensibus 6, diebus 14.
942	6	
943	7	
944	8	¶ Agapetus sedit annis 10, mensibus 6, diebus 10.
945	9	Otto dux obiit, cui successit Cõradus. Otto rex in Lothoringos cum exercitu iuit, & omnes subiugauit imperio suo: sed Metensis episcopus resistebat. Henricus vero, frater regis, proiectis armis venit ad eum.
946	10	
947	11	
948	12	
849	13	
950	14	Cyclus 23 decennoualis incipit, indictione 8. Berengarius rex apud Augustam in conuentu Ottonis ad dedicationem venit. Inde cum regina cõiuge eius, Villa nomine, ad castellum Babemberg deductus, extremam clausit hotam: & draco visus est.
951	15	
952	16	Per loca Germaniæ Galliæq; plurima terræmotus magni facti.
953	17	Moguntia ciuitas ab Ottone rege obsessa est.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Ott.	
954	18	Guilielmus filius Ottonis fic: Anno Dominicæ incarnationis 954, indictione 12, beatæ memoriæ dominus Fridericus, ſanctæ Moguntiacenſis Eccleſiæ archiepiſcopus, 8 calendis Nouēb. obiit. Eodem vero anno ego Guilielmus, tantæ ſucceſſionis indignus, loco eius cū conſenſu cleri & populi eiuſdem ſanctæ ſedis, 16 calēdis Ianuariis, ipſoque die pacem inter regem Ottonem & filium eius Luttolphum facta, in loco Aranſtedi ſum electus, & in die 9 calendis Ianuariis Moguntiæ ordinatus. Hæc dixit Guilielmus Epiſcopus, filius Ottonis imperatoris. ¶Ioannes ſedit annis 7, menſibus 11. Luttolph⁹ dux Ottoni regi patri ſuo rebellat.
955	19	Vngari Noricam, Frāciam, Italiamq; petunt.
956	20	Vngari totam Boariam depopulantes iuxta Auguſtam Alamanniæ vrbē ab Ottone rege pugna victi, immenſa cæde necantur. Lutolphus Adelbertū bello vicit, & ipſe eodem anno moritur. Hademarus abbas Fuldenſis, qui monaſteriū Fulda magnifico opere conſtruxit, obiit: cui ſucceſſit Hatto filius ſororis ſuæ.
957	21	
958	22	
959	23	
960	24	Cruces in veſtib. apparent.
961	25	

Otto rex Romam veniens, imperator efficitur à Ioanne papa.

962	26	¶Leo anno 1, menſib. 4.
963	27	Roman⁹ rex Græc. obiit,
964	28	¶Benedict⁹ mē. 2, die. 5.
965	29	¶Ioannes ſedit annis 9.
966	30	Otto, filiꝰ Ottonis, imperator à Ioanne papa ante altare ſancti Petri cum patre ſuo coronatus eſt.
967	31	Guilielm⁹ Epiſcop. Mogun-
968	32	tinus obiit, & apud ſanctum Albanum ſepelitur: cui Hatto abbas Fuldenſis ſucceſſit. Nicephorus rex Græcorum & ſenex, quum timuiſſet à filiis ſuis proiici, voluit caſtrare eos. Tunc mater eorum, neſciēs aliter eos liberare, ſuaſit Ioanni regem occidere & imperare. Ioannes itaq; clam in palatium intrauit, regemq; occidit, & imperauit.
969	33	Cyclus 24, indictione 12.
970	34	Hatto Epiſcopus Moguntinus obiit: ei ſucceſſit Rubbertus.
971	35	Signum quoddam igneū apparuit in cœlo.
972	36	¶Benedictus papa ſedit anno vno, menſibus ſex.
973	37	Otto imperator obiit nonis Maii, & ſepultus Magdeburgi.

OTTO.

ROmanorum 90, Otto regnauit annis 10, menſibus 7.

Anni Chr.	Anni Otto.	
974	1	¶Donus papa ſedit anno vno, menſibus ſex. Ceſſauit diebus 10.
975	2	¶ Bonifacius papa ſedit menſibus 5, dieb. 12. Otto imperator obiit nonis Maii. Sanctus Vldaricus migrauit ad Dominum 4 nonis Iulii, anno Epiſcopatus ſui 50. Eberger⁹ archiepiſcopus Colonienſis immolauit Scotis in ſempiternum monaſterium ſancti Martini in Colonia: quibus primum primus abbas præerat Minborinus Scotus, annis 12. Hoc etiam anno Rupertus Dung, honeſtiſſimus archiepiſcopus.
976	3	¶Benedictus papa ſedit annis 10, menſibus 6: ceſſauit diebus 20. Moguntinus obiit, pro quo Villegiſus conſtituitur, qui in primis cœpit ædificare monaſterium ſancti Martini, qui etiam conſtruxit monaſterium ſancti Stephani, ibique ſepultus eſt. Reſtaurauit quoq; diuinum officium, in monte ſancti Dyſibodi cum canonicis, quod Hatto præceſſor eius, vel huius Ruperti archiepiſcopi deſtruxit, expulſis inde monachis.
977	4	
978	5	
979	6	
980	7	
981	8	
982	9	
983	10	Otto Imperator apud Calabriam, occiſo à Græcis exercitu eiꝰ, de naui exiliens natando aufugit. Otto imperator Romæ 6 idus Decembris moritur, ibique ſepelitur. Boppo epiſcopus Wirzeburgenſis obiit.

OTTO.

ROmanorum 91, Otto 3, filius ſecundi Ottonis, admodū puer, regnauit annis 18, & menſibus aliquot.

Anni Chr.	Anni Oth.	
984	1	
985	2	¶ Ioannes, sedit mens. 8.
986	3	¶ Ioannes pa. mensib. 4.
987	4	Villegisus archiep. Moguntinensis dedicauit Ecclesiam in Turnilan, Vigero comite rogante. Qui Vigerus mox eandem Ecclesiam, quæ etiam Dorlon nominatur, cum omnib. quæ in eadem marchia habuit, post obitũ suum sancto Martino & episcopo Moguntino contradidit. ¶ Ioannes papa sedit annis 10, mens. 10, dieb. 12, & cessauit diebus 6.
988	5	
989	6	
990	7	
991	8	
992	9	
993	10	
994	11	
995	12	Sãctus Adelbertus Episcopus de Praga, ciuitate Aprutis martyrio coronatur. Bernhardus Episcopus Verzeberg obiit in insula Euboea, & sepelitur in monasterio quod dicitur Politica.
996	13	
997	14	¶ Gregorius papa sedit annis 2, mensibus 6.
998	15	
999	16	Gregorius papa obiit. Hic iam cœpit millenarius primus.
1000	17	Sylvester sit papa, hic sedit annis 4, mense 1, & diebus 8, & cessauit sedes diebus 23.
1001	18	
1002	19	Otto 3 imperator in Italia obiit absq; filiis, 5 Calend. Februarii: cuius intestina Augustæ, reliquum corpus Aquisgrani sepelitur.

HENRICVS.

ROmanorum 92, Henricus dux Bauariæ Babembergensis, rex effectus, apud Mogũtiã consecratus à Villigiso archiepiscopo, regnauit annis 22, mẽsib. 5.

Anni Chr.	Anni Henr.	
1003	1	Sylvester obiit. ¶ Huic successit Ioannes mensibus 5, diebus 15.
1004	2	¶ Ioannes sit papa annis 5. Hẽricus rex Italiam, Bohemiam, & Bolislaum ducem cum omni Sclauorum gente subiugauit.
1005	3	Episcopatus Babemberg. a rege Henrico constituitur, & Eberhardus ibi episcopus ordinatur. Cyclus 26 decennoualis, indictione 5.
1006	4	
1007	5	
1008	6	Brunus Episcopus à Prucis multis supplicijs affectus, & pedib⁹ manibusq; abscissis, postremo capite plexus cœlos petiit.
1009	7	Ioannes papa obiit.
1010	8	¶ Sergius papa, sedit annis duobus, mensibus septem.
1011	9	Hoc anno Babembergensis Ecclesiæ dedicatio facta est, 46 Episcopis ad hoc vocatis. Villogisus Moguntinensis archiepiscopus obiit, cui successit Erkenbaldus.
1012	10	¶ Benedictus pa. an. 12.
1013	11	Hẽricus rex Romæ imperiali benedictione coronatur à papa Benedicto. Brianus rex Hiberniæ, parasceue Paschæ, 6 feria, 9 cal. Maij, manibus & mente ad Deum intentus necatur. Ernest dux in venatu occiditur.
1014	12	
1015	13	
1016	14	
1017	15	
1018	16	
1019	17	Benedictus papa Babembergam veniens, Ecclesiam sancti Stephani ibidem dedicauit.
1020	18	
1021	19	Terræmotus magnus factus est, 4 idus Maii, feria 6. Sanctus Hiltibertus Coloniẽsis archiepiscopus obiit, pro quo Piligrinus constituitur. Erbenbaldus Moguntinensis archiepiscop⁹ obiit, pro quo Eribo constituitur.
1022	20	Henricus imperator nouam Troiam deditione cepit, & fit mortalitas magna in exercitu.
1023	21	
1024	22	Benedictus papa obiit. Hẽricus imper. 3 idus Iulii absq; filiis obiit, & Babembergæ in monasterio sancti Petri à se facto sepelitur.

CONRADVS.

ROmanorum 93, Conradus iunior, Francus eligitur: regnauit annis 15.

Anni Chr.	Anni Conr.	
1025	1	¶ Ioannes sedit annis 19.
1026	2	Conradus filium suum
1027	3	Henricum regem fecit, & ipse pergens Romam imperator efficitur. Cyclus 27 decennoualis, indictione 9.

Digitized by Google

Anni Chr.	*Anni Conr.*
1028	4

Ego miſer MARIANVS in peccatis fui in hoc anno natus.

1029 | 5 | Conradus imp. Stephanum Pannoniæ regem cum exercitu petiit. In Alamannia Erneſt dux & Vernherus comes cum multis occiduntur.

1030 | 6 | Arbio archiep. Mogũtinus obiit.

1031 | 7 | Stephanus rex Pãnóniæ, miſſis legatis, cum imperatore Conrado pacificatur.

1032 | 8 | Sanctus Bardo ſucceſſit annis 20. Rudolphus rex Burgundiæ obiit, diadema ſuum Conrado imp. miſit.

1033 | 9 | Conradus imper. hyeme Burgundiam petit.

1034 | 10 | Moelcolium rex Scotiæ obiit. Donchad filius filiæ eiꝰ ſibi ſucceſſit annis quinq;.

1035 | 11 | Propter religionem diſtrictam, diſciplinamque nimiam, & propter aliquos Scotos, quos ſecum habebat Helias Scotus abbas, qui monaſteriũ ſancti Pantaleonis & ſancti Martini in Colonia pariter regebat, Piligrinus Colonienſis archiepiſcopꝰ inuidioſis viris inſtigatus, Heliam abbatem voluit expellere & omnes Scotos monachos quos ſecum habebat. Helias Scotus abbas ſtatim quum de aula regia reuertiſſet, dixit cũ cæteris Scotis: Si Chriſtꝰ in nobis peregrinis eſt, nunquam viuus ad Coloniam veniat Piligrinus. Et ita Dominus compleuit. Ioannes papa obiit. ¶ Benedictꝰ huic ſucceſſit annis 14.

1036 | 12 | Piligrinus Epiſc. Colonienſis obiit, pro quo Hermannus conſtituitur. Otto princeps Carlingorum à Gozelone duce pugna victus, fugiens occiditur. Burim Verzeburgenſis Epiſcopus obiit.

1037	13	Sanctꝰ Bardo archiep. præſente Conrado imp. indictione 5, 4 idus Nouemb. cõſecrauit monaſteriũ ſancti Martini ſedis Moguntinẽſis archiepiſcopatus, imo omnium Francorum, in honore ſancti Martini, cũ multis epiſcopis. Cõnigund imperatrix obiit, 5 nonis Martii, & Spiræ ſepelitur. Hermannus dux obiit, filius imperatoris Stephanus rex Vngarorũ Chriſtianus obiit, qui cũ omni gente ſua ad fidẽ cõuertitur.
1038	14	

1039 | 15 | Conradus imper. obiit 2 nonis Iunii, ſepultusq; eſt Spiræ. Eberhardꝰ primus Epiſcopus Babembergenſis obiit, & Richardus abbas Fuldenſis. Hic etiam multos Scotos ſecum habebat: cui Sigeuar abbas ſucceſſit.

HENRICVS.

ROmanorum 94, Henricus filius Conradi imper. regnauit annis 17.

Anni Chr.	*Anni Henr.*
1040	1

Dõchad rex Scotiæ occiditur à duce ſuo. Magfinloech ſucceſſit in regnum eius.

1041 | 2 | Henricus rex ducem Bohemiæ Fratizlaum bello petit, ſed multis proceribus & militibus in præſtructione ſyluæ, citra & vltra occiſis vel captis, nil dignum efficere potuit. Petrus quoq; Vngarorum dux, rex eidem duci contra Hẽricum regem auxilia miſit.

1042 | 3 | Helias Scotus obiit 2 idus Aprilis, vir prudens & religioſus. Vngari quendam Ononem regem ſibi eligentes, Petrum regem ſuum expellũt: qui profugꝰ & exul Hẽrici regis, cui priori anno rebellauerat, gratiã quærit & inuenit. Henricus rex Bohemiam ingreſſus, igne prædaq; cũcta deuaſtat, & rebellem ducẽ obſides dare, & ipſum poſt ſe Ratiſponã ad deditionẽ humiliter venire, ſibiq; iureiurando fidelitatem ſeruitiumq; confirmare coarctat. Ono rex Vngarorũ ob ſuſceptum ab Henrico rege Petrũ, à ſe expulſum, fines Boatiæ prædis & incendiis depopulatur: ſed magna pars exercitus eius ab Adelbone marchione deleta eſt.

1043 | 4 | Annuchadus Scotꝰ & incluſus obiit, 3 Calendis Februarii, in monaſterio Fuldenſi: ſuper cuius ſepulchrum viſa ſunt lumina, & pſalmodia audita. Super quem ego Marianus Scotus 10 annis incluſus, ſuper pedes eius ſtans quotidie cãtaui miſſas. Henricus rex Pannoniã ingreſſus, duas populoſiſſimas ciuitates euertit, plures deditione ſubiecit. Sed quũ Petrum regem quẽ ſecũ ducebat, prouinciales recipere nollẽt, alium quem petebant ducem eis conſtituit: quẽ Ono poſt diſceſſum eius in Bohemiam repulit. Gisla imperatrix mater Hẽrici regis obiit, 16 calendis Martii, & apud Spirã ſepelitur.

1044 | 5 | Henricus rex iterum Pannonias inuadens, ſatisfactionem, obſides, munera pacis per iuſiurandum confirmationem accipiens, diſceſſit. Inde reuerſus Conſtantienſi ſynodo adfuit, vbi cunctis debita

debita dimisit, destructisq; omnibus munitionib⁹, pacem hacten⁹ inauditam, tam in tota Sueuia quam in alijs sui regni prouincijs, regia censura per edictum confirmauit. Deinde Agnetem Guilielmi Pictauiensis principis filiam, reginam apud Moguntiam vngi faciens, regalibus sibi nuptijs in Ingelnhein copulauit. Lupoldus marchio, Adelberti filius, in maxima Vngarorum clade immature obijt.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1045	6	Cyclus 23 decennoualis, indictione 13. Henricus rex 3, Pannoniam iratus ingressus, Dei fauente clementia, & beato Vdalrico episcopo imperante, victor fratris Onnonem cum vxore & filijs cognatisq; quibus locus euadendi erat, effugabat: Petrum in regnum constituit, subditoq; sibi Vngarorum regno honorifice reuertitur.
1046	7	Henricus rex Italiam ingressus, pacifice à Romanis suscipitur. Papas 3 nõ digne cõstitutos synodaliter deposuit, & Sindegerum Babembergensem episcopum papam constituit. Ipseq;, & coniunx eius Agnes regina eadem die imperiali benedictione sublimantur.
		¶ Clemens papa, qui & Sindegerus, 141 post Petrum, anno vno.
1047	8	Petrus rex Vngariæ cæcatus à Pãnonio quodã. Clemens papa obijt. Otto dux Sueuorum obijt, pro quo Otto de Suinforto surrexit. ¶ Papa Bobbo, 142 post Petrum, anno 1.
1048	9	Henricus rex nascitur.
1049	10	¶ Bobbo papa obijt. Tullensium antistes Brunus, qui & Leo, 143 post Petrum, sedit annis quinque.
1050	11	Rex Scotiæ Machetad, Romæ argentum seminando pauperibus distribuit.
1051	12	Sanctus Bardo episcopus Moguntinensis obijt, 4 Id Iunij.
1052	13	Lutpoldus episcopus, successit annis 8, mensibus 4.

Ego MARIANVS seculum reliqui.

1053	14	Atdericus Barbosus in Hibernia, vir valde famosus & miræ religionis, (ipse.n. fœminas & puerulos more clericorum coronando tondebat; & coronas, & non velata capita fœminas conuersas habere debere prędicabat; earumq; scholam & puellarum & puerorum & laicorum multam habebat) obijt ex Hibernia proiect⁹ est. Leo papa exercitum ducens per Apuliam contra Normannos, infinita vtrobiq; cæde peracta, sine victoria redit.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1054	15	Leo papa obijt. Velfus dux Carinthiorum obijt. Cõradus dux ab imperatore Henrico expulsus, in Pannonia exul, veneno sublatus est. Heizil comes de Obernsteinfeld defunctus est.
1055	16	¶ Victor, papa 144 post Petrum, annis 3 sedit. Hermannus Colonienſis episcopus obijt. Sanctus Anno sibi successit.
1056	17	Ego MARIANVS peregrinus factus pro regno cœlesti, patriam meam reliqui, & in Colonia 5 feria, Calend. Augu. monachus effectus sum. Iisdem temporibus multi diuersarum prouinciarũ principes perierunt. Fames multas prouincias afflixit. Egestas & penuria vndiq; præualuit: Multa mala tunc temporis facta sunt. Henricus imperator his doloribus corde tenus compunctus, infirmari cœpit, & productus vsq; ad mortem. Sapienti tamen vsus consilio, ab omnibus quibus potuit, veniam petens, quibusdam prædia quæ abstulit, restituit; cunctis qui contra eum culpas damnabiles fecerunt, relaxans. Filium suum Henricum Romani pontificis tunc præsentis, cæterorumque pontificum & principum electione regem constituit. His & alijs, prout vitæ possibilitas admisit, bene dispositis, 3 Nonis Octo. hanc vitam præsentem finiuit: sepultusq; Spiræ, papa præsente.

HENRICVS III.

ROmanorum 95, Henricus rex, filius Henrici imperauit annis 5.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1057	1	Henricus admodum puer cœpit regnare. Agnes imperatrix, eius mater ducatum suscepit Boariæ. Victor papa, multis in Germania bene dispositis, redijt Romam, & eodem anno obijt.
1058	2	¶ Stephanus, qui & Fridericus, papa 145 post Petrum, frater Godfridi ducis, iam monachus in monte Casſino factus, à Romanis pontifex cõstituitur. Hic etiam eodem anno obijt. Obierunt Adelberus Babemberg. episcopus, & Otto dux de Suinforti. Podelbrunna ciuitas cum 2 monasterijs feria 6 ante palmas

Digitized by Google

igne consumuntur. In monasterio autem erat Paternus nomine, monachus Scotus, multisq; annis inclusus, qui etiam combustionem prænunciabat, in sua clusa ambiẽs martyrium combustus est. Feria 2 post octauas Paschæ, exiens de Colonia causa orationis eundem locum visitaui, ob bona quæ narrantur de eius sepulchro: & sic cum abbate Fuldensi Fuldam veni. Egebertus abbas Fuldensis obijt 15 Cal. Decem. cui successit Sigefridus, in Natiuitate Christi.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1059	3	¶ Nicolaus, 146 post Petrum, annis 2. Ego MARIANVS indignus cum Sigefrido isto apud Verzebergum ad presbyteratum cõsecrat⁹ media Quadragesima, 3 Idus Martij, & feria 6 post Ascensionem, 2 Idus Maij inclusus Fuldæ per annos 10. Lutpoldus Moguntinensis præsul obijt 6 Id. Decembr. Ei Sigefridus abbas Fuldensis successit.
1060	4	Sigefridus iste in Epiphania archiepiscopus factus est; papa etiam tunc Nicolai legato Alexandro, postea papa facto, præsente. Vidradus abbas post eum successit. Nicolaus papa obijt.
1061	5	¶ Alexander, 147 post Petrum, sedit annis 13. Molaus abbas Scotorum Coloniæ obijt.
1062	6	Hucusq; duo magni cycli, id est 1044 anni. Sanctus Cuono Treuirorũ
1063	7	
1064	8	episcopus martyrizatur in deserto loco, à scopuloso monte ter præcipitatus à Theoderico comite, eo quod absq; electione constitutus est: & sepultus est Doleiæ, vbi per illum Dominus multa signa tunc tẽporis fecit. Ipse comes pœnitentiam agens Hierosolymam pergens, vitam finiuit, & omnes consentanei eius mala morte perierunt. Pro quo Vdo constituitur.

Cyclus paschalis magnus Dionysij, in quo sumus, 3. indictione secunda.

Multi diuites & pauperes cum Sigefrido Moguntino archiepiscopo, Traiectẽsi episcopo, Babembergensi episcopo, & Ratisbonensi episcopo, post transitum sancti Martini Hierusalem plus 7000 perrexerunt: vbi vero episcopi sedebant, dorsalia pallia pendebant, scutellas & vasa aurea & argentea habebant.

1065	9	Arabes vero fama pecuniæ congregati sunt, multosq; prædictorum in parasceue occiderunt. In quoddam castellum nomine Caruasalim nostri fugerunt, ibique se contra iacula Arabum defenderunt. Tunc bonus quidem miles nullo modo prohibitus, à sepulchro domini nudus foras exiuit. Arabes statim eum in modum crucis extẽdentes, ab imo ventris vsque ad guttur, superficiem eius proscindentes, scrutati sunt, qualiter humana viscera haberentur: deinde eum membratim diuidentes, lapidibus obruerunt, omnibusq; nostris de castello intuentibus dixerunt, Omnes vos similiter obruti eritis, si totam pecuniam nobis nõ tradideritis. Tunc timore perterriti promiserunt se daturos totam pecuniam suam, tantum vt eis victum dimitterent vsq; ad fines Christianorum. Tunc ducem Arabum cum viris 16, totidemq; gladijs intromiserunt. Qui quum vidissent episcopos glorioſos cum multis militib⁹, & dorsalia pendentia, extendit corrigiam circa collum Babembergensis episcopi Guntheri, considerans magnitudinem & pulchritudinẽ eius ait, Tu & omnia ista mea erunt. Episcopus vero per interpretem ait, Quid mihi facies? Et ille dixit, Istum pulchrum sanguinem gutturis tui fugam, & suspendam te sicut canem ante castellum. Tunc episcopus comprehenso capite eius strauit ducem in terram; atq; omnes alij ligati sunt. Qui vero foras erant audientes ista, irruerunt super castellum. Sed statim isti ligati, & supra murum contra iacula suorum suppositi, rogauerunt filios & amicos suos cæterosq; pacem facere inter eos: vnde bellum & dissẽsio inter latrones orta est, quum multi ex eis pecuniam eligerent, multi vt patres & amicos suos reciperent. Feria vero 2 post pascha, quidam de nostris qui euaserant, petierunt ducẽ de Ramula in auxilium. Statim Deo annuente, venit cum multo exercitu, & fugatis Arabib⁹ accepit quingentos Bisantios aureos, captiumq; ducem Arabem, inimicum multo tempore regis Saracenorum: & duxit Christianos Hierusalem, & iterũ inde ad nauim. Dominus autem secundum ventum dedit. Sic vsq; ad Christianos venerunt. Sed duo tantum millia ex 7000 reuersi sunt.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1066	10	Cometa stella visa est. Araldus rex Normannorum mille nauibus

bus venit in Angliam, mens. Septemb. regnaturus: qui Eboraci in autumno vltra 2000 sacerdotes Anglos occidit. Araldus vero rex Anglorum cum 7 aciebus bellicis statim peruenit illo, Araldum imparatum absq; loricis inuenit, & bello occidit, mense Octob. Guilielmus vero, qui & Bastard, hoc est nothus, cum Francis intrat. Interim Anglos & Araldum bello occidit, & ipse regit Anglos.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1067	11	Duo papæ in Roma cõ-
1068	12	stituuntur, id est episcopus Parmensis qui est expulsus, & Lucensis qui papa est effectus.

1069 | 13 | Ego miser MARIANVS iussu episcopi Moguntinensis, & abbatis Fuldẽsis, feria 6, ante palmas, 3 Non. April. post annos 10 meæ inclusionis solutus, de clusa in Fulda ad Moguntiam veni, & in festiuitate Septem fratrum secundo includor. Consecratio noui monasterij sanctæ Mariæ in Moguntia, 9 Cal. Decemb.

1070 | 14 | Scotis & Francis vastantibus, Angli disperguntur, & fame moriuntur, carnemq; humanam manducare coguntur. Dechi marchio Henrico regi rebellat.

1071 | 15 | Quidam clericus Carolus nomine, more Simonis Magi qui donũ spirituale pro precio rogauit ab Apostolis, à rege Henrico comparauit episcopatum ciuitatis Constantiæ. Qui in conuenticulo episcoporum & abbatum in monasterio S. Martini Moguntiæ, in Assumptione sancti Martini facto, à Sigefrido Archiepisc. coram rege culpatus, quod non intraret per ostium in ouile ouium, depositus est: deinde post annum non vixit. Otto dux Boariæ regi Henrico rebellat.

1072 | 16 | Coniurant regni principes contra Henricum regem. Eo tempore Sigefridus Episcopus Moguntinensis causa orationis in Galitiam ad sanctum Iacobum perrexit. Quum autem Cluniacum dominica die ante missam sancti Michaelis venisset; intrans claustrum respuit seculum. Sed dum mercenarij Moguntinum episcopum comparare vellent precio; Sigefridus in obedientia sancti Benedicti quam abbati deberet, violenter compulsus Moguntiam 8 Id. Decemb. redijt. Hucusque duo magni cycli, hoc est 1044 anni.

1073 | 17 | In hoc anno iuxta cursum Solis & Lunæ habentur, sicut in anno 15 Tiberij, in quo baptizatus est Dominus, id est dies baptismatis 8 Id. Ianuarij, Epiphania die Dominico & crastino, feria 2, initium ieiunij Domini, 15 Calend. Martij, in die 40 sui ieiunij, 6 feria, victoria eius de diabolo superato in gula & vana gloria atque auaritia, in quibus diabolus primum Adam in eadem feria prostrauit. A baptismate itaq; Domini in anno 15 Tiberij*. Alexander papa obijt Dominico die, vndecimo Calend. Maij.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1074	18	Hildebrandus qui & Gregorius papa, sedit annis 12. Papa Gregorius decreuit præcepto Petri Apostoli & sancti Clementis, vt supra, & canonibus patrum per bannum Dei, Petri & Pauli, & suum, synodali iudicio multorum episcoporum, & contradicens interdixit presbyteris, diaconibus, omnibusq; clericis, vxores habere, & omnino cum fœminis habitare, nisi cum eis quas regula vel Nicena synodus concessit. Decreuit quoque, vt sub sententia sancti Petri cũ Simone damnaretur, non sõlum emptor, sed & venditor cuiusque consecrationis officij ecclesiastici, id est episcopatus, presbyteratus, diaconatus, præposituræ ecclesiæ vel decimationis, sed & socius transgressoris. Dominus enim dixit: Gratis accepistis, gratis date. Vnde & de prædicta synodo legati papæ missi ad Henricum regem Romanorum, id est duo episcopi cũ regina eiusdem regis matre, & vniuersali synodo, coram rege, communi omnium episcoporum interdictu, fœminas separarunt à clericis, & maxime à presbyteris: & noluerunt esse in Pascha cum rege in ciuitate Babemberga, nec cibum, vel societatem Hermanni eius ciuitatis episcopi habere, qui etiam episcopatum comparauit. Arnoldus abbas sancti Albani obijt, pro quo alius abbas constituitur nomine Godeschalcus.

1075 | 19 | Plures clerici sub sentẽtia interdicti Apostolici libentius esse voluerũt, quam fœminis & vxoribus carere, sed vt vel per alios castigarentur, decreuit papa synodica legatione etiam hoc anno vt nullus Christianus audiret missam coniugati presbyteri. His temporibus, non aũt eodem anno, orta est grauis atq; feralis discordia in regno Teuthonico inter regẽ Henricum & principes Saxoniæ, cu-

ius cauſa(vt fertur)hæc erat: Rex Henricus oẽs Saxones ſeruituti ſubijcere cogitabat: ſed quia hoc tam facile, vt ſperauerat, ꝓficere non poterat: accepto conſilio, prius principes ꝓpoſuit honoribus ac dignitatib. ſuis deſpoliare, & ſic reliquos ꝓuinciæ populos ſuo dominio ſubiugare. Vt ergo voluntatis ſuæ propoſitum facilius adimplere valeret, in ipſa Saxonum prouincia, in monte qui vocatur Hattisberg, caſtrum munitum conſtruxit, cui ex ipſius montis vocabulo nomen dedit, vt vocaretur Hattisburg. Conſummato vero caſtro, & ſecundum voluntatẽ ſuam omnib⁹ ibidem negotijs regni diſpoſitis, ad effectum deſiderij iamdudum conceptum toto conanime ſuam extendit intentionem. Ottoni itaq; ducatum Boarię abſtulit metuens eum quia genere Saxo erat; quem protinus Velfoni ad iniuriam Saxonum contulit. Poſt hæc quadam die in eminenti loco eiuſdẽ caſtri conſiſtens, & elegantiam patriæ vndiq; bene poſſeſſam reſpiciens, fertur dixiſſe: Saxonia regio pulcherrima; ſed ſerui nequiſſimi, habitatores videlicet illo prenotans opprobrio. Quod audiens prædictus Otto dux grauius quam credi poteſt, dictum regis ſuſcepit: colloquutuſq; principibus Saxoniæ, rebellare omnem ſimul fecit prouinciam, & merito. Vnicam enim & dilectam Domini ſponſam, q̃ redemit de inimico precioſi ſanguinis ſui precio, quantum in ipſo fuit, per concubinarios, i. hæreticos, polluere & obfuſcare veritus non eſt, dum ſpiritualia eccleſiæ officia, gratifica videlicet ſancti ſpiritus munera, p iniqua contrariaq; fidei catholicæ commercia more Simonis efficeret venalia. Hæc & his ſimilia nephanda & inaudita Henrici regis flagitia videntes & audientes fieri catholici viri, per id temporis in eccleſia conſtituti, cum propheta Helia Domini zelo zelantes pro domo Iſrael, directis Romam nuncijs ad Alexandrum apoſtolicæ ſedis antiſtitem, hæc ei & alia quamplurima quæ in regno Teutonico, inſanientibus ſimoniacis hæreticis, rege Henrico authore & patrono, dicta & geſta ſunt, tam literis quam viua voce gemendo ac dolendo conqueſti ſunt: deinde eodem zeli Dei feruore ſuccenſi, cõuenientes in vnum, caſtrum Hattisburg obſeſſum capiunt, omnia ibidem inuenta diripiunt. Fertur etiam, quod plus quam 30 fœminę vna die eiectæ ſint de munitione, quæ omnes fuerunt violatæ, veſtibus vſq; ad nates præciſis ad iniuriam Saxonum: vnde ipſi nimium efferati animis, caſtrum & omnia quæ in eo conſtructa erãt, cum monaſterio, clericis vndique per fugam diſperſis, funditus exciderunt, oſſaq; filij eius de ſepulchro eiecta per compita diſperſerunt. Interea domino Alexandro Apoſtolico de medio ſublato, ſuſcepit ſedem Apoſtolicam Gregori⁹ 7, qui & Hildebrandus, profeſſione monachus. Iſte querimonijs & clamoribus catholicorum iuſtis aduerſum Henricum & ſcelerum eius immanitatem auditis, zelo Dei accẽſus, iam dictum regem excommunicatum pronunciauit maxime ꝓpter ſimoniam. Quod factum catholicis quidem vitis bene placuit, ſimoniacis vero ac fautoribus regis nimium diſplicuit, qui dicebant nunquam fuiſſe auditum, regem aliquãdo excommunicationi ſubditum. Facta eſt ergo maxima diuiſio in eccleſia Dei, catholicis domino Apoſtolico ſtudioſe fauentibus ac præceptis eius, ſchiſmaticis Henrico & cooperatoribus eius ex corde obedientiam exhibentibus: inter quos erat princeps & ſignifer iuſtitiæ, dilectus Deo & hominibus, beatus Hanno Colonienſis archiepiſcopus (cuius memoria in benedictione eſt) cum reuerendiſſimis eccleſiarum rectorib⁹ Sigefrido Moguntino, Vezelino Magdeburgenſi, Ruchero Haluerſtadenſi, aliiſq; epiſcopis & abbatibus, monachis & clericis, aſſentientibus quoq; principibus totius Saxoniæ, Ottone duce, Magno duce, Vdone marchione, Ludouico comite, cum alijs innumerabilibus tam nobilium quam infimarũ militarib⁹ viris. Quorũ fidei deuotionem ac feruorem iuſtitiæ venerabilis papa Gregorius audiens, & contra eos ſęuitiam Henrici fautorumq; ei⁹, quemadmodum & contra ſemetipſum inſurgere videns, ne deficerent in tribulationibus quas ſuſtinebant ab iniquis, ſed fortiores, imo conſtantiæ virtute ſolidiores efficerentur; miſſis ad eos literis paucis, hæreticorum audaciam, garrulitatem, & ſuperbiam, autore Henrico ac defenſore, ad iniuriam & contumeliam ſanctæ ſedis apoſtolicæ ꝓſtrinxit elatam; quamobrem regem anathematis vinculo alligauerit, literis inſinuauit, qb⁹ catholici ad reſiſtendum iniq; hæreticis conſtantiores effecti ſunt. Anno prędicto Domini 1075, regnaũt ſui 19, Henricus congregato exercitu,

Saxoniam hoſtili animo intrare conatur, quod audientes Saxones econtra ſe præparant ei occurrere. Congregati nanque ob patriæ libertatem, ad introitum Thuringiæ iuxta fluuiũ qui dicitur Vnſtruch, conſederunt: non enim dederant ſpatium, vt intraret prouinciam eorum. Saxonibus ergo ſuper latitudinem terræ diffuſis, & iam caſtra hora 9 metantibus, ſpeculatores Henrici conſiderato exercitu, venerunt ad dominum ſuum mẽtiendo dicentes Saxones ſe præparare ad pugnã. Quod audiens, protinus ſuos præcepit armari, & confeſtim irruit ſuper ignaros & imparatos. Saxonibus vero quamuis ſero, tamen ferociter ad arma confugientib⁹, facta eſt pugna validiſſima, ita vt fluuius illo in loco viam præberet itinerantibus ſuper occiſorum cadauera. In iſta pugna dux Sueuorum Rodolph⁹, qui poſtea Saxonibus regnauit, exercitum regis ducens, ſtrenuiſſime dimicauit. Inter innumerabiles in prælio corruentes interijt ibi comes Geuehardus pater Lutgeri, qui poſtmodum imperium aſſumpſit, qui etiam paucis diebus ante hoc prælium natus fuit. Occidit quoq; illo die de exercitu regis Erneſtus marchio cum alijs multis. Henricus ergo tantum viceuictoriam habuit, licet cum dolo acquiſitam. Hoc bellum conſummatum eſt 5 Id. Iunij. Obijt Vidradus abbas Fuldenſis. Obijt etiam Henricus Spirenſis epiſcopus, pro quo Huzmannus conſtituitur.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1076	20	
1077	21	In concilio 24 epiſcoporum, abbatum, multorumq; clericorum, Wormatiæ menſe Martio facto, præſente Henrico rege, decretum eſt, vt bannum Hildebrandi papę nullus curaret, nec papa eſſet. Dominus Hanno, Colonienſis archiepiſcopus, obijt 2 Nonis Decemb. qui ex fundamentis 5 congregationes fecit: in Colonia vnam in honorem ſanctæ Mariæ virginis, aliam in honorem ſancti Georgij martyris: 3 etiam congregationes monachorum diuerſis in locis ex ſuo conſtruxit, vnam in Veſphalia, in loco qui dicitur Graffſchaff, aliam in regione Sclauorum, in loco qui dicitur Salephelt: tertiam in monte qui dicitur Sigeberg, in qua feliciter ſepultus requieſcit: pro quo Hildolphus cõſtituitur.

Saxones igitur ferociores ex dãno quod paſſi ſunt effecti, adhuc rebellare nitebãtur. Quos prædictus dux Rodolphus cõpeſcuit, ne hoc facerent; dans eis conſilium propter pacem & concordiam, vt in poteſtatem regis ſe traderent in fide ſua, dicẽs ſe acturum, quod nihil eis noceret. Cuius ſequentes conſilium, veniẽte poſtmodum rege in Saxoniam, principes Saxonum in poteſtatem eius ſe dederunt: videlicet Vezelo archiepiſcopus Magdeburgenſis, Butto Haluerſtedenſis, Otto dux, Magnus dux, Vdo marchio: quos omnes rex cuſtodiri præcepit. Videns ergo Rodolphus dux, qui eis conſilium dederat, & fideiuſſor extiterat, quod eos iuuare non poterat, dolorem inde habens non minimum, regi indignabatur nimium. Ipſi autem ſine voluntate regis quomodocunq; liberati de cuſtodia, & ad ſua tandem reuerſi, poſt Rodolphum miſerunt, eumq; ſuper ſe regem fecerunt. Qui ductus Moguntiam, conſecratus eſt à Sigefrido archiepiſcopo in regem. Qui ſtatim congregato exercitu Verzeburg obſedit: quam continuo captam in deditionem accepit, anno Domini 1077.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1078	22	Gregorius igitur præſul venerabilis, hæreticorum inſaniã, catholicorum quoque aſtipulante veritate, cognoſcens, Conſtantiam Rodolpho regi miſſis literis, apoſtolicam mandauit benedictionem: in quibus etiam omnibus Chriſti fidelibus beato Petro, ac ſibi vicario eius obedientiam profitentibus, vniuerſaliter inſinuauit, Henrico ꝓpter ſuperbiam, inobedientiam ac falſitatem, regni dignitatem ablatam, Rodolpho vero regi pro ſua humilitate, obedientia & veritate, authoritate ſancti Petri collatam.

Henricus rex Natiuitatem Domini apud Spiram celebrauit. Et inde in Lõgobardiam pergens, papa ſibi obuiam veniente, rex à papa ſolutionem banni obtinuit. Papa vero ſedem Apoſtolicam à rege accepit & pœnitentiam quam ſibi papa conſtituit, minime ſeruauit: vnde & poſtea eũ iterum anathematizauit. Bellũ iuxta Stroui commiſſum eſt 7 Id. Aug. vbi Vizelo Magdeburgenſis archiepiſcopus, frater beati Annonis Colonienſis archiepiſcopi, cum alijs multis occubuit. Rodolphus rex victoriam tamen obtinuit.

1079	23	Bellum iuxta Fladecheim 5 Calendis Februarijs commiſſum eſt, in

by Google

quo Memfrid comes cum alijs multis occubuit. Gregorius papa, ſeruus ſeruorum Dei per totum Italicum regnum & Teutonicorum debitam ſancto Petro obedientiam exhibentibus apoſtolicam benedictionem. Si qui ſunt presbyteri, vel diaconi, vel ſubdiaconi qui iaceant in crimine fornicationis: interdicimus eis ex parte omnipotentis Dei & authoritate ſancti Petri introitum eccleſiæ, vſque dum pœniteant & emendent. Si qui vero in peccato ſuo perſeuerare maluerint, nullus officium eorum auſcultare præſumat: quia benedictio illorum vertitur in maledictionem, & oratio in peccatum, teſtante Domino per Prophetam, Maledicam (inquit) benedictionibus veſtris.

Anni Chr.	*Anni Hebr.*	
1080	24	Apud Brixam Noricam 30 epiſcoporum magnæq; partis optimatum regni conuentus contra Hildebrandum papam habetur. Bellum iuxta Elſtra committitur à rege Henrico Idus Octob. in quo Rodolphus rex occiditur, & Merſeburg ſepelitur, Saxones vero victoriam reportarunt.
1081	25	Henricus cum magno exercitu profectus Romam, eam obſedit. Papa audiens multos Romanos fauere ſchiſmaticis, deſperans recepit ſe in domum Theodorici vel Creſcentis, vt quidam dicunt: ſed nec ibi ſe tute ſciēs, cum paucis noctu Salernam abijt: vbi vſq; ad obitum ſuum habitauit. Videns autem Henricum papam aufugiſſe, congregatis 30 epiſcopis fautoribus ſuis, in ipſa Romanæ vrbis obſidione iuſſit haberi ſynodum, in qua Gregori⁹ papa falſis & inauditis criminationibus, à fautoribus Henrici ficte compoſitis, abſens accuſatur. Deniq; dicebāt, eum prophanum, ſceleſtum, amatorem diſcordiæ, virum ſanguinum, ſedem apoſtolicam vſurpaſſe per necromantiam. Conſpirantes ergo qui conuenerant in vnum aduerſus Dominum, & aduerſus vicarium eius papam Gregorium, damnauerunt eum, & facta damnationis eius epiſtola cōminando mandauerunt ei, ne amplius apoſtolicam ſedem pro tantis criminibus condemnatus intraret. Et quia in proximo erat ſacratiſſimæ Paſchæ ſolennitas inebriati profunda diabolici furoris inſania, Vigbertum Rauennæ ciuitatis archiepiſcopum rapuerunt, ac papam conſecrauerunt quem Clemētem nominauerunt: à quo ipſe Henricus in ſancto die Paſchæ vna cum vxore ſua Bertha, Cæſarea impoſita appellatione coronatus eſt Dominus. Itaque apoſtolicus Gregorius, audiens ab inſanientibus Vigbertum hæreticum & inuaſorem ſibi in Romana ſede ſuperpoſitum, congregatis vndiq; quotquot habere potuit catholicis Epiſcopis & abbatibus, primo gradu Rauennatem ſedem, inuaſorem Romanæ eccleſiæ, poteſtate ſancti Spiritus & authoritate ſancti Petri, apoſtolici anathematis mucrone mulctauit: deinde Henricum cum omnibus fautoribus ſuis, epiſcopis & abbatibus, monachis & clericis, laicis quoq; potentibus cum infimis quibuſque perſonis, ſub interminatione terribili generaliter communione priuauit. Moguntia ciuitas ex parte maiore, & monaſterium epiſcopale, aliaq; tria monaſteria igne conſumpta ſunt, Monaſterium Babembergenſe in vigilia Paſchæ combuſtum eſt. Henricus rex naſcitur.

Anni Chr.	*Anni Hebr.*	
1082	26	Prima paſchalis luna 4 Non. Aprilis toto orbi apparuit, quum 2 Non. Aprilis eſſe deberet. Catholici per Saxoniam conſtituti, ex conſtantia domini Apoſtoli roborati, conſtituerunt ſuper ſe regem Hermannum. Iſte Hermannus fuit Lothoringus, vir ſapiens, modeſtia, genere & fortitudine inſignis. Ipſius filius erat Otho Palatinus, comes de Rinecke.
1083	27	Roma capta ab Henrico Rege, & in exercitu eius maxima peſtilentia facta eſt. Cycl⁹ decennoualis 2 incipit, indictone 6. Hermannus rex ferocianimo Orientalem Franciam prædando & incendendo ingreditur.

Hucuſq; author noſter Marianus Scotus.

DODECHI-

Digitized by Google

DODECHINI, ABBATIS IN MONASTERIO SANCTI DYSIBODI, AD CHRONICA Mariani Scoti continuatæ historiæ

APPENDIX.

HENRICVS, anno Domini 1084, postquam Romam cepit de Italia teuertitur: Augustaq; ciuitas ab eo obsidetur, & capitur. Sigefridus archiepiscopus obiit.

Anno 1085, synodus Moguntiæ apud sanctum Albanum iussu Hērici habetur: cui ipse cum legatis Vigberti, qui & Clemens, interfuit; cui omnes obedire cōtra Gregorium potētialiter compulit. Vizelo ipsius ciuitatis episcopus hanc synodū regebat, qui Hildebrādi aut Gregorii pronunciabat. Gregorius papa, qui & Hildebrandus, obiit. ¶ Huic successit Desiderius, abbas cœnobii sancti Benedicti de monte Cassino, quē Victorem nominauerunt. Iste rursus post paucos dies decedit. ¶ Huic successit Otto cardinalis, qui est appellatus Vrbanus. Hic dicitur fuisse monachus apud Cluniacense monasterium. Ipse itaque venerabilis papæ Gregorii scripta & dicta contra schismaticos habita confirmauit: Hēricum & Vigbertū Romanæ ecclesię inuasorē cum omnibus fautoribus suis ab Ecclesia Dei excō municauit. Dietmarus episcop⁹ Vormatiæ obiit. Godescalcus abbas sancti Albani deponitur: cui successit Adelmannus.

Anno 1086, Henricus rex Saxoniam ingreditur, & patriam vndique præda & incendio omnib⁹ iratus vastat. Hermannus autē rex, congregato exercitu quam maximo, occurrit ei iuxta Verzeburg, in loco qui dicitur Bleichfeld: ibiq; coiorto prælio innumerabilis multitudo hominū ex vtraque parte occubuit. Hermannus vero clarissimam victoriā adeptus, cum pace rediit. MARIANVS Scotus inclusus obiit, & apud sanctum Martinum sepelitur.

Anno 1087, Hermannus rex occiditur. Bertha imperatrix obiit, & Maguntię sepulta est: sed postea ab imperatore Spiram transfertur. Henricus rex, defuncto Hermanno rege, iam pacifice Saxoniam ingreditur, cui Hēricus marchio de Scaden fœdere pacis sociatur. Sanctus Nicolaus translatus est de Mura in Barum.

Anno 1088, Rezil Magūtinus archiepiscopus obiit, cui successit dominus Richardus.

Anno 1089, Henricus rex memor iniuriæ, quam sibi Eggebertus anno præterito, marchio apud Marseburg, fecerat, marchiam Orientalem ei auferens, Henrico cuidam contulerat: congregato exercitu quamplurimo, Glico castrum eius valde munitū quod est in Thuringia, iuxta Erphesfort ad Occidentem situm, in vigilia assumptionis Marię obsidione circumuallatur, & vsq; ad Natiuitatem Domini obsidebat. In cuius exercitu Magn⁹ dux cum multis aliis nobilibus aderat. In vigilia autem Natalis Domini, quæ in die dominica tūc euenerat, circa vesperam, sole ad occasum declinante, & exercitu quæ necessaria erant præparante; speculatores venerunt dicentes, marchionem cū magna multitudine appropinquare. Conturbatis ergo tali nuncio omnibus, armaque cum festinatione arripientibus; Eggebertus marchio, vt erat audacissim⁹, super inermes vt turbo vehemens cū suis irruit, & cædis initium ipse signifer & dux exercitus sui fecit. Facta est itaque concertatio dura, & vsq; in profundissimam noctem deducta. In eo denique certamine Burchardus Losannæ episcopus interfectus est, qui lāceam regalem ferebat: cum quo etiam multi clericorum tumultum fugientium ac persequentium contriti corruebant. De exercitu regis multi sunt occisi, quamplurimi captiuati, innumerabiles vero vulnerati, præda magna sublata, oppidum Glico cum gloria

Digitized by Google

obſidione liberatum. Henricus igitur victus fugam arripuit. Eggebertus autẽ victor exiſtens, perſequutus regem quoſcũq; inuenit de exercitu eius, cepit, vulnerauit, & interfecit. Per idem tempus catholici in Eccleſia rari habebantur, ſchiſmatici vero multiplicabantur.

Anno 1090, Valtramus Megdeburgẽſis Eccleſiæ antiſtes, quũ eſſet fauẽs præcipuè Henrico regi, miſſis literis ad Ludouicũ comitẽ ſuggerens ei, vt ſe ſubdẽs ſæpe iam dicto regi tueretur partes eius. In quib. literis, tanquam pro defenſione ordinationis Dei, re autem vera fauendo regi, laborans, beatæ memoriæ Gregorio papæ & piæ recordationis Rodolpho regi, & aliis principib⁹ qui iam in ſomno pacis requieuerant, obloquendo detrectarat, dicẽs eos quaſi non fuerint, ſic periiſſe; affirmãs eis malum principium fuiſſe, quos finem peſſimum contigiſſet habuiſſe: quarum literarum modus iſte eſt: Valtramus Dei gratia id quod eſt, Ludouico ſereniſſimo principi, cum inſtantia orationũ, ſemetipſum ad omnia deuotiſſimũ. Omni regno vtilis eſt concordia, deſiderabilis eſt iuſtitia: hæc enim virtus mater eſt probitatis, & conſeruatio totius honeſtatis. Qui aũt inteſtina graſſando diſſenſiõe, ad humani ſanguinis alios irritat effuſionẽ; profecto vir ſanguinum eſt, atq; illius particeps, qui noſtrum ſanguinem ſitiens ſemper circuit, quærens quem deuoret. Tu igitur glorioſiſſime princeps, attendens quomodo Deus pacis eſt, & nõ diſſenſionis; quod ex te eſt, pacem cum omnibus habeas. Deus charitas eſt, diabolus odium. Tota Lex & prophetæ in dilectione pendent. Qui autem odit fratrem ſuum, homicida eſt, nec habet partem in Chriſti regno & Dei. Hoc ipſa veritas, hoc diſcipul⁹ ille veritatis proteſtatur, qui de pectore Dominico Euangelii profundius potatus veritatem, fluminis impetu lætificat abundantius ciuitatem Dei. Sed ille, vas electionis, qui vſque ad tertium cœlum raptus, non ſecundum hominem, ſed per reuelationẽ Ieſu Chriſti euangelium ſuum didicit, Omnis, inquit, anima poteſtatib⁹ ſublimioribꝰ ſubdita ſit. Non enim eſt poteſtas, niſi à Deo. Qui autem reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Sicut amici noſtri inter muſierculas & ſimplex vulg⁹ ſomniãt, regiæ poteſtati ſubdi non oportere: falſum eſſe ergo, quod omnem animã poteſtati ſubdi oporteat. Sed nunquid veritas mendacii arguenda eſt? An experimentum quęramus eius, qui in Apoſtolo loquebãtur Chriſt⁹? An æmulemur Dominum? Nunquid fortiores illo ſumus? Fortiorem ſe cõfidit, qui Dei ordinationi reſiſtit: quoniam nõ eſt poteſtas, niſi à Deo. Sed quid ait Propheta? Confundantur omnes, qui pugnant aduerſum te Domine: & peribunt viri qui reſiſtunt tibi. Rodolphus, Hildebrandus, Eggebertus, & innumeri principes, Dei ordinationi in Hẽrico imperatore reſtiterunt. Et ecce, quaſi non fuerint, perierunt: quia profecto neceſſe eſt, malum fuiſſe principium, quorum finis peſſimus ſubſequutus eſt. Nunc ergo, quoniam qui ex aduerſa ſunt, ſuis aduerſum nos eminus digladiantur ratiocinationibus; veſtro iudicio vbi ius, vel etiam in veſtro iudicio conſeramus, domicilio tantum non ſuo vſurario, ſed Chriſti & antiquorum patrum vtamur teſtimonio. Ac ne forte recuſetur, lex huius eſto certaminis, vel me in populorum tranſire ſententiam, vel ex noſtro triumpho vos domino noſtro imperatori lucrifaciam⁹. Attendatur & illud, Si quis aliter euangelizat, præter quod euangelizatum eſt vobis, anathema ſit. Hoc anathema non de prophanæ nouitatis vſuario, ſed de tertio intonuit cœlo. De iſtis autem, qui ignorantes Dei iuſtitiam, & quærentes ſuam ſtatuere, iuſtitiæ Dei non ſunt ſubiecti: fiducialiter dixerim. Maledicetur illi, & tu benedices: qui inſurgunt in me, confundantur. Seruus autẽ tuus lætabitur, quoniam (vt ais Domine) ſine me nihil poteſtis facere: nec damnas iuſtum, quum iudicabitur illi. Tu quis es qui iudicas alienum ſeruum? Suo domino ſtat, aut cadit. Has ſane literas p̃dictus comes Ludouic⁹ ſuſcipiẽs, vocato ad ſe venerabili Stephano qui & Herrandus, Haluerſtadenſi epiſcopo, eas tradidit legendas; rogauitq; eum, quatenus his diligenti examinatione perſpectis, iuxta rationem veritatis congrua obuiaret reſponſione, & linguam blaſphemantis, os quoque iniqua proferentis contra iuſtitiam, authoritate ſancti Spiritus, & teſtimonio Scripturarum obſtrueret, ne amplius contra eccleſiam Dei latrat⁹ proferret inſanos & fureret. Venerabilis autẽ epiſcop⁹, ſecundum petitionẽ Comitis ſuſceptis literis, ac di-

ac diligenti examinatione perſpectis, vocato notario epiſtolã dictauit: in qua primũ præſcriptũ Valtramũ epiſcopũ hæreticum, ſimoniacum, redarguit; regem etiam Henricum hæreticũ, & excõmunicatũ, ideoq; nec regem dicẽdũ comprobauit; epiſcopatus pro pecunia, pro gladio, pro adulterio, pro ſodomitica immũdicia vẽdentẽ declarauit. Sed ipſi⁹ iam epiſtolę text⁹ exponatur, vt illi⁹ venerabil. viri feruor in tenore iuſtitiæ agnoſcatur.

Comes Ludouicus domino Valtramo, quicquid tali vocabulo dignũ eſt. Sicut bon⁹ homo de bono theſauro cordis ſui, profert bonum: ita malus homo de malo theſauro profert malũ. Vnde tibi tãta arrogãtia, vt me ad indignationem tam iniurioſis iniuriis ꝓuocares? Etenim dominos, & patres meos qui me in via iuſtitiæ cõfortant, viros ſanguinũ, ſimiles Sathanæ obliq; appellas, & monita ſalutis qui ſuggerũt, inter mulierculas & ſimplex vulg⁹ ſomniare dicis Nũquid Deus indiget tuo iudicio, vt pro illo loquaris dolos? Docuit iniquitas os tuũ, & imitaris linguam blaſphemãtiũ, ita vt recte de te dicat Prophe-ta, Noluit intelligere, vt bene ageret: iniquitatẽ meditat⁹ eſt in cubili ſuo. Quãuis ergo quantũ peruerſus tantum peruerſa loquutus ſis; nos tamen ori noſtro cuſtodiam ponere decreuim⁹, & ſiluim⁹, quũ cõſiſteret peccator aduerſum nos. Sed excitat nos ſermo diuin⁹, dicẽs: Reſpõde ſtulto ſecundũ ſtultitiam ſuam, ne ſibi ſapiẽs videatur. Nunquid. n. fatuitas ſonabit, & ſapientia obmuteſcet? Nũquid loquetur mendacium, & veritas ſilebit? Nũq̃d tenebræ operient terram, & Dominus nõ oriet̃ur? Immo lux in tenebris lucet, & tenebræ eã nõ cõprehenderũt. Qua cõſideratione cõcaluit cor noſtrũ, & in meditatione noſtra exarſit ignis. Loq̃mur igitur & clamam⁹, vulpesq; paruulas q̃ę vineas Domini demoliũtur, quãtum poſſum⁹, arcem⁹ timẽtes ꝓphetiã illã ex ꝓbrãtem, Nõ aſcendiſtis ex aduerſo, nec oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael vt ſtaretis in prælio in die Domini. Audiant, non tu qui aures habes, & non audis; qui oculos habes, & non vides; qui lumen quod in te eſt, tenebras feciſti: audiãt, inquã, omnes cordati, qui aures audiendi habẽt, quam alte aut non intelligas, aut intelligere diſſimules, neq; quid loquaris, neque de quibus affirmes. Ad ſubiectionem domini Henrici quem imperatorẽ dicunt, nos inuitas, & in quantum intelligere datur, vt per omnia ſubditi ſimus, quaſi apoſtolico argumento neceſſitatem imponis, dicens: Omnis anima poteſtatib. ſuperioribus ſubdita ſit: non eſt. n. poteſtas, niſi à Deo. Qui ergo poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Quam apoſtoli ſententiã te male intelligere, peius interpretari dicim⁹. Si enim omnis poteſtas à Deo eſt, vt tu intelligis: quid eſt quod de quibuſdam dicit Dominus per Prophetã: Ipſi regnauerunt, & nõ ex me principes extiterunt, & non cognoui eos? Si omnis poteſtas à Deo eſt, & tu intelligis, quid eſt q, ait Dominus, Si oculus tuus ſcandalizauerit te, erue eum, & ꝓice abs te? Quid enim eſt poteſtas, niſi oculus? Certe Auguſtinus in expoſitione apoſtolicæ ſentẽtiæ, Omnis anima poteſtatibus ſublimioribꝰ ſubdita ſit. Quod ſi poteſtas (inquit) aliquid iubeat q, contra Deum ſit, hic contẽne poteſtatem, timendo poteſtatem alioquin. Nunquid iniquitas apud Dominũ? Nunquid Chriſtus peccati miniſter eſt? Abſit. Quid ergo dicem⁹? Nunquid ab Apoſtolo diuerſa ſententiæ ꝓphetia euulgatur? Auguſtin⁹, minime. Diuerſas tibias inflat ſpirit⁹ vn⁹. Itaq; audiam⁹ apoſtolum cõcordãtem, & ſeipſum exponentem, & inimicum vltoremq; ſuum deſtruentem, Nõ eſt (inquit) poteſtas, niſi à Deo. Quid ſequitur? Qui ergo (inquis) poteſtati reſiſtit: & reliqua, Abſit. Non hoc ſequitur. Sed quid ſequitur? Quæ autẽ à Deo ordinata ſunt. Nempe hoc eſt q, quęrim⁹. O lingua doloſa, ô cor machinãs malũ. Spiritus vadens & non rediens. Cur mentit⁹ es ſpiritui ſancto? Arguat te conſcientia tua. Ecce fugit impi⁹ nemine perſequente. Cur vt deciperes, ſupprimere veritatem voluiſti? Cur medullam, cur animam huius ſententiæ furatus es? Nã ſi hæc verba de medio ſententię apoſtolicæ tollantur, contra ſibi inconueniens & exanimis iacebit. Impletur ſermo diuin⁹: Qui parat ꝓximo ſuo foueã, incidet in eã. Certe nec culpam furti, nec pœnã euadere poteris. Quid infelix, q̃d iudici vẽturo, quũ à ſeruis negotiatorib. locum requiret, reſponſur⁹ es, qui dominicæ pecuniæ fraudator in mediũ ꝓduceris? Quare nõ iudiciũ & laqueum proditoris timuiſti, ne ſimilem reatum ſimilis vindicta ſequeretur? Prævidens per ſpiritum ſanctũ Apoſtolus, te

tuiq; ſimiles hæreticos in Eccleſia emerſuros, qui bonum malum, malum bonum dicerẽt, qui tenebras lucem, & lucẽ tenebras ponerẽt, quide ſentẽtiis veritatis occaſionẽ inducendi erroris captarent, quũ præmiſiſſet, Non eſt poteſtas, niſi à Deo; vt coniecturã reprobi intellectus amputaret, Quæ aũt ſunt, inquit, à Deo, ordinata ſunt. Da igitur poteſtatẽ ordinatam & nõ reſiſtim⁹, imo dabim⁹ ilico man⁹. Miror autẽ, ſi in te vel gutta ſanguinis eſt, q̃ nõ erubeſcis dominũ Hẽricum regem dicere vel ordinem habere. An ordo tibi videtur, ius dare ſceleri, fas nefasq;, diuina & humana confundere? An ordo videtur tibi in corp⁹ ſuũ peccare, videlicet (proh pudor, proh nefas) vxorẽ propriã ſcelere omnib. ſeculis mundi inaudito, lupanar facere? An ordo tibi videtur, quũ Domin⁹ dicat, Defendite viduam; viduas iudicii æquitatem poſtulantes, nefanda cõtaminatione ꝓſtituere? Hæc qui ordinata, qui ſana dixerit: hũc inſani capitis eſſe, in ſan⁹ iurat Oreſtes. Vſq; ad hæc miſerrima tẽpora natura ſecretum amauit, ſed traditus in reprobum ſenſum rex veſter naturæ inuolucrum detexit, qui omnẽ pudorem ponit in propatulo. Vt autẽ illa quæ ſine numero ſunt, taceam⁹, videlicet cõcremationes eccleſiarum, deprædatiões, homicidia, incẽdia, truncatiões, & his ſimilia quæ ille poteſt, nos enumerare non poſſumus: ea quæ maxime eccleſiam Dei grauãt, loquamur. Audi ergo vera, nõ fucata. Audi fortia, nõ faceta. Omnis qui dignitates ſpirituales vendit, hæreticus eſt. Dominus autẽ Henric⁹ quem regem dicũt, epiſcopat⁹ & abbatias vendit. Etenim Cõſtãtienſem, Babenbergenſem, Mogũtinenſem, & plures alias, ꝓ pecunia; Ratiſponenſem, Auguſtẽſem, Strasburgenſem, pro gladio; abbatiam Fuldẽſem pro adulterio; Monaſteriẽſem epiſcopatum (quod dicere & audire nefas eſt) pro Sodomitica immunditia vẽdidit. Quæ ſi impudenter negare volueris, teſte cœlo, teſte terra, omnes etiam à furno redeuntes ſcioli cõcludent, Ergo dominus Henric⁹ hæreticus eſt. Pro quib. nephandis malis ab apoſtolica ſede excõmunicat⁹, nec regnum, nec poteſtatem aliquã ſuper nos, quia catholici ſum⁹, poterit obtinere. Sane qa fratrum nos odiis fatigas, intellige nulli nos odiũ de inaffectióe, ſed de pietate intẽdere. Abſit vt dicam⁹, Hẽric⁹ inter fratres aut Chriſtianos reputetur, qui toties corripiẽtẽ Eccleſiam nõ audiens, ſicut ethnic⁹ & public⁹ habetur. Cuius odium pro magno ſacrificio Deo offerimus, dicẽtes cum Pſalmiſta: Nõne qui oderunt te, Domine, oderã; & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Perfecto odio oderam illos, inimici facti ſunt mihi. Cui⁹ odii dignitatem veritas commendãs ait: Si quis non odit patrem & matrem, & fratres & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, nõ poteſt meus eſſe diſcipul⁹. Nõ ergo de odio iuſte reprehenduntur, qui animã noſtrã, cum à via Dei exorbitamus, qui patrẽ, & matrem, & omnem affectum qui nobis in via Dei obſtat, odiſſe ꝓcipimur. Inde eſt, quod omni ſtudio, omni cotratu laboramus, vt hoſtes eccleſiæ nos quoque vt aduerſarios caueamus, & nõ quia noſtri, ſed quia Dei inimici ſunt, odio habeamus. Porro q̃ de pace cum omnib. hominibus habẽda perſuades, meminiſſe debes, quia præmiſit Apoſtolus, Si fieri poteſt. Fieri autẽ non poteſt, vt cum iis qui Deo contrarii ſunt, pacẽ habeamus. Quis autem neſciat, dominum ſaluatorem nõ ſolum pacem cõmendare, quum dicit, Pacem meã do vobis, pacem relinquo vobis; ſed etiã ipſam pacẽ exiſtere, ſicut ait Apoſtolus: Ipſe eſt pax noſtra, qui fecit vtraq; vnum? Quid ergo ait Pax noſtra cõmendãs pacem? Nolite (inquit) arbitrari, quia veni mittere pacem in terrã, nõ veni pacem mittere, ſed gladium. Quid eſt hoc? Quare pax gladium? quare pax bellum indicit? Nimirum vt deſtruatur pax diaboli. Habet enim & diabol⁹ pacem ſuã, de qua Domin⁹ dicit: Quum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt ea quæ poſſidet. O quã potenter ꝓ vos ſatellites ſuos atriũ ſuum hoc tẽpore diabol⁹ cuſtodit, qui ſcuto falſitatis & galea perfidiæ protecti, nulla veritatis iacula, nulla fidei ſpicula admittitis! Poteſt tamẽ Dominus noſter, vt pote fortior armat⁹ ſupueniens, fortem veſtrum vincere, & arma in quib. confidit, auferre. Non ergo recte culpamur, ſi pacem illam omni bello crudeliorem deteſtamur, quam ipſa veritas ſuper Hieruſalem flendo re,pbat, dicens: Equidem in hac die quæ ad pacẽ tibi, & quam Pſalmus, Sup iniquos zelaui, pacem peccatorũ videns. Quod vero papam Gregoriũ, regem Rodolphũ, marchionem Eggebertum peſſimi interit⁹ damnas, & dominum

mirum tuũ, quia illis ſuperſtes eſt, bonificas; liquet ꝓfecto, ab omni ſpirituali te cõſideratione manere vacuũ. Nõne beati⁹ eſt bene mori, quam male viuere? Beati enim qui perſequutionẽ patiũtur propter iuſtitiam. Iam & Neronẽ, quia apoſtolis Petro & Paulo; iam & Herodẽ, quia Iacobo Apoſtolo; iam & Pilatũ, quia domino Ieſu Chriſto ſuperuixerint, beatos æſtimas. Qua opinione quid inſanius aut infelici⁹ dici poteſt? Qua ꝓpter & ab hac blaſphemia, linguam magniloquã compeſce: niſi forte in numero illorũ te cõſtituis, qui in fine iuſtorum videntes gloriã, ſeram & infructuoſam agentes pœnitentiam, præanguſtia ſpiritus gementes dicẽt, Hi ſunt quos aliquando habuimus in deriſum & in ſimilitudinem improperii. Nos inſenſati vitam illorũ æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore. Ecce quomodo cõputati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Ergo errauim⁹ à via veritatis, & ſol iuſtitiæ non luxit nobis. Quid nobis profuit ſuperbia? & diuitiarum iactãtia quid cõtulit nobis? Tranſierũt omnia velut vmbra. Quæ noſ verba in memoria adamantina ſcribẽtes, omnem ſimilitudinem extollentẽ ſe adueꝛſus veritatẽ Dei, cõtemnimus: & gloriantes in tribulationibus, calũniari, proſcribi & exterminari, deniq; occidi poſſumus; flecti vel vinci non poſſumus: & cũ magno tripudio illud, quod tu puer adoleſcens, iuuenis frequentatus, nondum corde ſenex concepiſti, de patrib. noſtris exultamus, qui cõtemnẽtes iuſſa principũ meruerunt præmia æterna. Porro ſentẽtias tuas diligenti curioſitate trutinantes, quaſi ſpiritualia ſpiritualibus cõparare volum⁹. Sed ſicut, & reliqua nõ pauca.

Anno 1093, Dominus Emehardus ordinatur 6 Cal. April. Verzeburg. Vratislaus dux Bohemiæ, in venatu repente de equo cadens, ſubito moritur.

Conrad⁹, fili⁹ Hẽrici imperatoris, patri ſuo hac de cauſa rebellauit: Henricus rex Adelheidam reginam quã duxerat vxorẽ, odio cœpit habere: ideo incarcerauit eam, & conceſſit vt pleriq; vim ei inferrent: immo filium hortãs, vt eam ſubagitaret. Quo recuſante patris polluere ſtratũ, eũ rex nõ ſuũ, ſed peregrini filium eſſe affirmauit cuiuſdam principis de Sueuia, cuius etiam faciem prædictus Conradus plurimum aſſimulauit. Regina autẽ poſt plurima & inaudita malorũ genera ſibi innocẽter illata, de cuſtodia qua tenebatur, quoquomodo Dei miſeratione liberata, ad potentiſſimã tunc tẽporis fœminam, Mathildam nomine, fugiendo peruenit. Quę ſuſceptam reginam ad venerabilem virum perduxit Vrbanum, apoſtolicæ ſedis antiſtitẽ: cuius prouoluta pedib. profuſis lachrymis, ac intimis ſingultibus, omnem ſuæ quã pertulerat calamitatis intimauit miſeriam. Papa autem, agnita reginæ calamitate, humanitatis miſeratiõe cõpaſſus, facta cõcione catholicorũ, denuo Henricum regem excommunicauit pro illicitis ac nefandis, omnibusq; ſeculis inauditis reb. in legitima vxore ſua perpetratis. Regina autem reuerſa eſt in regionem ſuam, & ingreſſa monaſterium facta eſt abbatiſſa, vt quidam dicunt.

Eclipſis Solis facta eſt tertia hora diei, & draco viſus eſt. Cõrad⁹ igitur patri ſuo rebellans venit ad papam Vrbanum, & ſolutus ab excõmunicatione, in Longobardia regnauit contra patrem. Erat deniq; Conradus iſte in omni bonitate & probitate conſpicuus, humilis & modeſt⁹: qui paucos annos ſuperuiuens poſtquam coronatus eſt, immature obiit.

Anno 1094, peſtilentia magna fuit. Beatus Anſelmus Cantuarienſis archiepiſcopus floret, qui multa ſcripſit. Pri⁹ fuit pater monachorum in monaſterio Betti, docens liberales artes, & viam amoremq; patrię cœleſtis. Precib. ſuis ad Deũ mortalitas ſedata eſt, multaq; alia miracula edidit. Præſumpta eſt illi talis aſſertio, quũ abbas erat: Si in Deo tres perſonæ ſunt, vna tantum res, & non ſunt tres res, vnaquæque per ſe ſeparatim, ſicut angeli, aut tres animæ, ita tamen vt voluntate & potentia ſint idem omnino: ergo pater & ſpiritus ſanctus cũ filio eſt incarnat⁹. Verum author iſti⁹ peruerſi dogmatis, à patribus & doctorib. eccleſiaſticæ fidei circũuent⁹ & cõuictus ac pene populo neci tradit⁹, vt mortem euaderet, errorem abiuraſſe dicebatur. Contra quem errorem pater Anshelmus epiſtolã abbas inchoauit, epiſcop⁹ conſummauit, ſcribens ad Vrbanũ papã. Ad Valramum quoq; Nũburgenſem epiſcopũ de proceſſione Spiritus ſancti ſcripſit epiſtolam, in cuius capite ipſum Valramũ epiſcopũ, fautorem Henrici vehemẽter redarguit, ſeq; papæ Vrbani dictis & ſanctionib. ꝓ omnia ſub-

ditum ac obediẽtem declarauit. Anshelmus ſeruus eccleſiæ Cãtuarẽſis Valramo Nũburgenſi epiſcopo. Scienti breuiter loquor. Si certus eſſem, prudentiã veſtram non fauere ſucceſſori Iulii Cæſaris & Neronis & Iuliani apoſtatæ contra ſucceſſorem & vicariũ Petri apoſtoli, libentiſſime vos vt amiciſſimum & reuerẽdum epiſcopum ſalutarẽ. Quomodo autẽ ad defenſionem veritatis, quã cõtra Græcos quæritis, ſecundum poſſe nulli deeſſe debem⁹, opuſculum vobis miſi, quod de Spiritus ſancti proceſſione contra illos edidi. De ſacrificio vero in quo idem Græci nobiſcum nõ ſentiunt, multis rationabilib. catholicis videtur, quod agunt Græci nõ eſſe contra fidem Chriſtianam: quã quidẽ epiſtolam, quia longiſſima eſt, ſicut ſuperior, propter deuitãdum faſtidium hic interſerere ſuperſedebo ad alia feſtinans. Ad Guilielmum etiam Derſagienſem abbatem breuẽ quidẽ epiſtolã ſcripſerat; in qua ſecundum q̃ interrogatus fuerat de quodã comite ab apoſtolica ſede excommunicato, de presbyterorum coniugio, de lapſis ſacros ordines habentib⁹, de occultis criminibus pollicitis & cõfeſſis, de his qui propter verecũdiã, aut ſtultitiam, ſeu duritiam confiteri nolunt, & tamen ſuperbe officiũ ſuum appetunt; cum maxima diſcretionis examinatione humile quidem, ſed ſcripturarum authoritate firmatum, reddidit reſpõſum. Fecit etiã libros diuina authoritate equidẽ firmatos: vnum de incarnatiõe Domini, qui dicitur Cur Deus homo, ſecundum quẽ vocauit Monologiõ, tertium quẽ intitulauit Proſagion. In meditationib. quoq; & orationib. componendis plurimis laborauit: in verſibus aptandis, hexametro pentametroq; extantib., aliquantulum deſudauit.

Anno 1095, Adelmannus abbas ſancti Albani obiit. Lupuldus marchio, & Henricus palatinus comes, etiam obierunt.

Anno 1096, multa cœlit⁹ portenta mira præſagiebãtur: de quib⁹ duo ponamus, vt de reliquis fidẽ certiorem habeamus. Species ignis in modum fulguris, ad lõgitudinẽ haſtæ formata, ſed lucidior clariſſimo die & in ipſo ſolis fulgore diſcurrẽs, oculos intuẽtium terrore improuiſo percutiebat, & tamẽ nemini nocebat. Super hæc quadã die, Sole ad occaſum ruente, & nubecula in aere nulla apparẽte, igneæ quaſi globi diuerſis aeris & locis emicuerũt rurſusq; aliis in firmamenti partib. ſe cõdiderũt. Hoc quidẽ nõ ignem, ſed angelicas fuiſſe opinabantur poteſtates, cõmotionem gentium quę ſequuta eſt prę figurantes. Dum ergo iſta præ oculis adhuc haberentur, ecce quidã incluſus cui nomen erat Petr⁹, in finibus Hiſpanię cõſtitut⁹, clauſtris egreſſus totum commouit orbem, quandam circunferẽs chartulam, quã aſſerebat de cœlo lapſam; in qua continebatur, vniuerſam Chriſtianitatẽ armis inſtructam de cunctis mundi partibus ire debere Hieroſolymam, eamq; paganis inde pulſis ꝑpetuo poſſidere cum finibus ſuis. Hoc autẽ Euangelico confirmabat teſtimonio, Et Hieruſalem, inquit Domin⁹, calcabitur à gẽtibus, donec impleantur tempora gentium. Vnde ꝓuocati, nõ ſolum ruſtici, ſed etiam reges, duces, cæterę q; mundi poteſtates, epiſcopi, monachi, reliqui quoque Eccleſiæ ordines ad hoc iter mouebãtur. Poſtremo cõſentiẽtib. dictis eius cũctis, regna rectoribus, vrbes paſtoribus, vici vaſtãtur habitatoribus: & non tãtum viri & pueri, ſed etiam mulieres quamplurimę hoc iter ſunt aggreſſæ. Mirabilis enim ſpiritus illius tẽporis homines impulit ad hoc iter aggrediendum. Nam fœminæ in hanc expeditionẽ exeuntes, virili vtebãtur habitu, & armatæ incedebant. Congregatis ergo in vnum omnibus qui ad hoc iter aggrediẽdum ſe ſignauerant, cõſilium inierunt, vt Iudæos vbicunque conſtitutos ſpõte ſeu coactos ad Chriſtianitatẽ traherent, ne alicubi iudaici nominis memoria remaneret, ſed paſſim omnes interficerẽtur quicunque Chriſtianitatis nomen cum fidei ſignaculo nõ amplecterẽtur. Vnde factũ eſt, vt quidam ex eis, q̃uis inuiti, ad baptiſma cõfugerent, ne rerum ſuarum ſubſtãtiam ſimul & vitã amitterent. Plures eorũ occidebantur, quorum ſubſtãtiæ à Chriſtianis diripiebantur. Huius itaq; doloris immanitate compulſi Iudæi in ſeipſos irruerunt, & cultris ſe inuicẽ vulneratos interemerunt. Viri vxorib. & cognatis non pepercerunt, matres filios cum filiab. occiderunt. Hieroſolymitę autẽ itinere ſuo pergentes vſq; ad vrbem Pannoniorum quæ vocatur Merſeburg, attingẽtes, magna ex parte interfecti ſunt. Et merito, quia enim viri cum mulierib. (vt ſupra dictũ eſt) incedebant, immunditię fornicationũ & abominatiõũ factę ſunt inter eos;

idcirco

idcirco ſram Dei promeruerunt. Godefridus autem, & Balduinus frater eius cũ reliquis pertrexerunt, & cum maximo labore Antiochiam, ac poſtremo ipſam Hieroſolymam cum reliquis vrbibus ceperunt, Chriſto eis largiente virtutem & victoriam de inimicis. Poſt aliquot annos Godefridus dux obijt, & locum ſepulturæ ad ſepulchrum Domini ꝓmeruit. Balduinus vero ab exercitu Chriſtianorum rex conſtituitur: per aliquot annos ſuper Chriſtianos regnauit: & paganis latiꝰ expugnatis, terras eorum cum vrbibus quas poſſederãt, Chriſtianis ſubiugauit. Theodoricus abbas ſancti Albani conſtituitur.

Anno *1097*, Henricus de Italia redijt, & Iudæis de ꝓterito anno vel coacte baptizatis legem & ritus Iudaizandi concedit. Praxedis regina diſceſſit ab imperatore.

Anno *1098*, Ruchardus Moguntinenſis archiep. regi excommunicato fauere nolens, gratiam eius ꝓdidit, & in Turingiam ſecedens, per aliquot annos ibidẽ ſtetit.

Anno *1099*, imperator Paſcha Ratisbonæ celebrauit, vbi his diebus magna mortalitas eſt facta, in qua Rabodo Palentinus comes cum alijs multis moritur. Cõradus Traiect. epiſcopus 4 feria Paſchæ à negotiatore Phryſio crudeliter occiditur. Hermannus Colonienſ. epiſc. obijt: cui Fredericus ſucceſſit. Conradus Einſtedenſis epiſcopus obijt: pro quo Conradus conſtituitur. Vrbanꝰ papa, qui & Otto, obijt.

¶ Cui Richerus abbas, qui Paſchalis, ſuccedit annis 18. Cuidam religioſo in viſione reuelata eſt mors Vrbani. Cui interroganti quis poſt eum futurus eſſet pontifex, reſpondit is, qui apparuit Richerus abbas. Rurſus illo interrogante quamdiu viuere deberet. Reſpice (ait) ad ſuppedaneum lectuli tui. Quumq; reſpexiſſet, vidit iacentem ſchedulam paruam, ex vna parte piloſam, & ex alia purã, paucis literis taliter inſcriptã: Terni, ter quaterni, terniq;. Qui ſimul iuncti, 18 fiunt. Rurſus autem illo ſciſcitante, cur prædicta ſchedula partim piloſa & partim pura eſt, reſpondit, Tempus papatus eius partim placidum, partim turbulentum erit. Quod verum fuit. His temporibꝰ exorta eſt ſecta monachorum, qui nõ nigris, ſed griſeis induuntur veſtimẽtis: cuiꝰ author extitit quidam Adam, vt dicũt. Paſchalis igitur pontifex in ſpecula totius eccleſiæ conſtitutus, iuxta tenorem anteceſſorum ſuorum, Alexãdri, Gregorij, Vrbani, contra inuaſores ſpiritualium chariſmatum decretum promulgauit: ac denuo Henricum regem cum omnibus fautoribus ſuis excommunicatum pronunciauit. Interea Vigbertus, Romanæ & Apoſtolicæ ſedis inuaſor, moritur: & quia non habuit ſucceſſorem ſuæ ſectæ, ruit omnis populus ad Paſchalem papam, & ſic annihilata eſt hæreſis eius quæ hactenus vigebat. Quidam autem de fautoribus eius rumorem ſparſerunt in populũ ad ſepulchrum eius ſe vidiſſe diuina micuiſſe luminaria. Quapropter Paſchalis zelo Dei inflammatus iuſſit, vt effoderetur, & in Tibrim iactaretur. Quod & factum eſt. Paſchalis ſtatuit, vt quicunq; de ſchiſmate hæreticorum ad vnitatem & concordiam ſanctæ eccleſiæ catholicę reuerti vellent, priꝰ omnem hęreſim anathematizarent: ſicq;, promiſſa Apoſtolicæ ſedis pontifici Paſchali eiuſq; ſucceſſoribus obediẽtia, ſub teſtimonio Chriſti & eccleſiæ, paci & vnitati reconciliarentur Ordo reconciliationis hmõi eſt: Anathematizo oẽm hæreſim, & ꝑcipue illam quæ ſtatum ꝑſentis eccleſiæ conturbat, quæ aſtruit & docet, anathema contemnendum, & eccleſiæ ligamenta ſpernenda eſſe. Hanc cum ſuis authoribus damno & anathematizo. Promitto autem obedientiam apoſtolicæ ſedis pontifici Paſchali, eiuſq; ſucceſſoribꝰ, ſub teſtimonio Chriſti & eccleſiæ affirmans quod affirmat, & damnãs quod damnat ſancta & vniuerſalis eccleſia. Hieroſolyma Id. Iulij capta eſt eſt à Chriſtianis eo die quo diuiſio Apoſtolorum facta eſt, Gotfrido duce exercitum ibi regente: & ſtatim eum Chriſtiani regem ſuper ſe conſtituerunt.

Anne 1100 actum eſt quod ſequitur. Paſchali papę Romanæ eccleſię, & omnibus epiſcopis, & vniuerſis Chriſtianę fidei cultoribꝰ, Piſanus archiepiſco. & Gotfridus dux, gratia Dei eccleſiæ ſancti ſepulchri nunc aduocatus, & Regemundꝰ comes ſancti Ægidij, & vniuerſus Dei exercitꝰ qui eſt in terra Iſrael, ſalutem. Multiplicate preces & orationes cum iocũditate & exultatione in conſpectu Domini, quomodo Deus magnificauit ſuã miſericordiã, cõplendo in nobis ea quę antiquis tẽporibꝰ promiſerat. Etenim quum capta Nicea cunctus exercitus inde diſceſſerat, plus quam trecenta millia armatorum

ibi fuerunt. Et licet hæc tanta multitudo quę vniuerſam Romaniam occupare poterat, atq; epotare flumina omnia & paſcere omnes ſegetes vna die poſſet: tamẽ cum plenitudine tanta conduxit eos Dominus, vt de ariete minim⁹, & de boue vix 12 acciperentur. Præterea etſi principes & reges Saracenorum contra nos ſurrexerint, tñ Deo volente facile victi & conculcati ſunt. Ob hæc q̃dem feliciter acta quia quidam intumuerant, oppoſuit nobis Deus Antiochiam humanis viribus inexpugnabilem, ibiq; per 9 menſ. nos detinuit, atq; in obſidione extra ita humiliauit, vt in toto exercitu noſtro vix *100* boni equi reperirentur. Tãdem aperuit nobis Deus copiam ſuæ benedictionis, & nunc ẽt induxit nos in ciuitatem ad Turcos, & omnia eorũ poteſtati noſtrę tribuit. Quũ hæc quaſi viribus noſtris acquiſita teneremus, nec Dominum qui hęc obtulerat, digne magnificaremus, à tanta multitudine Saracenorum obſeſſi ſumus, vt de tãta ciuitate nullus egredi auderet. Præterea fames ita conualuerat, vt vix ab humanis dapibus ſe aliqui abſtinerent. Longum eſt enarrare miſerias q̃ in ciuitate fuerũt. Reſpiciens aũt Domin⁹ populum, quem ita diu flagellauerat, benigne cõſolat⁹ eſt nos. Itaq; primo quaſi p̃ ſatisfactione tribulationis lãceam ſuam, munus inuiſum à tempore à poſtolorum, pignus victoriæ nobis cõtulit: deinde çorda hominum adeo animauit, vt illis quibus ægritudo vel fames ambulandi vires negauerat, arma ſumendi & viriliter cõtra hoſtes dimicandi virtutẽ infunderet: deniq; cum triumphantibus hoſtibus fame & tædio deficeret exercitus Antiochiæ, & maxime propter diſcordias principũ, in Syriã profecti, Varrã & Marram vrbes Saracenorum expugnauimus, & caſtella regionis obtinuimus. Quumq; ibi moram diſpoſuiſſemus, tãta fames in exercitu fuit, vt corpora Saracenorum iam fętentium à populo Chriſtiano iam comeſta ſint. Deniq; cum diuino monitu in interiora Hiſpaniæ ingrederemur, largiſſimã atq; miſericordẽ & victorioſiſſimam manum omnipotentis patris nobiſcum habuimus. Etenim ciues & caſtellani regionis per quam procedebam⁹, ad nos cum multis donarijs legatos præmittebant, parati ſeruire nobis, & oppida ſua reddere. Sed quia exercit⁹ noſter non mult⁹ erat, & in Hieruſalem vnanimiter venire feſtinabat: acceptis ſecuritatib. tributarias eas fecim⁹, q̃ppe quum de multis vna ciuitatibus quæ de maritimis illis ſunt plures homines haberet, q̃ in exercitu noſtro fuiſſent. Quũq; auditum eſſet Antiochiæ, atq; Laodiceæ, & Rohas q̃ manus Domini nobiſcũ eſſet, plures de exercitu qui ibi remanſerant, conſequuti ſunt nos apud Tyrũ. Sic itaq; Deo cooperante vſq; ad Hieruſalem peruenim⁹. Quumq; in obſidione multum exercitus laboraret, maxime p̃pter inopiam aquæ, habito concilio epiſc. & principes circumeundã eſſe ciuitatẽ nudis pedibus prędicauerunt, vt ille qui p̃ nobis humiliter eam ingreſſus eſt, p̃ humilitatem noſtram pro ſe ad iudicium de ſuis hoſtibus faciendum nobis eam aperiret. Placatus itaq; Dominus hac humilitate, 8 die poſt humiliationem cum ſuis hoſtibus ciuitatẽ nobis tribuit, eo videlicet die, quo primitiua eccleſia inde abiecta fuit, quũ feſtum de diſperſione Apoſt. celebratur. In porticu Salomonis, & in templo eius noſtri equitabant in ſanguine Saracenorum vſq; ad equorum genua. Deinde quum ordinatum eſſet, qui ciuitatem retinere deberẽt, & alij amore patriæ & pietate parẽtum ſuorum redire voluiſſent, nunciatum eſt nobis regem Babylonię Aſcalonã veniſſe cum innumerabili multitudine militum, ducturum Francos q̃ Hieroſolymis erãt in captiuitatem, & expugnaturũ Antiochiam. Sed aliter Domin⁹ de nobis ſtatuerat. Itaq; conſcendimus obuiam illis, relictis ſarcinis & infirmis in Hieruſalem cum præſidio. Quumq; exercit⁹ noſter & hoſtium ſe cõſpexiſſent; genub⁹ flexis adiutorem Deum inuocauimus, vt qui in aliis noſtris neceſſitatib⁹ legem Chriſtianã confirmauerat, in præſenti bello confractis viribus Saracenorũ & diaboli regnum Chriſti & Eccleſiæ à mari vſq; ad mare vſquequaque dilataret. Sic dominus adfuit, atq; tãtas tribuit vires, vt in hoſtẽ currere vidẽs fontem aquę viuæ ſitientẽ ceruũ ſegnem adiudicaret, miro videl. mõ, quum in exercitu noſtro nõ vltra *5000* militum, & & 15000 peditum fuiſſent: & in exercitu hoſtium *100000* equitum & *400000* peditum eſſe potuiſſent. Tunc mirabilis in ſeruis ſuis Dominus apparuit, quum antequam confligeremus p̃ ſolo impetu noſtro hãc multitudinem in fugam vertit, & omnia eorum arma diripuit, vt ſi deinceps nobis vellent

vellent repugnare, non cito hẽrent arma. Spolia inaudita, & thesaurũ regis Babylonię obtinuim⁹. Ceciderunt ibi Maurorũ vltra *100000* gladio. Timor autem eorum tantus erat, vt in porta ciuitatis ad 2000 suffocati sint. De his vero q̃ in mari interierunt, nõ est numerus. Spineta etiam ex ipsis occiderunt. Pugnabat certe pro nobis Deus. Pridie quã bellum fieret, multa millia camelorum & boum & ouium cepit exercit⁹. Principum iussu populus hęc diuisit ad pugnam, p̃grediens multas turmas illorum animalium comitabantur miraculose, & stabãt cum stantib⁹, & currebant cum currentibus. Nubes ab æstu Solis defenderũt nos, & refrigerabãt. Celebrata itaq; victoria, reuersus exercitus est Hierusalem, relictoq; ibi Gotfrido duce, comes sancti Ægydij, & Rupertus comes Normanniæ, & Rupertus comes Flãdriæ Laodiceam reuersi sunt: ibi classem Pisanorum & Boemũdi inuenerunt. Quumq; archiepi. Pisanus Boemundũ & dominos nostros concordare fecisset, regredi Hierusalem pro Deo & fratrib⁹ suis Regemundus disposuit. Ad igitur tam admirabilẽ fratrum vestrorũ fortitudinis deuotionẽ, ad tã glorioſam omnipotentis Dei retributionem, ad tã exoptandam omnium peccatorum nostrorum per Dei gratiã remissionem, & catholicæ Christi ecclesiæ, & toti⁹ Latinæ inuitamus vos ad exultationem, & omnes epis. & bonæ vitæ clericos & monachos, & omnes laicos, vt ille vos ad dexteram Dei consedere faciat, qui viuit & regnat Deus per omnia secula. Rogamus & obsecramus vos per Dominum Iesum, qui nobiscum semper fuit, & collaborauit, & ex omnibus tribulationibus nos eripuit, vt fratrum sitis memores vestrorum, q̃ ad vos reuertuntur, benefaciendo eis & soluendo debita eorũ, vt vobis Deus benefaciat, & vos absoluat ab omnib⁹ peccatis, vt in omnibus quę vel nos vel illi apud Deum meruim⁹, partem vobis cõcedat, Amen. Hyems dira & fames magna. Clemens papa, qui & Vigbert⁹, obijt. Otto Argentinensis epis. obijt. Vdo marchio & alij plures Saxonum barbaros qui & Luitici vocantur, inuasit, & cum honore triumphauit. Gotfrid⁹ rex apud Hierusalem obijt, qui exercitum Christianorum regebat, & sepultus est iuxta Caluariæ locum, vbi Dominus noster crucifixus est: & statim Christiani fratrem eius Balduinum super se regem constituerunt.

Anno 1101, imperator Natiuitatem Domini Mogũtię celebrauit, Pascha autẽ Leodii. Conradus filius imperatoris in Italia obiit, & sepultus in ciuitate Florentia. Egilbertus Treuirorum archiepiscopus obiit: pro quo Bruno cõstituitur. Liemarus Bremensis archiepiscopus obiit.

Anno 1102, Cyclus 19 incipit, indictione 10. Imperator Natiuitatem Domini Mogunt. celebrauit. Imperator Flandriã cum exercitu adiit, & pacifice rediit. Rupertus episcopus Babenbergensis obiit: pro quo Otto constituitur. Hartuigus Magdeburgensis archiepiscopus obiit: pro quo Henricus constituitur.

Anno 1103, imperator Natiuitatem Domini Moguntiæ celebrauit. Cuono comes occiditur.

Anno 1104, imperator Natiuitatem Domini Ratisbonæ celebrauit, Pascha autẽ Moguntiæ. Ioãnes Spirensis episc. obiit.

Anno 1105, Henricus filius Henrici imperatoris inuaso regno cœpit regnare, viuente patre, Voluit autem Henricus senior Saxoniam hostili manu inuadere, propter quosdam catholicos, quod minime perficere potuit, quia filius eum detestabatur, quemadmodum & cuncti fideles; quoniam excommunicatus denunciabatur à tribus apostolicæ sedis præsulibus, Gregorio scilicet, Vrbano, & Paschali. In ipsa vero expeditione, quia Saxoniam moliebatur intrare, filius quadam nocte de exercitu eius cum paucis aufugit. Henricus de discessione filii tristatus, intermissa iã dicta expeditione, infecto negotio reuertitur. Filius vero Sueuiã petens à legato Romani pontificis Geuehardo Constantiensi episcopo de excommunicatione absoluitur, & matris Ecclesiæ gremio restituitur. Inibi ergo Ecclesiasticis rebus sacris pro tempore ordinatis, assumto secum legato Romano, Boariam Saxoniamq; petiit, inuasores synodaliter deposuit, reliquos vero fautores hęresiarchæ ab officio suspendit, ac subiacere examini papæ coegit. Ruchardus Moguntinensis archiepiscopus 8 anno postquã discesserat, propriæ sedi restituitur. Imperator Natiuitatem domini Moguntiæ celebrauit, Paschaquoque. Emehardus Verzeburgensis Episcopus obiit.

Anno 1106, imperator ante Natiuita-

tem Domini à filio capitur. Henricus rex Natiuitatem domini Moguntiæ celebrauit, ibiq; conuentú habuit de habēda pace. Cōmunicato cōsilio principum, patrem suæ curiæ p̄sentauit, qui pridie Cal. Ianua. apud Ingelheim prædicto filio suo coram quibusdam principibus regnum tradidit. Et licet hoc feciſſet, tñ nequaq̃ ea quæ pacis sunt, à filio adipiſcitur. Cometa ſtella viſa eſt. Magnus dux Saxoniæ obijt, cuius ducatum obtinuit Lutgerus comes filius Geuehardi, quum non hēret hæredem. Henricus iunior Coloniā obſidet ad iniurią patris. Sed i[illegible]rim moritur pater apud Leodium conſtitutus & Spirā deportatus in quandam deſertā eccleſiolā deponitur inſepultus, pro eo quod à tot & tantis patribus tanto tēpore p̄manſiſſet excōmunicatus. Verum in breui epilogo oneroſam iſtius viri cōplectar hiſtoriam. Hēricum, hominem puerſum, & iuſto iudicio ab eccleſia eiectum, omnib⁹ reuera conſtat manifeſtum. Vendidit.n. omnia ſpiritualia, fuit in obœdiēs apoſtolicæ ſedi, & in ipſam ſedē fecit ſupplantationē, ſubſtituendo Vigbertum Gregorio, in legitima vxore ſua modum Chriſtianitatis excedendo, Apoſtolicæ ſedis ſententiam parui pendendo. Hinc orta eſt maxima perſequutio in eccleſia Dei, faciēte inuidia & diſcordia: quoniam vn⁹ alium perſequebatur, frater fratri obloquebatur; quidam fauebat regi, alius papæ: vnde factum eſt, vt multi perirent. Intatum enim creuit hoc malum, vt apoſtolica cenſura pro nihilo haberetur, & ipſa excommunicatio iam facta ignoraretur. Enimuero vt de illo omnia loquar, erat valde miſericors. Aliqui .n. dum ſederet ad requiſita naturæ, eum p̄forare volentes capti ſunt, & ante eum ducti, qui cōuicti & confeſſi, abire iuſſi ſunt impuniti. Multi etiā principes qui ei multa mala fecerunt atq; magnū cōtēptum ingeſſerunt; mox vt ei ſe proſtrauerunt, omnia eis condonauit. Et q̃uis eſſet valde cōpatiens & miſericors in eleemoſynis pauperum, obſtinata tamen mente in excommunicatione permanſit: quæ omnia bonitatis eius opera obnubilant. Pater eius apud Botfeld quum ægrotaret, (nam in iecore cerui mortem cōcēperat) rogauit, imo imperando imperauit, vt filio ſuo iurarent ad obtinēdum imperium. Quod quidem fecerunt quum eſſet 8 annorum, & nondum baptizatus.

¶ Romanorum 96. quintus Henricus, filius Henrici tertij imperatoris, regnauit annis viginti.

Anno 1107, rex Natiuitatem Domini Ratisbonæ celebrauit, Paſcha vero Moguntiæ. Henricus rex dum in Goslarienſi oppido conuentum habuiſſet, & iura regni, prout voluit, diſpoſuiſſet, ſubito tempeſtas nimium horribilis, fulgurum, coruſcationum, tonitruorum exorta, regem & omnem populum perterruit. Adeo enim vehemens fuit, vt enſem regalem perſtringens partem non modicam in acumine cum baltheo clypei regalis abſumeret, coriumq; interius clypei per partes in rugam conuerteret. Dicitur etiam, quod vulnuſculum regi in maximo digito pedis dextri inflixerit, & hoc idē portauerit quamdiu vixiſſet. Eodem anno rex Flandriam cum valida manu intrat; ferro & igne cuncta deuaſtat; Rupertum comitem cum omni populo ſubiugat.

Anno 1108, rex Aquiſgrani Natiuitatē Domini celebrat. Henricus rex Pannoniā ingreditur, vbi ob infidelitatem quorundā principum nihil memoria dignum ab eo agitur. Eod. anno Bohemorum fere ad 3000 virorum, à proprio duce necati ſunt. Hoc etiā anno cœptum eſt nouum monaſterium conſtrui in monte S. Diſibodi. Piæ namque memoriæ Burchardus abbas diui Iacobi Moguntiæ, quem dominus archiepiſcopus Ruchardus eccleſiæ beati Dyſibodi primum abbatem p̄fecerat, 2 Cal. Iulij primum fundamenti lapidem iuſſu præfati præſulis poſuit.

Anno 1109, rex Natiuitatem Domini Moguntiæ celebrauit. Eodem anno deſponſata eſt ei filia regis Anglorum. Henricus rex Coloniam ingreditur, eaq; præda & incendio vaſtata reuertitur. Ruchardus Moguntinenſis archiepiſcopus obijt: cui ſucceſſit Adelbertus, regis cancellarius.

Anno 1110, rex valida manu Italiam ingreditur: eius oppida, caſtella, municipia, rapina & incendio depopulatur. In cuius exercitu erāt 3000 armatorum militum, excepta ſeruorum ſequentiumq; multitudine, quorum non opus videtur numerum deſcribere. Paſchalis pōtifex vniuerſalis collecto concilio Romæ in baſilica beati Petri Apoſtoli, p̄ſente Henrico rege pronunciauit decretum, ſeq; illud cōplere velle cum iuſtitia & authoritate con-

confirmauit: ſ. vt Eccleſiæ decimis & oblationibus contentæ eſſent; rex vero prædia & regalia, ducatus ſc. marchionatus, comitatus & aduocatias dudum à Carolo, eiuſq; ſucceſſoribus, Chriſtianis imperatoribus, eccleſiæ collatas reciperet: ea conditione, ne pontifices regali manu, anulo, & virga inueſtirentur, quæ ſancto ſpiritui authoritatiq; ſanctorũ canonum contraria viderẽtur. Sed qualiter hæc geſta ſint, ſcripta ipſius imperatoris melius inſinuabunt. Henricus Dei gratia, Romanorũ imperator Auguſtus, omnib⁹ Chriſti fidelibus in eccleſia. Notum eſſe volum⁹ dilectioni & diſcretioni veſtræ, ea quæ inter nos & dominum illum Paſchalem erant, quomodo incepta tractata ſint: ſcit de cõuentione inter me & ipſum, de traditione Romanorum in me & meos, vt audita intelligatis, intellecta examinetis, examinata dijudicetis. Igitur dum in eo tot⁹ eſſem, vt me ad eccleſiæ vtilitatem & ipſius votum, ſi iuſtum eſſet, cõponerem, cœpit exaltationem & dilatationem regni ſuper oẽs anteceſſores meos promittere. Studebat tñ ſubdole, quomodo regnum & eccleſiã à ſtatu ſuo diſcinderet, tractare. Quod ſic facere aggreſſ⁹ eſt. Regno quidem iam à Carolo 400 & amplius annis, & ſub 63 apoſtolicis inueſtituras epiſcopatuũ, eorũdem authoritate & priuilegiorum firmitate tenenti, abſq; omni audientia auferre volebat. Et quum per nuncios noſtros ab eo quæreremus, quid de nobis fieret, in quo regnum noſtrum conſtat quomodo fere omnia anteceſſores noſtri eccleſijs cõceſſerũt, & tradiderũt, ſubiunxit: Fratres, eccleſię decimis & oblationibus ſuis contentæ ſint: rex vero p̃dia & regalia, quæ à Carolo & Ludouico, Ottone & Henrico eccleſijs collata ſunt, ſibi & ſucceſſoribus ſuis recipiat & detineat. Ad hoc quum noſtri reſponderent, nos quidem nolle violentiam eccleſijs inferre, nec iſta ſubtrahendo tot ſacrilegia incurrere: fiducialiter promiſit, & ſacramento p̃ eo firmauit Dominica Eſto mihi, ſe omnia hęc cũ iuſtitia & authoritate eccleſijs auferre, nobiſq; & regno cum iuſtitia & authoritate reddere: noſtris itidem firmantib⁹, ſi hoc (vt præmiſſum eſt) ita compleſſet, quod tñ nullo modo fieri poſſe ſciebat: me quoq; (vti quærebat) inueſtituras eccleſiarũ reſignaturũ: ſicut in charta cõuentionis plenius poteris vide-

re. Hæc eſt charta cõuentionis ei⁹ ad me: Dominus papa præcipiet epiſcopis præſentib. in die coronationis regis, vt dimittant regalia regno, quæ ad regnum pertinebant tempore Caroli, Henrici, & aliorum prædeceſſorum ei⁹, & ſcripto firmabit ſub anathemate, ne quis eorum vel p̃ſentium, vel abſentiũ, vel ſucceſſorum eorum, intromittant ſe vllo modo, vel inuadant eadem regalia, id eſt ciuitates, ducatus, marchias, comitat⁹, monetas, teloneum, mercatũ, aduocatias, omnia iura centurionũ, ideſt villicorum, turres & villas quæ regni erant, cum omnibus pertinẽtiis ſuis, militiam & caſtra. Nec ipſe regem & regnum ſuper his vlterius inquietabit, ſed priuilegio ſuo ſub anathemate cõfirmabit ne poſteri ſui inquietare præſumant: regem benigne & honorifice ſuſcipiet, & more prædeceſſorum ſuorũ catholicorum, ſcienter, non ſubtracto coronabit, & ad tenẽdum regnum cum his omnib. officii ſui auxilio adiuuabit. Si domin⁹ papa hæc regi nõ adimpleuerit; ego Petr⁹ Leonis iuro, quod tota potẽtia mea tenebo ad dominum regem. Obſides aũt niſi effugerunt, reddemus altero die poſt coronationem regis. Si per papam remãſerint, vt non coronetur, ſimiliter reddemus Dominico die quum rex ad proceſſionẽ venerit. Obſides dabo Gratianum filium meum, & filium Vizonis filii, & filium ſororis meæ, ſi eum habere potero: Hæc ſunt ſacramẽta ex parte domini papæ: Ego Petr⁹ Leonis iuro vobis, quia domin⁹ papa proximo die dominico adimplebit regi quod in charta conuentionis ſcriptum eſt. Hæc ſunt ſacramẽta ex parte regis: Ego comes Hermannus, ego comes Gotfridus, ego Volmarus, ego Adelbertus iuro vobis, quia dominus rex proxima 4 vel 5 feria, ita principes iurare faciet, & obſides dabit, ſicut in charta cõuentionis ſcriptum eſt. Et ſic obſeruabũt domino papę, eo tenore ſi dominus papa proximo die Dominico ſic adimpleuerit regi per omnia, ſicut in charta conuentionis ſcriptum eſt. Ego vero vt oſtenderem nullam Eccleſiarum Dei diſturbationem ex velle noſtro procedere, in cunctorum oculis aſtantium & auribus hoc decretum promulgaui: Ego Henric⁹ Dei gratia, Romanorũ imperator Auguſtus, affirmando & beato Petro, omnibus Epiſcopis & abbatibus, & omnibus eccleſiis,

omnia quę anteceſſores mei reges, vel etiam imperatores eis conceſſerunt vel tradiderunt & quæ illi pro ſpe æternæ retributionis obtulerũt, do. Ego peccator pro timore terribilis iudicij vllo mõ ſubtrahere recuſo. Hõc decreto à me lecto & ſubſcripto, petij ab eo, vt ſicut in charta conuentionis eius ſcriptũ eſt, mihi adimpleret. Quum ergo ſupra dictæ poſtulationi inſiſterem, ſ. vt cum iuſtitia & authoritate, promiſſa mihi conuentione, firmiter vniuerſis in faciem eius reſiſtentibus, & decreto ſuo palam hæreſim inclamantibus, ſ. epiſcopis, abbatibus tam ſuis quam noſtris & omnibus eccleſiæ filijs; hoc, ſi ſalua pace eccleſiæ dici poteſt, priuilegium proferre noluit. Paſchalis epiſcopus, ſeruꝰ ſeruorum Dei, dilecto filio Henrico regi & eius ſucceſſoribus imperatoribus, &c. Diuinæ legis inſtitutionibꝰ ſancitum eſt, & ſacris canonibus interdictum, ne ſacerdotes curis ſecularibus occupẽtur, neue ad comitatum, niſi pro damnatis eruendis, atq; pro alijs qui iniuriam patiuntur, accedãt. Vnde & Apoſtolus Paulus inquit: Iudicia ſi habueritis, contemptibiles qui ſunt in eccleſia, illos cõſtituite ad iudicandum. In veſtri autem regni partibus epiſcopi vel abbates adeo curis ſecularibus occupantur, vt comitatum aſſidue frequentare, & militiam exercere cogantur, quæ nimirum aut vix, aut nullo modo ſine rapinis, ſacrilegijs, incendijs, aut homicidijs exhibetur. Miniſtri vero altaris, miniſtri curiæ facti ſunt: quia ciuitates, ducatus, marchionatus, monetas, turres, & cætera ad regni ſeruitium pertinentia à regibus acceperunt. Vnde etiam mos eccleſiæ intolerabilis inoleuit, vt electi epiſcopi nullo modo cõſecrationem acciperent, niſi prius per manum regiam inueſtirentur. Aliquando etiam viuis epiſcopis inueſtiti ſunt. His & alijs plurimis malis, quæ per inueſtituras ſæpe plerunq; cõtigerant; prædeceſſores noſtri Gregorius VII, & Vrbanus II, felicis memoriæ põtifices excitati, collectis frequenter epiſcopalibus cõcilijs, inueſtituras illas manus laicæ damnauerunt; & ſi qui clericorum per eam tenuiſſent eccleſias, deponendos; datores quoque communione priuandos percenſuerunt, iuxta illud Apoſtolicorum canonum capitulum, quod ſe ita habet: Si quis epiſcopus ſeculi poteſtatibus vſus eccleſiam per ipſos obtineat, deponatur & ſegregetur, omneſque qui illi communicant. Quorum veſtigia ſubſequentes & nos, eorum ſententiam epiſcopali concilio confirmamus. Tibi itaq; fili chariſſime, Henrice Rex, & nunc per officium noſtrum, Dei gratia Romanorum imperatori, & regno regalia illa dimittẽda præcepimus, quæ ad regnum manifeſte pertinebant tẽpore Caroli, Ludouici, Ottonis, & cæterorũ prædeceſſorum tuorum. Interdicimus ẽt, & ſub anathematis diſtrictione prohibemꝰ, ne quis epiſcoporum ſeu abbatum præſentium vel futurorum eadem regalia inuadãt, i. ciuitates, ducatus, marchias, comitatus, monetas, teloneum, mercatum, aduocatias, iura, centurionum & turres quæ regni erant, cum pertinentijs ſuis, militiam & caſtra; & ne ſe deinceps, niſi per gratiam regis de ipſis regalibus intromittant. Sed nec poſteris noſtris liceat; q poſt hos in apoſtolica ſede ſucceſſurũ erũt, aut te, aut regnum ſuper hoc inquietare negotio. Porro eccleſias cum oblationibꝰ & hæreditarijs poſſeſſionibus, quæ ad regnum manifeſte pertinebant, liberas manere decreuimꝰ, ſicut in die coronationis tuæ omnipotenti Domino in conſpectu totius eccleſiæ promiſiſti. Oportet enim epiſcopos curis ſecularibꝰ expeditos, curam ſuorum agere populorum, nec eccleſijs ſuijs abeſſe diutiꝰ. Ipſi.n. iuxta Paulum Apoſtolum preuigilant, tanquam rationem pro animabus eorum reddituri. De traditione vero in nos vel in noſtros ſic ſe res hẽt. Vix portas ciuitatis ingreſſi ſumus, cum noſtris infra muri mœnia ſecure vagantibus, quidam vulnerati, alteri interfecti, omnes vero ſpoliati, aut capti ſunt: ego tamen quaſi proleui cauſa non motus, bona & tranquilla mente vſq; ad eccleſiæ beati Petri ianuas cum proceſſione perueni. Quod ſic geſtum fuiſſe, rei veritas multorum aſtipulata teſtimonijs qui interfuere.

Anno 1v, rex Natiuitatem Domini apud ciuitatem Florentiã celebrat, & poſt Paſcha à papa imperator conſecratur.

Anno 1113, imperator Natiuitatem Domini Goslariæ celebrauit. Adelbertus epiſcopus capitur.

Anno 1113, imperator Natiuitatem Domini, apud Erphesford celebrauit. Obijt Burchardꝰ abbas ſancti Iacobi, qui etiam fuit primus abbas in mõte ſancti Dyſibodi,

di, cui succeſſit dominus Adelhunus, vir in omni opere ſtrenuus, & in vniuerſa morum probitate cõſpicuus, annis quindecim.

Anno milleſimo centeſimo decimo quarto imperator Natiuitatem Domini Babembergæ celebrauit, & poſt Epiphaniam apud Moguntiam nuptias fecit. Ludouicus de Thuringia capitur: Principes regni coniurant aduerſus regem.

Anno milleſimo centeſimo decimo quinto, imperator Natiuitatem Domini Goslariæ celebrauit, & poſt octauam Epiphaniæ, cum Saxonibus pugna facta multos ſuorum perdens, reuertitur, & Paſcha Moguntiæ celebrauit. Adelbertus Epiſcopus de captiuitate liberatur.

Anno milleſimo centeſimo decimo ſexto, imperator Natiuitatem Domini Spiræ celebrauit, & poſt octauam Epiphaniæ Adelbertus archiepiſcopus apud Coloniam, in feſto ſancti Stephani protomartyris, ab Ottone Babembergẽſi Epiſcopo cõſecratur. Imperator Italiam ſecundo intrauit. Theodoricus abbas ſancti Albani obiit, pro quo Bertolphus conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo, in octaua ſancti Ioannis Euangeliſtæ terræmotus bis inter diem & noctem tam terribilis per totum orbem terrarum factus eſt, vt multa ædificia corruerent, & homines vix effugerent: ſed maxime in Italia, vbi tam periculoſus & horribilis fuit, vt manifeſtum Dei iudicium ſuper ſe homines expectarent: quum per diuerſa loca Italiæ ciuitates, caſtella, villæ, cum hominibus inibi commorantibus ſubito ab hiatu terræ deperirent. Nam & montes ſciſſi ſunt, & flumina terra deglutiente exſiccata ſunt, vt qui vellent pedibus tranſire poſſent. Necnon fluuius Padus de alueo ſuo ſe erigens, in modum fornicis in altum ſe extulit, vt via pateret inter terram & aquam, & aperte daretur intelligi, quod elatis fluctibus mundo exitum minaretur. Et quum ſic diutius aqua penderet, tandem in ſemetipſam tanto ſonitu demittitur, vt murmur illius per aliquot miliaria audiretur. His tam mirandis, tamque tremendis ſignis circunquaque diuulgatis, & tribus diebus in ieiuniis & orationibus per totam Italiam, ab omnibus peractis: apud Cremonam quidam infantulus in cunis iacens, pannis obſitus, in primam loquendi vocem contra naturam os aperuit; matremq; ſuam eſcas parantem fratri ſuo maiori, qui plorando panem petiuerat, à corporis curis compeſcuit, aſſerens ſibi Dei genitricem Mariam ante tribunal Chriſti ſtantem, inſtantiſſimiſque precibus pro iudicio quod mundo propter peccata ſua dare intenderat, ipſi ſupplicantem: ac poſt hæc dẽpoſuit eloquium vſque ad tempus humanæ conditioni congruum. Hæc autem tanta & tam horribilia mirabilia hi qui viderunt, pericula mortis vix euaſerunt; & non ſunt compuncti, nec gratias egerunt Deo pro euaſione ſua. Qui vero audierũt tam ſtupendum ſignum, non glorificauerunt Deum, ſed indurati in maliciis ſuis, maiora peccata prioribus addiderunt. Nam hoc eodem anno multa perpetrata mala, coniurationes iniuſtæ, incendia, homicidia, concremationes Eccleſiarum, & abſtractiones bonorum inibi Deo ſeruientium, ſed maxime in partibus Galliæ, vbi ciues contra ciues conſurgunt, & ſibi non conſentientes capiunt bona, diripiunt ciuitates, caſtella, domos, villas deſtruunt, incendunt, homines nõ humano, ſed pecudum more dilaniant, atque interimunt. Bis etiam hoc anno Eclipſis Lunæ facta eſt ſcilicet decimo ſexto Calendis Iulii, & tertio idus Decembris. Mirabile quoque ſignum decimoſeptimo Calend. Ianuariis in cœlo apparuit, variis coloribus permixtum.

Anno milleſimo centeſimo decimooctauo, imperator de Italia reuertitur.

Anno milleſimo centeſimo decimo nono, obiit Obertus Leodienſis Epiſcopus, & Adelgas Magdeburgenſis Epiſcopus, & Henricus de Suchuende. Obiit & Ioannes papa, qui & Gelaſius, apud Cluniacum. ¶ Cui ſucceſſit Otto, qui & Calliſtus, Viennenſis archiepi-

ſcopus. Imperatoris & principum conuentus iuxta Moguntinum in feſtiuitate Petri & Pauli habitus. Remenſi ſynodo præſedit Calliſtus papa, Calendis Octobris. Volpertus abbas ſancti Albani conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo, Dieggerus Metenſis Epiſcopus obiit.

Anno milleſimo centeſimo vicèſimo primo, Fridericus Leodienſis Epiſcopus obiit, pro quo Adelberd frater Godfridi ducis conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo ſecundo, Cyclus viceſimusquartus incipit, indictione decimaquarta. Generalis abſolutio banni per Lampertum tunc Oſtienſem Epiſcopum, poſt papam effectum & dictum Honorium. Cuno Argentinenſis Epiſcopus deponitur, & Bruno conſtituitur. Gebehardus in Wirzeburg Epiſcopus conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo tertio, Bruno Spirenſis Epiſcopus obiit: cui Arnoldus ſucceſſit.

Anno milleſimo centeſimo viceſimoquarto, Brunus Treuirorum Epiſcopus obiit. Eclipſis Lunæ tertio nonas Februarii contigit.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo quinto, Henricus quartus imperator, ſed huius nominis quintus rex, obiit: pro quo Lotharius dux Saxoniæ tertio Calendis Septembris Moguntiæ conſtituitur, & idibus Septembris Aquiſgrani coronatur à Friderico Colonienſi archiepiſcopo.

¶ Honorius, papa centeſimus quinquageſimusquartus poſt Petrum, ſedit annis quinque, menſibus duobus, & diebus octo.

Mathildis regina in Anglia ad patrem ſuum proficiſcitur, manum ſancti Iacobi ſecum deferẽs: per quod irreparabile damnum regno Francorum intulit.

Rege apud Ratisbonam in conuentu principum inquirente, prædia iudicio proſcriptorum à rege iuſte forifactoribus abiudicata fuerint, vel pro his quæ regno attinent commutata; vtrum cedãt ditioni regiminis vel proprietati regis: iudicatum, potius regiminis ſubiacere ditioni, quam regis proprietati. Legati pro confirmando rege Romam mittuntur, Gerhardus cardinalis Cameracenſis, & Virdunenſis, Epiſcopi.

Anno milleſimo centeſimo viceſimoſexto, ¶ Romanorum 97 regnauit Lotharius.

Obiit Hartuinus Ratisbonenſis Epiſcopus, pro quo Cono Sigebergenſis abbas conſtituitur. Filius ducis Baioariæ ducatu Saxoniæ à rege donatur. Mortuo Magdeburgenſi archiepiſcopo rex ibidem curiam in Paſcha habuit. Arnoldus Spirenſis Epiſcopus obiit: pro quo Sigefridus conſtituitur. Nortbertus vir religioſus Eccleſiæ apud Vormatiam præficitur. Arnoldus Magdeburgenſis Epiſcopus occiditur. Rex dum Ottonem quem ducem ordinauerat, hyemis tempore Boemiam introducere vellet, Vdalricus qui terras illas occupauerat, ducatum ſibi defendere parabat. Sed dum miles ferro viam per ſyluam aperit, repente hoſtes ſuperuenientes ipſum Ottonem, alioſque multos fortes viros interficiunt. Adelbertus marchio capitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo ſeptimo, rex Natiuitatem Domini Coloniæ celebrauit. Caſtrum Nurenbergenſe obſeſſum per duos menſes à rege & duce de Bohemia, ſed abſque effectu ſoluta eſt obſidio. Guillielmus princeps Burgundiæ, occiditur à ſuis. Carolus comes Flãdriæ, ſuper omnes ſui temporis principes iuſtitiæ mirabilis ſectator, coram altari, quum orationibus piis attẽtus eſſet, à ſuis hominibus occiditur. Rex Dominicæ Reſurrectionis feſtum Goslariæ celebrauit. Conradus de Zeringa coram pleriſq; Burgundionum optimatibus principatu Burgundiæ apud Spiram ciuitatem ſublimatur. Rex in feſto Pentecoſtes apud vrbem Merſeburg duci Bauarorum filiam ſuam iuxta regalem magnificentiam coniugio ſociauit. Obierunt hi: Theodoricus Monaſteriẽſis, Vdalricus Conſtantienſis, Ebhardus Argẽtinenſis, Perodelberus Leodienſis, & Godebaldus Traiectenſis, Epiſcopi.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo octauo, rex Natiuitatem Domini Verzeberg celebrauit, vbi Embrichonem Epiſcopum conſtituit. Spira obſeſſa ab idibus

idibus Augusti vsque ad calēdas Nouēb. Leodiensis electus Alexander Moguntię inuestiturā susceptit à rege. Bernhard⁹ Pōdelbornensis Episcopus cōstituitur. Traiecti episcopus ordinatur Andreas ꝑpositus Leodiēsis. Rex Pascha Merseburg regio more celebrauit, vbi filium ducis Bohemię in sabbato sancto ad hoc ipsum directū de sancto fonte suscepit. Obiit Hēricus marchiò de Staden: cuius marchiæ Vdo Franckenlauff præficitur. Lubaldus quoque marchio de Sceyre, vir corpore & animo præstās, defungitur. Marchio Tiebaldus rogatu ducis Baioariæ in gratiam regis recipitur. Adelhunus secund⁹ abbas in monte sancti Dysibodi defungitur 15 Iulii, cui succeſſit Fulcardus abbas.

Anno 1129, Spira secundo obsessa ab idibus Iulii vsq; ad Calen. Ianuarias. Rex Natiuitatem Domini Vormatiæ celebrauit. Haluerstadēsis Episcop⁹, à suis canonicis Romæ inique accusat⁹, à legato papæ deponitur. Hēricus Virdunensis Episcopus à Matthæo Albanensi apostolico legato deponitur. Bruno Argentinensis Episcopus interuentu reginæ & Episcōporum quadriennio expulsus, gratiam regis consequitur. Conradus dux, frater Friderici ducis Sueuiæ, Treuirensem archiepiscopum apud Longobardiam cepit, & Parmensibus pro sexcentis libris tradidit. Rex Purificationem sanctissimę virginis Mariæ apud Altenam ciuitatem fecit, vbi Gisilbertum Traiectensis Ecclesiæ oppressorem decollare ipse fecit, quarto idus Ianuarii.

Anno 1130, Spira deditione subacta. Obiit Honorius 154 papa post Petrum. pro quo cōstituti sunt duo: id est Gregorius, qui dictus est Innocentius; & Petrus, qui cognominatus est Anacletus, fili⁹ cuiusdam potentis viri Romanorum Petri Leonis. Et apud Cluniacense cœnobium monachus Bertholdus Hiltinēsis episcopus obiit: pro quo Bernhardus magister scholarum constituitur. Volpertus abbas sancti Albani obiit: pro quo Vernherus constituitur. Burchardus Cameracensis Episcopus obiit. Vdo de Franckenlauff ab hominibus Adelberti comitis occiditur. Hermānus de Vinzenberg Burchardum de Lochenheim, virū regi fidelissimū, in colloquium vocās occidit. Ludouicus comitatū Thuringiæ, Hermanno iudicio sublatū, à rege suscepit. Castrum Nurmbergēse regi traditur. Dedicatum est altare sancti Stephani, quod in Australi parte noui monasterii situm est, à domino Adelberto Moguntinensi archiepiscopo, in honorem domini nostri IESV CHRISTI, & beatissimæ Mariæ, & omnium præcipue martyrum, & nominatim sancti Stephani protomartyris, Laurentii, Vincentii & Albani.

Anno 1131, rex Natiuitatem Domini Gandersheim transegit. Gerhardus cardinalis cū legatione apostolica superuenit; nunciās, dominum papam colloquium ipsius super omnia desiderare. Cōcilio Remensi præsedit Innocentius papa, 14 calend. Nouembris, presente Ludouico rege Franciæ: cuius filium adhuc paruulum Regem consecrauit. Rex autem Lotharius Leodium cum principibus totius regni, archiepiscopis, Episcopis, ducib⁹, marchionibus, palatinis, comitibus, & etiā cæteris nobilibus ad curiā condictam venit. Aduenientem ibi papam rex magnifice suscepit. Domin⁹ papa regem ad cōprimendam tyrannidem Petri Leonis apostolicæ sedis inuasoris Romam inuitabat, plenitudinem imperii in eadem Romana ciuitate, sicut decebat, offerens. Concilium Mogūtiæ habitum, præsente Lothario rege, præsidente Matthæo Albanensi cum Moguntinensi archiepiscopo, vbi Bruno Argentinensis Episcopus, præsentibus Augustense, Einstedense, Babenbergense, Wurtzeburgense, Spirense, Vormatiense, Episcopis, à clero & populo, super violentia, intrusione, & consecratione impetitus, in manus archiepiscopi & cardinalis Argentinensem reconsignauit Episcopatum. Obierunt archiepiscopi, Fridericus Colonien sis, & Megingherus Treuirensis.

Anno 1132, rex Natiuitatem Domini Coloniæ celebrauit, vbi cōstituti sunt archiepiscopi Brunus Colonien sis & Adelbertus, qui mox consecrati sunt à Viliel-mo Prænestino, apostolici legato. Rex in Assumptione sanctæ Mariæ in Italiā expeditionem mouit. Conno Ratisbonensis Episcopus vita functus est.

Anno 1133, imperator de Italia reuertitur, consecratus ab Innocentio papa in Ecclesia Lateranensi. Eodem anno 4 nonis Augusti, 27 luna, Sol obscuratus est 7 hora diei, & tenebræ factæ sunt, ita vt stellæ in cœlo apparerent.

Anno 1134, Eberhardus Med. Episcopus obiit.

Anno 1135, imperator Natiuitatem Domini Spiræ celebrauit. Dedicatum est altare quod situm est ad Aquilonẽ in nouo monasterio, à domino Adelberto Moguntino archiepiscopo, in honorem Domini nostri Iesu Christi, & sanctæ Crucis, & præcipue sancti Petri apostolorũ principis, & omnium sanctorum.

Anno 1136, imperator secundo reuertitur in Italiam cum exercitu cõtra Ruggerum Siciliæ tyrannum. 5 idus Nouembris obiit piæ memoriæ Fulchardus, tertius abbas sancti Dysibodi. Cui successit dominus Conno, ordinatus 6 Cal. Ianuarii. Obiit diuæ memoriæ domina Iuda, quæ 24 annis in monte sancti Dysibodi inclusa, soror Megenhardi comitis de Spanheim. Hæc sancta mulier inclusa est Calen. Nouembris, & aliæ tres cum ea, scilicet Hildegardis, & Sumet vocabuli duæ; quas etiam quoad vixit sanctis virtutibus imbuere studuit.

Anno 1137, imperator in Italia rebus prospere & magnifice gestis reuertitur, & apud castrum quoddam Boariorũ ducis, 3 Cal. Decemb. defungitur. Corpus eius in saxo apud Lutheram ipsius monasterium sepelitur. Obiit Adelbertus Moguntinus archiepiscopus, 9 Calend. Iulii. Monasterium principale in Moguntia cum aliqua parte ciuitatis combustũ est.

Anno 1138, Conuentus principum apud Confluentiã vrbem factus est in cathedra sancti Petri, vbi Conradum Henrici imperatoris ex sorore nepotẽ Regem constituunt. Qui deinde mediæ Quadragesimæ dominico die à Dicuuino cardinale Aquisgrani ciuitate constitutus est. Dedicatum est altare Confessorũ in sanctuario noui monasterii, ad Aquilonarẽ plagam situm, à domino Siuardo Deblasensi, episcopo reuerẽdissimo, in honorẽ domini nostri Iesu Christi, & omnium Confessorum, sed nominatim sancti Clementis martyris & papæ, Gregorii papæ, sancti Martini & Nicolai, Episcoporum. Qui venerabilis præsul ab Ecclesia sua, iniuste expulsus, venit in Episcopatum Moguntinensem, quumque eo tempore præsule caruit, multas inibi Ecclesias & altaria licẽtia Moguntinẽsis Ecclesiæ consecrauit. Eodem anno, & eodẽ die dedicatũ est altare sancti Benedicti retro tẽbam sancti Dysibodi positum à prædicto præsule, in honorẽ sancti Benedicti & omnium cõfessorum. Dedicatum est altare, in sanctuario ad australem situm ab eodem, in honorem Ioannis Euangelistæ, Margaretę, Agathæ, & Luciæ, & omnium sanctarũ virginũ. Acta sunt hæc sub domino Conone sancti Dysibodi quarto abbate.

¶ Romanorum 98, Conradus huius nominis tertius regnauit. Rex Pascha Coloniæ celebrauit. Inde ascẽdens 3 hebdomade post Pascha, Moguntiæ cum magno fauore cleri & populi susceptus est. Ibi Adelbertus, defuncti archiepiscopi ex fratre nepos communi omnium cõsensu, data à rege præceptione, Episcopus designatus est. Rex curiam apud Babenberg in Pentecoste habuit, vbi principes totius regni conuenerant; Saxones quoq; omnes, excepto duce Bauariæ Hẽrico, defuncti imperatoris Lotharii genero. Adelbertus Moguntiæ electus sabbato fuit, & postea presbyter ordinatus: sequẽti die, octauis videlicet Pentecostes, ab Ottone ipsius Ecclesiæ antistite Episcopus consecratur. Legati à rege ad Henricũ ducẽ Baioariæ directi, Ratisbonæ receptis regalibus regi occurrũt. Hoc eodem anno, die paraceue Paschæ, calẽdis Aprilis, post celebratas matutinas, mox à fratribus apertũ est sepulchrum sanctissimi patris nostri Dysibodi: præsentibus venerabilibus personis, domino scilicet Conone, ipsius loci quarto abbate; domino Gerardo abbate sancti Maximini charissimo, & domino Bernhelmo primo abbate in Spanheim, cum omni congregatione eiusdem Ecclesiæ, ab vno fratre sigillatim allatæ sunt foras eiusdẽ patris reliquiæ. Repertę sunt aũt in veteri monasterio, vbi reconditæ fuerãt à domino Villigiso archiepiscopo,

Anno 1139. rex Natiuitatem Domini Goslariæ celebrauit. Henricus dux Saxoniæ moritur, pro quo Adelbertus marchio ducatum suscepit, contra quẽ omnes pene principes Saxonum coniurant. Richniza imperatrix obiit. Reliquiæ sancti Dysibodi translatæ sunt Calen. Nouembr. à veteri Ecclesia in nouum monasterium, migrante vna omniũ consecratione sub præfato domino Conone abbate.

Anno 1140, Cyclus decennoualis 5 incipit, indictione 3. Rex Purificationem sanctæ Mariæ apud Vormatiam transegit: & Pascha Virzeburg celebrat. Gebe-

har-

hardus Argẽtinẽſis Epiſcopus obiit. Otto Babinberg obiit. Adelbertus Mogũtinenſis Epiſcopus, à papa Innocentio vocatus Romam adiit, à quo & benigne ſuſcipitur. Caſtrum Vinsberg à rege obſeſſum: in qua obſidione Velph frater Henrici ducis cum rege in eodem loco bellum cõmiſit, in ſabbato 12 Calẽd. * & rex tandẽ victor extitit, multis prædicti Velfonis interfectis, & nõnullis captis; ac nõ longe poſt caſtrum cepit. Rex dedit abbatiam ſancti Maximini ſancto Petro.

Anno 1141, rex curiam apud Ratisbonam in Pentecoſte habuit, vbi nonnulli principes Saxonum adfuerunt. Adelbertus Moguntinus archiepiſcopus cum Saxonibus aduerſus regem coniurat, & non poſt longum moritur, 16 calẽdis Auguſti; pro quo Marcolphus conſtituitur.

Anno 1142, rex Paſcha Verzeberg celebrauit, & inde poſt feſtum tranſiens, Francenfort venit in Dominica Miſericordia: & ibi curiam habuit, vbi conuenerunt omnes pene principes Teutonici regni, vbi & Saxones in gratiam regis venerunt. Et filius Heinrici ducis ducatum Saxoniæ ſuſcepit, cuius matrem rex fratri ſuo Henrico marchioni ibidem copulauit, ac ducatũ Boariæ tradidit.. Marcolphus Moguntinenſis archiepiſcopus obiit, pro quo Henricus maioris domus præpoſitus conſtituitur, & à rege in Francenfort inueſtituram accepit, prẽſentib⁹ Cardinalibus Gregorio & Dicwino. Dedicata eſt capella in hoſpitali quinto Calendis Iunii, à domino Vigero Brandenburgenſi Epiſcopo, in honorem domini noſtri IESV CHRISTI, & ſancti Nicolai. Proxima die anni eiuſdem dedicata eſt capella in infirmaria ab eodem præſule, in honore beatæ Mariæ Magdalenæ, quarto Calendis Iunii.

Anno 1143, hyems dura. Adelbertus Treuirorũ archiepiſcopus, expulſis prioribus monachis de ſancto Maximino, & Cœleſtinus 155 papa conſtituit ibi abbatem Sigerũ nomine. Hoc anno, indictione 6, dedicatũ eſt nouum monaſterium in mõte ſancti Dyſibodi, & principale altare à domino Henrico Mogũtinenſi archiep. ſcopo in honorẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti, & gloriоſæ eius matris, & beati Ioannis Euangeliſtæ, ac beatiſſimi patris noſtri Dyſibodi confeſſoris atq; põtificis. Eodem anno & eadem die dedicatum eſt in veſtibulo monaſterii altare à præfato archiepiſcopo in honorem victoriоſiſſimæ crucis & ſancti Ioannis Baptiſtæ. Ipſo nihilominus anno vel die reconditæ ſunt reliquiæ ſancti Dyſibodi patris noſtri à ſupradicto põtifice, 3 Cal. Octob in tumulo lapideo retro principale altare poſitæ in locellis duobus plumbeis: altero eorũ ſcilicet minore oſſa continente, altero maiore cineres. Impoſitæ ſunt ipſo tumulo tria corpora ſanctarũ de collegio 11000 virginũ in loculis ligneis, & quædã de Thebea legione. Acta ſunt hæc domino Cunone cooperãte, eius loci 4 abbate.

Anno 1144, hyems valida & ventuoſa. ¶ Lucius papa conſtituitur.

Anno 1145, rex Paſcham apud Verzeburg celebrauit. ¶ Eugenius papa cõſtituitur. Cometa apparuit in Maio. Hoc anno Rohas à Saracenis capitur in ſacra nocte Natiuitatis Domini: quorum rex extitit quidam Sanguin nomine.

Anno 1146, capella ſanctæ Mariæ dicata eſt calend. Nouẽb. ab Henrico Moguntinenſi archiepiſcopo, in honorem Domini, & ſanctæ Crucis, & præcipue ad laudem beatæ Mariæ, & ſancti patris noſtri Dyſibodi, atq; Felicis papæ & martyris, & omniũ ſanctorum. Rex Natiuitatem Domini in Magdeburg celebrauit. Hoc anno terræmotus magnus eſt factus Moguntiæ vicibus quindecim.

Anno 1147, rex Natiuitatem Domini celebrauit Merſeburg, vbi Mogũtinus archiepiſcopus, & omnes pene principes Saxonũ aderant. Signum in palmis apparuit. Etenim quũ Epiſcopus & omnis populus cleruſq; qui ad diem feſtum conuenerãt, aſtarẽt, quaſi iris in cœlo apparuit, ac in medio cruces oſtenſæ ſunt. Rex Paſcham Domini Babenberg celebrauit. Sigefridus Spiræ Epiſcopus obiit, pro quo Guntherus conſtituitur. Emercho Epiſcopus Verzeburgenſis à Græcia rediẽs, Aquileiæ moritur, ibique ſepelitur: pro quo Sigefridus conſtituitur. Eggebertus Babẽbergẽſis epiſcopus obiit; pro quo Eberhardus ordinatur. Conradus rex Vngariam intrat, ac ducem eorũ Vardis nomine bello petit, igne prędaq; vaſtat vniuerſa, & rebellem ducem obſides dare, fibiq; iureiurando fidelitatem confirmare coarctat. Peſtilẽtia magna facta eſt. De naual expeditione terræ ſanctæ quædã dicam: Hoc anno, in octaua Paſchæ, 5 Cal.

Maii, mouit exercitus à Colonia: & 14 calen. Iunii venimus in portũ Angliæ Derchimite, vbi erat comes de Aretchot cũ 200 fere nauibus Anglicis & Flandricis, & 6 feria ante Rogationes nauigauim⁹ per 8 dies. In vigilia aſcenſionis paſſi maris tormenta, 8 demum die in portum Hiſpaniæ Gazzim ſaltem cum 50 nauibus appulimus, rurſum in portum Viuer eiuſdem litoris venimus. poſtea 6 feria ante Pentecoſten, in portũ Galliciæ Thamara peruenimus. Et 8 Pentecoſtes nauigauimus: & 2 feria applicuimus ad alueum fluminis Dorius Portugaliæ. Exindead alueũ fluminis Tagi intrantes, 2 die apud Vlisbonam vigilia Petri & Pauli applicuimus. Circa beatæ Mariæ Aſſumptionem repulſi ſumus ab hoſtibus. Circa Natiuitatem beatæ Mariæ turris lignea incepta, & circa medium Octobris perfecta, propugnaculum nobis fuit: tandem in ipſa nocte ſancti Galli abbatis, lignis ignẽ impoſuerunt, & murum 200 pedum irruerunt. Victoria tamen obtenta feſto virginum 11000 Duo muti in exercitu cœperũt loqui, feſto ſancti Gereonis.

Anno 1148, Signum circa ſolem apparuit mirabile in menſe Februario.

Anno 1149, Conradus rex ab Hieroſolymis reuerſus eſt, nihil dignum memoriæ referens.

Anno 1150, Sigefridus Wurzebergenſis Epiſcopus obiit.

Anno 1151, Fames valida, ac mortalitas hominum.

Anno 1152, Hermannus comes de Vintenberg cum vxore ſua interemptus eſt. In menſe Ianuario magna inundatio aquæ in partibus Rheni fuit. Conradus rex obiit 15. Calend. Martii.

¶ Fridericus fratruelis Conradi regis regnauit.

Anno 1153, Signũ in Sole apparuit 7 calẽdis Februarii. Hẽricus archiepiſcopus Moguntinenſis in Pentecoſte ex præceptoEugenii papæ depoſitus eſt, & Arnoldus cancellarius electus eſt. Henricus Moguntinẽſis archiepiſc. obiit Cal. Sep.

Anno 1154, Fridericus rex in Italiam proficiſcitur. Magna inũdatio aquæ fuit. Trãslatio ſancti Adelhardi in Erphesford 11. Calend. Maii. Eugenius papa obiit. ¶Huic Adrianus ſucceſſit.

Anno 1155, Frideric⁹ Romæ ab Adriano papa imperator factus eſt. Bellum fuit inter Arnoldum archiepiſcopum, & Hermannum Palatinum comitem. Dominus Cono, quartus abbas in mõte ſancti Dyſibodi, obiit 6 nonis Iulii: cui dominus Helingerus 5 ſucceſſit, 16 calend. Auguſti. Imperator de Roma reuertitur: Rex Natiuitatem Domini Vormacię celebrauit, vbi Hermannus Palatinus comes, & Emicho comes de Linengen, & Gotfridus de Spanheim, & Henricus de Katzenelenboge, & Conradus comes de Kirberg, Henricus comes de Didiſſen, & alii ex parte prædicti Hermanni canes portauerunt: & ſic dominus Arnoldus Epiſcopus ab excõmunicatione eos abſoluit. Ex parte vero Epiſcopi canes portare quidem cœperunt: Ludouicus comes de Lohim, & Guilielm⁹ comes de Glisberg, & alii: ſed ob reuerentiam archiepiſcopi ceſſare ab imperatore iuſſi ſunt.

Anno 1156, Arnoldus archiepiſcopus, à quibuſdam appellatus ad apoſtolicam pœnitentiam, Adrianum papam adiit: à quo honorifice ſuſceptus apoſtolicam legationem promeruit, reuerſusq; Moguntiæ honorifice ſuſcipitur. Hoc ipſo anno Fridericus imperator Agnetẽ principis Burgundiæ filiam vxorem duxit, repudiata priore legitima vxore apud Conſtantiam, vnde in Eccleſia grauiſſimum exortum eſt ſchiſma. Hermannus Palatinus comes obiit. Cui ſucceſſit Conradus frater imperatoris ex patre.

Anno 1158, imperator Paſcha Vormatiæ celebrauit, vbi pene omnes principes Teutonici regni conuenerunt, & in Longobardiam ſequenti anno cũ rege ſe ituros iurauerũt. Poſt hęc ipſo anno imperator effecerat arte, vt abbates, & præpoſiti, & meliores quidã de miniſtralibus Moguntinæ Eccleſiæ, fidẽ in manum regis & in manus quorundam amicorũ eius darẽt, vt quum ſuus Epiſcop⁹ Arnold⁹ quouis caſu defeciſſet, alium non eligerẽt, niſi conſilio eorum ipſe medius intereſſet.

Anno 1158, imperator cum principibus Teutonici regni circa Pentecoſten Longobardiã intrauit, & vrbem Brixiam cum aliis cepit, poſtquam Mediolanũ in manu valida, ſcilicet 5000 Teutonicorum obſedit. Diſcordes autem erãt Lõgobardi. Quũq; Mediolanenſes ſe arcte obſeſſos viderent, imperatori ciuitatẽ ſeq; tradiderunt. Quidam ex clero Moguntinæ Eccleſiæ, ſcilicet Gotfridus abbas ſancti

Iacobi

Iacobi, & Burchardus præpositus sancti Petri cum alijs, omnesque simul Vrbani, maiores cum minoribus, episcopum suum Arnoldum nimis exosum cœperunt habere, & imperatorem aduersus eum sæpe interpellauerunt; soli qui Silthouera dicuntur, partibus episcopi fauebant.

Anno 1159, Cyclus 11 decennoualis incipit, indict. 7. In Longobardia Cremona à Cæsare obsessa, adiuuantibus quibusdam etiam de Cremona. Aduersarij postremo Episcopi Moguntinensis post festum sancti Remigij synodum armata manu, vt eam exturbarent, ingressi, sed comitibus cum suis ad arma alacriter conuolãtib⁹, turpiter redire sunt coacti. Qua de re post festum omniũ sanctorum episcopus Longobardiã petit, super hoc imperatori querimoniam facere. Sed & aduersarij eius euntem haud segnes subsequũtur. Mens. Octob. obijt. Adrianus papa imperatorem pro coniugij discidio excommunicare dispoſuerat, sed mense Octo. morte præuentus est: pro quo duo constituti sunt, id est Orlandus, qui dictus est Alexander, Adriani sentẽtiam approbans; & Octauianus, cognominatus Victor, imperatori plurimum fauens.

Anno 1160, imperator iussit post 8 Epiphaniæ concilium Papiæ haberi, vbi Victor papa adfuit, & Alexander abfuit: quapropter Victor confirmatur, & Alexãder reprobatur. His ita gestis, Arnold⁹ præsul Moguntinus reuertitur, & in Natiuitate diui Ioãnis Baptistæ, à Moguntinẽsib⁹ occiditur in monasterio sancti Iacobi: monasterium vero incendio & præda vastatur. Scelere pacto, sceleris authores cum clero licet coacto Rodolphum filium Conradi ducis de Zeringen episcopum substituerunt, postposita fide quam prius in manus imperatoris dederãt. Tẽporibus Ottonis imperatoris hui⁹ nominis tertij præfuit ecclesiæ Mogũtinæ Villegisus. archiepiscopus memoria dignus, qui ipsum Ottonẽ adhuc valde puerum & imperatorem educauit, & interim per 16 annos Romanum rexit imperium. Hic fecit crucem auream, & in monasterio sancti Martini posuit eã: patibulum erat cypressinum, laminis aureis & lapidibus pretiosis super intectum, & imago aurea vbi versus erat inscriptus:

Auri sexcentas tenet hæc crux aurea libras.

Huius imaginis alterum pedem Marcolphus episcopus tulit, & Romam pro pallio misit: alterum cum cruribus, Arnold⁹ episcopus accepit, & Hermanno comiti Palatino cum eo rebellauit.

Anno 1151, Totũ quod reliduum fuit, supra dictus Rudolphus cũ beneplacito Moguntinensium sumpsit, & placaturus sibi & illis imperatorem, Longobardiam pergit, sed frustra perrexit: quia Conrad⁹ Palatinus alium nomine Christianũ episcopum leuauit; & rex muneta Rodolphi & aurum spreuit: Sicq; Moguntinenses cum suo episcopo delusi sunt.

Anno 1162, imperator in Longobardia res publicas agens, Christiano priore electo, interim neglecto, cum electione priorum Moguntinæ ecclesiæ, qui tunc inibi plures præsentes affuerunt, episcopum constituit Moguntinæ sedi Conradum fratrem Ottonis Palatini. Mediolanum rursus à Cæsare obsessa, insimul etiam in breui capta; populus expulsus: murus in circuitu deiectus: ædes exceptis sanctorum templis solo tenus destructæ. Remoldus Colonien sis episcopus corpora trium Magorum, quæ adhuc incorrupta durant, clam auferens, secum ad Coloniã singulis in loculis transtulit, & in maiori ecclesia beati Petri cum tripudio populi collocauit. Imperator ad terras Teutonũ reuertitur in pace.

Anno 1163, imperator Pascha Vormatiæ celebrauit, & in octaua cum principibus Moguntiæ curiam habuit: vrbani pene omnes, exceptis valde paucis ex infimis, & quibusdam qui ad Cæsaris gratiam prius venire meruerunt, de ciuitate fugerũt, ne inueniret eos illic Cæsar. Vnus quidam de tãta tuba sceleratorum Brunger nomine captus, & ante Cæsarẽ ductus capitalem sentẽtiam accepit. Gotfridus abbas sancti Iacobi imperatori præsentatus, vt se de obiectis pugnaret, inducias accepit: sed nõ valens, pulsus est ab abbatia & patria. Monachi vero, in vna domo clausi iussu Cęsaris, qui ante obedientiarij erant, videntes in malo se positos, alij per fenestras, alij quocunq; ingenio fugam captabant, reliqui abire permissi sunt. Sicq; illo in loco diuina obmissa sunt. Murus etiam ciuitatis iubente Cæsare diruptus est.

Anno 1164, Cõradus Moguntinus electus confœderatus est Orlando, qui & Alexander, fide & iuramento: vnde & ab imperatore pulsus est episcopatu; cui

ſucceſſit Chriſtian, qui ante eum fuerat electus. Victor papa obijt.

Anno 1165, imperator Longobardiam cum valida manu intrauit, nihil dignum memoria peragens.

Anno 1166, Roma ab imperatore obſeſſa: innumerabilis multitudo Romanorum occiſa: maxima peſtilentia in exercitu imperatoris facta eſt.

Anno 1167, imperator de Longobardia vix clam egreſſus eſt.

Anno 1168, caſtrum Sarebrucha comitis Simonis iuſſu imperatoris confractum cum alijs tribus caſtris eiuſdem comitis.

Anno 1174, imperator cum maxima multitudine Longobardiam intrauit, circa Natiuitatem beatæ Mariæ.

Anno 1175, Cæſareani milites de Longobardia ſine effectu magnificētiæ vix & ægre repatriauerunt.

Anno 1176, rurſum Teutones ad auxilium imperatoris Longobardiam intrauerunt: ſed in ingreſſu pene omnes à Longobardis occiſi & capti ſunt, & pauci fugati. Monaſterium & clauſtrum ſancti Iacobi reædificari Moguntiæ inceptum eſt.

Anno 1184, imperator Pentecoſte Moguntiæ celebre & famoſum conuentum habuit: quo peracto in Italiam perrexit.

Anno 1189, ingens terræmotus media nocte; Cal. Mart. factus.

Anno 1190, Henricus filius Frederici imperatoris fit imperator.

Anno 1200, murus Mogũtinæ ciuitatis reparatur.

DODECHINI APPENDICIS AD MARIANI SCOTI CHRONICON FINIS.

Digitized by Google

SIGEBERTI GEMBLA. CENSIS COENOBITÆ CHRONOGRAPHIA.

Dicturi aliquid iuuante Deo de contemporalitate regnorum, primum panta dicamus de origine singularum gentium, quatenus sequi poterimus vestigia maiorum, ducti per semitas historiarum. Ponemus igitur in prima linea regnum Romanorum, in secunda Persarum, in tertia Francorum, in quarta Anglorum, in quinta VVandalorum, in sexta Longobardorum, in septima VVisigotherorum, in octaua Ostrogotherorum, in nona Hunorum.

De Regno Romanorvm.

DE regno Romanorũ non aliud dicendum puto, nisi quod Propheta Daniel interpretatus est de quarto regno, quod sicut ferrum comminuit, domat & conterit omnia, sic ab origine sui tutuderit, domuerit, & contriuerit omnia pene mundi regna; nouissimo vero tempore, regnum illud quod in tibijs suis ferreis diutissime & firmissime sine aliqua lassitudine steterat, tandem ferro suæ fortitudinis cõmixto cum testa humanæ imbecillitatis, ex alto dominationis suæ gradu cũ fragore terribili labare cœperit. Hoc regnum primi Persæ impulerunt, qui semper cum Romanis pene ex æquo se habuerunt. Modo vero vallicante Reipublicæ statu eius fines vltro impetere non timuerunt; & insuper eos suis finib⁹ mutilare potuerunt, quãdo Iuliano apostata cæso, & exercitu miserabiliter subiugato, nimis fortunati facti sunt ex eorum infortunio. Ita regnum illud quod tanto tempore omnes pene mundi gentes prædæ & dominationi habuit, modo Dei omnipotentia miscente ei duplum in poculo quo cæteris miscuit, cunctis pene gentibus prædæ & ludibrio patuit: & qui olim cum alijs gentibus pro sola gloria certabant, modo saluti suæ vix satis consulere poterant. Nam quæcunq; gentes, aut minuendæ domo multitudinis causa, aut amore exercendæ suæ feritatis à patria sua exulabant, Romanum imperium incessebant; & de eius latissimo corpore velut partes quasdam sibi exscindebant, & in eius sibi regnandi locum statuebant. Hoc in sequentibus clare apparebit.

De Regno Persarvm.

PORro regni Persarum originem altius repetere modo non videtur vtile; quia quæ huius r[e]gni fuerit antiquitas, quanta & quam potens huius antiquitatis nobilitas; satis recolet lector per antiquorum historias. Hoc tantum notabo, quia sæpe victoria abusi de Romanis, nunc autem recens cæso Iuliano, & exercitu Romanorum profligato, & finibus suis Romano imperio mutilato, & sic pro suo libitu pacis fœdere in viginti nouem annos compositõ, felicitatem suam non temperanter ferebant; & Sapore rege eorum insolentius agente, Christianis & Romanis omnibus modis infesti erant.

De Regno Francorvm.

ORiginem gentis nostræ regni scilicet Francorum, notificemus alijs ex relatu fideli maiorum. Post illud famosum, & cunctis seculis & gentibus notum Troianæ ciuitatis excidium, victoribus Græcis cedẽtes reliquiæ Troianorum; pars eorum cum Ænea ad fundandum Romanum imperium ad Italiam perrexit; pars vna scilicet duodecim millia duce Antenore in finitimas Pannoniæ partes secus Mæotidas paludes peruenit. Ibiq; ciuitatem ædificauerunt, quam ob sui memoriam Sicambriam voca-

Digitized by Google

uerunt:in qua multis annis habitauerunt, & in magnam partem coaluerunt,& crebris incursibus Romanum solum incessentes,vsque ad Gallias ferocitatis suæ vestigia dilatauerunt.Hos adeo Romanis infestos Constans Cæsar, filius Magni Constantini, bello oppressit, & tandem Romano imperio subiectos aliquantulum à sua feritate mansueheri coegit. Post aliquot annos rebellantibus Alanis contra Valentinianum imperatorem, cum eos non posset imperator penitus debellare, eo quod eos intransibiles Mæotidis paludes tutarentur; proposuit Valentinianus, quod si qua gens has paludes intrare,& rebelles Alanos posset conterere, decē annis eos a tributis liberos redderet. Hac pactione Troiani illecti, & fortitudine & prudentia confisi, duce Priamo Mæotidas Paludes Romanis inuias ingressi,Alanorum gentem exterminauerunt, & ita Valentiniano satisfecerunt.Valentinianus eorum virtute delectatus, eos qui prius vocati erant Troiani,deinde Antenoridæ,postea etiam Sicambri. Francos Attica lingua appellauit,quod Latina lingua interpretatur Feroces. Alij Francos cognominatos dicunt à quodam eorum rege Francione, qui in bello fortissimus, dum cum multis gentibus dimicasset,in Europam iter direxit,& inter Danubium & Rhenū consedit,ibiq; progenies eius coaluit,nulliusq; iugum vsque ad id tempus suscipere voluit. Vndecunque ergo denominati sunt Franci:quantum altius colligere potuerunt historiographi, hic Priamus regnabat super eos tempore prioris Valentiniani. Nam ex ipso regis nomine recolentes nobilitatem illius Priami sub quo euersa est Troia:inde gloriabantur gentis suæ manasse primordia. Exacto decennio, cum exactores repeterent tributa à Francis,Franci pro superiori victoria insolescentes, & de viribus suis præsumentes, non solum tributa negare,sed etiam Romanis præsumunt rebellare. Romam collecto exercitu super Francos irruunt,& victos vsq; ad internicionem proterunt.

De Regno Britannorum.

NArrat antiqua Britannorum historia, quod Ascanius Æneæ Troiani filius de filio suo Syluio nepotem habuerit nomine Brutum. Hi matrem suam nascendo, patrem vero venando,casu interfecit. Cuius parricidij causa tam exosum eum parentibus suis reddidit,vt de Italia pulsus in Græciam fugeret. Vbi exul cum esset,tanta cœpit probitate pollere, vt confluentibus ad eum Troianis qui ibi captiui habebantur, ducatum eorum sortiretur. Quorum fretus multitudine, & animatus consilio, petijt à Pandraso rege Græcorum libertatem eundi ad alias nationes. Rex autem ira permotus bello eos conterere voluit, sed nequaquam potuit. Nam victoria Bruto adeo prospera prouenit,vt plurimos de exercitu regis perimeret ipsumq; ex improuiso caperet. Regi autem mortem interminatus, nisi rogatis annueret, exegit ab eo filiam suam in cōiugium,auri & argenti copiam multam. naues, frumentum, cæteraque marino itineri necessaria. Quæsitis igitur ex regis imperio plusquam trecentis nauibus,& omni genere farris oneratis Troianis,auro & argento plurimo ditatis,Brutus filiam regis accepit, & salutato rege æquoreum iter aggressus est. Transierunt autem Africam & Mauritaniam,veneruntq; ad littora Tyrrheni maris, vbi quatuor generationes gentis suæ exules inuenerunt cum duce eorum Corineo. Quibus secum assumptis,direxerunt iter ad fines Aquitaniæ. Ibique eis exortum est cum Gallis grauissimum prælium, quibus eo tempore decem reges præsidebant. In quo congressu apparuit miranda fortitudo Corinei ducis,qui tam valide percussit consulem vnum in summo capite, vt eum dissecaret in duas partes,toto corpore diuiso.

Nepos autem Bruti Turonis, & ipse fortissimus miles,qui solo gladio sexcentos viros ibi peremit,hostium gladijs occisus est,dedit que nomen Turoni ciuitati, quia illo in loco inhumatus fuit. Hanc ciuitatem Brutus dicitur postmodum construxisse, (vt Homerus testatur)finito illo certamine, vb. ex vtraq; parte multi sunt interfecti. Brutus cum suis ad naues transijt, cœptumq; iter aggressus tandem ad insulam destinatam peruenit. Erat autē nomen insulæ illius Albiō,& à solis gigantibus inhabitabatur,cum quibus certamen persæpe habuerunt.

Brutus vero de suo nomine insulam appellauit Britanniam, hominesque suos Britones vel Britannos. Dux autem Corineus terram quæ sorti suæ cesserat, Corineam vocauit,

vocauit, quæ modo Cornubia, vel à cornu Britanniæ, vel per corruptionem prædicti nominis appellatur. Porro exactis viginti quatuor annis, ex quo insulam ingressi sunt, mortuus est Brutus, relictis tribus filijs regni sui hæredibus. Qui sepulto patre distribuerunt inter se regnum patris, singuli partem suam de nomine proprio appellantes. Primus cui nomen erat Locrinus, mediam partem insulæ possedit quæ postmodum Leogria est appellata. Secundus qui Camber dicebatur, accepit partem illam quæ postea Cambria dicta est, & modo Gualliá vocatur. Tertius cui nomen erat Albanicus, possedit terram quæ nunc Scotia dicitur, eique indidit nomen de nomine suo Albaniam. Regnauit autem Locrinus decem annis, & mortuus est. Et ita vsq; ad Iulium Cæsarem Britanni libera dignitate regnauerunt, sub cuius imperio Romanis tributarij facti sunt. Porro tempore Marci Antonini Veri, instantia Lucij Btitanniarum regis, per legatos Eleutherij papæ mysteria Christianitatis perceperunt, in qua aliqui eorum vsq; ad martyrij coronam prouecti sunt. Orta enim persecutione sub Dioeletiano Cæsare, licet fides in pluribus deficeret, in alijs tamen nec frangi, nec mori potuit. Sed postquam Maximus tyrannus insulam Britanniæ militum præsidio euacuauit; irruerunt Picti, cæteræq; barbaræ nationes cum eis, populumq; imbellem, & terram totam in cæde & præda vastare cœperunt. Accessit huic malo & aliud, quod rex Wortigernus ad tutamen sui hostiumq; expugnationem inuitauit gentem Saxonum adhuc Paganorum. Nam cum aliquandiu strenue & fortiter eos tutati fuissent; dominandi cupiditate illecti, dignitatès ciuium à rege petierunt, vt non iam opem ferre ciuibus, sed potius tyrãnidem exercere in eos liberius possent. Quod Britanni præcauentes expulerunt eos, sed illi repulsi multiplicius redierunt, pacemque simulantes pene vniuersos principes eorum fraudulenter occiderunt. Præualentes igitur ad tempus, ciuitates & castella occupauerunt: donec surgeret rex Aurelius Ambrosius, qui eorum ducem interfecit, ciuitates eis abstulit, & reliquias eorum effugauit. Post quem surrexit Vtherpendragon, Aurelij frater qui tenuit Arturum regem inuictum atque magnificum. Post hos sex reges de gente eorum regnauerunt, & tunc præualentibus Anglis auxilio Africanorum aliarumq; gentium, Britones monarchiam insulæ & diadema regni amiserunt. Et alij quidem in minorem Britanniam, vbi eorum & genus & nomen permanet, alij vero in Galliam transfugerunt. Denuo cum redirent, regnum obtinuerunt: sed non multo post, vrgente eos diuina vltione per famem & mortalitatem, insulam alienigenis gentibus inuadendam, reliquerunt, & ab illo tempore Saxones, id est, Angli, Angliam de nomine eorum nuncupatam sub iugo tenuerunt.

De Regno Wandalorvm.

WAndali quoque, de Scythia oriundi, à Gothis victi, alienas terras inuadere cœperunt, qui suas retinere non potuerunt. Hos circa Danubium commorantes, rursum post multum tempus Giberich Gothorum rex bello victos inde exturbauit, & ad hoc perpulit, vt, quas quoquo modo habere videbãtur relictis sedibus, Romano imperio se subderent, & à Constantino Magno locum habitandi sibi dari suppliciter peterent: quod & impetrauerunt, & Pannonias ab eo sibi delegatas per sexaginta annos pacifice inhabitauerunt. Vnde anno Arcadij tertiodecimo & Honorij euocati, instinctu Stiliconis rebellionem contra Rempublicam meditantis, infuderunt se per Gallias, iunctis secum Alanis; easque aliquandiu miserrime dilacerauerunt. Etiam inde eos expellebant Gothi, non quidem prospicientes Galliarum quieti, sed vacuefacientes patriam suæ rapacitati. Wandali Hispanias aggressi, nunc Hispanias, nunc Gallias multo tempore depopulati sunt: sed nec ibi à Gothis tuti esse potuerunt. Quippe quia Gothi nimis Italiam inquietabant, Honorius deliberato cum suis consilio Hispanias & Gallias, quas sibi à Wandalis & alijs gentibus præreptas dolebat, Gothis rata confirmatione donauit. Cum ergo Gothi à finibus sibi deputatis Wandalos aliosque hostes effugare maturarent, & Wandali vndique concluſi timore Gothorum æstuarent, populi peccatis facientibus, inopina & grata occurrit eis

felicitatis opportunitas. Nã inter Bonifacium & Ætium Romanos duces per inuidiam orta simultate, Bonifacius factus inferior cum dolorem suæ iniuriæ nollet vlcisci nisi damno & periculo reipublicæ; ad Hispanias transiuit, & Wandalos ad occupandam Libyam & Africam inuitauit. Quo cum peruolassent, ibi regnum suum multo tempore confirmauerunt, & diuina & humana sine aliquo respectu humanitatis vel diuinitatis perturbauerunt.

De Regno Winilorvm.

WInilorum qui postea patria lingua Longobardi à longis barbis vocati sunt, certam quidem originem legimus, sed certum originis eorum tempus non inuenimus. Nam reges regnasse super eos legimus, quorum etiam nomina didicimus, sed annos regni eorum per tempora distinctos non inuenimus. Hi in Scandinauia Scythiæ insula degentes, cum ita multiplicati essent, vt eos terra sua capere non posset, egressione tertiæ partis minuere multitudinem consilium habuerunt, & quinam exire deberent missa sorte quæsiuerunt. Ergo tertia pars Winilorum, prout eos missa sors elegerat, ducibus Agion & Ibor de Scandinauia egressi, de loco in locum incerti, & vagabundi, & à multis sæpe bellis impetiti, viriliter, quia pro anima res erat illis, salutem & libertatem suam defendebant. Porro Agion & Ibor mortuis, regnauit primus super eos Agelmundus 33 annis, qui dum ageret se iusto securius, à Bulgaribus cum multis suorum est extinctus. Lamissio regnauit secundus, & post eum 40 annis regnauit Lethu tertius, Ildehoc quartus, Gudeoch quintus, eo tempore quo Odoacer regnabat in Italia; sextus Longobardorum rex fuit Claffo, septimus Tato, octauus Waltharithus, nonus Audobin qui Longobardos in Pannoniam duxit, decimus Alboin qui transductis in Italiam Longobardis, regnum eorum ibi firmissime stabiliuit.

De Regno Gothorvm.

AT. Gothorum, qui apud antiquos Gethæ dicti sunt, quique postea diuisi duo ex se regna, id est Ostrogothorum & Wisigothorum fecerunt, talem originem fuisse cognouimus ex historia Iordanis. Isti Scandinauiam Scythiæ insulam primo incoluerunt: cuius possessione non contenti cum rege eorum Berich inde exierunt: & vicinas Scythiæ insulas & terras peragrantes, vicinas gentes bellis lacessebant, & terrore nominis sui finitimas gentes sibi subigebant. Post sub Filimere quinto rege suo ad vlteriora Scythiæ progressi, ad citeriores vsque ripas Danubij, terras Thraciæ, Daciæ, Mœsiæq; diu longe lateque sunt peruagati. Ibi per multa tempora, imo per multa secula in gentem magnam coaluerunt, & multas gentes victorijs suis applicantes, nomen & fortitudinem suam amplificauerunt, viribus vigentes, ingenio callentes, philosophiæ quoque studijs eruditi, natiuam barbariem exuentes, humanitate & honestate alijs barbaricis gentibus præminebant. Tempore autem Decij imperatoris, transito Danubio, cum Gniua rege suo grauiter incubabant Romano imperio. Qui à Decio imperiti bello, exercitu Romano protrito, ipsum Decium peremerunt cum filio Decio. Hac felicitate elati, & sæpe postea in congressu Romanis ducibus superiores effecti, toti orbi Romano erant terrori. Isti adhuc trans Danubium constituti, tempore Valentis imperatoris cœperunt ciuili bello intestè collidi. Athalaricus dux vnius partis, cum præualuisset Fritigerno duci alterius partis, Fritigernus à Valente auxilium petit; Christianum se fieri promittit. Valens auxilium mittit, eosque in sectam Arrianorum Arrianus ipse induci fecit. Anno tertio decimo Valentis, Huni qui & ipsi in Scythia potenter debacchabantur atque ferociter, nacti opportunitatem ex intestina Gothorum simultate, fines eorum ex improuiso inuadunt, eosque bello victos aut sibi subiugant aut captiuitate excruciant, aut patria eliminant. Ita Gothi qui multas gentes subdiderant suo seruitio, Hunorum subduntur dominio, & nimis eorum potentiam adaugent, dum omnes qui Gothis seruiebant, per Gothos Hunorum parent principatui. Taliter Huni qui omni pene Scythia principatu & fortitudine cunctis præminebant. Gothi victi, partim se Danubio transito ingesserunt finibus Romani imperij, & à Valente petierunt terram ad inhabitandum sibi dari. Qua re impetrata, cum aliquan-

aliquandiu ſe continuiſſent ab omni armorum inſolentia; tandem Romanorum auaritia coacti, & Dei familiaris inopia, in ipſo imperii ſui ſinu grauia concitaueruntprælia. Quibus Valens imperator occurrens, bello victus ab eis, & igni crematus iuſto Dei iudicio, reipublicæ nimiam intulit incommoditatem, hoſtibus vero auxit elationem. Hi ergo Gothi qui Romano imperio incubabant, Wiſigothos, id eſt occidentales ſe Gothos nominabant, & per multos annos occidentales Romanorum fines vſque ad ipſas vlteriores Hiſpanias infeſtabant, vbi etiam poſtmodum in regnum coaluerunt. Porro Gothi qui in patrio ſolo trans Danubium ſub Hunnorum domino remanere paſſi ſunt, regulos quidem ſuæ gentis habuerunt, & ſeſe Oſtrogothos, id eſt Orientales Gothos, appellauerunt, qui & ipſi poſtea per Theodoricum regem ſuum à Zenone imperatore Italiæ regnum dono acceptum per multos annos tenuerunt. Ita Gothi, quaſi duobus capitis ſui cornibus Orientem & Occidentem ventilantes acerrime, duo ex ſe regna creauere, ſcilicet Wiſigothorum in Hiſpania, & Oſtrogothorum in Italia.

De Regno Hvnnorvm.

DE Regno Hunnorum, quod in omni pene Scythia tenebat principatum, ipſa gentis barbaries me ſilere faceret, niſi illud famoſum Galliarum & Italiæ excidium me loqui cogeret, quando per Attilam eorum regem iudicium Dei ſe longe lateque effudit, quem quaſi gladium limatum & exacutum de vagina ſuæ indignationis ſuper peccatrices gentes Deus deſtrinxit. De eorum ergo origine quæ in antiquorum leguntur hiſtoriis, aperiam paucis. Filimer Getharum rex, Gandarici Magni filius, qui poſt egreſſum Scandiæ inſulæ iam quinto loco tenens principatum Getharum, cum terras Scythiæ cum ſua gente introiit, reperit in populo ſuo quaſdam magas mulieres, quas Gethico ſermone Alrunnas dicunt, eaſque habens ſuſpectas de medio ſuo proturbat, longeque ab exercitu ſuo fugatas in ſolitudine coegit errare. Quas ſylueſtres homines quos nonnulli Faunos Ficarios vocant, per deſertum vagantes dum vidiſſent, & earum complexibus ſe in coitum miſcuiſſent, genus hoc ferociſſimum ediderunt. Quod fuit primum inter Mæotidas paludes minutum, tetrum, atq; exile quaſi hominum genus, nec alia voce notum, niſi quod humani ſermonis imaginem aſſignabat: & quos bello forſitan minime ſuperabant, vultus ſui terrore nimium pauorem ingerentes, terribilitate fugabant, eo quod erat eis ſpecies pauēdæ nigredinis, & velut quædam (ſi dici fas eſt) deformia oſſa, non facies, habenſque puncta magis quam lumina. Quorum animi fiduciam toruus prodit aſpectus. Qui etiam in pignora ſua primo die nata deſæuiunt. Nam matribus ferro genas ſecant, vt antequam lactis nutrimenta percipiant, vulneris cogantur ſubire tolerantiam. Hinc imberbes ſeneſcunt, & ſine venuſtate ephebi ſunt, quia facies ferro ſulcata, tempeſtiuam pilorum gratiam cicatrice abſumit. Exigui quidem forma, ſed arguti, moribus expediti, & ad equitandum promptiſſimi, ſcapulis latis & ad arcus ſagittasq; parati, ceruicibus firmi, & ſuperbia ſemper erecti. Hi vero ſub hominum figura viuunt beluina ſæuitia. Tali ergo ſtirpe procreati Hunni, cunctis vicinis gentibus erant horrori & formidini. Horum potentiam auxit victoria de Gothis, manentibus trans ripas Mæotidis paludis, qui in Scythia pollebāt gloria ſingularis potentiæ & fortitudinis. Quam victoriam hoc modo adepti ſunt: Venatores Hunnorum ſequentes veſtigia ceruæ Mæotidas paludes tranſeuntis, quas imperuias hactenus eſſe putabant, Scythicam regionem diligenter explorant: explorata omnia Hunnis nuntiant, ad tranſeundum eos animant. Horum ducatu paludibus tranſitis, velut quidam turbo ſubito incubuerunt gentibus Scythicis, eaſq; omnes ſubiugauerunt ſibi, ipſosque Gothos cæteris imperitantes aut præminentes expulerunt ſedibus ſuis. Hoc felicitatis ſucceſſu Hunni, inter cæteras Scythiæ gentes elati per victoriam de Gothis, per annos fere octoginta laborauerunt ad concuſſionem & ruinam mundi. Ab hac ergo eorum victoria vſque ad mortem Attilæ regnum eorum in hoc opere annotabimus.

De Cæteris Regnis.

EXtra has & aliæ gentes fuerunt, quæ Romanum imperium dilacerauerunt, id eſt, Gepidæ, Turcæ, Alani, Bulgari, & aliæ plures, quæ omnes ab Aquilonis plaga exierunt, vt ſuper hoc fortaſſe videatur dictum per Prophetam, ab Aquilone pandetur malum ſuper vniuerſam terram.

ORdiamur ergo telam narrationis noſtræ ab anno Domini tricenteſimo octogeſimo primo, quo anno poſt mortem Valentis, Valentinianus minor, & Gratianus, filii maioris Valentiniani, incipientes ſimul regnare, regnauerunt annis ſex. Ab hoc anno Sapor, qui diu imperauerat Perſis, imperauit annis vigintiocto. Ab hoc anno Britanni ſub imperio Romano fuerunt annis triginta tribus, ſuper quos regnabat Maximus tyrannus. Ab hoc anno Wandali cum rege ſuo Modigiſilo, per Gallias crudeliter debacchati ſunt, an. triginta trib. Super Francos in Sycambria commorantes regnabat Priamus. Alii ſcribunt periſſe eum in bello, quo (vt diximus) Franci nimis attriti ſunt ab exercitu prioris Valentiniani, & de Sycambria exire compulſi. Fritigernus qui ſuper Wiſigothos aliquandiu regnauerat, ab hoc anno tribus annis regnauit. Oſtrogothis in patrio ſolo ſub Hunnorum dominio remorantibus præerat Winitharius: eisq; ab hoc anno vſque ad mortem Attilæ per annos plus minus octoginta præfuerunt reguli gentis ſuæ. Balamber Hunnis imperabat, qui & poſt eum Mundzuch pater Attilæ, Octar & Rugila fratres eius, Bleda, & Attila frater eius, ab hoc anno vſque ad mortem Marciani imperatoris regnauerunt, annis plus minus octoginta.

¶ *Anno ab Adam 5576 ſecundum Dionyſium, anno vero Domini 381 ſecundum Dionyſium, Olympiade 289, anno quarto poſt mortem impij Valentis, imperant Gratianus & Valentinianus, Sapor, Priamus, Britanni, Medigiſilus, Fritigernus, Winitharius, Balamber.*

THEO-

Digitized by Google

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni domini.
Grat.	Sapor.	Priamus.	Britan.	Podigiſ.	Fritiger.	Wuith.	Balam.	
1	1	1	1	1	1	1	1	381

THeodoſius, à Gratiano magiſter militum ordinatus, incredibili celeritate & mira felicitate deuictis multis barbaris gentibus, laſſam rempublicam in Orientis partibus reparauit.

Clarebant eo tempore: Damaſus Romæ 13 papatus annum agens; Didymus Alexandrinus, qui à quinto ætatis anno lumine captus, quamuis eſſet elementorum ignarus, tamen in literarum ſcientia etiam philoſophus mirabilis; Hieronymus totus diuinæ ſcripturæ incumbens; Gregorius Niſenus; Gregorius Nazianzenus; Martinus Turonenſis archiepiſcopus; Ambroſius Mediolanenſis; Rufinus Aquileienſis presbyter; Miletius Antiochenus Epiſcopus, per hoc clarior, quod Theodoſius in ſomnis præuidit, ſe ab eo indui chlamyde imperiali, & diademate coronari; in Ægypto Pachoniſus abbas.

2	2	2	2	2	2	2	2	382

Gratianus valde religioni fauet, & per omnia reipublicæ promptus Theodoſium conſortem imperii facit.

Paula inter nobiles Romanorum matronas prænobilis abrenunciat mundo.

Ciuitatem quam Antoninus Pius cum filio Aurelio condidit, & Sommonobriam ab adiacente flumine appellauit, Gratianus imperator ſuo dominio mancipatam, mutato nomine, Ambianis ab ambitu fluminum fecit vocari.

Pſalterium quod ſecundum Septuaginta interpretes in omnibus Eccleſiis cãtabatur, Hieronymus correxit. Quo iterum vitiato, pſalterium nouum compoſuit, quod & à Septuaginta interpretum editione non multum diſcordaret, & cum Hebraico multum concordaret. Quod vt omnibus clarum fieret; pſalterium diſtinxit per aſteriſcum, id eſt ſtellam*, & per obelum id eſt virgam iacentem; docens ea quæ continentur ſub aſteriſco vſq; ad duo puncta, in Hebræo haberi, & à Septuaginta prætermiſſa eſſe; ea vero quæ cõtinẽtur ſub obelo vſq; ad duo pũcta, in Hebraico nõ haberi, ſed à Septuaginta addita eſſe, iuxta Theodonis duntaxat translationem. Hoc Pſalterium Damaſus papa rogatu Hieronymi in Gallicanis Eccleſiis cantari inſtituit, & propter hoc Gallicanum vocatur, Romanis pſalterium ſecundum Septuaginta retinentibus ſibi, propter quod Romanum vocatur. Hæc duo pſalteria cum non ſufficerent ad proponenda teſtimonia de Chriſto contra Iudæos, qui non recipiunt niſi ea quæ habentur in Hebræo; addidit & tertium quod vocatur Hebraicum, pro eo quod rogatu Sophronii viri ſapientis tranſtulit illud de Hebraica veritate in Latinum, verbo ad verbum. Quod pſalterium, & alia Hieronymi opuſcula, idem Sophronius de Latino in Græcum tranſtulit.

Eo tempore præfecturam Gallicam miniſtrabat vir illuſtris Fauſtinianus, qui genuit filium quem ob amorem & memoriam beati Firmini martyris Firminum vocauit, Ambianenſium tempore poſteriori Epiſcopum.

Theophilus Alexandriæ Epiſcopus cyclum de obſeruatione Paſchæ per centum annos digeſtum, quem laterculũ vocauit, ab hoc anno inchoauit, hoc eſt à primo conſulatu Theodoſii.

Damaſus papa inſtituit rogatu Hieronymi dicere in Eccleſia, in fine pſalmorum, Gloria patri, &c. Sicut erat, &c. Et inſtituit etiam, in Eccleſia pſalmos nocte dieque cantari.

Vt autem chori in duas partes diuiſi, ipſos pſalmos alternatim cantarent, iam tempore Conſtantij imperatoris in eccleſia Antiochena inſtituerãt pri-

Digitized by Google

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

mi Flauianus & Diodorus, viri probatæ vitæ & doctrinæ: quod inde ad terminos totius orbis vſque peruenit.

| 383 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |

Maximus in Britannia per tyrannidem imperium inuadit.

Maximus iſte ex imperatorio genere deſcenderat, & Magni Conſtantini conſanguineus fuit: vnde & partem imperii ſibi competere calumniabatur. Qui cum Britanniæ factus fuiſſet rex; cœpit ſæuire, atque tyrannidem contra Romanum imperium exercere.

Baſilius Cæſarienſis, qui gemina philoſophia & ſanctitate claruerat; cui Deus apparens ad preces eius eum docuit, vt propriis verbis ſanctum ſacrificium conſecraret: cui reuelatum eſt, quod Mercurius miles & martyr Iulianum imperatorem peremerit: qui iuuenem qui ob amorẽ virginis ſibi per diabolum conciliatæ negauerat Chriſtum, Chriſto reconciliauit, palam altercatus cum diabolo: qui impetrauit à Deo, vt ſanctus Effrem Syrus Græce loqueretur: qui peccata peccatricis ſcripta & ſignata orando obliterauit; his & multis aliis clarus, dum medicus Hebræus imminere ſibi mortem per tactum venæ reuera pronunciaret, mortem orando in craſtinum diſtulit, & ita medicum cum ſuis ad Chriſtum conuertens, feliciter moritur.

Damaſus papa inuidioſe de adulterio accuſatus, purgatur à 44 epiſcopis: accuſatores vero eius de Eccleſia expelluntur.

Apollinaris Laodiceæ epiſcopus, conuerſus in hæreſim ſui nominis, à Damaſo papa damnatur: quia dicebat, q; Chriſt⁹ nat⁹ ſolã carnẽ, non animã, ſuſcepe:it; aut ſi ſuſceperit, non rationalem ſed tantũ viuificalem animã ſuſceperit; ſed potentia deitatis ſuſceptæ carni pro anima fuerit; & ipſa caro nõ de Maria ſuſcepta ſit: ſcilicet ea caro & Verbum vnius ſubſtantiæ fuerint.

Poſt Fritigernum ſecundus apud Wiſigothos regnat Athanaricus anno vno, qui confœderatus Theodoſio, & ab eo Conſtantinopolim inuitatus, mox quintodecimo die ex quo venerat, ibidem obiit.

| 384 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 4 | 4 |

Damaſus papa decreuit, ne quid contra Epiſcopos præſumant archidiaconi, qui dicuntur chorepiſcopi, id eſt regionum vel villarum Epiſcopi.

Maximus Pictos & Scotos Britanniam incurſantes ſuperat.

Wiſigothi ſub Theodoſio imperatore ſine rege fuerunt annis 14.

Winitharius rex Oſtrogothorum pro libertate contra Hunnos rebellat in Gothia.

Ambroſius Epiſcopus libros de Spiritu Sancto ad Gratianum imperatorem ſcribit.

Corpus Pauli Conſtantinopolitani epiſcopi, ſub Conſtantio in exilio ab hæreticis pro Chriſto ſuffocati, Conſtantinopolim refertur cum gloria à Theodoſio imperatore.

| 385 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 1 | 5 | 5 |

In Gallia ſanctus Romanus Blauienſis obiit.

Theodoſius Arcadium filium Auguſtum facit.

Iuſtina, mater Valentiniani, Arriana, in Ambroſium, & omnẽ ſanctam Eccleſiam catholicam execrabili odio deſæuit.

Francis poſt Priamum Priami filius Marcomirus, & Somno filius Antenoris, principantur annis 34. Quorum ducatu Franci Sycambria egreſſi conſedere ſecus Rhenum in oppidis Germaniæ.

Winitharius Hunnos in bello ſuperat.

| 386 | 6 | 6 | 1 | 6 | 6 | 2 | 6 | 6 |

Maximus in Gallias tranſit: partem Galliæ ſibi ſubditã Britonibus tradidit, vnde vſq; ad hunc diem minor Britannia appellatur. Maximus quoq;

apud

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni Domini.

apud Treuerim ſedem imperii ſui ſtatuit, & Gratianum imperatorem Lugduni perimit, fratrem vero eius Valentinianum ſimulato pacis fœdere per triennium Italia expellit.

Secunda ſynodus vniuerſalis 150 patrum congregatur Conſtantinopoli, iubente Theodoſio, & annuente Damaſo papa. Quæ Macedonium, negantem Spiritum Sanctum Deum eſſe, condemnans, conſubſtantialem Patri & filio Spiritum Sanctum eſſe docuit, dans ſymboli formam, quam tota Græcorum & Latinorum confeſſio in Eccleſia ad miſſas ſolennibus diebus decantat. Hic decretum eſt, vt Conſtantinopolitanus, tanquam nouæ Romæ epiſcopus, poſt Romanum pontificem habeat priuilegium.

Priſcillianus in Hiſpania Epiſcopus, condens hæreſim ſui nominis, Eccleſiam perturbat. Hic perſonas ſanctæ Trinitatis confundebat; dicens eundem eſſe patrem quem filium & ſpiritum ſanctum. Carnium eſcas pro immundis habebat. Coniuges viros à nolentibus fœminis, fœminas à nolentib. viris, ſeparabat. Opificium omnis carnis, nõ Deo bono & vero, ſed malis angelis aſſignabat. Animas eiuſdẽ naturæ & ſubſtantiæ cuius eſt Deus, eſſe dicebat, & eas ad agonẽ quendã ſpontaneũ, non tamen in terris exercendũ, per ſeptẽ cœlos, & per quoſdã principatus gradatim deſcendere, & in malignũ principẽ incurrere, à quo mũdum iſtum factũ eſſe dicebat. Atq; ab hoc principe per diuerſa carnis corpora ſeminari, homines vero fatalibus ſtellis colligatos, corpusq; noſtrum ſecũdũ duodecim ſigna cœli compoſitum eſſe dicebat; cõſtituẽs Arietẽ in capite, Taurũ in ceruice, Geminos in humeris, Cãcrũ in pectore, Leonẽ in manib. Virginẽ in vẽtre, Librã in vmbilico, Scorpiũ in coxis, Sagittariũ in virili, Aquarium in veſica, Capricornumq; in tibiis, Piſces in plantis. Super his auditus in conciliis epiſcoporum, Romã petit, ibiq; à ſanctis Damaſo & Ambroſio repudiatus, in Galliis quoq; in ſynodo Burdegalenſi à ſancto Martino aliisq; hæreticus iudicatus, vbi ſe damnandum intellexit, imperatorem Maximum appellat. A quo auditus, & epiſcopatu pulſus, Treueris ab Euodio præfecto perimitur cum multis ſuis ſequacibus; edicente imperatore, vt ſectæ huius complices in Hiſpania perimerentur.

Paula Romæ præponens Bethlehem, ibi cum filia Euſtochio ancillatur Chriſto, & ſancte viuendo multas ad æmulationem ſanctitatis inuitat.

Itachius & Vrſatius epiſcopi, accuſatores Priſcilliani, cõcione Eccleſiæ priuantur ab epiſcopis nephas eſſe dicentibus, cuiuſcunq; modi hominem epiſcoporum accuſatione necari, maxime imperatore, & aliquibus Epiſcopis Itachium & Vrſatium defendentibus, & hac de cauſa ſanctus Martinus à Maximo moleſtatur, quia nolebat communicare Itachianis. Vix tamen obtinuit, vt Priſcillianiſtæ non occiderentur.

Theodoſius ſolus annis 11 imperat.

Balamber rex Hunnorum Winitharium in bello perimit, poſt quem ſecundus apud Oſtrogothas regnauit Hummundus annis duobus.

1	7	2	7	7	3	1	7	387

Syricius Romanæ Eccleſiæ 36 præſidet.

Hic conſtituit hæreticum pœnitentem per impoſitionem manus ſacerdotalis ab eccleſia eſſe recipiendum.

Hic Manichæos Romæ inuentos exiliauit.

Ambroſius Epiſcopus ritum canendi antiphonas in Eccleſia primus apud Latinos tranſtulit à Græcis, apud quos hic ritus iam inoleuerat ex inſtituto Ignatii Antiocheni epiſcopi, & Apoſtolorũ diſcipuli, qui per viſionem in cœlum raptus vidit & audiuit, quomodo angeli per antiphonarum reciprocationem hymnos ſanctæ Trinitati canebant.

Franci Quintinum, & Heraclium, Romanorum duces, cum omnibus pene ſuis iuxta Treuerim delent.

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

In Ægypto Ioannes anachorita ſanctitate & prophetiæ ſpiritu claret.

388 | 2 | 8 | 3 | 8 | 8 | 4 | 2 | 8 |

Corpora Geruaſii,& Protaſii, martyrum, Mediolani ab Ambroſio reperta ſunt.

Oſtrogothis regnat Horiſmuth annis duobus.

389 | 3 | 9 | 4 | 9 | 9 | 5 | 1 | 9 |

Valentinianus imperator Maximum fugiens Conſtantinopolim venit,& à Theodoſio paterne ſuſcipitur.

Pictorum & Hunnorum ducibus Gnamo & Melga,regnum Britanniæ incurſantibus ac deuaſtãtibus,quia rectore & defenſore carebat, ex quo Maximus omnes bellicoſos viros ſecum abduxerat, nunciata eſt Maximo regni ſui tanta calamitas. At ille miſit Gratianum municipem cum duabus legionibus, vt Britonibus ferret auxilium. Qui cum hoſtibus præliati fugauerunt eos in Hyberniam.

Auguſtinus cum eſſet Manichæus, per Ambroſium ad rectam fidem conuertitur, & relictis ſcholis baptizatur.

390 | 4 | 10 | 5 | 10 | 10 | 6 | 2. | 10 |

Maximus tyrannus ab Ambroſio excõmunicatus, quia corrigi noluit à Theodoſio Aquileiæ in bello perimitur,& Valẽtinianus imperio reſtituitur. Alia hiſtoria dicit,Maximum Romæ ab amicis Gratiani eſſe interfectum.

Gratianus municeps,audita nece Maximi,cepit diadema regni. Exinde tantam tyrannidem exercuit in populo, vt cateruatim irruentes in eum interficerent illum.

Oſtrogothi ſine rege fuerunt annis 40.

391 | 5 | 11 | 6 | 11 | 11 | 7 | 1 | 11 |

Theodoſius imperator immane facinus quod commiſit quando Theſſalonicæ ſeptem millia ciuium fecit occidi, in vltionem iudicum in ſeditione occiſorum;imitabili publicæ pœnitentiæ exẽplo diluit, ab Ambroſio Ecclefia expulſus,& humili ſatisfactione reconciliatus.

Gregorius Nazianzenus Epiſcopus obiit.

Ambroſius poſt Hilarium Pictauenſem hymnos in Eccleſia canendos primus compoſuit.

Claudianus gentilis poeta Romæ claret.

392 | 6 | 12 | 7 | 12 | 12 | 8 | 2 | 12 |

Caput Ioannis Baptiſtæ à Theodoſio imperatore Conſtantinopolim translatum eſt, quod cum Valens imperator olim illuc voluiſſet transferre, vehiculum in quo ſanctum caput ferebatur,nullo modo moueri potuit.

393 | 7 | 13 | 8 | 13 | 13 | 9 | 3 | 13 |

Terribile in cœlo ſignum columnæ per omnia ſimile apparuit.

In Hiſpania Prudentius Lyricus poeta claruit.

394 | 8 | 14 | 9 | 14 | 14 | 10 | 4 | 14 |

Hieronymus librũ illuſtriũ virorũ hic finit. Gennadius ab hinc incepit.

Alexandriæ iuſſu Theodoſii templa idolorũ à Theophilo epiſcopo deſtruuntur,& euerſo famoſo Serapis fano martyriũ ibi cõſecratur,& in eo oſſa Ioannis Baptiſtæ recõduntur,quæ hoc modo Alexandriam translata fuerũt.

A poſtata Iuliano imperante, & contra Chriſtum furente, pagani oſſa Ioannis Baptiſtæ in vrbe Samaria ſepulti,effracto ſepulchro,extrahentes,diſpergebant per agros ea,quæ rurſus collecta igni cremabant,& ſanctos cineres pulueri immixtos per aera diſpergebant. Sed quidam monachi ex Hieroſolymis immixti furentibus paganis,quotquot potuerunt oſſa collegerunt, & ad abbatem ſuum Philippum Hieruſalem detulerunt. Philippus ea Athanaſio Epiſcopo miſit Alexandriam.

San-

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	VVand.	VVtſigoth.	Oſtrogoth.	Hunn.	Anni Domini.

Sanctus Patricius Scotus in Hibernia cum ſuis ſororibus venditur, vbi cum eſſet regis portarius, angeli ſæpe alloquio fruitur.

9	15	10	15	15	11	5	15	395

Hieronymo ſacras ſcripturas veteris teſtamenti de Hebraica veritate in Latinam linguam vertente, editio 70 interpretum quæ tenebatur à cunctis & Græcis & Latinis, cœpit in ſecundis haberi. Quod cum contra inueteratum vſum eccleſiæ fieri, quamuis ſancti & docti viri ægre ferrent; prævaluit tamen authoritas Hebraicæ veritatis, poſtquam patuit, quantum ab ea diſcrepent 70 interpretes.

Arſenius Romę claret, qui vſque ad XL ætatis annum in aula imperatorum glorioſe militans, ex ſenatore fit monachus, & per annos quinquaginta quinq; in eremo ſanctitatis exemplo omnibus mirabilis enituit.

10	16	11	16	16	12	6	16	396

Hoc tempore in caſtello Iudææ Emaus natus eſt puer perfectus, ab vmbilico & ſurſum diuiſus, ita vt haberet duo pectora & duo capita, & vnuſquiſque proprios ſenſus: & vnus edebat, & non alter: vnus dormiebat, & alter vigilabat: nonnunquam inſimul dormiebant: inſimul ludebant ad alterutrum: & flebat vterq;, & percutiebant ſe inuicem. Porro vixerunt annis ferme duobus, & vnus quidem mortuus eſt, alter vero ſuperuixit diebus quatuor.

Valentinianus imperator nimia auſteritate Arbogaſtis magiſtri militum ad vitæ tædium perductus, laqueo vitam finiuit. Eugenius auxilio Arbogaſtis tyrannizat.

Corpora Abacuc & Micheæ Prophetarum reuelantur.

Didymus abſq; oculis anno ætatis 85, Alexandriæ obijt.

11	17	12	17	7	13	7	17	397

Theodoſius Eugenium & Arbogaſtem in bello perimit, & ipſe nõ multo poſt obijt, poſt quem filij eius Arcadius & Honorius imperant annis 13.

Corpora Nazarij & Celſi martyrum Mediolani ab Ambroſio reperta & leuata ſunt.

1	18	13	18	18	14	8	18	398

Conſtantinopolis iram Dei formidans, igne ſuper nubem terribiliter fulgente, ad pœnitentiam conuerſa euaſit.

Rufinus magiſter militiæ orientalis rebellans, à Stilicone magiſtro militiæ occidentalis perimitur.

Gildo comes Africæ rebellans, conſueta ſtipendia Romanis ſubtraxit: quem non multo poſt Stilico interficiens, Africam ad ius priſtinum redegit.

Wiſigothi, rupto cum Romanis fœdere, Alaricum ſuper ſe regem creant, qui regnauit annis 15.

2	19	14	19	19	1	9	19	399

Anaſtaſius Romanæ eccleſiæ 37 præſidet.

Sanctus Martinus ſecundum quoſdam obijt hoc anno.

Florebant in eccleſia hoc tempore ſancti & docti viri: Ioannes Chryſoſtomus Conſtantinopoli epiſcopus, ſanctitate quidem & ſcientia clarus, ſed in facundia ſua ſeuerior & liberior iuſto: Donatus Epiri epiſcopus, qui ingẽtem draconem expuens in ore eius interfecit, quem octo iuga boum vix trahere potuerunt ad cremandum.

In Hiſpania Oroſius hiſtoriographus clarus habetur.

In Aquitania Seuerus, qui vitam ſancti Martini & multa alia ſcripſit, in ſenecta à Pelagianis ſeductus, ſilentium vſq; ad mortem tenuit, tacendo corrigens quod loquendo peccauit.

In Gallia Seuerinus Agrippinenſis agnoſcitur.

Seruatius quoque, decimus Tungrenſis Epiſcopus, Domini noſtri Ieſu

Anni Domini. | Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | Wand. | Wiſigoth. | Oſtrogoth. | Hunn. |

Chriſti conſanguineus, non ſolum ex eo q; voluntatem Dei patris faciebat, ſed ẽt ſecundum carnem. Qui natus quidẽ in Perſide, filius fuit Eminiu, cuius pater fuit Eliud frater Elizabeth, quæ peperit Ioannem Baptiſtã: Mater vero Eliud & Elizabeth Eſmeria ſoror fuit Annæ, q̃ genuit Mariã matrẽ Domini.

| 3 | 20 | 15 | 20 | 2 | 20 | 10 | 20 |

400 Romanorum prouincias hinc Wiſigothi, inde Hunni grauiter incurſant.

Romæ celebrato gladiatorio ludo, Thelematius monachus, increpãs populum attentius ſpectaculo inhiantẽ, lapidatur à populo. Vnde offenſus Honorius imperator gladiatorium ludum edicto ſuo in perpetuum remouit.

| 4 | 21 | 16 | 21 | 21 | 3 | 11 | 21 |

401 Imperatores zelum patris Theodoſij ſecuti, in toto orbe Romano templa idolorum deſtrui iubent.

Hieronymus, & Rufinus presbyter Aquileienſis, orta inter ſe ſimultate pro quæſtionibus ſcripturarum, libros inuectiuarum, ſatis quidem luculento, ſed nimis mordaci ſermone, in alterutrum ſcribunt.

| 5 | 22 | 17 | 22 | 22 | 4 | 12 | 22 |

402 Sanctus Martinus, ætatis anno octogeſimo primo, epiſcopatus vero viceſimo ſexto, obijt hoc anno ſecundum Proſperum, qui ſcribit eum obijſſe anno quinto Arcadij & Honorij, imo ſecundum Seuerum, qui ſcribit in vita eius, cum poſt mortem Priſcilliani 16 annos vixiſſe.

| 6 | 23 | 18 | 23 | 23 | 5 | 13 | 23 |

403 Ambroſius Mediolanenſis obijt, cuius vitam Paulinus Nolanus epiſcopus ad Auguſtinum epiſcopum deſcribit.

Hic Paulinus, Nolę poſtmodum epiſcopus, cum eſſet innumerabilium prædiorum dominus; admirabili exemplo venditis omnibus, religionem expeditus elegit. Cui Theſaria ex coniuge ſoror facta, æquatur beatæ vitæ teſtimonio & merito. Hic ſe epiſcopum pro captiuo filio pauperis viduæ in ſeruitutem barbari addixit, ſed diuinitus prodit' quis eſſet, multos captiuos libertati reſtituit.

Hoc tempore in Italia Siſinnius, Martyrius, & Alexander à gentilibus martyrizantur. Quorum corpora cum Mediolanum deferrentur, cæcus per ea illuminatur; dicens, ſe illuc per viſum directum eſſe ab Ambroſio epiſcopo dicente, ſe in horum martyrum conſortio deputatum eſſe.

Stilico pacem fratrum imperatorum interturbare volens, Alaricum regem Gothorum fecit ordinari magiſtrum militum.

| 7 | 24 | 19 | 24 | 24 | 6 | 14 | 24 |

404 Innocentius Romanæ eccleſiæ 38 præſidet. Hic decreuit pacis oſculum ad miſſas dari, ſabbato ieiunium celebrari, oleo ad vſus infirmorum ab epiſcopo conſecrato licere vti, non ſolum presbyteris, ſed omnibus etiam Chriſtianis in ſuam ſuorumq; neceſſitatem vngendo.

In Britannia Pelagius execrabili doctrina eccleſiam Chriſti maculare nititur; dicens, hominem ſine gratia poſſe ſaluari ſuis meritis, vnumquemq; ad iuſtitiam propria voluntate regi, infantes ſine peccato originali naſci, & tam inſontes eſſe quam inſons fuit Adam ante præuaricationem, nec ideo baptizandos eſſe, vt à peccato ſoluantur, ſed vt per adoptionem in regnum Dei admittantur, qui etſi non baptizentur, eſſe tamen eos ex regno Dei, æterna & beata vita: Adam ſolo ſuo peccato læſum eſſe, eum mortuum eſſe nõ ex culpæ merito, ſed ex cõditione naturæ, qui moriturus fuiſſet, etiamſi non peccaſſet. Dicebat etiam irritas eſſe orationes quæ fiunt ab eccleſia, ſiue pro fidelibus ſiue pro infidelibus. Hunc, & Celeſtium, & Iulianum, complices eius, Innocentius papa damnauit. Hieronymus quoque, & Auguſtinus, & alij eos vt fidei hoſtes armis veritatis impugnabant.

Orien-

Digitized by Google

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni Domini.

Orientales etiam grauiter exagitat mota de Deo quæſtio, vtrum Deus ſit corpus, & humanum ſchema habeat, an ſit incorporeus, & ab humano ſchemate omnino alienus: ſimplicioribus Deum corporeum, & ab humano ſchemate eſſe aſtruentibus, alijs hoc deſtruentibus.

| 8 | 25 | 20 | 25 | 25 | 7 | 15 | 25 | 405 |

Romæ Alexis nobiliſſimi Romanorum vita mirabilis declarata eſt, qui prima nuptiarum nocte ſponſam relinquens, pro Chriſto peregrinatus eſt per 17 annos. Et tandem apud Ediſſam Syriæ vrbem, imagine ſanctæ genitricis Mariæ eum diuulgante, inde quoq; fugit, & ad portum Romanum non ſponte appulſus, à patre ſuo vt pauper accipitur. Ibiq; nulli cognitus, decem & ſeptem annos agens, tenore vitæ ſuæ in charta deſcripto, obijt & diuina voce manifeſtatus, totam Romam ſtupore & gaudio affecit.

Ioannes Chryſoſtomus Eudoxiam vxorem Arcadij imperatoris multoſq; ſacerdotum infeſtos habens, epiſcopatu pellitur & exiliatur: ſed populo pro hoc tumultuante reuocatus, ſecundo exiliatur: ſed terræmotu regiam vrbem grauiter concutiente, à ciuibus reuocatur.

| 9 | 26 | 21 | 26 | 26 | 8 | 16 | 26 | 406 |

Pachomius abbas centeſimum decimum annum agens, in virtutibus conſummatur.

Arcadius imperator oſſa Samuelis Prophetæ à Iudæa Conſtantinopolim tranſtulit, tam hilariter occurrentibus populis, ac ſi eum viuentem cernerent.

Paula Bethlehem obijt, cuius vitam Hieronymus ſcribit.

Auguſtinus in eccleſia philoſophatur: cuius librorum, tractatuum, & epiſtolarum, numerus plus quam ad mille triginta extenditur, multis numero non comprehenſis.

| 10 | 27 | 22 | 27 | 27 | 9 | 17 | 27 | 407 |

Ragadaiſus Scytha cum ducentis millibus Gothorum à Scythia veniens, Italiam inuadit. Ex hoc murmur multum blaſphemantium infremit in Chriſtum. Chriſtianitatis tempora culpantes, fælicitatem gentium attollũt, inter quos præcipue Symmachus orator furebat, qui etiam ſcriptis epiſtolis ſuis aiebat de idololatria, & de repetenda ara Victoriæ. Quorum latrantium ora iniecto eis veritatis oſſe obſtruxerunt, Auguſtinus libro de ciuitate Dei, & Oroſius hiſtoria ſua. Prudentius quoque poeta luculento metrici operis libello blaſphemias Symmachi refellit.

| 11 | 28 | 23 | 28 | 28 | 10 | 18 | 28 | 408 |

Auguſtinus apud Hipponem Africæ, & Hieronymus apud Bethlehem Iudææ per epiſtolas inter ſe vſque ad ſimultatem diſceptant de quibuſdam ſcripturæ capitulis; maxime de eo quod dicit Paulus, ſe Petro in faciem reſtitiſſe, quia reprehenſibilis erat. De quo Hieronymus ſcripſerat, quia Paulus Petrum non reuera ſed ſimulate reprehenderit. Auguſtinus contra dicebat, quod eum reuera, non ſimulate reprehenderit.

Multis vrbibus vaſtatis, Radagaiſus à Romanis concluſus interijt cum omnibus ſuis.

Sdigerdis imperat Perſis, annis 34.

| 12 | 1 | 24 | 29 | 29 | 11 | 19 | 29 | 409 |

Ioannes Chryſoſtomus vrgentibus inimicis epiſcopatu abdicatus, ab Arcadio exilio relegatur, ibiq; non multo poſt moritur.

Innocentius papa & Occidentales epiſcopi pro Ioannis præiudicio ab Orientalium ſe communione ſuſpendunt.

Iram Dei pro morte Ioannnis nimia grandinis tempeſtas, Conſtantinopoli incumbens, & mors Eudoxiæ Auguſtæ ſubſecuta intentat.

| 13 | 2 | 25 | 30 | 30 | 12 | 20 | 30 | 410 |

Digitized by Google

Anni Domini. | Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | Wand. | Wiſigoth. | Oſtrogoth. | Hunn. |

Arcadius Orientalis imperator, timens filio ſuo octenni puero Theodoſio, eiq; tutorem Sdigerdem Perſarum regem teſtamento deſignans, morte obijt. Sdigerdes tutelam pueri benigne ſuſcepit, & pacem firmiſſimam cum Romanis fecit, mediante Marutha Meſopotamiæ epiſcopo. Is Maruthas, & apud Perſas, & apud Romanos, omnibus modis clariſſimus habebatur.

Vticæ tetra ſeptem diebus mugitum dedit.

Vtilico regnum Honorij affectans filio ſuo Eucherio, reipublicæ pernicioſus efficitur, barbaras gentes ipſe alias regno immittens, alias conſenſu ſuo fouens, vnde modo ſolito grauis earum, & maxime Wandalorum rabies per Gallias exarſit.

Honorius poſt Arcadij mortem cum fratruele ſuo Theodoſio regnauit annis quatuordecim.

411 | 1 | 3 | 26 | 31 | 31 | 13 | 21 | 31 |

Atticus Conſtantinopolites Epiſcopus claret.

Wandali duce Croſco Gallias peruagati, multas vrbes & eccleſias ſubuertunt. Croſcus tandem à Mariano præſide Arelati captus, & per victas vrbes ignominioſe retractus, ad mortem tormentatur.

Sub hoc turbine inter multos martyrizantur Sedunenſis Florentinus, & Hilarius, Deſyderius Lingonenſis cum Vincentio archidiacono, Antidius Veſontienſis epiſcopus.

De hoc Antidio legitur, quod aliquando tertia feria poſt Palmas, tranſiens pontem Duuij fluminis, vidit agmen dæmonum geſta ſua principi ſuo referentium, & inter eos Æthiopem in manu ſandalium perferentem ad iudicium, quod Romanum præſulem cuius hoc erat, per ſeptem annos impugnatum tandem ad lapſum traxerit. Qui vocãs ad ſe Æthiopem, & in virtute Dei & ſanctæ crucis ſuper eum aſcendens; eo vectante, Romam venit feria quinta, hora celebrandi officij, & dæmone pro foribus expectante, Papæ rem retulit, negantem per ſandalium ad pœnitentiam mouit: & Miſſa vice eius celebrata, & parte Chriſmatis à ſe conſecrati aſſumpta, dæmone reuectante, ad eccleſiam ſuam redijt ſabbato ſancto, hora celebrandi officij.

Romæ fœmina, Giganteæ magnitudinis, de parentibus mediocris ſtaturæ nata, multis ſtupori erat.

412 | 2 | 4 | 27 | 32 | 32 | 14 | 22 | 32 |

Alaricus rex Wiſigothorum per Italiam debacchatus, mandat Honorio imperatori, vt aut ſecum bello congrediatur, aut Gothis in regno ſuo locum ad habitandum largiatur. Honorius Gallias furori gentium vndiq; expoſitas eis conceſſit.

| 3 | 5 | 28 | 33 | 33 | 15 | 23 | 33 |

Wandali Gallias quas per tot annos lacerauerunt, relinquentes timore Gothorum, cum Alanis & Suerijs Hiſpanias occupant, ibique fere 30 annis habitauerunt.

Alaricus, facto fœdere cum Honorio, cum ad Gallias ſibi datas tenderet; Stilico ipſo ſancto die Paſchæ ex improuiſo ſuper eum irruit, & primo impetu victor, poſtea à Gothis turpiter vincitur.

Honorius cognito, Stiliconem eſſe tantorum malorum incenſorem, & vitæ ſuæ inſidiatorem, eum cum filio eius Eucherio occidit.

Alaricus rupto fœdere Italiam repetit, ipſam Romam accipit, & in ea multa incendit, multos affligit; à ſanguine tamen & cæde temperat, & ad ſanctorum limina confugientibus indulget; tertia die ſponte Roma egreditur, ad Siciliam nauigare contendens, naufragium patitur, & non multo poſt apud Conſentiam vrbem ſubita morte defungitur.

Capta eſt autem Roma 9 Cal. Septemb. anno 1164 conditionis ſuæ.

His

| Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | VVand. | VVisigoth. | Oſtrogoth. | Hunn. | Anni Domini.

His diebus apud Africam in Vticenſi littore dens gigantis inuentus eſt tam ingens, vt ſi minutatim in modulos noſtrorum dentium concideretur, centum dentes inde fieri poſſent.

Interim, Wandalis Gallias incurſantibus, congreſſi Franci Modigiſilum regem cum viginti millibus Wandalorum extinguunt, & ſuprema forte interitio Wandalorum fuiſſet, niſi reliquijs eorum Alanorum Reſplendial ſubſidio veniſſet.

Britannorum vires hac tempeſtate nimijs hoſtium irruptionibus nimis erãt attenuatæ: & quia à Romanis vndiq; bello laborantibus nihil ſubſidij habere poterant, ſubtrahunt ſe ab eorum dominatione, & per annos circiter 78 multum calamitatibus laborauerunt. Inito autem conſilio, duxerunt Lundonienſem archiepiſcopum ad regem minoris Britanniæ Aldroenum, vt eis ſuccurreret. At ille tradidit eis fratrem ſuum Conſtantinum cum armata militum manu: ſicq; Conſtantinus erectus eſt in regem, regnauitq; 10 annis. Habuit autem tres filios, Conſtantem qui monachus factus eſt, Aurelium Ambroſium, & Vtherpendragon.

Wandalis poſt Modigiſilum Modigiſili filius Gundericus regnat in Hiſpanijs, annis 16.

Wiſigothorum tertius regnat Athanulphus, annis 3.

Franci ſæpe Gallias inceſſentes, diripiunt primo; & ſecunda irruptione incendunt vrbem Treuerim, quam condidit Treber, filius Nini Aſſyriorum regis, profugus à facie nouercæ ſuæ Semiramidis, & à ſuo nomine Treuerim nominauit.

| 4 | 6 | 29 | 1 | 1 | 1 | 24 | 24 | 414

Athanulphus Romam redijt, quod reliquum erat abradit: inter cæteros Placidiam quoq; ſororem Honorij imperatoris captiuam abducit, eamq; ſibi vxorem ducit.

Honorius imperator, quia in Deo ſperauit affectu optimæ religionis, liberauit eum Deus à multis in ſe vndiq; inſurgentibus tyrannis. Siquidem in Britannijs Gratianus, in Gallijs Conſtantinus, & Conſtans filius eius, ex monacho Cęſar factus, item poſt eos in Gallijs Gerontius, & Maximus Saluſtius, Iouinus Sebaſtianus in Africa, Heraclianus Romæ, Tertullus & Attalus ille quem Gothi capta Roma imperatorem ludicro creatum vno die imperiali ſchemate ſibi miniſtrare fecerunt, hic inquam non iam ludicro, ſed ſerio imperatorem affectans, (& hi omnes in tyrannidem inuaſerunt) diuerſis locis, diuerſis temporibus à militibus Honorij capti aut extincti perierunt.

Notandum vero, quod tres primi reges quidem Britanniæ fuerunt ſibi ſuccedentes, Gratianus videlicet, Conſtantinus & Conſtans, ſed ideo tyranni, vt arbitror, appellantur, quia Romano imperio ſubiectionem minime exhibebant, vel quia ipſum imperium inuadere nitebantur.

| 5 | 7 | 30 | 2 | 2 | 2 | 25 | 35 | 415

Maximus Taurinenſis epiſcopus claret, qui in homilijs componendis & in eccleſia declamandis ſtuduit eleganter.

Hiſpaniæ Wandalorum ferro, fame, peſtilentia, morſibus beſtiarum grauiter laborant.

Valentia Galliarum ciuitas à Gothis capta eſt.

Prædeſtinatorum hæreſis hoc tempore cœpit ſerpere, qui ideo Prædeſtinati vocantur, quia de prædeſtinatione & diuina gratia diſputantes, aſſerebant, quod nec pie viuentibus profit bonorum operum labor, ſi à Deo ad mortem prædeſtinati fuerint; nec impijs obſit, quod improbe viuant; ſi à Deo prædeſtinati fuerint ad vitam. Quæ aſſertio & bonos à bonis auocabat, & malos ad mala prouocabat. Hæc hæreſis ex libris Auguſtini male intellectis initium ſumpſiſſe dicitur.

Anni Domini:	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	VVand.	VViſigoth.	Oſtrogoth.	Hunn.
416	6	8	31	3	3	3	26	36

Honorius imperator, ſopitis in Africa hæreticis, pacem reddit eccleſijs.

Perempto à ſuis Athanulpho Wiſigothorum rege, Sigericus regnat anno vno.

Iudæus quidam, cum quæſtus cauſa ſæpe in multis hæreticorum eccleſijs baptizatus fuiſſet, venit etiam ad eccleſiam orthodoxorum, ſub eadem intentione baptizandus, & cum baptizari deberet, aqua fontis ſubito diſparuit, & iterum allata aqua & fonte repleto, iterum atq; iterum aqua diſparens, virtutem Dei & Iudæi perfidiam oſtendit.

| 417 | 7 | 9 | 32 | 4 | 4 | 1 | 27 | 37 |

Zoſimus Romanæ eccleſiæ 39 præſidet. Hic decreuit ceream ſabbato ſanctæ Paſchæ per eccleſias benedici.

Quidam Occidentales vltimo anno cycli decennoualis pro emboliſmo communem annum tenentes; ac per hoc in Paſcha celebrando aberrantes diuino miraculo ad veritatem reuocantur. In vna enim Italiæ eccleſia, vbi annuatim ſabbatho ſancto Paſchæ hora baptizandi ſolebat aqua diuinitus manare, & ſtatim ex ſeſe redire, nullo deductorio penitus apparente, nunc temporius iuſto, id eſt 8 Calendas Aprilis, Paſcha celebrantes aqua non emanans expectatione totius diei ac noctis fefellit, legitimo autem die Paſchæ hora baptizandi aqua ſolito emanans 10 Calendas Maij Paſcha debere celebrari oſtendit.

Corpora ſanctorum, Stephani protomartyris, Nicodemi, Gamalielis & Abibon, Luciano presbytero reuelata ſunt: & corpus quidem protomartyris Stephani Ioannes epiſcopus à Caphargamala Hieruſalem tranſtulit, quod poſt aliquot annos inde leuatum à Iuliana matrona. Quæ corpus Alexandri viri ſui ſepulti iuxta corpus protomartyris leuare volens, pro corpore viri ſui corpus protomartyris leuauit, & multa miraculorum gloria illuſtratum Conſtantinopolim detulit.

Perempto à Wiſigothis Sigerico, regnat Wallia annis duobus.

| 418 | 8 | 10 | 33 | 5 | 5 | 1 | 28 | 38 |

Oroſius presbyter rediens à Hieronymo, ad quem miſſus fuerat ab Auguſtino, pro diſcenda quæſtione de origine animæ; reliquias protomartyris Stephani ad Africam detulit, cum hiſtoria inuentionis eius, quam gratia miraculorum proſequente vbique Deus mirificauit. Vnde plura Auguſtinus, multo plura ſcripſit Euodius.

Honorius, pacto fœdere cum Gothis, Aquitaniam tradit eis.

Wallia Placidiam ab Athanulpho captam reddit Honorio fratri. Honorius eam dat vxorem Conſtantino comiti, ex quo Placidia Valētinianum genuit, qui poſt Honorium regnauit.

| 419 | 9 | 11 | 34 | 6 | 6 | 2 | 29 | 39 |

Simeone & Marcomiro Francorum ducibus defunctis, Franci in commune deliberant, vt & ipſi ſicut aliæ gentes regnum habeant: & filium Marcomiri ducis Pharamundum ſibi regem ordinant, qui regnauit annis 11.

| 420 | 10 | 12 | 1 | 7 | 7 | 3 | 30 | 40 |

Bonifacius Romanæ eccleſiæ 40 præſidet. Contra hunc Bonifacium ordinato Eulalio, & pro hoc diſſidente Eccleſia; ambo iuſſu Honorij Auguſti vrbe egrediuntur, & ſic reprobato Eulalio, iuſſu Auguſti Bonifaci⁹ quia prior ordinatus fuerat, ſedi Apoſtolicę reſtituitur. Hic decreuit vt nulla mulier, aut monacha, pallam ſacratam altaris contingeret, aut lauaret, aut incenſum poneret: & vt ſeruus, vel obnoxius curiæ, aut cuiuslibet rei, non fiat clericus.

| 421 | 11 | 13 | 2 | 8 | 8 | 4 | 31 | 41 |

Hieronymus, per quinquaginta ſex annos libris ſuis confectis, ita pectore præ

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni Domini.

præ laboribus deiecto vt lecto ſurgere nequiret, niſi apprehenſo manibus funequi adhoc de trabe pendebat, obiit apud Bethleem, anno ætatis ſuæ 98.

| 13 | 14 | 3 | 9 | 9 | 5 | 32 | 42 | 422 |

Franci vti cœperunt legibus, & legem Salicam dictauerunt, per quatuor gentis ſuæ proceres, electos de pluribus his, appellatos nominibus, Vſogaſt, Boſogaſt, Salagaſt, Widigaſt. In villis Germaniæ Salechaim, Bodochaim, Wingehaim, hi quatuor proceres per tres mallos cauſarum origines conue-
10 nientes ſolicite tractantes, de ſingulis diſcutiẽdo, ſicut lex Salica declarat, iudicare decreuerunt. Wandali, Alani, Sueui, regiones Hiſpaniarum ad habitandum inter ſe trifariam compartiti, & in tribus regnis diuiſi, colliduntur inter ſe inteſtino bello.

| 13 | 15 | 4 | 10 | 10 | 6 | 33 | 43 | 423 |

Honorius Conſtantium virum ſororis ſuæ Placidiæ in imperium aſciſcit, qui octauo imperii menſe obiit. Æſtimo hunc eſſe Conſtantinum, quem Beda dicit in Galliam ab Honorio miſſum.

Britannis ſubiectionem Romano imperio repromittentibus ſubſidium mittit Honorius, & Hiſpanis Wandalorum bello laborantibus. Sed id fru-
20 ſtra fuit.

| 14 | 16 | 5 | 11 | 11 | 7 | 34 | 44 | 424 |

Honorius, tricennalibus ſuis de pompa capti Maximi tyranni Rauennæ celebratis, obiit.

Theodoſius vtrique regno imperat annis tribus.

Wallia rex Wiſigothorum Wandalos in Hiſpaniis proſequutus debellat.

Conſtantino rege Britonum defuncto Wortegirnus conſul Gemulleorum Conſtantem ex monacho in regem ſublimauit, & vice epiſcopi ipſe capiti eius diadema impoſuit. Affectabat enim regnum ſibi vſurpare, ſed Conſtans qui legitime non poterat regnare quolibet modo, aut depoſitus, aut
30 peremptus fuiſſet. Nam fratres illius adhuc pueri erãt, Ambroſius & Vtherpendragon, & ad regni gubernaculum nondum idonei. Romani autem ad opem ferendam Britonibus vltra non reuerſuri, ſuaſerunt ei murum conſtruere ab Oriente in Occidentem, inter Deiram & Albaniam, vt hoſtium acceſſus detineret: peritiamque armorum tradiderunt, eo quod patria militibus eſſet euacuata.

| 1 | 17 | 6 | 12 | 12 | 8 | 35 | 45 | 425 |

Ioannes Hunnos regno immittit, & eorum auxilio ad tyrãnidem intẽdit.

Wandali Mauritaniam inuadunt.

Hoc tempore Theoniſtus epiſcopus ab hæreticis pulſus eſt vrbe ſua Phi-
40 lippis cum diſcipulis ſuis, Albano, Yrſo, Fabraham: ex quibus Albanus apud Mogũntiam Galliæ ciuitatem, reliqui vero in diuerſis locis Italiæ pro Chriſto martyrizantur.

| 2 | 18 | 7 | 13 | 13 | 9 | 36 | 46 | 426 |

Celeſtinus Romanæ Eccleſiæ 41 præſidet. Hic conſtituit vt pſalmi Dauid 150 ante ſacrificium canerentur antiphonatim ex omnibus, quod ante non fiebat: niſi tantum epiſtola beati Pauli & ſanctum Euangelium recitabatur. Ex hoc inſtituto excerpti de pſalmis, Introitus, Gradalia, Offertoria, ante ſacrificium communionis inter communicandum cum modulatione ad Miſſam in Eccleſia Romana cantari cœperunt.

50 Theodoſius per Ardabutium ductu angeli Ioannem tyrãnum opprimit.

Romæ inter Ætium & Bonifacium ex rei militaris gratia orta inuidia reipublicæ parturit diſpendia.

| 3 | 19 | 8 | 14 | 14 | 10 | 37 | 47 | 427 |

Theodoſius Valentinianum Placidiæ amitæ ſuæ ex Conſtantio filium

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

imperatorem facit, eumque cum Placidia matre Romam ad imperandum mittit; & regnauerunt ſimul annis 24.

Carthago permiſſa eſt muro circumdari.

Caſſianus de Eccleſia Conſtantinopolitana à Ioanne Chryſoſtomo eiectus, & in Maſſiliam Galliæ presbyter ordinatus, multa ſcripſit. Inter quæ etiam compertas in Ægypto vitas patrum, doctrinasq; & regulas datis ad plurimos libris exponit.

| 428 | 1 | 20 | 9 | 15 | 15 | 11 | 38 | 48 |

In Britannia Timotheus quidam, continentiæ & religionis imagine multis illudens, eos in errorem ſuæ hæreſis induxit; dicens Chriſtum verum quidem Deum, & verum hominem de virgine Maria natum fuiſſe, ſed mentiens dicendo, quod diuina natura conuerſa ſit in humanam naturam.

Romani Hunnos à Pannonia fugant, quam per quinquaginta tenuerant annos.

| 429 | 2 | 21 | 10 | 16 | 16 | 12 | 39 | 49 |

Bonifacius Africam cui præerat, ſolicitat ad rebellionem.

Gundericus rex VVandalorum capta Hiſpali, cum impie elatus manus in Eccleſiam ipſius ciuitatis extendiſſet, mox Dei iudicio à dæmone correptus interiit: cui Genſericus frater in regno ſuccedens, regnauit annis 48. Hic (vt fertur) de fide catholica in Arrianam ſectam apoſtatauit.

| 430 | 3 | 22 | 11 | 17 | 1 | 13 | 40 | 50 |

Clodius, filius Pharamundi, rex crinitus, regnat ſuper Francos annis decem & octo. Ex hoc Franci crinitos reges habere cœperunt.

Auguſtinus in Epiſcopatu Hipponenſi Heraclium ſibi ſubſtitui fecit.

VValamer Oſtrogothorum regnum ſuſcipiens, regnauit annis 31. Huius frater fuit Theudemer, de quo ortus eſt Theodericus rex Italiæ.

| 431 | 4 | 23 | 1 | 18 | 2 | 14 | 1 | 51 |

Clodius Thoringiam inuadit, & in Diſpargo caſtello Thuringorum aliquandiu habitauit.

Peremptо Conſtante rege Britonum, factione (vt putatur) VVortegirni conſulis, inuaſit regnum ipſe VVortegirnus, cum parem ſibi nullum videret.

Interea Saxones cum tribus nauibus exeuntes à Germania, applicuerunt in partib. Cautiæ, regiq; aduentus ſui cauſam aperientes, cum gaudio ſuſcepti ſunt ab eo. Irruentibus vero more ſolito ab Albuna hoſtibus, pugnamque acerrimam ex vtraque parte committentibus, rex victoriam obtinuit auxilio Saxonum ſtrenue dimicantium. Quorum probitatem inermis cum rex expertus fuiſſet, dedit eis poſſeſſiones in terra ſua, magnamq; familiaritatem & confidentiam apud eum adepti ſunt.

| 432 | 5 | 24 | 2 | 19 | 3 | 15 | 2 | 52 |

Celeſtinus papa ad Scotos in Chriſtum credentes Palladium mittit primum epiſcopum. Poſt quem ad eoſdem ab eodem Celeſtino miſſus eſt ſanctus Patricius, gènere Brito, filius Conches ſororis ſancti Martini Turonenſis, qui in baptiſmo quidem dictus eſt Suchat, à ſancto Germano Magonius, à Celeſtino vero Patricius; à quo archiepiſcopus Scotorum ordinatus, per 60 annos ſignis, ſanctitate, doctrina, excellens totam inſulam Hiberniam cõuertit ad Chriſtum.

Neſtorius, Conſtantinopoli epiſcopus factus, fit actor hæreſis ſeparantis in Chriſto hominem à Deo, dicens purum hominem non Deum de Maria natum, & à Iudæis crucifixum.

VVandalos qui olim timore Atanulphi exceſſerant à Galliis, VVallia rex Gothorum expellere parat etiam ab Hiſpaniis.

| 433 | 6 | 25 | 3 | 20 | 4 | 16 | 3 | 53 |

Tertia

Roman.	Pont.	Franc.	Britan.	Wand.	Wisigoth	Ostrogoth.	Hunn.	Anni Domini.

Tertia synodus vniuersalis Ephesina prima ducentorũ Episcoporum iussu Theodosii iunioris Augusti edita est, quæ Nestorium duas personas in Christo asserentem iusto anathemate condemnauit, ostendens manere in duab. naturis vnam Domini nostri IESV Christi personam.

In Hispaniis viginti millia ferme militum contra Wandalos pugnantium cæsa.

Gensericus odia Gothorum veritus, & simul à Bonifacio inuitatus, cum Wandalis & omnibus eorum familiis ad Africam transfretauit, eamque inuadens & dilacerans, multam multo tempore cladem Romanis intulit.

In Gallia cum Supthar rex Hunnorum Burgundiones nimis opprimeret; illi in Deum Christianorum spem suam ponentes, se baptizari petierunt. Et statim Hunnis congressi, pauci multa millia eorum peremerũt, & sic rabiem ipsorum refrenaueruht.

7	26	4	21	5	17	4	54	434

Sixtus Romanæ Ecclesiæ 42 præsidet.

Romani in Africa V Vandalis congressi superantur.

Bonifacius conflictu cum Ætio habito, victor quidem sed moriturus discedit.

In Britannia dux Saxonum Hengistus, considerans animum regis ad amorem sui suæque gentis inclinatum, dedit ei hoc consilium tanquam salutiferum, vt legatos dirigerent in Germaniam, & legiones militum inuitarẽt, quatenus multiplicato exercitu suo facilius inimicis superuenientibus resistere possent. Quod cum rex grataner accepisset, petiit ab eo Hengistus dignitatem sublimioris ordinis, consulatum scilicet, aut principatum, aut alterius dignitatis officium, sed minime impetrauit. Deniq; postulauit tantum terræ spacium sibi dari, quantum vna corrigia posset ambiri, vt ibi promõtorium ædificaret. Cui cum rex acquieuisset, accepto ille corio tauri, incidit illud in longissimam corrigiam, & loco quem præuiderat circumducens, intra ambitum illius construxit castellum, appellauitq; illud castellum corrigiæ.

8	27	5	22	6	18	5	55	435

Ætius conferens se ad Kugilam regem Huhnorum, eius auxilio regreditur ad Romanum solum.

Sixtus papa à Basso criminatur, & iussu Valentiniani imperatoris Romæ congregata synodo coram 56 Episcopis synodico iudicio purgatur: Bassus vero damnatus proscribitur, & non multo post à Deo percussus, ipsius Sixti manibus honorifice sepelitur.

Germanus Antissiodorensis, Lupus Trecassinus, Eucherius Lugdunensis, Hilarius Arelatensis, Episcopi, in Galliis clarent.

9	28	6	23	7	19	6	56	436

Ætius in gratiam recipitur.

Rugila rex Hunnorum, fœderatus Romanorum, moritur, eique Bleda succedit.

Rex Britonum V Vortegirnus accepit vxorem filiam Hengisti ducis Saxonum, pulcherrimam quidem, sed paganam, patriq; illius dedit prouinciam Cantiæ. Cuius rei causa exosum eum sibi fecit proceribus & filiis suis.

Heng stus autem cum voluntate & consilio regis iterum misit in Germaniam, tantamq; multitudinem inuitauit, vt ipsis Britonibus terrori essent & suspicioni. Qui cum regi dissuaderent retinere gentem paganam, rex autem nollet eos audire, deleuerunt illico V Vortegirnum, filiumque V Vortunerum regem fecerunt.

Tempore hoc Germanus Antissiodorensis, & Lupus Trecassinus, peten-

Digitized by Google

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

tibus Britannis, in Britanniam diriguntur, vt hæreſim Pelagianam quæ ibi ante aliquot annos pullularat, confutarent, & rectam fidem Apoſtolica auctoritate ſolidarent, atque vt Chriſtianitatem quæ ibi per ſocietatem paganorum corrupta fuerat, reſtaurarent.

Interim hoſtibus inſulam ex more incurſantibus, animans omnes ad reſiſtendum Germanus & ipſe dux factus, iam in procinctu poſitis hoſtibus, elato clamore Alleluya incipiens, & ſuis ſecum clamantibus idem hoſtes vertit in fugam, & incruentam obtinens victoriam ab imminenti periculo eripuit patriam.

437 | 10 | 29 | 7 | 24 | 8 | 20 | 7 | 1 |

Gallia citeriore ab Attone principe in rebellationem commota, conſpirauere in Bagaudam omnia pene Gallorum ſeruitia.

Cyrillus Alexandrinus epiſcopus ab hoc anno orditus, cyclum de ordinatione Paſchæ per nonagintaquinque annos ſumma breuitate collegit, infra quem omnes Paſchalis obſeruationis varietates comprehendi notauit.

Filius VVortegirni VVortunerus, ſublimatus in regno, commiſit prælia multa cum paganis qui patrem eius adiuuabant, victoriamq; obtinuit, adeo vt cogeret eos inſulam hoſpitem deſerere, & ad natale ſolum redire. Deinde renouabat Eccleſias, poſſeſſiones ciuibus ereptas reſtituebat, imperante ſancto Germano & adiuuante. Cuius bonitati diabolus inuidens, incitauit animum nouercæ illius, vt per aliquem familiarem ſuum donis corruptum daret ei venenum mortiferum. Quo hauſto cum mortem ſibi ſentiret imminere, diuiſit theſauros ſuos. Hortansq; milites pro patria fortiter cõtra hoſtes præliari, iuſſit pyramidem æream fieri, & in portu quo Saxones applicare ſolebant locari, & ſuper eam corpus ſuum ſepeliri, vt viſo tanti viri ſepulchro, territi hoſtes ad propria redirent. Sed aliter actum eſt, quia ſepultus eſt in vrbe Trinouantum quæ modo Lundonia appellatur. Poſt obitum vero illius reſtitutus eſt in regnum v Vortegirnus.

438 | 11 | 30 | 8 | 25 | 9 | 21 | 8 | 2 |

Apud Perſas hoc tempore Chriſtianitas dilatata eſt. Nam Maruthas Epiſcopus legatione ad eos functus filium Sdigerdis regis orando à dæmonio liberauit per quod maior quidem gloria fidei accreuit, at contra ab inimicis Dei grauior in Chriſtianos perſecutio exarſit.

Eudoxia Auguſta, vxor Theodoſii, Hieroſolymam ex voto properauit, & inde reliquias protomartyris Stephani, & duas catenas quas angelus de manibus Petri apoſtoli diſiecit, Dei nutu attulit, eisq; adiuncta catena qua etiam Romæ Petrus vinctus fuit, triadem fecit, & inde cum conſilio Romani præſulis ſolennitatem ſancti Petri quæ dicitur ad vincula, Romæ inſtituit calẽdis Auguſti: ideo maxime, vt populũ reuocaret à gẽtilis ſuperſtitionis pompa, quam adhuc ſolennizabat in hac die ciuitas ex ritu gentili pro victoria Octauiani Auguſti, de Antonio & Cleopatra Calendis Auguſti collata.

Diabolus Iudæos in ſpecie pſeudoprophetæ Moſen ſe eſſe mentientis ſeduxit, & promittens ſe in terram promiſſionis eos reducturum, ad mare trãsfretandum adduxit, ibiq; eorum multos multis modis perire fecit. Quæ res multis eorum hoc periculo erutis credendi in Chriſtum cauſa fuit.

439 | 12 | 31 | 9 | 26 | 10 | 22 | 9 | 3 |

Rex VVortegirnus coniugis ſuæ precibus deuictus mandauit Saxonibus, vt redirent in Britanniam, priuatim tamen & cum paucis. At illi congregato maximo armatorum exercitu reuerſi ſunt, paucisq; cùm fœdere condicto, fraudulenta proditione peremerunt quadringentos & eo amplius barones ſiue conſules, qui inermes conuenerant ad colloquium nominatim. Quo facto re-

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni Domini.

ctoregem ligatum compulerunt iurare,quicquid ab eo exigebant:eoq; ſecedente in Cambriam,ipſi ciuitates & caſtella obtinuerunt.

Wallia,rex Gothorum,Wandalos inſectans,etiam in Africa eos perſequi diſponit,ſed morte præuẽtus obiit,eique in regnum Theodericus ſucceſſit, & 14 annis regnauit.

| 13 | 32 | 10 | 27 | 11 | 1 | 10 | 4 | 440 |

VVandali inuaſam Africam deuaſtant omnibus modis.

Sub hoc turbine tribulationis ſanctus Auguſtinus migrauit ad Dominum 13 menſe obſidionis ſuæ vrbis,anno ætatis ſuæ 73,clericatus vel Epiſcopatus 40.Qui tanta ſcripſit,vt nullus libros eius omni tempore vitæ ſuæ non ſolum ſcribere,ſed nec legere quidem valeat.

| 14 | 33 | 11 | 28 | 12 | 2 | 11 | 5 | 441 |

Leo Romanæ Eccleſiæ 43 præſidet.Hic in homiliis declamandis multum valuit.Hic in canone miſſæ addidit,Sanctum ſacrificium,immaculatam hoſtiam.Hic quoties rogabatur ab aliquibus,vt eis aliquorum apoſtolorum vel martyrum reliquias daret,conſueuit ad corpora,vel memorias apoſtolorum vel martyrum quorum reliquiæ petebãtur, Miſſas celebrare in ipſorum honore. Et ſic brandeum altaris quo conſecratum corpus Domini inuoluerat, particulatim diuidebat, & pro reliquiis apoſtolorum vel martyrum dabat. Vnde ſi ab aliquibus dubitabatur,cultello pannos illos pungens ſanguinem eliciebat; ſic palam cunctis faciens, quod in conſecratione myſteriorum Chriſti ſanguis,apoſtolorum,vel martyrum qui pro illo effuſus eſt,intret per diuinam virtutem in pannos illos,& ideo merito illos dari pro reliquiis ſanctorum, in quorum honore conſecrati ſunt.

Bellum contra Burgũdiones memorabile exarſit,quo tota pene gens cum rege ſuo per Ætium victa concidit.

Corpora Priſci,aliorumq; cum eo apud Antiſſiodorum paſſorum,Germano epiſcopo diuinitus reuelantur.

| 15 | 34 | 12 | 29 | 13 | 3 | 12 | 6 | 442 |

Defuncto Sdigerde,Gautaranes filius eius Perſis imperat annis 38.

In Galliis principibus ſeditionis attritis,& Battone capto,quieſcit Bagaudarum commotio.

| 16 | 1 | 13 | 30 | 14 | 4 | 13 | 7 | 443 |

Gautaranes fœdus cum Romanis à patre initum diſſoluit, & prouincias Romanorum incurſat.

Portione Africæ conceſſa ad habitandum Genſerico à Romanis, conuenit inter VVandalos & Romanos pax magis neceſſaria quam vtilis.

| 17 | 2 | 14 | 31 | 15 | 5 | 14 | 8 | 444 |

Corpus Ioannis Chryſoſtomi in exilio defuncti tandem Conſtantinopolim refertur,inſtantia Proculi epiſcopi,& iuſſu Theodoſii imperatoris, cum lachrymis orantis,vt veniam daret Arcadio patri ſuo, & Eudoxiæ matri, qui eum exiliauerant. Et per hoc finita eſt diſſenſio, quæ adhuc erat in Eccleſia pro eiuſdem Ioannis damnatione.

Conſtantinopoli per quatuor menſes terræmotu terra fluctuante,quidam coram omnibus orantibus ſublatus in aera à diuina virtute, admonitus eſt à diuina voce,vt factis litaniis cantarent omnes, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis,miſerere nobis,nihil aliud apponentes. Quo facto ceſſauit terræmotus.

Romani duce Littorio cum VViſigothis pugnant miſerabiliter.

| 18 | 3 | 15 | 32 | 16 | 6 | 15 | 9 | 445 |

Clodius rex Francorum, miſſis exploratoribus de Diſpargo caſtello vſque ad Vrbem Cameracum, tranſiit Rhenum, & protrito multo Romano-

Anni Domini. | Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | Wand. | Wiſigoth. | Oſtrogot. | Hunn. |

rum populo citra Rhenum vſque Ligerim fluuium habitantium Carbonariam ſyluam ingreſſus, vrbem Tornacum obtinuit, & inde vſque ad vrbem Cameracum properauit. Vbi pauco tempore reſidens, Romanos ſi quos ibi inuenit, peremit, & exinde ad Somenam fluuiũ perueniens omnia occupauit.

Theodoricus rex Wiſigothorum Hiſpanias occupat.

Rex Wortegirnus, conſilio inito cum ſapientibus quid agere deberet, ad tutamen ſui iuſſit conuenire artifices, vt ei turrim fortiſſimam conſtruerent. Sed cum opera eorum tellus abſorberet, ſuaſum eſt ei vt hominem ſine patre quæreret, & eius ſanguine lapides & cæmẽtum aſpergi præciperet, quaſi hoc facto fundamentum ſtare potuiſſet. Inuentus igitur adoleſcens, cui nomen erat Merlinus, cum matre ſua adducitur coram rege, quæ profeſſa de ſpiritu in ſpecie hominis ſe illum concepiſſe. Merlinus autem multa obſcura reuelauit, multa prædixit ventura. Aperuit enim ſub fundamento lacum, ſub lacu duos latere dracones, quorum vnus rubeus populum Britonum, alter vero albus gentẽ Saxonũ deſignaret, & quis in cõflictu ſuo alteri prævaleret. Prædixit Aurelium Ambroſium, deuicto Hengiſto & combuſto Wortegirno, regnaturum, fratremq; eius Vther pendragon in regno ei ſucceſſurum, & vtrumq; veneno periturũ. Arturo vero quem aprũ cornubiæ vocat, prophetauit, quod Eccleſiæ Dei ſuccurreret, quod inſulas Occidentales ſibi ſubiugaret, quod Gallicanas prouincias poſſideret, quod Romano exercitui terribilem ſe exhiberet, & quod exitũ dubium haberet. Prænũciauit, quod archiepiſcopatus Lundoniarũ transferendus eſſet in Doroberniã, quæ modo Cantuariã nominatur, & quod Eboracenſis archiepiſcopus beatus Samſon cum ſeptem epiſcopis ad Armoricanam tranſierit regionem, quæ modo minor Britannia nominatur. Prophetauit etiam, q; ſub Normannorum dominio redigenda eſſet Anglia, & alia plura quæ vix intelligi poſſunt, donec apparere incipiant. Solet enim ſpiritus Dei per quos voluerit, myſteria ſua loqui, ſicut per Sibyllam, ſicut per Balaam, cæterosque huiuſmodi.

446 | 19 | 4 | 16 | 33 | 17 | 7 | 16 | 10 |

Gaurarames in Perſide perſecutionem in Chriſtianos excitauit, quam per 30 annos grauiter exercuit. Porro Theodoſius quamuis ſæpe feliciter Perſas viciſſet, pacem tamen amplecti voluit, vt perſecutio ceſſaret à Chriſtianis.

Genſericus dolo Carthaginem capit, & omnem Africam ſibi ſubiiciens, lachrymabili clade potentiam Romani regni deiecit. Hic nihil penſi, neque ſancti habens, & infeſtus cunctis, maxime nobilitati & religioni, omnia diuina & humana exinaniuit, epiſcopum & omnẽ clerum eccleſiæ Carthaginenſis expulit, loca ſancta aut ſuorum habitacula fecit, aut Arrianis tradidit, & Catholicos vbique perſequi iuſſit.

Hoc loco ponunt quidam Anglos veniſſe in Britanniam, & Ambroſium Aurelium ab hinc regnare cœpiſſe. Sed verius videtur, eos multo ante veniſſe quam ille regnaret, cum ipſe rex Wortegirnus eos inuitatos receperit, tantoq; tempore ſecum detinuerit, vt de eorum ſocietate Chriſtianitas corrupta fuerit, & pro eorum odio ipſe de regni ſolio depoſitus fuerit, filiusq; illius ſubrogatus ei fuerit, illoque mortuo ipſe in regno reſtitutus ſit.

447 | 20 | 5 | 17 | 1 | 18 | 8 | 17 | 11 |

Bledæ Hunnorum regi, cum fratre Attila peruaganti Orientale imperium, dat Theodoſius pro receſſu ſex millia librarum, pollicitus ei annuum mille librarum tributum.

Apud Epheſum 7 fratres à Decio imperatore pro Chriſto tormentati, in ſpelunca ſe clauſerunt, & facta oratione ibi obdormierunt, & poſt annos ſuæ dormitionis circiter 192 ore ſpeluncæ quod in ſuo tẽpore Decius obſtruxerat pu-

| Roman. | Pers. | Franc. | Britan. | Wand. | Wisigoth. | Ostrogot. | Hunn. | Anni Domini. |

rat patefacto diuinitus à somno surgunt. Et asserta fide nostræ resurrectionis coram Theodosio imperatore, de qua multum dubitabatur, iterum dormiunt in Christo. Nomina autem eorum hæc sunt quæ in baptismo acceperunt, Malchus, Maximianus, Martinianus, Dionysius, Ioannes, Serapion, Constantinus.

Ambrosius Aurelius Wortegirno incenso prælium cum Saxonibus committit. Hengistum ducẽ captum perimit, cæteros intra ciuitates includit, misericordiam poscentibus donat, & terra eis iuxta Scotiam delegata, fœdus pacis cum eis confirmat. Deinde reuocat ciues, regnũ disponit, leges sopitas renouat, ecclesias reformat, præsules statuit, atque sepulturam consulum qui in proditione ceciderant, per industriam Merlini miris lapidibus construit.

| 21 | 6 | 18 | 2 | 19 | 9 | 18 | 12 | 448

Merouæus filius Clodij super Francos regnat annis 10, à quo nimis vtili rege Franci Merouingi cognominati sunt.

Germanus Antisiodorensis cum Seuero Treuerensi episcopo iterum ad Britanniam missus, renascentem Pelagianam hæresim confutat.

| 22 | 7 | 1 | 3 | 20 | 10 | 19 | 13 | 449

Bleda rex Hunnorum fraude fratris Attilæ perimitur, eiq; succedens ipse Attila, totus in excidium orbis animo fertur.

Remigius Remensis nascitur, prænuntiatus ex nomine per Montanum monachum. Quo nato idem Montanus, quia cæcus erat, de lacte Ciliniæ matris eius oculos suos liniens, illuminatus est.

| 23 | 8 | 2 | 4 | 21 | 11 | 20 | 1 | 450

Noua iterum Orienti consurgit ruina, quia septuaginta non minus ciuitates deprædatione Hunnorum vastantur.

Germanus Antisiodorensis in Italiam profectus, Rauennæ moritur, corpusq; eius cum multa miraculorum gratia Antisiodorum refertur.

| 24 | 9 | 3 | 5 | 22 | 12 | 21 | 2 | 451

In Africa exardescentibus Wandalis, cum ita libros diuinos exurerent, & de sacris pallijs ac vestibus vestes sibi facerent, Valerianus episcopus octogenarius nolens diuina sacramenta prophanis tradere, à rege Genserico omni vrbe & domo excluſus, reliquum vitæ vsque ad mortem nudus sub nudo aere exegit.

Placidia mater Valentiniani Romæ defuncta est.

Theodosius imperator obijt, cui succedens Marcianus imperat annis sex, cum quo Valentinianus annis quinque.

| 1 | 10 | 4 | 6 | 23 | 13 | 22 | 3 | 452

Instantia Leonis papæ iubente imperatore Marciano congregata & habita est quarta vniuersalis synodus sexcentorum & triginta episcoporum apud Chalcedonẽ, in qua Eutychem Constantinopolitanum abbatẽ pronunciantem verbi Dei & carnis vnam esse naturam, eiusq; defensorem Dioscorum, Alexandrinum quondam episcopum, vna patrum sententia præiudicauit. Nestorium etiam, Constantinopolitanum quondam episcopum, olim in Ephesina synodo damnatum, iterum anathematizans cum reliquis hæreticis damnauit; prædicans eadem synodus Christum Deum sic de virgine natum, vt in eo & diuinæ & humanæ naturæ substantiam esse fateamur. Hic decretum est, vt mater domini Maria non solum Christotocos, sed etiam Theotocos credatur & appelletur, propter blasphemias Nestorij mentientis, eam non Deum sed hominem purum genuisse.

Terræmotus pene assidui, & signa plurima in cœlo ostenduntur. Vespere ab Aquilone cœlum efficitur rubens, vt ignis, intermixtis per igneum ruborem clarioribus lineis, in hastarum speciem deformatis. Luna obfuscatur,

Anni Domini. | Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | Wand. | Wiſigoth. | Oſtrogoth. | Hunn. |

cometes apparet, & multa alia quæ non eſſe otioſa oſtendit inſtans rerum conſequentia.

453 | 2 | 11 | 5 | 7 | 24 | 14 | 23 | 4 |

Attila Hunnorum rex Walameris Oſtrogothorum regis, & Ardarici Gepidarum regis, & multarum aquilonarium gentium ſibi ſubiectarum, auxilio fultus, à Pannonijs egreſſus Occidentale imperium inuadit cum quingentis millibus armatorum. Et primo per totas Gallias per eos tanta efferbuit Dei indignatio, vt nullam omnino ciuitatem, caſtellum, vel oppidum, aliqua à furore eorum potuerit tutari munitio. Poſtremo Aureliam vrbem eis obſidentibus, ad ſubſidium Galliarum aduolauit patricius Romanorum Ætius, fultus & ipſe Theodorici Wiſigothorum regis, & Merouei Francorum regis, aliarumq; gentium copijs militaribus. Conſerto prælio in campis Catha launicis, pugnatum eſt vſq; ad diremptionem noctis. Ætius ſuperior quidem receſſit, Attilam tamen non vſq; ad internicionem deleuit. Cæſa ſunt ibi centum octoginta millia pugnatorum, inter quos etiam cecidit Theodericus rex Wiſigothorum.

Attila reſumpta ſpe rex Ætij diſceſſu repatriauit, mature rediturus ſuppleto exercitu.

Nicaſius Remenſis Epiſcopus cum Eutropia ſorore ab Hunnis martyrizatur.

Auctor Metenſis epiſcopus captiuatur, ſed Hunnis cæcitate percuſſis, cum captiuis ſuæ vrbis relaxatur.

Hoc excidium Gallijs impendere Seruatius Tungrenſis longe ante in ſpiritu præuiderat, & Romæ à Petro Apoſtolo hoc iudicium Dei inenitabile fore didicerat, ideoq; relicta Tungrenſi vrbe quæ euertenda erat, ad Traiectum ſedem epiſcopalem tranſpoſuit.

Pullulante intra Gallias Arriana hæreſi, quæ inæquales credens eſſe perſonas ſanctæ Trinitatis, dicebat filium minorem eſſe patre, ſpiritum vero ſanctum minorem patre & filio, dominus errantes corrigit, oſtendens plano miraculo Deum in tribus perſonis vnius & æqualis eſſe ſubſtantiæ, nec debere ab indignis de diuinitate tractari. Nam Vaſatenſi vrbe ab Hunnorum obſidione liberata per diuinum auxilium, cum Epiſcopus pro gratiarum actione Miſſam populo celebraret, reſpiciēs ſurſum vidit deſuper altare, quaſi de camera templi cadere æqualiter tres guttas æqualis magnitudinis cryſtallo clariores, quæ ſimul defluentes, & in vnum coniunctæ, quaſi vnam gemmam pulcherrimam effecerunt. Quam cum in medio crucis aureæ & gemmatæ poſuiſſent, aliæ gemmæ ceciderunt. Seorſum vero poſita infirmis dabat ſanitatem, adorantibus vero imaginem ſanctæ crucis augebat deuotionem, quia pijs & mundis clara, & immundis obſcura videbatur.

Omnibus bellis famoſius fuit bellum, quod candidatus ſanctarum vndecim millium virginum exercitus bellauit, duce ſancta virgine Vrſula, quæ filia vnica Nothi nobiliſſimi Britannorum principis, cum nondum nubilis à filio cuiuſdam feriſſimi tyranni ad nuptias expeteretur, & patrem ſuum ſuper hoc anxiari videret qui Deum metuebat, ſi filiam Deo iam deuotam nubere cogeret, & tyrannum timebat, ſi ei filiam denegaret; diuinitus inſpirata nutanti patri ſuaſit, vt tyranno aſſentiretur, ea tamen illi propoſita conditione, vt ipſe & tyrannus decem virgines genere, forma, & ætate electas ſibi traderent, & tam ſibi quam ſingulis illarum mille virgines ſubſcribe rent, & comparatis ad numerum ipſarum vndecim trieribus inducias triennij ſibi darent ad exercitum virginitatis ſuæ, nouo vſa conſilio, vt aut difficultate propoſitę conditionis animum eius à ſe auerteret, aut hac opportunitate omnes coæuas ſuas ſecum Deo dicaret. Et ex hoc condicto virginibus, trieribus,

Digitized by Google

| Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | Wand. | Wiſigoth. | Oſtroget. | Hunn. | Anni Domini.

trieribus,& ſumptibus comparatis,per triennium belli præludia cunctis mirantibus, tandem ſub vno die agente vento ad portum Galliæ qui Ticla dicitur,& inde Coloniam appulſæ ſunt, ibiq; ex angeli monitu Romam tendentes,ad vrbem Baſiliam nauibus, à Baſilia Romam vſq; pedibus profectæ, eodem eundi tenore Coloniam ſunt reuerſę.ab Hunnis vndiq; obſeſſam. A quibus cunctæ martyrizatæ,nouo & mirabili modo triumpharunt,& Coloniam ſanguine & ſepultura ſua clariorem reddiderunt.

Thuriſmodus filius Theoderici regnum Wiſigothorum ſuſcepit, & annis tribus regnauit.

| 3 | 12 | 6 | 8 | 25 | 1 | 24 | 5 | 454

Attila Italiam aggreſſus, omnes pene eius ciuitates aut diruit, aut diripuit aut incendit. Ad eum Leo papa venit,& non ſolum ſalutem,ſed etiam vt rediret, obtinuit. Rex Attila requiſitus à ſuis, cur ei fuiſſet tam placabilis,reſpondit ſe non eum fuiſſe reueritum, ſed ſenem quendam venerabilem euaginato gladio ſibi mortem minitantem, niſi eius in omnibus expleret voluntatem.

| 4 | 13 | 7 | 9 | 26 | 2 | 25 | 6 | 455

Attila Wiſigothos debellare aggreſſus, à Thuriſmodo victus,redijt inglorius.

Marciano imperatori apparens dominus in ſomnis, arcum Attilæ fractum eſſe oſtendit,nec id vanum fuit. Eadem quippe nocte Attila in nuptijs ſuis crapulatus,erumpente per apoplexiam ſanguine de naribus in lecto eſt ſuffocatus.

Hernac filius eius poſt eum regnat annis ſex.

Valentinianus imperator Ætium patricium interficit.

| 5 | 14 | 8 | 10 | 27 | 3 | 26 | 1 | 456

Thuriſmodus rex Wiſigothorum à fratribus ſuis Friderico & Theodorico iugulatur.

Theodericus frater eius,in regnum ei ſuccedens, regnauit annis 14.

Filij Attilæ dum contendunt de regno, ſubiectæ Hunnis gentes ab Hunnorum ſe excutiunt iugo.

Conſilio Maximi tyrannidem meditantis Valentinianus imperator à Tranſilla milite Ætij perimitur.

| 6 | 15 | 9 | 11 | 28 | 1 | 27 | 2 | 457

Genouefa virgo Pariſienſis multa ſanctitate claret per Gallias.

Maximus tyrannidem arripuit, Eudoxiam relictam Valentiniano vi rapuit.Illa Genſericum ex Africa inuitat,vt ſe à Maximo eripiat.

Genſericus Romam capit, omnia diripit. Vt tamen ab igne, cæde, & ſupplicijs hominum abſtineret,Leo papa ab eo obtinuit.

Per quatuordecim dies Roma deſpoliata,Genſericus Eudoxiam cum duabus filiabus & multo populo captiuat, & Campaniæ vrbes omni vaſtationis genere exterminat: Inter Hæc Paulinus Nolanus epiſcopus, dum pro captiuo filio viduę ſe vicarium in ſeruitutem barbari ſubijcit,omnes captiuos ſuæ vrbis recepit.

Maximus tyrannus à populo membratim diſcerpitur.

Auitus à Romanis imperator conſtituitur.

Theodericus rex Wiſigothorum Sueuos in Hiſpania vicit & regno eorum deſtructo,regnum ſuum eo vſq; extendit.

His Marciani temporibus, Ioannem Baptiſtam caput ſuum duobus monachis reuelaſſe,quidam ſcribunt.

Ardarico regi Gepidarum, qui primus à ſeruitio Hunnorum reſiliuit, Hernac filius Attilæ bellum indixit. Cum quo Ardaricus conflixit, eoq; cum

Digitized by Google

Anni Domini. | Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | Wand. | Wiſigoth. | Oſtrogoth. | Hunn. |

trigintaHunnorum millibus peremptо, Hunnos grauiter afflixit. Sicq; recepta libertate gentis ſuæ, & terris eorum inuaſis, cæteris gentibus exemplum dedit repetendæ libertatis.

Super inſulam Britanniæ ſtella miræ magnitudinis apparuit, cuius radio globus igneus draconi ſimilis adhærebat. Ex cuius ore duo radij procedebãt, quorum vnus vltra Galliam ſe extendebat, alter vero verſus Hiberniam tendens, in ſeptem minores radios terminabatur.

Eo tempore, occiſo Aurelio Ambroſio rege, interrogatus Merlinus vates à fratre regis Vther de ſtellę ſignificatione, dicit eum illo ſydere & igneo draconе ſignatum, per radium vero de ore draconis procedentem & Gallias reſpicientem, figurari filium ei potentiſſimum naſciturum; altero autem radio portendi filiam, cuius filij & nepotes regnum Britanniæ ſuccedenter eſſent habituri. Vther autem, audita morte fratris ſui, cœpit diadema inſulæ; duoſque draconеs ex auro iubens fabricari ad inſtar ignei draconis, obtulit vnum in eccleſia, altero autem in prælijs pro ſigno vtebatur, & ex eo tempore cognomentum accepit Vther pendragon, id eſt caput draconis. Saxones vero poſt mortem Aurelij, à pactione fœderis ſoluti, inuaſerunt ciuitates & promontoria, & ab Albania vſq; Eboracum omnia vaſtabant. Cum quibus rex prælíatus fugam cum ſuis iniit ſed nocturno tempore illos aggreſſus ſuperauit, captiſque eorum ducibus Octa & Coſa, cæteros Saxones diſſipauit. Poſt hæc amauit rex vxorem cuiuſdam ducis, habuitque rem cum ea, de qua genuit celeberrimum illum Arturum, & filiam nomine Annam.

Mortuo Marciano, ſuccedens Leo regnauit annis 16. Hic ſuper ſynodo Chalcedonenſi ſingulorum patrum ſingulas ſententias requiſiuit, & quia omnium vnam cognouit, eam fideliter tenuit. Hic cum Walamere Oſtrogothorum rege fœdus pepigit, & Theodericum fratruelem eius puerum octennem obſidem accepit.

Hucuſq; Proſper Chroniam ſuam perduxit.

458 | 1 | 16 | 10 | 12 | 29 | 2 | 28 | 3 |

Merouco Francorum rege mortuo, Hildericus filius eius regnauit an. 26.

Hernac filius Attilæ Hunnorum rex Oſtrogothos, quaſi refugas damnationis ſuæ bello repente ſuper Walamerem irruit, à quo victi Hunni, in vltimas Scythiæ partes fugere ſunt compulſi.

Mortuo Auito, Maiorianus imperat annis 4.

Symeon qui 40 annis incluſus in columna ſterit, mira ſanctitate Antiochiæ claruit. Qui inter cætera monebat, ne quis per Dei aut ſancti alicuius nomen, imo per nomen Symeonis iuraret, promittens impunitatem in ſe peieranti ſe à Deo poſtulaturum.

459 | 2 | 17 | 1 | 13 | 30 | 3 | 29 | 4 |

Oſtrogothi duce Theudemere Sueuos bello vincunt, & Hunnimundum regem eorum capiunt, ſed eum liberum remittunt.

460 | 3 | 18 | 2 | 14 | 31 | 4 | 30 | 5 |

Romani Biorgum Alanorum regem cum exercitu ſuo in Venetia extinguunt.

Dinzich filius Attilæ Hunnorum rex Oſtrogothos iterum bello prouocat, à quibus Hunni ita ſunt deuicti, vt eis poſtea ſemper Oſtrogothi fuerint terrori.

461 | 4 | 19 | 3 | 15 | 32 | 5 | 31 | 6 |

Occiſo Maioriano, Seuerus imperat annis quatuor.

Hildericum inſolenter & luxurioſe ſe agentem Franci regno deturbant. Qui data aurei medietate amico ſuo Widiomaro, quod eſſet ſignum renouationis ſuæ, ſi aliquando intercederet reconciliato, apud Baſinum regem Thurin-

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni Domini.

Thuringorum latuit annis 8. Franci vero Egidium ducem Romanorum regem ſibi præficiunt.

Hunnimundus rex Sueuorum, fultus Scyrorum auxilio, Oſtrogothos aggreditur, in quo bello rex Walanier perimitur. Cui ſuccedens frater eius Theudemer, regnat annis 11.

Hunni regno ſuo diminuto, tum ex gentium ſubiectarum diſſenſione, tum ex pugnandi infelicitate, regnauerunt quidem, ſed non in priori fortitudine: donec longo poſt tempore à Carolo Magno victi, cum ipſo ſuo nomine diſperiere. His abhinc filij Attilæ, & poſt eos Zeliobes, regnauerunt annis 58.

Apud Tholoſam vrbem Galliæ ex eius medio tota die ſanguis largiſſimo fluxit riuo, quod Gothi pro portento ſuæ perditionis acceperunt.

5	20	4	16	33	6	1	1	462

Hilarius Romanæ eccleſiæ 44 præſidet. Hoc iubente, Victorius cyclum magni anni ſcribit.

Theudemer Sueuos & Scyros in vltionem fratris occiſi vſque ad internicionem debellat.

6	21	5	17	34	7	2	2	463

Theudemer glaciali via tranſito Danubio, etiam ibi Sueuos proterit.

Pictor quidam cum Saluatorem ſecundum ſimilitudinem Iouis pingere voluiſſet, aruit manus eius. Quem culpam confeſſum ſanauit Gennadius, Epiſcopus Conſtantinopolitanus.

7	22	6	18	35	8	3	3	464

Theudemer filium ſuum Theodericum à Leone Auguſto ſibi remitti gratulatur.

Eliſeus propheta, qui duplici Heliæ ſpiritu plenus, multis in vita claruit virtutibus, & mortuus mortuum hominem ſupra corpus ſuum caſu iactatum ſolo corporis ſui attactu reſuſcitauit, & multo tempore in Samaria vbi ſepultus eſt multis claruerat miraculis, vt (præteream cætera) etiam dæmones ibi frementes variarum ferarum vocibus ab inuaſis fugarentur corporibus, Alexandriam transfertur.

8	23	7	19	36	9	4	4	465

Seuero mortuo, Antemius imperat annis 4.

Theodericus adoleſcens annorum 18, tranſito Danubio ſuper Sarmatas irruit, & regem eorum Barbach perimit, & cum bellicis manubijs victor ad patrem redijt.

9	24	8	20	37	10	5	5	466

Seruandus tyrannidem meditans ab Antemio perimitur.

Vtherpendragō rex Britonum diuturna infirmitate vexatur, & principes Saxonum Octa & Coſa quos tenebat in vinculis, cum cuſtodibus carceris fugerit in Germaniam commouerunt; innumerabilem armatorum manum, & reuerſi ſunt inſulam vaſtaturi. Rex autem infirmitate decubans, ducē belli poſuerat generum ſuum: ſed ignauia ciuium atq; ſuperbia plurimum quidem eis nocebat, hoſtibꝰ autem maiorem audaciam atque fortitudinem miniſtrabat. Cumque dubia inter eos alternaret victoria, vt rex hoſtes ſua pugna deterreret, ſe deferri ad prælium iuſſit. Qui poſitus in vehiculo, & ad bellum delatus, ſuos quidem animauit, ſed hoſtibus riſum fecit, quod ſemimortuus homo ad pugnam veniſſet. Cōgreſſu inito, Britones victoriam obtinuerunt, Saxonumq; duces Octam & Coſam interfecerunt. Tunc rex hilaris effectus, tanquam ſanitatem recepiſſet, erexit ſe, & ait: Vocabant me ſemimortuum Ambrones iſti, ſed malo ſemimortuus eos ſuperaſſe, quam incolumis ſuperari. Præſtantius eſt enim mori cum honore, quam cum pudore viuere.

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogoth.	Hunn.
467	10	25	9	21	38	11	6	6

Simplicius Romanæ eccleſiæ 45 præſidet. Hic damnauit Petrum Alexandrinum epiſcopum Eutychianæ hæreſis accuſatum.

Romanus tyrannidem meditans, ab Antemio perimitur.

Genſericus rex Italiam aggreſſus, nauali bello à Romanis vincitur.

| 468 | 11 | 26 | 10 | 22 | 39 | 12 | 7 | 7 |

Antemio & genero ſuo Ricimere Patricio Romæ contendentibus de imperio, interim Olybrio ad imperandum à Leone Auguſto tranſmiſſo, Recimer Antemium perimit.

Mamertus epiſcopus Viennenſis claruit, qui litanias ante Aſcenſionem Domini inſtituit, hac de cauſa quod terræmotus in vrbe Vienna eccleſias domoſque euertebat, & terias luporum aliarumque ſyluaticarum beſtiarum toto anno per vrbem vagantium homines deuorabat, adhæc palatium regis die ſancto Paſchæ cœleſti igne conſumptum, ad cladem multum terroris addebat. Qui litaniarum ritus à Viennenſe eccleſia in omnes Galliarum eccleſias decurrit.

| 469 | 12 | 27 | 11 | 23 | 40 | 13 | 8 | 8 |

Olybrio imperij ſui menſe 7 mortuo, Lucerius imperat.

Egidius cum Francos opprimeret grauius iuſto, perpendens Widiomarus Francos pœnitere ſuper electo Hilderico, reuocat eum, clam miſſo diuiſi aurei ſigno, egitq; vt electo Egidio ille reſtitueretur in regno.

Baſina vxor Baſini regis Thuringorum relicto viro ſuo ad Hildericum venit, quam ille vxorem ducit, & ex ea Clodoueum genuit.

Theoderico Wiſigothorum rege à fratribus ſuis iugulato, Eoricus regnauit annis 19.

| 470 | 13 | 26 | 12 | 24 | 41 | 1 | 9 | 9 |

Nepos patricius Lucerio expulſo, & epiſcopo Salonis eo ordinato, imperium arripuit.

Eoricus rex Wiſigothorum, Gallias occupare niſus, Riothimum regem Britonum, ad defenſionem Galliarum Romanis auxilio venientem, bello contriuit. Quis autem fuerit Riothimus iſte, hiſtoria Britonum nomine dicit, quæ regum ſuorum nomina & geſta per ordinem pandit. Nam ſi fidem narrationi illius hiſtoriæ prębeamus, huic loco inſerẽdi actus Arturi celeberrimi regis, qui poſt patrem ſuum Vtherpendragon regnũ Britanniæ adeptus eſt. Sed in alijs hiſtorijs nullam de eo mentionem inuenimus, & hæc ipſa Britonum hiſtoria ſupputationem annorum, quibus Arturus & multi alij regnauerunt, vel aperte non dicit, vel omnis tacet. Nec dubia pro veris affirmam⁹, nec hiſtoricam narrationem, quæ nuper de Britannico in Latinum translata eſt, lectori ſubtrahimus. Multa eim inter hiſtoricos variare conſidero, diuerſitatem nõ ſolum in annis, ſed etiam in geſtis atque nominibus perſonarum, vt quod iſte fecerit, alius feciſſe vel dixiſſe aſſeratur, & quod hoc anno euenerit, in alio anno eueniſſe dicatur, & res geſta quæ hoc modo ab vno hiſtorico deſcribitur, ab alio multum diſſona ratione narretur.

Mortuo igitur Vtherpendragon rege, ſublimatus eſt in regno filius eius Arturus, cuius mirabiles act⁹ etiam linguæ perſonant populorum, licet plura eſſe fabuloſa videantur. Qui multa probitate pollens, cunctis ſe amabilem exhibebat, quia cum virtute animi etiam mira liberalitate affluebat. Porro aduerſus Saxones, Scotos, & Pictos vario conflictu decertans, tandem concluſit eos quodam in ſaltu, ſed illi arboribus pro munimento contra Britonum tela vtebantur. Quod videns Arturus, iuſſit arbores per multa loca incidi, & in circuitu nemoris poni, vt liberos exitus non habentes fame ibi deficerent. Vnde cogente neceſſitate ad hoc compulſi ſunt, vt licentiam pèterẽt redeundi

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogoth.	Hunn.	Anni Domini.

redeundi in patriam ſuam, omnia relicturi, & tributa cum obſidibus reddituri. Sed in reditu poſiti pactionem ruperunt, & retroactis velis inſulam depopulari cœperunt. Arturus vero congregato exercitu proceſſit contra hoſtes in prælium, accinctus gladio nomine Caleburno, & auream galeam ſimulachro draconis inſculptam capiti ſupponens, clypeumq; in quo imago ſanctæ Dei genitricis erat impicta, humeris imponens, lanceam quoque quæ Ron vocabatur, aſſumens. Cumq; pugna valida vtrinque fieret, Arturus impetu facto in hoſtes, occidit exeis ſolo Caliburno gladio 470 viros, cæteros autem in fugam conuertit, principibus eorum proſtratis.

14	29	13	25	42	2	10	10	471

Eoricus Burgundiones victos ſibi ſubegit; Aruernos etiam, Arelatum, & Maſſiliam, Galliarum vrbes inuaſit, ad occupandas prouincias Romanorum, animatus conſilio Genſerici qui verſute agebat, vt orientem Oſtrogothi, Occidentem Wiſigothi vaſtarent, vt occupatis aliis imperatoribus, ipſe in Africa regnaret ſecurus.

Remigius ſit Remorum epiſcopus.

Saracenis Ægyptum incurſantibus hoc tempore, negotiatores Venetiæ corpus ſancti Marci Euangeliſtæ ab Alexandria tranſtulerunt Venetiam.

15	30	14	26	43	1	11	11	472

His diebus ſanctus Perpetuus Turonenſis Epiſcopus, cernens ad ſepulchrum ſancti Martini fieri miracula multa, fecit magnam baſilicam fabricari iuxta cellulam in qua corpus ipſius quieſcebat: eamque in eius nomine dedicans, tranſtulit in illam ſanctum corpus ipſius, præmonente pariter & adiuuante quodam veneranda canitie formoſo, qui nec prius viſus fuerat, nec poſtea comparuit.

Oreſtes patricius nepotem regno expulit.

Theudemer rex Oſtrogothorum moritur, & Theodericus filius eius regno ſubſtituitur.

Rex Arturus Scotos & Pictos obſidet, & fame affligit, ſed Epiſcopis cum clero & reliquiis ſanctorum miſericordiam poſcentibus veniam donat. Deinde ciuitates ſibi ſubditas viſitans, eccleſias à paganis deſtructas renouat, præſules ſtatuit, ac religioſos cœtus virorum ac mulierum exornat: proceres quoque ſuis honoribus reſtituit.

16	31	15	27	44	4	1	12	473

Oreſtes Auguſtulum filium ſuum regnare conſtituit, & fœdus cum Genſerico rege facit. Interim Odeacer cum multa multarum gentium multitudine ab extremis Pannoniæ finibus Italiam petit, qui per Noreiam iter faciens, beati Seuerini cuius nomen tunc ibi celebrabatur, benedictionem petiit, & ab eo ventura ſibi didicit.

Odeacer, Oreſte victo apud Papiam obſeſſo, capto & occiſo, Italiam ſubdit iuri proprio.

Leone imperatore mortuo, Zenon imperat annis 19.

Arturus parata claſſe Hiberniam petit, illato bello regem captum deditioni cogit, & ſubiugata Hibernia, Islandiam inſulam debellatis habitatoribus ſuo domino ſubiicit Quo audito, rex Godlandiæ, & rex Orcadum vltro venerunt, & Arturo ſponteneam deditionem fecerunt.

1	32	16	28	45	5	2	13	474

Auguſtulus imperium deponit, quod Odoacer arripiens 14 annis nullo inquietante obtinuit.

Zenon imperator Theodericum regem Oſtrogothorum conſulem ordinarium facit, quæ poſt imperialem dignitatem prima eſt dignitas, & equeſtrem ſtatuam auream ante regiam illi collocat.

Digitized by Google

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.
475	2	33	17	29	46	6	3	14

Franci poſt Wandalos & Alanos, poſt Gothos & Hunnos inceſſunt Gallias, non tantum vt eas habeant direptioni, ſed vt ſibi ſint perpetuæ habitationi. Qui capta Colonia Agrippina, fugato de bello duce Ægidio, multos Romanorum occidunt.

| 476 | 3 | 34 | 18 | 30 | 47 | 7 | 4 | 15 |

Franci Treuerim ciuitatem ſuper Moſellam capiunt.

Hæreſis Acephalorum exorta eſt, impugnantium tria capitula ſynodi Chalcedonenſis, ſine nomine authoris, ob quod Acephali, id eſt ſine capite, vocati ſunt.

| 477 | 4 | 35 | 19 | 31 | 48 | 8 | 5 | 16 |

Genſericus Rex Wandalorum, ſucceſſione regnàndi inter filios ſuos ordinata, vt fratri morienti frater ſuperſtes ſine controuerſia filiorum ſuccederet, moritur. Cui ſuccedens Honoricus filius eius, regnauit annis octo.

| 478 | 5 | 36 | 20 | 32 | 1 | 9 | 6 | 17 |

Eugenius Carthaginenſis epiſcopus, & omnis clerus eius contra Arrianam hæreſim Wandalorum fortiter pro Chriſto agonizant.

| 479 | 6 | 37 | 21 | 33 | 2 | 10 | 7 | 18 |

Odoacer rex Italiæ Pheletum regem Rugorum bello oppreſſum extinguit.

Huic Pheleto & vxori eius Giſæ ſanctus Seuerinus hæc ventura prædixerat, quia eos à malis compeſcere non poterat.

In Africa rex Wandalorum Honoricus multos orthodoxos diuerſi ordinis, diuerſæ ætatis, vſque ad quatuor millia nongentos ſeptuaginta ſex in exilium truſos, diuerſis in locis, diuerſis temporibus, diuerſis pœnis, ad mortem excruciauit.

Exterminatis Rugis, Longobardi Rugilam, id eſt Rugorum patriam, inuadunt, quibus tunc temporis quintus rex Gudeoch principabatur. Quia ergo Longobardorum mentionem fecimus, quorum tempora propter ignoratam hiſtoricæ narrationis diſtinctionem nondum attingimus, iam nunc narrationem eorum ordiamur, & paulatim ad plenam & diſtinctam eorum hiſtoriam aſcendere nitamur.

Horum, vt diximus, poſt Ibor & Agion primus fuit rex Agelmundus, ſecundus Lamiſſio, ſic dictus quod à lama, id eſt voragine, fuit extractus. Nam mater eius ſeptem vno partu enixa, cum eos in piſcinam proiecíſſet, & rex Agelmundus iter faciens eos haſta reuolueret, is haſtam eius firmiter tenuit, & ab eo nutritus eo virtutis proceſſit, vt in regno ei ſuccederet, & necem eius in Bulgaros vltus ſit. Lethu tertius, Hildeoch quartus, Gudeoch quintus fuit. Ex quo ergo in Rugilam profecti ſunt vſque ad annos 40, talis fuit rerum geſtarum eorum conſequentia. Sub Gudeoch & filio eius Claſſone ſexto rege, in Rugila habitauere. Sub Tattone ſeptimo rege in campis Affeld habitauere, vbi tertio anno Rodulpho Herulorum rege à Tattone perempto, & regno Herulorum deſtructo, Longobardorum potentia creuit. Tattonem Waceho perimit, & ipſe octauus regnauit, filiumque ſuum Waltharith ſucceſſorem regni reliquit.

| 480 | 7 | 38 | 22 | 1 | 34 | 3 | 11 | 8 | 19 |

Audouachrius dux Saxonum nauali hoſtico Andegauis populatur.

Carthagine liberatus abbas cum fratribus ſex, à rege Honorico carcere, catenis, igni, & vectibus martyrizantur.

Perſis imperat Euades annis 41.

| 481 | 8 | 1 | 23 | 2 | 35 | 4 | 12 | 9 | 20 |

Ægidius dux in Galliis moritur. Siagrius filius eius ſubſtituitur.

Audouachrius Andegauis & alias vrbes ſibi ſubigens obſides accipit.

Hildericus

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Long.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni Domini.

Hildericus rex, & Audouachrius, confœderati, Alemannos ſibi ſubiugant.

Hildricus rex Andegauis incendit, & Paulum comitem vrbis perimit.

Famis tempore in Burgundia, ſenator Eclicius quatuor millia pauperes ſuſtentans, cœleſtis promiſſionis vocem audiuit.

| 9 | 2 | 24 | 3 | 36 | 5 | 13 | 10 | | 21 | 482

Felix Romanæ eccleſiæ 46 præſidet. Hic Achatium epiſcopum Conſtantinopolitanum damnauit, aſſentientem Petro Alexandrino damnato.

Arturus rex Norguegiam & Daciam ſuæ ditioni ſubegit, deinde tranſit ad Galliam. Porro hiſtoria illius dicit hoc factum fuiſſe ſub Leone imperatore, & quendam Follonem tribunum Galliarum cum Arturo ſingulare certamen habuiſſe, hoc pacto, vt cui victoria proueniret, ipſe alterius regnum obtineret. Victoque illo Follone, cæteriſque ducibus Galliarum ſubactis, Pariſiis curiam Arturum tenuiſſe, ſtatumque regni pace & lege confirmaſſe, viriſque nobilibus prouinciarum dignitates legaſſe, & ita poſt nouem annos in Britanniam rediiſſe.

| 16 | 3 | 25 | 4 | 37 | 6 | 14 | 11 | 22 | 483

In Africa Honorius rex Wandalorum in eccleſiam Dei grauius ſolito efferatus, omnes Africæ epiſcopos quaſi ad ſynodum conuocat, & fugatis & exiliatis 444 epiſcopis catholicis, eccleſias clauſit, aut Arrianis dedit, plebemque variis ſuppliciis affligit. Lætum vero epiſcopum incendio concremauit. Eugenium quoq; Carthaginis epiſcopum cum clericis ſuis pluſquam quingentis cruciatos multis modis exiliauit.

| 11 | 4 | 20 | 5 | 38 | 7 | 15 | 12 | 23 | 484

Hilderico rege mortuo, Clodouæus filius eius regnat annis triginta. Hic duxit vxorem Clotildem filiam Chilperici regis Burgundionum, quem Gundobaldus rex eius frater peremerat, vxoremque eius matrem ſcilicet Clotildis, ligato ad collum eius ſaxo aquis immerſerat.

| 12 | 5 | 1 | 6 | 39 | 8 | 16 | 13 | 24 | 485

Honoricus rex Wandalorum iudicio Dei percuſſus, ſcatens vermibus mirabiliter expirauit, poſt quem Gunthamundus annis nouem regnat.

| 13 | 6 | 2 | 7 | 40 | 1 | 17 | 14 | 25 | 486

Clarent in Galliis Remigius Remenſis, & Patricius frater eius Sueſſonenſis epiſcopus, & Vedaſtus poſt Atrebatenſis epiſcopus, in Africa Fulgentius epiſcopus Rupenſis, in Italia Germanus Capuanus, & Ephiphanus Ticinenſis.

| 14 | 7 | 3 | 8 | 41 | 2 | 18 | 15 | 26 | 487

Gelaſius Romanæ eccleſiæ 47 præſidet. Hic Manichæos Romæ inuentos in exilium deportari fecit, & codices eorum incendit. Hic tractatus & hymnos compoſuit, hic inter cætera ſacramentorum præfationes & orationes cauto & limato ſermone fecit.

Zenon imperator regnum Italiæ donat Theoderico Oſtrogothorũ regi.

Hic Theodericus Trapſilam Gepidarum regem, & Buſam Bulgarorum regem, bello victos extinguit.

Gunthamundus rex ab exilio reuocat Eugenium epiſcopum.

| 15 | 8 | 4 | 9 | 42 | 3 | 19 | 16 | 27 | 488

Theodericus cum iam ſedecim annis Oſtrogothorum regnum tenuiſſet, à Mœſia egreſſus Italiam petiit, & Odoacrem Italiæ regem bis ſibi congreſſum bis in fugam vertit, & Papiæ incluſum obſedit triennio.

Hoc tempore facta eſt inuentio cryptæ ſancti Michaelis archangeli in monte Gargano, vnde & eius memoria ſingulis annis celebri feſtiuitate in eccleſiis Dei recolitur.

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Fran.	Long.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

Eorico Wiſigothorum rege mortuo, regnat poſt eum filius eius Alaricus viginti annis.

489 | 16 | 9 | 5 | 10 | 43 | 4 | 1 | 17 | 28 |

Barnabas Apoſtolus, qui apud Salaminam Cypri à Barieu mago & à Iudæis pro Chriſto igne crematus eſt, corpus ſuum quod à Ioanne Marco conſobrino ſuo in crypta occultatum adhuc latebat, reuelatione ſua inueniri fecit. Cum quo etiam euangelium Matthæi, ipſius Matthæi manibus Hebraice ſcriptum, quod erat ſimul reconditum, inuenitur. Quod euangelium ipſe Barnabas ex doctrina Apoſtolorum ſecum ſemper ferre ſolebat, & vbicunque inueniebat infirmos, ponebat illud ſuper illos: & tam fide Barnabæ quam merito Matthæi omnes ſanabantur.

Clodouæus rex Francorum Sueſſionis Siagrio duci Romanorum congreditur. Siagrius Toloſam ad Alaricum fugit, à quo Clodouæo repoſcenti remiſſus occiditur. Clodouæus vero quicquid Galliarum ſub iure erat Romanorum, ad ius Francorum transfert.

490 | 17 | 10 | 6 | 11 | 44 | 5 | 2 | 18 | 29 |

Auitus Vienenſis epiſcopus claruit, qui Gallias ab Arriana hæreſi defendit. Hic metrice de conditione mundi libros compoſuit.

Solennis Cartonenſis epiſcopus claret, qui in prædicando Chriſtum Francos non ſegniter inſtituit.

Idacius, Lemicæ Hiſpaniarum vrbis epiſcopus, Chronica ſua à primo Theodoſii conſulatu inchoata hucuſque perduxit.

Gennadius epiſcopus librum ſuum de illuſtribus viris hucuſq; perduxit.

In Minco Hiſpaniæ fluuio piſces capti ſunt, in quorum ſquamis videbatur inſcripta æra præſentis anni.

491 | 18 | 11 | 7 | 12 | 45 | 6 | 3 | 19 | 30 |

Anaſtaſius Romanæ eccleſiæ 48 præſidet. Huic Achatium damnatum reuocare volenti, multi Romanorum non communicabant.

Hoc loco quidam ponunt initium regni Anglorum. Sed in hac re multum diſſonant eccleſiæ, cum ſecundum præfatum libellum de regibus Britonum adhuc regnaret Arturus, totius Britanniæ monarchiam tenens vſque ad Dominicæ incarnationis annum 542, quando vltimum ei bellum fuit contra Modredum nepotem ſuum, vbi & lethaliter vulneratus fuiſſe dicitur.

Britanni non valentes amplius virtutem ferre Anglorum, vt victi conceſſere in ius & nomen eorum. Et primus de genere Anglorum Elli, & ſecundus Celim, alter alteri mortuo ſuccedendo, regnauerunt apud eos per annos 70.

Sanctus Patricius, ſecundus Hiberniæ archiepiſcopus, anno ætatis ſuę 122 in Chriſto quieuit.

Odoacer à Theoderico in fide ſuſceptus, ab eo perimitur, & Thedericus Italia potitur, & depoſito priuato induitur regali ſchemate, & regnat in Italia annis 32.

492 | 19 | 12 | 8 | 13 | 1 | 7 | 4 | 1 | 31 |

Gunthamundus rex in Africa eccleſias catholicorum, à patruo ſo Hunerico vel auo Genſerico clauſas, aperuit, & omnes Dei ſacerdotes, petente Eugenio Carthaginenſi epiſcopo, ab exilio reuocauit.

Achatius epiſcopus Conſtantinopolitanus diuino nutu percutitur.

Zenone imperatore mortuo, Anaſtaſius imperat annis 25, vel (vt quidam volunt) 27.

493 | 1 | 13 | 9 | 14 | 2 | 8 | 5 | 2 | 32 |

Symmachus Romanæ eccleſiæ 49 præſidet, ordinato contra eum per conten-

Digitized by Google

Roman.	Perſ.	Fran.	Long.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogoth.	Hunn.	Anni Domini.

contentionem Laurentio. Quæ res graue diſſidium eccleſiæ diu vſq; ad ipſa protraxit homicidia, donec tandem hanc altercationem compreſſit Theoderici regis quamuis Arriani potentia: hoc æquitatis iudicio obtinente, vt Symmachus papa eſſet, quia prior ordinatus fuerat, eique pars maxima faueret. Pro cuius diſſenſionis culpa animam Paſchaſij diaconi qui pertinacius Laurentio fauerat, alias magnæ ſanctitatis vir Germanus, Capuanus epiſcopus, inuenit in thermis in igne purgatorio poſitam. Hic Symmachus conſtituit omni die dominico vel natalitio martyrum Gloria in excelſis Deo ad Miſſas cantari, quem hymnum Teleſphorus ſeptimus à Petro papa, nocte tantum Natalis Domini ad Miſſas à ſe in ipſa nocte inſtitutas cantari inſtituit, & in eo ad angelorum verba quæ ſequuntur adiecit.

| 2 | 14 | 10 | 15 | 3 | 9 | 6 | 3 | 33 | 494 |

Gunthamundo Wandalorum rege defuncto, Traſamundus frater eius regnauit poſt eum annis 26.

| 3 | 15 | 11 | 16 | 4 | 1 | 7 | 4 | 34 | 495 |

Clodouæus Thuringiam ſibi ſubiugat.

Theodericus rex omnes vicinarum gentium reges & principes aut amicitia, aut affinitate ſibi conciliat, & pacifice agens in locis celeberrimis regalia habitacula ædificat.

Florebant hoc tempore Launomarus Cartonenſis, fundator cœnobij Curbionenſis, & Maximus Aurelianenſis, fundator cœnobij Miriacenſis, cuius diſcipuli fuerunt Carileſus & Auitus abbates.

| 4 | 16 | 12 | 17 | 5 | 2 | 8 | 5 | 35 | 496 |

Clodouæus rex regnum Francorum vſque Sequanam dilatauit.

Aliqui Romanorum, ſubornatis falſis teſtibus in criminantes Symmachũ papam latẽter Laurentium in papatum ſubintroduxerunt. Pro quo ſchiſmate dirimendo, rex Theodericus epiſcopum Petrum contra Canones viſitatorem ſedis Apoſtolicæ inſtituit.

| 5 | 17 | 13 | 18 | 6 | 3 | 9 | 6 | 36 | 497 |

Clodouæus regnum Francorum vſque Ligerim amplificat.

Symmachus papa in Conſilio 115 epiſcoporum ſe purgat de obiecto crimine, & damnatis Petro & Laurentio, ipſe quidem ſedi ſuæ reſtituitur, contentio autem vſque ad cædes & homicidia intra & extra eccleſiam diu protrahitur.

| 6 | 18 | 14 | 19 | 7 | 4 | 10 | 7 | 37 | 498 |

Clodouæus rex caſtrum Meledunum capit.

Traſamundus rex Vandalorum in Africa clauſis catholicorum eccleſiis, ducentos viginti epiſcopos exiliauit, erga quos Symmachus papa manum ſuæ liberalitatis exercuit beneuole.

Hac perſecutione Fulgentius epiſcopus, ſanctitate, ſapientia & ſcientia, ſtylo & facundia, præclarus, multa ab Arrianis pro vera fide perpeſſus, diutino in Sardiniam exilio maceratur.

Clotildis regina orthodoxa Clodouæum regem à gentilitatis errore auocare conabatur, ſed fruſtra conari videbatur.

| 7 | 19 | 15 | 20 | 8 | 5 | 11 | 8 | 38 | 499 |

Clodouæus rex Alemannis bello congreditur, ibique laborante exercitu, voto ſuſcipiendi Chriſtianiſmi ſe obligare cogitur. Sicq; perempto Alemannorum rege, & Alemannia ſub tributo redacta, baptizatus à ſancto Remigio Remorum epiſcopo, exemplo & edicto ſuo perduxit ad fidem Chriſti populum Francorum.

| 8 | 20 | 16 | 21 | 9 | 6 | 12 | 9 | 39 | 500 |

Collatis à Clodouæo rege multis prædiis eccleſiæ Remenſi, Remigius,

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Long.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

multa eorum parte data eccleſię Laudunenſi, ſedem epiſcopatus ibi eſſe conſtituit, primumque illic epiſcopum Genebaudum conſtituit, & eundem in fornicationem cum ſua quōdam vxore prolapſum, ſed ſeptennali pœnitentia purgatum, & de reclusione diuino iuſſu eductum ſedi ſuæ reſtituit.

501 | 9 | 21 | 17 | 22 | 10 | 7 | 13 | 10 | 40 |

Clodouæus rex Gundebaudo regi Burgundionum congreſſus, eo victo Burgundiam redegit ſub tributo.

502 | 10 | 22 | 18 | 23 | 11 | 8 | 14 | 11 | 41 |

Symmachus patricius rempublicam illuſtrat, & cum eo gener eius Boetius vir conſularis, conſpicuus in vtraque lingua, eruditione omnium liberalium artium, quas pene omnes à Græco in Latinum tranſtulit & expoſuit.

503 | 11 | 23 | 19 | 24 | 12 | 9 | 15 | 12 | 42 |

In Africa Olympus quidam, dum in balneis ſanctam trinitatem blaſphemaret, ignito iaculo cœlitus veniente viſibiliter combuſtus eſt.

504 | 12 | 24 | 20 | 25 | 13 | 10 | 16 | 13 | 43 |

Conſtantinopoli dum Deuterus Arrianus epiſcopus Barbam quendam baptizaret, & male diſtinguens trinitatem diceret, Baptizo te Barba in nomine patris per filium in ſpiritu ſancto; aqua diſparuit.

505 | 13 | 25 | 21 | 26 | 14 | 11 | 17 | 14 | 44 |

Alamindarus rex Francorum ab Orthodoxis baptizatus, cum eum vellent Eutychiani ſeducere, refellit eos hac fabuloſa inductione; dicens quod literas acceperit, Michaelem archangelum mortuum eſſe. Illiſque reſpondentibus, hoc impoſſibile eſſe, quod Angeli ſint impaſſibilis naturæ. Quomodo ergo, inquit, ſecundum vos nudus crucifixus eſt Chriſtus, niſi duarum naturarum eſſet, quandoquidem nec Angelus mortuus eſt?

506 | 14 | 26 | 22 | 27 | 15 | 12 | 18 | 15 | 45 |

Clodouæus & Alaricus reges confœderantur.

Quintianus Rutenenſis epiſcopus, & Maxentius Pictauienſis abbas, clarent in Gallia.

507 | 15 | 27 | 23 | 28 | 16 | 13 | 19 | 16 | 46 |

Vitalianus inſtinctu populi inſurgit in imperatorem Anaſtaſium propter Eutychianam hæreſim, Deo & hominibus exoſam.

508 | 16 | 28 | 24 | 29 | 17 | 14 | 20 | 17 | 47 |

Hormiſda Romanæ eccleſiæ 50 præſidet. Hic clerum compoſuit, & pſalmis erudiuit. Hic reſpectu apoſtolicæ humanitatis Græcos conuictu hæreticorum maculatos abſoluit per ſuos nuntios.

Alaricus rex Clodouæo regi inſidias molitus, fœdus violat.

509 | 17 | 29 | 25 | 30 | 18 | 15 | 21 | 18 | 48 |

Clodouæus rex, ſignis diuini auxilij animatus ad bellandum. Turonis quippe tranſiens, equum ſuum ſancto Martino miſit, quem centum ſolidis redemptum recipere non potuit. Miſſis aliis centum ſolidis, recepit, credens illum bonum eſſe in auxilio, qui tam carus erat in negotio. Inſuper accepto victoriæ præſagio à clericis cantantibus, Præcinxiſti me virtute; ad bellum Alarico Wiſigothorum regi congreditur, eoque perempto, quicquid Galliarum Wiſigothi poſſidebant ad partes Francorum tranſtulit, & inuadens Toloſam, ſedem regni Gothorum, vſque ad Pyrenæos montes regnum Francorum dilatauit. Fertur autem muros Ecoleſinæ vrbis ante faciem eius cortuiſſe.

Amalricus filius Alarici, fugiens in Hiſpaniam, regnat ibi annis 16.

Sigiſmundus mortuo patre ſuo Gundebaudo regnat in Burgundia.

Gibrianus Scotus, cum fratribus & ſororibus in Galliam peregrinatus, vrbem Remenſem vita & morte ſua illuſtrat.

Fauſtus, ſancti Benedicti diſcipulus, & ab eo cum Mauro in Gallias hoc anno

| Rom. | Perſ. | Fran. | Lõg. | Brit. | Wand. | Wiſigot. | Oſtrogot. | Hun. | Anni Domini.

anno tranſmiſſus, ſcribit in vita illius Mauri, ſanctum Benedictum claruiſſe temporibus Iuſtini ſenioris,& Hilderici Wandalorum regis,addens quod eo tempore rex Theodericus Symmachum patricium, & Ioannem papam occiderit.Scribit quoque, eundem Benedictum hoc eodem anno quo Maurus ad Gallias tendebat,obijſſe 12 Calen. April.hora diei quaſi tertia, quod eo anno in ſabbato Paſchę proueniens,primum Paſcha fuiſſe demonſtrat.Se quoque dicit in Gallias veniſſe tempore regis Theodeberti nepotis Clodouæi regis. Quia ergo ille ſcripſit quæ viderat, quomodo hoc conſequentiæ hiſtoriarum conueniat, qui valet aduertat,qui aduerterit exponat.

| 18 | 30 | 26 | 31 | 19 | 16 | 1 | 19 | 49 | 510

Clodouæus rex ab Anaſtaſio imperatore codicellos de conſulatu,& coronam auream cum gemmis, & tunicam bracteam accepit, & ex ea die Conſul & Auguſtus eſt apppellatus. Ipſe vero rex miſit Romam ſancto Petro coronam auream cum gemmis, quæ regnum appellari ſolet.

| 19 | 31 | 27 | 32 | 20 | 17 | 2 | 20 | 50 | 511

Theodericus rex Italiæ, Ibba comite ſuo contra Francos miſſo, 30 millia occidit eorum,in vindictam necis Alarici generi ſui.

| 20 | 32 | 28 | 33 | 21 | 18 | 3 | 21 | 51 | 512

Prima ſynodus à Francis iuſſu Clodouæi regis Aurelianis habita eſt, in qua decernuntur multa eccleſiæ vtilia.

Genouefa virgo Pariſienſis octogenaria tranſit ad Dominum.

| 21 | 33 | 29 | 34 | 22 | 19 | 4 | 22 | 52 | 513

Sanctus Arnulphus,ſancti Remigij baptiſmo filius, in Gallia claret,qui poſt multos in prædicando Chriſtum agones martyrizatur in ſylua Pariſiorum Aquilina,& à Scariberga coniuge quondam ſua tumulatus eſt.

| 22 | 34 | 30 | 35 | 23 | 20 | 5 | 23 | 53 | 514

Clodouæus rex,regno Francorum per omnes Gallias dilatato,& legitime & pacifice confirmato,moritur,& ſepelitur Pariſijs in baſilica ſancti Petri Apoſtoli,quam ipſe & regina Clotildis ædificauerant.

Clotharius vero filius eius,compartito regno cum fratribus ſuis Theoderico,Clodomire,& Hildeberto, regnauit annis 50. Sororem eius Clotildem Amalricus rex Wiſigothorum duxit vxorem.

| 23 | 35 | 1 | 36 | 24 | 21 | 6 | 24 | 54 | 515

Rex Burgundiæ Sigiſmundus, qui monaſterium Agaunenſium conſtruxerat,filium ſuum Sigericum perimit,malo nouercæ illius vſus conſilio. Qui competenti pœnitentiæ ſe adiacens, & martyribus Agaunenſibus ſe totum deuouens, quod dignus fuerit venia, teſtatur crebra poſt mortem eius per eum multis conceſſa ſanitatum gratia, & per eum febricitantibus indulta curatio.

Hoc tempore,in Alexandria multi vtriuſq; ſexus arrepti à dæmone repente quaſi canes latrabant.

| 24 | 36 | 2 | 37 | 25 | 22 | 7 | 25 | 55 | 516

Theodericus rex frater Lotharij Clochilaicum regem Danorum Gallias vaſtantem perimit.

| 25 | 37 | 3 | 38 | 26 | 23 | 8 | 26 | 56 | 517

Anaſtaſius imperator fulmine à Deo percuſſus interijt,poſt quem Iuſtinus ſenior annis 10 regnauit.

Boetius annitente ſibi Symmacho, cum authoritatem Romani ſenatus cõtra Theodericum regem Italiæ tueri nititur, ab ipſo exiliatur,ibiq; librum de conſolatione philoſophiæ edidit.

| 1 | 38 | 4 | 39 | 27 | 24 | 9 | 27 | 57 | 518

Theodericus rex,frater Lotharij,ab Ermenfrido rege Thuringorum ad

Anni Domini.	Rom.	Pers.	Franc.	Lõg.	Britan.	Wand.	Wisigot.	Ostrogot.	Hun.

perimendum fratrem illius Baldericum pactione medietatis regni illius inuitatus, Baldericum regem perimit.

Virgo Dei Brigida obijt in Scotia.

519 | 2 | 39 | 5 | 40 | 28 | 25 | 10 | 28 | 58 |

Ioannes papa Romanæ ecclesiæ 51 præsidet.

Watheone Longobardorum rege defuncto, filius eius Waltarith regnauit annis septem.

520 | 3 | 40 | 6 | 1 | 29 | 26 | 11 | 29 | 59 |

Clodomeris frater Lotharij regis, & fratres eius instinctu Clotildis matris suæ insurgunt in Sigismundum & Godemarum filios Gundebaudi regis, ad vindicandam necem auiæ suæ, & aui sui Gilperici regis. In congressu Sigismundus capitur, Godemarus fuga elabitur.

Trasamundus rex Wandalorum Hildericum filium suum ex Eudoxia filia Valentini imperatoris à Genserico captiuata, astringit sacramento, ne catholicis in regno suo consuleret. Qui patre mortuo antequam regnum susciperet, omnes catholicos ab exilijs iussit reuocari, & Episcopis ecclesias reformari. Sicq; suscepto regno regnauit annis octo, euolutis 74 annis, ex quo Genscricus auus eius statum ecclesiæ in Africa prophanauit.

Bello orto inter Romanos & Persas, Chuades rex Persarum Zeliobem regem Hunnorum, venientem cum 20 millibus auxiliari sibi contra Romanos, immisso exercitu occidit, & totum pene eius exercitum deleuit, suspectum eum habens, quod vtrinq; munera acceperit, & à se contra Romanos, & à Romanis contra se.

Ab hinc regnum Hunnorum annotare cessabo, qui omnis gentis illius reges Kaganos vocatos lego, & nullam distinguendi proprietatem inuenio.

¶ *Regnum Hunnorum finitur.*

521 | 4 | 41 | 7 | 2 | 30 | 1 | 12 | 30 |

Chuade Persarum rege mortuo, Kabades post eum regnauit annis 16.

Clodomiris rex, Sigismundo rege cum vxore & filijs perempto, iterum congressus cum fratre Godemaro perimitur ab eo.

Boetius longo exilio fatigatus, à Theodorico Gothorum rege Italiæ perimitur.

522 | 5 | 1 | 8 | 3 | 31 | 2 | 13 | 31 |

Vt scribit Faustus, hac ætate, scil. tempore Iustini senioris, & Hilderici Wandalorum regis, reuera floruit sanctus Benedictus. Sed nec de vita nec de morte eius procedit ratio secundum Dionysij cyclum.

Zatus rex Lazorum Constantinopoli baptizatur, & à Iustino imperatore susceptus muneratur.

Symmachus exconsul à Theodorico rege Italiæ perimitur.

523 | 6 | 2 | 9 | 4 | 32 | 3 | 14 | 32 |

Felix Romanæ ecclesiæ 52 præsidet. Hic Gregorij papæ atauus fuit.

Iustinus Arrianos vbiq; exterminari edicit, ad quod edictum deducendum Ioannes papa à rege Italiæ Theoderico Arriano & Arrianorum defensore Constantinopolim missus, ante portam vrbis cæcum illuminauit, & compos petitionis ad Theodericum reuersus, Rauennæ ab eo in carcere excruciatus fame defecit, cui successit prædictus Felix. Post dies autem nonaginta Theodericus subito defunctus, à quodam sancto eremita visus est nudus & discalciatus, à Ioanne papa & Symmacho patricio in olla Vulcani esse detrusus.

Athalaricus Theodorici ex filia nepos, in regno Italiæ & Ostrogothorum succedens regnat annis 8.

Roman.	Pers.	Franc.	Long.	Britan.	Wand.	Wisigoth.	Ostrogot.	Anni Domini.
7	3	10	5	33	4	15	1	524

Theodericus rex, reposcens ab Ermenfrido rege pactũ, cum fratre Clothario insurgit in eum, eoq; post nimiam stragem suorum de bello fugato, & non multo post mortuo, totam Thuringiam sibi subdunt. Captiuatam inter alios Radegundem, filiam Bertharij regis, olim à fratre Ermenfrido perempti, Clotharius rex suo sociauit matrimonio.

8	4	11	6	34	5	16	2	525

Almaricus rex Wisigothorum cum vxorem suam Clotildem tractaret indigne, eo quod Arrianæ sectæ secum inseruire nollet, perimitur in Hispania à fratre Clotildis Childeberto.

Theuda regnat post eum annis 17.

9	5	12	7	35	6	1	3	526

Clotharius cum fratre Childeberto Augustidunum Burgundiæ vrbem obsidens, cunctam fugato Godemaro Burgundiam occupat.

Acephalorum hæresis abdicatur, qui dicunt Paulum Apostolum in epistolis præcepisse, fœminas diaconas debere fieri, quia eas commemorat post diaconos, & dicuntur Acephali sine capite, quia author huius erroris nescitur.

Kabades rex Persarum dolens filiũ suum Pharsuasan in Manichæorum sectam inductum, omnib⁹ Manichæis quasi à se numerandis tractis in vnum, immisso exercitu occidit multa millia eorum.

Inter Thurisinodum regem Gepidarum, & Audohin regem Lõgobardorum conserto prælio, Albuinus filius Audohin Thurisindum filium Thurisinodi extinguit, & victoria Longobardis cedit. Thurisinodus præponens fidem iræ & dolori, eidem Albuino postea ad se sub fide venienti, dedit arma filij sui Thurisindi, ab eo perempti. Waltarith Lõgobardorum rege mortuo, Audohin regnat annis 17.

10	6	13	1	36	7	2	4	527

Bonifacius papa Romanæ ecclesiæ 53 præsidet.

Iustinus, Iustiniano suo ex sorore nepote in regno substituto, moritur. Hic Iustinianus imperat annis 38.

Hic Persas ab irruptionibus in partes Romanorum per Bilisarium repressit.

Audohin Longobardos in Pannoniam duxit, in qua habitauerunt annis 42.

1	7	14	2	37	8	3	5	528

Cassiodorus senator post monachus, Arator poeta, Priscianus Grammaticus, Victor Capuanus Episcopus, qui cyclos Paschales scribens Victorij errores redarguit; Gregorius Lingonensis, Nicetius Treuerensis, Domitianus Tungrensis florent.

Gilemer perimens Hildericum regem annis 5, regnat post eum super Wandalos, qui tantæ crudelitatis fuit, vt nec parentibus parceret.

2	8	15	3	38	1	4	6	529

Corpus Antonij monachi diuina reuelatione inuentum, & Alexandriam est delatum.

Sanctus Benedictus, cum de loco cui Sublac⁹ vocabulum erat, ad montem Cassinum transmigraret, ad omne biuium duo ei angeli occurrebant, viam qua ire deberet præmonstrantes. Huius admirabilem vitam virtutibus plenam sanctus papa Gregorius scribit in libro Dialogorum tertio, vbi etiam testatur eum non aliter vixisse quam docuit.

3	9	16	4	39	2	5	7	530

Ioannes Romanæ ecclesiæ 54 præsidet.

Digitized by Google

Anni Domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Longob.	Angl.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.

Franci extorquent de manu Athalarici, quicquid Galliarum auus eius Theodericus rex Italiæ tenuerat.

In Africa quidam orthodoxi Epiſcopi, linguis ſibi exciſis radicitus à Wandalis, poſtmodum clare loquendo multis miraculo fuere. Quod miraculum vnus eorum auxit, qui in elationem verſus, ſtatim priuatus diuino dono obmutuit.

531 | 4 | 10 | 17 | 5 | 40 | 3 | 6 | 8 |

Athalarico rege Italiæ & Oſtrogothorum mortuo, Amalſiunda mater eius Theodatum, Theoderici patris ſui ex ſorore nepotem, aſciſcit ſecum in regnum.

Clodoaldus filius Clodomiris regis, fratribus ſuis impie à patruo ſuo Lothario olim extinctis, mundanam nobilitatem transferens ad nobilitatem diuinæ ſeruituris, in clericali gradu præeminet exemplo ſanctitatis.

Sanctus Vedaſtus primus Atrebatenſis epiſcopus ordinatur à ſancto Remigio.

532 | 5 | 11 | 18 | 6 | 41 | 4 | 7 | 1 |

Hoc anno expletus eſt à Chriſti natiuitate magnus annus annorum quingentorum triginta duorum. Ab hoc etiam anno Dionyſius abbas orditur cyclum ſuum cyclorum quinque decennouenalium. Et quia ſecundus annus operis huius concordare debet in ratione computi primo anno natiuitatis Chriſti, debet triceſimuſquintus cyclus Dionyſij concordare in ratione cõputi triceſimo tertio anno natiuitatis Chriſti, ſc. vt 14 luna Aprilis occurrat 9 Calend. April in quinta feria, Paſſio Chriſti octauo Calen. April. in ſexta feria, Reſurrectio ſexto Calen. April. in Dominica die. Sed quia non ita occurrit, ſed luna 14 April. occurrit eo anno 12 Calen. April. in prima feria. Dominica vero dies Paſchæ in quinto Calẽ. April. ideo improbatur, quia repugnat Euangelicæ veritati.

Iuſtinianus imperator libros legum Romanorum abbreuiauit in vno volumine, quod Iuſtinianum vocatur.

533 | 6 | 12 | 19 | 7 | 42 | 5 | 8 | 2 |

Agapetus Romanæ eccleſiæ 55 præſidet.

Theodatus rex reginam Amalſiundam imperatorię tutelæ commiſſam exiliat, eaque non multo poſt in balneo ſtrangulata immiſſu Theodati, ſolus ſuper Oſtrogothos anno vno regnat. Qui ſciens pro hoc ſe iram imperatoris incurriſſe, Agapetum papa Conſtantinopolim miſit pro impetranda huius facti impunitate. Agapetus inueniens ibi Anthemium Conſtantinopolitanum epiſcopum Eutychianæ eſſe hæreſis; excommunicato eo & exiliato, Menam fecit ibi ſubſtitui. Agapetus ibi moritur, Romamq; refertur.

Iuſtinianus imperator Conſtantinopoli eccleſiam Sanctæ Sophiæ incomparabili opere ædificat.

Biliſarius patricius à Iuſtiniano imperatore ex iuſſu Dei ad Africam liberandum de manu Wandalorum miſſus, noctu cum plauſtris ruſticorum vrbem introeuntib⁹ ingreſſus, Carthaginem cepit, pecunias infinitas recepit, Gilimerem ex fuga ad deditionem reductum imperatori Conſtantinopolim duxit, Sic regnum Wandalorum deſtructum eſt. Sic tandem illa Wandalica rabies cum ipſo nomine funditus extincta eſt.

¶ *Regnum Vandalorum finitur.*

534 | 7 | 13 | 20 | 8 | 43 | 9 | 1 |

SYluerius, 56 Romanæ eccleſiæ, à Theodato ſubſtituitur.

Biliſarius contra Theodatum mittitur. Theodatus à Gothis extinguitur. Witigis in regno ſubſtituitur. Biliſarius Neapolium exterminat, Romam

Digitized by Google

Romano.	Perſar.	Francor.	Longobard.	Anglor.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Anni Domini.

Romam fugientibus Gothis intrat. Witigis Romam obſidet. Fames Italiam vrget. Witigis capitur,& imperatori dirigitur.

Syluerius quia Anthemium reuocare noluit,exiliatus defecit.

Eldepadus ab Oſtrogothis rex ordinatus regnat anno vno.

Theodericus abbas diſcipulus ſancti Remigij, & Theodulphus abbas diſcipulus ipſius Theoderici, in Francia clarent.

10	8	14	21	9	44	10	1	535

Vigilius papa Romanæ eccleſiæ 57 præſidet.

In Gallijs clarent fratres vterini, vno & eodem die nati, & pontifices conſecrati, Medardus ad titulum Nouiomenſem, Gildardus ad Rotomagẽſem,& vno die abſoluti à ſeculo, & aſſumpti à Chriſto.

Germanus quoque Pariſienſis. Porro ſanctus Medardus ſedem epiſcopalem quæ prius erat Liermandus,propter eiuſdem ſubuerſionem tranſtulit Nouiomum.Ipſe etiam poſt deceſſum ſancti Eleutherij Tornacenſis epiſcopi regendam ſuſcepit Tornacenſem eccleſiam, & poſt eum ſucceſſores eius annis multis,vſq; ad tempus Eugenij papæ tertij, & demum Simonis epiſcopi,qui obijt anno Domini 1148.

In Italia clarent epiſcopi, Sabinus Canuſinus,Caſſius Narnienſis, Fulgentius Vtricolenſis,Cerbonius Populonij.

Eldepado mortuo Erarius regnat anno vno.

9	15	22	10	45	11	1	536

Erario perempto, Totila, qui & Balduilla, ſuper Oſtrogothos regnat annis 10,qui mox Italiam inuadit, & à ſancto Benedicto Caſſinenſi futura ſibi audit. Multa,inquit,mala facis,multa mala feciſti, iam aliquando ab iniquitate compeſcere. Et quidem mare tranſiturus es, Romam ingreſſurus, 9 annis regnabis,decimo morieris. Hoc anno quidam dicũt eundem ſanctum Benedictum obijſſe,& Maurum diſcipulum eius in Galliam veniſſe.

10	16	23	11	46	12	1	537

Theodericus rex frater Lotharij obijt. Theodebertus filius eius ei ſuccedit.

Hoc tempore in vna vrbium Ciliciæ quidam Theophilus vicedominus tam prudenter & vtiliter ſecũdas partes eccleſiaſticæ diſpenſationis ſub Epiſcopo agebat,vt mortuo epiſcopo omnium ore dignus epiſcopatu eſſe acclamaretur. Qui contentus vicedominatu alium ordinari maluit epiſcopum,à quo à vicedominatu iniuſte amotus ad tantam impatientiam eſt delapſus, vt, conducto ſibi Hebræo quodam mago, per eum opem ad dignitatem ſuam recuperandam expeteret à principe dæmoniorum. Et ab eo iuſſus abnegare Chriſtum filium Dei, eiuſq; matrem Mariam, cum omni Chriſtianiſmi propoſito,& ipſam abnegationem ſcripto firmare, & ſcriptam ſignare, & ſignatam ſibi tradere,eius ſe ſeruitio addixit. Qui in craſtinum recuperato vicedominatus honore, non multo poſt ad ſe reuerſus per dies 40 omni pœnitendi modo ſe affligens, primo piam dei matrem Mariam ſibi reconciliauit,eaque ſibi apparente abrenunciãs diabolo,Chriſtumque verum Dei filium,verumque Deum & hominem, ex Maria virgine natum, & omne Chriſtianiſmi propoſitum confitens,per eam etiam Chriſti filij eius gratiam recepit. Et ad indicium indultæ ſibi veniæ rurſum ei dormienti apparens Chriſti mater, etiam ſcriptum abrenunciationis quod ſignatum diabolo dederat, repoſuit ſuper pectus eius. Quo Theophilus recepto,in craſtinum Dominica ſcilicet die,coram epiſcopo & omni eccleſia pandens ordinem rei,omnes ad ſtuporem & laudem Dei & genitricis ſuæ Mariæ commouit, & in eodem loco quo ſibi pia Chriſti mater apparuit,perſtans,ibidem poſt triduum mortuus & ſepultus eſt.

Annũ Domini.	Romanor.	Persar.	France.	Longobar.	Anglor.	Wisigoth.	Ostrogot.
	Apud Persas regnat Cosdroe annis 37.						
538	11	1	24	12	47	13	2

Cosdroe fines Romanorum incursat.

In Campania Italiæ Benedictum iuniorem sanctitate clarum rex Totila pro Christo persequens, cum eum cum cella sua comburere voluisset, nec valuisset, in clibanum ardentem eum proiecit. Qui inde die altero illæsus, etiam vestibus illæsis, exiuit.

539	12	2	25	13	48	14	3

Iustinianus imperator duos Bulgarorum reges Thraciam depopulantes occidit cum multis millibus Bulgarorum.

540	13	3	26	14	49	15	4

Cosdroe Antiochiam capit.

Childebertus rex cum fratruele Theodeberto in fratrem Lotharium insurgit. Sed matre eorum satis agẽte Clotilde apud Deum, ne inter fratres fieret ciuile bellum, horrenda tempestate coerciti, cum super Lotharium ne signum quidem apparuerit horroris huiusmodi, reddunt se fraternæ paci.

541	14	4	27	15	50	16	5

Cosdroe iam quarto Romanos infestantem Belisarius compellit redire inefficacem.

In diuersis Galliarum locis diuersa signa visa sunt. Cometes apparuit die sancto Paschæ. Cœlum ardere visum est. Verus sanguis ex nube defluxit in vestimentis hominum. Domus cuiusdam abintus sanguine respersa apparuit, & secutę variæ clades, & malæ valetudines cum pustulis & vesicis populos afflixerunt.

542	15	5	28	16	51	17	6

Constantinopoli mortalitate magna insurgente, statuta est solemnitas Purificationis beatæ Mariæ, quæ Græce Ὑπαπαντὴ id est obuiatio, dicitur, eo quod die illo Symeon obuiauerit oblato in templum Domino; & ita mortalitas illa cessauit.

Bilisarius ad Africam remissus, Gunthatith super reliquias Wandalorum regnantem cum suis extinguit.

Lotharius & Childebertus fratres, obsessa in Hispanijs Cæsaraugusta, ciuibus Deum adorantibus, & circumlata Vincentij martyris tunica, accepta ab eis pro munere ipsius martyris stola, redeunt, acquisita Hispaniæ parte maxima.

Maurus in Gallia claret, sancti Benedicti discipulus.

Vsq; ad hoc tempus historia Britonum perducit narrationem suam de rege Arturo. Refert enim, eum post celeberrimã illam curiam in vrbe legionum habitam, in qua omnes reges insularum Occidentalium & duces Galliarum fuerunt, maximũ duxisse exercitum in fines Burgundiæ aduersus Lucium principem Hispaniarum, sub Leone imperatore reipublicę procuratorem, & in eundo quendam immensum gigantem singulari pugna deuicisse, deinde vtrarumq; partium legiones in pago Lingonensi ad præliandum cõuenisse. Postea narrat quod Arturus iuga alpium transcendere, & Romam inuadere voluerit, sed interim audiens Modredum nepotem suum diadema Britanniæ per tyrannidem corripuisse, Britãniam remeauerit, atq; in vltimo prælio quod cum illo habuit, post neces fere omnium ducum ipse lethaliter vulneratus fuerit, & in insulam quandam ad sanandum deportatus, relicto regni successore cognato suo Constantino. Ipse vero Arturus iuxta Merlini vaticinium dubium habet exitum, quia vtrum viuat an mortuus fuerit, nemini certum esse æstimatur. Porro hæc omnia, vt supra diximus, nullam fidei authoritatem videntur habere, si cum cæteris historijs conferantur.

Theuda

Digitized by Google

Roman.	Perſ.	Franco.	Longobar.	Anglorum.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Anni Domini.

Theuda Wiſigothorum rege à ſuis perempto, Theudegiſillus regnat poſt eum annis duobus.

18	6	29	17	52	1	7	543

Vigilius papa quia ſecundum ſuam promiſſionem noluit Anthemium reuocare, Conſtantinopolim mittitur ignominioſe.

Totila rex Oſtrogothorum capta Roma habitauit aliquandiu cum Romanis, quaſi pater cum filiis, manſuefactus (vt creditur) ſancti Benedicti monitis.

Audohin mortuo, Albuinus filius eius regnauit ſuper Longobardos in Pannonia annis 25.

17	7	30	1	53	2	8	544

Herculanus Perusinus epiſcopus à Totila rege ſecto capite martyrizatur, poſt mortem vero corpori caput eius vnitum inuenitur.

Totila Siciliam inuadit, Narſes vero eunuchus Romanorum patricius ordinatur, & contra Totilam deſtinatur.

Theudegeſilo inter conuiuandum à ſuis perempto, Agilan regnat ſuper Wiſigothos annis nouem.

18	8	31	2	54	1	9	545

Narſes Albuino regi Longobardorum confœderatur.

Obiit ſanctus Remigius Remorum epiſcopus.

19	9	32	3	55	2	10	546

Vigilius papa exiliatur. Narſes patricius auxiliantibus ſibi Longobardis Totilam regem perimit.

Oſtrogothorum gente vſque ad internicionem deleta, regnum Oſtrogothorum penitus deſtruitur. Ita illud regnum Gothorum, quod (vt ait Iordanus) per annos circiter duo millia quadringẽtos durauerat, defecit in Oſtrogothis, ſed Wiſigothis in Hiſpania regnantibus incolume remanſit. Theias tamen regnum Oſtrogothorum reſuſcitare niſus, regnat annis duobus.

20	10	33	4	56	3	1	547

Conſerto prælio inter Chunimundum regem Gepidarum & Albuinum regem Longobardorum, corruerunt vtrinque 60 millia eorum; vbi Albuinus Chunimundum peremit, & ex teſta capitis eius poculum ſibi ad bibendum fecit, filiamque eius captiuam vxorem ſibi accepit.

Hunnis vero terras Gepidarum inuadentibus, deſtructum eſt regnum Gepidarum penitus.

21	11	34	5	57	4	2	548

Theodebertus rex per ſe & per ducem ſuum Bucellinum Italiam belli vario euentu inquietare non deſiſtit, & ab Italia & à Sicilia aut ſpolia aut tributa accipit.

Theias rex à Narſete perimitur, & cum eo Gothorum reliquiæ extirpantur.

¶ *Oſtrogothorum regnum finit.*

22	12	35	6	58	5		549

NArſes patricius Sindual regem Britonum, ex amico ſibi rebellem, bello victum & captum ſuſpendit. Sed de hoc rege hiſtoria Britonum nihil refert, niſi forte eadem perſona diuerſo nomine nuncupetur, & ibi taceatur quod hic habetur. Poſt Conſtantinum quippe qui Arturo ſucceſſit, regnaſſe dicitur Aurelius Cunanus, & poſt eum VVortiporius.

Agericus Virdunenſis epiſcopus claret.

23	13	36	7	59	6		550

Theodebertus rex obiit, cui Theobaldus filius eius ſuccedit.

Digitized by Google

Annis Dominic.	Romanorum.	Persarum.	Francor.	Longob.	Anglorum.	Wisigoth.

Arboris quæ dicitur Sambucus, flores, grana & fructus, in flores, grana, & fructus vitis transformantur.

551	24	14	37	8	60	7

Quinta synodus vniuersalis Constantinopoli celebratur, in qua epistola quæ ibi dicitur erroris plena, reprobatur, & Theodorus personam mediatoris Dei & hominũ in duabus substantiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur.

¶ *Hucusque Iordanis episcopus historiam contexuit.*

552	25	15	38	9	61	8

Pelagius Romanæ ecclesiæ 58 præsidet. Hic insimulatus de morte Vigilij papæ, renens sancta Euangelia & crucem iureiurando publice satisfecit.

Hoc tempore in Oriente puer quidam Iudæorum filius, cum à coæuis suis Christianorum filiis ad hoc adductus fuisset, vt in ecclesia sanctæ matris Domini nostri Iesu Christi corpus & sanguinem Christi perciperet, propter hoc à patre suo proiectus in fornacem ardentem, illæsus inde à Christianis extractus est, asserens quod mulier quę in illa ecclesia puerum tenens depicta erat, pallio suo flammas ignis à se euentilasset.

553	26	16	39	10	62	9

Agilan cum insolenter in suos ageret; Athanagildus, auxiliantibus sibi Romanis, eo perempto, regnauit annis 22.

554	27	17	40	11	63	1

Clotildis regina moritur.

Hyems niue & glacie ita exasperatur, vt volucres & feræ indomitæ manu capi possent.

555	28	18	41	12	64	2

Bucellinus, & Amingus, duces Francorum à Narsete perimuntur.

Quasi species lanceæ in cœlo apparuit à Septentrione in Occidentem.

556	29	19	42	13	65	3

Theodebaldus rex obiit.

Lotharius rex Francorum rebellantes contra se Saxones, & auxiliantes eis Thuringos, graui pugna & excidio perdomuit.

Obiit sanctus Medardus Nouiomensis & Tornacensis, in cuius transitu cœlum apertum est, & diuina ante eum micuerunt luminaria spatio duarum horarum. Cuius corpus rex Lotharius transferri fecit ad vrbem Suessionensem; promittens, quod super eum decentissimam basilicam ædificaret, & inibi religiosorum virorum conuentum statueret. Quod opus ipse quidem cœpit, sed filius eius Sigebertus adimpleuit.

557	30	20	43	14	66	4

Radegundis regina, vxor quondam Lotharij regis, mutata veste claret sanctitatis nobilitate.

558	31	21	44	15	67	5

Gregorius filius Gordiani senatoris Romæ adolescit, qui sex monasteriis in Sicilia fundatis, & septimo Romæ in domo sua, ex prætore vrbano factus monachus, sapientia & scientia, doctrina & sanctitate claruit.

Terræmotus terribilis nimis per decem dies factus est.

559	32	22	45	16	68	6

Childeberto rege mortuo, monarchia regni Francorum cedit fratri eius Lothario.

560	33	23	46	17	69	7

Hoc tempore Iudæus quidam imaginem Saluatoris de ecclesia furtim deponens, eam telo transfixit, & eam clam ad domum suam deferens cum eam

Digitized by Google

| Romanorum. | Perſarum. | Franc. | Longobard. | Anglorum. | Wiſigothor. | Anni Domini. |

eam vellet flammis exurere, ſe ſanguine imaginis cruentatum videns, præ ſtupore eam abſcondit: quam Chriſtiani requirentes, & per veſtigia ſanguinis inuenientes, eam ſanguinolentam receperunt, Iudæum vero lapidauerunt.

Miſerabilis in Italia mortalitatis peſtilentia.

| 34 | 24 | 47 | 18 | 70 | 8 | 561 |

Hoc tempore in Scotia Brendanus claruit. Qui fortunatas inſulas ſeptennali nauigatione perquirens, multa miraculo digna vidit, à quo Machutes qui & Maclouus regulariter educatus, & ipſius nauigationis ſocius, in Britannia ſanctitate & miraculis claruit. Qui à Britannis exacerbatus eorum maledictis, tranſiuit ad Gallias, & ſub Leuntio Saxonum epiſcopo multo tempore virtutibus claruit. Britannos vero propter ſuam maledictionem variis cladibus addictos, data rurſum benedictione abſoluit, & ſanauit.

Anglorum in Britannia Edilbertus tertius regnat annis quinquaginta quinque.

Super Britones autem poſt Wortiporium regnauit Inalgo, qui iuxta hiſtoriam eorum ſex inſularum comprouincialium monarchiam bellando conquiſiuit. Poſt quem regnauit Cathericus, in cuius tempore diſperſi ſunt Britones, & regni diadema perdiderunt multis annis.

| 35 | 25 | 48 | 19 | 1 | 9 | 562 |

Conſtantinopoli quidam imperatorem extinguere moliti, extinguuntur: cuius criminis Biliſarius quoque accuſatus, ab imperatore abſoluitur.

In Gallia mons ſuper Rhodanum fluuium multis diebus dans mugitum, tandem ab alio monte ſibi vicino diſciſſus, cum eccleſiis & domibus, hominibus & beſtiis, in Rhodanum præcipitatus eſt.

| 36 | 26 | 49 | 20 | 2 | 10 | 563 |

Lotharius rex Chramnum filium ſuum diu contra ſe rebellantem, & multa mala in regno ſuo facientem, in Britannia perſequutus, ei eiuſq; auxiliario duci Britonum Chonobro bello occurrit: & Chonobrum quidem peremit, Chramnum vero captum igni, cum vxore & filiabus, conſumi fecit.

| 37 | 27 | 50 | 21 | 3 | 11 | 564 |

Ioannes Romanæ eccleſiæ 59 præſidet.

Lothario rege Francorum mortuo, Chilpericus filius eius compartito regno cum fratribus ſuis, Heriberto, Guntranno, & Sigeberto, regnat annis 23. Et ipſe quidem Chilpericus Sueſſionis ſedem regni habuit, Heribertus Pariſios, Guntrannus Aureliam, Sigebertus vero Metas.

| 38 | 28 | 1 | 22 | 4 | 12 | 565 |

Iuſtiniano imperatore mortuo, Iuſtinus iunior imperat annis 12.

Multa ſigna in Sole & Luna apparuerunt.

| 1 | 29 | 2 | 23 | 5 | 13 | 566 |

Narſes patricius, accuſatione Romanorum patriciatu degradatus, & quia eunuchus erat exprobrante ſibi Sophia Auguſta, vt iret in gynæcium diuidere penſa cum puellis, reſpondens talem ſe eidem orditurum telam, qualem ipſa dum viueret deponere non poſſet, inuitat Longobardos ad poſſidendam Italiam.

Sanctus Columbanus presbyter veniens de Scotia, clarus habetur in Britannia.

Samſon Dolenſis archiepiſcopus, conſanguineus ſancti Maclouii, & ſucceſſor Samſonis Maglorius, qui de tranſmarina Britannia ad ciſmarinam tranſierant Britanniam, claruit ſanctitate & doctrina.

| 2 | 10 | 3 | 24 | 6 | 14 | 567 |

Sigebertus rex Hunnos, partes Francorum depopulantes, in Thuringia bello deuincit.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Persarum.	Francor.	Longobard.	Anglorum	Wisigoth.

Chilpericus frater eius interim terminos illius incursat, & Remos vrbem occupat.

Hastæ igneæ in cælo visæ sunt portendentes irruptionem Longobardorum in Italiam, Basolus abbas, & Syndulphus presbyter, & Reclusus, in Francia clarent.

568 | 3 | 31 | 4 | 25 | 7 | 35 |

Albuinus rex, Saxonibus aliisq; gentibus sibi ascitis, & Pannonia ex condicto commendata amicis Longobardorum Hunnis, ad Italiam contendit cum omnibus Longobardorum familiis, ibique regnat sex annis.

Sigebertus rex desertas Saxonum tetras peruadit, easque Sueuis ad habitandum tradit. Hanc mali nouitatem noua in cœlo signa multo ante tempore portenderant.

569 | 4 | 32 | 5 | 1 | 8 | 16 |

Sigebertus rex fratri suo Chilperico repugnat, & Suessionis sedem regni eius occupat. Theodebertum filium eius ibi captum exiliat, ipsum Chilpericum prælio victum fugat, & terminos suos ab eius insolentia liberat. Ipse vxorem ducit Brumam, filiam Athanagildi regis Wisigothorum, quæ & Brunichildis dicta est.

570 | 5 | 33 | 6 | 2 | 9 | 17 |

Sanctus Vedastus obiit.

Italia à Longobardis nullo subsistente peruasa atteritur, insuper fama & pestilentia consumitur.

571 Armenij fidem Christi suscipiunt.

| 6 | 34 | 7 | 3 | 10 | 18 |

Sanctus Amandus nascitur.

Hunni iterum Sigeberto congressi, & magicis artibus pene victoriam adepti, recedunt, Sigeberto in omni vita sua confœderati.

572 | 7 | 35 | 8 | 4 | 11 | 19 |

Gregorius Turonensium episcopus ordinatur: clarus habetur in omnibus.

Longobardi, Papia post triennij obsidionem per deditionem accepta, & præter Romam & Rauennam pene tota potiti Italia, dominantur ibi cum potentia.

573 | 8 | 36 | 9 | 5 | 12 | 20 |

Inter Romanos & Persas pugna commissa, Romanis cedit victoria.

Heribertus rex moritur.

Hispani & Franci de Pascha celebrando dissentiunt, Hispanis 12 calendas Aprilis, Francis vero 14 calendas Maij Pascha celebrantibus. Sed Francos recte celebrasse per hoc diuinitus clatuit, quod fontes in Hispania qui in sabbato sancto Paschæ ad baptizandum sponte diuinitus repleri solent, non

574 in Hispanorum, sed in Francorum Pascha repleti sunt.

| 9 | 37 | 10 | 6 | 13 | 21 |

Apud Persas Hormisda regnat annis 17.

Albuinus rex Longobardorum ab armigero suo perimitur, fraude vxoris suæ, cuius patrem Chunimundum Gepidarum regem ipse olim in bello peremerat, & ex testa capitis eius sibi pateram ad bibendum fecerat. Quam cum vno die ei porrigeret dicens, Bibe cum patre tuo, illa fœmineo furore accensa, illum ab armigero ipsius in lecto perimi fecit.

575 Cleb subrogatus regno Longobardorum regnat annis 2.

| 10 | 1 | 11 | 1 | 14 | 22 |

Benedictus Romanæ ecclesiæ 60 præsidet. Ab hoc Gregorius ad prædicandum Anglis abire permissus, sed populo tumultuante retractus, septimus leuita est ordinatus.

Atha-

Romanorum.	Perſarum.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wiſigoth.	Anni Domini.

Athanagildo rege Wiſigothorum mortuo, Lewigildus cum fratre ſuo Lewa, & poſt ſolus, regnat annis 16.

Fortunatus poeta veniens ab Italia, claret in Gallia.

| 11 | 2 | 12 | 2 | 15 | 1 | 576 |

Cleb mortuo Longobardi ſub ducibus fuerunt annis 10. Fame Romam vrgente, multi Romanorum ſe Longobardis dederunt.

| 12 | 3 | 13 | 1 | 16 | 2 | 577 |

Iuſtino imperatore mortuo, Tyberius regnat annis 6. Hic, miſſa ab Ægypto frumenti copia, Romam liberat ab inedia.

Chilpericus rex Francorum fratrem ſuum Sigebertum nimis, & per ſe, & per filium ſuum Theodebertum vrget, plus quam ciuili bello.

| 1 | 4 | 14 | 2 | 17 | 3 | 578 |

Sigebertus rex fratri ſuo Chilperico pugna congreditur, ibique Theodebertus filius Chilperici perimitur. Francis vero pro Chilperico ſibi exoſo, Sigebertum ſuper ſe regem leuare volentibus à duobus pueris, à Fredegunde Chilperici vxore immiſſis, Sigebertus perimitur. Brunichildis vxor eius cum filio Chilgeberto, vel Childeberti filiis, regnum gubernans propter inſolentiam morum adeo intolerabilis erat Francis, vt merito crederetur Sibyllam de ea vaticinatam eſſe. Veniet (ait) Bruna de partibus Hiſpaniæ, ante cuius conſpectum gentes vel gentium reges peribunt, ipſa vero calcibus equorum dirupta peribit. Quæ quamuis ita eſſet inſolens, tamen Dei eccleſias honorabat. Plura etiam ſanctorum cœnobia fundauit, & ædificia admirandi operis conſtruxit, vt miraculo fuerit tanta ab ea fieri potuiſſe.

Sanctus Germanus Pariſienſis obiit.

Duces Longobardorum vrbes & eccleſias exterminantes indiſcrete, ſubiugant ſibi quod ſupererat Italiæ.

| 2 | 5 | 15 | 3 | 18 | 4 | 179 |

Tiberius quia liberalis in pauperes fuit, liberalitatem eius Deus iuuit, dum multos theſauros ei inuenire fecit.

Chilpericus rex Brunichildem relictam Sigeberti cum filiis exiliat.

Menas ſolitarius in Italia claret.

| 3 | 6 | 16 | 4 | 19 | 5 | 580 |

Hormiſda rex Perſarum, incurſans prouincias Romanorum ignominioſe victus à Romanis, propoſuit edictum, ne rex Perſarum per ſe vltra exeat ad prælium.

Ignis per cœlum diſcurrere viſus eſt.

| 4 | 7 | 17 | 5 | 20 | 6 | 581 |

Pelagius Romanæ eccleſiæ 61 præſidet. Hic obſidentibus Romam Longobardis ordinatur abſque iuſſione principis. Hic decreuit, quotidianam ſacramentorum præfationem ad miſſas nouem tantummodo præfationibus ſecundum antiquum Romanorum ordinem eſſe commutandam; ſcilicet in Natali Domini, in Apparitione, in Paſcha, in Aſcenſione, in Pentecoſte, de ſancta Trinitate, de Apoſtolis, de ſancta Cruce, de ieiunio Quadrageſimali. Ab hoc Gregorius Conſtantinopolim apocriſarius directus, hortatu Leandri Hiſpalenſis epiſcopi libros Moralium in Iob compoſuit, & ibidem Eutychiũ Conſtantinopolitanum epiſcopum male de reſurrectione dogmatizantem, corpus noſtrum in illa reſurrectionis gloria impalpabile, ventis aereque ſubtilius eſſe futurum, in præſentia imperatoris Tiberij confutauit, & illo non multo poſt mortuo penitus extinxit.

Duces Longobardorum Gallias aggrediuntur, & vario bellandi genere nunc Fraci, nunc Longobardi inter ſe colliduntur.

Anni Domini.	Romanorum.	Persarum.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wisigoth.

Hospitius famulus Dei in Gallia claret, qui etiam aduentum Longobardorum prædixerat.

582	5	8	18	6	21	7

Saxones in Italia à Longobardis recedentes, & terras suas in Germania repetere nitentes, à gētibus à Sigeberto illuc immissis, vsque ad viginti millia eorum cæsis, fero destiterunt à bellis.

Winnochus Brito veniens de Britannia, sanctitate claret in Gallia.

Lupi Burdegalem vrbem ingressi, neminem metuentes, deuorauerunt canes.

583	6	9	19	7	22	8

Ermihigildus, Lewigildi regis Wisigothorum filius, filiam Sigeberti regis in vxorem duxit, per quam ad orthodoxam fidem conuersus, iram patris sui Lewigildi Arriani incomparabiliter incurrit.

Turonis verus de fracto pane sanguis effluxit.

Tiberio imperatore in amentiam incurrente, & non multo post mortuo, Mauricius imperat annis 21.

584	1	10	20	8	23	9

Persæ Armeniam prædiis, incendiis, captiuitate episcoporum ac populorum perturbant, ecclesiam tamen 38 martyrum, apud Armeniam sub Licinio passorum, nullo modo incendere potuerunt.

Chaianus rex Anarorum, id est Hunnorum, pacem cum Mauricio imperatore soluit.

585	2	11	21	9	24	10

Mauricius imperator per prætorem suum contra Persas fortiter agit.

Antiochia diuinitus subuertitur, hoc modo: Quidā ciuis illius adeo eleemosynis & hospitalitati deditus, vt nullo vnquam die sine paupere aut hospite comederet, cum vno die vsque ad vesperam vrbem circuisset, vt pauperem vel hospitem inueniret, offendit virum seniorem in veste alba cum duobus sociis stantem in medio ciuitatis, & inuitans eum ad hospitium, hoc responsum accepit ab eo, Non poteras o homo Dei cum nostro Symeone hanc vrbem saluare, ne subuerteretur? & hoc dicto sudariū quod in manu tenebat, excussit super vnam medietatem vrbis: statimq; ipsa medietas cum habitaculis & habitatoribus subuersa est. Et volens adhuc excutere super aliam medietatem vrbis vix ab illis duobus sociis suis multa prece flexus est, vt parceret residuæ vrbis medietati. Sicque virum qui hoc aspiciebat, attonitum consolatus ex saluatione domus suæ, discessit, & vltra non comparuit.

Guntrannus Francorum rex in venando fessus, dum in gremio armigeri sui dormiret iuxta riuum aquæ, vidit armiger de ore regis paruum animal exire, cui volenti riuum transire nec valenti, armiger gladio trans riuum posito, viam ei eundi & redeundi parauit. Quo iterum in os eius intrante, rex exerrectus est, & stupefactus dicit se per somnium per pontem ferreum transisse, & sub quodam monte multos thesauros vidisse. Vbi cum perrexisset, secundum fidem somnij thesauros magnos inuenit, eosq; acceptos sanctæ ecclesiæ vsibus delegauit.

586	3	12	22	10	25	11

Lewigildus rex Wisigothorum filium suum Ermiuigildum hostili persequens animo, eum damnat exilio. Hoc tempore etiam Miro rex Galliciæ moritur.

Longobardi Aucthari regē sibi statuerunt, eumque ob dignitatem Flauiū appellauerunt, à quo omnes Longobardorum reges Flauij sunt appellati.

587	4	13	23	1	26	12

Chilpericus rex Francorum immissu suæ vxoris Fredegundis perimitur.

Lotha-

Romanorum.	Perſar.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wiſigoth.	Anni Domini.

Lotharius filius eius infans quatuor menſium in regno ſublimatus, regnauit annis 44.

5	14	1	2	27	13	584

Childebertus rex à Mauricio imperatore pro expellendis ab Italia Longobardis pecuniam accepit, ſed id fruſtra fuit; quia nunc confœderatus eis redijt; nunc eis congreſſus inferior eis ceſſit, nunc etſi ſuperior eis fuit, ab expulſione tamen eorum munimen ciuitatum eum prohibuit.

6	15	2	3	28	14	589

Lewigildus rex Wiſigothorum Ermiuigildum filium ſuum, quia Arrianæ communi participare noluit, nocte ſancta Paſchæ in carcere ſecuri occidit.

Childebertus Lotharij exercitui congreſſus, victus euaſit.

7	16	3	4	29	15	590

Rex Longobardorum Aucthari vxorem ducit Theudelindam filiam Garibaldi regis Baioariorum.

Nimiæ pluuiæ inundant, vt omnes dicerent quia aquæ diluuij ſuperinundarent: & tanta clades fuit, vt nullus grauiorem à ſeculo fuiſſe meminerit. Magnus etiam draco in modum validæ trabis, cum innumerabili ſerpentium multitudine per Tyberim in mare deſcendit, à quibus ſuffocatæ beſtiæ maris, & ad littus proiectæ, putredine aerem corruperunt.

8	17	4	5	30	16	591

Hormiſdam regem Perſarum, à Perſis excæcatum, filius eius Coſdroe occidit, & ad Mauricium imperatorem confugit: eiuſque virtute Perſas debellans, regnum Perſarum accepit, & annis 38 regnauit.

Lewigildo rege Wiſigothorum mortuo, Recharedus filius eius regnat annis 15. In Italia facto vltra fidem pene diluuio omnium, poſt multam confuſionem rerum ſubſecuta eſt per cladem inguinariam immedicabilis mortalitas hominum, quæ primum percuſſit papam Pelagium. Poſt quem Gregorius ad Papatum electus, interim dum imperatoris aſſenſus expectatur, inſtituit per ſeptiformem litaniam placare iram Dei, & in procedendo octoginta hominibus hac plaga percuſſis tandem ira quieuit.

9	1	5	6	31	1	592

Gregorius Romanæ eccleſiæ 62 præſidet. Hic inter cætera pietatis opera animam Traiani Romanorum quondam imperatoris, quamuis pagani, à pœnis inferni liberari miſerando & plorando à Deo obtinuit.

Hic inter multa quæ vtilia eccleſiæ fecit & inſtituit, antiphonarium regulariter centonizauit, & vtiliter compilauit. Kyrieleyſon à clero ad Miſſas cantari præcepit, Alleluya ad Miſſas extra Quadrageſimam dici fecit. In canone hoſtiæ tria verba ſuperaddidit, Dieſq; noſtros in tua pace diſponas, atq; ab externa damnatione nos eripi, & in electorum tuorum iubeas grege numerari. Orationem quoq; Dominicam poſt canonem ſuper hoſtiam cenſuit recitari.

Aucthari rege Longobardorum mortuo, Longobardi permiſſa Theudelindæ reginæ optione ſibi virum & Italiæ regem eligendi, præfecerunt ſibi regem Agilulfum, qui regnauit annis 25.

10	2	5	1	32	2	593

In Gallia quidam in ſylua cedens ligna, adeo à muſcis infeſtatus eſt, vt per biennium amens fieret. Deinde ſub religionis habitu exhibebat ſe pſeudoprophetam, deinde magum; deinde etiam ſanitates deſuper infirmos faciēs, Chriſtum ſe eſſe dicebat, & pro Chriſto ſe adorari iubebat; nolentes ſe adorare, cum populo qui ei multus adhærebat, impetebat hoſtiliter. Qui poſtea à quodam fideli occiſus eſt, & ita ſequaces eius diſperſi ſunt.

Recharedus rex Wiſigothorum terminos Romanorum inquietat.

| Anni Domini. | Romanorum. | Persarum. | Francor. | Longobardor. | Anglor. | Wisigothor. |

Hoc tempore regnabat in Hibernia insula Philtanus & in Scotia regnabat Brendinus, cui frater erat nomine Adelphius; de cuius Adelphij filia quæ vocata est Gelgehes, genuit rex Hiberniæ Philtanus sanctum Fursęum, & fratres eius Foillanum & Vltanum.

¶ *Hucusq; Gregorius Turonensis historiam Francorum digessit.*

594 | 11 | 3 | 7 | 2 | 33 | 3 |

Tunica Domini nostri Iesu Christi in ciuitate Zaphat, non longe à Hierosolyma, confessione Symeonis Iudæi inuenta, & eb Episcopis Gregorio Antiocheno & Thoma Hierosolymitano, & Ioanne Constantinopolitano, Hierusalem in loco vbi crux Christi veneratur, est posita.

Gaugericus Cameracensis episcopus claruit.

595 | 12 | 4 | 8 | 3 | 34 | 4 |

Reuhared⁹ rex Wisigothorum synodo 62 episcoporum apud Toletum cõgregata, ibiq; Arriana hæresi abdicata & anathematizata, se cum tota Wisigothorum gente confirmat in fide catholica.

Thassilo à Childeberto ordinatus rex Baioariorum, deuictis Sclauis obtinuit triumphum.

Constantinopoli puer nascitur quadrupes, & alter duos vertices habẽs, quæ prodigia portendunt aduersa locis in quibus nascuntur.

596 | 13 | 5 | 9 | 4 | 35 | 5 |

Agilulphus rex Longobardorum in Romanos insurgit, sed agente Theudelinda regina non multo post cum eis fœdus inijt. Huic reginæ Gregorius papa libros dialogi sui misit.

His diebus irruentes Longobardi in Cassinum montem diripuerunt omnia quæ in monasterio sancti Benedicti inuenire potuerunt, neminem vero tenere valuerunt, sicut idem familio suo dominus promiserat, vt si res gentibus traderet, animas seruaret. Monachi autem fugientes Romam petierun, codicem regula à beato Benedicto editum, & pondus panis atque mensuram vini secum deferentes.

Sol à mane vsque ad meridiem minoratus est, vsque ad tertiam sui partem.

597 | 14 | 6 | 10 | 5 | 36 | 6 |

Gregorius papa, quod ipse olim facere intenderat, Augustinum cum alijs ad prædicandum destinat in Angliam.

Guntrannus rex sanctitate clarus dormit in Christo. Regnum eius cessit fratrueli eius Childeberto.

598 | 15 | 7 | 11 | 6 | 37 | 7 |

Recharedus rex Wisigothorum regibus Francorum confœderatur, eique soror Childeberti regis vxor datur.

Sanctus Columban⁹ abbas & presbyter, doctor Scotorum & Pictorum, obijt, qui posteris suis multa sanctitatis monumenta reliquit, præterquam quod rustica simplicitate Paschа dominico die debere celebrari neque didicit neq; docuit.

Marculfus abbas Baiocensis sanctitate claret in Gallia.

599 | 16 | 8 | 12 | 7 | 38 | 8 |

Edilbertus rex Anglorum qui Cantuarij vocantur, prædicante Augustino, cum gente sua baptizatur. Porro gens Anglorum qui Mercij dicuntur, & gẽs Nordanimbrorum, qui quod ad aquilonarem partem Humbri fluminis habitent, ita vocantur, sub regibus Edilfrido & Elle nondum audierant verbum vitæ.

600 | 17 | 9 | 13 | 8 | 39 | 9 |

Sanctus Goar veniens ex Aquitania claret in Gallia.

Augustin⁹ ab Etherio Arelatensi episcopo cõsecratur Anglorũ episcopus.

Childe-

Romanorum.	Persarum.	Francor.	Longobardor.	Anglor.	Wisigot.	Anni Domini.

Childebertus rex Francorum moritur, cui Theodebertus & Theodericus filij eius subrogantur.

18	10	14	9	40	10	601

Contentio inter Romanam ecclesiam, & arrogãtiam Ioannis episcopi Constantinopolitani, vniuersalis patriarchæ nomen sibi vsurpantis, sub Pelagio papa concepta, & à Gregorio iam inde non leniter exagitata, non antea quiescere potuit, quam Ioannes ipse subita morte obijt.

Hunni cum Francis fortiter bellant in Thuringia. Fredegundis regina moritur. Agilulfus Theoderico confœderatur. In Nylo Ægypti flumine visa sunt animalia humanæ formæ, vir scilicet & mulier vsque ad lumbos super aquam extantes, qui ab hominibus per Deum adiurati, à mane vsq; ad nonam se videndos præbuerunt.

19	11	15	10	41	11	602

Augustinus episcop⁹ Anglorum, habita synodo cum Britonum & Scotorum episcopis, quia sacerdotes & monachos inuenit aduersarios æquitatis, quos voluit habere socios prædicationis; terruit eos vaticinio futuræ super eos calamitatis.

Sanctus Columbanus ex Hibernia in Burgundiam venit ibiq; permissu Theoderici regis cœnobium Luxonium ædificare cœpit.

20	12	16	11	42	12	603

Mauricius imperator se cum suis à Foca interficiendum diuinitus prædixit, & malorum penitus ea sibi retaliari per se & per seruos Dei instanter exposcit.

Theodericus rex auiam suam Brunichildem ab Austrasijs electam recepit.

21	13	17	12	43	13	604

Mauricius imperator cum vxore & filijs à Foca perimitur, & imperat Focas annis 8.

Orientales Angli cum rege suo Sigeberto, per Mellitum episcopum conuertuntur ad Christum.

Per Augustinum archiepiscopum translata est dignitas archiepiscoparus quæ prius Londini erat, ad Cantuarienſem ecclesiam.

1	14	18	13	44	14	605

Gregorius dialogographus obijt.

Cognita morte Mauricij, grassantur per Romanorũ prouincias hinc Persę, & inde Hunni.

Lotharius & Theodericus prælio inter se colliduntur, in quo plus quam 30 millia cæsa referuntur, Theodericus tamen victoria potitur. In hoc prælio angelus Domini, euaginatum gladium super populum tenens, visus est.

2	15	19	14	45	15	606

Sabinianus Romanæ ecclesiæ 63 præsidet.

Hoc tempore, pauper quidam cum à nautis eleemosynam peteret, nec acciperet, dicente nauclero, Desiste eleemosynam petere à nobis qui nihil præter lapides habemus; cum subiecisset pauper, Omnia ergo vertantur in lapides: quicquid manducabile in naui erat, in lapides conuersum est, colore & forma rerum earundem permanente. Fame Romam aggrauante, Romani Gregorio papę iam defuncto derogantes, quod thesauros ecclesiæ sua nimia liberalitate dilipasset, cum non adesset persona in quam exardescerent, memoriam nominis illius in libris eius delere volebant. At per hoc libros Gregorij papæ Romanis exurere volentibus, obstitit Petrus diaconus, prodens se spiritum sanctum in columbæ specie super caput Gregorij tractantis sedẽtem vidisse sæpius, idque confirmans iurisiurandi sacramento: mox moriens ex condicto, fidem fecit suo testimonio.

by Google

Annō Domini.	Romanorum.	Perſarum.	Francor.	Longobardor.	Anglorum.	Wiſigot.

Poſt Recharedum apud Wiſigothos regnauit Bethoricus annis 7.

| 607 | 3 | 16 | 20 | 15 | 46 | 1 |

Sabinianus papa, cum & ipſe liberalitati Gregorij prædeceſſoris ſui derogaret & ſub hoc obtentu manum egenis ſubtraheret, Gregorius eum per viſum ter pro culpa tenaciæ & huius derogationis increpatum, quod non reſipiſceret, etiam quarto horribiliter increpans & comminans, in capite percuſſit. Quo ille dolore vexatus, non multo poſt mortem obijt: poſt quem Bonifacius Romanæ eccleſiæ 64 præſidet. Hic obtinuit apud Focam imperatorem, vt eccleſia Romana caput eſſet omnium eccleſiarum, quia eccleſia Conſtantinopolitana ſcribebat ſe eſſe primam omnium eccleſiarum. Hic in concilio 62 Epiſcoporum decreuit ſub anathemate, vt nullus, viuente Epiſcopo ciuitatis ſuæ, de altero eligendo audeat loqui, aut partes ſibi facere, ſed tertio die depoſitionis eius fiat licenter à clero & populo electio ſacerdotis.

Theodericus & Theodebertus, fratres & reges, Waſcones ſibi ſubiugant.

| 608 | 4 | 17 | 21 | 16 | 47 | 2 |

Corpus ſancti Victoris Thebæi apud Solodorum cum ſancto Vrſo paſſi inuenitur.

Secundus famulus Dei in Italia claret.

Deſyderius Viennenſis Epiſcopus à Theoderico exiliatur.

| 609 | 5 | 18 | 22 | 17 | 48 | 3 |

Auguſtinus Anglorum primus epiſcopus moritur, eiq; Laurentius ſubſtituitur.

Bonifacius Romanæ eccleſiæ 65 præſidet. Hic Pantheon Romę à Foca imperatore impetratum vertit in eccleſiam ſanctæ Mariæ, & omnium martyrum, & in Calendis Nouembris ibi inſtituit ſolennitatem omnium martyrum, quæ poſtea creſcente religione Chriſtiana decreta eſt fieri in honore omnium Sanctorum.

| 610 | 6 | 19 | 23 | 18 | 49 | 4 |

Perſæ Romanorum prouincijs grauiter incubant.

Agilulphus Longobardorum rex Mantuam, Cremonam, & aliqua Italiæ caſtella capit.

| 611 | 7 | 20 | 24 | 19 | 50 | 5 |

Alexandriæ Ioannes epiſcopus claruit, qui ob eximiam in Chriſtum liberalitatem nomen eleemoſynarij habere meruit.

Poſt Cathericum regem quem rex Africanorum Guermundus expugnauit, & in Wallias fugere compulit, poſtquam Britones diuina deſolatione diſperſi, alij quidem in minorem Britanniam, alij in Occidentales inſulæ partes, id eſt in Gallias, cum eccleſiaſticis perſonis & ſanctorum reliquijs receſſiſſent; tandem reſumptis viribus leuauerunt ſuper ſe regem Caduanum. Qui cum in terram regis Edelfridi pugnaturus intraret, & ille ei ad bellum occurreret; vtriuſq; exercitus conſilio pax inter eos facta eſt.

| 612 | 8 | 21 | 25 | 20 | 51 | 6 |

Heraclius ad imperatorem electus, Foca peremptо & cremato ignib⁹, regnauit annis triginta.

Deſyderius Viennenſis epiſcopus, conſilio Brunſchildis à Theoderico rege lapidibus obrutus martyrizatur.

| 613 | 1 | 22 | 26 | 21 | 52 | 7 |

Virtus & nomen ſancti Ioannis baptiſtæ miraculis declaratur apud vrbem Gallię Mauriennam, de reliquijs corporis ipſius diuinitus illuſtrata, hoc modo. In ea olim mulier, ſancto Baptiſtæ nimis deuota, expetebat ab eo donari ſibi aliquid de membris eius; & in hac orandi inſtantia per triennium perſiſtens, cum alter quiuis iam poſſet deſperare, ipſa ſpem in Deo ponens,

iurauit

Romanorum.	Perſar.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wiſigoth.	Anni Domini.

iurauit ſe non manducaturam, donec quod petebat acciperet; & ſic ſeptem diebus ieiunans, ſeptima tandem die deſuper altari pollicem miri candoris apparere videns, læta donum Dei accepit. Ad quod adorandum tres epiſcopi venientes, cum de hoc ſancto pignore partem elicere vellent, tres ſanguinis guttas ex eo ſtillare in linteo ſuppoſito ſtupuerunt, & ſinguli ſingulas ſe meruiſſe lætati ſunt.

Perſæ à Romanorum inſecutione non deſiſtunt.

Betherico Wiſigothorum rege mortuo, Siſebodus regnat annis viginti nouem.

| 2 | 25 | 27 | 22 | 53 | 1 | 614 |

Deuſdedit Romanæ eccleſiæ 66 præſidet. Hic conſtituit ſecundã Miſſam in clero. Hic etiam ſecundum inſtituta maiorum ſuorum decreuit, vt ſi qui viri vel mulieres ſuos ipſius filios quocunque modo de ſancto lauacro ſuſciperent, ſeparentur ab inuicem; vel ſi quis vir commatrem ſuam, vel ſi qua mulier compatrem ſuum, à primo dono ſpirit⁹ ſancti, quod eſt pabulum ſalis ſacrati, vſque ad ſeptimum donum ſpiritus ſancti, in coniugium duxerit, ſeparentur; mulier tamen maritalem dotem recipiat, & poſt expletum annum alteri ſi vult nubat.

Sanctus Columbanus à Theoderico rege inſtinctu Brunichildis auiæ expellitur Francia, qui poſt relicto Gallo diſcipulo ſuo in Alemannia cœnobium Bobium conſtruxit in Italia.

Sanctus Amandus Elnonenſis per Gallias miraculorum & prædicationis gratia clareſcebat.

Allowinus etiam, qui & Bauo, per eum ex prædone conuerſus, & Gandaui ſolitarie recluſus, ſanctitatis exemplum erat omnibus.

| 3 | 24 | 28 | 23 | 54 | 2 | 615 |

Edilfredus rex Nordanimbrorum regem Scotorum Ean cum omnibus pene ſuis in bello extinguit. Hęc calamitas Scotis contigit ſecundum vaticinium Auguſtini epiſcopi, qui interminatus Scotos ab Anglis fore perimendos, qui Anglos ad vitam æternam cõuerti ægre ferebant: in monachos quoque Scotorum ira Dei ſæuiente, qui cum rege ſuo ad bellum hoc ex more exeuntes, vt rege armis pugnante ipſi orando pro eo pugnarent, perempti ſunt ab Anglis mille ducenti, tantum quinquaginta per fugam elapſis.

Clodeſindis Metenſis claret, quæ ſponſum fugiens, velamine capitis miſſo ſibi à Deo per angelum, ſe & ſua Deo delegauit.

| 4 | 25 | 29 | 24 | 55 | 3 | 616 |

Perſæ Syriam incurſantes Damaſcum capiunt.

Edilbertus rex Cantuariorum obijt, poſt quem Cabaldus filius eius regnat annis 22. Radualdus autem rex Orientalem Anglorum Edilberto mortuo illam ſuper Anglos regnandi potentiam quartus accepit, vt ſub nutu eius alij Anglorum reges regnarent. Edilfrido quoq; Nordanimbrorum rege à Radualdo rege perempto, Eduinus, Nordanimbrorum regnum ſuſcepit. Refert autem hiſtoria Britonum, quod Eduinus fuerit filius Edilfridi regis, & coætaneus Caduallonis filij Caduam regis Britonum, & cum eo nutritus in minori Britannia apud regem Salomonem; deinde mortuis parentibus vterque iam adultus redierint, pacẽq; inter ſe aliquandiu habuerint; poſtmodum pro regno diſcordia inter eos exorta pugnam inierint, & Eduinus quidem victor Caduallo in minorem Britanniam fugere compulſus fuerit.

Hunni Longobardos in Italia debellant, & forum Iulij proditione captum diſſipant Sanctus Lupus Senonenſis epiſcopus claret, cui aliquando euchariſtiam conſecranti gemma à Deo in calice deſcendit.

| 5 | 26 | 30 | 25 | 1 | 4 | 617 |

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Persarum.	Francor.	Longobardor.	Anglor.	Wisigothor.

A Persis Palæstina bello premitur. Sancta quoque ciuitas capitur: in ea vsque nonaginta millia virorum perimuntur. Zacharias patriarcha captiuatur, crux ipsa Dominica sancta absportatur. Inter fratres Theodericum & Theodebertum reges instinctu auiæ eorum Brunichildis plusquam ciuile bellum oritur: pugnaque commissa post inæstimabilem stragem Theodebertus capitur.

Per Ealdbaldum & filios Siberti ad idololatriam Angli reuoluuntur.

Agilulfo Longobardorum rege mortuo, Adaloaldus filius eius regnauit annis 13.

618 | 16 | 27 | 31 | 1 | 2 | 5 |

Bonifacius Romanæ ecclesiæ 67 præsidet. Hic decreuit, vt nullus trahatur violenter de ecclesia. Hic constituit, vt monachi in officio sacerdotalis gradus vtantur potestate ligandi atq; soluendi.

Theodericus rex Francorum moritur.

Ealbaldus rex Anglorum idololatriæ renunciat.

Clotharius rex filius Theoderici regis in bello captos occidit, Brunichildem quoque reginam vno pede & brachio mutilatam ad caudam equæ indomitæ religatam, membratim discerpi fecit; imputans ei, quod decem reges per eam fuissent extincti, & sic monarchia regni Frãcorum ad eum redijt.

Ioannes eleemosynarius obijt.

Eleutherius patricius, affectans Romanorum imperium, Romæ perimitur.

Persæ Ægyptum incursantes Alexandriam capiunt.

Hoc tempore terræmotus maior mens. Augusto fuit, & sequuta est clades in populo, percussio scilic. scabierum, ita vt nullus posset agnoscere mortuum suum.

619 | 7 | 28 | 32 | 2 | 3 | 6 |

Persæ Libyam incursantes Carthaginem capiunt.

Clotharius rex tributum 12 millium solidorum quod Longobardi Frãcis soluerant, relaxat Longobardis perpetuo sibi confœderatis.

Laurentius secundus Anglorum episcopus obijt.

620 | 8 | 29 | 33 | 3 | 4 | 7 |

Cosdroe rex Persarum pacem cum Romanis facere nullo modo admittit.

Anastasius Persa, ex mago Christianus & monachus, à Persis captus, post verbera, vincula & carceres, post diutinam appensionem per vnam manum, tandem abscisso capite cum alijs 70 martyrizatur.

Virgo Christi Fara claret in Francia. Cuius sanctitatem imitatus frater eius Faro, ex Comite clericus, & ex clerico factus Meldensium Episcopus claret.

621 | 9 | 30 | 34 | 4 | 5 | 8 |

Sigebodus rex Wisigothorum contra Romanos fortiter agit. Prouinciam, aliasq; ciuitates à Francis extortas, ad Wisigothorum ius redegit.

622 | 10 | 31 | 35 | 5 | 6 | 9 |

Honorius Romanæ ecclesiæ 64 præsidet.

Sanctus Columbanus obijt: discipulus eius Gallus in Alemannia claret.

623 | 11 | 32 | 36 | 6 | 7 | 10 |

Cosdroe successu elatus in effusione humani sanguinis, & maxime Christianorum vltra modum grassatur.

Heraclius imperator Hunnis confœderatur.

624 | 12 | 33 | 37 | 7 | 8 | 11 |

Heraclius ad Persas debellandos proficiscens, virilem Dei figuram in manibus accipiens, quam manus non depinxerat, sed in Iconia verbum quod

omnia

Digitized by Google

Romanorum.	Perſarum.	Francor.	Longobardor.	Anglorum.	Wiſigothor.	Anni Domini.

omnia format, atque componit, ſine pictura formam, velut ſine ſemine partum eduxit, Perſidem aggreditur, eamque per ſex continuos annos potenter depopulatur.

Euſtaſius abbas Luxouienſis, & Attila Bobien. poſt Columbanum clarent.

Mellitus tertius Anglorum epiſcopus obiit.

13	34	38	8	9	12	625

Pipinus filius Caroli Magni maior domus regis Clotharij principabatur: Pipino vero in diſponenda republica comparabatur ſanctus Arnulphus, filius Arnoldi filii Amberti, ex Blitilde filia primi Lotharij regis.

14	35	39	9	10	13	626

Heraclius imperator Perſas leuibus præliis frequenter fundit.

15	36	40	10	11	14	627

Florebant in Galliis Auſtregiſillus Bituricenſis epiſcopus, & ſub eo Sulpicius, Chunibertus Colonienſis, & Ioannes Tungrenſis. In Hiſpaniis Iſidorus Hilpalenſis tum ſanctitate tum doctrina clarebat.

16	37	41	11	12	15	628

Heraclius Perſas graui bello contriuit, in quo prætorem Perſarum omneſque pene principes peremit, & Perſidem peruagatus, miranda Perſarum palatia combuſſit & deiecit.

Clotharius rex filium ſuum Dagobertum in regno aſcitum Pipino & Arnulpho committit ad regnandum Auſtraſios.

Eduinus rex Nordanimbrorum à Paulino epiſcopo baptizatur, & poſt Radoaldum potentius cæteris ſuper Anglos principatur.

17	38	42	12	13	16	629

Dagobertus iram patris ſui Lotharij regis meritus, quia conſiliarium eius cæſum & detonſum dehoneſtauerat, Pariſios ad eccleſiam ſancti Dionyſij confugit, & quia inde nullo modo extrahi potuit, locum illum ſemper cordi habuit.

Syrohis cum Perſarum principibus contra patrem ſuum Coſdroen inſurrexit, & pace cum Heraclio imperatore confirmata, patrem ſuum cum filiis ipſius peremit, & anno vno regnauit.

18	1	43	13	14	17	630

Heraclius Perſide deuicta, & pace inter Romanos & Perſas confirmata, rediit cum gloria.

Syrohi rege mortuo, Adeſir regnauit anno vno.

Adaloaldo Longobardorum rege mortuo, Rotharith regnauit poſt eum annis 16.

Etpualdus rex qui cum patre ſuo Rodoaldo à fide Chriſti apoſtatauerat, ſuaſu Eduini regis cum gente ſua idololatriæ abrenunciat.

Dagobertus rex Saxonibus bello concurrit, cui pater Lotharius rex accurrens auxilio, interfecto Berthoaldo duce Saxonũ, victoriam obtinuit, & peruagans omnem Saxoniam, nullũ omnino Saxonum menſuram gladij ſui excedentem dimiſit viuentem.

Hoc tempore Arabum ſiue Sarracenorum princeps erat Muhanmad, qui pſeudopropheta ex orphano & inope per hæreſis ſuæ præſtigia ad regnum euectus eſt. Hic de progenie Hiſmaelis ortus, cum eſſet pauper & orphanus ad quandam cognatam ſuam prædiuitem nomine Chadigam, primo vt mercenarius, deinde vt ſponſus ſe coniungens, per eam ditatus eſt. Quæ cum ægre ferret epileptico, id eſt caduco illum morbo vexari, ille dicebat hoc non eſſe morbum, ſed viſionem archangeli Gabrielis ſe interim videre, & quia aſpectum eius ferre non poſſet, mente defecta cadere. Hic communicabat Chriſtianis & Iudæis, ex eorum ſcripturis ſuam pſeudoprophetiam in ali-

Digitized by Google

Annī Domini.	Romanorum.	Perſarum.	Francor.	Longobard.	Anglorum	Wiſigoth.

quibus confirmans. Hic dicebat, quia hi qui inimicum occidunt, vel qui ab inimico occiduntur, paradiſum ingrediantur, paradiſum vero eſſe carnalis cibi & potus, ibique eſſe fluuium vini, lactis & mellis, & mixturā fœminarum non prætentium, ſed aliarum multo tempore futuram & affluentem voluptatem, & multa huiuſmodi. Hic eſt Muhanmad, cui gentiles adhuc cultum deitatis exhibent. Hic in regno Sarracenorum quatuor prætores ſtatuit, qui Amiræi vocabantur, ipſe vero Ammiras dicebatur, vel Protoſynbulus.

Obiit ſanctus Bauo.

631 | 19 | 1 | 44 | 1 | 15 | 18 |

Heraclius imperator deuicta Perſide Zachariam patriarcham cum captiuorum populo Hieruſalem reducit: & ſanctam crucem Domini reportans, cum regio ſchemate ornatus portam vellet intrare, per quam Ieſus ad crucem ſubeundam exiuit, porta diuinitus clauſa eſt, eiq; rurſum admonitu angeli humiliato & diſcalciato porta vltro aperta eſt & ita cruce relata, celebritatem exaltationis eius annuatim dedicauit.

Apud Perſas Hormiſda regnat anno vno ſub Sarracenis.

Lothario mediano Francorum rege mortuo, Dagobertus filius eius regnat annis quatuordecim.

632 | 20 | 1 | 1 | 2 | 16 | 19 |

Sarraceni qui hactenus fuerant ſub Perſarum regno, eos bello victos verſute ſub ſuo redigunt dominio.

Ab hinc pro rege Perſarum titulandum eſt regnum Sarracenorum.

Terræmotus factus eſt per triginta dies, apparuit in cœlo ſignum in modum gladij, portendens imminentem Sarracenorum principatum.

Adunallo rex Britonum reuerſus de minori Britannia cum multitudine militum, commiſit prælium cum Peanda rege Merciorum, eumque deuictum cepit & ſuæ ditioni ſubdidit, ſubditumque duxit ad bellandum contra Eduinum regem Nordanimbrorum. Quem etiam cum ſuperaſſet atque occidiſſet, occupauit prouincias & depopulatus eſt, & multam cædem fecit in terra.

Tunc etiam fides Chriſti in Anglia concuſſa eſt adeo, vt multi Chriſtianitatem ſuam deſererent, & idololatriam repeterent.

Muhammad Sarracenorum Ammiras moritur, poſt quem Ebubeher principatur annis tribus.

633 | 21 | 1 | 2 | 3 | 17 | 20 |

Seuerinus Romanæ eccleſiæ 69 præſidet.

Heraclius imperator incidens in hæreſim Monothelitarum, id eſt vnam operationem in Chriſto credentium, confundit eccleſiam & imperium, contra malitiam eius pugnante perturbatione omnium rerum.

Inter Romanos & Sarracenos bellum implacabile oritur hac de cauſa, quia cum quidam ſpado imperatoris Heraclij diſtribueret togas militibus, cum inter alios etiam Sarraceni ſub imperatore militantes ad accipiendam venirent, ſpadone indignanter eis dicente, Vix ſufficit imperator dare militibus togas, quanto magis canibus iſtis: illi dolore & pudore incitati, totam Sarracenorum gentem ad rebellandum incitant. Ammiræi autem Sarracenorum Romanos aggrediuntur, & cum multis tres Ammiræi à Romanis perimuntur.

Sigebertus infans, filius Dagoberti, à ſancto Amando baptizatur, vbi tacentibus cunctis, ipſe infans 40 dierum Amen reſpondit, & Amandus Traiectenſis epiſcopus ordinatur.

634 | 22 | 2 | 3 | 4 | 18 | 21 |

Romani & Sarraceni vario euentu confligunt.

Succeſſo-

Digitized by Google

Romanorum.	Persarum.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wisigoth.	Anni Domini.

Successores Eduini regis ad idololatriam reuoluti, mox sunt à Ceduala rege perempti.

Dagobertus rex Sclauos bello deuicit.

23	3	4	5	19	22	635

Ioannes Romanæ ecclesiæ 70 præsidet.

Ebubeher Ammiras moritur, post quem Haumar annis 12 principatur.

Sarracenis Syriam infestantibus, Heraclius crucem sanctam Domini ab Hierusalem Constantinopolim transtulit. Hic dicit Beda in historia Anglorum, quod Oswaldus, filius Edilfrid regis, regno Nordanimbrorum post Eduinum suscepto, Ceduallam siue Cadwallonem regem Britonum peremerit, & quia fidem Christi tenebat super omnes Britanniæ reges, eminuerit, & quatuor linguarum gentes, scilicet Pictos, Scotos, Britones & Anglos sub ditione acceperit. Sed aliter se habet historia Britonum. Refert enim, quod Cadvvaldo iste rex Britonum Osvvaldum regem & præliando superatum fugauerit, & post occisionem ipsius Osvvaldi diu regnauerit, sicq; completis 48 annis in pace obierit, & à Britonibus in imagine ænea ad mensuram corporis illius fusa positus fuerit, & eadem imago super equum æneum erecta fuerit, atq; super portam Londoniarum ad deterrendos Saxones constituta, ecclesia quoque subtus ædificata.

Aidam episcopus, sancti Columbani discipulus, à Scotia veniens, apud Anglos clarebat sanctitate & doctrina.

Dagobertus rex Wascones bello deuincit.

24	1	5	6	20	23	636

Theodorus Romanæ ecclesiæ 71 præsidet.

Sarraceni, capta Damasco, Phœnicem & Ægyptum occupant.

25	2	6	7	21	24	637

Florebant in Francia hoc tempore tres fratres, Ado, Rado, Dado qui & Audoenus dictus est, qui suam erga Deum deuotionem ostenderunt, singuli singula cœnobia fundando, ex quibus Dado fuit referendarius Dagoberti regis. Referendarius autem dicebatur, ad quem publicæ conscriptiones referebantur, vt per eum anulo seu sigillo regis confirmarentur.

Hos ad hoc animarat Eligius aurifex, iamdudum in aula regis Lotharij clarus, qui etiam ex dono Dagoberti regis Solenniacum monasterium construxit, vbi sanctus Remaclus ex Aquitania veniens, se in Christi tyrocinio sub eo exercendum dedit. Sanctus vero Dado qui & Audoenus, intra Brigensem saltum cœnobium construxit quod Rasbacis dicitur, in quo sanctum Agillum primum abbatem præfecit.

Sancta Aurea claruit, quam Eligius monasterio virginum à se Parisiis constructo præfecit.

26	3	7	8	22	25	638

Sarraceni Hierusalem biennio obsessam capiunt.

Sanctus Amandus Tungrensis episcopatu posthabito verbi instat officio. Sub hoc sanctus Laudoaldus floruit, qui filium Apri viri illustris Lanbertum, post episcopum & martyrem futurum, à puero imbuens in viam Dei induxit.

Remaricus abbas, & Georicus Metensium episcopus, clarent.

27	4	8	9	23	26	639

Sarraceni Syriam occupant.

Iudæi in Hispania Christiani efficiuntur. Sisebodus enim Gothorum rex glorioſissimus plurimas in Hispaniis prouincias Romanæ militiæ sibi bellando subiecit, & Iudæos in suo regno ad fidem Christi conuertit.

28	5	9	10	24	27	640

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Sarracen.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wisigoth.

Sarraceni Antiochiam capiunt.

Dagobertus rex Sigebertum filium suum Austrasiis regem mittit, sub tutela Pipini & Cuniberti episcopi.

Sanctus Arnulfus ex Maiore domus Metensium episcopus, & ex episcopo solitarius dormit in Christo. Clodulfus filius eius, post Metensis episcopus, sanctitatem patris imitatur.

Doda mater ipsius Clodulfi, Treueris inclusa Christo ancillatur, & Albado Anglorum rege mortuo, Carcombertus filius eius post eum regnauit annis 25.

Hic in Anglia primus idola deorum destruxit, & fidem Christi dilatauit, & ieiunium Quadragesimale in Anglia legaliter obseruare edixit.

641 | 29 | 6 | 10 | 11 | 1 | 28 |

Sarraceni Persis iterum bello victis, fugato rege eorum Hormisda, totam Persidem sibi subiugant.

642 | 30 | 7 | 11 | 12 | 2 | 29 |

Heraclius imperator moritur, Constantinus filius eius substituitur, & quarto mense imperij sui à nouerca sua Marciana & Pyrrho patriarcha veneno extinguitur, & Marciana cum filio suo Heraclona imperium arripuit.

Sisebodo Wisigothorum rege mortuo, Suitilan succedens regnauit annis duobus.

Dagobertus Saxonibus contra Winidos sibi auxiliantibus, annuum quingentarum vaccarum tributum eis indulget.

643 | 1 | 8 | 12 | 13 | 3 | 1 |

Heraclonas abscisso sibi naso, & Marciana mater eius abscisa sibi lingua, exiliantur. Et Constans qui & Constantinus dicitur, filius Constantini regnauit annis viginti quinque.

Oswaldus rex Nordanimbrorum à Peanda Merciorum rege perimitur, cuius filius Oswij regnat post eum annis 27.

Dagobertus Wascones subigit.

Iudacail rex Britonum gratiam Dagoberti sibi redimit.

Virgo Christi Reginulfa sanctitate claret in Gallia.

644 | 1 | 9 | 13 | 14 | 4 | 2 |

Haumat Ammiras templum sibi in Hierusalem ædificat. Et quia nullo modo structura consistere poterat, suggestione Iudæorum crucem desuper montem oliueti tolli imperat, & sic structura templi stare potuit.

In Hispaniis Suintilane ob crudelitatem suam à Wisigothis reprobato, Sisenandus per auxilium Dagoberti sublimatus in regnum, regnat annis 20.

645 | 2 | 10 | 14 | 15 | 5 | 1 |

Dagobertus rex Francorum moritur, de quo per visionem cuidam reuelatum est, quod anima eius ad iudicium rapta sit, & multis sanctis contra eam pro expoliatione suarum ecclesiarum reclamantibus; cum eam iam mali angeli vellent ad pœnas inferni rapere, interuentu sancti martyris Parisiensis Dionysij, cui ipse maxime deuotus fuerat, à pœnis liberata est.

Clodouæus filius Dagoberti, regnauit post eum annis 17. Sigeberto fratre eius iam regnante in Austria, huius Clodouæi Maior domus fuit Erchanoaldus.

646 | 3 | 11 | 1 | 16 | 6 | 2 |

Sanctus Remaclus ordinatur Traiectensis episcopus.

Rodoaldus frater Ittæ, & auunculus sanctæ Gertrudis archiepiscopatum Treuerensem doctrina & sanctitate sua illustrat. Soror quoq; eius Seuera abbatissa in vrbe eadem à fratris sanctitate non degenerat.

Rotha-

Digitized by Google

Romanorum.	Sarracen.	Francor.	Longobardor.	Anglorum.	Wisgothor.	Anni Domini.

Rotharith Longobardorum rege mortuo, Rodoaldus filius eius regnat annis quinque.

4	12	2	1	7	3	647

Pipinus Maior domus moritur, Grimoaldus filius eius in aula Sigeberti regis potenter principatur.

Persa quidam, simulans se velle adorare Haumar Ammiram Sarracenorum, infixo in ventrem eius gladio, peremit eum; cui Hothmen substitutus, annis decem principatur.

5	1	3	2	8	4	648

Martinus Romanæ ecclesiæ 72 præsidet.

Sarraceni Africam occupant.

Sigebertus rex Radulpho Turingorum duci bello concurrit.

Sanctus Fursæus in Hibernia claruit, qui peregrinationem pro Christo aggressus, ad Gallias vsque peruenit, & à Clodouæo rege honorifice susceptus, Latiniacum cœnobium fundauit. Quem non multo post fratres sui Foillanus & Vltanus pari peregrinandi voto secuti, per Gallias claruerunt, ex quibus Foillanus dono Gertrudis virginis Fossense monasterium postea fundauit, vbi etiam martyrio coronatus quiescit.

6	2	4	3	9	5	649

Eligius Nouiomi, Audoenus qui & Dado Rothomagi, clarent episcopi, & Philibertus de Herio insula, & Richarius Pontinensis, & Geremarus Flauiacensis abbates, Angadrisma quoque sacra virgo secus Beluacum, Ansegisus etiam filius sancti Arnulphi clarebat, cui Begga soror Grimoaldi nupserat.

7	3	5	4	10	6	650

Itta relicta Pipini, instinctu Amandi se & sua Deo deuouens, monasterium Niualense fundauit, eique filiam suam Gertrudem Deo dignam virginem præfecit.

Aubertus Cameracensis episcopus claret.

8	4	6	5	11	7	651

Rex Sigebertus de posteritate prolis desperans, duodecim monasteria hinc inde construxit Deo. In quibus Stabulaus & Malmudarium eminebant, cooperante sibi in his maiore domus Grimoaldo, & Traiectensium episcopo Remaclo. Qui Remaclus non multo post pertæsus secularium tumultuum, in ipso Stabulaus monachicæ vitæ assumpsit habitum.

His diebus multi vtriusque sexus in Galliis claruerunt, qui ad testimonium sanctitatis suæ in ædificandis Deo monasteriis operam suam impenderunt. Ex his in nostra vicinia tunc florebat sanctus Landelinus cõfessor Christi, qui & Morosus, ab Auberto Cameracensi episcopo ex prædone ad Christum retractus, & à beato papa Martino ad prædicandum ordinatus, fundator cœnobiorum Lobiensis Aluei, Waslaris, atque Crispiniensis, vbi corpore requiescit cum discipulis suis Adoleno & Domitiano; Gissenus Cellensis, Madelgarius dux, qui & Vincentius, Altimontensis & Senogensis, eiusque coniunx Waldetrudis Castrilocensis, sororque Waldetrudis Aldegundis Melbodiensis, & Trudo etiam Haspaniensis in tyronem Christi adolescebat. Præter hos & alij multi de Anglia vel Scotia in Galliis peregrinantes, verbum Dei seminabant, multumque fructum Deo faciebant, scilicet Etto, Bertuinus, Eloquius.

Cœnobium Floriacense à Leodepoldo abbate fundatur, & non multo post corpus sancti Benedicti abbatis ab Agilulfo monacho à castro Casino delatum, illuc transportatur. Corpus vero sororis eius sanctæ Scholasticæ Cynoniannis transfertur.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Sarracen.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wisigoth.

Rodoaldo Longobardorum rege perempto, Ariperth regnat annis nouem.

652 | 9 | 5 | 7 | 1 | 12 | 8 |

Constantinus imperator à Paulo Constantinopolitano deceptus, exposuit typum contra fidem Catholicam, nec vnam nec duas voluntates aut operationes in Christo diffiniens esse confitendas, quasi nihil velle vel operari credendus sit Christus. Ob hoc Martinus papa congregata Romæ 105 episcoporum synodo, anathematizauit hæreticos episcopos, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum quoque præsentis persecutionis incentorem, ecclesiam aperta & occulta infestatione vexantem.

Sigebertus rex Hildebertum filium Grimoaldi maioris domus adoptat in filium & in regnum.

653 | 10 | 6 | 8 | 2 | 13 | 9 |

Constantinus imperator misso Exarcho ad Italiam, impugnat Dei ecclesiam. Iudocus regis Britonum filius spreto regno & mundo peregrinus & eremita in pago Pontiuo requieuit in Christo.

654 | 11 | 7 | 9 | 3 | 14 | 10 |

Ignis de cœlo cecidit, & timor magnus super homines venit, pestilentiaque grauissima tribus æstiuis mensibus grassata est, cunctis visibiliter apparente, bonum & malum Angelum noctu ciuitatem circuire. Et quotiens iussu boni Angeli malus Angelus venabulo quod manu ferre videbatur, ostium cuiuslibet domus percussisset, tot ex eadem domo sequenti die interibant.

Hoc tempore sanctus Foillanus Fossensis martyrizatur.

655 | 12 | 8 | 10 | 4 | 15 | 11 |

Sarraceni capta Rhodo famosum eius Colossum euerterunt, ex cuius ære nongenti cameli onerati sunt.

656 | 13 | 9 | 11 | 5 | 18 | 12 |

Constantinus imperator Sarracenis nauali pugna congressus, ignominiose vincitur. Sigebertus rex Austrasiorum moritur, Dagoberto filio suo admodum paruulo fidei Grimoaldi commendato, vt in regnum eius auxilio promoueatur.

Oswij rex Nordanimbrorum, facto Deo cœli voto, Peandæ Merciorum regi concurrit cum exercitu non multo, & inter nimiam Merciorum stragem ipsum regem Peandam perimit, gentemque Merciorum ad Christum conuerti fecit. Pictosque regno Anglorum subdidit.

657 | 14 | 10 | 12 | 6 | 17 | 13 |

Olympius Exarchus ad regendam Italiam ab imperatore Constantino missus, & Martinum papam occidere iussus, cum aliter non posset, tractauit vt inter missarum solennia, cum sibi ipse papa sanctam communionem porrigeret, illum spatarius suus perimeret, sed spatarius hora sanctæ communionis papam nullo modo videre potuit. Exarchus vero paulo post in Sicilia à Sarracenis turpiter victus, turpius periit.

Grimoaldus maior domus, domino suo Dagoberto Sigeberti filio attonso, per Didonem Pictauiensem episcopum in Scotiam directo, Hildebertum filium suum facit Austrasiorum regem.

Hothmen Ammira Sarracenorum perempto, Muhamas ex Ammireo Ammiras factus principatur annis 25.

658 | 15 | 1 | 13 | 7 | 18 | 14 |

Franci dolentes super infidelitate Grimoaldi contra filium Sigeberti captum eum præsentant Parisiis iudicio Clodouæi, quem Clodouæus vinculatum amara in carcere fecit morte consumi, filiumque suum iuniorem Hildericum regem fecit Austrasiorum.

Obiit

Romanorum.	Sarrac.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wisigoth.	Anni Domini.

Obijt Ieta matet ſanctæ Gertrudis.

Theodardo epiſcopo martyrizato, ſanctus Lampertus, filius Apri comitis epiſcopatum Traiectenſem illuſtrat gloria nobilitatis & gratia ſanctitatis.

Atrebatis dum corpus ſancti Vedaſti transfertur ab Auberto epiſcopo, præſentibus Lamberto Tungrenſi, & Audomaro Teruanenſi, alijſq; ſanctis epiſcopis & abbatibus, Audomarus qui præ ſenio cæcus erat, dum precibus præſentium epiſcoporum & meritis ſancti Vedaſti illuminatus eſſet, ægre ferens, ſe liberatum eſſe à cæcitate quam pro ſalute ſua ſibi à Deo immiſſam eſſe gaudebat, rurſus ad votum ſuum excæcatus eſt.

16	2	14	8	19	15	659

Martino papa pro confeſſione fidei iuſſu Conſtantini exiliato, ibiq; defuncto, Eugenius 73 Romanæ eccleſiæ præſidet.

Conſtantinus Sclauiam ſibi ſubijcit.

17	3	15	9	20	16	660

Muhamas Sarracenorum Ammiras cum Conſtantino imperatore firmat pactum, vt Sarraceni Romanis ſoluant tributum, ſcilic. per ſingulos dies numiſmata mille, & ſeruum & equum.

Clodouæus rex corpus ſancti Dionyſij Pariſienſis diſcooperiens, minus religioſe licet cupide, os brachij eius fregit, & rapuit, moxq; in amentiam perpetuam incidit.

Ariperth Longobardorum rege defuncto. Godebertus & Bertharith filij eius annum agunt, non tam in regno componendo, quam regno contendendo.

18	4	16	1	21	17	661

Vitalianus 74 Romanæ eccleſiæ præſidet.

Obijt ſanctus Amandus Elnonenſis.

Conſtantinus imperator Theodoſium fratrem ſuum occidit.

Grimoaldus dux Taurinacium Godebertum, filium Ariperth regis Longobardorum, dolo perimit, & eius regnum arripit, ſororemque Godeberti vxorem ducit, regnauitq; nouem annis.

Sanctus Niuardus Remenſis Archiepiſcopus, & Reolus ſucceſſor eius, Bercharius quoq; martyr, qui fuit abbas primus Autiuillarenſium, ſancta etiam Bertha, martyr & abbatiſſa ſanctitate clarent in Gallia.

19	5	17	2	22	18	662

Conſtantinus imperator Italiam petit, multaſq; Longobardorum vrbes capit, Beneuentum obſidet, ibique Grimoaldus rex exercitum eius grauiter atterit.

Clodouæus rex Francorum obijt, & Lotharius filius eius ſuccedit, & quatuor annis regnat. Huius Maior domus poſt Erchanoldum fuit Ebroinus.

Abhinc Francorum regibus à ſolita fortitudine & ſcientia degenerantibus, regni potentia diſponebatur per Maiores domus, regibus ſolo nomine regnantibus. Quibus moris erat principari quidem ſecundum genus, & nil agere vel diſponere, quam irrationabiliter edere & bibere, domique morari. & Calendis Maij præſidere coram tota gente, & ſalutare, & ſalutari, obſequia & dona accipere, & rependere, & ſic ſecum vſque ad alium Maium permanere.

Baltildis regina, mater Lotharij, Gorbeiæ & Calæ monaſteria Deo conſtruxit.

20	6	1	3	23	19	663

Conſtantinus imperator imperium in vrbem Romam transferre nititur, ſed à Conſtantinopolitanis ei reſiſtitur.

21	7	2	4	24	20	664

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Sarracen.	Francor.	Longobardor.	Anglor.	Wisigoth.

Constantinus imperator Romam venit, de qua omnibus pene quæ ad ornatum vrbis erant ablatis, ad Siciliam vadit.

In Anglia inter Anglos & Scotos magna de obseruatione Paschæ fit disceptatio, mediante Oswij rege glorioso, qui etiam assensit Anglis Paschа celebrantibus more Romano.

Obijt sancta Gertrudis Niuellensis.

Sisenando Wisigothorum rege mortuo, regnat Chiutilan annis sedecim.

665	22	8	3	5	25	1

Obijt sanctus Eligius Nouiomensis episcopus.

Carconbertus rex Anglorum obijt, & filius eius Egbertus regnat post eum annis octo.

666	23	9	4	6	1	2

Lotharius rex Francorum moritur, & Theodericus frater eius ab Ebroino maiore domus in regnum sublimatur.

667	24	10	1	7	2	3

Theodericus rex propter insolentiam Ebroini à Francis repudiatur, & frater eius Hildericus qui in Austria regnabat, à cunctis ad regnandum euocatur. Porro Theodericus & Ebroinus tonsorantur, & Theodericus Parisijs in cœnobio sancti Dionysij, Ebroinus in Luxouio relegantur. Hilderici maior domus erat Vulfradus. Hic in parochia Wirdunensi super Mosam cœnobium sancti Michaelis archangeli fundauit.

668	25	11	1	8	3	4

Theodorus archiepiscopus & Adrianus abbas à Vitaliano papa in Angliam diriguntur.

669	26	12	2	9	4	5

Constantinus imperator, qui & Constans, omnibus suis exosus, Syracusis à suis in balneo est occisus.

Constantis filius Constantinus post patrem imperat annis 17.

Mirius quidam in Sicilia tyrannidem meditatus mox extinguitur.

670	1	13	3	10	5	6

Adeodatus 75 Romanæ ecclesiæ præsidet.

Oswi Nordanimbrorum rege defuncto, Egfridus filius eius regnat annis decem & quinque.

Grimoaldus rex Longobardorum, cum nono die post phlebotomiam accepto arcu columbam percutere nisus esset, vena brachij eius dirupta est, & supra ponentibus ei medicis venenata medicamina defunctus est. Arperthарith filius Ariperth regis diuinitus à peregrinatione reuocatus & à Longobardis in regno relocatus, regnat annis 17.

Hoc tempore claruit sanctus Præiectus Auernensis ciuis & Episcopus, qui etiam martyrizatus est ab ipsius vrbis primoribus in vltionem Hectoris Massilienſium patricij ab Hilderico Francorum rege perempti, propter iniustitias Auernensi ecclesiæ ab eo illatas.

In territorio Cameracensi virgo Dei Maxelendis pro voto virginitatis Harduinum amatorem suum fugiens, ab eo martyrizatur, qui mox excæcatus post triennium ab ea illuminatur.

671	2	14	4	1	6	7

Constantinus imperator fratres suos habens suspectos, ne conregnarent, nasos eorum abscidit.

Hoc tempore quidam in Britannia à morte resurgens, multa quæ vidit de locis pœnarum & purgatorij ignis loco enarrauit.

672	3	15	5	2	7	8

Sarraceni Siciliam inuadunt, & omnibus direptis Alexandriam redeunt.

Amatus

Digitized by Google

Romanor.	Sarracen.	Francor.	Longobardor.	Anglor.	VVisigoth.	Anni Domini.

Amatus episcopus Senonensis à rege Theoderico graui & irreuocabili diu exilio tribulatur.

4	16	6	3	8	9	673

Egbertus rex Anglorum obijt, cui Lothere frater eius succedens regnauit annis 12.

Iris apparuit in cœlo mense Martio, & tremuit omnis caro, ita vt omnes dicerent, quod consummatio esset.

5	17	7	4	1	10	674

Theodorus in Anglia synodo habita constituit multa ecclesiæ vtilia. Hic Theodorus scripsit pœnitentialem librum mirabili & cauta discretione, distinguens modum singularum culparum.

6	18	8	5	2	11	675

Stolus Sarracenorum contra Constantinopolim applicuit, qui dum per aliquot annos Christianis inaniter concurrissent, in redeundo ex multa parte dimersi interierunt.

Cadwallone Britonum rege mortuo, successit Cadualladrus. Qui cum 12 annis regnasset, infirmatus est, & regibus Anglorum resistere non sufficiens, secessit in minorem Britanniam. Sed & cæteri Britones inter se discordantes, cum etiam mortalitas eorum gentem consumeret, necessitate compulsi in diuersas terrarum partes migrauerunt.

7	19	9	6	3	12	676

Sarracenis & Arabibus cum Romanorum exercitu congressis, occiduntur Sarracenorum 30 millia. Hildericus rex leuitate morum suorum accendit in se odia Francorum.

Sanctus Leodegarius Augustudunensis Episcopus ab eo in Luxouio retruditur.

In Italia tantæ pluuiæ & tonitrua fuerunt, quales nulla ætas hominum memorat, vt etiam homines & pecora fulgure interirẽt. Et nisi per litanias quas quotidie faciebant, Dominꝰ esset propitiatus, non potuissent homines triturare, vel in horreis frumenta retundere, intantum vt ex ipsis pluuijs denuo legumina renascerentur, & ad maturitatem deuenirent.

8	20	10	7	4	13	677

Donus Romanæ ecclesiæ 76 præsidet.

Ab Augusto per tres menses stella radijs cœlos penetrãs, à parte Orientis à galli cantu vsq; in mane apparebat, & maxima mortalitas à parte Orientis subsequuta est.

9	21	11	8	5	14	678

Balinicus architectus ab Heliopoli Syriæ ad Romanos confugit, ignemq; marinum adinuenit. Quo vsi Romani naues Sarracenorum exusserũt, & vna cum animabus prorsus incenderunt, & ita victoria potiti sunt.

10	22	12	9	6	15	679

Agatho Romanæ ecclesiæ 77 præsidet.

Inter Romanos & Sarracenos in 30 annos pax est confirmata, vt Sarraceni Romanis auri libras tria millia, & viros captiuos quinquaginta, & equos nobiles quinquaginta annuatim soluerent.

Bodilo Francus, quem Hildericus ligatum ad stipitem cædi præceperat, Hildericum in venatione exceptum cum Blitilde vxore eius prægnante interficit: & Theodericus regno restituitur.

Leudesius filius Erchonoaldi consilio Leodegari episcopi à Luxouio reuocati aliorumq; principum, Maior domus constituitur.

11	23	1	10	7	16	680

Ebroinus à Luxouio egressus vires resumit, insidiatores suos premit, su-

Digitized by Google

Anni Domini.	Roman.	Sarracen.	Francor.	Longobard.	Anglor.	Wisigothor.	Burg.

per Theodericum regem irruit, thesauros eius & ecclesię diripit, Leudesium maiorem domus perimit, Clodouæum quendam fingens esse filium Lotharij regis, regem sibi facit; ad eius sacramentum quos potest, pœnis, minis & blandimentis impellit.

Agatho papa suscepit diuinã iussionem principũ, vt suggessit, per quam releuata est quantitas quæ erat solita dari pro ordinatione pontificis facienda: sic tamen vt si contigerit post eius transitum electionem fieri, non debeat ordinari qui electus fuerit, nisi prius decretum generale introducatur in regiam vrbem secundum antiquam consuetudinem, vt cum eorum scientia & iussione debeat ordinatio prouenire.

Chintilano rege defuncto, Tolgan filius eius adhuc puer in regno Wisigothorum succedens, regnauit annis 4.

Gens Bulgarorum, quæ & ipsa à Scythia egrediens passim debacchabatur, per Thraciam Bathaia duce grassatur. Quibus Constantini imperatoris occurrens exercitus, ab eis turpiter fugatus, grauiter est attritus: & adeo per Romanam rempublicam eorum inualuit excursus, vt imperator facta pace annua pacta eis præbere sit coactus.

Ab hinc igitur regnum Bulgarorum annotandum est, quorum rex Bathaias erat.

¶ *Regnum Bulgarorum.*

681 | 12 | 24 | 2 | 11 | 8 | 1 | 1 |

SExta synodus vniuersalis Constantinopoli congregatur, in qua Gregorius Constantinopolitanus episcopus ab errore Monothelitarum reuocatur.

Macarius vero Antiochenus, & cuncti duas voluntates & operationes in vna Christi persona negantes, anathematizantur. In hac synodo fuerunt episcopi 289.

682 | 13 | 25 | 3 | 12 | 9 | 2 | 2 |

Sanctus Leodegarius Augustudunensis episcopus ab Ebroino capitur, & cum fratre suo Gerino grauiter affligitur. Gerinus non multo post lapidibus obruitur.

In Italia tribus æstatis mensibus grauissima hominum mortalitas facta est.

Muhamas Sarracenorum Ammiras moritur, post quem Berith filius eius tribus annis principatur.

683 | 14 | 1 | 4 | 13 | 10 | 3 | 3 |

In Anglia claret Ediltrudis regina, quæ tribus nupta viris virgo permansit, cuius mortuæ corpus post vndecim sepulturæ suæ annos incorruptum inuentum est.

684 | 15 | 2 | 5 | 14 | 11 | 4 | 4 |

Leo iunior 78 Romanæ ecclesiæ præsidet.

Rauenna ecclesia censura imperatoris sub ordinatione sedis Apostolicæ restituta est, scilicet vt qui in ea electus fuerit episcopus, in vrbem Romanam veniat ordinandus.

Egfridus rex innoxiam Hiberniæ gentem grauiter depopulatur.

Tolganeà Wisigothis propter pueritiæ leuitatem reprobato, & in clericum tonsorato, Thintasindus regnat post eum annis 20.

685 | 16 | 3 | 6 | 15 | 12 | 1 | 5 |

Benedictus Romanæ ecclesiæ 79 præsidet.

Girith mortuo, Marhuam principatur Sarracenis anno vno.

Theodericus rex Ebroinum in gratiam recipit, eiusque consilio synodum episcoporum cogit, & in hac multos eorum ex sententia Ebroini episcopatu priuat, aliquos etiam eorum irreuocabili exilio damnat, sub tam procelloso domesticæ persecutionis tumultu.

Sanctus

Digitized by Google

Romanor.	Sarracen.	Francor.	Longobar.	Anglor.	Wisigot.	Bulg.	Anni Domini.

Sanctus etiam Lambertus, à Traiectensi amotus episcopatu, in cœnobio Stabulaus monachicæ quietis expetit portum, ibiq; per septem annos habitauit secum.

Sanctus Leodegarius, diu ab Ebroino tormentatus, post famem & carceris squalorem, post oculorum euulsionem, post plantarum concisionem, post linguę & labiorum excisionem, tandem cõsummauit martyrium per capitis abscissionem.

Ansegisus pater Pipini à Gunduino perimitur, quem inuentum & nutritum de sacro fonte susceperat, & ad maximos militiæ honores prouexerat.

Lothere rex Anglorum moritur, & Egfridus rex Nordanimbrorum à Pictis perimitur.

Picti, Scoti, & Britones Anglos nimis premunt, & libertate quam olim per Anglos perdiderant recepta, multam Angliæ partem inuadunt.

Post Lothere regnauit Edriach annis duobus.

Egtrido vero succedens frater eius Alfridus, regnauit annis 19.

Sanctus Amatus à Theoderico rege consilio Ebroini exiliatur.

Sanctus Quilianus Scotus, Wirtiburgensis episcopus, claret.

| 17 | 1 | 7 | 16 | 1 | 2 | 6 | 686 |

Ioannes Romanæ ecclesiæ 80 præsidet.

Begga relicta Ansegisi se & sua Deo mancipat, & monasterium Andennense fundat.

Constantino imperatore mortuo, Iustinianus filius eius imperat annis 10.

Sarracenis principatur Habdalan anno vno.

| 1 | 1 | 8 | 17 | 2 | 3 | 7 | 687 |

Conon Romanæ ecclesiæ 81 præsidet.

Sanctus Guthbertus Anglorum episcopus obijt.

Habdimelech Ammiras principatur Sarracenis annis 22.

Inter Iustinianum & Habdimelech pax conuenit, vt soluant Sarraceni Romanis mille numismata & seruum & equum singulis diebus.

Vulfrado maiore domus mortuo, Pipinus filius Ansegisi principatur in Austria cum duce Martino, quibus congressus Ebroinus victoria potitur, Martinus fugiens ab Etroino perimitur.

Pertharith Longobardorum rege mortuo, Cunsperth filius eius regnat annis 12.

Edrich Anglorum rege mortuo, externi reges gentium regnum Angliæ disperdunt, & discindunt annis 4.

| 2 | 1 | 9 | 1 | 1 | 4 | 8 | 688 |

Sergius Romanæ ecclesiæ 82 præsidet. Hic in sacrario sancti Petri portionem magnam Dominicæ crucis inuenit. Consequentia missam celebrandi iam ad integrum composita ab Apostolis & Apostolicis viris. Epistolas quippe & Euangelia recitabat ecclesia ex antiquorum traditione, quæ digesta sunt in libro qui appellatur Comes, quem ad Constantinum Hieronymus scripsisse dicitur.

Alexander autem sextus papa, qui instituit aquam benedici & aspergi, qui & instituit oleum singulis annis benedici ab episcopo, & vetus propter nouitatem sacramenti incendi; hic inseruit memoriam Dominicæ passionis ad consecrationem Eucharistiæ. Et sicut de latere crucifixi Christi Iesu efflu-xit sanguis & aqua, ita aquam vino misceri in ipsa consecratione instituit, nec vinum sine aqua, nec aquam sine vino offerri debere decernens.

Sixtus primus, papa 7, hymnum Sanctus sanctus sanctus Dominus Deus sabbaoth. Telesphorus 8 papa, qui Quadragesimæ ieiunium septem hebdomadibus ante Pascha instituit, hymnũ angelicum: Gloria in excelsis: addidit.

Digitized by Google

Anni Domini. | Roman. | Sarracen. | Francor. | Longobard. | Anglor. | Wisigot. | Bulg. |

Damasus 15 papa, Credo in vnum Deum solennibus diebus cantari instituit ex decreto sanctæ secundæ vniuersalis synodi, à centum quinquaginta episcopis Constantinopoli celebratæ.

Celestinus 41 papa introitus, gradalia, offertoria, & communiones ex Psalmis modulari antiphonatim instituit.

Gelasius 47 papa collectas & præfationes composuit.

Gregorius 42 papa Kyrieleison, & Alleluya extra Quinquagesimam, & orationem Dominicam, per quam solam Apostoli consecrabant, post canonem consecrationis addidit.

Adhæc omnia hic Sergius hoc vltimum addidit, vt inter communicandum Agnus Dei à clero cantetur. Cõstituit etiam, vt in Annunciatione Domini in festiuitate quæ dicitur Υπαπαντὴ Domini, in Natiuitate, & Assumptione sanctæ Mariæ, exeant litaniæ. Hic corpus primi Leonis papæ diuina reuelatione transposuit.

Innocentia & meritum sancti Leodegarij multis miraculis declarantur.

Imperator pacem cum Sarracenis factam soluens, mala eis intulit, & peiora ab eis pertulit.

Ebroinum maiorem domus Neustriæ Francos insolenter opprimentem Ermentridus peremit, & ad Pipinum confugit.

Waratho pro Ebroino maior domus statuitur.

689 | 3 | 2 | 10 | 2 | 2 | 5 | 9 |

Iustinianus pacem cum Bulgaribus pactam soluit, eisq; concurrens primo vicit, post ab eis exceptus vix euasit.

Cadualadrus rex Britonum diuino instinctu & suorum consilio reuocatus ab eo proposito quo Angliam repetere disponebat, Romam adijt, ibiq; non multo post vitam finiuit, cuius successores postmodum regibus Anglorum multis annis multa prælia intulerunt, sed tamen monarchiam Angliæ recuperare sibi non potuerunt.

Inter Pipinum & Gisfemarum filium Warathonis apud Nauinucum castrum pugna committitur. Nec multo post Gisfemaro diuinitus punito, Warathone quoque mortuo, Bertharius gener Warathonis fit maior domus regiæ.

690 | 4 | 3 | 11 | 3 | 3 | 6 | 10 |

Franci Berthario auersi affectant per obtides amicitiam Pipini, eumq; instigant contra principatum Bertharij.

Sanctus Audoenus Rothomagensis episcopus, sanctus Amatus Theodotus Archiepiscopus Anglorum obierunt.

691 | 5 | 4 | 12 | 4 | 4 | 7 | 11 |

Theodericus rex cum Berthario & Pipino congressus vincitur, Bertharius à suis perimitur. Theodericus rex à Pipino capitur.

Pipinus sibi Neustriam subiugat, & sub Theoderico solus toti regno principando statum rerum meliorat. Sanctum quoq; Lambertum in Traiectensi præsulatu relocat.

Wicred filius Egberti regis, religione & industria confortatus, gentem Anglorum ab oppressione exterorum liberat, & 36 annis regnat.

Sanctus Remaclus obijt.

692 | 6 | 5 | 13 | 5 | 1 | 8 | 12 |

Alahis dux fatigato Cuniperth regnum Longobardorum arripit, cui Cuniperth bello congressus eum perimit, regnumq; recipit.

Wilebrodus cum socis duodecim veniens ab Anglia, sanctitate claret in Gallia.

Sanctus Wandregisillus, qui & Wando, Ansegisi maioris domus ex Walchiso

Romanor.	Sarracen.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wisigoth.	Bulg.	Anni Domini.

ohiso fratre nepos, hoc tempore claruit, qui cœnobia Fiscannum & Fontinellam Deo construxit.

7	6	14	6	2	9	13	693

Theodericus rex Francorum obiit.

Clodouæus filius eius regnat post eum annis 4.

Sarraceni Romanos grauissimo bello atterunt.

Eualdus albus, & Eualdus niger, presbyteri venientes ab Anglia martyrizantur in Gallia, & iussu Pipini sepeliuntur in Agrippinensi Colonia.

8	7	1	7	3	10	14	694

Pipinus Radbodum ducem Frisonum bello vicit, & Wilebrodum gentiilli ad prædicandum dirigit.

Quiliani Wirteburgensis episcopi discipulus Arnual, Adananus abbas, Adelinus & Wilfridus episcopi, clarent in Gallia.

9	8	2	8	4	11	15	695

Iustinianus imperator sanctam sextam synodum infirmare nititur, & Sergium papam in hoc sibi resistentem ecclesia deturbare frustra molitur.

Defectio Solis facta est hora diei tertia, ita vt quædam stellæ clare paterent.

10	9	3	9	5	12	16	696

Leo patricius Iustinianum regno priuat, eumque naso & lingua truncatum exilio relegat.

Beda venerabilis presbyter & monachus, clarens in Anglia, triceſimum ætatis annum agit, & reliquum tempus vitæ legendo, tractando, & exponendo sanctam scripturam, vtiliter exigit.

1	10	4	10	6	15	17	697

Mortuo Clodouæo, Hildebertus frater eius regnat post eum annis 18.

Wilibrodus à Sergio papa Clemens agnominatus, & ad prædicandum genti Frisonum episcopus consecratus, ex dono Pipini principis sedem episcopalem statuit, in loco Vultabuch dicto, qui nunc Vultraiectum dicitur, à nomine gentis Vultarum & traiecto compositum, quasi Vultarum oppidum. Nam Traiectum lingua Gallica oppidum dicitur.

Apud Wirziburch castrum Ostrofranciæ sanctus Quillianus cum discipulis suis Dolomanno & Tholmanno clam martyrizatur à Geilana vxore Gothberti principis Wirziburgensium, quæ timebat separari à viro suo, arguente eum Quilliano quod eam vxorem haberet. Quorum mors cum diu omnes lateret, Geillana & percussoribus martyrum à dæmonio arreptis, eorum confessione diuulgata est.

2	11	1	11	7	14	18	698

Sanctus Vrsinarius per interuentum Hildulphi principis Lobiense cœnobium à Pipino principe ad regendum suscepit.

Synodus Aquileiæ facta quintam vniuersalem synodum à Iustiniano imperatore & Vigilio papa Constantinopoli celebratam suscipere diffidit, quam Sergius papa salubriter redarguit, & ad concordiam reduxit.

Sanctus Lambertus Pipinum principem increpare ausus, quod pellicem Alpiadem Plectrudi legitimæ vxori suæ superduxerit, à Dodone fratre ipsius Alpiadis Leodij martyrizatur, & Traiecti tumulatur, eiq; sanctus Hucbertus episcopus subrogatur.

Sancta Berga mater Pipini ad Dominum transit.

Abstimatus qui & Tyberius, Leone ab imperio pulso, eique naso abscisso & in custodia retruso, imperat annis septem.

1	12	2	12	8	15	19	699

Drogo filius Pipini dux Campaniensium moritur.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanor.	Sarracen.	Franc.	Longobard.	Angior.	Wisigoth.	Bulg.

Grimoaldus frater eius à patre Pipino in aula Hildeberti regis maior domus statuitur, eique filia Rhatodi Frisonum ducis in vxorem despondetur.

Mortuo Cuniperth Longobardorum rege, Linthperth filius eius puer in regnum succedit, Ansprandum habens tutorem.

Dodo interfector sancti Lamberti pessimo languore cruciatur, à vermibus consumitur, & ob intolerantiam fœtoris in Mosam fluuium dimergitur, omnesque huius culpæ complices infra annum diuinitus puniuntur. Percussor vero sancti martyris fratri suo congressus, alter ab altero perimitur.

700 | 2 | 13 | 3 | 1 | 9 | 16 | 20 |

Romani peruagantes Syriam perimunt ducenta millia Sarracenorum.

Regunbertus dux Thaurinentium Ansprandum tutorem regis Linthperthi bello superat, & anno vno regnat.

Terbellis Bulgaribus dominatur.

701 | 3 | 14 | 4 | 1 | 10 | 17 | 1 |

Mortuo Regumberto, Ariperth filius eius Anspranđo in congressu victo, Linthperthum regem capit & perimit, Ansprandum in Baioariam fugere compellit, filiumque eius iuniorem Linthprandum ad patrem fugere permittit, & annis nouem regnat.

Flauius Chinthasindus senio confectus regnum Wisigothorum dimittit, regnatque post eum filius eius Flauius Recinsundus.

702 | 4 | 15 | 5 | 1 | 11 | 1 | 2 |

Ioannes Romanæ ecclesiæ 83 præsidet.

Iustinianus de exilio fugiens, ad Caianum regem Auarorum se contulit.

703 | 5 | 16 | 6 | 2 | 12 | 2 | 3 |

Sanctus Benedictus abbas Anglorum obiit.

Caianus pecunia corruptus à Leone imperatore, cum vellet Iustinianum ei prodere, Iustinianus ab eo ad Therbellem regem Bulgarorum fugit.

704 | 6 | 17 | 7 | 3 | 13 | 3 | 4 |

Ioannes Romanæ ecclesiæ 84 præsidet.

Alfrido Nordanimbrorum rege mortuo, Osredus regnat annis 12.

705 | 7 | 18 | 8 | 4 | 14 | 4 | 5 |

Iustinianus auxilio Therbellis Bulgarorum regis imperium recipit, Leonemque & Tyberium vsurpatores imperij in medio circi iugulat, Callinicum patriarcham excæcatum exiliat, & in aduersarios tantam vltionem exerceat, vt quotiens à naso sibi abscisso defluētem rheumatis guttam detergeret, pene totiens aliquem ex his qui contra eum conspirauerant, iugulari præciperet. Imperauit ergo secundo annis 7.

706 | 1 | 19 | 9 | 5 | 15 | 5 | 6 |

Sisinnius Romanæ ecclesiæ 85 præsidet.

Sclaui Italiam infestant.

Constantinus Romanæ ecclesiæ 86 præsidet.

707 | 2 | 20 | 10 | 6 | 16 | 6 | 7 |

Choret & Opha reges Anglorum Romam veniunt, ibiq; in monachis attonsi regi regum militauerunt.

708 | 3 | 21 | 11 | 7 | 17 | 7 | 8 |

Iustinianus imperator pacem cum Bulgaribus factam soluit, eisque congressus vix euasit.

709 | 4 | 22 | 12 | 8 | 18 | 8 | 9 |

Picti & Scoti catholicum Paschalis obseruantiæ ritum suscipiunt.

Habdimelech Ammiras Sarracenorum moritur, post quem Vlid annis septem principatur.

Childeberto monarchiam regni Francorum tenente, archangelus Michael

| Romanor. | Sarracen. | Francor. | Longobard. | Anglor. | Wisigothor. | Bulg. | Anni Domini.

chael apparens Autberto Abrincatenſi epiſcopo, monuit ſemel & iterum vt in loco maris qui propter eminẽtiam ſui tumba vocatur, fundaret eccleſiam in memoriam ſui, volens talem venerationem exhiberi ſibi in pelago, qualis exhibetur ſibi in monte Gargano. Interim taurus à leone furtim raptus, in illo loco religatur. Vnde epiſcopus tertio admonitus, vt illo in loco fundamentum iaceret, vbi taurum religatum inueniret, & ſicut eum terram pedibus protriuiſſe videret, ſic eccleſiæ ambitum duceret; eccleſiam in honore ſancti Michaelis conſtituit, & ex illo tempore ſicut in monte Gargano, ita etiam illo in loco quod modo dicitur, in periculo maris veneratio archangeli frequentari cœpit.

Adrianus abbas Anglorum obiit.

| 5 | 1 | 13 | 9 | 19 | 9 | 10 | 710

Iuſtinianus imperator fidem orthodoxam amplexus, Conſtantinum papam ad ſe Conſtantinopolim inuitat, eumq; venientem & redeuntem gloria Apoſtolico digna honorat.

Sanctus Hubertus cœlitus admonitus corpus ſancti Lamperti à Traiecto Leodium cum magna miraculorum gloria refert, ſedemque epiſcopalem in eandem vrbem transfert.

Anſprandus cum Baioariis Italiam repetit, cum Ariperth confligit, eoque fugiente & in fluuium dimerſo, regnum Longobardorum recipit.

Anſprando poſt tres menſes mortuo, Liutprãdus filius eius regnat annis 32.

| 6 | 2 | 14 | 1 | 20 | 10 | 11 | 711

Sancta Oda, vxor Boggis ducis Aquitanorum, ſanctitate claret in Gallia, quæ eccleſias Dei ſua ditauit munificentia, & morieus in Leodicenſi quieuit parochia.

| 7 | 3 | 15 | 2 | 21 | 11 | 12 | 712

Philippicus, qui & Bardanius, Iuſtinianum imperatorem iugulat, & poſt eum annis duobus regnat.

Conſtantinus papa, populusque Romanus, nomen, literas, & figuram Philippici hæretici imperatoris ſuſcipere reſpuit.

| 1 | 4 | 16 | 3 | 22 | 12 | 13 | 713

Grimoaldus maior domus Leodij, ante altare ſancti Lamberti orans, à Ranigario ſatellite Rabodi ducis Friſonum perimitur, & Theodoaldus filius Drogonis ab auo ſuo Pipino maior domus ſtatuitur.

Sanctus Vrſinarus epiſcopus & abbas Lobienſis cœnobij obiit, eique ſanctus Erminus ſuccedit.

| 2 | 5 | 17 | 4 | 23 | 13 | 14 | 714

Gregorius Romanæ eccleſię 87 præſidet. Hic conſtituit vt tempore Quadrageſimæ, quinta feria, ieiunium & celebritas miſſarum fieret in eccleſia, quod non fiebat antea.

Arthemius, qui & Anaſtaſius, Philippicum priuans imperio & oculis, imperat annis duobus.

Petronax ciuis Brixianus, diuino inſtinctu & Gregorii papæ animatus hortatu, cœnobium ſancti Benedicti apud Caſtrum Caſſinum nobiliter ſeruiendum Deo aggregat, expletis plus centum decem annis, ex quo à Longobardis deſolatum fuerat.

Pipinus princeps obiit, & filium ſuum ex Alpiade Carolum, Tutidem ſiue Martellum cognomento, principatus ſui hæredem reliquit.

Plectrudis relicta Pipini Carolum priuignum ſuum captum in Colonia mancipat, & cum nepote ſuo Theodealdo maiore domus Principatum regni vſurpat.

| 1 | 6 | 18 | 5 | 24 | 14 | 15 | 715

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanor.	Sarracen.	Francor.	Longobar.	Anglor.	Wisigoth.	Bulg.

Mortuo Hildeberto Francorũ rege, Clodouæus filius eius regnat annis 4.
Franci contra Theodaldum damnoso bello vtrinq; confligunt, eoq; victo Raginfredum maiorem domus Chilpericum regem statuunt.
Carolus de custodia nouercæ diuino nutu eripitur, moxque principatum suum de manu Raginfredi extorquere nititur, primoque Rathodum ducem Frisonum Raginfredo solatiantem aggressus, multum exercitus damnum consequitur.
Sanctus Ægidius veniens à Græcia sanctitate claret in Prouincia.

716 | 2 | 7 | 1 | 6 | 25 | 15 | 16 |

Theodosius Anastasium de imperio deponens, eumq; presbyterum ordinans, imperat anno vno. Qui cum fuisset iners & idiota, & publicorum negotiorum exactor, vi compulsus est ab exercitu imperium assumere.
Vlid Ammiras moritur, post quem Zuleymen annis tribus Sarracenis principatur.
Osted Nordanimbrorum rege mortuo, Conred regnat annis tribus.
Egbert veniens ab Hibernia, sanctitate & doctrina claret in Gallia.
Sanctus Germanus à Cirico transfertur ad episcopatum Constantinopolitanum.

717 | 1 | 1 | 2 | 7 | 26 | 16 | 17 |

Theodosius imperium deponit, post quem Leo 24 annis imperauit.
Gregorius papa Bonifacium à Britannia venientem ipsum consecrat, & per ipsum in Germania verbum Dei prædicat.
Romæ inundatio aquarum nimia nimis calamitosa facta est, sed Gregorio papa crebris litaniis Deum deprecante, post nouem dies repressa est.

718 | 1 | 2 | 3 | 8 | 27 | 17 | 18 |

Zuleymen Ammiras cum Ammiræis suis & stolo nauium pene trium millium Constantinopolim triennio obsidet.
Bulgares Sarracenorum 22 millia perimunt.
Carolus in pago Cameracensi apud Vinciacum dominico ante Pascha quod erat tertio calendis Aprilis, Chilperico & Raginfredo congreditur. Raginfredus victus in fugam conuertitur. Carolus eos vsque Parisios persequitur.
Ratholdus dux Frisonum prædicatione Wulfranni episcopi ad hoc adductus, vt baptizari deberet, cum vnum pedem in lauacro intrauisset, alterum pedum retrahens interrogauit, vbi nam plures suorum maiorum essent, in inferno an in paradiso? Et audiens plures esse in inferno, intinctum pedem extrahens, Satius est (inquit) vt plures quam pauciores sequar. Et ita ludificatus à dæmone promittente, quod ei tertia die abhinc incomparabilia bona daret, ipsa tertia die subita & æterna morte periit.

719 | 2 | 3 | 4 | 9 | 28 | 18 | 19 |

Zuleymen Ammiras moritur, post quem Haumar principatur Sarracenis annis duobus.
Constantinopolitani instantia orandi & constantia præliandi fortiter resistunt Sarracenis.
Sarraceni fame, frigore, bello, pestilentia, sine numero pereunt.
Mortuo Clodouæo, Lotharius regnat annis duobus. Post Conred regnat Nordanimbris Osrith annis vndecim.
Constantinus, filius Leonis imperatoris, dum baptizatur à patriarcha Germano, cacans in sancto lauacro magnum dat præsagium, quod futurus esset ecclesiæ Dei in scandalum.

720 | 3 | 1 | 1 | 10 | 29 | 19 | 20 |

Sarraceni obsidione Constantinopolis confusi desistunt, ipsis cum nauibus

Romanorum.	Sarracen.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Bulgarorum.	Anni Domini.

bus ſuis partim marino igne cõſumptis, partim dimerſis, partim igne & grandinis tempeſtate vaſtatis: & ex tanta copia nauium vix quinque reſiduis potentia Dei cunctis innotuit populis. Infra ciuitatem vero trecenta hominum millia perierunt peſtilentia.

Haumar Chriſtianos perſequens multos eorum Chriſti martyres fecit.

Chilpericus & Raginfredus Eudonem ducem Aquitaniæ auxilio ſibi adſciſcunt. Qui in congreſſu à Carolo victi vix fuga euadunt. Eudo rediens Chilpericum ſecum abducit.

Sarraceni ex Africa duce Habdirama, filio Muhamæ Ammiræi, in Hiſpaniam transfretant, eamque ſibi vendicant. Ita regnum Wiſigothorum & Sueuorum deſtructum eſt, & redactum ſub Sarracenis, annis plus minus trecentis quadraginta ſex euolutis, ex quo à Scythia expulſi ab Hunnis, ex quo vero, cedentibus Wandalis, & deuictis Sueuis, cœperunt regnare in Hiſpaniis, annis circiter ducentis quinquaginta ſex euolutis. Regnum vero terriç partis Hiſpaniarum quod dicitur Gallicienſium, quod nec tunc Wiſigothi, nec poſtea Sarraceni potuerunt ſubigere, adhuc viget incolume, & Dei protegente fide manet inexpugnabile.

¶ *Regnum Wiſigothorum finitum eſt.*

| 4 | 2 | 2 | 11 | 30 | 21 | 721 |

HAumar Ammiras moritur, poſt quem Gizid Sarracenis principatur annis 3.

Mortuo Lothario rege, Carolus Chilpericum ab Eudone per legatos recipit, eumque ſibi regem facit.

Oſſa ſancti Auguſtini Hipponẽſis epiſcopi olim trãslata ad Sardiniam, vaſtata modo à Sarracenis Sardinia, Linthprandus rex Longobardorum, dato magno pretio, transfert Papiam.

| 5 | 1 | 1 | 12 | 31 | 22 | 722 |

Leo imperator ſæpe & multum laborauit, vt Gregorius papa perimeretur, ſed fruſtra, Italis & Longobardis pro defendendo papa inſtanter imperatori reſiſtentibus.

In Campania Italiæ frumentum combuſtum, & ordeum & legumina quaſi pluuia de cœlo ceciderunt.

Carolus Raginfredum perſequens Andegauis obſidet, eamque captam victo Raginfredo ad habitandum concedit, & totius regni principatum recipit.

Linthprandus rex Rauennam obſidet, claſſe Rauennatium captam ciuitatem deſtruit.

| 6 | 2 | 2 | 13 | 32 | 23 | 723 |

Carolus Saxones debellat.

Rigobertus epiſcopus Remenſis à Carolo, ſuo in baptiſmate filio, ab epiſcopatu deponitur, pro eo quod illi contra Raginfredum eunti vrbem Remenſem præ timore Raginfredi aperire noluit.

Eucherius quoque Aurelianenſis epiſcopus pro ſimili cauſa epiſcopatu priuatus, & apud Sarcinium vicum Hiſpaniæ epulatus, in Cœnobio ſancti Trudonis in ſanctitate conſummatus eſt.

| 7 | 3 | 3 | 14 | 33 | 24 | 724 |

Carolus Baioarios armis ſubiugat.

Iudæus quidam maleficus, promittens Gizid eum 40 annis principaturum, ſuadet vt in toto regno ſuo Dei ſanctorumq; imagines deponi edicat. Qui ſpe diu regnandi ſeductus, edictum quidem proponit, ipſe tamen mox obiit, poſt quem Eluelid principatur Sarracenis annis viginti.

| 8 | 1 | 4 | 15 | 34 | 25 | 725 |

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanor.	Sarracenor.	Francor.	Longobardor.	Anglorum.	Bulgaror.

Leo imperator à quodam Beſer refuga fidei ſeductus, contra imagines Chriſti & ſanctorum eius bellum indicit, eaſque vbiq; deponi & incendi edicit: pro quo errore eum Gregorius papa ſcriptis multum quidem, ſed in vanum redarguit.

Carolus contra Lanfridum Alemannorum ducem dimicat, eoque victo Alemanniam ſibi ſubiugat.

| 726 | 9 | 2 | 5 | 16 | 35 | 26 | 16 |

Mortuo Chilperico, Carolus Theodericum ſibi regem facit, qui regnat annis 15.

| 727 | 10 | 3 | 1 | 17 | 36 | 27 | |

Carolus Saxones debellat.

Conſtantinopolitani contra Leonem imperatorem pro depoſitione imaginum Dei tumultuantur, aliqui etiam pro hoc martyrizantur.

Carolus Sueuos & Baioarios debellat.

Wirech rex Anglorum obiit, filiumque ſuum Hildebertum hæredem regni relinquit.

Cormeſius Bulgaribus dominatur.

| 728 | 11 | 4 | 2 | 18 | 1 | 1 | |

Carolus Ligeri tranſito Eudonem ducem Aquitaniæ bello victum fugat, & Aquitaniam grauiter deuaſtat.

Gregorius papa, quia Leonem imperatorem incorrigibilem vidit, Romam & Italiam & Heſperiam totam ab eius iure deſcire facit, & vectigalia interdicit.

| 729 | 12 | 5 | 3 | 19 | 2 | 2 | |

Eudo dux, Carolo per omnia inferior, Sarracenos contra eum inuitat ab Hiſpania.

Sanctus Germanus Leoni imperatori pro impietate ſua auerſus, à ſede epiſcopali eſt deiectus.

Coctus Theberth Anglorum presbyter obiit, qui mira ſanctitate claruit.

| 730 | 13 | 6 | 4 | 20 | 3 | 3 | |

Sarraceni cum omnibus famulis ſuis quaſi in Galliis habitaturi, Garunnam tranſeunt, omnia deuaſtant, eccleſias Dei cremant. Quibus Carolus Dei auxilio fretus bello concurrit, & ex eis trecenta octogintaque millia cum rege ſuo Abdirama peremit, & mille quingentos ſuorum amiſit.

Eudo quoque Carolo reconciliatus, caſtra Sarracenorum irrupit, & reliquias eorum contriuit.

Mortuo Oſtrich rege Nordanimbrorum, Cednulfus ei ſuccedit.

| 731 | 14 | 7 | 5 | 21 | 4 | 4 | |

Gregorius Romanæ eccleſiæ 89 præſidet, qui & ipſe Leonem imperatorem erroris redarguit, & populum Romanum & vectigalia Heſperiæ ab eo auertit. Hic conſtituit, poſt primam commemorationem ſanctorum in canone Miſſæ à ſacerdote ita dicendum: Et eorum quorum ſolennitas hodie in conſpectu tuæ maieſtatis celebratur, Domine Deus noſter toto orbe terrarum, quam inſtitutionem in oratorio Romæ tabulis lapideis conſcribi fecit.

Ragnifredus rex moritur in Anglia.

Beda venerabilis presbyter, & monachus, ſanctitate & ſcientia clarus, obiit.

Carolus, Lugduno aliisque ciuitatibus captis, Burgundiam ſibi ſubiugat.

| 732 | 15 | 8 | 6 | 22 | 5 | 5 | |

Conſtantinus filius Leonis imperatoris Irenen filiam Caiam Auarorum ducis vxorem ducit, quæ baptizata viro ſuo apoſtatante rectam fidem tenuit.

Carolus in Waſconia cum Eudone pugnat, eumque principatu & vita priuat.

Linth-

Digitized by Google

Romanor.	Sarracenorum.	Francorum.	Longobardorum.	Bulgarorum.	Anni Domini.

Linthprandus rex de iure Romano pontificis multas vrbes & castella tulit.

Cednulfus Nordanimbrorum rex capitur, & in clericum tondetur, & post hoc in regnum remittitur.

16	9	7	23	6	5	733

Gregorius papa synodum nongentorum trium episcoporum Romæ congregat, & venerationem sanctarum imaginum confirmat, earumq; violatores generali sententia anathematizat.

Carolus, Waifero & Huualdo filijs Eudonis dimicando victis, Aquitaniam sibi subiugat.

17	10	8	24	7	7	734

Carolus Frisiam aggressus, Poponem ducem Frisonum cum multis peremit, & Frisiam sibi subiugat.

18	11	9	25	8	8	735

Carolus Auennionem Galliæ vrbem à Sarracenis dolo & consensu Maruntij prouinciæ ducis captam obsidet, eaq; fortiter recepta, Sarracenos vsq; ad internicionem delet.

Obijt sanctus Hubertus episcopus.

¶ Abhinc regnum Anglorum annotare supersedeo, quia historias maiorum quas sequar, non habeo.

19	12	10	26	9	736

Sarracenorum rege Athima obsesso intra Galliæ vrbem Narbonam à Carolo, Sarraceni ex Hispania cum alio rege Amoræi occurrunt subsidio. Qui congressi Carolo ambobus regibus peremptis, & ciuitate recepta eb eo, vltimo pene attriti sunt exterminio, eumq; insequentem fugientes residui dimersi sunt in profundo.

20	13	11	27	10	737

Carolus Nemausum, Agathem, aliasq; Gothicæ regionis vrbes à Sarracenis inuasas capit, & solotenus destruit.

Sanctus Erminus Episcopus & abbas Lobiensis cœnobij obijt.

21	14	12	28	11	738

A relato vrbe Galliarum capta à Sarracenis, & omnibus circumquaq; demolitis, Carolus ascito sibi ad auxilium Linthprando rege Longobardorum eis occurrit, eosq; terrore nominis sui in fugam vertit. Sic Sarracenis qui totam pene Asiam, totam Libyam, multamq; partem Europæ inuaserant, Carolus Dei auxilio sua industria Francorumque fortitudine, omnem spem inuadendi Gallias abstulit.

Trasamundus dux Spoleti contra Linthprandum rebellans, ad Romanos confugit.

22	15	13	29	12	739

Carolus Mauricium prouinciæ ducem, qui inuitauerat Sarracenos, debellat, & Prouinciam sibi subiugat.

Linthprandus rex pro refugio Trasamundi Romam grauiter vexat.

23	16	14	30	13	740

Carolus Saxones tributarios sibi facit.

Signa in Sole & Luna & Stellis apparent.

24	17	15	31	14	741

Post Theodericum regem Francorum regnat Hildericus annis 9.

Leone imperatore mortuo, Constantinus filius eius imperat annis 35.

Pacato & dilatato regno Francorum, Carolus bellicosus princeps obijt, & filios suos Carlomannum, & Pipinum, principatus sui successores reliquit.

Constantinopolis terræmotu per integrum annum nimis grauatur.

Anni Domini.	Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Longobardor.	Bulgarorum.
742	1	18	1	32	15

Zacharias Romanæ eccleſiæ 89 præſidet. Hic quia Rempublicam à Longobardis perturbatam inuenit, ſtatim beneuolentia ſua bene omnia compoſuit, & cum Longobardis in 20 annos pacem firmauit. Hic libros dialogorum Gregorij de Latino in Græcum vertit.

Linthprandus rex Longobardorum moritur. Hildebrando quem ipſe regem deſignauerat, à Longobardis reprobato, Rachis regnat poſt eum annis ſeptem.

Pipinus princeps Hunaldo duci Aquitaniæ ſibi rebellanti obuiat, Carlomannus vero Alemanniam deuaſtat.

Artabaſdus contra Conſtantinum imperium arripuit.

Sanctus Bonifacius Archiepiſcopus Moguntiæ cœnobium Fuldenſe in Bachonia ſylua fundat.

743	2	19	2	1	16

Carlomannus Saxoniam petit, caſtrum Hoſcoburch capit, Theodericum Saxonem pacis obſidem accipit.

Ogdilo dux Baioariæ rapta ſorore Pipini contra eum rebellat, quem Pipinus pugna quamuis damnoſa ſuperat.

744	3	20	3	2	17

Conſtantinus Artabaſdum capit, & ei multiſque amicorum eius oculos eruit.

Eluelid Ammiras moritur, Girid Sarracenis anno vno principatur.

Cinis de cœlo cecidit.

745	4	1	4	3	18

Pipinus Theodoaldum filium Godefridi ducis debellat.

Girid perempto Hiſcens principatur Sarracenis anno vno.

Petrus Damaſcenus epiſcopus, & Petrus Mauimenus in Syria martyrizãtur à Sarracenis.

Perſecutione poſt lapidationem Stephani protomartyris mota, Maximinus vnus de 70 Chriſti diſcipulis ad Gallias tranſiens, Mariam Magdalenam ſecum abduxit, & eam apud Aquenſem vrbem cui præſidebat, ſepeliuit defunctam. Aquenſi vero vrbe à Sarracenis deſolata, corpus ipſius Mariæ à Girando comite Burgundiæ ad cœnobium Viceliacum à ſe conſtructum tranſfertur, quanquam aliqui ſcribant, quod hoc apud Epheſum quieſcat, nullum ſuper ſe tegumen habens.

746	5	1	5	4	19

Carlomannus frater Pipini regis, Romæ à Zacharia papa in monachum attonſus, primo in Soracte monte, in cœnobio quod ipſe fundauit, deinde apud caſtrum Caſſinum laudabili vita enituit.

Athalongus presbyter per illatam ſibi cæcitatem admonit9 quærere corpora ſanctorum Quilliani ſociorumque eius, inuentis ſanctorum corporibus viſum recepit. Eaq; re ſanctus Bonifacius Moguntiæ epiſcopus ab Athalongo ad ſe relata, caſtrum Wiſiburch ad honorem Quilliani martyris, qui ad prædicandum ibi à papa Conone epiſcopus ordinatus fuerat, ibiq; mortis & quietis locum acceperat, epiſcopalis ſedis priuilegio inſigniri decreuit, primumq; ibi epiſcopum ſanctum Burchardum ordinauit.

Muruhan principatur Sarracenis annis ſex.

747	6	1	6	5	20

Pipinus Grifonem fratrem ſuum contra ſe rebellantem perſequitur.

Sarraceni inteſtino bello colliduntur.

748	7	2	7	6	21

Pipinus Grifonem in Saxonia, & eius complices Thaſſilonem, Lanfridum, & Sindiger bello victos capit, & Thaſſilonem quidem Baioariæ ducem facit,

Romanor.	Sarracenorum.	Francorum.	Longobardorum.	Bulgarorum.	Anni Domini.

facit, Grifoni vero in Neuſtria 12 comitatus concedit, quod illi non ſufficit, ſed ad Waiferum in Aquitaniam fugit.

In Calabria & Sicilia fit peſtilentia & mortalitas hominum nimia.

In veſtibus hominum & in velis eccleſiarum apparent cruciculæ, quaſi oleo deſignatæ.

| 8 | 3 | 8 | 7 | 22 | 749 |

Rachis Longobardorum rex, dum rupto fœdere Romam inquietare nititur, à Zacharia papa non ſolum à malo reprimitur, ſed etiam eius inſtinctu cum vxore & filijs Romam veniens monachus efficitur, cui Aiſtulfus frater eius ſubſtitutus, regnauit annis 7.

| 9 | 4 | 9 | 1 | 23 | 750 |

Hildericus rex Francorum in monachum tonſoratur, Pipinus vero princeps auctoritate Apoſtolica & Francorum electione à ſancto Bonifacio Moguntiæ archiepiſcopo in regem vngitur & conſecratur, & regnat annis 18, poſt annos circiter octoginta octo, poſtquã maiores domus cœperunt principari ſuper reges Francorum.

| 10 | 5 | 1 | 2 | 24 | 751 |

Pipinus rex contra Saxones pugnat. Idem Pipinus rex Galliarum eccleſias cantibus Romanæ auctoritatis ſuo ſtudio meliorauit.

Grifo frater Pipini perimitur, & Remigius eiuſdem Pipini regis frater Rodomenſis archiepiſcopus in Gallia claret.

| 11 | 6 | 2 | 3 | 25 | 752 |

Stephanus Romanæ eccleſiæ 90 præſidet.

Muruha Ammira perempto, Muhamad principatur Sarracenis annis quinque.

Aiſtulfo Longobardorum rege contra Romanos adeo exardeſcente, vt tributum exigeret ab vniuſcuiuſq; capite, Stephanus papa ad expetendum Pipini regis auxilium cogitur in Franciam venire. Cui in veniendo in vna noctium apparuit magnum ſignum in cœlo, globus ſcilic. igneus à parte Auſtrali, declinans à Galliæ finibus in partes Longobardorum. Mittitur etiam Carlomannus monachus ab Aiſtulfo ad fratrem ſuum Pipinum regem, ad perturbandam Apoſtolicam petitionem. Pipinus à Stephano papa cum filijs ſuis Carlomanno & Carolo in regem vngitur, & per eos generatio eorum in hæreditatem regalis ſucceſſionis in perpetuum benedicitur, & omnis alienigena ab eius inuaſione apoſtolico anathemate interdicitur.

Anſelmus vir illuſtris, cuius ſoror erat vxor Aiſtulfi regis, transfert corpus ſancti Sylueſtri papæ ad cœnobium Monantulam à ſe fundatum.

| 12 | 1 | 3 | 4 | 26 | 753 |

Pipinus Rex Italiam aggreditur: exercitus Aiſtulfi à Francis vincitur: Aiſtulfus pacem facere cum Romanis ad nutum Francorum compellitur.

Carlomannus monachus oſſa ſancti Benedicti abbatis ab eccleſia Floriacenſi, vbi olim translata fuerant, tollere nititur, vt ea ad caſtrum Caſſinum referret, ſed miraculis à Deo oſtenſis, & Francis obſiſtentibus, ab incepto prohibetur.

Hoc tempore terræmotus terribilis factus eſt, quo vrbes, aliæ quidem ex toto, aliæ ex parte, ſubuerſæ ſunt, aliæ autem à montanis ad ſubiecta campeſtria cum muris & habitationibus ſuis integrę & ſaluæ, pluſquam ſex miliaria tranſmigrauerunt.

In Meſopotamia etiam terra dirupta vſq; ad duo milliaria, aliaq; terra minus alba & harenoſa de profundo aſcendit, & ex ea animal mulinum aſcendit incontaminatum, humana voce loquens, pronuncians incurſionem gentis ab eremo aduerſus Arabes.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanor.	Sarracenorum.	Francorum.	Longobardorum.	Bulgarorum.
754	13	2	4	5	27

Carlomannus monachus Wiennæ moritur.

Sanctus Bonifacius Moguntiæ Archiepiſcopus cum ſocijs ſuis in Friſia ab inimicis fidei martyrizatur, & in Fulda cœnobio, quod ipſe in Thuringia fundauerat, honorifice tumulatur.

| 755 | 14 | 3 | 5 | 6 | 28 |

Conſtantinus imperator Conſtantinopoli ſynodum trecentorum triginta epiſcoporum congregat, in qua edicto promulgato de imaginibus Dei & ſanctorum eius deponendis eccleſiam Dei nimis ſcandalizat, & contra orthodoxos tyrannizat.

Aiſtulphus rex rupto pacis fœdere, Romam obſidet. Pipinus rex Italiam repetens, eum Papiæ incluſum obſidet, & inuitum ad fœdus pacis repetendum compellit, & ſancto Petro quæcunque ſui iuris erant, reſtitui integrè fecit.

Fulradus abbas ſancti Dionyſij Pariſienſis corpus ſancti Viti martyris à Roma Pariſios tranſtulit.

| 756 | 15 | 4 | 6 | 7 | 29 |

Thaſſilo dux auunculo ſuo Pipino regi reconciliatur.

Aiſtulfus rex Longobardorum iudicio Dei percuſſus moritur, cui Deſyderius ſubſtituitur, & regnat annis 18.

| 757 | 16 | 5 | 7 | 1 | 30 |

Paulus Romanæ eccleſiæ 9i præſidet.

Habdalas principatur Sarracenis annis 19.

Pipinus fortiter Saxonum munitiones irrumpit, & poſt multam ſtragem eos ſub tributo redigit.

| 758 | 17 | 1 | 8 | 2 | 31 |

Waiferus filius Eudonis dux Aquitaniæ, rex Francorum iniuſte vexando iram Pipini incurrit, eoq; Aquitaniam aggreſſo, fœdus victæ pacis init.

Walpertus abbas in Italia, Crodogandus Metenſium epiſcopus, Pipini regis ex Landrada ſorore nepos, claruerunt in Gallia, qui Gorziam cœnobium fundauit in Metenſi parochia.

Corpus ſanctæ Petronilæ, Petri Apoſtoli filiæ, à Paulo papa tranſponitur, in cuius marmoreo ſarcophago ipſius Apoſtoli Petri manu ſculptum legebatur: *Aureæ Petronilæ dilectiſſimæ filiæ.*

| 759 | 18 | 2 | 9 | 3 | 32 |

Habdala perſequente, eccleſia Dei grauiter perturbatur.

Waifero à pacis fœdere auerſo, Pipinus rex Aruernicum pagum depopulando premit, & multa caſtella ipſamq; vrbem Aruernis capit, & Blandinum vrbis comitem cum multis abducit.

Sanctus *Burgundia, qui etiam martyrij claruit gloria.

| 760 | 19 | 3 | 10 | 4 | 33 |

Pipinus Bituricas vrbem cepit, & captam munit.

Theleſis Bulgaribus dominatur.

| 761 | 20 | 4 | 11 | 5 | 1 |

Chilpingus Aruernenſis, & Amingus Pictauenſis, comites, congreſſi militibus Pipini, perimuntur cum multis.

Caput Ioanis Baptiſtæ in Ediſſeam ciuitatem transfertur.

| 762 | 21 | 5 | 12 | 6 | 2 |

A Conſtantino imperatore multi martyrizantur.

Theleſis Conſtantino imperatori congreſſus cum multo Bulgarorum damno & opprobrio vincitur, & ob hoc à Bulgaribus reprobatus, cum principibus gentis ab eis perimitur.

Sabinus

Digitized by Google

Romanorum.	Sarracenorum.	Francor.	Longobardor.	Bulgarorum.	Anni Domini.

Sabinus poſt eum Bulgaribus dominatur.

Thaſſilo dux à rege Pipino omnino auertitur.

Turci à Caſpijs portis erumpentes, Armeniam infeſtant. In quorum patria cum antiquo tempore peſtilentia fuiſſet, ſuaſu Chriſtianorũ in modum crucis ſe totonderunt; & qa per hoc ſignum ſalus patrię reddita eſt, hunc tondendi ritum tenuerunt.

Waiferus diffidens ſuis rebus, muros vrbium Aquitaniæ ſubuertit ſolotenus, quos reſtaurans Pipinus, ad ſuorum tutelam fidis commiſit principibus.

22	6	13	7	1	763

Pipinus rex Lemouicinam regionem cæde & incendio depopulatur.

Sabinus Bulgar cum Romanis fœdus inijt, pro quo à ſuis repudiatus ad imperatorem fugit.

Paganus Bulgaribus dominatur.

Gelu magnum à Calend. Octob. vſq; ad Februarium.

Stellæ ſubito viſę de cœlo cecidiſſe, ita vt omnes exterruerint, vt putarent finem mundi imminere.

23	7	14	8	1	764

Chrodogandus epiſcopus corpora martyrum, Gorgonij, Naboris, Nazarij, Roma ad Gallias tranſtulit, & Gorgonium quidem in Coriza, Naborem in Hilliriaco, Nazariũ autem repoſuit in cœnobio Lorisham, quod Canthur comes illuſtris à ſe fundatum Metenſi eccleſiæ priori anno tradiderat.

24	8	15	9	2	765

Pipinus rex Agennum, Petragoram, & Engoliſmam vrbes Aquitaniæ deuaſtat, multamq; Aquitaniæ partem ſibi ſubiugat.

Chrodogandus Metenſium epiſcopus obijt.

Tempore Conſtantini imperatoris & Irenes vxoris eius in Syria, ciuitate Beryto quæ ſubiacet Antiochiæ, Iudæi imaginem ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti inuenientes in domo cuiuſdam Iudæi, ibi relictam à quodam Chriſtiano eãm iniurioſe depoſuerũt, & omnia opprobria quæ Iudæi Chriſto Ieſu intulerunt, eius imagini inferebant, illudentes ei, in faciem conſpuentes, criminoſe conuitiantes, eamq; percutientes, manus & pedes eius clauis cõfigentes, acetum & fel ei porrigentes, tandem latere eius aperto exiuit de eo ſanguis & aqua. Quod illi ſuppoſita ampulla ſuſcipiẽtes ad experimentum, vtrum fuerint vera miracula quæ Ieſum feciſſe audierant, omnes infirmos in ſynagoga ſua collectos, hoc ſanguine aſpergebant: & à quocunq; languore detinebantur, omnes ſanabantur. Vnde tandem Iudæi compuncti, ad Adeodatum ciuitatis epiſcopum omnes concurrerunt; eiq; re enarrata imaginem cum ſanguine ei dederunt. Quibus baptizatis, epiſcopus ſanguinem per ampullas diuiſum longe lateq; dirigens, prædicabat magnalia Dei, obteſtatus omnes, vt ſingulis annis, quinto Id. Nouembr. celebretur paſſio Dominicæ imaginis.

25	9	16	10	3	766

Conſtantinus imperator & Habdalas Ammiras pari veſania in Orthodoxos deſęuiunt, multoſq; eorum pro Chriſto perimunt. Conſtantinus inſuper ægre ferens gloriam ſanctorum miraculis coruſcantium, etiam lipſanaeorum vbiq; iubet effodi, & iactari in profundum.

In præſentia Pipini regis inter Græcos & Romanos celebratur ſynodus de ſancta trinitate, & ſanctorum imaginibus.

Pipinus rex Remiſtanium fratrem Eudonis, patruum ſcilicet Waiferi, qui à Waifero ad ſe & à ſe ad Waiferum transfugerat, captum à ſuis in bello ſuſpendit in patibulo.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanor.	Sarracenorum.	Francorum.	Longobardorum.	Bulgarorum.

Rex Sarracenorum Amirmonon, ab Hiſpania, miſſis legatis, & muneribus datis & acceptis, affectat gratiam & amicitiam Pipini regis.

767	26	10	17	11	4

Pipinus vltimo exterminio Aquitaniam atterit, Santonas capit, ibiq; Waiferi matrem, ſorores & neptes captas ſecum abducit.

Romæ Paulo papa mortuo, Conſtantinus quidam ſubito ordinatur ſacerdos ex laico, & tyrannica ambitione papatu inuaſo eccleſiæ Dei magno fuit ſcandalo. Contra hunc Philippus à quibuſdam Romanorum papa conſtituitur, & non multo poſt deponitur.

768	27	11	18	12	5

Longa contentio inter Pipinum & Waiferum finitur, quia Waiferus à ſuis malorum pertæſis in gratiam Pipini perimitur, & non multo poſt Pipinus moritur. Carolus filius eius pro felicitatis magnitudine agnominatus eſt Magnus: compartito cum fratre ſuo Carlomanno regno, regnat poſt eum annis 47. Et Carolus quidem Nouiomi regiam accepit coronam, Carlomannus vero in vrbe Sueſſonica.

Conſtantino pſeudopapa per zelum fidelium ab eccleſia deturbato, oculiſque priuato, Stephanus Romanæ eccleſiæ 92 præſidet. Hic tam à Gallia quam ab Italiæ epiſcoporum ſynodum Romæ congregat, in qua omnia à Conſtantino ordinata reordinat, præter baptiſmum & chriſma: decernente ſynodo, vt epiſcopi ab illo conſecrati ad gradum quem ante hanc conſecrationem habebãt redirent, & ſi digni iudicarentur, iterum electi iterum conſecrarentur; preſbyteri vero ac diaconi ab illo conſecrati ſimiliter ad priorem gradum redirent, & ipſi ſi digni eſſent, iterum quidem conſecrarentur, ſed ad altiorem gradum vel ordinem nunquam aſcenderent; laici vero ab illo in diaconos vel preſbyteros ordinati omnino degradarentur, & in religioſo habitu perſeuerarent. Venerationem etiam ſanctarum imaginum confirmat, earumque propugnatores anathematizat. Conſtituit etiam, vt in omni die Dominico ad Miſſam GLORIA IN EXCELSIS DEO cantetur.

769	28	12	1	13	6

Humaldo in Aquitania rebellionem meditante, Carolus Aquitaniam petit, omneſq; Aquitanios & Waſcones in deditionem accipit. Humaldum qui ad Lupum Waſconum ducem fugerat, à Lupo ſibi cum vxore remiſſum abducit, & ſic Aquitanicum bellum finit.

Deſyderius rex Longobardorum ſub obtentu orandi Romam ingreſſus, aliquos nobilium Romanorum captos excæcauit.

770	29	13	2	14	7

Conſtantinus imperator omnino à Deo auerſus, virum ſanctum Stephanum per quadraginta annos incluſum, etiam gentilibus reuerendum amara morte martyrizauit. Omnes ſibi ſubiectos iurare coegit ſuper ſanctæ crucis lignum, ne aliquam Dei ſanctorumque eius imaginem venerarentur, eos qui vigilias Deo agebant, eos qui eccleſijs aſſueti religioſe viuebant, eos qui Dei genitricem inuocabant, eos quiã iuramentis & immundicijs abſtinebant, eos qui reliquias ſanctorum penes ſe habebant, hos & huiuſmodi damnans patrimonijs priuabat, & omnibus modis cruciabat. Qui reuerentiores erant eorum, barbis cera & pice illitis eos amburebat, monachos vxores, & monachas vt viros ducerent, cogebat. Quod multi vitantes, martyrium meruerunt: nec ſub alicuis gentilis perſecutione plures quam ſub hoc martyrizati ſunt.

Thelerigus Bulgaribus dominatur.

771	30	14	3	15	8

Carloman-

| Romanorum. | Sarracenorum. | Francorum. | Longobard. | Bulgarorum. | Anni Domini.

Carlomannus rex regis Caroli frater obiit. Pars regni eius partibus Caroli se vnit. Vxor eius cum filiis & Anthario Franco ad desyderium regem Italiæ confugit.

Hunaldus dux Aquitaniæ Romam quasi ibi perseueraturus venit. Qui ad Longobardos fugiens apostatauit, ibique non multo post lapidibus obrutus, male periit.

Constantinus imperator contra Bulgares nauali prælio pugnaturus, nauibus suis fere duobus millibus impetu Aquilonis contritis, totum pene amisit exercitum.

| 31 | 15 | 4 | 16 | 2 | 772

Adrianus papa Romanæ ecclesiæ 93 præsidet. Hic ad reprimendam rabiem hæreticorum, imagines Dei sanctorumque execrantium, nimis laborauit, & libro aduersus eos edito, multis scripturarum inductionibus roborato eorum errores infirmauit, fidemque rectam solidauit. Hic in offertoriis, & offertoriorum versibus, quod geminatum est geminauit.

Carolus rex ad Saxonicum bellum animum intendit, Heresburch castrum Saxonum capit, Hormensul fanum destruit, ibiq; siti laborante exercitu subito in torrente largissimæ aquæ effusæ sunt diuino nutu, votique compos Carolus obsides pacis accepit à Saxonibus.

| 32 | 16 | 5 | 17 | 3 | 773

Adrianus papa ad tuendas res ecclesiæ Carolum Romam accersit. Quo pergens Papiam obsidet, ibique relicto exercitu Romam peruenit, sanctam Resurrectionem ibi peregit, postea rediens Papiam cepit. Iterumq; Romam rediit, synodum constituit cum Adriano papa, aliisq; 153 religiosis episcopis & abbatibus, in qua Adrianus papa cum vniuersali synodo dedit ei ius eligendi Pontificem, & ordinandi apostolicam sedem, dignitatem quoq; principatus: insuper archiepiscopos & episcopos per singulas prouincias ab eo inuestituram accipere definiuit, & vt nisi à rege laudetur & inuestiatur episcopus, à nemine consecretur; omnesque huic decreto rebelles anathematizauit, & nisi resipiscerent bona eorum publicari.

| 33 | 17 | 6 | 18 | 4 | 774

Saxones rupto pacis fœdere Francorum fines premunt igne & cæde, sed tamen ecclesiam in Fritislar non queunt incendere; quam sanctus Bonifacius benedixit, eamque nunquam cremandam prædixit.

Carolus Saxoniam repetens, tripartito exercitu concurrit Saxonibus, eique victoria prouenit in omnibus.

Carolus rex offensus dissonantia ecclesiastici cantus inter Romanos & Gallos, iudicãs iustius esse de puro fonte, quam de turbato riuo bibere, duos clericos Romam misit, vt authenticum cantum à Romanis discerent, & Gallos docerent, & primo per hos Metensis ecclesia, & per illam omnis Gallia ad auctoritatem Romani cantus reuocata est.

Inter obsidendum rex Carolus diuiso exercitu multas vrbes vltra Padum comprehendit, inter quas Veronam capit, in qua Antharius Francus cum vxore Carlomanni & filius eius latens se cum eis regi dedit. Adelgisus vero Desyderij regis filius qui illuc fugerat, inde elapsus Constantinopolim fugit.

Obsidionem Papiensium pestilentia mortalitatis aggrauante, ciuitas regi Carolo aperitur.

Desyderius rex cum vxore & filia & cunctis principibus capitur, & perpetuo exilio ad Gallias à Gilfredo Laodicensiũ episcopo dirigitur. Quitquid per multa tempora Longobardi Romanis abstulerant, Carolus eis restituit. Regno vero Longobardorum destructo, totam Italiam sub iure regni Fran-

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Bulgarorum.

corum redigit. Taliter Longobardi victi regnare destiterunt, post annos ducentos quatuor, ex quo in Italia regnare cœperunt.

¶ *Regnum Longobardorum finitur.*

775	34	18	7	5

Constantinus imperator contra Bulgares vadit, sed pax inter eos conuenit. Non multo post autem rupto à à Bulgaribus pacto, imperator eos ex improuiso aggressus, nobiliter de eis triumphauit.

Carolus rex Segeburch castrum Saxonum capit, ter cum eis confligit, & victor obsides pacis ab eis accepit.

776	35	19	8	6

Constantinus imperator plaga pessimi incendij diuinitus percutitur, & clamans, Adhuc viuus igni sum inextinguibili traditus, miserabiliter moritur, post quem filius eius Leo imperat annis quinque.

Habdalas etiam Ammiras moritur, post quem Mady Sarracenis imperat annis nouẽ. In Italia quibusdam rebellionem meditantibus, Italiam repetit. Potens rex Carolus vrbem Forum Iulij capit, & ducem eius Rotgandum rebellionis incentorem decollari præcipit, captaq; Taruisio vrbe cæteris maiestate sui nominis terrorem incutit.

Saxonibus Heresburch castrum obsidentibus, gloria Dei super ecclesiam apparuit omnibus, duobus scilicet scutis sanguineo colore flammantibus, quosdam motus vt in bello per aera dantibus.

Carolus Saxoniam velut tempestas proterit, munitiones irrumpit, & ad hoc eos impellit, vt & se & patriam ei dedant, & datis obsidibus se Christianos futuros spondeant.

777	1	1	9	7

Winthichindus dux Saxonum in Normanniam fugit. Saxones baptizati paciscuntur, vt ingenuitatem suam & omnia sua perdant, si vnquam à fidelitate Christi & regis desistant.

778	2	2	10	8

Carolus in Hispania Cæsaraugustam vastando delet, Pampilonam obsidet, eiusque captæ muris destructis, Wascones duosque Sarracenorum regulos sibi subiicit, aliasque vrbes in deditionem accipit.

Saxones suasu Winthichindi Franciam atterunt, sed à Carolo victi fuga sibi consulunt.

Thelericus Bulgar ad Leonem imperatorem fugit, quem baptizatum imperator patricium facit.

Tardamus Bulgaribus dominatur.

779	3	3	11	1

Leo imperator Syriam incursat.

Carolus rex in Saxonia Westphalos sibi subiugat.

Hilterandus dux Spoleti Carolo regi se subdit, eiusq; gratiam multis muneribus redimit.

780	4	4	12	2

Carolus rex Albiam fluuium transgreditur, ibique in eius gratiam Bardogauenses & Norduitæ baptizantur.

Thassilo dux Baioariæ contra Carolum regem rebellat hortatu vxoris suæ, quæ filia erat Desyderij regis, & exilium patris sui per maritum suum vindicare tentabat.

Obiit sanctus Sturmi primus abbas Fuldensis.

781	5	5	13	3

Leo imperator cum insaniret cupiditate circa precios os lapides, adamauit

Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Bulgarorum.	Anni Domini.

uit magnam ecclesiæ coronam, & accipiens portauit eam, & exierunt carbunculi in capite eius, & captus à febre mortuus est. Post quem vxor eius Irene cum filio eius Constantino imperat annis decem.

Mady Ammiras multos vtriusque sexus pro Christo martyrizat.

Carolus rex orationis causa Romam vadit, ibique filij eius vnguntur in reges, Pipinus super Italiam, & Ludouicus super Aquitaniam.

Thassilo dux Baioariæ ab Adriano papa Carolo regi reconciliatur.

| 1 | 6 | 14 | 4 | 782 |

Constantinopoli quidam laminam auream inuenit, & in ea virum iacentem cum hac scriptura: Christus nascetur ex virgine Maria, & credo in eum. Sub Constantino & Irene imperatoribus o Sol iterum me videbis.

Saxones rebellant, & à Carolo bello victi, seditiosos vsque ad quatuor millia quingentos ei tradunt, & obsides ei tribuunt.

| 2 | 7 | 15 | 5 | 783 |

Item Saxones rebellant, & à Carolo rege victi, pene vsque ad internicionem delentur.

| 3 | 8 | 16 | 6 | 784 |

Saxones & Frisones rebellant & vincuntur.

Westphali à Carolo Caroli regis filio debellantur.

| 4 | 9 | 17 | 7 | 785 |

Mady Ammiras moritur, post quem Moyses Sarracenis annis duob. principatur.

Carolus Saxoniam depopulatur.

Winthichindus & Albion duces Saxonum Carolo reconciliati baptizantur, & motus Saxonum reprimuntur.

| 5 | 1 | 18 | 8 | 786 |

Carolus rex Adulphum Senescalcum suum contra Britones mittit, & per eum multa Britonum castra & principes eorum capit.

Signum crucis in vestibus hominum apparebat.

| 6 | 2 | 19 | 9 | 787 |

Moyses Ammiras moritur, post quem Aaron frater eius Sarracenis annis 21 principatur.

Carolus rex Romam venit, & contra Heregisum Beneuenti ducem vadit. Heregisus muneribus & obsidibus datis gratiam eius redimit.

Bellum inter Francos & Auaros oritur.

Sanguis de cœlo & terra profluxit.

| 7 | 1 | 20 | 10 | 788 |

Thassilo dux Baioariæ contra Carolum regem reus maiestatis adiudicatur, vnde à Carolo attonsus, cũ filio eius Theodone in monasteriũ relegatur.

In Italia inter Græcos & Romanos pugnatur.

Secundo in Italia inter Francos & Auaros pugnatur.

Tertio, inter Auaros & Baioarios pugnatur.

Quarto, inter Auaros & Francos pugnatur, & in omnibus Carolus suis proueniſſe victoriam lætatur.

Instantia Tharasij patriarchæ Constantinopolitani & Adriani papæ, secundo apud Niceam vniuersalis synodus, 350 episcoporum congregatur, in qua fides catholica, in præsentia Irenes & filij eius Constantini, cunctorum subscriptione roboratur, & hæresis execrantium imagines Dei in perpetuum abdicatur.

Coniuratio valida facta est ab Austrasiis contra Carolum regem, auctore Harderico; qua detecta multi aut membris truncantur, aut exiliantur.

| 8 | 2 | 21 | 11 | 789 |

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Bulgarorum.

Carolus Coloniæ ſuper Rhenum pontes duos conſtruit & munit, & Sclauiam ingreſſus, eam ſibi ſubigit.

Adelgiſus filius Deſyderij regis, qui victo patre ſuo ad Græcos confugerat, animatus auxilio Græcorum ad Italiam venit, aut ad repetendum regnũ, aut ad inferendam vltionem, qui inito bello cum Francis, detentus ab eis, amara morte peremptus eſt.

790 | 9 | 3 | 22 | 12 |

Carolus rex honeſtati eccleſiaſticæ omnino intentus, legendi & pſallendi diſciplinam diligenter correxit. Perpendens enim iterum, Gallos à Romanus in cantando diſcrepare, Metenſes vero ſola naturæ leuitate paululũ quid diſſonare, per cantores rurſus ſibi ab Adriano papa à Roma directos, diſſonantiam cantus correxit. Circa pauperes etiam ſolicitus, non ſolus in regno ſuo, verum etiam trans maria in Ægypto, in Syria, in Africa, præcipue in Hieroſolymis, liberalitate eleemoſynarum Chriſtianis pauperibus ſolatiabatur, tranſmarinorum regum amicitias ob hoc expetens, maxime vt Chriſtianis ſub eis degentibus eſſet releuatio.

Alchinius de Britannia oriundus, magiſter delicioſus regis Caroli, ſcientia literarum præpollet in Gallia, cuius præcipue magiſterio ipſe rex omnes artes liberales didicit. Hic multa ſcripſit, inter quæ eminent libri de ſancta Trinitate ſcripti ad ipſum regem. Hic etiam iuſſu ipſius regis diuinam correxit hiſtoriam.

791 | 10 | 4 | 23 | 13 |

Conſtantinus matrem ſuam Irenem imperio priuat, ſoluſque annis 7 imperat.

Carolus rex regnum Auarorum terra marique impetit, eiſque in ſola fuga ſpem euadendi relinquit.

792 | 1 | 5 | 24 | 14 |

Hoc tempore in Flandria principabatur Lidericus Hatledecenſis pater Ingerranni, qui genuit Andracum patrem Balduini ferrei, qui duxit Indit ham filiam Caroli calui.

Conſtantinus imperator congreſſus Chardamo Bulgari, turpiter victus dehoneſtatur. Chardamus ſublato regio omni apparatu ditatur.

Pipinus Caroli regis ex concubina filius gibbo deformis, à quibuſdam Francorum primoribus promiſſione regni illectus, contra patrem coniurauit. Vnde conuictus tonſoratur, & in Prumia cœnobio retruſus, vſque ad finem vitæ Deo militauit.

Complices vero coniurationis alij exiliantur, pauci perimuntur.

793 | 2 | 6 | 25 | 15 |

Feliciana hæreſis condemnatur, & in præſentia Adriani papæ ab ipſo Felice auctore abdicatur. Hæc hæreſis aſſerebat, filium Dei in diuina natura verum Deum eſſe, in humana vero natura nuncupatiuum, item in diuina natura verum eſſe filium Dei, in humana vero adoptiuum, vnam perſonam Dei & hominis diuidens in duas perſonas, ſcilicet veri filij, & adoptiui.

Saxones in fide Dei & fidelitate regis vacillant.

794 | 3 | 7 | 26 | 16 |

Conſtantinus imperator multos principum ſibi ſuſpectos oculis priuat.

Carolus rex non ſolum patria lingua, ſed etiam peregrinis linguis eruditus, barbara & antiquiſſima carmina quibus veterum regum bella & actus canebantur, ſcripſit & memoriæ mandauit. Inchoauit etiam Grammaticam patrio ſermone. Menſibus anni iuxta propriam, id eſt Teutonicam, linguam vocabula impoſuit, ventos etiam duodecim propriis nominibus appellauit, cum antea quatuor tantum cardinales venti nominarentur.

Digitized by Google

Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Bulgarorum.	Anni Domini.
4	8	27	17	795

Saxones virtute Caroli conterriti, reddunt se Christi & regis fidelitati.

Carolus rex Christianam religionem sancte ac pie colens, ecclesias Dei omnimodis honorabat, & ornabat sacris vasis ac vestibus, edicens, vt ne ianitoribus quidem liceret communi habitu in ecclesia ministrare. Extruxit etiam Aquisgrani basilicam plurimæ pulchritudinis, ad cuius structuram à Roma & Rauenna columnas & marmora deuehi fecit.

| 5 | 9 | 28 | 18 | 796 |

Leo Romanæ ecclesiæ 94 præsidet. Qui mox clauum confessionis sancti Petri cum vexillo Romanæ vrbis Carolo regi misit.

Withan rex Abroditorum à Saxonibus perimitur.

| 6 | 10 | 29 | 19 | 797 |

Henricus dux Foroiulianorum expoliato in Pannonia Auarorum principe Yringo, inæstimabilem thesaurum eius misit regi Carolo.

Thudin princeps Auarorum se & patriam suam Carolo regi dedit, & gratiam baptismi percepit.

| 7 | 11 | 30 | 20 | 798 |

Irene imperatrix suo erepto sibi imperio fœmineo dolore abusa, Constantinum filium suum oculis & imperio priuat, & sola annis quatuor imperat.

Thatin Hispanus, Barcinonæ præfectus, se Carolo regi dedit, & Barcinonam quæ ab illo desciuerat, reddit.

Adelphon rex Galliciæ regi Carolo multa munera mittit.

Carolus rex Saxones graui prælio vincit.

Sol obtenebratus est per dies 17.

| 1 | 12 | 31 | 21 | 799 |

Constantinus imperator moritur.

In Hispania Barcinona Sarracenis reddita à Caroli militibus est obsessa.

Leonem papam, celebritatem litaniæ maioris agentem, Romani capiunt, linguam ei oculosque euellunt. Cui voce & visu reddito diuinitus, iterum oculos & linguam eruunt radicitus, qui de manu eorum erutus, ad Carolum fugit.

Henricus dux Forumiulianorum à suis perimitur.

| 2 | 13 | 32 | 22 | 800 |

Gens Auarorum à fide deficit.

Carolus rex Leonem papam in sede Romana relocat, ipse quoque Romam properat, causas examinat, reos legaliter damnat, sicque omnes Romanorum motus sedat.

Baleares insulæ auxilio Francorum à Sarracenis defensantur.

Per Widonem Caroli ducem Britones vincuntur, & in deditionem recipiuntur.

Gerardus dux Baioariæ in Pannonia Auaris congressus perimitur, de quo in visione Wethini legitur, quod inter martyres annumeratus sit.

In mense Iulio contra naturam aspersa & gelu concreta bis fuit pruina, sed nihil fructibus nocuit.

| 3 | 14 | 33 | 23 | 801 |

Romani qui ab imperatore Constantinopolitano iam diu animo desciuerant, nunc accepta occasionis opportunitate, quia mulier excæcato imperatore Constantino filio suo eis imperabat, vno omnium consensu Carolo regi imperatoriam laudes acclamant, eumque per manum Leonis papæ coronant, Cæsarem & Augustum appellant, Pipinum vero filium eius regem Italiæ ordinatum collaudant.

| Anni Domini. | Romanorum. | Francorum. | Constantinop. | Sarracenorum. | Bulgarorum. |

Barcinona capitur.

Amymurlim rex Persarum Carolo imperatori elephantem & munera multa mittit.

In Italia quoque Theate ciuitas à Francis capitur.

Sanctus Saluus episcopus veniens ab Aquitania ad Fiscum Voluntianas, à Winigardo filio Genardi procuratoris ipsius Fisci martyrizatur, & super eius corpore requirendo Carolus Magnus imperator diuinitus tertio admonitus, corpus quidem inuentum honorifice sepeliuit, interfectores autem eius graui pœna mulctauit, nec tamen per hoc in eos vltio diuina cessauit,

¶ *Immutato ordine regnorum, immutandus est etiam ordo titulorum, quia ab hinc sub vno comprehendendum est regnum Francorum & regnum Romanorum. Et Constantinopolitanum regnum distinguendum est à regno Romanorum.*

EX quo Byzantium Thraciæ ciuitas, à primo Constantino in nouam ampliata est, & in regiam vrbem exaltata, & translata in illam omnis Romanæ dignitatis gloria, in sedem Romani imperij dedicata, & noua Roma est appellata, euolutis annis circiter 468, diuiso à Constantinopoli Romano imperio, Carolus primus Francorum imperauit Romanis annis 13.

802 | 1 | 34 | 4 | 15 | 24 |

Carolus imperator per omne imperium suum legatos ad faciendum iudicium & iustitiam cunctis dirigit, & legis capitula 23 instituit.

Legati imperatoris Caroli ab Aaron Ammira venientes inter cætera munera corpora etiam Cypriani Carthaginensis episcopi & martyris, & Speratiprimi Scillitanorum martyrum, & caput Panthaleonis martyris in Franciam afferunt.

Nicephorus Irenem imperio depositam exilio relegat, & ipse Constantinopoli annis 8 imperat.

803 | 2 | 35 | 1 | 16 | 25 |

Irene imperatrix in exilio moritur.

Carolus imperator omnes Saxones trans Albiam morantes in Franciam transtulit, pagosque eorum Abroditis dedit.

In Italia ciuitates Ostona & Luceria contra Carolum sentientes in deditionem accipiuntur. Carolus per omne imperium suum iustitias facit, & legis capitula 29 instituit. Aaron Ammiras cum trecentis millibus contra Nicephorum imperatorem ascendit, quem non ferens Nicephorus turpe fœdus iniit, pactus se ei daturum annuatim tricena millia numismatum, & tria numismata in tributum capitis imperatoris, & tria pro capite filij sui.

804 | 3 | 36 | 2 | 17 | 26 |

Leo papa ad Carolum imperatorem in Franciam venit.

Nicephorus imperator fœdere cum Sarracenis soluto, multa incommoda contulit imperio suo.

Godefridus rex Danorum multa contra vicinas gentes abutens insolentia pacem ab imperatore Carolo expetit.

Auari, qui & Hunni, longo contra Francos bello perdomiti, adeo à fortitudine sua & potentia sunt diminuti, vt qui alios vltro solebant lacessere, iam nec se ab aliis valeant tueri, quia in hoc bello omnis eorum gloria & nobilitas periit, & quicquid pecuniæ & thesauri per tot secula orbem terrarum vincendo sibi congesserant, totum modo victoriæ Francorum cessit, & nullo vnquam bello tam multa spoliorum quantitate ditata fuit

805 | 4 | 37 | 3 | 18 | 27 |

Carolus imperator, indignantibus contra se imperatoribus Constantinopolita-

Romanorum.	Francorum.	Constantinop.	Sarracenorum	Bulgarorum.	Anni Domini.

nopolitanis propter inuidiam imperatorij nominis à Romanis sibi depositi, magna patientia & magnanimitate eos tulit. Et quia suspectam habebant suam potentiam, crebris legationibus sibi eum firmissimo fœdere cõciliabant.

Auari non sufferentes infestationem Sclauorum, à Carolo imperatore inter Sabariam & Charantanum impetrauerunt habitandi locum, ibique sine regni nomine resederunt sub ditione Francorum.

Carolus filius imperatoris Caroli Bethemanos rebellantes deuicit, & Lethonem eorum ducem peremit.

| 5 | 38 | 4 | 19 | 28 | 806 |

Carolus in filios suos partitionem regni facit, & inde testamentum factum sua & Leonis papæ auctoritate roborauit.

Berhemani Sclauis auxiliantibus vbiq; grassantur, sed à Carolo imperatoris filio fortiter debellantur.

| 6 | 39 | 5 | 20 | 29 | 807 |

Chudmeid Ammiræus, missus ab Aaron ad excidendam Lichiam, cum venisset Myrrheam, nisus sancti Nicolai cõterere arcam, pro ea contriuit aliam, & pro temeritate incurrens Dei vindictam, subsequẽte ineuitabili tempestate classem amisit totam.

Rex Persarum Carolum imperatorem preciosis muneribus per legatos honorat.

Carolus imperator, per manum Pauli diaconi sui decerpens optima quæque de scriptis Catholicorum patrum, lectiones vnicuique festiuitati conuenientes per circulum anni in ecclesia legendas compilari fecit.

Sarraceni Sardiniam depopulantur, sed à Pipino rege Italiæ superantur.

Chrunnus Bulgaribus dominatur.

| 7 | 40 | 6 | 21 | 1 | 808 |

In Britannia Eardulphus rex Nordanimbrorum patria & regno pellitur, sed ad Carolum imperatorem veniens, per eum regno & patriæ restituitur.

Aaron Ammiras motitur, post quem Muhammad annis quinque principatur.

| 8 | 41 | 1 | 1 | 2 | 809 |

Pipinus rex Italiæ Venetiam bello sibi subigit, & non multo post Mediolani obijt, & Carolus imperator Venetiam Nicephoro reddit, qui Nicephorus nouis & iniustis legibus omnes suos exacerbat, & Dei iram in se exaggerat.

Godefrido Danorum rege mortuo, Hemingus filius eius pacem expetit ab imperatore Carolo.

Wachandus episcopatum Leodicensem suscipit, qui in Ardamna Andagium cœnobium construxit.

| 9 | 42 | 2 | 2 | 3 | 810 |

Carolus in tres partes regni sui tres exercitus misit, vnum trans Albiam qui Hilliones debellauit, vnum in Pannoniam qui reliquias Hunnorum & Sclauos compressit, vnum contra Britones qui eorum perfidiam contudit, & vbiq; sibi victoria prouenit.

Carolus filius eius maior natu obijt.

Carolus imperator rerum suarum hæredem Christum testamento facit, & quicquid in re mancipi habebat, in tres partes diuiso, tertiam eorum partem pauperibus & famulantibus palatio delegauit, duas vero partes in partes viginti vnam subdiuisit, & metropolitanis episcopis, qui totidem sibi suberãt distribuit, vt metropolis ecclesia tertiam assignatæ sibi partis haberet, & duas inter suffragantes episcopos diuideret.

Digitized by Google

| Anni Domini. | Romanorum. | Francorum. | Constantinop. | Sarracenorum. | Bulgarorum. |

Nomina archiepiſcopalium ciuitatum quæ erant ſub Carolo:

Roma, Rauenna, Mediolanum, Forumiulij quæ & Aquileia, Gradus, Colonia, Moguntia, Iuuanum quæ & Salzburch, Treueris, Senonis, Veſontio, Lugdunum, Vienna, Rothomagus, Remi, Arelas, Tharenteſia, Ebredunum, Burdegala, Turonis, Bituricæ.

Nicephorus imperator Bulgariam ingreditur, & quia victoriæ temperare neſciuit, à Bulgaris cum multo ſenatorij ordinis numero perimitur.

Stauratius filius eius poſt eum anno vno imperat.

811 | 10 | 43 | 3 | 1 | 4 |

Hemingus rex Danorum moritur, poſt quem duo inter ſe de regno contendentes bello colliduntur, in quo pene vndecim millia Danorum perimuntur.

Moguntiæ pōs quingentorum paſſuum longitudinis trās Rhenum, quem Carolus imperator per decem annos ingenti labore & mirabili opere de lignis conſtruxerat, ita vt perpetuo durare poſſe videretur, ita tribus horis cōflagrauit, vt ne vna quidem haſtula ſuper aquam remaneret.

Stauratio depoſito, Michael imperat poſt eum annis 2.

812 | 11 | 44 | 1 | 4 | 5 |

Carolus imperator Ludouico filio ſuo coronam imperialem imponit, & Bernardum filium Pipini regis Italiæ regem facit.

In Francia apud cœnobium Elnonenſe ſanctus Amandus à Lanthario eleuatur, à depoſitione eius anno circiter 152. Cuius corpore adhuc integro inuento, cum eius capilli & vngues qui excreuiſſe videbantur, præciderentur, & de ore eius dentes adhibita forcipe extraherentur, ſanguis inde profluxit, qui ad memoriam poſterorum adhuc ſeruatur.

813 | 12 | 45 | 2 | 5 | 6 |

Carolus imperator per totas Gallias concilia ſuper ſtatu eccleſiarum abepiſcopis celebrari edicit. Vnum fuit Moguntiæ, alterum Remis, tertium Turonis, quartum Cābilonis, quintum Arelati.

Mahummad Ammiras fratri ſuo Habdalæ congreditur, à quo ſuperatus eum ſibi conregnare inuitus patitur, & hoc bello regnum Sarracenorum per aliquot annos diſcinditur.

Michael imperator Chrunno Bulgaro congreſſus, de bello victus fugit, & ex deſperatione rerum monachus factus imperium deponit. Poſt quem Leo annis 8 imperauit.

814 | 13 | 46 | 1 | 1 | 7 |

Carolus imperator glorioſus regno & imperio ſuo pacato & dilatato, ſtatu quoque eccleſiæ ſanctè & religioſe ordinato, moritur & ſepelitur Aquis, anno ætatis ſuæ 72. Qui pro magnitudine operum agnominatus eſt Magnus, cuius vitam Emardus deſcripſit, poſt quem Ludouicus filius eius imperauit annis 26.

815 | 1 | | 2 | 2 | 8 |

Inter Ludouicum & Leonem imperatorem pax firmatur.

Hariolus rex Danorum patria & regno pulſus à filijs Godefridi, ad imperatorem Ludouicum veniens implorat opem recuperandi. Chrunnus ſucceſſu lætatus, Conſtantinopolitanos incurſat inſolentius, & vſque ad portas vrbis vagatur crebris incurſibus.

815 | 2 | | 3 | 3 | 9 |

Stephanus Romanæ eccleſiæ 95 præſidet. Hic mox in Franciam venit, & Ludouicum imperatorem Remis coronauit.

Ludouicus imperator exercitum contra Danos mittit, & per eum obſides accipit.

Digitized by Google

Romanor.	Francorum.	Conſtantinopol.	Sarracenorum.	Bulgarorum.	Anni Domini.
3		4	4	10	817

Paſchalis Romanæ eccleſiæ 96 præſidet.

Waſcones ab imperatore Ludouico deſiſtunt, ſed ab eius exercitu edomiti cito reſipiſcunt.

4		5	5	11	818

Cloamir rex Abroditarum ab Imperatore Ludouico deficit, & ad Danos tranſit.

5		6	6	12	819

Ludouicus imperator Britones ſibi ſubigit. Murmanus vero dux eorum qui nomen ſibi regis vſurpauerat, ab eis perimitur.

Bernardus rex Italiæ conſpirationis contra imperatorem factæ accuſatur, & reus maieſtatis adiudicatus primo oculis & regno dehinc vita priuatur. Harioldus in regnum Danorum à Ludouico remittitur.

6		7	7	13	820

Cloamir rex Abroditarum, & Lupus rex Waſconum, damnati capitis ab imperatore Ludouico exiliantur.

Aquiſgrani generali conuentu habito, per diſpoſitionem imperatoris Ludouici epiſcoporumq; & abbatum aliqua capitula ad vſus Regularium monachorum addita ſunt, & multa ſanctarum ſcripturarum compilatione facta, clericorum & clericalium ſanctimonialium regulæ conſtitutæ ſunt.

¶ *Deficiente hiſtoriarum narratione, ceſſat etiam narratio de regno Bulgarorum & Sarracenorum.*

Romanorum.	Francorum.	Conſtantinopolitan.	
7		8	821

PAſchalis papa corpus ſanctæ Cæciliæ virginis ipſa reuelante inuenit aureis velatum indumentis ſanguine ipſius adhuc infuſis, & ipſam & corpora ſanctorum Valeriani ſponſi eius, & Tiburtij, & Maximi, Vrbani quoque papæ, in eccleſiam à ſe eis ædificatam tranſpoſuit.

Ludouicus imperator partitionem regni inter filios ſuos factam cõfirmat ſacramentis optimatum ſuorum.

Leo imperator Græcorum perimitur in palatio ſuo, conſpiratione optimatum ſuorum, & præcipue Michaelis domeſticorum comitis, & ipſe Michael imperauit annis nouem.

8		1	822

In Thuringia ceſpes longitudine pedum quinquaginta, latitudine quatuor denum, altitudine ſeſquipedali ſine manibus de terra præciſus & ſubleuatus eſt, & vltra pedes viginti quinq; translatus eſt.

In Saxonia tellus in modum aggeris limite vnius leucæ intumuit.

9		2	823

Eleuatio Vrſinari confeſſoris Lobienſis celebratur.

Drogo frater Ludouici imperatoris fit Metenſium epiſcopus.

Lotharius filius imperatoris à patre in Italiam dirigitur, qui à Paſchali papa conſecratus, coronam regni, & imperatoris atque Auguſti nomen accepit.

Romæ quidam nobilium perimuntur, pro eo quod proniores eſſe iuſto viderentur ad fidelitatem Lotharij imperatoris. Quod crimen cum etiam in ipſum papam Paſchalem intorqueretur, papa ſe apud imperatores excuſat, & de hoc crimine coram populo & legatis imperatoris Romæ cum magno epiſcoporum numero ſe iureiurando expurgat.

Terræmotus factus eſt, multæ villæ & domus cœleſti igne cremantur, homines & animalia ictu fulminum exanimantur, fruges grandine vaſtantur, cum ipſa grandine veri lapides immenſi ponderis cadunt, & hæc prodigia grandinis hominum mortalitas ſubſequitur.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.

In territorio Tullensi, villa Commereiaco, puella duodennis post sacram communionem in Pascha à sacerdote susceptam, primum per decem menses pane, deinde omni cibo & potu per triennium abstinuit, & post ad communem hominum vitam redijt.

824 | 10 | Eugenius Romanæ ecclesiæ 97 præsidet. | 3

Corpora Sanctorum Seueri Rauennatis episcopi, & vxoris eius Vincentiæ, & filiæ Innocentiæ, ab Ottigario episcopo Maguntiam translata sunt. 10

In Gallia annte Solstitium æstiuale aere in tempestatem repente conuerso, ingens fragmentum glaciei cum grandine cecidit, cuius longitudo pedes quindecim, latitudo sex, crassitudo duos pedes habebat.

Legati Michaelis imperatoris inter cætera munera detulerunt Ludouico imperatori libros Dionysij Ariopagitæ, ab ipso conscriptos de hierarchia, id est sacro principatu, petente ipso Ludouico de Græco in Latinum translatos. Qui libri Parisijs in ipso sacri martyris festo missi cum gaudio suscepti sunt. Quod gaudium virtus sancti martyris auxit, decem & nouem ægrotis in ipsa nocte ibi sanatis.

Walchandus Leodiensis episcopus corpus sancti Huberti transfert à 15
Leodio ad Andagium monasterium.

Rabbanus sophista, & sui temporis poetarum nulli secundus, fit abbas Fuldensis, qui multa de scripturis sanctis disseruit, qui etiam librum de laude sanctæ Crucis figurarum varietate distinctum difficili & mirando poemate composuit: Sergio papæ sancto Petro offerendum misit.

825 | 11 | Harioldus rex Danorum cum vxore & filijs & sua Danorum parte | 4
Maguntiæ baptizatur, & ab imperatore muneribus & parte Frisiæ in beneficium sibi data honoratur.

Hilduinus abbas sancti Dionysij, sacriq; palatij archicapellanus, Romam mittens, à papa Eugenio sancti Sebastiani corpus accepit, & Suessionis in ba- 30
silica sancti Medardi collocauit, vbi dum adhuc inhumatum in loco in quo allatum est iaceret, tanta signorum & virtutum gratia in nomine eiusdem martyris enituit, vt à nullo mortaliũ vel enumerari vel enarrari possint, quorum quædam tanti stuporis esse dicuntur, vt humanam fidem excedant, nisi certum esset, Deum pro quo idem martyr passus est omnia facere posse.

826 | 12 | Corpora Marcelli & Petri martyrum de Roma sublata, & Fran- | 5
ciam translata, multis signis clarificata sunt.

Corpus etiam sancti Gregorij papæ ad vrbem Suessionis translatum esse dicitur.

827 | 13 | Valentinianus Romanæ ecclesiæ 98 præsidet. Quo post quadraginta | 6 40
dies pontificij defuncto, Gregorius Romanę ecclesiæ 99 præsidet, qui etiam Quartus Leo dictus est.

Rabbanus abbas tractatus in libro Sapientiæ & ecclesiastico ad Otgarium archiepiscopum edit.

Amalarius librum de officijs ecclesiasticis ad imperatorem Ludouicum scribit.

Angelonius etiam ad eundem imperatorem tractatus in libros regum edit.

Ansegisus abbas Lobiensis edicta imperatoris Caroli magni & Ludouici filij eius ad ecclesiasticam legem pertinenti, in duobus æque libellis di- 50
gessit.

828 | 14 | Italicus Ludouici imperatoris exercitus classe in Africam transue- | 7
ctus, conferto prælio magnam Afrorum stragem fecit.

In Vasconia annona de cœlo pluit frumento similis, sed grana breuiora habens.

Corpo-

Digitized by Google

| Romanorum. | | Francorum. | | Constantinopolitanorum. | Anni Domini.

Corpora sanctorum Valentini & Genesij, in Augiam monasterium translata sunt.

15 | Contra Ludouicum imperatorem commotio & simultas filiorum | 8 | 829
eius & optimatum exoritur.

Hoc anno qui est annus ab initio mundi quadrimillesimus sexingentesimus octuagesimus octauus, finitur nouus annus magnus ab initio mundi qui est annorum quingentorum triginta duorum.

16 | Apud Constantinopolim Theophilus imperat annis 15. | 9 | 830

Gregorius papa dolens, crebris Sarracenorum incursionibus vexari, & vastari suburbium Romanæ vrbis circa ecclesiam Petri Apostolorum principis, intendit illic vrbem nouam ædificare, ad quod consilio & auxilio imperatorum animatus nouam fabricam cœpit.

17 | Sarraceni Siciliam incursantes, etiam Lypparim insulam deuastant | 1 | 831
vbi corpus Bartholomæi Apostoli quiescebat, quod olim loculo plumbeo iniectum, & in mare mersum à paganis non ferentibus illud propter nimiam signorum claritatem ab omnibus venerari, ab India vsq; ad hanc insulam vltro delatum fuerat. Cuius ossa modo à Sarracenis huc illucque dispersa, & à quodam monacho ipso reuelante collecta Beneuentum transferuntur.

Ludouicus imperator aduersantes sibi quosdam exauctorauit, alios exiliauit, alios bonis priuauit, ac per hoc filios & optimates suos magis cõtra se exacerbauit.

18 | Gregorius papa in Galliam veniens, contra imperatorem cum filijs | 2 | 832
agebat.

Imperator vxorem suam Iudich quasi causam malorum abdicauit.

19 | Ludouicus imperator à suis desertus ac proditus, & in potestatem | 3 | 833
filiorum redactus, episcoporum iudicio arma deposuit, & ad agendam pœnitentiam inclusus est.

Sol & Luna per eclipsin deficiunt.

20 | Ludouicus imperator relaxatur, arma & imperium & vxorem ac- | 4 | 834
cipit, ac filium Lotharium in Italiam redire coegit.

21 | Monente Gregorio papa, & omnibus episcopis assentientibus, Lu- | 5 | 835
douicus imperator statuit, vt in Gallia & Germania festiuitas omnium sanctorum in Calen. Nouemb. celebraretur, quam Romani ex instituto Bonifacij papæ celebrant.

Hoc tempore reliquiæ Viti martyris à Parisijs ad Corbeiam Saxoniæ trãsferuntur, vnde ipsi Franci testati sunt, quod ab illo tempore gloria Francorum ad Saxones translata sit.

Ebdo Remorum archiepiscopus deponitur, alijq; multi qui cum eo in deiectionem Ludouici imperatoris conspirauerunt, damnantur & exiliantur.

22 | Gregorius papa consummatam nouæ vrbis fabricam solenniter de- | 6 | 836
dicauit, eamque vrbem Leonianam appellauit, vel à Leone tertio huius nominis papa qui huius operis fundamenta olim gesserat, vel à seipso quia & ipse Leo Quartus dictus est.

23 | Normanni Gallias grauiter infestant, Doreſtatum vastant, Andouerpum oppidum & Witlam emporium situm iuxta ostium Mosæ incendunt, à Frisonibus tributum accipiunt. | 7 | 837

Sarracenis ad deprædandum vsque ad portum Romanum venientibus, Romani instantia Leonis papæ auxiliantibus sibi etiam Neapolitanis eos bello excipiunt, & cooperante diuinitus sibi graui turbine ventorum vsq; ad internicionem pene victos delent.

24 | Cometes in signo Libræ apparet. | 838

Normanni Walchaum insulam vastant, & tributum exigunt. | 8

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.
839	25 | Ludouicus imperator filio suo Lothario sub fide ad se venienti re- | 9 conciliatur, eiq; dignitatem imperij & regni tribuit coronam. Cometes in signo Arietis apparet, & per aliquot dies plurimi instar stellarum igniculi per cœlum discurrere videntur.		
840	26 | Ludouicus imperator moritur, & Lotharius solus imperium vsurpans imperat annis 15.	|10	
841	1 | Carolus & Ludouicus filij imperatoris, dolentes se à fratre suo Lothario debita regni parte priuari, contra eum insurgere parant.	| 11	10
842	2 | Cometes in signo Aquarij apparuit. Tribus fratribus de regni partitione discordantibus, conseritur inter eos pugna in pago Antissiodorensi apud villam Fontanedum, & tanta cædes vtrinque facta est, vt nulla ætas meminerit tantam stragem hominum fuisse factam in gente Francorum. Et ita eorum vires ibi attenuatæ sunt, vt iam nec suos terminos ab externis tueri possent, victoria tamen Carolo & Ludouico prouenit.		
843	3 | Fratribus nondum de bello desistentibus, consilio optimatum tandem de pace agitur, & de parte singulorum 40 primorum accipiuntur, qui in vnum conuenientes regnum æqualiter diuiderent, & ita pax in annum sequentem induciatur. Ludouicus interim pergens in Saxoniam, validissimam libertorum conspirationem dominos suos opprimere volẽtium fortiter compescuit, auctoribus factionis capitali sententia damnatis. His temporibus floruit Theodulphus abbas Floriacensis, postmodum Episcopus Aurelianensis, de quo refertur quod illos versus quos in die Palmarum singulis annis ecclesiæ Galliarum decantare in vsu habent, ipse composuerit, id est, Gloria laus & honor. Quos cum ipse, Ludouico imperatore secus domum in qua exul detinebatur, apud Andegauum transeunte, decantaret, audiens imperator, & misertus illius iussit eum absolui.	|13	10 20 30
844	4 | Sergius Romanæ ecclesiæ centesimus præsidet. Ad cuius electionem confirmandam Ludouicus filius imperatoris Lotharij à patre missus, ab eodem papa in regem Longobardorum vnctus est. Mauri Beneuentum occupant. Descripto in tres partes regno fratres ad vrbem Galliæ Virdunum conueniunt, & inter se pacificantur: & datis & acceptis inuicem sacramentis, quisque ad descriptas sibi partes regni tuendas reuertuntur. Carolus accepit Occidentalia regna à Britannico Oceano vsque ad Mosam fluuium, in qua parte ex tunc & modo nomen Franciæ remansit. Ludouico Orientalia regna cesserunt, omnis scili. Germania vsq; ad Rheni fluenta, & aliquæ trans Rhenum ciuitates, cum adiacentibus pagis propter vini copiam. Lotharius qui maior natu erat, & imperator appellabatur, omnia Italiæ regna tenuit cum ipsa Roma, nec non prouinciam & mediam partem Franciæ inter Scaldim & Rhenum, quæ mutato nomine ab eo denominatur Lotharingia. Post factam ergo diuisionem Carolus regnat in Francia annis 34, Ludouicus frater eius in Germania annis 33.	|14	40
845	5 | 1 | Ludouicus rex Germaniæ Abroditos à se deficere molientes, bello perdomuit, occiso rege eorum, eorumq; terram & populum sibi diuinitus subiugatum, per duces ordinauit. Apud Cõstantinopolim Michael & Theodora imperant annis vndecim.	|15	50
846	6 | 2 | Nortmanni regnum Caroli grauiter infestant, & vsq; Parisios nauigio veniunt, cum Frisonibus tribus prælijs confligunt, in primo victi, in duobus victores existunt. Ludouicus quatuordecim duces Boemanorum cum suis baptizari fecit.	| 1	

Carolus

Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.	Anni Domini.
	Carolus cum Britonibus infeliciter pugnat.		
7	3	Leo quintus Romanæ ecclesiæ centesimus primus præsidet. Hic decreuit, vt dum missarum sacra sollennia celebrantur, nullus ex laicis in presbyterio stare vel sedere vel ingredi præsumat, nisi tãtum sacra plebs, quę ad ministrationem sacri officij constituta est. Decreuit etiam, vt octauæ Assumptionis sanctæ Mariæ in ecclesia Romana celebrarentur, quod antea non fiebat.	2	847
8	4	Rabbanus abbas Fuldensis ordinatus Moguntiæ archiepiscopus, celebrata synodo Moguntiæ iussu Ludouici regis, multa ecclesiæ vtilia decreuit.	3	848
		Quædam pseudoprophetissa dicens instare diem iudicij, Moguntiam sollicitabat, ita vt etiam aliquos sacri ordinis ad se inclinaret. Quæ ab archiepiscopo correpta, confessa est se per suggestionem cuiusdam presbyteri quæstus causa hoc fecisse.		
9	5	Godescalcus hæreticus à Rabbano archiepiscopo rationabiliter (vt multis visum est) conuincitur, sed tamen in suo perseuerat errore.	4	849
		Sancta Helena imperatrix à suo filio Constantino Magno, primo huius nominis imperatore, Romæ in ecclesia sanctorum Marcellini & Petri martyrum in Mausoleo purpureo sepulta, ad Franciam à Thaogiso monacho transfertur, & in diœcesi Remensi magna Francorum veneratione excolitur.		
10	6	Franci à Boemanis graui prælio vincuntur, cui bello spiritus malignus se præfuisse per os arrepticij publice protestatus est, & per se & per suos socios spiritus scilicet superbiæ & discordiæ egisse, vt Franci terga verterent.	5	850
11	7	Reliquiæ sancti Hermetis martyris per Lotharium imperatorem in Gallias mittuntur, & apud Indam monasterium honorifice conduntur.	6	851
		Fames valida Germaniam attriuit, vt etiam pater filium suum deuorare voluerit, quo tempore Rabbanus archiepiscopus multam beneuolentiam pauperibus exhibuit.		
12	8	Carolus rex Francorum filios fratris sui Pipini regis Pipinum & Carolum regnum inquietantes, capit, & in monachorum attonsos monasterium trudit.	7	852
13	9	Normanni per mare Britannicum ostia Ligeris ingressi vrbem Nannetum inuadunt, episcopum sabbato sanctæ Paschæ baptismum celebrantem trucidant, clerum & populum perimunt, inde Andegauum, deinde Turonos occupant, & vt tempestas omnia diruunt, templum etiam sancti Martini incendunt.	8	853
14	10	Fama est hunc Ioannem fœminam fuisse, & vni soli familiari tantum cognitam, qui eam complexus est, & grauida facta peperit, papa existẽs. Quare eam inter pontifices non numerant quidam, ideo nomini numerum non facit.		854
		Hincmarus Remorum archiepiscopus in Francis claret, qui vitam sancti Remigij scripsit.		
		Benedictus Romanæ ecclesiæ centesimus secundus præsidet. Hoc conspiratione malignorum deposito, Anastasius præsulatum inuadit, sed Anastasio à legatis imperatoris Lotharij deiecto & in carcerem truso, Benedictus honorifice relocatur.		
		Normanni qui per viginti annos Franciam nimis attriuerant, in patriam suam reuersi, intestino inter se bello vsque ad internicionem delentur, vt de regia stirpe eorum nullus nisi puer vnus remaneret.		

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.	
855	15 | 11	Terræmotus acris insolita commotio, turbines, tempestates grandines, fulmina multa, multis modis incommoda hominibus inferunt. Quidam etiam homo igne cœlesti consumptus est, veste illæsa manente.		10
		Lotharius imperator partito inter filios regno, abrenunciat seculo, & in Prumia monasterio habitu monachi suscepto nō multo post dormiuit in Domino.		
		Ludouicus filius eius olim à Sergio papa in regem vnctus, imperat annis 21. Lotharius vero frater eius Lotharingiam tenet.		10
856	1 | 12	Maginradus eremita martyrizatur.		11
		Rabbanus egregiæ vitæ & scientiæ archiepiscopus obiit.		
			Apud Constantinopolim Michael solus imperat annis 15.	
857	2 | 13	Nicolaus Romanæ ecclesiæ 10 præsidet, cuius ordinationem Ludouicus imperator sua præsentia roborauit.		1
		Coloniæ orta tempestate populo in basilicam sancti Petri confugiente, subito fulmen instar ignei draconis basilicam scidit ac penetrauit, & tres homines diuersis quidem locis, sed vno ictu in mortem deiecit, alios etiam sex eodem impetu semiuiuos reliquit.		20
858	3 | 14	Franci super crudelitate Caroli regis sui apud Ludouicum fratrem | 2 eius expostulant, & eum ad regnandum super se contra Carolum inuitant. Quod ille inconsulte aggressus, turpiter alienis excessit finibus.		
		In parochia Moguntina malignus spiritus euidens nequitiæ suæ dedit indicium. Nam primo lapides iaciendo, & parietes domorum quasi malleis pulsando, inde manifeste loquendo, furta etiã prodendo, discordias inter vicinos seminando, homines inquietabat. Denique animos omnium contra vnum hominem commouit, quasi propter eius peccata cæteri talia paterentur, cuius fruges in vnum coacernatas incendit, qui vbicunque intrasset, statim domus illa exurebatur, vt iam eis nisi in agris locus manendi nullus esset.		30
		Propter hoc presbyteris litanias agentibus, & benedictam aquam spargentibus, inimicus lapides iaciendo, multis cruentatis, tandem aliquãdiu quieuit. Presbyteris recedentibus, inimicus flebiliter vlulans, tandem presbyterum quendam nominatim exprimens, se quando aqua benedicta spargebatur, sub cappa illius quasi familiaris sui latuisse professus est, accusans eum cum filia procuratoris concubuisse. Sic per triennium institit, donec ibidem cuncta ædificia incendio consumeret.		
859	4 | 15	Ludouicus rex Germaniæ plurima prælia contra Sclauos strenue gessit, & capto principe eorum Rastrix nomine propter violatam fidem oculos ei eruere iussit.		3 40
		Principibus Caroli regis inter se discordantibus, Britones destitutam auxilio terram inuadentes, vsque Pictauis omnia vastando veniunt, quos redeuntes rex Carolus persequutus, Britanniam intrat. Et pugna cõserta, Franci vincuntur, Britones in sede eorum grassantur.		
860	5 | 16	Numeneus rex Britonum dum instaret regnum Francorum depopulari, visum est ei assistere sibi sanctum Maurilianum Andegauensis vrbis olim episcopum, à quo in capite baculo percussus iram Dei morte persensit.		4
		Hoc tempore Leuculfus dux Saxonum pater Ottonis ducis, auus autem Henrici regis, corpus sancti Innocentij papæ à Roma in Saxoniam transtulit.		50
861	6 | 17	Herispous filius Numenæi rex Britonum Carolo regi confœderatur, & numeratus eius se dominationi subdit.		5
862	7 | 18	Lotharius rex Lotharingiæ Waldradam pellicem superducens coniugi suæ Tetbergæ, consentientibus sibi archiepiscopis Gunthario Colonensi,		6

| Romanorum. | Francorum. | Constantinopolitanorum. | Anni Domini.

lonienſi,& Tetgaudo Treuerenſi magnam ſibi calamitatem parauit.

8 | 19 | Hucbertus abbas,& dux frater Tetbergæ reginæ,pro repudio | 7 | 863
ſororis ſuæ contra Lotharium inſurgit.

Guntharius & Thetgaudus archiepiſcopi Romæ à papa Nicolao pro adulterio Lotharij regis examinati , cum & ſuis ſynodalibus geſtis quæ præferebant,& ſuorum ore etiam conuicti fuiſſent, epiſcopatu & ſacris gradibus exordinati,anathematizati ſunt, eisque tamen laicalis communio conceſſa eſt.

9 | 20 | Excommunicata pellice Waldrada à legato apoſtolico,videns | 8 | 864
Lotharius rex etiam ſibi excommunicationem intentari, Thetbergam vxorem ſuam recipit,ſed non multum id profuit, quia non multo poſt repudiata vxore pellicẽ recepit, nec vltra vllo correptionis modo ab ea ſeparari potuit.

10 | 21 | Corpora ſanctorum Euſebij & Potentiani martyrum,dono Ni-|9 | 865
colai papæ ad Gallias translata, in monaſteriis voto religioſorum ſancto Petro collatis honorifice tumulantur.

Rex Bulgarorum ad Chriſtianiſmum cum ſua gente conuerſus, miſſis ad eum à ſede apoſtolica ſacri ordinis miniſtris, acceptis etiam à rege Ludouico ſubſidiis,adeo in fide ſolidatur, vt nõ multo poſt filio maiore in regnum ordinato, ipſe abrenuntians ſeculo monachus factus ſit. Sed cum filius eius iuueniliter agens,ad gentilitatis cultum vellet redire, militiæ cingulo & cultu regio reſumpto filium perſecutus cepit, & oculis eius effoſſis eum in carcerem truſit,& filio iuniore in regnum locato, ſacrum habitum recepit, & in eo vſque ad finem vitæ perſeuerauit.

11 | 22 | Heriſpoo à ſuis perempto,Solomon filius eius ſuper Britones | 10 | 866
regnat,& Carolo contra ſe venienti confœderatur.

Normanni Galliam repetentes Nannetis, Andegauis, Pictauis,& Turonis terminos depopulantur. Quibus occurſantes dux Aquitaniæ Ranulfus, & Robertus fortis marchio,dum ipſi incaute præliantes perimuntur , cæteri à Normannis vt oues à lupis aceruatim ſternuntur.

12 | 23 | Sarracenis Beneuentanam regionẽ incurſantibus,Ludouicus | 11 | 867
imperator viriliter occurrit, ad cuius auxilium Lotharius frater eius properans,multa quidem prælia cum eo ſtrenue geſſit , ſed exercitu ſuo propter intemperiem aeris morbis & morſibus aranearum nimis grauato,cum multo ſuorum diſpendio rediit.

13 | 24 | Adrianus Romanæ eccleſiæ 104 præſidet. | 12 | 868

Cometes manifeſte apparet.

Michael Græcorum imperator, ſenſu diminutus, adeo mente excedebat,vt familiares ſuos iuberet occidi,quos tamen ad ſe rediens, ſibi præſentari exigebat.

14 | 25 | Baſilius quem Michael imperator pauperem ex familia vnius | 13 | 869
abbatis ſibi aſciuerat,& cubicularium factum ad tantos honores prouexerat, vt alter ab imperatore appellaretur,ſæpe ab imperatore per inſaniam occidi iuſſus,timens ne tali occaſione occideretur , elegit magis ipſe imperatorem interficere,quam ab eo interfici,& imperauit annis decem & ſeptem.

Corpus ſancti Mauri,qui fuit diſcipulus ſancti Benedicti, aſportatum à Glantifolio in Burgundiam propter timorem Normannorum transfertur ad Foſſatenſe cœnobium,quod conſtruxit ſanctus Babolenus,ſancti Columbani diſcipulus.

15 | 26 | Lotharius rex Romam ad Adrianum papam ſe excuſatum vadit, | 1 | 870
à quo dum pro comprobatione innocentiæ ſuæ ad examinationem corporis & ſanguinis Domini, tam ipſe quam optimates regni inuitati fuiſſent, &

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.

ipſe & omnes qui corpus Domini noſtri cum eo temere accipere præſumpſerunt, infra ipſum annum perierunt, ipſo ſtatim in redeundo Placentiæ defuncto.

871 16 | 27 | Coloniæ celebrata ſynodo ad dedicationem eccleſiæ à tribus | 2 Lotharingiæ metropolitis, Liutperto Maguntino, Bertulfo Treuerenſi, Willeberto Colonienſi, cum ab eis maior eccleſia quæ eſt ſancti Petri, deberet dedicari, præcedente nocte auditæ ſunt voces malignorum ſpirituum, inter ſe dolentium & conquerentium, ſe à poſſeſſis diu ſedibus debere expelli.

Carolus rex Francorum defuncto fratruele ſuo Lothario, dum Lotharingiam ſolus vſurpare nititur, per moderantiam & induſtriam Ludouici fratris ſui Germanorum regis ad hoc attractus eſt, vt æqualiter inter ſe regnum fratruelis diuiderent.

Ab exercitu Ludouici Germanici vario euentu varia bella contra Sclauos geruntur.

872 17 | 28 | Carolum regem Francorum domeſtica calamitas in filiis ſuis | 3 afflixit.

Siquidem Carolomannum in clericatu vſque ad diaconatus officium proiectum, ipſe pater cepit & excæcauit, pro eo quod ad apoſtaſiam conuerſus, & omni genere nocendi regnum perturbans, alter quidam Iulianus effectus erat.

Porro alter filius eius Carolus, dum inconſulte voluiſſet experiri expertam cuiuſdam Albuini militis fortitudinem, & ſolus ſoli congreſſus fuiſſet, ab eodem Albuino ignorante quis eſſet peremptus eſt.

Baſilius imperator Græcorum inter cætera munera mittit Ludouico regi Germanorum cryſtallum miræ magnitudinis, mire auro gemmiſq; ornatum, cum parte non modica ſanctæ crucis.

873 18 | 29 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 105 præſidet. Ad hunc Ioannes Ro- | 4 manæ eccleſiæ diaconus vitam primi Gregorij papæ ſcribit, in quatuor libellis laudabiliter editam.

Adalgiſus dux Beneuentanorum à Græcis ſeductus, contra Ludouicum imperatorem rebellat, & multas Italiæ vrbes ab eo deſciſcere facit, cui imperator viriliter repugnans Beneuentum & Capuam capit. Sed dolis Adalgiſi perſuaſus exercitum dimittere, ita ab eo eſt circumuentus, vt non poſſet euadere, niſi turpi fœdere facto compulſus iuraſſet Adalgiſo, ſe nunquam in vita ſua Beneuenti fines intraturum. Ob hoc Adalgiſus à ſenatu Romano reus maieſtatis, & hoſtis publicus adiudicatus: & bello contra ſe decreto in Corſicam fugit.

Carolus iunior Ludouici Germanorum regis filius à dæmonio grauiter in præſentia patris & optimatum eius vexatur, & in ipſa vexatione confitetur hoc ſibi ideo contigiſſe, quia cõtra patrem ſuum conſpirationem facere moliebatur.

874 19 | 30 | In Italia Brixæ tribus diebus & tribus noctibus ſanguis de cœ- | 5 lo pluiſſe narratur.

Normanni à regno Ludouici Germanorum regis tributum exigentes, ab exercitu eius grauiter cæſi vincuntur.

Locuſtæ in Galliam depopulantur innumerabiles, cæteris locuſtis maiores, ſena alarum regimina, ſex pedes, duos dentes lapide duriores habentes, vt caſtrorum acies turmatim volantes, duces cum paucis itinere vnius diei mittentes ad metenda loca venturæ multitudini, circa horam nonam ad locum præuiſum venientes, ibique ſolis ortum expectantes, per ſpacium vnius diei aerem velabant, ipſum ſolis radium obnubilantes, ore lato, extenſo inte-

Romanorum.		Francorum.	Constantinopolitanorum.	Anni Domini.

so inteſtino, omnia viridia in herbis & arboribus vaſtabant, ſpacium diurni itineris quatuor aut quinque millibus extendentes. Hoc miſerabili ſpectaculo vſq; ad mare Britannicum peruenientes tandem flatu ventorum in profundum maris dimerſæ ſunt, ſed æſtu Oceani ad littus reiectæ ex putredine ſua aere corrupto multos perire fecerunt. Secuta fames valida multos conſumpſit, inedia vt pene tertia pars hominum conſumpta ſit.

10 20 | 31 | Hyems ſolito aſperior & prolixior, nix & gelu à calendis No- | 6 | 875
uembris vſq; ad vernale æquinoctium.

Ludouico regi Germanorum apparuit in ſomnis genitor ſuus, olim imperator, adiurans eum per nomen ſanctæ trinitatis, vt eum eriperet à tormentis quibus detinebatur, vt æternam requiem habere mereretur. Ob hoc ad diuerſa monaſteria eleemoſynis deſtinatis obnixe filius ſuccurrebat patri, vnde datur intelligi, quod licet idem imperator multa Deo & hominibus placita feciſſet, pluratamen contraria in regno ſuo fieri conſenſit, in quibus grauiora videbantur, quod hæreſi Nicolaitarum non reſtitit, & monita Gabrielis archangeli duodecim capitulis comprehenſa, quæ Emarchus ei legenda
20 & obſeruanda obtulit, ſeruare non ſtuduit.

Normanni vrbem Andegauis, quaſi in ea habitaturi, cum ſuis omnibus occupant, ad quam oppugnandam Carolus aſcito Salomone Britonum rege multis diebus eam obſedit. Sed cum Normanni ad deſperationem adducti fuiſſent, rex multo exercitu, pecunia ab eis accepta, egreſſum eis annuit, eiſq; hoc pacto peiora faciendi locum dedit.

21 | 32 | Cometes ſolito rutilantior apparuit. | 7 | 876

Subita & nimia aquarum inundatio facta eſt in Iunio, ita vt in Saxonia villa quædã longe à torrentibus & fluminibus remota in momento cum hominibus & beſtiis, & arboribus, & ædificijs, cum eccleſia & altari, penitus ab-
30 ſorpta ſit, vt nullum habitationis remanſerit veſtigium.

Ludouicus imperator in Italia moritur, & patruus ſuus Carolus rex Francorum Romam pergit, & Ioanne papa & Romanis per munera ſibi conciliatis, imperator creatur, & imperat annis duobus. Sed ei ſtatim à Ludouico fratre ſuo bellum paratur, quod ſe inconſulto ſolus imperium fratruelis vſurpauerit.

Britones, rege ſuo Salomone mortuo, pro contentione regnandi inteſtino inter ſe bello colliduntur, ſicque inuiti ceſſant à Galliæ exterminio.

Carolus imperator poſt adeptum imperium vltra ſe elatus, conſuetudines Francorum vilipendens, Græcas glorias & inſolitos habitus affectabat,
40 & talari Dalmatica indutus, & deſuper balteo accinctus pendente vſque ad pedes, capite vero inuoluto velamine ſerico & diademate ſuperimpoſito procedebat. Et cum eſſet lepore timidior, & hoſtes fugere quam fugare paratior, fratrem ſuum Ludouicum laceſſebat, minatus tantas copias ſe conducturum, vt ab equis flumine exhauſto, ipſe per aridum alueum Germaniæ regnum intraret.

1 | 33 | Henricus monachus vitam Germani Antiſſiodorenſis heroico | 8 | 877
metro in ſex libellis luculenter exaratam Carolo imperatori obtulit.

Ludouicus regnans in Germania moritur, relinquens tres filios ſuos hæredes, Ludouicum iuniorem, & Carolum qui non multo poſt imperauit, Car-
50 lomannum patrem Arnulfi imperatoris.

Carolus imperator de morte fratris ſui gauiſus, iniuſtitiam quam contra fratrem conceperat, contra filios fratris perficere paratus, cum quinquaginta & ab eo amplus hominum millibus regnum eorum aggreſſus, Coloniam vſque venit. Filiis Ludouici alias occupatis, Ludouicus iunior, legatione ad patruum miſſa, rogabat ea quæ pacis ſunt. Quod cum impetrare non poſſet,

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.

eum viriliter bello excepit, eumque victum cum nimio exercitus damno & multo dedecore fugere compulit.

Ingruente in Germania pecorum pestilentia, dum canes vndique collecti cadaueribus incumberent, ita disparuerunt, vt nec viui nec mortui reperirentur.

878 2 | 34 | Carolus imperator Romam secundo profectus Bosoni germano vxoris suæ neptem suam, filiam Ludouici imperatoris, vxorem dedit, & data ei prouincia in regem eum coronauit, vt etiam regibus imperare videretur. Qui audiens fratrueles suos Carlomannum & Carolum contra se exercitum adducere, pauore solutus reditum parat, & inter redeundum à quodam Sedechia Iudæo male potionatus Mantuæ moritur. Filius eius Ludouicus cognomento Balbus secundus, post diuisionem regnat in Francia annis duobus, iunior vero Carolus filius Ludouici Germanorum regis imperium adeptus est, annitentibus sibi quibusdam nobilium Romanorum, Ioanne autem papa satagente imperium transferre ad Ludouicum Balbum, filium recens defuncti Caroli imperatoris. | 9 | 10

879 1 | 1 | Ioannes papa iniuriatus à Romanis, ita vt etiam in custodia teneretur, pro eo quod Carolo non fauebat, in Franciam veniens cum rege Ludouico Balbo pene annum moratus est. | 10

Normannorum plusquam quinque millia à Francis in Gallia cæsa sunt.

Hoc tempore clarebat Milo monachus sancti Amandi, qui vitam sancti Amandi metrice composuit, & librum de sobrietate ad Carolum Caluum scripsit. Sub Hoc Milone adolescebat etiam nepos eius Hubaldus, qui in septem liberalium artium peritia clarus, egregie præter cætera in Musica claruit, & de multis sanctis cantus dulci & regulari modulatione composuit.

880 2 | 2 | Sol hora diei nona ita obscuratus est, vt stellæ in cœlo apparerent. | 11

Rex Francorum Ludouicus Balbus moritur, vxorem suam ex se grauidam relinquens. De regno eius Francis varie sentientibus, aliis illud filiis Ludouici Balbi ex concubina deberi iudicantibus, aliis Bosoni Prouinciæ regulo ad illud iniuste inuadendum assentientibus, aliis vero illud regno Germaniæ resociare volentibus, nascitur interim ex legitima vxore Ludouici Balbi filius, qui ex nomine aui Carolus nominatus est. Filij tamen Ludouici Balbi ex concubina, Ludouicus & Carlomannus dicti, interim regnum Francorum inter se diuidentes, regnãt annis quinque, & Bosonem semper persecuti sunt.

In sylua Francica Carbonaria plus quam nouem millia Normannorum à Francis cæduntur.

881 3 | 1 | Carolus imperator fratre suo Carlomanno defuncto, & non multo post Ludouico altero fratre suo immatura morte præuento, post claras de inimicis victorias regnum Germaniæ obtinuit. | 12

882 4 | 2 | Carolus Romæ à papa Ioanne in imperatorem benedicitur. | 13

Normanni adiunctis sibi Danis Franciam & Lotharingiam peruagantes, Ambianum, Attrebates, Corbeiam, Cameracum, Taruennam, fines Morinorum, Menapiorum, Brachatensium, omnemque circa Scaldim fluuium terram, monasteria sanctorum Walarici & Richarij ferro & igni deuastant. Inde Wal fluuium ingressi, totam Batauiam, palatium etiam Neomagi, incendunt.

Eodem anno Godefridus & Sigefridus reges Normannorum cum inæstimabili multitudine iuxta Mosam in loco Haslon consedentes, Leodium, Traiectum, Tungros, Coloniam Agrippinam, Bonnam, cum adiacentibus castellis comburunt, Aquis in Palatio equos stabulantes, opidum & palatium

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Constantinopolitanorum.	Anni Domini.

tium incendunt, præterea monasterium Stabulaus, Malmundarium, Indam, Prumiam. Sacri ordinis in vtroq; sexu ministri, vbi poterant opportunius, latebant, & sanctorum corpora & pignora locis tutioribus abscondebant. Ad hæc mala Hug filius Lotharij ex Waldrada pellice in Lotharingia, & Boso supra scriptus, in Burgundia tyrannizabant.

5 | 3 | Normanni vrbem Treuerim incendunt, & Metas vsq; perueniunt, i- | 14 | 883
10 biq; conserto prælio Christianos vincunt. In hoc prælio Gnalo Metensium episcopus cæsus est.

6 | 4 | Carolus imperator, & Gallis & Germanis ad auxiliandum re- | 15 | 884
gno euocatis, Normannos obsidet. Cum quo Godefridus rex facto fœdere, vt sibi Frisia prouincia, & Gila filia Lotharij regis vxor daretur, baptizatus est, & ab imperatore de sacro fonte susceptus, Sigefrido quoque rege nimis munerato, eos à regno suo recedere fecit. Qui mox Franciam repetētes, post multas incursiones à Carlomanno rege Francorum duodecim millia argenti probati pro tributo exigunt, & sic in duodecim annis pacem promittentes mare repetunt.

20 Hoc tempore Radulphus quidam corpus sancti Calixti papæ & martyris à Romana vrbe in Franciam transfert, qui Calixtus ieiunium quatuor temporum celebrari instituit.

7 | 5 | Carlomanno rege Francorum mortuo, cuius frater Ludouicus | 16 | 885
iam prioti anno obierat, Normanni Franciam repetunt, dicentes se cum rege Francorum tantum, non cum Francis pacis pepigisse pactum. Hinc compulsi Franci, Carolum imperatorem ad auxiliādum sibi inuitantes, Franciam ei subijciunt. Qui contra Normannos apud Louanium castrametatos semel & bis exercitum misit, sed nihil dignum fecit. Regnauit ergo Carolus etiam in Francia annis quinque.

30 Hyncimarus Remorum archiepiscopus obijt.

8 | 1 | Marinus Romanæ ecclesiæ 106 præsidet. | 17 | 886

Hug filius Lotharij regis ex Waldrada pellice paternum Lotharingiæ regnum rebellando assequi sperās, Godefrido Normānorum cui soror sua Gila nupserat, medietate affectati regni promissa persuadet, vt ab imperatore imperiales fiscos ad libitum suum sibi addi peteret, per hoc vtrinque imperatorem circumuenire putans, si daret, Normāni hostes regni in visceribus regni immitterentur, si negaret, iustam rebellandi causam habere videretur. Ad hoc tractandum iussu imperatoris Henrico duce, & Godefrido in Batauiam ex condicto conuenientibus, inter agendum Godefridus cum suis perimitur,
40 nec multo post etiam Hug ab Hērico excæcatur, & nouissime in monachum Prumiæ attondetur. Apud Constantinopolim Basilio imperatore mortuo Leo filius eius imperat annis 18.

9 | 2 | Normanni à Louanio exeuntes, Parisios obsidēt, contra quos Hen- | 1 | 887
ricus dux exercitum ducens dum incaute equitat, in foueam quam Normanni factam quisquilijs operuerant, lapsus trucidatur.

Hug dux & abbas miræ potestatis & prudentiæ moritur.

10 | 3 | Agapetus Romanæ ecclesiæ 107 præsidet. Hic in aliquibus libris non | 2 | 888
annumeratur.

Carolus imperator cum Normannos nequiret expellere, tandem facto
50 fœdere concessit eis regiones, quæ erant vltra Sequanam, quarum incolæ contra se rebellabant, quæ pars Franciæ à Normannis Normannia appellata est.

11 | 4 | Adrianus Romanæ ecclesiæ 108 præsidet. | 3 | 889

Carolus imperator zelatus vxorem suam pro eo, quod plus iusto familiariter ageret cum Lutwaldo Vercellensi episcopo, repudiat. Episcopus

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.		Francorum.		Constantinopolitanorum.

proteſtatur,in concione ſe nunquam cum ea coiſſe, illa vero ſe virginem eſſe gloriata,accepto repudio monaſterium petijt.

890 12 | 5 | Carolus imperator corpore & animo deficiens,ab optimatibus | 4 regni repudiatur, & Arnulphus filius Carlomanni regis fratruelis eius in regnum ſublimatur,& regnat annis 12.Hic Arnulphus patruo ſuo, ex imperatore etiam neceſſarijs egenti,fiſcos in Alemannia delegauit, qui ſequenti anno obijt.

Romanum imperium & regnum Francorum miſere diſcerpitur. In Italia nempe Berengarius,& Wido de regno contendunt. Franci vero neglecto Carolo Ludouici Balbi puero vix decenni regem ſibi præficiunt Odonem filium Roberti ducis,quem à Normannis occiſum ſupra diximus.

Radulphus autem corona ſibi impoſita, rex Burgundionum ſtatuitur, quod regnum multo tempore durauit.

¶ *Regnum Burgundionum incipit.*

891 1 | 1 | BAſilius Romanæ eccleſiæ 109 præſidet. Hic in aliquibus libris | 5 non inuenitur.

Normani Pariſios expugnare non valentes, Burgundiam aggrediuntur,& Senones vrbem oppugnant,ſed non expugnant.

In Italia Sarraceni caſtrum quoddam Fraxinetum occupantes, magno exitio Italiæ eſſe cœperunt.

892 2 | 2 | Normanni à Senonibus Pariſios repetunt, & inde repulſi per Ma- | 6 cronem fluuium Trecas vrbem incendunt, & vſq; Viridunum & Tullum vrbes cuncta depopulantur.

Wido Berengarium bis victum ex prælio fugat.

Odo rex Danos ſuper Auxonam fluuium bello vincit.

893 3 | 3 | Arnulfus rex Zuendebaldo duci Maharenſium ducatum Boe- | 7 manorum addens, & Boemannos per hoc ſibi infeſtos fecit, & Zuendebaldo per adiectionem potentiæ,materiam contra ſe rebellandi dedit. Ad quem debellandum cum non ſufficeret, gentem Hungarorum Deo inimicam regno immiſit, eorumque auxilio Zuendebaldum deuicit, & tributarium fecit.

Sanctus Waldricus in Baioaria naſcitur.

894 4 | 4 | Normanni iterum à Pariſijs repulſi, fines Britonum inceſſunt,& | 8 primo victores, poſtea à Britonibus vincuntur, in duobus prælijs duodecim millibus ſuorum peremptis.

Odone rege per conſilium Francorum in Aquitania demorante,Franci puerum Carolum duodennem Ludouici Balbi filium in regnum paternum reuocant, & Remis à Fulcone archiepiſcopo in regē benedici faciunt, & oritur longa concertatio inter eum & Odonem.

895 5 | 5 | Stephanus Romanæ eccleſiæ 110 præſidet. | 9

Normanni Lotharingiam repetentes, circa Leodium cum Chriſtianis pugnant & vincunt.

Sunderoldus Moguntiæ Archiepiſcopus à Normannis Wormaciæ martyrizatur.

Arnulphus rex audita cæde ſuorum à Baioaria contra Normannos pugnaturus,properat cum valido exercitu, quos ſupra fluuiū qui Tilia dicitur, pedeſtri prælio adorſus,tantam ex eis ſtragem fecit, vt ex innumerabili multitudine vix ſupereſſet, qui ad claſſem aduerſum nuntium ferret,

Normannorum reſidui tranſuadata Moſa Ribuariam & Arduennam vaſtando peruagantes trans mare recedunt.

Claruit

| Romanorum. | | Francorum. | | Constantinopolitanorum. | Anni Domini.

Claruit hoc tempore Remigius Antissiodorensis in exponendis scripturis diuinis & humanis studiosus.

Hoc tempore claruit in Burgundia Berno ex comite abbas Gigniacensis cœnobij à se fundati, qui etiam ex dono auiæ comitissæ cõstruxit Cluniacum cœnobium in cellam Gigniacensem.

6 | 6 | Arnulphus rex Zuendebaldum filium suum ex concubina facit re- | 10 | 896
gem Lotharienſium.

Carolus rex opem Arnulphi regis contra Odonem implorat, ad cuius auxilium rex Arnulphus exercitum misit, sed parum commodi contulit.

Carolus rex Hundeum regem Normannorum baptizari fecit, eumque de sacro fonte suscepit.

7 | 7 | Arnulphus rex à Berengario Italiæ interpellatus ad auxilium sui | 11 | 897
contra Widonem Zuēdebaldum filium suum cum exercitu misit in Italiam, sed Wido viriliter agens, & primores exercitus donis corrumpens, eos ineffi-caces redire fecit.

8 | 8 | Arnulphus rex Longobardiam potenter ingressus, Pergame- | 12 | 898
num vrbem armis capit, cuius comitem Ambrosium ante portam vrbis laqueo suspẽdens, cæteris vrbibus terrore incusso ad obsequelam suam omnes adduxit.

Odo musicus ex clerico Turonensi monachum profitetur sub Bernone abbate.

9 | 9 | Odo rex Francorum moritur, obtestans primates, vt Carolum in | 13 | 899
regno reciperent.

Carolus regno Francorum toto recepto, regnauit annis 27.

Apud Triburias celebrata synodo contra laicos, qui auctoritatem episcopalem minuere tentabant, plura super statu sanctæ ecclesiæ decreta sunt.

10 | 1 | Formosus Portuensis episcopus Romanæ ecclesiæ 101 præsidet, | 14 | 900
contra voluntatem quorundam Romanorum, qui Sergium diaconum Romanæ ecclesiæ facere voluerant, sed non præualuerant.

Hic Formosus cum aliquando in sinistram suspicionem veniſſet Ioannis 8 papæ, timore eius fugiens, ẽpiscopatum Portuensem reliquit, & quia reuocatus à papa redire noluit, anathematizatus est, & tandem ad satisfaciendum papæ in Gallias veniens, vsque ad laicalem habitum degradatus est, iurans se non amplius Romam intraturum, nec episcopatum suæ vrbis repetiturum, confirmans etiam propriæ manus scripto se in laicali communione perseueraturum. Post à Marino successore Ioannis in episcopatu contra datum sacramentum restitutus, non solum Romam intrauit, sed etiam Romanæ ecclesiæ papatum suscepit, propter quod cum multo scandalo multa per multos annos quæstio & controuersia agitata est in ecclesia, alijs eius & ab eo ordinatorum consecrationem irritam esse debere præiudicantibus, alijs econtra qualiscunque fuerit Formosus, tamen propter sacerdotalis officij dignitatem & fidem eorum qui ordinati fuerant, omnes consecrationes eius ratas esse debere saniori consilio iudicantibus, præsertim eum ipse Formosus à Marino papa absolutus fuerit à periurio. Ab hoc Formoso Arnulphus rex inuitatus, Romam venit, sed non admissus, Romam Leonianam obsedit. Lepusculo forte versus vrbem fugiente, & exercitu cum clamore nimio sequente, Romani timentes se de muro proijciunt, & hostibus per factos aceruos murum ascendendi locum faciunt. Sic capta Roma, illos qui papam iniuriauerant decollari fecit, & à papa in imperatorem benedicitur.

Fulco Remorum archiepiscopus perimitur à Winemato satellite Bal-

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.

duini Flandrenſium comitis, pro eo quod abbatiam ſancti Vedaſti Attrebatis à Carolo in beneficium acceperat, quam Balduinus iam per aliquot annos quamuis nullo concedente inuaſerat.

901 11|2|Vuido rex Arnulphum imperatorem ſe vſquequaq; perſequentem|15 non ferens, quippe cui nec vrbes nec caſtra munita natura reſiſtere poterāt, dum ſe fugiendo tutaretur, imperator vxorem eius obſedit, quæ iam rebus ſuis diffidens, per vnum familiarem imperatoris multa pecunia correptum ei poculum mortiferum dedit. Quo hauſto, per triduum excitari non potuit apertis oculis, nil loqui aut ſentire valens, quæ res eum repedare coegit, quem recedentem Vuido perſecutus, à Deo percuſſus obijt.

902 12|3|Bonifacius Romanæ eccleſiæ præſidet. |16

Arnulphus imperator longa ægritudine diſſolutus, vel (vt quidam ferunt) afflictus à minutis vermibus quos pediculos vocant, adeo in corpore eius ſcaturientibus, vt à nullo medicorum minui poſſent, moritur, & Ludouicus filius eius poſt eum regnat annis decem.

Stephanus Romanæ eccleſiæ 113 præſidet, menſibus quatuor. Hic primum à Formoſo papa epiſcopus Anaguinæ eccleſiæ ordinatus, ipſum Formoſum perſequitur, & ordinationes eius omnes irritas eſſe debere decernit, & alia horribilia dictu in eum fecit. Legitur enim, quia ipſe & nō Sergius corpus Formoſi à ſepulchro in cōſilio protractum, & papali veſte exutum, laicali induit, & abſciſis duobus digitis dexteræ manus eius in Tyberim præcipitari fecit.

Romanus Romanæ eccleſiæ 114 præſidet.

In Italia pro Vuidone filius eius Lambertus contra Berengarium regnat.

903 1|4|Theodorus Romanæ eccleſiæ 115 præſidet. Hic contra Stephanum|17 papam ſentiens, reconciliauit ordinatos à Formoſo, quos Stephanus per vim Romæ intus & non foris exordinauerat, nec tamen præſumpſerat eos iterum conſecrare. His reconciliatis, Theodorus papa libros abrenunciationis reddidit, & igni cremari præcepit.

Ioannes Romanæ eccleſiæ 116 præſidet. Hic etiam ad confirmandam Formoſi ordinationem, quam Stephanus depoſuerat, ſynodum 74 epiſcoporum præſentibus Francorum archiepiſcopis & rege, apud Rauennam ſtatuit, & coram eis combuſta eſt ſynodus, quam Stephanus in damnationem Formoſi fecerat.

Lamberto filio Widonis mortuo, Berengarius regno potitur.

Hungarorum gens barbara, quæ quibuſdam cluſis remota, nec ad meridianam plagam, nec ad occidentalem exeundi antea habuerat facultatem, per Arnulphum ruptis cluſis emiſſa, quæ Arnulpho veniente aliquantulum temperauerat rabiei ſuæ, modo eo mortuo per totam Galliam, Germaniam Italiamq;, vt fera tempeſtas, diffunditur.

Zuendebaldus rex à Lotharienſibus in bello perimitur, in qua conſpiratione & bello quicunq; vulneratus eſt, aut mortem non euaſit, aut nunquam ſanari potuit.

Francone Leodienſium epiſcopo mortuo, Stephanus epiſcopus ſubrogatur, vir ſanctitate & ſcientia clarus, qui vitam & paſſionem ſancti Lamberti martyris ad Hermannum archiepiſcopum vrbanius edidit, cantum quoque nocturnum de eodem martyre, cantum quoque de ſancta trinitate, & de inuentione Stephani protomartyris, dulci & regulari modulatione compoſuit.

Conradus Comes pater Conradi, qui poſt Ludouicum regnauit, perimitur in bello à comite Alberto.

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Constantinopolitanorum.	Anni Domini.
8	5	Benedictus Romanæ ecclesiæ 117 præsidet.	18		904
		Ludouicus rex conserto cum Hungaris prælio miserabiliter vincitur.			
		Apud Constantinopolim Leone imperatore mortuo, Constantinus filius eius, & Alexander frater ipsius Leonis, imperant anno vno.			
9	6	Leo Romanæ ecclesiæ 118 præsidet. Hunc post triginta dies ordinatio-	1		905
		nis suæ Christophorus presbyter suus capiens, & in carcerem trudens, per-			
		inuasionem Romanæ ecclesiæ 119 præsidet.			
		Hungari superioris anni victoria elati regnum Ludouici sub tributo redigunt.			
		Apud Constantinopolim Alexandro imperatore mortuo, Constantinus imperat annis 39.			
4	7	Hungari victos Græcos sub tributo redigunt.	1		906
		Apud Græcos Romanus humilis quidem genere, sed quia Leonem ferocem occiderat, expertæ fortitudinis habitus, & per hoc à Leone imperatore dux naualis exercitus constitutus, volens fieri tutor Constantini imperatoris qui admodum puer erat, tutorē à patre illi deputatum. & omnes prin-			
		cipes palatij ad se extra vrbem arte euocatos capit, & palatio eliminat, & fa-			
		uentes sib officijs curialibus honorat. Focas autem qui terrestrem exercitum contra Symeonem Bulgarorum regem duxerat, hoc nuntio perterritus, fugit à bello, & omnes fugere fecit; sic quod animos & vires Bulgaribus addidit Græcos acrius debellandi, & ipse à Romanis captus oculis priuatur.			
5	8	Sergius Romanæ ecclesiæ 120 præsidet. Iste est Sergius diaconus	2		907
		propter Formosum à papatu reprobatus, qui ab eodem Formoso episcopus factus, ad Francos tamen se contulit, & eorum auxilio Christophorum in-			
		uasorem capiens & in carcere trudens, latenter Romam ingressus papatum			
		inuasit & Romanos minis & terroribus perpulit, vt omnes ordinationes Formosi irritas haberent, & in vltionem suæ repulsæ (quod dictu nephas est) Formosum sepulchro extractum in sede pōtificatus sacerdotaliter indutum decollari præcepit. Et insuper tribus digitis abscisis, in Tyberim iactari fecit, & omnes quos ille ordinauerat, iniuste exordinauit. Quem à piscatoribus inuentum, & in basilica Apostolorum principis loculo deportatum, quędam sanctorum imagines adorasse, & venerabiliter salutasse, palam omnibus visæ sunt.			
		Apud Græcos Romanus pater Basileos factus, vt securius ageret, matrem Constantini imperatoris vxorem duxit, suam vero filiam ipsi Constantino			
		despondit.			
		Hungari Bulgaros victos tributarios sibi faciunt.			
6	9	Romanus impetrato à principibus, vt etiam indumenta imperialia &	3		908
		diadema imperij acciperet, non iam tutor imperatoris, sed super imperatorem imperator videbatur esse, & etiam Christophorum filium suum in imperio ascitum, Constantino imperatori in procedendo præferebat, sed Christophorus non multo post obijt.			
7	10	Hungaris etiam Italiam depopulantibus, rex Berengarius bello cō-	4		909
		gressus miserabiliter vincitur. Romanus imperator Græcorum Bulgaros Græcos fortiter debellantes facto fœdere mitigauit.			
8	11	Sarraceni ex Africa à rege suo missi in Italiam, vt Apuliam & Calabri-	5		910
		am contra Romanum imperatorem rebellantes sub ditione illius redigerēt, pugnando Apulis & Calabris fortiter debellatis, Romam versus gyrantes, Garelianum occupant montem, ibique munitione sibi facta multas Italiæ vrbes debellauerunt.			
		Adelbertus quidam ex primoribus Austrasiorum per septennium Lu-			

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.

douico regi rebellis, dolo Hatonis Moguntini Archiepiscopi ad regem deductus decollatur.

Regino abbas Prumiensis Chronica sua, à natiuitate Domini inchoata, vsq; ad hunc annum perduxit.

911 | 9 | 12 | HVngari Germaniam vastant. | 6 | 10
Ludouicum filium Bosonis ex filia Ludouici imperatoris ab Italiensibus à Burgundia inuitatum in regno Berengarius excipiens bello, iurare eum compulit, vt si redire permitteretur, non vltra in Italiam rediret.

912 | 10 | 13 | Ludouicus rex Germaniæ moritur, qui propter tyrannorum in Ita- | 7
lia insolentiam & multam malorum ingruentiam non meruit imperialem benedictionem, cui succedens Conradus regnauit annis 7, qui & ipse caruit benedictione imperiali.

Ordo Cluniacensis incipit.

Berno abbas moriturus, Odonem olim musicum constituit abbatem Cluniacensis cœnobij ea conditione, vt ecclesia Cluniacensis solueret annuatim ecclesiæ Gigniacensi censum duodecim denariorum.

913 | 1 | 14 | Ludouicus ab Italiensibus ad regnandum reinuitatus, tam cito | 8
oblitus iuramenti in Italiam cõtra Berengarium vadit, & eo expulso regnum vsurpat.

914 | 2 | 15 | Contra Conradum regem potentiores regni principes rebellio- | 9
nem meditati, scilicet Arnoldus de Baioaria, Burchardus de Sueuia, Euerardus de Francia, Gilebertus de Lotharingia, & horum omnium præcellentior, Henricus dux de Saxonia & Thuringia, tam sapientia quam fortitudine regis ad gratiam eius reducuntur.

Solus Arnoldus ad Hungaros cum vxore & filijs fugiens, vsq; ad mortem regis ibi mansit.

915 | 3 | 16 | Ludouicus Veronæ captus, & Berengario à custodibus vrbis au- | 10
ro corruptis in vrbem immisso, oculis priuatur.

Hungari Berengario confœderati, Alemanniam vastãt, & à Baioarijs & Alemannis grauiter cæduntur.

916 | 4 | 17 | Carolus rex Francorum regnum Lotharingiæ recepit. | 11
Sarraceni à Fraxineto & Gareliano monte exeuntes, Calabriam & Apuliam, Beneuentum, Romanorum quoq; vrbes ita occupant, vt vnamquamque mediam Romani, mediam Sarraceni tenerent, & grauissime Italiam premebant.

917 | 5 | 18 | Anastasius Romanæ ecclesiæ 121 præsidet. | 12
Dando Romanæ ecclesiæ 122 præsidet.

Hungari Alemanniam totam deuastantes, vsq; Fuldam peruenerunt.

918 | 6 | 19 | Romanus Græcorum imperator filios suos Stephanum & Con- | 13
stantinum cum domino suo Constantino imperare instituit, ipso Constantino imperatore operemanuum suarum, picturam scilicet pulchre exercendo, sibi victum quærente.

Hatonem Moguntinum episcopum cuius dolo olim Adelbertus perierat, rex Conradus sollicitat etiam contra Henricum Saxonum ducem, propter potentiam ipsius sibi suspectum. Ad quod cum iam torquem auream episcopus fabricasset, quæ collo ducis secum conuiuãtis mitteretur, dolo proditus frustratus est, & post triduum morbo & angore, vel (vt alij dicunt) fulminis ictu interijt. Complices etiam consilij à duce patria eliminati sunt.

Missо

Romanorum.		Francorum.		Constantinopolitanorum.	Anni domini.

Missō autem exercitu à rege contra Henricum, tanta cæde Saxones debacchati sunt in eos, vt à mimis declamaretur, vbinam esset tantus ille infernus, qui tantam cæsorum multitudinem capere posset.

Hungari per Alemanniam in Alsatiam, & vsque ad Lotharingiam perueniunt.

7|20| Ioannes Rauennas episcopus Romanæ ecclesiæ 123 præsidet. | 14 | 919

Conradus rex moriens coram principibus regni regem designat Henricū, filium Ottonis Saxoniæ ducis. Hic ergo regnat annis decem & octo.

1|21| Henricus rex contra Arnoldum ab Hungaris regressum cum | 15 | 920
exercitu in Baioariam profectus, cum virtute & sapientia sua ad gratiam suam inflexit.

Robertus dux frater Odonis regis appetens regnum Francorum, contra Carolum inquietabat Franciam, eiusque instinctu omnes pene primores Franciæ aduersabantur Carolo.

2|22| Stephano Leodicensi episcopo defuncto, Richarius vir catholi- | 16 | 921
cus à Carolo per auctoritatem papæ Romæ ordinatur episcopus, repudiato Hilduino, qui, pecunia data duci Gisleberto, ambiebat ab eo sibi dari episcopatum.

Hoc tempore clarebat inter nobiles Lotharingię sanctus Wicbertus, qui Gemmelacense cœnobium fundauit, qui diuitiis, nobilitate & potentia clarus cingulum mundanæ militiæ deponens, cingulo sanctæ religionis in monachico habitu se accinxit.

Ziprinæus dux Boemiæ, ad Christi fidem conuersus, iuste & religiose in Boemia principatur, & post eum Watizlaus filius eius iustitia & sanctitate præclarus, cui frater suus Bolizlaus nimis aduersabatur.

3|23| Hungaris Franciam, Alsatiam, Alemanniam, Saxoniamq; de- | 17 | 922
populantibus, Henricus rex iuxta vrbem Mersburch congressus, vouens Deo pro adipiscenda victoria se hæresim simoniacam de regno suo eraditaturum, inæstimabili cæde eos vsq; ad internicionem pene deleuit.

Rex Henricus, quoscunq; fures, aut latrones, aut sicarios manu fortes & bellis aptos esse videbat, indulta eis venia agros & arma dabat, & legionem ex eis faciens ad debellandos barbaros exponebat, edicens omnino vt ciuibus parcerent tantummodo.

Carolus rex Francorum cum auxilio Lotharienſium iuxta vrbem Sueſſionum pugnans contra Robertum fratrem Odonis regis, qui contra se regnum Francorum inuadebat, eum cum multis peremit, & se & Franciam Henrico regi submittit, eiq; in pignus perpetui fœderis & amoris mittit manum pretiosi martyris Dionysii Parisiensis, auro gemmisq; inclusam.

4|24| Reges Henricus & Carolus apud Hunnā confœderantur, Ca- | 18 | 923
rolusq; reddit Henrico regi regnum Lotharingiæ, episcopis & comitibus vtrinque iurando rem confirmantibus.

Sanguis Domini crucifixi venit in Angliam, forte ille sanguis, qui de imagine Domini fluxit, cum secundo Dominus in imagine sua à Iudæis priora pateretur.

Africani qui per munitionem Gareliani montis totam Italiam laniabant, per militiam Ioannis papæ & per auxilium Romani Græcorum imperatoris, conserta cum eis pugna ita atteruntur, vt ne vnus quidem superfuerit, qui non aut trucidaretur, aut caperetur, multis testantibus Apostolos Dei Petrum & Paulum in illo bello visos fuisse ad auxilium Christianorum.

5|25| Rex Henricus pacem cum Hungaris in nouem annis firmat. | 19 | 924

Carolus rex Francorum à comite Heriberto captus, in custodiam Peronæ truditur ob necem Roberti ducis ab eo perempti.

Digitized by Google

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.

Rodulphus rex Burgundionum ab Italiensibus ad regnandum contra Berengarium inuitatus, conserta cum Berengario pugna, eoque victo & expulso, regnum Italiæ tribus annis tenuit.

925 6 | 26 | Rex Henricus vrbem Sclauorum Brennaburch capit, & victis | 20 Sclauis tributum imponit.

Rex Henricus agrarios milites recensens, vt octo eorum in agris, nonus vero in vrbe moraretur, vt octo in agris & sibi & nono laborarent, nonus vero in vrbe tertiam partem omnium frugum illorum reseruaret in ædibus à se ad hoc extructis, vt in bello nihil alicui eorum deesset, vrbesq; rebus & viris plenæ essent.

Berengarius Rex ab Italiensibus impie perimitur.

Hungari Salardo duce Italiam peruagantes Papiam obsident, & incendunt.

926 7 | 27 | Carolus rex Francorum sub custodia Heriberti exul & martyr | 21 moritur.

Radulphus regnat in Francia annis duobus.

Simeon Bulgar, qui ex philosopho monachus, ex monacho miles factus, dominabatur Bulgaris, Græcos grauiter atterit, sed Romanus Græcorum imperator eius insaniam facto fœdere mitigauit.

927 8 | 1 | Post mortem Caroli regis, nolentibus Lotharingis Henrico regi subesse, quidam Lotharingius nomine Christianus, simulata infirmitate Gigebertum ducem ad se dolo euocatum cepit, regique misit, vt per eum Lotharingiam sibi subiugaret. At vero inspecta industria & potentia Gisleberti, filiam suam Gerbergam ei despondit, & eum iterum Lotharingiæ præfecit. | 22

Ludouicus filius Caroli regis, insidiantes sibi fugiens, per mare transit in Angliam. Mater enim eius filia fuerat regis Anglorum.

Rodulphus rex ab Italiensibus repudiatur, & Hugo comes Arelatensium in regnum subrogatur.

928 9 | 2 | Rex Hugo quosdam Italiensium suspectos sibi, consilio & virtute Samsonis comitis circumuentos, sibi substrauit. | 23

Raherius Lobiensis monachus, vir nimiæ simplicitatis, sed experientia liberalium artium nominatus, cum Hilduino qui in Lotharingia episcopatum Leodicensem olim ambierat, in Italiam ad Hugonem regem profectus, Veronæ episcopus ab Hugone constituitur, Hilduino Mediolani archiepiscopo ordinato.

Rex Henricus Gana vrbem Dalmatiæ capit, & Dalmatis tributum imponit.

Ludouicus in Franciam reuersus, & licet ærumnose tamen in regno restitutus, regnat annis 27.

929 10 | 1 | Lanceam mirandi operis, & clauis Iesu Christi crucifixi sanctificatam, quæ dicitur primi & Magni Constantini imperatoris fuisse, donatam Rodulpho regi Burgundionum & Italię à Samsone comite; rex Henricus precibus, minis, muneribus, addita etiam parte prouinciæ Sueuorum, à Rodulpho comite extorquet, & hanc ad insigne & tutamen imperii posteris relinquit. | 24

930 11 | 2 | Ioannes papa à militibus Widonis marchionis captus, & in custodiam trusus, ceruicali super os eius posito pessime strangulatus est, in cuius loco alter Ioannes 124 subrogatus est, frater Alberici Romam expulso Hugone regentis. Alibi legitur hoc in loco Leo papa resedisse. | 25

Wenzeslaus princeps Boemiæ à rege Henrico in Praga vrbe obsessus, se & vrbem regi dedit, & impositam Boemiæ multam tributi pecuniam soluit.

12 | 3 | Hen-

Digitized by Google

| *Romanorum.* | | *Francorum.* | *Constantinopolitanorum.* | *Anni Domini.*

12 | 3 | Henricus rex reges Normannorum & Abroditarum Christianos facit. | 26 | 931

Redarij vsq; ad ducenta millia hominum conspirantes contra Henricum regem rebellant, & regnum eius grauiter infestant, & vicinas gentes ad rebellandum animant, sed à ducibus regis Bernardo & Thietmaro graui bello victi omnes pene moriuntur, aut fugientes in mare vicinum demerguntur. Et hoc facto vicinæ gentes à rebellione deterrentur.

13 | 4 | Arnoldus dux Baioariorum in Italiam contra Hugonem regem veniens, à Veronensibus susc ipitur, & cum Hugone confligens vincitur | 27 | 932

Raherius episcopus à rege Hugone episcopatu pulsus, quia Baioariis fauerat, Papiæ exiliatur, vbi & librum de suis ærumnis luculenter edidit. Scripsit & alia multa legentibus vtilia.

14 | 5 | Stephanus Romanæ ecclesiæ 125 præsidet. | 28 | 933

Beneuentani contra Græcos bellum agentes, quotquot Græcorum capiebant eunuchizabant.

15 | 6 | Hungari tributum à Saxonbus repetentes, ab exercitu regis Henrici occiduntur aut capiuntur, eisq; vsque ad internicionem deletis tributum quod repetebatur Deo pro gratiarum actione in ecclesiis & pauperibus exoluitur. | 29 | 934

Otto filius regis Henrici vxorem duxit filiam Eadmundi regis Anglorum.

16 | 7 | Ioannes Romanæ ecclesiæ 126 præsidet. | 30 | 935

Rex Henricus Danos qui per piraticam Frisones incursabant, vincit, & tributarios facit, & Ghuipiam regem eorum baptizari fecit.

In Genuensi vrbe fons sanguinis largissime effluxit, portendens forte vrbis ipsius imminentem ruinam, quia ab eodem anno ab Africanis cum classe illuc venientibus capta, cunctis ciuibus (exceptis paruulis & mulieribus) captis & occisis, etiam thesauris suis est vacuata.

17 | 8 | Leo Romanæ ecclesiæ 127 præsidet. | 31 | 936

Rodulphus rex Burgundiæ moritur.

Inger rex Russorum sciens, exercitus Græcorum esse ductos contra Sarracenos, & ad insularum custodias dispersos, ad expugnandam Constantinopolim cum mille & eo amplius nauibus venit, adeo de victoria iam securus, vt qui Græcos non occidi sed capi præciperet. Quibus imperator Romanus cum paucis viriliter occurrens, circumcirca Græco igni iniecto pene omnes cum nauibus exussit, paucis euadentibus, omnesque captiuos decollari iussit.

18 | 9 | Hoc anno prodigia apparuere. Sol sereno cælo obscuratur, per fenestras vero domorum radios quasi sanguineos emittebat. Hominis cuiusdam sinistra manus ferro amputata, post annum pene ad integrum ei dormienti restituta est, cui pro signo miraculi quasi sanguinea linea loco coniunctionis notabatur. | 32 | 937

Henricus rex moritur. Qui licet in vincendis inimicis gloriosus fuerit quia tamen pacificus erat, nullam operam dedit, vt effugatis ab Italia tyrannis, qui quasi conductitij mercenarij alter ateri succedentes imperium dilaniabant, benedictionem imperialem accepisset; post quem Otto filius eius ex Matilda filia Theoderici regis Saxonum imperauit annis 36. Mons vero vbi rex Henricus sepultus est, postea flammas in multis locis euomebat.

Obiit dominus Odo, primus abbas Cluniacensis, Succedit ei Adamarus.

1 | 10 | Contra Ottonem imperatorem rebellauit Euerardus comes pa- | 33 | 938

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.
	latij, & Gislebertus dux Lotharingiæ, qui Gerbergam sororem ipsius imperatoris vxorem habebat. Hungari per Austrasiam & Alemanniam multis ciuitatibus igne & gladio consumptis, Wormatiæ regno transito vsque ad Oceanum Gallias vastant, & per Italiam redeunt.		
	Princeps Boemiæ Wenzeslaus, vir sanctus, à fratre suo Boizlao occiditur, ambitione percipiendi principatus seducto, in cuius vltionem rex Otto bellum Biozlano indixit, & longa inter eos concertatio per 14 annos protracta est.		
939	2 | 11 | Stephanus Romanæ ecclesiæ 128 præsidet. Euerardus & Gisle-	34	
	bertus Henricum fratrem imperatoris obsessum capiunt, eumq; fallacia sua ab imperatoris fidelitate seiunctum factioni suæ applicant, suggerentes ei regnum magis competere illi in patris regno nato, quam Ottoni ante regnum nato.		
	Hungari à Saxonibus grauiter cæduntur. Otto imperator interim à Baioariis sibi resistentibus rediens, Euerardum exiliat, iterumque Baioarios aggressus omnes sibi subdit præter vnum filium Arnoldi. Rex Otto construit vrbem Magdeburch, quæ & Parthenopolis, id est virginum ciuitas, dicitur. Italiam vexat hæresis Anthropomorphitarum, id est corporeã formam Deum habere dicentium, contra quam Raherius Veron. episcopus & verbis & scriptis reclamabat.		
940	3 | 12 | Otto imperator in Lotharingiam vsque ad Capræmontem venit.	35	
	Berengarius iunior, Berengarij senioris ex filia nepos, timens regem Hugonem se persequentem, pro eo quod contra eum regnum Italiæ affectaret, ad Hermannum Sueuorum ducem, & per eum ad Ottonem regem fugit.		
	Rex Otto Boizlaum bello superat, at Boizlaus pro victoria securus, circumueniens principem militiæ regis cum multis trucidat, rex vero Boemiã deuastat.		
941	4 | 13 | Ludouicus rex Francorum Lotharingiam inuadens vsque ad Al-	36	
	satiam venit, ductu Euerardi Gisleberti. Rex Hugo misso sibi Græco igne ab imperatore Græcorum Fraxinetum oppugnat, & nauibus Sarracenorum exustis illud expugnat, & inde eos fugat. Tagmarus frater Ottonis regis ab eo ad hostes eius transit, & inter cætera mala Heresburch castrum regis capit, ibique à rege conclusus, telis intra ecclesiam confossus interiit.		
942	5 | 14 | Marinus Romanæ ecclesiæ 129 præsidet. Ad hunc sanctus Wal-	37	
	drieus Romam veniens ab eo cognouit, se futurum episcopum Augustæ Vindelicorum, quod post annos quindecim factum est. Gislebertus & Euerardus cum Henrico fratre imperatoris iuxta Rhenum contra imperatorem bellum parantes, milites imperatoris offendũt, & multi cum paucis congressione facta victi terga dederunt, Henrico interim in alio Rheni littore ante clauos Domini lanceæ suæ infixos in oratione prostrato, in brachio insanabiliter vulnerato. Orta dissensione inter principes de varietate legis, vtrum deberent auis superstitibus filij filiorum post parentes defunctos hçreditare, an exhæredatis fratruelibus deberet hæreditas ad patruos redire; ex regis Ottonis omniumque principum sententia cognitio veritatis cõmissa est gladiatorio iudicio, cessitque victoria his qui censebant, fratrum filios debere cum patribus hæreditare.		
943	6 | 15 | Rex Otto obsedit Brisagam oppidum Alsatiæ, quod Ludouicus	38	
	rex per milites Euerardi & Gisleberti tenebat, in qua obsidione iussu Friderici Moguntini episcopi qui animo iam ab imperatore defecerat, multi ab imperatore defecerunt: eaque re aliis territis, solus rex interritus manet. Interim fideles regis, Vdo videlicet, & Conradus frater Hermanni Sueuorum		

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.	Constantinopolitanorum.	Anni Domini.

rum ducis, Euerardum & Gislebertum prædando regno ſecure intentos iuxta Rhenum inopinate aggreſſi acerrime debellant. Euerardo gladiis perempto, Gisleberto autem Rheni vndis ſubmerſo, cæterorum vix aliquis fugit qui non aut trucidaretur, aut caperetur. Hoc nuntio infideles regis corde franguntur, & Ludouicus Alſatia diſcedit, & rex & fideles eius cum ipſo gratulantur. Vxorem Gisleberti Gerbergam, ſororem ſcilicet Ottonis imperatoris, Ludouicus rex duxit vxorem, filiam vero Gisleberti neptem ſuam imperator Bertaldo duci Baioariorum deſpondet, & ducatus eius Ottoni datur.

Ademarus Cluniacenſium abbas ſubſtituit ſibi abbatem Maiolum.

7 | 16 | Otto dux Lotharienſium obiit, Conradus gener regis Ottoni | 39 | 944
ſucceſſit. Stephanus & Conſtantinus imperatores, filij Romani imperatoris, ægre ferentes, ſe iuſta patris ſui ſeueritate à iuuenili leuitate coerceri, depoſitis in palatio inſidiis, ignorante altero Conſtantino Leonis imperatoris filio, patrem de palatij ſolio deponunt, & tonſo ei (vt moris eſt) capite ad vicinam inſulam in qua cœnobitæ philoſophantur, tranſmittunt. Sol horribilem eclipſin paſſus eſt feria ſexta, hora diei tertia, quo die in Hiſpania Addaram rex Sarracenorum à Radamiro Chriſtianiſſimo rege Gallitiæ in bello ſuperatus eſt. In Italia cometa miræ magnitudinis apparuit, portendens famem quæ ſequuta eſt.

Rex Otto corpus Innocentij martyris in vrbem Magdeburch transfert.

8 | 17 | Otto imperator Lotharingiam ſibi ſubiugauit, reſiſtente ſibi ſolo | 1 | 945
Metenſium epiſcopo Adelberone, fratre ducis Friderici. Stephanus & Conſtantinus videntes poſt patris ſui depulſionem, Conſtantinum filium Leonis imperatoris ab omnibus ſibi præferri, & ſe iam vix in ſeculis haberi, cum deliberarent, hoc quod de patre fecerant etiam de Conſtantino facere, publicato eorum conſilio per diabolum incentorem huius conſilij, cum ad conuiuium ex condicto conſediſſent, & de prioratu ſedendi inter ſe conſulto decertarent, dato ſigno à viris Conſtantini ambo fratres ſolio deturbantur, & tonſis capitibus ad idem monaſterium ad quod patrem tranſmiſerant, & ipſi ad philoſophandum cum monachis tranſmittuntur. Ita euacuato palatio abuſiuis imperatoribus, ipſe Conſtantinus, & Romanus filius eius ex filia Romani imperatoris, imperant annis *16*. Rex Otto Burgundiam ſibi ſubiugat.

Barbaros occaſione inteſtini belli vndique irruentes, Gero comes fortiter ac frequenter debellat. Regi Francorum Ludouico Hugo comes Pariſienſis nimis aduerſatur. Hic Hugo filius fuit Roberti tyranni in bello Sueſſonico peremptí à Carolo rege.

9 | 18 | Agapetus Romanæ eccleſiæ 130 præſidet. Henricus imperator | 2 | 946
in vrbe Meresburch à fratre obſeſſus, proiectis armis ad pedes eius procidens, & miſericordiam eius implorans, in cuſtodiam includitur. Fridericus autem archiepiſcopus Moguntiæ à ciuibus excluditur. Rex Otto multos cõtra ſe rebellare molientes capit aut occidit. Mortuo Bertaldo duce rex Otto fratri ſuo Henrico dat ducatum Baioariæ, & ſic eum reprimit à rebellione.

10 | 19 | Berengarium à Sueuia in Italiam reuerſum videns rex Hugo ab | 3 | 947
Italienſibus ſe deſerto recipi, Lotharium filium ſuum, vt ſaltem Berengario contegnet, Italienſium fidei commendat: ipſe Arelatum vnde venerat repetit.

11 | 20 | Rege Hugone mortuo Lotharius filius eius in Italia ſolo no- | 4 | 948
mine regnat. Berengarius actu & poteſtate rex, & cunctis acceptus per Italiam tyrannizat. Dux Baioariæ Henricus Aquileiam in Italia capit, Hungaros

Anni Domini.	Romanorum.		Francorum.		Constantinopolitanorum.

bis superat, Ticinum transit, & cum multis manubiis redit. Ludouicus rex Francorum à ducibus suis circumuentus, à Normannis capitur & consilio Hugonis Lugdunum missus, publicæ custodiæ traditur, Carlomannus vero maior filius eius à Normannis abductus Rothomagi moritur.

949 | 12 | 21 | Tapis rex Hungarorum in Italiam veniens decem modios | 5 nummorum à Berengario pro reditu accepit. Rex Otto 32 legionibus Franciam ad liberandum Ludouicum aggreditur. Ludouicus metu à custodia relaxatur.

Rex Otto Lugdunum capit, Hugonem intra Parisios concludit, Remos capit, Hugonis nepote qui episcopatum vsurpauerat, expulso legitimum episcopum restituit, vsq; Rothomagum potenter accedit, & castellis ac vrbibus quas ceperat, Ludouico redditis, in Saxoniam redit.

950 | 13 | 22 | Per loca Galliæ & Germaniæ plurimi & magni terræmotus fa- | 6 cti sunt. Rex Otto in Boemia contra Boizlaum proficiscitur, Boizlaus vero regi reconciliatur, eiq; tandem feliciter subiicitur. Rege Ottone secundam expeditionem in Franciam parante, Hugo virtutem eius non ferens, ei iuxta fluuium Charum occurrit, & pacto pacis secundum nutum regis facto, manus ei dedit.

951 | 14 | 23 | Moguntia ab Ottone imperatore obsessa est. Fridericus archie- | 7 piscopus captus, & in custodiam trusus, non multo post per indulgentiam regis relaxatus est. Rex Otto filium suum Luidulfum, natum ex filia regis Anglorum, testamento post se regem designat.

952 | 15 | 24 | Lidulphus filius imperatoris Ottonis, instinctu Conradi ducis | 8 cum eo contra patrem suum rebellauit, Remesburch cepit, & multas alias vrbes & principes à patre ad se auertit. Rex illum intra Moguntiam conclusum obsedit.

853 | 16 | 25 | Bellum fuit super Mosam inter Conradum & Raginerium Ba- | 9 | ginoensium comitem. Mortuo Wigfrido Colonienſium archiepiscopatum suscepit vir glorioſus Bruno, frater Ottonis imperatoris, qui quantus qualisue fuerit apud Deum & homines, lector ediscat in vita ipsius, quam Rogerus luculenter scripsit. Huius studio translata sunt à Roma Coloniam corpora sanctorum Eliſij, Patrocli, Priuati, Gregorij, cum baculo sancti Petri.

954 | 17 | 26 | Rex Otto vxorem secundam ducit, relictam Ludouici Italo- | 10 rum regis, & per eam Papiam accipit. Raherius bis episcopatu Veronensi depulsus. Leodicēsis episcopus per Brunonem archiepiscopum ordinatur post Farabertum.

955 | 18 | 27 | Lidulfo ad gratiam patris sui reducto, Conradus dux (Dei & | 11 imperatoris transfuga) ad Hungaros se transferens, eos in Lotharingiam vsque ad Carbonariam syluam perduxit, & virtute Dei apud Lobias contra eos ostensa, vltra prodire prohibiti impune redeunt. Berengarius rex Italiæ in Germaniam ad regem Ottonem venit, eique suis suique filij manibus datis, se ei committit.

Ludouico Francorum rege mortuo, Lotharius filius eius ex Gerberga sorore imperatoris regnauit annis 31.

A Baioariis contra Sclauos prospere pugnatur.

956 | 19 | 1 | Ioannes Romanæ ecclesiæ 131 præsidet. In Italia lapis miræ ma- | 12 | gnitudinis tonitru & tempestate turbulenta de cœlo iactus, ingens miraculum videntibus præbuit.

Templa plærisque in locis valida tempestate concussa sunt. Vtriusque ordinis sacerdotes ictu fulminis interierunt, & plura horrenda dictu portenta monstrata sunt. Friderico Moguntiæ archiepiscopo mortuo, Guillelmus filius

| Romanorum. | | Francorum. | | Constantinopolitanorum. | Anni Domini.

filius Ottonis imperatoris substituitur. Raherio ab episcopatu Leodicẽsium electo, Baldricus annitente auunculo sub Raginerio comite Montense episcopus sub[illegible]tuitur.

20 | 2 | Lidulphus filius imperatoris Ottonis in Italia moritur. Hungaris iterum regnum Ottonis imperatoris ductu Conradi ducis depopulantibus, imperator eos bello excepit, Conrado ab Hungaris ad eum pœnitendo refugiente & orante Deum, vt pro pœna perfidiæ suæ in ipso bello ab Hungaris perimeretur. Quo bello in tantum sunt Hungari victi & attenuati, vt vltra iam nec mutire ausi fuerint. In tantum quippe contriti sunt, vt nullus aut rarus eorum euaderet. Conradus tamen secundum votum suum ibi occubuit. | 13 | 957

Tres reguli Hungarorum in bello capti, suspendio perierunt. Bruno archiepiscopus ducatum Lotharienſium post Conradum adeptus, cœnobium sancti Panthaleonis Coloniæ constituxit. Henricus dux Baioariæ, frater regis Ottonis moritur. Henricus filius eius ei succedit.

21 | 3 | Bruno archiepiscopus plures Normannorum cum principibus eorum baptizari fecit. Wigmānus à facie regis Ottonis trans Albiã fugiens, Sclauos in regnum eius conduxit, quos rex fortiter debellauit, occiso regulo eorum, cum multis & septingentis captiuis capite cæsis. | 14 | 958

Obijt sanctus Gerardus fundator Bromensis cœnobij.

22 | 4 | Bruno archiepiscopus & archidux Lotharingiæ, secundas partes in regno fratris sui potenter & industrie administrãs, Raginerium Montensem comitem, qui Longicollus coguominabatur, apud Valentianas euocatum cepit, & irreuocabili exilio damnauit, pro eo quod regnum bellis inquietabat, vel quod verius fuisse dicitur, pro eo quod mortuo Gisleberto duce consanguineo suo, ea quæ Gislebertus vxori suæ Gerbergæ sorori imperatoris in dotem contulerat, violenter ei auferre præsumebat. Bonis Raginerij ad fiscum publicatis, filij eius Raginerus, & Lambertus ad Lothariũ Francorum regem confugerunt. Prodigiosa res multos terret, & à vitijs coërcet, notis crucis in veste plurimorum apparentibus, quorundam autem vestibus quasi lepra sordentibus. | 15 | 959

23 | 5 | Hoc tempore per industriam Ottonis imperatoris meliorato imperij & ecclesiæ statu, multa monasteria & cœnobia ad laudem Dei & honorem sanctorum, aut restaurantur, aut ampliantur, aut ædificantur. | 16 | 960

24 | 6 | Gallia & Germania iam bene pacatis, intendens imperator Otto etiam Italiam pacare, præsertim ad hoc eum anxie euocantibus Ioanne papa cæterisq; Italiæ episcopis vt eos liberaret de manibus tyrannorum Berengarij, Adelberti filium suum Ottonem, puerum septennem, Aquisgrani die sancto Pentecostes in regem inungi fecit: eoque commendato archiepiscopis fratri Brunoni & filio Guilielmo ad Italiam tendit. Apud Constantinopolim Romano imperatore defuncto, Nicephorus imperat annis decem. | 17 | 961

25 | 7 | Sanctus Wicbertus fundator Gemmelacensis cœnobij apud Gorziam, vbi Deo militabat propter amorem feruentis ibi sanctæ religionis, in Christo dormiuit. Corpus eius relatum est ad cœnobium Gemmelacense. | 1 | 962

26 | 8 | Otto imperator Italia peruagata, & tyrannis Italiæ maiestate nominis sui ita exterritis, vt in locis natura munitis laterent, aut Sarracenorum patrocinia quærerent, Romæ à Ioanne papa in imperatorem benedicitur, tyranni ab Ioanne papa & Romanis abiurantur. Eo repatriante Adelbertus à papa Ioanne à Fraxineto Romam reuocatur, sed imperatore redeunte refugiunt. | 2 | 963

Digitized by Google

Anni Domini | Romanorum. | Francorum. | Constantinopolitanorum.

Collecto à tota Italia episcoporum concilio, Ioannes papa de nefarijs causis infamatur. Qui tertio euocatus, dum se excusatum venire cunctatur, post multa tandem eo à cunctis præiudicato, Leo adhuc laicus electione omnium & consensu imperatoris papa substituitur. Sic leo præsidens Apostolicæ sedi fecit ordinationes, & ea quæ erant Apostolica. Nec longum Romani alterata fide apud imperatorem, papam recipiunt Ioannem. Ille synodo collecta Leonem deposuit, & eius gesta cassauit. Statutum quoque est publico omnium iudicio, synodum à Leone habitam, nec nominandam synodum, sed prostibulum fauens adulteris. Quicunque ergo eo ordinante erant damnati, iussi sunt suam ipsorum proscriptionem præsentare in charta hæc cõtinente verba: Pater meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit. Et sic depositi remanserunt in illis gradibus si quos habuerant, non à Leone ordinatis. Si qui autem digni iudicantur, vt non accepta prius consecratione ordinentur, indicto illis eodem decreto, quod & damnatis à Constantino Neophyto. Romani igitur à Papa Ioanne pecunia illecti, imperatorem cum paucis Romæ morantem subito aggressi, ita ab exercitu imperatoris sunt attriti, vt nisi ab imperatore & à papa Leone milites imperatoris à cæde reuocarentur, vsque ad internicionem Romani delerentur. Quibus per Leonem imperatori reconciliatis, post abscessum imperatoris Leo papa insidias sibi parari sentiens, ad imperatorem fugit. Ioannes autem papa se cum vxore cuiusdam oblectans, à diabolo in tempore percutitur, ac sine viatico dominico moritur. Romani vero contra iuramentum quod imperatori fecerant, se nunquam electuros papam sine eius & filij eius Ottonis consensu, Benedictum sibi papam statuunt.

Benedictus Romanæ ecclesiæ 12 præsidet. Imperator autem Roma obsessa, Romanos cæde & fame adeo afflixit, vt Leonem papam se recepturos promitterent. Sic Benedictus reiectus, non solum papatu, sed etiam sacerdotio à Leone exordinatur.

Leo Romanæ ecclesiæ 12 præsidet.

964 | 27 | 9 | Hoc tempore ecclesia sancti Quintini martyris, quæ est in insula super fluuium Somenę sita, cœnobium monachorum paucorum facta est. Procedente vero tempore, crescente numero fratrum, & aucta possessione redituum, etiam abbatia esse cœpit. In quo loco adhuc extant duo putei, in vno quorum caput ipsius martyris, in altero corpus; angelo reuelante, inuentum fuerat à venerabili matrona Romana nomine Eusebia, quæ pro munere eiusdem officij lumen oculorum quo antea priuata fuerat, per eundē martyrem recepit. Et hæc inuentio anno à passione ipsius martyris 55 euenit, qui passus est martyrium anno Domini 392. Sed postquam præfata mulier religiosa sancti martyris corpus inuenit, atque in superiori loco præeminētis oppidi quod antiquitus Augusta Viromandorum vocabatur, collocauit; labentibus multis annorum curriculis, sepulchrum eiusdem martyris vbinam haberetur, cunctis erat incertum. Denique sancto Eligio Nouiomensi ecclesiæ pontificante, facta inquisitione de eiusdem martyris corpore, sub præsentia ipsius episcopi inuentus est loculus, in profundo terræ defossus, in quo pretiosus ille thesaurus seruabatur. Et hæc secunda inuentio sub sancto Eligio facta est anno ab incarnatione Domini 657, non absque diuinæ virtutis magno miraculo. Nam cum beatus episcopus nocturno tempore multis luminaribus accensis quæsitum loculum inueniret, & fossorio quod manu tenebat perforaret, tãta subito odoris suauissimi fragrantia, tantaq; supernæ lucis claritas circumquaq; emanauit, vt & præsentes odore mirifico replerentur, & absentes ortum diei aduenisse suspicarentur.

Adelberone Metensium episcopo mortuo, Deodericus consobrinus Ottonis

Romanorum.		Francorum.		Constantinopolitanorum.	Anni Domini.

Ottonis imperatoris episcopus subrogatur. Hic (vt legitur) inspiciés primas literas nominum omnium Metensium Episcoporum, quas angelus Domini dicitur dedisse sancto Clementi primo Metensium episcopo, & notans alias auro, alias argento, alias viliori metallo, pro meritorum qualitate esse annotatas, cum videret etiam literam sui nominis argento esse prænotatam, dixisse fertur, se in episcopatu tanta bona fore facturum, vt ipsa nominis sui litera merito deberet auro annotari. Cuius bonæ intentionis initium ostenditur in cœnobio sancti martyris & leuitæ Vincentij, fundato in ipsius vrbis insula.

Arnulpho sene Flandrensium comite mortuo, Lotharius rex Francorum grauiter Flandrias infestat & vastat.

28 | 10 | Ioannes Romanæ ecclesiæ 124 præsidet. | 4 | 965

Otto imperator Pentecosten Aquisgrani celebrauit, concurrentibus ibi à Francia sororibus suis, regina videlicet Francorum Gerberga, matre Lotharij regis & Caroli ducis, & Hawide vxore Hugonis Parisiorum comitis, quorum filius fuit Hugo qui postea regnauit in Frãcia: vbi omnis illa regalis prosapia tanto ad inuicem congratulationis iubilo est affecta, vt in omni vita eorum vix aliquid gaudij huic lętitiæ potuerit ęquiparari. Bruno dux & archiepiscopus in Franciam pergens ad pacificandos nepotes suos Lotharium regem, & filios Hugonis vbi Compendium venit, febre correptus Remis redit, ibiq; quicquid in re mancipi habuit, per testamentum ecclesijs sanctorum delegato mortuus est, & corpus eius à Deoderico Metensium episcopo Coloniam refertur.

Otto Italiam repetit.

29 | 11 | Guillelmus archiepiscopus filius imperatoris Moguntiæ moritur. | 5 | 966

Hoc tempore, Danis qui Christum Iesum & idola simul colebant, cum Popone clerico in conuiuio altercantibus super cultura Dei & Deorum, Danis asserentibus Christum Iesum esse quidem Deum, Deos vero maiores & antiquiores esse, illo Popone econtra affirmante, Iesum Christum solum verum Deum esse, vnum in substantia, trinum in personis; rex Danorum Araldus condixit clerico, vt fidem propositam à se probaret testimonio veritatis. Quod annitente clerico, ingentis ponderis ferrum valde ignitum manibus illius ferendum imponitur. Quod cum clericus vsque ad placitum omnium tulisset absque vlla læsione, rex penitus abiecta idololatria, se suosque ad colendum verum solum Deum conuertit, clericus vero ad episcopatum promotus est.

30 | 12 | Wichmannus diu contra Ottonem imperatorem rebellis à Misacha Sclauorum regulo imperatoris amico & milite perimitur. Hoc tempore Bulgaribus dominabantur filij Simeonis, Petrus, & Baianus, quorum Baianus in arte magica adeo valebat, vt quotiens vellet, lupus vel quælibet fera fieri videbatur. | 6 | 967

31 | 13 | Otto iunior à patre euocatus Romam, à Ioanne Papa in imperatorem benedicitur. | 7 | 968

Otto imperator Beneuentanos duces potentia sua ad subiectionem sui inflexit.

Otto imperator in terra Saxonica venas auri & argenti primus industria sua aperuit.

32 | 14 | Quidam comes Ottonis imperatoris, ei familiaris, Romæ ante oculos omnium à diabolo arreptus, ita vt seipsum dentibus discerperet, iussu imperatoris ad papam Ioannem adductus, vt catena sancti Petri collo eius circundaretur. Dum à fallacibus clericis semel & bis alia catena furenti adhiberetur, nec quicquam remedij proueniret, vbi nihil virtutis inerat, | 8 | 969

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.		Francorum.		Constantinopolitanorum.

tandem vera ſancti Petri catena allata,& collo futentis circundata; diabolus ſpumans,& multum clamans abſceſſit. Qua catena Deodericus Metenſis epiſcopus arrepta,cum diceret ſe eam niſi manu eius abſciſſa nõ dimiſſurum, tandem imperator ſedato litigio à papa Ioanne obtinuit, vt annulum huius catenæ exſectum epiſcopus mereretur.

Imperator Otto dum partem exercitus ad Græcos miſiſſet,vt vxorem filio ſuo Ottoni acciperent,Græci ſuper eos irruunt,caſtra diripiunt,plures occidunt,plures capiunt, & Conſtantinopolim mittunt. Ad hoc dedecus vindicandum imperator Otto eminentiores ex ſuis in Calabriam mittit,qui Græcos aggreſſi plures occidunt,plures truncatis naribus dehoneſtant, & per Apuliam & Calabriam à Græcis tributum exigunt. Conſtantinopolitani audientes à ſuis male pugnatum eſſe in Calabria, cõtra imperatorem ſuum Nicephorum inſurgunt.

Theodericus Metenſium Epiſcopus imperatori ſanguine, dilectione, ac familiaritate cæteris deuinctior,dum in Italica expeditione per triennium ſub eo militaret,multa corpora & pignora ſanctorum de diuerſis Italiæ locis quocunque modo potuit collegit. Primum à Marſia ſanctum Elpidium confeſſorem, cuius ſocium Eutychium epiſcopum ipſe imperator iam ſuſtulerat,ab Amiternis Eutychetem martyrem cum reliquijs Maronis & Victorini ſociorum eius, à Sulginis Felicianum epiſcopum & martyrem, à Perufio Aſclepiotatum martyrem, à Spoleto Serenam martyrem cum Gregorio Spoletano martyre,à Corduno pignora Vincentij martyris & leuitæ, ab Hiſpania olim à duobus monachis Capuam, à Capua vero illuc deportata, à Meuania alterum Vincentium Epiſcopum & martyrem, à Vincentia Leontium epiſcopum & martyrem, à Florentia Mineatem martyrem, ab vrbe Tudertina Fortunatum epiſcopum & confeſſorem, à Corſinio Luciam Syracuſanam virginem & martyrem, à Foroaldo duce Spoletanorum olim à Syracuſis illuc translatam,à Sabinis partes corporum Proti & Hyacinthi martyrum. Hæc omnia cum parte catenæ ſancti Petri Apoſtoli, cum capillis eiuſdem, & ſanguine ſancti Stephani protomartyris, & parte craticulæ ſancti Laurentij martyris, à papa Ioanne ſibi donata, cum alijs multis ſanctorum pignoribuss præſul Deodericus in Galliam hoc anno tranſtulit, & in eccleſia ſancti Vincentij martyris à ſe in inſula vrbis conſtructa locauit.

970 | 34 | 16 | Apud Conſtantinopolim Nicephorus imperator timens à filijs ſuis imperio expelli,quia ſenex erat, volebat eos eunuchizare, quorũ mater regina, quia nullo alio modo poterat eos liberare,ſuaſit Ioanni Nicephorum occidere & imperare. Ioannes itaq; occulte cum ſuis intrauit palatium, & occiſo Nicephoro imperauit annis 6. | 10

971 | 35 | 17 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 135 præſidet. | 1

Otto imperator Romæ Ottoni comparatori ſuo, neptem Ioannis Conſtantinopolitani imperatoris Theophaniam nomine,à Ioanne papa coronatam,in legitimo matrimonio ſociauit.

Rogerus ordinatur Epiſcopus Leodienſium. Hic vrbem muro circumcinxit,ædificijs honeſtauit, maiorem eccleſiam corpore ſancti Lamberti inſignitam à fundamentis renouauit, cœnobium ſancti Ioannis Euangeliſtæ in inſula fundauit.

972 | 36 | 18 | Donus Romanæ eccleſiæ 136 præſidet. | 2

Otto ſenior imperator obijt, cuius vitam Windichildus monachus deſcripſit, qui etiam hiſtoriam Saxonum vſque ad hunc annum conſcripſit.

Otto ſecundus imperat annis decem.

Raginerius

Romanorum.		*Francorum.*	*Constantinopolitanorum.*	*Anno domini.*

Raginerius & Lambertus, filii Raginerii Longicolli, paulatim resumptis viribus à Francia redeunt, & cum Garnero & Ramnoldo qui comitatum patris eorum occupauerant, bello apud Peronam confligunt, eosque cum multis perimunt, & super Hannam fluuium castello Buxide munito Lotharingiam infestant.

Wenceslaus princeps Boemiæ à fratre suo Boizlao propter præripiendum principatum interfectus, vrbem Pragam vbi requieſcit, multis miraculis illustrat.

1 | 19 | Bonifacius Romanæ ecclesiæ 137 præsidet. | 3 | 974

Raherius de quo dictum est hoc monostichon, *Verona præsul, sed ter Raherius exul*, apud Lobias moritur.

Contra Ottonem imperatorem rebellat patruelis eius Henricus dux Baioariæ.

Otto imperator castellum Buxidis obsidet, captum diruit, captos in eo exiliat: nec tamen Raginerius à rebellione desistit.

2 | 20 | Benedictus Romanæ ecclesiæ 138 præsidet. | 4 | 975

Otto imperator Henricum ducem sibi subiugat.

Maiolus abbas Cluniacensis sanctitate & religione claret.

Gelu magnum à calendis Nouembris vsq; ad æquinoctium vernale.

3 | 21 | Otto imperator contra Sclauos proficiscitur. | 5 | 976

Filii Raginerii Longicolli auxilio Francorum, & maxime Caroli postea ducis fulri, lacessunt bello Godefridum & Arnulphum comites, qui post Warnerum comitatum Montensem inuaserant; montem Castrilocum obsident. Multis vtrinq; in conflictu fusis, obsidio remota est, victoria anceps, datur tamen palma comitibus.

Obiit sanctus Waldricus Augspurgensis episcopus, cuius vita qualis fuerit, mox miraculorum gloria patefecit.

4 | 22 | Gens Leuticiorum ad idololatriam reuoluitur. | 6 | 977

Sanctus Wictech Pragensis episcopus, cognomento Adelbertus, sanctitate & doctrina apud Winidos claret, qui apud Brutios martyrizatus, multis miraculis glorificatur.

Filii Raginerii, vt pro se viriliter agerent, animati Francorum auxilio & affinitate (Raginerius quippe Hawidam, Hugonis filiam postea regis, Lambertus vero Herbergam filiam Caroli ducis duxere vxores) in terram patrum suorum relocati sunt.

Ducatus Lotharingiæ datur Carolo, fratri Lotharii regis Francorum, multis insuper conducto beneficiis, vt & ipse ab insolentiis desistat, & fratris sui Lotharii motibus obsistat.

Ab hinc de Constantinopolitano imperio tractatur.

5 | 23 | PAcato vndique regno, cum Otto imperator Aquisgrani moraretur, Lotharius rex Francorum subito ad inuadendam Lotharingiam contendit, & cedente imperatore, quia ad pugnam imparatus erat; rex post multam vastationem repatriauit. Quem cum inæstimabili exercitu imperator prosecutus, condicto die scilicet calendis Octobris Franciam intrauit, quam vsque ad calendas Decembris peruagatus, fines Remensium, Laudunensium, Suessionum, & Parisiensium, diuersa cæde vastauit, ecclesiis tantum Dei omnium immunitate concessa: in redeundo tamen circa Asonam fluuium partem impedimentorum amisit. De his quidam reclusus prædixit, quod omes huius mali incentores ante septennium morerentur. 978

Digitized by Google

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.
	6| Igneæ acies viſæ ſunt in cœlo per totam noctem, quinto calendas |24	
979	Nouembris.	
	Hoc anno complentur mille anni à natiuitate Chriſti, ſecundum veritatem euangelii, qui ſecundum cyclum Dionyſii anno ab hinc 21 finiuntur, ſicq; in anno Dominicæ paſſionis veritati Euangelicæ contradicitur.	
980	7| Otto Imperator, Lotharius, & rex, conuenientes ſuper Carum fluuium pacificantur, datis inuicem ſacramentis, & rex Lotharius Lotharingiam abiurat. |25	
	Otto Imperator Italiam petit.	
	Corpora ſanctorum Laudoaldi, Adriani, Amantii, & aliorum, à Wantreshouo Hasbaniæ vico transferuntur Gandauum cum miraculorum gloria.	
981	8| Otto Imperator Apuliam & Calabriam Italiæ prouincias ad ius regni Græcorum appendentes transferre ad Imperium Romanum conatur, maxime propter affinitatem quam per vxorem ſuam Theophaniam cum imperatore Græcorum habebat. |26	
982	9| Græci infenſi, quod imperator Otto prouincias Græcorum inuaderet, conducto ſibi Sarracenorum auxilio, imperatori in Calabria bello congrediuntur, in quo bello omnes Romanorum copiæ vſque ad internicionem pene deletæ ſunt. Imperator natando nitens euadere à nautis ignorantibus eum capitur, & à quodam eorum qui negotiator Sclauorum erat, agnitus nec proditus, per illum re delata ad imperatricem & Deodericum Metenſium epiſcopum, qui in ciuitate Rhoſan rei euentum præſtolabantur, difficulter per Sclauum & epiſcopum liberatur: nautis quippe ad pecunias pro eo redimendo allatas inhiantibus imperator aſcenſo equo vix euaſit. Omnibus pro infortunio reipublicæ animo conſternatis, ſola imperatrix fœminea & Græca leuitate inſultabat eis, quod ab exercitu ſuæ nationis victi eſſent Romani, ac per hoc cœpit primatibus exoſa haberi. |27	
983	10| Otto imperator, tædio & angore animi deficiens, Romæ moritur: & de imperatore ſubſtituēdo inter primates diſſentitur, aliis filio ipſius Ottoni imperium deberi certantibus, aliis odio imperatricis à filio eius imperium transferre volentibus ad Henricum ducem filium Henrici, qui fuit frater primi Ottonis. Hic Henricus ipſum Ottonem puerum factioſe raptū in cuſtodiam tenet, ſed principes puerum de manu Henrici extorquentes, in regno ſublimant, & regnauit annis 19. |28	
984	1| Ioannes Romanæ eccleſiæ 139 præſidet. |29	
	Lotharius rex Francorum ad inuadendam Lotharingiam rurſum laborans, vrbem Virdunum & Godefridum ipſius vrbis comitem capit.	
	Ioannes Romanæ eccleſiæ 140 præſidet.	
	Theodoricus Metenſium epiſcopus obiit, & ſecundum prophetiam viri Dei vix aliquis principum qui in bello Calabrico euaſit, diu ſuperuixit. Epiſcopatum Metenſem ſuſcepit Adelbero, vir ſanctus & nobilis, filius Friderici ducis.	
985	2| Lotharius rex, videns Ottonem imperatorem virtute militum ſuorum proficere, vrbem Virdunum & Godefridum comitem reddit. |30	
986	3| Ioannes Romanæ eccleſiæ 141 præſidet. |31	
	Lothario rege Francorum mortuo, Ludouicus filius eius regnat in Francia anno vno.	
987	4| Ludouico Francorum rege mortuo, Francis regnum transferre volentibus ad Carolum ducem fratrem Lotharii regis, dum ille rem ad conſilium defert, regnum Francorum vſurpat Hugo, filius Hugonis Pariſienſis ex Hawide, ſorore primi Ottonis imperatoris, & regnauit annis nouem. |1	

Herluinus

Digitized by Google

| *Romanorum.* | | *Francorum.* | *Anni Domini.*

Herluinus primus abbas Gemmelacenſis moritur.

5 | Carolus dux regnum Francorum ex paterna & auita ſucceſſione ſibi | 1 | 988
debitum contra Hugonem regem nepotem ſuum repetit, eumque bello perurgens, Laudunum vrbem capit. Hugo autem rex Carolum in Lauduno obſidet, ſed ſecundo obſidionis menſe obſeſſi proſilientes caſtra obſidentium incenderunt, & ipſe rex Hugo plurimis ſuorum peremptis turpiter fugiens vix euaſit.

10 6 | Inundatio aquarum frequens, ac diutina vltra ſolitum, æſtas poſtea | 2 | 989
feruentiſſima, pluribusq; pernitioſa, vnde & fruges minoratæ ſunt.

Carolus dux montem acutum expugnat, Sueſſionis vſque vaſtando peraccedit: inde Rhenum aggreditur, & Laudunum cum multa præda reuertitur.

Siccitas magna vernalis, vnde & ſatio primitiua impedita, & fames ingens ſecuta eſt.

Nix nimia decidit, imber poſtea continuus, qui autumnalem ſationem omni modo denegaret.

20 Fertur annonam pluiſſe de cœlo in Asbanio, alij etiam piſciculos paruos de cœlo pluiſſe ferebant.

7 | Carolus dux Remos occupat, archiepiſcopum quem Hugo rex præ- | 3 | 990
fecerat, & quoſdam primates capit, & Lauduno relegat.

8 | Carolus dux moritur, Otto filius eius ſuccedit ei in ducatu Lotha- | 4 | 991
rienſium.

9 | Remis ſynodo totius Franciæ congregata, Arnulphus nepos Caroli | 5 | 992
ducis, quem ipſe Carolus epiſcopum Remis ſubſtituerat, omnium iudicio exordinatus damnatur, & Adelgarius presbyter qui vrbem prodidit, & portas Carolo aperuit, inſolubiliter excommunicatur. Gerbertus vero ſubſtituitur epiſcopus, ſed quibuſdam cauſam ventilantibus, non potuiſſe degradari

30 Arnulphum abſque ſcientia & auctoritate papæ Romani.

Gerbertus depoſitus ad Ottonem imperatorem ſe contulit, quem imperator receptum, primo eum Rauennæ archiepiſcopum, & poſtea conſtituit papam Romanum, vnde eſt eius illud monoſtichon.

Tranſit ab R Gerbertus ad R ſit papa vigens R.

10 | In Burgundia Odilo Aruernæ oriundus ex clerico Bruiatenſi mona- | 6 | 993
chum profeſſus in Cluniacenſi cœnobio poſt Maiolum præficitur ipſi cœnobio, quod per annos 56 miro religionis feruore rexit & prouexit, qui egregie præter cætera pietatis inſignia, non ſolum vitæ exemplis, ſed etiam miraculis in vita ſua claruit. Qui cum reprehenderetur, quod in peccantes miſericordior iuſto eſſe videretur. Si damnatus ſum (inquit) malo damnari de miſericordia, quam de duritia.

40

Otto in imperatorem benedicitur.

11 | Florebant hoc tempore in ſcientia literarum in Lotharingia Heri- | 7 | 994
gerus abbas Lobienſis, Adelbodus epiſcopus Vltraiectenſis; in Francia, Fulbertus epiſcopus Carnotenſis, Abbo abbas Floriacenſis, qui ſuper calculum

12 | Victorij commentatus eſt. | 8 | 995

13 | Gregorius Romanæ eccleſiæ 142 præſidet. | 9 | 996

Hugone Francorum rege mortuo, Robertus filius eius in Francia regnat

50 annis 34.

14 | Heribertus ordinatus Colonienſium epiſcopus multa ſanctitate | 1 | 997
claret.

Clarebat etiam hoc tempore inter Gallos Ausfridus. Qui cum fuiſſet comes Bratuſpantium, non minus iuſtitia quam potentia ſeculari famoſus, de-

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.

positomilitiæ cingulo tonsoratus in clericum, eo prouectus est vt ordinaretur episcopus Vltraiectensis ecclesiæ.

998 15 | Ioannes Romanæ ecclesiæ 143 præsidet mensibus 10. Post quem | 2 Gerbertus, qui & Syluester 144, qui & ipse inter claros scientia literarum egregie claruit. Quidam tamen transito Syluestro isto, Agapetum papam hoc in loco ponunt: quod non otiose factum esse dicitur, quia is Syluester non per ostium intrasse creditur, quippe qui à quibusdam etiam nigromantiæ arguitur. De morte quoq; eius non recte tractatur, à Diabolo enim percussus dicitur obisse; quam rem nos in medio relinquimus, à numero enim paparum videtur excluſus. Vnde lector quæso, vt hic & alibi si qua dissonantia te offenderit de nominibus vel annis vel temporibus paparum, non mihi imputes, quia non visa sed audita vel lecta scribo.

Hoc tempore quidam religiosus ab Hierosolymis veniens, in Sicilia recluſi cuiusdam humanitate aliquandiu recreatus, didicit ab eo inter cætera quod in illa vicinia essent loca eructantia flammarum incendia; quæ loca vocantur ab incolis *Olla Vulcani*, in quibus animæ defunctorum luant diuersa pro meritorum qualitate supplicia, ad ea exequenda deputatis ibi dæmonibus, quorum se crebro voces, iras, & terrores, sæpe etiam eiulatus audisse dicebat plangentium, quod animæ de manibus eorum eriperentur per eleemosynas & preces fidelium, & hoc tempore magis per orationes Cluniacentium orantium indefesse pro requie defunctorum. Hoc per illum abbas Odillo comperto, constituit per omnia monasteria sibi subiecta, vt sicut primo die Nouembris solennitas omnium sanctorum agitur; ita sequenti die memoria omnium in Christo quiescentium celebretur. Qui ritus ad multas ecclesias transiens, fidelium defunctorum memoriam solennizari fecit.

999 16 | In Italia Crescens, patriciatu Romanorum arrepto, contra Otto- | 3 | nem imperatorem rebellat.

1000 17 | Anno Iesu Christi millesimo secundum computationem Dionysij | 4 multa prodigia sunt visa.

Terræmotus factus est permaximus. Cometes apparuit 19 calendis Ianuarij circa horam nonam aperto cœlo, quasi facula ardens cum longo tractu fulguris instar illabitur terris, tanto splendore, vt non modo qui in agris erant, sed etiam in tectis irrupto lumine ferirentur. Qua cœli scissura sensim euanescente, interim visa est figura quasi serpentis, capite quidem crescente cum cæruleis pedibus.

1001 18 | Otto imperator Romæ Crescentem patricium bello aggreditur, | 5 | sed victus Crescens & ex fuga retractus capitur, viliq; iumento auerse impositus circunducitur, & paulatim membris truncatus, ad vltimum ante vrbem suspenditur.

1002 19 | Otto imperator degens Romæ dum cum Romanis se remissius a- | 6 git, tractans qualiter iura regni & ecclesiæ ad antiquum statum reformaret, Romani per hoc ad contemptum eius adducti, subito contra eum conspirant, & aliquot militum eius peremptis, eum in palatio obsident. Vnde per industriam Henrici ducis Baioariæ & Hugonis marchionis Italiæ simulato pacto vix extractus, Roma decedit cum Syluestro papa. Et quia vxor Crescentis imperatorem spe regnandi ad amorem sui pellexerat, dolens pro eius decessu venenum ei misit, quo ille consumptus interremeandum in Italia moritur.

Milites transalpini corpus imperatoris defuncti cum insignibus imperij ad Galliam referentes, crebris Italorum incursibus lacessiti, armis sibi viam parant. Sed cum iam res in turbo esse putaretur, dux Baioariæ Henricus iniuriato

| Romanorum. | | Francorum. | Anni Domini.

iniuriato Heriberto Colonienſium archiepiſcopo, à cuius ore omnes pẽdebant, inſignia regni ab eo violenter extorſit, quaſi iure hæreditario ſibi competentia. Erat quippe filiùs Henrici ducis, qui fuit genitus de Henrico fratre primi Ottonis imperatoris.

Henricus ergo dux conciliatis ſibi animis quorundam principum regni vngitur in regem à Willigiſo Moguntino archiepiſcopo, & imperauit annis 22.

1 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 145 præſidet. | 7 | 1003

Abbo Floriacenſis abbas in Waſconia martyrizatur.

Ioannes Romanæ eccleſiæ 146 præſidet.

Henricus imperator potentiores regni viros, bellũ ſibi concitare volentes, celeriter deuincit, & reges gentilium in interiori Germania commorantes, qui dicuntur Winidi, tributarios ſibi facit.

2 | Gerardus Cameracenſis epiſcopus, & Adelbodus Vltraiectenſis epi- | 8 | 1004
ſcopus, magni in eccleſia & in palatio habentur.

Henricus imperator Babenbergenſem eccleſiam epiſcopalis ſedis honore ſublimat, & quia liberis carebat, eam omnium rerum ſuarum hæredem facit. Vnde Deodericus Metenſium epiſcopus dolens, dotem & patrimonium ſororis ſuæ Chunigundis imperatricis delegari ab imperatore Babenbergenſi eccleſiæ, rebellat.

3 | Cometes horribili ſpecie huc illucque iactans in auſtrali parte vi- | 9 | 1005
ſus eſt.

Mortuo Ottone duce, ducatus Lotharingiæ datur comiti Godefrido, filio Godefridi Ardennenſis.

Hilpericus librum de ratione computi hoc anno ſcripſit, vt apparet ex argumento ad inueniendos annos Domini per indictiones. Si vis (inquit) ſcire quot ſint anni incarnati Chriſti, ſexaginta ſex ordines indictionum qui fluxerunt ab eius incarnatione, multiplica per quindecim, fiunt nongenti nonaginta. His adde duodecim, quia tertia indictione natus eſt Chriſtus, adde etiam indictionem præſentis anni, id eſt tertiam, & ecce habes hoc anno annos Chriſti 1005.

4 | Fames & mortalitas tam grauiter per totum pene orbem inualuit, | 10 | 1006
vt ſepelientium tædio viui adhuc ſpiritum trahentes obruerentur cum mortuis.

Caſtrum Valentianas ſitum in marchia Franciæ & Lotharingiæ, quod Balduinus comes Flandrenſium inuaſerat, imperator Henricus obſidet, concurrentibus ad auxilium eius Roberto rege Francorum, & Richardo comite Normannorum.

5 | Henricus imperator quia de obſidione Valentianenſi inefficax re- | 11 | 1007
dierat, contra Balduinum profectus caſtrum Gandauum inuadit, & depopulata terra, aliquot primores Flandrenſium capit: vnde Balduinus perterritus imperatori ſatisfacit, Valentianas redit, datisque obſidibus cum ſacramento fidelitatis manus eis dedit. Poſtea imperator ſeditione ſuorũ coactus, Valentianas Balduino comiti beneficiauit, vt ſibi contra motus ſuorum auxilio eſſet, poſtea ei etiam Walachras addidit.

6 | Baldricus Leodicenſium epiſcopus ordinatur. Burchardus quoq; | 12 | 1008
fit Warmacenſis epiſcopus, qui in ſcripturis ſtudioſus magnum illud canonum volumen edidit, ſcripturarum ſententiis vndiq; compilatis defloratum, collaborante ſibi in hoc magiſtro ſuo Olberto abbate, viro vndecunque doctiſſimo.

7 | Sergius Romanæ eccleſiæ 147 præſidet. | 13 | 1009

Eclipſis Solis facta eſt hora diei ſecunda.

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.
	Normanni Frisiam infestantes Tilæ oppidum incendunt.	
	Henricus imperator Metis vrbem obsidet propter Deodericum fratrem vxoris suæ contra se rebellantem, qui episcopatum ipsius vrbis vsurpauerat. Dux enim Moselanorum Deodericus post fratrem suum Alberonem dato episcopatu Metensium filio suo adhuc puero, tutorem ei substituit ipsum Deodericum. Qui puero vrbe excluso,& episcopatu vsurpato,ipsum etiam Deodericum ducem bello capit. Vrbe ergo per obsidionem pene desolata, tandem pax conuenit.	
	Bruno episcopus martyrizatur.	
1010	8 | Normanni Frisiam repetunt,& multis cæsis Vltraiectum oppidum incendunt.	14
	Gens Hungarorum hactenus idololatriæ dedita, hoc tempore ad fidem Christi conuertitur per Gislã sororem imperatoris,quæ nupta Hungarorum regi ad hoc sua instantia regem adduxit,vt se & totam Hungarorum gentem baptizari expeteret,qui in baptismo Stephanus est vocatus. Cuius merita per Hungariam multa miraculorum gloria commendat.	
1011	9 | In Lotharingia iuxta montem Castrilocum fonticulus aquæ multis salubertimus in sanguinem conuersus est, quod probauit mulier, quæ faciem suam ex huius fontis aqua lotam ostendit multis sanguinolentam.	15
1012	10 | Benedictus Romanæ ecclesiæ 148 præsidet.	16
	Albertus Gemmelacensis ecclesiæ ordinatur abbas, vir moribus, religione,scientia,bonis doctisque viris aut conferendus,aut præferendus.	
	Henricus imperator Godefridum ducem cum exercitu in fines Bratuspantium mittit,ad obsidendum castrum Louanium,sed inefficax rediit.	
1013	11 | Henricus imperator Italiam petens,vt subueniret suis quos Græci premebant,circa Beneuentum,Salernum, & Capuam debacchantes, Troiam ciuitatem capit.	17
	Baldricus episcopus cum in villa Hugardis dicta castellum muniret, Lambertus comes Louanienſis eum aggreditur, & episcopus Lamberto vincente,multis suorum captis & occisis,graui atteritur infortunio.	
	Terræmotus factus est maximus circa meridiem 14 calendas Decemb.	
1014	12 | Henricus rex in imperatorem benedicitur.	18
	Baldricus episcopus in insula Leodicensi cœnobium sancti Iacobi Apostoli fundauit.	
	Dux Godefridus Gerardum comitem multis modis regnum inquietantem bello vicit,in quo filio eius cum multis occiso, complices eius deterruit.	
1015	13 | Hoc tempore sanctus Guicteth, qui & Adelbertus, Pragensis episcopus apud Bruchuos martyrizatur.	19
	Comitatus Beluacensis datur Rogero episcopo.	
	Dux Godefridus comitatum Montensem depopulatur, quem Raginerius cum patruo suo Lamberto Louanienſi insecutus, apud Florinas pugnam conseruit,vbi plus quam quadringenti viri occisi sunt, & ipse Lambertus occubuit, vbi res mira contigit. Cum Lambertus spem victoriæ iam haberet, (habebat quippe phylacterium à collo vsque ad pectus pendens, sanctorum reliquiis refertum, quorum patrocinio se in periculis tutum fore credebat) instante ei termino vitæ, phylacterium illud à collo eius exiliens super tumulum campi exiliuit, & mox comes antea inuictus perimitur. Quidam militum phylacterium accipiens in caligã abscondit, sed coxa eius & crure intumescente rem prodidit, & phylacterium domino suo Etheloni fratri ducis dedit.	
1016	14 | Symeon Syracusis Siciliæ oriundus,& postea monachus in monte Sina	20

Digitized by Google

| Romanorum. | Francorum. | Anni Domini.

Sina hoc tempore clarebat, qui Hierosolymam veniens longam pro Christo peregrinationem suscepit, & cum Popone Treuerorum archiepiscopo ad Gallias veniens, Treueris in altitudine turris inclusus est. Ibiq; post multas hominum persecutiones, post multas dæmonũ tentationes, beato fine quieuit, cuius merita frequens miraculorum gloria declarauit.

15 | Cometes solito mirabilior in modum trabis maximæ per quatuor | 21 | 1017
menses apparuit.

Golbodus in episcopatu Leodicensi Baldrico succedit.

16 | In Frisonia Deoderico comite filio Arnulphi Gandauensis debel- | 22 | 1018
lante Frisones in vindicta patris sui ab eis occisi, Godefridus dux ad eum debellandum ab imperatore mittitur, & conserto prælio repente voce (nescitur vnde) emissa, Fugite Fugite, cunctis fugientib. multi à paucis Frisonibus perimuntur, dux vero capitur.

17 | Dux Godefridus, impetrata Frisonibus totius iniustitiæ impunita- | 23 | 1019
te, à captiuitate soluitur, & non multo post moritur. Frater vero eius Gothelo in ducatu substituitur.

| 18 | Rodulphus rex Burgundiæ insolentia Burgundionum irritatus, | 24 | 1020
regnum Burgundiæ Henrico imperatori dare tractat, sed eum ab hac intentione reuocat simulata Burgundionum satisfactio.

Benedictus papa in Galliam ad Henricum imperatorem venit.

19 | Henricus imperator Coloniæ Natale Domini celebrans, Heribert- | 25 | 1021
tum archiepiscopum olim à se iniuriose tractatum humili satisfactione placat, cui reconciliatus archiepiscopus prædixit se propediem moriturum, & non multo post mortuus magnis cœpit clarere virtutibus.

Pilegrinus ei in episcopatu succedit.

Durandus fit Leodicensium episcopus, quod quasi fabula in theatro mũdi fuit, quod vir ex humilimo & pauperrimo seruilis conditionis genere dominis suis carnalibus dominabatur.

20 | Aquisgrani conuentu generali & synodali per aliquot dies celebrato, | 26 | 1022
tanta siccitas & intemperies aeris excãduit, vt multi præ nimio ardore deficerent, multa etiam animalia subito interirent, pauimento & marmoreis columnis tãto sudore madẽtibus, vt aqua esse respersa crederetur à nescientibus.

21 | Henricus imperator & Robertus rex Francorum super Carum flu- | 27 | 1023
uium apud Euasium conueniunt, de statu ecclesiæ regni & imperij tractaturi, & condicto, vt super his confirmandis etiam papam Romanum simul ambo Papiæ opportune conuenirent. Imperator & regem, & suos multos etiam, qui tantum ad demirandam imperatoriam maiestatem conuenerant, tanta liberalitate donauit, vt opibus regum Persarum aut Arabum posset comparari imperatoris munificentia.

In Pascha eclipsis Solis facta est.

22 | Ioannes Portuensis episcopus, frater Stephani papæ nuper defun- | 28 | 1024
cti Romanæ ecclesiæ 149 præsidet.

Hoc tempore in Gallia Beluacensi vrbe inclytus Rogerus decessit episcopus, qui inter alia beneficia dedit ecclesiæ sancti Petri cui præsidebat, Alliacum in Normannia, & Montiacum in Vermandensi patria. Comitatum quoque eiusdem vrbis ab Oddone Campanensi comite impetrauit, dato ei pro commercio castro Syncerrio in Bituricensi territorio sito, quod sibi patrimonij iure competebat.

Henricus imperator, consulentibus sibi principibus super substitutione regni, designans Conradum virum egregij generis & egregiæ libertatis, quippe qui nunquam se submiserat alicuius seruituti, moritur. Huius vitam Adelbodus episcopus Vltraiectensis scribit.

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.
	Cono dux præpotens cum ad imperium aſpirare vellet, repudiatur inſtinctu Abbonis Moguntini archiepiſcopi, & aliquorũ regni primatum, & Conradus ad imperium ſublimatus imperauit annis quindecim.	
1025	1 | Ioanni papæ Stephanus frater ſuus apparens dixit, ſe infernalibus pœnis cruciari, ſed ſperare ſe interuentu Odilonis abbatis Cluniacenſis veniam poſſe conſequi, pro quo Odilo tandiu orando laborauit, donec ſibi reuelaretur, ſe pro illo eſſe exauditum.	| 29
	Raginardus Leodicenſium ordinatur epiſcopus, qui Leodij in monte publico cœnobium ſancti Laurentij inſtituit, eique Stephanum virum ſanctæ memoriæ abbatem primum præfecit.	
1026	2 | Robertus rex Francorum ad inuadendam Lotharingiam animum intendit, ſed cito ab hoc conatu deſiſtit.	| 30
	Gothelone duce qui propter priuatum odium grauabat regnum Conradi, & aliis principibus ad pacis vnitatem adductis, regi proſperitas & regno accreuit tranquillitas	
1027	3 | Conradus rex filium ſuum adhuc puerum Henricum in regnum ſublimat Aquis. Ipſe autem Romæ in Paſcha in imperatorem conſecratus, quorundam Italorum contra ſe ſæuientium motus compeſcit.	| 31
	Florebat hoc tempore eccleſiaſtica religio per abbates nominabiles in Francia quidem, & in Burgundia, per Odilonem Cluniacenſem pietate inſignem, per Guillelmum Diuionenſem ſeueritate reuerendum, in Lotharingia, per Richardum Virdunenſem pia grauitate & graui pietate diſcretum, per Poponem Stabulenſem, per Heliam Colonienſem, per Osbertum & Stephanum Leodicenſes, per Bernonem Angienſem.	
1028	4 | Claruit hoc tempore in Italia Guido Aretinus, multi inter muſicos nominis. In hoc enim poetis præferendus, quod ignotos cantus etiam pueri facilius diſcunt per eius regulam, quam per vocem magiſtri, aut per vſum alicuius inſtrumenti: dum, ſex literis vel ſyllabis modulatim appoſitis ad ſex voces, quas ſolas regulariter muſica recipit, hisque vocibus per flexuras digitorum leuæ manus diſtinctis, per integrum diapaſon ſe oculis & auribus ingerunt intentæ & remiſſæ eleuationes, vel diſpoſitiones earundem ſex vocum.	| 32
1029	5 | Conradus imperator, rebellantibus Sclauis, ad eos debellandos proficiſcitur.	| 33
	Hoc etiam anno idem Conradus imperator rebellantibus Hungaris ad eos debellandos proficiſcitur.	
1030	6 | Roberto rege Francorum mortuo, Henricus filius eius regnat in Francia annis 30.	| 34 | 40
	Hoc tempore iuſſu Conradi imperatoris regali & ſynodali conuentu apud Triburias inter cætera epiſcopi hoc capitulum decernere voluerunt, vt ſi quando ieiunium primi menſis cueniret infra hebdomadam, qua caput ieiunij in quarta feria conſtat, amborum ieiuniorum celebritas vnius officij expletione compleretur. Sed Gerardus Cameracenſis & pauci cum eo huic multorum decreto contradicentes, obtinuerunt, vt ieiunium primi menſis in altera hebdomada in qua haberur officium, celebretur ſecundum antiquã conſuetudinem.	
1031	7 | Sanctus Bardo ordinatur Moguntiæ archiepiſcopus.	| 1 | 50
	Robertus & Richardus minuendæ domo multitudinis cauſa, hoc tempore à Normannia Franciæ digreſſi Apuliam expetunt, & Italis inter ſe diffidentibus dum alteri contra alterum auxilium præſtant, hac opportunitate Italos callide & fortiter debellant, & ſucceſſus vrgendo ſuos nomen ſuum dilatant, & futuræ proſperitatis ſibi viam parant.	
		8 | Ecli-

| Romanorum. | | Francorum. | Anni Domini.

8 | Eclipſis Solis facta eſt circa meridiem 3 Calend. Iulij. | 2 | 1032

Iſtiuſmodi decretum à Franciæ epiſcopis datum eſt ſeruari ſubiectis ſibi populis. Vnus eorum dicit, cœlitus ſibi delatas eſſe literas quæ pacem monerent renouandam in terra. Quam rem mandauit cæteris, & hæc tradenda dedit populis. Arma quiſque non ferret, direpta non repeteret, ſui ſanguinis vel cuiuslibet proximi vltor minime exiſtens percuſſoribus cogeretur indulgere, ieiunium in pane & aqua omni ſexta feria ſeruarent, & in ſabbato à carne & liquamine abſtinerent, ſoloque hoc contenti ieiunio in omnium peccatorum remiſſionem nullam ſibi ſcirent aliam adijciendam pœnitentiam, & hæc ſeruare ſacramento firmarent. Quod qui nollet, Chriſtianitate priuaretur, & excuntem de ſeculo nullus viſitaret, nec ſepulturę traderet. Alia quoque importabilia quam plura dedere mandata, quæ oneri viſa ſunt replicare. Hanc mandatorum nouitatem, cum multi cupidi nouarum rerum libentius iuſto amplecterentur, Gerardus Cameracenſis epiſcopus qui ſolus Lotharienſium appendebat ad parochiam Francorum, nullius hortatu potuit adduci ad hæc ſuſcipienda, ſed ſingula capitula refellebat; dicens, genus humanum ab initio trifariam eſſe diuiſum, in orantibus, pugnatoribus, agricultoribus, & vnum duorum, & duos vnius egere auxilio, ideo debere arma ferri, & rapinas reddi pro authoritate legis & gratiæ, vltorem percuſſi vel occiſi non exacerbari cogendo, ſed ſecundum Euangelium ei reconciliari, ieiunium in ſexta vel ſeptima feria, nec omnibus vnum eſſe imponendum, quia non eſt vna omnibus poſſibilitas, nec omnes hoc vno ieiunio contentos eſſe, quia non eſt vna omnium pœnitendi qualitas, hæc ſacramento firmare, vel ſacramenti violationem periurio augere non eſſe vtile, his contradicentes excommunicari, infirmis viſitationem vel mortuis ſepulturam negari eſſe deteſtabile, ſufficere authentica patrum decreta, & ſuper his neglectis impoſitum congruenter pœnitentiæ modum.

9 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 150 præſidet. | 3 | 1033

Frederico Moſellanorum duce mortuo, quia mares filios non habebat quibus ducatus competeret, Gothelo dux impetrato ab imperatore etiam Moſellanorum ducatu, in Lotharingia potentius principatur.

10 | Burgundionibus non deſiſtentibus à conſueta contra regem ſuum | 4 | 1034
inſolentia, rex Rodulphus regnum Burgundiæ Conrado imperatori tradidit, quod à tempore Arnulphi imperatoris per annos plus quam centum triginta gentis ſuę reges tenuerant, ſicque Burgundia iterum redacta eſt in prouinciam.

11 | Odo Campanienſis regnum Rodulphi regis auunculi ſui à Conra- | 5 | 1035
do imperatore nepote ſuo repetens, vt ſub eo regat Burgundiam, efflagitat.
Henricus rex, filius Conradi, vxorem ducit filiam regis Anglorum.

12 | Odo contra imperatorem rebellans Lotharingiam incurſat, caſtel- | 6 | 1036
la oppugnat, vrbem Leucorum quæ Tullus dicitur, obſidet, & in nullo temperat furori ſuo.

13 | Hermannus Coloniæ ordinatur archiepiſcopus. | 7 | 1037
Odo Barum caſtrum obſidet & capit.
Gothelo dux ægre ferens inſolentiam Francorum cum Lotharingis, occurrit Odoni & conſerto prælio apud Barum Odo perimitur, & Francorum exercitus graui cæde attritus à Lotharingia fugere compellitur.

14 | Normanni in Apulia copijs ſuis à Normannia paulatim abductis, | 8 | 1038
ad inuadendam Apuliam fortitudine ſua & Italorum imbecillitate animati, caſtellis & vrbibus aut dolo aut virtute captis, in Apulia potenter agunt, vicinisq; gentibus terrorem ſui nominis incutiunt.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.

Henricus Louanienſis comes domi ſuæ perimitur à captiuo Hermanno, eiq; ſuccedit filius eius Otto, cui immatura morte præuento ſucceſſit patruus eius Baldricus, qui & Lambertus.

In Apulia erat quædam ſtatua marmorea, circa caput ſuum æreum habens circulum in quo erat ſcriptum, *Calendis Maij oriente Sole habebo caput aureum.* Quod quidam Sarracenus à Roberto Viſcardo duce Normannorum captus quid portenderet intelligens, in Cal. Maij oriente Sole diligenter notato termino vmbræ illius ſtatuæ infinitum theſaurum effoſſa ibidem humo reperit, quem pro ſua redemptione eidem duci obtulit.

1039 | 15 | In menſe Aprili octauo Idus viſa eſt in cœlo inter Auſtralem & Orientalem plagam ignea trabs miræ magnitudinis, quæ currens per Solem ad occaſum vergentem viſa eſt in terram cadere, cuius veſtigia diu videri potuerunt. | 9

Conradus imperator Italiam adit, vt rebellionem meditantes debellaret. Et quia omnes Longobardi coniurauerant, vt non paterentur quemlibet dominum qui aliud quam ipſi vellent contra ſe ageret, quoſdam epiſcopos in vincula coniecit, & quia Epiſcopus Mediolanenſis fuga lapſus eſt, imperator ſuburbia Mediolani incendit. Die vero Pentecoſtes, cum imperator in parua eccleſia ſecus vrbem coronaretur ad Miſſam, tam grauia fuerunt tonitrua & fulgura, vt aliqui mente excederent, aliqui exhalarent. Bruno vero epiſcopus qui Miſſam canebat, & ſecretarius imperatoris cum alijs tribus dixerunt, ſe inter Miſſarum ſolennia vidiſſe ſanctum Ambroſium imperatori indignando comminantem. Tunc imperator Italia diſceſſit.

Pridie Idus Maij eclipſis Solis fuit, & pridie Non. Iunij imperator obijt. Poſt quem Henricus filius eis imperauit annis 17.

1040 | 1 | Henricus imperator vadit ad debellandum Odelricum Boemanorum ducem, ſed Boemanis viriliter reſiſtentibus inefficax redit. | 10

1041 | 2 | Henricus imperator per orationes ſanctorum virorum auxilio Dei ſibi procurato, ſuperioris anni infortunium vltus, Odelricum ducem Boemiæ ſuperat. | 11

1042 | 3 | Inter Hungaros bello inteſtino moto, Petrus rex ab eis depulſus regno auxilium Henrici imperatoris interpellat, qui potenter ei patrocinans Hungariam deuaſtat. | 12

Wato ex clero ſancti Lamberti, vir ſpiritu ſapientiæ & ſcientiæ & feruore religionis inſignitus, ordinatur Leodicenſium epiſcopus.

1043 | 4 | Apud Conſtantinopolim Conſtantinus monachus imperat. | 13

Henricus imperator iterum Hungariam ingreſſus, cum paucis Abbonem regem de bello fugauit, & lanceam inſignem regis recepit. Petrum vero quem Abbo expulerat, Hungarorum regno reſtituit, & Hungariam ſibi tributariam fecit.

1044 | 5 | Fames valida Galliam & Germaniam affligit. Cothelo dux obijt, cuius filius Godefridus, dum ei ducatus Moſellanorum denegatur, altero ducatu repudiato contra imperatorem rebellat. | 14

1045 | 6 | Godefridus hortatu quorundam Dei fidelium ad recuperandam imperatoris gratiam adductus, ab imperatore capitur, & cuſtodiæ mancipatur, ſed filium ſuum obſidem dans relaxatur. Quo defuncto in obſidatu, ad rebellandum graſſatur. | 15

Benedictus qui ſimoniace papatum Romanum inuaſerat, cum eſſet rudis literarum, alterum ad vices eccleſiaſtici officij exequendas ſecum papam Sylueſtrum 151 conſecrari fecit. Quod cum multis non placeret, tertius ſuperducitur Gregorius 152, qui ſolus vices duorum impleret.

7|16|In-

| Romanorum. | | Francorum. | Anni Domini.

7 | Instinctu Godefridi comes Flandrensis Balduinus contra impera- | 16 | 1046
torem rebellat.

Romæ vno contra duos,& duobus contra vnum de papatu contendentibus, rex Henricus contra eos Romam vadit, & eis canonica & imperiali censura depositis, Suidigerus Babenbergensis episcopus qui & Clemens, Romanæ ecclesiæ 153 præsidet, & ab eo rex Henricus in imperatorem benedicitur, iurantibus Romanis, se sine eius consensu nunquam papam electuros.

Theoderico Metensium episcopo defuncto succedit Adelbero fratruelis eius, vir magnæ prudentiæ & sanctitatis.

Ecclesiæ sanctæ Gertrudis Mingelensis, quæ ante aliquot annos post negligentiam & incuriam effusi sanguinis Domini concremata, in nouam reædificata benedicitur, præsente Henrico imperatore.

8 | Damasus Romanæ ecclesiæ 154 præsidet. | 17 | 1047

Nix tanta in Occidente cecidit, vt syluas frangeret.

Godefridus palatium Neomagi incendit, & irreparabiliter destruit.

Vrbem quoq; Claborum quæ Virdunus dicitur, cum maiori sanctæ Mariæ ecclesia incendit.

Franco scholasticus Leodicensium, & scientia literarum & morum probitate claret, qui ad Hermānum archiepiscopum scripsit librum de quadratura circuli, de qua re Aristoteles ait: Circuli quadratura si est scibile, scientia quidem nondum est, illud vero scibile est.

9 | Bruno Leucorum episcopus, qui vocatur Leo Romanæ ecclesiæ | 18 | 1048
155. præsidet. Hic cum ad capessendam sedem Apostolicam Romam tenderet, audiuit voces Angelorum canentium, dicit Dominus: Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. Hic de multis sanctis cantus composuit, & multa fecit & scripsit ecclesiæ vtilia. Hic cum in papatu pauperem leprosum ante fores offendisset, eum fotum diligenter in lecto suo collocauit, quem cum reserato ostio non inuenisset, in paupere se Christum suscepisse obstupuit.

Viri religiosi & illustres sanctitate in Christo dormiunt: Odilo abbas Cluniacensis, cui Hugo succedit; Popo Stabulensis; Guatho episcopus Legiensis; Olbertus sanctæ memoriæ abbas Gemmelacensis.

Guathoni Deoduinus in episcopatu succedit.

Albertus qui ducatum Mosellianorum Godefrido negatum susceperat, à Godefrido perimitur. Ducatum eius Gerardus de Alsatia, alterum vero ducatum Fridericus obtinet.

10 | Leo papa in Gallias veniens, vt motus imperij à Balduino & Go- | 19 | 1049
defrido concitatos sedaret, Godefridum quidem imperatori reconciliauit. Balduino pertinacius agente, cōtra eum imperator exercitum duxit, sed tandem Balduinus flexus condicto die Aquis imperatori satisfecit.

Leo papa in Germania & Gallia synodis habitis statum ecclesiæ melioratiuit.

11 | Leo papa dum Normannos à Romanorum terminis deturbare sat- | 20 | 1050
agit, multam calamitatem incurrit, quia cum multis etiam ipse capitur. Sed tamen relaxari noluit, nisi etiam suis relaxatis.

Sanctus Theobaldus inter nobiles Francorum non infimus, hoc tempore clarebat, qui mundo & semetipso abnegato, secutus Christum in Vincentia vrbe Venetiæ reclusus, duodecimo cōuersionis suæ anno beato fine quieuit. Qui quam accepte seruierit Deo, post mortem eius miraculorum prodidit magnitudo. Ossa eius in Gallias translata, multam multis in locis veneration nem meruerunt.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.
	Bardo Moguntiæ epiſcopus obijt, cui ſanctitas per multam miraculorum gratiam patuit.	
1051	12 | Balduinus Flandrenſis inuaſo Hagionenſi comitatu contra imperatorem rebellat.	21
	Francia turbatur per Berengarium Turonenſem qui aſſerebat, euchariſtiam quam ſumimus in altari, non eſſe reuera corpus & ſanguinem Chriſti, ſed figuram corporis & ſanguinis Chriſti. Vnde contra eum multum à multis & verbis & ſcriptis diſputatum eſt, inter quos Dominus abbas de cruce ſancti Leufredi contra eum de corpore & ſanguine Chriſti elegantem edidit librum. Lanfrancus etiam vir ſanctitate & ſcientia eximius, prior monaſterij Beccenſis, poſtmodum vero ex abbate Cadomenſi archiepiſcopus Cãtuarienſis, contra errorem illius per dialogum diſputauit.	
1052	13 | Rex Hungarorum ab imperatore Henrico diſſentit, pro quo recõciliando Leo papa ad imperatorem venit, ſed amicis diſcordiæ interturbantibus id fruſtra fuit.	22
	Leo papa Gerardum Leucorum ſupra ſe quintum epiſcopum, ſanctitate vitæ mirabilem, ſynodo habita per auctoritatem Apoſtolicam, decreuit in numero ſanctorum confeſſorum in eccleſia ſolenniter habendum.	
1053	14 | Balduinus comes terminos Lotharingiæ incurſans, Honum oppidum incendit.	23
	Godefridus iterum rebellat, quia ducta vxore Bonifacij marchionis iuſſu imperatoris à Longobardia expellitur.	
	Græcis in hæreſim multiformem declinantibus, auctore Michaele patriarcha Conſtantinopolitano, & Leone archidiacono Bulgarorum Epiſcopo, Leo papa errores eorum redarguens, ſcripſit contra eos librum firmis ſcripturarum teſtimonijs roboratum.	
	Nicetas autem monachus Conſtantinopolitanus, qui agnominabatur Pictoratus, ſcripſit contra Romanos librum plenum erroris & ſtultitiæ, prętitulatum de azymo, de ſabbato, de nuptijs ſacerdotum.	
1054	15 | Leo papa per epiſtolam ad imperatorem Conſtantinum ſcriptam animum eius ſibi concilians, apocriſarios ſuos, Humbertum videlicet cardinalem, epiſcopum Syluæ candidæ, Petrum Amalfitanorum Archiepiſcopum, Fredericum quoque ſeptimum leuitam & cancellarium, dirigit Conſtantinopolim, ad confutandas Græcorum hæreſes: qui vt Simoniaci donum Dei vendebant, vt Valeſij hoſpites ſuos caſtratos etiam ad epiſcopatum promouebant, vt Arriani rebaptizabant Latinos baptizatos in nomine ſanctæ trinitatis, vt Donatiſtæ in ſola Græcia orthodoxam eſſe eccleſiam iactabant, vt Nicolaitæ nuptias ſacerdotibus concedebant, vt Seueriani maledictam dicebant legem Moyſis, vt Pneumatomachi profeſſionem Spiritus ſancti à ſymbolo abſcindebant, vt Nazareni Iudaiſmum obſeruabant, paruulos morientes ante octauum à Natiuitate diem baptizari, mulieres in partu vel menſtruo periclitantes communicari, vel ſi paganæ eſſent baptizari, prohibebant, Latinos vocabant azymitas, & eos nimis perſequentes eorum eccleſias claudebant, de fermentato ſacrificabant, in filijs ſuis Romanam eccleſiam anathematizabant, eique eccleſiam Conſtantinopolitanam præponebant. Ab imperatore ergo benigne habiti, Nicetam monachum ante eum vicerunt, adeo vt librum quem contra Romanos ſcripſerat anathematizaret & incenderet. Michaele patriarcha nolente eis colloqui, charta excommunicationis coram clero & populo ſuper altare ſanctæ Sophiæ poſita recedunt. Michael chartam ipſam corrumpens populoque legens, illos ab imperatore reuocatos ad ſynodum abſente imperatore conuocauit, vt à populo lapidarentur. Quod imperatore prohibẽte Michael commouit populũ contra eum,	24

| Romanorum. | | Francorum. | Anni Domini.

tra eum, sed conuictus chartã excommunicationis falsasse, Michael omnesq; sui à gratia imperatoris remoti sunt. Humbertus vero episcopus Syluæcandidę hæc descripsit, & scripta Nicetæ monachi & Leonis, Alchidrani Bulgarorum archiepiscopi confutauit, quæ de Latino in Græcum translata iussu imperatoris Constantini à Græcis recepta sunt.

Henricus imperator filio suo Henrico puero quinquenni in regem sublimato Aquis contra Balduinum proficiscitur, qui Scaldim fluuium Balduino fugiente trãsiens omnia depopulatur, & insuper apertis sibi clausulæ portis multam cædem inimicorum facit, & vltra progressus Lambertum comitem Balduini satellitem cum multis perimit, multos etiam Frãdrensium primates exercitum suum prosequentes concludit intra vrbem Tornacum, & obsessos capit.

Leo papa moritur, qui cuius meriti apud Deum fuerit, cunctis patuit, cum multis ad sepulchrum eius Romæ miraculis ostensis Deus eum clarificarit.

Bellum apud mortuum mare.

Gebehardus Eistedensis episcopus, qui & Victor, Romanæ ecclesiæ 156 præsidet.

16 | Anno ordinatur Coloniæ archiepiscopus, imperatore in Italia con- | 25 | 1055
stituto. Milites eius, Sclauis & Luticianis bello congressi, multi capiuntur aut perimuntur.

Balduinus Flandrensis cum Godefrido auunculum suum Fredericum ducem intra Androuerpum obsidet, sed concurrentibus Lotharingis ab oppugnatione desistit.

17 | Victor papa in Gallias veniens gloriose ab imperatore suscipitur, | 26 | 1056
& eo præsente non multo post imperator Henricus moritur, & post eum filius eius Henricus imperat annis 50.

1 | Coloniæ generali conuentu habito, Balduinus & Godefridus me- | 27 | 1057
diante papa Victore ad gratiam regis & pacem reducuntur, & omnes bellorum motus sedantur.

2 | In Frisonia captis ab imperatore Hentico aliquibus castellis, Friso- | 28 | 1058
nes à rebellione refrenantur.

Fredericus filius Gothelonis ducis, ex clerico sancti Lamperti septimus leuita Romanæ ecclesiæ, quia exosus erat imperatori Henrico pro odio fratris sui Godefridi ducis, post legationem Constantinopolitanam apud Cassinenses monachus, & postea abbas factus, alteratus nomine Stephani Romanæ ecclesiæ 157 præsidet.

Paderbrunna Germaniæ ciuitas combusta est cum maiori ecclesia. In monasterio autem monachorum Scotus quidam monachus Paternus nomine multo tempore reclusus, qui etiam hoc incendium sæpe prædixerat propter propositum reclusionis exire nolens, se comburi passus est.

3 | Benedictus Romanæ ecclesiæ 158 præsidet. | 29 | 1059

In pago Bracatensi iuxta Tornacum multitudines colubrorum altrinsecus congregatæ, prodigioso prælio inter se concurrunt, & multis vtrinque ocisis, victa pars fugiens in cauo arboris se abscõdit. Altera pars vincẽtium more insequens cum sibilo circumstrepebat, donec circumiecto ab hominibus igne omnes crematæ sunt.

4 | Gerardus Florentiæ episcopus, qui & Nicolaus, Romanæ ecclesiæ | 30 | 1060
159 præsidet.

Henricus rex Francorum obijt.

Philippus filius eius post eum regnat annis 49.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.
1061	5 | Marianus chronographus claret, qui à Scotia in Gallias veniens, Co- | 1 loniæ factus monachus, primo apud Fuldam, postea apud Moguntiam re- cluſus eſt.	
1062	6 | Anno epiſcopus Colonienſis, concilio primorum regni indigne fe- | 2 rentium, per Agnetem matrem imperatoris Henrici non viriliter gubernari puerum, violẽter & induſtrie captum ſub tutela ſua accepit, & imperij regi- men à matre eius amouit, & de hac re coram cunctis ratione reddita, gratiam Domini ſui imperatoris recepit, & per ipſum filium ad gratiam matris eius redijt. At imperatrix neceſſitatem vertens in voluntatem, vt obſtrueret os lo- quentium de ſe iniqua, non ſolum honore regni, ſed etiam honore ſeculi re- iecto, Romam ad limina Apoſtolorum ſe contulit, ibique vſq; ad finem vitæ omnibus bonis exemplo & miraculo fuit.	
	Hoc tempore claruit Lanfrancus prior monaſterij Beccenſis, ad cuius eximiam doctrinam de Burgundia conuolauit Anſelmus, vir poſtmodum multa virtute & ſapientia adornatus, & ei in prioratu ſucceſſit ſub viro egre- gio Herluino abbate primo, qui ipſum monaſterium Beccenſe de proprio fundauit ſuo.	
1063	7 | Alexander Lucenſis epiſcopus Romanæ eccleſiæ 160 præſidet, con- | 3 tra quem Cadelo Parmenſis epiſcopus papatum ambiens, magno ſcandalo eccleſiæ fuit, quia longa inter eos concertatio etiam vſque ad homicidia pro- rupit.	
	Hoc anno finitur magnus cyclus annorum 532, continens cyclos decen- nouenales 28. Qui ad omnem rationem Paſchalis computi omnino vti- lis, ab æuo in æuum in ſemetipſum ſine errore reuoluitur. Sed hoc in eo re- prehenſibile videtur, quod annis Dominicæ incarnationis ei inconſidera- te præſcriptis, diſcordat à veritate Euangelij in anno Dominicæ paſſionis, præferens 14 lunam Aprilis eo anno in prima feria fuiſſe; quod omnino fal- ſum eſt, quia ſecundum fidem Euangelij eo anno luna 14 Aprilis fuit in quinta feria, & in ſexta feria luna 15 octauo Calendas Aprilis Dominus paſ- ſus eſt.	
	Exercitus multus à Gallijs in Hiſpanias ad debellandos Sarracenos pro- ficiſcitur, ſed omni regione à Sarracenis vaſtata, vrgente fame inefficax re- uertitur.	
1064	8 | Cyclus magnus annorum 532 bis à Natiuitate Chriſti exactus, tertio | 4 incipit.	
	Godefridus rex Anglorum obijt, eiq; Araldus ſuccedit.	
1065	9 | Friderico duce mortuo Gerardus ducatum recepit. | 5	40
	Multi vſq; ad ſeptem millia orandi voto Hieroſolymam petentes ab A- rabibus in paraſceue in quodam caſtello obſeſſi ſunt, & tot occiſi aut vulne- rati, vt de ſeptem & eo amplius millibus vix duo millia reuerſi ſint.	
1066	10 | Cometes apparuit in tota Paſchali hebdomada.	
	Harwich rex Nordanimbrorum cum mille pene nauibus venit in Angli- am regnaturus; & in vrbe Eboraca plus quam mille laicos, centum presbyte- ros de Anglis occidit: cui Araldus rex Anglorum cum ſeptem legionibus ſu- perueniens, eum cum multis occidit. Interim Guillelmus comes Norman- norum cum Francis in Angliam intrat, & conſerto cum Anglis prælio Aral- dum cum multis millibus perimit, & regnat in Anglia annis viginti ſex.	50
1067	11 | Obijt ſanctus Theobaldus, in Vincentia vrbe Venetiæ incluſus. | 7 | 1	
	Cono qui & Conradus, primicerius Colonienſis ab imperatore Henri- co ad ſuſcipiendum archiepiſcopatum Treuerorum miſſus, capitur à comi- te Treuerorum Deoderico, & à ſatellitibus eius in ſyluam ductus, de rupe tertio præcipitatur, & adhuc illæſus gladio tranſuerberatur, corpuſque eius	

folijs

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

foliis ſyluæ obtegitur. Quod à ruſtico inuentum ad villam defertur & ſepelitur: inde à Deoderico Virdunenſi epiſcopo tranſportatum ad Tollegiũ monaſterium multis ſtatim miraculis à Deo glorificatur.

His temporibus Beluacenſi ciuitate ſuo deſtituta antiſtite, Guido decanus cuſtosque eccleſiæ ſancti Quintini Virdunenſis, & archidiaconus Laudunenſis conſtituitur Beluacenſis epiſcopus, & à Geruaſio Remenſi metropolitano conſecratur. Qui grauiter ferens carere ſe præſentia Quintini martyris, in eius honore & memoria ædificauit eccleſiam, haut longe à mœnibus Belloacæ vrbis.

Romæ duobus de papatu contendentibus, Mantuæ ſynodus colligitur, & mediante Annone Colonienſe archiepiſcopo, Alexander ſe iureiurando de Simonia expurgans, in ſede Apoſtolica ſubrogatur. Cadelo vt Simoniacus repudiatur.

12 | 8 | Deodericus comes Treuerorum de martyrizato Cononeapud Deum & homines reus, exiliatur ab imperatore, & ſuſcepta peregrinatione Hieroſolymam eundi, quid de eo & de omnibus qui in comitatu eius pergebant actum ſit, adhuc neſcitur. | 2 | 1068

Hinc Francis, hinc Scotis Angliam incurſantibus, Angli fame conſumuntur, multi eorum humanis carnibus veſcuntur.

13 | 9 | Guido epiſcopus Beluacenſis duobus annis perfectam dedicauit eccleſiam in honore aduocati ſui Quintini martyris, quarto nonas Octobris. | 3 | 1069

Fluminibus glaciali rigore conſtrictis, imperator Henricus terrã Luticinianorum ingreſſus, eos nimia cæde proſtrauit, terram eorum nimium depopulatus.

14 | 10 | Gerardus dux Moſellanorum moritur, moritur etiam dux Godefridus. Gerardo filius eius Deodericus, Godefrido ſuccedit filius eius Godefridus gibboſus, etſi corpore exiguus, tamen animo eximius. | 4 | 1070

Hungari contra Salomonem regem ſuum rebellionem meditantur, ſed terrore Henrici imperatoris, cuius ſoror nupſerat Salomoni, refrenantur.

15 | 11 | Godefridus dux vlteriores Friſones bello aggreſſus, eos pene ad internicionem delet. | 5 | 1071

Treueris in eccleſia ſancti Paulini, confeſſoris, in crypta ſubterranea inuenitur corpus eiuſdem ſancti Paulini, quod olim à Friſia vbi exulauerat reportatum, ibi à Felice epiſcopo catenis ferreis fuerat ſuſpenſum, & iuxta eum multa corpora ſanctorum: ad dexteram ſcilicet eius Palmatius conſul, & Patricius Treuerorum; ad ſiniſtram Thyrſus vnus de principibus Thebæ legionis, cum multis Thebæorum in hac vrbe à Rictiouaro martyrizatus; ad caput ſeptem ſenatores vrbis, Maxentius, Conſtãtius, Creſcentius, Iuſtinus, & tres fratres, Leander, Alexander, Soter; ad pedes Hormiſda, Papyrius, Conſtans, Iouianus. Et cum multi alij ibi iacerent, horum tantummodo nomina, & tempus, & dies paſſionis, aureæ literæ in pariete ſcriptæ ſignabant, eosque omnes ſub Rictiouaro paſſos fuiſſe docebant.

16 | 12 | Balduino iuniore Flandrenſium comite defuncto, Robertus frater eius conſenſu Flandrenſium contra Arnulphum fratruelem ſuũ Flandrias occupat. | 6 | 1072

Arnulphus autem cum Philippo Francorum rege occurrit patruo ſuo Roberto, & pugna conſerta Arnulphus perimitur, Philippus rex fuga liberatur, & multis occiſis hinc Richildis Arnulphi mater, illinc Robertus capitur, & altero pro altero relaxato bellum inter eos vario euentu protrahitur.

17 | 13 | In hoc anno duobus magnis annis à 15 anno Tyberij Cæſaris | 7 | 1073

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

reuolutis, omnia ſecundum curſum Solis & Lunæ concordant illi anno quo baptizatus eſt Chriſtus Ieſus, id eſt octauo idus Ianuarij die Dominico Epiphaniæ. Initium ieiunij eius in ſecunda feria, tentatio eius 15 calendas Martij in ſexta feria.

Duobus frattibus Ruſſorum regibus de regno contendentibus, alter eorum à conſortio regni pulſus interpellat Henricum imperatorem, ſe & regnũ Ruſſorum ei ſubmittens, ſi eius auxilio reſtitueretur. Sed id fruſtra fuit, quia grauiſſima in imperio Romano orta diſſenſio monebat magis ſua tueri quam aliena acquirere. Saxones enim multis & magnis iniuriis & iniuſtitiis ab imperatore affecti, contra eum rebellant, ad quos debellandos imperator inſtanter intendit.

Hildebrandus archidiaconus Romanorum, qui & Gregorius, Romanæ eccleſiæ 101 præſidet.

1074 | 18 | 14 | Gregorius papa celebrata ſynodo Simoniacos anathematizauit, vxoratos ſacerdotes à diuino officio remouit, & laicis Miſſam eorum audire interdixit, nouo exemplo & (vt multis viſum eſt) inconſiderato præiudicio contra ſanctorum patrum ſententiam qui ſcripſerunt, quod ſacramenta quæ in eccleſia fiunt, baptiſmus ſcilicet, chriſma, corpus & ſanguis Chriſti, ſpiritu ſancto latenter operante eorundem ſacramentorum effectum, ſeu per bonos ſeu per malos intra Dei eccleſiam diſpenſentur. Tamen quia Spiritus ſanctus myſtice illa viuificat, nec meritis bonorum diſpenſatorum amplificantur, nec peccatis malorum attenuantur, vnde eſt hic qui baptizat? Ex qua re tam graue oritur ſcandalum, vt nullius hæreſis tempore ſancta eccleſia grauiori ſchiſmate ſciſſa ſit, his pro iuſtitia, illis contra iuſtitiam agentibus, aliis à Simonia non declinantibus, aliis notam auaritiæ honeſto nomine prætexentibus, dum hoc quod ſe gratis dare iactant, ſub charitatis nomine vendunt, vt de Montanis dicit Euſebius, ſub nomine oblationis artificioſius munera accipiunt. Porro continentiam paucis tenentibus, aliquibus eam modo cauſa quæſtus ac iactantiæ ſimulantibus, multis incontinentiam periurio aut multipliciori adulterio cumulantibus, ad hoc hac opportunitate laicis inſurgentibus contra ſacros ordines, & ſe ab omni eccleſiaſtica ſubiectione excutientibus, laici ſacra myſteria temerant, & de his diſputant, infantes baptizant, ſordido humore aurium pro ſacro oleo & chriſmate vtentes, in extremo vitæ viaticum Dominicum & viſitatum eccleſiæ obſequium ſepulturæ à presbyteris cõiugatis accipere paruipendũt, decimas presbyteris deputatas igni cremant, & vt in vno cætera perpendas, laici corpus Domini à presbyteris coniugatis conſecratum, ſæpe pedibus conculcauerunt, & ſanguinem Domini voluntarie effuderunt, & multa alia contra ius & fas geſta in eccleſia ſunt, & hac occaſione multi pſeudomagiſtri exurgentes in eccleſia, prophanis nouitatibus plebem ab eccleſiaſtica diſciplina auertunt.

1075 | 19 | 15 | Henricus imperator Saxones grauiſſimo prælio vicit, eoſque iterata expeditione perurgens, cunctos eorum principes, epiſcopos, duces, comites, cæteroſque potentes ad deditionem coegit.

Hungari contra imperatorem rebellant, regemque ſuum Salomonem regno deturbatum ſub diutina cuſtodia excruciant.

Anno Archiepiſcopus Colonienſis obiit, qui parochiam ſuam rebus & monaſteriis à ſe fundatis ampliauit, inter quæ præeminet cœnobium Segebergenſe.

1076 | 20 | 16 | Gregorius papa totus in Henricum imperatorem inuehitur, & quoſcunque poteſt ab eo verbis & ſcriptis auertit, animum etiam Agnetis matris ipſius ab eo alienat.

Hoc

| *Romanorum.* | | *Francorum.* | | *Anglorum.* | *Anni Domini.*

Hoc anno qui eſt decimus tertius annus primi decennouenalis cycli in repetito magno anno Dionyſij duobus magnis annis à paſſione Domini reuolutis, omnia quæ ad curſum Solis & Lunæ ſpectant anno Dominicæ paſſionis concordant, vnde apparet, quod Dionyſius non recte annos Domini cyclo ſuo annexuit. Quia enim ab anno Domini 532 cyclum ſuum orditus eſt, nimirum intendit Chriſtum fuiſſe natum anno 2 prioris magni anni; ac per hoc hic annus, anno Dominicæ paſſionis concordans, debuiſſet eſſe magni cycli annus, non tertiusdecimus, ſed triceſimus tertius, quia is fuit annus paſſionis Domini, & per hanc conſequentiam Solaris & Lunaris curſus concordant Euangelicæ veritati. Dionyſius poſuit natiuitatem Chriſti 21 annis tardius quam debuit.

Richarius in Friſonia Godefridum ducem perimit.

Balduinus puer, frater Arnulphi occiſi, ad Donengium bellauit contra exercitum patrui ſui Roberti, quem pugnando deuicit.

Gelu magnum & glacies validiſſima à calendis Nouembris vſque in medio Aprilis.

21 | 17 | Henricus imperator coacto Wormaciæ concilio 24 epiſcoporum & multorum primatum regni decerni iubet, omnia decreta & facta Hildebrandi papæ irrita eſſe debere: ibiq; omnes præter paucos Hildebrandum abiurant, eumq; papatu abdicandum eſſe iudicant. Hildebrandus contra imperatorem excommunicat, ſub hoc obtentu, vt primates regni quaſi iuſta ex cauſa excommunicato regi contradicant. | 11 | 1077

Dominica Palmarum circa horam ſextam ſereno cœlo ſtella apparuit.

Principibus Saxonum qui in deditione imperatoris erant relaxatis per eos quibus commiſſi fuerant, Saxones rebellant inſtinctu Hildebrandi papæ. Ipſe papa occurrens imperatori in Longobardia ſub falſa eum pace abſoluit. Omnes enim qui prius Hildebrandum abiurauerant, periurium periurio cumulantes imperatorem abiurant, & Rodulphum ducem Burgundionum ſuper ſe regem ſtatuunt, corona ei à papa miſſa cui erat inſcriptum: *Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodulpho.*

Hunc Sigefridus archiepiſcopus Moguntiæ in regem benedixt, & facta à Moguntinis ſeditione contra eos, Rodulphus cum archiepiſcopo noctu aufugit. Hildebrandus papa omnes aduerſantes imperatori abſoluit ab infidelitate & periurio.

Imperator alpium aditibus contra ſe munitis vbiq; omnes eorum inſidias fruſtratus, per Aquileiam venit Ratiſponam, & Rodulphum adorſus eum fugere compulit, & iterata expeditione Sueuiam depopulatur.

22 | 18 | Henricus imperator Sueuiam peruagatus caſtella frangit, omnia depopulando inimicis ſuis formidinem, amicis addit fortitudinem, & multos qui ex deſperatione rerum à ſe defecerant, ad ſe trahit. | 12 | 1078

Germanus epiſcopus Hildebrando papæ ad animam confœderatur, ac per hoc imperatori rebellis Metenſi vrbe pellitur. Ab hoc tempore cœpit reflorere in eccleſia beati Quintini Beluacenſi canonicus ordo, primum ab Apoſtolis, poſtea à beato Auguſtino epiſcopo regulariter inſtitutus, ſub magiſtro Iuone, venerabili eiuſdem eccleſiæ præpoſito, poſtea Carnotenſium epiſcopo.

23 | 19 | Hoc anno inceptum eſt cœnobium ſancti Saluatoris, in inſula quæ dicitur Aquincinctus, à viris illuſtribus Sichero videlicet atque Gualtero, qui Anſelmum de Ribodimonte nobiliſſimum virum adeunt, & ab eo inſulam quia ſui erat iuris, depoſcunt. At Anſelmus ſine dilatione gratis quod petebatur conceſſit. | 13 | 1079

Hoc tempore in Oriente Turci ſuper Arabes & Sarracenos inualuerunt,

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

& Armeniam & Syriam incurſantes, multas vrbes & ipſam Antiochiam capiunt.

Henricus imperator in Pentecoſte conuentu habito Moguntiæ, decreuit Hildebrandum à papatu eſſe deponendum, & Longobardiam petens, Guibertum Rauennæ epiſcopum pro Hildebrando papam deſignat.

1080 24 | 20 | Hildebrandus papa quaſi diuinitus reuelatum ſibi prædixit, | 14 hoc anno falſum regem eſſe moriturum: & verum quidem prædixit, ſed fefellit eum de falſo rege coniectura, ſecundum ſuum velle ſuper Henrico rege interpretata. Rex enim Henricus Saxonibus graui prælio congreditur, & in congreſſu falſus rex Rudolphus cum multis Saxoniæ principibus extinguitur.

Moguntia magnum terræmotum perſenſit calendis Decembris.

Claret in Anglia Lanfrancus, doctrina & probitate conſpicuus, ex abbate Cadomenſi ordinatus Cantuariæ archiepiſcopus. Eo tempore florebat in Normannia Anſelmus Beccenſis monaſterij abbas eximius, & pro ſua ſanctitate & ſapientia plurimum nominatus.

Hoc etiam tempore in cœnobio ſancti Medardi pollebat ſignis & virtutibus vir beatiſſimus Arnulphus, qui pro miro ſanctitatis feruore propoſitum recluſionis eligens, & arcta nimis abſtinentia ſeipſum affligens, prophetiæ gratiã diuinitus accepit, & ex recluſo abbas huius monaſterij factus ad ipſam recluſionem pro contemptu mundi à deſiderio internæ quietis poſtmodum rediit. Sueſſonico autem pontifice defuncto, electus eſt ad epiſcopatum, & iuſſu papæ Gregorij à ſedis Apoſtolicæ legato Hugone Lugdunẽſi archiepiſcopo in præſulem eſt conſecratus.

1081 25 | 21 | Regis Dagoberti tempore ſanctus præſul Vrſinarus in Flandren- | 15 ſi prouincia prædicans, ſub honore ſancti Petri Apoſtoli ipſo ſibi reuelante eccleſiam Maldenburgenſem oppido ædificauit & conſecrauit, quam Deus multis miraculis vſquequaque glorificauit. Inter quæ illud tam mirabile quam inauditum antea extitit, quod hoc anno Dominici noctenatalis contigit. Campanarium præfatæ eccleſiæ vehementi vento flante à ſuis locis euulſum, & ad terram penitus fuit inuerſatum, ita in aere pendens & ruinam ſui minitans, vt ſemper caſurum & cuncta vicinia confracturum cerneretur. Sed cum per ſex noctes & dies id tractaretur à populo, qualiter hinc inde extractis machinis ſurſum erigeretur, & vtrumque loco ſuo relocaretur, pridie calendas Ianuarij circa noctis medium adueniens virtus diuina, totam eccleſiam intus & foris impleuit luce ignea, & campanarium ad terram reclinatum, totum ſimul erexit, ac firmiſſime locis ſuis relocauit, & campanas ibi dependentes mox ſonare compulit.

Eadem die ſurdi & claudi, cæci & paralytici, celerrimam in loco illo adepti ſunt medelam. Nec ſolum illo die ſed prolixiori tempore diuinæ virtutis tanta permanſit copia vt de longe & de prope confluentibus æ gratis, parata cœlitus præſtaretur medicina.

Magnus terræmotus cum graui terræ mugitu factus eſt ſexto calendas Aprilis, prima hora noctis, portendens fore imminens malum, quod in toto orbe inſonuit, & vnde terra dolet & doluit. Henricus enim imperator ad debellandum papam Hildebrandum Italiam petit, contra quem papa vrbibus & caſtellis munitis ſe ad rebellandum accingit, eumque Romam hoſtiliter ad euntem non recipit.

Henricus autem imperator expugnatis vrbibus & caſtellis, quæ contra ſe pro Hildebrando erant, Romam Leonianam obſident.

In Gallia Hermannus miles Hermanni epiſcopi corona ſibi impoſita, poſt Rodulphum in Saxonia tyrannidem exercet.

Marianus

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Annus Domini.

Marianus Scotus Chronicam ſuam à Chriſti Natiuitate inchoatam, vſque ad hunc annum perduxit, qui erat ætatis ſuæ annus 56, multum laborans errorem corrigere de annis Domini, qui inuenitur in cyclo Dionyſij, altrinſecus autem ſecundum veritatem Euangelij.

27 | 23 | Hoc anno Henricus imperator Roma Leoniana capta Romam obſidet. Condicto inter imperatorem & papam die ad cauſam inter eos diſcernendam, cum pax diſſimulante papa inter eos non conueniret, Romani & multi Italiæ epiſcopi à papa deſciſcunt, qui fugiens ad Normannos ſe contulit. | 17 | 1083

28 | 24 | Romani imperatorem Henricum recipiunt in vrbe, & eorum iudicio Hildebrandus papatu abdicatur, & Guibertus Rauennæ archiepiſcopus in ſedem Apoſtolicam inthronizatus, Clemens nominatur. | 18 | 1084

Bruno natione Teutonicus ex vrbe Colonia, literis apprime eruditus, Remenſis eccleſiæ canonicus, & ſcholarum magiſter, relicto ſeculo eremum Carthuſiæ fundat, propoſitumque monaſticæ conuerſationis ſatis arduum inſtituit. Huius ſancti propoſiti cooperator & æmulator epiſcopus beatæ memoriæ Hugo Gratianopolitanus epiſcopus, ab eodem Brunone habitum monachicum ſumpſit, cunctiſq; ibi habitantib. inſigne exemplum præbuit.

Henricus rex patricius Romanorum conſtituitur, & à Clemente papa in imperatorem benedicitur.

Comes Montenſis Balduinus vxorem ducit Idam.

29 | 25 | Henricus imperator Moguntiæ regali & ſynodali conuentu coacto exigit ab omnibus, vt Hildebrandi depoſitionem & Guiberti ordinationem ſub ſcripto approbent, cui aliqui manu & ore fauentes, corde tamen Hildebrando adhærebant. | 19 | 1085

Hermannus Metenſis ſibi abſenti abiudicato epiſcopatu iterum vrbe pellitur. Imperator in epiſcopatu Metenſium alterum mercenarium ſuppoſuit, ſed oues Chriſti non audiuerunt voces alienorum.

Imperator Saxones aggreditur. Illi pacem petunt & impetrant, pacti quod omnibus pro hac rebellione proſcriptis ſua reſtituantur. Quod quia factum non eſt, iterum rebellant, incentore præ cunctis Egberto comite imperatoris conſanguineo.

Gualcherus ex clero ſancti Lamberti in Anglia epiſcopus Anglorum odiis innocens impetitur, & in celebrando Miſſam ab eis quaſi alter Stephanus papa martyrizatur.

Hildebrandus papa, qui & Gregorius ſeptimus, apud Salernum exulans moritur. De hoc ita ſcriptum reperi. Volumus vos ſcire qui eccleſiaſticæ curæ ſoliciti eſtis, quod Dominus Apoſtolicus Hildebrandus, qui & Gregorius, nunc in extremis poſitus ad ſe vocauit vnum de duodecim cardinalibus, quem multum diligebat præ cæteris, & confeſſus eſt Deo, & ſancto Petro, & toti eccleſiæ, ſe valde pecaſſe in paſtorali cura, quæ ei ad regendum commiſſa erat, & ſuadente Diabolo contra humanum genus odium & iram concitaſſe. Poſtea vero ſententiam quæ in orbe terrarum effuſa eſt, pro augmento Chriſtianitatis cœpiſſe dicebat. Tunc demum miſit prædictum confeſſorem ad imperatorem & ad totam eccleſiam, vt optaret illi indulgentiam, quia finem vitæ ſuæ aſpiciebat, & tam cito induebat ſe Angelica veſte, & dimiſit ac diſſoluit vincula omnium bannorum ſuorum imperatori, & omni populo Chriſtiano, viuis & defunctis, clericis & laicis, & iuſſit ſuos abire de domo Deoderici, & amicos imperatoris aſcendere.

30 | 26 | Saxones vrbem Wirzburch obſidentes, vt epiſcopum ipſius | 20 | 1086

Anni Domini.	Romanorum.		Francorum.		Anglorum.

Alberonem expulsum à ciuibus sedi suæ restituant, Henricus imperator aggreditur. Sed exercitus eius diuinitus exterritus cessit, & ceciderunt ex eis plusquam quatuor millia, à parte Saxonum quatuordecim tantum occisis.

Hoc anno nimia aquarum inundatio multis in locis damno & periculo fuit. Nam & in Italia diluuies tanta fuit, vt rupes liquefactæ plures villas ruinâ sua destruerent.

Cassinensium abbas Desiderius, qui & Victor, *162* contra Clementem fit papa, sed dysenteria dissolutus non multo post moritur.

Anselmus Lucensis episcopus Hildebrandi papæ cooperator indefessus apud Mantuam exulans moritur, qui in Hieremiam & in Psalmos tractatus edidit, & doctrinam Hildebrandi libro luculento confirmauit, cuius sanctitas miraculis declarata est.

Domesticæ aues, pauones, gallinæ & anseres, se à domibus extrahentes, omnes fiunt syluaticæ.

1087 | 31 | 27 | Inter imperatorem & Saxones vario euentu sæpe pugnatur. | 21

Venetianis meditantibus auferre corpus sancti Nicolai à Myrrhea Lyciæ à Turcis desolata, præoccupauerunt eos Barenses ciues numero 47, ab Antiochia Myrrheam venientes, qui à quatuor tantum monachis ibi inuentis extorserunt ostendi sibi tumbam sancti. Qua effracta, ossa sancti Nicolai in olei liquore natantia integro numero extraxerunt, & Barum cum gloria detulerunt. Facta est autem hæc translatio anno *745* à depositione sancti Nicolai.

Sanctus Arnulphus ex abbate sancti Medardi postmodum etiam ad pontificatum ciuitatis Suessonicæ promot⁹, pro pacis reintegratione inter Flandrenses Flandriam venit, atque in vico nomine Aldenburch ecclesiam sancti Petri iam diuinis miraculis illustratam, cœnobium monachorũ fecit, ordinem regularis vitæ instituit, tandemq; in eodem monasterio & finem vitæ & sepulturam secundum quod ipse prædixerat, accepit.

Pisces in aquis moriuntur.

1088 | 32 | 28 | In Hispania rex Galliciæ Ausul Sarracenos fortiter debellat, & | 22 Toletum maximam eorum vrbem per aliquot annos obsessam, tandem expugnat, & cultum Christianitatis in ea dilatat.

Odo ex monacho Cluniacensi episcopus Ostiensis, contra imperatorem & Guibertum *163* fit papa, & vrbanus nominatur. Hinc in ecclesia scandala, & in regno augescunt dissidia, dum alter ab altero dissidet, dum regnum & sacerdotium dissentit, dum alter alterum excommunicat, alter alterius excõmunicationem aut ex causæ aut ex personæ præiudicio contemnit, dumq; alter in alterum excommunicandi authoritate magis ex suo libitu, quam ex iustitiæ respectu abutitur, authoritas illius qui dedit potestatem ligandi ac soluendi, omnino despicitur. Nimirum (vt pace omnium bonorum dixerim) hæc sola nouitas (non dicam hæresis) nec dum in mundo emersérat, vt sacerdotes illius qui dixit regi Apostata, & qui regnare facit hypocritã propter peccata populi, doceant populum, quod malis regibus nullam debeãt subiectionem, & licet ei sacramentum fidelitatis fecerint, nullam tamen debeant fidelitatem, nec periuri dicantur qui contra regem senserint, imo qui regi paruerit pro excommunicato habeatur, qui contra regem fecerit à noxa iniustitiæ & periurij absoluatur.

1089 | 33 | 29 | Godefrido Godefridi Gibbosi ex sorore nepoti tandem datur | 23 ducatus Lotharingiæ.

Annus pestilens maxime in Occidentali parte Lotharingiæ, vbi multi sacro igne interiora consumente computrescentes, exesis membris instar carbonum

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

bonum nigrescentibus, aut miserabiliter moriuntur, aut manibus ac pedibus putrefactis truncati miserabiliori vitæ reseruantur, multi vero neruorũ contractione dilorti tormentantur.

34 | 30 | Henricus imperator ad debellandos aduersantes sibi Italiam | 24 | 1090
petit

Hermandus tyrannus à Saxonia Lotharingiam repetens ad concitandos regni motus laborat, qui dum muro castelli cuiusdam incaute approximat, iacto de turri saxo in capite percutitur & moritur.

Metis corpus sancti Clementis primi episcopi ab Apostolis illic ordinati inuentum leuatur.

In Saxonia Egbertus comes dum fideles imperatoris bello insequitur, & ipse perimitur.

Sterilitas frugum terræ augescit, & fames paulatim irrepit.

35 | 31 | Henricus imperator in Italia castella & munitiones aduersan- | 25 | 1091
tium sibi expugnat, Mantuam quoq; obsidet & capit.

36 | 32 | Incentoribus Saxonici belli omnibus pene peremptis, Saxo- | 26 | 1092
nes pertæsi malorum composita inter se pace, quiescunt ab omni motu bellorum.

Dominus Iuo, sancti Quintini Beluacensis præpositus, à papa Vrbano cõsecratus, fit Carnotensis episcopus.

Guillelmus Anglorum rex vir singularis censuræ & seueritatis obijt, Guillelmus filius eius ei succedit.

37 | 33 | Conradus filius imperatoris Henrici in Italia se ad patris sui ad- | 1 | 1093
uersarios contulit, & multis se à patre ad filium vertentibus, hæc res priores patris victorias multum obfuscat, & vires eius attenuat.

Iaculum ignitum à meridie ad Aquilonem per cœlum ferri visum est calend. Augusti, prima hora noctis.

38 | 34 | Dominus Girardus Cameracensis ecclesiæ episcopus obijt, cui | 2 | 1094
Gualcherus succedit, sed ipso postea ab episcopatu expulso, Manasses ordinatur episcopus.

In Gallia & Germania grauis hominum mortalitas facta est.

In Italia qui ad imperatorem ab hostibus eius se transtulerant, eo ad Galliam reuerso, omnes pene ad hostes eius rursum transeunt, & munitiones ab eo expugnatas contra eum muniunt.

Pontificante in vrbe Laudunensi Eluiando, mulier quædam in proximo manens, habebat generum iuuenili specie decorum, quem multa diligentia pro amore filiæ suæ accurabat: vnde & orta turpis suspicio de muliere & genero suo inter vicinos homines valde eam turbauit. Quæ impatienter ferens famam suam hominis opprobrio turpari, iniuriæ suæ causam in eum retorsit, & clandestina machinatione vt occideretur à duobus pueris procurauit. Postmodum vero ad pœnitentiam facti homicidij conuersa, cuidam presbytero per confessionem peccatum suum reuelauit. Sed elapso aliquanti temporis spatio, presbyter idem cum ea litigans, malum quod fecerat, ei in faciem exprobrauit. Quo audito, parentes hominis occisi properantes, nunciauerunt vicedomino Laudunensi. Iubente vicedomino, vocata mulier venit, & qualiter hominem occidisset nequaquam celauit. Iudicatum est igitur, eam ignibus debere concremari, sed prius ducta ad ecclesiam beatæ Dei genitricis Mariæ peccatum suum coram Deo & hominibus ex ordine narrauit, & sic meritis & precibus sanctissimæ virginis Mariæ seipsam fideliter commendauit. Deinde missa in ignem incendium nullatenus sensit, sed diuina protegente gratia, consumpto igne ipsa permansit illæsa. Quod factum cognati hominis occisi non di-

Digitized by Google

Anni Domini. | Romanorum. | | Francorum. | | Anglorum. |

uinæ virtuti aſcribentes, ſed fragilem potius lignorum materiam cauſantes, iterum ſuccendunt ignem circa eam fortioribus lignis, ſed nihil profecerunt. Iterato enim miraculo, ſeruauit eam Deus incolumem ab exuſtione ignis ad laudem ſui nominis, ſuæque genitricis gloriam & honorem. Egreſſa igitur ex incendio non ſolum carne, ſed etiam veſte & carne illæſa, ad eccleſiam ſanctæ Dei genitricis omni populo applaudente ducta eſt, & poſt laudes Deo redditas volente Deo paucis diebus tranſactis, tranſijt ab hoc ſeculo.

1095 39 | 35 | Elimandus bonæ memoriæ Laudunenſis epiſcopus obijt. Iu- | 3
gelrandus ſuccedit Elimando.

Fames diu concepta grauiſſime ingrauatur, & fit annus calamitoſus, multis fame laborantibus, pauperibus per furta & incendia ditiores grauiter vexantibus.

Cum valido ventorum turbine etiam terræmotus factus eſt media nocte, quarto Id. Septembris.

Rex Anglorum à fratribus ſuis belle ſollicitatur in Normannia & Anglia.

In multa terrarum parte pridie Non. Apri. circa diluculum ſtellæ complures ſimul de cœlo in terram cecidiſſe viſæ ſunt, inter quas vnam maximam labi in terram cum quidam in Francia ſtuperet, & notato loco vbi labi viſa eſt, cum aquam ibi fudiſſet, fumus cum feruoris ſono inde exiret, magis ſtupuit.

Henricus comes Louanienſis perimitur.

In comitatu Namucenſi panem ſubcinericium quaſi ſanguine infectum vidimus.

Rex Hungarorum moritur.

Vrbanus per Burgundiam & Franciam habitis concilijs Hildebrandi decreta renouat & confirmat, Philippum regem Francorum qui viuente vxore ſua ſuperduxerat alterius viuentis vxorem, excommunicat.

Hoc anno ſacro igne multi accenduntur, membris inſtar carbonum nigreſcentibus.

1096 40 | 36 | Eclipſis Lunæ facta eſt tertio Idus Februarij, rurſum ſeptimo | 4
Idus Auguſti eclipſis Lunæ facta eſt.

Occidentales populi dolentes, loca ſancta Hieroſolymorum à gentibus prophanari, Turcos etiam terminos Chriſtianorum iam multa ex parte inuaſiſſe, innumerabiles, vna inſpiratione moti, & multis ſignis ſibi oſtenſis alij ab alijs animati, duces, comites, potentes, nobiles & ignobiles, diuites, pauperes, liberi & ſerui, epiſcopi, clerici, monachi, ſenes & iuuenes, pueri & puellæ, omnes vno animo nullum vllo angariante vndique concurrunt, ab Hiſpania, à Prouincia, ab Aquitania, à Britannia, à Scotia, ab Anglia, à Normannia, à Francia, à Lotharingia, à Burgundia, à Germania, à Longobardia, ab Apulia, & ab alijs regnis virtute & ſigno ſanctæ crucis ſignati & armati, vltum ire parant iniurias Dei in hoſtes Chriſtiani nominis. Et quanto quiſque hactenus ad exercendam mundi malitiam erat pronior, tanto nunc ad exercēdam vltro Dei militiam fit promptior, firmiſſima pace interim vbique compoſita. Et primo Iudæos in vrbibus in quibus erant aggreſſi, eos ad credendum in Chriſtum compellunt, credere nolentes bonis priuant, trucidant, vrbibus eliminant. Aliqui Iudæorum zelo tenendæ patriæ legis ducti, ſe mutuo trucidant, alij ad tempus ſe credere ſimulantes, poſt ad Iudaiſmum reuoluuntur.

Eminebant in hoc Dei hoſtico dux Lotharingiæ Godefridus, & fratres eius Euſtachius & Balduinus, Anſelmus de Ribodimonte, Balduinus

com s

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

comes Montensis, Robertus comes Flandrensis, Stephanus comes Blesensis, Hugo Magnus frater Philippi regis Francorum, Robertus comes Normannorum, Raymundus comes sancti Ægidij, Baiamundus dux Apuliæ, & Tancredus nepos eius. Horum omnium curam Apostolica authoritate suscepit vir eximius Hamarus Podiensis episcopus, eisq; consilio & doctrina vsque ad captam Antiochiam plurimum proficuus fuit. Huius etiam viæ incitator Petrus quidam eremita fuit, qui viq; ad captam Hierusalem in multis vtilis cum exercitu Dei perseuerauit.

41 | 37 | Cometes in Occidente apparuit, totâ prima hebdomada Octobris. | 5 | 1097

Nimia aquarum inundatione autumnalis satio impeditur, & sterilitas frugum terræ sequitur.

Exercitus Dei aggressus terminos paganorum viriliter agit, primumq; eius fuit bellum ad Pontem Pharphar fluminis non. Calend. Mart. vbi multi Turcorum occisi sunt. Secundum eis bellum fuit apud Niceam tertio Non. Martij, in quo etiã pagani victi sunt. Capta ergo Nicea, capta Laodicea, cum essent plus quam trecenta millia armatorum in exercitu Christianorum, tanta ei omnium rerum suppetebat copia, vt aries vno nummo, bos vix duodecim nummis venderetur.

Lanfranco Cantuariensi archiepiscopo defuncto, Anselmus abbas Beccensis pro sua sanctitate & doctrina non solum in Normannia, sed etiam in Anglia iam celeberrimus succedit in præsulatu. Qui licet à rege Guillelmo & principibus terræ, totiusque ecclesiæ conuentu susceptus honorifice fuisset: multas tamen molestias & tribulationes postmodum sub ipso rege passus est pro statu ecclesiæ corrigendo. Nam reges Angliæ hãc iniustam legem iam diu tenuerant, vt electos ecclesiæ præsules ipsi per virgam pastoralem ecclesijs inuestirent.

42 | 38 | Obsessa Antiochia in tantum attenuati sunt Christiani propter | 6 | 1098
omnium rerum penuriam, vt in tanto exercitu vix centum boni equi inuenirentur, & tamen quamuis ex desperatione rerum multi se subtraxerint, multi etiam repatriauerint, nono obsidionis mense capta Antiochia Christiani à paganis versa vice obsessi tanta fame afflicti sunt, vt vix aliqui ab humanis carnibus abstinerent: sed confortati à Deo per inuentam eius lanceam à tempore Apostolorum non visam, ipsa lancea eos præcedente obsessi cum obsessoribus concurrerunt 4 Calendas Iulij, & hoc tertio bello victoriam adepti sunt. Quartum bellum eis fuit in Romania, Calendis Iulij, & ibi Turci victi sunt.

Commissa Antiochia duci Baiamundo, Christiani propter vitandum tædium, & famem, & maxime propter discordias principum, proficiscuntur in Syriam, & expugnatis Marra & Barra vrbibus Sarracenorum, & multis regionum castellis, tanta ibi rursum fame affecti sunt, vt corpora Sarracenorum iam fœtentia comedere compulsi sint.

Conradus Vltraiectensis episcopus feria quarta Paschæ post Missam à se celebratam à quodam suorum in domo sua perimitur. In episcopatu Lingonensi situm noscitur esse cœnobium nomine Molismus, fama celeberrimum, religione conspicuum. Hoc à sui exordio magnis sub breui tempore diuina clementia suæ gratiæ muneribus illustrauit, viris illustribus nobilitauit, nec minus amplum possessionibus quam clarum virtutibus reddidit. Cæterum possessionibus virtutibusque diuturna non solet esse societas. Hoc quidam ex illa sancta congregatione, viri nimirũ sapientes altius intelligentes elegerunt potius studijs cœlestib⁹ occupari, quam terrenis implicari

Anni Domini. | Romanorum. | Francorum. | Anglorum.

negotijs. Vnde & mox virtutum amatores de paupertate fœcunda virorum cœperunt cogitare. Simulque aduertentes, ibidem etsi sancte honesteque viueretur, minus tamen pro sui desiderio atque proposito ipsam quam professi fuerant regulam obseruari, loquũtur alterutrum quod singulos monet, pariterq; inter se tractant, qualiter illum versiculum adimpleant, *Reddam tibi vota mea quæ distinxerunt labia mea.* Quid plura? Vnus & viginti monachi vna cum patre ipsius monasterij beatæ scilicet memoriæ Roberto egressi, communi consilio, communi perficere nituntur assensu, quod vno spiritu conceperũt. Igitur post multos labores ac nimias difficultates, quas omnes in Christo pie viuere volentes pati necesse est, tandem desiderio potiti, Cisterciũm deuenerunt, locum tunc scilicet horroris & vastæ solitudinis. Sed milites Christi loci asperitatem ab arcto proposito quod iam animo conceperant, non dissidere iudicantes, vt vere sibi diuinitus præparatum tam gratum habuere locum quam charum propositum. Hoc igitur anno ab incarnatione scilicet Domini 1098, venerabilis Hugonis Lugdunensis Ecclesiæ Archiepiscopi, sedis Apostolicæ tunc legati, & religiosi viri Walterij Cabilonensis Episcopi nec non & clarissimi principis Odonis Burgũdiæ ducis freti consilio, authoritate roborati, inuentam eremum in abbatiam construere cœperunt, præfato abbate Roberto ab illius diœcesis episcopo videlicet Cabilonensis suscipiente curam virgamque pastoralem, cæteris sub ipso in eodem loco firmantibus stabilitatem. At vero post non multum temporis factum est, vt idem abbas Robertus requirentibus eum monachis Molismensib⁹, papæ Vrbani secundi iussu, Walterij Cabilonensis episcopi licentia & assensu, Molismum reduceretur, & Albericus vir religiosus & sanctus in ipsius loco substitueretur. Hoc sane inter vtramq; ecclesiam sequestro pacis gratia retento, & Apostolica authoritate confirmato, vt ex eo iam tempore neutra earum vtriuslibet monachum ad habitandum sine commendatione regulari susciperent. Quo facto nouum monasterium noui patris sollicitudine & industria in breui & non mediocriter Deo cooperante in sancta conuersatione profecit, opinione claruit, rebus necessarijs creuit.

Multis in locis quinto Calend. Octobris cœlum quasi ardere visum est nocturno tempore, & sequuta est animalium pestilentia, & segetes nimio imbre & aurigine corruptæ sunt.

1099 43 | 39 | Christianis Turcas fortiter debellantibus, eorumque vrbes | 7 & castella sibi bellando vendicantibus, contigit apud quoddam munitissimum castrum nomine Archas, à Hierusalem octo mansionibus situm, multos eorum perire, cum quibus & Anselmus de Ribodimonte lapide percussus in capite occubuit, hoc solummodo post acceptum vulnus ter verbum repetens: Deus adiuua me. Erat autem vir prudentissimus, & exercitui satis vtilis, atque erga beatum martyrem Quintinum adeo deuotus, vt singulis annis solennitatem eiusdem martyris die suo clericis vndecunque congregatis contra se celebrari faceret, eisque post peractum officium copiosam refectionis mensam pararet. Exercitus autem Dei diuino monitu in interiora profectus, larga Dei manu refollicatus est, quia ciues & castellani illius regionis legatos cum multis donarijs ad eos præmittebant, parati etiam oppida vel vrbes eis tradere. A quibus Christiani securitate accepta, & indicto vrbibus tributo interim, etiam multis eorum qui se subtraxerant ad eos apud Tyrum recurrentibus, tandem peruenerunt Hierusalem. Eaque obsessa cum laborarent pro victus & maxime pro aquæ penuria, omnes ex communi decreto nudis pedibus quotidie orando circuibant vrbem. Octauo ergo talis humiliationis die, obsidionis autem tricesimo nono capta est Hierusalem, Idibus Iulij, in sexta feria: & in templo Salomonis & in porticu eius Christia-

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.		Hieroſolymorum.	Anni Domini.

Chriſtiani cum paganis quinto bello conſerto tanta in eos cæde debacchati ſunt, vt in ſanguine occiſorum equitarent vſque ad genua equorum. Cumq; ordinatum eſſet, qui Hieruſalem deberent retinere, iam principibus de repatriando agentibus; ecce rex Sarracenorum ad debellandos eos venit Aſcaloniam cum centum millibus equitum, & quadringentis millibus peditum. Quibus cum occurriſſet exercitus Domini, in quo non plus quam quinque millia equitum & quindecim millia peditum erāt, Deo pro ſeruis ſuis ad ſe reclamantibus pugnante & nube eius ab æſtu Solis defendente, Sarraceni ſolo Chriſtianorū impetu territi, omnes proiectis armis fugerunt. Et in hoc ſexto bello quarto Calend. Aug. facto cæſa ſunt centum millia Sarracenorum, in porta vero Aſcaloniæ ſuffocati ſunt ad duo millia. Eorum qui in mari perierunt, & qui inter ſpineta ſyluarum conſumpti ſunt, numerus neſcitur. Duce autem Godefrido electo ad principandum remanentibus in Hieruſalem, cęteri principes repatriant.

Capta eſt Hieruſalem poſt annos circiter quadringentos ſexaginta, ex quo ſub Heracliano imperatore ſecunda vice capta poſſeſſa eſt à Sarracenis.

44 | 40 | Guibertus & Vrbanus, qui de papatu Romano contendebant, moriendo finem faciunt ſuæ contentionis. | 8 | 1 | 1100

Raginerus, qui & Paſchalis, Romanæ eccleſiæ 164 præſidet.

Godefridus dux Lotharienſium, & princeps Hieroſolymitanorum moritur. Balduinus frater eius in regno ei ſuccedit.

Guillelmus rex Anglorum moritur, eique ſuccedit in regno frater eius Henricus.

Robertus comes Flandrenſis ab Hieroſolymis repatrians, detulit ſecum brachium ſancti Georgij martyris, quod eccleſiæ Aquicinenſi tranſmiſit.

45 | 41 | Conradus filius Henrici imperatoris adhuc patri rebellis, in Italia moritur. | 1 | 1 | 1101

Henricus imperator Henricum Lengburgenſem aduerſantem ſibi debellat, & expugnatis eius caſtellis eum ad deditionem cogit, ſed imperator ei multa ſumma gratiam ſuam redimenti, etiam ducatum Lotharingiæ donat.

46 | 42 | Roberto Flandrenſium comite inquietante vrbem Cameracum, Henricus imperator cōtra eum proficiſcitur, & aliquibus eius caſtellis expugnatis, aſperitate inſtantis hyemis redire compellitur. | 2 | 2 | 1102

47 | 43 | Henricus imperator ſedatis Saxonum motibus, pacem in quadriennium conſtituit. | 3 | 3 | 1103

Legiæ generali conuentu habito, Robertus comes Flandrenſium in gratiam imperatorum recipitur.

48 | 44 | Hieroſolymitæ Accaron vrbem capiunt. | 4 | 4 | 1104

49 | 45 | Vigilia Natalis Domini, terræmotus magnus factus eſt in Hieroſolymis. | 5 | 5 | 1105

Hieroſolymitę innumerabilem paganorum multitudinem glorioſa victoria conterunt.

Filius imperatoris Henrici à patre auerſus quoſcunq; poteſt ab eo auertit, & ſub obtentu meliorandæ Reipublicæ & reſtaurandæ eccleſiæ in eum inſurgit.

Duo orbes in modum Solis forma & lumine quotidiano Soli ſimiles apparuerunt, omnium colorum ſpecie radiantes ad inſtar arcus cœleſtis.

50 | 46 | Quarto Non. Februa. ſtella per diem viſa eſt in cœlo ab | 6 | 6 | 1106

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hierosolymorum.

hora tertia vsq; ad horam nonam, quasi cubito distans à sole.

Henricus imperatoris filius contra ius naturæ & fas legum in patrem insurgens, quam indigne eum tractauerit, declarat epistola ex ore ipsius patris scripta ad Philippum regem Francorum.

Pridie Id. Febr. apud Barum Italiæ stellæ visæ sunt in cœlo per diem nunc quasi inter se concurrentes, nunc quasi in terram cadentes.

Toto pene mense Februario cometes apparuit. Imperatore Henrico moriente Leodij, filius eius Aquisgranum venit. & volens venire Leodium contra patrem suum, quinta feria Dominicæ cœnæ præmisit suos præoccupare pontem apud Vinsarum, ne quis venienti sibi obstaret. Sed militibus patris concurrentibus ad occupandum pontem, milites filij à ponte repelluntur, alijs eorum captis, alijs in Mosam dimersis, alijs occisis, inter quos etiam Bruno comes occisus est. Sicque filius contra patrem veniens redijt inglorius.

Colonienſibus fidem imperatoris seruantibus, & eorum Archiepiscopo filium imperatoris contra patrem suum animãte, Colonia obsessa oppugnatur, sed non expugnatur. Interim Henricus imperator Leodij moritur, eique succedit filius æquiuocus eius.

Dux Henricus, qui ab imperatore ad filium eius animo transiens, eum cõtra patrem suum consilio suo armauit, & à filio ad patrem rediens partes filij debellauit, mortuo imperatore se vt reum maiestatis filio regis dedit, & ab eo captus custodiæ traditur, de qua ipse per industriam suam euasit. Ducat⁹ eius datur Godefrido Louanienſi comiti.

1107 1 | 47 | Henricus ex dux affectans repetere ducatum, occupat oppi- | 7 | 7
dum Aquisgrani contra Godefridum ducem. Sed hoc non ferens Godefridus, oppidum Aquense violẽter irrupit, oppidanos à facie Henrici exterruit, aliquos potentes comites & multos nobiles cepit. Ipse Henricus cum filijs suis vix fuga euasit, vxorem eius capere dux indignum duxit, comites & honoratiores eorum quos ceperat per conditionem sub se militandi sibi conciliatos, ad fidelitatem suam adduxit.

Bellum apud Tenechebray inter Henricum regem Anglorum & fratrem eius Robertum comitem Normannorum, vbi rex Henricus victoriam adeptus, pene omnes principes Normãniæ aut occidit aut cepit, & sic Normanniam obtinuit.

Albericus abbas Cistercij supernæ vocationis brauium, ad quod ibidem per nouem annos non in vacuum cucurrit, decimo apprehendit. Cui successit Dominus Stephanus homo natione Anglicus, religionis, paupertatis, disciplinæque regularis ardentissimus amator, fidelissimus æmulator. In huius vere diebus verum esse patuit, quod scriptum est, Oculi Domini super iustos, & aures eius ad preces eorum. Nam pusillus grex hoc solum plangeret, quod pusillus esset, hoc solum inquam metuerent, & metuerent vsque ad desperationem pene Christi pauperes, suæ se non posse relinquere paupertatis hæredes. Vicinis quippe hominibus vitæ quidem in eis honorantibus sanctitatem, sed abhorrentibus austeritatem, & ita resilientibus ab eorum imitatione quibus appropinquabant deuotione; Deus cui facile est de exiguis magna, de paucis facere multa, multorum præter spem ad ipsorum imitationem excitauit corda, ita vt in cella probandi nouitiorum tam clerici quam laici & ipsi secundum seculum nobiles atque potentes triginta pariter cohabitarent. Ex qua cœlica visitatione tam subita, tam læta, lætati non immerito iam tandem cœpit sterilis, quæ non pariebat, quoniam multi facti sunt filij desertæ. Nec cessauit ei Deus in dies multiplicare gentem, magnificare lætitiam, donec tam suis, quam de filijs filiorum

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.		Hierosolymorum.	Anni Domini.

filiorum suorum viginti infra annos circiter duodecim de solis patribus monasteriorum tanquam nouella oliuarum in circuitu mensæ suæ læta mater conspiceret. Non enim arbitrata est incongruum, si sancti patris Benedicti cuius amplectebatur instituta, imitaretur & exempla. Porro à principio cum nouos in ramos nouella cœpisset pullulare plantatio, venerabilis pater Stephanus sagacitate peruigili miræ prouiderat discretionis scriptum, tanquam putationis ferramentum, ad præcidēdos videlicet schismatum surculos, quicunque succrescentes mutuæ pacis exorturum præfocare poterant fructum. Vnde & scriptum illud chartam charitatis competenter voluit nominari, quod ea tantum quæ sunt charitatis, tota eius series redoleat, ita vt pene nil aliud vbique sui prosequi videatur, quod nemini quicquam debeatis, nisi inuicem diligatis. Quæ quidem charta sicut ab eodem patre digesta, & à præfatis abbatibus confirmata, sigilli quoque Apostolici authoritate munita est, largius continet ea quę diximus, sed nos summam tantum eorum hic breuiter perstringemus.

Abbas Cistercij & fratres eius nõn immemores sponsionis suæ regulam beati Benedicti in loco illo ordinatam vnanimiter statuerunt tenere, reiicientes à se quicquid regulæ refragabatur, foricos videlicet & pelliceas, estamina, caputia quoque & femoralia, pectinia, & coopertoria stramina lectorum, ac diuersa ciborum in refectorio fercula, sagimen etiam & cætera omnia quę puritati regulæ aduersabantur. Sicq; rectitudinem regulæ supra cunctum vitæ suæ tenorem ducentes, tam in ecclesiasticis quam in cæteris obseruationibus regulæ vestigiis sunt adæquati seu confirmati. Exuti ergo veterem hominem, nouum se induisse gaudebant, & quia nec in regula, nec in vita sancti Benedicti eundem doctorem legebant possediſſe ecclesias, vel altaria, seu oblationes & sepulturas, vel decimas aliorum hominum, seu furnos, molendina, aut villas, vel rusticos, nec etiam fœminas monasterium eius intrasse, nec mortuos ibidem excepta sorore sua sepeliſſe; ideo hæc omnia abdicauerunt dicentes, Vbi beatus pater Benedictus docet, vt monachus à secularibus actibus se faciat alienum, ibi liquido testatur, hoc non debere versari in actibus vel cordibus monachorum, qui nominis sui etymologiam hæc fugiendo sectari debent. Decimas quoque aiebant à sanctis patribus (qui organa erant Spiritus sancti, quorumq; statuta transgredi sacrilegium est) committere in quatuor partitiones distributas, vnam scilicet episcopo, alteram presbytero, tertiam hospitibus ad illam ecclesiam venientibus, seu viduis & orphanis, siue pauperibus aliunde victum non habentibus, quartam restaurationi ecclesiæ. Et quia in hoc cõputu personam monachi, qui terras suas possidet, vnde & per se & per pecora sua laborando viuat non reperiebant, idcirco hæc veluti aliorum ius iniuste sibi vsurpare detrectabãt. Ecce huius seculi diuitiis spretis cœperunt noui milites Christi cum paupere Christo pauperes inter se tractare, quo ingenio, quoue artificio, seu quo exercitio in hac vita se hospites & pauperes superuenientes, quos vt Christum suscipere præcipit regula, sustentarent. Tuncque definierunt se conuersos laicos barbatos licentia episcopi sui suscepturos, eosq; in vita & morte excepto monachatu, vt semetipsos tractaturos & homines etiam mercenarios, quia sine adminiculo istorum non intelligebant se plenarie die noctęq; præcepta regulæ posse seruare, suscepturos quoq; terras ab habitatione hominũ remotas, & vineas, & prata, & syluas aquasq; ad faciendos molendinos, ad proprios tamen vsus & ad piscationem, & equos pecoraq; diuersa necessitati hominum vtilia, ad exercendas agriculturas instituissent, decreuerunt vt prædicti conuersi domos illas regerent, nõ monachi, quia habitatio monachorum secũdum regulam debet esse in claustro ipsorum. Quia etiam beatum Benedictum, non in ciuitatibus, nec in ca-

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hierosolymorum.

ſtellis, aut in villis, ſed in locis à frequentia populi ſemotis, cœnobia conſtruxiſſe ſancti viri illi ſciebant, idem ſe æmulari ꝓmittebant. Et ſicut ille per duodenos monachos monaſteria conſtructa adiuncto patre diſponebat, ſic ſe facturos confirmabant.

1108 2 | 48 | Henricus imperator contra Robertum Flandrenſium co- | 8 | 8
mitem vadit, & pacto pacis magis vtrinque ſimulato quam compoſito pene inefficax redit.

Baiamundus dux Apuliæ contracto vndecunque exercitu accingitur ad inuadendum Conſtantinopolitanum imperium.

1109 3 | 49 | In parrochia Legienſi porca enixa eſt porcellum habentem | 9 | 9
faciem hominis.

Natus etiam pullus gallinæ quadrupes.

Imperator Henricus contra Hungaros vadit, ſed facto pacto redit.

Philippus rex Francorum obiit. Ludouicus filius eius poſt eum regnat annis 28.

Obiit etiam Anshelmus archiepiſcopus Cantuariæ, qui nonnulla opuſcula ſcripſit vtilia, ſicut deſcriptio vitæ eius commemorat.

Obiit etiam Hugo vir ſanctus abbas Cluniacenſis, cui ſuccedit Pontius.

Hoc anno ſacro igne multi accenduntur, membris inſtar carbonum nigreſcentibus.

1110 4 | 1 | In menſe Iulio Cometes apparuit, radios dirigens ad au- | 10 | 10
ſtrum, multis conficientibus hoc ſigno portendi futuram regis Henrici quinti expeditionem Italiam verſus.

Sanctus Guibertus fundator Gemelacenſis cœnobij, quem Deus multis miraculis per annos duodecim clarificauerat, aſſenſu generalis ſynodi ab Oberto Legienſi epiſcopo eleuatur, cum mirabili concurſu & gaudio populorum.

1111 5 | 2 | Henricus rex Romam vadit, propter ſedandam diſcordiam | 11 | 1
quæ erat inter regnum & ſacerdotium, quæ cœpta à papa Gregorio ſeptimo, qui & Hildebrandus nominatus eſt, & exagitata à ſucceſſoribus eius, Victore, & Vrbano, & præ omnibus à Paſchali, magno ſcandalo erat toti mundo. Rex autem vti nolens authoritate & conſuetudine & authoralibus priuilegiis imperatorum, qui à Carolo magno, qui poſt de regibus Francorum imperauit Romanis, iamque per trecentos & eo amplius annos imperauerant ſub 63 apoſtolicis, dabat licite epiſcopatus & abbatias, & per annulum & virgam. Contra hanc maiorum authoritatem cenſebant papæ ſynodali iudicio, non poſſe nec debere dari per virgam vel per annulum epiſcopatum aut aliquam eccleſiaſticam inueſtituram à laicali manu. Et quicunque ita epiſcopatum aut aliam eccleſiaſtici iuris inueſtituram accipiebãt, excommunicabantur. Propter hanc præcipue cauſam rex Romam tendebat, & ſi qui Longobardorum quoquo modo ei reſiſtere volebant, potenter eos proterebat. In reconciliatione autem quæ facta eſt inter imperatorem & papam, (nã ipſum papam cum epiſcopis & cãrdinalibus ceperat) die Paſchæ Henrico in imperatorem coronato poſt lectum Euangelium tradidit ei papa ante altare Apoſtolorun Petri & Pauli in oculis omnium principum priuilegium de inueſtitura epiſcopatuum vel abbatiarum, tam per annulum quam per virgam, ſcilicet vt regni eius epiſcopis vel abbatib. libere præter violentiam & Simoniam electis, inueſtituram virgæ & annuli conferat, poſt inueſtitionem vero canonice conſecrationem accipiat ab epiſcopo, ad quem pertinuerit.

Confirmatio pacis inter Apoſtolicum & imperatorem dum in celebratione Miſſæ traderet ei corpus & ſanguinem Domini noſtri IESV Chriſti, Domine imperator, hoc corpus Domini natum ex Maria virgine, paſſum in cruce

| Romanorum. | | Francorum. | | Anglorum. | | Hieroſolymorum. | Anni Domini.

cruce pro nobis (ſicut ſancta & apoſtolica tenet eccleſia) damus tibi in confirmationẽ veræ pacis inter me & te. Datũ eſt idibus Aprilis, indictione quarta.
6 | 3 | Deo peccatis hominum offenſo, multa eueniunt hoc anno. | 12 | 2 1112

In monte Caſtriloco eccleſia ſanctæ Waldetrudis cum toto pene oppido arſit.

Eccleſia ſancti Michaelis de periculo maris fulgurata, diuinitus arſit cum ædificiis appendentibus ſibi.

Waldricus epiſcopus Laudunenſis, ciues ipſius vrbis à ſacramento perperam iurantes communitatis reuocare niſus, à ſeditioſis ad arma concurrẽtibus (quod dictu nephas eſt) gladio cõfoſſus interiit, feria quinta hebdomadæ Paſchalis, ſeptimo calẽd. Maij in litania maiore. Tumultuante etiam impetu confuſæ multitudinis domus epiſcopi ſuccẽditur. Vnde etiam ipſa mater eccleſia ſanctæ Mariæ, & eccleſia ſancti Ioannis Baptiſtæ in abbatia monialium cũ aliis eccleſiis omnibus ex vicino appendentibus concremantur. In authores ſeditionis à rege Francorum tam ſeuere eſt vindicatum, vt tam præſentes quam futuros à ſimili ſcelere deterrere poſſit exemplum. Sed & antequam iſta gererentur, violata fuerat eadem eccleſia ſanctæ Dei genetricis proditione & homicidio cuiuſdam nobiliſſimi militis nomine Gerardi, qui erat dominus caſtri quod vocatur Chariſiacus, quem in oratione poſitum ante ſactam Chriſti imaginem homines ipſius epiſcopi facta coniuratione occiderunt.

Ante hos dies natus ibidem fuerat puer geminus, à clune duo ſuperius ſcilicet habens capita, duo vſque ad renes cum ſuis brachiis habens corpora, qui baptizatus triduo quoque vixit.

Sigebertus Gemblacenſis monachus deſcriptor præcedentium in hoc libro temporum obiit, cui nos illa quæ ſequuntur fideli narratione ſubiecimus.

7 | 4 | WAldrico Laudunenſi à ſuæ vrbis ciuibus nequiter perempto, Hugo Aurelianẽſis eccleſię decanus ſubſtituitur. Quo poſt 7 menſes mortuo, vir illuſtris Bartholomæus ad epiſcopatum Laudunciæ ciuitatis prouehitur. Cuius induſtria & epiſcopalis eccleſia quæ incenſa fuerat, in breui reparata iterũ conſecratur, & ciuitatis ac prouincię deſolatione ſubleuata, in multis locis in quibus antea nunquam fuerat religionis feruor, & Dei cultus fundatur, & inde in multas ac remotas etiam tranſmarinas regiones propagatur. | 13 | 3 1113

Incipit ordo Ciſtercienſis.

BErnardus iuuenis egregius ſcientia, moribus, & genere clarus vir, poſtmodum magnæ virtutis exemplar futurus, Caſtellione caſtro Burgundiæ oriundus cum germanis fratribus & aliis comitibus multis Ciſtercij habitu religionis indu tur, & miro religioſitatis feruore conuerſatur.

In pago Bracatenſi circa Tornacum nix tanta cecidit nono calendas Maij, vt etiam ſyluas fregerit.

Balduinus rex Hieruſalem cum Rogero comite Antiochiæ cõtra Turcos vadit. Sed Rogero cum exercitu ſuo iuxta quendã fluuium reſidente, rex cum ſuis proceſſit, vt aduentum Turcarum exploraret. Turcæ vero montem quendam occupantes, inſidias per quatuor loca collocauerant, ſingulis inſidiis quatuor millibus equitum deputatis, à quibus rex inſperato vndiq; interceptus, mille quingentis ſuorũ interfectis, miſerabili fuga eſt liberatus. Aſcalonitæ cognoſcentes abeſſe regem Balduinum, cum graui multitudine Hieruſalem aſſiliunt, ſed non prævalentes inefficaces redeunt. Turci cœnobium in monte Thabor ſitum funditus euertunt, monachos interficiunt, & omnia ſibi diripiunt.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hierosolymitanorum.

Rex Hierusalem Balduinus vxorem duxit relictam Rogeri ducis Siciliæ.

Apud Rauennam & Parmam, ciuitates Italiæ, in agris & intra mœnia sanguis pluit Iunio mense.

1114 8 | 5 | In ciuitate Beluacensi à Conone sedis apostolicæ legato | 14 | 4 concilium celebratur. Hic est Cono vnus ex illis religiosis, qui eremiticam vitam apud truncum Berenger primo duxerunt, & Arroasiani ordinis authores extiterunt, qui ordo vsque hodie floret & crescit.

Henricus imperator cum magna optimatum suorum & totius regni gloria, Natalem Domini celebrat Moguntiæ, ibiq; vxorem ducit Matildam filiã regis Anglorum. Post Iuonem, qui vita atque doctrina sua Cartonensem ecclesiam illustrauit, quiq; inter cætera opera sua illud volumen quod decreta Iuonis dicunt, vtiliter compilauit; Gaufridus vitæ merito ac prudentia venerabilis Carnotensem ecclesiam rexit. In Remensi quoque metropoli post Manassem illustrem virum, exturbato inuasore Geruasio, Radulphus successit, qui Viridis cognomen habuit.

1115 9 | 6 | Lambertus bonæ memoriæ Attrebatensis episcopus obiit. | 15 | 5 A tempore sancti Vedasti vsque ad istum Attrebatensis ecclesia proprio viduata præsule, Cameracensi episcopo erat subiecta. Robertus succedit in episcopatu Lamberto. Clareuallis fundatur. Idibus Nouembris in suburbio Antiochiæ, noctu terra debiscens tres molas & adiacentes domos cum habitatoribus absorbuit.

1116 10 | 7 | Hoc tempre Nobertus loci & ordinis Præmonstratensis | 16 | 6 fundator, de partibus Lotharingiæ oriundus, genere, diuitiis, atque facundia ipsis etiam summis principibus familiaris atque notissimus, diuino feruore succensus, postposita seculi pompa repente ad votum suum diaconus & presbyter simul ordinatus, paupertatis Christi tunica induitur, & verbo prædicationis feruentissime inflans, baiulans sibi crucem, nudum nudus Christum sequitur: quorundam etiam religiosorum moribus exploratis, arctioris viæ propositum & tunc temporis inauditam districtionem arripit, & per aliquantum temporis nudis incedens pedibus, etiam brumali rigore, verbum Dei spargens, multos ab errore conuertit.

1117 11 | 8 | Anshelmus Laudunicæ ciuitatis magister nominatissimus, | 17 | 7 literarum scientia clarus, vir morum honestate & consilij maturitate venerabilis obiit, qui vtili studio inter cætera opera in Psalterium glossas marginales atque interlineares ordinauit.

1118 12 | 9 | Mense Ianuario, tertio nonas ipsius, feria quarta, in aliquibus 18 | 8 locis, sed non vsquequoque terræmotus accidit, alias clementior, alias validior, adeo vt quarundam vrbium partes cum ecclesiis subruisse dicantur.

Mosa etiam fluuius iuxta abbatiam quæ dicitur Sustula, quasi pendens in aere fundum suum visus est deseruisse. Hoc ergo anno Leodiũ ciuitas multis plagis attrita est: mense enim Maio quinto nonas eiusdem, dum in maiori ecclesia vesperas celebrãt, subito tonitru cum terræmotu omnes ad terrã strauit, & fulmen à læua templi ingressum, non modicas crustas de muro hac illac disiecit, deinde turrim ingrediẽs, multas trabium partes diffidit. Subsecutus fœtor intolerabilis, adeo vt multo aromatum odore vix potuerit expelli.

Item Iunio mense, 7 idus ipsius mensis, circa horam nonam, nubes pluuiæ subito rupta à monte qui dicitur Roberti, subiectã sibi partem ciuitatis penitus oppressam pessundedit, adeo vt multas domos diueret, & immensam annonam perderet, & matrem duos infantes altrinsecus in brachiis amplexam necaret, & alios octo homines diuersis in locis opprimeret. Pulsantib. vespertis sabbato quidem, dum caput lauat puero manus, rubent sanguine fluido.

A calendis etiam Iulij circa horam sextam turbo nimis vehemens & obscurus

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hierosolymorum.	Anni Domini.

ſcurus ciuitatem operuit, & nubes ex abrupto ſciſſa ita omne tectum maioris eccleſiæ deuicit, vt & imbribus pateret, & totum pauimentũ perfunderet. Illico à parte Aquilonis fulmen ingrediens quendam clericum retro altare ſanctorum Coſmæ & Damiani in pulpito legentem, & alterum ante crucifixum orantem, tertium de ſcriptorio eccleſiæ proximo egredientem, in ipſo eccleſiæ ingreſſu extinxit. Ante fores quoque eccleſiæ quendam laicum extinxit. Sexto idus Iulij ab hora tertia vſq; nonam, quatuor turbines à quatuor plagis cœli, vrbem circulauerunt, ventus etiam magna vi intonuit, in vrbem multo imbre alluit.

Tertio nonas Auguſti primo noctis conticinio quaque terrarum cum tonitrua audirentur, & fulgura ſæpius micarent, in vrbe Leodio amplius ipſe turbo deſæuit, ita vt homines è ſtratis exilientes eccleſias triſti cœtu complerent, & tota nocte ſupplicationibus intenderent. Summo vero auroræ diluculo à parte Orientis ignis cum ingenti flãma circulauit tantus, vt omnes diuinitus cremari extimuerunt. Poſt hoc magnus turbo erũpens ab Occidente ipſum ignem viſus eſt aliquantulum obſcuraſſe, iterum aũt quaſi victor ignis cum flamma recaluit, & iterum turbine reuertente paululum delituit. Tertio etiam ipſe ignis recaluit, & tertio nihilominus turbine victꝰ cecidit. Hoc ſpectaculum à ſummo mane vſque ad horam tertiam vehementer terruit.

Monſtrum quoddam Nammuti natum eſt, cui par nũquam vel raro viſum eſt, videlicet biceps infantulus. Qui hoc vidit teſtis eſt populus. Hic tam ſexu duplex, quam cæteris ſimplex erat compage corporis. Tertio idus Decembris ad mediam noctẽ lucentibus ſtellis, cœlo ſereno, 14 luna eclipſim paſſa eſt, & contracto orbe multis coloribus, ſed maxime ſanguineo pene integra hora ſuffuſa eſt. Tertiodecimo calendas Ianuarij prima hora noctis, igneæ acies à Septentrione in orientẽ in cœlo apparuerunt, deinde per totum cœlum ſparſæ plurima noctis parte videntibus miraculo & ſtupori fuerunt.

Paſchalis papa moritur, ſuccedit Ioannes Romanæ eccleſiæ cancellarius, & appellatur Gelaſius: at imperator quia electioni nõ interfuerat, Hiſpanum quendam nomine Burdinum ei ſuperordinauit.

Balduinus ſecundus rex Hieruſalem moritur, frater Godefridi ducis Lotharingiorum, & primi regis Hieroſolymitarum, qui Godefridus princeps nobiliſſimus, cum in regem conſtitutus fuiſſet, nunquam tamen in ea ciuitate, in qua Dominus ſpinis coronatus eſt, diadema portare conſenſit. Fuerunt autem filij Euſtachij comitis de Bolonia ex Ida ſorore Godefridi gibboſi ducis Lotharingorum, quibus de medio factis, tertius regnat Balduinus filius Hugonis comitis de Reiteſta.

Ventus vehementiſſimus in vigilia Natalis Domini per totam diem & noctem durat.

Gelaſius papa indicto Remis concilio, tranſgrediẽs alpes in Gallias venit, & per Burgundiam, & Gothiã quæ prouincia ſancti Ægidij dicitur, agit ſynodales cauſas, ad quem vir Dei Nobertus nudis vt erat incedens pedibus acceſſit, eique animi ſui propoſitum pandens, licentiam & authoritatem ſeminandi vbique verbum Dei ab eo accepit.

Henricus imperator ab Italia in Lotharingiam repatriat, & ſecundum illud, Qui à multis timetur, neceſſe eſt vt multos timeat, coniuratos in ſe regni principes, modo minis, modo blanditiis, modo vi, modo ſatisfactione ad pacem inuitat.

13	10	Gelaſius papa Cluniaci moritur & ſepelitur.	19	9		1119

Guido Viennenſis archiepiſcopus, Stephani Burgundionum comitis germanus, in papam eligitur, & Calixtus vocari deſignatus, Cluniaci benedicitur. Concilium quoque à prædeceſſore ſuo indictũ Remis, ab eo mediante Octobri menſe celebratur.

Digitized by Google

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Hierosolymorum | Anni Domini.

Romani senatus,q̃ etiam episcoporum Italicorum mittuntur, ex latere Apostolici vnus episcopus,& duo cardinales, ad ordinandam rem tanti negotij. Mense Septembri in Natiuitate beatæ Mariæ, Henricus imperator cum episcopis & optimatibus regni venit Wormatiam, vbi occurrerunt ei legati sedis Apostolicæ. Diu (vt fit in tantorum negotiorum consessu) euentilata ratione,tandem ratione, tandem gratia antiquæ charitatis, reintegratur inter imperatorem & apostolicum Dei ordinatio.

Concilium Romæ celebratur, pax inter regnum & sacerdotium reformatur,& ius inuestiturarum episcopalium ab imperatore exfestucatur.

Noberto ad quærendas sanctorum reliquias Coloniam veniente, & suis indicto ieiunio orationibus instante, vna de numero vndecim millium virginum nomẽ suum & locum vbi iacebat specialiter designans, in crastino solenniter leuata, & cum alijs Sanctorum reliquijs ad locum Præmonstratum est ab eo translata. Sequenti vero die apud sanctum Gereonem in oratione pernoctans, mane facto in medio ecclesiæ vbi nullum apparebat sepulturæ vestigium,effodi præcepit,& corpus sancti Gereonis integrum absq; cerebro honorifice & diligenter collocatum inuenit, sicut & de ipso legebatur quod pars capitis, & non totum caput abscissum fuit, quod cum honore & reuerẽtia à clero & populo eleuatum est, & inde pars viro Dei donata est. Inde Præmonstratum rediens, & quadraginta iam clericos cum multis laicis secum habens, professionem eos facere secundum Apostolicam institutionem & canonicam regulam beati Augustini docuit,& ad voluntariam paupertatem & promptam obedientiam, cæteraq; militiæ spiritualis instrumenta,eosdem diligenter instituit. Cui non multo post quidam comes de Westphalia Godefridus cum vxore sua conuersionis gratia se contulit, & tria loca in allodio suo,castrum videlicet & Campembergensem locum, Clostatensem, Warlarensem,diuino cultui per eum mancipauit. Cuius exemplo compunctus comes Theobaldus homini Dei se familiarissimum fecit, & eius monitis atque consilio multa postmodum erga pauperes vel quoslibet religiosos liberalitate atq; munificentia vti cœpit.

18|15 Obijt bonæ memoriæ papa Calixtus,cui succedit Lambertus, |24|14 1124
qui & Honorius Ostiensis episcopus, ad quem proficiscens pater Nobertus, & ab eo honorifice susceptus,& quæ flagitabat digne consecutus,Parthenopolis se futurum episcopum diuinitus agnouit: & rediens cum in die Paschæ apud Herbipolim in populi frequentia Missam celebraret, cæca mulier ipso post sumpta mysteria in oculis eius sufflante visum recepit. Vnde quidam diuites compuncti,se & sua Deo reddiderunt, & ecclesiam ibidem ædificantes, diuino cultui per manum prædicti patris eam mancipauerunt. Inde Præmõstratum rediens, in ecclesia beati Martini quæsita est in suburbio Lauduni, quendam de suis dominum videlicet Gualterum abbatem primum consecrari fecit,cuius industria Deo cooperante eadem ecclesia tam in temporalibus quam in spiritualibus intantum est in breui multiplicata, vt famam bonæ opinionis & propagines sanctæ plantationis in exteras ac longinquas iam extenderit regiones, videlicet in Neruiam,in Flandriam,in Angliam, in Wasconiam,in Gothiam,in Hispaniam,in Burgundiam,quas omnes prouincias per eandem domum bono iam videmus odore respersas. In Viuariensi etiam ecclesia de fratribus suis abbatem tunc ordinari fecit, vbi cum ad introitum fratrum malignus spiritus hominem quendam inuasisset,& eum per biduum vexasset,per virum Dei expulso dæmone curatus est.

In castro nihilominus Antuerpiensem ecclesiam ordinandam hac de causa suscepit. Oppidani castri illius à quodam hæretico Tandemo seduti, paulatim à fide & bonis moribus defecerant, quia idem

Anni Domini. | Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Hierosolymorum.

hæreticus nimiæ subtilitatis, cum tamen esset laicus, sed multis etiam disertis clericis in sermone acutior, sacri ordinis ministros & episcopalẽ ac sacerdotalem gradum nihil esse dicebat, corporis & sanguinis Christi perceptionem sumentibus ad salutem prodesse negabat, & in precioso apparatu & vestibus deauratis incedens, triplici funiculo crinibus intortis, verbis persuasibilibus & conuiuiorum apparatibus suos, qui eum circiter tria millia armati sequebantur, illiciebat, & per eos in resistentes sibi cædibus sæuiebat, credebãt ei, & reuerebantur eum, in tantum, vt aquã in qua corpus lauisset, biberent, & pro reliquijs asportarent, cum tñ tantæ incontinentiæ & impuritatis esset, vt filias in matrum præsentia, sponsasq; maritis intuẽtibus, corrumperet, & hoc opus spirituale esse asserebat, qui tandem post multos errores & multas cædes dum nauigaret àquodam presbytero percussus in cerebro, occubuit. Sed nec post eius mortem error ipsius tam facile extirpari potuit, propter quod à clericis loci illius ecclesia cum aliquantis redditibus per manum episcopi Norberto ordinanda datur, sperantibus quod per eius salutarem doctrinam hæresis illa de medio tolleretur; quod & factum est, siquidem ipso prædicante, compuncti viri & mulieres corpus Dominicum, quod in cistis & foraminib⁹ per decem annos & amplius reposuerant, attulerunt, & per eius doctrinam paulatim ad sanctam fidem resipuerunt. Radulpho Remorum Archiepiscopo obeunte, Ramaldus succedit in præsulatu Remensis ecclesiæ.

Venetiani nauali exercitu Ascalonem obsidentes, accepta ab Ascalonitis pecuniæ taxatione recedunt, & Tyrum aliquandiu obsessam in deditionem accipiunt.

Henricus imperator, congregata exercitus infinita multitudine, fines regni Francorum irrumpere disponit. Sed Ludouico Francorum rege cum infinito nihilominus exercitu in occursum eius properante, cõsilio principum & episcoporum ab inutili proposito desistit, & hoc factum est mense Aug.

Henricus imperator Montionem castrum capit, & Ramaldum eius comitem secum captum adducit.

Balduinus rex Hierosolymorum à Sarracenis præuentus capitur. Qua de re mente excedentes vndiqueuersum euocati ad 40000 conglomerantur, vt Christianos à finibus suis exterminent, & apud Ascalon impedimenta sua cõmendent. Christiani vero in arcto positi, nihil spei nisi in Deum habentes, exemplo Niniuitarũ vtriq; sexui ieiunium indicunt. Pueris etiam, lactẽtibus infantibus, vniuerso quoque pecori, pabula negantur; dies pugnæ indicitur. Procedunt Christiani cum militibus & peditibus vix ad 3000 æstimati: principes gradiuntur in fronte, scilicet patriarcha vexillo offerens crucem Christi, abbas olim Cluniacensis Pontius, præferens lanceam transfixam in latere Christi, episcopus Bethlehemites, ferens in pixide lac sanctæ Mariæ virginis. Sarraceni vero quaquauersum effusi ex omni latere in orbem circumcingũt Christianos, ne quis possit euadere. Dum ita in promptu hærent Christiani, vident Deo sibi auspice splendorem scisso aere super paganos subito cecidisse, sed non prosperum, sed satis nociuum, quamuis hunc ipsi Sarraceni non viderint. Illico enim omni virium robore eneruati, passim fugientes cæduntur, non solum à viris, sed etiam à pueris & à fœminis, perierunt in bello septem millia, submersi sunt in aquis quinq; millia, omnes vero Christiani incolumes reuersi, summum & dulce *inuium* reboant Deo in excelsis.

1125 | 19 | 16 | Hyems solito acerbior, & aggestu niuis sæpius decidentis nimis horrida & importuna. Multi enim pauperũ infantes & mulieres nimietate frigoris defecerunt. In multis viuarijs pisces absorpti sub glacie perierũt, glacies enim adeo spissa erat & valida, vt vehicula onusta super eam ducerentur, & quasi super solum equitaretur. In Brachbanto anguillæ innumerabiles | 25 | 15

| Romanorum. | | Francorum. | | Anglorum. | | Hierosolymorum. | Anni Domini.

biles propter glaciem à paludibus exeuntes (quod dictũ mirum est) in fœnilibus fugientes latuerunt, sed ibi etiam præ nimietate frigoris deficientes, cõputruerunt. Mortalitas quoq; animaliũ maxima fuit. Hyemi successit intemperies aeris, nunc niuę, nunc pluuia, nunc gelu, alternatim satis noxia vsq; in medio Martio. Postea diutino frigore & pluuia aeris incõstantia vix tandem arbores floruerunt Maio mense, vix tandem gratia herbarum & graminum reuiguit nitore, imber verò singulis mensibus assidue deciduus fata agrorum pene absorpsit, nam siligo & auenæ prouentum suum satis sunt ementitæ.

Multi quoq; sacro igne aduruntur.

Tyrus Hebræa lingua Sor dicta, vrbs Phœnicis maxima & antiqua, in corde maris sita, Sidoniorum colonia, negotiatio maris, emporium totius orbis, vaticinatione Prophetarũ celebrata, & carminib⁹ poetarũ inclyta, olim quidem insula, sed à Nabuchodonosor, vel ab Alexandro propter expugnationẽ multis in breui freto aggeribus comportatis, terra continens facta, pridem à Nabuchodonosor expugnata & partim captiuata, & postea ab Alexãdro penitus destructa vsq; ad solũ, & dirupta, sed iuxta Prophetas post 70 annos reædificata, & in antiquum statum restituta, nostris modo temporibus in fine mũdi à Christianis terra mariq; obsessa capitur, & Christi imperio subiugatur.

Fames permaxima grassatur in Gallia, in qua Caroli inclyti marchionis Flandrię liberalis enituit munificentia, qui innumerabilibus diuersis in locis pauperibus quotidiana ministrabat victus stipendia.

| 17 | Hyems asperrima 6 hebdomad. continua & valde noxia. | 26 | 16 | 1126

Fames valida, vbiq; magna multitudne vtriusq; sexus pereunte.

In Hasbania ignobilis muliercula monstrum bis gemini corporis est enixa, auersis vultibus & corporib⁹ sibi cohærens, ante quidem effigies hominis integro corporis membrorumq; ordine distincta, retro vero facies canis similiter corporis & membrorum proprietate integra.

In Brachbantho villa Neritica alia mulier enixa est quatuor masculos vno partu.

In Gemblacensi parochia, dum paterfamilias dominica die mixturam segetum præ penuria famis moleret in vsus familiæ, subito iusta Dei indignatione arsit farina cum putoris nigredine, ad exemplum posteris ne quis præsumat simile.

Ecclesia sancti Dionysij sita in Brochorensi sylua 7 Cal. Maij, primo noctis crepusculo cum omnibus appendicijs & tota villa penitus arsit, saluo tamen thesauro & armario.

Henricus Imperator Leodij Paschа Domini celebrat, inde Aquis contendens, morbo dracunculi qui sibi erat natiuus, molestari cœpit, propter quod & ibi aliquot dies remoratus est. Deinde quasi Pẽtecostem celebraturus Vltraiectum venit, & tandem feria quinta in Pentecoste vitam cum regno amisit. Corpus eius eiectis intestinis sale respersum Spiram relatum est. De hoc autem imperatore quædam dicuntur, quæ fabulosa esse didicimus. Fertur namq;, quod se quasi mortuum finxerit, & occulte suorum præsentiam fugiens, peregrinationem aggressus fuerit, & ad vltimum monachus factus Cluniaci fuerit. Reuera autem (vt dicitur) quidam erat valde similis eidem imperatori, & viribus corporis plurimum valens, qui moanchatum Cluniaci sùsciens, Henricum imperatorem se esse firmissime asserebat.

Rex Hierusalem Balduinus data redemptione à Sarracenis dimittitur.

Mense Augusto legati apostolicæ sedis, & archiepiscopi cum Episcopis & optimatibus imperij ex condicto conuenientes Moguntiæ, consultant sibi & toti Romano imperio de substituendo rege.

Lotharius dux Saxonum vir sapiens & industrius, & ecclesiastico iuri

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hierosolymitanorum.

deuotus præpotens diuitijs & victorijs omnium assensu eligitur. Hic mense Septembri cum eisdem legatis & duobus Archiepiscopis & octo episcopis & multis abbatibus, & cum eminentioribus aulæ regalis primatibus, Aquisgranum veniens, dominica die Id. Septem. à Friderico archipræsule Colonien si in regem benedicitur & vngitur, omni clero & populo festiuum *inuiuio* acclamantibus.

1127 | 1|18 | Hyems acerrima, vermibus etiam periculosa. | 27 | 17

Rex Lotharius, in Bohemones vadens quorundam suorum principum traditione magnam stragem militum passus est, quingentis videlicet & quadraginta occisis. In Syria hoc anno exercitus Dei bis congressus est Sarracenis: in primo prælio de paganis ceciderunt duo millia quingenti, de Christianis solummodo 15: in secundo autem incruentã victoriam habuerunt Christiani. Sed quamuis plurima pars eorum oppetierit, tamen auxilio Dei reuigorati absque numero hostes contriuerunt & vicerunt.

Carolus comes Flandrensis proditione quorũdam optimatum suorum quibus pro zelo iustitiæ exosus erat, Brugis in ecclesia sancti Donatiani martyris orans, interfectus est, sed horrenda animaduersione vindicatus est. Proditores enim cum capti fuissent, aut exterminati exilio, aut percussi gladio, aut patibulo affixi, aut præcipitio elisi, aut duello conuicti, & rotis alligati, vix aliquo euadente omnes perierunt.

Post mortem Lisiardi Episcopi Suessorum sit Episcopus Ioslenus, vir magni consilij.

Cameraci quoque post Burcardum Hermannus episcopatum tenuit; quo post triennium extruso, Liethardus ei successit, qui & ipse post quatuor annos repudiatus Nicolaum successorem habuit.

Parthenopolitanæ ciuitatis archiepiscopo defuncto, cũ clerici & ciues eiusdem vrbis coram imperatore Luithero ad eligendum archiepiscopũ apud Spiram conuenissent; nutu domini Gerardi Romanæ sedis legati, qui postea factus est papa, & Luci Alberonis Metensis primicerij, qui postea factus est Treuerorum archiepiscopus; Norbertum Præmonstratæ ecclesiæ patrem, qui pro quibusdam causis eo forte aduenerat, in pastorem eligunt, & regali prosequente conuenientia ad sacerdotium præfatæ vrbis prouehunt.

1128 | 2|19 | Hoc anno multi de pago Suessonico sacro igne accensi, ad ecclesi- | 28 | 18
am beatæ Dei genitricis Mariæ in ciuitate Suessorum sitam conuenerunt, ibiq; diebus paucis misericordiam Dei & beatæ virginis succursum præstolãtes (sicut pleni⁹ refert libellus eorundem miraculorum) salutem ipsius meritis & precibus consecuti sunt, ita vt intra quindecim dies centum & tres nominatim ab hoc igne restinguerentur, & tres puellæ distortæ sanitati redderentur. Facta sunt ibi & deinceps & alia multa miracula, inter quæ duo fuerunt eminentiora: vnum scilicet de naso mulieris & labio diuinitus reformato: aliud de puero in visione ante Deum rapto, vbi dominam nostram virginem Mariam se vidisse asseruit propopuli salute supplicãtem, & hoc responsum benigne à filio accepisse, Mater tu es maris stella, fiat sicut vis. Sed dum queritur beata virgo super domo sua quæ vilis & abiecta erat, præ cæteris iterum à filio suo audiuit, quod trans mare & de trans Rhenũ faceret pecuniam afferri, vnde domus eius ædificaretur, & in oculis omnium respiciẽtium illustris appareret, cui⁹ visionis tam in claritate operis q̃ in copia oblationum tot sunt testes hodie, quot videre volunt. Prędixit etiam idem puer paulo post se moriturum, & vix vnum mensem superuixit. Sed mirum valde de hoc puero erat, quod omnem historiam veterem rhythmice depromebat, textum vero euangelij & actus Domini ita recensebat, ac si in libro legeret, & acta ab alijs ꝓnunciaret, qui ẽt cum hoc clausis oculis diceret, laicis & illiteratis vix loqui digna-

| Romanorum. | | Francorum. | | Anglorum. | | Hierosolymorum | Anni Domini.

dignabatur,quasi eorum ignorantiam pertæsus, qui tam profunda intus audierat.

Mortuo Balduino rege Hierosolymorum successit Fulco.

Lauduni in ecclesia sancti Ioannis consilio regis & principum monialibus quæ male infames erant eiectis, & monachis in earum locum substitutis, Drogo religione & facundia venerabilis à Bartholomæo episcopo primus abbas ordinatur,qui postmodum à papa Innocentio Romę Ostiensis episcopus cardinalis consecratur.

3 | 26 | Philippus puer Ludouici Francorum regis filius,Remis in | 29 | 1 1129
regem vngitur die Paschæ .8 Calen. Maij,patre præsente.

In Præmonstratensi ecclesia Norbertus archiepiscopus successorem sibi dominum Hugonem, qui ab initio paupertatis suæ socius fuerat, ordinari fecit abbatem,sed ad Autuerpiensem atque Floressiensem ecclesiam ad regimen fratrum nominatos patres destinauit.

In ecclesia quoque sanctæ Mariæ apud Magdeburch expositis clericis secularibus sui ordinis fratres collocauit.

Cœnobium Vrsicampi fundatum est à nobilissimo præsule Nouiomẽsi domino Simone,quiHugonis magni filius fuit.Frater autem Radulphi comitis,& regis Ludouici fratruelis, adducto conuentu monachorum à Clareualle,& domino Valeranno primo abbate ordinato, qui primus ex nobilioribus personis Clareuallem sua conuersatione illustrauit.

4 | 21 | Honorio papa defuncto,factis partibus Gregorius & Pe- | 30 | 8 1130
trus de Leone ad papatum eliguntur, & Gregorius Innocentij, Petrus Anacleti nomine alterantur.Sed Petro ob parentelæ suæ fortitudinem apud sanctum Petrum commorante, Innocentius Roma egressus in Gallias proficiscitur,& Gallicana sibi adhærente ecclesia,cõcilijs celebratis, primo Remis, secundo Pisis in papatu confirmatur,& Petrus ab omnibus Galliæ & Germaniæ episcopis anathematizatur.

Ioannes piæ memoriæ Morinorum episcopus obijt, eique Millo abbas sancti Iudoci ex ordine Præmonstratensi succedit.

Roberto quoq; Attrebatensi episcopo defuncto, Aluisus abbas ordinatur episcopus in eius loco.

Thomas de Marla in suo proprio conducta negotiatores dolo capiens, à rege Ludouico cum exercitu impetitur, & à Rodulpho Viromandorum comite in vltionem Henrici fratris sui vulneratus & captus, Lauduni moritur.

5 | 22 | Philippus puer nuper in regem vnctus,dum in ciuitate Pa- | 31 | 3 1131
risijs equo vehitur,porcus equi pedibus se forte submittens, equum super ipsum præcipitem dedit,& de eius subita & miseranda morte Francis luctum induxit tertio Id. Octobris.

Ecclesia sancti Medardi Suessionis ab Innocentio papa consecratur.

Consilio Remis habito,præsente Francorum rege Ludouico,filius eius Ludouicus in regem consecratur à papa Innocentio, octauo Calendas Nouembris.

Sub his temporibus ordo canonicus Præmonstratensis, & monasticus Cisterciensis,quasi duæ oliuæ in conspectu Domini,pietatis lumen & deuotionis pinguedinem mundo ministrabant, & quasi vites fructiferæ regionis palmites circumquaq; propagabant,& per omnes fere Christiani orbis terminos bonæ opinionis paulatim odore diffuso,nouas abbatias vbi antea Dei cultus non fuerat,construebant. Vnde etiam in Syriam & Palęstinam de Prę-monstrato fratres missi,nonnullas abbatias ædificauerunt.

Eratq; circa hæc tempora pulchra ac decora facies ecclesiæ, diuersorũ ordinum ac professionum circumdata varietate, dum hinc Præmonstraten-

Digitized by Google

| Anni Domini. | Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Hierosolymitanorum. |

ſes, hinc Ciſtercienſes, inde Cluniacenſes monachi, tum & diuerſi habitus & profeſſionis ſanctimoniales, & mulieres Deo deuotæ, in continentia atque paupertate ſub obedientiæ iugo regulariter viuentes, feruore religionis inuicem prouocarent, & noua certatim diuerſis in locis monaſteria fundarent. Cum his etiam monachi Carthuſienſes & ipſi paulatim pullulabant, qui præ cæteris continentes peſti auaritiæ, qua plurimos ſub religionis habitu laborare videmus, terminos poſuerunt, dum certum numerum hominum, animalium, poſſeſſionum, quem eis prætergredi nullo modo liceat, ſtatuerunt, & ipſi ſingulas ſingulis cellulas habentes, ac raro vel ob Dei cultum, vel ob mutuum in charitate ſolatium conuenientes, perfectius mori mundo, & cæteris tanto diligentius quanto ſecretius viuere Deo elegerunt. Adhæc ēt milites templi Hieroſolymitani, fratres quoque de hoſpitali ſub teligioſo habitu continenter viuentes, vbique ſe multiplicando diffundebant, & quę poterant, vel de laboribus proprijs, vel de fidelium eleemoſynis ad opus Deo militantium in infirmorum quorumque ac pauperum Hieroſolymam petebant ſed præſules eccleſiarum ac principes ſeculi promptiſſime annuebant, vel etiam ſponte offerebant terras, prata, nemora, & cætera quæ monaſterijs ædificandis neceſſaria erant.

Eccleſia pene ſanctæ Mariæ in epiſcopatu, totaq; pene ciuitas Nouiomenſis incendio conflagrauit, iuſto (vt fertur) infortunio, quia ſummum pōtificem Innocentium verbis irriſorijs multi illorum exhonorauerunt.

Clareuallis duo cœnobia vna die producit, ſcilicet Longipōtum & Rieuallem, & poſt paucos menſes Vacellas.

1132 | 6 | 23 | Fara caſtrum à Ludouico Francorum rege obſidione cingitur à Non. Maij vſque ad 7 Id. Iulij, nec tamen capitur. Tandem affinitatis confœderatione pacem inierunt. Iulgelrannus quippe eiuſdem caſtri dominus neptem Radulphi comitis ex ſorore accepit in coniugium. | 32 | 4

Obijt vir ſanctus Hugo Gratianopolitanus, epiſcopus, cuius religioſam admodum vitam conſcripſit Gigo prior Carthuſiæ.

1133 | 7 | 24 | Eclipſis Solis facta eſt quarto Nonas Auguſti, feria ſexta, hora ſexta. | 33 | 5

Luitherius imperator expeditionem in Italiam parat, & cum epiſcopis & archiepiſcopis ac nominatiſſimo abbate Clareuallis Bernardo papam Innocentium Romam deducens contra Petrum Leonis qui monaſterium ſancti Petri munierat, eum in epiſcopo Lateranenſi à ſede pontificali potenter collocat, ipſum vero Luitherium Innocentius papa ibidem in imperatorem conſecrat.

1134 | 8 | 25 | Norbertus archiepiſcopus vir potens in opere & ſermone, multorum monaſteriorum fundator, & ſanctæ religionis eximius propagator, Innocentij papę catholici æquiſſimus fautor, Petri vero ſchiſmatici iuſtiſſimus execrator, cum imperatore Luitherio ab expeditione Italica regreſſus in ciuitatem ſuam, non multo poſt infirmitate corripitur, & in ea per ſpatium quatuor menſium laborans, epiſcopatu ſapienter ac fideliter miniſtrato per annos octo, aſtantibus fratribus data benedictione moritur. Cum de ſepultura inter clericos maiores eccleſiæ, & fratres ſanctæ Mariæ contentio fieret, res ad imperatorem delata eſt, & ei⁹ præcepto in eccleſia ſanctæ Mariæ cum filijs & fratribus quos in Chriſto genuerat, & Chriſto ædificauerat, ſepultus eſt, cuius extitit in Chriſto dormitio octauo Id. Iulij. | 34 | 6

1135 | 9 | 26 | Monaſterium de Prato fundatum eſt ſub primo abbate Petro, prima plantatio quam protulit pater Walerannus ex propria domo. | 35 | 7

Henricus obijt rex Angliæ, vir in regni ſui adminiſtratione ſingularis ſeueritatis atq; cenſurę, cui Stephanus de ſorore nepos in regnum ſuccedit,

ſed

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hierosolymitarum.	Anni Domini.

sed magna parte regni mutilatus, non multo post totam Normanniam amisit. Filia enim regis Henrici Matildis, quæ primo nupserat Henrico imperatori, postmodum Giffrido comiti Andegauensi, ope regis Francorum Ludouici, Normanniæ ducatum occupat, & in ipsa Anglia magnas ei molestias atque calamitates suscitat, quem etiam bello postmodum cepit, sed pro comite Roberto fratre suo, à regina Angliæ capto, eum relaxauit.

Ventus nimius quinto calendas Nouembris fuit, qui turres & ædificia multa diruit.

10 | 27 | Mare terminos suos egressum, inopinate submersit cum habitatoribus suis partem Flandriarum. | 1 | 8 | 1136

31 | 28 | Siccitas tanta fuit in Francia, quantam nemo qui tunc viueret, se vidisse, vel ab antecessorib. suis audisse testaretur, ita vt fõtes, & putei, quidam etiam fluuij siccarentur. | 2 | 9 | 1137

Imperator Luitherus secundam facit expeditionem in Italiam.

Comes Pictauiensis Wilhelmus ad sanctum Iacobum in Gallicia orationis causa proficiscitur, & in sexta feria parasceue in ecclesia beati Iacobi moritur, & ante altare sepelitur. Qui moriturus proceres suos quos secum habebat, contestatur, vt filia sua maior Alienordis Ludouico iuniori Francorum regi cum Aquitaniæ ducatu vxor traderetur, quam prædictus Ludouicus apud Burdegalam optimatibus regni præsentibus iungit sibi nuptiis quam solennibus, cuius pater Ludouicus, intra eundem fere mensem apud Parisios defunctus, in ecclesia sancti Dionysij ante corpus ipsius est sepultus, calendis Augusti, 28 anno regni sui.

Luitherius imperator post subactam Romanæ ecclesiæ infidelitatem Apuliam rediens in patriam suam moritur, & Conradus qui ante ipsum imperium affectauerat, Henrici imperatoris de sorore nepos, ad regnum prouehitur.

1 | 1 | Obiit Drogo bonæ memoriæ Ostiensis episcopus, vir religione ac sapientia clarus. | 3 | 10 | 1138

Petrus Leonis qui per schisma præsulatum Romanæ sedis contra Innocentium inuaserat, & ecclesiæ Dei magno scandalo iam per octo annos fuerat, Dei iudicio percussus obiit, & ab eo ordinatos degradari, nec vltra ad sacros ordines promoueri, Innocentius papa decreuit.

Hoc tempore venerabilis vitæ Alexander, primus abbas mortui maris, se & domum suam tradidit abbati Vrsicampi.

His temporibus quidam pseudoimperator in partibus Alemanniæ surrexit qui per aliquot annos apud Solodorum in reclusione viuens, egressus inde imperatorem Henricum se esse mentiendo dixit. Et cum multos seducendo sibi allexisset intrantium, vt pro eo etiam graues pugnæ & homicidia fierent, aliis cum recipientibus, aliis seductorem palam profitentibus, tãdem declarata eius falsitate Cluniaci in monachum attonsus est.

2 | 2 | Ramaldo Remorum archiepiscopo defuncto, ecclesia Remensis per biennium fere pontifice caruit, & tandem hoc anno Sanson de clero ecclesiæ Cartonensis Remensem præsulatum suscepit. | 4 | 11 | 1139

Habitaculum seruorum Dei in loco qui dicitur ad montem Dei construitur.

Florebat hoc tempore Gallicana ecclesia per viros religione ac sapientia illustres, Milonem Morinensem episcopum, humilitatis virtute præcipuum, Aluisum Attrebatensem liberalitate atque consilio & facundia clarũ, Godefridum Lingonensem, Hugonem Antissiodorensem, Ioslenum Suessionensem, Giffridum Carnotensem, Albericum Bituricensem archiepiscopũ, scientia literarum atque consilij prudentia clarissimum.

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Siculorum.	Hierosolymitanorum.

Inter hos etiam alios multos tunc claros scientia viros Bernardus abbas Clareuallensis, vir opinatissimæ religionis, eminentissime clarebat, qui multorum miraculorum patrator, & verbi Dei feruentissimus prædicator, atque plurimorum monasteriorum fundator, animarum lucra maxima Deo adhibebat, adeo vt magistri scholarum cum magno clericorum comitatu etiã de longinquis regionibus ad eius optabile magisterium confluentes, centenario vel ampliori nouitiorum numero domum probationis implerent, & vno die Quadragesimæ monachi fierent.

1140 3|3|5| Senonis parente rege Ludouico episcoporum & abbatum religiosorum fit conuentus contra Petrum Abaelardum, qui quadam prophana verborum vel sensuum nouitate ecclesiam scandalizabat, quiab eis interpellatus, cum esset responsurus, de iustitia veritus, audientiam apostolicæ sedis appellauit, & sic euadens non multo post Cabilloni ad sanctum Marcellum obiit. | 12

Inter regem Ludouicum & comitem Theodebaldum simultatis germen pullulat, pro eo quod comes cum rege in Aquitanicam expeditionem proficisci detractat.

Cœnobium sanctæ Mariæ de Frigido monte à piæ memoriæ Valeranno, primo abbate Vrsicampi, fundatum est, & sub electo patre Manasse.

Hugo Parisiensis sancti Victoris canonicus, religione & literarum scientia clarus, & in septem liberalium artium peritia nulli sui temporis secundus, obiit. Qui inter multa quæ vtiliter scripsit, etiam librum de Sacramentis valde necessarium duobus voluminibus comprehensum edidit. In cuius libri volumine secundo quiddam mirabile intexuit de quodam peregrino, quem diabolus, in specie sancti Iacobi apparens, ad hoc seduxit, vt propria manu se interficeret. Cumque eum diabolus secum traheret, sanctus Iacobus superueniens eripuit eum de manu illius, & multa ei ostendẽs, ante iudicium Dei statuit, atq; vt denuo vitæ redderetur, obtinuit. Petẽte etiam rege Ludouico, explanauit hierarchiam sancti Dionysij martyris, multis obscuritatib. plenam. 30

1141 4|4|6| Rogerus de Sicilia post occupatum Calabriæ & Apuliæ principatum papam Innocentium bello capit, & facta cum eo qualicunque pace, vt ab eo in regem coronaretur, obtinuit. Sicq; primus de Normannorum genere regis sibi nomen vsurpauit, & postmodum etiam in Africa nonnullas ciuitates siue prouincias occupauit. | 13

Castrum Bullonium quod Ramaldus comes iniuste tenuerat, capitur ab episcopo Leodij.

Imperator Constantinopolitanus Antiochia aliquandiu obsessa, pacem tandem cum principe fecit, & ciuitatem intrauit. Sed venationi insistens, dũ arcum vehementius intendit, toxicata sagitta à semetipso vulneratus in sinistra manu obiit, captis ante nonnullis Turcorum præsidiis, & post eum filius Emanuel imperium sumpsit.

Orta dissensione inter papam Romanum, & Francorum regem Ludouicum, ecclesia Gallicana turbatur. Defuncto enim Alberico Bituricensi archiepiscopo, missus est Petrus à papa Innocentio eidem ecclesiæ pastor consecratus, sed à rege Ludouico repudiatus, eo quod sine eius assensu fuerit ordinatus, in ciuitatem minime recipitur. Cuius partes quia propter reuerentiam seu voluntatẽ papæ comes Theobaldus fouere videbatur, simultas quæ sopita putabatur, inter regem & ipsum cœpit repullulare.

1142 5|5|7| Radulphus Viromandorum comes vxorem suam dimittit, & sororem reginæ Petronillam ducit, propter quod instantia comitis Theobaldi mittitur Romanæ sedis Iuo legatus, qui & Radulphum comitem excommunicauit, & episcopos, Laudunensem Bartholomæum, Noui omen- | 1 | 14

Digitized by Google

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Siculorum. | Hierosolymorum. | Anni Domini.

uiomensem Smonem,& Petrum Syluanectensem, qui diuortium illud fecerant suspendit.

Obiit pater Valerannus abbas Vrsicampi, fundator duarum abbatiarum, excepta tertia quam sibi adoptauit in filiam.

6 | 6 | 8 Ludouicus rex Vitriacum castrum Comitis Theobaldi | 2 | 15 capit, vbi igne admoto ecclesia incensa, & in ea mille trecentæ animæ diuersi sexus & ætatis sunt igne consumptæ, super quo rex Ludouicus misericordia motus ploraſſe dicitur, & hac de causa peregrinationem Hierosolymitanam aggressus à quibusdam æstimatur. Castrum vero Odoni Campanensi contulit, nepoti comitis Theobaldi, qui patrocinium ab ipso sibi ereptum per regem Ludouicum hac occasione recuperare voluit. 1143

Obiit papa Innocentius, cui succedit Wido castellanus, Cœlestini nomine alteratus.

Obiit etiam Fulco rex Hierosolymorum. Quidam venationi insistens leporem insequitur ex improuiso sibi apparentem; equus cui insidebat, se super eum præcipitem dedit, ipsumque vita & regno priuauit, post quem filius eius Balduinus cum matre regnat.

Pax reformatur inter papam & regem Ludouicum.

Ventus vehemens 14 calendas Februarij horribili impetu monasteria domosque subruit, arbores annosas terræ coæquans.

7 | 7 | 9 | Cœlestinus papa quinque mensibus & dimidio papatus | 3 | 1 functus officio decedit, eique Lucius ex Gerardo cancellario papa factus, succedit. 1144

Mediante abbate Clareuallis, simultas quæ inter regem Ludouicum & Comitem Theobaldum incanduerat, sopitur.

Inter regem Angliæ, & fautores Matildis Henrici regis filiæ varia sorte confligitur, & regnum illud quod præ cæteris aliquandiu quietum manserat & opulentum, ferro, flamma, fame, misere discerpitur.

8 | 8 | 10 | Edissa Mesopotamiæ ciuitas, in qua erant corpora Apo- | 4 | 2 stolorum Thomæ & Thaddæi, & quæ idololatriæ sordibus nunquam fuerat polluta, ex quo ad Christianismum primitus est conuersa, à Turcis obsessa capitur. Vbi episcopo ciuitatis decollato, & sanctis locis prophanatis, & in eis multis nec dicendis abominationibus perpetratis, multa millia diuersi sexus & ætatis trucidantur, diuersis modis cruciantur, captiui abducuntur; & seruituti addicuntur, vnde Christianis metus & tristitia, Christi nominis inimicis fastus creuit & audacia. Et hæc quidem malorum initia. 1145

Lucius papa senatores Romanorum contra ecclesiam erectos in Capitolio obsidet, sed inde per Iordanem Petri Leonis perturbatus, infirmitate correptus, infra annum pontificij sui moritur, cui succedit abbas sancti Anastasij Bernardus, Clareuallensis patris Bernardi in conuersione filius, & papa vocatur Eugenius, contra quem Romani Iordanum patricium & senatores erigentes, eum ab vrbe deturbant, qui transalpinando in Gallias venit.

9 | 9 | 11 | Rex Francorum Ludouicus captæ à Turcis Mesopota- | 5 | 3 miæ zelo accensus, literis, etiam Eugenij papæ animatus, atque (vt alij putant) Vitriacensis incendij conscientia compunctus, apud Viceliacum affixo sibi crucis signo cum principibus regni & multitudine innumerabili transmarinam peregrinationem aggredi proponit. Interim abbas Clareuallis à papa Eugenio per Gallias missus sua prædicatione animos fidelium ad aggrediendam viam Domini cõmonebat, cui etiam Dei gratia ad signa facienda comes efficax erat. 1146

Ecclesia Tornacensis, quæ per annos circiter 600 à tempore beati Medardi sub episcopo Nouiomensi sine proprio fuerat sacerdote, hoc anno pro-

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Siculorum.	Hierosolymorum.

prium episcopum cœpit habere, Anshelmo abbate sancti Vincentij Laudunensis à papa Eugenio Romæ consecrato, & eidem ciuitati in episcopum destinato.

Fames permaxima grassatur in Gallia, in qua ecclesiarum Christi enituit liberalis munificentia, quæ insustentationem pauperum multa expenderunt modiorum millia. Quo tempore in Lingonensi parochia apud Moriandum, vbi paupereres innumeri quotidiana stipe alebantur, quidam homines occidisse & eorum carnes coctas vendidisse deprehensus, à pauperibus patibulo est appensus.

Apud Nornicum Angliæ ciuitatem Iudæi crucifixerunt puerum quendam Christianum nomine Willelmum, quem etiam foras ciuitatem ab eis sepultum diuina lux (vt ferunt) super eum emicans declarauit, sicq; à fidelibus inuentus honorabiliter est in ecclesia positus.

1147 | 10 | 10 | 12 | Conrado rege in purificatione sanctæ Mariæ Frankenefort constituto, abbas Clareuallensis tã regi quã cunctis fere regni principib. crucis affixit signum, & socij peregrinationis multiplicãtur super numerum. | 6 | 4

Nauales Dei exercitus ex Anglia, Flandria, atque Lotharingia collectus, secundo idus Aprilis de Tredemunde portu Angliæ cum ducentis fere nauibus profectus, 4 calendas Iulij in vigilia apostolorum Vlysiponam applicuit, & eam post 4 mensium obsidionem per multas cædes & multam maceration em Dei virtute & sua industria cepit. Et cum de ipsis tantum essent tredecim millia hostium, ducenta millia, & quingenti superantes ingressi, cum hymnis ecclesiam dedicantes, episcopum ibi & clericos ordinauerunt. Ad corpora ibi occisorum tres muti recuperauerunt loquendi vsum.

Conradus rex mense Maio cum multitudine innumerabili & virtute incomparabili peregrinationem aggressus, transito prospere Bosporo, dum ad expugnandum Iconium incousulte diuertit, consumptis terræ germinibus & deficientibus victualibus, suis fame afflictis, redit, & prosequentibus eos Turcis, multa millia suorum amittit.

Rex Francorum Ludouicus 3 calendas Iunij in Pentecoste peregrinationem aggressus, cum infinitis & expeditis suorum millibus per Hungariam profectus, transito Bosporo occursu Conradi regis excipitur, qui multis suorum ob inopiam repatriantibus, paucis comitantibus, à Francis benigne susceptus, & cum eis aliquandiu est profectus, sed ab imperatore Græcorum à Tyathira reuocatus, nauibus eius Hierosolymam est euectus.

Eclipsis Solis fuit octauo calendas Nouembris, die Dominica, ab hora secunda vsque ad horam quintam.

1148 | 11 | 11 | 13 | Franci per deserta Syriæ dolo & astu Græcorum, & | 7 | 5 crebro assultu Turcorum, detrimenta maxima patiuntur, & fame nimia cruciati quidam equorum & asinorum carnibus vescuntur. Sic cum multo labore & damno multis fame pereuntibus, vix tandem Seleuciam venerunt, & inde Antiochiam & Palæstinam nauibus petierunt.

Manuel rex Græcorum nuncios regis Siciliæ, quos ad eum pro exequendo pacis fœdere miserat, detinuit mancipatos carcere, vnde iratus Rogerus, misso nauali exercitu Corinthum spoliauit, cum quibusdam aliis ciuitatibus & castellis in Græcia, & infinitam sumens diuersi generis paludamentorum & vestis preciosæ substantiam cum auri & argenti copia, captiuauit de Græcis nonnulla millia. Cepit etiam insulam Curfolium & in eius portu ædificauit forte præsidium. Citeriores Hispani capiunt Almariam, & sequenti anno Tortosam insignes ciuitates Sarracenorum.

Aluisus Attrebatensis episcopus, vir honestæ vitæ & scientia clarus, apud Philippolim obiit.

Simon

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Siculorum. | Hieroſolymorum. | Anni Domini.

Simon quoque glorioſus Nouiomenſis pontifex apud Seleuciam diem claudit, cui ſuccedit Balduinus Bolonienſis abbas Caſtellionis.

A papa Eugenio Remis 11 calendas Aprilis concilium celebratur, in quo hæreticus quidam de Britannia adductus damnatur, qui ſe prophetam vel magnum quemlibet, & nomini ſuo alludens (Eon enim dicebatur) eum qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos & ſeculum per ignem, ſe eſſe dicebat, & de ſuis quoſdam quidem angelos, alios autem apoſtolos faciebat, & propriis angelorum ſeu apoſtolorum nominibus appellabat. Qui in concilio damnatus, ſub cuſtodia Remenſis archiepiſcopi non multo poſt defunctus, vita pariter caruit & memoria.

Contra Gislebertum quoque Pictauorum epiſcopum, qui cum eſſet ſcholarum magiſter nominatiſſimus, multa quidem vtilia ſcripſerat, ſed quodammodo noua ſubtilitate verborum in ipſis ſuis ſcriptis ſcandalizabat eccleſiã, multa ſunt dicta & diſputata, vnde & quædam quæ defendere non præſumpſit vel non potuit, ab ipſo ſunt damnata.

Lauduni 4 non. Iulij factis tonitruis in monaſterio ſancti Vincentij, monachis diurni officij curſum complentibus, duo ex eis ſubito fulminis ictu corruentes expirauerunt, alij quidem tacti vel territi conualuerunt. Fulmine etiam altaris linteum adurente, & ſacrarium penetrante, & de magna cruce partem quoque clauſtralis oſtij aſportante, tota domus repletur horrore.

In aliis etiam locis hominibus ſeu hominum ædificiis vel animalibus fulmine pereuntibus, mala quæ ſolito grauiòra Chriſtianis contingere ſunt ſignata, dicunt etiam Hieroſolymis in templo domini ſiue in monte oliueti fulminaſſe & eius infortunij hoc præſagium fuiſſe.

In territorio Gebennenſi lupus quidam, corporis magnitudine & animi ferocitate aliis diſſimilis, homines deuorauit, & plus quam 30 animas diuerſi ſexus & ætatis vita priuauit. In aliis etiam locis hoc anno lupi ſimiliter noſcũtur operati.

Hildefonſus comes ſancti Ægidij cum nauali exercitu Palæſtinam applicuit, & cum magnum quid facturus ſperaretur, reginæ (vt aiunt) dolo male potionatus apud Cæſaream Palæſtinæ moritur. Filius eius adoleſcens quoddam caſtrum comitis Tripolitani patruelis ſui ingreditur, ſed dolo eiuſdem cum ſorore à Turcis captiuatur.

Obſeſſa per triduum Damaſco à Francis, Germanis, Hieroſolymitanis, captis iam muris exteriorib. qui hortos ambiebant, cum in breui ciuitas capienda putaretur, dolo (vt aiunt) principum Palæſtinorum obſidio remouetur. Factaq; diſceſſione, rex Francorum & imperator iterum condicto die ad obſidendam Aſcalonem cum ſuis Ioppe conueniunt, ſed Hieroſolymitis minime iuxta condictum occurrentibus, imperator Conſtantinopolim nauibus euehitur, rex, ſuis repatriantibus, cum paucis Hieroſolymis per annum moratur.

Rogerus rex Siciliæ exercitum naualem direxit ad fines Africæ, captaque inſigni ciuitate quæ dicitur Africa Suilla, Affax, Clipea, aliisq; caſtris plurib⁹, archiepiſcopum Africę qui ſub ſeruitute Romã venerat cõſecrandus, ad ſedẽ ſuam remittit liberum. Sanctę memorię Malachias Hybernorum epiſcop⁹, & apoſtolicæ ſedis legatus, voluntate Dei finem vitæ ſortitus, apud Clareuallem (ſicut ipſe prælegerat & prædixerat) locum ſepulturæ accepit, cui ſucceſſit Chriſtianus abbas Mellifontis, vir plurima ſanctitate præditus, qui eiuſdem ſancti viri archidiaconus extiterat, & primus abbas de ordine Ciſtercienſi in Hyberniam ab abbate Clareuallis ſacræ memoriæ Bernardo fuerat deſtinatus.

12 | 12 | 14 | Papa Eugenius in Italiam regreſſus, cum Romanis | 8 | 6 | 1149
vario euentu confligit.

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Siculorum.	Hierosolymorum.

Conradus & Manuel imperatores conuenientes in Græcia, expeditionem parant contra Rogerum de Sicilia. Sed exercitibus profligatis ob famem & aurarum intemperantiam, Conradus tanquam rediturus repatriauit in Alemanniam.

Henricus Ludouici Francorum regis germanus, contempto mundi schemate, pro Christo in Clareualle indutus monachali schemate, prouehitur ad episcopatum ciuitatis Beluagicæ.

Eclipsis Lunæ fuit vndecimo calendas Aprilis circa horam nonam noctis, sabbato ante ramos palmarum, & ventorum intemperies secuta est per quatuor continuos dies.

In quarta autem feria ventus maximus & nimia fuit pluuiarum inundatio. Qua die in territorio Neomorum iuxta Gandauum sacerdos missa celebrata fulmine ictus occubuit, & in territorio Remensi quidam clericus tempestate periit. Tonitrua, fulgura, grandines & tempestates hoc anno hominibus intulerunt incommoda.

Ludouicus rex Francorum à Palæstina nauigans vt in patriam rediret, Græcorũ naues incurrit. Cumq; ab eis imperatori Curfolium obsidenti præsentandus deducitur, Georgius dux nauium regis Siciliæ eos aggreditur, siquidem vastatis & spoliatis Græcorum prouinciis, vsque ad ipsam vrbem regiam Constantinopolim accedẽs, sagittas aureas in palatium imperatoris fecerat, & incensis suburbanis de fructu hortorum regis violenter tulerat, vnde rediens naues Græcorum incurrit, captum Ludouicum regem eripuit, sed captos regis obtentu dimittit.

Interim Manuel, recepto in deditionem Curfolio, Siculorum naues per suos insequitur, & captis nonnullis nauibus rex fuga liberatur, & à rege Rogero nec non & papa Eugenio honorifice suscipitur atque deducitur.

Raymundus princeps Antiochiæ, vir cunctis Christiani nominis inimicis terribilis, calendis Augusti contra Turcos egressus, multis suorum captis & occisis, in insidiis eorum & ipse miserabiliter est interfectus. Turci caput eius circumferentes, omnia fere castra vel ciuitates quæ sui iuris erant, in deditionem recipiunt, præter Antiochiam. Qui cum & ipsam nimis infestarent, rex Hierosolymorum Balduinus contra eos egreditur in Syriam, eisque perturbatis in redeundo Sarracenorum munitionem circa Damascum capit, & Damascenos in triennium tributarios facit.

Milites templi Gazam antiquam Palæstinæ ciuitatem reædificant, & turribus eam munientes, Ascalonitas grauiter infestant.

1150 | 13 | 13 | 15 | Bartholomæus Laudunensis episcopus 38 anno sui | 9 | 7 | 4 | episcopatus contẽpto mũdi schemate, Fusinaci induitur monachali schemate. Qui cum sederet aliquando cum cæteris monachis ad collationem, aspexit quendam monachũ tardius atq; lentius aliis aduenientem, nigrumq; paruulum iuxta eum gradientem, atque per cucullam eum tenentem: quod cum abbati retulisset, didicit ab eo quod monachus ille valde negligens esset.

Habitis per Franciam conuentibus, annuente etiam papa Eugenio, vt abbas Clareuallis Hierosolymam ad alios prouocandos mitteretur, grandis iterum sermo de profectione transmarina celebratur, sed per Cistercienses monachos totum cassatur.

1151 | 14 | 14 | 16 | Lauduni fit episcopus Waltherus abbas sancti Martini | 10 | 8 | 5 | tini & Godescalcus abbas de monte sancti Martini Attrebati. Illustres religione & prudentia viri obeunt, Sugerius abbas sancti Dionysij, Ramaldus Cistertij, Odo sancti Remigij.

Episcopi obeunt moribus & scientia clari, Hugo Antissiodorensis, & Ioslenus Suessionensis.

Gifti-

Digitized by Google

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Siculorum. | Hieroſolymorum. | Anni Domini.

Gifridus comes Andegauorum, poſt ſimultates habitas cum rege Ludouico facta pace, infra vnius menſis ſpacium obijt.

Obijt etiam nobilis & religioſus princeps & pauperum pater comes Theobaldus. Multi quoq; nobiles hoc anno moriuntur.

Hanc optimorum virorum migrationem forte ſignificauit, quod in pago Sueſſonico eodem anno accidit. Cum enim hyemali gelu terra vehementer induruiſſet, ceſpes plurimæ longitudinis & latitudinis de terra ſubito auulſus, longe ad alium locum eſt translatus.

15 | 15 | 17 | Conradus Teutonicorum rex obijt. Qui cum quin- | 11 | 9 | 1152
decim annis regnauerit, benedictionem tamen imperialem non habuit, cui Fridericus dux nepos eius ſuccedit.

Adalbero Treuerorum Archiepiſcopus, vir magnanimus & ſingularis cenſuræ, obijt.

Terræmotus fuit in partibus Italiæ.

Rex Francorum Ludouicus zelotypię ſpiritu inflammatus, iurata conſanguinitate vxorem ſuam repudiat, quam quia contra eius voluntatem Henricus dux Normannię ducit, magna inter eos ſimultas excandeſcit. Hac quippe occaſione ducatum Aquitaniæ amiſit rex, æmulus autem illius eum obtinuit.

Regina Hieroſolymorum iuſto familiarius ad inimicos Dei ſe habente, filius eius Balduinus rex contra eam inſurgit. Et obſeſſis captiſq; eius munitionibus, in vrbem ſanctam intrare ab ipſa ſecundo prohibitus, tandem violenter ingreditur, eamque in arce obſidens, facta pace Neapolim ei dimittit, reliquam regni partem ſibi retinet.

Maſſamuti (quos quidam Moabitas dicunt) poſt vſurpatum Mauritaniæ regnum, regemque patibulo affixum, etiam regem Bulgiæ occidentes, regnum eius inuadunt, ipſamq; Siciliam, Apuliam, Romam quoq; ſe inuadere minantur.

Illuſtris vir Radulphus comes Viromandorum obijt.

Eugenius Papa cum Romanis pace facta vrbem ingreditur, ibique cum eis hoc anno primitus commoratur.

1 | 16 | 18 | Rex Fridericus expeditionem parat in Italiam. | 12 | 10 | 1153

Obijt Papa Eugenius, cui ſuccedit Anaſtaſius.

Rex Francorum Ludouicus cum nimio exercitu Normanniæ fines aggreſſus caſtrum Vernum in deditionem recipit.

Interim dux Normanniæ in Angliam contra regem Stephanum fortiter agens, tandem cum eo pacem facit, ita vt viuente rege poſt eum ſecundus in Anglia mortuo ſuccedat.

Rex Hieroſolymorum regni integritate potitus, Aſcalonem Palæſtinę caput poſt longam obſidionem non ſine graui damno, & multa ſuorum profligatione, tandem cepit. Fertur autem, quia complures ex militibus templi, qui ciuitatem ſe poſſe capere putabant, ingreſſi & mox trucidati à paganis fuiſſent, cæteri obſeſſores ante crucem Domini ſe proſtrauerunt, & diuinum adiutorium cum multis ſupplicationibus implorauerunt, & mox exaudiri meruerunt. Nam ciuitatenſes diuina virtute exterriti, cum ſe non poſſe vltra reſiſtere ſenſiſſent, vrbem Chriſtianis tradiderunt, cum ſuis abire permiſſi.

Venerandæ memoriæ Bernardus abbas Clareuallis, poſt claros actus & multarum animarum lucra, poſt multa fundata monaſteria & plurima miraculorum ſigna exhibita, beato fine quieuit. Ex cuius diſcipulis cum plures ad archiepiſcopatum vel etiam papatum promoti fuerint, ipſe tamen nunquam Epiſcopus ſiue Archiepiſcopus eſſe voluit, licet atq; inuitatus & multoties & multis in locis.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Siculorum.	Hierosolymorum.

Vrbem Cameracum post multorum ciuium captionem Theodericus Flandriæ comes recepit.

Vir religiosus Walterus, Laudunensis episcopus, multarum fundator abbatiarum, migrat ad Dominum, & Præmonstrati sepelitur, vbi quondam pro Christo paupertatis sumpsit habitum, cui succedit Galterus Laudunensis decanus.

1154 2 | 17 | 19 | Princeps vtilis & strenuus, & actibus clarus, Rogerus rex | 13 | 11 Sicilię, post insignes de Sarracenis victorias & terras eorum occupatas, obijt, nec inferiorem se filium Guillelmum regem & victoriarum successorem derelinquit.

Regem Babyloniorũ quidam de suis principibus interficit, & inde cum infinita thesaurorum copia fugiens, à militibus templi occiditur, & capto filio eius, omnis illa opulenta & incomparabilis supellex eorum cedit vsibus.

Guillelmus rex Siciliæ misso nauali exercitu vrbem Taneos in Ægypto vastat & spoliat, vnde magnę opes auri & argenti ac pretiosæ vestis copia multa deducitur. Sed inde reuertentes stolum imperatoris Grecorum offendunt, & cum esset de Græcis circiter 140, naues Siculæ numero pauciores eos vincunt, spoliant & capiunt, & infinitæ opum diuersarum copiæ Siculis inde proueniunt.

Massamuti in Italia Puteolis castrum spoliant, quos rex Siciliæ per suos nauibus persequens capit & exterminat.

Rex Fredericus transalpinando in Italia fortiter agit, aduersantium sibi castra deijcit.

Rex Francorum Ludouicus Henricum ducem Normanniæ ad pacem recipit, qui in breui mortuo rege Stephano Angliam intrat, & regni integritate potitus, pacem antiquam reformat.

Robertus de Botua, vir omni plenus nequitia, nepotum suorum castra ingressus, dolose tyrannidẽ exercet in terra. Qui spiritu etiam zelotypiæ succensus, quendam hominem suum satis fidelem cum alio viro & vna muliere intra domunculam comburendos iubet includi. Illi vero instar antiquorum trium puerorũ domo ardente, & flamma super capita eorum in modum lucidæ nubis volitante, illæsi permãserunt. Quos foras egressos cum persequerentur, iniquus ille minister cui dominus suus hoc facinus iniunxerat, & euaginato gladio vnum ex eis ferire voluisset, repente quædam inuisibilis persona retro eum per comam capitis apprehendit, & cum equo cui insedebat in terram præcipitem dedit. Vnde & mox ad sanctum Iacobum se iturum esse spopondit, sed & illi quos propria conseruauit innocentia, gratiam Dei non in vacuum accipientes, vitam suam in melius mutauerunt.

Obijt papa Anastasius, & episcopus Albanensis Nicolaus, papa fit Adrianus

Luna passa est eclipsin 11 Calendas Iunij, in posterioribus partibus Geminorum.

1155 3 | 18 | 20 | In partibus Burgundiæ 25 Calend. Februarij tertia | 14 | 12 feria ter in vna nocte fuit terræmotus, quo etiam diuersa ædificia dicuntur fuisse subuersa.

Moritur etiam Gislebertus episcopus Pictauensis, vir religiosus, & multiplicis doctrinæ, qui psalmos & epistolas Pauli luculenter exposuit.

Ludouicus rex Francorũ gratia orationis perrexit ad sanctum Iacobum de Gallicia, & ab imperatore Hispaniarum socero suo fauorabiliter in Hispaniam susceptus est.

Henricus dux Normannorum, 7 Idus Decembris in Angliam transfretans, cum magno tripudio clericorum & laicorum exceptus, & 13 Calendas Ianuarij die dominica ante Natiuitatem Domini apud West monasterium ab omni-

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

ab omnibus electus ; & in regem vnctus à Theobaldo archiepiſcopo Cantuarienſi. Affuerunt & epiſcopi & omnes Anglici regni , Rogerius archiepiſcopus Eboracenſis, Richardus epiſcopus Lundonenſis , Henricus Wintonienſis, Robertus Lincolienſis, Gualterus Ceſtrenſis, Gislebertus Herefordenſis , Robertus Batenſis , Ioannes Wingornienſis , Robertus Exouienſis, Hilarius Geſtrenſis, Goſcelinus Salesberienſis, Gualterus Roffenſis , Nigellus Helienſis, Wiilhelmus Norwincēſis, Adalulphus Carlinenſis. Affuerunt & de Normannia, vir religioſus ac timens Deum, Hugo Archiepiſcopus Rothomagenſis , Philippus Baiocenſis , Arnulphus Lexouienſis, Herbertus Abrincacenſis, Epiſcopi. Affuerunt comites regni illius, & regni Francorum, Theodericus comes Flandrenſis, & alij plures.

Facta eſt eclipſis Lunæ Dominica ante Natalem Domini.

4 | 19 | Rex Henricus cœpit reuocare in ius proprium vrbes, caſtella, villas quæ ad coronam regni pertinebant , caſtella nouiter facta deſtruendo & expellendo de regno maxime Flandrenſi , & deponendo quoſdam imaginarios & pſeudocomites, quibus rex Stephanus pene omnia ad fiſcum pertinentia minus caute diſtribuerat. | 1 | 1156

Factus eſt terræmotus 15 Calend. Martij , maxime in Burgundia, adeo, vt ter in nocte feſtiuitatis ſanctæ Priſcæ virginis ſentiretur apud Cluniacum: & quoddam caſtellum quod erat deſertum, haud procul à Cluniaco ſitum abſorptum iret in abyſſum , & ſpacium in quo caſtellum fuerat, repleretur aqua inæſtimabilis profunditatis.

Natus eſt Lugdoniæ pridie Ca. Mar. feria ſecunda , tertius filius Henrici regi Anglorum, ex vxore ſua regina Alience, & vocatus eſt Henricus.

Henricus rex Anglorum exhæredauit Wilhelmum Peurel de Notingueham , cauſa beneficij quod fuerat propinatū Ramulpho comiti Ceſtriæ. In conſortio huius peſtis plures participes & conſcij extitiſſe dicuntur.

Hoc anno frequenter terræmotus per totam Quadrageſimam accidit in Burgundia.

Octauo & decimo Calen. Maij, feria quinta, etiam apud montem ſancti Michaelis terræmotum ſenſimus ante Solis ortum.

Mortuo Roberto Exouienſi epiſcopo, ſucceſſit Robertus decanus Salesberiæ.

Mortuus eſt Balduinus de Rediuers, & ſuccedit Richardus filius eius.

Dominica poſt octauas Paſchæ videlicet 4 Idus Aprilis, Henricus apud Warengefort , fecit optimates Anglici regni iurare fidelitatem Wilhelmo primogenito ſuo de regno Angliæ , & ſi idem puer immatura morte occumberet, Henrico fratri ſuo.

Sopita diſcordia quæ erat inter regem Anglorum Henricum , & Rogerium filium Milonis de Gloeceſtria propter turrem Gloeceſtriæ; Hugo de mortuo mari vir arrogantiſſimus , & de ſe præſumens , muniuit caſtella ſua contra regem. Illico rex Henricus obſidet omnia caſtella ipſius, id eſt Bruge, Wigemore, Clerberi, quorum vltimum poſt aliquantulum temporis cepit & deſtruxit.

Quintodecimo Calendas Iulij, prima hora noctis, eclipſis lunæ accidit.

Menſe Iulio nonis eiuſdem Hugo de mortuo mari pacificatus eſt cum rege Henrico, redditis caſtellis Brugæ & Wigemore.

Garnerius abbas maioris monaſterij moritur, & ſuccedit Robertus natione Brito.

Mortuo Rogerio filio Milonis de Glocceſtria, ſucceſſit ei Waltherius frater eius in paternam hæreditatem tantum , nam comitatum Herefort & ciuitatem Glocceſtriæ rex Henricus retinuit in manu ſua.

Digitized by Google

Anni Domini. | Romanorum. | Francorum. | Anglorum.

Fridericus rex Alemannorum Romam perrexit, & ab Adriano papa contra Romanorum voluntatem receptus, & in ecclesia beati Petri in imperatorem ab eo est constitutus. Volens autem vltra progredi scilicet in Apuliam, (condixerant enim sibi per legatos suos ipse & Emanuel imperator Constantinopolitanus, qui duxerat vxorem eius, vt venientes ex diuersis partibus pessundarent regnum Apuliæ & regem eius Willermum) mutata eius voluntate in patriam suam se recepit. Nec tamen Willermo regi Apuliæ bellum defuit. Nam Robertus de Basceuilla comes qui erat cognatus eius, & Richardus de Ling, comes Andriæ, putantes regem mortuum cum nõ esset, (ægrotauerat enim, sed tamen postea conualuit) per regnum Apuliæ grauiter debacchati sunt.

Circa festum sancti Michaelis Henricus rex Anglorum habito concilio apud Winceſtrum de conquirendo regno Hyberniæ & Guillelmo fratri suo dando cum optimatibus su s tractauit. Quod quia matri eius imperatrici non placuit, intermissa est ad tempus illa expeditio.

Henricus episcopus Wintonien sis clam, præmisso thesauro suo per abbatem Cluniacum, absq; licentia regis & quasi latenter recessit ab Anglia. Illico rex Henricus omnia castella eius pessundedit.

1157 § | 20 | Henricus rex transfretaturus apud Donram mare intrauit, & | 2 appulit apud Wisant.

In Purificatione sanctæ Mariæ fuit Rothomagi, & insequenti hebdomada locutus est cum rege Francorum Ludouico in confinio Normannię & Franciæ. Inde rediens Rothomagum veneruntad eum Tetricus Flädrensis comes & vxor eius amita ipsius regis, & Gaufridus frater eius, sed Gaufrido non suscipiente ea quæ illi à rege offerebantur, recessit in Andegauensem pagum: & rex Henricus è vestigio illum subsequutus est.

Circa hoc tempus inundatione Tyberis facta non modica, Romæ in quadam insula eiusdem fluminis in ecclesiola antiqua inuentum est in quodam sarcophago corpus beati Bartholomæi Apostoli totum integrum, excepto corio quod remansit Beneuenti, quando Otto imperator capta eadẽ ciuitate corpus prædicti Apostoli transtulit Romam sicut tabulę æreæ demonstrant scriptæ literis Græcis & Latinis; quæ repertæ fuerunt in corpore Apostoli.

Repertum est etiam in eadem ecclesia corpus Paulini Nolani episcopi.

Gaufridus frater Henrici regis Anglorum, expulso Hoello comite Britanniæ, cepit Nanneticam ciuitatem consentientibus ciuibus.

Guillelmus rex Siciliæ ciuitatem Barum funditus euertit, præter ecclesiam sancti Nicolai, quia ciues illius Græcis fauentes nequissime contra ipsum conspirauerant.

Græcos etiam terra & mari idem rex superauit, & de spolijs eorum locupletatus est, & ea quæ perdiderat castella & ciuitates in ius proprium reuocauit. Exhæredauit etiam comitem de Basceuilla cognatum suum, quia ab ipso desciuerat. Nihilominus cum papa Adriano pacem fecit, concedendo ei cõsecrationes episcoporũ regni sui & ducatus, sicut antiquitus eas habuit ecclesia Romana, vnde discordia fuerat inter patrem suum regem Rogerium, & Innocentium & Eugenium, Romanos pontifices. Idem vero Apostolicus concessit ei regnum Siciliæ, & ducatum Apuliæ, & principatum Capuæ.

In octauis Pentecostes Hugo Rothomagensis archiepiscopus, & Rotrocus Ebroicensis, & Richardus Constantiensis, & Herbertus Abrincensis, episcopi, apud Moritonium leuauerunt corpus beati Firmati.

In pago Parisiensi cappa Saluatoris nostri monasterio Argentoilo reuelatione diuina reperta est inconsutilis & subrufi coloris, quam sicut literæ quæ in ea repertæ indicabant, glorioſa mater illius fecit, dũ adhuc puer esset.

Tertio

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

Tertio Calend.Iun.feria 4,vigilia Aſcenſionis Domini circa meridiem per dimidiam fere horam circulus maximæ latitudinis apparuit in circuitu Solis, ignei & cærulæi coloris.

Obijt Wilhelmus primogenitus filius Henrici regis Anglorum, & ſepultus eſt Radingis ad pedes Henrici regis proaui ſui.

Obijt nihilominus Adalulphus primus epiſcopus Decarloi.

Obijt etiam Gislebertus Degant,& Simon iuuenis filius comitis Simonis cum careret terra,dono regis Henrici accepit filiam eius vnicam cum honore eius.

Henricus rex Anglorum cepit caſtrum Mirebellum & Chuionem longa obſidione. Londinium vero eſt redditum, quando pacificatus eſt cum eo Gaufridus frater eius,hac conditione interpoſita,quod rex daret ei ſingulis annis mille libras Anglicæ monetæ,& duo millia librarum Andegauenſium. Et ita Deo fauente diſcordia quæ diu durauerat inter eos, men.Iul.ſopita eſt.

Mortuo Alano epiſcop. Redonenſi,ſucceſſit ei Stephanus abbas ſancti Florentij,vir literatus & eloquens.

Obijt etiam Iugelbandus Archiepiſcopus Turonenſis, & ſucceſſit ei Gotho Brito epiſcopus ſancti Briocci.

Conradus comes de Richemont veniens de Anglia in minorem Britanniam,obſedit vrbem Redonenſem, & cepit fugato Eudone vicecomite vitrico ſuo.

Hoc anno fulgura & tempeſtates menſe Iulio frequenter in Normannia acciderunt,vnde in pluribus locis meſſis perijt,& homines fulgurati interierunt.Subſequuta eſt abundantia pluuiæ, quæ cepit medio menſe Auguſti, quæ impediuit & collectionem meſſium,& ſubſequẽtem ſeminũ ſparſionem, ex qua iugi inundatione pluuiarum quæ diu durauit, multæ turres & eccleſiæ & antiquæ maceriæ,in Normannia & Anglia corruerunt.

Radulphus de Fulgerijs cepit in quodam conflictu Eudonem vicecomitem de Porrehoit,& hac de cauſa maior pars Britannorum receperunt comitem Conauum in ducem Britanniæ, excepto Ioanne Dolenſi,qui adhuc pro viribus Conauo & coadiutoribus eius reſiſtit.

Fridericus imperator Alemannorum ducit filiam Wilhelmi comitis Maſcouenſis,& cepit cum ea ciuitatem Veſontionem & alias multas quas pater eius tenuerat de duce Burgundiæ. Pars tamen honoris illius quædam remanſit Ramaldo comiti patruo eiuſdem puellæ.

6 | 21 | Venerabilis Petrus Cluniacenſis abbas Calend.Ianuar.ingreſ | 3 | 1158
ſus eſt viam vniuerſæ carnis.

Guillelmus rex Siciliæ nauali expeditione per admiralios ſuos cepit Sibyllam ciuitatem Metropolim,ſitã inter Africam & Babylonem. Eſt autem eadem ciuitas caput regni inſulæ Gerx, in qua idem rex habitatores immiſit Chriſtianos,& eis achiepiſcopum præfecit.

Sabbato infra octauas Paſchę in Abrincatino,villa quæ vocatur Landa Aronis,circa meridiem quaſi de terra emergens turbo maximus quæque proxima inuoluit & rapuit. Ad vltimum quaſi quædã columna rubei & cærulei coloris ſub turbine aſcendente in ſublime ſtetit,& videbantur & audiebantur quaſi ſagittæ & lanceæ in ipſa columna defigi, licet non appareret intuentibus quis eam agitaret:& in turbine qui ſtabat ſuper columnam, apparebant quaſi diuerſæ ſpecies volucrum in eodem volitantium.

Subſequuta eſt illico in eadem villa mortalitas hominum, inter quos & dominus villę occubuit.Nec ſolum in villa,ſed etiã in multis locis Normanniæ & finitimarum regionum mortalitas hoc anno graſſata eſt.

Monachi clauſtrales Cluniaci tumultuaria electione imo intruſione quẽdam ſemilaicum Robertum Groſſum cognatum comitis Flandriæ, pro

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

parentela ſua elegerunt, reclamantibus maturioribus viris & honeſtis perſonis, quæ de eodem monaſterio ad paſtoralem curam aſſumptæ fuerunt.

Obijt Girardus epiſcopus Sagienſis.

Henricus rex Anglorum poſt octauas Paſchæ apud Barbe fluuiũ tranſiuit in Angliam, & Malchonius rex Scotorum reddidit ei quicquid habebat de dominio ſuo, id eſt ciuitatem Carluith, caſtrum Baembure, nouum caſtrum ſuper Tynam, & comitatum Lodoenſem, & rex reddidit ei comitatum Huntedome.

Similiter Wilhelmus filius Stephani regis, qui erat comes ciuitatis Cõſtantiarum, id eſt Moritonij, & in Anglia comes Furreiæ, id eſt de Warenna, ꝓpter filiam Terrici, Guillelmus de Warenna quã duxerat, reddidit ei Peneiteſel, & Noruuich, & quicquid tenebat de corona ſua, & munitiones proprias tam in Normannia quam in Anglia, & rex fecit eum habere quicquid Stephanus pater eius habuit, in anno & die quo rex Henricus auus eius fuit viuꝰ & mortuus.

Hugo Bigotus caſtella ſua regi reddidit.

Terricus comes Flandrenſis, & vxor eius amita Henrici regis Anglorũ perrexerunt Hieruſalem, & dimiſerunt Philippum filium ſuum, & totam terram ſuam in manu Henrici regis Anglorum.

Circa feſtiuitatem ſancti Ioannis Baptiſtæ, rex Hẽricus præparauit maximam expeditionem, ita vt duo milites de tota Anglia tertium pararent ad opprimendum Gallenſem terra & mari.

Agareni ciuitatem Almariam in Hiſpania ſuper Chriſtianos quam amiſerant obſidione, cum nonnullis caſtellis iterum ceperunt, fugato Auforſio imperatore Hiſpaniarum. Mors ipſius imperatoris ſubſequuta eſt prę dolore & pudore eiuſdem fugæ, & diſcordia inter filios ſuos facta eſt.

Depoſito Roberto abbate Cluniacenſi, & mortuo & ſocijs ſuis in reditu à Roma, Hugo prior Clauſtrenſis factus eſt abbas Cluniacenſis.

Ruptis inducijs quæ erant inter Balduinum regem Hieroſolymitarum, & Loratini filium Sangum regem, Alauriæ, propter prædam Sarracenorum quam rex Balduinus inconſulte ceperat, pagani obſederunt ciuitatem Abilinam, quæ antiquitus dicta fuit Cæſarea Philippi, & omnes vicos deſtruxerunt præter principalem munitionem. Sed tamen aduentu viuificæ crucis & exercitus Chriſtianorum, recedentibus perfidis ad tempus iterum venerũt, & regem Balduinum qui iam copias ſui exercitꝰ dimiſerat, nihil minus quam inſidias ſperantem imparatum inuenerunt, & trucidatis multis ex militibus templi, qui ſoli cum eo remanſerant, idem rex vix cogi potuit, vt recederet. Hunc caſum Chriſtianorum terræmotus ſubſecutus eſt maxime in tranſmarinis partibus. Stolus etiam Amiralij Babyloniæ per menſem vnum obſedit Accaron, cum anno præterito, & de Babylone, & de Damaſco rex Hieruſalem habuiſſet tributum.

Amalricus comes Ioppe frater regis Balduini duxit filiam Goſcelini de Tornaiſſel, qui quondam fuerat, antequam eam Agareni cepiſſent, comes Rages quam moderni nunc Rohais vocant.

Henricus rex Angliæ ſubiectis ad libitum Wallenſibus. & reſtitutis terris & munitionibus baronibus ſuis, quas tempore Stephani regis Wallenſis ſuper eos ceperant, extirpatis nemoribus & vijs patefactis caſtrum Ronelent firmauit & dedit illud Hugoni de bello campo, & aliud caſtrum ſcilicet Becſumgemerce fecit, & inter hæc duo caſtra vnam domum militibus templi.

Menſe Septembri natus eſt Henrico regi Angliæ filius, & vocatus eſt Richardus.

1158 | 7 | 22 | Fredericus imperator Alemannorum poſt Paſcha tranſiens alpes ob-

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

pes,obſedit vrbem nobiliſſimam Mediolanum, & poſt longam obſidionem reddita vrbe & obſidibus datis, proceſſit vlterius ad oppreſſionem (ſi poſſet) Willelmi regis Siciliæ.

Mortuo Seuche rege maiore Hiſpaniarum,ſucceſſit ei filius ſuus natus ex filia Garſiæ regis Nauarrorum.

Moritur etiam Gaufridus archiepiſcopus Burdegalenſis vir religioſus,& verbi Dei ſeminator egregius.

Deceſſit nihilominus Theobaldus epiſcopus Pariſienſis.

In feſtiuitate ſancti Ioannis Baptiſtæ, Henricus rex Anglorum militaribus armis accinxit apud Carluid Willelmum filium regis Stephani, comitem Moritonij & de Warenna, quem comitatum habet propria filia comitis de Warenna quam duxerat. Qui Willelmus mortuus fuerat in expeditione Hieroſolymitana.

Anno ab incarnatione Domini 1157, 15 calendas Iulij,proceſſit conuentus cum abbate ſuo Richardo de Bloſeuilla à Mortuo mari miſſus à domino Stephano tunc abbate Mortui maris, & venit in hunc locum qui dicitur Botum,ſitum in territorio Rothomagenſi. Multis namque precibus Matildis imperatrix filia magni Henrici regis Angliæ,& mater illuſtris Henrici regis Angliæ,à prædicto Stephano abbate Mortui maris obtinuit, vt conuentus inde mitteretur ad conſtruendam abbatiam Ciſtercienſis ordinis,ad laudem & honorem Dei, & beatæ Mariæ,omniumque ſanctorum.

Mortuo Gaufrido comite Nannetenſi, fratre Henrici regis Anglorum, menſe Iulio, Henricus rex menſe Auguſto transfretauit in Normanniam,& locutus cum rege Francorum Ludouico ſuper Ettam fluuium de pace & de matrimonio contrahendo inter filium ſuum Henricum & filiam regis Francorum Margaritam,& præſtitis hinc inde ſacramentis, rex Anglorum venit in Argentomagum,& in feſto Nauitatis Mariæ virginis ibidem iuſſit ſubmoueri exercitum totius Normanniæ, vt eſſent apud Abrincas in feſtiuitate ſancti Michaelis ituri ſuper Conanum ducem Britanniæ,niſi redderet regi ciuitatem Nanneticam quam inuaſerat.

Exinde rex, euocatus à rege Francorum, cum paucis venit Pariſios, & inæſtimabili honore à rege Ludouico,& Conſtantia regina, & à proceribus regni exceptus eſt,gaudentibus Francis & de pace duorum regum,& de aduentu tanti hoſpitis tripudiantibus. Ipſe autem magnifice & dapſiliter ſe agens circa omnes, & maxime circa eccleſias & pauperes Chriſti, nuſquam in aliqua eccleſia cum proceſſione voluit ſuſcipi,licet à rege Francorum imo pene ab omnibus & precibus & obſecrationibus, vt id ageret,cogeretur. Inde rediens filiam regis Francorum ſecum adduxit, & eam ad cuſtodiendum & nutriendum Roberto de Nouoburgo fideli ſuo tradidit.

Menſe Septembri, nono calendas Octobris, natus eſt filius Henrico regi Anglorum,& vocatus eſt Gaufridus.

In feſtiuitate ſancti Michaelis venit Conanus comes Redonenſis, & ſui Britanni cum eo, Abrincas, & reddidit regi vrbem Nannetis cum toto comitatu Mediæ,valente (vt fertur) 60 millia ſolidorum Andegauenſis monetæ. Inde venit rex ad montem ſancti Michaelis, & audita Miſſa ad maius altare, conceſſit eccleſias pontis Vrſonis ſancto Michaeli,& abbati, & monachis eiuſdem loci. Præſente Roberto abbate, & Radulpho priore,& pluribus aliis, ipſa die perrexit ad pontem Vrſonis, & diuiſit ibi miniſtris ſuis,& ordinauit quomodo caſtrum illud reædificaretur: inde diſcedens cum manu armata, perrexit ad recipiendum vrbem Nannetis. Qua accepta & diſpoſita ad libitum, paucis interpoſitis diebus cum innumerabili exercitu tertia feria obſedit caſtrum Toarci,& ſexta feria eiuſdem ſeptimanæ cepit.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Post aliquantulum temporis perrexit obuiam Ludouico regi Francorum, venienti gratia orationis ad montem sancti Michaelis de periculo maris, quẽ ex quo intrauit in ducatum Normanniæ deduxit, & suis impensis decentissime procurauit.

In festiuitate vero beati Clementis die Dominica venerunt vterque rex ad montem beati Archangeli, & cum magno tripudio tam clerici quam populi itum est regi Francorum obuiam. In ipsa autem processione, excepto cõuentu monachorum, & clericorum, & plebe innumera, fuerunt duo summi pontifices, vnus archiepiscopus & alter episcopus, & quinq; abbates. Audita Missa redierunt Abrincas, deducente illum rege, & innumeris regiis muneribus tam illum quam suos vsque ad fines sui ducatus prosequente.

Mense Decembri concordati sunt rex Henricus, & comes Blesensis Theobaldus, cognatus eius, hoc modo: Comes Theobaldus cognatus regis reddidit regi duo castra, Ambazium, & Fractam vallem & Rotrocus comes Moritoriæ sororius eius (siquidem vnam sororem eius Odo dux Burgundiæ, aliã prædictus comes Rotrocus, qui vsitatius dicitur comes Particensis, tertiam Willelmus Goiet) hic, inquam, Rotrocus reddidit Henrico duci castra, Regimolinas & Bonummolinum, quæ erant dominia ducis Normanniæ, sed post mortem regis Henrici Rotrocus comes pater huius Rotroci occupauerat ea. Rex autem Henricus concessit eidem Rotroco Bellismum castrum, & ille fecit regi propter hoc homagium.

Eodem anno inuenta sunt trium Magorum corpora, qui salutarem nostrum infantem adorauerunt in Bethlehem, in quadam veteri capella iuxta vrbem Mediolanum, & præ timore Friderici imperatoris Alemannorum qui eandem vrbem veniebat obsidere, leuata & in ciuitate posita.

Balduinus rex Hierosolymitanus cepit super paganos Cæsaream magnam Palæstinæ, haud procul sitam ab Antiochia. cepit etiam castrum Harenæ, quod commendauit Remaldo de sancto Walerico.

1160 8|23| Rex Henricus egit solennitatem Natalis domini cum regina Alienora apud Cæsarisburgum, quæ paulo ante transfretauerat in Normanniam. | 5

Henricus rex Anglorum, & Raymundus comes Barcinonum, apud castrum Blauiam amicitiæ fœdus datis sacramentis hoc pacto inierunt, quod Richardus filius regis filiam comitis tẽpore opportuno esset ducturus, & rex ducatum Aquitaniæ illis exactis nuptiis concessurus: siquidem hic Raymundus est vir præpotens & diues, vtpote qui regnum Arragonum habebat ex hæreditate coniugis suæ, ex paterna autem hæreditate comitatum ciuitatis Barcinonæ. Vt enim aliquantulum ad transacta redeamus, Sanctio rex Arragonum genuit tres filios, qui sibi vicissim successerunt, Sanctionem, Aufortium, Remelium. Duobus vero primogenitis sibi inuicem succedentibus, & absq; filiis decedentibus, ne regnũ illud ab extraneis occuparetur, Remelium monachum etiam iam senem licentia Romani pontificis à monasterio abstractum regem fecerunt, & vt hæredem haberet, Matildem matrem Willelmi vicecomitis Toarci illi associauerunt, ex qua genuit vnam filiam quam Raymundus prædictus comes duxit, de qua nata est ista puella quam filio regis diximus copulãdam, & filius eius primogenitus Arragonum rex futurus: siquidem ipse comes quamuis haberet regnum Arragonum, & posset rex fieri si vellet, omnino recusauit regnum, reseruans filio suo quod accipiebat ex materna genealogia.

Hoc etiam anno sicut & præcedenti Fridericus imperator Alemannorum vrbem Mediolanensem obsedit, quia rebellauerant aduersus eum iidem Mediolanenses; Papiæ & Placentiæ turres deiecit, & fere omnem Longobardiam ad libitum sibi subiecit.

Median-

Digitized by Google

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

Mediante autem quadrageſima, rex fecit ſubmoueri exercitus totius Normanniæ, Angliæ & Aquitaniæ, ac cæterarum prouinciarum quæ ſibi ſubditæ ſunt, quia Raymundus comes Egroij nollet ei reddere ciuitatem Tholoſæ, quã rex requirebat ſicut hæreditatem vxoris ſuę Alienoræ reginæ: ſiquidẽ Robertus comes Moritonij, vterinus frater Wilhelmi regis qui regnũ Angliæ ſubiugauit, habuit vnum filium nomine Wilhelmum, qui ei ſucceſſit, & apud Tenerchebray à rege Anglorum primo Henrico in bello captus eſt, & tres filias, quarum vnam duxit Andreas de Vitreio, aliam Guido de Laual, tertiam comes Tholoſanus frater Raymundi comitis ſancti Egroij, qui in expeditione Hieroſolymitana viriliter ſe habuit. Genuit autem ex ea comes Tholoſanus vnam ſolummodo filiam, quam Guillelmus comes Pictauenſis, & dux Aquitanorum, mortuo patre prædictæ puellę, cum hæreditate propria, ſcilicet vrbe Tholoſa & comitatu Tholoſano duxit vxorem, ex qua genuit idem Willelmus filium Willelmum nomine qui ei ſuccedit, qui pater fuit Alienoræ reginæ Anglorum. Si quis autem requirit, quomodo poſtea comes ſancti Egroij habuit ciuitatem Tholoſam, nouerit quod prædictus Willelmus comes Pictauenſis inuadiauit eandem ciuitatem Raymundo comiti ſancti Egydij patruo vxoris ſuæ propter pecuniam quam idem Guillelmus in expeditione Hieroſolymitana exponit, vnde idem Raymundus in libro eiuſdem expeditionis nunc comes ſancti Ægydij, nunc comes Tholoſanus vocatur. Quo mortuo habuit eandem vrbem Auforſius filius eius, qui apud Hieruſalem mortuus eſt, eodem tempore quo Ludouicus rex Francorum gratia orationis illuc perrexerat. Similiter etiam Raymundus filius eius, qui ei ſucceſſit, qui habuit in coniugio Conſtantiam ſororem Ludouici prædicti regis Francorum, relictam ſcilicet Euſtachij comitis filij Stephani regis Anglorum. Rex igitur Henricus iturus in expeditionem prædictam, & conſiderans longitudinem & difficultatem viæ, nolens vexare agrarios milites, nec Burgenſem, nec ruſticorum multitudinem, ſumptis 60 ſolidis Andegauenſibus, in Normannia de feudo vniuſcuiuſque loricæ, & de reliquis omnibus tam in Normannia quam in Anglia ſiue etiam aliis terris ſuis ſecundum hoc quod ei viſum fuit, capitales barones ſuos cum paucis ſecum duxit, ſolidarios vero milites innumeros. Ad illam vero expeditionem cum reliquis transmarinis venit Malconius rex Scotiæ, & à rege Henrico cingulo militiæ ibidem accinctus eſt. Durauit autem expeditio illa fere per tres menſes. Et quamuis rex Henricus cepiſſet vrbem Cadurcũ, & maior pars ducatus Tholoſani ſibi eſſet ſubdita vi vel timore, vrbem tamen Tholoſam noluit obſidere, deferens honorem Ludouico regi Francorum, qui eandem vrbem contra Henricum regem Angliæ muniuerat, & die ac nocte volens ferre auxilium Raymundo ſororio ſuo cuſtodiebat. Vnde graues inimicitiæ inter ipſum & regem Anglorum ortæ ſunt, cum videret ſibi regem Francorum nocere, de cuius auxilio plurimum confidebat. Remittit itaque rex Henricus comitem Theobaldum qui ei fauebat, vt inquietaret regnum Franciæ. Sed Henricus epiſcopus Beluacenſis, & comes Robertus domin⁹ Dorcaſini caſtri, fratres regis Francorum, ei reſtiterunt, & in margine ducatus Normanniæ aliquos flamma & rapina vexauerunt. Normannis ſibi talionem reddentibus.

Menſe Iulio Robertus de Nouoburgo, dapifer & iuſtitia totius Normanniæ, aduerſa valetudine tactus, gibbum cameli depoſuit, videlicet innumeras diuitias eccleſiis & monaſteriis & pauperibus diuidens, & ad vltimum in monaſterio Becci quod præ omnibus diligebat, habitum monachi ſumens per vnum menſem ibi pœnitentiam fructuoſam egit, & tertio calendas Septembris hominem exuit, ſepultus in capitulo Becci quod ipſe propriis ſumptibus mirifice ædificauerat.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Mortuo venerabili Milone episcopo Taruanensi, electus est Milo archidiaconus eiusdem ecclesiæ Canonicus regularis, sicut decessor eius fuerat. Quem cum Samson archiepiscopus Remensis vellet sacrare, clerici ciuitatis Bolonię qui diu sub episcopo Taruanensi fuerant, volentes amodo suum proprium episcopum habere, sicut antiquitus habuerant; prohibuerunt archiepiscopum sub appellatione Apostolica, ne eum sacraret, nisi tantummodo ad titulum Taruanensis ecclesiæ. Quod prædictus electus refutans, insacratus contra illos clericos Romam perrexit, & ibi sacratus est.

Magister Bernardus Brito Cancellarius ecclesiæ Carnotensis factus est episcopus Cornubiæ in minori Britannia.

Magister etiam Petrus Lombardus Parisiensem episcopatum adeptus est, conniuente Philippo eiusdem ecclesiæ decano fratre regis Francorum, qui (vt dicunt) electionem suam concessit eidem Petro.

Calendis Septembris mortuo Adriano papa, electi sunt duo & consecrati Rollandus cancellarius, presbyter cardinalis tituli sancti Marci, vir religiosus, vocatus Alexander tertius, papa videlicet cẽtesimus septuagesimus quartus, & Octauianus presbyter cardinalis tituli sanctæ Mariæ in Cosmidum, dictus Victor tertius. Hic per potentatum & parentes suos nobiles papatum inuasit.

Rogerius regis eleemosynarius factus est episcopus Sagiensis.

Galterus episcopus Cistrensis obiit.

Obiit etiam Robertus episcopus Exouiensis, vir religiosus, & timens Deum.

Terricus comes Flandrensis rediit de Hierusalem, & vxor eius Mabiria remansit cum abbatissa sancti Lazari de Bethaniá, inuito coniuge suo.

Mense Octobri Henricus rex Anglorum, munita ciuitate Cadurcorum, & commendata Thomæ cancellario suo, & dipositis custodibus ac auxiliariis in locis opportunis, confidens de auxilio Raymundi Berengarij comitis Barcinonæ, & Trecheuel comitis Neumansi, & Willelmo de Montepessulano & aliorum suorum fidelium, rediit in Normanniam. Inde perrexit cum valida manu in pagum Beluacensem, & destruxit munitissimum castellum Guerberei; excepta quadam firmitate, quam ne caperẽt homines regij, ignis & fumus prohibuit. Villas multas combussit & destruxit.

Simon comes Ebroicensis tradidit Henrico regi Anglorum firmitates suas quas habebat in Francia, scilicet Rupem fortem, Montem fortem, Espar-lonem, & reliquas. Quod magno detrimento fuit regi Francorum, cum non posset libere procedere de Parisiis Aurelianis vel Stampis propter Normannos, quos rex Henricus posuerat in castellis comitis Ebroicensis. Hac de causa treuiæ captæ sunt inter duos reges à mense Decembri vsque ad octauas Pentecostes.

In reditu expeditionis Tholosæ mense Octobri obiit Wilhelmus comes Moritonij. Discessit autem absq; liberis, & retinuit Henricus rex comitatum in manu sua.

1161 9 | 24 | Rex Henricus egit Natiuitatem Domini apud Falesiam, exinde | 6 eadem regina transfretauit in Angliam.

Calendis Ianuarij terræmotus accidit in pago Constantino, castro sancti Laudi circa horam primam.

Hardoinus decanus Cenomannensis factus est archiepiscopus Burdegalensis, cum prædecessor eius vix anno & dimidio vixisset.

Matilde imperatrice aduersa valetudine percussa, dapsiliter pereunte consilio filij sui Henrici regis Anglici, diuitias suas ecclesiis, monasteriis, & pauperibus distribuit.

Ecclesia

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

Ecclesia Baiocensi igne combusta, Philippus episcopus in eius restauratione iterum viriliter laborat.

Maio mense pax facta est inter reges Henricum Angliæ & Ludouicum Franciæ, renouatis priòribus pactis, & confirmatis & pacificatis qui partes vtrorumque adiuuerunt.

Matthæus filius comitis Flandriæ inaudito exemplo duxit abbatissam Rummesiæ, quæ fuerat filia Stephani regis, & accepit cum ea comitatum Bolonienſem.

Mense Iulio Henricus rex Anglorum congregauit omnes episcopos Normanniæ, & abbates, & barones apud Nouum mercatum, & Ludouicus rex Francorum adunauit suos Beluaci, & ibi tractatum est de receptione papæ Alexandri & refutatione Victoris, & consenserunt Alexandro, reprobato Victore.

Mense Septembri obiit Herbertus episcopus Abrincensis, & sepultus est in ecclesia beatæ Mariæ Becci, sicut prædecessor eius Richardus de Bellisago.

Prædicto mense regina Alienora Anglorum transfretauit in Normanniam iussu regis adducens secum Henricum filium suum, & filiam Matildem.

Mortuus est Philippus, frater Ludouici regis Francorum, decanus sancti Martini Turonis.

Mortua est Constantia regina Franciæ labore partus, superstite filia cuius causa mors sibi acciderat.

Mense Octobri, rex Anglorum & rex Francorum collocuti, pactum pacis mutuæ confirmauerunt; & Henricus filius Henrici regis Anglorum fecit homagium regi Francorum de ducatu Normanniæ qui est de regno Franciæ. Paucis interpositis diebus, Ludouicus rex Francorum duxit filiam comitis Theobaldi senioris. Nec mora, Henrico filio regis Henrici Angliæ desponsata est apud Nouumburgum Margarita filia regis Franciæ, & Henricus rex Anglorum cepit tria castella munitissima, scilicet Gisorz, Neafliam, Nouum castellum, sita super flumen Eptæ in confinio Normanniæ & Franciæ, quia pepigerant inter se ipse & rex Francorum, quatenus inito matrimonio filiorum suorum rex Henricus haberet illas munitiones, quę ad ducatum Normannię pertinent. Quo audito, rex Franciæ grauiter tulit, ipse & sororij sui, scilicet Hĕricus, Theobaldus, Stephanus. Exinde hi tres comites coadunatis viribus suis cœperunt firmare munitionem Caluimontis, quæ erat de feudo Castriblesensis, vt exinde pagum Turonicum infestarent. Rex vero Henricus, quia illud castrum erat de Casamento Hugonis, filij Supplicij de Ambasia, quod tenebat de comite Theobaldo, caput autem sui honoris scilicet Ambasiam tenebat de rege Hĕrico, rex (inquam) Henricus percepto exinde nuncio non expectatis sociis suis illuc properauit, volens impedire opus illius castri, per quod licentius, si perfectum esset, discurrerent per terram suam. Audito autem aduentu regis Anglorum, comes Theobaldus discessit à Caluomonte, munita firmitate & custodibus dispositis. Rex vero Henricus obsedit prædictum castrum & illico cepit, in quo erant 35 milites, & quater viginti seruientes, & reddidit eandem munitionem Hugoni de Ambasia, qui aduersabatur pro posse suo comiti Theobaldo, quia in carcere prædicti comitis Sulpicius ipsius Hugonis pater nequiter extinctus fuerat. Exinde rex Henricus, munitis turribus Ambasiæ & Fractæuallis, & dispositis custodibus, egit festum Natalis Domini cum Alienora regina Cenomanensi.

10 | 25 | Henricus rex munitiones comitis Mellenti & aliorum baronum suorum in Normannia in manu sua cepit, & fidelibus suis commendauit. In margine etiam ducatus Normanniæ fere omnia sua castella & maxime | 7 | 1162

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Giſorz meliorauit vel renouauit. Parcum & manſionem regiam feciꝫ. Fecit circa fuſtes plantatos apud Chiuilleium iuxta Rothomagum domum leproſorum. Iuxta Cadomum mirabilem ędificauit aulam, & cameras ante turrem Rothomagi nihilominus renouauit, & non ſolum in Normannia, ſed etiam in regno Angliæ, ducatu Aquitaniæ, comitatu Andegauiæ, Cenomāniæ, Turonenſi, caſtella, manſiones regias, vel noua ædificauit, vel vetera emendauit, caſtellum etiam in villa quæ Amandiuilla, ſuper Vire fluuium ædificauit.

Archardus abbas ſancti Victoris Pariſienſis factus epiſcopus Abrincenſis.

In capite ieiunij apud Cenomannos Hugo archiepiſcopus Dolenſis cæcitate debilitatus, præſentibus Hēnico regi Anglorum, & duobus legatis Romanæ eccleſię, Henrico de Piſis, & Wilhelmo de Papia, reddidit archiepiſcopatum, quem fere per ſex annos tenuerat, & in cuius reparatione plurimum laborauerat.

Theobaldus archiepiſcopus Cantuariæ ſecunda feria Paſchæ obiit.

Poſt Paſcha rex Anglorum Henricus, & Ludouicus Francorum primo in Vilcaſmo, poſtea in Dunenſi pago, inſtigante eos ad diſcordiam comite Theobaldo, congregatis exercitibus ſuis, alterutrum terras ſuas defendendo fere incominus venerunt. Inde datis induciis, poſt feſtum ſancti Ioannis Hēricus rex Anglorum perrexit in Aquitaniam, & inter alia quæ ſtrenue geſſit, Caſtellionem ſupra vrbem Agennum, caſtrum ſcilicet natura & artificio munitum, obſedit, & infra vnam ſeptimanam in feſtiuitate ſancti Laurentij admirantibus & perterritis Waſconibus cepit.

Regina Alienora apud Donnum Frontem filiam peperit, quam Henricus presbyter cardinalis & legatus Romanæ eccleſiæ baptizauit, & Achardus epiſcopus Abrincenſis, & Robertus abbas de monte ſancti Michaelis, de periculo maris cum multis aliis de fonte ſuſceperunt, & vocata eſt Alienora de nomine matris ſuæ.

1163 11|26| Rex Henricus egit Natiuitatem apud Baiocas. | 8

Mortuo Sanctione archiepiſcopo Remenſi, Henricus frater regis Francorum epiſcopus Beluacenſis ſucceſſit.

Prima Dominica Quadrageſimæ rex Henricus congregauit epiſcopos, abbates, barones totius Normanniæ apud Rothomagum, & querimoniam faciens de epiſcopis, & eorum miniſtris & vicecomitibus ſuis iuſſit vt concilium Iuliæbonæ teneretur. Iuliabona in Caletenſi pago iuxta Sequanam eſt ſedes regia, à dominis Normannorum multum amata & frequentata. Hanc Iulius Cæſar, ex cuius nomine Iulia vocatur, cōdidit, deſtructa vrbe Caleto, ex cuius veteri vocabulo tota regio ſita inter Sequanā & mare adhuc vocatur.

Primus Richardus dux Normannorum, & ſecundus Richardus filius eius, apud Fiſcanum leuati de tumulis ſuis in quibus ſeparatim iacebant, poſt altare ſanctæ trinitatis honeſtius ponuntur. Huic translationi Henricus rex Anglorum interfuit, & epiſcopi Normanniæ, & dedit illi eccleſiæ ſyluam de Hogis.

Comes Robertus de Baſeuilla aduerſus Wilhelmū cognatum ſuum regē Siciliæ rebellat in Apulia, & multis coadiutoribus ſecum adunatis, maiorem partem maritimarum ciuitatum ſibi conciliat.

Fredericus imperator Alemannorum vrbem Mediolanum, quam per tres annos obſederat, neceſſitate famis afflictam capit & deſtruit, reſeruatis tantummodo matrice eccleſia, & quibuſdam aliis.

Diſcordia inter regnum & ſacerdotium adhuc perdurante, propter ſchiſma Octauiani quem rex Romanorum Fredericus ſecum in Italia habebat, Alexander papa Romanus confidens de regibus Francorum Ludouico, & Anglorum Henrico, qui deuote ſuper Romanam eccleſiam fauent & venerantur,

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

tur, ad ciſmontanos marina expeditione circa Paſcha venit apud montem Peſſulanum, & in Prouincia debita honorificentia ſuſceptus eſt.

Mortuo Harduino Archiepiſcopo Burdegalenſi, apud montem Peſſulanum, dum ibidem iniuria Domini papæ moraretur, Epiſcopus Lactorenſis ei ſucceſſit.

Fame, mortalitate, ciſmontani maxime in Aquitania laborant.

Ramaldus de Caſtellione, princeps Antiochiæ, dum incaute in terram Agarenorum intrat, multis ſuorum occiſis vel captis ipſemet capitur.

Menſe Iunio in Britannia minori, ſcilicet in Recello, ſanguis pluit, & de ripis cuiuſdam fontis ibidem effluxit, nec non etiam de pane.

Guillelmus rex Siciliæ tranſiens de Sicilia in Apuliam cum magno exercitu, Roberto de Baſeuilla fugato cum complicibus ſuis, ciuitates & caſtella quæ à ſe defecerant, recuperat.

Leupus rex Valentiæ & Muſciæ, licet gentilis & Agarenus, munera ingentia in auro, & ſerico, & in alijs ſpeciebus, & in equis, & camelis, mittit Henrico regi Anglorum, grandia & ipſe ab eodem recepturus.

Raymundus Berengerius comes Barcinonenſis, vir omnibus bonis plangendus, moritur, relicto filio Auforſio qui factus eſt rex Arragonum: quod regnum ei acciderat ex materno genere.

Federicus imperator Alemannorum, & Ludouicus rex Francorum cum ſuper fluuium Sagonnam qui antiquitus Arar vocabatur, de pace tractaturi cõuenire debuiſſent, repente mutato animo propter ſchiſma Octauiani cuius partes imperator adiuuabat, infecto negotio ad propria redierũt. Exinde paruo ſpatio temporis interiecto, Ludouicus rex Frãcorum, & Henricus rex Anglorum, ſuper Ligerim apud Tociacum conuenientes, Alexandrum papam Romanum honore congruo ſuſceperunt, & vſi officio ſtratoris pedites dextrą læuaque frenum equi ipſius tenentes, eum vſque ad præparatum papilionem perduxerunt. Quo mediante, Deo fauente, pax inter eos firma reſtituta eſt.

Henricus rex ordinatis, & compoſitis rebus & caſtellis ſuis in Normãnia, Aquitania, Andegauis, & etiam in Waſconia, in aduẽtu Domini venit Barbe fluuium, volens ſi poſſet transfretare ante Natalem Domini, ſed vento prohibente egit Natalem Domini cum regina Alienora apud Cæſarisburgum.

Fanuel imperator Conſtantinopolitanus duxit Conſtantiam Boamundi vxorem, & Boamundus, tertius frater prædictæ puellæ factus eſt princeps, vitrico ſuo in captiuitate remanente Rayualdo.

12 | 27 | Menſe Ianuario rex Henricus tranſiuit in Angliam, ipſe & regina, & cum magno gaudio ſuſceptus eſt ab omnibus fere proceribus patriæ, qui eum in littore expectabant. Iam enim Henricus filius eius præceſſerat, & ſicut in Normannia fecerat, ſic in Anglia homagia & fidelitates baronum & militum ſuſcepit. | 9 | 1164

Rotrocus epiſcopus Ebroicẽſis, & Rayualdus de ſancto Valerico, in Normanniam recognoſcere miſſi ſunt iuſſu regis per epiſcopatus regales redditus & conſuetudines, ad regem & ad Barones pertinentes.

Philippus etiam Baiocenſis moritur, qui fuit vir prudens & aſtutus in augmẽtandis & renouandis rebus eccleſiæ, & multum ibi profecit. Sed ſapientia huius mundi ſtultitia eſt apud Deum.

Bellum Roberti de Monte forti cum Henrico de Eſſeſſa pro fuga prælij contra Valenſes, in quo idem Henricus defecit, & hæreditatus factus eſt monachus Radingis, Valenſes ſubditi ſunt regi Henrico ad libitum.

Falconius rex Scotiæ fecit homagium Hẽrico filio regis Anglorum, & dedit regi obſides, ſcilicet Dauid fratrem ſuum iuniorem, & quoſdã de filijs baronum ſuorum de pace tenenda, & pro caſtellis ſuis quæ rex volebat habere.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Menſe Martio obijt tertius Balduinus rex Hieruſalem, vir per omnia plangendus, & ſucceſſit ei Amalricus frater eius. Huic Balduino à ſuperna clemẽtia conceſſum eſt, vt Aſcalonem caperet & Agarenos expelleret, & ſeruitio diuino manciparet quod nec Dauidi propter ſanctitatem ſuam nec Salomoni propter ſapientiam & diuitias ſuas, nec Ezechieli propter iuſtitiam ſuam, nec alicui antea regum, permiſſum fuerat.

In octauis Pentecoſtes Alexander papa tenuit concilia Turonis, in quo excommunicauit Octauianum cum alijs ſchiſmaticis & complicibus ſuis.

1165 | 13 | 28 | Apud Rothomagum tertio Calendas Februarij obijt Wilhelmus frater Henrici regis, & ſepelitur in eccleſia ſanctæ Mariæ.

Circa octauas Paſchæ rex Henricus fecit dedicari eccleſiam beatæ Mariæ Radingis, & per tres dies regaliter procurauit conuentum monachorum & hoſpites, data etiam dote non minima eidem eccleſiæ.

Hamelinus naturalis frater regis Henrici duxit comitiſſam de Varenna, relictam Wilhelmi comitis Moritonij filij Stephani regis. Hæc fuit filia tertij comitis Guillelmi de Varẽna, qui cum Ludouico rege Franciæ perrexit Hieruſalem, & ibi obijt, ſuperſtite ſola prædicta comitiſſa.

Valenſes Henrico regi fidem non ſeruantes terras promiſſas latrocinando infeſtant, agente quodam regulo eorum vocato Riz, & alio eiuſdem peruerſitatis homine nomine Oeno, prædicti Riz auunculo.

Richardus de Hummer, Coneſtalus Henrici regis, conuocatis baronibus Normanniæ & Britanniæ, menſ. Auguſto cepit caſtrum Gonbore in Britannia in manu regis, quod Radulphus de Fulgerijs habuerat poſt mortem Ioannis de Dol.

Eodem menſe ſanguis pluit in Rethel in epiſcopatu Dolenſi.

Obijt Hugo venerabilis Archiepiſcopus Rothomagenſis, 4 Id. Octobris. Hic vir magnæ literaturæ iucunde multa edidit, viduis & orphanis & alijs pauperibus largus extitit. Rexit autem eccleſiam Rothomagenſem honeſte & viriliter annis fere 30.

Obijt illuſtris comes Galerannus Mellenti, qui multa bona contulit eccleſiæ beatę Marię de Voto, quæ ſita eſt in territorio Caletenſi, in terris, in ſyluis, in vineis, & redditibus.

Amalricus rex Hieruſalem, conductus ab Amiralio Babylonico, cum exercitu perrexit in adiutorium illius liberare quãdam ciuitatem ipſius nomine Barbaſtam, quam Salegon Seneſcallus Noradin fraude occupatam cõtra ipſum tenebat. Obſeſſa igitur per aliquantulum temporis tandem capta eſt, & Amiralio reſtituta ciuitas. Firmatis autem inter eos amicitijs, & redditis multis captiuis, duplicato etiam tributo, (nam antea dabat Amiralius regi ſingulis annis triginta millia aureorum) rex ad propria redijt. Nam capto caſtro eorum nomine Hareuc, capto etiam Boamundo iuniore principe Antiochiæ & multis interfectis, Belinas Habilina poſtmodum à Sarracenis peruerſa eſt.

1166 | 14 | 29 | Henricus rex Anglorum in Quadrageſima in Normanniam | 11 tranſiens, in octauis Paſchæ apud Giſorz cum rege Francorum locutus eſt, inde Rothomagum Philippum comitem Flandrenſem conſobrinum ſuum regaliter excepit.

Veneruntad eum ſimiliter legati Frederici imperatoris Alemannorum, Ramaldus ſcilicet archiepiſcopus Colonienſis, cancellarius ipſius, & multi alij magni potentatus viri, requirentes eum ex parte imperatoris, vt daret vnam filiarum ſuarum Henrico duci Baioariæ filio Conradi, qui ante Fredericum imperauerat, & aliam filio ſuo licet adhuc puerulo. Exactis itaque ſacramentis & datis, rex poſtea miſit ſuos in Alemanniam qui ab imperatore

& ſa-

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

& ſatrapis ſuis eadem ſacramenta de conuentionibus quæ inter eos conuenerant, acciperent.

Rotrocus epiſcopus Ebroicenſis fit archiepiſcopus Rothomagenſis.

Regina Anglorum Alienora, euocata à rege, venit in Normanniam, adducens ſecum filium ſuum Richardum, & filiam Matildem. Redeunte vero rege in Angliam, & cum multo apparatu bellico ſuper Valenſes eunte, regina remanſit in partibus ciſmarinis.

Alexander papa Romanus relinquens Senonem, in qua fere duos annos moratus fuerat, veniens ad montem Peſſulanum nauali ſubuectione perrexit ad terram Wilhelmi regis Siciliæ, licet inſidiæ piratarum imperatoris Alemanniæ ei in mari non deeſſent.

Menſe Auguſto Ludouico regi Francorum ex vxore ſua naſcitur filius, & vocatus eſt Philippus.

Regina Alienora menſe Octobri Andegaui peperit filiam, & vocata eſt in baptiſmate Ioanna.

Falconius rex Scotiæ, religioſus iuuenis, obijt, & ſucceſſit ei Wilhelmus frater eius.

15|30| Henricus rex, munitis confinijs inter Anglos & Valenſes, & caſtellis & militibus diſpoſitis, in Quadrageſima transfretauit in Normãniam. Deinde locutus cum rege Francorum ea quæ ad pacem ſunt, audito etiam quod rex Francorum ſtatuiſſet de theſauris & redditibus ſuis, ſimiliter & omnium hominum, tam clericorum quam laicorum qui in ſua ditione erant, ſingulis annis vſque ad quadriennium de ſingulis viginti ſolidis ſingulos denarios mittere Hieruſalem ad defenſionem Chriſtianitatis, idem rex fecit duplicari in omni poteſtate ſua redditum primi anni, reliquis annis permanentibus ad ſolutionem vnius denarij per ſingulos viginti ſolidos. |12 | 1167

Obijt etiam Wilhelmus rex Siciliæ, & ſucceſſit ei Wilhelmus filius eius.

Wilhelmus Talauacius comes Sagienſis, & filius eius Ioannes, & item Ioannes nepos eius, filius Guidonis primogeniti ſui comitis Pontini, conceſſerunt regi Henrico caſtrum Alenceium, & Rocam Mabirit cum eis quæ ad ipſa caſtella pertinent. Et forſitan ideo prædictas munitiones perdiderunt, quia malas conſuetudines ipſi & eorum interceſſores diu ibi tenuerant, quas rex Henricus ſtatim meliorati præcepit. Quia vero optimates Cenomannici comitatus & Britanniæ regionis, antequam rex transfretaret, minus obtemperauerant præceptis reginæ, & (vt dicitur) ſacramento ſe obligauerant vt ſe comiter defenderent, ſi aliquis eorũ grauaretur; rex ad libitum ſuum eos & caſtella eorum tractauit, & congregatis exercitibus ſuis fere de omni poteſtate ſua circa mare caſtrum Felgerarium obſedit, cepit, & funditus deleuit. Inde præloquuto quodam imaginario connubio de Gaufrido filio ſuo & Conſtantia Conani comitis Britanniæ & de Richemont, comes Conanus conceſſit regi quaſi ad id opus filij ſui totum ducatum Britanniæ, excepto comitatu de Gigunix, qui ei acciderat per auum ſuum comitem Stephanum. Rex vero accepit dominium fere ab omnibus baronibus Britanniæ apud Theas. Inde venit Rhedonis, & per ciuitatem illam quæ caput eſt Britanniæ, totum illum ducatum Saiſant. Et quia nunquam viderat Combort neque Dol, poſtquam in manus eius venerant in tranſitu illa vidit. Cauſa vero orationis ad montem ſancti Michaelis veniens apud Genetrum illa nocte hoſpitatus eſt.

Illuc venerunt ad eum Wilhelmus rex Scotiæ, & ipſe inſularum, Ninam, & aliarum triginta vnius, quæ ſunt inter Scotiam & Hiberniam & Angliam. Illas 32 inſulas tenet rex inſularum tali tributo de rege Northwegiæ, quod

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

quãdo rex innouatur, rex insularum dat ei decem marcas auri, nec aliquid facit in tota vita sua, nisi iterum alius rex ordinetur in Northwegia. Huius regis insularum venit legatus ad regem Anglorum prædictus Episcopus. Est enim prædictus rex consanguineus regis Anglorum ex parte Maltildis imperatricis matris suæ.

1168 16 | 31 | In Natali Domini fuit rex Henricus Pictauis, & venit ad eum | 13 Henricus filius eius de Anglia. In Quadragesima locutus fuit rex Anglorum cum comite sancti Ægidij apud Magnum montem.

Post Pascha duxit exercitum militum in Auernicum pagum & vastauit terram Wilhelmi comitis, qui data fide pepigerat stare iustitiæ in præsentia Domini regis nepoti suo, quem exhæredauerat iuniori videlicet comiti Aruernensi. Sed inueteratus ille dierum malorum rupta fide transtulit se ad regem Francorum, & seminauit discordias inter eos. Sed & de collectione pecuniæ deferendæ Hierusalem, quæ adunata fuerat Turonis, quam rex Anglorum volebat mittere per suos nuncios, vtpote sumptam in suo comitatu, rex autem per suos, quia ecclesia Turonensis sua est, suggestione locij archiepiscopi Turonensis, magna discordia inter Henricum regem Anglorum & Ludouicum regem Francorum mota est.

Combusta est ciuitas Turonensis cum principali ecclesia.

Almaricus rex Hierusalem, euocatus ab Amiralio Babyloniæ cui confœderatus erat, obsedit Alexandriam quæ caput est Ægypti, & cepit & reddidit eam Amiralio, qui pepigit ei singulis annis tributum de eadem ciuitate quinquaginta septem millibus, quos habet de Babylone. Idem etiam rex duxit vxorem neptem Manuel imperatoris Constantinopolitani cum infinitis thesauris.

In octauis Pentecostes rex Anglorum & rex Francorum in Vilcasmo locuturi de pace conuenerant, sed primoribus regis Francorum exacerbantibus leuitatem regis Ludouici, nihil profuerunt. Congregauerunt itaq; vterq; infinitum exercitum de omni potestate sua, & alterutrum castella sua muniuerunt. Cum autem rex Francorum aliquantas villulas in Marcia inter Medantem & Paceium combussisset; rex Henricus irritatus licet multum deferret Ludouico, Caluum montem castrum munitissimum in quo rex Francorum congregauerat expensas & victualia ad opus belli, & plurimas villas in circuitu illius combussit. Quo audito rex Francorum grauiter tulit, & collectis viribus suis latos fundos quos sanctus Audoenus habebat, in Vilcasmo scilicet Vadum Nigasij, & alias villas combussit.

Andelicium etiam Burgum optimum, qui erat proprius beatæ Mariæ & Archiepiscopi Rothomagensis, nonnulla etiã quæ pertinebant ad ecclesiam sanctæ Trinitatis Rothomagensis vastauit, sed non defuit festinata vindicta.

Eadem namq; die multi de exercitu eius, cum redirent ad castra, siti, Solis feruore, puluere, formidine deficientes expirauerunt. Sic etiam patri pridem ipsius acciderat. Nam initurus certamen cum Henrico seniore rege Anglorum, in quo inferior fuit præcedente nocte, in eodem loco hospitatus fuerat, & Franci qui à ferocitate teste Valentiniano Romanorum imperatore vocati sunt, Ecclesiam beatæ Mariæ Andeliaci stabulum equorum suorum fecerant, vnde alios eorum cepit, alij vero vix fuga elapsi sunt.

Mense Augusto treuiæ sumptæ & iuratæ inter reges Henricum & Ludouicum vsque ad Pascha.

Inde perrexit rex Henricus in Britanniam, & subdidit sibi omnes Britannos, etiam Leonenses.

Nam Guihuminarius, filius Henrici vicecomitis Leonensis, cuius filiam comes

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

comes Eudo habebat in coniugium, datis obſidibus ſubmiſit ſe regi, terrore exanimatus, cum videret caſtrum ſuum munitiſſimum combuſtũ & captum, & alia nonnulla vel capta vel reddita.

Cum adhuc moraretur rex in Britannia, audiuit nuncium de morte matris ſuæ Matildis imperatricis. Deceſſit autem quarto Idus Septembris Rothomagi, & ſepulta eſt Becci. Theſauros infinitos pius filius diſtribuit eccleſijs, monaſterijs, leproſis & alijs pauperibus pro anima illius. Fecit autem prędicta imperatrix monaſterium de Voto in Calatenſi pago iuxta Iuliam bonam, & poſuit ibi monachos Ciſterciẽſes; fecit & monaſteria canonicorum, vnum iuxta Cæſarisburgum, & aliud in ſylua de Gonfer; ad pontem etiam lapideum ſuper Sequanam Rothomagenſem faciendum à ſe multam ſummam pecuniæ dimiſit.

Iocius Archiepiſcopus Turonorum recordatus eſt cum rege Anglorum.

Regina Alienora transfretauit in Angliam, ducens ſecum filiam ſuam Matildem.

In vigilia Natalis Domini duæ ſtellæ ignei coloris, quarum vna erat magna, altera parua, apparuerunt in Occidente, & erant quaſi coniunctæ, poſtea diſiunctæ ſunt, longo ſpacio apparere deſiuerunt.

Natus eſt Ioannes filius regis Anglorum.

17 | 32 | Ad Natalem Domini fuit rex Henricus Argentomagi, & te- | 14 | 1169
nuit ibi magnam curiam in noua aula ſua.

Matildis filia regis Henrici cum infinita pecunia & apparatu maximo ducta eſt in Alamanniam ad ſponſum ſuum Henricum ducem Saxoniæ & Baioariæ, quorum ducatum vnum habebat ex patre ſuo, & alterum ex matre. Pater ipſius fuit Henricus, qui fuit natus ex filia Lotharij imperatoris, qui ante Conradum imperauerat. Hic Henricus ſcil. iunior, qui filiam regis Anglorum duxit, ſuper paganos ſcilicet Sclauos & Vindelicos tantum acquiſiuit, quod fecit ibi tres epiſcopatus.

Obijt Terricus comes Flandrenſis, cui ſucceſſit Philippus filius eius, qui iam diu comitatum illum rexerat, cum pater illius iter Hieruſalem frequentabat.

Pictaui & Aquitani ex maiori parte, id eſt comes de Marcha, comes Engolimenſium, Hannericus de Lizennio, Robertus & Hugo frater eius de Sylleio, & alij multi voluerunt rebellare contra regem, & incendijs & rapinis pauperum incumbentes, circumquaque graſſabãtur. Quod rex audiens impiger aduolat, & eorum inſaniæ obſiſtens Lizen nouum caſtrum munitiſſimum cepit, captum muniuit, & villas & municipia eorum deſtruit. Munitis caſtellis & militibus & victui neceſſarijs, relicta ibi regina cum comite Patricio Salesbernienſi auunculo Rotroci comitis Patricicẽſis; in octauis Paſchæ inter Paceium & Medantium in Normannia locuturus cum rege Francorum, & iniurias ſuas ab eo expoſtulaturus, acceſſit: ſiquidem Pictaui ad regem Francorum venerãt, & obſides ſuos contra regem Anglorum cuius proprij erant, ei dederant. Vnde cum hinc inde grandis altercatio fieret, nec rex Francorum obſides quos contra iuſtitiam ceperat, reddere vellet, induciæ datæ vſque ad octauam beati Ioannis. Circa vero octauas Paſchæ dolo Pictauienſium occiſus eſt comes Patricius. & ſepultus eſt apud ſanctum Hilarium. Succeſſit ei filius natus Guillelmi comitis Pontini, matre comitiſſa de Warenna.

Antequam treuiæ datæ eſſent, rex Anglorum ſubmouerat Eudonem vicecomitẽ de Porrehoit, qui quatenus vmbratico nomine comes vocabatur, & cui tanta bona contulerat, vt ad ſeruitium & adiutorium ſuum veniret, quod ipſe renuit, & quidam alij de Britannis & confœderati, ſcilicet Oli-

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

uerus filius Oliueri de Dinan, & Rollandus conſobrinus eius. Rex itaq; non immerito aduerſus eos iratus, à capite ſcilic. ab Eudone incipiens vaſtauit & combuſſit eius terram, deſtructo inprimis caſtello Locellini quod habebat præcipuum, comitatum etiam de Boerech abſtulit ei, cuius caput eſt ciuitas Vanecenſis quam rex in manu ſua cepit, (eius portum Cæſar mirifice extollendo collaudat in libro quem ſcripſit de bello Gallico) dimidium etiam Cornubiæ ei abſtulit. Obſedit etiam caſtellum Abrai, captum muniuit. Vaſtata igitur Eudonis terra, & ad libitum ſuum redacta, ad terram Dinanenſem appropinquans caſtrum Hedde à Gaufrido de Monte forti ſibi redditum muniuit, & Tintiniacum euertit. Inde Becherel munitionem Rollandi de Dinam firmiſſimam per aliquot dies obſidens, adhibitis machinis cepit & muniuit. Tum vero caſtrum in quo Rollandus maxime confidebat, quia natura & arte munitiſſimum, obſediſſet, niſi breuitas termini eundi ad colloquium regis Francorum eum vrgeret. Terra itaq; Rollandi tradita rapinis & incendijs, circa Recem flumen eandem regit in vlterioribus. Nam tranſito amne per Lehum deſcendens, & aliqua perfundans, monachis Leunnenſibus pepercit. Dinam vero circumiens quædam deſtruxit, quædam intacta reliquit. In pago Aleterſi eadem geſſit.

In octauis ſancti Ioannis ventum eſt ad feritatem Bernardi, vbi de pace inter reges tractatum eſt, & infecto negotio diſceſſum eſt. Nã Britones ſicut & Pictaui obſides regi Francorum dederant, & fide interpoſita pactionem acceperant, quod rex Francorum ſine ipſis regi Anglorum non concordaretur. Vnde & ipſi Britanni conuentibus quibuſdam, Cenomanenſi item, per quorum terram latenter tranſierunt, colloquio interfuerunt. Munitis autem marchis ex vtraq; parte continuata eſt decertatio vſque ad Aduentum Domini. Rex vero Henricus caute agens cognatum ſuum Matthæum comitem Boloniæ ſibi pacificauit, ſpondens ei ſe daturum per annum maximam partem pecuniæ pro calumnia relaxanda comitatus Moritonij. Habebat enim filiam regis Stephani, qui fuerat comes Moritonij.

Cum autem idem Matthæus ad auxilium regis Anglorum veniret, Ioannes comes Pontini non permiſit eum tranſire per terram ſuam, vnde neceſſitate cogente, nauali ſubuectione ad regem multis expeditis militibus acceſſit. Quod rex audiens rogatu eiuſdem Matthæi cum bellico apparatu in terram Ioannis perrexit, & Iuniacenſem pagum Vulcano tradens, quadraginta & eo amplius comburens villas, voluntati ſuæ ſatisfecit.

Rex Francorum veniens latenter ad quoddam municipium Normanniæ cognominatum Cheſuebrut, illud combuſſit, & quatuor milites in eo cepit. Quo comperto rex Angliæ illum inſequutus eſt, multos cepit milites, inter quos etiam Seneſcallum Philippi Flandrenſium comitis aduncatus eſt. Tradidit etiam caſtellum Hugonis de Nouocaſtello flammis & incendijs, vocatum Brudroles, vt combuſtum nomen ex re haberet. Hoc etiam fecit Nouocaſtello per milites ſuos, ipſo tamen abſente.

Vaſtata eſt ſimiliter terra comitis Particenſis, ex maiore parte ipſo agente.

Venit ad Curiam regis Henrici Anglorum, Saxonum & Baiocorum dux Henricus gener eius, & magnis ab eo honoratus muneribus in ſua redit.

1170 18|31| Henricus egit Natalem Domini Argentomagi. |15|50

In Epiphania Domini concordati ſunt rex Francorum & rex Anglorum.

Henricus filius regis Anglorum fecit homagium regi Francorum ſocero ſuo de Andegauenſi comitatu, & de Cenomanenſi, & de ducatu Britanniæ, quem rex conceſſit eidem genero ſuo. Nam de Normannia ei fecerat

ante

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

ante homagium, & conceſſit ei rex Francorum, vt eſſet Seneſcallus Franciæ, quod pertinet ad feudum Andegauenſe.

Richardus filius Henrici regis Anglorum fecit homagium regi Francorum de ducatu Aquitaniæ.

In Purificatione beatæ Mariæ fuit filius regis Anglorum Pariſiis, & ſeruiuit regi Francorum ad menſam, vt Seneſcallus Franciæ. Hanc Seneſcalciam vel (vt antiquitus dicebatur) Maioratum domus regiæ Robertus rex Francorum dedit Gaufrido Griſogonellæ comiti Andegauenſi propter adiutorium quod ei impendit contra Ottonem imperatorem Alemanniæ, dedit etiam ei quicquid habebat in epiſcopatu Andegauenſi.

Poſtea vero cum Gaufridus comes Particenſis, & Dauid comes Cenomanenſis eſſent rebelles Roberto regi Francorum, prædictus rex Gaufrido Griſogonella ferente ſibi auxilium, obſedit munitionem Moritoniæ, & cepit. Et quia Dauid comes Cenomanenſis euocatus à rege ad eum venire contẽpſit, dedit rex Gaufrido Griſogonellæ homagium illius, & ipſam ciuitatem, & quicquid habebat in epiſcopatu Cenomanenſi.

Henricus filius regis Angliæ fecit homagium Philippo filio regis Francorum.

Henricus rex Anglorum locutus eſt cum Ludouico rege Francorum apud ſanctum Germanum in Leia.

Gaufridus filius regis Anglorum fecit homagium Henrico fratri ſuo de ducatu Britanniæ, iubente patre eorum.

Rex Henricus perrexit in Quadrageſima Waſconiam, & deſtructis multis caſtellis quæ contra eum erant, vel munitis, comites Engoliſmenſium & de marcha ſibi pacificauit, & multos alios qui non erant tanti nominis.

Gaufridus filius regis Anglorum menſe Maio venit Rhedonis. Et Stephanus Rhedonenſis, & Ausbertus Aletenſis, epiſcopi, & Robertus abbas ſancti Michaelis de Monte, & aliæ religioſæ perſonæ, receperunt eum cum ſumma veneratione in eccleſia ſancti Petri. Ibi accepit homagia baronum Britanniæ.

Rex Henricus fecit foſſata alta & lata inter Franciam & Normanniam ad prædones arcendos.

Menſe Auguſto pacificatis fere omnibus in Pictauienſi pago Waſconia, Henricus rex venit in Normanniam, & euocati Britanni properauerunt ad eum.

Calina ciuitas Siciliæ terræmotu concuſſa & proſtituta eſt, & multi in ea perierunt.

Combuſta eſt Fiſcanenſis eccleſia quarto calendas Iulij, quarta feria poſt octauas Pentecoſtes.

Rex Henricus fecit caſtrum munitiſſimum, & burgum pergrande iuxta Gahiam de Malafre, quod vocatum eſt Bellueeieiz.

Cum Rogerius Malabranchia dolo cepiſſet vrbem Bitrienſen, quam ciues ipſius contra eum tenebant, omnes tam viros quam mulieres vel ſuſpendio vel alio tormento morti tradidit, & nouis habitationibus illam inhabitandã tradidit: ſiquidem prædicti ciues dominum Wilhelmum Trencheuel, patrem Rogeri Malebranche in quadam eccleſia cum filio ſuo paruo crudeliter occiderant.

Rex Henricus fecit molendina & piſcatorias Andegauis in flumine Meduane.

Cum Wilhelmus Goeth obiiſſet in itinere Hieruſalem, & Comes Theobaldus vellet habere in manu ſua montem mirabilem, & alias firmitates quæ

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

fuerant Wilhelmi Goeth, de quibus ſatus erat Heruæus de Vienna, qui habebat in coniugio primogenitam filiam Wilhelmi Goeth, natam ex vna ſororum comitis Theobaldi: videns prædictus Haruæus ſe non poſſe reſiſtere comiti Theobaldo, cum rex etiam Francorum adiuuaret partem comitis Theobaldi, vt pote ſororij eius; idē Heruæus, intercurrente magna pecunia, & quibuſdam pactionibus, tradidit Henrico regi Anglorum montem mirabilem, & aliud caſtrum, ſcilicet ſanctum Anianum in Biturico: vnde diſcordia redintegrata eſt inter regem & comitem.

1171 19|34 | Ad Natalem Domini fuit rex Henricus in Britannia apud Nan- | 16
netum. Robertus archidiaconus Nanneti conſenſu regis factus eſt epiſcopus Nanneti poſt Bernardum auunculum ſuum. In Quadrageſima exceſſit mare limites ſuos, vnde meſſes quæ prope illud ſeminatæ erant, in multis locis perierunt à fluctibus abſorptæ.

Oſſa cuiuſdam gigantis in Anglia per alluuionem detecta ſunt, cuius corporis longitudo (vt ferunt) 50 pedum erat.

In eadem Quadrageſima transfretauit rex Henricus in Angliam, non tamen ſine diſcrimine. Submerſo in mari Gisleberto Abrincenſi, Fulco Peraienel, qui habebat primogenitam ſororem eius, ſucceſſit ei.

Vicecomites per Angliam qui exactionibus & rapinis populum afflixerant, à rege correcti ſunt.

Poſt Pentecoſtem rex Henricus, euocato filio ſuo Henrico in Angliam, fecit eum coronari in regem cum magna cleri populique lætitia, Lundoni apud Weſtimoſt. Hunc inunxit Rogerus archiepiſcopus Eboracenſis. Nam Thomas Cantuarienſis circa mare per continuum fere ſexennium in Galliis morabatur. Huic conſecrationi interfuerunt Gislebertus Lundenenſis, Gocelinus Salesberienſis, Valterus Roſenſis, Richardus Ciſtrenſis, Bartholomæus Exonenſis, Hugo Dunclinenſis, epiſcopi. Rogerus Vingornienſis, in Normannia morabatur: Henricus Vingornienſis, & Guillelmus Noruincenſis, in infirmitate præpediti non affuerunt. Nam Ardelulfus Carlinenſis, & Robertus Herefordenſis, & Robertus Batenſis, & Robertus Licolenſis & Hilarius Ciceſtrenſis, & Nigellus Elienſis, epiſcopi dormierant in Domino, & adhuc cathedræ eorum vacabant. Interfuerunt vero de Normannia Henricus Baiocenſis, & Rogerius Sagienſis, epiſcopi, qui cum eo venerant in Angliam. Quidam moleſte ferunt, quod archiepiſcopus Eboracenſis vnxerit in regem Henricum iuniorem. Sed nouerint, quod primus Wilhelmus qui Angliam armis ſubegit, ab Alueredo religioſiſſimo viro Eboracenſi archiepiſcopo inunctus & ſacratus eſt. Cantuarienſis archiepiſcopus intra inſulam Britanniæ manet, Stigando ſcilicet à papa excommunicato.

Margarita filia regis Francorum, vxor Henrici iunioris regis, in Angliam tranſiit, nec tunc tamen fuit coronata, quia rex iam coronatus erat, & epiſcopi diſceſſerant.

Ioannes comes Aucenſis moritur, & ſucceſſit ei filius eius Henricus, quem genuerat ex filia Wilhelmi de Albinero, quem vocant comitem de Arundel. Hic duxit Elixam reginam relictam Henrici ſenioris regis Angliæ, ex qua genuit Wilhelmum primogenitum ſuum, & Godefridum, & iſtam comitiſſam, vxorem Ioannis comitis Aucenſis de quo ſermo eſt.

In die Apoſtolorum Petri & Pauli, terræmotus horribilis factus eſt in tranſmarinis partibus, quo corruit ciuitas Tripolis, pars Damaſci, Antiochiæ plurimum. Agareni etiam non fuerunt expertes huius tribulationis. Nam Halapre quæ eſt caput regni Loradin, & quædam aliæ ciuitates Sarracenorum, non euaſerunt hanc peſtem.

Mortuo Wilhelmo comite Niuernenſi vltra mare Matthæus frater Philippi

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

lippi comitis Flandrenſis, comes Boloniæ, duxit vxorem eius, ſororem ſcilicet comitiſſæ Flandrenſis. Hi itaque duo fratres duas duxerunt ſorores, filias Rodulphi comitis Viromandorum, neptes Alienoræ reginæ Anglorum ex ſorore, callide agentes in retinendo terram Radulphi de Patrona per quemlibet fratrum. Hic Matthæus prius habuerat filiam regis Stephani: & ſuſceptis ab ea duabus filiabus, rediit ad religionem vnde inuita receſſerat.

Circa Auguſtum rex Henricus redit in Normanniam, relicto Henrico iuniore in Anglia. Rex Henricus fecit pacem inter comitem Theobaldum & Heruæum de Vienna.

Menſe Septembri rex Henricus infirmatus eſt pene ad mortem apud Moram de Ger: ſed miſeratione diuina & ſupplicatione ſeruorum Dei quibus ſe humiliter commendabat, ſopita aduerſa valetudine ſanitatem refouit.

Ægidius Rothomagenſis archiadiaconus electus eſt ad epiſcopatum Ebroicenſem. Richardus archidiaconus Conſtantienſis ad Abricatenſem.

Alienora filia regis Anglorum Henrici ad Hiſpaniam ducta eſt, & ab Anifruſo imperatore ſolenniter deſponſata. Huius imperatoris illa pars Hiſpaniæ quæ Caſtella vocatur, regnum eſt. Huius imperij caput ciuitas Tolletum eſt. Prædicto regi propter infirmam ætatem (nondum enim adimpleuerat quindecim annos) aduerſantur duo reges, Feruandus Galliciæ patruus eius, & Anifruſus Nauarriæ auunculus eius, mortuo Roberto, filio Roberti comitis Cloeceſtriæ. Dederat etiam ante idem rex Hugoni comiti Ceſtriæ cognato ſuo filiam comitis Ebroicenſis cognatam ſuam ex parte patris ſui.

Vrbs Cenomanenſis flagrauit incendio. Cella ſancti Victurij combuſta eſt, ſed Deo adiuuante in melius reſtaurata eſt.

Henricus rex Anglorum perrexit cauſa orationis ad Rocam Amatoris, qui locus in Cadulcenſi pago montaneis & horribili ſolitudine circumdatur.

Dicunt quidam, quod beatus Amator, famulus beatæ Mariæ, & aliquando baiulus & nutricius Domini fuit, & aſſumpta piiſſima matre Domini ad æthereas manſiones, ipſe Amator præmonitus ab ea ad Gallias transfretauit, & in prædicto loco vitam eremiticam tranſegit. Quo tranſeunte, & in introitu oratorij beatæ Mariæ ſepulto, locus ille diu ignobilis fuit, excepto quod vulgo dicebatur, ibi beati Amatoris corpus requieſcere, licet ignoraretur vbi eſſet.

Anno ab incarnatione Domini 1166, quidam indigena huius regionis ad extrema veniens præcepit familiæ ſuæ, diuina forſitan inſpiratione, vt in introitu corporis ſui glebam ſepelirent. Effoſſa itaque terra corpus beati Amatoris integrum reperitur, & in eccleſia iuxta altare poſitum integrum, illud peregrinis oſtendunt: & ibi fiunt miracula multa, & antea inaudita per beatam Mariam. Ad hunc ergo locum (vt diximus) rex Henricus cauſa orationis veniens, quia appropinquabat terræ inimicorum ſuorum, congregata multitudine armatorum tam equitum quam peditum, ad orationem perrexit, munitus ſicut ad prælium, nulli malum inferens, omnibus & maxime pauperibus in eleemoſynis largiter prouidens.

Thomas Cantuarienſis archiepiſcopus transfretauit in Angliam.

Stephanus comes de Sanceorre, frater comitis Theobaldi, perrexit Hieruſalem, ferens ſecum pecuniam, quam rex Francorum Ludouicus fecerat colligere in adiutorium Hieroſolymitanæ eccleſiæ.

Odo dux Burgundiæ nepos eius perrexit cum eo.

20	35	Ad Natalem fuit rex Henricus ad Buriuxta Baione.	17	1172

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Annus millenus centenus ſeptuagenus
Primus erat, primus quo rus eſſe Thomas.
Quinta dies Natalis erat, ſtas orbis ab orbe
Pellitur, & frudus incipit eſſe poli.

Agaretti cum multis millibus armatorum venerunt ab Africa in Hiſpaniam.

Hamo epiſcopus Leonenſis crudeliter per concilium (vt dicunt) Guihomari fratris ſui vicecomitis Leonenſis, & Iunioris Guihomari nepotis ſui, occiſus eſt.

Conanus dux Britanniæ moritur, & tota Britannia & comitatus de Gippewis, & honor Richemundiæ per filiam comitis Conani, quæ deſponſata erat Gaufrido filio regis, in dominio regis Henrici tranſierunt.

Hannericus abbas ſancti Audoeni moritur.

Henricus rex venit in Quadrageſima ad pontem Vrſonis, & ibi per quindecim fere dies demoratus eſt. Hoc etiam fecit in Rogationibus, & in Pentecoſte; cùm Guihomarus venit ad eum, & reddidit ſe ei & ſua Caſtella, per territus multitudine militum, & aliorum armatorum quos rex illo direxerat ad eum comprimendum, niſi regis voluntati obediret.

Sequenti anno canonizatus eſt ſanctus Thomas à papa Alexandro, & præceptum fuit, vt natalis eius dies feſtiuus ab omnibus celebraretur, maxime ab Anglis.

Caſtrum pontis Vrſonis combuſtum eſt.

Vrbs Norwicius ſimiliter combuſta eſt cum epiſcopali eccleſia & officinis monachorum.

Humbertus comes Morieunt miſit abbatem ſancti Michaelis de Duſa ad Henricum regem Angliæ, proponendo matrimonio inter Ioannem filium regis & filiam ſuam, offerens ei totam terram ſuam. Fuit enim idem comes filius Amati comitis, & ditiſſimus in poſſeſſione vrbium & Caſtellorum, nec aliquis poteſt adire Italiam niſi per terram ipſius.

Theobaldus comes Carnotenſis plures Iudæorum qui Bleſis habitabant, igni tradidit: ſiquidem cum infantem quendam in ſolennitate Paſchali crucifixiſſent ad opprobrium Chriſtianorum, poſtea in ſacco poſitum in fluuium Ligerim proiecerunt. Quo inuento, eos conuictos de ſcelere (vt ſupra diximus) igni tradidit, exceptis illis qui fidem Chriſtianam receperunt, Hoc etiam fecerunt de ſancto Wilhelmo in Anglia apud Norethuitz tẽpore Stephani regis: quo ſepulto in eccleſia epiſcopali multa miracula fiunt ad ſepulcrum eius. Similiter factum eſt de alio apud Cloueſceſtrum tempore Henrici regis ſecundi. Sed & in Franciæ caſtello quod dicitur Pontizare, de ſancto Ricardo impij Iudæi ſimiliter fecerunt: qui delatus Pariſios in eccleſia ſepultus multis miraculis coruſcat. Et frequenter (vt dicitur) faciunt hoc in tempore Paſchali, ſi opportunitatem inuenerint.

Obiit Wilhelmus Talauacius comes Pontini, & ſucceſſit ei Ioannes nepos ſuus in comitatu Pontini, ex Guidone primogenito ſuo. In terra vero quam tenebat de rege Angliæ, in Normannia & in Cenomanenſi pago ſucceſſit ei Ioannes comes filius eius. Item duxit filiam comitis Heliæ fratris comitis Gaufridi Andegauenſis & ducis Normannorum.

Rex Henricus ſenior fecit inueſtigari per Normanniam terras, quas rex Henricus auus eius poſſidebat die qua obiit. Fecit etiam inquiri, quas terras, & quas ſyluas, & quæ alia dominia barones & alij homines occupauerant poſt mortem regis Henrici aui ſui: & hoc modo fere duplicauit redditus ducatus Normanniæ.

Riz rex Walenſium pacificatus eſt cum rege Anglorum Henrico.

Rex

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

Rex Oenus auunculus eius præterito anno obierat: & filij eius regi Henrico ſubditi ſunt.

Margartiæ vxor regis Henrici transfretauit in Normanniam.

Menſe Iulio rex congregauit barones ſuos apud Argentonium: & cum ibi tractaretur de profectione ſua in Hiberniam, legati comitis venerũt ad eum, dicentes ex parte comitis, quod traderet ei ciuitatem Duneliam & Waltrefordiam, & alias firmitates quas habebat cauſa vxoris ſuæ, quæ fuerat filia regis Duneliæ, qui iam obierat. Rex itaque audito hoc nunçio mandauit comiti, quod traderet ei terram ſuam in Anglia & Normannia, & planam terram in Hibernia, quam acceperat cum vxore ſua: & conceſſit, ei vt eſſet Conеſtabilis vel Seneſcallus totius Hiberniæ.

Venerabilis Henricus epiſcopus Wintonienſis, & abbas Glaſtronenſis deceſſit è vita. Iſte ſcilicet epiſcopus multa bona fecit eccleſiæ Wintonienſi in ornamentis auri, & argenti, & ſericarum veſtium: diuitias etiam ſuas eccleſiis & pauperibus larga manu diſtribuit.

Ad augmentum etiam virtutum ſuarum per aliquantulum temporis ante mortem ſuam lumine corporali priuatus fuerat.

Menſe Auguſto rex tranſiuit in Angliam: & aggregatis tam militibus, quam ſumptibus qui ad tantam expeditionem neceſſarij erant; vigilia beati Lucæ Euangeliſtæ tranſiuit in Hiberniam. Quam autem proſpere transfretauit, applicuit, receptus fuit, literæ quas ad regem Henricum filium ſuum miſit, indicant.

21 | 36 | Henricus rex iunior ad Natalem fuit ad Bur iuxta Baioc: & quia tunc primum tenebat curiam in Normannia, voluit vt magnifice feſtiuitas celebraretur. Interfuerunt epiſcopi, abbates, comites, barones, & multa multis largitus eſt. Et vt appareat multitudo eorum qui interfuerunt, cum Wilhelmus de ſancto Ioanne Normanniæ procurator, & Wilhelmus filius Hamonis Seneſcallus Britanniæ qui venerat cum Gaufrido duce Britanniæ domino ſuo, comederent in quadam camera, prohibuerunt ne quis miles comederet in eadem camera qui non vocaretur Wilhelmus. Et electis aliis de camera remanſerunt centum & decem milites qui omnes vocabantur Wilhelmi, exceptis plurimis aliis eiuſdem nominis qui comederunt in aula cum rege. | 18 | 1173

Henricus dux Saxonum & Baiaorum, gener Henrici regis Anglorum, perrexit Hieruſalem cum magno comitatu militum, & magna ibi incepiſſet, & perfeciſſet forſitan incepta, niſi rex & templarij obſtitiſſent. Theſauros tamen quos ſecum portauerat, larga manu diſtribuit pauperibus & eccleſiis ſanctæ terræ.

Poſt Paſcha rex audiens duos legatos Albertum & Theodericum ex parte domini papæ A. ad ſe miſſos, pro cauſa piæ memoriæ Thomæ quondam Cantuarienſis archiepiſcopi; cum eſſet in Hibernia, citiſſime venit de Hibernia in Angliam, de Anglia in Normanniam, & præmiſſis ab eo honorabilibus perſonis, locutus eſt cum eis primo Sanigueij, poſtea Abrincæ, tertio Cadomi, vbi cauſa illa finita eſt, ſicut literæ publicę teſtantur quę inde factæ ſunt, & à multis perſonis quæ illuc conuenerant, retinentur.

Rex Henricus locutus eſt cum rege Francorum, & miſit filium ſuum regem iuniorem in Angliam, vt Margarita filia regis Franciæ vxor eius conſecraretur in reginam. Hanc inunxerunt ex conſilio regis Franciæ, Rotrodus archiepiſcopus Rothomagenſis, & Ægidius epiſcopus Ebroicenſis, & coronauerunt regem & vxorem eius.

Circa feſtum ſancti Michaelis, congregauit rex epiſcopos Normanniæ & Britanniæ, & venit ipſe, & legati Abrincenſes, tractaturi de eccleſiaſticis ne-

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

gotiis, sed obsistente regis infirmitate parum profecerunt. Huius conuentus causa venerunt vsque ad montem ad nos honorabiles personæ multæ, inter quas fuerunt religiosissimi viri dominus Stephanus Cluniacensis, & dominus Benedictus Clusinus, abbates. Mutua vice societatem suam nobis & sibi nostram impendimus, sicut literæ eorum quæ à nobis habentur, & nostræ quæ ab ipsis asportatæ sunt testificantur. Hoc etiam fecerat nobis pię memoriæ Wilhelmus Vizeliacensis abbas in capitulo Vizeliacensi. Et cum his tribus ecclesiis scilicet Cluniacensi, Dusensi, Vizeliacensi, habemus spiritualem societatem, & multum nobis & illis placentem.

Circa festum sancti Martini venit iunior rex cum vxore sua ex Anglia, & locuti sunt cum rege Francorum ipse apud Giforz, ipsa vero apud Caluum mõtem; quos rex lætissime suscepit, sicut filios suos.

1174 | 22 | 37 | Rex Henricus cum regina Alienora egit Natalem Domini | 19 apud Chinonum regaliter. Iunior vero rex cum vxore sua Margarita eandem festiuitatem apud Bonamuillam celebrauit. Exinde sequutus est patrem suum in Andegauensem pagum, moraturum in illis partibus vsque ad Purificationem beatæ Mariæ, quando rex debebat loqui cum rege Arragonensi, & cum comite de Morienna, & cum comite de sancto Ægidio pro causa Tholosæ.

Wilhelmus abbas Radingis, factus est episcopus Burdegalensis.

Comes de sancto Ægidio pacificatur cum rege Angliæ de Tholosa, facto ibi homagio. Et Richardo filio suo duci Aquitanorum promisit, ei se daturum equos magni precij quotannis Quadragesimæ. Et si necesse habuerit, inueniet ei vnoquoque anno ad seruitium suum per 40 dies centum milites.

In Quadragesima, quia rex Henricus senior remouerat à concilio & famulatu filij sui Asculphum de sancto Hilario, & alios equites iuniores, ideo ille iratus recessit à patre, & venit Argentonium, & recessit inde noctu pergens ad regem Francorum, nescientibus ministris suis quõs pater suus seruitio suo deputauerat. Quem sequutus est comes Roberti Bellenti, relinquens castella sua sine custodibus, quæ rex Henricus occupauit. Comes etiam Cestriæ Hugo à sancto Iacobo Gallicienſi rediens, sequutus est eum, & Wilhelmus Patric senior, & tres filij eius, & multi alij minoris nominis. Quorum omnium domos, & virgulta, & syluas rex euertit. Similiter regina Alienorà, & filij eius, Richardus comes Pictauensis, & Gaufridus comes Britanniæ alienati sunt ab eo.

Feria quarta ante cœnam Domini prior Cantuariensis, & aliæ personæ honestæ, venerunt ad sanctam Barbaram in episcopatu Lexouiensi ad regem Henricum, & ad legatos Romanos Albertum & Theodericum, & elegerunt Rogerum abbatem Becci ad archiepiscopatum Cantuariensem. Ille vero prætendens infirmitatem suam, noluit acquiescere electioni eorum. Qui inde redeuntes in Angliam, conuocatis episcopis & aliis religiosis personis, elegerunt in archiepiscopum priorem de Dituria, monachum suum. Richardus etiam archidiaconus Pictauensis electus est ad episcopatũ Vintonensem; Gaufridus filius regis Henrici naturalis archidiaconus Lincolienſis. Gaufridus Lidel archidiaconus Cantuariensis ad Elienſem, Robertus Foliot archidiaconus Lincolienſis ad Herefordenſem, Rudulphus Lombardus archidiaconus Salesbergenſis ad Batenſem, Gocelmus decanus Ciſtenſis ad Ciſcreſtrenſem. Posita autem die qua consecraretur electus Cantuariensis; vt consecraret æque alios electos, in generali conuentu episcoporum & aliorum qui conuenerant, prior Cantuariensis prætulit literas Henrici iunioris regis, in quibus dicebat eos non esse sacrandos, & si quis imponeret eis manus,

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

manus,inuitabat eum ad audientiam domini papæ.Et ita infecto negotio receſſerunt,vnuſquiſque ad propria.

Prior Wintonenſis factus eſt abbas Glaſtoniæ.

Poſt Paſcha Bernardus de Feritate dedit ſe & caſtellum ſuum regi iuniori.Similiter Galerandus de Ibera, Goſcelinus Criſpinus, Gislebertus de tegularijs,Robertus de Monteforti,Radulphus deFaie,Gautridus de Lezenonen,Hugo de ſancta Maura, & Epiſcopus filius, Wilhelmus camerarius veniens de Anglia.

Philippus comes Frandrenſis cepit caſtrum de Ambunare , & in eodem comitem Wilhelmum dominum ipſius caſtri , & comitem Simonem. Inde comes Ancenſis Henrico ſubdidit ſe, & caſtella ſua regi iuniori & comiti Flandriæ.

Poſt feſtum ſancti Ioannis rex Francorum Ludouicus, coadunatis baronibus ſuis ex omni regno ſuo,obſedit caſtrum Vernolium fere per vnum mẽſem,in quo exercitu(vt dictum eſt à nõnullis)fuerunt ſeptem millia militum, excepta reliqua multitudine. Quibus reſtiterunt viriliter, Hugo de Laci & Migo de Bellocampo Coneſtabilis ipſius caſtri, & milites eis ſubditi cũ Burgenſibus.

Iunior rex Henricus , & Philippus comes Flandrenſis , & Matthæus frater eius , comes Bolonienſis , obſederunt nouum caſtrum, quod dicitur Dringurtum cum magno exercitu , cui caſtro præerant dominus Bardulphus,& Thomas eius frater.Qui cum vidiſſent,ſe non poſſe reſiſtere crebris aſſultibus eorum, & ſuffoſſioni murorum, acceptis inducijs perrexerunt ad regem Angliæ dominum ſuum , nunciantes ei quod non poterant reſiſtere viribus inimicorum. Quare conceſſit eis rex , vt caſtrum redderent comiti Flandriæ.

Matthæus comes Bolonenſis,frater Philippi comitis Flandrenſis, ex vulnere quod accepit in obſidione caſtri de Dringurto, mortuus eſt: vnde comes Flandriæ frater eius dolens, accinxit militaribus armis Petrum fratrem ſuum,qui electus erat ad epiſcopatum Cameracenſem.

Tertio Id. Auguſti vir religioſiſſimus dominus Stephanus, abbas Cluniacenſis,viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt, & ſucceſſit ei Radulphus prior de Caritate, conſobrinus comitis Theobaldi.

Obijt etiam Rogerus comes de Clara , cui ſucceſſit Wilhelmus filius eius, qui duxit filiam ſcilicet ducis Glocceſtriæ.

Rex Henricus , contracto magno exercitu tam equitum quam peditum, venit Britolium , volens hominibus ſuis , in Vernolio à rege Francorum Ludouico obſeſſis, ferre auxilium. Quod cum rex Frãcorum audiſſet, vſus conſilio ſapientium à caſtro receſſit , relicta multa parte impedimentorum & victualium.

Rex Henricus conuocatis baronibus Britanniæ, exegit ab eis ſacramentum ſuæ fidelitatis.Quod cum alij vtcunq; obſeruarent,Radulphus deFulgerijs infideliter agens,vocatus à rege, parere noluit.Sed caſtellum de Fulgerijs quod ipſe rex prius deſtruxerat,cepit reædificare. Quod audiens Aſculphus de ſancto Hilario,& Wilhelmus Patric,& tres filij ſui læti effecti, per diuerticula venerunt ad eum.

Comes etiam Ceſtriæ & comes Eudo ſequuti ſunt eos.

Cum rex Angliæ Henricus miſiſſet brebenſones ſuos ad deuaſtãdum terram Radulphi de Fulgerijs, & hoc ex magna parte feciſſent, magna pars eorum qui victualia ad exercitum deferebant, cũ non haberent ducem neq; protectorem,occiſa eſt inter ſanctum Iacobum & Fulgerium à militibus Radulphi de Fulgerijs.

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Radulphus de Fulgerijs caſtrum ſancti Iacobi tradidit incendio, ſimiliter caſtrum Tilioli.

Rex Henricus latenter veniens Fulgerium, vt interciperet Radulphum, audito eius aduentu fugæ petijt remedium. Prędam tamen tantam, quantam aliquis in noſtro vix viderat rege, homines ceperunt; ſiquidem Radulphus de Fulgerijs præcepit hominibus de omni terra ſua, quod equos, & armenta, & pecudes, & omnẽ ſubſtantiam ſuam ducerent in ſuam foreſtam. Sed antequam intrarent nemoris latibula, ab inimicis intercepti ſunt, & omnia ſua amiſerunt.

Radulphus de Fulgerijs, delinitis cuſtodibus precio & precibus qui cuſtodire debebant caſtrum de Ciniburco, & ciuitatem Dolenſem ad opus regis Angliæ, cepit illas munitiones. Quod audiens rex miſit brebenſones ſuos, & quoſdam de militibus ſuis, ad eorum auxilium, ſi neceſſe haberent. Quibus obuiauerunt comes Ceſtriæ Radulphus de Fulgerijs, Aſculphus de ſancto Hilario, Wilhelmus Patric, & vniuerſi milites de terra Radulphi de Fulgerijs cum magna multitudine peditum: qui quaſi in momento diſperſi, milites ſe fugæ tradiderũt, & multi de plebe occiſi ſunt. Comes vero Ceſtriæ, & Radulphus de Fulgerijs, & 60 milites cum eis cum non poſſent effugere, quia inimici eorum obſtruxerant viam fugiendi, incluſerunt ſe in turri, excepto Aſculpho de ſancto Hilario, & Wilhelmo Patric, & quibuſdam alijs, qui capti ducti ſunt ad pontem Vrſon. Itaq; obſeſſa eſt turris Doli à brebenſonibus, & militibus regis, & plebe Abrincatina.

Comes vero Eudo cum veniſſet è Francia, noluit morari cum Radulpho de Fulgerijs, ſed abijt in Porroret, & firmauit caſtellum Goſcelini, & cepit caſtellum Ploaſmẽl. In ſequenti opete poteſt videri probitas, induſtria, & agilitas regis Angliæ Henrici. Audiuit nuntium de obſeſſione turris Doli, cum eſſet Rothomagi nocte præcedenre diem Mercurij. Ipſo vero die Mercurij, cum iam lux eſſet, receſſit à Rothomago, & venit Dolum ſequenti Die circa tertiam, & obſedit turrim. Et cum præparaſſet machinas ad turrem capiendam, incluſi ſibi prouidentes, reddiderunt turrim & ſe ad voluntatem regis. Inde rex miſit eoſdem per firmitates ſuas, vt ibi cuſtodirentur, quoſdam vero acceptis obſidibus ſecum retinuit ſub libera cuſtodia.

Comes Robertus de Leeceſtria volens turbare regnum Angliæ, ipſe & vxor eius, & Hugo de Nouocaſtello, conſobrinus eius, cum multis militibus transfretauit in Angliam. Sed interceptus ipſe, & vxor eius, & Hugo de Nouocaſtello, qui capti ſunt à fidelibus regis iuxta ſanctum Edmundum, & cuſtodiæ traditi. Et multi Flandrenſes ibi occiſi ſunt, & multi alij capti & occiſi. Et forſitan ideo, quia rapinam exercuerant in terra ſancti Edmundi regis & martyris.

Radulphus de Fulgerijs dedit obſides regi Angliæ pro ſe filios ſuos, Viellium & Wilhelmum: ipſe vero nullatenus acquieuit, vt ſe poteſtati regis traderet, ſed fugiendo per nemora deliteſcit.

Gaufridus de Poentio, & Bonus abbas de Rugeio, & alij ex hæreditate de Media & de Andegauenſi pago, & Radulphus de Haia, Normannus de nemoribus infeſtant terram regis, carentes munitionibus caſtellorum: ſiquidem brebenſones, regis querela, ſicut antea, peſſundederunt Fulgerium & cæteras munitiones Radulphi.

Robertus de Vitreio obijt, & ſucceſſit ei filius ſuus Andreas, natus ex ſorore Rollandi de Dinanſi. Idem vero Rollandus, quia carebat alio hærede, fecit hæredem alium nepotem ſuum Alanum de omni terra ſua in præſentia regis.

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

23 | 38 | Rex Henricus egit Natalem Domini in Baiocenſi pago a- | 20 pud Burum. 1175

Wilhelmus Epiſcopus de Trigel humanæ vitę finem facit, cui ſucceſſit Iuo Brito archipresbyter Turonenſis.

In loco etiam Hamonis epiſcopi Leonẽſis electus eſt quidam archidiaconus eiuſdem eccleſiæ, non canonice ſed ſimoniace. Et dum haberet gratiam
19 tam cleri quam populi non promeruit conſecrationem, impediente morte Iocij Archiepiſcopi Turonenſis. In cuius loco elegerunt Turonenſes clerici decanum ipſius eccleſiæ Bartholomæum, iuuenem ſtrenuum & genere nobilem.

Wilhelmus Patric iunior moritur Pariſijs, & Wilhelmus Patric pater eius. Cui ſucceſſit Iugerrannus Patric filius eius, qui duxit filiam Richardi filij comitis.

Obijt abbas ſancti Florentij, & ſucceſſit ei Radulphus Normannus. Similiter ſatisfecit vitæ humanæ Nutritus recluſus, vir honeſtus & magnæ religionis, ad cuius tumulum (vt quidam dicunt) qui eſt iuxta eccleſiam ſanctæ Ma
20 riæ Ardonenſis, Deus magnificatur in curatione infirmorum.

Obijt etiam anno ſuperiore Hamo de Lanidecopio monachus Sauinienſis, qui propter religionem & bona opera in pauperes charus erat Deo & hominibus; Archiepiſcopus item Tarentaſiæ, qui fuerat monachus de ordine Ciſtercienſi, per quem in noſtris temporibus in exhibitione miraculorum Deus benedicitur, cum abbate Ciſtercienſi.

Alexander miſſus à domino papa venit ad regem Francorum pro reformanda pace inter regem Angliæ Henricum, & filium eius regem iuniorem, ſed impedientibus hominum peccatis, parum profecit.

Circa Paſcha Richardus electus Cantuarienſis, qui anno ſuperiore perre-
30 xerat Romam, à papa Alexandro ſacratus eſt Anaginæ. Rogerium electum Batenſis ſocium ſuum ſacrauit archiepiſcopus Carentenſis.

Duæ reginæ ducuntur in Angliam.

Circa idem tempus Ludouicus rex Francorum congregauit Pariſijs omnes barones regni ſui qui ei parebant, & cum eis habuit ſecretum miniſterij ſui. Iurauerunt ergo comes Flandrenſis, comes Theobaldus, comes de Claromonte, & multi alij, quod transfretarent cum iuniore rege in Angliam circa feſtum ſancti Ioannis, & pro poſſe ſuo ſubiugarent ei idem regnum. Alij vero qui remanebant, iurauerunt quod cum exercitu per Normanniam pergerent, & quæcunque caſtella poſſent caperent, & patriam vaſtarent, aut
40 vrbem Rothomagenſem obſidione cingerent. Quod & fecerunt, parum proficien[illegible]

[illegible]autem Henricus iunior, qui multos de baronibus Franciæ obæratos habebat, & magnis obſequijs & donis eos ſibi familiares fecerat, hoc cognito per eos caſtella ſua quæ erant in finibus Normãniæ iuxta Franciam armis, militibus & victualibus muniuit. Remouit etiam quoſdam cuſtodes caſtrorum, ne aliquando ſibi fraudem facerent per receptionem inimicorum ſuorum, & longam moram. Inde locutus eſt cum baronibus Normanniæ, eos admouit, obſecrauit, vt viriliter & fideliter agerent, & rememorarentur quod parentes eorum multoties Francos à finibus ſuis turpiter eliminaſſent. Inde
50 aſſumptis paucis, imo fere nullis de baronibus Normanniæ, cum brebenſonibus ſuis tranſiuit in Angliam. Qua autem humilitate ſepulchrũ beati martyris Thomæ viſitauerit, notandũ eſt. Vt autem vidit eccleſiam Cantuarienſem, deſiliẽs equo, veſte lanea, & nudis pedibus, pedes, vſq; ad illã per paludes & acuta ſaxa cũ ſumma deuotione perrexit, in oratione ad ſepulchrũ glorioſi martyris, in lachrymis tam deuotus extitit, vt videntes ad lachrymas cogeret.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Feria ſexta illuc venerat, & in pranſus tota nocte ibi vigilauit. Mane autem facto, in capitulum monachorum pergens ſubdidit ſe verberibus eorum, imitatus redemptorem qui dorſum ſuum dedit ad flagella. Sed ille fecit propter peccata noſtra, iſte propter propria. Eadem autem die qua receſſit à ſancto loco, captus eſt Wilhelmus rex Scotiæ à baronibus Eboracenſibus. Qui rex tota æſtate, cum Rogero de Monbrai, & alijs complicibus ſuis vaſtauerunt Septemtrionales partes Anglorum, pertingentes ad Scotiam. Quarta feria ſequenti audiuit rex nuncium tanti gaudij.

Rex Henricus, exhilaratus tanto nuncio, facta pace cum comite Hugone Bigoth, & poſitis in firma cuſtodia, Wilhelmo rege Scotiæ, & Richardo comite Loceſtriæ, cum comitibus ſuis; transfretauit in Normanniam, relinquẽs Angliam in pace, quam fere perditam in triginta diebus recuperauerat. Veniens itaq; Rothomagum, miſit machiſos ſuos Walenſes trans Sequanam, vt victualia quæ veniebant ad exercitum Francorum, in nemoribus diriperent. Franci igitur ex vna parte timentes regem, ex alia Walen, de pace locuturi ad regem conueniunt. Vnde rex exhilaratus, terminum de pace inter eos reformanda poſuit ad Natiuitatem ſanctæ Mariæ apud Giſorz. Quo termino elapſo, ex vtraq; parte conueniunt, ſed nihil profecerunt, niſi quod alium terminum circa feſtum ſancti Michaelis poſuerunt inter Turonenſes & Ambaſianos. Quo loco Deo fauente pax prouenit, & filij regis tres ſe patri ſuo humiliter ſubdiderunt: & rex Francorum, & comes Flandrenſis, firmitates quas ceperant in Normannia, regi Angliæ reddiderunt.

Ego vero pacem iſtam aſcribo Dominæ noſtræ, Ieſu Chriſti genitrici, quia in vigilia Aſſumptionis eius vniuerſus exercitus ab obſidione receſſit, & ciues Rothomagẽſes lætum diem egerunt in eccleſia ipſius, ſicut debebant ab obſidione liberati.

Poſt feſtum ſancti Ioannis moritur Ammaricus rex Hieroſolymitanus.

Obijt etiam Loradin rex Halapriæ, & ſucceſſit ei filius natus ex ſorore comitis ſancti Ægidij, quã acceperat captiuam in itinere Hieroſolymitano. Ipſa vero & filij acceptis inducijs vſque ad ſeptem annos promiſerunt ſe daturos plurimam ſummam auri regi Hieroſolymitarum.

Saraguntat nepos ipſius Loradin occidit Amulanum Babyloniæ, & factus eſt princeps Babyloniæ & Alexandriæ.

Mortuo Brogone abbate ſanctę Trinitatis, ſucceſſit ei Wilhelmus de Eſpræuillus monachus Becci prior ſancti Hymerij.

1176 | 24 | 39 | Rex Henricus egit Natalem Domini apud Argentomagum. | 21

Fridericus Alemannorum imperator cum vxore, & liberis, & magno exercitu veniens in Italiam, obſedit Alexandriam vſque ad Paſcha, nihil proficiens, ſed multa detrimenta ſuſtinens.

Guarinus de Geſardim abbas Põtiniacenſis, factus eſt Archiepiſcopus Bituricenſis, ſicut abbas qui idem monaſterium ante ipſum rexerat, factus fuerat archiepiſcopus Lugdunenſis.

Circa Paſcha iunior rex pacificatus eſt cum patre ſuo, accepto ab eo & fratribus ſuis ſacramento quod voluit. Inde rex miſit ducem Richardum filium ſuum in Aquitaniam, & Gaufridum filium ſuum comitem Britanniæ in Britanniam, aſſignans ei Rollandum de Dinam, vt eſſet procurator terræ ſuæ.

Fredericus imperator Alemannorum receſſit ab Alexandria, & tractatum fuit de reformanda pace inter dominum papam & ipſum. Sed imperator noluit acquieſcere paci, ſtante Alexandria, quam Longobardi noluerunt ſubuertere, & ita pax remanſit. Ipſe vero adhuc moratur Papiæ, non valens præcedere nec reuerti.

Gaufridus dux Britanniæ ea quæ comes Eudo habebat de dominio ſuo, ſcilicet

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

ſcilicet Venetum, Ploaſmel, medietatem Cornubiæ, reuocauit in ditionem ſuam.

Poſt Paſcha rex Henricus, & filius ſuus rex iunior, transfretauit in Angliam. Quia vero clerici & laici, barones & milites, ceperant de ſeruis ſuis ſine ipſius licentia, emunxit eos multo argento.

Rex Scotiæ pacificatus eſt cum rege Angliæ hoc modo. Fecit homagium & ligantiam de omni terra ſua, vt proprio domino, & conceſſit ei vt comes epiſcopi terræ illius qui ſunt numero decem, & abbates, & comites, & barones hoc idem facerent. Epiſcopi vero & abbates homagium non fecerunt, ſed ſacramento ſe conſtrinxerũt hoc obſeruaturos, & quod forent ſubditi eccleſiæ Eboracenſi & archiepiſcopo, & illo irent cauſa ſacrandi quoties neceſſe eſſet. Inſuper rex Scotiæ tradidit munitiones ſuas, ſcil. Rocheburc, & Caſtrum puellarum, & Tertium, regi Angliæ, qui poſuit in eis cuſtodes ſuos. Quibus etiam rex Scotiæ inuenit neceſſaria. Præterea rex Angliæ dabat honores, epiſcopatus, abbatias, & alios honores in Scotia, vel (vt minus dicam) conſilio eius dabantur.

Prior Canthuarienſis factus eſt abbas de Bello.

Petrus prior Montiſacuti, Hidæ.

Prior Berniendeuici Abbendoniæ.

Prior Wintoniæ Weſtmonaſterij.

Ioannes Oxenefordiæ decanus Salesberienſis electus eſt ad epiſcopatum Norwincenſem.

Obijt Raginfredus comes Cornubię, prioris Henrici regis filius naturalis, & ſepultus eſt Radingis.

Comitatum Cornubiæ, & totam terram quã habebat tam in Anglia quam in Normannia & in Walia, retinuit rex in manu ſua ad opus Ioannis filij ſui iunioris, excepta parua portione quam dedit filiabus ipſius comitis.

Robertus abbas Montis ſcriptor horum temporum, pergens in Angliam, promeruit chartam & ſigillum omnium eleemoſynarum eccleſiæ Montis, quæ datę fuerant prędicta eccleſiæ vſque ad præſens tempus, & dabuntur in futurum.

Richardus filius comitis Glocceſtriæ obijt, & ſucceſſit ei Philippus filius eius, natus ex ſorore Roberti de Monteforti.

Obijt etiam Henricus, frater Ludouici regis Francorum, Archiepiſcopus Remenſis, ſimiliter comes Niuernenſis, & (quod dolendum eſt & tacendum niſi ob memoriam iuſti viri) abbas Clareuallenſis. Girardus à quodam pſeudomonacho eiuſdem ordinis nocte cultro ter appetitus lethaliter vulneratus eſt. Per triduum tamen quod ſuperuixit, confeſſionem, pœnitentiam, & Sacramentum corporis Chriſti ſuſcipere promeruit.

Richardus Archiepiſcopus Cantuarienſis congregauit magnum concilium in Anglia, ciuitate Lundonenſi. Et adhuc vetus querela de primatu Britanniæ inter ipſum & Rogerum Archiepiſcopum Eboracenſem perſeuerat. Similiter Bartholomæus Archiepiſcopus Turonum concilium habuit cum epiſcopis Britanniæ Rhedonis.

Hugo Petri leonis legatus ſedis Romanæ tranſit in Angliam.

Nix & gelu durauerunt à Natiuitate Domini vſque ad Purificationem beatæ Mariæ.

Obijt Richerius de Aquila, & ſucceſſit ei Richerius filius eius.

Obijt Richardus comes Deſtreguel, filius comitis Cisleberti relinquens paruulum ſuum ex filia regis Deneline. Iſte acquiſiuit quaſdam ciuitates in Hibernia, ſcilicet Dunelinam, & Watrefeltis, & alias, quas Henricus rex Anglorum, cum in eandem inſulam pergeret, accepit in manu ſua.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Hibernenſes promiſerunt regi Henrico tributum de omni inſula, ſcilicet de vnaquaq; domo corium bouis vel duodecim argenteos.

In vigilia Paſchę circa meridiem factus eſt ventus vehemens, diſſipans domos, & ſyluas eradicans.

1177 25 | 40 | In ſeptimana Pentecoſtes Longobardi & maxime Mediolanenſes debellauerunt exercitum Frederici imperatoris Alemannorum, qui tunc morabatur in Papienſi vrbe. Ipſe vero vix fugiendo euaſit. | 22

Wilhelmus frater comitis Theobaldi, Archiepiſcopus Senonenſis, & epiſcopus Carnotenſis, translatus eſt ad Rhemenſem archiepiſcopatum, & ſucceſſit ei Senone præpoſitus Antiſſiodorenſis, & archidiaconus Senonenſis, Guido nomine. In Carnotenſi vrbe Ioannes Salesberienſis, vir honeſtus & ſapiens, qui prius clericus Theobaldi Cantuarienſis Archiepiſcopi fuerat, & poſtea ſancti Thomæ martyris ſucceſſoris eiuſdem Theobaldi.

Mortuo Epiſcopo Beluacenſi, ſucceſſit ei Philippus filius Roberti comitis fratris regis Francorum.

Wilhelmus rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, principatus Capuæ, per legatos requiſiuit, & Ioannam filiam Henrici regis Anglorum in vxorem accepit.

Obijt Rogerus abbas Gemmeticenſis monachus Becci.

Obijt etiam Radulphus Salmurienſis, ei ſucceſſit Manerius ſacriſta eiuſdem loci.

Obijt etiam Wilhelmus de Curſeio, relinquens paruulum ſuum ex filia Richerij de Aquila.

Ceſſit etiam in fata Wilhelmus de Albineio, quem vocabant comitem Darundelenus, relinquens filios quatuor, ſcilicet Wilhelmum de Albineio primogenitum, & alios tres natos ex Æliza regina, vxore primi Henrici regis Anglorum. Qui Wilhelmus duxit relictam Rogeri comitis de Clara, filiam Iacobi de ſancto Hilario, cum omni terra quam idem Iacobus habuerat in Anglia.

Philippus comes Flandrenſis accepta cruce Domini cum magna manu militum perrexit Hieruſalem.

Aſculphus de ſancto Hilario perrexit Hieruſalem, & peregre mortuus eſt.

Petrus frater Philippi comitis Flandrenſis, accepta comitiſſa Niuernenſi quæ fuerat vxor domini Iſſoldunēſis caſtri, mortuus eſt, & ideo forſitan, quia militiam ſpiritualem, id eſt clericatum, dimiſerat, vtpote qui fuerat electus ad epiſcopatum Cameracenſem, relicta ſpirituali militia, miles ſeculi factus fuerat. Hic ex eadem comitiſſa genuit vnam filiam, quam comitiſſam cum eodem comitatu accepit comes Robertus filius comitis Roberti Ludouici regis Francorum, & ita facta eſt quadrigama.

Obijt venerabilis vir Robertus abbas maioris monaſterij, & ſucceſſit ei Petrus monachus eiuſdem loci.

Depoſito Radulpho abbate Cluniacenſi conſobrino comitis Theobaldi, Galterus prior ſancti Martini de campis ſucceſſit ei, & ille exabbas factus eſt prior Charitatis.

Ceſſit etiam in fata Robertus de Blangeio vir honeſtus & religioſus, monachus Becci & abbas ſancti Ebulphi.

Nihilominus etiam ſatisfecit humanæ vitæ Osbertus abbas Liræ, cui ſucceſſit frater eius Gauer iunior, ſicut & ipſe ſucceſſerat ſeniori fratri ſuo Wilhelmo, quod vix aut nunquam inuenies, vt tres fratres ſibi inuicem ſuccedant in regimine alicuius eccleſiæ.

Obijt Hugo Bigoth comes, & ſucceſſit ei Rogerius filius eius.

Rogerius de Crypta, monachus ſanctæ Trinitatis Cantuarienſis, factus eſt ab-

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

est abbas sancti Augustini, electo Clereubaudo electo illius monasterij, qui noluit benedictionem accipere à sancto Thoma; & ideo elongata est ab eo.

Quinta feria in cœna Domini occisus est sanctus Wilhelmus à Iudæis Parisiis: qui concremati sunt.

Benedictus Prior Cantuarien sis factus est abbas de Burc.

In æstate & in autumno fuit maxima siccitas: vnde & satio tertæ, messis, & fœnum ex maiori parte periit, & collectio messium & vindemiarum solito citius euenit.

Nono calendas Augusti concordati sunt dominus papa Alexander, & Fredericus imperator Romanus, in ciuitate Venetiæ, in domo Patriarchæ ipsius ciuitatis.

Mense Augusto Henricus rex Anglorum senior, & Gaufridus dux Britannorum filius eius, cum maximo apparatu transfretauerunt in Normanniam: quibus obuiauerunt iunior rex Henricus, & Richardus dux Aquitanorum, filij eius, cum multis baronibus, cum gaudio magno & honore.

Rex Henricus assumptis filiis suis Henrico iuniore, & Richardo duce Aquitanorum, & congregatis baronibus suis apud vadum sancti Remigij, cum rege Francorum loquutus est ea quæ ad pacem sunt, & de susceptione crucis ad seruitium Dei inde. Inde Dominus rex misit filium suum, comitem Britanniæ cum cæteris Britonibus, ad expugnandam superbiam Guihomari de Leone.

Mauricius episcopus Parisiensis iam diu est quod multum laborat, & perficit in ædificatione ecclesiæ prædictæ ciuitatis, cuius caput iam perfectum est, excepto maiori tectorio. Quod opus si perfectum fuerit, non erit opus citra montes, cui aperte debeat comparari.

Mortuo Valeranno filio Wilhelmi Lupelli, turris Iuren venit in manu Domini regis, quam multum cupierat, quam nec pater eius nec auus habuerunt.

Rex Henricus perrexit in Bituricen. pagum: accepit in manu sua castrum Radulphi de Dolis, quia erat de feudo eius, & filiam vnicam domini eiusdem castri cum tota hæreditate ipsius quam dicunt quidam tantum valere quantum valet reditus totius Normanniæ; Issoldunense etiam castrum cum omnibus pertinentiis suis, quia Odo dominus eiusdem castri nuper decesserat, & paruulum filium reliquerat, & ad comitatum Andegauen. pertinebat. Barones qui illud custodiebant obtulerunt ei: quod noluit recipere, quia non habebat hæredem, quem dux Burgundiæ, quia cognatus eius erat, furtim abstulerat.

Castrum etiam munitissimum & arte & natura Turonium vicecomes eiusdem castri reddidit ei.

Totam etiam terram comitis de marcha rex Henricus sex millibus marcis argenti ei valentem, vt idem rex dixit, viginti millibus marcis argenti.

Episcopus Lemouicen. qui erat comes eiusdem ciuitatis, cum per decennium vixisset in cæcitate, mortuus est.

Castrum etiam iuxta prædictam ciuitatem situm, in quo requiescit sanctus Martialis in monasterio suo, Richardus dux Aquitanorum abstulit vicecomiti eiusdem castri, & merito quia adiuuabat partes comitis Engolismen. qui infestabat ipsum ducem.

Obiit Ruandus Venetensis episcopus vir religiosus, monachus Cisterciensis,

Guihomarus de Leion venit ad dominum regem, promittens se de omni terra sua facere voluntatem eius. Iaruagem de Roca reddidit idem castrum domino regi, & comiti Gaufrido filio eius.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Augustum.

Sicut fuerat in æstate maxima siccitas, ita fuit in hyeme maxima inundatio aquarum. Hoc anno circa festiuitatem sancti Ioannis multi submersi sunt in fluminibus. In mari etiam multæ naues perierunt: inter quas vna quæ portabat Gaufridum præpositum de Reuerle, nepotem Rogerij archiepiscopi Ebroicen. cancellarium regis iunioris & alios multos nobiles apud sanctum Waiericum periit.

Perierunt præterea naues multæ quæ afferebant vinum de Pictauensi pago, vt quidam dicunt, fere triginta vel eo amplius.

In festiuitate sancti Martini canonici Dolenses elegerunt in archiepiscopum Rollandum decanum Abrincen. virum religiosum & literatum. Cui electioni interfuerunt Henricus Baiocensis, & Richardus Abrincensis, episcopi, & Robertus de Monte, & multi viri religiosi.

In nocte sancti Andreæ factus est ventus vehemens, & in ipsa festiuitate, & in prædicta vigilia apparuit lux mane veniens ab Oriente vsq; ad Occidentem: qua die pugnauerunt Christiani cum paganis apud sanctum Georgium de Ramula. Putabat enim Salaadin, qui duxerat vxorem Naradin iam defuncti, quod posset capere vrbem Hierusalem defensoribus destitutã, quia comes Flandrensis duxerat fere omnes Christianos milites ad obsidionem Harenc. Sed tamen rex Hierusalem, & patriarcha, & alij religiosi viri, habentes paucos milites & seruientes, per virtutem sanctæ crucis vicerunt innumerabilem exercitum paganorum: cuius crucis longitudo à terra vsque ad cœlum paganis apparuit, sicut ipsi dixerunt. In hac victoria Christiani auro & argento, equis & armis, & victualibus locupletati sunt.

1178 | 26 | 41 | Rex Henricus senior tenuit curiam suam ad Natalem Andegauis: & ibi cum eo fuerunt iunior rex Henricus, & Richardus dux Aquitaniæ, & Gaufridus dux Britanniæ filij eius: & vix in aliqua festiuitate tot milites secum habuit, nisi in coronatione sua, siue in coronatione filij sui regis iunioris.

Obiit Stephanus vir honestus & literatus episcopus Rhedonensis. Huic accidit quædam visio mirabilis, quam ipse episcopus cuidam monacho familiari nostro ante mortem suam manifestauit. Quædam enim persona ei apparens leui sibilo hos versus ei dixit. *Desine ludere temere, nitere surgere propere de puluere.* Ipse enim multa rhythmico carmine & prosa iocunde & ad plausus hominum scripserat. Et quia miserator hominum eum in proximo moriturum sciebat, monuit eum, vt à talibus abstineret, & pœnitentiam ageret. Scripsit etiam vitam sancti Firmati episcopi, & vitam sancti Vitalis primi abbatis Sanigueij. Scripsit etiam mihi quinquaginta versus de senectute, in quorum vltimo prædictorum versuum vnam clausulam posuit. Cui etiam mater misericordiæ apparuit in obitu suo, cui deuote semper seruierat.

Obiit Gaufridus episcopus Andegauensis.

In media Quadragesima dedicata est ecclesia Becci decimoquarto calendas Aprilis à Rotrodo archiepiscopo Rothomagen. & Henrico Baiocensi, & Richardo Abrincensi, & Ægidio Ebroicensi, episcopis. Huic dedicationi interfuerunt reges Anglorum pater & filius, & Ioannes iunior filius regis. Dedit autem rex senior in dotem ecclesiæ centum libras Andegauenses annuatim in molendinis de Robec.

Robertus de Argentiis, cellarius Gemmeticensis, factus est abbas eiusdem ecclesiæ.

Galterius subcellarius sancti Wandregisili factus est abbas eiusdem monasterij.

Radulphus de sancta Columba factus est abbas sancti Ebrulphi, monachus eiusdem loci.

Obiit

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

Obiit Iordanus Theiſſon, ſucceſſit ei Radulphus filius eius, qui fecit hominium abbati Montis apud Montem de Caſtello, de Roca, & de Columba.

Wilhelmus rex Siciliæ fecit chartam fieri Ioannæ reginæ ſuæ vxori de dotalitio ſuo: cuius partem hic poſuimus. Wilhelmus rex Siciliæ diuina fauente clementia ducatus Apuliæ, principatus Capuæ. Per hoc præſens ſcriptum damus, & in dotalitium concedimus Ioannæ reginæ, chariſſimæ vxori noſtræ, Henrici magnifici regis Anglorum filiæ, ciuitatem montis ſancti Angeli, ciuitatem Fixonti, & ciuitatem Veſte, cum omnibus iuſtis tenementis ſuis & pertinentiis earum. In ſeruitio autem concedimus ei de tenementis comitis Gaufridi, Aleſine, Peſchizam, Bizum, Caprite, Beranum, Silizum, & omnia alia, quæ idem comes honore eiuſdem comitatus montis ſancti Angeli tenere dinoſcitur. Concedimus ei etiam ſimiliter in ſeruitio candelarium ſanctum clericum, caſtellum papanum, Biſentinum & Conauum. Inſuper concedimus, vt fuit de tenemento ipſius dotarij, monaſterium ſancti Ioannis de Lama, & monaſterium ſanctæ Mariæ de Pulſano, cum omnibus tenementis quæ ipſa monaſteria tenent, de honore prædicti comitatus montis ſancti Angeli. Ad huius autem donationis & conceſſionis noſtræ memoriam & inuiolabile firmamentum, præſens priuilegium per manus Alexandri notarij noſtri ſcribi, & bulla aurea tympano impreſſa roboratum noſtro ſigillo iuſſimus decorari. Huius chartæ & teſtes & regis ſigillum inuenies in principio libri Origenis ſuper Num.

Ludouicus rex Franciæ, & Henricus rex Angliæ conuenerunt ad colloquium haud procul à Nouantiſcurte: & ibi tractauerunt de pace & firma concordia inter eos, & de ſuſceptione crucis, & de itinere eorum in Hieruſalem: & ſi aliquis regum illorum cedat in fata in ipſo itinere, (quod Deus auertat) ſuperſtes omnem theſaurum, & omnes homines ſuos, & omnia mobilia ſua habebit, ſicut propria, & iter perficiet pro ſe & pro defuncto.

Hæretici quos Agenenſes vocant, & alij multi conuenerunt circa Tholoſam, male ſentientes de Sacramento altaris, & de coniugio, & de aliis Sacramentis: ad quorum confutationẽ Petrus legatus Romanus, & multæ aliæ religioſæ perſonæ, cum prædictis regibus conuenerunt, & parum profecerunt.

Obiit Robertus de Monteforti, & ſucceſſit ei Hugo filius eius natus ex ſorore Radulphi de Fulgeriis.

Ciuitas Carnotum combuſta eſt, & monaſterium beati Petri de Valle. Remanſit tamen Dei miſericordia eccleſia ſanctæ Mariæ, & clauſtrum clericorum.

27	42	Philippus comes Flandrenſis rediit à Hieruſalem.	24	1179

Manuel imperator Conſtantinopolitanus miſit ad regem Francorum honorabiles legatos, vt daret filiam ſuam filio eius, quod rex conceſſit.

Alexander papa miſit Octauianum ſubdiaconum Romanæ eccleſiæ ad Rhotomagenſem prouinciam, vt conuocaret archiepiſcopum & ſuffraganeos eius, & abbates illius prouinciæ. Et miſit ſimiliter alios ſubdiaconos ad Orientem, & Occidentem, & Meridiem, & Septentrionem, vt conuenirent ad concilium generale quod erat futurum proxima Quadrageſima in ciuitate Romæ.

Epiſcopus de Trigel cum pergeret Romam, ablatis rebus omnibus ſuis & equis verberatus eſt; ita vt deficeret infra octo dies. In loco eius electus eſt Gaufridus Loiz, filius cuiuſdam Burgenſis, eiuſdem nominis de Gingamp.

Henricus rex Anglorum ſenior circa nundinas montis Martini transfretauit in Angliam.

Radulphus frater vicecomitis de Bellomonte cognatus germanus Henrici regis Anglorum, electus eſt ad epiſcopatum Andegauenſem.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Eclipſis Solis facta eſt idibus Septembris.

Abbas Greſtem mortuus eſt cui ſucceſſit Wilhelmus de Exonia monachus Becci.

Obiit Richardus Conſtantienſis epiſcopus.

Eodem anno obiit Robertus abbas maioris monaſterij: & ſucceſſit ei Petrus monachus eiuſdem loci, qui mortuus eſt cum vixiſſet in regimine abbatiæ fere per vnum annum: cui ſucceſſit Heruæus de Villa pirola, monachus eiuſdem loci. 10

Hyems facta eſt maxima: & durauit nix fere vſque ad Purificationem beatæ Mariæ, quæ incepit infra octo dies poſt Natalem Domini.

Inundatio aquarum maxima fuit, & maxime apud vrbem Cenomanenſem, pontes, & domos, & molendina ſubuertens, & homines multos perimens. Hoc etiam accidit Andegaui, & in multis alijs locis.

Gaufridus filius regis Henrici, dux Britanniæ, viriliter egit. Nam Guihomarum vicecomitem Leonenſem qui nec Deum timebat, nec hominem verebatur, & filios eius ita ſubegit, quod omnia caſtella eorum & terram in manu ſua cepit, & duas tantummodo parochias Guihomaro ſeniori permiſit, 20 vſque ad proximum Natalem Domini quo erant Hieruſalem ituri ipſe & vxor ſua, & forſitan non redituri. Guihomaro iuniori vndecim parochias de terra patris ſui conceſſit; retento ſecum de familia ſua Herueo fratre eius. Similiter fecit Richardus dux Aquitaniæ, frater ipſius Gaufridi, de Gaufrido de Raucim. Nam caſtrum Tallebourc quod videbatur inexpugnabile, munitũ arte & natura obſedit, cepit, diruit, & ſimiliter quatuor alia caſtella ipſius. Similiter fecit domino de Ponz, deſtruendo ſcilicet caſtellum ſuum Ponz, qui erat confœderatus ipſi Gaufrido.

Comes Richardus filius regis Henrici, poſt deſtructionem Tallebure cum perrexiſſet in Angliam ad ſanctum Thomam, & ad videndum patrem ſuum; 30 quidam Baſcli, & Nauarenſes, & Brebenſones venerunt ad vrbem Burdegalenſem, & ipſam vrbem vaſtauerunt in ſuburbijs flammis & rapina.

Wilhelmus comes de Magnauilla, ducta filia Wilhelmi comitis Albemarlæ, factus eſt comes Albemarlæ.

Richardus de Luce renunciauit ſeculo & regiis negotijs: & ſucceſſit ei Richardus, nepos eius ex Gaufrido filio ſuo.

Cum filia regis Francorum duceretur ad coniugium filij imperatoris Conſtantinopolitani; hoſpitata eſt apud ſanctum Benedictum ſuper Ligerim. Cumque quidam ex famulis eius vellet accelerare ignem; iniecto oleo flamma exiuit per foramina camini, & cecidit ſuper tectum camini: & hoc 40 caſu tota abbatia combuſta eſt.

Cum rex Francorum vellet coronare filium ſuum Philippum, poſuit locum Rhemis, terminum aſſumptionem beatæ Mariæ. Et congregatis quæ ad tantum negotium neceſſaria erant, & conuocatis omnibus baronibus totius regni Franciæ, vt ad eundem locum conuenirent, iuuenis coronandus obiter cum ſuis ſimilibus in ſyluam venatum diuertit, & amiſſis omnibus ſociis per vnam noctem in ſylua vagabundus permanſit. Tandem inuento quodam homine qui ad opus fabrorum carbones parabat, per eum ad ſocios ſuos reductus eſt. Ex ſolitudine tamen & pauore tantam infirmitatem incurrit, quod coronatio eius tunc remanſerit. Pater autem eius iratus, & pro ſe & pro filio 50 rogaturus, ad memoriam beati Thomæ in Angliam perrexit, cui multam humanitatem exhibuit, cum in Gallijs exularet. Dedit autem idem rex ob amorem & honorem Dei, & beati Thomæ monachi, in Cantuarienſi eccleſia iugiter Deo famulantibus centum modios vini, ſingulis annis præfatis monachis accipiendos. Quo autem honore, quo gaudio, & quam multiplici

donorum

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

donorum largitate rex Henricus eum ſuſceperit, non eſt noſtrum edicere.

Manuel imperator Conſtantinopolitanus vindicauit ſe hoc anno de Solimanno Iconij, qui anno ſuperiori illum fugauerat, & multos de militibus ſuis ceperat, inſuper & crucem Dominicam ei abſtulerat. Manuel enim imperator fugauit eum, & multos de militibus ſuis cepit, & ipſe Solimannus vrbem Iconij vacuam reliquit.

Ab anno præſente incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti 1179, in ſeptẽ annis, menſe Septembri, 12 indictione, Sole exiſtente in Libra, erit (ſi Dominus voluerit) coniunctio omnium planetarum in Libra & cauda Scorpionis. Ibi eſt admirabilis rerum mutabilium mutationis ſignificatio. Sequetur enim terræmotus mirabilis, & deſtruẽtur loca conſueta perditioni per Saturnum & Martem manentes in ſignis aeriis, & erit mortalitas & infirmitas. Oſtendit enim eadem coniunctio ventum validum, denigrantem aerem & obſcurum reddentem, & venenis infectum. Et in vento vox terribilis audietur, & terrebit corda hominum, & à regionibus harenoſis ſabulonem accipiet, harenis ciuitates proximas in planitie cooperiet, & primo ciuitates Orientales Meram, Baldas, & Babyloniam, & omnes ciuitates proximas arenoſis locis. Nulla quidem euadet, quæ arenis & terra non operiatur. Signa autem huius rei ſunt hæc, & præcedent: Erit eodem anno antequam planetæ conueniant, in Libra eclipſis Solis qua totum corpus eius obſcurabitur, & oppoſitione præcedenti Luna tota patietur eclipſin. Et erit eclipſis Solis ignei coloris & deformis, oſtendens Maiorum bellum futurum cum effuſione ſanguinis prope fluuium in terra Orientis ſimiliter & Occidentis. Tunc cadet dubietas inter Iudæos & Sarracenos, donec derelinquant penitus ſynagogas & Mahumerias ſuas: & eorum ſecta iuſſu Dei annihilabitur. Vnde vobis notum ſit, vt cum eclipſim videritis, à terra exeatis cum omnibus veſtris.

28 | 43 | Alexander papa tertius tenuit generale concilium Romæ me- | 25 | 1180
dia Quadrageſima, cuius decreta quæ ab eo & ab aliis coepiſcopis eius ibi conſtituta ſunt, apud nos habentur.

Manuel imperator Conſtantinopolitanus dedit Ramerio filio Wilhelmi principis Montisferrati filiam ſuam, natam ex priore vxore ſua Quæ cum diceret, ſe nunquam alicui nupturam, niſi eſſet rex, imperator exhilaratus fecit ſe coronari, & vxorem ſuam, & Alexium filium ſuum iuniorem imperatorem cum vxore ſua filia regis Frãcorum. Similiter fecit coronari Minoum, filium Marchiſi Montisferrati, cum filia ſua quam ei dederat, & dedit ei honorem Theſſalonicenſem, qui eſt maxima poteſtas regni ſui poſt ciuitatem Conſtantinopolitanam.

Conradus frater eiuſdem Ramerij cepit, & incarcerauit Chriſtianum epiſcopum Moguntinenſem, & cancellarium imperatoris Alemannorum.

Rex Maroc in cuius poteſtate eſt tota Africa, & etiam Sarraceni qui ſunt in Hiſpania, mittebat filiam ſuam, vt quidam rex Sarracenorum duceret eam in vxorem, quam Stolus & Galeæ regis Siciliæ inuenerunt, & adduxerunt ad dominum ſuum. Vnde rex lætus pacificatus eſt cum patre eius illa reddita, & pater eius reddidit regi Siciliæ duas ciuitates, ſcilicet Africam & Sibiliam, quas Sarraceni abſtulerant Wilhelmo regi Siciliæ patri iſtius regis.

Rex Hieruſalem, princeps ſanctus & honeſtus, à Deo flagellatus, (quia flagellat Deus omnem filium quem recipit) adiutus à Chriſtianitate tranſmarina, fecit caſtrum munitiſſimum & arte & natura ſuper fluuium Iordanem quod vocatur Vadum Iacob, vbi luctatus eſt Iacob cum Angelo, locum iocundum amœnitate nemorum, & pratorum, & piſcium, & molendinorum, & proximum ciuitatibus Belinas & Damas. Et quia Agarenis per hoc vadum tranſitus eſt in terram Chriſtianorum, illud quamplurimum odio habent.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Obiit Rogerus Vingornienſis epiſcopus Turonis, vir genere & moribus honeſtus, ſiquidem pater eius Robertus comes Glocceſtrienſis fuit filius primi Henrici regis Anglorum. Mater eius filia Roberti Beliſmenſis, & Robertus filius Hammonis, dominus de Torigneio fuit auus eius. Obiit Ægidius Ebroicenſis epiſcopus. Obiit Rogerius abbas Becci, vir religioſus, & honeſtus, & literatus, & timens Deum. Nullus prædeceſſorum ſuorum excepto ſancto Herluino primo abbate tanta fecit in Becco monaſterio, quanta ipſe. Eccleſia ſiquidem fere tota ædificata eſt tempore ſuo & dedicata, cuius pulchritudini nulla æquatur in tota Normannia. Fecit cameras cum caminis vnam ſuper alteram ad ſuſceptionem hoſpitum & perſonarum. Fecit etiam domum infirmorum ingentis pulchritudinis & magnitudinis. Meliorauit dormitorium in marceriis, in vitreis, & cooperturа. Fecit & aquæ ductū, per quem adduxit fontem pulcherrimum de longinquo, qui diuiditur per officinas monaſterij. Fecit & concham pulcherrimam ad recipiendam aquam, & tectum deſuper ædificauit. Maximam ſummam pecuniæ dedit Roberto comiti Mellenti, pro mercato quod fecit in villa Becci.

Tempore ipſius aſſumpti ſunt de Beccenſi eccleſia duodecim abbates ad regimen eccleſiarum, quorum ego qui hæc ſcribo ſecundus fui. Rexit autem monaſterium Beccenſe, triginta vno anno & decem diebus minus. Cui ſucceſſit Osbernus Prior Bellimontis, monachus eiuſdem loci. Iſti tres ſupra dicti, ſcilicet epiſcopus Wingornienſis, & epiſcopus Ebroicenſis, & abbas Becci, catarrho impediente in fata ceſſerunt.

Philippus filius Ludouici regis Francorum fuit coronatus in regem Rhemis à Wilhelmo Rhemenſi archiepiſcopo auunculo ſuo, & ſuffraganeis eius, in feſtiuitate Omnium Sanctorum. Et rex Anglorum ſenior miſit ei magna xenia in auro & argento de venatione Anglicana. Huic ſolemnitati interfuit iunior rex Anglorum cum magno comitatu equitum, qui tanta ſecum ex iuſſu patris ſui tulit, vt nullius nec in ipſa feſtiuitate, nec in ipſo itinere ſuſciperet procuratorem.

Decedente venerabili viro Guisleberto abbate Troarnenſi, ſucceſſit ei Durandus de Cuneruillus, monachus eiuſdem loci, & Roberto Fontanetenſi abbati ſucceſſit Robertus Prior ſancti Petri ſuper Diuam.

Obiit Walterius Cluniacenſis abbas, qui quamuis in eccleſiæ illius regimine parum vixerit, anno ſcilicet & dimidio; tamen eccleſiam illam maximis debitis oneratam de debito quatuor milliū marcarum exonerauit. Huic ſucceſſit Wilhelmus monachus loci, qui fuerat abbas in Rameſienſi, in Anglia. Hic fecit quoddam mirabile. Nam reſiduum debiti eccleſiæ Cluniacenſis quod erat quatuordecim millium marcarum, ex propriis theſauris quos adunauerat, & de mille marcis quas Henricus rex Anglorum ei dederat, ex maiori parte deleuit. Fecit & aliud mirabile. Priorem de Stallo depoſuit, qui ſolebat ducere in comitatu ſuo quadraginta equos, & iuſſit vt eſſet contentus tribus equitibus. Fecit & aliud mirabile. Quia ſepties viginti procurationes, quas Burgenſes ex conſuetudine habere ſolebant ex donis abbatum penitus deleuit.

Inito conflictu Chriſtianorum contra Salaadin, ex vtraque parte multi mortui ſunt, plures tamen de Chriſtianis, & magiſter templi captus eſt. Quē cum Salaadin vellet reddere pro nepote ſuo quē Chriſtiani captum tenebāt; magiſter templi noluit, dicens non eſſe conſuetudinis militum templi, vt aliqua redemptio daretur pro eis, præter cingulum & cultellum: & ita in captione mortuus eſt.

Aliud infortunium accidit noſtris. Nam Salaadin cum innumero exercitu obſedit caſtrum de vado Iacob, quod machinis & vi cepit, & milites tem-

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

templi qui intus erant, per medium ferris per latera scidit, alios qui erant infetioris ordinis, decapitauit, ipsum tamen castrum obtulit Salaadim quod reficeret, & munitum Christianis redderet, si vellent Christiani reddere ei nepotem suum, de quo supra diximus: quod vtrum factum sit, nondum scimus.

29| 44| Henricus rex Anglorum tenuit curiam suam in Anglia ad Na- |26 1181
talem apud Notinguehan.

Wilhelmus abbas Cluniacensis in crastino Epiphaniæ obijt apud Charitatem, vir plangendus de bonis quæ fecit in ecclesia sua, sed parum vixit, duobus fere annis.

Obijt Richardus abbas sancti Audoeni: cui successit Sanson vir venerabilis, Prior sancti Stephani Cadomi, Richardus de Humez Conneſtabularius regis, cũ religiosè vixisset vno anno & dimidio in abbatia de Alneto, quam ipse ædificauit, obijt, relinquens filios suos hæredes suæ terræ, scilicet Wilhelmum, Emorannum, Iordanum.

Anno Verbi incarnati 1181, episcopatus Alexandri papæ 22, Rotroldi Rothomagensis archiepiscopi 16, tertio non. Mart. dedicata est ecclesia sanctæ Mariæ de Voto, sita in territorio Rothomagensi in honore eiusdem genitricis Dei Mariæ à domino Henrico Baiocensi episcopo: assistentibus episcopis Richardo Abrincensi, & Remaldo Bachonensi, astante illustri rege Anglorum Henrico, Matildis imperatricis filio, anno regni sui 27.

Ludouicus rex Franciæ cum incidisset grauissimam ægritudinem; Philippus iunior rex, filius eius, (nescio quo consilio ductus) sacramento se obligauit, quod duceret loco & tempore filiam Balduini Comitis Flandrensis. Et ipse comes concessit ei, quod post mortem suam haberet in hæreditatem comitatum Flandrensem, quamuis idem comes haberet masculos hæredes de prædicta sorore comitissa Haenacensi. Et hoc fecit idem rex sine consilio reginæ matris suæ, & auunculorum suorum, Wilhelmi Rhemensis archiepiscopi, Henrici comitis Trecensis, Theobaldi Carnotensis, Stephani Sancerrensis, & aliorum amicorum suorum. Vnde illi commoti requisierunt auxilium Henrici regis Anglorum senioris contra nepotem suum, iuniorem regem Francorum, Philippum.

Balduinus abbas Fordensis, Cisterciensis ordinis monachus, magnæ religionis & literaturæ homo, electus est ad episcopatum Wigornensem.

Obijt Robertus abbas Glastoniæ.

Obijt etiam Ioannes episcopus Ciceſtrensis, cui successit Sefridus canonicus eiusdem ecclesiæ.

Ante Pascha transfretauit rex Henricus senior in Normanniam, & tenuit curiam suam in festiuitate Paschæ Cenomani.

Obijt Wilhelmus abbas Cadomi, & successit ei Petrus sacrista monachus eiusdem loci.

In die Ascensionis Dominicæ Philippus iunior rex Francorum fecit consecrari in reginam vxorem suam, & coronati sunt ipse & ipsa ab archiepiscopo Senonensi, vnde magis iratus est archiepiscopus Rhemensis, qui coronauit eum in regem.

Obijt Guarinus de Girardo archiepiscopus Bituricensis, qui prius fuerat abbas Pontiniacensis.

Obijt Ioannes episcopus Carnotensis, qui descripsit passionem beati Thomæ, Cantuariensis Archiepiscopi & martyris: fuerat enim cum eo conuersatus in exilio.

Theobaldus prior Crispeij, monachus Cluniacensis, successit Wilhelmo abbati Cluniacensi.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Obijt Iugerrannus de Humeto, filius Richardi de Humeto, cui ſucceſſit filius eius Richardus, natus ex filia Vuillermi de Simileio.

Obijt vir plangendus, chariſſimus meus Gaufredus de Monteforti in Britannia, cui ſucceſſit filius eius, natus ex filia Rualendi de Saie.

Rex Hieroſolymitanus Balduinus dedit ſororem ſuam cuidam optimo militi fratri Gaufridi de Lizeno: quam prius habuerat Wilhelmus filius Marchiſi de Monteferrato, ex qua ſuſcepit filium, qui ſeruatur & nutritur ad ſuſcipiendum regnum Hieroſolymitanum, ſi vixerit.

Obijt Ludouicus rex Francorum, vir religioſus & timens Deum, & ſepultus eſt in quodam monaſterio Ciſtercienſis ordinis dicto Barbeel, quod ædificauerat: cui ſucceſſit filius eius Philippus, ſicut iam ſupra diximus.

Gaufridus filius naturalis Henrici regis Anglorũ ſenioris, relicta eccleſia Lincolienſi ad quam electus fuerat, factus eſt cancellarius regis patris ſui.

Obijt Manuel imperator Conſtantinopolitanus: & ſucceſſit ei Alexius filius eius natus ex ſorore Raymundi principis Antiochiæ. Hic duxit filiam Ludouici regis Francorum.

Mauſamuz rex Malſamutorum, qui fere dominatur toti Africæ, reædificare cœpit Carthaginem antiquam; adiutus ab omnibus Agarenis qui terram illam incolunt.

Obijt Solimannus Iconij, qui multum Chriſtianos diligebat, & multa bona faciebat, & ſucceſſit ei frater eius.

Erat quidam prædiues Burgenſis in loco qui dicitur Roca Amatoris, à quo monachi eccleſiæ ſanctæ Mariæ & ſancti Amatoris mutuo acceperant pecuniam, tradentes illi in loco pignoris cortinas illius eccleſiæ. Imminente autem feſto genitricis Dei & virginis Mariæ, rogauerunt prædicti monachi Burgenſes, vt quas habebat apud ſe cortinas, ad adornãdam eccleſiam, tantæ ſolennitatis completo tripudio ei reſtituendas, eis accommodaret. Ille vero aurem cordis habens obturatam, nulla quidem prece flexus eſt; ſed reſpondit eis cum timore animi dicens, quod eſſent cortinæ illæ circa lectum coniugis ſuæ, quæ nuper ei puerum pepererat, nec aliquatenus inde poſſent amoueri. Quid multa? Tranſijt feſtiuus dies, & eccleſia præfata ornatum ſuum feſtiualem non habuit. Sequẽti vero nocte beata Maria mater Domini noſtri apparuit in ſomnijs vxori prædicti Burgenſis, & dixit ei, vir tuus peccatum grande commiſit: nec poterit impietatis exceſſus derelinqui impunitus. Tertia enim die infans tuus ſpiritũ exhalabit, & vir tuus debitum morti ſoluẽs, in die octaua mutabit hanc temporalem felicitatem ſupplicijs ęternis. Tu autem proficiſceris ad eccleſiam meam quæ eſt in Bethleem, & circumſpectis ibi tribus ſepulchris, quorum quidem duo extrema vacua non ſunt, medium tibi eliges in ſepulchrum. Interim omni feria quarta circa horã nonam deficiet in te ſpiritus tuus, & decurret a bore tuo & naribus ſanguis multus, & vſq; ad horam nonã ſabbati veluti mortua permanebis. Sabbato hora nona ſpiritu redeunte, duces vtraſq; manus tuas per faciem tuam, & continuo priſtinus color & fortitudo in te remeabunt. Hæc loquuta eſt beata Maria, & abſceſſit. Mulier vero præ timore turbata euigilauit, & ruminans ſomnium ſuum cum magna ſolicitudine illud memoriæ commendauit. Craſtina autem illuceſcente die, cœpit ſomnium ſuum coniugi ſuo per ordinem narrare. Miſer ſermonibus eius non adhibuit fidem: nec etiam cum videret ſpiritum deficere in puero, de agenda pœnitentia cogitatum habuit, ſed morte præuentus in die octaua iuxta prędoſtenſam viſionem in ſupplicium lapſus eſt gehennale. Perturbabatur mulier in alterutrius nece: & omnia ſicut per ſomnium monſtrata fuerant, in ſe nihilominus intelligens accidiſſe, Romam ſub feſtinatione proficiſcitur, & rem ſummo reuelat pontifici. Præterea conſtanter aſſeruit, quod

in 5

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

in quinto anno ab illo maxima fames ingrueret, quod ex corruptione aeris innumerabilis hominum multitudo moritura esset, & quod clerum Romanum grauis animaduersio ferret, nisi ab exercitio doli resipiscerent, sub quo à multis retro temporibus vsq; in hodiernam diem laborauerunt. At dominus papa volens manifestius scire, si sermones mulieris veritati inniterẽtur, commendat eam duodecim nobilibus matronis, dans illis præceptum, vt cum illa in mortem obdormiret, plantis eius calentes subulas infigerent, & de sanguine ab illius ore manante vestes suas inficerent. O rem mirabilem! Quarta feria, sicut prædixerat, hora nona, mulier expalluit & mortua est, ita vt nullus in ea vitalis remaneret spiritus, & ab eius naribus cepit defluere sanguis copiosus. Sed matronæ præceptorum domini papæ non immemores, pedibus mulieris calentes subulas infigunt; nec ob id illa mouetur. Insuper de sanguine eius vestimenta sua tingunt: sed omnis infectio facta per sanguinem in sabbato nunquam comparuit, cum spiritus vitæ in mulierem remearet.

Henricus senior rex Anglorum tenuit curiam suam in Natali Andegauis.

Radulphus de Venneuilla archidiaconus Rothomagensis renunciauit cancellariæ regis, & rex dedit ei terras magnorum reddituum.

Gaufridus filius regis electus Lincolien. factus est cãcellarius regis, & renunciauit electioni Lincolien. Et rex dedit ei magnos reditus in Anglia, & Normannia, & Andegauia.

Ioannes filius Lucæ, clericus regis, electus est in episcopum Ebroicensem.

Guihenoch archidiaconus Redonensis electus est ad episcopatum Vanetensem.

Abbas sancti Remigij Remensis nihilominus electus est ad episcopatum Carnotensem.

Obijt Henricus comes Trecen. & successit ei Hẽricus filius eius, natus ex filia Ludouici regis Francorum.

Obijt Simon comes Ebroicensis, & successit ei in comitatu Ebroicensi in Normannia Amalricus filius eius, & in comitatu de Roca: & in terra Franciæ Simon alter filius eius.

Circa Pascha Alienora filia regis Anglorum, vxor Alfonsi regis de Castella, peperit filium, & vocatus est Seuchius: pepererat etiam ante filiam vnam.

Prioriſſa de fonte sancti Martini, mulier religiosa & magni generis, vtpote soror abbatis Saniguei, qui fuit nepos Simonis comitis Ebroicensis, facta est abbatissa sanctæ Trinitatis Cadomi.

Circa finem mensis Iul. Henricus rex senior transfretauit in Angliam.

Gaufridus dux Britãniæ filius regis Henrici desponsauit vxorem suam, filiam Conani comitis Britanniæ.

In solennitate Paschæ apud castrum quod dicitur mons aureus, quædam mulier infamis cum acciperet corpus Domini nostri IESV CHRISTI in ore suo, non glutiuit illud: imo tulit & posuit in arca sua inuolutum panno lineo. Cum autem quidam iuuenis amasius eius aperuit eandem arcam, inuenit hostiam dominici corporis transmutatam in effigiem carnis & sanguinis. Hoc etiam accidit in quadam villa abbatis sancti Petri Carnotensis cuidam sacerdoti, cum teneret corpus Christi manibus suis ad Missam.

Simile miraculum accidit iterum in Carnotensi episcopatu, tempore Roberti episcopi Britanni, quod quidam rusticus posuit corpus Domini in ora capæ suæ, & ibi seruauit illud vsq; ad mortem suam, & tunc ibi inuentum est in specie carnis.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Idem miraculum accidit cuidam mulieri in Flandria, quod cum posuisset in cista sua, postea inuenit in effigie carnis.

Similiter euenit in Andegauenli ciuitate. Cum quidam sacerdos cantaret Missam, puer paruul⁹ intererat Missæ, & vidit idem puer puerum paruum pulcherrimum in manu sacerdotis, sacrantis corpus Domini: qui protinus exiuit foras ecclesiam; clamans omnibus quos inuenit, & dicens, Venite & videte mirabilia Dei. Et intrantes ecclesiam nihil viderunt præter speciem panis.

Hoc etiam accidit cuidam sanctissimo presbytero iuxta Fiscannum, dum cantaret Missam in die dedicationis ecclesiæ sanctæ Trinitatis Fiscanni. Qui mittens diaconum suum vocauit episcopos, qui ad dedicationē conuenerunt. Et venerunt, & presbyter tulit in manibus suis in calice, ita vt erat reuestitus, & posuerūt illud in altari. Hæc fecit pietas Domini ad confirmandam fidem Sacramentorum suorum in nobis, in quos fines seculorum deuenerunt.

Mater Solidani de Iconio, veniens ad extrema, reuelauit filio suo quod semper celauerat, sc. quod esset Christiana; & rogauit eū, vt crederet in Christum qui est Dominus, & rex omnium seculorum, & quod amaret Christianos: quod ipse spopondit se facturum, sed dixit quod non auderet aperte credere in Saluatorem propter paganos. Dixit ei mater sua. Fili cū mortua fuero, fac mihi excelsam sepulturam, & pulchram sicut pyramidem, & pone super eam signum crucis Christi. Cui ille de luce se hoc facere nō posse respondit. Tu fac (inquit mater eius) de nocte. Quod & factum est. In crastino cum Agareni vidissent signum illud; indignati sunt contra principem, & volebant eum occidere. Tunc quidam ex ipsis subleuatus per machinas, conabatur deponere crucem, qui voluntate Dei corruit, & mortuus est. Similiter & alius interemptus est alia vice. Tertia die cum conuenissent multa millia hominum ad deponendum ædificium illud, inter quos erat vnus promptior ad deponendum illud; venerunt fulgura & coruscationes, & illo primitus peremptо multa millia perierunt igne diuino. Tunc apparuit angelus Domini, & clarissimum signum crucis posuit super pyramidem illam: ex quo multi crediderunt in Christum, & adhuc crucem illam venerantur & adorant.

Arnulphus Lexouiensis episcopus cum per 40 annos eandem ecclesiam rexisset, & in ædificando ecclesiam & pulcherrimas domos laborasset: renunciauit episcopatui, & perrexit Parisios, suos dies dimidiaturus apud sanctum Victorem, in domibus pulcherrimis quas ibi ad opus suum cōstruxerat.

Radulphus de Vaneuilla archidiaconus Rothomagēsis, qui fuerat cancellarius regis, electus est ad prædictum episcopatum.

Anno superiori 1181, obijt Alexander papa tertius, ad cuius literaturā pauci de prædecessoribus eius infra 100 annos attigerunt. Fuit enim in diuina pagina præceptor maximus, & in decretis, & canonibus, & Romanis legibus præcipuus. Nam multas quæstiones difficillimas & graues in decretis & legibus absoluit & enucleauit. Dedit etiam ei Deus hanc gratiam, quod cum à beato Petro vsq; ad ipsum fuerint 174 pontifices Romani, tres tantum præcesserunt eum in numero annorum, quo Romanæ ecclesiæ præfuerunt. Beatus Petrus sedit 25 annis; Syluester primus 23 annis; Adrianus prim⁹ totidem. Iste Alexander 22. Hic etiam tenuit concilium Turonis anno Dominicæ incarnationis 1163, in quo Octauianum cum complicib⁹ suis anathematizauit. Cui concilio nos interfuimus. Item aliud concilium tenuit Romæ, anno incarnat. Dominicæ 1180. Ad hoc multæ conuenerunt tam ecclesiasticæ quam seculares personæ. Inter quas venit quidam ciuis Pisanus nomine Burgūdio, peritus tam Græcæ q̄ Latinæ eloquentiæ. Hic attulit Euāgelium sancti Ioannis

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Domini.

nis translatum ab ipso de Græco in Latinum, quod Ioannes Chrysostomus sermone homiletico exposuerat. Hic etiam fatebatur magnam partem libri Geneseos à se iam translatam. Dicit etiam, quod Ioannes Chrysostom⁹ totum vetus & nouum Testamentum Græce exposuit. Papa Alexander præfatus tres schismaticos, qui sibi in schismate inuicē successerant fere per 20 annos, sustinuit, scilicet Octauianum, Guidonem & Calixtum. Illis vero deficientibus in pace ecclesiæ vitam finiuit. Cui successit Hubaudus Ostiensis Episcopus, dictus Lucius 175 episcopus. Hic videlicet Ostiensis episcopus ex antiqua consuetudine ordinat & sacrat pontificem Romanum. Quæ consuetudo exinde accidit, qud martyrizato beato Sixto, & sancto Laurentio eius diacono, beatus Iustinus presbyter cum clero Romano elegit Dionysium in pōtificem Romanum, quem sacrauit Maximus Ostiensis episcopus. Ex hac consuetudine exinde Ostiensis episcopus ordinat & sacrat Romanum pontificem, & habet pallium solummodo ad ea quę pertinent in ordinatione & consecratione Romani pontificis.

Eugenius papa coniunxit episcopatui Ostiensi Bolitrensem, & sic fecit de duobus vnum. Similiter fecit de episcopatu Portuensi, cui iunxit episcopatum sanctæ Rufinæ, faciens de duobus vnum.

Obijt Rogerius episcopus Eboracensis, vir literatus & industrius ad augendas possessiones terrenas. Ecclesiam principalem & domus episcopales, non solum Eboraci, verum in omnib⁹ manerijs suis, cum redditibus multum auxit, ac reædificando decorauit; in tantum vt Archiepiscopus Eboracensis archiepiscopatui Cantuariensi fere coæquetur. Multas diuitias, & non sibi profuturas reliquit.

Obijt Philippus Episcopus Rhedonensis, qui fuit primus abbas Claremontis. Hic per reuelationem caput ecclesiæ Rhedonensis solo diruit: & in ea diruptione multas pecunias inuenit, ex quib⁹ cepit reædificare caput præfatæ ecclesiæ meliori schemate.

Obijt Humfredus de Bohim positus in exercitu cum rege Henrico iuniore: quem exercitum præfatus rex in Franciam duxerat, coadiuuando partes Philippi regis Franciæ contra comitem Flandrensem.

Obierunt Henricus abbas Pratelli, & Guilelmus abbas sancti Michaelis, vlterioris portus monachi Becci.

Anno Domini 1181, tertio Idus hora nona diei, eclipsis Solis fuit: & erat pene tertia pars Solis obscurata, & ab initio eclipsis vsque ad finem, spacium vnius horæ æqualis, & 38 minutorum.

Eodem anno eclipsis Lunæ vndecimo Calend. Ianuar. scilicet feria tertia, nocte sequente, hora tertia noctis, & paulominus quam medietas obscurata, & durauit obscuritas fere per duas horas.

Anno Domini 1175, bis visa est eclipsis in Luna: primo litania maiore, hora prima noctis post diem ipsum Marci Euangelistæ: secundo 14 Cal. Nouembr. nocte sequente feria, tertia hora noctis.

Anno Domini 1168, vidimus eclipsin in Luna in nonis Martij nocte sequente, hora prima noctis. Eodem anno fuit eclipsis in Luna 4 Cal. Septem. Et eodem anno & mense, in Sole Idus Septembris circa meridiem toto fere obscurato.

Anno etiam 1179, visa est Luna eclipsari, 15 Calen. Septembr. post octauam horam noctis Dominicæ.

Anno 1180, fuit eclipsis in Sole, quinto Calend. Februarij, feria tertia.

Rex Henricus senior mense Martio transfretauit in Normanniam cum magna auri & argenti copia, paratus in adiutorium regis Franciæ, ad componendam pacem inter ipsum & comitem Flandriæ, sicut & fecit.

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Obijt Mabilia comitiſſa Flandrenſis abſque liberis.

Andronius patruus imperatoris Conſtantinopolitani Alexij indignatus quod ipſe duxiſſet filiam regis Francorum in vxorem, & multos Latinorum ſecum haberet ſibi familiares, quia ipſe erat Græcus, volebat eos ab imperio eius exterminare. Conducens ergo Solidanum Iconij, & multos Sarracenorum, fraudulenter introierunt ciuitatem, & multos Latinos interfecit, & à Latinis multi Sarraceni interfecti ſunt. Deo tamen volente, pax inter eos firmata eſt.

Ioannes Epiſcopus Pictauenſis vir magnæ literaturæ & eloquentiæ, electus ad archiepiſcopatum Narbonenſem, cum Romam perrexiſſet propter prædictam benedictionem, annuente papa Lucio, clerici primæ Lugdunenſis elegerunt eum in archiepiſcopum Lugdunẽſem, quæ ſedes habet primatum ſuper tres archiepiſcopatus. Prima enim Lugdunenſis, id eſt Lugdunum, eſt ſuper Rhodanum. Secunda Lugdunenſis ſuper Sequanam, id eſt Rothomagenſis. Tertia Lugdunẽſis ſuper Ligerim id eſt Turonis. Quarta Lugdunenſis id eſt Senonis ſuper Icanniam.

In hoc anno euenit bis vel ter terræmotus circa feſtum ſancti Michaëlis.

Hoc etiam anno magna diſcordia facta inter regem & ſuos filios, propter caſtellum Clareuallis quod erat de feudo Andegauenſi: & Richardus, comes Pictauenſis, latenter firmauerat illud: & adhuc diſcordia perſeuerat inter patrem & filios propter eandem cauſam.

Rex Henricus ſenior miſit exercitum in Britanniam, & obſederunt turrem Rhedonenſem, & ceperunt, & combuſtam reædificauerunt & munierunt. Propterea comes Britannię magnam partem ipſius ciuitatis combuſſit, & abbatiam ſancti Georgij, & Becherel caſtrum Rollandi de Dinam.

Audiuimus à quibuſdam, quod Ioanna vxor Wilhelmi regis Siciliæ, filia regis Henrici regis Anglorum, peperit ei filium primogenitum, quem vocauerunt Boamundum. Qui cum à baptiſmate reuerteretur, pater inueſtiuit eum ducatu Apuliæ per aureum ſceptrum quod in manu gerebat.

Et quia de filiabus domini mei regis Anglorum cœpi loqui, non debeo prætermittere regem de Caſtella, quem vocant Auforſum paruum regem, quia adhuc Ferrant patruus eius viuit. Qui ſi moreretur, Auforſus prædictus eſſet rex vniuerſarum Hiſpaniarum. Hic Auforſus gratia Dei & virtute ſua duxit chariſſimam Dominam meam & filiolam in baptiſmate in vxorem, Alienoram, filiam regis Anglorum, cuius conſilio & auxilio multa bona ei acciderunt. Nam primum vrbem Conchas cepit, terrarum magnarum matricem, & (vt quidam dicunt) cepit Cordubam ex parte, & muniuit, & duas ciuitates regis Lupi, Valentiam & Muciam. Multa alia bona fecit, quæ ad notitiam noſtram non peruenerunt. Tertio vero filiarum regis, id eſt Matildis, primogenita, nupſit Henrico duci Saxonum & Baioariorum & Sueuorum. Nec eſt aliquis homo, qui tantas habet poſſeſſiones ſicut iſte, niſi fuerit imperator aut rex. Nam quadraginta vrbes habet & 67 caſtella, exceptis pluribus villis. Sed tamen cum eſſet proximus carne Friderici imperatoris Romanorum, ortis inter eos quibuſdam ſimultatibus, conſilio archiepiſcoporum & Epiſcoporum regni Alemanniæ, qui habent fere omnes ciuitates in ditione ſua; illius regni imperator exulauit eum. Quare venit in Normanniam ad regem Henricum, ſocerum ſuum cum vxore & liberis, & rex maximas expenſas fecit pro eo quotidie, ſcilicet 50 libras Andegauenſes, qui Deo auxiliante adhuc terram ſuam recuperabit per induſtriam, & fortitudinem & diuitias regis Angliæ.

1182 | 30 | 1 | Rex Henricus tenuit curiam apud Cadomum, & prohibuit, | 27

ne ali-

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

ne aliquis baronum teneret curiam, ſed venirent ad ſuam. Prædictus Saxonum illo venit: & ibi conuenerunt mille milites, & eo amplius.

Obiit Ioannes Cartonenſis epiſcopus, & ſucceſſit ei Petrus, qui fuerat abbas ſancti Remigij Remenſis.

Obiit Galterus epiſcopus Runiſenſis, qui fuit frater Theobaldi archiepiſcopi Cantuarienſis, & ſucceſſit Walerannus Baiocenſis archidiaconus.

Obiit pater noſter Richardus Abrincenſis epiſcopus, vir magnæ literaturę tam ſecularis quam diuinæ, morum honeſtate virgo ab vtero laudandus.

Obiit Fulco Paganellus, & ſucceſſit ei Wilhelmus filius eius.

Obiit Richardus abbas Montisburgi, & ſucceſſit ei Robertus prior, & monachus eiuſdem loci.

Ioannes Connum clericus regis Anglorum factus eſt archiepiſcopus Dunelinæ in Hybernia.

Obiit Petrus Carnotenſis epiſcopus, cuius loco electus eſt Rainaldus de Moucon, theſaurarius ſancti Martini Turon. nepos comitis Theobaldi.

Galterius de Conſtantiis, factus epicopus Linconienſis, conſecratus fuit à Richardo Cantuarienſi archiepiſcopo Andegauis, in capella domini regis, & in præſentia eius.

Obiit Henricus tertius chariſſimus dominus noſter, iuuenis rex, filius Henrici ſecundi exellentiſſimi & illuſtriſſimi regis Anglorum, apud caſtrum Marcel, tertio idus Iunij, in feſtiuitate beati Barnabæ apoſtoli; vir per omnia plangendus, non ſolum quod erat filius chariſſimi domini noſtri Henrici, excellentiſſimi regis Anglorum ſecundi, verumetiam quia erat pulcherrimus facie, honeſtus in moribus, dapſilis in muneribus ſuper omnes quos in noſtra ætate vidimus, qui terram nondum haberet aſſignatam, quamuis pater eius quindecim millia librarum Andegauenſis monetæ & eo amplius quotannis daret, ſed hoc parum erat ad explendam latitudinem cordis eius. In officio militari tantus erat, vt non haberet parem, ſed principes & comites, & etiam reges eum timerent. Veniens ad extrema, quia conſilio prauorum hominum per bellum fere per annum Deum, & ſanctam eius eccleſiam, & patrem eius offenderat; pœnitentiam recepit à quodam ſanctiſſimo epiſcopo & multis aliis, & patri ſuo in extremis per literas mandauit, vt quod offenderat in Deum, & ſanctam eccleſiam, pro eo emendaret, & matris ſuæ reginæ Anglorum, & vxoris ſuæ ſororis Philippi regis Francorum, & militum ſuorum & ſeruientium miſereretur, quibus multa promiſerat, nec eis aliquid præuentu mortis dare poterat. Diſpoſuerat ante mortem ſuam, vt corp⁹ eius in eccleſia beatę Marię Rothomagenſis ſepeliretur, vbi iacẽt primi anteceſſores ſui, Rollo, & Wilhelmus Longaſpata filius eius, duces Normannorum; Wilhelmus etiam comes patruus eius, vir per omnia plãgendus. Sed cum deducerent funus eius, Richardus Cantuarienſis archiepiſcopus, & multæ aliæ eccleſiaſticæ perſonæ, & multi conſulares & excellentiſſimi nominis viri, venerunt Senomanen, & in eccleſia beati Iuliani corpus eius poſuerunt.

In caſtro Senomanenſi maxime ciues ſepelierunt eum in eodem loco contra voluntatem & appellationem eorum qui corpus eius deducebant. Quo audito, pater eius iratus nõ ſolum pro eo quod corpus filij ſui cõtra voluntatem eius ibi ſepelierant, ſed eo multo amplius, quod ab obſidione caſtri Lemouicenſis receſſerant ſine licentia eius, ne dicam volũtate; iuſſit corpus effodi, & in eccleſiam Rothomagenſis deferri. Vnde ab archiepiſcopis Rothomagenſi & Cantuariẽſi, & epiſcopis Normanniæ & abbatibus, & aliis religioſis perſonis, ad ſiniſtram patrem altaris beatæ Mariæ honorifice (ſicut tantum virum decebat) tumulatus eſt.

Obiit venerabilis vir Albertus Aletenſis epiſcopus, quem moderni de

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

ſancto Madomo vocant, cui⁹ epiſcopatus antiquitus ciuitas Alita vocabatur.

Magiſter Girardus cognomento Puella, vir magnæ literaturæ & honeſtatis, electus eſt in epiſcopatum Ceſtrenſem, qui epiſcopatus habet tres ſedes: Ceſtrenſem, Coneitenſem, Licifellenſem.

Henricus frater Ægidij de Folerio, nepos abbatis Fiſcanni, electus eſt ad archiepiſcopatum Bituricenſem.

Iterum Andronius expulit nepotem ſuum Alexium iuuenem imperatorem de vrbe Cõſtantinopolitana, & captum tandem demerſit in mare, ipſum, & matrem, & ſororem eius. Quibus de medio moriendo ſublatis, Andronicus qui tyrannide arripuerat imperium, præcepit primogenito filio ſuo Manueli, vt acciperet vxorem Alexij imperatoris defuncti, ſororem Philippi regis Francorum, & haberet cum eo dignitatem imperij Quod cum vir honeſtus renueret, proiecit eum in vincula, & accepit illam, & contraxit inceſtum coniugium, (ſi cõiugium vocandum eſt) & fecit coronari ſecum filium ſuum iuniorem Calo Ioannem.

Cum autem Latini occiderentur per crudelitatem iſtius Andronij, quidam cardinalis Romanæ eccleſiæ Ioannes nomine quem Romanus pontifex miſerat Conſtantinopolim, ad petitionem Manuel imperatoris qui erat vir religioſus, & volebat per prædicationem illius cardinalis reuocare eccleſiam Græcorũ ad inſtituta & ſubiectionem Romanæ eccleſiæ; hic, inquam, Ioannes cum Latini occiderentur, erat in hoſpitio ſuo, veneruntq; ad eum quidam religioſi viri ſuadere ei, vt diſcederet ne occideretur. Quod cũ audiret, dixit, Abſit hoc ne fiat: ego hic ſto pro vnitate eccleſiæ, & prçcepto papę Alexandri domini mei. Tunc irruentes in eũ Greci perfidi occiderunt eum, & ligantes canem cum eo, ita quod cauda canis eſſet in os eius, traxerũt per vicos ciuitatis, & facta fouea ibi combuſſerunt eum, & poſtea viri religioſi de fouea tulerunt corpus eius, & optime ſepelierunt illud, vbi fiunt crebro miracula.

Chriſtianus Moguntienſis archiepiſcopus obiit qui ſe non habebat ſecundum morem clericorum, ſed more tyranni, exercitus ducendo & brebẽſones: multa mala fecit eccleſiæ Romanæ, & hominibus ſancti Petri, & quibuſdam ciuitatibus Longobardiæ, quæ erant contrariæ imperatori Alemaniæ domino ſuo.

Obiit clariſſimus domin⁹ noſter Rotrodus Rothomagen. archiepiſcopus.

Obiit Vuilhelmus comes Clocceſtriæ ſine hęredibus, abſq; tribus filiabus; quarum vna eſt comitiſſa Ebroicenſis, altera vxor comitis Vuilhelmi de Clara; tertia eſt in manu Dei & domini regis, & cui voluerit dabit eam.

Wilhelmus decanus Baiocenſis electus eſt in epiſcopatũ Conſtantienſem.

Wilhelmus decanus canonicorum ſancti Petri de Curte, quæ eſt capella regis apud Cenomanenſis vrbem, electus eſt ad epiſcopatum Abrincenſem.

1183 | 31 | 2 | Rex Henricus tenuit curiam ſuam apud Cadomum. | 28

Obiit Richardus Cantuarienſis archiepiſcopus.

Obiit etiam Girardus, magnæ religionis & literaturæ vir, Ceſtrenſis epiſcopus.

Anno ſuperiori apparuit domina noſtra, mater miſericordiæ, ſancta Maria, cuidam fabro lignario opus facienti in quadam ſylua, & obtulit ei ſigillum iconiæ ſuæ, & filij ſui, ſaluatoris noſtri, cuius ſic conſcriptio erat: Agnus Dei qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem: & dixit ei, vt ferret illud ſigillum ad epiſcopum Podienſem, vt prædicaret in prouincia ſua, & aliis circumquaque, vt omnes qui vellent pacem tenere ſanctæ eccleſiæ & filiis ſuis, facerent huiuſmodi ſigilla, & portarent in ſignum pacis, & facerent alba parua caputia ad oſtentationem pacis & innocentiæ, & dato Sacramento pacem tenerent, & inimicos pacis deſtruerent: quod & factum eſt. Nã multi epiſcopi, & conſu-

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini.

consules,& viri consulares, & mediocres, & pauperes hanc sectam tenentes, pacem tenent,& inimicos pacis persequuntur.

Obiit Wilhelmus de Vecit.

Obiit Wilhelmus de Lancastre,magnæ honestatis & possessionis vir.

32 | 3 | Rex Henricus tenuit curiam suam apud Cenomanensem. | 29 | 1184

Dominus noster Walterus,Liconiensis episcopus, factus est archiepisco-
10 pus Rothomagensis.

Lucius papa in capite ieiunij, id est feria 4 cinerum,ordinauit plures cardinales, inter quos magistrum Meliorem presbyterum cardinalem, quem etiam fecit camerarium suum,& electum Dolensem diaconum,&magistrum Radulphum Nigellum, charissimum amicum nostrum, magnæ honestatis & literaturæ & religionis virum.

Fridericus imperator Romanorum fecit ordinari vnum filiorum suorum non primogenitum,sed secundum,in regem Germaniæ.

Rex Anglorum Henricus sapientia & diuitiis suis acquisiuit sororem regis Portugalensis Hispaniæ.ad hoc vt fieret vxor comitis Flandrensis cogna-
20 ti sui. Venit ergo ad comitem Flandrensem in abundantia auri & argenti. Huius pater licet grandæuus, adhuc viuit, qui in iuuentute sua super Agarenos adiutus ab Anglis & Normannis ciuitatem Vlixbonam quam vulgariter vocant Lissebone,ad quam transtulit de Valentia corpus beati Vincentij leuitæ & martyris, (vt quidam dicunt,sed Amonius monachus de translatione eiusdem corporis sancti martyris tempore Caroli imperatoris facta aliter loquitur)fecit eandem ciuitatẽ promissione papæ archiepiscopatum, cui subdidit sex alias ciuitates quas acquisierat.

Balduinus Wigornensis episcopus consecratus est in archiepiscopatum Cantuarensem.

30 Obiit Walerannus Rofensis episcopus,&capellanus archiepiscopus Cantuarensis,cui succedit Gislebertus archidiaconus Lexouiensis.

Hugo de Nonna, archidiaconus Lexouiensis, electus est in episcopatum Cestrensem.

33 | 4 | Petrus Girardus factus est episcopus Maclouiensis. | 30 | 1185

Magna discordia facta est inter Philippum regem Francorum, & Philippum comitem Flandrensem, propter comitatum Viromandensem. Sed rex Francorum ex omni potentatu suo congregauit infinitum exercitum,&coegit comitem,ad faciendam voluntatem suam.

Obiit Rogerius episcopus Sagiensis, qui multum emendauit matrem ec-
40 clesiam, & totum dominium suum: reliquit etiam immensas diuitias in auro & argento sibi non profuturas.

Obiit Robertus electus Montisburgi,& successit ei Wilhelmus monachus eiusdem loci.

Ioannes iunior filius regis Anglorum, quem vocant sine terra, quamuis multas & latas habebat possessiones & multos comitatus, transiuit in Hyberniam,gratia Dei permittente rex futurus in illa patria.

Obiit Robertus episcopus Nannetensis,vir magnæ honestatis, & amicus noster,cum rediret de Hierusalem.

Obiit Gaufridus Cornubensis episcopus.

50 Abbas Ponteniacensis factus est episcopus Atrebatensis.

Theobaldus abbas Cluniacensis factus est episcopus cardinalis Ostiensis, cui successit filius comitis de Claromonte. Hic prius fuit abbas cuiusdam abbatiæ ordinis Cistercien sis. Inde translatus est ad abbatiam Flauiacensem. Inde exortis quibusdã causis,factus est abbas sancti Luciani martyris,primi episcopi Beluacensis ciuitatis. Exinde (vt diximus) factus est abbas Cluniacẽsis.

Digitized by Google

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Interim facta est magna commotio & concertatio inter Philippum regem Francorum, & Philippum comitem Flandrensem. Comes enim Flandrensis confusus pudore, quia fecerat voluntatem regis de comitatu Viromandensi, repletus ira & indignatione, vertit sed ad regem Germaniæ filium Friderici Romani imperatoris, vt iuuaret eum; & fecit ei hominium de Flandrensi comitatu, vnde magna tribulatio exorta est in toto regno Frãcorum.

Anno præterito obiit Balduinus rex Hierosolymitanus, vir honestus & religiosus, & potens contra Sarracenos, licet elephantiosus. Nec hoc mirum est, quia flagellat Deus omnem filium quẽ recipit. Huic successit nepos eius Henricus, natus ex sorore sua, cuius pater fuit Wilhelmus filius comitis Montisferrati, qui fuerat natus ex nepte Friderici imperatoris Romanorum, & postea comes Iopensis duxit matrem prædicti Henrici regis, qui seruat prædictum iuuenem regem & regnum eius, quousque perueniat ad perfectam ætatem.

Obiit Bartholomæus vir venerabilis, episcopus Exouiensis.

Obiit Iocellinus Salesberiensis episcopus.

Obiit Lucius papa Romanus, cui successit Imbertus Mediolanensis archiepiscopus, vocatus Vrbanus, tertius, papa Romanus 187.

Dominus Walterus Rothomagensis archiepiscopus impetrauit à domino Henrico rege Anglorũ, vt abbatia sancti Elesij quæ est in insula Grisolij, quam Guillelmus filius Hanni fecerat in eadem insula, consilio & auxilio domini regis iungeretur abbatiæ de Voto quæ est iuxta Cæsarisburgum, quam imperatrix mater Henrici regis ædificauerat. Erat autẽ tripliciter ditior tam in Normannia, quam in Anglia, quam abbatia de Voto. Erat autem vtraque de ordine canonicorum regularium. Facta est itaque abbatia de Voto mater & caput, habens & perenniter possidens abbatiam de insula, & omnia sibi pertinentia. Prædictus vero archiepiscopus Rothomagensis fecit in eadem abbatia abbatem suum capellanum, qui erat canonicus eiusdem ordinis. Quidam enim constabularius domini regis Henrici, Osbernus de Hosa nomine, qui castrum Cęsarisburgi cum patria quæ ad illum pertinet, custodiebat iussu domini regis Henrici; ędificauit in eadem abbatia de Voto domum pulcherrimam, officinas idoneas in se continentem ad opus suum. In qua post administrationem domini regis, quamdiu vixit, satis honeste conuersatus est. Ipse vero ante octo dies mortis suæ factus canonicus, permissione domini regis, eidem abbatiæ dedit 32 marcas auri; dedit etiam prædictæ abbatiæ centum libras Cenomanûm, ad augendas possessiones eiusdem abbatiæ; dedit etiam eidem abbatiæ 60 marcas argenti in plata, & totidem in vasis.

Prædictus archiepiscopus transtulit magistrum Wilhelmum Hubaudum, qui erat abbas Grestensis & monachus Becci ad abbatiam sancti Martini Pontisare, quamuis abbatia Grestem tripliciter esset ditior quã illa: sed propter affinitatem vel familiaritatem quam habebat erga illum, & quia erant compatriotæ, voluit ipsum habere iuxta se.

Dominus Henricus rex tenuit curiam suam ad Natale apud Donnumfrontem.

Henricus de Brachauilla superior Toarni factus est abbas Sagiensis.

Apud vrbem Parisiorum in quodam monasterio sancti Stephani protomartyris inueniuntur reliquiæ de capillis sanctæ Mariæ 22, brachium sancti Andreæ apostoli, caput sancti Dionysij martyris, eiusdem vrbis episcopi.

1186	34	5	31
1187	35	6	Factum est prælium in Palæstina Christianorum contra paganos, in quo Christianorum mortui sunt mille 21 & quingenti homines. 32

Crux sancta à paganis capta, & Guido rex Hierosolymitanus, & tota terra

| Romanorum. | | Francorum. | | Anglorum. | Anni Domin.

terra Saladino est reddita, exceptis Tyro, & Tripoli, & Antiochia, & paucis aliis.

Eodem anno natus est Ludouicus filius Philippi regis Francorum.

Obierunt Osbernus abbas Becci, & Waltherius abbas sancti Wandregisili.

36 | 7 | Fridericus imperator cum multis suorum, Philippus rex Franco- | 33 | 1188
rum, Henricus rex Anglorum, & Richardus filius eius, cruces acceperunt, vt subuenirent Christianis in Palæstina. Et factus est numerus signatorum magnus.

37 | 8 | Fridericus imperator egressus est de terra sua cum exercitu | 34 | 1189
magno, vt subueniret Christianis in Tyro, & Tripoli, & Antiochia laborantibus, & vsque ad Antiochiam viam sibi & suis comparauit.

Eodem anno obiit Henricus secundus, rex Anglorum, filius imperatricis, 2 nonas Iulij, qui regnauit annis 34, mensib. sex. Successit ei filius eius Richardus, vir magnæ probitatis, vnctus in regem quarto idus Septembris.

1 | 9 | Obiit Robertus abbas Gemet. 4 idus Iunij. | 35 | 1190

Eodem anno pridie idus Iulij successit Rogerius cellarius.

Eodem anno Philippus rex Francorum, & Richardus rex Anglorum, cum multis millibus armatorum ingressi sunt de terris suis vt subuenirent Christianis in Palæstina.

2 | 10 | Richardus rex Anglorum, & Philippus rex Francorum, mare | 1 | 1191
transierunt. Præcesserat eos Iacobus de Auennis cum 7 nauibus. Cuius auxilio rex Guido quià captiuitate redierat, Acram vrbem iam obsederat. Erat autem cum eis dux etiam Campaniæ Henricus cum multis aliis. Rex Philippus ad obsidionem venit.

Rex autem Richardus, vir insignis probitate, Cyprum insulam armis intrauit & acquisiuit, dominum insulæ illius qui dicebatur imperator, cum filia eius, cum equo eius mirabili, & cum thesauris in ius suum redegit. Deinde cũ per mare veniret Acram, iuuenit nauem paganorum permaximam quam Dromontem dicunt, & cum omnibus quæ in ea erant, in profundum maris eam submergi fecit. Quæ si ad subsidium paganorum peruenire potuisset, sine dubio ciuitas capi non potuisset.

Eodem anno obiit Rogerus abbas Gemet. quarto calendas Nouembris, cui successit eodem anno Richardus de Mara, eiusdem loci monachus, decimoseptimo calendas Ianuarij.

3 | 11 | Acra ciuitas regibus Christianorum reddita est tertio anno ab | 2 | 1192
eo quo obsessa fuerat.

Philippus rex Francorum mox rediit. Richardo vero regi Anglorum remanenti redditæ sunt vrbes, Iannia, Cæsarea, & Ascalon. Quo dum transiret, conflixit cum Sarracenis. Erat autem ipse semper in primo conflictu, portitores necessariorum in medio, Iacobus de Auennis in extremis. Igitur superuenientibus Sarracenis, Iacobus & nepotes eius in prælio ceciderunt. Richardus vero rex hoc audiens, magno dolore permotus, equo currente mox rediit, & omnes inimicos Dei in fugam conuertit.

4 | 12 | Richardus rex Anglorum rediens in terram suam, in terra im- | 3 | 1193
peratoris Alemannorum captus est à quodam duce Austrasiorum, & tandem traditus imperatori. Dum ibi captiuus teneretur, Philippus rex Francorum Gisortium & vicina ei castella per consensum proditorum cepit; Rothomagum quoque vrbem obsedit, sed eam capere non potuit.

5 | 13 | Distracti sunt thesauri ecclesiarum per totam terram regis Ri- | 4 | 1194
chardi, calices etiam fracti & venundati, & missa sunt precia eorum in Alemanniam pro redemptione regis Richardi, 130 millia marcarum imperato-

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

ri,cæteris vero infinitam pecuniam. Cumq; adhuc captiuus teneretur, Philippus rex Francorum obsedit Rothomagum, sed capere non potuit. Ciues enim viriliter se defendebant, & cæteri Normanni eos adiuuabant. Vernolium quoq; obsedit, sed capere non potuit. Cumque adhuc castrum obsideret,venit rex Anglorum.

1195 6 | 14 | In Hispania pugnauerunt Sarraceni contra regem Castellæ,& | 5 facta est plaga magna tam Sarracenorum quam paganorum duobus diebus. Prima die neutri parti cessit victoria. Secunda die quædam pars Christianorum fugauit Sarracenos, reliqua pars circumenta est à Sarracenis & oppressa. Qui euaserunt,in Lardo castro se receperunt: & reddito castro & quibusdam alijs,ad regem suum tandem deuenerũt: & modico tempore pax fuit regibus Francorum & Anglorum.

1196 7 | 15 | Britones rebellauerunt contra regem Richardum sub nomine | 6 Arturi pueri,& coacti sunt ab eo dare obsides pacis. Eodem anno Philippus rex Francorum obsedit castrum quod dicitur Arbamarla, & cum graui damno suorum euertit. Richardus vero rex partem terræ suæ iam recuperauerat,sed eodem anno iterum amisit Nouamcourt.

1197 8 | 16 | Archiepiscopus Moguntiæ cum multitudine Alemannorum, | 7 & cum rege Hungariæ, & regina profectus est in Palæstinam contra Sarracenos,& obtinuerunt Baruc & quasdam alias vrbes, & regem Christianorum creauerunt Hannericum.

1198 9|17| Ædificatum est castrum apud Andeliacũ perseuerante adhuc bello.|8

Eodem anno obiit Richardus abbas Gemet in festo Fabiani & Sebastiani.

Et sequenti mense Februario, idibus eiusdem mensis, electus est Alexander abbas,qui prior fuerat eiusdem monasterij, prima Dominica Quadragesimæ consecratus.

Eodem anno rex Richardus in celebratione Gemetica fuit.

Eodem quoque anno ad petitionem Alexandri abbatis dedit Richardus rex ecclesiæ Gemeticensi mercatum apud Duclarum,& chartam fieri præcepit: ipse pro excambio Pontis Archæ Touteuillam dedit.

Eodem anno archiep. & episcopi, & duces imperij,defuncto imper. suo,elegerũt imperatorem Ottonem,nepotẽ regis Richardi, fratrẽ Henrici ducis Saxoniæ. Richardus vero rex cum multis expensis eum ad imperium trãsmisit. O laudabilis viri laudabile factum,qui totum mundi imperium nepoti suo comparauit! Nondum tamen imperator nominatus est,sed rex tantum.

1199 10 | 18 | Obiit Richardus rex Anglorum cum dolore suo,octauo idus | 9 Aprilis,& sepultus est ad pedes patris sui apud Fontenallẽ. Cor illius ex præcepto eius Rothomagum delatum est, & honorifice sepultum. Regnauit autem satis laboriose annis decem. Successit ei eodem anno frater eius Ioannes,in Ascensione Domini coronatus. Hic Gemeticensi ecclesiæ reddidit Pontemarchæ, & Touteuillam resumpsit. Conuenerunt autem ad eum vna die 15 Comites: inter quos erant comes de Bar, comes Flandrensis,& comes Boloniæ,& omnes contra regem Francorum coniurauerunt.

1200 1|19| Ioannes rex Anglorum pacem fecit cum Philippo rege Francorum, | 1 hoc modo. Dedit ei 30 millia marcarum argẽti,tria quoq; castella in Biturico, castellum Radulphi de Doloribus, Isodunum,& Crasseianni. Partem quoque Normanniæ quam præfatus Philippus rex occupauerat,ei in pace dimisit; videlicet Gisortium, Vernonẽ, Gaillonium, Pacceium, vrbẽ Ebroicensem cum omnib. pertinentiis suis, Ibreium,& Nouãcurtum. Neptem quoq; suam filiã regis Castellæ,honestissimam corpore & moribus virginem,Blandam nomine,Ludouico filio præfati regis Francorum in coniugem dedit, hebdomadã Dominicæ Ascensionis.

Eodem

Romanorum.		Francorum.		Anglorum.	Anni Dominic

Eodem quoque die Philippus rex Francorum Ioanni regi Anglorum reddidit Arturum, nepotem ſuum, principem Britonum. Qui hominium patruo ſuo Ioanni regi fecit, & Britanniæ Armoricanæ ducatum ab eo accepit. Deinde præfatus rex Ioannes collecto exercitu aggreſſus eſt expugnare eos qui ei rebelles fuerant, in pago Cenomanico, Andegauenſi, & Pictauenſi, pacificatiſq; ad votum omnibus Waſconiam intrauit.

Eodem anno obijt Wilhelmus filius Radulphi, Seneſcallus Normanniæ: cui ſucceſſit Garinus de Glapium Seneſcallus.

Dominus papa Innocentius quadrageſimum nummum reddituum ad ſubſidium terræ Hieroſolymitanæ petijt.

Vrbs Rothomagenſis cum ipſa matre eccleſia graui incendio corruit.

Rex Ioannes repudiata vxore ſua filia Wilhelmi Mafouache comitis Claudioceſtriæ propter manifeſtam generis propinquitatem, aliam duxit filiam ducis Engolſmenſis, & pacificatis ad votum omnibus, citra mare tranſiit in Angliam.

Eodem anno terra Roberti peregrini de Boſco Heroudi ad dominum Meticenſem*, datis 40 libris Andegauenſibus, & 40 ſolidis annui redditus.

Eodem quoq; anno obijt Albertus Damarturi comes, & ſepultus eſt apud Gemet. ante altare ſanctæ Mariæ, vir apud Deum & homines valde clarus. Obijt autem 3 Cal. Octob. filius eius Reginaldus, comes Boloniæ: pro remedio animæ eius dedit Gemet. eccleſiæ vndecim libras annui reditus apud Iuliambonam, in perpetuam eleemoſynam in feudo Vaſcher.

2 | 20 | Wilhelmus de Vado miles vendidit, vel potius accepta charitate 13 librarum & vnius equi albi in perpetuam eleemoſynam dedit Deo & Alexandro abbati & monachis Gemet. tertiam partem terræ quam habebat apud Duclarum, & vniuerſa quæ ad terræ illius tertiam partem pertinebant, in hominibus, & oblationibus, & reditibus ſiue pertinentijs. | 2 | 1201

Eodem quoq; anno videlicet 1201, Rogerius Torel, miles illuſtris Vulcatienſis territorij, dedit eccleſiæ Gemet. in perpetuam eleemoſynam apud Giſenneas 16 & dimidiam acras terræ arabilis, & 7. acras nemoris in manu Waltheri archiepiſcopi reddidit. Archiepiſcopus vero Alexandro abbati & monachis dedit, & chartam tam ſuam quam ſupra dicti militis fieri præcepit non ſolum de iam dicta donatione, ſed & de omnibus quæ à prædeceſſoribus ſæpe dicti Rogerij data nobis fuerant, vt deinceps tanquam pura eleemoſyna per iuſtitiam archiepiſcopi omnia tenerentur. Pro hac autem donatione Rogerius Torel accepit ab Alexandro abbate nomine charitatis triginta libras Andegauenſes, & equum vnum album: à Wilhelmo vero de Lunda tunc cellario duorum militum veſtimenta de Eſtanfort, ſui videlicet & alterius militis.

3 | 21 | Anno verbi incarnati iterum bellum fuit inter regem Francorum Philippum, & regem Anglorum Ioannem, eo quod rex Ioãnes regi Philippo dare noluerit caſtrum rupis Andeliaci, & caſtrum Vallis Redolij. Et primo quidem impetu diſſenſionis, Philippus rex occupauit totam terrã Hugonis de Gornaio quæ Branum dicebatur: deinde multum laborauit in obſidione Radipõtis, ſed non prævaluit. Rurſumq; multo labore obſedit caſtrum Arcarum, & nõ obtinuit. Miſit etiam Arturum principem cum multo comitatu armatorum in Andegauenſem pagum. Qui veniẽtes illuc obſederunt in caſtro Miribel reginã Alienoram, matrem regis Ioannis. Quod audiens iam dictus rex Ioan. longiſſimo itinere citiſſime illuc veniens, hoſtes ſuos & matris audacter inuaſit, debellauit, & vicit; ipſum Arturum & principes Pictauenſes qui cum eo erant, & multos alios armis cepit, & diuerſis carceribus recluſit; matrem ſuam liberauit; Andegauorum & Turonorum ciuitates in ius | 3 | 1202

Anni Domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

ſuum redegit. Deinde veniens Rothomagum honorifice à ciuibus propter inæſtimabilem victoriam ſuſceptus eſt.

1203 4 | 22 | Hugo de Gornaio aperte defecit à rege Anglorum Ioanne, | 4
quod prius occulte feciſſe putabatur, & tradidit regi Francorum caſtrum Montisfortis, quod tamen non multo poſt debellauit & cepit.

Eodem anno Petrus de Mellento, filius Roberti comitis Mellentini, tranſiuit ad regem Francorum, & tradidit ei caſtrum Bellimontis, nec multo poſt mortuus eſt. Et Hugo de Gornaio etiam à rege Francorum, vt manifeſtus proditor, amiſſa tota terra ſua, expulſus eſſe dicitur.

Eodem anno dum rex Ioannes in acquirenda dolo vrbe, & alijs quibuſdam occupatus eſſet; rex Francorum Philippus caſtrum Radipontis obſedit, & cepit, & Andream de Bellocampo militem fideliſſimum qui cuſtodiebat illud.

Æliza Bigereſſa mulier nobilis eccleſiæ Gemeter, & Alexandro abbati ſe reddidit, & dedit octo arcas terræ, & duos hoſpites cum omni tenemento eorum, Robertum Trauelle, & Robertum Soliman.

1204 5 | 23 | Statim poſt Natalem domini caſtrum de rupe Andeliaci à rege | 5
Francorum Philippo obſeſſum, & captum eſt; rege Ioanne in Anglia commorante.

Eodem anno Philippus rex, commorante in Anglia rege Ioanne, occupauit totam Normanniam, & completum eſt illud vaticinium: Vtranq; inſulam amittet Neuſtria, id eſt Angliam & Hiberniam. Monaſteria theſauros dederunt regi Francorum: vnumquodque, quam ab eo extorqueri potuit: & expoliata eſt terra honoribus & diuitijs, quia munera ſola data ſunt Francis.

Eodem anno gelu grauiſſimum cepit nonis Decembris, & durauit & perduravit fere continuum, vſque 12 Calendas Aprilis, fuitque hyems maxima, & impedita eſt ex parte ſatio, tam hyemalis quam vernalis, quia in toto illo tempore non duobus continuis diebus arare vel ſeminare homines potuerunt.

Balduinus comes Flandrenſis & Hanienſis, qui cum multis alijs peregrinis de terra ſua egreſſus fuerat, vt ſubueniret Chriſtianis in Palæſtina, conſilio domini papæ Innocentij, tranſiuit Conſtantinopolim: & expulſis ſiue interfectis multis proditoribus, Romanæ eccleſiæ aduerſarijs, electus eſt imperator Conſtantinopolitanus, anno ſequenti, Dominica qua cantatur Iubilate, milleſimo ducenteſimo quarto.

1205 6 | 24 | Literæ Cæſarienſis archiepiſcopi venerunt Rothomagum, pro- | 6
teſtantes deſolationem terræ Hieroſolymorum, eo quod mortuus eſt filius regis Henrici circa Purificationem beatæ Mariæ, qui ſperabatur regnū Chriſtianorum bene eſſe recturus. Sed & ipſe rex Hamericus primo die Aprilis mortuus eſt, & remanſit terra ſine rectore. Peregrini & fere omnes Conſtantinopolim ad Balduinum imperatorem tranſibant. Templarij & Hoſpitalarij vix ſe defendentes, dominium terræ adiudicauerunt cuidam puellæ, quæ fuerat filia marchionis de Monteferrato, & ſtatuerunt eam ſub cuſtodia cuiuſdam auunculi ſui. Pictauenſes duces, regi Francorum Philippo reſiſtentes, in multis præualuerunt, regis Anglorum Ioannis partes defendentes.

Hoc etiam anno Balduinus Conſtantinopolitanus imperator, alijq; multi occiſi ſunt à Ioanne de Blac in bello: & vir illuſtris frater eius Henricus rexit imperium. Otto vero fortiſſimus rex Alemannorum pugnauit contra Philippum ducem Sueuiæ qui Coloniam obſederat, & vicit, hoſteſque ſuos alios fugauit, alios in ius ſuum captos reduxit, Coloniam liberauit, præda copioſa potitus eſt.

1206 7 | 25 | Rex Ioannes ab Anglia egreſſus pagum Pictauenſem intrauit, | 7
contra regem Francorum rebellaturus. Sed poſtea cum milites eius varias infir-

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni Domini

infirmitates incurrerent, facta pace ad tempus cum rege Francorum videlicet vsq; ad duos annos recessit. Rex Otto cum Philippo duce Sueuiæ de pace multa locutus, pacem facere non potuit, sed Coloniam relinquit.

8 | 26 | Rex Otto venit in Angliam, & quibusdam pactionibus inter- | 8 | 1207
positis cum rege Ioanne, 10 millia marcarum argenti asportauit, & in Alemãniam redijt.

Rex Francorum Philippus mens. Maio manu armata (quamuis nemo resisteret) Rothomagum primo intrauit, & à ciuibus eiusdem vrbis multam pecuniam & multa donaria suscepit: deinde simili modo Vernolium venit, sed non intrauit.

Episcopus Suessonum cum magna multitudine Constantinopolim adijt.

Eodem anno obijt Walterus Rothomagensis Archiepiscopus 16 Calend. Decemb. sedit archiepiscopus annis 23.

Anno sequenti successit Robertus cognomento Pullus.

9 | 27 | Multi in Gallia cruces in pectoribus acceperunt, pugnaturi | 9 | 1208
contrà Albigrisios hæreticos.

1 | 28 | Otto rex Alemannorum Romæ consecratus est imperator Ro- | 10 | 1209
manorum, quamuis Cardinales pauci, & pars aliqua senatorum contradicerent. Vnde in vrbe Roma fuit bellum tribus diebus inter partes.

2 | 29 | A Calen. Ianuar. gelu cœpit grauissimum, & perseuerauit vsque | 11 | 1210
per duos fere mẽses, ita quod satio hyemalis ex magna parte impedita & periclitata est: & quod seminatũ fuerat de frumento, sic euanuit in multis locis, quod nec tantum colligi potuit quantum seminatum fuerat.

Eodem anno contra Albigeseos hæreticos multi accipientes crucem in pectoribus profecti sunt Calend. Augusti.

Exercitus Philippi regis Francorum à Medunta exiens cõtra quosdam Britones profectus est.

SIGEBERTI GEMBLACENSIS CHRONOGRAPHIÆ, CVM APPENDICE ROBERTI Abbatis de Monte, Finis.

Digitized by Google

SIFFRIDI PRESBYTERI MISNENSIS EPITOMES LIBRI II.

LIBER PRIMVS.

De Martiano imperatore & Vandalis.

CCCCLVIII.

MARTIANVS imperator regere cœpit. Hic religiosus fuit, & egentibus multa beneficia præstitit. Huius tempore Vandali Romam ceperunt & spoliauerunt.

Abbas ordinis Cistercienſis in monasterio quod Volcoroda dicitur, ſitum in Turingia, trium virginũ corpora de Colonia Agrippina tranſtulit, effoſſa terra per Thymonem quendam, quæ illi erant in ſomnis monſtrata.

De Simplicio papa.

CCCCLXV.

Simplicius papa à ſancto Petro LI ordinatur. Hic conſtituit, vt nullus põtifex ſibi ſucceſſorem conſtituat, ſicut & ſanctus Clemens inſtituit.

De rege Vandalorum Hunerico.

CCCCLXXVII.

Hunericus rex Vandalorum trecentos triginta tres epiſcopos catholicos & eo amplius exiliat, & quibuſdam linguas amputat, qui tamen poſtea bene prædicarunt verbum Dei, ſed vnus eorum propter fornicationem dono illo eſt priuatus.

De Athanaſio imperatore, & de ſchiſmate Romano.

CCCCXCIII.

Athanaſius imperator regere cœpit: & diſcordia magna Romæ facta eſt in electione papæ, quibuſdam eligẽtibus Symmachum, quibuſdam Laurentium. Igitur in illa diſcordia Romæ multa homicidia, tam ciuium Romanorum quam clericorum & ſacerdotum, facta ſunt: ſed Symmachus prævaluit.

De Olympio Arriano.

Arrianus quidã Olympius, dum lauaret in balneo, & de fide ſanctæ Trinitatis blaſphemias loqueretur, ſubito igneꝰ gladius de cœlo veniens ipſum interfecit.

De Anaſtaſio imperatore.

Anaſtaſius imperator hæreticus Arrianus, in flumine perijt.

De Erinfrido rege Turingorum.

Tempore Anaſtaſij imperat. & Theodorici regis Veronẽſis, dux Turingorum fuit Erinfridus, qui in vxorem acceperat regis Francorum Theoderici filiam. Facta diſcordia inter eos, rex Francorum Theodericus bellum intulit duci Turingiæ Erinfrido ſororis ſuæ marito, ipſumq; humiliare cupiens auxilium Saxonum poſtulauit, & ſtipẽdia tribuit quindecim principibus eorũdem. Saxones tum nondum poſſederant illam prouinciam quæ nunc Saxonia dicitur, terraque Turingiæ tunc ad fluuium Albim terminabatur, in ijs metis quibus nunc Magdeburga metropolis eſt conſtructa, quæ nondum erat ciuitas: & Saxones necdum fidem Chriſtianam receperant, nec baptiſma: eratq; tunc Turingia terra ſpatioſa, quæ à natione Francorum protendebatur vſque ad Oceanum contra ſeptentrionem. In hoc prælio rex Fridericus, qui & Theodericꝰ, vbiq; prævaluit tantum, vt captis munitionibus ducis, ipſum tandem multis exercitibus tam Francorum quã Saxonum vallauit in ciuitate quæ Schindingen dicitur, ſita ad ripam fluminis quod dicitur Vngeſtrute. Cum ergo dux Erinfridus manus obſidentis effugere non valeret, duciſſa, germana ſcilic. regis, miſit ad regem Francorum flebiliter ſupplicans, ne ſororem ſuam viduam fieri, & filios eius orphanos pateretur. Rex miſertus ſororis & filiorum, ipſorum precibus annuit, factaque pace, & portis ciuitatis apertis, ingreſſus ciuitatem, cum duce & populo cœpit amice conuiuari. Saxones autem in campis foris remanſerunt. Quidam vero miles

ro miles ducis, Iringus nomine, tale consilium dedit regi & duci, vt, quia Saxones Turingis non promerentibus super ipsos stipẽdia belli recepissent, ipsi pro eo merito reciperent talionem. Hoc consilio apud regem approbato, quidam venandi gratia ciuitatem exijt, consiliumq; Saxonibus detexit. Saxones irruẽtes in ciuitatem, regem & ducem, cum vniuerso populo qui in ciuitate repertus fuerat, occiderunt, deinde in reliquum vulgus Turingorum sæuientes, quidquid masculini sexus inter fluuios Albim & Vngestrute prostrauerunt, & sic illas partes Turingię vsque in hodiernum diem Saxones possederunt.

De Theodorico Veronense.

DXIX.

Iustinus Maior zelo fidei persequebatur Arianos, quos Theodoricus Veronensis qui imperium vsurpauerat, Romæ fouit: sed dicto Iustino, Papa Ioanne mediante, vtrobique ad tempus est cessum. Tandem Theodoricus Veronensis male perijt, in montem Ætnam detrusus.

De Iustiniano.

DXXVII.

Iustinianus imperator regnauit annis XXVIII. Hic leges per multa volumina diffusas compendiose collegit, faciẽs codicem; multos ad fidem cõuertit, & multa bona fecit. Ipse etiam sententiam promulgauit, ne pagani vel hæretici militarent, dans eis tres menses induciarum conuersionis ad fidem.

De festo Ypapantis.

DLI.

Sub Pelagio Papa, & Iustiniano Imperatore, sumpsit initium apud Constantinopolim, vt Ypapanti Domini, id est, Purificatio beatæ Mariæ virginis solennniter celebraretur.

De Longobardis.

DLXVIII.

Narses Patricius in Italiam Longobardos duxit. Longobardi quondam Vinuli dicti, de quadam insula Teutoniæ trans-migrantes, terram sibi ad habitandum quærebant. Transeuntes autem Turingiam, cum & ipsi essent Teutonici, quẽdam sibi Turingum in regem elegerunt. Inde castra mouentes ad Gallias profecti sunt, & ibidem quandam terram incolentes, per multos annos demorati, & inde rursus recedentes per Narsen Patricium in Italiam (vt iam dictum est) deducti sunt. Pugnaturi cum Italicis cæsariem mulieribus suis circa mentum ligabant, vt viri crederentur, quia tunc temporis viri barbam nutriebant. Quia ergo in illo congressu longis barbis vsi sunt, Longibardi sunt appellati à longa barba, quia in lingua eorum Longum dicitur *Lang*, Barba *Bard*. Isti quondam Mercurium coluerunt quem Gotham vocabant, vnde adhuc in Teutonico Deus dicitur Goth. Vinuli ergo, qui & Longobardi, magnã stragem facientes, Italiam expugnabant: quam extunc possederunt vsque in hodiernum, & Teutonici idiomatis obliti, Latini facti sunt.

De peste Romana.

DLXXXI.

Romæ pestis inguinaria fuit. Fuit autem pestis inguinaria apostema siue inflatura in inguine, tam sæua, vt homines in via, in mensa, in ludis, in colloquijs subito morerentur. Itaq; cum quis sternutabat, sæpe cum ipsa sternutatione spiritum exhalabat. Vnde cum aliquem sternutantem quis audiebat, statim accurrens, Deus te adiuuet, acclamabat. Et abinde adhuc cõsuetudo seruatur, vt cum aliquem sternutantem audimus, Deus te adiuuet, acclamemus. Rursus cum aliquis oscitabat frequenter & continuo, & subito spiritum exhalabat. Vnde cum aliquis se velle oscitare sentiebat, continuo signum crucis sibi imprimere festinabat, & hæc consuetudo vsque nunc seruatur.

De Mauricio imperatore.

DLXXXIII.

Mauricius imperium adeptus regnauit annis XX. Iste compulit beatum Gregorium electum in papam suscipere præsulatum, & tamen postmodo ipsum sanctum persequebatur.

Digitized by Google

De miro prodigio.

Quodam tempore Tiberis fluuius alueum egressus in tantum excreuit, vt super muros vrbis effluueret, & plurimas domos euerteret. Tunc etiam per Tiberim multitudo serpentum cum dracone magno in mare descendit, sed à fluctib⁹ præfocati, & ad littus proiecti, totum aerem sua putredine corumpunt, & sic plaga pessima quam inguinariam vocant, secuta est, ita vt etiam corporali visu sagittæ cælitus venire & singulos quosq; peremere viderentur.

De Cosdra rege Persarum.

DCXII.

Heraclius imperium est adeptus. Ipse fuit LXI imperator à Cæsare Augusto. Anno imperij sui III, permittente Deo flagellari populum suum per sęuitiam paganorum, Cosdras rex Persarum omnia fere regna terrarum suo imperio subiugauit. Ierusalem veniens à sepulchro Domini territus redijt, sed tamẽ partem crucis sanctæ quam Helena ibidem reliquerat, asportauit. Volens ab omnib⁹ coli vt Deus, currum ex auro interducentibus gemmis fecit, & ibidem Solem, & Lunam, & stellarum imagines collocauit, per subtiles etiam & occultos ductus, quasi Deus, desuper aquam infundebat, & in specu subterraneo equi quadrigas trahentes in circuitu, vt quasi currum mouerent; & tonitru simularent. Filio igitur suo regno tradito, in tali fano profanus residet; & iuxta se crucem domini collocans, appellari se ab omnibus Deum volebat, & sicut legitur in libro naturali de officio, ipse Cosdras in throno residens, tanquam pater lignum crucis à dextris posuit, loco filij, & gallum à sinistris, loco Spiritus sancti: se vero patrem iussit nominari. Tunc Heraclius imperator exercitum copiosum collegit, & contra filium Cosdræ iuxta Danubium fluuium dimicaturus aduenit. Tandem vtriq; principibus placuit, vt ipsi super pontem lapideum ibi confligerent, & qui victor existeret, ipse sine damno vtriusq; exercitus imperium vsurparet. Decretum etiam exijt, vt quicunq; principem suum iuuare præsumeret, cruribus & brachijs abscissis, continuo in flumine mergeretur. Et Heraclius totum se Deo obtulit, & sanctæ cruci se deuotione qua potuit, commendauit. Ambobus itaque in conflictu durantibus, Heraclio victoriam Deus tribuit, & cunctum exercitum suo imperio subiugauit, adeo vt vniuersus populus Cosdræ fidei Christianæ se subdiderit, & sactum baptisma susceperit. Cosdras autẽ ignorabat exitum belli, quia cum omnibus odio esset, id à nemine ei intimatur. Heraclius improuiso ad eum peruenit, & in throno aureo eum sedere reperiens, eidem dixit, Quia lignum sanctæ crucis secundum modum tuum honorasti, si baptismum & fidem Christi susceperis, adhuc vitam & regnum acceptis à te pacis obsidib⁹, obtinebis: sin hoc implere contempseris, gladio meo te feriam, & caput tuum præcidam. Cum ille acquiescere nollet, extracto gladio eum protinus decollauit.

De impietate & cædibus.

DCXXXIX.

Constantius tertius, filius Heraclij regnare cœpit, sed quarto mense fraude nouercæ suæ Martianæ occisus est à germano suo Heraclona veneno. Heraclonas occiso fratre suo regnauit cum matre Martiana duobus annis. Tunc Constans dicti Constantini filius, matrem & filium mutilauit narib⁹ & lingua, & per senatum imperat annis XXVII.

De Constante imperatore.

DCXLIX.

Constans imperator hæresim abdicauit, & Romam veniens ecclesiam S. Petri multis donis sublimauit, & Longobardos refrenauit. Ipse in Sicilia fraude suorum in balneo perijt, qui Mimum quendam imperatorem creant.

DCLXX.

Constantinus IV, Constantis filius imperium adeptus est, & Mimum interfecit.

De Iustiniano imperatore.

DCLXXXIX.

Iustinianus II, filius Constantini IV, imperium adeptus, regnauit annos 10. Hunc Leontius patricius, naso & labris mutilauit, & trib⁹ annis regnum occupauit. Tiberius autem Absmarus Leontio nasum amputauit, & in monasterium detrusit, & ipse regnauit annis 7. Tandem Iustinianus imperator verus, auxilio Terebelli regis Bulgariæ vtrunque cepit, & per plantas trahi præcepit, & eorum corda calcauit, populo acclamante, Super aspidem & basiliscum ambulabis, & sic decollati

collati sunt. Hũc Iustinianum Philippus, quem in pontum relegauerat, occidit, & regnauit anno vno. Ipse fuit hæreticus & adulter.

De Osualdo Anglorum rege.

DCCIII.

Osualdus rex Angiiæ, filius Achæ, sororis sancti regis Edmundi qui etiam pro fide occubuit, frater Osuini, patris Ostridę reginę Merciorum, vir fuit magnarum eleemosynarum. In die Paschæ ab Adriano episcopo Lindisarnensi diuina audiẽs, cum linguã ignoraret episcopus, rex populo interpretabatur. Ea die dum multi pauperes confluerent, & omnia iam victualia essent distributa, discum argenteũ fecit confringi, & dari pauperibus. Cui episcopus cõgratulans, & manũ eius osculans dixit, Nunquam putrescet hęc manꝰ. Quod est factum, & permanet vsq; hodie. Die ac nocte diuinis vacabat, & aut supinis aut flexis manibus gratias agebat. Fratre suo Eanfrido ab impiis perempto, ducem Britonum cum multis super se venientem, ipse erecto crucis vexillo superauit, in loco qui dicitur Denisbruna. Nono igitur regni sui anno, ætatis vero XXVIII, à rege Merciorum qui per prædecessorem suum Eduinum peremerat in Maseruelldo, Osualdus orans pro salute animarum in prælio occubuit: cuius caput cum brachiis & manibus ignominiose stipite suspenditur. Corpus vero per supra dictam neptem suam Ostridam, in monasterio Eichelredo sepelitur. A fratre vero suo Osuino caput eius Lindisarni, brachia & manus in regia vrbe condunntur.

De Theodosio.

Theodosius violenter coactus, suscepit imperium, & regnauit anno vno. Hic Anastasium imperatorem magno prælio vicit, & eum fieri clericum coegit, & presbyterum ordinari fecit. Similiter & ipse Theodosiꝰ postquam regnauit anno vno factus est clericus, & residuum tempus vitæ suæ in pace transegit.

De primo Moguntino archiepiscopo.

DCCXXVII.

Gregorius III, papa ordinatus, sanctum Bonifaciũ ordinauit archiepiscopũ Mogũtiæ, & ei pallium dedit. Nam Moguntina ecclesia antea fuit sub archiepiscopatu Wormatiense, sed archiepiscopatus trãslatus est à Wormacia in Moguntiam.

De dino Bonifacio.

Bonifacius duos episcopos ordinauit, Burchardum & Willebaldum, & his curam sui ordinis impertiendo, alterũ Wurceburgi, alterũ Eichstete inthronizauit. Ecclesiam quoq; beatæ virginis in Erfordia cathedralem esse cõstituerat, sed suasu literarum papalium quod decreuerat renouauit. Tandem senio confessis membris consensu & consilio regis Pipini qui fratri suo Carolomano successerat, comitem olim peregrinationis suæ, Lullum successorem sibi destinauit. Eobanum quoque episcopum consecrans vrbi quæ dicitur Vtrecht, ad subsidium sui laboris præposuit, presbyteros diaconosque ordinauit, monachos per loca diuersa destinauit. Ex quibus præcipui fuerunt, Winteuig, Walther, Adelher: presbyteri, Haymund, Schirbald: diaconi, Wacher, Gindher, Hilleger, Bertolf. Hi coniuncti fuerunt vinculo charitatis & participio laboris, iuncti sunt etiam palma ministerij, & corona cœlesti. Willelbadus de Saxonia fuit oriundus, & à parentibus vsque ad triennium tenere educatus, subito ægritudine grauissima rapitur. Et cum desperaretur ab omnibus, vouetur à parẽtibus, vt eum faciant monachum, si dominus superstitem illum relinquat. Traditus igitur sacris studiis in cœnobio Waltheim, proficiebat acerrima scientia & religione. Factus iuuenis patrem adiit, eumque multis exhortationibus peregrinãdi laborem subire pro amore cœlestis patriæ persuasit, assumpto simul altero Wunebaldo germano. Itaq; mari transito Lucam in Hetruriam deuenerunt, vbi defunctum patrem terræ mandarunt. Egressus inde, in monte Cassino monachorum numero se sociauit, sed omnes laudabili conuersatione præcessit.

De Leone imperatore.

Leo II imperium adeptus regnare cœpit. Hic in Christianos & ecclesiam Dei impius & crudelis fuit, Domini saluatoris, & eius glorioſæ genitricis imagines, & aliorũ sanctorum in medio ciuitatis Constantinopolitanæ incendio tradidit, & multos Christianos qui non assenserant huic impietati, decollari fecit.

Beda presbyter venerabilis mortuus est in Anglia.

De Constantino, Leonis filio.

DCCXLII.

Constantinus V, filius Leonis imperatoris, imperium adeptus regnauit annis XXXIIII. Hic pernicioſiſſimus erat, & recedens à Deo, ac inſiſtens luxuriis, & magicis maleficiis, & ſacrificiis idolorum, & inuocationibus dæmonum, & perſecutionibus eccleſiarum, maliſque variis ſupercreſcens, non minus crudelis quam Diocletianus.

De Caroli Magni progenie.

Natus eſt Carolus Magnus eodem annō, de cuius genealogia hic aliqua ſunt dicenda. Mortuo Pipino Groſſo, qui fuit maior domus regni Francorum, Carolus Martellius filius eius tres filios reliquit, Carolomanum, Pipinum, & Grifonem. Regnum tunc Francorum ab Aquitania vſque ad Bauariam protendebatur: quod regnum à Priamo, nepote Priami Magni Troiani, mortuo apud Paduam, ab Antenore proceſſit, ſicut Romani ab Ænea, ſed per Cæſarem ſubiectum fuit Romanis. Poſtea cum Valentinianus imperator quoſdam populos qui Alani dicuntur, vincere non poſſet; fecit edictum, vt qui eos vincerent decem annos à tributo liberi eſſent. Vnde Teutonici huius gloriæ cupidi illos ſtrenue delent, & inde Franci appellati ſunt. Sed rex eorum Carolus Martellus Francos in duas partes diuiſit: partem illam in qua Sequana & Ligeris, quæ Gaudiana dicebatur, currūt, Franciam & populos Francigenas, id eſt à Francis genitos, appellauit, & in Teutonico Kerlingen idiomate ſuo; alteram vero partem in qua Rhenus currit, Franconiam, cuius populi Franci dicuntur Pipinus filius Caroli Martelli duxit in vxorem Berchtam, filiam Heraclij, & genuit ex ea Carolum Magnum.

DCCL.

Pipinus pater Caroli vnctus eſt in regē à ſancto Bonifacio, archiepiſcopo Moguntino, iubente papa Zacharia.

DCCLXXXI.

Conſtantinus VI, filius Leonis Quarti, imperium adeptus, regnauit cum matre ſua Irene annis XVII. Cumque opprimeretur eccleſia Romana à rege Langobardorum Haiſtolpho, nec inueniret auxilium ab ipſo imperatore Conſtantino; Pipinus rex pater Caroli magni, Romanos ab Haiſtolpho liberauit, & factus eſt Romanus patricius, & multas gentes vicit. Interuenerat enim pactio inter papā, & principes Teutoniæ, & Romanos, vt deuictis Langobardis, & aliis imperium vaſtantibus, imperium ad Teutonicos transferretur. Trāslatum ergo eſt ad eos, in perſonam Caroli Magni, filium regis Pipini.

DCCXCVI.

Leo IV, papa centeſimus primus, eſt ordinatus: ſedit annis XX, menſibus VI. Ipſe vngit in regem & imperatorem Carolum Magnum, Pipini filium.

DCCCI.

Ab vrbe Roma condita MDCCC, Carolus Magnus, Pipini regis filius, imperium adeptus, LXXVIII imperator à Cæſare Auguſto, regnauit annis XLVI: quem Leo papa vnxit & conſecrauit, & magnifice coronauit. Tunc à cuncto populo clamatum eſt in hunc modum, CAROLO MAGNO ROMANORVM AVGVSTO, ET PACIFICO IMPERATORI, A DEO CORONATO, VITA ET VICTORIA. Leo papa illi claues confeſſionis ſancti Petri, & vexillum vrbis Romanæ, cum aliis muneribus miſit. Carolus iſte dilatauit fidem catholicam, fundauit monaſteria & eccleſias: æquus fuit iudex diuiti & pauperi, ad eleemoſynas largus, diuinis intentus. Cum igitur eſſet Chriſtianiſſimus, & circa diuinum cultum ſollicitus, rogauit magiſtrum ſuū Albinum, vt hiſtoriam & officium componeret de ſancta Trinitate, vt per hoc errores emendarentur, & dubia diſcederet deuotio, & ſecuritas fidei augeretur. Quibus peractis, cœpit feſtum Trinitatis à multis charius amplecti & peragi, maxime à Germanis & Gallis, quorum principum auctoritate fuerat ordinatum. Hic Carolus expugnauit Sclauos, & repulit paganos, vicit Saxones, ſubegit Vngaros. Longitudo eius octo pedum; facies eius palmum & dimidium habebat in longitudine; barba vnum palmum. Militem armatum, ſuper equum ſedentem, à vertice ſimul cum equo ſcindebat. Militem armatum, recte ſtantem ſuper manum ſuam, à terra vſque ad caput leuabat ſola manu. Leporem integrum, aut

aut duas gallinas edebat, vinum modicũ & lymphatum bibebat. In prãdio tantum ter bibit, in cœna raro. Corpore decorus, sed vultu ferus, vt scribit Turpinus archiepiscopus. In diebus dominicis & festiuis vtebatur regalibus vestimentis, ornatus, sedebat, gladium super genua per transuersum ponebat.

De Caroli Magni filio, & Ludouico primo.

Carolus imperator & semper Augustus, republica laudabiliter gubernata, tandem feliciter obiit Aquisgrani, & ibidem sepultus est in ecclesia gloriosæ virginis, quam ipse miro opere condiderat. Obiit autem regni sui XLVI, ætatis vero LXXII. Reliquit duos filios, Pipinum, & Ludouicum. Pipinus factus est rex Italiæ, Ludouicus Aquitaniæ. Hic post mortem patris sui Caroli imperium adeptus, regnauit annis XXV. Iste conuocato concilio magno Aquisgrani multa de statu ecclesiarum & religiosorum vtiliter tractauit: ipse etiam principes ecclesiasticos constituit. In isto concilio regula Canonicorum de diuersis patrum sententiis compilata fuit. Ludouicus hic fundauit Hildesheimium & Carbeiam, & reliquit tres filios, Lotharium, Carolum, & Ludouicum.

DCCCXXXVI.

Otharus archiepiscopus Moguntinus transtulit ossa sancti episcopi Erfurdiam.

De Lothario imperatore.

Lotharius Ludouici filius imperat annis XV: cui fratres eius Carolus & Ludouicus restiterunt, & graue bellum eidem intulerunt. Tanta autem vtrinque facta est strages, vt nulla ætas meminerit tantam aliquando fuisse in regno Franciæ. Tandem pacto inito Carolus regnat in Francia; Lotharius in Germania; Carolus in Italia, & parte Franciæ quæ ab ipso Lotharingia dicta est. Quod iste Ludouicus post patrem suum imperauit, nõ est intelligendum de imperio, sed de Germaniæ regno. Lotharius tribus filiis suis partem quæ ei obtigerat partitur; Ludouico Italiam cum nomine imperij; Lothario qui Placentiæ obiit, Lotharingiam; Carolo Prouinciam: & ipse monachus efficitur in Prumiensi monasterio. Eo tempore rex Hunnorum, id est Vngarorum, Stephanus nomine, Christianus effectus baptizatus est, cum magnatibus & populo regni sui.

DCCCXLI.

Gregorio papa defuncto, Sergius ordinatur. Iste vocabatur Bocca de porco, sed factus papa dicitur Sergius: vnde ab ipso vsque nunc semper mutatur nomen papæ. Ratio huius est, quia dominus nomen Simoni mutauit, vocans eum Petrum, quando ipsum ecclesiæ præfecit.

De Ludouico secundo.

Ludouicus secundus, filius Lotharij, imperat annis XXI. Hic regnum Siciliæ à Sarracenis purgauit.

Carolus frater Lotharij, qui litigauit anno vno & mensibus vndecim cum nepotibus, veneno interiit.

Ludouicus, frater prædictorum Lotharij & Caroli, reliquit tres filios, Carolomanum, Ludouicum & Carolum.

De secundo Carolo.

DCCCLXXVIII.

Carolus Ludouici filius imperium adeptus, & à Ioanne papa consecratus, regnauit annis XI, cum fratribus suis Carolomano & Ludouico. Ipse Normanos qui Galliam inuaserant, deuicit, & Gotfridum regem eorum de sacro fonte leuauit, eique filiam Lotharij Gallam nomine vxorem dedit. Iste Carolus deiectus est de regno, cuius frater Carolomanus de nobili fœmina reliquit filium, sed non legitimum, nomine Arnolphum, cui patruus suus Ludouicus defuncto patre dedit ducatum Carinthiæ, & castrum Mosburg. Vnde cum iam nullus superesset de genere Carolorum, principes Teutoniæ hunc Arnolphum imperatorem fecerunt.

De Arnolpho imperatore.

DCCCLXXXVIII.

Arnolphus Carolomani filius de quo iam dictum est, imperium adeptus regnare hoc anno cœpit. Huius confessio de corpore CHRISTI in sententiis legitur. At Guido dux Spoletanus à suis fautoribus rex in Italia nominatur, cuius filius Lambertus Romam veniens se imperatorem iussit vocari. Tunc Arnolphus Normanos qui Teutoniam inuaserant, annihilauit; Italiamque ingressus, Ber-

Digitized by Google

gomum vrbem cepit,& comitem Ambronium in furca ſuſpendit. Vnde tota Italia territa ſeditioni eius ſubiecit. Interim Lambertus qui ſe pro imperatore geſſerat,moritur, & Longobardi Ludouicum filium Boſonis ad imperium inuitant. Eo tempore factum eſt prælium magnum inter Bauaros & Vngaros. Tum quoq; Vngari vaſtauerunt Saxoniam & Franciam. Dux quoque Turingorum Burchardus occiſus eſt ab Vngaris.

De tertio Ludouico imperatore.

Arnolphus imperator anno XII regni ſui moritur,cuius filius Gundelboldus regnum Germaniæ conabatur inuadere, ſed occiſus eſt: & Ludouicus frater legitimus regnauit annis XII. His temporibus comes Albertus, nepos ducis Saxoniæ Othonis,comitem Conradum interfecit. Vnde rex Ludouicus eum in caſtro Babenberg obſedit. Cui Hatto archiepiſcopus Moguntinus perſuaſit,vt ſe imperatori præſentaret,dãs ei dexteram,quod eum indemnem reduceret. Sed cum eſſent egreſſi; dixit comes, Bonum eſt redire & prandere: cui archiepiſcopus annuit. Vnde cum poſtea ſine alia ſecuritate ſe regi obtuliſſet, ſententiam capitalem accepit.

DCCCCXVII.

Ludouicus III obiit. In iſto Caroliuorum reges & imperatores defecerunt.

De primo Conrado imperatore.

Poſthæc Teutonici Othonẽ de Brunſuig,ducem Saxoniæ,regem ſibi poſcunt: ſed cum eſſet ſenex, renuit. Conſilio tamen eius electus eſt Conradus, filius comitis Conradi, quem prædictus comes Albertus nepos ipſius Othonis occiderat. Iſte mortuus eſt anno regni ſui ſeptimo,& ſepultus in Fulda.

DCCCCXXIII.

Hatto Mogũtinus deuoratus eſt à muribus, nec ſe in caſtris nec inſulis potuit ab iis defenſare.

De rege Henrico Aucupe.

DCCCCXXIV.

Henricus filius Othonis ducis Saxoniç,regnum adeptus,regnauit annis XVII. Iſte dicebatur Auceps, quia dum capere auiculas,renitẽs electus eſt. Ipſe lanceam ſancti Mauricij, à duce Burgundiæ accepit,& à papa inuitatus, dum Romam iret conſecrari,obiit,& ſic imperium non obtinuit. Id ſancto Vlrico in viſione gladij ſine capitello oſtenſum fuit.

De primo Othone imperatore.

DCCCCXL.

Otho filius Henrici regis Romanorũ, imperiũ adeptus,regnauit annis XXXVIII. Iſte dictus fuit Otho Magnus. Fundauit archiepiſcopatum Magdeburgenſem. Vxor eius fuit regina Langobardica Adelheidis. Hæc circa Argentinam in littore Rheni fluminis, in monaſterio Olſa,cum magna veneratione ab omni populo pro Sancta habetur. Iſte Otho Aquiſgranià Mogũtino archiepiſcopo Hildeberto coronatur. Pugnauit cum Vngaris qui Teutoniam inuaſerant, & magna cæde proſtrauit eos in campo qui dicitur Lechfeld. Ipſe quoque contra Beringi tyrannidem, qui XXX annis regnum ſibi Romanum extraordinarie vſurpauerat, à papa Ioanne iam ſupra dicto inuitatus per vallem Tridentinam Romam venit, & ab eodem papa Ioanne imperator conſecratur. Tandem, poſtquam Rempub. bene rexerat, mortuus eſt in Turingia, anno regni ſui XXXVII: deductus in Magdeburg, ciuitatem metropolitanam Saxoniæ,ibidem honorifice ſepultus eſt tempore Benedicti Quinti.

De ſecundo imperatore Othone.

DCCCCLXXVIII.

Otho II, Othonis Magni filius,imperium adeptus,regnauit annis IX. Iſte nominabatur, Mors pallida Saracenorum. Huius vxor fuit Theophania imperatrix, quæ venit de Græcia. Iſte imperator Otho magnum conflictum cum Sarracenis in Calabria habuit,& ceciderunt plurimi de exercitu imperatoris, ſed & imperator vix euaſit. Hic, dum Italici pacem ſæpe violarent, Romam venit, & ante gradus eccleſiæ ſancti Petri omnibus proceribus & magnatibus conuiuium magnum fecit: quibus lætanter epulantibus, omnes vndique armatis cinxit, & de violata pace mouens querimoniam, reos in ſcriptis iubet recitari: quos ſtatim ibidem decoi-

lari

lari faciens; alios gratanter ad epulādum inuitauit. Hic defunctus Romæ ſepultus eſt honorifice apud eccleſiam ſancti Petri, tempore papæ Benedicti ſeptimi.

De Othone tertio imperatore.

DCCCLXXXVIII.

Otho III, Othonis ſecundi filius, imperium adeptus regnauit annis XII. Iſte cognominabatur Mirabilia mundi, vocabatur etiam Otho Rufus. Hic cum eſſet apud Mutinam ciuitatem cum vxore ſua; ipſa imperatrix cuidā comiti ſe proſtituere voluit. Sed cum ille conſentire nollet, illa indignata prędictum comitem apud imperatorem adeo infamauit, vt eum imperator ſine audientia decollari præciperet. Qui antequam decollaretur, rogauit vxorem ſuam, vt iudicio candentis ferri poſt mortem, cum comprobaret innocuum. Adeſt dies, in qua Cæſar ſe pupillis & viduis exhibebat iudicaturus. Affuit & fœmina, comitis ſecum caput habens, quæritque qua morte ſit dignus, qui iniuſte aliquem occidiſſet. Quo reſpondente, Capitis priuatione: illa ait, Tu es ille vir qui maritum meum ad ſuggeſtionem vxoris tuæ iniuſte occidi mandaſti. Quod dum illa per candens ferrum probaſſet, Cæſar in manus fœminę ſe tradidit puniendum. Interuentu tamē pontificis & procerum, decem dierum inducias, deinde octo, deinde ſeptem, quarto ſexà vidua accepit. Tunc imperator cauſa examinata & cognita, vxorem ſuam viuam cremari fecit, & dans viduæ quatuor caſtra vitam redemit. Caſtra hæc ſunt in epiſcopatu Lunæ in Etruria, & vocantur ab induciis dierum, decimum, octauum, ſeptimum, ſextum.

Hic imperator Gregorium V in ſedem Apoſtolicam conſtituit, qui prius Bruno vocabatur, è domo natus Saxonica, qui & imperatorem conſecrauit. Nam Ioannes Placentinus Petri ſedem inuaſerat, & ſe geſſit pro papa conſilio Creſcentij. Quapropter Creſcētinus cum duodecim ſuorum decollatus eſt, & Ioannes pſeudopapa excæcatus, de monte Tarpeio, in quo Capitolium, præcipitatur.

ANNO DOMINI M.

Imperator Otho III, cognomento Rufus, oſſa Caroli Magni Aquiſgrani à pluribus eouſque ignorata inuenit.

M L.

Imperator idem Natiuitatem Domini Romæ celebrauit, & ſequenti anno defunctus eſt, & Aquiſgrani ſepultus.

De ſancto Henrico imperatore.

M I I.

Dux Bauariæ Henricus imperium adeptus, à Cæſare Auguſto LXXXVIII imperator, regnauit annis 24. Huic deſponſata fuit Cunegundis virgo nobilis, cum qua cælibem vitam ducens, cum virgine virgo remanſit; totum ſe diuino cultui tradidit, vetereſ eccleſias reparans, nouas ædificans & ditans. Ipſe fundauit Babinbergenſem eccleſiam, quam & cathedralem inſtituit, & ciuitatem eandem eccleſiis, clero, & populo decorauit. Ipſe etiam reſtaurauit eccleſias, Magdeburgenſem, Merſeburgenſem, Miſnenſem, Hildeſheimenſem, Argentinenſem, quæ à barbaris vaſtatæ fuerant; & in Hildesheimenſe, vbi à puericia enutritus & literis fuit edoctus, poſuit epiſcopum ſanctum Gothardum, qui in monaſterio Heruelden ſi abbas extiterat. Summam enim diligentiam Cæſar iſte adhibens in amplificando cultu Dei, ſedes epiſcopales & eccleſias & vniuerſum regnum ditauit. Idem Auguſtus tradidit ſororem ſuam regi Vngariæ Stephano, qui cum toto regno ſuo fidem Chriſti recepit, & dilectione Dei feruidus, & ſanctis operibus & virtutibus clarus, pro regno tranſitorio elegit æternum. Idem imperator Henricus in Quedlinburg curiam ſuam celebrauit. Ibidem principibus conuocatis, ipſisque ſingulis & vniuerſis id ipſum aſſentientibus, Poloniam & Bohemiam, cæteraſque Sclauorum adiacentes regiones, quia nondum fidem Chriſti receperant, debellare diſpoſuit. Victor ſine effuſione ſanguinis gentes illas ſibi ſubegit, gratias agens Deo cum ſuis. Apuliam à Græcis diu poſſeſſam recuperat Romano imperio. Poloniam ac Burgundiam ſibi ſubegit. Rediens de Apulia infirmitate calculi cœpit laborare, & cum plurimum torqueretur, mira patientia ſuſtinuit, Deoque ab iſto morbo liberatus gratias egit. Anno ætatis ſuæ LII, imperij vero XXIIII, ipſe ſanctus Henricus Romanorum imperator & ſemper Auguſtus regnum tempo-

Digitized by Google

rale regi æterno resignans, cœleste regnũ feliciter introiuit. Denique multis splendens virtutibus & miraculis, regali honore sepultus est Babinbergæ in ecclesia cathedrali. Post discessum sancti Henrici glorioſi imperatoris, felix sponsa ipsius Cunegundis imperatrix, perpetuæ virginitatis obseruatrix, orationibus, ieiuniis, vigiliis, eleemosynis, & aliis sanctis operibus humiliter insistens, multis virtutibus claruit. Tandem feliciter ex hoc mundo trãsiit, & honorifice apud sponsum suum in Babinberga est sepulta.

De archiepiscopo Willegiſo.

Tempore sancti Henrici imperatoris Willegisius archiepiscopus Moguntinus vigebat. Iste quia humilem progeniem habuit, & patrem qui currus & bigas facere solebat, in thalamo ornatis & grandibus literis hæc scripta habebat. *Willegis, Willegis, recole vnde veneris.* Hæc & in Teutonica lingua scripta erant. Appendebat etiam rotas, & huiusmodi instrumenta in pariete circumquaque, in quibus suam prosapiam recognoscebat. Adhuc vsque habentur duæ rotæ quasi aratri in vexillo, & vna in clypeo ecclesiæ Moguntinæ. Hic archiepiscopus in Moguntia maiorem ecclesiam, & sancti Albani ecclesiam constituxit.

De episcopo Hildesbemensi Gothardo.

Gothardus in Althachense monasterio nutritus, ibidem abbas factus ab Henrico imperatore per Willegisium Hetueldense regimen suscepit, & secundum sui nominis interpretationem lasciuos fratres dutius increpauit: nam Gothard Dei durus sonat Germanice. Garense quoque & Cremẽse monasterium in cura habuit. Tandem ab imperatore ad Hildeshemẽsem episcopatum prouinciæ Saxoniæ vocatur.

De secundo Conrado imperatore.

M X X V.

Conradus dux Francorum regnum adeptus, regnauit annis xv. Hic descenderat de stirpe Clodouæi, & duxit Giselã de Webinlingen, neptem sancti Henrici imperatoris, vxoremq; Arnolphi ducis Sueuorum, quæ peperit Ernestum & Hermanum, & hinc peperit Henricum, qui Aquisgrani vnctus est in regem per Peregrinum Colonienſem archiepiscopum. Tempore huius Conradi, visa est in cœlo trabs miræ magnitudinis super Solem iam ad occasum vergentem, & ad terram cadere. Hic quosdam episcopos de Italia in vincula coniecit, & quia Mediolanẽsis archiepiscopus de vinculis fugit, suburbia Mediolani incẽdit. Die Pentecostes, cum idem imperator in parua ecclesia iuxta vrbem ad missam coronaretur; tam grandia tonitrua & fulgura facta sunt, vt aliqui mente excideret, aliqui spiritum exhalarent. Bruno vero episcopus qui Missam celebrabat, & secretarius imperatoris cum aliis dixerunt, se inter Missarum solennia vidisse sanctum Ambrosium, imperatori comminantem, nisi ab vrbe Mediolano discederet.

De comite Leopoldo.

Iste imperator Conradus 11 nulli violatori pacis pepercit: quamobrem comes Leopoldus, cum vxore solus, in sylua in quodam tugurio latitabat. In hac syluã dum Cæsar venaretur, dispersis suis post feras, nocte cogente in idem tugurium se recipit, cui hospita benigne ministrauit. Ipsa autem cum esset grauida, eadem nocte filium peperit, & vox ad Cæsarem tertio facta est, Hic puer gener tuus erit. Mane igitur dum suos reperit, præcipit duobus armigeris, vt puerum de manib. matris violenter reciperent, & per medium scindentes, cor eius sibi afferrent. At illi iussa complentes, puerum de gremio matris rapiunt. Quem videntes formæ elegantissimæ; misericordia moti, super quãdam arborem ne à feris deuoraretur, deposuerunt, & scindentes leporem, cor eius Cæsari obtulerunt. Eodem die, dum quidam dux inde transiret, & puerum vagientem audiret, eum ad se adduci fecit, & dum filium non haberet, ipsum vxori attulit, & à se & vxore genitum esse finxit, & Henricum vocauit. Cum creuisset, erat corpore pulcherrimus, ore facundus, & omnibus gratiosus. Quodam tempore Cæsar cum duce conuiuatur, vidensque Henricum adolescentem decorum & prudentem, curiæ suæ ipsum assumpsit, & videns eum ab omnibus commendari,

Digitized by Google

mendari, cepit dubitare, ne poſt ſe regnaret, & ne iſte ſit quem occidi mandaſſet. Volens igitur eſſe ſecurus, literas manibus ſuis ſcriptas per eum vxori ſuæ dirigit, in hunc modum. In quantum eſt chara tibi vita tua, mox vt literas receperis, puerum hunc necabis. Dum igitur pergens in quadam eccleſia hoſpitatus fuiſſet, & feſſus ſuper bancum quieſceret, & burſa in qua literæ erant dependêret; ſacerdos curioſitate ductus burſam aperuit, & literas imperatoris ſigillo videns munitas, ipſas ſaluo ſigillo aperuit, & legens ſcelus abhorruit, & radens ſubtiliter quod dicebatur. Iſtum necabis; ſcripſit, Iſti filiam dabis. Regina lectis literis principes conuocauit, & tradens ei filiam ſuam nuptias celebrauit. Quo audito, Cæſar ira fremuit, videnſq; ordinationi Dei non reſiſtendum, à duce, à duobus armigeris, à ſacerdote, & à matre pueri, veritate comperta, lætanter eum generum ſuum & hæredem conſtituit.

De diſceſſu Græcie à Romana eccleſia.

MXXVIII.

Tempore imperatoris Conradi II, Eccleſia orientalis receſſit ab obœdiẽtia ſedis Apoſtolicæ. Imperator iſte Conradus II, cognomine Salicus, obijt, & ſepultus eſt in Spira.

De tertio Henrico imperatore.

MXL.

Henricus III, imperatoris Conradi II filius, imperium adeptus, regnauit annis XVII. Hic à ſuis nuptijs omnes hiſtriones expulit, & quæ eis dari ſolent pauperibus diſtribuit; Petrum regem Vngariæ è regno expulſum reſtituit. Huius tempore tantum ſchiſma in eccleſia fuit, vt tres in ſummos pontifices electi eſſent, quos tandem Gratianus presbyter, pecunia magna eis data, induxit, vt cederent, & ſic ipſe electus eſt. Imperator pro tanto ſchiſmate ſedando Romam properans, apud Sutrium vrbem Gratianum obuiam habuit, qui ei coronam auream obtulit, vt eum propitium haberet. Cæſar primo cuncta diſſimulans, conuocata ſynodo, Gratianum, qui & Gregorius dictus eſt, de Simonia conuicit, & eo amoto Suidgerum Babenbergẽſem Epiſcopum ſubſtituit, qui Clemens II dictus eſt, à ſancto Petro CLIX papa ordinatus, à quo ipſe imperator & coniunx eius Agnes imperatrix Romæ imperialem conſecrationem ſuſceperunt. Ipſe Clemens papa ſepultus fuit in Babenberg. Hoc tempore erant quatuor papæ ſucceſſiue & immediate de Teutonia ſumpti.

De Leone Papa, nono.

MXLIX.

Hic Leo Papa dedit pallium Babenbergenſi epiſcopo. Ipſe etiam conſtituit, vt fiant clauſtra iuxta eccleſias ad diſciplinam ſeruandam. Idem conſtituit, ne ſacerdotes aut monachi canes autaues ad venandum ſequerentur, neue turpia lucra ſectarentur. Antiochia & Ieroſolyma à Saracenis capta, hoc tempore à Chriſtianis recuperata ſunt.

De conflictu regis Henrici IV.

MLVI.

Rex Henricus IV, filius Henrici III Imperatoris, conflixit in Turingia cum Saxonibus inter Hoenburg & Neilſtete, & victi ſunt Saxones. Quos cum ſecundo impeteret, dederunt ſe gratiæ. Rupto autem fœdere abduxit captiuos epiſcopos, Magdeburgenſem & Halberſtadenſem, & Othonem quondam Bauariæ ducem, Magnum ducem Saxoniæ, & nouem comites. Eodem anno imperator Henricus, pater iſtius regis Henrici, defunctus eſt Leodij, & ſepultus Spiræ cum patre ſuo Conrado imperatore: cuius exequijs interfuit Papa Victor, & patriarcha Aquileienſis, ac plurimi Epiſcopi, & nobiles.

De incendio Erfordiæ.

MLXXIX.

Ciuitas Erfordia incenſa eſt à militib⁹ imperatoris Henrici, & monaſteria ſancti Petri, & ſancti Seueri, cum multis qui eo confugerant, conflagrarunt.

De fundatione monaſterij Pegauienſis.

MXCI.

Fundatio eccleſiæ Pegauiẽſis inchoa-

taest à Viperto marchione, præsentibus dominis Hertuigo Magdeburgēse, Walramo Citicēse, & Albino Mersburgense episcopis.

MXCIII.

Eclipsis Solis facta est tertia diei hora, & draco magnus visus est.

De quinto Henrico imperatore.

Henricus quintus, quarti Henrici filius, imperium adeptus, regnauit annis XIV. Iste cum XV millibus militum venit Romam, & in gradibus sancti Petri à Papa Paschale, & à clero, & populo processionabiliter suscipitur. Ipse multa magnifica fecit, Spiræ obijt, & ibidem quiescit cum patribus suis. Super quatuor tumbas prædictorum quatuor imperatorum, videlicet Conradi, Henrici III, Henrici IV, Henrici V, vnus versus diuisim scriptus est, qui complectitur omnes tumbas in hunc modum, *Filius hic, Pater hic, Auus hic, Proauus latet isthic.* Item hoc anno dedicatum est monasterium Pegauiense, VII Calen. Aug.

MCX.

Monasterium Reinsdorf à Viperto marchione consilio Othonis episcopi Babenbergensis fundatur.

De conflictu in Welfesholtz.

MCXV.

Imperator Henricus V conflixit cum Saxonibus in Welfesholtz, vbi multi ceciderunt, & imperator victus est, & post hoc obijt, & sepultus est in Spira.

MCXXI.

Fundatum est cœnobium Hallense, videlicet noui operis extra muros situm, à venerabili Archiepiscopo Magdeburgense Adelgoto.

MCXXIV.

Vipertus fundator monasterij Pegauiensis monachus factus, in eodem quieuit in pace.

De Lothario imperatore.

MCXXV.

Lotharius dux Saxonum, imperium adeptus, regnauit annis XIII. Hic fundauit monasterium Luther prope Brunsuigam, & ibidem sepultus est. Vir omni laude dignissimus.

De tertio Conrado imperatore.

MCXXXVIII.

Conradus III, nepos Henrici Cæsaris frater Friderici ducis Sueuiæ, electus est in regem Romanorum, adhuc viuente Lothario superius memorato. Tandem pace inter eos facta, Lotharius apud Veronam moritur, & apud Brunsuigam in monasterio Luther sepelitur. Conradus Aquisgrani à Theodeuino, Portuensi episcopo, apostolicæ sedis legato, coronatus, regnauit annis XV. Ipse mortuus est, & sepultus in Spira.

Hugo de sancto Victore, vir doctissim' & deuotus, moritur.

Eugenius III, monachus & diui Bernardi discipulus, factus papa constituit, vt studium in ecclesijs habeatur in Grammatica, & alijs artibus liberalibus. Ipse etiam canonizauit imperatorē Henricum Babenbergæ, rogatu Conradi imperatoris, & prælatorum.

MCXXXIX.

Obijt sanctus Otho, Babenbergensis episcopus.

De principibus Turingia.

MCXL.

Landgrauius Turingorum Ludouicus obijt, cuius filius Ludouicus ab imperatore Conrado III principatum suscipit. Eodem anno fundata est basilica in valle S. Georgij. Nota quod primus Ludouicus, de quo Landgrauij Turingiæ nati sunt, vocabatur Ludouicus Dedus Barbatus: & ipse descenderat de genealogia Caroli Magni imperatoris. Et cum esset vnus de ducibus Sueuiæ, prælijs annihilatus inde cessit. Cum autem dudum duces Turingorum defecissent, idem Ludouicus Barbatus suscepit principatum dictæ terræ, quæ tunc per plures distracta & vsurpata, cessauit dici ducatus. Sed vsque hodie princeps prætatæ terræ non dux, sed Landgrauius, quod Latine sonat Comes prouincialis, appellatur. Dictus Ludouicus primum ædificauit castrum Wartbergum in vertice montis excelsi, super ciuitatem Isenacum. Et ipse & filij eius, & filij filiorum, super sæpe dictam terram Turingiam, à tempore sancti

di Henrici imperatoris, vsque ad tempora imperatoris Friderici II, per sex generationes principantur.

De Friderico imperatore.

MCLIV.

Fridericus dux Sueuorum, frater Conradi Imperatoris, imperium adeptus, regnauit annos XXXIX.

De Petro Longobardo, & Gratiano.

Petrus Longobardus Magister floruit, qui quatuor libros sententiarum, & glossas Psalterij, & Epistolarum Pauli vtiliter compilauit, & Magister Gratianus Decretum. Beatus Bernhardus migrauit ad Christum.

Tres Lunæ in cœlo visæ sunt, & in media signum crucis: nec multo post visi tres Soles. Contra Alexandrum papam qui canonice electus fuit, duo alij eliguntur, & fauorib. imperatoris Friderici sulciuntur. Durauit hoc schisma aliquot annis. Intra quod tempus Teutonici, qui apud Tusculum pro imperatore morabantur, Romæ ab hora nona vsque ad vesperam tot millia hominũ occiderunt, quot nunquam antea à Romanis occisi sunt.

De Mediolano capto.

MCLXII.

Imperator Fridericus primus Mediolanum cepit & expugnauit. Tunc Reinaldus, archiepiscopus Colonienſis qui cum eo erat, impetrauit corpora trium Magorum qui Christo infanti munera obtulerunt, quæ Mediolani extra muros ante portam Romanam in ecclesia sancti Eustorgij seruabantur pariter, in vno sarcophago marmoreo. Quib⁹ impetratis, Coloniam gaudens secum tulit, & in ecclesia maiore honorifice collocauit.

De Nobilibus submersis.

MCLXXXIV.

Rex Henricus, filius imperatoris Friderici, primum venit Erfordiam, volens concordare Conradum archiepiscopum Moguntinum, & Landgrauium Turingiæ Ludouicum, discordantes. Cumque in cœnaculo residerent cũ nobilibus terræ repente pauimento disrupto, multi in latrinam subtus existentem ceciderunt, videlicet comes Fridericus de Abinberg, comes Henricus de Suartzburg, comes Hassiæ Gotmarus, comes Fridericus de Kirchberg, Burchardus comes de Wartberg. Factum hoc V II Cal. Augusti.

De obitu Friderici imperatoris.

MCXC.

Imperator Fridericus I, vir catholicus, peregre vltra mare profectus, cum multa turba cruce signatorum militantium per desertum Romaniæ; postquam glorioſe triumphauit de inimicis Christi, in modico flumine, in quo balneandi gratia post meridiem descenderat, apud Armeniam in die Apostoli Barnabæ, multis præsentibus, casu submersus est. Huic succeſſit filius eius, rex Henricus, eodem anno; & regnauit annis V II.

De tempestate magna.

Eo tempore tantæ pluuiæ cum tonitruis, & fulminibus, & tempestatib⁹ factæ sunt, quanta nulla memorat hominum antiquitas. Lapides ad quantitatem ouorum quadranguli, cum pluuia mixti de cœlo cadentes, arbores & vineas, & segetes destruxerunt, & multos homines occiderunt. Corui quoque & plures aues, per aerem in hac tempestate volantes, visæ sunt carbones viuos in rostris portare, & domos incendere. Henricus VI contra Romanam ecclesiam semper tyrannidem exercuit. Ipse veneno interijt, sepultus in Spira.

MCXCI.

Eclipsis Solis facta est in vigilia Ioannis Baptistæ.

De Philippo & Othone.

MCXCVIII.

Philippus dux Sueuorum, frater imperatoris Henrici V, in regem Romanorum electus est. Cui se papa Innocentius III opposuit, quia frater suus imperator Hẽricus, contrarius fuerat ecclesiæ Romanæ, ordinauitque papa, vt Otho filius ducis Saxoniæ Aquisgrani coronaretur.

SIFFRIDI PRESBYTERI MISNENSIS EPITOMES

LIBER SECVNDVS.

MCC.

CONRADVS Archiepiſcopus Mogũtinus obijt, pro quo eliguntur duo; Lutpoldus Wormacienſis Epiſcopus, & Siffridus Bingenſis præpoſitus.

MCCI.

Sancta Cunegundis impetatrix & virgo canonizata eſt ab iſto papa Innocentio III. Eodem anno vrbs Conſtantinopolis capta eſt, & ſpoliata à Chriſtianis pluribus rebus.

MCCII.

Rex Philippus à Papa Innocentio excommunicatur; & rex Otho ab eodem papa Romæ in imperatorẽ vngitur, & Siffridus Archiepiſcopus Moguntinus confirmatur.

MCCIII.

Dux Bohemiæ Turingiam vaſtauit, & iterum veniens in Turingiam, voluit cum rege Philippo confligere, ſed territus reuertitur.

MCCIV.

Rex Philippus in Turingia Veiſenſeham obſedit, & ducem Bohemiæ in regem primum coronauit in illo regno.

MCCVIII.

Rex Philippus Babenbergæ occiſus eſt à Palatino comite de Witligshaub, & in Spira ſepultus.

De ſecundo Friderico imperatore.

MCCIX.

Papa Innocentius III Fridericum II, filium imperatoris Henrici V, ad ſceptrum regni ſublimauit, adhuc viuente Othone imperatore, quem pridem idem papa excommunicauerat. Qui excommunicatus fuit vſque ad obitum ſuum; ſed in articulo mortis à prælatis abſolutus eſt. Fridericus II imperium adeptus regnauit annis XXX. Hic erat ingenioſus, ſtudioſus, & literarum ſcientia magnus; leges optimas pro libertate eccleſiæ & contra hæreticos edidit. Iſte ſupra omnes diuitijs & gloria abundauit. Tandem filios ſuos reges conſtituit ſuper diuerſa regna, videlicet Cõradum, Meinfridum, & alios. In diebus ipſius tam Latinorum, quam Teutonicorum, & aliarum nationum, prouinciæ multa pace, & tranquillitate, & abundantia gaudebant.

De Landgravio Hermano.

Eo tempere Landgrauius Turingiæ Hermanus, filius Landgranij Ludouici, mortuus eſt, & ſepultus in Iſenaco, in Eccleſia ſanctæ Catharinæ, monialium ordinis Ciſtercienſis; relinquens quatuor filios, Ludouicum, Henricum cognomine Raſponem, Conradum, Hermanum. Ludouicus duxit ſanctam Elizabetham, filiam regis Vngariæ in vxorem. Henricus Raſpo poſtmodo vnctus eſt in regem Romanorum. Conradus vero, ordinem fratrum domus Teutonicæ ingreſſus, factus eſt magiſter ordinis eiuſdem generalis. Hermanus mortuus eſt, cum eſſet annorum quindecim, & ſepultus eſt apud patrem ſuum Iſenaci.

MCCXII.

In Accarone cœpit ordo fratrum domus Teutonicæ. Eodem anno imperator Otho Wiſſenſeham obſedit.

De ſancta Elizabetha.

Regnãte imperatore Friderico II, claruit beata Elizabetha, regis Vngariæ inclyta filia, ſoror Belu, ex matre filia ducis Meranię. Hanc pater ſuus in annis infantiæ, exiſtentem trium annorum, deſponſauit illuſtri principi Ludouico, qui poſt patrem ſuum Hermanum terræ Turingorũ tenuit principatum, cuius proſapia de nobiliſſima ſtirpe Caroli Magni imperatoris originem traxit. Cum autem beata Elizabetha prædicto ſuo cõiugi Landgrauio Ludouico vnũ filium Hermanum nomine, & duas filias peperiſſet; cõtigit vt idẽ princeps Ludouic⁹ vna cũ imperatore Friderico, & multa militia cruce ſignatorum

Digitized by Google

torum ad terram ſanctam properaret, vt transfretãtes, eam terram quam ſaluator noſter ſui ſanguinis effuſione ſacrauerat, ipſi de Saracenorum manibus liberarent. Cum fines Appuliæ attigiſſent,& in ciuitate quæ Hydruntum dicitur, morarentur, dictus Landgrauius Ludouicus,Deo dilectus & hominibus, carnis debita ſoluens feliciter in Domino obdormiuit. Comites & milites oſſa domini ſui vtique militis Chriſti,inde tollẽtes,non ſine magno planctu & lachrimis ad terram Turingiam reuexerunt, & in monaſterio quod dicitur Reinhardbornum, ſepelierunt,anno MCCXVII. Beata Elizabetha, orbata ſponſo ſuo fidiſſimo, omnia quæ de dotalitijs habere poterat, quæq; de regia aula patris in auro,& argento,& ornamẽtis ſecum attulerat, in vſus pauperum cõuertebat; in ciuitate Haſſiæ quæ Marburgum dicitur,hoſpitalis iaciens fundamenta. Huius famulatrix fuit Iſentrudis. Elizabethæ virtutibus & miraculis innumeris, coram Papa Gregorio IX, & ſenatu cardinalium examinatis & approbatis, ipſe ſummus pontifex conſenſu omnium & applauſu hanc glorioſam Elizabetham Sanctorum catalogo annotauit, anno MCCXXXV,in vrbe Perufia. Sequenteanno dum ſancta oſſa ipſi⁹ transferri deberent, multitudo cleri & populi innumerabilis ad tumbam eius ad ciuitatẽ Marburgum confluxit. Sed & imperator Fridericus cum epiſcopis, & prælatis, atq; principibus ibidem affuit,&coronam auream obtulit, multaq; priuilegia & donaria largiter tribuit. Translatione ergo ſolenniter peracta, ſinguli ad propria cum gaudio redierunt.

MCCXVII.

Imperator Otho obijt Brunſuigæ.

MCCXXI.

Beatus Dominicus migrauit ad Chriſtum, & ſepultus eſt in ciuitate Bononia. Eodem anno Iudæi in Erfordia occiſi ſunt.

MCCXXII.

Engelbertus Colonienſis archiepiſcopus occiſus à comite Friderico de Iſenberg,qui & ipſe in vltionem effuſi ſanguinis crurifragio interijt. Eodem anno Damiata à Saracenis reſumpta eſt.

MCCXXIV.

Tartari magnam multitudinem Ruthenorum proſtrauerunt.

MCCXXVII.

Imperator Fridericus cum multa turba cruce ſignatorum ad ſanctam terram properauit. Sed illud paſſagium impeditum fuit.

MCCXXVIII.

Ieruſalem Chriſtianis reſtituitur. Gẽs Scotorum tũc temporis fere duobus annis diſcurrendo terras pertranſiuit.

MCCXXX.

Archiepiſcopus Moguntinus Siffridus II obijt in Erfordia,cui Siffridus III ſucceſſit.

De filiis beatæ Elizabethæ.

MCCXXXI.

Beata Elizabetha tranſijt, relinquens vnum filium Hermanum, & duas filias, quarum vnam duxit dux Brabantiæ,altera vero Gerdrudis nomine,monaſterium ingreſſa,cœlibem vitam duxit. Herman⁹ Landgrauius, filius Landgrauij Ludouici & ſanctæ Elizabethæ,ducẽs vxorem,poſt celebratas nuptias veneno perempt⁹ eſt à quadam malefica nomine Berchta de Seberg, quæ fuit vxor cuiuſdam nobilis de curia dicti principis. Iſte ergo Landgrauius Hermanus mortu⁹ eſt, non relinquens hæredem. Eodem tempore dux Bauariæ Ludouicus occiſus eſt à graſſatoribus,vt dicebatur,immiſſis ab imperatore Friderico.

De Henrico Marchione Miſnenſe.

Hoc tempore Marchio Miſnẽſis Henricus,cognatus Landgrauij Turingorum, Ludouici & fratrum ſuorum, cum haberet duos filios Albertum & Ditericum, quos genuerat ei nobilis & inclyta princeps Conſtantia,filia ducis Auſtriæ, cum magna pompa & faſtu venit ad curiã Friderici imperatoris;petẽs filiã ipſius Cæſaris Margarethã dari ſuo filio vxorẽ. Iſte princeps Marchio Henric⁹ diuitijs & gloria omnes principes Germanicos anteibat,eratq; largus valde& munificus,multa militum famulorumq; caterua munitus,ſemper hilaris, ſemper viuens in magnis delitijs & honore. Hic nõ ſolum baronibus,& militibus, & capitaneis, & famulis ſuis, imo etiam alijs principibus & nobilibus victum,& precioſum veſtitum, abundanter & largiter tribuebat. In tanta gloria & prodigalitate in curia Cæſaris apparuit,vt non ſolum principes & nobiles, ſed & ipſe Imperator & Auguſtus in

Digitized by Google

ſtuporem verteretur. Tandem adepta filia imperatoris, tradidit eam Alberto filio ſuo in vxorem, quem præcedente tempore Landgrauium conſtituit Turingorum. Hęc genuit dicto Alberto tres filios, Henricum, Fridericum, Ditericum.

MCCXXXII.

In Teutonico multi hæretici tonſi & cremati ſunt à magiſtro Conrado de Martpurg, ex commiſſione domini papæ Gregorij.

MCCXXXIII.

Idem Magiſter Conradus de Martburg, prædicator verbi Dei, confeſſor beatæ Elizabethæ, occiſus eſt & ſepultus in Martburg, in eccleſia ſanctæ Elizabethæ.

MCCXXXVI.

Præſente imperatore Friderico, & populi innumerabili multitudine beata Elizabetha translata eſt.

MCCXXXVIII.

Tartari in Hungaria & Polonia multa millia Chriſtianorum occiderunt. Contra ipſos Gregorius papa fecit crucē prædicari. Similiter contra Stetingos, de quibus 5000 hominum à cruce ſignatis occiſi ſunt. Eodem anno Landgrauius Conradus frater Ludouici, Fritslarēſibus humiliter ſatisfecit, & intrans ordinem fratrum domus Teutonicæ, vitam in bonis operibus conſummauit. Et hic ſepultus eſt apud Martburg in eccleſia beatæ Elizabethæ, vbi Domus Teutonicę fratres magnum habent conuentum militum, & clericorum, & aliorum fratrum ordinis: ibiq; pauperibus & aduenis caritatiue neceſſaria victus miniſtrantur.

MCCXLVI.

Landgrauius Turingiæ Henricus, cognomine Raſpo, in regem Romanorum electus eſt, annuente papa Innocētio, qui eidem Henrico infinitam pecuniam miſit, vt imperatori Friderico pręualere poſſet. Eodem anno dux Auſtriæ, cum vno die bis triumphaſſet, in ipſo conflictu à proprijs hominibus ſuis occiſus eſt.

De conflictu regum.

MCCXLVII.

Rex Romanorum Henricus Conradum, filium imperatoris Friderici, apud Francofordiam in die ſancti regis Oſualdi prælio vicit. Eodem anno idem Henricus VII rex mortuus eſt, & ſepultus apud patrem ſuum Landgrauium Hermannum in Iſenacū, in eccleſia Sanctimonialium ordinis Ciſterciēſis. Et in iſto defecerunt iſti nobiles principes Turingiæ, qui de proſapia Caroli Magni imperatoris originem traxerunt. Tunc marchio Miſnenſis Henricus Turingiam & Saxoniæ palatinatum ſibi vſurpat. Quāobrem graue bellum inter ipſum & duciſſam Brabantiæ poſtea eſt exortum.

De rege Vilhelmo.

MCCXLVIII.

Comes Hollādiæ Vilhelmus in regem Romanorum electus eſt, & ciuitatem Aquiſgrani expugnauit, & ibidem à duobus cardinalibus coronatus regalem accipit benedictionem. Eodem anno obijt dux Brabantiæ.

De rege Francia.

MCCXLIX.

Rex Franciæ Ludouicus Damiatam expugnauit, & in poſſeſſione pacifica habuit. Poſtea in breui à Soldano captus eſt, & centum millia marcarum dedit, & Damiatam reſtituit. Eodem anno obijt Archiepiſcopus Moguntinus Siffridus, cui ſucceſſit Chriſtianus.

MCCL.

Rex Daciæ procurante fratre ſuo Abel, per traditionem & fraudem miſerabiliter eſt occiſus.

MCCLI.

Hugo cardinalis in Teutoniam legatus miſſus, Vilhelmum regem confirmauit, Chriſtianum Archiepiſcopum Moguntinum depoſuit, Gerhardum eidem ſubrogauit.

De morte Friderici imperatoris.

MCCLII.

Imperator Fridericus II ad extrema vitæ deueniēs, perceptis eccleſiaſticis ſacramentis, mortuus eſt & ſepultus apud Fogiam.

MCCLIII.

Rex Vilhelmus contra comitiſſam Flandriæ pugnauit, & victoriam habuit. Eodem anno obijt rex Bohemiæ.

MCCLIV.

Alexander IV Ezelinum tortorem Chriſtianorum, interfectorem ſexaginta fratrum minorum, & aliorum plurimorum

Digi by Google

rum fidelium, pro hæretico cum omnibus fautoribus ſuis condemnauit.

MCCLVI.

Rex Wilhelmus occiſus eſt à Friſonibus.

MCCLVIII.

Tartari expugnauerunt partes Orientales, videlicet regnum Indiæ, regnũ Armeniæ, regnum Niniue, regnum de Waldach, regnum etiam Hieroſolymitanum; Antiochiam, & partes Chriſtianorum vltra mare.

MCCLX.

Gerhardus archiepiſcopus Moguntinus mortuus eſt in Erfordia, & ſepultus ibidem, cui ſucceſſit Wernherus. Eodem anno duciſſa Brabantiæ, filia beatæ Elizabethæ cum magno exercitu & armis bellicis intrauit Turingiam, ducens ſecum filium ſuũ Landgrauium Haſſiæ, qui tunc erat annorum duodecim, dictamq; terrã ſpoliis & incendiis deuaſtauit: quia marchio Miſnenſis prædictã terram ſibi vſurpauerat, cum tamen filius iam dictæ duciſſæ, Landgrauius ſcilicet Haſſiæ, propinquior eſſet hæres.

De Nigromantico in Friberga Miſnia.

In diebus iſtius marchionis Henrici, accidit quoddam valde miſerabile & horrendum in Friberga ciuitate dicti principis. Quidã enim ſcholaris, amore cuiuſdam puellæ nimium ſtimulatus, cõſilium atq; ſuffragium à quodam nigromantico, promiſſa pecunia, requiſiuit, vt ſibi puellam impetret. Ille autem in quoddam cellarium eundem ſcholarem ſecum ducẽs, & ſphæras ac figuras (vt aſſolent) circum ſe ſuper pauimentum deſcribens, cœpit legere coniurationes diabolicas. Poſtquã autẽ multa phantaſmata diaboli ſe vtriuſque oculis ingeſſiſſent; tandem diabolus in forma illius puellæ apparuit, ſeq; illi in eius amore ardẽte eminus exhibebat. Ille cæco amore ductus, cum manum extra ſphæram extenderet, volens amaſiam ſuã deprehendere, ſtatim à dæmonio arreptus, & ab eo parietibus cellarii alliſus & cõquaſſatus, ſupra nigromanticum illum eſt proiectus mortuus. Tunc ille fere exanimis factus, inde ſe mouere non potuit, ſed toto reſiduo illius noctis mortuum ſuper ſe proſtratum ſuſtinens voces edebat miſerabiles. Mane multi de ciuitate, auditis huiuſmodi clamoribus, conturbati & territi conuenerunt, & ipſum inde ſeminecem eduxerunt.

MCCLXI.

Soldanus Babyloniæ, rex Ægypti, rẽſumptis viribus cum exercitu barbarorũ clam irruit in caſtra Tartarorum, & multa ex eis millia interficit. Hoc anno quatuor metropolitani; Moguntinus, Treuerẽſis, Bremenſis, Magdeburgenſis, à papa Alexandro IV. Romæ conſecrati ſunt. Eodem anno multa millia Flagellatorum prodierunt in mundum, dicentes hominem ab omnibus peccatis abſolui, ſi in tali ſecta per vnum menſem verſaretur.

MCCLXI.

Celebrata ſunt concilia in Moguntia ab archiepiſcopo Wernero, & alias ab aliis archiepiſcopis, iubente papa Alexandro, cõtra Tartaros & alia pericula, vt per verbum crucis & orationes fidelium inimicis eccleſiæ reſiſteretur.

MCCLXII.

Venit quidam cum exercitu magno dicẽs, ſe eſſe imperatorem Fridericum qui ante decem annos mortuus fuerat.

De conflictu principum.

MCCLXIII.

In vigilia Apoſtolorũ Simonis & Iudæ, illuſtres principes Albert⁹ Turingiæ Lãdgrauius, & germanus eius marchio Diterictus de Landisberg, conflictum habuerunt cum duce Saxoniæ Alberto, & glorioſe triumphantes ceperunt ipſum ducem, & comitem Henricum de Anhald, & alios plures comites & nobiles.

MCCLXIV.

Stella quæ dicitur cometes viſa eſt.

MCCLXV.

Clemens IV. à ſancto Petro CXCIV. ordinatur. Hic cum Meinfrido, rege Apuliæ, filio imperatoris Frideric. graue prælium habuit. Eodem anno Soldanus Babyloniæ impugnans Chriſtianos, in terra ſancta cepit Azotum; caſtrum domus hoſpitalis, & caſtrũ & ciuitatem Cæſaream, & ciuitatem Capham.

De conflictu regum.

MCCLXVI.

Clemens papa præcepit crucem cum magna indulgentia prædicari in ſubſidiũ terræ ſanctæ. Eodem anno comes Carolus, frater regis Franciæ Ludouici, conflixit cum

xit cum Meinfrido rege, filio imperatoris Friderici, & vicit, & occidit eum. Quo facto papa fecit Carolũ regem Siciliæ. Eodem anno comes Hoenloius, & ciues Wurzburgenſes conflixerunt cum comite Hermanno de Hennenberg apud ciuitatem Kitzingen iuxta Mogum fluuiũ pro epiſcopatu, quia duo per diſſenſionem electi fuerãt. Sed comes Hoenloius cum omnibus ſuis cruce ſignatis victoriã habuit. Hoc etiam anno Soldanus Babyloniæ ſubiugauit ſibi Ieruſalem, Bethleem, Nazareth, Galilæam totam, & alias multas munitiones. Cepit etiam, & ſuffodiens caſtrum munitiſſimum quod dicitur Caphet, in quo fratres domus Teutonicæ & alios Chriſtianos inuentos duris vinculis conſtrinxit, ad duo millia & plures. Hos omnes in fide examinari fecit. Ipſi vero omnes præter octo in confeſſione Chriſti occiſi ſunt.

MCCLXVII.

Cruce ſignati ſunt in ſubſidium terræ ſanctæ, rex Franciæ Ludouicus, rex Angliæ, rex Aragoniæ, rex Nauarræ, archiepiſcopus Rotomagẽſis, & alii plures. Eodem anno beata Heduigis, quondam ducissa Poloniæ, canonizata eſt à papa Clemente.

De Conrado & Carolo.

MCCLXVIII.

Clemens papa crucem prædicari fecit contra regem Conradum, filium imperatoris Friderici, & cõtra ciuitates Thuſciæ & Langobardiæ illi adhærentes. Inito autem conflictu inter Conradum & Carolũ, victoriam habuit Conradus, ſed à quodam potẽte Langobardo in munitionem receptus, traditus eſt fraudulenter cum marchione de Baden, & comite Piſano. Qui poſt paucos dies à Carolo capitalem ſententiam acceperũt, prius tamen confeſſione facta.

MCCLXIX.

Soldanus expugnat Antiochiam, & occidit in ea multa millia hominum.

De filia imperatoris.

MCCLXX.

Obiit rex Vngariæ Bela. Eodem anno inclyta & nobiliſſima princeps Margaretha filia imperatoris Friderici, Turingiæ Landgrauia, cum multas contumelias & cõminationes etiam mortis à marito ſuo Landgrauio Alberto indigne pertuliſſet tandem exiſtẽs in caſtro Wartbergo, ſuffragio cuiuſdã militis per murum in ſporta de altiſſima rupe eiuſdem caſtri demiſſa cum duob. tantum pediſequis & duobus camerariis fugam iniit. Ipſa namque inter cæteras pediſequas ſuas vnã habuit, quæ Cunegundis de Iſenberg vocabatur, quam idem Landgrauius amans, & cum ea frequenter adulterans filiam Cæſaris exoſam habuit & deſpectam. Abbas Fuldenſis dictam filiam imperatoris fugientem vſq; ad Francofurdiam deduci fecit: vbi à ciuibus honorifice ſuſcepta & pertractata, ibidem defuncta eſt eodem anno, & honore regio tumulata per archiepiſcopum Moguntinum.

MCCLXXI.

In Teutonia fames valida fuit, & tribus annis durauit, ita quod multi homines fame perierunt.

MCCLXXII.

Rex Vngariæ Stephanus poſt plurima prælia, inter ipſum & regem Bohemiæ Odoacrum habita, mortuus eſt.

MCCXXIII.

In feſto S. Michaelis, in Francofurdia, electus eſt in regem Romanorum Rudolphus de Habisburg, comes prouincię Alſatiæ, & ſtatim Aquiſgrani coronatus.

De Rudolpho imperatore.

MCCLXXIV.

Lugduni celebratum eſt conciliũ magnum, pręſente papa Gregorio x. Hic electionem regis Rudolphi confirmauit, reprobatis nunciis regis Hiſpaniæ, & regis Bohemiæ. Ipſe namq; rex Bohemiæ Odoacrus ſolennes nuncios, & multam pecuniam, & munera ad curiam domini papæ Gregorii trãsmiſerat, eo quod ipſe ad imperium aſpiraret. Papa munera non attẽdens circumſedentibus ſic dicebat. Cum in Alemania plures principes & comites habeamus, quare vellemus Sclauum ad imperiũ ſublimare? Rudolphus itaq; imperiũ adeptus, regnauit annis XVIII. Iſte in diebus ſuis tranquillam pacem procurauit, æquus iudex diuiti & pauperi extitit, eccleſias & hoſpitalia defendit & protexit. Cũ videret, milites humilibus perſonis ſecum loqui cupientibus acceſſum ad ſe prohibere, dixit, Per Deum, date hominibus accedẽdi locum. Non enim propter hoc ad imperium ſum electus, vt hominibus in arca præcludar. Vbicunque proceſſit

Digitized by Google

proceſſit, ſi conſpexit aliquem ſecum loqui cupientem, ſtatim ſe illi exhibuit ad confabulandum. Ipſe deniq; omnibus ſe expoſuit, & neminem contempſit. Strenuus erat in armis, in Chriſtiana religione fidelis. Et cum eſſet miræ prudentiæ, & prouectæ ætatis, hilaris tamẽ & iucundus ſemper extitit, & cum magna modeſtia & manſuetudine imperium gubernauit.

De Landgrauio & Marchione, fratribus.

MCCLXXV.

Orta diſcordia inter nobiles principes, Albertum Turingorum Landgrauium, & fratrem eius Ditericum marchionem de Landisberg. Ideo marchio Ditericus, & archiepiſcopus Magdeburgenſis Conradus, Turingiam cum magno exercitu armis hoſtilibus inuadentes, caſtrametati ſunt in ciuitate quę Denneſtete dicitur, & tantum vna nocte inibi permanſerunt. Nam prædictus Landgrauius Albertus, eadem nocte exercitum mille equitũ armatorum & vltra, & peditum vulgus innumerabile conuocans, fratrẽ ſuum iam præfatum potẽter & viriliter de terra Turingia fugat.

MCCLXXVI.

Ioannes XVIII, à ſancto Petro CXCVIII papa ordinatur. Hic dum quendam librum (vt dicebatur) hęreticum & peruerſum dictaret; ſubito domus in qua ſedebat, ſuper eum corruit, & in tantum concuſſit, vt infra ſpacium quinque dierum miſerabiliter moreretur, replicans ſæpius hæc verba, vel ſimilia, Quid fiet de libello meo? quis complebit libellum meum? Obiit & iſte primo anno pontificatus ſui.

Eodem anno rex Romanorum Rodolphus, multa militia & pugnatorum turma collecta, aciem direxit ad Orientem, ſubiiciens ſibi terras quas rex Bohemorum Odoacrus occupauerat, & ſibi illicite vſurpauerat, videlicet Auſtriam, Stiriam, & Carinthiam, & loca plura alia.

Hoſtis Germanorum papa.

Martinus III papa in tanto odio habebat Teutonicos, vt optaret totam Alemaniam vnam eſſe piſcinam.

De viſionibus diuerſis.

In illis diebus dum guerræ & prælia inter regem Romanorum Rodolphum, & regem Bohemorum Odoacrum creſcerent, & vtrobiq; malum diſcordiæ augeretur; diuerſæ viſiones & ſomnia veridica de caſu regis Odoacri ſunt diuerſis reuelata. Ipſe namque rex Bohemiæ vidit in viſu noctis, quod plurima cornua haberet in capite, quæ omnia præter vnum ſibi radicitus ſunt euulſa. Quidam etiam cleric⁹ in Alemania vidit in ſomno, quod fluuius magnus & turbidus, glacie mixtus, raptim traheretur ab occidente contra Bohemiam, vocemq; audiuit lamentabilem, clamitãtem hęc verba; Dies tribulationis, dies miſeriæ. Quidam quoque miles nomine Reinbotho, ſimiliter Teutonicus, vidit per ſomnium quindecim Lunas in cœlo pugnare, quarum duæ cæteris erant maiores, & vna ex his duabus habebat foramina multa, in quam cæteræ Lunæ impegerunt, & penitus conſumpſerunt. Cumq; iam dictus miles hoc miraretur, vidit regem Bohemiæ prope ſtãtem, & multum vomitum emittentem.

De rege Odoacro occiſo.

MCCLXXVIII.

Rex Romanorum Rodolphus, & rex Bohemiæ Odoacrus, multis millibus pugnatorũ in campo Auſtriæ quod Marchfeld dicitur, ad pugnãdum hoſtiliter ſunt congreſſi. In hoc conflictu vtriſq; exercitibus hoſtiliter dimicantibus, rex Bohemiæ à ſuis traditus, & ad mortem vulneratus occubuit. De eius morte rex Romanorum ſupra modum turbatus eſt, quia commiſerat ſuis, vt ipſum incolumẽ conſeruarent. Mortuo rege Odoacro, ſtatim maxima clades totius regni eius ſecuta eſt, ita vt per triennium cotidie gens Bohemorum de terra ſua, fame compellente & inopia, relictis habitaculis tranſmigrarent; venientesque in Turingiam, & Miſnam, & alias partes Teutoniæ, miſerabili inedia per plateas ciuitatũ mortui corruerent. Corpus quoq; regis Odoacri ſeruabatur multo tempore inſepultum, quia ipſe fuerat à domino papa excommunicationis ſententia notatus.

De rege Wenceslao.

Filius regis Odoacri vnigenitus, Wenceslaus II, regnauit pro patre ſuo cui rex Romanorum Rodolphus filiã ſuam, Gutham nomine, tradidit in vxorem, alterã filiam dedit Carolo filio regis Siciliæ, tertiam duci Bauariæ, quartam duci Saxo-

niæ. Sororem Wenceslai coniunxit Rodolpho filio suo iuniori, quem constituit ducem Austriæ. Hic defunctus est Pragę, & sepultus in ecclesia cathedrali, relinquens filium nomine Ioannem. Albertus autem, senior filius regis Rodolphi, successit fratri suo in ducatu Austriæ, & Ioannes mansit apud auunculū suum Wenceslaum regem Bohemiæ. Dux Albertus, filius regis Rodolphi, iam duxerat in vxorem Mathildim, sororem ducis Carinthię & comitis Tyrolensis, quæ genuit ei multos filios & filias. Primogenitus eius Rodolphus duxit filiam regis Franciæ, quæ in primo puerperio defuncta sepulta est in Vienna Austriæ.

De Friderico simulato.

MCCLXXXIV.

Archiepiscopus Moguntinus Wernerus defunctus est. Eodem anno vir quidam senex venit in Coloniam Agrippinam, asserens se esse Fridericum imperatorem, qui ante XXXII annos mortuus fuerat. Hic eiectus à Colonia receptus est à ciuibus Nussiæ.

MCCLXXXV.

Hoc anno obiit rex Siciliæ Carolus, & filius eius in bello occisus. Mortui etiam sunt, marchio Ditericus de Lahdsberg, filius marchionis Henrici Misnensis, comites de Orlamūda, Hermanus & Otho, comes Henricus de Suartzburg. Eodem anno vir ille qui finxerat se imperatorem Fridericum, crematus est in Witzlaria.

De Wernero Martyre.

MCCLXXXVII.

Rex Romanorum Rodolphus in ciuitate Frācorum quæ dicitur Wurtzeburg, colloquium habuit cum principib. & nobilibus Teutoniæ. Hoc anno felix adolescens Wernerus excruciatus est à Iudæis, & occisus in die Parasceues, ad litrus Rheni fluminis in ciuitate Wesela, & in oppido Bacherach sepultus, cuius sanctitatem miracula ibidem protestantur.

De morte Henrici marchionis.

MCCLXXXVIII.

Obiit archiepiscopus Mogūtinus Henricus, cui successit Gerhardus. Hoc etiam anno inclytus princeps marchio Misnensis Henricus defunctus est Dresdæ, & sepultus in Cella cum patribus suis, in monasterio ordinis Cisterciensis. Eodem anno archiepiscopus Colonien sis captus est in prælio, & occisi sunt viri circiter mille in ipso conflictu.

MCCLXXXIX.

Dux Vratislauiensis Henricus subiugauit sibi regnum Cracouiæ, & veneno interiit anno sequente.

De regis aduentu in Turingiam.

MCCXC.

Rex Romanorum Rodolphus intrauit Turingiam, reformans pacem non solum illi terræ, sed & aliis in confinio eius, & conuocans principes, & multos nobiles, in conuiuiis & deliciis cum eisdem mansit in Erfordia ciuitate per plures dies. Fueruntq; secum ibidem filij sui Albertus, & Rodolphus dux Austriæ qui adhuc vixit, licet de morte sua anticipando dictum sit: filiæ quoq; eius Iutta regina Bohemiæ, item ducissa Bauariæ, & ducissa Saxoniæ, & aliæ multæ nobiles fœminæ.

De excidio terræ sanctæ.

MCCXCI.

Ciuitas Accaron capta est à Sarracenis, & multa millia hominum ex vtraq; parte ceciderunt. Et tunc Christiani omnino de terra sancta expulsi sunt, quorum multi confugerunt in Cyprum insulam. Eodem anno obiit glorioſus rex Romanorum Rodolphus, & sepultus est in Spira, anno regni sui XVIII.

De rege Adolpho.

MCCXCII.

In Francofurdia electus est comes Adolphus de Nassau in regem Romanorū, archiepiscopo Moguntino Gerhardo alios principes ad eiusmodi electionis cōsensum attrahente.

De vastata Turingia.

MCCXCIV.

Rex Romanotū Adolphus manu forti introiuit Turingiam mense Septembri, multa mala ibidem exercens, stuprās virgines, ecclesias vastans, innocentes & iustos spolians, opprimens, & occidens, & alia plura perpetrans contra normam iusticiæ. Contigit autem, cum idem rex Adolphus in Turingia quandam villā pertransiret

transiret quæ Sumeringen dicitur, iuxta quam extructa est ecclesia sancti Gangolfi militis & martyris, vt duæ vetulæ mulieres ad dictam ecclesiam cum rebus suis confugerent, quas quidam pedites, de exercitu rebus & vestibus spoliantes, nudas perunxerunt piee cum sebo mixta, deinde in plumis volutantes discurrere permiserunt. Tunc illæ cum fletu & clamore vsque ad regem peruenerunt. Quas videns comes Ditericus de Hoenstein, lachrymans & regem accedens dixit, Domine videte & miseremini. Cui rex. Ecquis modo poterit inuenire reos? Et sic illæ mulieres ad sua sunt conuersæ cũ mœrore, nullam gratiam consecutæ sunt.

De vastatione Misnæ, & expulsione principum.

MCCXCVI.

Rex Adolphꝰ, tyrannide sua in Turingia crudeliter expleta (vt superius est narratum) ad terram Orientalem castra & arma mouit. In qua quibusdam munitionibus occupatis, quibusdam funditus destructis, direxit aciem contra Misnam, & tradita est ei ciuitas Friberga, in qua castrum firmissimum suffodiens cepit, & multos strenuos viros in eo repertos capitali sententia condemnauit. Tradita est ei quoque Misnæ castrum & ciuitas, & aliæ munitiones terræ. Et tunc marchiones Misnenses, Fridericus & Dicemanus germani, filij Landgrauij Turingorum Alberti, nepotes imperatoris Friderici, de iam dictis terris progenitorum suorum eliminati sunt. Quasdam deinde munitiones in Misna, & Turingia, & terra Orientali, resumpserunt.

De coronatione regis Bohemiæ.

Eodem anno in festo Pentecostes rex Bohemiç, Wenceslaus ii, ab archiepiscopo Moguntino Gerhardo coronatus est & vnctus. Et hęc solennitas Pragæ peracta est regali sumptu & pompa gloriosa. Affuit ibidem dux Austriæ Albertus filius regis Romanorum Rodolphi, & alij principes Germaniæ & Poloniæ, & episcopi multi: sed gaudium in mœrorem (proh dolor) est conuersum. Nam inclyta Iutta, Rodolphi regis Romanorum filia, dicti regis Bohemiæ coniunx, cum nouiter peperisset, sic in ipso puerperio coronata, dolore inualescente, defuncta est; relinquens filium nomine Wenceslaum, & filiam quam postmodo iunior dux Carinthiæ accepit vxorem. In eadem solennitate principes electores vna cum archiepiscopo Moguntino & rege Bohemię decreuerunt destituere regem Romanorum Adolphum, plures articulos contra ipsum producentes. Primus fuit, quia ecclesias vastasset: secundus, quia virgines stuprasset: tertius, quia accepisset stipendia belli ab inferiore se, scilicet rege Angliæ, quod Augusto non licet, nec decet: quartus, quia Rempub. non auxisset, sed magis dissipasset, & ab hoc Augustus de cætero vocari non deberet. His aliisque de causis eodem anno eidem Adolpho imperium abiudicantes, ducem Austriæ Albertum ipsum regem Romanorum & Augustum nuncupant. Eodem tempore grossi Pragẽses denarij initium ceperunt, sub rege Wenceslao ii. Post aliquot annos Wencesla', mœrore abiecto de morte reginæ, duxit filiam regis de Calis, sibique regnum Calis & regnum Cracouiæ subiuganit.

De interitu regis Adolphi.

MCCXCVIII.

Inter regem Adolphum iam abiectum, & regem Albertum nouiter electum, graue bellum est exortum. Dictis regibus cum multis millibus militum & pugnatorum iuxta Rhenum fluuium tẽpore messis ad confligendum congressis, multi ceciderunt. Demum ex vtraque parte hostiliter dimicantibus, totum põdus prælij versum est in Adolphum, ceciditque non solum gladiis vulneratus, sed & vngulis equorum conculcatus, & in proprio sanguine volutatus: miserabiliter animam exhalauit. Et sic Deo annuente victoriam glorioſam obtinuit rex nouus Albertus. Itaque Aquisgrani coronatus regalem accipit benedictionem.

De terræmotu.

Eodem anno ante natiuitatem Domini, magnus terræmotus & inauditus cœpit fieri in Thuscia, qui protendebatur tempore & loco. Tempore quidem, quia continuauit octo hebdomadas, & factus fuit singulis diebus pluties: loco vero, quia cœpit in ciuitate quæ dicitur Forliuium, & protendebatur per tres diætas vsq; ad Reate ciuitatem, in qua tunc morabatur papa Bonifacius cum cardinalibus, & de Reate per diætas vsq; ad muros vrbis Ro-

mæ. Fuit autem tam vehemens ille terræ motus, vt in diuersis castris & ciuitatibus multas turres & domus subrueret, quarum ruina quot homines vtriusque sexus obruti & perempti fuerint, quis enarrare sufficiat? Idem papa dum altari diuina celebraturus astaret, subito terra horribili motu & stridore concutitur, parietes basilicæ quatiuntur, lapides collisi adinuicem dissecantur. Quid plura? Papa ex huiusmodi strepitu terribili defecit viribus, & licet vallatus esset turba cardinaliũ & militum, inter manus ministrorum corruit, vixque eductus de ecclesia fugã cum cæteris iniit. Hoc anno fuit visa stella quæ dicitur cometes.

De eucharistia vendita.

MCCXCIX.

Iudæi perfidissimi corpus Christi sacrũ in nocte sancti Paschatis emptum à custode ecclesiæ in ciuitate Franconiæ quæ Rœtingen dicitur, per diuersas ciuitates & castella aliis Iudeis distribuerunt. Quędam religiosæ mulieres quæ sacras vigilias ad tumulum crucifixi obseruabant (sicut moris est in Teutonia) cum hora matutinarum de ecclesia prodeuntes, irent ad excitandum ecclesiæ presbyterum, vt crucifixum de monumento ante matutinas secundum consuetudinem subleuaret; viderunt super domum Iudæi qui sacramentum emerat, duo rutilare luminaria. Cumque attonitæ starent, & secum quęrerent; superueniens presbyter interrogat, quid conferant; videnscq; cum ipsis luminaria, compertoque quod Iudæus cum custode in ecclesia fuisset, & iuxta altare, caute vocat iudicẽ ciuitatis & quosdam de ciuibus, qui irruentes in domum Iudæi, ipsum & custodem ecclesiæ ceperunt. Qui statim coacti facinus perpetratum cõfessi sunt. Iam verò (vt dictum est) idem corpus Christi per diuersas Iudæorum dispersum fuerat mansiones, quãsæpe dictum corpus Christi sacratissimum acubus & subulis pungentes, & in mortariolis tundentes, & per illas puncturas & tunsiones sanguinem elici conspicientes, tãdem in diuersis locis sub terra suffoderunt. Sed Deus omnipotens sacramentum salutis, multis miraculis prodẽtibus, suis fidelibus propalauit. Quapropter Christiani insurgentes cõtra Iudæos, eos per diuersas ciuitates & loca turmatim occiderunt. Contigit, vt multi Iudæi ad quoddam castrum confugerent, vt se ibidem defensarent. Cumque Christiani ad expugnandum dictum castrum forti manu conuenissent, & illud iam vallassent; quædam virgo Iudæa de eodem castro importunis clamoribus rogabat Christianos, vt ipsam inde eriperent & baptizarent. Iudæis ipsam deorsum trahentibus & increpantibus, illa de manibus eorum elapsa, de altitudine castri se præcipitem dedit. Sed ecce mirum in modum ipsa quasi manibus angelicis portaretur, illęsa descendit, & mox ad fidem Christi & baptisma confugit.

De archiepiscopis rebellantibus.

MCCC.

Tres archiepiscopi; Gerhardus Moguntinus; Treuirensis, frater scilicet regis Adolphi; & Colonienſis, se contumaciter cõtra regem Romanorum Albertum erexerunt, & orto graui bello inter eosdem hostiliter pręhatum est, vsque ad annum sequentem.

De rege Frantiæ.

MCCCI.

Stella cometes visa est, quæ ante Natiuitatem Domini post occasum Solis apparuit, & ante mediam noctem occidit. Comam fudit ad orientem, & visa est per noctes quindecim. Eodem anno rex Frãciæ cum magno exercitu pugnatorum contra ciuitates Flandriæ quibus indixerat bellum, properauit: sed ipsis rebellantibus, multa millia nobilium & militum aliorumque pugnatorum de exercitu regis ceciderunt.

De curia regis Romanorum indicta.

MCCCII.

Facta pace inter regem Romanorum Albertum, & archiepiscopos supra dictos quos idem rex multum humiliauerat; statim ipse rex facto edicto, omnibus principibus præcepit, vt ad curiam suam in festo Sebastiani martyris Merseburgi celebrandam conuolarent. Sed quia sæpe dictus archiepiscopus Mogũtinus Gerhardus, quibusdam literis regis Bohemiæ Wenceslai incitatus, contra maiestatem Augusti se temerarie erigens, pacem & fidem datam violaret; fuit dictæ curiæ celebritas impedita. Idem Gerhardus sæpius

pius arroganter & iactanter dicere solebat, se habere adhuc reges in pera sua, quasi ipse solus posset reges Romanorum deponere & creare. Sed mentita est iniquitas sibi: ipse namq; longe ante regem Albertum mortuus est. Itaq; tres Archiepiscopi memorati, sci. Moguntinus, Treuerensis, Colonienſis, vna cum rege Bohemiæ, contra regem Romanorum Albertum conspirabant.

De Conrado martyre.

MCCCIII.

Iudæi perfidi effusione sanguinis Christiani assueti, scitum quendam puerum scholarem, Conradum nomine, filium cuiusdam militis in Weisensela ciuitate Turingiæ multis cruciatibus affligentes, & sectis omnibus neruis & venis totum sanguinem eius elicientes, ante festum Paschatis crudeliter occiderũt. Sed Deus omnipotens qui glorioſus est in sanctis suis, innocentis pueri necem occultari non sustinens, & homicidas perdidit, & martyrium innocentis multis miraculis decorauit. Cum enim dicti Iudæi puerum occisum occulte per plura loca Turingiæ ducerent ad tumulandum, Deo disponente nusquam abscondere valuerunt. Vnde ipsum reducẽtes apud prædictam ciuitatem Weisenseham, in quadam vinea suspenderunt. Tandem tam crudeli homicidio prodito, & rei veritate comperta; milites de castro prosilientes, & ciues eiusdem ciuitatis, reliquumque vulgus, vna cum marchione Friderico filio Landgrauij Turingiæ Alberti, repugnantes turmatim occiderunt.

Hoc anno nobiles domini de Columna, ceperunt papam Bonifacium, & seruabant tamdiu in custodia, quousq; composuisset cum eis pro voluntate eorum. Quo facto, ipse nullum cibũ amplius sumere voluit. Sed cum ab amicis suis rogaretur, vt cibum caperet, cum indignatione respondit, Nolo comedere, nolo amplius viuere, & sic mortuus est, anno pontificatus sui nono, & positus in tumba preciosa, quam sibi extruxerat in basilica sancti Petri, in monte aureo.

De prælijs regis Romanorum, & regis Bohemiæ.

MCCCIV.

Facta concordia inter regem Romanorũ Albertum & Archiepiscopos sæpe dictos, rex Bohemiæ Wenceslaus adhuc Augusto se opponens, pluribus principibus & baronibus, & militibus multis larga stipendia tribuit, quibus ad rebellandum dicto regi Alberto se muniret. Inter hos præcipui erant marchiones de Brandenburg, scilicet Otho cum telo; & Hermanus Longus, gener Augusti; filius quoque regis Adolphi Ropertus. Rex igitur Romanorum Albertus, vocatis ad se, Archiepiscopo Moguntino Gerhardo, & duce Bauarię Othone, alijsq; Episcopis & principibus atq; Baronibus quam plurimis, collegit sibi præelectam militiam, & sic ad præliandum regali comitatu processit. Descendens per Bauariam, assumpto filio suo Rodolpho duce Austriæ, valde strenuo in armis, qui gener fuit regis Austriæ, aciem duxit contra cõfinia Morauiæ & Bohemorum. Tunc occurrerunt ei in auxilium, ab eodem Augusto vocati, Vngari & Poloni. Sed cum eædem gentes Morauiam & confinia eius inaudita vesania deuastarent, ita vt virorum & mulierum manibus perforatis, & funibus innexis ipsos sic deducerent, infantesque ad sellas equorum connecterent, virgines quoq; in cõspectu omnium constuprarent; rex expauit, ipsosque à se abegit, & ad sua redire coegit. Quo comperto, dicti Vngari & Poloni populum turmatim de terra tanquam greges abigebant, dicẽtes se nequaquam debita stipendia percepisse. Quo audito, Augustus fortissimum exercitum post eos destinauit, qui ipsos insequentes, & vltra mille ex eis prosternentes, captiuos quos abduxerant, reduxerunt. Multi tamen deducti sunt, quorũ quidam per se postmodo redierunt. Deniq; rex Romanorum Albertus mouit exercitum, venienſq; in Bohemiam castrametatus est in medio terræ, è regione montis argentifodinarũ qui vulgariter Cuttena dicitur; indixitq; conflictum pugnæ sororio suo, regi scilicet Bohemiæ. Rex Wenceslaus cum multo maiorem exercitum pugnatorum haberet quam rex Albertus; veritus tamen ipsum Augustum, cum eodem confligere non præsumpsit. Transactis itaq; pluribus diebus, quibus iam dictus rex Romanorum in regno Bohemiæ demoratus fuerat, alimentis in exercitu iam deficientibus; nimia fame compulsus castra inde mouit, atq; in Austriam reuersus est.

De Brunone Millenburgenſe.

Bruno Millenburgenſis, vir venerabilis, ſtrenuus defenſor & propugnator eccleſiæ ſuæ, largus valdè & miſericors, cum ad extrema vitæ infirmitate præualente deductus, eccleſiaſtica ſacramenta deuote percepiſſet; iuſſit ſe extra ſtratum ſuum ſuper cinerem poni, & ibidem humiliter recubuit, & cum magna contritione ſpiritum exhalauit.

MCCCV.

Hoc anno quidam presbyter, exiſtens Dreſdæ in ciuitate terræ Miſnenſis, vidit ſomnium in feſto Natiuitatis Domini, præſagium futurorum: nempe ſuper regnum Bohemiæ Lunam prælucidam in cœlo coruſcare. Cuius claritatem cum ipſe & plures alij, vt ſibi videbatur, mirarentur; ſubito Luna eadem in formam piſcis transformata cecidit ſuper terram, ſtatimque diſparuit. Et ecce alia Luna venit ab Occidente, & corpore maior, & ſplendore clarior; ſtanſque in cœlo ſuper regiones Bohemiæ & Miſnæ tantum creuit in ſplendore, vt homines ad agricuturam & alia opera, ueut in die, egredierentur. Reuelatum eſt autem videnti hanc viſionem, quod ſub rege ſignificato per iſtam ſecundam Lunam tanta erit pacis abundantia, quod homines in nocte, ſicut in die, ſecure ambulabunt. Itaque eodem anno ante Paſcha cepit rex Bohemiæ Wenceslaus II grauiter infirmari, videnſque ſibi mortis periculum imminere, per literas, & ſolennes meditationes, & nuncios regi Romanorum Alberto reconciliatus eſt, & formam concordiæ eiuſmodi reliquit vnico filio ſuo Wenceslao III, cui & regnum tradidit adhuc viuens. Tandem diſpoſitis largiſſimis & regalibus teſtamentis, perceptiſq; eccleſiaſticis Sacramentis, dormiuit cum patribus ſuis circa feſtum Pentecoſtes, anno regni ſui XXVII, ſepultuſq; in monaſterio monachorum ordinis Ciſtercienſis dicto Aula regis, quod ipſe de nouo fundauerat, & ſupra modum ditauerat.

Eodem anno mortui Archiepiſcopi Colonienſis, Moguntinus, item Epiſcopus Argentinenſis, & alij plures.

Anno eodem dux Bauariæ Otho, inuitatus à quibuſdam nobilibus Vngariæ, idem ſibi regnum vſurpauit, præter conſenſum regis Romanorum Rodolphi, qui à Papa Bonifacio VIII rex Vngariæ fuerat declaratus. Sic ſchiſma ortum eſt in iam dicto regno, ita vt quidam ſequerentur filium regis Siciliæ, quidam ducem Bauariæ.

De rege Bohemiæ occiſo.

MCCCVI.

Rex Bohemiæ Wenceslaus III, nondum coronatus, occiſus eſt fraudulenter à quodam milite, procurantibus quibuſdam baronibus regni ſui. Hic cum eſſet adoleſcens vix ſedecim annorum, & nouiter duxiſſet filiam cuiuſdam ducis Poloniæ in vxorem, eodem anno nuptiarum ſic miſerabiliter peremptus eſt, non relinquens hæredem regni. Tunc barones dicti regni elegerũt ſibi regem, ducẽ Carinthiæ, ſororium ſcilic. præfati regis occiſi, inconſulto tamen rege Romanorum, cuius intereſt conferre iã dictum regnum. Igitur rex Romanorum Albertus forti manu intrauit in Bohemiam, & conſtituit ibi regem filium ſuum Rodolphum ducem Auſtriæ, dans ei vxorem reginam Bohemiæ, videlicet regis Wenceslai II viduam. Sic ergo regnum Bohemiæ ad Teutonicos translatum eſt.

MCCCVII.

Sueui manu forti Vngariam & alias prouincias circumiacentes ingreſſi ſunt; multa caſtra & alias munitiones hoſtiliter deuaſtantes. Et tandem pergentes in terras Turingiæ & Miſniæ, miſerabiliter interempti ſunt, & reliqui in fugam verſi, circa oppidum Luccam Numburgenſis diœceſis.

Dicemannus marchio Miſnenſis occiditur à ſicario Lipſiæ in templo, quem ei Adolphi regis patruus Philippus immiſerat.

SIFFRIDI PRESBYTERI EPITOMAS.

FINIS.

CHRONI-

CHRONICON EXCERPTVM DE DIVERSIS CHRONICIS SVMMORVM PONTIFICVM ET IMPERATORVM AB INITIO MVNDI VSQVE AD ANNVM Domini MCCCCLXXIV, vt semper eodem stilo vlterius colligatur, & sic CHRONICA COMPENDIOSA vocitetur.

IN hac compilatione quæ de diuersis excerpta est, videlicet de Iure Canonico, de Ecclesiastica historia, de Orosio, de Chronicis Eusebij, Hieronymi, & aliorum, de libro qui dicitur Gemma animæ, de Opusculo quod vocatur ordo Romanus; ostenduntur legere volentibus aliqua de gestis siue statutis Romanorum pontificum, & de statu bonorum vel malorum imperatorum; insuper quibus qui successerint tam in sede Apostolica, quam et am in Romana Republica; præterea quibus qui memorati principes contemporanei fuerint, à beato Petro Apostolo & Cæsare Augusto, vsq; ad annum Domini MCCCCLXXIV.

COMPILATIO CHRONOLOGICA.

AB orbe condito vsq; ad diluuium fuerunt duo millia annorum: à diluuio vsque ad vrbem Romam conditam fuerunt duo millia annorum CCCCLXXXIV.

Anno post euersionem Troiæ CCXIV, vrbs Roma à Romulo & Remo fratribus geminis condita est. A vrbe Roma condita vsq; ad Natiuitatem Domini nostri IESV CHRISTI fluxerunt anni DCCXV. Colligimus autem ab origine mundi vsq; in aduentum Domini annos V millia CXCIX, ante Iesum CC minus vno millia quinque.

De vrbe Romana condita post destructionem Troiæ.

POstquam per decennem obsidionem illa formosa Troia à Græcis destructa: tunc Æneas à Troia transiuit in Italiam. Itaq; Romulus, interfecto primum aui sui fratre Amulio, dehinc fratre suo Remo, arripuit imperium, vrbemq; constituit. Iste Romulus de stirpe Æneæ sceleratorum manũ promissa impunitate collegit: assumptis semel armis nunquam quietus fuit. Tandem Romulus fulmine interijt.

Anno post vrbem conditam CCXLIV, quibus Roma gubernabatur per reges: tunc regibus vrbe pulsis, Romani ad consulendum sibi Consules & Dictatores, dehinc Proconsules & Senatores creauerunt. Iam hinc Romani incessabilia certamina & iuxta quantitatem virium suarum semper grauia bella omnibus nationibus intulerunt. In vno prælio Carthaginensium XX millia cæsa sunt: elephanti quoque Carthaginensium XXVI interfecti sunt: CIV elephanti capti sunt, & per Italiam ducti magnum gentibus spectaculum præbuerunt. Per annos prope DCC vsque ad Cæsarem Augustum vna tantummodo æstate Romani non bellauerunt. A Romanis de exercitu Gallorum apud Rhodanum CL millia cæsa sunt, & mersa IV millia. Italici viri in vna cæde profugi, iugum montis coacto in vnum agmine adscenderant. Vbi oppressi animabus & mortui miserabiliter riguerunt. Nam ita vt attoniti timore hostili steterunt lapidibus, alij stipitibus velut recliues; alij armis suis innitentes patentibus oculis dentibusque nudatis in modum viuentium videbantur; nec vllum erat procul intuentibus mortis indicium. Senatus Crassum consulem cum legionibus misit, qui cum aggrederetur bellum, Gallos & Germanos superauit. Nam eorum LX millia cæsa sunt, & VI millia capti, & III millia de Romanis cæsa sunt. Cõsules quidam à Romanis missi in Affricam con-

Digitized by Google

tra Hannibalem: in ea pugna XLIV millia Romanorum interfecti sunt, L senatorum ac nobilium & militum. Hannibal in testimonium victoriæ suæ tres modios annulorum aureorum Carthaginem misit, quos ex manibus interfectorum Romanorum detraxerat. Regulus consul Romanorum bellum contra Carthaginenses sortitus cum exercitu suo non procul à flumine quodam castra constituit. Vbi cum plurimos milites aquandi necessitate ad fluuium descendentes serpens miræ magnitudinis deuoraret: Regulus consul cum toto exercitu suo ad expugnandam bestiam profectus est. Sed cum nihil in tergo eius telorum iacula proficerent: (nam perhorrendam squamarum cratem per obliquum habebat) insuper cum magnam multitudinem militum communi impetu terribilem proteri, anhelitu eius quoque pestifero exanimari videret; totis viribus pugnauit. Vix tandem in luto certamine victus serpens saxis & telis oppressus est. Corium eius Romam deductum CXX pedum spatio, cunctis mirabile fuit.

Item de vrbe Roma & Romanis.

ANno ab vrbe condita CCCL, Roma X annis continuis obsessa est. Dehinc irruptio Gallorum & incēdium vrbis insequitur. Galli extincto populo vrbeq; deleta, ipsum quoque nomen Romæ in extremis cineribus persequuntur. Et Gothi simili modo Romam persequuntur, cum super humanas vires esset intendere æneas trabes, & subruere moles magnarum structurarum. Diris tunc Romani prodigijs territi sunt. Tunc nox vsq; ad primam partem portendi iussa est, & de nubibus descendentes veri lapides terram verberabant. Quibus etiam diebus Alexander Magnus ille gurges miseriarum natus est. In medio vrbis aperta est terra, & hiantia inferna patuerunt. Manebat diu ad spectaculum & terrorem Romanorum illa vorago impudens, nefariamq; voluntariam vnius hominis sepulturam dijs interpretibus expetebat. Satisfecit improbis faucibus Marcus vir eques, armatus iniecit se, & sic vorago clausit se.

Sol visus est in cœlo pugnasse cum Luna: inde viderunt duas Lunas ortas. Visum est cœlum scindi magno hiatu. Duo scuta viderunt sanguinem sudasse.

De insula Vulcania.

ANno ab vrbe condita DXLVI, in Sicilia Vulcania quæ ante non fuerat, repente in mari eruta est: omnium admiratione vsque nunc manet.

De primo Cæsare.

IVlius primus Cæsar, postquam regnauit V annis, à Romanis occiditur: ab isto omnes dicti sunt Cæsares.

De Cæsare Octauiano siue Augusto.

ANno ab vrbe condita DCCX, Octauianus Cæsar post Iulium Cæsarem primum regnare cœpit, & regnauit annis LVII. Hic vrbem Romam & Rempublicam præ omnibus sublimauit. Ab isto omnes alij imperatores dicuntur Augusti. Quintilius Varus consul missus ab Augusto cum tribus legionibus à Germanis rebellantibus funditus deletus est. Quod tandem Augustus adeo tulit grauiter, vt sæpe præ dolore caput parieti collidens clamaret: Quintili Vare redde legiones. Sed Tiberius priuignus Cæsaris Augusti Germanos bello arripuit, ex quibus XL millia adduxit. Quod reuera maximum bellum XV legionibus per triennium gestum est. Huius Octauiani Cæsaris Augusti anno X imperij indictio prima incepit. Huius Octauiani Cæsaris Augusti anno XLI, Citinus præses ex consilio senatus ad Iudæam missus à Cæsare census hominum & possessionum descripsit. Iste Augustus Cæsar erga ciues extitit clementissimus, in amicos fidissimus, liberalibus studijs tantum intentus, vt nullus in prꝛcinctu laberetur dies, quin legeret, scriberet, dictaret leges alias nouas. Alias ꝓtulit suo nomine correctas. Item auxit & ornauit Romam multis ædificijs. Isto glorians dicto: Romam latericiam reperi, marmoream relinquo. Fuit mitis & gratus & ciuilis animo, toto corpore pulcher. Sed maxime oculi, quorum acies clarissimorum siderum modo vibrabant. Nec tamen hic tantus vir vitijs caruit. Fuit enim paululum impatiens & iracundus, occulte inuidus, palam fastidiosus, dominandi, vix supra quam æstimari potest, cupidus, aleæ lusor studiosus, seruiebat libidini. Erat tamē vitiorum seueriſſimus vltor.

Anno

Anno Octauiani Cæſaris Auguſti XLII. quum firmiſſimam pacem cum omnibus gentibus ordinatione Dei Auguſtus compoſuit,& pace illa durante XII. annis,naſcitur in Bethleem ex Maria virgine Dominus noſter Ieſus Chriſtus,verus Deus & verus homo,cui pax illa famulabatur. Imperator Auguſtus ſe Dominũ appellari dato edicto omnibus inhibuit. Circulus ad cœleſtis arcus ſpeciem ſereno tempore apparuit orbem ambiens. Templum Palladis miræ ſtructuræ in nocte natiuitatis Domini Romæ corruit. Sic enim Dii prædixerãt, Templũ hoc corruet,quando virgo parit. Fons olei largiſſimus ibi vſq; in Tiberim per totum diem fluxit. Auguſtus XXX. millia ſeruorum dominis reſtituit, XX. ſibi retinuit, VI. millia quorum dominium extabat,in crucem egit. Item LXXIII. legiones ſolus imperio ſuo ad tutamen Orbis terrarum diſtribuit, & ouans ingreſſus vrbem Romam, omnia priora debita vel tributa populi donandum in literis ſuis cenſuit. Et ab eo exiit edictum, vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Auguſtus Rempublicam quam bello acquiſierat, pace nutrire & amplificare ſtudens leges plurimas ſtatuit,per quas humanum genus libera reuerentia morem diſciplinę gereret. Sed potentiſſimæ illæ quondam humanę reipublicę moles,nunc magis imbecillitate propriæ ſenectutis, quam alienis concuſſæ viribus contremiſcunt.

Anno incarnationis Domini III. Herodes rex occidit infantes.

Anno Domini VI. mala morte moritur rex Herodes Aſcalonita. Poſt hoc reuertitur Chriſtus de Ægypto.

Anno Domini XIV. Octauianus cum Tiberio cenſum Romæ agitans, inuenit nonagies ter centena millia hominum & LXX. millia hominum.

Anno Domini XV. qui eſt imperii Auguſti LVI. ipſe Auguſtus in Campania morbo moritur,ætatis ſuæ anno LXXV. Alibi legitur, quod ipſe Auguſtus veneno interiit. Quem mortuum Senatus multis modis honorandum cenſuit, dicentes: Vtinam aut non naſceretur,aut natus non moreretur.

De Tiberio Cæſare.

ANno Domini XVI. Tiberius priuignus Cæſaris Auguſti regnare cœpit,& regnauit annis XXIII. Iſte fuit ſatis prudens in armis, habens ſcientiam literarum, præclarus eloquio,ſed ingenio peſſimo,auarus,inſidioſus,ſimulans ſe velle quod nollet,& ea nolle quæ vellet.

Anno Domini XXVII. Pilatus à Tiberio Cæſare præſes Iudææ mittitur. Iſte Tiberius lepra infectus,audita fama Ieſu, Albanum quẽdam Pilato transmiſit pro Ieſu medico. Tunc Albano oſtenſa eſt quædam nobilis matrona nomine Veronica, quæ illi omnia facta de Ieſu veriſſime narrauit, addens inſuper de imagine vultus Domini impreſſa. Quo audito, Albanus gauiſus ipſam matronam cum imagine Saluatoris Romam duxit Tiberio Cæſari, qui viſa imagine ſanitatem recep.t.

De Ioanne Baptiſta.

ANno Domini XXX. Ioannes baptizare cœpit, & Dominum Ieſum in Iordane baptizauit: & cœpit Ieſus ſigna facere,& docere,& prædicare.

Anno Domini XXX. Dominus diſcipulos elegit.

Anno Domini XXXII. diſcipuli Domini Ieſu per Iudæam verbum Dei prædicant. Ioannes decollatur.

Anno Domini XXXIII. ipſe Dominus Ieſus Chriſtus paſſus eſt, & reſurrexit,& adſcendit ad cœlos, & Spiritum ſanctum miſit ſuper CXX. diſcipulos, tempore Tiberii Cæſaris imperii.

Anno eodem, beatus Stephanus à Iudæis in Hieruſalem lapidatur.

Anno Domini XXXIV. Iacobus frater Domini Hieroſolymis epiſcopus ordinatur ab Apoſtolis,ſeditque annis XXX. & Saulus conuerſus factus eſt Paulus. Poſt aſcenſionem Domini Thaddæus Apoſtolus miſſus à Domino, profectus eſt in Ediſſam ciuitatem,vbi Abagarum regem infirmum curauit,& eum & omnes baptizauit.

Epiſtola Pilati.

ANno Domini XXXVII. Pilatus ad Tiberium Cæſarem ſcripſit de paſſione & reſurrectione Domini, & virtutibus eius, per quas creſcente plurimorum fide Deus

Digitized by Google

crederetur. Tiberius audiens de Christi passione & resurrectione, & de virtutibus quę per ipsum & discipulos eius fiebant, cum magni fauoris suffragio retulit ad Senatum, vt Christus Deus haberetur. Senatus tum indignatione motus, cur non sibi secũdum morem delatum esset, vt de suscipiendo cultu Christi prius ipse Senatus decerneret; consecrationem recusauit. Hoc pro vera voluntate Dei factum est, ne diuina virtus humanis putaretur assertoribus indigere. Ab isto fluuius Tiberis nominatur. Iste Tiberius cum magna modestia præfuit reipublicæ: dicens, Boni pastoris esse pecus tondere, non excoriare. Amphitheatri pars, populo spectante gladiatorum congressum, collapsa est, & plus quam xx. millia hominum occidit.

Anno Domini xxxviii. Caius Caligula suscepit Imperium, & regnauit annis tribus, mensibus decem. Hic fuit frater Tiberii Cæsaris. Iste nequam & flagitiosissimus fuit. Nam in palatio matronas nobiles publice libidini subiecit, & tribus sororibus stuprũ intulit, ex vna earum natam filiam etiam defloravit. Hic primus diademate imposito Dominum se appellari iussit, & in Deorum numero se inferri præcepit.

De morte Pilati.

ANno Domini xli. Pilatus præses à Caio imperatore multis calamitatibus oppressus, seipsum interfecit, & corpore eius in Tiberim præcipitato, spiritus maligni corpus eiusdem rapientes, nunc in aquis eisdem inundationes mouerunt, nunc in aere nubium fulgurum è collisione & tempestate, grandine & tonitruis mentes hominum terruerunt. Quapropter à Tiberi fluuio resumptus in Galliis apud Viennam Rhodano fluuio immergitur. Viennenses autem aeris intemperiem & malorum spirituum non sustinentes importunitatem, substantiæ corpus à se remouerũt, & in vicinis alpibus in quodam puteo submerserunt.

De morte sanctæ Mariæ virginis.

ANno Domini xliii. glorioſa regina mundi exultantibus angelis in cœlum est assumpta; anno ætatis eius (vt quidam tradunt) lv; anno vero à passione Domini ix. Symbolum ab Apostolis compositum est. Matthæus Euangelium scripsit Hebraice. Et Caius imperator à militibus occiditur in palatio: in cuius arca diuersa venena inuẽta sunt; quibus in maria proiectis, maria infecta sunt, & multitudo piscium mortua est.

De Claudio.

ANno Domini xli. Claudius imperium adeptus, & regnauit annis xiii. Hic filius Drusi priuigni Augusti apud Moguntiam habet sepulturam.

Anno Domini xliv. Apostoli in totum orbem diuisi, anno à passione Domini xii. vt Beda scripsit.

Anno Domini xlv. primus episcopus post Petrum Antiochię ordinatur Euodius. Hoc anno Iacobus frater Ioannis Euãgelistæ creditur decollatus ab Herode Agrippa in Hierusalem. Cuius corpus per Hermogenem & Philetum ipsius discipulos in Hispaniam, vbi ipse prius prædicauerat, cooperante Dei gratia translatum est.

Anno Domini xlvi. facta est grauissima fames per Syriam: quod etiam Agabus propheta prædixerat, vt in Actibus legitur. Hoc anno Petrus Apostolus, primus papa, venit Romam, Claudii imperatoris anno iv. Marcus Euangelista Alexandriam petiit.

Epistola Iesu Christo missa.

EXemplar epistolæ scriptæ à rege Abagaro, Toparcha Ediſſæ ciuitatis ad Iesum Christum, & missæ Hierosolymam per Ananiam cursorem. Abagarus rex Toparcha, Vehaniæ filius, Iesu saluatori bono qui apparuit Hierosolymorum, salutem. Auditũ mihi de te est, & de sanitatibus quas facis, quod sine medicamentis & herbis per te fiant ista, & quod verbis tantum facis cæcos videre, claudos ambulare, & leprosos mundas, & immundos spiritus dæmones eiicis; vt eos qui longis ægritudinibus fatigantur, curas & sanas, mortuosque suscitas. Quibus omnibus auditis, de te statui in animo meo vnum esse è duobus: aut quod tu sis Deus, & descenderis de cœlo & facias: aut quod filius Dei sis qui hæc facis. Propterea ego rogaui te scribens, vt digneris vsque

ris vſq; ad me fatigari,& ægritudinem meam qua diu laboraui, curare. Nam illud comperi,quod Iudæi murmurant aduerſum te,& volunt tibi inſidiari. Eſt autem mihi ciuitas parua ſed honeſta,quę ſufficit vtriſque.

Exemplar reſponſionis Ieſu Chriſti per Ananiam curſorem ad Abagarum Toparcham regem Ediſſa:

Beatus es qui credidiſti in me, cum me ipſe non videris. Scriptum eſt enim de me, quod hi qui vident me non credent in me,& qui non vident me, ipſi credent & viuent. De eo autem quod ſcripſiſti mihi vt veniam ad te: oportet me omnia propter quæ miſſus ſum,hic explere, & poſteaquam expleuero, recipere me ad eum à quo miſſus ſum. Cum ergo fuero aſſumptus, mittam tibi aliquem ex diſcipulis meis,vt curet ægritudinem tuam,& vitam tibi atque his qui tecum ſunt præſtet, & ciuitati tuæ, & nullus aduerſariorum vos vnquam exſuperare poſſit. Poſtea vero quando aſſumptus eſt Ieſus, miſit ei Thaddæum Apoſtolum, qui cõpleuit omnia quæ ipſi regi promiſerat Dominus Ieſus Chriſtus per epiſtolam. Hæc in primo libro eccleſiaſticæ hiſtoriæ habentur.

Epiſtola Pilati ad Claudium.

CVm Romæ diſceptaret Petrus Apoſtolus coram Nerone cum Simone Mago, hæc epiſtola Pilati ſuadente Petro coram Nerone recitata eſt, iubente & audiente Nerone imperatore,ſicut legitur in legenda Apoſtolorum Petri & Pauli.

Pontius Pilatus Claudio ſuo ſalutem. Nuper accidit, & quæ ipſe probaui Iudæos ſe ſuosque poſteros per inuidiam crudeli damnatione puniſſe. Denique cum promiſſum haberent patres eorum,quod illis Deus eorum mitteret filium, qui eorum rex merito diceretur &eſſet,&hunc ſe promitteret per virginem miſſurum ad terras Hebræorum. Igitur Deus cum eſſet,& vidiſſem eum cæcos illuminaſſe,leproſos mundaſſe, paralyticos curaſſe,dæmones ab hominibus fugaſſe, mortuos etiã ſuſcitaſſe, imperaſſe ventis, ambulaſſe ſuis pedibus ſuper vndas maris, & multa alia miracula feciſſe,cum omnis populus Iudæorum hunc Dei filium dicerent: inuidiam contra eum paſſi ſunt principes ſacerdotum,& tenuerunt eum,& mihi tradiderunt, & alia pro aliis mihi mentientes dixerunt,hunc eſſe magum,& contra legem agere. Ego autem credidi ita eſſe,& flagellatum tradidi arbitrio eorum:illi autem crucifixerunt eum, & ſepulto cuſtodes abhibuerunt. Ille vero militibus meis cuſtodientibus die tertio ſurrexit. In tantum autem exarſit inuidia eorum,vt darent pecuniam eis dicentibus: Dicite: diſcipuli eius corpus eius rapuerunt. Sed cum accepiſſent pecuniam, quod factum fuerat tacere non potuerunt. Nam illum reſurrexiſſe teſtati ſunt,ſe vidiſſe,& à Iudæis pecuniam accepiſſe. Hæc ideo ingeſſi, ne quis aliter mentiatur, & æſtimet credendum mendaciis Iudæorum. Cumq; perlecta fuiſſet epiſtola, Nero dixit: Petre ſi iſta quæ ſcripſit Pilatus Claudio, vere ita ſe habent? Et Petrus cum Paulo: Ita vere ſe habent omnia bone imperator. Sancti Apoſtoli præ omnibus eccleſiis dedicauerunt primo eccleſiam Dioſpolin in honore Domini noſtri Ieſu Chriſti,& ſanctæ Dei genitricis Mariæ virginis, ſed nullius hominis manu facta, & tamen quaſi carnea. Item in ſancta eccleſia Gethſemani quæ fuit in valle Joſaphat, non longe à Dioſpoli imago ſanctæ Dei genetricis Mariæ virginis ſimiliter apparuit picta,ſed à nullo homine facta. Item in Sardinia imago beatę virginis eſt,quę circa vbera videtur carnea,& ſingulis Sabbatis deſudat oleũ,vt dicitur.

Anno Domini LVI, Claudius imperator veneno interiit. Petrus Apoſtolus in terra ſancta à paſſione Domini manſit quinque annis, & ſedit Antiochiæ XII annis. Videtur V ſub Tiberio, IV ſub Caio,& III ſub Claudio. Sic XIII anno à paſſione Domini Petrus Apoſtolus venit Romam, & ſedit ibi XXV annis. Et nota, quod nullus papa poſtea ſedit tot annis. Petrus in Antiochia, vt ſcribit beatus Gregorius in Regiſtro primã Miſſam cum orationib. celebrauit,ſcilicet cum Pater noſter, & cum forma verborum, in quibus eſt vis conficiendi. Petrus à paganis captus, & ad ludibrium Chriſtianorum barba raſus,& capite decaluatus,& in gyrum attonſus;& hoc deinceps ipſe in myſterio in eccleſia fieri inſtituit. Petrus Antiochenam eccleſiam, vt fidelis ſeruus & prudens, fundauit: quæ habuit poſtea Domino diſponente ſex archiepiſcopatus, & CLIII epiſcopatus.

De Nerone.

ANno Domini LVII, Nero sumsit imperium, & regnauit annis 14. Hic Nero imperator sceleratissimus fuit, plurimam Senatorum partem interfecit, vrbem Romã per sex dies & noctes incendit, vt quale fuisset incendiũ Troiæ videret. Ipseq; stans in altissima turri perspectans lætus flammas cauebat. Porro libidinibus tantis est agitatus, vt vel matre sua quidem, vel sorore sua vllave consanguinitatis reuerentia temperaret vel referatur * abstinuisse virum cum vxore duxit. Seneca magister Neronis iubente Nerone elegit mortem sibi incisione venarum. Primus persequutionem in Christianos mouit, & per omne regnum suum ipsum nomen Christianorum delere voluit. Iubente Petro, Simon Magus à dæmonibus qui eum per aera portabant, coram Nerone derelictus, corruens, Romæ confractus est. Hic Nero Petrum crucifixit & Paulum decollauit Romæ vno eodemque die.

Anno Domini LXX, tunc & ipse Nero à Senatu condemnatus seipsum interfecit. Sed alibi legitur, quod fugiens Nero fame & siti in sylua obriguit, & à lupis deuoratus est. Sanctus Ignatius, qui ẽt cum ipsis Apostolis degebat, ordinatur Antiochiæ episcopus à sancto Petro post Euodium. In Antiochia discipuli Christiani dicti sunt. Tũc primo in Antiochia per S. Ignatium & ꝑ cantũ angelorũ Antiphonæ initiũ habuerunt, & exinde ad cunctas exiuit ecclesias cantare antiphonas. Petrus Apostolus primus papa instituit plurimas, scilicet in Asia, Italia, Gallia, Germania, Hispania, Aphrica, Sicilia, ecclesias, & multos ordinauit episcopos, presbyt. & diac. dist. 11. Quis nesciat. Per Clementẽ ipse Petrus põtificalia ornamẽta & sacerdotalia & altaria ordinauit. Per impositionẽ manꝰ ipse Petrus primo dedit Spiritũ sanctum, & hoc episcopis tradidit faciendũ, & constituit corpus Domini à ieiunis sumi, exceptis ægrotis, & quod corpus Domini diuidatur in altari. Linus papa à S. Petro ordinatus, & coadiutor Petri sedit an. 12. Passus est Romę sub Nerone. Hic iubente S. Petro cõstituit, vt velato capite mulier intret ecclesiam.

Cletus papa ordinatus est à S. Petro, & coadiutor Petri sedit annis 13. Passus est sub Nerone. Hic iubente S. Petro constituit & ordinauit XXV presbyteros in vrbe Roma. Petrus iussit Maternum, & Valerium, & Euchariũ prædicare verbum Dei citra montes nationibus, quorum primus suscitatus est cum X I dies mortuus fuisset per baculũ missum à Petro apostolo: vnde papa non vtitur baculo.

Anno Domini LXII, Iacobus Apostolus frater Domini in Hierusalem præcipitatur, & pertica fullonis occiditur, postquam ecclesiam Hierosolymitanam rexerat 30 annis. Et Symeon in locum eius ab Apostolis substituitur. Matthias eodem anno lapidatus & securi percussus martyrium compleuit.

Anno Domini LXIV, Marcus Euangelista & Patriarcha Alexandriæ passus est.

Anno Domini LXXI, Galba & Vitellius imperium adepti regnauerunt anno vno. Iste Vitellius imperator in Tyberi ab hostibus submersus est. Otto imperiũ fraudulenter est adeptus. Hic Otto Galbam imperatorẽ in foro decollauit. Otto regnauit mensibus 4, & se interfecit. Isto tempore sedit Clemens papa secũdus post Petrum annis 19. mensibus 2. Hic Clemens fuit institutꝰ à S. Petro in succẽssorẽ x q. I. te quidem: sed Clemens successorem papam non instituit. In hoc videtur, quod Clemens electionẽ papæ instituit, sicut Petrus Apostolus ecclesiæ tradidit, & de azymo pane cõfecit, ita Clemens papa & sacrosancta ecclesia Romana confecit, ita huc inuariabiliter seruauit. Hic Clemẽs papa post passionem Apostolorũ Petri & Pauli direxit S. Dionysium Areopagitam in Gallias ad prædicandum verbum Dei. Missi à Petro sederunt episcopi Apollinaris in Rauenna, Demonico in Aquitania, & Lazarus quem suscitauit Dominus in Marsilia. Duæ quoq; sorores eius apud ipsum multas animas Deo lucratæ sunt. Beata Martha multis videntibus in Cerasconia posita est in in sepulchro, ab ipso Domino Iesu Christo & episcopo quodã nomine Fronto. In hoc Dominus suam hospitam honorauit. Hic Clemens papa XII regiones Notariis cõmisit, qui fideliter gesta martyrũ conscriberent. Et cõstituit sententiã excommunicationis in contumaces & inobedientes, sicut à beato Petro & Apostolis traditum est ecclesiæ. Constituit etiam, vt doctores studium habeant in ecclesiis. Et constituit, vt episcopi habeant archidiaconos, qui sint oculi episcopi. Hic Clemens papa tradente beato Petro Apostolo vsum sacrarũ vestium ex lege sumsit ad celebrandũ missas: pontificalẽ baculum, annulum, palliũ & cæterarum rerum dedit formam, & seruari censuit. Tempore Clementis Vespasianus, & Titus, & Domi-

tianus

tianus, Cæſares fuerunt. Clemens papa merſus eſt cum anchora. Paſſus eſt ſub Traiano vel Domitiano in Græcia. Vnde mirabilis Deus in Sanctis ſuis dedit ei habitaculum in mari, in modum templi marmorei angeli cis manibus præparatum, ita præbens populo terræ tempore opportuno.

Anno Domini LXXII, Veſpaſianus imperium adeptus, regnauit annis 9, & profluuio ventris mortuus eſt. Hic militari virtute præcipuus, & optimis comparandus, inimicitias in corde non retinuit. Hic Veſpaſianus imperator quoddam genus vermium habens in naribus audiuit de Ieſu Chriſto, quod magnus fuiſſet medicus, ſed à Pilato occiſus; credit eum filium Dei, & ab eo poſſe ſanari, & ſtatim ſanatus fuit. Tunc expoſuit de excidio Iudæorum. Veſpaſianus imperator Hieroſolymam obſidens, mortuo Nerone imperator creatus eſt.

Excidium Hieroſolymæ.

ANno Domini LXXIII, Hieroſolyma à Tito imperatore filio Veſpaſiani capitur, & capta ciuitate Hieruſalem Titus ſumptum Manna de templo Romã perduxit. Ibi in ſubuerſione Hieruſalem Titus DC millia Iudæorum interfecit. Ioſephus vero vnus ex Iudæis qui tunc ibidẽ bello præfuit, ſcribit vndecies centena millia Iudæorũ ibi fame & gladio interiiſſe, & c millia Iudæorum captiuorum publice venundata fuiſſe. Oportuit autem, vt iiſdem diebus Paſchæ interficerentur, quibus ipſum ſaluatorem noſtrum Ieſum Chriſtum interfecerunt. Hæc ſubuerſio Hyeroſolymorum facta eſt anno ab exordio euangelicæ prædicationis XL II; anno vero à Dario rege ſub quo reædificatum templum, DXX; à prima autem ædificatione templi ſub Salomone anno MCII.

De Tito.

TItus imperator poſt patrem ſuum Veſpaſianum regnauit annis 2, & morbo mortuus eſt. Iſte Titus in Græca & Latina lingua diſertiſſimus, bellicoſiſſimus, moderatiſſimus, omniumque genere virtutum mirabilis, adeo vt amor & deliciæ generis humani diceretur: tantæ vero largitatis erat, vt nulli à ſe petenti aliquid negaret.

Anno Domini LXXXIII, Domitianus frater Titi imperiũ adeptus regnauit annis 16. Hic Neroni ſimilior, quam Tito fratri ſuo. Hic ſecundã perſequutionẽ poſt Neronem mouit in Chriſtianos, & Ioannem Apoſtolũ in Patmon inſulã relegauit, vbi & Apocalypſin ſcripſit. Iſte Domitianꝰ imperator omnib. odioſus cõiuratione ſuorũ occiſus eſt.

Anno Domini LXXXIX, Anacletus papa, tertius à ſancto Petro ordinatus, ſedit annos 9, & menſes 2. Hic conſtituit, vt quilibet epiſcopus non minus quam à tribus epiſcopis ordinetur, ſicut habuit in Actibus à S. Petro. Hic conſtituit in Miſſa dici *Pax vobis, & Dominus vobiſcum, & cum Spiritu tuo, & Amen.* Et conſtituit, vt epiſcopi ieiuni ordinent clericos cum Miſſa. Et conſtituit, vt clericus non comam mittat nec barbam, ſicut & Petrus inſtituit. Paſſus ſub Traiano.

Anno Domini XCIX, Nerua ſuſcepit imperium, & regnauit anno 1, & morbo interiit. Hic ex decreto totius Senatus conſtituit, irritum fieri quicquid Domitianus fieri iuſſerat, & edicto ſuo omnes exules reuocauit: vnde & S. Ioannes Apoſtolus ab exilio reductus in Epheſum, rogatus ab epiſcopis Aſiæ, Euangelium ſcripſit contra hæreticos.

Anno Domini C, Traianus, genere Hiſpanus, in Colonia Agrippina ciuitate factus imperator, regnauit annis 19, & profluuio ventris interiit. Pro anima iſtius ſaluãda beatus Gregorius papa ſuppliciter interceſſit: ad cuius preces & lachrymas Deus poſuit animã ſuam in meliorẽ locum. Tempore huius Traiani, Ioannes in Epheſo obdormiuit in Domino, anno à paſſione Domini LXXIII, anno vitæ ſuæ LXXXVII. Iſte tyrannus rempubl. ita adminiſtrauit, vt omnibus principibus merito præponeretur. Iſte fuit laboris patiens, iuſticiæ & iuris tam repertor quam cuſtos. Hunc cum amici culparent, quod nimium clemens eſſet erga omnes, reſpondit, Talis imperator debet eſſe erga omnes ſubiectos, quales erga ſe imperatores optaret eſſe ipſe priuatus. Hic Traianus poſtea errore deceptus perſequutionem mouit in Chriſtianos.

Anno Domini CIII, Euariſtus papa à Petro IV ordinatur. Hic titulos in vrbe Romana diuiſit cardinalibus, preſbyteris, & diaconis, & VII diaconos ordinauit, qui cuſtodirent papam prædicantem populo ſtilum veritatis. Hic paſſus eſt ſub Traiano imperatore, & Symeon quoque crucifixus eſt CXX annorum, & Ignatius epiſcopus Antiochiæ beſtiis traditus. Hic Euariſtus ſedit annos 9, menſes 10.

Digitized by Google

Anno Domini CXI, Alexander papa à Petro V ordinatur. Hic addidit in missa *Qui pridie*, & constituit vinum in Missa cum aqua misceri. Hic constituit sal & aq̃ aspersionis in Dominicis diebus. Hic sedit annis X, mensibus VII. Passus est sub Adriano imperatore. Iste etiam Alexander papa constituit fieri in Canone commemorationem Dominicæ passionis. Temporibus huius papæ Helius Adrianus imperium tenuit, & regnauit annis 20. Ab isto Adriano mare Adriaticum dicitur. Fuit aũt de Adria ciuitate, eruditissimus & facundissimus in philosophia & musica & geometria. Iste Hierosolymam à Tito & Vespasiano destructam in meliorem statum, in eo loco vbi crucifixus est Dominus extra portam restaurauit, & Heliam de suo nomine vocauit. Hic persequutionem in Christianos mouit. Igitur primam Nero, secundam Domitianus, tertiam Traianus, quartam vero mouit Helius Adrianus. Hic rempub. laudabiliter rexit, & obiit.

Anno Domini CXXI, Sixtus papa VI à Petro ordinatus, sedit annis 10, mensibus 5. Passus est sub præfato Adriano.

Anno Domini CXXXI, Telesphorus papa VII à Petro ordinatus, sedit an. II, mens. 5. Hic constituit III Missas in Natiuitate Domini solenniter celebrari propter tria tempora, scilicet Ante legem, Sub lege, & Sub gratia, & vnam ex ipsis in nocte, & tunc cantari *Gloria in excelsis*. Hic etiam constituit, vt XL fieret ante Pascha. Passus est sub præfato Adriano.

Anno Domini CXL, Hyginus papa à Petro VIII, sedit annis 4, mens. I. Hic clerum constituit & gradus distribuit. Passus est sub Antonino imperatore.

Anno Domini CXLIV, Pius papa IX ordinatus, sedit annis 15, mensibus 4. Isti ab angelo nuntiabatur, quod Pascha die Dominico celebrandum sit. Passus est sub Antonino imperatore. Iste Pius papa constituit sententiam excommunicationis in violatores & vastatores ecclesiæ, & rerum ecclesiasticarum. Constituit etiam, vt clerus qui suo episcopo insidias parauit, depositus curiæ tradatur.

Antoninus imperator qui & Pius dicebatur, regnauit annis 20. Isti Iustinus philosophus librum pro Christiana religione compositum obtulit, eumque beneuolum erga Christianos fecit. Iste Antoninus bene Rempublicam administrauit, & obiit.

Anno Domini CLIX, Anicetus papa, à Petro X ordinatus, sedit annis II, mensibus 6. Hic constituit, vt clerici habeant coronas in modum sphærulæ, & quod comam non nutriant. Passus est sub Marco Antonino.

Anno Domini CLXIX, Soter papa XI ordinatus, sedit annis 9, mens. 7. Hic constituit, vt monacha velũ portet, & nulla fœmina ministret presbytero ad altare, & quod nulla fęmina apud aliquem clericum de quo suspicio haberi possit, in hospitio maneat: quod si fecerit, excommunicetur. Sub isto papa sedit Theophilus Antiochiæ episcopus, vir sapiens. Passus est sub Antonino & Marco.

Anno Domini CLXXVIII, Eleutherius papa XII à S. Petro ordinat⁹, sedit annis 15, mẽs. 9. Hic constituit diem Paschæ die Dominico celebrari: item quod nulla esca vsualis à Christianis repudiaretur q̃ Dominus creauit, quæ tamen humana est: non de carnibus porci. I. Tim. 4. Abstinens à cibis quos Deus creauit. Aurelius imperator vsum porcinæ carnis populo instituit. Ad Eleutherium Lucius rex Britanniæ scripsit literas, rogans vt baptizaretur: q; & factum est. Passus est sub Antonino & Polycarpus, & multi alij apud Viennã & Lugdunũ. Iste imperator vocabatur ANTONINVS MARCVS VERVS, & regnauit an. 19. Per apoplexiã interiit. Iste nobilissimus fuit: iste omnes virtutes & cæleste ingenium habuit, & in calamitatib. publicis factus est quasi defensor, & si ipse in illis temporib. non fuisset, gloria Romana periisset. Iste Antoninus Seuerum consortem imperij fecit. Hic Anton. Marcus Verus persequutionem in Christianos mouit quintam.

Anno Domini CXCI, Victor papa à Petro XIII ordinatus, sedit annis II. Hic constituit, sicut & prædecessor Eleutherius, Dominica celebrari Pascha à XIV Luna mẽsis primi Martij vsq; in 21. Passus est sub Antonino Cõmodo Aurelio. Iste ANTONINVS COMMODVS imperator regnauit annis 12. Iste in luxuriis & in omni sorde vixit. Hic omnibus incommodus ab vxore sua Martia veneno interfectus strangulabatur.

Anno Dom. CCIII, Zephyrinus papa à Petro XIV ordinatus, sedit an. 8. mens. 7. Hic constituit, vt omnia vasa altaris essent vitrea.

Helius Pertinax imperator regnauit menses sex.

Iulianus

Iulianus Salinus imperator regnauit menſes ſeptem. Iſti duo nil dignum memoria egerunt, ſed otioſi ſunt ambo.

Seuerus ſeptimus imperator regnauit annis 17. Iſte Parthos & Arabes ſuperauit. Iſte etiam perſequebatur Chriſtianos. Sub iſto papa Zephyrinus paſſus eſt. Perpetua & Felicitas beſtiis deputantur Carthagini, & plures alij paſſi ſunt.

Antonius Caracalla factus imperator regnauit annis 6, & occiſus eſt.

Opilius imperator factus regnauit anno vno, & occiſus eſt.

Antonius Aurelius imperator factus, regnauit annis 4, & occiſus eſt.

Anno Domini ccxxi, Calixtus xv ordinatur. Hic conſtituit ieiunia quatuor temporum, & conſtituit, vt nullus contrahat cum cognata eius, quam carnaliter cognouit vſq; ad quartum gradum. Hic cœmiterium primo inſtituit. Hic ſedit annis 6, menſibus 2. Item cõſtituit, vt nullus Simoniace ordinetur clericus, & quod nullus ordines emat vel vendat, & quod ſit irregularis qui in his reus fuerit. Cõſtituit ẽt ſententiam excommunicat. fieri in contumaces & rebelles. Iſte Calixtus papa paſſus eſt ſub Alexandro imp.

Anno Domini ccxxvi, Vrbanus papa à Beato xvi ordinatur. Sedit an. 4, mẽſ. 10. Hic multos conuertit ad fidem, ac Tiburtium & Valerianum conuertit. Hic conſtituit, vt omnia vaſa altaris eſſent aurea, vel argentea, vel ſaltem ſtannea. Et conſtituit, vt nullus omnino vel emat vel vendat eccleſiam, vel præbendam, vel eccleſiaſtica ſacramenta. Et conſtituit confirmationem fieri in fronte baptizatis ab epiſcopo cum chriſmate. Paſſus eſt ſub Alexandro imperatore, & ſimiliter Tiburtius, & Valerianus, & B. Cæcilia. Iſte Alexander imperator regnauit an. 13. Huius imperatoris matrem Origenes Chriſtianam fecit. Huius imperatoris tempore ſanctus Narciſſus Hieroſolymitanus claruit, & beata Affra. Iſte Alexander imperator transferri iuſſit beatiſſimi Thomæ corpus de India in Ediſſam ciuitatem. Iſte Xerxen regem Perſarum vicit, & plurimos Chriſtianos occidit: & ipſe Alexander in & Moguntia occiſus eſt.

Anno Domini ccxxxi, Pontianus papa xvii ordinatur. Sedit annis 9, menſibus 6. Paſſus ex ſub Iulio Maximino & ſub Alexandro, imperatoribus. Poſt iſtum Pontianum papam ſedit Cyriacus papa anno vno: ſed non eſt in catalogo Romanorum põtificum, quia receſſit à ſede, & paſſus eſt ſub Iulio & Maximiano imperatoribus.

Anno Domini ccxl, in Colonia cum xi millibus virginibus à rege Hunorum Iulio.

Anno Domini ccxlii, Antherus papa xviii ordinatur. Sedit an. 12, menſe vno. Paſſus eſt ſub Iulio Maximiano. Hic conſtituit, vt epiſcopi de ſede ad ſedem transferri poſſint, & conſtituit, vt geſta martyrum ſcriberentur. Conſtituit etiam ſententiam excommunicationis fieri. Iulius Maximinus imperium adeptus regnauit annis 3. Hic ſextam perſequutionem in Chriſtianos mouit. Iſte Aquileiæ occiſus eſt.

Anno Domini ccliv, Fabianus papa xix ordinatur. Sedit annis 4, menſibus 11. Paſſus eſt ſub Decio. Super caput huius Fabiani deſcendit columba de cœlo, cũctis videntibus, & mox electus eſt ab omnibus in papam. Hic conſtituit, ſacerdos ſi vellet, pro cuncta cauſa poſſet iurare. Cõſtituit etiam, vt nullus emat vel vendat eccleſiam aut beneficia eccleſiaſtica vel ſacramenta, & quod talis Simoniacus ſit irregularis. Et cõſtituit fieri ſententiã excommunicationis. Tempore Fabiani papæ Gordianus imperator regnauit an. 6, & occiſus eſt ſub Fabiano papa.

Philippus imperator cum filio ſuo Philippo regnauit annis 7. Iſti omnium imperatorũ primi Chriſtiani facti ſunt. Tempore horum imperatorum, annus ab Vrbe condita milleſimus feſtiue celebrat° eſt Romæ. Iſti pariter imperatores occiſi ſunt, & fraudulenter à Decio qui inuaſit imperium.

Anno Domini cc lviii, Cornelius papa à Petro xx ordinatur. Sedit anno vno. Paſſus eſt ſub Decio. Hic rogatus à quadam matrona nomine Luceria leuauit corpora Apoſtolorum Petri & Pauli de catacumbis: & cum dubitaretur, quę oſſa vni° vel alterius eſſent, vox de cœlo intonuit dicens, Oſſa maiora Piſcatoris, oſſa minora Prædicatoris. Et diuiſerunt ſic corpora Apoſtolorum, poſtquam iacuerunt cxi annis ſub terra ſcilicet ab vltimo anno Neronis vſque ad primum Decij.

Anno Domini cc lxix, Sixtus papa xxi ordinatus ſedit menſibus 10. Paſſus eſt ſub Decio, & beatus Hippolytus, & ſanctus Laurentius, & multi alij martyres. Hoc anno vii Dormientes, perſequutionem Decij fugientes, abſconderunt ſe apud Epheſum in

by Google

quadam ſpelunca, & dormierunt per annos cxxii, videlicet vſque ad tempora Theodoſij imperatoris Chriſtianiſſimi, & tunc eos ſuſcitatos reuelant. Ipſo anno beatus Antonius abbas claruit. Sixtus papa conſtituit in miſſa cantari; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus. Decius imperator regnauit annis 2, menſibus 6, & occiſus eſt. Hic ſeptimam perſequutionem in Chriſtianos mouit, & multos ſanctos interfecit.

Anno Domini cc lxx, Dionyſius papa xxii ordinatur. Sedit an. 2. Paſſus eſt ſub Iunio Gallo imperatore. Hic presbyteris eccleſias diſtribuit & parochias diuiſit. Iſte Iunius Gallus imperator cũ Voluſiano filio ſuo imperatore regnauit an. 2, & ambo occiſi ſunt.

Anno Domini cc lxxii Lucius papa xxiii ordinatur. Sedit annis 3, menſib. 4. Paſſus eſt ſub Valeriano & Gallieno imperatoribus. Hic conſtituit, vt tres presbyteri & tres diaconi ſemper ſint cum epiſcopo. Et conſtituit fieri ſententiã excommunicationis.

Anno Domini cc lxxv, Stephanus papa xxiv ordinatur. Sedit annis 8, menſib. 7. Paſſus eſt in principio Auguſti ſub Valeriano & Gallieno imperatoribus. Hic conſtituit in ſacris veſtibus ſicut & Clemens celebrari, & quod veſtes ſacræ ad quotidianum vſum non habeantur. Conſtituit etiam, vt papa præſente ſenatu & populo & clero eligatur: & conſtituit, vt in epiſcopum non eligatur aliquis, niſi ſit xxx annorum.

An. Domini cc lxxxiii, Sixtus papa xxv ordinatur. Sedit an. 2. menſ. ii. Paſſus ſub Valeriano & Gallieno. Hic conſtituit, vt miſſa celebraretur ſuper altare verſus Orientem.

Anno Domini cc lxxxiv, Dionyſius papa xxvi ordinatur. Sedit annis 5, menſ. 2. Hic ẽt parochias diuiſit. Paſſus eſt ſub Valeriano & Gallieno. Iſte Valerius imperator, qui & Licinius vocabatur, cum filio ſuo Gallieno regnauit annis 15. Hic perſequutionem octauam mouit in Chriſtianos. Iſti prælatos ſanctos & multos occiderũt. Cyprianus quoque Carthaginenſis epiſcopus doctor præcipuus ſub iſtis imperatoribus paſſus eſt. Iſte Valerianus Licin. imp. à Sapore rege Perſarum captus, luminibus quoq; priuatus miſerabili ſeruitute conſenuit ibi in Perſia. Nam quamdiu viuebat, regem Saporẽ equum aſcenſurũ dorſo attollebat. Iſte Valerianus & filius ſuus Gallienus imperat. occiſi ſunt.

Claudius imperator anno Domini cc lxxxiv, imperium adeptꝰ regnauit anno vno. Iſte morbo interiit. Gothos iam tunc per 15 annos Illyriam & Macedoniam vaſtantes ingenti prælio vicit. Poſtea in bello Allemannorum xv millia occidit. Quintilianus frater Claudij imperium adeptus regnauit dies 17, & occiſus eſt.

Anno Domini cc lxxxvi, Aurelianus imperator factus regnauit an. 5. Hic perſequutionem ix mouit in Chriſtianos. Terribile fulmen cũ diris tonitrib. ſub pedib. Aureliani imperatoris ruit, oſtendens q; facinoris tanti vltor Deus non patiens eſſet: quanquã intra 6 menſes, tres imperatores occiſi ſunt, Aurelianus, & Tacitus, & Florianus. Et iſte imperator ſtrenuiſſime Gothos vicit. Hic apud Romanos diadema capiti ſuo impoſuit, & veſtes auro gemmisq; contextas in vſu habuit: quod ante Romanis moribus incongruum fuit. Porcinæ quoq; vſum carnis populo inſtituit, & ipſe Aurelianus occiſus eſt. Tacitus imperium adeptus regnauit anno 1, & occiſus eſt. Florianus imperium adeptus regnauit menſ. 2, & occiſus eſt. Iſti duo vltimi nil egerunt memoria dignum.

Anno Domini cc lxxxviii, Eutychianus papa xxviii ordinatur. Sedit menſ. 10. Paſſus eſt ſub Probo imperatore. Hic conſtituit vuas & fabas & nouas fruges benedici, ſicut poſitum eſt in die ſancti Sixti papæ.

Probus imperium adeptus eſt: regnauit an. 6, & occiſus eſt. Iſte Probus imp. vir ſtrenuiſſ. & iuſtꝰ multa gerẽs, Gallias à barbaris occupatas ingẽti bellor. felicitate reſtituit.

Carus imperator filios ſuos Carinum & Numerianum Cæſares fecit: regnauit an. 2. Numerianus Cæſar factus ſanctos Chryſanthum & Darium occidit, & ipſe occiſus eſt. Carinus imperator ictu fulminis interiit. Iſte Carinus de Perſis triumphauit.

Anno Domini cc lxxxviii, Gaius papa xxix ordinatus, ſedit annis 9, menſ. 4. Paſſus eſt ſub Diocletiano. Hic conſtituit ordines clericorum, ſcilicet Oſtiarium, Lectorem, Exorciſtam, Acoluthum, Subdiaconum, Diaconum, Presbyterum.

Anno Domini ccxc, Diocletianus imperiũ adeptus regnauit an. 20. Marcellinus papa à Petro xxx, ſedit an. 9, mẽſ. 5. Paſſus eſt ſub Diocletiano. Iſto tempore Eccleſiaſtica hiſtoria ab Euſebio ſcripta fuit. Tunc tanta fuit perſequutio Chriſtianorũ, vt infra vnũ menſem xvii millia martyrio coronarentur, & ipſe Marcellinus papa cõpulſus à Diocletiano thura obtulit idolis, de quo poſtea pœnituit coram cxl epiſcopis. Et tunc ceſſauit

ſauit papatus an.7,menſ.5.Paſſus eſt ſub Diocletiano.Hic conſtituit xxv cardinales in vrbe Roma propter baptiſmũ &ſepulturam.Hic etiã cõſtituit,vt nullus clericus cui uſcunq; ordinis ad iudicem ſecularem trahatur abſq; permiſſu ſui epiſcopi.Hic etiã conſtituit,vt pueri,cum venerint ad annos diſcretionis, i.ad xv annum, ſi noluerint remanere in clauſtris,licite poſſint ire ad ſeculum & ad hæreditatem ſuam.

An.Dom.cccix,Euſebius papa xxxii ordinatur.Sedit an.2,menſ.2. Paſſus eſt ſub Diocletiano.Hic conſtituit,vt omnes Chriſtiani feſtiuitatẽ ſanctæ crucis 5 non. Maij, ſolenniter celebrarent.Quo paſſo,Melchiades papa xxxiii ordinatur. Sedit an.7, menſ.7.Paſſus eſt ſub Diocletiano.Hic cõſtituit Dominico non eſſe ieiunãdum.Hucuſq; omnes papæ fuerunt martyres.Diocle.imper.regnauit an.20.Erat enim callidus, & ſagax,& ſubtilis ingenij. Hic fecit Cæſarẽ Maximianum Herculiũ de Pannonia natũ genere ruſticano.Iſte Maximianus imperator pater fuit Maxentij, ſub quo Catharina paſſa eſt.Diocletianus Conſtantiũ filium Maximiani fratrem Maxentij Cæſarem fecit.Iſte Conſtantius fuit pater Conſtantini magni imperatoris. Diocletianus moriẽte Maximiano in Occidente perſequutionẽ ſæuiſſimã exercuit in Chriſtianos,decimam poſt Neronem,quæ omnib. perſecutionibus fuit immanior & diuturnior. Iſti diuinos libros exuri,eccleſias deſtitui,Chriſtianos occidi iuſſerunt.Tũc plurimi martyres paſſi ſunt,Mauricius,Simplicius & alij,ſc.B.Agnes,Lucia & Sebaſtianus. Diocletianus imperator iuſſit adorare ſe vt Deum. Diocletianus & Maximianus imperatores vno die ſunt depoſiti de regno & priuati.Diocletianus morte peſſima mortuꝰ eſt.Maximianus in Marſilia ſtrãgulatus occiſus eſt. Diocletianus Imp.Narſeũ regẽ Perſarũ in theſauris & diuitijs plurimũ copioſum & vicit & occidit:ſicut Crœſus rex Lydiæ in diuitijs multis & theſauris magnis plurimum abundans victus & occiſus eſt à Cyro rege Perſarum.

Conſtantius imperator in Occidente, vir ſummæ manſuetudinis,cum Licinio regnauit annis 2.Iſte Conſtantius imperator ex Helena genuit Conſtantinum.Iſte Licinius imp.ſororẽ Conſtantini Magni filiam Helenæ Treuerenſis accepit in vxorem.Iſte Licinius imperator putrefactus introrſus nimio fœtore & vermibus conſumptus eſt.

An.Dom.cccxi, Cõſtantinꝰ filius Cõſtãtij ex Helena natꝰ imp. creatus regnauit an. 30.Maxentius imp.Maximiani Herculij filius in Oriẽte regnauit vno,& ſubmerſus eſt.

An.Dom.cc cxiii,Sylueſter papa xxxiv ordinatur. Hic baptizauit Cõſtantinũ imperat.Sylueſter papa ſedit an.23, mẽſ.10. Hic cõſtituit cõſecrationes & dedicationes eccleſiarũ & altariũ,& quod vngatur calix cũ chriſmate: & ipſe Kyrieeleeſon, Chriſteeleeſ.Kyrieeleeſ.de Græcis ſumpſit.Cõſtituit etiã,vt in pãno lineo mũdo, mũdo ſ.corporali,ſacrificiũ tãtummodo celebretur, quia Ioſeph corpꝰ Domini inuoluit ſindone.

An.Dom.cc cxviii,Nicena ſynodus & Nicenum conciliũ celebratur cccl & xvii epiſcoporũ,ſub Sylueſtro papa,& ſub Conſtantino impe, in quo Arrius condemnatur qui dicit,in Trinitate non vnam eſſe ſubſtantiam,ſed diuerſas,ſiue eſſentias. In eodem concilio ſymbolum,*Credo in vnum* contra Arrium cõpoſuerunt. Hoc Nicenũ capitulũ compoſuit *Gloria patri & filio & Spiritui S.* Sed Hieronymus adiecit, *Sicut erat in principio, &c.* Hic Conſtantinus impe. Maxentio bellũ intulit,quia ſibi in Oriente imperium vſurpauit.Cumq; cum Maxentio congredi hæſitaret,& de cœlo licet paganus auxilium quæreret,vidit per ſoporẽ ad Orientis partẽ in cœlo ſignũ crucis igneo fulgore rutilare, & angelos ſibi aſtare dicentes, *Conſtantine in hoc ſigno vinces.* Fertur autem & ipſe Ieſus Chriſtus ſibi apparuiſſe,& ſignũ crucis ei monſtraſſe,& ſimili modo ei dixiſſe, *Conſtantine in hoc vinces.* Tunc Conſtantinus crucẽ in vexillo poſuit, & congreſſus vicit Maxentium:& Romæ in Tiberi ipſe Maxentius ſubmerſus eſt.Poſt Sylueſter papa baptizauit Conſtantinũ,& Cõſtantinus à lepra mũdatus fuit in baptiſmo.Et regnauit an.30,menſ. 10.Hic liberaliter Eccleſiæ dedit priuilegia multa, & S.Sylueſtro papæ & ſucceſſoribꝰ eius dedit regalia inſignia,videlicet equum album & niueũ, & indumenta coccinea,& plurima ornamenta. Frenum quoq; aureum & pectorale aureum equi & diadema imperiale aureũ,Romã,& ciuitates multas, & omnes redditus ciuitatũ dedit ſancto Sylueſtro,ita vt ſemper vtatur illis pontifex. Et fecit Conſtantinopolim ciuitatem quæ ante Bizantium vocabatur,& fecit pontem in Danubio,& leges plurimas ſtatuit. Conſtãtinus etiã imperator fecit in ſuo palatio baſilicã in honore Saluatoris noſtri quæ dicitur Sancta Sanctorũ vel Conſtãtiniana,quã S. Sylueſter dedicauit primo prę omnib.

ecclesijs. Ibidem seruatur cum magna reuerentia caro præcisa de vmbilico Domini & soleæ Domini, & portio viuificæ crucis ad modum humani cubiti longa, & velum de capite beatæ virginis Mariæ, & latus eiusdé Sanctæ Dei genitricis, & capita Apostolorum Petri & Pauli, & multa alia. Ibi non celebrat nisi papa. Cõstantinus quoq; fecit basilicam S. Petri in Vaticano in palatio Neroniano in templo Apollinis in monte aureo, quam fecit dominã & magistram omnium ecclesiarũ, & exportauit de tellure fundamenti propriis humeris XII cophinos in honore XII Apostolorum. Posuit ibidẽ imperator corpus beati Petri in capsam ex ære & cupro spissam vpedũ: & posuit super corpus B. Petri Apostoli ciboriũ in quatuor columnis porphyreticis, & crucẽ de puro auro habẽtem C I libras auri posuit super tumbã B. Petri: & posuit ipse Imperator circa tumbam B. Petri XII columnas onychinas, quas fecit afferri de Græcia. Corpus etiã beatissimi Pauli Apostoli ipse Imperator Constantinus posuit in catatũbis in capsam ex ære & cupro similiter spissam ex omni parte, sicut capsa beati Petri. Capita tamen beatorũ Petri & Pauli in Sancta Sanctorum sunt reposita ab ipso Imperatore. Idẽ Constantinus Augustus fecit Lateranensem ecclesiã beati Ioannis Baptistæ. Posuit quoq; ibi arcã testamenti quã Titus imperator asportauerat de Hierusalem, quando destruxit eam. In arca ibidem sunt hæc, videlicet tabulæ testamenti, virga Aaron quæ fronduerat, manna, pars de panibus Domini ordeaceis, tunica Domini inconsutilis, pars arũdinis Domini, vestis S. Ioannis Baptistæ, & multa alia. Super arcã illam intra altare summum posuit mensam, in qua Dominus Iesus cœnauit cũ discipulis suis. Super hoc altare Lateranẽse nemo celebrat, nisi papa, vel cardinalis qui sit episcopus. Fecitq; imperator ibi super altare ciborium super quatuor columnas porphyreticas. Posuit etiã ibi imperator quatuor columnas æreas, grandes, deauratas. Singulis annis in cœna Domini præsente summo pontifice arca præfata à sacerdotibus cardinalibus violatur, & remota mensa in ipso concauo arcæ à papa corpus Domini & oleum & chrisma consecratur: sed in Sabbato secundo iterum reconsecratur à papa ob reuerentiã principis Apostolorum, qui super hoc altare ligneum dicitur celebrasse mysterium.

Anno Domini CCCXXV, sanctus Nicolaus episcopus migrauit ad Christum in Myrrha ciuitate, sub sancto Syluestro papa.

Anno Domini CCCXXXIV, Marcus papa XXXV ordinatur. Sedit an. II. mens. 8. Hic cõstituit, vt Ostiensis episcopus papam consecrare debeat, & pallio vtatur. Hoc & Sixtus papa constituit. Hic Marcus papa sedit tempore Constantini. Successor istius Iulius papa etiam sub Constantino XXXVI ordinatur. Sedit an. II, mens. 2. Hic constituit, coniugium à sacerdote benedici. Igitur Constantinus republica bene ordinata, & Dei ecclesia miro modo exaltata, cũ magna religione obiit II cal. Iunij, & sepultus est in Constantinopoli in ecclesia Apostolorũ. Iste Cõstantinus imp. fuit XLII à Cæsare Augusto.

Anno Domini CCCXLI, Constantius filius Constantini magni imperium adeptus cum fratribus suis Constantio & Constante regnauit annis 23. Iste Constantius & frater suus Constans pariter occisi sunt. Iste Constantius fuit hæreticus.

An. Domini CCCXLIV, Paul⁹ primus eremita migrauit ad Christum, an. vitæ suæ 113.

An. Domini CCCLV, Liberius Papa XXXVII ordinatur. Hic papa fuit hæreticus, qui sub Cõstãtino imperatore propter fidẽ in exiliũ ductus est, cui in papatu successit Felix papa XXXVIII. Hic Felix papa capite truncatus est, cum deuinceret, eundẽ Cõstantium imperatorẽ esse hæreticũ Arrianum. Iste Felix papa sedit an. I, mens. 3. Huius festum agitur 4. cal. August. Quo decollato, Liberius exilij tædio victus hæresi Arrianæ subscripsit, & Romam quasi victor intrauit. Iste Liberius papa sedit an. 6. mens. 2. Nec legitur conuersus fuisse ad fidem & pœnitentiam. Cui successit Leo papa hæreticus Arrianus, sed non est in catalogo Romanorum põtificum. Huic Leoni Papæ restitit Hilarius Pictauiensis episcopus, vir eruditissimus & acutissimus in suo concilio. Illuc enim venit Hilarius non vocatus. Vnde Leo papa indignatus plurimum iussit, ne Hilario locus daretur sedendi in concilio Arrianorum: sed ipse resedit in terra dicens, *Domini est terra, & plenitudo eius.* Et mox ibidem eleuatus est colliculus iussu diuino, in quo bellator Christi altius sedit omnibus. Vnde Leo papa indignatus iterum dixit Hilario, *Ego ero tibi Leo*, & ipse respondit, *Sed non Leo de tribu Iuda.* His & his similibus dictis Leo Papa necessitate compulsus iuit ad secessum, & ibidem statim animam exhalauit.

Præ-

Præſidio huius Cõſtãtij imperatoris hęretici fulta impietas Arriana, exilijs, carceribus, & variis afflictionum malis, primo Anaſtaſium epiſcopum Alexandrinum, qui fugiens venit in Treuerim, vbi ipſe tunc compoſuit ſymbolum, ſcili. *Quicunq; vult*: & Euſebium Cæſarienſem epiſcopum: & multos alios perſequuta eſt Chriſtianos. Hilarius Pictauienſis epiſcopus tunc etiam cum alijs epiſcopis in exilium miſſus eſt. Anno Domini beatus Antonius abbas migrauit ad Chriſtum anno ætatis ſuæ CV. Tunc temporis Ægyptus & Thebaida eremitis & presbyteris plena fuit.

Anno Domini CCCLXV, Iulianus imperium adeptus regnauit an. 2, menſ. 8. Hic à fide & ordine apoſtatauit, idolatra effectus. Sub hoc Iuliano ſanctus Martinus nondum baptizatus militauit apud ciuitatem Vangionum, id eſt Wormatiã. Hic, orante & ieiunante S. Blaſio Cæſarienſi epiſcopo, cum populo ſuo ad Perſicum bellum pergens, deſtructionem ciuitatis cõminatus, ſed iuſſu ſanctæ Dei genitricis Mariæ per Mercurium martyrẽ in eadẽ ciuitate Cæſarienſi occiſus eſt: qui Iulianus apoſtata & idolatra dũ moreretur manũ ſuã ꝓprio ſanguine impleuit, & in aerẽ ſparſit dicens, *Vicisti Galilæe, vicisti.*

Anno Dom. CCC LXVI, Ioumianus imperium adeptus regnauit menſ. 8. Hic inſignis corpore, lætus ingenio, ſtudioſus in literis, fortis in viribus. Qui cum violenter à militibus ad imperiũ eligeretur, & traheretur: exclamauit ſe nolle paganis hominibus imperare, quippe cum ipſe Chriſtianus eſſet. Cumq; omnium vox communiter clamauit, ſe quoq; Chriſtianos eſſe, ſuſcepit imperium. Iſte Iouinianus ſuffocatus eſt.

Anno Domini CCCLXVIII, Damaſus papa à beato Petro XXXIX ordinatur. Sedit an. 18, menſ. 4. Hic fuit Hiſpanus. Hoc tempore Hieronymus presbyter claruit. Ipſe Hieronymus lectionarium & euangeliarium, ſicut hodie habet eccleſia, collegit, ſicut Damaſus papa legi cenſuit. Idem Hieronymus nocturnale officium vel reliquas horas ſicut hodie canit eccleſia, cõpoſuit. Sed Damaſus papa die ac nocte Pſalmos eoſdẽ in eccleſia cantari inſtituit. Damaſus papa etiam *Gloria patri* cantari conſtituit, ſicut Nicena ſynodus compoſuit. Hic Damaſus papa baſilicam in catatumbis, vbi corpora Sanctorum ſepulta erant: quæ modo eſt vbi quieſcit ſanctus Sebaſtianus.

Tempore Damaſi papæ, an. Domini CCCLXXVI, Valentinianus imperium adeptus regnauit annis 11, & in apoplexia ſuffocatus eſt. Tunc temporis claruit beatus Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus, Seuerinus Colonienſis epiſcopus, Auguſtinus Hipponenſis epiſcopus, Martinus Turonenſis epiſcopus.

Anno Domini CCCLXXXIV, Conſtantinopolitanum concilium CL epiſcoporum cõgregatur aduerſus Macedonium, qui & ibi cõdemnatur, quia negat Spiritum ſanctum eſſe Deum. In hoc concilio compoſitum eſt *Credo in vnum*, ſc. ſymbolum quod cantatur in Miſſa, & traditum eſt eccleſiæ: ſicut Damaſus papa hoc contra eundem Macedonium hæreticum DXV ſecunda ſynodus ſymbolum ſc. *Credo in vnum* appoſito ſc. *filio*, quod in Miſſa conſtituit cantari. Iſte Valentinianus à Iuliano apoſtata ob fidem Chriſti militia fuerat priuatus, quia perſequebatur Chriſtianos ipſe Iulianus. Valẽtinianus Imperator regnauit annis 4.

Gratianus imperator regnauit an. 8, & occiſus eſt. Iſti duo nihil memoriale habent.

Theodoſius imperium adeptus regnauit an. 11, cum tñ ante cum Gratiano & Valentiniano regnaſſet an. 6. Hic Theodoſius Chriſtianiſſimus imperator conuocauit concilium Conſtantinopolim contra hæreticos, pro diuino officio generaliter pro tota eccleſia ordinando. Hic Valentinianus imperator ſuſpenſus eſt, ſed Theodoſius Mediolani bene obiit. Hunc Theodoſium imperatorẽ beatus Ambroſius Mediolano excõmunicauit, quia multos in Theſſalonica fecit occidi in furia & abſq; iudicio. Ad quã excõmunicationẽ imperator patienter pœnituit cum lachrymis, & pro excõmunicato ſe tenuit humiliter per menſes 8 & amplius, quouſq; Ambroſius excõmunicationis ſententiã relaxauit: iniungens ipſi loco pœnitentię, vt nullum de cętero faceret occidi, niſi præhabita deliberatione per triginta dies ad minus, 11. q. 3. cum apud Theſſalonicã.

An. Dom. CCCLXXXVI, Siricius papa XL ordinatur. Sedit an. 15. menſib. 11, & fuit tempore Theodoſij imperatoris, & in caſtello Emmaus tempore Theodoſij imperatoris natus eſt puer perfectus inferius, ſed ab vmbilico & ſurſum diuiſus: ita vt haberentur duo capita & duo pectora, & omnes ſenſus quinque: alter edebat vel dormiebat, quandoq; ſe percutiebant. Vixerunt autem 2 annis, & vno mortuo alter ſuperuixit 4 diebus.

Hic Siricius papa cõſtituit, vt nullus presbyter agat ſolennẽ pœnitẽtiã. Beatus Hieronymus ſcripſit tunc librũ illuſtriũ virorũ: & S. Auguſtinus baptizatus eſt à S. Ambroſio.

Anaſtaſius papa XLI ordinatur. Sedit an. 3, menſ. 10. Hic conſtituit, vt quilibet clericus non fieret ſacerdos, niſi de licentia ſui Epiſcopi. S. Ambroſius hymnos compoſuit feriales. *Te Deum laudamus* compoſuit cum S. Auguſtino, & aliqua Gradualia, & *Alleluia*.

Anno Domini CCCCII, Ambroſius plures compoſuit collectas.

Anno Domini CCCCV, Innocentius Papa XLII ordinatur. Sedit annis 15, menſ. 2, Sub quo Roma capitur ab Alarico rege Gothorum. Huius Innocentij Papæ feſtum agitur V Calend. Auguſti. Hic conſtituit, vt quis carens aliquo membro clericus non fieret. Conſtituit etiam dici, *Pax Domini ſit ſemper vobiſcum*, & pacem dari conſtituit.

Sanctus Innocẽtius Papa cõmiſit ſanctæ Agnetis Eccleſiã gubernandam Leopardo presbytero, & vt factũ, dedit ei annulum aureũ, quem idẽ clericus ſenio feſſus reddidit S. Agneti cũ offertorio. Extendens aũt digitum ſuſcepit annulum, & eum adhuc tenet imago eius. Tempore huius Papæ B. Alexius Romæ migrauit ad Chriſtum: & B. Martinus epiſcopus Turonenſis migrauit ad Chriſtum, anno Domini CCCCXII, ſed vitæ ſuæ anno LXXXI: & B. Ambroſius epiſcopus Mediolanenſis migrauit ad Chriſtum an. Domini CCCCXII: & B. Ioannes Chryſoſtomus migrauit in exiliũ: & beata Paula mater Euſtathiæ virginis migrauit ad Chriſtum in Bethleem: & ſanctorũ corpora Stephani, Nicodemi & Gamalielis & Abibon reuelata ſunt à Deo in Hieruſalem Luciano ſacerdoti. Tunc corpus S. Stephani ſedi Apoſt. totum tranſmiſſum: quod dum per diuerſas eccleſias multis ſolennitatib. honoraſſent, intẽdebant eũ ponere iuxta S. Laurentium: cui Laurentius, videntibus qui aderant, ceſſit dans ei locum per medium tumbæ: licq; poſitus ibi quieſcit. Hic papa Innocẽtius præſẽs ibi gratias egit Deo cũ clero & populo.

Illo tempore Anaſtaſij & Innocẽtij Papæ, Arcadius & Honorius Imperatores regnauerunt pariter an. 11. Iſti fuerunt filij Theodoſij Imperatoris. Hi deuoti Chriſtiani permanſerunt. Poſt mortẽ huius Arcadij relicta ſua Eudoxia venit ex deuotione Hieroſolymam, & inde cum magno gaudio reportauit catenas, quibus rex Herodes vinculauerat S. Petrum Apoſtolum. Tunc ſanctus papa Innocentius cum ipſa Auguſta, delẽs ritum feſti Auguſti Cæſaris in calendis Auguſti, cõſtituit feſtum celebrari ad Vincula S. Petri. Vnde diabolus indignatus apparuit Iudæis in ſpecie Moyſis, dicens ſe debere ducere eos per medium ſicci maris in terram promiſſionis: & qui ſequebantur eum in mari ſubmerſi ſunt: & alij Iudæi ad fidem conuerſi baptizati ſunt in ciuitate quæ dicitur Epirum, & ſic Diabolus decipiens deceptus eſt.

Anno Domini CCCCXX, Soſimus papa XLIII ordinatus ſedit annis 4, dies 11. Hic cõſtituit cereum benedici in Sabbato ſancto: & conſtituit, quod diaconus læuã tegat, & quod omnes ſtare debeant quando legitur Euangelium, & cum reuerentia audire: & conſtituit quod Deo in miſſa aliquid offerat Chriſtianus. Anaſtaſius papa prius conſtituerat, vt ad euangelium nullus ſedeat.

Anno Domini CCCCXXIV, Bonifacius papa XLV ordinatur. Sedit annis 3, menſibus 8. Tunc beatus Hieronymus in Bethlehẽ migrauit ad Chriſtum, anno vitæ ſuæ XCIX. Sed Hieronymus Romæ ad S. Mariam maiorem ſepultus eſt ante fanum, in quo Dominus iacuit in præſepio, cum quo ipſe illuc translatus eſt.

Anno Domini CCCCXXVI, Celeſtinus papa XLVI ordinatus ſedit annis 12, menſib. 7. Hic conſtituit Pſalmum dici, *Iudica me Deus, & diſcerne cauſam meam*. Et hoc Pſalmo colligitur confeſſio generalis ante Miſſam ſecundum ſtatutum huius papæ, quando Miſſa celebratur in memoriam mortis Chriſti. *Petrus lachrymas pœnitais ante mortem Chriſti, Latro confeſſus fuit*. Et conſtituit Pſalmos cantari ad introitũ miſſæ. Honorius poſt mortem Arcadij Imperatoris regnauit an. 15 cũ Theodoſio filio fratris ſui Arcadij. Tẽpore hui⁹ Honorij imperatoris fuerũt Soſim⁹ papa, Bonifacius papa, Celeſtinus papa ſucceſſiue.

Anno Domini CCCCXXVII, Theodoſius iunior tenuit imperium. Iſte Theodoſius imperator fuit ſapiens multum, patientia & clementia vniuerſos præcellens: conditor etiam legum. Quẽ cũ quidã familiarium interrogaret, cur omnibus parceret, & cur nullum ſe lædentiũ morti ſubiugaret: reſpõdit imperator, vtinã mihi eſſet poſſibile etiam mortuos ſuſcitare & ad vitã reuocare. Huius imperatoris tẽpore Septẽ dormiẽtes fuerunt ſuſcitati. Sub iſto Imperatore fuit S. Seruatius Epiſcopus, & Attila rex Hunorum

vaſtauit

vastauit imperium. Tũc coactus Theodosius imperator VI millia librarum ei pro censu præbuit,& mille librarum tributum ei Attilæ promisit. Theodosius iunior solus regnauit annis 26, sicut in summa regnauit annis 41. Valentinianum etiam consortem regni fecit. Sub isto sedit Sixtus Papa,& Leo Papa.

Anno Domini CCCCXXXVII, Sixtus papa XLVI ordinatur. Sedit annis 8, mense vno. Hic constituit,vt nullus clericus in parochia altius præsumeret adiudicare. Sixtus Papa fecit Basilicam sanctæ Dei genitricis Marię ad pręsepe Domini. Dedit signũ iuuenis vbi basilica fundaretur. Nonas Augusti hoc festũ celebratur iuuenis vsq; adhuc Romę solẽniter. Hoc anno Augustinus migrauit ad Christũ, pontificatus sui an. X I. ætatis sue anno 76. Hic primo lectionẽ in mensa & ordinem regularium instituit, & sepultus est Ticini quę est Papia ciuitatis Italiæ. Sub isto Theodosio & Sixto papa celebratur generale concilium Ephesinum, in quo Nestorius hæreticus condemnatur cũ suis fautoribus Pelagianis. Nestorius hæreticus dicit beatã virginẽ Mariã non Dei, sed hominis tãtum fuisse matrẽ. Et dicit idẽ Nestorius, duas fuisse personas in Christo. Pelagiani hæretici liberũ arbitriũ diuino anteponũt, dicẽtes sufficere volũtatẽ ad implẽda diuina officia.

Anno Domini CCCCLVIII, Martianus imperator regnauit annis 7. Hic religiosus fuit,& gentibus multa beneficia præstans. Huius tempore Wandali Romam ceperũt, & bonis eã omnibus spoliauerunt. Temporibus huius Imperatoris sub Leone papa celebratur generale concilium Chalcedonense DC & XXX patrum, in quo damnatur error Eutychianus. Eutychiani dicti sunt, qui in Christo negant esse dũas naturas, sed solam in Christo diuinam naturam esse dicunt.

De XXV hæresibus reprobatis.

IGitur de IV concilijs generalibus, videlicet Niceno contra Arrium, Constantinopolitano contra Macedonium, Ephesino contra Nestorium, Chalcedonensi contra Eutychem habetur. Igitur diuersæ hęreses diuersis temporibus ortæ sunt. Nam sub Antonino Pio Montanus Cataphrygarum auctor oritur. I. Hi aduentũ sancti Spiritus nõ in Apostolos sed in se traditũ asserunt,& dicũt, quod Spiritus S. per Phrophetas loquutus est, eisdẽ prophetis nescientibus, tanquã si per fistulã loqueretur. II. Similiter sub tempore Antonini Aurelij Sabellius infelix oritur. Hi Sabelliani vnã personã patris & filij & Spiritus S. asserũt. III. Et sub Gallieno & Iouiniano imperatoribus Nouatiana hæresis oritur. Hi nolunt apostatas ad veniam recipere,& rebaptizant baptizatos. IV. Item sub tempore Probi Manichæorũ hæresis oritur, qui vocantur à quodã nomine Manes. Hic duas naturas & substantias in Deo introduxit. i. bonã & malam, & animas ex Deo quasi ex quodã fonte manare asserunt, & dicũt omnes spiritus & animas à Deo factas, & corpora ab angelis. Testamentũ vetus respuunt, nouum ex parte recipiunt. V. Tempore Apostolorũ Nicolaitæ à Nicolao diacono, qui cum Stephano & cæteris constitutus est a Petro. Hic propter pulchritudinem relinqueus vxorẽ dixit, vt qui vellet ea vteretur,& versa est in stuprũ talis consuetudo, vt inuicẽ coniugia mutarentur. De istis in Apocalypsi, *Quia odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi.* VI. Tempore Saluatoris Sadducæi orti, qui hæretici negant resurrectionem. Hi inter cæteta circumcisionem obseruant: mille annos post resurrectionem in voluptate carnis prædicant esse futuros. VII. Gnostici hæretici animam naturam Dei esse dicunt, bonũ & malum Deum dicunt. VIII. Valentiniani hæretici à quodã sectatore Platonis dicti, Christum nihil corporis assumpsisse dicunt de Virgine, sed per eam tanquã per fistulã transijsse asserunt. IX. Apelles hæreticus dixit, angelum glorioſum creatorem fuisse, & Christum non Deum in veritate fuisse, sed hominem in phantasia apparuisse dicit. X. Marcionistæ hæretici à Marcione philosopho dicti duo principia asserunt. XI. Castorei propter mundiciam sic dicti hęretici, de suis meritis gloriantes, negant pœnitentibus veniam peccatorum: viduas si nupserint tanquam adulteras damnant. XII. Ebionitæ hæretici & Fortuniani hæretici dicunt Christum à Maria per Ioseph nuptiali ortu fuisse conceptum. XIII. Heluidiani hęretici ab Heluidio dicti asserunt post Christũ natũ Mariã alios filios per Ioseph peperisse. XIV. Donatistæ hæretici à quodã Donato nuncupati asserunt, minorem patre filiũ,& minorem filio Spiritum Sãctum,& rebaptizant catholicos, XV. Præterea sub imperatore Zenone hæresis Acephalorũ oritur. Acephali, id est sine capite, quia eorum author ignoratur. Hi substantiarum duarum proprietatem in Christo negant,& vnam

naturam in eius persona prædicant. XVI. Heraclitæ ab Heraclio nuncupati hæretici monachos non recipiunt, coniugia respuunt, paruulos habere regnum cœlorum non credunt. XVII. Similis sub filio Heraclij Constantio oritur hæresis Pyrrhi & Pauli. Hi Pauliani dicunt, non semper fuisse Christum, sed à Maria sumpsisse initium. XVIII. Aeriani à quodam Aerio sic dicti. Hi offerre sacrificium spernunt. XIX. Origeniani à quodam Origene dicti. Hi hæretici dicunt, quod non possit filius videre patrem, nec Spiritus sanctus filium, animasq; dicunt in principio mundi peccasse, & pro diuersitate peccatorum è cœlis vtique ad terram diuersa corpora quasi vincula meruisse, eaque causa mundum factum esse. XX. Apollinaristæ hæretici dicunt, corpus non animam assumpsisse. XXI. Circumcelliones dicti, eo quod agrestes sunt. Hi hæretici amore martyrij semetipsos perimunt, vt martyres nominentur. XXII. Arabici hæretici qui in Arabia orti sunt, dicunt animam cum corpore mori. XXIII. Tertullianistæ hæretici à Tertullio presbytero dicti. Hi prædicant, animas peccatorum hominũ in dæmones vel in alia quæq; conuerti post mortem. XXIV. Patriciani à quodam Patrociano dicti. Hi hæretici dicunt substantiam humanæ carnis à Diabolo conditam. XXV. Ptisciani stæ hæretici fatum & constellationes attendunt. Hi Gnosticorum & Manichæorum peruersa dogmata sequuntur. Porro de sectis hæreticorum, & eorum erroribus satis habet. 24. q. 4. Alios similiter hæreticos, sci. Catharos, & Patherinos, Pauperes de Lugduno, vel quocunq; nomine censeantur, excommunicatos sciamus ipso iure maiore excommunicatione, & similiter illi qui sacrosanctis Sacramẽtis altaris, & aliquibus alijs ecclesiasticis Sacramentis cõtradicunt. Et omnis hæreticus, siue clericus sit siue laicus, vel Papa aut Imperator, vel quilibet inferior, deponi debet ab omni dignitate, & si clerici hæretici sunt, prius ab ordinibus degradati ab Episcopis, tradentur seculari curiæ puniendi.

Leo Papa XLVII ordinatur. Sedit annis 11, mense 1. Hic constituit & decretum dedit, vt beata virgo Maria non solum χεις τοτόκος sed etiam θεοτόκος credatur & appelletur. Hic etiam constituit, vt etiam picturis habeãtur imagines Sanctorum, & quicunque ipsas imagines inhoneste tractauerint, à communione separentur. Sub isto Leone Papa, vt prædixi, est celebratum concilium Chalcedonense contra Eutychetem. Leo papa constituit dici in Missa *Orate pro me peccatore*, & in fine Missæ dici constituit *Deo gratias*. Hic Leo constituit, vt presbyter post Missam populum benedicat: & constituit ieunia quatuor temporum. Hic etiam quasdam precationes composuit, & in canone apposuit, *Sanctum Sacrificium & immaculatam hostiam*.

Anno Domini CCCCLX, Leo imperium adeptus cum filio suo Leone regnauit annis 16. Hic Leo Pellita appellabatur. Tempore huius Imperatoris, Hilarius Papa XLVIII ordinatur. Sedit annis 8, mẽsibus 3. Hic cõstituit, vt nullus clericus inuestituras à Laico recipiat. Sub hoc Papa Hilario cyclus 532 annorum à Dionysio monacho scriptus fuit.

Anno Domini CCCCLXV, tempore prætati Leonis Pellitæ, Simplicius papa XLIX ordinatur. Sedit annis 15, mense 1. Hic constituit, vt nullus pontifex sibi successorem constituat, sicut & Clemens Papa 1. Vsq; ad hunc Simplicium papam omnes Papæ à beato Petro ordines celebrasse leguntur in Sabbato quatuor temporum Decembri. Sub hoc Papa fuit S. Mamertus Viennensis archiepiscopus, qui propter cladẽ magnam & morsus bestiarum, sc. vrsorum & luporum rogationes & litanias instituit, quas ecclesia Romana tunc approbauit, & fieri constituit.

Anno Domini CCCCLXXV, Zeno Imperator regnauit an. 15 in Oriẽte. Sub isto Imperatore arripuit Odacer Occidentale imperium, huius imperij anno 2. Felix Papa à beato Petro L ordinatur. Sedit annis 8, mens. 6. Hic cõstituit, ab episcopis ecclesias dedicari & consecrari. Tempore huius papæ an. Domini CCCCLXXXIV, S. Remigius Episcopus Clodouẽũ regẽ Francię filiũ Hilderici regis, misso sibi oleo de cœlo in ampulla, baptizauit & vnxit in regẽ. Vsq; adhuc reges Francię in Remis de ipso oleo inungũtur.

Anno Domini CCCCLXXXV, Gelasius papa LI ordinatur: sedit an. 4, mensib. 8. Hic (vt dicitur) fecit nouẽ præfationes in missa secũdũ festa, & collectas plures, & hymnos quosdã & tractus. Hic etiã cõstituit, vt in 4 temporib. & in Sabbato sancto ordines celebrẽtur, & quod setui presbyteri nõ ordinẽtur. Et cõstituit, vt clerici ordinãdi de vita, & ætate, & de progenie, & scięntia iussu episcopi examinẽtur, & intitulẽtur digni. Huius papæ Gelasij tempore, inuenta est ecclesia B. Michaelis archangeli in mõte Gargano.

Iste

Iſte papa fuit tempore Zenonis imperatoris. Hic etiam conſtituit, vt diaconus debeat dare corpus Domini infirmis in abſentia epiſcopi, & preſbyteri, & non alio tempore. Gelaſius papa Canonem miſſę compoſuit. Sed beatus Gregorius papa dicit in regiſtro, quod canonem quidam ſcholaſticus compoſuit: quem canonem dici in miſſa forſan iſte papa Gelaſius conſtituit: vel fortaſſe iſte ſcholaſticus qui canonem compoſuit, factus eſt papa, & appellatus eſt Gelaſius papa. Collectas quas beatus Ambroſius compoſuit, iſte Gelaſius papa auxit, & in miſſa dici conſtituit. Idem etiam papa conſtituit, vt ſumpto corpore Domini, de calice & ſanguine Domini etiam ſumere debeant qui communicant. Hoc quidam obſeruant. Conſtituit etiam Gelaſius papa, vt presbyter poſt miſſam populum benedicat. Et S. Hieronymus hoc ſcribẽs ait: Si presbyter Chriſtum conſecrat in altari, cum in altari Dei Sacramenta benedicat, benedicere populum & debet qui corpus Chriſti meruit conſecrare. Sed Damaſus papa prohibet presbyteris dare benedictionem poſt miſſam, præſente epiſcopo. Tempore Zoſimi papæ & Theodoſij imperatoris Toletanum concilium & beatus Auguſtinus ſtatuerunt, quod ſolis epiſcopis in miſſa ante communionem liceat populum benedicere: & prætatum concilium ſtatuit, vt nullus presbyter negligat dicere poſt miſſam hymnũ trium puerorum. Igitur beatus Martialis epiſcopus, apoſtolorum diſcipulus, ex magiſterio apoſtolorum tradidit benedictionem epiſcopalem. Hanc S. Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus cum orationibus appoſitis dicere vſquequaq; maluit. Apoſtolicus autem tantum hanc benedictionem dicit, quæ finita miſſa dicitur. Et papa poſt miſſam & horas dat frequẽter hanc: *Benedicat & cuſtodiat nos omnipotens Deus pater, & filius, & Spiritus ſanctus, Amen*: quia Gelaſius papa canonem dici inſtituit, & (vt fertur) compoſuit. Sciendum eſt, quod canon interpretatur regula. nam per eam regulariter Sacramentorum fit confectio. Hic & actio dicitur, quia cauſa populi cum Deo in ea agitur. Hic canon ob tres cauſas ſub ſilentio dicitur: prima, quia cum Deo loquimur, ad quem ex corde clamamus, & imo verba dicimus, vt ſciamus quem intendere debeamus: ſecunda, ne populus tam prolixa declamatione attædiatus abſcedat, vel ſacerdos tam longo clamore deficiat voce: tertia eſt, ne tam ſancta verba tanti myſterij vileſcant, dum ea vulgus per quotidianum ſciens in locis inconuenientibus dicat. Vnde fertur, dum ipſe canon primitus publice recitaretur, ab omnib. per vſum ſciretur: & cum eum paſtores ſuper panem & vinum dicerent, quod repente ante ſe carnem & ſanguinem inuenirent, atque inde diuinitus percuſſi interirẽt. Vnde ſub Vigilio papa (vt videtur) & Iuſtiniano imperatore Conſtãtinopolitanum quintum Concilium ſub anathemate præcipiendo ſtatuit, vt nullus dicat canonem niſi in libro, & veſtibus ſacris, & ſuper altare & ſuper ſacrificia. Sciendum etiam eſt, quod in hoc canone miſſę nulli aliquid dicere licebit vel addere, niſi quod ab Apoſtolis compoſitum fuit: ſed ante & poſt, vt dicit ſanctus Gregorius in regiſtro, canonem ad deuotionem ad ea nomina quæ ibi poſita ſunt, poſſent apponere. Huius Gelaſij tempore, anno Domini CCCCLXXXVII, Hunnericus rex Wandalorum CCCXXXIV epiſcopos catholicos & eo amplius exiliauit, & quibuſdam linguas amputauit, qui tamen poſtea bene prędicabant verbum Dei, vt dicit Gregorius in dialogo, quorum vnus propter fornicationem dono illo priuatus eſt.

Anno Domini CCCCXC, Anaſtaſius papa LII ordinatus ſedit anno vno, menſibus 10. Hic conſtituit, vt nullus clericus prætermittat diuinum officium, ſola miſſa excepta. Poſt hunc Symmachus papa LIII ordinatur. Sedit annis 9. Hic conſtituit, vt omni die dominico, & in natalitiis martyrum hymnis *Gloria in excelſis* cantetur, etiam in aliis feſtis. Hic etiam conſtituit, vt nullus in vxorem quam leuauit de ſacro fonte accipiat; ſi fecerit, matrimonium dirimatur: & conſtituit, vt papa à duobus paribus Cardinalium eligatur, & ſit ipſo facto excommunicatus qui aliter, id eſt, à minori numero electus gerit ſe pro papa: & conſtituit, vt in epiſcopum non eligatur, niſi qui ſit XXX annorum: & conſtituit, quod appellationi religioſorum non ſit deferendum: & conſtituit, quod nullus per violentiam ad epiſcopalem honorem adſcendat.

Anno Domini D, Anaſtaſius imperium adeptus eſt. regnauit annis XXVI. His temporibus magna diſcordia Romæ facta eſt in electione papæ, quibuſdam eligentibus Symmachum, quibuſdam Laurentium: de quo etiam Gregorius in dialogo ſcribit.

Nam Paſchaſius diaconus cardinalis qui conſenſit Laurentio, purgatorij locum habuit poſt mortem in calorib. lauacleri. Igitur in illa diſcordia multa homicidia tam Romanorum ciuium q̃ clericorum ſacerdotum facta ſunt. Sed Symmachus pręualuit. His dum Arrianus hęreticus quidam Olympus nomine in balneo lauaretur, & de fide ſanctæ Trinitatis blaſphema verba loqueretur, ſubito igneus gladius de cœlo veniens percuſſit ipſum & interfecit. Poſt Symmachum Hormiſda papa LIV ordinatus, ſedit annis 9. Hic conſtituit, vt ſi quis celebrauerit miſſam, niſi fuerit presbyter rite prius ordinatus, quod ſit perpetuo à ſacris ordinibus depoſitus ipſo facto.

Ioannes papa LV ordinatur. Sedit annis 2, menſibus 9.

Felix papa LVI ordinatur. Sedit annis 4, menſibus 9. Hic Felix papa conſtituit, vt anniuerſarius eccleſiarum & epiſcoporum ſolemniter cebretur ſingulis annis. Hi ſub Anaſtaſio imperatore ſederunt.

Anno Domini DXIX, Iuſtinus imperium adeptus, ſcilicet Iuſtinus maior, & regnauit annis 7. Hic fuit vir catholicus, multumque peritus. Huius tempore Bonifacius papa LVII ordinatur. Sedit annis 2. Poſt hunc Ioannes papa LVIII ordinatur. Sedit annis 2, menſibus 4. Ab iſto papa Iuſtinus maior in imperatorem inunctus & conſecratus fuit. Hunc ſanctum Ioannem papam, & Boetium ſenatorem fame in carcere interfecit rex Theodericus Veronenſis. Iſte rex Italiæ Theodericus hæreticus poſt mortem Ioannis papæ ſubito interiit, & turpiter mortuus eſt. Similiter ſub hoc Iuſtino imperatore Agapetus papa LIX ordinatus, ſedit annis 9, mẽſibus 10. Hic papa appellatur vas catholicum, euangelij tuba, præco iuſtitiæ. Hic conſtituit, vt nullus presbyter altare erectum ſanctificet niſi epiſcopus: & conſtituit quod nullus presbyter dedicationem eccleſiæ fingat: quod ſi quis fecerit degradetur: & conſtituit, quod nulla eccleſia dedicaretur, in qua paganus eſſet ſepultus, & quod ibi Miſſa non celebretur.

Anno Domini DXXVII, Iuſtinianus imperium adeptus regnauit annis 38. Hic ad regendum & reparandum reipublicæ ſtatum animum intendit, & de aduerſariis imperij, & de Perſis, & de Gothis viriliter triumphauit. Iſte Iuſtinianus imperator renouauit leges faciens codicem. Iſte promulgauit ſententiam, ne pagani vel hærerici militarent, dans illis 3 menſes ad inducias conuerſionis ad fidem & ad baptiſmum.

Huius tempore ſub Agapeto papa, anno Domini DXXVII, cum primum tenderet de loco, vbi eremiticam vitam duxerat, qui ſublatus vocatur, beatus Benedictus ex diuina iuſſione in montem Caſſinum: tres corui quos ipſe nutriebat, prope ipſum ſemper volando ſecuti ſunt eum. Cumque veniret beatiſſimus pater Benedictus ad quoddam biuium, duo angeli apparuerunt ei, oſtendentes per quam viam ire deberent. In loco autem ipſo Caſſini quidam Dei ſeruus habitabat, cui vox de cœlo dixit: His tu parce locis, alter amicus adeſt. Et facto monaſterio ibi manſit ſanctiſſimus abbas Benedictus, & in eodem loco doctrina & miraculis claruit.

Hic Iuſtinianus imperator fuit à Cæſare Auguſto LVI.

Syluerius papa LX ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 10. Hic quia patriarcham Conſtantinopolitanum Anthemium hæreticum excommunicauit & dignitate priuauit, in exilium portatus eſt. Ibi confeſſor Domini in pace & ſanctitate vitam finiuit.

Vigilius papa LXI ordinatus, ſedit annis 16, menſibus 6. Sub hoc papa (vt ſupra dictum eſt) canon miſſæ, vt ſub ſilentio, & ſuper altare, & ſuper ſacrificium, & in præparamentis dicatur, in concilio Conſtantinopolitano inſtitutum eſſe videtur.

Fabianus papa LXII ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 5. Fabianus papa conſtituit, vt qui emit vel vendit eccleſiam, vel præbendam, vel eccleſiaſtica Sacramenta, Simoniacus ſit & irregularis.

Pelagius papa LXIII ordinatur. Sedit annis 11, menſibus 10. Hic conſtituit in Miſſa dici nouem præfationes: 1 de Natiuitate, 2 de Epiphania, 3 de Quadrageſima, 4 de ſancta cruce, 5 de Paſcha, 6 de Aſcenſione, 7 de ſancto Spiritu, 8 de ſancta Trinitate, 9 de Apoſtolis, *Te Domine ſuppliciter exorare.* Nam valde multæ erant præfationes, ſicut apparet in antiquis libris. Hic etiam conſtituit, vt hæretici & ſchiſmatici per ſeculares poteſtates comprimantur.

Anno Domini DXLI, ſub Pelagio papa & Iuſtiniano imperatore primo ſumpſit initium

initium Θεοτοκου Domini, id eſt feſtum Purificationis: hoc & feſtum luminum dico. Lumina namque benedicta in proceſſione portantur, quia Chriſtum verum lumen noſtrum tunc aſcendentes in templum portabant, & quia pagani in principio Februarij ciuitatem Romam luminibus circumcirca perluſtrabant. Et ſicut Romani in principio menſis Auguſti annuatim ſolemniter celebrant triumphos, & gloriam Octauiani: ita in eodem die conſtituit eccleſia, vt à Chriſtiano populo feſtum beati Petri principis apoſtolorum celebraretur, ſcilicet ad Vincula, qui tamen in diebus azymorum ab Herode rege legitur incarceratus fuiſſe.

Eodem abbas Benedictus tam nomine quam gratiarum munere correptus febribus ſexto die ante obitum ſuum aperiri ſibi ſepulturam in oratorio iubet, & inter manus orantium & pſallentium diſcipulorum accepta communione ſacra ſtans in monte Caſſino ante altare migrauit.

Ioannes papa LXIV ordinatur. Sedit annis 12, menſibus 10. Et tempore Iuſtiniani fuit. Quidam venit de regione Italorum anno Domini DXLIII, habens canem rufum ſed cæcum: hic canis in foro multorum diuitum annulis aureis, argenteis, & ferreis in vnum cumulum compoſitis, retulit vnicuique annulum ſuum; & compoſita numiſmata diuerſa ſimiliter reddidit vnicuique. Hic canis ſpiritum pythonicum habuit.

Anno Domini DLXVI, Iuſtinus iunior imperium adeptus regnauit annis 11. Sub hoc Longobardi intrant Italiam. Iſte Iuſtinus comitem quendam Tiberium nomine Cæſarem fecit. Benedictus papa LXV ordinatus, ſedit annis 4, menſibus 2.

Anno Domini DLXXVI, Tiberius Conſtantinus electus ſuſcepit imperium. Hic miſericors & largiſſimus in eleemoſynis & deuotus fuit. Huius imperatoris tẽpore Benedictus papa miſit Gregorium diaconum ad prædicandum Anglicis. Sed cum voluntate Dei & Romanorum Gregorius arrepto itinere apud Tiberim fluuium in meridie pauſaret, & ante ſe librum apertum haberet, venit locuſta ſaliens, ſedit ſuper librum in ſinu eius, & Gregorius aduertens dixit: Locuſta vocaris, hoc in loco ſto, id eſt, in Angliam non proficiſcar. Et ſtatim nuncij papæ Benedicti inſequentes Romam reduxerunt.

Anno Domini DLXXXI, Pelagius papa LXVI ordinatur. Sedit annum, menſes 2. Sub hoc papa fuit Romæ peſtis inguinaria, in qua peſte & ipſe Pelagius papa mortuus fuit. Pelagius papa conſtituit, vt in omni miſſa defunctorum memoria agatur, ibi ſcilicet, *Memento etiam Domine.* Tiberius imperator infirmatus, cum mortem ſibi propinquam ſentiret; Mauricium generum ſuum cum conſilio ad imperium elegit, eique principatum dedit dicens, *In mente habe, vt rectitudinem & iuſtitiam ſemper ames*, & cum hoc dixiſſet, de hac luce migrauit: quem omnis populus multum planxit pro bonitate ſua. Fuit enim ſummæ bonitatis, ad eleemoſynas promptus, in iudiciis iuſtus, in diſcretione cautiſſimus: nullum deſpiciebat, ſed omnes ſuſcipiebat, & quia dilexit omnes, omnibus dilectus fuit. Et iſte Tiberius imperator regnauit annis 7. Huic in eleemoſynis largiſſimo Deus manifeſtauit theſaurum copioſum in cruce ſignato ſub pauimento. Non debet, inquit imperator, crux eſſe ſub pedibus ſeruorum, ſed in frontibus imperatorum, iuſſitque leuari de pauimento lapides tres cruce ſignatos, ſub quibus theſaurus abſconditus apparuit: quo dato pauperibus etiam in ipſas pias cauſas copioſus theſaurus Narſij eidem imperatori apparuit: per quendam ſenem virum domino diſponente manifeſtatus eſt.

Anno Domini DLXXXIII, Mauricius imperium ſuſcepit & regnauit annis 21. Iſte compulit Gregorium electum in papam ſuſcipere præſulatum. Iſte Mauricius decollatus eſt à Phoca ſucceſſore ſuo.

Anno Domini DLXXXVII, Gregorius papa LXVII ordinatur. Sedit an. 13, menſ. 6. Iſte Gregorius expoſuit Iob & Ezechielem, & fecit carmen paſtorale, & dialogum, & homilias 40. Hic conſtituit appellationis remedium, & conſtituit, vt presbyter nulla ratione ſit proditor confeſſionis, & conſtituit, vt marito excommunicato vxor, & filij, ſerui, & ancillæ, & alij pro vtilitate ſiue pro aduenticia neceſſitate licite communicare poſſint. Hic ordinauit diuinum officium, & cum ordinauit officia, officiis ordinauit & facta: videlicet in purificatione proceſſionem cum candelis; in capite Ieiu-

Digitized by Google

nij aſperſionem cinerum:in Palmis proceſſionem cum palmis: in cœna Domini lotionem pedum & conſecrationem Sacramentorum:in paraſceue de morte Domini cum nuditate pedum & crucis adoratione: in Paſcha cum officio de vero agno eſum veri agni. Conſtituit etiam, vt mulier poſt partum quando voluerit, reconcilietur eccleſiæ. Hic Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo ſcribit: *Quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt, elige*, & hoc quaſi faſciculum collectam Anglorum conſuetudinem depone. Hic Auguſtinus electus in archiepiſcopum,& ordinatus à ſancto Gregorio,& miſſus ab eo, conuertit Anglorum gentem ad fidem Chriſti. Hic Gregorius papa hunc prædicatorem primo in Angliam miſit. Hic conſtituit litaniam maiorem in die ſancti Martini propter peſtem inguinariam. Hic ex prætore monachus floruit, & inde electus eſt in papam. Huius Gregorij tempore tunica Domini inconſutilis apud Hieruſalem reperitur, ſed Romæ ſeruatur. Sciendum itaque, quod olim diuinum officium agebatur, prout cuique bonum videbatur. Vnde bonæ memoriæ Theodoſius imperator concilium apud Conſtantinopolim congregauit,omnes hæreſes condemnauit, & diuinum officium poſtulauit à concilio ordinari: quod negotium tunc Damaſus papa Hieronymo in ſcripturis eruditiſſimo iniungere iudicauit. Hieronymus itaque in Bethlehem, vbi Dominus naſci voluit,pſalmos ad nocturnas &ad reliquas horas diſtribuit. Ad miſſæ vero officium lectiones & euangelia de veteri & nouo teſtamento collegit, prout tempori & ſtationi congruere vidit. Hoc officium concilium collegit,& cum papa Damaſo cantari conſtituit. Poſtea Gelaſius papa,& iſte Gregorius papa,orationes & cantus in epiſtolis & euangeliis addiderunt congruentes, ſicut hodie tenet eccleſia diuinũ officium. Gregorius iſte à diuerſis conciliis& Apoſtolicis collegit,& ſic celebrari inſtituit, & cantari. Hic Gregorius papa introitum miſſarum compoſuit & collectas plures,& dici inſtituit. Ambroſius Mediolanenſis Graduale & Alleluia compoſuit. Sed hic Gregorius dici in miſſa inſtituit Offertorium. Hoc Gregorius compoſuit, & in miſſa dici inſtituit. Hic etiam de martyribus & confeſſoribus officia inſtituit. Et de defunctis & de Dei genitrice quis dubitat? Sed curſum, id eſt horas beatæ virginis Mariæ, religioſorum deuotio collegit,& ob venerationem eius dicere conſueuit. Hic Gregorius eccleſiaſtica ordinauit officia, vt in miſſa oratio lectioni & euangelio concordet. Hic Gregorius ſigna crucis, videlicet vnam vel tres,vel quinque, ſuper oblationem fieri in canone, & quod calix in dextera ponatur, & quod incenſum præcedat euangelium,& vt ſacrificium incenſetur,& quod lumen ardeat in miſſa. Hic addidit in canone, *Dieſque noſtros in terra* vſque ad *per Chriſtum Dominum noſtrum*, ſicut dicit Gregorius in Regiſtro ſuo. Apoſtoli Dominicam orationem ad conſecrationem corporis Domini direxerunt. Ita ipſe Gregorius *Pater noſter* dici in miſſa conſtituit, & capitulum quod præcedit,ſcilicet *Oremus præceptis ſalutaribus*, & orationem quæ ſequitur *Libera nos.* Ita dicit Gregorius in Regiſtro: *Inconueniens eſt, vt oratio quam ſcholaſticus compoſuit ſuper oblationem dicatur, & illa prætermittatur, quam Apoſtoli ex inſtitutione diuina eorundem ſacramentorum vſitaſſe creduntur.* Iſte Gregorius etiam ordinare curauit, vt tot officia habeamus, quot Dominicæ poſſunt euenire. Et conſtituit, poſt feſtum Petri, feſtum Pauli celebrari, quamuis vno die paſſi ſint. Hic Gregorius tale conſtitutum promulgauit,dicens: *In die Reſurrectionis Domini vſque in ſabbatum in albis, & in die Pentecoſtes vſque in ſabbatum eiuſdem hebdomade tres pſalmos ad nocturnum cantum cantamus, & tres lectiones legimus omnibus aliis diebus per totum annum: ſi feſtiuitas eſt, 9 lectiones & 9 pſalmos cantamus: aliis autem diebus pſalmos & tres lectiones recitamus: in dominicis diebus 18 pſalmos & 9 lectiones dicimus.* Hic etiam Gregorius Quadrageſimæ officium à capite ieiunij incepit. Sic iſte Gregorius papa pene omnia eccleſiaſtica officia ordinauit: ſed officium & hiſtoriã de ſancta Trinitate Stephanus Leodicenſis compoſuit. Magiſter quoque Caroli Albinus nomine ex rogatu ſancti Bonifacij archiepiſcopi miſſam de ſancta Trinitate compoſuit. Hoc officiũ tamen vſq; adhuc curia non recepit. Hic Gregorius conſtituit, vt ſummus pontifex pro rubeis inferiorib. indumentis alba ampla cingulo præcincta concinne vtatur. Sed poſtea Celeſtinus papa propter illam albam amplam&longam mutauit in albam ſtrictam non cinctam,quo modo vtitur papa. Conſtituit etiam,vt ordo Subdiaconatus ſit ſacer,& vt ſint caſti.

caſti. Hic Gregorius etiam communionem * & dici inſtituit. Sciſcitante ſolitario quodam à Domino, cui ſimilis fieret in præmio, reſpondit dicens, *Seruo meo Gregorio.* Qui valde indignat⁹ dixit Domino: *Cũ Gregorius papa in gloria & diuitiis huius mundi abundet, ego in afflictionib. poſitus, fame & ſiti, frigore & nuditate & ſolitudine cruciatus non habebo maius præmiũ, quam papa Gregorius in deliciis?* Cui Dominus ait: *Tu cum cæteris vno maiorem lætitiam habes, quã ſeruus meus Gregorius papa omni gloria & diuitiis.*

Anno Domini DCIV, Phocas imperium adeptus, regnauit an. 8. Hic Romanam eccleſiam præpoſuit Conſtantinopoli. Hic Pantheon dedit eccleſiæ. Tempore huius imperatoris Anglici fidem acceperunt ab Auguſtino archiepiſcopo & monachis, quos illuc miſerat Gregorius. Iſte Phocas imperator prædeceſſorem ſuum Mauricium occidit. Iſte Mauricius imperator Chriſtianus commendauit mortem ſuam Deo, dicens: *Ego libentius punior in præſenti ſeculo quam futuro.* Et Deo permittente decollatus eſt à Phoca ſucceſſore ſuo.

Anno Domini DCVI, Fabianus papa LXIX ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 5. Poſt hunc Bonifacius papa LXX ordinatur. Sedit annis 9. Hic conſtituit, fures eccleſiarum anathematizandos eſſe. Et conſtituit, vt nullus violenter trahatur de eccleſia. Poſt hunc Bonifacium papam, anno Domini DCXVIII, alius Bonifacius papa ordinatur LXXI. Sedit annis 6, menſibus 10. Huius rogatu Phocas imperator dedit Pantheon, ideſt templum omnium idolorum, eccleſiæ. Hoc templum papa quartus à beato Gregorio papa, eliminata omni ſpurcitia idolorum, ſolemniter in capite calendarum Nouembrium dedicauit in honore beatæ virginis Mariæ, & omnium martyrum. Romæ DC Iudæi conuerſi ad fidem Chriſti baptizati ſunt. Obligauerunt enim ſe ſub obtentu omnium rerum ſuarum ad hoc ita duntaxat, ſi Chriſtus illuminaret cæcum quendam literaliter frequentius diſputantem cum ipſis Iudæis de Chriſto: cui Chriſtus glorioſe lumen oculorum præſente hoc Bonifacio papa dedit, feſto Luminum ad ſanctam Mariam rotundam, id eſt Pantheon. Qui cæcus, vt viſum recepit, mox illi DC Iudæi & amplius baptizati ſunt, & ipſe illuminatus publice coram omnibus ſtatim cantauit hoc reſponſorium, *Ante nunquam auditum, Gaude Maria virgo, cunctas hereſes ſola interemiſti.* Et tunc idem papa hoc ipſum in eccleſia cantari inſtituit, *Super omnia ſit Deo laus, Amen.*

Anno Domini DCXXII, Hercalius regnare cœpit, & regnauit annis 27, à Cæſare Auguſto LXI. Iſte Heraclius imperator XII imperij ſui anno, cum multa militia per ſex annos regnum Perſarum vaſtauit, occiſo rege Coſdroe Perſidis, & occiſo filio eius ſingulari certamine in lapideo ponte Danubij, viuificæ crucis lignum in Hieruſalem reduxit, quod Coſdroes ſpoliato templo cum multis theſauris aſportauerat. Hic Heraclius quando intrare voluit Hieruſalem portans crucem Domini cum triumpho victoriæ, & cum magnifica gloria, angelus Domini concluſit ante eum portam ciuitatis dicens ei, *Rex cælorum humilis hic intrauit.* Qui erubeſcens, depoſitis inſignibus imperialibus, & relicta pompa venit nudatis pedibus, humiliter incedens (angelus namque patefacta porta intromiſit eum) cum omnibus exercitibus ſuis: ſicque Heraclius reportauit crucem Domini cum magna veneratione in templum. Poſtea idem Heraclius imperator, à Sergio Patriarcha Conſtantinopoli & ab aliis hæreticis circumuentus in hæreſim Eutychianam lapſus eſt: quæ hæreſis negat in Chriſto eſſe duas naturas, ſed ſolam diuinam naturam in Chriſto eſſe dicit, non humanam.

Deus dedit papa LXXII ordinatur. Sedit annis 3, menſe vno. Hic conſtituit, vt Simoniacus non celebret miſſam. Conſtituit etiam, vt ſerui & criminoſi & etiam meretrices poſſint accuſare Simoniacos.

Bonifacius papa LXXIII ordinatur. Sedit annis 5.

Anno Domini DCXX, Honorius papa LXXIV ordinatur. Sedit annis 12, menſibus 11. Tempore huius papæ Iſidorus epiſcopus Hiſpalenſis & doctor claruit. Et Heraclius imperator victo Coſdroe rege Perſarum crucem Domini in Hieruſalem reduxit. Sub hoc papa Honorio inſtitutum eſt feſtum Exaltationis ſanctæ crucis. Hic Honorius papa primus fecit Romæ eccleſiam ſancti Adriani martyris, in qua 11 corpora ſunt, ſcilicet ſancti Adriani, tum puerorum Nerei, & Achillei, & Pancratij,

Marij & Marchæ, Audifari & Abacuc. Seuerinus papa LXXV ordinatur. Sedit an. 12.

Anno Domini DCXXXIX, Conſtantinus filius Heraclij imperium adeptus, regnauit menſ. 6. Hic veneno occiſus à germano ſuo Heracleona. Iſte Heracleonas occiſo fratre ſuo arripuit imperium, & regnauit cum matre ſua Martina annis duobus.

Ioannes papa LXXVI ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 8. Hic Ioãnes de theſauris eccleſiæ multos captiuos redemit. Hic etiam omnes fautores hæreticorum excommunicauit.

Theodorus papa LXXVII ordinatur. Sedit annis 6, menſibus 10. Ab hoc papa Pyrrhus regiæ vrbis epiſcopus propter hæreſim damnatur. Paulus etiam ſucceſſor eius propter eandem veſanam doctrinam damnatus eſt.

Anno Domini DCXLII, Conſtans filius Conſtantini, nepos Heraclij, imperium adeptus, regnauit annis 28.

Anno Domini DCXLIX, Martinus papa LXXVIII ordinatur. Sedit annis 7, menſibus 2. Hic multos hæreticos condemnauit. Hic conſtituit, vt in ſexta feria propter paſſionem Domini ieiunent fideles, & vt celebrent feſtiue diem dominicum propter reſurrectionem Domini. Conſtituit etiam, vt quicunque procurauit virilia amputari, miſſam non celebret. Conſtituit etiam vt quicunque dicto vel facto, aut præcepto, ſiue conſilio homicidij reus eſt, irregularis ſit, & à ſacro ordine deiectus. Ab hoc imperatore Conſtante hæretico beatus Martinus papa in exilium miſſus eſt. Huius etiam tempore, Eugenius papa LXXIX ordinatur. Sedit annis 2. menſibus 9. Iſte papa conſtituit, ſicut & Stephanus papa & beatus Gregorius papa, & Leo, & ſexta ſynodus, vt nullus presbyter & diaconus vel ſubdiaconus vxorem habeat aut concubinam.

Anno Domini DCLXXII, Conſtantinus filius Conſtantis imperium adeptus, regnauit annis 17. Adeodatus papa LXXX, ſedit annis 3. menſ. 2. Hic conſtituit, vt Simoniacus non celebret miſſam niſi per diſpenſationem papæ.

Vitalianus papa LXXXI ordinatus, ſedit annis 14, menſibus 6. Iſte papa aliqua de cantu officij diuini conſtituit, anno Domini DCLXX. Iſte papa Adeodatus leproſum mundauit oſculando eum. Iſti ſucceſſit Dominus papa LXXXI. Sedit anno vno, menſibus 5. Hic fecit paradiſum Romæ ante eccleſiam ſancti Petri. Poſt hunc Agathon papa LXXXII ordinatur. Sedit annis 11. Hic Agathon papa conſtituit, vt diſtinctus ſit habitus virorum & fœminarum, in veſtibus & crinibus. Sub hoc papa Conſtantinus imperator ſextam ſynodum in Conſtantinopolim congregauit. Huius imperatoris rogatu Agathon papa miſit legatos ſuos ad concilium præfatum in regiam vrbem, vbi præfuerat olim epiſcopus, præſidente Gregorio patriarcha regiæ vrbis, & Macario patriarcha Antiocheno cum legatis ſedis apoſtolicæ. Ibi conuicti & condemnati ſunt omnes hæretici, quos etiam ſanctus Martinus papa conuocato concilio condemnauit. Nam Eutychiani ibidem ſunt ſpecialiter condemnati. Leo papa LXXXIII ordinatur. Sedit menſib. 10. Huius feſtum eſt in vigilia apoſtolorum Petri & Pauli. Hic fecit ſermones. Hic conſtituit, vt archiepiſcopus pro pallio nihil dare teneatur.

Benedictus papa LXXXIV ordinatur. Sedit annis 11. Hic papa S. Kilianum fecit epiſcopum; anno Domini DCLXXXVII, & duxit eum in Germaniam, vt eccleſiam plantaret, & gentiles conuerteret ad Chriſtum.

Anno Domini DCLXXXVII, Iuſtinianus filius Conſtantini imperatoris imperium adeptus, regnauit annis 10. Iſte pro malitia ſua odioſus omnibus naſo truncatus interfectus eſt. Huius temporibus Sergius papa LXXV ordinatur. Sedit annis 13, menſibus 1. Hic Agnus Dei compoſuit, & ad miſſam dici inſtituit. Hic papa in ſacrario Petri apoſtoli capſam argẽteam domino reuelante reperit, diuerſis gemmis ornatam, in qua inuenit magnam portionem Dominicæ crucis, quæ in baſilica ſancti Saluatoris mundi repoſita annuatim reuerenter oſtenditur. Leo imperium adeptus, regnauit annis 3. Iſte nihil habet hiſtoriæ.

Anno Domini DCC, Tiberius imperium adeptus, regnauit annis ſeptem. Huius temporibus ſanctus Lambertus Turgenſis vel Traiectenſis epiſcopus à Nytone tyranno apud Leodiam paſſus eſt.

Anno Domini DCCI, Ioannes papa LXXXVIII ordinatur. Sedit annis 3, menſibus 2. Sub hoc papa Dagobertus rex Francorum fundauit monaſterium ſancti Petri

in

in Erffordia, nam ipſe mons antea Mervvigisburg vocabatur: ſed ipſe rex montem S. Petri appellauit. Tunc temporis ſanctus Oſvvaldus rex apud Angliam vixit menſ. 10.

Ioannes papa LXXXIX ordinatur. Sedit anno vno.

Gedeon papa XC ordinatus ſedit.

Ioannes papa XCI ſedit annis 2, menſ. 7.

Iſremus papa XCII ordinatus, ſedit dies 20.

Conſtantinus papa XCIII ordinatur. Sedit annis 7.

Anno Domini DCCVII, Iuſtinianus imperium adeptus, regnauit an. 6. Iſte à regno eiectus iterum reſtituitur.

Anno Domini DCCXIV, Anaſtaſius imperium adeptus regnauit annis 3. Hic depoſita corona regni clericus factus eſt. Huius temporibus Gregorius papa XCIV ordinatur, ſedit annis 15. Tũc temporis ſub hoc Gregorio papa beatus Ægidius abbas claruit. Hic conſtituit, vt in quadrageſima in quinta feria ieiunium fieret & miſſæ, quæ ante non fiebant.

Anno Domini DCCXVII, Gregorius papa XCV ordinatur, ſedit annis decem. Hic Gregorius papa ſanctum Bonifacium ordinauit in Archiepiſcopum Moguntinum, & ei pallium dedit. Nam Moguntina eccleſia antea fuit ſub archiepiſcopatu Wormatiẽſi, & erant 16 ſuffraganei Wormatienſis archiepiſcopatus. Hic Gregorius papa feſtiuitatem omnium ſanctorum inſtituit, quam prius papa Bonifacius, dedicato templo Pãtheon in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ & omnium martyrum, ſeruandam inſtituit. Vnde ille ſermo quem legimus ſancti Maximi epiſcopi, vel legimus in eccleſiaſ. hiſtoria, congruit feſto omnium ſanctorum.

Theodoſius violenter coactus ſuſcepit imperium, & regnauit anno vno. Hic Anaſtaſium imperatorem magno prælio vicit, & eum clericum fieri coegit, & poſtea fecit ſe presbyterum ordinari. Similiter ipſe Theodoſius poſtquam vno anno regnauit, factus eſt clericus, & reſiduum vitæ ſuæ in pace tranſegit,

Anno Domini DCCXXVIII, Leo imperium adeptus, regnauit annis 25. Hic in Chriſtianos, & eccleſiã Dei, atq; in religionem ſanctam impius, & crudelis in imagines Domini Saluatoris, & ſanctæ Mariæ, & aliorum ſanctorum, in medio ciuitatis Conſtantinopolis incendio tradidit, & multos Chriſtianorum qui non conſenſerunt huic impietati, decollari iuſſit. Vnde hic Papa Gregorius anathematizauit eum, & Romam cum tota Italia ab eius imperio recedere fecit. Et idẽ Gregorius inſtituit, vt ſi quis ſacrarum imaginum deſtructor extiterit, excommunicatus ſit, vel ſi imaginibus Chriſti vel ſanctorum blaſphemiam intulerit.

Anno Domini DCCXX, venerabilis Beda claruit. Nota hic, quare ipſe ſit nominatus Venerabilis presbyter. Hic cum multo tempore ſtudio ſacræ ſcripturæ deditus fuiſſet, in prouecta ætate caligauerunt oculi eius, & videre non poterat. Cui irriſores quidam illudentes ei quadam vice dixerunt. Beda ecce plebs congregata eſt expectans verbum Dei: ſurge & prædica eis. Qui ſitiens ſalutem animarum, vt ſolebat, aſcendit & prædicauit putans ibi eſſe populum, cum nullus eſſet, niſi illi ſubſannatores. Cumq; ſermonem concluderet dicens, *Hoc nobis præſtare dignetur Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus*: reſpõderunt ſancti Angeli in aere dicentes, *Amen*. Iſte venerabilis Beda dicit de monumento Domini, quod domus fuit rotunda de ſubiacente rupe exciſa, & tantæ altitudinis, quod vix homo manu extenſa culmen attingere poſſit, introitum habens ab Oriente, cui magnus lapis appoſitus erat pro oſtio. In parte eius aquilonari locus dominici corporis de eadem petra factus eſt, 7 pedes habens longitudinis tribus palmis altius tereti pauimento eminens, quaſi ſarcophagus fundamento ſuperpoſitus. Item in ipſo pariete loculus erat, ſicut in muris domorum fit ad vtenſilia reponenda. Locus ille non deſuper ſed à latere meridiano fuit patul⁹, vbi corp⁹ domini inferebatur, vt eſſet quaſi ſarcophagus ſuper latus inclinatus, aperturam à latere habens non deſuper. Color monumenti eiuſdem & loculi rubicũdo & albo permixtus erat, ſicut in marmore ſolet. Idem Beda ſcribit etiam exemplũ de milite nolente confiteri: itẽ aliud de milite captiuo, qui liberatus fuit per miſſas. Et notandũ eſt per idem exemplũ, & per alia multa exẽpla, q⁹ miſſæ proſunt corporib. & animabus. Sub præfato Gregorio papa anno Domini 736, initium Hersueldenſe monaſteriũ habuit. Tunc præclarus doctor Beda obijt in Anglia.

ANno Domini DCCXLII, Carolus Magnus natus eſt.

Anno Domini DCCXLIV, initium Fuldenſis eccleſia habuit à ſancto Bonifacio fundatore, ſicut & Heresfeldenſis eccleſia. Sanctus Burchardus à Papa Gregorio III rogatu ſancti Bonifacij ordinatur epiſcopus in Wortzeborg. Sanctus Bonifacius cum Carlomanno rege magnam ſynodum celebrauit.

Anno Domini DCCXLVII, Sãctus Wigbertus cõfeſſor migrauit ad Chriſtum, & Carlomannus rex monachus factus eſt Romæ. Iſte igitur papa plurimas miſit epiſtolas ſancto Boniſacio.

Zacharias papa XCIV, ordinatur. Sedit annis 18. Hic natione Græcus tranſtulit IV libros dialog. beati Greg. in linguam Greçam. Hic conſtituit, vt ſacerdos ad celebranda miſſarum ſolemnia cum baculo non intraret, nec velato capite iuxta altare ſtaret. Hic Zacharias papa primo dedit eleemoſynas generales omnibus egenis in atrio, quod vſque adhuc in curia tenetur. Sub hoc papa Zacharia anno Domini DCCL, Pipinus pater Caroli in regem inunctus eſt à ſancto Bonifacio, iubente papa, & Hildericus Francorum factus eſt monachus. Sub hoc papa à ſancto Bonifacio archiepiſcopo in Bauaria epiſcopatuum facta eſt diſtributio: ſed ex decreto Zachariæ papæ & cõſenſu Pipini regis videlicet in Saltzburg, in Ratiſpona, in Eiſtaten & Friſingen.

Anno Domini DCCLII, Conſtantinus filius Leonis imperatoris imperium adeptus, regnauit annis 34. Hic pernicioſiſſimus erat: ferus perſecutor legum: non legitime ſed tyrannice vſus eſt imperio: abſcedens à Deo, & eius ſancta Dei genitrice, & omnibus ſanctis: inſiſtens luxuriis, magicis maleficijs, & cruentis ſacrificijs idolorum, & inuocationibus dæmonum, ac omnibus vitijs, perſecutionibus eccleſiarum, violationibus monaſteriorum, monachorum perẽptoribus, varijſq; malis ſupercreſcens non minus, quam Diocletianus imperator.

Hic papa Zacharias conſtituit, vt nulli in matrimonium iungantur, per quos patres eorum ſint compatres effecti: hoc eſt, quod nullus ſororem ſuam ſpiritualem ducat in vxorem, quam ſuus pater vel mater leuauit de baptiſmo.

Anno Domini DCC LVI, Stephanus papa XCV ordinatur. Sedit annis 15, menſibus 3.
Paulus papa XCVI ordinatur. Sedit annis 5, menſ. 2.
Stephanus papa XCVII ordinatur. Sedit annis 3, menſ. 6.
Leo filius Conſtantini imperium adeptus, regnauit annis 5.

Anno Domini DCCLXXXI, Conſtantinus filius Leonis imperium adeptus regnauit cum matre ſua Irene annis 17. Cum opprimeretur eccleſia Romana à rege Haſtulpho, & præfatus Stephanus papa non inueniret auxilium ab iſto Cõſtantino: tranſtulit ipſe papa Romanus Stephanus natione Romanus, Romanum imperium in Teutonicos à Græcis, ſc. in perſonam magnifici regis Caroli filij regis Pipini, extra de electione venerabilem. Vide id eſt apparatum. Nam ipſi Germani habent regnum Romanæ eccleſiæ.

Adrianus papa XCVIII ordinatur. Sedit annis 23, menſ. 10. Hic papa & ius patronatus ſiue dignitatem contulit Carolo. Conſtantinus papa à Laicis ordinatur. Sedit anno 1.

Anno Domini DCCC Leo papa, XCIX à Petro, ordinatur. Sedit an. 20, menſ. 6. Hic Leo papa Carolum regem Francorum filium Pipini regis inunxit, & conſecrauit, & ſolenniter coronauit in Romanorum imperium.

Anno Domini DCCCI, vſque huc Romanum imperium à temporibus Conſtantini Magni filij Helenæ apud Conſtantinopolim manſit. Ex hoc iam per apoſtolicã autoritatem in perſona Caroli tranſijt ad Germanos. Iſte Leo papa Romanorum imperatorem pronunciauit Carolum, & à cuncto populo acclamatum eſt in hunc modum, *Carolo Magno, Romanorum Auguſto, & pacifico imperatori, à Deo coronato, vita & victoria.* Hic Leo papa claues confeſſionis ſancti Petri, & vexilla Romanæ vrbis cum aliis muneribus Carolo miſit. Iſte papa conſtituit litanias 3 diebus ante Aſcenſionem Domini ſicut Mamertus, & ipſe papa fecit porticum ſancti Petri. Iſte Leo papa excæcatus eſt, & lingua eius amputata, nudus ac ſemiuiuus in platea Romæ relictus eſt: ſed mirabiliter Domino diſponente claros oculos & viſum recepit. Vnde in vindictam die

vno

vno in campo Lateranẽſi de Romanis maioribus cccxcvi decollati ſunt,& multi in exilium deportati. Hic papa fuit accuſatus crimine adulterij. Tunc diſcutiente Carolo imperatore cauſam,& cum nullus inueniretur criminis approbator, ipſe Leo papa aſſumpto Euangelij textu coram Carolo & omni populo aſcendit ambonem, inuocato ſanctæ Trinitatis nomine ab obiecto ſe expurgauit. Hic papa fuit in Paderbrunnen cũ Carolo imperatore.

Anno ab vrbe condita MDLII,anno vero gratiæ DCCCI, Carolus magnus rex,Pipini regis filius, imperium adeptus LXXVII imperator à Cæſare Auguſto regnauit annis XLVI,ſed in impero Romano XIV.Hic dilatauit fidem catholicam, fundauit eccleſiam, fundauit monaſteria & eccleſias, expugnauit Sclauos, & repulit paganos, vicit Saxones,ſubegit Vngarios:& Saxones,& Friſones Chriſtiani facti ſunt. Multa quoq; prodigia viſa ſunt. Signum enim crucis veſtimentis hominum apparuit, & ſanguis è cœlo terraq; profluxit. Hic Carolus imperator Aquiſgrani feliciter defunctus eſt, & ibidem ſepultus.Feſtum quoq; eius in die obitus ſui ſolemniter celebratur. Cui ſucceſſit filius ſuus Ludovvicus.

Anno Domini DCCCXV, Ludovvicus filius Caroli Magni imperium adeptus, regnauit annis 26.Cuius tempore obiit Leo papa.

Stephanus papa c ordinatus, ſedit menſes 7. Hic Stephanus papa Ludevvicum filium Caroli diademate coronauit, & eum Romanorum imperatorem pronunciauit. Hic Ludovvicus Hildẽsheim fundauit & Corbeiam, ſicut Carolus pater ſuus Fuldam, & Herſuelde,& Baterbrunnen, & multa alia. Sanctus Ægidius abbas confeſſor Caroli migrauit ad Chriſtum. Huic ſancto Ægidio Deus reuelauit occultum quoddam peccatum,quod Carolus erubuit cõfiteri:quo ſibi manifeſtato,mox Carolus confeſſus pœnituit digne de illo enormi exceſſu. Ipſo quoq; tempore cum Carolus laboraret in extremis,beatus Terpinus Remenſis archiepiſcopus Deo diſponente vidit magnam turbam malignorum ſpirituum tendentem ad exitum Caroli:vocauitq; vnum ex illis præcipiens ei in virtute ſanctæ Trinitatis, vt plene ſibi renunciaret omnia. Qui cum aliis dæmonibus reuerſus dixit archiepiſcopo: Cum omnia opera Caroli in ſtatera examinata fuiſſent, & noſtri principes tenebrarum ius in anima habere viderentur: ſancti Angeli mox cum indignatione monaſteria,ſtructuras eccleſiarum, & diuerſa pondera in ſtateram proiicientes, animam Caroli nobis repulſis quaſi in ſanctis operibus præponderantem cum gloria & laudibus deduxerunt. Hæc audiens ſanctus Terpinus Remenſis archiepiſcopus gratias egit Deo.

Ludevvicus imperator conuocato concilio magno in Aquiſgrano multa de ſtatu eccleſiæ & religioſorum vtiliter tractauit. Ibi quoq; regula monachorum de diuerſis patrum ſententiis compilata eſt, & ſimiliter regula canonicorum. Alia etiam Concilia ſub hoc imperatore(vt videtur)celebrata ſunt,ſci. Moguntinum & Triburienſe. Ipſo defuncto in eccleſia Metenſi ſepultus eſt.

Anno Domini DCCCXVII,Paſchalis papa CI ordinatur. Sedit annis 7. Hic conſtituit, vt nullus omnino emat vel vendat eccleſiam aut præbendam, vel eccleſiaſtica ſacramenta,& quod talis Simoniacus ſit.

Anno Domini DCCCXXX, Eugenius papa CII ordinatus, ſedit annis 3.Hic conſtituit, vt nullum altare conſecretur niſi lapideum.Et conſtituit, quod nullus presbyter celebret miſſam, niſi ſaltem ad minus ſuper tabula conſecrata, ſcilicet altare portatile,& cum aliis debitis attinentiis:& quod nullus clericus in ſacris ordinibus habeat vxorem & concubinam.

Anno Domini DCCCXXXI,Valentinus papa CIII ordinatur.Hic ſedit dies 40.Huic ſucceſſit Gregorius Papa CIV.Hic ſedit annis 15.

Anno Domini DCCCXXXVI. Huius temporibus Ludevvici Imperatoris Othgarius Moguntinus archiepiſcopus tranſtulit oſſa ſancti Seueri in Erphordiam. Ludevvicus filius Ludevvici imperium adeptus, regnauit annis XXXV. Huius temporibus ſanctus Martinus translatus eſt, cuius corpus CCCC & XL annis in terris quieuerat. Huius etiam temporibus Hunorum, id eſt Vngariorum rex, nomine Stephanus,ſtatura puſillus, corde magnus, nobilis progenie, nobiliſſimus fide quæ per dilectionem operatur, Chriſtianus effectus, eſt baptizatus cum magnatibus &

populo regni ſui. Huius ſancti Stephani regis feſtiuitas in Vngaria tanquam Apoſtoli ſolemniter celebratur. Iiſdem temporibus imperator contulit eccleſiæ Padilbornenſi patronum ſuum ſanctum Liborium Epiſcopum & confeſſorem. Qui cum de Cenomannis apportaretur, vbi ipſe fuerat epiſcopus, & veniſſet apud Thuronum: ipſi Thuronenſes cum capſa ſancti Martini epiſcopi pro reuerentia eidem ſancto Liborio proceſſionaliter occurrerunt. Tunc quidam diues leproſus tetigit capſam beati Martini rogans ipſum, vt mundaret eum à lepra: cui ſanctus Martinus audientibus circumſtantibus de archa reſpondit, dicens: *Per medium totius corporis tui ſis mundus à lepra, & accede ad fratrem noſtrum Liborium qui apportatur, rogans vt lepræ tuæ reliquam partem mundare velit, quam ipſi relinquo mundandam. Hoſpites nãq; honorandi ſunt.* Quod cum homo ille feciſſet, ſtatim à reliqua parte mundatus eſt. Sicq; à ſanctis totaliter à lepra ſua, tactis capſis eorum, cunctis videntibus, mundatus eſt.

Anno Domini DCCCXLI, defuncto Gregorio papa huius nominis IV, Sergius papa CV ordinatur. Sedit annis 3. Iſte vocabatur Os Porci: vnde ab iſto vſque adhuc ſemper mutatur nomen papæ. Hic conſtituit, vt debeat mutari nomen, quia Dominus Simonẽ appellauit Petrum, qui fuit primus papa.

Anno Domini DCCCXLIV, Leo papa CVI ordinatur. Sedit annos 8, menſes 5. Hic cõſtituit, vt octaua Aſſumptionis beatæ virginis Mariæ ſolenniter celebretur. Et vt nullus presbyter plures miſſas in die celebret, quam vnam tantum, excepto die natiuitatis Domini, & in Dominica præſente funere.

Anno Domini DCCCLVI, Rabanus archiepiſcopus Mogũtinenſis migrauit ad Chriſtum. Benedictus papa CVII ordinatur. Sedit annis 2.

Paulus papa CVIII ordinatur. Sedit annis 10, menſibus 2.

Anno Domini DCCCLX, Nicolaus papa CIX ordinatur. Sedit annos 10, menſ. 1. Hic excommunicauit duos imperatores, orientalem nomine Michaelem, & occidentalem nomine Lotharium, filium huius imperatoris Ludovvici. Hic papa conſtituit, vt nullus cauſam papę iudicet, niſi ipſe papa iudicet ſeipſum *d. 21 Vt autem niſi papa Deus à fide eſſet, d. 40, Si papa.* Iſte Nicolaus papa conceſſit, Sequentias pro ieiunijs cantari in miſſa, quas Sequentias Notherus abbas ſancti Galli compoſuit. Item conſtituit, vt nullus clericus venationi inſiſtat. Item conſtituit, vt quicunque facto vel dicto, aut præcepto ſiue conſilio homicidij reus eſt, irregularis ſit, & à ſacro ordine deiectus.

Adrianus papa CX ordinatur. Sedit anno vno. Hic conſtituit, vt nullus comes vel iudex teneat placita ſecularia, videlicet cauſas ſanguinis in eccleſia aut in domibus eccleſiarum, quia negotia ſpiritualia ibi tractari debent. Et conſtituit, quod ibi non hoſpitarentur quaſi ex debito, ſed pranderent ex gratia.

Anno Domini DCCCLXXVII, Carolus filius Ludevvici imperium adeptus regnauit annis XI, cum fratribus ſuis Carlomãno & Ludevvico. Hic Carolus electus eſt à regno.

Martinus papa CXII ordinatur. Sedit anno vno, menſ. 3.

Adrianus papa CXIV conſtituit, vt nullus epiſcopus vel alius prælatus præſumat cauſas iudicare die Dominico.

Stephanus papa CXV ordinatur. Sedit annis 4. Carolus obijt.

Anno Domini DCCCLXXXVII, Arnolfus filius Carolomanni imperium adeptus regnauit annis 12, ſed tantum viceimperator fuit. Hic Arnolfus imperator deuoratus eſt à pediculis. Huius temporibus prælium magnum factum eſt inter Bauaros & Vngaros. Huni, id eſt Vngari, vaſtauerunt Saxoniam. Vngari vaſtando terram venerunt ad Fuldam. Vngari vaſtauerunt Franciam. Burchardus Thuringorum dux occiſus eſt ab Vngaris.

Anno Domini DCCCC temporibus Arnolfi Imperatoris Formoſus papa CXVI ordinatur. Sedit annis 4, menſibus 7. Hunc Formoſum papam ſucceſſor ſuus Sergius papa, ſcilicet eo quod contra ipſum ab aliquibus electus fuerat, ſepultũ extumulari fecit, & indutum pontificalibus poni fecit in ſede apoſtolica, & iuſſit eum in ſede apoſtolica decollari, & tribus digitis ſibi amputatis, iuſſit eum exutũ, pontificalib. ornamentis in Tiberim fluuiũ proijci: cunctoſq; quos ipſe Formoſus ordinauerat, ipſo gradu depoſitos ipſe Sergius papa reordinauit. Qui Formoſus papa à piſcatorib. inuẽtus in eccleſiã

beati

beati Petri Romæ portatus, videntibus religioſiſſimis viris ſibi ſanctorum imagines inclinauerunt. Sergius hoſtis Formoſi papa ordinatus breui tempore ſedit.

De Papiſſa.

FVit & alius pſeudopapa, cuius nomen & anni ignorãtur. Nam mulier erat, vt fatentur Romani, & elegantis formæ, magnæ ſcientiæ, & in hypocriſi magnæ vitæ. Hæc ſub virili habitu latuit, quouſq; in papam eligitur. Et hæc in papatu concepit, & cum eſſet grauida, dæmon in Conſiſtorio publice coram omnibus prodit factum, clamans ad papam hunc verſum:

Papa pater patrum papiſſa pandito partum.

Arnolfo imperatore temporaliter mortuo, Ludovvicus filius eius ſucceſſit ei in imperatore, & regnauit annis 12. Hic Ludevvicus cum Vngaris pugnauit & victus. Huius Ludevvici temporibus Bonifacius papa CXVIII ordinatur. Sedit annis 13.

Anno Domini DCCCCXIV, Hatto Moguntinenſis Epiſcopus à dæmonibus in puteum ignis in monte Siciliæ Ætna viuus præcipitatur, dicente voce in aere: *Sic pereãta lues, ſic que ruendo rues.* Nam Albertum comitem de Babenberg doloſe tradidit occidendum.

Anno Domini DCCCXVII, Ludevvicus Imperator obijt, & ſucceſſit ei in imperio Conradus, & regnauit annis 7. In iſto Carolorum reges & imperatores defecerũt. Hic Conradus ſepultus eſt in Fulda.

De Saxonibus.

ANno Domini DCCCXXIV, Henricus Saxo huius nominis primus, filius Ottonis ducis regnum adeptus, regnauit annis 17. Iſte dictus fuit Auceps, quia dum caperet auiculas, renitens electus eſt.

Stephanus papa CXIX ordinatur. Sedit annis 6. menſe vno.

Romanus papa CXX ordinatur. Sedit annis 11.

Theodorus papa CXXI ordinatur. Sedit annis 8.

Anno Domini DCCCXL, Otto filius Heinrici imperatoris imperator factus regnauit annis 38. Iſte dictus fuit Otto Magnus. Ipſe fundauit archiepiſcopatum Magdeburgenſem. Vxor eius fuit Adelheidis regina. Hæc citra Argentinam in littore Rheni, in monaſterio Selſe cum magna veneratione ab omni populo tertæ pro ſancta ſeruatur. Hic Otto imperator pugnauit cum Vngaris, & magna cæde proſtrauit eos in campo qui dicitur Lechuelt. Tempore illo Haltmarus abbas Fuldenſis deceſſit. Signum crucis in veſtimẽtis hominum apparuit. Hic Otto rogatus à Ruthenis, miſit eis doctorem fidei catholicæ ſanctum Adelbertum epiſcopum, qui poſtea martyrio coronatur. Huius ſancti Adelberti epiſcopi corpus in Pinga quieſcit.

Ioannes papa CXXII ordinatus, ſedit annis 2. Hic papa Ottonem iſtum imperatorem conſecrauit.

Benedictus papa CXXIII ordinatur. Hunc deiecit de ſede apoſtolica Otto. Hic Otto vocatus fuit in adiutorium papæ Ioannis Romam: quo conſecrato Ottone magna ſynodus facta eſt Romę, cui Otto imperator præſidebat cum multitudine epiſcoporũ, clericorum, & monachorum: ibique deiectus eſt papa Benedictus à ſede apoſtolica. Attamen ipſe Otto magnus imperator iuratus dedit priuilegium Ioanni papę, ſicut & Carolus Magnus, & Ludovvicus imperatores dederant eccleſiæ Romanæ, vt de electione Romani pontificis, & de alijs pertinentibus beato Petro ſe non intromitterent, niſi de conſilio papæ *d. 63, Tibi Domine ſacrorum canonum poſtquam, &c.*

Adrianus papa CXXI conſtituit, vt nullus princeps de electionibus epiſcoporum vel prælatorum aliquatenus intromitteret. Iſte Otto Magnus venit tertia vice Romam. Poſtea in Thuringia mortuus eſt, ſepultus autem in Magdeborg.

Anno Domini DCCCCLXIX, Hatto Moguntinenſis epiſcopus deuoratus eſt à murib. in Rheno, quia multitudinem pauperum cremauit in horreo tẽpore famis ſub Ioanne papa, & Ottone Imperatore Magno.

Leo papa CXXV ordinatus, ſedit menſes 6.

Sergius papa CXXVI ordinatus, ſedit annis 6, menſibus 4.

Anaſtaſius papa CXXVII ordinatus, ſedit anno vno, menſe vno.

Mando papa CXXVIII ordinatur. Sedit menſibus II.

Ioannes Papa CXXIX ordinatur. Sedit annis IV, menſibus II. Hic Ioannes papa, rogante Ottone imperatore, fecit filium Ottonem ſecundum imperatorem, ſed poſt ipſe Otto ſecundus in regem fuerat Aquiſgrani inunctus.

Leo Papa CXXX ordinatur. Sedit annis VII.

Stephanus Papa CXXXI ordinatur. Sedit annum & menſem vnum.

Ioannes papa CXXXII ordinatur. Sedit annis IV, & menſibus X.

Leo Papa CXXXIII ordinatur. Sedit annis III, menſibus VI.

Agapetus Papa CXXXIV ordinatur. Sedit parum.

Ioannes Papa CXXXV ordinatur. Sedit parum.

Benedictus Papa CXXXVI ordinatur. Sedit anno vno, menſes V. Tempore huius Papæ primus Otto qui dicitur Magnus, obijt.

Anno Domini DCCCLXXVIII, Otto ſecundus filius Ottonis magni ſiue primi ſucceſſit patri in imperio, & regnauit annis 9. Huiꝰ vxor fuit Theophania imperatrix quæ venit de Græcia. Sanctus Vdalricus Auguſtæ epiſcopus migrauit ad Chriſtum. Iſte Vdalricus Epiſcopus fecit prandium cum Conrado Conſtantienſi epiſcopo, & eodem die facto prandio celebrauit miſſam ſolennem coram clero & populo. De hoc incuſatus reſpondit, *Ego non comedi, ſed caritas*. Et iſte fuit ſecundus eiuſdem nominis, & ambo ſunt ſancti, & eorum ſolemnitas in Sueuia ſolemniter celebratur. Hic Otto ſecundus Imperator magnum conflictum cum Sarracenis habuit in Calabria. Ibi de exercitu imperatoris plurimi nobiles occiſi ſunt, ſed ipſe Imperator vix euaſit vita comite. Deinde veniens poſt male geſtas res idem Otto imperator cecidit in languorem, & obijt in Roma, & ibi ſepultus eſt.

Leo Papa CXXXIX ſedit anno vno, menſ. tribus.

Ioannes Papa CXL ſedit annis 5, menſ. II.

Benedictus Papa CXLI ordinatur. Sedit anno vno, menſ. 5.

Dominus Papa CXLII ordinatus, ſedit anno I, menſ. 6.

Bonifacius Papa CXLIII ordinatus ſedit menſem vnum.

Benedictus Papa CXLIV ordinatus ſedit annum vnum.

Huius Papæ temporibus obijt Otto ſecundus Imperator.

Anno Domini DCCCLXXXVII, Otto filius Ottonis ſecundi imperium adeptus regnauit annis 17. Prius tamen fuerat vnctus Aquiſgrani in regem, Sanctus Wolfgangus Ratiſponenſis epiſcopus migrauit ad Chriſtum.

Ioannes papa CXLV ordinatur. Sedit annis 8.

Ioannes Papa CXLVI ſedit menſes quatuor.

Ioannes Papa CXLVII ſedit annis 10, menſibus 6. Gregorius Papa CXLVIII ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 6. Iſte Otto imperator III contra Creſcentium Romam, vbi & Brunonem in ſede Apoſtolica conſtituit, qui & Gregorius dictus eſt. Iſte idem Gregorius Papa hunc Ottonē III conſecrauit. Nam Ioannes Placentinus epiſcopus ſedem apoſtolicam inuaſerat, & ſe geſſit pro papa conſilio Creſcentij. Vnde ab imperatore Ottone inde detruſus cum 12 ſuis ante vrbem ſuſpenditur, & Ioannes pſeudopapa prius Placentinus epiſcopus excæcatus præcipitatur. Idcirco vſq; adhuc nullus papa venire vult in montem Tarpeium ad arcem vrbis Romæ, ſ. in Capitolium, vbi iſte Ioannes tormenta ſuſtinuit. Ibi itaq; ſemper ferebantur ſententiæ mortis cõtra ſceleratos & contra aduerſarios Romanorum. Poſt hunc papam Ioannem CXLIX, qui ſedit menſes 10, & vltimo excæcatus & præcipitatus, Sylueſter papa CL ordinatur. Sedit annis 3, mẽſibus 5. Iſte vocabatur Gerbertus. Iſte dicitur in papatu magus & nigromanticus, & diabolum pro diuitijs adoraſſe, & à diabolo fuiſſe promiſſum, quod nunquam moreretur, niſi prius veniret in Hieruſalem. Hoc intellexit papa de Hieruſalem vltra mare, & quomodo voluit vixit. Sed cum hic Papa quadam die in capella quam conſtruxit Conſtantinus & Helena, vbi plurimas reliquias recondiderunt, quæ vocatur Hieruſalem, miſſarum ſolennia celebraſſet, dixit ei ſuus diabolus, *Ecce in Hieruſalem fuiſti, nunc morieris tu, & non vines*. Quo audito, Sylueſter & Gerbertus male ſibi conſcius, oſtendens magna ſigna compunctionis in quadam capella quę Romę ſita eſt inter Lateranum

teranum & Colliſeum,iuſſit ſeipſum amputatis manibus ſuis,& pedibus,& aliis membris enormiter & crudeliter mutilari,& ſic vitã Gerbertus in ipſa capella finiuit. Vnde in eadem capella quę Gerberti vocatur,nullus papa in deteſtationem illius facti poſtea intrare voluit. Poſt iſtum Sylueſtrum papam Ioannes papa CLI ordinatur. Sedit menſ. 10. Ipſa capella quæ Romæ dicitur Hieruſalem, facta eſt monaſterium regularium, in quod fœminæ non intrant. Ibi ſeruatur titulus,quem ſcripſit Pilatus in tabula oliuæ, ſ. *Ieſus Nazarenus rex Iudeorum*,ſub hoc verſu: *Hic crucis eſt alme titulus;crux inclyta ſalue.*

Anno Domini M,imperator Otto III, oſſa Caroli Magni Aquiſgrani à pluribus eouſque ignorata inuenit.

Anno Domini MI,Otto III imperator Natiuitatem Domini celebrauit.

Anno Domini MII,Otto imperator III,dictus Rufus, obiit, cui ſucceſſit Henricus. Hic Heinricus dux Bauariæ imperium adeptus,regnauit annis 24. Huius fuit ſponſa ſancta Konigundis. Hic Henricus fuit imperator LXXXVIII à Cæſare Auguſto. Iſte conſtruxit & fundauit epiſcopatum Babenberg, & ſimiliter Merſeborg, & Hildensheim, & Magdeborg, & Argentinam, & Miſnam,quæ barbarica immanitate deuaſtatæ fuerant,reſtaurauit. In Hildensheim, vbi à puero enutritus & edoctus fuit, poſuit S. Gothehardum in epiſcopum. Hic Gothehardus fuerat abbas in Herſuelde. Summam etenim diligentiam hic imperator habuit in amplificando cultu religionis. Sedes epiſcopales & eccleſias per vniuerſum regnum poſſeſſionibus multis & ornatibus ditare cœpit. Hic amator fuit caſtitatis. Nam cum ſponſa ſua ſibi dulciſſima,ſancta Konigundi virgine,ipſe virgo permanſit: ſed hoc de pari conſenſu, ac voto communi & voluntario. Quod vt tamen hominibus occultum foret in lecto vno in clauſo thalamo pariter dormierunt. Conuocatis principibus regni ſui Quedelingheborch curiam celebrauit. Ibi vniuerſis cõſentientibus in id ipſum Poloniam, & Boemiam,cæterasq; Sclauorum qui pagani erant adiacentes regiones debellare diſpoſuit,congregatoq; exercitu cum omnes perceptione corporis & ſanguinis confortati fuiſſent, venerunt ad locum certaminis, & deuotius orante Henrico imperatore aperti ſunt oculi eius, & vidit glorioſos martyres,Laurentium, Georgium, & Adrianum cum Angelo percutiente exercitum ſuum præcedentes,& hoſtes fugantes. Sic victor ſine effuſione ſanguinis ſibi ſubegit illos,& gratias egit Deo cum ſuis. Apuliam à Græcis diu poſſeſſam Romano imperio recuperauit. Pannoniam,& Vngariam, nec non Burgundiã ſubegit vir iſte victorioſus. Cumq; rediret de Apulia,cœpit infirmitate calculi laborare: qua cum plurimum torqueretur,omnia patientia ſuſtinuit. Aſcendit quoq; montem Caſſinum,petiturus meritis ſanctiſſimi abbatis Benedicti, & beatæ Scholaſticæ virginis ſanitatis remedium. Facta vero oratione, & in hoſpitio obdormiente, vidit beatiſſimum Benedictum dicentem ſibi, *Quia ſperaſti in Deo & in ſanctis ſuis, ecce miſſus ſum à Deo,vt liberem te ab infirmitate tua.* Hæc dicens ſanctiſſimus Benedictus abbas,cum ferro medicinali partem illam corporis vbi habitabat calculus, aperuit, & molliter calculo effuſo hiatum vulneris mox ſanauit,& calculum in manu imperatoris poſuit. Qui euigilans calculum in manu inuenit,quem ſuis oſtendens gratias egit Deo,& locum illum multis donis ditauit. Tempore huius imperatoris archiepiſcopus fuit in Moguntia nomine Willigis. Iſte quia humilem progeniem habuit, & patrem qui currus & bigas facere ſolebat, in thalamo ornato groſſis literis ſcribi iuſſit, cuius ipſe clauem reſeruans ſolus introire conſueuit,& legere ſcripturam quæ talis erat: *Willigis, Willigis, recole vnde venis.* Hæc in lingua Teutonica ſcripta erant. Appendebat etiam rotas, & huiuſmodi inſtrumenta in pariete circumcirca: quibus ſuam ſapientiam & ſtatum ſuæ paupertatis intente (vt fertur) agnoſcebat. Vſq; adhuc habentur rotæ duæ quaſi aratri in vexillo eccleſiæ Moguntinæ. Iſte archiepiſcopus maiorem Moguntinenſem eccleſiam, & ſancti Albani eccleſiam conſtruxit. Ioannes papa CLII ordinatur. Sedit menſibus 3.

Sergius papa CLIII ordinatur. Sedit annis 3.

Benedictus papa CLIV, huius nominis VIII ordinatus,ſedit annis XI,menſibus XI. Ad hunc papam Henricus imperator iſte venit Romam, & fuit ab eo honorifice vt decebat tractatus. Iſte papa Benedictus venit ab eodem imperatore inuitatus Babenberg, & ibi eum imperator ſolenniſſime ſuſcepit hoſpitio. Ibi in ſancta nocte Paſchæ matutinali officio ſolemni, primam legit lectionem patriarcha Aquileienſis, ſecundam

lectionem archiepiscopus Rauennensis,tertiam papa. Ibi tunc præfatus papa præsentibus LXXII episcopis & principibus aliis, sicut prædecessores sui Ioannes & Sergius Apostolici,ita & ipse dedit priuilegium libertatis ecclesiæ in Babenberg. Hic papa Benedictus eodẽ tempore omnib. ciuitatibus Alemanniæ cum suis cardinalibus peragratis venit in Babenberg,vt prædictum est. Ioannes papa CLV ordinatur. Sedit annis 9, mens.6. Hic Ioannes papa etiã priuilegiũ de libertate & rebus ecclesiæ Babenbergensi dedit. Sub hoc papa Hẽricus imperator seruus Dei fœliciter obiit,splendens miraculis, & sepultus est cũ sua sponsa sancta Kunegunda in Babinberg, anno ætatis suæ 52. Tempore huius imperatoris Henrici cum moreretur, merita animæ suæ in statera appensa sunt, & peccatis deprimentibus iam pene pars dæmonũ præponderauerat:tunc subito adustus quidã superueniens calice aureo partis dextræ lancem onerauit;moxq; ea præponderante victores angeli animã in consortium supernorũ ciuium deduxerunt. Hæc dixit vnus dęmon à quodam Sancto compulsus. Nam ipse imperator calicem magnum aureum pretiosis gemmis ornatum obtulit Deo,& S. Laurentio martyri in Merseburg, quæ adhuc ibi est. Sub eodem imperatore anno Domini MXX, in villa campestri nomine Kolebeke Halberstatensis diœcesis,quidam rusticus nomine Opertus duxit choream in sancta nocte Natiuitatis domini, in cœmiterio infra matutinale officium, cum 15 viris & 3 fœminis, quarum vna vocabatur Merswind, & rogati à presbytero vt cessarent,iterumq; admoniti, vt suis dissolutis cantibus diuinum officium non impedirẽt, nec vellent acquiescere,idem presbyter nomine Rupertus imprecatus est eis,& maledicta intulit vel congessit dicens, *Velit Deus propter merita sancti magni martyris patroni huius nostræ ecclesiæ, vt sic incessanter vsq; ad annum integrum continue choriz etis.* Quod à seculo non est auditum,illi XVIII per annum continue sine cibo & potu absq; tecto & somno, aliis hominibus admirantibus & compatientibus,choream duxerunt, saltantes in ipso eodem loco & cãtantes incessanter, quousque archiepiscopus Colonienſis nomine Hubertus misericordia motus venit illuc,& ipsos in nomine Domini à tali vinculo choreę liberauit. Quibus liberatis,1 v ex ipsis statim mortui sunt;alij refocillati resumpserunt vires,& egerunt pœnitentiam. Benedictus papa CLVI ordinatur. Sedit annis 14. Iste defunctus est,& sepultus in Hamborg Bremensis diœcesis.

Anno Domini MXXV,Conradus Salicus imperium adeptus,regnauit annis 15. Huius filius Heinricus in regem vngitur in Aquisgrani per Peregrinum Colonienſem archiepiscopum. Sylvester papa CLVII ordinatur. Sedit menses duos.

Gregorius papa CLVIII ordinatur. Sedit anno vno,mensibus 6.

Sub hoc imperatore sancta Konigundis obiit. Hæc sancta Konigundis Augiam fundauit,& possessionibus,& ornamentis ipsam dotauit. Ibidem ipsa virgo, dum legeretur de Zacchæo scilicet,& percurrens ascendit in arborem sycomoream, depositis imperialibus indumentis induit nobilibus videntibus multis vestes religionis. Huius sanctæ filia sororis fuit in illo loco abbatissa,quæ cum epularetur tempore passionis in quadam dominica,venit Christi virgo Kunigundis, & zelo iusticiæ & correctionis dedit ei alapã,nam minus erat religiosa, vltima in choro, prima in cõuiuio. Igitur alapæ illius semper mansit vestigium abbatissę in maxilla eius, quasi digiti in cera essent pressi,pp alias in exemplũ. Hæc sancta Kunigundis, vt se purgaret facta deuota oratione audacter coram imperatore sponso eius dum adhuc viueret,& coram principibus & multis aliis 12 candẽtes vomeres nudo vestigio calcauit,& domino protegente penitus illæsa permãsit. Nam auctore diabolo qui inuidebat eius virginitati,de crimine adulterij vehementer infamata fuit. Callidus namq;diabolus transfiguratus est in formam militis speciosi, tribus diebus continuis mane videbatur plurib. exire de thalamo sanctæ Kunigundis.

Sanctus Gothehardus episcopus migrauit ad Christum,qui successerat in Hildensheim sancto Berwardo.

Tempore huius imperatoris qui vocabatur Conradus Salicus, anno Domi. 1028, Oriẽtalis ecclesia in Asia fortitudine regnorum, diuersitate linguarum, multitudine episcopatuũ, grandi spatio terrarũ,magna valde, recessit ab obedientia sedis Apostolicæ. Aliter enim baptizant,generalia concilia nõ frequentant, statuta Romanorũ pontificũ non recipiunt,de fermentato conficiunt, de pane azymo conficere nolunt. Negãt Spiritum sanctum procedere à filio sicut à patre. Ab ecclesiastica vnitate scissi sunt,

& in

& in ſtatu damnatorum. Verum occidentalis eccleſia catholica, ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubiecta & obediens, habet circiter epiſcopatus DCC & LXXII. Salicus Conradus obiit: ſepultus eſt in Spira.

Anno Domini MXL, Heinricus III, Conradi filius, regnauit annis 17. Clemens papa CLIX ordinatur. Sedit menſes 10. Hic Teutonicus fuit. Heinricus III ipſe Swickerum Babenbergenſem epiſcopum, tribus inuaſoribus apoſtolicæ ſedis & digne & iuſte expulſis quorum nomina ignorantur, papam conſtituens Clementem ſecundum appellauit: à quo ipſe imperator Romæ, & coniunx eius Agnes imperatrix, imperialē conſecrationem ſuſcepit. Hic Clemens papa priuilegium magnum eccleſiæ Babenbergenſi dedit, & ipſe Clemens papa ſepultus eſt in Babemberg.

Damaſus papa CLX ordinatur. Sedit menſ. 1. & hic Teutonicus Brixienſis epiſcopus nomine Poppo: quem mortuo Clemente papa præfatus Heinricus imperator papam conſtituit, & Damaſum appellauit. Poſt hunc papam idem imperator Heinricus Brunonem quendam epiſcopum & Teutonicum papam conſtituit. Iſte papa CLXI ordinatur, & Leo papa IX appellatus eſt. Sedit annis 5, menſibus 5. Hic papa Leo Babenbergenſi epiſcopo dedit pallium, quo vti poteſt tribus vicibus in anno: ſcilicet in die ſancto Paſchæ, in die Apoſtolorum Petri & Pauli; & in die beati Dionyſij epiſcopi, qui tūc eſt anniuerſarius præfati Clementis papæ. Tamen, vt dicit Leo papa in eodem priuilegio, ſalua authoritate Domini Moguntinæ eccleſiæ pallio vti poteſt. Et conſtituit, vt iuxta eccleſias fiant clauſtra ad diſciplinam ſeruandam.

Anno Domini MXLII, Bruno Herbipolenſis epiſcopus obiit.

Anno Domini M I, idem Leo papa IX, & cum eo Heinricus imperator III cum XLII epiſcopis, concilium magnum Moguntiæ celebrauit, conſtituens ne miniſtri altaris vel monachi canes aut aues ad venandū ſequantur, & ne temporaria lucra ſequantur. Hic conſtituit, vt nullus monachus, niſi legitima ætate & ſpontanea voluntate, *ex. de regula & ſi quis nullus*, IV temporum ieiuniis niſi ab epiſcopis ieiunis ordinentur.

Poſt concilium Moguntinum Leo papa & Heinricus imperator in Aquiſgrano pariter fuerunt.

Anno Domini MLIV, defuncto Leone papa, Heinricus imperator Gothardum Teutonicum papam conſtituit, qui Victor appellatus eſt. Hic Victor papa CLXII ordinatur. Sedit annis II, menſibus IV.

Hic etiam fuit in Teutonia & in Bauaria cum Heinrico imperatore. Iſti Victori papæ quidam ſubdiaconus toxicum in calicem miſit: quem cum papa ipſe poſt conſecrationem leuare vellet & non poſſet; à Domino cauſam facti inquiſiturus cum populo ad orationem proſternitur, protinuſque toxicator ſubdiaconus à dæmonio arripitur. Deinde papa Victor iterum cum populo ad orationem proſternitur tamdiu, quouſque ſubdiaconus à dæmonio liberatus fuit. Cauſa manifeſtata, ipſe papa Victor cum calice ſanguinem Domini in altari quodam perpetuo recludi fecit, & iuſſit pro reliquiis ſeruari. Hic conſtituit, quod IV tempora cum ieiunio obſeruentur, & quod nulli clerici ordinentur niſi in ſabbato. Imperatoris filius Heinricus vnctus eſt in regem in Aquiſgrano, ab Hermanno Colonienſi epiſcopo.

Anno Domini MLVI, Heinricus imperator tertius defunctus eſt, & ſepultus eſt in Spira. In illa ſepultura imperatoris multæ ſolemnes perſonæ venerant. Nam Victor papa, & patriarcha Aquileienſis, ac plurimi epiſcopi, & alij nobiles multi erant ibi. Cui Heinricus IV eius filius ſucceſſit, & regnauit annis 48. Iſte cum regnare cœpit, erat 10 annorum, ſed mater ſua imperatrix Agnes in adminiſtratione reipublicę ſtrenue & nobiliter gubernauit tam magnates quam alios.

Anno Domini MLVII, Stephanus papa CLXIII ordinatur. Sedit menſes 8. Iſte papa de alto ſanguine, ſcilicet germanus frater ducis Lotharingiæ, & Teutonicus fuit. Cardinalis quoque cum eſſet & archidiaconus eccleſiæ Romanæ, relinquens omnia reddidit ſe religioni; factus eſt monachus in monte Caſſino. Inde communi conſenſu omnium Romanorum in papam eligitur.

Anno Domini MLIX, Benedictus papa CLXIV ordinatur. Sedit menſes 2. Iſte fuit Lateranenſis, & ſedem Apoſtolicam inconſulto rege & principibus inuaſit, adiutus fauore popularium, quos pecunia corruperat. Rex autem Heinricus IV, habita cum

Digitized by Google

primoribus deliberatione, Gerhardum Florentinũ episcopum, in quem Romanorum & Teutonicorum studia concurrerunt, constituit in papã. Ita Benedicto qui sibi papatum vsurpauerat, deiecto; papatum obtinuit Gerhardus; & ipse dictus est Nicolaus papa CLXV, & sedit annis 3, & mensib. 6. Hic constituit, vt nullus clericus venationi insta-ret. Constituit etiam, vt dicto & facto homicidij reus sit de sacro ordine deiectus. Et constituit, vt nullus in sacro ordine constitutus vxorem vel concubinam habeat.

Alexander II papa CLXVI ordinatur. Sedit annis 9, mensibus 6. Hic papa obtinuit papatum à rege Heinrico IV, positus & virtute militum, & fauore principum. Iste Alexander vocabatur Anselmus episcopus in Lucka, sed alius quidam Parmensis vsurpauerat sibi papatum. Alexander vero præualuit. Hic Alexander II constituit dimitti *Alleluia* in sabbato LXX vsque in vigiliam Paschæ. Sub hoc papa anno Domini MLXXI, archiepiscopus Colonienſis posuit monachos in Saluelt, expulsis inde canonicis. Iste Dominus animo virtuosus vir fundauit Sigeberg & Grascaf, & ibi locauit monachos; & fundauit in Colonia duas ecclesias, sanctæ Mariæ ad gradus, & sancti Georgij martyris. In his duabus ipse episcopus locauit canonicos Hic papa Alexander II constituit etiam, vt si ordinatus ad sacros ordines nõdum est baptizatus, siue fuerit episcopus, siue clericus, baptizetur, & iterum ordinetur per singulos gradus; quia baptismus est ianua omnium sacramentorum. Constituit etiam vt nullus presbyter, siue diaconus, vel subdiaconus, vxorem habeat siue concubinam in occidentali ecclesia, sed vt sint casti.

Anno Dom. MLXXVI, Gregorius papa huius nominis VII, à beato Petro CLXVII ordinatur. Sedit annis 15, mensem vnum. Iste vocabatur Hildebrandus, & fuit in scripturis valde eruditus. Hic constituit ieiunium IV temporum in Martio: & constituit, vt omnium sanctorum martyrum, & sanctorum Romanorũ põtificum solemnitates vbiq; annuatim cum pleno officio celebrentur. Hic Gregorius papa capitur, & incarceratus & ferreis vinculis constrictus fuit à Romanis. Quamobrem ipse papa Heinricũ regem IV excommunicauit, similiter & Colonieſem episcopũ, & plures episcopos Teutoniæ, & nobiles quorũ consilio captus fuit. Iste papa etiam stricte sub pœna auguria inhibuit, & sortilegia, & incantationes, & magicas artes. Tempore huius Gregorij papæ fuit bellum in Welftzolt inter hunc Henricum imperatorem & Saxones, vbi multus sanguis effusus est.

Anno Domini, MCX victus est imperator.

Victor papa CLXVIII ordinatur. Sedit menses 4. Iste in schismate schismaticus fuit.

Vrbanus papa CLXIX ordinatur. Sedit annis 11, mensibus 6. Iste papa in concilio Placentino composuit, & in missa constituit præfationem beatæ virginis, videlicet *Et te* in veneratione, vel in assumptione beatæ virginis. Tunc temporis monasterium in Reinersborn initium habuit. Hic papa constituit, vt nullus ad pœnitentiam suscipiat commissum presbytero alteri, nisi in casibus exceptis. Sub hoc papa incepit ordo Cistercienſium.

Paschalis papa CLXX ordinatur. Sedit annis 19. Hic constituit, vt nullus emat vel vendat ecclesiastica beneficia vel ecclesiastica sacramenta.

Gelasius papa CLXXI, ordinatur. Sedit anno vno. Sub hoc papa Heinricus imperator obiit, & sepultus est in Spira, cui successit filius eius Heinricus V, & regnauit annis 20, & sepultus est in Spira super IV tumbas prædictorum imperatorum, videlicet Conradi & trium Heinricorum in Spira, vnus versus scriptus est diuisim, qui complectitur omnes tumbas in hunc modum, *Filius hic, pater hic, auus hic, proauus iacet ist hic.*

Calixtus papa CLXXII ordinatur. Sedit annis 5, mensibus 10.

Honorius papa CLXXIII ordinatur. Sedit annis 5, mensibus 6.

Anno Domini MCXI, cuidam monacho sancti Laurentij extra muros Romæ moranti, cingulo suo quo cinctus erat insoluto ante eum proiecto, vox in aere facta est, *Sic potuit clauso Christus prodire sepulchro.*

Anno Domini MCXXVI, Norbertus archiepiscopus in Magdeborch claruit.

Anno Domini MCXXVIII, ordo templariorum confirmatur ab Honorio papa, & ipso anno fundatur Waltzenret clauſtrum.

Anno Domini MCXXX, Honorio papa defuncto protinus duo per dissensionem loco eius constituuntur, scilicet Innocentius & Anacletus. Ambo vno die Romæ electi; ambo

ambo vno die consecrati; sed Anacletus maioris potentiæ Romam obtinuit, Innocentius vero in Galliam fugit. Tandem Innocentius papatum obtinuit.

Innocentius papa CLXIV ordinatur. Sedit annis 13, mensibus 6. Iste Innocentius II construxit ecclesiam sanctæ Dei genitricis Mariæ Romæ ad fontem olei, quod erupit in Natiuitate Domini. Et tunc de ipsa terra madida ex oleo sanitatem multi receperũt. Hic papa prohibuit artem balistarum & sagittariorum exerceri contra Christianos, & hoc sub anathemate. Constituit etiam, vt sacerdos qui corpus Domini in missa conficit & immolat, omnibus modis debeat sumere corpus Domini. Constituit etiam, vt moniales cum clericis & monachis in vno choro non conueniant ad psallendum. Constituit, etiam violẽtos iniectores manuum in clericos vel religiosos ipso facto esse excommunicatos. Defuncto Heinrico V imperatore, anno Domini MCXXV, tempore huius papæ Innocentij II, Lotharius dux Saxonum imperium adeptus, regnauit annis 13. Hic fundauit monasterium Luttere apud Bremenses, & ibidem ipse Lotharius defunctus est. Huius Lotharij anno II facta est translatio sancti Nicolai episcopi de Myrrhea in Batis, cum in terra quieuisset DCCLXXV. annis.

Anno Domini MCXXXII. fundatur claustrum vallis sancti Georgij.

Anno Domini MCXXXVIII. Conradus frater Frederici ducis Sueuorum imperium adeptus, regnauit annis 15. Sepultus quiescit in Spira. Celestinus Papa CLXXV. ordinatur. Sedit annis 5. Constituit, vt pro alba ampla & longa, quam sanctus Gregorius papa instituit, alba stricta & non cincta continue vtatur papa.

Lucius papa CLXXVI ordinatur. Sedit menses XI. Eugenius papa CLXXVII ordinatur. Sedit annis 8, mens. 5. Hic fuerat monachus & discipulus S. Bernardi. Ad hunc S. Bernardus scripsit librum considerationis. Hic Eugenius papa canonizauit S. Heinricum imperatorem de Babenberg, rogatu Conradi imperatoris & prælatorum. Hanc sancti canonizationem quidam cardinalis nomine Ioannes vehementer impediens, oculorum lumine est priuatus. Sed cum desineret pœnitens, & plurimum laudaret ipsum sanctum Heinricum, lumen oculorum confestim publice recepit. Hic etiam constituit vt studium in ecclesiis habeatur in Grammatica & in liberalibus artibus.

Anastasius papa CLXXVIII ordinatur. Sedit anno vno.

Anno Domini MCLIIII, beatus Bernhardus migrauit ad Christum. Fuit enim XXIII annorum, cum intrauit religionem, & cum XXX sociis intrauit religionem. LXIV annos habuit cum obiit, & amplius quam C & LX monasteria reliquit, quæ ipse tempore suo fere omnia instituit.

Eodem tempore Fredericus dux Sueuorum imperium adeptus, regnauit ann. 39. Iste imperator anno Domini MCLXII, Mediolanum cepit & expugnauit muros eius, & subuertit omnia ibi, & vastauit. Tunc Reinoldus Colonienſis archiepiscopus, qui cum potenti manu ibi fuit, loco salarij & stipendij impetrauit ab imperatore trium magorum corpora, quæ Mediolanum extra muros ante portam in ecclesia Eustorij seruabantur in vno sarcophago marmoreo: quibus habitis in Coloniam quasi triumphator secum tulit gaudens, & ibi in maiori ecclesia honorabiliter collocauit. Iste Fridericus imperator, vir catholicus, peregre profectus vltra mare per desertum Romaniæ, cum multa militia cruce signatorũ, postq̃ glorioſe triumphauerat de inimicis crucis Christi, in modico fluuio, in quem balneandi gratia post meridiem descenderat, apud Armeniam in die S. Barnabæ Apostoli multis præsentibus submersus est. Huic Friderico seniori imperatori misit Soldanus nobile vas, scilicet smaragdinum, plenum balsamo. Et nunciis videntibus postquam multum laudauerat imperator, ipsum vas proiecit, & in frusta confregit, dicens: Ego solus non habebo pretiosa hæc, sed alij mecum. Et de nobilibus ibi præsentibus vnusquisq; collegit quod voluit. Tempore huius Friderici imperatoris magister Gratianus cõpilauit decretum, vt videtur, & magister Petrus Longobardus sententiarum libros IV, & abbas Ioachim libros suos. Tempore huius præfati imperatoris successiue papæ VII fuerunt.

Adrianus papa CLXXIX ordinatur. Sedit annis 4, mensibus 9.

Alexander papa CLXXX ordinatur. Sedit annis 22. Cum ipso papa Alexandro tertio per dissensionem cardinalium Victor schismaticus electus est: & simul ambo consecrati sunt. Tunc Alexander papa in Franciam fugit tempore schismatis, & ipse papa-

tum obtinuit. Sub hoc papa S. Thomas Canthuarienſis archiepiſcopus occiſus eſt, anno Domini MCLXXIV. Hic papa conſtituit, vt nullus nouus ſanctus in veneratione habeatur, niſi ex auctoritate apoſtolica, & niſi ſit canonizatus, à papa tamen. Ante quilibet diaconus ſuum ſanctũ ſolemniter canonizauit. Exemplum de ſanctis ſcilicet Martino, Ambroſio & Borchardo, Wigperto, Seuero, & Auguſtino, & aliis. Hic etiam conſtituit, q̃ clerici ordinari poſſunt in ſabbato Sitientes, & q̃ clerici homicidæ ordinari nõ debent. Et conſtituit in perſonas & loca ſententiam fieri interdicti. Hic Alexander papa etiam conſtituit, quod papa à duabus partib. cardinalium eligatur ad minus, & quod excommunicatus ſit ipſo facto qui aliter ſe geſſerit pro papa, *ext. de electione lit is.* Conſtituit etiam, vt nullus clericus habeat duas vicarias. Et conſtituit, vt coniugati intrantes religionem ſeparentur auctoritate epiſcopi diœceſani, & ambo caſte viuant. Et conſtituit etiam de affinitate ſcilicet, vt nullus contrahat cum cognata eius vſq; ad quartum gradum, quã carnaliter cognouit. Et conſtituit de ſpirituali cognatione, ſcilicet quod nullus ſuam ſpiritualem ſororem, quam pater ſuus vel mater ſua leuauit de ſacro fonte, ducat in vxorem. Et conſtituit, vt nullus in ſacris ordinibus habeat vxorem vel concubinam. Et conſtituit, vt ſicut filius hæres ſoluere debet debita patris ſui, ita prælatus debet debita ſoluere prædeceſſoris ſui pro neceſſitate eccleſiæ ſuæ contracta.

Anno Domini MCLXXXI, defuncto Alexandro papa, Lucius papa C LXXXI ordinatur. Sedit annis 3. Hic conſtituit, vt miſſa presbyteri quamdiu toleratur ab eccleſia, id eſt, quamdiu non condemnatur, poteſt audiri, & poſſunt ab eo recipi eccleſiaſtica ſacramenta. Sub hoc papa Lucio III, Franciſcus ille à Deo prælectus Maſſizio natus. Hic Lucius etiam conſtituit ſententiam interdicti.

Vrbanus papa CLXXXII ordinatur. Sedit annis 2.

Gregorius papa C LXXXIII ordinatur. Sedit menſ. 4.

Clemens papa C LXXXIV ordinatur. Sedit annis 3. Hic Clemens papa conſtituit, vt tempore feriarum non fiat traductio ſponſarum vel ſolemnitas nuptiarum; à dominica ante Aſcenſionem Domini vſque ad octauam Pentecoſtes; & à dominica Aduentus vſque poſt octauam Epiphaniæ; & à Septuageſima vſque ad octauam Paſchæ. Conſtituit etiam, vt clerici non pugnent in duello, nec pro ſe pugiles introducant. Et conſtituit, vt clericus qui procurauit amputari ſibi virilia & genitalia, miſſam non celebret. Et cõſtituit, vt nullus ſuam commatrem ducat in vxorem. Celeſtinus papa CLXXXV ordinatur. Sedit annis 7. Pontificatus huius anno III, præfatus Fredericus imperator ſubmerſus, cui ſucceſſit filius ſuus Heinricus.

Anno Domini MCXC, Heinricus imperium adeptus, regnauit annis 7. Cum eſſet rex in Erphordia eo pręſente anno Domini MCXCIV, quidam comites & nobiles in cloacam cadentes ruptis trabib. pariter numero 7 interierunt. Iſte imperator veneno interiit, & ſepultus eſt in Spira. Huius imperatoris frater Philippus rex in regni ſchiſmate, cum tamen eſſet dux Sueuorum, regnauit annis 11, & in Babenberg de Witlinsbach anno Domini MXCVIII occiſus eſt, & ſepultus eſt in Spira. Ipſe etiam Palatinus, cum profugus euaſiſſet, in quadam grangia monachorũ nimis ſecurus, ludendo prouocaret veruccem trudendo cum clypeo, ſubito ab amicis Philippi irruentibus in vindictam fuſi ſanguinis occiſus eſt. Hic papa Celeſtinus III conſtituit, vt in eccleſiis conuentualibus celebretur electio de prælato, & conſtituit quod bigami non ordinentur, & conſtituit, vt nullus duos ſacros ordines vno die recipiat, & quod pueri cum venerint ad annos diſcretionis, id eſt ad 15 annos, ſi noluerint remanere in clauſtris licite poſſint ire ad ſeculum, & ad hæreditatem ſuam.

Anno Domini MCXCVIII, Heintici anno IV, Innocentius papa CLXXXVI ordinatur. Sedit annis 19. Iſte vocabatur Lothardus natus de nobilibus Romanis.

Anno Domini MCC, ſub hoc papa Innocentio tertio, & tempore Heintici imperatoris cepit in Accon ordo fratrum Teutonicæ domus. Hic papa fuit eruditus valde & plurimum eloquens. Hic compoſuit librum de ſacramento altaris, & ſermones, & librum de miſeria humana. Hic fecit plurimas decretales. Huius papæ Innocentij III pontificatus anno 9, anno vero Dom. MCCVI, Franciſcus vt ſapiens architectus cœpit pœnitentiam agere, & Deo miſericorditer diſponente initiauit ordinem fratrum minorum, & tunc ipſe præfatus papa ſtatim, vt vidit & audiuit S. Franciſcum, diuinitus inſpiratum

ratum ordinem approbauit, dans ſancto Franciſco mandatum, vt prædicaret verbum Dei & ſuis ſociis. Hic papa conſtituit, vt vltra quartum gradum licite contrahatur matrimonium. Hic etiam conſtituit, vt ſi aliquis in excommunicatione mortuus eſt, qui indicia manifeſtæ pœnitentiæ habuit, debeat extumulari, & abſolui, & recipi cum ſuffragijs ad eccleſiaſticam ſepulturam, *ext. de ſen. à nobis eſt qui ſic.* Hic papa confirmauit regulam & ordinem ſanctæ Trinitatis. Hi fratres totam ſubſtantiam diuidunt annuatim in tria, vnam in proprios vſus ſeruant, ſecundam partem in vſus peregrinorum & pauperum, tertiam partem mittunt vltra mare in redemptionem captiuorum.

Anno Domini MCCIV, ſub hoc papa ciuitas Cõſtantinopolitana capta eſt, & ſpoliata à Chriſtianis plurimis diuitijs, & rebus ac multis ſanctorum reliquijs, vt apparet in Venetia & in Halberſtat. Hic papa Innocentius declarauit, q̃ principes Teutoniæ ius habent in eligendo regem, promouendo ſi non fuerit hæreticus aut ſtolidus, vel perpetuo infirmus, imperatorem Romanorum. *ext. de electi. Venerabile.* Hic conſtituit, quod qui alteri coniũgitur altero inuito ante carnalem copulam poteſt eligere religionem. Et hoc conſtituit ſimiliter Alexander papa III. Iſte papa Innocentius III ſtatuit, in omnium Chriſtianorum prouincia diſtinguatur notabiliter habitus Iudæorum in vtroque ſexu. Conſtituit etiam, quod nullus clericus in ſacris ordinibus habeat vxorem vel concubinam in Occidentali eccleſia. Conſtituit etiam, vt nullus clericus habeat plura beneficia eccleſiaſtica vel duas dignitates, abſq; diſpenſatione ſedis eccleſiaſticæ.

Anno Domini MCCXII, per beatum Franciſcum & ſanctam Claram virginem incepit ordo pauperum dominarum, videlicet poſt ſextum annum conuerſionis S. Franciſci. Eodẽ tempore regina Vngarię, mater S. Elizabeth occiſa eſt, & pueri profecti ſunt vltra mare cum multitudine, ſed peregrinatio annihilata perijt. Hic papa Innocentius etiã conſtituit, vt quilibet adultus ad minus ſemel in anno plebano ſuo cõfiteatur, & ad minus ad Paſcha percipiat corpus Domini, niſi de conſilio ſuo abſtineat, & conſtituit quod confeſſor nulla ratione prodat peccatum confitentis, *extr. de pœnitent. & re. Omnis vtriuſq;*. Et cõſtituit, quod quilibet religioſus ad arctiorem ordinem poſtulata licentia, etſi non detur licentia, licite poſſit tranſire. Et conſtituit, q̃ nouitij nõ recipiantur ad profeſſionem, niſi finito anno probationis, quamuis nouitij renunciare poſſint ſuo iuri. Hic etiam conſtituit, vt prælati ſubditos clericos ſuos ſeu presbyteros exactionibus grauare non præſumant, & viſitantes parochias & eccleſias exactionum numerum nõ excedant, ita quod epiſcopi XX vel XXX habeant, archidiaconi V vel VII, diaconi ſiue archipresbyteri II, & quod ſine canib. venaticis & auibus proficiſcantur, ne grauentur eccleſię nimietate expenſarum, *ext. de cenſibus. Cum ampl.* Et conſtituit vt apoſtolorum vigiliæ ieiunentur, exceptis Philippi & Iacobi, & Ioannis Euangeliſtæ & Barnabæ: & quod infirmi in ieiunio poſſunt comedere carnes, vt maius periculũ euitetur, & quãdo vrgens neceſſitas requirit. Et cõſtituit, q̃ in eccleſijs doctores & ſtudium Grammaticæ habeãtur, & q̃ metropolitana eccleſia magiſtrũ habeat qui legat in Theologica facultate, & q̃ illi in expenſis prouideatur. Et cõſtituit, q̃ Iudæi nouas ſynagogas nõ faciant, & quod Chriſtiani in domibus eorum non ſinant, & nutrices Chriſtianæ Iudæorum infantes non nutriant. Iſte glorioſus papa Innocentius III, mortuo Heinrico imperatore, Ottonem ducẽ de Brunſvvig inunxit Romæ, & conſecrauit imperatorem. Poſt paruum tempus excommunicauit eundem, ſuſcitans ſibi aduerſarium Fredericum filium Heinrici imperatoris, quem ipſe papa ſublimauit ad ſceptrum regni.

Otto filius ducis Bauariæ imperium adeptus, regnauit annis 9. Iſte Otto imperator à papa Innocentio excommunicatus fuit vſq; ad mortem: ſed in articulo mortis à prælatis abſolutus obijt, & ſepultus eſt in Brunſvvig. Hic papa Innocentius III conſtituit, fieri ſententiam interdicti in perſonas & in loco, ſicut Alexander papa. Item conſtituit, quod nullus nouus ſanctus in veneratione habeatur niſi auctoritate ſedis Apoſtolicæ, ita q̃ canonizetur à papa. Hic papa Innocentius S. canonizauit ſ. Thomam Cantuarienſem archiepiſcopum, & ſancti Henrici ſponſam, ſ. Cunigũdam virginem. Hic papa Innocentius III, pontificatus ſui anno XVIII, anno vero Domini MCCXIV, in Lateranenſe palatio plurimum ſolemne celebrauit concilium, in feſto omnium Sanctorum. In quo ipſe papa multas cõſtitutiones edidit, & inter alias de paſſagio & cruce ſignandi in ſubſidium terræ ſanctæ maxime mentem poſuit, & per eccleſiam vniuer-

ſalem orationes ante *Agnus Dei* in miſſa pro terra ſancta ſtatuit ſcili. pſalmum *Deus venerunt gentes*, cum precibus & collecta *Deus qui admirabili prouidentia.*

Anno Domini MCCXV, obijt Hermannus Landtgrauius. Sequenti anno confirmatus eſt ordo prædicatorum fratrum, ſcil. à papa Innocentio III. Igitur poſt concilium tãtum vno anno ſuperuixit, & cum ægrotaret ad mortem, in ciuitatem Paruſij quidam abbas, prout frater Ciſtercienſis, veniens eum ſuis ad curiam Romanam, qui cepit ſomnum meridie in prato ante Paruſium, viditq; viſionem hunc habentem modum. Vidit, inquam, ille abbas ad orientalem plagam Dominum ſedentem in excelſo throno, faciem habentem aduerſus occaſum, circumſtante exercitu angelorum in prato: viditq; ab occidentali parte eiuſdem prati hominem toto corpore nudum, ſed infula pontificali decoratum, currentem velociſſime verſus ſedentem in throno, & alta voce clamãtem, *Miſerere mihi miſero miſericordiſſime Deus*: & vidit, quod inſequebatur eum currentem magnus draco, vt deuoraret ipſum: & veniens ſedentem in throno alta voce draco acclamauit, *Iuſte iudica iuſtiſſime iudex.* Et cum hoc abbas vidiſſet & audiſſet, mox euigilauit: & viſio diſparuit: & illius diſceptationis exitum nullatenus ſcire potuit. Cũque abbas aſcendiſſet ciuitatem Paruſium quæ in monte ſita eſt, audiuit quaſi ſonitum campanarum, & luctum plangentium, & vocem lamentantium dicentem, *Heu papa Innocentius defunctus eſt.*

Anno Domini MCCXVII, Innocentius papa III in Paruſio feliciter obijt, & ibidem ſepultus eſt.

Fredericus Heinrici imperatoris filius adeptus imperium, regnauit annis 30, à Cæſare Auguſto imperator*.

Defuncto Innocentio papa III, Honorius CIXXXVII ordinatur. Sedit an. XI. Hic papa Honorius III vitam & regulam ſancti Franciſci confirmauit, & in Regiſtro poſuit. Hic papa Fridericum Heinrici imperatoris filium Romæ cõſecrauit in imperatorem, anno Domini MCCXIX.

Ipſo eodem anno ſanctus Dominicus initiator ordinis prædicatorum feliciter migrauit ad Chriſtum, cum non plene eidem ordini annis 4 præfuiſſet. Quidam nomine Bertamus qui fuerat recluſus apud Tornacum, geſſit ſe cum pompa aliquandiu pro comite Waldevvino Flandriæ. Propter hoc à rege Franciæ & à comitiſſa Flandriæ ſuſpẽſus eſt in patibulo.

Anno Domini MCCXXV, Engelbertus Colonienſis archiepiſcopus occiſus eſt à comite Frederico de Yſenburg, qui & ipſe in vltionem ſuſi ſanguinis in Colonia prouincialium ſententia crurifragio miſere interijt. Sub hoc papa anno Domini MCCXXIII fratres minores Erfordiæ manſionem receperunt. Hic papa Honorius III conſtituit, ſicut & canon, vt corpus Domini ſemper in eccleſijs reſeruetur propter infirmos, & ſemper ſub camera. Et conſtituit, vt ſacroſanctum corpus Domini ad infirmos in habitu decenti portaretur, & cum reuerentia & lumine præcedente, vt Deus honorificetur, & populus ædificetur, & fides roboretur. Conſtituit etiam Honorius papa III, ſicut & Innocentius III, vt eccleſiæ metropoles doctores in theologica facultate habeãt, & vt aliquos idoneos ad ſtudium generale tranſmittant, vt poſtea copiam doctorum habeant qui alios informent. Et conſtituit, quod docentes in theologica facultate, & ſimiliter ſtudentes in ea in ſcholis per 5 annos integre percipiant præbendarum ſuarum & beneficiorum de gratia ſedis apoſtolicæ, *extr. de magiſtris ſuper ſpecula.* Hic papa ſortis vſum in electionibus perpetuo prohibet, ſcil. ne prælati per ſortes eligantur. Hic papa etiam iudicium candentis ferri ſtricte prohibet, quia in eo Deus videtur tentari. Iſte papa Honorius III ſanctitate & virtutibis plenus feliciter migrauit ad Chriſtum, ſepultuſque eſt ad ſanctam Mariam ad præſepe Romæ ſuper IV pyramides in rufa porphyretica. Illam ſepulturam huius papæ ſucceſſor Gregorius papa fieri fecit.

Anno Domini MCCXXIV, beatus ille ſeruus Dei Franciſcus, contuens in aere Seraphim cruce poſitum, extunc in palmis, & latere & pedibus effigiem plagarum Chriſti tulit vſq; ad felicem exitum ſuum, multis tunc vtriuſq; ſexus videntibus in eo illa Chriſti ſtigmata.

Anno Domini MCCXXVI, pontificatus huius Honorij Papæ anno 10, tempore Frederici

Fredericiimperatoris,beatus ille Frãciſcus apud Aſſiſium feliciter migrauit ad Chriſtum anno ætatis ſuæ XLV.

Anno Domini MCCXXVII, defuncto Honorio papa III, Gregorius papa à beato Petro CLXXXVIII ordinatur. Seditan.16. Eodem anno fuit multa turba cruceſignatorum congregata apud Brand. qui vt pariter cum Frederico imperatore in terræ ſanctæ ſubſidium transfretarent, ſed dolo Frederici imperatoris interueniente illud paſſagium impeditum fuit,& magna militia illa Chriſtianorum,qui amplius quam ad LX millia æſtimabantur,diſſipata fuit. Et illuſtris Landtgrauius Thuringiæ Ludevvicus, paratus corde & corpore cum omnibus ſuis armatis, tranſijt mare in ſubſidium terræ ſanctæ. Ibi apud Ottratũ, (vt fertur) veneno intoxicatus feliciter obijt, & reductus ſepultus eſt in Reinersburnen. Hic papa Gregorius nonus vocabatur Hugelinus. Iſte papa anno Domini MCCXXVIII, pontificatus anno II, ſolemniſſime canonizauit beatum Franciſcum in ciuitate Aſſiſiorum. Poſtea idem venerabilis papa tres ſanctos ſucceſſiue canonizauit, videlicet beatum Dominicum fratrum prædicatorum, & beatum Antonium ordinis fratrum minorum, & beatam Elizabeth de Marpurg, relictam illuſtriſſimi Landgrauij Thuringiæ.

Anno Domini MCCXXIX, Gregorius IX excommunicauit Fredericum imperatorẽ, obijciens multos,& enormes,& graues articulos. Hic papa conſtituit fieri ſententiam interdicti. Conſtituit etiam, quod filius ſacerdotis non poteſt ducere puellam, quam pater ſuus baptizauit. Et conſtituit, quod laici cuiuſcunq; religionis ſint, non debeant prædicare. Hic papa cum eſſet cardinalis & Oſtienſis epiſcopus, conſtitutus fuerat protector ordinis fratrum minorum.

Anno Domini MCCXXXI, Sanctus Antonius in Padua ordinis fratrum minorum,& ſancta Elizabeth in Marpurg,migrauerunt ad Chriſtum.

Anno Domini MCCXXXIII,Magiſter Conradus de Marpurg, verbi Dei prædicator, occiſus eſt.

Anno Domini MCCXXXVI, ſancta Elizabeth in Marpurg translata eſt cal. Maij. Iſte Gregorius Papa IX duos ordines confirmauit, quos ſanctus Franciſcus ordinauerat,vnum pauperum dominarum ſanctimonialium, alterum pœnitentium qui ſexum capit vtrumq;,ſc. clericos,coniuges, virgines & continẽtes. Idem papa etiam confirmauit ordinem monialium pœnitentium, ſc. ſanctæ Mariæ Magdalenæ.

Anno Dom. MCCXXXVII,frater Iordanus magiſter prædicatorum fratrum miſſus eſt in mari mediterraneo,& ſepultus eſt in terra ſancta. Iſte Gregorius papa nonus fecit de extrauagantibus compilationem nobilem,quam diuiſit in V libros: vnde verſus:

Pars prior officio creat eccleſiæq; miniſtros:
Altera dat teſtes,& reliqua iudiciorum:
Tertia de rebus & vita presbyterorum
Dat normam: rite nubere quarta docet:
Vltima de vitiis & pœnis tractat eorum.

Anno Domini MCCXLI, peregrina mania gens barbarorum ferociſſima:idolorum cultibus dedita,ſ. Tartari in Vngaria & Polonia Chriſtianorum plura millia occiderũt. Contra illos Gregorius papa fecit crucem prædicari, ſimiliter cõtra Stetingos, de quibus V millia & XXV homines à cruce ſignatis occiſi ſunt. Idem papa conſtituit feſta celebrari,ſc. Domini noſtri,& beatæ virginis,& diem dominicum, & apoſtolorum, & martyrum,& ſanctorum de illa diœceſi vbi quilibet manet: niſi vrgens neceſſitas inſtet tẽpore meſſis vel vindemiæ,vel eccleſiæ aut pauperibus aliquibus ſubſeruiant. Et conſtituit,vt ſi concubinis ſuis excommunicatis à audice communicant, ipſo facto ſunt clerici maiori excommunicatione ligati. Conſtituit etiam, vt tempore interdicti presbyteri ſemel in hebdomada corpus Domini conficiant ſubmiſſa voce,clauſis ianuis,quod pœnitentibus in morte detur. Hic papa Gregorius IX feliciter obijt Romæ:ſepultus eſt in Vaticano iuxta corpus beati Gregorij papæ ante ſecretarium beati Petri.

Anno Domini MCCXLIV, Celeſtinus papa CLXXXIX ordinatur. Sedit diebus 16. Hic vocatur Irmfridus, qui cum cardinalis epiſcopus eſſet, negotia pauperum clericorũ frequenter & diligenter intuitu miſericordiæ promouit apud papã Gregorium. Hinc idẽ papa Gregorius prophetice prædixerat, quod futurus eſſet & ipſe papa,ſicut

Digitized by Google

beatus Franciſcus præfato Gregorio, cum eſſet Oſtiẽſis epiſcopus cardinalis. Hoc Celeſtino papa feliciter defuncto, ceſſauit epiſcopatus fere duob. annis: & cum non eſſent tunc niſi IX cardinales, in electione papæ concordare non poterant, & hoc vtiq; in periculum totius eccleſiæ.

Anno Domini MCCXLV, Innocentius papa ordinatur. Sedit annis 12. Hic vocabatur Simebaldus presbyter cardinalis. Hic papa duos ſanctos canonizauit, videlicet fratrẽ Petrum ordinis prædicatorum, occiſum ab hæreticis apud Mediolanum, & Lateslaum Cracouienſem epiſcopum. Iſte papa conſtituit, vt quicunq; prælatus fert ſententiam excommunicationis, iuris ordine non ſeruato, ab ingreſſu eccleſiæ, & ad minus per vnum menſem ipſo facto ſit ſuſpenſus: alioquin irregularitatem incurrerit, de quo ſolus papa diſpenſare poteſt, & non alius, *extr. de ſententia excommunicationis, Cum medicinalis.* Et conſtituit, vt quicunque iudex ordinarius, vel etiam delegatus, contra iuſtitiam vel etiam contra conſcientiam ſuam in grauamen alterius partis iniuſte iudicauerit: per vnum annum ab executione officij ſui ſit ſuſpenſus: & ſi ſe diuinis ingeſſerit, irregularitatem incurrat, de qua ſolus papa diſpenſare poteſt, & non alius. *extr. de ſenten. & re iudi. Cum item tribunal.* Hic papa etiam conſtituit, vt quicunq; aliquem occidi fecerit, vel mandauerit, ipſo facto ſit excommunicatus, & ab omni dignitate, ordine, officio & beneficio ſit depoſitus, *extr. de homicidio pro humani.* Iſte papa Innocentius IV in ciuitate Galliarum Lugduno manſit per annos VII.

Anno Domini MCCXLV, hic concilio Lugdunenſi conſtituit, vt octaua beatæ Virginis Mariæ ab omnibus clericis & religioſis annuatim ſolemniter celebretur. Tempore huius papæ Ludevvicus rex Franciæ cum Chriſtiano exercitu contra conſilium papæ transfretauit, & fugientibus barbaris à facie eius cepit, & in poſſeſſione pacifica habuit Damiatam. Poſtea in breui belli idem rex Franciæ à Soldano in Babylone id eſt à Pharaone rege Ægypti, captus eſt, & ſuus Chriſtianus exercitus diſſipatus, & occiſus eſt totus. Rex autem Ludevvicus pro redemptione ſua dedit Soldano c millia marcarum argenti & ciuitatem Damiatam. Verumtamen arma, tentoria, vaſa precioſa, equos electos, alimenta Chriſtianorum Sarraceni in illo prælio obtinuerunt.

Anno Domini MCCXLIX, cum rex Ludevvicus eſſet vltra mare, vbi (ſicut dictum eſt) captus, & ad plurima damna perductus eſt: venerunt in regnum Franciæ plura millia paſtorum, dicentes ſe velle venire in adiutorium Ludevvico Franciæ regi vltra mare. Hi vnum capitaneum magiſtrum habuerunt nomine Iacob, peritum in pluribus linguis. Hic fuit apoſtata Ciſtercienſis & ſceleratiſſimus. Hic in Francia manus violentas iniecit violenter in clericos per diuerſa loca. Iſtum Iacobum facinoroſum ſequebantur meretrices, latrones, magi & malefici. Qui Iacobus apud Bituris ciuitatem occiſus eſt à Chriſtianis ſententialiter, & omnes quotquot inſequebantur eum, occiſi & diſſipati ſunt. Iſte Innocentius quartus inter omnes apoſtolicos à ſancto Petro primo papa ditior fuit; (vt fertur) & opulentior in pecunia & theſauris. Hic papa in concilio Lugdunenſi ſententialiter Fredericum imperatorem propter crimina ſua ab omni honore deſtituit, & eum imperiali ac regali dignitate & nomine priuauit, anno Domini MCCXLV, & principibus Teutoniæ ad quos ſpectat electio imperatoris, dedit papa eligendi poteſtatem libere ſucceſſorem. Iſte Fridericus imperator, ſicut præfatus papa in decreto Lugdunenſi ſcribit, multotiens pacem inter eccleſiam & imperium reformatam temere violauit. Perpetrauit etiam ſacrilegium, capi faciens duos cardinales ſanctæ Romanæ eccleſiæ, Ottonem Portuenſem, & Iacobum Præneſtinum epiſcopos, ac aliarum eccleſiarum prælatos, clericos, religioſos & ſeculares venientes ad concilium, quod Papa Gregorius IX duxerat conuocandum, quod ipſe imperator petierat conuocari. Hos prælatos cum clericis in Sicilia fecit diris carceribus mancipari, quibuſdam in mari ſubmerſis. Eccleſias IX archiepiſcopales, & multas epiſcopales, abbatias quoq; & alias eccleſias prælatorum regimine deſtituit in regno, in graue ipſarum præiudicium, & periculis animarum eccleſiarũ non ſolum facultates, etiam bona prout voluit occupari, ſed etiam cruces & calices, thuribula & alios ſacros theſauros & pannos ſericinos velut cultus diuini con-

contemptor auferri iuſſit. Clericos quippe collectos multipliciter affligi procurauit, & non ſolum trahebantur ad iudicium ſeculare, ſed cogebantur ſubire duella: incarcerabantur, occidebantur, & in patibulis cruciabantur, in confuſionem & opprobrium ordinis clericalis. Hæreſi quoq; ſuſpectus habebatur. Nam poſtquam Papa Gregorius nonus ipſum anathematis vinculo innodauit, & poſt captionem cardinalium, prælatorum & clericorum ad ſedem apoſtolicam venientium: claues eccleſiæ contempſit, ſibi faciens celebrari, vel ſaltem quantum in eo eſt prophanari diuina. Scripſit & aſſeruit ſe Gregorij papæ ſententias non vereri, & coegit alias ſententias papales non obſeruare. Præterea coniunctus amicitia deteſtabili Sarracenis, nuncios & munera eorum cum hilaritate & honorificentia recepit, & munera eis pluries deſtinauit. Ritus eorum amplectens illos in quotidianis obſequijs ſecum tenuit. Exiſtens ipſe in partibus tranſmarinis, facta compoſitione quadam, (colluſione verius) cum Soldano Machometi nomẽ in templo Domini diebus & noctibus proclamari promiſit. Bacario regi ſchiſmatico, inimico Dei, & eccleſiæ, & ſolẽniter excommunicato, filiam tradidit in vxorem. Ducem Bauariæ fecit per Aſiſmos occidi. Nec eccleſias, nec monaſteria, nec hoſpitalia, ſeu alia pia loca conſtruxit: ſed deſtructioni eccleſiarum inſtitit: religioſas & alias eccleſiaſticas perſonas iugiter attriuit: manum (ſicut decet principem) ad eleemoſynas nõ extendit, neglector ſuæ ſalutis pietatis operibus non intendit. Poſſeſſiones Romanæ eccleſiæ, videlicet marchiam Anchonetanam, ducatum Spoletanum, nobilem ciuitatem in Apulia, ſc. Beneuentum, cuius archiepiſcopus habet ſub ſe duodecim ſuffraganeos epiſcopos, diruit & occupauit, præter alias ciuitates Thuſciæ. *Hæc ſcribit Innocentius papa in decreto concilij Lugdunenſis.* Iſte Imperator Fredericus obtinuit homines per Aſiſmos mortiferos, perfidos & maleficos à quodam rege barbarorum (vt fertur) qui appellatur vetuſtus de montanis, quos miſit quo voluit ad occidendum. Hic iniquitatem in excelſo loquutus eſt, ponens in cœlum os ſuum dixit, audiẽte Henrico Landgrauio, *Tres* (inquit) *ſeduxerunt omnem mundum, videlicet Moyſes Hebræos, Chriſtus Chriſtianos, Machometus barbaros. Quamobrem ſi principes imperij inſtitutioni meæ aſſentirent, ego vtiq; meliorem modum credendi & viuendi cunctis nationibus ordinare vellem.*

Heinricus Lantgrauius, electus in regem anno Domini MCCXLVII in odium Friderici, Conradum eiuſdem Frederici filium regem in conflictu apud Franckenuort cum ſuo exercitu in die ſancti Dominici vicit & confudit. Ipſo eodem anno præfatus Heinricus rex & Lantgrauius immatura morte obijt in profluuio ventris, & ſepultus eſt in Iſenach. Hic quia ſine hærede defunctus eſt, quamuis feliciter tamen plurima bella*. Et dira guerrarum turbatio in Turingia exorta eſt, & in finibus eius pro habendis poſſeſſionibus eiuſdem.

Anno Domini MCCLII, Fredericus ille quõdam imperator, ſed anathematizatus & imperiali honore priuatus, veneno interijt & miſere mortuus, in die Luciæ virginis & martyrum ſepultus eſt apud Fogiam. Rex Conradus filius ſuus poſt breue tempus etiam miſere mortuus, ſepultus eſt apud patrem.

An. Dom. MCCXLVIII, Guilielmus comes Hollãdiæ in regem electus, regnauit an. 3. & occiſus eſt à Friſonibus. Iſte papa Innocentius IV obijt, & ſepultus eſt in Neapoli.

Anno Domini MCCLVI, Alexander papa XCI ordinatur. Hic erat cardinalis Oſtienſis epiſcopus, & vocabatur Reinoldus, protector ordinis fratrum minorum.

Anno Domini MCCLVI, Alexander papa canonizauit ſanctam Claram virginem. Iſte papa Ezelinum deterius tortorem Chriſtianorũ, interfectorem IX fratrum minorum & aliorum fidelium plurimorum, perſequutorem fidei catholicæ, pro hęretico: & omnes fautores ſuos ſententialiter condemnauit & excommunicauit, & à ſancta Dei eccleſia tãquam membra putrida & morbida præſcidit, & litera apoſtolica quæ ſic incipit, *Scandalum fidei, malum Italiæ, & macula populi iſte Ezelinus hæreticus, publicus hoſtis.* & cum contra ipſum prædicaretur plena indulgentia omnium peccatorum, quæ tranſeuntibus mare in terræ ſanctæ ſubſidiũ eſt cõceſſa, ſeipſum fame & inedia, traditus in reprobum ſenſum, nequaquam volẽs cibum accipere, interfecit. Hæc acta ſunt anno Domini MCCLVI. Hoſtes ſæuiſſimi, oppreſſores crudeliſſimi omnium nationum, Tartari potentiſſime expugnauerunt partes Oriẽtales, videlicet regnũ Indię, & regnũ Armenię, regnũ Niniuæ, regnũ de Baldach potentiſſimum, interfecto eorũ papa Califa: regnum

Hieroſolymitanum, Antiochiam, & partes Chriſtianorum vltra mare, & fugatis tam Chriſtianis quam Sarracenis, Hieruſalem & Arabiam poſſederunt. Porro Soldanus Babyloniæ qui eſt Pharao rex Ægypti, reſumptis vtriuſq; viribus cum exercitu barbarorum clam irruit in caſtra Tartarorum, & multa ex eis millia interfecit. Soldanus Babyloniæ ideo dicitur, quia in tertia manſione in exitu Iſrael de Ægypto, ſcil. Ethan rex Pharao conſtruxit ciuitatem munitam, quam appellauit nouam Babyloniam.

Quidam magiſtri Pariſienſes duplici corde compoſuerunt libellum infamem contra venerabiles fratres minores & prædicatores, qui tale habuit initium, *Ecce videntes clamabunt foris.* Hunc librum ipſis magiſtris præſentibus Anagine Alexander papa IV condemnans ſententialiter combuſſit in audientia, deſtituitque eoſdem magiſtros, ab officijs & beneficijs perpetuo. Fratres autem vtriuſq; ordinis reſtituit famæ ſuæ ſcribẽs prælatis & vniuerſis, fratres præfatos eſſe in ſtatu perfectionis, & de numero ſaluandorum. Hæc acta ſunt anno Domini MCCLVII.

Anno Domini MCC LXI, plura millia flagellatorum prodierunt in mundum. Iubente papa Alexandro celebrata ſunt concilia in Moguntia à domino Wernhero archiepiſcopo, & alijs epiſcopis cõtra Tartaros & alia pericula, vt per verbum crucis, & manum armatam, & per orationes fidelium, reſiſtatur inimicis eccleſiæ in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, Amen.

Anno Domini MCCLXI, rex Tartarorum miſit ſolemnes nuncios, circiter XXIV nobiles Tartaros cum duobus fratribus ordinis prædicatorum, qui eſſent interpretes linguarum ad regem Franciæ Ludevvicum, vt & ſe & totũ regnum Franciæ ditioni ſubijcerer Tartarorum, alioquin regnum Frãciæ impugnaret tempore procedente. Quod rex Ludevvicus habito conſilio cum primoribus regni ſui conſtanter renuit, ipſos tamen nuncios honorifice Pariſijs tenuit, & vſque ad papam Alexandrum pacifice remiſit.

Eodem anno Alexander papa in die ſancti Vrbani papæ defunctus eſt in Bicernio & ibidem ſepultus eſt, & ceſſauit epiſcopatus vſq; ad decollationem ſancti Ioannis Baptiſtæ, diſcordantibus cardinalibus in electione. Tunc elegerunt patriarcham Hieroſolymitanum Iacobum in papam, & vocatus eſt Vrbanus IV.

Frater Theodericus ordinis prædicatorum ictu tonitrui illico defunctus eſt.

Anno Domini MCCLXII, venit quidam cum exercitu magno, dicens ſe eſſe Fredericum imperatorem, qui ante decem annos mortuus fuerat. Hic impugnauit Menfridũ principem Apuliæ, & eum ſtrenue perſequebatur, aſſerens ſe habere velle regnum Apuliæ & Siciliæ.

Anno Domini MCC LXII, in vigilia beati Ægidij abbatis, fuit eclipſis Lunæ à media nocte vſq; ad diluculum, & in ſanguineo colore diu laborauit.

Vrbanus papa IV, congregata multitudine tam cleri quam populi, cum cardinalibus & pontificibus 14 Calend. Decemb. incepit prædicare ſolemniter crucem in ſuccurſum terræ ſanctæ, & fratribus minoribus & prædicatorib. per literas apoſtolicas datas victorib. ſtricte dedit in mandatis eandem crucem conſtanter & diligenter prædicare per Dei eccleſiam, cum larga indulgentia in ſubſidium terræ ſanctæ.

Illuceſcente vigilia ſancti Ioannis Baptiſtæ orta tempeſtate cum inundatione pluuiarum in Appoldo & vicinis vallibus, ac in genere nocturno tempore homines promiſcui ſexus XXXV ſubmerſi ſunt: domicilia deducta ſunt, & pecora plurima perierunt.

Item nonas Auguſti poſt horam nonam fuit eclipſis Solis generalis, vt videtur in iſta Teutoniæ regione.

In vigilia apoſtolorum Simonis & Iudæ, & ad tria millia circiter prope Hallis, Adelbertus Landgrauius Thuringiæ, & Germanus ſuus Theodericus marchio de Landesberg, filij ſenioris, marchionis Miſnenſis Henrici Saxones deuaſtantes in multitudine graui, & manu valida terras eorum, & diœceſin Nuvvenbergenſem, & diœceſin Merſeburgenſem facientes incendia, & aſportantes ſpolia multa prælio inuaſerunt, in quo conflictu crudeli & hoſtili odio ferociſſime, à mane poſt ortum Solis vſque poſt nonam dimicatum eſt. In hoc bello Albertus dux de Brunſvvig, ſtrenuus in armis & vir bellator, vulneratus captus eſt, & Henricus comes princeps de Anehalt vulneratus

captus

captus eſt. Inſuper & comites de Swerin & Eberſtein capti ſunt, præterea & vaſalli, & nobiles, & iudices aduocati circiter XII capti ſunt. Similiter electa militia in eodem bello, vt ad quingentos quinquaginta & 16 viros in armis plenis, Deo permittente cum maximo damno ſuo, ſcilicet electorum equorum & armorum captiui ducti in vinculis ſunt detenti.

Anno Domini MCCLXIIII, orta diſcordia inter regem Angliæ & vniuerſitatem eiuſdem regni congreſſi ſunt cum multitudine pugnatorum, in quo conflictu duo reges, rex Angliæ & rex frater ſuus, & duo filij ipſorum à populo captiui ducti ſunt cum aliis multis nobilibus, & ibidem plura millia occiſorum noua & inaudita hactenus in pecunia, & in aliis rex violenter exegit contra morem à populo. Vnde ciues & rurenſes huic violentæ exequutioni viriliter & pariter reſtiterunt. Item inter papam Vrbanum quartum, & Menfridum principem Apuliæ, filium Frederici imperatoris, & quaſi per ſtipendiarios continua conteri concertatio habita eſt, & habetur pro regno Apuliæ. Sed Dominus papa Vrbanus, ſicut multitudini clare apparet, ſe defendere non ſufficit, cum tamen ſingulis ſeptimanis ſuis ſtipendiariis circiter mille marcas diſtribuere debeat. Hoc anno in Pentecoſte Pariſiis fratres prædicatores celebrantes capitulum generale, elegerunt in magiſtrum ordinis fratrem Ioannem Lõgobardiæ prouincialem, qui ſeptimus iam magiſter ordinis ipſorum factus eſt.

Stella quæ dicitur Cometes apparuit, videlicet in Oriente ante ortum diei poſt ſtellam matutinam: apparuit ſcilicet ante auroram cum radiis multis: ipſi eius radij longe lateque apparuerunt, antequam oriretur ipſa ſtella cometes. Igitur veloci curſu laborauit ipſa ſtella Cometes, ita quod præcurrerit, & longe verſus meridiem præceſſit ſtellam matutinam, id eſt, Luciferum. Viſa eſt circa feſtum ſanctæ Mariæ Magdalenæ primo, & vſque ad octauam ſancti Auguſtini apparuit. De hac Iſidorus etmylogiarum libro tertio ſcribens, dicit: Cometes ſtella eſt dicta, eo quod comas luminis ex ſe fundat. Quod genus ſideris, quando apparuerit, aut peſtilentiam, aut famem, aut bella ſignat. Cometes autem Græce, Latine Crinitæ appellantur, quia in modum crinium flammas ſpargunt, quas Stoici dicunt eſſe vltra xxx: quorum nomina & effectus quidam aſtrologi ſcripſerunt.

Dux Albertus de Brunſwig redemit ſe, defunctus eſt. Pluuiæ & repentinæ inundationes aquarum circa feſtum beati Nicolai epiſcopi multas villas in Saxonia miſerabiliter ſubmerſerunt.

Anno Domini MCCLXV, Clemens papa IV à beato Petro CXCIV ordinatur, qui ante vocabatur Voido, & archiepiſcopus fuerat Narbonenſis, & factus eſt cardinalis.

Ingrauatum eſt bellum inter papam Clementem & Menfridum principem Apuliæ pro patrimonio ſancti Petri, quod præfatus Menfridus tenet violenter. Iſto anno multæ naues magnæ & onuſtæ tam trieres quam cogkones in mari mediterraneo ac in Dacia perierunt. Soldanus Babyloniæ, impugnans Chriſtianos in terra ſancta cepit Azotum caſtrum firmiſſimum domus hoſpitalis, quod alio nomine vocatur Aſſur, in quo habitabant duo millia hominum quos omnes occidit. Sed fratres milites domus hoſpitalis & domus templi CLXXX captiuos ac ſtricte vinculatos duxit in Ægyptum. Cepit etiam caſtrum & ciuitatem Cæſaream; nec non & ciuitatem quæ vocatur Caiphas, idem Sarracenus Soldanus violenter cepit & tenet. Albertus Landgrauius Thuringiæ, & marchio Otto de Brãdenborg cũ filio ſuo, Albertus etiam dux de Brunſwig, & multi alij in Prutziam peregrinantes contra paganos cum ſigno crucis profecti ſunt.

Anno Domini MCCLXX, incepit eſſe fames valida in feſto ſancti Iacobi Apoſtoli.

Anno Domini MCCXXIII, creatus eſt in regem Romanorum comes de Habeſchborg in feſto ſancti Michaelis archangeli.

Anno Domini MCCLXXIV, concilium generale fuit in Leuno celebratum in feſto ſanctorum Apoſtolorum Philippi & Iacobi ſub Gregorio decimo papa. Poſt hunc papam fuit Innocentius V, poſt quem Adrianus ſequens: poſt illum Ioannes fuit: Nicolaus III huic ſucceſſit: Martinus vero poſt illum fuit. Huic ſucceſſit Honorius IV, ſed huic anno Domini MCCLXXVIII Nicolaus IV ſucceſſit.

Digitized by Google

Anno Domini MCCLXXIX, rex Bohemorum dictus Octacker victus fuit à Rudolpho rege Romanorum in prælio, III die post festum Bartholomæi apostoli. In eodem conflictu occisus est rex Bohemus.

Anno Domini MCCXCI, obiit rex Rudolfus in diuisione Apostolorum, & in eodem anno in idibus Septembris per diuersa loca terræmotus factus.

Anno Domini MCCXCI, capta est ciuitas Accon à Sarracenis in die Potentianæ virginis.

Anno Domini MCCXCII, electus est in regem Romanorum comes Adolfus de Nassowe in inuentione sanctæ crucis.

Anno Domini MCCXCVIII, in die Processi & Martiniani, rex Adolfus Romæ in prælio occisus est, non longe à Moguntia ab Alberto duce Austriæ filio quondam Romanorum regis Rudolphi de Habesborch ipsum Episcopum Moguntinum cum aliis baronibus & nobilibus adiuuante. Idem Gerhardus Moguntinensis episcopus, dictus de Eppenstein, cum aliis electoribus quibusdam regni Romani dictum ducem ante prælium & mortem regis Adolphi in Romanum regem in Moguntia elegerunt, & licet non æque eundem post prælium in Aquisgrani coronauerunt, & regem confirmauerunt, cum tamen idem dux ministerialis fuerit regis Adolphi. Et hæc conspiratione pessima sunt acta.

Anno Domini MCCXCIV, papa Bonifacius, nomine antea Benedictus, papam Ioannem virum sanctum concorditer electum ab officio populi subtiliter amouit, & idem papa permansit, tenensque papam Ioannem in bona custodia vsq; ad eius mortem. Ab aliquibus in dubium vertitur, quod non potuerit papa Ioannes papale officium resignare.

Anno Domini MCCC, dum ciuitas Accon & tota terra sancta in potestate gentilium steterit VIII annis, rex Tartarorum nomine Gazan potenter cum suis, rege Armeniæ ipsum adiuuante, terram sanctam vsque Damascum hostiliter acquisierunt, in duobus conflictibus LXX millia hominum gentilium ad arma valentium occiderunt, præter reliquum populum cuius numerus non poterat determinari. Idem rex Tartarorum à Natiuitate Domini vsque ad Maium permanens in Damasco, potenter mittens suos solemnes nuncios summo pontifici Bonifacio, petens & desiderans, vt omnes Christiani aduenirent, terram sanctam accipiendo & possidendo, quam ipsis animo libenti vellet dare; & vocauit principaliter III ordines, templarios, hospitalarios, & fratres Alemannos in ipsis suis literis, domino apostolico ad Romanam curiam destinatis.

Anno Domini MCCXCVIII, in vigilia Natiuitatis Dominæ nostræ Veneti, & cum nonaginta armatis galeidis, & Iannenses cum totidem galeidis armatis in mari conuenerunt: à Venetiis vix quinquaginta milliaria Latina, & in immensum conflictum pariter habuerunt. Sed tamen Iannenses præualuerunt, & Veneti occubuerunt, & quasi omnes eorum galeidas combusserunt & submerserunt, populum vero captiuum deduxerunt, & innumerabiles ex eis occiderunt. Et ipso anno prænotato, cum auidissimi essent inimici & diu fuissent; perpetua pace sunt reconciliati.

Anno Domini MCCCIII, Ioannes papa ordinatur.

Anno Domini MCCCIX, primi crucifigeri ibant.

Anno Domini MCCCXI, ordo contemplariorum destruitur.

Anno Domini MCCCXIII. Heinricus imperator ab vno fratre prædicatorum veneno interiit.

Anno Domini MCCCXVIII, Albertus dux iunior obiit.

Anno Domini MCCCXXXIV, Benedictus papa ordinatur.

Anno Domini MCCCXXXVIII, in nocte Philippi & Iacobi Apostolorum, cecidit nix ad spissitudinem vnius pedis.

Anno Domini MCCCXLII, in die Mariæ Magdalenæ fuit inundatio magna.

Anno Domini MCCCXLIII, Clemens papa ordinatur.

Anno Domini MCCCXLIV, Otto dux de Brunswig obiit.

Anno Domini MCCCXLVI, fama de marchione ficto.

Anno

Digitized by Google

Anno Domini MCCCXLVII, Carolus quartus rex Bohemiæ in regem Romanorum eligitur.

Anno Domini MCCCXLIX, crucifigeri circumibant.

Anno Domini MCCCL, peſtilentia magna viguit.

Anno Domini MCCCLIV, Innocentius VI papa ordinatur.

Anno Domini MCCCLVI feſtum eccleſiæ Riddageshuſen tranſponebatur ad dominicam poſt feſtum Martini.

Anno Domini MCCCLVII, Carolus quartus imperat.

Anno Domini MCCCLVIII, inundatio ſecunda fuit in die Margaretæ virginis, & peſtilentia maior.

Anno Domini MCCCLXII, Vrbanus papa quintus ordinatur.

Anno Domini MCCCLXVII, prælium prope Hildensheim committitur circa villam quæ dicitur Gheimeſſen. Vero dux Magnus ſenior de Brunſwig, & epiſcopus Halberſtatenſis ſunt captiuati cum multis nobilibus, militibus & armigeris. Eodem anno factum eſt prælium magnum in Friſia, vbi XL interfecti ſunt à Friſonibus.

Anno Domini MCCCLXVIII, caſtrum Walmeden deuaſtatur.

Anno Domini MCCCLXIX, Magnus dux ſenior de Brunſwig, & Wilhelmus dux de Luneborch obierunt.

Anno Domini MCCCLXX, Aluelde ciuitas capta eſt à duce Ottone.

Anno Domini MCCCLXXI, Gregorius papa ordinatur. Eodem anno Luneburg ciuitas auertitur.

Anno Domini MCCCLXXIII, Magnus dux in Brunſwig & Luneburg iunior occiditur ante caſtrum Richling.

Anno Domini MCCCLXXIV, feria ſecunda poſt miſericordias domini Dominicam, præconſules & conſules ciuitatis Bronſwig ſunt communiter captiuati à communi populo: & de præconſulibus & conſulibus ſex ſunt in foro decollati, & duo occiſi.

Anno Domini MCCCLXXVIII, Vrbanus papa ſextus eligitur, & antipapa Clemens VII, qui & Robertus vocatur.

Anno Domini MCCCLXXIX, caſtrum Dalem capitur à Brũſwichſenſibus, in vigilia Bartholomæi Apoſtoli. Eodem anno Herdegeſchen capitur à duce Ottone.

Anno Domini MCCCLXXX, caſtrum Banſleue capitur à Brunſwichſenſibus, & Ioannem de Wewerling ſuper caſtrum cremauerunt.

Eodem anno capitur Glenctorpa, & cremauerunt.

Anno Domini MCCCLXXXI, feria quarta in quatuor temporum ante feſtum Michaelis. Fridericus dux de Brunſwig præſentauit conſulibus & ciuibus caſtrum Wulfesbuttel in bona amicitia & fide.

Anno Domini MCCCLXXXII, Epiſcopus Magdeburgenſis fuit in Calue præcipitatus in choreà.

Anno Domini MCCCLXXXII, hoc eſt eodem anno, fuit inundatio tertia in Brunſwig. Eodem anno circumuallauerunt caſtrum Gyshorn, dux Albertus de Luneborg, Wenzlaus dux Saxoniæ, conſules de Brunſwig, de Luneburg, de Honnouer, de Vltze cum ciuibus eorum: & poſtea præſentatũ eſt conſulibus de Brunſwig. Eodem anno, ſequenti die Bartholomæi venerunt militares domini à Deſtenberghe cum ſuis complicibus & exercitibus ante Brunſwig, & perpetrauerunt ſpolium ſine aliqua cauſa, & percuſſerunt de ciuibus in ore gladij XX, & XL captiuatos ſecum duxerunt.

Anni Domini MCCCLXXXV, dux Albertus de Luneborg iactatus eſt per machinam ante caſtrum Richling, & obiit.

Anno Domini MCCCLXXXVI, tres duces Brunſwichzenſes pariterque fratres, videlicet Fredericus, Bernardus & Heinricus duxerunt vxores in quatuor ſeptimanis. Eodem anno in die Mariæ Magdalenæ fuit ſuſpenſus comes Tydericus de Weringherode ab epiſcopo de Magdeburg, nec non à comite de Regenſtein, qui in ſimul ibi fuerunt congregati in bona amicitia & fide.

Anno Domini MCCCLXXXVIII, Weneſzlaus dictus dux Saxoniæ veneno interiit circiter feſtum Paſchæ. Eodem anno in die corporis Chriſti in ortu Solis factum

eſt prælium magnum prope Wynſen vppe der Alleren, inter Brunſwicenſes & Luneburgenſes. Ibi Deo adiuuante & beato Auctore, Brũſwichſenſes victoriam obtinuerunt; & Luneborgenſes cum ſuis perdiderunt, & filij Magni ducis terram Luneborgenſem tenuerunt: in quo prælio plus quam c ſunt interfecti & ſubmerſi, & CCCL captiuati de principibus, nobilibus, militibus & armigeris. Eodem anno caſtrum Ierktzem à duce Frederico & Brunſwicenſibus capitur, & eis ſubiicitur.

Anno Domini MCCCLXXXIX, ipſo die Panthaleonis ac Cyriaci martyrum in æſtate tantæ fuerunt aeris tempeſtates, quod multæ de arboribus fuerunt per medium detrũcatæ, & multæ radicitus euulſæ. Eodem anno Vrbanus VI in profeſto Galli obiit, & Bonifacius nonus ſedem fuerat adeptus.

Anno Domini MCCCXC, annus Iubilæus per Vrbanum ſextum inſtitutus, & per Bonifacium nonum approbatus celebrabatur. Eodem anno Albertus Epiſcopus Halberſtadenſis obiit, & electus eſt vnus de Honſtein ibidem.

Anno Domini MCCCXCI, peſtilentia quarta viguit.

Anno Domini MCCCXCII, in die ſancti Auguſtini epiſcopi, hora veſperorum ceciderunt grandines in quantitate ouorum pullorum.

Anno Domini MCCCXCIII, in die Calixti papæ & martyris factum eſt prælium in diœceſi Hildesheimenſi, circa horam veſperorum apud villam Veneni inter Fredericum ducem de Brunſwig cum ſuis & inter militares, videlicet Ioannem de Schwichgelde, nec non Conradum de Deſtenbergk cum eorum exercitibus. Ibi Deo donante Frederic⁹ dux victoriam cum ſuis obtinuit: in quo prælio ſunt captiuati capitanei præfati cum militibus & armigeris numero LXXXVIII, & de ciuibus & villicis numero XCV, & ibidem ſunt interfecti, trucidati, & à lupis deuorati numero quaſi CL. Tota ſumma horum captiuorum & interfectorum eſt circiter CCCXXIII.

Anno Domini MCCCXCIV, in die ſancti Nicolai Epiſcopi obiit dux Otto dictus de Brunſwig, princeps in Goting.

Anno Domini MCCCXCV, annus Iubilæus celebrabatur in Magdeborch à feſto Ægidij ſancti per annum.

Eodem anno indulgentiæ datæ ſunt hic in vrbe ad ſanctum Blaſium durantes per octauam Aſcenſionis Domini in perpetuum.

Anno Domini MCCCXCVI, in octaua ſancti Martini fuit validus ventus huic clauſtro nocuus. Eodem anno bellum commiſſum eſt circa Rhenum in campo Camerenſi prope ciuitatem Cluns, inter illuſtres principes, Wilhelmum ducem de monte, & Theodericum comitem de marchia.

Anno Domini MCCCXCVII, Ioannes epiſcopus Hildesheimenſis eligitur.

Anno Domini MCCCXCIX, Weneſlaus rex Bohemiæ prauitate ſua regnum fœdauit Romanorum.

Anno Domini MCCCC, Fridericus dux Brunſwigenſis interfectus eſt in Haſſia à comite de Woldogghe in die Bonifacij.

Eodem anno Robertus dux Bauariæ in regem Romanorum eligitur.

Eodem anno crucifigeri ſiue flagellatores ibant tertio in Brabantia & Hollantia.

Anno Domini MCCCCI, Cometes apparuit.

Anno Domini MCCCCII, peſtilentia magna viguit.

Anno Domini MCCCCIII, Innocentius ſeptimus papa eligitur.

Anno Domini MCCCCIV, regnum Franciæ filio regis tandem expulſo à duce Burgũdiæ & Anglis lamentabiliter diſrumpitur.

Anno Domini MCCCCV, Gregorius vndecimus papa eligitur.

Anno Domini MCCCCVI, eclipſis Solis fuit in craſtina vice hora ſeptima de mane.

Eodem anno obiit Duciſſa ducis Heinrici in vigilia Petri & Pauli.

Eodem anno obiit Otto epiſcopus Bremenſis ducum frater.

Anno Domini MCCCCVIII, Alexander quintus papa eligitur.

Anno Domini MCCCCIX, prælio facto prope Maſtricht interfecti ſunt de ciuibus Leodinenſibus 32 millia.

Anno Domini MCCCCX, in Pruſſia facto prælio interfecti ſunt CCC à rege Pollonij. Eodem anno Ioannes papa eligitur.

Anno

Anno Domini MCCCCXI, Sigiſmundus rex Vngariæ, filius Caroli quarti, in regem Romanorum eligitur.

Anno Domini MCCCCXII, in nocte ſanctæ Cæciliæ erat validus ventus, & durauit ad quatuordecim dies.

Anno Domini MCCCCXIII, ipſo die beati Benedicti, in Quadrageſima, caſtrum Hartesburg capitur ab Epiſcopo Magdeburgenſi, Epiſcopo Halberſtadenſi, & duce Bernardo de Brunſwig.

Anno Domini MCCCCXIV, hæretici multi in Thoringia ſacramenta eccleſiæ blaſphemantes, & combuſti ſunt in Sangerhuſen. Eodem anno, concilium magnum prælatorum eccleſiæ pro vnione faciendæ apud Conſtantiam celebratur.

Anno Domini MCCCCXV, Ioanne papa depoſito, & Gregorio papa tum reſignante, ſicque apoſtolica ſede vacante, ſancta ſynodus Conſtantienſis plenariam eccleſiæ poteſtatem accepit & papalem.

Anno Domini MCCCCXVI, Heinricus nobilis princeps, & dux in Brunſwich & Luneborch, obiit.

Anno Domini MCCCCXVII, ſchiſmate ſedato Martinus papa eligitur in ſynodo Conſtantienſi.

Anno Domini MCCCCXVIII, regnum Bohemiæ hæretica prauitate totaliter infectũ à fide receſſit.

Anno Domini MCCCCXIX, cõcordia facta inter clerum & ciues Brunſwicenſes, quæ diſcordia ſtetit ad ſeptem annos.

Anno Domini MCCCCXX, caſtrum Borgalle capitur.

Anno Domini MCCCCXXI, prælio facto prope Grone à ducibus Ottone & Wilhelmo triumphantibus ſedata eſt gwerra inter Brunſwicenſes & Hildesheimenſes. Eodẽ anno caſtrum Wernborg conſtruitur.

Anno Domini MCCCCXXII, ſeditione concitata, quatuor de conſulibus in Halberſtat decollati ſunt.

Anno Domini MCCCCXXV, Halberſtat à proprio epiſcopo & decem & octo ciuitatibus obſeſſa. Quatuor de principalioribus ſeditioſis capti decollabantur in vindictam. Eodem anno, caſtrum Ampleue deſolatur à Brunſwicenſibus & Magdeburgenſibus.

Anno Domini MCCCCXXVIII, feria ſecunda poſt Oculi dux Wilhelmus diuiſit ducatum Luneborgenſem & Brunſwicenſem, & dux Bernardus elegit Luneborgenſem cum ſuis caſtris, & dictus Wilhelmus retinuit Brunſwicenſem.

Anno Domini MCCCCXXIX, in profeſto beati Petri ad vincula capitur Pattenſen à duce Wilhelmo Brunſwicenſi. Eodem anno, ipſo die Wilbrordi, conſules cum clero vnanimiter conceperunt *den Kettergraben* in antiquo vico.

Anno Domini MCCCCXXXI, Gabriel de Veneria cardinalis in papam eligitur, & ei nomen Eugenius quartus imponitur.

Anno Domini MCCCCXXXII, ſancta ſynodus apud Baſileam pro vniuerſalis eccleſiæ reformatione celebratur. Eodem anno, caſtrum Wulfelbutte dux Heinricus acceptauit. Eodem anno, facta eſt gwerra inter ducem Wilhelmum & ciuitatem Brunſwich, & multæ ſunt ibidem villæ deuaſtatæ. Eodem anno, ipſo die Timothei, incendebant Deſcidde. Eodem anno, Gorgonij combuſſerunt Meluerode, Stockem, Dabern, & quamplures villas.

Anno Domini MCCCCXXXIII, Sigiſmundus filius Caroli quarti imperatoris, rex Romanorum in imperatorem benedicitur ſolemniter ab Eugenio papa. Eodem anno archiepiſcopus Magdeburgenſis cum clero ſuo expellitur. Eodem anno, eclipſis Solis hora veſperarum fuerat.

Anno Domini MCCCCXXXIV, Bohemiæ regnum occiſis funditus hæreticis Huſſitis cum ſuis capitaneis Procopio & Wulfino ad fidem catholicam reuertitur, à qua per decem & ſeptem annos in diuerſis ſectis & hæreſibus miſerabiliter errauerat. Eodem anno, Bernhardus dux Brunſwicenſis & Luneborgenſis obiit.

Anno Domini MCCCCXXXV, Magdeburgenſis Epiſcopus cum clero ſuo in pace honorifice reducitur.

Digitized by Google

Anno Domini MCCCCXXXVI, Borchardus epiſcopus Halberſtadenſis eligitur.

Anno Domini MCCCCXXXVII, cariſtia magna viguit.

Anno Dom. MCCCCXXXVIII, Albertus dux Auſtriæ in regem Romanorum eligitur.

Anno Domini MCCCCXXXIX, peſtilentia vniuerſalis graſſabatur per totum orbem. Anno eodem Heſtede à duce Saxoniæ capitur.

Anno Domini MCCCCXL, Fredericus dux Auſtriæ in Regem Romanorum eligitur.

Anno Domini MCCCCXLI, in vigilia Viſitationis virginis Mariç, de veſpere, hora quaſi ſeptima, ventorum magna orta fuit tempeſtas; quam haud longe poſt grandines in quantitate duorum vel trium ouorum deſcendentes non modica in ædificiis, feneſtris eccleſiarum, in animalibus, ſegetibus, cæterisq; bladis damna inferẽtes comitabantur.

Anno Domini MCCCCXLV, obiit Otto dux Brunſwicenſis & Luneburgenſis.

Anno Domini MCCCCXLVI, ante feſtum Natiuitatis Domini, Diſcordia ciuium & rumor magnus erat in hac ciuitate: & multi de ciuibus compulſi abiurarunt ciuitatem, & ſic ſedata fuit diſcordia.

Anno Domini MCCCCXLVII, Nicolaus papa quintus eligitur. Eodem anno tres circuli albi viſi fuerunt circa Solem, in ortu Solis meridie & occaſu, in vigilia Aſcenſionis Domini. In hac æſtate venerunt Bohemi ad terram Saxoniæ & Weſtphaliæ, exactionantes multas ciuitates.

Anno Domini MCCCCXLVIII, eclipſis Solis erat hora meridiei, circa feſtum Ægidij.

Anno Domin MCCCCXLIX, Felix papa electus à concilio Baſilienſi reſignauit, & factus eſt ſupremus cardinalis ſeu legatus per totam Franciam Nicolai quinti. Eodem anno, peſtilentia ſucceſſiue circumgyrauit omnes terras durans per aliquot annos.

Anno Domini MCCCCL, fuit annus Iubilæus in Roma. Eodem anno, in die Penteceſtes canonizatus fuit frater Bernardinus ordinis fratrum minorum.

Anno Domini MCCCCLI, Nicolaus de Chuſa cardinalis per Alemanniam legatus in multis locis prædicauit, & veniens ad caſtrum Wulffenbeutel, ad inſtantiam Heinrici ducis, cuius tunc filiam ſacro chriſmate liniuit, indulgentias Iubilęi Brunſwig conceſſit. Item ad pulſum maioris campanæ eccleſiæ ſancti Martini hora vndecima omnibus ſextis feriis omnib. incolis huius ciuitatis, tunc ter dicentibus Pater noſter in memoriã mortis Chriſti conceſſit c dies indulgentiarum. Item omnibus ſacerdotibus dominico die in miſſa poſt primam collectam ſequentem clauſulam, ſcilicet *Et famulas tuos N. papam noſtrum & N. antiſtitem noſtrum vna cum eccleſia catholica ab omni aduerſitate cuſtodi*, ſubiungentibus, quinquaginta dies indulgentiarum contulit.

Anno Domini MCCCCLII.

Anno Domini MCCCCLIII, Conſtantinopolis à Turcis capitur, in qua omnib. Chriſtianis ab annis ſex ſupra interfectis, imperator Græcorum occiditur. Inſuper alij circiter 60 millia vincti in captiuitatem ducuntur, crucifixuſq; abominabiliter ab impiis illuditur.

Anno Domini MCCCCLIV, conſulatus Luneburgenſis eſt depoſitus, & nouus electus. Eodem anno, Nicolaus papa moritur, & Calixtus natione Cathalonienſis electus eſt. De quo infra.

Anno Domini MCCCCLV, eccleſia S. Martini propter duorum plebanorum excommunicatorum litigationem quaſi per biennium ſtetit clauſa, nec diuina ibi celebrabantur: parochianis vero Sacramenta in eccleſia S. Michaelis miniſtrabantur.

Anno Domini MCCCCLVI, in regno Siciliæ ciuitates plures & villæ à terræmotu perierunt, & in Neapoli, Capua, & Beneuẽtana, & aliis ciuitatibus & locis, propter eandem plagam turres & domus multæ corruerunt. Homines etiam ad 70000 & eo amplius ſimiliter oppreſſi ſunt.

Anno Domini MCCCCLVII, in nocte Sanctorum Gordiani & Epimachi nix grauis cecidit, quæ arbores magnas fregit, frumenta agrorum ſtrauit. Et fertilitas magna eodem anno ſequuta eſt. Item anno eodẽ frater Vincentius de ordine prædicatorum per Caliſtum papam canonizatus eſt, ſicut idem ſanctus in iuuenili ætate prædixit eidem.

Anno Domini MCCCCLVIII, reliquiæ ſancti Autoris & aliorum ſanctorum de arca cuprea ad argenteam ſunt tranſlatæ Dominica Lætare, & feſtum Patronorum inſtitutum eſt. Eodem anno celebratum fuit capitulum in Brunſwig, fratrum minorum

circiter

circiter per CCC patres: fecerũtq; processionem solemnem ad multas ecclesias, stationemque in foro antiquæ ciuitatis. Eodem anno consulatus antiquus Luneburgensis cum CXXX ciuibus à Papa Calisto vsque ad quartam generationem fuit maledictus propter iuramenti transgressionem, bonorum ecclesiarum in salina spoliationem, & quorundam suorum burgensium innocentium occisionem. Eodem anno, in die Purificationis in partibus Thuringiæ visi sunt tres Soles. Itẽ visus est Sol diuisus per modũ crucis. Similiter in nocte tres Lunæ apparuerunt. Isto anno Calistus Papa moritur. Hic pro expugnatione crudelissimi hostis Christiani nominis, regis Turcorum, missas, orationes & certas processiones omnibus ecclesijs per totum orbem instituit, quas magnis indulgentijs dotauit. Hic post mortem à cathalonijs quasi viuus aliquandiu custoditur, donec sublatis omnibus in auro & argento cæterisq; paramentis pontificalibus mare intrarent, cadauere mortuo relicto: sed potestas Romanorum eos insequuta est, & quasi omnia reduxit.

Eodem anno, rex Bohemorum vltimus, eiusdem regni verus hæres, veneno intoxicatus occubuit. Item Borchardus Halberstatensis Episcopus defunctus est. Item Thuringi cœperunt duo castra prope Gottingen, videlicet Gunda in Bramborch. Eodem anno, Pius in Papam eligitur. Hic pro tuenda fide Christi contra Turcorum Imperatorem omnes Christianos principes pro re tam sancta in vnum cõuocauit, ad vnam de his duabus ciuitatibus Mantua sc. & Vtinum.

Anno Domini MCCCCLIX, dux Wilhelmus cepit castrum Springk.

Anno Domini MCCCCLX, statim post festum Natiuitatis Christi incepit pestilentia satis rara & insolita, quia viri fortes in ea moriebãtur, & paucæ mulieres: de pueris vero valde raro aliqui obierunt. Propter hanc pestem in Quadragesima proxima missa pro pestilentia cum certis precibus per omnes parochias decantabatur in ciuitate Brunsvicensi, isto modo. Omnes prçsentes nudis pedibus stabant, candelas ardentes in manibus tenebant. Per tres dies quibus missæ celebrabantur, ieiunauerunt, & quarta die in pane & aqua. Vnde dominus placatus misericorditer & mirabiliter populum exaudit: & statim vindicta hæc à populo cessat.

Eodem anno, frigus in tantum inualuit, vt ante festum Paschæ & aliquibus diebus post, nec arari, fodi aut seminari quicquam potuit. Post hoc fuit nimia siccitas, vt nec gramina pratorum abundarent, vnde etiam pecora multorum fame vexabantur. Item III chori auenæ pro marca Brũsvvicensi vendebantur. Eodem anno die Paschæ in oppido dicto Blomberg, mulier quædam hostias consecratas à presbytero in altari derelictas furata est propter quasdã incantationes cum eis faciendas: tandem nimium perterrita in fontem vicinum proiecit, & miraculose reinuctæ sunt. Eodem tempore propter intempestatem & grandinem segetes ibidem per quinq; milliaria in longum & latum perierunt. Hanc miseriam inopinata & cara venditio frumẽtorum sequuta est: ita vt etiam in ciuitate Brunsvvicensi XV modij siliginis pro marca vendebantur, & pistores dominica die cogebantur panes pistare propter vulgus vndecunque aduenientes. Item in vigilia Apostolorum Petri & Pauli horribilis tempestas & ventorum flatus inauditus est exortus: vnde multæ arbores frangebantur, à terra euellebantur, per medium scindebantur, & quam longe à trunco proijciebantur: tecta de domibus impetuose iactabantur.

Anno Domini MCCCCLXI, episcopus Moguntinensis dictus de Eisenburg, à Papa Pio depositus, & quidam dictus de Assavv in loco eius surrogatus. Hi duo episcopatum miserabiliter depopulauerunt, guerras inter se habentes. Tandem de Assavv occulte & proditiose ciuitatem nocte quadam ingressus eam cepit, clericos miserabiliter exulari fecit, diuitũ multos occidit, domus eorum spoliauit, & sine misericordia in eadem ciuitate contra populum grassabatur. Eodem anno, incepit pestilentia in Nurenberga: anno sequenti in Erfordia: & sic continenter per tres annos circumgyrauit per multa loca. Anno Domini MCCCCLXII.

Anno Dom. MCCCCLIII, denunciatum fuit passagium in Decembri per Pium Papam contra Turcos, & maxime in partib. stagnalibus. Vnde sequenti anno super festo Paschæ cruce signati per villas & ciuitates currentes in magnis exercitibus Anchonam properabant. Sed ibi venientes progressum habere non valuerunt: quia Papa propter

infirmitatem, & propter abſentiam quorundam principum qui venire promiſerant, paſſagium per ſe expedire, & inire obmiſit.

Anno Domini MCCCC LXIV, Pius Papa in Anchona mortuus eſt, & ab ea ciuitate vſque Romam delatus. Eodem anno, Paulus ſecundus, qui prius Petrus vocabatur, electus eſt. Hic mutauit ſigillum plumbeum papale. Nam antea ſemper duo capita ſc. Petri & Pauli vno latere continebat, in alio autem latere nomen papæ tantum: nunc vero ſtat in latere vno quaſi imago papæ infulati coram populi multitudine, in alio duę imagines oblongæ Apoſtolorum Petri & Pauli.

Anno Domini MCCCCLXV, in caſtro Kalenberge (vt teſtimonio quorundam ſacerdotum habui) ſanguis deſuper in modum pluuiæ cecidit in longitudine & latitudine xx paſſuum, ita vt etiam veſtimentis quorũdam inhæreret. Eodem anno, dux Burgundiæ ciuitatem Dinant deſtruens, terræ penitus adæquauit. Anno Domini MCCCCLXVI, dux Burgundiæ cepit ciuitatem Leodienſem, & deſtructis muris exactionauit eam ad plus quam quater millia florenorum. Horum medietatem ciues dederunt, aliam recuſabant. Obſides autem & fideiuſſores qui erant de ciuitate, videntes quod non liberabantur, conſilium duci dederunt non in bono. Et ex toto ciuitatem igne fecit conflagrari, eccleſijs Dei & monaſterijs vix exceptis. Ad quas tamen quidam maligno ſpiritu ducti ſpoliando intrabant, & optimis ſammittis ac cæteris veſtibus diuino cultui dicatis inde ablatis, viſui ſuo applicabant. Nec eis diuina vltio abfuit: quam cito enim has attemptabant, multi eorum amẽtes, multi arreptitij effecti ſunt: propter quod multi veſtes ſacras eccleſijs ſuis reſtituebant. Inde vt alter Herodes in innocentes in ſua deſæuit, quos omnes (vt dicunt) naui impoſitos, ſine remige ſine gubernatore abire dimiſit in incertum.

Anno eodem, ciuitates Brunſvvich, Hildenſem, Gottingen. Honouer cum cæteris ciuitatibus quæ vulgo de Henſe nũcupantur, intrauerunt terram ducis Friderici propter hoc, quia multotiẽs negotiatores per vias publicas, & ſtratas regias incedẽtes moleſtabat, bona ipſorum ſuis caſtris adducendo, vbi ad libitum victoria potita, caſtroque Moringe cum ſuo oppido pro damnis datis in ſuam poteſtatem accepto, regreſſi ſunt.

Anno Domini MCCCCLXVII, dux Fredericus pacis datæ oblitus, iterũ bona quorundam negotiatorum ac aliorum magno nomine accepit, duxitque per terram patris ſui videlicet Wilhelmi. Ideo ciuitates ſupra dictæ ſuſpicatæ ſunt, quod ipſe aſſentiret facto filij, miſſiſque literis diffidentiæ intrauerunt terram ſuam prope Kalenberg, ibique villis conflagratis, quibuſdam etiam nobilibus captiuatis, redierunt ad propria. Inde Dei nutu bella huiuſmodi ac diſcordiæ ducum & ciuitatum expenſis datis miſerabiliter ſopita ſunt.

Eodem anno, à fundamentis aquarum ante valuam S. Magni Brunſvvicenſis (ſicut iam aliquot annis elapſis ante alias valuas) erexerunt turrim fortiſſimam, vt hodie cernitur. Eodem anno dominus Heinricus Oſterrot plebanus in Roten, Met ſecundus miſſus eſt Romam pro confirmatione abbatis impetranda, in qua ambaziata fidelis extitit: expediuitq; totum negotium in curia in duodecim diebus. Sed nimis triſte quidam accidit: quia ambo infirmi Romam exeunt: ambo in via mortui ſunt. Huiuſmodi rumores ad aures noſtras in die Nicolai eiuſdem anni deuenerunt. Eodem anno, Dominus abbas huius monaſterij per ducem inuitatus, ſolemniter in capa aurea & infula decoratus copulauit filiam eiuſdem ducis Margaretam nomine comiti Frederico de Henneberg, tertia feria poſt Eſto mihi, in caſtro Wulfelbuttel.

Anno Domini MCCCCLXVIII, ex commiſſione facta abbati huius monaſterij per reuerendiſſimum cardinalem de Latere, tunc Wratislauiæ exiſtentis, publicatæ ſunt in hoc monaſterio, Dominica quinta poſt Pentecoſten, indulgentiæ plenariæ remiſſionis ſemel in vita, & ſemel in morte, vt quicũq; daret pro extirpatione hęreſis Bohemorũ quantum in quatuordecim diebus pro ſe, & familia ſua conſumeret, earum particeps fieret, religioſi etiam & alij qui omnino nihil haberent, orationes & certas proceſſiones tunc expreſſas facerent. Sed quorum intererat de trunco vel ciſta pro collectione oblationum ponenda non concordabant: ideo nemo ſe habilem fecit, vnica honeſta domina excepta. Reuocatæ fuerunt eodem anno in profeſto ſancti Authoris.

Eodem

Eodem anno discordia permaxima fuit inter episcopum Halberstatensem, & ciues eiusdem ciuitatis: ita vt totus clerus reliquiis sanctorum & optimis clenodijs ad tuta loca secrete destinatis, ipsam etiam ciuitatem relinquerent.

Item anno MCCCCLXVII, de quo supra, post Michaelis apparuit cometa longe sursum à signo Piscium, quasi orta esset sub signo Cancri, sed rarissime videbatur, quia erat tempus tunc pluuiosum, & misit comam suam versus Orientem. Et in tantum pluit, quod pauci ante festum omnium sanctorum seminare valebant, sed quidam post Martini, quidam post Nicolai quia hyems temperata fuit, seminauerunt. Et creuit quidem herba, sed non fecit fructum centuplum.

Anno Domini MCCCLXIX, dux Heinricus fecit quasi regales nuptias filiæ suæ in ciuitate Brunesvvich, & vocauit multos. Intrauitq; sponsus, adiunctis sibi Landtgrauio Thuringiæ cum cæteris nobilibus, ciuitatem hanc Dominica post omnium Sãctorum: & portis ciuitatis sancti Ægidij & sancti Magni obseratis, solum pro eorum introitu & exitu patebat valua lapidea, id est Steindor. In hac solemni sed insolita susceptione hospitum stabãt ciues, ad hoc ordinati per proconsules suos, omnes in statione sua armati, alij autem excubias nocturnas obseruabant. Continuatum fuit conuiuium nuptiarum in quartum diem, & abierunt hospites, vnusquisq; in sua.

Eodem anno, conuersionis Pauli quidam incola in regali Luttere serotino tempore (nescitur per quos spiritus) raptus fuit de curia sua, ductusq; ad locum vulgo des Hertoghenhoff in choream terribilem, vt fatebatur. Vidit enim ibi quamplures nobiles ante longa tempora mortuos: quapropter ad se reuersus cruce se signauit, & sic dimissus ad quandam sepem cecidit non sine graui vulnere. Eodẽ anno Dominica Cantate duo ciues Halberstadenses, filij Belial, retro accedentes quendam presbyterum, in iure canonico cæterisq; scientijs pluribus eruditum, de muro retro capellam sancti Petri in eadem ciuitate misere ab alto præcipitauerunt vsq; ad aquam vulgo Holtemmer subtus defluentem, ibiq; cerebro capitis effuso in breui mortuus est. Eodem anno Dominica post Ægidij Brunsvvicenses ceperunt castrum dictum Thun, Friderico de Langelde tunc domino castri certis de causis expulso.

Anno Domini MCCCCLXX, minui cepit potestas nobilium de Veltheim. Nam hoc anno statim post Natiuitatem Christi captum est castrum Sladem, quod tunc tenuit Clamer de Veltheim, per quosdam dictos de Neindorpe, cum adiutorio dictorum de Bertensleue: qui omnes castro in frumento & victualibus alijsque supellectilibus spoliato, & ad propria deductis, tandem etiam ipsi abierunt. Postea vix octo diebus elapsis, Episcopus Magdeburgensis cepit castrum Herbeke domino Guncellino de Veltheim ibidem humiliato.

Anno Domini MCCCCLXXI, primo Sixtus quartus in papam eligitur, qui antea vocabatur Frãciscus, & erat magister generalis ordinis fratrum minorum, creatus in cardinalem tituli sancti Petri ad vincula. Cui Papa Pius, audita solemni disputatione pro vtraque parte in Roma, per fratres ordinis prædicatorum tenentes quod Christus resumpsit omnem suum sanguinem, & per fratres minores tenentes quod non resumpsit omnem sanguinem, commisit examen ambarum partium, & quicquid ipse finaliter teneret, ad eum scriptis suis offerret. Quam commissionem idem Sixtus cardinalis summa cum diligentia expediens, obtulit scripta sua summo pontifici corrigenda. Papa vero Pius, perlecto opere suo super sanguine Christi relicto, ad tollendam contentionem confecit quandam bullam quæ habetur apud fratres minores prouinciæ Thuroniæ. Cuius etiam copia est hic in nostro monasterio. Idem papa Sixtus postquam electus fuit in papam, reassumpsit statim sigillum antiquum Papæ, scil. duo capita Apostolorum Petri & Pauli, quod prædecessor suus Paulus mutauerat, vt supra dictum est.

Idem Sixtus anno pontificatus sui secundo, instituit celebrari per vniuersum orbem festum sancti Francisci, dans omnibus idem festum celebrantibus sub duplici officio quinquaginta annos, & totidem quadragenas. Eodem anno obijt Helena nobilis ducissa, vxor ducis Heinrici de Brunsvvich & Luneborg, filia ducis de Cleue, octaua Apost. Petri & Pauli.

Anno Domini MCCCCLXXII, poſt feſtum Epiphaniæ apparuit cometa miræ magnitudinis & multorum radiorum ſub ſigno Libræ, dirigens radios ſuos verſus Occidentem. Et octo diebus ſic elapſis, repentine aſcendit verſus polum arcticum & ſtellam Martis vſq; ad aliam partem Zodiaci: vbi tunc apparuit ſub ſigno Arietis, dirigens radios ſuos verſus Orientẽ: & circumuoluebatur cum Zodiaco ad motum firmamenti ſub ſigno Arietis, manens ad duas hebdomadas: & tunc ſucceſſiue immorabatur, ita quod in die ſancti Valentini vix videbatur in nocte. Eodem anno in die Gerualij & Protaſij in ciuitate Erffordenſi quingentæ domus & amplius cum eccleſia beatæ virginis ibidem & eccleſia ſancti Seueri cum omnibus domibus adhærentibus ſunt concrematæ, igne (proh dolor) per malos homines inſtigatione Apel Viſdom diuerſis in locis locato.

Eodem anno peſtilentia magna viguit in Eimbicke & in Gottingen per totam æſtatem, & hyeme ſequente venit Hildensheim & ad loca vicina, durauitque ibidem vltra annum cum medio. Eodem anno obijt Erneſtus de Schomborg epiſcopus Hildensheimenſis, & canonici elegerunt in magna diſcordia, nunc Landgrauium Haſſiæ, nunc ducem Magnipolenſem in epiſcopum aſſumentes: ſed decanus eccleſiæ cathedralis ibidem Henningus *von dem Huß* confirmatus fuit à papa Sixto, & Epiſcopus permanſit.

Anno Domini MCCCCLXXIII, Fredericus Imperator venit Treuerim cum filio ſuo Maximiliano, & per Carolum Burgundum honorifice tractatur. Petit ibidem Burgundus coronari in regem ſuper antiquam Burgundiam. Quod cum Imperator recuſaret, factum eſt vt non reſponderent vltima primis. Eodem anno viguit peſtilentia in Bruneſvvig tota æſtate: ſed heu grauis erat huic monaſterio. Obierunt enim de noſtris fratribus fortiores & adoleſcentiores ſacerdotes ſeptem numero. Inde vix anno elapſo obijt ſenex noſter cum duobus alijs ſacerdotibus monaſterij noſtri. Eodem anno introductæ ſunt ſolenni cũ proceſſione totius cleri & populi reliquiæ ſancti Sebaſtiani martyris per fratres Præmonſtratenſis ordinis in ciuitatem præſentem, promouente hoc ſereniſſimo principe ac Duce Heinrico. Prima ſtatio cum miſſa ad honorem martyris factæ ſunt in hoc monaſterio altera die Trinitatis: poſt ad ſanctum Blaſium: inde ad ſanctam Catharinam: exinde ad ſanctum Martinum. Eodem anno fratres Cellitæ, alias dicti fratres voluntate pauperes primitus habitare cœperunt in ciuitate Bruneſvvich. Propter hoc quia fere omnis populus tam diuites quam pauperes maximam penuriam patiebantur, non habentes qui cuſtodirent aut vigilarent ſuper infirmos ſuos: quod quidem officium reſpicit dictos fratres: dataq; eis fuit habitatio in Dammone, vt hodie cernitur.

Eodem anno in nocte Cõceptionis beatæ virginis obiit in hydropiſi nobilis ac ſtrenuus dux Heinricus, qui toto tempore vitæ ſuæ fuit amator & princeps pacis, ſepultuſque eſt ad ſanctum Blaſium in ſepulchro patrum ſuorum: vbi abbas noſtri monaſterij in infula cantauit miſſam defunctorum, facienſq; commendationem & cætera funeralia cum duobus decanis ſanctorum Blaſij & Cyriaci.

Anno Domini MCCCCLXXIV, ipſo die Iohannis Euangeliſtæ poſt Natiuitatem Chriſti, dux Wilhelmus ſenior reacceptat caſtrum Wulfelesbutel cum toto ducatu Brunſvvicenſi, introductus ſolemniter per conſulatum Brunſvvicenſem, claues ei præſentantem per ducem Heinricum ſibi in fine mortis commendatas: vt ſic teſtamentarij efficaces dicti ducis defuncti eſſe poſſent, pariter & executores: quod alias recuſaſſent.

Eodem anno venit peſtilentia in Halberſtat & Luneburg.

Eodem anno ipſo die Panthaleonis, Carolus dux Burgundiæ obſedit ciuitatem Nuſſiam quaſi ad integrum annum, oppugnanſq; eam fortiter perdidit populum multum de ſuis: quorum corpora ibidem arena iacent ſepulta: plurima etiam Rheni fluuius abſorbuit.

FINIS COMPENDIOSÆ CHRONICÆ AB authore anonymo collectæ.

PAVLI

PAVLI LANGII CYGNÆI MONACHI BOZAVVIENSIS, CHRONICON CITIZENSE, DE ILLIVS DIOECESEOS GESTIS, ET ALIIS ETIAM passim, iuxta eiusdem præsulum annos & successiones digestum, & ab anno Domini DCCCCLXVIII perductum vsque ad annum MDXV.

INSIGNEM sanctamque ac Deo dilectam Cititzensis episcopatus ecclesiam, Ottonem illum magnum & inuictissimum Imperatorem & fundasse & instituisse, vel eo liquet potissimum: quoniam primus eius loci siue sedis antistes, venerabilis Hugo memoratum per Ottonem institutus, vno & eodē & anno & die consecratus est cum primarijs episcopis, Misnenensi Burchardo, Merseburgensi Bosone,& Vdone Hauelbergensi: quorum Episcopatus per Ottonem eodem quoque tempore, anno videlicet incarnationis Dominicæ DCCCCLXVIII, indictione XI, regni eius XXXII, imperij VI, fuere fundati,& per Ioannem papam XIII confirmati. Quo & anno prænarrati præsules, vno eodemque die, nostro cum Episcopo Hugone ordinati & consecrati fuerunt, per beatum Deoque dilectum Adelbertum, sanctæ Parthenopolitanæ Ecclesiæ Archiepiscopum, anno ordinationis suæ secundo: de quo latius infra. Ex præmissis itaq; luculenter habetur, per quem, quoue tempore huius insignis & celebratissimi iacta fuerint Episcopatus fundamina. Sunt equidem qui mendose asserunt, scribuntque quod ignorant, Carolum videlicet illum magnum hunc nostrum Citicensem inprimis condidisse Episcopatum, eumque barbarica populatum dirutumque immanitate, & per Ottonem tandem primum, ac dein per Henricum secundum fore restauratum. Ita inquit vnus illorum compilator, videlicet vulgaris & picturatæ Saxonum historiæ. Verum quoniam assertio hæc auctorem non satis præfert solidum & idoneum: quapropter eadem facilitate floccipenditur qua asseritur. Neque enim episcopatus iste noster Cititzensis reperitur inter illos, Carolus quos Magnus per Saxoniam instituisse legitur. Tradunt equidē authentici & illustres gentis Saxonicæ historiographi, Carolum memoratum octo in Saxonia duntaxat fundasse episcopatus, Osnaburgensem videlicet, Bremensem, Halberstatensem, Hildesheimensem: Verdenensem, Padeburnensem, Mindensem & Monasteriensem. Ottonem autem hunc nostrum Primum & Magnum tradunt fundasse Brandeburgensem, Magdeburgensem, Merseburgensem, Misnensem, Slesvvicensem, Rypensem, Hauelburgensem, Magnopolensem qui post translatus est per Henricum Leonem, potentissimum Saxoniæ & Bauariæ ducem, in Svverinensem, anno Domini MCXCV, & hunc de quo loquimur Citicensem. Posui autem Brandeburgensem in capite, quoniam eundem episcopatum Otto rex in principio regni sui triginta pene annis ante Magdeburgensem legitur fundasse. Testis est & Dythmarus in Chronicis suis. Verum vt nonnihil in laudem Ottonis optimi & glorioßissimi Imperatoris nostræ fundatoris diœcesis stylo prosequamur historico: sciendum, Ottonem originem traxisse à fortissimo & maximo illo Widikindo duce Saxoniæ: contra quem Carolus Magnus triginta pene annos cruentissima bella gessit, tandemque victum prædicatione sancti Ludigeri ad fidem conuersum in Engern baptizari fecit, ipsumque de sacro leuauit fonte, anno nostræ salutis DCCLXXXV. Ab prædicto, inquam, nobilissimo duce Saxoniiæ Widikindo generosum carnis duxit stemma, patre natus Heinrico Germaniæ rege, eius nominis primo, matre vero Mechtilda filia

Digitized by Google

Theoderici comitis Saxoniæ de Wittin: quem quidam mendoſe regem fuiſſe ſcriptitant, cum eo tempore Saxones prçter memoratum Heinricum (qui primus fuit) regem non habuerint.

Otto itaque defuncto patre Heinrico inclyto valde viro, filius Otto ſucceſſit in regno, cœpitque anno Dominicæ Natiuitatis DCCCCXXXVI, & imperat annis XXXVIII. Hic itaque glorioſiſſimus & inuictiſſimus Imperator Otto, cum diuini cultus ardentiſſimo flagraret amore, quatenus Dei honorem & animarum procuraret ſalutem', ſtatum clericorum & monachorum per patriam præcipue ſuam natiuam, ipſam videlicet Saxoniam, ab exordio regni ſui ampliare & exaltare vehementer ſtuduit.

Videns itaque diœceſim ſiue eccleſiam Halberſtatenſem valde amplam & opulentam, ita vt in quatuor competenter partiri poſſet epiſcopatus, conſilio prudentũ & religioſorum aliquot epiſcopatus in ea decreuit propoſuitque inſtituere. Aſt reſiſtente ei ac contradicente Bernhardo Halberſtadenſi epiſcopo, venerabili valde viro & ſancto, cuius in diœceſi locus ipſe ſitus erat, perficere eo viuente non potuit, quandoquidem eo tempore tota erga Magdeburg pariter & Merſeburg vicinia ad Halberſtatenſem pertinuit diœceſim. Videns ergo Imperator conſtantiam præſulis, quod nec minis neque blandimentis in diuiſionem ſui induci potuit epiſcopij, patienter & longanimiter tempus præſtolabatur opportunum. Nam prænarrato Bernardo defuncto præſule ac ſucceſſore ipſius Wildenando, viro æque ſancto & erudito, quæ dudum optauerat ſine contradictione Imperator obtinuit. Iſte equidem venerandus antiſtes ob diuini honoris laudiſque ac eccleſiaſtici cultus augmentationem petenti Ottoni libenter & placide conſenſit & annuit, & non modo archiepiſcopatum Parthenopolitanum, verum & Metropolitanum in ſuæ territorio diœceſis fundari inſtituique permiſit, ratificante & confirmante cuncta Iohanne papa eius nominis decimo tertio.

Verum ne interea, viuente videlicet adhuc Bernhardo Epiſcopo, tempore diuturnæ & prolixæ expectationis ſuæ, pientiſſimus atque inclytiſſimus Imperator Otto ab operibus pietatis vacaret, zelumque ardentiſſimum quem Dei ad honorificationem in imo pectoris clam gerebat, in effectum palam vtcunque produceret ſalutiferum: in principio regni ſui in Brandenburg tunc ciuitate Sclauorum magna & populoſa epiſcopatum fundauit & inſtituit, triginta ferme annis ante conſtructionem archiepiſcopatus Magdeburgenſis. Teſtatur hoc Dithmarus quartus Merſeburgenſis eccleſiæ præſul, nobilis & celebratiſſimus hiſtoricus, inquiens, memoratum Brandeburgenſe pontificium ter denis annis Magdeburgenſe præceſſiſſe. Diui inſuper Benedicti ordinis in præfata Magdeburgenſi vrbe, regale ſummis erexit impenſis monaſterium: quod tamen poſtmodum ad fundandum eo in loco Archiepiſcopatus templum cum ſuis ædibus in ſuburbium ciuitatis in editiorem, qui Berga dicitur, locum tranſtulit, in quo præſens vſque in tempus cernitur: cuius de tralatione infra latius dicetur.

Præterea iiſdem temporibus Otto Imperator fortiſſimus vniuerſos Sclauorum populos quos antea pater eius Heinricus rex domuerat, imperio ſuo ſubiugauit, & tanta virtute conſtrinxit, vt tributum & Chriſtianitatem pro vita ſimul & patria libenter offerrent victori. Baptizati ſunt itaque omnes, & eccleſiæ in Sclauia tunc primum conſtructæ. Danos quoq; qui à fide & iugo regni defecerant, armis expugnans valide continuit, & ad ſubiectionem compulit & fidem, mittens ad eos prædicatores, epiſcopos, monachos & clericos.

Anno denique dominicæ Natiuitatis DCCCCLV, Otto Germaniæ rex (non enim adhuc Imperator erat, licet in præcedentibus per anticipationem Imperator nominetur) prope Auguſtam Vindelicorum in loco qui Lechfelt dicitur, grandi inſtructo exercitu in craſtinum cõtra Hunos pugnaturus, in vigilia B. quæ tum erat Laurentij, votum fecit, vt ſi meritis victoris ignium hoſtes ſuos vinceret, in honore eius in Merſeburg epiſcopatum erecturum, quod expoſt victor euadens deuote & magnifice perfecit, ſanctus ſiquidem Laurentius cuius præſidio triumphauit, dictæ eccleſiæ vſq; in prçſens patronus laudatur.

Prædictis

Prædictis fortiſſime geſtis ab Agapeto Papa, eius nominis ſecundo, inuitatur & rogatur Otto, vt Romam & Italiam à tyrannide Berengarij, imperij & regni vſurpatoris, liberaret. Quod & Otto rex ſtrenuiſſime perfecit, ipſum Berengarium apud Ticinum valido obſidens exercitu ad deditionem coegit, cepit, & contriuit. Tunc quoq; Alundam (quam noſtrates Adelheidem vocant) relictam Lotharij, è carcere liberatam, ſecum in Saxoniam vexit, coniugemque duxit: quæ ſucceſſu temporis ei Ottonem Ruffum regni ſucceſſorem, & Guilhelmum Moguntinenſem Archiepiſcopum peperit. Hic eſt ille Guilhelmus Archiepiſcopus Moguntinus, cui pater Otto dedit Thuringiam & Haſſiam cum pleno iure & dominio. Erat autem ante Haſſia ducis Burchardi quem Vngari interfecerant.

Circa idem tempus Otto à Romanæ eccleſiæ patribus vrbiſque principibus euocatus Romam proficiſcitur, vt corruptos Pontificis emendaret mores Ioan. XII, hominis ſceleratiſſimi. Intrans vrbem rex, à clero & populo honorificentiſſime ſuſceptus eſt, & à dicto Ioanne papa in Romanorum imperatorem coronatur. Scribit Platina, vir alioqui eruditus & auctor illuſtris, tunc temporis in Ottonem imperium primo tranſlatum in Germanos, quemadmodum Wernherus in Faſciculo temporum, & plures alij. Quos errare euidentiſſime liquet, cum ante Ottonem annis ferme centum & quadraginta in Germanos, in perſonam Caroli Magni translatum conſtat, qui Germanus, id eſt Teutonicus Francus, origine, conuerſatione & famine fuit. Sunt tamen qui Ottonem coronatum à Leone octauo (de quo in ſequentibus) exiſtimant: quorum opinionem Gratianus in decretis canonicis diſt. LXIII, c. in ſynodo ſequitur. Vtcunque ſit, eam coronationem inuenio eſſe factam anno ſexageſimo ſecundo ſupra nongenteſimum. Falluntur itaq; plurimum qui Ottonem Magnum, noſtræ fundatorem diœceſis, primum è Germanis imperitaſſe aſſerunt. Magis autem hi hallucinantur qui imperium à Gallis in Germanos ponunt, cum imperium apud Gallos ſiue Francigenas nunquam fuerit. Sed & nec vnus quidem Origine Gallus, Romanorum vnquam extitit Imperator. Idcirco ab eis auferri non potuit, ſed bene de Græcis. Anno Domini DCCLVI. per Stephanum II in Germanos in perſonam (vt dixi) Caroli magnifici principis fuit translatum.

Dicto itaque tempore Franci cœpere imperare Teutonici. Nec vnquam poſt ab eis ablatum fuit, ſed præſens vſq; in tempus in Germania durat. Ratio dictæ translationis ponitur ex. de elect. c. Vener. Francorum equidem fauorem beneficia iampridem Romana eccleſia per Pipinum, patrem Caroli Magni, Frācum Germanum, in multis neceſſitatibus experta fuerat. Hæc hactenus de translatione imperij in Germanos contra quorundam acriſiam dicta ſufficiant. Nunc ad Ottonem noſtrum redeamus inuictiſſimum.

Otto itaque triumphator glorioſus, imperator & Auguſtus factus, tantæ celſitudini condigna exercuit opera. Cernens autem memoratum Ioannem papam blande correctum ſcandaloſam continuare vitam, ipſum hortatu tam cleri quam populi depoſuit. Eo ſic depoſito, Leo octauus vir optimus conſenſu omnium Pontifex creatur. Aſt Imperatore recedente, Benedictus quintus, Leone pulſo in ſeditione, papa conſtituitur, ab his potiſſimum qui Ioanni cognatione factioneque coniuncti fuerant, ægre ferentes Leonem ab Ottone Ioanni antelatum. Quod cum Imperator percepiſſet, Romam rediit; vrbem obſedit; per gyrum vero flammaque omnia vaſtans, Romanos ad ſuſceptionem & obedientiam Leonis coegit, & vt nihil eorum quæ ipſe ordinaret, deinceps immutarent, iuramento aſtrinxit. Porro Leo Papa reſtitutus, Romanorum inconſtantiam pertæſus, auctoritatem omnem eligendi Pontificem à clero populoq; Romano ad imperatorem tranſtulit, & donationes per Iuſtinianum Carolumque imperatores eccleſiæ Romanæ factas, Ottoni & eius ſucceſſoribus conceſſit: quatenus Italiam defendendam ſuſciperent, vt copioſe annotatum eſt in decretis, diſtinctione LXIII.

Rebus ſic compoſitis, & Leone in ſedem Petri reſtituto, Imperator in Germaniam rediens, Benedictum antipapam ſecum in Saxoniam duxit, inque Hamburg ciuitatem relegauit, vbi & non multo poſt dolore animi moritur, ibique honorifice ſatis tumulatur.

Digitized by Google

Leone autem Papa post primum sui pontificatus annum mox defuncto, Ioannes XIII surrogatur. Sed & hic (licet canonice electus) à Romanis iniuriatur & propellitur. Quibus cognitis, Imperator cũ Ottone filio ingentibusq; copijs ad succurrẽdum Pontifici Romam properat. Intrans vrbem potenter, consules & præfectum cum decarchonibus captos in vincula coniecit, sciturus coniurationis capita. Quæstionibus re cognita, consules in Germaniam mittuntur, decarchones vero laqueo suspensi pœnas statim dedêre.

Ipso tempore, id est anno Pontificatus Ioan. papæ tertio, qui est ab incarnatione diuini Verbi nongentesimus sexagesimus septimus, Otto Imperator piissimus archiepiscopatum in Madgeburg fundauit, quem Sclauis & Saxonibus metropolem statuit, & Adelbertum summæ sanctitatis virum, professione monachum ex monasterio sancti Maximini Treuerensi assumptum, in archiepiscopum consecrari ibidẽ fecit: qui tredecim annis sedit, & Sclauorum multos ad fidem populos conuertit. Subiecit autem ei episcopatus suffraganeos, quos & idem Otto fundauerat, quinque: Hauelbergensem, Brãdenburgensem, Merseburgensem, Misnensem qui nunc est exemptus, & nostrum (ad cuius honorem hæc scribimus) Citzensem: quo tempore Numburgensis ecclesia necdum fundata fuerat, vt in sequentibus patebit latius.

Anno itaq; proximo sequenti post institutionem Adelberti Archiepiscopi, Otto vno & eodem tempore prædictos tres, Merseburgensem videlicet, Misnensem & Citzensem condidit episcopatus: eodemque & anno & die (vt supra dictum est) ab memorato Adelberto metropolitano sunt consecrati & præfatis deputati Ecclesijs, Boso Merseburgensi, Burchardus Misnensi, nostræ autem Citzensi Hugo venerabilis, vir omni virtutum genere decoratus, diuina prouidentia præficitur, vt propensius in sequenti dicetur capite. Verum ne insurgat scorpius, & arcuato me vulnere lædere quærat, neve Zoilus quispiam nodum in scirpo quæritans, ventilando apices & numeros trutinans, calumniam mihi struat; nouerit me haud ignorare diuersitatem historiographorum de exordio & fine regni, imperij, atque coronationis Ottonis huius primi, quod magni autores de annis & vitæ & regni haud parum dissideant & discrepent, quandoquidem Otto Freisingensis Ecclesiæ Episcopus nobilis & præstantissimus historicus dicit, Ottonem cepisse regnum anno Domini 936, & 38 rexisse: cui consonat historia Sclauorum. Dithmarus vero Merseburgensis Ecclesiæ Episcopus quartus, & ipse genere & doctrina clarissimus, in Chronicis suis scribit eum cepisse anno Domini 936 & 38: inter alia in carmine quodam quod more suo historiæ præmittit dicens:

Maximus in sceptro ter denos sedit & octo
Annos in regno, &c.

Ibi Ptolemæus Lucensis in Ludouic. Chronic. inquit eum cepisse anno Domini 937, & 37 annis rexisse. Antoninus post Vincentium asserit, eum cœpisse regnare anno Domini 938, & 36 imperasse. Chronicon nostri cœnobij compendium vetustum habet, quod factus est rex Germaniæ anno Domini 937, & rexerit 38. Cæterum in gestis Episcoporum Magdeburgensis Ecclesiæ nostræ metropolitanæ legitur, quod cœperit anno Domini 937, & obierit anno Domini 973, regni sui 38, imperij sui 11, indictione prima, anno quinto ex quo fundauit episcopatum Magdeburgensem. Ex tanta igitur varietate temporum etiam sequitur incertitudo anni fundationis prænarrati & sæpe dicti archiepiscopatus, nec non ordinationis Adelberti archipræsulis & primatis eiusdem. Veruntamen cum ista sit parua leuisque annorum diuersitas, grauipendenda seu curanda non est, cum binos aut ternos annos plus minusue vix excedat: (res equidem quæruntur non numeri) idcirco in tanta maiorum incuria satius erit, res ipsas tunc gestas aliqua ex parte attingere, quam eas omnino prætermittere. Itaque in tanta varietate ego medius incedens, nulliusque sententiam floccipendens, sed probabiliora sequens, quæ in multis antiquitatum historijs crebra lectione & indagine comperi, de nostræ Citzensis potissimum ecclesiæ Episcoporum gestis, tandem per modum catalogi re-

texere

texere curabo, à primo eiusdem sedis episcopo Hugone venerabili exordium sumens.

Hugo venerabilis Citzensis Ecclesiæ Episcopus primus. Cuius etsi secundum carnem non legerim originem; attamen quod magni & excellentis apud Deum fuerit meriti, vel hinc liquet præ cæteris, diuina quod ordinatione in primum dignus inuentus est in huius ecclesiæ præsulem eligi. Enimuero vir profundæ humilitatis, summæ deuotionis, ac admirandæ doctrinæ & conuersationis fuit. Ordinatus autem fuit ab Adelberto (vt supradictum est) primo Magdeburgensis Ecclesiæ archiepiscopo metropolitano suo, anno Dominicæ natiuitatis DCCCCLXVIII, indictione XI, regni Ottonis XXXII, imperii vero VI. Sunt qui hunc reuerendissimum virum, nostri ordinis, diui videlicet Benedicti, autumant scribuntque fuisse: quod ego prorsus nec approbo, sed neque omnimodis nego, cum verisimile sit plurimum, ipsum eiusdem ordinis & instituti fuisse cuius maiores sui, primitiui ecclesiarū rectores, memoratus scilicet Adelbertus metropolitanus; & Boso Merseburgensis * extitisse noscuntur. Et non modo hunc nostrum episcopum primum, sed & synchronon & collegam suum Burghardum, primum & ipsum Misnensis Ecclesiæ antistitem, monasticæ vitæ professorem fuisse crediderim. Neque enim alterius instituti pastores fundator Otto his duabus, & à se fundatis Ecclesiis, quam supra dictarum præfeciſſe creditur; exemplo Caroli magni, qui in fundationibus suorum episcopatuū ante eum cum grandi populorum, Ecclesiarum, cultusque diuini augmentatione & profectu idipsum practicasse laudabiliter in historiis legitur. Nec obstat quod in catalogis, seu (vt ipsi loquuntur) mortilogiis, earundem Ecclesiarum non legatur: quod ob inolitum cucullæ odium prætermissum non dubitatur: nimirum cum & nostro æuo inuentus sit quidam cucullo mastyx acerrimus, qui in detestationem atque derogationem monachorum sanctum Gregorium pontificem Romanum, eius nominis primum, sacrosanctæ doctorem Ecclesiæ præstantissimum (sicuti & complures alios) scripserit dementissime, nunquam fuisse monachum. Cuius insciti & detractioni sat copiose & acriter, hortatu ac instantia Ioannis Tritemij abbatis viri vndecunque doctissimi, (quem & idem grauiter taxauerat) quodam bipertito ad omnium claustralium defensionem respondi opusculo. Insuper quidam qui epitomen ex gestis Episcoporum Monasterienſis Ecclesiæ nuper congessit, diuum Ludigerum primum dictæ præsulem Ecclesiæ, sui in exordio libelli futilibus ostendere nititur argutiis, nostri non fuisse ordinis monachum. Sed incassum inficiari desudat, quod irrefragabiliter gestum constat: quandoquidem eo æuo, feruente claustralium sanctimonia & doctrina radiante, passim Ecclesiarum antistites è cœnobiis, non tam fundatorum deuotione, quam clericorum sincera & affectione & electione id postulante, eligebantur. Fuerant equidem ætate illa monachi & viri religiosi illorum ob paucitatem & rarissimum in mundo conspectum, & potissimum ob eminentem eorundem sanctitatem omnimodamque eruditionem in summa reuerentia, pretio & honore. Non etenim tum ordines tot in Ecclesia claustralium erant: sed duo tantum; Canonicorum videlicet sancti Augustini, & noster diui Benedicti in Ecclesia Christi radiabant. Nec dum Carthusiensium, non Cistercienſium, non Præmonstratensium, non Ioannitarum, multo minus ordines mendicātium qui nouissimi emersere, (quos ordo noster septingentis à suo exordio antecessit annis) qui quidem ab initio per annos trecentos in vinea Domini magnum protulerunt, & adhuc proferunt fructum. Attamen illorum ob nimiam multitudinem, & præcipue quorundā assiduam inter gentes commixtionem, remissam & voluptuariam conuersationem, Monachi vocabulum non in paruum deuenit contemptum, per circumforaneos inquam (vt quidam ait) & rotundos qui religionis sub specie aucupantur victum sine labore & sudore: paupertatem rerumque contemptum aliis prædicantes, qui est eis quæstus vberrimus & lautissimus victus: & quia apostolicum contra dogma plus quam expedit, negotiis se implicitant secularibus; exiit dicterium de gytouagis eiusmodi actibus, moribusque eorundem satis consonum, *Quicquid agit mundus, monachus vult esse secundus.* Ita disperguntur lapides sanctuarij in capite omnium platearum: vnde frequenter in sympoſiis non modo Laicorum, verum & clericorum, si interfuerit religiosius, in-

ibi ni multum fuerit notus & maturus, à cunctis ridetur & floccipenditur; fabulis obſcœnis & ſcommatibus in contumeliam eius & cæterorum odium religioſorum confictis, paſſimq; recitatis exaſperatur & dehoneſtatur. Ita & mihi quidam ſuperiori anno, anteaquam iſta ſcriberem, plebanus oſor noſter improperans, nos reſeruare dixit in clauſtro gulam. In mundo hæc & ſimilia patimur à ſeculi noſtra tempeſtate hominibus, quoniam à ſanctorum deuiamus patrum ſemitis, à primo feruore tepeſcimus; nec conuerſatione ſancta, rigida vel vita, aut certe ſalutari populum Dei ædificantes doctrina, ad amorem noſtrum adducimus. Obſcuratum eſt, inquit propheta, aurum, mutatus eſt color optimus. Et ideo non mirum, ſi nunc è monaſteriis vt olim non eliguntur Epiſcopi, quia illis priſcis (vt dictum eſt) probatiſſimis & ſanctiſſimis monachis nec conuerſatione neque doctrina pares ſumus. Addamus, quod & nunc raro electio pure celebratur & canonice, cum non melior, non ſanctior, non vtilior, ſed frequenter qui pecunioſior, qui potẽtior, qui nobilior atque propinquior fuerit, eligi ſoleat. Quibus væ æternum dominus per prophetam comminatur: Væ, inquiens, qui ædificant Sion in ſanguinibus. Vnde metricus quidam affirmans hoc ex defectu ac diuinæ gratiæ ſubtractione fieri ita concinit:

Dum factor rerum priuaret flamine clerum,
Ad Sathanæ vorum ſucceſſit turba nepotum.

Itaque, vt ſupra memoratum eſt, temporibus Caroli magni atque Ottonum pauci erant monachi, & hi quidem verbo & opere ponentes, ſanctimonia vitæ & ſapientiæ doctrina inſignes, etiam miraculis coruſcantes: eapropter & Deo dilecti, & hominibus erant acceptiſſimi. Fundatores ergo Epiſcopatuum eo tempore cum eſſent deuotiſſimi ac Chriſtianiſſimi, ex prænarratis, probatiſſimis, atque eruditiſſimis monachorum cateruis præſtantiores, & ad animarum curam aptiores, de ſub modio priuatæ monaſticæque vitæ latitantes extrahere ſolebant, & ſupra candelabrum, vt prodeſſe omnibus poſſent, ponere curabant. Ex quibus quoſdam in Epiſcopos conſtituerunt; plæroſque ſecum in palatio in ſolatium regni & magiſterium vitæ retinẽtes, cancellarii dignitate donatos tanquam patres & morum præceptores coluerunt; alios vero ad prædicandum infidelibus per gyrum & Germaniæ fines commorantibus deſtinauerunt: quorum multi miraculis, & virtutibus, & apoſtolica doctrina gentes & regna ad catholicam conuerterunt fidem. Sic etenim Gregorius magnus per ſe & ſuos diſcipulos, Auguſtinum & Mellitum monachos & poſt Epiſcopos, Angliam ad Chriſtianiſmum traxit. Et quis quæſo totam pene Europam conuertit, quam noſtri ordinis monachi, doctores & Epiſcopi? Quis Germaniam omnem, quis gentes illius & nationes, & præſertim Duringos, Heſſos, Sorabos, Sortarios, Niſtreſos, Weſtphalos, Phriſones & Grabfeldos, & plæroſque alios populos fidei luce perfudit? Quis prædicatione illuſtrauit? Quis conuertit alius quam ſanctus Bonifacius, noſtri ordinis monachus? Hic functus apoſtolica legatione, quanta per Germaniam bona in Eccleſiaſticis rebus, in Epiſcopatibus ordinandis, in corrigendis moribus, in populis lapſis aut infirmis vel certe in fide erroneis, maxime Baioariis & Oſtrofrancis (quos paulo ante diuus Chilianus, & ipſe noſtri ordinis, à Conone papa miſſus cõuerterat) repaſcendis & confirmandis, in hæreticis denique extirpandis, & ſimilibus peregerit; nemo paucis, etiam Tulliana fretus eloquẽtia, explicare ſufficienter poterit. Poſt cuius martyrium Willehadus primus Bremenſis Epiſcopus, vir & ipſe apoſtolicus, tam apud Phriſones quam Saxones omnes prædicauit ann. xxxv: primus omnium doctorum maritimas ac Boreales Saxoniæ partes ac Tranſalbinos populos ante Epiſcopatum ſuum, miſſus à rege Carolo, ad Chriſtianam fidem prouocauit: qui & ipſe vt ſanctus Bonifacius monachus fuit Anglicanus.

Poſt ſanctum Willehadum effulſit beatiſſimus Anſcharius, primus prædictæ Bremenſis Eccleſiæ archiepiſcopus, tempore Ludouici pii, qui in eadem metropolim erexit Eccleſiæ. Hic cum eſſet monachus Corbeyenſis, diuino ſuccenſus ſpiritu, ad Daniam perrexit; ibidemque per biennium prædicans, omnem populum ad Chriſtum conuertit, & cum rege eorum Haraldo baptizauit. Prædicauit inſuper & Suedis Holſatiis, Nordalbingis, cæteriſque Aquilonarium regionum populis, quos

vt apoſto-

vt apoſtolicus doctor in Chriſto genuit. Deinde Vinius, quartus memoratæ Bremenſis eccleſiæ archipræſul, anteceſſorum ſuorum ſectando feruorem, zelo lucrandarum animarum dimiſſo archiepiſcopatu profectus in Gothiam Chriſti euãgelium illi prædicauit populo. Prædicauit & in Suedia, & nouellam fidei quam ſanctus Anſcharius poſuerat, plantam imbre diuini verbi rigauit & auxit.

Wilibrordus denique, primus Traiectenſis inferioris archiantiſtes, ſancti collega Bonifacij, primus in Friſia Chriſtum euangelizauit, ingentemque in ea Chriſto lucratus eſt populum.

Adelbertus quoque primus Virgonopolitanus archimandrita, (cuius in ſuperioribus mentionem fecimus) vir excellentis meriti, inſtructiſſimus omnium liberalium artium ſcientia, & diuinarum ſcripturarum interpres eruditiſſimus, qui ex ingenij ſui theſauro quẽ Dei gratia aggregauerat, verbum Dei ſeminans Rugiis prædicauit. Sed ab incredulis pulſus venit ad Ottonem magnum, qui eum honorificentiſſime ſuſcipens, nouæ ſedi præfecit archiepiſcopum: qui in epiſcopatu per x i i i annos præſidens ſæpe tranſalbinis Sclauis Dei prædicauit eloquia, & multos cõuertit ad fidem. Hunc epiſcopatum (vt ſupra narratum eſt) Otto fundauit primus, qui & ipſum ſtatuit auctoritate Ioannis papæ x i i i, eſſe metropolitanum totius vltra Salam & Albiam Sclauorum gentis, tunc ad Deum conuerſæ vel conuertendæ, vt ſecundum deſiderium ſuum in his ciuitatibus, in quibus olim barbari ritus maxima viguit ſuperſtitio, id eſt, Citzi, Miſni, Merſeburg, Brandenburg, Hauelberg, Pornam, in honorem Domini epiſcopia fundaret: quorum paſtores ſecundum canonicam auctoritatem prædicto Magdeburgenſi metropolitano ſiue archiepiſcopo ſubiecti eſſent.

Adelbertus alter, de nobili Boemiæ baronum proſapia ortus, ſecundus Pragenſis eccleſiæ præſul. Hic quondam diſcipulus prænarrati Adelberti archiepiſcopi fuit, qui & ipſum adeo dilexit, vt in ſignum amoris præcipui ei nomen ſuum imponeret, cum antea * nuncupatus fuiſſet. Hic denique tantæ ſanctitatis habitus eſt, vt diuino ſpiritu impellente in Pannoniam deſcenderit, & regem Vngarorum conuerſum cum maxima eius gentis multitudine ſalutari tinxerit lauacro, & omnes (vt inquit Platina) prouinciæ epiſcopos ad bene de Deo promerendum exemplo & doctrina inſtruxerit. Prædicauit & dein Polonis & Sarmatis Dei regnum. Profectus tandem eam ob rem in Pruſſiam, dum Chriſtianiſmi fidem accuratiſſime detonaret, martyrio coronatur, multis & in vita & poſt mortem coruſcans miraculis.

Bruno epiſcopus & martyr, & ipſe noſtri ordinis, apoſtolicus extitit prædicator. Qui natione Saxo, ex illuſtri baronum de Querffurt proſapia genitus, educatusque in monaſterio Madeburgenſi ſub Adelberti cura & magiſterio archiepiſcopi ſupra dicti creuit in religionis probatiſſimæ & eximiæ virum ſanctimoniæ. Qui denique, amore Dei & animarum lucrandarum zelo ſuccenſus, barbaris & procul exiſtentibus populis ſementa ſparſit fidei. Qui cum conſtantiſſime nouis frugibus dominicum locupletare agrum ſatageret, & Chriſtum aſſidue ingenti ardore memoratis euangelizaret gentibus, in confiniis Ruſciæ ab quibuſdam induratis & furibundis fidei irriſoribus, manib. truncatis & pedibus, lingua inſuper præciſa ac erutis ſancti viri oculis ad palmam peruenit martyrij.

Otto ſanctus epiſcopus Babenbergenſis ex noſtri quoque ordinis monacho electus. Et hic ſcientiam ſalutis, euangelici videlicet dogmatis Pomeranis annunciauit: quos & eruditione catholica & conuerſatione ſancta illuminatos ad Baptiſmi perduxit gratiam. Quamobrem Pomerani, & illis vicini Natale eius ſolenni & Apoſtolico quotannis venerantur officio. Quibus denique in fide confirmatis, in reditu poſt alia itineris ſui hoſpitia deuenit in Suorbiam, in pagum qui dicitur Piga diœceſis Merſeburgenſis, quem Elſtera prætelarbitur fluuius: vbi à comite Wiperto, domino terræ, qui in vicino Groytz caſtro tunc manebat, ſuſceptus eſt honorificentiſſime. Quem homo Dei virum ſtrenuum, & bellica virtute inſignem & præpotentem, ſed mente degenerem animaduertens, vtpote pauperum oppreſſorem & tyrannum ferocem, blanda & pia admonitione aggreſſum correptumque ad modeſtioris vitæ cultum frugemque prouexit. Et quidem adeouſque Dei in timore, ac pietatis operibus ſtabiliuit inſtituitque, vt eius hortatu & inſtinctu diui Iacobi ibidem cœnobium fundaret apo-

ſtoli,& magnifice dotaret. In quo etiam relicto ſeculo paulo poſt & mente & habitu ad Deum pleniter conuerſus eſt. Fama eſt, ſanctum Ottonem eo tempore in dicto pago mortuum ſuſcitaſſe quendam. Cuius rei in memoriam, & ſancti viri honorem pariter & patrocinium parochialis conſtructa eſt eccleſia, ac ſupra fato incorporata monaſterio: quæ præſens & vſque æuum vna cum illius præpoſitura per fratres regitur monaſterij. Cæterum de fundatione huius ſancti Iacobi videlicet monaſterij infra ſuo loco & anno dicentur clarius & alia complura: nunc hæc de ſancto Ottone epiſcopo breuitatis gratia dicta ſufficiant.

Boſo inſuper primus Merſeburgenſis eccleſię venerabilis antiſtes, monachus quondam ſancti Emmirammi Ratiſbonenſis. Hic (vt refert Dithmarus ſucceſſor eius inter epiſcopos ordine quartus) Orientalibus Germaniæ populis fidei ſacramenta prædicauit, & innumerabiles ad Deum conuertit: propter quod & Ottoni magno & acceptiſſimus & chariſſimus habitus eſt, atq; prædictæ Merſeburgenſi ab eo præpoſitus eſt eccleſiæ. A quo quidem Boſone noſtrum cœnobium Boſau nomen habere nonnulli autumant: de quo in ſequentibus ſub Theoderico epiſcopo eius nominis primo, noſtroq; fundatore præſtantiſſimo diſſeremus propenſius. Proinde & eiuſmodi apoſtolicum virum primum noſtri præſulem epiſcopij, ipſum videlicet Hugonem (omnia hæc cuius depromimus gratia) extitiſſe non dubitauerim; quandoquidē, cū huius indigenæ prouinciæ, perque gyrum diœceſis iampridem nouiterque ad Chriſtum conuerſæ, plenius & in fide & in moribus inſtituendi fuerint; quod ipſum ſummopere exantlaſſe non ambigimus.

Sunt & complures alij, plures (inquam) quam duodecim noſtri ordinis viri apoſtolici, qui gentes conuerterunt & regna: quos omnes recenſere longum nimis foret. Solum enim illos Chriſti euangelium per Germaniam terraſque maritimas qui prędicauerunt, in ſuperioribus expreſſimus. Immenſi equidem operis eſſet, giganteis vix ferendum humeris, omnium ſi noſtri ordinis vel tenuiter & ſummatim geſta perſtringere moliremur & nomina: quandoquidem exteris vt ſileamus de gentium multarum epiſcopatibus, Italicis, Gallicis, Hiſpanicis, Anglicis & ſimilibus, & vt de noſtra loquamur Germania; ipſa ſola Moguntina ſacroſancta & excellentiſſima ſedes cuius archimandrita Romani imperij per Germaniam habetur archicancellarius, hæc inquam eccleſia, omnium præcipua & digniſſima, XIII ſola ex noſtro ordine habuit archipræſules. Treuerenſis item, omnium veruſtiſſima, & innumerabilium martyrū purpurata ſanguine, cuius archiantiſtes per Galliam & regnum Arelatenſe Romani memorati ſcribit archicancellarium imperij, quæ & ipſa ex noſtris cœnobijs aſſumptos XII habuit archipaſtores eminentiſſimos. Bremenſis vero, & ipſa celeberrima & regalis eccleſia, archiepiſcopos ex ordine noſtro habuit. Hildeſemenſis, Halberſtadenſis, & ita Saltzburgenſis, Argentinenſis, Baſilienſis, Conſtantienſis, Patauienſis, Ratiſbonenſis, Freiſingenſis, Eichſtetenſis, Herbipolenſis, Vangionenſis, Nemetenſis, Verdenſis, Mindēſis, Padeburnenſis, Suerinenſis, Lubicenſis & mille alij epiſcopatus: qui etſi non ſemper plures, tamen & frequenter primores & ſanctiores quos habuere, ex collegiis monachorum & abbatiis aſſumpti fuerunt in præſules. Et quid referam de inferioribus, quādo caput mundi, & eccleſiarum mater, ipſa Roma ſola ex noſtro ordine XXIV habuerit ſummos pontifices: quorum primus & maximus Gregorius, ſanctiſſimus doctor eccleſiæ regulam noſtram Benedictinam ſua & conuerſatione & apoſtolica authoritate confirmauit & approbauit. Sex inſuper magnis impenſis proprio de patrimonio in Siculis oris conſtruxit cœnobia: ſeptimum in vrbe erexit Rhomulea, in quo & ſub vili monachali ſchemate ante papatum militauit altiſſimo. Non ergo mirum, illarum quod monachi facti ſint gentium paſtores & epiſcopi, patres eorum ſancti, quas ad Baptiſmi gratiam adduxere: potiſſimum cum temporibus illis non tot paſſim fuerint clerici in lege diuina eruditi, qui meſſem ſoli ſufficerent mētere dominicam. Non (inquam) tot clerici & ſacerdotes tunc erant, cum non adeo indifferenter illa ætate aurea & prece & precio ſine delectu ſacros ad ordines, vt noſtra tempeſtate, proh dolor, admittebantur eccleſiaſticos. Et licet pauciores fuerint numero, ſanctitate tamen & vitæ merito potiores fuiſſe nemo dubitat, cum noſtro tempore muliebri ordinentur multi ſacros contra canones, & mente & torpore effœminati, adeo & vitiati, quaſi à cunabulis

inter

inter ſcorta Veneris in templo fuiſſent educati: luſibus & obſcœnis moribus, ambitione denique & philargyria eouſque infecti, vt ſcurras & hiſtriones ſeculi, non ſua ſancta ſed prophana, non laudabili ſed reprehenſibili, videantur excedere vita. Et nec verentur Dei ſcandalizare gregem, & commiſſas peſſimo exemplo iugulare ouiculas. Minora refero, quam in ſympoſijs & (vt aiunt) peractionibus ab eis non ſine gemitu fieri, non ſemel ſed pluries & vidi & dolui. Et hæc & multa alia facinora ex indigna & indiſcreta clericorum promotione oriuntur. Cum enim indignus & peruerſus diuinis mancipatur myſterijs: niſi primum ſe corrigat, in deterius ſemper prolabitur. Et completur in eo illud Apocalyp. *Qui in ſordibus eſt, ſordeſcit adhuc, &c.* Fitque quod Dominus per Prophetam cõqueritur, *Multiplicaſti gentem, non magnificaſti lætitiam.* Et tanta equidem copia digni & indigni ſacris nunc initiantur, vt multo plures ſint ſacerdotes, non dicam quam beneficiorum dotes, ſed quam templorum aræ & eccleſiarum calices.

Sed redeam, vnde digreſſus ſum. Priſcis itaq; temporibus, vtpote Caroli Magni & Ottonum, dum ordo noſter eccleſiam Dei mirum in modum doctrina & ſanctimonia illuſtraret, ſtudium ſapientiæ permaximæ in eo viguit. Et hæc vnica fuit & maxima cauſa, quod monachi eligebantur in epiſcopos. Tunc equidem literarum gymnaſia erant in cœnobijs, & potiſſimum in celebratioribus archiſterijs, Fuldenſi videlicet, Hirsfeldenſi, Corbeyenſi, Weiſeburgenſi, Prumenſi, Tuicenſi, Gemlacenſi, Hirſſaugienſi & Treuerenſi: tacendo de Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ, cæterarumq; prouinciarum, præcipue Caſſinenſi, Cluniacenſi, Floriacenſi & ſimilibus florentiſſimis cœnobijs, in quibus monachi & abbates claruere in omni ſcibili doctiſſimi, qui & multa præclara ad vtilitatem legentium & fidei defenſionem carmine & proſa ediderunt opuſcula, quæ vſq; in præſens extant, & extabunt in ſalutem per ſecula credentium. Nuſquam enim eo tempore per Germaniam inſtituta literarum fuerant gymnaſia, imo & aliquot poſt ſeculis Academiæ vel (vt aiunt) vniuerſitatis nomen illuſtre in omni pene Occidentis imperio incompertum fuerat. Præter enim Romanum vetuſtiſſimum, & Pariſienſe tunc nouum, vtpote Caroli Magni iuſſu, opitulamine, & auctoritate per noſtros doctores monachos fundatum, nullum in hiſtorijs aliud vniuerſale legimus extitiſſe ſtudium. Floruit itaq; illa ætate ſapientiæ in cœnobijs ſtudium. Proinde reges & principes cæteriq; nobiles, ad diſcendum Dei timorem cum literis, liberos ſuos monachis intra clauſtra tradiderunt inſtituendos. Quorum pleriq; manentes ſub regula diſciplinæ magiſterio in viros creuerunt ſanctiſſimos: alij per parentes reuocati moderatores reipublicæ ſtrenui & prudentiſſimi facti ſunt. Vnde de beato Adelberto primo Magdeburgenſis eccleſiæ primate in annalibus eiuſdem eccleſię legimus in hæc verba. Hic inſtructiſſimus omniũ liberaliũ artium ſcientia, perfect⁹ diſcretione, manſuetudine, innocentia in diebus ſui ſacerdotij ſolerter commiſſo inuigilabat gregi. Et poſt pauca. Traduntur plures & ingenui procerum & regiæ ſtirpis filij ſub tanti patris inſtitutionibus, claram dominicæ ſeruitutis militiam inchoaturi.

Prædictis quadrãt ea quæ Lampertus monachus & nobilis hiſtoricus de ſtudio monaſterij ſui Hirsfeldẽſis ſub abbate Meginhero ſcribit in hæc verba: Quid dicã de ludo ſcholari? Vbi adeo circa illud tempus ſtudium flagrabat, vt ex alijs etiam monaſterijs quoſcũq; feſtiuæ ſpei tyrunculos diſcendi cauſa illo tranſmitterent, & mater Heruelda vbiq; odorem noticiæ ſuæ diffunderet nobilitate filiorũ in laribus philoſophiæ à tenero (vt aiũt) vngue obſeruatorũ. Et de beati Ludigeri ſtudio ita inter alia in vita eius legitur. Cõmendauerunt eum parẽtes ſui viro venerabili Gregorio, diſcipulo & ſucceſſori S. Bonifacij martyris, Domino nutriendum. Qui libẽter eum ſuſcepit, & comperta sagacitate pueri ſtudioſe illum erudiebat. Creuit itaq; Ludigerus, proficiens in timore Domini, & deſpoſito ſeculari habitu in Traiecto monaſterio totum ſe contulit ad ſtudium artis ſpiritalis &c. Venit & amore literarum ad Alquinum virum in omni ſapientia præſtantiſſimum, auditor illius duos annos exiſtens cum dimidio. Poſt, vt ibi habetur, ad monaſterium reuerſus eſt, bene inſtructus, habens ſecum copiam librorum. Eratque patri Gregorio & cæteris tanto tunc dignior & acceptior, quanto fuit &

in monaſticis eruditionibus illuſtrior. Hæc ibi. Et de Ruperto abbate Tuicenſis cœnobij quod in oppoſito vrbis Agrippinæ in altera parte Rheni ſitum eſt, diuinarum ſcripturarum interprete clariſſimo refert Ioannes Trittemius, quod fuerit vir in diuinis ſcripturis doctiſſimus, monachus ſancti Laurentij Traiectenſis, propter incredibilẽ eruditionem ſuam à Friderico Colonienſi archiepiſcopo inde aſſumptus, & in abbatem Tuicenſis monaſterij ſublimatus. Multa præclara opuſcula compoſuit. Tantum ſe in ſcripturis ſanctis exercitauerat, vt nec dormiens quidem à meditandis illis videretur poſſe quieſcere, quin lingua & labia eius quaſi legendo mouerentur. Eiuſmodi itaque literarum in cœnobijs noſtris florente ſtudio, ordo noſter viros in omni protulit facultate præſtantiſſimos, qui à puero in ſapientiæ paleſtra exercitati, eccleſiam Chriſti non modo conuerſatione ſancta, ſed & eruditione & librorum editione mirum in modum illuſtrarunt. Patet hoc in beatis Mauro & Placido, itemque Fauſto Theodoro, & poeta Marco, ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti diſcipulis. Patet in Remigio, Alquino, Beda, Rabano, Anshelmo, & multis alijs, qui à parentibus Deo oblati ab ipſis pene cunabulis inter ſtudia ſacratiora ſunt educati. Enimuero, vt de alijs breuitatis intuitu reticeã, Beda venerabilis iam memoratus, ſeptennis Deo oblatus, ac Leolfrido abbati viro Dei ad inſtituendam fuit traditus, qui & tanti ſub cura patris in doctorem fidei orthodoxæ profecit nominatiſſimum. Et ita in ſanctitate, & iuſtitia nec non diſciplina monaſtica, alij mille profecerunt, vita & doctrina clariſſimi. Qui veluti viri heroici, cum eſſent ad ſeipſos rigidiſſimi, & omnino mortificati, & in Dei ac proximi dilectione feruentiſſimi: ad Dei gloriam & ſalutiferam multorum ædificationem, nec non nouorum epiſcopatuum fideique roborationem à regibus principibuſque terræ è cœnobijs extracti, eccleſiaſticis dignitatibus præficiebantur inuiti. Et quidem paſſim tam crebro, vt per totum Occidẽtem vix vnum crediderim epiſcopatum ſupereſſe, qui ex noſtro ordine aſſumptum, vel vnum ad minus non habuerit epiſcopum, cum eccleſiæ multo (vt dictum eſt) habuerint complures. Nec mirum videri debet, quod viciniora epiſcopia pauciores habuiſſe legantur, cum fundatione ſint recentiora. Ea tamen habuiſſe plæroſq; ſed ſcriptorum negligentia, ne dicam diſplicentia, minime expreſſos crediderim. Quod erga Hugonem epiſcopum noſtrum (cuius gratia hæc ſcribimus) accidiſſe, non ſine iactura experimur. Et ita quoque erga aliarum quarundam diœceſium epiſcopos actum videmus & dolemus, quorum vita & res geſtæ perfunctorie & diminute literis commendatæ ſunt. Hinc & inter ingenuæ exemptæque Miſnenſis eccleſiæ præſules nullus qui ex monaſterio fuiſſet electus, exprimitur: cum tamen primus illorum venerabilis videlicet Burghardus cum duobus immediate ſe ſequentibus, religioſiſſimus fuiſſe ex temporum illorum qualitate & more ſit valde probabile. Quod etſi cœnobialis vitæ negauerint æmuli: beatæ memoriæ Gerungum eiuſdem eccleſiæ epiſcopum, virum conuerſatione & doctrina clariſſimum, monachum fuiſſe certe negare nequeunt. Hic etenim ex abbate noſtri cœnobij Putzavvigenſis cum votiuo totius cleri conſenſu, dictæ eccleſiæ conſecratus eſt in antiſtitem: quod ex varijs ſui pontificatus temporibus conceſſis euidentiſſime oſtẽditur priuilegijs. Idipſum multis alijs noſtri monaſterij tam ſcriptis quam ſculptis quæ huc vſque extant, luculenter comprobatur indicijs: quandoquidem & ipſe inter alia geſta æterna memoria digna, reliquias ſancti Donati cum precioſis eorum thecis attulit eccleſiæ, clenodia inſuper & alia complura multoſque libros pro eccleſiæ ornamento & ſtudentium vtilitate diſpoſuit. Et in tali tantoque eorum paſtore quod conſpicuum & ſanctiſſimum fuerat, religioſitatem videlicet eius, mundique abrenunciationem ſiue contemptum, occulere & reticere maluere ex inuidentia, quam pro eius Deique manifeſtare gloria. Quid dicam de beatiſſimo Bennone, de cuius ſanctitate & patrocinio tantundem gloriãtur, quem, velint nolint, ex noſtro ordine aſſumptum concedere habent? Qui natione Saxo, ex illuſtri & antiqua comitum de Wollenberg ſtirpe clarã duxit originem. Ab infantia pene inter ſacras literas in cœnobio ſancti Michaelis archangeli in Hildesheim inſtitutus & educatus ſub monachali ſchemate Chriſto militauit ſanctiſſime. Cuius deniq; vitam geſtaq;, ob inſtantẽ illius canonizationẽ, plenius per Saxoniã colligenda, per epiſcopum eiuſdem eccleſiæ totumq; capitulũ nuper miſſi fuere duo ex eis viri ſpectabiles & eruditi, dominus Decanus videlicet, Ioan. Henigeri,

ſacræ

ſacræ Theoſophiæ doctor præſtans,& Hietonymus Emſer, põtificij iuris candidatus, & poëta oratorque inſignis, qui luſtratis multorum archiuis & antiquitatibus monaſteriorum,tandem memoratum ad ſancti Michaelis peruenere monaſterium, in quo beatus Benno fuerat monachus: vbi & inter alia præclara ſanctæ eius conuerſationis indicia, ſyngrapham quoque profeſſionis eius quam voto emiſſo ſuper altare poſuerat reperierunt Proinde cum gaudio ad propria remeãtes, quæ audierant & viderant, fratribus concanonicis ad Dei gloriam annunciauerunt & populo. Verum ne comperta temporum mutabilitate perirent; alter eorum,ipſe videlicet Hieronymus, vir eruditus & diſertus,calamo perpetuare curauit: comperta(inquam)& explorata in vnum volumen congerens pulcherrimum & prolixum de vita ipſius ſancti,ad ducem Georgium Saxonię & Miſniæ marchionem,legendam contexẽdo; qui & ſuperioribus annis pro canonizatione eiuſdem Bennonis ad Iulium ſecundum papam centimetrum deprompſerat terſiſſimum. Porro beatus Benno clatuit temporibus Henrici quarti, id eſt,anno dominicæ incarnationis ML.

Prædictos itaque beatæ recordationis viros Miſnenſis Eccleſia ex noſtro ad minus habuit ordine præſules, licet plures fuiſſe, quemadmodum & noſtræ & aliarum Eccleſiarum,probabile ſit plurimum. Quapropter Eccleſijs quæ eiuſmodi religioſos meruere habere paſtores, congratulandum eſt, non indignandum: quod dicimus propter coſmophilos clauſtralium ſycophantas & æmulos, quos penes monaſtica vileſcit auctoritas: quaſi inglorium &ignominioſum fuerit,per mundi contemptum in angelica puritate, ſub benedicta ſiue cucullata in cœnobio veſte altiſſimo militaſſe: ignorantes, quod in plenaria mundi abrenunciatione & proprij arbitrij abdicatione perfectiſſima Chriſti conſiſtat imitatio, quodque humilitate perueniatur ad regnum, ſimplicitate penetretur cœlum, Sancti itaque viri cum eſſent humiles & deſpecti in oculis ſuis, & toto Dei in amore arderent affectu, omnem mundi pompam pro nihilo habentes, cunctaque terrena ac tranſitoria pro æterna & manſura gloria relinquentes,pericula & occaſiones peccaminum declinantes,ad tranquilla & quieta cœnobiorum præſidia confugientes, diuinis ſe totaliter & mente & habitu mancipauerunt obſequijs;malentes abiecti eſſe in domo Dei, quam habitare in regum palatijs, ſecretum cellæ & pacem ſolitudinis præferentes auro & gemmis, & cunctis mundi delicijs, ſcientes cum diuo & mellifluo Bernhardo, quod in Paradiſo clauſtrali homo viuit purius,quieſcit ſecurius,incedit cautius; cadit rarius,reſurgit velocius; irroratur frequentius,contemplatur limpidius,moritur confidentius, atque in æterna beatitudine præmiatur copioſius. Sancti itaque viri memorata ſumma religioſæ vitæ priuilegia & prærogatiua excellentiſſima propenſius trutinantes non modo mediocres, verum & vtriuſq; ſexus ſtatuſque homines nobiliſſimi,ſpretis ſeculi rebus, relictis notis & amicis, florentem mundum mentis deſpectu calcauerunt, & iugum pro Chriſti amore ſubiere monaſticum: & in tanto quidem feruore & numero, vt in nullo alio ordine viros tot ſanctos & illuſtres à ſummo rerum faſtigio, à Papa videlicet & Imperatore vſque ad ædituum,quot in noſtro ordine effulſere, inuenire ſit facile. Cuius rei teſtis eſt Ioannes Papa eius nominis XXII, qui induſtria ſua ſtudioſa in annalibus ſuorum reperit anteceſſorum, in ordine noſtro Benedictino fuiſſe Pontifices ſummos XXIV, cardinales CLXXXIII, Archiepiſcopos & Epiſcopos MCCCLXIV, abbates inſignes quindecim M. Verum prænarratos Romanæ Pontifices Eccleſiæ ſummos non canonizatos eſſe omnes, credo latere neminem. Ipſi etenim alias quemadmodum Sancti Petri ſucceſſores, Romanis inſeruntur hiſtorijs. Secus de Epiſcopis & abbatibus inſignibus,quos idem collegerat omnes ſanctos & canonizatos nemo ambigit. Non equidem alij quam ſancti Romanæ Eccleſiæ, in quibus ſanctorum continetur catalogus, ſolent inſcribi annalibus. Multi ſiquidem & noſtra tempeſtate noſtri ordinis & Epiſcopi & abbates defuncti ſunt, & defunguntur: de quibus (vt dicitur) nihil ad Romanos, quia eorum pro canonizatione auri pondera recipere nequiuere. Quorum attamen in vitæ libro triumphantis Eccleſiæ inſerta haud diffidimus nomina. Dicta autem ſunt ſupra narrata copioſius, Dei ad honorem & noſtri ordinis præconium, occaſione beatæ memoriæ Hugonis huius ſacroſanctæ Citizenſis eccleſiæ antiſtitis primi, quem (vt ſupra fati ſumus) plærique noſtri or-

dinis asserunt fuisse professum: quorum quidem assertio ex prælibatis alijsue synchronorum suorum præsulum coniecturis probabilis videtur complurimum. Idcirco etsi in præmissis me ambigere asseuerauerim; attamen illis qui eum ipsum monachum fuisse tradunt, plus quam negantibus assentio. Sufficiant itaq; præmissa ad legentium vtilitatem congesta: tandem ad episcopum nostrum Hugonem redeuntes, cęptam persequamur historiam.

HVgo itaque memorabilis ac reuerendissimus sanctæ Citzensis Ecclesiæ præsul primus, velut pastor optimus & doctus paterfamilias, nouam Ecclesiæ commissæ plãtationem sancta conuersatione & cœlesti doctrina iugiter rigando corroborare satagebat. Clerum quoque adunatum nouellumque, canonicam iuxta traditionem viuere honeste & pie edocuit, & cætera quæ ad diuinum cultum & ecclesiasticum pertinent ornatum ac statum, solicitius ordinauit & disposuit, populum dènique gregis sui Christiana adhuc aliquantisper religione rudem & grossum prædicatione assidua & verbo & exemplo illuminare & perficere curauit. Sicq; pacifice & laudabiliter cum ingenti Ecclesiæ suæ prouentu vsq; post fundatoris magni & inuictissimi Ottonis mortem præfuit, cuius post obitum àduersitates & persequutiones cũ toto clero & grege sibi commisso perpessus est: quandoquidem regnante Ottone secundo qui cœpit circa CHRISTI DCCCCLXXIV, Ecclesia hæc Citzensis ab exercitu Bohemorum Dedi duce capta & deprædata fuit, & pastor eius memoratus Hugo cum omni clero & ciuitatis populo inde fugatus est & expulsus. Eodem quoq; rerum turbine Ecclesia Misnensis percellitur & vastatur, & spectabilis vir Folcoldus Episcopus eius secundus diminutus, ad Willigisum Archiepiscopum Moguntinum declinauit: à quo & honorifice susceptus fuit. Dithmarus tamen, Merseburgensis Ecclesiæ præsul quartus, & historicus insignis scribit, prædictam vastationem per Bolezlaum ducem Bohemorum & eius exercitum esse patratam. Porro de dicta vastatione in annalibus Magdeburgensis Ecclesiæ ita legitur. Eodem tempore, id est Ottonis secundi, ab Bohemorum exercitu capta & desolata est Citzensis Ecclesia, Hugone primo tunc Episcopo cum omni ciuitatis illius populo ignominiosè inde fugato: quo etiam tempore Misconi dux Sclauorum Hammeburg cepit & succendit. Cæterum quo anno Episcopus noster præfatus Hugo ad Ecclesiam suam redierit, quoue obierit, exploratum non habeo. Constat tamen eum migrasse è seculo, beato Adelberto metropolitano suo adhuc viuente, qui vtique ei successorem sequentem ordinauit Fredericum. Adelbertus autem archiepiscopus memoratus diem obijt anno domini DCCCCLXXX.

De quibusdam euentibus, temporibus Hugonis Episcopi.

Primo anno regiminis eius, qui est Domini (vt dictum est) nongentesimus sexagesimus octauus, Iohannes Pontifex à præfecto vrbis Romæ captus, & aliquot dies in carcere custoditus, in exilium tandem in Campaniam mittitur.

Anno Hugonis secundo, Ioannes Papa factus Ottonis auxilio Romam victor ingreditur, & diuersæ factionis principes grauiter punit. Eodem anno Boso, primus Merseburgensis ecclesiæ antistes, in patria sua obijt Bauaria, sepultus in Merseburg: cui Gisilarius successit. De Bosone plura dicentur infra sub Theoderico primo.

Anno Hugonis tertio, Ioannes Pontifex ob remunerationem collati in se beneficij Ottonem Rufum, Magni Ottonis filium, Augustum appellauit: & dictus est ille Pontifex Ioannes XII, alias Ioannes XIII: qui & ipse anno Domini DCCCCXXXV Ottonem Magnum Romæ coronauit, vt aliqui scribunt: licet tãdem propter scandalosam & inemendabilem vitam instinctu Romani cleri, anno Domini DCCCCXLII depositus sit. Otto Magnus ex Adelheide vxore sua secunda duos suscepit liberos, Ottonem regni successorem & Wilhelmum Archiepiscopum Moguntinum. Hic est Wilhelmus ille, cui pater Otto post mortem ducis Burghardi, qui ab Hungaris interfectus sine liberis obierat; dedit totam Thuringiam & Hassiam cum pleno iure & dominio ad honorem Dei & sancti Martini Moguntinensis Ecclesiæ patroni.

Qui

Qui intrans dictas terras in poſſeſſionem ſuſcepit, & Erphordiam tunc apertam muro cinxit. Hoc mihi videtur verum, quantum ad iuriſdictionem ſpiritualem, & fortaſſis etiam ad aliquanta temporalia bona. Nam ipſa Haſſia ab illo tempore vſque in præſens tempus ſemper habuit in temporalibus dominum, qui ſe huius terræ principē & Lantgrauium Haſſiæ ſcripſit.

Anno Hugonis epiſcopi quinto, Ioannes papa moritur: cui Benedictus v. ſucceſſit. Eodem anno qui eſt Domini DCCCCLXXIV, Otto primus, plenus virtute, ſpiritum Deo reddidit, nonis Maij, feria quarta ante Pentecoſten, cuius vitam glorioſam Widikindus monachus conſcripſit Corbeienſis. Obiit itaque in Saxonia, in loco qui dicitur Mimeleue, & non Viennæ in Gallia, vt Italici ſcribunt hiſtorici, & nonnulli alii erranter.

FRedericus ſecundus Citzenſis eccleſiæ epiſcopus, conſecratus per Adelbertum metropolitanum ſuum Hugoni ſucceſſit circa annum Domini DCCCCLXXX, Ottonis ſecundi temporibus, vir multarum virtutum & præclaræ vitæ. Hic denique vnus eſt ex vicinioribus epiſcopis, quibus Giſilarius Magdeburgenſis archiepiſcopus, ſucceſſor Adelberti, non paſtor ſed mercenarius, bona Eccleſiæ Merſeburgenſis cui antea præſederat (eam deſtruere cupiens) dilapidando dedit: quæ tamen poſtea male oblata ſucceſſor eius Hildewardus (vt infra dicetur) ex integro reſtituit. Annos autem regiminis huius epiſcopi, quia præciſe inuenire non potui; ideo res geſtas ſub eo, illis ordinate coaptare nequiui. Hinc eas ipſas paucas quas ex multis referimus, annis dominicæ incarnationis ſimpliciter coaptabimus.

Anno itaque Dominicæ incarnationis DCCCLXXXI, Adelbertus Magdeburgenſis eccleſiæ primus archipræſul, & Germaniæ primas obiit in Domino. Cui Othricus diſcipulus eius habitu & conuerſatione monachus ſucceſſit, qui tamen ob breuitatem temporis inter archiepiſcopos à pleriſque non ponitur. Nam electus dum Romam tenderet, in via naturæ conceſſit: cui Giſilarius promotione Ottonis ſecundi ſucceſſit. Hic antea fuit epiſcopus Merſeburgenſis, factus autem archiepiſcopus actu habitum epiſcopatum retinuit Merſeburgenſem. Aſt quoniam ex integro licenter & commode retinere non valuit; (nec dum quippe ambitio iſta vel potius abuſio exorta in eccleſia & permiſſa fuerat, vt vnus paſtor & vnus epiſcopus pluribus præeſſet epiſcopiis) ipſum deſtruere & diſſipare cœpit, bona illius vicinioribus diſpertiendo Eccleſiis. Enimuero quædam Miſnenſi epiſcopo, plæraque noſtro de quo loquimur Frederico, aliquanta Halberſtatenſi contulit. Maiora autem bona, vt caſtella & oppida, ſibi retinuit, & dictum Epiſcopatum ita demolitum in monaſterium qualecunque commutauit, ponens ibi abbatem cum monachis ex cœnobio ſancti Ioannis Baptiſtæ prope Magdeburg aſſumptos. Manſitque illa deſtructio vſque ad tempora Henrici ſecundi, qui ex magna deuotione quam ad ſanctum habuit Laurentium, ipſum reſtaurauit bona alienata reducendo. Sua quippe induſtria & bonitate à prædictis epiſcopis, vt male donata reſtituerent, obtinuit. Quin & ipſe regali munificentia plurima adiecit, & priuilegiis communiuit. Quapropter in eadem Eccleſia Merſeburg. ceu fundator ſecundus veneratur & colitur. Primus quippe illius fundator fuit (vt ſupra dictum eſt) Otto primus.

Anno Domini DCCCCLXXXII, Otto II periculoſum bellum habuit in Calabria multis ſuorum occiſis, & ipſe vix euaſit. Iſtis temporibus Ridagus & Guntherus marchiones Miſnenſes clari habentur.

Anno Domini DCCCCLXXXIII, Otto imperator Romæ diem obiit, & in baſilica ſancti Petri honorifice ſepelitur: cui filius Otto tertius ſucceſſit in regno. Eckhardus marchio, filius Guntheri præfati, ob virtutes & ſtrenuitatem in curia Ottonis ſecundi magnus & potens fuit, qui etiam Ottoni tertio æque gratiſſimus fuit & acceptus. Notandum tamen venit, quod ex ſtirpe dictorum marchionum non prodierunt nec exorti ſunt marchiones Miſnenſes, qui modo ſub titulo ducum Saxoniæ & comitum prouincialium Thuringiæ terris his principantur, ſed ex proſapia comitum Saxoniæ de Wittin & Brene originem ducunt: quorum primus marchio Miſnenſis factus eſt Conradus, filius Thimonis comitis de Wittin, fundator monaſterii Montis ſereni. De quo ſuo loco latius diſſeremus,

ized by Google

cum ad tempora Lotharii ſecundi qui ei marchionatum contulerat, peruenerimus.

Anno ſupra dicto DCCCCLXXXIIII, Henricus dux Baioariæ, frater Ottonis magni, defuncto nepote Ottone ſecundo, inuaſit regnum, ſed à principibus reprobatus eſt.

HVgo tertius Citzenſis Eccleſiæ præſul, eius nominis ſecundus, ordinatus per Giſilarium metropolitanum, Friderico defuncto ſucceſſit. De quo nil reperi, niſi q; Ottonem tertium imperatorem ad Citzenſem venientem vrbem magnifice & ſplendide ſuſceperit. Ita quippe in annalibus Magdeburgenſis Eccleſiæ, aliiſq; vetuſtis Saxoniæ Chronicis annotatum comperi. Cæſar ad Citicenſem perueniens vrbem, à ſecundo Hugone eiuſdem ſedis prouiſore tertio, vt decuit imperatori, ſuſcipitur: indeq; recto itinere ad Miſnenſem tendens ciuitatem, à venerabili Ægidio epiſcopo, & Eckhardo marchione qui apud eum inter præcipuos habebatur, honorifice accipitur.

De euentibus quibuſdam illorum temporum.

Anno Domini DCCCXCII, Hugo epiſcopus iſte cum Willigiſo Moguntinenſis, & Giſilario Magdeburgenſis eccleſiarum archiepiſcopis interfuit ſolennitati dedicationis eccleſiæ Halberſtatenſis.

Anno Domini DCCCCXCIII, Volcoldus celebrimæ recordationis Miſnenſis epiſcopus diem obiit, cui Eido ſupra narratus ſucceſſit. Otto tertius qui tunc rerum potiebatur, fuit vir in armis exercitatus, inſuper deuotiſſimus ac pientiſſimus in Deum & homines extitit: quandoquidem totam ſæpe hebdomadam præter quintam feriam ieiunabat, eleemoſynas largiſſimas dabat. Nullus denique largior & clementior eo. Hic zelo Dei motus Giſilarium archiepiſcopum, eo quod duas ſupra memoratas teneret parochias, in ſynodo Romana iudiciali ſententia ab officio ſuſpendi, ac per internuncios ab Apoſtolico miſſos eundem illo vocari & comparere præcepit. Verum interim Giſilarius paralyſi perculſus comparere nequiuit, ſed dictas parochias in finem retinuit. O ſi noſtro hoc muliebri tempore Otto ille Chriſtianiſſimus viueret imperator, & in eccleſia Chriſti monſtrum hoc tricorporeum cerneret, dubio procul omni molimine in eius inſurgeret exterminium! Qui cum quondam ſuſtinere æquanimiter non poterat, vnum duobus præeſſe epiſcopatibus etiam vicinis, & eiuſdem pene diœceſis: quomodo vnum tribus, & quidem maximis & opulentiſſimis præſidere pateretur archiepiſcopiis. Sed de hoc in ſequentibus etiam alia plura dicentur. Nunc ad cœptam hiſtoriam ſtylum reuocemus.

Anno Dominicæ natiuitatis MIII, Otto tertius, piiſſimus, & optimus imperator, obiit VIII calend. Februarii, cui Henricus ſucceſſit. De dictis Ottonibus exiit prouerbium vulgatum: *Otto poſt Otto, regnauit tertius Otto.* Ottone tertio defuncto, vel (vt alii volunt) eo adhuc viuente & annuente in extremis ſuis, quatenus diutius apud Germanos ſumma poteſtas remaneret, & in futurum non per ſanguinis ſucceſſionem duceretur, ſed ille cæteris præeſſet qui virtute & dignitate cunctis præſtaret, Gregorius quintus ſanctionem retulit de imperatore deligendo, anno prædicto MII. Data etiam tum eſt auctoritas deligendi Romanum Cæſarem ſeptem Germaniæ principibus, archiepiſcopo Moguntino, archiepiſcopo Treuerenſi Galliæ, archiepiſcopo Colonienſi Italiæ nomine, item comiti palatino Rheni qui dapifer, duci Saxoniæ qui enſifer, marchioni Brandenburgenſi qui camerarius, & Bohemiæ regi, tunc duci qui pincerna imperii habeatur & exiſtat. Primus itaq; ab eis electus imperator fuit Henricus dux Baioariæ, qui dictus eſt ſecũdus & ſanctus, de quo infra latius. Notandum tamen, quod (vt præmiſſum eſt) electus, mox Cæſar & Romanorum rex appellatur, tum demum imperator & Auguſtus, ſi eum Romanus pontifex confirmaſſet.

Egkhardus marchio Miſnenſis ſupra dictus defuncto Ottone vſurpare nitebatur regnum, feſtinabatque eligi: ſed à principibus fuit reprobatus, eodemque anno Poledi occiſus.

Anno Domini MIII, Giſilarius archiepiſcopus Magdeburgenſis diem obiit, cui Dageno ſucceſſit, monachus habitu & cõuerſatione, amiciſſimus ſancto Guolfgango Ratiſponenſi epiſcopo, qui & ipſe obiit in domino, antea tamen anno decimo, qui fuit Domini DCCCCXCIV.

Vdo

Vdo infelix ille archiepiſcopus, cuius horribilem & ſtupendam hiſtoriam paſſim magni in ſuis Chronicis retexunt auctores, quod non fuerit prænarratæ Magdeburgenſis eccleſiæ archipræſul vnquam, ex præmiſſis euidentiſſime liquet. Quandoquidem cum ipſi fingunt ipſum Vdonem ſub Ottone tertio dictæ præfuiſſe eccleſiæ, & cum abbatiſſa Ciſtercienſis ordinis quadam inceſtuoſe & lubrice aliquandiu vixiſſe peccaſſeq;, & ei more ſolito cum eadem dormienti vt reſipiſceret, voce cælitus lapſa dictum, *Ceſſa de ludo, ſatis luſiſti Vdo.* Sed nec ſic emendatum, citatum terribili iudicio noctu in eccleſia maiori ad tribunal diuinum, accuſantibus eum patronis eccleſię, ſententia mortis perpetuæ damnatum eſſe. Sed ea vera an ſint geſta quæ de illo Vdone narrantur; parum ſollicitor. Id tamen confidenter aſſero, dictum Vdonem tertii Ottonis temporibus neutiquam fuiſſe Parthenopolitanum archipræſulem, multominus autem ante eum vel poſt, cum eius nominis nullus illi eccleſiæ vnquam præſederit epiſcopus. Sed nec id quidē temporis ratio, vt patet calculanti, ſuſtinet. Enimuero cum ipſe Giſilarius, præfatus dictæ Magdeburgenſis eccleſiæ archipręſul ſecundus, ſub Ottone ſecundo per annos IX, & poſt omni tempore Ottonis tertii & vltra vſque ad initium regni Henrici ſecundi in archiepiſcopatu vixerit, eoq; mortuo Dagono ſucceſſerit; ſtare nō poteſt, vt dictis temporibus ipſe Vdo aut quiuis alter fuerit archiepiſcopus. Reddit & Vdonis hiſtoriam valde ſuſpectam fictamque, quod in ea carnali affectu dicitur abbatiſſam quandam ordinis amaſſe Ciſtercienſium: ille cum ordo anno Domini MCXCIX longe poſt inſtitutus & fundatus fuerit. Propter hæc itaque & ſimilia dicta hiſtoria eadem facilitate contemnitur, qua aſſeritur. Et licet nonnulli non archiepiſcopum ſed præpoſitum eius eccleſiæ fuiſſe autument, qui tamen nec ſic approbantur propter abbatiſſam Ciſtercienſem, & quia omnes ipſam ponentes nō præpoſitum ſed archiepiſcopum Vdonem fuiſſe cōmemorant. Hæc amore veritatis proſequutus ſum longius, ſciens me mythophilorum incurſurum odium qui malunt lberas nænias, id eſt fabulas, quam veritatem hiſtoriarum amplecti. Per hæc tamen non aſſero, relationem de Vdone prorſus explodendam & abiiciendam, ſed tanquam pro magna ſui parte falſam & mendoſam, dubiam & ſuſpectam, hiſtoriis non inſerendam oſtendo. Enimuero quantum lux à tenebris, & verum à falſo ſeu ficto; tantum inter ſe hiſtoria & fabula differunt. Hiſtoria quippe veritati ſubnixa eſt omnis. Quæ ſi figmenta nugasq; admiſerit, iā nō hiſtoria dicetur, ſed fabula. Eſt. n. hiſtoria (vt Tullius inquit) teſtis temporum, lux veritatis, magiſtra vitæ, nuncia vetuſtatis, homines ad virtutes inflammans, deterrens à vitiis, de qua & infra dicentur aliqua.

Hildewardus quartus Citzenſis eccleſiæ præſul, Hugoni tertio epiſcopo ſuccedens, multis annis laudabiliter præfuiſſe legitur. Ordinatus autem fuit per Giſilarium archipræſulem ſuum. Fuit itaque iſte venerabilis pater ingens amator cleri, ſaluti commiſſi gregis vigilanter inſiſtens, multa temporibus ſuis bona faciens & conſtituens, pauperum pater & egenorum conſolator piētiſſimus ſemper exiſtens. Hic eſt denique mitiſſimus ille Hildewardus, qui (vt ſupra fatus ſum) bonis verbis per imperatorem Henricum ſecundum, & Dagenonem archiepiſcopum Magdeburgenſem inductus, libens reſtituit eccleſiæ Merſeburgenſi & diuo Laurentio, quæ ex deſtructoria diuiſione Giſilarii, & temeraria donatione duobus cum ſuis anteceſſoribus poſſederat. Quo tempore & Ægidio ſanctæ memoriæ, præſul eccleſiæ Miſnenſis per eundem imperatorem blande ſolicitatus, paria reſtituit Giſilaria dona. Henricus exin eccleſiam Merſeburgenſem continue inſtaurare cœpit cum auxilio & cōſilio archiepiſcopi Dagenonis, qui ipſi eccleſiæ Wigbertum capellanum ipſius imperatoris in epiſcopum præfecit & conſecrauit.

Anno Dominicę natiuitatis MXII, Dageno archiepiſcopus, vir vita & religione clariſſimus obiit, cui Walthardus beati Adelberti diſcipulus ſucceſſit. Sed poſt VII hebdomadas & ipſe naturæ conceſſit, cui Gero ſurrogatur. Eodem anno eccleſia ſepulchri domini noſtri ab infidelibus deſolatur.

Anno Domini MXIII, Pannones, qui & Auares & Vngari dicuntur, Chriſtianam religionem publice receperunt. Henricus quippe rex ſororem ſuam Giſilam Deo deuotiſſimam Stephano regi eorum in coniugem dedit: qua occaſione ipſe rex baptizatur, & tota ipſa gens ad Chriſtum conuertitur.

Anno Domini MXIV, Henricus Rex per Benedictum octauum coronatur. Coronatus autem ipsum Benedictum papam secum duxit in Franciam, venitque Babenbergam, vbi in sancta nocte Paschæ primam lectionem in matutinis patriarcha Aquileiensis, secundam archiepiscopus Rauennensis, tertiam papa per se. Tunc præfatus papa, præsentibus LXXII Episcopis & principibus aliis, dedit Ecclesiæ Babenbergensi priuilegium libertatis. Ecclesiam quippe Babenbergensem siue Episcopatum memoratus Henricus Sanctus cum sua coniuge Cunigunda fundarat. Causa fuit, quod sciebant se non habituros hæredem, eo quod vterque virgo permansit. Deum omnium bonorum largitorem elegerunt hæredem, fundantes dictum Episcopatum in honore sancti Petri & Georgii martyris, locumque prædiorum copiis & omni ornatu decorauit, & Ewerhardum in primum præfecerunt Episcopum. Fundauit & idem Henricus ibidem monasterium ordinis sancti Benedicti in monte, cuius Ecclesiam dictus Eberhardus Episcopus primus ordinationis suæ anno XIII, dominicæ autem natiuitatis MXXI, in honore sancti archangeli Michaelis dedicauit, præsentibus Aribo Moguntinensi & Piligrino Coloniensi archiepiscopis, & aliis. Iacta autem fuere prima fundamenta cœnobii, Anno Domini MXV, primus cuius abbas dictus est Rato vir sanctus.

Henricus insuper imperator & alios plures Episcopatus restaurauit, & magnifice dotauit, vt Argentinensem, Merseburgensem, Hildesemensem quem speciali deuotione dilexit, tanquam in eo educatus. Cui & sanctum Godehardum post restaurationem & reformationem eius licet renitentem præfecit, qui primo Althahensis cœnobii in Baioaria fuit monachus, post abbas Hersfeldensis, & inde assumptus per Henricum imperatorem post obitum sancti Bernwardi factus est Episcopus dictæ Ecclesiæ XIV.

Henricus Imperator iam confirmatus regno, venit in Baioariam, ibique Henrico, pronepoti Caroli Magni, ac fratri Cunigundæ suæ cõthoralis virginis, in festiuitate sancti Benedicti cum omni applausu cumque hasta signifera ducatum dedit Bauariæ. Henricus iste primus appellatur ab historicis Italicis. Ipse tamen semet secundum asserit, vt syngrapha sua quæ Babenbergæ extat, clare indicat. Primus equidem Henricus fuit pater Ottonis Magni. Hic quia Romæ coronatus non fuit, ab Italis non numeratur, & ita cum Conradis & Lothariis faciunt. Nostrates autem historiographi Henricum memoratum Ottonis Magni patrem primum ponunt, quia in Germania strenue & optime imperauit. Et ita de aliis. plures equidem venirent reliciendi, si solum imperii corona insigniti poni deberent, etiam fortissimi & laudatissimi Cæsares siue Romanorum reges. Quod quam absurdum foret & indignum, nemo sapiens perpendere nequit: cum neque noster Maximilianus sereniſſimus & inuictissimus Cæsar vnquam Romæ coronatus, Imperator & Augustus appellatus sit, tametsi eiusmodi (si præclara & fortia quæ strenuissime peregit, facinora exactius librentur) in veritate habeatur. Non enim minora quam multi imperatorum sui regni temporibus domi ac militiæ patrauit opera. Quare & hoc anno quo & ista scribimus, domini videlicet MDXVIII, summus pontifex Leo decimus illi per legatum suum, cardinalem sancti Sixti, in diæta regni conuentuque principum in Augusta vrbe Vindelicorum infulam ensemque aureum dono dedit: per ea dona ipsum Cæsarem vna cum principibus ad expeditionem bellicam contra Turcas qui tunc grassabantur, animare gestiens. Ob eam quippe rem Leo papa dictum cardinalem ad Germaniam direxerat, vt principes contra Turcas incitaret: Verum de hoc & in sequentibus, cum ad eum annum peruenerimus latius, & cæteris tunc gestis tractabimus.

Anno Domini MXV, Eigido tertius Misnensis Ecclesiæ Episcopus moritur, vir omni sanctimonia ac virtute conspicuus, cui Ediwardus successit.

Anno Domini MXVIII, Dithmarus Merseburgensis Ecclesiæ Episcopus quartus, genere & moribus clarissimus, & præclarus historiographus, filius Sifridi comitis, obiit: cui Bruno succeſſit quouis honore dignus.

Anno Domini MXXII, Gero archiepiscopus noster Magdeburgensis obiit, cui Hunfridus succeſſit.

Anno Domini MXXIII, Eduardus Misnensis Episcopus quartus obiit, cui Wiper-

tius vir eruditus ſucceſſit, ſed vno tantum præfuit anno, & ſucceſſit Theodericus.

Anno Domini MXXIV, indictione ſeptima, Heinricus ſanctus & glorioſus imperator migrauit à ſeculo, virgo in æuum cum ſua ſponſa Cunigunde permanens: cui Cunradus Salicus dictus ſecundus ſucceſſit, anno Domini MXXV, ſecundum quoſdam vero MXXVII, qui ſcribunt imperium tum vacaſſe biennio. Hic ex parte patris à Conrado Wormatienſi duce proſapiam ducens, ex parte matris à regibus Gallorum & Carolorum originem traxit. Vxor eius Giſila de antiqua Carolorum progenie orta. Conradus itaque electus rexit annis quindecim. Coronatus eſt autem Romæ ſolenni apparatu à Ioanne viceſimo, fuitque Eccleſiæ catholicæ plurimum fidelis, inſuper in calamitoſos clemens & largus, in bello fortis & ſtrenuus, conſilio promptus cautuſque, ac iuriſperitia, admodum florens. Cuius deuotio erga Deum ſuperoſque dilectio feruens in rebus patet celeberrimis, quas & perfecit geſſitque magnifice. Inter alia ſiquidem opera pietatis, Eccleſiam Nuenburgenſem à quibuſdam funditur fundaſſe inſignem & opimatiſſimam. Epiſcopatum quoque Nemetenſem ſiue Spirenſem inchoauit, ſed morte præuentus filio ſuo Heinrico tertio conſummandam reliquit: vbi etiam ſepulturam imperatorum voluit eſſe perpetuam. Item montanum & fortiſſimum caſtrum ſuum Lintpurg dictum mutauit in monaſterium ordinis noſtri, & ditauit magnifice, anno regni ſui primo.

Hillewardus itaque Epiſcopus noſter vſque ad hæc tempora Conradi vitam laudabilem duxit. Interfuit ſynodo Francofordienſi, quam Aribo Moguntinus aggregauit archiepiſcopus viginti trium Epiſcoporũ, præſente dicto imperatore in cauſa Eccleſiæ Hildeshemenſis, cui tunc præerat ſanctus Godehardus. Erat & præſens Bruno Merſeburgenſis Epiſcopus cum aliis.

Hillewardus denique Epiſcopus ordinauit & conſecrauit Eccleſiæ Magdeburgenſis Hunifridũ archiepiſcopum. Quo etiam tempore ſedes Eccleſiæ Citzenſis cum titulo translata in Nuenburg: cuius cauſam ignorans admiror. Cum enim à digniore conſueuit fieri denominatio, antiquitas autem dignior ſit quam nouitas, iuxta illud iuridicum, *Qui prior eſt tempore, potior eſt iure*; Eccleſia autem Citzenſis multo prior cum ſit fundationis tempore; merito prioritate & ſua antiquitate tituli dignitati perpetim venerari debuiſſet. Miror ergo, cur ei hæc dignitas per tituli ſui ablata translationem, & Nuenburgenſi attributus, vt nunc paſſim communiterque Nuenburgenſis, raro vero aut nunquam Citzenſis appelletur Epiſcopus: licet ipſa curia Epiſcopalis hactenus apud matrem Citzenſem durauit etiam cum reſidentia, & quorum ipſa viuentium fruitur cohabitatione, illa mortuorum ſepultura gaudet. Quemadmodum enim titulus, ita & ſepultura illuc eſt translata: tametſi non adeouſque. Quia cum ſit libera, plærique maluere præſulum in matrica Citzenſi quam filiali Nuenburgenſi quieſcere Eccleſia. Huius itaque mutationis cauſam eatenus aliam inuenire haud potui, quam (vt reor eſſe factum) quod Eccleſia Nuenburgenſis ſitu amœnior, diuitiis craſſior, rebus opulentior, beneficiis copioſior, clero numeroſior, cantu clamoſior, potu delicatior, & emporio ſiue annuis famigeratior celebriorque ſit nundinis; & eas ob res matri filia, iunior ſenioti prælata, illa dignitate adornata fuerit. Non tamen idcirco prior vel glorioſior, imo vt & minor & poſterior, ita & obſcurior cenſeri debet. Plures equidem habuit fundatores, & hos quidem comites, vt eſt in præſens cernere in Eccleſia eadem in imaginibus ælatis comitum, qui fundatores fuiſſe inſcriptione clypeorum demonſtrantur. Cæterum principales an fuerint, aut certe cooperatores, me ignotare fateor. Præter eos namq;, & quidem præſtantiores dictæ Eccleſiæ fundatores, in hiſtoriis ſat antiquis ſolidiſque ſcrutinio iugi & lectione, fuiſſe & alios tres comperi; Conradum videlicet imperatorem ſupra memoratum, Eckhardum (quem alii Eckenbertum nominant) Landtgrauium Thuringiæ, & marchionem de Landesberg, caſtri Eckersberg, & ſancti Georgii monaſterii fundatorem, atque Sighardum comitem de Kerffesberg, quem in vetuſto monaſterii volumine Iorgenthal quodam fundatorem Eccleſiæ fuiſſe Nuenburgenſis me legiſſe memini.

Iisdem temporibus fuit quidam baro dictus Ludouicus cum barba, qui ſupra

dictæ Gisilæ imperatricis consanguineus existens, bellorum assiduitate & rabie depauperatus fuerat. Hic instantia dictę Gisilæ per Bardonem archiepiscopum Mogũtinum nostri ordinis assumptus; vicedominus Thuringiæ constituitur. Qui optime & pacifice aliquot per annos commissam regens prouinciam, paulatimque potentia, diuitiis pariter, crescens, castella & prædia ad se emit varia, plurimamque ita successiue Thuringiæ partem acquisiuit, eamque castris munitissimis constructis in montibus roborauit, præsertim Nuendorff, Schowinburg. Propterea Conradus rex ipsum Ludwicum comitem fecit, Thuringiæ & Hassiæ dominum, arma ei conferens antiqua, qua antea fuerant Burghardi ducis Doringiæ & Hassiæ ab Hungaris inter bellandum occisi.

Ludwicus cum barba genuit Ludwicum cognomento Saltatorem, secundum comitem Doringiæ, qui natus est ei anno Domini M X I, de quo infra, cum ad annos eius viriles peruenerimns, dicentur plura.

Anno Domini M XXX IX, Conradus dictus Spirensis obiit: cui Henricus filius successit, eius nominis tertius: de quo historici mira fabulantur Italici, vtpote Gotfridus Viterbiensis, Martirius, Vincentius quoque Gallus, Iacobus de voragine, & ipse Antonius, & consimiles, qui ipsum Henricum non filium sed generum Conradi contendunt, patremque eius Lupoldum comitem de Cala fuisse; quem ob fractum fœdus pacis, iram regis pertimuisse, & ideo in Hirciniam (quæ & nigra dicitur) syluam cum prægnante fugisse vxore, & in quodam tugurio velut eremitam delituisse; ipsamque ibidem noctu, Conrado rege caussa venandi superueniente, filium peperisse, voce delapsa ad eum, O Imperator, infans qui nunc nascitur, gener tuus erit & hæres. Quare à rege iussum interfici, sed satellitum miseratione seruatum, & clanculo matri restitutum, pro eo autem cor leporis, tanquam infantis fuisset, regi ostendisse. Et nihilo tamen minus adultum mirifice regis contra nutum generum illius factum, quemadmodum latius in prænarratis legitur historiographis, sicque in regno Conrado socero successisse, & in rei huius memoriam eo in loco quo natus est, monasterium insigne Vrsania dictum constructum fuisse. Et permulcent eiusmodi narratione aures legentium, cum tamen tota mendosa sit & conficta, quod liquet potissimum in duobus: primo, quia Henricus ille non gener sed filius legitimus & naturalis Conradi ex coniuge sua extitit Gisila: secundo, quia longe ante ibidem cœnobium erectum fuerat. Sed nec Vrsania, sed Hirsaugia siue tempe ceruorum dicitur: tametsi memorati rerum scriptores tanquam veram posteris legendam tradiderint. Et ita vnus alteri magister erroris fuit: seque mutuo fallentes, sibi inuicem fabulam pro historia subministrauerunt; errorque iste nostram adusque ætatem assertores habuit suos. Apocryphum denique & rem esse fabulosam, & Otto Episcopus Frisingensis, & Ioannes Naucleri canonicus Tubingensis, atque Ioannes Tritemius abbas, præceptor quondam meus, auctores grauissimi, in suis testantur Chronicis. Ecce lector sciens & prudens manum inflammam misi, sed historicæ veritati consulendum putaui & ratus sum: ad quam si admittitur falsitas, eius vtiq; vacillabit auctoritas. Sed & de hoc satis supra diximus. Nunc ad historiam prosequẽdam stylum vertamus.

CAdalus natione Longobardus, Citzensis Ecclesiæ episcopus quintus, Hillewardo succedens, bene & laudabiliter præfuit. Hic in Chronicis antiquissimis Chatalo & Kazzo, vel certe per geminatum ſſ sic Kasso nominatur. Interfuit dedicationi Ecclesiæ nouæ monasterii Hirsfeldensis; & cryptæ eiusdem. Ad quam solennitatem ipse inuitatus fuit vna cum Hunoldo, Merseburgensi Episcopo, atque Hunifrido metropolitano eorundem Magdeburgensi: in hoc consentiente Bardone Moguntinensi archiepiscopo, eius loci diœcesano. Erat & tunc (vt Lampertus dicti cœnobii Hirsfeldensis monachus & nobilis historicus refert) præsens per se imperator Henricus tertius adhuc adolescens, qui cepit (vt infra latius dicetur) anno nostræ salutis M X L. Hic est denique primus, quem Nuenburgensem Episcopum legi appellatum; licet & ipse & sequentes immediate complures Citzenses nuncupentur Episcopi, potius quam Nuenburgenses, in vetustis codicibus, quia forsan titulus

tulus nouus nec dum vſu vulgatus fuerat & confirmatus. Epiſcopus iſte Caſſo quando cœperit, inuenire non potui. Ordinatus fuit ab ſupra dicto Hunifrido archiepiſcopo Magdeburgenſi, qui, cum in cauſa Eccleſiæ ſuæ Romam adiiſſet, infirmatus ibidem obiit, anno Domini MXLV, indictione Romanorum XIII, ſub Henrico tertio, regni eius anno quinto.

De quibuſdam euentibus ſub regimine ipſius Cadoli, & primo de imperio Henrici.

Henricus itaque tertius, ſupra dicti Conradi & Giſilæ filius, cœpit anno Domini MXL, & XVII annis rexit. Per quem dignitas imperialis, quæ per longum tempus à ſanguine Caroli exulauerat, ad generoſum & antiquum germen Caroli reducta eſt. Quem & ipſi Carolo magno plures aſſimilant: eam ſiquidem morum excellentiã, eam in rebus agendis magnificentiam, eam humilitatem, pietatem, manſuetudinem, affabilitatem, atque in dandis eleemoſynis liberalitatem *. Erat autem ipſe nigro quidem ſed venuſto aſpectu, ſtatura procerus. Nam ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnem populum. Ipſe anno Domini MXLIV, Agnetem Wilhelmi Pictauienſis principis filiam apud Moguntiam vngi faciens reginam, regalibus ſibi nuptiis in Ingelheim copulauit. Inde infinitam hiſtrionum & ioculatorum multitudinem non ſolum muneribus ſed & cibo potuque vacuam abire permiſit.

EPpo, qui & Eberhardus, Citzẽſis Eccleſiæ præſul ſextus, Cadalo ſuccedens, cœpit anno dominicæ incarnationis MXLV, & præfuit circa XXXIV. annos, ordinatus & ipſe ab Hunifrido archiepiſcopo Magdeburgenſi. Fuit hic vir prudens & facundiſſimus, & in exequendis rebus arduis ſtrenuus atque magnificus. Eapropter regibus & principibus terræ, & potiſſimum Henrico quarto chariſſimus (vt infra dicetur) fuit & acceptiſſimus. Anno ſecũdo Epiſcopi Epponis, Henricus tertius anno regni ſui ſexto habita ſynodo ob peſſimum ſchiſma quod tunc Eccleſiam ſcindebat, Benedictum, Sylueſtrum, Gregorium, tanquam tria teterrima monſtra abdicare ſe papatu coegit, Syndegerum autem loco eorum Romanum pontificem creauit, Clementem ſecundum appellatum, à quo & imperii anno eodem accepit coronam.

Circa hæc tempora repertum eſt Romæ corpus Pallantis qui fuerat filius Euandri gigantis incorruptum: cuius hiatus vulneris quod habuit in pectore, quatuor pedum & ſemis menſuram habuit. Erat autem ad caput eius lucerna ardens, quæ nec flatu extingui poterat, nec liquore: donec ſubtus flammam cum ſtylo foramine facto introductus aer eſt: ſicque extincta. Hoc corpus erectum altitudinem muri excedebat, cuius tale erat Epitaphium:

Filius Euandri Pallas, quem lancea Turni
Militis occidit, morte ſua iacet hic.

Eo tempore floruit Lantfrancus noſtri ordinis theologus ſummus. Ad cuius eximiam doctrinam conualuit Anshelmus, vir poſtmodum multa virtute & ſapientia adornatus, qui & ei in prioratu monaſterii Becenſis ſucceſſit, poſt factus archiepiſcopus Canthuarienſis.

Ex Chronicis Goſekenſis monaſterii.

His temporibus effulſit comes Fridericus fama ferente huius nominis primus, de nobiliſſima antiquorum Saxonum & Francorum proſapia ortus. Huius vxor Agna procerum de Wimare filia quæ genuit ei tres, Albertum Epiſcopum Bremenſem, Dedonem & Fridericum comites palatinos Saxoniæ & Vdam filiam. Poſt obitum parentum Dedo & Fridericus, Deo fideles & deuoti, caſtro Goſeck ſubuerſo, templum eximium loco eius erigentes, monachicam vitam Burghardi Halberſtatenſis Epiſcopi conſilio ibi inſtituerunt, Bennonem quendam religioſum virum in primum abbatem præficientes. Sed quis fuerit vel vbi finierit, ibi non exprimitur. Anno itaq; Domini MLIV, tertio calend. Octobris, Eccleſia dicti monaſterii per Adelbertum archiepiſcopum Bremenſem dedicata eſt. Cui ſolennitati interfuerunt Burghardus prænarratus Halberſtatẽſis, Wintherus Merſeburgẽſis, & Eppo noſter Citzenſis Epiſcopi, &

Digitized by Google

ipſa quoque Vda,ſoror fundatorum clariſſima,& Chriſto deuota.

Eodem anno ſynodus Florentiæ celebrata eſt ſub Victore,papa eius nominis ſecundo:in qua multi Epiſcopi propter ſimoniam & fornicationem depoſiti ſunt.

Anno Epponis Epiſcopi noſtri duodecimo, Henricus Imperator obiit in ſylua Hartz prope Butfelt morte præuentus ſubitanea,anno regni ſui XVII,imperii vero decimo.Cui Héricus filius puer decem annorum conſenſu principum ſucceſſit, qui ſub matris tutela,quoad vixit,bene & mature ſe gerebat.Ipſa defuncta,cum eſſet annorum viginti, inſoleſcere & tyrannizare exorſus eſt: contra Eccleſiarum erigens libertatem cornua,earundemq; ſibi vſurpans iura. Idcirco à Gregorio ſeptimo excommunicatus primo,dein cum non curaret & imperio priuatus fuit. De quibus in ſequentibus annis ſuis & locis ordinate latius tractabitur.

Henricus itaque quartus cœpit, pene(vt dixi)adhuc puer infans, anno dominicæ incarnationis M LVII, rexitque annis XLVIII. Hic dictus eſt Henricus magnus ob maxima & multa quæ geſſit,licet minus laudabiliter,præli-a.Coronatus fuit à Paſchali papa, quem non multo poſt in vincula coniecit. Henricus iſte Epiſcopum noſtrum Epponem propter ſingularem ſuam induſtriam & rerum experientiam valde dilexit, & aſſumptum inter amicos ſuos & conſiliarios chariſſimum habuit. Videns ergo ſe honorari & diligi à rege;illi complacere geſtiens, eum quouis pergebat concomitabatur: & adeo quidem, vt etiam rebelli & excommunicato participando obſecundaretur. Verum nec ipſe ſolus, ſed complures alii contra papæ mandatum ei adhæſerũt, vt Sigefridus Moguntinenſis, Gilbertus Treuirenſis, Hildolphus Colonienſis, Liemarus Bremenſis, ſucceſſor Adelberti ſupradicti archiepiſcopi, Rutbertus quoque Theodericus Verdunenſis, Burghardus Baſilienſis,Epiſcopi: quorum aſſentatione & conſilio multa faciebat,imo pene omnia.

Porro excommunicationis cauſa fuit, quia Henricus & tyrannus & virginum ac matronarum nobilium ſtuprator iam cœperat eſſe turpiſſimus. Qui etiam eo tempore Saxoniam ſibi prorſus vſurpare aggreſſus, ſeruitute noua graui aliisque oneribus & exactionibus moleſtare cœpit, bona terræ, & quorundam principum ac nobilium, nec non Epiſcopatuum, monaſteriorum atque,diripiendo & vaſtando. Erat inſuper ſimoniacus nefandiſſimus; inueſturas Epiſcoporum & alia benficia Eccleſiaſtica pro pecunia conferens; pro arbitrio denique præſules conſtituens & deponens, vt apud eum eſſet acceptior & dignior qui ditior, non qui melior. Et adeo quidem hæc mala paſſim patrabat, vt tanta tunc Eccleſiæ fluctuatio emerſerit, vt licet Chriſti ad Belial ſit nulla conuentio,tanta extiterit iuſtitiæ cum iniuſtitia confuſio, vt inter catholicos,hæreticos & ſchiſmaticos vix eſſet etiam bonis diſcretio. Quibus malis Saxones irritati,cum ſuis principibus,Epiſcopis, & baronibus mori pro Eccleſiarum & patriæ libertate parati,coniurantes validum contra regem produxere exercitum. Et crebro per annos XXIV varia & cruenta vtrinque geſſerunt prælia. Victores attamen finaliter Saxones euaſere : regemque ſuperatum non ſine grandi ſuorum cæde & ceſſare compulerunt & fugere. Sane bella memorata, quando & quomodo geſta ſint ſuis locis & annis aſſignanda reſeruans,præmiſſis immediate ſubnectere de induſtria diſtuli, quatenus ea quæ præceſſere interimq; contigere memorabilia, ordinatius ſuis & annis & temporibus aptari & digeri valeant.

Anno itaque Epponis Epiſcopi noſtri XIV, Henrici autem regis tertio, qui eſt noſtræ ſalutis M LIX, Limpoldus archiepiſcopus Moguntinus, vir magnæ deuotionis & honeſtatis,fundauit monaſterium ſancti Iacobi montis ſpecioſi prope Moguntiam, locans in illud ordinis diui Benedicti monachos.

Anno Domini M LXI, Henricus rex Epponem Epiſcopum noſtrum vna cum Wilhelmo marchione Thuringorum & exercitu in Vngariam ad auxiliandum regi Andreæ,quem Bele frater eius regno vi & armis deturbare nitebatur, emiſit. Qui illuc venientes cum Bele ſigna contulerunt atque infinitam multitudinem Hungarorum peremerunt. Sed Vngari poſt aucti,ipſos vice verſa vehementer vrgere cœperunt. Videntes itaque miſſi regis ſe impares & numero & viribus, finibus hoſtium excedere volebant, ſed in fuga intercepti ab hoſtibus crebra incurſione infeſtãtur. Cum autem ſe viri-

ſe viriliter defenderẽt, & hoſtes reciproce cederent; tandem diuturna cæde exhauſtis viribus Andreas rex equo forte excuſſus pugnantium pedibus eſt cõculcatus, Epiſcopus captus. Marchio fame magis quam ferro expugnatus, ſe dedidit. Cuius virtus tantæ admirationi apud Barbaros fuit, vt Ioas filius Belis pro illo vltro patrem exoraret nõ modo, vt eum iure belli intactum fineret, ſed etiam vt affinitate ſibi iungeret, deſponſata ei filia ſua ſorore Ioade. Et ſic tãdem cum gloria dimiſſus, cum epiſcopo & alijs qui ſimul venerant, & cædibus ſupererant, ad propria eſt reuerſus.

Ex Chronicis Doringorum excerpta.

Anno Domini MLXV, Luduicus Saltator, filius Luduici cum barba, ſecundus comes Doringorum interfecit Fridericum comitem palatinum, fundatorem monaſterij Goſetzen, qui habitabat in caſtro Schipplitz, propter vxorem ſuam venuſtiſſimam quam amabat Adelheidam. Qui occiſus ſepultus eſt in dicto monaſterio quod fundarat. Ita in dictis Chronicis legitur, & in fundatione cœnobij Odersleuen eadem repetuntur. In topographia tamen Goſitzenſis monaſterij memorati habetur, quod non Fridericus ſenior & fundator loci, ſed filius eius eiuſdem nominis, qui habuit vxorem nomine Adelheidem pulchertrimam & pridem ſibi nuptam, ab eo fuerit occiſus zelo vxoris, quam & exinde duxit in matrimonium: quæ ei genuit tres liberos præſtantiſſimæ indolis Luduicum qui primus factus eſt Lãtgrauius Doringiæ, Vdonem Epiſcopum Nuenbergenſem, & Henricum. Luduicus iſte ædificauit caſtrum Wartperg in altiſſimo monte iuxta Iſenach, item caſtrum Nuenburg, & ciuitatem prope caſtrum, in pede autem montis Friburg. Porro Luduicus pœnitentia ductus fundauit inſigne valde cœnobium in nemore Doringiæ Reinhartzbron, in quo & in vltima ætate factus conuerſus ſub habitu religioſo feliciter obdormiuit in domino. Similiter & ipſa Adelheidis fundauit ꝓ ſatisfactione ſpõtanee monaſteriũ noſtri ordinis Oldersleuẽ ꝓpe Saxiburgum. Caſtrum quoque Schipplitz, vbi quondam cum viro interfecto habitarat, in clauſtrum mutauit monialium, donans ei omnia quæ ad caſtrum ſpectabant: ipſaq; ſeculum linquens facta eſt ibi prima abbatiſſa circa annum domini MLXXXIX. Cæterum quur Luduicus Saltator nuncupetur, cauſam dicunt, quod inſtantia Adelberti archipræſulis Bremenſis qui occiſi Germanus fuerat, ipſe Luduicus captus ſit, & ab Henrico Imperatore in caſtro Gibelſtein in turri quadam biennio cuſtodiæ mancipatus; tandem ſemel ob recreationem ad ſuperioia turris poſitus, voto ſancto Vdalrico facto per feneſtram in Salam vſq; ſaltauerit: indeq; enatans in Sangerhauſen veniens dominium ſuum, in rei memoriam ibidem Eccleſiam pulchram in honorem dicti Sancti conſtruxerit.

Anno Domini MLXVIII, Petrus Damiani, & Petrus Alphonſus, nominatiſſimi habentur.

Anno Domini MLXXIII, Hillebrandus profeſſione monachus, & Romanæ Eccleſiæ archidiaconus, natione Tuſcus, omnium cardinalium conſenſu ſolenniter atq; canonice electus ſit Papa, in numero CXLVII, & vocatus eſt Gregorius ſeptimus. Sedit annis XII, menſe vno, diebus IV. Iſtius prudentia non modo in ipſa Italia, ſed etiam in Teutonicis prouincijs, ſacerdotum refrenata eſt incontinentia. Hic, vt Martinus ait, concilio CX Epiſcoporum habito, Henricum Imperatorem excommunicauit quaſi Eccleſiæ Romanæ ſciſſorem, ſed tandem abſoluit, & poſt iterum excommunicauit, quia diſſidium in Eccleſia procurauit, pueritia & inexperientia ſua exiſtente in cauſa. Libet hic ſubnectere, quid de dicta excõmunicatione ſentiat Otto Friſingenſis epiſcopus, hiſtoricus magnus & nobiliſſimus, vtpote Friderici primi patruus. Dicit itaq; in hiſtoria ſua taliter. Anno Domini MLVII, Henricus quartus pene puer patri in regno ſucceſſit. Hic excommunicatus per papam Gregor. VII: ſi recte videat ipſe. Et ſubiũgit, Lego & relego Romanorum regum & Imperatorum geſta, & nuſquam inuenio quenquam eorum ante hunc à Romano Pontifice excommunicatum, rel regno priuatum: niſi quis pro anathemate accipiat, quod Philippus ad breue tempus à Romano Epiſcopo inter pœnitentes collocatus, & Theodoſius à beato Ambroſio propter cruentam cædem à liminibus Eccleſiæ ſequeſtratus eſt. Hæc Otto noſter. Cæterum ego ſummi Pontificis ſententiam velut Chriſti vicarij formidandam profitens, rem latius proſequi inſtitui.

Primum itaq; bellum, quod Henricus Imperator cõtra epiſc. Saxoniæ geſſit, quod-

que excommunicationis non parua occaſio extitit, factum eſt anno Domini MLXXV, idus Iun. feria III, prope fluuium Vnſtrat, vbi multi potentes ex vtraq; parte ceciderũt. & Saxones victi fugerunt. Eo quippe tempore omnes Epiſcopi potentiores regi, & principes etiam excommunicato adhæſerunt, præter paucos quoſdam Saxoniæ Epiſcopos optimos & orthodoxos patres, quibus viſum eſt magis Deo & vicario ſuo Papæ obediendum quam Cæſari: qui regem conſtanter & intrepide relinquentes, iuſſis apoſtolicis vſque ad mortem fideliter parebant. Fuerunt autem hi: Anno Archiepiſcopus Colonienſis, Wernherus Magdeburgenſis, Bucco, qui & Burghardus, Halberſtatenſis, vir ſanctus, Wernherus Merſeburgenſis, * Padeburnenſis & Benno Miſnenſis. His aſtiterunt, & auxilio fuerunt contra regem ſequentes principes & duces, comites & barones Sax. Otto dux Bauar. qui offenſus per regem qui eum iniuſte ducatu prædicto priuauerat, ad Epiſcop. memoratos ſe tranſtulit, factus Eccleſiæ propugnator validiſſimus. Hic natione Saxo ducatum etiam habuit circa Weſeram Goting & Northeim, quem ipſe quoq; rex vaſtauerat: item Magnus dux Saxoniæ, Eghardus marchio Doringiæ, Dedi marchio, Fridericus comes palatinus, Theodoric⁹ comes, Albertus comes, Otto comes, Cõradus comes, Henricus comes, & vulgus promiſcuum ſupra ſexaginta millia. Hi Goslariæ congregati contra regem expeditionem parabant. Rex accepto nuntio vicini iamq; inſtantis periculi grauiter mente conſternatus, propere in Harteſburg caſtrum ſe contulit, eoq; ſecum regni inſignia & theſauros quoſdam conuexit. Erant tunc temporis cum eo Eppo noſter Citzenſis Epiſcopus, & Benno Oſneburgenſis Epiſcopus, quorum conſilio & prius tranquilla & tunc turbata Republica omnia faciebat. Fuerunt quoque in parte regis præter ſupra memoratos omnes alij Germaniæ principes & antiſtites, comites & barones, omniſq; nobilitas. Dux autem militiæ præcipuus fuit Rudolphus Sueuorum dux, & Welpho Bauariæ dux, Godefridus dux Lotharingorum, & Vratislaus dux Bohemorum cum ſuis legionibus. Non tamen diu poſt duo præfati principes Guelpho & Rudolphus Saxonibus ſunt iuncti, vt infra patebit. Godefridus autem ad terræ ſanctæ expeditionem & liberationem eſt profectus. Fuerunt itaque cum rege omnes Franci, Sueui, Baioarij, Lotharingi & Bohemi: omnes contra Saxones paucos congregati; quin & omnes Weſtphali & circa Miſnam habitantes regis auro corrupti à Saxonibus & (vt dicitur in Chronicis Eccleſiæ Magdeburgenſis) omnes Epiſcopi præter quatuor, Magdeburgenſem, Halberſtatenſem, Merſeburgenſem & Padeburnẽſem aut aperte ad regem tranſierunt, aut animo nutanti cum Saxonibus ſtabant, vt in quamcunq; partem res proſpere cederet, illuc ſecuri declinare potuiſſent.

Eodem tempore Rodulphus dux Sueuorum, & Welpho dux Baioariorũ ſiue Noricorum, & Bertholdus dux Charinthiorum regi auxilium ſuum petenti denegauerunt propter præcedentia mala & ſanguinis effuſionem. His diſcordijs ſæuientibus, Henricus Italiam intrans, Romam pro concordia & reconciliatione petijt: habens ſecum Epponem Epiſcopum noſtrum & pleroſque alios. Intrans per Gregorium Papam honorifice ſuſcipitur, & iuramento ſuper emendatione malorum præſtito ab excommunicatione abſoluitur, & priſtinis dignitatibus reſtituitur. Qui aliquandiu Romæ manens, Eccleſias deuote viſitauit, & crebro à Pontifice vna cum Epiſcopo noſtro Eppone ad prandia inuitatur. Tandem in Germaniam rediens, neſcio quo vexatus ſpiritu aut prauo ſeductus conſilio, omnia quæ Papæ ſpoponderat, rupit & irrita fecit, efferatior, q̃ fuerant antea, factus. Quapropter de nouo ipſum Grego. Papa excõmunicatum regno priuauit, donans poteſtatem principibus & Epiſcopis alium loco eius eligendi.

Anno igitur Domini MLXXVIII, Rudolphus dux Sueuorum contra Henricum in regem eligitur à Saxonibus & Sueuis, & Moguntię conſecratur à Siffrido loci archiepiſcopo, noſtri ordinis quondam abbate Fuldenſi, præſente Adelberone etiam noſtri ordinis Epiſcopo Wurtzeburgenſi, & multis alijs potiſſimum Saxoniæ magnatibus. Rodulpho tunc coronando miſerat Papa diadema continens hæc verba: *Roma dedit Petro, Petrus diadema Rudolphę.* Eodem anno paulo poſt Rodulphi vnctionem, bellum inter eum & Henricum ortum eſt: conueneruntque exercitus vtriuſque iuxta Strowi vel Medelrichſtad. Initoque prælio non pauci ex his & illis proſternuntur, & incerta fit victoria vtriuſque certatim fugientibus ad propria. Vbi à vulgaribus hominibus

hibus Wernerus, qui & Wetzel Archiepiſcopus Magdeburgenſis in fuga occiditur, ſiue (vt quidam dicunt) ſuſpenditur. Magnus dux capitur & ſpoliatur, Wernherus autem Epiſcopus Merſeburgenſis nudus ad propria reuertitur. Interea dux Otto, & Fridericus palatinus de Sumerſeburg diuerſis in partibus acriter pugnãtes, non ante ceſſauerunt, quam Henricum cum omnibus ſuis ad fugam coegerunt; eoſque fugientes tamdiu ſunt inſecuti, donec eos muro Wirtzeburgenſi videbant includi. In diebus his Henricus Adelberonem Epiſcopum præfatæ ciuitatis Wirtzburg propter adhæſionem Papæ & Rudolphi noui regis expulſum, ſuum ad monaſterium Lambach redire coegit, loco eius Meginhardum Epiſcopum conſtituens. Et ita cum alijs ſibi contradicentibus fecit.

Anno Domini M LXXIX, tertium bellum Henricus Imperator contra Saxones geſſit iuxta Vladichen, quinto calend. Februarij. Tunc monaſterium ſancti Petri Erphordiæ & ſancti Seueri ibidem cum multitudine quæ illuc confugerat, combuſtum eſt & ciuitas pro parte. Eodem tempore Fridericus abbas Goſitzenſis comes palatinus abbatiam beati Gregorij in Nuenburg à rege Rodulpho regendam ſuſcepit. Illo quippe anno Citzenſis Eccleſia ſuo orbata fuit antiſtite. Hæc ibi. Ille antiſtes fuit Eppo, cuius obitum alibi ita præciſe inuenire non potui. Obijt autem morte dira & ſubita, ſubmerſus in quodam flumine, vt infra latius dicetur. Et non ſolum ipſe, ſed & complures alij potentes Henrico excommunicato fauentes reproba interiere morte, vt habetur in Chronicis.

Ex annalibus Eccleſiæ Magdeburgenſis.

Wilhelmus Epiſcopus Traiectenſis, fautor Henrici quarti Eccleſiarum tyranni. Hic cum præfatus rex eſſet Traiecti, & excommunicatio regis à Romano Pontifice facta præſentata fuiſſet: rex ipſe excommunicationem Papæ conſilio Epiſcopi vilipendebat. Epiſcopus quoque idem præfatus, timens ne ſi populus hoc audiſſet, à rege ſicut ab excommunicato diſcederet, inter miſſas ſermonem faciens ad populum deriſorie quod rex excommunicatus eſſet indicauit. Sed hanc excommunicationem nihil valere, quibus poterat verbis vtpote facũdus homo confirmabat. Sed quantum valeret, in ſeipſo coactus eſt agnoſcere, ſi liceret ei pœnitendo à ſuperbia reſilire. Nam in ipſo loco, in quo Romano Pontifici derogabat, ipſe mala valetudine corripitur, in qua vſq; ad miſerandum vitæ terminum detinetur. Itaq; morbo magis ac magis ingraueſcente cum eo dum quidam homo regis eum rogaret, vt ſe cum ſuo mandato remitteret ad regem, Hoc, inquit, mitto ei mandatum quod ipſe, & ego, & omnes iniquitati ei fauentes ſumus damnati in perpetuum. Cumq; à ſuis qui aderant clericis, ne talia loqueretur, eſſet admonitus. Quid aliud, inquit, loquor, niſi quod verum eſſe viſibiliter, intueor. Ecce enim dæmones lectum meum circumſtant, quatenus me mox vt expirauero rapiant. Itaq; cum fuero è corpore eductus, rogo vos & omnes fideles, ne ſe fatigent pro me faciendo ſupplicationes. Hic igitur in deſperatione defunctus, diu iacebat inſepultus, donec Romam mittitur. Et inde quæſito conſilio ne populus fœtore corrumperetur, apoſtolico iuſſu ſine commendationibus ſepelitur. *Hæc ex Chronic. Magdeburgenſis Eccleſiæ.* Et ita alij complures Henrici fautores male interiere. Vdo Treuerenſis archipræſul repentina morte obijt. Burghardus Miſnenſis præfectus ex equo cadens expirauit. Sic & Godefridus dux hoſtis Saxoniæ percuſſus ſine confeſſione perijt. Ita & Eppo Epiſcopus noſter, magnus Henrici fautor & aſſentator, morte mala concluſit, de qua in prædictis Chronicis Magdeburgenſis Eccleſiæ ita ad verbum ſcribitur: Eppo Citzenſis Epiſcopus dum in epiſcopio ſancti Chiliani quendam riuum forti ſedens in equo tranſiret, quẽ quilibet pedes ſine periculo tranſire poſſet, vbi nec timor vllus fuit; equo cadente moriens ſic interijt, ſancto Chiliano ſic diſponente, vt qui eius rebus violentus incubuerat, vinumque illius ſæpe iniuſte biberat, aquam quoque ſuam iuſte bibendo vltra merum non quærat. Et quia nobis incõciliabilis permanſit, Deo inreconciliatus ab hac vita migrauit. Hęc ad verbum in prænarratis Magdeburgenſis Eccleſiæ annalibus leguntur. Eppone itaque ſic defuncto, Guntherus ei ſucceſſit, vt ſequitur.

GVntherus, ſeptimus Nuenburgenſis Eccleſiæ præſul poſt Epponem rite ſuccedens circa annum Domini milleſimum ſeptuageſimum nonum, præfuitq; proficue vſq; ad annum Domini MXCIX, ordinatus per Hartwigum metropolitanum ſuum.

De quibuſdam euentibus, temporibus Guntheri Epiſcopi, ex Chronicis Saxoniæ.

Quartum bellum inter Henricum & Rodolphum geſtum eſt, anno Domini MLXXX. Et Saxones triumpharunt Ottone duce, licet Rodolphus rex lethaliter vulneratus fuerit, ſemiuiuus in Merſburg delatus, ibi mortuus, & honorifice ſepultus. Factum eſt autem hoc bellum pro Elſtere fluuium. Cæde facta & Imperatore fugato cum ſuis; Saxones hoſtilia caſtra peruadunt, & omnia quæ ſunt inuenta, diripiunt. Sunt autem inuenta multa precioſa tentoria, multa Epiſcoporum ſcrinia ſacris indumentis & vaſis plena, multa vaſa aurea & argentea quotidianis vſibus apta, multæ quoq; auri & argenti laminæ, multaque pecunia numerata, equi quam plurimi ſimiliter & optimi, arma generis vniuerſi, mutatoria cæteraque ſine æſtimatione veſtimenta. Et vt breuiter dicam, quicquid Epiſc. Colonienſis fuit & Treuerenſis, & alij fere XIV. ſecum attulerant, quicquid dux Fridericus, comes & Henricus, ac cæteri ditiſſimi homines ſecum portauerant, quicquid in Erphurt rapuerant; omnia illa diripientes, ad caſtra ſua ouanter tulerunt triumphantes. Illi vero qui gladium effugerunt, quantas calamitates in fluuio, ſyluis, plaudibus ſuſtinere; nulli eſt credibile, niſi cui contigit hæc omnia loca præſentialiter videre. Ergo quicquid Vnſtrad vbi victi ſumus, in nos peccauit; Elſtrad pro nobis dupliciter vindicauit. *Hæc ex Chronicis Saxoniæ.*

Circa idem tempus Henricus Imperator marchiam Miſnenſem Vratislao duci Bohemiæ dedit poſſidendam pro auxilio & obſequio, quod ei idem dux contra Saxones continuè impendebat bellico. Aſt Egbertus marchio, eius prouinciæ Dominus, filius patruelis regis, puer adhuc adiunctis ſibi Saxonibus Miſenam perrexit, vniuerſaq; caſtella quib⁹ dux Bohemus præſidium impoſuerat, admota militari manu recepit, ſuoſque milites qui deinceps contra omnem hoſtium irruptionem indefeſſi excubarent, impoſuit: mirantibus cunctis, quod regem nec ætatis nec propinquitatis reſpectus ab hac iniuria reuocaſſet. Eodem quoq; tempore Henricus Imperator ducatum Sueuiæ, qui fuerat Rudolphi ducis & regis pridem occiſi, dedit Friderico comiti de Stoyphen, magiſtro militiæ ſuæ ſtrenuo & bellicoſiſſimo viro, qui magna pro eo geſſit facinora & fortiſſima bella, inſuper & filiam ſuam vnicam Agnetem illi in coniugium copulauit: ex qua ſuſcepit duos egregios liberos, Fridericum ducem Sueuiæ, & Conradum qui poſt factus Imperator eius nominis eſt tertius. Fridericus dux in vxorem accepit Iuttam ſororem Henrici Catuli potentiſſimi Baioariæ & Saxoniæ ducis, genuitque ex ea Fridericum tertium cognomento Enobarbum, de quo & alijs infra dicetur.

Anno Domini MLXXXIV, Henricus Imperator aduerſus Pontificem gerens bellum, vrbem capit, & in Adriani mole Gregorium obſeſſum cuſtodit, donec Gregoriani Roberti Guiſcardi qui in Apulia dominabatur, auxilio freti obſidentes abire Senas compulerunt. Eodem anno Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus obijt; cui Wetzel ſiue Wernherus ſucceſſit. Sequenti anno qui eſt Domini MLXXXVII, Gregorius papa obijt, cui Victor tertius ſucceſſit.

Anno LXXXVI ſupra M. ab ortu Saluatoris Chriſti, apud Moguntiam in concilio principum Henricus Imperator Vratislaum ducem Bohemiæ regem fecit; Morauorum regno pridem extincto, in Bohemiam translato; Poloniam, Sleſiam, Luſatiam Bohemorum imperio adijciens; Gilbertum Treuerorum Archiepiſcopum cum eo Pragam mittens, qui coram prouincialibus regem nouum inungeret, regalibuſque adornaret inſignibus, acclamante populo, Vratislao regi ſalus; honor atque victoria. Vratislaus iſte Bohemorum rex primus collegium Canonicorum regularium in arce Pragenſi erexit: in quo dum res agitur diuina; non præpoſitus tantum, ſed decanus & ſacerdos, diaconuſque & ſubdiaconus, rem diuinam facientes; epiſcopalibus ornamentis vtuntur. Et præpoſitus quidem cancellarius regni

regni appellatus principis honore defungitur. In fundatione autem eius Ecclesiæ rex idem suis humeris duodecim cophinos lapidum mercenarij more gestasse fertur. Et reuera religiosus princeps, dignusque qui primus inter Bohemos regio vteretur diademate. Non tamen in eo vehementer stupendum, quod adhæserit Henrico Imperatori magis qam apostolico, homo secularis; cum videret summos Germaniæ archipræsules, electores & principes ei obsequi, illumq; venerari & defendere. Sane quod plerisq; in historijs reperitur, Bohemiæ ducatum in regnum per Fridericum primum fuisse mutatum, hoc ideo contigit, quod post Vratislaum prædictum primum regem pluribus annis interregnum fuerit. Nam Conradus frater eius, & filij non regis nomine sed ducis tantum vsi fuerunt: tanquam regni decus homini non prouinciæ datum fuisset. Proinde Vratislaus iunior, & quartus Vratislai regis natus, à Friderico primo sibi & posteris regiam dignitatem dono obtinuit, & quidem magnifice & glorioſe, eo quod dicto Friderico mirifice gratus fuisset, propter auxilium quod ei in expugnatione Mediolanensi impenderat. Quapropter & ei leonem rubeum bifurcatæ caudæ in clypeo albi coloris regio insigne donauit.

Anno Domini MLXXXVIII, Wetzel Archiepiscopus Moguntinus obijt cui Ruthardus succesſit rite.

Eodem anno Guntherus Episcopus noster Citzensis defunctus est. Mox omnis clerus coadunatus, quem longe ante optauerat abbatem Fridericum Gositzensem pari consilio elegerunt, & electum cum igenti tripudio in cathedram tunc temporis Episcopalem Citzæ perduxerunt. Qui cum ex illius Ecclesiæ impensis necessaria ordinasset, tam clericorum quam laicorum personis assumptis post regem Henricum pro inuestitura properauit; qui tunc Veronæ, id est Bern, trans alpes erat. Qui causam itineris audiens ægre cœpit ferre, eius quod sine permissione electus fuit. Illo quippe tẽpore sub regia potestate libertas Ecclesię periclitabatur. Episcopos & abbates non virtutum merita, sed commendabat pecunia. Cui erat minor numerus; ad regimen animarum minus erat idoneus. Itaq; Citzensis Ecclesiæ pro electo suo interpellantibus durius respondetur. Sed nec rex electionem per inuestituram confirmare voluit, sed abiectam archiabbatiæ Heroueldensi præposuit; & eius loco Walrabonum qui sequitur, creauit Episcopum.

WAlramus, qui & Walrabonus appellatur, octauus Citzensis Ecclesiæ Episcopus, reprobato Friderico per Henricum Imperatorem Gunthero surrogatus. Circa annum Domini MLXXXIX, præfuit annis XXI. Hic (vt in annalibus Magdeburgensis Ecclesiæ legitur) ordinatus fuit ab Hardewigo eius loci Archiepiscopo & metropolitano suo.

De quibusdam gestis tempore Walrami Episcopi, ex Chronicis.

Anno Domini MLXXXIX, Henricus Imperator prædictus congregato exercitu oppidum firmissimum marchionis Egberti Glichen dictum obsedit. In vigilia vero Natalis Domini, dominica sc. die, cum magna pars primatum ob diem festum iam abiret, Egbertus suis consulens audacter Imperatorem inuadit, & grauiter primo resistentem tandem cedere compellit. In qua pugna Burchardus Lusaniæ Episcopus, qui ea die sacram Imperatoris lanceam ferebat, occisus est.

Anno Domini MXCII, Beltzetus Turcarum Rex Græciam ingenti armatorum ingreditur numero. Plures vrbes expugnans, sibi subiectas fecit & tributarias. Imperatore quoque capto, pro vili vtitur mancipio.

Anno Domini MXCVIII, ordo Cistercienſium cœpit per venerabilem & sanctum virum Robertum abbatem, qui maximus & secundus reformator ordinis sancti Benedicti fuit, qui multas curiositates & abusiones abdicauit, instituens fratres suos simpliciter pure & rigide secundum regulam viuere. Et mirabiliter in breui tempore hæc institutio & reformatio per mundum dilatata & aucta est.

Anno Domini MXCIX, Hierosolyma à nostris capta est duce Godefrido, quem Christiani coronare volentes ipse renuit, asseuerans nolle se auream ferre coronam, in ea vrbe in qua Christus spineam tulisset.

Digitized by Google

Anno Domini MC, Godefridus moritur. Poſt quem Hieroſolymis regnauit Balduinus frater eius annos XVIII. In quibus Ægyptios ter ſuperauit prælio magno, & Calypham eorum regem interemit. His temporibus ſecundum Helmoldum ablata ſunt imperialia Henrico quarto violenter, & data ſunt filio ſuo Henrico quinto. Et ſopita ſunt ſchiſmata tempore Paſchalis quæ diu ſerbuerant per Henricum, propter antipapam ſuum Gwigbertum qui dictus eſt Clemens ſecundus, qui & ipſum cum vxore ſua Bertha coronauerat. Matthæus Palmerius in additionibus ſuis Chronicorum Euſebij, de prædicta coronatione aliter habet, & quidem in hæc verba: Henricus coronam imperij à Paſchali ſumpſit, & non multo poſt illum cum multis Eccleſiæ prælatis capit, & in carcere incluſit, vndo parum poſt liberatus euaſit, anno Domini MCII. Hæc ille.

Per idem tempus in Italia ſanguinem pluit. Item lancea Domini cum qua in cruce in latere vulneratus eſt, Antiochiæ eſt reperta. Henricus ſupra memoratus dictus eſt Henricus Magnus, in ordine Imperatorum tertius, regum vero quartus. Hic à multis apoſtolicis fuit excommunicatus, & tandem à filio deuictus, anno imperij ſui 43, & diu carcere detentus, tandem ſatis miſere Leodij mortuus poſt multas inſultationes, & ſtetit corpus eius inhumatum v. annis in quadam capella deſerta. Ecce lector quam profunda Dei iudicia in tanto viro, qui forſan ſcoriam eius decoxit in camino tribulationis, vt non cum hoc mundo damnaretur. Obijt autem, vt communiter dicunt hiſtorici, circa Chriſti MCVI. Cui filius, adhuc eo viuente & ſub cuſtodia poſito, Henricus ſucceſſit, vt dicetur in ſequentibus. Et dictus eſt Henricus ille in ordine Imperatorum quartus, regum vero quintus: & ita communiſſime appellatur, cum ſit quintus Romanorum regum, qui huius nominis apud Germanos imperitauit, licet Itali luſcioli numerent aliter primum Henricum patrem Ottonis magni, virum optimum & bellicoſiſſimum, quia imperiali diademate coronatus non fuit, à catalogo imperatorum ſiue regum Romanorum excludentes. Henricus itaque quintus, Henrici Magni filius cœpit anno Domini MCV, & XX annis rexit. Hic patrem Henricum nephando ſcelere carcere macerauit vſque ad mortem. Dicunt tamen aliqui, eum circa finem vitæ dimiſſum, & Leodij (vt ſupra dictum eſt) miſere defunctum.

Hoc tempore mortuus eſt Magnus dux Saxoniæ ſine hærede maſculo. Ideo Henricus quintus ducatum eius dedit Ludero comiti de Suppleburg, qui poſt factus Imperator dictus eſt Lotharius ſecundus, de quo infra. Reliquit tamen dux Magnus duas filias, quarum vna Elica nupſit comiti Ottoni de Ballenſtet, quæ peperit ei Albertum Vrſum, altera Wolffhildis nupſit Henrico Nigro duci Bauariæ, quæ peperit ei Henricum Catulum, patrem Henrici Leonis ducis magni, & Welphonem ducem Noricorum, & filiam Iuttam quam duxit Fridericus ſupra memoratus dux Sueuiæ, quæ peperit ei Fridericum primum, de quibus infra latius.

Anno Domini MCVII, id eſt anno ſecundo Henrici quinti, Benno vir Dei, Epiſcopus Minenſis obijt, & Herdewicus ſucceſſit, qui Eccleſiam Wurtzen fundauit collegiatam. Eodem annno Henricus archiepiſcopus Magdeburgenſis obijt, Adelgotus cui ſucceſſit vir optimus & magnificus. In Chronicis tamen prædictæ Eccleſiæ habetur, quod cœperit anno Domini MCVIII, & XI annis præfuerit. Iſte memorabilis pater fundauit monaſterium noui operis canonicorum regularium Hallis, quod noſtra hac ætate quoque inſigne & opulentiſſimum habetur. Cuius præpoſitus Dominus Ioannes Pals, doctor iuris canonici, vir religioſus, facundus & conſultiſſimus, ob ſingularem ſuam prudentiam & dexteritatem in magno tenetur honore, & diligitur à ſummis etiam viris, maxime ab Alberto Moguntinenſis & Magdeburgenſis Eccleſiarum archiepiſcopo veneratur & colitur. Cuius & ego haud modice liberalitatem & humanitatem in meis expertus ſum neceſſitudinibus. Prior quoque dicti monaſterij nomine Lucas, vir valde venerandus & apprime doctus, & ipſe decretorum doctor habetur celeberrimus, cuius eruditionis fama & iuris peritia noſtro æuo plurimum dictum illuſtrat monaſterium. Quem mihi amiciſſimum Deus incolumen & ſaluum conſeruet multos in annos, ſupplex depoſco. Illo tempore Paſchalis ſecundus ordinis diui Benedicti ſummus fuit Pontifex, vir zeloſus & rigidus, qui diligenter laborauit pro Eccleſia contra Imperatores & reges ſuper reſignatione inueſtituræ Epiſcoporum & abbatum

batum,& ſatis profecit. Etiam captus fuit per imperatorem Henricum v. (vt infra dicetur)cum cardinalibus &per duos menſes in cuſtodia tentus. Habuit &ſchiſma. Nam contra eum Henricus imperator antipapam elegit Swigbertum, & poſt hunc conſequenter alios duos,qui omnes in breui male interierunt. Et Paſchalis, vt erat vnicus & indubitatus papa, per annos XVIII permanſit.

THeodericus ſacerdos, homoq; Dei magnus, Citzenſis Eccleſiæ Epiſcopus nonus Walrabono Epiſcopo defuncto,cũ gaudio & applauſu totius & cleri & populi ſucceſſit,anno dominicæ incarnationis MCXI,indictione IV. Ordinatus autem fuit per Adelgotum metropolitanum ſuum, archiepiſcopum Magdeburgenſem eodem anno & tempore. Sane Theodericus iſte vir fuit apoſtolicus, & apprime doctus, integerrimæ vitæ & conuerſationis ſanctæ,Deo & hominibus acceptiſſimus & grãtiſſimus,ſummus Dei cultor, & zeloſus orthodoxæ fidei propugnator, ſtrenuusq; ac rigidus ſacrorum canonum defenſor,& potiſſimum contra Simoniacos,nec non ſchiſmaticos qui ſuo tempore Chriſti turbabant ſcindebantq; Eccleſiam,turris validiſſima. Quod non ex me,ſed antiquorum hiſtoriographorum, vtpote ſynchronorum ipſius, Chronicis & hiſtoriis deprompſi. Quem denique & talem extitiſſe, illa vetus & antiqua fundationis cœnobii noſtri ſcriptura, in fine martyrologii & regulæ noſtræ exarata, clare demonſtrat,& affirmat in hæc vt ſequitur verba.

Anno Domini MCXI, ſub Henrico imperatore huius nominis quarto, ſed in ordine regum quinto auctoriſante, in Eccleſia catholica militante poſt Vrbanum ſecundum viro apoſtolico Paſchali,dominus Theodericus Citzenſi Eccleſię digne prę-ficitur. Vir vere commendandus, literis apprime eruditus, contra ſchiſmata quæ ſuis temporibus nonnunquam pullulabant,propugnator catholicus, & in omni paſtorali ſolicitudine commiſſæ ſibi Eccleſiæ deſudans vtilitatibus. Hic tertio Epiſcopatus ſui anno, ſcilicet anno Domini MCXIV, cum eſſet beatæ Mariæ Dei genetrici ſpecialiter deuotus,quendam Sclauum penitus illiteratum,eidem beatæ virgini æque deuotum, in ſua curia habebat. Cui Sclauo beata virgo Maria tunc apparuit,adhortans vt præfato Epiſcopo diceret, vt clauſtrum ſuo honori conſecrandum non longe à ſuburbano ſeu territorio ſuæ ciuitatis, in colle quem antiquitas Boſawgia nominauerat, conſtitueret,& pro indicio veritatis inſinuaret,quod ſecrete dicere ſolitus eſſet ante inchoationem horarum beatiſſimæ virginis hanc antiphonam, *Natiuitas tua Deigenitrix, &c.* Quæ cum idem Sclauus Epiſcopo nunciaret, & Epiſcopus ſuum ſecretum illi reuelatum cognoſceret; quod domina noſtra ſibi dilectiſſima virgo Maria voluit fieri, quantocius adimpleuit,& montem qui Bozawgia dicitur,primum occupauit, ac fruticetis ac ſpinetis mundauit,& menſe Septembri ſexto idus eiuſdem ligneam capellam,in eodem monte conſtructam, in honore ſanctæ Dei genitricis & perpetuæ virginis Mariæ dedicauit, ipſumque montem cum aliis prædiis in vſum fratrum, inibi Deo in perpetuum ſecundum regulam ſancti Benedicti nigrorum monachorum ſeruiturorum, aſſignauit. Nam de monaſterio Hirſaugienſi Spirenſis diœceſis, pro tunc in regulari obſeruantia ſecundum Cluniacenſium ſtatuta nominatiſſimo abbatem poſtulauit, & quendam Egkenbertum,virum venerabilem, quem primum huic loco abbatem præfecit,vna cum aliis fratribus acquiſiuit.

Secundo dehinc anno, qui eſt annus Domini MCXV, baſilicam hanc à fundamentis erexit, & ſeptimo abhinc anno, qui eſt annus Domini MCXXII, conſummauit. Duoque altaria vnum in dextrali plaga in honore Apoſtolorum Petri & Pauli VI idus Septembris,alterum vero in ſiniſtrali in honore Apoſtolorum Philippi & Iacobi calendas Maij dedicauit.

Hic etiam quendam nobilem nomine Bennonem de vicina gente Soraborum inconuerſum recepit. Qui cum vere peruerſus exiſteret, & ab abbate ſæpe correptus emendare nollet; abbas ad eius directionem etiam Epiſcopum aduocauit. Qui cum prædictum Bennonem durius(vt dignus erat)argueret,idem Benno cuncta impatienter ferens in tantam malitiam deuenit, vt eundem Epiſcopum in oratione ante principale altare procumbentem latenter cultello perfoderet. Vnde poſt triduum venerãdus Dei ſacerdos quinto calendas octob.anno Domini MCXXIII, indictione prima migrauit ad Chriſtũ,in eodem loco ſepultus quo occiſus. Ipſe vero Benno non conuer-

ſus ſed peruerſus mox viuus à dæmone raptus nuſquam comparuit. Hæc ad verbum ex tropographia fundationis huius noſtri cœnobii tranſcripta.

EPITAPHIVM inciſum fundatoris tumbæ.

Annos millenos centum tres bis quoque denos
Colligepoſt Chriſtum, titulum qui perſpicis iſtum.
Tunc obiit ſedis, noſtræ fundator & ædis.
Sanguine perfuſus bruuio certaminis vſus.

Libet hic ſubnectere, cur locus memoratus ab antiquo vſque nunc dictus fuerit Boſaw. Sunt equidem qui aſſerunt, id factum, quod locus nemoroſus quondam fuerit & latrociniis aptus, & ideo dictus Boſaw, id eſt mala augia. Eſtque communis hæc & vulgi opinio. At illuſtris comes, nec non quartus Merſeburgenſis Eccleſiæ præſul digniſſimus, Dythmarus, magnus & ſolidus auctor, Henrico imperatori ſecundo amiciſſimus, in Chronicis ſuis aliam narrat cauſam, quod ſcilicet locus monſque prædictus nomen habeat à Boſone primo memoratæ Merſeburgenſis Eccleſiæ Epiſcopo. Qui prouiſor Eccleſiæ ad tempus exiſtens Citzenſis, templum in eodem ſaltu Domino Deo conſtruxerat, & nomine ſuo intitulauerat. Verba Dythmari antiſtitis de prædicto loco ſunt hæc. Boſo anteceſſor meus, ab imperatore conſtitutus Ottone, curam ſibi commiſſam anno vno & menſes decem ac tres dies regens in patria obiit Bauaria. Qui in monaſterio Chriſti martyris Emerammi quod conſtruxit Arnulphus, monachus exiſtens, inde ad ſeruitium Cæſaris aſſumptus, beneficium Citzenſis Eccleſiæ pro magni laboris ſui debita remuneratione percepit. Et iuxta prædictam ciuitatem in quodam ſaltu quod ipſe conſtruxit ac nomine ſuo vocauit templum Domino de lapidibus ædificauit conſecrarique fecit. Et quia is in Oriente innumeram Chriſto plebem prædicatione aſſidua & baptiſmate vendicauerat; imperatori placuit, electionemque de tribus Epiſcopatibus ei dedit Miſnenſi, Citzenſi & Merſeburgenſi. Præ his omnibus Merſeburgenſem ab Auguſto quia pacifica erat, expoſcens Eccleſiam; quamdiu vixit, ſtudioſe rexit eandem. Hucuſque Dythmarus. Sed quid cauſam nominis diutius rimari prodeſt, cum res ipſa magnifice clareſcat? Enimuero cœnobium hoc noſtrum in primo ſuo flore & fundatione opulentiſſimum & valde inſigne fuiſſe, non modo ex priuilegiis ipſius fundatoris & donationibus largiſſimis; verum & aliorum præſulum, nec non potentium & clariſſimorum vtriuſque ſtatus perſonarum ſecularium collationibus euidentiſſime liquet. Ex quarum optima rerum copia vix nunc ſupereſſe videtur pars centeſima; temporum iniuria, & abbatum incuria, aut certe laxe & inordinate viuentium monachorum cauſante negligentia. Certe vt de aliis taceam, copioſa & diues monaſterii prouiſio & dotatio magnifica ſatis & abunde ex prædiis & aliis bonis per fundatorem patet conceſſis. Quorum copia & præſtantia ex eo quoque claret, illorum quod pro conſeruatione eo tempore aduocati monaſterii excellentes & ſummi extiterant viri, vtpote marchiones & comites præclari & ſtrenui. Eſt equidem vulgare dicterium, *Magna alet magnum requirit nidum*, cui & illud Sapientis conſonat dictum, *Vbi multa opes, multi & qui comedunt eas*. Verum nunc extenuatis rebus, minoratis & opibus, ad minimos quoque aduocatos tenendos defecimus; vt qui quondam ob rerum copiam marchiones (vt dictum eſt) comitesque neceſſarios habuimus, nunc moriones & viles quoq; homunciones dummodo iuriſperiti fuerint, ad præfatam aduocatiæ dignitatem aſſumimus. Itaq; Epiſcopus noſter & fundator Theodericus, cum eſſet vir Deo deuotiſſimus, & iuxta proſapiæ ſuæ ſtemma præpotens & ditiſſimus; maximis (multis vt de eo legitur in Chronicis) impenſis per ſeptẽ hoc noſtrum monaſterium annos cum ſuis erexit officinis, conferens in vſum fratrum prædia & alia excellentia bona, ex quibus vt ex priuilegiis per eum datis, & potiſſimum in priuilegio fundationis noſtræ inter alia quæ gratia breuitatis pertranſeo, ita loquitur: IN nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis. Ditericus diuina fauente clementia Nuenburgenſis Epiſcopus omnibus Chriſti fidelibus &c. ad cuius loci prouiſionẽ Eckebertum nominẽ ab Hirſovvia nobis cum fratribus ſuis trãſmiſſum abbatem conſecrauimus, &c. Et paulo poſt. Ad neceſſaria vero victus & veſtitus ibi Deo ſeruientium donauimus & tradidimus hæc, &c. montem Pozovve, Podogrodiz,

dogrodiz Luconowe cum adiacente ſylua, duos manſos in Leiſten, VI in Gline, VI in Probin, decem in Nuendorff cum dominicali & omni vtilitate, villam Dipoldisdorff, Hogendorff, Rodewanſdorff, Muſchendorff cum ſylua adiacente, Bigele cum villa noua & ſylua contigua &c, item in pago Geraha decimam c ſcabronum, item cenſus & manſos villarum Nuendorff, Selintz, Croſnitz, Gizſan, Rugizan, Coarwitz cum molendino & prato, in pago Pliſna & villa quæ Rodaw dicitur, quatuor manſos, & decimam mille ſcabronum, in Zwickowe duos manſos, & dimidium telonium quæ ſoluunt XVI libras, & magnifica dona poſt mortem fundatoris per eius ſucceſſores, Epiſcopos, & alios potẽtes huius terræ principes, comites & quoslibet fideles collata monaſterio, vt ſubnexa indicabunt priuilegiorum diplomata, anno & tempore depromenda congruo.

De quibuſdam euentibus, temporibus Theoderici noſtri fundatoris & Epiſcopi.

ANno dominicæ incarnationis MCXI, Henricus quintus Italiam ingreſſus, Romam venit, in qua vrbe cum benigne & ſummo honore fuiſſet receptus; paternum volens imitari exemplum, Paſchalem Romanum pontificem & vniuerſos per fraudẽ prælatos intercepit Eccleſiæ, illorumq; bona in prædam ſui cõuertit exercitus.

Anno Domini MCXV, Henricus rex valido exercitu Saxoniam denuo opprimere cœpit, cui Adelgotus ſupra memoratus Parthenopolitanus archiepiſcopus, & Reinerus Halberſtadenſis præſul, ac Luderus dux qui poſt factus eſt imperator, cum cæteris Saxoniæ baronibus conglobati in vnum occurrerunt, in loco qui dicitur Welpelholtz; produxeruntque exercitum ſuum contra exercitum regis, licet impares numero. Tres enim contra quinque pugnarunt. Commiſſumq; eſt prælium illa ætate famoſiſſimum calend. Februarii, quo Saxones ſuperiores inuenti virtutem regis attriuerunt. Quo bello Hogerus, princeps militiæ, vir fortis, natus & ipſe in Saxonia, occubuit. Vnde extant verſus:

Anno millẽ centeno ter quoque quino
Syluam Welphonis maculauit vnda cruoris.

Notandum quod prædictus Hogerus comes fuit de Mansfelt. Is primum Eccleſiæ, id eſt Saxonici exercitus, contra regem campiductor fuerat. Sed videns manũ & validum regis exercitum, volens illi complacere, ſperans pariter pro victoria ſi obtigiſſet, ducatum Saxoniæ; ad eum cum ſuis confugit. Qui ilico conſtituitur dux militiæ, factaque pugna Dei nutu inter primos cecidit. Cuius corpus noſtra tempeſtate armatum & enſe cinctum cum ſuo ſaxeo in Cloſtermansfeldt repertum eſt ſarcophago: ex cuius inciſione corporis eius patuit proceritas, quin & gladii longitudine, qui more fabrefactus antiquo, vtraque parte ſcindens, magnus & longus videtur, ſed ob vetuſtatem vel forſan cruoris infectione rubiginoſus exiſtit, capulum ad longitudinem vnius ferme cubiti habens, prout in dicto cœnobio exiſtens, eumq; manu ſtringens conſpexi.

Eodem anno Bernhardus annos natus XXII cum ſociis pluſquam XXX Ciſtercium ingreſſus eſt, qui poſt eximia ſua & doctrina & ſanctitate ipſum ordinẽ ſublimauit, auxit & dilatauit, non autem fundauit, ſed à conſtitutione eius anno vndecimo ſub Stephano tertio abbate eum intrauit. Proinde miror, cur adeo Ciſtercienſes fratres de ſancto illo vito glorientur, vt ipſum diuo præferre videantur Benedicto, malentes beati Bernhardi ordinis potius quam ſanctiſſimi Benedicti appellari, cum ipſe diuus Bernhardus, vt ſupra dictum, nullum ordinem fundarit, ſed neque ſtatuta vlla ceremonialia monachis tradiderit; cum & ordo ille Ciſtercienſis nil aliud quam noua reformatio ordinis ſancti Benedicti fuerit, & à loco quo cœperat, ita ſit nuncupatus; quin & diuus ille Bernhardus ſuis inſcriptis crebro monachum ſe & diſcipulum beatiſſimi Benedicti aſſerat humiliter, cuius & ipſi Ciſtercienſes omnes viuere probantur ſub regula.

Anno Domini MCXVII, Henricus Romam veniens Paſchalem papam ad ſecoronandum coegit. Qui renitẽs & coactus illi diadema iuxta morem impoſuit. Sed poſt obitum Henrici coronationem dictam veluti exortam reuocauit annullauitq;. Quod audiens Henricus in Italiam reuertitur, Romamque abſente papa ingreditur, ibique conoedente populo ſed aduerſantibus patribus cum rite coronari non obtineret, ar-

chiepiſcopum ſuæ partis * euocauit, & ab eo denuo ſibi coronam imponi iuſſit. Otto Friſingenſis Epiſcopus dicit, Henricum validiſſimo exercitu Italiam intraſſe, habentem xxx millia equitum, munitiſſimas vrbes cepiſſe, & Romanos vehementer vrbe capta attriuiſſe; adeo vt, quemadmodum Helmodus in hiſtoria Sclauorum ſcribit, domus Dei repleretur cadaueribus, & ſanguis in Tyberim proflueret, mutareturq; in colorem ſanguinis; papam inſuper cepiſſe, cardinales in colla funibus miſſis, vinctis in terga manibus traxiſſe; dicitq; eum hæc feciſſe, quod pontifex eum coronare renuerit, licet poſt cladem (vt ſupra coronatus ſit. Notandum tamen, quod Henricus ille quintus non ſolummodo propter coronationem memorato pontifici aduerſabatur, verum maxime, quod idem Paſchalis papa ſynodo habita priuilegium de inueſtitura Epiſcoporum ſine confirmatione datum imperatoribus reuocauit & caſſauit. Fuit autem iſte Paſchalis vir iuſtus & rigidus, noſtri ordinis ante papatum monachus.

Anno Domini MCXVIII, claruit Wicpertus marchio, vir fortis & ſtrenuus plurimum, de quo mira leguntur & narrantur. Is in prouincia quę dicebatur Sworbia, dominabatur. Tandem præ cæteris ditatus, principatum quoque & marchionatum in Litziz, ſed & præfecturam in Magdeburg principalem obtinuit. Tandem pro enormitate ſuorum compunctus criminum, inter alia pietatis opera cœnobium inſigne & exemptum ordinis noſtri in honorem diui Iacobi Apoſtoli maioris fundauit in Begauia, aſſiſtente ei ſancto Ottone Epiſcopo. In quo quidem monaſterio ipſe poſtmodum conuerſus factus, plenus operibus bonis tandem migrauit ad ſuperos; de quo etiam in præcedentibus, vbi de diuo Ottone & eius apoſtolatu Pomericano diſſerui, compluralaude digna deſcripſi.

Anno eodem Paſchalis papa ſupra narratus, eius nominis ſecundus, obiit, qui priuilegium Bigaugienſi cœnobio primus dedit, impetrante fundatore eius Wigperto prædicto.

Gelaſius ſecundus Paſchali in pontificatu ſucceſſit, adhuc exiſtente in Italia Henrico, & pontificis partes perſequente. Aſt Gelaſius in Gallias fugit, ibique ſtatim functus anno primo interiit.

Calliſtus II Gelaſio ſurrogatus ſedit annis VI. Cœpit autem anno MCXIX. Hic priuilegium dedit nobis ſuper confirmatione fundationis cœnobii noſtri & bonorum eius, vt ſupra in priuilegio etiam fundatoris patuit. Huic Calixto Henricus pacem dedit, & exin in Germaniam reuerſus eſt.

Eodem tempore poſt mortem primi Balduini apud Hieroſolymam regnare cœpit Balduinus ſecundus, ex noſtris rex tertius, annis 13. rexit. Hic Gayum Perſarum regem prælio victum interemit, & Damaſcenorum Aſcalonitarumque reges proſtrauit.

Eodem tempore, id eſt anno Domini prædicto MCXIX, Aldegotus Magdeburgenſis archipræſul obiit, cui Rokardus ſucceſſit. Baculum paſtoralem ab Henrico imperatore, pallium à papa Calixto ſuſcepit, ſeditq; ſuper annis quinque menſibus decem, & diebus tredecim.

Anno Domini MCXX, ordo Præmonſtratenſium incepit per Norbertum virum Dei, qui poſt factus archiepiſcopus Magdeburgenſis, vt infra dicetur. Plura fundauit monaſteria. Martinus dicit, quod hic Norbertus fuerit Colonienſis, ſicut & Bruno qui ordinem Carthuſiēſium inſtituit. Alii dicunt eum fuiſſe natione Lotharingum, & forte verius.

Anno Domini MCXXII vel circa, ordo cœpit templariorum vel templaris militiæ de quo Martinus ita inquit. Hoc tempore ordo templariorum ex militibus congregatis in Hieruſalem incepit, & dicti ſunt milites templi, quia in porticu templi ſedem ſui ordinis ſtatuerunt. Hi primum mantellis albis, poſt cruce rubea ſuperpoſita vſi ſunt, & tandem vno die omnes interempti.

Anno Domini MCXXIII, venerabilis pater & beatæ memoriæ Theodericus Epiſcopus & fundator noſter, roſea ſanguinis ſui vnda perfuſus, cum brauio migrauit ad ſuperos, cui eodem anno Richwinus ſucceſſit.

RIchwinus decimus Nuenburgenſis Eccleſiæ antiſtes, ab Rothardo Magdeburgenſi ſuo metropolitano ordinatus, Theoderico Epiſcopo fundatoriq; noſtro legitime ſuccedens, annis ſedit duntaxat binis. Iſte Richwinus proximo felicem poſt obi-

tum

Digitized by Google

tum præfati ſui anteceſſoris noſtrique inſtitutoris anno, qui eſt annus Domini milleſimus centeſimus viceſimus quartus, v i, idus Septembris, aſſiſtente ſibi Arnoldo Merſeburgenſi Epiſcopo, hanc noſtram baſilicam conſecrauit. Quo die & quinque altaria ab eodem dedicata ſunt: principale quidem altare in honorem glorioſæ virginis Mariæ, & ſancti Ioannis Baptiſtæ, ſanctiq; Ioannis Euangeliſtæ; altare ante chorum in honore ſanctæ crucis; altare poſt ſummum in honore ſancti Benedicti, in honore diui Georgii martyris in dextra parte; in ſiniſtra vero parte in honore ſanctarum vndecim millium Virginum, &c. Ex qua diſpoſitione apparet, primam altariorum & fortaſſis ſimul baſilicæ fundationem ſiue conſtructionem fuiſſe immutatam. Erat tunc indictio Romanorum ſecunda.

Eodem anno Calixtus papa, genere, moribus, ſapientiaque præcipuus in Domino quieuit. Iſte Calixtus ſecundum Vincentium opuſculum conſcripſit de beati Apoſtoli Iacobi miraculis, quæ ſparſim collegerat in vnum volumen compilando; cui deniq defuncto in pontificatu Honorius ſucceſſit ſecundus. Eodem tempore Hugo de ſancto Victore, natione Saxo, Pariſiis claruit, qui ob eximiam eruditionem & ſcripturarum doctrinam alter Auguſtinus æuo ſuo eſt habitus. Hic nouitius fuit in monaſterio Hammersleue, nõ longe ab Halberſtadio. Hic ob ſtudium miſſus Pariſios in magnum Eccleſiæ creuit doctorem, factus Prior in monaſterio ſancti Victoris, in quo & vſque in finem vitæ permanſit. Scripſit fratribus ſuis in Hammersleue in ſui memoriam deuotum libellũ de artha animæ, vt patet in ea quam præmiſit procœmiali epiſtola. Tandem poſt vberes ſcripturarum labores in Domino vitam finiuit, cum eiuſmodi tumulatus epitaphio:

Conditur hoc tumulo doctor celeberrimus Hugo
Quem breuis eximium continet vrna virum.
Dogmate præcipuus, nullig, ſecundus in orbe,
Claruit ingenio, moribus, ore, ſtylo.

Claruit his temporibus Henricus de Wirha, qui à quibuſdam dicitur Henricus comes de Northeim, cognomento Pinguis. Iſte fundauit monaſterium noſtri ordinis in Burſfeldia, vnde obſeruantia illa nouiſſima per Germaniam progreſſa & aucta eſt. Porro vxor eius Gertrudis, matrona deuotiſſima, ædificauit cœnobium illuſtre & exemplum ſancti Ægidii in Brunſvvig, in quo corpus ſancti Auctoris Epiſcopi Metenſis per ipſam impetratum quieſcit. Horum filia Rickenſe, ſiue vt alii ſcribunt Rixa, nupſit Lothario imperatori, vt in ſequentibus dicetur propenſius. Eodem ferme tempore Otto comes Aſchaniæ, Ballenſtet & Soltvvedel Eccleſiam collegiatam in caſtro ſuo Balleſtet commutauit in monaſterium noſtri ordinis, ſummo conſentiente pontifice Honorio, monachosq; cum abbate ex cœnobio Bergenſi aſſumptos impoſuit, & magnis prædiis ac redditibus ſuffulcit. In quo quidem monaſterio ab antiquo, vti in præſens cernitur, ſepultura comitum Aſchaniæ Ballenſted & Anhalt fuit. Horum quippe pater & ſtirps prædictus Otto fuit. Vxor eius fuit Elica filia ducis Magni Saxoniæ; quæ peperit ei Albertum Vrſum primum Brandeburgenſem, vt infra patebit, marchionem. Eo tempore & anno Tyrum florentiſſimam Phœnicum vrbem Chriſtiani armis ceperunt.

Anno Domini MCXXV, Henricus quintus obiit apud Traiectum. Et ſucceſſit Lüderus Saxonum dux, dictus Lotharius ſecundus, rexitq; annis 13. Indignati aũt Francigenæ Saxonem eleuatum in regem, conati ſunt alium ſuſcitare, regem Conradum videlicet, conſobrinum Henrici Cæſaris. Pars tamẽ quæ erat cum Ludero, præualuit. Eodem anno Richvvinus Epiſcopus noſter obiit, & ad ſanctum Mauricium in Nuenburg ſepelitur: quem hoc anno migraſſe ex ipſo epithaphio ibidem clare habetur: cui ſic defuncto Vdo eius nominis primus ſucceſſit.

VDo, qui & Vto, Landgrauius Thuringiæ, Richvvino per Rothardum præfatum Magdeburgenſem archiepiſcopum ordinatus, legitime ſucceſſit, anno Dominicæ Natiuitatis MCXXVI, in pontificatu Eccleſiæ Nuenburgenſi XXII præſidens annis: obiit ſiquidẽ naufragio dum è terra ſancta rediret, anno noſtræ ſalutis MCXLVIII, vt infra dicetur. Cæterum quid de huius viri geſtis & moribus dicam, cum omni genere laudum queat extolli, quod ſapiens, quod eloquens, quod caſtus, quod ſobrius & pius, quod liberalis & magnificus? Quem ego comitis Ludouici ſaltatoris filium fuiſſe

Digitized by Google

crediderim, tametſi mea in prima editiuncula, quam ſuperiore anno Ioanni Epiſcopo nuper defuncto obtuleram, aliter ſcripſerim. Ad huius equidem alterationem ſententiæ, & (vt ita dicam) Homerici ſomni, propenſius temporis trutinata me perduxit ratio: quandoquidem cum memoratus Ludouicus comes Doringiæ ſecundus temporibus Henrici vixerit, viſum eſt mihi non quadrare, vt Vto ſecundus eius nominis, huius Eccleſiæ præſul, qui longe poſt tempore Friderici primi vixit; eius fuerit (vt opinabar tunc) filius annorum propter diſtantiam. Nam cum filius coętaneus ſuo ſit patri aut ſine mora contiguus; id de primo Vtone, de quo modo diſſero, mihi videbatur verius. Enimuero Ludouicus comes, ſæpe dictus pater eius, vt habetur ex epitaphio tumbæ illius in Reinsborne ſuæ fundationis monaſterio, natus eſt anno Domini MXL, & vixit annos LXXXIII; obiit ſiquidem anno Domini MCXXIII. Poſt cuius defunctionem anno tertio Vto ille, filius eius, Nuenburgenſis factus eſt Epiſcopus. Attamen ſit vtcunque; conſtat certiſſime, ſi Doringorum Chronicis credimus, hoc tempore Ludouici dicti comitis filium huius Eccleſiæ fuiſſe antiſtitem. Verum quid tantundem parentelæ eius claritudinem timari proderit? Quid ſtemmatis inueſtigatio vana, cum non proſapiam ſed vitam, non genus ſed mores ſectari & mirari doceamur? Multorum ſiquidem ſanctorum vitam & conuerſationem ſancta collaudat Eccleſia, quorum ortum prorſus ignorat & patriam. Et beatorum martyrum non originem, ſed finem, ſed occaſum, natale non ſanguinis, ſed flaminis quo cœlo naſcuntur, veneratur & celebrat. Caro enim & ſanguis neminem vere nobilitant, neminem ſanctificāt. Virtus eſt ſola, quæ vere nobilem virum efficit: ſola Dei ſeruitus, quæ recte & ingenuos & liberos facit. Vnde belle diua virgo & martyr Agatha ad Iudicem inquit Quintianum; *Summa ingenuitas iſta eſt, in qua ſeruitus Chriſti comprobatur.* Cui alludit illud poeticum:

Non præſigne genus, nec clarum nomen auorum,
Sed probitas vera nobilitate viget.

Et illud ab alio non minus venuſte quam vere dictum;

Virtus nobilitat hominem: virtute remota
Migrat in exilium nobilitatis honos.

Quam virtuoſam & laudabilem nobilitatē ſoli boni habere poſſunt; ſanguinis autem & prædones & ſceleratiſſimi quique poſſident, vt plærunq; contingat, vt quanto nobiliores, tāto ſint & Eccleſiis quibus præſunt nociuiores: quāquā iuxta mundi curſum eximior & præſtātior humilitas videatur alta & honorata, quam abiecta & depreſſa: ſit

Gratior & pulchro veniens è corpore virtus.

Aſt hæc apud homines, non apud Deum, qui ignobiles ſecundū carnē homines in primos Eccleſiæ cōſtituit paſtores. Quorū princeps Petrus nō regis alicuius aut ducis comitiſue, ſed piſcatoris legitur fuiſſe filius. Addam⁹ præmiſſis, cū virtus per ſe clara ſit & ſolida, nullo exteriore aduētitio ſiue alieno eget honeſtamēto aut decore, vt quidā ait:

Virtus præradiat gemmis, auriq; nitorem
Exuperat, ſanctis ſola petenda viris.

His tamen non obſtantibus, quæ contra vanam quorundam gloriolam depromſi; ſeculi nobilitatē nonnihil, ſi pietate condiatur, habere laudis aſſentio: alioquin fruſtra ſancti de nobilitate originis laudarentur eiuſmodi. Mirabilior equidem videtur cæteris paribus habens vtranq; quā vnā ſolam: quemadmodum Vto Epiſcopus ille noſter ſplendide habuiſſe probatur vtrāq;. Fuit enim (vt dictū eſt) & genere & morib. illuſtris & conſpicuus, Vtonis ſecundi ſequentis auunculus, quē Wichmannus præſul glorioſus conſanguineū ſuū in pluribus vocat priuilegiis. Cōſtat aūt (vt infra patebit) Wichmannum ipſum de alto & palatino genere procreatum. Proinde eius conſanguinei haud minoris probantur fuiſſe ſtēmatis. Accedunt & ad magnificentiæ eius ac generoſitatis robur, alia quæ patrauit magnalia, quæ vtiq; niſi alta & præpotente de familia fuiſſet, neutiquam perficere quiuiſſet: neq; Lothario ſecundo, & poſt eum Conrado tertio, imperatoribus charus adēo & familiaris fuiſſet. Magnifica equidē, vt fatus ſum, peregit opera, in bonorum videlicet cœnobio noſtro donatione, in monaſterii Sanctimonialiū diui Stephani fundatione, in cœnobii Portenſis translatione & confirmatione, in laudabili commiſſæ Eccleſiæ adminiſtratione, & in tertæ ſanctæ deuota peregrinatione: quæ ſingula in ſequētibus ſuis & annis & tēporibus patebunt per ordinem.

De

De quibuſdam euentibus ſub regimine Vtonis Epiſcopi, ex Chronicis.

Lotharius itaque Imperator ſereniſſimus cœpit, vt dictum eſt, MCXXV, & XIII, imperauit annis. Cuius tempora iocunda fuere. Nam bona aeris temperies, omnigena terræ fertilitate cunctarum rerum copia non ſolum per regnum, ſed pene per totum mundum extitit & exuberabat: pace denique affluebat, concordia regnabat, tranquillitate imperabat, moderatione fulgebat, pace belloque clariſſimus, vt merito pater patriæ dictus ſit, quia erat egregius defenſor & fortiſſimus propugnator, nihilipendens vitam ſuam contra omnia aduerſa pro pace & iuſticia opponere. Hæc ibi. Fuit inſuper fide catholicus, in Deum & ſanctos eius deuotiſſimus, diuini cultus auctor & amplificator eximius. Hinc eſt, quod nonnulla fundauit monaſteria, & magnifice dotauit: pleraque pene collapſa inſtaurauit, & in melius reformauit: ex quibus duo præcipua ſunt fundationis eius cœnobia, Kemnitz videlicet in Miſena, & Lutern in Saxonia. Fundauit inquam Lotharius iſte glorioſiſſimus imperator memoratum noſtri ordinis inſigne & celeberrimum cœnobium Kemnitz, in diœceſi & territorio Miſnenſi, in monte prope eiuſdem nominis oppidum, quod beatiſſimæ virginis Mariæ ſanctorumque, Ioannis Baptiſtæ, & ſancti Ioannis Euangeliſtæ, in honore conſecrari fecit. Cui nunc noſtra ætate ſub Maximiliano Cæſare & Leone, eius nominis Papa decimo, non ſine magno emolumento, vtilitate & fructu laudabili, longoq; regimine, & præfuit & præeſt ſpectabilis vir, dominus Henricus abbas, de nobili & antiqua Slenitzen proſapia natus, vir in cura rei familiaris prudentiſſimus, ſpiritualibus & monaſticæ diſciplinæ competenter intentus. Hic in adoleſcentia, & (ni fallor) iam abbas electus in academia Chryſopolitana artes humanitatis perdidicit, & admodum eruditus redijt, quandoquidem ex eo tempore in tantum ſapientiæ captus eſt amore, vt in ſtudioſiſſimum & ardentiſſimum quarumcunque literarum cultorem paulatim creuerit, tanto ſcripturarum (inquam) & ſapientiæ ardore calens, vt quoſcunque indagare libros nouos poteſt, & vtriuſque linguæ tractatus, etiam veterum ſyntagmata chalcographice publicata, pro ſua fratrumque vtilitate & decore bibliothecæ quamtumuis pretioſa emere ſoleat. Potiſſimum tamen hiſtoriarum & antiquitatum oblectatur ſtudio: quarum & me ſtudioſum, & aliquantiſper peritum, vel (vt verius dicam) inquiſitorem aduertens, ſingulari me ſemper eſt proſecutus affectu. Enimuero cum tempore exilij mei, nec non inquiſitionis antiquitatum ex mandato Ioannis Tritemij abbatis, viri ſapientis, pro tunc hiſtoriarum ſiue Germanicarum rerum atque annalium ſcriptoris multa cœnobia eam ob rem perluſtrarem, & ter eius ad ſpectabile & regale archiſterium hoſpitij gratia declinaſſem, numquam me ſine liberali conceſſit abire munere. Quin & vicè quarta ad eum diuertens, & pleraque paucula cœnobiorum de fundationib. collecta ei cum obtuliſſem, bis binos mihi mox aureos rependit numos magnifice, cum & antea totidem dediſſet. Et reuera eximium humanitatis eius ornamentum. Nihil equidem liberalitate magis principem, & prælatum quemuis, & maxime opulentum condecorare ſolet. Cuius cœnobij opulentia ex villarum & prædiorum copia, & reddituum craſſiſſima euidenter claret multitudine: quam & ego non modo ex magnalibus ibi viſis, verum & ex ſequenti deprehendi facto. Ipſo etenim de terra ſancta reuerſo, Prior loci qui interea eius ordinatione monaſterij cenſus & reditus collegerat, ſuper omnia expoſita illi mille & trecentos aureos conſignauit. Inſuper ex argentifodinis montis diuæ Annæ & alijs locis vicinis, ſui tempore regiminis theſauros acquiſiuit maximos: quos tamen in binos vſus, Dei honorem ac Diuorum laudem videtur probaturque conuertere. Patet & hoc ex compluribus magnis & operoſe fabrefactis argenteis ſanctorum imaginibus, & alijs ornamentis & auro & argento gemmiſque pretioſis intextis non modicis, quæ partim fieri fecit, partim è terra ſancta & Venetianis delicijs ſecum attulit. Cœnobium denique ipſum ex toto à fundamentis innouauit, & magnis atque præcelſis per gyrum ædificijs decorauit & muniuit, picturiſque miris & auriferis intus & extra venuſtauit, vt non cœnobium, ſed imperiale videatur fore palatium: intra quod haud facilis cuique aduentanti patet ingreſſus, etiam cuiuſuis ſtatus aut dignitatis fuerit, niſi forte abbati ipſi conſanguinitate aut alia cauſa notus fuerit & acceptus.

Est equidem abbas ille venerandus, homo admodũ singularis, & solitudinis amans, non facile videndum se præbens, suis etiam fratribus rarus, demptis officialibus, & insolitus. Quam consuetudinem alij aliter explanant & interpretantur, quos ego floccipendens pertranseo. Sentiat quisque quodlibet. Ego virum ob amorem sapientiæ & indefessum literarum studium, summam liberalitatem, immo laudabilem & fructuosissimam cœnobij, gregisque commissi gubernationem & laudo & vehementer veneror. Qui etiam superiori anno pergrandem & amplissimam turrim in calce ecclesiæ ex lapidibus sectis & quadris erigere exorsus est. Quæ si cum ipsa basilica, vt intendit, consummata fuerit, opus Salomonis templo vix impar videbitur. Et licet diuus Bernhardus eiusmodi precios as in religiosis reprehendat structuras; nostra tamen modo tempestate adeo ædificandi consuetudine & more roboratur, vt etiam ipsi Mendicantes de eleemosynæ, non sine pauperum iniuria, extorsione superflua sumptuose & superbe ædificare soleant, vt cæteris ordinibus temporalia habentibus maiora & instructiora habeant cœnobia. Sed profecto, vti vulgo dicitur, sunt sine defectu pauperes, & sine despectu humiles, nihil habentes & vniuersa exigentes; voto (inquam) & nomine pauperes, victu & conuersatione reges, vt in illorum buccis rubentibus, & obesis crassisque patet corporibus.

Anno Domini MCXXX, Honorius papa moritur Romæ, & in Ecclesia Lateranensi sepelitur. Innocentius secundus succesſit, sedit q; annis 13, mensibus 7, diebus 8. Contra istum Innocentium electus fuit & ordinatus Petrus Leonis, ad cuius schismatis pestem sedãdam beatus Bernhardus vocatus à Clarotalle multum laborauit per septem annos, multumq; profecit.

Anno Domini MCXXXIII, fundatum est monasterium Portense ordinis Cisterciensis, prope Salam non longe à Nuenburg insigne, & opulentissimum, per Brunonem comitem terræ Plisnensis & vxorem eius Willam, cuius primus abbas nomine Albertus, vir eximius. Hic quindecies Romã ob negotia monasterij sui nouelli petijt, & multa proficua impetrauit. Cœnobium istud primum iuxta Smollen fuit locatum, sed ob in conuenientiam loci fuit translatum & statutum, vbi nunc cernitur. Ad cuius translationem & exaltationem Episcopus noster Vto plurimum iuuit, ipsam promouendo & roborando & plerisq; bonis donando, vt ex priuilegio sequẽti, quod per anticipationem præmissorum ad fidem subnectere placuit, clare liquet: Ita quippe sonat.

Vto diuina fauente clementia Nuenburgensis episcopus &c. cum omni sagacitate & industria æternæ vitæ gloriam quærere. Quia per viam cambij recepimus Smolnam tertiamque fere partem pagi qui Plisne nuncupatur, & fratribus Portensibus duntaxat duas grangias Lochvvitz & Cusnam cum appendicijs decimisque ipsarum cum sylua pro eis contulimus. Quorum omnimodam vtilitatem custos Ecclesiæ recipiens, vt coram principali altari die noctuque lumen indeficiens perseueret, procuret: & in capellis duabus videlicet beati Michaelis Archangeli & sancti Andreæ Apostoli nocturnalia lumina subministret, &c. infirmis etiam fratribus inquantum necessitas expetit, prouideat, &c. Posteros quoque scire volumus, bibliothecam in tribus voluminibus diuisam ex oblatione fidelium nos scribi fecisse: expositionem beati Hieronymi presbyteri in Esaiam & Danielem prophetas in vno volumine; item eiusdem explanationes in XII. prophetas, Iosephum ex integro in vno volumine, tres libros passionum sanctorum missale vnum: quos pro nostri memoria obliuioni non tradendos & singulis & omnibus attentius commendamus. Hæc quæ præsenti pagina exarata sunt, per omnia retro futura tempora rata manere optamus, & per charitatem Spiritus Sancti ne infringi debeant expostulamus. Quicunque autem inuidiæ liuore attactus, quæ à dominis & fratribus nostris approbata sunt, & banno nostro & scripto firmata infirmare, & memoriam nostram delere præsumpserit: in memoria æterna iustorum non sit, sed memoria eius cum sonitu pereat, & de libro viuentium deleatur, & cum iustis non scribatur, Amen. Huius facti nostri & scripti testes sunt hi: Gebehardus Prior: presbyteri, Erckenbertus; Irmfridus peregrinus; Bertholdus, Gisilherus, Arnoldus, Wikardus; Rudolphus, Baldramus, Fridericus; Ekkehorus, Lticus, Wernherus, Gundecarus, Albertus: diaconi, Henricus, Hertvvicus, Iohannes, Albertus: subdiaconi, Bernus, Hermannus, Heyndericus, Simeon, Iacobus, Wernhe-

tus

rus, Hēricus, Hermānus, Reinhardus: acoluthi, Adelbertus, Hartleybus, Rudolphus. Actum anno Domini quo ſupra, indictione tertia, &c. Ex hoc priuilegio & ex magno fratrum collegio conſiderari poteſt monaſterij noſtri illius temporis opulentia, & tam in ſpiritualibus quam temporalibus inſtitutio, ac prouiſio pinguis & florida. Cæterum conuerſi & fratres laici, quos plures fuiſſe veriſimile eſt, in ſuperioribus non exprimuntur.

Anno Domini MCLXXXVI, Vto venerabilis Nuenburgenſis Eccleſiæ præſul, eius nominis ſecundus, migrauit ad Chriſtum, cui Bertholdus eodem anno ſucceſſit, de quo infra. Eodem anno ædificatum eſt monaſterium Reinfelde prope Lubecam per comitem Adolphum. Et locati ſunt in illud fratres Ciſtercienſis ordinis ſub regula diui Benedicti.

BErtholdus eius nominis ſecundus Vtoni defuncto in regimine Nuenburgenſis Eccleſiæ ſuccedens, anno Domini MCLXXXVI, præfuitq; annis XX. Reſignauit etenim anno Domini MCCVI, vt infra anno ſuo dicetur & tempore. Hunc deniq; Bertholdum Epiſcopum Petrus ludimagiſter ſcholæ Nuenburgenſis in ſuo catalogo lacero & manco collocauit infra poſt Engelhardum, quem & Engelbertum nominat, ordine confuſo & præpoſtero, ſicut & cum alijs fecit. Ex authenticis equidem hiſtorijs vetuſtis & priuilegijs clare habetur, quod Bertholdus ille ſecundus Engelhardum immediate præceſſit, vti & in ſequentibus euidentiſſime ad vnguem demonſtrabitur.

De quibuſdam euentibus ſub Epiſcopo Bertholdo, ex Chronicis.

Anno itaq; primo Epiſcopi Bertholdi qui eſt Domini MCLXXXVI, Gotfridus Epiſcopus Herbipolenſis obijt, qui Eccleſiam Wirtzburgenſem lapideam fecit.

Anno Domini MCLXXXVII, Saladinus Ægyptiorum rex poſt maximam Chriſtianorum ſtragem Hieroſolymam cepit, poſtquam eandem vrbem per octo & octoginta annos Chriſtiani reges poſt Godefridum glorioſe poſſederant. Eodem anno Henricus marchio Brandenburgenſis filius Ottonis fundauit Eccleſiam collegiatam ſancti Nicolai in Stendel, & abunde dotauit.

Anno Domini MC LXXXVII, vt ſupra, Vrbanus papa moritur, cui Gregorius VIII ſucceſſit, ſed duos duntaxat menſes ſedit, & eo defuncto Clemens III, natione Romanus ſurrogatur, qui ſedit annis tribus. Iſte reges & principes ad arma contra infideles ſumenda animauit. Eo quippe tempore Saladinus ſecundam victorię fortunam ſecutus, quinq; & viginti ciuitates de principatu Antiocheno ceperat, & ipſam Antiochiam occupare tentabat.

Anno Domini MCLXXXVIII, Fridericus Imperator, & Philippus Gallorum rex, & Richardus quoque rex Anglicus vna cum Clemente Pontifice in ſubſidium atq; recuperationem ſacratiſſimæ terræ conuenere & eodem anno exercitum nauibus præmiſere. Petrus de Riga circa hæc tempora claruit, qui teſtamentum & vetus & nouum metrice explanauit. Item Petrus cantor Pariſienſis Theologus ſummus, & Ioannes Beleth, ac Wilhelmus Altiſiodorenſis, viri doctrina & ſcriptis celeberrimi, eo quoq; tempore floruerunt.

Anno Domini MCLXXXIX, Fridericus cum iam Syriam armis pene totam ſubiugaſſet, & Armeniam minorem in ſuam poteſtatem redegiſſet, in eadem prouincia dum propter æſtū in flumine quodam qui dicitur Saleph refrigeraret, & lauaret ſe volens tranſnatare: raptus à vi fluminis ſubmerſus eſt, antequam ei ſubueniretur: cui filius eius qui tunc præſens erat, ſucceſſit ſecundum Arnoldum abbatem Lubicenſem in Chronica ſua Sclauonica. Eodem anno Albertus abbas monaſterij noſtri Butſchaw cōfecit priuilegium ſuper bona quæ ſita ſunt in villa Lotſchitz, quod quidem ita principiatur, In nomine ſanctæ & indiuiduæ trin. Albertus diuina fauente clementia Butzauienſis abbas dilectis fratribus ſuis, & omnibus Chriſti fidelibus &c. Teſtes ſunt huius domini & prædeceſſores noſtri; Conradus atq; Rudolphus prior, Fridericus item, fratres; Anno quo ſupra, indictione 8, data 2, Id. Februarij, anno ordinationis domini Alberti abbatis 1. Eodem anno Otto marchio Miſnenſis obijt, & in monaſterio veteris cellę quod ipſe fundauerat, honorifice ſepelitur, relinquens poſt ſe duos filios, Theod. & Albertū, de quib. in ſequentibus lati⁹. Circa hæc tempora Dedo quoq; frater prędi-

cti Ottonis creditur, obijsse, qui per multos annos nostri monasterij aduocatꝰ & defensor fuerat strenuus, qui & comes & marchio nuncupatur in priuilegijs, & alibi secundum quod per tempora castra sortitus est & prouincias. Habitauit autem in Rochlitz & Greytz, quæ cum attinentijs suis possedit. Cæterum quod quidam (vt decanus Misnensis) scribunt asseruntq; eum sanctæ Elizabeth auum, proauum autem sanctæ Hedwigis fuisse, capere non valeo, nec veri videtur mihi simile. Dicunt equidem illi, quod ipse Dedo ex Mechtilde vxore sua susceperit natas tres, quarum prima nupsit regi Franciæ, secunda regi Vngariæ mater sanctæ Elizabeth, tertia Hedwigis nomine duci nupserit Sleſiæ. Sed hæc assertio nullo est fundamento subnixa. Ideo ea facilitate contemnitur, qua asseritur. Enimuero, sancta Elizabeth genus maternum duxit à comitibus de Andachs, quorum castrum huius nominis fortissimũ fuit in monte alto in Bauaria, qui nũc dicitur mons sanctus propter reliquiarum copiam & ostensionem, & est mutatum in monasterium nostri ordinis. Mater itaque Sanctæ Elizabeth Gertrudis, quę nupsit Andreæ regi Vngarię, filia fuit Bertholdi comitis de Morauia, qui & comes fuit de Andachs, Morauiam cum tempore nactus. Iste Bertholdus septem habuit liberos, quatuor mares, & tres femellas: quorum primo genitus Otto, dux & princeps Morauiæ, & comes in Tyrol, Henricus marchio Austriæ, Bertholdus patriarcha, Aquileiensis, Eckenbertus Episcopus Babenbergensis: tres filiæ fuerunt, Agnes quæ nupserat Philippo regi Franciæ, Gertrudis quæ supra mater sanctæ Elizabeth, & Hedwigis sancta quæ nupsit duci Sleſiæ. Ita habetur clare in gestis comitum prædictorum, quemadmodum ego in prædicto cœnobio montis sancti legi, & ex arbore genealogiæ eorundem comitum transcripsi, anno Domini M DXV. Sed nunc amore veritatis de præmissis dictum sufficiat. Eodem anno Henricus sextus filius Friderici imperatoris cœpit, & imperauit annis 8, secundum alios decem. Fuitq; strenuus in agendis, & acer in hostes, nihilominus largus & munificus. Vincent. in spec. dicit eum cœpisse, anno Domini M CXC, & imperasse annis septem. Henricus iste Constantiam monacham, filiam Rogerij regis Siciliæ defuncti, ex monasterio extractam duxit in matrimonium.

Anno Domini M C XC. Bertholdus Episcopus noster dedit nobis priuilegium confirmationis super duos mansos sitos in villa Cochowe. Incipit autem ita Bertholdus. In nominæ sanctæ & indiu. trin. Bertholdus secundus diuina fauente clementia, sanctæ Nuenbergensis ecclesiæ episcopus, omnibus Christi fidelibus, gratia vobis & pax. Ecclesiastico regimini congruum esse credimus &c. Testes sunt hi: Hermannus abbas de Burgelino, Nuenbergensis abbas Gotfridus, Sifridus abbas Pygauiæ, Warmũdus abbas de Porta &c. Conradus marchio, Theodericus comes, Henricus de Wyda, & plures. Actum anno Domini M C X C. Eodem anno Clemens papa tertius moritur, cui Celestinus itidem tertius succesſit, seditq; annis VI, mensibus VIII. Platina tamen dicit, eum cœpisse anno sequenti, id est M C X C I, alij anno M C X C II. Sic diuersi sæpe sunt in annis summorum pontificum ac Imperatorum historici. Cœlestinus iste dispensauit cum Henrico Imperatore in copula Constantiæ monialis supra dictæ.

Anno Domini M C X C I, Christiani qui biennio quasi Ptolemaidam obsiderunt, & tunc ceperunt. Etiam maiora aggredi statuerant, adeo vt Soldanus tertius Hierosolymam reddere Christianis cogitaret. Verum orta inter Philippum & Richardum reges discordia hoc impediuit. Paulo post Philippus redijt ad propria. Hinc Richardus animosius rem bellicam perficit, Hierosolymam capere nitens. Cæterum audiens Philippum Normanniam vexare, vt Angliam ingrediens sibi subijceret, obsidionem soluit necessariam & sanctam, ad propria tuenda properans. Et tunc res mansit infecta, & Soldanus Hierosolymam retinuit.

Anno Domini M C X C II, Henricus Imperator Romæ coronatur per Celestinum Papam. Eodem anno idem Henricus dedit cœnobio nostro priuilegium confirmationis super institutione Ecclesiæ in Zwickowe cum duobus mansis & super decimatione telonij ibidem. Incipit, in nomine sanctæ & indiu. trin. Henricus Dei gratia Romanorum imperator & semper Augustus. Ex imperatoriæ maiestatis officio &c. Notum ergo facimus imperij fidelibus, quod pro reuerentia & honore Iesu Christi, & gloriosæ matris eius, in cuius honore constructa est Ecclesia in Puzovve, attendentes etiam fidelis nostri Alberti abbatis in Puzovve instituimus libere prędicto monasterio

ſterio Eccleſiá in Zwickovve cum duobus manſis & decimatione telonij & L. ſcobronum & XII. curtibus, quæ omnia aliquanto tempore iniuſte ablata fuerant monaſterio, &c. Huius rei teſtes ſunt Bertholdus Nuenburgenſis Epiſcopus, Evverhardus Merſeburgenſis Epiſcopus, Conradus dux Sueuorum, Bernhardus dux Saxoniæ, Hermannus Landgrauius Thuringiæ, Otto marchio de Brandenburg, Albertus marchio Miſnenſis, Conradus marchio de Landeſperg, Sifridus comes de Orlemunde, & alij complures, &c. Acta ſunt hæc anno quo ſupra, indictione decima, regnante domino Henrico VI, Romanorum Imperatore glorioſiſſimo, anno regni eius XIII, imperij ſecundo. Datum apud Merſeburg 6. Idus Decemb. Secundum hoc priuilegium imperare cœpiſſet anno Domini MCXC.

Anno Domini MCXCIII, Henricus nobilis Dominus de Wyda, & totius terræ aduocatus, præpotens poſſeſſor & dominator fundauit per reuelationem monaſteriũ ordinis Præmonſtratenſium, non longe ab oppido Wyda, quod dicitur Milphurd, in propria ſua poſſeſſione, & magnifice locupletando & prouidendo exaltauit ſtabiliuitque. Henricus deniq; prædictus ſenior, fundator monaſterij Milphurdenſis, dictus fuit tanquam excellenti titulo aduocatus, ſeu vulgariter Voit de Wyda, & ita poſteri eius per multa tempora. Nam totam terram aduocatorum, quæ & tunc ſicut & nunc *das Voitland* dicebatur & dicitur, poſſedit. Vxorem habuit Berchtam comitiſſam de Tyrol, quę peperit ei quatuor filios, qui omnes Henrici dicti ſunt, quorũ primus poſt eum ſedit in Wyda, ſecundus in Groyt ſiue Greitz, dictus Henricus Reuſſe, tertius in Plavven, quartus in Gera. Primus itaq; Henricus aduocatus de Wyda, ſenior filius, fundauit monaſteriũ Sanctimonialium in Wyda, in quo nunc degunt ſorores ordinis prædicatorum, quas ipſum inſtituiſſe ambigo, cum ordo ille eo tempore necdũ exortus fuerat, minus autem per orbem notus & ſparſus. Reor ergo noſtri ordinis in primis fuiſſe monaſterium, & eum tempore ab ordine noſtro defeciſſe, & ad mendicantes delapſum. Quin & alter frater eius Hẽricus, aduocatus & dominus de Gera, eiuſdem præpoſiti & deuotionis conſtruxit fundauitq; cœnobium Sanctimonialium ordinis noſtri diui videlicet Benedicti in honore ſanctæ crucis prope Saleberg. Notandũ etiam eſt, quod ſupra dictus Henricus, ſenior videlicet dictus eſt Henricus de Weida, eo quod ipſe & pater ſuus tranſtulerunt à monte ſancti Viti ciuitatem nunc trans Elſteram poſitam. Nam antea vocabantur comites de Gisberg. Porro eccleſiam ſancti Viti in primis fundauit Atribo comes de Svvartzburg. Cronſvvitz inſuper monaſterium monialiũ non procul à Milphurd fundatum conſtat per nobilem & illuſtrem dominam Guttam de Gera, quæ & ipſa fuit de progenie aduocatorum & dominorum de Wyda. In quo quidem, cœnobio alioqui celebri & famoſo, tametſi origine nobiles, mendicantium tamen, id eſt prędicatorum fratrum, ſub ordine nunc degunt moniales. Quod quemadmodum rarum, ita & mihi videtur mirabile, cum pene cuncta totius Germaniæ poſſeſſionibus ditata tam virorum quam virginum cœnobia mendicantium ordinum ante inſtitutionem fundata fuerint. Ea propter primores illi in eiſdem Deo famulãtes per fundatores impoſiti ordinis non potuere fuiſſe mendicantium. Aſt non mirum, ſi forſan in memoratis monaſterijs ordo mutatus fuerit, cum & regna cum tempore mutentur, & transferantur de gente in gentem. Hinc belle dixit poëta, *Tempora mutantur & rei mutantur in illis.* Vbi equidem complura cœnobia, vbi inprimis fuerant moniales, nunc ibi poſitos eſſe monachos; & vbi quondam habitauerant regulares canonici, nunc ibi eſſe cruciferos. Et ita de alijs ordinibus dici poteſt & æſtimari. Quin & nobile & celeberrimum noſtri ordinis monaſterium Conradsburg, in monte iuxta Hartonem ſitum, non longe ab Aſchania, noſtra memoria ab ordine leui ex cauſa funditus deperijt. quod vetuſtate & inhabitantium incuria & negligentia vel potius inſolentia collapſum & depauperatum, adeo quidem vt vix quotidianum fratres habere victum poterant. Quamobrem egeſtate compulſi à vicinioribus abbatibus conſilium & auxilium implorabant, reformari geſtiẽtes. At abbates inglorij & miſelli, quæ ſua ſunt quærẽtes, nihil ſuper contritione Ioſeph doluere, reſtaurationẽ ac informationẽ eius lòci omnino poſtponentes. Hinc qui ſupererant monachi pauculi egeſtate & inedia preſſi, clauſtrũ relinquentes abierunt, Verum patres Carthuſienſes loci ſitũ & amœnitatẽ cõſiderãtes, diœceſani cũ aſſenſu ordinẽ ſuũ introduxerũt locũ aſſumẽtes, ſparſa recolligere,

& ſingula prudenter & prouide diſponere curauerunt, arantes & ſeminantes, lapſa & ruinoſa inſtaurantes cuncta pene innouando, couſq; vt in breui multis bonis Dei benedictione abundare cœperunt. Quæ & vtiq; noſtri patres conſequi potuiſſent, ſi non auaritia & inertia à pietatis eos abſterruiſſet operibus.

Cæterum quid de memorato monaſterio multa proſequor, cum & noſtro æuo opulentiſſima noſtri ordinis cœnobia prorſus ab ordine ſint dimembrata, & in canonicorum ſecularium translata ſtatum. E quibus mihi cognita ſunt ſancti Albani prope Moguntiam à Carolo Magno fundatum monaſterium, & diui Borghardi iuxta Herbipolim ſitum: quæ cum alijs irrecuperabiliter ab ordine ſciſſa, modo pro abbate præpoſitum, pro priore decanum, canonicos pro monachis nutriunt. In quibus deniq; in præſens vſque tempus abbatum opitaphia, aliaq; monaſtici ordinis reperiuntur indicia: licet ab iſtis nebulonib. effęminatiſq; ſucceſſoribus ac ingratis ſolum nomine canonicis, quantum abſque notamine fieri poteſt & ſcandalo, auferantur deleanturque. Sed nunc de hoc ſatis.

Cæterum quoniam in præmiſſis aliquanta de dominis baronibus & poſſeſſoribus terræ aduocatiæ, ſiue (vt antiqui aiunt) prætorianę dicta ſunt: nunc de eiuſdem terræ & circumpoſitarum vetuſtate prouinciarum amore patriæ meæ vrbis videlicet Cygneæ ibidem ſitæ pleraq; lectoris ad ædificationem latius decreui ſubnectere. Quæ quidem mira ſunt & rara, pauciſq; admodum cognita; mihi autem per ſpectabilem virum Dominum Eraſmum doctorem, & mirificum antiquitatis indagatorem, prædictæq; vrbis meæ natiuæ archiatrum gratioſe communicata fuêre: quæ & ipſe ex Rutwino Saxonico rerum ſcriptore vetuſtiſſimo in hæc verba collegerat.

Terra intra Salam & Albim ſita, dum in prouinciam redigeretur, cum nouis colonis noua nomina ſortita eſt. Nam portio quæ veteranis (qui & miſſionarij dicũtur) ceſſit Miſſena dicta. Eius fines vltra citraque Albim fuere, hinc Albim, hinc Muldauum amnes attingentes. Quæ vero prætorianis attributa eſt, & ab his eam nuncupationem quam hodie habet contraxit (Widelingia vulgo appellatur) hi ſeſe ab Muldauio vſque ad Salam protenderũt. Reliqui quod ſine dignitate deducti ſunt, partim priſcam nuncupationem, vt Suardones, Camanni retinuerunt, partim à fluminibus, vt Pliſnenſes, Orlandi cognominata ſunt. Alij à principibus viris, vt Lybonothani, Cygnani, Cauriani, nomina tulere. Communi tamen nuncupatione omnes hi populi, Sorabi vocati reperiuntur: quo vocabulo priſca lingua Germanica proceres deſignantur, quaſi in ea ora duntaxat proceres ditionem haberent. Tandem vero hoc nomen qualitercunque terræ illatum, cum de hoc diuerſa ſentiant, euanuit. Qui res Sclauorum ſcriptas reliquerunt, id à populis Boſpori Cimmerj accolis inductum volunt: hos origine Cimbros aſſeuerantes, qui longe lateque vagantes à Græcis Cimerici dicti, tandẽ ad Boſporum in finibus Thraciæ conſederunt. Ab quibus Cimerici quaſi Cimbrici, vel vt alijs placet, à ſora metalli genere quod in his locis eruitur, dicti ſunt. Vnde vel à Schytis pulſi, vel patrij ſoli amore accenſi, Germaniam repetiere, & in hæc loca quæ habitatore pene vacua fuere, delapſi, ſe non Cimbros ſed Sorabos dixere. Eius rei argumentum afferunt vrbem Gibicam, quaſi Cimbricam, ab eis in primo aditu conditam. Alij quod loco paluſtri primo inſederunt, quod Germana interpretatione hoc ſonat. Sorabos tamen aduenas fuiſſe, vt nonnulli putant, minime conſtat. Nec apud vllos receptos authores Soraborum nomen præterquam in Germania vſquã nominari contingit. Itaq; indigenas loci veriſimilius eſt, & eos videlicet quos Cornelius parua literarum immutatione Suardones vocat. Hæc Rutwicus Saxo. Sed an ſatis limate ea poſui, dubito, cum non ex originali, ſed excerpta ab alio, licet viro docto, tranſcripſerim. Itaque ex prędicto hiſtoriographo vetuſto clare habetur, & ex ſequentibus probabile plurimum & veriſimile videtur, omniũ vrbium huius regionis primã & antiquiſſimã fuiſſe, ipſam Cygneam fuiſſe Czibicam, multis ante Chriſti natiuitatem annis ab ipſis Cimbris conditam, & Cibicam quaſi Cimbricam dictam. Porro arma ſiue trium cygnorum inſigne vrbem ipſam à clariſſima fæmina fatidica, eiuſque vrbis principe ac dominatrice potentiſſima, Swanhilde, ob gloriæ & nominis illius memoriam perpetuam ſumpſiſſe crediderim. Quæ quidem prudentiſſima virgo & Sibylla exiſtens, magna mira quædam & obſcura prædictæ ciuitatis incolis de futuris (vt infra poſt pauca dicetur) vaticinata

nata eſt. Ab iſta itaque Swanhilde nomen vrbi potiſſimum inditum exiſtimo & inolitum. Swan ſiquidē lingua vernacula latine dicitur Cygnus. Quare & antiquitus nuncupata fuit Cygnea, quemadmodum adhuc à doctis appellatur: tametſi vocabulum commune & vulgatiſſimum quo vrbs Zwicca nominatur, magis eius primitiuo nomini quo Scibica dicitur, quadrare & conſonare videatur. Verum vocabulum aliud latinum & elegantius occaſione ſupra memorata inditum vrbi conſtat. Vel ſi altius ordiri libet à Cygno, Herculis Graii filio, patre ipſius Swanhildis, extat cygnea vocitata: ſicuti ſentire videtur Guolfgangus Cyclopeus, natu & ipſe Cygneus, ſtudio vero & diſciplina medicinæ doctor, orator denique & poeta celeberrimus, in carmine quodam, quod Cimbrorum de aduentu, deq; antiquitate, pariter & origine eiuſdem vrbis concinnauit; inter alia ita depromens:

Vrbs tribus à cygnis Cygnea vocata probatur,
Quas belli ſignum patria geſſere cohortes,
Indicio quorum gentis veſtigia priſca
Teſtantur, vulgo cœpta eſt hæc Cibica dici.
A Cimbris ſonat hoc, quaſi Cimbrica, voce Latina.
Cygnus erat Cyanes proles ex Hercule natus:
Graius is fuerat cognitus gente Tuiſca,
Germanas late tenuit qui regna per oras:
Autorem gentis colunt quem vana vetuſtas,
Et ſibi cum aris erexit templa decora,
Vnde loco nomen, Cygneaq; rura vocata:
Quaq; patent inter Piſim Malbiq; fluenta.
Poſteritas hunc longa virum rexiſſe per oram
Fertur, quoad cælebs vitam perfunctа Suanhildis
Vltima clauſiſſet fata & ſine prole futura.
Bellica ſed rabies, dominandi atq; ampla cupido,
Excinere vires, Cimbrorum ex gente cohortes,
Qui patria fines extendere limite vaſto
Audebant: furor ecce malus tum perdere cuncta
Aggreditur, cupidus quodcunq; abolere vetuſtas,
Et noua cum populis inducere nomina terris.
Autore hoc Sorabo fecerunt omnia Cimbri.
Hinc inuat, vt cuncti Sorabi cognomen haberent,
Quos & ſpumiferus circundat Malbius vndis,
Et Sala pinifero Curionum in finibus ortus
Includat, Sorabos omnes dixere colonos.
Sic nomen Cygni deſiit, nomenq; Tubanti:
Indigetum fuerant quæ nomina clara priorum.
Sed quo victricis populi monimenta manerent,
Hanc ſtatuere vrbem, reſonat qua nomine Cimbros.
Duranere tamen cygni qua bellica ſigna
Ciuibus extarent veſtigia priſca ferentes.

Hæc Cyclopeius. Ex cuius carmine habetur luculenter, Cygnum illum, magnum heroem, filium Herculis, & poſt Suanhildem eius gnatam, eorundem atq; maiores ante Cimbrorum aduentum longe diuq; dictis in locis regnaſſe: quodq; poſt obitum Suanhildis Cimbri tandem venientes terram eorum ferro igneq; vaſtauerint, eodemque furore vrbe Cygnea ſuccenſa aliam eodem conſtruxerint loco, & vocabulo gentilitio (vt dictum eſt) Czibicam quaſi Cimbricam appellauerint. Quod quidem ipſe idem Cyclopeius poeta inſignis, & alio quodam in carmine confirmans, ſic modulatur.

Me inuat, vt Sophiæ ſtimulus ſim poſteritati,
Et mereat patria prima trophæa mea.
Vrbis enim noſtræ primi haud quiſquam fuit auſus,
Stringeret vt Clarii tinnula plectra Dei:

Digitized by Google

Gurgite quam rapidus piſcoſo allabitur amnis:
Efficit hunc pulchrum vallis amœna locum,
Hermionum de gente olim qua parte Tubanti
Principio campos incolnere rudes.
Expulit hos ſauus proprio de rure Sicamber,
Allectus fuerat dum meliore ſolo.
A Scythia gelidis peregre dum venerat oris,
Et ſibi quæſierat qua frueretur humo.
Vrbs conſtructa fuit, validis ampliſſima muris
Facta, tamen flamma dilnuioq; minor:
Qua tribus à cygnis recte Cygnea vocata eſt,
Augurio quorum nomen & arma tenet.
Qua ratione, latet, meruit Czuickauia dici
Palladis & Martis Mercurii q; iſta domus.

Sequitur nunc Epitaphium Swanhildis Cygneæ Sibyllæ antiquiſſimæ, ex quo qualis quantaue ipſa fuerit, lector facile candidus & prudens cognoſcere poterit. Veruntamen prius ſciendum, quod Epitaphium eius ſequens noſtra nuper tempeſtate in agro pagi petroſi in lamina plumbea literis (vt aiunt) capitalibus conſcriptum in monticulo ſub arbore quæ ventorum ex flatu prociderat, repertum eſſe à ruſtico, dum è terra arborem euellere ſtirpitus anniteretur. Qui de inuentione tam inſolita ſtupens cum legere neſciret, Epitaphium vt erat in tabula plumbea exaratum noto ſibi viro ſapienti & mirabilium rerum cupido Ioanni Lupo obtulit. At ille gauiſus vehementer, exemplar eius confeſtim Eraſmo Stellæ ſupra memorato Cygneæ vrbis proconſuli, veluti vetuſtatis amatori, direxit ſcribens quoque eidem, quod ſi architypum cernere gliſceret, ad ſe venire minime tardaret. Quo quidem & tempore illuſtriſſimo principi Friderico duci Saxoniæ & imperii electori idem tranſmiſſum eſt Epitaphium. Ab prænarrato itaque Eraſmo medicinæ doctore & hiſtorico egregio, & ego ſæpe dictum nactus ſum Epitaphium mirificum & fatidicum, in hæc vt ſequitur verba.

Swanhildis Cygnei Herculis Graii vltimæ ſobolis filia ex Vlba matre genita. Mihi auus paternus fuit Falco, & Gilda auia; abauus Dulches, abauia Melſe; atauus Glaucus, atauia Stirla: qui omnes à Cygno Herculis Graii filio & Scylla Tubanti filia deſcenderunt. Has terras à fonte Vlbe cum fratre Cizone intra Melſiagum & Eliſtram rexi, quæ à nobis Cygnizea dicta fuit vltra Eliſtram vſque ad Salam. Sorabus cum Oſter Hilda ſorore dominati ſunt. Vixi pudice abſque marito, ſic volentibus fatidicis parentibus. Sum tamen à filio Griphonis illuſa, nunquam tamen læſa. Poſtquam Sol quinquies decies & ſupra hoc ſepties curſum ſuum circumageret, virgo occubui. Hic ſepulta ſum. Stella fulgente vmbram meam videbitis Cygnei. Tunc lupi cornuti inſidias cauete. Caput bouis ad petram religatum ſoluetur. Vos ipſum reiicite. Porcum lacte & ſanguine ſaginatum mactate cum porcella. Alas ipſius diſcerpite. Ataui ſedem quærite. Matris anguſtias vitate. Limites veſtros parcius deſignate. Serra tridenti dura robora diuidite. Molari contundite. Silentium amate. Vaſa teſtacea è corona proiicite. Vultures qui cygnis inimicantur, fugate. Quod luteum fuerit, lapideum fieri curate. Igni noctem ſuccendite. Ardentem veſtem oleo extinguite. Parentis amictum non contemnite. Leges patrias non tranſcendite. Cygnorum meorum candorem ſollicite ſeruate. Argenti fontes venenum habere mementote. Tudiculis matrem non lædite. Hæc vobis filii mei ô cygni vti à parentibus fatidicis accepi, tradidi. Felices ſi hoc ſequamini. Huc vſque Epitaphium clariſſimæ Swanhildis ſuis cum ænigmatibus, prout inuentum eſt, protenditur: quod patriæ meæ & antiquitatis amore huic operi inſerere libuit. Nunc ad cœptam hiſtoriam continuandam prolixius digreſſi calamum reducamus.

Anno Domini M CXC IV, Saladinus poſt longam perſecutionem ac Chriſtianorum cædes apud Damaſcum obiit. Iſte eſt Saladinus, qui moriens interiorem ſuã tunicam lancea ſuſpenſam ante funus ferri iuſſit ſuum; præcone clamante, Saladinum Aſiæ dominatorem ex tanto regno & principatu tantiſq; opibus nihil aliud ſecum ferre. Dignum ſane tanti principis ſpectaculum.

Eodem

Digitized by Google

Eodem anno Wichmannus archiepiſcopus Magdeburgenſis, benefactor noſtri cœnobii eximius obiit: cui Ludolphus ſucceſſit qui humilis parentelæ fuit, ab Wichmanno exaltatus, qui tamen multa bona fecit. Nam arcem Schrapelaw conſtruxit. Addidit etiam Eccleſiæ ſuæ Brunſtede & Langebay & alia. Ordo denique Teutonicorum dominorum circa hæc tempora incepit, ortum habens ex ordine ſancti Ioannis Hieroſolymitani. Ordo quoq; ſanctæ Trinitatis idem circa tempus exordium habuit.

Anno Domini M C X C V, Henricus Leo, dux quondam Saxoniæ & Bauariæ inclytiſſimus, obiit, relinquens tres filios, Ottonem qui poſt factus imperator, & Henricum comitem palatinum, ac Wilhelmum ducem Brunſwitzenſem. Eodem anno, Henricus imperator reuerſus eſt de Apulia cum maximo triumpho totius Siciliæ & Apuliæ, habens nomen regis Siciliæ. Quo & anno facta eſt generalis curia torius imperii in villa regia Geilenhuſen, cui intererat Ioannes cardinalis de monte Cęlio, apoſtolicę ſedis legatus. Ibiq; ſignati ſunt dominica cruce in die ſanctorum Simonis & Iudæ, Conradus Moguntinus archipræſul, & Gardolphus Halberſtadenſis, Bertholdus quoque noſtræ Nuenburgenſis Eccleſiæ antiſtes, Rudolphus denique Verdinenſis, & Conradus Hildeſemenſis, Epiſcopi, Hermannus quoque Landgrauius Doringiæ, Otto marchio Brandenburg. & alii multi principes & nobiles, innumerabiliſq; multitudo, protelantes expeditionem Hieroſolymitanam pene per annum.

Anno Domini M C X C V I I, Conradus Moguntinenſis archiepiſcopus in menſe Ianuarii iter dominicæ crucis arripiens, cum multis aliis nauigauit Accaron. Eodē tempore Bertholdus Epiſcopus noſter cum ſupra memoratis Saxoniæ Epiſcopis, & Hermanno Landgrauio, atq; Ottone marchione Brandenburgenſi, maxima expeditione cruce ſignata ad terram quoque ſanctam liberandam properarunt.

Anno Domini M C X C V I I I, Henricus imperator eius nominis ſextus obiit. Poſt cuius mortem non modica inter electores orta eſt diſcordia. Quidam enim Philippum Sueuiæ & Ethruriæ ducem, fratrem Henrici, elegerunt: & huic quidem rex Galliæ Philippus fauebat. Alii vero Ottonem ducem Saxoniæ, filium Henrici Leonis, imperatorem elegere, quem electum poſt Innocentius tertius confirmauit & coronauit. Hinc ſecuta ſunt inter partes infinita mala & cruentiſſima bella, & tota concuſſa eſt Germania. Potiſſimum Doringia (vt infra dicetur) vaſtata fuit extreme, atq; vexata occaſione proprii domini & principis Hermanni Landgrauii, qui iam illi nunc alii adhærens, & rurſus deſerens contra ſe prouocauit. Nam quemadmodum Arnoldus abbas Lubicenſis in Chronica ſua Sclauica teſtatur, Hermannus Landgrauius prædictus reuerſus à tranſmarinis partibus, mox ſe iuramento Ottoni aſtrinxit, & in fauorem eius iunctis ſibi Bohemis contra Philippum regem exercitum validum duxit, propriamq; terram hac occaſione irrecuperabiliter deſtruxit. Quin & Philippus rex hæc audiens, manu graui Sigefrido Moguntino archiepiſcopo auxilium ferente, & aliis multis copiis Doringiam intrauit, & Erphordię cōſiſtens totam prouinciam in gyro exterminauit. Nec minus exercitus Landgrauii, & præſertim Bohemi illis vniti, grauiſſima damna intulerunt, villas regias Northuſen, Saluelt, Mulhuſen &c. igne & ferro deſtruentes: ſedecim ſiquidem ea tempeſtate Eccleſiæ cōuentuales religioſorum tam virorum quam mulierū cum parochiis trecentis & quinquaginta à Bohemis deſtructæ ſunt. Ibi enim peſſimus quiſq; (quod dictu nefas eſt) pro camiſia indutus alba, amictus ſtola pro tunica Dalmatica tectus videbatur proteruire & gloriari. Et quidem eiuſmodi guerræ, clades & vaſtationes inter Philippum & Ottonem reges compluribus durauere annis & maxime (vt dictum eſt) in Doringia. Eodem anno Celeſtinus papa obiit, & Innocentius tertius, natione Campanus, ſucceſſit, ſeditq; annis 17. Fuitq; vir ſapiens, & in diuinis ſcripturis apprime eruditus. Plures decretales fecit, ſtatuitq; quod communicantes peccata prius confiterentur, quotannis ad minus Paſchæ. Compoſuit libellum vtiliſſimum de miſeria humanæ conditionis, item ſermones, & complura alta lectione digniſſima. Eodem quoq; anno, circa feſtum diui Iacobi apoſtoli, venerabilis antiſtes noſter Nuenburgenſis Bertholdus reuerſus eſt cum multis aliis de terra ſancta.

Anno Domini M C X C I X, Hermannus Landgrauius Doringiæ, reprobato Ottone ſe Philippo regi iuramento obligauit, accipiens pro beneficio à rege Mulhuſen, Northeim, Saluelt, regias villas, cum finibus Orlan, & caſtrum Ranis. Dominicus & Franci-

ſcus, Chriſtianæ pietatis duo luminaria, eodem tempore effulſere, quorum primus ordinem prædicatorum ſiue Iacobitarum, alter minorum fratrum inſtituit. Quo autem anno fuerint confirmati, dicetur in ſequentibus.

Anno Domini MCC, Galli Venetis iuncti Conſtantinopolim recuperauerunt, & Balduinum comitem Flandriæ imperatorem ibidem faciunt.

Anno Domini MCCI, Philippus rex à papa Innocentio reprobatur, & Otto in imperio confirmatur. Philippus tamen quoad vixit, prævaluit; habens ſequelam maximam cunctorum fere principum Germaniæ, quorum adiutorio Ottonem oppugnauit & oppreſſit, quod ipſo viuente nullius vel modicæ auctoritatis fuit & potentiæ. Otto quippe coronari cœpit & eleuari, ipſo Philippo interfecto, & non ante. Sed de hoc infra ſuo tempore latius.

Anno Domini MCCII, Tartari cum vxoribus & filiis ab Indiæ montibus egreſſi, per vicinas prouincias prædas exercuere: quibus allecti exin Parthos petierunt, & pari terrore Medos, Aſſyrios, Armenios, Sarmatasq; peruaſerũt, cunctas eorum terras deprædantes & deuaſtantes. Tandem circa Mæotidas paludes ſedes firmarunt.

Anno Domini MCCIII, Hermãnus Landgrauius rurſus reprobato Philippo rege ſe Ottoni obligauit. Hinc Philippus offenſus Doringiam hoſtiliter intrauit, & adiutorio Sifridi archiepiſcopi Moguntini atq; Erphordienſium, omnia quæ erant Landgrauii & ſuorum, ferro & igne crudeliter vaſtauit. Hermãnus itaq; neceſſitate tali conſtrictus, Bohemos in auxiliũ ſuum cum rege eorum Othocaro vocauit. Qui cum peruenìſſent vſq; Orlamunde, Othocarus rex duxq; illorum percipiens virtutem Philippi, expaueſcere cœpit. Quare de fuga tractare cœpit (ſicut etiam fecit) cum omnibus ſuis fugiens: quem cum quadringentis viris Palatinus Otto de Vitelſpach, dux exercitus Philippi, vſq; ad Bohemicum nemus perſecutus eſt. Quod audiens Landgrauius magis extimuit, & nullum videns ſubfugium, nulla prorſus cõditione interpoſita ſupplex ad pedes Philippi venit. Quem diutius in terra iacentem rex de perfidia & ſtultitia plurimum obiurgauit: demũ circũſtantiũ alloquiis admonitus de humo leuatum in pacis recepit oſculum. Othocarum vero adeo Philippus humiliauit, vt vix dimidietatem ducatus retinuerit. Eodem anno Conradus Epiſcopus Herbipolenſis, cancellarius regis Philippi occiſus eſt in platea non longe à maiore Eccleſia per Bodonem & Henricum de Rabensburg, tertia die menſis Decembris. Cui ſucceſſit Henricus Keſſe eius nominis quartus magiſter Pariſienſis, præfuitq; annis quatuor, diebus nouem.

Anno Domini MCCIV, Euerhardus Epiſcopus Merſeburgenſis obiit, poſtquam feliciter Eccleſiam commiſſam gubernaſſet annis 33, hebdom. 12. Is eſt memorabilis ille Epiſcopus, qui obtinuit à venerandiſſimo patre & domino Wichmanno, archiepiſcopo ſanctæ Magdeburgenſis Eccleſiæ, vt eſſet liber ab exactione telonii Hallenſis in emptione ſalis & aliarum rerum; etiam ſui canonici.

Anno Domini MCCVI, Bertholdus Epiſcopus noſter reuerſus è curia Romana, Epiſcopatum Philippo regi reſignauit, cui Engelhardus ſucceſſit. Hæc ex antiquis Erphordiæ Chronicis tranſcripſi: ex quibus liquet, inueſtituram Epiſcopatuum eo tempore adhuc fuiſſe ſub poteſtate atq; ordinatione imperatorum.

Liuonia regio ſeptentrionalis magna circa hæc tempora conuertitur ad Chriſti fidem pro parte. Et regnum Tartarorum incepit & creuit valde.

ENgelhardus itaq; anno dominicæ incarnationis MCCVI, Bertholdo vltro ſe ſummi pontificis aſſenſu Epiſcopatu abdicante, promotione Philippi regis ſucceſſit, præfuitq; feliciter annis ferme XXXVI. Qui cum Dei & beatiſſimæ virginis Mariæ cultor eſſet deuotiſſimus, nec non omni genere virtutum decoratus, complura in ſua vita pietatis exercuit opera, per quorum pleraque etiam ſe fautorem & amicum noſtri cœnobii oſtendit magnificum; ſicuti & in priuilegiis, infra ſcriptis & per eum nobis datis, luculenter exprimitur. Fuit denique vir iſte & præſul dignìſſimus in terra ſancta. Romam quoque ob beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli Eccleſiæ ſuæ patronorum ſuffragia imploranda iam annis ac ætate grãdæuior viſitauit, & ibidem ab papa Innocentio reſignationem Epiſcopatus ſui humiliter petiit & obtinuit. Archiepiſcopum inſuper Sifridum Erphordiæ defunctum honorifice ſepeliuit, & multa alia bona fecit, de quibus omnibus in ſequentibus ſuis locis & annis dicetur latius.

De

ized by Google

De quibuſdam euentibus, temporibus Engelhardi Epiſcopi ex variis & vetuſtis hiſtoriis & Chronicis laborioſe collectis.

Anno igitur ſupra dicto MCCVI, qui eſt primus Engelhardi Epiſcopi, Ordo fratrum minorum inſtitutus fuit per beatum Franciſcũ Euangelicæ ac altiſſimæ paupertatis ſectatorem conſpicuum, qui confirmationem ordinis ſui ab Innocentio papa impetrauit, non tamen ſolennem. Nam Honorius poſt eum papa ordinem tam fratrum minorum quam prædicatorum ſolenniter confirmauit. Aſt de hoc infra latius. Eodem anno Colonia per Philippum regem capitur, quia Otto aduerſarius ſuus ibi fuit fotus à Colonienſibus, ſed Otto fugit ad loca tutiora.

Anno Domini MCCVIII, Philippus rex Germaniæ ſtrenuus & bellicoſus, dum ex minutione tranquillitati & quieti operam dediſſet, & in lecto ſcamneo meridie recumberet, ab Ottone comite palatino de Vitelſpach doloſe occiditur. Cuius morte audita, vxor eius filia Yſachii imperatoris Conſtantinopolitani dolori ſuccumbens, moritur & ipſa. Errant igitur qui eum à Landgrauio Doringiæ interemptum ſcribunt, vt Wernherus de Roleuinck Carthuſienſis in Faſciculo temporum, & author rudimenti Chronicorum, & plures alii. Veruntamen ne tantum ſcelus à Teutonicis ſeclis inauditum maneret inultum; eodem anno rex Otto curiam in Francophurt indictam percelebrans, inter alia ibidem Ottonem memoratum comitem palatinũ occiſorem regis Philippi ſententialiter vita rebusq; proſcripſit, & cunctis perſequendum expoſuit. Quem non diu poſt Marſcalcus de Calent iuxta Danubium occidit. Philippo itaque ita miſerabiliter occiſo, Ottonis fortuna & creſcere & roborari cœpit. Huic Ottoni rex Angliæ fauebat, quia nepos eius ex ſorore fuit, quam pater Ottonis Henricus Leo in vxorem duxerat.

Anno Domini MCCIX, Otto rex Romam veniens ab Innocentio tertio in imperatorem coronatur contra voluntatem & conſilium multorum, & potiſſimum regis Franciæ. Verum benedictio confeſtim verſa eſt in maledictionem, quia adhuc Romæ conſiſtens fracto iuramento contra Eccleſiam tyranniſare cœpit. Et expoſt pontificis contra voluntatem complura in Apulia cepit oppida. Siciliam quoque ſuæ ditioni adduxit. Ea propter eodem anno Romæ concilio habito imperio priuatur. Mãſit tamen imperator tribus annis. Eodem anno Albertus archiepiſcopus Magdeburgenſis cœpit, qui mirifica atque magnalia peregit laudabiliter opera. Hic moniales collocauit ad ſanctam Agnetem, quæ prius ſedebant ad diuam Gertrudem prope monaſterium Berge extra Magdeburg.

Anno Domini MCCX, vt ſcribit Antoninus parte 3. Chron. tit. 19, c. 1, §. quanto in fine, cœperunt ordines mendicantium, Prædicatorum ſcilicet & Minorum.

Anno Domini MCCXII, Fridericus ſecundus Sueuus, filius Henrici imperatoris, contra Ottonem depoſitum in regem Romanorum electus eſt. Is in primis bonus fuit & modeſtus, ergaq; Dei Eccleſias & religioſorum cœnobia deuotus & magnificus: quibus & multa dedit priuilegia & immunitates. Succeſſu vero temporis contra Eccleſiam Romanam erexit cornua, bona eius occupando: hinc & pontifices plures per ordinem, Honorium III, Gregorium IX, Celeſtinum IV, & Innocentium IV perſecutus eſt, & cardinales plerunq; cepit, & cuſtodiæ mancipauit. Quare & per ſingulos eorum (vt infra dicetur) è diuerſo excommunicatus, regnoque & imperio priuabatur crebrius: tametſi imp. potens quoad vixerit ipſe permanſerit. Fuit, inquam, potentiſſimus imperator, Italiæ, Sardiniæ, Siciliæ, Hieruſalem & Sueuiæ: quo nullus magnificentior tenuit imperium à Carolo Magno vſq; ad eum, &c. Habuit ex vxore legitima duos filios Henricum & Conradum. Henricus ſtatim fuit interfectus. Conradus ſucceſſit patri in regno, qui & ipſe in breui per Manfredum intoxicatus mortuus eſt.

Anno Domini MCCXIII, Engelhardus Epiſcopus noſter venerabilis noſtro dedit priuilegium monaſterio confirmationis ſuper villam Leſten, & ſuper parochia in Profin, quod quidem ita incipit. In nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis. Engelhardus diuina fauente clementia Nuenburgenſis Eccleſiæ Epiſcopus. Omnibus Chriſti fidelibus in perpetuum gratia vobis & pax adimpleatur. Quoniam, vt legitur, breues dies hominis ſunt, &c. Præterea collationem in Profin cum capellis infra terminos eius conſtructis, vel adhuc conſtruendis, quæ à prædeceſſore noſtro piæ memoriæ Vrone

eidem Ecclesiæ facta est, ratam habemus, & in nomine patris, & filii, & Spiritus sancti confirmamus &c. Huius rei testes sunt hi: Albertus Magdeburg. archiepisc. Henricus abbas sancti Georgii, Theodericus Misnensis marchio, Ecclesię aduocatus &c. Actum anno Dominicæ incarnationis M C C X I I I, indictione prima, pontificatus vero nostri anno septimo.

Anno Domini M C C X I V, Fridericus imperator dedit monasterio nostro priuilegium confirmationis ad instantiam domini Alberti pro tunc abbatis super X I agros sitos in monte Zanzi, quos monasterio contulit Theodericus marchio supra fatus. Incipit ita. Fridericus secundus Dei gratia Romanorum rex, & semper augustus, & rex Siciliæ inter cætera pietatis opera, &c. Ea propter vniuersis imperii Christique fidelibus tam præsentibus quam futuris duximus innotescendum, quod charissimus princeps noster & consanguineus noster Theodericus Misnensis & Orientalis marchio, coram nobis cõstitutus, pro remedio animæ suæ X I agros in quodam monte qui dicitur Zanzi, sito super Salam pro excolẽdis illic vineis, Alberto venerabili abbati de Puzowe & monasterio suo perpetuo proprietatis iure possidendos per manus nostras contradidit, à nobis cum deuotione postulans, &c. Nos ergo iustis ipsius marchionis & abbatis precibus inclinati donationem factam gratam habemus & ratam, & monasterio de Puzowe & abbati quoque & fratribus ipsos agros possidendos confirmamus. Adhæc indulgemus, & regia mansuetudine concedimus sæpedicto abbati & suis fratribus, quatenus de foresto nostro quod apud Altenburg forestum Cameræ nuncupatur, pro necessitate sua de lignis per singulas hebdomadas anni duos currus oneratos colligant & deducant: quemadmodum piæ memoriæ imperator genitor noster & Philippus patruus noster ipsis concesserunt. Vt autem omnia hæc perpetuum robur obtineant, hanc paginam exinde conscriptam sigillo nostro iussimus communiri. Datum apud Aldenburg anno quo supra, indictione 1. Ex isto priuilegio habetur etiam, quod eo tempore Aldenburg & pleraque alia fuerint sub ditione imperii. Hinc & supra memoratos montes vinearum Zanzi nobis collatos ipse Theodericus marchio Misnensis, pro tunc aduocatus noster, in feudum ab imperio habuit. Quapropter & ab imperatore Friderico prænarrato consensum & priuilegium corroborationis impetrare opus habuit.

Eodem anno Philippus Galliæ rex Ioannem Anglorum regem, & Ottonem quondam imperatorem ingenti apud Belgas superauit prælio.

Anno Domini M C C X V, Innocentius I I I, pontifex glorioſus, celebrauit concilium generale Romæ Episcoporum C C C X X X. In quo editæ sunt constitutiones plurimæ, valde vtiles saluti animarum, sicut de confessione & communione annaliter ab omnibus fidelibus fienda & sumenda. Ibidem etiam tractatum est de recuperatione terræ sanctæ, & libri quidam abbatis Ioachim reprobati, qui in quibusdam errauit contra Magistrum sententiarum. Verum quia scripta sua correctioni Ecclesiæ submisit, hæreticus dici non poterit. In prædicto concilio generali, quod Romæ in Ecclesia Lateranensi celebratur, sanctus Dominicus petiit prædictum Innocentium, vt dignaretur ordinem suum confirmare qui prædicatorum diceretur & esset. Sed Innocentius illi non annuit, sed negauit confirmationem: quam tamen successor suus Honorius (vt infra dicetur) largitus, anno pontificatus sui primo qui est proximus sequens.

Eodem anno Innocentius papa obdormiuit in Christo, cui Honorius tertius, natione Romanus, professione canonicus regularis, successit, seditq; annis decem, mensibus septem.

Eodem anno Hermannus Landgrauius obiit, & sepelitur in Isenach, in monasterio sanctæ Catharinæ quod ipse fundauit, 6. calend. Maij.

Anno Domini M C C X V I, Honorius papa eius nominis tertius, anno sui pontificatus primo ordinem prædicatorum beato Dominico petente confirmauit. Similiter & ordinem fratrum minorum (vt supra dictum est) solenniter confirmauit, qui ante per Innocentium I I I approbatus fuerat. Eodem anno Fridericus Romanorum rex monasterio nostro dedit priuilegium confirmationis super parochia in Crisswitz, quam sua magnificentia liberalissime iampridem cœnobio contulerat. Incipit ita. In nomine sanctæ & indiuiduæ trinitatis. Fridericus secundus Dei gratia Romanorum rex & semper

ſemper Auguſtus, & rex Siciliæ, vniuerſalis eccleſiæ precibus efficacius adiuuari ſperamus, ſi ipſam in membris beneficiorum largitione, & particularium Eccleſiarum dote libenter adaugemus. Itaque præſentibus & in æuum ſucceſſuris hominibus notum eſſe volumus, quod de largitate regalis eminentiæ, iure patronatus parochiæ eccleſiæ in Criwitz, cum omnimoda dote ipſi attinente, & cum omnibus mancipijs vtriuſque ſexus, ſimiliter & vniuerſis iuſtitijs eidē Eccleſiæ debitis; cœnobio in Puzowe & abbati eiuſq; fratribus clericis & laicalibus perſonis, nunc & in æuum ibidē Deo militantibus, iure perpetuo donauimus habēdū, &c. Hui' rei teſtes ſunt Theodericus marchio Miſnenſis & Orientis, Otto dux Morauiæ, Hermannus comes de Orlemunde, Ludouicus comes de Wirtenberg, Hartmannus comes de Quiburg, &c. Datum apud Aldenburg, anno Dominicæ incarnationis vt ſupra, 4. Id. Nouemb. indict. 1

Eodem tempore Hieruſalem per Corradinum filium Soldani magni funditus deſtructa fuit, præter templum & ſepulchrum Domini, quæ intacta reliquit.

Anno Domini MCCXVII, Engelhardus Epiſcopus noſter, & Theodericus marchio Miſnenſis aduocatus monaſterij noſtri, vna cum Friderico Cæſare & multis alijs Epiſcopis & principibus ad recuperandam terram ſanctam nauigauerunt, & iuxta Achon ingenti exercitu conuenerunt.

Anno Domini MCCXVIII, Damiata vrbs quæ eſt in Ægypto, in portu Nili fluminis latiſſimi, à noſtris capitur, licet maxima & triplici muro cincta. Verum pro recuperatione nobilium captiuorum ſequenti anno redditur. Eodem tempore Theodericus marchio Miſnenſis ſupra memoratus, conſtitutus in terra ſancta, cum audita morte fratris Alberti ſine hærede defuncti ad propria redire feſtinaret, adeo inſidijs Imperatoris vallabatur, vt nauim nō fuerit auſus palam ingredi. Quare clā lagena incluſus, longeq; per mare tractus, tandem in nauim poſitus euaſit. Hanc moleſtiam propter fodinas intriberg paſſus eſt, quas idem Imperator libenter habuiſſet. Eodem quoq; tempore obijt Otto quondam Imperator, bellis attritus, & mœſtus languenſq; animo. Hic notandum, quod propter huius Ottonis diſcordiam & contentionem bellicam quam habuit cum Philippo rege, æque electo ſuper imperio, facta eſt decretalis illa. extra de elect. cap. Venerabilem.

An. Do. MCCXIX, Fridericus Cæſar, eius nominis II, Romæ ab Honorio inunctus, imperiales recepit titulos. Verum quia paulo poſt eccleſiaſtica ſibi vſurpauerat iura, & mortua matre Conſtantia contra ius faſque pontificiam vexabat ditionem, ab eodem Honorio anathemate notatus imperio priuatus fuit. Antoninus tamen dicit eum coronatum anno ſequenti. Similiter dicit, & hoc anno Damiatam à Chriſtianis captam. Verum hæc vnius anni diuerſitas parum ad rem facit, quia potioribus ſemper & antiquioribus adhærendum eſt.

Anno Domini MCCXX, beatus Dominicus obijt. Friſia tota pene ſubmergitur fluctibus marinis, in qua perierunt plus quam centum millia hominum propter irreuerentiam factam Sacramento à quodam pugile, ſicut poſt reuelauit beata virgo cuidam ſuo famulo.

Anno Domini MCCXXIII, Philippus Gallorum rex pulcherrimus & bellicoſiſſimus defunctus eſt, & ſepultus in Mauſoleo prædeceſſorum ſuorum ad ſanctum Dionyſium Pariſijs.

Anno Domini MCCXXIV, Ieſus Chriſtus Dei filius, dilecto ſuo Franciſco per obumbrationem apparens in nemore, paſſionis ſuæ ſtigmata impreſſit ſacratiſſima.

Anno Domini MCCXXVI, Frāciſcus ordinis fratrum minorum princeps, Chriſti ſtigmatibus inſignitus, & miraculis clarus migrauit ad cœlum, & biēnio poſt in catalogum Sanctorum poſitus eſt.

Anno Domini MCCXXVII, Honorius papa diem clauſit extremum, cui Gregorius IX ſucceſſit, ſeditq; annis XIV, vir certe venerabilis vitæ & multæ prudentiæ. Hic Sanctorum catalogo ſolēniter aſcripſit fundatores ordinum, beatum ſcilicet Dominicum, & beatum Franciſcum, deniq; & ſanctam Elizabeth. Hic quoque Fridericum Imperatorem contumacem more anteceſſoris ſui Honorij excommunicauit, & ab imperio depoſuit.

Eodem anno paſſagium magnum ad terram ſanctam liberandam fuit, inſtigante

ad id ſummo Pontifice & iuuante. Huius ductor & caput Fridericus erat Imperator, quem cum multis alijs glorioſo apparatu concomitabatur beatæ memoriæ Ludouicus Landgrauius Thur. S. Elizabeth maritus. Qui tamen in ipſo itinere, cum veniſſent in Siciliam, in ciuitate Otrant febribus correptus, vna cum magna parte militum ſuorum, cum totius exercitus iactura & lamento omnium (heu dolor) 3. Idus Septembris obijt. Cuius obitu Fridericus Cæſar turbatus, in Sicilia ſe continuit, intermittens pro tunc peregrinationem cœptam, ægritudinem ſimulans. Cuius fraus eo eſt cognita, quod ilico mortuo Landgrauio omnem eius ſupellectilem diripuerit. Quapropter rurſus per Gregorium excommunicatur, & conſequenter inter eos magnæ ortæ ſunt diſcordiæ. Eo tempore ſancta Elizabeth in Doringia claruit, quæ audita morte Landgrauij mariti ſui, ſe totam diuinis mancipauit obſequijs, in viduitate vſque ad obitum ſuum perſeuerans, maximas eleemoſynas faciendo. Ad ſe pauperem & ſanctiſſimam vitam duxit, multis etiam miraculis in vita, & poſt mortem clariſſima.

Anno Domini MCCXXIX, Fridericus Cæſar contra Papam Gregorium inimicitias ſuas proſequendo totam Italiam multis prælijs attriuit, omnelque ciuitates præter Bononiam & Parmam in ſuam redegit poteſtatem. Mediolanum etiam pene deſtruxit. Hoſtili animo montem Caſſinum aſcendens, monaſterium ſancti Benedicti ſpoliauit, & monachos eiecit. Eo etiam tempore ob diſcidium inter Papam & Imperatorem orta & inuenta ſunt illa teterrima & factioſa Guelphorum & Gibelinorum vocabula, ad differentiam partialitatis; vt videlicet adhærentes Pontifici Guelphi, imperio autem ſiue Cæſari fauentes dicerentur Gibelini. Ex qua partialitate vſque ad noſtrum æuum potiſſimum in Italia infinita ſequuta ſunt mala. Proinde ob tyrannidem Friderici Gregorius papa concilium apud Lateranum indixit, in quo de abrogando eo ratio haberetur. Quod percipiens Fridericus terra mariq; vias præcluſit, ac quoſdam cardinales ac prælatos captos in carceres coniecit. Qua ex re tantum dolorem Gregorius concepit, vt non diu poſt ſuperuixerit, vt dicit Platina. Prædicta tamen quæ hic per anticipationem dicta ſunt, facta fuere circa annum Domini MCCXXXVII, quia poſt hanc calamitatem Gregorius non diu (vt dictum eſt) ſuperuixit. Decretales circa hæc tempora per Raymundum ordinis prædicatorum, magiſtrum in iure peritiſſimum, iuſſione Gregorij papæ compilatæ ſunt & approbatæ.

Eodem tempore, anno videlicet Domini MCCXXXIX, Engelhardus Epiſcopus noſter ex mandato ſummi pontificis & Archiepiſcopi noſtri Alberti, fecit reformationem ſiue inſtitutionem nouam ſuæ diœceſis monaſteriorum, & præcipue in cantu & celebratione diuini cultus, & hoc propter abuſiones quæ in Eccleſijs inoleuerant multas, confecitque deſuper priuilegium quod ita incipit *In nomine ſanctæ & indiuiduæ trin.* Engelhardus Dei gratia Nuenburgenſis Epiſcopus, dilectis in Chriſto fratribus, abbati & conuentui in Puzowe ſalutem in ſalutis authore, &c. Noſtis ſiquidem, quam diſtricte viſitationem diœceſium noſtrarum domino Archiepiſcopo & nobis dominus Papa ſuis literis iniunxerit, comminans deſidibus, pigros excitans, & conteſtans ſingulos, &c. Acta ſunt hæc anno gratiæ M, &c. vt ſupra. Data Puzowe VIII Idus Septembris, indictione II, pontificatus vero noſtri anno XXIII feliciter, Amen.

Anno Domini MCCXXXIV, Fridericus in Syriam tranſiens, cum maximo Ægypti principe quem Soldanum nominant, conuentiones fecit, in quibus plura conſenſit Chriſtianiſmum minus decentia: poſtq; Soldano conſentiente Hieruſalem ingreſſus in ea coronatur. Verum confœderationem iſtam Friderici cum Soldano crucis inimico factam Romanus Pontifex moleſtiſſime tulit. Proinde omni ſagacitate & conamine de induſtria ſategit, quomodo ipſum Fridericum imperio priuare poſſet omnino & dejicere. Eam ob rem concilium ſupra memoratum Lateranenſe adunari præcepit. Quod tamen Friderici potentia (vt ſupra patet) impeditum fuit. Illis temporibus Fridericus, cum à tranſmarinis rediſſet, elephantum ſecum in Italiam tulerat.

Anno Domini Ieſu Chriſti MCCXXXV, Gregorius Papa Peruſij in conuentu fratrum prædicatorum VI Calendas Iunij ſanctam Elizabetham diuorum catalogo ſolenniter aſcripſit. Hæc Sancta tres liberos reliquit, quos Ludouico Landgrauio pepererat, Hermannum qui patri ſucceſſit, Sophiam quæ nupſit duci Brabantiæ, & aliam

liam filiam, quæ Christo oblata Sanctimonialis facta est in Aldenburg.

Eo tempore Iordanus, natione Teutonicus, primus post sanctum Dominicum ordinis prædicatorum magister generalis, vir vita & doctrina admirandus, effulsit, qui super Apocalypsim profunde & glorioſe scripsisse legitur.

Anno Domini MCCXL, Gregorius Papa varijs tribularionibus fessus obijt, cui Celestinus IV successit, qui solum dies decem & septem in papatu vixit. Fuit quippe senex & debilis. Celestino defuncto anno MCCXLI vel circa, sedes vacauit anno vno, mensibus nouem.

Anno itaque Domini MCCXLII, Innocentius quartus in summum est electus Pontificem, vir rigidus, & iustitiæ tenacissimus executor. Hic concilium generale Lugduni contra Fridericum Imperatorem congregauit, in quo ipsum citatum, sed non comparentem sententialiter omni prorsus imperatoria ac regia potestate priuauit atq; deposuit, & electoribus imperij vt sine mora alium eligerent scripsit: quod & factum est. Nam elegerunt Henricum Landgrauium Doringiæ, qui fuit frater Ludouici Landgrauij defuncti in peregrinatione ad terrã sanctam, mariti videlicet sanctæ Elizabeth: qui tamen infra breue tẽpus defunctus est. Post quẽ elegerunt Wilhelmũ comitẽ Hollandiæ qui etiam non multo post à Frisonibus in bello occisus est. Vnde vterq; benedictione caruit imperiali. Cæterum Fridericus olim Imperator magis ac magis aduersus papam & sibi adhærentes sæuire cœpit, & contra ecclesiasticos tyrannizare. Nam furore percitus in odium Papæ XL episcopatus & abbatias euacuauit ih graue eorum præiudicium, & multa mala fecit clericis, quorum plures bonis eorum subtractis suspendit contra propria iura & priuilegia quæ in exordio imperij sui pro libertate & immunitate ecclesiæ dederat. Iste Fridericus dominium dominorum de Brunswig & Luneburg mutauit in ducatum: antea quippe ob depositionem Henrici Leonis solum Domini de Brunswig dicebantur.

Eodem tempore in Saxonia duo magnifici & præpotentes Alberti claruerunt. Vnus Bernhardi filius, cui Fridericus primus, deposito prædicto Henrico Leone, ducatum Saxoniæ cum electura imperij dederat, faciens ex comite de Anhald ducem Saxoniæ & electorem, ad quo Bernhardo superius dictum constat, & armis eius atque insignibus. Albertus itaq; ille filius Bernhardi, nepos autem Alberti Vrsi, dux Saxoniæ & imperij elector, cum Cæsare præmemorato trans mare perrexit, fuitq; Christianæ dux militiæ. Quique inter alia fortia gesta pro tunc cepit ciuitatem Solis, redienſq; caput sanctæ Barbaræ secum attulit: primus in Wittenberg resedit, vbi & vxor eius deuotissima monasterium fundauit. Albertus vero alius cognomento magnus, dux de Brunswig & Luneburg, mira & magna perfecit opera, domi & militiæ clarissimus. Hic cum fratre Ioanne patriam partitus est ditionem cum Cæsaris consensu, vt dominium Luneburgense retineret Iohannes, Brunswicense remaneret sibi. Et ita fecerunt. Verum arma indiuisa mutuo & per posteros vsque in præsens seruauerunt. Huius vxor fuit neptis sanctæ Elizabeth, filia ducis Brabãtiæ, ex Sophia filia eiusdẽ diuę Elizabeth, Albertus iste deniq; (vt dictum est) mira fecit, magno labore humiliauit nobilitates de Asseberg. Cõradũ quoq; comitẽ de Euerstein captũ suspendit per pedes ad patibulum, ne statim deficiens pœnitere non posset. Gerardum insuper archiepiscopum Moguntinensem captum diu in custodia detinuit, de quo infra anno quo id factum est, dicetur magis. Et quanquam præfatus Albertus, dux Brunswicensis, maximus bellator esset, fuit tamen victus & captus, & grandi pecunia taxatus per marchionem Misnensem Henricum, dum prædandi gratia armatus terram Misnensem inuadere tentasset, de quo infra anno Domini MCC LXXVI dicetur. Depositio Friderici secundi ab imperio facta est circa annum Domini MCCXLII, post cuius depositionem imperium vacauit annis 28.

Innocentius Papa eo tempore Egmundum Episcopum Cantuariensem, & Stanislatum Episcopum Cracouiensem, nec nõ Petrum Veronensem ordinis prædicatorum ab hæreticis passum canonizauit.

Anno supra dicto MCCXLIII, Engelhardus Episcopus noster obijt, cui Theodericus marchio Misnensis successit, verum non statim sed post biennium, impeditus per Petrum rite & canonice electum &c. infra.

Anno Domini MCCXLIII, ſancta Hedwigis, dux Sleſiæ & Poloniæ, mulier ſanctiſſima, miraculis inſignis, matertera beatæ Elizabeth, obijt. His temporibus Alexander de Ales claruit qui grandis natu, id eſt iam pene defecta ætate, ordinem minorum fratrũ ingreſſus eſt. Hic ſummo pontifici Innocentio admodum charus fuit, cuius etiam iuſſu ac mandato ſummam in Theologia edidit copioſam. Dictus eſt is Alexãder ob ſummam doctrinam irrefragabiliter doctor.

THeodericus ſecundus, marchio Miſnenſis, XVII Nuenburgenſis Eccleſiæ præſul, Engelhardo defuncto poſt longam cum magiſtro Petro canonice electo contentionem, fratris ſui marchionis videlicet Miſnenſis procuratione à paucis electus, anno dominicæ incarnationis MCCXLIV, indictione ſecunda, ſucceſſit: quandoquidem memoratus magiſter Petrus, vir bonus & eruditus, in ſtudio poſitus Pariſienſi, canonice fuit electus, & dum nuncij vt rediret miſſi fuiſſent, prædictus Theodericus archiepiſcopum adiens Magdeburgenſem muneribus datis in epiſcopum ſe confirmari obtinuit. Egreſſoq; eo veniens magiſter Petrus, dum ſuper ſua rata electione multa allegaret, & nil proficeret, imo niſi taceret baculandum ſe eſſe intelligeret: ſermonem & allegata ſupprimens, confuſus abſceſſit. Ideo Theodericus Epiſcopus iſte magis intruſus, quam canonice electus, videtur. Attamen Eccleſiam ſuſceptam per complures annos ſatis ſalubriter rexit, licet quotannis examuſſim non legerim. Vixit tamen adhuc in regimine, anno Domini MCCLVIII, quo monaſterio noſtro priuilegium dedit, vt in ſequentibus eodem anno patebit latius. Ex quo etiam liquet, hunc Theodericum monaſterij noſtri fautorem fuiſſe non vltimum. Præterea hunc epiſcopum noſtrum Petrus ludimagiſter ſcholæ puerorum in Nuenburg ſuo in catalogo manco ſcribit noſtrum fundaſſe monaſterium, & in eo fore ſepultum: quod nec tempus neque ratio admittit, quia longe ante, anno videlicet Domini incarnationis 1114. indictione ſeptima, noſtrum cœpit fundare archiſterium, in quo & ſepultus in domino quieſcit. Iſte autem Theodericus non in Pozowe apud nos, ſed Nuenburg humatus eſt: nullius ſiquidem Epiſcopi prętenſi fundatoris noſtra continet eccleſia corpus. Propter eiuſmodi itaq; errores quibus ille Petrinus ſcatet catalogus, ordinemq; prępoſterum atq; confuſum, quem in locatione & ſerie Epiſcoporum nominum continet, hoc opus aggreſſus ſum: quod ex variis horum priuilegijs Epiſcoporum pariterq; antiquis Chronicis multis collectum, venerando domino Ioanni de Schonberg, anno ſuperiori qui fuit noſtræ ſalutis MDXVII, obtuli: q; ipſe gaudio magno ceu diu deſideratum theſaurum lætus ſuſcepit, meq; honeſto munere donatum reuerẽter ac honorifice dimiſit. Verum tamen per ea quæ retuli nolo aſſerere, hanc nec mihi arrogantiam attribuere, quod videlicet omnimodo certa & indubitata congeſſerim, cum & ego ſim homo, & errare potuerim & fallere: maxime in editione illa prima, quam neceſſitate vrgente præpropere quodammodo ſupra memorato Epiſcopo aſcripti Ioanni; præſertim cum & eam inter peregrinandum collegerim, & plerunque in pagis tugurijſque, vbi nullum librorum adminiculum præter excerpta quædam habere quiueram, conſcripſerim. Et reuera, vt ingenue fatear, minus pro tunc certus eram, potiſſimum erga annum quorundam præſulum primum & vltimum, id eſt, quo Domini cœperint vel obierint anno. Attamen qua tempeſtate quibuſue ſummis ſub pontificibus eccleſiam rexerint Nuenburgenſem; me comperta & vera poſuiſſe arbitror dubio procul: licet (vt fatus ſum) diem obitus reperire quorũdam certum nequiuerim: quin imo tunc extra monaſterium cõſiſtens temporis, noſtri nec fundatoris habere epitaphium ad votum potuerim. Proin de anno aut obitus illius die me ambigue ſcripſiſſe haud negauerim. Et hoc in prænarrata editiuncula catalogi prima. Secus autem in hoc opere catalogi maioris (quod in cœnobio manens degenſque inter Chronicorum & priuilegiorum luſtrationem multorum congeſſi) feciſſe me conſtat, ſolidiora & compertiora conſcribendo, quæ ex multis vetuſtiſſimis Chronicis & hiſtoriis, eo tempore quo biennio per Ioan. Tritemium abbatem &c. antiquitatum inquirendarum & conſcribendarum gratia, ipſiq; ſuis pro annalibus decorandis deferendarum, per Germaniam miſſus fueram. Vbicunq; ergo eo tempore in vetuſtis codicibus præcipue Slauorum, Saxonum, Doringorum, & ſimilium gentium & eccleſiarũ Chronicis quippiã de noſtris epiſcopis ſcriptũ cõpereram; confeſtim cõſignaui. Multa tunc & memorãda ex annal. eccleſiæ Merſebur-

ſeburgenſis,& vita præſulum eiuſdem,multa deniq; & ſolida ex geſtis Archiepiſcoporum Magdeburgenſis Eccleſiæ noſtræ metropolitanæ, quę noſtros & ordinare & confirmare ſua authoritate habet antiſtites, collegi & tranſcripſi. Veruntamen quicquid pro me dixerim,erraſſe & in præſenti me potuiſſe opere ingenue fateor: cum nemo ex omni parte ſit beatus,& magnus quandoque dormitet Homerus,ſæpeq; magiſtrorum pro vero etiam nolentes ſequamur errores, plurimaq; ſit inter hiſtoricos annorum de ſupputatione diuerſitas,& in ipſa narratione rerum geſtarum plerunq; varient authores: cum id quod vnus attribuit Carolo vel Petro, alter aliter ſentiens adſcribit Ludouico vel certe Paulo; licet in eiuſmodi diuerſitate maioribus magiſq; peritis & authenticis adhærendum ſit. Proinde, vt Platina inquit, ſatius fuerit in tanta ſcriptorum varietate & temporum omnino aliqua ſcribere,quam quę aliquando ſunt geſta ob incertos authores obmittere. Et ſubiungit, Conſulimus poſteritati, nec ita ſuperſtitioſi ſimus,vt nolimus ea credere quæ varij auctores ſparſim conſcripſere. Hæc ille. Sed nunc de hoc ſatis: modo cœptam hiſtoriam proſequemur.

Anno itaq; ſupra dicto MCCXLIV,quo Theodericus iſte factus eſt Epiſcopus,Innocẽtius Papa illud memorabile concilium Lugdunenſe adunauit celebrauitq;: in quo Fridericum ſecundum contumacem & tyrannum ab imperio depoſuit, de quo etiã ſupra per anticipationem dictum eſt,poſt cuius depoſitionem vacauit imperium annis XXVIII. Quo tempore licet aliqui reguli electi fuiſſent, cito tamen vel mortui fuere vel in bello occiſi,nec eorum aliquis ad benedictionem imperatoriam peruenit, vſq; ad Rudolphum,de quo in ſeqq.

De quibuſdam euentibus ſub regimine Theoderici Epiſcopi.
Ex Chronicis.

ANno Domini MCCXLVII, Theodericus Epiſcopus noſter campanam maximam Ethphordiæ tunc fuſam conſecrauit & benedixit ibidem. Eodem anno Henricus Lãdgrauius Doringiæ in regem Romanorum electus eſt, vir ſtrenuus & bellicoſus, ſed eodem anno obijt. Hic frater fuit Germanus Ludouici Landgrauij, mariti ſanctæ Elizabeth,de quo & ſupra dictum,& hic propter annum certum repetitum.

Eodem anno abbatia ordinis diui patris noſtri Benedicti ex vrbe Lubeka in Ciſmariam translata eſt, ad ſex miliaria à litore intra mare Balthicum: cuius monachi nunc reformati ſub inſtitutione ſiue vnione Burſfeldenſi militant altiſſimo. De fundatione eius dictum eſt ſuperius ſub Bertholdo, primo noſtro eius nomihis epiſcopo. Reformatum autem fuit,& aſſumptum per patres,anno Domini MCCCCXXXVI.

Anno Domini MCCXLVIII, Innocentius, papa eius nominis quartus,ad inſtantiam *abbatis viri venerabilis valde, dedit monaſterio noſtro bullam ſiue priuilegium confirmationis omnium bonorum & proprietatum eius. Incipit: Innocentius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs,abbati Pozauienſi,eiuſque fratribus,tam preſentibus quam futuris regulariem vitam profeſſis, in perpetuum &c. Adhæc nouas & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis,Epiſcopis, decanis,archidiaconis, omnibuſq; alijs eccleſiaſticis ſecularibuſue perſonis à vobis omnino fieri prohibemus, &c. paci quoque & tanquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine prouidere volentes, auctoritate apoſtolica prohibemus,vt infra clauſuras locorum ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere,vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere, &c. ibi. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare,&c. Datum Lugduno v nonas Iulij,indictione VI, anno Domini quo ſupra, pontificatus vero Domini Innocentij papæ quarti anno ſexto. Innocentius papa prænarratus in concilio Lugdunenſi (de quo ſupra) conceſſit fratribus eremitanis, vt poſſent viuere ſub regula diui Auguſtini, & quod celebrare poſſent officium curiæ Romanæ,quaſi antea non fuiſſent ſub aliqua regula, ſed vixiſſent in eremis pro arbitrio,& dixiſſent officia more idiotarum *Pater noſter*, vel ſimile aliquid. Porro habitum quem deferunt nigrum, ſucceſſor ipſius Innocentij Alexander dedit eis quartus, prout in bulla quadam, quæ Bononiæ habetur, luculentiſſime patet. Ex his liquet, quod nec regulam neque cucullam nigram à ſancto Auguſtino habent; (vt

ipſi nunc gloriantur) qui regulam clericorum non mendicantium ſcripſit. Imo regula eius omnino contraria eſt mendicitati, licet eam poſt multi ordines etiam mendicantium aſſumſerint, inter quos ſunt & ipſi eremitæ, qui extunc auctoritate Innocentij prædicti vocati ſunt eremitæ ſancti Auguſtini. De quo ordine ipſe diuus Auguſtinus nunquam fuit, neq; cogitauit: quemadmodum & pulchre teſtatur Robertus Helchot, magiſter generalis ordinis prædicatorum, ſuper lib. ſapiẽ. in cap. 7. ſuper verbo. Quam ſine fictione didici, &c. Quomodo videlicet ante paucos dies iſti eremitæ (qui vt dicit nunc facti ſunt vrbanitæ) cœperunt viuere ſecundum regulam beati Auguſt. quæ appellatur ſpeculum clericorum, & contraria eſt expreſſe vitæ eremiticæ, quia fecit eam pro canonicis regularibus poſſeſſiones habentium in communi vita, & allegatur in iure de vita clericorum, videlicet diſtinctione 86 c. Quum neceſſitas & diſt. 12. q. 1. Non dicatis &c. ibi & in ſeqq. plus.

Anno Domini MCCXLIX, Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus in Pinguia obijt, & Chriſtianus nomine & opere ſucceſſit, qui pacem fecit & dilexit. Eodem anno Ludouicus beatæ memoriæ Gallorum rex Damiatam cepit, & varijs inde prælijs cum Saracenis habitis tandem ſuperatus & captus fuit: pro cuius liberatione & aliorum nobilium Damiata eſt reſtituta Soldano.

Anno Domini MCCL, Fridericus imperator in quadam ciuitate in Apulia mortuus eſt, & (vt inquit Antoninus) per Manfredum filium ſuum illegitimum cuſino ſuper os poſito ſuffocatus. Et ita miſere interijt Imperator potentiſſimus, qui poſt Carolum magnum in diuitijs & potentia parem non habuit. Quo defuncto Innocentius papa paci & reformationi eccleſiæ ſtuduit, locaq; vacua cardinalium reſtaurare optimis quibuſque ſuffectis curauit. Quo etiam tempore Hugonem, ordinis ſancti Dominici, vita & doctrina inſignem, cardinalem promulgauit, qui primus poſtillator extitit totius Bibliæ, adeo pure & fideliter textum quadruplici ſenſu exponẽdo, vt eatenus vix habuerit ſecundum; licet Eraſmus nouus ſcripturarum interpres cum ob Atticæ linguæ inſciriam, & exin ob diſſonam ineptamq; quorundam è Græca Græcanicarum dictionũ expoſitionem, plerunq; reprehendat irrideatq;, cum ſapientius tanto viro condoluiſſet, quam exprobrando taxaret, quem in ea tempora incidiſſe nouerat, quæ politiores literas, præcipue Græcas, totam & per Galliam & per Germaniam prorſus incõpertas & inauditas habuerant. Veruntamen plurimum laudandus eſt iſte venerabilis Hugo, quoniam non per philoſophorum & poetarum dicta, non per Ariſtotelis, non per Auerrois ſophiſmata, diuinam probat (ne dicam contaminat) ſcripturam; ſed verba Legis per Legem explanat, iuxta quod dicitur Leuit. 19, Agrum tuum non ſeres diuerſo ſemine, i. dictis philoſophorum & poetarum agrum dominicum non conſpergas, quia hoc eſt nil aliud quam zizania & lolium ſeminare inter triticum. Et eodem c. ad idem ſubiungitur, Veſtem quæ ex duobus contexta eſt, non induas. Et ſaluator Matthæi 9. Nemo, inquit, immittit commiſſuram panni rudis in veſtimentum vetus &c. quæ cauſa breuitatis pertranſeo. Eodem anno & tempore ſanctus Cyrillus montis Carmeli Prior Doctorq;, tum vitæ ſanctitate tum ſpiritu prophetiæ conſpicuus, claruit, qui multa de futuris ſeculis memoranda conſcripſit.

Anno Domini MCCLI, Conradus filius Friderici, audita morte patris, cum grandi militum copia profectus, regnum Apuliæ velut hæreditarium ingreſſus eſt: & cum illud pacifice ſuſcepiſſet, proximo deinde infirmatus anno, à medico qui eum curare debuerat, Manfredo fratre ſuo inſidiante & procurante, venenum pro remedio datum ſuſcipiens, mortuus eſt; filium nominis ſui, vel vt alij volunt Conradinum dictum relinquens. Eodem anno Chriſtianus Archiepiſcopus ſponteneæ dignitati & epiſcopio reſignauit: Cui Gerardus filius comitis, qui dicitur & Syluester, ſucceſſit.

Anno Domini MCCLII, Petrus nouus ordinis prædicatorũ martyr ab hæreticis pro fide occiſus eſt.

Anno Domini MCCLIII, vel circa, beatus Stanislaus Epiſcopus Cracouienſis ab iniquo principe occiſus eſt.

Anno Domini MCCLIV, Innocentius Neapoli obijt, cui Alexander quartus noſtri ordinis diui videlicet Benedicti ſucceſſit, natione Campanus (nam Herincos olim nunc Campanos vocant) patria Anagninus qui monaſterio noſtro glorioſum priuile-

gium

gium dedit, de quo infra ſuo anno & loco dicetur. Porro Innocentius papa vti vir doctiſſimus plura egregia à ſe compoſita reliquit ſcripta, potiſſimum Apparatum decretalium profunde & eleganter dictatum. Edidit & alium in cõciliis approbatum, quem Oſtienſis in ſumma ſua Authenticum vocat. Proinde à canoniſtis iſte Innocentius lucerna iuris appellatur, item librum de iuriſdictione imperii & auctoritate pontificis contra Petrum de vineis &c. Eodem tempore Ioannes de Rupella claruit ordinis minoritanorum, vir vita & doctrina præclarus, qui primus ſuper IV libros ſententiarum Petri Longobardi argumentoſe & vtrumnoſe ſcripſit. Quem multi deinceps ſui ordinis & aliorum ſacræ theoſophiæ profeſſores imitati, libros & cõmentaria à ſe edita Ariſtotelicis argutiis, & quæſtiunculis Dialecticis, opinionibusq; ambiguis, technis denique fallacibus oppleuerunt; nouumq; id eſt philoſophicum docendi & prædicandi modum ſcholis Chriſti introduxerunt, quem ſaluator noſter & Apoſtoli nõ docuerũt, qui philoſophice nunquam prædicauerunt: nimirum cum nulla ſit philoſophiæ ſecularis, nec eſſe poſſit cum theologia vera ſiue ſalutis ſiue religionis Chriſtianæ concordia, ſicuti nec Chriſti ad Belial, & lucis ad tenebras: ideoq; quam fideliter & deifice id fecerint, viderint ipſi; potiſſimum cum & legislator eorũ diuus Franciſcus grauiſſime & horribiliter maledixiſſe legatur fratri Ioanni ordinis miniſtro, qui eius ſine licentia Bononiæ literarum inchoauerat ſtudium, & adeo quidẽ, vt confeſtim infirmitate correptus paulo poſt terribili morte interierit, ita quod neque in extremis vir Dei maledictionem illatam etiam rogatus reuocare voluerit, aſſerens eam in cœlo fore confirmatam, ſeque malle fratres ſuos magis orare quam legere.

Agnellus quoq; & ipſe eiuſdem ordinis miniſter generalis, vir humilis ac beatæ vitæ, cum & ipſe ſtudium in conuentu Oxonienſi inſtituiſſet, & poſt tempus modicum cum audiſſet ſemel inter ſe clamoſe diſputantes, vtrum iſta ſit vera, *Deus eſt*; zelo accenſus, & multũ turbatus ait, Heu me! ſimplices & illiterati ad Deum rapiuntur, & iſti literati Deum eſſe ponunt in quæſtione; & exin ſtudium reuocauit. Cæterum hæc & ſimilia in ſequentibus, cum ad Eraſmi Roterodami, diuinarum literarũ ſummi & conſummati interpretis, & Martini Lutheri Auguſtinenſis, Theologi æque conſummati, profundi & incomparabilis, qui ſacram theologiam ad fontalem dignitatem, primæuamq; puritatem nec non Euangelicam, ſinceram ſimplamq; ſuam illam innocentiam & integritatem (omni prorſus philoſophia ſeculari exploſa) reducere conantur, tempora Deo fauente peruenero, propenſius latiuſq; proſequi tentabo.

Anno Domini MCCLVI, Alexander papa, eius nominis (vt dictum eſt) IV, ordinis noſtri diui videlicet Benedicti monachus, vir omni virtute & religione conſpicuus, dedit noſtro monaſterio priuilegium magnum & inſigne confirmationis omnium proprietatum & bonorum quæ ab initio habuit, & in poſterum habere poterit, ſingula bona etiam nominatim per loca in quibus ſita ſunt, diligenter exprimens; ex quo quædam huic operi memoranda & notatu digna inſerere dignum duxi, quod quidem incipit taliter. Alexander, Epiſcopus ſeruorum Dei, dilectis filiis, abbati monaſterii ſanctæ Mariæ in Pozowe eiuſque fratribus tam præſentibus quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus apoſtolicum conuenit adeſſe præſidium &c. Inprimis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo monaſticus, qui ſecundum Deum & beati Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dinoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipſum in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis; molendina quæ habetis Luckenowe & Leſten, in aqua quæ Aleſtria nuncupatur, cum aquarum decurſibus, ſylua & omnibus pertinentiis eorundem; piſcationem quam habetis ibidem: ius patronatus quod habetis in Eccleſia ſita quæ nominatur Profin; manſos ſex quos in villa eadem obtinetis; in villa quæ dicitur Wirbin x manſos; in villa quæ vocatur Scanſdorff XII manſos; decimam quam habetis ibidem; villam quæ dicitur Miltindorff, cũ omnibus pertinentiis ſuis; iuriſdictionem

temporalem quam habetis ibidem; 8 mãſos quos habetis in villa quæ Rodewanſdorff nuncupatur; villam quæ dicitur Watuwitzt cũ allodio vno & omnibus pertinẽtiis ſuis; iuriſdictionem quam habetis ibidem; villam quæ Thecbuditz vulgariter nuncupatur, cum iuriſdictione temporali & omnibus pertinentiis ſuis; octo manſos quos habetis in villa quæ dicitur Cline; tres manſos in villa quæ dicitur vulgariter Porſitz; ius patronatus quod habetis in Eccleſia ſita in villa quæ dicitur Rodowe; allodium vnũ & XVI manſos quæ habetis ibidem; allodium vnum quod habetur in loco Choarwitz vulgariter nominato; ſeptem manſos, ſyluas & prata quæ habetis ibidẽ; duos manſos quos habetis in villa quæ dicitur Droisdorff; decimam quam habetis ibidem; viginti octo manſos in villa quæ appellatur Golbin; villam quæ dicitur Ozzeck cum ſylua & omnibus pertinentiis ſuis; ius patronatus quod habetis in Eccleſia Zwickowe; villam quæ dicitur Hondorff, cum iuriſdictione temporali & omnibus pertinentiis ſuis; XII manſos quos habetis in villa quæ dicitur Schiltbach; manſos XVI quos habetis in villis Lomitz & Lomitz vulgariter appellatis; quatuor manſos in villa quæ dicitur Schebenitz; XII manſos cum vno allodio, pratis & ſyluis quæ habetis in villa Drogelitz; XVI manſos, domos VI, & vnum allodium in villa Nuendorff vulgariter nuncupata; ius patronatus in Eccleſia villæ eiuſdem; allodium vnum cum XVIII manſis & omnibus pertinentiis ſuis, quæ habetis in loco qui dicitur Dipoldesdorff; duos manſos quos habetis in villa quæ dicitur Cochowe; quinque manſos in villa quæ dicitur Breſen. In Miſnenſi diœceſi manſos XXXII, in villa quæ dicitur Cichwitz; ius patronatus quod in villæ ipſius Eccleſia obtinetis; VIII manſos quos habetis in villa quæ dicitur Blochſdorff, duos manſos in villa quæ appellatur Nidazen; II manſos in villa quæ vocatur Portin; decimã quã habetis in loco qui pagus Pliſnẽſis vulgariter nuncupatur; decimã quam habetis in terra quæ appellatur Gera; vineam quam habetis in villa quæ dicitur Lubechowe, ius patronatus quod habetis in Eccleſia villæ eiuſdem cum terris, pratis, vineis, nemoribus, in ſuagiis & paſcuis, in boſco & plano, in aquis & molendinis, in viis & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus ſuis &c. Prohibemus inſuper nouas & indebitas exactiones ab archiepiſcopis, Epiſcopis, archidiaconis ſeu decanis aliiſq; omnibus Eccleſiaſticis ſecularibuſue perſonis à vobis omnino fieri. Sepulturam quoq; ipſius loci liberam eſſe decernimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre vel ablatas retinere, minuere vel quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſeruentur, eorũ pro quorũ gubernatione ac ſuſtẽtatione cõceſſa ſunt, vſibus omnimodis ꝓfutura: ſalua ſedis apoſt. auctoritate. & diœceſani Epiſc. canonica iuſtitia, & in ꝓdictis decimis moderatione concilii generalis. Si qua ergo in futurum Eccleſiaſtica ſeculariſue perſona hãc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit; ſecundo tertioue commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſq; ſui careat dignitate, reamq; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq; in extremo examine diſtrictæ ſubiaceat vltioni. Cunctis autem eidem ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant, Amen. Ego Ale[illegible] catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus. Datum Anagniæ per manum magiſtri Rolandi, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vicecancellarii, 3 Cal. Nouembris, indictione XIV, incarnationis dominicæ anno quo ſupra, põtificatus vero domini Alexandri papæ IV anno ſecundo.

Eodem anno Gerardus Moguntinus Epiſcopus captus fuit per Albertum ducem Brunſwicenſem in prælio monachorum Walckenrode, & abductus cum multis aliis in Saxoniam, donec ſe multo ære liberauerat redemeratq;.

Circa idem tempus imperii electores poſt obitum Friderici & Conradi filii de imperatore deligendo contendentes, bifarie diuiduntur: quia aliqui Alphonſum regem Caſtellæ; alii Richardum, (vt dictum eſt) quem aliqui Cornubiæ comitem & comarcham, alii Holandiæ appellant, fratrem regis Angliæ elegerunt: ſed neuter confirmatus. Interregnum adhuc aliquot in annos prorogatur vſque ad tempora Gregorii decimi, & Rudolphi Romanorum regis.

Anno

Anno Domini MCCLVIII, Theodericus Episcopus noster ad instantiam venerandi patris & domini Conradi abbatis dedit monasterio nostro priuilegium confirmationis super duos mansos sitos in Gladitz. Incipit. In nomine sanctæ & indiuiduæ trinitatis, Amen. Theodericus, Dei gratia Nuemburgensis Episcopus, omnibus Christi fidelibus præsentes literas inspecturis salutem, in eo qui neminem vult perire. Satis intelligit humana ratio, quod mundus interit &c. Notum itaque esse volumus tam præsentibus quam futuris; quod dilectus nobis in Christo Cunradus, abbas Putzauiensis, sui monasterii rector discretus, à domino Cunrado Silice dicto de Gladitz duos mansos in villa Gladitz sitos, XXV solidos Citzẽsis monetæ, & XIV modios eiusdem ciuitatis mensuræ soluentes singulis annis, pro XXXIII marcis argenti, (de qua pecunia idem Conradus Silex sibi asseruit esse satisfactum, in nostra præsentia constitutus) Putzauiensi Ecclesiæ comparauit titulo emptionis : quos inquam mansos dictus Conradus venditor à nobis & Ecclesia Nuenburgensi in feudo habuit, & in nostris manibus voluntarie resignauit. Cuius precibus nos inclinati, prædictorum mansorum proprietatem & omnimodam vtilitatem eidem Ecclesiæ Puzauiensi ex mera liberalitate donauimus, accedente consensu capituli nostri Nuemburgensis, in perpetuum possidendam. Vt autem hæc nostra donatio semper rata permaneat, & stabilis perseueret; præsentem paginam conscribi fecimus, & sigilli nostri munimine roborari. Testium huius donationis nomina sunt hæc, Meinherus præpositus, Henricus decanus &c. Acta sunt hæc Cizæ in curia Episcopali, anno Domini vt supra, IV non. Aprilis, pontificatus nostri anno XIV.

His temporibus studium literarum demum vere in mendicantium fratrum ordinibus oriri cœpit, florere denique, permanenter & crescere; & è vestigio nostro in ordine adeo pedetentim decrescere & deficere cœpit, vt nunc pene extinctum videatur. Tametsi ipsi adhuc literarum studia habeant & prosequantur ex instituto Cistercienses; haud tamen vetusto ordinis more in cœnobiis, sed publicis vrbium in gymnasiis, vti in Germania Lipsiæ & Heidelbergæ, quibus in locis fratres eorum missi instituũtur, promouentur & student. Proinde venit, quod suis in monasteriis percomplures habeant monachos artium & theologiæ titulis insignes, non autem ita scriptis & lucubrationibus, id est librorum editione, fulgentes, cum præter diuum Bernhardum inter scriptores Ecclesiasticos perpaucos & pene nullum inuenerim. Secus autem de studio ordinum mendicantium fratrum, quod à suo primæuo exordio, præsenti videlicet tempore, nostrum vsque ad æuum pleniter & amœnissime floruit, fructusque copiosos & multiplices produxit, viros videlicet in omni sapientia diuina & humana doctissimos, qui & sanctimonia & doctrina, verbo & exemplo, scriptis & dictis, multisque voluminibus editis Ecclesiam Christi illustrarunt. E quibus & infra scripti præcipui ferme habentur & primi : quos interloco primo quidam ordinis doctores ponentur prædicatorii: & cõsequenter fratrum minorum aliorumq; ordinum viri illustres, locis atque temporibus suis seriatim coaptabuntur.

Viri doctrina excellentes ordinis prædicatorij.

Anno igitur quo supra salutis MCCLVIII, *Albertus Magnus*, natione Sueuus, ex oppido Laugigen in ripis Danubii sito oriundus, Episcopus Ratisbonẽsis claruit, ob amplitudinem omnifariæ doctrinæ Magnus appellatus. Fuit namq; in omni philosophia Peripatetica peritissimus. Hinc & à plerisque simia Aristotelis appellatus est. Qui & nimium vino secularis scientiæ debriatus, primus (ni fallor) fuit, qui sapientiam humanam, ne dicam philosophiam prophanam, diuinis literis copulare ausus est: quique Dialecticam contentiosam, spinosam, & garrulam sacratissimæ & purissimæ non pertimuit commiscere theologiæ; nouum & philosophicum modum sacras docendi & explanandi literas suis tradens sequacibus, Theologistarum sectæ quæ abeo Albertistarum dicitur, dux & monarcha excellens. Habuit autem discipulos egregios multos, inter quos Thomas Aquinas, de quo infra, excelluit.

Humbertus, qui scripsit super regulam sancti Augustini.

Ioannes de Friburgo, auctor summæ Confessorum.

Ordinis Minorum viri illustres.

Bonauentura, theologus per omnia eminentissimus, Cardinalis Albanensis, multa præclara & deuotissima edidit opuscula, quæ enumerantur in libro de scriptoribus Ecclesiasticis, quæ breuitatis amore nunc prætereo.

Ioannes de Parma, theologus valentissimus.

Ordinis Eremitarum sancti Augustini doctores.

Ægidius de Roma, theologus excellentissimus, atq; Bituricensium archiepiscopus scripsit super sent. & alia multa.

Anno Domini MCCLIX, Sophia, filia sanctæ Elizabet, & ducissa Brabantiæ, audiens fratrem suum Hermannum Lantgrauium sine hærede obiisse, magno exercitu intrauit Doringiam, vt eam susciperet pro filio suo adolescente, quem secum eam ob rem adduxerat. Et quia non poterat obtinere eam, cœpit eandem ferro & igne vastare. Restitit equidem ei Henricus, Limar cognominatus, marchio Misnensis, filius Theoderici marchionis, cuius mater fuit filia Ludouici Lantgrauii qui dictus est ferreus. Ea propter Doringiam quasi hæreditariam præoccupauerat, quam & post anno Domini MCC LXI, beneficio imperatoris & consensu obtinuit, factus primus Lantgrauius Doringorum ex marchionibus Misnensibus.

Eodem tempore Albertus, dux Brunswicensis iunior, filius videlicet Alberti senioris in superioribus memorati, vir animosus & bellax, multa prælia & rapinas fecit. Tandem & Misnam armatus intrauit eandem ob causam, sed victus & captus est. Hinc inter marchionem Henricum prædictum, & filium suum, & Sophiam Lantgrauiam, ac filium suum quem, vt dixi, ex Brabantia secum adduxerat, facta est concordia, & tractatum quod Otto filius Alberti præfati ducis capti deberet dare octo castra pro patre suo; quæ sita sunt prope Weseram fluuium, & insuper XVIII millia marcarum argenti puri pro captiuis. Et hæc data sunt Sophiæ & filio suo, vt esset contenta, & resignaret omne ius quod se dicebat habere in Doringia: quod & fecit cum filio. Et sic Henricus pro se & hæredibus suis nactus est Doringiam. In additionibus Chronicorũ Lamberti quas Erfordiæ vidi, habetur, quod supra dictus Albertus dux Brunswicensis captus sit, an. Dom. MCCLXIII, & per annum captiuus tentus, an. Dom. MCC LXIV, se redemerit octo millibus marcarum & octo munitionibus. Eodem anno Gerardus archiepiscopus Mogũtinus Erphordiæ obiit & ibidem ad minores sepelitur, cui Wernherus præpositus maioris Ecclesiæ successit. Eodem tempore Vincentius ordinis prædicatorum historiographus claruit.

Circa hæc tempora Alexander papa eremitas sancti Augustini vniuit ex variis locis, & constrinxit eos ad ferendam cucullam nigram primo, distinctam vel cinctam corrigia corii, & habere sotulares in pedibus, ad differentiam fratrum minorum qui tunc conquesti sunt de dictis eremitis; quia portabant habitum similem ipsis fratribus minoribus, videlicet ex beretino nigro, & cingebant se aliquãdo funibus, ita quod à multis fiebant eleemosynæ eis sub specie fratrum minorum. Et super ista priuilegiũ plumbatum habetur Bononiæ in conuentu fratrum minorum, & incipit. *Alexander* IV, seruus seruorum Dei &c. venerabilibus fratribus, archiepiscopis & Episcopis per Longobardiam & Romandiolam constitutis &c. ibi. Sane nec ille mendosus sermo de baptismo Augustini, falso Ambrosio sancto ascriptus, prædictis obstat. Neque enim beatus Ambrosius Augustinum iam recenter baptizatum atris siue nigris, sed iuxta ritum Ecclesiasticum candidis induit vestimentis, videlicet de consecr. dist. IV, c. Accepisti post baptismũ vestimenta candida, &c. Sed neq; sermones illi ad eremitas æque mendosi & conficti, falsoq; ipsi Augustino attributi, obstant; cum sint pleni erroribus, & veris atque probatis Augustini dictis & scriptis contrarii, asserentes compluribus in locis ipsum Augustinum anno ætatis XXX baptizatum, eodemque anno & sequenti fratres eremitas instituisse, & cum eis in monte Pisano ac Centumcellis habitasse: cum tamen in rei veritate prædicto anno ætatis suæ XXX, & sequenti XXXI Augustinus adhuc fuerit paganus, & tricesimotertio primum catechumenus factus, eoque completo baptizatus. Ideoque nullatenus potuit anno XXX eremitas instituisse, tum quia gentilis & adhuc laicus, nec dum in super catechumenus. Quod vero prænarratis annis non

fuerat

ized by Google

fuerat baptizatus, ſed xxxiii completo, patet ex authenticis libris ipſius Auguſtini, quos adhuc catechumenus exiſtens compoſuit: è quibus libri ſunt Soliloquiorum, quorum in primo, capitulo x, in principio, Vbi ratio inquirit an diuitias cuperet, reſpondit hoc quidem non nunc primum. Nam cum triginta tres annos agam, quatuordecim fere anni ſunt, ex quo iſta cupere deſtiti, &c. ibi. Et tertio libro contra Academicos, quem etiam catechumenus Mediolani in rure Caſiaco ediderat, cap. xx ſimiliter ait, ſe triginta trium annorum fuiſſe, vt patet clare ex libro primo retractationum ipſius Auguſtini, vbi retractat libros quos catechumenus fecerat. Nuſquam autem in aliquo librorum ſuorum mentionem facit ſermonum ad eremitas vel eremi, ſed neq; in libris cõfeſſionum. Manſit itaq; Auguſtinus omni tempore quo fuit in Italia, laycus, & cum amicis laycis & ipſe laycus reuerſus eſt in Africam, vt præclare habetur in ſermone de communi vita clericorum authentico qui incipit, *Propter quod volui*: Vbi dicit, quod timebat accedere ad loca vbi non erant Epiſcopi, quia volebat eſſe in humili loco, & venit cum veſtibus quibus vtebatur laycus, &c. Item in libro de bono perſeuerantiæ ante medium dicit, quod Romæ laycus inceperit librum de libero arbitrio, & in Africa presbyter factus finiuit. Hoc ipſum dicit ix cap. libri retractationum; item libro de ciuitate Dei xxii, cap. viii dicit, quod quando Carthaginem reuerſus fuit, nondum erat clericus. Sed xii q. i. cap. Duo ſunt genera hominum, laycorum videlicet & clericorum. Si non clericus, ergo laycus. Si laycus, ergo non potuit in Italia & monte Piſano centumq; Cellis poſt baptiſmum præfuiſſe, & regulas dediſſe & ſermones ſcripſiſſe, cum hæc non ſint de officio layci, ſed presbyteri aut Epiſcopi, quod non erat in Italia (vt dictum eſt) Auguſtinus. Cæterum neque Poſſidius, diſcipulus ſancti Auguſtini, in vita ipſius vllam facit mentionem vel eremi Auguſtini, vel fratrum eremitarum. Sed neque in decretalibus eorum fit mentio: ſed nec vllus vnquam authenticus doctor illos ſermones allegauit, vt poteab Alexandro de Ales, Thoma de Aquino, maxime in ſumma, vbi procedit per auctoritates doctorum. Et quod maius eſt, nec Ægidius eremitanus nec Gregorius de Arimno, doctores eiuſdem ordinis, ipſos adducunt tanquam Auguſtini: vnde poſt eos probantur confecti. Quapropter minus in libris decretorum & ſententiarum allegari potuere. Et quoniam vitam diui Auguſtini à beato Poſſidio conſcriptam, Ambroſius de Chora, ad laudem ordinis ſui volens Auguſtinum facere eremitanum, non erubuit, nec veritus eſt falſificare multa, detrũcando, addendo, & immutando, ipſosque eremitas canonicos regulares inſtitutos aſſerendo, ſanctumque Franciſcum ordinis ſui nouitium fuiſſe affirmando; nimium ſermonibus ſæpe dictis & Epiſtolæ Sigiberti mendaciſſimæ inhærendo: ita miſere lapſus eſt, quod ipſe cum libris ſuis quos ſuper regulam ſancti Auguſtini ſcripſit, omnino reprobatus fuerit, & hoc per Sixtum iv, qui mandauit libros prædictos comburi. & per eius ſucceſſorem Innocentium viii, qui etiam præfatum fratrem Ambroſiũ Choriolanum, licet Generalis ordinis eſſet, carceribus mancipauit, ptout Celſus canonicus regularis conuentus Lateranenſis in libro ſuo apologetico, quem aduerſus prædictos ſermones ſcripſit ad quoſdam cardinales, firmiſſime aſſerit: in quo etiam multis rationibus & corollariis ex authenticis libris beati Auguſtini probat, ipſum ordinẽ eremitarũ nunquam vidiſſe nec inſtituiſſe. Hoc ipſum fecit Petrus Heligerius, canonicus regularis monaſterii Kirsgartenſis prope vrbem Vangionum, id eſt Wormatiam, elegãti & inſtructo opere ſiue libro contra eoſdem ſermones edito: in quo ſub octauo errore dictorum ſermonum ita ſubinfert. Sed quid enarrando errores longius immoror? Vnius enim expugnatio ſatis oſtẽdiſſe poterat, hos ſermones ad eremitas ab Auguſtino magno nõ eſſe cõſcriptos. Poterat & ſtili ruditas & idem indicaſſe. Eloquẽtiſſimus enim Rhetoricæ magiſter Auguſtinus nunquam tam barbaro aut inconcinno in veris ſuis ſcriptis vſus eſt ſtilo, quali refertus eſt ille ſermonum liber. Prẽterea quis omnes errores horum ſermonum, quis contradictoria, quis emendicata ab aliis & inſerta enumeret? His ita ſe habentibus rogo omnes hunc noſtrum librum lecturos, non dubia pro certis, non falſa pro veris amplectantur, neque hoc fundamentum ſermonum ad eremitas debile & caſurum ſuo ædificio ſubponant: alioquin non ſine graui diſpendio damnoque veritatis ruet. Contigit hoc nõnullis, quorum vnus eſt & præcipuus, venerabilis pater Ambroſius Choriolani, generalis eremitarum, qui dum ad ſui ordinis

ſplendorem ſuperbum erigere ſuper hoc fundamento nititur ædificium, non ſine diſpendio à veritate recedens, flebilem paſſus eſt ruinam. Dum etiam his ſermonibus, Sigibertique cuiuſdam Epiſtolæ fortius quam debuerat inhæret, à veris Auguſtini & Poſſidii dictis longe diſceſſit. Si placet, lege Euſebium Conradi, & non ſine gemitu quid Ambroſio præfato acciderit, intueberis. Hęc ille Petrus. Prędictos itaq; teſtes ideo adduxi, ne quis arbitretur, proprio me ſenſu ſupra memorata finxiſſe, ſed hiſtoricæ veritatis amore longo ſcrutinio comperta ſcriptis mandaſſe. Origo autem vera dictorum fratrum eremitarum fuit, anno Domini MCCVI, à quodam Wilhelmo Pariſienſi ſcholari, qui cum magno feruore ad eremū profectus eſt, vbi multos diſcipulos & eremitas congregauit. Et appellabantur hi eremitæ quondam Wilhelmitæ. De iſto Wilhelmo facit mentionem Wernherus in Faſciculo temporum. Verum hic nunc de his ſatis, forſan & infra tangenda breuiter, dum ad tempora confirmationis eorundem, & Ambroſium Choriolanum peruenero.

Anno Domini MCCIX, Alexander papa quoſdam nouos libellos magiſtri Wilhelmi de amore Pariſienſis, religioſos de eleemoſynis viuentes ſaluari non poſſe dicentes, penitus reprobauit. Ipſe etiam Alexander Benedictinus, vbi ab externis negotiis vacuus fuit, aliquid ſemper quod ingenium ſaperet, edidit. Nam & decretales Epiſtolas compilauit, & viris doctis ita fauit, vt eos vſque cardinalatum prouexerit; maxime Hēricum cardinalem Oſtienſem, virum diuini humaniq; iuris peritiſſimum. Vſus eſt & magna liberalitate erga Bartholomæum Brixianum doctorem, qui Apparatum decretalium edidit, & alios. Eodem anno Ludouicus comes palatinus Rheni, ſtirps & vnus ex maioribus genealogiæ Epiſcopi noſtri noui Philippi videlicet, duxit vxorem ſecundā nomine Annam, filiam ducis Poloniæ. Nam quam prius habuerat Mariam, ſororem ducis Brabantiæ, decollari ex ſuſpicione iuſſit. Hinc poſt anno MCCLXIII pro emēda & pœnitentia monaſterium Furſtenfelt fundauit, in quo & ſepultus iacet. Ex ſua autem ſecunda vxore genuit Ludouicum, egregiæ indolis virum, qui poſt factus eſt imperator, eius nominis quartus, & filiam nomine Agnetem. Circa hæc tempora reor mortuum fuiſſe Theodericum Epiſcopum noſtrum. Hoc ideo dico, quia annum & diem obitus ſui inuenire non potui. Succeſſitq; ei Meinherus qui ſequitur.

MEinherus, decimus octauus Nuenburgenſis Eccleſiæ pontifex, Theoderico defuncto ſucceſſit, quemadmodum in catalogo Epiſcoporum huius Eccleſiæ vulgato habetur, quem ego dum certiora non habeo, in compluribus ſequor: nullam ſiquidem ipſius mentionem in aliarum Eccleſiarū hiſtoriis & annalibus reperi factam. Sed neque nominis eius noſtris in priuilegiis vlla habetur memoria. Non tamen hinc ambigo, ipſum huius Eccleſiæ fuiſſe præſulem qui non omnia, neq; Eccleſiæ memoratæ mortilogium (vt vocant) vel viderim vel legerim, niſi quod in præfato catalogo, eum ipſum fuiſſe virum multa religione præditum, beneq; præfuiſſe, atque anno Domini MCCLXVI. obiiſſe, lego & inuenio. Quod & aliis (vt inſequentibus patebit) contigiſſe dolentes experimur, quorum præter nuda nomina nulla in ſcriptis habetur memoria, ſcriptorum incuria id agente.

De rebus memorandis, quæ contigerunt tempore Meinheri Epiſcopi, vel circa.

Anno Domini MCCLXI, Alexander papa quartus obiit. Cui poſt quinque menſes quibus ſedes Apoſtolica vacabat, canonice electus Vrbanus IV ſucceſſit, eodem anno in numero pontificum CLXXXIV. Sedit annis tribus. Vrbanus iſte inſtituit ſolennitatem corporis Chriſti celebrari per orbem, & conceſſit celebrantibus maximas indulgentias, vt habetur in Clementinis extra de relig. & vener. Sanctorum, cap. Si Dominum. Impoſuit autem fratri Thomæ de Aquino, qui ſub eo (vt infra dicetur) claruit, vt officium ipſius feſti ipſe dictaret. Quod & fecit, quo & ſolo omnis vtitur Eccleſia.

Anno Domini MCCLXIII, venerabilis Conradus, noſtri monaſterii abbas, eius nominis ſecundus, confecit deditq; priuilegium ſuper quandam vineam, quam comparauit dominus Herbotto quondam camerarius pro IV marcis in monte Glisberg, cuius vineæ media pars data eſt monaſterio noſtro; quam etiam partem ipſe Cōradus abbas ad magnificentiam & decorem feſtiuitatis diui patris noſtri Benedicti perpetuo deputauit, vt & de ea eodē die vberior refectio & charitas adminiſtraretur in cōuentu fratribus:

fratribus, insuper tres pauperes ad certum tempus cibarentur. Quod ita incipit. Vniuersis Christi fidelibus præsentem paginam inspecturis, Conradus Dei gratia humilis abbas in Puzowe salutem in domino Iesu Christo æternam. Ne laudabilia virorum laudabilium opera edax obliuio, humanæ memoriæ pernicioſa nouerca, demoliatur & subneruet, calami necesse est præsidio & sigillorum fulciri fulcimento. Ad noticiam proinde generalem in perpetuum extendi cupimus, quod Herborto communis ecclesiæ quondam camerarius, suiq; officij strenuus & fidelis dispensator, ad honorẽ Dei & beatæ virginis, nec non & beati Benedicti ampliandum, nostro præhabito consilio, & permissione petita, vineam quandam in monte Glisberg dicto sitam, ab Henrico tunc præposito in Luzenitz, communi dominorum eiusdem loci concurrente cõsensu, summa 14 marcarum data, coemit; annuentibus & fauentibus nobilibus Hartman & Hermanno de Luchtenberg, quorum donatione prædicta possessio ecclesiam fluxerat ad eandem: tali conditione interiecta, vt media pars prouentuum cultoribus, ad quos hereditas deuoluta fuerit, cedat annuatim, reliqua pars ecclesię nostræ sub notatis vsibus ꝑpetuo seruitura. Sæpe dicta vinea cũ suis ꝓuentibus officio camerarij deputata seruiat, ne debita cultura careat solerter ab ipso procuranda. De cuius ẽt vsibus 3 pauperib. vsq; ad terminum Quadragesimæ ad mandatum cotidie locãdis tres denarios singulis diebus idem camerarius erogabit annuatim. Ad extollendũ quoq; magnifici pastoris Benedicti festum, quem vt præcipuum sacrę religionis legislatorem veneramur, quod deiecto & humili pridem cultu agebatur, vt accuratius deinceps, & ꝓcessionaliter, cultuq; purpureo in summis celebretur; annualẽ de talento fratribus in refectorio ministrabit charitatem. Nos itaq; tam piam tam deuoti testatoris deuotionem pio prosequentes affectu, vt nulli vnquam calumniæ & malignitati pateat, auctoritate Iesu Christi & nostra duximus cõfirmandam vnde &c. Testes huius rei sunt, Hermannus Prior, Albertus, Fridericus, Henricus, Gerardus, Ioannes, Conradus, Ludolfus, Henricus, Daniel, Limarus, Hartungus, Ditmarus, Petrus, Fridericus, Heidenricus, Theodericus plebanus de Luberschitz, Ramuoldus de Lusenitz, & alij complures. Acta sunt anno Dom. quo supra, id est MCCLXIII, Amen. Ex prædicto itaq; priuilegio ẽt habetur, quantus eo tempore fratrum nostræ congregationis siue monasterij fuerit numerus, & per consequens quæ rerum fortuna esse tunc poterat temporalium.

Eodem anno, Vrbanus papa Siciliæ regnum quod à Manfredo occupabatur, Carolo Ludouici regis Francorum fratri concessit, eumq; in Italiam per legatos euocauit.

Eodem tempore claruit *Thomas de Aquino*, ordinis prædicatorum doctor, ex insigni prosapia comitum Apuliæ originem ducens. Qui in pueritia à patre suo comite Landulpho missus in monasterio montis Cassini studuit, in quo & prima literarum rudimenta cum morum elegantia hausit, & adeo quidem, vt tum in eo futuræ sanctitatis indicia quædam relucerent. Qui biennio ferme ibidem expleto à patre reuocatur, & ad studium Neapolitanum mittitur. Verum cum ibi consisteret, & crebro fratrum sancti Dominici conuentum intraret, allectus conuersatione eorundem habitum tandem ab eis suscepit. Quod fratres sui germani audientes, molestissime tulerunt, nolentes eum in ordine esse mendicantium. Quamobrem eum extrahere gestientes, summum erga pontificem egerunt, vt illi abbatiam prænarrati Cassini montis offerret, quod & papa fecit. Quæ vtique prælatura est maxima in Apuliæ & Campaniæ partibus. Septem enim episcopatus eo tempore subiacebant illi abbati, qui & ipse pontificale officium omnibus contulit & administrabat, vt refert Thomas Brabantinus eiusdem ordinis prædicatorum in libro Apum. Verum Thomas humilitatem cunctis dignitatib. præferens, ac studio sacrarum literarum insudans, dictam prælaturam renuit. In tantum deniq; in diuinis scripturis, nec non philosophia seculari profecit, vt ob magnitudinem ingenij, ac vitæ claritudinem, pariterq; multorum voluminũ editionem, Angelicus & sanctus nuncupatus sit: qui & communis à pleriſque allegatur & dicitur doctor, quod doctrina eius communior sit in scholis & vsitatior. Enimuero Albertum magnum præceptorem suum sequens, & ipse diuinas scripturas philosophicis armis defendere & communire cœpit, sacram theologiæ libertatem syllogismorum spinetis intercludens, impugnantibus eam, argumentationum retia tendens. Quo denique

modo & ſcholaſticorum theologorum (qui à nomine eius Thomiſtæ vocitantur) gregem trahens, dux & ſignifer eorum factus eſt clariſſimus. Qui inſuper non ſolum in pueritia noſtro in ordine inſtitutus eſt, verum & in eodem defunctus; monaſterij ordinis videlicet, non habitu, in Gaſſinato educatus puer in monaſterio nouæ foſſæ Ciſtercienſis vnionis ſub regula noſtra militante, ſpiritum Domino tradens.

Anno Domini MCC LXIV, Henricus præpoſitus Eccleſiæ Luſenitzenſis dedit monaſterio noſtro priuilegium recognitionis, ſuper vineam vnam in monte Cliſperg ſitam quam nobis vendidit, Domino abbate emente eãdem, vt habetur in codice priuilegiorum noſtrorum folio XXXV.

Eodem anno Vrbanus papa defunctus eſt, cui poſt quinque menſes quibus ſedes vacarat, ſucceſſit Clemens eius nominis IV, natione Prouincialis, vir ſanctus: ſeditq; annis 3, menſibus 9, diebus 20. Hic ante papatum vxorem habuit: qua defuncta diuino ſe ſeruitio mancipauit, vir vtiq; bonus & iuriſconſultiſſimus.

Anno Domini M C C LXV I, Meinherus Epiſcopus noſter obijt, cui Ludolphus (de quo infra) ſucceſſit.

Eodem anno Bondogodar, Soldanus Ægypti, Armenia vaſtata, Antiochiam quæ alio nomine Reblata dicitur 4 Reg. 25, vnam de famoſioribus ciuitatibus orbis cepit, vniuerſis habitatoribus occiſis.

LVdolphus, XIX Nuenburgenſis eccleſiæ præſul, Meinhero ſuccedens, cœpit anno Domini MCCLXVI, ſeditq; annis feliciter XVIII, fuitq; monaſterij noſtri fautor & patronus egregius: inter alia memorabilia literas indulgentiarum apoſtolicarum eccleſiæ noſtræ vltimo regiminis ſui anno (vt infra patebit) confirmauit.

De quibuſdam rebus memorandis ſub pontificatu huius præſulis exortis, ex Chronicis.

Anno itaq; Domini MCCLXVII, Clemens papa eius nominis quartus qui ſupra, ſanctam Heydewigam duciſſam Sleſiæ, ſimul & Poloniæ, ſanctæq; Elizabet materteram, Id. Octob. ſanctorum numero aſcripſit ſolenniter.

Anno Domini MCCLXVII, Bondogodar Soldanus Armeniam hoſtili manu ingreſſus, Chriſtianos perſequitur, & eodem anno Antiochiam cepit, & habitatoribus interfectis pene deleuit.

Eodem anno Ioannes Teutonici primus gloſſator decreti, ſancti Stephani in Halberſtat præpoſitus, contra Clementem papam appellauit propter decimam exactam. Ideo eum excommunicauit, & præpoſitura priuauit. Reconciliatus tamen poſt in pace obijt, ſepultus in prædicta eccleſia, prope chorum ad auſtrum, ſub alto cælatoque Mauſoleo ac epitaphio glorioſo quod vidi anno gratiæ MDXVI, dum eandem antiquitatum amore luſtraueram vrbem. Et iſte qdem Ioannes, etſi ſua in facultate, id eſt, iuris ſcientia peritiſſimus fuerit, & Iutiſtarũ (quos Baptiſta Mantuanus cauſidicos, rabulas & legum tyrannos vocat) anteſignanus; attamen ob Græcanicarum literarum inſcitiam complures in ſuis gloſſis commiſit ineptias, maxime diſt. IX, cap. Veterum librorum. Vbi dictum Hieronymi ex prologo in pentateuchum citans, ex eo nititur aſſerere & probare, Latina exemplaria emendatiora eſſe quam Græca. Quod Eraſmus Roterodamus negans in eũdem prologum ſuper verba Hieronymi, Aliud eſt, ſi contra ſe, &c. durius (ſuppreſſo tamen eius nomine) contra eum inuehitur, taliter tonans: Hunc locum inſulſiſſime citat gloſſematarius quiſquis is fuit, in decretis pontificum diſt. IX, cap. vt veterum librorum, putans Hieronymum vere ſenſiſſe, Græcorum exemplaria emendatiora eſſe quam Hebræa, & latina emendatiora quam Græca. Et hunc nodum multis modis diſſoluit, nugaciſſime nugans in re non intellecta, vel dic, vel dic, vel dic. tantumne eſt iſtis authoritatis, vt cum rem non intelligant, tamen illis ius ſit quidquid libitum fuerit dicere? Nam Hieronymus inducit hoc velut * & dictum abſurdum, quo magis refellat quod iſti volebant, &c. Ibi Eraſmus.

Circa idem tempus ſequentes claruerunt viri illuſtres.

Alexander de villa Dei, qui doctrinale compoſuit, ordinis diui patris noſtri Benedicti, vt egoteneo.

&

Digitized by Google

& *Hartmannus* in Chronica Nurenbergenſi ſentit.

Martinus Scotus Ciſtercienſis ordinis Romæ in pretio fuit. Hic hiſtoriam breuem compoſuit, quæ Martiniana dicitur. Sunt tamen qui hunc Martinum ordinis ſancti Dominici fuiſſe ſcribunt.

Guido Benatus, aſtrologus in ſideralibus diſciplinis vniuerſo occidenti notiſſimus, quem tamen Picus acriter ſæpe reprehendit, & merito. Non enim Chriſtianorum diuinare per aſtra.

Anno Domini MCCLXVIII, Clemens papa moritur, vir ſummæ & beatæ opinionis, & ſacrorum Canonum rigidus & ſtrenuꝰ executor. Habuit hic nepotem clericum, quem vbi comperit tres prębendas, id eſt, canonicatus habere, optionem facere compulit, vt quam vellet ex his retineret, duas autem reliquas reſignare eum coegit. Inſtantibus etiam amicis, vt eis plura relinqueret, reſpondit vir ſanctus (quem vtinam noſtræ tempeſtatis præſules imitarentur) ſe Deo non autem carni & ſanguini placiturum, Deum autem velle, vt ſua pauperibus erogarentur. Et addidit dictum memoria dignum, non eſſe virum dignum Petri ſucceſſorem, qui plus cognationi quam pietati & Chriſto tribueret. Poſt mortem denique Clementis ob electionem inter cardinales orta eſt diſſenſio. Proinde ſedes Petri annis vacauit duobus.

Eodem anno Ioannes Marchio Brandeburgenſis Merſeburgi in torneamento cum lancea miſerabiliter eſt occiſus. Eod. an. Carolus Conradū, Conradi filium & Friderici quōdam imperatoris nepotem, in finibꝰ Albani agri ſuperat, captūq; ſecuri percutit.

Anno Domini MCCLXX, Conradus archiepiſcopus Magdeburgenſis & Theodericꝰ marchio de Landeſperg Doringiam inuaſerunt. Quos Lantgrauius Adelbertus collecto exercitu equitum mille in fugam conuertit, & potenter eiecit.

Anno Dom. MCCLXXI, Gregorius X poſt biennalem ſedis Apoſtolicæ vacationem ſummus pontifex creatus eſt, natu Longobardus, ſeditq; annis IV. Circa idem tempus Albertus Lātgrauius claruit, habitās in caſtro Wartperg, non procul ab Yſnach oppido. Huic Fridericus imperator II filiā ſuam Margaretā matrimonio copulauit, donans ei pariter dotis nomine Aldenburg oppidum Miſnæ, de quo Alberto & infra patebit.

Anno Domini MCCLXXIII, Rudolphus, comes de Habſpurg, communi voto principum in Romanorum regem eligitur, vir robuſtus, prudens, iuſtus, Deum timens, & in rebus bellicis experientiſſimus: ſtirps & pater ducum Auſtriæ omnium, ex quibus Maximilianus originem duxit. Rodulphus enim Auſtriam nactus, vehementer eandē auxit & ampliauit diuitijs & potentia, ſimiliter & Charinthiam, Stiriam, portum Naonis ac marchiam cum ſuis attinentiis. Imperium quoq; glorioſe erexit, & pene deſolatum potenter reſtaurauit, & alienata reduxit. Nam anno Domini MCC LXXV, contractis copijs auxilio Ludouici, comitis Palatini, generi ſui, contra marchionem de Baden produxit exercitum, & tā ipſum quam comites alios XV ad ſubiectionem humilimam redire compulit, & quicquid ad imperium pertinens occuparant, magnifice reuocauit. Ottocharum quoq; Boemiæ regem, tyrannum potentiſſimum, ſibi & imperio rebellem, duobus maximis prælijs victum, tandem inter pugnandum occidit, anno videlicet Domini MCC LXXVIII, in die Rufi martyris. Rudolphus deniq;, ille deuotiſſimus rex non minus Deo quam mundo militās, beato Petro & ſucceſſoribus ſuis, teſte Speculatore in tit. de reſcrip. præſen. ciuitatem Bononiæ, matrem ſtudiorum, vna cum tota Æmylia dono dedit. Italia quippe, imo totus orbis, ſub Romano quondam erat imperio. Vnde & plerique alij imperatores Germani leguntur prouincias quaſdam Romanæ eccleſiæ dediſſe, & eam in temporalibus ditaſſe, vt Pipinus pater Caroli Magni, & ipſe Carolus, item Ludouici, Ottones, Hentici, & alij eiuſmodi.

An. Dom. MCCLXXIV, Gregorius papa X in concilio Lugdunenſi decreuit & ſtatuit, quod ſolum duo ordines mendicantium eſſent, alij autem ſe ad alia transferrent monaſteria, & ne amodo ſuſciperent perſonas, ſed paulatim déficerent. Eodem anno Ludouicus, comes Palatinus Rheni, & dux Bauariæ, Rudolphi regis Romanorū filiam duxit vxorem, genuitq; ex ea duos filios, Rudolphum ſc. comitem Palatinum, & Ludouicum ducem Bauariæ, poſt imperatorem huius nominis quartum.

Anno Domini MCCLXXV, Griſei monachi, Ciſtercienſes videlicet, in concilio ordinis generali Ciſtercienſi in archiſterio celebrato ſtatuerunt contra Minores fratres,

quod nuſquam ad hoſpitia deberẽt ſuſcipi vel admitti, nec in curijs vel grangijs eorum, & forſan ob decretum ſupra dictum Gregorij papæ, vel paritatem coloris. Antiquit" enim & ipſi Ciſtercienſes floccos geſſerunt griſeos, vt vſque hodie in monialibus eorundem cernitur & obſeruatur, quæ omnes cucullis vtuntur griſeis.

Anno Domini MCCLXXVI, Heryngus Epiſcopus Herbipolenſis obijt, pontificatus ſui anno XXXVI: qui multas contentiones habuit cum ciuibus ſuis Herbipolenſibus. Cui tandem reconciliati pro damnis expenſiſque coacti ſunt dare argenti marcas duo millia ducentas. Eo autem defuncto ſucceſſit Bertholdus de Sternberg, ſeditq; annis XII. Huius epiſcopi temporibus comites de Henneberg, & comites de Caſtello, hoſtes eccleſiæ Wirtzburgenſis fuerunt: contra quos idem epiſcopus miſit comites de Holoe & Winsberg cum exercitu eccleſiæ ad bellum prope Kitzingen, in quo victoriam obtinuit eccleſia, & hoſtium plus quam quingenti ab hora prima vſque ſextam ceciderunt perempti.

Anno Domini MCCLXXVII, Accaron & tota terra ſancta rurſum fuerunt deperdita.

Anno Domini MCCLXXVIII, Conradus Archiepiſcopus Magdeburgenſis obijt. Cui eodem anno Henricus de Sualenburg ſucceſſit, qui electus quidem, ſed confirmatus & conſecratus non fuit. Ideo à pleriſque non ponitur. Magnifica tamen mox electus fecit. Nam Ottonem, marchionem Brandeburgẽſem hoſtem eccleſiæ ſuæ, magno prælio ſuperatum cepit, & poſt aliquot dies grandi pecunia multatum & iuratum dimiſit.

Anno Domini MCCLXXXIII, Ericus marchio de Brandeburg, Henrico de Suallenburg epiſcopo, qui fratrem ſuum Ottonem marchionem bello captiuarat, defuncto, in archiepiſcopatu Magdeburgenſi ſucceſſit, ſeditq; annis XII.

Eodem anno Martinus papa, eius nominis quartus, Petrum Arogonenſium grauiſſimis cenſuris damnauit, eo quod Carolum Apuliæ regem impugnabat.

Anno Domini MCCLXXXIV, Wernherus Archiepiſcopus Moguntinus obijt: cui Henricus, frater minor, & Epiſcopus antea Baſilienſis, in archiepiſcopatu ſucceſſit.

Eodem anno Ludolphus Epiſcopus noſter Nuenburgenſis eccleſiæ noſtræ indulgentias nuper impetratas ſuo confirmauit priuilegio, & paulo poſt eodem anno defunctus eſt. Cui Batherius (vt in quadam vetuſta reperi Chronica) ſucceſſit, ſed in communi catalogo epiſcoporum nomen eius non habetur, & forſan quod ante confirmationem & conſecrationem obierit. Et huic Batherio quidem (vt ibidem reperi) Bruno qui ſequitur, ſucceſſit.

BRuno Nuẽburgenſis eccleſiæ antiſtes XX, nobilis atq; generoſus Domin" de Querfurt, cœpit anno ſalutis humanæ MCC LXXXV, præfuitq; annis XV, & mẽſibus aliquot, vir magnæ vitæ & conuerſationis ſanctæ, qui multa laudabilia pro eccleſiæ ſuæ vtilitate, & cleri inſtitutione, ac reipublicæ pace & tranquillitate in diebus ſuis peregit pietatis opera: fuitq; noſtri monaſterij amicus, fautor & benefactor eximius, vt in ſequentibus priuilegijs ſuis locis & annis patebit abunde.

De quibuſdam rebus memorandis ſub eodem Brunone præſule factis, ex Chronicis Doringiæ.

Anno Domini ſupra dicto MCC LXXXV, Theodericus marchio de Landeſperg & Groytz obijt. Qui mundo ſtrenuus, & Deo deuotus, monaſteria fundauit duo, vnum ſanctæ Clarę in Weiſenfels, aliud in Supplitz, vbi & ſepultus quieſcit.

Eodem anno Philippus Gallorum rex obijt, & ſucceſſit ei Philippus eius filius, cognominatus Pûlcher.

Eodem tempore Wilhelmus epiſcopus Minatenſis, vir doctiſſimus, qui Rationale diuinorum edidit, claruit.

Ann. Dom. MCCLXXXVI, Martinus papa obijt, vir ſanctiſſimus, multis poſt mortem miraculis clarus. Cui ſucceſſit Honorius quartus, natione Romanus, ſeditq; an. duob.

Iſte

Iſte ordinem Carmelitarum non ſatis in concilio approbatum confirmauit, & mutatis pallijs rotundis & breuibus quæ antea ferebant, dedit eis habitum quem nunc deferunt, albam videlicet & amplam cappam & deſuper nigram tunicam deferendam. Ordinem quoque eremitarum ſancti Auguſtini apud Pariſios improbatum confirmauit. Eodem anno, Bruno epiſcopus noſter, deuotiſſimus Dei cultor, & Witigo Miſnenſis ac Henricus Merſeburgenſis Eccleſiarum Epiſcopi, conuenientes in Nuemburg poſt inuocationem Sancti Spiritus emiſerunt mandatum contra inuaſores clericorum & præſulum eorundem.

Anno Domini MCCLXXXVII, in fine anni Honorius papa moritur: quo mortuo decem menſibus ſedes vacauit. Eodem anno Henricus ſecundus, Archiepiſcopus Moguntinus ab omni clero & populo honorificentiſſime ſuſceptus Erfurdiã intrauit. Eodẽ anno, in Friſia ex inundatione aquarum ſubmerſa ſunt plus quam LXXX millia hominum. In fine anni prædicti, Nicolaus IV ex ordine Minorum Honorio prædicto defuncto, in papatu ſubrogatur. Anno ſupra dicto MCCLXXXVII, Nicolaus IV fuit canonice in ſummum electus pontificem. Hic ordinis Minorum fuit, qui propter eminentem ſcientiam & morum probitatem primo generalis ordinis miniſter, exin cardinalis, poſt creatus eſt ſummus pontifex. Seditq; annis IV, menſ. I, diebus VII. Hartmannus tamen ipſum cœpiſſe ſcribit, anno Dom. MCCLXXXVIII. Ægidius Romanus ex nobili Columnenſium familia natus, ordinis eremitarum diui Auguſtini theologus excellentiſſimus ac Bituricenſium Archiepiſcopus hoc tempore claruit. Iacobus quoq; de voragine ordinis prædicatorum, hæc tempora ſuis ſcriptis illuſtrauit.

Anno Domini MCCLXXXVIII, Tripolis inſignis Aſiæ ciuitas capitur à Sarracenis & Soldano, & Chriſtianitatis nomen ibidem deletur. Et Sidon tunc euerſa eſt. Achon quoq; illa fortiſſima & inexpugnabilis ciuitas eodem impetu capta eſt cum XII caſtris, CCC Chriſtianorum occiſis.

Anno Domini MCCLXXXIX, claruit Fridericus marchio Miſnenſis, & Orientalis de Landesberg, vir optimus, ſtrenuus & bellicoſus, qui magn° tutor, benefactor, & fautor fuit noſtri monaſterij, vt etiã partim patet in priuilegio ſequẽti, quod cœnobio noſtro contulit ſupra proprietatem in villa Dipolſdorff, & ſuper 10 manſis ſitis in villa Werbene, q; quidem priuilegium incipit: In nomine domini, Amen. Nos Fridericus, Dei gratia Miſnenſis & Orientalis, & de Landesberg marchio, vniuerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis æternam in Domino ſalutem. Ad perpetuam rei memoriã recognoſcimus, & præſentibus proteſtamur, q; illuſtris princeps Theodericus marchio de Landesberg pater noſter emit ab Eccleſia Putzauienſi proprietatem quæ vocatur Dipoldeſdorff, cum omnibus attinentijs ſuis pro ducentis marcis argenti, titulo proprietatis perpetuo poſſidendam. Adhæc proteſtamur, q; inclyta Domina & nobis dilecta mater noſtra Helena iam dictæ conuentioni ſuperaddidit præfatæ eccleſiæ pro eiſdem bonis XL marcas argenti monetæ, & põderis vſualis. Nos ergo ad honorem glorioſæ virginis Mariæ iam dictam conuentionem in remedium animæ patris noſtri ampliori fauore & largiori munificentia proſequentes, ſeruitium quod ad nos pertinebat, de bonis ſc. x manſis ſitis in villa Werbene (quemadmodum pater noſter piæ recordationis & nos ipſi ſuccedentes poſſedimus) iure proprietatis memoratæ eccleſiæ Putzauienſi contulimus perpetuo poſſidendum. In cuius rei teſtimonium, &c. Huius rei teſtes ſunt: Conradus abbas Pygauienſis, Albertus Burggrauius de Lizenick, &c. Datum & actum in Wizemueles, anno Dn. quo ſupra, videlicet MCCLXXXIX, Cal. Maias.

Eodem anno vel circa, Rodulphus rex, vacante burggrauiatu Nurinbergenſi, eundem comiti de Zollrem cõtulit, ſororio ſuo: à quo deſcenderunt Burggrauij vſq; ad Fridericum, qui in concilio Conſtantienſi factus eſt marchio Brandenburgenſis per Sigiſmundum imperatorem, & de his intra. Eodem anno, Gerhardus de Eppenſtein comes fit archiepiſcopus Moguntinus, qui & ſequenti anno Erphordiam intrans, honorifice ſuſceptus eſt.

Anno Domini MCCXC & circa, claruit Frideficus abbas eius nominis ſecundus, vir prudẽs, modeſtus & ſpectabilis, qui eo tempore monaſterio noſtro fideliter & laudabiliter præfuiſſe legitur, ſtatu in vtroq; ſpiritualia videlicet magno feruore extollens & adornans; temporalia fœcundans, & multiplicans, optimeque diſpenſans; fra-

ttes & verbo & exemplo paſcens & ædificans. Hinc & non modo ab eiuſdem fratribus & cunctis ſuis ſubditis ſincero diligebatur affectu, verum & principibus charus fuit & acceptiſſimus. Qui etiam ob reuerentiam eius & amorem complura cœnobio noſtro bona fecerunt, & inſuper protectionis tutelare beneficium impenderunt, quemadmodum in ſequentibus priuilegijs ſuis annis patebit abunde. Abbas etiam idem (vt mox dicetur) complura emit noua pro monaſterio bona.

An. Do. MCCXCI, Bruno Epiſcopus noſter ad inſtantiam Domini Friderici abbatis ſupra memorato noſtro monaſterio cõtulit priuilegium confirmationis ſuper nouem manſos in Budowil, in hunc tenorem. Nos Bruno Dei gratia Nuemburgenſis Epiſcopus recognoſcimus, & ad noticiã tam præſentiũ quam futurorum cupimus peruenire, quod cum honorabilis vir dominus Fridericus abbas monaſterij Putzauienſis cupiens eiuſdem monaſterij conditionem facere meliorem, emiſſet erga dominam Prioriſſam, & conuentum monialium in Cronſwitz IX manſos in Budowil, cum omnibus ſuis iuribus & pertinentijs, iſto emptionis & venditionis titulo interueniente: Nos emptionem & venditionem huiuſmodi ratas & gratas habentes eas confirmauimus, & auctoritate præſentium confirmamus. In cuius rei teſtimonium has literas noſtri ſigilli robore iuſſimus communiri. Datum anno quo ſupra III nonas Auguſti.

Eodem quoque anno Fridericus abbas prænarratus, vir immortali memoria dignus & ipſe priuilegium confecit ſuper emptione ſupradicta, manſorum videlicet nouem in Budowil, quos emit pro XX marcis, quod ſic ſonat. Nos Fridericus Dei gratia abbas monaſterij ſanctæ Mariæ in Potzaw, totumq; capitulum ibidem, vniuerſis Chriſti fidelibus hanc literam inſpecturis, ſalutem in Domino ſempiternam. Actiones quas mundus ordinat, ſæpe delet ſucceſſus temporum, niſi futurę poſteritatis memoriæ imprimantur charactere literarum. Ob hæc noſcat tam præſentis vitæ, quam futuri temporis ſucceſſio, quod nos Fridericus abbas ex conſenſu noſtri conuentus cum ſanctimonialibus in Cronſwitz emptionem pro XX marcis villæ in Rodewil fecimus. Acta & data ſunt hæc anno Domini quo ſupra. Eodem anno Rodulphus imperator obijt, qui licet ad coronam imperij Romæ ſuſcipiendam non peruenerit, multis & varijs impedientibus in Germania bellis, maxima tamen & fortia magniq; ac veri imperatoris ſtrenue & fortiter peregit facinora. Cuius denique poſt mortem imperium anno vacauit vno. Eodem tempore, & (ni fallor) anno, Ptolomaidam potentiſſimam & ingentem vrbem tranſmarinam Soldanus cepit, Chriſtianis in ea repertis ad vnum interfectis. Quapropter timore perculſi oẽs pene Chriſtiani ex Syria fugerunt, ad alia loca migrãtes.

His temporibus ſubnexi viri claruere illuſtres.

Henricus de Gandauo, dictus doctor ſolennis.
Vvilhelmus Epiſcopus Lugdunenſis, ordinis prædicatorum.
Albertus Brixianus, canoniſta eximius, eiuſdem ordinis.
Richardus de media villa, theologus ordinis minorum.
Vbertinus de Caſale, theologus eiuſdem ordinis.

Anno Domini MCCXCII, Nicolaus papa moritur, poſt quem ſedes vacauit annis 2, & menſibus tribus ob cardinalium diſcordiam. Tandem fuit electus Petrus de Morrone noſtri ordinis, vir abſtinentiſſimæ & ſanctæ vitæ, & dictus Celeſtinus quintus, de quo infra anno MCCXCIV.

Eodem anno Adolphus comes de Naſſaw fuit electus in regem Romanorum in diſcordia tamen. Nam aliqui contra eum elegerunt Albertum, ducem Auſtriæ, filium Rodolphi regis, qui & ipſum Adolphum poſt ſex annos publico bello circa Spiram devictum interfecit cum multis. Fuit iſte Adolphus iuuenis, fortis viribus, & multum ſtrenuus, ſed parum pecunia & milite potens. De alijs eius geſtis ſuis locis dicetur, in ſequentibus.

Eodem anno Otto Burggrauius de Kirchberg ſenior, eximius ac deuotiſſimus monaſterij noſtri benefactor, dedit nobis priuilegium ſuper vnum ortum ſitum in parochia Briſenitz, quem nobis contulerat Theodericus de Lubiwiſtige, prædicti Ottonis feudarius. Incipit ita. In nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis Amen. Nos Otto

Otto Burggrauius de Kirchberg ad futurorum & modernorum noticiam peruenire volumus, & extendi, quod cum Theodericus de Lubiwiſz ortum vnum ſitum in Briſenitz pro ſalute animæ ſuæ daret Eccleſiæ ibidem, in honorem Dei ac virginis glorioſæ; nos ergo eundem ortum ob diuinæ retributionis intuitum principaliter immo & per conſequens moti petitionibus Theoderici prædicti, propriauimus Eccleſiæ prædictæ; renunciantes omni iuri quod habuimus in orto prænotato. Teſtes huius rei ſunt dominus Hermannus de Koſſebode H. de Schinſtete, H. de Lychtinhayn, milites: dominus Th. Viceplebanus in Briſinitz &c. Datum & actum in Wintberg, anno quo ſupra, feria IV ante feſtum Pentecoſtes.

Anno Domini MCCXCIII, cœpit bellũ crudele, quod aliquot annis ingenti ſuorum detrimento Angli geſſere cum Gallis.

Anno Domini MCCXCIV, Celeſtinus quintus in ſummum eſt electus pontificem, anachoreta ordinis diui patris noſtri Benedicti, vir vitæ ſanctiſſimæ. Qui cum vicarius & imitator Chriſti vere mitis eſſet, & humilis corde; conſtituit in primo cõſiſtorio ſuo, quod deinceps nec papa nec cardinales cum tanta pompa ſolennibus equis vterẽtur, nec mulis quidem, ſed aſinis veherentur tantum, dicens: Ieſus Chriſtus filius Dei humilis aſini dorſo vectus eſt, cuius nos imitatores eſſe debemus. Offenſam igitur ob id incidit cardinalium omnium terme, præſertim Benedicti Caietani, hominis ambitioſiſſimi, qui partes omnium agens, Celeſtinum papam, virum vere rectũ & ſimplicem, velut inſufficientem tanto oneri, reſignare papatui perſuaſit. Per fiſtulam etiam frequentius noctu in cubili per parietem miſſam, velut cœlica vox eſſet, loquebatur ei: *Celeſtine, Celeſtine renuncia papatui, quia aliter ſaluari non poteris, nam vires tuas excedit.* Ideoque poſt ſexto mẽſe regiminis ſui & pontificatus reſignauit papatui. Et vt id licite fecerit, & ab aliis licite fieri poſſit, per prænarratum Benedictũ Cardinalem, qui poſt Bonifacius eſt dictus VIII, inductus, deſuper conſtitutionem fecit certam, quemadmodum dicitur lib. VI de renunc. c. Quoniam aliqui. Cui immediate ſæpe dictus arrogantiſſimus ſucceſſit Bonifacius VIII, intrans vt vulpes, vt infra dicetur. Qui non contentus dolo ſuo, inſuper ſanctum virum rurſum ad eremum tendentem capi fecit & captum in arce Fumonis vſque ad obitum cuſtodiri præcepit, qui & ibidem non longe poſt dolore animi contabuit, ſpiritum humilem & contritum altiſſimo reddens. Qui etiam poſt multis claruit miraculis. Hinc & Clemens V eum canonizauit. Cuius celebritas quarto Calend. Iulii quotannis ex inſtituto huius Clementis obſeruatur: ea quippe die mortuus eſt.

Eo tempore floruit Albertus Lantgrauius Doringiæ, potens & magnus, cuius vxor fuit Margareta, filia Friderici imperatoris, ex qua genuit duos filios Fridericum & Theodericum, qui & Titzmannus à quibuſdam dicitur. Habuit & fratrem Henricum, qui dominabatur in marchia Miſnenſi, & Luſatiæ prouinciis. Is vicinus morti prædictos nepotes ſuos Fridericum & Theodericum ad ſe venire iuſſit, hiſque multis proceribus & nobilibus aſtantibus omne Miſnæ, Luſatiæ ac Libonotriæ imperium reſignauit deditq;, cum hæredem alium non haberet. Sicque princeps pius his ordinatis quieuit in pace. Quod pater eorum Albertus audiens, vehemẽter indignari cœpit contra filios, ſeque fratris ſucceſſorem eſſe allegans & verum bonorum ſuorum hæredem. Et niſi ſponte cederent terris, eos bello & vi profligere minabatur. Verum Fridericus & Theodericus fratres, & filii Alberti, minas patris floccipenderunt. Cum enim eſſent ambo ſtrenui, & multa probitate decori; à cunctis ſatrapis, & terræ nobilibus, omni deniq; populo, ſummo diligebantur affectu. Et quia habuerunt amorem omnium, & militiam fortem & bellacem, copioſumq; peditum exercitum, Albertum patrem multis bellis ſuperauerunt vna cũ marchione Brandeburgenſi, quẽ cõductum Albertus contra filios miſerat, licet magna damna in villis & agris fecerit. Et quia Albertus contra filios præualere nequiuerat, illos exhæredare cupiens, terras eorum quas enſe acquirere non potuit, marchiam videlicet Miſnæ & Luſatiæ, terramque Pliſnenſem, Adolpho imperatori vendidit, & Lantgrauiatum Doringiæ filio ſuo Ludouico quem ex concubina ſuſceperat, relinquere ſtatuit. Adolphus itaque rex circa id tempus valido exercitu Sueuorum & Renenſium collecto, ad poſſidendas dictas quas ab Alberto emit prouincias, Philippum patruum ſuum, ducemque ſui exercitus

miſit. Et hic quidem per Doringiam ad noſtram Ctzitciam vrbem, à conditore Ctzſtto ſic dictam, deuenit. Inde perpopulato agro, tuguriiſque & villis ac templis igne crematis, ad Bornium contendit: ibi dies aliquot ſtatiua habuit, exin ad Eliſtrum progreditur. Tandem non longe à Picaſtro, vbi nonnullæ Friderici copiæ hybernauerant, conſedit. Cuius aduentum Fridericus marchio, vir bellator, audiens, ſub omni celeritate ex Miſna & Libonotria copioſam & robuſtam pugnantium adunauit multitudinem, & contra Philippum ducens, cum eodem collatis ſignis congreditur. Fit atrox certamen, ita vt mille ex Sueuis cæſi ſint, ducenti capti. Ex Friderici militibus pene nullus peremptus, plures tamen vulnerati. Poſt trium dierum inducias rurſum bellum inſtauratur, in quo vtrinq; complures gladio ad internecionem cæduntur, ac ſine vllo reſpectu pietatis extinguuntur. Nam quantum dextræ ad cædendum valebant, tãtum interficiebantur. Philippus, deſperata victoria, cum paucis equitibus prælio profugus, Aldenburgium peruenit, vrbem quam Cauritani à Choris vel Cauptis authore Ptolemęo dictis incolunt. Fridericus victoria potitus, tulit ſigna militaria complura, galeas cælatas, vaſa argentea, auri argentiq; vim magnam. Vaſa galeæq; Miſnam eius iuſſu deportata ſunt, atq; in diui Donati templo locata. Quibus ſic geſtis Philippus xxx dierum inducias petit, & interea de pace cum Friderico tractare cœpit. Aſt Fridericus ob damna illata renuit, quia ipſum Philippum cum copiis ſuis armis & vi è terris ſuis eiicere diſpoſuit. Philippus itaque omnia per nuncium Adolpho intimauit; ſeque bello deuictum & profligatum conquerens; pariterq; pro inſtauratione exercitus, vt nouas copias ac pecuniam mittat, hortatur. Adolphus hæc audiens, ira percitus aduerſus Fridericum, comparato tum ex Sueuis tum è Rheni accolis exercitu, expeditionem fecit. Igitur per Tubantinorum agros in Libonotriam ducens, ibi primum ad vrbem Cygneam exercitum duxit: (fuit equidem ea vrbs tunc imperatori ſubdita, à Cygneo conditore dicta, poſtea à Henrico primo inſtaurata) ibique per triduum ſtatiua habuit; ibi etiam parte exercitus Philippo tradita, ipſe cũ reliquis copiis per Camannos iter faciens ad Fribergum contendit. Quam vrbem propter argentifodinas vehementer cupiens, anno integro & quatuor obſedit menſib. Tandem eam non armis ſed proditione cepit. Qua capta, & in ſuam poteſtatem redacta, ad Bornium contendit, & eam non armis ſed fame oppreſſam in deditionem accepit. Inde cum ad Picaſtrum exercitum ductutus eſſet, ad oppidum quam Lucam Libonothanorum vocant, iter conuertit. Ipſamque cum aliquandiu fruſtra oppugnaſſet, ingruente hyeme, ſolutaq; obſidione, in Sueuiam reuerſus eſt; partem exercitus ſecum ducens, partem Aldẽburg hyemandum mittens. Ipſe vero in Sueuia grandi collecto exercitu, verno tempore in Miſnam redire diſponens, audita Alberti Auſtrii contra ſe præparatione bellica, propoſitum mutauit manere arctatus. Partem tamen exercitus Philippo direxit, qui copiis eius iuncti ingentem conſtituerunt exercitum. Nam ſi annalibus fides adhibenda eſt, peditum erant viginti millia; equitum duodena. Verum quid cum his Philippus fecerit, in ſequentibus mox ſub annó Domini MCCXCVII dicetur.

Eodem anno, videlicet Domini MCCXCIV quo ſupra, Celeſtinus papa, mentis quietem diligens & otium ſanctum, vltro ſe abdicauit pontificatu.

Eodem anno Domini MCCXCIV, Bernhardus XXV Epiſcopus Miſnenſis Eccleſiæ cœpit, ſeditq; annis V. Iſte fundauit monaſterium Sanctimonialium in Sleſia dictum Morgenſtern, ordinis Ciſtercienſis.

Anno Domini MCCXCV, Bonifacius papa eius nominis VIII cœpit, natu Campanus, de quo etiam ſupra ſub Celeſtino V dictum eſt. Fuit hic (vt ſcribunt hiſtoriographi) totus ambitioſus & arrogans, magnanimus inſuper, & in rebus mundi expertiſſimus. Qui leonina mente magis tyrannizans, quam papiſans, vniuerſo orbi metum ſui & terrorem incutere moliebatur. Quare per quendam ſtupor mundi appellatur in carmine. Iſte nempe eſt, qui carceres pro clericis tranſgreſſoribus inuenit, ſimiliter & eoſdem degradandi modum. Duos cardinales de Columnenſium familia, Iacobum & Petrum, omni dignitate & rebus priuauit, & è Roma eiecit.

Verum bona quæ fecit ſunt, quod ordinibus mendicantium conceſſit, vt libere poſſent prædicare, audire confeſſiones, & ſepelire, citra tamen prælatorum & curatorum

torum iacturam. Iubileum primus instituit, de centesimo in centesimum annum perpetuo celebrandum. Quatuor Euangelistarum, pariter & Doctorum quatuor festa instituit. Sextum Decretalium ordinat, & confecit librum totum causidicum, clericorum contentionibus deseruientem; & alia multa magnifice fecit, quæ cum eo in fine misere defecerunt. Nam & ipse, cum cardinales prædictos de Columna nimium persequeretur, à nobilibus de Columna captus & incarceratus, ibi miserabiliter clausus, diem quoque clausit extremum: cunctis Prælatis, ne alta sapiant, sed forma facti gregis magis amari à subditis quam timeri satagant, flebile relinquens exemplum. Hic denique est, de quo dicitur, quod intrauit vt vulpes, vixit vt leo, mortuus est vt canis.

Eodem anno Bruno episcopus nosterad instantiam Domini Friderici abbatis dedit cœnobio nostro priuilegium confirmationis super duos mansos sitos in Trebenitz, quos prædictus abbas emit pro viginti & octo marcis argenti pro fratrum vtilitate &c. quod quidē sic incipit. In nomine Domini, Amen. Bruno Dei gratia, Nuenburgensis Ecclesiæ Episcopus, omnibus in perpetuum. Ad euitanda futura litigia, quæ cupiditas rerum, mater litium, generat incessanter, consilio sane prouidentiæ est inductum, vt quæ rite & rationabiliter ab hominibus ordinantur, scripturæ testimonio perennētur. Ea propter ad noticiam tam præsentium, quam futurorum cupimus peruenire, quod cum honorabilis vir, dominus Fridericus, abbas Putzauiensis emisset pro viginti & octo marcis argenti erga Petrum de Gisingen, & Henricum Camerarium, ciues nostros in Cyce, duos mansos sitos in villa Tribenitz, quos idem Petrus & Henricus à nobis tenebant in feudo, &c. nos ob dilectionem & deuotam instantiam præfati domini Friderici abbatis & supra dictos mānsos, &c. damus, tradimus, donatione legitima, titulo proprietatis perpetuo possidendos, &c. Huius rei testes sunt, dominus abbas Conradus Pygauiensis, dominus Christianus abbas sancti Georgii in Nuenburg, dominus Theodorus abbas Portensis, & plures alii fide digni. Datum anno incarnationis Domini vt supra, iii idus Aprilis, indictione octaua.

Eodem anno Ericus Magdeburg. archiepiscopus obiit, qui fuit frater Ottonis marchionis Brandenburgensis. Cui Burghardus de Blanckenburg comes successit, & IX annis sedit. Pallium à papa Bonifacio VIII suscepit.

Anno Domini MCCXCVI, Adolphus rex bello Misnam ingressus, inter alia oppida Fridberg per annum & quatuor menses obsessam proditione tandem cepit. De hac re etiam supra dictum, & quidem latius, anno MCCXCIV.

Anno Domini MCCXCVII, Philippus dux exercitus regis Adolphi circa Lucam oppidum non procul ab Aldenburg bellum contra marchionem Fridericum instruxit. Quod Fridericus audiens, ex Libonotriis & Misnensibus pro tempore congregato exercitu contra ipsum processit. Qui cum se mutuo conspexissent, adeo acriter concursum est, vt fremitus pugnantium Picastri sit exauditus. Diu victoria anceps fuit. Tandem Libonotriis atrociter pugnantibus, Sueui cedunt grauiter sauciati, & profugi facti deserta & auia petierunt. Qua etiam pugna Philippus captus est, vnaque permulti nobiles. Fridericus Picastrum cum victore exercitu reuersus, post paucos dies dein Lipsim contendit; præcedentibus ipsum equitibus armatis exuuias in pilis gestantibus, vinctis vero captiuis sequentibus. Lipsim veniens quicquid auri argentique fuit, in Thomæ Apostoli templo posuit. Paulo post Philippum in Rotcliciana arce custodiæ mancipauit: qui tamen paulo post fraude custodum aufugit. In Colditium ad suos veniens lætanter suscipitur.

Anno Domini MCCXCVIII, Albertus Austriæ dux, filius Rudolphi regis grauissima bella in campestribus Spiræ Adolpho imperatori intulit. Cum quo dum collatis signis dimicat, ipsum inter pugnandum deprehensum occidit, & pro eo ab electoribus & exercitibus approbatus in regem Romanorum constituitur, & à Bonifacio papa confirmatur. Imperauit autem annis X.

Eodē anno Genuenses in Adriatico Venetos superauere mari; & LXX eorum naues captas Genuam deduxerunt cum ingenti nauali triumpho.

Anno Domini MCCXCIX, Bruno reuerendissimus noster antistes dedit nobis priuilegium confirmationis super decima in Miltindorff, quam comparauit Gumpertus confrater noster de Reinboldisdorff, cuius initium tale est. Nos Bruno Dei gratia

Nuemburgenſis Eccleſiæ Epiſcopus, recognoſcimus, & ad notitiam tam præſentium quam futurorum cupimus peruenire, quod cum Gumpertus de Reinboldisdorff, cõfrater Eccleſiæ ſiue monaſterii in Puzauia, de ſalute animæ ſuæ cogitans, quinq; ſexagenis ſiliginis, & totidem auenæ decimæ ſitæ in Miltindorff erga Henricum Burggrauium de Blanckenhayn, qui eandem decimam à nobis & noſtra Eccleſia tenebat in feudo, emiſſet iuſto emptionis & venditionis titulo mediante; cumque idem Burggrauius ipſam decimam nobis libere reſignaſſet: nos propter Deum & deuotam inſtantiam honorandi viri domini Friderici abbatis dicti monaſterii & Gumberti prædicti eandem decimam ad infirmariam eiuſdem monaſterii pleno iure proprietatis contulimus, & tenore præſentium damus & tradimus donatione legitima perpetuo poſſidendam: ita videlicet vt infirmarius qui pro tempore fuit, præfato Gumperto, Deo vocante viam vniuerſæ carnis ingreſſo, in anniuerſario eiuſdem Gumperti qui in miſſis & vigiliis in dicto monaſterio, prout ibi conſuetum eſt, annis ſingulis peragetur, conuentui pro largiori adminiſtratione præbendarum quinq; ſolidos denariorum datiuorum ratione ſupra dictæ decimæ miniſtrabit. Vt autem hæc noſtra donatio & ordinatio robur habeant perpetuæ firmitatis; præſentes literas ſuper eo conſcribi fecimus noſtro ſigillo ſigillatas. Huius rei teſtes ſunt honorifici viri, dominus Henricus præpoſitus, dominus Gebehardus, Henricus de Yſenburg, Cicenſis Eccleſiæ canonici, &c. Datum anno Domini vt ſupra, VIII idus Iunii, indictione XII, pontificatus noſtri anno XIV. Secundum hoc datum & priuilegium Bruno ipſe cœpiſſet anno, vt ſupra poſitum eſt, MCCXCV. Aliud tamen priuilegium per eum etiam datum vno anno deuiat, vt infra patebit MCCCI. Hoc tempore Sicardus Cremonenſis Epiſcopus & hiſtoriographus claruit.

Anno Domini MCCC, Iubileus primus Romæ per Bonifacium papam inſtituitur & celebratur, & durauit anno integro. Et mirabiliter ditati ſunt Romani ex concurſu peregrinorum, & maxime papa. Conſtituitq; Bonifacius, vt deinceps ſeruaretur de centeſimo in centeſimum annum per ſequis temporibus. Cometes & hoc anno apparuit.

Viri illuſtres qui hoc tempore claruerunt.

Reynerus, qui pantheologiam edidit, ordinis præd.

Durandus, qui ſcripſit ſuper ſent. & alia, ordinis eiuſdem.

Duranellus, nepos Durandi, & ipſe eiuſdem ordinis doctor.

Media villa, theologus eruditiſſimus ordinis Minorum.

Anno Domini MCCCI, Fridericus abbas ſanxiuit priuilegium ordinationis ſuper anniuerſario eius, & domini Henrici de Botuelt, & aliorum charorum. Incipit: In nomine Domini Amen. Hæc eſt ordinatio quam nos Fridericus Dei gratia abbas monaſterii Puzauienſis de conſenſu domini Hartungi Prioris totiuſque capituli, &c. Nos quoque Bruno Dei gratia Nuemburgenſis Eccleſiæ Epiſcopus, &c. omnia prædicta grata ratihabitione in nomine Domini confirmamus. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum, &c. duximus apponendum. Datum Cycæ, anno vt ſupra, Calendis Auguſti, pontificatus noſtri anno XV. Secundum hoc datum cœpiſſet Bruno anno Domini MCCLXXXVI.

Eodem anno Bruno pontifex noſter dedit monaſterio noſtro priuilegium corroborationis ſuper quatuor ortos in Zãgeberg, quos emit dominus Hẽricus de Lychtenhayn, noſtræ congregationis monachus, quod quidem ſic incipit. Nos Bruno Dei gratia Nuemburgenſis Eccleſiæ Epiſcopus recognoſcimus, & ad noticiam tam præſentium quam futurorũ cupimus peruenire, quod cum dilectus nobis dominus Henricus de Lichtenhayn, monachus in Puzauia, emiſſet erga relictam quondam Hermanni aurifabri ciuis noſtri in Cytze, & Ioannem & Albertum filios dominę eiuſdem, IV ortos ſitos in Czangenberg, &c. Huius rei teſtes ſunt honorabiles viri, dominus Henricus præpoſitus, dominus Conradus decanus Cycenſis Eccleſiæ, &c. Datum anno vt ſupra, Nonis Nouembris, indictione XIV. Credo ergo prænarratum Hẽricum de Lichtenhain, cum eſſet de nobili & magna familia, ortos prædictos de patrimonio ſuo emiſſe, cum conſenſu abbatis ad perpetuam monaſterii vtilitatem, ſicut & alia, quę breuitatis cauſa pertranſeo.

Anno

Anno Domini MCCCII, vel circa, Fridericus abbas humanis exceſſit, cui Nicolaus eius nominis primus ſucceſſit, vir & ipſe ſingularis prudentiæ & religionis. Ob induſtriam ſuam & vitæ integritatem non modo Epiſcopo noſtræ diœceſis, & principi terræ Friderico, verum & vniuerſo populo dilectus fuit & acceptiſſimus. Enimuero in quanto precio & honore ab prefato habitus ſit Friderico, infra in priuilegio quod idem Fridericus ob laudem eius & reuerentiam an. Dom. MCCCX dedit, euidētiſſime liquet.

Anno Domini MCCCIII, Nicolaus abbas priuilegium confecit ſuper anniuerſario domini Henrici de Botuelt, ac illorum dictorum de Tribenshayn. Nos Nicolaus abbas Dei gratia in Puzow ordinis ſancti Benedicti recognoſcimus, & ad vniuerſorum noticiam volumus peruenire, quod cum dominus Fridericus abbas quondam in Puzow, prædeceſſor noſter felicis memoriæ à Domino Henrico milite, quondam dicto de Bothuelt, pro anniuerſario eiuſdem in noſtro monaſterio ſtatuendo, &c. Nos ergo Bruno Dei Gratia, Nuemburgenſis Eccleſiæ Epiſcopus, ad exprimendum noſtrum conſenſum omnibus & ſingulis præmiſſis liberaliter acceſſiſſe, ſigillum noſtrū præſentibus ſimiliter duximus apponēdum. Datum Cycę anno Dom. quo ſup. XIV Cal. Iunii.

Eodem anno papa Bonifacius captus eſt per nobiles de Columna, adiuuāte rege Galliæ Philippo, qui tamen poſt paucos dies per tumultum violenter per amicos ſuos liberatus fuit de carcere, & Romam reductus. Ipſe tamen papa intra paucos dies ex dolore animi, quem ex confuſione præmiſſa inciderat, morbo correptus interiit, cui poſt paucos dies Benedictus XI ſucceſſit ordinis prædicatorum, qui ſecundum ſeculum viliſſimæ conditionis fuerat, filius vtpote lotricis pauperculæ & viduæ. Tamē propter ſanctimoniam vitæ & prudentiam animi qua reuera nobiliter fulſit, ad apicem apoſtolicæ ſedis ſublimari promeruit. Hic conſtitutionem Bonifacii anteceſſoris ſui, quæ incipit *Super cathedram*, moderauit per aliā quæ incipit *Inter cunctas*, quia presbyteri Italici ei erant ſicut campanarii, & nihil habebant de Eccleſiis ſuis niſi labores & curas. Ioannem quoque & Iacobum cardinales de columna electos per Bonifacium reuocauit, & in omnem dignitatem reſtituit. Eodem anno, Erphordenſes ciues deſtruxerunt caſtra Kirchberg, Wintberg, Grifenberg. Prima duo funditus euerterūt, & Leiſten quod ante ceperant, quæ omnia erant Burggrauii Ottonis de Kyrchberg, eximii benefactores noſtri, qui eorum offenſam (neſcio ob quam cauſam) inciderat. Cui tamen poſt Greiffenberg reſtituerunt. Eodem quoq; anno caſtrum Hopfgarten deſtruxerunt. Hæc ex Chronicis Doringorum, quæ Erphordiæ in monte diui Petri tranſcripſi.

Eodem anno, Mangoldus de Nuenburg Epiſcopus Herbipolēſis obiit, cui Andreas de Gundelfingen ſucceſſit.

Anno Dom. MCCCIV, Bruno Epiſcopus noſter reuerendiſſimus pauſauit in Chriſto, de cuius felici obitu in vetuſta quadam Chronica in hæc verba ſcriptum reperi: Bruno venerabilis Nuenburgenſis Eccleſiæ Epiſcopus cum in extremis laboraret, iuſſit ſe ſuper nudam terram ſubſtratis cineribus reclinari, in quibus humiliter & deuote recubans ſpiritum feliciter exhalauit, anno Dominicæ incarnationis MCCC.V. Cui Vlricus ſucceſſit, vt ſequitur.

VDalricus celeberrimus Nuenburgenſis Eccleſiæ præſul, anno Domini MCCCIV, Brunone defuncto, canonice electus ſucceſſit, vir vitæ rectitudine conſpicuus, & in agibilibus mundi peritiſſimus: fuitq; natus de Wolckenberg, ſed an comitum proſapia, an non, incertum habeo. Qui & ipſe monaſterii noſtri fautor & tutor fuit notabilis & inſignis vt in ſequenti priuilegio hoc eodem anno per eum nobis ſuper VII manſos ſitos in Rodwansdorff dato euidenter pateſcit, quos quidem dominus Nicolaus abbas noſter & totus cōuētus emit, &c. cuius tale eſt exordiū: Nos Vlricus Dei gratia Nuemburgenſis Epiſcopus recognoſcimus, & ad noticiā tam præſentium quam futurorum cupimus peruenire, quod cum dilecti nobis in Chriſto, dominus Nicolaus abbas, & conuentus monaſterii Puzauienſis VII manſos ſitos in pago villæ Rotwansdorff, ſoluentes annuatim XXXIX ſolidos denariorum vſualium datiuorum, erga Chriſtianum de Luchowe, & fratres ſuos, iuſto emptionis & venditionis interueniente titulo, ſuo monaſterio legitime comparaſſent; cumq; dicti fratres manſos huiuſmodi dom. Ottoni militi de Lichtenhayn & Ottoni filio eiuſdē, à quibus ipſos māſos tenebāt in feudo, & deinde idem dom. Otto cū filio ſuo, qui ſimili feudo dictos manſos à noſtra tenebāt

Ecclesia,nobis voluntarie & libere resignassent:nos ob reuerentiam gloriosæ virginis Mariæ,& deuotam instantiam dictorum domini abbatis & conuentus eosdem mansos cum omnibus suis pertinẽtiis,& vtilitatibus,quæ ipsis insunt in prẽsenti, vel inesse poterunt in futuro,de consensu totius nostri capituli damus,tradimus & donamus,tenore præsentium prædicto monasterio pleno iure proprietatis perpetuo possidendos.In rei testimoniũ has literas nostri sigilli robore iussimus communiri. Testes huius nostræ donationis sunt:dom. Erckenbertus de Starckenberg, Otto frater noster, Citzensis Ecclesiæ canonici,&c. Volradus dictus de Wolckinberg, patruus noster,& alii cõplures fide digni. Datũ anno quo supra, indictione secunda. Eodem anno, Albertus Burggrauius de Aldinberg monasterio nostro dedit annonam in Bodewil, quæ vulgariter Burgkorn dicitur,& desuper priuilegium corroborationis perpetuæ cõfecit cõtulitq; cuius tenor talis est: In nomine Domini Amen. Ne gestarum rerum memoria pereat, perennari solent testimonio literarum. Eapropter nos Albertus Burggrauius de Aldenberg ad noticiam tam præsentium quam futurorum volumus peruenire, quod ob reuerẽtiam & honorem Dei omnipotentis, nec nõ beatissimæ virginis Mariæ genitricis eiusdem, ac pro salute animæ nostræ omniumq; progenitorũ nostrorũ, annonã in Bidowil quæ vulgariter Burgkorn nũcupatur,ad nos &nostros deuolutam, venerabili D.Nicolao abbati,& suo monasterio Puzauiensi voluntate beneuola cum omni iure vtilitate seu prouentu,qui nunc exinde prouenit,vel prouenire poterit in futuro, in idipsum monasterium damus & transferimus perpetuo possidendam. Vt autem hæc firma & ineuulsa permaneat,præsens scriptum nostri sigilli munimine roboratum prænotato domino & suo monasterio duximus fideliter erogãdũ.Huius rei testes sunt honorabiles: Dominus præpositus in Aldẽburg,&c. Acta sunt hæc anno Dom. quo sup. v. Cal. Iunii.Eodẽ anno Gerhardus archiepiscopus Mogũtinus obiit,cui Petrus Episcopus Basiliẽsis cõstitutus per papã successit. De hoc & in sequẽtib. Eodẽ an. Burghardus de Blãckenberg archipræsul Magdeb. obiit, cui Henricus comes de Anhalt successit.

Anno Domini MCCCV,Clemens quintus summus creatus est pontifex,seditq; annis VIII. Hic sedem apostolicam in Galliam transtulit, mansitq; illic annis LXXIV non sine magno Romanorum,imo totius Ecclesiæ incommodo. Hanc translationẽ vehementer deplorat in suis Epistolis Franciscus Petrarcha, qui illis temporibus floruit. Celebrauit iste Clemens tria concilia. In Viennensi quod anno Domini MCCCXI præsentibus CCC Episcopis solẽnizatum,statuit multa præsertim statũ clericorũ & religiosorũ cõcernẽtia. Quo ad statum nostrũ,id est monachorũ nigrorũ, sanxiuit, quatenus omnes monachi nõ sacerdotes & conuersi semel singulis septimanis cõfiteãtur, & dominicis mensium primis cõmunicent, dominica videlicet prima cuiuslibet mẽsis vsualis,negligentibus pœnam annectens,vt habetur extra de statu monachorum,*Nemo agro dominico*.Et hæc quidem constitutio salutis per patres obseruantiæ nostræ siue vnionis Bursfeldensis assumta est & approbata , vt decet & oportet, quemadmodũ claret in ceremoniis nostris dist. II.c. VI. presbyteri celebraturi. Quo ad fratres mendicãtes, statuens eis formam prædicandi & confessiones audiendi,vt extra de sepult. dudum in Clementinis:quæ tamẽ cõstitutio originaliter à Bonifacio VIII edita fuit, & incipiebat Super cathedram,sed per Benedictum XI successorẽ fuit reuocata,per Clementem aũt hunc in concilio reposita in suo vigore, & corpori iuris inserta scilicet in Clementinis. Et has quidem Clementinas Clemẽs iste edidit,& in cõcilio memorato Viennẽsi,cunctis Episcopis annuentibus & doctoribus confirmauit & promulgauit. Statutum quoque est ibidem,clericos,tabernarios,macellarios,negotiatores q; à diœcesanis cõpesci. Institutum Vrbani IV de corporis Christi festo roborauit, ordinẽ templariorũ prorsus deleuit. De cæteris eius gestis sub anno obitus eius dicetur. Circa idem fere tempus Fridericus marchio Misnensis, missis ambasiatoribus suis ad Albertum imperatorem, restitutionem vrbium petiit,quas olim Adolphus rex pro se & imperio vi abstulerat, magnis prouinciæ damnis illatis.Itaq; Albertus nunciis benigne,sed in dolo, se postulata concessurum respondit,& ob id colloquii diem Aldenburgi futurum indixit. Ad quẽ cũ vterq;& rex & marchio suis quisq; stipatus militibus cõueniisset;celebratoq; solenni colloquio, Albertus Fridericũ ad cõuiuiũ paratum inuitauit; quibus epulãtibus, satelles quidam robustus,ab Alberto multis promissis subordinatus,conuiuii locum vt

Fridericum

Fridericum occidat, intrauit latenter. Quē milites Friderici conſiderantes, paritérq; de inſidijs ſuſpectum habētes, irruentes in eū multis plagis ſauciatū ſeminecē eiecerunt. Mox tumultus & clamor ingens exoritur, vtrinq; ſeſe digladiantium. Quibus vtcunq; ſedatis, Fridericus veſte mutata aufugit Picaſtrū veniens: vbi mox ſequēti die necē ſibi per Albertum paratā ſuis conqueſt⁹ eſt optimatibus, iurās ſe amodo nulli vnquā imperatori fidem præbiturū. Quod cum ſinguli audiſſent, tantū facinus abhorrētes, ſimulq; exāndeſcentes; vindicandū in Albertū, & arma ſumēda, vnanimiter cōclamarūt. Qua de re bella ſecuta ſunt cōplurima, quemadmodū etiam teſtantur vulgares & cōmunes Doringorū & Miſnenſiū hiſtoriæ, in quibus ad verbū ſequēta bella quæ eo tēpore contigere, cōtinentur. Itaq; his ex Chronicis. An. Dom. MCCCVI, Albertus rex Romanorum, repetens terras, ſc. Thuringiam Miſnam & Orientalem prouinciā, cum plures ciuitates & caſtra obtinuiſſet quamuis marchio Frideric⁹, filius Lātgrauij Doringię, totis viribus rebellaret. Relicto itaq; exercitu, Auguſtus ad alias ꝓuincias properabat. Porro exercitus relictus in terra Miſnenſi & Oriētali multa mala perpetrabāt, ita vt nec eccleſijs, neq; ſacerdotibus, nec religioſis parcerēt. Quinimo (quod horrendū eſt audire) ſacerdotibus diuina celebrātibus calices de manu rapiebant, altaria ſpoliabāt. Vnde cōtigit q̄ quidā Garzio de exercitu pixidem ſacramēti auferret. Inde hoſtias recipiēs, ſacrilega manu geſtabat, dicens: Habeo tres deos, & ego comedā eos. Quod cum capitaneus exercitus ꝓcepiſſet, vocauit ſacerdotes, vt corpus Domini cū reuerentia reportarent ad eccleſiā. Timuit eq̄dem, irā Dei ſuper exercitū ob id piaculum venturā, ſicut & venit & contigit. Marchio nāq; Fridericus prætatus collecto exercitu de ciuitate Liptz egrediens contra exercitū prędictū ad pręliandū oēs deleuit & interfecit. Obtēta itaq; victoria Friderić⁹ marchio animoſe cōtra regem Romanorū pugnauit, omniaq; caſtra & oppida recuperauit, & ſibi ſubiugauit. Quomodo aūt Doringiam nactus ſit, ſequenti dicetur anno. Eod. an. Otto Burggrauius de Kirchberg ſenior parochiā in Briſenitz cū priuilegio deſuper cōfirmationis cōſcripto noſtro cōtulit monaſterio, in quo etiā conſenſus & approbatio Vdalrici noſtri exprimitur antiſtitis. Quod quidem ita incipit: In nomine Domini Amē. Otto Dei gratia Burggrauius de Kirchberg omnibus in perpetuū. Quoniā ex mutatione temporū ac generationum tranſitu, &c. Nouerint ergo tam poſteri q̄ præſentes, quod nos ob reuerentiā Dei omnipotētis, nec nō glorioſiſſimæ virginis matris eiuſdē, ac pro ſalute animæ noſtrę omniumq; progenitorū noſtrorum parochiā in Briſenitz, cuius ius patronatus ad nos dinoſcitur pertinere de conſenſu reuerendi in Chriſto patris ac domini Vlrici Nuenburgēſis epiſcopi, & ad deuotā inſtantiā venerabilis D. Nicol. abbatis eiuſdē eccleſiæ in Puzowe, & propter grata beneficia nobis facta habita deliberatione & de bona voluntate hęredū noſtrorū dedimus & tradidimus, & tenore p̄ſentium damus, tradimus & donamus monaſterio ſanctæ Mariæ in Puzowe cum decimis ſagrorum, &c. Nos quoq; Vlricus Dei gratia Nuēburg. iam dictæ eccleſiæ epiſcopus ad exprimendum noſtrum conſenſum præmiſſæ donationi liberaliter acceſſiſſe, ſigillū noſtrum p̄ſentibus ſimiliter duximus apponēdū, indulgentes abbati, &c. Huius aūt rei teſtes ſunt, venerabilis D. Ericus abbas de Burgelino, D. Conradus pincerna de Salecke p̄poſitus, &c. quāplures fide digni. Actū an. Dom. quo ſupra, indictione quarta. Eod. quoq; an. Otto Burggrauius ſupra memoratus dedit monaſterio noſtro capellā in Kirchberg cū deſuper confecto cōfirmationis priuilegio cōſenſu & ratihabitione Vdalrici epiſcopi exprimentis: quod ſic incipit: In nomine Domini Amē. Otto Burggrauius de Kirchberg omnibus in perpetuum. Quoniā ex mutatione tēporum ac generationū trāſitu geſta hominū plerūq; in obliuionē, & ex obliuione in calumniā rediguntur, &c. Nouerint ergo tā poſteri q̄ præſentes q̄ nos ob reuerentiam Dei, &c. capellā in Kirchberg cū vineis, pratis, areis, agris cultis & incultis, &c. cui⁹ ius patronat⁹ ad nos dignoſcitur ꝓtinere de cōſenſu reuerēdi in Chriſto patris ac D. Vdalrici Nuenberg eccleſiæ epiſcopi, &c. de bona voluntate hæredū noſtrorū dedimus & tradidimus, & tenore præſentium damus, tradimus & donamus monaſterio Puzovve iure ꝓprio in ꝓpetuum poſſidendā. Huius autē rei teſtes ſunt venerabilis D. Ericus abbas de Burgelino, dominus Conradus pincerna præpoſitus, dominus Hermannus de Starckēberg decanus, &c. fide digni. Actū an. incarnationis Dom. quo ſupra, indictione quarta. Prędictarū deniq; eccleſiarū, parochiæ videlic. in Briſenitz & capellæ in Kirch-

berg donationes per Ottonem Burggrauium prænarratum monaſterio noſtro factas, etiam eo defuncto filij eius & hæredes Otto Albertus & Hartmannus Burggrauius de Kirchberg ratas & gratas habentes, eaſdem ſinguli ſingulis priuilegijs & ſigillis corroborauerunt. Propter quod eorum liberalitati ac deuotioni pientiſſimus pater & dominus Nicolaus abbas cõgaudens, eiſq; ſpiritualia dona recõpenſare annitens, cum anniuerſario perẽni eos cõfraternitati noſtræ congregationis perpetuo aſcripſit priuilegio ſequenti cuius talis tenor eſt confirmatam. Nos Nicolaus Dei gratia abbas, Gerhardus Prior, totuſq; conuentus, S. Mariæ virginis monaſterij Puzauienſis recognoſcimus in his ſcriptis publice proteſtantes, quod nobili viro dom. Ottoni Burggrauio de Kirchberg ſuiſq; hæredibus ex prærogatiua donatione qua noſtram eccleſiam gratioſe dotauerunt, promittimus, vt vbicunq; ſe receperint, & manſionem fecerint in his locis deputatis, videlicet in monte qui dicitur Kirchberg, aut in villa Briſenitz, in diuinis officijs & alijs eccleſiaſticis ſacramentis, prout antiquitus habere dinoſcebantur de dicta parochia, ſolliciti volumus prouidere, ratum firmumq; tenere, ac inuiolabiliter obſeruare; ipſum quoq; dominum Burggrauium, ſuamq; cõthoralem dominam Sophiam, ac omnes ſuos progenitores, in orationes noſtras recipimus, participeſq; reddimus bonorum omnium quæ apud nos die noctuq; fiunt, ex nunc & in æuum. Ad cuius rei euidentiã præſentem literã noſtro noſtriq; conuentus ſigillo fecimus ſigillari. Dat. vt ſup.

Anno Dom. MCCCVII, vel circa, Albertus Lantgrauius Doringiæ ſenior, qui & noſtro monaſterio fauens, notabile (vt ſupra dictum eſt) priuilegium nobis contulit, Erfordiæ diem clauſit extremum. Is tres reliquit filios: duos, id eſt Fridericum & Theodericum ex legitima vxore ſua Mechtilde alias Margareta, filia Friderici ſecũdi cum qua Aldenburg dotis nomine acquiſiuit. (quam tamen vrbem ipſe cum cæteris Adolpho regi vendidit) & Luduicum ex pellice ſeu cõcubina natum, cui adhuc viuens Lantgrauiatum Doringię reſignauerat, vt ei in eodem principatu ſuccederet. Quæ cuncta præfatus Fridericus marchio, verus filius & hæres, audiens; copioſo collecto exercitu, partem illius cum robuſtiſſimis viris Theoderico fratri ſuo contradidit, dans ei in mandatum, vt Fõteiam, Fribergum, Colditium, Grymmaw, Luſatium, Rotlicium & cæteras vrbes ab Adolpho olim occupatas recuperate contẽderet. Quod & Theodericus ſtrenue perficere curauit, vrbes prędictas partim expugnatione, partim deditione ſuam in poteſtatem redigendo. Ipſe vero Fridericus cum reliquis copijs ad poſſidẽdam Doringiam tanquã hæreditariam, inuaſoremq; Luduicum exturbãdum, indignabundus ingreſſus cuncta ſibi reſiſtentia ferro & igne deuaſtans, diruit & ſubuertit. Gothiã vrbem a Gothis conditam multis machinis, arietibus, & tormentis conuulſam & oppreſſam cepit. Deinde comitem Glichonienſem, & comitẽ Vinariæ, qui vna cum Erphordenſibus Luduico fauebãt, aggreſſos vicit, fudit, profligauitq;. Comitem Vinariæ captum, grandi ære multatũ, Comitia & Vinaria vrbe priuauit. Erfordenſes eodem impetu ſuperatos ad annuum tributum ſoluẽdum iuramento aſtrinxit, & tandem potenter tota potitus eſt Doringia. Dum hæc in Doringia per Fridericum ſtrenuiſſime patrarentur, Theodericus germanus eius, qui à pleriſq; Titzmannus marchio de Landesberg dicitur, in die Mariæ Magdalenæ Pigaw oppidũ cepit, archiſteriumq; diui Iacobi Apoſtoli ibidem potioribus ſpoliatum rebus iniecto igne exuſſit: exin Lipſim ad hybernandum cõtendit. Vbi cum in nocte dominicæ Natiuitatis miſſarum ſolennijs adeſſet, à milite quodã Philippi hortatu interfectus eſt, vt refert Ioannes Garſonis Bononiẽſis in geſtis prædictorum duorum fratrum, Friderici & Theoderici marchionum Miſnenſiũ, licet ſint qui ipſum Theodericum in nocte paraſceues peremptum ſcribant, triduoq; ſuperuixiſſe, ac pœnitenti deuotoq; obijſſe ſpiritu. Cuius lamentabilem & caſum & mortem cum reſciſſet Fridericus, nulla interpoſita mora Lipſim venit, & in templo diui Pauli honorifice tumulatur. Interea Fridericus audiens Philippũ Aldenburgenſiũ Cygneorum & Camannorum præſidio Fonteiam rurſus ſuæ poteſtati ſubieciſſe, & ad Lucam expugnandum exercitum admouiſſe; infeſtiſſimo odio cum multitudine armatorum contra eum proceſſit, ipſum propria manu in vltionẽ fratris occiſi interficere ſtatuens. Inito itaque atrociſſimo prælio cum inter conſertiſſimas acies Philippum dimicãtem conſpexiſſet: ecce exclamans fratris mei occiſor, irruenſque in eum grauiter vulneratum equo excuſſit, multis inſuper Sueuorum partim occiſis, partim captis, cæteris in

fugam

fugam conuerſis. Qua victoria potitus cum copijs ad Aldenburg imperialem vrbem (quæ dos matris ſuæ fuerat) properabat: incolis autem fortiter repugnantibus, facibus iniectis ardentibus pene totam cremauit vrbem. Quare horrore perculſi ciues, reſeratis portis exeuntes, ſe & vrbem eius poteſtati ſubiecerunt. Quorum calamitatem & excidium vicina audientes oppida, oblatis clauibus vltro ſe Friderici voluntati ſubdiderunt. Reluctarunt attamen aliquot annis Cygnęi & Camanni, ne ſe ditioni Friderici ſubiicerent. Aſt diuturnis incurſibus & multiplici incommodo affecti, potentiæ eius vel coacti ſe ſubmiſerunt. Fuerant ſiquidem Cygnæi ipſi & Camanni ſemper iuris imperij: ideo tam difficulter & tarde ſeſe principis ſubmiſerunt dominio. Subiectionem tamen factam poſtea Ludouicus imperator Bauarus ratam habuit, qui dictas vrbes adminiſtrationi Friderici commiſit.

Anno Domini MCCCVIII, Albertus imperator per Ioannem nepotem ſuum circa flumen Rhenum non longe ab oppido Schaffhauſen, dum ſimul amice iter agerent, interfectus eſt, eo quod patrimonium ſuum in Auſtria conferre detrectarit. Cui eodem anno Francophordiæ vnanimiter electus Henricus ſeptimus, vel (vt alij ſcribunt qui Henricum Lantgrauium Doringiæ inter imperatores numerant) octauus, comes Lutzelburgenſis in imperio ſucceſſit, vir conſilio & animo iuxta potens. Hic, tribus comparatis exercitibus, vnum ipſe in Italiam duxit aduerſus Brixienſes, quos armis victos imperata facere compulit, Longobardoſq; omnes in poteſtatem accepit; vrbes inſuper Italiæ pene omnes maximis cladibus afficiens, ad imperium reduxit. Plures etiam ſe ſponte dediderunt quas placide ſuſcepit, præter Florentiam & paucas alias, de quib. infra. Alterum aduerſus comites Wirtenbergenſes direxit, ſacro imperio rebelles: quibus ex octoginta caſtellis & munitiſſimis oppidis quæ obtinebant, duo & ſeptuaginta armis expugnata ademit. Tertium ex Francis & Baioarijs collectum, duce Petro Archiepiſcopo Moguntino cum filio, in Bohemiam miſit. Hic eſt ille Henricus, qui Romæ coronatus, tenitente Roberto rege Neopolitano, Florentiam obſidione artiſſima rebellem cinxit, Piſas Senaſq; in poteſtate habuit; de cuius coronatione, alijſue eius geſtis, nec non morte miſerabili, in ſequentibus ſuis locis & annis dicetur amplius.

Eodem anno Petrus ſupra dictus archipræſul Moguntiacus, Erphordiam in vigilia inuentionis Diui Stephani ingrediens, per quinq; & vltra ſeptimanas in monaſterio montis S. Petri commoratus eſt.

Eodem anno Magnus magiſter Ioannitarum cum claſſe ex Neapoli ſe mouens, mari tranſito in inſulam Rhodi ingentiſſimo prælio aggreſſam, cum maximo Sarracenorum & Græcorum damno obtinuit. Ex eo ergo tempore Ioannitarum ſiue Rhodiorum militum * in Oriente cœpit in dicta inſula, quorum virtute Chriſto cooperante vſq; in præſens noſtrum tempus fides Chriſtiana contra infideles mirifice propugnatur & defenditur. Vide plura in Hartmanno ſub ſexta ætate, folio 223.

Anno Domini MCCCX, Fridericus Doringiæ Lantgrauius, Miſnenſis & Orientalis marchio, dominuſq; terræ Pliſnenſis bellicoſiſſimus, ob ſummam reuerentiam, deuotionem, & amorem quem ad venerandum religioſumq; patrem, dominum abbatem Nicolaum, nec non totum conuentum noſtri monaſterij habuit, priuilegium amoris, fauoris & protectionis eius expreſſiuum nobis contradidit. Cuius tenor talis eſt, vt ſequitur. Nouerint vniuerſi præſentes literas inſpecturi, quod nos Fridericus Dei gratia, Thuringiæ Lantgrauius, Miſnenſis & Orientalis marchio, dominuſq; terræ Pliſnenſis, propter probitatis merita, quibus venerabilis dominus abbas Boſauienſis dinoſcitur multipliciter coruſcare, ipſum ac eccleſiam ſuam in noſtram protectionem ſpecialem aſſumimus; volentes & præſentib. firmiter decernentes, vt vniuerſi noſtri beneplacitis intendentes, eundem velut familiarem noſtrum dilectum ſemper & vbiq; congruis & condignis honoribus ſtudeant præuenire; noſtram in eo reuerentiam taliter figurantes, vt ad condignam ob id viceuerſa teneamur pro virilibus recompenſam. Igitur vt præſcripta noſtra gratia effectum laudabilem ſortiatur, præſentes literas dari fecimus noſtri ſigilli robore firmiter conſignatas. Datum Aldinburg, anno Domini quo ſupra, pridie Calend. Ianuar. Eodem anno Henricus Cæſar Romæ coronatur.

Anno Domini MCCCXI, Concilium Viennæ ſuper Rhodanum iuſſu Clementis papæ ordinatum cœpit, & biennio durauit, in quo quanta ſalutaria conſtituta fuere,

papam rebellans,alium erexit antipapam, Petrum ſc.Corbarēſem ordinis minorum: qui tamen pſeudopontifex poſt receſſum imperatoris de Italia captus, à Ioanne XXII vero papa cuſtodiæ mancipatus eſt perpetuæ. Hęc per anticipationem dicta facta ſunt poſt coronationem Luduici,quæ celebrata eſt anno Domini MCCCXXVII. Quo etiam anno rurſus ſibi Luduicus à prædicto ſuo antipapa coronam regni imponi fecit:ipſe autem antipapa captus & incarceratus fuit,anno Domini MCCCXXX. De quibus etiam infra aliquantiſper tractabitur geſtis. Luduicus manſit deniq; contumax vſq; ad mortem ſuam,quæ ſatis miſerabilis fuit vt in ſequētibus ſuis locis & annis dicetur. Eodem ferme tempore Fridericus Lantgrauius Doringiæ, & marchio Miſnenſis &c.rurſus in Doringiam,victorem duxit exercitum.Caſtella quæ ab eo deſciuerant,ſubuertit,vicos incendio conſumpſit, agros vaſtauit,arbores ſuccidit, & turres ad ſolum euertit.Proinde contra Erfordiam feroci progreditur animo.Erfordenſes perterriti ei obuiam prodeunt;precibus flagitantes,vt modum iræ ſtatuat:fatentur errata ſua:eſſe clementiæ & prudentiæ ſuæ,ipſorum excuſationem ſuſcipere. Fridericus itaq; eis crimina cōdonauit,iuſſitq;,vt quotannis maximis ipſum & à quibus ei ſuccederetur, muneribus proſequerentur: ad quod ſingulos iureiurando adegit. Circa idem tempus Nicolaus abbas monaſterij noſtri diem obijt:cui Ioannes eius nominis (ni fallor) primus ſucceſſit,vir & ipſe omni induſtria & religione præclarus.Hic quanta bona fecit,infra ſuis locis patebit & annis.

Anno Domini MCCCXVI,Ioannes XXII ſummus fit pontifex,natione Gallicus, ſecūdum carnem infimæ conditionis, filius veteramentarij reſarcitoris videlicet ſotelarium;pauper quidem temporali ſubſtantia, ſed diues ingento &ſcientia; paruus corpore,ſed magnus animo. Magnifica equidem ſui papatus tempore perfecit opera. Conſtitutiones Clementinas publicauit,& ad vniuerſalia ſtudia miſit. Thomam de Aquino ordinis prædicatorum & Luduicum epiſcopum Tholoſanum, filium regis Siciliæ, ordinis minorum canonizauit:epiſcopatus pingues diuiſit, contra pluralitatem beneficiorum multa bona inſtituit, & hæreticos complures præcipuo zelo damnauit. Iſte eſt deniq; Ioannes papa,qui ex ſumma quam ad noſtrum diui videlicet Benedicti ordinem habuit deuotione,ex archiuis anteceſſorum ſuorum eiuſdem ordinis *, reperitq; complures numero; ſummos videlicet pontifices XXIV; cardinales CLXXXIIII; archiepiſcopos & epiſcopos MCCCCLXIV; abbates inſignes MIIIXX. Summa autem canonizatorum omnium eiuſdem ordinis in ſequentibus vulgatis continetur verſibus.

Mitis & inuicta Chriſti verna benedicta
In cœlo ſiſti: tot fratres promeruiſti:
Quingentos quinque quingenos millia quinquè
Ad te translatos,prius omnes canonizatos.

Notandum hic ſecundum Volaterranum, quod cœnobium Caſſinenſe, religionis noſtræ caput,quadraginta millia aureorum redditus olim habuit: vrbes inſuper opeſq; complurimas ſi per tyrannorum rapinam licuiſſet, poſſedit. Vnde idem inquit,regna potius quam cœnobia virum ſanctum poſteris reliquiſſe,& forſan ignoraſſe, nō ſe tam pauperibus hoſpitium aut Chriſti ſeruis ad diuina ſubſidium, (vti ſperabat) quam clericis ac ſacerdotibus otium atq; luxuriam paraſſe.De magnificētia dicti cœnobij etiam ſupra ſub Thoma de Aquino dixi.

Eodem anno fames validiſſima per Doringiam fuit, ita vt multa millia hominum fame perierint,in ſtratis & vijs corruentes, exhauſti præinedia. Vnde Erphordenſes ante valuam magnas foueas fecerunt, in quas cadauera proijciebant. Vbi & in rei memoriam capella conſtructa eſt prope viam regiam Vinariam verſus non longe ab Erphurt qui locus dicitur in Smedeſe, vbi ſepulti ſexagenæ & triginta ſexagenę cum quinque hominibus, quemadmodum ego ipſe ibi vidi, legi & tranſcripſi. Maldrum quippé Erphordiæ tum frumenti quatuor marcis puri argenti vendebatur: & plerunque haberi non potuit. Circa idem tempus Vlticus antiſtes noſter reuerendiſſimus viam vniuerſæ carnis ingreſſus XVI Calend. Aprilis, qui ob eximia quæ contulit monaſterio noſtro bona,perpetuum apud nos habere promo-

ruit anniuersarium. Cui Henricus comes, vt aiunt de Stolenburg, vt sequitur succeſſit.

HEnricus primus, in numero Episcoporum Nuemburgensis ecclesiæ XXII, Vlrico humanis exempto canonice succedens, cœpit anno Domini MCCCXVII, sedit que annis IX. Fuit hic comes de Grunpech, vt habetur in catalogo vulgato, de quo & in sequentibus.

De quibusdam nouitatibus & rebus gestis sub Henrico Episcopo, ex Chronicis variis, & nostri monasterij aliorumve priuilegiis.

Anno itaq; Domini supra dicto MCCCXVII, Ioannes abbas confecit priuilegium siue ordinationem super anniuersario Conradi de Ezildorf, qui pro eodem seruando monasterio nostro dedit XX marcas argenti, cuius quidem priuilegij tenor talis est. Nos Ioannes Dei gratia abbas, Ioannes prior, totusq; conuentus monasterij Putzauiensis, recognoscimus præsentibus, & ad noticiam omnium quorum interest cupim⁹ peruenire, quod nos super eleemosyna Conradi de Ezildorff dicti de indagine beatæ memorię recepta, videlicet XX marcis, ac in vsum nostræ Ecclesiæ conuersa, ipsum cum progenitoribus suis in confraternitatem nostram recepimus, participem omnium bonorum quæ in nostra Ecclesia fiunt perpetuo exoptantes. Nihilominus obligamus nos ad peragendum singulis annis suum anniuersarium cum vigiliarum & missarum solennijs, ita quod de duobus talentis denariorum, quos prædictus dominus Ioannes abbas in cẽsu suo de Prouin ad hoc deputabit, ministrentur in huiusmodi anniuersario dominis duæ vrnę cereuisiæ; medius * pro piscibus seu carnibus, prout tempus tunc requirit; quartale tritici pistetur pro pane ad refectorium; & quartale siliginis pistetur pro eleemosyna pauperum diuidenda: cereus de talento ponetur ad vigilias de sero, qui ardebit vsq; mane dicta missa pro defunctis. Nihilominus & in qualibet septimana per anni circulum legentur tres missæ; vna de beata virgine: duæ aliæ pro defunctis: & sacerdotibus legentibus huiusmodi missas tres denarij dabũtur pro laboribus ipsorum in qualibet septimana. Vt autem huiusmodi anniuersarius cum ministratione prædicta in nostra tam per nos quam nostros successores perpetuo peragatur; nos de communi consensu nostro hanc literam hæredibus seu amicis dicti Conradi dedimus, sigillorum nostrorum robore communitam. Actum & datum anno Domini quo supra, XIV Cal. Iun. præsentibus testibus &c.

Anno Domini MCCCXX, Henricus Episcopus noster dedit monasterio nostro priuilegium confirmationis super vno talento, quod cõtulit idem ipse nobis in moneta Cycensi. Incipit in nomine Domini Amen. Nos Henricus Dei gratia Nuemburgensis Ecclesię Episcopus omnibus in perpetuum. Quia propter euentus varios, &c. Notum esse volumus tam prẹsentibus quam futuris, quod cum nobilis vir, dominus Henricus de Stalberg, vnum talentum annui census in moneta nostra in Cyce, quem quondam inibi habuit Henricus camerarius, ciuis noster in Cyce bonæ memoriæ, erga dominum Henricum de Amlungesdorff, canonicum ecclesiæ Cycensis, & Petrum de Gysingen ciuem ibidem, pro quinq; marcis vsualis & legalis argenti, iusto emptionis & venditionis interueniente titulo, comparasset: factaq; libera resignatione eiusdem talẽti ad manus nostras, nos ad deuotam instantiam Hentici de Stalberg prædicti sæpe dictum talentum domino abbati & conuentui monasterij Puzauiensis in proprium dedimus & donauimus, & præsentibus damus & donamus, consensu totius capituli nostræ ecclesiæ accedente, &c. Actum & datum Cycę, anno Domini vt supra 10 Cal. Februarij.

Sequuntur viri doctrina excellentes, qui his claruere temporibus.

Petrus de palude, theologus acutissimus, ordinis prædicatorum.
Ioannes de sancto Geminiano, declamator insignis, ord. præd.
Ioannes Guarra, præceptor Ioannis Scoti, ordinis Minorum.
Nicolaus de lyra, scripturarum expositor eximius, ordinis eiusdem.
Franciscus Maronis, doctor illuminatus, ordinis eiusdem.
Alexander de Alexandria, summista præcellens, ord. eiusdem.
Iacobus de Viterbio, theologus clarissimus, ordinis eremitarum.

Bonauentura

Bonaventura Patauinus, prædicator altisonus, ordinis eiusdem.
Gerhardus de Bononia, theologus præstantissimus ord. Carmel.
Dinus Mugelanus, iuris vtriusque peritissimus doctor secularis.
Iacobus de Arena, natione Parmensis, iurisconsultissimus secularis.
Alanus quoque doctor vniuersalis à plerisque his temporibus ascribitur.
Dantes Alegerius, patria Florentinus, vates & theologus secularis.
Arnoldus quoque de villa nona, his temporibus floruit, patria Prouincialis, magnus philosophus. Is Parisiis dogma suum exercuit, & per prophetiam Danielis & Sibyllæ Erythrææ probare nitebatur, aduentum Antichristi & persecutionem Ecclesiæ futuram esse inter MCCC & MCCCC Domini annum, ferme in MCCCLXXVI anno adesse. Super ea re librum edidit, cuius titulus De speculatione aduentus Antichristi: Is tamen reprobatus, & quasi hæreticus reputatus. Cum magistros Parisienses complurimos aduersarios formidans, ne ipse deueniret ad manus inquisitoris, aufugit inde, & profectus est in Siciliam. Qui cum missus fuisset à rege Siciliæ Friderico orator ad papam, in mari mortuus est. Non est vestrum nosse tempora vel momenta quæ pater posuit in sua potestate, ait veritas incarnata. Vnde omnes qui voluerunt determinatum tempus assignare aduentus Antichristi, vel finis mundi; reperti sunt mendaces. Huius Arnoldi errorem taxat & ipse sapientissimus Ioannes Picus, comes Mirandulanus libr. 5. contra astrologos capite primo in hæc verba. Arnoldus Hispanus, nobilis quidam medicus, sed ad superstitiones paulo minus propensior, ex Astrologiæ vanitate plerisq; aliis adiectis Antichristi nobis aduentum anno gratiæ MCCCXLV comminabatur. Fluxere ab eo tempore anni iam supra centum XLVIII, & nullus adhuc antichristus, nisi quales etiam multi tempore Apostolorum. Hæc ille.
Trusianus quoque medicus hic claruit, qui factus est Carthusiensis.
Guido Bonatus, astrologus per idem tempus in syderabilibus disciplinis notissimus fuit, quem adeo peritum in ea facultate fuisse Hartmannus Schedel scribit, vt nil in eadem quantumuis obstrusum, illi ignotum siue incognitum fuerit. Verum cum ipsa astrologia mendax sit & superstitionibus referta, & idcirco cunctis Christianis fugienda; libet hic subnectere, quid supra memoratus Ioannes Picus libro primo contra Astrologos sentiat in hæc verba. Est Bonotus inter eos primæ auctoritatis. Is non ignarus modo est philosophiæ, sed furit plane atque delirat. Lege eius primum librum de Iudiciis, in quo super opere ipse proœmiatur. Mentior nisi helleboro dignum hominem iudicaueris. Struit vbi desipit minus. Rationes quasdam quibus astrologiam probet esse veram, istas quam dicam falsas, imo supra quam dici potest pueriles atq; ridiculas. Quam vero putat esse efficacissimam, illa est, Quadriuium destrui, si Astrologia tollatur. Esse enim vnam ex quatuor artibus Mathematicis. Vide vt nesciat etiam quid sit hoc ipsum quod profitetur. Astrologia enim hæc diuinatrix tantum distat ab ea quæ Mathematicis annumeratur, quantum lux à tenebris, quantum veritas distat à mendaciis. Hæc Picus.
Petrus insuper, *de Appono* qui dictus est, conciliator quod dyscolias in medicina sedarit appellatus, philosophus & ipse omni ætate admirandus, hoc tempore floruit. Hic in medicina profundissime scripsit, quæ nominare breuitatis gratia pertranseo. Scripsit attamen & librum de venenis ad Ioannem pontificem XX, qui hoc tempore sedem Petri tenuit. Ferunt denique pleriq; historici, hunc magum fuisse, & multa per eandem artem ostendisse. Verum sentiat de eo quisque quod libet. Ego noui auditu & visu percipiens, Ioannem Tritemium nostri ordinis abbatem, virum nostra ætate mirificum atq; eruditissimum, eius doctrinæ & ingenio multum tribuisse, ipsumq; in multis secutum fuisse. Cæterum quid alter æque doctus iudicet, sentiatque de eo, sequentia eius verba indicant, quibus de eo inquit: Petrus Apponensis homo congerere plura natus, quam dirigere, quem quidem indoctiores, vbi nugatur magis, ibi soliti sunt impensius admirari. Hæc ille. Volui autem hæc addere, ne nimium quis scriptis eiusmodi Astrologorum tribuat fidei, neue seductus pro veritatis melle venenum erroris & superstitionis hauriat. Sed nunc de his satis.

Anno Domini MCCCXXIII, Syrorum supra XXX equitum millia Armeniam deprædati, magnam Christianorum multitudinem in seruitutem abduxerunt. Eodem

anno Ioannes rex Bohemiæ, pater Caroli quarti, à rege Francorum vel potius Gallorum aduersus Anglicos accersitus, cum lectissima equitum manu consanguineo auxilium præstitit, prælioq; memorabili & cruentissimo se immiscuit, in quo cum multis millibus cæsus interiit, cum regnasset XXXV annis. Reliquit & alium filium Ioannem appellatum, cui Morauiam possidendam concessit, &c. Verum prædictum bellum gestum esse traditur, anno Domini MCCCXLVI, in quo ipse præfatus rex Bohemiæ occisus fuit. At ego ex historia Bohemorum Æneæ Syluii, qui post factus papa dictus est Pius secundus, prænarrata transcribens numerum anni ibi expressum non reperi, quem post exarationem siue insertionem hic factam alium librum intuens mox reperi & subiunxi. Nec mirum, cum & nonnunquam magnus dormitet Homerus, fasque sit operi longo surripere somnum.

Anno Domini MCCCXXIII, Ioannes papa constitutiones fecit contra dicẽtes Christum & eius Apostolos nihil in hoc mundo possediſſe, id errorem censens & velut hæreticos damnans qui idem confirmarent.

Anno Domini MCCCXXIV, Ludouicus imperator obsedit Torgaw & Lawingen. Eodem anno, Dominica ante Ascensionem Domini combustum fuit monasterium diui Vdalrici in Augusta vrbe imperiali. Eodem anno, Petrus archiepiscopus Moguntinus obiit, qui prouincialia iura siue statuta edidit: quæ etiam Ioannes Romanus pontifex confirmauit. Quo defuncto successit Matthias monachus nostri ordinis monasterii Morbacensis constitutus per papam. Hic fuit natus de prosapia comitum de Buseck, omni probitate conspicuus. Qui eodem anno Erfordiam intrans, cum magna gloria ac reuerentia à clero & populo susceptus est.

Anno Domini MCCCXXV, ciues Magdeburgenses archiepiscopum dominũ Burghardum comitem de Schrappelaw, moribus & sanguine illustrem, sceleratissime occiderunt cum claua quadam in cãcellario quodam, vbi diu custoditus fuerat, & solum propter defensionẽ iuriũ Ecclesiæ. Eodẽ anno successit ei Otto fili' Lantgrauii Hassiæ.

Anno Dom. MCCCXXVI, Henricus Episcopus noster migrauit à seculo, cui Wittigo successit, de quo in nulla historia mentionem factam eatenus reperi, sicut aliorum quorundam, præterquam in catalogo breui Episcoporum communi.

Wittigo eius nominis primus, sed in numero præsulum Nuenburgensis Ecclesiæ 23, cœpit anno Dominicæ incarnationis XXVII: sedítque annis XX. De cuius vita & gestis (vt supra dixi) nihil præter nomen scriptis inditum inuenire valui, scriptorum magis incuria (vt reor) quam ingeniorum penuria.

De euentibus variis sub regimine huius antistitis exortis, & Chronicis diuersis & quorundam Ecclesiarum cathedralium annalibus.

Anno supra narrato salutis nostræ, Ludouicus imperator Romæ secundæ coronatur per Petrum de Corbaria ordinis minorum, quẽ (vt supra dictũ) antipapam suũ fecerat.

Anno Domini MCCCXXVIII, Ioannes papa in publico consistorio condemnauit literam capituli generalis fratrum Minorum in Perusio celebrati. Quamobrem anno eodem Michael de Cesano eiusdem ordinis minister generalis appellauit contra papam, asserens papæ determinationem de paupertate Christi fore hæreticam: prædicta siquidem litera synodalis fratrum Minoritanorum continebat, quod Christus & Apostoli nullius rei dominium habuerint in proprio vel communi, & quod in his quæ habuisse leguntur, tantum habuerint absque iure aliquo simplicem vsum facti, id est rei. Papa autem contrarium determinans, præfatum Michaelem, & multos alios doctores illi consentientes excommunicauit, & pro hæreticis damnauit: ediditq; proinde constitutionem, quæ incipit: In agro dominico propter singularia, dubia, suspecta & temeraria, quæ Begardi & Beguinæ prædicabant, & strictissime obseruabant.

Eodem anno, Ioannes papa Petrum de Marrone quondam dictum Celestinum quintum catalogo sanctorum ascripsit.

Anno Domini MCCCXXIX, Matthias archipræsul Moguntinus, ordinis diui patris nostri Benedicti, diem obiit, strenuus commissæ Ecclesię defensor & propugnator. Quapropter & grandes molestias perpessus est ab Heinrico Landtgrauio Hassiæ, eo quod feudalia iuxta morem maiorum suorum ab ipso suscipere contempsit. Porro archie-

Digitized by Google

archiepiſcopus(vt quidam ſcribunt)venenatus interiit, cui Balduwinus archiepiſcopus Treuerenſis ſucceſſit,qui fuit ad tẽpus adminiſtrator Eccleſiæ Moguntinenſis:cuius tempore deſtructus eſt & deſolatus mons ſpecioſus, & monaſterium diui Iacobi ibidem,quemadmodum & aliæ nonnullæ Eccleſiæ ob bella præcedentia.

Eodem anno Dominus abbas Ioannes, noſtri eo tempore moderator archiſterii, vendidit domino Henrico de Druſſitz, præpoſito Eccleſiæ Cycenſis, vnam marcam annui cenſus de Eccleſia ſiue prioratu in Prouin,qui ſpectabat ad menſam abbatiæ: confecitque deſuper priuilegium recognitionis in hunc modum : Nos Ioannes Dei gratia abbas, Heinricus prior, totuſque conuentus monaſterii Putzauienſis, ordinis ſancti Benedicti Nuemburgenſis diœceſis, recognoſcimus tenore præſentium publice profitentes,quod honorabili viro,domino Heinrico de Druſcin, præpoſito Eccleſiæ Cycenſis, de penſione menſæ abbatiæ noſtræ incorporatæ & annexæ in Eccleſia ſeu prioratu in Prouin,vnam marcam annuatim in redditibus vendidimus,iuſtæ emptionis & venditionis interueniente titulo,ob monaſterii noſtri prædicti neceſſitatem & vtilitatem pro decem ſexagenis groſſorum Pragenſium denariorum nobis perſolutis,& in dicti monaſterii noſtri neceſſitatem & vtilitatem legitime conuerſis, &c. ſub modo & forma infra ſcriptis,quod dictus dominus Heinricus præpoſitus de dicta marca annuatim in redditibus in monaſterio noſtro pro ſuæ, progenitorum, & amicorum ſuorum quorumcunque,animarum ſalute diſponat,ordinet per nos & ſucceſſores noſtros perpetue obſeruandum, &c. quod in craſtino Viti per conuentum peragatur in vigiliis & miſſa animarum vnus anniuerſarius pro ſalute animarum ipſius, videlicet præpoſiti poſt mortem ſuam, &c. Item in quolibet termino anniuerſariorum prædictorum expendat dictus Prior pro refectione & commodo fratrum medium talentum annis ſingulis perpetuo,&c. Datum anno quo ſupra,nonis Martiis.

Anno Domini M C C C X X X vel circa, Ioannes papa ſenio confectus deſipuit miſere: & qui antea contra hæreticos laudabiliter diuerſos certauerat, compluraque vtiliter conſtituerat,tandem & ipſe oberrans docuit, & prædicauit animas ſeparatas non videre eſſentiam diuinam quantumuis purgatas viſione faciali, niſi poſt diem iudicii reſumptis corporibus. Hæc tamen in morte reuocauit.

Viri doctrina excellentes qui hoc ævo claruerunt, & ſuis ſcriptis Chriſti Eccleſiam illuſtrauerunt.

Ioannes Andreas Monarcha iuris vtriuſque:
Ioannes Calduni iuriſconſultiſſimus,auditor Ioannis Andreæ:
Oldradus de Laude, & *Cinus Piſtorienſis*, qui & ipſe Ioannis Andreæ fuit familiaris amicus, *& hi quidem Iuriſtæ.*

Theologi vero huius temporis diuerſorum ordinum fuerunt & hi:

Ludolphus Carthuſienſis,qui vitam Ieſu & alia compilauit.
Petrus de Palude,ordinis prædicatorum, theologus & iuriſta præclarus.
Aſteſanus de Aſt,ſummiſta excellens,quem vulgo Aſtaxanum nominant.
Monaldus,ordinis Minorum,theologus & ſummiſta clariſſimus.
Ioannes Scotus, & ipſe ordinis Minorum, qui quidem ob perſpicacitatem & claritudinem ingenii ſui,Doctoris ſubtilis nomen commeruit; inter quatuor principalium ſectarum doctores locum tenens tertium; ſectæ quæ à nomine ſuo Scotiſtarum appellatur,dux & ſignifer inuictiſſimus. Qui & ipſe Philoſophia ſeculari Peripatetica videlicet armatus,omnium ante ſe ſcribentium Theologiſtarum opiniones impugnauit,& ſuas ſtatuens,quantum valuit,deiecit & diruit; theologus ſui temporis argutiſſimus & ſcholaſticiſſimus,ipſam cœleſtem & Euangelicam doctrinam, contra doctoris gentium beati Pauli Apoſtoli inſtitutum & formam, tractando & docendo philoſophice. Ipſe equidem apoſtolus,ſydus apoſtolicum, & Euangelica tuba, verum & vnicum fidei ſacramenta prædicandi modum,perfectam & ſinceram theologizandi formam orthodoxis ſeruandam, contradidit doctoribus ſuo exemplo & documento, inquiens: Nihil arbitratus ſum me ſcire inter vos niſi Ieſum Chriſtum,& hunc crucifixum. Et 1. Corin. 1. Nos autem prædicamus Chriſtum crucifixum,Iudæis quidem ſcãdalum,&c.

Et 1.ad Timoth. 2. Sermo meus & prædicatio mea non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis, vt fides veſtra non ſit in ſapientia hominum ſed in virtute Dei. Quem ſaluberrimum & Apoſtolicum docendi modum ipſe cum ſuis ſectatoribus Scotus haud imitatur, qui Platonis, Ariſtotelis, Chryſippi, cæterorumq; gentilium magis pluſque dogmata, quam ſacroſancta Ieſu Chriſti, & apoſtolorum eius citant allegantq; teſtimonia. Quorum rurſus modum dicēdi philoſophicum, imo erroneum & vanum, idem Apoſtolus reprobat taxatq; 1. Timoth. 6, vbi inquit: Si quis aliter docet, & non acquieſcit ſanis ſermonibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ei quæ ſecundum Deum eſt & pietatem doctrinæ; ſuperbus nihil ſciens ſed languens circa quæſtiones, &c. vſq; exiſtimantium quæſtum, id eſt quæſtionem, pietatem. Vbi gloſſa inter alia inquit, quod hi qui relictis ſermonibus & verbis Ieſu Chriſti qui nunquam philoſophice, id eſt logice, prædicauit; verbis his philoſophiæ innituntur, ſermonibus Chriſti videntur nō acquieſcere, nec doctrinæ quæ eſt ſecūdū pietatē. Nulla equidem eſt aut eſſe poteſt illius vanæ & mundanæ philoſophiæ cū ipſa angelica & ſacratiſſima theologia conuentio ſicuti nec tenebrarum ad lucem, & Chriſti ad Belial. Minus autem ipſa Dialectica fallax & verboſa, quæ à Chriſtianorum ſtudiis & auribus prorſus relegāda eſt, & explodenda eſt iuxta id, quod diuus Ambroſius belle inquit: Tolle argumentum vbi fides quæritur. Qui & proinde in litaniis fertur addidiſſe, A Dialecticis libera nos domine. Nam vt & ipſe Nicolaus Cuſa cardinalis & integerrimus theologus inquit, garrula illa Logica ſacratiſſimæ theologiæ magis obeſt quam prodeſt. Cui quadrat illud Gregorii Nazianzeni aduerſus hæreſiarcham quendam, Vt quid examen veſparum aduerſus fidem concitas? vt quid Dialectica religionem decorare te credis? vbi māgis per Dialecticam religio fœdatur, & illa nobis quodammodo gigantimachia fabuloſa reperitur, dum aduerſus Deum in terris pugnatur. Et dum omnis ſermo cum quæſtione profertur, fit lingua bellatrix, verba ſunt iacula, ſermo eſt gladius: tota die ſine vllo fine pugnatur, & interdum mutuis vulneribus inter ſe vterq; proſternitur. Hęc ille beatus Eiuſmodi verborum pernicioſam & ſcandaloſam à Chriſtiano theologo alienam eſſe voluit Apoſtolus, cum Timotheo ſcribit: Noli contendere verbis. Ad nihil enim vtile eſt niſi ad ſubuerſionem audientium. Concordat Gregorius Magnus, Syllogiſtice, inquit, diſputare quid aliud eſt quam verbis contendere, & audientes ſubuertere? Abutuntur equidem ea arte plurimi, dum confidentia clamoris veritatem magis obruunt & impugnant, quam inquirant & promoueant. Hinc & quidam facete & belle inquit: Quid facit philoſophia in theologia? Nempe quod canis in balneo. Quibus ego adiicio, & dico, quod ſecularis philoſophia in ſacra theologia facit id quod abſynthium in melle, venenum in lacte, fel in vino, acetū in balſamo, fermentum in pane, zizania in agro, in veſte tinea, rubigo in ferro, mus in pera, ſerpens in gremio & idolum in Dei templo. Supra dicta deniq; omnia de philoſophia illa*, quam Apoſtolus Paulus inanem & fallacem ſtultamque, Auguſtinus rixandi libidinem & virulentam, Ambroſius ſcientiam apparentem non veram mēdacemq; ac ſophiſticam, Origenes plagam ranarum Ægyptiacam garrulamq; appellant, quamque ſancti Eccleſiæ doctores ſuis in voluminibus admodum deteſtantur, damnant reprobantq;, quę etiam omnia copioſe allegantur in decretis, potiſſimum diſtinct. xxxvi Nonne, & diſtinct xxxvii Vino inebriantur, &c. Poſtremo, ſi quis ea quæ ſcripſi me ex bonarum artium ignorantia odioque deprompſiſſe philoſophiæ coarguat, iactans illud vulgatum adagium, Scientiam non habere inimicum niſi ignorantem: nouerit is quiſquis fuerit ille Ariſtarchus, ingenue me fateri, paruam me philoſophiæ naturali, & præſertim Dialecticæ, operam in ſcholis impendiſſe, literisque exoticis: quoniam literæ illæ & artes quas Ethnici inuenerunt, proprie nec bonæ nec vere liberales dici poſſunt: nil ſiquidem ad libertatem ſpiritus, nihil ad bene beateque viuendum proſunt. Solæ id illæ ſacrę & cœleſtes literæ efficere poſſunt, ſine quibus omnis alia literatura vana eſt & muta. Quare rectiſſime glorioſus Hieronymus illum literas dicit neſcire qui ſacras ignorat. Omnes (inquam) ſcientiæ gentium vanæ ſunt: ſola Chriſti cognitio vera eſt ſapientia Quapropter malim cum apoſtolis apoſtolicisq; viris ruſticus cenſeri & piſcator indoctus, dummodo ſim vir bonus & fide catholicus, quam cum metaphyſicis illis theologaſtris ſine fide ſana & doctrina eruditiſſimus haberi philoſophus. Vix enim

fore

Digitized by Google

fore poteſt, vt quiſpiam ſit profeſſione philoſophus, & ſincera fide catholi cus, vt idem ſimul & Ariſtotelis Chriſtique ſit diſcipulus. Contingit quippe paſſim famatum iuxta dicteriũ, vt videlicet magnus philoſophus raro ſit bonus catholicus. Philoſophia ſiquidem ipſa gentilis & ethnica cum ſit ſuperſtitionum mater, & infidelitatis parens, perfidiæ ſuæ plures inficere conſueuit erroribus, bonis quam inſtituere moribus. Hinc eſt, beatiſſimus quod legislator noſter Benedictus, in pueritia Romam à parentibus ad ſupra narratas artes diſcendas liberales miſſus, in ipſis pene philoſophiæ foribus ſtudentium offendens prauitatem, greſſus ilico retorſerit, pedemque (vti diuus de eo ſcribit Gregorius) quem in mundum poſuerat, retraxit, ne cum ſcientia illorum hauriret & vitia. Mundum itaq; cum ſua ſtulta floccipendens relinquenſque ſapientia, more ſanctiſſimi præcurſoris Domini, vaſtæ ſolitudinis ſecreta petiit; ibique latens, ſoliq; Deo cognitus, cœleſtem illam ac diuinam ſapientiam aſſidua contemplatione hauſit perfectiſſime. Proinde in laudem eius ſancta canit Eccleſia: Sophiam deſpexit humanam, nactus angelicam, Seraphicam videlicet illam, quæ in ardentiſſimo Dei amore, & diuinæ bonitatis contemplatione conſiſtit. Quam quidem non natura, non philoſophia, ſed Dei gratia & myſtica illa theologia etiam ſine vllo literarum ſtrepitu Deo per intimum amorem perque purum & humilem affectum adhærentibus infundere ſolet. Hæc eſt illa myſtica theologia, de qua Vercellenſis abbas, commentator Dionyſii, inter alia ſic inquit: Frequenter amor penetrat, vbi cognitio phyſica foris ſtat. Legimus quoſdam ſanctos Epiſcopos minus imbutos fuiſſe phyſicis doctrinis, qui tamen myſticam theologiam captu mentis haurientes cęlos penetrarint, omnem phyſicam cognitionem ſubtiliſſime tranſcendentes, vſq; ad beatiſſimam Trinitatem. Hæc ille. Libet adhuc parumper hanc materiam pro cõclutione proſequi, doctiſſimi illius diuinarum ſcripturarum interpretis Eraſmi ſententiam ſupra dictis conſentaneam ſubnectendo. Ait itaque in compendio theologiæ ſuæ inter alia ita: Abunde magnus doctor eſt qui pure docet Chriſtum. Si turpe ducunt neſcire, quid diffiniat Scotus: turpius eſt neſcire, quid decernat Chriſtus. Si parum theologicum eſt non aſſequi quæ ſcripſit Durandus; minus theologicum eſt non aſſequi quæ ſcripſit Paulus. A diuinis oraculis nomen habet theologus, non ab humanis opinionibus. Et bona Theologiæ pars afflatus eſt, quæ non contingit niſi moribus purgatiſſimis. Hæc Eraſmus.

Guilhelmus Ockam, natione Anglicus, ordinis fratrum minorum, Scoti præfati diſcipulus, theologus Ariſtotelicus acutiſſimus, factionis ſiue ſectæ theologicæ quæ ab eo Ochaniſtarum appellatur, fundator inuictiſſimus. Hic inter alia contra Ioannem xxii hæreſim Fratricellorum, male de Chriſti paupertate ſentientium, damnantem prædicauit & ſcripſit, ſcribens pronunciansque eum hæreticum. Quocirca ab eodem Ioanne papa excommunicatus fuit. Qui ad Ludouicum imperatorem æque excommunicatum fugiens dixit ei, O imperator defende me gladio, & ego defendam te verbo. Manſitque excommunicatus cum excommunicato vſque ad finem vitæ ſuæ. Et (vt dicit Ioannes Tritemius) Scoti magiſtri ſui acerrimus impugnator fuit, & omnia illius dicta oppugnauit. Ockam denique iſte, ſcholaſtici certaminis agonitheta excellentiſſimus, agmen peregrini exercitus, id eſt philoſophicum, contra hoſtes Iſrael pugnans, in ſcripturarum campum adducit, factiſque theologorum copiis aſſociat; ſacra prophanis, diuinis humana, domeſticis exotica, orthodoxis ethnica, cęca preſumptione commiſcens & copulans; & adeo vſque quidem, vt auxiliares domeſticas pene excedant ſuperentque copias, multo plures videlicet philoſophorum, quam diuinæ paginæ in ſuis ſyntagmatibus auctoritates producendo: quaſi arma lucis, vtpote ſcutum fidei, galea ſalutis, & gladius ſancti Spiritus, nec non vtriuſque inſtrumenti aurea teſtimonia ad reſiſtendum diabolo & ſatellitibus eius hæreticis minime ſufficerent. Verum quam fauſte & prudenter id fecerit, ipſe viderit. Concordia equidem militum, non diſſidio belli obtinetur victoria. Quæ autem concordia ſit Iudæi & Chriſtiani, pagani & catholici, philoſophiæ & theologiæ, non video. Hoc vnum ſcio, quod ſancti patres, & claſſici illi Eccleſiæ doctores, aduerſus hæreſiarchas pugnãtes, non philoſophiæ ſed diuinæ autoritatis armis certant & teſtimoniis. Ex quibus vnus diuus videlicet Hieronymus contra Heluidium hæreſiarcham ſcribẽs, in ipſo pene exordio pugnæ literaturæ ita prædictas conformiter declamat: Non Rhetorici campum deſideramus elo-

quii,non Dialecticorum tendiculas, nec Aristotelis spineta conquærimus. Ipsa scripturarum verba ponenda sunt,vt ipsis quibus aduersum nos vsus est testimoniis reuincatur. Nec obstat, si obiiciatur, apostolum Paulum & alios plerosque Ecclesiasticos tractatores auctorum allegare testimonia gentilium. Allegant equidem, sed poetarum,sed oratorum, vel etiam historicorum,morales duntaxat vtilesq; sententias; non autem philosophorum,vtpote Aristotelis argutias,spinas Cleãthis,& Chrysippi contorta sophismata; non denique nodum Gordiani; non arborem Porphyrii, aut similium qui de formalitatibus,quidditatibus,genere & specie,esse & essentia,tractant; inania allegant dogmata: quanquam è diuerso sint complures sanctissimi orthodoxæ fidei doctores,qui nec poetarum, neque oratorum quantumuis morales allegant sententiolas, circa puram simplicem diuinarum literarum manentes auctoritatem. Ex quibus potissimi sunt: Chrysostomus, Ambrosius,Gregorius Magnus,venerabilis Beda, Anshelmus, & Bernardus mellifluus, multiq; alii. Reprehensibiles itaque sunt illi sacræ theologiæ desertores, noui videlicet theologastri, qui nimium gentili philosophiæ innituntur, perque eam fidei arcana quasi per impossibile probare, vel etiam roborare contendunt. Quod nihil aliud est, quam si quispiam Christianus in causa fidei cuiuspiam Iudæi vel pagani pro se vteretur testimonio: cum tamen inimicorum testimonia,etiam vera si forent, velut suspecta in iudicio reprobari soleant. Memoratos deniq; theologos nouos,in sacris philosophantes,taxat etiam purissimus ille Christianæ sapientiæ interpres, omniumque nostræ tempestatis theosophorum princeps, Erasmus Roterodamus, in supra allegato suo theologico compendio in hæc verba: Vehementer absurdum videtur cum rem tractas ab omni sapientia mũdana longe diuersissimam, nihil crepare nisi Pythagoram, Platonem, Aristotelem, Auerroem & his prophaniores autores,ad horũ opiniones velut ad oracula obstupescere. An non istud est Christi cœlestem philosophiam non condire, sed prorsus aliam reddere? Taxatur Chrysippus, quod totas tragœdias in eius commentariis quos de Logicis conscripsit, reperire licuerit. Quo iustius nos taxauerit aliquis, si viderit plus quam totum Aristotelem in theologorum commentariis inueniri? Quod si quis clamabit, absque exacta horum cognitione non esse theologum; equidem consolabor meipsum tot insignium virorum exemplis Chrysostomi,Cypriani,Hieronymi,Ambrosii,Augustini,Clementis,cum quibus rhetorcyus esse malim, quam cum quibusdam qui sibi plus quam videntur esse theologus. Deniq; consolabor me exemplo Petri ac Pauli,qui ista non solum non calluerunt, verum etiam damnant aliquoties. Certe constat, nunquam vsos esse. Idem quoque contra nouos scholasticosque theologos,qui subtilissime de instantibus, formalitatibus, deque (vt dixi) quidditatibus & essentiatibus disputant, in Moria sua ita inuehitur: Iam has subtilissimas subtilitates subtiliores reddunt tot scholasticorum viæ, vt citius è labyrinthis temet explices, quam ex inuolucris Realium, Nominalium, Thomistarum, Albertistarum, Occanistarum, Scotistarum,&c. In quibus omnibus tantum est eruditionis, tantum difficultatis, vt existimem ipsis Apostolis alio spiritu opus fore, si cogantur hisce de rebus cum hoc nouo theologorum genere conferere manus. Hæc Erasmus.

Alvarus denique, & ipse ordinis Seraphici, his claruit temporibus, Ioannis Scoti auditor,apud Ioãnem papam in pretio habitus. Contra supra memoratum Guilhelmum Ockam scriptis egit & verbis. Edidit plura, inter quæ extat volumen maximum de planctu Ecclesiæ intitulatum,&c.

Thomas de Valas, ordinis prædicatorii, theologiæ magister insignis, circa hæc tempora exponens se periculo ob fidem catholicam,prædicauit Auione publice contra papam Ioannem propter errorem eius de cæcitate animarum separatarum, omnibus prælatis Ecclesiasticis dissimulantibus,& diu tacentibus. Qui ob id anno proximo ab inquisitore hæreticæ prauitatis,sed & latenter hæretico, incarceratur Auione,vbi pro Christi fide multa passus est. Sed paulo post precibus Philippi regis Gallorum pro eodem papæ scribentis libertati datur.

Anno Domini MCCCXXXIV, Ioannes papa moritur, vitæ suę anno XC,& obiit Auione. Et antequam migraret è vita, reuocauit errorem suum supra dictum de animabus separatis. Ideo non potest dici hæreticus. Reliquit denique in thesauris suis ingentem

gentem vim auri atq; argenti, cuius cõputatio fuit aurearum drachmarum xxv millia, hoc eſt, millies xxv millia quod ſcripſiſſe arduum certe videtur. Nec legitur alijs tẽporib. eccleſia Romana fuiſſe locupletior, vt inquit Antoninus: q; quidem certiſſimũ eſt. Neq; enim tam diues erat temporib. Apoſt. dum videlicet beatus Petrus eandem rexerat eccleſiam. Qui velut verus Chriſti paupertatis zelator petenti eleemoſynã pauperi reſpondit, Argentum & aurum non eſt mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. Habuit quippe alium theſaurum, virtutum videlicet & gratiarum, quem & egenti communicauit; papa inops auro, virtute locuples; pauper in arca, diues in conſcientia; vacuus ære, plenus ſanctitate. Ditior deniq; & dubio procul hoc tempore fuit, quam olim Sixti papæ & martyris æuo, qui per beatum Laurentiũ theſauros eccleſiæ diſtribuit pauperibus. Opulentior inſuper, quam fuerat Gregorij primi temporibus, viri beatiſſimi, qui aliquot pauperum quotidie alebat millia. Quorum paſtoralem ſollicitudinem, gubernationem & vitam iſte ſi Ioannes papa fuiſſet imitatus; tantam auri copiam minime poſt relinquere quiuiſſet, ſecuriorq; atque beatior, miſericordiæ videlicet ac bonorum operum fructu comitatus, ſeculo ex hoc migrauiſſet. Sola equidem ipſa miſericordia comes eſt defunctorum, vnicuſq; ac ſalubertimus diuitiarum fructus ipſa eleemoſyna: ſine qua omnes diuitiæ ſteriles ſunt & caſſæ, ſuiſq; pernicioſæ poſſeſſoribus. Theſaurus equidem omnis, qui ad quotidianum non eſt vſum neceſſarius, ſuperfluus eſt, nec conſeruandus, pauperibus ſed, viduiſque ac orphanis erogandus, iuxta illud Saluatoris dictum: Quod ſuperfluum eſt, date pauperibus. Et Canon inquit: Aurum habet eccleſia, non vt conſeruet, ſed vt pauperibus eroget. Non dicit, ſcortis aut hiſtrionibus. Quamobrem niſi põtifex iſte Ioannes magnus quoq; fuerit eleemoſynarius, minime ob prædicti theſauri collectionem tantopere laudandus foret, magis ſed arguẽdus. Paſcendarum equidem ouium Chriſti, non etiam oculorum, æruginis, & tinearum curam ſuſceperat. Quin etiam ob caduca illa fluxaque bona temporalia, quæ & dare & eripere ipſa fortuna poteſt, nemo vel bonus laudabiliſue efficitur.

Anno Domini MCCCXXXV, Benedictus duodecimus Ioanni defuncto ſucceſſit in ſede Petri, homo conditionis infimæ in ſæculo, ſed moribus & ſcientia clarus, ex monachali ſecta ordinis Ciſtercienſis aſſumptus, ſeditq; annis VII.

Exrudimento Chronicorum de eodem.

Benedictus electus in vigilia Thomæ Apoſtoli proxima die conſiſtorium tenuit, vbi pronunciauit nũquam velle gladio materiali vti, ſed pacem quærere; item quod nemo religioſus ad curiam pro beneficio impetrando venire deberet; item eleemoſynas menſæ papalis reſtituit pauperibus, quæ ante per familiares papæ diripiebantur, de qua cẽtum perſonæ refici laute poſſunt. Item voluit omnes prælatos à curia recedere, & ſuis in dignitatibus reſidere.

Anno Domini MCCCXXXVII, Cometes quatuor mẽſes apparuit, & antequam extinctus fuit, emicuit alter menſibus duobus. Et ſequuta eſt peſtis ingens.

Anno Domini MCCCXXXIX, Benedictus papa nouas conſtitutiones religioſis omnibus ordinauit, ſtatuitq;, vt prouinciale capitulum de triennio in triennium ſeruaretur in ordine ſancti Benedicti: quæ conſtitutio vſque in præſens tempus ſtricte obſeruatur per Germaniæ diœceſes. Eodem anno cenſu Florentiæ Italiæ vrbe, Leonis decimi eius nominis papæ loco natiuo, agitato reperta ſunt hominum intra vrbem degẽtium nonaginta millia. Hoc ſcribo ob reuerentiam prædicti Leonis papæ qui noſtra ætate Petri ſucceſſor habetur, qui de magna quadam Florentinorum familia natus eſt.

Anno Domini MCCCXL, inter Anglos & Gallos cruentiſſimum geſtum eſt bellum, in quo Galli fuere ſuperati, multis eorum millibus occiſis. In eodem prælio Ioannes Bohemorum rex cecidit, vt ſupra anno Domini MCCCXXII dictum eſt per anticipationem. Ibi lector quærat, & latius ſcripta inueniet. Eodem anno, Florentiæ peſtis XVI millia vrbanæ multitudinis extinxit, & per pagos fœda ſtrage deſæuit.

Anno Domini MCCCXLI, Benedictus papa obijt, cui Clemens VI, noſtri ordinis monachus, ſequẽti anno ſucceſſit. Benedictus præfatus conſanguineos vix videre voluit, dicens papam conſanguineos & affines non habere. Sic dicitur.

Anno Domini MCCCXLII, Clemens ſextus Auione vbi tunc curia erat, in ſummum creatur pontificem, antea Petrus Boheri vocatus, monachus ordinis ſancti patris

noſtri Benedicti,ex monaſterio Lemonicenſi aſſumptus: ſeditq; annis x,menſ v i,dieb. x v i,nomine & re clemẽs,& totus virtuoſus. Multa religioſe conſtituta per Benedictũ anteceſſorem ſuum mitigauit,egregius ſermonum ſcriptor & declamator,ſacræ theologiæ M.celeberrimus,& in iure canonico peritiſſimus. Scripſit cõplura,& ob id inter ſcriptores eccleſiaſticos numerari & computari commeruit.

Viri doctrina excellentes, qui his clarnere temporibus.

Lapus de Caſtellione,abbas ſancti Mimatis ordinis diui patris noſtri Benedicti iuriſconſultiſſimus.

Bartholomæus Piſanus,qui ſummam Piſanam fecit,ord.prædic.

Albertus Brixianus, & ipſe in vtroque iure eruditiſſimus, eiuſdem ordinis. Item *Bernus Parentinus* & ipſe ord.prædic.

Heinricus de Vrimaria,theologus ordinis eremitarum.

Hermannus Schildis,eiuſdem ordinis, qui multa ſcripſit.

Simon de Cremona,eiuſdem ordinis, prædicator altiſonus.

Simon de Caſſia,& ipſe ordinis eremitarum beati patris Auguſtini,vir reuera religione & doctrina clariſſimus, & ſpiritu prophetiæ inſignis. Hic puriſſime atque Chriſtianiſſime diuinam tractauit expoſuitque ſcripturam,philoſophiam ipſam ethnicam prorſus à ſacris literis reijciens,damnans & reprobans. Hinc & magno volumine quod ſuper Euangelia edidit, & de geſtis Saluatoris prætitulauit, nullius vtitur philoſophi quantumuis moralibus dictis. Quin & in eodem theologos philoſophiæ innitentes vehementer reprehendit & arguit; ſimiliter Scholaſticos qui per Vtrum & ſyllogiſticas quæſtiones diuinos ventilant apices,inter alia ſic inquiens ſuper illud,In columna nubis loquebatur ad eos,Pſalmo octuageſimo nono: Nubes fuerunt apoſtoli & euangeliſtæ, quia altitudinem ſcientiæ habuerunt & doctrinæ, ſed multi hæretici conati ſunt ſuperaſcendere. Multi ſapientes naturales fuerunt, ſe iſtis ſuperiores exiſtimantes. Multi etiam doctores appellati catholici nomine fuerunt, neſcio ſi in animo extiterunt: nouitate loquendi miſcendo cum ſupernaturali theologia naturalem, cum ſcriptura diuina philoſophicam, hiſtoricam & poeticam, ſibijpſis ſuperuolitare ſunt viſi; & quod eſt certum in dubium reuocantes per Vtrum: & quod eſt clarum & lucidum, in turbidum & obſcurum redigentes per Vtrum. Et poſt pauca: Et ſyllogiſtica forma vtentes videntur neſcire loqui niſi per Vtrum, puram & ſimplicem ac neceſſariam ſacræ ſcripturæ ſcientiam non habentes, additis ſyllogiſmis quærunt aperire per Vtrum. Cum reprehenduntur à ſanioribus & clarioribus,ſcutum ſyllogiſmum, peltam faciunt per Vtrum.Et in tantum ſe ſuper altitudinem nubium leuauerunt, vt modum loquendi Prophetarum, Chriſti & Apoſtolorum, & verorum & ſanctorum doctorum correxerint per ſyllogiſmos & tomos: quaſi pulchrior & aptior ſit modus loquẽdi philoſophicus & Ariſtotelicus,ſyllogiſticus & dialecticus,topicus & elenchicus, rhetoricus & ſatyricus,quam ille quem docuit,tenuit,edidit,& per prophetas ſanctos,apoſtolos approbatos dederit pater,& filius,& ſpiritus Sanctus.Et in tantum exorbitauerunt naturales hominum mentes,vt ſuper altitudinem nubium ſe extollant;dicentes atque credentes,quod theologica non poſſunt apprehendi, niſi cæco Ariſtotele duce, & viam præbente orbato Platone,atque cæteris præeuntibus philoſophis; veris priuati luminibus, ſolum innitentibus baculis ſcientiæ naturalis: quaſi velint aſſerere, quod in docendo & diſcendo ſuperuolitet ſcientia naturalis, de quibus ſcriptura dicit, Vani ſunt omnes homines, in quibus non ſubeſt ſcientia Dei. Item idem ad propoſitum libro v i i i de ſcientia naturali loquens ita infert, Qui dixerunt & dicunt veram theologiam non poſſe conſcendere, niſi per iſtam ſcientiam naturalem; ſimiles facti ſunt ædificatoribus turris Babel, qui per altitudinem turris credebant in ſuperna conſcendere, &c. Idem: Chriſtianus ſum, in fide loquor, à ſpiritu ſancto accepta licentia, qui docet omnem veritatem, literalem, allegoricam & moralem. Dico, neque ſummum pontificem neque cæteros operam debere dare philoſophiæ aut artibus: neminem ex his vidi aut audiui aliquando ad fidem conuerſum: eccleſiam Dei non vidi ex hoc in aliquo tutam, & cætera. Quot quæſtiones vanæ & inutiles corda ſimplicium ſubuertentes, quot diſceptationes in moribus, quot opiniones atque doctrinarum nouitates temporibus noſtris infelicibus

inſurrexe-

insurrexerunt? De eis dolor cogit me plangere magis, quam aliquid dicere. Ideoq; & idem illuminatiſſimus theologus dicit in alio loco memorati voluminis: Legi diſputantes doctores, confeſſores, cœnobitas, anachoritas, & nihil in eis pro eis & pro alijs vtile reperitur per inanem philoſophiam: imo quotquot iſta ſcientia fuerunt imbuti, Chriſtianitatis titulum cognoſcentes, libellum huic meretrici dedêre repudij, accipientes virginem vxorem de populo ſancto Dei, videlicet fidelem ſcientiam, non corruptam ſophiſmatibus atq; garrulitatibus Dialecticorum, non aſtralibus decretis infectam, non contentionibus ſeruientem de creatione mundi, de potentia Dei, de ſapientia Dei, de prouidẽtia Dei, &c. Et poſt aliquanta de ſeipſo loquitur in hæc verba. Iuuenis fui, aliquali dotatus ingenio intẽdebã his ſcientijs, ſicut & coætanei; credens ex his placere altiſſimo, atq; ita dẽre pfecta vita peragi. Cum vero omnes collegas meos viderem in hanc tenebroſam voraginem proſilire; accidit quadã die in meis teneris annis, me ferentem omnes fere libros naturales ſub chlamyde, vt ſumma diligentia repeterem quæ audieram à doctore. Et cum interrogaret me qui creditus ab omnibus ſanctæ vitæ, dicens: Quid eſt hoc quod defers frater? libros naturales me ferre reſpondi. At ille: Non eſt hęc via tuta, neq; vocatio tua, nec verorum Chriſtianorum intendere naturæ, ſed gratiæ. Verbis quoq; completis, tãta celeritate mutatum eſt cor meum, vt ſi voluiſſem, non potuiſſem codices aperire naturales. Quare Deo diſponente ad Theologiam me conuerti, &c. Et aliquali luce perfuſus, puro & claro animo intellexi, meretrices eſſe inutilibiles animi omnes iſtas ſcientias, animam indeuotam & volantem per aera conſtituentes, & denegãtes ſuis peritis viam humilitatis in fide atq; in moribus ſæpe. Hæc omnia ille Simon de Caſſia, Chriſtianiſſimus theologus; quem per omnia ſui quidem ordinis, noſtri ſed temporis, magnus ille theologus, Martinus Luther, Wittenbergenſis Academiæ ornamentum & corona, in diuinarum expoſitione ſcripturarum imitatur. Qui & ipſe, omni prorſus poſthabita & contempta philoſophia, puriſſime ſacras tractat docetq; literas; aſſidue admiranda & pene inaudita diuinorum eloquiorum arcana producens in lucem; ob magnitudinem ingenij & dexteritatem toto reſonatus in orbe; quanquam nec ipſe inſtar diui Hieronymi æmulorum careat inuidentia, ſcholaſticorum videlicet theologiſtarum qui in ſacris philoſophantur literis, perſecutione. De quibus omnibus infra ſuis locis & annis dicetur propenſius.

Anno Domini MCCCXLVI, Adoardus Anglorum rex Philippum Gallorum regem ſuperat: quo prælio ſupra viginti millia hominũ perierunt, in quo & Ioannes Bohemiæ rex cum multis baronibus cecidit. Et hoc certum cõſtat, licet ſupra an. Dom. MCCCXL ipſum interiſſe per errorẽ ſcripſerim, ob belli ſimilitudinem deceptus, per incuriam ſeu magis (vt fatear) præſumptionem, non reſpiciens hiſtorias. Verum id non nouum, ſed humanum & mortalium eſt. Humanum quippe eſt errare, ſapientis autem emendare.

Anno Domini MCCCXLVII, Wittigo Epiſcopus noſter obijt. Cui Ioannes primus ſucceſſit, vt infra dicetur anno eodem. Hoc quoq; anno validiſſima peſtilentia fuit per totam Galliam, ita vt greges & armenta vagabantur in campis ſine poſſeſſore quæ ſequentibus annis vaſtauit & Germaniam, vt infra ſub anno Domini MCCCLXX dicetur, præſertim Saxoniam.

IOannes eius nominis primus, ex ſtirpe nobilium de Miltitz dictorum originem trahens, anno Domini ſupra memorato MCCCXLVII, Wittigone humanis exempto canonice electus ſucceſſit, in numero epiſcoporum Nuẽburgenſis eccleſiæ XXIV. Iſte Ioannes priuilegium indulgentiarum quatuordecim Epiſcoporum pro eccleſia noſtri monaſterij Auione vbi tunc erat curia papalis, hoc anno impetratum ſua quoq; auctoritate confirmauit & approbauit, anno Domini MCCCXLIX, vt infra anno patebit eodem. Tandem anno Domini MCCCLXXII, quinto videlicet ſui regiminis, inter chorizãdum (vt infra rurſus hoc eodem dicetur anno) miſera & repentina interijt morte.

De quibuſdam euentibus tempore huius Epiſcopi Ioannis.

Anno Dom. MCCCXLVII, qui eſt primus Ioannis epiſcopi noſtri, Ludouicus imperator in venatione cadens de equo mortuus eſt, & (vt ſcribũt multi) intoxicatus per Ioãnam vxorem ducis Auſtriæ quæ tum præſens erat. Et licet excommunicatus obierit, ſigna

tamen pœnitentiæ & contritionis oſtendit. Hinc ſepelitur Monaco in Eccleſia parochiali ſolenni apparatu & pompa, cuius Mauſoleum marmoreum & pretioſiſſimũ ego ibidẽ contẽplatus ſum. Quo defuncto ſucceſſit in imperio Carolus eius nominis quartus, filius Ioannis regis Boemiæ, in prælio cõtra Anglos interfecti. Fuit iſte Carolus, vir multarum linguarũ & literarum peritiſſimus, iuſtuſq;, ac rectus, & timẽs Deum, bonos diligens, & malos odio habẽs. Is ob iuſtitiam nonnullas leges condidit, quæ adhuc extant, & Carolinæ nuncupãtur. Is quoq; ſcholam liberalium artiũ in Praga erexit, eccleſiã eiuſdem vrbis ad metropoliticum decus ſublimauit, cum antehac pontifici Mogũtino ſubiecta fuerat. Clarus profecto imperator, niſi (vt aliqui ſcribũt) Bohemici regni gloriam magis, quam Romani imperij quæſiuiſſet. Nam Wenceslaum ex filijs ſuis natu maiorẽ imperio ſibi ſucceſſorem adhuc viuens ordinare conatus eſt, idque pecunia. Nam cum principes electores haud facile ad eam rem trahere poſſet, quod virtute obtinere nõ potuit; pretio comparauit. Promiſit namq; cuilibet electorum centum millia aureorum. Quæ cum dare non poſſet, illis Romanæ reipublicæ vectigalia obligauit in perpetuum imperij malum. Nam poſt hæc extollere caput imperium haud potuit pecuniæ neruis deſtitutum: quemadmodum antea cuncta per orbem vectigalia ad imperium pertinebãt, quæ nunc principes & epiſcopi paſſim vſurpant. Et ita ex cauſa ſupra dicta per Carolum hunc regalia ab imperio alienata fuere.

Anno Domini MCCCL, per Saxoniam validiſſime deſæuit peſtis. Nam in Lubec vna æſtate obierunt XC millia hominum. Porro à primis veſperis Laurentij vſque ad ſecundas obierunt ibidem MD homines. Lubecenſem etenim ante peſtem volebant latius expandiſſe ciuitatem præ multitudine populi. Sed Dominus moderauit vocans populum de medio.

Anno Domini MCCCLII, Clemens papa appoſitus eſt ad patres ſuos, cui Innocentius ſextus ſucceſſit, qui ſedit annis X. Hic (vt in rudimento Chron. dicitur) decimam poſtulauit à clero de omnibus prouentibus, ſed nemo illi dabat. De quo & in ſequentibus dicetur ſuis locis. Eodem anno, Ioãnes epiſcopus noſter (vt in multis legitur Chronicis) in die Ioannis Euangeliſtæ ob honorem nominis ſui complures dominas ſpecioſas & nobiles inuitauerat. Chorizanſq; inter duas medius quas ipſe manibus tenebat, repente cadẽs miſerabili morte expirauit, anno ordinationis ſuæ V. Mortuus (inquam) nõ vt epiſcopus, non vt ſacerdos, ſed velut hiſtrio vanus, & vir ſeculo deditus. Mortuus (inquam) non in atrio, ſed theatro, non in loco ſacro ſed prophano, non in eccleſia ſed chorea. Proinde ex fine eius & operibus ille præſul fuiſſe probatur ex grege illorum præſidum, qui non per oſtium, aliunde ſed conſcendunt in ouile Chriſti, qui officium epiſcopale neſciunt, curam paſtoralem poſtponunt, clerum contemnunt, populum ſibi commiſſum negligunt, pauperes floccifaciunt & fame perire ſinũt; qui chartiludio aut fritillo plus quam Euangelio intendunt, & Venerem Bacchumque magis quam Chriſtum venerantur & colunt; qui denique delicijs corporalibus & mundi voluptatibus ſine Dei metu inſeruientes, ſola terrena ſapiunt, pariterque & propriæ & commiſſorum ſalutis immemores, futura minime proſpiciunt. Quos quidem Baptiſta ille Mantuanus, poetarum noſtri temporis facile princeps, alterq; Virgilius, in quodã carmine egregie taxat, inter alia ita reſonans:

Neglecto ſuperum cultu, ſpretoq; tonantis
Imperio, Bacho indulgent, Veneriq; miniſtrant:
Sacra ferunt auro: numis altaria condunt:
Auro vina libant: auro laquearia fulgent:
Scorta tegunt gemmis: canibus conuiuia ponunt:
Exuuiis inopum culti, diſeſq; rapinis:
Succeſſu elati: ſuperos, Acherontaq; rident.

Et poſt pauca:

Heu fruſtra inceſtis iterant ſacra orgia dextris,
Sancta Deum vanis penetralia vocibus implent,
Irritant, iraſq; mouent, non numina flectunt. Hæc ille.

Ioanne itaq; epiſcopo ſupra memorato defuncto ſucceſſit ei in regimine noſtræ diœceſis Rudulphus Pincerna baro, vt ſequitur.

Rodol-

Digitized by Google

RODolphus Pincerna XXV Epiſcopus Nuenburgenſis, anno Domini MCCCLI, quo & Ioannes defunctus eſt, inſtitutus præfuit annis X. Quem pincernam ideo reor cognominatum q; fuerit de proſapia pincernarum, qui præpotentes quondam barones in Haſſia atq; Doringia fuiſſe leguntur, & in præſens vſq; tempus in Doringia florent, non tamen (vt olim) opulenti & famigerati. Enimuero antiquitus celeberrimæ opinionis & grandis fuere auctoritatis, huius inter ſatrapas terræ. Quorum vnus noſtri præſulis de quo agim⁹ æquiuocus, & ipſe Rodolphus videlicet dictus Pincerna de Varila, claruit circa an. Dom. MCCXXXII, vir ſummæ prudentiæ, & armis exercitatiſſimus. Quem Luduicus Lãtgrauius Doringiæ ille piiſſimus pro adductione ſponſæ ſuæ Elizabeth diuę direxerat cum magno comitatu in Vngariam: qui & commiſſa ſtrenue cũcta perfecit ipſe quoq; poſt obitum dicti Lantgrauij ſingularis, fidelis & deuotus patronus & defenſor eiuſdem ſanctæ ſemper fuit Elizabeth. Eam ob rem, pariterq; fortunam ac potentiã ſuam, inter eum & comites Doringiæ magna orta eſt diſcordia, magnæq; villarum vaſtationes vtrinq; cõmiſſæ. Qui & tandẽ pugna iuxta Mulhuſen commiſſa, victoria meritis S. Elizabeth potitus, quatuor ex memoratis comitib. Gũtherũ videlicet comitem de Keffernberg, & eius filium Bertholdum, Henricum quoq; & Guntherum comites de Schwartzberg cepit, captoſq; ſecum abduxit ac in vincula cõiecit, quouſq; ſe grandi ære redimerent. Hæc ob reuerentiam epiſcopi Rodulphi dicta nũc ſufficiãt.

Anno Dom. MCCCLIII, Rodolphus epiſcopus noſter vti ſpecialis noſtri archiſterij deuotuſq; patronus ac fautor dedit nobis priuilegium corroborationis ſuper incorporatione eccleſiarũ Briſenitz & Lobichaw, &c. Incipit. In nomine domini, Amen. Nos Rodulphus Dei gratia epiſcopus, Luduicus præpoſitus, totumque capitulum eccleſiæ Nuemburgenſis præſentibus literis lucide proteſtamur, quod literas donationis factæ per Nobiles vires dominum Theodericũ Burggrauium de Kirchberg, nec non dominum Hermannũ de Lodenburg, ipſorumq; hæredes monaſterio Putzauienſi vidimus in nullo vitiatas de eccleſijs parochialib. in Briſenitz & Lobichowe cum dotibus & capellis infra terminos & limites ipſarum parochiarum conſtitutis, videlicet Wintperg, Kirchberg & Vber Lobichau, & adhuc in antea conſtruendis. Vt ergo eidẽ monaſterio Putzauienſi ſpeciali noſtræ filiæ tanq̃ indigenti vtilitatis aliquid cõferre videamur, dictam donationem tanquam perfectam & legitimam, ac omni iure ſubnixam approbamus, ratificamus, & præſentibus confirmamus, &c. Actũ & datum anno quo ſupra.

Anno Domini MCCCLIV, Ioannes de Iſenberg XXVIII, Epiſcopus Miſnenſis obijt, qui dederat monaſterio Buchenſi parochiam in Leyſenitz.

Studium Heydelbergæ his temporibus fundatum eſt vniuerſale per Rupertum Rufum, ducem Baioariæ, Luduici imperatoris nepotẽ. Floruit & hoc tempore Fridericus eius nominis ſecundus, Lantgrauius Doringiæ, & Marchio Miſnenſis. Is cum eſſet vir ſtrenuus & prudens; alienata per Albertum auum ſuum Lantgrauium Doringiæ, quę ſc. per patrem ſuum Fridericum recuperari non poterant, magnifice cœpit vendicare, pacis zelator ſtudioſus: quandoquidem Eckersbergum ſiue, vt alij dicunt, Hectorisborgium, Dornberg, Friburg & Saltz recuperauit, & ſaluum conductum in toto ſuo dominio ſtrenuiſſime obſeruauit, & cõtra facientes perſequi, & expugnare non deſijt. Habuit autem vxorem Mechtildem, filiam Luduici imperatoris, quæ genuit ei filios quinq;. Primus mortuus eſt in pueritia: ſecundus Fridericus, & is ſucceſſit ei in principatu; tertius Balthaſar: quartus Luduicus factus epiſcopus in diuerſis locis, extinctus in Caluis tẽpore choreæ terribiliter vt infra anno Domini MCCCLXXXI patebit: quintus Wilhelmus, marchio Miſnenſis. Fridericus itaque prædictus, ſenior cæteris, duxit vxorem Catharinam de Henneberg prudentiſſimam, cum qua caſtrum Coburg acquiſiuit: cum qua genuit tres filios, Fridericũ, Wilhelmum, Georgium. Hic Fridericus ſenior fratres ſecum indiuiſe in vna curia cum vxoribus eorum vſq; in finem vitæ habuit: quod ſignum maximæ fuit prudentiæ. Idemque cum dictis ſuis fratribus Erphordiam obſedit ob fratrem ſuum ſuum Luduicum, cui papa de archiepiſcopatu Moguntino prouidit: ſed capitulum dictæ eccleſiæ eum admittere recuſabat: ſub qua diſcordia Erfordenſes complures clericos captiuarunt & peremerunt.

Anno Domini MCCCLV, Carolus Romæ ſolemni celebratione à duobus cardinalibus inunctus imperij coronam tranquilliſſime ſuſcepit.

Digitized by Google

Anno Domini MCCCVI, terræmotus maximi fuere in varijs mundi partibus. Corduba in Hiſpania & Sibylla vrbes ciciderunt. Et Baſilea cum alijs in Germania.

Anno Domini MCCCIX conſiſtorium vrbis Lubicenſis comburitur per negligentiam illorum qui pulueres pro bombardis conficiebant, vt dicitur in Chronica Rudimenti. Quod miror quomodo ſtare poteſt, cum multi ſcribant, machinam illam bellicam, videlicet bombardas, ab Alemannis noſtris repertam anno Domini MCCCLXXX. Quod etiam aſſerit Ioannes Cochlæus in Coſmographia ſua.

Anno Domini MCCCLXI, Otto Epiſcopus Magdeburgenſis obijt. Poſt quem Luduicus marchio Miſnenſis eligitur, ſed ciuibus non placuit. Hinc Theodericus ordinis Ciſtercienſis ex monaſterio Lenynẽſi factus primo Sareptenſis, poſt Sleſwicenſis, ſubinde Myndenſis Epiſcopus, qui apud Carolum quartum ob eloquentiam ſuam & probitatem in pretio erat, omnium conſenſu eligitur: præfuitque annis VII. Fuit autem ſecundum ſeculum conditionis infimæ, filius pannicidæ in Stendel. Is magnalia complura ſui tempore regiminis perfecit, multa redemit & recuperauit, arces Aldeſleue, Saltzmunde, Hotensleue, item arcem in Caluis primus ab ipſo fundamento erexit cum foſſatis & alijs neceſſarijs. De obitu eius vide infra, anno Domini MCCCLXVIII.

Anno Domini MCCCLXII, Innocentius ſextus obijt in Gallia, ſepultuſq; eſt in monaſterio diui Andreæ, ordinis Carthuſienſium quod ipſe proprijs impenſis fundarat, & dotauerat, cui ſequenti anno Vrbanus, vt patebit, ſucceſſit. Eodem anno Rodulphus Epiſcopus noſter migrauit è vita, poſtquam feliciter eccleſiam commiſſam decem rexerat annis: Cui Godehardus (vt infra ſequitur) ſucceſſit.

GOdehardus, ex illuſtribus comitibus de Suartzburg originem ducens, mortuo Rudulpho Nuemburgenſi prælatus eſt eccleſiæ, epiſcoporum eiuſdem eccleſiæ XXVI. Is cum aliquandiu præfuiſſet laudabiliter eccleſiæ Nuemburgenſi; tandem poſtulatus eſt in epiſcopum Herbipolenſem. Quod ambiguum mihi plurimum videtur, tum quia eccleſia Herbipolenſis eius nominis præſulem nullum vnquam habuerit, quemadmodum catalogus eorundem indicat, & certiſſime conſtat, niſi ſimilitudo nominis aut vitium ſcriptoris in errorem nos traheret. Eccleſia equidem illa opulentiſſima & inclyta Herbipolenſis circa hæc tempora habuit antiſtitem, etiam vnum comitem Suartzburgenſem, ſed nomine Gerardum, promotum ad eandem eccleſiam conſenſu papæ Gregorij XI per Carolum imperatorem quartum. & diu præfuit, annis videlicet XXXI. Obiit etenim anno Domini MCCCCIII, ſub Ruperto rege, vt infra patebit. Idcirco quid de præmiſſis verius ſit, ingenioſo inueſtigandum relinquo lectori. Ego de hoc eatenus certiorari non merui. Sed neq; quo anno cœperit aut certe obierit, inuenire valui. Solummodo ille vulgatus catalogus & mancus epiſcoporũ noſtrorum refert de eo, quod comes fuerit de Suartzburg; quodq; poſtulatus ſit ad Herbipolim; ſed quo anno Domini, minime exprimit. Inde aliud ſequitur inconueniens & ambiguum circa annum primum & exordium regiminis ſui ſucceſſoris, de qua incuria dicetur infra. His temporibus Brigitta vidua ſanctiſſima de regno Sueciæ claruit, cui Deus multas reuelationes fecit. Hæc ordinem Saluatoris inſtituit. Et eius feſtum die XXIII Iulij agitur. Quæ etiam dixit mundum ſuo tempore eſſe viliorem, quam in diluuio, & ideo merito periret, niſi precibus ſanctorum adiuuaretur. Hoc quoq; tempore vel circa Carolus imperator ſtudium vniuerſale erexit & inſtituit in Praga Bohemiæ, & ex cathedrali metropolitanam ibidem fecit eccleſiam, quæ antea Moguntino (vt ſupra dictum eſt) ſubiecta fuerat Archiepiſcopo.

Anno Domini MCCCLXIIII, Vrbanus quintus ordinis diui patris noſtri Benedicti, monaſterij videlicet Maſſilienſis abbas, Auione canonice creatus, cathedram ſancti Petri aſcendit, ſeditq; in ea annis octo, in numero pontificum CCIII. Is cum Curia Italiam & ad Vrbem vſq; peruenit: ſed poſt breue reuerſus eſt in Galliam. Hic quoq; regulam ſanctæ Brigittæ approbauit. Fuit autem iſte Vrbanus magnæ literaturæ, decretorum videlicet doctor, & ſanctæ vitæ. Qui tandem intoxicatus diem clauſit extremum.

Eodem anno, Luduicus rex Pannoniæ Venetis graue bellum intulit prævaluitq;.

Eodem anno, quidam Scholaris in Libeck obdormire cœpit, dormiuitque continuo.

tinue per ſeptennium in eadem vrbe abſque euigilatione: poſtea euigilans diu ſuperuixit.

Anno Domini MCCCLXV, Gerardus Epiſcopus Hildeshemenſis, fretus adiutorio virginis Mariæ, plurimos hoſtes publico bello cepit, ſcilicet Ottonẽ ducem de Brunſwig, Theodericum archiepiſcopum Magdeburgenſem, & Albertum Epiſcopum Halberſtatenſem qui maximus dialecticus & philoſophus. Vnde Gerardus prædictus cum eſſet rhetor facundus, ad captum Albertum dixit, inſultans: Iam Rhetorica vicit Logicam. Et rurſus ad eundem fertur dixiſſe: O Epiſcope proponam tibi hodie vnum inſolubile; (cippum intendens vel ſimile aliquid) ſi ſoluere quiueris, libet abibis: detinuitq; vinctos, quoadusque ſe multa redimerent pecunia. Circa hoc tempus lector quidam Paulus Cracouiæ in conuentu fratrum prædicatorum contra conceptionem immaculatam beatiſſimæ virginis prædicans, ſubito coram omni populo corruens horribiliter expirauit, vt teſtatur Heinricus de Haſſia, & multi alii. Quod factum plures terruit in hac materia ſcribentes. Fatuum eſt enim de ſecretis Dei nimis curioſe inueſtigare.

Viri ſapientes qui hoc tempore ſcriptis fulſerunt.

Philippus de Pergamo, prior monaſterii ſanctæ Mariæ perpetuæ virginis in Padua. Is inter alia ſcripſit ſuper Ethicam Catonis.

Petrus Bertholis, natione Gallus, patria Pictauienſis, prior ſancti Eligii Pariſienſis, ordinis diui patris Benedicti. Scripſit inter alia repertorium morale libr. 3, item reductorium morale libr. 4, Breuiarium hiſtoriarum Bibliæ libr. 1. Incipit, Conſiderans hiſtoriæ prolixitatem, & eſt compendium per figuras & catenas, & nos habemus, ſed cuiuſdam audaculi & inſipientis incuria & contemptu diſſipatum. Scripſit & Epiſtolas complures ad diuerſos.

Gregorius de Arimino, theologus acutiſſimus, ordinis eremitarum diui Auguſtini.

Thomas de Argentino, eiuſdem ordinis.

Franciſcus Maronis, ordinis Minorum doctor illuminatus.

Ioannes Bocatius, rhetor & poeta clariſſimus, Franciſco Petrarchæ multum familiaris, vt ex Epiſtolis inuicem miſſis patet.

Matthæus quoq; ***de Cracouia*** hoc tẽpore claruit, & ipſe ſecularis theologus, magnæ, & vitæ & eruditionis.

Anno Dom. MCCCLXVIII, Theodericus archiepiſcopus Magdeb. obiit cum totius cleri & populi planctu magno, & ſepelitur (vt deſiderauit) in cœnobio Lettinenſi Ciſtercienſi, in marchia vbi profeſſus fuerat: cuius tumbam mirificam ibidem cum ſuo Epitaphio & vidi & legi. Succeſſit itaque ei electus per capitulum Fridericus Epiſcopus Merſeburgenſis, qui ſolum 4 menſibus præfuit, quia papa noluit eum confirmare, ſed inſtituit loco eius Albertum baronem de Sternberg, qui ante fuit Epiſcopus Suerinẽſis, deinde Luchmaſchlenſis in Bohemia, poſtremo in archiepiſcopũ Magdeburgẽſem opera Caroli imperatoris per Vrbanũ papam (vt dixi) inſtituitur. Sed poſt reſignauit.

Anno eodem, Waltherus Epiſcopus Auguſtenſis fuit interfectus doloſe in Myndelhaim. Ordo Ieſuitarum Senis vrbe Ethruriæ hoc tempore cœpit & confirmatur.

Anno Domini MCCCLXX, Vrbanus papa obiit: cui Gregorius vndecimus in pontificatu Romano ſucceſſit, ſeditq; annis VII. Is curiam ex Gallia Romam reduxit cum ingenti totius Italiæ gaudio & exultatione. Cuncta quippe collapſa pene & deſtructa fuerant cum ipſa republica per abſentiam pontificum. Tandem poſt multos labores quieuit in Domino. Poſt cuius obitum ſecuta eſt tribulatio maxima, quam dominus ſanctæ Brigittæ præoſtendit, propter peccata cleri & quaſi omnium hominum, quia veriſſime tunc completum erat illud Ioan. dictum: Mundus totus in maligno eſt poſitus. Eodem anno, Gerlacus de Naſſaw archiepiſcopus Moguntinus obiit, poſtquam præfuerat annis XVII: cui ſucceſſit Ioannes Gallicus conſanguineus Caroli quarti, ſcilicet ann. 2. Eodem etiam anno, Albertus de Sternberg, archipræſul Magdeb. reſignauit, & in Bohemiam reuertitur, reliquias multas & pretioſas furtim ſublatas ſecum deferens, caput videlicet ſanctæ Felicitatis, brachium ſancti Stephani, caput ſancti Philippi, & partem vexilli ſancti Mauricii &c. Succeſſit itaque ei Petrus per modum concambii. Ille equidẽ Petrus poſitus fuit ad Eccleſiam Luchmaſchlenſem, quando dictus

Albertus fuit electus in archiepiſcopum Magdeburgenſem: qui volens redire ad natale ſolum, cum Petro illo cambiuit, & (vt dictum eſt) cum ſpolio ſacrilego ad ſuam antiquam reuerſus eſt ſedem. Petrus autem archiepiſcopatum Magdeburgenſem annis nouem gubernãs, tandem & ipſe per viam permutationis ad Epiſcopatum Vlmuzenſem in Morauiam eſt translatus. Et id factum eſt, quia non bene concordauit cum ciuibus. Redemit tamen Schonbecke, & Wansleue, & alia. Cui in archiepiſcopatu ſucceſſit Ludouicus, marchio Miſnenſis, frater Friderici Landgrauii Thuringiæ, de quo infra anno Domini MCCC LXXXI.

Eodem anno deſtructum eſt monaſterium ſancti Michaelis archangeli in monte prope Luneburg per ciues, & translati ſunt in ciuitatem, in locum in quo vſq; in præſens Deo ſub ordine diui patris noſtri Benedicti militant. Wenceslaus enim & Albertus duces Luneburgenſes monaſterium in dicto inſigne erexerunt, in quo in altari maiore aurea tabula habetur, & pretioſiſſimæ reliquiæ. Cuius cœnobii denique monachi omnes nobiles ſecundum ſeculũ exiſtunt, nec in eo niſi ingenui ſuſcipiuntur, viuuntq; ſine proprio ſub bona & competenti regularis vitæ diſciplina: viri reuera perhumani & multum hoſpitales; quorum charitatis erga me per aliquot dies cum eis repauſans haud minimum expertus ſum indicium. Abbas ipſorum Waldcuinus de Moronholt, vir inclytus & prudentiſſimus, ducis Luneburgenſis inter conſiliarios primus & præcipuus. Baldus Legiſtarum maximus hoc tempore claruit.

Anno Domini MCCC LXXII, ciues Auguſtenſes combuſſerunt Fridberg, & Eringerii Burggrauii propter monetam caput amputauerunt. Quo etiam anno Vlricus comes de Helffenſtein per Wittenbergenſem in carcere occiſus & peremptus fuit.

WItigo ſecundus, in ſerie præſulum Eccleſiæ Nuemburgenſis XXVII, Godehardo mortuo ſucceſſiſſe traditur, ſed quo anno inuenire minime potui. Quinimo eius de geſtis (duorum quoq; ſequentium) præter nomen, diem & obitus, nihil penitus literis inditum comperi. Obiiſſe autem eum aſſerit catalogus ille vulgatus, cuius crebro mentionem facio, cum aliquid certius non habeo, anno Domini MCCC LXXXI.

Ex Chronicis de quibuſdam eucntibus huius ætatis.

Anno Domini MCCC LXXIV, Franciſcus Petrarcha, egregii nominis poeta, primus apud Chriſtianos laureatus, obiit.

An. Domini MCCC LXXVIII, Gregorius papa iuit ad patres ſuos: cui Vrbanus ſextus ſucceſſit, electus in Vrbe magis timore Romanorum, quam libere & canonice: quod & exitus rei probauit. Nam cum eſſet natura inquietus, durus & inhumanus, præter ſpem electus omnibus intolerabilis viſus eſt. Nulla patribus gratia, quod ſe potiſſimum delegiſſent, nulla humanitas, nulla conciliatio animorum, ſed contumax & minabundus, & aſper malebat videri & metui potius quam diligi. Nam ſex ſimul cardinales Luceriæ incarcerauit, & non multo poſt necari iuſſit. Quapropter patres dolentes pontificem contumacem delegiſſe, ab eo receſſere, & in ciuitate fundorum conuentu facto elegerunt antipapam, nomine Robertum, tituli ſanctorum Apoſtolorum cardinalem, quem Clementem ſeptimum vocauerunt. Et incepit periculoſiſſimum ſchiſma adeo perplexum, vt etiam viri doctiſſimi & conſcientioſi neſciebant, cui magis eſſet adhærendum: & durauit per nouem & triginta annos, vſq; ad Martinum quintum Conſtantiæ delectum, ſchiſmate ſublato. Habuit quilibet prædictorũ pontificum magnas ſequelas. Vrbano adhærebat, ceu vero pontifici, Italia, Alemania & Vngaria. Clementi vero Gallia, Hiſpania & Catalonia. Quidam ſcribunt, hoc ſchiſma cœpiſſe anno Domini MCCC LXXVIII, id eſt anno præſenti: alii anno Dom. MCCC LXXX. Primũ tamen verius tenetur. Sedit itaque Vrbanus iſte annis octo. Ipſe inſtituit feſtum Viſitationis Mariæ ſecundum formam feſti Corporis Chriſti, ſed literas deſuper non confecit: ſed ſucceſſor eius Bonifacius id totum exequutus eſt, & feſtum per bullam promulgauit.

Anno Domini MCCC LXXIX, imperator Carolus quartus defunctus eſt. Is etiam inter alia pietatis opera quæ exercebat, monachos ordinis Celeſtinenſis ex Gallia in Germaniam primus duxit, poſuitque eos in altiſſimo monte, in confinibus Sleſiæ & Bohe-

Digitized by Google

Bohemiæ,non procul à Zittauia,mutans castrum quod ibidem erat munitissimum in cœnobium, regaliter & magnifice eis prouidens de vitæ necessariis. Est autem ipse mons totus saxeus, vndique prominentes habens rupes & scopulos, & est semotus & liber, in medio aliorum situs montium nemoris Herciniæ siue Bohemicæ. Viuunt denique sub regula sancti patris Benedicti in magna charitate, rigidam & artissimam vitam ducentes: quemadmodum expertus sum, dum eos visitaui ob dicti monasterii fundationem inuestigandam;(vti & aliorum)per Trittemium missus anno Domini MDXVI. Et est solum & vnicum per Germaniam,ex quo assumptis monachis Georgius illustris dux Saxoniæ hoc dicto tempore secundum æque in monte sublimi qui Regalis lapis dicitur,à Pyrneo oppido ad miliare vnum remoto,fundare & erigere cœpit. Consultissime autem fratribus aliunde in Alemannia monasterium non habentibus locum firmissime munitum in extremis finibus Bohemiæ prouidit,vt superuentura Hussitarum rabies non haberet facultatem eos deuastandi, sicut (proh dolor) de monasteriis non munitis in vmbilico aut corpore Regni Bohemiæ positis actum est. Conseruant denique illud castrense monasterium fratres etiam pro tutela totius Alemanniæ, præsertim Sleziæ & Misnæ. Potest quippe ex eodem monasterio pugnari cõtra Hussitas & alios hostes patriæ,si postulauerit necessitas. Inditum est autem nomen loco ob altitudinem, vt dicatur Owin, id est sublime siue superius, & fundatum est anno Domini MCCCLXVIII,per Carolum quartum: quod in præcedentibus per incuriam neglectum fuisse constat. Carolo itaq; è viuis sublato filius suus Wenceslaus successit in imperio, vir totus illecebrosus, luxuque & otio marcidus: idcirco & tandem (vt infra dicetur)depositus fuit. Imperauit tamen infeliciter annis XXII. Cœpit enim anno Domini MCCCLXXIX. Porro anno Domini MCCCC deponebatur: succesitque ei Rupertus.

Anno Domini MCCCLXXXI, Witigo Episcopus noster migrauit à seculo, cui Christianus (vt infra patebit) successit. Eodem anno, Ludouicus archiepiscopus Magdeburgensis lamentabili & horrenda exunctus est morte. Hic namque ob altitudinem stemmatum elatus, plus seculi vanitatibus quam diuino cultui mancipatus, contra apostoli Pauli monita in omni apparatu vita & moribus suis huic se mundo conformare studuit; conuersatione sua rotunda & tumida populo non salutem, sed perditionis viam demonstrans: cum ipse palam & inuerecunde ea patrare haud formidaret, à quibus suos retrahere debuerat subditos; spectaculis vanis & lusibus atque choreis exultans; Dei offensam & commissorum scandalum minime timens; nec illud terribile beati Gregorii de pastoribus dictum animaduertens, quo dicit prælatos tot mortibus esse dignos,quot exempla perditionis in posteros relinquunt. Tandem omni prorsus Dei timore explosо, more suo diebus latualibus, tempore videlicet carnisprivii,secularibus se conformitans,cum eisdem & cursitare,& tripudiare,ne dicam delirare cœpit; secunda feria Esto mihi post Dominicam tẽpore prænarrato Bacchanalia celebrando,magnam nobilium virginum & matronarum in Caluis oppido choream instituit; vbi dum eodem die vsq; in noctem choreis protensis interesset, repentina super eum irruit calamitas,& vt scriptum est,extrema gaudii luctus occupauit. Subito enim clamore & tumultu super incendio exorto, Episcopus perterritus ipse primus omnium cum ea quam manu tenebat fugam iniit: quem cæteri terrore pari perculsi insequentes, in descensu porrecto pondere & pressura vrgentiũ se gradibus confractis, Episcopus infra cadens post & super se cadentium impetu & ruina oppressus fuit penitus,& extinctus. Et impletum est in eo etiam(proh dolor)corporaliter illa vulgata beati Augustini sententia,qua dicit, Quanto status altior, tanto & casus grauior. Nam & celsæ grauiore casu decidunt turres. Et ita conuersa est cithara in luctum, & vox lætantium in lamentum. Et mundus ille fallax,qui his suis amatoribus prospera & læta pollicebatur,per tempora longa illis subitaneam & improuisam cladem calamitosam propinauit & mortem. O igitur quam breuis & caduca omnis gloria mundi! Quam incertus & dubius mundanæ felicitatis finis est exitus! Bene hinc ethnicus ille poeta prædictis quadrat suo carmine dicens:

Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
Et subito casu quæ valuere ruunt.

Cui concordat Hildebertus Turonensis archiepiscopus multa aduersa passus, in libro metrico de suo exilio inter alia dicens:

Cuncta sub ancipiti pendent mortalia casu,
Et spondent propria mobilitate fugam.
Quicquid habes hodie, cras te fortasse relinquet,
Aut modo dum loqueris, desinit esse tuum &c.

Porro quot prædicta ruina cum Episcopo oppressi fuerint, incertum habeo. Ipsum archiepiscopum (vt relatum est) fuisse extinctum in multis scribitur Chronicis, licet paucioribus verbis. Ego siquidem historiam ipsam lugubrem verbis & versibus adiectis lectoris ad ædificationem dilataui, ne duntaxat aliena inuenta, & nil ex propria Minerua scriptitasse videar. Id equidem & aliis locis materia exigente facere consueueram; sciens miserrimi fore ingenii, semper inuentis & nunquam inueniendis vti. Sed hæc eatenus dicta sufficiant. Modo ad historiam prosequendam redeundum est. Circa hæc tempora in Holandia, in oppido Delff, mulier quædam deuota habuit stigmata passionis Christi.

CHristianus, quem plerique Christianum corrupte nuncupant, Nuemburgensis Ecclesiæ antistes XXVIII, cœpit anno Dominicæ incarnationis MCCCLXXXI, indictione Romanorum quinta, præfuitq; annis XIII: de quo etiam præter nomen, & quod annis præscriptis & cœperit & tãdem finierit, aliud quippiam, dignum memoratu, inditum litteris, inuenire minime potui.

De variis eventibus, temporibus prædicti Episcopi in diuersis locis & terris exortis, ex Chronicis.

Circa illud tempus post mortem Ludouici archiepiscopi Magdeburg. (de quo anno præcedenti dictum est) in locum eius electus est rursus Fridericus Martipolensis antistes, qui inter alia bona quæ fecit, Ecclesiæ castrum Angern acquisiuit. Ast eodem tempore & anno Cometes in vigilia Martini apparens, fatalem se archiepiscopo exhibuit; qui mox infirmatus post paucos dies obiit, sepelituq; in Mersburg. Rexit solũ à Quadragesima vsque Natalem Domini: cui defuncto anno sequenti successit Albertus de Querfurt baro, de quo infra.

Anno itaque Domini MCCCLXXXI, Albertus de Querfurt baro, post Fridericum Magdeburg. Ecclesiæ fit archiepiscopus, & 20 annis præfuit. Cuius temporibus ciues Magdeburgenses clerum atque curias habitationum eorundem inuadunt: quicquid rerum offenderunt, vsuique necessarium inuenerunt, totum diripientes asportauerũt. Sunt tamen post ad emendam & satisfactionem compulsi.

Anno Domini MCCCLXXXVI, Leopoldus dux Austriæ, cum magno comitatu militaris exercitus, nobilium delusus concilio, confœderatos qui Leopontii, vulgariter Schwitzeri nuncupantur, apud Sempachium potenti prælio inuasit. Verum illi licet pauci, id est MDC solum essent, Deum adiutorem inuocantes, maximam hanc multitudinem effugarunt: ipso duce interfecto, cum octo comitibus, centum & viginti militibus, & quatuor millibus pugnatorum, pluribusq; nobilibus, qui de Austria, Alsatia, Sunaugia & Brisaugia, &c. illic ad pugnam conuocati fuerant. De Schwitzeris autem tantum CXXII interfecti sunt. Et id contigit anno quo supra, die IX mensis Iunii. Et post annos duos nobiles qui remanserunt, iterum cum sex millibus bellatorum reuertentes, per CC viros de Glarona in fugam versi sunt, duobus millibus & quadringentis occisis.

Eodem anno, Sigismundus dux Austriæ regnum suscepit Vngariæ: qui licet natione esset Bohemus, origine tamen fuit Teutonicus, qui & post ad imperium peruenit, de quo infra. Heinricus de Hassia theologus hoc tempore in precio fuit.

Anno Domini MCCCLXXXIX, Vrbanus papa in Septembri diem clausit extremum, Ecclesiamque satis depauperatam & conquassatam dimisit. Et à plerisque fuit opinatum, veneno extinctum fuisse, eo quod corpus eius etiam post mortem multum intumuit, & credentiarius eius paulo post eum migrauerit.

Vrbano itaque defuncto, Bonifacius nonus, patria Neapolitanus, Petrus Tomacellus

Ius antea vocatus, Romæ omnium cardinalium consensu, eodem anno creatur pontifex, in iuuenili & florida ætate, anno ætatis suæ videlicet triceſimo quasi. Fuitque pene illiteratus, in consiliis tamen & Ecclesiæ negotiis plurimum acutus & prouidus. Erat & pecuniæ auidus, ad quam colligendam plures legatos per diuersas mundi partes ad negotiandum cum indulgentiis misit. Fuit deniq; maximus Simoniacus, & simoniæ cultores multis dignitatibus sublimauit; emptiones multas pro pecunia fecit, cõpluresque abbates clausträles prece & precio pontificalibus mitris & ornamentis insignivit, ex quibus etiam abbatem nostri monasterii, Hetimãnum nomine, eadem dignitate, ne dicam vanitate, infulauit, (vt in sequentibus suo anno dicetur) priuilegio patenti desuper dato. Fuit præterea ille pontifex (vt de eo Platina scribit) tanti animi consiliiq;, vt primus Romani populi vim omnẽ in pontificem transtulerit; suo nutu in Vrbe ordinans & disponens singula. Cui ad summam gloriam nihil defuisset, nisi affinium & cognatorum affectibus obtemperãs, maculã contraxisset. Multa enim crimina Romæ per Simoniacam prauitatem committebantur, petentibus contra ius fasq; facile cunctis concessis quæstus gratia. Indulgentiæ vero, & (vt supra tetigi) quidem plenariæ ita passim vendebantur, vt iam frequenti vsu vilesceret clauium & literarum apostolicarum auctoritas, de quo & infra.

Eodem anno Chrysoloras Bizantinus disciplinam Græcarum literarum in Italiam retulit, quæ per septingentos iam annos apud eandem in vsu non fuerunt. Hinc Græcæ Latinæq; linguæ scholæ exortæ sunt Guarino, Victorio, Philadelpho, Ambrosio, abbate Camaldulensi, Leonardo Aretino, Hermolao Barbaro, Ioanne Pico comite Mirandulano, Angelo Politiano, Philippo Beroaldo, ac plerisque aliis, tanquam ex equo Troiano in lucem prodeuntibus, quorum æmulatione multa ingenia deinceps ad Græcarum studium literarum excitata sunt, & assidue excitantur & crescunt.

Anno Domini MCCCXCIV, Clemens septimus, papa adulterinus, moritur: in cuius locum à cardinalib. tanti schismatis auctoribus Petrus Luna Benedictus XIII appellatus Auenione sufficitur, qui perdurauit vsque ad concilium Constantiense. Eodem tempore, anno videlicet Domini XCII supra trecentesimum milleſimum, Erphordiæ vrbe Doringiæ studium vniuersale literarum institutum est atque fundatum. Circa hæc tempora Fridericus, Landgrauius Doringiæ, & marchio Misnensis, obiit; tres memorabiles relinquens filios, Fridericum videlicet, seniorem filium, qui post eum principatum tenuit, & tempore Constantiensis concilii factus est dux Saxoniæ, primus ex hac sua prosapia, Georgium quoq;, & Wilhelmum marchiones Misnenses, quorum vterque memoratu quædam digna gesserunt, vt de eis infra dicetur opportunius, annis videlicet & temporibus, quibus memorata gessere magnalia.

Anno Domini MCCCXCV, Bonifacius papa per legatum suum missum dedit in Magdeburg indulgentias plenarias remissionis à culpa & pœna, & taliter vt peregrini & alii qui indulgentias consequi volebant, ad XIV dies cogerentur manere in prædicta vrbe, & visitare Ecclesias septem, ex quibus Ecclesia monasterii nostri ibidem in suburbio posita etiam erat vna: quibus indulgentiis prædictus papa maximas pecuniarum summas à fidelibus Christi exhausit & extorsit, quæ omnino sufficere videbantur ad passagium terræ sanctæ contra Saracenos. Sed ô Deus quo deuenerunt tacetur: sed non in perpetuum! Dies enim Domini reuelabit, qui abscondita tenebrarum producet in lucem, &c.

Anno Domini MCCCXCVI, Turcæ triumpharunt contra Sigismundum regem Vngariæ, quia principes Franciæ superbientes noluerunt obtemperare illi. Ideo flos militiæ Franciæ ibi prostratus est, & Philippus dux Burgundiæ captus cum multis aliis. Hæc ex Rudim.

VDalricus secundus, XXIX Nuenburgensis Ecclesiæ præsul, cognominatus de Rodenfelt, Christiano antecessore suo defuncto, anno Dominicæ incarnatiõis MCCCXCVI, in locum eius surrogatus est, seditque annis XIII.

De quibusdam nouitatibus subiſto Epiſcopo exortis.

Anno Dom. MCCCXCVII, Ioannes de Nassaw, vir magnæ prudentiæ, Moguntinensis fit archiepiscopus.

Circa hoc tempus hæreſis peruerſa Ioannis Wiclef in Anglia, & Ioannis Hus in Bohemia, Hieronymiq; in Praga pullulare cœpit, & multos infecit fermento ſuo. Nam totum annitebantur ſtatum ſubuertere Eccleſiaſticum. Adiuuit eos tempus peſſimum propter ſcandaloſum ſchiſma, quod tunc viguit.

Anno Domini MCCCXCVIII, Hermannus eius nominis ſecundus, noſtri archiſterii abbas, vir prudens & magnanimus, neſcio quo arrogantiæ & vanitatis afflatus ſpiritu, aurum ſuperfluum habẽs & inutile, Romæ & prece & pretio à ſummo pontifice, egregioque Simoniaco Bonifacio nono, quatenus & mitra, ſiue (vt aiunt) infula pontificali, vti & benedictionem ſolennem certis poſſit dare temporibus, pro ſe ſuiſque impetrauit ſucceſſoribus priuilegium. Cuius tenor ſequitur ex integro hæc in verba. Bonifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filiis, Hermanno abbati, & conuentui monaſterii beatæ Mariæ virginis in Poſaw, extra muros oppidi Czitzenſis ordinis ſancti Benedicti, Nuemburgenſis diœceſis, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Expoſcit veſtræ deuotionis ſinceritas, & religionis promeretur honeſtas, vt tam vos quos ſpeciali deuotione proſequimur, quam monaſterium veſtrum dignis honoribus attollamus. Hinc eſt, quod nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt tu fili abbas, & ſucceſſores tui dicti monaſterii abbates, qui pro tempore fuerint, mitra pontificali vti, nec non in dicto monaſterio & prioratib. eidẽ monaſt. ſubiectis, ac parochialibus, ac aliis Eccleſiis, ad vos communiter vel diuiſim pertinentibus, quamuis vobis pleno iure non ſubſint, benedictionem ſolennem poſt miſſarum, veſperorum, ac matutinarum, ſolennia (dummodo in benedictione huiuſmodi aliquis antiſtes vel ſedis apoſtolicæ legatus præſens non fuerit) elargiri poſſitis: felicis recordationis Alexandri papę quarti prædeceſſoris noſtri quæ incipit Abbates, & aliis quibuſcunque conſtitutionibus apoſtolicis in contrarium editis nequicquam obſtantibus, vobis & eiſdem ſucceſſoribus auctoritate apoſtolica de ſpeciali gratia tenore pręſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, quinto Calendas Februarii, pontificatus noſtri anno nono. Verum quid mihi de prædictæ conceſſionis priuilegio videtur, dicere modo ſuperſedeo, ne ſecus faciens veteres cineres exufflare videar. Attamen valorem eius & laudes qui noſſe exoptat, beati Bernhardi ad abbates Cluniacenſes, & Petri Bleſenſis archidiaconi ad fratrem ſuum Guilhelmum abbatem Machliuienſem legat Epiſtolas; legat quoque Hugonis cardinalis verſum illum, Cornua peccatorum confringam Pſalmi LXXIV exponentis ſententiam, & ſimilium, & quod quærit affatim inueniet. Quid autem putas inueniet? Certe quod & ſuper hac re inconcuſſum ſtat illud ſapientis dictum, Quoniam vanitas vanitatum & omnia vanitas: quæ reuera nihil aliud eſt, quam vana oculorum & aurium inflatio, & quædam circa delectationes varias animi languentis affectio, potiendi honoris auida ſimul & neſcia, morbo excellentiæ inanis afflata, caua, morbida, turbulenta, animorum leuium domina. Per ea tamẽ quæ dixi, non ſucceſſorum ſupra narratis præſulum inſignibus vtentium conſuetudinem, ad inuenti ſiue conceſſi priuilegii conſeruationem, ſed ſolum impetrantium curioſam vanitatem ſuggillare modeſte volui. Verum & nunc de his ſatis.

Anno Domini MCCCC, Wenceslaus imperator non coronatus, ſicut nec meruit, propter ſegnitiem atque laſciuiam ab electoribus eſt depoſitus ab imperio, & loco eius Rupertus dux Bauariæ, & palatinus Rheni Romanorum rex deſignatus eſt. Coloniæ ab archiepiſcopo coronatus eſt, & ab Bonifacio papa confirmatus. Fuit quippe Chriſtianiſſimus, iuſtitiæ cultor, & in rebus bellicis ſtrenuus. Imperauit annis decem. Vxor eius Elizabeth filia Burggrauii Nurenbergenſis, quæ peperit ei plures liberos, de quibus infra anno obitus eius dicetur latius.

Viri doctrina excellentes ſequuntur.

His diebus floruerunt lumina mundi, videlicet:

Magiſter Gerardus Croet, qui inſtituit congregationem fratrum in Dauentria, quoque vtilia multa conſcripſit.

Item

Item *Magiſter Ioannes Rusbrog*, qui ſimiliter non minus vtilia edidit.
Henricus Hoyta profeſſor famatus ſacræ paginæ. Item:
Nicolaus Gorra, ordinis prædicatorum, theologiæ & ipſe doctor.
Paulus Venetus, ordinis eremitarum, & plures alij.

Anno Domini MCCCCII, Tamerlanus, qui & ab alijs Tamburlanus appellatur, incredibilis potentiæ imperator Orientis moritur. Fuerat hic apud Tartaros natus humili loco, & tantas vires adeptus, vt ſupra duodecies centena hominum millia haberet in caſtris. Qua multitudine attritis bello Turcis, eorum imperatorem, catenis vinctum aureis, curru quo vehebatur quaſi triumphans adiunxerat. Armenos præterea proſtrauit. Subuerterat Perſas; deſtruxerat Ægyptios; Damaſcum pene deleuerat: & quocunque eius tranſcenderat nomen ſola fama, quaſi tuiſſet miſſus à Deo, peccatorum vltor terribilis imminebat.

Anno Domini MCCCCIII, Albertus ex baronibus de Querfurt Archiepiſcopus Magdeburgenſis diem obijt in caſtro Gibelſtein, nihil præter vile pallium ſecum ad tumulum deferens, licet auiditate nimia ſuper omnes anteceſſores ſuos pecuniam indifferenter ab omnib. tam clericis quam laicis innumerabilem pene extorſiſſet. Cui defuncto Guntherus comes de Schwartzberg ſucceſſit, & per Bonifacium papam IX confirmatur. Hic vt quidam de eo ſcribit, in ſacris ordinibus veſtibus ſtirpatis & lodatis contra decreta patrum inceſſit. Nec vnquam miſſam ſuam ſolenniter celebrauit, de quo & infra ſuis annis dicetur & amplius. Eodē anno Henricus Schutzmeiſter de Orlemunde, Epiſcopus Merſeb. apoplexia tactus reſignauit, domino Ottoni de Hoenſtein: qui & hoc anno in die Epiphanię cum magna pompa & principū frequentia coronatus eſt.

An Dom. MCCCCIV, Bonifacius ſummus pontifex diem clauſit extremum, qui primus annatam eccleſiaſticis beneficijs impoſuit, vt beneficium adeptus dimidium annui prouentus apoſtolico ſolueret fiſco Quiq; multas fecit pro pecunia exemptiones, in perpetuum malum eccleſiæ: per huiuſmodi quippe obedientiæ bonū dirimitur, & corpus eccleſię militātis cōtunditur, & diſſipatur. Quare ſancti tales exēptiones valide reprehendunt, quemadmodum & beatus ac mellifluus Bernardus in libro de conſideratione Eugenium ſummum pontificem alloquens, ita inter alia fatur: Audi murmur & querimonias eccleſiarum. Truncari ſe clamant & dimembrari. Subtrahuntur enim abbates epiſcopis, epiſcopi archiepiſcopis, primatib. vel patriarchis. Facitis hæc quia poteſtis ſed vtrum debeatis, quæſtio eſt. Et poſt pauca. Null⁹ eſt fructus huius emancipationis ſeu exemptionis, niſi quod epiſcopi inde inſolētiores, monachi diſſolutiores fiant, quin etiam pauperiores. Adde q, qui audiunt ſcandalizantur, detrahūt, blaſphemant. Tune licitum cenſes, eccleſias ſuis mutilari membris? Omnis anima poteſtatib⁹ ſublimioribus ſubdita ſit. Pluraliter dicit Poteſtatibus. Nō enim tua ſola poteſtas à Deo. Sunt & mediocres; ſunt & inferiores: & quos Deus cōiunxit, non ſunt ſeparandi. Ita & Deus quos ſubiunxit, non ſunt cōparandi. Quod ſi dixerit epiſcopus, Nolo eſſe ſub archiepiſcopo; aut abbas, Nolo eſſe ſub epiſcopo: nō eſt hæc vox de cœlo, niſi forte audieris aliquē angelorum dixiſſe, Nolo eſſe ſub archangelis; vel aliquem aliorū ordinum dicentē, Nolo eſſe niſi ſub Deo. Quid (inquis) prohibes diſpēſare? Nō, ſed diſſipare. Vbi neceſſitas vrget, excuſabilis eſt diſpēſatio. Vbi vtilitas prouocat laudabilis, vtilitas cōmunis dico, non propria. Vbi nihil horū cōcurrit, non plane fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt. Hæc ille beatus. Hinc liquet, q, vbi cauſa ſufficiens nō eſt diſpēſationis, ille cum quo diſpenſatur, quantū ad Deum tutus nō eſt, ēt ſi papa diſpenſet, vt notatur extra de voto & voto red. Non eſt in glo. Si cauſa ſubeſt, facilius ergo & curialius cum ſua diſpēſatione vadit in gehennā ſecūdum Oſtienſem. Quadrat etiam ſupra narratis cancellarius Pariſiēſis, Gerſon videlicet ipſe, Chriſtianiſſimus doctor, in fine libelli theologicarum concluſionum, in quiens: Papa non poteſt peruertere ordinē hierarchicum vniuerſalis eccleſiæ. Quin in multis caſib. liceret eidem reſiſtere in facie, & dicere, Quur ita facis, vtpote in exemptionibus manifeſte nociuis, & ſi prælatos & eccleſias ſibi ſubditas onerare ſumptibus intollerabilibus, & libertatibus penitus ſpoliare vellet. Quin etiam ſecundum prædictum dulciſſuum Benrhardum, quemadmodum Hugo cardinalis ſuper Pſalmo LXXIV allegat, papa de iure non poteſt iſtas exemptiones facere, quia in hoc eccleſia corrumpitur, & dimembratur. Poſſem & com-

Digitized by Google

plura aliorum ad rem ſanctorum dicta adducere, niſi ea proptet vanos, & ſupercilioſos, criticoſq;,atq; tædioſos lectores conſultius obmittere ratus fuiſſem. Fruſtra equidem niti, (vt Criſpus Saluſtius inquit) & nihil niſi odium quærere, extremæ dementiæ eſſe noſcitur. Copioſiſſima namq; materia ſcribendi, vel potius plangendi de his temporibus infamibus, & effœminatis ſe offert, quibus totam Italiam, maxime tamen Romam magnitudo ſcelerum, & vitiorum vorago pene abſorbuerat, & Simoniaca peſtis lethaliter omnino infecerat. Longum eſſet etenim ſingula dinumerare: imo prolixum foret plurimum ſolius Bonifacij præfati noni bella & acta languida perſtringere, & quæ ab temporibus eiuſdem vſq; ad Ioannem XXIII in eccleſia propter peſſimum ſchiſma & pontificum ambitionem contigerunt mala: quorum ſumma ex ſubſcriptis verſibus ſuccincte elici poteſt.

Papa ſuper mundi cecidit: ſecumq; ruere
Cælica templa Dei, membra ſimulq; caput.
Papa dolor, mundiq; pudor, per crebra pateſcit
Crimina ſeu ſcelera famine ſonifero.
Heu Simon regnat! per munera quaq; regnntur:
Iudiciumq; pium gaza nephanda vetat.
Curia papalis fouet omnia ſcandala mundi:
Delubra ſacra facit per fiditate forum.
Ordo ſacer, baptiſma ſacrum, cum chriſmate ſancto,
Venduntur turpi conditione fori.
Dives honoratur, pauper contemnitur, atq;
Qui dare plura valet munera, gratus erat.
Aurea qua quondam fuit, hinc argentea papa
Curia procedit deteriore modo.
Ferrea dehinc facta dura cervice quieuit
Tempore non modico, ſed modo facta lutum.
Poſtq; lutum quid deterius ſolet eſſe? recordor,
Stercus, & in tali curia tota ſedet, &c.

Hæc metra excerpſi ex libro primo de conſolatione Eccleſiæ, quem compoſuit Theodericus Vric, theologus ordinis eremitarum diui Auguſtini, ad Sigiſmundum Romanorum imperatorem, qui ambo temporibus his fuerunt. Et eſt vox eccleſiæ plangentis caſum ſuum, quem tum patiebatur per ſchiſma horrendum & periculoſiſſimum.

Bonifacio itaque (vt ſupra dictum eſt) mortuo, anno videlicet MCCCCIV, Innocentius ſeptimus ei in pontificatu Romano ſucceſſit: ſeditque annis duobus vel circa: vir ætate grandæuus, multarum magnarumque rerum experientia callens. Simoniacos tamen & ipſe fouit, qui & eo tempore (vt mox infra patebit) fuere potentiſſimi curiales.

Anno Domini MCCCCV, ortæ ſunt diſcordiæ inter pontificem & Romanos. Cauſa videatur in Chronicis, quam hic breuitatis gratia prætereo. Pontifex itaq; perterrefactus cum curialium turba Viterbium commigrauit, & commoratus eſt ibi aliquot mẽſes, donec Romani pluribus legationibus illum reuocantes, dominationem quoq; vrbis eidem reddiderunt.

Eodem anno omnes ditiores curiales ſummi pontificis obierunt quaſi: cardinalis Yſerniẽſis reliquit triginta millia ducatorum. Sed o quot eccleſias, & monaſteria, & alia beneficia eccleſiaſtica, anteq̃ tot millia acquireret, æſtimatur grauaſſe & depauperaſſe? Item dominus cardinalis Mopolitanus decedens vltra centum millia ducatorum auri reliquit. Item poſt hunc dominus cardinalis Eſculanus, pauper in pecunia, ſed diues in conſcientia, moriens ob id nullas habuit exequias more diuitum pompoſas, ſed (vt pie creditur) cœleſtium ciuium nactus eſt comitiuas, qui animam eius ſupernis inuexerunt delicijs, vt de exiguo Martino Epiſcopo canitur, Martinus hic pauper, cœlum dives, &c. Deinde famoſus ille archiſimoniacus Ioannes de Bononia, ſecretarius papæ quondam Bonifacij noni, deceſſit, qui etiam vltra XL millia florenorum ducatorum reliquit in vltimis. Reliquit (inquam) in fraudem pauperum, & animæ ſuæ perniciem

Digitized by Google

niciem,quos ſua pro liberatione in vſum egenorum diſtribuiſſet ſalubrius. Poſt hunc alter archiſimoniacus dominus Bartholomæus Franciſci protonotarius & rector cancellariæ apoſtolicæ,defunctus eſt, qui & ipſe theſauros reliquit ingentes. Et certe hæc vanitas eſt peſſima, cum homo mortalis in imagine pertranſiens, vti inquit propheta regius,theſaurizat, & neſcit cui congregat.

Eodem anno Innocentio papæ (de quo nunc loquimur & tractamus, ſeptimo videlicet) Romani ciues claues ciuitatis cum Ramis palmarum obtulerunt, & omnes dominium vrbis Romæ etiam temporale illi conceſſerunt, ſed minus iuſte minuſq; laudabiliter, quoniam illa temporalium affluentia officiunt haud parum ſpiritualibus. Nec Petri ſucceſſor ipſe papa eiuſmodi periculoſum temporale dominium ſumpſiſſe debuerat. Nuſquam equidé legitur, priſcis quod temporibus etiam poſt donationem Conſtantini(de qua cuncti curioſi canoniſtæ magnum faciunt teſtum) quiſpiam ſummus pontifex temporale dominium vrbis Romę gubernauerit. A ſt nouis temporibus, noſtraq; memoria certi pontifices, de illo labores & dolores ſubimet inde cumulantes ſe intromitterre auſi fuere: quandoquidem ab antiquo Roma vrbs ſemper extitit regalis & imperialis. Alioqui ab electoribus deputatis ad imperiũ legitime ſublimatus quiſquis ille foret, in caſſum & fruſtra rex appellaretur Romanorum: quia nõ verbis ſed factis proſperari quis debet, cum & lex non verbis ſed factis impoſita ſit. Et id ipſum copioſe veteres proteſtantur hiſtoriæ. Hæc Engelbertus Wuſterwitz, clericus Brandeburgenſis in Chronica ſua Marchitica, qui aliquot annis Romæ cardinalibus ſeruiens inſumpſerat,& prænarrata oculis viderat, & exequijs quorundam interfuerat.

Anno Domini MCCCCVI,Gregorius XII Romanus factus eſt pontifex,eodem anno quo & Innocentius anteceſſor eius defunctus eſt. Electus eſt autem pridie calen. Nouembris,pontifex maximæ ſeueritatis, & ſanctimoniæ præcipuæ reuerendus. Qui mox pontificatu ſuſcepto pro vnione eccleſiæ reſtituenda ſe ſcripto coram notarijs & teſtibus obligauit ad ceſſionem pontificatus,ſi Benedictus ex altera parte reſignare paratus eſſet. Verum cum Benedictus XIII antipapa cedere nollet, licet in primis promiſerat,& ipſe Gregorius verus papa intelligens dolum hominis callidiſſimi, reſignare diſtulit, vt infra etiam patebit tempore concilij Conſtantienſis, in quo reſignauit libere.

Anno Domini MCCCCVIII,concilium ingens Piſis celebratur,in quo accuſati de colluſione pontifices prædicti ambo priuantur;& electus eſt vnanimiter Petrus de Cãdia, natione Græcus, quem Alexandrum quintum nominauerunt. Quo poſt annum mortuo,elegerunt cardinales in eodem cõcilio Ioannem XXIII, qui Balthaſar de Coxa dictus fuit: & addiderunt ſchiſma ſchiſmati,vt prædictum eſt.

Circa hæc tempora receſſerunt magiſtri Alemanni de Praga in Lipz vrbem Miſniacam,& hoc propter tyrannidem Wenceslai regis Bohemorum quondam imperatoris, & magiſtrorum de natione Bohemorum,videlicet Ioannis Hus,Hieronymi de Praga, Stephani dé Paletz,& Matthiæ Engon, Ioanniſque Yeſſenitz,& aliorum plurimorum hæreticorum.Engelbertus hiſtoricus hoc factum refert anno MCCCCVI. In rudimento vero Chronicorum dicitur, quod Vniuerſitas Lipzenſis exordium habuerit anno MCCCCIX.

Anno Domini MCCCCX, Rupertus Cæſar obijt,& Heydelbergæ in eccleſia ſancti Spiritus ſepelitur.Reliquit autem ex Elizabet filia Burggrauij Nurenbergenſis multos hæredes, Ludwicum videlicet, Stephanum, Ioannem, & Ottonem, inclytos duces. Ludwicus ſenior natu patri in ducatu ſucceſſit,à quo principes palatini & duces Baioariæ cum Epiſcopo noſtro moderno Philippo originem ducunt vt in ſequentibus ſuis locis demonſtrabitur plus.Habent equidem duos imperatores ſtirpis ſuæ, Luduicum quartum,& Rupertum prædictum.Eodem anno Vdalricus Epiſcopus noſter obijt,cui Gerardus(vt ſequitur) ſucceſſit.

GErardus de Guch,in ſerie præſulum Nuemburgenſis Eccleſiæ Epiſcopus XXX, Vdalrico ex humanis ſublato ſuccedens,præfuit annis ferme XXVIII, non ſine magna nominis ſui laude,& commiſſæ eccleſiæ vtilitate. Verum ſpecialia de eo geſta non comperi,

De quibuſdam rebus memorandis ſub iſto antiſtite Gerhardo factis, ex Chronicis diuerſis.

Anno itaque Domini MCCCCXI, pontificatus videlicet eius primo, Sigiſmundus, rex Vngariæ atque Bohemiæ, communi voto principum Francofordiæ electus eſt Romanorum imperator, & imperauit annis XXVII incomplete. Fuit autem vir Chriſtianiſſimus, vrbanus & humilis, & multarum linguarum peritus. Contra Turcas nonies bellando triumphauit, aliqualis Grammaticus, ſed vix congruus. Adeo deniq; deuotus, quod non immerito ſanctorum catalogo adſcribi poſſet. Eius etenim deuotione, ſapientia & induſtria peſſimum ſchiſma ſublatum eſt, & vnitas eccleſiæ ſanctæ reddita. Vt enim id perficeret, nec ſibi, nec alicui de ſuis pepercit. Ideoque Carolo Magno, Theodoſio, Conſtantino & Ottone primo, non minor potentia, virtute & pietate extitit. Quidam ſcribunt eum cœpiſſe anno Domini MCCCCX. Eodem anno Ludouicus, marchio Brandenburgenſis, & dux Morauiæ, octogenarius obijt, relinquens marchiam ſub tribulamine & tyrannide Quitzonum. Quo mortuo abſque liberis, iure hæreditario & ſucceſſione ad Sigiſmundum regem Vngariæ & totius imperatorem orbis eo tempore nouum marchia ipſa deuenit, quam confeſtim Friderico Burggrauio Nurenburgenſi daturum ſe ſpopondit, prout ſequenti anno (vt mox dicetur) magnifice fecit.

Eodem quoq; anno bellum ſequiſſimum in Pruſſia ſiue Boruſſia fuit inter fratres Teutonicos & Poloniæ regem, in quo ordo multum ſuccubuit, ex parte eius quadraginta millibus interfectis: quos inter & dominus Vlricus de Gingyen magiſter ordinis cum CCC cruciferis peremptus eſt. *Gaudent prædones dum diſcordant regiones.* Eodem anno, Waltherus de Kochritz Epiſcopus Merſeburgenſis defunctus eſt, qui Eccleſiam commiſſam multis debitis oneratam liberauit; inſuper compluta vina & blada reliquit cum duobus millibus florenorum, cui Nicolaus Lubich ſucceſſit. Sub eo defedarunt Eccleſiam Bernardus princeps de Anhalt, & Bernus comes de Reinſtein, qui & multa damna fecerunt eccleſiæ in rapinis.

Anno Domini MCCCCXII, Ioannes de Egolfſtein Epiſcopus Herbipolenſis migrauit ad patres. Cui Ioannes de Brun eodem anno ſuccedens præfuit annis XXVIII.

Anno Domini MCCCCXXII, Fridericus Burggrauius de Nurēberg iuxta promiſſum Sigiſmundi imperatoris deſcendit in Marchiam ſub ſaluo conducto dominorum Rudolphi & Alberti ducum Saxoniæ. Qui tanquam cœlitus miſſus, oppreſſam marchiam à tyrannide Quitzonum cum tempore liberauit. Conuocatis itaque vaſallis, expoſuit voluntatem Sigiſmundi imperatoris literas eiuſdem ipſis oſtendens in quibus continebatur, quod omnes vaſalli, ciuitates & oppida totius prouinciæ ipſi tanquam ſupremo prouiſori & aduocato marchiæ omagium facerent, ſummamq; pecuniæ expreſſam in ijſdem literis, id eſt centum millia florenorum Vngaricorum, præſtarent. Fecitq; ei omagium fidelitatis tota marchia præter quoſdam vaſallos, & præſertim Quitzones & de Reehaw nobiles & de Bredaw qui reſiſtebant. Quare & poſt per Fridericum fugati ſunt.

Anno Domini MCCCCXIV, Cōcilium Conſtantienſe initium habuit, quod incredibili pene principum prælatorumq; frequentia tres duraut annos, in quo fides Chriſtiana quæ iam multis annis vacillare videbatur, fortiter reſurrexit. Ibi enim ſchiſma peſſimum & ſcandaloſiſſimum XL annorum terminatum eſt. Ibi hæreſes damnatæ, & duo hæreſiarchæ, ſc. *Iohannes Hus* & *Hieronymus de Praga* incinerati fuerunt, & plura bona inſtituta. Determinauit etiam eadem ſancta ſynodus, quod concilium legitime congregatum repræſentans Eccleſiam vniuerſalem, poteſtatem habet à Chriſto immediate: cui omnis ſtatus etiam papalis obedire tenetur, in his quę ſunt ad generalem reformationem eccleſiæ, ſ. in fide & in moribus, tam in capite quam in membris. Item quod deinceps concilium de decennio in decennium deberet celebrari.

Anno Domini MCCCCXV, Fridericus dux Auſtriæ, & poſt imperator eius nominis tertius naſcitur. Eodem anno, Ioannes papa XXIII capitur, & biennio cuſtoditur.

Anno

Anno Domini MCCCCXVI, Gregorius XII pontificatu legitime se abdicauit, & concilio resignauit. Benedictus autem XIII in Gallia quondam pontifex, se pontificem pertinaciter asseuerans, auctoritate concilij rursus improbatur & damnatur.

Anno Domini MCCCCXVII, post Gregorij spontaneam resignationem, & Benedicti XIII, ac Ioannis XXIII inuitam depositionem, electus est totius concilij vnanimi consensu Otto de Columna in summum pontificem: seditq; annis XIV, verus, vnicus, & indubitatus pastor Ecclesiæ. Eodem anno, Fridericus Burggrauius Nurenburgensis, in concilio Constantiensi per Sigismundum imperatorem plene fuit inthronizatus, & infeudatus, mitra marchionali & alijs insignibus collatis, & per sceptrum elector ac camerarius imperij constitutus, suscipiens eo tempore & die, id est in octaua Paschæ, merum imperium siue dominium Marchitici principatus. Et hoc eodem ipso anno, à concilio Constantiensi reuersus in marchiam Brandenburgensem videlicet, cepit castrum Plawen cum pluribus alijs castris, & expulit Theodericum Quitzonem raptorem, & totaliter de Marchia fugauit & proscripsit. Eodem anno, & idipsum in concilio Constantiensi per supra memoratum Sigismundum imperatorem comitatus Cleuensis mutatus est in ducatum. Cuius primus dux Adolphus ducatum nouum castris fortalitijs & fossis egregie munuit. Qui etiam monasterium Carthusiense, Reginæ cæli dictum, erexit & pulcherrime consummauit; ducem Montensem, & nepotem ducis Gelriæ bello strauit; & alia complura magnifice perfecit. Tandem post multas victorias & ipse morte naturali prostratus, in prædicta sepelitur carthusia.

De viris illustribus, qui tempore Constantiensis clauere concilij.

Petrus de Æliaco, Episcopus Cameracensis, prætor Gersonis qui sequitur.
Ioannes Gerson, cancellarius Parisiensis, legatus pro tunc Gallorum regis, qui sua sapientia prædictum valde promouit concilium.
Petrus de Rosenheim, monachus Melicensis, qui roseum memoriale diuinorum eloquiorum & alia edidit.
Franciscus Zambarellis, Episcopus Florentinus iuridicus.
Pogius & ipse Florentinus, oratorq; facundissimus.
Gasparinus Pergamensis, Grammaticus & Rhetor luculentissimus.
Leonardus de Aretino, orator & historicus insignis.
Antonius de Butrio, legisperitissimus.
Petrus de Anchirano, in iure canonico eruditissimus.
Ioannes Tortellius, orator & Grammaticus præclarus.
Angelus de Perusino, Baldi auditor iurisconsultissimus.
Et hi octo fuere seculares, licet quidam initiati sacris.
Ioannes Dominici, cardinalis, doctrina & conuersatione celeberrimus theologus, ordinis prædicatorij.
Nicolaus Trivveth, qui scripsit super Augustinum de ciuitate Dei, eiusdem ordinis.
Vincentius de Valentia, declamator verbi Dei famatissimus, & sanctæ opinionis. Fuit tamen deceptus, quod Antichristum prædicauit venturum suis in temporibus ob malitiam hominum. Contra quem scriptura inquit: Non est vestrum nosse tempora & momenta, quæ posuit pater in potestate sua, &c. Et sunt verba Saluatoris.
Franciscus de Platea, theologus & iurista canonũ sacrorum insignissimus, ordinis fratrum minorum.
Gerardus Odonis, theologus valens, eiusdem ordinis. Huius etiam ordinis fuit Alexander V, & in hoc concilio depositus.
Paulus Venetus, theologus acutissimus, & subtilissimus disputator, ordinis eremitarum diui Augustini.
Bartholomæus de Vrbino. Augustinus de Roma. Gabriel de Spoleto. Iacobus Magni, qui sophologium & alia edidit.
Theodericus Vric, qui inter alia ad Sigismundum imperatorem pulcherrimum librum prosa & metro contextum de consolatione Ecclesiæ conscripsit, in quo gesta concilij Constantiensis pro maiore parte complectitur.

Digitized by Google

Ioannes Zatharia, & ipſe theoſophus excellentiſſimus. Concilio Conſtant. interfuit, multos in eodem ad clerum faciendo ſermones.

Michael de Bononia, theologus maximus, eodem tempore cum ſubſcriptis claruit, ordinis fratrum Carmelitarum.

Michael Herbrant. Henricus de Andernacho. Arnoldus de Auſtria, qui omnes ſcriptis effulſerunt.

Notandum tamen, quod *Hieronymus de Praga* in hoc concilio damnatus, non iſto præſenti, ſed præcedenti proximo anno, id eſt MCCCCXVI, fuit combuſtus. Fuit autem *Ioannis Hus*, diſcipulus & collega, quatuor generalium ſtudiorum Pariſienſis, Colonienſis, Heydelbergẽſis, & Pragenſis Philoſophus, & ſummus Theologiæ magiſter, ſi bene intellectu ſuo vſus fuiſſet. Fuit deniq; orator eloquentiſſimus atque acerrimus Dialecticus, adeo quod nullus etiam doctiſſimorum virorum in concilio diſputando ſuperare eum potuerit. Cuius error, imo magiſtri ac præceptoris *Ioannis Hus* originem habuit ex libro quodam *Ioannis Wiclef*, qui de realibus vniuerſalibus inſcribitur, in quo multa de poteſtate eccleſiaſtica, de papæ & clericorum ſtatu, deque temporali dominio orbis diſſeruntur. Quem quidem librum Bohemus nobilis, Vxoniæ eo tempore ſtudens, perlegens, doctrinarum nouitate oblectatus aliquot exemplaria ſecum in Bohemiam vexit, & pleriſque magiſtris ſuæ gentis & ſectæ legenda conceſſit. Qui eadem curioſitate illecti (ne dicam noua immo nociua lectione infecti) virus hauſtum confeſtim & prædicando & docendo vomuerunt in populum. Quorum magiſtrorum præcipuus *Ioannes* extitit *Hus*. Is cum honeſtioris vitæ & magnæ eſſet famæ, plebeculam mobilem in ſuam facile traxit ſententiam. Inde factum eſt, vt in breui tempore & in fide & in moribus tota corrupta & ſubuerſa ſit Bohemia. Et hoc modo accidit etiam hac tẽpeſtate, quod hæreſis iſta Huſſitica (vt ſemper) à literatis & philoſophicis viris habuerit ortum. Et quidnam aliud philoſophia, ipſa hæreſum mater & errorum parens, quam hæreſum ſemina producere poterit & poteſt? Quæ quantum in ſe eſt (niſi lectorem caſtum cautumque offenderit) ſemper fidem catholicam, & euangelicam illam doctrinam contaminare conſueuit. Cuius etiam illi hæreliarchæ, & noui & veteres, alumni fuere atque diſcipuli. Quin etiam, vt memoratus glorioſus inquit Hieronymus, Omnes hæretici magni huius ſeculi fuere ſemper magiſtri, rete habentes apoſtolicum, catenulas aſt diabolicas, id eſt philoſophicas à philoſophis contextas. Quos etiam idem doctor appellat hæreticorum patres, aduerſus pelagianos ſcribens, inter alia de ipſis inferens: Philoſophi, patriarchæ hæreticorum, eccleſiæ puritatem peruerſa maculauere doctrina, &c. Et theologorum auguſtus Auguſtinus, in l. de ciuitate Dei, Ariſtotelem Peripateticorum philoſophorum principem ſuam ob virulentam doctrinam hæreſiarcham appellitare & ſcribere non erubuit. Aſt nunc de his ſatis dictum ſit, quoniam & compluribus in locis huius operis paria taxata ſunt, & cauſa nacta infra dicentur. Fuerunt autem in concilio iſto Conſtantienſi (vt Hartmannus Schedel in ſua Chronica habet) ex omni natione viri excellentiſſimi, & potiſſimum Itali, Galli, Germani, Hiſpani & Angli, quorum ſuffragijs omnes cõcilij res geſtæ ſunt. Porro præſtãtiores in eo fuere: Ioannes XXIII ſummus pontifex, & Sigiſmundus Cæſar; quinq; Epiſcopi cardinales; XVI presbyteri cardinales; VII diaconi cardinales; patriarchæ VII; Archiepiſcopi XXXIV; Epiſcopi CIV; abbates IX inſignes; generales quatuor ordinum; duces XXIV; comites CXL; communitates quoq; vrbium multarum.

Comitatus Subaudienſis in ſuprà memorato quoq; concilio Conſtantienſi mutatus eſt in ducatum.

Eodem tempore ſtudium vniuerſale fundatum eſt in Roſtock, in ducatu Meglingenſi, qui Latine Magnopolenſis dicitur.

Anno Domini MCCCCXIX, Sigiſmundus Cæſar Wenceslao mortuo fratre eius regnum obtinuit Bohemiæ. Eodem anno, Rudolphus dux Saxoniæ, & elector imperij, qui multa bella habuit contra Guntherum Archiepiſcopũ Magdeburgenſem, in quorum vno turris cadens duos filios eius quos ſolos habuit, oppreſſit & extinxit. Quamobrem abſq; hærede hoc ipſo anno in Wittenberg obijt, ducatum fratri Alberto cum electoratu relinquens.

Anno

Anno Domini MCCCCXX, Ioannes de Naſſaw archiepiſcopus Moguntinus diem obiit, cui Conradus de Dune Ringrauius ſucceſſit, & XIV annis præfuit. Eodem anno vel circa, Bohemi indignati propter combuſtionem Ioannis Hus & Hieronymi Pragenſis, collecto exercitu magna damna vicinis intulere prouinciis. Combuſſerunt equidem eo tempore inter alia monaſterium Brun, ordinis ſancti patris noſtri Benedicti, quod ſanctus Adelbertus, epiſcopus Pragenſis & martyr, de patrimonio ſuo fundauerat; item abbatiam in Straho ordinis Præmonſtratenſium.

Anno Domini MCCCCXXI, Huſſitæ rurſus in furiam verſi, circumpoſitas fidelium terras igne & ferro vaſtauerunt, & etiam in ipſa Bohemia catholicos laicos & religioſos eadem veſania exturbarunt; eorum prædia, villas, & oppida, & monaſteria, flamma & gladio deſtruentes. Qua tempeſtate Carthuſiam trans pontem ſubuerterunt. Item circa Pentecoſtes feſtum obtinuerunt montem Cuthnitz, & honorabile cœnobium ordinis Ciſtercienſis ibidem Sedelitz nuncupatum funditus diruerunt: in quo quidam Carthuſienſes præfati monaſterii expulſi fuerant recepti ad tempus, vt hoſpites. Quapropter Huſſitæ excandeſcentes ipſos monachos receptores cum omnibus interfecere Carthuſienſibus. Eodem etiam anno præfati hæretici oppidum Belyn cum caſtro quod fuerat de dominio comitis Alberti de Colditz, & monaſterium Oſſeck ſub caſtro Roſenberg combuſſerunt, & monachos ordinis Ciſtercienſis in eodem Deo militantes occiderunt. Et eodem impetu Brux oppidum fidelium expugnare machinabantur. Sed marchiones Miſnenſes, Fridericus & Wilhelmus id audientes, & exinde terris ſuis malum timentes, collecta armatorum multitudine contra eos proceſſerunt, & cõgreſſione facta duo millia Huſſitarum interfecerunt, cæteroſque omnes in fugam turpem verterunt. Ex parte autem Miſnenſium vix quinquaginta occubuerunt.

Anno Domini MCCCCXXII vel circa, per Martinum papam crux data eſt contra Bohemos. Miſſuſque eam ob rem Iulianus cardinalis ſancti Angeli in Germaniã. Eius opera maximus exercitus collectus eſt, in cuius expeditione fuerunt multi principes, barones, comites, & epiſcopi. Dux militiæ fuit Fridericus, marchio Brandeburgenſis. Cum eo præcipui fuere: Otto Treuirenſis, Theodericus Colonienſis, Guntherus Magdeburgenſis, archiepiſcopi. Item epiſcopus Leodienſis, & alij, Ludwicus comes palatinus, Albertus dux Saxoniæ, Ludwicus Landgrauius Haſſiæ, Fridericus & Wilhelmus marchiones Miſnenſes, domini noſtri; Bornus, Georgius, & Adolphus, principes de Anhalt; Fridericus Lantgrauius Doringiæ; Ioannes dux de Berge; Henricus comes de Schwartzburg; Volradus & Geuehardus comites de Mansfelt; Bedo de Stalberg comes. & plures alij quorum quadraginta equitum fuere millia, dempta multitudine peditum. Et cum tot & tanti eſſent, vix Bohemiam ingreſſi ſubito pauore omnes perculſi, & priuſquam hoſtis vllus in conſpectu daretur, fœdiſſime omnes ſimul cœperunt fugere, quilibet extra Bohemiam. Hoſtis exin metu alieno ingenti præda potitus eſt, quam relictam inuenit. Eodem tempore ordo nouus canonicorum regularium apud Etruriam cœpit in Lucenſi agro, monaſterio Friſonariæ à loco Friſonaria dicto. Deinde ab Eugenio aucta Lateranenſis appellata eſt, vt dicit Hartmannus, & ſpeciali priuilegio canonicis regularibus beati Auguſtini aggregauit, habueruntq; complures viros & ſanctimonia præſtantes. Congregatio denique noua, ſiue reformatio ordinis ſancti Benedicti quæ ſanctæ Iuſtinæ nuncupatur, hac tempeſtate in Italia apud vrbem Patauinam in monaſterio ſanctæ Iuſtinæ cœpit. Quæ congregatio viris præſtantiſſimis, & locis boniſque, tam temporalibus quam ſpiritualibus, excreuit. Idcirco Eugenius quartus pontifex ſummis eam dotauit priuilegiis. Deinde in ea innumerabiles viri, non modo iurium ac ſacræ theologiæ doctrina, ſed & eloquentia literarum tam Græcarum quam Latinarum ornatiſſimi extitere.

Eodem anno Gerhardus Epiſcopus noſter obiit, vt habet catalogus ille breuis & mancus, quem in multis, vbi certiora non habui, ſequutus ſum. Verum hoc loco, vt in pleriſque aliis, ſciens ex priuilegio quodam hunc præſulem anno Domini MCCCCXXVII adhuc vixiſſe, ab eodem receſſi. Et ita alibi cum emendatius exemplar non haberem; & anceps eſſem; veriſimiliora & magis rationi conſona ſemper ſectatus ſum. Quod lector humanus perpendens facilem mihi veniam dabit, ſicubi forſan me eiuſmodi perplexitate laboraſſe offenderit, ſciens *Vtra noſſe viri nulla poſſe requiri*, &

in rebus arduis vel ipſum conatum fore laudabilem. Quo vtique fretus, non nihil in huius operis exantlatione effeciſſe me reor, iuxta illud Flacci dictum, Eſt aliquid prodiſſe tenus, ſi non datur vltra. Sed & de hoc infra plus.

Anno Domini MCCCCXXIII, Albertus dux obiit Saxoniæ, frater ſupra memorati Rudolphi. Hic propter bella fratris plurimum depauperatus fuerat, vt vix quatuor cum equitibus equitaret. Diſceſſit autem & ipſe ſine hęrede maſculo. Proinde ducatus eius cum electura deuolutus eſt ad imperium. Quem Sigiſmundus imperator qui tum rerum ſummam tenebat, Friderico marchioni Miſnenſi, viro ſtrenuo, & armorum gloria clariſſimo, ob obſequia quæ ſibi impenderat, & bella quæ contra Huſſitas fortiter perfecerat, cum ipſa electura pleno iure & dominio tradidit; ita vt amodo ipſe Fridericus ſuum titulum extollere, atque Marſcallum ſacri Romani imperij ſe ſcribere poſſet. Et ita ducatus Saxoniæ peruenit ad marchiones Miſnenſes, quorum primus dux prædictus inſtitutus eſt Fridericus, vt hæredes illi eadem dignitate ſuccederent perpetue. Cœpit itaque Fridericus dux Wittenberg poſſidere, vrbem Saxonicam cum attinentiis ſuis circumpoſitis caſtris, villis, & oppidis, quæ ante prædictus Albertus dux defunctus quondam poſſederat, ibique obierat.

Fridericus denique prænarratus, primus ex marchionibus Miſnenſibus Saxoniæ dux, & imperij elector ſtudium vniuerſale literarum Lipſick erexit, magniſque collegiis ac ſtipendiis decorauit. Quem Fridericus, & ipſe dux Saxoniæ, & elector imperij eius nominis tertius, qui noſtro æuo ducatum prædictum ſucceſſione hæreditaria feliciter & pacifice gubernati ſecutus, & ipſe gymnaſium ſapientiæ florentiſſimum in ſupra dicta ſua vrbe Wittenbergenſi à fundamento nouum fundauit, multiſque bonis & magnificis priuilegiis decorauit. Inſuper ibidem caſtrum munitiſſimum & pulcherrimum, & iuxta illud eccleſiam collegiatam mirificis ſtructuris erexit exempta, in honore Omnium Sanctorum dedicatam, quam ornamentis pretioſiſſimis, & reliquiis innumeris & ſanctiſſimis, nec non ſummis indulgentiis Romæ impetratis excellentiſſime ac ſplendidiſſime ornauit & inſignauit. De quibus omnibus infra ſuo tempore dicetur amplius.

Anno Domini MCCCCXXIV vel circa, ordo monachorum diui Hieronymi iamdudum à ſua inſtitutione primæua collapſus, à viro venerabili Lupo Hiſpalenſi reſtauratur. Ex dictis beati Hieronymi normam contextam Martino papæ obtulit, & pontifex eandem approbans confirmauit.

Anno Domini MCCCCXXV, Guilhelmus marchio Miſnenſis, frater ſupra dicti Friderici primi ducis Saxoniæ, defunctus eſt, & in eccleſia collegiata ac exempta ſancti Georgij in Aldenburg, quam ipſe in monte iuxta caſtrum fundauerat, honorificentiſsime ſepelitur, in eius videlicet chori medio. Huius denique eccleſiæ præpoſitus in præcipuis feſtis ex apoſtolico indulto epiſcopalibus inter celebrandum vtitur inſignibus.

Anno Domini MCCCCXXVII, indictione Romanorum quinta, memorabilis ille pater, & famigeratus dominus, Hermannus primus huius monaſterij noſtri infulatus abbas, poſtquam complures per annos religioſe & laudabiliter ſibi commiſſum gregem gubernaſſet, naturę debitum ſoluit, & iuxta altare archiapoſtoli Petri ſub fornice muri, & aſſiduo ſummam Miſſam celebrantium, & ad eandem in ſacris miniſtrantium ſub tranſitu ſepelitur. Cui etiam primo & grandis & ſculptus lapis, per circumferentiam epitaphium, in medio autem imaginem mitratam ipſius præſulum more continens, poſitus eſt. Hactenus enim priſci illi patres, & venerandi abbates, veræ religionis & humilitatis ſectatores, omnem pompā & vanitatem, veluti religionis monaſticæ iacturam & excidium, vitare conſueuerant. Quamobrem fratrum inſtar ſimpliciter tumulati fuere, dempto quod eorum ob memoriam poſteris commendandam plumbilamen, & nomen eorum & diem obitus inaratum tenens, ad caput poſitum cum ipſis plerumq; ſepultum fuerit: ſuperiore tamen ſaxo raſo, & (vt ita loquar) cæco planoque permanente. Proinde contigit, vt nominatiſſimorum abbatum vtpote primi, ſecundi, tertij, & aliorum haud paucorum per longa temporum curricula, & vſque præſens in noſtrum tempuſculum ſarcophaga incognita manſerunt. Quorum duorum, Erckenberti

berti videlicet abbatis eius nominis secundi, cuius epitaphium inuentum constat, anno Domini MDX, in latere ecclesiæ nostræ sinistro versus Septentrionem, in loco communis fratrum sepulturæ, non procul ab ara diuæ Vrsulæ, dum pro Ioanne Scharpff, confratre præbendarioque nostro, equite quondam in armis strenuo, reuerendi domini Iudoci abbatis nostri moderni genitore, in bona senectute recenter tunc defuncto, sepulchrum foderetur. Quod quidem epitaphium ita casu repertum continebat, ipsum Erckenbertum multorum voluminum, præcipue beatorum Augustini & Hieronymi operum scriptorem originalium fuisse egregium: quæ quidem opera manu ipsius eleganti charactere exarata, in præsens vsque æuum nostram & venustate & magnitudine sua bibliothecam plurimum exornant.

Porro aliud domini videlicet Azzonis, viri spectabilis & abbatis nostri quondam præstantissimi, epitaphium repertum fuerat, anno Dominicæ incarnationis MDXVII, dum ante altare beatorum Apostolorum Philippi & Iacobi pro vnius monachi sacerdotisque nostri tunc defuncti sepelitione terra aperiretur, quod quidem exile, plumbeum, quadratumque nil præter nomen defunctionisque annum memorati Azzonis continebat; adeo tamen vetustate & situ corrosum, vt numerus difficulter cognosci legique possit, quod & adhuc penes nos extat. Epitaphium vero Egkeberti quo deuenerit ignoratur. Enimuero dum suam ob antiquitatem & mirificum schema diuersis conspiciendum & legendum commodatum fuisset; nostrorum incuria repetere illud negligentium non est restitutum nec recuperatum, sed alienatum & deperditum hucusque manet, ad calendas Græcas recuperabile. Hermanno itaque abbate qui natu Citzensis fuerat defuncto, successit ei in regimine monasterij & abbatiæ, eodem anno Dominus Erhardus Gliner de Geraha oriundus, vir prudens & iustitiæ tenax. Et hunc quidem Ioannes de Slenitz, Nuemburgensis episcopus eius nominis secundus, qui immediate sequitur in suo infra scripto priuilegio, quod monasterio nostro, anno Domini MCCCXXXII, contulit, lites narrat habuisse cũ antecessore suo episcopo Gerhardo: quod vtiq; minime esse potuisset, nisi hoc eodem anno Domini, videlicet MCCCCXXVII, primo Erhardi abbatis, ipse Gerhardus præsul in humanis superstesque fuisset: quem tamen catalogus ille communis, breuis & vulgatus anno Domini MCCCXXII migrasse à seculo ponit; quem tamen & in hoc (vt in multis) obertitasse suspicor. Proinde & hic anceps maneo, auribus lupum tenens. Verum modo quippiam non habens certius, præallegato priuilegio (vt infra patebit) magis quam illo memorato mancoque credens catalogo, solidiora & verisimiliora sequendo, cœptam in nomine Domini prosequar historiam.

Anno denique quo supra, Domini videlicet MCCCCXXVII, Rudolphus de Plawenitz, xxxv episcopus Misnensis, obiit; cui Ioannes Hoffman, primus ex theologis studij Lipsensis ad canonicatum præsentatus, eodem anno successit: sub quo ecclesia Misnensis habuit multos aduersarios, & passa est etiam ab Hussitis iacturam non modicam.

Eodem anno vel circa, Gerhardus episcopus noster debitum naturæ soluit, cui Ioannes de Sleynitz (vt sequitur) communi voto electus successit.

IOannes secundus, decretorum doctor insignis, ex prosapia nobilium de Sleynitz dictorum originem ducens, Gerhardo mortuo in pontificatu Nuemburgensis ecclesiæ suffectus, eandem egregie & laudabiliter in diebus suis rexit, res magnas & memorabiles perficiens. Inter quas ad Bohemorum siue Hussitarum impetum & furorem arcendum, arcem episcopij in Cziza muniens, nouis fossatis, muris & turribus validis circumcinxit; pontem nouum prædictis adiiciens. Fuit denique iste venerabilis præsul, vir per omnia magnificus, humanus & liberalis, munificus largusque ac dapsilis. Inopum quoque & pauperum miseriis ex animo plurimum compatiens, & liberaliter cunctis subueniens, optimi pastoris officium exhibens, gregem commissum verbo & exemplo, ac corporali subsidio quantum ad egenos pertinet, diligenter pascens, & misericordiam cunctis calamitosis hilariter impertiens. Quæ vtique misericordia virtus maxima, & gloria summa & præcipua iuxta sacros canones boni censetur episcopi. Obiit tandem (vt infra anno suo opportunius dicetur) post laudabilia

facta in celebritate diui Andreæ apoſtoli, tumulaturque in eccleſia ſua Czica ad occidentem, in communi & vetuſto epiſcoporum ſarcophago.

De euentibus quibuſdam, temporibus prafati antiſtitis exortis, ex Chronicis.

Anno Domini MCCCCXXVIII, Fridericus dux Saxoniæ primus, & marchio Miſnenſis &c. cui Sigiſmundus Cæſar ducatum contulerat, obiit in Weiſenfels, & ſepultus eſt in Miſna, in capella maiorum ſuorum quæ Principum appellatur, quæ mauſoleũ eorundem ſuo continet gremio: in qua & veteres pendent exuuiæ, & rapta ex hoſte trophæa. Mortuus autem eſt in octaua Innocentum, relinquens ex vxore ſua Catharina filia ducis Brunſwicenſis quatuor filios, Fridericum, Guilhelmum, Sigiſmundum & Henricum. Fridericus ſucceſſit ei in ducatu Saxoniæ, & electoratu imperij. Guilhelmus ſucceſſit in Landtgrauiatu Doringiæ, cuius vxor fuit Anna, filia Alberti Vngariæ & Bohemiæ regis & poſt Romani imperatoris, eius nominis ſecundi; deuotiſſima & ſanctæ opinionis mulier. Sigiſmundus initiatus eſt ſacris, & Deo mancipatus potius quam armis, factuſque eſt epiſcopus Herbipolenſis, licet infra paucos annos (vt in ſequentibus dicetur) reſignarit. Henricus iunior filius marchio Miſnenſis, & Landtgrauius Doringiæ parum ſuperuixit. Ideo omnia quæ habuerat, Guilhelmo ſupra fato ſuo fratri prouenerunt, qui etiam exin ſolus Landtgrauiatum poſſedit Duringiæ diu pacifice, quouſque videlicet inter eum & Fridericum fratrem ſuum memoratum grauiſſimæ diſcordiæ & rixæ exortæ ſunt, de quibus infra dicetur.

Anno Domini MCCCCXXIX, Bohemi crebris victoriis elati & prædarum auidi, rurſus hoſtili exercitu vicinas terras, præſertim Luſatiam, Miſnamque ex parte vaſtare cœperunt, & inter alia damna cœnobia Nouæ cellæ & Grũhaim ordinis Ciſtercienſis deſtruxerunt, & monachos occiderunt, & cuncta eorum bona diripientes abduxerunt.

Anno Domini MCCCCXXX, Bohemi Huſſitæ iterum in terram Miſnenſem & procedentes in terram Aduocatorum, Plawen oppidum diruerunt. Deinde Curiam, & Culmpach, & ſimiliter Pareut oppugnantes ceperunt, & deſpoliauerunt. Et ita graſſantes vſque ad Babenbergam, cuncta pene igne & ferro depopulati ſunt; magna damna marchionibus Brandeburgenſibus inferentes. Nec fuit qui eis reſiſtere vellet, aut poſſet.

Anno Domini MCCCCXXX, Cluſa monaſterium reformatum eſt per abbatem eiuſdem loci Ioannem de Mindaw, qui dolens ſuper inordinata fratrum ſuorum conuerſatione, diuina tactus inſpiratione, regulam diui benedicti tum prorſus neglectam recolligere, & diligenter perlegere cœpit, & in ſe & ſubditis ſuis perficere: & ita pedetentim fratres ſuos ad regularis vitæ tramitem omnimodis perduxit. Cuius optimæ conuerſationis odor longe diffuſſus ad vitam meliorem & alios allexit. Famam equidem eius audiens duciſſa quædam Brunſwicenſis, ipſum in Bursfeldiam pro reformatione transferri obtinuit. Prædictus itaque venerandus pater Ioannes & abbas translatus in Bursfeldiam, religioſam vitam ſecundum puritatem regulæ ſancti Benedicti inſtituere cœpit, & fratres qui eatenus ibidem per complures annos ſine lege vixerant, ad tria monachorum ſubſtantialia obſeruanda compellere. Et taliter contigit, vt Bursfeldia ex Cluſa reformata, & virtute & religione maxime creſceret, adeo vt fama & opinione matrem ſuam Cluſam longe excelleret, dum quia ex ea reformatio vehementer propagari per Germaniam cœpit multis cœnobiis per abbates eius & fratres ad monaſticam diſciplinam per reformationem adductis. De qua quidem reformatione, & laude abbatum ipſius, in quodam carmine de laudibus Saxoniæ ita inter alia cecini.

Cluſa monaſterium fuit humile, ſed venerandum:
Saxonia flos, religionis ſpex, honor orbis:
Cluſa domus celebris, campeſtris, amœna, iucunda,
Congrua clauſtricolis, tranquilla, ſitu, ſalubris,
Sola quieta iacens: hinc recte Cluſa vocatur:

Cluſa

Clauſa malis, reſerata bonis, ſeruire Tonanti
Qui cupiunt, & mente polum penetrare ſupernum.
Vnde ſalutifera nuper fluxere fluenta,
Quæ procul almiſſonum circumfudere liquorem.
Anno milleno, quadringens, atq; tricено,
Tempore quo clauſtri geſtabat ſceptra Ioannes
De Mynda natus, paſtor probitate coruſcus,
Quem tribus elapſis annis Burſfeldia poſthac
Poſcit habere patrem, renouare vetuſta valentem.
Qui veniens iſtic, vitam introduxit honeſtam,
Quam patrij Angelici ſacra norma docet Benedicti.
Sicq; reformatum diuino numine clauſtrum
Burſfelt eximium fuit, in nouitate ſecundum:
In quo continue noua tunc plantatio creſcens
Clauſtra reformando procul vndiq; ſparſit odorem
Per ſtudium abbatum, curamq; patrum ſapientum:
Quos domus hæc aluit multos virtute nitentes:
Quosq; inter primos vita & doctrina Ioannes
Clarus excellens, Hagen cognomine dictus &c. de quo infra dicetur.

Anno Domini MCCCCXXXI, Martinus papa defunctus eſt, cui eodem anno Eugenius quartus ſucceſſit, quinto nonas Martij, patria Venetus, Tumultuarius à quibuſdam deſcriptus, quod anno primo ſui pontificatus malis conſiliis ductus, diuina humanaque perturbauerit, & Romanos ad arma exciuerit. Quorum etiam vix cucullo ſumpto tela per Tiberim in ſcapha elapſus euaſit. Quem ideo nonnulli ordinis ſancti Benedicti fuiſſe ſcribunt; licet id nullo authentico ſcriptore aut alio indicio probare poſſint: cum nec ipſum Tritemius noſter, hiſtoriographorum huius tempeſtatis omnium peritiſſimus, ponat aut numeret inter noſtri ordinis ſummos pontifices. Fuit quidem religioſorum, nec non virorum ſapientum, amator præcipuus, magnis eos proſequens fouensque honoribus atque priuilegiis, quorum etiam contubernio cautior, mitiorque effectus, dein (quoad vixit) prudenter & modeſte ſe gerebat, multa laudabiliter ordinans & exequens. Quod autem voto & habitu fuerit monachus, aſſerere nolo, nec credo, cum id nulla fretus auctoritate defendere & probare potero.

Eugenius denique iſte, anno Domini MCCCCXXXII, Sigiſmundum coronauit imperatorem Romæ. Vocatus autem ad concilium Baſilienſe Eugenius cum nollet comparere; tandem contumax reputatus depoſitus eſt, anno Domini MCCCCXXXIX, (vt infra patebit) & loco eius Amedeus dux Subaudiæ, iam ſenex & cœlibem vitam ducens, ſummus pontifex conſtitutus eſt dictuſque Felix quintus. Eugenius tamen permanſit verus põtifex per Italiam vſque ad obitum, maiorem habens ſequelam & obedientiam. Qui etiam indignans concilio Baſilienſi, ſuam ob inſectationem illud omnino reuocauit, caſſauit & annullauit. Aliud concilium primo Ferrariæ, ſed peſte impediente Florentiæ celebrauit, cum ingenti Orientalium frequentia. Illuc equidem Indi, Æthiopes, Armeni, Arabes, Georgiani & Græci confluebant, qui in eodem concilio, eorum imperatore præſente, vniti ſunt eccleſiæ Romanæ de proceſſione Spiritus ſancti. Concilium Baſilienſe nihilo ſecius ſuo per aliquot annos durauit in vigore, donec anno Domini MCCCCXLVIII obſidione diſſipatum fuit, ex glorioſo principio humilem (vt infra dicetur) finem conſequens.

Anno itaque Domini (vt præfatum eſt) eodem quo ſupra, MCCCCXXXI, concilium Baſilienſe ſacroſanctum exordium habuit, vt in actis eius continetur, durauitque vſque ad annum Domini MCCCCXLVIII, habens ſeſſiones XLV, de quo hiſtorici vt frequenter anno Domini MCCCCXXXVIII incipiunt diſſerere. Ego vero annum præfatum elegi, quo & initiatum conſtat, paulo ante mortem papæ Martini, primoque Eugenij ſucceſſoris eiuſdem anno: quorum vterque conci-

Digitized by Google

lium hoc approbauit,& ratum habuit. Denique Sigiſmundus Cæſar cum multorum principum & nobilium famulitio id ipſum frequentauit, ornauitque: confluentibus inſuper ad illud ex Hiſpania, Gallia, Germania, Pannoniaque, prælatis innumeris. In quo quidem pro reformatione totius eccleſiæ, & in capite,& in membris, multa ſalubriter & rigide fuerunt conſtituta, & præcipue contra Simoniacos & concubinarios ſtrictiſſime animaduerſum. Expectationes & reſeruationes beneficiorum prorſus reprobatæ & ſub grauiſſimis cenſuris annatæ interdictæ & prohibitæ, etiam in curia,ne videlicet deinceps pro inueſtitura, de eccleſiis,monaſteriis,dignitatibus, beneficiis, officiisque quibuſcunque, nec non ordinibus, ac pallio, nihil penitus ante vel poſt exigeretur. Fuerunt & in eodem concilio pro honeſtate clericorum, & decentiore diuini officij cultu multa grauiter & deuotiſſime ſancita. Vbi & determinatum conſtat bullatim &c, beatiſſimam deiparentem virginem Mariam ab omni penitus macula in ſua conceptione originalis culpæ ſemper fuiſſe immunem. Item feſtum Viſitationis eiuſdem glorioſæ virginis in eodem cum bulla indulgẽtiarum inſtitutum vel potius confirmatum extitit. Inſuper reformatio illa nouiſſima ordinis diui patris noſtri Benedicti, quæ tunc temporis in Saxonia monaſterio (vt dictum eſt) Cluſæ primum exorta,& ſecundario in Bursfeldia transplantata,radices altius figens, propagineſque ſuas per Germaniam paulatim dilatans, & hinc à loco propaginis Bursfeldenſis eſt appellata;in eodem ſacro concilio(quemadmodum clare in prologo diurnorum noſtrorum ordinarij continetur)& confirmata & approbata fuerat: præſidente eodem concilio domino Iuliano, ſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli ſanctæ Sabinæ diacono cardinali, viro fidei Chriſtianæ amatore feruentiſſimo,& omnibus virtutibus tam diuinis quam humanis ornato. Attamen à pleriſque aridæ tenuisque religionis homuncionibus in contentionem deducitur; nonnullis appellantibus illud conciliabulum ſiue conuenticulum,verbis Pelagij diſtinct. XVII innitentibus. Quo in numero fratricelos quoſdam,vt in errore ſui concepti veneni diutius graſſentur,comperio. Quos haud exin abs re Maculiſtas appellare ſolemus, quod labem quandam & conceptionis notam illibatæ immaculatæque virginis deiferæ impingere non verentur. Quem quidem errorem ſacrum ipſum concilium exploſiſſe in præcedentibus liquet. Fuerunt inſuper & alij fautores partium Eugenij,qui hanc ſynodum conuenticulum appellare præſumpſerunt. Ego vero (nihil tamen temere affirmare volens) ſacroſanctam ſynodum generalem Baſilienſem, ſacris generalibus Conſtantienſi Senenſiq; conciliis ita decernentibus & ordinantibus,atq; apoſtolica auctoritate interueniẽte, pro reductione Orientalis eccleſiæ & quorumlibet oberrantium,nec non,(vt præfatum eſt)pro reformatione totius eccleſiæ in capite& in membris debite legitimeque ac rite initiatum & congregatum fuiſſe, ab optimis hagiographis hiſtoriciſque ſcriptum comperio;tametſi glorioſum principium flebilis minusque laudabilis clauſerit finis; & iuxta illud poeticum:

Nobile principium peior fortuna ſecuta.

Cuius quidem mali cauſa potiſſima extitit ſchiſma deteſtabile ibidem exortum,propter quod mox Orientales & aliæ complures nationes à prænarrato concilio receſſerunt. Et quidem Græci & alij Orientales Florentinum concilium petentes, Eugenio papæ adhærere cœperunt: per quem etiam in eodem concilio Romanæ reconciliati & vniti ſunt eccleſiæ. Nonnulli, & præſertim Germanorum populi, aliqui videlicet non omnes,nec Eugenium neque Felicem ſequebantur. Qua de re Neutrales appellati ſunt, quorum neutralitas cum præfato ſchiſmate durauit vſque ad annum Domini MCCCCXLIX,in quo Friderico imperatore ſollicitante Felix quintus Nicolao Eugenij ſucceſſori reſignans ceſſerat. Et de hoc ſuo anno infra.

Anno Domini MCCCCXXXII, Ioannes epiſcopus noſter, & magnificus cœnobij noſtri benefactor, contulit ad inſtantiam domini Erhardi abbatis monaſterio noſtro priuilegium ſuper ripa piſcium in villa Ozzick,quod quidem ſic incipit: Æquitas & approbata conſuetudo requirit diſcrepantiam &c. Hinc eſt,quod nos Ioannes Dei gratia epiſcopus Nuemburgenſis,adv niuerſorum tam præſentium quam futurorum noticiam deducimus, & deduci volumus per præſentes,quod cum inter nos & (vt veraciter didicimus) immediatum prædeceſſorem noſtrum Gerhardum epiſcopum

pum Nuemburgenſem ex vna,nec non venerabilem patrem dominum Erhardum abbatem monaſterij Poſauienſis Nuemburgenſis diœceſis, & eius anteceſſorem immediatum, de & ſuper ripa deſcendente à ligneto vulgariter nuncupato *das Grabholtz*,vbi incipiuntur bona villanorum pagi Oſſeck,& terminatur vſque ad limites vbi incipitur piſcatura Burchardi de Comitz,ſubtus molendinum ibidem in Oſſeck, &c. Ideo taliter certiorati & informati ſufficienter, non volentes de cætero contendere ſuper his, neq; eundē dominum abbatem Erhardum aut ſuos ſucceſſores impetere quomodolibet;in eiſdem ſponte, realiter & rite,deliberate & libere, ceſſimus & cedimus pro nobis & noſtris ſucceſſoribus omni impetitioni,actioni,diſceptationi,ac quibuslibet impedimentis motis & mouendis ſuper ripa & iure piſcandi ſupra dictis. Ad ampliorem quoque corroborationem , & firmitatem perpetuam concordiæ & pacis, recognitionis & ceſſionis,idem dominus Erhardus abbas augmentando argentea menſæ noſtræ epiſcopalis vltro & gratuite obtulit & dedit pro ſui & noſtra reuerentia quendam ſcyphum de quarta , media marchia argenti , valoris quadraginta quinque florenorum, &c. Acta ſunt hæc anno quo ſupra, dominica Exurge.

Eodem anno,Sigiſmundus Cæſar ab Eugenio Romę imperiali diademate coronatur,apparatu ingenti. Quo etiam anno,totam pene per Teutoniam vina ac frumenta,arborum deniq; flores frigore perierunt. Proinde tanta cariſtia ſecuta eſt,vt modius ſiliginis vſualis XXXIII groſſis venderetur.

Anno Domini MCCCCXXXIII, Conradus de Dune Archiepiſcopus Moguntinus obijt,cui ſequenti anno Theodericus Schenck de Erpach ſucceſſit.

Anno Domini MCCCCXXXIV, Ioannes Epiſopus noſter migrauit ab hoc ſeculo,in eccleſia Citzenſi cum tali ſepultus epitaphio.

Hic M,bis bina C,ter X,his quatuor addes,
Iuris doctorem ſubtraxit tumba Ioannem
De Sleinitz genitum,præſulem eximium,
Nuenburgenſem herum,clero,plebi quoq; gratum,
Andreæ feſto: Deus alme memor eius eſto.
Noua foſſata conſtruxit gyro murata,
Turres cum ponte retro fundauit & ante.
Contra Huſſitas,orthodoxis inimicos.

Epitaphium tamen prætatum lima eget,quia à lege metrica ſatis aberrat, & (vt aiunt) claudicat. Verum id parum facit ad rem quam ſcrutamur. Non enim ſyllabarum pondere,ſed rerum geſtarum ordine hiſtoriarum latitat veritas. Quæ quouis idiomate exprimitur,quouis verborum ſchemate diſſeritur, nil intereſt: dummodo ipſa rerum veritas vere & inconcuſſe tranſmittitur ad poſteros. Per id tamen in indocte epigraphantium ineptias excuſatas habere minime volo: de quibus quid ſentio,in ſequentibus ſub Petri præſulis dicam epitaphio.

Ioanne itaq; de Sleinitz ita in Chriſto defuncto atq; ſepulto,Petrus ei ſucceſſit,vti ſequenti dicetur capitulo.

PEtrus primus,in numero epiſcoporum Nuemburgenſis eccleſiæ XXXIII, ex ſtirpe & domo nobilium de Haugwitz dictorum originem ducens, Ioanni defuncto ſuccedens annis præfuit viginti nouem.Fuit autem Licentiatus iuris pontificij, magnanimus & prouidus,ſed eloquio balb⁹ & tremulus.Cuius temporibus Huſſitæ multa mala per bella & direptiones huic territorio intulerunt. Quam calamitatem auxit vehemēter paulo poſt diſcordia exorta inter principes Fridericum & Wilhelmum, qui mutuo diſſidentes proprias terras & prouincias pene irrecuperabiliter flamma & framea deuaſtauerunt. Fridericus dux Saxoniæ, & elector imperij, aſſumptis copijs Doringiam in odium & iacturam fratris ſui Wilhelmi vexabat & vaſtabat. Wilhelmus contra ſe vlciſcens,Bohemorum auxilio Miſnam & Luſatiam exitialiter oppreſſit, villas & agros deſtruens,multiſq; oppidis vi & armis expugnatis,& demum ſpoliatis,maximam cunctarum rerum prædam abduxit: de quibus omnibus infra ſuis locis quibus geſta ſunt, dicetur latius.

Anno primo Epiſcopi Petri, qui eſt annus Domini MCCCCXXV , Miſna ciuitas inſignis , & epiſcopalis pariter & ducalis , quam olim Henricus Auceps primus

eius nominis rex Romanorum fundauerat,& in qua filius ipsius suus Otto primus cognomento Magnus episcopatum instituerat, pro medietate pene flammis exusta est. Quo etiam anno modius siliginis pro viginti vendebatur grossis. Et quia Misnæ inclytæ ciuitatis mentio facta est, huius quoq; prouinciæ quæ ab eadem Misna siue Misnensis appellatur, situm describere operæprecium duxi. Misna itaq; quæ regio est Germaniæ, ad Albim flumen posita est. Ab ortu Solis haud longe absunt Vindali, id est Sclaui: à meridie Bohemi: à septentrione Saxones: ab occasu Libonotria est, cuius caput Lips habetur, cui fines Sala & Muldauus amnes præscribunt. Vltra Salam Doringi sedes habent. In ea multæ sunt opulentissimæ ciuitates, munitissimaq; castella. Quam olim Calucones, Danduti, Ptolomæo teste, inhabitarunt. Libonotriam vero Herthani, Eudosi, Varini atq; Suardones tenuerunt, qui postea in vniuersum Sorabi vel (vt Erasmus Stella scribit) Serabi dicti fuerunt. Regio adeo in omni frugum genere fœcunda, vt cunctis fere circumiacentibus prouincijs ad abundantiam sufficiat. Patet hoc per aurigas complures qui vsque hodie nil pene negotiantur, quam quod frumenta hic empta exteris inferant terris, seque aliosue eiusmodi pascant commercio. Quin etiã ipsi Bohemi, cum superiore anno apud eos frigore sata deperissent, multis vecturis ex Misna in suam duxere prouinciam. Quod quidem fuit pene mirum, quia rarum, cum ipsi regionem habeant frugiferam, & cunctis rebus, salem præter, fertilem. Curiones autem, & Cammanni, ac Prætoriani, & similes prouinciales superiores, hebdomadatim pene veniunt, & frumenta deferunt, & id in autumno maxime: nihil autem præterquam asseres, & apta ædificijs lignamina introferentes. Porro Doringia partim Hessos partim Ostrofrancos (qui & inconcinne Francones appellantur) pascit & enutrit. Hi tamen, vt frequenter cum bigis venientes vina adferunt optima, & non habentes pretium plerumque argenti delectabili nobilique concambio frumenta assumunt pro vino, & lætantes redeunt ad propria. Veruntamen ob nimiam plerumque annis sterilioribus frumentorum deuectionem, pauperioribus etiam nostratibus obortitur grauamen, dum videlicet frumenta minorantur, & precium crescit.

Anno Domini MCCCCXXXVI, Fridericus Austriæ archidux, qui expost factus est imperator eius nominis tertius, ad terram sanctam trans mare profectus est.

Anno Domini MCCCCXXXVII, Ludewicus dux Baioariæ, & comes palatinus filius Ruperti imperatoris, obijt, auus episcopi nostri Philippi, nostra nunc qui tempestate Nuemburgensi præsidet ecclesiæ. Reliquit autem ipse Ludwicus tres filios, Ludwicum videlicet, & Fridericum, duces seculares, & Rupertum Episcopum Colonien-sem. Luduici vxor fuit filia ducis Subaudiæ, qui & Felix pro tunc quintus, & obijt sine hærede. Post cuius obitum Fridericus solus principabatur potenter. Complura bella peregit. Imperatori semper rebellis fuit. A deo bellicosus, quod quodã prælio tres principes, marchionem videlicet Badensem, & comitem Wirtenbergensem ac Episcopum Metensem simul & semel ceperit victos & subactos: quorum vexilla vsq; hodie supra tumbam eius Heydelbergæ in ecclesia sancti Spiritus suspensa cernuntur. Hoc tamen bellum longe post contigit, anno scilicet Domini MCCCCLXII, vt etiam infra succincte tangetur, & obiter. Porro Rupertus Archiepiscopus Colonien-sis & elector imperij tumultuarius extitit, & maximi exin causa belli, de quo latius infra, anno Domini MCCCCLXXV.

Anno Domini MCCCCXXXVIII, Concilium Basilien-se cœpisse multi scribunt. Attamen ego (vt supra memoraui & scripsi) illud cœpisse anno Domini MCCCCXXXI, in actis eiusdem concilij impressis legi. Hoc nihilominus anno in flore fuit, & cum gloria diuulgatum per orbem. Quo etiam anno Eugenius Papa citatus, cum comparêre dissimularet, imo concilium floccipenderet, & id ipsum (præfatum vt in præcedentibus est) reuocando destruere satageret, nec expectatus per annum resipisceret, sequenti anno depositus fuit. Vnde grandis altercatio scribentium de hac materia pro & contra exorta tunc fuit. Nec poterant concordari vsque hodie:

ed by Google

hodie: pleriſque cum concilio Conſtantienſi, & hoc præſenti, ac cum Gerſone, & alijs magnis doctoribus, dicentibus concilium eſſe ſupra Papam: alijs econtra aſſerentibus non, ſed Papam eſſe ſupra concilium. Deus dignetur ſua gratia inſpirare quod verius eſt, pro pace & conſeruatione eccleſiæ ſuæ ſanctæ, Amen.

Anno Domini MCCCCXXXVIII, eodem videlicet de quo ſupra, Albertus dux Auſtriæ, gener Sigiſmundi, communi voto principum Imperator Romanorum factus eſt, vir armorum gloria inſigniſſimus. Præter cætera præclara facinora Huſſitas, ferociſſimos Romanæ eccleſiæ hoſtes, horrendo ſuperauit bello, & vehementer attriuit; & funditus, ſi longiore vita functus fuiſſet, è viuis ſuſtuliſſet. Ipſe equidem, proh dolor, ſicut celeriter creuit, ita & cito defecit. Non equidem plene biennio imperium tenuit; clamante populo, quod tanto principe dignus non fuerit mundus. Maxima etiam propoſuerat contra Thurcas, ſed morte præuentus immatura perficere non valuit.

Eodem anno Gũtherus archipreſul Parthenopolitanus diem clauſit extremum: cui Fridericus ex comitibus de Bichling, vir doctus & magnæ vitæ, ſucceſſit.

Anno Domini MCCCCXXXIX, Eugenius Papa in concilio Baſilienſi deponitur. Manſit tamen papa indubitatus vſque in finem vitæ ſuæ, maiorem & potiorem ſequelam habens. De quo, & Felice qui contra eum hoc anno electus fuit, vide ſuprà latius, anno Domini MCCCXXXI.

Eodem anno, Chriſtophor⁹ Baioarię dux factus eſt rex Daciæ, Norwegię & Sueciæ. Quo etiam anno peſtis magna graſſabatur per Alemanniam.

Eodem anno, indictione ſecunda, XXVI die menſis Aprilis quæ fuit Dominica Iubilate, celebratum eſt decimum capitulum prouinciale Moguntinenſis & Babenbergenſis diœceſium, in monaſterio ſancti Ægidij Nurenbergæ, ordinis ſancti Benedicti: in quo præſederunt reuerendi patres, domini abbates: Hartungus Erphordenſis, Georgius ſancti Ægidij ibidem, Nicolaus ſancti Blaſij, & Henricus Amerbacenſis.

In quo capitulo fuit præſentata & acceptata bulla Baſilienſis concilij ſuper reformatione ordinis noſtri prædicti per prouinciam Moguntinam ac diœceſin Babenbergenſem: ad cuius expeditionem duodecim prælati in eodem concilio de ordine & prouincia prædictis fuerant deputati, &c.

Prædictum denique concilium Baſilienſe, anno eodem ſcilicet Domini MCCCCXXXIX, dedit ordini noſtro bullas cum facultate abſoluendi ab omnibus cenſuris & pœnis, quo ad eos qui ſe regulari obſeruantiæ ſubmittunt animo & intentione huiuſmodi obſeruantiam continuandi. Et eſt priuilegium ampliſſimum quo ad irregularitatem, infamiam, & alias pœnas ac cenſuras, & durat vſq; ad alterius generalis concilij vel ſedis Apoſtolicæ reuocationem expreſſam.

Anno Domini MCCCCXL, Fridericus archidux Auſtriæ concordi electorum conſenſu Francofordiæ cis Mogum Romanorum rex effectus eſt, dictuſq; Fridericus tertius, de quo in ſequentibus locis congruis dicetur opportunius.

Eodem anno Ioannes de Dune, Epiſcopus Herbipolenſis, obijt: cui Sigiſmundus ex ducibus Saxoniæ, Friderici videlicet & Wilhelmi ſupra memoratorum ducum frater, ſucceſſit: præfuitque annis ferme tribus. Reſignauit equidem anno Domini curam præſularem MCCCCXLIII, de quo infra.

Anno Domini MCCCCXLIII, Sigiſmundus præfatus Epiſcopus Herbipolenſis vt patuit, reſignauit, cui Godefridus eius nominis quartus, ex baronib⁹ de Lymburg, ſucceſſit, præfuitque annis duodecim. Quo etiam anno frigore & niue vina perierunt.

Anno Domini MCCCCXLV, inter Fridericum ducem Saxoniæ, & imperij electorem, & fratrem eius Guilhelmum æque ducem Saxoniæ ac Doringiæ Landtgrauium, grauiſſima exorta diſcordia eſt. Qua concitati, alterutrum terras ſuas hoſtiliter & miſerabiter ferro, & igne deſolauerunt. Et durauit hæc diſcordia cum exterminio prouinciarum & bonorum vtrorumque per quinque annos. Guilhelmus tamen auxilio Bohemorum maiora Friderico in Miſna intulit damna, quam Fridericus

Digitized by Google

illi in Doringia. Qui tanquam dux & pius princeps Doringiam cum exercitu ingreſſus, ſeipſum vincens eam intuitu pauperum pene intactam reliquit. Propter eiuſmodi denique guerras plures expoſt memorati duces habuerunt diætas, in Hallis videlicet, in Nurenberga, & in Mulhuſen: ſed bonum pacis & concordiæ quod quærebatur, Apollinaris vulgo Appel de Vitzthum dictus ſemper impediuit, proditor &c. de quo infra.

Anno Domini MCCCCXLVII, Eugenius Papa defunctus eſt, cui Nicolaus quintus ſucceſſit, & præfuit laudabiliter & ſancte annis quinque. Cui etiã Felix quintus antipontifex ſponte ceſſit, gratus & acceptus cunctis prælatis & principibus. Fridericum patrem Maximiliani coronauit, & Bernardinum Minoritanum in diuos retulit. Viros doctos fouit & dilexit. Bibliothecam librorum locupletiſſimam habuit, & ipſe theologus prævalidus. Fuit ſenſu diues, & aptus ad ſingula. Ideo paulatim obedientiam obtinuit, mirantibus cunctis, cum conditionis humilioris extiterit. Anno ſuo quarto iubilæum Romæ celebrauit: de quo, & cæteris eius geſtis, & infra ſuis annis dicetur amplius.

Anno Domini MCCCCXLVII, Miſna ciuitas præter paucas domos & caſtrum tota exuſta eſt crudeliter, in die ſanctorum Ioannis & Pauli martyrum, ſub diſcordia principum. Quare & proditorie ſuccenſa præſumitur.

Anno Domini MCCCCXLVIII, Henricus Reck abbas noſtri monaſterij præſtantiſſimus campanam noſtram illam maiorem & ſonoram fundi fecit in die commorationis beati Benedicti abbatis, vt in ipſius campanæ legitur circumferentia.

Anno Domini MCCCXLIX, Albertus marchio Brandenburgenſis contra Nurenbergenſes bella mouere cœpit, vrbem eorum valida obſidione cingens, & per gyrum agros villaſq; depopulans. Patum tamen profecit. Vrbi etenim & incolis nocere minime valuit. Quin imo ab eiſdem fortiter & ſe & vrbem propugnantibus magna vice verſa damna & inſultus pertulit. Quamobrem licet tardius & victor & victus obſidionem ignominioſe ſoluere coactus eſt. Habuerunt equidem inuicem complura etiam extra vrbem certamina, quibus iam Albertus, modo Nurenbergenſes ſuperiores erãt, quanquam ipſe crebrius triumpharit. Vltimo tamen congreſſu penitus ſuperatus fuit. Erat nihilo ſecius Albertus ille vir præliator, & quidem fortiſſimus, qui & multa & præclara diuerſis in prouincijs etiam contra Huſſitas ſub Alberto Cæſare opera bellica peregit magnifice: cuius etiam nomen, cultum, magnumq; ex eo tempore per orbem eſſe cœpit. Habuit plures liberos, quos inter Ioannes & Fridericus præſtantiores effulſere. Ioannes duxit vxorem Margaretam, filiam Guilhelmi Landgrauij Doringiæ, quæ peperit ei Ioachim, qui nunc in marchia Brandeburgenſi principatur, & Albertum Moguntinenſis & Magdeburgenſis ſanctarum eccleſiarum archiantiſtitem, nec non Halberſtatenſis eccleſiæ adminiſtratorem mirificum. Mirum equidem eſt, & pene ſtupendum, inauditumq;, quod vnus homo, vnicus paſtor & præſul, tot & tantis præſit Epiſcopatibus. Sed & de hoc in ſequentibus, quæ nunc miſſa faciam breuitatis intuitu. Porro Fridericus, frater Ioannis, vir ſtrenuus, primo Annam habuit vxorem. Qua defuncta duxit Sophiam, filiam Caſimiri regis Poloniæ, natam ex Elizabeth ſorore Ladislai, regis Bohemi, adoleſcentis nobiliſſimi. Quæ peperit ei complures & filios & filias; Caſimirum videlicet, Georgium, marchiones Brandẽburgenſes ſeculares, Fridericum quoque præpoſitum Herbipolenſem, & alios quorum mihi vocabula ſunt incognita. Et prænarrati quidem ſequentibus principati ſunt temporibus. Nam hoc æuo marchiones adhuc ſeniores rexerunt, Albertus videlicet ille ſupra memoratus, armipotentiſſimus Nurenbergenſium æmulus, & frater eius Fridericus, marchiam inferiorem id eſt Brandenburg poſſidens, habens conthoralem Catharinam ſororem Guilhelmi & Friderici ducum Saxoniæ, nunc pariter diſſidẽtium, quæ peperit ei duos filios, Eraſmum & Ioannem, qui ambo ſine hærede defuncti ſunt. Fuit inſuper & alius Fridericus frater Alberti, qui in antiqua marchia dominabatur. Cuius vxor Agnes filia ducis Pomeraniæ nomine Magdalena. Et iſte Fridericus cognominatus eſt Pinguis, & obijt ſine hærede maſculo. Sicque marchia vetus quam poſſederat, deuenit

ad

ad fratrem ſuum Fridericum ſeniorem. Quo tandem poſt plures annos defuncto, vtraque marchia ad Albertum fratrem eorundem bellicoſum illum deuoluta eſt, vt infra patebit.

Viri illuſtres qui claruerunt per id tempus.

Paulus Vergerius, & Græce & Latine eruditiſſimus.
Maphæus Vegeus, orator & poeta non vulgaris.
Leonardus Iuſtinianus, vir magni ingenij, & Græcè doctus.
Nicolaus Eboyeus.
Ioannes Tortellius, vtriuſq; linguæ Græcæ & Latinæ peritiſſimus, Nicolao pontifice ſummo gratiſſimus.
Laurentius Vallenſis, & (vt aiunt) canonicus, & ipſe Græce Latineque eloquentiſſimus, & Latinæ linguæ exactiſſimus cenſor & corrector. Vnde & tale promeruit epitaphium:

Nunc poſtquam manes defunctus Valla petiuit,
Plutonem audet verba Latina loqui:
Iuppiter hunc cœli dignatus parte fuiſſet,
Cenſorem linguæ ſed timet eſſe ſuæ.

Gregorius Tiphernas rhetor, vtriuſq; linguæ eruditus.
Georgius Trapezuntinus, & ipſe Nicolao papæ familiaris.
Ambroſius Camaldulenſis, generalis abbas, Græce & Latinæ peritiſſimus, & ſummus theologus.
Nicolaus Siculus, Archiepiſcopus Panormitanus, ordinis ſancti patris noſtri Benedicti, omnium Iuriſtarum ſui temporis facile princeps, cuius ſcripta apud Iuriſconſultos auctoritatis ſunt maximæ.
Ioannes de Turre cremata, cardinalis, ordinis prædic.
Ioannes Nider, theologus celeberrimus, eiuſdem ordinis.
Antoninus archipræſul Florentinus eiuſdem ordinis.
Ioannes Capiſtranus, prædicator verbi Dei excellentiſſimus & feruentiſſimus, beati Bernardini diſcipulus. Mira egit contra Thurcos in paſſagio. Fuit ordinis Minorum.
Nicolaus Dorbellus, diſputator acerrimus, ordinis eiuſdem.
Ioannes Herph, theoſophus integerrimus, ordinis eiuſdem.

Anno Domini MCCCCL, Guilhelmus dux Saxoniæ, & Landtgrauius Doringiæ iunctis ſibi Bohemis hoſtiliter Miſnam prouinciam ferro & incendio vaſtauit, Bohemis tunc crudelius graſſantibus, & oppidorum expugnatione ſæuientibus. Tunc etenim Mitweide, Dobeln, Lombitz, Geraha, Aldēburg oppida, expugnata & capta diripuerunt, & plerunq; igne iniecto incenderunt. Dominum N. & baronem de Geraha captum in Bohemiam duxerunt, vbi etiam poſt aliquot annos in captiuitate obijt. Maluit quippe optimus vir exul & captus mori, quam cum pauperum ſuorum grauamine & iactura pecunia redimi magna. Fridericus itaq; dux Saxoniæ & marchio Miſnenſis, percipiens ſuarum vaſtationem terrarum, hoſtili & ipſe exercitu Doringiam ingreſſus, non minora Guilhelmo intulit damna; licet antea (vt ſupra dictum) clementius intuitu pauperum pius princeps egerit. Et ita vſq; nunc illud antiquum Flacci poetæ verificatur dictum: *Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.*

Anno Domini MCCCCLI, principes noſtri, Fridericus videlicet & Guilhelmus fratres, poſt diutinam & pernicioſam diſcordiam tandem hoc anno in pacem & concordiam mutuam redierunt. Moxq; Apollonius vicedominus vulgo dictus Appel de Vitzthum, vir alioqui potens & ſagax, qui inter fratres duces memoratos zizanium ſeminarat, & ſimultates nutrierat, omnibus ſuis bonis, & caſtris, & prædijs, & priuatus eſt, & irreuocabiliter proſcriptus, & fugatus à principum noſtrorum prouincijs.

Anno Domini MCCCCLII, Fridericus Cæſar eius nominis tertius, Ro-

Digitized by Google

mæ per Nicolaum pontificem summum vna cum sua conthorali Leonora, regis Portugaliæ siue Lusitaniæ filia, (quam eodem anno duxerat) diademate coronatur. Quem quidem nostri plurimum varijs de naturæ dotibus commẽdant historici. Sed Antoninus archipræsul Florentinorum qui dictæ coronationi interfuit, aliter de eo & sentit, & scribit in hæc verba: Nihil, inquiens, imperialis maiestatis visum est in eo, nec libertas, nec liberalitas, nec sapientia; cum quasi semper per alium loquebatur, sed multa cupiditas cum munera honeste quæreret, & libenter acciperet. Demum reuersus est in domum suam cum modica opinione virtutis suæ. Hæc ille præsul doctrina & conuersatione indignissimus, quem mentitum fuisse non facile crediderim. Quem quidem citaui aduersus nostrates qui hunc Cæsarem Fridericum adhuc in humanis degentem supra modum beatificauerunt, & veluti omnigena virtute suffultum ad astra vsque encomijs (ne dicam adulatorijs suis nænijs) tulerunt. Fuit (inquiunt) vir bonus & pacificus. Et id ego prorsus & noui, & affirmo. Ad quid autem hæc sua pax Christianis in vltimis Romani imperij finibus, immo & visceribus ab immanissimis Turcis expugnatis, & innumeris pene in diram captiuitatem abductis, profuit? Sibi quidem & Alamannis hæc sua tranquillitas vtcunque profuit, infinitis autem alijs (vt fatus sum) ineffabiliter perniciosa & turbulentissima extitit; cum & Constantinopolis & tota Græcia sub eius imperio deperdita fuerit. Habuit quidem eam ob rem plures conuocationes siue diætas regni & principum, nullam autem vnquam expeditionem bellicam in Thurcos produxit, vt & infra suis locis amplius patebit.

Anno Domini MCCCCXIII, Machometes imperator Thurcorum, anno imperij sui tertio (Amarathus quippe pater tuus obijt anno MCCCCL) Constantinopolim, Orientis imperij sedem, terra marique plus quam cum CCC millibus hominum, LXVI diebus continue obsessam & oppugnatam, tandem vi & armis cepit: imperatore ipso Græcorum Constantino Palæologo ex matre Helena genito, nec non patriarcha eorum cum omnibus Christianis masculis ad instar pecudum trucidatis, mulieribus abductis, raptisque virginibus. Et hoc quidem vigesimo octauo die Martij miserabilissimum factum est excidium, & (vt fertur) proditione cuiusdam Iannensis, qui iuxta promissum per Thurcam constitutus rex per triduum, quarto die eiusdem iussu decollatus fuit. Et fit planctus in tota Christianitate, & timor grandis: periit siquidem pene totaliter ipsa fides Christi in Græcia, fidelibus passim peremptis, passim captis, omnibus autem prorsus profligatis. Porro calamitatem prædictam & expugnationem Græci passi referuntur Dei vltione ob peccata eorum, præsertim perfidiæ & inobedientiæ. Nuper enim sub Eugenio Papa in concilio Florentino Romanæ ecclesiæ reconciliati & vniti, paulo post recidiuantes denuo ab obedientia prædictæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ recesserunt, ac pristinis se erroribus, vtpote de processione Spiritus sancti, deque in fermento consecratione, & similibus, impiauerunt: propter quæ etiam iram Dei incurrerunt. Quam nihilominus & nos formidare valde debemus, qui non minoribus, immo grauioribus, vtpote Simoniæ, auaritiæ, ambitionis, ac libidinis, turpissimis irretimur sceleribus. Quæ nisi pœnitudine & vitæ emendatione expiare curauerimus, simile exitium per Dei indignationem & Thurcorum infestationem nobis imminere non dubitemus. Qui enim illis non pepercit, nec nobis parcet. Iam enim securis ad radicem arboris posita est, iam continuis armis & classibus Thurcus fidelium litora pulsat. Et nostra res agitur, paries quum proximus ardet. Nihil siquidem aliud cogitat & comminatur, nihil adeo cupit, quam quemadmodum Romanam ecclesiam cum suo imperio ac tota Europa sub se possit subijcere potestati. Satagamus ergo mores nostros corrigere, vitamque emendare, vt & Deus in cuius manu omnia sunt iura regnorum, & gratia & ineffabili sua potentia nos à Turcorum furoribus & conseruare & defensare dignetur, ad laudem & gloriam nominis sui, Amen.

Anno Domini MCCCCLIV, Ioannes Capistranus vir sanctæ vitæ, & magnæ doctrinæ, prædicauit feruentissime per Germaniam, & Liptzs prædicando aleas omnes post quendam sermonem comburi fecit.

Circa

Circa id tempus ars imprimendi libros primum in Germania exorta eſt Moguntiæ per Petrum Gutembergum, equeſtris ordinis virum, qui ſolertiſſimo ingenio nouam ſcribendi artem, ſimul & nouum atramenti genus quo impreſſores tantum vtuntur, excogitauit. Magnum certe ac vere diuinum munus. Tantum enim vno die ab vno homine literarum imprimitur, vel (vt Latinius loquar) formis excuditur, quantum toto anno à pluribus ſcribi non potuiſſet. Quod vno verſu Campanus ille diſertiſſimus Aprutinus pontifex elegantiſſime expreſſit:

Imprimit ille die, quantum non ſcribitur anno.

Prædictis quadrat illud Germani poetæ. Ita enim per quandam excellentiam Doctorem Sebaſt. Brant appellare ſoleo.

Nuper ab ingenio Rhenanæ gentis & arte
Librorum emerſit copia larga nimis,
Et qui diuitibus vix regi obuenerat olim,
Nunc liber in tenui cernitur eſſe caſa:
Gratia Diis primum, mox impreſſoribus æqua
Gratia, quorum opera hæc prima reperta via eſt.
Quæ doctos latuit Græcos, Italoſq; peritos
Ars noua, Germano venit ab ingenio.

Anno Domini MCCCCLV, Nicolaus pontifex ſummus Romæ debitum naturæ ſoluit, anno pontificatus ſui octauo: cui eodem anno ſucceſſit omnium conſenſu cardinalium Calixtus tertius, homo decrepitus, habens LXXXVI pene annos, adhuc tamen viribus vegetus dum eligeretur: licet paulo poſt deficere cœperit. Fuit autem vir magnæ prudentiæ, iuſtitiæ & æquitatis, bonæ vitæ, & laudabilis famæ, inſigniſque canoniſta.

Eodem anno, Godfridus epiſcopus Herbipolenſis obiit: cui Ioannes de Grumpach, eius nominis tertius, ſuffectus in pontificatu eccleſiæ Wirciburgenſi præfuit annis vndecim.

Eodem anno principes adoleſcentiores, Erneſtus videlicet & Albertus fratres, filij Friderici ſupra memorati ducis Saxoniæ, ex caſtro Aldenburgenſi per Conradum Kauff audaciſſimum equitem ſubtracti fuerunt nocte, & abducti. Sed ab inſequentibus, dum in Hercynia ſylua apud quendam carbonarium pueros laſſos & famelicos reficeret, deprehenſus, cum ipſa nobiliſſima præda cum ingenti Friderici ducis & prouincialium lætitia reductus eſt, & capitali ſententia plexus. Erneſtus patri expoſt ſucceſſit in ducatu & electoratu, duxitq; vxorem Elizabeth, filiam Alberti ducis, Bauariæ, de quo etiam infra ſub anno defunctionis eius dicetur amplius. Porro Albertus factus eſt ſtrenuiſſimus atque bellicoſiſsmus. Quare & Teutonicus dictus eſt Achilles. Multis ſiquidem bellis interfuit: multa prælia fortiſsime geſsit. In Sicambria enim, id eſt Gelria caſtra poſuit, Batauos, id eſt Holandinos, acie fudit, Eburones, id eſt Probantinos, in ditionem accepit, vbi à Mechlinis inſtar numinis veneratus eſt, licet à Pruxellenſibus, quod eos in vniuerſum omnes genibus ſerpentes, & claues ciuitatis obuiam ferentes, vix ægre in gratiam receperit, magis timeretur quam amaretur. Morinos, id eſt Flandros, ex quibus ingentes prædas tulit, Maximiliano ſubegit. Nullus eſt præterea in Germania angulus, quem non calcarit. Armatus duxit exercitus innumerabiles, proſtrauit ferociſſimos hoſtes, Friſones maximis cladibus affecit, & totam eorundem prouinciam præter Gruningen (vt infra dicetur) iugo parere fecit. In congreſſionibus denique pugnam prior ipſe ſemper iniit. In expugnatione oppidorum ſæpe murum primus adſcendit. Ad ſingulare certamen crebris vicibus inuitatus, nunquam detrectauit, neque vnquam non proſtrauit hoſtem. Et cum eſſet non minus religione imbutus, quam armis, quotidie Deum orabat, vt ſibi contingeret pro Chriſti fide aduerſus Thurcos mortem oppetere. Quibus ex rebus non iniuria alter Carolus Magnus, & Teutonicus Hector, Germanicuſque Rolandus appellatus. Aſt hæc hactenus amore principum noſtrorum dicta ſufficiant.

Anno Domini MCCCCLVI, Thurcorum circiter centum millia interfecti ſunt prope Taurinum oppidum, quod noſtra ætas Albam vocat, ad confluentes Danubij Sauique ſitum. Et id factum eſt à Chriſtianis cruce ſignatis, Ioanne Capiſtrano,

pugnantibus Christicolis imaginem crucifixi ostendente,& clamante. O Deus, O Iesu, vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ, veni in adiutorium genti tuæ. Bellum ipsum gestum est in die sancti Sixti papæ & martyris. Propterea eodem die Calixtus papa ob Dei laudem & rei memoriam festum Transfigurationis instituit.

Anno Domini MCCCCLVII, Ladislaus Bohemiæ & Vngariæ rex, filius Alberti imperatoris, nobilis & pulcherrimus ac potentissimus adolescens, in ipso ætatis suæ flore, cum iam sibi sponsa filia regis Franciæ splendidissimo apparatu adduceretur, Pragæ venenatus miserabiliter interiit, optim⁹ & Christianissimus rex. Hinc exclamat Æneas Syluius in historia Bohemorum cum stupore. O inanem gloriam! Quid dignitates, opes, potentiam tantopere flagitamus? Ladislaus nobilissimus adolescens, duo de viginti natus annos, in ipso ætatis flore tot regnis & gentib. imperans, intra XXXIII horas postquam ægrotare cœpit, extinctus est, & sepultus VIII calendas Decembris, iuxta proauum suum Carolum quartum in æde sancti Viti Pragæ. Hæc ille.

Eodem anno grossi monetarij primo gladiati sunt & percussi, & in primis XXVIII fecerunt florenum.

Eodem anno Matthias Huniades filius, Ladislao veneno subtracto, in Pannoniarum & Bohemiæ regē sublimatus, qui miranda post prælia contra Thurcos peregit.

Anno Domini MCCCCLVIII, Calixtus pontifex Romanus, magnifici cordis & spiritus, senex Romæ 8 idus Augusti obiit: cui eodem anno Pius eius nominis secundus, Æneas cognomento Picolhomineus antea vocatus, natione Italus, Senis oriundus, patrum omnium consensu tertio decimo calendas Septembris pontifex creatus successit; philosophus, orator, poeta, nec non theologus præstantissimus, cultor iustitiæ & religionis, admirabilis eloquio, Friderico imperatori charissimus, cui etiam ante papatum per complures annos archicancellarius & ab epistolis fuit. Erat denique ecclesiasticæ libertatis acerrimus tutator & auctor. In hoc tamen reprehensibilis apparuit multis, & intolerabilis, quod pro episcoporum confirmatione & palliorum collatione nimium exigens, ecclesias grauabat. Eam etenim ob rem, cum archiepiscopus Moguntinus ob bella præcedentia extenuatus, summam magnam quam exigebat dare non posset, neque iurare vellet, ipsum deposuit, & alium qui dare posset, illi subrogauit. De quo in sequentibus anno Domini MCCCCLXII dicetur amplius.

Eodem anno, Theodericus Schenck de Erpach, archiantistes Moguntinus, qui etiam Erffordiam intrans honorifice susceptus fuerat, migrauit à seculo; cui immediate Dietherus comes de Ysenberg successit. Qui cum grandi pecunia annatas soluere nequiret, per papam (vt prædictum est) fuit amotus, & loco eius Adolphum de Nassaw archiepiscopum fecit. Hinc secuta sunt bella plurima, cuius etiam tempore capta est (vt infra dicetur) nobilis ipsa & vetustissima Moguntia. Attamen post obitum Adolphi Dietherus rursus in archiepiscopum consensu totius & cleri & populi electus fuit. Et de hoc infra.

Eodem anno Machometes Thurcorum imperator Corinthum expugnauit, atque in omni Peloponneso tributa imposuit, Demetrio & Thoma fratribus Palæologis discordantibus. Væ ergo principibus nostris, si in aduentu Thurcorum bellico discordes reperti fuerint. Cōcordia equidem vnanimitatem facit, vnanimitas victoriam parit. Vnde pulchre vereque Crispus inquit: Concordia paruæ res crescunt, discordia res maximæ dilabuntur.

Anno domini MCCCCLIX, Erphordenses iurauerunt Friderico, duci Saxoniæ, & Marchioni Misnensi, in Gotya, semper bini & bini. Sed iuramentum cito fregerunt. Eodem anno, Fridericus Cæsar Viennæ in castro suo fuit obsidione ciuium conclusus, sed paulo post liberatur. Quo & anno factus est Vngariæ rex. Eodem Maximilianus anno natus est in Austria. Eodem quoque anno Mauhemetes Thurcorum imperator, expulso Thoma Palæologo, & fratre secum deducto, Peloponnesum occupat. Eodem ibidem anno Trapezuntij rege capto & interempto Pontum obtinuit. Id tamen alij dicunt contigisse anno sequenti MCCCCLX.

Anno Domiini MCCCCLX, Ludouicus dux Bauariæ, & Albertus marchio Brandeburgensis, maxima inuicem gessere prælia. Eodem anno Ludouicus cepit Eystet &

Rot

Rot ciuitates, & paulo poſt Neuſtat ſibi ſubiugauit. Quo etiam anno monaſterium Carmelitarum Auguſtæ totum crematum eſt.

De viris illuſtribus, qui hoc tempore claruerunt.

Nicolaus Caſa Germanus, cardinalis ſancti Petri ad vincula, & Apoſtolicæ ſedis per Germaniam legatus, qui multa bona noſtro ordini fecit, & pro monaſteriorum * vehementer laborauit. Perſonaliter interfuit capitulo prouinciali Herbipolis ad ſanctam Stephanum, in quo & multa ſalubria conſtituit.

Franciſcus Philelphus, Græce & Latine peritiſſimus.

Marius Philelphus, prædicti Franciſci filius, & ipſe doctiſſimus. Inter alia rhythmos & cantilenas compoſuit.

Nicolaus Perottus, Sypontinus epiſcopus, egregius theologus, ac rhetor diſertiſſimus. Scripſit inter alia opus varium Cornucopiæ appellatum. Ac quædam è Græco tranſtulit &c.

Ioannes de Bruxellis, ordinis canonicorum regularium.

Thomas de Kempis, vir angelicæ doctrinæ, & eiuſdem ordinis.

Ioannes Lampsheim, qui artham animæ edidit, eiuſdem ordinis.

Iacobus de Gruytrode, Prior domus Carthuſienſium prope Leodium, vir deuotus & eruditus, qui quinque illa vulgatiſſima pariter & clariſſima prælatorum videlicet, ſubditorum, ſacerdotum &c. quæ falſo Dionyſio Rickel aſcribuntur, compoſuit ſpecula, & complura alia.

Bartholomæus Prior in Ruremunda, eiuſdem ord. Carth.

Iacobus de Insterburck, cuius ſcripta religioſis ſunt accommodatiſſima, omni ſcripturarum doctrina referta, eiuſdem ordinis.

Iacobus de Paradiſo, doctor luculentiſſimus, eiuſdem ordinis.

Ioannes de Indagine, multa & pretioſa ſcripſit, eiuſdem ordinis.

Dionyſius theologus excellentiſſimus, qui propter multa & varia quæ eleganter & vtiliter edidit, alter Auguſtinus ſuo æuo eſt habitus. Ipſe tamen ſpeculorum ſupra memoratorum non eſt author. Teſtis eſt Tritemius in de Scriptoribus eccleſiaſticis libro, ſub titulo prædicti Iacobi de Gruy. Claruit autem iſte Dionyſius in Carthuſia prope Erffort.

Ioannes de Viterbio, ordinis prædicatorum. Scripſit ſuper Apocalypſim, aſſerens inter alia, Antichriſtum futurum eſſe Thurcum, & nõ de tribu Dan, contra antiquorum doctorum ſententiam.

Henricus Herph, theologus inſignis, Minorum, qui & ſupra poſitus fuit cum iſto Nicolao Dorbello.

Nicolaus Dorbellus, diſputator acerrimus, eiuſdem ordinis.

Michael de Mediolano, prædicator altiſonus, eiuſdem ordinis.

Herculanus de Peruſio, vir literatiſſimus eiuſdem ordinis.

Bernhardinus de Buſti, doctor eruditiſſimus, eiuſdem ordinis.

Guido de monteregali, theoſophus & Canoniſta clariſſimus, ordinis eremitarum diui Auguſtini.

Ambroſius Cherialenus, theologus diſertiſſimus, ordinis eiuſdem.

Antonius Rampegal, doctor imbutiſſimus, eiuſdem ordinis.

Goſuinus, theoſophię profeſſor excellens, qui inter alia præceptorium confecit aureum, ordinis Carmelitarum.

Ioannes de Arundine, theologus eximius, eiuſdem ordinis.

Ioannes Beetz, ſactæ paginæ doctor clarus, eiuſdem ordinis.

Ioannes Conſobrinus, vir & ipſe magnifice doctus, eiuſdem ordinis.

Ioannes Groſs, diſputator acerrimus, eiuſdem ordinis.

Prædicti itaque viri præſtantiſſimi, & complures alij quos breuitatis intuitu prætermiſi, claruere circa hæc tempora, id eſt annum Domini MCCCCLX. Quo etiam anno, in nocte ſancti Andreæ, monaſterium memorati ordinis Carmelitarum in vrbe Auguſtenſi ex toto & funditus fuit conflagratum.

Anno Domini MCCCCLXII, Fridericus, dux Baioariæ & Palatinus Rheni,

Digitized by Google

tres principes magno prælio cepit, marchionem videlicet Badenſem, comitem Wirtenbergenſem, & epiſcopum Metenſem.

Eodem anno, Ludeuicus Bauariæ dux, qui traxit originem ex collaterali palatinorum linea ab Ludouico imperatore videlicet quarto, qui & ipſe ex ſtirpe illuſtriſſimi Ottonis de Vitelspach deſcenderat, vir ſtrenuus in armis, vicit Albertum marchionem Brandeburgenſem, cum ciuitatibus imperij apud Gengen. Huius Ludouici vxor fuerat Omelia, ſoror Erneſti & Alberti, ducum Saxoniæ. Quæ quidem ei peperit Georgium ducem Baioar. qui cognominatus fuit Diues, de quo infra.

Eodem anno, capta eſt Moguntia illa vetus & imperialis ciuitas, & ſubiecta loci archiepiſcopo. Et id quidem bellum geſtum eſt in die ſanctorum apoſtolorum Simonis & Iudæ.

Anno Domini M C C C C L X I I I, Caſpar de Schonberg epiſcopus Miſnenſis obiit, cui Theodericus de Schonberg, eiuſdem videlicet ſtirpis & familiæ, vir nobilis, ſucceſſit: homo per omnia ſimplex, & rectus, ac Deum timens, qui etiam ſemper parua familia contentus optime rexit.

Eodem anno, ſtudium vniuerſale Friburgæ in Briſaugia inſtitutum eſt, & ibidem vſque in præſens floret.

Eodem anno, Stephanus ſuperioris Myſiæ rex blanditiis à Mauhumeto Thurcorum imperatore à caſtello euocatus occiditur, & vita & regno priuatur.

Eodem anno Matthias noſtri cœnobij abbas XVII calend. Nouembris obiit, cui Ioannes eius nominis ſecundus, natione Burnenſis, eodem ſucceſſit anno, de quo & in ſequentibus dicetur amplius.

Eodem anno, Petrus epiſcopus noſter appoſitus eſt ad patres, ſepultus in Czeitz, cum epitaphio eiuſmodi:

Tumba defunctos capit hac epiſcopos omnes,
Vt patrum patres ingrediantur omnes
Æqualem forte ſicut in vita quoque morte.
Hanc conſtruxit dominus de Haugwitz nomine Petrus,
Doctor, & antiſtes, Deo dante, diuq; ſuperſtes,
Vt ſucceſſorum fieret capax orationum,
Sub Chriſto duo C bis, M ſemel, his ſuperaddes
X L ſeptem. Sit Deo laus & gloria, Amen.

Sed & hoc epitaphium cenſuram expoſtulat acrem. Nam verſiculi eius ametri ſunt penitus & flaccidi, metrorum quidem ſpeciem præ ſe ferentes, legem autē eorundem non habentes. Quare demitor, q; eccleſia hæc eo tempore eruditiorē non habuerit clericum, cui commiſſum dictandi fuiſſet negotium, cui clarius metrificandi arriſiſſet ingeniolum, qui etſi non Homericum, ſaltem artificiale & legitimum edidiſſet epitaphium. Et licet non ſit cuiuſuis hominis Corinthum petere, cum nec omnia (vt quidam ait) poſſimus omnes; conſultius & prudentius egiſſet quisquis ille fuerit, ſi ſoluta oratione ſcripſitaſſet: plus equidem eo modo & defunctos præſules, & eam ipſam in qua pauſant, matrem decorauiſſet eccleſiam. Addo, quod minus intuentium offendiſſet ocellos, qui omnem publicitus affixum & deſcriptum exactius rimantur titulum. Quamobrem trutinandum ſummopere eſt, omni denique luſtrandum examine, quod cunctis legendum exponitur publice, ne dum quis alterius geſtit extollere præconium, ſibi ipſi inexpiabilem pariat ignominam. Iſte eſt denique Petrus ille epiſcopus, qui in diebus pontificatus ſui formidine quidem hoſtium, præcipue Bohemorum monaſterium monacharum noſtri ordinis, quod ſitum erat extra ciuitatem in editiore loco, in oppoſito caſtri & eccleſiæ maioris, deſtruxit penitus, & in vrbem tranſtulit, ſanctique iuxta Michaelis archangeli eccleſiam collocauit, in quo loco præſens aduſque tempuſculum militant, famulanturque altiſſimo. Porro locus primus earundem prænarratus extra muros appellatur, prout ab initio, ad ſanctum Stephanum; in cuius & honore cœnobium ipſum fundatum fuerat per reuerendiſſimum & Deo dignum Vdonem, primum huius nominis Nuemburgenſis eccleſiæ, anteceſſorem ſuum, præſulem eximium, vt in præcedentibus quoque de eo teſtatus ſum copioſius. Itaque Petro epiſcopo ita (vt dictum eſt) defuncto, ſucceſſit ei communi & vnanimi omni-

mi omnium canonicorum conſenſu & voto patili Georgius de Hauguitz, primus in nomine Domini, vt ſequitur.

GEorgius eius nominis primus, & ipſe de nobili Hauguicenſium proſapia exortus, anno Dominicæ incarnationis ſupra memorato MCCCCLXIII, viceſima nona die menſis Septembris, in pontificem eccleſiæ Nuemburgenſis electus eſt. Vir etiam ante electionem memorabilis & potens. Fuerat ſiquidem & Citzenſis & Nuenburgenſis eccleſiarum ſimul præpoſitus, & inſuper (vt fertur) & Herbipolenſis atque Merſeburgenſis canonicus magnus. Verum ad tanti faſtigij honorem euectus parum ſuperuixit. Nam duodecim duntaxat ſedit dies, in ipſo præſulatus quodammodo extinctus limine. Sicque defunctus tumulatus eſt in Czeitz in anteceſſorum ſuorum ſacophago. *Sic breuis atq; lenis in mundo eſt gloria quenis.* Succeſſit autem ei Theodericus de Burgsdorff anno eodem ſed menſe ſequenti, vt infra nunc ſequitur latius.

THeodericus III de Burgsdorff cognominatus, an. Dom. quo ſupra MCCCCLXIII, indictione Romanorum XI, menſe Octobri Nuenburgenſis eccleſiæ factus eſt præſul, anno autem ſequenti (vt infra dicetur) coronatus. Hic & ſtudio & diſciplina Lipienſis fuerat, eiuſdem gymnaſij iuris vtriuſque ordinarius, vir per omnia in ſecularibus literis imbutiſſimus, & diuinarum ſcripturarum cognitione nobiliter inſtructus, philoſophus & theologus, nec non canoniſta præſtantiſſimus, non modo præſentibus, ſed & poſteris vtilis & proficuus. Edidit ſiquidem inter cætera ingenij ſui monumenta repertorium in iura Saxonum vtiliſſimum. Quapropter mortuo Georgio in eius locum tanquam bene meritus ſuffectus eſt, in quo præfuit eleganter & inculpate annis tribus. Obiit enim anno Domini MCCCCLXVI, de quo infra.

De euentibus quibuſdam ſub regimine huius Theoderici exortis, ex Chronicis.

Anno itaque Domini MCCCCLXIV, Theodericus epiſcopus noſter de quo ſcribimus, Dominica poſt Bartholomæi in Nuemburgenſis eccleſiæ antiſtitem eſt conſecratus, vel (vt vulgus loquitur) coronatus. Quo etiã anno paulo ante ipſe Theodericus epiſcopus Miſnenſis, & Ioannes Werder epiſcopus Merſeburgenſis infuiati fuerunt. Eodem anno, primum capitulum annale, primum de obſeruantia noua Burſfeldenſium, celebratum eſt in monaſterio Burſfeldenſi, in quo principalis præſidens fuit dominus Ioannes abbas loci eiuſdem, abbates vero Heusburgenſis & Schonauienſis compræſidentes, diffinitores autem Guntherus Erphordenſis & Hermannus Bergenſis monaſteriorum abbates. Eodem anno, Pius papa Ancone 19 calend. Septembris è vita migrauit, Romam ſolenni funere delatus & ſepultus. Iſte eſt Pius ille papa, qui ordinem noſtrum plurimum dilexit, nonnulla pro eius exaltatione & incremento priuilegia patribus conferens. Ipſe denique ad inſtantiam & preces chariſſimi quondam ſui contubernalis & collegæ domini Eberhardi, archiſterij montis monachorum iuxta Babenbergam abbatis digniſſimi, patribus & fratribus ordinis diui Benedicti vnitis & vniendis de obſeruantia Burſfeldenſi dedit indulgentias ſtationum vrbis Romæ, ingens reuera donum, & collatiuum ſalutiferum valde; ita vt qui eaſdem mereri gliſcit indulgentias, quinque Miſerere quinque ante altaria pro felici eccleſiæ ſtatu legere teneatur per ordinem. Si autem quinque altaria minime aſſint, vnum ante altare legat, intentionem (vt dictum eſt) pacifico pro vniuerſalis eccleſiæ ſtatu dirigendo, quemadmodum deuoti Deumque timentes monachi diebus ſtationum per annum, & potiſſimum per Quadrageſimam facere ſolent, aſſidue redimentes tempus, ne dies pereant pœnitentiæ. Pio itaque papa ſic (vt dictum eſt) defuncto, eodem anno pridie calendas Septembris, Paulus ſecundus, patria Venetus, Petrus Barba antea vocatus, in Romanum creatus eſt pontificem, vir magnanimus & ſtatura procerus, Eugenij papæ conſobrinus. Hic papale plumbum contra morẽ mutauit, aurum dilexit, quia Venetus fuit. Tota die præter neceſſarias conſiſtorij auditiones penſitare nummos, gemmasque precioſas & vniones contrectare ſolebat. Abbreuiatores omnes quos Pius papa inſtituerat, præter paucos neceſſarios exautorauit. Celebrationem feſti præſentationis glorioſæ virginis approbauit, ſicut & Pius fecerat.

ipſe venerandus ac celeberrimus pater, dominus Simon Buchenſis archiſterij digniſſimus abbas, vir doctrina & facundia clarus, præcipuus noſtri monaſterij fautor & promotor, & orationum ſiue bonorum operum particeps, confrater denique & ſocius. Suſcepit autem & ipſe optimus paſtor & abbas Thomas pro Dei & laude & honore, nec non nouellæ plantationis incremento clericos pleroſque notabiles, quorum primus fuerat quidam nomine Liborius, patria Sclauus, ſtudio Lipſenſis, acer ingenio & prōptulus eloquio, potiſſimum in Dialecticis argutus & doctus. Suſcepit deinde inter alios quendam adoleſcentem ingenioſum, conſanguineum ſuum, vocabulo Georgium Vlrich, cognominatum ſic à parentela, qui vſque ad noſtram ætatem qua hæc ſcribo, annum videlicet Domini MDXX, plenus dierum ſub curua ſenecta ſed mente erecta Chriſto militat, vir magnæ religionis & ſingularis deuotionis, exercitijs internis & ſpiritualibus ab initio vſque nunc deditus, orationum ſupplicatoriarum egregius & orator & cognitor. Hic cum ſit in diuinis ſtudijs admodum doctus, hiſtoriarum tamen cognitione ſingulariter fulget, antiquitatum amator præcipuus, per complures annos ædituus ſacrorumque cuſtos extitit vigilantiſſimus. Fuit & aliquot annos fratrum veſtiarius exactiſſimus, & (vt quidam rentur) plerunq; plus æquo parcus. Nunc autem (vt dixi) curua ſenecta preſſus, & natura ſua debilior factus, ceu miles emeritus, exoccupatus rebus alijs, conſuetis ſuis exercitijs deuotiſq; duntaxat intendit iugiter precaminibus.

Anno Domini MCCCCLXVIII, Leodium vrbs in Germania cathedralis & populoſiſſima, à Carolo duce Burgundiæ lamentabiliter expugnatur, diripitur, & incenditur, in die Simonis & Iudæ, vbi nec ordini, nec ætati, vel ſexui parſum eſt.

Eodem anno, primum capitulum prouinciale ordinis ſancti Benedicti in Saxonia celebratur in monaſterio diui Ioannis Baptiſtæ Bergenſi extra Magdeburg, in quo principalis præſidens fuit venerabilis pater & dominus Hermannus, abbas ibidem, Herbordus vero Bremenſis, & Guntherus Nuemburgenſis monaſteriorum abbates compræſidentes.

Eodem anno, capitulum annale patrum de obſeruantia noſtra Burſfeldenſi celebratum eſt, dominica Vocem iocunditatis in Erphordia in monte ſancti Petri. In quo Thomas primus (vt dictum eſt) in reformatione huius noſtri monaſterij abbas aſſumptus fuit ad cœtum patrum cum ſibi commiſſis.

Eodem anno, Mauhemetes Thurcorum imperator Syrios Ægyptioſq; magno ſuperauit prælio.

Anno Domini MCCCCLXIX, capitulum annale abbatum noſtrorum celebratum fuit, in monte ſancti Iacobi prope Moguntiam.

Eodem anno, obijt tertio Idus Auguſti, venerandæ & præclaræ memoriæ Ioannes de indagine, ſecundus in reformatione abbas Burſfeldenſis, de cuius laude in carmine quodam in præconium quod præfati Burſfeldenſis archiſterij edideram, inter alia ita cecini.

Inter quos magnus fuit abbas ipſe ſecundus
Ioannes Hagen ſeu de indagine dictus,
Qui decus ordinis eximijs perfecit agonis,
Plurima cœnobia collapſa nouando per orbem
Viuere rite docens, Benedicti norma beati
Vt iubet angelico, ſacratus & ordo requirit.
Sic pater aſſiduo conatu tempore longo
Feſſus & attritus, tandem conſcendit ad athra.

Eodem anno in Aſia Haſſoncaſſon, vir bello clarus qui in Meſopotamia atq; Armenia dominabatur, Perſas, Aſſyrios Medoſq; contra ſe clam venientes, nocte aggreſſus ingenti ſtrage vicit & fugauit. Moxq; in Mauhemetem Thurcorum imperatorem copias duxit. Quo etiam anno ipſi Thurci Germaniam populabundi ingreſſi, multos mortales abduxerunt captiuos. Eodem anno pontifex cum Thurcis atq; eccleſiæ hoſtibus fœdus inijt, & ſocietatem cum Venetis contraxit. Quo & anno Fridericus Cæſar Romam viſitauit.

Anno Domini MCCCCLXX, Mauhemetes Thurcorum imperator CCCC

nauium classe, inter quas triremium ducentæ erãt & equitum centum millia, Eubœam adortus tricesima die post obsidionem cepit & subuertit.

Eodem anno, Veneti classem nauium LX instructam ad infestanda Thurcorum littora miserunt, in qua triremes 60, onerariæ 20 fuerunt. Eodem quoque anno Matthias Vngariæ rex Bohemos maximo prælio afflixit, & vehementer humiliauit.

Eodem anno, Christophorus dux Bauariæ in vrbe sua Monacensi captus fuit in balneo per fratrem suum Albertum, & per annum cum dimidio in custodia tentus.

Eodem anno, capitulum annale patrum nostrorum celebratum fuit Treueris ad sanctum Matthiam dominica post Ægidij, in quo Theodoricus nouus abbas Bursfeldensis assumptus & approbatus fuit.

Anno Domini MCCCCLXXI, Paulus pontifex, v Calend. Augusti, secunda hora noctis cum eo die lætus consistorium habuisset, & iocundissime cœnasset, apoplexia correptus vitam cum morte mutauit, anno pontificatus sui sexto, mense decimo. In cuius locum post nouem dies à patribus est suffectus Sixtus quartus, antea vocatus Frãciscus, Saona oriundus, qui ordinis Minorum & sacræ theologiæ professor fuit insignis, vt eius opera ab eo edita declarant. Scripsit siquidem librum de potentia Dei, librum de sanguine Christi, librum de futuris contingentibus, & librum de conceptione beatæ virginis, & alia. Fuit autem vir mitis, & continentissimæ vitæ, in pauperes & religiosos munificentissim⁹, quos omnes fouit, & priuilegijs amplissimis adiuuit. Creauit cardinales viginti, & dominum Bonauẽturam in sanctorum Confessorum numerum scripsit. De alijs suis gestis dicetur & infra.

Eodem anno, in Bohemia Rockezan, hæreticorum magister & patronus, obijt: quem paulo post Bohemiæ occupator, & ipse hæreticus, Georgius Pogebracius, secutus morbo & mentis & corporis perijt. Eodem anno Ingolstatensis, alias Chrysopolitana vniuersitas dicta, fundata est. Quo etiam anno Fridericus imperator in diæta regni & inclyto principum conuentu apud nouam ciuitatem multa vtilia pro Christi fide in Thurcum statuit. Sed effectum non habuit. Eodem anno, orator B. legatusq; Venetorum recitauit coram Sixto summo põtifice, quod Thurc⁹ abstulisset Christianitati duo imperia, quatuor regna, 20 prouincias & 200 vrbes, populumq; absq; numero vtriusque sexus: hortabaturq;, vt ad resistendum se disponeret, ne peiora fidelibus contingerent.

Anno Domini MCCCCLXXII, die septimo mensis Iunij, capitulum annale patrum nostrorum celebratum fuit Erphordiæ in monte diui Petri Apostoli, in quo Theodericus Bursfeldensis præsidens fuit principalis, Theodericus autem Heusseburgensis, & Hermannus sancti Iacobi prope Moguntiam, compræsidentes. Eodem anno, Erphordia vrbs magna & metropolis Doringiæ grandia ex igne sensit damna, vt pene tertia pars domorum incendio periret.

Anno Domini MCCCCLXXIII, Hassoncasson in Armeniæ finibus magno prælio cum Mauhemete Thurcorum imperatore conflixit, in quo triginta millia Thurcorum cæsa feruntur. Eodem anno, dux Mediolanensium fuit peremptus gladio in templo ibidem. Eodem anno, die quinto mensis Septembris, celebratum fuit capitulum annale patrum nostrorũ in Hildes. in quo Theodericus abbas Bursfeld. fuit præsidens principalis, Bergensis & Mindensis compræsidentes, Heusburgensis & Northemensis diffinitores. Quo & anno nix ingens fuit.

Anno Domini MCCCCLXXIV, Carolus Burgundionum dux Nussiam, Coloniensis agri oppidum ad Rheni fluẽta, obsedit. Sed cum Fridericus imperator obsessis in auxilium venisset, inito fœdere dux discessit in Belgas.

Eodem anno, Thurci exercitu centum millium hominum Illyrici littoris oppidum Scutarum obsident. Sed tandem defendentibus Venetis fatigati, ac morbo ex fluminis Aoo aura vexati, in montes cum ignominia discesserc.

Eodem anno, Christiernus rex Daciæ, Sueciæ, & Noruegiæ, Gothorum dux, Holzatiæ, Stormatiæ, in Addenburg & Delmenhorst comes, vir Christianissimus, & multis virtutibus ornatus, deuotionis gratia Romam pergens, per totam Italiam prouinciatim & oppidatim honorificentissime susceptus fuit, pariter & Romæ ab ipso summo pontifice reuerendissime exceptus.

Eodem

Digitized by Google

Eodem anno, capitulum prouinciale Saxoniæ, id eſt Magdeburg. & Bremenſis diœceſium, celebratum fuit Dominica Cantate, in Berga prope Magd. in quo præſidentes fuerunt Hermannus abbas ibidem, Herbordus Brem. & Thomas abbas noſter Boſaugienſis in reformatione primus. Iubilæus à Paulo prius per vniuerſum orbem Chriſtianum inſtitutus, à Sixto pontifice hoc eodem anno declaratur. Quo etiam anno Thurci per ſuperiorem Pannoniam Danubio tranſuecti, eandem prouinciam deprædati ſunt.

Anno Domini MCCCCLXXV, Georgius dux Baioariæ cognomento Diues duxit in vxorem Hedwigem filiam Caſimiri regis Poloniæ, in Lantzhut nuptijs celebratis magnificentiſſime, ex qua tamen nullum maſculum ſuſcepit hæredem, ſed duas filias. Hinc poſt obitum eius maxima (vt infra dicetur) emerſere bella. Eodem anno, Simon puer apud Tridentum die paraſceues martyrizatus per omnem Chriſti paſſionis modum, qui poſt maximis claruit miraculis. Iudæi autem omnes ſceleris conſcij peſſima morte perempti fuere. Quo etiam anno Thurci inferiorē ingreſſi Myſiam dum populabundi graſſarentur, magna cæde proſtrati ab indigenis in fugam turpem acti ſunt.

Anno Domini MCCCCLXXVI, Matthias Vngarorum rex caſtellum Thurcorum ad ripam Saui fluminis ingenti expugnauit gloria. Quo etiam anno Ferdinandus rex Hiſpaniæ in agro Numantino Portugaliæ regem ſuperauit. Eodem anno Fridericus dux Baioariæ & palatinus Rheni, auus epiſcopi noſtri Philippi, vir bellicoſiſſimus, poſt multas victorias Heydelbergæ in pace quieuit, ſepultus ad Sanctum Spiritum.

Eodem anno, Theodericus Epiſcopus Miſnenſis obijt, cui ſucceſſit Ioannes quintus ex familia nobilium de Weyſenbach natus, in numero præſulum dictæ eccleſiæ XXXIX. Eodem anno, Quedelburg oppidum per Miſnenſes & Albertum Saxoniæ ducem fortiſſimum fuit captum. Circa id tempus claruit *Ioannes de monte regio*, natione Teutonicus, patria ſiue genere Francus orientalis, non minor Anaxamandro Mileſio aut Syracuſano Archimede, Græce & Latine eruditiſſimus, Germanorum decus, ob Aſtronomiam cæteraſque Mathematicas diſciplinas à Matthia Vngariæ rege Nurenbergenſibuſque perpetuo donatus ſtipendio. Calendario edito; ephemerideque à noſtris Diario dicta, maxima cura, labore, ingenioq; compoſita, inductis nouis Aſtronomiæ tabulis, reprobatiſque Gerardi Cremonenſis theoricis; Romam ad emendandum Dionyſij computum Paſchalem à Sixto Papa accitus, dum pleraque poſteritati pararet, non ſine maxima ſtudioſorum iactura morbo perijt, indictione Romanorum nona.

Anno Domini MCCCCLXXVII, Carolus Burgundionum dux, qui Belgis fere omnibus imperabat, dum Lingones Treueroſq; debellaret, apud Venacoum alias Nanſen oppidum magno prælio quod ad horas triginta continenter durauit, victus & occiſus eſt.

Anno Domini MCCCCLXXVIII, Philippus filius Maximiliani Cæſaris, archidux Auſtriæ, & Burgundiæ quoq; dux, qui poſt in Hiſpania regnauit, natus eſt. Qui poſt (vt infra patebit) Carolum V genuit, in regem Romanorum in anno Domini MDXX quo hæc ſcribo electum, &c.

Eodem anno ipſo die Vincentij martyris, venerabilis pater, & inſignis ille abbas, Hermannus Bergenſis, migrauit ad dominum; qui ad reformationem noſtri monaſterij plurimum iuuit, pro eius & plantatione & incremento ſupra memoratum abbatem Thomam ex ſuo cœnobio vna cum patre Priore religioſiſſimo viro eiuſque æquiuoco Hermanno tranſmittendo. Eodem anno Rupertus Archiepiſcopus Colonienſis, & dux Bauariæ, Rhenique palatinus captus eſt per imperatoris conſenſum, & biennio exin detentus in cuſtodia, eo quod Carolum ducem Burgundiæ contra canonicos ſiue capitulum eccleſiæ ſuæ prædictæ ob diſcordiam quandam concitarat, & in obſidione Nuſſiæ fouerat. Eodem anno Ioannes Chriſtierni regis Daciæ filius, & poſt patrem rex Daciæ, duxit vxorem Carharinam filiam Erneſti, ducis Saxoniæ & electoris imperij, circa Natiuitatis Mariæ feſtum, quam Albertus frater Erneſti germanus, cum pluribus principibus & comitibus, vna

cum Thilone Episcopo Merseburgensi, militibusq; haud paucis, ac XXVI curribus, per Rustock literarum oppidum duxit in Daciam: per Lubecam etiam tendens magnifice fuit exceptus, vbi & hastiludia exercuit. Tandem celebratis regalibus nuptijs, cum CCC & LX equitibus per Magnopolim & terram Prignitz reuersus est cum tripudio magno ad propria.

Eodem anno Maximilianus archidux Austriæ, Friderici imperatoris filius, potẽti exercitu in Burgundiam profectus, Mariam Caroli ducis iam iam mortui filiam vnicam in coniugem accepit, & Burgundiæ ducatum ob hanc rem sibi vindicauit.

Anno Domini MCCCCLXXX, Mauhemetes Thurcarum imperator, ingenti classe maximaq; bellatorum vi Rhodum petens, eamq; expugnare annitens, tres per continuos menses bombardis & alijs machinis laceraut. Verum milites Rhodani bellicosissimi illis fortissime restiterunt, tandemq; Turcas & fatigatos & superatos turpiter & ignominiose fugere compulere.

Eodem anno idem Mauhemetes Hydruntum Apuliæ vrbem armis cepit, archiepiscopo & duce eiº interfecto, cũ alijs innumeris promiscui sexus hominibus. Quo facto tota quoq; Italia trepidabat. Cardinales Romæ iam fugam meditabantur. Infelix ergo prorsus Apulia fuisset, infelix & Italia, si obitus Mahumeti (vti sequenti dicetur anno) non interuenisset. Non multo post, XL millibus Turcarum in Poloniam irruentibus, positisq; non longe à Cracouia castris, ita exterriti sunt Poloni, vt ne principes quidem quid consilij caperent, habuerint. Verum cum hyems esset, tanta subito vis frigoris superuenit, vt ille formidatus exercitus partim fame partim frigore pene totus consumptus sit.

Anno Domini MCCCCLXXXI, Mauhemetes Græciæ Asiæque imperator, dum in Orientis expeditionem proficisceretur, post ingentia facinora terra marique gesta non sine veneni suspicione quinto non. Maij in exercitu suo mortuus est, anno imperij Constantinopolitani XXVII, mense XI, die V, indictione Romanorum XIV. Eo itaq; mortuo Baizetus primogenitus eius in imperio patri successit. Zalicibº autem iunior frater indignatus magnos in Asia motus concitauit, & Bursa (Prusa alias) capta se regem ibi constituit, sed per Baizetum fratrem seniorem supetatº est, & fugatus. Quo etiam anno idem Baizetus Risanum oppidum è manibus Vngariæ regis astu eripuit. Hinc Matthias Vngariæ rex irritatus, ingenti exercitu contra eum processit, omneq; imperium Thurcorum ex Danubio tunc eiecisset, ni ductor copiarum Friderici imperatoris Vngariam ingressus, inscio imperatore prouinciam vastasset. Quare ab incepto Matthias retractus, ad propria defensanda redire compulsus est. Quibus cognitis indignatus imperator Fridericus, ductorem exercitus sui dure increpans prohibuit. Eodem anno Carthusia Chrymmiczs fundata est per quendam opulentissimum ciuem Cygneum. Eodem anno, Henricus episcopus noster obijt, cui Theodericus de Schonberg nobilis (vt sequitur) successit.

THeodericus de Schonberg, vir & stirpe & moribus præclarus, XXXVI Nuemburgensis ecclesiæ antistes cœpit anno Domini MCCCCLXXXI, quo etiam antecessor suus Heinricus defunctus est, indictione Romanorum XIV, præfuitq; quiete & irreprehensibiliter annis ferme XIV. Fuit autem iste præsul in iure canonico apprime doctus, strenuus, & rigidus iustitiæ cultor, ac diuini seruitij promotor zelosus, temporalium deniq; moderator rerum sat peritus, cui semper eruditus & Latinus cum viris religiosis & sapientibus erat sermo, quiq; pastor vti bonus, & pontifex idoneus, ecclesiam commissam ita rexit, vt si non locupletiorem, exiliorem nec tamen quam reperit, reliquit: quandoquidem & parta & comperta tuendo, perpulchro in esse conseruauit. Quod laudabile & virtutis opus esse illud Horatianum comprobat dictum, *Non minor est virtus, quam quærere, parta tueri.* Et quidem de eo, & potissimum eius obitu in sequentibus patebit plus.

De quibusdam euentibus nouis mirisq;, huius qui contigere temporibus Episcopi.

Anno itaque Domini MCCCCLXXXII, Guilhelmus illustris Saxoniæ dux, & Doringiæ Landtgrauius, in Vinaria diem clausit extremum, sepultus in monasterio fratrum

fratrum Minorum de obſeruantia ibidem, quod ipſe viuens à fundamento erexerat nouum.

Anno Domini MCCCCLXXXIII, Elizabetha nobiliſſima Bauariæ dux & cõthoralis Erneſti noſtri ducis Saxoniæ ac imperij electoris defuncta eſt. Eodem anno peſtis vniuerſalis & pergrandis totam pene per Italiam atque Germaniam ſæuit, ita vt multa hominum millia abſumpſerit. Ea quippe lues ſolum Nurenbergę à ſolſtitio æſtiuali aduſque ſolſtitium hyemale quatuor hominum millia proſtrauit. Hinc perpendi poteſt, quid vicinis alijſue fecerit prouincijs.

Anno Domini MCCCCLXXXIV, fuit legatus quidam cum indulgentiarum remiſſione plenaria in Suecia, vbi & hoc anno æſtiuo præſertim tempore præualida ferbuit peſtilentia. Qua fretus legatus ille miro modo & inſatiabili explumauit pauperes. Quare autor hiſtoriæ Sclauicæ ex qua hæc tranſcripſi, ita exclamat: *O Petre Petre, non tibi dixit Chriſtus, Mulge aut Tonde, ſed Paſce Paſce.* Ioan. 21. Ideoque aperuit infernus os ſuum ſine termino, & intrabunt maiores ſine numero. Eſaiæ 5. Miſericordia autem conceditur paruulo & exiguo, quoniam potentes potenter tormenta patientur, &c. Sapient. 6.

Anno Domini MCCCCLXXXIV, quo ſuprà, Sixtus papa eius nominis quartus obijt, cui Innocentius VIII eodem anno ſucceſſit, præfuitq; annis *.

Anno Domini MCCCCLXXXV, Matthias Vngariæ rex obſidione & armis cepit Wiennam, regiam vrbem & metropolim Auſtriæ. Tunc tribulatio grandis & calamitas per totam eius erat prouinciam. Eodem anno reuerendus pater & dominus Thomas, abbas noſtri monaſterij eximius, poſtulatus fuit ad Pigau pro reformatione & profectu cœnobij exempti & inſignis diui Iacobi Apoſtoli maioris ibidem. Quod quidem reformationis opus Dei pro honore aſſumens, laudabiliter inchoauit, laudabilius perfecit, & continuauit præſidens ibidem abbas annis nouem. Obijt ſiquidem (vt etiam infra dicetur) anno Domini MCCCCXCIV. Supra dicto quoque anno, in quo & poſtulatus & translatus, in capitulo annali patrum de obſeruantia Bursfeldenſi in Erphordia celebrato, cum ſuo nouo archiſterio Pigauienſi ad cœtum aſſumptus fuit patrum. Thoma itaq; abbate translato, quatenus loco eius dignus & idoneus haberi poſſet ſucceſſor, eodem tempore in craſtino Natiuitatis Mariæ celebrata eſt electio, in qua quidem ipſe Thomas abbas præſens erat. Electus fuit itaque Georgius Prior monaſterij diui Petri archiapoſtoli in Erphordia, ſed effectum minime habuit, quia caſſata fuit. Quamobrem paulo poſt fratres è gremio eligentes, in die ſancti Placidi martyris & ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti diſcipuli elegerunt concorditer virum notabilem & religioſum nomine Petrum, ex oppidulo Stoſſen haud procul à Nuemburg oriundum. Fuerat autem ante reformationem noſtro in monaſterio ſub Ioanne abbate ſuſceptus ad ordinem. Qui profeſſione facta plurimum Dei in timore & religionis creuit amore & deſiderio, adeo vt aſſidue vehementer pro reformationis laborarit introductione, qua & poſt Dei potiri gratia meruit, Deo in eadem feruenter militando. Fuit enim uero frater per omnia ad multa aptus & idoneus. Nam cum actiuus, & (vt aiunt) manualis & operoſus plurimum fuerit; cellæ tamen exercitia illa interna minime deſeruit: quandoquidem cum eſſet ſcriba velox & excellens, multos pro bibliothecæ ornamento & decore vſuque fratrum propria ſcripſit manu codices. Quos inter cuncta pene Iacobi Carthuſienſis theologi celebratiſſimi opuſcula (vti in præſens cernitur) accurate & laborioſe conſcripſit, & ligauit, & exin legenda communi pro vtilitate intra bibliothecam poſuit. Eiuſmodi itaque dotibus ſuffultus tandem, Thoma anteceſſore ſuo in Pigauiam translato, eius in locum ſubrogari promeruit; vti denique lege diuina ſanctam iuxta regulam doctus, & gerendarum exercitatione rerum inſtructus, ſuper candelabrum poni dignus fuit. Cum etiam præter ſupra dicta fuerit ingenio acer, & loquendi lepore à natura præditus, arithmeticus, calculator, muſicus, decretiſta, ac logihiſtoricus inſignis; fabularũ deniq; moraliũ noticia plenus fuit, quarum ẽt relationibus in modum mirum ſæpe diſcumbentes exhilarabat hoſpites. Ingenij denique eius adhuc quædam extant indicia; ephemerides videlicet quædam ſubtiles de inuentione feſtorum mobilium cõgeſtæ, & nonnulla Muſicalia & Arithmetica dogmata, manu eius exarata, & ingenio parta. Factus itaque abbas,

& in regimine monaſterij confirmatus, ſequenti anno demum per Theodericum antiſtitem noſtrum in octaua Paſchæ conſecratus, ſiue (vt vulgo dicitur) coronatus fuit. Statimq; ad res monaſterij componendas & intus & extra animum appulit, licet primo feruore erga correctionem culparum nimius fuerit, modumq; iudicio quorundam exceſſerit, dictum illud aureum ſancti patris noſtri Benedicti, *Ne quid nimis*, & illud, *Superexaltet autem iudicio miſericordiam, &c* æmulari diſſimulans, potius ad ferociam quam miſericordiam, ſeueritatem quam Clementiam declinans. Proinde non ſalutem plerunq; imbecillium, ſed deſperationem produxit. Dum enim multiplicaret catenas & carceres, ſtatuta & pœnas, formidoloſiores irrecuperabiliter ſuas, & fugauit & perdidit oniculas. Quod vtiq; cauiſſet, ſi modum cenſuræ tenuiſſet, ſi oleum vino, dulcia amaris, blandimenta terroribus miſcuiſſet: tametſi religionis zelo, vitiorūq; id actitaſſe credatur odio, haud tamen ſecundum ſcientiam, id eſt diſcretionem & pietatis formulam, quamuis & huius ſui rigoris patronos & laudatores habeat. Egoautem (niſi forſan nomini ſuo Petro deferam) quomodo laudem, non cerno; cum ille rigor ſuus truculentus pluribus fuerit exitialis, paucis proficuus & ſalutaris. Nec mirum. Omnis enim immoderatio non ſalutem, ſed periculum generare ſolet. Moderatio autem & pietas peccatori pœnitentiam voluntariam & leuem facere conſueuit. Hinc pulcherrime Seneca ad propoſitum inquit, *Manſuetudine ſuadebis, contentione autem nunquam*. Facilius enim ad pœnitudinem reuocant verba lenia quam aſpera. Nullum animal moroſius, nullum maiore arte tractandum eſt, quam homo, nulli magis parcendum. Vnde & canonicum ius inquit, *Circa corrigendos plus debet eſſe benevolentia, quam ſeueritas, plus cohortatio quam commotio, plus charitas quam poteſtas*, diſtinctio. XLV, *Si licet*. Et ibidem inter alia habetur ita: *Leniter caſtigatus reuerentiam exhibet caſtiganti, aſperitatis autem nimia increpatio nec correptionem recipit nec ſalutem*. Hæc ibi, & quadrant peroptime ſupra dictis: Non ergo abs re Apoſtolus clamat. *Si præoccupatus homo fuerit in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis, inſtruite huiuſmodi in ſpiritu lenitatis, &c*. Cui & inſigniter poetarum carmina concordant, ex quibus ſequens hexaſtichon ſubnectere libuit.

Ad pœnam tardus ſit rex, ad præmia velox,
Et doleat, quoties cogitur eſſe ferox.
Quanto quis maior, tanto placabilis ira:
Et faciles motus mens generoſa capit.
Parcere proſtratis ſcit nobilis ira Leonis:
Tu quoq; fac ſimile, quisquis regnabis in orbe.

Veruntamen hæc ſcribens neutiquam correctionem (quod abſit) improbo exceſſuum, quam omnimodis neceſſariam ſcio, ſed tyrannidem duntaxat arguo, indiſcretionem reprehendo, & ad miſericordiam leuitatemque declinandum Dei exemplo ſuadeo. Dei equidem & Saluatoris dictum eſt: Eſtote miſericordes, ſicut & pater veſter cœleſtis miſericors eſt. Rurſus ſcriptum eſt, Quomodo iudicium ſine miſericordia fiet ijs qui non fecerint miſericordiam. Modus itaque in cunctis tenendus eſt iuxta illud illuſtre ac eximium Horatij diſtichon:

Eſt modus in rebus, ſunt certi denig; fines,
Quos vltra citraq; nequit conſiſtere rectum.

Quibus rurſus non obſtantibus, dum opus fuerit, dum pietas non præualuerit, dum miſericordia locum pœnitentiæ & emendationis ſua lenitate non produxerit, dum denique caſus poſtulat aut res; qui prælatus iuxta regulam contra obſtinatos rebelles & improbos omni ſeueritate & diſtrictione, contraque incorrigibiles cauterio & abſciſionis ferro, & poſſit & debeat vti, ne dum diſciplinam dormire aut perire ſineret, impunita nequitia interim velut tuta ſæuire inciperet, cum non ſit crudelitas, pro Deo crimina punire, ſed pietas, vt dicitur: Legi Siromaſten. Aſt nunc de exordio regiminis eius, deque rigore ac zelo ſatis ad lectoris immo rectoris vtilitatem ac cautelam dictum ſit: demum ad alia eius geſta conſcribenda cœptam proſequar hiſtoriam. Et quoniam (vt ſupra narratum eſt)

optimus

optimus ille pater & abbas complures eximias habuerit & naturæ & gratiæ dotes, quod videlicet fuerit Dei cultor deuotus, & diuinarum literarum amator ſtudioſus, ac domeſticarum rerum moderator peritus ; nunc quemadmodum eaſdem dotes ad Dei laudem, & reuerentiam, nec non monaſterij commodum & vtilitatem, egregie & laudabiliter diſtribuerit, dicendum eſt. In primis itaque & feruorem & deuotionem ſuam, quam erga Deum ac diuini illius cultus ampliationem, nec non ſanctiſſimi templi decorem habuit, euidenter oſtendunt ſacratæ per eum auctæ & inſtitutæ res; altaria videlicet, calices, ornamenta, candelabra, thuribula, cantamina, ſuffragia, feſta, & ſimilia quæ ipſe fundauit, ordinauit, emit, & fieri inſtituit. Altaria ſiquidem ſeptem inſtituit, partim fundando, partim transferendo. Tria enim è locis opacis & obſcuris ad clarioria aptioraue tranſtulit. In primis altare beatæ Mariæ Magdalenæ, quod erat in parte inferiori turris ſiniſtri & vacui prope ingreſſum ambitus, ad ſuperiora eiuſdem turris tranſtulit. Alia autem duo, ſancti videlicet Michaelis archangeli, & diuæ Catharinæ virginis & martyris altaria, ab occidua parte eccleſiæ de ſubteſtudinibus videlicet turrium ad mediũ ipſius eccleſiæ intra columnas poſuit. Alia autẽ quatuor à nouo prorſus fundauit & erexit. Quatuor videlicet doctorũ ſanctæ matris eccleſiæ, quod eſt ſupremum omnium in peribulo abbatiæ, in medio turriũ erectũ; altare vero ſanctæ Annæ auiæ Chriſti; altare quoque Sanctorum Fabiani & Sebaſtiani nec non Valentini martyrum intra corpus eccleſiæ intra columnas quoque hinc & inde collocauit. Porro quartum quod in honore beatorum apoſtolorum ac patronorum ſuorum Philippi & Iacobi conſtruxit ſeptentrionem verſus ad ſiniſtrum chori latus in loco ſepulturæ fratrum conſtituit. Tabulas vero altariorum non magnas neque precioſas, ſed paruas & exiguas vileſque fieri ſemper diſpoſuit, eaſque non curare aut affectare monachos debere aſſerens; tabulas tales & earundem imagines non clericorum ſed laicorum fore dicens codices; clericos, inquam, & monachos non imaginum picturis, ſed diuinorum eloquiorum ſcripturis oblectari oportere conteſtans. Ornamenta vero diuini cultus venuſta & pretioſa ſatis emit & ordinauit, duas videlicet cappas quas vocant chorales, ſummis pro feſtiuitatibus, vnam rubei, alteram vero coloris viridis : ſimiliter ornamenta rubei coloris eiuſdem texturæ pro officio Miſſæ ſolennitatibus in præcipuis, planetam videlicet pro ſacerdote, & pro miniſtris dalmaticas cum ſuis albis & ſtolis. Inſuper & alia ornamenta ſerica, polymita, ſiue diſcolora, cum omnibus ſuis attinentiis à cappa chorali vſque manipulum & ſtolam pro mediis feſtis. Emit denique & thuribulum cum ſuis catenulis, binasque ampullas de puro argento fieri fecit. Feſtum quoque reliquiarum ſub duplici nota in die Diuiſionis Apoſtolorum celebrandum, & antiphonam in fine completorij pro pace cantandã inſtituit. Hora celebrationis fratrũ mane aſſidue Miſſam flexis poplitibus ex integro deuotiſſime audiuit, & ipſe frequenter ſacrificans ſub conuentuali Miſſa quam ſummam appellamus, in ſacello diui Andreæ Apoſtoli celebrauit. Diuinum officium à fratribus ſecundum temporis exigentiam decenter & deuote exequi & decantari voluit diebus ſolennibus. Feriatis autem diebus rotunde & diſcretim iuxta ceremoniarum ſanctionem cantandum hortabatur. Ipſe attamen diurnis horis præter ſynaxin veſpertinam cura rei familiaris præpeditus nunquam interfuit; niſi paſtoralis feſti excellentia abbatis officium expoſtulans ipſum intereſſe coegiſſet. Et ita eueſtigio laudes nocturnas pene nunquam neglexit, ſed eas cum fratribus deuote & feruenter expleuit. Qua etiam hora protractionem Pſalmodiæ & cantuum deteſtabatur. & fieri vetuit ob prolixitatem officij modum tenendũ in omnibus, & ſal vt rationabile foret obſequium in omni oblatione offerendum Sanctorum exemplo docens & ſuadens, vt quidam pulchre inquit:

Preualet in cunctis diſcreta modeſtia rebus:
Quæ ſine virtutum grande peribit opus.[1]

Denique domus Dei decorem amplificare geſtiens, nouum tectum ex integro cum lignaminum, id eſt trabium & tignorum noua fabrica eccleſiæ noſtræ ſuperinduxit; ſimiliter & tunc turrim nouam ſupra chorum vbi ante nulla fuerat, pro campanis decoreque templi erexit; itemque teſtudinem ſupra chorum & tabulaturam totius eccleſiæ depictam fieri fecit, quæ quidem completa fuit anno Domini *.

Et hæc eatenus de eius deuotione erga Deum & Sanctos dicta sufficiant: nunc ad alia eius gesta enarranda stilum vertamus. Et (quoniam supra memoratum) constat, venerabilem hunc dominum abbatem Petrum virum fuisse sapientem, & bonis literis apprime doctum, diuinarumque scripturarum studiosissimum. Id quam verum sit, ipsa nostri bibliotheca monasterij eius solertia & studiositate (vt ita loquar) librorum thesauro ornata & locupletata euidenter protestatur & clamat: omnes siquidem libros & tractatus quos bibliopolæ venales attulerunt, & potissimum quos antea non habebamus, tanquam margaritas dominico in agro repertas, absque mora comparauit; moxque ex integro per ordinem legit; lectos mihi minio pingendos, vel (vt aiunt) rubricandos tradidit; deinde rubricatos & capitalibus literis insignitos materiæ iuxta congruentiam composuit, sicque ligandos dedit. Quo facto ipse vltimæ te fibulis siue clausuris à se artificialiter factis accurate clausit, tandem regestellis distinctos & stellis bibliothecæ impositit. Tametsi (vt dixi) sub illo reuerendo abbate Petro ipso procurante plurimum librorum crescceret numerus. Eorundem attamen lectio non adeo communis fuit & libera, cum quemlibet fratrem vnico oportebat fore contentum codice. Quanquam vnus (vt ioco loquar) etiam cuique studiosissimo toto anno pro studio sufficerit codex; cum æstatis tempore tum præsertim diebus ferialibus labores ob manuales pene nullum legendi arriserit tempus, cum etiam frequenter studium ipsum regulare & meridianæ quietis tempusculum subtraheretur. Sed neque tunc passim communi fratrum pro vsu tot libri, vti modo, publicitus fuere expositi. Solum quippe Rationale diuinorum, & Catholicon ille magnus, ac paucula pleraque scholasticalia, quodã in loco puluerulento communi pro studio palam extabant: denique quatenus nonnihil in nostræ comparatione ætatis.

Anno Domini MCCCCLXXXVI, Ernestus illustrissimus Saxoniæ dux, & imperij elector, paterque principum nostrorum, in præsentia & sinu fratris sui Alberti ducis in Cholditz castro obiit, quatuor filios & duas post se relinquens filias. Filiorum ista sunt nomina, Albertus Archiepiscopus Moguntinus, qui tamen paucis (proh dolor) in pontificatu vixit annis; Ernestus archipræsul Maydeburgensis, vir per omnia religiosæ & laudatissimæ vitæ, qui mira & magnifica (vt infra patebit) in episcopatu perfecit condiditque opera. Testantur hæc inter alia oppidi Hallis expugnatio & subiectio, ac arcis ibidem prope vrbem pretiosissima & incomparabilis, à fundamento, noua constructio; & alia multa, de quibus & obiter in sequentibus; Fridericus dux Saxoniæ, elector & ensifer imperij, iuxta nomen suum Dives, amator pacis, & prudentissimus princeps, sapientiæ domicilium, consiliorum thesaurus, defensor legum, controuersiarum finis, imperij Romani columen, monimentum patriæ, morum speculum, decus principum, & disciplina ducum, quem eiusmodi virtutibus ornatum veluti parentem numenque cœlitus missum plebs ipsa tota & veneratur & diligit. Quibus deniq; fretus virtutibus, imperio dignissimus est habitus, nuper Francophordiæ vnanimi ac concordi principum consilio votoque post Cæsaris Maximiliani obitum in regem Romanorum electus: quanquam ipse post deliberationem veluti æuo iam defectior, die proxima tanto fastigio tantæque dignitati resignans cessserit; electionem hanc & vocem sua pro modestia Carolo ante memorati Maximiliani Cæsaris nepoti assignans: qui & loco eius, (vti iam diu desiderauerat) aliorum quoque principum votis accedentibus, ad imperium sublimatus est. Quibus ita prospere gestis, more suo & quidem prudentissimo ad prouinciarum suarum tranquillum continuandum regimen sese transtulit; ipso etiam pacis tempore operosissimus existens, tam in sacris quam secularibus quædam magnifica & præclara perficiens opera rebus. Deuotionem siquidem erga DEI cultum ostendens suam, iam pridem ecclesiam collegiatam insignem & exemptam, in Sanctorum honorem omnium Wittenbergæ in castro suo fundauerat; præbendis & beneficiis eandem eximiis magnifice & regaliter dotando, pretiosissimisque ac pene innumeris diuorum reliquiis, ac maximis indulgentiis impetratis, ipsam ditando & ornando. Successoribus quoque suis proficuus esse satagens, iuxta eandem ecclesiam castrum ex vetusto nouum munitissimum pulcherrimumque à fundamento erexit, & ita aliis in locis ditionis suæ castra antiqua, præsertim in Ilenburg, Crym, Lochau, & Aldenburg, regaliter ac

glorioſe

glorioſe renouauit, nouiſque ac firmis ædificiis venuſtiſſime auxit & meliorauit. Subditis inſuper ſuis ac reipublicæ prodeſſe cupiens, in ſupra memorata vrbe Wittenbergenſi ſtudium literarum vniuerſale, omnium noſtræ tempeſtatis totius Germaniæ gymnaſiorum florentiſſimum ac famatiſſimum, vtriuſque Sophiæ, Græcæ videlicet & Latinæ, viros præſtantiſſimos, & pene innumeros producens: de quibus omnibus & infra ſuis annis natalitiis dicetur & plus, & forſan conuenientius. Fridericus itaque archidux ille noſter pater patriæ, & Germaniæ ornamentum, ter quaterque felix fuiſſet, ſi gloriæ ſuæ famam & nominis, iam ætate detectior, tametſi ditiſſimus, exactione cereuiſiali decimæ non maculaſſet. Quæ quidem exactio paucis ante annis cœpta, certoque tempore ac determinato duratura, hoc præſenti anno, ſumma ac votiua totius plebis expectatione finem habuit. Sed heu dum populus ſummo gaudio ſe arbitrabatur liberatum, rurſus repente eadem exactio decimæ cereuiſialis renouatur, & humeris pauperum per totum ducatum imponitur, ita vt omnes indiſcriminatim, & diuites ac pauperes, etiam ipſam cereuiſiam ementes, de quolibet vaſe euacuato quinque groſſos fiſco ducali dare cogantur, omne pene & rerum & curarum ſuarum lucrum in eandem extorſionis voraginem iacientes! Denique vt perditiſſimo more malum malum trahat, ſanguisque ſanguinem tangat; ex inconuenienti ſupra narrato ſequitur & aliud, vnumque grauamen cauſat producitque aliud. Nam dum quiſquis ob taxam ſiue multam indictam, in quantum valet, indemnis euadere conatur; aut menſuram minuit, aut fraudulenter doloſeve potum infundit & apponit. Quod autem hinc menſura vetus diminuta ſit, non abſque grandi totius communitatis & ſcandalo & murmure, in multis & oppidis & villis, manifeſtiſſime, imo miſerrime liquet. Cæterum hæc quando exactio, licet & ipſa certis pauculisque ſit annis limitata, finem habere extremum poterit; vehementer ambigitur. Suſpenditur quidem plerunque, ſed non moritur, quia facili ex cauſa laxata rurſus ſubditorum ceruicibus imponitur. Niſi ergo antea ipſa cupiditas, aut cerre auri ſacra fames mortalia pectora cogere ceſſauerit, extorſio pauperumq; oppreſſio finem nunquam habebit. Fit ſiquidem iuxta commune dicterium, vt quicquid conſumunt principes, ſoluere cogantur pauperes. Cui & quadrat illud Horatianum:

Quicquid deliurant reges, plectuntur Achiui.

Et alter quidam egregius verſificator, etſi iocoſe, veriſſime attamen ſic concinit:

Deuorat agricolam rex; regem tyro; ſed illum
Vſurator edit; comedit ſed presbyter iſtum;
Presbyterum meretrix; meretricem leno remordet;
Lenonem caupo; ſed cauponem paraſitus;
Illum ſextipedes; ſimia ſextipedes.

Sed nunc de his ſatis. Fridericus denique, dux illuſtris ille, magnum noſtro cœnobio donum anno præſenti quo hæc ſcribimus, Domini videlicet MDXX, largitus eſt: quod quidem hic quoque per anticipationem ſubnectere placuit. Dedit, inquam, monaſterio noſtro poſt diuturnam & prolixam inſtantiam quindecim plauſtra lignorum ſectorum annuatim ex ſylua quæ vulgo Kammerfurſt nuncupatur; & hoc quidem pro centum plauſtris lignorum, aridorum tamen ſparſimque colligendorum, ibidem monaſterio per Henricum ſextum, & Fridericum ſecundum, imperatores donatis, ſed temporum ſucceſſu & labilitate neglectis, & omiſſis, ſiue alienatis: ſolum priuilegiis regum prædictorum deſuper confectis, vſque in hunc diem apud nos reſeruatis: de quibus etiam ſupra mentio facta eſt ſub anno Domini MCCXIV, tempore Friderici ſecundi, vt ibidem in priuilegio per eum nobis conceſſo patet. Et prænarrata quidem donatio facta eſt tam per imperatores quam principem Fridericum, ob quantulamcunque refuſionem oneroſi magnique ſeruitij, quod exigitur & impenditur pene aſſidue principantibus vel etiam regentibus arcem Aldenburgenſem, ex carte videlicet noſtra ſiue allodio in Nodaw. Antiquam itaque donationem illam imperatorum ipſe dux Fridericus, cognita cauſa viſisque priuilegiis, renouauit; donans nobis prædictum plauſtrorum lignis oneratorum numerum: cuius priuilegium deſuper confectum in ſequentibus, dum ad hunc annum donationis Deo an-

nuente deuenerimus, annotabitur. Proinde pius forsan lector demirabitur, tanto quod principi, benefactorique laudatissimo, non pepercerim, eius reprehensibilia silentio premendo. Sed sciat, quod nec Græculus sim neque Therſites, magnatibus vt adulari prælatisve dicerim: cum etiam natura ipsa mea amarulentior hoc mihi blandum adulaminis puluinar iam dudum subtraxerit, vt amodo ignauis supponere nequeam, potissimum roboamizantibus in pauperes. Quod quidem vitium quondam familiare fuit Græcis in historiis conscribendis. Quare & leues mendacesque appellati, fidem historicam pene amiserunt. Ingenita quippe quadam leuitate & erudita vanitate (vt sacer ait Hieronymus) regum suorum gesta & laudes accepta mercede decantabant. Quæ tamen leuitas à Latinis verisque historiographis semper alieniſſima fuit, qui non modo laudes, sed & vituperia regum & tyrannorum conscripserunt; id est, non solum bona, verum & mala eorundem facta ad posteros transmittentes, personam non respicientes, odium neque veritatem pertimescentes: quemadmodum & diuina scriptura tam in libris regum quam aliis facere solet; bona ad imitationem, mala autem ad terrorem legentibus proponens. Et tantum de illo.

Fridericus insuper ille dux noster licet se propter regnum DEI minime castrauerit; vxorem tamen legitimam nunquam duxit, hæredes forsan multiplicare cauens, opus hoc fratri suo germano Ioanni, thoro legitimo, committens, qui nunc sequitur.

Ioannes dux Saxoniæ, Landgrauius Thuringiæ, marchioque Misnensis, frater prædicti Friderici ducis, qui nunc post diuisionem terrarum inter se & prædictum hunc Fridericum principatur in Thuringia & terra Aduocatorum: hic primo vxorem duxit nomine Barbaram, generosam & elegantissimam filiam ducis Magnopolensis, vulgo Mecklinburgensis: ex qua genuit filium, quem ex nomine suo & fratris Ioannem Fridericum appellauit, cui nunc forti Caroli quinti, noui huius regis Romanorum, soror desponsata dicitur. Cæterum prædicta Barbara, coniunx eius prima amantissima, parum superuixit, dolore (ni fallor) puerperij extincta. Qua mortua, post aliquot annos duxit aliam, Agnetem videlicet, filiam Woldemari principis ab Anhalt, comitis Aschaniæ, & domini in Bernborg: cum qua adhuc viuit ætate florida, cum eam iuuenculam paucos ante annos duxerit: genuitque ex ea (vt fama est) liberos. Ipse tamen dux Ioannes prouectioris nunc ætatis est, dominaturque & ipse optime & pacifice, dempta exactione supra dicta cereuisiali grauissima & noua, quam vulgus *Pyrgelt* siue *Pyrzenden* nominat: quæ & ipsa in prouinciis suis iam in aliquot grassatur annos.

Iste itaque Ioannes dux, cum fratre suo Friderico, soli supersunt ex filiis Ernesti ducis Saxon. & electoris, senioris videlicet & defuncti: cuius duæ filiæ: vna Margaretha nupsit duci Luneburgensi: altera nomine Catharina, siue (vt alij dicunt) Christina, nupsit Ioanni regi Daciæ, vt supra etiam dictum.

Porro Ernestus memoratus fratrem habuit germanum, Albertum nomine, virum strenuum & bellicosissimum qui miranda egit per Germaniam, & præsertim in partibus inferioribus, prælia: victor & triumphator glorioſus, Maximiliani Cæsaris exercituum & armorum dux, qui ob fortitudinem & præclarissima facinora ab historicis nostri temporis Teutonicus Hector appellatur. De cuius gestis denique, & liberis eius, atque successoribus in terra Misnensi ac Libonotria, vbi principatus fuerat ipsius, infra sub anno obitus sui latius tractabo calamum.

Anno eodem supra dicto, videlicet qui est Domini MCCCCLXXXVI, cum essem Cracouiæ metropoli Poloniæ, literarum vacans studio: consulatus quatuor vigiles, viros robustos & eiusdem conciues vrbis, quia noctu furem deprehensum accepta mercede abire permiserant, decollari fecit in foro. Primo, tertio, & quarto, viriliter à spiculatore decollatis: secundum in ordine lædere nequiuit, sed leui ictu tactum patumper sauciauit. Meritis enim diuæ Barbaræ se in ipsa hora (vt post retulit) deuouerat: & ita eius patrocinio mortis discrimen euasit, & diu superuixit. Et huic quidem spectaculo cruento curiosus spectator interfui.

Eodem

Eodem anno Maximilianus, Austriæ & Burgundiæ dux, filius Friderici imperatoris, electus est Francofordiæ in regem Romanorum. Cuius vxor Maria, filia ducis Burgundiæ Caroli, cum qua Burgundiæ ducatum nactus est, & ex qua genuit Philippum Hispaniarum principem, & Margaretam filiam; paulo post casu equi currentis delapsa fractis ceruicibus expirauit.

Anno Domini MCCCCLXXXVII, Albertus dux Bauariæ ille famatus, habuit nuptias cum Kunigunde, filia Friderici imperatoris, & sorore Maximiliani regis. Eodem anno Sigismundus dux Austriæ, qui principabatur in Athesia, exercitum copiosum & fortem armauit in Venetos, oppidum illorum Rofrit oppugnans. Eodem anno Fridericus imperator conuentum magnum principum habuit Nurenbergæ, pro auxilio contra Thurcas. In quo & de vnione ac pace principum multa tractata fuere, & vltimate, vt omnia bella inducias haberent, concluſum. Et ibidem in ipsa arce imperator cum ingenti gloria Conradum Celtis, poetam magnum, virumque eruditissimum, primum ex Germanis Apollinari laurea decorauit.

Eodem anno ego frater *Paulus Langius*, qualiscunque huius præsentis historiæ collector, natione Cygnæus siue Czuiccauiensis, relicto seculo ad monasterium hoc nostrum proposito monachandi (vt infra patebit) veni, qui quidem patre Georgio, matre vero Elizabetha liberiore genere natus. Quod dico ob integra & vetusta armorum insignia, & galeæ videlicet, & clypei, parentelæ meæ, quæ vtique absque præclaris actibus progenitores meos ab imperio acquisisse vel accepisse haud crediderim: quę etiam memoratus genitor meus, ciuis Nurenburgensis, in Czuickauiam vbi me genuit, cum domo sua se transferens, hæreditaria succeſsione gessit prætulitque; rebus quas iuxta facultatem suam Dei pro honore in ecclesiis instituit, subpingi fecit quemadmodum vsque hodie in tabula quadam altarij cuiusdam fratres ad Minores; & vna fenestra ecclesiæ parochialis, cernere licet. Quæ quidem non meam qui mundo mortuus sum, genitoris mei sed ob reuerentiam atque memoriam dixerim. Qui cum esset vir prudens, & modestissimæ vitæ, à cunctis ludicris illecebrisque quam alieniſsimus, Deum timuit, superosq; omnes mente complectebatur deuotissima. Et præsertim gloriosam virginem Mariam, cœli reginam, certis orationibus venerabatur assidue; & ad similia deuotionis exercitia me filium suum cum cæteris liberis hortabatur quotidie, modum orandi præscribens & inculcans. Hinc etenim, id est paterno ex pectore, mea manauit conuersio. Hoc eodem (vt dixi) anno, in mense Maio, tribus ciuitatis proceribus fratreque meo germano Laurentio, viro pulcherrimo & eloquente, comitantibus; honorifice cœnobio introductus, & venerabili abbati Petro præsentatus oblatusq;. Susceptus itaque affectuose & promptissime, paucos post experientiæ dies, in festo videlicet sanctorum martyrum Ioannis & Pauli, nouitiatus habitum ipso eodem abbate celebrante & ministrante indui. A st quo sydere aut fato nescio, cum in ipso pene limine religiosæ professionis exorbitauerim, mutabilitatis præcipitio lapsus, sed non collisus. Dei quippe fretus munere confestim resipiscens surrexi. Et quanquam peccare sit humanum, iacere autem Sathanicum; denique & humanum errare, sapientis emendare; sicque fecerim: vix tamen eatenus exprobrantibus carere valui, qui phariſaico supercilio se iustos arbitrantes cæteros despiciunt, ad improperandum insultandumque quam compatiendum paratiores; qui alieno vulnere ægrotant; qui quod volunt dicunt sanctum, quod nolunt asserunt prophanum; qui extra suam conscientiam iustitiam esse nullam autumant, solum se penes lucidum esse arbitrãtes; qui veritatem peccatoris ore prolatam floccifaciunt, aurum tamen in luto repertum colligunt, & virulenta, ac pessima, falsaque, ex Porphyrij, & Auerrois, & similium philosophorum, imo hæresiarcharum peruersorum, dogmata religiosorum doctrinis scriptisque præferunt Christianissimis. Qui cum sint inertes & idiotæ, truncis etiam obtusiores, bonarumq; artium literarumve ignarissimi, nihil per se scribentes, aut scribere potentes; aliorum tamen & ingenia, & studia, atq; lucubrationes, exufflare, irridere, & vilifacere non desistunt, Domitiano & Licinio literarum hostibus detetiores, optima quæque (vt facet ait Hieronymus) malentes contemnere, quam discere. Contingit itaq; mihi iuxta illud euangelicum Saluatoris dictum quod passim tametsi minus iuste & reuerenter in eiusmodi Sycophantas iaculatur: *Non est acceptus propheta in patria sua.* Et illud alterius sa-

pientis: *Minuit præsentia famam.* Nec mirum, quoniam (vt inquit Naso:)

Pascitur in vivis liuor, post fata quiescit.
Tunc suus ex merito quemque tuetur honos.

Enimuero (vt alludit Propertius)

Omnia post obitum fingit maiora vetustas:
Maius ab exequiis nomen in ora venit.

Et ita de me spero, quod

Iudicium melius posteritatis erit.

Propter supra memoratos itaque vitilitigatores, Calphurnios, Zoiloscq; meos, omnia præmissa præter propositum huic inserere operi volui, tam de illis quam de meipso dicta, ne in cæterorum reprehensione meam me non spectasse mantiam, Næijque instar mihimet pepercisse criminentur & blaterent; qui ad nil aliud quam ad latratum videntur esse nati, Plautina de familia. Quibus deniq; aliud nil modo, illud quam Terentianum, *Veritas odium parit*, atque illud, *Scientia non habet inimicum nisi ignorantem*, vulgatissimum adagium, obiicio, quoniam & ad alia prosequenda festinus propero.

Eodem anno supra memorato, videlicet Domini MCCCLXXXVII, feria Pentecostes, grandi tempestate exorta, fulmen turrim vnam incendit, & tectum eius versus Austrum exussit.

Anno Domini MCCCCLXXXVIII, Maximilianus Romanorum rex fuit captus in Flandria à Brugensibus. Quod audiens Fridericus imperator, valido collecto exercitu ipsos Brugenses obsedit, & expugnauit, filiumq; suum dictum Maximilianum adiutorio Alberti ducis nostri bellicosissimi liberatum recepit. Et hinc cruētissima bella per aliquot annos per totam Flandriam sequuta sunt, quorum ductor fuit memoratus dux Albertus, imperatoris iussu qui ipsos Flandrenses rebelles imperio domare & subiugare voluit vt & factum est. Fortissimus siquidem dux Albertus non solum ipsos Flandrenses, quorum etiam præcipui & potentiores Brugenses, apertis portis vrbis, nigris induti, nudis & pedibus & capitibus, claues ei ciuitatis vltro obtulerunt; verum & alias gentes inferioris Germaniæ & maritimas, vtpote Eburones, Sicambros, Batauos siue Holandinos, Brabantinos, &c. Cæsari rebelles per nouem annos ferme durissimo Marte attritos, expugnauit, & imperio subesse coegit. Quibus bellis frequenter personaliter ipse Maximilianus rex armatus interfuit, etiam in ipsa acie crebro fortissimi militis instar dimicans. Qui & ipsum Albertum, ducem militiæ suæ, exactis bellis, pro mercede victoriarum suarum laboribusque Frysia prouincia donauit, si tamen eam sibi subiugare, & obœdientem facere posset, quam qualiter quantumve domuerit, in sequentibus suo loco patebit.

Eodem anno, indictione Romanorum VI, feci professionem solennem ipso die sanctissimi patris nostri Benedicti, in Quadragesima. Deinde paucos post dies pater Hermannus, vir magnæ religionis, homoque virgineus, primus apud nos in reformatione prior, qui cum abbate Thoma eam ob rem de Bergensi cœnobio aduenerat, 5 idus Aprilis obiit.

Anno Domini MCCCCXC, Matthias Vngariæ rex præstantissimus, paterno more militaris gloriæ appetentissimus, bello fortunatus, obiit Wiennæ Austriæ, morbo extinctus, & Albim ductus, in sepulchris regum sepultus est. Iste Matthias miranda egit contra Thurcas, propugnator fidelium strenuissimus. Qui & paulo ante ingenti prælio castellum Thurcarum Sabatz munitissimum ad litus fluminis Saui glorioßissime expugnauit cepitque.

Eodem anno Constantinopoli, die 12 mensis Iulij, tempestas ingens & horribilis exorta fulmineo igne octingentas domos absumpsit deuorauitque.

Anno Domini MCCCCXCI, Ferdinandus, potentissimus Hispaniarum rex, totum regnum Bethicæ quod hodie Granate dicitur, deuictis Sarracenis, regeque eorum capto, vi & armis expugnatum suæ ditioni subiecit; quod vsq; hodie reges Hispaniæ possident, & consequenter inuictissimus imperator noster, Carolus quintus, hæreditario iure modo per successionem possidet. Maior & populosissima regni vrbs Granata vocatur, à qua & regnum nomen habet.

Anno

Anno Domini M C C C C X C I, quo ſupra, Turcarum imperator Pannoniam inferiorem armis turbauit, ſed ab incolis repulſus ad propria redijt. Quo etiam anno Nurembergæ magna imperij diæta ſeruata & celebrata eſt.

Eodem anno Zaliabus, qui & Zizuni dictus eſt, Baizeti Thurcarum imperatoris frater, per Priorem hoſpitalis ſancti Ioannis Hieroſolymitani captus fuit, diuq; in cuſtodia tentus, tandemque in poteſtatem Innocentij octaui traditus. Romæ etiam diu, honeſte tamen & regaliter cuſtoditus, vt tandem cum honore pro recuperatione prouinciarũ Europæ ab ipſius anteceſſoribus Turcis Chriſtianis ablatarum ad propria dimitteretur incolumis, ſtatutum eſt. Sed heu ſecus contigit!

Anno Domini M C C C C X C II, ſeptimo Idus Nouembris, tempeſtate exorta ignitoma, inter tonitrua grandis valde lapis è nubibus prope oppidum Ensheim ad agros proprios Friderici imperatoris cecidit cum ingenti fragore, habens formam Deltæ, aciemq; triangularem, qui ibidem ad oſtentationem tanquam ſtupendum futurorum omen reſeruatur.

Eodem anno, XXVII die menſis Iulij, Innocentius VIII Romæ obijt, cui Alexander VI ſucceſſit, ſeditq; annis XI: vir æuo grãdis & mirus, in quo (vt quidam de eo ait) vitia æquabant virtutes. Eloquens fuit, & artium ac ſapientium virorum promotor & fautor. Stipendia quoque militibus & mercedem operarijs liberaliter dedit. Hic denique obpertinaciam & ſuperſtitiones quaſdam hæreticas tres ordinis prædic. fratres Florentiæ comburi fecit. Eodem quoq; anno epiſcopus noſter Theodericus obijt: cui Ioannes, eius (vt fertur) ex fratre nepos qui ſequitur, ſucceſſit.

IOannes III, XXXVII Numburgenſis eccleſiæ antiſtes, & ipſe de nobili ac vetuſta Schonbergenſium familia & ſtirpe genitus, prænarrato Theoderico epiſcopo patruoque ſuo, cuius in vita coadiutor fuerat, defuncto ſuccedens, anno Dominicæ incarnationis M C C C C X C II, quo & anno, Dominica Iubilate, indictione Romanorum decima, cum magna & pompa & ſolennitate, illuſtriſſimorum ducum in præſentia Saxoniæ, per reuerendiſſimum clariſſimumque Archiepiſcopum Erneſtum, prædictorum ducum noſtrorum germanum, conſecratus, vel (vt aiunt) coronatus fuit, præſentibus & alijs nobilibus & eminentibus vtriuſque ſexus perſonis: præfuitque exin optime, fructuoſe, pacifice & laudabiliter, annis XXVII. Hic aliquandiu in Academia Lipſenſi literarum ſtudio ante epiſcopatum incubuit: fuitque vir plurimum venuſtus, ſtatura procerus, corpore robuſtus, facie formoſus, capillo candidus, & cunctis membris concinnus & niueus. Aſt cum rara ſit formæ & pudicitiæ concordia; nec ipſe eas concordes habere potuit, quin detrimentum pudicitiæ paſſus, Veneriſq; igne peruſtus, mulierum amore in primis regiminis ſui annis deperiret, ætate quidem recentiore. Nam ſucceſſu temporis maturior factus, prudenter & honeſte ſe gerebat; licet huius noſtræ tempeſtatis præſulum more æuum molliter & delicioſe traduceret; officium ſuum raro & ſegniter in ſpiritualibus explens, plus ſolatijs ludiſq;, quam libris diuiniſq; ſcripturis, intendens. Temporalia tamen remq; publicam magnifice, tranquilliter, atq; proficue, rexit & auxit; complura tam pro epiſcopio quam pro vtilitate conſtruendo, ordinando & inſtituendo. Quandoquidem cum eſſet alioqui vir bonus, mitis, benignus & placabilis, liberalis denique & munificus, & in cura rei familiaris admodum peritus, multa magnalia pro eccleſiæ ſuæ decore & vtilitate perfecit opera (vt dixi) potiſſimum in ſtructuris & ædificijs magnis & amplis, quæ de nouo erexit in caſtro Czeitz, vt patet intuenti. Caſtrum quoq; Haymsburg muniuit & renouauit. Molendinum inſuper à fundamentis nouum & conſpicuum ſeptem rotarum ad ripam fluminis Eliſteræ Occidẽtem verſus conſtruxit. Piſcinas complures nouas & magnas fieri fecit, proſperum in huiuſmodi & ſimilibus rebus ſucceſſum habens. Proinde in pecunijs, redditibus, bladis, pecudibus, cæteriſq; neceſſarijs menſam epiſcopalem plurimum auxit & locupletauit. Habuit præterea magna accidentia pecuniarum & argenti ex mineralibus Montiſniuis. Profecit deniq; (vt ioco loquar) non modo temporali, ſed & corporali ſubſtantia, & adeo craſſe, vt monſtroſum eſſet videre; capite & ceruice tam pingui, vt non collum, quandam ſed maſſam ſub mento habere cerneretur: quod tamen ei ad laudem ſiue felicitatem minime nocuit, à natura ſiquidem habuit, quam nec medicus nec medicina tollere aut mutare poteſt.

Hinc etiam forsan accidit, semel quod amentiam siue maniam aliquot hebdomadibus incidit, vt etiam de eius restitutione à multis dubitaretur. Tandem tamen Dei prouidentia & passim medicorum cura conualuit, pristinæ incolumitati restitutus, complures annos superuiuens. Hic deniq; dignissimus præsul Ioannes cuncta pene suæ diœcesis monasteria præsertim Sãctimonialium reformare & claudere studuit, in hoc sancto opere industria ac solertia, imo consilio & adiutorio, vsus domini Nicolai Thilimani, vtriusque iuris Licentiati peritissimi, ecclesiæ Citzensis, Canonici senioris, viri optimi, in rebus agendis causisq; ecclesiasticis quãtumuis arduis expediendis prudentissimi, prædictorum monasteriorum omnium, imo (vt infra patebit) & nostri loco episcopi visitator vigilantissimus.

Insuper venerandus ille antistes noster Ioannes, tanquam idoneus & benemeritus nouorum præsulum institutor & magister, consecrauit & ordinauit summo apparatu, anno Domini MDXIII, illustrissimum reuerendissimumq; in Christo patrem ac Dominum, dominum Albertum ex marchionibus Brandenburgensibus, germanum Ioachimi marchionis ac principis electoris, in Archiepiscopum Magdeburgensem & primatem Germaniæ, sequentique anno, videlicet Domini MDXIV, clarissimum ac præstantissimum dominum, dominum Adolphum principem ab Anhalt, comitem Aschaniæ, & dominum in Bernburg similiter consecrauit in Episcopum Merseburgensis ecclesiæ, qui antea diu præpositus fuerat maioris ecclesiæ in Magdeburg. Ioannes denique, noster ille (de quo loquimur) archimãdrita eximius, plurimum laudis & honoris nactus fuisset, si clerum bis non mulctasset, à cũctis suę diœcesis clericis beneficiatis certam summã pecuniarum extorquendo siue exigendo, dum supra dictum molendinum construxit, vt à fide dignis habui semel, aliam ob quam causam imposuerit, nec dum percepi. A populo tamen communi nunquam quicquam exegit, neo vllum grauamen imposuit: eundem sed vt bonus pastor in summa pace & tranquillitate tenuit, antiqua libertate libere vti permittens. Quare & ipse populus vehementer ipsum dilexit, mortem eius inconsolabiliter palamq; deplorans. Huic deniq; dignissimo præsuli nostro, anno Domini MDXVI, editiunculam primam huius operis dedicaui & obtuli, quam quidem ipse promptissime & hilariter tanquam diu desyderatam suscepit, liberali me munere donans honoransq. Ipsum autem opus hoc anno otium nactus (vti promiseram) in hanc formam extendi. Et quanquam optimus ille pastor esset plurimum humanus, daphilis, & munificus; magnum tamen thesaurum, vtpote octo aureorum nummorum millia, post se ecclesiæ, præter alia clenodia auri & argenti, successorique suo dereliquit. Sed heus alijs laborans & fructificãs, miserabiliter in tanta rerum copia seipsum neglexit; nullum animæ suæ remedium siue subsidium per aliquem anniuersarium aut aliud opus bonum & memorabile condens & disponens; sic (vt inquit Psalmographus) thesaurizans, nesciens cui congregaret: cum ille thesaurus suus relictus nunc (vt fama est) euanuerit, vt nec sibi, neq; ecclesiæ suæ, vtiq; Citzensi, proficuus esse poterit. Sed (vt quidam aiunt) arbitrabatur, se non tam cito moriturum. Quæ quidem spes prolixioris vitæ, & negligentia futurorum, quot deceperit & assidue decipit, non facile dixerim. Obijt autem bonus ille pastor, bonus vtiq; sibi subiectis omnibus, anno Domini MDXVII, de quo eodem anno plus infra.

De quibusdam eventibus nouis, qui contigerunt huius Episcopi temporibus.

Anno primo itaq; huius Episcopi nostri, qui est Domini MCCCCXCII, Fridericus imperator misit exercitum Sueuicæ ligæ contra Albertum ducem Bauariæ, & coegit eum Ratisponam vrbem imperialem quam vsurpauerat, restituere imperio.

Anno Domini MCCCCXCIII, Fridericus imperator, eius nominis tertius, obijt in Lyntz, anno imperij sui LIII. Iste Fridericus fuit quidem vir optimus & Christianissimus, ecclesiam & clerum diligens, atque pacifice imperium vtique in Germania gubernans, sed plus, quam imperatorem condecet, quieti & otio deditus. Eius siquidem ineuria & desidia, imo omnium principum negligentia & inertia, qui ipsum iuuare, eique fideliter assistere detrectarunt; multa suo sub imperio regna, permultæ & forme in-

me innumeræ prouinciæ & vrbes per ſpurciſſimos Thurcos ablata fuerunt, multaque millia Chriſtianorum etiam ex ipſa Europa in captiuitatem abducta. Nam quis ignorat aut ſine mœrore graui audire poterit, ſub eius imperio, ipſo viuente & regnante, à Chriſtiana religione abrepta eſſe duo iſta totius mundi pulcherrima, Conſtantinopolitanum, ac cum nobili illa vrbe Sinopi Trapezuntinum, imperia? Quis vel etiam ignoret, totidem regna à nobis paucis hinc annis diuulſa, Thraciam, Boetiam, Atticam, Macedoniam, Theſſaliam, Achaiam, Ætoliam Bithyniam, Cappadociam, Lyciam, Cariam, Lydiam, Ciliciam, Paphlagoniam, Pamphyliam, Pontum 22 gentes olim Mithridati ſubiectas continentem, Phrygiam, omnemq; Helleſpontum; quin vtranque Myſiam, ac Bulgariam, omnemq; cum Raſſia Seruiam, & quicquid denique ab Andrinopoli Sauumq; amnem ad Danubium vſq; interiacet, Boſnam, nobilemq; illam Mitylenen, cum innumeris gentibus quas inter nuncupatim Scordiſcos, Tribalos, Baſtarnas, & Taurinos meminiſſe magnitudo cladis interpellat. Mitto Dalmatas, Epiroticos, Iſauros, Hellades, Illyricos, Noricos, Pannonios, & cum Polonis à ſuis prope ſedibus profligatis nos ipſos Germanos, cruentiſſima Mahumetici furoris arma toties expertos. Taceo Chalcidis ſiue Nigroponti excidium; Hydruntinæq; vrbis, etiam in præcedentibus ſuæ miſeriæ anno memoratæ, calamitatem, cuius Archiepiſcopum lignea ſerra interfectum meminiſſe horret; totius denique Malefatenſis archiepiſcopatus lamentabilem vaſtationem. Taceo Euxini maris obſidium, mediterranei captiuitatem, quod ille immaniſſimus Chriſtiani nominis hoſtis libere nunc potenterq; obequitat. Et vt breuibus ampliſſima perſtringam catholicæ fidei detrimenta, Africa amiſſa eſt, Aſia tota ſub iugum miſſa, adeoq; in anguſtum ducta Europa, vt fides quam totam iam pridem perſonuit orbis, nunc anguſtus Occidentis incomptuſq; hirtæ Septentrionis angulus vix ſatis audet tuto profiteri. Tot ergo, tantaque, imo multo plura quam quiſquam calamo exprimere poſſit, Chriſtianæ Reipublicæ detrimenta & incommoda ſolum patimur, pontificum, regum, principumq; noſtrorum negligentia & diſcordia: qui dum inteſtinis odijs mutuiſq; bellis ardent, aut etiam delicijs otioq; marcent, Chriſtianorum prouincias terraſq; expugnari, diripi, aufferrique etiam in propriam tandem ſuum perniciem. Verum & de his infra, cum ad nouiſsimam impugnationem à Thurcis in noſtros factam deuenero, Deo annuente ſcribam amplius.

Viri doctrina excellentes, qui ius clarnere temporibus, & primo ſeculares.

In Italia itaq; hoc tempore effulſere viri ſapientiſsimi, Græcæ & Latinæ linguæ peritiſsimi, qui vtroq; genere ſcribendi multa ingeniorum ſuorum monumenta tranſmiſerunt ad poſteros, quorum princeps fuit:

Ioannes Picus, comes Mirandulanus, diuini ingenij vir, pentaglottos, id eſt quinq; linguarum, Græcæ, Latinæ, Hebraicæ, Arabicæ, Chaldææ quam peritiſsimus. Habuit autem complures clariſsimos & eruditiſsimos ſtudiorum ſuorum per Italiam collegas, quos inter eminent:

Angelus Politianus, rhetor & poeta eloquentiſsimus;
Hermolaus Barbarus, orator, poeta, & hiſtoricus ſummus;
Marſilius Ficinus, philoſophus Platonicus & theologus clariſsimus;
Philippus Beroaldus, orator & ipſe ac poeta inſigniſsimus;
Chriſtophorus Landinus, rhetor & Grammaticus excellens;
Item, *Hieronymus Donatus, Baptiſta Guarinus, Iuniarius Maius, Alexander Corteſius, Andreas Cornenus, Robertus Saluiatus, Aldus Manutius.*

In Gallia autem clarnerunt:

Iacobus Stapulenſis, theologus profundiſsimus;
Carolus Bouillus, philoſophus & theologus præcellens.

In Germania vero noſtra effulſere.

Ioannes Capnio, alias Reuchling; trium linguarum, Hebraicæ videlicet, Græcæ, & Latinæ, doctiſsimus, omnium huius ſui temporis oratorum, poetarum, interpretum &

Iuriſtarum facile princeps, quinque Vniuerſitatum quæ eius quædam ſcripta oppugnauerant, victor glorioſiſſimus, de cuius triumpho ſuo anno in ſequentibus dicetur paulo latius.

Iacobus VVymphilingus, ſacerdos & theologus, vita & doctrina alioqui conſpicuus, ſed ſcribendo plurimum acerbus & ſpinoſus, paſſim cæterorum & vitam & ſcripta cynice taxando. Qui cum in libello ſuo de integritate mores religioſorum & ingenia etiam antiquorum patrum taxaſſet, librumq; de ſcriptoribus eccleſiaſticis Ioannis Trittemij abbatis, & quondam præceptoris mei, temere & inſipienter reprehendiſſet, noſtroq; ordini tres præſtantiſſimos eccleſiæ doctores, Gregorium videlcet magnum, Alquinum Caroli magni magiſtrum, ac venerabilem Bedam ſubtraxiſſet, eos cucullatos ſiue religioſos extitiſſe ſcriptim negando; ſicque alijs ordinibus feciſſet quibuſdam; iuſſu ac inſtinctu memorati abbatis Trittemij, viri vndecunq; doctiſſimi, ſub cuius tunc certo tempore militabam obedientia, in archiſterio diui Iacobi prope Herbipolim, ſcripſi contra eum, immo eius deliramenta, opus bipertitum in laudem & defenſionem clauſtralium omnium. Edidit inſuper idem Iacobus & plura alia opuſcula parua, quæ impreſſa venduntur palam.

Sebaſtianus Brant, orator, poeta, & vtriuſq; iuris doctor celeberrimus, Cæſareæ quondam maieſtatis ſymmiſta, nunc autem in complures annos Argentinæ vrbis archicancellarius digniſſimus. De cuius geſtis & ſcriptis quæ etiam poſt emerſere, infra ſub anno Domini MDXIII, quo ad me literas & quidem terſiſſimas dedit miſitq; ; tractabo Deo fauente latius. Et hunc quidem virum cum proximis duobus præcedentibus, Capnione videlicet, & Wymphlingio, vidi in proprijs eorum ædibus, dum iuſſu præfati Trittemij virorum illuſtrium per Germaniam lucubrationes inquirerem. Claruerunt quoq; eodem tempore ſequentes:

Michael Lochmayr, concionator egregius Patauinus;
VVendelinus Steinbach, theologus Tubingenſis;
Gabriel Biel, theologus & ipſe, ac prædicator præclarus;
Matthæus Herbenus, theoſophus & poeta inſignis;
Rudolphus Agricola, vates & rhetor, Græce Latineq; doctiſſimus, & complures alij qui ſeculares fuerunt in omni ſcibili eruditiſſimi, quos breuitatis intuitu hic ponere nolui, quia & de eis propenſius liber tractat Trittemij. Nunc ſequuntur religioſi nonnulli ſapientia fulgentes, & primo ordinis ſancti Patris noſtri Benedicti.

Ioannes Rode, abbas ſancti Matthiæ Treuerenſis;
Andreas abbas Schonaugienſis, apprime eruditus;
Conradus abbas Rinckaugienſis, carmine etiam peritiſſimus;
Guido Iuuenalis, philoſophus ac theologus Pariſienſis, monachus autem Cluniacenſis, vir in diuinis ſcripturis eruditus, & in diſciplina ſecularium literarum valde inſtructus, qui quidem inter alia de reformatione clauſtralium elegantiſſimum opus edidit.

Ordinis canonicorum regularium doctores.

Matthæus Boſſus, theologus diſertiſſimus;
Thilmannus Prior in Rauensburg, vir eruditus;
Petrus Hilgerius, diſputator acerrimus;
Paulus Somorenſis, veterum lectione ditiſſimus;
Guilhelmus Feldicus, theoſophus, & coſmographus præſtantiſſimus.

Ordinis Carthuſienſis viri illuſtres.

Henricus de Pira, in Theologia & iure conſultiſſimus;
Ioannes de lapide, theoſophus Pariſienſis, natione autem Germanus;
VVernerus Rolewinck, qui Faſciculum temporum compoſuit, qui tamen paulo ante obijt:
Ioannes de Teneramunda;
Gregorius Ryſch, qui margaritam philoſophicam, opus mirificum & vltiſſimum, edidit, & adhuc viuit.

Ordinis fratrum predicatorum theologi.

Laurentius Gernaſij, theologus ſubtiliſſimus;

Ioannes

Digitized by Google

Ioannes Preslauer, theologus conuentus Lipſenſis;
Bartholomæus Sibylla, theologus opinatiſſimus.

Ordinis Minorum viri doctrina fulgentes.

Rupertus de Licio, theologus ac concionator verbi Dei famatiſſimus, hiſtoriarumque peritiſſimus complura edidit;
Olinerius, conuerſatione & ſcientia conſpicuus;
Ludouicus de Pruſſia, qui Trilogium animæ compilauit;
Nicolaus Lactermon, qui varia & multa compoſuit;
Ioannes Gritz, is Quadrageſimale & alia conſcripſit;
Iacobus de Albano, de conceptione beatæ virginis ſcripſit, & alia;
Fridericus Erlebachius, qui ante ingreſſum ordinis fuerat artium magiſter eximius: metro & proſa multa edidit;
Cherubin de Spoleto, & *Nicolaus de Niſe*, ac *Antonius Trumpeſe*, ſermones de tempore & Sanctis compoſuere, & alia.

Ordinis fratrum Auguſtinenſium theologi.

Gotſcalcus, qui præceptorium vtiliſſimum edidit;
Ioannes Dorſten, theologus acutiſſimus, qui inter alia tria volumina in Theologia congeſſit, quæ Erfordiæ in ſuo habentur conuentu;
Andreas, ordinis Prouincialis, & concionator eximius, dictus cognomine Prolis;
Ioannes Pals, Ioannis Dorſten auditor, & ipſe doctor ſacrarum literarum ac prædicator laudatiſſimus qui Cœli for. cum ſuo ſupplemento edidit;
Iacobus de Pergamo, hiſtoriographus & theoſophus validus, qui Supplementum Chronicorum & alia ſcite compoſuit.

Ordinis fratrum Carmelitarum theographi.

Ioannes Soreth, ſacræ theoſoph. profeſſor inſigniſſimus;
Baptiſta Ferrarienſis, hiſtoricus peritiſſimus, Italus;
Ioannes Placentinus, theologus celeberrimus;
Arnoldus Buſchius, deuotus ac eloquentiſſimus theologus. Scripſit de laudibus ſanctæ Annæ, de viris illuſtribus ordinis Carthuſienſium, & alia quæ necdum vidi. Hi itaq;, & complures alij ſacratiſſimæ theoſophię profeſſores, cum alijs diuerſarum ſcientiarum viris eruditiſſimis, hoc tempore claruerũt, qui eccleſiam Chriſti & verbo, & exemplo, atq; calamo, mirum in modum illuſtrauerunt.

Anno Domini MCCCCXCV, Maximilianus rex duxit vxorem ſecundam, filiam ducis Mediolanenſis. Eodem anno Wormatiæ in diæta regni & conuentu principum comes Eberhardus de Wirtenberg, cognomento Bartman, factus eſt dux ducatus ſui primus. Durauit autem prædicta diæta per biennium. Circa idem tempus, armipotens ac bellicoſiſſimus dux noſter Albertus, qui ob fortitudinem ſuam & bellandi peritiam dictus eſt Teutonicus Hector. Ferociſſimas enim gentes Romano Imperio & Maximiliano Cæſari ſubegit, cuius nomine fere duodeviginti annos continuos in Germania inferiori in caſtris egit: à quo primum Sicambriæ, deinde Friſiæ quod aliquando regnum fuerat, titulos in remunerationem (vt etiam ſupra anno MCCCCLXXXVIII dictum fuit) accepit; obijt. De cuius obitu opinio fuit in primis varia; alijs dicentibus, eum febre extinctum; alijs vero bombarda peremptum. Et id quidam frater Iacobita aſſeruit in conuentu fratrum prædicatorum in Gruningen; oſtendens mihi feneſtram, ex qua ictu bombardæ ipſum perculſum dicebat, & proſtratum lethaliter. Habuit autem ipſe glorioſus dux conthoralem filiam Georgij viceregis Bohemiæ fœminam deuotiſſimam, ex qua genuit inter alios tres nobiliſſimos liberos, Georgium videlicet, Fridericum, & Henricum qui cum eo aliquandiu in partibus inferioribus ſub armis militauit, modo autem vxoratus principatur in Freiberg. Porro Fridericus factus fuerat magnus dominus ſiue magiſter dominorum Teutonicorum in Pruſſia, ſed parum ſuperuixit.

Georgius autem ſenior filius, vir ſtrenuus, & ſapientiſſimus dux, ſucceſſit ei in du-

catu Saxonię & marchionatu Miſnæ, &c. Eoꝝ quidem prudenter in prouincia Miſnæ ac Libonotria principatur, complura etiam per Sorabiam Saxoniamq; poſſidens caſtra & oppida. Duxit autem coniugem, nomine Barbaram, Poloniæ regis filiam, ex qua genuit generoſas vtriuſq; ſexus ſoboles: inter quas Ioannes ſenior hæres, anno Domini MDXVII, (vt infra etiam patebit) duxit in vxorem filiam Guilhelmi Landgrauij Haſſiæ paulo ante defuncti.

Anno Domini MCCCCXCVI, Eberhardus Bartmannus primus dux Wirtenbergenſis obijt, cui filius eiuſdem nominis ſucceſſit: de quo infra.

Anno Domini MCCCCXCVII, Sigiſmundus archidux Auſtriæ, qui principabatur in Atheſia vulgariter *Etzſch*, obijt ſine hærede. Hinc de iure ducatus ille relictus deuenit ad regem Maximilianum. Quo etiam anno obijt Gallorum rex Carolus, qui præcedenti anno Neapolim occupauerat. Eo mortuo, ſucceſſit ei in regno Ludouicus filius, qui vſque hodie regnat ibidem.

Anno Domini MCCCCXCVIII, Eberhardus ſecundus dux Wirtenbergenſis, filius prænarrati Eberhardi Bartmanni primi ducis, propter inſolentias ſuas & veſanias à ducatu ſuo & prouincia fuit expulſus. Qui fugiens ad Palatinum Rheni paulo poſt obijt. Eoq; ſic defuncto, ſucceſſit in ducatu nepos ſuus Vlricus, iuuenis annorum vndecim, qui vſque hodie non minore inſolentia principatur, ne dicam graſſatur, (vt infra dicetur) in ſubditos. Habet autem neptim Cæſaris Maximiliani in vxorem. Eodem anno Liga quæ dicitur Sueuica, exercitu magno impugnauit Heluetios, qui & Leopõtij, vulgo Switzeri, dicuntur, ſed maiore detrimento quam commodo: quo etiam anno diæta regni fuit Auguſtæ.

Anno Domini MCCCCXCIX, bellum rurſus motum fuit arduum & cruentum, imperialium ciuitatum & prædictæ ligæ Sueuicæ contra Heluetios, ſed manſerunt inuicti.

Anno Domini MD, Romæ ſub Alexandro VI Iubilæus cum ingenti populorum frequentia paſſagioq; celebratus fuit.

Anno Domini MDI, Mediolanenſis dux N. genitor conthoralis Maximiliani Cæſaris ſiue ſocer captus eſt à Francigenis, & apud eos in captiuitate mortem aduſq; ſuam detentus.

Eodem anno Vniuerſitas Francofordiana cis Oderam per Ioachimum marchionem Brandenburgenſem & principem electorem cœpta eſt, & erecta. Cruces quoque rubeæ in diuerſis oppidis & villis Colonienſis diœceſis in veſtimentis hominum, præſertim in peplis mulierum etiam ciſtis incluſis, hoc apparuerunt anno; quod timorem magnum multis incuſſit.

Anno Domini MDIII, Friderico Saxoniæ dux & elector, princeps noſter ſapientiſſimus, emporium ſiue literarum ſtudium vniuerſale erexit & inſtituit Wittenbergæ in Saxonia, vnde electura imperialis manat. Vbi hoc anno quo hæc ſcribo, Dominicæ incarnationis MDXX, ob florentiſſimum ac famatiſſimum Theologiæ & omnigenę ſapientiæ ſtudium feruntur mille qningentique ſtudentes exiſtere, fama eruditiſſimorum virorũ Martini Lutheri Auguſtinẽſis, & Andreæ Caroloſtadij archidiaconi & canonici eccleſiæ collegiatæ & exemptæ omnium Sanctorum ibidem; nec non Philippi Melanchthonis rhetoris, ſacræq; Theoſophiæ Baccalaurei, Græce & Latine peritiſſimi, allecti & adunati. Et memorati quidem integerrimi doctiſſimiq; duo illi hierophãtes, Martinus vt Luminare maius, Andreas vt Luminare minus huius academiæ, theologiæ ſtudium & diuini verbi triticum abſque omni palearum, id eſt ſecularis philoſophiæ ſyllogiſmorumve, mixtura puriſſime tractant, & edocent ſacram ſcripturam; & potiſſimum Chriſti Euangelium, & Paulum Apoſtolum habentes pro archetypo & fundamento, cum ipſo literarum ſtudio timorem Dei, & cunctarum virtutum ſemina, verbo, exemplo, & calamo in diſcipulorum pectora ſpargentes. Neq; enim in hac almiflua ſapientiæ palæſtra fatuus ille Peripateticorum princeps Ariſtoteles, vel impius Porphyrius, aut certe ille blaſphemus Auerroes, & ſimiles orthodoxæ fidei ſpretores, & irriſores, cathedram vllam habent vel audientiam. Verum & de hoc infra locis ſuis & annis opportunis dicetur plus, quemadmodum & ſupra anno Domini MCCCXXX copioſe factum conſtat.

Eodem

Eodem anno, Alexander papa VI eius nominis, decimo octauo die mensis Augusti, veneno periit. Sub cuius papatu Roma (vt ait Volaterranus) gentium refugium, & arx populorum, omnibus seculis nobilis, iam carnificina facta erat. Erant & eo viuente Romæ sacra venalia cuncta. Quo ita (vt dictum est) extincto, successit ei omnium consensu Pius huius nominis tertius, natione Ethruscus, patria Senensis, nepos Pij secundi, eodem anno, decimo calendas Octobris, vir maturæ religiosæque vitæ. Sed è tanto fastigio cito sublatus est. Sedit enim solum dies XXVII, vt ait Ioannes Stella Venetus. Quo sic defuncto, vacauit sedes Petri diebus XIV, post quos mox in summum pontificem creatus est *Iulius secundus*, natione Ligurus, patria Saonensis, vir magnanimus & Martialis, doctus tamen, & doctorum hominum fautor & promotor. Qui factus pontifex, ad componendas res Italiæ, & patrimonium beati Petri recuperare neanimum intendit. Quod cum à detinentibus præsertim Venetis aliter recuperandum quiret; post anathematis fulminationem, post omnium dignitatum priuilegiorumque annullationem & priuationem, armis & vi recuperare aggressus maxima in eos commouit prælia, quibus ipse ferme continue barbatus & armatus interfuit. Maximilianum quoque Cæsarem, & quoscunque quiuit principes & barones, in eosdem Venetos concitauit. Quorum multitudine & potentia Veneti vehementer artati, tandem anno salutis MDIX se humiliantes, dextras ab Maximiliano petierunt; in signum subiectionis annuatim magnam certamque aureorum summam præstare spondentes. Ast Cæsar eos audire detrectabat, quos armis viribusq; subiugare proposuerat. Fortuna autem fallente, Venetis papæ clam auro mediante conciliatis & fœderatis, Cæsar in Italia papæ destitutus auxiliis, tandem & ipse licet inuitus ab eorundem impugnatione desiit; Padua attamẽ ante, & aliis plerisq; vrbib. imperio recuperatis; licet ipsa instabilis Padua recedẽte Cæsare rursus ad Venetos defecerit. Et ita tandem finaliter ipsi Veneti inuicti mansere, flebile principium meliore fortuna secundante. Et præmissæ quidem bellicæ res per anticipationem ob Iulij papæ mentionem descriptæ, suis annis perfunctorie replicabuntur in sequentibus. Eodem anno, Georgius dux Baioariæ, cognomento Diues, humanis rebus excessit. Hinc ob ducatũ eius atq; thesauros relictos inter propinquos grãdia sequuta sunt bella, iuxta illud poeticum *Certamen mouistis opes*, de quibus quidẽ sequenti dicetur anno præliis. Eodem anno, capitulum annale abbatum nostræ obseruantiæ celebratum est, in cœnobio diui Iacobi apostoli prope Moguntiam. In quo prima vice Henricus Asch nouus abbas Bursfeldensis principalis fuit præsidens; Ioannes sancti Mich. in Hil. & Gerardus in Tholeya, abbates compræsidentes; Ioannes Spanheimensis scriba, & Antonius Verdensis, diffinitores: sermonem quoque fecit Spanheimensis. In hoc capitulo Raymũdus, cardinalis & apostolicæ sedis legatus cum pleniſſimo indulgentiarum iubileo, vt principes populosque Germaniæ in Thurcos animaret, & eam ob rem pecuniam necessariam colligeret, per literas venerabilesque nuncios à patribus orationes pro pacifico ecclesię statu fieri desiderauit & impetrauit. Qui paulo post Erfordiam diuertens, aliquandiu in monasterio Montis diui Petri moram traxit. Laborabat siquidem plerunque podagræ humoribus, quod proficisci non poterat. Deinde Lypsim venit, vbi aliquot dies consistens Conradum Wimpinam, & supra memoratum virum disertissimum, qui eum vice Vniuersitatis oratione elegantissima susceperat, theologiæ sacræ fecit doctorem. Expost per Saxoniam in Lubecam, deinde in Daciam, cum suo thesauro properauit, ardentissimo vbique animo, verbo denique & scriptis Christianum populum in Thurcos concitando. Eodem anno ceciderunt diuersorum colorum cruces super homines, etiam super vestes cistis incluſas.

Anno Domini MDIV, in Bauaria grande ac flebile exortum est bellum, inter Albertum ducem Bauariæ, & Rubertum Palatinum iuniorem, propter supra narrati Georgij ducis relictum ducatum, quem vterque sibi de iure vendicare contendit. Et quia concordare nequibant, ad arma ventum est. Albertus itaque confestim ipsum Rubertum & vi & armis ducatu exturbare machinabatur. Rupertus vero, cum esset socordioris animi, pene in ipso belli exordio mœrore & desperatione confectus, vna cum dilecta nouiterque nupta vxorcula luctifico morbo periit. Quo mortuo, totum belli pondus in patrem eius Philippũ palatinũ seniorem, tanquã in rebellẽ & superbũ Cæsarisque ac principum contemptorem, conuersum est. Alberto vt sororio suo Ma-

ximilianus Cæsar fauebat. Bello itaque crescente, complures principes per gyrum viciniores, & præsertim Vlricus Wirtenbergensis, Alexander Wederaugensis, Landgrauius Hassiæ Guilhelmus, comes de Leiningen, Nurenbergenses quoque, & alij, Palatini terras, villas denique, & oppida, & ferro & incendio vastabant, & pleraq; integra linquentes sibi subiugabant. Porro per exustionem villarum maxima ei intulit præfatus Landgrauius damna, maiora tamen multum comes de Leinigen tyrannus. Qui cum esset crudelior cæteris, se eodem turbine belli durante magistrum incendij vulgo *Brantmeyster* iactabat, probroso reuera suæ nobilitatis titulo. Ipse siquidem inter alia pernitiosa facinora in Palatini protectoris, immo & inhabitantium odium, imperiale nostri ordinis monasterium Lympurg Spirensis diœcesis, haut procul à Rheno alto in monte à Conrado secundo eius nominis imperatore cognomento Salico operose & magnificentissime constructum, funditus iniecto igne exussit, in perpetuum suum & Rhenensium dedecus & opprobrium. Cuius quidem cœnobij destructionem & excidium, non tam ob regalem fundationem, quam alia eximia vetustatis monumenta, sanctarumque reliquiarum pretiosa insignia, Maximilianus grauiter tulit. Ipso enim ignorante & absente contigit. Quare & ipsum auctorem sceleris, comitem qui castrum munitissimum vicinum dicto monasterio in monte quoque situm habuit, omnibus bonis priuatum, è Germania proscripsit. Eodem quoq; tempore & bello, cœnobium ordinis Cistercienſis opimatissimum Waltlachsen, sub tuitione quoque Palatini situm, totaliter incendio hostili consumptum fuit & excisum. Verum cæteri principes mitius agentes, ab igne temperantes, oppida & castra nonnulla expugnata, post direptionem tolerabilem iure belli sibi vendicantes, proprijs terris bonisque adiecerunt. Nam & eo bello Nurenbergenses nonnulla oppidula quæ Palatini erant, armis deuicta, vsque in præsens præsij iure possederunt, & nouis ædificiis ac fortaliciis veluti propria muniuerunt & muniunt. Eodem anno mons sanctæ Annæ, qui antea ob horrorem quia syluosus & hispidus, dictus fuit Schreckenperg, coli & habitari cœpit, propter argentifodinas ibi & per gyrum repertas; adeoque creuit, vt in xv annis vrbs haud parua fieret, continens ecclesiam parochialem cum monasterio fratrum Minorum operosam, amplam, & magnificam. Est autem ipse mons cum ipsa vrbe noua iuxta Hirciniam, alias Bohemicam syluam, sub dominio ducis Georgij situs.

Eodem anno, durante adhuc Bauarico bello, cum inter tot aduersarios Philippus Palatinus in palam prodire & confligere non auderet, clam Bohemos in adiutorium suum & munimen asciuit. Qui cum collecto exercitu venirent, & haud procul à Ratisbona consedissent; ab exercitu Maximiliani Cæsaris ipso præsente prostrati fuerunt, quatuor millibus interfectis, reliquis fuga salutem quærentibus. Et hunc quidem triumphum quidam poetæ in laudem victoris suis carminibus perpetuauerunt, iuxta illud, *Dignum laude virum Musa vetat mori.* Fuit itaque iste Palatinus Philippus, alioquin vir strenuus & potens, adeo humiliatus & coarctatus vndique, vt ad pedes Maximiliani prostratus clementiam postularet & veniam. Qua concessa & impetrata, bellorum quieuerunt & turbines.

Anno Domini MDVI, Cometes apparuit, & paulo post obiit ille nobilissimus ac potentissimus Philippus, rex Castiliæ, & Austriæ Burgundiæque archidux, filius Maximiliani Cæsaris, Caroli autem quinti, noui Romanorum regis, genitor illustrissimus.

Eodem anno, Capitulum annale abbatum nostri ordinis fuit celebratum in monasterio diui Iacobi prope Moguntiam. In hoc capitulo præsentatæ fuerunt literæ abbatis Spanhemensis Ioannis Trittemij, conquerentis super sua diffamatione, petentisq; proinde consilium à patribus capituli. Cuius causa commissa fuit Schutterensi & Herbipolensi abbatibus &c. In hoc deniq; capitulo susceptus est ad confraternitatem nostram dominus Iacobus de Lewenstein, archepiscopus Moguntinus.

Anno Domini MDVII, Petrus abbas noster in reformatione secundus, vir æterna memoria dignus, cuius in præmissis vitam descripsimus, I vidus Aprilis, indictione decima, anno autem regiminis sui XXII, diem vitæ suæ clausit extremum. Cui eodem anno pari fratrum electione & conuentientia, *Benedictus eius nominis primus*, natione Ostrofrancus, patria Grunsfeldensis, literarum studio & baccalaureatu Colonienſis

lonienſis, Henricus ante vocatus, ſucceſſit: ſeditque annis decem. Vir vtique eruditus, ſophicola magnus, ſcriba ornatiſſimus, concionator verbi Dei eximius, Muſicus Cantorque, & arte & voce ſonorus & validus, ſtatura magna, & facundia ad hortandum docendumque habili etiam à natura præditus, coronatus vel potius conſecratus *. Cuius mores monachicos ſupra depinximus. Modo paſtoralem eius ſtatum proſequi ſaltem intendimus & geſta. Factus itaque abbas in exordio regiminis ſui, vt compleret illud vulgatiſſimum, *Nouus rex, nouus lex*, & illud, Mobile mutatur ſemper cum principe regnum; monaſterij & ipſe ſtatum ſiue regimen alterare cœpit, curtem noſtram, allodium pingue & inſigne Rhodaw, per fratres haud abſque magna monaſterij noſtri iactura integro luſtro regendum aſſumens. Nam in ipſo exordio huius cuſiæ, cura ducentos pro equis aliiſque neceſſariis emendis & diſponendis expendere neceſſe habuit aureos, per totumque illud quinquennium nullum pene de eodem allodio alioqui egregio monaſterium habuit emolumentum. Quod incommodum niſi incuria ibi regentium obtigiſſet, more cœpto regendum diutius continuaſſet. Equas denique, ab abbate Pigauienſi pro quinquaginta aureis acceptas, in cœnobio noſtro inſtituit. Primo quoque anno principatus ſui ex Ægypto ſororem ſuam germanam cum marito & liberis accerſiuit, & deinceps de monaſterij bonis pauit, ornauit pariter, & exaltauit. Sed quantum, qualive cœnobij grauamine; ſcribant qui norunt, & qui viderunt ea quæ clanculo reprehenderunt. Ego interea ne dicar mordacior, & patris mei reuelare pudenda, non abſque conſideramine pleraque ſilentio præterire decreui: quanquam ad hiſtoriæ integritatem & veritatem abſque perſonarum quarumuis delectu & reſpectu, & bona & mala pariter deſcribere & referre pertinear; bona quidem ad vtilitatem & imitationem, mala vero ad terrorem, & vitationem atque cautelam, legentium. Quod quidem & ſcripturam diuinam in libris Regum de Dauid, Salomone, &c. Et ita alibi de aliis crebrime atque proficue facere manifeſtiſſime legimus noua & vetera, bona & mala, aquam & ignem, id eſt pœnas & præmia, ſuis proponendo lectoribus. Aſt hæc incidentaliter dicta ſufficiant. Nunc ad cœptam hiſtoriam huius Benedicti abbatis proſequendam reuertamur.

Ad diuinum itaque cultum amplificandum, clericos quoſdam ſuſcepit ſimplices literatura, & vſque ad duos minus eruditos, ſcriptura, conditioneque, ac fortuna mediocres, ſed neceſſarios, & vtiles, & religione feruentes, quorum quidem iſta ſunt nomina: Ambroſius Konig, defuncti abbatis Petri conſanguineus; Guolfgangus Rodenſis, ex colono monaſterij genitus, nunc & archimagiri & cellarij gerens officium; Vrbanus Bornenſis fratrum pincerna; Ludouicus Brocker Citzenſis, ſtatura procera & regia & patrimonio diues; Franciſcus Pelitzenſis, Sclauus, Marchiticus, nunc eccleſiæ noſtræ ædituus; Seuerinus patria Aldenburgenſis, diſciplina & baccalaureatu Lipſenſis, literis & moribus cæteris præſtantior, Prioris modo exercens laudabiliter officium, Benedictus ante conuerſionem dictus; Io. cognomento Lotich vocitatus, patria Lucenſis, vir ſtatura & ipſe celſa, robuſta, toroſaque, Vniuerſitatis Lipſenſis quondam alumnus, modo autem cœnobij noſtri ſiue collegij ſacri cantor vocalis & eximius. Qui & in ſeculo ante conſiſtens, & Muſicus & Cantor magnus eſt habitus. Præſignatos itaque fratres infra x quos rexit annos, ad ordinem ſuſcepit, licet complures ſuſcipere potuiſſet. Habuit ſiquidem annos fertiles frumenti & vini, præter duos quibus vinum gelu perit, feraces, & tempora læta, atque pecuniarum accidentia magna, inter quæ præfati fratris Ludouici ſexcentorum aureorum, molendino, agris, cæteriſque immobilibus cum pecunia computatis, patrimonium excellens & validum haud parum refulſit & eminuit. Suſcepit quoque centum florenos è teſtamento venerandi Domini Magiſtri Ioannis Dorre, viri magni & eruditi, præbendariique noſtri, ad ſtructuram ſiue fabricam dormitorij (vt infra patebit) delegatos. Inſuper nihilominus & cenſus reemptionis & pecuniarum ſummas, abbas quas anteceſſor ſuus Petrus archiſteriis vicinis gratis ad tempus conceſſerat, reuocauit, & tamen nihilo ſecius inops & indigus obiit: victualium ſucceſſori nil pene rerum nilque pecuniarum relinquens. Quare vſque modo plerique mirantur, quorſum omnes illæ expenſæ dilapidatæ fuerint; ipſe ſuis cum temporibus haud tanta conſtruxerit, emeritve, ſingula vt exponere & conſumere etiam vſque vina bladaque neceſſe habuerit. Con-

ſtruxit quidem dormitorium fratrum, ædificium alioquin magnificum, vtiliſſimum, neceſſarium, & amœnum. Sed ad id perficiendum inter alia ſupra narratum Magiſtri Ioannis centum aureorum habuit ſubſidium. Conſtruxit quoque ſtubas (vt aiunt) duas in abbatia, vt cernitur, vnam ſuper aliam, ſuperiorem videlicet & inferiorem, & hanc quidem in loco tenebroſo & carcereſo: conuertens obſcurum in lucem, & luctum in gaudium. In quo laudabile & regium opus per vinculorum & ergaſtulorum deteſtationem peregiſſe comprobatur. Non quippe minus dedecoroſa (vt quidam inquit) regi ſunt multa ſupplicia, quam multa medico funera. Clementia denique magnifica & regia virtus eſt. Hinc & reges Iſrael clementes fuiſſe legimus. Eadem quoque virtute & humanitate Lacum leonum, foueam videlicet carceralem pro laicis effoſſam, obrui & claudi iuſſit, in eodem loco balneum erigens, pœnarum & vinculorum ſqualorem in ſalubre commutans lauacrum. Ædificauit quoque refectorium hyemale, licet artum paruumque, vtile tamen tempore brumali & calidum. Quę quidem omnia pręter dormitorium abſque magnis impenſis perficere potuit, diligenter & aſſidue ad ſingula fratribus cooperantibus. Et hæc ſunt quidem, quæ ſui regiminis tempore in monaſterio conſtruxit.

Emit autem & diſpoſuit pro vtilitate monaſterij baculum paſtoralem cupreum, tamen in ſuperficie deargentatum; tabulam pulchram & inauratam trium imaginum pro decore altaris diuæ Catharinæ. Pro decore autem & ornatu bibliothecæ, fratrumque ſtudio imprimis, emit libros vtriuſque iuris, qui fuerant cuiuſdam cauſidici defuncti Lipſiæ pro xxxii florenis; emit quoque opera Franciſci Petrarchæ, item Ioannem Scotum ſuper ſententias, Simonem de Caſſia ſuper Euangelia; denique redemit vel (vt loquuntur) perſoluit opera diui Auguſtini vndecim partium, quæ prædeceſſor ſuus Petrus abbas diſpoſuerat & ſuſceperat. Cantharos quoque nouos fieri fecit ad vſum fratrum refectoriales, ſcutellas itidem nouas, ſed paruulas, puerilesque & pleriſque minus gratas. Dilexit & ipſe pauos, & propter concentum nutriuit auiculas. Concentu autem fratrum non adeo oblectabatur, in Dei videlicet laudibus reſonante, quibus ipſe diurnis præter ſynaxim veſpertinam perraro & ferme nunquam intererat Nocturnis tamen horis & laudibus in feſtis xii lectionum & ſupra non facile ſe abſentabat, vti ferialibus diebus facere ſolitus erat.

Hic itaque cum inprimis regiminis ſui annis ſat bene, prudenter & religioſe (vt patuit) commiſſum gubernaſſet officium: ſucceſſu temporis videns ſe confirmatum in regno, neſcio quo carnalium paſtorculorum infectus conſortio, per honores & ipſe mutauit mores, priſtinique rigoris & feruoris immemor, remiſſius victitare cœpit, exteris vanitatibus voluptatumque illecebris ſe plus æquo mancipans. Quamobrem & crebrius, & plerunque legitima abſque cauſa, pilento curruli vectus extra cœnobium, pergens per loca & monaſteria nota, non ſine ſuæ detrimento famæ ſpatiabatur, ſympoſia & delicias quæritans, morbum autem & peſtem inueniens & hauriens. Ab extra quipqe (vti per ſe aſſerebat) in quodam monaſterio conſtitutus, in lecto infecto dormitans, mentagricum illum ſiue etiam (vt vocant) Gallicum morbum incurrit, quo vltra annum attritus tandemque conſumptus interiit. Ipſe tamen in lecto ægritudinis ſuæ reuerſus ad cor, vehementerque dolens, emendationem & verbo & ſcripto pollicebatur fratribus. Fecerat ſiquidem vnum diploma, quod teſtamentum ſuum nominarat, doloroſum & compunctiuum ſatis, in quo deſcripſerat, quam religioſe, quamq; rigide & ſtricte amodo conuerſari vellet, eum ſi Dei munere conualeſcere contigiſſet. Aſt ſero Phrygum more ſapuit, quanquam pœnitentia vera nunquam ſit ſera, non tamen ſemper ſecura tutaque.

Denique tempore diuturni ſui languoris, quod legitime computare, ſuæque villicationis rationem reddere nequibat, tam à ſubditis, quam epiſcopi noſtri conſiliariis haud modicam perpetiebatur preſſuram. Qua anguſtatus, iam pene inutilis morbo effectus, paulo ante obitum ſuum libere & ſponte reſignauit abbatiam. De qua quidem reſignatione, aliisque tum ſimul emergentibus calamitatibus, infra ſuo anno dicetur amplius. Nunc pauliſper ab eo diuertentes, ad alia continuanda vertamus calamum.

Anno Domini MDVIII, Albertus Baioariæ dux ille bellipotens, & ſororius Maximiliani

miliani Cæſaris,obiit in Monaco: cui in ducatu Guilhelmus ſenior filius ſucceſſit. Habuit & filiam quæ nupſit Vlrico duci Wirtenbergenſi,qui modo principatur.

Eodem anno, Philippus Palatinus Rheni & Bauariæ dux,ille quondam ſtrenuus & potens, multis præliis attritus,deplumatus, & humiliatus, humanis rebus denique exemptus quieuit in pace, quinque quos ego noui partim viſu, partim auditu , filios relinquens ; Ludouicum videlicet ſeniorem inter filios, qui & ei in Palatino ducatu ſucceſſit; Philippum noſtrum, & Nuemburgenſis; & Freyſingenſis eccleſiarum epiſcopum,de quo infra; Fridericum Colonienſis; & Henricum Argentinenſis eccleſiarum canonicos. Iſte Henricus adoleſcens egregius, qui me, mediante Iacobo Wymphilingo præceptore ſuo,dum commiſſione Tritemii abbatis Argentinæ eſſem,ſuum inuitauit ad prandium. Et filius eius dicitur modernus ille Ratiſponenſis antiſtes, cuius tamen vocabulum me latet. Habuit denique & quas reliquit filias , quarum duæ in monaſterio noſtri ordinis prope Heydelbergam ſub regulari habitu famulantur altiſſimo.

Eodem anno denique,& Iacobus archiepiſcopus Moguntinus,natione Sueuus,ex familia nobilium de Libenſtein dictorum oriundus, vir optimus & pientiſſimus, & (vt fama fuit) vſque ad finem virgineus, qui literam noſtræ fraternitatis habuit,appoſitus eſt ad patres ſuos. Cui Vriel Gemmiger doctor, decanus eccleſiæ maioris,ſimplex nobilis, cum mœrore totius populi in feſto Sanctorum Martyrum Coſ.& Dam. electus ſucceſſit, qui negligenter imo perperam præfuit. Plures quippe ſemper hoſtes habuit,& eccleſiam multis debitis aggrauauit.

Eodem anno bellum Iulij papæ & Cæſaris contra Venetos erat.

Anno Domini MDIX,in vrbe Cameracenſi fuit inita vna colligatio, inter Iulium papam,& Maximilianum Cæſarem, ac Ludouicum Galliæ regem, contra Venetos; quorum impugnationibus vſque ad deditionem, ne dicam deſperationem, pene artati,non tamen omnimodis victi fuerunt, vt latius ſupra primo anno Iulij MDIII dictum fuit.

Eodem anno terræmotus maximi in diuerſis terris & locis contigere. Nam & Conſtantinopoli,quartadecima de Septembris, terræmotu , tonitruis, & fulminibus ingentibus, vrbis magna pars cecidit, & præſertim murus verſus mare. Cecidere & fortiſſimæ turres, & innumerabilis hominum multitudo varia ruina oppreſſa fuit.

Eodem anno Guilhelmus Landgrauius Haſſiæ, qui & ipſe in bello Bauarico mira egerat, & literam confraternitatis noſtræ vnionis habuit , Gallico conſumptus morbo interiit. Quo etiam anno Erphordiæ grandis ſeditio, & inextricabilis diſcordia,inter conſulatum & communitatem eſt exorta,& per annos plures (vt infra patebit) durauit.

Eodem quoque anno,pridie calendas Iunij, indictione duodecima, apud Bernam Heluetiorum ordinis prædicatorum conuentus ibidem fratres , Prior, Lector, Supprior, & Cuſtos,capti,per torturam examinati , degradatique, & ad ignem condemnati,miſerabiliter ſunt combuſti, propter quaſdam doloſas,falſas, impias, & diabolicas machinationes,quas in odium immaculatiſſimæ virginis Mariæ conceptionis occaſionaliter (vt infra mox patebit) excogitauerunt & exercuerunt. Quorum denique ſceleſtiſſima & inaudita piacula noſtris cum inſonuiſſent terris ; protinus prædicatorculi ſiue maculiſtæ noſtrates ea ſupprimere omnimodis moliebantur , falſa fictaque affirmare contendentes. Quorum infrunita audacia & effreni frontoſitate perculſus, mutabundusque effectus , carmen prolixum quod occaſione prædicti ſceleroſi eorum portenti, eodem tempore in laudem diuæ Annæ inceperam , quaſi lupum auribus tenens , nec publicare, immo nec quidem perficere confidenter audebam. Quare ad Sebaſtianum Brant , virum doctiſſimum, Cæſareæ maieſtatis tunc ſymmiſtam, ac Argentini ſenatus archicancellarium literas familiares dirigens efflagitaui obnixius,vt me de ſupra narrato caſu reddere dignaretur certiorem. Qui confeſtim preculis meis obſecundans,literis viſis & cauſa cognita, ſua pro humanitate eleganti ad me epiſtola miſſa , omne eius rei dubium à meo mox pectore eliminauit,

me prorſus de eodem facto certificando: cuius quidem epiſtolæ tenorem, Chriſtiferæ virginis Mariæ conceptionis ad honorem, huic operi inſerere decreui, qui quidem eiuſmodi eſt.

Sebaſtianus Brant Paulo Langio ſalutem.

QVas ad me dediſti literas, & mellitas, & omnigeni leporis plenas: hodie inter forenſes noſtros ſtrepitus, & reipublicæ curas recepi, continuoque perlegi. Dignæ etenim viſæ fuerant & idoneæ, quibus ſuffuratis aliquantulum negotiis otioſas præberem aures. Cæterum quod humanitas tua adhuc nonnihil etiam poſt tot Maculiſtarum portenta fatataque ſupplicia addubitare videtur, an tandem his quæ de Maculiſtis habitæ ſint quæſtiones & exuſtiones, fides haberi poſſet indubitata; id te ſcire, & certo certius credere velim, ea plurima eſſe maiora certioraque, quam vel fama vel ſcriptis in propatulum hactenus emanarint. Tractatulum tamen de quo ſcribis, qui & Baſileæ & Argentinæ, Latine ſimul & vernacula noſtra lingua, ære inſculptus in lucem prodiit; non ex officina noſtra, ſed nonnullorum bonorum virorum labore excuſum noſcas, quantumcunque frater Wigandus aliique ſui complices in me malignati inuectique fuerint. Nolui tamen hactenus illis quoquo modo reſpondere, donec iudicium venirex ex alto, finiſque mali vnius Maculiſtarum, dico gradus, eſſet futurus. Coactus etenim Wigandus ad publicam reuocationem, quam ex introcluſis intelligere potes literulis, ego vero adhuc in manibus teneo per me totam contextam hiſtoriam, dialogum qui ἀντιλαλία ſiue defenſorium Sebaſtiani Brant, inſcribitur, in quo primi interloquutores ſunt *Franciſcus* & *Vulcanus*, cuius principium eiuſmodi tenoris eſt.

Franciſcus. Quid adeo præproperi tibi eſt negotij veternoſe ſenex, qui cum infirmioribus ſis pedibus, ita tamen ambuſto etiamnum torre grauatus curſum curritas, vt vix ipſe reſpirare poſſis? ex curſura nempe, vti video, anhelitum etiam ducis. *Vulcanus.* Non quidem ex Lemno, nec Lycia, tibi allaturus oracula nunc aduenio, ſed ex Delo, vnde vera interrogantibus haud falſa prodeunt reſponſa:

Tardior ignipotens, claudus quoque nuncius, adſum;
Nuncia mira tibi ſed modo vera ferens.

Franciſcus. Rebar ego Mercurium ob curſus ſui celeritatem Deorum eſſe nuncium. Claudo curſoris legati officium lex prohibet mundana. Verum age ſi quid habes effare. *Vulcan.* An te latet optime pater alium in terris Nulingerum ſuboꝛtum eſſe Franciſcum? *Franciſcus.* Vbinam locorum? *Vulcanus.* In nobili Heluetiorum oppido Berna. *Franciſcus.* Germanus ergo is erit Franciſcus, cum Italicus ego fuerim? Grator ego ſuperis, ſi quid in terris boni hactenus ab hominibus fiat, vnde ſuperne illuſtrari queant. Sed nunquid è fratribus noſtris chordigeris aliquis is eſt? *Vulcanus.* Minime. Satis te vno præſide patre & patrono tutantur. Ex Iacobitarum Franciſcus ille alter ſuppoſititius emerſit ordine, ex Vitiaco ſcilicet oriundus. *Franciſcus.* Et itidem placet. Habuit etenim ordo ille ſacer confratris noſtri Dominici quondam viros, & doctrina & vitæ ſanctimonia inſignes. Sed ſuppoſititium hunc appellare Nulingerum, hoc profecto non placet, &c. *Et poſt chartas ſexaginta duas.* *Franciſcus.* Quid inſuper confeſſi? *Vulcanus.* Deum Opt. Max. eiuſque pientiſſimam genitricem ſe renegaſſe abiuraſſeque, atq; cum corpore & anima humano generis hoſti ſeſe contradidiſſe mancipaſſeque, conſcripto deſuper proprio etiam ſanguine, atque dæmonibus exhibito, æternæ ſuæ damnationi ſi ſyngrapho. *Franciſcus.* Heu quanta malignatus eſt inimicus in ſancto! Nunc, ô bone Deus, huius malitiæ cauſam intelligo, totum ſcilicet hoc illis contigiſſe qui polluerunt tabernaculum nominis ſancti tui, dati in reprobum ſenſum & in ſcandalum, eo quod inuidiæ ſtimulo virginem & matrem illibatiſſimam maculare, quantum in eis fuit, non timuerunt, poſueruntque arte Diabolica ſigna ſua, & non cognouerunt ſcilicet Dei iuſtitiam, ſicut in exitu ſuper Summam. *Vulcanus.* Diceres planius ſuper fumum. Ibi etenim vltima menſis Maij die, circa Chriſti annum nonũ ſupra quindecies centeſimum, apud Bernam vſtulati exitum iuſticiæ cognouerunt,

runt,perijtq; memoria eorum non tam cum ſonitu,quam cum fumi crepitu. Et infixæ ſunt gentes in interitu quem fecerunt; in laqueo nempe quem abſcõderunt, comprehenſus eſt pes eorum, vt non apponat vltra ſe homo magnificare ſuper terram; pluitq; ſuper eos laqueus ignis & ſulphur pars calicis eorum. Sic igitur perierunt iniqui, deleuitq; dominus nomen eorum in æternum & in ſecula ſeculi. Quin immo fumo prius ſuffocati hi Maculiſtæ, quam igne conflagrarint; tandemque in cinerem reſoluti facti ſunt, vt ſtercus terræ & lutum platearum deleti ſunt, operti ſunt iniquitate & impietate ſua. *Franciſcus.*

Neſcia mens hominum fati ſortiq; futuræ,
Et ſeruare modum ſtimulis agitata malignis, &c.

Quæ ſequuntur forte per xxx chartas, Wigandi cauſationem in Romana curia, deſperationem, reuocationem, & confuſionem continent. Parce precor optime frater, longior etenim tecum eſſe nequeo. Vtinam aliquando coram alloqui & videre liceret. Verum fac quem parturis in lucem prodeat conceptus. Mea equidem fragmenta cum opportunitas emittendi dabitur, non te latebunt. Erat priori anno quidam ex Maculiſtis qui palam dicere non eſt veritus, ficta & ementita ea eſſe omnia; quodq; indignum, ſi quod de illis acceptum foret ſupplicium, iniuſtumq; cenſeri deberet. Cui ego mox extemporaneo hoc vulgari rhythmo os concluſi impudens:

Du biſt auch einer, lieber Bruder,
Der do zeuchet an dem Schelmen Ruder,
Da die Münch angezogen hant,
Die man zu Bern jetzt hat verbrant.
Du ſtrichſt Maria maſen an,
G'luſt dich, du magſt gen Bern auch gahn:
Dir wirt deß gebrattens dar getragen,
Doch ſint die Bein nicht gut zu nagen.

Facit in te conceptus amor, & mutua literarum charitas, vt longior etiã ſim quam putaram. Tu vale feliciter, meque orationibus tuis erga ſuperos commendatum habe. Ex Argentina, volanti nimiſque præcipitato calamo. v Id. Octobris.

Ad clariorem præſcriptæ intellectum epiſtolæ nouerit deuotus lector, quod illi quatuor fratres prædicatorii ordinis Bernæ combuſti, ibidem in conuentu eorum in odium fratrum minorum, de conuerſo quodam viro ſimplici vnum Franciſcum fecerunt nouum; ſtigmata quinque arte ei imprimentes, & in Eccleſiam eundem aſſidue ſtatuentes, diuinitus illi eadem ſtigmata impreſſa populo dicebant. Ob id Sebaſtianus ille inſigniſſimus doctor in præcedentibus ſcribit, eos poſuiſſe ſigna. Cui quadrat, quod imaginem beatæ virginis pinxerunt, ſupra caput eius liquore poſito, & per oculos ſtillante, quaſi guttas ſanguineas defleret; item quod hoſtiam Sacramenti altaris pinxerunt quoque minio, quaſi in cruorem ob peccata populi & errorem conceptionis beatiſſimæ virginis, vt ipſi palam declamabant, conuerſa mutataque fuiſſet, & hoc præfato conuerſo reuelatum per beatam virginem populo prædicabant. Vnde & ingens concurſus indies fiebat, & oblatio magna. Conuerſum tamen eundem poſt, cum eorum & dolus & ſcelus notari & publicari cœpit, per euchariſtiam intoxicare nitebantur, quemadmodum ipſe idem conuerſus effugiens ipſis primoribus vrbis & cunctis audire gliſcentibus enarrare ſolebat. Ob memorata itaque piacula ſupra narrati perfidiſſimi fratres tenti, torti, degradatique, ac igni traditi fuere, anno noſtræ ſalutis, quo ſupra.

Pædicta deniq; omnia ad Dei altitonantis laudem, ac illibatiſſimæ virginis Mariæ, quæ diligentes & dilucidantes ſe exaltat & glorificat, odientes autẽ & maculantes confundit & humiliat; ad honorem & magnificentiam, intentione ſincera & lucido oculo deſcripſimus in nomine Domini, Amen.

Digitized by Google

Anno Domini MDXII, Magiſter Ioannes Kemnitz cognomine Dotre obijt, quarta menſis Februarij, qui habuit literam confraternitatis noſtræ. Hic verbi Dei concionator fuit zeloſus, & irrefragabilis veritatis aſſertor, tam Epiſcoporum quam aliorum potentum exceſſus libere & conſtantiſſime corrigens & denuncians. Qui iam veteranus, apud nos præbendarius factus, teſtamentaliter ad dormitorij noſtri centum legauit florenos, pro ſe ſuiſque amicis Pſalmum *De profundis*, poſt completorium a fratribus legi deſiderans. Idem inſtituit decantari ſub eleuatione, *O adoranda trinitas*, pro confirmatione LX monaſterio noſtro conferens aureos. Qui denique in vita ſua fratribus ſtudioſis quartum Sententiarum librum eleganter & magiſtraliter expoſuit palam.

Anno Domini MDXIII, Iulius papa non tam Apoſtolicæ ſedis clauiger quam armiger, vi & armis Seruiam, Rauennam, Imolam, Pauentinam, Foriliuium & nonnullas alias Romanæ eccleſiæ terras, iuuante Maximiliano Cæſare qui & ipſe Romano imperio multa tunc recuperauit, a Venetis recepit & eripuit. Obijt autem decimo pontificatus ſui anno.

Eodem anno, Leo papa eius nominis decimus, natione Florentinus, ex potenti & famigerata de Medicis dicta familia progenitus, omnium cardinalium conuenientia & voto, Iulio defuncto in Apoſtolico ſucceſſit culmine, quem idcirco vt verum, vt vnicum beati Petri ſucceſſorem, & indubitatum Chriſti vicarium, veneramur, amplectimur, colimuſque. Aſt cum adhuc nobiſcum Dei gratia ſit in humanis; vitam eius ſcriptura vetante laudare & geſta paueſco, vereorque deſcribere. Veruntamen cum iampridem pleraque magna & inſolita, memoratuque atque ſtupore digna, & ordinare & ſtatuere exorſus ſit, quorum pleraque chalcographicis etiam excuſa literis paſſim modo circumferuntur, venundantur & vulgantur, ne temporum mutabilitate obliterentur & depereant, ſed potius & nobis noſtriſque ſucceſſoribus nota fiant, noſtramque bibliothecam augeant & exornent; nonnulla ex eis, & quidem memorabiliora huic operi non tam pro eius mirificentia, quam decore & completione inſerere placuit.

Patrio itaq; more (vt opera eius de eo teſtimonium perhibent) auri ſitientiſſimus eſt, nimirum cum Romanorum auaritiæ Florentinorum acceſſerit cupiditas, aurique ſacra fames creuerit in immenſum, creſcitque vſq; modo amor nummi quantum ipſa pecunia creſcit, ſæuiorque ignibus Æthnæ ardet amor habendi, quemadmodum & pulcherrime concordans dictis Naſo inquit: *Creuerunt & opes & opum furioſa libido. Quo magis ſunt pota, plus ſitiuntur aquæ.* Amore equidem auri & nunc Romæ cuncta venalia ſunt; auro mediante Simonia toleratur, præbendarum pluralitas in infinitum conceditur; beneficia dignitateſque cuiuſuis qualitatis & cardinalibus & protonotarijs atq; amicis papæ reſeruantur; expectatiuæ gratiæ ſine numero conceduntur; annatæ ſiue medij fructus abſque vlla dilatione temporis exiguntur. Quin immo ipſæ annatæ, in quas tempore Calixti papæ, tertij, ad quatuor principes conſenſerunt annos, non modo adhuc durant, ſed & indies magis creſcunt, duriuſque premunt & opprimunt. Et niſi iidem principes remedium adhibere procurent; omne æs & aurum pedetentim hoc malo è Germania corraſum & hauſtum Romam velut in ſacculum pertuſum & inexplebilem voraginem portabitur. Dimembrationes monaſteriorum, & eccleſiarum permutationes, quemadmodum Hallis inter canonicos regulares & fratres prædicatores nunc de nouo, & noſtro hoc præſenti anno quo hæc ſcribo, Domini videlicet MDXX, dolenter cernimus fieri, iniuſtiſſime admittuntur; eccleſiarum quoq; regimina non magis merenti, ſed magis offerenti committuntur; electiones prælatorum paſſim reijciuntur, & Romanis tribuuntur; pro palliorum Archiepiſcopalium redemptione ingens pecunia in damnum eccleſiarum, contra ſanctionem Leonis papæ, eius nominis ſecundi, immo contra ſacri Baſilienſis concilij decretum, pro vſu pallij, aliorumue officiorum confirmatione & impetratione, nihil perſoluendum ſtatuentis, exigitur & extorquetur. Quam quidem exactionem præter Simoniam complura alia ſequuntur incommoda.

Nam noſtra ætate archipræſules pecuniã, q̃ pro pallio ſeu etiam confirmatione obtinenda

tinenda Romam mittere coguntur immediate, quatenus ipſi indemnes maneant, & theſauros ſuos non minuant, æquiualentem, immo multo ampliorem ſub nomine ſubſidij extorquent pecuniam, quemadmodum nuper in archiepiſcopatu Magdeburgenſi contigiſſe haud abſque querela pauperum (proh dolor) audiuimus. Per prædicta itaque & ſimilia quæ ex Romana curia manant grauamina, per orbem Chriſtianum ruinæ, deſtructiones, & ærumnæ oriuntur. Nec mirum, cum ipſa Germaniæ ſuprema & principalis, quondamque potentiſſima, Moguntinenſis archiepiſcopalis eccleſia, ob eas res cauſaſque maximis & permultis onerata ſit debitis, & vehementer exhauſta.

Proinde non immerito, cum ſupra memorata grauamina ſub iſto Leone Papa, decimo, in Gallia plus ſolito graſſari iampridem inciperent; Vniuerſitas Pariſienſis pro conſeruatione & bono eccleſiarum totius regni contra eundem Papam ad cõcilium appellauit generale, & potiſſimum quod idem Papa Leo in quodam cœtu ſiue conciliabulo cardinalium Romæ celebrato Baſilienſe concilium damnare & irritare præſumpſerit, quod prædicta grauamina interdixit & prohibuit. Sed de hoc infra anno Domini MDXVII, quo hæc omnia geſta ſunt, latius.

Iſte denique Papa à puero plus cæteris religioſis fratres ſancti dilexit Dominici; in paterna domo frequenti eorum & viſitatione & confabulatione allectus; demumque factus ætate maturus priſca nihiloſecius familiariqûe conſuetudine eos ipſos & fouit & promouit, plurimiſque ampliauit bonis; tandemque ſummus effectus pontifex rurſus eos quos prædeceſſor ſuus Iulius vehementer oderat & deteſtabatur, veluti patres Spirituales, parentumque ſuorum contratres & confeſſores, magnis extulit honoribus, præſtantiores quoſdam ex eis in ſui adiutorium aſciſcens & ſolatium, doctrina eorundem multa faciens & conſtituens. Exaltauit equidem inter alios præcipue Sylueſtrum de Pierio theologum ſacrique palatij magiſtrum, & Thomam Caietanum, totius ordinis prædicatorij generalem magiſtrum, ipſum Cardinalem ſanct. Sixti faciens & creans, quem & paulo poſt (vt infra patebit) ad Germaniam miſit legatum. Creauit denique & eodem tempore alios triginta cardinales, à quibus ex pacto quingenta millia aureorum ſuſcepit. Promiſerat enim eis grandia. Aſt cum de patrimonio diui Petri competenter eis ſatisfacere nequiſſet, aut forſan detrectaſſet; attamen vt omnes iuxta condictum ditaret & magnificaret: excogitato modo (ne dicam dolo) quatuor ad diuerſas mundi partes legatos, quatenus ſub prætextu Thurcorum infinitam colligerẽt pecuniam, cum ſummis & pleniſſimis miſit indulgentijs, vt collectam pecuniam tali aſtu tandem copioſe inter cardinales nouas creaturas ſuas diſtribuere poſſet. Præterea ex cunctis fidelium regionibus, præſertim Germania, mediantibus indulgentiarum commiſſarijs, ſub ſpecie fabricæ baſilicæ ſancti Petri pecuniam omnimodis aggregare feruentiſſime anniſus eſt; tametſi ad dictæ fabricæ conſummationem prædeceſſor ſuus Iulius Papa, qui eandem operoſe & magnifice inceperat, theſaurum reliquerit innumerabilem. Nihiloſecius & lente & ſegniter cœptum opus progreditur. Nec mirum, cum lapides ſecti in die, noctu (vt dicitur) ad palatium grande Florentinorum de Medicis dictum quod nunc conſtruitur, clam deferantur, & ipſa pecunia collecta non in vſum fabricæ, non contra infideles, ſed inter amicos Papæ cardinaleſq; diſtribuatur.

Nam cum in hunc finem (vt præſumitur) ipſe Papa indulgentias maximas, & antea (vt declamabant) inauditas octennio per Germaniam duraturas dediſſet, & iam pene triennio in Miſna & Saxonia & circumquaque viguiſſent, & infinita pecunia congeſta per commiſſarios fuiſſet; tandem Germani noſtri Romanenſium & fraudem, & aſtutiam, indulgentiaſque prædicantium abuſum & auaritiam intelligentes, manus retrahere cœpere: potiſſimum contra eaſdem indulgentias, immo (vt dixi) declamãtium intolerabilem abuſum & exceſſum, diſputante, prædicante, & ſcribente, venerando viro & profundiſſimo theologo, patre Martino Luthero, Wittenbergenſis Academiæ & conuentus, qui ſua & doctrina & prædicatione mirabili indulgentiarum omnium valorem annihilauit, & prorſus in dubium vertit, populumq; ab earundem redemptione auertit; eas minime ad ſalutẽ fore neceſſarias affirmans, non remiſſionem peccatorum, ſed pœnitẽtiæ neglectum, & aliorum pietatis operum relaxationẽ, impe-

damentum, & vitium esse; nec merita Christi & Sanctorum thesaurum indulgentiarum esse, cum in primitiua ecclesia, & longe post pene per mille & vltra annos nihil de eis scriptum per sanctos reperiatur orthodoxæ ecclesiæ doctores, nec quippiam magnificè (vt nunc auri amore fit) de eis creditum aut æstimatum fuerit; asserens insuper & probans, Romanam ecclesiam nõ esse iure diuino primam, & caput omnium. Huiusmodi eius doctrina noua & prædicatio confestim toto insonuit orbe, & infinitos in suam traxit sententiam, adeo vt passim populi Romanensium dolum agnoscentes & dictorum veritatem perpendentes, indulgentias ipsas relinquere naucique pendere cœperint; potioribus, id est pœnitudinis & misericordiæ, sese operibus Martini eiusdem hortatu mancipantes. Et interim ipse vnus homo suis declamationibus inualuit, vt ipsi indulgentiarum præfecti & commissarij, immo Archiepiscopi & Episcopi, in ecclesijs suis ipsas indulgentias deponere & suspendere cogerentur. Quamobrem ipse Papa, & cardinales omnesq; Romanenses, modum in mirum contra Martinum & fremere & excandescere cœperunt, doctrinam eius anathematizantes, idolum Martini suis cum scriptis veluti hæresiarcham igne publice Romæ cremãtes; & in præsens vsque modis omnibus ceu alterum Athanasium persequi non desistunt, potissimũm quod disputauerit, Romanam ecclesiam non esse diuino iure primam & caput ecclesiarum orbis, & alia quædam eius rara & ardua dogmata, quæ non modo Romanenses, sed & complures alij doctissimi, præcipue tamen Thomistæ, impugnare non cessant.

Veruntamen Martinus ille, Theologorum nostræ tempestatis omnium facile sapientissimus princeps, doctrinam suam euangelicis testimonijs & diui Apostoli Pauli, nec non priscorum orthodoxorum patrum originalibus dictis, roborans & comprobans, eatenus perstitit inuictus, habens & ipse nihilominus adhærentes & consentientes etiam aliarum regionum consummatissimos theologiæ doctores, vt eruditissimum & eloquentissimum illum diuinarum scripturarum interpretem nouum Erasmum de Roterodamo, Ioannem Reuchlin, Iacobum Stapulensem, Iudocum Clutoueum, & plures alios. Cœpit autem prænarratum bellum literarium inter eum & Romanenses, & ipsa indulgentiarum cassatio, anno Domini millesimo centesimo decimo septimo. Hallis autem & per Saxoniam sequenti fuit anno suspensa, primo & vni eo anno (vt fama fuit) centum millium aureorum damnosam priuationem inferens Romanensibus. Proinde pius lector pensitare poterit, quam inæstimabilis collecta duntaxat per Germaniam fuisset pecunia, ipsum si indulgentiarum negotium adhuc integro lustro, vti præfixum institutumque fuerat, perdurasset. Ast o Deus, quorsum tanta tandem deuenisset pecunia! Reuera haud aduersus Thurcas, haud in fabricam, minus vero in calamitosorum & gentium solatium, aut captiuorum redemptionem, cum etiam millesima pecuniarum pars per complures annos sub eodem colore collectarum vsus in memoratos vix aut nunquam præsumitur exposita. Quo igitur deuenisset? Dubio procul, ille quo indicibilis thesaurus sub Alexandro sexto per Raymũdum, gratiosissimi ac indulgentissimi Iubilæi à latere legatum, contra Thurcos collectus deuenit, in cardinalium videlicet & præsertim papalium amicorum ærario repositus.

Nec mirum, cum nuper quidam frater ordinis mendicantium, præfatarum indulgentiarum per Saxoniam terrasq; nostras commissarius, moriens duo millia florenorum, quos ex pœnitentium lachrymis corraserat & extraxerat, in extremis reliquerit. Et quidem expeditionem in Thurcos magnopere necessariam ambigit nemo, sed ad eam promouendam Romanenses post mortem Calixti tertij, qui magna eam ob rem fecit, pecuniam, non dicam propriam, sed nec in hunc quidem finem collectam, vnquam curarunt exponere. Qui vt sunt & ditissimi & potentissimi, si à dicto tẽpore decimam duntaxat bonorum suorum partem, id est decimum denarium contra Thurcos impendissent, dudum ipsum Thurcum extra Europam fugassent, & & vltra Bosporum residere ac quiescere coegissent. Ast nunc eorum incuria, fraude & auaritia, assidue Thurcorum vires increscunt, habentque exin timere (quod Deus auertat) vt qui nunc modicum pro tuitione fidelium sponte detrectant exponere, tandem totum cum ipsa vita dare cogantur etiam inuitissime.

Et qui-

Et quidem prædicta omnia, quæ de Romanensium exaraui moribus, non meo sensu vaticinatus sum, sed ea cuncta ferme in quodam tractatulo vernacula nostra lingua impresso descripta comperi, mutatoq; famine huic operi vitiorum odio veritatis autem amore intexui.

Porro quæ de Martini Lutheri doctrina disserui, non sicuti discipulus illius assertiue, (quod absit) sed potius admiratiue posui, vtpote nullius adhuc iuratus in verba magistri. Sed cum sim & ego more suspensus multorum, quousq; per Oecumenicum vniuersale & generale concilium quid in tam ardua re tenendum sit, decretum fuerit; paratus nihilo tamen minus & modo & semper à recte sapientibus doceri, quorum etiam & potissimum Romanæ ecclesiæ iudicio hæc præsentia & alia qualiacunque mea scripta & corrigenda & examinanda subijcio: tametsi ego supra narrata non de Romanis, sed Romanensibus, id est non indigenis, sed aliunde ad eam confluentibus descripserim, & ob id rem curasse non debuerim, cum vitia quorumcunq; ferenda non sint, ipseq; diuus Bernhardus multo & acerbiora & execrabiliora de Romanis ad Eugenium summum pontificem deprõpserit. Quæ vtinam vera non essent, vtinam mendaces in hac parte essemus omnes, vt vitijs eliminatis Romæ sanctitas ipsa & morum integritas, iusticia & veritas, ad salutem totius orbis & fidei robur inueniretur, destrueretur-que, ceu falsum & iniuriosum, illud vulgatissimum etiam laicorum dicterium, quo dicunt Romæ propiores Christianos esse deteriores, & curiam Romanam non quærere ouem sine lana. Sed nunc de his satis.

Eodem anno, id est Domini MDXIII, qui etiam supra positus est, Emanuel Christianissimus & potentissimus Portugalliæ rex per ambasiatores obœdientiæ suæ nouo Papæ Leoni epistolam ornatissimam de victorijs & triumphis suis in India & Malacha habitis scripsit, ex qua pro Dei laude & honore, à quo omne bonum procedit, pleraque breuiter excerpta huic nostro operi historiali inferere ac subnectere iocundissimum pariter & vtilissimum duxi. Cuius quidem epistolæ tale est exordium.

Sanctissimo in Christo patri ac beatissimo Domino, Domino Leoni S. addictissimus filius Emanuel, Dei gratia rex Portugaliæ, & Algarbiorum citra vltraque marè in Africa, dominus Guineæ & Conquistæ, nauigationis ac commercij Æthiopiæ, Arabiæ, & Persiæ, atque Indiæ, humilima beatorum pedum oscula. Quantum Deo Optimo Maximo, quantum & tibi gratulari debeamus, beatissime pater, vel ex nuncio quod nostra Indica classis proxime attulit, satis apparet. Quod enim te Pontif. Max. & S. Rom. ecclesiæ & Christiano orbi præsidente, tam admiranda in Dei laudem & gloriam gesta tam ex voto successerint; tua certe laus, tua gloria censeri debet. Iure itaque visum, quæ in India Dei suffragio, ad ipsius cultum spectantia, nostris armis modo facta sint, ad tuam Sanctitatem summatim perscribere, &c. Igitur pacata post plures dubij martis victorias, non sine labore & sanguine partas, India, relictis in ea opportunis prælidijs, Alphonsus de Albicher protocapitaneus noster, vt iacturã quam superioribus annis nostri fecerant iniuriamque vlciscerentur, auream Chersonnesum (Malacham accolæ appellant) contendit. Ea est inter sinum magnum & Gangeticum sita, vrbs miræ magnitudinis, vt quæ viginti quinque millium & amplius larium censeatur; terra ipsa fœcundissima, ac nobilissimarum quas fert India mercium feracissima, &c.

Huc itaq; cum instructa classe applicuisset Alphonsus, vrbem oppugnare destinat. Quod præsentientes Sarraceni bello se & armis præparant, sed frustra. Nam commisso bis prælio nostri tandem Dei auxilio superiores plurimis ex hostibus cæsis vrbem vi intrant, occupant, data prædæ libertate diripiunt, incendunt. Rex ipse qui ex elephanto pugnabat, grauiter vulneratus cum superstitibus Mauris fuga sibi consuluit. In ea pugna magnus hostium numerus exiguo nostrorum damno interiit; capti plures; magna etiam ablata spolia, in quibus & septem ipsius regis bello assueti elephantes, suis turribus, sericis atque auro intextis ephippijs, illius prouinciæ more, muniti, ac æneorum omnis generis tormentorum ad duo millia summa arte fabricata. Capta sic vrbe, hostibusq; profligatis, &c. Erant eo tempore Malachæ plures extranei,

Digitized by Google

ac diuersarum nationum mercatores, scilicet Zantri, Pegus, Ianaes, Gores, & ab extremo Oriente atque vltima Sinarum regione Chines, aliique gentiles qui vrbem commercii gratia frequentantes multis diuitiis auro & argento, margaritis, & preciosis lapillis, serico etiam vellere, ac multifariis aromatibus & odoribus affatim replent. Hi cũ multis quoque finitimis, ab Alphonso fœdus & amicitiam vltro flagitantes, ab ipso & benigne & fauorabiliter sunt accepti, &c.

Hæc cum cognouisset rex de Ansiam, & gente & solo Orientem versus potentissimus, ad quem fama erat iure Malacham spectare, & à Mauris olim vsurpatam; legato ad præfectum nostrum destinato, qui se suosque nostro manciparet obsequio, aureum simul craterem cum precioso magnæq; æstimationis carbunculo, ensemque aureum adfabre elaboratum, in signum videlicet recognitionis, ac veræ perpetuæq; futuræ amicitiæ misit: ad quem præfectus aliquos è nostris expertos vafrosque viros, intima regionis scrutaturos, cum multis etiam muneribus remisit. Vnde maximum Dei obsequium & catholicæ fidei augmentum fore non dubitamus, rebus sic apud Malacham compositis, &c.

Alphonsus in Indiam reuertens, Goæ vrbis præcipuam arcem, quam ipse superioribus annis magno nostrorum periculo, sed maiore hostium strage occupauerat, nostræque ditioni & imperio adiunxerat, à Mauris obsessam reperit, & structa etiam alia iuxta firmissima arce, vnde ruminum Thurcorum quia sex millia numero nostros continue infestabant. Quos cum adoriretur præfectus, plurimis iam trucidatis, desperata salute, pacta tantummodo corporum incolumitate, se tandem & reliqui nostri dedidere, partisq; & ibi machinarum, equorum, armorum, & huiusmodi haud contemnendis spolijs, quibusdam etiam qui inter Mauros reperti sunt, apostatis qui à fide nostra desciuerant, debito afflictis supplicio, vrbem pristinæ quieti restituit. Appulerat interea Dabuli vrbi, haud procul à Goa, presbyteri Ioannis potentissimi Christicolarum domini ad præfectum nostrum legatus, qui ei⁹ nomine* vt Christiani Christiano omnem opem, omnia ad bellum contra catholicæ fidei hostes opportuna, militum exercitus, armorum ac commeatus præsidia, vltro offerat, præsertim si mare rubrum suo coniunctum dominio nostra classis traijciat, vbi commodissime vtriusq; vires iungi possent, &c. Aderant tunc apud nostrum præfectum à Narsingue rege legati, rege gentili adeo potentissimo, vt mille & quingentos belligeros elephantes, armatorum equitum quadraginta millia, præter innumerum peditum numerum, suo arbitrio in aciem paruo negotio proferre, tantumq; agri possidere prohibeatur, quantum semestri itinere vix emetiri possit. Huic plures reges ac satrapes parent, quorum nonnulli, maritimis oris proximi, nobis sunt tributarij. Apud Alphonsum & Cambayæ regis legatus, terra mariq; potentissimus; atq; inter Mauros maximi; item à Zabayo Goe quondam domino, atq; à rege Grosopa, alijq; complures regum satrapumq; legati, à nostro præfecto fœdus pacemq; vltro exorantes, ac sua munera singuli afferentes, &c. Inter hos successus pater beatissime, diuino suffragante numine, per vniuersam Indiam plurimi Spiritus sancti gratia igneq; afflati, depositisq; gentilitijs erroribus indies, ad nostram religionem conuersi, veram Dei fidem agnoscunt. Ob quæ Deo Opt. Max. summæ gratiæ sunt meritò referendæ, quod tam procul à nostra vrbe in tam remotis regionibus, quo ne fama quidem sui sanctissimi penetrauerat nominis, nostra nunc sedula opera suam veram fidem cultumq; celebrari, publicari, ac propagari dignatus sit. Vnde procul dubio, diuina fauente clementia, sperandum est, cum nunc præfectus noster ad mare rubrum, vt eius ostio occupato Sarracenis earum partium commercia interdicat, relictis in India opportunis præsidijs, ingenti classe properat, vt ibi, coniunctis sub crucis vexillo presbyteri Ioannis nostris viribus, maximum Dei obsequium, & Mahumeticæ sectæ detrimentum & ignominia sequatur; extremaq; Orientis ora, quo & sacras Apostolorum voces intonuisse compertum est, Occidentali nostræ propediem iungatur, & ad veri Dei cultum, ipsius suffragante numine, traducatur; S. sedi Apostolicæ, ac tuæ Sanctitati, vt optimo patri pastoriq;, Christiani gregis more, debitum obsequium & obœdientiam oblaturi. Bene valeat beatitudo tua, quam pientissimus Deus diu ac felicissime conseruare & augere ad votum dignetur. Datum in vrbe nostra Vlyssipona, VIII Id. Iunias, anno Domini MDXIII.

Cum

Cum itaque inuictissimus ille rex Emanuel Dei adiutorio tantas victorias nactus sit, vt vsque in Indiam regnum suum extenderit, & maximas vires acquisierit; mirum est, si saltem adhuc in humanis est, quod iam per septennium ferme nihil in Thurcos, nihil pro recuperatione terræ sanctæ aut vrbis Constantinopolitanæ per eum gestum auditumue constat: præsertim cum presbyter Ioannes ei auxilia armatorum contra fidei hostes impendere magna spoponderit. Quin immo ipse Thurcus absque vlla alicuius regis Christiani resistentia indies potentior fit, adeo vt etiam superiore anno ipsum Soldanum regem Syriæ bello superatum interfecerit, & omne eius imperium per Ægyptum, Syriam, Phœniciam cum tota terra sancta, cum Hierusalem sepulchroque Domini suæ potestati subiecerit, in tantumque auctus sit, & assidue augeatur, vt maior & potentior non sit sub Sole nunc triumphator & dominus. Et vtinam omnipotens DEVS, in cuius manu omnia sunt sceptra regnorum, dignetur sua gratia & potentia Christianos ipsos, qui sub prænarrati Ioannis presbyteri dominio degunt, ab eius tyrannide & furore præseruare & custodire, ad laudem & gloriam nominis sui. Sed & de his infra anno ipso quo Soldanus captus & interemptus est, dicetur & amplius.

Eodem anno, Ernestus ex ducibus Saxoniæ archiepiscopus Magdeburgensis, & administrator Halberstadensis, ac primas Germaniæ, principumque nostrorum frater germanus, prima die mensis Augusti defunctus est, anno pontificatus sui XXXVIII, vir bonus, & pientissimus princeps, doctorum virorum clerique amator, ac deuotissimus Dei cultor, in calamitosos & pauperes quoslibet largus & misericors, & nihilo secius in agendis iustus, strenuus, & magnificus. Præclara siquidem & immortalia quædam tempore sui regiminis & pontificatus perfecit opera. Nam anno Domini MCCCCLXXIX Hallis armis cepit, domuit, & archiepiscopio acquisiuit. Consequente anno Halberstad sæpe rebellantem sub iugum misit. Arcem prope Hallis pretiosissimam & munitissimam, cum suis fossatis profundis & turribus firmissimis à fundamentis, impensis maximis & incomparabilibus construxit, & in eadem ecclesiam, ex lapidib sectis pulcherrimam, quam pretiosis donariis ex auro & argento, & complurimis Sanctorum iconibus artificiose fabrefactis, cumulatissime decorauit. Non desunt dictæ ecclesiæ æstimatores gazæ, qui eam viginti millium nummorum aureorum valoris & amplius æstimant; dempto calice illo mirifici operis, ab eodem Ernesto superaddito ponderis decem marcarum, auro & gemmis ornato. Porro in laudem arcis prædictæ eiusmodi extat epigramma:

Tu quicunque vides surgentem mœnibus arcem,
Quanta Semiramis nec Babylonis erat;
Nec mireare hospes: Hermestio præsule structa
Antheris retinet nomen & ipsa suis.

Construxit quoque castrum à solo nouum prope oppidum Caluis. Ipso itaque post magnifica opera (vt dictum est) defuncto, vltima die mensis Augusti, postulatione canonica ex marchionibus Brandenburgensibus Albertus frater Ioachimi principis electoris successit. Quem Leo papa decimus confirmauit. Hic Deo dignus antistes cum effectu in superos arderet deuotissimo; memorato germano fratre consentiente, hoc ipso anno presbyter ordinatus, primitias octaua Paschæ celebrauit, & capellam seorsum cum octo presbyteris præbendatis apud Coloniam Rhenensem à fundamentis erexit & fundauit, dotauitque & optime prouidit. Et ita in primis se deuote & laudabiliter habuit: clericorum reformationi, & reipublicæ paci & tranquillitati, operam dans, adeo vt à cunctis admirarerur & laudaretur. Ast paulo post, cum honoribus mutatis moribus, versus est in hominem prorsus alium; inhumanus, durus, & violentus (ne dicam crudelis) effectus, & potissimum in graui & molesta subditorum exactione & violenta ecclesiarum spoliatione. Per omnes quippe prouincias suas à subiectis plebeculis exactiones pecuniales per modum subsidij extorsit grandes, ecclesias multas & complura monasteria contra omnem iusticiam & æquitatem, contra ius fasque, contra omnem charitatem & humanitatem, maioribus & pretiosioribus spoliauit reliquiis, plerunque auro & argento gemmisq; inclusis, totum sibi vsurpans, totum vendicans & reseruans, papali auctoritate & priulegio (vt dicebatur) fretus, in damnum

& iacturam ecclesiarum,& possidentium de iure turbationem & grauamen maximum. Petere quidem solebat primum;sed vbi confestim impetrare nequiuit verbis,vsus mox est viribus, potenterque etiam ipsis suis possessoribus renitentibus & contradicentibus abstulit, quemadmodum & mihi ore proprio quidam lamentabiliter conquesti monasteriorum fuere prelati. Quamobrem de eiusmodi potentum petitione quidam poeta bene belleq; ad propositum ducis cecinit:

Est orare ducum species violenta iubendi,
Et quasi nudato supplicat ense potens.

Proinde si furtum est contrectatio rei alienæ inuito domino suo;viderit ipse Reuerend. p.quomodo excusari poterit, quamque iuste prædicta præsumpserit. Non enim summus pontifex ad venialiter saltem peccandum licentiam cuiquam dare potest, minus contra charitatem quippiam præsumendi, vt proximus turbetur & contra omnem æquitatem rebus spolietur propriis. Sic neque cum detrimento & offensione deuotionis alienæ suæ deuotioni aut potius affectioni & cupiditati licite satisfacere quiuit; quemadmodum nec iuste & deifice aut spoliare aut grauare alienas, propriam vt superbe & ambitiose ditare & ornare posset ecclesiam. Hoc est enim vnum altare vestire,ornare,& tegere;aliud discooperire,nudare, & destruere, & rapinam offerre in holocaustum.

Porro quanta præsumpserit in translatione & permutatione ecclesiarum & monasteriorum, etiam contra fundatorum intentionem & vltimam eorundem volitionem; molestissima & turbulentissima illa inter sancti Mauricij Hallis canonicos fratresque ibidem prædicatores commutatio, immo ordinum confusio, & partim ablatio,clamat & indicat. Ast quoniam hoc factum adhuc sub turbine agitatur & cogitur, cœptumque vrgetur vehementer; exitum eius aliis post me describendum relinquo. Rarum quippe est & portentosum,ideo memoratu dignum', & ad posteros mittẽdum idoneum,quoniam veritas neminem palpat.

Anno Domini MDXIV, Hallis oppido Saxoniæ, quidam Iudæus baptizatus Ioannes Pfefferkorn dictus, homo flagitiosissimus, captus, & in vincula coniectus tortusque, scelera immanissima & inaudita de se fassus est, quæ nec in morte reuocauit & inprimis quidem, quod per viginti annos Sacerdotis officia celebrando, baptizando,confessiones audiendo, &c. exercuerit, cum ordinatus aut consecratus nunquam fuerit;item quod tres hostias consecratas subtraxerit, vnamque per se cruoris vsque effusionem dispunxerit, reliquas Iudæis vendiderit; item quod Albertum archiepiscopum Magdeburgensem, & fratrem eius Ioachimum, marchionem & principem electorem, intoxicare intenderit,& ob hanc rem centum à Iudæis florenos,qui ex marchia pulsi & electi fuerant,ob scelus complicum eorundem quo nuper Sacramentum Eucharistiæ à pseudochristiano emptum, etiam vsque sanguinis emanationem aliorumque prodigiorum ostensionem martyrizauerant, & eapropter ad sexaginta combusti fuerant,cæteris omnibus fugatis & dispersis; à quibus & ipse (vt dictum est) prædictam pecuniam pro intoxicatione acceperat. Ipse siquidem curias magnatum, tanquam Sacerdos & in mediana peritus,frequentabat. Quare facile id, ni Deus impedisset,facere potuisset. Proinde & confessus fuit complures se medicinæ sub specie peremisse Christianos; item quod se ad tempus pro Messia gesserit, & cum XII discipulis per pagos & oppida quæstus causa ierit,multaque mira apparenter, sed & facte fecerit;quod duos infantes rapuerit, vnumque Iudæis venditum, mox eundem cum eis pariter sanguinem extrahendo interfecerit;(alium tamen intactũ restituit)item quod omnem populum & Magdeb. & Halberstad. diœcesium & intoxicare, & eorum bona,quantum ei possibile foret, comburere voluerit, & id quoque se effecturum Iudæis spoponderat;quod in Ostrofrancia cuidam magistro & presbytero dæmonem inclusum furatus fuerit,& eundem deinum pro quinque aureis vendiderit. Præterea complura alia piacula confessus est, ob quæ morti adiudicatus primum candentibus vncinis discerptus fuit;deinde ad locum supplicij ad cœmiterium videlicet Iudæorum tractus,ibidem igne assatus & combustus, horribiliter interiit. Obiit attamen (vt & vox & fama cõmunis erat,& impressum vernacula lingua extat) vt verus Christianus, demeritas pœnas sub bona spe fideq; sufferens.

Eodem

Eodem anno, Maximilianus Cæsar neptem suam Mariam regis Vngariæ iunioris sponsam ex Flandria in Austriam, & post in Vngariam cum magno apparatu misit.

Eodem tempore, insperate erupit quædam incondita rusticorum multitudo quæ Cruciatorum appellabatur, quam cardinalis Strigonensis, legatus apostolicus, paucis ante mensibus in Vngariam duxerat cum pleniſſimis indulgentiis: è qua re, vnde sperabatur subsidium, crudeliſſimum venenum ortum est. Et hoc ideo, quod prædictus legatus (vt fama fuit) cœptum opus & cruciatorum expeditionem reuocauerit. Quare ipsi crucesignati supreme indignati, furorem suum quem contra Thurcos conceperant, atrocius in ipsos Vngaros verterunt, longe lateque sæuientes, & conuersi in reprobum sensum, quæ non conueniebant, nec ipsis quidem Thurcis aut beluis marinis, peragentes. Ipsis denique ita grassantibus, stuprabantur passim virgines & matronæ; sacra prophanabantur, spoliabantur templa; ciuitates, oppida, arces, villæ euastabantur, & incendio corruebant: denique nihil tam sanctum, quod ab his Cruciatis non contaminaretur. Horum dux Georgius Cæculus; (gentis nomen est Transsyluanæ) huius socius Laurentius presbyter omnium crudeliſſimus; item erat ex ducibus quidam Michael monachus: ita hæc pestis nullum ordinem intactum reliquit. Hi quoscunque nobiles apprehenderunt, palis affixerunt, mulieres ac liberos ciecerunt, prius tamen stupratis, bona expost surripientes. Erat animus illorum vniuersam delere nobilitatem, & in toto regno Vngariæ, quod quatuor & decem habet sedes episcopales, vnam saltem relinquere. Scribi non potest, qua crudelitate vsi sunt. Tandem auxilio diuino rabies hæc extincta est, ductu Ioannis comitis Zepusiensis Vaiuodæ Transsyluanicæ, qui ducem illorum captum nouo quodam tormenti genere à suis dentibus laniari iussit, & hinc decollari. Et deinde mense Nouembri illius anni, cum in Buda regnicolarum facta esset congregatio; ibi publice narratum est, prædicto tumultu rusticorum, qui vix quadrimestris erat, desiderata, id est perempta, fuisse in Hungaria vtriusque sexus septuaginta millia hominum, quos inter quadringenti fuere nobiles.

Eodem anno Georgius dux Saxoniæ, & Landgrauius Thuringiæ, ac Marchio Miſn. principum nostrorum fratruelis, cum valida expeditione armorum circa Epiphaniam Domini intrauit Phrisiam; vbi & vi & armis complura suæ ditioni subiecit, & inter alia castellum munitiſſimum iuxta aquas multas, Tham appellatum, expugnauit & cepit, non tamen sine suorum quorundam strage. Castello itaque capto, irruentes ipsi bellatores, & præsertim lancigeri omnes pene masculos in ore gladij peremerunt, nec ad sacra loca confugientibus quidem parcentes: quandoquidem in ecclesia quadam mille & trecentos homines sine vllo pietatis aut diuinæ maiestatis respectu interfecerunt adeo crudeliter, vt sanguis extra ecclesiam flueret, & victores in cruore velut in aqua ambularent. Quod tamen factum ipsi duci Georgio valde displicuisse, & præter eius iussum perpetrarum, ferebatur. Nihilominus ipse dux, quia forsan cito non inhibuit aut dissimulauit, postmodum vtique nullam fortunam cum eodem exercitu habuit prosperam. Proinde & paulo post Henricus dux Brunswicensis, protector ordinis, qui & literam confraternitatis habuit, vir alioqui animosus & bellicæ rei peritiſſimus, in obsidione & oppugnatione castri cuiusdam ictu bombardæ tactus, & cerebro excusso in momento periit, in ætatis medio. Qui cum fuisset dux militiæ prædicti exercitus in Phrisia, sua morte vehementiſſime Georgium ducē affecit. Quare & non longe post, rebus in contrarium vergentibus, potiſſimum bellorum neruis, ipsis videlicet pecuniis quas innumerabiles cum prouinciarum suarum intolerabili taxa & multatione consumpserat, deficientibus, & ipse licet inuitus non sine dedecore ad propria reuersus est.

Eodem anno, in profesto diui Bonifacij, doctor N. cognomento Pobenzan, iurisconsultus præpotens in Erffordia, ibidem post longa vincula & dira tormenta, ob proditionem & alia scelera perfidiſſima quæ in clerum & ciues excogitarat, in quatuor partes viuus atrociſſime diuisus fuit; nemine (vt desiderabat) ei compatiente, aut pro eo rogante, quoniam tyrannus & oppressor pauperum fuerat; partes autem ipsas ad quatuor vias regias publice suspenderunt.

Eodem anno, Adolphus ex principib. de Anhalt & comitibus Aſchaniæ &c. factus eſt epiſcopus Merſeburgenſis, conſecratusque ſiue (vt vulgo loquuntur) coronatus in Quadrageſima Dominica Oculi, per reuerendum dominum epiſcopum noſtrum, Ioannem de Schonberg.

Eodem anno, decima die Ianuarij, Georgius quartus in reformatione Pigauienſis cœnobij abbas obiit. Hic natione Oſtrofrancus de Cranach natus fuit, vir in agendis prudens & prouidus, magnanimuſque, naturali quadam facundia præditus, ſtudioſorum virorum fautor & amator humaniſſimus. Qui cum præcedenti anno Romæ concilium viſitaſſet perſonaliter Lateranenſe; ibidem hauſit quod poſtmodum digerere neutiquam valuit. Nam ſic infectus, ad propria rediens non longe poſt (vt dictum eſt) obiit.

Anno Domini MDXV, Viennæ Auſtriæ trium regum Maximiliani videlicet Cæſaris, & Vladislai Bohemiæ & Vngariæ, ac Sigiſmundi Poloniæ, regum, multorumq; principum, comitum, baronum, diuerſorumque nobilium, ob prædictorum regum concordiam & Cæſareæ neptis deſponſationem celebrandam, celeberrima & magnifica conuentio fuit. Venit autem Cæſar cum electiſſimo comitatu, cum multis equis cataphractis ac ſplendidiſſimis militibus. Nec minore apparatu Vngariæ rex intrauit. Porro Sigiſmundus Poloniæ rex in comitatu ſuo habebat plus mille quingentos equites, qui partim more Vngarorum quos Huſſerones appellant, partim habitu Germanico ornati erant. Sed erant præter Polonos Ruteni, Pruteni, Moſchi, Thurci captiui, & Tartari, in ſuo equitatu cum multis tibicinibus. Ex principibus autem & comitibus inter alios venerunt, *Guilhelmus dux Bauariæ*. Et hic quidem intrauit vrbem totus æreus cum equitibus ſuis, ſuo peculiari colore veſtitus, qui canem in brachio pro inſigni ferebant. Hunc ſequebatur *Caſimirus* marchio Brandenburgenſis, in equo cataphractato, veſte aurea & rubea, cum electiſſima militia, quæ veſtibus rubeis fulgebat. Penes eum erat & nobilitas Oſtrofranciæ inſignis. Subſequebantur deinde comites, ſuo quiſque colore veſtitus, ſed cataphractatis equis, comites videlicet *de Montfort, de Schaumberg, de Mansfelt*, comes *de Veſterburg*, comes *Ioannes de Hardeck*, qui mirum in modum margaritis & gemmis reſplendebat, cuius & equus gemmis & vnionibus coopertus erat, & ſuperbiſſime incedebat; item *comes Zepuſienſis Georgius dictus* cum multis aliis, quos cum nobilitatibus Auſtriæ & cæterarum prouinciarum breuitatis intuitu prætermitto. Interfuerunt nihilominus & huic glorioſo conuentui prælati ſpirituales & quidem excellentiſſimi, Thomas videlicet cardinalis & legatus à latere; N. cardinalis Strigonienſis; Matthæus Lang natione Auguſtenſis, cardinalis autem Gurzenſis, ac Saltzburgenſis eccleſiæ adminiſtrator. Quibus omnibus ſic conuenientibus & varia tractantibus, tandem poſt aliquot dies Cæſar Maximilianus inter prædictos reges pacem & concordiam reintegrauit (ob certas enim cauſas antea mutuo diſcordauerant) cum ingenti omnium tripudio. Et hoc factum eſt XIX Iulij die. Deinde in feſto Mariæ Magdalenæ, Cæſar neptem ſuam Mariam deſponſauit dedirque coniugem Ludouico, ſupra narrati Vladislai Vngariæ & Bohemiæ regis filio. Hinc ſequuta ſunt torneamenta & haſtiludia mira, equorum velocium pro brauio curſus, choreæ quoque per aliquot dies venuſtiſſimæ, & aliæ iocunditates variæ & mirabiles. Et, vt Cuſpinianus ad Iacobum Villinger, Cæſareæ maieſtatis theſaurarium, ſcripſit; inter alios cantores & citharœdos Thurcus quidam ibi erat cum tibia, qui inauditam harmoniam & cunctorum auribus inacceptam edebat, cum puero tympanum ambabus violenter percutiente manibus. Quibus omnibus ſic magnifice & hilariter peractis; quique cum gaudio remearunt ad propria, in nomine Domini.

Eodem anno, inter regem Galliæ & Heluetios fuit cruentiſſimum bellum, in profeſto Exaltationis Sanctæ crucis. Congreſſione enim facta, octo & decem millia Heluetiorum ſiue Switzerorum (vt vulgo loquar) vſque ad internicionem cæſa fuerunt. Ex parte autem regis octo millia lancigerorum ceciderunt, & alia quatuor millia Francigenarum (quemadmodum quidam peritus orbiuagus bellipetaque me præſente fratribus palam retulit) perierunt perempta. Et (vt fama erat) Heluetij magis inſidiis & bombardis, quam virtute & viribus proſtrati victique fuerunt. Obtinuit itaque rex victoriam tandem, ſuperſtitesque Switzeros in fugam conuertit. Sed vah, quanta Chriſtia-

Christianorum rabies! Quantus heus furor fidelium mutuo se tam crudeliter trucidantium,& ne dicam (vt timetur)in tartara se inuicem horribiliter furioseque trudendentium! Qui vtique ter quaterque felices esse potuissent, si contra infideles pugnare, & sanguinem suum fundere maluissent. At in quod facinus mortalia pectora non cogit auri sacra fames, quæ nec ipsum DEVM, nec mortem, neque infernum, cupidum expauescere sinit? Et reuera talium militum talia sunt stipendia mortis.

Eodem anno, maxima inundatio fuit Rheni, quæ & in pagis & oppidis inæstimabilia fecit damna. Quo etiam anno, Hallis regia in Sueuia,& Waydhoffen in Stiria, vna & eadem conflagrarunt funditus die.

Eodem anno, Andreas Luchtenstern,vicarius Citzensis ecclesiæ magnificus, ac deuotissimus nostri & fautor & benefactor cœnobij, atque confrater charissimus *. Qui cum esset beatissimæ virginis Mariæ patronæ nostræ intimus & ardentissimus amator & cultor; multa & eximia ob reuerentiam & honorem eius, proque remedio animæ suæ prædicto nostro monasterio contulit bona. Inter alia enim etiam adhuc viuens donauit monasterio pro fratrum studio plures magnos & notabiles codices, item pretiosum & argenteum quod pacificale passim vocatur, item Casulam de Damasco cum Dalmaticis, sericis, & aliis sacris vestibus,q uibus modo Sabbathinis diebus celebrantes ad summam Missam vtantur. Quibus etiam insigne suum, scutum videlicet cum stella aurea in campo rubeo, assutum est, quemadmodum & cæteris rebus quas & monasterio dedit, aut in imaginibus depingi fecit, vt patet in tabella altaris diuæ Annæ in ecclesia, & iuxta imaginem Christophori Magni,& similibus. Idem dedit monasterio viginti florenos, vt annuatim officium immaculatissimæ virginis Mariæ sub octaua eiusdem festi semel cum summa Missa & suffragiis repetatur. Instituit insuper apud nos, ad perpetuam Christiferæ virginis Mariæ laudem, antiphonam *Almaredemptoris* &c. ante summam Missam deuote decantandam à fratribus. Hic denique, velut amicissimus fratrum amator, & integerrimus fautor,cum crebrius visitaret ob deuotionem loci monasterium;nunquam ferme venit, quin aut fratribus colloquium impetraret iocundum, aut recedens in signum amoris pro Valete (vt dicitur)aliquam pitantiam aut vini aut piscium disponeret. Pro quibus omnibus,& aliis elargitis misericordiæ operibus,oramus Deum, vt sanctissima æternaliter requiescat in requie.

Eodem anno,cum essem amore literarum,Benedicti venerabilis abbatis nostri cum consensu,dimissorio & licentia, Herbipoli in diui Iacobi Apostoli cœnobio, sub reuerendi & vndecunque doctissimi viri,domini Ioannis Tritemij, memorati monasterij abbatis,ad tempus doctrina & obœdientia: ipso tunc Germanicarum rerum historiis tribus voluminibus describendis operam dante, cupienteque cura eadem suum de scriptoribus ecclesiasticis librum,iam olimin Spanheim vsque ad annum Domini MCCCCXCIV productum,vsque in præsens continuare tempus, viros videlicet illustres qui interim scriptitassent suis cum lucubrationibus, scriptoribus ecclesiasticis iam antea in præfato libro cum scriptis & impressis,per quandam additionem nouam connectere:qui quatenus facillus & promptius conatum suum laudabilem perficere posset;me quem ad adminiculandum sibi rebatur idoneum,cum literis cõmendatitiis ad monasteriorum omnium,nostri tamen potissimum ordinis, fundationes, nec non virorum (vt dixi) clarorum monumenta, tota Germania ad Dei omnium scientiarum largitoris laudem,& totius Teutonicæ nationis & honorem &præconium,vndequaque conquisita, congesta, & descripta,ei deferrem. Porro prædictarum literarum nec non commissionum tenor talis fuit,& est.

Vniuersis & singulis dominis abbatibus, præpositis, prioribus, cæterisque ecclesiarum rectoribus *Ioannes Tritemius*, abbas monasterij diui Iacobi Herbipolensis, ordinis sancti Benedicti,cum orationibus promptam obsequendi voluntatem. Harum exhibitori literarum, fratri *Paulo Langio*, monacho atque presbytero nostri ordinis memorati, dedimus in mandatis, vt omnium monasteriorum,conuentuum,& ec-

tleſiarum, cuiuſcunque ſint religionis, quantum fieri poteſt, totam per Germaniam, fundationes, tempora, patronos, & ſi quos habuerint viros ſanctitate vel doctrina insignes, eorum tempora ſimul & opuſcula, diligenter inquirat, conſcribat, nobisque referat pro decore Annalium ſiue Chronicorum Germaniæ, quibus operam impendimus noſtram. Quocirca vos omnes & ſingulos per mundi Saluatorem rogamus, vt eum ad veſtra declinantem benigne admittatis, & charitatiue foueatis, atque in his quorum inquirendi gratia mittitur à nobis, illi fauorem & adiutorium impendere pro viribus nõ recuſetis, mercedem ab illo recepturi qui iudex omnium dicturus eſt ſanctibus à dextris: *Ite benedicti patris mei*, &c. *quoniam cum hoſpes eſſem ſuſcepiſtis me* &c. & ſcripſimus in præfato cœnobio noſtro ad Herbipolim, prima die menſis Aprilis, anno Dominicæ Natiuitatis MDXV.

Prædictam itaque legationem ſiue commiſſionem pro virili meo ſolicitius exequi ſemper conatus ſum: tametſi in perpaucis locis fuerim, partim viarum difficultate & diſcrimine, partim latronum prædonumque formidine, per montes & nemora, tandemque inopino ipſius Tritemii mittentis præceptorisque mei occaſu, retractus & impeditus. Nihilo tamen minus, ipſo adhuc viuente, aliquot vicibus ingruente hyeme collecta & conſcripta cum variis diuerſorum ſapientum virorum epiſtoliis & ſalutationibus referenda & conſignanda Herbipolim redii. Et quanquam memoratam antiquitatum indagationem permulti celebres, & grauiſſimi etiam, ac integerrimi, laudauerint viri; fuerunt tamen è diuerſo nonnulli ſycophantæ & ſcioli, & (quod fœdius eſt) fratres religioſuli, mordaces, & cynici, qui eam commiſſionem & inquiſitionem ſatis impudenter taxarunt; me pro tam arduo conamine gyrouagum & circulatorem vocitare non erubeſcentes. At ſi ego gyrouagus, ſi circumcellio, quid quæſo erat æquiuocus meus Apoſtolus Paulus, de quo Actuum XIX. legitur: *Factum eſt, quod cum Paulus peragratis ſuperioribus partibus veniret Epheſum*, &c. quique ab Hieruſalem vſque Illyricum diſcurrendo Chriſti Euangelium ſeminarat, licet longe alia beatioreque cauſa? Quid denique fuit Hieronymus, quid Ruffinus, quid Heraclides, quid Petronius, Paulus Oroſius, Iulius Affricanus, Seuerus Sulpicius, Caſſianus, Paſchaſius, & ſimiles, qui ob propriam deuotionem & aliorum ædificationem maria tranſierunt, loca terræ ſanctæ deuotiſſime perluſtrauerunt? Deinde Ægyptum, Nitriam, Scythiam, Palæſtinamque gyrantes exactiſſime monachorum cœnobia, anachoritarum ſpeluncas & antra ſcrutantes, vitam & conſeruationem eorum ac doctrinam religioſiſſime & vigilantiſſime explorauerunt, & plerunque cum eis per aliquot & dies & annos commanentes, & inſtitutiones eorundem ac mores imitantes & addiſcentes, exhortationesque ſingulorum annotantes; tandem ad propria repedantes, & viſa & audita Dei pro honore & legentium profectu ac ædificatione eleganter & vtiliter conſcripſerunt. Qui niſi ſuprà narrata & circuiſſent & perluſtraſſent loca; vitas patrum, inſtitutiones, collationes, exhortationes, conuerſationes, & itinerarium quod Hieronymo aſcribitur; denique & quorundam, & præcipue Antonii, Hilarionis, Pachomii, Onophori, Macarii, Romani, Arſenii, Poſthumii, Mariæ Ægyptiacæ, Euphroſynæ, Euphraſiæ &c. & ſimilium vitas & legendas, nec monachi nec mundus ipſe quidem haberet. Felix ergo terque felix illorum peragratio, laudabilis & ſancta exploratio, ex quibus tantus fructus, tantaque ſequuta eſt morum & totius ſanctitatis ædificatio. Quur ergo in me criminantur æmuli quod in aliis laudatur, quod etiam ipſa gentilitas in Vlyſſe multis præconiis extulit, quod Hieronymus glorioſus in Platone & Apollonio Philoſophis commendauit, quod denique idem in fœminis etiam ſummis proſequitur laudibus? Nota eſt illa diuæ Paulæ feruentiſſima perluſtratio qua nedum infinitas monachorum & eremitarum cellas, ſed & eorundem ſtrata, veſtes, cilicia, & ſudoriola quondam, Romanarum matronarum nobiliſſima propriis manibus attrectauit, venerata & oſculata eſt. Quantus denique fructus & profectus ex eiuſmodi peragrationibus ſanctorum patrum accreuerit mundo; nec ipſe Tullius, neque Demoſthenes ſua eloquentia effari & depromere poſſent: quandoquidem vt de aliis interim fileam, ſi noſtri ordinis ſancti & deuotiſſimi patres, Columbanus, Gallus, Chilianus, Bonifacius, Willibrordus, Ludigerus, & pares, ſuis in monaſteriis reſe-

diſſent

diſſent quis Auſtraſiorum, quis Gallorum, quis Francorum, Baioariorum, Vindelicorum, Doringorum, Saxonum, Heſſonum, Friſonum gentes ad Chriſti fidem conuertiſſet? Si deniq; noſtri ordinis præſtantiſſimi, præſertim Auguſtinus, Mellitus, & Iuſtus, Magni Gregorij Papę diſcipuli; ſi Alquinus; ſi Beda, Rabanus, Strabo, Marianus, Claudius. Lampertus & ſimiles domi manſiſſent: quis Angliam, Scotiam, Hiberniam, fidei rudimentis prædicando imbuiſſet? Quis inſuper in Galliam almificam & famatiſſimam illam Parrhiſienſem Vniuerſitatem inſtituiſſet? Quis potentiſſimum nobilemq; in Francia epiſcopatum illum Herbipolenſem fundaſſet? Quem vtique diuum Burghardum, primum eius eccleſiæ præſulem, inſtituiſſe, ſicuti & Parrhiſienſem Academiam Alquinum, noſtri ordinis patres, fundaſſe certiſſimum eſt. Quis alios complures per Europam epiſcopatus, quorum primi antiſtites (vt in præcedentibus ſub anno Domini IIC CCC LXXVIII latius probauimus) noſtri ordinis fuere & frequenter peregrini, plantaſſet? At quid multis moror? Quur mihi vendicare conor quod excellentiſſimi viri nec virtute neque ſanctitate aſſequi quiuerunt? Qui deniq; quanto doctiores & ſanctimonia clariores, tanto & acriores & plures ſemper habuere obtrectatores. Nimirum cum (expertus harum rerum inquit Hieronymus) ſemper in propatulo fortitudo æmulos habeat, feriantque ſummos fulgura montes, & iuxta Naſonis ſimile dicterium:

Summa petat liuor, perflent altiſſima venti.

Sed nunc de his ſatis. Sane quatenus & fructus & vtilitas ſæpe dictę commiſſionis & perluſtrationis meæ aliquan- &c. *Cætera deſunt.*

PAVLI LANGII MONACHI
CHRONICI CITIZEN-
SIS FINIS.

Digitized by Google

HISTORIA ERPHESFORDENSIS ANONYMI SCRIPTORIS DE LANDGRAVIIS THVRINGIÆ.

QVAM, QVOD IN EODEM LIBRO ESSET ET ALIOQVIN MAGNAM COGNATIONEM CVM Lamberto haberet, reſq; iſtius prouinciæ Germanicæ explicaret, coniungendam cum illo eſſe putauimus.

CAPVT I.

NOE habuit tres filios, Sem, Cham & Iaphet. Ab illis ortæ ſunt LXXII generationes ſeu gẽtes. Hinc eſt, quod Chriſtus miſit ad illas LXXII diſcipulos: hæ generationes ſeu gentes LXXII diſſeminatæ ſunt per orbem & mundum in tribus partibus, ita quod mundus eſt diuiſus in tres partes: ita quod Sem cum ſua ſorte, ſcil. generatione Aſiam; Cham in generatione ſua Aphricam; Iaphet Europam, id eſt partem mundi ad Aquilonem ſeu ad plagam Septẽtrionalem, ſortitus eſt, cum ſeptem filijs ſuis & filijs filiorum. Qui fecerunt ſecundum lapſum temporis XV generationes & gentes: & à quibus prouenerunt gentes & regiones plures, ſcilicet Italici cum ſuis regionibus; Germani cum ſuis regionibus; Gallici cum ſuis gentibus & regionibus; & cæteræ gentes, quæ habitant ad Septentrionalem plagam. Illi vero homines nati de ſemine Iaphet, qui in proceſſu temporum inceperunt habitare in Germania, in regione illa quam modo inhabitant Saxones & Weſtphali, in aquas Albiam & Rhenum vſq; ad mare Septentrionale. Et quia duri erant tales homines ad laborandum & bellandum; ideo Duringi ſeu Thuringi ſunt ab alijs nominati, & elegerunt ſibi inter eos regem & ducem, qui dicebatur rex Duringorum, cui obediebant. Alij vero homines de eiuſdem Iaphet ſemine, qui inceperunt habitare & victum ſuum quærere, circa Rhenũ & vltra vſq; ad mare Occidentale, & qa Franci, id eſt feroces, erant ad bellandum, vocati ſunt ab alijs vicinis eorum Frãci, id eſt feroces, & ſibi elegerunt regem, qui nominabatur rex Francorum. Alij vero de eiuſdem ſemine Iaphet, qui inceperunt habitare in inſulis Britanniæ, Angliæ & Friſiæ, & quia gens indomita & litigioſa & multum robuſta erat: & ideo vocati ſunt Saxones, qui elegerunt ſibi regem, & dicebatur rex Saxonum. Alij vero qui habitabant prope Danubium, dicebantur primo Alemanni: de quibus ſileo. Iſti reges creauerũt aliquos duces ex cupiditate nimia, & eos ad terras circumiacentes miſerunt, quos humiliauerunt, & tributarios fecerunt, & regna ſua vi & potentia, diuerſitate linguarum, & multitudine terrarum, dilatauerunt: & vltra mille annos manſerunt inconcuſſa, à tempore quo inceperunt, ſcilicet circa finem tertiæ ætatis, ante tempora Dauid, euolutis 4000 annorum à creatione mundi vſq; ad tempora Iulij Cæſaris, qui mala eis intulit non longe ante Natiuitatem Chriſti.

De prima deſtructione regni Thuringorum per Iulium officiatum Romanorum.

CAPVT II.

CVm Romani nimium creſcere cœperũt in diuitijs & potentia, arridente eis fortuna, & totum mundum nitebantur ſubiugare ſuo imperio; audientes in partibus Germaniæ ad Septentrionẽ multos eſſe reges & principes, qui ſe ipſos rexerunt, & regnum Romanorũ minime curabant: habito conſilio, quomodo ipſos humiliarẽt & tributarios facerent; (ſicut fecerũt multos reges & prouincias ſeu terras in partibus trãsmarinis, id eſt in partibus mundi Aſiæ & Aphricæ) ſtrenuiſſimũ militem & nobilẽ Romanũ Iulium cũ maxima multitudine populi, & cũ infinito theſauro in Alemaniã miſerunt,

ferunt, vt reges deponeret, & terras tributarias & ſubiectas Romano imperio faceret. Iulius enim veniens in Alemaniam, per decem annos regnum Thuringiæ, & alia regna ſcilicet Galliam debellando, Romano imperio ſubiecit & deſtruxit, & non abſque magna ſtrage hominum vtriuſq; partis. Nam quinq; annis pugnauit in Thuringia, & ibi moram traxit. Et vt regna manerent deſtructa, & populus ſubiectus Romanis, tunc Iulius multa caſtra in diuerſis partibus Alemanniæ conſtruxit, & multos nobiles ibidem poſuit, vt ſi Thuringi vel alij regem crearent, vel ſe Romanis opponerent, quod compeſcerentur.

Nam in partibus nunc Saxoniæ ob venerationem Lunæ, cuius radios vidit quadam nocte in quodam monte ædificauit caſtrum Luneburg, & compellebat Thuringos adorare Lunam, ſecundum modum Romanorum. In partibus Orientalibus Miſnæ Iulburg, quod nominatur modo Ylborg. In partibus nunc Thuringiæ Cufftze, quod eſt nomen Gallicum, id eſt confuſio, in perpetuum argumentum, quod regnum Thuringiæ fuit per eum confuſum. In partibus Haſſiæ conſtruxit Wimelberg, & poſuit ibi plus quam LXX milites contra Thuringos. Item plura caſtra ædificauit in Rheno, & in Francia contra regem Francorum, ſcilicet Iuliacum, Nouimagium, & poſtea Iulius omnibus cáſtris cum nobilibus & militibus bene munitis reuerſus eſt Romam, & tandem imperator factus Romanorum. Et eo mortuo, Octauianus qui & Auguſtus dicebatur, factus fuit imperator, & dominus totius orbis, ſub quo natus eſt Chriſtus. Cui ſucceſſit Tyberius.

Nota, Iulius fuit vnus de conſulibus Romanorum, & dux exercitus. Nota, quando Iulius per multa bella, quæ habuit cum Gallicis, & Thuringis, & Alemannis, & eos tributarios fecit Romanis per decem annos pugnando, reuerſus eſt Romam, ſed Romani de conſilio Pompeij prætoris ducis exercitus verſus orientem, qui multa magnifica facta fecit in partibus multis, nolebant eum intromittere: nec ſibi pecunias amplius ex ærario tradere. Quare prouocatus pugnauit multis diebus cum Pompeio & Romanis, & eos proſtrauit, Pompeio fugiente in Ægyptum, & ibi à rege occiſo in fauorem Iulij: & ſic Iulius Cæſar factus eſt inuitus Romanis. Et hoc tangitur in hiſtoria ſcholaſtica, cum dicitur, Factum eſt eo tempore diſcidium inter Romanos pro Pompeio & Iulio Cæſare. Cæſar autem fugauit Pompeium, & Romanos ſibi adhærentes. Rexit autem Iulius ſolus tribus annis, & ſex menſibus, & dolo Bruti occiſus eſt: poſt Iulium rexit, & Cæſar factus eſt Octauianus, cuius nepos, qui intrauit Pannoniam, id eſt Vngariam, quam cruentiſſima cæde deſæuit: deinde Germaniam, quæ ab Vngaria vſque ad Rhenum extenditur cum XII legionibus militũ aggreſſus eſt, bellans per triduum: & perdidit tres legiones, in magnam iacturam exercitus Romanorum: deinde Dacos & terras confines proſtrauit in magna multitudine, & XL millia captiuorum in Galliam quæ eſt vltra Rhenum, ſecum duxit.

De expulſione Thuringorum per Saxones antiques, ſcilicet per Anglicos, Britones, & Friſones.

CAPVT III.

ANno Dominicæ incarnationis XXVIII, regnante Tyberio imperatore Romanorum, gens Saxonum habitans in Anglia, Britannia & Friſia, audiens, quod Thuringi non haberent regem, & ducem aliquem; rex eorum ex cupiditate dominij miſit plures duces ſuos de gente Saxonum, qui nauigio venerunt per mare Occidentale ad Septentrionale, ſcilicet ad loca, vbi modo ſunt ciuitates *Lubeck*, *Roſtock*, &c. Et cum Saxones terræ applicuiſſent; Thuringi eius aduentum grauiter ferentes, armati contra eos venerunt. Saxones vero bene armati nouis armis diffuſis ſuper ſcapulis, veſtiti pilos quadratæ formæ cum longis lanceis, ſtabantque ſubnixi paruis ſcutis, habentes ad tenes magnos cultellos, & atrociter reſtiterunt, & portum obtinuerunt. Deinde inter ſe dimicantibus, cum multis hinc inde cadentibus & occiſis; tandem Saxones triumphauerunt, & Thuringos à mari Septentrionali, & à terra quæ nunc Sclauia & Saxonia dicitur, expulerunt, & eam poſſederunt. Alij autem fugerunt, & terram quam nunc inhabitant inter nemus Thuringicum & *Hartz* intrauerunt. Et videntes eam eſ-

ſe opulentiſſimam & fertiliſſimam, ipſam precibus & vi, ſicut poterant, obtinuerunt. & villas ibidem & ciuitates ædificauerunt: & nomine ſuo Thuringiam nominauerunt: & ſe ipſos per iudices proprios violenter citra quadringentos annos rexerunt: & ad Franconiam, Haſſiam, Myſnam ſe multum ampliauerunt, & in diuitijs & potentia profecerunt.

De ſecundaria creatione regum in Thuringia & Francia.

Caput iv.

ANno Dominicæ incarnationis cccclxxvi, regnante Theodoſio imperatore, Romani nimium cœperunt defluere, & in poteſtate deficere, & Franci cœperunt creſcere. Quapropter Franci ipſos officiatos Romanorum vndiq; de Francia, ſcà Rheno vſq; ad mare Occidentale expulerunt, etiam aliquos occiderunt, & ſibi iterato inter ſe regem creauerunt. Qui in breui tempore omnes prouincias Galliæ à mari vſq; ad mare ſuo ſubiugauit imperio. Hoc audientes Thuringi ab altera parte Rheni habitantes ad Orientem; de concilio regis Francorum Merwygum cognatum regis Francorum in regem ſibi elegerunt: qui caſtrum conſtruxit in monte, vbi nunc eſt monaſterium S. Petri in Erfordia, & caſtrum prope Erfordiam, vbi nunc eſt eccleſia ſancti Dionyſij, quod vulgares nominãt Merwersburgk. Poſt Merwigum regnauit in Thuringia Baſſinus, cuius vxorem duxit poſtea Hildericus rex Franciæ. Nota, in Chronica vero Martini ſub imperatore Anaſtaſio regnauit Hilderic⁹, poſt Baſſinus regnauit, in Thuringia Irmenfridus. Nota quod regnante Theodoſio imperatore, & Merwige rege Thuringorum Northuſen ciuitas eſt fundata & muro circũdata: & longe poſt villa Erfordia. Ex prædictis habetur, quod reges Thuringorum tres rexerunt annis xciv.

De translatione regni Thuringorum ad Francos poſt mortem Thuringorum regis.

Caput v.

MOrtuo primo rege Francorum, ſucceſſit filius eius Hildericus; poſt quem Clodouæus. Mortuo Clodouæo, reliquit quatuor filios diuidentes regnum Franciæ, quorum vnus nomine Theodoricus ſortitus eſt totam partem circa Rhenum, & ſedem regni ſui locauit in Metis. Cuius ſororem duxit Irmenfridus rex Thuringiæ, anno Domini dxix. Qui rex Thuringiæ ex perſuaſione malorum aſpirabat ad regnum ſororij ſui, & ipſum ſubplantare; verba indiſcreta ſibi mandãdo. Hoc audiens rex Theodericus, indignatus venit cum magno exercitu ſuorum, conuocatis etiam Saxonibus ad hoc, ad locum *Roneburg* in Thuringiam: & commiſſum eſt bellum per biduum: & multi ex vtraque parte regum ceciderunt. Tertia die victus eſt Irmefridus, & fugit in ciuitatem *Schidingen* ſuper fluuium *Vnſtrud*. Tandem Irmefridus à ſuis malis conſiliarijs, qui conſilium ſibi litigandi dederunt, occiſus eſt. Hoc audientes Thuringi, quod rex eorum eſſet occiſus, ſe ſubdiderunt regi Theoderico, anno Domini dxx. Et quia Saxones iuuerunt regem Theodericum, ideo rex dedit duci Saxonum in terra Thuringiæ quidquid vltra *Vnſtrud* ſitum eſt, verſus montana *Hartz*, quam terram pluribus annis habuerunt, & pro defenſione huius partis ædificauit caſtrum, quod nominauerunt ſecundum nomen ſuum *Saxenburg*. Sed quia officiati Saxonum multa mala intulerunt Thuringis, & fuerunt nimis inquieti; ideo Thuringi cum adiutorio regis Franciæ ipſos de terra expulerunt; regnante tunc imperatore Romanorum Iuſtiniano, anno Domini dxxxiv.

De regibus Francie, qui rexerunt Thuringiam poſt regem Thuringorum.

Caput vi.

REge Theoderico Francorum & Thuringorum defuncto ſine liberis, ſucceſſit ei Hilbertus frater ſuus. Poſt quem filius eius Clotarius: poſt quem Tagobertus, qui per totam Franciam, & totam Alemanniam rexit ſolus rex, excepta Saxonia. Et veniens in Thuringiam, caſtrum *Merwisburg* deſtruxit, à prædeceſſore ſuo conſtructum,

& in

& in eodem loco monaſterium in honorem ſancti Petri conſtruxit, quod hodie cernitur in Erfordia, anno Domini DCXXVII. Ille idem Tagebertus prope Erfordiam caſtrum conſtruxit, quod vulgares nominant *Taberſtat*. Deinde mortuo Tagebertо, Clodouæus regnauit in Francia, & in tota Alemania, excepta Saxonia, & poſtea plures alij vſque ad Pipinum, qui fuit pater Caroli magni. Iſte Pipinus rex Franciæ & Alemaniæ fundauit monaſterium in Hersfeld, & dedit ei multa bona in Thuringia & Haſſia, anno Domini DCCXXXVI. Idem fecit creari ſanctum Bonifacium in archiepiſcopum Moguntinenſem, & fuit primus archiepiſcopus. Idem Pipinus cum Bonifacio fundauerunt monaſterium in Fulda, & dederunt ei multa bona in Thuringia, in Buchouia, & Franckonia, &c.

Anno Domini DCCXLV, item ſub eodem Pipino ſanctus Bonifacius ædificauit eccleſiam ſanctæ Mariæ in Erfordia & eccleſiam Ordorff. Mortuo Pipino rege, ſucceſſit ei Carolus filius ſuus, qui ſubiugauit ſibi Saxones, in Anglia, in Britannia, in Friſia, & in Saxonia, & multum regnum ſuum ampliauit. Et nota de ſancto Bonifacio, qui cum rediret de Roma cum auctoritate Apoſtolica; & veniens in Bauariam, Bauaros conuertit ad fidem, & has eccleſias cathedrales fundauit, in Bauaria, ſcili. Saltzburgẽſem, Friſingenſem, Ratiſponenſem, Patauienſem, Eyſtaden; item in Franconia Herbipolen; in Thuringia, Erfforденſem, quamuis non permanſit; in Holandia Traiectenſem; & cuilibet eccleſiæ fecit Epiſcopum & rectorem. Item fundauit monaſteria in Fulda terræ Buchouiæ; item in Thuringia eccleſias ſanctæ Mariæ in Erfordia, & in Ordorff; in Haſſia Hamelburck & Fritzlaria. Et cum rexiſſet Franciam, Angliam, Britanniam, totam Alemaniam XXIII annis; vocatus fuit à ſummo pontifice Romam, & in imperatorem coronatus. Iſte Carolus fundauit monaſterium in Homburg, & plura alia ſecũdum literas alphabeti in Eccleſia Dei. Et poſtquam imperauit in Frãcia, in Italia, in Alemannia, potenter XXXVII annis, mortuus eſt, & ſepultus in Aquiſgrani. Poſt Carolum, qui dicebatur Magnus propter magnifica facta, rexit Alemanniam vnus de filijs Caroli ſcilicet Lotharius: poſt Lotharium Ludouicus, frater ſuus & imperator: poſt Ludouicum filius ſuus Lotharius & imperator, qui conſummauit monaſterium Homburg, & factus monachus ibidem imperium reſignauit. Poſt Lotharium rexit Ludouicus filius eius & imperator. Poſt Ludouicum Carolus frater eiuſdem Ludouici rexit & imperator factus volens filios fratris ſui Ludouici relictos exhæreditare, & regna ſolus habere & terras: ſed fruſtratus eſt in propoſito. Et multis bellis habitis, voluntarie dimiſit filijs fratris totam Alemanniam. Qui tres fratres diuidentes Alemanniam.

Nam primus ſcilicet Carlomannus in ſortem accepit terras Bauariæ, Sueuiæ, Auſtriæ, Ponnoniæ, Karinthiæ, Bohemiæ, Morauiæ, & cæteras regiones circa Danubium, & nominabatur rex Danubiæ, vel Alemanniæ ſuperioris.

Secundus frater ſcilicet Carolus accepit in ſortem totum Rhenum & cæteras regiones circumiacentes, & nominabatur rex Teutoniæ. Tertius frater ſcilicet Ludouicus accepit in ſortem Thuringiam, Franconiam, Myſnam, Haſſiam, Saxoniam, Marchiam, Sclauiam, Friſiam, & cæteras regiones circa Albiam, & nominabatur rex Albiæ, & Thuringiæ. Et poſuit ſedem regni ſui in Thuringia, in caſtro quod *Iecheburg* nominatur, & capellam in honorem beatæ virginis Mariæ quæ adhuc manet, caſtro deſtructo. Notandum, quod ſub imperatore Ludouico filio Caroli magni Ockarus archiepiſcopus v Moguntinus tranſtulit oſſa ſancti Seueri in Erffordiam, anno Domini DCCCXXXVI. Nota, quod partes viciniores Italicis, ſicut ſunt Bauaria, Sueuia, dictæ fuerunt ab Italicis primo Alemannia, & homines dicebantur Alemanni. Nota ſecundum Oroſium & Solinum, quod tunc temporis Germania & Alemannia habebantur pro vno & eodem. Nam Vngaria dicebatur Pannonia, & ab Vngaria vſq; ad Rhenum dicebatur Germania vel Alemannia, & vltra Rhenum Gallia.

De depoſitione regum & deſtructione regnorum in Alemannia, & creatione ducum.

CAPVT VII.

CArolus tertius filius Ludouici prædicti, qui in diuiſione Alemaniæ accepit in ſortem Thuringiam & cæteras regiones, factus imperator ædificauit in Franconia minore vrbem, quam ſuo nomine Karlſtat nominauit. Iſte Carolus factus imperator

& coronatus Romæ à ſummo pontifice, in tantam elatus eſt ſuperbiam, quod vt ſolus rex vbilibet regnaret, in Alemãnia, omnes reges depoſuit, & ipſos & hæredes eorum in duces creauit. Similiter omnia regna in Alemannia deſtruxit, & in ducatus redegit. Nã fecit in Bauaria ducem & ducatum; in Polonia, in Auſtria, in Sueuia, in Bohemia, in Saxonia, in Thuringia, & Haſſia, in Weſtphalia, itẽ in Gelria, in Brabantia, in Lotharingia, in Franconia, duces & ducatus; in Marchia Brandenburgenſi & Miſnæ Marchiones & Marchionatus. Ex prędictis patet, quod reges Franciæ rexerunt Thuringiam CCCLXVI annis. Tandem idem Carolus imperator ſolus rex in Alemannia, habens ſub ſe prænominatos duces prænominatarum terrarum, quos violenter creauit; poſtea cõtemptus à ducibus & nobilibus in tantam deuenit inopiam, vt pane egerer; & mortuus eſt in miſeria ſinẽ hæredibus. Sub eodem rege Carolo Papa Ioannes celebrauit ſynodum in Erfordia: tunc Hildeberto exiſtente Archiepiſcopo Moguntino, anno Domini DCCCLXXX. Nota, iſte Papa fuit mulier, & eſſet octauus, ſi computaretur inter alios.

De ducibus Thuringorum, & quomodo ducatus Thuringorum deuenit ad Saxones.
CAP. VIII.

CArolus prænominatus creando duces in Alemania fecit in Thuringia & Haſſia conſanguineum ſuum ducem ſcilicet Ludouicum, anno Domini DCCCLXXXVI. Quo Ludouico mortuo, eius filius Ludouicus ſucceſſit: ſub quo nobiles Comites de Keuernberg terræ Thuringiæ monaſterium prope Waſſenburg in honorem ſanctæ Walpurgis conſtruxerunt, ſub anno Domini DCCCCXXV: quod poſtea translatum eſt in oppidum *Arnſtadt*. Mortuo Ludouico ſecundo duce Thuringorum, ſucceſſit ei Burchardus filius ſuus, ſub cuius regimine Vngari Alemanniam intrantes, vt eam deuaſtarent. Quibus occurrerũt duces Saxoniæ, Bauariæ, Sueuiæ & dux Thuringiæ, & cõmiſſum eſt bellum, & multa millia Vngarorum occiſa ſunt: & dux Thuringorum terti⁹ percuſſus interijt ſine hæredibus, an. Domini DCCCCLXXII: & ducatus Thuringiæ deuolutus fuit ad Henricum ducem Saxoniæ eius conſobrinum, tunc imperatorem Romanorum. Ex prædictis ſequitur, quod duces Thuringiæ rexerunt annis LXXXVI.

De Henrico imperatore duce Saxonie.
CAP. IX.

HEnricus imperator dux Saxoniæ & Thuringiæ ædificauit ciuitatem Goslariæ & abbatiam in *Quetilnburg*. Vxor autem ſua Mechtildis fundauit monaſteriũ S. Crucis in *Northuſen*, vbi ſepulta eſt, & abbatiam in *Pholne*. Huius Henrici Imperatoris temporibus, Vngari iterato redierunt ad Alemanniam, & intrauerunt Thuringiam, & obſederunt caſtrum principale in principatu, ſcilicet Iecheburg cum L millibus armatorum. Quod cum nunciatum fuiſſet imperatori, duci Saxoniæ & Thuringiæ; magno collecto exercitu illos Vngaros de Thuringia turpiter fugauit, & etiam multos occidit.

Quomodo ducatus Thuringia deuolutus fuit ad Epiſcopos Moguntinenſes, & quamdiu Epiſcopi rexerunt Thuringiam.
CAPVT X.

OTto, filius Henrici ducis Saxoniæ & Thuringiæ ac imperatoris poſt mortem patris etiam factus imperator, ciuitatem Magdeburgenſem & eccleſiam cathedralem fundauit, & Wilhelmum filium ſuum Archiepiſcopum Moguntinum fecit. Quo facto, Wilhelmus Archiepiſcopus quartus decimus Thuringiam intrauit; & in Erfordia multos nobiles pro defenſione terræ locauit, quibus multa bona in Thuringia largitus eſt. Wilhelmo defuncto, ſucceſſit Rupertus: poſt quem Willuſus: poſt quem Erckenboldus, antea abbas Fuldenſis: poſt quem Erbo: poſt quem Bardo, antea abbas Hersfeldenſis. Hi archiepiſcopi ſucceſſiue rexerunt Thuringiam & Haſſiam, annis fere ſeptuaginta, vſque ad Conradum ſecundum imperatorem.

De ortu

De ortu Landgraniorum Thuringiæ.

CAPVT XI.

ANno Domini MXV, Conradus Francigena, quidam dux Francorum Imperator, habebat duos conſanguineos : ſcilicet Hugonem, & Ludouicum fratrem ſuum, ex ſtirpe regum Franciæ progeniti, & multum pecunioſi. Hugo fuit in curia archiepiſcopi Moguntinenſis, & ſibi ſeruiebat. Quo mortuo & filio ſuo, omnia quæ reliquit, deuoluta fuerũt ad Ludouicũ fratrẽ qui fuit in curia imperatoris Chunradi, & propter ſuam ſagacitatem ſummus & præpotens in aula regia effectus eſt. Iſte imperator diligens Ludouicum cognatum ſuum; volens ſibi prouidere de aliqua hæreditate & beneficiis, miſit eum ad archiepiſcopum Moguntinum Bardonem, antea abbatem Herfeldenſ. mandans ei, vt amore ſui, & propter ſeruitium fratris ſui Hugonis conferret Ludouico cognato ſuo aliqua beneficia in diœceſi in feudum. Epiſcopus vero ad nutum imperatoris ipſum in Thuringiam miſit, & ibidem vicedominum, ideſt vicarium, per totam Thuringiam fecit; ei beneficia plura iure hæreditario hinc inde cõtulit & dedit. Et etiam ipſe imperator quædam donauit, ſicut ex ſequente priuilegio videri poteſt.

Priuilegium Chunradi imperatoris de terminis collationis fratri Ludouico cum barba.

In nomine ſummæ & indiuiduæ Trinitatis, Cunradus diuina annuente clementia Romanorum imperator Auguſtus. Notum eſſe volumus omnibus ſane volẽtibus, tam præſentis quam futuri temporis fidelibus, qualiter nos ob interuentũ dilectiſſimæ conſectalis noſtræ Gyſilæ, cuidam Ludouico comiti conſanguineo noſtro prædium quod ab incolis Thuringiæ cõparauit, villam ſcilicet *Aldenberg*, & noualia prope hinc & inde hinc adiacẽtia ſcilicet, & partem vaſtæ ſolitudinis *Leybe*, noſtræ dominatiõi ſub iacentem, quam ei noſtra donatione contulimus, libere & quiete perfruenda regia auctoritate ſtabilita fecimus, quæ his locis & terminis concluduntur. A fluuiolo *Louffa* vſque, quo influit riuulus *Battenbach*, & ſic retrorſum per aſcenſum eius, ad locum qui dicitur *Furſtat*. Deinde deorſum ad *Maingefalbach* ad viam tendẽtem à *Boßzenroth* ad fontem, qui eſt ad *Eſpenueld*. Deinde verſus Aquilonem, ad quandã *Kyffam* iuxta *Methenowe* vſque ad biuium, vbi vna via tendit *Linungen*, altera *Oſterwiſen* contra Orientem villæ *Erphißroth*. Inde ſurſum per callem inter duos montes *Grimberg* & *Cornberg*. Hinc per latus *Santberg*, ad locum vbi *Zulsbach* cadit in *Truckenlina*, & ſic ſurſum ad *Wanebrucken*. Deinde à *Buchenborn* ad *Tereborn*, dehinc ad *Harcheſtic* vſque *Truckenlina*, ad plateam quæ tendit ſuper *Habechrot*, ſicq; per eandem plateam vſque *Herberhardiſſbercken*. Inde ad Occidentem vſque *Tambach*, & ſic ſurſum ſuper fluuiolum *Smalkalden* vſque *Colbach*, & inde ſuper quoddam Miricæ ad *Bruniſwardiſroth*, vſque ad plateam quæ illic eſt : perque plateam vſque ad radices montis *Tatenberc* ſuper riuulum *Lorcha* vſque ad latus montis *Teneberg*, ſicque poſtremum ad ſupra dictum fluuiolum *Louffa* & omnia quæcunque his lachis & terminis circundata ſunt, cũ oppidulis infra poſitis aut ponendis, cum omnibus appendiciis, viis & inuiis, cultis & incultis, venationibus, piſcationibus, exitibus & reditibus, cum omni vtilitate, quæ quocunque modo nominari vel dici poſſit, prædicto Ludouico comiti his regalibus edictis in proprietatem perpetuam ſtabilimus, hoc imperiali cenſura ſtatuentes, vt nullus omnino hominum aliquid in his negotii, niſi cum illius voluntate & iuſſu exercere præſumat. Vt autem huius noſtræ pietatis traditio ab omnibus ſemper credatur, & ſtabilis potentialiter permaneat; hanc inde chartam teſtamentariam conſcriptam & manu propria roboratam ſigilli noſtri impreſſione inſigniri iuſſimus. Vdalricus Cancellarius vice Bardonis archicancellarii recognoui. Data v Cal. Maij, anno incarnationis Domini MXXXIX, indictione VII, anno domini Cunradi imperatoris Auguſti imperii XIII, regni vero XV. Actum *Goetzlari* è villa regia feliciter.

Ille igitur Ludouicus veniens in Thuringiam, anno Domini MXXV, ſe præſentans nobilibus terræ, ciuitatibus & villis officium ſibi ab archiepiſcopo cõmiſſum prudenter exercuit, & beneficia ſibi cõceſſa recepit, & loca occupauit, & ſpecialiter in cõfinibus ſyluæ *Bloſſeleybe* iuxta montes *Katzenburg*, *Aldenbergk*, *Cornberg* : & ibidem

villas faciendo terras & arbusta in campis præparauit,& villas nominauit, *Friederichesrode*, *Reynhartsborn*, &c. cœpitque propter suam iucundam conuersationem gratus haberi in Thuringiaà nobilibus,& ab Ysone de Glychen,& Gunthero de Keuernburgk,& ab aliis comitibus multa prædia & villas emit. Tandem permissione principum castrum *Schowenburg*, *Reinhartsborn* & *Friderichesrod* erexit,& quotidianam ibi mansionem habuit. Tunc temporis nobilis vir Gualterus de *Glyßberg* fundauit monasterium Scotorum in Erffordia,anno Domini MXXXVI.

De Ludouico primo comite Thuringiorum.

CAPVT XII.

LVdouicus dictus cum barba,ex eo quod barbam longam nutriebat, cœpit ditari, & in castris & villis multiplicari,emendo & ædificando,& multum in terra diligebatur: & bene & pacifice præfuit, ita quod factus fuit comes totius terræ Thuringiæ, & comes Thuringiæ ab omnibus nominabatur. Et accepit in coniugem nobilem matronam *Cæciliam* de *Sangerhusen*, quæ ad eum septem millia mansorum cum aliis innumerabilibus bonis ex hæreditaria successione deuoluit. De qua Cæcilia genuit tres filios, scilicet Ludouicum qui sibi successit & in comitatu Thuringiæ; & Beringerũ, qui post mortem patris habitauit in Sangerhusen;& tertium Henricum qui dicebatur *Raspe*,ex eo quod castrum *Raspenberg* construxit&ibi habitauit. Item genuit ex eadem tres filias, quarum vna scilicet *Hildegardis* duxit comitem *Poponem* de *Henneberg*; secunda *Vta* duxit comitem de Linderbeche; tertia *Alheid* in virginitate permansit. Et anno Domini MLV, cum habitasset in Thuringia XXX annis, veniens Moguntiam ad vrnam conuocationem principum & comitum,mortuus est,& sepultus apud sanctum Albanum extra muros.

De secundo comite Thuringorum,& morte comitis Palatini Saxonia sub imperatore Henrico.

CAPVT XIII.

LVdouicus, primogenitus filius Ludouici cum barba,comitis Thuringiæ, eo mortuo,sibi succesſit, anno Domini MLV. Huius temporibus Fridericus comes Palatinus Saxoniæ,habitans in partibus Orientalibus in castro *Schyplitz*, habuit pulcherrimam vxorem nomine *Albeide* filiam ducis Saxoniæ, cui ardenter adhæsit in amore Ludouicus secrete,quæ eius amore decepta,suasit prædicto Ludouico comiti Thuringiæ,vt maritum suum occideret, & ipsam in vxorem duceret. Machinata est mulier hoc,quod Ludouicus causa venandi veniret prope Schyplytz,& ipsa virum ad hoc induceret,vt hoc prohiberet. Venit ergo prædictus Ludouicus cum cornibus clangentibus,& comes Palatinus in balneo sedens, vt ordinatum fuit. Ac mulier importune currens super virum, & sibi improperauit, quod quæreret commodum corporale, & iura & libertates suas amitteret. Qui exiens balneum,& arrepto pallio equo insidens, comitem Ludouicum insequitur,& interfectus fuit venabulo vno, & sepultus in *Gassig*, monasterio prope Nuenburg, quod idem comes fundauerat. Et comes Ludouicus accepit *Adelheid* relictam in vxorem,anno Domini MLXV, & genuit ex ea Ludouicum primogenitum,& Vttonem Cytensem Episcopum,& adhuc duos: item genuit tres filias. Vna duxit comitem de Saxonia,Kunegund nomine, quæ ædificauit monasterium in Kaldeborne prope Sangirhusen; alia duxit comitem de Wymar; tertia comitem de Wildense. Iste Ludouicus ædificauit castrum Wartberg, prope ciuitatem Ysenach,& in partibus Orientalibus castrum *Nuenburg* & ciuitatem *Friburg*. Et idem Ludouicus pœnitentia ductus de homicidio ædificauit monasteria in *Reinhartzborn*, in *Schyplitz*, in *Sangirhusen*. Similiter vxor pœnitentia ducta fundauit monasterium in *Oldesleiben*.

Acta sunt hæc anno Domini
MLXX.

De Orta

De ortu Comitum de Honſtein.

CAPVT XIV.

NOta de ſorore Ludouici quæ duxit comitem de *Linderbech*, vt dictum eſt. Illa genuit filium Beringerum, qui ſepultus eſt in Reinhartzborn, & reliquit tres filios; Ludouicum comitem de Lare; Conradum primum comitem de Honſtein, cuius primogenitus fundauit monaſterium in *Ilfeils*; item Theodericum Comitem de Berka.

De captiuitate Ludouici Comitis Thuringiæ, & eius liberatione.

CAPVT XV.

ANno Domini MLXX, archiepiſcopus Bremenſis, frater Friderici Comitis Palatini Saxoniæ, interfecti à Ludouico Comite Thuringiæ, & alij cognati & amici ſuper morte eius dolentes, querelas regi Romanorum Henrico quarto de Ludouico Comite Thuringiæ offerunt, qui iuſſu regis per inſidias captus in caſtro *Gebichenſtein* abſque mancipatione cippi per biennium cuſtoditur, & detentus eſt. Ibique interemptus fuiſſet, ſi non ſuffragiis beati Vdalrici*, cui voluit baſilicam ædificare in Sangirhauſen, ciuitate fratris ſui Beringeri. Nam audiens ſe non poſſe euadere mortem; per famulum ſcilicet qui epiſcopum reſpexit, ordinauit, vt duos equos certa hora prope Salam fluuium adduceret. Qui cum vidit expletum per famulum, mox de cœnaculo eiuſdem caſtri ſeipſum cum veſte ampla qua fuit indutus, vento intrante in Salam præcipitauit, & ſic liberatus diſceſſit, anno Dumini MLXXI. Archiepiſcopus Colonienſis Segewinus, vicarius regis Henrici, in cerris partibus Alemaniæ, poſuit monachos in Salueldt, expulſis canonicis,

De bellis in Thuringia commiſſis.

CAPVT XVI.

CIrca idem tempus papa Gregorius excommunicauit & depoſuit regem Heinricum, & omnes nobiles à fidelitate quam ſibi tenebantur, abſoluit, propter hoc quod in eccleſia diſcidium magnum fecit. Principes vero Alemaniæ pro maiori parte conuenerunt, & Rudolphum ducem Saxoniæ, ſororium Ludouici Comitis Thuringiæ, in regem Alemaniæ elegerunt. Et quia Saxones Orientales, Miſnenſes, Thuringi, Francones Rudolpho adhæſerunt; ideo Heinricus imperator depoſitus Rudolphum cum ſuis adiutoribus perſequebatur, & plura bella cum eis habuit. Primum bellum habuerunt in Thuringia inter *Homburg* & *Neilſtet*, vbi multi potentes ceciderunt ex vtraque parte, & Saxones fugam inierunt. Secundum bellum habuerunt in Franconia iuxta *Mellirſtat*, vbi Henricus rex fugam iniit. Tertium bellum habuerunt iterum in Thuringia iuxta villam *Fladychen*. Quartum bellum habuerunt iuxta fluuium *Elſtram* in partibus Orientalibus Miſniæ, vbi Rudolphus rex electus occiſus fuit. Quintum bellum habuerunt iterum in Thuringia prope caſtrum *Glychen*, quod obſeſſum fuit per exercitum Henrici regis, vbi Burchardus epiſcopus Lauſannenſis occiſus fuit, & Segewinus archiepiſcopus Colonienſis, & Otto epiſcopus Ratiſponenſis, & Henricus rex turpiter receſſit. Iſta guerra durauit pene per viginti annos. Et bella illa prædicta, & plura alia fuerunt commiſſa ſucceſſiue his temporibus. Et iam infra idem tempus Tytaco Marchio de Landesberg Orientalis, cum amicis & cognatis Comitis Palatini occiſi per Ludouicum comitem, Thuringiam depopulari nitebatur. Sed mox exercitus regis qui fuit in Northuſen, audiens intereſſe Saxones, reſtiterunt & ipſos fugauerunt, & duo caſtra Marchionis, ſcilicet *Bychelingen* & *Schydingē* deſtruxerūt. Et idē filius Marchio per propriū fratrem ſuum occiditur. Et non longe ēt

poſt Tytaco Marchio moritur, anno Domini MCX. Eckenbertus filius Theticonis Marchionis de Landsberg, fundator Eccleſiæ ſancti Georgii in *Nuenburg* & caſtri *Erckenſpurg*, in quodam molendino furtiue occiditur.

De ſecunda captiuitate Ludouici comitis Thuringiæ, & eius liberatione.

CAPVT XVII.

ANno Domini MXCIII, Ludouicus comes Thuringiæ adhuc offenſus regi Henrico propter occaſionem comitis Palatini, & propter adhæſionem quam fecit aduerſario ſuo Rodolpho duci Saxoniæ in villa *Trutmunde*, in poteſtatem Henrici regis pro acquirenda gratia illius ſponte ſe tradidit, quem aliquandiu ſub cuſtodia ſeruanda tenuit, donec caſtrum ſuum Wartpurg in Thuringia in ſua ſuſcepit. Quo facto ipſum in dolo abire permiſit. Sequenti anno, rex Henricus nuptias celebrauit in Moguntia cum filia regis Angliæ: ad cuius ſolennitatem etiam multi nobiles venerunt non vocati. Et ſine licentia aduenit etiam Ludouicus comes Thuringiæ, ſperans ſe eſſe gratum, ſed prius promiſſo paulo ante. Quem rex in ipſis nuptiis ad vincula coniecit. In quibus cum iam per duos annos & IX menſes innexus eſſet, relictis inibi pro ſe octo obſidibus ſcilicet ſatis nobilibus, à vinculis regis abſolutus eſt. Et quia idem Henricus rex poſtea archiepiſcopum Maguntinenſem cepit, concurrentibus ciuibus vndique, rex coactus epiſcopum Adelbertum à vinculis abſoluit, & obſides Ludouici comitis liberos reddit. Et rex Henricus cum imperaſſet XI annis, mortuus eſt & ſepultus in Spira. Ludouicus vero comes ſecundus Thuringiæ mortuus eſt, & ſepultus in *Reinhardsborn*, anno Domini MCXXIII, anno ætatis ſuæ LXXIII.

De tertio Ludouico comite Thuring. & facto Thuring. Landgranio per Lotharium imperatorem.

CAPVT XVIII.

LVdouicus tertius comes Thuringię, filius Ludouici ſecundi, duxit in vxorem filiam Lotharii ducis Saxoniæ imperatoris, ſucceſſoris Henrici regis, nomine *Hedewig*. Nota, anno Domini MCXXIV monaſterium in *Walkenriden* fundatum eſt ordinis Ciſtercienſis. Qui imperator videns Ludouicum generum ſuum eſſe militem ſtrenuum & potentem in Thuringia & Haſſia, de conſilio principum ipſum cum vexillorum feſtina exhibitione, vt moris eſt, imperatoria legatione ſolenniter extulit, & cum magno præconio ei nomen Principis impoſuit, & Lantgrauium Thuringiæ ipſum proclamari ab omnibus fecit. Hic Ludouicus primus Thuringiæ princeps & Lantgrauius genuit Ludouicum primogenitum, qui ſibi ſucceſſit in principatu; item Ludouicum comitem, qui mortuo patre reſedit in *Tongisbrucke*; item genuit filiam Cæciliam, quæ duxit ducem Bohemiæ; item aliam filiam Adelheidam nomine, quæ ſeculum deſerens, cœnobium ſancti Nicolai intra muros Yſenach ædificauit, & in eodem clauſtro quamplurimis annis religioſe vixit. Abbatiſſa effecta eſt virginum, anno Domini MCLI. Ante hoc tempus fundationis obiit Ludouicus, Thuringiæ Lantgrauius primus, anno Domini MCXLIX, & ſepultus eſt in Reinhartsborn.

Anno Domini MCXXXVIII fundatum eſt monaſterium in *Wolkenrode* Ciſtercienſis ordinis.

Anno Domini MCXLVII fundatum eſt monaſterium in valle ſancti Georgii à comite de *Kuerenberg*.

De quar-

De quarto Ludouico, Lantgrauio secundo, sub imperatore Conrado duce Sueuiæ, qui destruxit murum ciuitatis Erffordensis.

CAPVT XIX.

LVdouicus Thuringiæ Lantgrauius secundus & quartus in ordine, duxit in vxorem Iuttam filiam Conradi ducis Sueuiæ pro tunc imperatoris, anno Domini MCL. Eodem anno constructum est cœnobium in *Ichterßhusen*, per comitem de Grunbech. Mortuo Conrado imperatore qui imperauit quatuordecim annis, successit ei filius suus in imperio Fridericus primus huius nominis, anno Domini MCLIII. Iste Fridericus primo fuit piissimus & Christianissimus, postea impiissimus; & Ecclesiam Dei multum persequebatur; propter quod à papa excommunicatur & deponitur. Et quia Conradus archiepiscopus Moguntinus adhæsit papæ contra Fridericum; ideo à Friderico Episcopatu est priuatus, & maxima clades depressit Episcopatum, destructis pluribus castris, scilicet *Rostenburck, Horberg, Amelburg, Bingen*; & à Ludouico Thuringiæ Lantgrauio iussu imperatoris Friderici, eius fratrio, murus ciuitatis Erffordiæ in contemptum Episcopi Moguntinensis funditus destruitur & euertitur. Huius temporibus Ludouici Lantgrauii, Fridericus imperator Mediolanum cepit, & funditus destruxit: vbi Henricus dux Brunswicensis, dictus Leo propter animositatem, contemnens Fridericum & eius mandata; ab eo recessit in necessitate posito in partibus Lombardiæ: propter quod imperator ipsum ducem omni feudo priuauit; imo ducatum Westphaliæ ab eo tulit, & Episcopo Colonien si iure hæreditario contulit; & alia bona sua in Saxonia inter Episcopos distribuit. Tandem per preces principum vix obtinuit gratiam, ita quod imperator sibi concessit ducatus Luneburg & Brunswig cum castris & ciuitatibus circumiacentibus, exceptà ciuitate *Lubeck*, quam imperator pro imperio retinuit, & tribus annis in exilio, scilicet in Anglia mansit, anno Domini MCLXVI.

Quomodo Ludouicus Lantgrauius nobiles sibi rebelles fecit arare.

CAPVT XX.

ISte Ludouicus Lantgrauius Thuringiæ fuit multum pius, benignus & humilis ad nobiles & ignobiles. Et ideo quidam immemores beneficiorum suorum virtutes suas vilipendentes ipsum spreuerunt, dicentes ipsum delirare: mandata eius recusantes, nec ipsum valere ad talem principatum. Propter quod ille nobilis princeps multum fuit prouocatus, & tales rebelles conabatur humiliare. Hoc ipsi ægre ferentes, se hostiliter domino suo opposuerunt. Accidit quodam tempore, vt iniret cum eis conflictum, & fortuna sibi arridente & iustitia, omnes illos cepit: quos tanquam piissimus princeps noluit interficere, nec exhæreditare, vt bene decuisset: sed eos humiliando compulit, vt loco iumentorum & equorum aratrum in agro ad arandum sub manibus flagellantium traherent, ita quod semper quatuor vnam lineam ararent, & sic alternando & continuando integrum agrum iuxta morem rusticorum arauerunt propriis corporibus. Propter quod factum ille princeps in omni terra ab omnibus timebatur, & maxime à nobilibus. Vnde quicunque audiuerunt nominare Lantgrauium Thuringiæ, suspirabant; & gemitus eorum à multis audiebantur. Et in huius rei perpetuam memoriã princeps fecit talem agrũ lapidib. magnis signari & circundari, & priuilegiauit hunc, quod quicunque malefactor ibi conueniret, non deberet capi à quocunque ibidem; & qui hoc edictum infringeret, crimen læsæ maiestatis incurreret. Et quia factum memoratum vbique volabat, nobiles extra Thuringiam & in Thuringia sibi maledixerunt: & de tali inaudita humiliatione verecundabantur, & se vindicare affectabant, & in mortem eius diuersis modis machinati sunt, quod ipsum Principem non latuit; ideo frequenter in armis

Digitized by Google

fuit; & quoſcunque de talibus deprehendit, aliquos ſuſpendit, aliquos interfecit, aliquos ſubmerſit, aliquos carceris ſqualore ſuffocauit. Et quia ſemper armatus inceſſit, ideo Ferreus Lantgrauius ab omnibus nominabatur. Narratur de eo, quod primo, cum eſſet ita pius & dulcis, nobiles ipſum contempſerunt & deriſerunt, dicentes quod eſſet nimis mollis, & expediret, quod duceretur ad fabros ferri in nemoribus, vt ibi mallearetur & fabricaretur, vt durus efficeretur. Et ſic euenit, quod ille nobilis Princeps, qui primo nimis mollis ipſis nobilibus apparebat, poſtea eis ferreus & duriſſimus factus fuit.

Quomodo idem Ludouicus compulit nobiles olim ſibi rebelles portare corpus ſuum mortuum pedeſtres ad locum ſepulturæ.

CAPVT XXI.

POſtea idem Lantgrauius in caſtro *Nuenburg* in lecto ægritudinis poſitus, vocauit ad ſe plures nobiles, ſibi aliquando rebelles, quos alloquebatur in hæc verba: *Ecce ego morior, & vobis ſub pœna ſuſpendii præcipio, vt cum anima mea de corpore meo exierit, corpus meum cum omni reuerentia in humeris veſtris ab hinc vſque ad locum meæ ſepulturæ ſcilicet Reinhartsbern portetis.* Hoc nobiles ſibi promiſerunt facturos, quia plus quam diabolum ipſum timebant; & poſt mortem ſuam mandatum compleuerunt, & ipſum pedeſtres in humeris per multa milliaria portauerunt; ſemper timentes, quod dominus eorum viueret, & ipſis illudere vellet, ac eos tentare. Rurſus timebant filios ſuos, quod ſi mandatum patris non explerent, pœnam quam pater poſuit, incurrerent.

De quinto Ludouico Lantgrauio ſub imperatore Friderico.

CAPVT XXII.

LVdouicus defunctus Thuringiæ Lantgrauius, anno Domini MCLXXIII, reliquit tres filios, ſcilicet Ludouicum primogenitum, qui ſibi ſucceſſit in principatu; & Hermannum poſtea factum comitem Palatinum Saxoniæ; & Fridericum primum comitem in *Ziegenhain* terræ Haſſiæ, quæ pertinebat ad principatum Thuringiæ, ſicut etiam olim fuit vnus ducatus, ſic poſtea, & fuit vnus Lantgrauiatus.

De diſcordia inter Ludouicum Lantgrauium & Erffordenſes, & comites terræ.

CAPVT XXIII.

ANno principatus Ludouici Thuringiæ Lantgrauii tertii orta eſt magna diſcordia inter ipſum principem & Erffordenſes, qui adiutorio comitum Thuringiæ ei rebellare tentabant: & durabat per aliquod tempus. Poſtea per Fridericum imperatorem fuit ſedata. Qui Lantgrauii fuerunt filii ſororis imperatoris, id eſt conſobrini.

De captiuitate Lantgrauii per ducem Brunſwicenſem & de incineratione Mulhuſen & Northuſen.

CAPVT XXIV.

ANno Domini MCLXXX, Henricus dux Brunſwicenſis, dolens de renunciatione facta imperatori, de aliquibus terris, vt dictum eſt ſupra, pactum violauit, & inimicus imperatoris effectus, multa damna imperatori & imperii ciuitatibus & terris intulit. Quapropter imperator miſit Lantgrauium Ludouicum cum magno exercitu in Saxoniam: & ciuitatem *Hatiſſleybin* obſederunt, & expugnatam deſtruxerunt. Accidit poſtea, quod idem dux dictus Leo Thuringiam intrauit, & villas regias *Mulhuſen & Northuſen* cepit & incendit, & hoſtili manu plures villas in Thuringia deſtruēs.

Quod

Digitized by Google

Quod audiens Ludouicus Lantgrauius, collecta quanta poterat multitudine, pro tempore ducem Henricum iam abeuntem insequitur, congressus cum eo bellum inconsulte, multis vtrobique interfectis, ipse Ludouicus cum fratre suo Hermanno & multis aliis captiuis abducitur. Hoc imperator intelligens, venit in Erffordiam, & expeditionem generalem cum totius Rheni principibus indixit cõtra Henricum de Brunswigk. Vnde dux videns se opprimi, & omni ope familiarium destitui; Lantgrauium Ludouicum & fratrem suum, de captiuitate absolutos, ad imperatoriam dignitatem quasi pacis mediatores direxit. Imperator vero iudicio multorum principum iterum ducem Henricum in exilium misit.

Quomodo Hermannus frater Ludouici factus est comes Palatinus.

CAPVT XXV.

ET cum imperator vellet recedere de Saxonia cum suo exercitu, consobrinum suum Hermannum fratrem Ludouici Lantgrauii fecit & creauit comitem Palatinum Saxoniæ. Rursus idem imperator partem ducatus Brunsvvicensis dedit comiti de Anhalt, nomine Bernhardo.

De discordia inter Ludouicum Lantgrauium & comitem de Anhalt.

CAPVT XXVI.

NOn longe post hoc comes Bernhardus de Anhalt intrauit Thuringiam, & destruxit castrum *Meildingen*. Et postquam recessit Ludouicus Lantgrauius, cum exercitu magno intrauit terram illius comitis, & deuastauit eam incendiis & rapinis vsque ad fluuium Salam, & ciuitatem Asthyrsleiben destruxit.

De discordia inter Episcopum Moguntinum & Ludouicum Lantgrauium sedata per filium imperatoris, & quod multi nobiles perierunt in cloaca Erffordiæ.

CAPVT XXVII.

ANno Domini MCLXXXVI, orta est grauis discordia inter Conradum Episcopum Moguntinum, & Ludouicum Lantgrauium Thuringiæ; & villæ ex vtraque in Thuringia & Hassia ipsius Episcopi & Lantgrauii Thuringiæ deuastantur. Tunc temporis Episcopus contra terram Hassiæ ædificauit *Heilgenberg* castrum; econtra Lantgrauius contra terram Episcopi ædificauit *Bramburg* castrum. Accidit quod Henricus filius imperatoris venit in Erffordiam, volens ire in Poloniam, & pacem fecit cum illis duobus principibus. Et cum de pace tractarent in cœnaculo Canonicorum beatæ Mariæ virginis, vbi nunc est dormitorium; pauimento repente disrupto, multi nobiles in cloacam ceciderunt. Aliqui extracti sunt cum difficultate, & non sine periculo corporis: & aliqui ibi interierunt, sicut comites, Fridericus de Aldenberg, & de Kirchburg Fridericus; & comes Hassiæ, scilicet Gotzemannus de Zegenheym; comes Henricus de Schvvartzburg qui causa totius discordiæ erat, & multi alii minoris nominis. Rex autem, sicut instituerat, profectus versus Poloniam, & cum venit Halle, & reuerenter cum processione reciperetur, ruptis funibus campanæ omnes cessauerunt.

Digitized by Google

De ædificatione Ecclesiæ sancti Georgii in Yſenach, & de morte Ludouici.

CAPVT XXVIII.

ISte Ludouicus in honorem ſancti Georgii militis & martyris quem multum coluit, ædificauit Eccleſiam ſancti Georgii in Yſenach. Et cruce ſignatus poſt cum Friderico imperatore vltra mare profecti ſunt ad liberationem terræ ſanctæ: vbi in quadam expeditione, vexillo ſancti Georgii Ludouici cœlitus elato & erecto, multos de infidelibus ſtrauit & occidit, & in multis bellis triumphauit. Tandem imperator ibi obiit, & ſimiliter Ludouicus Lantgrauius. Cuius oſſa cum in Thuringiam deportarentur in *Reinhartsborn* ſepelienda; quidam de ſuis prædictum vexillum cum imagine ſancti Georgii depictum deportauit in Myſnenſem regionem in caſtrum *Tharant*, & ibidem depoſuit in cœnaculo. Non longe poſt idem vexillum per quandam feneſtram ad Orientem pluribus videntibus euolauit. Hic Lantgrauius de vxore ſua Margareta filia ducis Auſtriæ non habuit filios. Ideo frater eius Hermannus Comes Palatinus ei ſucceſſit in principatu, anno Domini MCXCIII.

Friderico imperatore mortuo, filius eius Henricus ſucceſſit, & ei in imperio, qui expulit de Bohemia Ottokarum ducem Bohemiæ, conſobrinum Ludouici & Hermanni Lantgrauiorum, & Albertum Marchionem Myſnenſem, ex eo quod ipſi ceperant quodam tempore patrem ſuum Fridericum imperatorem: ſed poſt mortem eiuſdem Heinrici quilibet princeps reuerſus eſt ad ſua, qui imperii ſui anno ſeptimo moritur.

De Hermanno Lantgranio ſub imperatore Henrico duce Suenie.

CAPVT XXIX.

HErmannus frater Ludouici Lantgrauii defuncti. Hic cum per Fridericum imperatorem comes Palatinus fuit factus; Sophiam filiam comitis vnigenitam duxit in vxorem, & genuit ex ea duas filias: quarum vna duxit comitem Alſatiæ, alia tutta nomine fuit Theodoro, filio Alberti Marchionis Myſnæ, adhuc in cunabulis iacenti, deſponſata & poſtea copulata: per quam deſponſationem fuit ſedata maxima diſcordia, quæ fuit inter Lantgrauium Thuringiæ & Marchionem Myſnæ, quæ per plures annos durauit. His temporibus rex Henricus obſedit caſtrum *Orlemunde*, ex eo quod idem comes fuit adiutor ducis Henrici de Brunſwig, aduerſarii ſui & patris ſui.

Item his temporibus Vnſtrud fluuius fuit totaliter exiccatus, nec aliqua aqua ibi inueniebatur multis diebus.

De morte Sophiæ vxoris Lantgrauii, & de ſecunda vxore & hæredibus.

CAPVT XXX.

ANno Domini MXCV, obiit domina Sophia vxor Lantgrauii, filia comitis quondam Palatini Saxoniæ. Qua mortua, duxit aliam Sophiam, filiam ducis Bauariæ, de qua genuit quatuor filios, ſcilicet Ludouicum primogenitum, Hermannum, Henricum & Conradum. Item genuit duas filias, ſcilicet Irmegard quæ duxit comitem de Anhaldt, & Agnetam quæ nutrita fuit cum beata Elizabeth in caſtro *Wartpurck*, ſponſa Ludouici primogeniti, quæ poſtea duxit ducem Auſtriæ. Eodem anno rex Henricus & imperator ordinauit apud principes Alemaniæ filium ſuum Fridericum eligi in regem Romanorum, & omnes conſenſerunt: licet poſtea aliter factum fuit per aliquod tempus.

De duobus

Digitized by Google

De duobus regibus electis post mortem imperatoris, & eorum discordia.

CAPVT XXXI.

ANno Domini MCCVI, mortuo Henrico imperatore, dux Philippus Sueuiæ frater Henrici imperatoris, collectis multis episcopis & archiepiscopis, ducibus, principibus, & comitibus plusquam XX numero in Ichtershausen terræ Thuringiæ, ab illis electus est in regem Romanorum; impediendo filium fratris sui, in quem prius principes consenserunt, viuente patre. Episcopus vero Colonienſis cum quibusdam aliis episcopis & Principib. elegerunt in regem Ottonem filium Henrici de Braunſwig, olim proscripti & damnati per imperatorem Fridericum, & vnxerunt eum in regem Aquisgrani, & fuit confirmatus per papam Innocentium.

De rege Ottone confirmato Brunſwicenſi.

CAPVT XXXII.

HErmannus Lantgrauius qui cum aliis elegit Philippum, se cum iuramento & homagio sibi obligauit & constrinxit, sicut alii fecerunt, accipiens in beneficio regias ciuitates *Molhusen, Northusen, Saluelde*; & castrum *Ranis* cum finibus fluuii *Orlen*. Sed paulo post idem Hermannus, reprobato denuo rege suo Philippo propter quasdam ortas simultates, Ottoni regi se iuramento & homagio obligauit. Propter quod Philippus rex cum magno exercitu venit ad Thuringiam, auxilium sibi principaliter ferente Episcopo Maguntinenſ & Erffordenſ. & aliis multis principibus, & terram hostiliter deuastauit, igne & ferro crudeliter. Hermannus vero Lantgrauius, diffisus auxilio, inuocauit Ottonem regem Romanorum, & Ottokarum ducem Bohemiæ, amitæ suæ filium scilicet consobrinum suum. Qui cum multitudine venientes in Thutingiam, Philippum regem electum compulerunt intrare Erffordiam, qui postea occulte de inde recessit, Saxones vero reuersi sunt ad sua.

Philippus deuastauit Thuringiam & humiliauit Lantgrauium.

CAPVT XXXIII.

SEquenti anno Philippus reuersus cum magno exercitu in Thuringiam iterum, auxilium ei ferentibus comitibus de *Schwartzburg & Glychen* & Erffordiensibus, terram deuastauit tempore messis crudeliter ferro & igne, & ciuitatem *Wyſſenſe* obsedit sex mensibus, sed non cepit. Hoc intelligens dux Bohemiæ, consobrinus Lantgrauii, venit ad Thuringiam cum multitudine populi, volens confligere cum Philippo. Sed diffisus de finis, & timens de traditione, recessit de Thuringia. Quod audiens Henricus Lantgrauius, necessitate cõpulsus, omnes vias quas poterat inuenire, circa principes exercitus Philippi: *pro reconciliatione dans se & sua circa cœnobium *Vehterſhuſen*; obligans se Philippo iuramento & obsidibus. Et sic reconciliatus est Philippo contra Ottonem regem confirmatum. Et quia Episcopus Colonienſis adhæsit Ottoni quem elegit, ideo accidit, quod eundem Episcopum volentem Ottoni venire in auxilium, Philippus (sicut casu occurrebat, & ipsum insequebatur) obsedit in Wassenburg, & cepit castrum, & eum compulit sibi adhærere. His temporibus facta est fames valida, & per omnes regiones durans per tres annos.

Digitized by Google

Quomodo rex Otto Brunſwicenſis impugnauit Thuringiam.

CAPVT XXXIV.

ANno Domini MCCX, principes Alemanniæ in *Nornberg* conuenerunt, & ibidem mores Ottonis regis & imperatoris confirmati ſibi minime condecere videntes, & ſpecialiter, quod fuit inimicus cleri, ſcripſerunt Papæ, quatenus Ottonem abſolueret, & Fridericum filium Henrici imperatoris defuncti, prius electum viuente patre, confirmaret; quod & factum eſt. Nam Papa ex certis cauſis Ottonem excommunicauit & depoſuit, & principes ab eius fidelitate abſoluit, & aſſiſtere Friderico mãdauit. Et quia Hermannus vnus de principalioribus & famoſioribus principibus erat in tali congregatione qui hoc egit contra Philippum, & etiam contra Ottonem, quem grauiter offendit per reconciliationem prius factam cum Philippo, neceſſitate compulſus & inuite. ideo comitibus Thuringiæ & baronibus pecunijs corruptis ab Ottone ſibi contra Lantgrauium adhæſerunt. Hoc audiens Philippus dux Sueuiæ, quod filius fratris ſui eſſet à principibus promotus ad imperium, ipſo neſciente, multum prouocatus eſt, & reconciliatus cum Ottone; dans ei filiam ſuam in vxorem, & nuptiæ celebratæ ſunt in Northuſen, præſentibus pluribus principibus, qui adhuc ambobus adhæſerunt, volentes reſiſtere Friderico imperatori facto. Et cum ibi eſſent, Otto rex commiſit vexillum comiti Theodorici de Bichlingen, qui iuſſu eiuſdem Ottonis cum magno exercitu vaſtauit Thuringiam. Cui obuiauit Hermannus Lantgrauius, & comitem cepit cum multis armigeris. Hoc audiẽs Otto rex depoſitus collegit exercitum, & oppidum Saltza cum caſtro expugnauit, & ciuitatem Wiſſenſe obſedit, ſed non cepit. Sed comitem de Keuernberg captiuum duxit, volens impugnare partem exercitus. Tandem ſuis furtiue recedentibus, manere timuit, & ſe Erffordiam recepit. Poſtea Otto adiuncto ſibi rege Franciæ, abſente Friderico imperatore, iterum Thuringiam veniẽs, ipſam deuaſtando; quos Hermannus Lantgrauius de terra cedere compulit. Et terram orientalem Miſnæ contra Marchionem Theodoricum intrauerunt, vbi propter metum ciuitas Liptz receſſit à Marchione. Sed anno ſequẽti idem Marchio intrauit Saxoniam, & obſedit Aken ciuitatem ducis Saxoniæ, qui adhærebat Ottoni. Et poſtquam Marchio deſtruxit terram ducis circumquaq; cepit Liptz, & caſtrum funditus deſtruxit. Et Otto poſtea ab omnibus ſpernitur: & multis bellis habitis cum Friderico imperatore, ſuccubuit.

De deſponſatione Elizabeth filiæ regis Vngariæ cum filio Hermanni Lantgrauij.

CAPVT XXXV.

ANnno Domini MCCXI, Hermannus Lantgrauius famoſus princeps in Alemannia, & acer in hoſtes, miſit ſolennes nuncios vtriuſq; ſexus in Vngariam, pro filia regis Vngariæ filio ſuo Ludouico primogenito deſponſanda; quam filiam S. Elizabeth ijdem nuncij ſecum ad Thuringiam adduxerunt, ætatis ſuæ anno quarto. Eodem anno moniales receptæ ſunt in Schiplitz, in monte ſancti Martini.

Anno Domini MCCXIV, Hermanuus Lantgrauius cepit comitem de Orlamunde.

De fundatione monaſterij S. Katharinæ extra muros Yſenach, & de morte Lantgrauij Hermanni.

CAPVT XXXVI.

ANno Domini MCCXV, Hermannus Lantgrauius Thuringiæ, dominus terræ Haſſiæ, comes palatinus Saxoniæ, obijt in Gotha. Et dum abbas de Reinhartsborn corpus eiꝰ vellet ſepelire in ſepulchro parẽtum; domina Sophia vxor eius reſtitit, & ipſum fecit deduci in Yſenach ad monaſterium ſanctæ Katharinæ extra muros, quod idem princeps fundauit, vbi ſepeliebatur.

Anno ſequenti obijt Hermannus filius eius adoleſcens, & apud patrem eſt ſepultus.

Digitized by Google

tus. Anno Domini MCCXX, moniales Canoniſſæ de Northuſen propter lenitatem depoſitæ ſunt, & Canonici eis ſucceſſerunt.

De Sexto Ludwico Lantgrauio Thuringiæ, ſub imperatore Friderico Secundo.

CAPVT XXXVII.

LVdwicus primogenitus Hermanni Lantgrauij, mortuo patre ſibi in principatu ſucceſſit. Hic Elizabeth regis Vngariæ filiam, olim ſibi per patrem deſponſatam duxit in vxorem, anno Domini MCCXXI, in caſtro ſuo Wartpurg. Eodem anno Theodericus Marchio Myſenen. maritus dominæ Iuttæ ſororis domini Ludouici, obiit: qui adhuc viuens conſtituebat ipſum tutorem filii ſui trium annorum Heinrici nomine, adhuc pueri. Ludouicus autem Lantgrauius, cum percepiſſet mortem ſororii ſui, ad conſolandum ſororem ſuam feſtinauit, & iter arripuit ad partes Myſnæ, & tanquam fidelis tutor & procurator totam terram recepit in ſuam defenſionem: de qua ſoror & filius & tota terra gauiſi ſunt.

Anno Domini MCCXIII, Elizabeth vxor Ludouici Lantgrauii peperit primogenitum filium ſuum in caſtro Crucenberg: cui nomen impoſitum fuit Hermannus. Eodem anno Ludouicus Lantgrauius intrauit terram comitis Hermanni de Orlamunde: & ædificauit caſtrum Schowenforſt inter Orlamunde & Rudelſtat.

Quomodo Iutta Marchioniſſa Myſnæ, ſoror Ludwici Lantgrauii, duxit Poponem comitem de Henneberg.

CAPVT XXXVIII.

EOdem anno, Popo comes de Henneberg ſimulato negotio, finxit ſe iturum in Saxoniam: ſed accedens in Lyptz dominam Iuttam Marchioniſſam viduam in tertio anno, & contraxit ſecum matrimonium de præſenti: & poſt tempore opportuno eam duxit in Franconiam: de quo facto frater eius Ludouicus Lantgrauius multum doluit, & prouocatus fuit contra ſororem: & aliquo tempore ipſam in dotalitiis ſeu bonis parafernalibus multum in Myſnia & in partibus Orientalibus impediuit. Eodem anno Agnes ſoror Ludouici Lantgrauii nutrita cum Elizabeth in caſtro Wartpurg, celebrauit nuptias in Noremberg cum duce Auſtriæ.

De filia Sophia Ludouici Lantgrauii, & Elizabeth deſponſata poſtea duci Brabantiæ.

CAPVT XXXIX.

ANno Domini MCCXXIV, vxor Ludouici Lantgrauii peperit filiã in caſtro Wartberg nomine Sophiam: quæ poſtea duxit ducem Brabantiæ. Anno ſequenti Elizabeth vxor Lantgrauii peperit filiam quam rurſum nominat Sophiam, nomine matris Ludouici Lantgrauii, quæ in Franconia in monaſterio Kitzingen religionis habitum induens, & ibi quieſcit.

De Ludwico iſtius nominis poſtremo Lantgrauio.

CAPVT XL.

ISte Ludwicus Lantgrauius fuit multum virtuoſus, eloquio dulcis, moribus ſuauis & virilis, in exercitiis militaribus ſtrenuus & agilis, pauperibus benignus, ad vxorem ſuam dilectiſſimam Elizabeth multum affabilis: & quia videbat vxorem Deum diligere, & ſe in miſericordiæ operibus exercere, carnem ieiuniis & aliis caſtigationibus domare: quãuis aliquando doleret, timens de eius teneritudine corporis, quod abſq; periculo corporis non poſſet ferre tantas abſtinentias, tamẽ ſibi in omnibus cooperabatur. Tandem factum eſt generale paſſagium ad terram ſanctam: in quo & Fridericus Imperator, & multi principes, comites, barones, &c. & ipſe Ludouicus Lãtgrauius cum eis, cruce ſignata valedicens matri, vxori, & fratribus, transfretauit propter fidem: pro qua paratus fuit mori corde & corpore. Veniens in Siciliæ regnum febre correptus, videſ ſibi imminere periculum mortis, vocans ad ſe patriarcham Hieroſolymitanum, ſuſcepit ab eo eccleſiaſtica Sacramenta deuotiſſime: & mortuus eſt: & oſſa ſua translata ſunt de loco mortis in Thuringia, & ſepulta in ſepulchro parentum in Reinhartsborn, anno

Domini MCCXXVIII: præſente matre, vxore, & fratribus, & filio ſuo Hermanno primogenito. Interim dum adhuc oſſa defuncti Lud. non peruenerunt ad Thuringiam, Heinricus frater Lud. Elizabeth vxorem fratris ſui de caſtro Wartberg, de cõſilio malorum hominum amouit. Quæ cum paruulis ſuis in miſeria vixit in ciuitate Yſenacho, & nullus recepit hoſpitio, qui eſſet alicuius receptationis: quia timebãt, ne offenderẽt dominos: ſed oportuit, vt cum pauperibus ſe reciperet. Deinde tranſtulit ſe in Kitzingen, ad abbatiſſam cognatam ſuam, vbi poſtea filia ſua monialis effecta eſt. Quam miſeriam & paupertatem percipiens epiſcopus Babenberg. cognatus ſuus, ipſam tulit in Babenberg, & honorifice tenuit. Et dum ibi eſſet, venerunt milites & vaſalli & alii qui cum Lud. marito ſuo exiuerunt ad peregrinationem, & oſſa ſecum deportauerunt. Et inuenientes dominam ſuam: & audiẽtes forefactum, nimium turbati ſunt ſuper rege-ſta tam flebili & inaudita. Et ipſam aſſumpſerunt, & cũ oſſibus mariti ſui in Reinhartzborn duxerunt, vbi Rudolphus de Boila Pincerna, qui vnus erat de his qui ipſam Elizabeth tulerunt de Vngaria, & modo fuit in peregrinatione cum marito; fortiſſime præſente matre, & fratribus, & aliis nobilibus, corripuit Heinricum ſeniorem Lãtgrauium de nimio exceſſu, quem in viduam fratris relicti cõmiſit; ita quod Heinricus & frater ſuus Conradus & mater inceperũt amariſſime flere. Et ſic ipſam ad caſtrum Wartberg deduxerunt, & valde reuerenter & amicabiliter pertractauerunt.

De Heinrico Lantgrauio Thuringiæ ſub imperatore Friderico.
CAPVT XLI.

MOrtuo Ludouico Lantgrauio in paſſagio, quamuis relinqueret hæredem, tamen puer VI annorum. Et quia Heinricus frater ſuus fuit ſenior inter Lãtgrauios tunc viuentes; ideo ſucceſſit in principatu, & cum magna potẽtia & ſapientia ſemper poſtea rexit, & primo anno regiminis ſui obſedit caſtrum Cytzirsberg, quod expugnauit & deſtruxit. Eodem anno fratres Prædicatores receperunt conuentum in Erffordia. Eodem anno Ludouicus dux Bauariæ, frater dominæ Sophiæ Lantgrauii dolo occiſus eſt à Friderico imperatore.

Quomodo beata Elizabeth vxor Lantgrauii ſe tranſtulit in Marpurg.
CAPVT XLII.

ANno Domini MCCXXIX, beata Elizabeth non gaudens de honoribus, nec cupiens reuerentias ſibi in Wartberg exhibitas per Heinricum Lantgrauium, & fratrem ſuum Conradum, nec non per dominam Sophiam; accepta dote ſua pingui quam petiuit, & ſibi libentiſſime dederunt, de Thuringia receſſit, & magiſtrum Conradum famoſum prædicatorem & ſanctum virum ſecuta fuit in Marcberg, de qua ciuitate ipſe erat oriundus; quãuis & Henricus & frater ſuus Lantgrauii & mater ipſorum maxime dolerent de receſſu. Filium tamen beatæ Eliſabeth Hermannum retinuerunt. Vbi ſcilicet in Marcberg hoſpitale conſtruxit, & ſanctiſſime vixit, eleemoſynas pauperibus erogando, & ſoli Deo in paupertate, & in ſtatu contemptibili, vacabat vſque ad mortem. Obiit autem anno Domini MCCXXXI, anno ætatis ſuæ XXIV.

De deſtructione ciuitatis Frixlarienſis per Conradum Lantgrauium Thuringiæ.
CAPVT XLIII.

ANno Domini MCCXXXII, Sifridus archiepiſcopus Maguntinus à monaſterio Reinsborn aliquam ſummam pecuniæ extorquebat. Et quia abbas dare recuſabat, ipſum pœnæ grauioris culpæ ſubiecit, & in Capitulo in Erffordia Canonicorum S. Mariæ tribus diebus diſciplinas recepit. Vltimo vero accidit, quod Conradus Lantgrauius Thuringiæ, frater Heinrici, caſu veniens Erffordiam, & Miſſam audiens in Eccleſia beatæ Mariæ, hora illa dum prædictus abbas deberet ſe præſentare ad diſciplinas. Et nudus in ſuperiori parte corporis, virgas in manibus baiulãs, intrauit Capitoliũ. Quod videntes aliqui de familia Cõradi Lantgrauii, ſibi retulerunt, quam male abbas tractaretur. Qui in furia magna Capitolium aſcẽdit, & extracto cultello in archiepiſcopum irruit,

irruit, & comam capitis deprehendit, & ipsum transfigere laborauit: sed præpeditus. Mox dictus Conradus ciuitatem exiuit, & expeditionem indixit, & ciuitatem Frixlarum terræ Hassiæ hostiliter circumuallauit, & suburbia incendit. Et cum inde recedere vellet; mulieres lasciuæ murum ciuitatis ascenderunt, & vestibus eleuatis pudibunda ostenderunt sua, & principi illuserunt: deridentes ipsum cum exercitu suo. Qui reuersus denuo ciuitatem obsedit, ipsam ferro & igne destruxit, nec ecclesijs nec hominibus parcens; & episcopum Wormatiensem, & plures Prælatos, & Canonicos cum ducentis militibus cepit.

De pœnitentia Conradi Lantgrauij Thuringiæ, & quomodo religiosus factus est.

CAPVT XLIIII.

POstea dictus princeps reuoluens illud crudele factum in corde suo, ... perante S. sancto pœnitentia ductus, ciuitatem Frisslarum intrauit, & conuocatis ciuibus in foro publice se prostrauit, & humiliter veniam petiuit: & ciues in multis bonis libertauit, & decimam quam de terra Hassiæ habuit canonicis ibidem proprietatis titulo in emendam tribuit. Demum religioso habitu indutus ordinis Teutonici frater effectus est: & donauit iusto donationis titulo curiam Grisstede hospitale sanctæ Elizabeth ecclesiæ, dedicatæ ab eadem & fundatæ in honore Dei genitricis Mariæ.

De transitu seu itinere fratris Conradi Landtgrauij Thuringiæ.

CAPVT XLV.

ANno Domini MCCXXXIII, Conradus Landtgrauius iter arripiens versus Romam, cum transiret Sueuiam, intrauit curiam Imperatoris Friderici: & honorifice est ab eo receptus cum suis militibus & armigeris. Et postquam ibi mansit pluribus diebus, vltra progrediens & Romam veniens, à papa Gregorio reuerenter est receptus, & à peccatis suis sibi confessis, ab ipso est personaliter absolutus. Et cum ibi esset, eleemosynas largas dedit, & omni die XXIIII. pauperibus cibum proprijs manibus ministrauit. De vita sanctæ Elizabeth vxoris fratris sui, & miraculis post vitam factis, frequenter cum papa collationes habuit, & pro canonizatione eiusdem laborauit; & reuersus ad Alemaniam, in ordine suo diuinis cultibus die noctuque inhærendo profecit: & factus est Teutonicæ rector & magister.

De discordia inter Heinricum Landgrauium & comitem de Glichenn.

CAPVT XLVI.

ANno Domini MCCXXXIV, Henricus Lantgrauius Thuringiæ & Hassiæ cepit castrum Wiselbech comitis Henrici de Glichen, & ibidem XXIII malefactorum capitos decollari præcepit. Eodem anno idem Lantgrauius, propter plura mala quæ patiebatur ab eodem comite Heinrico de Glichen, ipsum legitime citatum, ac postea sententia condemnatum & proscriptum, omni iure feudali priuauit.

De canonizatione beatæ Elizabeth, & de translatione corporis sui.

CAP. XLVII.

ANno Domini MCCXXXV, in Italia ciuitate Perusina, in conuentu fratrum Prædicatorum canonizata est beata Elizabeth, quondam Lantgrauia Thuringiæ, filia regis Vngariæ, à papa Gregorio, multis prælatis ecclesiæ & magnis præsentibus. Sequenti anno translata sunt ossa de humili loco ad locum magis reuerendum eiusdem sanctæ Elizabeth, præsentibus archiepiscopis Maguntinens. Colonien. Bremens. & pluribus alijs episcopis & prælatis: item præsentibus Friderico imperatore, & Heinrico Lantgrauio Thuringiæ & Hassiæ, & suo germano fratre Conrado magistro ordinis Teutonici, & matre eorundem Lantgrauiorum, scilicet domina Sophia, & Hermanno filio beatæ Elizabeth, & Sophia filia sanctæ Elizabeth, & multis alijs, &c.

Digitized by Google

Anno Domini MCCXXXIIII, fratres Minores receperunt conuentum in Erffordia.

De fundatione conuentus Predicatorum in Yſenach.

CAP. XLVIII.

EOdem anno ex mandato & conſilio Domini papæ Gregorij, Henricus Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ cœpit ædificare conuentum fratrum Prædicatorum in Yſenach, & cõſecrari voluit in honorem ſanctę Elizabeth: ex eo quod ipſe olim iniquum conſilium ſecutus, ipſam de caſtro Warcberg eiecit, & moleſtari permiſit. Quod intelligens frate[illegible]adus germanus Henrici Lantgrauij, adiunxit illi conuentui pro patrono ſcili[illegible]nem Baptiſtam: ex eo quod ipſum in Fritzlaria eccleſias ſuas deſtruendo offe[illegible]incinerando moleſtauit, vbi tunc in conuentu fuit primus Prior venerabilis p[illegible], frater *Elgerus* comes de Honſtein ſanctus Dei.

De morte fratris Conradi, quondam Lantgrauij Thuringiæ & Haſſia.

CAPVT XLIX.

ANno Domini MCCXL, frater Conradus ordinis Teutonici rector & magiſter, quondam Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ obijt, & ſepultus eſt in Marcborg. Anno ſequenti, obijt Hermannus Lantgrauius Thuringiæ, filius Ludwici Lantgrauij & beatæ Elizabet, anno ætatis ſuæ XVIII, & elegit ſepeliri in Marcborg apud matrem ſuam ſed ſepultus eſt in Reinhardisborn in ſepulchro patris. Eodem anno, Heinricus ſolus Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ, comes Palatinus Saxoniæ, duxit in vxorem Gerdrudam filiam ducis Auſtriæ.

De blaſphemia Friderici Imperatoris in Deum, in fidem Catholicam, & ſanctum Moyſen, & hæreſi ſua.

CAPVT L.

ANno Domini MCCXLII, Fridericus imperator cum regnaſſet 31 annis, conuocauit principes Alemanniæ in Franckfort, volens cum eis tractare, qualiter filium ſuum Conradum in regem Romanorum crearet, vbi ſpiritu diabolico ipſum inſtigante blaſphemauit in Deum & in ſanctam eccleſiam. Hanc blaſphemiam omnes principes & nobiles mox vt audierunt, nimium ſunt turbati: & facies eorum præ dolore & ſtupore ſunt immutatæ, quod audiuerunt imperatorem & regem Eccleſiæ Dei hæreſi permaxime eſſe maculatum. Sed præ alijs principibus talia audientibus, Henricus Lantgrauius ſingula verba Imperatoris per legatos ſolennes in ſcriptis, vt verum mẽbrum eccleſiæ & Chriſti talia audire abhorreret, papæ Gregorio inſinuauit. Quapropter idem papa prædictum imperatorem excommunicauit: quamuis hoc modicum curauit, & Papa Innocẽtius ſequens, aliquibus annis poſtea tranſactis, excommunicationem approbauit: imo ipſum Fridericũ depoſuit, & apud principes Alemaniæ procurauit eligi in Regem Romanorum Heinricum Lantgrauium Thuringiæ, principem Chriſtianiſſimum, & militem ſtrenuum. Et quia papa Innocentius IV fuit multum pecuniоſus: ideo vt prædictus Heinricus, filius eccleſiæ & membrum Chriſti, gubernacula regni ſuſciperet, ei XXV millia marcarum argenti puri in ſupplementum tranſmiſit. Eodem anno & tempore, ſicut principes fuerunt in Franckfort vocati ab imperatore Friderico, obijt frater *Elgerus de Honſtein* Prior Iſnacenſis, ordinis Prædicatorum, Confeſſor Heinrici Lantgrauij, quem ſecum adduxit in Franckfort tanquam ſanctum directorem, & ipſum mortuum reduxit in Yſenach ad ſuum cõuentum. Eo tempore, & in eadem congregatione principum, Sophia filia Ludouici Lantgrauij & beatæ Elizabeth, atq; filia fratris Heinrici Lantgrauij, deſponſata fuit duci Brabantiæ.

De captiuitate Epiſcopi Bambergenſis.

CAPVT LI.

ANno Domini MCCXLVI, captus eſt Epiſcopus Bambergenſis à comite Bertoldo de Keuernberg, & per tempus in cuſtodia tentus, quem poſtea Heinricus Lantgrauius

grauius à vinculis abſoluit. Eodem anno fratres Minores habentes conuentum in Gotha, tranſtulerunt ſe in Arnſtede, quibus ſucceſſerunt fratres Auguſtinenſes.

De promotione Henrici Lantgrauij Thuringiæ & Haſſiæ in regem Romanorum per Papam Innocentium II, *& de morte eius.*

CAPVT LII.

ANno Domini MCCXLVII, anno pontificatus domini Papæ Innocentij ſecundo, Heinricus Lantgrauius ad mandatum eiuſdem Papæ in regem Romanorum eſt electus in Franckfort. Et ibidem prope Rhenum cum magno exercitu, principibus ſibi cooperantibus, cum Conrado filio Friderici, quem pater præfecit & libenter ipſum pro rege, cum ipſo conflixit, & eum cum ſuo exercitu vicit & confudit, in die beati Dominici Confeſſoris. Et habita victoria, profectus eſt in Sueuiam, contra eundem ducem Sueuiæ Conradum, & patrem ſuum Fridericum, olim imperatorem, ipſos humiliando. Poſtea ad Thuringiam reuerſus, venit in caſtrum Warcborg & infirmari cœpit, & dum laboraret in extremis, petiuit corpus ſuum ſepeliri apud patrem ſuum ad ſanctam Catharinam extra muros ciuitatis Yſenach, & cor ſuum ſepeliri ad fratres Prædicatores ad ſanctam Elizabeth, in cuius honore conuentus fuit dedicatus: quod & factum eſt.

De rebellione quorundam nobilium poſt mortem eiuſdem Henrici regis Romanorum.

CAPVT LIII.

ISte Heinricus rex Romanorum, Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ, quia ſine hærede defunctus eſt; multa mala in Thuringia & Haſſia de hoc exorta ſunt. Nam quidam militares ſcilicet Herwicus de Horſelgowe, & Ioannes Atzſe cum alijs ſuis complicibus, omnia pecora ante ciuitatem Yſenach, & circumquaque abſtulerunt, & aduocatum de *Teneberg* captiuum abduxerunt. Item miniſteriales terræ loca ſibi complacentia occuparunt. Nam illi de *Vvangenheim* mõtem *Calnberg*, illi de *Tulſiede* montem *Steinfort*, Hermannus *Strantz Stentzenovve*, iſti de *Lupintze* montem *Luchtenvvaldt*, illi de *Gebenſtedt Scharffenberg*, illi de *Franckenſtein* prope *Allendorff* montem *Vvaldenberg* cum caſtris ædificauerunt. Item Waltherus pincerna de Barila miles ſtrenuus & famoſus erexit ſe contra comites de *Keuernberg* & de *Schvvartzberg*, villas eorum deſtruendo rapinis & incendijs. Qui comites ſibi occurrebant, & fortuna arridente pincernæ, cepit duos comites de Keuernberg, & duos de Schwartzberg, & ſecum eos cum ſuis abduxit, & in vincula coniecit, anno Domini MCCXLVIII.

De diſcordia, quam habuerunt conſanguinei Heinrici regis Lantgrauij Thuringiæ & Haſſiæ pro terris illis.

CAPVT LIIII.

ANno Domini MCCXLVIII, mortuo Heinrico rege & Lantgrauio ſine hæredibus, quidam de terra fauentes duciſſæ Brabantiæ, filiæ fratris Heinrici Ludouici Lantgrauij olim & beatæ Elizabeth, ipſam vocauerunt; alij vero fauentes Heinrico Marchioni Miſnæ & terræ Orientalis, filio ſororis eiuſdem Heinrici regis, ſimiliter ipſum vocauerunt. Et ſic vocatis, venit duciſſa Brabantiæ ad terram Haſſiæ, & plura caſtra & ciuitates recepit in poteſtatem ſuam; aliquibus tamen caſtris & ciuitatibus recuſantibus. Similiter Heinricus Marchio venit ad Thuringiam, & plura caſtra & ciuitates recepit in poteſtatem; & aliquibus caſtris & ciuitatibus recuſantibus. Tamen quibuſdam placitis celebratis; domina Sophia duciſſa, quicquid iuris in terram Thuringiæ habere debebat, fidelitati Heinrici Marchionis conſobrini ſui commiſit, ne ad extraneos deuolueretur; quouſq; per principes determinaretur, cui de iure cedere deberet, & terram Heſſiæ libere recepit in ſuam iutiſdictionem, & ad Brabantiam redijt.

Digitized by Google

De Heinrico marchione Myſnæ & Lantgrauio Thuringiæ, ſub Wilhelmo rege Romanorum.

CAPVT LV.

HEinricus Marchio Myſnæ & Orientalis, ac Thuringorum Lantgrauius primus, duxit in vxorem Agnetam, de qua genuit duos filios, ſcilicet Albertum & Theodoricum, anno Domini MCCXLIX. Eodem anno ciuitas Wiſſenſe capta eſt, & ſpoliata, & igne conſumpta à comite de Sundeſshuſen.

Anno Domini MCCL, rex Romanorum Wilhelmus comes Holandiæ, electus poſt Heinricum Lantgrauium Thuringiæ, in bello à Friſonibus occiditur. Anno ſequenti, Fridericus olim imperator & depoſitus, adhuc fungens officio imperij, in Apulia miſerrime mortuus eſt, ſine Sacramentis & pœnitentia in Anathematis vinculo.

De ſecunda repetitione terræ Thuringiæ per ducissam Brabantiæ.

CAPVT LVI.

ANno Domini MCCLIII, vacante imperio domina Sophia videns Alemaniam ſtare ſine rege & iudice, ſuper principes iterum veniens ad Thuringiam, ducens ſecum filium ſuum Heinricum puerum ducem Brabantiæ, quem in reditu fecit Lantgrauium terræ Haſſiæ. Nec minime adhuc cõtenta, ſed repetiit terram Thuringiæ, ſeu partem, ab Heinrico Marchione ſuo conſobrino, quam ſuæ fidelitati tradidit & commiſit. Conſiliarij vero Domini Marchionis dixerunt: Domine Princeps, terra Thuringiæ eſt nobilis & opulenta; nõ tradatis nec diuidatis. Et ſi non vult eſſe contenta de Haſſia, vos eſtis potens in Myſna, in partibus Orientalibus, & in Thuringia, & poteſtis ei bene reſiſtere. Et ſi haberetis vnum pedem in cælo, & alium in terra Thuringiæ; illũ de cælo deberetis trahere ad alium, & retinere Thuringiam. Et ſic illa domina inconſolata permanſit, ſolis ciuibus Yſenach ſibi adhærentibus contra Marchionem, & ad terram cum filio properauit.

Quomodo dux Brunſwicenſis cepit epiſcopum Maguntinenſem.

CAPVT LVII.

ANno Domini MCCLV, dux Brunſwicenſis contra epiſcopum Maguntinenſem intrauit Thuringiam, & iuxta vel prope prædium monachorum Volckerode, ſcilicet Boltſtede, & cepit in conflictu Gerhardum epiſcopum Maguntinenſem, & plures comites cum eo & nobiles, & ſpecialiter patruum epiſcopi, ſcilicet comitem de Ebirſtein, quem ob multas contumelias exhibitas duci ſuſpendio interemit.

De amicitia quam contraxit domina Sophia ducissa Brabantiæ cum duce Brunſwicenſi.

CAPVT LVIII.

ANno Domini MCCLVII, adhuc durante diſcordia inter Heinricum marchionem ac Lantgrauium Thuringiæ, & dominam Sophiam & filium ſuum Lantgrauium Haſſiæ, & poſt multa mala perpetrata in terris domina Sophia ducissa cum filio ſuo viribus diffidentes, animoſum principem Albertum ducem Brunſwicenſem, tunc inimicum in Thuringia adiit, & filiam ducis filio ſuo Lantgrauio Haſſiæ deſponſauit, vt eius adiutorio poſſet reſiſtere Marchioni, cui in viribus & potẽtia & diuitiis impar fuit. Vnde ille dux per ſuos aduocatos & cum armigeris de Haſſia multum humiliauit Thuringiam, & maxima damna fecit: & domina Sophia cum auxilio ciuium Yſenacenſ. qui ei adhæſerunt, tria caſtra ædificauerunt *Iſenechisberg. Frowwenberg, Metenſtein*, contra caſtrum *Wartberg* quod in poteſtate ſua habuit Heinricus Marchio, qui etiam contra ciuitatem Yſenach ædificauit caſtrum *Calnberg* prope *Viſchbach*.

De deſtructione ciuitatis Crucenberg per ducissam.

CAPVT LIX.

ANno Domini MCCLIX, domina Sophia cum filio ſuo & adiutorio ducis Brunſwicenſis cepit caſtrum *Cruceberg*, & ciuitatem eiuſdem penitus deuaſtauit. Eodem anno

Digitized by Google

anno abbas in *Reinharduborn* caſtrum *Schovvenberg*, olim ædificatum à primo comite Ludwico cum barba Thuringiæ, & poſtea in fauorem monaſterij Reinhardisborn, ne de hoc moleſtarentur, deſtructum per Lantgrauium Thuringiæ iterum reædificauit: timens ne ab alijs ædificaretur magis potentibus in præiudicium monaſterij: & comiti Hermanno de Henneberg in bona fide, *vterino fratri Heinrici Marchionis ex parte matris dominæ luttæ, quæ primo duxit Theodoricum Marchionem patrem Heinrici, & poſtea Poponem comitem de Henneberg. Qui Hermannus fuit ita propinquus ad poſſidendum terram Thuringiæ, ſicut Heinricus, ſi fuiſſet acceptatus, ſicut fuit alius. Quod videns Heinricus marchio, timēs de caſtro illo malum ſibi & terræ euenire, caſtrum deſtruxit *Schovvenberg*, & caſtra *Luchtenvvaldt*, *Calnberg* prope *Setelſtede*, & plura alia ædificata à nobilibus in Thuringia poſt mortem Henrici regis, tempore vacationis principatus in Thuringia deſtruxit.

De expugnatione ciuitatis Yſenacenſis, & deſtructione caſtrorum prope Yſenach per Marchionem Heinricum.

CAPVT LX.

ANno Domini MCCLXI, Heinricus Marchio habens in ſua poteſtate caſtrum Warcberg & totam terram Thuringiæ, excepta ciuitate Yſenach & quibuſdam caſtris prope, cepit & deſtruxit caſtra *Metenſtem*, *Frovvenberg*, *Yſenachisberg*. Et ciuitatem Yſenacenſem cepit, & aliquos ciues interfecit, qui ius ſuum annihilauerunt, & totam terram Thuringiæ dominæ Sophiæ cedere debere de iure affirmabant, & ipſum Marchionem minime iuſte excludebant. Eodem anno caſtrum inferius in ciuitate ædificatum eſt à Marchione.

Quomodo dux Albertus Brunſvvicenſis captus eſt, adiutor dominæ Sophiæ, & filij ſui Lantgranij Haſſiæ.

CAPVT LXI.

ANno Domini MCCLXIII, Albertus dux Brunſwicenſis, adiutor Heinrici Lantgrauij Haſſiæ, ex continuis plurimorum ſucceſſibus in Thuringia & alibi in tantam deuenit ſuperbiam, vt etiam partes Orientales inuaderet rapinis & incendijs per tres dies, & eccleſias *Nuemberg* & *Meyßburg* nimium grauaret. Hoc audiens Rudolffus Pincerna de Batila, vir potens & bellicoſus in Thuringia, cum centum bonis militibus & armigeris collectis in Thuringia, venit ad partes Orientales, quærens Marchionem Heinricum, & non inueniens ipſum, ſed filios ſuos adhuc iuuenes, ſcilicet Albertum & Theodoricum inuenit in Lyptz. Quos acceſſit increpando eos, quare tanta mala non vindicarent: ipſe enim adduxiſſet centum bonos viros & vltra: quod & ipſi colligerent aliquos: quod & factum eſt. Ibi enim prope Bickin inierunt conflictum cum duce Alberto à mane, ſcilicet ab ortu ſolis vſque ad horam nonam, & dux vulneratus fuit & captus, & comes Heinricus de Anhalt, comes Heinricus de Zwyrin, comes Ioannes de Ebyrſtein, & adhuc de baronibus & bonis nobilibus XII, omnes vulnerati & capti, & de electa militia exercitus quingenti quinquaginta & XVI viri in armis plenis, cum maximo damno ſuo ſcilic. electorum equorum & armorū apparatu, capti ſunt, qui ſe magnis pecunijs liberauerunt.

De compoſitione inter Marchionem Myſnæ, & dominam Sophiam, & filium ſuum.

CAPVT LXII.

INterim dum dux Brūſvvicenſis detentus fuit, tractata eſt ſua liberatio & compoſitio inter Henricum Marchionem & filios ſuos, & inter Sophiam & filium ſuum Heinricum Lantgrauium Haſſiæ, quæ talis fuit, ſc. quod dux deberet dare pro liberatione ſua octo munitiones, ſc. *Eßenvvege*, *Aldendorff*, *VVuzenhuſen*, & alias prope *Werram*, pertinentes ad ducatum Brunſwicenſem, & ſuper hoc octo millia marcarum, & vt domina Sophia, & filius ſuus Heinricus Lantg. Haſſiæ, abrenunciarent omni iuri ſuo quod poſſent habere in terrā Thuringiæ, tunc deberent recipere in ſuam poteſtatem illas octo munitiones: q & factum eſt, & diſcordia quæ durauit per nouem annos, ſedata eſt.

Quomodo Heinricus marchio diuisit terram cum filiis suis.

CAPVT LXIII.

ANno Domini MCCLXV, Heinricus marchio confectus senio, & habens tres principatus, diuisit se cum filiis suis hoc modo. Nam ipse Heinricus pater retinuit terram Mysnensem, Theodoricus filius suus obtinuit terram Orientalem & marchionatum Landisberg, Albertus etiam filius suus terram Thuringiæ obtinuit.

De Alberto Lantgranio Thuringie, vacante imperio.

CAPVT LXIV.

ALbertus filius Heinrici Marchionis Mysnæ ac Lantgrauij Thuringiæ, successit patri in Thuringia, & duxit in vxorem Margaretam filiam Fridericiquondam imperatoris, & genuit ex ea duos filios, sc. Tytzmānum & Fridericum, & vnam filiam quam dedit filio ducis Alberti de Brunswick. Sequenti anno, Albertus Thuringiæ Lantgrauius iuit in Pruſciam contra paganos cum ſigno crucis, & miles effectus eſt.

Anno Domini MCCLXVIII, Ioannes marchio Brandenburgensis in torneamento in Merseburg cum lancea occisus est, & Theodoricus Burggrauius de Kirchberg in fluuio Sala, in reditu de eodem torneamento, cum tribus armigeris submersus est. Eodem anno, Agnes marchionissa Mysnæ vidit in somnis angelum sibi propinantem in scypho aureo vinum amarum, & postea in breui defuncta est. Eodem anno, fratres Prædicatores celebrauerunt primum capitulum in Ysenach, præsente domino Alberto Lantgrauio cum Margaretha consorte sua.

Quomodo vxor Alberti Lantgrauij furtiue de nocte recessit de Wartberg.

CAPVT LXV.

ANno Domini MCCLXIX, Margareta vxor Alberti Lantgrauij, persecuta à marito, propter vnam de pediſſequis suis Kunnem de Ysenbergen concubinam vsque ad mortem. Quod intelligens, & se in periculo mortis videns, deosculatis filiis suis & paruulis, de nocte per suos fideles submissa est cum funibus per murum castri Warcberg, & deducta in Kreienberg, vbi abbas Hersfeldensis eam reuerenter recepit, & deduxit eam vsque in Fuldam, quam & abbas Fuldensis reuerenter recepit, & eam deduxit in Franckfort. Vbi ciues, cum scirēt eam esse filiam imperatoris quondā domini suorum, honorifice receperunt, & reuerenter tenuerunt, ac laute procurauerunt. Sequenti anno feliciter obiit, & ibidem sepulta est.

Quomodo Westphali intrauerunt Hassiam contra Heinricum Lantgrauium Hassie.

CAPVT LXVI.

ANno Domini MCCLXX, Westphali de episcopatu Padirbornensi intrauerunt Hassiam contra Heinricum Lantgrauium, & plura damna fecerunt, & ex ipsis Westphalis occisi sunt centum quinquaginta quinque, & captiui ducti sunt centum & XX. Qui dederunt pro liberatione magnas pecunias.

De occisione abbatis Fuldensis per suos vasallos.

CAPVT LXVII.

ANno Domini MCCLXXI, abbas Fuldensis Bertholdus occisus est in suo oratorio infra Missam à suis vasallis, scilicet de *Steinawe*, de *Schenkenwalt*, de *Brantawe*, de *Eberstein*: qui omnes diuersis modis mala morte mortui sunt, & castra eorum destructa.

De electione Rudolffi de Habsburg regis Romanorum.

CAPVT LXVIII.

ANno Domini MCCLXXIII, postquam vacauit imperium per XXII annos & consistibiliter steterit, electus est in regem Romanorum in Franckfort Rudolffus comes de Habsburg. Eodem anno, obsessum est castrum Dornberg & ciuitas Almstete, per Albertum Lantgrauium Thuringiæ.

Drese-

Digitized by Google

Decollatio filiæ Hassiæ Lantgrauij.

CAPVT LXIX.

ANno Domini MCCLXXV, dux Bauariæ propter quandam suspicionem fecit decollari vxorem suam, filiam Heinrici Lantgrauij Hassiæ, nimis præcipitanter. Cuius innocentia postmodũ miraculosè ipsi duci & suis est diuinitus publice ostensa. Vnde in emendam rei gestę male compulsus est ędificare monasterium *Forstenvvalde*, prope Monacum ordinis Cistercienſis. Eodem anno, Theodoricus Marchio de Landisperg comprehendit raptores XXXIV, quos decollari fecit.

De captione Theodorici Marchionis de Landisberg, & Friderici filij Alberti Lantgrauij Thuringiæ.

CAPVT LXX.

ANno Domini MCCLXXVI, episcopus Magdeburgensis, cum fratre suo Marchione de Landisperg, Thuringiam intrauerunt, quos Albertus Lantgrauius turpiter fugauit de terra. Propter quam confusionem episcopus se in dolo composuit cum Lantgrauio, fingens se magnum amicum. Et postea aliquibus annis transactis, vocato Lantgrauio Thuringiæ Alberto, & fratre suo Theodorico Marchione de Lãdisberg, ad obsidionem castri vnius, & nocturno tempore irruens super eos adhuc in tẽtoriis, & cum multis suis iacentibus bona fide & amicitia, eos ceperunt cum multis comitibus & nobilibus de Thuringia, & de terra Orientali numero plus quam ducentis. Albertus vero Lantgrauius Thuringiæ ibi nô fuit, sed misit filium suum Fridericum, qui captus & detẽtus in castro *Crippen*. Et nocturno tempore fortunaliter liberatus recessit, & quidam cum eo.

De discordia inter Albertum & filios suos.

CAPVT LXXI.

ANno Domini MCCLXXXI, grandis displicentia & discordia orta est, inter Albertum Lantgrauium Thuringiæ, & filios suos Fridericum & Tytzemannum, propter persecutionem matris mortuæ, factam propter concubinam Kunnẽ Ysenbergensem loco eiusdem assumptam, etiam viuente vera matre; Erffordensibus astantibus Alberto, & aliquibus nobilibus terrę cooperantibus filiis. In qua guerra captus est episcopus quidam domus Teutonicæ cum armigeris à filiis Lantgrauij, & detentus in *Slacheym*. Et postea accidit in quodam conflictu, quod Fridericus filius Lantgrauij fuit captus à quodam comite de *Kuernberg*, & præsentatus patri, & detentus in castro *Warcberg* per annum. Et postea per familiares suos, nocturno tempore furtiue castrum intrantes, ereptus est; ablatis inde omnibus quæ deferri poterãt. Eodem anno, ciuitates Tusciæ & Lamparchæ miserunt solennes nuncios ad Fridericum filium Alberti Lantgrauij, petentes vt dignaretur eis præesse, & eos defendere contra inimicos.

De morte Theodorici Marchionis fratris Alberti Lantgrauij.

CAPVT LXXII.

ANno Domini MCCLXXXII, obiit Theodoricus marchio de Landisberg & Orientalis, filius Heinrici Marchionis Mytnæ senioris, relinquens filium, scilicet Fridericum nominatum Tuto, qui aliquibus temporibus transactis litigauit cum episcopis Nuemborgensi & Merseborgensi, & mortuus est sine hærede. Cui successit in principatu Tytzemannus patruus suus, filius Alberti Lantgrauij Thuringiæ, frater Friderici.

Quomodo Albertus nisus est exhereditare filios suos.

CAPVT LXXIII.

ANno Domini MCCLXXXVII, adhuc durante discordia inter Albertum Lantgrauium Thuringiæ & filios suos venit Rudolffus rex ad Thuringiam, & pacificauit eos. Tamen pace non obstante, Albertus dolẽs de malis à filiis suis illatis, volens eos exhæreditare, vocauit filium suum Albertum natum de concubina sua, scilicet Kunne de Ysenberg, quam legitimari sibi fecit, & dedit ei castra *Teneberg*, *Brandeberg*, *Braytenbach*, *Brandenfelß*, *Wildencke*, cum aduocatiis ad eadem castra pertinentibus. Et plura alia dedisset ei in damnum filiorum suorum legitimorum, si domini terrarum non obstitissent.

Digitized by Google

Albertus Lantgrauius captus est à filio.

CAP. LXXIV.

ETiam eodem anno, Albertus Thuringiæ Lantgrauius captus est à filio suo Friderico, & aliquo tempore ab eo detentus est: sed per intercessiones nobilium & ciuitatum, & principaliter per mandatum regis Rudolffi, liberatus est.

De morte Henrici Marchionis Myssnensis.

CAPVT LXXV.

EOdem anno mortuus est Henricus Marchio Myssenensis, pater Alberti Lantgrauij Thuringiæ, ætatis suæ anno LXX, vel circa; cui successit Fridericus filius Alberti.

De castris destructis in Thuringia.

CAPVT LXXVI.

ANno Domini MCCXC, Rudolffus rex Romanorum veniens in Erffordiam, & vocauit plus quam XL principes seculares & spirituales, & multos comites & barones de tota Alemania; districte præcipiens vbiq; pacem seruari sub pœna capitis. Et quia in Thuringia propter discordiam Alberti Lantgrauij & filiorum, scil. in Thuringia nobiles fuerunt diuisi & partiales, & multi raptores interim surrexerunt; ideo rex præcepit destrui loca raptorum. Et factum est, quod milites regis cum populo Thuringię circuibant terram Thuringiæ, & destruxerunt fere LXVI munitiones, scil. castra & curias, domus muratas in villis, & quoscunq; raptores inuenerunt, occiderũt. Et accidit, quod in *Ilmena* comprehenderunt XXIX raptores, quos ad Erffordiam duxerunt. Et rex, sedens pro tribunali personaliter, præcepit sententialiter, extra muros eiusdem ciuitatis decollari. Eodem anno, Albertus Lantgrauius Thuringiæ, in festo dedicationis beatæ Mariæ in monte sancti Petri Erffordiæ præsente Rudolffo rege, creauit XVI nouos milites, ac singulis singulos gladijs & cingulis deauratis præcingente, in præsentia multorum: quibus dedit multa bona, quia fuit prodigus, & multa expendit in odium filiorum legitimorum. Et cum rex Romanorum recedere vellet de Thuringia, vbi curiam suam habuit quasi per annum; commisit vices suas cuidam militi dicto de *Bramberg*, qui auctoritate regali violatores pacis & raptores coerceret. Et abijt ad partes Orientales, resumens imperiale castrum *Aldenberg*, quod Heinricus Marchio Myssnensis mortuus, & filij multo tempore loco pignoris ab imperio habuerunt.

De morte regis Rudolffi, & de electione comitis Adolffi de Nassawe in regem.

CAP. LXXVII.

ANno Domini MCCXCI, Rudolffus rex Romanorum obijt; & sequenti anno electus est in regem Adolffus comes de Nassawe in Franckfort. Eodem anno monasterium in Reinhardisborn incineratum est ex toto per malefactores.

De venditione terræ Thuringiæ contra voluntatem heredum, & de malis.

CAPVT LXXVIII.

ANno Domini MCCXCIII, Albertus Lantgrauius Thuringiæ habens filios suos legitimos multum exosos, plura bona in Thuringia vendidit contra voluntatem filiorum & finaliter vẽdidit Thuringiæ principatum regi Adolffo comiti de Nassowe, successori Rudolffi: reclamantibus filijs, Friderico & Tyzemanno, & viriliter se opponentibus cum suis fautoribus. Rex autem Adolffus veniens ad terram Thuringiæ receptandam quam emerat, recepit plures ciuitates & castra. Plures astiterunt filijs, & restiterunt regi hostiliter. Quod videns rex, congregato magno exercitu crudelissime egit in Thuringia, totam terram deuastãs incendijs & rapinis, nulli hominum parcens, nec viduis, nec pupillis, nec ecclesijs, nec ecclesiarum rebus, nec sacerdotibus, nec monasterijs sanctimonialium; sed sponsas Christi violantes, ac Thuringiam in maximas miserias ponentes. Multi tamen de his flagitiosis hominibus occisi sunt furtiue hinc inde à castellanis Thuringiæ. Deinde cum regis exercitus victualibus deficerent, & rex sentiens exercitus sui detrimentum, se ad ciuitatem Molhusen recepit. Et quia quamplures de exercitu violentias in ciuitate fecerunt; ciues ad arma cucurrerunt, & inquietos seu cruentos satellites percusserunt & occiderunt, ita quod rex vix euasit.

euaſit. Deinde rex intelligens maiorem exercitum, ad terram Orientalem & Myſenẽſem quam occupabant filij Alberti prædicti, ſe conuertit, & eodem modo deuaſtauit, & cepit plures ciuitates, & maximas crudelitates exercuit in homines. Et (quod pudet dicere) braccæ & caligæ fuerunt hominibus extractæ. Et ſic deuaſtatis terris Myſnæ Orientalis & Thuringiæ, & pluribus caſtris ciuitatibus expugnatis & deſtructis, & ſpecialiter *Cruceberg*, & *Franckenſtein* in Thuringia per 4 annos continuos.

De morte Adolphi regis, & electione Alberti.

CAPVT LXXIX.

TAndem idem rex crudelis & tyrannus maximus in ſui pœnam apud Wormatiam per Albertum ducem Auſtriæ, filium Rudolfi quondam regis, occiditur. Et idem occiſor in regem eſt electus & conſecratus, anno Domini MCCXCVIII.

Albertus Lantgrauius Thuringiæ, & Fridericus filius
ſuus duxerunt vxores.

CAPVT LXXX.

MOrtuo Kunne de Yſenberg concubina Alberti, & filio Alberto ſepulto ad ſanctã Catharinam, à quibus totum malum prænarratum in terris euenit, Albertus Thuringiæ Lantgrauius duxit in vxorem *Alheiden*, relictam comitis de *Arnshowe*, pecuniosam multum. Et Fridericus filius eius, tunc Marchio Myſnenſis, duxit in vxorem filiam eiuſdem Alheidam nouercæ ſuæ, virginem pulcherrimam.

Anno Domini MCCCIII, caſtrum Hoffgarten funditus eſt deſtructum per dominos terræ & Erffordenſes. Eodem anno Iudæi in Wiſſenſe occiderunt occulte filium eiuſdem Caſtrenſis nomine Conradum: propter quod malum Iudęi per totam terram occiſi ſunt. Sequenti anno ciues Erffordenſes ceperunt caſtra Borggrauij de *Kirchberg*, ſc. *Griffenberg*, *Vvintberg*, *Kirchberg*, *Leyſten*: & ob gratiam & petitionem aliquorum reddiderunt *Brinſſenberg*; aliam terram deſtruxerunt. Eodem anno comes Heinricus de *Honſtein*, congregata electa militia Thuringiæ partes Buchouiæ intrauit contra abbatem Fuldenſem. Quod cũ innotuit aduocatis, congregatis ciuibus, ruſticis & alijs quos habere poterant, comitem Heinricum de *Honſtein* & *Bichelingen*, cum multis alijs ceperunt, qui poſtea multis pecunijs ſe redemerunt.

Quomodo Albertus rex impugnauit Thuringiam.

CAPVT LXXXI.

ANno Domini MCCCVI, ciuitas Yſenach, & quædam ciuitates in Thuringia, quæ propter contractum, factum per Albertum Lantgrauium & regem Adolffum, ſe regno Romano per fœdus & iuſiurandum ſeu homagium ſubdiderunt; infeſtatæ à filijs Marchionis hoſtiliter & frequenter, qui totam terram Thuringiæ petiuerãt tanquam hæreditatẽ paternam & auxilium regis poſtulabant & cõſilium pluribus literis & ambaſiatoribus. Tãdem rex Albertus, veniens in Fuldã cũ multis principibus ibidẽ vocatis, vbi Albertũ Lantg. Thur. de emptione terrę Thur. pro imperio amouit; & de filiorũ ſuorum contumacia ipſum grauiter corripuit: quos vtiq; cõpeſcere ibi publice condixit, tempore ſibi opportuno: ſicut & poſtea fecit, mittendo aliquos capitaneos in Thuringiam, qui multa mala terræ intulerunt. Eodem anno, ciues Yſenacenſes tantum infeſtati ſunt per filios Lantgrauij; timentes tradi, caſtrum in ciuitate eorum de voluntate Alberti Lantgrauij, data ſibi pecunia, funditus euerterũt: ſimiliter turres in eccleſia Mariæ annexas muro ciuitatis. Etiã ciues Yſena. timẽtes quod Adelheid vxor Alberti Lantgrauij traderet caſtrum Warcberg Friderico, filio Lantgrauij genero ſuo, quem maxime diligebat; obſederũt caſtrum cum aduocatis regis, & contra caſtrum Warcberg reædificarunt montem qui dicitur Yſenechisberg, vbi olim fuit caſtrum; & Albertum cum vxore ſua reſidentes in caſtro Warcberg ad magnam inopiam victualium deduxerunt. Hoc audiens Fridericus filius Lantgrauij, precibus vxoris ſuę cuius mater erat in caſtro Warcberg, & etiam ne caſtrum tam nobile perderetur, auxilio ſororij ſui ducis Brunſwicenſis victualia adduxit, & ciues inde fugauit; & regis aduocatum, nobilem de *Vvilnowe*, fratrem abbatis Fuldenſis, cepit; & in vinculis in Warcberg

coniecit,vbi mortuus est, & sepultus in conuentu Prædicatorum. Postea vero Fridericus tantum Marchio Mysnensis,& filius Lantgrauij Alberti,per promotionem vxoris Alberti,cuius filiam habuit in legitimam castrum Warcberg obtinuit, & cõsequenter de illo castro totam terram Thuringiæ , & patrem tuum amouit, qui præbendarius in Erffordia factus est ciuium,quibus multa bona prius in odium filiorum suorum vendidit;nouercam suam & vxorem propriam in Warcberg locauit,& honorifice tenuit.

De Friderico Marchione Mysnæ & Lantgrauio Thuringiæ sub rege Alberto.

CAPVT LXXXII.

FRidericus Thuringiæ Lantgrauius & marchio Mysnensis,filius Alberti Lantgrauij Thuringiæ,patre suo amoto,potẽs in Thuringia effectus est,anno Dom. MCCCVII. Eodem anno,Rex Albertus dux Austriæ audiens Fridericum Marchionem Mysnæ,& Thuringiæ vicisse aduocatos suos,congregauit exercitum magnum de Austria,Bauaria,Sueuia,Bohemia, & misit ad partes Orientales contra Fridericum Marchionem Mysnæ,& contra Tizemannum Marchionem de Landisberg, fratrem eiusdem Friderici. Et factus est conflictus prope villam Lucka, & exercitus regis Romanorum cecidit,& filij Lantgrauij victoriam obtinuerunt,& plures occiderunt,videlicet trecentos & LX,& plures captiuos duxerunt. Quod audiens rex Albertus cum Petro Archiepiscopo Maguntinensi congregato magno exercitu Thuringiam intrauit tempore messis:multa damna in terra fecit. Et per interpositas personas multa placita cum Friderico habita sunt propter captiuos, sed nihil conclusum fuit, nisi quod Fridericus vellet haberere pecunias pro captiuis. Quapropter rex ad propria reuersus,& in reuersione Stephanus dux Bauariæ sibi occurrebat,& plures de exercitu suo occidebat, & plures cepit,& rex fugam in Nornberg dedit.

Eodem anno ciuitas Pegauia cum egregio monasterio sancti Iacobi ordinis sancti Benedicti,incinerata est & spoliata per Tizemannum Marchionem de Landisberg ac Thuringiæ Lantgrauium,ex eo quod abbas fouebat partem regis , cius abbatis erat ciuitas.

Obijt eodem anno Tyzemannus Lantgrauius & orientalis Marchio frater Friderici in Liptz,apud fratres Prædicatores sepultus. Cuius morte frater eius Fridericus videlicet audita aduocatis eiusdem Titzemanni multas pecunias dare promisit, sicut: & fecit in Thuringia:& factus est potens Marchio Misnæ & Orientalis, & Thuringiæ Lantgrauius. Et hæc tractata sunt in Frffordia in monte sancti Petri, comitibus & nobilibus ad hoc literatorie vocatis.

De morte regis Alberti,& reconciliatione ciuium Ysenacensium.

CAPVT LXXXIII.

ALbertus Rex Romanorum adhuc pulsatus ciuibus Ysenacensibus, qui soli restiterunt Friderico prædicto,audiens omnes aduocatos &, omnes nobiles terrarũ Thuringiæ & Orientalis esse confœderatos cum Friderico , misit literas ad ipsos, quas minime curauerunt. Quapropter commotus propoluit congregare exercitum magnum & redire in Thuringiam. Interim à patruo suo Ioanne duce Austriæ,quem exhereditare nitebatur,& solis filijs suis ducatum & dominia appropriare,occiditur,& sepultus in Spira,sicut & prædecessor suus. Cuius mortem audientes ciues Ysenacenses , attoniti sunt,& omni gaudio & solatio destituti. Sed aliquibus nobilibus mediantibus , ciuitatem Ysenacensem Marchioni dederunt, Friderico videlicet , & se ei subdiderunt, & castrum reædificare quod destruxerunt,in ciuitate promiserunt. Et sic potens factus est Fridericus prænominatus super terras Thuringiæ, Orientalis & Mysnæ, & super nobiles & ciuitates arripuit iter ad partes orientales,& ciuitates terræ Plisnæ, scilic. *Aldenberg,|Zwickaw,Kemlitz*,&c.ad imperium pertinentes,suo dominio sub iugauit,& tenuit loca damnorum &expẽsarum. Et postea fecit generalem pacem per omnes terras suas,quam iurauerunt nobiles & ignobiles. Acta sunt hæc,anno Domini MCCCVIII.

Eodem anno, electus est in regem Romanorum Heinricus comes de Lutzenberg apud Franckfort.

De d. scor-

De discordia magna inter Marchionem & Erffordenses.

CAP. LXXXIV.

ANno Domini MCCCIX, orta est magna discordia inter Fredericum Lantgrauium Thuringiæ & Marchionem Mysnæ,& Erffordenses, ex eo quod ciues multas iurisdictiones,& aduocatias in villis circumquaq; adiacentibus ciuitati comparauerunt ab Alberto patre suo contra voluntatem suam, quas Fridericus repetiuit. Effordensibus vero resistentibus,& habitis multis placitis sed incassum;tandem stratę publicæ impediebantur,& spoliabantur inducentes aliquid ad ciuitatem contra prohibitionẽ factã. Erffordenses vero cum turma magna exiuerunt,& castra marchionis,sc. *Adirsleybin* & *Vtensleten* destruxerunt. Hanc violentiam & præsumptionem audiens Marchio, vocatis iudicibus terrę sedit pro tribunali in *Metilhusen*, volens condemnare Erffordenses sententialiter propter excessus. Erffordenses hoc intelligentes processionaliter ab omni clero ciuitatis & religiosis ante portam ciuitatis deducti cum magna turma ciuium exiuerunt,& Marchionem cedere de iudicio compulerunt. Secundario vero rediit Marchio ad eundem locum,magis munitus populo,& iterum Erffordenses exiuerũt contra Marchionem cum gaudio. Marchio vero hoc audiẽs, præcepit suis sub pœna capitis,q; nullus deberet eximere gladiũ, sed tales rustici deberẽt cum baculis sumptis de sepibus baculari,& equorum pedibus calcari. Erffordenses videntes tantũ animũ in aduersarijs suis,fugam inierunt,& multi ex eis capti fuerunt. Postea Erffordenses,coniuratione facta cum Hermanno comite de Wymar & ciuibus Molhuss & Northuss,cũ multis alijs armigeris se tutauerunt, & incendijs & rapinis terram Marchionis inuaserunt, nec festiuis diebus nec ecclesijs pepercerunt, nimium grauantes monasteria & canonicos in ecclesia Erffordensi, in domibus armigeros locantes. Quapropter ex vltione diuina in die Ascensionis domini, Capitaneus eorum cum LXX armigeris captus est cum magno apparatu equorum & armorum: & consimile factum fuit in villa Zymmer, vbi multos perdiderunt. De quo Erffordenses in tantam pusillanimitatem fuerunt attracti quod resistere ammodo non attentabant. Vnde Marchio cum expeditione valida ciuitatẽ *Vrbe* & *Vymar* obsidebat,& ipsum comitem ad deditionem compulit,anno Domini MCCCXI. Inde aggressus est ciuitatem Erffordensem: & castrum ponens in villam Hocheym ꝓpe ciuitatem,& hortos & domos extra murũ igne & ferro destruxit. Postea omnia vineta circumposita succendi fecit,& postea Marchio exercitum dimisit. Erffordenses videntes se nimis opprimi,auxilium regis Romanorum inuocauerunt. Qui misit eis vnum militem nomine de *Nornberg*. Insuper & Ioannem fratrem Lantgrauij Hassiæ vocauerunt. Qui simul congregati villas *Rinckoleibin* & *Someringen* rapinis & incendijs vastauerunt, anno Domini MCCCXII. Et quia nihil dignum memoriæ agere potuerunt, propter resistentiam magnã quam habuerunt à Marchione; ideo Lantgrauius Ioannes & Capitaneus regis ad sua propria sunt reuersi. Deinde magna est orta dissensio in ciuitate, inter communes & diuites. Nam varijs damnis & oppressionibus ad tantã infamiam & pusillanimitatem deuenerunt, quod quatuor vel tres armigeri in equis ad fossatum vel ad portas ciuitatis venirent, vel aliquos ad valuas persequentes. Tandem Erffordenses,communitate & defectu pauperum cogente,pacem à Marchione expetunt, & cum magna summa pecuniæ obtinuerunt. Similiter Molhusen & Northusen: insuper Erffordiensibus petentibus quædam iura quæ pater Marchionis concesserat, penitus in nihilum sunt redacta. Anno Domini MCCCXVI, acta sunt hæc Et quia talis discordia durauit per VII annos, absque discordia præcedenti regis & filiorum Lantgrauij; tunc terra mansit inculta ab incolis;nec arari poterat, nec seminari. Ideo subsecuta fuit fames valida: & multi homines fame perierũt vbique, & specialiter in Erffordia, ad quam multi declinauerunt propter victualia, & ibi mortui sunt,& in carrucis de plateis educti ad sepulturam. Etiam stratæ ad Erffordiam propter discordiam vndique replebantur vrticis & herbis crescendo, quia viæ à transeuntibus vix poterant videri,quia guerræ & discordiæ durauerũt vltra VII annos, quia inceperunt anno Domini MCCC. Et nota quod licet annus decimus superius non sit positus propter historias recitatas & successum,attamen hic ponitur, ne error videatur.

Digitized by Google

De primogenito Friderici Marchionis.

CAP. LXXXV.

ANno Domini MCCCX, Marchio Fridericus congregato exercitu resedit in villa Tungede, disponens iter in Buchoniam contra abbatem Fuldensem. Quo tempore natus est ei filius in Gotha, de quo tantum gauisus fuit, quod expeditionem dimisit.

De discordia inter Marchionem Mysnæ & Brandenberg. & de captiuitate Marchionis Mysnensis, & eius liberatione.

CAP LXXXVI.

ANno Domini MCCCXII, facta est discordia inter Marchionem Woldemarum de Brandenburg, & Fridericum Marchionem Mysnæ. Qui inter se multa damna, cædes hominum, rapinas, & incendia faciebant. Tandem peruenitur ad pugnam, & Fridericus Marchio Mysnensis captus abducitur. Hoc audientes Erffordēses, quorum discordia cum Marchione Mysnæ adhuc durauit; (de qua supra dictum est) castrum Marchionis *Rinckeleybin* per mensem ab eis obsessum, nō sine magnis expensis & cum graui discrimine suorū ceperunt & destruxerunt. Similiter abbates Fuldensis & Hirsfeldensis interim destruxerunt castra *Rotinberg* & *Breytenbach*. Hoc intelligens per nunciū in captiuitate, talia castra esse subuersa; vt se vindicare posset, pro liberatione sua, quantū poterat, laborabat. Vnde tractatum fuit, quod pro liberatione sua deberet dare filiam suam Elizabeth Alberto de *Kochin* comiti, filio fororis Marchionis Woldemari, in vxorem, quæ adducta fuit statim ante liberationem; deinde deberet dare plures ciuitates & castra in terra Orientali sitas, (& nominatę fuerunt) & super has terram Plysnensem totam. Hoc factum fuit, quod ad mandatū Marchionis Friderici Mysnēsis aduocati præsentauerunt ciuitates terræ orientalis Alberto comiti de Kochin, cōmissario Marchionis Woldemari. Postea Marchio Mysnensis hoc idē fieri mandauit aduocatis terræ Plysnensis. Sed renuerunt, dicētes mandatū domini sui, nisi viua voce sanoq; corpore illud eis præciperet, minime se expelere. Quapropter termino ad hoc deputato, Marchio Mysnensis Fridericus ad illud præcipiendum ab hostibus ad terrā propriam adducitur. Sed à suis aduocatis cum validas tetendissent insidias, capitur & comes de Kochin cum omnibus suis: & in Altenberg deducunt. Grates igitur suis de hoc facto refundens, & de sua liberatione non modicum gaudebat. Munitionesq; orientales, hostibus subactis, valida manu anno sequenti re obtenta denuo possidebat. Et comes de Kochin si liberari debebat, oportebat, quod suam filiam adhuc virginem & iuuenculam cum magna summa pecuniæ restitueret; quod & factum est. Et sic pacificatus cum Marchione Voldemaro Thur. intrauit, & contra Erffordenses & abbates prædictos debellauit, sicut prius.

De morte Alberti Landtgrauij Thuringiæ patris Friderici.

CAPVT LXXXVII.

ANno Domini MCCCXIIII, Henricus imperator in Tuscia moritur, in ciuitate Pisana sepelitur. Eodem anno, electi fuerunt in Franckenforth dux Bauariæ Ludouicus, & dux Austriæ Fridericus, ex partibus duabus, qui inter se nouem annis hostiliter dimicauerunt. Tandem dux Ludouicus Bauariæ per conflictum obtinuit. Et nota, quod idem dux Fridericus Austrię captus à Ludouico Bauaro. Et cum multis annis, x videlicet, detentus esset, tandem liberatus multo detrimento bonorum suorum, veniens ad propria, post breue tempus scilicet anno Domini MCCCXXXIII, à pediculis consumptus est miserabiliter. Frater vero eius dux Lupoldus præsumptuose volens videre diabolum, citatum à quodam nigromantico, & cum in forma nigri hominis appareret, & deformis, & cum dux vidisset, dixit *Satis est*, & deductus ad lectum mortuus est. Eodem anno scilicet superius posito, MCCCXIIII, adhuc durante discordia inter Fridericum Marchionem & Erffordenses, Albertus Lantgrauius Thuringiæ, pater Friderici obijt in Erffordia in multa egestate & miseria, & sepultus est in ecclesia beatæ Mariæ virginis, anno ætatis suæ LXIIII, de quo narratur quod multum fuit liberalis,

imo

imo prodigus. Et cũ in Erphordia à ciuibus esset cum decem personis prouisus; omni die quandocunque sibi nobiles occurrebant, illos inuitabat. Et prouisori suo dixit, Dic ciuibus vt præbendas pro duobus vel aliquando pro tribus diebus nobis mittant. Et sic de crastino nihil cogitabat, & finis malus sequebatur, pro vt motis est talium.

Quomodo militaris quidam propter inutilis mortuus est.

CAPVT LXXXVIII.

ANno Domini MCCCXX, Fridericus Marchio quendam nobilem *Albertum Kant* pro aliquibus triuolis verbis prolatis, dicens hæc verba: *Este domini, si promoui vos ad terras principatuum vestrorum, ego etiam inueniam vias vos amouendi*; turri mancipauit qui mortuus est & sepultus in conuentu prædicatorum in Ysenach. Eodem anno, Fridericus marchio ac Landgrauius Thuringiæ dedit filiam suam Elizabeth, prius desponsatam comiti de Kochin, (vt dictum est) Henrico Landgrauio Hassiæ. Eodem anno, valida fames per tres annos durauit, & multi fame perierunt in ciuitatibus & villis, & iacebant in publica strata exanimes. Vnde Erphordenses foueam extra ciuitatem fecerunt, & eos sepelierunt.

De morte Episcopi Magdeburgensis.

CAPVT LXXXIX.

ANno Domini MCCCXXXI, ciues Magdeburgenses multas iniurias fecerunt Episcopo suo Borchardo. Tandem auxilio Friderici Marchionis compulsi sunt ad recipiendum ipsum, & homagium sibi facientes, & cum solennitate ipsum introduxerunt ad ciuitatem, & postea ipsum occiderunt. Eodem anno, Fridericus Marchio in terra Orientali & Plisnensi multa castra cepit; & aliqua retinuit, & aliqua destruxit. Eodem anno, Marchio inexpugnabile castrum scilicet Raspenperg destruxit, & castrum Eckersberg, quod erat *Beringeri de Schidingen*, expugnauit.

De morte Marchionis.

CAPVT XC.

ANno Domini MCCCXXII, Fridericus marchio Misnensis & Orientalis, ac Thuringiæ Landtgrauius, tactus morbo apoplexiæ, & tribus annis semiuiuus iacuit, non loquens: & anno MCCCXXV mortuus est, & sepultus apud sanctam Catharinam in *Ysenach*, extra muros, ætatis suæ anno L. Eodem anno *Wetzlo de Barbenewe* & Otto de *Schutirheym* quendam electum in archiepiscopum ceperunt in strata publica, & ipsum in Brandenfels captiuum duxerunt, vbi mortuus fuit, & sepultus in Ysenach apud fratres Minores.

De Friderico secundo March. Misnensi & Landgrauio Thuringiæ.

CAPVT XCI.

FRiderico prænominato defuncto, successit Fridericus filius eius, ætatis suæ anno xv, cui adhuc patre viuente desponsata fuit filia Ioannis regis Bohemiæ, & sibi adducta in Warckberg, quam (vt decuit) in omni reuerentia tenuit ibidem per sex annos, & postea eam virginem castam patri ad Bohemiam remisit, & duxit in vxorem Mechtildam filiam Ludouici imperatoris ducis Bauariæ in Nornberg, anno Domini MCCCXXVIII, de qua genuit quatuor filios, scilicet Fridericum, Balthazarum, Ludouicum factum episcopum in pluribus locis, & Guilhelmum; item duas filias, quarum vna duxit Fridericum Burggrauium de Nornberg, alia facta est Sanctimonialis in *Sazelitz*.

De captiuitate nobilium in Driuordia.

CAPVT XCII.

ANte illud tempus, anno videlicet MCCCXVII, imperator, socer Friderici Marchionis, iuit in Romam pro coronatione: & fuit ibi & in confinibus plus quam per annum, & genuit ibi filium, quem nominauit Romanum.

Eodem anno capti fuerunt Fridericus & Hermannus de Driuordia, per Fridericum de *Wangenheim*, & aduocatos Marchionis. Qui quia raptores fuerunt & toue-

Digitized by Google

bant,vnde ne occiderentur detenti ſunt in Wangenheim,& plures cum eis. Alij ante ducti ſunt in Gotha,& ſuſpenſi. Qui autem ſuperuixerunt,innumerabili pecunia data vix mortis ſupplicium euaſerunt. Et aliquibus annis tranſactis,iidem de Driuordia nõ ceſſauerunt à malis. Ideo Epiſcopus Moguntinus,Lantgrauius Haſſiæ, marchio Miſnenſis,caſtrum & ciuitatem Driuordia obſederunt,& ceperunt anno Domini MCCC·XXVIII.

Item anno Domini MCCC XXIX,Ludouicus imperator filium ſuum Ludouicum primogenitum fecit Marchionem Brandeburgenſem.

De diſcordia inter Marchionem & Erffordenſes orta de duobus Epiſcopis.

CAPVT VIIC.

ANno Domini MCCC XXX, mortuo Matthia archiepiſcopo Moguntinenſi, canonici elegerunt Epiſcopum Baldewinum Treuerenſem, cui adhæſerunt Erffordienſes. Econtra dominus papa dedit Henricum de Veraneberg præpoſitum Bunnenſem, & orta eſt diſcordia magna in diœceſi. Nam aliqui adhæſerunt vni in Thuringia,& aliqui alteri:& fuerunt partes in terra & in ciuitatibus inter laicos & clericos. Et Erffordenſes qui adhæſerunt electo,habuerunt aliquos clericos qui adhæſerunt dato à papa ſuſpectos, & ceperunt eos, imo aliquos occiderunt: nec ad preces Balduwini Epiſcopi electi detentos in vinculis abſoluere volebant: propter quod malum eos excommunicauit,& excommunicari fecit. Et Fridericus marchio contra eos & quam plures alios nobiles in Thuringia concitauit. Tandem aliquibus annis tranſactis, Erffordenſibus in ſua pertinacia manentibus, Fridericus marchio, ob fauorem Eccleſiæ Dei & Epiſcopi Moguntini,& ad mandatum imperatoris,collegit aliquẽ exercitum:& in Metilhuſen villam venit, volens ibi ſedere pro tribunali,& tanquam publicus hoſtis cleri & terræ ciues ſententialiter condemnare. Sed ciues cum turma magna ciuitatem exiuerunt,& March. de iudicio fugauerunt. Propter quam contumaciam & proteruiam, cepit eos vndique perſequi incendiis & rapinis. Hoc videntes, conſpirauerunt cũ comitib. terræ de *Keuernberg*,de *Wymar*,de *Buchelingen*,de *Rotenberg* qui eos iuuerunt. Et hi ſentientes,ſe nimis à March. perurgeri, Erffordenſes dimiſerunt, & ad marchionem ſe cõtulerũt. Quod videntes Erffordenſes aliunde ccc lanceas conduxerunt, & cum Hẽrico de Blãckenhayn capitaneo eorum ciuitatem exiuerunt, & villas marchionis circa *Nenenmarck*,*Batilſtede*,*Gotha*,*Tungubrucken* rapinis & incendiis deſtruxerunt. Tandem venerunt ad oppidum *Cranchfeld*,quod erat comitum de Schwartzberg,& ciuitatem incenderunt, & plus quam LX homines perierunt. Et poſt hoc ad propria Erffordenſes ſunt reuerſi.

Nota, quod imperator Ludouicus in Warchberg, anno Domini MCCCXXXIII. & treugas fecit cum marchione Friderico,& cum ciuitatibus Erffordenſi, Molhuſenſi vſque ad duos annos. His finitis ciuitas fuit obſeſſa,prout infra patebit.

De vento magno, & de obſidione ciuitatis Erffordenſis.

CAPVT VIC.

ANno Domini MCCCXXV,ventus validus fuit, qui in ciuitatibus & villis, caſtris, campis & nemoribus,innumerabiles ruinas fecit. Eodem anno, Baldewinus electus Maguntinus intrauit Thuringiam contra aliquos nobiles qui adhæſerunt ſuo aduerſario,& obſedit *Tullet*,& magnum populum poſuit de voluntate Friderici de Wangenheim in Wangenheim contra Erffordenſes, occulte ſperans quòd ciuitas Erffordia ſibi per aliquot ciues traderetur. Cui Epiſcopo comes de Katzenelbogen debebat venire in adiutorium,& per aduocatos marchionis captus eſt cum omnibus. Et poſtea Epiſcopus videns traditionem ciuitatis non euenire ad effectum, concordauit cum marchione inimico Erfford. Et obſederunt ciuitatem, vbi fuerunt 16 principes congregati cum ſuis,& in circuitu fruges & ſegetes terræ defalcari fecerunt,& vineta ſuccidi. Et multis hinc inde damnis ex vtraque parte factis; tandem peruenitur ad conflictum: & in *Brukete* multi occiſi ſunt ex vtraque parte, & finaliter coacti ſunt ciues pecuniam magnam dare marchioni & Epiſcopo. Et etiã ſolutis à vinculis clericis, per ciues detentis,& facta pace, quilibet rediit ad propria.

De

De fundatione Cellæ ſub caſtro Warchberg in honorem S. Elizabeth.

CAPVT VC.

ANno Dom. MCCCXXXI, Fridericus marchio ædificauit Cellam beatæ Elizabeth prō fratribus Minorib. ſub caſtro Warckberg. Et eodem anno fuit in Angliã ad regem.

Anno Domini MCCCXLI, Fridericus marchio obſedit caſtrum *Neberet*, & oppidum incendio conſumpſit.

De diſcordia inter marchionem & comites de Wymar & Schwartzberg, & de caſtris obſeſſis & deſtructis.

CAPVT IVC.

ANno Domini MCCCXLII, comes Hermannus de Wymar, & comes Guntherus de Schwartzberg erexerunt ſe contra marchionem. Et accidit, quod ſemel idem comes de Wymar eſſet in Erffordia in hoſpitio ſuo, & marchio pertranſiens ciuitatem; Comes poſt eum clamauit, *Audi Friderice quatuor dies tu?* Marchio vero reſpiciens dixit: Vere ego faciam hoc, quod tu vocabis me dominum tuum, & aſſumpſit ſibi in adiutorium Erffordenſes. Et infra quatuor annos quibus ſe ligauerunt, deſtructæ ſunt per marchionem & Erffordenſes curiæ bene muratæ, ſcilicet *Dyuorte, Cobenſtet, Hordysleybin, Breytenherde, Artisleiben, Vuzeleibin, Kyrchem, Wenthuſen*: & pincerna prædictæ curiæ vel caſtri captus eſt. Item obſeſſa fuerunt caſtra ab eiſdem, ſcilicet *Sneidelhuſen, Vipech, Hafeler, Wyhe*, & iſtud oppidum igne fuit conſumptum, & caſtrum ceperunt. *Vipech* vero erat comitis de *Wymar*. Item caſtra *Widerſtet* & *Grybam* deſtruxerunt. Item obſederunt caſtrum Dornenberg. Sed quia Erffordenſes volebant illud deſtruere, ſed Marchio reſtitit; ideo receſſerunt de caſtro, & per ſolos Erffordenſes obſeſſum eſt caſtrum *Tunderff*, & expugnatum eſt ab eis.

Item in eadem diſcordia, quia Guntherus de *Schwartzburg* reſidens in *Arnſtet*, fuit adiutor comitis de *Wymar*, ideo ciuitas Arnſtet fuit obſeſſa per marchionem ac etiam Erffordenſes: & multa damna intulerunt ciuitati & villis. Erffordenſes enim volebant, quod ciuitas caperetur & deſtrueretur. Marchio autem reſtitit, & inde receſſerunt, & ciuitatem Erffordenſem intrauerunt. Et fuit rumor, quod marchio neceſſitate compulſus deberet ire verſus Myſnam. Hoc intelligentes comites vocauerunt plures nobiles amicos ſuos ſcilicet in adiutorium, & præcipitantes venerunt ad noua foſſa ciuitatis Erffordenſis, æſtimantes dominum marchionem dudum receſſiſſe, qui vix ad horam vnam ante hoc receſſit. Et impetum fecerunt, prouocantes Erfford. exire. Et illi mittentes nuncium poſt marchionem, & exiuerunt ciuitate cum magna turma, & fugauerunt comites, ipſos inſequentes vſque in villam *Egenſtet*: vbi comites ſe verterunt, & conflictum cum Erffordenſibus inierunt, & non longe erat marchio, qui Erffordẽſibus venit in adiutorium, & capti ſunt duo comites de Schwartzberg cum multis armigeris, qui ducti fuerunt ſtatim ad Erfordiã per aliquos. Marchio vero cũ Erfordẽn. inſequebantur illos qui fugerunt, & plures in fuga ceperunt, deinde ſ contenti vſque Arnſtet venerunt, & quieſcere volentes, vbi & marchio creare milites volebat: & clamor magnus factus eſt in ciuitate. Et caſu ſuperuenit comes de Vernenberg, frater domini Moguntini, vocatus prius per comites, qui ſtatim exiuit ciuitatem cum ducentis viris recentibus, & commiſſum bellum magnum. Et quia marchionis exercitus fuit fatigatus & laſſatus; ideo perdiderunt multos, & occiſi fuerunt nobiles, ſcilicet *Wetzelo de lapide* miles, Henricus de *Aroldishuſen* miles, Theodericus de *Stenter*, & quamplures alii &c.

Et ex ordinatione diuina abbas ſancti Petri, audiens cõflictum factum, & aliquos occiſos in primo conflictu; miſit monachos ſuos in curribus, vt adducerent occiſos ad ſepulturam monaſterii ſancti Petri. Et dum ibi irent in curribus, multi adhuc de ciuitate paulatim ſequebantur, & aliqui adſcenderunt currus, inter quos erant aliqui fiſtulatores. Et dum appropinquarent loco, vbi factus fuit conflictus, & vbi erat de facto, inceperunt fiſtulare. Quod audiens ille de Vernenberg, timens magnum populum aduenire, dedit fugam ad ciuitatem Arnſtet: alias marchio cum omnib. ſuis fuiſſet captus: & ſic redierunt multum laſſati & læſi ad ciuitatem Erffordenſem, vbi marchio manſit

per menſem, & in tantum percuſſus fuit, quod totum corpus ſuum fuit denigratum, non potens ſedere vel iacere. Tandem per comites terræ compoſitio talis fuit facta, quod comes de Wymar & frater ſuus dederunt omnia bona ſua marchioni, ciuitates, caſtra, ad manus ſuas. Quo facto, marchio reddidit eis omnia ad tempora vitæ ſolummodo poſſidenda: Orlamunde vero retinuit.

Eodem anno, videlicet MCCC, ciuitas Yſenach à porta ſancti Nicolai vſque ad ſanctam Catharinam incinerata eſt.

Molhuſenſes ceperunt comites de Reginſtein.

CAPVT IIIC.

ANno Domini MCCCXLIII, Molhuſenſes ceperunt per conflictum comites de *Reginſtein* & *Weringerade* cum multis militibus & armigeris.

Canonici Gothenſes translati ſunt.

CAPVT IIC.

ANno Domini MCCCXLV domina Elizabeth Marchioniſſa, mater Domini Friderici, ordinauit quod Canonici de Ordorff ſe tranſtulerunt in Gotham.

De diſcordia nona.

CAPVT IC.

EOdem anno, orta eſt magna diſcordia, inter Fridericum Marchionem, & Henricum comitem de Henneberg denuo qui prius diſcordauerunt. Et Henricus comes prædictus fuit adiutor comitum de Schwartzborg & Wymar. Sed cum obſeſſa fuit ciuitas Arnſtet (vt dictum eſt) fuerunt compoſiti in Waſſenberg, taliter quod filia comitis de Henneberg deberet ducere filium Friderici marchionis, & ſibi addere cum filia Kuborg, & alias ciuitates & caſtra in Franconia. Sed poſtea marchio hoc retractauit propter certas cauſas, & inimicus comitis factus eſt, & emit contra ipſum caſtrum nominatum de *Lapide*, à dominis de *Saltza*, inter Yſenach & Breytingen, & caſtrum Scharffenberg comitis obſedit. Et fuiſſet expugnatum, ſi mater domini Friderici non impediuiſſet. Tandem compoſiti fuerunt amicabiliter. Et Fridericus filius Friderici marchionis duxit filiã comitis, & poſt mortem comitis recepit terram in Franconia.

Anno Domini MCCCXLVI, deſtructum fuit caſtrum *Cyrresberg auff dem Hartze* per comitem de *Swdersbuſen*, & Erffordenſes & Molhuſenſes & XIX raptores ibidem capti & ſuſpenſi ſunt. Et Hermannus comes de *Stolberg* & Henricus de *Wertirde* miles decollati ſunt.

Quomodo marchiones receperunt Orlamunde in poteſtatem eorum.

CAPVT C.

EOdem anno, marchio recepit in ſuam poteſtatem caſtrum & oppidum Orlamunde, libere dimittens alia bona ad tempora vitæ comitibus de Orlamunde vel Wymar: quia huc vſque illis quatuor annis durauit diſcordia, vt dictum eſt. Et iſto anno compoſitio facta fuit.

De incineratione oppidi Saltza.

CAPVT CI.

EOdem anno, facta eſt diſcordia magna inter Dominum Moguntinum & Friderícum marchionem, propter quãdam ſeditionem inter nobiles fratres de Saltza, qui diuidentes ſuam paternam hæreditatem duo vendiderunt: partem ſuam in Saltza ciuitate domino Maguntino: alii vero ſuam partẽ marchioni. Doloſe aũt actum eſt, quod caſtrum ibidẽ receptum fuit per aduocatum domini Maguntini, aduocato vero marchionis inde fugato, & ſimpliciter amoto. Propter quod ciuitas fuit per marchionem obſeſſa: & ſtantes in muro deponentes braccas fecerunt marchioni contumelias, & multa alia opprobria. Quod videns marchio, commotus præcepit, ſagittari ignea tela in eandem ciuitatem: & ciuitas totaliter combuſta eſt: & perierunt 16 ſexagenæ hominum, & 18 non potentes habere exitum, quod placuiſſet marchioni: ſed armigeri Epiſcopi hoc impediuerunt, & portas clauſas tenuerunt; poſtea præfati principes cõcordati ſunt, & ambo ſimul ciuitatem obtinuerunt.

De ficto Marchione Brandeburgenſi &c.

CAPVT CII.

ANno Dom. MCCCXLVII, obiit domina Mechtildis, vxor Friderici marchionis, & ſepulta in monaſterio Cellæ Myſnenſis. Eodem anno obiit Ludouicus imperator, eiuſdem dominæ pater, & ſepultus eſt in Monaco.

Eodem anno, dux Saxoniæ, & Epiſcopus Magdeburgenſis, & alii nobiles in Saxonia creauerunt vnum marchionem Brandeburgẽſem, ſcilicet vnum molendinarium; dicentes, ipſum eſſe Woldemarum marchionem, qui ante XXV annos veridice mortuus fuit. Et hoc fecerunt in præiudicium Ludouici filii imperatoris à patre ibidẽ dato pro marchione: & poſtea inuentum fuit, eſſe deceptionẽ magnam. Quia illi qui hoc fecerunt & confinxerunt, terram marchiæ inter ſe diuidere iure hęreditario voluerũt. Quod aduertentes oppidani, & dominum terræ illum fictum expulerunt, & verũ ſuum dominum ſcilicet Ludouicum cum fratribus ſuis filiis imperatoris reaſſumpſerunt.

Comes Guntherus de Schwartzburg eligitur in imperatorem.

CAPVT CIII.

ANno Domini MCCCXLVIII, mortuo Ludouico imperatore, principes Alemaniæ & electores imperii ſe diuiſerunt. Nam aliqui elegerunt Carolum regem Bohemiæ; alii vero, ſcilicet Henricus de *Verneburg* Epiſcopus Moguntinus cum certis electorib. & principibus elegerunt Guntherum de *Schwartzburg* comitem. Qui ſuffultus auxilio ſuorum amicorum collegit exercitum more regio, & obſedit ciuitatem *Francken-fort*: ibique per menſem expectans ſuum aduerſarium, vt ſecum dimicaret pro imperio obtinendo, ſecundum legem ſuper hoc datam. At ille, ſe ſubtrahente doloſe & in confinibus Rheni latitante, cogitauit &c. Comes Guntherus ab omnibus ſuis proclamatur, vt rex Romanorum ſed paruo tempore: poſt intoxicatus & videns ſe moriturum, ordinauit per interpoſitas perſonas, quod alius, ſcilicet Carolus fuit aſſumptus; data magna ſumma pecuniarum amicis ſuis loco expenſarum.

De morte Friderici Marchionis.

CAPVT CIV.

ANno Domini MCCCXLIX, mortuus eſt Fridericus marchio Miſnenſis & Thuringiæ Lantgrauius, & ſepultus eſt in Cella Myſnenſi ordinis Ciſtercienſis, anno ætatis ſuæ XXXIX.

De Friderico tertio Marchione Myſna & Landgranio Thuringie.

CAPVT CV.

FRidetico marchione Myſnæ mortuo, ſucceſſerunt filii ſui, ſcilicet Fridericus, qui duxit Catharinam filiam comitis de Henneburg; Balthazar, qui duxit filiam Burggrauii Ioannis de Nornberg; Wilhelmus qui duxit filiam marchionis de Marouia; & quartus ſcilicet Ludouic. factus eſt primo Epiſcopus Halberſtadenſis, deinde in Bamberg, tertio confirmatus in Epiſcopum Moguntinum. Idem Fridericus primogenitus inter fratres ſuos omnia dominia ſolus rexit circa XX annos, & regere cœpit, anno Domini MCCCL. Eodem anno, Iudæi per totam Thuringiam cremati ſunt. Eodem anno flagellatores cum diuerſis turbis venerunt de diuerſis ciuitatibus & villis ſe flagellantes, & proceſſionaliter incedentes cum cantu & vexillis. Sed poſtea per ſententiam excõmunicationis deleti ſunt, ex eo quod illam pœnam propria auctoritate pro peccatis cõtra ſtatuta Eccleſiæ aſſumpſerunt. Eodem anno fuit annus Iubileus, & Romam venientes abſoluti ſunt à pœna & à culpa. Eodem anno lupi ſcilicet *Meerwolffe* deuorauerunt homines.

De conflictu in Francia, & de morte regis Bohemie.

CAPVT CVI.

ANno Domini MCCCCLI, fuit conflictus in Francia cum rege Angliæ & Franciæ: in quo rex Angliæ habuit victoriam, & cepit regem Franciæ cum duobus filiis, & multos alios principes &c. In quo etiam interfectus fuit Ioannes rex Bohemiæ,

Digitized by Google

pater Caroli imperatoris,& ſocer regis Franciæ,& cæcus cum quatuor militibus, qui ſibi ferreis catenis annexi fuerunt cum multis aliis. Poſt conflictum regum Angliæ & Franciæ,Balthaſar Lantgrauius Thuringiæ iuit in Angliam ad defendendum ipſum regnum & multis temporibus ibi durauit,& multa magnifica facta ibi fecit,& miles factus eſt,& glorioſe licentiatus per regem Angliæ,& meruit ſecundario vocari per prædictum regem.

Quomodo Carolus imperator intrauit terram Pliſnenſem cum Marchione.

CAPVT CVII.

ANno Domini MCCCLVII,Carolus imperator intrauit cum Marchione terram Pliſnenſem contra Rutenum de Plawen,id eſt *gegen den Ruſſen von Blawe*: qui plura caſtra & oppida ad Bohemiæ regnum pertinentia ſub nomine pignoris multis annis indebite ſibi vſurpauerat. Aduocatos vero Ruteni tantus terror &timor inuaſerat,quod caſtra dederunt ſalua vita quæ habuerunt ſub cura ſua , timentes quod ſine periculo eorum defendere non poſſent:& fuerunt caſtra ſcilicet *Zugenrucken*, *Cryptes*, *Stein*, *Renenburgk*, *Werde*. Propter quod idem *Ruſſe de Plawen* ſuſpicabatur de illis aduocatis, quod voluntarie tradidiſſent, ipſoſque vocauit, & omnes in vnum horreum intrare compulit,& igne appoſito ipſos concremauit , ſe vindicando & aliis aduocatis terrorem incutiendo.

De morte Guntheri de Schwartzburg & filii eius,& de diſcordia inter Marchionem & comites de Schwartzburg.

CAPVT CVIII.

ANno Domini MCCCLVIII, mortuus fuit filius Guntheri de Schwartzburg electi in imperatorem,cuius erat oppidum *Franckenhauſen*, & media pars oppidi *Arnſtet*: Et orta eſt magna diſcordia inter Fridericum Marchionem , & alios comites de Schwartzburg,patruos defuncti.Nam Marchio dixit,quod bona relicta iure hæreditario ipſius defuncti eſſent ad eum & ad fratres ſuos deuoluta, ex eo quod eſſent collatores & patroni.Econtra dixerunt comites,quod cum patruo ſuo defuncto eſſent confœderati:ſic quod quicunque inter eos eſſet ſuperſtes mortuo altero , ille deberet totam hæreditatem poſſidere. Tandem multis placatis & induciis generalibus habitis, Marchioni & fratribus ſuis ſcilicet fuerunt propinata tria millia marcarum argenti puri,& cum hoc tria caſtra,ſcilicet *Dorneberg*, *Winperg*,*Griffenberg*, vt illi comites poſſent libere poſſidere bona relicta patrui ſui:& ſic ſedata eſt diſcordia.

De deſtructione villæ Kindelbrucken.

CAPVT CIX.

ANno Domini MCCCLIX, orta eſt grandis diſplicentia inter Fridericum Marchionem,& Hermannum Comitem *de Bychelingen* , ex eo quod prædictus Comes nimis grauauit ruſticos villæ *Kindelbrucken* ſibi impignoratæ , & ad Marchionem antiquitus pertinentis:quod villani notificauerunt Marchioni. Et hoc comes ægre ferebat,& cum adiutorio ciuitatum Erffordenſis,Mulhuſenſis,Northuſenſis ipſam villam ſpoliauit rapinis & incendiis,& deuaſtauit, & plures ruſticos cepit. Et hoc Marchio pro malo habuit,& comitem cum ciuitatibus ad rationem poſuit. Tandem data aliqua ſumma pecuniæ Marchioni à ciuitatenſibus, & vltimo Marchio dedit comiti aliquid,& villam retinuit.

De morte Elizabeth Marchioniſſæ.

CAPVT CX.

EOdem anno,obiit illuſtris domina, domina Elizabeth Marchioniſſa , reſidens in Gotha,mulier vita & Chriſtiana religione ſtrenua,ingenio ſapientiſſima,animo & facto liberalis,cunctis virtutibus mundanis prædita,in conſilio ſuprema,lingua diſerta,pauperũ nutritia,religioſorum defenſatrix,aſſidua pacis terræ Thuringiæ amatrix, atque fideliſſima procuratrix,in cultu diuino diligentiſſima,&ſepulta eſt apud fratres prædicatores in *Yſenach*.

Quomodo

Digitized by Google

Quomodo Marchio deuaſtauit Buchoniam.

CAPVT CXI.

ANno Domini MCCCLXI, Fridericus Marchio intrauit terram Buchouiæ contra abbatem Fuldenſem, quod fatue locutus fuit contra eundem Marchionem & Landgrauium Haſſiæ, & in illa parte quæ nominatur *auff dem Sande*, cepit caſtra *Northeim* & *Toſtorff*. Et ſimiliter Landgrauius Otto Haſſiæ cepit oppidum *Hunefeld*, & poſtea ambo principes conuenerunt in confinibus *Gerſtungen*, vbi abbas eos acceſſit, & petiuit gratiam eorum, & ſinguli eorum redierunt ad ſua.

De obſidione ciuitatis Ysleben.

CAPVT CXII.

ANno Dom. MCCCLXII, Ludouicus Epiſcopus Halberſtadenſis, frater Friderici Marchionis, cum exercitu magno obſedit ciuitatem *Ysleben*, & territorium hinc inde deuaſtabat contra comitem de *Mansfelt*, imponens ei, quod plura caſtra & bona ad Eccleſiam Halberſtad. pertinentia iniuſto titulo poſſideret. Et quia epiſcopus cum ſuo exercitu ſe recepit ad monaſterium *Sechaenbech* ordinis Ciſtercienſis & ibi refugium habuit; ideo poſt receſſum Epiſcopi comes conuentum monachorum intrauit, & omnibus rebus ſpoliauit abbatem, & monachos cepit, vinculauit, diuerſis cruciatibus ipſos tormentauit, & aliquos vt tyrannus maximus occidit.

Comites de Honſtein capti ſunt in Saxonia.

CAPVT CXIII.

ANno Domini MCCCLXIV, Comes de *Honſtein*, de *Reiuſtein*, de *Weringerode* intrantes Saxoniam ad placitandum cum Epiſcopo Hildesheymenſi, & in via capti ſunt per aliquos nobiles Saxoniæ, & magnis pecuniis ſe redimebant.

De diſcordia inter Marchionem & ducem Albertum de Brunſwick.

CAPVT CXIV.

ANno Domini MCCCLXV, Albertus dux Brunſwicenſis, dictus de Saluia, moleſtauit vaſallos Marchionis Miſnenſis diuerſis modis, nec volens dimittere ad verbum Marchionis: immo blaſphemando dixit: *Terram meam ego bene teneam, etſi pluuiam daret Marchio.* Propter quam blaſphemiam & proteruiam Marchio Fridericus cum fratribus ſuis, ſibi cooperantibus Erffordenſibus, Molhuſenſibus, Northuſenſibus, & cæteris nobilibus terrarum ſuarum, collegit exercitum valde magnum, qualis ad LX annos non fuit ſimilis viſus, vt à ſenibus narratur in terra, & intrauerunt Saxoniam, & ceperunt caſtra *Hindenberck*, *Wynthuſen*, *Wenthuſen*, *Lichtenſtein*: quia idem dux fuit fautor raptorum, & ſe geſſit quaſi raptor. Et Marchio aduocatos ſuos ibi poſuit, villasq; circumquaque igne & ferro deſtruxit. Tandem à prædicto duce Marchio obſides recepit, & promiſit emendam, & conſimilia quæ prius fecerat, ſe amplius non facturum. Et ſic Marchio cum ſuis cũ gloria & victoria reuerſus eſt. Poſtea aliquibus annis tranſactis, cum Marchionis aduocati & ciues aliqui de Thuringia vellent victualia adducere caſtris obtentis in Saxonia, dux prædictus rupto fœdere & pace quam promiſit ſeruare Marchioni, omnes illos cepit. Propter quod Marchio & obſides ducis indignati multum. Et Marchio vocato Epiſcopo Moguntinenſi, & pluribus aliis principibus, exercitum magnum collegit: cum octo millibus armatorum redeuntium in Saxoniam prædictum ducem compulerunt, quod ſe compoſuit, & venire in Thuringiam, & non exire, niſi eſſet pacificatus cum Marchione: quod totum factum eſt. Eodem tempore Erfordenſes propter quendam olim officiatum dominorum de *Thamrode* & ciuem in Erfordia factum, & poſtea ab illis dominis captum & ſuſpenſum certis ex cauſis, cum magna turma ciuium exiuerunt, & oppidum *Thamrode* infra caſtrum ſitum incinerauerunt, quod diſplicuit Friderico Marchioni, & eis litem indixit. Poſtea placitis habitis & ciuibus victis, in curia imperatoris concordati ſunt, non ſine magna pecunia quam dederunt Erfordenſes.

Eodem tempore, Balthazar frater Friderici Marchionis intrauit ſecundario An-

Digitized by Google

gliam in adiutorium regis Angliæ contra regem Franciæ. Item Wilhelmus frater Friderici iunior arripuit iter versus Alsatiã cum pluribus principibus contra societatem malam de Britannia, & societas fuit fugata, & multi occisi. Anno Domini MCCCLXVI, fuit terræmotus magnus in Molhusen, & in Ysenach dũrans quasi per dimidiam horam in hebdomada Pentecostes. Item circa idem tempus Balthazar frater Friderici March. in terra Orientali aduocatorum plura castra expugnauit & oppida obtinuit. Item Wilhelmus frater iunior eorundem in Misna plura castra & oppida expugnauit & obtinuit. Eodem etiam anno prænotato, comes Ioannes de Schwartzburg intrauit Franconiam contra episcopum Herbipolensem, & habito conflictu cum aduocatis Episcopi perdidit de suo exercitu LXXX milites & armigeros: & Theodericus de *Voltz Witzelesbin* cum aliis IX occisus est propter illorum redemptionem de vinculis. Idem comes magnorum debitorum nexibus implicatus compulsus fuit vendere castra sua, scilicet *Wasenburg, Lybenstein*, & *Schwartzenwalde*, & ciuibus Erffordensibus vendidit. Qui vna cum comite arripuerunt viam ad imperatorem; volentes ab imperatore prędicta castra in feudũ acceptare. Et in via per traditionẽ in fauorẽ March. Mysnę dux Bauariæ cepit eos, & recepit eis omnes literas & IX millia florenorum. Et postea dimisit illum de Schwartzburg sub illa conditione, vt reuocaret contractum factum, & castra venderet Marchioni pro XII millib. marcarum, quod & factum est. Et quia Erfforděnsęs hoc attentabant in præiudicium dominorum Marchionum, ideo Marchio eis litem indixit, & prohibuit generaliter, ne victualia & alia necessaria eis adducerentur. Et cum sentirent penuriam & defectum; displicentiam deposuerunt cum summa pecuniæ, & reconciliati sunt Marchioni.

De discordia inter comites de Honstein & ciuitatem Northusen.

CAPVT CXV.

ANno Domini MCCCLXVIII, comites de Honstein cum cæteris comitibus & nobilibus terræ obsederunt ciuitatem *Northusen*, & castrum ædificauerunt ex opposito *Swabilborg* nominatum, & mutuo se læserunt incendiis & rapinis. Tandem Northusenses cum stipendiariis suis, volentes capere prædam ante oppidum *Heringen*; statim fuerunt ibi comites de *Honstein*, & exeuntes: & factus fuit conflictus, & captus est comes Henricus iunior de Honstein, ciuibus ignorantibus, quia ille, qui ceperat eum, ipsum esse comitem ignorauit: nec se comitem nominauit, sed Henricum de *Kelbram*, & sic induciæ fuerunt sibi datæ, tanquam simplici militi. Quod percipientes patrui sui, scilicet alij comites de Honstein eum ceperunt, & nolebant quod se præsentaret arguentes hinc inde, pro & contra. Quo facto, Fridericus Marchio comites cum ciuibus compoluit taliter, quod Northusenses abrenunciauerũt quicquid iuris haberent in comite capto, & super hoc addiderunt comitibus de Honstein mille & quingentas marcas pro damno, quod ciues intulerunt eis.

Wilhelmus Marchio cum imperatore.

CAPVT CXVI.

EOdem anno, Wilhelmus marchio iunior frater Friderici intrauit Lombardiam cum Carolo imperatore, contra dominum Mediolanensem, inimicum, & persecutorem papæ. Et cum aliquo tempore in confinibus illis domini cum maxima turma principum & nobilium Alamaniæ ibi stetissent, imperator corruptus pecunia (vt dicebatur) recessit, & papa Vrbanus minime de eo contentus fuit.

De oppido Sangirhusen.

CAPVT CXVII.

ANno Domini MCCCLXX, dux nominatus Magnus de Brunswig & de Luneburg habuit discordiam cum duce Magnopolensi. Et habitis conflictibus in simul, dux Magnus perdidit plus quam centum armigeros bonos. Propter quod malum compulsus est vendere *Sangirhusen* ciuitatem cum omnibus pertinentiis & iurisdictionibus in Thuringia, quam ciuitatem idem dux hæreditatis titulo habuit: & emerunt domini marchiones Misniæ. Eodem anno, nobilis dominus Albertus Burggrauius

grauius de *Kerthberg* interfectus eſt in Erffordia, per quendam ciuem qui eundem dominum inuenit cum vxore ſua fornicantem Et ciues eundem interfectum decapitari publice cum iudicio foris ciuitatem fecerunt. Mulier autem obiit in captiuitate.

De liga quam fecerunt comites Thuringiæ cum ciuitatibus, & quomodo capti fuerunt iuxta hoſtem.

CAPVT CXVIII.

ANno Dom. MCCC LXXI, comites Thuringię cum ciuitatib. Erffordenſi, Mulhuſenſi, Northuſenſi, confœderati ſunt, & mutuo compromiſerunt alter alterum iuturum contra eorum inimicos, & contra illos qui eos conturbare niterentur. Accidit, quod in Quadrageſima exiuerunt cum magna turma contra illos de Honſtein, qui frequenter eos turbabant, aliquando ciues, aliquando comites, & villas ſuas incendiis & rapinis deuaſtabant per quatuor dies. Interim dux Otto de Brunſwig, circa Gottingen reſidens, collecto quodam exercitu, clam & cum illis de Honſtein inſidioſe obſeruans receſſum illorum, & improuiſe ad tergum irruit in vltimos. Et clamore facto, primi volentes fugere. & diuidentes ſe in fuga, quaſi omnes capti fuerunt, paucis euadentibus: & ſe magnis pecuniis liberauerunt comites & ciues, ita quod ſoli Erffordenſes dabant pro ſuis captiuis duodecim millia marcarum, alij autem quilibet ſecundum ſuam facultatem. Et ſic liga illorum comitum & ciuitatum humiliata fuit, & forte in bonum marchionis & terræ Thuringiæ: quia ſi fuiſſent proſperati, (vt multi iudicauerunt) nimis animoſi de cætero fuiſſent.

De ſocietate Stellarum.

CAPVT CXIX.

ANno Domini MCCCLXXII, ſurrexit vna ſocietas, nominantes ſe Stelligeros, & portauerunt ſtellas. Quorum capitaneus principalis erat dux Otto Brunſwicenſis, & adhuc tres alii: Illi enim numero quaſi duo millia, de Rheno, de Haſſia, de Weſtphalia, de Saxonia, de Buchouia, de Franconia compromiſerunt & iurauerunt, ſe velle mutuo defendere & potenter reſiſtere tam principibus, quam aliis nobilibus vbiliber conſtitutis. Et inceperunt in Lantgrauio Haſſiæ, qui non habuit hæredem, niſi filium fratris, non multum dilectum, quem exhæreditare nitebantur. Nam Landtgrauius Haſſiæ obſedit caſtrum *Hertzburg*, inter *Hersfeld* & *Alsfeldt*, & vocauit in adiutorium Balthazar marchionem Myſnæ, fratrem Friderici, tunc extra terras exiſtentem. Quod audientes illi de ſocietate prænominata, congregati ſunt de multis terris, in tanto numero, quod oportebat illos principes cedere de caſtro obſeſſo. Poſtea paulatim illi duo principes illam ſocietatem inteſtabant, & caſtra eorum & villas ſitas in principatibus eorum deſtruxerunt, & illam ſocietatem diſſoluerunt, & vix infra tres annos ita confuderunt eos, quod illi qui fuerunt in ea, verecundabantur fuiſſe de illis.

De diſcordia inter marchionem Myſnæ & Erffordenſes propter Ludouicum fratrem dominorum.

CAPVT CXX.

ANno Domini MCCCLXXIII, mortuo Ioanne archiepiſcopo Moguntino, canonici elegerunt Adolphum de Naſſaw Epiſcopum Spirenſem, dantes ei plenam poſſeſſionem & auctoritatem in temporalibus & ſpiritualibus. Papa vero Gregorius diſtulit confirmationem ad preces imperatoris Caroli, & prouiſum fuit de Eccleſia Maguntinenſi, Ludouico Epiſcopo Bambergenſi fratre dominorum Marchionum Myſnæ, & confirmatus fuit: & alius electus per papam reprobatus. Canonici vero adhærentes Adolpho electo eorum, & ſimiliter ciues Erffordenſes, & rebellauerunt. Ludouicus vero Epiſcopus miſit literas hinc inde. Et quia Erffordenſes, eum refutauerunt, ideo eos cum omnibus adhærētibus eis in ciuitate excommunicauit. Et in ciuitate multi clerici & religioſi manſerunt rebelles, & profanauerunt, multi autem exiuerunt, & manſerunt extra, bene ad ſex annos: de qua rebellione multa

mala pertenerunt in Thuringia,& Haſſia,& Eichsfeldia, quia nobiles & aduocati Epiſcopi Adolffi, in Eichsfeldia ſibi adhærentes, omnes ceperunt tam clericos quam Laicos,adhærentes Ludouico confirmato,& innumerabiles homines in vinculis mortui ſunt.

Deinde anno ſequenti Erffordenſes & comites terræ Thuringiæ,qui fuerunt in vna liga,videntes ſe poſſe habere adiutorium de Rheno contra Marchionem, & adhærentes fratri eorum Epiſcopo confirmato,vocauerunt Adolffum Epiſcopum,quod veniret, quanto fortius poſſet; ipſi vna ſecum vellent multa bona obtinere. Interim Marchiones inuenerunt vias, quod ciuitatem Salza cuius media pars pertinebat ad Eccleſiam Mogunt. obtinuerunt potenter pro fratre ipſorum. Epiſcopus Adolphus venit cum multis nobilibus,ſcilicet cum duce Ottone de *Brunſwig*,cum comitibus de *Naſſaw*,de *Ziegenhayn*,de *Waldeck*,& aliis de partibus Rheni, & per Eichsfeldiam venit in *Mulhuſen*,deinde in Erffordiam.Et ibidem etiam congregatis comitibus Thuringiæ, exiuerunt cum ciuibus Erffordenſibus, plures villas marchionis rapinis & incēdiis deuaſtauerunt. Tandem obſederũt caſtrum *Gebeſe* per multos dies. Interim Marchiones congregauerunt exercitum magnum,& in adiutorium vocauerunt multos principes ſeculares & ſpirituales,& venerunt ex altera parte fluuii *Vnſtrut*, ex oppoſito caſtri *Gebeſe* & exercitus alterius,& indixerunt eis bellum. Quod audientes Erffordenſes territi ſunt, timentes ſi exercitus eorum ſuccumberet,ipſi ſolum damnum reciperent ineuitabile. Et cum audirent exercitum Marchionum facere pontes per fluuium *Vnſtrut*, qui non eſt equitabilis; dixerunt ad Epiſcopum Adolphum & ad alios, quod vellent recedere. Et ſic Epiſcopus Adolphus cum aliquibus Comitibus & cum Erffordenſibus fugam inierunt velociſſimo impetu ad Erffordiam. Et dux Otto cum Comitib. de *Honſtein*,de *Stolberg* cum *Mulhuſen* & *Northuſen* fugam inierunt verſus Mulhuſen: qui ex vtraque parte inſecuti ſunt per exercitum dominorum Marchionum hoſtiliſſime. Poſtea domini Marchiones cum exercitu eorum circuibant ciuitatem Erffordenſem per quindenam,& omnes villas eorum per circuitum cum Eccleſiis & turribus deſtruxerunt. Quo facto ciuitatem obſederunt per ſex hebdomadas,concludentes Epiſcopum cum ſuis,quod exire non poterant ciuitatem. De quo multum verecundabatur, & ciuibus improperauit,dicens, ſe per eos deceptum,& multa ſibi dixiſſe,quæ deberent eis prouenire,& oppoſitum inuētum eſſet. Tandem venit imperator Carolus, dicēs ſe veniſſe propter marchionem cum imperatrice, & cum filio ſuo rege Bohemiæ Wenzeslao,& pacem inter partes fecit,& aliqua pro pœna à ciuibus(vt dicebatur) accepta pecunia duxit exercitum in Thunna contra comitem de Glichen: & poſtea totus exercitus diſperſus eſt,& Epiſcopus Adolffus ſine gratitudine & confuſus receſſit cum ſuis,Erffordenſib. expenſis grauibus ſoluentibus inutiliter,anno Domini MCCCLXXV.

De diuiſione principatuum Thuringiæ Miſniæ inter fratres.

CAPVT CXXI.

ANno Domini MCCCLXXVI, tres fratres marchiones Myſnæ, qui multis annis habuerunt tres principatus,quos ſenior Fridericus ſolus rexit, diuiſerunt terras, ita quod terram Thuringiæ in ſortem accepit Balthaſar; terram Orientalem Fridericus ſenior; & terram Myſnæ Wilhelmus.

Balthazar incepit regere terram Thuringiæ.

CAPVT CXXII.

BAlthazar frater Friderici, qui in diuiſione terrarum & principatuum accepit in ſortem Landtgrauiatum Thuringiæ,& duxit in vxorem Margaretam, filiam Ioannis Burggrauii de Nornberg. Hic genuit filium nomine Fridericum, & filiam quæ duxit ducem Saxoniæ Rodolphum.

De electione Wenzeslai.

CAPVT CXXIII.

ANno Domini MCCCLXXVII, electus eſt Wenzeslaus rex Bohemiæ, filius Caroli imperatoris in regem Romanorum, procurante hoc patre adhuc eo viuente apud electores imperii.

De

De receptione Carthuſia in Tſenach.

CAPVT CXXIV.

ANno Domini MCCCLXXIX, Carthuſienſes receperunt conuentum in Yſenach extra muros. Eodem anno, ortum eſt heu maximum ſchiſma in Eccleſia Dei, per duos qui ambo geſſerunt ſe pro papa: quorum vnus ſedit in Roma, dictus Vrbanus; alter in Auinione, & dictus Clemens. Quibus mortuis, quælibet pars elegit alium, & durauit XXXVI annis, vſque ad concilium Conſtantienſe, in quo electus fuit Martinus. Eodem anno, caſtrum *Brandeburg* deuenit ad poteſtatem cum omni iuriſdictione ad Lantgrauiatum Thuringiæ.

De morte Caroli imperatoris.

CAPVT CXXV.

ANno Domini MCCCLXXX, Carolus imperator mortuus eſt, cum regnaſſet potenter triginta tribus annis.

De morte Friderici Marchionis.

CAPVT CXXVI.

ANno Domini MCCCLXXXI, obiit illuſtris princeps Fridericus marchio, ætatis ſuę anno LI, frater dominorum Balthazari & Wilhelmi. Cuius in diuiſione principatuum ſucceſſit in ſortem terra Orientalis, ſcilicet marchionatus de Landisburg; relinquens tres filios ibidem ſucceſſores; ſcilicet Fridericum, Wilhelmum, & Georgium, & ſepultus eſt in Cella Myſnenſi apud patrem ſuum.

Eodem anno non reuoluto, obiit Dominus Ludouicus archiepiſcopus Moguntinenſis, adhuc non admiſſus prouiſor Eccleſiæ Magdeburgenſis, olim Epiſcopus Halberſtadenſis & Bambergenſis, & ſepultus in Magdeburg, frater dominorum de Myſna, ſcilicet Friderici, Balthazari, & Wilhelmi.

De obſidione caſtri Brandenfels.

CAPVT CXXVII.

ANno Domini MCCCCXXXIII, Balthaſar Lantgrauius Thuringiæ cum Erffordenſ. Molhuſen. obſedit caſtrum Brandenfels, vbi ſemper fuerunt raptores multis terris rapinis nocentes, & homines capientes, & multum humiliauit: & cepiſſet, ſi domini terrarum non obſtitiſſent per interuentum ſuorum fautorum.

De morte comitis de Kefernberg ſine hærede.

CAPVT CXXVIII.

ANno Domini MCCCLXXXV, comes de Kefernburg in peregrinatione Hieroſolymitana mortuus eſt, nullum relinquens hæredem. Cui ſucceſſit in comitatu & in omnibus bonis Balthazar Landgrauius Thuringiæ collator. Eodem anno natus eſt Fridericus primogenitus domini Balthazari.

De diſcordia inter marchionem Balthaſarum & Hermannum Landgrauium Haſſiæ.

CAPVT CXXIX.

ANno Dom. MCCCLXXXVI, orta eſt diſcordia magna inter Landgrauium Thuringiæ dominum Balthazarum & Hermannum Landgrauium Haſſiæ. in qua Landtgrauius Thuringiæ cepit ciuitatem *Eſſenwege* & oppidum *Sunthra*. Anno ſequenti, idem Balthaſar intrauit iterato Haſſiam cum Epiſcopo Moguntino, & cum Ottone duce de Brunſwig, qui dicitur vulgariter *von der Leyne*, & ceperunt ciuitates, *Rotenburg*, *Milſungen*, *Niedenſtein*, & plures alias ciuitates igne deſtruxerunt: & durauit prædicta diſcordia bene tribus annis.

De Liga ciuitatum imperii.

CAPVT CXXX.

ANno Dom. MCCCLXXXVIII, ciuitates imperiales in Rheno, in Sueuia, in Bauaria, in Franconia, ad inuicem conſpirabant, facientes vnam ligam numero LXX, contra principes & dominos terrarum, & terras dominorum, qui aliquando eos offenderunt. Et intrauerũt cũ magna multitudine populi, eas rapinis & incẽdiis deuaſtãtes; neq; religioſis aut locis cõſecratis parcẽtes; ſed de ec. violatis calices & alia ſacra inde auferẽtes.

Digitized by Google

propter quorum exceſſus nimios principes & domini commoti Dei adiutorio, quilibet dominus & princeps ciuitates vicinas ſibi infeſtabat ſupra modum, & illas ciuitates omnes humiliauerunt, & ligam dimittere compulerunt, & libertates quas domini & progenitores eorum aliquando ciuitatibus vendiderunt, perpetue & conditionaliter reſtituerunt ſine pecuniis, imo pecunias dominis addiderunt. Eodem tẽpore Burggrauius de *Nornberg*, & Epiſcopus Herbipolenſis, obſederunt ciuitates eiuſdem ligæ, ſcilicet *Winſheim* & *Rotenburg*: quibus dominis in adiutorium Balthazar Landgrauius Thuringiæ, & frater ſuus Wilhelmus Marchio Miſnenſis Fridericum filium miſerunt fratris cum ducentis lanceis, & humiliauerunt eaſdem. Et idem factum eſt de ciuitate Nornbergenſi, quæ multum fuit humiliata per Borggrauium Nornbergenſem, cui minime reſiſtere potuerunt.

Philippus Cardinalis fuit laudabiliter ab Erffordenſibus ſuſceptus.

CAPVT CXXXI.

ANno Domini MCCCXXXIX, Cardinalis Philippus de Allinkonia, Francigena, fuit in Erphordia per dimidium annum, & fuit legatus papæ, qui dedit illis Erphordenſibus propter honeſtatem eorum & prærogatiuam plura priuilegia, quibus ſe defendere poſſint ab æmulis. Eodem anno, mortuus fuit Adolphus archiepiſcopus Mogontinus in Heilgenſtat. Eodem anno, aduocati Landtgrauij ceperunt Gerhardum de Hartinburg, aduocatum generalem in Eisfeldia domini Moguntinenſis, cum LX armigeris prope Dorla:

..... Anno Domini MCCCXC, fuit annus nouus Iubileus in Roma abbreuiatus de L anno in XXXII, ſecundum annos vitæ.

De magna violentia facta in Gotha contra Iudæos à villanis.

CAPVT CXXXII.

ANno Domini MCCCXCI, quidam villani de villis prope Gotha, ex inductione aliquorum ciuium de Gotha, intrauerunt ciuitatem Gotha contra Iudæos, volentes ditari: & irruentes in eos occiderunt plures, & rapuerunt bona eorum. Quorum occiſorum quidam decapitati ſunt, & capitalem ſententiam ſubierunt, ex eo quod talem violentiam in præiudicium principis & ciuitatis attentare preſumpſerunt. Nota, quod rex Romanorum Wenzeslaus, filius imperatoris mortui in ſubſidium nobilium mandauit omnibus Iudæis, quod deberent reddere pignora gratis, & vſuram cum pecunia capitali remittere. Et hoc completum fuit in Erphordia, & in aliis ciuitatibus non ſubiectis principibus. Et ideo rumor factus fuit, quod Iudæi deberent moleſtari. Eodem anno Fridericus Marchio, filius Friderici fratris dominorum Balthazari & Wilhelmi Marchionis Miſniæ, intrauit Pruzſciam, & ibi in quodam bello cum Sarracenis habito miles effectus eſt, cum multis de Thuringia, Miſnia, nobilibus & militaribus.

De caſtro Heynicke.

CAPVT CXXXIII.

ANno Domini MCCCXCII, Balthazar Landtgrauius Thuringiæ erexit caſtrum *Heynicke*. Eodem anno comites de *Schwartzburg*, litigantes cum Friderico de *Wangenheim*, incenderunt villam *Sunneborn*, & ſpoliauerunt.

De obſidione caſtri Luchtenberg, & de diſcordia inter Marchiones iuniores, & comites de Schwartzburg, & Epiſcopum Herbipolenſem.

CAPVT CXXXIV.

EOdem anno, quidam ruſticus ſubditus dominorum Marchionum, Friderici, Wilhelmi, Georgii filiorum Friderici fratris Balthazari & Wilhelmi, volens ire piſcari, & captus eſt, & ſuſpenſus per Henricum de Paradiſo ciuem Erphordenſem, residentem in caſtro Luchtenburg, caſtrum illud habens ſibi impignoratum. Propter quod malum Marchiones iuniores prædicti caſtrum obſederunt. Et in caſtro exiſtentes fœminea mollitie caſtrum dederunt ad manus Marchionum. Quod quidem caſtrum Henricus comes de Schwartzburg filius Ioannis, cuius erat caſtrum, iure hæreditario

ditario repetiuit, ſed quia rehabere nō potuit ſicut voluit, ideo poſt aliquos annos cum adiutorio epiſcopi Herbipolenſis patrui ſui, & aliorum militarium terræ Franconiæ, in contemptum & damnum prædictorum marchionum terram quam ex parte matris habuerunt in Franconia, ſcilicet Kuburg, inuaſerunt, & villas circumquaque incendijs & rapinis deuaſtauerunt, imo ſuę nobilitatis immemor nimis exceſſit, capiendo piſces de aqua, & de piſcinis, & deportauit. Qui quidem comes antequam rediret cum ſuis ad patruum ſuum epiſcopum, cuius officialis erat generalis, multos perdit armigeros de epiſcopatu Bambergenſi, quos petiuit pro illa expeditione. Et illos cepit aduocatus Koburgenſis, qui illos euntes inſecutus eſt. Hoc audiens prædictus comes multum territus, & præ dolore incidit in infirmitatem in Konigshouen, & mortuus eſt.

Poſtea domini marchiones inuaſerant terram eiuſdem comitis in Thuringia, quam pater adhuc viuens rexit, rapinis & incendijs deſtruendo. Et in Kuburg & in alijs caſtris eorum quæ habent in Franconia ſtipendiarios poſuerunt contra epiſcopum & ſuos complices in eodem facto: & infeſtauerunt terram Franconiæ cum adjutorio comitis Henrici de Henneberg conſanguineo eorum, & multa damna fecerunt. Et fortuna ſemper arridente eis, plures nobiles ceperūt, qui magnis pecunijs ſe redimebant.

De obſidione caſtri Poppenhuſen.

CAPVT CXXXV.

ANno Dom. MCCCXCIII, Balthaſar Landgrauius Thuringiæ, & epiſcopus Herbipolenſis, & abbas Fuldenſis cum pluribus alijs nobilibus miſerunt ſuos ad obſidendū caſtrum in Buchouia *Poppenhuſen*, contra illos de *Steinecken*. Sed fraude & dolo militariū de Buchouia circūuenientē caſtrum nō ceperunt: ſed maxime per machinas & iacula muros vndiq; deſtruxerunt, & quaſi inhabitabile fecerūt. Eodē anno, in octaua Paſchę, inchoatus eſt annus lubileus in ciuitate Miſnenſi, ad preces dom. Wilhelmi marchionis Miſnenſis, & durauit ſub omni modo, ſub pleniſſima remiſſione omnium peccatorū & pœnarum, ſicut in Roma tempore ſuo, vſq; ad feſtum S. Andreę apoſtoli.

De captiuitate regis Romanorum.

CAPVT CXXXVI.

EOdem anno, captus eſt Wenzeslaus rex Bohemiæ & Romanorum à dominis regni Bohemiæ, & detentus per dimidium annum, ſed liberatus per fratrem ſuum Ioannem magnis expenſis.

De magna aqua in Yſenach.

CAPVT CXXXVII.

EOdem anno, in die Pētecoſtes, hora completorij, facta eſt magna inundatio aquārum in Yſenach, verſus plagam Auſtralem. Et pertranſiuit conuentum Carthuſienſium, quaſi ad altitudinē hominis; & deinde deſcendit ad foſſata ciuitatis Yſenacenſis. Et non potens procedere, circuit ibi ad magnam altitudinem in tantum, quod murum ciuitatis deiecit & depreſſit: & cum impetu intrans ciuitatem ad plateam cerdonum, deponendo domus & multa deportando. Et cum ſuo impetu clauſit valuas portæ ſancti Nicolai: quibus clauſis cōgregabantur ibi in tantum, quod deſtruxerunt portam violenter, & multa pecora & ſupellectilia perierunt, & in campis inueniebantur.

Eodem anno fuit magna peſtilentia in Yſenach, & in Northuſen.

De diſcordia inter baronem de Heldrungen militem, & ciues Erfordenſes.

CAPVT CXXXVIII.

EOdem anno, nobilis baro Rudolphus de Heldrungē miles infeſtauit ciuitatem Erfordenſem, & villas eorum deſtruxit rapinis & incendijs, ruſticos capiendo & deducendo. Et ſatis glorioſe cum exercitu ſuo, ſcilicet cum ſexcentis lanceis viſus eſt ante ciuitatem ſine omni reſiſtentia. Poſtea in breui idem miles mortuus eſt, & frater ſuus adhuc iuuenculus tenuit guerram cum ciuitate vltra annum. Et etiam circa feſtum Paſchæ cum exercitu ſuo fuit in villis ciuitatis, & ſatis prope ciuitatem, ſibi tunc in propria perſona cooperante Friderico de Brunſwig, & aliquibus comitibus, ſcilicet de Honſtein, ſine omni reſiſtentia. Tandem guerra durante, & cottidie ex vtraque parte ſe lædentibus & capientibus, compoſitio fuit facta, per Fridericum ducem prędictum, reconciliatū cum Erffordenſibus & nobilibus terræ in ciuitate Erfford, comite & duce de Heldrungen præſentibus, ſub anno Domini MCCCXCV.

Hæc diſcordia fuit propter certam menſuram vini, id eſt *ein eymer Weins*, annui cenſus, quem cenſum Erffordenſes prius dederunt, & amplius dare recuſabant propter potentiam.

Anno Domini MCCCXCVI, fratres prædicatores in Erffordia celebrauerunt capitulum prouinciale cum anno Iubilæo, abſoluentes aduenientes contritos & confeſſos ibidem, autoritate Dei & apoſtolica à pœna & à culpa.

De deſtructione villarum ciuitatis Erffordenſis per Wilhelmum marchionem Miſnenſem.

CAPVT CXXXIX.

IN feſto Natiuitatis beatæ Mariæ virginis, durante gratia per octauas, Wilhelmus marchio Miſnenſis cum exercitu magno villas per circuitum ciuitatis deuaſtauit rapinis & incendiis per ſex dies, ſine omni reſiſtentia.

Eodem anno, quidam militaris de Lengenfeld cum ſuis confodalibus captus eſt per Erffordenſes, & cum eiſdem quantocyus decapitatus ſine miſericordia.

Eodem anno, caſtrum Balgenſtet per Fridericum marchionem Miſnæ & fratres ſuos obſeſſum & deſtructum.

De deſtructione caſtri Mansfeld.

CAPVT CXL.

ANno Domini MCCCXCVII, Fridericus filius domini Balthazaris Landgrauij Thuringiæ intrauit Franconiam, & deſtruxit caſtrum Mansfeld, & plures alias curias raptorum. Eodem anno Fridericus marchio terræ Orientalis & fratres ſui litigauerunt cum comitibus de Houſtein, mutuo ſe lędentes, & terras rapinis & incendiis moleſtrunt. Tandem marchiones intrauerunt terras comitum cum magno exercitu; & facta eſt compoſitio, ita quod comites dederunt dominis marchionibus plura caſtra & villas, & è conuerſo receperunt à marchionibus iure feudali in ſignum verę ſubiectionis.

Circa illa tempora marchio Wilhelmus comparauit caſtrum & ciuitatem Ylberg in terra Orientali, & caſtrum Róſenberg in Bohemia ſitum.

De diſcordia inter dominum Herbipolenſem & ciuitates ſuas.

CAPVT CXLI.

ANno Domini MCCCXCVIII, Gerhardus epiſcopus Herbipolenſis, natione comitum de Schwartzburg Thuringiæ propter nimias expenſas quas fecit pro patruo ſuo Henrico de Schwarzburg contra marchiones Miſnæ, (vt dictum eſt) volens exactionare ciuitates & villas in dioœeſi Herbipolenſi. Sed ſe nimis hoſtiliter oppoſuerunt, & ab obedientia ſua receſſerunt, impugnantes eum, & nimis exceſſerunt in clerum & religioſos, collegia in Herbipoli canonicorum & Sanctimonialiũ deſtruxerunt & euerterunt funditus; caſtra in ciuitatibus eorum deſtruxerunt & depoſuerunt. Tandem Deo vltionum tantam malitiam volente vindicare, accidit, vt ciues Herbipolenſes cum aliis ciuibus aliarum ciuitatum rebellium obſederunt cœmiterium firmum vnius villæ Berchthem prope Herbipolim. Et duo canonici nobiles (quorum vnus baro de Winsheim) cum amicis ſuis paucis tantam multitudinem cum adiutorio Dei & S. Chiliani, patroni eccleſiæ Herbipolenſis, inuaſerunt, & plus quam duo millia ciuium ceperunt & occiderunt. Et ſic epiſcopus fuit reſtitutus ad ſuam potentiam & obedientiam. Et poſtea magiſtratus ciuitatis Herbipolenſis fuit depoſitus, & plures qui non fuerunt in bello occiſi ſententialiter.

Anno Domini MCCCXCIX, viſæ fuerunt tres caudæ magnæ ignitæ cometarum prope Yſenach. Et eodẽ anno rex Angliæ fuit miſerabiliter interfectus, & dux de Monte cum magna militia fuit captus. Et magna diſcordia fuit inter ducem Brabantiæ & ducem Geldriæ ac Iuliacenſem, in qua multi fuerunt capti & occiſi.

Pro depoſitione regis Romanorum principes Alemaniæ conuenerunt.

CAPVT CXLII.

ANno Dom. MCCCC. electores imperij plures conuocationes habuerũt tam de principibus & regibus Franciæ, Angliæ, ciuitatum Italiæ, & omnium principum

Alema-

Alemaniæ,contra regem Wenzeslaum Bohemiæ ac regem Romanorum malitioſum & criminoſum,& facta imperii minime curantẽ,& nimis negligentem. Tandem quatuor electores,ſcilicet Epiſcopus Moguntinenſis,Treuirenſis,Colonienſis,comes Palatinus Rheni,propria auctoritate(vt dicitur)abſq; conſenſu & conſilio papæ, & multorum principum Alemanniæ & aliquorum electorum, prædictum regem Wenzeslaum tanquam minime valentem pro rectore imperii depoſuerunt; & Rupertum (is Rupertus fuit fundator collegii Sancti ſpiritus Heidelbergenſis)ducẽ Bauariæ & Heidelberg elegerunt,ſecundum conſuetum modum eligendi regem, & conſueto loco; & cum eo obſederunt ciuitatem Franckenfort,per ſex hebdomadas. Quibus finitis ipſum coronauerunt in Franckfort vna corona, & alia quam non poterant habere in Aquiſgrani,coronauerunt eum ſolenniter in Colonia. Qui rex iter arripuit cum ſuis amicis verſus Romam, & veniens in Italiam impeditus reuerſus fuit ad Alemaniam abſque confirmatione,vt infra patebit melius de proceſſu eius.

De duce Brunſwicenſi interfecto.

CAPVT CXLIII.

EOdem anno,ante electionem regis,vocati fuerunt per electores iterum principes Alemaniæ in Franckforth,& (vt dicitur)non concordantes.Et in receſſu de Frãckforth dux Fridericus de Brunſwig fuit interfectus;& dux Saxoniæ Rudolphus fuit captus per comitem de Waldeck doloſe,abſq; diffinitione & ſignõ inimicitiæ,verbis nec factis prius auditis & oſtẽſis:& cum iis fuerunt capti conſiliarii & notarii domini Lãdgrauii Thuringiæ. De quo malo archiepiſcopus Moguntinus multa obloquia habuit per totam Alemaniam; imo maxime fuit ſuſpectus, ex eo quod prædictus comes fuit ſuus aduocatus generalis:& oportuit,vt ſe excuſaret in Marpurg rege præſente.

Von den Werwolffen.

CAPVT CXLIV.

EOdem anno,in territorio nobilium de Wangenheim,& in cõfinibus, lupi ſcilicet Werwolffe deuorauerunt pueros,& aliquos 15 annorum lacerauerunt, imo villas aliquas clara die intrauerunt, & pueros de ianuis domorum receperunt præſentibus parentibus,& deportauerunt.

Quemodo marchiones Miſnenſes Pragam obſederunt: & Fridericus Landgrauius Thuringiæ miles factus eſt.

CAPVT CXLV.

ANno Domini MCCCCI,marchiones Miſnæ & Orientales,ac Fridericus Landgrauius Thuringiæ,intrauerunt Bohemiam cum magno exercitu, & ciuitatem Pragenſem obſederunt per ſex hebdomadas. In qua expeditione Fridericus Lantgrauius Thuringiæ miles factus eſt, cum multis aliis nobilib. de Thuringia & militaribus.

De morte Georgii Marchionis.

CAPVT CXLVI.

EOdem anno obiit illuſtris princeps dominus Georgius,marchio Miſnenſis& Thuringiæ Landgrauius,frater dominorum Friderici & Wilhelmi, princeps magnificus,iuſtus,ſtrenuus,& deuotus:& ſepultus eſt in Porta,& obiit in Koburg.

Eodem anno fuerunt magnæ indulgentiæ, imo apoſtolicæ in oppido Wiſſenſee, quibus præſidebat quidam notabilis legatus à ſummo pontifice miſſus.

Quemodo Iudæi per totam Thuringiam fuerunt capti.

CAPVT CXLVII.

EOdem anno, Iudæi per totam Thuringiam in ciuitatibus Landgrauii Thuringiæ capti ſunt,& exactionati.Eodem anno, caſtrum Scharffenberg per Landgrauium Thuringiæ fuit obſeſſum & expugnatum.

Eodem anno,magna diſcordia facta fuit inter Ioannem archiepiſcopum Maguntinenſem,& Hermannum Landgrauium Haſſiæ,mutuo ſe multum lædentes : & durauit vltra annum.Et clerus in diœceſi Maguntinenſi,in Thuringia, in Haſſia, in Saxonia, appellauit contra Epiſcopum Maguntinenſem,propter indebitam exactionem quam eis impoſuit.

De Cometa viso.

CAPVT CXLVIII.

ANno Domini MCCCCII, visus est cometa multis diebus ante carnispriuium, quæ sursum tendebat ad modum lanceæ, in spissitudine trium pedum, aliquando plus, aliquando minus. Eodem anno, Landgrauius Thuringiæ comparauit ab abbate Fuldensi castrum *Gersungen*. Eodem anno, obsessa fuerunt castrum Lychen in Eysfeldia, & in Buchonia castrum *Wigers*: sed nihil memoratu dignum ibi factum fuit.

De vento valido.

CAPVT CXLIX.

ANno Domini MCCCCIII, circa festum Pentecostes fuit ventus validus cum tempestate magna, quæ multa millia arborum in nemoribus radicitus de terra eiecit, & specialiter sub castro Wartpurg prope Yfenach.

Principes deuastauerunt terram Erffordensem.

CAPVT CL.

ANno Domini MCCCCIIII, Landgrauius Thuringiæ & marchio Misnæ cum pluribus alijs notabilib. princip. intrauerunt terram Erffordensem, ipsam multis rapinis & incendijs minus iuste deuastantes. Licet per Erffordensium potentiam effugati, tamen postea per stipendiarios ipsam impugnantes de Salza & de alijs castris: sed nihil obtinuerunt. Eodem anno, illustris & nobilis princeps D. Balthasar Landgrauius Thuringiæ & Misnensis marchio, inclytam dominam, D. Annam ducissam Brunswicensem, duxit in vxorem, relictam videlicet domini Friderici ducis Brunswicensis interfecti, vt dictum est. Eadem domina fuit soror domini Rudolphi ducis Saxoniæ, qui antea tenuit in vxorem filiam eiusdem Balthasaris domini Landgrauij.

De exactione generali in Thuringia.

CAPVT CLI.

ANno Dom. MCCCCV, dominus Balthazar per totam suam terram in ciuitatibus & villis generalem fecit exactionem, & magnam sibi acquisiuit pecuniam, quod vulgariter dicebatur *der Bete*.

De morte Balthasaris Landgrauij & alijs.

CAPVT CLII.

ANno Domini MCCCCVI, in vigilia Ascensionis Domini, obijt nobilissimus princeps dominus Balthasar, Landgrauius Thuringiæ, marchioq; Misnensis, in Wartpurg castro, & sepultus est in Reinhardisborn: cui successit illustris princeps Fridericus filius suus, natus de nobili domina, domina Margareta de Nornberg Burggrauia. Eodem anno, fuit eclipsis Solis generalis, in die sancti Viti, quæ fuit pro tunc quarta feria, circa horam septimam, & durauit quasi per dimidiam horam. Eodem anno, per totam Thuringiam fuit magna pestilentia, & durauit vsque ad festum Natiuitatis Christi: in qua multi homines vtriusque sexus in peste obierunt: & etiam multi prælati, episcopi, abbates, comites & barones, milites & militares percussi fuerunt peste.

Quomodo dominus Fridericus duxit vxorem.

CAPVT CLIII.

ANno Domini MCCCCVII, obijt illustrissimus princeps dominus Wilhelmus marchio Misnensis, frater dominorum Friderici & Balthasaris. Eodem anno, dominus Fridericus, filius domini Balthasaris, Landtgrauius Thuringiæ & marchio Misnensis, duxit in vxorem dominam Annam, filiam domini Guntheri de Schwartzborg comitis, quæ alias desponsata fuit filio Philippi de Nassowe comitis.

Eodem anno, fuit ventus validus circa festum sanctæ Catharinæ, qui multas arbores & domus euertit. Item circa festum sanctæ Elizabeth, quasi in die eiusdem incepit hyems intensa frigoribus, qualis in 100. annis creditur fuisse: & durauit vsque ad festum Purificationis.

De Gun-

Digitized by Google

De Gunthero comite de Schwartzburg.

CAPVT CLIIII.

ANno Domini MCCCCVIII, dominus Guntherus de Schwartzburg comes, pater D. Annæ vxoris Friderici Landgrauij Thuringiæ, eundem taliter flexit in ſuam voluntatem, vt non terram, verum & dominum Fridericum prædictum ita rexit, quod nec ad patruos ſuos, videlicet dominum Fridericum & dominum Wilhelmum, venire nec ire poterat; nec ipſi ad eum; nec ciues ciuitatum ſuarum, nec literę miſſę ad eum; verum impotens ad omnia deinceps ad multos annos. Eodem anno, venerabilis pater & dominus, D. Nicolaus Lubich Yſenacenſis electus fuit in epiſcopũ Merſeburgẽſem.

De ſocietate Tritarum, id eſt Flegellern.

CAPVT CLV.

ANno Domini MCCCCXI, marchiones Miſnæ & Orientales, atque Landgrauius Thuringiæ, vna die atque vna hora ceperunt Iudæos in Miſna & Thuringia, & vinculis tradiderunt, & bonam ſummam pecuniarum ab eis exquiſiuerunt.

Eodem anno incepit ſocietas Tritarum, id eſt *der Flegelern*, quorum capitaneus fuit ille de Schwartzburg, & comes de *Heldrungen*, qui vna noctium clam intrauit caſtrum Honſtein, & cepit illos de Honſtein, vt infra patebit.

Quomodo domini de Myſna terram Thuringiæ, & patruum ſuum iuerunt.

CAPVT CLVI.

ANno Domini MCCCCXII, maldrum tritici Erphordenſis menſuræ VIII. ſexagenas groſſos, & vnaquæque menſura terræ Thuringiæ illam ſequebatur.

Eodem anno, Guntherus comes de Schwartzburg, pater vxoris Friderici iunioris, terram Thuringię humiliare volens; ideo partem regi Bohemiæ, partem Landgrauio Haſſiæ & epiſcopo Moguntinenſi, vendere volebat in præiudicium dominorũ de Miſna: prout tũc præſumebatur ab omnibus, videlicet, Friderico & Wilhelmo patruis ſuis qui naturales hæredes fuerunt, vt ſupra patet. Ob quæ Fridericus ſenior marchio Miſnenſis & Orientalis, ac frater ſuus Wilhelmus, quia copiam patrui ſui habere non poterant: nec literę eorum ad manus ſuas peruenire poterãt, (vt ſupra patet) Friderico de Wangenhein duce vſque in Wangenheim peruenerunt cum exercitu ſatis bono, ſexta ante feſtum S. Mariæ Magdalenæ: & non poterant habere introitum cuiuſcunq; ciuitatis Thuringiæ, propter inhibitionem illius de Schwartzburg & ordinationem. Nam & omnes ciuitates Thuringiæ cum ſigillo D. Friderici iunioris ſub pœna decapitationis ciuitatis inhibuit, ne eos immitterent. Tandem Spiritu S. duce qui omnia in finem bonum ordinat, dominus Wilhelmus de Erphordia veniens, applicuit ciuitati Gottenſi, vbi portæ (ſicuti in alijs cæteris ciuitatibus fiebat) armata manu cuſtodiebantur, ne intrarent: intrare temptauit & intrauit; propria manu catenam portæ aperuit; ſoluſque vſque ad oppoſitum eccleſiæ S. Margaretæ venit: ibique à proconſulibus arreſtatus vltra procedere non audebat: ſed communitas adueniens eum recepit. Et in ſequenti die Conſiſtorium aſcendit, & cauſam ſui aduentus ciuibus expoſuit: quod in ſalutem patrui ſui veniſſet & totius terræ Thuringiæ; quod & eis placuit. Et exinde ad alias ciuitates venit, & primo Yſenacum, quinta poſt feſtum Iacobi, vbi ſimiliter introitus ſibi denegabatur. Et tandem cum paucis intra duas portas S. Nicolai ſtetit, vbi concordauit cum ciuibus in priorem concluſionem Gotthenſium, & immiſſus fuit; fratre ſuo Friderico adhuc in Wangenheim expectante eum. Et ſic de alijs ciuitatibus Thuringiæ. Sed finis ſequebatur bonus.

Quomodo Heldrungen capitur, & haro eiuſdem exhæreditatur.

CAPVT CLVII.

EOdem anno, comes de Heldrungen dictis dominis & principibus Friderico & Wilhelmo ſe oppoſuit, ex illa liga Tritarum videlicet *der Flegellern*, & comitem Henricum de Honſtein nocte in caſtro Honſtein cepit & caſtrum, filio ſuo euadente nudo: & vſq; ad dominos Fridericũ & Wilhelmum peruenit, & ab eis auxilium petiit.

Et quia idem comes iam dictis principibus obedire recusauit, castrum eius obsederunt videlicet Heldrungen, & ceperunt cum omnibus attinentijs suis, & eum comitem exhæreditauerunt viriliter & manu forti, & in recompensam Henrico comiti de Honstein iure hæreditario assignauerunt. Eodem anno, milites & militares & ciuitates omnes Thuringiæ de consensu domini Friderici iunioris homagium fecerunt prædictis dominis iure hæreditario.

Hic concilium generale totius ecclesie celebratur in Constantia.

CAPVT CLVIII.

ANno Dom. MCCCCXIIII, incepit generale concilium in Constantia Maguntinensis prouinciæ, cui præsidebat tanquam principale caput, dominus Ioannes papa XXIII. Et anno Dom. MCCCCXV, idem papa in die S. Benedicti clam & in habitu dissimili recessit de Constantia vsq; in Schathusen, ex eo quod promiserat propter vnionẽ & schismatis fugationẽ papatum resignare: propter quæ & alia fore facta à papatu fuit depositus, & quasi per annũ turris custodiæ mancipatus. Et post hoc cardinalis factus, & in breui mortuus Florentiæ. Et sic etiã alij duo de papatu prætendentes, vtputa Gregorius, Angelus videlicet de Corrario à suis nominatus, & Benedictus alias Petrus de Luna, de papatu fuerunt deiecti. Et Martinus V. vnanimiter & concorditer à cardinalibus & toto cõcilio fuit electus in papam, anno Domini MCCCCXVII. Eodem anno videlicet XVII, à loco concilij recessit. In quo quidem concilio fuerũt patres multi, quasi innumerabiles episcopi, abbates, doctores, ambasiatores omnium regũ & regnorum, & ciuitatum, & vniuersitatũ, qualis multitudo & congregatio ab initio mundi non creditur nec legitur fuisse. Namq; & Sigismundus Romanorum rex, natione Bohemus & Vngariæ rex, tanquam catholicus ecclesię aduocatus, & magnus vnionis zelator, & ibi præsidebat. Eodem anno, captus fuit ille de Reinstein per episcopum Mersburgensem ante dictum: & dedit magnam summam pro liberatione. In eodem namq; concilio quidam hæresiarcha Iohannes Hus dictus, cum alio cuius nomẽ erat Hieronymus, vt hæreticus, vel vt hæretici, fuerunt ad ignẽ condemnati, quia opiniones Wicleff cõdemnatas fouebant & sequebantur: & totum regnum Bohemię suis falsis doctrinis infecerunt, vt inferius clare patebit. Item in eodem concilio reformatio totius cleri in capitibus & in membris per multas cõstitutiones fuit facta. Et ad vltimum canon Missæ & reformatus extitit, qui in nihilum rediit papa electo & præsidente. Verum etiam ibi fuit senior Lãdgrauius Thuringiæ D. Fridericus cum multis comitibus, baronibus, nobilibus & militaribus sumptuose atq; preciose; ita quod omnes Lombardi admirabantur de preciositate illorum. Et fecit ibi gloriam & honorem omnibus Teutonicis.

Incepit hæresis in Bohemia publice post concilium Constantiense.

CAPVT CLIX.

ET nota, quod immediate post concilium Constantiense, audita Bohemis condemnatione & incineratione illorum duorum iam dictorum hæreticorũ, publice incepit pullulare hæresis & infectio totius regni Bohemiæ. Verum quia extunc insultauerunt suis malis blasphemationibus & friuolis in Christi nomẽ & in seruos Dei, irruentes in eos multos diuersis cruciatibus occiderunt; & omnia monasteria quorumcunq; ordinum funditus euellebant, & destruxerunt; imagineq; Sanctorum confregerunt, & combusserunt, calices, & omnia ecclesiastica ornamenta in vsus prophanos verterunt: & sic à nobili vsque ad vltimum rusticum totius regni Bohemiæ à fide catholica declinauerunt, cum magna cæde & strage cleri & religiosorum vtriusq; sexus, nomen Christi confitentes. Quapropter anno Domini MCCCCXVII, domini Misnenses atque Landgrauij Thuringiæ, tanquã veri catholici & boni æmulatores & zelatores fidei visceraliter commoti, magnum collegerunt exercitum nobilium & militarium; nomen Christi corpore & anima defendere volentes, vsque Pragam peruenerunt, & eandem obsederunt, & multos strenuos viros ab hęreticis interemptis perdiderunt, & sic sine fructu inde recesserunt. Attamẽ Pragam cepissent, si Sigismundus Rex Romanorum non obstitisset. Qui (vt dicitur) auditus fuit dixisse, *Nostrates sunt quos perdit*: quia fortasse regnum Bohemiæ libenter cum pace habuisset. Quia ipse verus fuit hæ-

res

res ab vtroq; parente ad hoc genitus: ſed Bohemi eum in regem nolebant habere, ſed alium Ribaldum inſtitutum & ruſticum natum in regem erexerunt. Quapropter papa Martinus anno xx. cõtra eos crucem dedit, & generale indixit paſſagium cum magnis indulgentijs per quendam cardinalem, legatum à latere ad hoc negotium ſpecialiter deputatum. Ob quæ tam ſuperiores quam inferiores partes Alemaniæ, ob prædicationem crucis fidem Chriſtianorum & Chriſti nomen volentes defendere, ad arma cucurrerunt. Et quaſi multitudo innumerabilis hominum diuerſarum regionum in Bohemia contra hæreticos conuenit. Et quaſdam obſidentes ciuitates, & ſpecialiter *Satzit*, aliaſque villas, rapinis & incendijs deuaſtauerunt, & ad vltimum ſine omni magnifico actu ad propria redierunt, multos tamen ex vtraq; parte occiſos relinquentes: paucis tamen caſtris obtentis. In quadam congregatione exercitus fuerunt epiſcopi, Maguntinenſis, Colonienſis, Leodicenſis, in proprijs perſonis, & multi alij prælati eccleſiæ cum ſuis armigeris. Poſt hæc dominus Landgrauius Thuringiæ, Fridericus videlicet & patrui, tenuerunt ſumptuoſe ſtipendiarios, vſque ad xxv. annum contra hæreticos prædictos. Attamen ipſi hæretici poſt reditum dominorum caſtra & ciuitates atrociter inuaſerunt, quæ vix, imo cum Dei adiutorio tenuerunt.

De exaltatione Fridrici marchionis in ducem Saxonie.

CAPVT CLX.

ANno Domini MCCCCXXIIII, dominus Fridericus ſenior marchio Miſnenſis emit ducatum Saxoniæ, & dux Saxoniæ ab omnibus proclamatur.

De morte Wilhelmi Marchionis.

CAPVT CLXI.

ANno Domini MCCCCXXV, obijt illuſtris princeps dominus Wilhelmus, marchio Miſnenſis atque Landgrauius Thuringiæ, frater Domini Friderici ſenioris, princeps ſtrenuus, prouidus, conſilijs maturus, ſexta ante diem Palmarum in Wida, & ſepultus eſt in Aldenberg in eccleſia collegiata noua, quã ipſe ædificauit atq; dotauit.

De conflictu contra Bohemos & multorum interfectione.

CAPVT CLXII.

ANno Domini MCCCCXXVI, Dominica quarta poſt feſtum ſanctæ Trinitatis conuenit maxima multitudo Thuringorum atque Miſnenſium, contra Bohemos qui obſederunt ciuitatem *Vſtig*. Vnde & Thuringi & Miſnenſes volentes eos pellere de ciuitate, & ſic inierunt conflictũ magnum. Et Thuringi fuerunt primi in acie belli. Sed quia per ordinationem exijt clamor mirabilis, quod omnes Chriſtiani deberent inire fugam, quod & fecerunt. Et illam ſubordinationem fecit dominus Boſſæ vicedominus, vnde & illa fuga tam grandis erat, quod nullus alteri acquieſcere volebat. Et in fuga interfecti fuerunt 7000. virorum ab vtraque parte, & ſignanter de multitudine Thuringorum plures ceciderunt, quia fuerunt magis animoſi, reſiſtere volẽtes aduerſarijs: ſed quia euaſerunt, nec arma nec equos ſecum portare potuerunt. Hoc videntes Chriſtiani exiuerunt de iſta ciuitate, quod in bello ſuccubuerunt, & incendijs eam deuaſtauerunt. Item de Saltza ibidem fuerunt interfecti CXIIII. viri. Subſcripti etiam nobiles Burggrauius de Miſſen; comes de Schwartzborg iunior; de Schonberg; Hartenſtein; Pincerna de Domi iunior; Ruſſe *von Gretze*; comes de *Querwert*; comes Erneſtus de *Glichen*; Fridericus de *Glichen* comes; Fridericus Bichilingenſis; Otto *Pflug* iunior & frater ſuus; duo filij domini Nicolai *Pflug*; dominus Ioannes de *Baldaw*; Vitus & Gotze de *Wulfirdorff*; *Boſſe Schenck de Thutenberg*; dominus Iacobus de *Wangenheim*; Dietricus *Witzleubin*; *Ludwig von Buchenis*; *Ludwig von Erſtete*; *Apel von Briſe*; *Apel von Staterheim*; & vnus de *Gregeberg*; & plures alij militares & nobiles.

Etiam tali tempore tantus calor extitit: ita quod bene tot ex nimio calore perierunt, ſicut per hoſtes interfecti fuerunt.

FINIS HVIVS LIBRI.

Digitized by Google

HISTORIA SECVNDA, VEL ANNALES POTIVS BREVISSIMI DE VETERVM THVRINGIAE LANDGRAVIORVM ORIGINE, nuptiis, liberis, rebus gestis, & summatim de omnibus.

PRÆFATIO.

HENRICVS primus rex de genere Saxonum. Otto filius eius imperator primus, Otto secundus, Otto tertius. Item Henricus Bambergensis Bauariæ dux, secundus rex, & primus imperator, Claudus dictus. Hic obiit absque filiis: qui erat ex genere Francorum & Carolorum: qui habuit neptem, scilicet filiam sororis suæ, nomine Gysilam quæ coniuncta est Conrado Spirensi, dicto Salico qui erat de genere Salicorum. Hæc Gysila habuit quendam consanguineum de genere Caroli & Ludouici, nomine Ludouicum cum Barba, qui genuit Ludouicum fundatorem nostræ Ecclesiæ. Qui Ludouicus comes genuit Ludouicum primum principalem comitem Thuringiæ. Qui & ipse genuit Ludouicum secundum Landtgrauium, qui accepit sororem illustrissimi imperatoris Friderici nomine Iuttam, & genuit ex ea serenissimum filium, pium Ludouicum tertium Landgrauium, & fratrem eius Hermannum palatinum Saxoniæ.

Porro Hermannus Lantgrauius, accepta coniuge *Sophia* palatina, suscepit ab ea duas filias; quarum prima fuit coniuncta marchioni Mysnensi Dytherico; secũda *Heddewigis*, quæ fuit coniuncta comiti Alberto de Alsatia. Item Hermannus Landgrauius accepit Sophiam filiam ducis Bauariæ, & suscepit ab ea filium nobilissimæ indolis, Ludouicum Landgrauium sanctæ Elizabethæ maritum, & fratres suos. Qui suscepit ab ea Hermannum iuniorem Landgrauium, & filiam nomine Sophiam, quæ tradita est duci Brabantiæ. Qui genuit Henricum Hassiæ Landgrauium. Qui Henricus genuit Ottonem. Otto genuit Henricum iuniorem Landgrauium, & fratres eius, Balchasarum, & Wilhelmum & Ludouicum.

Conradus Spirensis genuit ex Gysila Henricum tertium regem, & secundum imperatorem. Henricus tertius genuit quartum. Quartus genuit quintum, & sororem suam Agnetam, quam Fridericus dux Sueuiæ accepit in vxorem, & genuit ex ea Conradum tertium regem, & Fridericum. Fridericus genuit Fridericum primum imperatorem, & Iuttam Landgrauiam, quæ nupsit Landgrauio Ludouico secundo. Fridericus ipse genuit Henricum Sextum regem. Henricus imperator genuit Fridericum secundum imperatorem. Qui Fridericus habuit filiam, quam Albertus Landtgrauius accepit, & genuit ex ea tres filios, Hẽricum Landgrauium, Fridericum Marchionem, Theodericum Landgrauium. Fridericus Marchio genuit Fridericum Landgrauium & Marchionem. Hic accepit nobilissimã filiam imperatoris Ludouici, suscepitque ex ea filium nomine Fridericum.

Vt autem dictum est, Dythericus Misnensis Marchio, accepta Iutta filia Hermanni, & sorore Ludouici Lantgrauii, suscepit ab ea filium Henricum marchionem Misnensem. Qui Henricus genuit duos filios, Dythericum Misnensem, & Albertum Landgrauium. Albertus, vt dictum est, genuit Fridericum & fratres eius. Item, Fridericus genuit Fridericum Landgrauium & marchionem Misnensem, & ille genuit iuniorem Fridericum.

De genere Caroli.

Notandum, quod genus Caroli non ex toto finem habuit, vt dicitur, sed tantum à Romanorum regno finem accepit. Nam (vt in Chronicis inuenitur) omnes reges Francorum

Francorum & Germanorum, ſed & principes, duces & comites iſtarũ prouinciarum, ſcilicet in Thuringia, in Bauaria, in Franconia, in Pannonia, in Carinthia, in Bohemia, in Moraula, in Sueuia, in Saxonia, in Friſia, in Lotharingia; ſed & omnes nobiles Alamanorum originem duxerunt à genere Carolorum. Nam & Cõradus imperator Saliꝰ dictus genus duxit à nobilibus Romanorũ, ſcilicet ab Ænea, & poſteris ſuis, & vxor eius Gyſila originem habuit à nobilibus Francorũ, & à Priamo Troiano. Vnde factum eſt, vt Henricus filius eorum dictus Niger, tertius rex & ſecundus imperator, omnem illam nobilitatẽ, ſcilicet Romanorum Troianorũ, in ſe haberet, & omnes poſteri eius.

ANNALES VETERVM LANDGRAVIORVM THVRINGIÆ.

ERant duo fratres Germani ex Francis oriundi cis Rhenum, de elegantiſſima ſtirpe regum Francorum Caroli & Ludouici, conſanguinei Gyſilæ imperatricis; Hugo comes, & Ludouicus cum barba, qui propter faciem barbatam & comæ nutrimentum ſeu ob aliud augurium Ludouicus cum barba vocatus eſt. Hugo comes ob diuitias nulli ſeruire voluit, niſi Fuldenſi & Moguntinenſi principibus. Quo mortuo, filius eius Wigmannus hæreditatem ſortitus eſt. Is in Moguntia occubuit: omnia ſua ad Ludouicum deuoluta ſunt.

Ludouicus cum barba cum 12. militaribus viris veniens Thuringiam, in confinio ſyluæ Loybe, inter montem Kaltheberg, & Aldenberg, & Cornberg, indutus μίλαις, quaſi peregrinus habitare cœpit. Qui contẽtus habitatione loci, ab incolis terræ illius Byſone ſcilicet de Glychen, & Gunthero de Keuerberg comitibus, alijſq; nobilib. viris, prædia aliqua precio comparauit, villam Aldenberg, aliaq; prope adiacentia. Inde ex permiſſione regis Conradi iuxta Loybe in monte Sowenburg munitionẽ erexit, & inexpugnabile caſtrum conſtituit, & plurimã partem ſyluæ per largitionem regiam accepit, in qua noſtræ Reinhersbornenſis poſſeſſionis termini. Poſtea accepit in coniugem matronam nobiliſſimam de *Sangerhuſen*, Cæciliam nomine de Saxonia, quæ ad eum ſeptem millia manſorum cum innumerabilibus mancipijs ex hæreditatia ſucceſſione deuoluit: per quam ſuſcepit duos liberos, Ludouicum & Beringerum comites, & tres filias, quarum prima Hildegardis, ſecunda Vta, tertia Adelheidis. Ludouicus patris ſui & nominis & probitatis cunctorumque bonorum ſuorum hæres factus eſt.

Ludouicus iſte, comes fundator noſtræ eccleſiæ, comparauit Sangerhuſen cum ſuis pertinentijs à filio fratris ſui Conradi *Hainſtein*, anno MLXI. Deinde anno ſequenti deſponſauit ſibi filiam cuiuſdam ducis Saxoniæ Vdalrici, vxorem Friderici comitis Palatini Saxonum, & ſuaſu mulieris virum venabulo confixit, ſepultum in *Gerick*, quod cœnobium ipſe cum fratre ſuo Bremenſi epiſcopo conſtruxit:

Hic expirauit Palatinus Fridericus,
Haſta proſtrauit comes illum dum Ludouicus.

Hi verſus continentur in loco vbi occubuerit iuxta *Schiplitz*.

Inde Adelheidam matrimonio ſibi aſciuit, quæ erat Vtonis marchionis de Stadin filia. Inde comes diuitijs ampliatus, montem quem dicunt Warberg aſcendit, & inexpugnabile caſtrum erexit. In partibus quoq; Orientis, in eis terminis in quibus fluuius Vnſtent Sclauicæ Salæ toti per totum miſcet vnionem, munitiſſimam vrbem, cognomento Nuwenburg, inſtituit.

Anno Domini MLXV, Adelheidis conſors Ludouici comitis ſuſcepit ab eo Ludouicum Landgrauium, huius nominis primum in Thuringia principem, Henricum primum Raſpen, Hermannum qui obijt in vinculis, in caſtro Hamerſtein, & Vdonem Cycenſem epiſcopum. Habuerunt ſimul & tres filias; Cunigundam quæ nupſit Witzmanno comiti de Saxonia, qui eccleſiæ Kaldenbornenſis fundator extitit; Cæciliam quam accepit Gitlacus comes de Weldenſe; tertia Adelheidis Vdalrico comiti de Wymar matrimonialiter coniuncta.

Tandem iſte Ludouicus, monitu vxoris & ſuaſione Conradi monachi de Hilzenburg, & primi Halberſtadienſis epiſcopi Gyſilberti, cœpit diligentius perquirere, vbi locum aptum monachis, & ro monaſterio congruum inuenire poſſet. Vnde à quodam luti figulo, Reinhero nomine, prope fontem domunculam habente, (à quo

& poſt ille locus per compoſitum ſortitus eſt vocabulum, ſcilicet à Reynhero & fonte, id eſt Reynhersborn) à villicisque villulæ didicit, omni nocte duo lumina clariſſima, vnum vbi monaſterium, & aliud vbi capella beatæ virginis poſt ſtructa ſunt, clarius reddendo apparere.

Anno igitur MLXXXV, comes Ludouicus tam felicis negotii exordia faciens, & res iuris ſui ſanctiſſimæ Dei genitrici Mariæ ſanctoq; Ioanni Apoſtolo & Euangeliſtę de propria hæreditate ſua offerens, locum ſcilicet qui Reynhersborn dicitur, ſitum infra ſyluam Leybam, vendidit in poteſtatem Gyſilberti viri religioſi: vbi regali monaſterio conſtructo, monachi iuxta regulam ſancti Benedicti viuentes congregarentur. Idemq; comes de Hirſaugia viros religioſos, Erneſtum priorem cum aliis 12 adduxit, qui Cluniacenſium vel Hirſaugienſium ordinem inibi deſeruirent. Inde 1 manſos & ſupra dictæ ſyluæ Leybe, id eſt in prouincia Franciæ Orientalis in villa Askefelt dicta, cum vinctis & mancipiis ac diuerſarum vtilitatum appendiciis.

Deinde dedicata eſt maior Eccleſia in Reynhersborn à venerabili Epiſcopo Halberſtadenſi Stephano vel Herrando, in die Aſſumptionis beatæ Mariæ virginis, in honore Dei genitricis, ſanctiq; Ioannis Euangeliſtæ & omnium Sanctorum, anno MXCVII. Idem Epiſcopus anno MCII, 9 Calend. Nouemb. vita deceſſit, & in prafato monaſterio ab archiepiſcopo Moguntino Ruthardo honorifice terræ demandatus, in pace requieſcit.

Anno Domini MCX, Ludouicus cum vxore ſua Adelheida ac filiis eorundem, Ludouico, Hermanno, & Conrado tradiderunt cœnobio Eccleſiam cum ſuis appendiciis, in villa quæ dicitur Sangerhuſen. Eodem anno obiit Adelheida Comitiſſa XV Cal. Nouemb. In die ſepulturæ pro remedio animæ illius tradidit ad cœnobium Reinhersborn Eccleſiam quæ dicitur Sipplitz, cum omnibus ad eam pertinentibus, & nemore ibi adiacente.

Anno Domini MCXII, moritur quidam de Saxonia princeps Vdalricus, Ludouici comitis dudum gener, ſed propter filiæ repudium inuiſus. Vnde Siſridus Palatinus, Lotharius dux, Rudolphus marchio, Fridericus Palatinus, Wigbertus & Ludouicus comites, & nonnulli alii ſe ab obſequio imperatoris retrahebãt, quia ipſe poſſeſſiones prædicti Vdalrici in ius regum conabatur adtrahere: quod & epiſcopus Halberſtadenſis, & Gerhardi præpotens vidua, violentiam imperatoris clamitabãt. Quadere Hermannus Ludouici comitis filius, & Fridericus Palatinus frater illius vterinus, in caſtello Tucher obſidentur. Et V III idus Iunii deditioni ſe cuiuſdam Hogeri tradentes; captiui abducti, ſub poteſtate regis in vincula detruduntur. Sed Fridericus poſt annos duos reſoluitur: Hermannus, duobus & plus in carcere tranſactis, flebiliter in caſtello Hamerſtein 3 idus Iunii in vinculis moritur.

Ludouicus comes in villa *Thrutmundi* in poteſtatem Henrici regis pro acquirenda gratia, & propter captiuos filios ſponte ſe contradidit, quem diu ſub cuſtodia tenuit, donec caſtrum *Warperg* in ſua ſuſcepit, deinde in dolo dimiſſus, & poſt captus, & demum poſt duos annos & nouem menſes innexus à vinculis abſoluitur, relictis pro ſe VIII. obſidibus.

Anno Domini MCXVIII, Cunigunda filia comitis Ludouici, vxor comitis Wigmanni fundatoris Caldebornenſis obiit.

Anno Domini MCXXVI, dedicatur capella ſanctæ Mariæ, ſancti Nicolai in Reinhersborn, à Cicenſi Epiſcopo Vtone filio fundatoris.

Ludouicus fundatoris filius cum vexillorum feſtiua exhibitione imperatoria largitione primus Landgrauius factus, accipiens vxorem Hedwig nomine, ſuſcepit ex ea ſecundum ſui nominis Landgrauium, Henricum Raſpen, Ludouicum de Thungesbrucken, & quatuor filias.

Anno Domini MCXL, Ludouicus primus principalis vel prouincialis comes, filius fundatoris noſtri, pridie idus Ianuarii obiit, ſepultus in Reinhersborn. Ludouicus ſecundus, accipiens legali copula Friderici imperatoris ſororem Iuttam, ſuſcepit ab ea Ludouicum pium tertium ſui nominis Lantgrauium, Fridericum de *Cygenhain*, Henricum iuniorem nomine *Raſpen* tertium, & Hermannum huius prouinciæ principem illuſtrem & comitem Palatinum, & Iuttam comitiſſam de *Rabinberg*.

Anno

Anno Domini MCLII, Conradus rex 16. Calend. Martij rebus humanis excessit, eiq; Babenbergi regum more funebria explentur, ac Spiræ sepelitur. Cuius loco Fridericus Sueuorum dux media Quadragesima Franckfort in regem eligitur, & Aquisgrani die Palmarum regali benedictione sublimatur.

Post hoc, anno MCLXXII, comes præfatus Ludouicus in castro Nuenburg vita decessit. Corpus in Reinhersborn patrum suorum sepulturam transfertur, & à Wigmanno Meidenborgensi episcopo in media ecclesia ante altare sanctæ Crucis commendatur.

Ludouicus itaque tertius Landtgrauius prior natu principatum obtinuit. Erat enim illustris bello, sagax consilio, vir mansuetudine præcipuus: corpore fuit apprime decorus, statura procerus. Monasteria nimium extollebat, & ecclesiam Reinhersbornensem venerabatur. Eratq; benignus & beneuolus erga omnes homines, ita vt vulgo diceretur pius Ludouicus. Lucius tertius papa dedit priuilegium Reinhersbornensi ecclesiæ de iustitia & libertate omnium bonorum suorum, rogatu Ludouici tertij Pij Landgrauij, dedit & infulam abbati.

Imperatoris curia circa festum sancti Martini Erffordiæ habetur, vbi comes Hermannus, frater Ludouici Landgrauij, comes Palatinus Saxoniæ efficitur.

Ludouicus autem tertius acer bello, ipso die quo auunculus suus imperator signum crucis superinduit, ipse quoque signatus est. Inde in Apuliam prouectus, perueniens Brundusium cum exercitu robusto ad partes Tyri transfretauit. Tandem in periculo constitutus Deum exorauit. Videns militē à longe rubeis vestibus indutum, niueo equo insidentem, cum vexillo rubeo dicentem, *In hoc vexillo vinces*, inde disparentem, credidit fuisse sanctum Georgium, quem multum venerabatur, & ecclesiam in foro Ysnacensi ædificauerat. Cum multi illud vexillum accipere vellēt quod Sigenhart dicebatur, id est victoriosum; solus princeps extraxit, & vsq; ad Saladini tabernaculum populos deuicit. Inde tamen, diem siquidem claudebat extremum, 7. calen. Nouemb. ossa licet cum maxima difficultate in Reinhersbornensem ecclesiam sepulta sunt.

Anno Domini MCC, natus est Ludouicus 5. Calend. Nouemb. quartus huius nominis Landgrauius, de matre sua Sophia, filia ducis Bauariç, pius & benignissimus princeps, maritus scilicet Elizabethæ, pulcher aspectu, vultu decorus, pius, iucundus, qui ab infantia nec haletia comedit, nec cereuisiam bibit, vsq; ad diem mortis suæ. Hermannus Landgrauius, adhuc viuente Ludouico pio fratre suo, factus comes Palatinus Saxoniæ, Sophiam duxerat vxorem: de qua habuit duas filias, Iuttam & Hedwigen: & post mortem fratris adeptus Thuringiæ principatum. Inde à Sophia filia ducis Bauariæ suscepit Ludouicum quartum; & Hermannum qui obijt in Ysenach; Henricum qui primus in Regem Romanorum electus fuit; Conradum qui se obtulit ordini domus Teutonicæ; & duas filias, quarum prima Iringardis copulata Henrico de Anhalt; secunda Agnes coniuncta duci Austriæ.

Anno Domini MCCVII, Andreas in Vngaria rex, cuius vxor Gertrudis nomine, ducis Carinthiæ filia, filiam generis sui decus, Elizabeth nomine, accepit per genituram; quæ adhuc lugens vbera desponsata est Ludouico. Deinde missi ad Presburg ad regem Vngariæ, anno MCCXI, comes Meinhardus de Nueburg, & Gualterus de Vargila, dominaque Bertha Egelolffi de Bendeleiben, ad Thuringiam adduxerunt.

Ludouicus gloriosus princeps Thuringiæ, dignus consortio beatæ Elizabethæ, extitit mediocris staturæ: decens valde proceritas & glorioſi vultus serenitas. Erat pudicus, carne mundus, cunctis affabilis, ecclesiarum & cœnobiorum fidelis protector. Erat tunc sublimis Thuringorum prouincia, tanti principis nomine insignita, sanctæq; Elizabethæ meritis nominata. Beatissimus vero Ludouicus multa beneficia ecclesiæ Reinhersbornēsi præstitit, anno ab incarnatione Domini *. Ludouicus Landgrauius Elisabetham virginem castam duxit vxorem, coniunctus ei Dei nutu. Deinde peperit filium in castro Crucemburg 5. Calen. Aprilis primogenitum, cui nomen Hermannus aui sui imposuit, qui successor patris Lādgrauius fuit in Thuringia. Postea, proficiscente in Apuliam ad imperatorem Fridericum Pio Ludouico Thuringorum Landgrauio ad curiam Cremonensem, per totam Alemanniam suborta est caristia grauis: & fere duobus annis durans multos fame peremit. Imperator ergo, cum idem Landgrauius

bene ad placitum suæ voluntatis obsequium sibi præstiterat; contulit sibi iure feudi marchiam Misnensem & Lusiæ & terram Briseiæ, quantum expugnare valeret & suæ subijcere potestati. Moram autem faciente Landgrauio cum imperatore, nobilissima vxor eius Elisabeth, miræ deuotionis mulier, construxerat hospitale pauperum in pede montis Warperg, in quo locauerat XXVIII. pauperes. Insuper DCCC. pauperes quotidie in aspectu eius per ministros suos de consolatione eleemosynarum reficiebantur. Tandem Landgrauius dimissus feria VI. venit ad Warpurg, vbi cum mirabili gaudio à sua vxore & matre Sophia susceptus glorioſissime; & tota terra resultabat. Cum autem dispensatores & œconomi apud principem causarentur de nimia effusione eleemosynarum; *Sinite*, inquit, *eam*, pijssimus princeps, *benefacere, & quæcunque vult pro Deo dare: Warpurg tantum & Neuenburg castra mea ditioni seruate.* Ambulauit siquidem glorioſus princeps cum suis germanis fratribus dulciter, æqualiter & benigne, & egenis proficuam exhibens charitatem. Præcipue autem Conradum de Marcburg, qui prædicando velut clarum sydus in Alemannia profulsit, summo honore coluit. Deinde dux Austriæ filiam suam tradidit Henrico regi Romanorum cum solennijs nuptiarum: quæ nuptiæ solenniter celebratæ sunt in Norinberg, in fine Autumni. Erfordenses post Landgrauium rogantes, vt ad ipsos intrare dignaretur. Is acquiescens, Erffordiam intrans, à Burgensibus in multa gloria & iucunditate susceptus. Prius nunquam Erffordiæ fuit propter discordiam vsq; ad illud tempus. Eodem tempore nata est Ludouico filia nomine Sophia, quæ in Kitzing religionis habitum induens ibidem quiescit.

Anno Domini MCCXXVII, generale passagium ad terram sanctam factum, in quo & Fridericus Romanus imperator cum multa turba Cruce signatorum. Ludouicus quoque princeps Thuringiæ Christianissimus, habito cum domino Conrado Hildenmensi episcopo consilio, ab eodem cruce signatus est. Profectus igitur de sua ciuitate Smalcharden in die Ioannis Baptistæ ad partes transmarinas, vbi in Sicilia imperatorem reperit. In Natiuitate Mariæ Brunduſij, antequam nauem ascenderet, cœpit paulisper febribus inquietari. Ingressi deinde ciuitatem quæ Ortrant dicitur, imperatricem inuenerunt. Cœpitq; acrius febribus vexari. Accersito patriarcha Hierosolymitano Sacramenta accepit: deinde videns columbas albas se circumdantes obdormiuit in domino, 3. idus Septemb.

Anno Domini MCCXXVIII, nobiles eius eum pannis fortibus honorifice tumulauerunt; peractaq; peregrinatione, effosso corpore decoctione diligenti excoriato, ossa apparuerunt candida superiure quæ fericis imposuerunt, sepultus tandem in cœnobio monachorum ordinis sancti Benedicti Reinhersborn, vbi multis claret miraculis.

Anno Domini MCCXXIX, beata Elisabeth à Thuringia migrauit in Marpurg. Eodem anno prædicatores venerunt ad Erffordiam. Deinde anno MCCXXXII. sancta Elisabeth vidua migrauit ad Christum.

Anno Domini MCCXXXVI, Calend. Maij Marpurg translatio sanctæ Elisabethæ facta est, procurante fratre Conrado Teutonici ordinis olim Landgrauio, præsente imperatore Friderico, archiepiscopo Moguntino, Colonienſi & Bremenſi, vbi facta discordia inter episcopum Moguntinum & imperatorem. Et de ossibus eius oleum euidentissime desudauit.

Henricus Landgrauius in regem, anno MCCXLVII, electus in odium alterius, deinde anno sequenti in Warpurg immatura morte obijt in profluuio ventris. Sepultus est Ysenach, sine hærede defunctus.

Deinde anno MCCLIII, discordia in terra Thuringiæ exorta est, quæ per nouem annos terram Thuringiæ, Hassiæ, & Saxoniæ deuastauit, quæ singula & alia deinceps quæ te in historijs.

FINIS.

LANDGR.

Digitized by Google

LANDGRAVIORVM OMNIVM THVRINGIÆ ET HASSIÆ QVI A QVINGENTIS ANNIS ET AMPLIVS DITIONES ILLAS CVM IMPERIO TENVERunt, diligenter ex multis optimis Authoribus descripta Genealogia:

A

D. Ioanne Pistorio Nidano.

VETERVM LANDGRAVIORVM THVRINGIÆ FAMILIA, EX OPTIMIS AVTHORIBVS DILIGENTER EXPLICATA.

Wilhelmus, Comes Arelatensis. (sic enim ego sentio, cùm alii contra omnium historiarum testimonia contendant fuisse Aurelianensem: quo nomine tum nulli erant per vniuersam Galliam principes)

Guilielmus succedit patri: cuius familiam alibi describemus.

Comitis à Spanheym filia.

Hugo profectus in Germaniam cum fratre, aulam gubernat Erckenwaldi Moguntini Archiepiscopi.

Wichmannus, spoliatus paternis bonis, cum aduersarium occidisset, capitis condemnatus est ab Arabone Episcopo Moguntino.

Ludwicus cùm in Germaniam venisset, factus primùm Cæsareæ aulæ apud Gisalam Saliqui vxorem, propinquam suã, Magister: & Cæsaris Consiliarius: deinde nomine Moguntini Episcopi Vicedominus Thuringiæ; tandem beneficio Cunradi Cæsaris Comes Thuringiæ, anno 1039. Moritur Moguntiæ in Comitijs anno 1055. sepultus ad D. Albanum.

Cæcilia Ducis Saxoniæ & Brunswici filia: quæ in scriptis libris simpliciter Domina de Sangerhausen dicitur.

Hildegarda vxor Popponis Comitis in Hennenbergk.

Beringerus Comes in Sangerhausen, venit deditione in manus Henrici 1111 Cæsaris.

Bertrada filia Chũradi Marchionis Landspergæ & Wetini.

Chunradus primus Comes in Honsteyn: moriturus scribit hæredes, filios Guthæ sororis suæ.

Vxor 1 filia Vlrici Ducis Saxoniæ repudiata.

Ludwicus 11, succedit patri cùm puer esset sedecim annorum: cognominatus Saltator, cùm ex carcere in profluentem desiliens, aufugisset. Discessit è vita anno 1123, natus iam annos 73. sepultus in cœnobio Reynhardsbron, quod ipse cum multis aliis oppidis & arcibus in Thuringia extruxerat.

Henricus Comes in Raspenbergk.

Vxor 11 Adelheyd filia Othonis Marchionis in Staden & Soltwedel, vidua Fridrici Palatini Saxoniæ, ducta anno 1066. obijt anno 1110, 15. Cal. Ianuarij.

Iutta, vel Vtta, vxor Comitis à Linderbech & Beihelsteyn, mater Beringeri, & inde auia Ludwici, Conradi & Theoderici.

Adelheyda, vxor Comitis in Wipra ad Hercyniam: quam alij monialem faciunt.

Cæcilia vxor Gerlaci, Comitis à Walderslah.

Adelheyda, vxor Vlrici Comitis in Weimar & Orlamund.

Kunigunda vxor Wigmanni Comitis de Saxonia: obijt anno 1118.

Hermannus dominus ditionis alicuius in Thuringia: extruit Hammersleben: captus ab Imperatore obijt in carcere 3. Idus Iunij anno 1114.

Ludwicus 111, ornatus Landgrauij vel Prouincialis Comitis dignitate à socero Lothario, primus Thuringiæ & Hassiæ Landgrauius, emigrat è vita an. 1149, (alijs an. 1140) pridie Id. Ianu. sepultus in Reynhardsbron.

Henricus obiit puer.

Hedwiga filia Lotharij Cæsaris: obijt anno 1148.

Vdo Episcopus Citicensis & Naumburg.

Conradus.

Mechtildapuella moritur.

Iuditha, vel Cæcilia, vxor Wladislai Regis Bohemiæ.

Adelheyda abbatissa ad S. Nicolaum Isenaci.

Ludwicus iunior Dominus in Thomasbrucken, arce à se exstructa.

Ludwicus 1111, istius nominis, sed Landgrauius secundus, cognomento Ferreus, quia semper ferreis munimentis conuestitus erat, cùm equestrium hominum insidias timeret, quos ille armis oppressos sub potestatem suam redegerat. Moritur anno 1172, vel (vt alibi notatum est) anno 1173. Terræ mandatus in Reynhardsbron cœnobio.

Iuditha filia Fridrici Sueuiæ Ducis, soror Barbarossæ Cæsaris.

Henricus obijt puer.

Henricus Dominus Raspẽbergæ.

Vxor 1 Margarita filia Ducis Austriæ, repudiata propter propinquitatem sanguinis.

Ludwicus v, sed tertius Landgrauius Thuringiæ & Hassiæ, cognominatus Mitis, vel Pius. capitur cum Hermanno fratre ab Henrico Leone, anno 1182. cùm in Syriam profectus, summa cum laude sub Barbarossa Cæsare aliquandiu belligerasset, obijt ibidem an. 1190. Ossa ex Syria domum deportata, in Reynhardsbron humantur.

Vxor 11, vidua Voldemari Regis Daniæ, domum remissa.

Fridricus primus, Comes in Zigenheyn, author eorum omniũ qui post eum Zigenheynensem comitatum rexerunt.

Vxor 11 Sophia filia Othonis Wittelspachij, Ducis Bauar.

Hermannus Landgrauius quartus post Ludwicum fratrem: cùm prius fuisset Palatinus Saxoniæ, egregius Princeps. moritur Gothæ, anno 1215. sepultus Isenaci in D. Catharinæ à se extructo monasterio.

Iutta Comitissa de Rauenspergk.

Vxor, 1. Sophia Palatini Comitis Saxoniæ filia vnica obijt 1095.

Chunradus primùm vxorem duxit: verùm illa mortua in Teutonicum ordinem ingressus, creatur Magister ordinis, anno 1241. moritur anno 1255. in libro manuscripto est, mortuum esse anno 1240, & sepultum Marpurgi. Ostantia.

Agnes filia Fridrici in Cęsaris. Alijs (vt videtur) Conradi.

Agnes pulcherrima virgo, vxor Henrici Ducis Austriæ: quã Onuphrius malè Richardam vocat.

Henricus Cæsar Germanicus, & Landgr. Thuringiæ septimus moritur in lecto Wartpurgi, an. 1248. sepultus Isenaci in templo D. Catharinæ.

Elisabeta Othonis Brũswicensis filia. Alijs Gertruda, filia Ducis Austriæ.

Irmengarda. Alijs non rectè (vt puto) Margarita. Henrici Anhaldini Principis vxor.

Hermãnus natus anno 1201. moritur an. 1216. sepultus apud patrem.

Ludwicus VI, eius nominis, sed quintus Landgrauius Thuringiæ & Hassiæ, & Palatinus Saxoniæ natus an. 1200, 5. Cal. Nouembr. eques auratus factus Isenaci an. 1218, vincit Polonum an. 1226. obijt Hydrunti in itinere Syriaco, an. 1227, 3. Id. Septembr. corpore in Thuringiam iterum delato, & sepulto Reynhardsbronnæ.

Hedwiga, vel Sophia, vxor Alberti Landgr. Alsatiæ.

Iutha, dicta Iutha cum lippientibus oculis: vxor Theoderici Marchionis Missniæ: cuius filius Henricus Landgrauiarum Thuringiæ, deleta prorsus hac familia, tandem obtinuit: cuius genealogiam paulo pòst proponemus.

S. Elisabeta, filia Andreę regis Hungariæ: obijt an 1231 nata 24 annos.

Gertruda monialis & abbatissa Aldenburgi prope Wetziariã: quæ in scriptis libris Sophia & nata esse dicitur an. 1225.

Hermannus 11, sed VI Landgrauius Thuringiæ & Hassiæ, natus anno 1223 Crucemburgi in Hassia, 5 Cal. Aprilis. Moritur sumpto veneno, anno 1241. sepultus in Reynhardsbron.

Sponsa illius Beatrix filia Henrici Ducis Brabantiæ.

Sophia nata an. 1224. vxor Henrici 11, Ducis Brabantiæ: cuius filius Henricus, Landgraviorũ Hassiæ qui hodie viuunt, familiam propagauit: vt in sequenti tabula videre poteris.

SECVNDA TABVLA, IN QVA LANDGRAVIORVM HASSIÆ, EX HENRICO BRABANTINO ET SOPHIA THVRINGICA, FILIA S. ELISABETÆ, PROPAGATIO AD NOSTRAM VSQ; MEMORIAM DEDUCITUR.

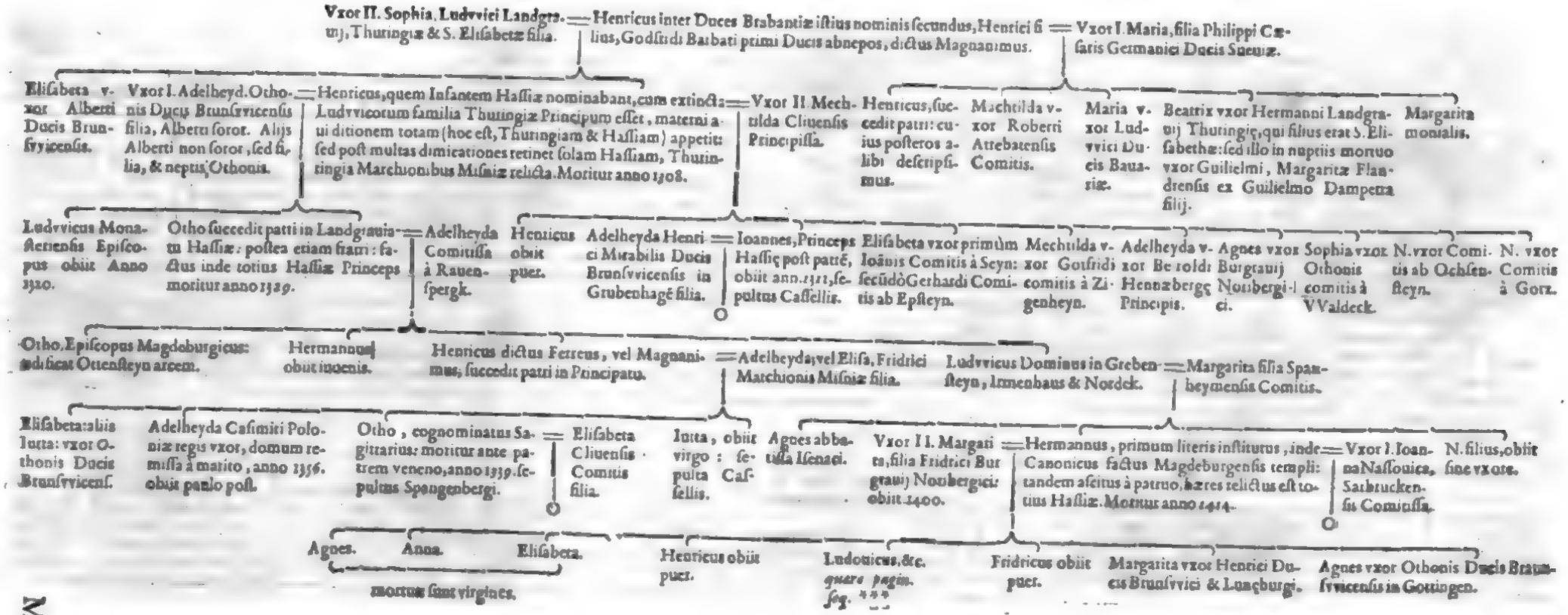

* * *

Ludvvicus cognomento Pacificus, Landgrauius Hassiæ: natus anno 1402. factus Comes in Zigenheyn & Nida, anno 1450: oblatam Rom. Imperij dignitatem recusat anno 1440. & moritur anno 1458. in die S. Antonij. — Vxor Anna, Filia Fridrici Electoris Saxoniæ; Marchionis Misniæ mortua anno 1463.

Henricus Princeps Hassiæ ad Lanum, natus anno 1440, habitat Marpurgi: ex vxore habet es Catzenelnbogensis Comitatus. Moritur anno 1483. — Anna filia Philippi senioris Comitis in Catzenelnbogen & Ditz.

Fridricus obiit puer.

Elisabeta vxor Nassouij Comitis Ioannis V Veilburgici.

Ludvvicus Cassellanus Princeps, post partitionem cum fratre factam, moritur anno 1471. in Nouembri. — Mechtilda Ludvvici Comitis V Virtembergici filia, soror Eberhardi primi Ducis, ducta anno 1451.

Hermannus Archiepiscopus Colonien sis moritur anno 1508.

Mechtilda vxor Ioannis II, Cliuensis Ducis.

V Vilhelmus iunior, Dominus Hassiæ ad Lanum, & Comes Catzenelnbogensis: regnat Marpurgi. & moritur anno. 1500. 17. Februarij, scripto hærede patruele suo Guilielmo medio. — Elisabeta filia Philippi Palatini Electoris: quæ postea in matrimonium tradita Philippi Badensis Marchionis: obiit anno 1522.

Fridricus in pueritia mortuus.

Ludvvicus adolescens 18. annorum è vita discedit.

Henricus obiit puer.

Elisabeta vxor Ioannis Nassouiensis Comitis in Dillenbergk.

Anna filia V Vilhelmi Ducis Brunsvvicensis. — Guilielmus senior, regnat Cassellis: sed captus à fratre, cedit de sua ditione, & moritur anno 1515. 18. Februarij.

Elisabeta virgo mortua

Anna filia Mackelburgici, Ducis Magni.

Guilielmus medius, primũ Spangenbergi, inde facta cum fratre permutatione Cassellis regnat: postea Guilielmo etiam patruele succedit, & moritur a. 1509. 11. Iul. — Vxor I. Iolanda Fridrici Vademontij filia, soror Renati Ducis Lotharingiæ.

Guilielmus obiit prima statim ætate.

Anna obiit Magdeburgi.

Mechtilda vxor Cunonis Comitis de Tockelnburgk.

Catharina vxor Adami Comitis à Beichlingen.

Elisabeta vxor primum Ludvvici Palatini Bipontini, & secundo Georgij Palatini Simmerensis.

Mechtilda obiit virgo.

Philippus natus anno 1504. 13 Nouembris, totius Hassiæ & multarũ ditionũ egregius bello & pace Princeps, moritur in maxima rerum gestarum gloria anno 1567. — Christina Georgij Saxoniæ Ducis filia, obiit anno 1549.

Elisabeta vxor Ioannis Ducis Saxoniæ, qui filius erat Georgij Saxoniæ Ducis Vidua viuit & moritur Rochlicæ.

Filia obiit puella.

Guilielmus Hassiæ princeps constantissimus & ad cæteras virtutes excellenti doctrina Princeps, natus anno 1532. 24. Junij, inter 8. & 9. A.M. — Sabina Christophori V Virtembergici Ducis filia: mortua anno 1581.

Philippus Ludvvicus, natus an. 1514. mortuus in infantia.

Agnes vxor primum Mauricij Electoris Saxoniæ: deinde Ioannis Fridrici V Vimariensis Ducis Saxoniæ, obiit 1555. cum nata fuisset anno 1527.

Ludvvicus natus anno 1537. 6 Cal. Iunij hora 1. P.M. multis virtutibus ornatus & laudabilis Princeps, patri in Hassia successit. — Hedvviga filia Christophori V Virtembergici Ducis.

Anna, nata an. 1519. vxor V Volfgangi Palatini Bipontini.

Anna Elisabeta filia Fridrici Palatini Electoris.

Philippus natus an. 1541. 10. Cal. Maij, inter 9 & 10. regnat in inferiori Catzenelnbogensi ditione ad Rhenum.

Barbara nata an. 1536. primũ Georgii Montbelgardici, deinde V Valdeckensis Comitis Daniclis.

Georgius natus an 1547. 15. Dec. inter 8. & 9. P.M. ex patris testamento Gerauensis ditionis ad Rhenum Princeps, virtute & literis clarissimus. — Magdalena Comitis à Lippa Bernhardi filia.

Elisabeta nata ann 1539 vxor Ludvvici Palatini Electoris. moritur anno 1582. in Matt.

Christina nata ann. 1543. vxor Adolfi Holsatiæ Ducis.

Mauricius. — Christianus obiit. — Elisabeta, obiit 1578. — Agnes obiit ann. 1569. — Sabina obiit ann. 1573. — Iuliana mortua ann. 1575. — Sidonia mortua ann. 1575. — Anna Maria. — Hedvviga. — Sophia. — Filia N.

Ludvvicus. — Ioannes Georgius. — Filia. — Filia.

Digitized by Google

TERTIA TABVLA, IN QVA SVCCESSIO ET FAMILIA LANDGRAVIORVM THVRINGIÆ, QVI AVVLSAM THVRINGIAM AB HASSIA, post veteres Ludwicos iam à 334. annis tenuerunt, ante oculos proponitur.

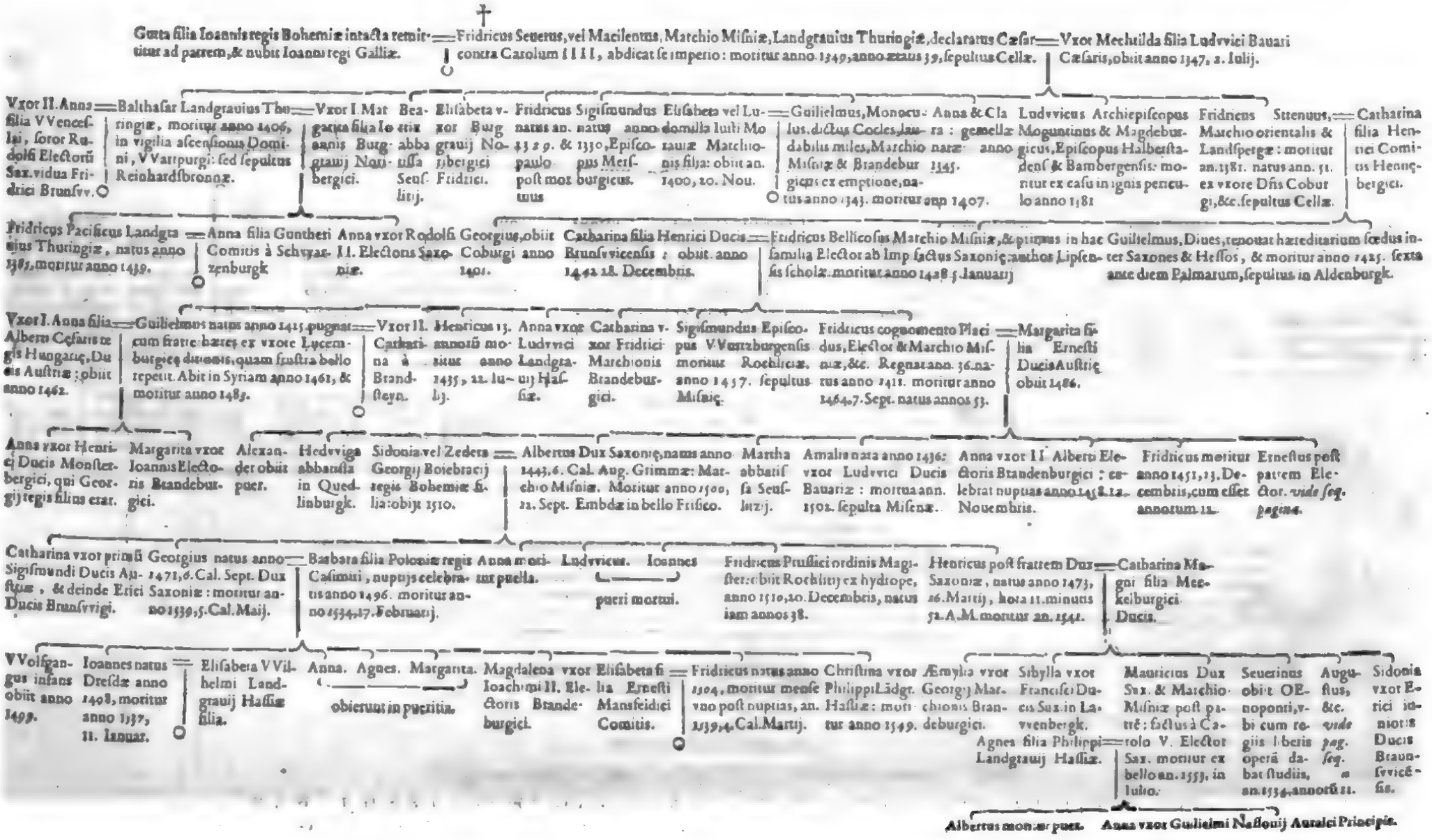
Gunta filia Ioannis regis Bohemiæ intacta remittitur ad patrem, & nubit Ioanni regi Galliæ.
Fridricus Severus, vel Macilentus, Marchio Misniæ, Landgravius Thuringiæ, declaratus Cæsar contra Carolum IIII, abdicat se imperio: moritur anno 1349, anno ætatis 59, sepultus Cellæ.
Vxor Mechtildis filia Ludvvici Bavari Cæsaris, obiit anno 1347. 2. Iulij.
Vxor II. Anna filia VVenceslai, sororis Rudolfi Electoris Sax. vidua Fridrici Brunsvv.
Balthasar Landgravius Thuringiæ, moritur anno 1406, in vigilia ascensionis Domini, VVartpurgi: sed sepultus Reinhardsbronnæ.
Vxor I. Margarita filia Ioannis Burggravij Norbergici.
Beatrix abbatissa Seusslitij.
Elisabeta vxor Burggravij Norbergici Fridrici.
Fridricus natus an. 1329. & paulo post mortuus
Sigismundus natus anno 1330, Episcopus Merseburgicus.
Elisabeta vel Lucemburgis Iuli Mo rauiæ Marchionis filia: obiit an. 1400, 20. Nou.
Guilielmus, Monoculus, dictus Cocles, laudabilis miles, Marchio Misniæ & Brandeburgiæ ex emptione, natus anno 1343. moritur anno 1407.
Anna & Clara: gemellæ natæ anno 1345.
Ludvvicus Archiepiscopus Moguntinus & Magdeburgicus, Episcopus Halberstadens & Bambergensis: mortuus ex casu in ignis pernculo anno 1381
Fridricus Strenuus, Marchio orientalis & Landspergæ: moritur an. 1381. natus ann. 51. ex vxore Dñs Coburgi, &c. sepultus Cellæ.
Catharina filia Henrici Comitis Hennebergici.
Fridricus Pacificus Landgravius Thuringiæ, natus anno 1383, moritur anno 1439.
Anna filia Guntheri Comitis à Schvvarzenburgk
Anna vxor Rodolfi II. Electoris Saxoniæ.
Georgius, obiit Coburgi anno 1401.
Catharina filia Henrici Ducis Brunsvicensis: obiit anno 1442 28. Decembris.
Fridricus Bellicosus Marchio Misniæ, & primus in hac familia Elector ab Imp. factus Saxoniæ: author Lipsensis scholæ: moritur anno 1428 5. Ianuarij
Guilielmus, Dives, renouat hæreditarium fœdus inter Saxones & Hessos, & moritur anno 1425. sexta ante diem Palmarum, sepultus in Aldenburgk.
Vxor I. Anna filia Alberti Cæsaris regis Hungariæ, Ducis Austriæ: obiit anno 1462.
Guilielmus natus anno 1425 pugnat cum fratre hæreditate ex vxore Lucemburgica ducente, quam frustra bello repetit. Abit in Syriam anno 1461, & moritur anno 1485.
Vxor II. Catharina à Brandsteyn.
Henricus 13. annorum mortuus anno 1435, 22. Iulij.
Anna vxor Ludvvici Landgravij Hassiæ.
Catharina vxor Fridrici Marchionis Brandeburgici.
Sigismundus Episcopus VVurtzburgensis moritur anno 1457. sepultus Misniæ.
Fridricus cognomento Placidus, Elector & Marchio Misniæ, &c. Regnat ann. 36. natus anno 1411. moritur anno 1464. 7. Sept. natus annos 53.
Margarita filia Ernesti Ducis Austriæ obiit 1486.
Anna vxor Henrici Ducis Monsterbergici, qui Georgij regis filius erat.
Margarita vxor Ioannis Electoris Brandeburgici.
Alexander obiit puer.
Hedvviga abbatissa in Quedlinburgk.
Sidonia vel Zedena Georgij Boiebracij regis Bohemiæ filia: obiit 1510.
Albertus Dux Saxoniæ, natus anno 1443, 6. Cal. Aug. Grimmæ: Marchio Misniæ. Moritur anno 1500, 22. Sept. Embdæ in bello Frisico.
Martha abbatissa Seusslitzij.
Amalia nata anno 1436: vxor Ludvvici Ducis Bavariæ: mortua ann. 1502. sepulta Misenæ.
Anna vxor II. Alberti Electoris Brandenburgici: celebrat nuptias anno 1458. 12. Novembris.
Fridricus moritur anno 1451, 13. Decembris, cum esset annorum 12.
Ernestus post patrem Elector. vide seq. pagina.
Catharina vxor primi Sigismundi Ducis Austriæ, & deinde Erici Ducis Brunsvvigi.
Georgius natus anno 1471, 6. Cal. Sept. Dux Saxoniæ: moritur anno 1539, 5. Cal. Maij.
Barbara filia Poloniæ regis Casimiri, nuptijs celebratus anno 1496. moritur anno 1534, 17. Februarij.
Anna mortua puella.
Ludvvicus.
Iosannes
pueri mortui.
Fridricus Prussici ordinis Magister: obiit Rochlitij ex hydrope, anno 1510, 20. Decembris, natus iam annos 38.
Henricus post fratrem Dux Saxoniæ, natus anno 1473, 26. Martij, hora 11. minutis 52. A. M. moritur an. 1541.
Catharina Magni filia Meckelburgici Ducis.
VVolfgangus infans obiit anno 1499.
Ioannes natus Dresdæ anno 1498, moritur anno 1537, 11. Ianuar.
Elisabeta VVilhelmi Landgravij Hassiæ filia.
Anna. Agnes. Margarita.
obierunt in pueritia.
Magdalena vxor Ioachimi II. Electoris Brandeburgici.
Elisabeta filia Ernesti Mansfeldici Comitis.
Fridricus natus anno 1504, moritur mense uno post nuptias, an. 1539, 4. Cal. Martij.
Christina vxor Philippi Lantgr. Hassiæ: moritur anno 1549.
Æmylia vxor Georgij Marchionis Brandeburgici.
Sibylla vxor Francisci Ducis Sax. in Lavvenbergk.
Agnes filia Philippi Landgravij Hassiæ.
Mauricius Dux Sax. & Marchio Misniæ post patrē: factus à Carolo V. Elector Sax. moritur ex bello an. 1553. in Iulio.
Severinus obiit Oenoponti, vbi cum regiis liberis operā dabat studiis, an. 1534. annorū 21.
Augustus, &c. vide pag. seq.
Sidonia vxor Erici iunioris Ducis Brunsvvicēsis.
Albertus moritur puer.
Anna vxor Guilielmi Nassouij Auraici Principis.

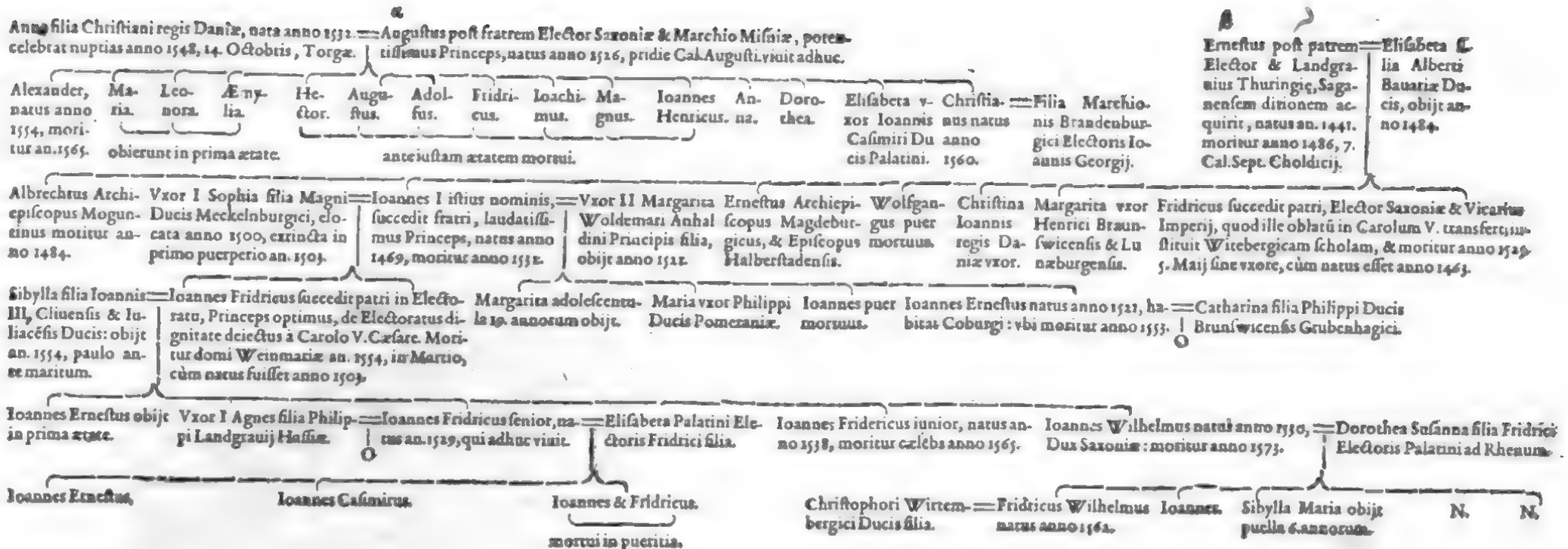

FINIS.

Digitized by Google

INDEX EORVM QVAE IN VETERIBVS RERVM POTISSIMVM GERMANICARVM SCRIPTORIBVS, IN HOC VOLVMINE coniunctis, visa sunt memorabilia.

Candido Lectori S.

IN hoc Indice prior numerus indicat paginam: posterior, sive sit vnus, sive plures, paginæ lineas. Quòd si diuersis paginis eadem res habetur: coli distinctio paginas & versus nouos à prioribus disiungit. Sicubi vero in eadem pagina inter numeros linearum minor numerus maiori postponitur: tunc numero minori posterior illius paginæ columna, maiori autem prior denotatur. Sunt enim in Mariano Scoto *&* Siffrido presbytero *paginæ in duas columnas certo consilio diuisæ. Occurrere poterit idem in numeris linearum inuersionis nullam speciem, sed iustam seriem promittentibus, quòd puta prior minor in priorem, posterior maior non in eandem sed in alteram columnam sit referendus: quem tamen quilibet hic admonitus in eiusmodi locis facilimè, vel vno oculi nictu, inuenire & assequi poterit: maximè quum numeri linearum inter columnas medij positi oculos ad columnam vtramlibet sine mora deducere possint. Præterea linearum numerus plerumque solum historiæ initium monstrat, quæ in sequentibus lineis vel etiam paginis pertexitur. Quod ad propria nomina virorum, locorum, & similium rerum attinet: in Indice vt plurimum vulgatam nostri temporis scripturam & pronunciationem sequuti sumus: licet ea non rarò in ipso volumine aliter scripta reperiantur. Quæ nos ibi suis literis, vt in manuscriptis antiquis exemplaribus inuenimus, religioso antiquitatis honore posuimus, & in iis vel minimi apicis mutationem vitandam esse duximus. Vale.*

A

AAron Amitmunmilin rex Persarum 34,36
Aaron rex Sarracenorum mittit Carolo elephantem 38,33
Aaron Sarracenorum Ammiras 555,34. contra Nicephorum expeditionem suscipit 558,38. moritur 559,33
Abacuc propheta 321,44. Abacuc corpus reuelatur 7,39: 115,29: 409,10: 487,26
Abagarus vir sanctus rex Ediſſæ 584.50. mittit epistolã ad Christum 708,45
Abaris hyperboreanus aniolus 334,19
Abas Argiuorum rex 306,37
Abbo rex Hungariæ regno deturbatur 596,43
Abbo abbas Flotiacensis 589,47. martyr 591,12
Abdella Sarracenus exul venit ad Carolum 32,29
Abdella legatus regis Persarum 36,17
Abdera conditur 325,40
Abdias propheta 150,18:317,24
Abdiraman filius Abular 38,52
Abdiraman & Amotor expulsi de Cæsaraugusta Oscam intrant 38,51
Abdiramas rex Sarracenorum perimitur 546,57
Abel occiditur 267,48
Aberſan de Bethlehem imperium 89, 42:150,7
Abia f. Roboam rex Iuda 90,59:150,16: superat Ieroboam in prælio 316,47
Abiathar pontifex Hebræorum 315,17
Abidon corpus reuelatur 410,54:492,26: 718,19
Abilina (id est Cæsarea Philippi) à paganis obsidetur 636,35
Abimelech 89,32:150,5: Abimelech vita, & ætas, & imperium 309,44
Abimelech pontifex maximus Hebræorum 250,16:316,51
Ablabius præfectus prætorio cum multis nobilibus occiditur 401,6
Abraham nascitur 295,27:296,28
Abraham vita & ætas [illegible],22:149,47: 296,11. apud Ægyptios addiscit Astronomiam 299,29. obit 298,1
Abraham episcopus factionis cõtra Ottonem imperatorem conscius 157,12
Abrincensis episcopus moritur 673,10
Abrotiti 31,3. occupant pagos Transalbianos 35,13:558,35. bello petuntur 154,51. factiosi comprimuntur 564,48 subiugantur ab Henrico rege 155, 47
Abrotitarum rex ad fidem Christi conuertitur 75,31:133,2:579,4
Absander rex Athenienſium 324,45
Absternatum monasterium sancti Vuulfibrodi 52,47
Abundantius dux exercitus Francici 15, 55
Abular Rex Hispaniæ 38,47
Achab f. Amri rex in Israel 317,17
Academiæ in occidentali imperio nouæ 763,25
Academiæ Erffordensis initium 265,10
Acastus rex Athenienſium 315,55
Achatius Constantinopolitanus episcop. damnatur 8,19,21:418,41:419,18: 507,10. percutitur 508,52
Achaz f. Ioatham rex in Iuda 91,42:150 23:328,15
Accaron propagat ordinem dom[a] Teutonicæ 694,32. à Babyloniis obsidetur 636,43. capitur à Sarracenis 700, 29 amittitur 611,44:814,15
Acca Laurentia vxor Fausteli, nutrix Romuli & Remi 320,54
Accianus fundus iuxta Pisaurum cur sic dictus 347,34
Accon ciuitas capitur 746,6
Acenchere rex Ægyptiorum 302,42
Acephalorum hæresis oritur 151,54
Acephalorum hæresis instauratur 123,29 abdicatur 151,36:421,59:506,12:513,18: 719,54
Achardus abbas sancti Victoris, episc. Abrincensis 642,11
Achates Gothorum vrbs capitur 435,1
Acherres Ægyptiorum rex 303,58
Achialon Zabulonitæ vita, ætas & imperium 89,44:150,8:310,36
Achias propheta 317,42
Achillas 109,55
Achillas episcopus Alexandrinus 111,29: 398,38
Achilles vastat Ægyptum 109,50. in Ægypto vincitur 110,8
Achilleus dux Ægyptũ obtinet 395,42
Achimas rex Sarracenorum Narbonæ obsidetur, & in conflictu occiditur 434,34
Achon ciuitas capitur 815,24
Achoris, rex Ægyptiorum 302,11
Achoris dynasta Ægyptiorum 330,10
Acrisius Argiuorum rex 307,43
Acra vrbs obsidetur 677,26. deditur 677, 39
Actæon 308,24
Adala vxor marchionis Dedi 225,47
Adalbero episcopus Augustan[us] eligitur 63,38. moritur 132,15
Adalbero consobrinus imperatoris Hẽrici promouetur episcopus Babembergensis 146,19:162,14
Adalbero dux frater Henrici & Friderici, auunculus Henrici imperatoris ordinatur episcopus Metensis 140,26
Adalbero f. Friderici ducis episcopus Metensis 588,44
Adalbero episcopus Metensis constituitur 75,22:597,12. Ottoni imperatori rebellat 581,26. obit 81,16:189,24:584, 55
Adalbero inuadit episcopatum Treui-

Digitized by

renſem,& reiicitur 135,46
Adalbero Treuirorum archiepiſcopus moritur 631,15
Adalbero epiſcopus Vuirtzburgenſis 118, 51:160,21. ad regem Henricum venit Herueldiam 195,28. epiſcopatu ad monaſterium repellitur 777,7. moritur 253,46
Adalbero dux vincitur 136,10. moritur 137,19
Adalbero comes ſagitta interficit Ernuſtum 136,4
Adalbero marchio delet exercitum Ononis Hungari 450,14
Adalbero canonicus Metenſis ordinatur cancellarius imperialis 179,2
Adalbertus archiepiſcop. conſecratur ab Ottone Babemb. 469,27. moritur 451,54
Adalbertus Bremenſis archiep. 160,24. Henrici regis conſiliarius familiarior 170,14,19. inter ſe & cæteros epiſcopos nonnullos quaſdam diuidit abbatias 170,31. hominem ab infeſtatione dæmonis liberat 171,47. è curte regia eiicitur 175,41. in gratiam & familiaritatem regis receptus, obit 186,29
Adalbertus frater Godfridi ducis Leodienſis epiſcopus 470,12
Adalbertus monachus primus Magdeburg. archiepiſcopus 758,11. moritur 1,7,39:767,23
Adalbertus Erffordenſis præpoſitus cõſtituitur archiep. Moguntinus 255,9
Adalbertus regis cancellarius Moguntinenſis conſtituitur archiepiſc. 466,43 priuat abbatem Erffordenſem ſua abbatia 254,10. exigit decimas in marcha Turingiæ 254,32. exigit decimas in Thuringia, & ideo debellatur 254,30. capitur 468,50. liberatur 469,19
Adalberti archiep. Mogun. geſtæ res inſigniores in eccleſiaſticis 471,4:472,4 obitus 255,14
Adalbert⁹, Adalberti ex fratre nepos, archiep. Mog. 472,14 moritur 472,30
Adalbertus Mogun. archiepiſc. Romam petit 473,1. deflectit ad reges aduerſarios, inde moritur 473,16
Adalbertus ſecundus Pragenſis eccleſiæ præſul 761,23. martyr 449,22
Adalbertus Rugorum epiſcopus 80,32. 34. grauiter periclitatur 156,34. magno labore nihil apud barbaros proficiens redit, & à rege Ottone archiepiſcopoq; Vuilhelmo honeſtè recipitur & ſuſtẽtatur 81,9. fit abbas Vuirtzburg. 83,30. martyrizatur 158,18:731,36
Adalbertus Treuirenſis archiep. 471,44
Adalbertus epiſcopus Vormat. 181,19 ſuffocatus craſſitudine propria exhalat 181,18
Adalbert⁹ cœnobita S. Maximini 80,32
Adalbertus primo monachus, deinde abbas in Loreſſan 219,19
Adalbertus marchio delet copias Hungarorum 137,38
Adalbertus marchio capitur 470,27
Adalbertus marchio dux Saxoniæ conſtituitur & ob id coniurationem principum incurrit 472,43
Adalbertus Landgrauius Thuringiæ Saxones grallantes proſternit 744,48
Adalbertus Lãdgrauius Thuringiæ contra hoſtes virtuoſus 813,22. Rudolph. epiſcop. Vuirtzib. ſede ſua pellit 72,40 ad conuentum per imperatorem citatus non comparet 73,31. obſidetur in caſtro Teraſſa à rege Ludouico 73,34 fit regi Ludouico ſupplex, ſeq; cum caſtro ei dedit 73,40
Adalbertus & Guido filij VVillæ incerti vagantur 81,1
Adalbertus hinc inde oberrans Corſicæ ſe tueri nititur, pontificiſq; auxilium implorat 81,18. Ottoni imperat. rebellis Romam reuocatur 583,54. à papa Ioanne deficiens Corſicam repetit 81,40. capit Duodonem, eumq; flagellis cædit, inde rurſus dimittit, 82,31. in Italiam reducitur, 82,52 in congreſſu cum Burchardo fuga ſibi conſulit & montana intrat 83,3
Adalbertus ordinatur dux Lotharingorum, ſed occiditur 160,9
Adalbert⁹ comes de caſtello Calevuo capit epiſcop. Verdunen. eumq; ſpoliatũ & ſacramẽtis obſtrictũ dimittit 247,48
Adalbertus & Conradus inter ſe congrediuntur 132,6
Adalbertus nepos ducis Saxoniæ Heſſiã populatur 73,21:688,21. capitis damnatus dimittitur 146,44. bello vincitur 134,3. Ludou. regi rebellis dolo capitur, cuſtodiæ mancipatur & decollatur 73,42:132,10:446,33,44:575,55:988,22
Adalbert⁹ f. Malfridi comes occid. 77,17
Adalbertus comes occiditur 153,46:154,28:155,29
Adalbertus & Giſelbert⁹ occidũtur 153,18
Adalbert⁹ & Giſo. vide Giſo & Adalbert⁹.
Adalberti comitis miniſtri occidunt Vdon. de Franck. 471,50
Adaldagus archiepiſc. ordinat Rugorum genti Libutiũ epiſcopum 80,19. Iyuodo Romæ contra Ioannem papam profugum intereſt 81,38. in cuſtodiam accipit ab imperatore Benedictum papam exautoratum 82,49
Adalmannus abbas ſancti Albani moritur 462,42
Adalgiſus archiepiſcopus 75,50. interficitur à Cuniberto 16,16
Adalgiſus, Geilo, & Cõradus ducũt exercitum Francorũ & Saxonum contra Sclauos rebelles 28,46. arma in Saxones fœdifragos conuertunt 28,49
Adalgiſus dux Saxonum potens 28,46. ſuccumbit 28,50
Adalgiſus filius Deſiderii 26,41. dux Beneuentanorum aduerſus Lud. inſurgit 52,51. ſubicit ſe Ludouico imperatori 53,1 fraudulenta vi imperatorem Ludou. eiicit Beneuẽto 53,20. à ſenatu Romanorum hoſtis reipubl. declaratur 53,40:443,8:568,34. in Corſicã fugit 53,49. Italia expellitur 458,1. Conſtantinop. fugit 553,48. in Italiam rediens perimitur 556,6
Adaloaldus f. Agilulfi rex Longobardorum 528,11, moritur 529,39
Adalongus comes occiditur 70,4
Adalulph⁹ Lepiſ. Decarloi moritur 63,9
Adami vita & ætas 86,1:149,29:267,41
Adami lapſus 267,3
Adã pater humani generis moritur 278,8
Adamarus abbas Cluniacenſis 579,54
Adananus abbas 541,15
Addaram rex Sarracenorum vincitur in Hiſpania 581,20
Addon imperium 89,49:150,8
Adelboldus Vltraiectenſis epiſc. 589,46:591,17. ſcriptor vitæ Henrici 595,54
Adelboldus Traiectenſis epiſcop. 158,59
Adelbracht occiditur 155,26
Adelgarius presbyter Remenſis, vibis proditor excommunicatur 589,28
Adelgerus VVormatiæ epiſcop. ordinatur, 160.16 poſt moritur ibid.
Adelgotus archiep. Magdeb. 780,40 fundat monaſterium prope Hallas 692,41. moritur 469,50:784,36
Adelgundis 533,47
Adelhardus & VVerinus veniunt ad Carolum 25,47
Adelhardus epiſcopus Veronenſis 72,43
Adelhardus & Henricus filij Henrici ducis ſe extollunt contra epiſcopum Vuirtzburgenſem 70,36
Adelhardus frater Adalberti capitur & decollatur 72,18
Adelheidis vxor Ludouici 57,54
Adalhaida vidua Lotharij filia Rudolphi regis 78,1
Adalhaida à Berengario captiua tenetur 78,2
Adelheidę reginæ vxoris Henrici fatum, repudium, captiuitas &c. 461,47
Adelheidis Longobarda, vxor Ottonis I Magni 688,17:156,9,15. liberata ab Ottone, Ottoni nubit 78 14. moritur 158,22. colitur vt ſancta 731,31
Adelheida vxor venuſta Friderici comitis pòſt Ludouici Saltatoris 771, 11:957,40. amore prauo mortem truci dandum prodit 914,36
Adelheidæ deuotio, eiuſq; effecta & teſtimonia 771,24:914,52. moritur 958, 22
Adelhunus abbas ſecundus monaſterij S. Dyſibodi 469,1. defungitur 471,15
Adelinus epiſcopus 541,16
Adelmannus abbas S. Albani 457,34
Adeodatus I. papa 124,24:419,18. moritur 419,35
Adeodatus II papa 536,35:726,24
Adeodatus Erphordiæ incluſus 264,55
Adelphius frater regis Scotiæ 524,2
Adelphon rex Galliciæ Carolo Magno munera mittit 557,26
Adirsleyben caſtrum deſtruitur 935,10
Admeti ſerui, Hercules & Apollo 507,23
Adeſir rex Perſiæ 529,58
Adrabeni ſuperantur 106,19:383,27
Adilfridus rex Anglorum 426,26
Ado in Francia floret 531,50
Adoardus Anglorum rex bello vincit regem Gallorum 837,31
Adolenus diſcipulus Landelini 533,45: 816,46
Adolphi imperatoris expeditiones contra Fridericum Marchionem 817,55: 818,21:819,30:932,41
Adolphus rex Thuringiam & Miſniam cum exercitu inuadit 261,12:700, 49. ſecundo in Thuringiam venit 261,53
Adolphi regis ſæuitia in Miſna 701,20
Adolphus grauis vindex in milites ſuos profanos & ſacrilegos 261,44. imperio abdicatur 701,6
Adolphus rex Roman. in prælio occumbit 701,28:746,10:816,47:933,12:819, 47
Adolphus Seneſcallus Caroli Magni contra Britones mittitur 535,30
Adolphus primus dux Cleuenſis 851,16
Adolphus diaconus de Britannia, Saxo, legatus apoſtolicus 37,22. capitur à piratis 37,39. liberatur & Romam mittitur 37,39

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Adolphus de Naſſau Moguntinus archiepiſcopus eligitur, ſed deluditur 945, 46. moritur 948.18

Adolphus princeps ab Anhalt, epiſcopus Merſeburgenſis 884,14: 904,1: 376, 48

Adriani liberalitas & beneficentia 377 10,25. in Chriſtianos bona propenſio 103,45: 377,10

Adrianus pater patriæ appellatur 103, 49: 377, 14. Alexandriam reſtaurat 103, 30: 377, 1. reſtaurat Hieroſolymam, Æliamque à ſuo nomine vocat 104, 5. ampliat Athenas 103,54: 377,37. dat leges Athenienſibus 103,39: 377,31. in Libyam colonias ducit 103. 36: 377,29. mittit exercitum contra Iudæos 377,42. Iudæos capit 377,6. moritur 104,9: 378, 45

Adrianus I, papa 128,23: 438,48,553,14: 728,41

Adriani papæ zelus & ſcripta pro veneratione imaginum 553, 14. in ſynodo decreta de eligendis pontificibus 553,25

Adrianus Carolum in Italiam contra Longobardos vocat 26,7. baptizat Romæ Pipinum filium Caroli 28,28. inungit filios Caroli Pipinum & Ludouicum in reges 28, 29. baptizat Caroli Magni filium Carolomannum 438,54. moritur 32,4: 153,38. 439, 46

Adrianus II, papa 49,29: 130,48: 443,3: 567,39: 730,32. ſcribit Lothario, Romamque eum inuitat 49,49. moritur 52,49: 445,3

Adrianus III, papa 131, 23: 445,20: 571, 53: 730,40

Adrianus IV, papa 474,53: 632,42: 731, 48

Adriani papæ cum rege Siciliæ conuentio 634,48. obitus 475, 24: 640, 17

Adrianus V, papa 737,52

Adrianus VI, papa 745,53

Adrianus abbas mittitur in Britanniam 14,33: 124, 29: 429, 52: 536,26. moritur 126,12: 543,14

Adriani martyris eccleſia Romæ dedicatur 725,54 translatio 588,25

Adriaticum mare vnde dicatur 712,6

Adrine ſuper fluuium Vuiſaram 29,26

Adromarici mons 35,37

Aduentius Metenſis epiſcopus 51,11

Adulo locus in Saxonia 32,27

Adunallonis regis Britonum victoria de Merciis & Nordanimbris 530,29, 31

Aduocatiæ terræ deſcriptio 792,15. belliæ oppreſſiones 944 6

Ædificia ſumptuoſa reprehenduntur 788,10

Ædiles & Tribuni plebis Romæ ordinantur, abrogato conſulatu 334, 21

Ægialeus primus rex Sicyoniorum 88, 8: 294,30

Æges terræmotu concutitur 359,38

Ægeus Pandionis f. Athenienſium rex 308,19

Ægidius epiſcopus Ebroicenſis 651, 17. moritur 666,8,24

Ægidius Romanus Columnenſis, Auguſtinianus, Bituricenſis archiepiſcopus 815,18

Ægidius abbas 727,12. motitur 929, 21

Ægidius dux Romanorum, rex Francorum 503, 4. Francos premens regno deturbatur 504, 24. in Galliis moritur 506,54

Ægidius è Græcia 544,11

Ægidius de Roma 808,8

Ægidij ſancti monaſterium in Brunſwuig fundatur 785,32

Ægiſthus rex Mycenarum 308, 19: 312, 29. occiditur 312,31

Ægyptiorum regni origo 88, 4: 249, 42: 294,40

Ægyptus ab Ægypto rege nomen ſortitur, ante dicta Aeria 304,9

Ægyptiorum reges Paſtores 298,40

Ægyptiorum dynaſtiæ 296, 25. bellum ſub Eumolpo 306,51. maris dominium 320,19

Ægyptiorum regnum deſtruitur & Perſico iungitur 95,10. deficit à Perſis 94, 51. à Dario 338 3: 337, 26. Romanis ſubditur 110,45

Ægyptus Romana prouincia 355,2

Ægyptiorum regnum finitur 359,5

Ægyptus à Sarracenis premitur 505, 20. vaſtatur 109,50

Ægyptus monachorum ferax 717, 6. Eutychiana hæreſi polluitur 417, 55. hæreſi Dioſcori liberatur 2.1,33

Ægyptus capitur à Sarracenis 531,28

Ægyptij à Chriſtianis ſuperantur 780, 2. deſtruuntur 847, 10. ſubiguntur à Turcis 871 23

Ægyptus Syluius 90,36

Ægyrus Sicyoniorum rex 219,49

Ælia quæ olim Hieruſalem 378,14

Ælius Adrianus imperator 103, 23: 151,2

Ælius Pertinax imperator. 106,10: 151,4: 382,32

Ælij Pertinacis humilitas 382.41

Ælius Pertinax imperator occiditur à Iuliano 106,11: 382,54

Æmon rex Sicyoniorum primus in Theſſalia 301,51

Æmylianus Scipio præficitur bello Numantino 347,41

Æmylianus Romanorum Cæſar Auguſtus 391,14

Æmyliani Auguſti origo, natio, obitus 391,18

Æmylius Macer poeta moritur 356,11

Æneas venit in Italiam 150,9. fit rex Latinorum 90 2

Æneæ arx & regia in Aſia 311,25

Æneas Syluius Latinorum rex 90,13

Ænophenes Colophonius 329,5

Aetiani hæretici 710,4

Aetis intemperies 259,54: 621,6: 635, 24

Æris & ferri inuentio 277,51

Æſchylus f. Agamemneſtoris Athenienſium rex 320,39

Æſchylus tragœdiarum ſcriptor 333,15

Æſimedes Athenienſium rex 322,15

Æſopus interimitur apud Delphos 329,8

Æſtas grandis, ſicca, lethifera 158,1: 955, 51: 589,12

Æſtas pluuialis & noxia 137,47

Ætatum mundi diſtributio 85,41, 149,4

Æthiopes ad flumen Indum, poſt iuxta Ægyptum conſident 301,10

Aetius magiſter militum 412,8. cum Attila confligit, vtriuſque exercitus magna ſtrage 416,1. Hunnos ſuperat 116, 27. Attilam ſuperat 117, 32: 500,13. Francis Galliam eripit 116, 35: 412,2. vincit Gundicarum 116,50: 413,18

Aetij & Bonifacij diſcordia reipublicæ pernicioſa 493,52

Aetius prælio ſuperatur 412,50. Burgundiones proſternit 497,28

Aetij regreſſus ad Romanum ſolum 495, 34

Aetius veniam meretur 412,15: 495,43. occiditur 8, 8: 117, 39: 416, 46: 501, 28

Aetna mons ignem euomit 337.50

Affax caſtrum capitur 629,45

Africa Romanis ſubiugatur 150, 41: 431,1. inter Romanos & Vvandalos diu ditur 414, 41. Romanis adimitur 498. 37. rebellis compeſcitur 487,38. vaſtatur 109, 51: 497, 20. ſubiugatur à Iuſtiniano 16, 9. à Sarracenis capitur 533,14

Africana claſſis venit ad perniciem Italiæ 39, 48 appellit partim in Sardinia, partim in Corſica 39, 51. in Sardinia ex parte deletur 39.52

Africa Sulla capitur 629,45

Agamemneſtor rex Athenienſium 320, 10

Agamemnon rex Mycenarum 89,42, 308,19: 310,4

Agapetus I, papa 9, 19: 120, 17: 422, 42: 514, 34: 722, 20. legatus Conſtantinopolim miſſus, Iuſtinianum emendat, & tandem moritur 423,7: 514, 39

Agapetus II, papa 444, 30: 571, 47. moritur 445.9

Agapetus III, papa 133, 27: 447, 32: 581, 42: 732, 10

Agapeti duo, legati Theodoricii imper. ad Iuſtinianum ſeniorem pro ſalute Arrianorum 421,6

Agar mater Agarenorum vel Sarracenorum 297,55

Agareni, vide Sarraceni.

Agathe capitur 547,31

Agatho papa 15, 6: 124, 37: 537, 45: 726, 29, mittit legatum ad concilium vniuerſale ſextum Conſtantinopolim 151, 46: 429, 35. moritur 430.48

Agathobulus philoſophus 377,49

Agathocles Syracuſanus tyrannus 440, 45

Agelas rex Corinthiorum 317,40

Agelaus rex Corinthiorum 316,18

Agelmundus primus rex Longobardorum 506,35

Agenenſes hæretici 663,31

Agennum vrbs 642,32: 511,27

Agericus Virdunenſis epiſcopus 517,53

Ageſilaus rex Lacedæmoniorum 317, 39

Aggæus propheta 94,2: 150,17: 389,49: 530,34: 531,36

Agilan rex Vuiſgothorum 517.19. perimitur 518,23

Agillus abbas 531,40

Agilulfus dux Taurinatius 12, 50. fit rex Italiæ Longobardorum 12, 51: 523, 46. Romanis inſultat 514, 14. Italiæ ciuitates capit 526, 33. cum rege Francorum Theodorico ſancit pacem 13, 1. confœderatur Theodorico 525,12. moritur 13, 26: 528,11

Agis rex Lacedæmoniorum 315,42

Agnellus ordinis Minorum generalis,

Digitized by Google

eiusque de disputationibus iudicium 805,22
Agnes filia Vvilhelmi comitis Pictauorum nubit Henrico regi 138, 1:160,3: 451,5: 773, 16. cum rege marito imperiali titulo & nomine honoratur 160, 40. matet Henrici quarti 142, 35:735,46. parit filium Cunradum 144,34. parit filiam 139,1. secundo parit filiam 140, 12. parit tertio 141,28. ducatum recipit Boariæ 451,45. tradit eundem Ottoni viro industrio 166, 22. in regni negotiis consilio Augustensis episcopi vtens suspicione incesti amoris laborat 166,37. filio Henrico IIII rege orbata, priuatam agit vitam 167. 8: 600,12. Vvormatiam ad regem venit, eique Rudolphum Sueuorum ducem accusatum excusat & reconciliat 188,28
Agnes filia Henrici IIII cui nupserit, & quos procreauerit liberos 778,34
Agnes filia principis Burgundiæ nubit Friderico imperatori 474,28
Agnes filia principis de Anhalt vxor ducis Saxoniæ 880,29
Agnes marchionissa de Misnia videns visionem breui post moritur 259 17
Ago Langobardus de Forojulio legatus Caroli imperatoris ad Nicephorum 99,3
Agon Lyciorum primus rex 313,48
Agrana seditio 333,18
Agretius Treuirorum archiepiscopus 396.14
Agricola Pelagianus Britannos inficit 412,9
Agrippa rex Iudææ constituitur 100,41
Agrippa filius Herodis, vltimus Iudæorum rex 3,14: 98,39:100,53:303,28
Agrippa Herodes filius Aristobuli &c. Romæ in vincula coniicitur 98,34: 100,37
Agrippa Syluius rex Latinorum 90,52 317,49:331,50
Agrippa filius adoptiuus Augusti 99,46. capit Bosporum 336,39
Agrippina vxor Claudij Augusti veneno Cæsarem necat 364, 38. à filio Nerone occiditur 365, 34: 101,28
Agrippinus episcopus Alexandrinus 105, 17:380,49
Aidam episcopus apud Anglos claret 531, 23
Aidfridus rex Normannorum moritur 125.51
Aidoneus rex Molossorum rapit Proserpinam 306,5
Alahis dux perimitur 540,51
Alamundari regis Francorum ingeniosa Eutychianæ hæreseos confutatio 510,23
Alanus frater Pasquitani dux Britonum 56,6
Alanus & Indicheil Britanniam inter se partiuntur 56,6. ad iurgia & bella deueniunt 56,7
Alanus fit rex totius Britanniæ 56,8. dux Britonum 66,34
Alanus & Vvidicheil de regno Britanniæ disceptant 66,34
Alanus Britones paganos profligat 66,50
Alanus doctor 829,5
Alanus episcopus Redonensis moritur 635,18
Alanus nepos & hæres Rollandi 656,54
Alani populi Aquilonares 482,5, Vvandalorum socij 115,39: 490,43. Gallias incurrunt 409,15. superantur 814,33: 686,28
Alata fluuius 28,52
Alaricus f. Eorici, genet Theodorici, rex Vvisigothorum 7, 44: 508,4: 511,20
Alaricus & Radagisus Gothorum duces 409,37
Alaricus rex Vvisigothorum 487,40. magister militum 488, 35. Romam inuadit 7, 44. capit Romam 718. 8. optione data Honorio proposita pro Vvisigothis Gallias impetrat 490,37
Alarici gesta in Italia, Roma, & Sicilia, eiusque obitus 490,50
Alarici confœderatio cum Clodouæo 510, 30, confœderationis violatio 510,40. interitus 510,47
Alarus fluuius 38,34
Alauicus abbas obiit 134,4
Alba Syluius Latinorum rex 90, 31: 316, 20: 331, 40
Alba conditur 90,5: 350,9: 312,40
Alba alias Taurinum 863,54
Albadus Anglorum rex moritur 532,31
Albanus Theonisti discipulus Moguntiæ martyrizatur 493,41
Albani monasterium 31,40
Albani 469, 30. vincuntur 825,1
Albericus Romæ principatur 578,52 interficit Megingandum 68,41
Albericus Bituricensis episcopus 625,54
Albericus abbas Cisterciensis secundus 610,27. moritur 612,38
Albero episcopus Vuirtzburgensis sede pulsus 606,4
Albertus dux Austriæ rex Romanorum 701, 17: 746, 11: 750, 3: 816, 47: 819, 46: 861, 5. πολύπραγμος 700, 3, 9. struit insidias Misnensi marchioni 812, 51: 933, 43: 934, 14, 18. funditur cum exercitu 934, 16, 23
Alberti in Bohemiæ regem expeditio parum gloriosa 703, 54. expeditio in Thuringiam 823, 10. cum Adolpho prælium & victoria 701, 28: 933, 12: 746, 11
Alberti imperatoris fortia facta memorabilia 861, 7. obitus 861, 10: 825, 12: 934, 44
Albertus f. marchionis Misnensis, Landgrauius Thuringiæ 696, 2: 930, 10: 933, 18
Alberti iniquitas in coniugem 698, 53: 930, 26 odium in filios magnarum caussa calamitatum 817, 34
Albertus Landgrauius & Theodericus marchio confligunt cum duce Brunsvicensi, eum vincunt & capiunt 258, 47
Alberti Landtgrauii Thuring. discordia cum fratre, eiusque victoria 699, 14
Albertus & Henricus comes Hassiæ ob Thuringiam colliduntur 258, 36
Albertus in Prussiam cum signo crucis contra Paganos proficiscitur 259, 4: 745, 44: 930, 12. solenniter creat milites 932, 25
Albertus & Theodericus filius eius inter se altercantur 260, 7: 932, 41. cum filiis legitimis ob concubinam hostiliter agit 931, 25. capitur 260, 23: 932, 3. cum filio reconciliatur 931, 48. filio concubinæ propensior quam legitimis 931, 48. victoriam obtinet de duce Saxoniæ 697, 32. præbendarius fit in Erffordia 934, 4. obit 814, 39: 936, 35
Albertus f. Bernhardi dux Saxoniæ in S. expeditione magister militiæ 801, 26. debellatus, vincitur, capitur 697, 36
Albertus dux Saxoniæ, vi armis strenuus, & dux exercitus Maximil. imperatoris 880, 40: 882, 25: 865, 35. Teutonicus Hector ob militiam 887, 40. donatur Frisia prouincia 882, 33
Alberti ducis Saxoniæ vxor, liberi 887, 48. obitus 854.4
Albertus dux de Brunsvvig & Luneburg insignis bellator 801, 34
Albertus dux de Brunsvvig in expeditione Prutenica 259, 5: 745, 46. irritat Fridericum marchionem 948, 30. vulneratur in prælio & capitur 258, 40: 744, 54: 801, 44: 929, 28. magna data pecunia & munitionibus à captiuitate redimitur 258, 55: 929, 50. moritur 745, 30
Albertus dux Brunsvicensis iunior capitur 808, 20. moritur 746. 47
Albertus dux de Luneburg iactu machinæ moritur 747, 47
Albertus Vrsus primus marchio Brandenburg. 785, 39: 901, 40
Albertus Brandenburg. march. bellum gerit cum Bauaro 866, 54. vincitur 868, 5: 920, 20
Alberti Brandenburg. march. bella contra Nurenberg. & Hussitas 862, 23, 38
Albertus dux Bauariæ in vxorem ducit filiam imperatoris 881, 6. capit fiatq; Christophorum 872, 6
Alberti Bauariæ ducis bellum cõtra Rupertum Palatinum ob Bauauã 869, 48
Albertus dux Mosell. perimitur 597, 38
Albertus Buggrauius de Kerchberg in adulterio deprehẽsus interficitur 945, 1
Albertus comes de Orlamunde moritur 260, 19
Albertus comes de Glichenstein moritur 260, 20
Albertus Danarturi comes moritur 679, 22
Albertus Kunt custodiæ mancipatus extinguitur 937, 8
Albertus nepos ducis Saxoniæ, vide Adalbertus
Albert⁹ archiepiscopus Moguntinus dux Saxoniæ 878, 37
Albertus baro de Sternberg episcopus Magdeburg. 841, 37
Albertus de Querfurt baro archiepiscopus Magdeburg. 844, 32: 797, 30. ad alium episcopatum migrat 841, 51. moritur 847, 15
Albertus episc. Halberstat. capitur 845, 4
Albertus Aletensis episc. moritur 673, 55
Albertus Magnus ord. prædicat. episcopus Ratisbonensis 807, 45
Albertistarum secta 807, 32
Albertus abbas Bozauiensis 789, 47
Albertus Gemmelacensis abbas 592, 24
Albertus primus abbas Portensis 788, 25
Albertus Brixianus 816, 39
Albertus Brixianus ordin. prædic. 836, 20
Albia fluuius Saxoniæ 28, 22, 24: 29, 1: 32, 44. ponte iungitur 87, 3
Albigenses hæretici debellantur 681, 19, 28
Albilus episcopus Alexandrinus 373, 18
Albinus procurator Iudææ 3, 35: 99, 9: 101, 30
Albinus inuasor imperii occiditur 386, 32
Albini S. monasterij dedicatio 439, 34

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Abbo accerſitur ad Carolum 29, 32. ex promiſſo venit Attiniacum ad Carolum 29, 34. baptizatur 29, 34: 553,24
Abbrictus. Hugonis f. Loth. ſocius 60,39
Albericus comes interficitur 70,24
Albuinus rex Longobardorum 3, 24: 317, 12. cum Longobardis Italiam intrat 9,41: 320,10. capit multas Italiæ vrbes 10,34. regnat in Italia 10, 38. interficitur 10,39
Albuinus occiſor Thuringi, eius arma accipit 513,28
Albuini victoria de Chunimundo eiuſque immanitas 317,34
Albuini regis occiſio, & quare 320, 46
Albuinus interficit imprudens Carolum f. Caroli 32,24
Alburnius rex Longobardorum 425,40
Albutius Valerius rhetor 357, 19
Alduvinus præpoſitus Hervveldenſis eligitur abbas in Numburg 159,17
Alcæus poeta 327,6
Alcetas Macedonum rex 328, 51
Alchimus poeta 311,2
Alcibiades profugus 337, 30. interficitur 338, 24
Alcimus invadit Pontificatum 346, 37. interit 346,44
Alcinus rhetor 402,49
Alcmæon 325,17
Alcmæon rex Athenienſium 321,21
Alcuinus doctor 129, 3. Caroli Magni magiſter 556,20
Aldeleve arx conſtruitur 840,24
Aldefonſus rex Galliciæ & Aſturiæ 32, 38,54. mittit Carolo munera 32, 35. papilionem miræ magnitudinis 32.39
Aldenburg oppidum Miſniæ, dos filiæ Friderici imper. 873, 28. à marchione Miſniæ occupatur 934,50. ab imperatore recuperatur 932,30
Aldenburg caſtrum 878,55
Aldenburch vicus in Flandria & cœnobium 606,29
Aldendorff munitio 919,51
Aldfridus rex Nordanimbrorum f. Oſvvi 551,53
Aldo Briziauus civis 16,14
Alduinus ſacelles Baldvini Rodolphi interficit Heribertum 40,43
Aldus Manutius 885,48
Alemannia quæ olim 908,31: 911,45
Alemanniæ ducatus traditur Herimanno 75,18: 132,58
Alemanniæ ducatus cedit filio regis Ludolpho 77,47
Alemannia ſubiugatur à Carolo 546,8: 21,18. vaſtatur à Carlomanno 127,27: 548, 13. ab Hungaris invaditur 74, 32: 74,39: 75,16: 132, 14, 23, 31, 50: 133, 12: 446,25, 41,46,51: 447, 24: 576,36, 48: 577,7: 577,29: 912,25,38
Alemanniæ reges & regna in duces & ducatus mutantur 912,3
Alemanni Gallias aggrediuntur 7, 38: 405,12. populantur Gallias & Italiam 108,50
Alemanni & VVerinharius Epiſcopus vincunt Burgundiones 136, 13
Alemanni & Bauari proſternunt graſſantes Hungaros 74,15: 132,20: 446,44, 576,38
Alemanni pacem turbare moliuntur 434,16. comprimuntur 436,13, 43. magnam patiuntur ſtragem 395, 51. vincuntur à Ludovico, 119, 16. trucidantur 120, 26
Alemannorum copiæ deletæ 113, 19: 114,36: 403,23: 406,38: 714,19
Alemonon flumen 31,30
Alencerium caſtrum 645,34
Alexes primus Corinthiorum 30, 17: 314,7
Alexitus abbas Augienſis 135, 19. ordinatur Epiſcopus Straſburgenſis, 135, 23. moritur 80,30
Alexander Magnus natus 339,49: 706, 21
Alexander Philippi & Olympiadis filius Macedonibus imperat 95, 15: 150, 35: 338,37: 339,54
Alexandri facta inſignia 340,21: 24,3, 19
Alexander pugnat in India contra Porum & Taxilem 340, 12. Illyrios, Thraces, Perſas, Indaos, &c. compeſcit 95, 18. honorificè excipitur in Iudæa 95, 21. hauſtu veneni moritur 95, 30: 340, 24
Alexander Corinthiorum rex 320,15
Alexander Pheræus 339,28
Alexander rex Epiti cum Romanis fœdus init 340,4
Alexander rex Perſarum 340,47
Alexander filius Balæ regis Syriæ ducit in vxorem filiam Ptolemæi Euergetis 347,12
Alexander Antiochi Epiphanis f. rex Syriæ & Aſiæ 347,30,34
Alexander Mammææ filius Roman. Cæſar Auguſtus 385, 46: 713,21
Alexandri imperatoris pietas 107,5
Alexander matris Mammææ obſeruans 385, 32
Alexander imperator vincit Xerxem regem Perſarum 107, 6: 713, 24. occiditur 107,19: 386,4: 713,35
Alexander Helenam rapit 310,23
Alexander & Ariſtobulus filii Herodis perimuntur à patre 97,48
Alexander legatus Romanus ad Henricos patrem & filium reges Angliæ conciliandos 657,26
Alexander I. papa martyr 4,21: 103,21: 375, 32: 376,13: 377,14: 712,1,5.
Alexander II. Papa 452,30. ante Lucenſis Epiſcopus 600, 21: 736, 7. armata manu & fuſo ſanguine ſedem Papatus obtinet 170, 18. moritur 191, 9: 453, 11
Alexander III. Papa alias Rollandus cancellarius 640,19: 737,55
Alexandri Papatus agnoſcitur ab Anglis & Francis 641, 12. in Franciam expeditio marina 642, 52. concilium Turonenſe contra æmulum Victorem 644. 10. iter periculoſum in Siciliam 645, 11. cum Friderico imperatore compoſitio 661, 12. convocatio ad Romanum vniverſale concilium 863, 43. ſcripta, pontificatus tempus, res inſignes, mors, &c. 670, 42
Alexander IV. Papa, ante Reinoldus 743, 43: 804, 53. damnat & excommunicat Ezelinum de Terris 258, 28: 696, 53. defendit Minores 744, 9. Auguſtinianos eremitas habitu vnit 803, 53: 808, 35. moritur 744, 26: 810, 43
Alexander V. Papa 748, 51: 849, 33. moritur 849,34
Alexander VI. Papa 883, 15. veneno perit 889,1
Alexander Alexandrinus Epiſcopus 111, 43: 398, 12. tricit de Eccleſia Alexandrina Arium 111,44
Alexander Epiſcopus Cappadociæ 106, 36
Alexander Epiſcopus Hieroſolymitanus 384,30. martyr 108,1: 387,19
Alexander Leodienſis Epiſcopus inveſtituram à rege accipit 471,6
Alexander martyr 488, 30
Alexander celebris confeſſor Chriſti 383, 51
Alexander primus Abbas Mormi mariæ cui ſe ſubiicit 625,37
Alexander abbas Gemeticenſis 678,28
Alexander de Ales Minorita 802,2
Alexander de Alexandria 828, 54
Alexander Cortesius 885,47
Alexander de villa Dei ordin. Benedict. 812, 54
Alexandra vxor Alexandri poſt mortem eius regnat in Iudæa 97, 11: 350, 25, 32
Alexandriæ in Ægypto conditor 540,37: 340,48: 95,25
Alexandriæ brachium obſidetur, deſtruitur 393,8
Alexandria obſidetur 658,41
Alexandria & Ægyptus per Dioclerianum Achillæo eripiuntur 395,37
Alexandria capitur 528, 25: 646, 24. expenſis publicis reſtauratur 103,301: 377,1
Alexandriæ idolorum templa deſtruuntur 486,46
Alexandrina Eutychiana hæreſis pullulat 417,55
Alexandrina bibliotheca 342,8
Alexandrini legati à Ptolemæo Romam pacis cauſa mittuntur 341,48
Alexius filius Emmanuelis Imperatoris Conſtantinopolitani 668,17. eius vxor 668,18
Alexii imperatoris cum matre & ſorore miſer exitus 674,10
Alexius beatus moritur 718,24
Alexis ſponſus exul 489,9
Alfridus rex 125,9
Alfridus frater Egfridi rex Nordanimbrorum 539,18. moritur 542,33
Algarius propinquus Pipini 24,34
Alienee vxor Henrici ducis Norman. regis Angliæ 633,27
Alienora Anglorum regina in Normanniam transfretat 641,20: 645,7. in Angliam transfretat 647,17
Alienora filia Henrici regis naſcitur 642, 26
Alienora filia regis Anglorum, vxor Auſonſi regis de Caſtella 672,39
Alienordis filia comitis Pictauienſis cui nubat 625,21
Alna civitas & Epiſcopatus 674,4
Allesthasan villa 143,31. prædium Hermanni Contracti ſcriptoris ſecundi libri huius voluminis 146,36
Allia flumen 338,28
Allovvius prædo, poſt ſolitarius ſanctus 527,28
Almaria Saracenis ab Hiſpanis eripitur 628, 51. à Saracenis capitur 636, 27
Almericus rex Hieroſolymitanus obſidet Alexandriam 646,23
Almus mons apud Symium vitibus conſitus 394,54
Alnandus Elnonenſis monachus 535,15
Alnetum abbatia 667,16
Alpes 34,33

Alsa 81

Alpes Apenninæ 48,19
Alpes Cottiæ Romanæ prouincia 366, 17. patrimonium Romanæ Ecclesiæ 433,3
Alpes Penninæ 64,22
Alphonsus rex Castellæ imperator nominatur 806,51
Alpias pellex Pipini principis 541,48
Alpisinda filia Albuini 10,42
Altristede ciuitas obsidetur 930,54
Alsatia ab Hungaris deuastatur 75,15: 152,36,50: 447,24: 577,17,29
Altadas Assyriorum rex 300,55
Altaha 158,15
Altaha abbatia cedit Ottoni duci Baioariorum 170,36
Altahense monasterium extruitur 152, 32
Altbrandus Bremensis Archiepiscopus moritur 160,23
Altdeni legatus regis Normannorum 28,43
Altena ciuitas 471,33
Altfridus Episcopus de Saxonia, legatus Ludouici 51,54
Althelmus Episcopus Saxonum Orientalium 125,54. moritur 126,5
Altmannus Capellanus imperatricis ordinatur Episcopus Patauiensis 148, 32: 174,45. legatus & vicarius apostolicus in concilium Tiburiano 243, 20
Altorfense cœnobium 145,24: 147,4
Altuarus ordinis Minorum Scotista, Ockami aduersarius 834,42
Aluelde ciuitas capitur 747,19
Alues monasterium 533,44
Aluisius Attrebatensis Episcopus 625,52. moritur 628,54
Alyattes rex Lydorum 321, 22: 326,6
Amalarius scriptor 561,45
Amalasuanda filia Theoderici regis nubit Eutharico 119, 36: 420, 7. Theodohadum consortem imperij facit 120,14: 422,53. occiditur 120,16: 423,12: 514, 35
Amalecitæ & Madianitæ imperant Israelitis 89,19
Amalgarius dux 15,22
Amalimundria monasterium à Normannis exuritur 59,25
Amalricus filius Alarici 8, 41. in Hispaniam fugit, ibique regnat 510,51. rex VVisigothorum ducit in vxorem Clotildem 511,35. regnum paternum obtinet 8,41. permittit 513, 11
Amalgicus rex Hierololymitanus 644,5. Amiralii Babylonici amicus & commilito 644,36
Amalrici vxor quæ 646,27
Amalrici comitis Ioppensis vxor quæ 636,45
Amalricus comes Ebroicensis 663, 4
Amanaburg castellum destruitur 256,9
Amandiuilla villa 642,10
Amandus nascitur 510,28
Amandus Episcopus 15,27
Amandus Traiectensis Episcopus 530, 52
Amandus Tungrensis 531,45
Amandi electio 560,25
Amandus vincitur 109,47
Amantius præpositus palatii occiditur 421,27
Amanti sancti translatio 581,23
Amanus Alexandrinæ Episcopus 365, 40: 366,54
Amarmurmalus rex Persarum elephantem & munera Carolo Magno mittit 153,43
Amasias filius Ioas rex Iudæ 91,22: 150, 21: 319, 40
Amasis Ægyptiorum rex 321,47
Amator quis fuerit 631,33
Amatoris Roca in pago Cadulcensi 651, 31
Amatus Episcopus Senonensis exul 537, 4: 538, 19
Amaxius Stactis regnat 337,28
Amazonum origo è fœminis Scythicis 65,12
Amazones belligerantur contra Thebas 310, 19. suppetias ferunt Priamo 310, 31. incendunt templum Ephesi 313, 33. incurrunt in Asiam 314, 15
Ambazium castrum 638,17
Ambianis vrbs qualis, & notatio eius appellationis 483,25
Ambiones transferuntur ad regnum Francorum 413, 22
Ambra fluuius 29,25
Ambragatius dux proditor Gratiani 407,36
Ambrosius Mediolanensis Episcopus 7,19: 114,8: 114,44: 155,25: 405,44: 406,41: 483,14: 717,30. canendi ritum Latinis Ecclesiis dedit 485, 50. hymnorum in Ecclesiis author 486, 34. sublimis scriptor 407,42. scribit libros de Spiritu sancto 484, 33. excommunicat Theodosium imperatorem 717,45. moritur 115,22: 488, 23: 718, 16
Ambrosius comes Pergamensis suspenditur 69,23: 573,20: 688,1
Ambrosius Camaldulensis 863,22
Ambrosius Choriolanus 867,43
Ambrosii Choriolani Augustinianorum Genealis ineptia & castigatio 809, 30
Amedeus Henrico regi affini occurrit, eumque dura sub conditione excipit 246,29
Amenedeus trierarchus Atheniensis 321,42
Amelburg castrum destruitur 317,15
Amenophis I. rex Ægyptiorum 300,16
Amenophis II. 301,5
Amenophis III. 306,23
Amenophis IV. 309,20
Amenophis V. 317,26
Ambulator elephas 34,48
Amilcar Hannibalis pater in prælio occiditur 344,12
Amingus dux Francorum perimitur 518,30
Amingus comes Pictauiensis occumbit 550,48
Amiralius Babylonicus Hierosolymitani regis amicus & tributarius 644,36
Amirmonon rex Sarracenorum legatis & muneribus gratiam Pipini affectat 512. 4
Ammaricus rex Hierosolymitanus moritur 658,30
Ammenemes rex Ægyptiorum 310,8
Ammirati Abrahain legatus Sarracenus 34, 28
Ammonitæ & Philistini debellantur à Iephthe 89,40
Ἀμμωνία 160,5
Amon rex in Iuda 91,3: 150,23: 321,26. occiditur 91,4: 325,47
Amorri rex Sarracenorum primitus 547,27
Amorot præfectus succedit Amrolo 38, 12. sobiicit se cum finis Carolo 38,15
Amorot & Abdiraman expulsi de Cæsaraugusta Oscam intrant 38,28
Amos Propheta 150,27,41: 320,54
Amosis dynastia Ægyptiorum 300, 24
Amphion Thebis regnat 306,20,40
Amphion musicus 320,3: 306,18
Amphitheatrum Romæ ædificatur & dedicatur 93,28: 101,11: 371,11. incenditur 384,49
Amphictyon rex Atheniensium 304, 27
Amplone castrum desolatur 749,30
Amram patris Moysis vita & ætas 88, 41: 301,31
Amri rex Israel 90,45: 317,50
Amri res gestæ 317,58
Amularius Babyloniæ occiditur 658,35
Amulius Syluius rex Latinorum 91, 318, 91,45: 320, 45: 321,5. regno pellit Numitorem 320, 44: 332, 6. occiditur 320, 6
Amymurlim rex Persarum Carolo Magno munera mittit 557,5: 559,22
Amyntas Assyriorum rex 304,12
Amyntas I. rex Macedonum 329,7
Amyntas II. 338,18
Amyntas III 338,27
Amyntas IV. 338,48
Ana imperatrix fit monialis 148,9
Anacletus Papa tertius martyr 40: 104, 13: 374,12,39: 711,31,36
Anacletus antipapa 796,54
Anacreon lyricus poeta 330,8
Ananelus Iudæorum Pontifex bis constituitur ab Herode 356,21,36
Ananias Alexandriæ Episcopus 101,33. moritur 102,22
Ananias Babyloniam transfertur 326, 12
Anastasius I. imperator 8,24: 118, 52. 151,34: 419,41: 508,52: 721,49. vincit Isauros 119,13. in rebus politicis & ecclesiasticis ostitabundus 419,17: 421, 4. Eutychianus 119, 39: 419, 49. Arrianus 682, 3. mittit Clodouæo dona 8,42. senex, mœrens & funens, diuino fulmine ictus extinguitur 8,45: 421,46: 119,46: 521,49: 682, 10
Anastasius II. imperator 17, 42: 116, 19: 432, 27: 543, 44: 721, 53: 727, 10. Philippicum excæcat & regno expellit 17, 41: 116, 18. mittit classem contra Saracenos 17, 54. vincitur à Theodosio 18, 2. literis ad Papam se Catholicum declarat 17, 43: 432, 31. fit clericus 18, 3: 126, 26: 544, 13: 685, 42: 727, 14, 23. moritur 432, 51
Anastasius I. Papa 115, 21: 409, 24: 487, 43: 718, 3. moritur 409, 50
Anastasius II. Papa 721, 43: 119, 8: 432, 13: 508, 31. Eutychianis fauens, diminitus prosternitur 432, 24
Anastasius III. Papa 132, 25: 576, 42: 446, 45: 732, 1
Anastasius IV. Papa 727, 29: 631, 36. moritur 632, 32
Anastasius interfector Papæ incarceratur 565, 50
Anastasius Persa, Christianus, monachus illustris martyr 13, 17: 121, 37: 427, 3: 22, 26: 528, 37

Anasta-

Google

Anaſtaſii monachi & martyris caput in Hamesburg transfertur 188,6. reliquiæ paſſim diſtribuuntur 427,32
Anatolius Epiſcopus 5,33
Anatolius Epiſcopus Conſtantinopolitanus 8,6
Anatolius Laodiceæ Epiſcopus 109,28
Anaxagoras philoſophus 332,34. moritur 334,25
Anaximander Mileſius phyſicus 328,12
Anaximenes phyſicus 329,11:340,34
Anchiale conditur 91,26:319,23
Ancimun præcipuus inter Danos 79,13
Ancus Marcius Romanorum rex 92,10: 325,19.20:332,30
Anci Marcii geſta memorabiliora 325, 52:332,31
Andachs caſtrum & familia comitum 790,11
Andagium cœnobium 559,43.
Andalhardus comes 60,5
Andagauenſis vibs obſidetur 54, 10, 23: 506,49:507,6 à Normannis occupatur 41,37: 54,15: 565,49:567,30
Andagauenſis prouincia à Normannis infeſtatur 48,30
Andeliaci rupis caſtrum obſideturr & capitur 678,25: 679,45:680,20
Andennenſe monaſterium 539,23
Andes pagus prope Mantuam, patria Maronis 97,18: 350,53
Andernacum caſtellum 57,6: 155,9: 161, 37
Andernahenſe prælium 155,9
Andonachrius dux Saxonum Andegauenſes domat 506,49,55
Andracus pater Balduini 556,32
Andreas apoſtolus docet Scythas 367, 37
Andreæ apoſtoli oſſa Conſtantinopolim perferuntur 113,12: 151,19. brachium reperitur 676,50
Andreas rex Pannoniarum ab Hungaris conſtituitur 139, 21. propinquus regis Petri, eum capit & excæcat 160, 26. per legatos de regno occupato ſe apud Henricum imperatorem purgat 240,35. ambit & impetrat filio ſuo nuptioli ſororem Henrici regis 147, 39. petitis thesauros ſuos in munitionem transferri curat 147,51. filium Henrico regi tranſmittit 147,52: 166,3. regno deturbatur 774,50. in prælio contra Belem occumbit 166, 17: 775,4.
Andreas de Gundelfingen Epiſcopus Hetbipolenſis 821,33
Andreas Leodienſis præpoſitus ordinatur Traiectenſis Epiſcopus 472,5
Andreas Luchuenſtein Citzenſis vicarius 905,11
Andreas Caroloſtadius 888,41
Andreas Corneus 885,47
Andreas Prolis 887,21
Andreas de Vitteio 656,52
Andreas abbas Schonaugienſis 886,34
Andreas de Bellocampo miles capitur 680,15
Andreas cubiculatius occiditur 421,28
Andreas ex Oriente, magus, Romæ præſtigias facit cum cane 423,30
Androgeos interficitur 309,16
Andromachus cuſtos locorum dimittitur 95,21
Andronicus condit Epheſum 90, 23: 315,6
Andronici tyrannis immanis in Alexium 674, 10. inceſſus 674, 16. contra imper. & Latinos odium 672,5
Androuetpum obſidetur 599,25
Angadriſma ſacra virgo 533,25
Anganſeo præcipuus inter Danos 59,13
Angelbertus abbas 32,12
Angelfredus Aquileienſis patriarcha Romæ ſynodo contra Ioannem papam intereſt, & ibi moritur 81,36
Angelonius ſcriptor 562,47
Angelus gladio euaginato in prælio viſus 12,43
Angeli duo, bonus & malus; tempore peſtis apparent 15,17
Angelus Prophetа 331,37
Angelus Politianus 885,41
Angelus de Perufino 851,36
Angern caſtrum Magdeburgenſ. diœceſis 844,27
Anglia tentationibus idololatriæ polluitur 530,34. diſcerpitur 627,29. diſcordia concutitur 745,6
Angliſaxones nauibus in Britanniam aduehuntur, eamque ſibi ſubigunt 416,14
Angliſaxonum rex tres alios reges prælio delet 176,10. bello petitur à fratribus 608,19. premuntur 453,26: 539,15. libertatem recuperant 540,48
Anglorum infauſta bella cum Gallis 817, 10. fauſtum 942, 53. de iiſdem victoria 835,46
Anglorum regni finis 547,21
Angli cum rege ſuo conuertuntur 11, 50: 13,33: 124,4: 122,6: 151,41. ſeto verbum vitæ audiunt 426,26: 525, 32: 725,10
Anglorum cum Scotis controuerſia de Paſchæ obſeruatione 536,6
Anglorum magna oppreſſio, laicorum & clericorum 453,3:600,46:601,21
Angli cum Francis ſubiiciunt ſe Alexandro Papæ, Victorem antipapam repudiant 641,12. ab idololatriam renouuntur 528,10
Angrani ſubdunt ſe Carolo 27,1
Anguillarum interitus 620,55
Anicetus Papa martyr 4,25: 104,37,55: 379,28: 380,54: 381,47: 712,29: 713, 31
Anifruſus rex Nauarriæ 651,14
Anifruſi imperatoris Caſtellæ vxor, & inimici qui 651,15
Anno dhonicat ob regnum Danorum 39, 33 ſuccumbit 39,34
Animaduerſio auſterior pernicioſa 408, 21
Animalium lues 612,6
Animæ origo in quæſtionem venit 492, 35
Aniſa fluuius 31,12
Anna filia ducis Poloniæ, vxor comitis Palatini 810,23
Annæ montis argentifodinæ & ciuitas 890,25
Annus (vel Anneus) Seneca Cordubenſis, præceptor Neronis enecatur 366, 24
Anno vide Hanno.
Annonæ caritas 178,44: 181,24: 853,23: 859,17,54. ſquamis piſcium inſcripta 508,29
Annuchadus Scotus incluſus moritur 450,36
Annuli aurei Romanorum Carthaginem mittuntur 706,2
Annus apud Romanos augetur 324,12: 332,18
Anni Iubilæi inſtitutio & confirmatio 748,11:750,23:819,11:820,25,27. abbreuiatio 948,24
Annus Iubilæus celebratur 862,13. Erfordiæ per prædicatores 950,4. Miſnę 949,24
Annus Iubilæus ſub Alexandro ſexto 888,26
Anni Iubilæi feſtiuitas in Magdeburg 748,27
Ano comes Francus 39,14
Ansbaldº abbas Prumien. moritur 62,16
Anſchatius ſecundus Bremenſis Epiſcopus, primus archiepiſcopus 760,50
Anſegiſus filius ſancti Arnulphi 533,26
Anſegiſus Pipini pater perimitur 539,12
Anſegiſus abbas Lobienſis collector edictorum imperatoriorum 562,45
Anſelmus vir illuſtris, filius Aiſtulfi regis 549,59
Anſelmus de Ribodimonte dominus & fundator cœnobii Aquicinctí 603, 32. dux in ſancta expeditione 608,55. in Palæſtina pie occumbit 610,40
Anſelmus de Burgundia, Prior & fundator monaſterii Beccenſis 600,17
Anſelmus abbas Beccenſis 604, 18. poſt Cantuar. epiſc. 609,23:773,40
Anſelmi Cantuarienſis archiep. ſcripta & epiſtola ad Nuemburg. Epiſc. 461, 30. obitus 614,19
Anſelmi Laudunenſis Epiſcopi obitus, & ſcripta relicta 616,35
Anshelmus Epiſcopus de Luca papatum inuadit 148,6
Anshelmus Lucenſis Epiſcopus ſcriptor eccleſiaſticus 606,13
Anſelmus abbas S. Vincentii, Epiſcopus Tornacenſis 628,4
Anſridus Traiectenſis Epiſcopus moritur 158,58
Ansgard Ludouici vxor, ſed inuito patre Carolo 57,50
Anſgrad puella nobilis 57,49
Anſgrad pellex Ludouici Balbi 444,38
Anſprandus pugnat contra Aribertum regem 17, 26. regnum obtinet 17. 28. tutot regis Longob. 542,7
Anſprandi infortunium & exilium 179 14: 542,14,19. felicitas in regno Longob. recipiendo 543, 22. eius obitus 543,24
Antæus vincitur ab Hercule 302,6. interficitur 309,19: 310,36
Antemnates vincuntur 312,18
Antenor abſcedit à Troia 311,34
Antenoris poſteri Ilio expelluntur 90,7: 313. 27
Anthatius Francus dedit ſe Carol. 553,46
Anthemius imperator Occidentis 118,7: 503,36. ad imperium recipiendum in Italiam mittitur 417,50. mittit Arabundum in exilium 118, 10: 418,4. occidit Seruandum 503, 41. Romanum 104,7. occiditur 118,16: 418,17: 504,10.
Anthemius hæreticus excommunicatur 721,41
Antherus Papa martyr 5,5: 107,24: 386, 31,36: 713,31
Anthropomorphitarum hæreſis oritur 151,20: 403,48: 580,28. turbat Orientales Eccleſias 489,4
Anthropophagus in Gallia tempore famis 628,9
Antiarum nauium roſtra Romæ in foro figuntur 540,17
Antidius Veſontienſis Epiſcopus martyr 490,22

Antidi vifio 490,83
Antidona conditur 356,46
Antigonus rex Aſiæ 95,34: 140,28: 342, 10
Antigonus Gonatas 342, 25. obtinet Lacedæmonem 342, 45. libertatem dat Athenienſibus 343,31
Antigonus rex Macedonum 343,34
Antimus Epiſcopus Conſtantinopolitanus hæreticus in exilium eicitur 423, 9: 514,39
Antiochia conditur 95,43: 341, 15, 22. capitur 351. 12: 516,15. à Sarracenis capitur 532, 4. à Turcis capitur 604,4. à Soldano Ægypti 812, 17, 30. à Turcis premitur ſed liberatur 630, 30. expugnatur 698, 46. à Tartaris capitur 697, 12: 744,1
Antiochia à Chriſtianis recuperatur 463, 4: 464,18: 609,31: 691,20
Antiochenæ Eccleſiæ fœcunditas 709, 54
Antiochena Eccleſia ab Arrianis regitur 112,3
Antiochiæ ſynodus hæreticorum 113,35
Antiochenorum Epiſcoporum Arianorum catalogus 399,34
Antiochena ſynodus damnat Paulum Samoſatenum 393,42
Antiochenæ Eccleſiæ clauduntur 404, 39
Antiocheni principatus mutilatio 789, 35
Antiochia terræmotu concutitur 650, 51
Antiochiæ ſubuerſio 522,28
Antiochus Soter rex Syriæ & Aſiæ 342, 21
Antiochus Theos rex Syriæ 343,18
Antiochus rex Syriæ Philopator Iudæam eripit 344,21
Antiochus Magnus rex Syriæ & Aſiæ 344, 40. recuperat vrbes Syriæ & Iudææ 345, 13. Iudæis benignus 345, 22. Romanorum tributarius 345, 30. Cleopatram filiam Ptolemæo in vxorem cum magna dote & multis prouinciis tradit 345,39
Antiochus Epiphanes, rex Syriæ & Aſiæ 346, 3. regionem Ptolemæorum inuadit, & à Senatu Romano inde exire iubetur 346, 8. ſibi arrogat Pontificatus Iudaici collationem 346, 8, 16. capit, deſtruit, idolis polluit Hieroſolymam 346, 28. in templum Hieroſolymis collocat ſimulachrum Iouis Olympii 96, 32. in monte Garizim ædificat delubrum Iouis Peregrini 96,33. Iudæos opprimit & Philometorem vincit 150, 41
Antiochus Eupator rex Syriæ & Aſiæ 346,32. rex Syriæ vincit Ptolemæum & illi Iudæam eripit 96,33
Antiochus iunior occidit Menelaum 346,24
Antiochus Alexandri filius occiditur 347, 21
Antiochus Cyzicenus rex Syriæ & Aſiæ, Grypho electo 348,37,40
Antiochus Sedetes rex Syriæ 347, 47, 50. Hieroſolymam obſidet, & Simonem ſibi ſubdit 348,5,11
Antiochus Gryphus rex Syriæ & Aſiæ 348,44
Antiochus filius Cyziceni exuit Antiochum 349,18
Antiochus ſe Pompeio dedit 349, 30. occiditur in prælio contra Iudæos 351,7
Antipater Aſcalonitæ filius Palæſtinæ procurator 97,28:351,38
Antipater filius Herodis cum matre Doride à patre eicitur 97,45
Antipater tetrarcha 98,33: 358,7,38: 359, 54
Antipater rex Macedonum 342,5
Antipatris conditur 356,47
Antiphonarum initium 710,16
Antiſſiodorum ciuitas 28,5: 62,50
Antoninus Pius imperator 4,20: 104,11: 151,3: 379,2: 712,26
Antoninus Auguſt. cur dictus Pius 379, 20
Antoninus pater patriæ 104, 15: 379, 24. monitu Iuſtini philoſophi Chriſtianis parcit 104, 12,18. inſtaurat Somnonobriam 483, 23. moritur 104, 42: 379, 50: 705, 35: 712, 28
Antoninus Baſſianus Caracalla imperator 4, 50: 106, 34: 151, 6: 384, 51: 713, 6. Caracallæ nomen vnde habeat 106, 38: 384, 9. nouercam Iuliam vxorem ducit 106, 41: 384, 21. mouet expeditionem in Parthos 384, 23. interficitur 106, 43: 384, 27
Antoninæ thermæ 106,40
Antoninus Epiſcopus Hieroſolymitanus 105,45: 382,19
Antoninus Laodiceæ Syriæ Epiſcopus celebris 394,19
Antoninus Florentinus 803,29
Antonius repudiata Auguſti ſorore ducit Cleopatram 97, 52. Cleopatræ Atabiam tradit 354, 15. bellum mouet contra Auguſtum 97, 52: 352, 15. cum Cleopatra victus ſemet interficit 97, 53: 354,30
Antonius Aurelius imperator 712, 50: 713,8. veneno interit 712,52
Antonius Liberalis rhetor, Palæmonis aduerſarius 364,7
Antonius monachus naſcitur 108, 30: 151,11. monachus clarus 112, 15. moritur 7,1: 113,7: 403,13
Antonii monachi corpus reperitur 110, 36: 513, 45. Alexandriam defertur 422,1
Antonius abbas 714, 2. moritur 717,5
Antonius ordinis Minorum moritur 741,13, canonizatur 741,15
Antonius Rampagal 867,44
Antonius Trumpele 887,14
Antonius de Butrio 851,33
Antverpha marchia traditur Gotefrido 235,25
Antverpha ciuitas in confinio Lotharingiæ & Flandriæ 234,49. incenditur 565,47
Antverpienſis Eccleſia ordinatur à Norberto Præmonſtratenſi 619,53
Aod vita & ætas 89,22: 150,3: 306,44
Aoum legatus è Dania ad Carolum imperatorem 39,25
Apamea conditur 95,43: 341,14
Ἀπαντήσιον 313,44
Apetob Numerianum interfectum percutitur 395,26
Apelles hæreticus 719,45
Aphidas Athenienſis rex 313,11
Apis rex Sicyoniorum quartus 269, 29
Apis Deus creditur 268,44
Apis rex Argiuorum 293, 36. condit Memphin in Ægypto 88, 32: 293, 44
Apocalypſis à Ioanne ſcribitur 711,40
Apollinaris Petri diſcipulus Epiſcopus Rauennas martyr 3, 49: 105, 25: 372, 37: 710,44
Apollinaris Aſianus Hieropolitanus Epiſcopus 380,45
Apollinaris Laodicenus Epiſcopus hæreticus 113,49: 405,19: 484,24
Apollinariſtæ hæretici 720,9
Apollinaris de Virzthum proditor 862, 5. proſcribitur 863,51
Apollo medicinam inuenit 150,4. cum Hercule ſeruit Admeto 307,23
Apollinis templum incenſum 329,9
Apollodorus Pergamenus Græcus orator 350,48
Apollonia terræmotu concutitur 559, 40
Apollonius Tyrius Stoicus philoſophus 104, 29: 379,6
Apollonius Tyaneus philoſophus 374, 37
Apoſtolici legati vitant communionem excommunicatorum & coniugatorum presbyterorum, & omnium eorum fautorum 243,26
Apoſtolorum diuiſio 708,34
Appia via 340,42: 341,58
Appio rex relinquit Romanis Libyam teſtamento 351,48
Appius Claudius Cæcus, eiuſque res geſtæ 95,37: 340,42
Apruis ciuitas 449,23
Apteras in Creta regnat 304,28
Apulia à Normannis Siculis capitur 616, 33. Romano imperio bello recuperatur 733,30. à Sarracenis deuaſtatur 575, 50: 576,39
Aqua Claudia 95,37
Aquæ 25,30: 34,52: 35,1
Aquæ Sextiæ ab oppido Sexti 348,47
Aquinctus inſula cœnobium 603, 51
Aquila interpres 103,44: 151,8
Aquila Ponticus fecundus interpres 378, 30
Aquileia capitur 117,34: 581,55
Aquileienſis & Veronenſis Marca traditur Henrico fratri regis 78,38
Aquilius compeſcit ſeruile bellum in Sicilia 349,15
Aquiſgrani palatium ſedes regis 51,13
Aquiſgranenſis baſilica extruitur 557,9
Aquis palatium 30, 51: 31,46: 32,3,10: 33, 37. ſedes regia 51,13
Aquispalatium à Normannis deuaſtatur 59,24
Aquitania infeſtatur à Sarracenis 18,12. deuaſtatur 546, 23. occupatur à Francis 25, 8. ſubigitur à Pipino 153,1: 547, 11. cedit Gothis beneficio Honorii 492,39
Aquitaniæ vrbium depopulatio 551,27. exterminium 552,7
Aquitani rebelles ad deditionem compelluntur 552,36
Aquitanorum conſpiratio aduerſus Angliæ regem 647,35
Aquitanici belli finis 552,18
Arabes vincuntur à Seuero Perinace 106,19. Romanis ſubiiciuntur 375, 29: 383,28: 713,3
Arabici hæretici 710,11
Arabitæ incurſiones faciunt in Epiſcopos

per quoſdam Hieroſolymam tendentes 172,15
Atabandus imperium affectans in exilium emittitur 117,10:418,4
Atadus inſula conditur 321,7
Atheldus rex Anglorum 600,39. occidit Araldum regem Normannorum 453, 3:453,9. ipſe perimitur in prælio 453, 19:600,47,50
Atheldi regis Normannorum in Angliam aduentus, eiuſq; tyrannis impia 452,55
Araldi occiſio per Araldum Anglorum regem 453,5
Arascarum telæ, portentum 15,10
Ararath mons Armeniæ 286,21
Arator ſubdiaconus poeta 9,17: 95,54: 120,38: 341,42: 424,37
Arbaces primus Medorum rex 319,59. vincit Sardanapalum 319,24. vincit Thonoſconcoleron regem Aſſyriorum 91,27. regnum Aſſyriorum deſtruit & ad Medos transfert 91,32
Arbamarla caſtrum obſidetur & euertitur 678,18
Arbogaſtes magiſter Valentiniani durus & auſterus 487,23. Eugenium imperatorem conſtituit 115,4. occidit Victorem filium Maximi 114,49: 408, 1. in bello perimitur 487,29
Arca Noha 286,10
Arca teſtamenti capitur 156,10
Arca Hagulſtadenſis Epiſcopus 116,21
Arcadia ab Arcade nominatur 304,4
Arcadius filius Theodoſii cum fratre Honorio imperator 7,37: 114,34: 115,14: 151,28: 408,7,50: 487,30: 718,24. deſtruit idolorum templa 488,13. moritur 115,42: 410,12,29: 490,6
Arcadius Hiſpanus, vir clarus, exul & martyr illuſtrior 413,51,3
Arearum caſtrum 679,49
Areas filius Ioois & Caliſtus Arcadiam ex ſe nominat 304,3
Arceſilaus Philoſophus 342,48
Archas, caſtrum in Palæſtina 610,39
Archelaus filius Herodis, rex Iudææ 1, 22:98,8: 99,50: 358,7,56. in Galliæ vrbem Viennam relegatur 2,28: 98,11: 100,4: 359,46
Archelaus Cappadox à Tiberio vocatus non remittitur 359,54
Archelaus rex Lacedæmoniorum 317,53
Archelaus rex Macedonum 357,28
Archelaus Epiſc. Meſopotamiæ componit ſcripta contra Manichæos 394,25
Archilar oppidum Galliarum à Gothis oppugnatur 412,23
Archilochus Muſicus 325,2
Archimus Mileſius 321,28
Archippus Athenienſium rex 316,40
Arcorius Auguſti medicus 354,28. naufragio perit 355,7
Ardabunis Cubicularius Iuſtini imperatoris in exilium relegatur 421,29
Ardaricus rex Gepidarum eximit ſe magna ſtrage Hunnorum ab ipſorum dominio 101,54
Ardea à Tarquinio oppugnatur 329,26
Ardiſus filius Alyattis rex Lydorum 320, 43
Ardoenna ſylua 34,51: 35,19: 57,3
Ardys rex Lydorum 325,15
Arelate à Carolo ſubigitur 434,13. ab Eorico inuaditur 505,35
Aremulus Syluius rex Latinorum 91,27: 318,45: 331,52
Areopagoi, iudicium 504,10
Areus rex Lacedæmoniorum legatos mittit ad Oniam Pontificem Hieroſolymam 96,15
Argæus, rex Lacedæmoniorum 314,21: 338,43
Argenteus nummus Romæ quando cœperit 342,44
Argentifodinæ in Saxonia quando apertæ 585,49
Argentinenſis Epiſcopatus inſtauratio 689,23: 733,15
Argentoilum monaſterium 634,53
Argentomagum 637,50: 638,39
Argentonium caſtrum 25,7
Argiuorum regni initium 88,29. finis 307,55. in Mycenas tranſlatio 308, 2,16
Argonautarum nauigatio 308,38
Argus Argiuorum rex 300,37
Arianus Philoſophus Nicomedienſis 379,4
Arbertus rex 17,26. in Ticino fluuio ſuffocatur 17,27
Ariobindus dux claſſis contra VVandalos in Siciliam 414,30
Aribo archiepiſcopus Moguntinus eligitur 158,51
Ariminum conditur 342,35
Arion Methymnæus 316,11
Ariperth filius Regumberti rex Longobardorum 542,18: 534,4. moritur 535, 24
Ariperth ſubmergitur 543,22
Ariphron Athenienſium rex 319,53. deſtruit regnum Aſſyriorum 319,6
Ariſtarchus tragœdiographus 334,49
Ariſtarchus Grammaticus 347,8
Ariſtides vir ſapiens 103,23. iuſtus 333, 24. cum ignominia eiicitur Athenis 333,49
Ariſtides Athenienſis Philoſophus libros pro Chriſtiana religione Adrian. Aug. offert 337,44
Ariſtobulus Pontifex aſſumit etiam nomen regium 94,54: 349,21: 356, 34
Ariſtobulus & Hyrcanus de regno inter ſe certant 97,1. irritant Romanos 351,24
Ariſtobulus vinctus ducitur Romam 97,16: 351,35
Ariſtobulus natione Iudæus, Peripateticus Philoſophus 90,29. ſcribit commentarios in Moyſen 345,54
Ariſtobulus & Alexander filii Herodis à patre perimuntur 97,48
Ariſtogiton cum Harmodio interficit Hipparchum tyrannum 331,40
Ariſtomedes rex Corinthiorum 319,8
Ariſtophanes comicus 317,19:347
Ariſtoteles auditor Platonis 95,7: 150,34: 338,54
Ariſtoxenus muſicus 315,2
Arius Aſſyriorum rex 297,8
Areus rex Lacedæmoniorum mittit legatos Romam 344,30
Arius hæreticus Eccleſiam turbat 111, 45. condemnatur in ſynodo Nicena Oecumenica 113,47: 398,41. de Alexandrina Eccleſia eiicitur 113,44
Arii hypocriſis & impoſtura coram Conſtantino 399,51. interitus tragicus 399,6
Ariana hæreſis miraculo cõfutatur 510,19
Armanæ Eccleſiæ Romæ purgatio miraculoſa 416,37
Ariani perſequuntur Catholicos 113,9: 400,34: 717,1
Armais qui & Danaus 304,44
Armamitres rex Aſſyriorum 298,58
Armenia capitur 330, 42. in prouinciæ formam redigitur 109, 17: 376, 47. à Perſis diripitur 522, 21. à Turcis infeſtatur 551, 6. à Turcis occupatur 604, 4. vaſtatur 812, 17,29. à Tartaris expugnatur 697, 9: 743: 54
Armenii fidem Chriſti recipiunt 151, 37: 415, 1: 520, 26. ſubiguntur 557, 28: 847,9. à Tartaris diripiuntur 796, 14
Armodius cum Ariſtogitone interficit Hipparchum tyrannum 331,40
Arnebertus dux 25,28
Arneſtat 79,33
Arnobius rhetor Chriſtianus 399,18
Arnoldus Romanorum imperator 155: 14,21: 445,14,18. conuentum agit in VVormatia 445,4. Longobardorum terminos intrat 445 41. in Italiam expeditionem infauſtam ſuſcipit 155,21: 445,34: 579,12
Arnoldus frater Iudithæ vxoris Henrici ducis Bauariæ auxiliatur magnis copiis Luidolpho contra affinem Henricum ſororis maritum 79,13
Arnoldus dux de Baioaria regi Conrado rebellat, poſt ei reconciliatur 576,28
Arnoldus Cancellarius conſtituitur archiepiſcopus Moguntinus 474, 46. cum Palatino comite belligeratur 255,31: 474,2. inuiſus 475,4,18. bellum in Moguntinos mouens occiditur 255,43
Arnoldus II. archiepiſcopus Moguntiæ vocatus ad apoſtolicam pœnitentiam, Romam venit 474,21. occiditur 475,35
Arnoldus Magdeburg Epiſc. occiditur 470,18
Arnoldus Epiſc. Metenſis moritur 147,4
Arnoldus Epiſcopus Spirenſis 162, 39: 470,26. obit 163,21: 470,14
Arnoldus de Auſtria 812,5
Arnoldus VVormatiæ Epiſc. 160,46
Arnoldus conſtituitur abbas Hervveldenſis 158,42. abbatia abdicatur 156,11. amiſſa abbatia moritur 259,14
Arnoldus miles accuſat Dietmarum comitē perfidiæ & coniurationis 160,58
Arnoldus de Villa noua ſcriptor de tempore antichriſti 829,7
Arnoldus Hiſpanus medicus de antichriſto ſcribit 829,29
Arnoldus Buſchius 887,31
Arnſt Epiſc. VVirtzburg. contra Sclauos proficiſcens ſuccumbit 68. 44: 155,18
Arnolphus filius Carlomanni ex nobili fœmina 38,50
Arnolphus filius Carlomanni imperator 63,20: 70,19: 131,27,39. 572,7: 687, 46: 730,44. Cotarzanum à Ludouico patruo accipit 59,18
Arnolphi imperat. geſta memorabiliora 687,33
Arnolphus VVormatiæ celebrauit conuentum 69, 10: 69,52. conſentit in electionem Sunzonis Moguntini archiepiſcopi 66,9. perſequitur VVidonem 574, 7. ſuſpendit Ambroſium 69,23. mittit exercitum contra Ottonem regem 69,12: 573, 12, 15. honorificè excipit Ottonem regem ad ſe venientem 69, 55. confert Rudolphi ciuitates Boſonis filio Ludouico 69, 33. Zundibolcho fi-

lio honores Megingardi largitur 68, 48. Zundibolch regnum Lotharii committit 69, 54: 573, 9. cum filio Zundibaldo Rudolphum f. Conradi regno expellit 64, 26. confert Zundebolch Sclauo ducatum Bohemiæ 66, 21. ducit exercitum contra Zundebolch 66, 19: 572, 31. mittit legatos ad Zundibrich 71, 18. adornat copias contra Normannos. 67, 6. ipſe contra Normannos proficiſcitur, eoſque ad internecionem vſque proſternit 67, 48: 131, 30: 572, 50. Italiam & Burgundiam ſibi ſubiugat 131, 37. ciuitates in regno Lotharii circumit 69, 1. cum exercitu Longobardorum fines intrat 69, 21: 573, 19. capit Pergamum 69, 22. rex Romam capit 70, 13. proſpicit Carolo imperatori de alimonia 63, 35 in patrium Carolum imperatorem prius 572, 8. paralyticus 70, 26. miſere diem obit 71, 36: 131, 45: 574, 15, 688, 15: 731, 11

Arnolphus obtinet Ducatum Bauariæ 71, 55. regi Conrado rebellis 74, 24: 75, 53

Arnolphi ducis filii regi rebellant 76, 1

Arnolph. Nortcorum dux moritur 133, 15

Arnolphus hæres comitatus Flandrenſ. ob eum pugnat & perimitur 601, 50

Arnolphus Flandrenſium comes moritur 585, 12

Arnolphus comes in prælio contra Normannos occumbit 67, 30

Arnolphus Maior domus Childeberti 12, 38: 15, 35

Arnolphus inſtituit Dagobertum adhuc puerum 13, 38 Epiſcopus clarus 13, 30

Arnolphus Epiſcopus Mettenſis Eccleſiæ 13, 36: 58, 51. patet Francorum regum 58, 52

Arnolphus filius Amberti Maior domus collega Pipini in adminiſtrando Francorum regno 529, 11, 23. poſt Epiſcopus, monachus diem obit 532, 7

Arnolphi baſilica apud Mediomatrices 42, 9

Arnolphus auunculus Heribeni 15, 20

Arnolphus interficitur iuſſu Dagoberti 15, 22

Arnolphus, diſcipulus Remigii, martyr 511, 26

Arnolphi Lexouienſis Epiſcopi ab Epiſcopatu delectio 637, 36

Arnolphus monachus, abbas, poſt Epiſcopus Sueſſionenſis 604, 25. in Flandriam peregrinatur 606, 27

Arnolphus Epiſcopus Remenſis damnatur 589, 26

Arnolphus V Vormatienſis Epiſcopus emigrat 174, 48

Arnolphus abbas Fuldenſis, legatus imperatoris Romam, nomine inueſtiturarum 618, 46

Arnſtet obſidetur 939, 27

Arnual diſcipulus Chiliani 16, 9: 541, 15

Arnus Epiſcopus legatus Thaſſilonis 29, 55

Arphaxad vita & ætas 87, 15: 149, 39: 289, 6. pater Chaldæorum 149, 38

Arpinum Ciceronis patria 96, 32: 349, 9

Arragoniæ rex in ſubſidium terræ ſanctæ ire cum exercitu ingreditur, eo tamen non peruenit 259, 24

Arroaſianus ordo 616, 9

Arueni (vrbs Galliarum) capiuntur 348, 43: 505, 24: 519, 40

Arſaces rex Parthorum 343, 54. interficit Antiochum 348, 23

Arſafius ſpatarius, legatus Nicephori Auguſti ad imperatorem 39, 1

Arſafius legatus Michaelis impet. ad Carum impet. 39, 42

Arſames Ochi filius, rex Perſarum 339, 41

Arſenius Epiſcopus, apocriſiarius & conſiliarius Nicolai Papæ 44, 44. à Papa mittitur in Franciam, in cauſa Lotharii 44, 45. Romam reuertitur 45, 28. VValdradam citat Romam 44, 54

Arſenius ſublimis vir in palatio Theodoſii, poſt eremita in Scythia 409, 45

Arſenius miles, ſenator, monachus 487, 23

Arſabanus rex Perſarum 94, 33: 333, 55

Arſabaſdi contra Conſtantinum aſſultus 548, 14. capitur 548, 23

Arſaldus ſede ſua expellitur 77, 36

Arſaxerxes μακρόχειρ rex Perſarum 94, 34: 150, 12: 334, 1

Arſaxerxes Mnemon Darii & Paryſatidis filius rex Perſarum 95, 1: 337, 55. Hebræis Aſſuerus 95, 3

Arſaxerxes, qui & Ochus rex Perſarum 95, 9: 150, 34: 339, 11. Sidonem ſubuertit 339, 13. Ægypto imperat 339, 61, 14. capit Iudæam, & colonias in Hyrcaniam ducit 339, 41

Arſaxerxes Ochi filius rex Perſarum 95, 13: 150, 34

Arturus filius Vtherpendragon rex Britonum 504, 47. naſcitur 501, 25: 679, 5

Arturi pietas, & ſtudium in reformandis Eccleſiis & vrbibus 505, 33. probitas, liberalitas, fortitudo, & victoria de Saxonibus, Scotis, Pictis, &c. 502, 32: 504, 49. expeditio in Burgundiam contra Hiſpaniarum principem 516, 43. in Hiberniam naualis expeditio, Hiberniæ, Islandiæ, Gotlandiæ, Orcadum ſubiugatio 505, 46. de Norvvegia, Dacia, & Gallia victoria 507, 12. vltimum bellum contra Modredum 508, 37. lethale vulnus 508, 37: 516, 30. exitus incertus 516, 52

Arturus princeps exercitus Francici capitur 679, 49, 53

Aſa filius Abia rex Iudæ 90, 31: 150, 16: 312, 5

Aſæ res geſtæ 317, 10

Aſaph Propheta 150, 13: 313, 29

Aſcades Aſſyriorum rex 302, 45

Aſcalon obſidetur à Venetianis 620, 24. capitur 631, 42. ſubigitur à rege Anglorum 677, 42

Aſcalonitæ infeſtantur 630, 39

Aſcalonitarum impetus, ſed irritus, in Hieroſolymam 615, 52

Aſcalonitarum rex proſternitur 784, 15

Aſcanius rex Latinorum 90, 3: 312, 27: 331, 26. procreat filium Iulium 313, 36. educat fratrem ſuum Sylvium Poſthumum 312, 46. condit Albam 90, 5: 150, 9: 312, 40 44

Aſclepiades Epiſc. Antiochenus 166, 34: 363, 6. 23

Aſclepiodorus præfectus recipit Britannias 395, 49

Aſclepius 309, 5

Aſcrazapes rex Aſſyriorum 328, 39

Aſculphus de ſancto Hilario 654, 30. peregrinatur in Paleſt. ibique moritur 660, 34

Aſdrubal Pœnus in prælio cum Fusio Metello fugit 348, 48

Aſenberg caſtellum obſidetur & expugnatur 197, 20: 202, 28

Aſenberg caſtellum inſtauratur 228, 27

Aſia terminus Scythiæ 64, 55

Aſia vaſtatur à Gothis 108, 51 392, 9 maximis perſequutionibus concutitur 380, 7

Aſiæ regnum deficit 349, 34

Aſianus 359, 12

Aſianus tradit apologeticum imperatori Antonino pro Chriſtianis 380, 48

Aſinius Pollio orator moritur 99, 48: 358, 27

Aſolphus abbas Treuirenſis ordinatur 83, 36. moritur 84, 7

Aſona fluuius 587, 58

Aſar regia Iabin regis Chanaan 89, 17

Aſpar occiditur 217, 33

Aſſerii Cretenſium regis vxor & filii 505, 28

Aſſelanus de Aſt 831, 48

Aſſutia 32, 54

Aſſures perdomantur ab Octauiano Cæſare 355, 1

Aſtyages rex Medorum 327, 8. contra Lydos pugnat 328, 54

Aſſyriorum regnum incipit 88, 7: 149, 48: 294, 42. ad Medos transfertur 94, 54. deſtruitur 319, 6, 33

Aſſyria in prouinciæ formam redigitur 103, 17: 376 47

Aſſyrii à Tartaris deripiuntur 795, 24

Aſtulphus vel Aiſtulphus. vide Haiſtulphus.

Aſtyrisleyben ciuitas deſtruitur 919, 38

Atalante inſula 337, 8

Atdam Epiſcopus moritur 114, 54

Atderici Barboſi in Hibernia ſchola rabulis, eiuſque eliminatio 451, 48

Athalaricus nepos Theoderici rex Gothorum 8, 52: 119, 50: 421, 37. cum matre Amalſuinta Italiæ imperat 120, 9: 512, 54. perſequitur Chriſtianos 113, 40: 401, 52. Gallias petuarus 514, 5. moritur 114, 33: 120, 14: 422, 52. 514, 11

Athalia mater Azariæ regina Iudæ 91, 8

Athalongi presbyteri exuti illuminatione 348 42

Athanagildus rex VVisigothorum 518, 23. moritur 522, 4

Athanasius Alexandrinus Epiſcopus 211: 10: 151, 21: 399, 49: 717, 2. ab Arianis premitur 113, 25. à Marco Papa Romano petit cum cæteris Ægypti Epiſcopis articulos Niceni Concilii 400, 30. cum orthodoxis in exilium pellitur 401, 26. exulat Treueris 402, 38: 401, 31. Alexandriam reuocatus 112, 40: 402, 41. ad ſedem ſuam reuertitur 113, 26: 404, 20. moritur 410

Athanaſius imperator 681, 37

Athaulphus rex Gothorum 115, 54: 418, 21. ducit in vxorem Placidiam 485, 5: 491, 27. vulneratus moritur 421, 25: 492, 6.

Athenæ 14, 38 condunter 149, 50. ampliantur 10, 56

Athenienſis magiſtratus mutatio 324

Athenienſes Græciæ principes 338, 17 31. leges petunt & accipiunt ab A-

Arsino 103, 39: 377, 32. cum Lacedæmoniis fœdus ineunt 337, 3. 16. eorum libros Pythagoræ Sophistæ 337, 13. Pyræum muro vallant 333, 12. cum Peloponnesiensibus grauiter dimicant 320, 26. vastantur 337, 23: 350, 23. libertatem recuperant 343, 31. 102 belles à Romanis oppugnantur 97, 9: 359, 23

Athenienſium trieres 321, 40

Athenodorus Epiſcopus diſcipulus Origenis 107, 34

Athenodorus Stoicus philoſoph. 359, 17

Athimas rex Sarracenorum obſidetur & permittur 547, 26

Atlas Argiuorum frater Promethei, Aſtrologus 301, 33, 44

Atlas mons 301, 40

Athletarum certamina Romæ inſtituuntur 345, 48

Atpertharith ſ. Aripenth rex Longobard. 536, 39

Atrabatis caſtrum, abbatia ſancti Vedaſti 92, 26

Atramius orator moritur 355, 21

Atrebatenſes coniunguntur regno Francorum 433, 23

Atreus rex Mycenarum 308, 19: 309, 13. Argis regnat 310, 30. cum Thyeſte diuidit imperium Peloponneſi 308, 37

Attalus imperator 111, 41. ad Gothos tranſit 115, 46: 410, 45. regno priuatus exilio deſtinatur 115, 45: 116, 8. tyrannidem exercet in Gallis 116, 2: 410, 44. à Gothis neglectus capitur 411, 22. Romæ in triumpho vt captiuus introducitur 411, 43. moritur 348, 20

Atte quæ poſt Attica 299, 38

Atthis filia Cranai Atticæ nomen indit 304, 15

Attica ab Atthide nomen habet 302, 47: 304, 15

Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus 490, 17

Attila Hunnorum rex Occidentale imperium inuadit 500, 7. vaſtat imperium 718, 55. fratrem Bledlam interficit 117, 17: 414, 51. confligit cum Aetio magno prælio 416, 2. incuſat Italiam, Papam tamen veneratur 501, 24. Aquileiam capit & Romanos ad pacem à ſe petendam adigit 117, 34: 416, 21. VViſigothos debellans recedit inglorius 501, 21. tragicè interit 502, 24. moritur 117, 36

Attilæ filii, reges Hunnorum 503, 12

Attilæ gladius 185, 45

Attila rex Maurorum proſternitur 9, 9

Attila abbas Bobienſis clarus 129, 7

Attuiacum 25, 8, 50: 29, 54

Atto princeps Galliam mouet ad rebellionem 496, 14

Auares & Geroldus inter ſe belligerantur 33, 17. pugnantes contra Romanos auro repelluntur 426, 23

Auari 65, 34. cum Francis belligerantur 30, 44: 555, 38

Auari & Baioarii mutuo inter ſe belligerantur 30, 48. mittunt legatos ad Carolum 28, 43: 32, 34. crudeles in Eccleſias Dei 31, 11. à fide deficiunt 557, 38. à Carolo Magno habitationem petunt, & ſub Francorum imperio ſine proprio rege viuunt 559, 7. ſubiguntur à Carolo Magno 233, 30: 439, 33. à Carolo deficiunt 33, 14

Auberus Cameracenſis Epiſc. 533, 32

Auctharis rex Longobardorum 522, 32. in vxorem ducit Theudelindam filiam Gatibaldi regis Baioariorum 523, 17. Flauius ob dignitatem appellatur & in ſucceſſores ſuos hunc titulum deriuat 522, 53. moritur 523, 45

Auctor Metenſis Epiſcopus captiuatur, ſed liberatur. 500, 24

Auctoris reliquiarum translatio & honoratio 750, 53. ſepulchrum vbi 785, 32

Audæus in Cœleſyria hæreſin Audæanam mouet 112, 32: 402, 19

Audisleben munitio deſtruitur 262, 37

Audoenus Rotomagenſis Epiſcopus 16, 42. moritur 540, 39

Audogarius primus abbas Campidonenſis 127, 42

Audohin rex Longobardorum 533, 36. moritur 567, 12

Audonius Epiſcopus moritur 127, 15

Audouachrius conſœderatur cum Hilderico 507, 4

Auenniò vrbs capitur 547, 17

Auentinus Syluius rex Latinorum 58, 22: 329, 28: 332, 52

Auenunus mons intra vrbem Romam amplitatam recipitur 325, 53. ab Auentini Syluii ſepulchro nomen habet 332, 1

Auernen caſtellum Aquitaniæ 24, 42

Auforti imperatoris Hiſpaniarum fuga & obitus 636, 28

Auforſius ſ. comitis Bartinonenſis rex Arragonum 643, 21

Auforſius regis Arragonum ſ. 638, 41

Augia monaſterium fundatur 734, 34

Auguſta ciuitas 30, 26

Auguſta vrbs Rhætiæ prouinciæ 30, 21. 78, 30. obſideretur & capitur 253, 33: 457, 7. exuritur 254, 32

Auguſtæ publicus concentus habetur 78, 30: 288, 22

Auguſtenſium ciuium motitio 842, 20

Auguſtoduna ciuitas obſidetur 9, 40: 513, 16

Auguſtini, tum Manichæi conuerſio 486, 18. baptizatio 718, 2

Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis 7, 42: 115, 7: 131, 29: 408, 33: 727, 30. doctor egregius 409, 14

Auguſtini ſcripta infinita 489, 26. ſcriptorum multitudo 497, 13. cum Hieronymo diſceptatio 489, 33. armatura contra Pelagianos 488, 55. obitus 7, 51: 116, 38: 410, 25; 411, 23: 497, 11: 719, 9. corporis & reliquiarum tranſlatio 116, 43: 434, 45: 545, 26

Auguſtinus Auguſtinianorum eremitarum regulæ fundator non eſt 803, 53: 808, 45

Auguſtinianorum eremitarum quis fundator 810, 8

Auguſtiniani eremitæ diſperſi regula & habitu colliguntur 803, 49: 808, 35

Auguſtiniani monachi in Gotha 927, 2

Auguſtinus cum aliis doctor in Angliam mittitur 11, 45: 112, 5: 151, 39: 416, 15: 524, 55. Anglorum Epiſcopus conſecratur 524, 55: 724, 7

Auguſtini in ſacerdotes adoeſtarios ſolut 525, 17. obitus 526, 24

Auguſtinus de Roma 851, 51

Auguſtulus imperator 418, 22: 505, 58. exilio mulctatur 118, 28. imperium deponit 505, 51

Auguſtus Pontifex maximus appellatur 356, 34. humilis 355, 56. exhibet indum gladiatorum & certamen 1021, 10

Auguſto 353, 52. Calabriam & Gallos tributarios facit 351, 49. adoptat Tiberium & Agrippam 99, 46: 356, 7: 358, 19. damnat exilio Iuliam filiam ob adulterium 357, 24. ſuperat Antonium, & tamen in amicitiam cum eo regreditur 353, 49. ſecundo ab Antonio ſuperatur 353, 1. triumphat 354, 13. cum Tiberio Romæ cenſum agitat 359, 39. moritur 100, 5: 707, 22. in imperatores Romanos ſucceſſores nomen ſuum deriuat, vt omnes etiamnum ad hunc vſque diem Auguſti appellentur 706, 35

Auguſti ab adimendis & effectis memorabilioribus deſcriptio 706, 47. 707, 4

Auitus imperator conſtituitur 501, 49 in Gallijs aſſumit imperium, ſed mox deponit 117, 43, 46: 417, 32, 34. moritur 502, 36

Auitus Hiſpanus, preſbyter in Latinum vertit Græcum ſcriptum reuelationis Luciani preſbyteri 411, 13

Auiti Viennenſis Epiſcopi zelus contra Arrianos, eiuſque ſcripta 508, 10

Auitus abbas 509, 25

Aula regis, monaſterium 704, 47

Aurea virgo abbatiſſa 531, 42

Aurea domus Romæ inceꝑditur 375, 40

Aurelia vrbs ab Hunnis obſidetur 500, 13

Aureliani 33, 27

Aurelianis ciuitas 25, 7

Aurelianenſis ad ſe corpus Benedicti aſportant 16, 28

Aurelianus imperator 5, 43: 109, 13: 151, 23: 393, 6: 714, 31. Soli templum ædificat 109, 19: 393, 36. Gothos delet 714, 35. Gallos recipit 393, 15. inungit Bolonem regem Prouinciæ 58, 6. primo clemens poſtea acerbus in Chriſtianos 109, 24: 151, 24. Romæ triumphat 109, 27: 393, 28. perſecutionem nonam mouet in Chriſtianos 109, 20: 714, 31. fulmine terretur 393, 44. occiditur 109, 21: 394, 9: 714, 37

Aurelianus metropolitanus Lugdunenſis 58, 5

Aurelius Alexander imperator 4, 55: 107, 4: 151, 8. de Saxonibus victoriam obtinet, ducem eorum capit, pacem cum eis confirmat 494, 9. politias in Britannia diſponit & leges ſtatuit 499, 15. interficitur 106, 51: 502, 11

Aurelius Ambroſius ſ. Conſtant. Britan. regis 490, 18

Aurelius Cunanus rex Britonum 516, 53

Aureolus comes 38, 11. Cæſarauguſtæ reſidebat in confinio Hiſpaniæ & Galliæ 38, 11. moritur 38, 12

Aureus mons in Myſia ſuperiore vitibus conſitus 394, 55

Aurifodinæ in Saxonia quando cœperunt 585, 49

Aurum miſſorium 15, 54

Auſindus comes Brauſpantium, clericus, Epiſcopus Vltraiectenſis 589, 54

Auitrafiorum conuentio contra Carolum 555, 54

Auſpaldus abbas Prumienſis 42, 12

Auſtregiſilus Bituricenſis epiſc. 529, 16

Auſtria ſubigitur à Rud[illegible] 699, 45

Auſtrasiorum ſurpa Karolo plus imperator 823, 51

Auſul rex Galliciæ Saracenos proſternit 606, 34

Auberti Epiſcopi viſio de Eccleſia ſancto Michaeli conſtruenda 548, 4

Author Treuirensis Episcopus 581,44
Automenes Corinthiorum rex 520,36
Auxentius Mediolanensis Episcopus, sed Arianus hæreticus 114,8: 405,43: 406,39
Auximum 38,34
Auxona fluuius 572,40
Axanus fluuius 69,15
Azan præfectus Oscadanis 33,26
Azarias rex Iuda qui & Ochozias 91,45: 150, 19, 21: 317, 23: 318, 39: 319, 37. Babyloniam transfertur 326, 21: 368, 42
Azarias Propheta 150, 17: 317, 24: 318, 29.
Azo protoscriniarius legatus Romanorum ad Cæsarem pro nouo Papa eligendo 80,22 83,12
Azo scriniarius detruncatur 82,3
Azotum capitur à Soldano 697,49: 745, 40
Azzo marchio cum matre & aliis legatione fungitur ad Papam pro absolutione Henrico regi affini ab anathemate obtinenda 248,28

B

BAASA rex in Israel 317, 25. trucidat Iehu Prophetam 317,27
Babel turris in Sinnaar 149,49
Babenbergk castrum 72,25: 73, 24: 264, 25
Babenbergensis Episcopatus cõstituitur 135,41: 449,54: 591,19: 733,14: 770,6
Babemberg Ecclesia maior consecratur 258,42: 449,13. illa ad Stephanum dedicatur per Papam 449, 27. pallium & Archiepiscopatus insignia à Papa accipit 179, 9: 734, 3, 6: 735, 9, 16: 778, 5
Babenbergæ quiescunt ecclesiastica officia 216,35. monasterium comburitur 456, 27
Babenbergensis Ecclesia graui scandalo labefactatur 213, 46, solenni legatione Romæ Episcopum suum Simoniæ, profusionis, incestus, periurij, &c. accusat 214,34
Babolenus sancti Columbani discipulus 567, 51.
Babylas Episcopus Antiochenus 386, 1: 390,49
Babylon capitur ab Alexandro Magno 95,24. à Traiano 375,31
Babylonia conditur 149, 44. capitur à Cyro & Dario 33,28
Babyloniæ ciuitatis situs 744,6
Babyloniorum rex occiditur 632, 14
Bacchis rex Corinthiorum 517,37
Bacchorus rex capitur, vinum exuitur 323, 24
Bacchylides lyricus 334,15: 337,43
Bacchylus Asianus Episcopus 106,16: 183, 12
Bachonia sylua 548,16
Bactrianorum maiores Scythæ 65,21
Baculi sancti Petri translatio 581,35
Badal kki castellum 76,4
Badensis marchio fraudulenter traditur, supplicio afficitur 698,41
Badensis marchio eum pellit 813, 36
Badensis marchio capitur 868,1
Baembure castrum à Scoto Anglo testificatur 634,9
Bagaudæ conspiratione Gallorum pellitur 496, 31. liberatur rursus 497, 34
Baiamundus dux Apuliæ, dux in sancta expeditione 609, 6. Constantinopolitanum imperium inuadere tentat 614, 11
Baianus Simeonis filius; magus nobilis; rex Bulgarorum 585,42
Baioaria & Baioarij, vide Bauaria & Bauari.
Baiocæ 642,31
Baiocensis Ecclesia comburitur 642,4
Balbinus & Pupienus imperium affectantes occiduntur 107,30
Baizetus Turcorum imperator 874, 27
Balamber rex Hunnorum petimit VVinitharium 485,42
Baldaricus Leodiensis Episcopus ordinatur 158,35
Baldericus frater regis Thuringorum interimitur 512,5
Balduinus dux Lothar. princeps in sancta expeditione 608, 55
Balduinus rex constituitur Palæstinæ 483, 11. Palæstinam siue terram sanctam à paganis vindicat 465,1: 611, 25: 780,2
Balduini gesta insigniora 780, 2. expeditio in Turcos, sed funesta 615, 46. vxor quæ 616, 4. obitus 617, 34: 784, 33
Balduinus rex Hierosolymitanus f. Hugonis comitis 617, 59: 784, 33. profligat reges Persarum, Damascenorum, Ascalonitarum 784, 34. capitur 620, 33. dimittitur 621, 51. moritur 623, 5
Balduinus filius Fulconis rex Hierosolymitanus 627, 20. virtuosus & animosus 630, 55. contra matrem insurgit 631, 23. capit Ascalonem 631, 41. periclitatur 636, 38. capit Cæsaream 638, 29. sororem desponsat 668, 8. moritur 644, 4: 676, 10
Balduinus de Flandria rebellat Henrico imperatori 140, 32: 591, 45: 597, 4. bello impetitur ab imperatore Henrico 61, 8. cum exercitu fugatur & funditur 599, 11. debilitatus veniam petit & impetrat, ad pactum se offert 143, 5: 597, 45. inuadit in comitatum Hagionensem, & iterato rebellat 598, 6. in Lotharingiam 598, 22. Androuerpum obsidet 599, 25. iterum cum imperatore reconciliatur 599, 31. moritur 601, 47
Balduinus comes Flandriæ fratrem Frisia expellere moliens primo cum exercitu funditur, deinde occiditur 183, 22: 618, 4
Balduini comitis in Flandria vidua & filius implorant à rege Henrico quarto auxilium contra Rutbertum fratrem marit 182, 25: 283, 46
Balduinus puer Arnulphi frater Robertum superat 603, 16
Balduinus Ferreus 556, 58. originem ducit ex Andraco patre, Ingertanno auo, ib dem. vxorem ducit Iuditham filiam Caroli Calui 558, 39
Balduinus comes Flandriæ imperator Constantinopolitanus 680, 33: 796, 5. iterum 680, 49
Balduinus comes Montensis dux in sancta expeditione 608, 55. in vxorem ducit Iudith 607, 15
Balduinus Rudolphus dux Flandriæ 40 44
Balduinus comes inuadit abbatiam sancti Vedasti 72, 26. abbatia deturbatur 72, 27
Balduinus Archiepiscopus Treuer. administrator Moguntinus 891, 5
Balduinus Archiepiscopus Cantuariensis 675, 18
Balduinus Episcopus VVingomensis 667, 37
Balduinus Bolonensis abbas 619, 5
Balduinus de Reduers moritur 655
B
Baldus iurisconsultus 341, 19
Baldricus Leodicensium Episcopus 591, 29. in conflictu grauis strage attenuat 592, 32
Baldrici Episcopi pietas quæ 592, 56
Baldricus Episcopus Veronensis 583, 5
Baldricus comes Louaniensis 596, 6
Baleares insulæ 32, 54: 33, 18. defendantur 33. 20: 557, 43. diripiuntur 32, 54: 33. 19
Baleus rex Assyriorum 299, 20
Balgenstet castrum obsidetur & destruitur 950, 27
Balinici architecti inuentum 557, 48
Baltildis regina, mater Lotharii 551, 50
Ballenstetense monasterium, nunc collegiata Ecclesia 785, 34
Balsamum pretiosum, eiusque profusio 737, 45
Balthart Abbas Herueldensis moritur 153, 19
Balthazar Naboas rex Assyriorum 93, 20: 328, 46. videt visionem 329, 17. occiditur 329, 32
Balthazar Landgrauius Thuringiæ oppugnat Landgrau. Hassiæ 949, 42. moritur 910, 19
Baltramus Sunsburgensis Episcopus moritur 75, 50
Bambleue castrum capitur 747, 32
Baptista Guarinus 885, 47
Baptista Ferrariensis 887, 50
Barathrum Romæ exigens sepulturam noui hominis 339, 19
Barbach Sarmatarum rex occiditur 503, 38
Barbara filia ducis Magnipolensis, vxor ducis Saxoniæ 880, 27
Barbaræ S. caput 801, 38
Barbari piraticam exercent 413, 46
Barbæ fluuius in Anglia 636, 7: 644, 34
Barbasta ciuitas capitur 644, 38
Barbeel monasterium 668, 13
Barcinona ciuitas Hispaniæ 32, 23: 34, 35. capitur 54, 55. Carolo traditur 557, 14. Carolo eripes, denuo obsidetur 557, 32. capitur 558, 4
Bardengoui 59, 34
Bardesanes hæresiarcha 381, 7
Bardoganenses baptizantur 28, 22. 554, 48
Bardo eligitur abbas Herueldensis, post Archiepiscopus Moguntinus 159, 11: 450, 11: 594, 50. consecrat monasterium sancti Martini sedis Archiepiscopatus in honorem sancti Martini, cum multis Episcopis 450, 41. obitus 142, 49: 161, 17: 451, 43: 598, 4
Barnabæ Apostoli corpus tenebratum reperitur 118, 31: 51, 54: 418, 45: 508, 7

Barnas

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Barnabas Arrian' epiſcopus baptizaturus aquam amittit 420,37
Barra in Syria expugnatur à Chriſtianis 609.44
Bartholomæus apoſtolus docet Indiam interiorem 367,36
Bartholomæi apoſtoli oſſa colligunuur, & Beneuentum tranſportantur 563, 20. corpus repertum 634, 32
Bartholomæus epiſcopus Exonienſis 676,18
Bartholomæus epiſcopus Laudunenſis 615,35. remouetur 616, 25. fit monachus 630,40
Bartholomæus Brixianus doctor apparatus decretalium author 810,20
Bartholomæus Piſanus ordin. prædicat. 836,9
Bartholomæus de Rutemunda 867,12
Bartholomæus Sibylla theologus 887,2
Bartholomæus de Vibino 831 51
Batuc capitur à Chriſtianis 678,23
Batuc propheta 326,55
Barum caſtrum obſidetur & capitur 595, 48. funditus excepta eccleſia ſancti Nicolai euertitur 634,39
Baſilea ab Hungaris deſtruitur 131,35. terræ motu concutitur 840,2
Baſileus Amaſię Ponti epiſcopus martyrizatur 398,9
Baſilea Matris Domini, quæ ante Liberæ, ædificatur Romæ 413,10
Baſilica ſanctæ Mariæ Conſtantiæ corruit 144,38
Baſilica Philippi & Iacobi apoſtolorum Romæ dedicatur 121,25
Baſilica ſancti Stephani Babembergæ dedicatur 136,11
Baſilica Protaſij & Geruaſij martyrum Romæ 115,38
Baſilicæ ſancti Galli dedicatio 130,8
Baſilica in Fridellar igni inextinguibilis 153,11:553,35
Baſilicus Auguſtus in Vrbe appellatur contra Zenonem 418,11. filium iuxta ſe ordinat Cæſarem 418,18
Baſilicus regalus Aldefonſi 33,1
Baſilides hæreticus 103,47
Baſilides philoſophus Seythopolitanus 104,29:379,7
Baſilius Michaelis imperatoris cubicularius, ſecundus ab imperatore, imperatoris tandem carnifex, & ipſe Conſtantinopolitanus imperator 567, 44. munera mittit ad regem Germanorum Ludouicum 568, 28. moritur 571,41
Baſilius Cæſarienſis epiſcopus 406,32. eius geſta memorabiliora 484,12, obitus 484,21
Baſilius papa 445,33:571,20
Baſina, vxor Baſlini, maritum relinquit, Childerico nubit 504,25
Baſlinus rex Thuringorum, hoſpes exulis regis Hilderici 502, 53: 910, 19
Batolus abbas 520,7
Batli contra Sixtum papam accuſatio, eiusque ob id proſcriptio 495,36
Batauı transferuntur ad regnum Francorum 412,21
Bathenus Nuemburgenſis epiſcopus 814,51. ante confirmationem creditur mortuus 814,53
Bathyus epiſcopus Corinthius 381, 41
Batto capitur 497.34
Batua prouincia cingitur à Rheno & Vual 61,2
Batus condit Cyrenen 325,32
Bauaria Carolo ſubiicitur 18, 18: 128, 52: ab Hungaris inuaditur 131,50: 133, 50: 439, 25: 448, 21. cum Ratiſbona regi Ottoni ſe ſubiicit 79, 23: 580, 18. ſubigitur ab Ottone rege 447,11
Bauarię ducatus concedit Henrico fratri regis 77,21
Bauari irritati ab Vban ipſum fundunt & deprædantur 139, 39. ſubiguntur 545,50: 546,17. cum Vngaris congreſſi ſuperantur 73, 54: 132, 11: 446, 58. proſternunt Hungaros 133, 25: 688,7. teptimunt Sclauos 381, 49: cum Auaris bella gerunt 30, 46. cum Hungaris belligerantur 155, 20: 156, 14: 445, 47. cum Alemannis proſternunt gratiantes Hungaros 74, 15: 132, 20: 446, 42: 730, 41
Bauaricum bellum Palatinum funeſtum 889,47
Bauariæ ducis coniunx innocenter decollatur 931,3
Baugolphus abbas Fuldenſis ſecundus 438,47. moritur 154, 1: 440,22
Bauo ſanctus moritur 530,11
Bauſias interficit Conſtantinum 112,5
Bazovva obſidetur 157,15,20
Beatrix vidua marchionis Bonifacij nubit Godefrido duci 146,32:161, 40. imperatori ſupplex ab imperatore retinetur 146,52:162,30
Beatus dux Venetiæ 35,39:37,32
Beatus & Vvillarius impediunt pacem inter Francos & Græcos 37,32
Bebriacum 370,54
Becci monaſterium, cuius ſumptibus ædificatum 639, 54: 666, 10. ſetax abbatum 666,20. dedicatur 662,44
Becſumgemerce firmatur 636,51
Beda venerabilis preſbyter, Chronographus 126,48:125,43: 430, 8: 541, 25: 727,34. obit 127,1:152,27. 434,11:546, 49 685.54.727,55
Begauia monaſterium fundatur 784, 38
Begga ſoror Grimoaldi 533, 26. vidua Andegiſi 539,22
Beggelenheim caſtellum Gotefridi captum 138,40
Bela rex potens in Vngaria moritur cum vxore 2,9,28:698,50
Beles affectat regnum Hungariæ 166,3. fratrem Andream regno deturbat 774,50. moritur 170.3
Belenſis pagus 79,26
Belinas Habilina à Sarracenis peruertitur 644,44
Belitarius patricius 9, 4. Romanorum conſulum vltimus 413,22. factionis contra imperatorem accuſatur, ſed abſoluitur 519, 23. Africam liberat 120, 29. capit Carthaginem 120, 25. repellit Coſdroe 513,35: 516, 21. Romam intrat 515, 4. de Perſis triumphat 422, 44. Romæ crucem preciosam ſancto Petro offert 423, 15. vincit Vitigiſum & Theodebertum 120, 32 capit regem Gothorum, & ſecum Conſtantinopolim ducit 423, 4. ducit Gilimerem captiuum Conſtantinopolim 514, 48. Vvandalos in Aphrica delinit 422,48. Vvandalos ſubigit, & regem eorum occidit 120, 12: 423, 8, 19: 514,45: 516,33. Neapolim exterminat 514, 55. contra Theodatum mittitur 514, 54. miſſus contra Theodatum Romę ſe continet, eamque munit 423, 32. inſinitus ex mandato Auguſtæ expellit papam 423,45
Bellerophontis equus Pegaſus 307,48
Bellimontis caſtrum traditur regi Francorum 680,10
Belliſmum caſtrum regi Angliæ traditur 658,23
Bellopares Aſſyriorum rex 306,32
Belluceicz caſtrum 649,44
Bellum inter Clotharium & Theodericum 12, 40. inter Græcos & Longobardos 30, 41. inter Francos & Auaros 30, 44. inter Auaros & Baioarios 30, 46, 49. Lapitharum & Centaurorum 309, 51. contra gladiatores in Campania 350,35. ad mortuum mare 599.19
Bellum inter nobiles ciuile ipſiſque funeſtum 148,38
Bellorum Thuringicorum inter Henricum imperatorem & Saxones deſcriptio 915,33
Belochus rex Aſſyriorum 299, 23: 305, 46
Belthonus villa 70,5
Belizetus Turcarum rex Græciam expugnat 779,45
Beluacenſes coniunguntur regno Francorum 413,23
Belus primus rex Aſſyriorum 88,8: 294, 43. Saturnus eſſe putatur, ibidem
Belyn oppidum comburitur 853,16
Benadab rex Syriæ Damaſci 90, 41. ab Aſa conducitur contra Iſrael 317,24
Benedictus I, papa 10, 28: 15, 45: 121, 33: 413,24:520,53: 725, 21. ex Ægypto in Italiam frumentum tempore famis & obſidionis mittit 425,44. moritur 425,49.
Benedictus II, papa 124, 46: 430, 11: 538, 50: 726,40. moritur 430, 27
Benedictus III, papa 130, 34: 442, 14: 565, 49: 730, 22. moritur 130, 38
Benedictus IIII, papa 132, 3: 446, 6: 575, 4: 731, 40: 584, 27, 28. exautoratur 584,30
Benedictus V, papa 67, 6: 134, 4: 448, 5: 586, 43: 732, 12. relegatur & ſtrangulatur 134,53
Benedictus VI, papa 134, 52: 448, 38: 587, 19 732,27
Benedictus VII, papa 82, 7: 134, 55: 448, 27: 592, 23: 732, 30. inuadit papatum 164, 29. Romanos contra imper. animat 82, 12. in Galliã ad imperatorem ſe recipit 595, 23. vt ſacrilegus & periurus imperatori traditur 82, 17. exautoratus ab imperatore in Franciam deducitur, & Adaldago archiepiſcopo cuſtodiendus committitur 82, 29. à Leone papa exautoratur iudicio totius ſynodi 82, 15: 156, 44: 164, 49: 731, 40, 44: 735, 53: 736, 2
Benedictus VIII, papa 135, 54: 449, 18: 595, 32: 735, 51. venit Babenbergam ad imperatorem 735, 53: 770, 2. dedicat Babenbergæ baſilicam ſancti Stephani 136, 11. moritur 136, 23: 449. 49
Benedictus IX, papa, alias Theophylactus 136, 44: 450, 24: 599, 45:

Digitized by Google

734,28. ſede ſua pellitur 138,35
Benedictus X, reſtituitur excommunicat Syluestrum antipapam ſuum: inde ſponte ſede decedit & alium ſubſtituit 138 36
Benedictus XI, papa 746,48: 821,20
Benedictus antipapa 757,41. in Germaniam ducitur 757,53
Benedictus XII, 835, 27. eius in pauperes & ad pacem propenſio 835, 31
Benedictus XIII, antea Petrus Luna 845, 26. pontificatu abdicatur 851,2
Benedictus monachus abbas patet monachorum 8, 52:120, 2:422,23:424,32. vbi & quando & vixerit 8. 53: 511, 42: 512, 38. confert ſe ad montem Caſſinum 722, 33. per angelos eo ducitur 513,49. repellitur & reſtituitur 265, 49,50. moritur 426,38:515,30:723, 19
Benedicti corpus è Caſſino in monaſterium Floriacus transfertur 16,31: 539,54
Benedicti abbatis cœnobium à Longobardis capitur 426,43
Benedictini ordinis antiquitas 759,45. eius quot papæ, quot cardinales, quot epiſcopi &c. 827,30
Benedictinum capitulum in Fulda inhibetur ab imperatore 264,8
Benedictus Prior Canthuarienſis abbas de Burg 661,8
Benedictus abbas Anglorum moritur 542,28
Benedicti abbatia ſuper Ligerim comburitur 664,39
Benedictus abbas Clufinus 654,7
Benedictus iunior igni traditus, illæſus ſeruatur 516,7
Benedicti & Precetini mutuis cædibus & ciuili bello ſeipſos proſternunt 427,12
Beneuentum 14,39. conditur 342,35. obſideturt 14,42:535,39. vallatur 16,49. occupatur 564,35
Beneuentani eunuchizant Græcos 579, 18. iurant Carolo 29, 53. mittunt legatos ad Ottonem imperatorẽ 157,9. compeſcuntur 585, 47. tumultuantur contra ſocrum Henrici imperatoris 140,6
Benno Metenſis epiſcopus 75, 13. excæcatur 75,20
Bennonis carnifices excommunicantur ſynodaliter 75,12
Benno canonicus eccleſiæ Goslarienſis epiſcopus ordinatur Miſnenſis 176, 25. moritur 780,38
Benno Oſenbruggenſis, Liemarus Bremenſis &c. vide Liemarus Bremenſis.
Benno poſt Bennonem Oſenbruggenſis ordinatur epiſcopus 167,56. obit 176, 30
Benno vir religioſæ vitæ & inſignis doctrinæ, abbas monaſterii Goleckenſis 775,51
Bennonis natales, & obitus tẽpus ignorantur 773,52
Benno Sorabus ex nobili familia progenitus, monachus Bozauuenſis, occiſor Citizenſis epiſcopi 781,48
Beniamin. epiſcopus Hieroſolymitanus 103,14:376,43:378,48
Beorgor rex Alanorum interit 217,4: 417,37
Berathold decollatur 74,23
Berchanus abbas, martyr 535,35
Berchra de Seberg malefica 695,24
Berchta filia Heraclij, vxor Caroli Martelli, mater Caroli Magni 686,43
Bere exactio per Miſniam 952,30
Berengarius filius Ennarhardi, dux Foroiulianorum 64,7. rex Italiæ conſtituitur 64, 8:445, 25. occiditur 132,2: 576,14
Berengarius iunior regno Italiæ expellitur 64,12. metu Hugonis Italia excedit 580,25. cõfugit ad Arnolphum regem 64, 13. cum Ludouico de regno Italiæ dimicat 445, 31. cum Vuidone 172, 32. cum Ludouico in Italia congreditur 71, 11. à Ludouico expellitur 71,13: 133,37:572,29:578,3. compeſcit Boſonis filium contra ſe ab Italis vocatum 576,11 Ludouicum capit, luminibus & regno priuat, regnumque Italiæ iterum occupat 72, 44:446,21: 581,49, 54. ab Hungaris vincitur 575,47. captiuam tenet Adalhaidam filiam Rudolphi 78, 2. regi fit ſupplex, ſed friuſtra 78, 24, 38: 133, 39:156,15:582,44. compeſcitur 757, 4. principes, comites & epiſcopos Italiæ ſibi inimiciſſimos facit 78, 35. iterum expellitur 79,52. cum Vuilla ſe occultat coram Ottone rege 80,44. obſidetur, capitur, & in Bauariam relegatur cum vxore 81,44:156,45. moritur 83,44: 447,45
Berengerus comes dignitatibus ſuis priuatur 154,54
Berengarij Turonenſis de Euchariſtia ſententia quæ 598,8
Berga mater Pipini moritur 541,51
Berga monaſterium prope Magdeburg 756,38
Bergomum vrbs capitur 688,1
Beringen locus caſtrametationis exercitus Henrici regis in expeditione Saxonica 219,33
Berith f. Muhamas rex Sarracenorum 538,35. moritur 538,51
Bernardinus ordinis Minorum canonizatur 750,24:862,10
Bernardinus de Buſti 867,40
Bernhard⁹ iuuenis egregius, familia nobili clarus exemplar arduæ virtutis & pietatis, monachus Ciſtercienſis 615,40:783, 40: 131, 21. abbas Clareuallenſis 626, 4. tuba per vniuerſam Galliam ad ſuſcipiendam expeditionem in terram Paleſtinam 627, 50: 628,18. moritur 631, 50: 693,17:737, 50
Bernhardus Ottonis regis cancellarius epiſcopus ordinatur Hildesheimenſis 1,8,8
Bernhardus epiſcopus Hildesheimenſis 471,45. moritur 158,45
Bernhardus Miſnenſis epiſcopus 818, 42
Bernhardus Podelbornenſis epiſcopus 471,8
Bernhardus epiſcopus Vuirtzburgenſis moritur in Eubœa 449,26
Bernhardus abbas de Maſſilia legatus apoſtolicus ad conuentum principum imperij Forchemianum 252,35,37
Bernhardus Brito epiſcopus Cornubiæ 640,12
Bernhardus abbas Hirſfeldenſis 157,52. moritur 158,52
Bernhardus abbas Augienſis monaſterij inſtaurator 135, 43. diem vltimum claudit 141,17
Bernhardus filius Pipini, nepos Caroli 39,48. mittitur ab auo Carolo in Italiam 39, 48. rex Italiæ conſtituitur 39,42:40,9:129,35. Aquis oculis, poſt vita priuatur 40,40
Bernhardus auunculus Caroli, dux medij exercitus contra Longobardos 26,14
Bernhardus rex Ludouico rebellat 129, 44:561, 14. interit 129,45
Bernhardus dux Luneborgenſis 749,38. moritur 749,5
Bernhardus princeps de Anhalt 850,27 donatur ducatu Brunſvuicenſi 919, 18. Thuringiam hoſtiliter intrat 919, 25
Bernhardus dux violatæ Auguſtæ inſimulatus euidenter ſe purgat 441,9. ſtrenuus in Redarios 179,8
Bernhardus comes Francus 39,12
Bernarius ab Hugone ob vxoris formam trucidatur 60,46
Bernenſium monachorum ordin. prædicat. machinationes & ſupplicia horrenda 893,38
Berno Augienſis abbas 594,27
Berno abbas Gigniacenſis 573,6. teſtamentum ſancit, & obit 576,21
Bernus Parentinus ordin. prædicatorum 856,10
Bernus comes de Reinſtein 850,27
Bero miles Ecberti comitis in tumultu Goslarienſi eccleſiaſticorum occiditur 167,49
Beronice vxor Ariſtobuli filij Herodis Aſcalonitæ à patre occiſi 97,49
Berthoea conditur 95,44:341,14
Bertaldus Saxonum dux occiditur in prælio 13,65
Bertaldus dux moritur 581,46
Bertamus apud Tornacum recluſus 740, 29. gerit ſe cum pompa pro comite Flandriæ dudum defuncto, ideoq; patibulo ſuſpenditur 740,29
Bertar. et Grimaldi tyrannidem fuga euadit 14, 30. cum Godeberto de regno Longobardorum contendit 535, 24
Bertarius profugus 15, 39. à fuga reuocatur 15,42. cum filio rex Longobardorum 15,44
Bertha filia Ottonis marchionis Italorum nubit Henrico regi 176, 15. mater reginæ Adelhaidæ, ſocrus regis Ottonis 78,38. coronatur cum Auguſto Henrico quarto 438,52: 456,8. venit in Bauariam, & inde in Italiam 25,42. ducit filiam Deſiderij Longobardorum regis in Franciam 153, 4. parit Henrico regi filium qui ſtatim obit 186, 22: 202, 19. tempore belli Saxonici latet Leodij apud epiſcopum 218,49. mittitur in Lotesheim 177,13. moritur 29,12: 457, 48.
Bertha accipit abbatiam Metenſtein à rege genero 78,39
Bertha martyr abbatiſſa 535,16
Bertharius maior domus 540,34. perimitur 540,48
Bertholdus de Henneberg epiſcopus Herbipolenſis epiſcopatu deijcitur 265,11
Bertholdus decanus Herbipolenſis ordinatur epiſcopus 265,13
Bertholdus de Sternberg epiſc. Vuirtzburgenſis 814,7

Berthol-

Digitized by Google

Bertholdus II, Cititenſis eccleſiaſtes 789,12 in Palæſt. profectionem ſuſcipit 795, 14, 21. domum redit ex Palæſtina 795, 51. epiſcopatui renunciat 796,38

Bertholdus abbas Fuldenſis occiditur 930,46

Bertholdus monachus Cluniacenſis epiſcopus Hiltinenſis moritur 471,44

Bertholdus Sueuigena dux Carentanorum conſtituitur 147,55. Henrico regi ſuam operam in expeditione Saxonica denegat, 226,29. ſpoliatur ſuo ducatu 189,26

Bertholdus dux Saxonum occumbit 529.44

Bertholdus dux Baioariæ ducit vxorem 581,10. diem obit 77,21:133,30

Bertholdus comes de Keuernberg capit epiſc Babernberg. 816,54

Bertholdus cum fratre germano decollatur 132,53

Bertholdus miles occumbit 157,45

Bertolfus fit epiſcopus Treuirenſis 51,18: 60,5,20. diem ſupremum obit 60,29: 444

Bertolfus nepos Aduentij 51,17

Bertrada vxor Pipini mater Caroli Magni regina vngitur 23, 52. Viennæ cõmoratur 24,7. moritur 439,11

Bertuinus 533,50

Beryllus epiſcopus 107,11:385,23

Bethericus rex Vuiſigothorum 526,4. moritur 527,11

Bethemani rebelles deuincuntur 559,10

Bethlehem 34,2. patria Chriſti 99,40. capitur 698,14

Bethlehemites epiſcopus vexilliſer in prælio contra Sarracenos 620,42

Beſſi victi 350,50

Betto 52,24

Bibliotheca Alexandrina 342,1

Bibliotheca Athenis extruitur 377,36

Bibliotheca Romæ fulmine crematur 105,54

Bibo cõſtituitur cancellarius regius 176, 48. poſt epiſcopus Toloſæ 179,1

Bichilingen caſtellum capitur 177,42

Bickin conflictu nobile 929,37

Bierrana 76,14

Bingen caſtellum deſtruitur 256,9:9:7, 15

Biorgus Alanorum rex extinguitur 502, 46

Biltrudis, vxor Pipini, nouerca Caroli Maioris domus aui Caroli Magni 432,14:434,14

Bithynia condita 306,21. antè Bebrycia 317,18

Bittienſis vrbs nouis ciuibus traditur 649, 46. eorum immanitas 649,50

Bituricæ capiuntur 550,45

Bituriges 25,9. capiuntur 24.46

Biſanzon locus in Burgundia 246,21

Blanda filia regis Caſtellæ, vxor regis Francorum 678,53

Blandinus comes Aruernorum capitur 550,41

Blaſij eccleſia Erffordiæ 265.1

Blauia caſtrum 638,35

Blauita fluuius 66,59

Bleda rex Hunnorum 495,43. graſſans per Orientem anno à Theodoſio placatur 498,50

Bleichfeld locus iuxta Vuirtzburg 457, 40

Bledla ab Attila fratre perimitur 117,17

Bleſiacus pagus 73,1

Blitildis filia regis Lotharij, vxor Amberti 529,12

Blitildis vxor Hilderici, eiuſque interitus 537,50

Boamundus princeps Antiochiæ 643,37: capitur 644,43

Boamundus f. primogenitus Vuilhelmi regis Siciliæ, dux Apuliæ 671,32

Bobium cœnobium 527,24

Bochorus dynaſta Ægyptiis iuta dictitat 320 29,34

Bodilo Francus exſus occidit Hildericum 527,49

Bodo præfectus Goslarienſis, Henrico IV ſemper & etiam in rubis Saxonicis bene cupiens 201,4

Bodo occiſor Herbipolenſis epiſcopi 796,30

Bodochaim villa Germaniæ, curia Francorum 493,9

Boemani Francos proſternunt 565,25. eorum duces baptizantur 564,55

Boetius cõſul, ſcriptor 119, 11:510, 12:511, 52. exul interimitur 416, 49: 511, 52: 512, 56:722, 17

Boggis dux Aquitanorum 543,26

Bohemia ducatus in regnum mutatur 779, 48. ad Germanos transfertur 704,30. quale habeat inſigne 779, 15. à Romana eccleſia recedit 749, 18: 954,39. ad Romanam eccleſiam redit 749, 50. exercitu Henrici regis infeſtatur 159, 30. vaſtatur, & ad deditionem cogitur 157, 53, 55: 580, 50

Bohemiæ rex bello petitur ab Henrico rege, & auxilia accipit ab Hungaris 137,26

Bohemiæ rex cum Philippo rege volens confligere illi occurrit, ſed de viribus diffiſus regreditur 257,12

Bohemiæ rex moritur 696,53

Bohemorum rex vltimus veneno enecatur 751,14

Bohemi Sclaui 55, 35. bellis petuntur ob ſectam Huſſiticam 954,48. in Miſnia graſſantur 863, 37. in Saxonia & Vueſtphalia 750, 17. magna clade afficiuntur 699, 37: 872,4. humiliantur 153, 47: 154, 38. oppugnantur ab exercitu imperatoris Caroli 35,35. ab Henrico rege vincuntur 75, 24. vaſtantur ab imperatore Ottone 157, 20, 23. necantur à proprio duce 466, 27

Bohemorum & Polonorum duces inter ſe contendentes ab Henrico rege corripiuntur 186,27

Bohemorum in Saxoniam & Vueſtphaliam eruptio 750,17

Boizlaus parricidio bellum diuturnum mouet 580,8. fortis, etiam victus 580, 30

Boizlaus dux Bohemiæ regi reconciliatur & ſubiicitur 582,16

Bohislaus dux cum Sclauis ſubditur regno Genſerici 449.53

Boliſclaio factionis contra Ottonem imperatorem conſcius 157,12

Bolizlaus princeps Bohemorum rebellat regi Ottoni, ſed infeliciter 77, 50

Bolizlaus hæres Bohemiæ in fratrem rebellis 577,28

Bolislaus ad imperatorem Ottonem veniens magnificè & excipitur & dimittitur 157,58

Bolleſteten villa 258,11

Bombardarum inuentum 840,6

Bona villa 654,18

Bonauentura ordinis Minorum, cardinalis Albanenſis 808,2:872,20

Bonauentura Patauinus Auguſtinianus 829,1

Bonconuentum Italiæ oppidum obſidetur 826,29

Bondogodar, Ægypti Soldanus Antiochiam capit 812,17.29

Bonifacius papa I 7, 46: 116, 15: 411, 7: 492, 48: 718, 39. moritur 411, 38

Bonifacius papa II 8, 51: 120, 8: 412, 52: 513, 32: 722, 14. moritur 412, 18

Bonifacius papa III, 13, 8: 121, 24: 427, 17: 526, 10: 725, 16, impetrat à Phoca eccleſiæ Romanæ, tanquam ſedis Apoſtolicæ, primatum 427, 18. moritur 427,9

Bonifacius IV, papa 13, 11: 122, 27: 526, 26: 725, 18. impetrat à Phoca Pantheum, id eſt templum omnium idolorum, & conſecrat titulo Omnium Sanctorum 13, 12: 427, 33. obit 427,31

Bonifacius V, papa 13, 31: 122, 44: 427, 37: 528, 14: 725, 49. diem extremum claudit 427.43

Bonifacius papa VI 131, 41: 445, 43: 574, 14: 731, 13

Bonifacius papa irrepitius 134, 54. fugatur 134, 54. reuerſus capit & necat Ioannem papam 135,4

Bonifacius VII, papa 135, 8: 448, 16: 587, 12: 732, 29

Bonifacius VIII, papa antè Benedictus 746, 19: 817, 27: 818, 46. eius in papatum introitus 746, 20: 817, 27: 818, 47. capitur, dimiſſus fame ſeipſum enecat 703, 39, 42: 819, 6: 826, 16

Bonifacius IX, papa 748, 19: 844, 55. eius indulgentiæ 845, 36. interitus 847, 23: 848, 35

Bonifacius Brito in Germania docet fidem Catholicam 544, 24. à Pontifice Romano mittitur 17, 49. iurat coram papa Gregorio 434, 12. Moguntinenſis primus archiepiſcopus ordinatur 116, 35: 152, 85. Germaniæ primus in Chriſtiana religione doctor 432, 40: 433, 10, 41: 436, 15: 727, 16: 911, 8. Burchardum & Vuilibaldum præficit epiſcopatibus Herbipolenſi & Eiſtedenſi 127, 34: 436, 15: 685, 4. conſtruit Erffordiæ præſtantiſſimum ad beatam virginem monaſterium 265, 8: 685, 7. annunciat ex vocatione Dei Euangelium in Friſia 23, 16. cum Carlomanno ſynodum frequentem in Gallia celebrat 132, 33: 728, 6. inungit Pipinum in regem Franciæ 23, 1: 132, 39: 437, 7: 686, 47: 728, 15. literis plurimis ſalutatur à papa Zacharia 436, 17. martyrio illuſtri inter Friſios ingratos cum pluribus aliis martyribus coronatur 132, 47: 23, 16: 127, 47: 437, 30: 550, 6

Bonifacij baſilica & monaſterium inſigne in ſolitudine Buchouia in Fulda fundatur 153, 30. cum aliis pluribus eodem anno & tempore cœlitus tactum fulmine exuritur 155, 54: 447, 4

Digitized by Google

INDEX

Bonifacius Aphricam obtinet 412,8. Aphricam ad rebellionem mouet 494. 19. in Aphrica debellatur publico nomine 412,32. hostes suos dolo & vi interimit 412,39. in Italia constituitur magister militiæ, Aetium supetat. & breui post moritur 412,47. cum Aetio alit contentionem reipublicæ perniciosam 493,52. victoriam obtinet de Aetio funestam 495,10.

Bonifacius marchio Italiæ insidiosè occiditur 144,19.

Bonifacius marchio Italorum moritur 161.40

Bonifacij marchionis vidua nubit Godefrido rebelli & proscripto 598,24

Bonifacius puer filius Beatricis moritur 146,53

Bonna ciuitas à Normannis deuastatur 59,33

Bonnensis synodus 77,4

Bononia mater studiorum 813,43. subigitur 800,16

Bonosus monachus 406,39

Bonum molinum castrum regi Angliæ traditur 638,21

Boppo papa 451, 34. moritur 51, 37. 61,2.

Boppo episcopus ob conspirationem contra Ott. Augustum ad conuentum citatur 157,15.

Boppo archiepiscopus Treuirorum cõstituitur 158,48

Boppo Prisniensis episcopus constituitur papa 160,50

Boreas Thrax Astrei f. rapit Otithyiam f. Erechthei 306,19

Borgaila castrum capitur 749,12

Bornium deditione occupatur 818,29

Borysthenes in Ponto conditur 325,46

Boso conatur Burgundiam sibi subiugare 58,2.

Boso rex Prouinciæ 570, 9. à Carolo seniore regnum & titulum regium accipit 57, 27: 444,5. Lugduni à metropolitano Aureliano rex Burgundiæ inungitur 58, 6. ducit in vxorem Hirmingardim f. L. imp. 57, 24. despicit filios adulteres Ludouici imperatoris 58,7

Boso merseburgensis ecclesiastes 762,9. moritur 766,43

Bosogast dictator legis Salicæ Francorum 493,9

Bosporus capitur 356,29

Bosporani Romanis subiiciuntur 375,29

Bostrenus 107,12

Botfelden 163,5. locus obitus imperatoris Henrici III 466,50

Bothfeldinum in Saxonia 143,16

Boto comes Saxones à persecutione regis dehortatur 225,33

Botum, abbatia Cisterciensis 637.20

Bozau monasterij fundationis impulsiua quæ 781, 30. nominis notatio 781, 9. monasterium primo flore insigne 781, 30. dedicatur 785,2. fulmine incenditur 881,18

Bozauuiensis monasterii abbatis infelatio 846.10. aduocati eius olim duces & principes 781,37

Bouium monasterium 21,48: 425,31

Boum lues pestilens 38,44: 77,6

Brabantiæ dux moritur 696,20

Brabantiæ ducissa Thuringiam populatur 697,18

Brambotg castrum ædificatur 919,40. capitur 751,16

Brandenburga obsidetur 158,7

Brandenburgensis marchio & Vuoldemarus belligerantur contra Fridericum marchionem 263,8

Brandensels castrum raptorum obsidetur 947,27

Brantho constituitur abbas fuldensis 158,41

Brantouue nobilis occisor abbatis Fuldensis 930.47

Bratuspantes populi 592,26

Branum terra occupatur 679,47

Brecizlaus dux 241,7

Bredannus in Scotia 519,9

Bredau nobilis familia 850,41

Bredingen villa Hetueldensis monasterij locus delectui exercitus imperialis contra Saxones indictus 196,8: 216 47

Brendinus rex in Scotia 524,5

Brennebutch vrbs Sclauorum capitur 578,7

Brenno dux Romam capit 70,16

Brenno dux Gallorum Senonum 95,5

Breslauiensis episcopatus 259,11

Bretenbach castrum destruitur 263,15

Brezesburg castrum in Pannonia obsidetur 144.26

Brezizlaus dux commilito Henrici imperatoris in expeditione Hungarica 145,1

Brianus rex Hiberniæ necatur 449,22

Briccius Turonensis episcopus 217,16

Bridius rex Pictorum 121,4

Brigensis saltus 531,38

Brigitta sancta, vidua in Suecia fundatrix ordinis Saluatoris 840, 40. obit 512,6: 421,46

Brigittæ regula confirmatur 840,51

Briiacum castellum obsidetur 76, 21. latibulum rebellium 79,6

Brisacenses dedunt & subdunt se regi Ottoni 76,31

Brisaga oppidum Alsatiæ obsidetur 580, 51

Britannia turbatur hæresi Pelagiana & controuersia paschatis 123, 11. deditur & Francis subiugatur 33,22, 24. cedit in ditionem Alani 56,8

Britanniæ occupantur à Caro 109, 48. Romanis eripiuntur 395.33. à Romanis recipiuntur 395,49. vastantur 109, 49: 154,9

Britannorum origo & habitatio quæ 478 27

Britanni conducunt Anglos contra irruptiones Scotorum & Pictorum 415, 54. subiugantur ab Anglis 508, 38. à Cæsare domantur 97, 21. ab imperatore Claudio 98, 53. subiiciuntur imperatori 493, 29. Romanorum tributarij facti 479, 10. auxilia accipiunt ab Honorio imperatore 493, 20. à Romanis contra hostes Scotos & Pictauos auxilium sed frustra petunt 117, 22. à Scotis & Pictis superantur 415, 27

Britannorum vires atteruntur 491,9

Britanni quando Christianismi mysteria acceperint 479,11. inficiũtur hæresi Pelagiana, sed emendãtur 412,10,15

Britones Anglorum seruitutem exeutiunt 539, 15. rebellant imperatori Ludouico 40, 48. regi Richardo 678. 16. populantur fines Francorum 42, 30. prosternunt Normannos 572, 40. Francos superant & spoliis ipsorum ditantur 42,46

Britones pagani irruũt in Britones Christianos 66,36

Britones peritiam armorum vnde habeant 493.35

Britonum & Scytharum conflictus differt 65,44

Britones pagani prosternuntur 66,50

Britonum castra & principes capiuntur 555, 31. cum Francis mutuæ direptiones 560,41. dispersio 516,39,537, 21

Britones compescuntur 537, 43: 559, 48. à Carolo Magno 438, 38. à Ludouico 561, 12. ciuilibus bellis atteruntur 569,36

Brito quidam rediuiuus 536,52

Britous abbas Fuldensis occiditur 259, 32

Brixia vrbs capitur 474.48

Brixiana Norica synodus celebratur cõtra Gregorium papam 456,20

Brochorensis sylua 621.37

Brogo abbas sanctæ Trinitatis moritur 658,27

Broncotas locus 417,53

Bruchui 592.48

Brudeles castellum comburitur 648, 48

Bruge castellum obsidetur & capitur 633, 45. restituitur 633,50

Brugenses capiunt regem Romanorum, sed ad dimissionem compelluntur 882,21

Brugensium humilitas 882,27

Brun papa alias Gregorius moritur 158, 21

Brun abbas Hetueldensis moritur 154, 39

Brun archiepiscopus Colonensis moritur 156,47

Brun frater regis regi refragatur, sed mitior redditus regi reconciliatur 158,30

Brun & Ecbertus patrueles regis incidentes in Ottonem. cum eo infaustis auspiciis confligunt 164,5

Brun & Raban Abbates fodiunt fundamentum ecclesiæ S. Vuigberti 154,16

Brun monasterium comburitur 853,5

Brunger Moguntiæ ob seditionem & episcopi occisionem capitis damnatur 475,39

Brunichildis filia Atanahildi 10,3. vxor Sigeberti ibid. 520,10. auia Theodorici regis f. Hildeberti 123,9

Brunichildis insolens, in ecclesias tamen deuota 521, 19. eiicit Columbanum 12,46: 123,32: 425,48. neporem suum Theodoricum veneno perimit 123,11. in exilium mittitur 10, 22: 521, 33. ab exilio reuocatur 10,26, 525,27. tragico supplicio punitur 13, 25: 123,18: 528, 19

Brunisberg 26,50

Bruno papa, alias Gregorius V 135,19

Bruno Tholosæ episcopus ordinatur papa 61,3

Bruno Leucorum episcopus ordinatur papa nomine Leonis noni 141,43: 411, 37

Bruno ab imperatore papa confirmatur 158,14

Bruno Augustensis episcopus & Vuelfus comes inter se inimicitias exercent 136,30

Bruno Augustensis moritur 136,34: 159,8

Bruno Argentin. episco. 470, 22. regi reconciliatur 471,25. resignat episcopatum 471,32

Bruno frater regis Otton. archiepiscop. Colonien-

Colonienſis & dux Lotharingiæ conſtituitur 79,17: 471,40: 582,32: 583,17. in conflictu contra ducem Chunradum præſens 79,26. grauiter animaduertit in Montenſem comitem 583, 25. obit 83,22: 583,20
Bruno Nuemburg. Epiſc. 84,36. moritur 821, 35
Bruno Epiſc. VVirtzburg. ex graui caſu moritur 138,49: 160,22: 635,21
Bruno Spirenſis Epiſc. legatus imperatoris Romam nomine inueſtiturarum 618,45. moritur 470,25
Bruno Archiepiſcopus Treuirenſis 465, 8. moritur 470,28
Bruno Millenburgenſis moritur 704,2
Bruno Epiſcopus gloriоſus martyr 449, 6: 592,12: 761,33
Bruno Colonienſis ſcholarum magiſter, author Carthuſienſium 605,16
Bruno comes terræ Pfinenſis, fundator Pottæ 788,24
Bruno comes occumbit 612,16
Brunwart abbas Herueldenſis conſtituitur 154,30. moritur 155,8
Brunſwicenſe dominium in ducatum reſtituitur 801,13. à Luneburg ſeparatur 801,37
Brunſwicenſium ducum, fratrum coniugia 747,49
Brunſwicenſis dux ſuſpendi curat comitem de Eberſtein 138,21
Brunſwicenſium & aliarum ciuitatum bellum contra Frid. ducem 752,24
Brunſwicenſes conſules capti & decollati 747,25
Brunſwicenſis tumultus 750,11
Brunſwicenſe capitulum fratrum Minorum 750,15
Brutii in confœderatione Gallorum Senonum contra Romanos 342,6
Brutus primus Romanus conſul 94, 23. Hiſpaniam ſubigit 150,42. Iberiam ſubigit 347,17
Brutus abnepos Æneæ, nepos Aſcanii, filius Syluii, pater Britannor. 478,17
Bucco Goslarienſis præpoſitus ordinatur Epiſc. in Halberſtat 164,45. Romam nouum Papam ducens Archiepiſcopatus inſignia accipit 167,27. author coniurationis Saxonicæ contra Henricum IV. 192,27,54. inſimulatur periurus, & pertinaciæ Saxonum præcipuus author 223,9. cum Ottone duce Baioariæ belli Saxonici à parte Saxonum adminiſtrator 224,9. ex principum dedititorum numero, Babenbergenſi Epiſcopo Ruperto committitur 238, 31. exilio adiudicatus aufugit, & ad ſedem ſuam redit 238,39
Bucellinus dux Theodeberti 517,40
Bucellinus dux Francorum perimitur 518, 30
Bdehardus & VVezil de Zolotin occiduntur 148,8
Bucholtz locus 28,15
Buchonia ſolitudo & ſylua 436,34: 127, 29. vaſtatur 943,3
Bueki pagus 27,1
Bulgares 65,36. populi Aquilonares 481, 5. regnum erigunt 538,21. cum Hunnis belligerantur 15,48. ab Hunnis vincuntur 15,48: 410,12. à Theodorico 119,19. tributarii Hungarorum 573, 41. Sarracenos vincit 544,31. in Thracia graſſantur 538,16. reges in Thracia amittunt magna ſui clade 516,12. expulſi interficiuntur 15,51. conſœdetantur cum Græco imperatore 575, 49. mittunt legatos ad Ottonem imperatorem 157,10. à Dagoberto terram habitandam petunt 15,49. relicto gentiliſmo cum ſuo rege ad Chriſtianam religionem conuertuntur 50,1. eorũ regis in Chriſtianiſmo quantus zelus 50,75: 67,20. accipiunt Roma à ſede Apoſtolica doctores fidei 10,3
Bulgariæ rex occiditur, regnumque occupatur à Maſſamutis 631,29
Bullonium caſtrum capitur 626,38
Bur iuxta Baioc 551,55: 653,16
Buta Peloponneſi vrbs terræmotu abſorbetur 538,24
Burchardus camerarius Archiepiſcopi Moguntini ordinatur Epiſcopus in Baſilea 186,20
Burchardus Epiſcopus Cameracenſis 622,27. moritur 471,48
Burchardus Halberſtadenſis Epiſcopus 750,1. inhians tredecimas monaſterii Herueldenſis à Pontifice obiurgatur 164,52. diuinitus ictus morbo miſerabili emoritur 165,37: 751,15
Burchardus Loſannæ Epiſcopus in prælio occumbit 253,45: 475,40: 779,43
Burchardus Archiepiſcopus Magdeburgenſis ſecuri percutitur 163,26: 830,23
Burchardus Miſnenſis præfectus equo præcipitatus expirat 777,44
Burchardus Treuerenſis Eccleſiæ præpoſitus, ad Demetrium Ruzenorum regem legatus Henrici regis 213,39. à legatione Ruzenorum, onuſtus auro, argento & aliis munetibus régi Henrico deſtinatis redit 222,51
Burchardus VVormacenſis Epiſcopus 591,50
Burchardus primus Epiſc. VVirtzburg. 22,48: 127,33: 152,36: 436,4,24: 548,48: 683,4: 728,5. legatus ad Papam ſuper regno Franciæ 22,49
Burchardus abbas diui Iacobi Moguntiæ primus abbas ad S. Diſibodum 466,32. moritur 468,54
Burchardus præpoſitus S. Petri odio habet Archiep. Moguntinum 475,1
Burchardus Erphesfordenſis abbas priuatur abbatia 254,20
Burchardus abbas cœnobii S. Galli 80, 12: 135,27
Burchardus abbas Herueldenſis 153,44. fit Epiſc. VVirtzburg. 755,48
Burchardus comes accipit Ducatum Thuringiæ 68,50
Burchardus dux Alemaniæ occiditur 75, 16
Burchardus dux Thuringorum ab Hungaris perimitur 446,43: 155,31: 688,10: 730,47: 912,28
Burchardus Conſtabulus Caroli imper. 36,34. mittitur in Corſicam contra Mauros 36, 34. cum claſſe in portu Corſicæ vincitur & fugatur, & amittit aliquot naues 36, 49. in Sardinia cum Sardis infeliciter pugnat 36,37
Burchardus dux cum Adalberto congreditur, ipſumque in fugam vertit 83,3
Burchardus dux Alemannorum ab Ottone imperat. contra Adelbertum & Longobard. in Italiam mittitur 82,52
Burchardus dux occiditur 132,17
Burchardus dux Alemanniæ conſtituitur 132,37. vincit Rudolphum regem 132,40. occiditur 132,51
Burchardus dux 134,3. rebelles vincit 134, 15. moritur 134,29
Burchardus Saxo in monomachia ob neptem regis vincit Cunradum f. Eberhardi 77,48
Burchardus de Sueuia regi Conrado rebellat, poſt ei reconciliatur 570,28
Burchardus comes Francus 59,12
Burchardus de Blanckenburg 819,28
Burchardus de VVarberg miſerè perit 256, 46
Burchardus de Lochenheim occiditur 471,51
Burdellum caſtellum Aquitaniæ 24,42
Burdegalenſis ſynodus damnat Priſcillianum 408,39
Burdegalenſis vrbs vaſtatur 664,33
Burdinus Hiſpan. antipapa 617,33. capitur, & in monaſterium mittitur 618,26
Burggrauius de Noremberg interficit Dominam de Henneberg 264,41
Burgundiæ regnum redigitur in Prouinciam 595,39. ſubigitur 733,31. à Carolo occupatur 546, 50. deuaſtatur ab Hungaris 133,13: 236,46. à Normannis 572,22
Burgundionum regni initium 572,19
Burgundiones accolæ Rheni ad Rhenũ migrant 114,3: 115,55: 410,24. vincuntur 136,13: 505,14. magna ſtrage delentur 497,28. conuertuntur, & de Hunnis victoriam obtinent 495,14
Burgundio ciuis Piſanus, ſcriptor & interpres 870,54
Burtiaburg caſtrum 26,24
Burum Epiſc. VVurtzb. moritur 450,40
Burum 657,5
Burſfeldia monaſterium fundatur 785, 28. reformationis in ordine Benedictino caput 856,40
Buſa Bulgarorum rex perimitur 507,46
Buſiris rex 305,54
Buſiris Romanis rebellans ſolo adæquatur 595,4
Buſo comes 44,15
Buxis caſtellum munitur 587,7. capitur, diruitur 589,17
Byzantium conditur 325,17: 332,27. reparatur & Conſtantinopolis appellatur 112,18: 399,45
Byzantinorum balneæ 312,53
Byzantinorum lauacrum, pictura Zeuxis 333,44

C

CAath filii Leui vita & ætas 28,41
Cabaldus rex Cãtuariorum 517,41
Cabile capitur 350,51
Cabillo ciuitas 24,39
Cacanus 28, 43. princeps Auarorum 35, 31. petit à Carolo locum habitationis 35,32
Cadalus, Citizenſis Epiſc. V. Nuemburgenſis primus 772,44,53. moritur 160, 22: 773,3
Cadelo Parmenſis Epiſcopus antipapa 600,22. exautoratur 601,15
Cadmus rex Thebanorum 305,52: 307, 13. cum Phœnice regnat apud Tyrum & Sidonem 305,10. Thebis expellitur 306,39. apud Græcos literas inuenit 150,2
Caduticia 24,54
Cadurcum vrbs capitur 639,18
Cadvvaldo rex Britonum ſuperat Oſvvaldum 531,13. moritur 537,19
Cadvvalladrus rex Britonum 537,19. moritur 540,27
Cæcilius prætor cum multis nobilibus

INDEX

& ſeptem tribunis in prælio trucidatur 341,9
Cæcilię virginis martyris cum aliis nonnullis reuelatio 561.29
Cæci illuminatio momentanea inopinata 535,11
Cæſar primus Romanorum monarcha 97,30
Cæſar Romanorum monarcha primus 352,21. eius geſta in bello ciuili 14. cõtra Gallos mittitur 351,29. capit Germanos, Gallos, Britannos, eoſque ſtipendiarios facit 97, 21. Cantabros, Germanos, & Aſtures 355,1. Germanos debellat 351,39. capit Luſitaniam 351,18. ſedat ſeditiones Parthorum 355 28. amicitiam cum Parthis facit 358,15. recipit de Parthis aquilas & ſigna Craſſiana 355,32. Alexandriam venit, & Ptolemæo bellum infert 97,26. vincit Ptolemęum ſibi inſidias struentem 352,10. Alexandriam capit, & ob conſuetudinem ſtupri Cleopatræ concedit 97,28: 352, 12, 37. reſpuit diadema 352, 43. coniuratione ſenatorum & equitum confoſſus interit 97,33:352,26
Cæſares à Iulio Cæſare imperatores dicuntur 706,34
Cæſaraugusta vrbs in Hiſpania 17,30:38, 18, 52. obſidetur, ſed ſeruatur 516, 35. deletur 554,34
Cæſarea in Paleſtina conditur 556, 38. terræmotu corruit 103,52:359,39. capitur 638,29:745,43. à Soldano 697,30. ſubigitur à rege Anglorum 677,42
Cæſarea vxor regis Perſarum 14.7. venit Conſtantinopolim, ibique tum matrimonio baptizatur 14,8. cum marito in Perſiam reuertitur 14,18
Caganus interimitur 32,9
Caianus rex Auarorum 542,26
Cain occiſor Abelis fratris 267,47
Cain poſteritas idololatriam, magiam & præſtigias inuenit 285,53
Cainan vita & ætas 86,13: 149,31: 271,26: 290,49. obit 282,17
Caiphas ciuitas capitur 745,43
Caius imperator, Germanici filius 2, 51. Herodis captiui amicus 98,35:36,100, 40: 150,50: 362,54: 708,10. dimittit è vinculis Herodem Agrippam, & Iudææ regem conſtituit 98,35,37: 363,14. polluit ſe execranda libidine & faſtu 363,42: 708,11
Caius Caligula profanat loca ſancta fordib. idolorum 98,45. ſe in Deos refert 95,45. occiditur 100,47:363,50:708,28
C. Agrippa adoptatur ab Auguſto in filium 356,7
Caius Papa martyr 210,26
Caius Epiſc. Hieroſolymitanus 104,40
C. Aſinius Gallus orator, Aſinii Pollionis ſ. duris ſuppliciis enecatur 359, 23
C. Falcidius legem de teſtamentis ordinandis fecit 353,37
C. Iulius Hyginius, Polyhiſtor, Grammaticus illuſtris 356,8
C. Valerius Catullus ſcriptor lyricus naſcitur 350,15
Cala monaſterium 434,4:535,50
Calabri oppugnantur 576,39. à Sarracenis 571,52
Calabria tenetur à Romanis 342 39: 355, 49. à Normãnis Siculis capitur 626,33
Calceburnus, gladius Arturi 505,7,11
Caliſa Papa regni VValdach occiditur 745,35
Calina Siciliæ ciuitas terræmotu con-
cutitur 649,40
Calis regnum VVenceslao Bohemiæ regi cedit 701,23
Calixtus I. Papa martyr 5,2:106,48:384, 32: 385,1,52: 713,9,24
Calixti Papæ & martyris corporis tranſlatio 571,21
Calixtus II. Papa 736,46: 784,29. venit Romam 618,23. moritur 619, 34: 715, 11
Calixtus III. Papa 469, 55: 817,53: 730, 40: 865, 20. zelo ardet contra Turcas ex clade acepta 751,8. moritur 751,7: 866,18
Calixtus legatus Nicephori ad Carolum 35,5
Callias princeps Athenarum 333,7
Calliehia Pirantis filius primus in Argis ſacerdos 301,28
Callinicus Patriarcha Conſtantinop. excæcatur & Romam mittitur 17, 11: 432,5: 542, 35
Calliſta condita 306,7
Callogerus factioſus in Cypro oppeimitur 401,11
Calnberg caſtrum ædificatur 918,50. deſtruitur 919, 10
Calo Ioannes ſ. Andronici cum patre imperator Conſtantinop. 674,18
Calvus mons mansio 641,38: 901,38. comburitur 646,15
Calyphus rex Ægyptiorum perimitur 780,3
Cambyſes Cyri filius rex Perſarum 93, 31: 330,14. ſecundus creditur Nabuchodonoſor 93,54
Cambyſis geſta nobiliora 93,53:330,15
Cameracum vrbs infeſtatur 601,37. capitur 632,4
Camenæ non transferuntur ad regnum Francorum 413,22
Camerinum conditur 327,3
Camerinus ducatus 81,52
Camillus Romanus dux extinguit Gallos 338,11:339,29
Camillus Romuli appellatione honoratur 338,24
Campanæ Erfordenſis conſecratio 803, 26
Campania igne & gladio vaſtatur 16,49. à Lud. impet. ad Græcos deficit 52,52. ſe Lud. imperatori dedit 53,5. vaſtatur à Longobardis 125,47:431,25:501,44
Campanorum gens in Italia 337,20
Campemberg ordini Præmonſtratenſium mancipatur 619,29
Campulus facellarius ad exilium condemnatur 34,16
Candaules rex Lydorum 324,17
Candelinus 533,41
Candidus legatus Nicephori ad Carolum 35,5
Canes diſparent 570,6
Canes portantur inter miniſtros archiepiſc. Mog. & comitis palatini, in tranſactione & reconciliatione 474, 14
Canzanci princeps Auarorum legatus è Pannonia 39,27
Cannenſis pugna 344,6
Canon in Miſſa ſub ſilentio dicendus, & quare 721,25. reformatur 954,31
Canonis in Miſſa quis author 721,3
Canonicorum regula compilatur 687, 26: 719, 56
Canonicorum regularium in arce Pragenſi collegii fundatio 778,52
Canonicorum regularium monaſterii in Hallis fundatio 780,43
Canonicorum regularium ordinis inſtitutum, confirmatio, incrementum, &c. 603, 45: 855,38
Cantabri oppugnantur 355,28,53
Cantelia caſtellum Aquitaniæ 24,40
Canther comes illuſtris 551,24
Cantuarienſis Archiepiſcopatus initium 525,34
Canuſium, caſtellum munitiſſimum 147,43
Caputus Danorum rex 618,9
Capella villa prope Hieroſolymam 111,40
Capetus Syluius rex Latinorum 90,38: 316,33: 317,8: 331, 42,46
Capha ciuitas capitur à Soldano 697,52
Caphamaum villa in terra Sarracenorum 172,25
Caphet caſtrum capitur 698,17
Capito Epiſc. Hieroſolymitanus 104,42: 379,41: 383,40
Capitolium in monte Tarpeio 322, 20: 324, 14: 332, 21. fulmine cum bibliotheca & vicinis ædibus crematur 105, 54. 371,26: 382,31. reparatur & dedicatur 354,5: 372,25: 374,7
Cappadocia in prouinciam Romanam conuertitur 319,55
Capri mons caſtellum 70,46
Capua ſubiugatur à Romanis 344,19. rebellat Ludouico 53,6. fit ſupplex Ludouico imperat. 53,10
Capys Syluius Latinorum rex 90,42:317, 32: 331, 44
Carausius rex primus Macedonum 91,341 310,20
Carantanum 55,32
Carantani 65,56. ad internicionem vſque delent Hungaros 77,15
Caratus & Thelaſus. Vide Thelaſus.
Carauſias vaſtat Britannias 109,49
Carbeia fundatur 687,29
Carbo vincitur 548,34
Carbonaria ſylua Franciæ 581, 49: 570, 40
Carboniacum villa 25,46
Carchedon Tyrius condit Carthaginem 190,24: 315,12: 331, 36
Carcombertus rex Anglorum 532,18
Carcomberti pietas 532,13. obitus 536,13
Cardiceas rex Medorum 323,38
Carentania Hungaris repletur 131,52
Caria terræmotu concutitur 344,33
Cariatharbe ſepulchrum Adami 278,11. ciuitas literarum 298,20
Carilefus abbas 509,25
Carinus ſ. Cari imperatoris de Perſis triumphat 714,47. in prælio occiditur ad Moguntiam 393,10
Carinthia ſubigitur 699,45
Cariſiacum 23,12: 24,36,44: 25,2: 26,47: 28,39: 35,23: 352, 52
Carlud 637,13
Carluith ciuitas reſtituitur à Scoto Anglo 656,9
Carlſtat vrbs in Franconia à Carolo IV. imperatore condita 911, 55
Carmelitarum ordo confirmatur 815,2
Carmelitarum monaſterium Auguſtæ comburitur 867,2,52
Carmenta apud Latinos literas inuenit 250,6: 311,47
Carni ſacerdotes Sicyoniorum reges 89, 55: 313,55,28
Carnotum ciuitas comburitur 663,37
Carnutum corrupte Carantanum 57,17
Carolomannus filius Caroli, frater Pipini, 21,14,28
Carolomannus & Pipinus, filii Caroli, maiores domus 352,31

Caro-

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Carolomannus maior domus Alemanniam ingreditur 127, 26, 27, 30. vaſtat Alemanniam 21, 18: 548, 13. compeſcit Alemannos 436, 43. domat Saxones 21, 21: 548, 18. pacem facit cum Saxonibus 127, 28. cum Pipino ducit exercitum aduerſus Hunoldum 21, 15, 21, 26. pacem init cum Vdilone 436, 32. rex Francorum Sueſſione coronatur 25, 29: 52, 17. diſponit mundum relinquere 21, 19: 436, 40. à fratre Pipino honorificè Romam ad monachatum deducitur 21, 32. Romæ fit monachus in monte Soracte 21, 36: 52, 33: 127, 32: 152, 37: 548, 39: 728, 9. ædificat monaſterium in monte Soracte 21, 36: 436, 10. ſecedit priuato habitu & nudus in monaſterium Benedicti 21, 27: 436, 14. natales ſuos diſſimulat & celat 21, 30. agnoſcitur 22, 29. monachus Benedictinus irreprehenſibilis 22, 7. conatur Benedicti reliquias tranſportare 549, 44. legatus ad ſr. Pipinum pro Longobardis contra Papam Steph. 23, 10: 549, 34. Viennæ cum Bertrada regina moratur 24, 7. moritur Viennæ 24, 8: 131, 17: 550, 5

Carolomannus & Pipinus, vide Pipinus & Carlomannus

Carolomannus f. Pipini cum fratre Carolo rex inungitur 152, 46: 437, 28. defungitur 25, 45: 38, 40: 128, 20: 153, 6. 438, 43: 553, 4

Carolomanni vxor vidua ſecedit in Italiam 25, 48: 553, 5

Carolomannus f. Caroli baptizatur Romæ, & Pipinus vocatur 153, 17: 438 [illegible]

Carolomannus f. Ludouici Balbi regis ex Ansgard 56, 27, 33: 57, 30. Italiam intrat ſibi eam ſubiugaturus 56, 34. venit cum exercitu in ditionem Longobardorum 57, 31. moritur 444, 27: 582, 6. relinquit filium Arnolphum 58, 50

Carolomannus frater Ludouici in regnum Ludouici à morte ipſius ſuccedit 60, 28: 444, 19

Carolomannus pecunia repellit Nortmannos à finibus impetu 60, 54: 571, 23. in venatione ab apro vulneratus moritur 61, 3

Carolomannus maior, rex Baioariæ, pater Arnoldi imp. moritur 444, 3

Carolomannus f. Caroli ob vitæ diſſolutionem & apoſtaſiam exæcatur 51, 21, 43: 568, 22. exæcatus confugit ad Ludouicum 52, 45. in monaſterio moritur 52, 48

Carolus filius Pipini, dictus Martellus, auus Caroli Magni, maior domus Francorum 17, 30: 126, 21: 152, 8. ſub honore Maiordomatus tenet Francorum regnum 432, 51. Lotharium regem conſtituit 126, 31. hæres principatus paterni 543, 50. pergit Andegauum 152, 19. acquirit ſibi regnum bellis cõtra Raginfridum 17, 30: 544, 32. ſuperat Raginfridum 17, 33: 434, 10. concedit Raginfrido ciuitatem Andegauenſem 17, 34: 543, 36. vincit Hilpericum & Reginfridum reges 126, 27. 545, 9. ab Vdone recipit Hilpericum regem 433, 42. Hilpericum veneratur 545, 24. bella gerit contra Ratbodum 17, 51: 152, 21. contra Saxones 17, 53: 127, 18: 152, 11, 16: 434, 11: 545, 42: 546, 14. Saxones facit tributarios 152, 29: 435, 7: 547, 48. pugnat contra Francos 152, 12. bellũ mouet in Baioarios 18, 18: 543, 50: 546, 17. Alemanniam ſubiugat 18, 19: 546, 8. bello terret Eudonem 18, 21: 546, 22, 54. cum Eudone reconciliatur 18, 24. pugnat cum eo contra Sarracenos 18, 25: 126, 51: 127, 10, 11, 17: 152, 23, 28. Sarracenos Auenione obſidet & grauiter proſternit 434, 18, 32, 50: 546, 55: 547, 17, 18, 37. Eudonem regno & vita priuat 18, 46. contra Eudonis filios pugnat, ibid. mittit filium Pipinum ad Luitprandum 18, 40. Luitprando auxilium contra Sarracenos petit 18, 53. VVeſtrachiam ſibi ſubiugat 18, 44. occupat Vaſconiam 18, 45: 127, 14: 152, 26. Aquitaniæ prouincia abſque bello potitur 434, 2. 547, 12. in Prouincia ducem expellit, eamque ſubigit 127, 19: 435, 10, 14: 547, 44. Burgundiam capit 434, 13: 546, 50. vaſtat Liguriam 152, 22. ciuitates Gothorum capit 434, 55: 547, 32. Friſiam vaſtat 127, 4, 12: 152 25. Friſiam occupat 547, 14. infirmatur 152, 18. incarceratur, ſed liberatur 432, 14. à nouerca ad multas deuoluitur anguſtias 543, 52. debellatur, & in fugam vertitur 433, 17: 544, 7. moritur 19, 1: 21, 12: 127, 21: 152, 31: 435, 6: 547, 53

Caroli filii à ſe relicti 21, 14

Carolus Magnus f. Pipini naſcitur 21, 12: 152, 43: 728, 3. cum fratre Carolomanno ad regiam dignitatem vngitur 23, 14: 25, 28: 152, 46: 437, 28. filiam Deſiderii in vxorem ducit, ſed mox repudiat 128, 18. ducit Faſtradanã 29, 13: 439, 4. Alemannã Luitgardam 439, 43. cum fratre regnum Franciæ diuidit 438, 39. in Nouiana regit 25, 29: 552, 16. occupat Aquitaniam & Vaſconiam 25, 32. in Aquitania potenter belligeratur 552, 35. diſſipat conſilia Hunaldi 25, 33. recipit Hunaldum poſtulatum 25, 38. Rotgandum regem decollari iubet 27, 11: 438, 37. Ruttaſum occidit 128, 30. à Papa per legatum in Italiam cõtra Longobardos inuitatur 26, 7. in Italiam venit 153, 24. expeditionem in Italiam ſuſcipit, & Longobardos vincit 438, 2: 553, 24: 554, 20. ſuaſu Papæ Deſiderium obſidione in Papia claudit, vincit & capit 26, 20, 36: 128, 24, 25: 153, 9. memorabiles obtinet victorias in Italia 155, 43. venit Beneuentum & ad monaſterium S Benedicti 153, 27. venit Bononiam ad videndum claſſem 39, 20. Bononiæ reſtaurat fanum 39, 22. venit Coloniam 25, 54: 28, 40: 35, 18. Foroiulium 27, 10. Mediolanum 28, 30. Moguntiam 31, 48. Papiam 34, 25. Ratisbonam 31, 9, 22. Rauennam 34, 15. Spoletum 34, 20. Tarniſium 27, 11. ex Italia in Franciã cum triumpho redit 26, 43. proficiſcitur in Saxoniam 25, 52. mittit exercitum in Saxoniam 26, 44. mittit nuntios ad optimates Saxonum 28, 45. domat Saxones 27, 31. accipit obſides ab Heregiſo & Saxonibus 29, 52: 129, 5. in pugna contra Saxones impiger 29, 29. redit ipſe in Saxoniam 27, 39: 28, 13, 20: 29, 4. totam Saxoniã circumit 29, 31. ex Hiſpania mittit exercitũ contra Saxones 28, 5. cum Saxonibus viriliter dimicat 29, 6. 9. vincit Saxones 29, 7, 10. ingreditur Saxoniam 29, 15, 24: 30, 33: 31, 42: 31, 58: 32, 17, 33: 33, 7: 35, 11: 438, 45: 553, 19, 38: 554, 26: 557, 27. in deditionẽ accipit 32, 18. Saxoniam petit 128, 22, 29, 32, 33, 35. Saxoniam populatur 32, 40. Saxones rebelles compeſcit, & ad Chriſti cognitionẽ adducit 128, 43. deſtruit fanum Hermanſaul 25, 53. capit caſtrum Heresburg 25, 52: 153, 7. reædificat Heresburg 26, 49. venit in Heresburg 29, 28. hyemat cum vxore & filiabus in Heresburg 29, 29. capit Sigiburg caſtrum 26, 49. conuentum in Saxonia habet 128, 23, 39. Saxonicum bellum conſummat 128, 35. transfert Saxones transalbianos in Franciam 35, 12: 153, 45: 129, 21. dat Abrodtis pagos Tranſalbianos 35, 12. premit Saxones Tranſalbianos 54, 52. venit ad fontes Lippæ 28, 21. ad Albiam fluuium 28, 22: 29, 11. Albiam duobus pontibus iungit 30, 54. venit ad confluentes Ioræ & Albiæ 28, 24. cum exercitu venit ad confluentes Alaræ & VViſaræ 28, 52. venit ad Thietmelli 29, 5. venit Paderbrunnam 29, 8. ad Huculin 29, 16. vſque Adrine 29, 26. in Bardengum 29, 32. imp[illegible] contra Danos trãs Albim caſtrum 153, 49: 38, 2. adornat copias contra Danos & Nortmannos 38, 34. venit ad foſſatum inter Alemonon & Radiuzam 31, 30. caſtra metatur ad Alarum fluuium 38, 34. pugnat contra Hoſtfalos 29, 18. deprædatur VVeſtphalos 27, 5: 554, 44. domat Selauos 30, 55: 31, 1: 128, 53: 353, 28. in VVilzos 59, 55. ſubiugat ſibi Vaſcones 27, 55. Ratiſponæ diſponit ire in regnũ Auarorum 31, 10. ſubigit gentem Auarorum 153, 30: 556, 28: 439, 33, 34. Cacano & Auatis dat locum habitationis 35, 34. contra Thaſſilonem arma corripit 30, 20. accerſit ad ſe VVidichindũ & Albionẽ 29, 32. ingreditur Hiſpaniã 27, 49. oppugnat Sarracenos 155, 15 paſſim ex variis locis auxilia conducit cõtra Sarracenos 27, 50. Hiſpaniã capit 128, 32: 554, 34. vincit in Hiſpania Sarracenos 527, 53. diſtinctis exercitibus diſtinctos populos debellat 559, 46 29 greditur Alemanos 35, 54. venit in Bauariã 35, 8, 54, 128, 48: 439, 24. per Hãoniã 439, 31. fines Baioariorum diſponit Ratisbonæ 30, 51. aggreditur Bohemos 35, 54 Pannonios 31, 21: 153, 20. Pãoniã vaſtat 128, 55. Turones proficiſcitur 33, 34. pacẽ facit cum Abulat 18, 47. contra piratas claſſem inſtituit 33, 32. accipit tributũ à Grimaldo 39, 54. habet ſynodũ Paderbrunnæ 29, 30. alibi etiam 128, 20: 129, 4, 27. Romam pergit 28, 26: 29, 39: 35, 42: 128, 37, 46. cum triumpho 128, 24, 26: 153, 17: 438, 10, 52: 439, 11, 45: 555, 8. Heregiſum oppugnat 555, 36. redit hinc inde in Franciam 26, 4: 27, 33, 37, 47, 50: 28, 18, 25, 31: 29, 1, 12: 32, 2, 20, 47. redit Aquiſpalatium 33, 12, 37: 35, 19, 51: 32, 28: 38, 43: 39, 25. venit in villam Theodonis 35: 37, 38. Neomagum 35, 50 36, 49. per Alpes redit in Galliã 34, 35. Romæ ſummo honore excipitur 35, 42. Romę coronatur 34, 8. Imperator & Auguſtus appellatur 34, 11: 128, 14: 129, 17: 438, 31: 439, 18: 686, 19: 558, 22: 911, 13, 22: 557, 54: 748, 44, 50: 729, 7. ſalutatur à Græcis legatis Baſileus 39, 44. cuius pietatis, religionis, ſtaturæ, roboris, habitus, linguæ, &c. id eſt quæ eius adiuncta & effecta memorabilia 439, 45: 556, 15, 21, 50. 557, 6: 559, 24: 686, 32: 729, 9. munificus erga Eccleſiaſticos 32, 13. mittit theſaurum Romã ad limina Apoſto-

lotum 32,12. fundat Epiſcopatus & monaſteria ſecundum Alphabetum 911,23. quos Epiſcopatus in Saxonia fundarit 751,33. iubet per Galliam Epiſcopos concilia celebrare 40,9. 12. baſilicam Aquis extruit 40,27. per monachum Hieroſolymitanum mittit pecuniam in Palæſtinam 33,30. honorificè excipit & dimittit Leonem Papam 33,10: 35,22. ardet zelo in eam Eccleſiarum ordinando 553,40: 556, 21. ſancit leges & conſtitutiones 558, 24,37. benefica erga regem Northanimbrorum 569,30. patientiam & diſſimulandi fraudem laudat 558,35. mittit legatos Conſtantinopolim de pace ſtatuenda ad Nicephorum 34, 45: 39,1. ad Michael. imper. 40,5. pacem facit cum Nicephoro 38,47. reddit ei Venetias 38,48. domum remittit Leonem ſpathatium Siculum 39, 5. V Villarium 39,6. legatos Orientales honeſtè deducit & ablegat 36,32. è Perſia dono accipit elephantem 153, 43. filios in reges vngi curat 555,8. manibus ſuis filio Ludouico coronam regni Franciæ imponit 440,54 Ludouicum f. imperatorem conſtituit 40, 8. mittit filium Ludouicum in Hiſpaniam 32,35. Pipinum filium in Italiam 32,36. Bernhardum nepotem Italiæ præficit 40,9. mittit Erchanbaldum in Liguriam 34,33. ablegat filium in Bardengani ad recipiendos Saxones Nordlindos 33,8. mittit filium ad defenſionem Saxoniæ contra regem Danorum 36,51. contra Bohemos 35, 35. Conſtabulum ſuum Burchardum in Corſicam contra Mauros 36,34. exercitum in Pannoniam ad finiendas controuerſias Hunnorum ac Sclauorum 39,19. exercitum in Britanniam 29,16: 39,19. trans Albiam in Linones 39,17. Rhenum ponte ſternit Moguntiæ 439,26: 556,5. venationi dat operam 34,51: 35,19,37. ante obitum febri diu vexatur, 439,50. optimatum conſilio & auxilio facit teſtamentum 35, 42,47. inter tres filios diuidit ſuum regnum in tres partes 35,44. 440,1: 559, 50: 560,22. diuidit beſſautos inter Epiſcopia & Eccleſias 129,32. obit 40,23: 129,36: 153,54: 440,8: 560,40. 687,12: 729,13: 911,25

Caroli M. origo & genealogia 686,25. oſſa repertuntur 158,21: 689,33: 733,8

Carolus M. ſons & ſtirps omnis ferè nobilitatis in Occidentalibus prouinciis 936,55

Caroli M. progenies deficit 132,31: 731,19

Carolus Caroli M. filius pugnat & ſuperat V Veſtphalos 29,19,23: 555,22 ducit exercitũ in Hiſlinones & Smeldingos 37,3. à bello contra Hiſlin. & Smeld. in Saxoniam redit 37,6. Bohemos compellit 153,47: 439,31. denuncit Bethemanos 559,10 obit 39,30: 129,33: 559,49

Carolus & Ludouicus fratres, Caroli M. nepotes bello petuntur à Lothario fratre 154,27. bellum intentant fratri Lothario 41,13. cum Lothario fratris Lotharii filio pacificantur 154,52

Caroli principum diſcordia 42,25

Carolus filius Lotharii imperatoris naſcitur 41,31. rex in Prouincia 42,7: 687, 53. moritur 42,45: 687,17

Carolus II. f Ludouici regis, rex Franciæ, & poſt imperator 56,10,28: 443,22: 564, 46: 569,32: 573,27: 687,26,43: 730,36: 911,30. ſe ſubiicit regi Germaniæ 577, 40. regnum German. obtinet 570,16, 42. factioſus & luxurioſus 569,38. Gallias occupat 130,19. occupat regnum Lotharii 51,10: 130,51: 576,38: 587,39. à Ludouico rogatur ne ſolus occupet regnum, quod vtrique competat 51, 25,52. ſpernit monita nepotis Ludouici à bello & inuitta ſe dehortantis 56, 53. cum Ludouico fratris Lud. filio cõfligit 57,7: 59. vincitur a nepote Ludouico & aufugit 57,12. à fratre Ludouico fugit 48,4. iterum de portione regni Lotharii cum filiis Ludouici belligerati molitur 56,30. à fratre lacceſſitus à morte ipſius filios fratris ſuo ipſius cum damno adoritur 569,51. regno Lotharii excedit & in ſua ſe recipit 52, 2. fratri Ludouico ſuccedit 155,11. ingreditur Aquiſgrani palatium 51,53. cum fratribus paciſcitur 154,31. à conuentu & partitione Hentſellium venit 52,7. res peragit memorabiles 687,29. Romam proficiſcitur 37,21: 131,7: 444, 3: 570,9. Romæ in imper. conſecratur 570,45. venit Papiam 37,30. in Gallias contendit 57,33. moritur in itinere de Papia in Franciam 57,34: 444,20: 570, 14. relinquit tres filios 52,22

Carolus rex exercet filium Carolomannum 52,21. animaduertit in turbatores fratris filios 565,15. capit Pipinum nepotẽ, & in monaſterium trudit 41,43. tyrannidem exercet in proceres regni 47,53: 566,21. domeſtica calamitate atteritur 568,19. elocat Boſoni filiam Lud. imper. Hirmingardim cum regno Prouinciæ 57,24,27. molitur Hildvinum in Archie. Conſtantinop. cõſtituere 51,21. ducatum inter Ligerim & Sequanam tradit Rodoberto 42,52 mouet in Britanniam 42,33,41. clam inſcio exercitu fugit 42,44. iterum Britanniam pari infortunio intrat 43,10. tertio irruit in Britanniã 48,24: 565,4. pacem init cum Salomone & Britannis 43,11: 48,27. obſidet vrbem Andegauenſem 54,10,23. in obſidione Andegauenſi Salomonem & Britones vocat in auxiliũ 54,24 paret Normannis 54,38. Normannos ad tributum & exitum è regno ſuo compellit 569,22

Carolus Galliarum rex moritur 131,13

Carolus filius Caroli ignotus & leuitate iuuenili interficitur 52,23: 568,25

Carolus ſ. Ludouici imperatoris de moniarus 568,42

Carol. ſ III. duodenis, ſ. Ludouici Balbi, ex Adelheide, nepos Caroli imper. rex Franciæ & imperator 38,1: 70,47: 131, 11: 444,42: 570,36: 572,42. occupat Italiam 59,15: 444,12. Romanorũ imper. Aug. 59,17: 131,18: 444,48. vocatur ad regnum & caput agnoſcitur 61,14: 71, 2. imperio petitur, nec tentat ſuccurrere 60,2. dat Gotfrido Northmannorum regi Friſiam & in vxorem Gislam filiã Lotharii 60,18. in ſua regno à Northmannis infeſtatur 564,52. in Francia magno exercitu vndiq; collecto Northmannos obſidet 60,5. opponit ſe rapacitati Northmannorũ, ſed fructu exiguo 61,24: 63,1. repellit ex Frãcia Northmannos graſſantes 445,5. concedit Northmannis regiones vltra Sequanam 63,1: 571,64. repellit à ſe Epiſcop. Vercellenſem Liutgardum 63,8. dat Sigfrido & Northmannis multum auri & argenti 60,20. Gotefridum curat interfici 61,46. confert Odoni comiti Pariſiorum ducatum Hugonis abbatis 62,50. Triburiis celebrat conuentum cum optimatibus 63,18. ad inopiam mentis, ſanitatis, & neceſſarii victus deuenit 63,19: 23,30: 912,11: 444, 31: 445,21: 572,6. Arnolpho filium Bernardum commendat 63,32. regno priuatur 131,46: 155,13: 687,33: 730,37. obit 63,40: 131,28: 155,15: 730,42

Caroli III. regna à morte ſua variè & miſerè diſcerpuntur 63,53

Carolus rex & Rudbertus inuaſor regni inter ſe diſceptant 74,44,47. Alſatiam & partes quaſdam Franciæ hoſtiliter peragrat, mox deinde aufugit 74,53. in prælio grauiter contuſus Rudbertum 74,48. profugus patrocinium ab Arnolpho expetit 69,9. Ottoni reſumptis viribus rebellat 69,12,18: 577,37. deturbat comitem Balduinum de abbatia S. Vedaſti 72,27. legatos mittit ad Zuendibolch 71,18 cũ Zuendibolch pacem init 71,9. comprehenſum in caſtod am mittitur 75,6: 577,54 moritur exul captiuus, martyr 75,9: 578,17

Carolus rex Galliæ 132,42

Carol. Francorum ducis ad regnum auitum occupandum conatus 589,5, 13, 21. obitus 589,24

Carolus frater Ludouici regis Francorum in Italiam vocatur 811,32

Caroli res memorabiliores, eiuſque in regnum Siciliæ ſublimatio 698,1,42. obitus 700,29

Carolus occidit Conradum Frid. imper. nepotem 813,18. Carolus dux Burgundiæ ambitioſus 754,20,48. expugnat Leodiũ 871,20. obſidet Nuſſiam 872, 45. in prælio occumbit 873,36

Carolus rex Gallorum moritur 888,12

Carolus ſ. Canuti regis comes Flandriæ 618,8. interficitur inter orationes 470, 34. vindicatur 622,18

Caroli marchionis munificentia 621,23

Carolus IV. rex Bohemiæ rex Roman. 747,1,8: 838,4. ſancit leges & inſtituta 838,6. exercitu petit Rutenũ de Plavve 942,10. oppugnat Mediolanenſes 944, 42. moritur 842,53: 947,18

Carol. Archie. Mog. 154,49: 442,11. Synodũ celebrat 154,50. moritur 155,1: 442,22

Carolus Magdeburgenſis canonicus ordinatur Epiſcopus Conſtant. 178,48. nondum conſecratus tenetur & moritur 186,15: 453,30

Carolus Bouillus 885,31

Carpocrates hæreticus 103,47

Carus imper. cum filis Carino & Numeriano 6,52: 109,36: 151,15 394,42: 714, 45 occupat Britanniam 109,48: 395,33. de Perſis triumphat 151,13. ictu fulminis occumbit 109,37: 394,52

Carus fluuius 588,9

Carthago cõditur 90,23: 150,12: 310,4: 315 9: 316,36: 319,48: 331 35. capitur 7,53: 16, 51: 20,25 498,37: 528,30. à Scipione 423,23 514,46. Romanis ſubiicitur 347,52 muro circũdatur 494,6. reſtauratur 668,22

Cartaginenſes naues Romanas eripiũt 343,41. à Romanis vincuntur 143,22

Cartaginenſe concilium contra Donatiſtas cui ſtatuta Hippocenſis concilii inſeruntur 215,33: 409,16. aliud contra Manichæos & Pelagianos 411,5,53

Carthuſia Ylipacenſis 947,3

Caſtan-

Caſſander pater rex Macedonum 341,24
Caſſander filius rex Macedonum 341,36
Caſſianus Epiſcopus Hieroſolymitanus 104,38: 379,38: 383,37
Caſſianus exul multa ſcribit 494,7
Caſſinum cœnobium à Longobardis inuaditur 13,2: 16,27. 110. annos manet deſtructum 17,47. diripitur 524,27. 800,17. reſtauratur 17,47: 543,46
Caſſini montis opulentia & potentia 811,44: 817,39
Caſſini cœnobii monachi Romam fugiunt 13,4
Caſſiodorus ſenator, conſul, poſt monachus 9,13: 424,34: 513,40
Caſſius Narnienſis Epiſcopus 515,21
Caſſius capit Iudæam & templum ſpoliat 97,34: 312,45. depopulatur templa Rhodiorum 353,54
Caſtellum extruitur ad ripam Salæ 35,53
Caſtellum extruitur ad ripam Albiæ 35,54
Caſtellio caſtrũ obſidetur, capitur 642,23
Caſtellorum per Saxoniam & Thuringiam ab Henrico III. & IV. extructis vel aliis ereptis catalogus 196,40
Caſtor chronographus 298,10: 309,5
Caſtorei hæretici 719,47
Caſtra Æneæ 18,33
Caſtrilocus mons obſidetur 587,26
Caſtrum Vlfilunginum 147,8
Caſtrum Nigberg 23,5
Cataphrygarum hæreſis 105,19,50: 380,54: 719,26
Cathalaunici campi nobiles ſtrage Hunnorum 500,15
Cathari hæretici 720,18
Catharina martyrizatur 715,12
Cathericus rex Britonum 519,20
Cathericus expugnatur, & fugatur 526,38
Catholici Eccleſiis ſuis depelluntur 119,5. rati in Eccleſia 458,5. premuntur 123,33,38. perſequutiones patiuntur ab Arianis 113,9,46: 116,54: 125,43
Catilina perimitur 351,14
Catilinaria coniuratio 351,44
Catina condita in Sicilia 306,37: 322,38: 332,15
Cato quæſtor 344,36
Catonis Vticenſis tribunatus 331,50
Catulus Romæ celebris 331,29
Cauciatum monaſterium 431,45
Cauticæ prouincia Saxonibus in Britannia traditur 495,48
Ceadda Nordanimbrorum Epiſcopus ordinatur 124,20
Ceadualda cum Penda vincit Eduinum 123,20. vincitur 125,22. perimit Eduini ſucceſſores idololatras 531,4
Ceadualus rex Occidentalium Saxonum Romæ baptizatur, & moritur 125,19
Cecrops Diphyes primus rex apud Atticam regnat 89,50: 302,29: 307,40. Athenas condit 149,50. condit in Eubœa Cubeci orchomenon 302,37. immolat bouem 302,10
Cecropia regio à Cecrope 302,10
Cedmulfus rex Nordanimbrorum 546,40. capitur 547,5
Celadion Alexandrinus Epiſcopus 104,36: 379,13
Celerianus ſatelles Vitaliani occiditur 422,40
Celeſtinus I. Papa 7,46: 116,22: 422,40: 493,45: 718,43. mittit Scotis Palladium Epiſcopum 116,41: 412,13,39. monitur 412,53
Celeſtinus II. Papa 627,15: 737,18
Celeſtinus III. Papa 738,31: 790,36. diſpenſat in matrimonio Henrici VI. 790,38. moritur 795,46
Celeſtinus IV. Papa, ante Innocentium 740,31: 801,6. moritur 801,7
Celeſtinus V. ante Petrus de Morrone 816,44: 817,13. Papatui reſignat 817,23: 818,40. capitur 817,39. canonizatur 830,50
Celeſtinenſis ordo ex Gallia in Germaniam traducitur 842,54
Celeſtius Pelagii in hæreſi ſocius 410,31. damnatus 488,53
Celeus Eleuſine regnat 306,50
Celim ſecundus rex apud Britannos ex Anglis 508,40
Cella Minorum ſub VVanberg fundatur 939,4
Cellitæ monachi in Brunſvvich 754,31
Celſus Epicureus Philoſophus refutatur ab Origene 286,36
Celſi martyris corpus reperitur 487,31
Cenchres rex Ægyptiorum 302,27
Cenimenſes vincuntur 321,16
Cenomanenſis vrbs incendio conflagrat 651,28
Cenomanenſes ad ſe corpus Scholaſticæ aſportant 16,18
Cenomanenſi contumaciores in regem Angliæ 643,37
Cenſus, vide Deſcriptio.
Cenſores remouent ex Vrbe artem lodicram 348,15
Centauri nobiles equites in Theſſalia 89,36. cum Lapithis belligerantur 89,35: 300,51
Ceolfridus abbas Romam petens in itinere moritur 433,10
Cerberus canis occi deuotat Pirithoum 306,7
Cerbonius Epiſcopus Populonii 515,21
Cerboni Epiſcopi pietas approbatur miraculo 424,8
Cereus Smyrnæus rhetor Romæ docet 356,33
Cerdo Epiſcopus Alexandrinus 374,23
Cerdo magiſter Marcionis Romam venit 379,28
Cerinthiorum hæreſis 102,28
Chatanus rex Hunnorum deficit à Mauricio 522,24
Chalcedon conditur 324,44: 332,27
Chalcedonenſis ſynodus damnat Eutychianos 416,26
Chaldæi oriuntur ab Arphaxat 149,38. contra Phœnices dimicant 304,22
Cham filii Noæ habitatio, linguæ, regiones populi, &c. 87,43: 392,38: 908,14
Cham ſuperſtitiones mandauit laminis & duris lapidibus 285,5
Chamip fluuius miſcetur Danubio 31,17
Chanatus condita 325,33
Chardanus Bulgarorum rex 556,35
Charidemus ſacerdos à Perſis fugit 313,2
Charſiacus caſtrum 613,22
Charops ſ. Æſchyli Athenienſium rex 321,36
Charus fluuius 281,28
Chebron Ægyptiorum rex 300,8
Chemiſſem monaſterium 69,42
Cherres Ægyptiorum rex 304,8
Cherſona 14,22: 113,50
Cherſona Lyciæ prouincia 419,24
Cherſoneſus conditur 323,28
Cherubin de Spoleto 887,14
Cheſuebrut municipium Normanniæ comburitur 648,40
Childebertus rex Francorum Hiſpaniam intrat 9,25,40. eius res geſtæ 9,26
Childebertus frater Clodidis petimit Amalricum 513,43
Childeberti obitus & ſepultura 9,46,47
Childebertus ſ. Sigeberti 10,3. Hiſpanos aſſerit 11,34. arrogans 11,34. cum fratruele in Lotharium inſurgit 516,16. à Lotharii exercitu vincitur 523,15. accipit munera à Mauricio & Longobardis 1,30,31. Mauricium imperatorem deludit 523,7. impari ſucceſſu bis cum Longobardis pugnat 11,2,59 8. Taſſalonem ducem Bauariæ conſtituit 12,10. occupat regnum Guntranni ducis ſui 12,26: 514,37. auunculi ſui Hilperici regnum vi mittur occupare 12,33. moritur 12,36: 518,51 reliquit duos filios 12,36
Chilianus Scotus de Hibernia inſulâ VVirtzburgenſis Epiſc. 16,9: 430,443 539,20. 726,40. cum diſcipulis martyrizatur 541,35
Chilulla rex Hiſpaniæ 14,8
Chilo vnus è ſeptem ſapientibus & epiſtotus Lacedæmonius 329,50
Chilpericus rex Burgundionum 597,29
Chilpericus rex Francorum, Lotharii ſ. rex Sueſſionenſis 519,37. Remos vrbem occupat 520,4. à fratre hoſtiliter premitur 520. 17. fratrem Sigebertum potenter adoritur 521,13. eiuſdem Brunichildem 521,33 immiſſu vxoris Fredegundis perimitur 522,55
Chilpericus rex Francorum conſtituitur 544,6: 545, 24. è prælio fugit 545,9. moritur 546,21
Chilpingus comes Arueruenſis occumbit 550,48
Chimheim ſedes Normannorum 661,16
Chinonum 654,17
Chindilan rex VVifigothorum 536,10
Choe vrbs capitur 394,53
Cholditz caſtrum 878,25
Chonobius dux Britonũ perimitur 519,31
Choreatũ punino memorabilis 734,36
Choret rex Anglorum Romæ in monachum attondetur 542,46
Chramnus ſ. Lotharii cum vxore & liberis igni extinguitur 519,31
Chriſtianus Epiſc. domus Teutonicæ capitur 260,8
Chriſternus rex Daniæ ex deuotione Romam pergit 872,51
Chriſti incarnatio 2,6: 98,5: 99,40: 150,48: 358,12: 709,9. de Ægypto reditus 358,33: 359,1: 707,19
Chriſtus duodennis officii ſui ſpecimen Hieroſolymis exhibet 359,27. baptizatur & officium ſuum aggreditur 98,22,29: 100,25,29: 150,50: 360,47: 361,19: 707,29,40,41
Chriſti genealogia 286,55
Chriſti ſanguis Mantuæ 35,27. à quodam exco'inuenitur 35,27: 141,5. in Angliã venit 577,45. in Augiam inſulam 422,46: 447,15. tunica repetitur in Zaphat 427,8: 524,40: 634,53. lanicea repetitur 609,37. epiſtola ad Agabatum 769,4. diſcipuli Chriſtiani 710,25
Chriſtianorũ zelus, pietas eorumq; diuina protectio contra Sarracenos 020, 36. in Paleſtina in Syria cõtra paganos prælia 2. cauſa 622,13. ſtrages 676,54
Chriſtiani capiunt Tyrũ 621,21. capiunt Antiochiam & Hieroſolymam 463,4
Chriſtianor. ſtrages in Paleſtina 676,54. in Hiſpan. contra Sarrac. dimicant 678,9. è Paleſt. exiguntur 700,31. à Iudæis bello petuntur 422,29

Chriſtianorum internecium in Perſia 496,33. perſequutiones 498,34. in Oriente magna tribulatio 815,25
Chriſtiani conſligunt contra Saladin infeliciter 666, 48. à Tartaris vincuntur 696,24
Chriſtianus Epiſc. Mogunt. eligitur & negligitur 475,15. tandem confirmatur 476,1. reparat muros Erffordiæ 256,12. viſitans Erffordiæ, abbatiam S. Petri ab abbate tunc aufert & alu cõmittit 258,16. legatus imperatoris in Græciam, inde multas Sanctorum reliquias reportat 256, 14. capitur 665, 40 moritur 674,31
Chriſtianus Moguntinus Archiep. 804, 14. deponitur 696,39. Archiepiſcopatum reſignat 804,47
Chriſtianus Nuemburg. Epiſcopus 844, 16
Chriſtianus Mersburgenſis præpoſitus conſtituitur Epiſc. Moguntinus contra Rodolphum 255,55
Chriſtianus abbas Mellifontis Epiſcop. Hybernorum 619,50
Chriſtianus Lotharingus bene affectus in Henricum regem 578,23
Chriſtophorus Papa 131,54: 446,35: 575,9
Chriſtophor. f Romani, vero imperatori præfatus breui poſt moritur 575,42
Chriſtophorus Baioariæ dux rex Daciæ 861, 21
Chriſtophorus dux Bauariæ à fratre capitur 872,6
Chriſtophorus Landinus 885,46
Chrodogandi Epiſcopi ſtudium in reliquiis ſanctorum transferendis 551, 12. obitus 551,29
Chrymmitz Carthuſia 874,36
Chryſippus Laiis regnat 308, 37
Chryſoloras Byzantinus, Græcarum literarum in Italia doctor 845, 18
Chrunnus Bulgarorum rex 559,28. Conſtantinopolitanos premit 560,48
Chuades rex Perſarum occidit Hunnorum regem 512,22. moritur 512,32
Chudmeid Ammiræus infeliciter expedit. onem in Lyciam mouens, claſſem amittit 559,18
Chuion caſtrum capitur 635,15
Chuipias rex Danorum baptizatur 579, 18
Chunberg munitio Auarorum 31,16
Chumbertus Coloniẽſis Epiſc. 529,17
Chunimundus perimitur 517,35
Chuſanrabathaim rex Meſopotamię 89, 20
Cicero naſcitur 96,52: 150,43: 349,8. equeſtris ordinis è regio Volſcorum genere 96,53 Athenas ſecedit, poſt triennium regreditur 150, 13. defendit Sextum Roſcium 350,54. Murænam 351,45. Quintium 350,40,48. exulat anno vno 351, 12. reuocatur 351,22. occiditur 353,20
Ciceronis caput cum manu dextra proroſtris ponitur 353,33
Ciconatus Portuenſis Epiſcopus 437,45
Cimon Perſas ſuperat 334,18
Cimburcum caſtrum capitur 656,14
Cinna & Marius Romæ tyrannizant 350,11
Cinus Piſtorienſis iuriſconſultus 831,34
Cinyſius mons 26,14
Circumcelliones hæretici 720,10
Ciſtercienſis monaſterii & reformationis initium & ſucceſſus 610,12,41: 613, 48: 736,37: 779, 48. ſcriptum, Charitatis 613, 12. inhumanitas in Minores 813, 54
Citizenſis Epiſcoparus fundator quis 755,9. diſſipatus ipſo ſub exordio 766, 18. titulum per translationem amittit 771,26
Citizenſis monaſterii ad S. Stephanum fundatio, translatio, &c. 868,47
Cizeux caſtrum ædificatur 883,45
Ciuitatum imperialium conſpiratio & tumultus contra principes, ipſiſmet exitialis 947,51
Ciuis locus 246,28
Ciuois villa ſita in confinio Francorum ac Teutonicorum 162,52
Clacus, vide Glaucus
Clades magna Romæ impetu Tiberij 359, 8
Clades magna, pereuſſio ſcabierum 427, 15
Clara virgo clauſtralis 739,20. canonizatur 743, 44
Clarevallis fundatur 616, 22. diffundit propagines 624,25
Clarus mons caſtellum Aquitaniæ 24,42
Claſſis Conſtantinopolitana Venetas appellit 37,27
Claſſis ex Hiſpania & Africa venit ad vaſtandam Italiam 39,48
Claſſis Normannorum aggreditur Hibernam 39,52
Claſſo rex ſextus Longobardorum 506, 42
Claudia aqua Romæ 340,42: 341,52
Claudianus poeta 115,9: 486,56
Claudius imperator 37,5,38: 98,47: 100, 48: 109,7: 150,50: 151,13: 363,4: 708,32. patruus Druſi 363, 13. numerat ciues Romanos tot. 4. Iudææ præficit Felicem 101,20: 364,17. Roma Iudæos tumultuantes expellit 99, 1: 101,8. Gothos ſuperat 393,10: 109,8: 131,13: 714, 28. compeſcit ſine ſanguine Britannos & Oreades inſulas 98,53. veneno moritur 101, 14: 109, 11: 364, 38: 393, 21: 709,44: 714,27
Cleanthes Philoſophus Stoicus 343,13
Clearchus præfectus Conſtantinop. aquam in Vrbem inducit 405,28
Cleb rex Longobardorum 520, 51
Clemens I. Papa exul, martyr 4, 11: 102, 32: 374,32. coadiutor Petri 710, 19,38: 373,16. relinquit decretalem epiſtolam 368,44
Clemens II. Papa, alias Suidgerus Babembergenſis Epiſcopus 691,1: 735,5: 773,27: 605,14. coronat Henricum regem, & coniugem eius Agnetem in Auguſtos 139,43. moritur 140,47: 451, 32: 611,21
Clemens III. Papa, ante Voido, Narbonenſis Epiſcopus 738,25: 745,34: 789, 50
Clemens IV. Papa 697, 44: 812,11. præliatur cum rege Apuliæ 697,45. Apuliam a Menfrido etiam bello repoſcit 745, 36. truculentus in imperatoris Friderici filios 697,44: 698,33. zelo ardet pro ſubſidio Palæſtinæ 697,54. canonizat Hedvvigem 259,12. monet 790,35. 813,8
Clemens V. Pontifex 822, 27: 746, 53. moritur 826,22
Clemens VI. Papa 833,54. mortuus 838, 24
Clemens VII. antipapa, alias Robertus 747,29: 842,41. moritur 845,25
Clemens Alexandrinus, ſcriptor celebris 4,47: 10:,42: 383,52,55
Clemens primi Metenſis Epiſcopi ſepulcrum 607,18
Cleobulina 334,17
Cleopatra, ſoror Ptolemæi, regina Ægyptiorum 97, 24: 150,45: 352,13. expellit filium Ptol. Phyſconem ex Ægypto 97, 6. regio comitatu Vrbem ingreditur, & mulieribus ibi interdicit lecticis & margaritis 97, 30: 352,44. ſemet admotis aſpidibus interficit 97, 53: 355, 1
Cleopatra filia Antiochi nubit Ptolemæo Epiphani 345,40
Clerberi caſtri captio & deſtructio 633, 46
Clerici olim numeroſiores ordinati ob proceſſiones & Epiſcoporum comitatum in hoſpitũ exceptionibus 214,12
Clericorum fremitus contra decretum de cœlibatu 453,46
Clericorum carceres & degradationes excogitatæ 818,51
Clerus coepiſcopus Lini & S. Petri coadiutor Papæ 366,23: 710,25. martyrizatur 372,44
Cleuenſis comitatus mutatur in Ducatum 851,16
Clidicus rex Athenienſium 323, 22
Cligiſus Epiſcopus Nouigenſis 56,45
Clipea caſtrum capitur 629,45
Clomitis regis Abroditarum defectio & exilium 591,9,18
Clochilaicus rex Danorum perimitur 511, 46
Clodeſindis Metenſis ſponſum repudiat, Deo ſeſe deuouet 527,37
Clodius rex Francorum 264,48
Clodius ſ. Pharamundi rex Francorum 494, 25. Romanos proſternit 498. 6. Francorum regnum dilatat 413,25
Clodius Albinus affectans imperium apud Gallos occiditur 384,6
Clodius orator 351,33. interimitur 351,45
Clodoaldus ſ. Clodomiris regis eminet in gradu clericali 514, 14
Clodomeris factio in filios Gundebaudis 512, 12
Clodomiris rex perimitur in conflictu cum Godemaro 512,34
Clodouæus rex Francorum 8, 35: 119, 6: 910,30
Clodouæus ſ. Hilderici rex Francorum 504, 25: 507,28. Conſul Romanus & Auguſtus coronatur 511, 14. geſta quæ peregerit 8,36. quam habuerit vxorem 507, 29. ſibi Gallias ſubiugat 508,17. expugnat caſtrum Melodunum 509,39. Thuringiam ſibi ſubiicit 509,19. Burgundiam capit 510, 9. confœderationem init cum Alarico 510, 30, 42. dilatat regnum Francorum 509,27,33: 510,49. baptizatur 8, 38: 119,27. ad fidem Chriſti ægrè adducitur 509,46,49: 710, 48. moritur 119,51: 511,30. filios quos reliquerit 8,44: 511,33
Clodouæi filii regnum diuidunt inter ſe 8, 44
Clodoueus ſ. Hilperici 10, 18
Clodouæus ſ. Dagoberti rex Francorum 532, 48: 911,4. corpus Dionyſii diſcooperit 16,52. os brachii frangit 16,53. in amentiam incidit 16,54: 535,21. moritur 16,54: 535,42
Clodouæus ſ. Theoderici rex Francorum 54: 8. moritur 541,29
Clodouæus ſ. Hildeberti rex Francorum 544,4.

544,4. moritur 544,49
Cloduifus f. Arnulfi Metenſis Epiſcopus 532,8
Cloitat ordini Præmonſtratenſium traditur 619,29
Clotharius f. Clodom. petit 9,27
Clotharius diem ſuum obit 9,50
Clotharii regnum inter ſe filii diuidunt 9,51
Clotharius occupat regnum Francorum 9,47: 970,53
Clotharius Hilperici f. naſcitur 12,20. adhuc puer rex eligitur 12,32 occupat regna Theodeberti & Theoderici 13,24. Dagoberto filio traſitur 13,42. moritur 14,25
Clotharius filius Clodouæi Francorum rex 512,33. ſubiugat ſibi Burgundiam 523,16. venit in regnum Francorum truculentus 528,19. confœderationem init cum Longobardis 528,32
Clothſunda, vxor Albuini 9,25
Clotildis filia Chilperici Burgūdionum regis, nubit Clodouæo 507,28. regina orthodoxa 509,46
Clotildis ſoror Clotharii, filia Clodouei, nubit regi Viſigothorum 512,35. moritur 518,26
Cluniaci cœnobii fundator quis 573,7
Cluniacenſis ordinis initium 576,20
Cluniacenſium orationum efficacia 590, 23: 594,9
Clunſenſe prælium in campo Camerenſi 748,32
Cluſa monaſterium reformationis Benedictini ordinis fons 856,34
Cluſæ 26,15
Clyterius 218,18
Cocali filiæ occidunt Minoem 310,27
Cochleas dux Iudæorum Chriſtianos excruciat 377,45
Coctus Theberth preſbyter 546,32
Codex Iuſtinianus 422,19: 422,30: 514,31: 712,13
Codrus filius Melanthi rex Athenienſium 313,19: 314,13. in bello Peloponneſiaco interemptus regno Erechthidarum finem impoſuit 345,3
Cœlibatus ſacerdotum à Gregorio ſeptimo in Eccleſiam introductus 212, 14: 602,18
Cœnus rex Macedonum 322,24
Cœnobia, vide Monaſteria
Colchi Romanis ſubiiciuntur 375,29
Colloquium principum imperii 254,27
Colloquium inter legatos imperatoris & primores Danorum 37,50
Coloniæ Romanorum 342,51: 345,37: 355,26 deducuntur Berytum & Patras 356,28
Colonia Agrippina capitur à rege Philippo 797,8. à Nortmannis deuaſtatur 59,33: 611,19. obſidetur, ſed liberatur 680,53. Colonienſis baſilica dedicatur 568,7. fulmine ſcinditur 566,17
Colonienſis congregatio ad gradus ſanctæ Mariæ 230,29
Colonienſis congregatio foras muros titulo S. Georgii martyris 230,30
Colonienſis ager & regiones ad Rhenum deuaſtantur 415,22
Colonienſis Archiepiſcopus capitur 700, 2. rebellat 702,21: 703,8. moritur 704, 50
Coloſſæ vrbs terræmotu cōcutitur 366,21
Coloſſus ingentis altitudinis 99,25: 102,3
Coloſſus Romæ erigitur 372,28
Coloſſus in Rhodo erat 344,34: 348,53
Columbanus presbyter Scotus 519, 48. prædicat Britannis 121,16. ex Hybernia in Galliam venit, ibique monaſterium ædificat 425,42. venit in Burgundiam 12,45: 525,21. eiicitur à Brunichilde 12,46: 123,2. ex Gallia fugatus in Alemanniam venit, inde in Italiam 12,47,48: 425,27. exulat 527,22. moritur 426,18: 528,48: 524,42
Columnenſes Romani capiunt Papam 703,28
Columnæ primorum patrum lapideæ & lateritiæ, rerum inuentarum documenta 885,44
Combort 645,49
Comes de Keuernburg capit Theodericum Landgrauium 260,21
Cometa 2,30: 77,6: 116,22: 130,50: 176,8: 353,1. 442,52: 452,34: 466,10: 473,19: 500,4: 537,37: 567,40: 569,26: 581,22: 590,34: 591,24: 593,9: 600,44: 609,22: 612,10. 614,2,4: 697,41: 702,29: 745,19: 748,42: 753,4: 754,41: 820,27: 826,38: 890,41: 952,3: 132,22: 133,22: 152,21
Cometæ duo 855,37. tres, & eorum infauſtæ ſignificationes 930,49
Cometes in Aquario 564,22
Cometes in Ariete 564,6
Cometes in ſigno Libræ 563,54
Cometes rex Mycenarum 308,20
Commerciacum villa in territorio Tullenſi 441,25
Commodus f. Antonini patris in imperio collega 381,38
Commodus Roman. Cæſar Aug. 381,47. impurus & truculentus 381,51: 382,47. de Germanis triumphat 382,4. ſpectacula Romano populo exhibet 382, 40. Coloſſum erigit, & imaginem ſui capitis imponit 105,55: 382,48. nobiles interficit 106,7. ſtrangulatur 106, & 382,21
Commodianæ thermæ 105,48: 382,51
Comœdia Romæ quando admiſſa 343, 32
Compendium palatium 24,18: 28,22: 42,51
Conanus dux Britanniq, ante comes 635, 32. inuadit vrbem Nannetum 637,32
Conanus comes Redonenſis regi reſtituit vrbem Nannetis 637,45
Conanus comes Britanniæ ducatum vadit regi Angliæ, & quare 645,44
Conanus dux Britanniæ moritur 652,23
Concertatio grauis ob ſanctorum imagines 18,25
Conchæ vrbs capitur 672,40
Confluentes 57,2: 61,37
Confuſio & conturbatio ſtolidorum horribilis 469,27
Coniunx ſuperba & ſæua ſæpe incendium multorum malorum 177,21
Coniuratio principum regni 453,42
Coniuratio principum & Epiſcoporum ob auxilium Friderico imperatori præſtandum contra Mediolanenſes 255,43
Coniuratio principum regni contra Henricum V. imperatorem 469,11
Cono abbas ad S. Dyſibodum 472, 16. moritur 474,2
Cono Sigeberg. abbas, conſtituitur Ratiſponenſis Epiſcopus 470,10
Cono eremita & author Arnaſiani ordinis 616,8
Conon Papa 10,8
Conon Papa 114,52: 490,42: 539,28. obiit 430,46
Cononis docti potentis ſui imperium affectatio 594,4
Conus Papa 429,28
Conradus I. f Conradi rex Roman. imper. Auguſtus 74,9: 132,18: 133,34: 446, 33: 576,10: 688,41. perichitatur 576, 27. expeditionem in Sclauos & Hungaros ſuſcipit 594,36,38. exercitum admittit 577,4. agonizans nominat ſibi ſucceſſorem Henricum Saxonum ducem 74,31. moritur 74,27: 132,38: 446,55: 577,10: 688,44
Conradus II. ſon of Francus Roman. imperat. Auguſtus, dictus Salicus 136, 26. 159,3,4 449 46: 393 43: 594,6,10: 690,51: 734,30: 771,4
Conradi imperatoris coronatio terribilis 690,11. proſapia, vxor, maiores 690, 52: 771,4. puer adhuc fugat ducem Adalberonem 136,10 grauiter perichitatur 136,27. bello oppugnat Pannoniæ regem 136,35. intrat Hungariam 159,10: 450,3. exercitu petit Lutticos 136,53. in Burgundiam profectionem ſuſcipit 450,17. Occidentalem Franciam petit 136,43. ducit exercitum contra Vdonem in Burgundiam 159, 25. cum principibus cruce ſignatur ad ſanctam expeditionem auſpicijs infauſtis 628,17,28,30,35. Henricum filium regem facit, ipſe Romæ imperator coronatur 136,48: 449,51. Italiam petit 137,6. motus Italorum compeſcit 594 21. in Italia contra Longobardos ſeuerus 596,27. in Epiſcopos Italos animaduertit 690,8. mortuus 137,17: 159,27: 450,52: 631,22: 691 pot 733,3: 772,14: 917,9
Conradus III. Henrici imperatoris ex ſorore nepos, Romanorum rex 472, 36,40: 625,28: 692,7: 731,19: 778,36. bello petitur à duce Saxonum, genero Lotharii II 255,11. exercitu Polonos petit 255,20. expeditionem felicem ſuſcipit in Hungariam 473,48. in Alemanniam 630,4. Hieroſolymam proficiſcitur 255,21. ex Paleſtina Cōſtantinopolim reuertitur 629,42. Hieroſolymis reuertitur 474,28: 255,22. moritur 155,19: 255,24: 474,38: 694,161 737,18: 959,1
Conradus rex vltimus ex ſtirpe Caroli Magni 132,31
Conradus dux Saxonum potens 28,46
Conradus comes permic Hubertum abbatem 48,20
Conradus accipit ducatum Thuringiæ, ſed breui reſtituit 68,50
Conradus comes mittit filium comitem cum exercitu contra Gerardum 72,52
Conradus f C. comitis paciſcitur cum Gerhardo & Matfrido 73,4. Gerhardum vincit 136,7
Conradus comes, legatus Arnolphi 72, 20
Conradus comes, alias Cutelpoldus, f. Eberhardi, obit 77,38
Conradus Burgundiæ diadema accipit & Burgundiam petit 136,40,42. Burgundiam vaſtat 136,46
Conradus & Vdo comites regis Ottonis fideles ſuperant factioſos contra regem 76,28
Conradus dux ducit Luidgardam filiam Ottonis regis in vxorem 77,30: 136,13: 381,24. relinquitur ab Ottone rege in Italia ad Berengarium à regno prohibendum 78,19. offenſus acite-

ritate regis Ottonis ad Berengarium deficit 78, 26: 582, 26. cum Archiepiſcopo Friderico reconciliatur 78, 28. ſocius coniurationis Ludolphi contra patrem regem Ottonem 78, 42. Hungaros in Lotharingiam vſque ducit 582 41. cum Lotharienſibus congreſſurus, ob offenſionem regis Ottonis cauendam intermittit 79, 26. cum Ludolfo filio regi Ottoni ſit ſupplex, & excuſat munitiones occupatas 78, 51. in gratiam regis recipitur 79, 35. belligeratur cum comite Baginoenſium 582, 30. permittur 79, 40: 583, 43

Conradus frater imperatoris Friuer. comes palatinus 474, 38

Conradus dux Baioariæ conſtituitur 141, 35. ob. t 163, 22: 451, 17

Conradus dux frater Friderici ducis Sueuiæ capit & vendit Treuirenſem Archiepiſcop. 471, 35. rex eligitur 2: 5, 8

Conradus dux Hungaris ſe adiungens & alia plura hoſtiliter in imperatorem tentans, pluribus poſſeſſionibus priuatur 146, 1

Conradus dux auxilio Andreæ Hungarorum regis partem Carentani capit 146, 12

Conradus dux Carentanorum titulo tenus moritur 147, 5. 163, 24: 451, 17

Conradus dux occiditur in prælio 156, 22

Conradus Conradi f. & nepos imper. Friderici occiditur, proſcribitur, traditur, ſupplicio afficitur 698, 34: 813, 18

Conradus filius Friderici imperatoris dux Sueuiæ conſtitutur 256. 35. mittitur contra regem Franciæ 256, 38. vincitur, & funditur 258, 10: 696. 52. 743, 30. veneno enecatur 743, 39: 804, 42

Conradus f. Henrici regis conſtituitur dux Lotharingiæ 235, 34. rebellat contra patrem, & imperat in Longobardia 462, 45, 23: 607, 26. obit 465, 2: 618, 31

Conradus f. Ottonis imperat. dux ſocius coniurationis contra patrem 78, 42. moritur 135, 53

Conradus ſenior in Haſſia eiuſque frater metu incurſionum Adelberti colligunt exercitum 73, 6, 8. cum Adalberto congigit & occumbit 73, 20: 132, 6: 155, 27: 446, 23: 574, 54

Conradus & Erenhardus comites exeant Epiſcopum Spirenſem 74, 16

Conradus f. comitis de Vvinn marchio Miſnenſis 767. 53

Conradus f. Eberhardi comitis ob necem regis in monomachia à quodã Saxone Burchardo vincitur 77, 48

Conradus comes de Zeringa ducatu Burgundiæ ſublimatur 470, 40

Conradus frater Herm. Sueuorum ducis ex fidelibus regis 580, 53. ſimultates alit cum fratre, ſed ei placatur 77, 20

Conradus Landgrauius fuit in Epiſcopum Mogunt. & Erfurtum ciuitatem 914, 55. de ſuo furore pœnitentia ductus, eam effectis declarat 925, 13. Romæ peccatis abſoluitur 925, 24. fit frater Teutonici ordinis, poſt ordinis Magiſter 925, 17, 32: 694, 24: 696, 30. moritur 926, 18

Conradus rex de Britannia Romæ fit monachus 152, 4

Conradus rex Scotorum 126, 24

Conradus rex Meticorum & Offa f. Siberti regis fiunt Romæ monachi, & moriuntur 116, 6

Conradus rex Meticorum accipit regnum Meticorum 115, 46

Conradus comes frater Epiſc. VVirtzburg. Rodulphi 68, 47

Conradus comes de Kirberg 474, 11

Conradus comes de Richemont capit vrbem Redonenſem 635, 22

Conradus comes de caſtello Luizelburg 243, 10

Conradus comes de Eurſtein pedibus ſuſpenditur 801, 41

Conradus Kauff eques, prædo 865, 30

Conradus puer Chriſtianus à Iudæis martyrizatur 705, 15

Conradus Mogunt. & Ludouicus prouincialis Thuringiæ inter ſe hoſtiliter diſſident 156, 41, 301 919, 36. adhæret Papæ contra imperat. 917, 13. expeditionem mouet in terram ſanctam 795, 14, 19. moritur 694, 6

Conradus frater Ottonis palatini Epiſcopus Mogunt. eligitur 475, 19. Epiſcopatu pellitur 471, 52

Conradus de Durre Ringranius, Archiepiſcopus Moguntinus 853, 2. moritur 859, 20

Conradus qui & Cono præpoſitus Colonienſis eligitur Archiepiſcopus Treuirenſis 148, 41. in aduentu comprehenditur, & militibus necandus traditur 148, 44: 600, 52

Conradus Archiep. Magdeb. inuadit Dorngiam 813. 21. moritur 814, 15

Conradus Spirenſis Epiſc. eligitur 163, 21. moritur 166, 2

Conradus Heribipolenſis Epiſc. occiditur 796, 29

Conradus Epiſc. Conſtantienſis 133, 8

Conradus Epiſcop. ordinatur Metenſis 147, 9

Conradi Hildesheimenſis Epiſcopi in Palæſt. profectio 795 15

Conradi Vltraiectenſis Epiſcopi interitus 609, 47

Conradus Epiſcop. Einſtedenſis 463, 33. moritur 463, 23

Conradus Traiectenſis Epiſc. occiditur 463, 30

Conradus Moguntini Archiepiſcopi cametatus eligitur Epiſc. Traiectenſis 2: 6, 2

Conradus abbas Ringkaugienſis 886, 35

Conradus Magiſter de Marburg hæreticæ prauitatis inquiſitor 2: 7, 26: 696, 9 cum Gerardo monacho occiditur 257, 29: 696, 15 741, 25

Conradus Vvympina Lipſenſis theologus 889, 41

Conradus Celtis primus Germanorum poeta laureatus 881, 13

Conradsburg monaſterium Benedictinum poſt Carthuſia 791, 46

Conred rex Nordanumbrorum 544, 18

Conſtans f. Conſtantini nepos Heraclii imperator 112, 14: 400, 6: 532, 19: 716, 11. vario euentu contra Francos pugnat 401, 35. vincit 112, 34: 402, 16. orthodoxus Longobardos compellit 684, 32. poſt Arrianus Catholicos orthodoxos perſequitur 401, 15. interimitur 410, 14

Conſtans Conſtantii filius Martinam filiumque eius lingua & naribus mutilat 684, 26. interficitur 112, 51 402, 55

Conſtans f. Conſtantini Britannorum regis monachus 491, 17. ex monaſterio ad regnum euehitur 495, 28. occiditur 494, 35

Conſtantia Conſtantini ſoror, vxor Licinii Arriana 112, 16. moritur, ibidem

Conſtantia regina Franciæ moritur 641, 24

Conſtantia Bozmundi filia, vxor Conſtantinopol. imper. 643, 46

Conſtantia monialis, filia regis Siciliæ, vxor Henrici VI. 790, 26, 59

Conſtantiana, Saluatoris Baſilica Romæ 429, 23: 431, 44

Conſtantienſis Eccleſiæ Epiſc. à Nortmannis interimitur 66, 35

Conſtantinus M. Conſtantii filius ex Helena Roman. Cæſ. imper. 6, 45: 111, 16: 151, 37: 397, 49: 715, 28. imperator Chriſtianus 111, 17. in Eccleſiam benenolus 397, 17: 398, 42, 17. liberalis erga Papam Sylueſtrum & Eccleſiam Romanam 715, 48 Byzantium reparat, & Conſtantinopolim appellat 112, 7. inſtaurat Drepanam & Heleuopolin appellat 399, 20 mittit literas ad Antonium 401, 13. vincit Maxentium 111, 32: 715, 46. in Perſas bellum parans obit 401, 39: 716, 34

Conſtantini Vicennalia 1: 3, 13: 399, 28

Conſtantinus II. filius Conſtantii, imperator 14, 18: 111, 38, 48 & vxorem ſuam Fauſtam occidit 112, 5: 399, 26. ciuitates Italiæ plerasque Longobardis eripit 14, 37. Romæ Petro Apoſtolo offert pallium auro textile 14, 44: 124, 14. Romæ ornamenta antiqua aufert 14, 45. in Sicilia habitat 14, 49. belligerans contra Conſtantium occiditur 112, 30: 401, 33: 124, 20

Conſtantinus III. qui & Conſtans, f. Heraclii imperator 15, 4: 123, 32: 151, 43: 418, 28: 532, 20: 716, 2. fit hæreticus 14, 17. errore perſequitur Catholicos 123, 38: 534, 17. exilio deputat Martinum Papam 123, 50 exponit edictum contra Catholicam fidem 14, 18: 418, 53: 534, 7. ſubigit Sclauiam 535, 16. fœderum ligois cum mouetur de excidio ſui regni 15, 34. Romam ſpoliat 536, 4. conatur imperium Roma tranaferre 535, 53. vincitur 534, 31. occidit fratrem 535, 30. in balneo occiditur 14, 50: 126, 24: 536, 30. veneno (vt alii) 716, 5

Conſtantinus IV. f. Conſtantii vel Conſtantis imperator 123, 36: 151, 44: 418, 44: 536, 31: 684, 39. beneficus in Eccleſiam Romanam 4 9 36. mittit Pipino organum 14, 17. crudelis & impius 680, 5. in fratres immanis 536, 50. expeditionem in Italiam mouet contra Longobardos 535, 38. exercitum amittit 538, 17. occiditur 419, 8

Conſtantinus V. filius Conſtant. IV. Roman. imperat. Auguſt. 124, 30: 919, 14: 686, 3: 716, 23. ſynodum ſextam Oecumenicam inſtituit 429, 23. moritur 2: 5, 10: 539, 25

Conſtantinus VI. f. Leonis IV. imperator 32, 50: 435, 13: 547, 5: 686, 51: 718, 20, 34. infans baptizatus dedecus commiſit 544, 51. ducit vxorem 546, 52. capit Arabaldum 548. 23

Conſtantinus VII. f. Leonis cum matre Irene 728, 34. deſponſet ſibi f. Caroli Magni 153, 19. fœdus in Orientales 551, 47. remouet per edictum imagines 550, 9: 552, 42. ſtragem ſuſtinet in pralio

IN RERVM GERM. AVTHORES.

prælio contra Bulgares 553,10. cum iis pacificatur 554, 9. emoritur horribiliter 554,15
Constantinus VIII. 556,26. cum Chardamo malè confligit 556,34. crudelis in imperio 557,22. exæcatur 32,51. 129,11: 557,22. moritur 557,30
Constantinus IX. f. Leonis, cum patruo Alexandro imper. Constantinopolitanus 575,6,13. oppressus pictura sibi victum quærit 576,46
Constantinus X. cum filio Romano Constantinopol. imperator 581,35
Constantinus XI. monachus, Constantinop. imperator 596 40
Constantinus Palæologus imper. Græcorum capitur 864. 26
Constantinus f. Constant. M. rapinarum & discordiæ per totum orbem maxima causa 401, 38. ab Arriano Episcopo baptizatus ad Arianismum deficit 112,18: 401,32: 715,30,47. moritur 403, 51
Constantinus vincitur & capitur 410, 53. nuptias Placidiæ prometetur 411,35
Constantinus tyrannus Gallias occupat 115,49. capitur 115,50
Constantinus, frater Aldroeni, rex Britannorum 491,15
Constantinus tyrannus in Britannia ad Gallias transit 409,19
Constantinus rex Britonum 516,52
Constantini & Stephani fratrum. Vide Stephani.
Constantinus Papa 17,13: 432,13: 542,43: 717,7: 728,42. cum Romano clero & populo reſpuit literas Philippici, eius ſolidum 432, 9. Constantinopolim vocatur à Iuſtin. ibique honorificè excipitur 17, 14: 432, 18. regreditur Constantinopoli Romam 432,33. Papatu amouetur & excæcatur 437, 32: 552,20. moritur 432,36
Constantini Papæ ordinata irrita declarantur 552,21
Constantinopolis à Constantino Magno, quæ olim Byzantium 399, 45: 715,52. ſedes Romani imperii 112, 8. pœnitentia iram Dei auertit 487, 34. obſidetur 544, 29. à Sarracenis grauiter obſidetur 18, 11. obſidione liberatur 18,15: 433, 22. tempore obſidionis amittit fame & peſtilentia 3000. hominum 18, 15. capitur à Chriſtianis 694, 15: 739, 9. recuperatur à Gallis 796, 4. à Turcis capitur 750, 35: 864. 23. ex parte terræmotu corruit 893, 29
Constantinopolitana legatio ad Carolum M. 38,42
Constantinopolitani ad Cumaculã vincuntur 37,30. premuntur 560,49. viriliter dimicant contra Sarracenos 544, 46. tumultuantur contra imper. Leonem 546,15. Nicephorum 586,24
Constantinopolitani regni à Romano ſeiunctio 558,15
Constantinopol. imperii finis 587,43
Constantinopolit. imperatoris ad Antiochiam obſidio, cum principe vibis pacificatio, & miſerandus obitus 626, 40
Constantinopolitanus Epiſcopus proximus à Romano 485. 10
Constantinopolitana Eccleſia prima 122, 22
Constantinopolitana ſynodus ſexta damnat Eurychianos, Acephalitas, Monothelitas 429,51
Constantius Constantini M. pater Cæſar, collega Diocletiani imperat. 109, 52. 395,42. cum Licinio imperator in Occidente 715,24
Constantius f. Maximiani Cæſar cum Diocletiano 715,13. delet Alemannos 395, 50
Constantius Chlorus cum Galerio Auguſtus 111,12:151,12:396,42. vir tranquillus 397, 32. cum Galerio Romanum regnum diuidit 397,27. moritur 111,14
Constantius f. Constantini imperator cum Constantino & Conſtante fratribus 112,22:151,19:401,52:716,37. detrahit Vetranioni inſigne regũ 402,9. imper. hæreticus 112,25:716,39. Athanaſium & Epiſc. orthodoxos ſedibus ſuis eiicit 401,24: 403,6. multos pios Epiſc. & presbyteros in exilium pellit 403,6. occidit Gallum 113,4. in Parthos bellum parat 113,20. in Iulianum 113,21. moritur 113,22
Constantius dux conſtituitur 115,53. cum Vanlis pacem facit 411,14. nuptias Placidiæ prometetur 116, 6. in regni conſortium ab Honorio aſſumitur 116,14. 411,19: 493,16. in Britãnia moritur 116, 18. 396,44 397,37: 411,21: 493,16
Constantius Heraclii filius imperator 14,12. perimitur 684,25
Constantius, Chriſti ſeruus, Pelagianorum actis confutator 411,48
Conſules ludi 321,49
Conſules Romani incipiunt 194,23: 332, 3. abrogantur 334, 55. denuo creantur abrogato Decemuiratu 334,3. iterum Roma eiiciuntur 334, 22. iterum ordinantur 337,32. iterum abrogantur 338, 15. cum Tribunis ſimul abrogantur 338,28,45. ad vigorem Romæ redeunt 338,21: 339,32. iudicia communicant equitibus & ſenatoribus 349,6. qui primi in verba Cæſaris iurauerunt 359, 20. ad ſumam inclinant 421,50. ceſſant 423,28
Conuentus procerum impetii 254,24
Conuentus imperiales, in Babemberg 472,17. apud Confluentiam 472,34. in Erffordia 959,16. in Francofuito 473, 22. Leodii 471,19. Moguntiæ 146,37. 470,1:475,34: 476,8. Ratiſponæ 473, 23. Vormatiæ 176,50. de expeditione in Longobardiam ſuſcipienda 474,30
Coptus Romanis rebellans deletur 395,4
Cotantanum cedit Arnolpho filio Carolomanni 59,11
Corax rex Sicyoniorum 305,6
Corbeia monaſterium inchoatur 254, 11. 535,50: 719, 20. recuperat ſuos honores & dignitates 170,47. cedit Archiepiſcopo Bremenſi 170,33
Corbonæ, id eſt ſacri theſauri, in alienos vſus conuerſio, ſeditionis femina præbet inter Iudæos 301, 26
Corduba capitur 672,41
Corduba terræmotu corruit 840, 2
Cordubenſis legatio ad Carolum 38,42
Corinthus conditur 302, 48. ſpoliatur 628, 48. à Turcis ſub gitur 866, 40
Corinthiorum regni principium 314, 52. deſtruitur 328,40
Coroli capiuntur 535,18
Corradinus f. Soldani deſtruit Hieroſolymam 799,12
Cormeſius rex Bulgarorum 546, 20
Cornelia virgo Veſtalis ob ſtuprum vitæ defodiur 102,32: 374,28
Cornelius Epiſcopus Antiochenus 109, 51: 397,27
Cornelius Papa martyr 5,17:107,54:108, 28: 131,12: 387,7: 388,2: 390,51: 54:713, 47
Cornelius Gallus poeta ſemet interficit 355, 34
Cornificia poetria 355,53
Cornificius poeta interit 355,50
Cornutus philoſophus & præceptor Perſii exul 366,37
Coroebus Elienſis victor in prima olympiade 320,55
Coronus alias Echireus rex Sicyoniorum 303,43
Corporis Chriſti ſolemnitas inſtituitur 810, 145
Corſica inſula 56,1:53,49. vaſtata à Mauris 38,19,38
Corybantes & Curetes. Vide Curetes
Coſa dux Saxonum capitur 102,23
Coſa è vinculis aufugit 503,43
Coſdroe rex Perſarum 516,4: 523,27
Coſdroes regis Perſarum arrogantia, potentia, grailatio, blaſphemiæ, victoriæ 528,50: 684,21
Coſdroe Antiochiam capit 516, 15. Romanorum prouincias populatur 516,6 è Romanis finibus vi, armis & potentia eiicitur 516, 21. Romanorũ pacem homo inſolens reſpuit 528,55. cum Iuſtiniano fœdus pereuit 422,32. trucidat fideles 13, 18. crudeliſſime tractat & occidit Anaſtaſium monachum 122,18. ſuperatur 122,45. occiditur 133 29: 529,32: 684,16: 725,34
Cous inſula concutitur terræmotu 357, 23
Cracouiæ regnũ ſubigitur 700,8. VVenceslao Bohemiæ regi cedit 601,23
Cracouienſium vigilum oſcitantia & ſupplicium 880,48. mira & vix credibilis vnius eorum liberatio 880, 52
Craft præpoſitus Goslarienſis Epiſcopus Miſnenſis 176, 18. miſerè & tragicè perit 176,24
Cralo abbas cœnobii S. Galli obit 80, 18
Cranaus rex Athenienſium 303,32
Craſſus conſul cum filio capitur 851, 40
Craſtinus dux exercitus Romani contra Vandalos 411, 28. in exilium pellitur 412,17
Crates Comicus 334,14
Crates Philoſophus 342,48
Cratinus comicus 334,47
Creatio mundi 85,35:749,26:166,10
Cremona obſidetur 475, 9. capitur 526, 33
Cres Cures, primus in Creta regnat 296, 47: 298,4. conf. Gnoſum & Cybeles matris templum 297,3
Creſcens Cynicus philoſophus odio Iuſtini Philoſophi perſequutionem excitat 104,35: 379,16
Creſcens, Romanorum patricius, imperator rebellis 590, 30. miſerabiliter perit 590,42
Creſcentius 158,14. cum complicibus decollatur & ſuſpenditur 158,19
Creſcentii in Papatum dominatio euſque punitio 689,47: 732,44
Creta à Crete nuncupata 296,48
Cretenſes rapiunt Europam 307,40

Criniti reges Francorum 494,26
Criſpus & Conſtantinus filii Conſtantini, & Licinius Licinii filius, Cæſares appellantur 111,38: 398,31
Criſpus f. Conſtantini & Licinius iunior occiduntur 399,24
Criſpinienſe monaſterium 553,44
Crodogandus Metenſis Epiſc. Pipini nepos 510,32
Cræſus rex Lydorum 319,10. tentat oraculum 319, 12. bello adoritur Cyrum 319,15. à Cyro capitur 319,21
Cræſus rex Macedonum 337,35
Cronei Romanis ſubiiciuntur 375,29
Cronſvvitz monaſterium 791,32
Croſcus dux VVandalorum 490,17
Croton conditur 314,36. capitur 342,46
Croton Argiuorum rex 303,51
Cruſtumini vincuntur 321,17
Crux S. inuenta 6,49: 111, 50: 396, 49. Conſtantinopolim transfertur, 530,10 Hieroſolymam repoſitum, 13, 30. à paganis capitur 676,15. in Perſiam abſportatur 112,31: 427,45: 528,6. Hieroſolymam reducitur 112,46: 530, 14: 725,35, 52
Crucis dominicæ portio à Sergio Papa repetitur Romæ 16,29: 225,33: 431,42: 500,39,41: 726,48
Crucis exaltationis feſtiuitas 530, 27: 725, 53
Crucis ſanctæ imago cruorem emittit 518, 54
Crux aurea Moguntiæ pretioſiſſima, eiuſque fractio & profuſio 475,48
Crucē cum Frid. I. imper. ad ſanctam expeditionem ſignati qui 256, 54
Cruceburg 257,32: 261,35. capitur & deuaſtatur 928,55
Cruciatorum expeditio collecta, poſt reuocata 903, 4
Crucifigeri 746,43: 747,3: 748, 41. Vide amplius Flagellatores.
Cteſiphon capitur à Traiano 375, 30: 394, 53
Cubeciorchomenus conditur 302,37
Cudbertus Lindisfarnenſis Eccleſiæ Epiſcopus ordinatur 125,6: 431,48. moritur 125,35
Cuffinſtein villa in ſubumbio Moguntiæ 31: 49
Cuffixe caſtrum in Thuringia à Iulio Cæſare conditum 909,11
Culmpach oppidum ab Huſſitis capitur 856,50
Cumecula inſula 37,28
Cumæ, alias Mycena in Italia 315, 52. belligerantur 335,9. terræmotu corruunt 375,44
Cunegundis alias Eliphruda, vxor Henrici regis, ſed virgo 137,21: 689,13: 690, 7,11: 733,12. fama laborat 734,42. Angram monaſterium fundat 734, 34. in ſororem abbatiſſam auſtera 734, 38. moritur 137, 13: 159, 15: 450, 47: 734, 34. canonizatur 694, 12: 739, 51
Cunigundis f. Friderici imperat. vxor ducis Bauariæ 891,7
Cunegundis de Iſenberg pellex Landgrauii 698,7: 930, 27. moritur 933, 17
Cunibertus filius Bertani 15,44. rex Longobard. 539,36. in prælio perimit Alobin 540,51. interficit Adalgiſum tyrannum 16,16. moritur 16,32: 542, 6
Cunibertus Epiſcopus Colonienſis 16,18
Cunibertus Lindisfarnenſis Epiſcopus in Britannia 16, 41
Cuno præpoſitus Colonienſis in Archiepiſcopum Treuirorum electus in itinere verſus Treuerim obruitur, capitur, occiditur 175,50: 452,35
Cuno Argentin. Epiſc. deponitur 470, 19
Cuono cognatus regis ordinatur dux Carentinorum 164, 14. magna moliens, morte præuenitur 164,34
Curbionenſis cœnobii fundator quis 509,24
Curetes & Corybantes condiderunt Gnoſon 302,4
Curſolium capitur 628, 51. à Græcis recuperatur 630,27
Curia infra Alpes 85,8
Curia Romana Romam ex Gallia reducitur 841,43
Curia oppidum oppugnatur 856,29
Cuno populatis orator 351,47
Curtius Saluſtius comburitur 353,40
Cuthbertus Anglorum Epiſc. moritur 539,29
Cuthnitz mons occupatur 855,12
Cuttena mons argentifodinarum in Bohemia 705, 44
Cyaxares rex Medorum 325,33. capit Ninum ciuitatem 326,1,24
Cybalenſe bellum contra Licinium 398, 41
Cyballanici monaſterii initium 21,22
Cybeles matris templum cõditur 297,6
Cydon in Creta regnat 302,17
Cygneæ vrbis conditor, ſitus, antiquitas, inſignia, præſtantia, &c. 792,41
Cymbri inuadunt Illyrium, vincunt Carbonem 348,34
Cymbrorum magna ſtragēs 349,45
Cyme myrrhina terræmotu concutitur 319, 40
Cymmeriorum incurſus in Aſiam 314,23
Cynethon Lacedæmonius 321,53
Cypri ciuitates plurimæ terræmotu corruunt 102,5: 355,52: 372,34. imperator compeſcitur à rege Angliæ 677, 29. mons ignem euomit 372,3
Cypri mare obtinent 319,18
Cyprianus rhetor, poſt Epiſc. Carthaginenſis, inde martyr 108, 42: 151,12: 292,24: 714,43
Cypriani Carthag. Epiſcopi corporis translatio 528,27
Cypſelus in Corintho tyrannidem exercet 325,18
Cyrene ciuitas in Libya conditur 89, 24: 307,50: 321,51: 325,32. Iudæis repletur 96,23
Cyriacus Papa 713,28
Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus 116, 33: 151,30. cyclum componit de obſeruatione Paſchatis 413,16: 496,16. refutat Neſtorium 411,53
Cyrillus Epiſc. Antiochenus 109,32: 394, 19: 396,17
Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus 111.46. in fide & communione inconſtans 384,43
Cyrillus Montis Carmeli prior, ſcriptor celebris 804,39
Cyrus primus rex Perſarum 93, 39: 329, 24. honoribus augetur 338,25. bello petitur 329,16. capit Cræſum 329,21. Sardes 329,33. cum exercitu à Scythis trucidatur 65,14: 330,10
Cyrus Epiſcopus Alexandriæ hæreticus 13,50: 113, 28: 408, 5. damnatur 113 48: 534, 11
Cyrus abbas alibi impetratorem Iuſtinianum 17,12. fit Epiſcopus Conſtantinop. 17,13: 432,7. per Philippicum epiſcopatu abiicitur, & in monaſterium remittitur 17, 38: 432,7
Cyrus abbas Ponti 17,22
Cytreiberg caſtrum deſtruitur 344, 32
Cyzicus conditur 324,30
Cyzicenſi libertate priuantur 355, 14
Cyzimberg caſtrum ædificatur 924, 26
Czata arx Epiſcopi munitur 855,46

D

Daæ in comburium 749,45
Daces debellantur à Romanis 386, 52
Dacia prouincia Romanorum 375,24,37
Daciæ rex occiditur 696,51
Daci debellantur à Romanis 380,52, vincuntur à Traiano 302,51. cum Germanis à Domitiano 102,31
Dactylus ferri reperitor 306,17
Dædali opera & volatus 308,26
Dæmon in angelum lucis ſe transformat 618,30
Dæmoniacus liberatur 171,48
Dæmoniacus comes catenæ S. Petri liberatur 385,58
Dæmonico Epiſcopus in Aquitania Petri Apoſtoli diſcipulus 710,45
Dardanus Argiuorum rex 304,10
Dado in Francia Dagoberti regis referendarius 531, 30, 32, 38
Dado Rothomagenſis Epiſcopus 533,23
Dageno Magdeburg. Archiep. 768, 55. moritur 769,48
Dagobertus f. Clotharii 13, 37, 53. rex Francorum 530 20. adhuc puer fidem Chriſtianam ab Arnulfo diſcit 13,58. monarchiam in imperio obtinet 14, 26. rex Francorum potentiſſimus 910, 53. puellam Regnetrudam ducit coniugem 15,26. à ſubditis amatur 15,24. præficitur Auſtraſiæ 13,46. cõmendatur Arnulfo 13, 47. iram patris incurrens, ad aſylum Dionyſii confugit 13,42: 529,28. ditat baſilicam Dionyſii 13,45. conſtruit Erphordiæ monaſterium S. Petri in monte Mervigisburg 151,55: 264,50: 726,55. Sandrageſillum Ducem Aquitaniæ malè tractat 13, 40. in prælio contra Saxones vulneratur 13, 53. Saxones ſuperat 13,55: 529,43. Saxonibus tributum remittit 532, 25. ſuperat Sclauos 15, 46. 531.6. compeſcit Vaſcones 15, 47: 531, 25: 532,33. iuuat Siſenandum in occupando regno Hiſpaniæ 15,55. moritur 16,20: 124,8: 152,10: 532,43
Dagobertus filius Hildeberti, rex Francorum 431,47. moritur 126,22: 431,10
Dagobertus f. Sigeberti regno Auſtraſiorum præficitur ſub tutela Pipini 529, 23. regno Auſtraſiorum paterno petitur 534,48
Dalem caſtrum capitur 747,10
Dalmatiæ legati veniunt cum muneribus ad Carolum 35,41. in poteſtatem Romanorum rediguntur 354,34: 359, 14. à Tybeno 99,13
Dalmatæ Henrici regis tributarii 578, 40
Dalmatius Cæſar 112,18: 401,17. occiditur 112,26: 401,18

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Damaſcus terræ motu concutitur 630,52. capitur 527,40: à Sarracenis 531,28. deletur 847,10
Damaſcena obſidio qualis 619,87
Damaſceni transferuntur Cyrenen. 91, 43. tributarii regis Balduini 630,36
Damaſcenorum rex proſternitur 784,35
Damaſus I. Papa 7,19: 113, 40: 405, 25: 483, 8: 717,20. de adulterio accuſatus innocens iudicatur 484,22. moritur 408,8
Damaſi Papæ decretum pro Epiſcoporum authoritate 484,33
Damaſus II. Papa, alias Poppo Brixienſis Epiſcopus 597,17: 735,12
Damaſus Epiſcopus, legatus Apoſtolicus 28,33
Damiata à Sarracenis expugnatur 695, 51. recuperatur 696,24. capitur à rege Franciæ 742,23. à Chriſtianis 799,18: 804,25
Danæ 506,28
Danahel clericus rex conſtituitur, & Hilpericus vocatur 433,23
Danaus ab Ægypto expulſus Argos occupat 304,22 expellit Sthenelum 304, 31. interficit 50. filios Ægypti 305,41
Dando Papa 576,44
Danemar frater regis, ſed rebellis occiditur 76,43
Dani vincuntur 572,30: 579,27. victores à Phriſonibus tributum exigunt 38,27
Danorum legati veniunt ad Ottonem imperatorem 157,9. magnam patiuntur ſtragem ob regni concertationem 560, 14
Danorum rex pro rege Henrico Saxones adorturus, ab impetu mox remittit 198, 14
Danorum rex convertitur ad fidem Chriſti 75,32
Danorum converſio 756, 45
Danorum religio conflata, eorumque verior ad Chriſtum converſio 585,29
Daniel Babyloniam transfertur 326, 11. prophetat in Babylonia 328, 43. interpretatur viſionem Nabuchodonoſoris 327,19. Babylone in Mediam transfertur 93,25
Daniel Epiſc. Saxoniæ Orientaliſi 123, 55
Daniel legatus præfecti Siciliæ ad Carolum 33,13
Dantes Aligerius 829 6
Daphnenſium lucus iuxta Antiochiam conſecratur Apollini 351,15
Dardanus condit Dardaniam 304,14. ſuperat Pelopem 307,17
Darius I. f. Hyſtaſpis, rex Perſarum 94,4: 150,30: 330,40. à Scythis fugatur 65,13
Darius II. Nothus rex Perſarum 94,52: 150,33: 337,18
Darius III Arſamis f. rex Perſarũ 95,18. 150,33: 340,3. interficitur 95,24: 340,39
Dauid naſcitur 314,6. rex Hebræorum ſecundus, primus ex tribu Iuda 90,22: 150,12: 315,10. moritur 315,16
Dauidicæ ſtirpis reliquiæ delentur 574,46
Dauninus & Otbertus legati Vaifarii ad Pipinum 24,34
Deboræ Prophetiſſæ vita, ætas, imperium ſuper Iſrael cum Barac 89,25: 150, 3: 307,26
Decemuiri, magiſtratus Romanus 334,1: eiiciuntur 334,7
Decentius Magnentii f. laqueo ſe perimit 113,2: 402,38
Decibalus rex vincitur 575,27
Decius imperator 5,12: 107,49: 151,10: 390,29: 714,4. cum filio occiditur 108, 30. ſeptimam mouet odio Philipporum in Chriſtianos perſequutionem 107,50: 396,39: 714,5
Dedi marchio Saxonicus ad regem Henricum deducit regem Ruzenorum, & ad tempus eundem ſibi commendatum à rege retinet 213, 44. infert bellum regi Henrico IV. Thuringoſque ad armorum ſocietatem ſollicitat 177, 16: 453, 28. impetu remiſſo ſe & ſua regi dedit, & cuſtodiæ mancipatur 177,44. poſſeſſionibus quibuſdam mulctatus è cuſtodia liberatur 177, 55. defungitur 225, 45: 789,55
Dedi marchio iunior obſes apud Henricum regem, marchia priuatur 225, 46. patrem acerbe infectatur 177, 54. miſerè perit 163, 24: 178,3
Dedi dux Bohemorum Eccleſias deuaſtat in Miſna 776,19
Deioces rex Medorum 324, 39. Ecbatanam condit 324, 38
Delfi ciuitas in Holandia 844,24
Delphicum templum incenſum 319, 9: 330,33
Delphidius rhetor 402,49
Demetra 306,28
Demetrianus Epiſcopus Hieroſolymit. 387,25
Demetrius Abderites 337,22
Demetrius Phalereus 341,33,38
Demetrius Poliorcetes rex Aſiæ 340, 27. Samariam vaſtat 341,40
Demetrius rex Macedonum 341, 50. capitur 342,28. dedit ſe Seleuco 342,47
Demetrius rex Macedonum 343,25
Demetrius Soter, rex Syriæ & Aſiæ 346, 21
Demetrius rex Syriæ & Aſiæ 347,29. ducit in vxorem f. Ptolemæi 347,22
Demetrius rex Syriæ 348,32
Demetrius Alexandrinus Epiſcop. 106, 3: 382,46
Demetrius Antiochenus Epiſc. 108,35
Demetrius rex Ruzenorum à fratre vi regno expulſus Henricum regem ob auxilium implorat 213,35. à rege exceptus Dedi marchioni commendatur 213,44
Demophoon rex Athenienſium 317,18
Demoſthenes orator 95,11: 150,34: 339, 37
Denemarcia ſedes Normannorum 61,16
Denisbruna 685,26
Denneſtete 699,21
Dens gigantis inuenitur ingens 491,4
Deodatus Epiſc. Legienſis 597,37
Derchimute portus in Anglia 474,2
Dercona ciuitas 417,22
Dercylus Aſſyriorum rex 314,20
Dertoſa ciuitas in Hiſpania ad ripam Iberi fluminis 37,35. obſidetur à Ludouico rege 37,35
Deſcidde incenditur 749,44
Deſcriptio Romæ habetur 332,29: 339,37 341,45: 343,19: 347,47: 348,28: 355,23: 358,8,37: 359,39: 364,44: 707,20
Deſtenbergenſes militares domini ſpolia ante Brunſvvig exercent 747,44
Deſiderius rex Longobardorum 24,16: 150,22. Romanos deſpit, excæcat 552, 39. occurrit Carolo 26,16. à Carolo compeſcitur 438, 2. cum vxore & filia & regia Papiæ capitur à Carolo 26,39: 553,38
Deſiderius Lingonenſis martyr 490,22
Deſiderius Viennenſis Epiſcopus martyrizatur 516,22,48
Defuburgh caſtrum 27,27
Deucalion 302,43
Deusdedit I. Papa 13,14: 122,40: 427,10: 527,14
Deusdedit II. Papa, qui & Theodorus 124,2: 725,46
Deusdedit Archiepiſcopus moritur 124, 20
Deuteri Ariani Epiſcopi baptiſmus cœlitus improbatur 510,15
Diagoras Phyſiologus 333,1,42
Diahytcania terræmotu concutitur 359, 40
Diœzarchia conditur 330,29
Dicemanus marchio Miſnenſis eliminatur 701,33. occiditur 704,42
Dictatores Romani 94,24
Dictator Romæ primus quis 332,42
Dicvvinus legatus Apoſtolicus cardinalis 473,34
Didius Iulianus Roman. Cæſar Auguſt. 383,2 occiditur 383,16
Dido filia Beli condit Carthaginem 90, 24: 150, 12: 315, 15
Didymus cæcus 114,5
Didymus Alexandrinus commentator; cæcus & elementorum ignarus, philoſophus excellens 405, 14: 483, 10. moritur 487,27
Diedo V Virzburgenſis Epiſcopus obit 155,48
Diedericus Epiſcopus Verdunenſis capitur, & difficilimis conditionibus dimittitur 247,46
Dieggerus Metenſis Epiſcopus moritur 470,8
Diethart conſtituitur abbas Hervveldenſis 155,24
Diethardus abbas Epiſc. VVirtzb. ordinatur 155,44
Diethardus iunior conſtituitur abbas Hervveldenſis 155,42
Dietericus marchio de Landisberg germanus Landgrauii Thuringiæ 697. 34. machinatur in fratrem peſſima 699,17. moritur 155,46: 700,31
Dietmarus ordinatur Epiſc. in Hildensheim 159,25. motitur 160,17
Dietmarus comes frater ducis Bernhardi iniuriam illatam excuſare volens vincitur & occiditur 160,52
Dietmarus Epiſcopus VVormatienſis moritur 457,33
Dietricus Conſtantienſis Epiſcopus motitur 161,19
Dietvvinus Epiſcopus Leodienſis conſtituitur 141,19. moritur 122,46
Dii, id eſt principes gentium, primum adorantur 87,55: 149,42
Diluuium 286,9
Dinzich f. Attilæ Hunnorum rex cum Hunnis iterum vincitur 502,48
Dinant ciuitas deſtruitur 752,12
Dinus Mugelanus 829,3
Diodericus Gotefridi commilito in Friſia contra Henricum regem 160,44
Diodericus comes in prælio contra Luticios occumbit 163,6
Diodericus dux Moſellæ regionis cum Henrico rege in ſecunda expeditione Saxonica 126,24
Diodorus Antiochenus doctor, author pſalmodiæ per choros 483,55
Diogenes Cynicus 338,38
Diogenetus rex Athenienſium 318,12
Dio Cæſarea Iudæorum vires enumerat 402,26

Diocletianus Roman. imper. Augustus 6,5: 109,43: 151,15: 395,17: 714,51: 715, 10. sibi adiungit Cęsates 109,51. collegam in imperio sibi adiungit Maximianum 109,45: 395,30. occidit Carinum f. Cari imperatoris 109,59: 395, 26. recipit Alexandriam & Ægyptum 110,8: 395,37. cum Maximiano solenniter triumphat 110,16: 396,37. leuis in affinitate contrahenda & iterum tollenda 395,48. fastuosus & luxuriosus 395,11. exautoratur 715,19. purpuram & regnum deponit 110,23: 396,46. cum Maximiano decimam & decennalem mouet persequutionem 110, 18: 151,16: 397,11: 715,15. vt Deus vult adorari 110,5. moritur 398,47: 715,19. Diis annumeratur 111,36

Dionysius tyrannus Siculus 337,44: 338, 16. in tyrannide perseuerat 338,41. moritur 338,47

Dionysius iunior, rex Siciliæ 338,49. Corinthum sub fœdere nauigat 339,20. è Corintho expellitur 339,34. Sicilia pellitur 339,47. Syracusis interficitur 339,52

Dionysius Deucalionis filius in Attica hospitio excipitur 104,10

Dionysius I. Papa martyr 109,8: 392,47: 714,6,7

Dionysius II. Papa martyr 774,19

Dionysius Areopagita in Gallias mittitur 710,43. author hierarchiæ 562,15

Dionysius Alexandrinus Episcopus, 107, 42

Dionysius Corinthiorum Episcop. 380, 48

Dionysius Episc. Mediolan. exulatur 7,5, 9,15

Dionysius Romanus abbas, computator paschalis circuli magni 9,45: 120,18

Dionysius Carahitanus exul 403,2

Dionysius, alter Augustinus 867,17

Dionysius clarus doctor 105,21

Dionysii sancti martyris monasterium 23,34: 153,34: 157,32. conflagrat 621,37. caput reperitur 676,51. manus auro & gemmis inclusa 577,41

Dionysius Liber pater, filius Semeles 305, 55: 306,16. inuenit vitem 304,7. dimicans contra Indos Nysam condit 307,6

Dioscorus Alexandrinus Episcopus Eutychianus 117,25: 416,15. damnatur 416,26

Diospolis Ecclesia ab Apostolis dedicatur 709,38

Diospolis Iudæorũ vrbs exuritur 402,27

Discordia maxima quælibet impedit 790,43

Dispargum castellum Thuringorum, regia Clodii 494,31

Dithmarus Merseburgensis Episcopus moritur 770,50

Diuorum area Romæ 374,10

D. us Episcopus Hierosolymitanus 105, 46: 381,23

Docilianus Hierosolymitanus Episcop. 383,41

Doctorum quatuor festiuitates 819,2

Doda mater Clodulfi solitaria 532,10

Dodo frater pellicis Pipini, occisor Lamberti Episcopi 17,6: 341,50

Dodonis tragicus exitus 542,8

Dodonæum oraculum 325,14

Dol 645,50

Dolabella fasces à Cæsaris interitu arripit 352,30

Doleis abbatia 148,50: 176,5

Dolense castrum 661,33

Dolensis ciuitas capitur 656,14

Dolomannus discip. Chiliani & martyr 541,36

Dominicus author ordinis prædicatorum 795,55. moritur 740,27: 695,42. 799,37. canonizatur 741,14: 799, 52

Domnus vel Donus I. Papa 15,5: 124,34: 537,36: 726,28

Domnus II. Papa 586,51. Domni Papæ studium & legatio ad imper. ob transactionem inuestiturarum 618,54: 732, 28

Domnus Antiochenus Episcopus 109,4: 393,2: 396,16

Domitianus imperator 3,52

Domitianus frater Titi imperator 99,30: 102,15: 150,55: 372,36: 715,27. vxorem Augustam appellari iubet 372,6. de Dacis & Germanis triumphat 102,31. superbus & impius 102,24: 374,16. Romæ construit Pantheon 13,12. Deum se adorari imperat 373,14. eunuchos fieri prohibet 102,19: 372,50. in Mathematicos & Philosophos inhumanus 373,55: 374,34. sæuus in nobiles 102,34. delet reliquias stirpis Dauidicæ 374,46. in exilium relegat plurimos Senatorum 373,4,54. secundus Christianos persequitur 99,51: 102,16: 374,25: 711,28. occiditur 374,5: 711,30

Domitiani decreta Senatusconsulto irrita pronunciantur 374,24: 711,38

Domitianus Episcopus Tungrensis 513, 45

Domitianus discipulus Landelini 533,45

Domitius orator nimia cibi ingurgitatione moritur 364,41

Donatus Episcopus Ladoræ 35,40

Donatus Episcopus Epiri exsecreatu necat Draconem ingentem 409,4: 487, 49

Donatus hæreseos Donatistarum author 112,6: 399,37. Carthag. pellitur 402,51

Donatistæ hæretici 719,52

Donatus Grammaticus 113,5: 401,17: 402,42

Donatistæ Montenses vocantur, & quare 402,53

Donchad rex Scotiæ 450,28. occiditur 450,36

Donengium 603,16

Donnum fions 642,26

Doura portus 634,22

Doreſtatum vastatur 563,47

Dorbdonia flumen 25,35

Dorius, fluuius Portugalliæ 474,13

Dorlon Ecclesia in Tarnlan 449,9

Dornberg castrum obsidetur 930,54

Domburgense templum exuritur 157,3

Dorotheus eunuchus Antiochenus Episcopus 396,18

Doryachus Lacedæm. rex 316,37

Dosis cum filio Antipatro ab Herode repudiatur 97,44

Draco legumlator 3,5,48

Draco ingens exsecreatu Donati Episcopi enecatur 409,4: 487,47

Dracunculi morbus Henrico imper. V. natus & tandem lethalis 621,41

Dragimpagus 29,22

Draco, insigne regis Britanniæ Vther-pendragon 502,18

Drasco dux Abrotidorum loco pellitur 36,54

Drepana Bithyniæ vrbs instauratur, & Helenopolis nominatur 399,20

Dringarum castrum obsidetur 625,54

Druordiæ familiæ nobiles capiuntur 917,14

Droomanni vicus 78,55

Drogo frater imper. Metensis Episcop. 561,45

Drogo abbas Laudumi, post cardinalis Ostiensis Episcopus 613,6: moritur 625,31

Drogo f. Pipini dux Campan. moritur 54,55

Dromon nauis paganorum in mare submergitur 677,35

Drugo Tullensis Episcopus eligitur 73,51

Drugo abbas Herueldensis ordinatur 135,8 moritur 155,18

Drusus collega Tiberii 100,19: 360,8. faciebat Cæsari templum apud Lingones 356,15. veneno perit 100,20: 360,11

Drutmarus abbas Corbeiensis moritur 160,28

Duca fluuius 419,24

Ducatum 27,47

Duisburgensis synodus damnat authores excæcationis Bennonis Episcopi Metensis 75,25

Duisburgensis conuentus regius 77,20

Dulcianus Episcopus Hierosolymitanus 105,45: 382,21

Dunelma ciuitas 653,9

Duodo palatii capellanus ab Adelberto comprehenditur, & post rursus dimittitur 82,21

Duplalis patria Fortunati poetæ 10,29

Durandus Leodicensium Episc. 593,29

Durandus de Cuneuillis abbas Troarnensis 666,32

Durandus ordin. prædic. 820,31

Durandus nepos Durandi 820,32

Durfos castrum ad Mosam 70,53

Duria villa vel castrum 24,40: 25,40: 26, 49: 28,2

Duzia castrum 51,34

Dyrrhachium corruit terræ motu 402, 44

Dysibodus ex Hibernia egreditur 420,30

Dysibodi monasterium constructum 466, 30. sepulchrum aperitur 472,30. reliquiarum translatio 472,47

E

EAdmundi regis Anglorum filia nubit Ottoni 579,24

Ealbaldus rex Anglorum idololatriæ renunciat 528,18

Eanfridus frater regis Angliæ perimitur 685,23

Eaillanus Scotus moritur 135,5

Earbaldus rex Canthuariorum moritur 123,34

Eardulf rex Nordanimbrorum 37,19. regno pulsus ad Carolum confugit 37, 20. Romam proficiscitur, ibid. patria pellitur, sed reducitur 37,21: 559, 30

Eas rex Scotorum extinguitur 527,30

Ebbo Remorum Episcopus deponitur 41,4: 563,41

Ebbo Augustensis Episcopus ordinatur 159,8

Ebergerus Archiepisc. Coloniensis Coloniæ Scotorum monasterium fundat 448,28

Eberhardus Aquileiensis patriarcha 137, 45. obdormit 141,37

Eberhardus Augustensis Episc. 136,34. 47

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Eberhardus primus Episcopus Babenberg. 135, 42: 139, 35: 449, 3: 477, 47: 770, 21. Babembet. consecrat maiorem Ecclesiam 138, 42. moritur 139, 42: 450, 53

Eberhardus Constantiensis Ecclesiæ Episcopus moritur 139, 38

Eberhardus Metensis Episcop. moritur 478, 1

Eberhardus præpositus VVormatiæ efficitur Archipræsul Treuerensis 140, 29. spiritum exhalans obdormit 148, 39: 175, 48

Eberhardus abbas Fuldensis moritur 147, 38

Eberhardus comes patitur vim à Gotefrido 61, 8. occidit Gotefridum 61, 13

Eberhardus Saxo filius Meginardi comitis 19, 25. à Normannis capitur ibid. multa pecunia redimitur 59, 24. vulneratur in pugna 71, 15. breui post moritur 72. 17: 581, 5

Eberhardi ducatus fratri suo Meginardo cedit 71, 16

Eberhardus dux Francorum cum Henrico fratre regis contendit 75, 54. capit Henricum fratrem regis 76. 3: 133, 161 136, 1. cum Gisalberto & fratre regis Henrico contra regem Ottonem seditionem mouet 76. 5: 579, 55: 580, 13, 40. capitur, in exilium eicitur, & tandem exul moritur 76. 42 447, 14. 580, 18

Eberhardus comes Ottoni duci Baioariorum à bello ad deditionem author est 182, 4

Eberhardus princeps de Francia, regi Conrado rebellis, post ei reconciliatur 576, 28

Eberhardus Arnolphi f. in exilium mittitur 76, 6. ab exilio remittitur 96, 8

Eberhardi comitis de Ellenburg filii occumbunt in prælio Saxonico 210, 28

Eberhardus primus dux de VVirtenberg, cognomento Bartman 887, 37. moritur 888, 7

Eberhardus secundus dux VVirtenbergensis exul 888, 14. in exilio moritur 888, 17

Eberhardus Spirensis Episc. excæcatur 74, 16

Eberhardus Mersburgensis Episc. moritur 796, 33

Eberhardus Senonensis metropolita defungitur 64, 45

Eberstenius comes patruus Episcopi Moguntini Gerhardi suspenditur 258, 25

Ebersteia familia comitum 258, 31

Eberstein nobilis, occisor abbatis Fuldensis 930, 47

Ebhardus Argentinensis Episc. moritur 470, 48

Ebionitæ hæretici 101, 27: 719, 49

Eboracum in Britannia 111, 14

Ebotacensis Episcopus metropolita 122, 11

Eboracensis Archiepiscopatus incipit 426, 30

Eboreia 34, 27, 34

Ebroinus Maior domus apud Lotharium 535, 42. attondetur 536, 21. è monasterio erumpit 537, 55. ad gratiam regis redit 538, 52. vincit Pipinum 539, 33. interit 540, 21

Ebubeher rex Saracenorum 530, 34. moritur 531, 39

Ebulo abbas de S. Dionysio Otgeri regi rebellis 68, 39. in expugnatione castri ictu lapidis perit 69, 6

Ebratana conditur 324, 38

Ecbertus in prælio fortis 164, 8

Ecbertus marchio adiunctis Saxonibus ducem Bohemicum marchia expellit 241, 51. sexti prælii Saxonici à parte Saxonum dux 253, 49. interficitur 253, 44

Ecbertus comes & Otto dux Bauariorum consilii consilii de Henrico quarto, rege à matre rapiendo 166, 46

Ecbertus & Brun, patrueles regis, &c. Vide Bruo & Ecbertus.

Ecbertus, qui & Eppo, Fuldensis abbas 60, 54. diem obit 164, 38

Ecclesia in Iudæa dispergitur 38, 52

Ecclesiæ subuertuntur 396, 41. turbantur concertationibus Episcoporum 237, 44. graui schismate & scandalo 603, 26: 606, 38. polluuntur Arrianismo 403, 30. pace beantur 6, 40: 398, 42: 492, 5

Ecclesia Romana incipit haberi caput Ecclesiarum 13, 9

Ecclesia Constantinopolitana Ecclesiarum prima 13, 10

Ecclesia reformata in capite & in membris 954, 30

Ecclesiastica officia Babenbergæ silent 216, 35

Ecclesiasticarum dignitatum in Anglia dispensatio 654, 40

Ecclesiastica historia 417, 43

Ecebertus Gorziensis disciplinæ monachus constituitur abbas Babenbergensis 185, 15

Echemon Corinthiorum rex 319, 26

Echestratus rex Lacedæmoniorum 325, 44

Echtzel villa in VVederania 264, 37

Eckersberg castrum expugnatur 937, 25

Eclicii senatoris beneficentia in pauperes 507, 7

Eclipsis Lunæ 36, 9, 13, 15: 38, 14: 57, 44. tempore Alexandri Magni 340, 16: 410, 2: 469, 39: 470, 19: 563, 31: 608, 35: 617, 26: 630, 11: 632, 43: 633, 15, 48: 671, 40, 43, 44, 46, 47, 50: 744, 35

Eclipsis Solis, eiusque effectus 15, 15

Eclipsis Solis 36, 11: 40, 2: 57, 45: 80, 47: 100, 3, 30: 112, 42: 116, 11: 124, 16: 128, 2: 128, 7 128, 45: 129, 24: 129, 29, 30: 130, 13: 131, 15: 134, 18: 136, 43: 137, 10: 152, 24: 153, 27: 328, 43. tempore passionis Christi 361, 19: 385, 36: 401, 31: 419, 50: 441, 42: 444, 48: 461, 20: 471, 33: 514, 33: 543, 20: 557, 28: 563, 31: 570, 29: 581, 20: 591, 55: 593, 43: 595, 4: 596, 28: 624, 33: 628, 39: 664, 4: 671, 37, 49, 52: 692, 7: 693, 40: 744, 46: 748, 48: 749, 49: 750, 19: 952, 53

Eclipses Solis duæ, & eclipses Lunæ duæ in vno anno 38, 49

Edan rex Scotorum vincitur ab Edilfrido 122, 17

Edessena conditur 341, 14

Edevvardus rex Angliæ cruce signatus cum pluribus aliis regibus ingreditur peregrinationem in terram sanctam, sed non perficit 219, 24

Edgid filia regis Anglorum nubit Ottoni filio Henrici 75, 28. moritur 77, 28

Edilbertus inter reges Anglorum primus Christianus 122, 40. ad fidem conuertitur, & Episcopatus instituit 426, 19: moritur 122, 40

Edilbertus inter Anglorum reges Christianos III. 519, 16. baptizatur 524, 48. moritur 527, 42

Edildruda virgo, & regina Anglorum; eiusque memorabilia virtutum specimina 163: 430, 15: 538, 4, 38

Edilfridus rex cum Edilberto rege Anglis imperat 121, 53. Edan Scotum superat 122, 17. occiditur 122, 42

Edilfridus rex Nordanimbrorum delet regem Scotorum 527, 30. perimitur 527, 44

Edilredus rex Merciorum frater Volfheri 124, 47. vastat Cantiam 124, 50: Conredo regnum tradit 125, 46. fit monachus 125, 46

Edissa Mesopotamiæ ciuitas conditur 95, 44. capitur 617, 32

Edmo quinta inuenitur Hierosolymis 150, 6. Hiericho 384, 23. sexta Neapoli inuenitur 150, 7: 385, 28

Edivvardus Episcopus Misnensis 770, 49

Edom recedit à Iuda 91, 2: 150, 28: 318, 35

Edriach rex Anglorum 539, 17

Eduardus Misnensis Episc. IV. moritur 770, 55

Eduinus rex Anglorum 122, 42. ad fidem Christi conuertitur 123, 33: 125, 4: 428, 8. victus occiditur 123, 28

Eduinus Nordanimbrorum rex 527, 45. baptizatur 529, 25. occiditur in prælio 530, 31

Eduini successores perimuntur 531, 4

Effrem Syrus Græcè loquitur ex miraculo 484, 17

Ega Maior domus 16, 26

Egbertus f. Herchanberti rex Cantuariorum 124, 22. instruit Scotos in Paschate legitime celebrando 126, 23. conuertit Scotos 433, 6. moritur 1244. 40

Egbertus f. Carcomberti rex Anglorum 516, 13. obit 537, 7

Egbertus patruelis regis Henrici occupat marchiam Thuringorum 176, 30

Eggebertus marchio Henricum imperatorem adoritur, eum eiusque exercitum prosternit & fundit 457, 35

Egbertus marchio ditionem ereptam armis recuperat 778, 28

Egbertus marchio diem suum obit 176, 40

Egbertus comes incentor rebellionis Saxonicæ 605, 35. perimitur 607, 14

Egbertus comes Francus 39, 42

Egbert claret in Gallia 544, 36

Egbertus presbyter moritur 127, 5

Egbertus emigrat 151, 26

Egebertus abbas Fuldensis moritur 452, 11

Egen capitur, vinculis constringitur, & catenatus vulgo spectandus producitur 187, 55

Egen comprehenditur, excæcatur, ad petendam stipem publicam compellitur 201, 55

Egenes homo ingenuus, sed flagitiosus ad regem falso defert Ottonem ducem Baioariorum conspirationis nomine 179, 34

Egfridus rex Anglorum 124, 36. sede sua

pellit Epiſc. VVilfridum 114,54. vaſtat Hiberniam 125, 5. Pictos oppugnat 125, 8. in prælio occumbit ibid.
Egfridus f. Oſvvi rex Nordanimbr. 536, 35. populatur Hiberniam 538,46. perimitur 539,13
Eggeberrus Babemberg. Epiſc. moritur 473, 47
Eggehardus marchio, regni invaſor, occiditur 158,26
Eggehardus marchio interit 160,27
Eggehardus marchio moritur 139,7
Eggehardus abbas 134,4
Eggehardus magiſter S. Galli moritur 135, 10
Egid regina in monaſterio Lauresheim commorarur 76,42
Egil abbas Prumienſis 41, 40. abbatiam reſignat 42,20
Egkenbertus primus abbas monaſterii Bozau 781,41
Egkhardus marchio Miſnenſis, affectans regnum reprobatur, poſt occiditur 768,49
Egidora flumen 37,16
Egilbertus Trevirorum Archiepiſc. moritur 465,7
Egiloſſus Herueldenſis abbas eligitur 136,41. moritur 137,2
Egino comes Adalberti, ſed inconſtans 73,34
Egino Epiſc. Conſtantienſis 118,40. moritur 119,28
Egion rex Moab imperat Iſraelitis 89,23
Egmundus Cantuarienſis Epiſc. canonizatur 801,50
Egobertus comes præficitur præſidio in Saxonia contra Danorum incurſiones extruendo 38, 7
Egra civitas exuritur 139,27
Eichelreden monaſterium 685,55
Eido Epiſc. Miſnenſis 768, 19. moritur 770, 48
Eigil Fuldenſis abbas moritur 441,1
Eilbertus Patavii Epiſcop. moritur 174, 45
Einhart Epiſcopus Spirenſis ordinatur 147,44: 166,2. moritur 176,31
Eisleben villa 261,16
Ekkihardus abbas Augienſis 80,11
Ela rex in Iſrael 317,48
Eldepadus rex Oſtrogothorum 515, 7. moritur 515,23
Eldrich rex Anglorum moritur 539, 38
Elea Myrrhina terræmotu corruit 575, 44
Eleazarus Iudæorum Pontifex 95, 46: 341,22. accipit munera, & togatur de LXX. interpretibus à Ptolemæo Philadelpho 95,52
Elenen manſio exercitus Henrici regis in expeditione Saxonica 219,32
Elephas, donum regis Perſici vehitur ad Carolum Magnum 34,33: 153,43: 537, 5. moritur 38,33
Elemd princeps Saracenorum 545, 55
Eleuſin in Attica condatur 299,37
Eleutine templum ædificatur 308, 38
Eleutherius Papa 104,30: 381,28: 712,37. regem Britanniæ Lucium Chriſtianiſmo dignatur 105, 33. moritur 382,1
Eleutherii Papæ decretalis epiſtola 382, 14
Eleutherius patricius occidit Ioannem tyrannum 13, 24. Romæ perimitur 528,24
Elgerus comes de Honſtein primus Prior in Yſenacenſi prædicatorum conventu 926,13. moritur 926,46
Eligius aurifex 531,36
Elias Thesbites 90, 47: 317,20,24: 318, 15,25
Eliaſib Pontifex Hebræorum 534,30
Elica filia ducis Magni, vxor comitis Ottonis 785,39
Elice vrbs Peloponneſi terræmotu abſorbetur 538, 25
Elienſes conſtituunt Olympiades 91,36: 320,10
Eligius Epiſcopus Noviomenſis 533, 23. moritur 536,12
Elimandus Laudun. Epiſcopus moritur 608,13
Elphruda alias Cunegundis, vxor Henrici regis 137,12
Eliſæus filius Saphat, Propheta 90, 48. 150, 28: 318, 13, 29. moritur 319, 12
Eliſæi Prophetæ corpus Alexandriam transfertur 503,22
Elizabeth filia regis Hungariæ, coniunx Landtgravii Ludovici IV. naſcitur 959,41
Elizabethæ S. parentes, maritus, filii, pietas, obitus, levatio, canonizatio 694, 35: 696, 19. maternum genus 790,10. mater, regina Vngariæ occiditur 739, 22. deſponſatæ in Thuringiam deductio 922, 40. beneficentia in pauperes 960,3. qui liberi 800, 53. viduatæ marito miſeria & ludibria 924, 4. celebritas 800, 10. migratio Marpurgum 960, 36. hoſpitalis fundatio 924, 33. obitus 741, 24: 960,38. translatio & canonizatio 741, 15,27: 799,32: 800,53: 925,47: 960, 38
Elizabeth filia Burggravii Nurenberg. vxor Ruperti Roman. imperat. 846, 49
Elizabeth marchioniſſa moritur 942, 50
Elizæ Bigeteſſæ eleemoſyna 680,47
Eliza regina nubit comiti Auceníi 650, 47
Eliſii corporis translatio 582,35
Elle rex Anglorum 426,25
Elli apud Britannos rex primus Anglorum 508,39
Elmgiſus Albuinum interficit, aufugit, veneno perit 10,39, 40,42
Elnonenſe cœnobium 560,24
Eloquius 533,51
Elſtre fluvius 778,11
Emanuel Conſtantinop. imperator 616, 44. in legatos Rogeri Siciliæ regis aſper 618, 46. movet expeditionem contra Rogerum 630, 4. conventum agit cum Friderico imperatore in debellanda Apulia 634, 7. recipit Curſolium, & Francorum regem perſequitur 630, 27. ducit vxorem 643, 36. mittit legationem ad Franciæ regem filiam eius filio ambiendam 603, 41, 53. vincit Solimannum 605, 6. filiam ſuam deſponder 605, 23. moritur 668, 17
Emanuelis regis Portugalliæ elegans epiſtola de bellis & victoriis ſuis in India 899,12
Embricho præpoſitus Moguntinus ordinatur Auguſtenſis Epiſc. 171,24
Embrico Erphesfurdenſis præpoſitus Epiſcop. conſtituitur in VVirtzburg 254,47: 470,53. Aquileiæ moritur 473, 45
Emmehardus Epiſc. VVirtzburg. 469, 41. moritur 465,55
Emicho comes de Linengen 474, 9
Empedocles 337,23
Enades rex Perſarum 500,52
Enerariæ hæretici 105,29: 381,3
Endau abbatia cedit Archiepiſcopo Colonienſi 170, 35
Eneſſe mater Eberhardi Saxonis 59, 24. redimit filium à Normannis ibid.
Engelbertus ordinatur Epiſc. Babenbergenſis 235,23
Engelbertus Colonienſis Archiep. moritur 695,48: 740,52
Engelbertus abbas ad S. Galium 190, 47
Engelbertus VVuſtervvitz Marchicus Chronographus 849,19
Engelbertus comes in prælio Saxonico occumbit 220,27
Engelhardus Epiſcop. Magdeburgenſis 161,10. moritur 148,22
Engelhardus Civenſis Epiſcopus 796, 44. ſuſcipit profectionem Hieroſolymitanam 799,14. in cantu & ſacris ritibus ordinat reformationem 800,31. obit 801,53
Engelrannus vir potens, maritus Friderach, vxoris poſt Hugonis f. Lotharii 60,49
Engelranni filia nubit Richvvino comiti 60,50
Engildruda filia Matfridi 45,6. vxor Buſonis 44,55: 45,6. relicto marito ſequitur VVangerum 45, 2. excommunicatur 45,1. ſacramento obedientiam Papæ eiuſque legato pollicetur 45,6. ſacramentum datum non præſtat 45, 15. ſecundo excommunicatur per Eccleſias Galliæ, Germaniæ & Neuſtriæ 45,20
Engoliſma devaſtatur 551, 27
Ennius poeta Tarenti naſcitur 343, 27
Ennius poeta 346,53
Enoch vita & ætas 86, 26: 149, 33: 275, 4. vivus in cœlum traducitur 279, 13
Enos vita & ætas 86, 11: 149, 31: 270,10. moritur 280,24
Eobanus Epiſcopus in Vtrecht 685, 14
Eon Britannus hæreticus 629,8
Eoricus rex VViſigothorum 504, 27: 508, 4. bello aſſerit Riothimum 504, 32. Burgundiones vincit & invadit in Gallias 505,14
Epaphus f. Telegoni & Iſidis 303, 37. condit Iovi templum 304,24
Epheſus condatur ab Andronico 90, 23: 315, 6. terræmotu ruit 359, 37
Epheſina ſynodus damnat hæreſin Neſtorii & Eutycheus 412, 34: 416, 25
Epheſi templum incenditur 313,34: 338, 34
Epheſinum concilium, Vide ſynodum Epheſinam.
Ephori Lacedæmonii incipiunt 321,10
Ephres Epiſc. Hieroſ. 103, 41: 377,29: 378,48

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Ephron ſepultum Patriarcharum, olim dicta Cariatharbe 298, 20
Ephternacha monaſterium 147,47
Ephyra, poſt Corinthus 301, 49. à Siſypho condita 306,34
Epicurus 340,54
Epidamnus condita, quæ poſt Dyrrachium 325, 36
Epidaurus ciuitas conditur 301,37
Epigoni poſteri Athenienſium mouent bellum contra Thebas 310,12
Epimachi corpus in Alemanniam tranſfertur 128,27
Epimenides Athenas mundare iubet 327, 12
Epiphanius Ticinenſis Epiſc. 507,38
Epiſcopi ab exilio reuocati 6,41
Epiſcoporum modernorum reprehenſio 763, 1
Epiſcopatui Beneuentano paretur 29, 51
Epiſcopi excommunicati Gregorio Papæ ſupplices ob anathematis ſolutionem includuntur primo, deinde certis ſub conditionibus dimittuntur 248,8
Epopeus rex Sicyoniorum 306,8
Eppo Citizenſis Epiſc. 100,23
Eppo Citzenſis præſul ſextus 773,20
Eppo Citicenſis Epiſcopus, legatus Apoſtolicus, nomine Papæ abſoluit excommunicatione Henrici regis amicos 250,36. familiaris Henrico IV. 774, 16. in Vngariam cum exercitu mittitur, vbi capitur 166,17: 774,48. in flumine ſubmergitur 160, 42: 777, 19,47
Eppo Citicenſis Epiſcopus & V Vilhelmus, &c. Vide V Vilhelmus marchio & Eppo.
Eppo Citicenſis, Liemarus Bremenſis, &c. Vide Liemarus Bremenſis
Epta flumen in confinio Normanniæ & Franciæ 641,33
Erarius rex Oſtrogothorum 423, 45: 515, 23. perimitur 515,25
Erafiſtratus medicus 343,29
Eraſmi Roterodami methodus ſacras literas docendi probatur 805,27
Eratoſthenes 344 15
Erchanbaldus notarius 34,32
Erchanbaldus abbas Fuldenſis conſtituitur Archiep. Mogunt. 158,40: 449, 17. moritur 158,52: 449,33
Erchanbandus Archiepiſcopus Moguntienſis 155,40
Erchanbertus ſ. Earbaldi 143,35
Erchangerus dux cum Germano fratre decollatur 132,33
Erchanoaldus maior domus Clodouæi 532, 49
Erckanbertus abbas V Virtzburgenſ. 82, 37. obit 83,29
Erckanboldus Strasburgenſis Epiſcopus 83,10
Erechtheus, qui & Erichthonius 304, 55. rex Athenienſium 306,3
Erechthidæ reges Athenienſes 313,44
Erenhardus & Conradus comites cæcant Spirenſem Epiſc. 74,16
Eresburg in Saxonia expugnatur 153,7
Erpf molitor, Erffordiæ conditor 264, 47,48
Erffordia muro cingitur 365, 9: 910, 23. obſidetur 264, 5: 839, 50. obſidetur & compeſcitur 938, 43. muris nudatur 256, 9: 917, 17. muris denuo cingitur 256, 12. incenditur 253, 7: 256, 19, 33: 257, 17, 18: 258, 6, 18: 260, 47, 52, 54: 262, 6: 265, 14: 691, 47: 754, 8: 777, 13
Erffordenſes conſules nouas exactiones Erffordiæ ciuibus iniungunt 261, 1. incurrunt in odium Moguntini Archiepiſcopi, & ſacris ideo priuantur 260, 1. reconciliantur cum Archiep. Moguntino 260, 14. cum clero ob clericum propter furta ſuſpenſum colliduntur, mox tamen reconciliantur 263, 29. in contentione de pontifice Moguntino clericos ſuſpectos capiunt & occidunt 938, 17
Erffordenſes clerici in opprobrium ciuitatis iuſſu Mog. Archiep. vrbe exeunt 257, 54
Erffordienſis clerus contra Archiepiſc. Moguntinum curiam Romanam appellat 261, 9
Erffordenſes cum marchionibus Miſniæ belligerantur 262, 29: 263, 16: 824, 39: 866, 46: 935, 4: 938, 23: 945, 51
Erffordenſes baculis de ſepibus baculandi 935, 18
Erffordenſes oderunt & infeſtant caſtra Burggrauii de Kirchberg 262, 9: 811, 27: 935, 16. Ludouico prouinciali Thuringiæ comiti ſe opponunt 256, 20: 918, 39. confligunt cum baronibus de Heldrungen 949, 45. oppidum Thanrode comburunt 943, 51. irritati à vicinis comitibus, illis rebellant, & ad cineres vſque illos delent 259, 42. caſtra empturi grauia odia & incommoda incurrunt 944, 11. inuitant Landgrauium Pium 960, 17
Erffordienſis academiæ initium 265, 10: 845, 29
Erffordienſis Eccleſia cathedralis ad B. Virginem 685, 7
Erffordenſis ſynodus 75, 45
Erffordenſis campanæ conſecratio 803, 26
Erffordenſis agri villæ deuaſtantur 950, 11: 952, 18
Erffordenſis Rudolphi Rom. regis conuentus, à quibus frequentatus 260, 30
Erpho Mogunt. Arch. 449, 45. obit 450, 9
Erechthonius rex Athenienſium 304, 50. Vulcani & Mineruæ filius 304, 53. in Græcia primus iunxit quadrigam 150 1: 305, 38
Erechthonius ſ. Dardani regnat in Dardania 306, 24
Ericus marchio de Brandenburg. Epiſc. Magd. 814, 21. moritur 819, 27
Erinfridi regis Thuringorum vxor, fatum & interitus 682, 16. Vide Irminfridus.
Eriſichthon ſ. Cecropis 304, 39. fabricatur templum Apollinis in Delo 303, 50: 304, 39
Eringerus Burggrauius capite mulctatur 842, 20
Ermiuigildus rex Gothorum martyr 151, 58
Erminus ſucceſſor Vrſinari Epiſcopus & abbas 543, 39. moritur 547, 33
Ermiuigildus V Vitigothorum regis ſ. exul 522, 49. ob fidem catholicam à patre occiditur 522, 14: 523, 12
Erneſtus archipræſul Magd. dux Saxon. 878, 28. moritur 901, 17
Erneſtus de Schomburg Epiſc. Hildeſheimenſis moritur 754, 14
Erneſtus dux Saxoniæ elector 865, 28. moritur 878, 14
Erneſt marchio Baioariorum in prælio Saxo. vulneratus, mox expirat 220, 25
Erneſtus dux venit ad Contadum imperatorem 136, 31
Erneſt dux occiditur in venatu 449, 26: 450, 7
Erneſtus dux occiditur 136, 4
Erneſt comes dignitatibus ſuis priuatur 154, 54
Ernfridus Augienſis abbas & Epiſcop. Conſtantienſis 127, 15
Erſtein villa ad flumen Mogonum 254, 24
Ervvinus comes, & Henr. comes iuuant Erffordenſes contra prouincialem comitem Ludovvicum 256, 21
Eryx rex Athenienſium 324, 5
Eſaias Propheta 150, 22: 320, 35: 321, 44: 322, 35
Eſchenevvege 282, 48
Eſdras ſacerdos & ſcriba legis Dei apud Hebræos 94, 35: 150, 52: 334, 27, 34
Eſpartio munitio 640, 38
Eſſefelt ad ripam Sturiæ fluminis in finibus Saxoniæ, caſtrum & præſidium contra Danos 38, 9
Eſſenvvege munitio 929, 51. capitur 947, 44
Eſther hiſtoria ſub Artaxerxe Longimano, vel ſub Artaxerxe Mnemone 95, 8 334, 7: 338, 2
Ethbaal rex Tyri & Sidonis 317, 10
Etheit regina moritur 156, 9
Etherius Arelatenſis Epiſc. 524, 55
Etho abbas Augienſis 127, 3. Argentinæ Epiſc. promouetur 127, 13
Etpualdus idololatriæ abrenũciat 529, 48
Etta fluuius 637, 27
Etto 533, 50
Eua mater humani generis moritur 278, 17
Euagrius presbyter 393, 25
Eualdi duo, albus & niger, presbyteri, martyres 541, 10
Euangeliſtarũ quatuor feſtiuitates 819, 2
Euariſtus Papa martyr 102, 51: 374, 43: 375, 49: 711, 51, 53
Euchaticus Cilliea, genet Theoderici, vir munificus, ad conſulatum conſcendit 420, 13
Euchariſtia in cõtrouerſiam venit 598, 8
Euchariſtiæ Miſſalis inter Iudæos venditio 702, 20
Euchariſtiæ furtũ & eius reuelatio 751, 33
Eucharius diſcipulus S. Petri 710, 27
Euchatius Treuerenſis Epiſcopus moritur 371, 19
Eucherius Lugdun. Epiſc. 495, 40
Eucherius Aurelianen. Epiſc. depoſitus, in cœnobio obit 545, 46
Eudemus rex Corinthiorum 318, 24
Eudo dux Aquitaniæ 18, 21: 545, 9. fugatur 546, 22. euocat Sarracenos contra Carol. 116, 46: 546, 18. cum Carolo ex inimico factus amicus 18, 24. vna pugnat contra Sarracenos 18, 24, 25: 546, 38. in prælio perimitur 546, 54
Eudo vicecomes vrbis Renodenſis fugatur 639, 23
Eudo vicecomes de Porrehoit capitur 635, 30
Eudoxia vxor Theodoſii Hieroſol. remeat, & reliquias protomart. Steph. ſecum defert 413, 4: 496, 57: 718, 26. cum filiabus & multo populo capitur 501, 41. moritur 489, 54
Eudoxius Arrianus Epiſc. ſeducit Valentem 113, 41
Eudoxus Aſtrologus 338, 45

Digitized by Google

Eudoxus Cnidius 337,8
Euerhardus, Vide Eberhardus.
Eugamnon Cyrenæus 328,40
Eugenius I. Papa 14,22: 123,43: 429,29, 31: 535,21: 726,20
Eugenius II. Papa 129,50: 441,12: 562,8: 729,42. moritur 441,39
Eugen. III. Papa ante abbas S. Anast. 473, 18: 627,44: 692, 20: 737,21. à sede & vrbe Romana pellitur 627, 45. cum Romanis conflictatur 629, 54. in vrbem regreditur 631,33. moritur 631,35: 474, 52
Eugenius IV. Papa, dictus Papa tumultuarius, ante Gabriel de Venetia 749, 38: 857,23. respuit concilium Basiliense, & ideo deponitur 857, 36: 861, 17. moritur 861, 7
Eugenius Carthaginen. Episc. impugnat Arrianam hæresin 506. 19. in exilium pellitur 507, 15. revocatur 507, 48
Eugenius tyrannus imperator constituitur 115, 4: 487, 24. à Theodosio vincitur & perimitur 408 34: 409, 35: 487, 29
Euilmerodach rex Babyloniæ 92, 46: 93, 18: 328, 46
Eulalius antipapa 492, 49
Eumelus poeta 321, 1
Eumelus Corinthius 310, 16
Eumenes Episc. Alexand. 104, 2: 377, 30
Eumenes frater regis Attali Eumeniæ in Phrygia conditor 345, 45
Eumardus magister pincernarum, regius legatus 28, 35
Eunomia filia Nazarii, Christiana eloquens 401, 19
Eunomius hæresiarcha 114, 4: 405, 20
Euodius I. Episc. Antiochiæ 100, 55: 363, 25: 374, 48: 708, 36
Euodius præfectus prætorii Priscillianum gladio adiudicat 114, 42: 408, 42
Eupales rex Assyriorum 315, 37
Eupolis comicus scriptor 337, 47
Euphrates insignis Stoicus Philosophus 374, 37: 377, 28
Euripides tragicus scriptor 333, 35: 337, 9. moritur 337, 43
Europa f. Phœnicis concumbit cum Ioue 305, 16. à Cretensib. rapitur 307, 39
Europæ insigne Taurus 307, 41
Europa Agenoris filia rapitur 308, 49
Europs secundus Sicyoniorum rex 295, 47
Europus rex Macedonum 326, 21
Eurymedon fluuius 334, 18
Eurystheus f. Sthenelι regnat Mycenis 308, 3, 18, 53
Eurystheus primus rex Lacedæmoniorum 90, 17: 150, 11: 314, 6, 10
Eusebius Papa martyr 110, 21: 396, 42: 715, 6, 7
Eusebius Emisenus, Arianus, scriptor 402, 48
Eusebius Laodicenus Episc. 393, 18
Eusebius Nicomediensis Arianus baptizat Constantinum 122, 9. 401, 34
Eusebius Neocæsarensis Episcop. exul 396, 13: 717, 3
Eusebius Vercellensis Episc. exul 403, 1. de exilio regreditur 404, 21. moritur 115, 49: 405, 54
Eusebii martyrium in Gallias translatio 567, 17
Eustachius dux Lotharingiæ, princeps in sancta expeditione 608, 55
Eustasius abbas Luxouii 125, 3
Eustasius abbas Luxouiensis clarus 529, 7
Eustathius Episc. Antiochenus 112, 2. in exilium relegatur 111, 2: 399, 11
Eustathius Alban. Episc. 437, 45
Eustathius Constantinopolitanus Episc. 401, 22
Eustathius Episcopus Tusculanensis 117, 16
Euthaticus meretur nuptias filiæ Theoderici 119, 36: 420, 8
Eutrocia Delphidii rhetoris coniunx Priscillianista gladio deputatur 408, 43
Eutropia soror Nicasii martyr 500, 22
Eutyches Constantinopolitanus hæreticus 117, 24
Eutyches hæresiarcha eiusque hæresis 416, 9. damnatur 416, 16
Eutychiani Flauianum Constantinopolitanum iniuriis afficiunt 117, 27
Eutychianus Papa martyr 109, 32: 393, 32, 47 714, 40
Eutychius Constantinopolitanus Episcopus errat de resurrectione 31, 122 121, 35: 421, 31: 521 50. conuincitur erroris 415, 28
Eutychius Hispanus, vir clarus, exul & martyr illustris 413, 51, 3
Excommunicationis generalis absolutio tempore Henrici imperatoris V. 470, 16
Expeditio Hierosolymitana suscipitur 256, 53. annum votum prorogatur 257, 5
Expeditio naualis in terram sanctam 473, 34
Expeditio contra Hussitas 853, 16. dissipatur 853, 35
Expeditio imperii procerum in Longobardiam 474, 46. 476, 3, 15
Expeditio magna in Saxoniam 32, 25
Extrauagantium compilatio Gregorii IX. 74, 34
Exules Romam redeunt, & bona recipiunt 374, 26
Eyster ciuitas capitur 806, 55
Eystatensis Episcopatus initium 436, 5
Ezechias rex in Iuda 91, 48: 150, 23: 322, 28
Ezechiel Babyloniam transfertur 326, 12. prophetat in Babylonia 328, 48
Ezelinus Episcopus Hildinesheimensis ordinatur 160, 18. moritur 162, 12
Ezelinus de Teruis Christianorum persequutor damnatur, & vt hæreticus excommunicatur 258, 29: 696, 53: 743, 45
Ezzo Aldenburgensis Episcopus baptizat in Hetruria Henrici IV. filium 202, 20

F

FABIANVS Papa martyr, singulari omine electus 5, 15: 107, 26, 51: 108, 28: 151, 9: 386, 38, 40: 387, 4: 390, 52, 41: 715, 36, 37: 722, 46: 725, 13
Fabius Episcopus Hierosol. 387, 22: 390, 50
Fabius dux Romuli occidit Remum 91, 47: 321, 47
Falco Archiepiscopus Remorum erga Ottonem regem perfidus, eleuat in regnum Carolum filium Ludouici 68, 53
Falcons mons castrum capitur ab imp. 618, 48
Fames sub Claudio grauissima 3, 28: 98, 51: 99, 51: 363, 32. cum peste grassatur Constantinopoli 18, 15. pallium 101, 2, 9: 111, 29: 113, 51. cum lue magna in Francia 128, 34: 131, 40: 134, 54: 135, 36: 138, 9: 145, 45: 147, 53: 158, 54: 154, 9. 255, 23: 256 3. Romæ 459, 9, 40. in Thuringia 265, 22 pestis causa 334, 53. in Græcia 364, 11: 451, 26: 465, 47: 474, 35. in Burgundia 507, 7. Italiam premit 515, 4. Germaniam 565, 32: 568, 8. in Italia 581, 22: 589, 16: 590, 35. per Galliam & Germaniam 596. 45: 607, 16: 608, 14. in Gallia 621, 22, 26: 628, 7. cum peste Aquitaniam affligit 643. 9. Teutoniam 698. 18. Syriam 708. 39: 745, 47: 750, 2: 751, 37. per Thuringiam 827, 46: 931, 50: 937, 14
Fara virgo in Galliis sancta 528, 40
Farbertus abbas Pramiensis resignat sponte abbatiam 68, 53
Faræ castri obsidio 624, 27
Fatidolfus publicat Pipini filii Caroli M. coniurationem contra patrem 53, 34
Fatinga locus super Danubium 30, 22
Faro, comes, clericus, Meldensis Episc. 528, 41
Faltradana regina, vxor Caroli Magni 29, 13: 129, 4: 153, 22: 439, 5. moritur 54, 39: 439, 41
Faunus I. Pici rex Latinorum 90, 3: 301, 54: 321, 59
Fausta f. H. Maxim. vxor Constantini 397, 1 occiditur 399, 16
Faustinianus illustris vir & præfectus in Gallia 48, 45
Faustulus pastor armenti Atemuli inuentos geminos Romulum & Remum vxori nutriendos & educandos tradit 320, 58
Faustus exconsul in contentione de Papatu à partibus Symmachi 419, 31
Faustus S. Bened. discipul⁹ scriptor 514, 55
Fatidicus adolescens, natus sine patre 498. 14
Feba rex Rugor. vincitur & capitur 419, 18
Feigeratium castrum obsidetur, capitur, deletur 645. 48
Felix I. Papa martyr 5, 40: 7, 3: 109, 25: 581, 13: 716, 43
Felix II. Papa 8, 19: 111, 40, 50: 403, 48: 507, 10: 720, 45. ab Arianis subrogatus, & breui iterum depositus, moritur 403, 56
Felix III. Gregorii Papæ auunculus 8, 54: 118, 39: 418, 50: 512. 45: 721, 10. damnat Eutychianos 419, 7 moritur 419, 51
Felix IV. Papa 119, 51: 421, 51. moritur 422, 52
Felix V. ante Amede⁹ dux Sabaudiæ, post Cardinalis legatus 750, 20: 857, 38
Felix Treuerensis Episc. 407, 22
Felix præses Iudææ 99, 4: 101, 10: 364, 17
Feliciana hæresis 556, 41: 439, 39
Felix monachus de Hierusalem legatus Thomæ Patriarchæ 36, 19
Feneltella moritur 100, 26: 359, 45
Ferdinandus rex Hispaniarum Saracenos vincit 882, 50: 873, 19
Ferri glutinum inuentum 314, 7
Fertilitas magna 152, 17: 750, 50
Fernandus rex Galliciæ 651, 23
Festus præses Iudææ sub Nerone 3, 32: 99, 3: 101, 23: 365, 12
Fidenates rebellant Romanis 337, 18. vincuntur 322, 17: 325, 8
Fides Catholica in synodo Nicena asseritur 399, 10
Fiscanum cœnobium 541. 4. combustum 649, 42
Firmati corporis leuatio 654, 52
Firminus Faustiniani f. Ambianen. Episc. martyr 483, 46

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Finisfelt locus 31,43
Flachecheim 233,23.455,14
Flagellatorum secta 697,13.744,14.748, 41.condemnatur 941,45
Flamersheim villa regia 32,11
Flaminia via munitur 344,31
Flaminius circus 344,31
Flandria inuaditur ab Henrico rege 466, 19.infestatur & vastatur 465,12.585,13. bellis concutitur 882,24. ex parte submergitur 625,13
Flauia Domicilla neptis Flauii Clementis consulis exulat ob Christianismi professionem 99,33
Flauianus episcopus Constantinopolitanus orthodoxus 7,35. affligitur ab Eutychianis 117,26.416,33
Flauianus episcopus Antiochenus 409, 25.author psalmodiæ per choros alternatæ 483,35
Fl. Chintasindus regnum VVisigoth. dimittit 542,22
Fl. Claudius, Roman. Cæs. August. 392, 54
Flauius Iosephus, scriptor historicus interficiendus mirifice liberatur 368,17
Fl.Recinsundus rex VVisigothorum 142, 23
Fleerdingen in Frisia capitur 160,44
Floradus capellanus 21,49. legatus Pipini 23,23
Florentia 29,41. 835,42. peste magna debilitatur 835,49
Florentinæ ciuitatis episcopus, Papa substituitur, Nicolaus secundus vocatur 147,32
Florentinus, insignis monachus, pater pauperum 406.39
Florentius comes Frisiæ 183,9
Floriacense monasterium 533,32
Florianus imperator 109,24.394,32.714, 38.occiditur 109,25
Florus præses Iudææ 3,35. 99,10. 101,33. 366,12
Foca. Vide Phocas.
Focho Remorum archiepisc. occiditur 446,8
Fœmina gigantex magnitudinis Romæ 490, 34
Fœtor intolerabilis in Leodio 616,48
Foillanus in Gallias venit, ibique claret 533,18. martyrizatur 534.26
Folco Remorum archiepiscopus fuga impetum regis Ottonis elabitur 70,4. interficitur 72,24
Follo tribunus Galliarum congrediens cum Arturo vincitur 307,14
Foiradus & Volcarius capellani veniunt ad Carolum 25,47
Foltmarus archiepiscopus Colonien sis ordinatur 83,22
Fontanedum villa in pago Antissiodorensi, pugna inter Ludouici Imperatoris filios nobilis 564,14
Fontaniacum 41,13
Fontinella cœnobium 541,4
Forachem 71,39
Forchemianus conuentus indicitur 252,5
Formosus Papa 131,35. 445.3. 573,31. 730, 49.excommunicatur,absoluitur, in sedem restituitur 573,34. consecrat Arnolph imper. 70,18
Formosus episcopus,legatus Apostolicus 28,33
Foromanum 18,33
Forstenvvaldt monasterium fundatur 931,7
Fotmialii expirat 527,51.534,28
Fortunatus poeta 421,3.521,6
Fortunati poetæ patria 10,29
Fortuniani hæretici 719,49
Fortuna 25,17
Fossarense cœnobium 567,51
Fossense monasterium 533,20
Fracta vallis regi Angliæ traditur 638, 17
Franckenstein castrum obsessum tandem deditur 261,54
Francia vastatur 930,47.748,45
Francia superior premitur intestinis discordiis 74,43. vastatur ab Hungaris 33, 10. 74,11.75,15.132,50. 447,13.448,19. 577,29. 688,9
Franciæ rex confligit cum rege Angliæ & capitur 941, 53. expeditio contra Flandros 702,33
Franciæ regum degeneratio 535,43
Francorum regis desidia & Maioris domus industria 426,30
Franci olim qui 908,16
Francorum gentis origo, antiqua habitatio & vicissitudo 477, 41. 686, 23
Francorum notatio nominis 646,48.908, 26
Francorum regnum olim amplum 686, 21.à Romanorum regno diuiditur 572, 11
Francorum studium in Pipinum 540, 36
Francorum regum stirps quæ 436,28
Francorum regum prosapiæ fatum 58, 53
Francorum regnum dilatatur 413,20. diuiditur inter filios ducis Caroli maioris domus, Pipin.& Carloman. 435,10. inter Pip. filios Carol. & Carlom. 438, 40. recuperat per Carolum pacem 435, 17. administratur per Maiores domus 535,44. ad Lotharium conuertitur 154, 20
Francorum lex Salica 493,7
Francorum ab Hispanis dissensio, & iusta in obseruatione Paschæ 520,40
Franci ad Rhenum migrant 484,50. cum Anglis subiiciunt se Alexandro Papæ, Victorem antipapam repudiant 641, 12.ab Hispanis dissentiunt in obseruatione Paschæ 520,40. cum Thuringis, Saxonibus, mittunt Carolo auxiliares copias contra Thassilonem 30,22.cum Saxonibus iuuant Carolum contra Sclauos 31, 2. occupant Aquitaniam 25,8. cum Auaris bella gerunt 30, 44. 555,38.Auaros vincunt 30, 50. Gallias incessunt & diripiunt 491, 22. 506, 5. Gallias Athalarico extorquent 514, 4. cum Hungaris prœliantur 232, 25. 446, 25. delent Romanorum duces 485,54. à se expellunt præfides Romanos 910, 11. vincunt Saxones 27,4,5. superant Sclauos 152, 55. capiunt Treuerim 506, 10.prosternunt VVandalos acriter 491, 7. cum Normannis pacem faciunt 40, 15. ab Ottone deficiunt, & Carolum filium Ludouici in regnum eleuant 68, 52. vnà cum Carolo electo rege fugantur 69, 4. vincuntur 119, 23. domantur 112, 34. in prælio delentur 154, 28. à Bohemanis vincuntur 565, 25. à Britonibus expilantur & vincuntur 366, 41. debellantur à Carolo 152, 22. debellantur à Constante 402, 31. à Constante domantur 402, 16. Hungaris congressi vincuntur, fugantur 714
Francorum strages ad Suessionis ciuitatem 152,15
Francicæ militiæ flos prosternitur 645, 46
Francorum vires atteruntur 41, 13. 511, 19
Franciscus Massitzio nascitur 738, 21, 53
Franciscus author ordinis Minorum 738, 53. 795,55. 797,4. effigie stigmatum Christi insignitur 740,31.799,44. posteros mauult orare quam legere 805, 16 moritur 741,1. 799,46. canonizatur 741,13. 799,46,52
Francisci regula confirmatur 740,24. festiuitas instituitur 713.50
Franciscani Erffordiæ recipiuntur 740, 11
Franciscus Petrarcha, primus Poeta Laureatus 842,31
Franciscus Philelphus 867,9
Franciscus Maronis Minorita 828,53.841, 27
Franciscus de Platea 851,45
Franciscus Zambatellus 851.29
Franco episcopus Tungrensis 51, 22. 71,3. ordinat Hildvinum abbatem ad titulum S. Petri in Colonia presbyterum 51,13. moritur 574,48
Franco scholasticus Leodicensium, scriptor de quadratura circuli 597,12
Francofurtum, villa regia 56, 13. 257, 45
Francofortensis synodus contra Felicianam hæresin 31,35. 439,40
Francofordianæ Academiæ ad Oderam initium 886,31
Fratizlaus dux Bohemiæ bello petitur à rege Henrico 450, 14. vincitur, & ad subiectionem compellitur 450, 27
Fraxinetum castrum occupatur 572, 24. 576,39. 580,34
Freckangel decollatur 74,23
Fredegundis vxor Chilperici 521, 18. moritur 525,11
Friberga ob argentifodinas obsidetur & capitur 261,48.818,27.819,31. vitro deditur 701,26
Friburg in Thuringia 775,21
Friburgensis Academiæ initium 868, 16
Fridberg comburitur 842,20
Friderach vxor Engelrami, post Bernardi, post Hugonis filii Lotharii 60, 48
Fridericus Suenorum dux,nepos Conradi regis,rex Germaniæ,Imperator Augustus 255, 25. 474,40. 631, 14. 693,7. 737,34. 917,10. 959,3. in Italiam coronationis gratia proficiscitur 474, 48, 54. 634, 4. quas res memorabiliores peregerit 917, 10. quam vxorem habuerit 635, 34. repudiat vxorem, & aliam superinducit 474,27. commutat cum rege Angliæ legationes de filiis filiabusque copulandis 644.50. in Italiam expeditionem parat & contra regem Siciliæ 631,35. 636,55. 638,52. cum Emanuele Græco Imperatore conuentum agit ad debellandam Apuliam 634,7. obsidet Alexandriam 658,40. clam de Longobardia egreditur 476,9. patitur stragem & aufugit 660, 9. successu felici fruitur in Italia 632, 25. Mediolanenses in deditionem accipit 255,37. capit Mediolanum & destruit 256.3 642,49.693,34.

Digitized by Google

fouet Victorem Papam contra Alexandrum 642, 52. 643, 23. ob papam à rege Francorum dissentit 643, 25. excommunicatione perichitatur 475, 22. dissentit à Papa & Longobardis 658, 50. placatur cum Papa Alexandro 661, 21. Poloniam debellat & Ducem illius in deditionem accipit 255, 55. 256, 16. filios suos militaribus sacramentis implicat, vnum in Poloniam, alterum in Frãciam cum exercitu ablegat 256, 35. Mogũtiæ muros & munitiones diruere iubet ob necem Archiepiscopi Arnoldi 256, 4. extorquet ingeniosè stipulationem à Moguntinis 474, 39. conuentum agit cum imperii Principibus Moguntiæ 256, 34. cum regibus Angliæ & Franciæ, multis alijs principibus & episcopis, & magna multitudine, cruce signatur ad peregrinationem Hierosolym. & bellum sacrum 256, 53. 677, 9. 693, 21. 737, 40. 738, 32. 789, 35. in Palæstina obit nec victoriam, & in reditu in flumio lauans submergitur & moritur 693, 11. 694, 55. 695, 2. 789, 42. 920, 18. secundum filium regem, primogenito repudiato, Germaniæ relinquit 675, 16

Fridericus secundus filius Henrici imperatoris Romanorum Augustus 620, 52. 694, 45. 740, 21, 25. 797, 36. 922, 8. venit Treuerim 754, 19. Romam venit 871, 53. pontifices Romanos persequitur, & ideo excommunicatur 741, 17. 742. 41. 797, 40. 799, 53. 800, 9. 926, 31. excõmunicatus furit in Italiam & Papam 800, 14. 801, 18. regnum Vngariæ occupat 866, 49. expeditionem mouet in Palæstinam 960, 21. dux exercitus in terram Sanctam 800, 1. agit conuentionem cum rege Ægypti 800, 43. laborat pro electione filij ad regem 926, 29. moritur veneno 696, 44. 741, 46. 804, 18

Friderici II. filij 797, 49

Fridericus dux Austriæ post imperator eius nominis III, nascitur 850, 53

Fridericus III. Ænobarbus, abnepos Henrici IIII. dux Austriæ rex Romanorũ eligitur 750, 6. 778, 18. 861, 39. 863, 55. mouet expeditionem contra ducem Bauariæ 884, 47. promulgat contra Turcũ decreta 872, 25. in Palæstinam proficiscitur 860, 30. periclitatur 866, 48. moritur 884, 50

Fridericus dux Austriæ imperator electus recusatur, capitur, & misere moritur 936, 48

Fridericus imperat. falsus 697, 26. 700, 21. arduos molitur conatus 744, 31. comburitur 700, 34

Fridericus Palatinus Rheni illustrem victoriam obtinet 867, 55. moritur 873, 20

Fridericus dux & elector Saxoniæ Thuringiam oppugnat 859, 48. cum fratre disceptat 861, 50. cum fratre componit 863, 48

Friderici ducis Saxoniæ filij rapti 865, 28

Fridericus dux Saxoniæ elector 878, 32. cælebs 880, 17. basilicã & academiam VVittebergensem fundat 854, 19. 878, 49. 879, 2. 888, 36

Fridericus Burggrauius Norenbergensis marchia Brandenburg. donatur 850, 26. Marchiam occupat 850, 32. Marchio in conuentu imperiali solennitèr inauguratur 851, 7. dux militiæ constituitur contra Hussitas 853, 27

Fridericus f. Alberti Langrauij, marchio Missensis & orientalis de Landesberg 815, 16. 932, 10. ducit vxorem 938, 21. mouet expeditionem in Thuringiam 824, 25. 827, 10. capit patrem Albertum 860, 25. premit Erffordenses 863, 29. 932, 4. exercet inimicitias cum comitibus de Schvvartzburg 942, 24. cum comite de Bychelingen 942, 38 obtinet victoriam de Adolphi imperatoris exercitu 818, 5 819, 38. de Alberti Imper. exercitu 823, 21. 824, 49. 934, 16. apud imperatorem periclitatur & fugit 822, 55. pro defensore petitur à Tuscis & Lombardis 931, 51. se opponens marchioni Brandenburgensi, capitur & in vincula conicitur 865, 8. 931, 19, 31. mirabiliter liberatur 936, 11. honore & patria priuatur 861, 50. 701, 33. moritur 937, 30

Fridericus II marchio Missensis 937, 40. celebrat nuptias 863, 51. cum Erffordensibus dissidia exercet 938, 23. cũ Hermanno comite 939, 16. cum comite de Henneberg, cum quo componitur 940, 21. moritur 941, 32

Fridericus III. Mysnæ marchio 941, 37. iniurias abbati Fuldensi infert 941, 4. pugnat cum duce de Brunsvvig 943, 30. moritur 947, 16. intrat Poloniam 948, 37. alit inimicitias cum comitibus de Honstein 950, 28

Fridericus IIII filius & successor Balthazaris marchionis 952, 37. ducit vxorem 952, 49. à socero humiliatur 953, 5

Fridericus marchio senior conatur Thuringiam turari, & agnatum suum oppressum liberare 953, 19. donatur electoratu Saxoniæ 874. 8. 955, 20. fundat academiam Lipsiensem 854, 17. moritur & liberos post se relinquit 850, 7

Fridericus II. Langrauius Thuringiæ vir strenuus, comes palatinus Saxoniæ 778. 45. 839, 35. fundator agnoscitur monasterij Gosecten 775, 10. dolò vxoris trucidatur 775, 10. 914, 34

Fridericus dux Mosellanorum 595, 40. moritur 597, 38

Fridericus dux intra Androuerpum à cognato obsidetur 599, 25. moritur 600, 40

Fridericus frater vterinus Hermanni liberatur vinculis 854, 17

Fridericus frater vterinus & Hermannus, &c. vide Hermannus.

Fridericus frater Henrici ducis Bauariæ, constituitur dux Bothanagorum 139, 18

Fridericus ab coniuratione remittẽs Ottonem regem supplex accedit 79, 24

Fridericus dux de Brunsvvig interficitur 748, 38. 951, 18

Friderici ducis depraedatio 751, 25. 29

Fridericus comes de Stoyphen donatur ducatu Sueuiæ 778, 32. filia item imperatoris vnica 778, 34

Friderici comitis de Henneberg quæ sponsa 752, 48

Fridericus de Langelde suo castro expellitur 733, 27

Fridericus comes de Abinberg lamentabili morte Erfordiæ perit 236, 44

Fridericus comes de Kirchberg misere perit 856, 45

Friderici de Isenberg homicidium eiusque supplicium 695, 48. 740, 33

Fridericus cum fratre Godefrido duce Leonem papam in Italiam comitatur 61, 10

Fridericus frater Godefridi ducis, Leonis papæ olim archidiaconus, abbas monasterij S. Benedicti, ordinatur papa & appellatur Stephanus VII, 147, 24. Romanæ ecclesiæ adhuc archidiaconus, fungitur legatione & authoritate Apostolicæ sedis in Constantinopolitana synodo 101, 31. 198, 36. Constantinopoli rediens, & munera ibi ab imperatore oblata beato Petro nuncupans, in Cassinum monasterium recedit 102, 3. in castro Casino ordinatur papa 161, 33

Fridericus eligitur archiepiscopus Mog. 156, 4. 447, 48. contra legem Ottonem factiosus 76, 23. 78. 48 580, 32. ab archiepiscopatu Fuldam in monasterium deducitur 76, 40. 581, 44 à Fulda remittitur 76, 50. 582, 32. cum Cũrado duce inimicitias exercens placari se patitur 78, 28. in seditione foro vti sciens, Maguntia in ciuitatem Brisacum secedit 795 moritur 79, 30. 135, 49. 156, 20. 448, 6 582, 52

Fridericus episc. Colonensis 463, 33. moritur 471, 40

Fridericus episc. Merseburg eligitur episcop. Magdeb. sed reprobatur 841, 35 secundo electus confirmatur, sed breui moritur 844, 28

Fridericus comes de Bichling episc. Magdeburg. 861, 15. moritur 870, 9

Fridericus I Cizensis ecclesiæ præsul 767, 12

Fridericus episcopus Leodiensis moritur 470, 12

Fridericus abbas Gosizensis eligitur episcopus Cizensis, sed reprobatur 779, 19

Fridericus archiepiscopus Viennensis 80, 9

Fridericus abbas Gosizensis, abbas ad S. Georgium in Nuenburg 771, 15

Fridericus abbas Pozawiensis 815, 58

Fridericus Erlebachius 887, 12

Friderichered castrum constituitur 9 4, 5

Fridesiar locus in Hassia 73, 6. interitu comitis Conradi nobilis 446. 28

Friedislar basilica igni eremari non potest 26, 27. 438, 12

Frigus magnum 254, 41. 439, 20

Frigidi montis monasterij fundatio 826, 21

Frisia confinis Flandriæ 183, 8. ob innumeros aquarum decursus & paludes inaccessibilis 61, 46. bello petitur 251, 33. debellatur à Carolo 128, 15. expugnatur 547, 15. vastatur 117, 4, 12. à Normannis 591, 4, 13. submergitur 799, 37

Frisij pagani interficiunt Bonifacium archiepis. 23, 16. 117, 47. cum Saxonibus Carolo rebellant 29, 16. rebellant, sed infeliciter 535, 21. deleutur 601, 34 tributa pendunt Normannis 563, 49. occidunt regẽ VVilhelmum 697 5. compescuntur castellorum erectionibus 599, 34. ad Christum conuertuntur 125, 23 circiter 40000 in sanctam terram peregrinari & Christiano succurrere tentant 259, 26

Frixlarum ciuitas obsidetur, capitur, exuritur 923, 6

Frola legatus Aldefonsi 33, 1. 32, 58

Fronticus castrum 25, 26

Fronto acuta infignis 104. 30. 380, 34.

Frowen-

Frovvenberg caſtrum ædificatur 928. 48. deſtruitur 929,19
Fructuaria monaſterium in Italia, diuerſorum archiepiſcopi Colonienſis Annonis 230,42
Fulbertus epiſcopus Carnotenſis 589, 47
Fulcardus abbas in monte S. Dyſibodi 471,17. moritur 472,14
Fulco rex Hieroſolymitanus 613,5. moritur 617,17
Fulco Remorum archiepiſcop. perimitur 573,55
Fulco Peraienel quis 650.20
Fulco Paganellus moritur 673,15
Fulda monaſterium fundatur 66,8. 127, 28. 152,35. 436,34. 459,29. 548,25. 728,4. 911,9
Fulgentius clarus epiſcopus 119,22. 151,35. 410,49
Fulgentius epiſc. Rupenſis 507,38. exul in Sardinia 509,43
Fulgentius Vticolenſis epiſcopus 515, 22
Fulgerium deſtruitur 656,50
Fuliadus abbas S. Dionyſii 550,18
Fulmen proſternit ædificia & homines 617, 6
Furius poeta naſcitur 349,44
Furius Metellus fundit Aſdrubalem Poenum 343,42
Furſæus Hiberniæ regis filius 524,6
Furſæus ex Hibernia in Gallias venit 533, 16
Furſienſelt monaſterium 810,25

G

GABINIVS rhetor 372,31. capit Philippum, & Syriam Romanis ſubiugat 97,5.150,43
Gabriel de Spoleto 851,51
Gabriel Biel 886,27
Gad Propheta 315,28
Gaianus epiſcopus Hieroſolymitanus 104,40.379,42
Gaius Perſarum rex interimitur 784,35
Gaius Papa martyr 6,8. 109,33. 210,7. 394, 50.395,15.397,36.714,48
Gaius epiſc. Hieroſ. 379,43
Galatia Romanorum provincia 355,2
Galatiç ciuitates tres coruunt 375,43.376, 37
Galatæ libertate à Romanis donantur 346,10
Galba imperator 101,4
Galba & Vitellius Imperatores 101, 45. 110,35
Galba Sergius, Romanorum Cæſar Aug. 370, 6. interficitur 370, 21. decollatur 710,37
Galbio dux belli contra Bonifacium 412, 36. interimitur 412,37
Galenus medicus Pergamenſis 379,22
Galerannus Melleuti comes moritur 644, 33
Galerius Maximianus collega Diocletiani 356, 27. vincit Narſeum 110,14. à Diocletiano magnifice excipitur 396, 27. vincitur à Narſeo 110,13.395,54. perſequutionem à Dioclet. & Maxim. motam accumulans, diris pœnis & cruciatibus enecatur 397, 5. iuxta ſe duos eligit Cæſares 397, 34. Imperatorem creat Licinium 397,4. ſero Chriſtianis parcere volens moritur 111,24
Galerius & Conſtantius Auguſti 111, 12. 151,17. vide Conſtantius & Galerius.
Gallienus Chriſtianis pacem reddit 108, 46 pacem eccleſiis indulget 392,37 occiditur 109,6.392,45
Galitia 32.54
Galitienſium regni in Hiſpania robur 545,18
Galilæa capitur 698,15
Galla viua defoditur 345,24
Galla filia Lotharii, vxor Gotfridi 687, 32
Gallia reddit Honorio ſororem Placidiam, pacem eius cupiens 411,31. peſte infecta 832, 40. Francis eripitur 116, 35. opprimitur 587,49. rebellat 496, 14. ab Hungaris deuaſtatur 75,76.133,12. 447, 24. 574, 43. ab Alemannis & Vandalis 108, 50. 409, 11. à VVandalis 490, 17
Galliæ vrbes à ſeptentrionalibus populis eruæ 65,28
Galliæ vaſtatæ imperio Romano reſtituuntur 109, 27. cedunt VViſigothis in terram habitationis 490, 37. Francorum direptionibus deuaſtatæ recipiuntur à Theodorico 410,25. in regem ſibi eligunt Ottonem ducem, filium Ruperti 64,16. habent epiſcopos indoctos 44,12. bella gerunt cum Schvvitzeris & victorum obtinent 904,48
Gallicana eccleſia turbatur diſſenſione ſui regis à Papa 626,45
Gallicarum eccleſiarum canones corriguntur 549,21
Galli à Iapide progenuti 908, 18. vincere habere incipiunt 394, 53. ſuperantur à Romanis 95,11 338,11.339,19,29. 341,1. 347,50. Romanorum tributarii 335,50. cum Venetis recuperant Conſtantinopolim 796, 4. debellantur ab Anglis 344,21.817,11. 835,46. Romam incurſant 706,15. expeditionem mouent in Hiſpanias ad expellendos Sarracenos magnam, ſed infructuoſam 600, 34. à Romanis domantur 97,21
Gallus Conſtantii patruelis cum filio Voluſiano Romanorum Cæſar Auguſtus 3,17. 108,32. 112,54. 151,11. 391,35. 402,12. Iudæos delet 112, 55. 402,22. cum Voluſiano à patrueli Conſtantino interficitur 108,36. 113,4.402,40. vrnis defoditur 344,24
Gallus Columbani diſcipulus 12, 45. 42,5. 44. 518,48. cellam ſuam conſtruit 123, 14
Galli monaſterium comburitur 447,4
Galterius abbas S. VVandregiſili 662, 52
Galterius epiſcopus Linconienſis 675,19
Galterius abbas Cluniacenſis 600,45
Galterus epiſcopus Ruuiſenſis moritur 673,8
Gamalielis corpus reuelatur 116,3. 410,55. 718,19
Gaminolphus epiſcopus moritur 134,40
Gana vrbs Dalmatiæ capitur 578,20
Ganaldane capitur, 15,15
Gandauum capitur cum Flandrenſium primoribus ab imper. 591,43
Gant locus 39,24
Ganymedes rapitur à Tantalo 307,17
Ganzbertus comes trucidat Lambertum 42,28. decollatur 42,29
Gard caſtellum in Italia capitur 81,40
Gardolphus comes Friſonum legatus Godefridi ad Imperatorem 61,34
Gardolphi Halberſtad. archiepiſc. profectio in Paleſtinam 795,14
Garelianus mons, mutatio Sanctorum 575,53.576,59
Garganus mons crypta S. Michaelis celebris 140,3 507,54.720,58
Garibaldus dux Baioariorum 12,3.523,18
Garinus de Glapium Seneſcallus 679,11
Garizim mons in Samaria, in quo templum Manaſſis 95,14.340,9
Garnerius abbas maiotis monaſterii moritur 633,51
Garnetus perimitur 587,5
Garſia filia Nauarrorum regis, vxor Hiſpaniarum regis 637,7
Gaſparinus Pergamenſis 851,31
Gath Propheta 150,13
Gaudentius frater Adelberti martyris Pragenſis archiepiſcopus 1,8,24
Gauer abbas Liræ 560,51
Gaufridus frater comitis Flandr. non acquieſcit oblatis Anglorum regis 634, 27. capit ciuitatem Nanneticam 634, 37. cum rege Henrico componitur 635, 15. moritur 637,25
Gaufridus filius Henrici Anglorum regis naſcitur 637,44. animoſus 664,17
Gaufridus cancellarius regis Angliæ 668, 15. 669,22
Gaufridus de Monte forti moritur 668,8
Gaufridus epiſcop. Andegauenſis moritur 662,35
Gaufridus epiſcop. Carnotenſis 616,15
Gaufridus Cornubenſis epiſcop. moritur 675,49
Gaufridus de Rancim à fratre impetitur 664,24
Gaufridus archiepiſcopus Burdegalenſis moritur 637,8
Gaufridus Loirz epiſcopus in Trigel 663,5
Gaugericus Cameracenſis epiſcopus 524, 24
Gauraranes f. Sdigerdis rex Perſarum 497. 33. Romanorum provincias incurſat 497,37. perſequitur Chriſtianos 498 34
Gaza antiqua Paleſtinæ ciuitas inſtauratur 630,38
Gazan rex Tartarorum Chriſtianorum fautor Paleſtinam occupat 746,24
Gazmerus dux Polonorum rebellionem mouet contra Henricum Imperatorem 142,23
Gazzim portus Hiſpaniæ 474,8
Gebehardus frater Imperatoris Conradi fit clericus 158,4
Gebehardus miles occumbit 159,45
Gebehardus comes fr. epiſcopi VVirtzburgenſis Rodulphi 68,47. legatus Arnolphi 76,20. in prælio contra Vngaros occumbit 74,5
Gebehardus comes duos relinquit filios, viros ſtrenuos 74,6
Gebehardus comes ob conſpirationem ad conuentum vocatur, qui poteſtati Ottonis imper. ſe credit 157,16
Gebehardus Papa torrentato calice in communione necandus intro modo liberatur 181,52
Gebehardus Ratiſbonenſis epiſcopus 136. 27,55. comes Henrici Imperatoris in expeditione Hungarica 143, 1. in Pannonia prædas abducit, & Hungaros irritat 142,12,25. cum Conrado duce Bioariæ exacerbatur 144,35. coniurationis nomine contra Imperatorem ſuſpectus, & ideo captus, cuſtodiæ mancipatur 147,7. moritur 136,20,54. 147,53.166,1
Gebehardus Eyſtadenſis epiſcopus eli-

gitur 159,46. ordinatur Papa 146,38. 161,47
Gebehardus episcopus Augustæ Vindelicorum defungitur 140,20
Gebehardus Argentin. episc. moritur 473,1
Gebehardus Constantiensis episcopus moritur 135,45
Gebehardus episcopus in VVirtzburg constituitur 470,22
Gebertus qui & Sylvester papa eligitur 158,21
Gedeon liberat Israelem ab Amalecitarum & Madianitarum seruitute 89,38
Gedeonis vita, ætas & imperium 89,39 150,4. 508,13
Geilanæ vxoris Gothberti principis facinora 541,36
Geilenhusensis conuentus 795,12
Geilo, dux Saxonum potens 28,46. succumbit 28,50
Geilo vir venerabilis abbas VVurtzburgensis 80,5 moritur 80,46
Geisericus vide Gensericus
Gela in Sicilia conditur 324,18
Gelanor regnat Argis 304,16
Gelasius papa 8,20. 118,53. 419,53. 507,41 720,50. restituit episcopum Misenum 419,7. refutat scriptis Eutychen & Nestorium, & obit 419,10
Gelasius II. papa, antè Ioannes Romanæ ecclesiæ cancellarius 6.7,32. 784, 26. in Gallias fugit ibiq; moritur 617, 43,52. 784,27
Gelgebes filia Adolphi, vxor regis Hiberniæ 514,7
Gelismerus rex Vvandalorum vincitur, capitur, Constantinopolim mittitur 9,5. 423,18
Gelo obtinet Syracusas 333,34
Gellingin 159,14
Gelu magnum 531,18. 603,18
Gemmelacensis cœnobij fundator 577, 22
Geminus presbyter Antiochenus 107,11. 385,22
Genebaudus primus episcopus Laudunensis 510,5
Genesij corporis translatio 563.4
Genetrum 645,58
Gengebach monasterium in Alsatiæ partibus 236,5
Gennadius forensis orator 402,35
Gennadij episc. Constantinop. pietas miraculo attestata 503,24
Genouefa virgo Parisiensis, multæ sanctitatis 501,38. obdormit 511,24
Gensericus frater Ganderici, rex Vvandalorum 494,22. in Africam transfretat, ibi Romanos diu lacessens 495,12. Carthaginem capit, Africam Romanis eripit 117,7. 413,41. 498,37. Siciliam affligit 117,8. 414,21. pacisc tur cum Siculis 117,13. de Carthagine retinenda sollicitus 414,25. subiugat Italiam, & Bohemiam 449,52. vincitur 504,8. capit Romam 117,44. 417,13. 501,41. cum Valentiniano Aug. pacem init 414,40. orthodoxos persequ tur, & Arrianam fouet blasphemiam 116,54. 413,47. 494, 22. 498,38. moritur 506,15.
Gentiles ignominiis afficiunt sepulchrum Ioan. Baptistæ 404,44
Gentilium templa edicto Constantini claudutur & subuertuntur 398,28. 399 53
Gentiliacum villa 24,47. 25,10
Genua 26,12. capitur 579,39
Genuenses Venetos nauali prælio superant 819,51
Geon papa 727,4
Georgius dux nauium regis Siciliæ regem Francorum captum liberat 630,21
Georgius dux Saxoniæ 887,55
Georgij Saxoniæ ducis expeditio in Frisiam 905,19
Georgius marchio Misnensis moritur 951,41
Georgij Baioariæ ducis nuptiæ 873,8. obitus 889,27
Georgius patriarcha vrbis regiæ præsidens in sexto Oecumenico concilio 15,12. 151,49. Monothelita corrigitur 429,50
Georgius I Nuemburg. episc. 869,3. moritur 869,10
Georgius Pogebracius Hussita monitur 872,24
Georgius Prænestinus episc. 437,44
Georgius Cæculus dux Crucigerorum 903,15
Georgij martyris brachium 611,29
Georgius Trapezuntinus 809,21
Georgij S. claustrum sub vallis 737,16. brachium 611,29
Geoticus Metrensis episcopus 538,49
Gepidæ populi Aquilonares 482,5. cum Longobardis acriter confligunt 513,25. 517,33
Gepidarum regnum destruitur 517,37
Gera flumen Erffordiæ 264,47
Gerburga filia Henrici, soror Ottonis Imperatorum, nubit Gisalberto 75,27. 82,27. 578,27. Ludouico regi post 76, 47. 581,9
Gerbertus qui & Sylvester Papa 135,22
Gerbertus episcopus Remensis, Rauennas, Romanus 589,30. 590,7
Gerberti Papæ capella Romæ papis abominabilis 733,33
Gerdach episcop. Hildesheimensis moritur 158,7
Geremarus Flauiacensis abbas 533,25
Gereonis corpus Coloniæ inuenitur & eleuatur 619,19
Gerhardus comes amittit dignitatem 70, 26. cum Zundibolch reconciliatur 70, 35. conscius necis Zundibolch 70, 51. vxorem ducit Odam viduam Zundibolch 71,53. cum Matfrido inuadit possessiones Gebehardi, idenque à fratre ipsius Conrado debellatur 72,54. 130, 7. proscribitur 73,46. petit pacem à Conrado filio Conr. comitis, eamque obtinet 73,3. cum germanis fratribus occiditur 132,1
Gerhardus Hassiæ princeps cum fratre Conrado exercitus sibi iungunt aduersus Adelbertum 73,8
Gerardi comitis turbæ, earumque repressio 592,38
Gerardus dux Baioariæ perimitur 537,45
Gerardus dux Mosellanorum 600, 40. moritur 601,29
Gerardus de Alsatia dux Lotharienſium 597,29.
Gerhardus comes, alias Sylvester Moguntinus archiepisc. 696,40. 700,53. 804,48. regi rebellat 702,19. 703,7
Gerardus Mogunt. episc. capitur 258,20. 801,42. 806,47. 918,31. vinculis liberatur 258,28. effusit insolens dicterium 703,1. moritur 697,15. 808,38
Gerardus comes de Eppenstein, archiepiscop. Moguntinus 815,50. moritur 704,50
Gerardus Florentinus episcopus constituitur Papa 164,47,50
Gerardus Cameracensis episcopus eiusque in obseruatione iciuniorum memorabilis discretio 591,27. 594,46. 595, 17. moritur 607,3
Gerardi episcopi Hildesheimensis magnanimitas & facetia 841,2
Gerardus de Guch Numburgensis episcopus 849,52. monitur 853,49. 854,40
Gerhardus Herbipolensis episcopus exactionibus à se ad certamen vsque abalienat subditorum animos 910,34
Gerardus Leucorum episc. canonizatur 598,19
Gerhardus cardinalis legatus Apostolicus ad regem 471,11
Gerardus fundator Bromensis cœnobii moritur 585,23
Gerardus dominus in Chatisiaco perimitur 615,21
Gerhardus de Bononia Carmelita 819,2
Gerhardus de Hartinburg capitur 948, 19
Gerhardus abbas moritur 535,26
Gerardus Groet scriptor vitiis 846,54
Gerardus Odonis 851,47
Gerinus lapidatur 538,32
Gerlacus de Natsau archiepisc. Mogunt. moritur 841,49
Germania illustratur lucerna fidei Christianæ 544, 24. Papæ Martino exosa 699,50. vastatur 356,10. 574,43. 576,10. concutitur 795,19. peste infecta 837,42. 875,5
Germani à Iaphet progeniti 998,18. populantur Italiam 108,50. Rauennam vsque veniunt 392,5. se dedunt Tiberio 316, 41. à Iulio Cæsare domantur 97,21. 351,39. 352,8. 355,54. vincuntur à Germanico 100,13. 105,37. perdomantur ab Octau. Cæs 355,1. debellantur à Romanis 580,51. cum Dacis vincuntur à Domitiano 102,31
Germanorum summus doctor Bonifacius 760,39
Germanichildis regina 57,24
Germanicus vincit Germanos 100, 13. moritur in Syria 100,15. 359,44
Germanio episcopus Hierosolymitanus 105,46. 382,24
Germanus dux classis contra VVandalos in Siciliam 414,31. Leoni repugnans exauctoratur 546,30
Germanus Antisiodorensis episcopus, legatus Cœlestini Papæ, Britannos hæresi infectos in viam reducit 412, 13. 495,40. 496,4,9. 499,18
Germanus Parisiensis 515,11. excommunicat Heribertum 10, 6. moritur 10, 25. 424,54. 521,28. Germani episcopi anima ab angelis in sphæra ignea in cœlum delata 53,21
Germanus Capuanus episc. 507,38
Germanus episcopus Constantinop. 544, 10. ob imagines sanctorum sede pellitur 18,39
Gero comes fortis bellator contra barbaros 581,38
Gero comes accusatur & decollatur 857, 35
Geronis comitis filii, inter Saxones satis conspicuo loco nati, Saxones vindicare & libertati restituere moliuntur 836,18, 24. stipati equitibus Henrico regi ad configendum occurrunt 841, 52
Gero marchio obit 85,25

Gero Epiſc. Magdeb. 769,30. moritur 159,1: 770,51
Geroldus Baioariæ præfectus 33 16. præliatur cum Auaribus 33, 17. in prælio occumbit 33,17. martyribus annumeratur 33,18
Geroldus Burgundio cum Reginoldo regi fit ſupplex 138,41
Geroldus ſignifer Caroli M. occiditur in prælio 129, 14
Gerolphus comes Friſonum legatus Godefridi ad imperatorem 61,14
Gerrehus abbas VVirtzburg. 80,27. moritur 81,27
Gerſtengen villa in confinio Thuringiæ & Hailiæ, locus colloquio inter regē & Saxones nominatus 107,50
Gerſtengenſe colloquium inter legatos regis Henrici IV. & Saxonici exercitus primores, ſententiam de rege reprobando & alio eligendo diffinit, aliam tamen in plebem diuulgat 198, 44.47, &c.
Gerſtungen caſtrum venditur 952,7
Gertrudis filia S. Elizabethæ virgo claustralis 69,19
Gertrudis virgo abbatiſſa 533,30. moritur 536,9
Gertrudis auunculus quis 532,53
Gertrudis Mingelenſis Eccleſia inſtaurata conſecratur 597,14
Gervaſii matt. corpus inuenitur 486,6
Geruntius comes interimit Conſtantem 410,15
Geta inſula 635,42
Geſtimulus rex Sclauorum occiditur 154,32. 442,26
Geta patricius præeſt claſſi Dalmat. 36,5
Gezman eligitur Emſtatenſis Epiſc. breui moritur 159,45
Gheimeſſenſe prælium 747,13
Gibekenſtein 160,19
Gibelinorum & Guelphorum factio 800,19
Gibelſtein caſtrum 847,14. carcer Ludouici Saltatoris 775,32
Gibriani Scoti cum fratribus & ſororibus in Galliam commigrauo 510,53
Gieſſen oppidum obſidetur & capitur 263,47
Gifridus Carnotenſis Epiſc. 615,54
Gifridus comes Andegauorum moritur 631,4
Giganies naſcuntur 149,35: 277,55
Giganus dens magnus inuenitur 491,4
Gigunix comitatus 645,46
Gigo Prior Carthuſiæ ſcriptor 624,32
Gilbertus dux in Rheno ſubmergitur 447,25
Gildardus [illegible], Epiſcopus Rotomagenſis 515,13
Gildo comes Africam occupat & ſuperatur 115,26,25: 487,38
Gileuer rex VVandalorum, crudelis & parricida 513,45. Conſtantinopolim ducitur 514,47
Gilſunda ſoror Brunichildis, vxor Hilperici 10,7
Giltrudis capitur 22,42
Girardus confoditur 659,39
Girardus Puella Epiſc. Ceſtrenſis 674,6. moritur 674,45
Girardus Epiſc. Sagienſis moritur 636,6
Girid perimitur 548,18
Giſalbertus dux in obſidione Metenſi cum rege Henrico 74,55. ducit Henrici regis filiam Geiburgam in vxorem 75,17. rebellat Ottoni imper. 380,4. cum Eberhardo & Henrico fratre regis in regem Ottonem ſeditioſus 76, 9: 580,12. cum rege congred. eius fugatur, vincitur 76,13: 580,40. in Rheno ſubmerſus necatur 76,30: 133,18: 156, 3: 581,6
Gisleberti ducis Lotharingiæ captiuitas, coniugium, reſtitutio 578,25
Gislebertus oppreſſor Traiectenſis Eccleſiæ decollatur 471,34
Gislebertus Pictauorum Epiſc. ſcriptor 629,14. moritur 632,48
Gislebertus Abrincenſis in mari petit 650,20
Gislebertus Archiepiſcop. Cantuarienſis 675,31
Giſilarius antiſtes Merſeburgenſis 760, 44
Giſilarius Magdeburgenſis Archiepiſcopus metecenatius 767,15,16. moritur 768,52
Giſela de VVebinlingen vxor Conradi II. Salici 690,53
Gisla imperatrix, mater Henrici regis moritur 137,46: 139,35: 450,48
Gisla ſoror imperatoris nupta Stephani Hungarorum regis 592,16: 769,53
Gisla filia Lotharii nubit Gotfrido regi Norm. 60,19
Giſo comes & Adelbertus cum filiis occiduntur 201,38
Giſonis caſtrum 641,32
Giſortium capitur 677,51
Giſſemarus f. VVarathonis in prælio occumbit 540,32
Giſſenus Cellenſis 533,45
Giſulfus nepos Alboini præficitur Foro Iulii 9,44: 16,48. vaſtat Campaniam & Beneuentum 16,49. Conſtituitur dux Beneuentanus 17,44. vaſtat Campaniam 16,49: 125,42: 431,25. diem obit 17,44
Gizid rex Sarracenorum 545,22. ſpe falſa deluſus diem obit 545,51
Glacies magna 601,16: 607,18
Gladiatorium iudicium 580,49
Gladiatorum ludi edicto imperatoris tolluntur 115,24: 488,11
Glaucus inuenit glutinum ferri 324,6
Glenſtorpa capitur & cōburitur 747,34
Glerchfel 253,39
Glichin caſtellum 253,42. obſideturr, ſed liberatur 779,40
Glico caſtrum circumuallatur 457, 21. obſidione liberatur 457,48
Gliſſa filia Caroli Mediolani baptizatur 28,31
Glocceſtria ciuitas controuerſa 633, 43. cedit Anglorum regi Henrico 633, 55
Gloriæ comes inuidia 179,32
Glycerius Rauennæ inuadit imperium 418,24
Gnalo Metenſium Epiſcopus occiditur 571,10
Gnamus dux Pictorum 486,12
Gnatho Epiſcopus Legienſis moritur 597,35
Gnoſtici hæretici 719,48
Gnoſus in Creta conditur 297,4
Goas preſbyter Aquitanus 12,26: 514, 54. oratorium conſtruit 12,28. obdormit 12,29
Gotebaldus præpoſitus Nemecenſis conſtituitur Patriarcha Aquileienſis 141,36
Godebaldus Traiectenſis Epiſc. moritur 470,49
Godebertus f. Atiperth cum Bertarith de regno Longob. contendit 535, 24. occiditur 535,31
Godefridus rex Nortmannorum 28, 42. 35,13: 129,25. cum Sigefrido in finibus Galliæ multas vrbes & caſtella deuaſtat 59,28. Eberhardo comiti poſſeſſiones diripit 62,8. Ipecioſo prætexto ſed fraudulento petit ab imperatore vrbes quaſdam ad Rhenum ob vini feracitatem 61,37. in gratiam Hugonis affinis, & ſpe maioris regni ſe a fidelitate imperatoris ſubducere cogitat 61,33: 596,46. inſurgit contra Carolum 129,25. per legatos cum Carolo agit 35,16. in vxorem petit & impetrat Gislam filiam Lotharii 60,18. baptizatur 60,19: 687,30. à Carolo accipit Friſiam 60, 18. Sclauos non ſine clade debellat 36,50. vectigales ſibi facit partes Abrotidorum 36,55. deſtruit emporium Rerich 37,11. limitem regni ſui vallo munire conſtituit 37,14. purgat ſe Imperatori, eiuſque gratiam & colloquium petit 37, 43. moritur 539,40
Godefridi filii, & primores quidam Danorum exturbant è regno Heriolduin & Regnifridum 40,25
Godefridi filii exules apud Suiones 40,25
Godefridus dux frater Gozzelonis Henrico regi rebellat 138, 12: 596,46. regi ſupplex cuſtodiæ mancipatur 138, 53: 596,48. carcere liberatur & in ducatum ſuum reſtituitur 139, 13. rebellionem innouat contra imperat. Henricum 140,31: 598,24. rebellionem ſuam callidis legationibus diſſimulat 140, 41. Virdunenſem ciuitatem capit, incendit, euertit 140,54. occidit Adelbertum ducem 141,29. Palatiſdingam occupatum, pugna petitur & vincitur 141,42. cum fratre Friderico ſequitur Leonem Papam in Italiam contra Normannos 61,12. à Papa excommunicatus & Imperatori ſæpe & diu rebellis Papæ interceſſione gratiam imperatoris promeretur 61,7: 142,41 162,23: 597,42. iterum contra imperatorem rebellat, & Beatricem in vxorem ducit 146,32: 161,40. interimitur à ſatellite 38,38
Godefridus f. Gozelonis ducis Lotharingorum ob alienatum à ſe regnum Adelbertum patris ſucceſſorem occidit & multa alia crudelia perpetrat 160, 7. in deditionem à rege Henrico accipitur, & cuſtodiæ mancipatur 160,19. cuſtodia liberatus bellum inſtaurat, prædas, rapinas, incendia exercet 160, 28. de factionibus ſuis ſerio pœnitentiam agit 160,33. hæreticos Conſtantinopoli deprehendit & ſuſpendit 161, 39. in Friſia ab Henrico rege bello petitur 160,43. obit 179,18
Godefridus conſobrinus ducis Gozelonis, filius Euſtachii comitis conſtituitur marchio Antverpiæ 235,25
Godefridus dux Lotharing. f. gibboſus Godefridi 179,19: 601,30. Friſones debellat 601,34
Godefridus nepos Godefridi gibboſi dux Lotharingiæ 606,51. fortis contra Henric. in ducatu defendendo 611,28
Godefridus comes Virdunenſis cum vrbe ſua cap. 588,40. reſtituitur 588,47
Godefridus, Godefridi comitis Ardennenſis filius, dux Lotharienſiū 591,26

incurſiones facit in Montenſem comitatum 592,44. potens contra ſeditiones Gerardi comitis 592, 38. perimit ducem Moſellanorũ 597,30. legatus expeditionis in Friſiam capitur 593,13. liberatur & moritur 591,17
Godefridus Louanienſis comes ducatu Lothar. donatur 612,16
Godefridus dux Saxoniæ perculſus moritur 777,45
Godefridus dux Lotharingiæ cum fratre Balduino in ſancta expeditione caput 463,1: 608,54. potens & humilis in capienda Hieroſolyma 779,53. aduocatus Eccleſiæ S. Sepulchri 463,44. moritur & ad ſepulchrum Domini ſepulturæ locum promeretur 463,6: 465,51: 611,24: 779,53: 780,1
Godefridus comes de VVeſtphalia beneficiarius ordinis Præmonſtratenſis 619,27
Godefridus baro de Lymburg Epiſcop. Herbipol. 861,47
Godefridus VVirtzburg. Epiſc. moritur 789,22: 865,25
Godefridus Epiſc. Spirenſis obit 80,46
Godefridus Lingonenſis Epiſc. 625,53
Godefridus abbas S. Iacobi odit Epiſc. Mog. 474,55. pellitur ab abbatia monachis cæteris aufugientibus 475,44
Godefridus de Spanheim 474,10
Godehardus monachus 158, 6. abbas Herueldenſis conſtituitur 158,32. moritur 158,42
Godehardus abbas Herueldenſis poſt Epiſc. in Hildinesheim 689,27: 690,35: 733,17: 770,20. moritur 734,48
Godehardus abbas in Altaha 158,15. ordinatur Epiſc. Hildesheimenſis 158, 55. moritur 159,25
Godehardus comes de Schwartzburg Epiſc. Nuemburgenſis 840,23
Godelalbus dux ſuſpenditur 36,55
Godemarus in congreſſu cum Clodomere fuga ſibi conſulit 512,15. ſecundo fugatur 513,17
Godeſcalcus 887,18
Godeſcalcus abbas de monte Attrebatenſis Epiſcopus 630,51
Godeſcalcus abbas S. Albani deponitur 417,34
Godeſcalcus hæreticus pertinax 565,18. damnatur 154,42
Godolia regina in Iuda 318,51. crudelis 318,54
Golboldus Epiſc. Leodicenſis 593,21
Gomarus comes Hallix miſerè perit 256,45
Gonbote caſtrum capitur 644,25
Gordianus imper. 5,7: 107,28: 151,9: 386, 24: 713,41. victor Romam de Parthis rediens, occiditur 107,36: 386,10
Gordiani corpus in Alemanniam tranſfertur 128,27
Gordius Epiſc. Hieroſolymitanus 105, 47: 382,25
Gorgias Philoſophus 337,24
Gorgonii corpus in Franciam defertur 128,9: 151,53: 251,22
Gorgona meretrix capite amputatur 307,30
Gorzia cœnobium 164,16: 550,33
Goſcelini gener Amalricus 636,45
Goſeck olim caſtrum, poſt monaſterium 773,49
Goslaria ciuitas ædificatur 912,35. regi Henrico IV. chara & accepta 181,15. comburitur 248,28
Goslariensis Eccleſia conſecratur 161,15
Goſwinus Carmelita 867,45
Gotha vrbs capitur 824,33
Gothani villici in Iudæos tumultuantes & mulctantur 948,27
Gothbertus princeps VVirtzburg 541,38
Gothelo, vide Gotzelo.
Gothorum ongo, peruagatio, & habitatio 480,28
Gothi pulſi ab Hunnis in Thraciam diffunduntur 114,17. vaſtant Græciam, Macedoniam, Pontum, Aſiam 108,51: 109,7: 392,7. oppugnant Archilat 412,23. Italiam ingrediuntur 7,38: 115, 26: 409,12,37. capiunt Romam duce Alarico 410,49. Romam perſequuntur 706,17. ad Hiſpanias migrant 411,22. vaſtantes Illyricum & Macedoniam ſuperantur 393,10. Thraciam depopulantur 7,24. delent in Thracia Romanas legiones 406,54. Gallias intrant 115,54. pacis placita violant, & vrbes ſibi vicinas occupant 413,24. turbant pacem 116,53. reddunt Conſtantio Placidiam 116,6. fugant Stilichonem 115,32. hæretici fiunt 114,19: 151,25. rebelles 114,20. magnam ſtragem patiuntur 409,11. ſuperantur 114, 32. Italia expelluntur 121,18. vaſtantur 406,43. Hunnorum auxilio debellantur 413,36. proſternuntur 714,28. vincuntur 712,28. diuiduntur, & inter ſe ipſos mutuis cædibus delentur 425, 47
Gotho Brito Archiep. Turonenſis 635,21
Gothwinus vt inſolens & rebellis apud imperat. accuſatur 618,48
Gotzbertus abbas Herueldenſis eligitur 757,2. fundator Eccleſiæ in Ordorf. 157,37. obdormit 157,51
Gotzbertus cum fratre Ramnolpho Ottoni regi rebellis 68,39
Gotzelo frater Gotefridi, dux Lotharienſium 593,18. Moſellanorum ducatu donatur 595,34. magno bellico apparatu tanquam dux belli comitatur Henricum IV. regem in ſecunda expeditione Saxonica 226,25,53. vincit principem Carlingorum 137,9. occidit Carlingorum principem 450,38. defendit Lotharingiam 595,49. occidit Vdonem comitem eiuſque miniſtros 159,23. filio Gozzilonis ducatum à rege Henrico promiſſum teſtamento legat 138,10. moritur 138,91 160,7: 596,45
Gozzilo Ignauus frater Gotefridi obtinet regno Lotharingorum 139,20. interficitur 234,50
Gozzilinus Epiſc. Patriſiorum vigilans in defenſione vrbis contra Normannos 62,52. moritur 62,54
Gracchi interitus 348,52
Grad caſtellum 81,4
Græcia ſegetes habere incipit 149,45: 300,40
Græcia vitur oraculo Dodonæo 325,14
Græcia vaſtatur à Gothis 108,51: 392,7. libertate à Romanis donatur 345,19. à Turcis expugnatur 779,45
Græci literas habere incipiunt 150,2. literas augent 338,29. à Romanis domantur 150,40. à rege Siciliæ coarctantur terra & mari 634,42. mittunt legatos ad Ottonem imperatorẽ 156, 7,12: 157,9 cum Longobardis belligerantur 30,41. à Longobardis ſuperantur 30,40. naues amittunt 632,20. à Bulgaribus grauiter ameruntur 578, 21. tributarii Hungarorum 575,15. eunuchizantur 579,18. cum Carolo pacifcuntur 129,19
Græcorũ hiſtoricorũ reprehenſio 880,7
Græcorum imperium abuſiuis imperatoribus euacuatur 581,55. imperii finis 150,46. in legatos imperatoris violentia, eiuſque actis caſtigatio 586,10. nuncii ad Lotharium imper. cum muneribus 255,3. ſynodus de adorandis imaginibus 31,41
Græcæ Eccleſiæ in quibus à Romana diſſentiant 598,38
Græcarum Eccleſiarum cantus à quo introductus 485,51
Græcæ literæ in Italiam tranſportantur 845,19
Græca vina defoditur 344,24
Grahamanus legatus Caroli 30,46
Granata vrbs & regnum 881,54. Saracenis eripitur 882,52
Granicus fluuius 86,20: 340,15
Granſco, Brixianus ciuis 16,14
Graſcaf monaſterium in VVeſtphalia 230,32: 455,49: 756,13
Gratianus imperator naſcitur 403,24
Gratianus cum fratre Valentiniano imperator 7,25: 114,25: 407,51
Gratianus Valentiniani f. imperat. ordinatur 113,44: 151 21: 405,54: 717,40. Theodoſium patrem, & poſt eius mortem Theodoſium filium in conſortium imperii aſſumit 114,27: 407,6,8: 483, 19. adhuc municeps & legatus Maximi Britanniam liberat à graſſatoribus. Hunnis & Pictis 486,15. delet Alemãnos 114,16: 406,47. occiditur Lugduni 7,29: 114,36: 407,39: 408,18: 485,4
Gratianus M. decretorum compilator 693,17: 737,49
Gratianus Papa exautoratur 139,35
Gregorius I. apocriſarius Papa eligitur 21,10,44: 121,51: 426,21: 523,36: 723,47, 49. adhuc diaconus in Angliam profecturus reuocatur 723,24. edit ſcripta 723,50. ſcribit libros morales 21,11: 121,34: 425,20: 521,48. ſcribit Paſtorem 21,51. dialogorum 4. libros 22,53: 524,25 adhuc apocriſarius ſcribit moralia in Iobum 121,34: 521,48. Eutychium Epiſc. Conſtantinop. conuincit erroris de reſurrectione 425,26. celebrat ſynodum 121,55: 426,32
Gregor. Papa author pacis inter Romanos & Longob. 12,51. mittit libros nõnullos & etiam pallium Leandro Ep. Hiſp. 11,51. mittit Britannis doctores Chriſtianæ fidei 11,45: 132 4: 151,39: 426 24: 524,35. miſſo pallio cõſtituit metropol. in Anglia 122,11: 426,27. perſecutionẽ ſuſtinet à Mauricio imperat. 683, 52. moritur 13,7: 122,18: 427,8: 525,36
Gregorii Papæ translatio 562,38: 582,35
Gregorius II. Papa 17,48: 126,20: 432,38: 543,41: 727,11. Mogunt inenſi ſedi & Germaniæ ordinat Epiſc. Bonifacium 17,49: 432,40. moritur 434,22
Gregor. III. Papa 127,9: 434,26: 546,42: 727,15. Bonifacium ante doctorem Archiepiſc. ordinat Moguntiam 683, 51. in imperatorem animaduertit 546, 6: 24,42. moritur 435,4
Gregorius IV. Papa 129,54: 441,41: 562, 41: 729,48. opponit ſe imper. Ludou. 563,25. moritur 730,13
Greg V. ante Bruno Saxo 131,19: 449,17: 589,49: 689,41: 732,37. deponitur 691,52 ſanctio-

sanctionem ordinat de imperatore eligendo 768,19. obit 449,30
Gregorius VI. Papa 596,55: 734,38. mittit legatos ad componendum statum Galliarum 210,23
Gregorii Papæ legati Episcopi Italici instant de synodo in Gallijs celebranda, sed non obtinent 210,30
Gregorius VII. Papa, qui & Hildebrandus 453,16:602,15:736,20:773,37. cum Babenbergensibus admonet regem Henricum de constituendo Episcopo Bambergensi 228, 33. decreta & statuta synodica agit 602,17. decretum de cœlibatu clericorũ passim per omnes Occidentales Ecclesias promulgari curat 212, 14. in amplexibus Mathildæ volutari ab omnibus creditur 247, 33. zelo ardet in cœlibatu sacerdotum obtinendo 453,16:456,2:775,39. edicto severus in presbyteros coniugatos & Simoniacos 453,16: 456,2. in synodo VVormatiensi exauctoratur & Papatu abdicatur 214,17: 405,37: 455,37:603, 20: 605,14. acceptis literis suæ depositionis illas coram clero recitat, & simul Henricum regem, eiusque asseclas Episcopos quosdam excommunicat, quoidam Romam citat 234,38. in imperatorem Henricum valde exacerbatus 603,35. per legationem citat Henricum Romam ad synodum 221,34: 454,11. excommunicat imperatorem H. 603,23. regem Henricum per legatos anathematizatum & communione indignum ob Simoniam Romæ esse pronunciat 210, 25. Romæ horrendissimorum scelerum accusatur 456,38. insimulatus de multis criminibus, inter celebrationem Missæ sacra communione ab omnibus se innocentem comprobat, & ad suum exemplum etiam Henricum regem ad illam inuitat 249,42. Augustam à principibus vocatus, & itineri iam accinctus in Italia ob aduentum regis subsistit 247, 17. Henricum regem satis superque humilians, conditionaliter tandem anathemate eum absoluit 249, 10: 602, 53. Henricum regem prandio honorifico excipit, de multis instruit, & per legatum Episcopum suæ excommunicationis participes absoluit 250, 32. ad conuentum Forchemianum à principibus vocatus, per legatos admonet Henricum regem, vt iuxta promissum ibi compareat, & sententiam principum de se & toto regno percipiat 252, 18. mittit legatos ad conuentũ Forchemianum, absentiam excusat, & principes de gestis Henrici regis per ordinem edocet 252, 34. mittit Rudolpho regiã & imperatoriam benedictionem Constantiam 455, 28. contra imperatorem durus 602, 53. somnium habet de casu falsi regis 604, 9. capillis de Ecclesia extrahitur, & multis contumelijs afficitur 233, 51. Roma aufugit ad Normanos 456, 29: 605, 11. absoluit Episc. excommunicatos ipsisque communione Henrici regis interdicit 248, 8. absoluit imperat. 605, 19. anathema & bannos omnes & in omnes remittit 605, 50. in agone agit pœnitentiam & peccatorum confessionem 605, 42. moritur 457, 20: 605, 40: 778, 44
Gregorius VIII. 789, 29. moritur 801, 5
Gregorius IX. Papa 741, 1: 799, 50. excommunicat imperat. Fridericum 741, 17. moritur 741, 50
Gregorius X. 738, 24: 745, 52: 813, 24. pro Rodolpho Roman. rege sentit contra Hispanum & Bohemum 698, 34. mutat Episcopos in Herbipoli 265, 11
Gregorius XI. Papa 747, 20: 748, 47: 841, 42, 46
Gregorius XII. Papa 849, 22. moritur 842, 83
Gregorius cardinalis Romanæ Ecclesiæ legatus Gregorii Papæ ad Henricum regem 252, 18
Gregorius Nazianzenus 483, 13. moritur 486, 53
Gregorius f. Gordiani, monachus 518, 46
Gregorius monachus de Hierusalem, legatus Thomæ Patriarchæ 56, 19
Gregorius Episcopus Hispaniarum immunis à prauitate Arriana 405, 4
Gregorius cardinalis 473, 34
Gregorius Turonensium Episc. 520, 32
Gregorius de Arimino Augustin. 841, 25
Gregorius Nisenus 483, 12
Gregorius Tiphernas 863, 10
Gregorius abbas de monte Oliueti natione Germanus 36, 18
Gregorius Vercellensis Episcopus excõmunicatur ob adulterium & periuria, breui post absoluitur 742, 44
Gregorius Constantinopol. Patriarcha 716, 34. ab errore Monothelitarum liberatur 538, 15
Gregorius Lingonensis Episc. 533, 42
Gregorius Rysch 886, 32
Greffernensis abbas moritur 664, 5
Grifenberg castrum capitur 262, 10: 821, 28: 933, 27
Grimaldus rex Longobardorum 14, 24. ante dux Taurinatium 535, 31. persequitur Berarii 14, 19. init fœdus cum Dagoberto 15, 38 moritur 15, 41: 536, 37
Grimaldus filius Heregisi 29, 48. obsides apud Carolum 29, 52. Beneuentanus dux 30, 42: 34, 52. capit VVinegisum 34, 33. reddit VVinegisum 35, 2. soluit Carolo imperatori tributum 39, 54
Grimaldus abbas moritur 152, 3
Grimmiæ 263, 10
Grimoaldus f. Pipini in aula Sigeberti maior domus 533, 7. f. suum Hildebertum regno Austrasiorum præficit 534, 48. incarceratur & moritur 534, 52
Grimoaldus Maior domus Pipini filius mantus filiæ Rabboconis perimitur 431, 48
Grimoaldus fr. Drogonis, maior domus 542, 4. perimitur 543, 35
Gripho germanus Pipini 23, 7. rebellat fratri Pipino 548, 51. fugit metu Pipini in Saxoniam 22, 37: 456, 20. reuertitur 436, 22. donatus vita & regni parte in Aquitaniã se recipit 549. 4. constituitur dominus XII. comitatũ 549. 46. in Baioariam venit 22, 41. Valcoriam petit 22, 47. vincitur 22, 44. occiditur 23. 8: 127, 46: 437, 13: 549, 23
Gruecorum monachorum initium 463, 53. diuitijs in pauperes etiam generali capitulo sanctis 259, 50
Grossi, moneta gladiata, Pragæ incipiunt 868, 14
Gruneberg castrum ædificatur 256, 52
Grunhaim monasterũ destruitur 856, 25
Grym castrum 878, 55
Grymaldus, vide Grimaldus.
Gudaldus filium Sigeberti Childebertum in regnum patris restituit 16, 20
Gudeoch rex Longobard. V. 506, 30, 40
Gulid torrens 67, 10
Grunda castrum prope Gotingen capitur 711, 16
Gundeiboldus f. Arnulphi imper. occiditur 688, 16
Gunderic f. Modigisili rex VVandalorũ 491, 19. interit 494, 20. humiliatur ab Aetio, & ab Hunnis cum populo & stirpe deletur 216, 50, 51: 433, 16: 494, 20
Grundobaldi Burgundionum regis parricidia 507, 30
Gundulfi villa 62, 15
Gunthamundus rex VVandalorũ 507, 14. pius, exules reuocat, Ecclesias Catholicorum aperit 508, 47. reuocat Episc. Eugenium 507, 48. obit 509, 16
Guntharius Episcopus Babembergensis cum aliis plurib. Episcopis peregrinationem Hierosolymitanam periculosissimam ingreditur, & in ea euangelizat 148, 33: 171, 43: 172, 7: 174, 21
Guntharii Colon. Archiep. imprudentia & ob eam magna miseria 566, 55: 567, 7
Guntharius eremita obdormit 139, 2
Gunthaoth rex VVandalorum extinguitur 516, 53
Gunthatus rex VVand. occiditur 425, 12
Guntherius Pontifex Colonens. iuuat Lotharium in repudianda Thietberga 43, 19. neptem inani spe delusus deseruit 43, 54. cum Thietgãdo Romam proficiscitur 44, 13. Romæ deponitur 44, 26. Ludouicum Lotharii imp. fratrem Beneuenti adit, eius auxilium implorans ad pristinam dignitatem recuperandam 44, 27. exul & peregrinus in Italia moritur 44, 48
Gunthetus comes de Schvvartzberg Archiep. Magdeb. 847, 17. bello petitur à Saxone 852, 52. moritur 861, 14
Guntherus VII. Nuemburgensis Ecclesiæ præsul 778, 1. moritur 779, 18
Guntherus Episc. Spirensis 473, 48
Guntherus abbas Herueldensis eligitur 80, 20: 116, 31. moritur 156, 41
Guntherus nobilis de Thuringia fit monachus Herueldiæ & postea in Altaha 158, 33
Guntherus monachus eremum petit 158 36. obit 160, 47
Guntherus comes de Schvvartzburg eligitur imperator 942, 18. intoxicatus moritur 941, 16
Guntherus comes de Schvvartzberg locet & rector Friderici marchionis 953, 4. excidium Thuring. molitur 953, 45
Guntherus comes de Schvvartzburg, à patribus regis Philippi contra Lantgrauium Thuring. 257, 29. capitur 839, 16
Guntherus imperatoris cancellarius videt visionem memorabilem 161, 43
Guntherus marchio Misnensis 767, 44
Guntherus comes de Ketterenberg cum filio capitur 839, 15
Gunthetus miles occumbit 157, 45
Guntramus f. Clotharii regnat Autibarus 9, 53. liberalis in Ecclesias & pauperes 22, 24. dux pacificus 22, 12. habet somnium & somnium mirabile 22, 52. 522, 40. Longobardis resistit, 10, 45 occumbit 10, 46: 22, 25: 522, 25: 524, 37
Guntrannus rex Patisiensis filius Lotharii fr. regis 519, 18
Guntzo ordinatur Episcopus Einstatensis 861, 52

Gutha filia imperatoris, vxor regis Bohemiæ 699,51
Gualcherus Episcopus Cameracensis, post exul 607,31
Gualcherus clericus, Episcopus, martyr 605,37
Gualtherus cœnobii Aquicinctini author 603,51
Gualtherus abbas primus Præmonstratensis 619,43
Gualtherus de Glysberg fundator monasterii Scotorum in Erffordia 914,6
Gualterus Laudunensis Episcopus 632,8
Gualterus Castrensis Episcopus moritur 640,24
Guarinus de Gefardim Archiepiscopus Bituricensis 658,43
Guarinus de Girardo Bituricensis Archiepisc. 667,49
Guelphorum & Gibelinorum factio 800,19
Guerberei castellum destruitur 640,35
Guermundus rex Africanorum Cathetieum expugnat 526,38
Guibertus Ravennas Episcopus Papa constituitur 604 8
Guiberti fundatoris Gemelacensis leuatio 614, 27
Guido filius Lamperti ducis Spoletanorum rex contra Berengarium eligitur 64,9:687,50.expellit regno Italiæ Berengarium 64, 12 obsidet Arcam 677, 26. moritur 69 37
Guido & Adalbertus filii VVillæ incerti vagantur 81.2
Guido frater Adalberti occumbit 83,2
Guido rex Hierololymitanus & Palæstinæ deditur 676,35
Guido decanus Ecclesiæ S. Quint. Virdun. consecratur Episcop. Beluacensis 601,9
Guido Senonensis Episcopus 660,15
Guido Metensis Episcopus fraudulenter fidem imperatori asserit in legatione Adelberti, ideoque ab alloquio imper. prohibetur, capitur & custodiæ mancipatur 83
Guido Bonatus astrologus 873,1
Guido Aretinus, Musicus 594,28
Guido Iuuenalis 886,36
Guido de monte regali 867,41
Guihomarus vicecomes Leonensis subigitur 664,17
Guihomarus de leone expugnandus supplex ut regi Angliæ 601,23,53
Guibenoch Epiſc. Vanetensis 669,27
Guilhelmus Feldicus 886,45
Guislebertus abbas Tornacensis moritur 666 31
Guistleth Pragensis Episc. martyr 591, 41
Gyges rex Lydorum 314,53
Gysnom castrũ circumuallatur 747,42

H

HABDALAN rex Sarracenorum 539,26: 550, 26. persequitur Ecclesiæ 550. 39. in orthodoxos sæuus 551,47. moritur 554,81
Habdimelech Ammiras princeps Sarracenorum 539. 30. moritur 542,53
Habdiramas f Muhamę, dux Sarracenorum in expeditione Hispanica 545,12
Habola fluuius 31,2
Hademarus comes Genuæ 36, 2. in prælio succumbit ibid.
Hadamarus abbas Fuldensis 79,50:447, 29.obit 79,49: 156,25:448,26
Hadamuta abbatissa de Nuinburgo emigrat 146,8
Hæreditates inter magnates in quæstionem veniunt 580,45
Hæresium reprobatarum catalogus 719, 21
Hæresis Feliciana condemnatur 31,24,37
Hæretici militia abdicantur 722,29
Hæretici Constantinopoli deprehenduntur à Godefrido duce 161,39
Hæretici Thuringici comburuntur 749, 8
Hæretici in Alemannia deprehensi igne comburuntur 257,20,31: 696,8
Hagano & Rodoaldus apostolici legati in Galliam 44,1.pecunia corrumpuntur 44,5
Hagano abbas Herueldensis eligitur 156, 26. potestate sua resignat 156,30
Hagen ciuitas 263,12
Hagionensis comitatus inuaditur 598,6
Haicho abbas Fuldensis moritur 74,51
Haido Episcopus Basilensis legatus Caroli imper ad Nicephorum 39,2
Hainsburg castrum renouatur 883,45
Haistulfus rex Longobard. 549,12. premit Roman. Ecclesiam 686,55. 728,35. compellit Papam, auxilium petere alibunde 549, 29. occurrit Pipino 23, 20. cum Romanis pacem inire compellitur 549,43. Papiæ obsidetur à Pipino 24,11.iurat in iustitiã S.Petri faciẽdam 25, 25. bello petitur & ad imperata facienda cogitur 437,35. iusticiæ S.Petri contradicit 25,20: 24,10,14. Romam obsidet 550,14. secundo à Pipino Romano pontifice sua relinquere cogitur 24,11:550,14. regnum amittit & vitam 25,20: 24,15:127,50:437,48: 550,22
Haistolphus ordinatur Episcopus Moguntinus 153,52: 440,53. moritur 1543 11: 441,13
Halaricus rex Gothorum, vide Alaricus.
Halapre caput regni Loradin terræmotu concutitur 650,53
Halberstadt obsessa 749,29
Halberstadt capitur, & cum basilica & 800.hominibus crematur 256,27
Halberstadiensis Ecclesiæ dedicatio 768, 16
Halberstatensis seditio 749,26: 753,1
Halberstatensis presbyter præcipitio trucidatur 753,23
Halberstadensis Episcopus deponitur 471, 21
Halberstadensis Episcopus capitur 747, 14
Halæ Saxonum subiguntur à Magdeburgensi Episcopo 901,24
Hallis arx pulchra extructa 901,25
Hallis regia in Sueuia comburitur 905,9
Hallenses campanæ ruptis funibus cessant in susceptione regis Henrici 256, 48
Hallense cœnobium extra muros fundatur 692,41
Hamalarius Episcopus Treuirensis legatus in Græciam 42,5
Hamarus Podiensis Episcopus exercitus in Palæstinam ductor 609,8
Hamelinus quis & quæ eius vxor 644,17
Hamericus rex Hieros. moritur 680,42
Hamerstein castellum 254, 18. instauratur 182,22
Hammeburg capitur 766,29
Hamersleue monasterium 781,19
Hamo Episc. Leonensis occiditur 612,10
Hamo de Landecopio, monachus Sauinensis moritur 657,21
Hanalt familia comitum 258,58
Hanenstein castellum exercitus 180,27
Hanna fluuius 587,7
Hannericus rex Christianorum in Palæstina 678,24
Hannibal Amilcaris f. in Hispania bellum molitur 344,48. ad regem Bithyniæ transfugit 345, 6. hausto veneno moritur 345,13
Hanno præpositus Goslarienſis Archiepiscopus ordinatur Coloniensis 147, 11:162,50:451,13:599,22.pius, munificus, prudens 229,50.auellit Henricum IV.regem à matre 148,13.166,45: 600, 7. ab Henrico IV. quasi vicerex constituitur 187,39: 231, 23. in causa Papatus Romani missus, Parmensem Episcopum à Papatu remouet, Lucensem Episcopum substituit 170,15. Ecclesias & monasteria fundat 736,12. instituit in Salefelt vitam monasticam canonicis expulsis 186,32. ex Italia trãsfert monachos in monasteria à se fundata 230,43. Henricum regem Coloniam venientem omnibus mediis mitigat, ipsiq; falsos rumores eximere satagit 210,55. denegat regi Henrico suam præsentiam in expeditione Saxonica 218, 44 Coloniæ graues excitat turbas 206, 53. ob senium & quasdam offensas à rege vacationem ab impetit negotijs petit & impetrat 189, 51: 231, 35. habet mirum visionem de suo obitu 232,19. moritur 229,41. fundatis quinque congregationibus obit 229,41:253,15:455,42:602,50
Hannonis Colon. Archiepisc. frater constituitur Episcopus in Magdeburg. 148,23
Hanno Episcopus VVormatiensis 77,55
Hardbertus sit Episc. Curiensis 77,42
Harderat abbas Herueldensis constituitur 155,19. moritur 135,24
Hardericus auctor coniurationis Austrasiorum 555,55
Hardoinus Cenomannensis decanus, Archiepiscopus Burdegalensis 640, 51. moritur 643,6
Harenæ castrum capitur 638,30
Hareuc castrum capitur 644,43
Haroldus rex Danorum, cum vxore & liberis Christianus efficitur 441, 302 362,26. regno pellitur 560,47. remittitur in regnum Danorum 561,26
Haroldus in Scleoſvvig oppugnatur ab Ottone imperatore 157,28
Harpagus Cyri princeps dimicat aduersus Ioniam 329,44
Harpalus fugit in Asiam 340,12
Hart sylua 264,38
Hartmutus abbas 131,4
Hartmutus pro Bernardo abbate intercedit 131,28
Hartesburg castelli situs 195,6
Hartesburg castrum capitur 749,6. à Saxonibus destruitur 253,10
Harto Archiepiscopus 130,33
Harvvich regis Nordanimbrorum in Angliam nauigatio, tyrannis, & interitus 600,45
Harrvvigus Magdeburgensis Archiep. moritur 465,15
Harrvvinus Ratisp. Episc. moritur 470,9
Haschitius Episc. ordinatur Pansiis 62, 55.legatus Caroli regis 71,21
Hasengun mons & arx 181,51:253,34
Haslou locus iuxta Mosam 59,30
Hassino dux Saxonum 20,34

Hassou-

Haſſo caſſon in Aſia dominus in Meſopotamia & Armenia hoſtes ſuos ſuperat 871,48. contra Turcos expeditionem mouet 871,40. cum Turcis feliciter confligit 872,38
Haſtingo dux Normannorum 48,37
Haſtingus dux Paganorum 55,24
Hatuſſeybin ciuitas obſidetur 918,48
Hatto abbas Augienſis ordinatur Mogunt.archiep. 133,17. legatus Arnolphi 74,20. perfidus & fraudulentus in Adelbertum 132,10 440,41.576,4.688, 25.576.4. obit 74 12.132,13.155,35.446, 38.576,50.688.48.
Hatto Moguntinenſis epiſcopus in Æmam vinus præcipitatur 731,14
Hatto abbas Fuldenſis 442,50. moritur 442.19
Hatto II abbas Fuldenſis 156,25.448,28, 45. à rege Ottone Romam ad habitacula curanda præmittitur 80,47. ordinatur archiepiſ. Mogunt. 156,54 à muribus deuoratus moritur 157,1.448,54. 731,51
Hatto epiſcopus Baſileæ 119,23. legatus Conſtantinopolim mittitur 129,33. moritur 130,9
Hatto tutor inſulæ in lacu Cumano ad Vdonem comitem confugit 82,34
Haumar Sarracenorum rex 531,9. templum habet in Hieruſalem 532,37. trucidatur 533,9
Haumar rex Sarracenorũ 544,44. Chriſtianorum perſequutor 545,8. moritur 545,22
Haunonienſis eccleſia conflagrat 618, 50
Hazael rex Syriæ affligit Iſrael 91,22.319, 52
Hazelinus epiſc. Babenbergenſis infamis moritur 146,12
Hazecho Vormatiæ epiſ. moritur 160,16
Heber vita & ætas 87,31.149,40.192,23. pater Hebræorum 149,40
Hebræi ab Heber dicti & orti 192,25. literas habere incipiunt 149,51. Romanis ſubijciuntur 373,28
Hebræorum ſeruitus in Ægypto 149,49. 301,7. captiuitas 150 29.329,50
Hecelo epiſc. Hildesheimenſis ordinatur 161,22
Hecta inſula Britanniæ regno Romano ſubiicitur 99,24
Hector patricius Maſſilienſium occiditur 536,43
Hectoris filij Ilio expellunt Antenoris poſteros, & ipſi occupant 90,7. recipiunt Ilium 313,25
Hedvvigis filia regis Poloniæ, vxor ducis Baioariæ 873,9
Hedvvigis quæ fuerit familia 259,22
Hedvvigis ducissa, materiera S. Elizabeth moritur 802,1. canonizatur 259,22. 698,29. 812,27
Hedevvigis ducissæ olim Poloniæ translatio celebratur 259,8
Hedvvinus vide Edvvinus
Heddius epiſcopus occidentalium Saxonum diem ſuum obit 125,33
Hegeſar rex Babyloniæ 93,19
Heidelbergenſis academiæ initiũ 859,34
Heidelbergẽſis collegii ad S. Spiritum fundatio 951,7
Heiligenberg caſtrum ædificatur 256,52. 919,39
Heimbodesheim villa 81,42
Heimenburg caſtellum obſidetur & capitur 197,26. rædificatur 242,27
Heimo epiſcopus 136,19. moritur 136,29
Heinecke caſtrum extruitur 948,42
Heizil comes moritur 451,9
Helbruinus legatus Caroli 32,45
Helcias pontifex Hebræorum 325,7
Heldericus rex Vandalorum reuocat exules epiſcopos 119,54
Heldrungen caſtrum capitur 954,2
Helegenſtad 213,18
Helena inuenit crucem Chriſti 211,50
Helenæ imperatricis è Roma in Galliam tranſlatio 565,10
Helena vxor ducis de Brunſvvich moritur 753,52
Helena caſtrum 402,1
Helena regina Rugorum 80,14 baptizatur 80,15. ficte petit epiſcopũ & preſbyteros genti Rugorum 80,16
Helenus iuuat filios Hectoris in expellendis ab Ilio Antenoris poſteris 90,8. 313,27
Heli ſacerdotis vita, ætas, & imperium 90, 8.150,9.319,16
Helias propheta 150,18. rapitur 150,19
Helias abbas Colonienſis ad Scotos 594, 26 perlustratur de ſua ſede 450,20. obit 450,20
Helias Aquileienſis epiſcopus improbat ſynodum Chalcid. in quibuſdam capitulis 425,36
Helingundus comes legatus Cæſaris in Græciam 34,44
Helingerus abbas ad S. Dyſibodum 474,5
Heliodorus legatus Seleuci in Iudæam diuinitus deterritus 345,20
Helogabalum templum Romæ 106,49
Heliopolis in Ægypto capta 801,32
Heliſæus propheta, Vide Eliſæus
Helius Adrianus imperator 712,5. quartam in Chriſtianos mouet perſequutionẽ 712,9. inſtaurat Hieroſolymam 712,7
Helius pertinax imper. 4,45.712,15
Hele cum fratre Phrixo euadit inſidias nouercales 306,30
Hellen Græcorum pater 302,46
Hellenes Græci, ibidem (122.8
Helpericus rex Francorum filius Lotharij
Heluia mater Ciceronis 96,53.349,9
Heluidiani hæretici 719,11
Hemma regina vxor Ludouici regis 56, 25.443,32
Hemingus f. Godefridi, frater Herioldi & Regnifridi rex Danorũ amicus Caroli 38,53.40,2.559,40. ſuccedit Godefrido in regno Danorum 38,53. patrem init cum imperatore, ibidem. amandat legatos ad Carolum pacificos 39,25. obſes apud Carolum remittitur in Daniam petitur 42,2. moritur 39, 31.560,23
Hengiſti Saxonum ducis in Britannia calliditas & ambitio 492,22
Hengiſti ducis filia nubit regi Britannorum Vortegirno 495,47
Hemma nubit regi Lotharto 83,25 (264,42
Hennebergenſis domina intoxicatur
Henning' epiſ. Hildenesheimẽſis 754,17
Henricus dux Saxonum filius Ottonis rex eligitur 74,39
Henricus I Auceps, Saxo, Roman. imper. Aug. 155,39.447,7.577,21.688,54.731,24 hæreditate obtinet Thuringiam 912, 29. regem Abotridorum & Danorum conuertit ad fidem Chriſtianam 75,31.447,34,43. obſidet vrbem Metenſem 74,55. Boemos vincit 75,23. facit ſibi tributarios Sclauos Vueranos 75,40. cum Carolo rege apud Bonnam conuenit, & fœdus init 75,4. in Franciam vocatus, honorifice excipitur & muneribus ornatur 75,34. Hungaros interficit 133,6. ſubigit Abtritos 155,47. Mucronin fundit 155,51. capit Brennaburg 578,7 compeſcit Boemos cum principe ſuo 578,24 vincit Danos 579.27. expugnat Dalmatas 578,40. paralyſi percuſſus moritur 75,46,48. 133,10.135,52.447,48.579,47.688,5
Henricus dux Baioariæ dictus II & ſanctus imper Aug. 138 45.449,19,42 689, 10.708,35,45
Henrici imperatoris virtus, liberalitas, fortitudo, celeritas, pietas, victoria de æmulis 591.8,14.19.42.591,5,26,28.593, 24,36 689,13 733,12
Henricus rex conſtituit epiſcopatum Babenbergenſem 135,42.770.7,28. quæ geſſerit bella 689.38. qua virtute & felicitate 733.23. contra Polonos cum exercitu proficiſcitur 138,46,49 Hungaris pacem petentibus denegat 139, 52. capit nouam Troiam 136,17.449, 46. infirmatur mira cum toletantia 689,45. ſanatur 713,32,38
Henrici ſancti imperatoris viſiones 733, 27,35
Henricus ſecundus rex, primus imperator, moritur 136,22 159.8.449, 50.689,53 canonizatur 737,24
Henricus f. Conradi dictus niger rex imperator Romanorum conſtituitur 136, 28 137,23.159,27.194,19.450,6.594,19. 596,29.691,38 734,31.735,48. 772,14. 937.1. genere an filius Conradi Salici fuerit, controuertitur 772,14. quam habuerit originem, educationem, vicissitudinem 690,25. ducit in vxorem Agnetem Pictauiensis principis filiam 137,2.138,1.160,3 451,5 595.43. nuptias honeſtas celebrat 137,2.771,16. Gratianum papam baculo paſtorali privat, ipſique ſubſtituit Suidegerum epiſcopum Babenbergenſem 139,13 160, 37.451,22. cum regina imperiali nomine honoratur 159,43.160,39.597.9. pius & liberalis 137,31 773,42.451,22. papam ordinat Bopponem, epiſcopum Babenbergenſem Herbipolim 160,38,51. bella gerit contra Hungaros 137,49. 138,20.142,51.159,42.160,14.450,42. 451,14 596,36,41.912,41. graui casu periclitatur 138,48 metuit ſibi à Godefrido in Italia, ideoq; primores Italiæ vt ipſum obſeruent literis cohortatur 961,42,47. ob potentiam Gotefridi ducis ab Italis in Italiam vocatur, qui etiam eo pergit 139,28 161,22. Gotefridum ducem ſibi ſupplicem cuſtodiæ mancipat 138,53. in gratiam recipit ducem Gotefridum 139,13.161,7. eripit Gozzeloni ignauo regnum Lotharingorum, & tradit Friderico 139,18. ægrotat 139.4 140,14. in Italia rebelles compeſcit, prouincias diſponit, & vrbibus duces præfecit 140,2. mouet exercitum contra Theodoricum in Phladirtinga 139,8. 140,43. cum clade & iactura ſui exercitus redit ex Phladirtinga 140 47. bella gerit contra Bohemos 137,26.139,36.450,33. 596,30,33. celebrat hiemem conuentum, ibique varia diſponit 140, 23. Vlmæ colloquium cum principibus habet, & varia diſponit 141,2. inuocatus à rege Francorum de quibusdã

facinoribus primum amico colloquio, deinde conserta manu ad obiecta refellenda sese offert 162,53. cum Cazmero Polonorum duce pactum init, 142, 24. filio suo recens nato apud principes exigit fidem & subiectionem 142,37. 145,52. 161,22. 456,30. ordinat Gebhar. Emstadensem episcop. Papam 161,47. monet expeditionem super Balduinum 161,8. 599,9. Lambertum comitem ad deditionem compellit 142,48. in hæreticos animaduertit 143, 25. Conradum Baioariæ ducem ducatu priuat 145,18. celebrat Solodori conuentum 144,22. in multis Papæ Leoni gratificatur, in quodam concambio, in auxiliis delegandis contra Normannos 144, 41. priuat iterum Conradum ducem Baioariæ possessionibus 146, 1. confert consobrino Adalberoni episcopatum Babembergensem 146,19. expeditionem parat in Italiam 146 41. Adalbertum capitaliter puniendum dimittit 146, 44. Adelbertum constituit ducem Lotharingorum 160,9. cum monarcha Græco per legatos vitro citro missos fœdus & pacem confirmat 146,48. Gebehardum episcopum Ratisponensem ob coniurationem contra se factam comprehendit, & custodiæ mancipat 147. 8. sancit *ἰσονομίαν* & instaurat pacem 411,1,25. Victorem Papam ad se venientem magnifico apparatu excipit 163,3. exercitum contra Luticios missum amittit 163,7. 599,23. truncus nobilitatis Romanæ Troianæ 957,7. obdormit 147,16. 163,9. 599, 89. 691,37. 733,42 774,4

Henrici Imperatoris socrus periclitatur Beneventi 140,5

Henr. IV. rex Henr. III. f. nascitur 161, 20. 451,36. baptizatur 142,43. 161,24. puer septennis rex ordinatur, & matri imperatrici Agneti educandus commendatur 147,21. 162,15, 163,16. 451,41. 599, 9. 735,42. 774,11. accingitur gladio & scutarium accipit 148,30. 171,53. catechumenus, fidem principum ad imperium accipit 161, 22. tradit imperatrici Agneti matri ducatum Bauariæ 163,43. cognita principum Saxon. factione, in Saxoniam ad tutbas præcauendas properat, & principes ad se conuocat 163, 50. sororem desponsat Rudolpho Suenorum duci, & tradit episcopo Constantiensi nutriendam 164,52 cum lancea & imperii insignibus à matre rapitur 148 15. 166,45. 600,8. Salomonem in Hung ducem, & in regnum collocat, data ei in vxorem sorore sua 170, 8. ægrotat grauiter 176,12. minus regie viuit 175, 1. matrimonio sibi copulat Bertham filiam Ottonis marchionis Italorum 176, 15 grauiter decumbit alia vice 176, 37. varia molitur coniugem à se repudiandi 176, 51. exercitum ducit in Thuringiam, ibi castella quædam capit, marchionem Dedi in deditionem cum suis recipit 177, 24. 602, 45. imperat Thuringis decimationes 177, 50. in synodo Moguntina ob consilium vxorem dimittendi reprehenditur & prohibetur 178. 17. rogatus & pretio redemptus conatur viduæ & orphano Balduini Flandriæ comitis succurrere, sed à conatu mox remittit 183, 52. Ottonem ducem Baioariorum & cæteros finarum partium ingentes in deditionem accipit 184, 28. ductibus Boemorum & Polonorum graniter intermiatur, eosque ob inimicitias grauiter corripit 186, 28. imperii administrationem commendat archiepiscopo Colonienſi 187, 39. expeditionem mouet in Lutieianos 601, 26. aufert à Bertoldo duce ducatum Carnotensium, eumque confert Marcwardo suo propinquo 189, 26. in Saxonia & Thuringia passim castella extruit & iis præsidia imponit 189, 40. in gratiam recipit qua exciderat, Rodolphum ducem Suenorum 191, 6. militibus præsidiariis in Saxonia & Thuringia hostilia quæque perpetrantibus indulget 191, 31. cum Saxoniæ principibus dissidia exercet 453, 52. de Saxonibus & Thuringis in seruitutem redigendis consilia tractat & communicat cum Danorum rege & aliis 191, 50. confligit cum Saxonibus 691, 27. exercitum conscribit, expeditionem in Poloniam simulans, quo Saxones deleat, & Suenos eo transferat 192, 2. per legatos quidem Saxonum valde turbatus, post tamen suorum suasionibus seductus, Sax. legatis contemptim & ambigue respondet 193, 49. se purgat apud Bertholdum Carentinorum ducem adempti ducatus nomine 194, 10. Saxonibus iam fere cinctus Goslaria aufugit & cum thesauris & imperii insignibus in Hartesburg se confert; inde per magnificos legatos Sax. ab armis desistere mandat 194, 1. æquior & lenior erga Sax. 195, 10. clam Hartesburg aufugit, via satis periculosa & difficili 195, 16. è Saxonia fugiens Herueldiam venit, vbi exercitum iam collectum operitur, & ad eum princip. & episc. nonnulli confluunt 195, 25. Rodulpho duci Suenorum & cæteris principibus supplex ob auxilium in turbis Sax. 195, 41. 196, 9. Magnum ducem è custodia dimittit 197, 13. tentat per legatos archiep. Mog. & Colonienſem Sax. animos mollire & flectere, sed frustra 197. 25. per legatos Saxon. ob libera colloquia & tuta promittit obsides 197, 43. Sax. iuxta pactum obsides dare recusantibus, ideoque colloquium tutum sine obsidibus Saxon. offerri curat 197, 53. cum duce Rudolfo Bertholdoque ad graues simultates deuoluitur 199, 7. Luticios contra Saxones instigat, sed Saxonum nuncii & mutua lamenta retinentur 198, 3. legatos mittit ad colloquium Gerstengente 198, 27. audiens de electione noui regis, impediendę tantæ rei curam agit 200, 2. inthronizatur 200, 6. VVormatiæ magna pompa in vrbem recipitur 200, 9. principes ad se in Ospenheim euocat 200, 28. præsidiarios milites in Hartesburg contra Goslarienses alit 200, 42. iterum per legatos Saxones ad moderationem curat commoueri 203, 25. nõ regiè viuit, ab omnibus pene desertus 201, 42. tempore maximarum turbarum filium ex regina suscipit, Conradum ataui nomine vocatum 202, 20. statuit cum Saxonibus collatis signis dimicare 202, 27. apud Saxones iterum de pace per legatos instat, eosque mites offendit 203, 1. conditiones pacis quas Saxones proponunt, respuit, ideoq; ad arma conclamat 203, 51. cum Saxonibus pacificatur, & illis iunctus Goslariam pergit 204, 50. ita contra Saxones irritatur, Ideoque à Saxonibus de promissis sollicitatus tergiuersatur 205, 4. ad se Goslariam imperij principes euocat 205, 17. Goslaria VVormatiam abit, feriatus ab omni apparatu bellico 206, 5. Saxon. Romæ graniter accusat 206, 40. accinctus ad expeditionem Hungaricam, consilio mutato Colonjam & inde Aquisgranum properat 210, 48. exercitum tumultuarium conscribit, ducturus in Hungariam 210, 41. iterum sollicitatus à legatis Hungaricis gregatio milite Hungariam ingreditur 211, 1. adhuc ita exæstuans viribus parum recollectis, iterum de bello Saxonibus inferendo consultat 213 11. à Demetrio Ruscenorum rege exule rogatus, mittit legatos ad Demetrii fratrem, qui eum aut recedere à regno iubeant, aut arma Teutonicorum minitentur 213, 38. denuo expeditionem in Saxoniam instruit 216, 45. legatos Saxonum atrocibus minis à conspectu suo repellit 217, 40. habet exercitum grandem & instructissimum 218, 37. mouet exercitum de Bredingen, in Elenen, inde in Beringen, vbi castra metatur 219, 51. pugnam contra Saxones adornans, ex improuiso eos adoritur, & victoriam sed cruentam & funestam obtinet 219, 44. victoria de Saxonibus acquisita legatis semel atque iterum eos ad deditionem commoueri curat, simul tamen in Saxoniam omnia depopulando pergit 221, 54. Saxonia excedit & exercitum dimittit, alium à principibus extorquet & VVormatiam properat 222, 41. Saxonum legatos responsis alienis eludit, aut omnino eos dedignatur 224, 30. 50 oblique & per ambages Saxoniam ingreditur 225, 1 Misenam veniens ibi honorifice exceptus episcopum ciuitatis comprehendit 225, 14. militem suum Ratisponam ducit 225, 40. in Saxoniæ limine consistens monitu suorum in Boemiam se recipit 225, 10. Saxonum legatos Ratisponæ offendit, ibique diu suspensos tenet 225, 42 confert matrimoniam Dedi marchionis duci Boemiæ 225, 46. importune & multis precibus fere coactus, legatos mittit in castra Sax. episc. Mog. Salzb. VVirzb. Augustanum, & ducem Gotzelonem 226, 50. expeditionem secundam in Saxones adornat 226, 13. in expeditione secunda Saxonica habet exercitum priori inferiorem 226 34 durus & iniquus in Saxones, legatos eorum contumeliosis verbis excipit 226, 40. minis & blanditiis Saxonibus deditionem per legatos persuadet 227, 22. principes Saxoniæ in deditionem recipit, per Galliam, Italiam, &c. ablegat, ipsorumque possessiones militibus suis distribuit 228, 12, 21. 235, 5. castellum Asenberg iterum munit & instaurat 228, 27. inhiare videtur in VVormatiensem & plures alios episcopatus 228, 44. officii admonitus à Papa Gregorio & Babenbergensibus, præficit ecclesiæ Babenbergensi Rupertum Goslariensem præpositum 228, 46. cum princip. de abbate Fuldensi deliberans, elegit monachum Herueld. Ruzelinum 229, 3, 18. principes imperii ad se Goslariam conuocat, deliberaturus cum iis de captiuis Saxoniæ proceribus 233, 12. iureiurando exigit filio suo princi-

principum fidem, obedientiã & auxilium ad imperij faſtigium 233,14. Colonienſib. de archiep. inſtantib. offert canonicũ quendã Goſſarienſem, quẽ repudiant 233,20. Romã citatur ad ſynodũ à Romano põtifice ſub anathematis cõminatione 233,34. excõmunicatur à papa Hildebrando 454,15. 774,25. 780,4. Romã citatus epiſc. & abbates Vormatiã conuocat, cũ eis de papa G. deponẽdo tractaturꝰ 233,39. Vvormatiæ cũ epiſc. & abbat. eo vocatis papatũ Greg. annihilat, & literas Romam mittit quibus papatum, & omnia papalia officia irrita & inania eſſe & fore decernit 234,17. 603,23. 604,6. denuo in Sax. exacerbatus ſæuit, caſtella diruit inſtaurat, & omnia hoſtiliter tentat 235,5. Cõtado filio tradit ducatum Lotharingiæ 235,24 Sax. noua defectione & principũ deditionũ dimiſſione audita variis affectib. hinc inde agitatus, principes iã Vormatiã, mox Mog. fruſtra tamẽ cõuocat 237,23. animos principũ auerſos ſibi conciliare ſatagit, deditiños principes cauſam principũ abalienationis dimittere recuſat 238,12. principes & epiſc. deditĩos dimittit 239,52. rebelles filios Geronis Sax. bellõ impetere diſponit 240,21. ſupplex principib. conuentus Triburiani, eos à propoſito ſe remouẽdi & aliũ eligẽdi pro viribꝰ auertere ſtudet 244,1. ſententiæ Triburianæ de ſe pronuntiatæ morem gerit, & ſe ad iter in Italiam & Romam accingit 245,25. ſuſcipit iter in Italiam periculoſum, graue, difficile 246,41. deſideratus venit in Italiam, & ab Italiæ epiſcopis & omnibus magnifice excipitur 247,6. petit à Gregorio papa abſolutionẽ ab anathemate. 248,26. Carnuſij tres integros dies ad noctẽ vſque ieiunus nudis pedibus intra ſecundum murorum ambitum papæ ſententiam præſtolans, quarto demũ die ſub conditionib. grauiſſimis anathematis fulmine abſoluitur 249,5. 455,44. 603,29. anathemate iam abſolutus inter Miſſam à Gregorio papa ad ſacram communionem pro aſſerenda innocentia euocatus, abnuit & cauſæ ſuæ cognitionem ad ſynodum generalem reiecit 250,23. à Gregorio papa prandio excipitur, & de omnibus ſibi cauendis & obſeruandis inſtruitur 250,32. incurrit in Italorũ procerum odia & in imperij inſignium periculum 250,41. apud Italos ſe purgat 251,4. à papa admonitus, vt in Germaniam ad conuentum Forchemianum pro audienda principum ſententia propetaret, ad Italorum offenſas præcauendas recuſat 252,27. pet exercitum incendit Erfordiam 253,7. iam excommunicatur, iam abſoluitur 775,42. pœnitẽtiæ iniunctæ immemor, ſecundo excõmunicatur 455,46. tertio excõmunicatur 456,19. iterũ cũ Saxonibus congreditur 604,12. à prælio fugit 253,20. 777,5. præliatur cum Saxonibus vincit 736,29. vincitur 736,30. Romam obſidet 253,26. 456,28 604,48. 53 605 8. capit Romã 253,32. 456,40. Romã obſidens in vrbẽ recipitur 605,13. Romã expugnat & Greg. papam capit 778,40

Henr. rex Romæ contra Gregor. ſynodũ celebrat, papam alium conſtituit, ab eo imperat. Auguſtus nominatur 456,35

Henricus rex patricius Romanorum & imperator conſecratur 605,23

Henricus rex ex Italia reuertitur & Auguſtã obſidet & capit 253,33. capit Auguſtam 457,7 pacifice in Sax. venit 457,8 vltionem ſumit de march. Eggeberto 457,16 gratus & beneficus erga ducem Bohemiæ 778,24,47. excommunicatur iterum 457,28. ingreditur Saxoniam 457,36. Saxones adoritur 605 33. confligit cum Sax. ad Vnſtrut 775,35. animoſus in aggrediendo Rudolpho 603,42. bellatur contra Rudolphũ 776, 52. tertio pugnat contra Saxon. 777,11. quarto 778,8. obſidet opp. Gliehẽ 779, 39. iniquus in coniugẽ Adelheidam, ſumq́; filium Conradum 461,46. Italia rediens Iudæis ritus ſuos habere permittit 463,16 Flandriã bello petit 465, 12. 611,38. beneficus in comitẽ de Stoyphen 778,31 denuo Sax. exercitu intrare molitur 465,27. capitur à proprio filio 465,55. benignus in filium, regnum ei tradendo 466,7. mouet expeditionem in Pannoniam, ſed parum proficuam 466,24. Coloniã terribiliter ingreditur 466,40. potenter ingreditur Italiã 466,45. de Italia reuertitur 469, 46. Italiam ſecundo intrat 469,18. 607, 7. 17. in aduerſarium Henricũ Lengb. fortis & benignus 611,33. profiſciſcitur Romam 614,31. diem ſuum obit 254, 13. 612,10. 20. 736,41. 780,16. 915,23. ſtatim de ſepelitur 466.14

Henrici IIII vitæ, memorabilium geſtorum, bellorum, eorumq́; occaſionum compendiaria deſcriptio 466,20. 912, 35. 915,33 (777,19,42

Henrici IIII fautores male interiere

Henr. V naſcitur f. Henrici IIII, 253,29. ex imp. conſecratur 466,1. 468,48 612,21. 692,12. 736,42. 738,34. 780,4. ducit in vxorem filiam regis Anglorũ 466,39. 469,8. 612,21. 618,12. pernax in patrem 465,55. 466,8,13. in patrẽ rebellionem mouet & machinationem 611,49. 612, 3,10. 780,27. à patre aufugit, excõmunicatione abſoluitur, & regnare incipit 254. 10. 465,25 fulmine prope proſternitur 466.6. a Paſchali inuito coronatur 614,47. 783,51. ſecundo coronatur ab archiepiſc. 784,1. confligit cum Sax. 692,36. cõtra Saxones infauſtam mouet expeditionẽ 783,29,25 obſidet Coloniã 466,13. Romã venit 783,35. capit papam 254,14. Italia excedit 784,31. in Flandriam expeditionem mouet 614,8. dicẽ obit 254,40. 470,32. 737,11. 785, 42

Henricus VI f. imp. Frid. naſcitur 456,28. rex & imp. 256,36. 476,15 693,10. 790, 23,48. 920,18. vxorem ducit 790,26,39. cũ exercitu mittitur in Poloniã à patre imp. Frid. 258,37. 919,40. in itinere verſus Poloniam Erfordiæ in cloacã decidẽs pericl. 256,40. 693,48. 738,55. 919,43 fœdꝰ init cum Polonis legatus in itinere & cum pace reuertitur 256,48. tractat cõſilia Franc. inuadendi 620,27. ex Apulia redit 795,10. moritur 921,6. 795,24.

Henricus VII, cognomento Raſpo f. Hermani Landg. rex R. 694,19. 696,41. 743, 29. 803, 27. in regem electus confligit cum Conrad f. Frid. imp. cumq́; vincit 258,9. 696,32. 743,30. debellat & ſuperat Frid. & Conrad. filium imp. 927,11. moritur 743,32. 927,16. & finem imponit proſapiæ Landg. Carolinorum 696,1. 743,32. 960,44

Henricus VIII, imp. Rom. 815,25,27. 934, 54. veneno enecatur 738,56. 746, 45. 826,30. moritur 936,42

Henricus imperator falſus 615,41

Henricꝰ rex Anglorũ 611,27. cũ Normannis confligit 612,34. moritur 624,14

Henricus II, Anglorũ rex in Anglia conſtitutiones indicit 633, 16,28. imperat Anglis fidẽ & obedientiam 633,38. 42

Henrici regis Anglorum cõſultatio de Hibernia capienda 634,15. transfretatio in Franciam 634,22. nonnullorum caſtrorum expugnatio 635,13. cum Gaufrido cõuentio 635.14. cum Scotorum rege compoſitio 636,7. cũ V Vilhelmo comite 636,14. expeditio contra Gallenſem 636,23. victoria de V Valenſibus 636,48. beneficentia in Hug. de bello campo, & milites templi 636,48. in anteceſſoris Steph. f. ſollicitudo 637,12. in Normann. transfretatio ob vxorẽ filio Henrico ambiendam 637,26. expeditio contra ducẽ Britanniæ 637,50. in Franciam aduentus optatus, eiusq́; ibidẽ in omnes liberalitas 637,34. liberalitas in monaſt. S. Michaelis 637,48. cũ comite Bleſenſi cõpoſitio 638,15. cõfœderatio cũ Barcinorũ comite 638,34. expeditio pro recuperanda vrbe Tholoſa 639,4. in Normãniam reditus 640,29. expeditio in pagum Beluacenſem 640,33. cum rege Franc. compoſitio 641,6,26. res geſtæ in Aquitania, Andegauis, V Vaſconia 641,52. 642,6. 643,32. in Aquitaniam profectio 642,23. in Angliam reditus optatus 643,39. iter in Normanniã, & colloquiũ cum rege Franc. 644,46. expeditio in Valenſes 645,8. pactum de mittenda pecunia Chriſtianis in Paleſtinã 645,21. cœpta & facta apud Ceno mannicos 645,37. potentia quanta 645,47. expeditio in pagum Arietinicum 646,12 cum rege Franc. diſcordia ob pecuniam Chriſtianis in Paleſtina deſtinatam 646,20. cum Ludouico de pace colloquituri ad confinitias denotio 646 29. eius caſtellorum expugnatio 646,34. profectio in Britanniam 646,53. contra Pictauos & Aquitanos expeditio 647,38. in perfidos iracundia & vindicta 648,4. cũ Franc. rege altercatio 648,22. compoſitio 648, 51. toſſata inter Normanniã & Franciã 649,33. infirmitas magna 651,13 de bonis inuaſtigatio 652,50. ſeuerior in filiũ eiusq́; fautores animaduerſio 814, 19. exercitus in auxilium caſtri Vernolij 655, 39. brebendonum ipſius proſtratio 651, 51. bellũ contra Radulph. de Fulgeris 655,5. fuga 656,7. probitas, induſtria, agilitas 656,28. benignitas in filios reſipiſcẽtes 658,12. in Normanniam transfretatio, eiusq́; cũ Francorum rege colloquutio 661 15. tranſactio ad peregrinat. Hieroſol. 663,25. in Angliã ex Normannia reditus 663,51 obitus 677,16

Henrici regis Anglorum & Friderici imperatoris. Vide Friderici

Henricus f. Henr. Anglorũ regis naſcitur 633,27. matrimonium contrahit cum Margarita filia regis Francorũ 637,28. filiã regis Ludouici in vxorẽ ducit 643, 30. rex genet regis Franciæ Seneſcallus Franciæ 648,53. coronatur 650,24 cum rege Franciæ colloquitur 649,10. à patre in Franciam diſcedit 654,30. in Angliam profiſciſcitur, & coram S. Thoma & Patre Henrico humiliatur 657, 42. 658,46. 673,22

Henricus f. Roberti rex in Francia 594,40 moritur 599,53
Henricus Galliarum rex moritur, & filio ſuo adhuc puero regnum relinquit 147,41
Henricus dux Baioariæ fr. Ott. imp. cum fr. imper. diſceptat 76,9.134,34.137,12.580,12.587,15. cum Giſalberto regem adortus fugatur, vincitur 76,13 ob conſpirationem contra Otton. Auguſtum ad conuentum citatur 137,15. Ottoni fratri regi fit ſupplex 76,33. præficitur ducatui Lotharienſium, ſed expellitur 76,48. complices in conſpiratione ſupplicio affectos amittit 76,52. cum fratre Ottone confligens vulneratur 580,42. iterum in regem perfidus cuſtodiæ mancipatur 76,53.133,16 581,44. clam è cuſtodia anfugiens iterum regi fit ſupplex, & in gratiam recipitur 77,3.447,13
Henricus dux prohibet Normannos à depræda tionibus 61,19. à Nortmannis in prælio confoditur 62,45. cum Eberhardo duce Francorum contendit 75,53. ob Eberhardo duce Francorum capitur, ſed mox liberatur, 76,3. contendit cum filio fratris Ludolfo 156,17. fit dux Bauariæ 77,21.153,30.581,47. ſuo ducatu expellitur 137,21.48.768,2. iterũ factioſus Italiam à fratre rege eiuſque filio auertit 78,7. à fratre rege præficitur Marcæ Veronenſi & Aquileienſi 78,33. iuuat fratrẽ Ott. in obſidione Mog. maximo ſuo dãno 79,11. excæcat Heroldum archiepiſc 79,21. moritur 79,44.133,52.256,23.583,17
Henricus f. Henrici dux Baioariæ 583,18. ducatũ & marcam à patruo rege Ottone accipit 79,45. ſubiugatur à patruo imperatore 587,20. cũ Henrico cõplice gratiã imp. iterum amittens denuo capitur, & exilio adiudicatur 157,30. ducit exercitum in Friſiã contra Goteſridum ducẽ, eiuſq; commilitonẽ Dioderieũ, ibiq; vrbes quaſdam capit 160,44
Henricus imp. Conſtant. rector 680,50
Henricus f. comitis Montisferrati, rex Hieroſolym 676,13. moritur 680,41
Henricus dux Saxonum gener Lotharij imper. petit bello Conradũ regem 255,20.576,30. rebellis exulat 672,43,50. obit 255,11.472,43
Henricus f. Henrici ducis Saxonum recuperat ducatum Saxoniæ beneficio regis 255,12.473,26. Friſiã exercitu inuadit, ſed terga vertit 255,33. auxiliatur imper. contra Mediolanenſes 255,39. capit Halberſtat. ciuitatẽ, eamq; cũ baſilica & 800. hominibus exurit 256,27
Henrici ducis Sax. vidua nubit fratri regis Henrico marchioni 473,27
Henricus Marchio, frater regis Conradi, dux Boariæ 473,28. (riæ 778,37
Henricus Catulus, dux Saxoniæ & Baioa-
Henrici ducis Baioariæ geſta inſigniora, 581,55. (ſponſa quæ 647,26
Henr. ducis Sax. & Baioariæ, Henrici filii,
Henricus Leo dux Saxon. & Bauar. moritur 795,7
Henrici marchionis Miſnenſis vxor, liberi, diuitiæ, munificentia 695,34
Henricus marchio Miſnenſis Thuringiã defendit, & poſt Landgr. conſtituitur 808,14. moritur 700,54
Henricus marchio Thuringiæ dominium ſibi vſurpat 917,48. moritur 932,9
Henricus marchio Miſniæ & Landgr. vxorẽ ducit 918,4. Thuringiam totam ſubigere molitur 929,17. ſenex ſuos principatus inter filios diuidit 930,3. congregat exercitũ ad bellandũ contra M. archiep. 254,29. miſere perit 256,45
Henricus Landgrauius ab archiepiſcopo Moguntino vim patitur 263,44
Henricus f. Sophiæ ducißæ Brabantię comes Haſſiæ ſuper terra Thuringię cũ Alberto Landgrauio litigat 258,36
Henricus Landg. Thuringiæ 914,23. comitem de Gliechen compeſcit 915,38
Henricus Landgrauius Thuringiæ & Haſſiæ 916,12. (bute 749,43
Henricus dux acceptat caſtrum Vvuiſſe-
Henricus Leo priuatur ducatu Veſtphaliæ 917,19. donatur iterũ ducatu Brunſvvig & Luneb. 917,24. capit Landgr. ſed dimittit 919,3,6. rebellat imp. 918,48. proſcribitur ſecundo 919,8. proſcriptus & exul inuadit Bazovvam cum alio quopiam Henrico 157,24. moritur 749,14. conatur ducatum amiſſum recuperare ſed malo ſucceſſu 612,27. moritur 749,14.754,37
Henricus dux Normanniæ ducit Ludouici vxorem repudiatam 631,10. regem Angliæ ad pacem compellit 631,39. ad pacem cum rege Francorum, & ad regnum Angliæ tranſit 632,27. in Angliam tranſfretat, inque regem inungitur 632,53
Henricus comes palatinus Lotharionum monachus factus mox monachatum deſerit 164,15
Henricus comes palatinus in amentiam verſus vxorẽ occidit 147,46. mittitur in monaſterium Eſdernachenſe 186,27
Henrici ducis cuſtodia & liberatio 612,22
Henric. palatinus comes moritur 462,43
Henrici duo, duces, & Henricus Auguſtenſis Epiſcopus capiuntur 154,37
Henricus dux Fotoiulianorũ 32,6. expoliat Iringum 32,9. mittit Carolo magnũ theſaurum 32,10. in Carolum obſeruans 557,16. interimitur 32,15.557,36
Henricus marchio de Seaden confœderatur cum Henrico rege 457,10
Henricus comes Schvvartzburg à patruo regis Phil. contra Landg. Thur. 257,10
Henricus comes de Schvvartzburg capitur 859,16. (ritur 260,20.700,34
Henricus comes de Schvvartzburg mo-
Henricus cum fr. Adalhardo inimicitias alit contra Rudolphũ epiſc. Herbipol. 70,36. in pugna interficitur 72,16
Henricus Henrici comitis filius cũ fr. contra piratas pugnat, ſed occiditur 158,9.12
Henricus comes de Anhald. vulneratur & capitur 697,38.744,15.929,39
Henricus Vratiſlauienſis dux veneno perit 700,8
Henricus comes captus à Sarracenis Carolo remittitur 58,48
Henricus comes de Honſtein & comes de Bicchelingen Fuldenſem abbatiã cum manu inuadunt, ſed capiuntur 262,14
Henrici comitis de Henneberg diſſidium & compoſitio cum marchione 940,21
Henricus Louanienſis comes perimitur 596,4.608,26
Henricus comes de Gliechen à Landgranio humiliatur 925,39
Henrici de Vvida potentia, poſteritas, vxor, pietas 791,11
Henricus de Catzenelenboge 474,11
Henricus de Eſſeſſa in præſio deficit ad monachorum 643,31
Henricus de Vvinha, comes de Northeim 785,27 (xor 650,43
Henricus comes Auceníis & quæ eius v-
Henricus comes de Didiſſen 474,13
Henr. de Zvvyrin comes capitur 929,40
Henr. comes Trecenſis moritur 669,31
Henricus de Rabenſburg occiſor Herbipolenſis epiſcopi 796,31
Henrici Lengburgenſis rebellio in imperatorem, eiuſq; ſatisfactio 611,33
Henr. comes & Ervvinus. vide Ervvinus.
Henricus vir prudens, conſiliarius Caroli imperat. doloſè circumuenit Godefridum, eumq; occidi curat 62,4
Henr. de paradiſo ciuis Erffordenſis in ſe irritat marchionem Miſnenſẽ 946,51
Henricus de Andernatho 854,5
Henricus de Gandauo 816,37
Henricus de Haſſia theologus 844,10
Henricus Hoyta 847,2
Henricus monachus ſcriptor 369,46
Henricus de Pira 886,48
Henricus de Suchvvende 469,50
Henr. de Vvertinde decollatur 940,34
Henr. de Vrimaria Auguſtinianus 836,12
Henricus Albanenſis epiſcop. ſignat crucem Frid. I. imper. in expeditionẽ Hieroſolymitanam 256,54
Henricus capellanus Henrici imperatoris cõſtituitur epiſcopus Auguſtanus 140,21. imperatricis Agnetis conſiliarius primarius 147,35. familiarius cũm imperatrice agens laborat fama 168,38. moritur 148,22.171,33
Henricus Auguſtenſis epiſcopus occiditur 757,43
Henricus Minorum ordinis epiſc. Baſilienſis, poſt archiep. Mog. 814,27
Henricus archiep. Bituricenſis 874,8
Henricus Verdunenſis canonicus, Gozelonis ducis conſanguineus, ob excellẽs in militia meritum epiſcopus ordinatur Leodienſis 222,48
Henr. Keſſe epiſc. Herbipolenſis 796,11
Henricus Magdeb. archiep. 465,17
Henricus de Sualtenberg archiep. Magdeburg 814,16 (780,40
Henricus Magdeb. archiepiſc. moritur
Henricus Schutmeyſter epiſcop. Merſeburg. 847,28
Henricus ſtatiotis baſilicæ præpoſitus, Mogunt. archiep. inueſtituram accipit 473,31. Eccleſiaſtica geſta quæ peregerit 473,50,24. deponitur, & inde breui moritur 474,43.486.700,52
Henricus I. Numburg. epiſc. 160,42. 828,2. moritur 830,27
Henricus Stammer epiſc. Numburg. 870,16. moritur 874,37 (144,18
Henricus ordinatur epiſcopus Rauennas
Henricus germanus regis Franciæ, monachus, poſt epiſc Beluacenſis 830,8
Henricus Remorum archiepiſc. ordinatur 72,35
Henricus fr. regis Franc. archiep. Remenſis ante epiſc. Beluacenſis 72,35.446,11. 642,32. excommunicat Vvinimarũ ob peremptionem ſui anteceſſoris Foleonis 72,36. ſynodo Romæ contra Ioannem Papam profugum intereſt, 81,38. moritur 659,37
Henricus Spirenſis conſtituitur epiſcop. 176,32. ddapidator theſaurorum moritur 223,30. 455,32
Henricus abbas Ptatelli moritur 671,35
Henricus archiep. Treuirenſis 79,50.156,24. moritur 82,27 (471,23
Henricus Virdunenſis epiſcop. deponitur

Hen-

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Henricus epiſc. VVintonienſis eàm ab Anglia recedit 634,19. moritur 655,15
Henricus Cardinalis Oſtienſis ſcriptor 810,19
Henricus Augienſis monachus peregrinationem ſanctam ingreditur 145,50
Henricus abbas S. Petri ab abbatia deponitur Erfordiæ 258,17
Henricus de Slenitzen, abbas monaſterij Kemnitz 787,20
Henricus abbas legatus Thaſſilonis 29,55
Henricus de Brachauilla abbas Sagienſis
Henricus Herph 867,35 {676,48
Hephi legatus è Dania ad Carol. imper. 39,26 {17.385,30
Heracleas epiſcopus Alexandrinus 107
Heracleonas Heraclij filius cum matre Martiana imper. 13,49,50.123,27. 151, 41.428,53. 532,21.684,24.726,3. exulat cum matre, naſis vtique amputatis 532,28. occiditur 123,31
Heraclia vrbs conditur 337,21
Heraclianus nouitatis in Africa reus conſulatum & vitam amittit 410,23
Heraclidæ 313,30
Heraclidarum deſcenſus in Peloponneſum 314,9
Heraclides 383,41
Heraclides monachus Ægyptiac⁹ 406,21
Heraclitæ hæretici 720,1
Heraclius 334,25
Heraclitus Maximus ſcriptor eccleſiaſticus tempore Seueri Auguſti 383,29
Heraclius imperator 13,28.122,34. 151,41. 427,49. 526,46.684,17. 725,32. Perſas vincit 13,30. ſuperat regem Perſarum Coſdroem 122,45. expellitur ab eccleſia Hieroſ. 122,46. interimit Phocã 427, 46. confœderationem init cum Hunnis 528,52. ex Perſide redit glorioſus, & ingreditur Hieroſol. humilis 530, 73. 725,37. de Perſis victoriam ſpiritualem & corporalem obtinet, & captiuos liberat 427, 48. 529, 14, 20,36.634, 41. 725,33. in hæreſim circumuentus ſeducitur 123,16.530,40.725,42. obit 123, 25.428,49.485,54.532,19
Heraclius ſucceſſor Auguſtini in Hipponenſi epiſcopatu 494,27
Heraclius Philoſophus 532,54
Herbecke caſtrum capitur 753,34
Herbertus epiſcopus Abrincenſis moritur 641,17
Herbipolis ciuitas 264,18. muro nudatur 950,46
Herbipolenſes ciues rebellãt aduerſus ſuũ epiſcopum, ſed compeſcuntur 950,36
Herculanus Perufinus martyrizatur 517,15
Herculanus Perufinæ ciuitatis epiſcopus capite mulctatur 414,45.517,15.807,39
Hercules cognomento Doſenaus in Phœnice 303,55
Hercules 309,4 Ilium vaſtat 89,32. author agonis Olympiaci 89,39.310,11. flammis ſe iniicit 150,7. vincit Antæũ 302,5 interficit Antæum 309,27.310,36. liberat Theſeum 306,10
Herculius Maximianus collega Diocletiani in imperio 109, 45. 151,15.395,30. decimam mouet cum Diocletiano perſequutionem 110, 18. purpuram & regnum cum Diocletiano deponit 110,23. filio & genero Conſtantino inſidians trucidatur 397,4
Herdegeſchen capitur 747,31
Herdevvicus Miſnenſis epiſc. 780,39
Hæreſis Feliciana damnatur 153,36
Heriduicus venit ad Pipinum 25,21. maritus ſororis Vaifarij 25,22
Heregiſus per filios pacem petit à Carolo 29,45,48. dat obſides Carolo 29,52. dux Beneuenti oppugnatur à Carolo 555,37
Henbertus f. Pipini dux Taurinenſium 16,35.40,42
Henbertus frater Dagoberti inter Ligerim & Pyrenæos montes regnat 14,27
Heribertus excommunicatur 10,6
Heribertus fit rex Longobardorum 16, 35.726,17.
Heribertus filius Clotharii regnat Pariſiis 9,52.519,37. Ingebertam vxorem legitimam repudiat 10,4. inceſtu & polygamia ſe pollnit 10,5. interficit Rudolphum comitem 40,42. cum Pipino factionis contra Ottonem regem adminiſter 68, 53. comprehendit Carolũ regem 75,6. eccleſiæ Romanæ ſuũ ius reſtituit, & illam donationem aureis literis conſcribi curat 432, 36. miſere moritur 10,7.15, 37. 40, 43. 123,52. 151, 7.520,38
Herebertus Colonienſis archiepiſc. 136,15. 589,52. reconciliatur cum imper. & obit 158,31.595,24
Henbert⁹ Mediolani epiſc. moritur 138,39
Henbertus Emſtatenſis epiſc. mor. 159,45
Heribertus Abrincenſis epiſcopus 634,51
Herchanbertus rex Cantuariorum moritur 124, 42 {633,54
Herefort comitatus cedit regi Anglorum
Hereger Mog. archiepiſcop. conſtituitur, 155,36. moritur 155,40
Heregiſus dux Beneuentanorum 29,43
Herennius & Pompilius occidunt Ciceronem 353,21
Hereſburg caſtrũ 27,15.28,20. 29,28. obſidetur 945, 53. à Carolo capitur 21, 52. 553,19. à Tagmaro 580,36. reædificatur à Carolo 26,49.27,34
Herigerus fit archiepiſcopus Moguntinus 74,13.32.24. moritur 132,53.447,26
Herigerus abbas Lobienſis 589,45
Herigerus præſul moritur 75,17
Herinna poetria 339,4
Herioldus frater Anilonis 39,35
Herioldus & Regnifridus eliguntur in reges Danorum 39, 35. de regno Daniæ pelluntur 40,25. pacem petunt à Carolo 40,1
Heriſpich locus vbi Rheni fluenta & VValſe reſoluunt vno alueo 612,1
Heriſpius f. Numenei rex Britanniæ ſubdit ſe dominationi Caroli 43,3. regnum Britanniæ obtinet 43,9. confœderatur cum Carolo rege Franciæ 566,52. petimitur 48, 22.597,28
Heriſtelle 153,40.25,43.50.26,5.27,10,38. 29,13. locus caſtrorum 32,34.51,7
Herluinus primus abbas Gemmelacenſis moritur 589,4
Hermac f. Artilæ rex Hunnorum 501,27. vincitur ab Ardarico 502,4
Hermannus Lothoringus à Saxonib. rex conſtituitur inſtinctu pontificis 456, 36 regnum inuadit 153,31. ferox in depræ-dationc & deuaſtatione Franciæ 456, 43. cum Henrico congreditur, & victor redit 457,37. cum palatino comite & Arnoldo archiepiſcop. Mog. belligeratur 255,31. nomen regium deponit & moritur 253,41.457,47
Hermannus fr. Landgrauii cõſtituitur comes palatinus Saxoniæ 919,18.920,18
Hermanni Lantgrauij vxor & liberi 920, 30,45. inconſtantia erga imp. & cauſa magnarum Thuringiæ calamitatum 795,32.796, 6.921,22. in Palæſtinã profectio 795,16,21. obitus 694,14,27.740, 3.798,47.922,50.926,10
Hermanni palatini comitis bellum cum Arnoldo archiep. Mog. 474, 2.951,51. obitus 474,31
Hermannus f. Ludouici Landg. & S. Elizabethæ veneno petit 695,20
Hermannus f. Ludouici comitis in vinculis moritur 254,18
Hermannus longus marchio Brand. regis Boheminæ ſoci⁹ cõtra regẽ Rom. 703,8
Hermannus fr. Ottonis Saxonici ducis, cõiurationis contra Henricũ IV. ſignifer 192,28. Luneburg præſidiũ tũ lectiſſimorum militum regis obſidet & capit, & milites in cuſtodia tenet 196,50
Herimannus filius Gebelhardi comitis clarus & nobilis in Francia 74,6. VVidã vxorem ducit 75,18. cum Cunrado duce ſimultates alit, ſed reconciliatur 77, 20. obit 77,42
Hermanni ducis vidua ab Ottone rege benigne excipitur 77,46
Hermannus cum Friderico fratre obſidetur & capitur 254,15 {tur 133,52
Hermannus rex Alemanniæ 132,52. mori-
Hermannus dux 135,18. obit 135,34
Hermannus puer, f. Hermanni dux 135,35. moritur 135,52.137,13.450,48
Hermannus comes de VVymar in coniuratione cum Eiffordenſibus contra marchionem 262,38
Hermanni comitis de VVymar faſtus & diſcordia cum Landg. Friderico 959,3
Hermannus comes de VVitenberg cum vxore interimitur 474,35
Hermannus comes de Orlamunda moritur 700,33
Hermannus comes de Stolberg decollatur 940,34
Hermannus de Vintzenberg occidit Burchardum de Lochenheim 471,52
Hermannus comes de Henneberg vincitur 698,8
Hermann. miles in Saxon. tyran. 604,34
Hermannus eligitur epiſc. Colon. 66,53. 159,20.450,37.595,47. conſecrat eccleſiam in Goſlaria 161,15. baptizat Henricum f. imper. 142,43. baptizat Henricum IV, 161,24. conſecrat Henricum IV. f. imp. Henrici III. in regem 162,15. obit 147,10.162,50.451,12.463,31
Hermannus Leodienſis præpoſitus ordinatur epiſc. Metenſis 89,24. coniurationis Rudolphi ducis Sueuorum contra regem conſcius, deditiuos ſibi commiſſos rege non ſalutato dimittit, 235, 42 cũ Hildeb. aduerſus imp. conſpirat, eoq; nomine exulat 603,44. 605,30
Hermannus vicedom. Mog. ordinatur epiſc. Babemb. 174,39. de Simonia & aliis plumbus accuſatus Romæ ab altaris officio ſuſpenditur 210,35. Romã citatus, ſed non comparens excommunicatur, & à clero ſuo vniuerſo reiicitur, 215, 3. excommunicatus confugit ad archiepiſcop. Mog. & inde ad papæ præſidium, ſed nihil obtinet 215,34. militum præſidio fultus in poſſeſſionibus ſuis victimis latet 216, 37. anathematizatus, Henrico regi fideliſſimus, fidelitatis præmium nullum accipit 218,38. deſperans de recuperatione epiſcop. in monaſterũ ſecedit 229,36. aſſumpto monachatu Romam iterum pergit, & ibi liberationem ab anathemate impetrat 229,37

Hermannus epiſc. Cameracenſis, poſt exul 622,26
Hermannus abbas ad S. Gallum 132,44
Hermannus Schildis Auguſtin. 836,13
Herimannus Contractus VVolferadi comitis filius, author ſecundi libri in hoc tomo, obdormit 146,34 (25,53
Hermanſaul fanum ethnicum deſtruitur
Hermes ſcribit librum Paſtoris 104,21. 379,39 (tio 565,29
Hermetis martyris reliquiarum tranſla-
Herimingardis coniunx Lothatij imper. obit 41,30
Herminigildus filius Leuigildi, ad fidem conuertitur 11,36,37
Herminigildis Gothorũ regis filius, illuſtris martyr 425,23
Hermo epiſc. Hieroſol. 384,38
Hermogenes magiſter militiæ Conſtantinopoli periclitatur 402,18
Hermolaus Barbarus 885,43
Herodes Antipatri Aſcalonitæ filius & matris Cypridis Arabicæ, rapit principatum Iudæorum 97,38 353,12.354,36. proiecta coniuge Doſide ducit Mariamnem Alexandri filiã 97,45. flagitioſis ſceleribus tentat ſe regio Iudæorũ generi miſcere 97,40. aufert de ſepulchro Dauid multam pecuniam 315,24. conſtruit ædes magnas & varia opera in vrbibus Syriarum 355,31.356,46. Samariã inſtaurat, & Sebaſten appellat, 355,45. occidit Hyrcanum 356,17. Ananelum de Babylone accitum pontificem Iudæorum conſtituit, mox Ariſtobulum Hyrcani nepotem; mox iterum Ananelum 356,30. condit Cæſaream, ante Turris Stratonis dictam 356,38. ædificat templum Hieroſolymitanũ ſplendide 356,42. crudelis in vxorẽ & filios 2,28. 97,47. in viros duos ſororis Salomæ, in ſcribas, & interpretes diuinæ legis 35,7.356,43. immanis in pueros 2, 15.99,47.358,19.707,17. miſere perit 2,20.358,33.707,18
Herodes qui & Antipas tetrarcha 100,8. 358,7,57.359,53. condit Tiberiadem & Libiadem 98,19,20. 360,38. decollat Baptiſtam 100,28. amittit tetrarchiam & in Hiſpaniam cum Herodiade fugit, vbi mœrore perit 3,4.98,40.363,31
Herodes Agrippa f. Herodis regis magni Romæ Herodẽ tetrarcham accuſans in vincula coniicitur 3,3.362,54. vinculis liberatur, & rex Iudææ conſtituitur 363,14. ab angelo percutitur 3,12.99, 49.100,52
Herodion conſtruitur 356,48
Herodotus hiſtoricus 94,31.150,31.353,38
Herodotus ob libros ſuos ab Athenienſibus honoratus 337,5
Heroldus archiepiſcopus excæcatur ab Henrico duce regis fratre 79,21
Herolfesfelt monaſterium fundatur 911, 6. à rege Ludouico priuilegiis donatur 154,25,33
Herofesfeldenſes monachi cũ Otgario archiepiſcopo ob decimas diſceptant, eiq; reconciliantur 154,54
Heros epiſcopus Antiochenus 104,22. 374,55.379,43
Heros epiſcopus Arelatenſis populi ſeditione ſede ſua pellitur 410,11
Hertandus præpoſitus Spirenſis fit epiſcopus Argentinenſis 139,54
Heruæus de Villa piroſa abbas monaſterii maioris 664,10
Heruæus de Vienna contra comitẽ Theobaldum machinatur 650,4. ei reconciliatur 651,11
Herueldenſe monaſterium ædificatur 8, 37.152,27.159,33.727,55.728,5
Herulorum regnum deſtruitur 506,44
Heryngus Herbipolenſis epiſc. mortuus 814,5
Heſcheuevvegenſe prælium 180,50
Heſebon vrbs & ætas 310,17
Heſiodus 316,30.320,26.321,50
Hetruſci in conſœderatione Gallorũ Senonum contra Romanos 342,6
Hetto epiſc. Treuirorum obiit 47,27
Heualdus niger & albus Angli preſbyteri Saxon. prædicantes martyrizantur 125,29
Hexametri carminis inuentrix Phemonoe 307,7
Hezekin cancellarius Henrici Imp. conſtituitur Babembergenſis epiſcopus 160,50. mortuus 162,13
Hezelo Argentoratenſis Epiſcopus mortuus 172,5
Hezelonis Hildeneſheimenſis & VVideradi Fuldenſis, abbatis cameratii grauem excitant tragœdiam 167,15
Hibernenſes tributarii regis Henrici Angliæ 660,4
Hibernia inſula 39,52. ferax ſanctorũ virorũ 419,28. ad fidem conuertitur 412, 45. vaſtatur 125,5.538,46
Hida filia comitis Oddonis nubit Kindiboldo 445,28
Hidolphus Goſlarienſis canonicus offertur Colonienſibus archiepiſcopus, ſed deſpicitur 253,20. conſtituitur & conſecratur archiepiſcop. Colonienſis 235, 16.415,13
Hiel de Bethel inſtaurat Iericho 317,3
Hierapolis terræmotu concutitur 306,11
Hiera inſula iuxta Theram 345,10
Hieremias Prophetа 325,41.326,54
Hiero terræmotu concutitur 359,39. Syracuſis regnat 338,13,20
Hieronymus preſbyter Bethleemites ſacrarum literarum interpres 114,45.151, 26.408,36 483,13.27.717,21. naſcitur 396,54. contra Rufinum inuectiuas ſcribit 488,15. librum ſcribit de viris illuſtribus 408,11. zelo ardet contra Pelagianos 488,54. obdormit grandæuus 7.47.116,16.410,20.412,21.493, 5.718,40
Hieronymi ordinis inſtauratio 854,31
Hieronymus Emſer Pontificii iuris candidatus 765,1
Hieronymus de Praga vt hæreticus comburitur 850,47
Hieronymus Donatus 885,47
Hieroſolyma conditur, & Ælia ab Ælio Adriano nuncupatur 378,14. obſidetur & expugnatur 92,24.150,26.610,51, 54.611,18.711,10. à Perſis capitur 122, 31.417,41. deſtruitur, & polluitur idolis 346,27. à Chriſtianis capitur 463, 4. 464,20. cum ſuo patriarcha capitur 528,4. capitur à Sarracenis 531,44.698, 14.779,53. Chriſtianis eripitur 789,26. deſtruitur 101,51.711,13.799,12. à Chriſtianis recuperatur 691,20. Chriſtianis reſtituitur 695,7. repatratur 104,5.712, 8. Hieroſolymitana expeditio 462,18. 608,57.791,18.799,55
Hieroſolymitana noua expeditio inſtituitur, ſed caſſatur 630,46.741,4
Hieroſolymitanæ expeditionis quæ effecta 763,50. 608,49. 609,16. qui decet 608,54
Hieroſolymitanæ expeditionis hortus & dubia fortuna 609,21,32. 42. 610,39.615,51
Hieroſolymitana eccleſia Arianis premitur 112,46. deſolatur 769,51
Hieroſolymitanus exercitus ſtrages, & ipſius confuſio 462,52
Hieroſolymitani regni Chriſtianorum ruina 680,39
Hieroſolymitan. epiſcoporum catalogus 376,40.378,29.382,18.381,37 384,50
Hieroſolymitanum regnum ſolo æquatur 99,20.150,53. deſtruitur 353,9,15 à Tartaris expugnatur 697,11.744,1
Hieroſolymitanum templum typus eccleſiæ Chriſti 316,15
Hieroſol. templi ædificatur 90,29.150,23. 316,7.351,38. ſpoliatur 90,35.97,34.316, 26. incenditur 317,24. reſtauratur 93, 43.150,30. ſub Cyro reædificatur 319,16
Hieroſolymitanũ iter epiſcoporum Mo, 9 Ratiſp. Traiect. Babemb. 452,47
Hieroſol. epiſc. mittit ad Carolum 34 2
Hieruſalem capella Romæ, poſt monaſterium regularium 732,51.735,6
Hilarius papa 8,15.117,50.118,1.417,17 503.177,20,34. moritur 418,5.
Hilarius epiſcopus Pictauienſis ſcriptor eccleſiaſticus 151,22.403,16. damnat ſynodũ Ariminenſem 403,46.716,49. ab Arianis premitur 113,15. exul 717,4. reuocatur 7,1.403,21. moritur 7,20.8,9. 113,48.405,43
Hilarius diaconus exul 403,4
Hilarius diaconus, legatus Romanæ ſedis in ſynodo Epheſina 416,29
Hilarius martyr 490,22 (486,54
Hilarius hymnorum in eccleſiis author
Hilarius Arelatenſis epiſcopus 491,40
Hildebaldus rex Gothorum conſtituitur, mox tamen occiditur 423,44,45
Hildebertus f. VVitech rex Anglorum 546,18 (rum 514,48
Hildebertus f. Grimoaldi rex Auſtraſio-
Hildebertus rex Francorum 910,53
Hildebertus f. Maioris domus adoptatur in filiũ & ſucceſſorem Sigeberti 534,14
Hildebertus rex Franc. moritur 544,54
Hildebertus rex iuſtus migrat ad Dominum 432,43
Hildebertus f. Sigeberti rex fortis moritur 122,32 (126,9
Hildebertus rex, f. Theoderici moritur
Hildebertus fit abbas Fuldenſis 74,52.75, 17.132,53.155,41. fit epiſc. Mog. 447,28. moritur 75,49.156,3.447,47
Hildebrandus Spoletanus dux 30,42
Hildebrandus dux Spoletanorum ſubdit ſe Carolo 28,12.30,42
Hildebrandus qui & Gregorius VII. papa eligitur & conſecratur 191,10,29
Hildebrandus abbas de S. Paulo legatus ſedis Apoſt. ad Imp. Henr. IV. 164,20
Hildefonſus comes S. Ægydij Palæſtinã ingreditur, ibiq; moritur 629,32
Hildegardis coniunx Caroli 28,26. obit 29,3 113,22.439,3
Hildegardis filia Ludouici regis, à poſſeſſionibus deturbata in monaſterium truditur 69,40
Hildegardis virgo clauſtralis cũ aliis plurimis 472,21 (23,5.127,45
Hildegarius epiſc. occiditur à Saxonibus
Hildeoch IV. rex Longobardorũ 506,40
Hildericus rex VVandalorum, ex captiua filia Valentiniani regis natus, beneficus in eccleſias & epiſcopos 421,18
Hildericus f. Clodouæi rex Auſtraſiorum 534,55.

534,55. ex Auſtraſia ad Francorum regnum euocatur 536,20
Hildericus f. Merouei rex Franc. 502,33. 547,51. 910,29. Baſſinam hoſpiti ſuo abalienando in vxorem ducit 504,26. cum Audouachrio confœderatur & Alemannos vincit 507,4. Andegauenſes affligit 507,6. odia Franc. incurrit 537, 26. regno deturbatur 502,53. in regnum reſtituitur 504,25. in monaſterium truditur 23,3. 127,43. 152,40. 437,5. 549,15. 728,16. perimitur 507,28. 513,44 537,50
Hildericus f. Traſamundi catholicos ab exilio reuocat 512,18
Hildeſhemium fundatur 687,29. 729,20
Hildeſheimenſis epiſcopatus inſtauratio 689,22 733,14
Hildeneſheimenſis epiſcopatus fundator quis 153,35
Hildevvardus IV. Citenſis eccleſiæ præſul 769,34
Hilduinus Epiſcopus Mediolanenſis 578,38
Hilduini ſupplantatio in papatum, eiuſq; repulſa 577,20
Hilduinus abbas S. Dionyſij 562,29
Hilduinus abbas ordinatur preſbyter ad titulum S. Petri Colonienſis eccleſiæ 51, 23
Hiltgart regina moritur 150,55
Hiltini locus prope Albiam fluuium 31, 52
Hilinones à Carolo ad Gotefridum Danorum regem deficiunt 37,4. debellantur 559, 46
Hilpericus filius Heriberti 15,31. moritur puer ibidem
Hilpericus filius Clotharij regnat Sueſſione 9, 54. ducit vxorem 10, 7. vxorem Andaueram repellit 10,10. vxoré ſtrangulat 10, 9. mittit ad Tiber. Conſtant. 11, 6. fugit 10, 16. punitur 11,18
Hilpericus graue tributum imponit regno ſuo 11,25. tributum remittit 11, 19. cum maiore domus populatur regiones ad Rhenum & Coloniam 433, 22. vincitur 116,17. perfidia vxoris occiditur 12,31. 126,39. 433,55
Hildebertus rex filius Clodouæi moritur 121, 12
Hildebertus frater Clodou. rex Franc. 541,29
Hilperici ſcriptor computi 591,28
Hilderandus dux Spoleti Carolo ſe ſubiicit 514,45
Hiltrudis vxor Volfradi comitis, mater Hermanni Contracti, Veringenſis comitis, ſcriptoris ſecundi libri huius voluminis, matrona pia, liberalis, &c. 143,27
Hiltrudis obitus, ſepulchrum, epitaphiũ 143, 30
Hiltvvinus oſſa S. Sebaſtiani in Galliam transfert 154,13. 441,33
Hincmarus Remorum archiepiſcopus 130,28. 565,47
Hindenburg caſtrum capitur 943,37
Hionna fluuius 64,39
Hipparchus tyrannus interficitur 331, 41
Hipparinus Dionyſij filius Syracuſanus tyrannus 339,54
Hippias tyrannus Athenienſis 330, 27
Hippias Philoſophus 337,24
Hippicus poeta 329,31. 48
Hippocrates medicus 94,51. 337,23
Hippolytus, alias Polyphides, rex Sicyoniorum 310,14
Hippolytus epiſcopus claret 106,49 107,11
Hippomanes rex Athenienſium 323,55
Hipponax 324,19
Hipponenſis concilii ſtatuta inſeruntur concilio Carthaginenſi 409,17
Hirmandrudis vxor Caroli 51,22
Hirmingardis vxor Ludouici, mater Boſonis 69,54
Hirmingardis filia Imperatoris Ludouici 57,25
Hirmingardis nubit Boſoni 57,24
Hirminigildus filius Leuigildi ob fidem catholicam à patre occiditur 121,42
Hirſaugia monaſterium fundatur 154,18
Hiſæus Sarracenorum princeps 548,28
Hiſillarius epiſcopus ordinatur Magdeburgenſis 157 39
Hiſpanorum à Francis in obſeruatione Paſchæ diſſenſio 520,19
Hiſpania à Bruto ſubigitur 150,42. 355,11. valde atteritur 491,46
Hiſpaniæ regiones cedunt Gothis 424. 45
Hiſpaniarum diuiſio & earum colliſio 493,12
Hiſtoria Eccleſiaſtica ab Euſebio ſcribitur 714,52
Hiſtoricorum quæ virtutes 880,10
Hiſtriones eiuduntur, & vacui dimittuntur 138,3. 773,18
Hochheim villa 26,47
Hohenburg caſtellum imponitur Albi contra Danos 153,49
Hohenburg locus permutandis obſidibus inter Henricum IV. & Saxones nominatus 197,49
Hoenloici comitis & VVurtzburgenſiũ conflictus cum comite de Henneberg 698,6
Hogeri comitis de Mansfelt perfidia & internecio 783,30. proceritas eius cadaueris 783,36
Hogis ſylua donatur eccleſiæ apud Fiſcanum 642,42
Hohbouch caſtrum 39,17. deſtructum reædificatur 39. 18
Holda apud Hebræos prophetiſſa 325,40
Holdingas locus in Baioaria 58,42
Holdenſtein ſuper Albiam 35,17
Hollonden caſtellum Giſonis 201,40
Homburg monaſterium fundatur 911, 23
Homerus 313, 6. 314,28. 316,5. 50. 317,55. 331,29. quo tempore vixerit, controuertitur 150,12. 314,31
Hominis proptium quid 169,50
Honoricus filius Genſerici rex VVandalorum 506,17
Honoricus rex VVandalorum Arrianus, eccleſias & epiſcopos affligit 8,17. perſequitur orthodoxos 506, 25. 507, 21. epiſcopos orthodoxos in exilium pellit 118, 41. 506, 25. 507, 21. expirat 507,33. 118,20
Honorius cum fratris filio Theodoſio imperator 7,43. 115,44. 131,29
Honorius Theodoſij filius naſcitur 408, 15
Honorius cum Theodoſio fratris filius Cæſar Aug. 410,36. Conſtantium collegam aſſumit 116,14. 411,19. Romæ triumphat 411, 42. mittit ſororem Placidam cum filiis in Orientem 116, 20. delet hoſtes ſuos plurimos 491, 30. occidit Stiliconem 115, 43. Attalum exilio damnat 116, 8. moritur 411,45. 493,28
Honorius papa 13, 31. 111, 50. 427, 46 528,47.
Honorius Papa, alias Lampertus Oſtienſis epiſcopus 470,18,40. 619,35. 725,50. 736, 40. 740,23. Scotos reprehendit 13, 33. moritur 428,34. 471,38. 623,24. 741,3.
Honorius II. papa 785, 14. moritur 788,18.
Honorius III. papa 798, 42. 799, 49.
Honorius IIII. 745,54. 814,55. 815,9
Honorius Anglorũ archiepiſcopus moritur 124,3
Hormenſul fanum deſtruitur 553,20
Honſtein familiæ comitum origo 915,6
Honſteinenſis comes capitur 943,24
Honſteinenſes comites obſident Northuſen ciuitatem 944, 26. capiuntur 953,19,54. diſcordant cum marchione, ſed reconciliantur 950,24
Honſteinenſium comitum eorumq; complicum ſtratagema contra Erfordenſes 945,13
Honum oppidum incenditur 398,22
Hopfgarten caſtrum deſtruitur 821,31. 933,23
Horatius Flaccus ſatyricus & lyricus naſcitur 351,42. moritur 956,5
Horburg caſtellum deſtruitur 856,9. 917,15
Horheym locus 28,22
Horiſmuth rex Oſtrogothorum 486,8
Horologium ex Oriente & Perſia Carolo imperatori tranſmiſſum 36,25
Hormiſda rex Perſarum 520,45. 530,19. edicto reges Perſiæ à prælijs repellit 521, 37. a Saracenis fugatur 532,16. excæcatur & occiditur 525,25
Hormiſda papa 8,55. 119,33. 420,11. 510,37. 721,9 moritur 421,44
Horſarſalet ſinus maris 37,15
Hoſcoburg capitur 548,17
Hoſmundus legatus regis Nortmannorum 28,45
Hoſpitius vir Dei, vates 10,44. 512,4. præuidet Longobardorum in Galliam aduentum 10,44
Hoſpitalarii in Paleſtinam vocantur 746, 32
Hoſtfall 29,28
Hotenſleue arx conſtruitur 840,15
Hoxhmen rex Sarracenorum 533,10
Hu inſula 122,3
Hubaldus nepos Milonis monachi, Muſicus 570,26
Huberus abbas frater Thietbergæ reginæ 42,27. 48,13. 42,17. perimitur 48,20
Huberti res geſtæ 543,19. corporis tranſlatio 562,30
Huberrus epiſcopus moritur 547,40
Hugardis villa, caſtellum, munitio 592, 31
Hugatio abbas Hersfeldẽſis paralyſi infeſtatur 80,17
Hugerus archiepiſcopus Moguntinus 446,40
Hugo filius Lotharii, ſpe recuperandi paterni regni magnam exercet violentiam & rapinas in Lotharingia 60, 40. habet complices in Lotharingia diripienda 60, 38. VVitbertum comitem interficit 60,45. trucidat Bernatium ob vxoris eius amorem 60, 46. iungit ſibi in vxorem Friderach vxorem ante Bernatii à ſe occiſi 60, 48. petit auxilium à Gotfrido affine, ad regnum pateranum

Digitized by Google

eulodicendum 61,26. dolo circumuentus excæcatur, & inde attonſus monaſterio includitur 62,14.571,26
Hugo filius nothus Ludouici Auſtraſij 58,31. in conflictu cum Normannis vulneratur, & inter arma ſuccumbit 58,32
Hugo Hetiberti filius rebellis regi Ludouico 77,26. in ſynodo damnatur 77, 36. ſede ſua expellit archiepiſcop. Remenſem Arraldum ibid.
Hugo delet Saxones 405,23
Hugo comes Arelatenſiũ, rex Italiæ conſtituitur 578, 31. callidus in Italis ſibi ſuſpectis enecuandis 578, 33. Italia expulſus 578,52. ſuperat Arnoldum 579, 22. virtuoſus contra Sarracenos 580,33. Italia excedit, filium ſubſtituit, moritur 581,51,52
Hugo antecedens regis Ottonis indignationem ipſi occurrit, pacem petit & impetrat 582,19
Hugo, Hugonis Pariſienſis filius, rex Francorum 588,54. defendit ſe armis contra Carolum 589, 7. moritur 589, 50
Hugo magnus frater regis Franc. dux in expeditione ſancta 609,5
Hugo comes de Turonis. legatus Caroli imper ad Nicephorum 39,2
Hugo Roberti filius comes Pariſienſis. regis Franciæ Ludouici apertus hoſtis 581,39
Hugo comes de Reiceſta 617,40
Hugo de Bellocampo Anglorum regis liberalitate quid accipiat 636, 51
Hugo de mortuo mari contra regem Anglorum caſtella munit 633,43
Hugo regi pacificatur 633,49
Hugo Bigotus reddit Anglorum regi ſua caſtella 636,19
Hugo Bigoth moritur 660,54
Hugo de monte forti 663,35
Hugonis de Gornaio defectio exilium 680,6 680,11
Hugo de S. Victore 785, 15. moritur 692,18
Hugo de Nonna epiſcopus Coſtrenſis 675, 32
Hugo Citizenſis Eccleſiæ epiſcopus primus 759,3. Eccleſia ſua pellitur 766, 17
Hugo III. Citicenſis epiſcopus 768,5
Hugo archiepiſcopus Dolenſis archiepiſcopatum reſignat 642,12
Hugo Gratianopolitanus epiſc. Carthuſianus 605,20. moritur 624,31
Hugo epiſcopus Laudunenſis 615,32
Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus, legatus apoſtolicus 604,26
Hugo Rothomagenſis epiſcopus 634,10. obit 644.29
Hugo Antiſſiodorenſis epiſcopus 625,53. moritur 630,54
Hugo Petri leonis legatus Romanæ ſedis 659,48
Hugonis Cardinalis in Teutoniam legatio 696,37
Hugo abbas ſuccedit marchioni Roberto 48,55
Hugo abbas iuuat filios Ludouici Carolum & Lud. contra Boſonem 58, 11. moritur 62,49
Hugo abbas & proceres regni per legatos inſimulant Normannos perfidiæ 61,9. inuitant imper. Carolum in regnum, & illi ſe ſubiiciunt 61,25
Hugo dux & abbas moritur 571,46
Hugo abbas Cluniacenſis 597,35. 636,31.
legatus ſedis apoſtolicæ contra Simoniacum abbatem Augienſem Rupertũ 188,53 moritur 614,21
Hugo abbas in Præmonſtratenſi eccleſia 623,14
Hugo ordinis prædicat. Cardin. poſtillator 804,23
Humbertus cardinalis, epiſcopus Syluæ candidæ, legatus papæ in Græciam 598,34
Humbertus commentator ſuper regulam S. Auguſtini 807,34
Humberti comitis de Morient legatio ad Henricum regem Angliæ, & quare 652,28
Hunmundus Oſtrogothorum rex ſecundus 485,45
Hunaldus dux Aquitaniæ 548,12
Hunaldus filius Eudonis 547,11
Hunaldus Carolo rebellis 23,32. capitur 552, 36. Carolo traditur à Lupo Vaſcone 25,38
Hunaldi ducis Aquitaniæ interitus 533,7
Hundeus rex Normannorum baptizatur 573,13
Hunefeld oppidum capitur 943,7
Hunericus rex VVandalorum Arianus tyrannicè ſæuit in epiſcopos & eccleſias orthodoxas 418, 52. 682, 28. 712,39
Hunericus abbas S. Audoeni moritur 652,16
Hunfridus archiepiſcopus Magdeburg. 159,1.770,54. papæ reconciliatur interceſſione imperatoris 142,40
Hunfridus de Bohim moritur 671,32
Hunfridus Cancellarius regis Henrici in Italia fit epiſcopus Rauennatium 139, 31 ab officio ſuſpenditur 142,33. reconciliatur papæ interceſſione imperatoris 742,40
Hunna locus 577,42
Hunni dicti Auares 9,55. Sigebertum filium Cloth oppugnant 9,55
Hunni & Bulgares inter ſe belligerantur 25,48. Thraciam & Illyricum vaſtant 117,12.414,36. delent Gundicarium regem Burgundionum cum ſtirpe & populo 116, 51. 413, 20. Chriſtiani fiunt 130, 44. Longobardos debellant, & Forumiulij capiunt 527, 52 Gothos ſedibus pellunt 7, 23. 114, 17. 406, 43. Romanorum prouincias inceſſunt 525, 38. premunt Roman. prouincias 488,8. ſuperantur 114, 32. à Romanis debellantur 117,5. Britanniam vaſtantes repelluntur 486, 17. à Pannonia fugantur 494, 16. vincuntur, & in vltimos Scythiæ angulos repelluntur 502, 35. deuincantur 519, 54. Francis ſubiiciuntur 558, 48. rebellant 501, 33. Carolo ſubiiciuntur 129, 7. à Carolo M. compeſcuntur 559, 46. pugnant cum Francis 525, 11. Sigeberto confœderantur 520,29
Hunnorum origo, regnum, incrementũ, potentia 481, 18. regnum Pannonia 128,55. in imperium immiſſio 493, 38. ruina & interitus 439, 34. 503, 9. 512,27.
Hunnimundus rex Suenorum aggreditur Oſtrogothos 503, 6. capitur 502, 43
Hunoldus dux Aquitanorum 21,15. imperio Pipini reſiſtens ſuperatur 436, 10. fugatur 438,55
Huntedome comitatus, cedit Scotorum regi 636,10
Huobuocki caſtellum, orientalium Saxonum præſidium, à VVilitzis captum 38,39
Huſſitarum indignatio & rabies 853, 3. 8. 856, 23, 28. 859, 45. internecio 853, 23
Huthmen Ammiras perimitur 514,49
Hutzmannus epiſcopus Spirenſis 455,53
Hutzmannus clericus habet viſionem de obitu Spirenſis epiſcopi 223,34
Hybernia vide Hibernia
Hydra callidiſſima ſophiſtria 309, 33
Hydruntum vrbs in finibus Apuliæ 695. 5. capitur 674,14
Hyems magna 24, 53. 74, 14. 75, 25. 104, 14. 128, 7. 138, 20. 138, 31. 147, 48. 148, 20. 191, 52. 201, 51. 246, 5. 254, 9. 257, 33. 465, 46. 473, 15, 43. 518, 27. 569, 10. 580, 18. 587, 22. 620, 51. 622, 10. 664, 12. 680, 18. 681, 24. 751, 29. 952, 34
Hyems mollis & peſtilens 36,48
Hyems pluuioſa 713,8
Hyginus papa martyr 378, 34. 379, 32. 712, 19, 20. 379, 32
Hymenæus Hieroſolymitanus epiſcopus 109,2. 384, 36. 392, 27
Hymno abbas ad S. Gallum 134,35
Hymno abbas Augienſis monaſterii deſtructor 135,38
Hymnorum in eccleſiis authores Hilarius & Ambroſius 486,34
Hyncmarus Remorum archiepiſc. moritur 571,30
Hyparius Conſtantinopoli mouet ſeditionem, ſed cum complicibus occiditur 422,10
Hypermneſtra Danai filia ſacerdotio fungitur apud Argos 305,50
Hyrcani ab Alexandro capiuntur 95,28
Hyrcanus rex Iudæ 1 m 348, 26, cum Ariſtobulo de regno Iudææ certat 97, 13. Romanos contra ſe irritat 551, 24. honorifice excipitur à Ptolemæo 345, 34. confirmatur in pontificatu 97, 16. 351, 27. de ſepulchro Dauid multam ſert pecuniam 315, 20. occiditur 356, 17.
Hyrcani fratres ſeditioſi, magnæ cladis Iudæorum authores 345,35
Hyrcani ab Alexandro M. ſubiguntur 340,5.

I.

IAbin rex Chanaan premit Iſraelitas 89,20
Iacob vita & ætas 88,31. 149,48. 298,42. moritur 300,40
Iacobus filius Mariæ, ſororis matris Domini, frater Domini ordinatur Hieroſolymis epiſcopus 2, 45. 98, 30. 100,31. 361, 51. 378, 29. 707, 48. lapidatur 3, 34. 99, 7. 101, 30. 710, 30
Iacobus frater Ioannis gladio ab Herode occiditur 3, 11. 363, 43. 364, 30. 708, 48
Iacobus Magni 851,52
Iacobus archiepiſcopus Mogunt. moritur 893,15
Iacobus Niſibenus epiſc. 6, 55. 112, 26. 401, 20
Iacobus de Albano 887,21
Iacobus de Arena 819,4

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Iacobi de Auennis in Palæſtinam claſſis, 677,25
Iacobus de Gruytrode 867,18
Iacobus de Iuterbuck 867,23
Iacobus de Leyvenſtein archiepiſcopus Moguntinus 890,50
Iacobus de Paradiſo 867,25
Iacobus de Pergamo 887,24
Iacobus Stapulenſis 885,50
Iacobus de Viterbio 828,55
Iacobus de Voragine ordinis Prædicatorum 815,21
Iacobus VVymphilingus 886,4
Iacobi monaſterium Moguntiæ, monumentum archiepiſcopi Moguntini Lupoldi 164,39.774,46
Iacobi caſtrum igni traditur 656,4
Iacobi capitanei paſtorum conatus, apoſtaſia, peruerſitas, &c. 742,34
Iaddus pontifex maximus 95, 13. 339, 46
Iair vita, mors, & imperium 89,38. 150,6. 309,51
Ianus rex Latinorum 90,3
Ianus rex Italiæ 321,39
Iani portæ Romæ diu clauſæ apertæ 1005.
Iani templum Romæ clauditur 343, 41. 355,35
Ianiſcus alias Inachus rex Sicyoniorum 308,51
Iannenſium cum Venetis conflictus navalis & victoria 746,36
Ianneus Alexander Iudæorum rex & Pontifex, ſed crudelis 97,2.349,35
Iannia ſubigitur à rege Anglorum 677, 42
Iaphet filij Noæ habitatio, linguæ, regiones, populi 87,46.291,47.908.14
Iapidæ in poteſtate Romanorum redigutur 354,33
Iared vita & mors 86, 17. 149, 32. 273, 38, obit 283,52
Iaruagen de Roga 661, 54
Iaſon Oniæ frater recipit apud Iudæos pontificatum ab Antiocho Epiphane 346,11
Ibba comes, dux exercitus contra Francos 511,22
Iberiæ vrbes capiuntur 344,49
Iberia patet Romanis 345, 20. à Bruto ſubigitur 349,17. Romanis ſubditur 350,47
Iboræ campus 50,46
Icarus filius Dædali 308,35
Ichterſhuſen monaſterium 917,8
Ida ferri reperror 306,27
Ida nubit Montenſi comiti 605,25
Ido occidit f. Matfridi Adalbertum 77,17
Iechaburg caſtrum obſidetur ab Hungaria 912,39
Iechonias f. Eliacim rex in Iuda, capitur cum matre, & ducitur in Babyloniam 326,36
Iehu 150, 17. 317, 22. occidit à Baaſa, 317. 27
Iehu rex in Iſrael 318,46
Ieilge monaſterium 430,21
Iejuniorum obſeruationes in quæſtionem veniunt 594,42.595,5
Iephthe Galaadites 89,40. 150,7. 310,45. debellat Philiſtæos & Ammonitas 89,40
Iericho inſtauratur 317,3
Ierikizem caſtrum capitur 748,3
Ieroboam f. Ioas rex Iſraelis 90,33.316,17. 319,16. pugnans contra Iuda vincitur, 316,37. ſeparans tribum Ephraim à Iuda eſt typus hæreticorum 316,3
Ieſſe epiſcopus Ambianenſis legatus imperatoris in Græciam 34,44
Ieſſes Epiſc. Hietoſol. 103,42
Ieſuitarum ordo incipit 841,43
Ieſus, vide Chriſtus
Ieſus filius Sirach ſcribit paræneton 343, 50.
Ieſus filius Ioſedec 319, 54. 330, 23. 331, 38
Iezabel filia regis Tyrij, vxor Achab, idololatra 327,29
Ignatius epiſcopus ſecundus Antiochiæ 101, 44. 375, 21. 710, 14. 711, 54. tantum dedit Græcis eccleſiis 483, 31. 710, 26. martyrizatur 4, 13. Romæ beſtiis traditur 4, 13. 103, 9. 374, 49. 376,15
Ignis ſacer, morbus, eiuſq; graſſatio 608, 54.608,33.614,12.621,12
Igne ſacro infecti curantur meritis beatæ virginis 622,36
Ilenberg caſtrum 878,55
Ilſelt monaſterium fundatur 915,8
Ilia quæ & Rhea Syluia filia Numitoris, mater Romuli & Remi 91, 38, 45. gratida inuenta, à Marte ſe compreſſam mentitur 321,37. parit Romulum & Remum geminos 320, 50. 321, 31
Ilia Virgo Veſtalis & quare 91,46.320,48. 321,5
Ilium arx in Aſia, regia Æneæ 311,25. vaſtatur 89,33
Illyria deuaſtatur 414,36
Illyriæ vrbes à Septentrionalibus populis eruæ 65,28
Illyrii compeſcuntur ab Alexandro Magno 95,28.340,41. libertate à Romanis donantur 346,10
Ilmena in Thuringia nidus raptorum 532,21
Ilmin 257,14
Imaginum veneratio confirmatur 547,9. 552,20
Imbricus ordinatur epiſcopus Auguſtenſis 148,24
Immed epiſcopus Podelbrunenſis 161, 25, 26
Immo comes Traiectenſibus iniurias inhibet 77,14
Imperij Romani proceruin conſultatio de rege eligendo 621,52
Imperij Romani poſt interregnum reſtitutio 813,32
Imperii ducum imperatorum electione conturbatio 795,25
In fluuius 746,15
Inachus primus rex Argiuorum 88, 29. 298,50
Inachus fluuius 298,54
Inalgo rex Britonum 519,28
Inda monaſterium 561,36
Indi 308,24. à Sale deſcendunt 149,39. per legatos amicitiam ab Auguſto poſtulant 355,43
India deuaſtatur 575,34. à Tartaris expugnatur 697,9.742,54
Inucheil natus ex filia regis Britonum Herſpon 56, 5. cum Alano regnum Britanniæ partitur 56,6. cum eo ad iuſtgia & bella deuenit 56, 7. in prælio contra Normannos occumbit 561.8
Indictionum initium 706,45
Inditha filia Caroli Calui vxor Balduini 556,32
Indulgentiæ Bruſſvicenſes 748,29
Indulgentiæ ſtationum Pij papæ 869, 38
Indulgentiæ plenariæ 845,37
Indulgentiæ plenariæ pro ſtipe contra extirpationem hæreſis Bohemorum 752,48
Indulgentiæ Leonis papæ per M. Lutherum taxantur 897,44
Indulgentiæ magnæ in VVilſenſche 951, 44
Indulgentiarum reuocatio 752,34
Indulgentiarum præco in Germania, 875,10
Indus fluuius 30,6
Ingelbandus Turonenſis archiepiſcopus moritur 631,20
Ingelheim 26,44 30.29
Ingelheim villæ pars pertinet ad monaſterium Herueldenſe 175,19
Ingelheymenſis ſynodus 80, 9.77, 33. 134,23
Ingelheymenſis ſynodi præſes legatus apoſtolicus Martinus, aſſeſſores Otto & Ludouicus reges 77,34
Ingelheimenſis ſynodus damnat Hugonem filium Heriberti 77,38
Ingeltanni confœderatio cum Francorum rege 624,29
Inger rex Ruſſorum ſecuius in Græcos mouens bellum proſternitur 579, 33
Ingerranus Patric. & quæ eius vxor 617,15
Ingolſtatenſis Academiæ initium 871, 24
Ingundes ſoror Childeberti 11,35. vxor Herminigildi 11,36. capitur 11,39. moritur 11,40
Innocentius I. papa 7. 39. 115, 31. 489, 31. 488,37. 718,7. dedicat baſilicam martyrum Protaſii & Gerualſi 115, 38. damnat Pelagianos 488, 54. moritur 415, 36
Innocentii papæ & Occidentalium ſegregatio à communione Orientalium 489, 51. corpus in Saxoniam transfertur 568, 56. in Magdeburg 581, 24
Innocentius II. 736,54.737,3.788,19. præſes concilij Remenſis 471,16. habet antipapam 623,23. migrat in Galliam, ibidem. veneratur Lotharium 624, 35. è Gallia Romam deducitur, & in ſedem ſuam collocatur 824,56. decretum fecit contra ſtatuta ſui antipapæ 625, 36. bello capitur 626, 54. moritur 627,23
Innocentij papæ inuidia contra ducem Philippum 693,47.694,18
Innocentius III. papa 738, 47. 795, 46. ergà imperatores quæ geſſerit 739. 41. ſancit ſtatuta ſynodica 798, 33. rogat contributionem in ſubſidiū terræ ſanctæ 679,12. moritur beatitudinis ſuæ incertitudinem relinquens 740, 4, 19. 798,44.
Innocentius IIII. papa, ante Sinebaldus 742,5. 801,9. Lugduni commoratur 742,19. diues 742, 39. Auguſtinianos eremitas regula vnit 803, 48. excommunicat ſententialiter imperatorem Fridericum 742,41. moritur 743, 41.804,53
Innocentius V. 745,55
Innocentius VI. 747, 5. 838, 24. moritur 840,18
Innocentius VII. 748, 44. 848, 35. diſcordiam alit cum Romanis 848,

Digitized by Google

42. moritur 849,23
Innocentius VIII. 875, 18. Romæ moritur 883,15
Inſula ad ſanctum Iulium VVillæ munitio 81,8
Inſula in lacu Cumano 81,4. capitur 82,33
Inſula noua 101,3
Inſularum inter Scotiam, Hiberniam & Angliam, rex, tributarius regis Norvvegiæ 645,15
Interamnia 108 36
Interregnum in imperio Romano 806. 54
Inueſtitura epiſcoporum inter papam & imperatorem controuerſa 466,51.614, 35.618,42.619,8
Inundationes 11,41. 29,17.121,10.255,28. 259, 2. 523,28. 474, 37. 589, 22. 606,8
Inundatio 609,14. 650,14. 862,4 664,13. 744,42. 745,30. 746,51. 747,9. 747, 40
Inundatio magna in Achaia 299,15. Tiberis Romæ 425, 54. 544,16. 433, 40. 614,30. 684,2. Rheni 905,8. in Theſſalia 302,40. in Italia 537,30. in Friſia multos homines ſubmergit 260, 22. 815,12. in Thuringia 257,19. in Saxonia 569, 27. in Erfordia 255, 19. 264, 22. in Miſnia 259, 47. in Yſenach 949,34. in Grimmis 263. 29
Ious fluuius 138,20
Io filia Inachi 88,29
Io ab Ægyptiis Iſidis nomine colitur 88, 89. in Ægyptum proficiſcitur & Iſis nuncupatur 303,35. Iſidis nomine ab Ægyptiis vt Dea colitur 88.29
Io Iaſi filia cum Ioue concumbit 302,29
Ioachas filius Iehu rex in Iſrael 319,3
Ioachaz filius Ioſiæ rex in Iuda 326,27. vinctus in Ægyptum ducitur 92,22
Ioachim abbas 737.50
Ioachimi abbatis libri contra Magiſtrum ſententiarum reprobantur 798.37
Ioachim rex in Iuda 92,22. 150,26. 326, 53
Ioanna filia Henrici regis Anglorum naſcitur 641,17. nubit regi Siciliæ 660, 26.672,31
Ioannes Apoſtolus naſcitur 358,26. aſſigitur Romæ 3,54. 374,26. Roma in Patmum inſulam relegatur 3,55. 99,32.102,35.150,55. Apocalypſim ſcribit 102,35.711,29. reuocatus euangelium ſcribit 4,4. 102,43.151,1.374,30. 711,40. docet in Aſia & Epheſi, vbi obdormit 4,10. 102,49. 151,2. 375,9. 38.711,44
Ioannes Baptiſta naſcitur 357,12. ad officium ſuum vocatur 2,36,37.360,45. 707,39. decollatur 100,28. 361,5,15. caput eius reuelatur 8,3.501 52. ad vrbem Phœnicem perfertur 416,8. Conſtantinopolim 408,18. 486,38. 550,50. oſſa diſpergantur, ſed recolligantur 404,44.486,50. reliquiarum miracula 516,51
Ioannes rex Anglorum 678,43. vincitur 798,31
Ioannis regis Anglorum in rebelles expeditio 679,7
Ioannes filius regis Anglorum naſcitur 647,22. regnum Hiberniæ affectat 671.44. vxorem ambit 679,15. bellum gerit contra regem Francorum & vincit 679,44. pacificatur cum eo 678,48. 680,54. in rebelles mouet expeditionem 679,7
Ioannes rex Boemiæ, pater Caroli IIII, in prælio occumbit 830,1.835,47.837,32. 941,55
Ioannes filius Ioannis Boemiæ regis dux in Moravia 830,4
Ioannis filij Chriſtierni regis Daciæ vxor 873,51
Ioannes Conſtantinopolitanus imperator 586,41
Ioannis ducis Saxoniæ ditio, vxor, filij, &c. 880,21
Ioannes Fridericus, Ioannis Saxoniæ ducis f. 880,26
Ioannes tyrannus occiditur 13,14.493, 51
Ioannes marchio de Brandenburg occiditur 259,16.813,18
Ioannes marchio Brand. in torneamento perit 910,14
Ioannes comes Aucenſis moritur 610,45
Ioannes comes de Eberſtein capitur 919, 40
Ioannes Picus comes Mirandulanus 819, 18.885,38
Ioannes comes Pontini 652,45
Ioannes comes de Schvvarzburg præliatur contra VVurtzburgenſem epiſcopum, ſed ſuo incommodo 544,8
Ioannes Iudæorum pontifex 348,18. ob bellum contra Hyrcanum, Hyrcanus & ipſe appellatur, & Senatuconſulto Romanis amicis annumeratur 348,39. capit Samariam, & ſolo adæquat 348,51
Ioannes I papa 8,48. 539,22.722,25. cæcum illuminat 119,45. 421,10. 512,48. legatione functus Ravennæ in vincula vna cum comitibus coniicitur, vbi moritur 8,49. 119,47. 421,19. 512, 49
Ioannes II papa, 9,19.121,31.424,32.513, 35.716,5. ded. cat ecclesiam apoſtolorum Philippi & Iacobi 121,26.424,48. moritur 433,22
Ioannes III papa 9,39. 123,25. 428,40. moritur 428. 48. 519, 34. 568, 31. 716, 54. in Galliam ſecedit 570, 20
Ioannes IIII papa 16,8.124,49.490,30. 431,10.531,8 727,3.
Ioannes V papa 13,31.125,42.541,25.717, 5. captiuos a Longobardis redimit 431, 28. moritur 431,30
Ioannes VI papa 16,49.125,48.431,32.777, 8.731,38. redimit captiuos à Giſulpho 16,51. Longobardis reditum domum perſuadet, ibidem. moritur 432,8
Ioannes VII papa 16,52. 131,5. 442, 4. 542, 32. 732,3. in Franciam venit 131,13
Ioanna VIII mulier in papatu imprægnata 141,59 565,43. 731,5. ſynodum celebrat Erfordiæ 912,24
Ioannes IX papa 52,50. 131, 47. 445, 55. 574,34. 732,12. improbat Stephani immanitatem in anteceſſorem Formoſum, ibidem. Ludouicum imperatorē à iuramento Beneuentano abſoluit 53,41. Romæ ordinat Ottonem regem in Imperatorem, eique fidem & charitatem ſpondet 80,51. 156,59. deficiens ab imperatore Adalbertum Romam intromittit 81,23. cum Adalberto arrepto theſauro ſancti Petri Roma aufugit 81, 26. 585, 54, 55. pœnitentia ſera ductus ab Adalberto diſiungitur 81,39. Romam intromiſſus crudelitatem exerceret magnam 82,2. capitur & ſuffocatur 82,6. 578,50
Ioannes X papa 132, 30. 446, 54. 447,37. 578,51. 752,8. aborsus poenitentia, comprehenditur & custodiæ mancipatur 83, 17. 757, 38. liberatur custodia, & ſedi ſuæ reſtituitur 83,42. cum Ottone imperatore initiat Ottonem regem Romam 84,1
Ioannes XI papa 133,4. 448,16. 579,26. 712,26
Ioannes XII papa 134,42. 448,39. 581, 49. 731,37
Ioannes XIII papa 135,7. 448, 3. 585, 14
Ioannes XIIII papa 135,3. 449,2.588, 38.732 35. necatur 135,3
Ioannes XV papa ante Placentinus epiſcopus 135, 36. 449,13. 588, 48. 732, 36.
Ioannes XVI papa alias Phaſanus 135, 39.449,49.588,42.735,49
Ioannes XVII papa 136. 24. 449, 50. 590,6. 734, 53. moritur 449, 10
Ioannes XVIII papa 449, 50. 591, 11. 699,30. 745,6. moritur 450,33. 699,32
Ioannes XIX papa, qui & Gelaſius 469, 32. 591,13.746,21
Ioannes XX papa 593.44
Ioannes XXI papa 746,42
Ioannes XXII papa 817, 20. eius conſtitutiones de Chriſti vtpote mundo paupertate 830,12,39. hæreſis de animabus 831,23. moritur 834, 33
Ioannes XXIII papa 849,34. eligitur 870,24
Ioannes Placentinus antipapa excæcatur 158,20.689.42
Ioannis Cardinalis legati in Conſtantinopoli trucidatio 674,28
Ioannes Cardinalis de monte Celio legatus apoſtolicus 795,22
Ioannes Connum archiepiſcopus Dunelmæ 673,23
Ioannes Gallicus Moguntinus archiepiſcopus 841,30
Ioannes de Naſſaw Moguntinenſis archiepiſcopus 845,54. moritur 875, 2. 945.45
Ioannes archiepiſcopus Narbonenſis 672,12
Ioannes Alexandrinus epiſcopus, eleemoſynarius 516,38
Ioannes Saleſbetienſis epiſcopus Carnotenſis 660,14. moritur 667, 52. 873 6
Ioannes epiſcopus Ciceſtrenſis moritur 667,39
Ioannes epiſcopus Conſtantienſis & abbas Augienſis 128,5
Ioannes epiſcopus Ebroicenſis 669,25
Ioannes Haguſtaldenſis epiſcopus 125, 14. obit 126,41
Ioannes de Egolfſtein epiſcopus Herbipolenſis moritur 850,29
Ioannes de Brun epiſcopus Herbipolenſis 850,30
Ioannes de Dune epiſcopus Herbipolenſis moritur 861.42
Ioannes · epiſcopus Hieroſolymitanus 103,15.376,44.378,42

Digitized by Google

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Ioſes epiſcopus Hieroſolymitanus 377, 39.378,49.384,45
Ioannes epiſcopus Hildeſheimenſis eligitur 748,35
Ioannes de Yſenberg Miſnenſis epiſcopus moritur 859,32
Ioannes Hoffman epiſcopus Miſnenſis 855,36
Ioannes de VVeiſenbach epiſcopus Miſnenſis 873,24
Ioannes Motinorum epiſcopus moritur 623,31
Ioannes Narnienſis epiſcopus à Romanis & legatis imperatoris Ottonis pontifex eligitur 85,26
Ioannes epiſcopus Norvvicenſis 659, 24
Ioannes I, Nuemb. epiſcopus X XIIII 837,43. moritur 838,27
Ioannes III, Nuemburgenſ. epiſcopus 883 22
Ioannes de Sleinitz epiſcopus Nuemburgenſis 855,43. moritur 859, 22
Ioannes Placentinus epiſcopus antipapa 158,17
Ioannes epiſcopus Ravennas vngit Ottonem III in imperatorem 157,50
Ioannes Spirenſis epiſcopus moritur 465,23
Ioannes Tungrenſis epiſcopus 329, 17
Ioannes de Grumbach epiſcopus Vvurtzburgenſis 865,25
Ioannes monachus & anachorita in Ægypto 408,15.486,4
Ioannes diaconus, & Ioannes epiſcopus Portuenſis, legati pontificis in concilio Conſtantinop. 15,8
Ioannes diaconus legatus pontificis ad Ottonem regem 80,22. detruncatur 82,3
Ioannes eccleſiæ Romanę diaconus, poſt epiſcopus, legatus ad concilium vniverſale ſeptimum Conſtantinopoli celebratum 131,46.429,38.
Ioannes eremita 7,55. 115,18. victoriam Theodoſio contra Eugenium propheta 115. 151,27. 408, 29
Ioannes præpoſitus in Halberſtat gloſſator appellat contra papam 812, 32
Ioannes provincialis magiſter prædicatorum 745,17
Ioannes de arundine 867,45
Ioannes de Blac præfatur contra Conſt. imperat. 680,49
Ioannes de Friburgo 807,35
Ioannes de ſancto Geminiano 828, 30
Ioannes de indagine 887,16
Ioannes de lapide 886,49
Ioannes de Parma 808,5
Ioannes de Pruxellis 867,15
Ioannes de regio monte Mathematicus 873,26
Ioannes de Rupella ordinis Minorum 805,6
Ioannes de Turre cremata 863,27
Ioannes de Viterbio 867,32
Ioannes de VVevvetling comburitur 747,33
Ioannes Andreas Iuriſconſultus 831, 32
Ioannes Aphricam repetiturus, ſeipſum enervat 412,8
Ioannes Beda 867,48
Ioannes Bocatius poeta 841,28
Ioannes Britannorum doctor 426,15
Ioannes Caldum Iuriſconſultus 831, 34
Ioannes Capiſtranus 863,30.864, 55
Ioannes Chryſoſtomus Conſtantinopolitanus epiſcopus clarus 151,28. 409,40. 487,46. à Theophilo Alexandrino diſſentit 115,27. à Theophilo oppreſſus epiſcopatu bis pellitur, bis revocatur 409.44.489, 16,44. tertio in exilium truſus, exul moritur 128,39. 489,49. 718, 37
Ioannis Chryſoſtomi corpus Conſtantinopolim reportatur 497,42
Ioannes Capnio 885,54
Ioannes Conſobrinus 867,49
Ioannes doctor Anglorum 122,6
Ioannes Dolenſis Conani aduerſarius 635,32
Ioannes Dominici 851,38
Ioannes Dorſten 887,19
Ioannes eremoſynarius moritur 528, 25
Ioannes Gritz 887,10
Ioannes Groſſi 867,50
Ioannes Guarta 828,51
Ioannes Hennigen doctor, decanus 764,55
Ioannes Hus vt hæreſiarcha comburitur 850.47.954,27
Ioannes Kemnatz cognomine Corre moritur 896,1
Ioannes Lampſheim 867,17
Ioannes Nider 863,28
Ioannes Pals doctor futis canonici 780, 45.887,12
Ioannes Pfefferkorn Iudæus baptizatus, homo ſceleratiſſimus, ſupplicio afficitur 901,27
Ioannes Preſlavver 887,1
Ioannes Rode 886,33
Ioannes Ruſbrog ſcriptor 847,1
Ioannes Scotus Minorita 831.43
Ioannes Soreth 887,28
Ioannes Torrellius 851,35
Ioannes Torrellius 863,10
Ioannes VViclef in Anglia 846,1
Ioannes Zacharia 812,1
Ioannis Trithemij ſtudium & epiſtola pro inueſtigatione antiquitatum 905, 50
Ioannitæ expugnant Rhodum 815, 34
Ioas rex Iuda 91,22.150,20
Ioas filius Azariæ, rex in Iuda 91,22. 150,20.318,17
Ioas rex in Iſrael 319,34
Ioas filius Belis & tota Hungaria revocant in regnum Salomonem filium Andreæ apud Henricum regem commorantem, eique ſe ſponte ſubiicit 170,3.&c.
Ioatham filius Oziæ rex Iuda 92,36. 330,32.320,49
Iocelinus Saleſbernienſis epiſcopus moritur 676,19
Iochuel mater Moyſis 301,33
Iocus archiepiſcopi Turonorum reconciliatur cum rege Anglorum 647, 16
Ioculatores inanes dimittuntur 358,3
Ioed 317,25
Iohel propheta 150,17,22.321,44
Ioiada ſoror Ioas, filia Belis nubit VVilhelmo marchioni 166,22
Ioiadas pontifex inſignis 318,8
Ioiades Belis filius bello petit Salomonem regem, & regno Hungariæ exturbat 210,43
Ion Ionum Athenienſium pater 307,53
Iones profugi Athenas ſe recipiunt 314, 15
Ionica emigratio 316,3
Ionas propheta 320,35
Ionadab filius Rechab ſacerdos 250, 20
Ionathas frater Iudæ dux Iudæorum 347.15.349,6 fœdus icit cum Romanis & Spartanis 96,44.347,6. interficitur à Tryphone 96,46. 347,26
Iopiha 24,28
Iora fluuius 28,24
Ioram rex Iuda 90.54.150,18
Ioram filius Achab rex in Iſrael 307,6
Ioram filius Ioſaphat rex in Iuda 317, 11
Iordanis epiſcopus Chronographus 120, 52
Iordanus patricius antipapa 617,44
Iordanus magiſter prædicatorum peregrinatur in terram ſanctam, ibique moritur 741,38
Iordanus ordinis prædicatorum Generalis 801,3
Iordanus Teiſſen moritur 663,4
Ioſaphat rex Iuda 90.47.150,17
Ioſaphat rex in Iuda filius Aſæ 90,47 150,17.317,12
Ioſeph vita & ætas 149,49.299,58.300, 51
Ioſephus Iudæus belli dux in excidio Iudaico hiſtoriographus 101,55.348, 10.711,15
Ioſes epiſc. Hieroſ. 377,39.378,49.384,45
Ioſias rex in Iuda 92,6.150,26
Ioſias filius Amon rex in Iuda 92,6. 150.26 325,52
Ioſiæ res geſtæ memorabiliores 325, 43. pietas & interitus 92,6,9.326, 17
Ioſtenus epiſcopus Sueſſorum 612,24. 625,23.630,55
Ioſue vita & ætas 89,6.149,51 305.8
Iouinianus Romanorum Cæſar Auguſtus 113,32. 151,23. 404,28. 717,15. tradit Meſopotamiam & Niſibin Perſarum regi 404, 37. cum omni exercitu redit ad Chriſtianiſmum 113, 32. 151,23. ſuffocatur 113,34. 404,46. 717,19
Iouinus & Sebaſtianus fratres perimuntur 400,27
Iouis mons 42,17. 141,51
Iouis ſimulacrum in loco reſurrectionis Chriſti 378,29. collocatur in templum Hieroſol. 440,42. fulmine proſternitur 352,4
Iouis peregrini delubrum ædificatur in monte Garizim 346,43
Iphitus filius Praxonidis ſive Hæmonis olympiadem conſtituit 321,10
Ira Dei in Saxones lachrymis, boſtius, muneribus, inextinguibilis 218,35
Irenæus Lugdunenſis epiſcopus martyr 4, 31. 6, 22. 34, 43. 103, 52. 381, 5. 382.8
Irene filia ducis Auarorum nubit Conſtantino 546, 52. cum filio Conſtantino imperatrix Auguſta 54, 45. 555. 5. mittit legatos ad Imperatorem ob pacem firmandam 54, 45

Digitized by Google

Imperio à filio priuatur 556,26. ad imperium redit 557,21. in exilium pellitur in quo moritur 558,30.33
Iringus princeps Auarorum 31,7
Iringus miles inuentor magni mali 683,1
Irmenfridus rex in Thuringia 910, 21. insolentia amittit regnum Thuringiæ, & occiditur 910,33
Irmingarda regina, Augusta coronatur 440,38. moritur 440,49
Irmingarda filia Ludou. Imperat. nubit Boloni regi Prouinciæ 444,6
Irmingardis vxor Lotharii moritur 442, 33
Irminsul fanum in Saxonia destruitur 153, 8. Vide Hermansaul.
Isaac vita & ætas 88,24. 149,48. 197, 23
Isaac Iudæus ex Persia donatus elephante & aliis muneribus Persicis ad Carolum Imperatorem reuertitur 34,30,47,41. hyemat Vercellis 34,41
Isauri victi trucidantur 119,13
Isaurieus & Moimarius cum rege pacificantur 131,55
Isenechisberg castrum ædificatur 928, 48
Isentrudis famula S. Elizabethæ 695, 22
Isidorus episcopus Hispalensis 14,4. 122, 52. 529,17. 725,51
Isis alias Io Ægyptiorum idolum 88,29. 298,53
Isis nubit Telegono 303,36
Isium Romæ porticus 574,11
Ismael Ismaelitarum pater 149,47
Ismaelitæ originem ducunt ab Ismael 149,47
Ismacenses opprimuntur à Lantgrauiis, sed defenduntur 262,20
Iso magister in cœnobio S. Galli moritur 130,55
Isocrates rhetor 338,18
Israel & Iuda regna diriminntur 130,16
Israel seruit Eglon regi Moab 89,23. seruit Madianitis & Amalecitis 89, 29. Philistinis 89,52. in captiuitatem ducitur per Sennacherib regem Chaldæorum 312, 38. liberatur à seruitute Amalecitarum & Madianitarum 89, 30. opprimitur à rege Chanaan Iabin 89,26
Isremus Papa 727,6
Issoldunense castrum 601,35
Isthmia celebrantur 307,27
Istrus ciuitas in Ponto conditur 92,4
Itacius & Vrsatius episcopi, authores necis Priscilliani, concione ecclesiæ priuantur 114,51.408,6.485,34
Itali à Iaphet progeniti 908, 17. flexibiles contra Imperatorum 607, 35. auidi nouarum rerum 161, 43. rege orbati sibi ex dissensione duos reges eligunt 64, 7. detident & criminantur Papatum Gregorii, & subiectionem sub illum Henrici regis 250, 41. Beringarium petimunt 578, 14
Italia ad orthodoxam fidem venit 114, 9. 405,45. floret sub Theoderico rege 419,53. 420,55. ciuium discordia laborat 136,14. Septentrionalium populorum expers Iudiciam 65,29,55. Francorum regno coniungitur 553,55. peste atteritur 875,5. bello, fame, peste, simul atteritur 510,24. Ostrogothorum regi subditur 507,45. ab Hungaris inuaditur 445,33. 448,19. 574,43. Hungaros auro à se repellit 582,8. concutitur 517,41. infestatur 542, 43. à Germanis & Alemannis vastatur 108,50. à Gothis vastatur 409, 12,37. à Sarracenis premitur 576, 41
Italia tota Henricum regem desiderat, eumque magnifice excipit, sperans papæ depositionem 247,6
Italiæ primores literis Henrici imperatoris incitati, Godefridum falso defecerunt, & imperatorem contra illum in Italiam vocant 162,22
Italiæ principes, comites, episcopi infesti Berengario 78,35.578,14
Ithasis flumen 64,55
Ivarelicta Pipini Deo se deuouet 533, 29. moritur 535,4
Iubal Musices inuentor 277,50
Iubilæi anni institutio & confirmatio 748,11. 750,23. 819,1. 820,25. 27. abbreuiatio 948,22.
Iubilæus annus celebratur 862,13. Erfordiæ per prædicatores 950,4. Missæ 949,24
Iubilæi anni festiuitas in Magdeburg 748,27
Iuda sancta mulier soror comitis Mogehardi de Spanheim, monacha, moritur 472,17
Iuda & Israel regna diriminntur 450,16
Iudacail rex Britonum cum Dagoberto colit amicitiam 532,34
Iudæa dotis nomine cedit Ptolem. Epiphani 345, 43. cedit Antiocho Syriæ regi 344. 21. diuiditur inter Archelai exulis fratres in tetrarchias 2, 18. 98,22. 100,5. 358, 20, 37. inuaditur ab Alexandro Magno 95, 21. capitur 97, 34. capitur ab Ægyptiis 344,47.371,33. subuertitur 99,49. 150, 53
Iudæi factiosi 364 25
Iudæi quæstuosi baptismus 492,8
Iudæi impudens promissio 545,51
Iudæi à captiuitate habent pontifices loco regum 94,53
Iudæi scripturis sanctis conuincuntur 398,30. coguntur ad fidem catholicam 25,35. 253,49. in Hispania conuertuntur 151, 41. 428, 41. 531, 51. Romæ 725, 23. conuertuntur occasione situlationis sanguinis & aquæ ex imagine crucifixi, quam instar suorum patrum crucifigebant, &c. 558, 30. in Ægypto liberi 95, 51. Palæstinam populantur 103, 55. 377, 40. euertunt Salaminem 376, 10. cum Samaritanis coram Ptolemæo de suorum templorum præstantia certant, & Iudæi superant 347,40. instauraturi Hierosolymam portentis & miraculis arcentur 404, 53. arma corripiunt & Christianos persequuntur 421,25 vsuras & debita coguntur remittere 948, 32. Romæ tumultuantur ideoque expelluntur 99, 1. occidumtur 101, 22. seditiones mouent, & trucidantur 103, 29. enecantur 97, 12. 101, 6, 50. 104, 3. 112, 55. 344. 8. 364, 48. 365, 5. 462, 33. 608, 49. 702, 53. 703, 36. sub Floro rebellant 366, 13. seditiosi in Libya, Mesopotamia, Ægypto, Cyrene, Thebaide, magno numero trucidantur 376, 50. rebellant Romanis 377, 7. &-nat Romanis tributarii 97, 20. 352, 1. Roma expelluntur 3, 30. magnis angustiis affliguntur 350, 27. in Thuringia vinculis mancipantur & exactionentur 953, 25. specie Mosis in Creta & vana promissione decepti, partim in mari submerguntur, partim ad Christum conuertuntur 413, 30. 496, 45. 718, 30. profligantur Alexandriæ 100, 43. interficiuntur ad innoxiam vsque ætatem 402, 25. in Erffordia occisi 695, 44. in Gotha occidumtur & spoliantur 948, 27. in Thuringia comburuntur 941, 44. in Thuringia plectuntur 951, 48. 652, 33. Parisis cremantur 601, 6. ob homicidium Christiani occidumtur 933,24
Iudæorum libri de ipsorum familiis nobilibus comburuntur ab Herode 97, 41
Iudæorum coloniæ in vrbes Seleuci Nicanoris transferuntur 95,47.342,25. in Hyrcaniam ad mare Caspium transferuntur 339, 41. in Ægyptum reducuntur 340,53
Iudæus quidam baptizari desiderans & prohibitus Francofurti magnarum calamitatum est occasio 257,45
Iudaicum & Samaritanum bellum 106, 18
Iudaici belli in Palæstina finis 377,50
Iudas episcopus Hierosolymitanus 103, 42. 377,29. 578 50
Iudas Galilæus factionem mouet 99, 47. 358,21
Iudas Machabæus duces Antiochi de Iudæa expellit, & templum ab idolis emundat, &c. 96,37. 346, 18, 28. in prælio contra Demetrii duces arma corripit 346, 52. constituitur pontifex Iudæorum, & apud Romanos per legatos amicitiam petit 346, 45
Iudas, qui & Cyriacus, baptizatur 396, 53
Iudicium gladiatorum 580,49
Iudith historia 93,55
Iudith vxor Henrici fratris regis Ottonis 79,13
Iudith filia VVelphi ducis Baioariæ nubit Ludouico Imperatori 154, 6. 440, 50. fornicationibus dedita 41, 2. abdicatur 563, 17. quasi violata abdicatur & monasterio mancipatur 441, 52. 563, 27. moritur 130, 20
Iudocus filius regis Britonum, moritur 534,18
Iudocus marchio Brandenburgensis & dux Moraviæ moritur 850,14
Iugerannus de Humeto moritur 668,4
Iugurso interimitur 32,9
Iugurtus 28,44
Iugurtha rex Numidiæ in Africa contra Romanos dimicans capitur, & Numidiæ regnum amittit 348,49
Iugurthinum bellum quo tempore corpetit 348,44
Iulia nubit turpi & incestuoso coniugio priuigno Antonino Basliano Caracallæ 106,41.384,21
Iulia filia Augusti in adulterio deprehensa exilio damnatur 357,24
Iulia bona, regia Normannorum principum 642,37
Iuliæ bonæ regiæ situs, & conditor 642, 39

Digitized by Google

Iuliacum à Iulio Cæſare conditum 509, 16
Iulianus Salinus imperator 715,1
Iulianus fr. Galli, Cæſar, poſt imperator 7,11. 113,7.19. 403,8. 404,4. vincit Germanos 113,24. ſuperat Alemannos 403,26
Iulianus apoſtata Imperator 113,23. 151, 22.717,8. Chriſtianus deficit ad idololatriam 404,13. perſequitur Chriſtianos 113,24 151, 22. Iudæis poteſtatem facit inſtaurandi Hieroſolymam 404, 31. in Chriſtianos minitabundus, contuſa ilia perfoſſus cum Chriſti cõtempta interit 113,30. 404,9.717,13
Iulianus dux Iudæorum & Sarac. contra Chriſtianos 422,13
Iulianus Cardinalis S. Angeli, legatus põtificius 853,25
Iulianus Epiſcopus Alexandrinus 103, 39. 381,32
Iulianus Atheſenſis epiſcopus Pelagianiſta orthodoxorum perſequutor 117, 3. 410,31. damnatur 117,9.488,53
Iulianus Arelatenſis Pelagianus, in eccleſiam hypocriticè irrepere præſumens, Sixti papæ vigilantia abigitur 413, 37
Iulianus I. epiſcopus Hieroſol. 104,39,40. 379,41,44.383,40
Iulianus iuriſperitus occidit Ælium & imperium arripit 106,10
Iulias conſtruitur 360,29
Iulius Cæſar primus Monarcha Romanꝰ 94,26.332,27. occiditur 706,34
Iulius Cæſar ſubigit Alemanniam, Thuringiam 908, 40. Vide plura in Cæſar.
Iulius Maximinus Imperator 713,34. mouet perſequutionem in Chriſtianos 713.34
Iulius filius Aremuli Sylvii, proauus Iulij Proculi, author Iuliæ gentis 91,19. 318,31
Iulius I. Papa 101,43. 111, 18. 401, 6.716, 33. in exilium mittitur 7,2.401,28. moritur 402,15
Iulius II. Papa 889,9. ſtudioſus in patrimonio Petri recuperando 889, 11. bellum gerit contra Venetos 895,22. cum Imperatore & Rege Galliæ conſederatur 893, 23. ſedi Romanæ multa vi & armis recuperat 896, 11. moritur 896, 14
Iulius Epiſcopus Puteolanus, legatus Romanæ ſedis in Synodo Epheſina 416, 30
Iulius Africanus Chronographus 107,31
Iulus ſ. Aſcanij, familiæ Iuliorum pater 313.37
Iuniarius Maius 885,47
Iunius Gallus imperator cum Voluſ. filio 714,8
Iunius Gallio frater Senecæ ſe interimit 366, 14
Iunonis templũ in Argis inceditur 320, 25. reſtituitur 334,19
Iuo præpoſitus eccleſiæ Beluacenſis, Carnotenſium epiſcopus, canonicum ordinem poſtliminio reuocat 603, 48. 607,23
Iuo legatus ſedis Romanæ in excommunicatione 626,54
Iuo Brito, epiſcopus in Trigel 657,7
Iuora nobilis vidua fit abbatiſſa Bouchagienſis & Lindangienſis 142,22
Iura 48,19.64,22
Iuren turris 661,29
Iutus 42,17
Iuſtina Arriana ſæuit in Ambroſium & orthodoxos 484,47
Iuſtinæ S. congregationis exordiũ 853,42
Iuſtinianus nepos Iuſtini ex ſorore, imperator 9,3. 120,6.152,36. 422,36. 513,34. 683,32.722,26. Parthos vincit 120 7. Gothos & Perſas 722,28. diligens in legibus Romanorum colligendis, & in ordinem redigendis 422, 36. 514, 31. 683, 32.722, 28. legem Perſarum in fœdus recipit 422, 13. ædificat baſilicam S. Sophiæ 514, 42. Bulgarorum reges interficit, eoſq; proſternit 516, 12. occiditur 685,1
Iuſtinianus codex 422,39
Iuſtinianus II. minor ſ. Conſtantini Imperator 9,30. 16,7.125,12. 430, 30. 589,25. 648,44. 726, 43. diffidit de S. Synodo ſexta 541, 18. à via orthodoxa declinans reducitur 413,7. ob fidem orthodoxam infenſus Sergio 431, 11. Catholicos perſequitur 125,13. cupit papam Sergium Conſtantinopolim portari 16,12. naribus truncatur 17, 21. regno priuatus & exulat in Ponto 16, 38 143, 24. 431,25. 541,23.542,26, 30. recuperat regnum auxilio Terbel. 17, 8.125,49. 684,51.727,8. ſumit ſupplicium de hoſtibus 17,9.23,431,39.51.542,35. Africã ſibi ſubiugat 16,9. accerſit ad ſe papam Conſtantinum & honorifice excipit 17,14. 126,3. 432,19. petit interceſſionẽ pro peccatis à papa 17, 15. init fœdus decennæ cum Sarracenis 16,10. 125,14. 430,53.539,31. renouat eccleſiæ priuilegia 17,16. mittit exercitũ contra Philippicum, qui deficit, ibid. cum ſ. Tiberio ſecundum regnat 125,51.431,48. fœdus tranſgreditur contra Bulgaros, & iterum punitur 540,19, 25.542,49. exercitum mittẽs in Ponrum contra Philippicum, in nouas deuoluitur calamitates, in quibus occumbit 17, 20. 126, 14. 432,24.543,30.726, 44
Iuſtinus ſenior Imperator 8, 47. 119, 41. 151,35. 421,16.512,30.722, 13. Iuſtinianũ in regni conſortem & ſucceſſorem aſſumit 120,4. ardet benevolentia erga eccleſias & ſtudio in extirpandis hæreſibus 421,24. ſeuerus erga ſuos cubicularios & miniſtros 421,26. orthodoxorum protector 683,21. parcit hæreticis Arrianis metu occaſionis orthodoxorũ in Italia 421,14.512,49. multorũ homicidio & etiam Vitaliani ſe polluit 119,42 diem obit 422,27.513,33
Iuſtinus minor imperator 121,15.151, 37. 414,26.519,40. 723,19. amentia obit 121,31.425,10.519,40.521,11
Iuſtinus epiſc. Alexandrin 103,38
Iuſtinus hiſtoriographus 300,15
Iuſtinus philoſophus 4,21
Iuſtinus philoſophus Chriſtianus & martyr mitigat Antoninum in cauſa Chriſtianorum 104,12. librum pro defenſione Chriſtianæ fidei Antonino Pio offert 379,30. 712,26. martyrizatur authore Philoſopho Cynico Creſcente 104,33.379,19. 381,4
Iuſtus Imperator 121,14
Iuſtus archiepiſcopus 122, 53. deſtinat Anglis doctorem Paulinum 122,54. de Francia mittit Epiſcopum Britannis 428,9
Iuſtus Epiſcopus Hieroſolymitanus 103, 5,41 376,40.378,35.377,39.378,46
Iuſtus monachus medicus annos nonagint

mos habet 426,27
Iuſtus à Tiberiade Iudæorũ ſcriptor 574,35
Iutta comitis regis Bohemiæ mortua 701,30
Iutta ſoror Henrici Catuli, vxor ducis Sueuiæ 778.37
Iuuencus presbyter Hiſpanus, poeta Chriſtianus 899.41
Ixion Corinthiorum rex 315, 30

K.

KAbades rex Perſarum 512, 32. Manichæos occidit 513.22
Kagani, appellatio communis Hunnorum regum 511,28
Karam rex Auarorum 32,19
Keſernberg familia comitũ interit 947,33
Kemlitz vibs imperialis à Marchione Miſniæ ſubigitur 934,51
Hemnitz monaſterii quis fundator 789,13
Kenbeten abbatia cedit Rodolpho duci Suetiorum 170,37
Ketiergraue capitur 749.37
Kichilburg Vvinzzagani 29,28
Kindiboldus accipit regnum Lotharii 445,8. vxorem ducit Hidam 445,16. interficitur 445,53
Kirchberg villa monaſterij Corbeienſis 171,36. capitur 162,9. deſtruitur 811,28. 933,27
Kirzingen iuxta Mogum fluuiũ 690,11
Kribo diaconus frater Marchionũ Vvilhelmi & Ottonis occiditur 181, 20
Kygibertus Moguntinus epiſc. 165,1

L.

LAbdas epiſc. Hieroſ. 110,21
Labdon vita & ætas 310.44
Laboſordach rex Babyloniæ 99,20
Lacedæmon ſ. Semeles condit Lacedæmona vrbem 304,42
Lacedæmon conditur 304 41. recipit leges Lycurgi 310,41. obtinentur à Gonata Antigono 342,45
Lacedæmonij contra Meſſenios magnum gerunt bellum 310,53. cum Atheniẽſibus fœdus ineunt 337,3,16. condunt vrbem Heracliam 337,21. incurrunt in Aſiam ibidem
Lacedæmoniorum regni initium 150, 11. 314,53, finis 91,34 320,43
Laceſtates alias Pelaſgus, rex Sicyoniorum 311,49
Lacinius tibicen in cæſtione artis ludicræ Romæ toleratur 348,16
Lactantius rhetor 111,30.498,2
Lacus in Italia effluctus magnam ciet inundationem 145,13
Lacus prope Lubecum ventorum impetu concitatus ſubmergit multa millia hominum 260,24
Lacus Lucrinus conuertitur in portum 353,24
Ladiſlaus rex veneno moritur 866,5
Lagidæ reges Ægyptij deficiunt 97,35
Lambertus Guidonis ſ. patrim regno ſuccedit 69, 38. contra Bereng. in Italia inſurgit 574,27. à Papa coronatur imperator 445,10, inſolens 687,51. moritur 70,21.445,12.888,4
Lamberti mater Roma aufugit 70, 17
Lambertus dux terræ inter Ligerim & Sequanam 42, 26. interficit Viuia-

num 42,27. occiditur 42,28
Lambertus comes rebellis ad deditionem compellitur 342,48
Lambertus comes de Glisben à partibus regis Philippi contra Landgrauium 257,10
Lambertus comes Louaniensis adoritur Baldricum, eumq; vincit 592,32
Lambertus comes Montensis in prælio occumbit 592,46
Lambertus Atrebatensis episcopus moritur 616,19
Lambertus episcop. Constantiensis 135,15. moritur 136,8
Lambertus Nouiomensis episc. moritur 618,28
Lambertus f. Apri, episcopus Traiectensis, post monachus, martyr 531,46. 535, 6.539, 4.726,52
Lambertus Tungrensis episcopus, regiam domum increpat, & ob id occiditur 276.541,47. corporis eius translatio 543,19
Lambertus Schafnaburg. scriptor tertij libri huius tomi, assumit monacharum 164,21. ingreditur peregrinationem Hierosolym. 164,37. de peregrinatione Hierosolym. in cœnobium Hervveldense redit 165,3. venit in Salefelt 186,33. 187,9
Lamech vita & ætas 86, 40. 149, 36. 277,45
Lamedon Sicyoniorum rex 306,34
Lamiacum bellum 340,49
Laminæ aureæ cum scriptura inuentio 555,12
Lamissio rex Longobardorum secundus, eiusq; origo 506,36
Lampares Assyriorum rex 307,10
Lamprides Assyriorum rex 306,42
Lampsacus condita 325,40
Lana de cœlo inter pluuias fluit 113,45
Lancea in Christum dominum fixa inuenitur 780,12
Lancea Constantini Magni imperatoris, imperij insigne 578,44
Landæ Aronis villæ lues lethalis, eiusque præsagium 635,44
Landelinus 533,41
Landericus Maior domus 1,32
Landolfesdorf villa 68,1
Lando papa 532,38.446,50
Landrada soror Pipini 550,33
Landulfus comes in Apulia pater Thomę Aquinatis 811,36
Landfridus rex Alemanniæ 18,29. bello petitur 546,8. vincitur 22,45. moritur 127,7,40
Landfridus & Sigismundus legati in Persiam 34, 30. in itinere moriuntur 34, 32
Landgrauius à rege Philippo bello petitus ad deditionem cogitur 257,15
Landgrauius, filius S. Elizabeth, diem suum obit 257,32
Landgrauij pugnant contra aduocatos regis, eosq; vincunt 262,26
Landvvardus episcopus Romæ synodo contra Iouinum papam profugum interest 81,38
Lanfrancus Cantuarensis archiepiscopus 604,16
Lanfrancus, monachus, Prior, Abbas, Archiepiscopus, scriptor de Eucharistia 598,13. 600,16. 604,16. 775,39. moritur 609,23
Langenvvice pagus 257,14
Langobardi, Vide Longobardi.
Laodicea conditur 95, 43. 341, 23. à Christianis capitur 609,19. terræmotu corruit 766,11
Laomedon rex Troiæ 89,37
Laosthenes Assyriorum rex 316,21
Lapidetus, mons & castrum 236,53
Lapis grandis forma Deltæ cœlitus decidit 883,11
Lapithæ & Centauri inter se belligerantur 89,35. 309,51
Lapus de Castellione Benedict. 836,7
Largius Romæ primus dictator 331, 43.
Lateranus Cracouiensis episc. canonizatur 742,8
Latinæ literæ inuentæ 311,47
Latinarum ecclesiarum cantus initium, & vnde 483,48
Latiniacum cœnobium 533,18
Latinus rex Latinorum 90,3
Latinus Syluius quintus Latinorum rex 90,22
Latinus Fauni f. rex in Italia 310,23. 311,40. 331,19
Latinus Syluius rex Latinorum 315, 15. 331,33
Latini à Latino rege dicti 310,24
Latini rebellant Romanis 333, 12. à Romanis domantur 95,25. 340,47
Latinorum regum catalogus 331,19
Latini historici commendantur 880,10
Latona mater Apollinis conuiuit Tityoni 307, 22
Latorius comes liberat Narbonense oppidum ab obsidione Gothorum 423, 30
Lattonianus Priscilliani assecla gladio damnatur 408,44
Latus episc. combaritur 507,24
Laudoaldus 331,46
Laudoaldi S. translatio 588,13
Laudunensis episcopatus initium 510,4
Laudunensis cuiusdam mulieris homicidium, & supplicium initum 607, 38
Laudunum vrbs capitur à Carolo duce 589, 7
Launomarus Carnotensis, fundator cœnobij Curbionensis 509,23
Laurentzensis abbas eludit archiepiscopum Bremensem sibi abbatiam eripere volentem 170,50
Laurensis abbatia cedit archiepiscopo Bremensi 170,32
Laurentij antipapæ tumultus 681, 42
Laurentius Archiepiscopus moritur 122, 48
Laurentius episcopus Anglorum 516, 24. obit 528,33
Laurentius presbyter dux Crucigerorum, 903, 16
Laurentij archidiaconi martyrium, eiusq; occasio 389,1 390,9
Laurentius Gerualij 886,55
Laurentius Valla 863,12
Laureshem monasterium 76,42
Lauriſſa monasterium 437,25
Lavvingen obsideturr 830,15
Lazarus moritur 364,23. resuscitatus episcop. in Massilia 710 45
Lemna meretrix linguam sibi morsu amputat 331,42
Leander Episcopus Hispalensis 11,37. prædicator efficax 11,37. 48. convertit Richardum Gothorum regem 121, 45. Gothorum doctor in fide catholica 425,35
Lechfeld locus & campus prope Augustam 30,21. 731,33. clade Hungarorum nobilis 688, 24 736,50
Lecho rex Bohemorum trucidatur 435, 32
Legati Apostolici & regij mittuntur ad Thassilonem pro obedientia Pipino eiusq; posteris præstanda 28,31
Legati Græci salutant Carol. basileum 39,44
Legati Græci accipiunt Romæ libellum pacis 39,46
Legati Venetorum veniunt ad imperat. Carolum 35,40
Legatio solennis à Carolo ad Nicephorũ Constantinopolim mittitur 39,1
Legati Imperatoris regrediuntur 5,13
Legatio de Constantinopoli ad Carolum venit 38,42
Legatio de Corbula ad Carolum venit, ibidem
Legati Dalmatiæ veniunt cum muneribus ad Carolum 35,42
Legati de Oriente afferunt Carolo pretiosa munera 36,20
Legati Pannonij ad Carolum 39,27
Legati Sclauorum ad Carolum imperat. 39,28
Leges Romanæ correctæ 9,3
Leinstein castrum capitur 262,11
Leisten castrum destruitur 821, 28. 933,27
Lemnus insula 308,10
Lemouicensis comes & episcopus cæci moritur 861,45
Lemouicinæ regionis depopulatio 551, 14
Lengenfeld militaris ab Eistadensibus capitur & decollatur 950,14
Leuigildus profanus filium primo occidit 11,37
Leo I. Pellita cum filio Leone imperator 8,11. 117, 51. 118, 19. 351, 32. 417, 42. 501, 16. 720,34. fœdus init cum rege Ostrogothorum 502,28. ardet zelo in synodi Chalcedonensis definitione nouellanda 502,27. mittit Anthemiũ in Italiam ad imperium recipiendum 417, 50. Leonem nepotem consortem imperij constituit 418, 25. obit 118, 10. 418 28. 505, 45. 825, 31
Leo II. iunior, senioris Leonis nepos, ex familia Ariadnæ Aug. 16, 37. 125, 31 418, 33. 40. 544, 23. 726, 49. regnum diuidit 125, 37. Zenonem generum successorem manu sua coronans exspirat 418, 43. 547, 52
Leo III. patricius inuadit imperium, Iustiniano numque naso mutilatum expellit 17, 22. 451, 31. 541, 23. 684, 46. à Tiberio successore capitur, excæcatur, naribus truncatur, occiditur 16, 47. 125, 10. 431, 50, 59. 544, 36. 684, 53
Leo Imperator IV. 18, 10. 126, 30. 433, 17. 554, 17. 727, 27. odit Papam 541, 10. odit, combuit, & combustionem imaginum Dei & Sanctorum imperat 18. 29, 36. 546, 4. 685, 46. 727, 18. in Syriam proficiscitur 554, 41. moritur 433, 122. 554, 55
Leo V. filius Constantini Imperator Roman. 560, 58. 685, 46. 728, 33
Leo Imperator Constantinopolitanus 571, 42. moritur 575, 6
Leo I. Papa 7, 54. 117, 9. 497, 16. 726, 17. Manichæos Romæ protrahit & convincit 117, 28. 418, 45 vocatus à Theodosio pro Eutyche à Romanis re-

IN RERVM GERM. AVTHORES.

netur 117,28. interit 414,45. 716,55
Leonis papæ epistola decretalis 568, 22
Leonis papæ ordinationes, eiusque reliquiarum sanctarum traditio 497, 17
Leo II. papa 15, 45. 124, 43. 430, 51. 538, 42. 720, 24
Leo III. papa 32, 4. 129, 8. 439, 50. 557, 12. 686, 23. 728, 43. mittit legatos & munera ad Carolum 32, 5. oculis & lingua truncatus euadit, & ad Carolum imper. fugit 33, 4. 129, 13. 439, 52. 728, 53. videns & loquens venit ad Carolum Magnum 153, 40. 557, 52. Spoletum ducitur 31, 7. à Carolo honorifice excipitur & dimittitur 33, 10. reuertitur Romam 35, 12. cum senatu Romano humiliter Carolum suscipit 33, 42 accusatur multorum criminum 33, 52. iureiurando se ab obiectis criminibus purgat 33, 55. 439, 15. 729, 3. sedi suæ à Carolo restituitur 557, 39. coronam Carolo imponit, & in regem & imperatorem inungit 34, 8. 686, 25. intercedit pro aduersariis partim in exilium relegatis, partim supplicio affectis 34, 14. 557, 40. venit ad Carolum ad festum natiuitatis 35, 20. veniens ad Carolum honorifice excipitur & dimittitur 35, 10, 22. venit in Franciam 153, 45. 439, 26. 558, 43. confirmat testamentum Caroli imperatoris 35, 47. dat Romæ Græcis Constantinopolitanis, legatis libellum pacis 39, 46. diem claud t extremum 129, 41. 440, 26. 729, 17
Leo IV. papa 130, 24, 35. 442, 32. 730, 17
Leo V. papa 132, 29. 446, 34. 565, 5. 731, 54
Leo VI. papa 86, 35. 133, 9. 447, 37, 38. 578, 53. 732, 6
Leo VII. papa 134, 11. 447, 45. 575, 8. 732, 9, 15. expellitur & restituitur 82, 1, 17. 134, 12
Leo VIII papa 757, 40. sede pellitur 757, 41. restituitur 757, 45. Ioanni papæ profugo surrogatur, sed mox deponitur, iterum restituitur 584, 6, 32. 757, 41, 45. exautorat papam Benedictum 82, 18. moritur 83, 11
Leo IX. papa, alias Bruno ordinatur 141, 43. 448, 36. 579, 33. 597, 26. 735, 13. sollicitus ad motus Imperij comprimendos, ecclesiæque statum emendandum 597, 41, 45. 598, 17. scriptor contra Græcos 598, 27. mittit legationem in Græciam ad imperatorem ad confutandas hæreses 598, 33. celebrat synodos Romæ & alibi 141, 49, 51. 142, 6, 18, 31. subiicit sibi principes, & ciuitates rebelles excommunicat 142, 19, 20. grauibus de causis Moguntiæ synodum celebrat 161, 4. ab officio suspendit Hunfridum archiepiscopum Rauennatem 142, 32. excommunicat ob penuria & adulterium Gregorium episcopum Vercellensem, eumque satisfactionem promittentem absoluit 142, 44. Romam regrediens, duces & milites secum ducit contra Norm. 161, 10. contra Normann. exercitum ducit, & cum eis confligit victoria ancipiti & eruenta 143, 25. 162, 27. 451, 1. à Normannis obsidetur & capitur 145, 41. 161, 29. 597, 47. expirat 146, 25. 161, 45. 451, 6. 599, 16. 731, 29
Leonis papæ IX. instituta 691, 24
Leo papa X. 896, 16
Leonis papæ X. patria & familia 835, 44
Leo archidiaconus Bulgarorum episcop. author dissensionis Græcarum ecclesiarum à Latinis 598, 27
Leo diaconus, & legatus arbiter inter Aëtium & Albinum apud Gallias, rediens constituitur papa 414, 19
Leo legatus Irenes ad Carolum 34, 43
Leo Spatharius 39, 3. exul in patriam à Carolo remittitur 39, 5
Leobotes Lacedæmoniorum rex 316, 24
Leocrates Atheniensium rex 324, 31
Leodegarius Augustod. episcopus 537, 28. capitur 538, 31. martyr illustris 539, 7. 540, 18
Leodepoldus abbas 533. 52
Leodicense cœnobium ad S. Laurentium 594, ■
Leodicensis insulæ cœnobij fundator quis 592, 36
Leodiensis episcopatus initium 543, 20
Leodiensis episcopus immunis ab expeditione Saxonica 218, 48
Leodium vicus publicus ad Mosam, post vrbs cathedralis 17, 7. 25, 40. 67, 9. munitur & exornatur 586, 47. expugnatur 871, 20. à Normannis deuastatur 59, 31. capitur & muris nudatur 752, 13. superne comprimitur 616, 43
Leonardus de Aretino 851, 52
Leonardus Iustinianus 863, 8
Leonianæ fabricæ Romæ exordium 563, 12. dedicatio 563, 43. obsidio & captio 573, 50
Leonides Origenis pater obit 385, 50
Leontica 24, 43, 53
Leopoldus dux Austriæ Leopontios oppugnat & occumbit 844, 37
Lepidus hostis publicus indicatur 350, 17
Lesbij mare obtinent 314, 48
Lesches Lesbius 325, 18
Letbo dux Berbemanorum trucidatur 553, 10
Lethu tertius rex Longobardorum 506, 40
Letzo dux Bohemorum 35, 36. occiditur ibidem
Leucippus rex Sicyon. 298, 49
Leuculfus dux Saxonum, pater Ottonis, auus Henrici regis 566, 49
Leudesius f. Erchonoaldi Maior domus 537, 53. occiditur 538, 4
Leufredi sancti de cruce abbas scriptor de Eucharistia 598, 11
Leui episcop. Hierosolym. 103, 41. 377, 39, 378, 47
Leuticij ad idololatriam reuoluuntur 587, 31
Leupus rex Valentiæ & Musciæ munera mittit Anglorum regi 643, 17
Leuvigildus cum Levva fratre rex VVisigothorum & Hispanorum 11, 36. 521, 4. Hispaniam sibi rebellem subigit 414, 44. Arrianus exilio mulctat filium 522, 49. filium occidit 121, 41. 523, 12. moritur 523, 28
Libanius Antiochenus rhetor 405, 48
Liber cur muliebri corpore pingatur 508, 31
Liberi patris sepulchrum 508, 30
Liberatus abbas cum sex fratribus martyrizatur 506, 10
Liberius papa exul & post hæreticus 7, 2. 112, 48, 50. 113, 9. 492, 19, 403, 29, 35. 716, 41, 46
Liberius mimorũ scriptor moritur 153, 16
Libias conditur 98, 10. 360, 39
Liborius confessor & episcopus, patronus ecclesiæ Padelbrunensis 730, 3
Liburnia 33, 16
Liburtius cœnobita S. Albani 80, 19
Liburtius ordinatur Rugorum genti episcopus 80, 20. inter ad Rugorum episcopatum differens moritur 80, 31
Libya vastatur 103, 36. 377, 29. per testamentum Romanis relinquitur 351, 41
Lichtenstein castrum capitur 943, 37
Lichus fluuius 79, 40
Licinius Cæsar III, 23, 38. imperator cũ Constantio creatur à Galerio 111, 42. 397, 5. 715, 24. Christianos de suo palatio pellit 111, 42. 398, 8. occiditur 111, 48. 399, 8. 24
Lidericus Harlederensis pater Ingerranni in Flandria principatur 556, 31
Liemarus ordinatur archiepiscopus Bremensis 188, 23. legatus Saxonum ad Henricum regem 224, 21. 263, 7. moritur 465, 8
Liemarus Bremensis, Eppo Citicensis, Benno Osenbruggensis, episcopi, Saxonum conspirationem improbant, ideoque ad regem se conferunt & eius partes sequuntur & tuentur 193, 14
Liestorph portus in Oceano 37, 13
Liethardus episcopus Cameracensis, post exul 621, 27
Liga Suenica contra Schwitzeros 884, 48. 888, 20
Ligeris fluuius 24, 27
Liguria 34, 33. vastatur 158, 22
Liguſticum bellum 543, 37
Libeti locus 28, 8
Lilinges dux Isaurorum 119, 13
Limpoldus Moguntinus archiep. 724, 45
Limpurgum monasterium, olim castrum inter Nemetes & Vangiones 136, 48
Lindaugia crematur 133, 35
Lindaugiensis abbatissa humanis excedit 143, 21
Lingones debellantur 873, 17
Linhidi villa 29, 25
Lintperth filius Cuniperthi rex Longob. 542. 6. capitur & permittur 542, 19
Linus papa martyr & coepiscopus sub Petro Apostolo 710, 23. 300, 21. 365, 8. 508, 47
Linus Thebæus Musicus 150, 4. 506, 14. magister Herculis 508, 47
Linzo Cremonensis episc. imper. Ottonis legatus ad Romanos pro nouo papa eligendo 83, 14
Lipara condita 315, 35
Lippa locus & flumen 27, 29, 32. 29, 21
Lippense castrum reædificatur 27, 35
Lipsensis Academia, colonia Pragensis Academiæ, incipit 849, 36. 854, 18
Litæ abbatiæ tres fratres successiue præsident 660, 52
Lisiardus episcop. Suessorum moritur 622, 14
Litania septiformis vel maior 426, 17. 523, 33. 724, 33
Literæ inter Mendicantes ordines florent 807, 21. inter monachos Benedictinos & Cistercienses frigent 807, 25
Literarum apud Hebræos initium 149, 51. apud Græcos 150, 2. apud Latinos 150, 6
Litorius dux Romanorum pellit Gothos 116, 52. à Gothis capitur 117, 5
Liuius Patauinus historiographus morti-

tur 100, 11. 359, 28
Liuius Tragœdiarum ſcriptor 345, 54
Liutbaldus marchio Adalberti marchionis f. obit 158, 5
Liutbaldus præpoſitus Babembergenſis conſtituitur archiepiſcopus Moguntinus 142, 50. decedit 147, 43
Liutgarda regina moritur 129, 16
Liutharius monachus cum VVerinhario fratre, comite, ſanctam ingreditur peregrinationem, & in ea cum ſocio moritur 146, 36
Liutolphus Treuerenſis archiepiſcopus moritur 131, 45
Liutprandus f. Anſprandi rex Longobardorum 17, 29. 18, 16. 543, 24. amicus Caroli 547, 36. in exilium cum patre eiicitur 542, 20. Papiam transfert reliquias S. Auguſtini 18, 16. 126, 43. 434, 42. 545, 28. obſidet & capit Rauennam 28, 17. 542, 39. 547, 4. 46. inuadit vrbes Italiæ 28, 33. incidit Pipino capillum, & donatum remittit 18, 42. auxiliatur Carolo contra Saracenos 18, 54. confirmat donationem Romanæ eccleſiæ factam ab Heriberto, 433, 2. moritur 548, 9
Lizen nouum caſtrum capitur 647, 40
Lobienſe cœnobium 533, 44. 541, 42
Lochau caſtrum 878. 55
Locho rex Lacedæmoniorum 319. 20
Loeri conduntur in Italia 524, 31
Locuſtæ 568, 50. per Galliam 53, 50
Lodoenſis comitatus à Scoto Anglo reſtituitur 636, 10
Lombardia defenſionem petit à Landgratio 521, 35
Londinium cedit regi Angliæ Henrico 635, 14
Londunenſis epiſc. metropolita 122, 21
Longipontum monaſterium 624, 25
Longolare 24, 18, 49
Longobardi ſub poteſtate ducum 11, 25. tribuunt munera Childeberto 11, 32. imperatorem ſibi ſubiectum & obœdientem exoptant 596, 18. ſubdunt ſe Carolo 26, 40. Francorum tributarij, libertate & fœdere Francis coniunguntur 528, 31. tam fœminæ quam viri immani laniena ſeipſos deturpant 56, 33. inuadunt cœnobium Caſſinum 13, 2. 416, 44. 534, 27. inuadunt Sutrinenſe caſtellum, & libere pontifici reſtituunt 434, 47. cum Græcis belligerantur, & vincunt 30, 41, 43. cum Gepidis 513, 25. 517, 33. habitationes habent varias 506, 41. Rugilam occupant 506, 29. in Pannoniam commigrant 513, 37. Gallias ancipiti euentu ingrediuntur 10, 43. 521, 54. deficiunt, & Adelbertum in Italiam reducunt 82, 51. in Italiam introducuntur 424, 42. Romam obſident 425, 37. 683, 53. 723, 20. Italiam populantur 121, 37. in Italia dominantur 520, 33. exercent tyrannidem in vrbes & eccleſias Italiæ 424, 47. 521, 28. in Italia debellantur 527, 52. compeſcuntur 684, 34
Longobardorum, alias Vvinilorum origo, peregrinatio & habitatio 480, 9. 506, 41. duces regi de neceſſariis proſpiciunt 11, 28. principes de regno contendunt 16, 33. reges Flauij 522, 52. regnũ adminiſtratur à ducibus 521, 8. deſtruitur 553, 55. 554, 6
Loradin rex Halapriæ moritur 658, 31
Loreſheim monaſterium 56, 24. 58, 39. 377, 13
Lotium 104, 42
Lotharius I Ludouici imperatoris filius, rex Italiæ & Lotharingiæ, Roman. imperator Auguſtus 40, 54. 41, 10. 441, 38, 54. 561, 44. 564, 48. 486. 87, 37. in vxorem ducit filiam Hugi comitis 441, 8. petit Italiam 41, 3. Italiam occupat, 130, 18. bellat contra fratres Ludou. & Carol. 154, 27. regno expellitur 154, 30. ob arreptum imperium bello à fratribus impetitur 41, 13. 442, 3. 564, 8. cum fratribus paciſcitur 154, 31. regnũ inter filios diuidit, & in monaſterium Prumiam cedit 42, 4. 142, 43. 154, 47. 565, 19. 566, 7. 687, 53. moritur 130, 46. 692, 12
Lotharij Imperatoris filij 41, 31
Lotharius rex frater Ludouici imp. moritur 130, 52
Lotharius I I. rex in Lotharingia filius Lotharij imp. & ipſe Roman. imp. Auguſtus 41, 31. 442, 6. 506, 11. 687, 51. 692, 53. ducit vxorem 42, 11. amote concubinæ VValdradæ de repudio Thietbergæ cogitat 43, 15. 442. 23. ob adulterium Nicolao papæ defertur 44, 1. compulſus recipit Thietbergam, dimittit VValdradam 44, 50. 46, 50. 566, 54. excommunicatur 730, 26. literis ſe purgat Adriano papæ, eiuſq; conſpectum & colloquium expetere ſe ſcribit 49, 30. iterum in Thietbergam commouetur 45, 29. iuuat Ludouicum in oppugnandis Sarracenis 49, 8. committit Hueberto abbati quaſdam tertas 42, 17. proficiſcitur Romam 50, 6. Romæ etiam communione ſacra innocentiam ſed falſo aſſerit 50, 48. interimit regem Sclauorum 154, 32. 442, 25. moritur 51, 5. 443. 40. 567, 53
Lotharij exercitus peſte & morbis aranearum affligitur 48, 51
Lotharij II. tempora felicia 787, 4
Lotharius III. dux Saxoniæ Rom. imp. Aug. 254, 43. 470, 35. 6. 621, 55. 623, 8. 737, 12. 785, 43. 787, 3. dat filio ducis Baioariæ ducatum Saxoniæ 470, 11. filiam 470, 43. expeditionem ſuſcipit in Italiam pro coronatione 471, 47, 51. 624, 39. Innoc. papam mutua veneratione honorat 624, 35. zelo flagrat in Dei cultu promouendo 787, 10. à Græcis muneribus honoratur 251, 4. igne exurit Auguſtam ciuitatem 254, 52. obſidet Nurenberg 254, 45. obſidet Spiram 254, 47. ſecundo mouet expeditionem in Italiam 472, 11. 625, 17. in Bohemos expeditionem ſuſcipit, ſed infauſtam 254, 45. 622, 11. obit 255, 5. 472, 25. 625, 27. 737, 13
Lotharius Franc. rex filius Clodouei cũ fratre Childeberto Hiſpaniæ magnam partẽ occupat, ſed parcit Cæſarauguſtæ 516, 35. compeſcit Thuringos & Francos 518, 34. ſeuerus in filiũ rebellẽ 519, 29. regnum inter filios partitur, & moritur 121, 29. 519, 56
Lotharius f. Chilperici, Lotharij nepos, rex Francorum 523, 4. præliatur cum Theodorico, & vincitur magna ſui exercitus ſtrage 525, 39. moritur 550, 20
Lotharius f. Clodou. rex Francor. 535, 41. obit 536, 16
Lotharius rex Francor. 544, 49. moritur 545, 24
Lotharius filius Hugonis, titulo tenus Berengarij collega in regno Italiæ 581, 50, 53
Lotharius f. Ludouici rex Franciæ 582, 47. Flandriam vaſtat 585, 13. trucidat Brunihildem, Sigebertum, & totam ſtirpem eius 123, 18. Lotharingiam incurſat & imperatorem irritat 587, 46. cum imper. tranſigit 588, 9. demũ inceſſit Lotharingiam & capit Virdunũ 588, 39. reſtituit Gotefridum comitem & Virdunum 588, 48. moritur 114, 53. 588, 49
Lotharius rex conſtituitur 116, 31. rex Francorum nomine, non poteſtate 433, 37. moritur 433, 43
Lotharius rex filius reginæ Gerbirgæ ſororis Ottonis imper. 82, 47. dominam Henimam in vxorem ducit 83, 25
Lotharius rex Alemanniæ 511, 27
Lothere rex Anglorum 537, 7
Lotharienſes benigne recipiuntur ab Ottone rege 79, 3. regi Ottoni ſubduntur 76, 32
Lotharingia à Lothario imperatore Ludouici imperatoris filio 41, 23. 442, 10. ab imperatore ſubigitur 581. 25. ab Ottone incurſatur, à Goebelone defenditur 595, 44, 51. æqualiter inter Lotharij fratres diuiditur 568, 13
Louanium caſtrum Bratuſpantium, obſidetur 592, 26
Louen locus caſtrorum Normannorum 61, 22. 61, 22
Louendeburg locus prope VVormatiam 200, 5
Lubaldus marchio de Sceyre defungitur 471, 11
Lubec ſæua peſte infecta 838, 21
Lubecenſe conſiſtorium combuſſit 840, 3
Lubecenſis Benedictini monaſterij Cifmariam traductio 803, 30
Lucani in coniuratione Gallorum Senonum contra Romanos 542, 6
Lucania à Lud. imper. ad Græcos deficit 52, 52. ſe Ludou. imper. dedit 53, 1
Lucanus poeta moritur 101, 35
Lucas caſtrum capitur 11, 16
Lucæ Euangeliſtæ oſſa Conſtantinopolim perferuntur 123, 12. 131, 17
Luceria ciuitas Italiæ 34, 49. in deditionem recipitur 34, 50. 558, 36. ſolo æquatur 14, 40
Lucerius imperator 504 21
Lucerij electio & epiſcopatus 504, 30
Luchtenburg caſtrum obſidetur & deditur 948, 52
Luchtenvvald caſtrum deſtruitur 929, 10
Lucianus preſbyter habet reuelationes quorundam corporum 116, 3
Lucianus Antiochenus preſbyter martyr 397, 7
Lucianus preſbyter ſcribit Hieroſolymis Græcè reuelationem 411, 11
Lucifer Caralitanus epiſc. immunis ab Arriana prauitate 405, 3. exulat 403, 2. de exilio regreditur 404, 21. moritur 113, 51. 405, 3
Lucifer ſtella 453, 53
Lucilius poeta Satyrarum ſcriptor naſcitur 347, 45. moritur 349, 38
L. Accius ſcriptor tragœdiarum 347, 30
L. Annius ciuitates multas capit 350, 38
L. Annius Melas frater Senecæ & Gallionis promeretur bona filij Lucani à Nerone 508,
L. Antoninus Commodus imperator 205, 36. vincit Germanos & de iis triumphat

umphat 105,37.40
Lucius Aurelius Commodus imperator 104,43.151,14. Athenis ſacrificat, & ignem in cœlo fulgurantem videt 104, 46. moritur 105,18
Lucius Britanniæ rex ab Eleutherio papa petit Chriſtianiſmum 101,5. 381,38. 712, 41
Lucius I. papa martyr 108,40.388,13. 390, 2.391,45.392,14.714,9
Lucius II. papa, ante Gerardus cancellarius 473,16.627,25.737,22
Lucius III. papa, ante Oſtienſis epiſcop. 671,11.738,18. creat Cardinales 675,11. moritur 676,20
Luckovve ciuitas 261,27
Lucretia corrupta à Tarquinio 93,31
Ludelinus epiſcopus Tullenſis 70,10
Ludetus dux belli Saxonici 783,21
Ludi ſeculares Romæ aguntur 334,49
Ludicra ars eiicitur per Cenſores vrbe Roma 348,15
Ludmardus epiſc. Vercellenſis, Caroli imperatoris conſiliarius 72,3. ab Vngaris perimitur 72,7
Ludouicus I. f. Caroli Magni, rex Aquitaniæ, Alemanniæ, Italiæ, Franciæ, & Imper. Rom. Aug 28,30.40.8. 129, 38. 41.153,54.440,4.17,33.555.9.560,53.687, 20.729,16.911,27. rebellat 129,45. ducit vxorem 154,6.440,50. pius & munificus in eccleſias 729,20,34. fundat epiſcopatum in Hildeſheim 153,55. Aquiſgrani ſynodum habet, & ordinat vitam monachorum 154,3. celebrat conuentum Nouiomagi 130,5. per legatos conciliat Otgarium archiep. & monachos Heruelденſes inter ſe litigantes 154,34. obſidet Dertoſam ciuitatem 37,35. vaſtat Britanniam 154, 9. Britanniam ſubigit 440,47.441,26. in Britan. Normannum regem vincit 154, 5. tradit Numenoio ducatum gentis Britonum 40,52. Vinomatcum regem debellat 154,9. exercitu Afros proſternit 562, 52. Sclauos vaſtat 440, 54. Carolum f. conſtituit regem, & exterorum filiorum animos à ſe abalienat 441, 46. pœnarum vehementia odia ſuorum filiorum & optimatũ in ſe deriuat 563. 22. corripitur 563,28. oppugnatur 129, 46,47. imperio priuatur & incarceratur 40,53. deponitur à filiis 154, 4. 441, 13. è cuſtodia ab iiſdem libertatur, & imperio reſtituitur 40, 55. 441,34.563,32. 582,10,25. filio reconciliatur Lothario, eique coronam imperij tradit 564,4. vxorem 441,5. inſequitur f. Ludou. 154, 25. perſequens filium morbo grauatur 41,6. vita excedit 41,8. 130,14. 154, 26. 441,48.564,8
Ludouici imper. filij 687,20,30
Ludouici imperatoris partitio regni inter filios 561,33
Ludouici imper. filiorum aduerſus ſe ſimultas 563,6
Ludouicus & Pipinus reſtituunt patrem Lud. imp. in regnum 154,21
Ludouici f. imperatoris Lud. contra patrẽ coniuratio, eaq; iterata 154,19,23
Ludouicus & Carolus aggrediuntur bello Lotharium 41,13. bello petuntur à Lothario fratre 154,27. cum Lothario ob partitionem regni magna ſua clade rixantur 130,17.564,13.687,40. inter ſe placantur, & regna diuidunt 41,17.154, 31.564,19,36
Ludouicus II. Ludouici filius, rex Germaniæ & imperator, cum fratribus Lothario, Carolo & Pipino 130,15.154,26. 155,8. 564,47. 687,44. Germaniam occupat 130,18. monaſterium Herolfesfelt priuilegiis donat 154,33. cum Carolo confligit 131,10. cum patre pacificatur 130,54. mittit Lud. f. cum exercitu contra Abotritos 154,31. contrà Sclauos Marahenſes belligeratur 42, 22. capit principem Sclauorum Marahenſium Raſtitz 42,24. bellum adornat cõtra Ratzidum regem Maruhen, 154, 46. 155,2. 442,51. in Saxonia memorabile facinus perficit, in furore ſeruorum comprimendo 564,23. moritur 131, 9. 155, 7.
Ludouicus & Carolus fratres cum fratris Lotharij filio Lothario pacem ineunt 154,52
Ludou. f. Lud. Pannoniam ſubigit & Bohemos domat 154,38. 442,36. iterum pugnans cum Hungaris, vincitur 155, 32. moritur 155,11
Lud III. filius Lotharij rex Italiæ, & Rom. Aug. 41,31.42,5 130,36.443,53. 566,10. 687,14,50. exercitum vndique contra Sarracenos contrahit, & cum eis ſatis feliciter pugnat 49, 4. Sarracenos profligat, ſed ſuorum cum diſpendio 567, 34. ducit exercitum contra Beneuentũ 52,54. ciuitates Campaniam, Lucaniã, in deditionem recipit 53,6. Capuanos rebelles in gratiam recipit 53,15. præſidia ponit per ciuitates Italiæ 53,16. graui caſu concutitur 130,53. fraude Adalgiſi Beneuenti perlicitatur 53, 26. 568, 37. Beneuento eiicitur 53,34. Romæ de Adalgiſi perfidia apud pontificem conqueritur 53,38. à pontifice à iuramento Beneuentano abſoluitur 53, 41. denuo mittit reginã cum exercitu contra Beneuentanos 53,46. moritur 54, 41.131,7. 443,15.569,38
Lud. rex vocatus à regni proceribus Caroli fratris regnum ingreditur cum exercitu 47,47,55. rebellat ob imperium fratri Carolo 569, 33. à regno fratris fugit 48,11. iuuat Bulgaros in Chriſtianiſmo 50,6. ægrotat 51,25. per legatos dehortatur Carol. ab occupãdo regno vtrique competenti 51,25,52. conatur opera Mogun. archiep. Caroli conſiliũ de abbate Hildvvino in archiep. ordinando, impedire 51,31. dat Carolo frãti per legatos optionem, aut regno Loth. excedendi, aut ſecum pugnandi 51,55. diuidit cum Carolo regnum Lotharij æquis partibus 51,4. à conuentu ad Aquaſpalatium redit 52,8. ægrotat 52,9,14. Carlom. exæcato concedit monaſterium 52,48, de Sclauis victoriã obtinet 566,38. moritur 56,13. quos reliquerit filios 56,27
Lud. rex German. varia bella vario euentu cum Sclauis ducit 568,17. videt viſionem in ſomno de patre ſuo 569,12. moritur 569,48
Lud. f. Ludouici regis 56, 28. Francofurti reſidet 56,39. per legatos patruum Carol. fœderis cum patre icti commonefacit, & à bello dehortatur 56, 42. ſalutaribus monitis apud patruum Carol. nihil proficiens, ad arma ſe accingit 56, 54. cum patruo Carolo confligit 57,7. 155 9. vincit patruum Carolum 57,12. 443,43. breui poſt patrem moritur 57, 47. reliquit tres filios 57,50.58,1
Ludouici regis filij diuiſerunt inter ſe paternum regnum 57,16. dant Ludouico Auſtraſio portionem regni Lotharij 58, 25
Ludouicus rex Auſtraſiorum Ludouici æquinoci regnum occupare tentat 58, 21. portionẽ regni Lotharij à filiis Ludouici accipit 58,25. cum Normannis confligit 58,30. in conflictu amittit filiũ nothum Hugonem 58, 33. nepoti Arnolpho concedit Corantanum 59,11. à morte fratris Caroli Baioariam occupat 59,9.131,16. Neumagum munitionem Nortman. obſidione claudit 59, 20. ad Neumagum cum Normannis cõgreditur patrum auſpicato 59,21. obſidionem Neumagij ſoluit 59,26. moritur 59,45.443,27
Ludouicus frater Catloman. regni fratris hæres 444,6. moritur 60,22. 132,17. 444,14.446,26.576,14
Ludouicus f. imper. Lotharij rex Longobardiæ inungitur 564,34
Lud. III. Balbus, Caroli filius, rex Galliæ, Roman. imp. Aug 560,22,43.570,14.31. moritur 131,35.444,17.570,31
Ludouicus f. Ludouici ex Auſgard 57,50. graui lapſu de feneſtra præcipitatus expirat 59,50
Ludouicus f. Boſonis accipit nonnullas ciuitates Rudolphi ab Arnolpho 69, 35. à Longobardis rex adſciſcitur 70, 22. 445,23. cum Berengario congreditur 71,11. fugat Berengarium 71,23. Romæ coronatur 71, 14. Berengarij Italia expellit, & ſibi eius ditionem ſubiugat 72,38. rurſus à Berengario capitur, & Italiã abiurare cogitur 576,11.34. immemor iuramenti Italiam ingreditur & regnum arripit 576, 24. ſed breui poſt capitur & excæcatur 72, 45. 446, 14. 576, 34
Ludouicus IV. f. Arnolphi imper. 71, 39. 156,22.445,39.44.574,45.688,18.731,11. adhuc puer rex eligitur 131,48. conuentum celebrat apud Triburias 73, 27. proſcriptione publica damnat Gerhardum & Matfridum comites 73,46. citat Adalbertum ad conuentum 73, 28. obſidet Adalbertum in caſtro Terraſſa 73, 11
Lud. rex iubet Adalb. comitem occidere 155,29. 446,33.688,22. cum Vngaris infeliciter pugnat 731,12. ab Vngaris vincitur 575,5. tributarius Vngarorũ 575, 11. obit, & Carolinorum proſapiã, quo ad regnum, finit 74,8.688,34.731,38
Lud. Bauarus rex Rom. vim patitur à duce Auſtriæ ob fratrem captum 263,35
Ludouici Bauari iuſticiarius inhibet pronunciale capitulum Benedictinorum 264, 8
Ludouicus imperator ſe in curia Francofurtenſi ab hæreſi à papa ſibi imputata purgat 264,13
Ludouicus dux Bauariæ occiditur 695, 29
Ludou. V. dux Bauariæ imperator 826,48. coronationem non magnopere curat 826, 52. vrbes quaſdam oppugnat 830, 15. tandem coronatur 830,37. interit 837, 53
Lud. dux Bauariæ imp. cum alio electus obtinet 936, 43. Romam proficiſcitur 937,51. moritur 941,6
Ludouicus Pannoniæ rex bello compeſcit Venetos 840,54
Ludou. rex Galliæ Romanæ, filius Caroli 76,17. ad recuperandã Lotharingiam

Alſatiam hoſtiliter inuadit 76,18. ex Lotharingia expellitur 76,20. ducit in vxorem Gerbirgam 76,47
Ludouicus & Leo imper. pacem firmant inter ſe 560,46
Ludouicus Britones compeſcit 561,12
Ludouicus f. Caroli regis Franc. fugit in Angliam 578,29. in Franciam ad regnũ paternum redit 578,42. Lotharingiam inuadit 580,32. capitur & cuſtodiæ traditur 582,4. moritur 582,47
Ludouicus rex Francorum 614,17. mittit exercitum contra prædonem Thomã de Marla 623,35
Ludouicus f. Ludouici rex Franciæ inungitur 625,45. obſidet Fara caſtrum, & dominum caſtri ad confœderationem compellit 624,27. celebrat nuptias 625, 21. obit 625,14
Ludouici regis cũ Papa diſſenſio 626, 47. eorum reconciliatio 627, 21. ſimultas contra Theobaldum 626,18,51. 627,27. peregrinationis difficultas 628,33,41. ad Hieroſolymam commoratio 629, 43. è Palæſtina regreſſus, captiuitas, liberatio 632,19. zelotypia in vxore repudianda & impedienda 631,18. in Normanniam expeditio 631,37. peregrinatio ad S. Iacobum in Gallicia 632, 50. aduentus in Angliam optatus 638, 4. cum Anglorum rege compoſitio 641, 5,26. coniugium cum filia Theobaldi 641,29. noua expeditio contra regem Anglorum 642, 18. pactum cum rege Angliæ de mittenda pecunia Chriſtianis in Palæſtina 645, 21. cum Anglorum rege magna diſcordia de legatis pecuniam in Palæſtinam deportantibus 646,20. cum rege Angliæ de pace tractatio, ſed irrita 646, 29. cum rege Angliæ alia altercatio 648, 22. compoſitio 648, 51. comitia cum ſuis baronibus 657, 33. tranſactio cum rege Angliæ ad peregrinationem Hieroſol. 663, 25. infirmitas 667, 25. obitus 668, 12
Lud. f. Philippi regis Franc. naſcitur 677, 6. filiam regis Caſtellæ in vxorem ducit, 678, 54. expugnat Damiatam 696, 24. 804, 15. cum filiis peregrinationem ſanctam ingrediens mare conſcendit 859, 21. cum regibus aliis expeditionem mouet in Palæſtinam 698, 26. 742, 23. amittit exercitum & capitur 742, 23. 804, 16. moritur 131, 20
Ludouicus f. Caroli rex Gallorum 808, 12
Ludouicus & Otto reges affident ſynodo Ingelheimenſi 77, 35
Ludouicus rex perimit Syagrium 119, 14
Ludouicus rex vincit Alemannos 119, 25
Ludouicus rex f. Dagoberti, frater Sigiberti moritur 124, 44
Ludouicus puer f. Theodorici moritur 125, 26
Ludouicus rex Galliæ Alſatiam inuadit 447, 21
Ludouicus I. conſanguineus Caroli imperatoris à Moguntinenſi archiepiſc. conſtituitur comes Thuringiæ 471, 53. 771, 55. 912, 40. 913, 15. 957, 19
Ludouici cum barba in Thuringia conuerſatio, vxor, diuitiæ, potentia & liberi 914, 2, 17. moritur 959, 5
Ludouicus II, primi filius, dictus Saltator, comes Thoringiæ naſcitur 772, 11. 912, 21. 914, 32. 957, 30. Saltator cur dicatur 775, 28. homicidio & adulterio ſe polluit 775, 9. 914, 33. 957, 34. ob facinus perpetratum bis capitur, ſed euadit 469, 10. 915, 15. 916, 10. 958, 37. pœnitentia ducitur 775, 21. 914, 51. ædificat monaſterium Reinhardsbrun 253, 38. monachus factus emigrat 254, 31. moritur 256, 17. 916, 24
Ludouici Saltatoris res memorabiliores 775, 20
Ludouici Saltat. filij 775, 18
Ludouicus III. filius II primus Landgrauius naſcitur 916, 32. 957, 46. inauguratur in Landgrauium Thuringiæ 958, 46. moritur 916, 45. 958, 50
Ludouicus IV. comes, ſecundus comes prouincialis Thuringiæ naſcitur 917. 6. 958, 48. patri in prouincia ſuccedit 256, 18. in armis incedens dicitur Ferreus 918, 2. ſubuertit muros Erffordiæ 256, 20. Henrico comiti tria caſtella eripit & deſtruit 256, 23. ſeuerè in nobiles animaduertit 917, 31. moritur 918, 15. vitæ & mortis authoritas 917, 46
Ludouici IV. comitis, II. Landgrauij poſteri 918, 19
Ludouicus V. comes, prouincialis comes, III. naſcitur 918, 29. 958, 48. dominari incipit 959, 9. contentionem habet cum Erffordenſibus 918, 39. bellatur pro imperatore Friderico 917. 17. congreſſus cũ Henrico Leone capitur 919, 3. opponit ſe Moguntino 919, 37. deuotionem habet ad S. Georgium, eamq; effectis declarat 920, 5. in Palæſtinã peregrinatur & obit 910, 6. 959 18
Ludouicus Landgrauius IV. comes VI. dictus Pius naſcitur, maritus S. Elizabethæ 918, 7. 959, 29. circa Dei cultum deuotus 687, 12. dominari incipit 694, 21. in Apuliam proficiſcitur 959, 54. inuitatus venit Erffordiam 960, 18. peregrinatur in Palæſtinam, & in itinere obit 694, 54. 695, 7. 741, 8. 800, 2. 913, 50. 960, 22
Ludouici comitis palatini quæ vxores, qui liberi, qui exceſſus, quę pœnitentia 810, 21, 26
Ludouici comitis palatini vxor quæ. qui filij 813, 51
Ludouici comitis palatini f. Ruperti imperatoris obitus, ſepultura 860, 33
Ludouici ducis Bauariæ bellum cũ marchione 866, 54. victoria de Brandenb. march. 868, 3
Ludouicus comes Reginoldũ principem prælio vincit, & in fugam conuertit 138, 30
Ludouici comitis epiſtola ad Valramum epiſc. Magdeb. contra Henr. imperat. 439, 13.
Ludouicus comes de Lohim 474, 17
Ludouici Bauari iuſticiarius de Eppenſtein 264, 8
Ludouicus epiſc. Halberſtat. obſidet Yſleben 943, 13
Ludouicus epiſc. Tholoſanus canonizatur 827, 26
Ludouicus marchio Miſnenſis archiep. Magdeb. eligitur, ſed reiicitur 840, 9. iterum electus confirmatur 842, 7. horribiliter interit 841, 26
Ludouic. marchio Miſniæ eligitur epiſc. Mogunt. inter turbas 945, 49. moritur 943, 21
Ludolphus f. Ottonis natus ex filia regis Angliæ teſtamento ordinatur rex Alemannorum 582, 24. accipit ex vxore filium Ottonem 79, 37. filiam Mathildẽ 77, 44. à patre accipit ducatum Alemanniæ 77, 47. Ottoni patri bellus 33, 31, 36. 448, 17. 582, 26. Bauaros à fratre patruo Henrico auertit, eiuſq; theſauros diripit 79, 14. cum Conrado duce, & archiepiſcopo Friderico ob conſpirationem contra regem munitiones quaſdã occupat 78, 42. Moguntiæ obſidetur 582, 28. in gratiam patris regis Ottonis recipitur 79, 34. 582, 41. cũ Conrado regi ſupplex excuſat munitiones occupatas 78, 50. cum patruo Henrico contendit 156, 17. celebrat conuiuium ſolenne ſed ſuſpectum 78, 22. in iuuando patre ad acquirendam Adalhaidam & Italiam parum felix & acceptus 78 4. in Italiam dirigitur & Italia potitur 79, 32. 153, 35. 156, 25. ex Italia cum Frid. archiep. patre inconſulto in patriam remeat 78, 14 Adelbertum bello vincit, ſed moritur 79, 53. 234, 2. 158, 17. 448, 24. 583, 7
Ludolphus archiepiſcopus Magdeburg. 795, 2
Ludolphus Cathuſienſis 832, 39
Ludolphus Nuemburgen. epiſc. 812, 20. moritur 814, 29
Ludus matutinus Romæ 734, 10
Ludus ſalarius Romæ toleratur, cæteris vrbe remotis 348, 17
Luduit Sclauorum dux fugatur 440, 55
Lues, vide Peſtis
Lugdunum conditur 354, 55. à Zundibolch obſidetur 70, 7. à Carolo capitur 434, 13. 546, 50. 582, 12
Lugia, in vltimis finibus Aquitaniæ, latibulum Caroli 48, 5
Luitbaldus, dux Thuringiæ, perfidus in Adelbertum 132, 10. occiditur 73, 24 132, 53. 155, 10
Luidpertus archiepiſcopus Moguntiæ 31, 31 155, 1. 442 22. mittitur à rege Ludouico ad impediendum ordinationem Hildvvini abbatis ad archiepiſcopum Colonienſem 31, 31, 53 ſubminiſtrat Carolo imperatori neceſſaria 63, 23. 66, 6. 131, 29. 155, 16. 445, 23
Luidburga vxor Thaſſilonis 30, 32, 48 nubit Carolo Magno 439, 43
Luidgarda regina, vxor Ludouici 59, 47
Luidgarda coniunx Caroli diem obit 33, 36
Luidgarda f. regis nubit duci Conrado 77, 30 moritur 79, 18
Luitgardus (Luitvvaldus) epiſcopus Vercellenſis Caroli imperatoris conſiliarius 63, 5. ob ſuſpicionem adulterij cũ Auguſta à latere imperatoris repellitur 63, 8. 571, 55
Luidhelmus Tullienſis epiſcopus moritur 73, 50
Luitgerus epiſcopus deponitur 153, 51
Luitharius vincitur 154, 28
Luitherus rex hoſtiliter contra imper. inuadit Aquiſgranum 157, 31
Luitici Sclaui pagani capiunt Virbinoth caſtellum 136, 51. Saxonum principes & marchionem perimunt 147, 3. dominantur 465, 50. tributarii Conradi imp. 137, 2. regi Henrico ſe ſubiiciunt 138, 55
Luitprandus filius Anſprandi rex Longob. Vide Liutprandus.
Luitus II. Moguntinus archiepiſcopus 127, 48. 437, 41. 685, 13. dedicat eccleſiam in Ordorff 153, 14. moritur 153, 23. 439, 17

Lulli tranſlatio 154,45
Lulli & VVigbetti confeſſorum reliquæ quo tranſlatæ 154,45.159,34
Lunæ eclipſis, Vide Eclipſis Lunæ
Lundonia, quæ olim Trinouantũ 496,30
Lundonenſis archiepiſcopatus incipit 426,29
Luneburg caſtrum à Iulio Cæſare ædificatum 909,9
Luneburg oppidum maximum ſitum in confinio Saxonum & Luticiorum 196, 44. auertitur 747,20
Luneburgenſis conſulatus maledicitur à papa 751,2. mutatur 750,39
Luneburgenſis monaſterij ad S. Michael, tranſlatio & præſtantia 842,9
Lunſinzani Sclaui ſubiuguntur 81,41
Lupanaria vnde dicta 320,4
Lupezen locus caſtrametationis Saxonum 218,21
Lupi dicti Meervvolffe 941,49
Luporum immanitas 259,38. 522,21 629,28. 748,23. 951,26
Ludouicus dux Auſtriæ à cacodæm. necatur 265,35. 936,49
Lupoldus dux occiditur ab Hungaris 446,42
Lupoldus marchio ſ. Adelbertũ occumbit 451,8
Lupoldus marchio moritur 462,43
Lupoldus de Merſpurg equo excuſſus & proprio gladio tranſfoſſus occumbit 185,40
Lupoldi comitis de Gala viciſſitudo 772,18
Lupoldus archiepiſcopus Moguntinus 161,18 451,45 conſecrat Immed in epiſcopum Podelbronẽſem 161,27. moritur 164,38. 452,22
Lupus Hiſpalenſis, author ordinis S. Hieronymi 854,30
Lupus Trecaſſinus epiſc. 495, 40. in Britanniam proficiſcitur 496,4
Lupus Vaſcon tradit Hunaldum Carolo 25,38. exulat 561,18
Luſatia ab Huſſitis incurſatur 856,24
Luſania capitur 351,18
Lutern monaſterij quis fundator 787,13
Lutgerus comes ſ. Gebelhardi, dux Saxoniæ 406,11
Luther monaſterium prope Brunſvvigam fundatur 692,54
Luttere monaſterium apud Bremenſes fundatur 737,15
Lutherius rex Cantuariorum, frater Egberti 124,40. moritur 125,10
Luticij bello petiti ab exercitu Henrici III, imperat. exercitum illum fundunt 163,7. 599,25. Saxonibus auxilia contra Henricum regem offerunt 228, 25. Saxonibus infeſti 198,3. debellantur & ſuperantur 254,21
Luxomnium (Luxouium) monaſterium Columbani 12,46. 425,47. 525,22
LXX. interpretes 91,53. 150,38. 342,55
LXX. interpretum editio autoritate ſua ex parte priuatur 487,7
Lybenſtein caſtrum venale 944,13
Lychen caſtrum obſideturr 952,7
Lycurgus apud Lacedæmonios legiſlator inſignis 308 24. 318,37. 320,27. 321,53
Lydij maris domini 312,29
Lydorum regni initium 91,31. deſtructio 329,22
Lympurg monaſterium exuritur 890,10
Lyncetis Argiuorum rex 306,10
Lypparis inſula denaſtatur 563,16
Lyſias tetrarcha 58,13. 358,7. 358. 359, 54
Lyſias Quietus Iudæos trucidat 376,7
Lyſimachia in Thracia conditur 341,30
Lyſimachus rex Macedonum 342, 29
Lyſimachus tenet Lydiam, Thraciam & Helleſpontum 340,40

M.

MAbilia comitiſſa Flandrenſis moritur 672,4
Mabilia cum Tertico marito Hieroſolymam proficiſcitur 636,20. remanet ibi 640,27
Macarius monachus Ægyptius celebris 405, 46
Macarius Alexandrinus celebris 405, 47
Macarius epiſcopus Antiochenus Monothelita, conrector ſynodi Conſtantin. incorrectus manet, & cum aſſeclis anathematizatur 151, 49. 429, 55 538, 27. 716, 34
Macarius epiſcopus Hieroſolymitanus 111,34. 398,45
Macedones Romanorũ tributarij 347,17
Macedonum regni initium 91,33. 320,18. duces ſeditioſi 340,44
Macedonia vaſtatur à Gothis 108, 51. 392,7
Macedonius Arrianus, epiſcopus Conſtantinopoli, Macedonianæ alius hæreſis author 112,36. 402,25. Conſtantinopoli pellitur 405,28
Macedonij hæreſis qualis 48,18
Machabæi ſeptem cum matre coronantur martyrio 340,36
Machabæorum hiſtoria cuius temporis 150,37. 339. 341. 347. 345,8. 350
Machereus ſacerdos, proditor Pyrrhi 313,5
Machetad Scotiæ rex argentũ inter pauperes diſſeminat 451,41
Machumetes Turcorum imperator capit Conſtantinopolim 804,22. victoriam obtinet in Ponto & Peloponneſo 864, 22. 866,40. 50,52
Machutes Bredanni comes 519, 10
Macrinus imperator 4,52
Macrinus cum filio Diadumeno occiditur 106, 45
Madelgarius dux 533,48
Madianitæ & Amalecitæ impetant Iſraelitas 89,29
Mady Ammiras rex Sarracenorum 554,18. Chriſtianorum carnifex 555, 7. 23
Madeburg ædificatur 580,10. incenditur 258, 8
Magdeburgi ſplendidum ædificium corruit 157,41
Magdeburgenſis archiepiſcopatus fundatur 688,15. 689,21. 731, 30. 733. 15. metropolitana ſedes Sclauorum & Saxonum 758,10 761,16
Magdeburg epiſcopus capit matchionem Miſnenſem cum pluribus nobilibus 260,4
Magdeburgenſis epiſcop. cum clero expellitur 749,48. reducitur 749,54
Magdeburgenſis epiſcopus doloſe à ciuibus ſuis occiditur 937,10
Magdeburgenſis epiſcopus vi & dolo inſidiatur Lantgrauio 931,12
Magdeburgenſium ciuium furor in clerum 844,54
Mageddo campus nũc dicitur Maximianopolis 92,9
Magſinloech rex Scotiæ 450,12
Magia inuenitur 149,44
Maginradus eremita martyr 366,12
Magiſter equitum, noua Romæ dignitas 332,44
Magiſtratuum Romanorũ crebra mutatio 332. 22,45
Maglorius Dolenſis archiepiſc. 519,51
Magnentia Romana Hieroſolymam ſe confert 114,6
Magnentius eiuſq; complices remp. turbant 112,52. 402,34. Conſtantem occidit 112,52. vincitur 112,54. 402,10. ſeipſum interficit 402,30
Magneſia terræmotu concutitur 359,38
Magnus dux Saxonicus Ottonis Saxonis ſ. captiuus apud Henricum IV. nõ minima cauſa conjurationis Saxonicæ 192. 33. dimittitur 197,13
Magnus comes belli & periculorum ducis Ottonis ſocius 181,10
Magni ducis Saxoniæ filiæ & poſteritas 780,32
Magnus dux de Brunſvvig certat cum duce Magnipolenſi 944, 50. moritur 747, 17
Magnus dux in Brunſvvig iunior occiditur 747,28
Magi fratres Perſarum reges 94,1. 330,40. trucidantur 111,37
Magorum trũ corpora inueniuntur 638, 23. transferuntur Coloniam 475, 25. 639. 37. 737,38
Magus Andreas Orientalis cum cane ruſo præſtigias facit Romæ 423,30 723,14
Mahummad Ammiras Habdalæ congreditur, & partem regni amittit 560,33
Mahumetis Turcorum imperatoris ſcelus in regem Myſiæ 862,18
Maiolus abbas Cluniacenſis 587,21. 591, 13. moritur 158,13
Maiorianus imperator Occidentis 117. 32. 417, 37. 502,36. in Aphricam expeditionem parat 117,53. 417,53. occiditur 417. 12. 502,52
Malachias propheta 94,1. 330,34
Malachias Hybernorum epiſcopus moritur 619,47
Malaleel vita & ætas 86,15. 149, 32. 272,8. obitus 282,40
Malchin preſbyter Antiochenus, actis refutator Samoſateni 593,49
Malchonius rex Scotiæ paciſcitur cum Henrico filio regis Anglorum 636,8. 643,53. cingulo militiæ accingitur 639, 36. obit 643,39
Maldenburgenſis Eccleſiæ miraculum 604, 10
Maleficorum exercitus colligitur contra barbaros 577,38
Malmendren abbatia cedit archiepiſcopo Colonienſi 170,11
Malmudarium monaſterium 533,38
Mametrus epiſc. Viennenſis, author litaniarum quarundã 38,38. 504,13. 720,42
Mamirus Aſſyriorum rex 300,38
Mammea mater Alexandri, obſeruans Origenis 307,14. 585,58
Manaſſes ſ. Ezechiæ, rex in Iuda 91,54. 330, 24. 324, 27. catenatus in Babyloniam adducitur, reſtituitur poſt 324,15
Manaſſes Iudæorum pontifex 95, 51. 345, 34. templum erigit in monte Garizim 91,14 340,7
Manaſſes epiſc. Cameracenſis 607,32
Manaſſes pater monaſterij in Frigido monte 626,22
Mana vibs Sarracenorũm in Syria à Chriſtianis capitur 464,41. 609,44
Manahem rex in Iſrael 310,13
Mancaleus Aſſyriorum rex 301,32
Mando papa 732,9

Digitized by Google

Manes Perſa Manichęorum hęreſeos author 104,16.109,29.151,14.719,31
Manfredus f. naturalis Frider. imperatoris patrem ſuffocat 804, 19. Apuliam obtinet 811,31
Mangoldus de Nuemburg epiſc. Herbipolenſis moritur 821,33
Manichæi Romæ corripiuntur & publicantur 117,14.394,25.414,44. in exiliũ abiguntur codicibus ipſorũ combuſtis 414,49.485,47. 507,41. ſuſpenduntur 143,25
Manlius Torquatus filium contra hoſtes & contra imperium pugnantem ſecuri percuſſit 340,30
Manna de Hieruſalem Romam perducitur 711,14
Mansfeld caſtrum raptorum deſtruitur 950,22
Mantua capitur 516,33
Manuæ ſynodus habetur 148,27
Maphæus Vegeus 863,7
Mapis regnat in Creta 305 52
Marachius rex Sicyoniorum 302,22
Marahenſes populi inter Sclauos 42,23. 65,36
Marathonium bellum 333,23
Marcellinus papa 110,7.714,51. polluit ſe idololatria, ſed poſt pœnitentia ductus martyrium ſubit 396,4 714,54. occiditur 117,8.417,55
Marcellini martyris reliquiarum translatio & miraculorum gloria 441, 43. 562, 26
Marcellus papa martyr 396, 11,31.397,36
Marchfeld campus Auſtriæ 699,28
Marchia à Quitzonibus premitur 850,15. à Quitzonibus liberatur 850,33
Marchio ſactus 746,55.941,8
Marcianæ nouercæ fraude perit Conſtantius 684,23
Marcianus cum Valentiniano imperator 8,2. 117,18,48. 416,44. 499,38. 682,7. 719,16. diuinum habet ſomnium de Attilæ interitu 502, 23. obit 417, 35. 502,16
Marcion hæreticus 104,17.379,52.719,46
Marcius capit Coriolos 333,18. vrbem oppugnaturus, illi precibus matris & vxoris parcit ibid.
Marcomani debellantur à Rom. 380,51
Marcomannus dux occiditur 440,47
Marcomirus Priami filius, Francorum princeps 484,49. moritur 492,44
Marcolfus ordinatur archiepiſc. Moguntin. 455,14.473, 18. moritur 473, 29
Marcultus abbas Baiocenſis 524,46
Marcunardus tertius abbas Prumienſis 40, 46
Marcus ſcribit Euangelium, & Ægypto & Alexandriæ prædicat 98,50.100,54. 150,51.363,22.708,41. martyrizatur 30 41.101,32.365,44. 710,34
Marci Euangeliſtæ corpus Venetias deportatur 505,21
Marcus papa 111,11.400,25.726,30. moritur 401,3
Marcus epiſc. ex gentibus primus Hieroſolymitanus 104, 7.378,5.382,37
Marcus Alexandrinus epiſcopus 104,25. 379,45
Marcus Cæſar iuxta patrem Baſilicum Aug. 418,20
Marcus Ælius Antoninus Verus cũ fratre L. Commodo, Roman. Cæſ. Aug. 4,23.104,43.380,13. In pauperes & oppreſſos benevolus & liberalis 381.40, 6. moritur 381,25
Marcus Annius Cordubenſis poeta, Piſonianæ coniurationis conſcius, enecatur 566,6
Marcus Antonius imponit Cæſari diadema tenitenti 352,43
Marcus Aurelius Antoninus imperator 4.53.106,47.151,7.385,12. impudens & obſcœnus 385,21
Marcus Curtius eques Romanus armatus ſe in barathrum coniicit 339, 25. 706,25
Marcus Fabius Quintilianus Romam à Galba perducitur 370,32
Marcus Licinius triumphat 350,50
Marcus Lollius Galatiam prouinciã facit 355,2. ſuperat Germanos 355,54
Marcus Lucullus primus pater patriæ 350, 38
Marcus Porcius Cato Philoſophus 351,9
Marcus Porcius Latro declamator ſe interficit 357,38
Marcus Terentius Varro philoſ. & poeta naſcitur 348,17. moritur 515,29
Marcus Vatius poeta moritur 333,28
Marcus Verrius Flaccus Grammaticus 359, 20
Marcevvardus, regis Henrici propinquus, dux Carnotenſium conſtituitur 189,26
Mardi ab Alexandro Magno capiuntur 95,28.340, 5
Margarita f. regis Franc. nubit regi Anglorum iuniori 637,29.641,30. in Angliam ducitur 637,41. regina inungitur 653, 50
Margarita filia Friderici. imperat. nubit Lantgrau. Turing. 823,27
Margarita, coniunx Lantgranij Thuringię aufugit, Francofordiam deducitur, ibiq; moritur 698,51.930,25
Margus fluuius 109,39
Marhuam rex Sarracenorum 538,52
Maria virgo Gerſtingis 17,4. obdormit in Apoſtolorum omnium preſentia 362, 20. 708,26
Mariæ virginis feſtinitatis cultus impeditus punitur 668,26
Mariæ virginis appatitio, & ad pacem commonitio 674,47
Mariæ Magdalenæ ſepultura, & tranſlatio 548,33,35
Maria Caroli ducis Burgundiæ filia, vxor imperatoris Maximil. 874,7.881,2
Maria neptis Maximiliani regi Vngariæ deſponſatur & mittitur 905, 1. 904, 12
Maria ſoror ducis Brabantiæ, vxor Palatini decollatur 810,23
Mariamne filia Alexandri, neptis Ariſtobuli, nubit Herodi 97,45
Mariandyna quæ poſt Bithynia 306,13
Marianus Scotus, author quarti libri huius voluminis naſcitur 450,3. fit monachus Fuldæ, & poſt Moguntiæ 451, 15. 47. 452, 17, 21. 453, 20. 600, 4. 813, 2. moritur 457,44
Mariani Scoti calculatio 605,4
Marij occidunt Hungaros 132,2
Marinus papa 131,22.444,25.571,31
Marinus II. papa 133,24.447,28. 580,38
Marinus Surrienſis legatus Romanorum ad imperatorem pro nouo papa eligendo 83,12
Maris violenta effuſio 625,12
Marius Philelphus 867,10
Marius vincit Sicambros 349, 2. delet Cimbros 349, 45. à Sylla diuellitur 349,50. cum Cimna in vrbem receptus optimates trucidat 350, 11. moritur 350,17
Maroc regis cum filia ſua mirabile factum 665,42
Marovva ſita in confinio Hungariorum & Bulgariorum 164,42
Marovva inſula Rheni 200,41
Mars paret Remi & Romuli 91,38
Martis templum ſputis à martyribus peritur 388,38
Martis templum ex imprecatione martyrum corruit 389,10,21
Martis ſydus non comparet 32,52
Marſana locus iuxta Moſam 52,3
Marſealcus de Calent, occiſor comitis de Vitelſpach 797,20
Matſi bellum mouent contra Romanos 349,39. vincuntur 341,29
Marſilius Ficinus 885,44
Matthurgenſis hoſpitalis fundatio 695, 20
Marthæ hoſpitæ Chriſti ſepultura 710, 47
Martildis filia regis Angliæ ſponſo in Alemanniam adducitur 647,25
Martina mater Heracleonæ 13, 50. 123, 27
Martinus Lutherus monachus Auguſtinianus taxat indulgentias papæ 897,51. à methodo ſactas literas explicandi commendatur 805, 28. 837, 23.888, 41
Martinus I. papa 123,43.419,7.533,13. 726, 13. celebrat ſynodum contra Acephalitas & Monothelitas, coſq; condemnat 14,20.123,47.419,11.534,10. in exilium mittitur, vbi moritur 14,21.123, 50.419,24,28.535,14
Martinus II. papa 730,39
Martinus III. papa 745,54. odit Germanos 699,49.749,16
Martinus IV. papa 814, 24. moritur 814, 54
Martinus V papa, ante Otto de Columna 814, 6. Huſſitarum perſequutor 853, 24. moritur 857,21
Martinus eccleſiæ Romanæ legatus præſidet ſynodo Ingelobeimenſi 77,34
Martinus dux Auſtraſiæ perimitur 539,55
Martinus epiſc. Turonenſis 7,30.114,44. 152,26.483, 12. 485, 38.717,31. naſcitur 398,19. ſequitur militiam 717,10. periclitatur ob fauorem Priſcillianiſtarum 485,38. moritur 7.40,115,19.152,26.487, 44.488,18.718,14
Martini corpus leuatur 130, 11. 729,52 templum incenditur 41.38 565,42
Martinus monachus in monte Marſico, cuiuſq, vitæ aſtrictio 426,1
Martyrius martyr 418,30
Martyres multi ſub Conſtantino 550,52
Martyrum catalogus in prima perſequutione ſub Nerone 3,39. 101,18. 369, 34. in ſecunda ſub Domitiano 4,5.102, 17. 374,49. in tertia ſub Traiano 4, 11. 16. 103, 24. 376, 24. 378, 37. in quarta ſub M. Antonino Vero & Lucio Aurelio Commodo fratrib. 4,24.104,55.381,47. in quinta ſub Seuero Pertinace 4, 47. 180, 24. in ſexta ſub Maximino 5, 4. 107,21. 374, 37. in ſeptima ſub Decio 5,15.707,51 390,51. in octaua ſub Valeriano 5,30.392,30. in nona ſub Aureliano 5,44.106,54. 385, 51. in decima ſub Diocletiano & Maximiano 6, 3,8. 110,26.397,36
Martyrum catalogus ſub Flauio Claudio 393,16

Martyrum catalogus ſub Iuliano Apoſta-
ta 7,13.404,4
Martyrum Treuerin ſub Rictionato paſ-
ſorum catalogus 601,36
Martyrum catalogus ſub Zenone & Ana-
ſtaſio in VVandalica perſecutione
8,26
Martyrum geſta annotantur 710,49
Martyrum variorum & multarum reli-
quiarum in Gallias tranſlatio 586,20
Maruthas Meſopotam. ę epiſcopus 490,
7. precibus liberat arreptitium f. regis
Perſarum 496,32
Maſcezil fratrẽ Gildonem ſuperat 115,25
Naſſamuti in direptionibus comprehenſi
proſternuntur 631,23
Maſſamutorũ tyrannis & graſſatio 631,28
Maſſilia 26,9. conditur 327,5. 332,34
Maſtrichtenſe prælium 748,52
Matathias f. Aſſamonæi arma corripit
contra duces Antiochi 96,35. 346,46
Matathias (Matthias) epiſcop. Hieroſo-
lymitanus 103,15. 376,44. 378,43
Materaus diſcipulus S. Petri 710,27
Maternus Trenerenſis archiepiſc. obdor-
mit 377,50
Matfridus comes 45, 6. amittit dignitat. 70,16. cum Zundibolch reconciliatur 70,35. conſcius necis Zundibolch 71, 51. cum Gerhardo poſſeſſiones Gebel-hardi inuadit, & ideo à fratre ipſius Conrado comite debellatur 71,54. cũ Conrado fil. Conrad. comitis paciſci-tur 73,3. proſcribitur 73,46
Mathematici vrbe pelluntur 100,9. 359,17
Mathildis regina in Angliam proficiſci-tur infauſtè 470,45
Mathilda domina mater Ottonis impe-rat. 82,46
Mathildæ imperatricis ſtudium in abba-tia conſtruenda 637, 20. aduerſa vale-tudo & teſtamentaria diſpoſitio 640, 53. pietatis opera qualia 647,10. obi-tus 647,19
Mathilda derelicta ducis Lotharingorum Gozelonis, filia Bonifacij marchionis & Beatricis comitiſſæ, ob nimiam eũ Gregorio papa conuerſationem fama labotat 247, 21. apud Gregorium pa-pam legatione fungitur Henrici regis pro abſolutione ab excommunicatio-ne impetranda, cum quibuſdam aliis 248, 46
Mathilda ſoror Henrici regis nubit duci Rudolpho 147,38. emigrat 147,45
Mathilda filia regis Angl. nubit Henrico imperatori 616,12. 625,5. ſecundo Gu-frido comiti 625,6
Mathildis filia regis Anglorũ, vxor Hen-rici ducis Saxonum 672,43
Mathilda f. Theodorici regis Saxonum, vxor Henrici regis 579,51
Mathildis Luidolpho filio regis naſcitur 77, 44
Mathildis vxor Alberti ducis Auſtriæ 700, 11
Mathuſalam vita & ætas 86, 33. 149, 34. 171,39. obitus 286,6
Matrona fluuius 66,4
Matthæus in Iudæa ſcribit Euangelium 48,46. 100,46. 150,50. 365,46. 708, 27. Æthiopes docet 367,35
Matthæi Apoſtoli κήρυγμα Euangeliũ reuelatur 418,45. 508,10
Matthæus Albanenſis apoſtolicus lega-tus in pontificum depoſitione 471,24
Matthæus de Cracouia 841,39
Matthæus Boſſus 886,41
Matthæus Herbenus 886,11
Matthæi f. Comitis Flandriæ vxor quæ 641, 10
Matthias conſtituitur Apoſtolus 2,45. la-pidibus & ſecuri martyrizatur 710,33
Matthias epiſcopus Hieroſolymitanus 103, 15
Matthias Hunniades rex Vngariæ & Bo-hemiæ 866,16. affligit Bohemos 872,4. obtinet victoriam 873, 17. capit Vien-nam 875,20. moritur 882,42
Matthias Mogunt. archiepiſc. ante mo-nachus 830,19. placat Erffordenſes ci-ues inter ſe & clericos 263,32. cũ Hen-rico Lantgrauio contendit, eius oppidũ Gieſſen obſidet, capit 263,44. moritur 830,52. 958,13
Matthæus comes Bolonienſis moritur 655,30
Mahumetes Turcorum imperator ſuper-rat Ægyptios & Syrios 871,23. vinci-tur 872,38. capit Hydruntum 874, 14. moritur 874,23
Mauortius dux belli contra Bonifacium 412,36. interimitur 412,37
Mauri & Sarraceni deprędantur Balcares inſulas 32,54. 33,19. vaſtant Corſicam inſulam 36,1. ciuitatem in Corſica de-prædantur 57,41. Sardiniam & Corſi-cam depopulantur 58,19,51. Beneuen-tum occupant 564, 35. proſternun-tur in Africa 9, 9. amittunt ſigna in prælio 33.20
Mauricius imperator genet Conſtant. 11, 24. 121,41. 151,58. 425,12. 522,19. 683, 51. 723,46. mittit munera Childebet-to 1. Franc. 21,50. conducit Childebertũ contra Longobardos in Italia 21,31,55. Gregorium compellit ad papatũ 723, 47. inconſtans animo erga præſulem 683,52. in Perſas fortis 522,27. vaticinium habet de ſua morte 525,2. cum fi-liis occiditur 13,5. 122,24. 426,37. 515,39. 723,47. 725,15
Mauricius Prouincię dux coniuratus Sar-racenorum 747,44
Mauricij epiſc. Pariſienſis zelus in eccleſia ibidem ædificanda 661,25
Mautilo epiſc. Andegauenſis 43, 7
Mauritania inuaditur 493,39
Mauritaniæ rex ſuſpenditur, & regnum à Maſſamutis occupatur 631,28
Mauron dux Prouinciæ, Sarracenorũ a-micus à Carolo expellitur 435,21
Maurus diſcipulus Benedicti venit in Gal-liam 515,30
Mauri corporis tranſlatio 587,49
Mauſamuz rex Maſſamotorum ædificat Carthaginem 608,20
Maxelendis virgo, martyr 536,46
Maxentius Maximini Herculij filius Au-guſtus 111,20. 397,42. 398,4. 715,19. in ciuili bello contra affinem Conſtanti-num ſuperatur 121,31. 397,21. cum fra-tre ſuo Decentio ſeipſum occidit 123,2. ſubmergitur 715,29
Maxentius Pictauienſis abbas 510,31
Maximilianus I. dux Auſtriæ Roman. im-perator 881, 1. naſcitur 866, 49. victo-riam de Venetis obtinet 889,16. deſpõ-ſat & mittit neptem regi Vngariæ 903, 11. nepti ſuæ ſplendidas facit nuptias 904,11. capitur 881, 20. vxorem & do-tem magnam adipiſcitur 874, 6. ſe-cundas celebrat nuptias 887,36. in bel-lo animoſus 882,32
Maximilla Catephrygarum hæreſin con-dit 381,1
Maximianus imperator 5,6. 715,11. Amian-dum vincit 109,47. triumphat 110, 16. 396,36. purpuram & faſces deponunt 396,45. regno priuatur & ſtrangulatur 111,21. 715, 20. Vide latius Herculius Maximianus
Maximinus imperator 5,4. 107,20. 151, 8. 386,14. ſexto Chriſtianos perſequitur 107,20. 151,9. 386,7. ob perſecutionem puniendus moritur 107,26. 386,16. 398,23
Maximinus Aquileiæ occidirur 107,26
Maximinus & Seuerus Cæſares 111, 15. 115,17. 397,2
Maximinus Treuirorum epiſc. 6, 54, 112. 37, 151,21. ex Chriſti creditur LXX. diſ-cipulis 148,32. hoſpes exulis Athana-ſij 212, 38. 402,32
Maximini baſilica in Treuetis dedicatur 156,5
Maximinus præfectus annonæ inter ma-lefices nobiles deprehendit & occidit 113,53. 405,10
Maximus imp. 7,28. 397,34. cuius fuerit originis & familiæ 484, 8. Valent. Italia pellit 7,29. 114,35. aſſumit imperiũ Va-lent. 416,55. in imperũ ſublimatur, ſed regno mox abdicatur 410, 1, 6. apud Britannias & Gallias mouet tumultũ 407,35. interficit Gratianũ 7,29. in Bri-tannia regnũ inuadit 484,7. in Gallias irruit 484,14. 485,4. tyrannidem inua-dit 115,51. rapit Eudoxiam & tyrannidẽ 501,39. inſurgit contra Romanũ impe-rium 484,8. vincit Pœnos 344,11. Pictos & Scotos 484,35. ab eccleſia excõmu-nicatus dilaniatur à Valentiniani mili-tib. 7,34. 111,26. 114,48. 408,57. 417,9. 486,21. 501,48
Maximus epiſc. Alexand. 108. 53. 392,15
Maximus Aurelianenſis fundator cœnobij Mitiacenſis 509,24
Maximus Antiochenus epiſcopus 105, 26. 381,35
Maximus epiſc. Hieroſol. 104, 39. 105, 44. 379,40. 382,18. 383,38 ob fidem Chriſti oculo dexiro & ſiniſtro poplite trunca-tus 384,40. moritur 112,45
Maximus Taurinenſis epiſcop. 491, 44
Mazabanes epiſc. Hieroſol. 384,35. 390,50
Mazacham vrbs nobiliſſima appellatur Cæſarea 360,2
Mecades rex Athenienſium 317,42
Mechtilda filia regis Roman. nubit mar-chioni Fridrico 263, 52. 937,43. mo-ritur 941,37
Mechtildis filia imper. Ludouici, vxor Fri-derici marchionis 839,42
Medana fluuius alluit vrbem Andega-uenſem 54,38
Medardus ὁδοιπόρος epiſc. Nouiomenſis 515,13 moritur 69,49. 518,36
Medardi baſilica Sueſſione 41, 44. 518,38
Medea Choleenſis ab Æta fugit 309,13
Medelrichſtat 253,19
Media villa Minorita 810,53
Media paret Traiano 375,32
Mediæ comitatus precium, eiuſque regi Anglorum traditio 637, 47
Medidus Medorum rex 321,55
Medilhetka caſtrum in Pannonia 147,52
Mediolanenſium factum cum imperato-re 147,36. 255,37. 660,9
Mediolanum obſidetur, capitur, deſtrui-tur 256,3 474,51,53. 657,4. 658,52. 659, 33. 642,49. 693,53. 737,31. 800,16. 917, 18. reædificatur 256,10
Medoſuli locus 18,17

INDEX

M-don Codri f. Atheniensium rex 315,26
Meduane fluuius 649,52
Meginardus comes 59,23
Meginensis pagus 57,6
Megingandus comes, nepos Ottonis regis interficitur 68,41
Megingandus episcopus Treuirensis 135, 42. moritur 236,5
Megingoz abbas Heruelden. eligitur 155, 50. moritur 156,26
Megingoz Treuerorum archiepisc. moritur 158,48
Meginhardus VVirtzeburgensis episcopus ordinatur loco Adelberonis adhuc viuentis 293,36.777,9
Meginherus Treuirensis archiepisc. moritur 471,40
Meginherus abbas ordinatur Heruelden. 159, 19 interpellat pontificem contra episcopum in Halberstat 164, 51, diem obit 165,14
Meginradus eremita martyr 150, 42. 442 17
Meginwardus abbas Hildenesheimensis abbas constituitur Augiensis 178,45. abbatia Augiensi se abdicat 184,12
Meildingen castrum destruitur 919,26
Menfridus vide Menfridus
Meinherus XVIII, Nuemburg. episc. 810. 30, moritur 812,15
Melampus 306,53
Melani episcopi monasterium 55,11
Melanthus Pylensis Andropompi filius, rex Atheniensium 313,18. Erechthidarum primus 313,33
Melanthia Hierosolymã religionis gratia Roma nauigat 405,36
Melderichstat 776,54
Meleagrus rex Macedonum 342,4
Meledunum castrum capitur 509,39
Meletius Sebastiæ Armeniæ episcopus Arrianus & hypocrita Antiochiam transfertur 403,37
Melga dux Honorum 486,12
Melicerta 307 26
Melisso claret 105,22
Melissus Spoletinus Grammat. 357, 32
Melissus Physicus 537,7
Mellinus archiepisc. doctor Anglorũ 112, 6,48.426,15. moritur 519,8
Meluerode comburitur 749,44
Melus condita 306,5
Memnon suppetias fert Priamo 310,30
Memphis in Ægypto conditur 88, 32. 149,49.299,44
Menander comicus 341,5. moritur 341,53
Menandri hæresis 102, 27
Menapij transferuntur ad regnum Francorum 413,21
Menas orthodoxus Constantinopoli ordinatur episcopus 413,12.559,41
Menas solitarius in Italia 521,14
Mendicantium ordinũ controuersia super sanguinis Christi assumptione 703,30
Mendicandum ordines restringuntur ad duos 873,48
Menelaus rex in Lacedæmone 310,34
Menelaus pontifex Iudæorum ab Antiocho Epiphane constituitur 346, 17. occiditur 346,34
Menfridus princeps Apuliæ f. Friderici a papis ob regnum Apuliæ vexatur 743, 12.36. cum papa præliatur 697, 46. in prælio occumbit 698,3
Menfrid comes occumbit 456,1
Mensurarum inuentor quis 310,36
Mephres Ægyptiorum 300,43
Mercij ad Christum conuertuntur 124,5. 534 37
Mercurius, Deus Longobardorum 683,17
Mercurius papa 110, 12.422,19. moritur 422, 44
Mercurios miles & martyr, occisor Iuliani apostatæ 484,14
Meridiana regio educandis hominibus minus apta 65,19
Merouæus f. Clodij rex Francorũ 499,16
Merouæus f. Hilperici 10,12. ducit in vxorem Brunichildem 10,21. fit monachus 10,23. moritur 502,33
Merouingi, Franci alias 499,17
Merouvingorum stirps, regum Francorũ prosapia 416,28
Merthes Æthiops dynasta Ægypt. 324,10
Merseburgensis episcopatus instauratur 689,22.733,14. desolatur 217, 42.767, 21 restauratur 769,40
Mersenefelt locus 185,45
Mervvesburg olim castrum Thuringiæ, nunc monasterium S. Petri in Erffordia 264.43,50.910,16,55
Mervvygus, cognatus regis Francorũ, rex I. Thuringorum 264.43.910,15
Mesopotamia Romanorũ prouincia 103, 17.376,48. capitur 330,42
Mesopotamiæ pars cedit Persarum regi 404,27
Messala Coruinus orator nascitur 341,23. præfectus vrbis primus, magistratu se abdicat 355,44. Germanos capit 352,8. moritur 100,2.359,31
Messena (quæ & Mamertina) conditur 299,10. defecit à Lacedæmoniorum societate 315, 13. à Romanis capitur 342, 40
Messenij cum Lacedæmoniis belligerantur 320,32
Messapus Sicyoniorum rex 299,4
Met legatus Romam in itinere moritur 751,38
Metalla in Macedonia effodi incipiunt 346,33
Metensis episcopus ab Ottone rege benigne suscipitur 78.55.79,3
Metensis episcopus capitur 868,2
Metensis prouincia à Normannis infestatur 48,30
Metenstein castrum ædificatur 918, 48 destruitur 919,19
Metelhusen castrum destruitur 935, 12
Metis concilium conuocatur 43,31
Metis vrbs obsidetur 592,5
Metrodorus Philosophus 399,50
Mezentius Siciliæ regnum inuadit 14,51. occiditur 14,53
Mezentij caput Constantinopolim deportatur 14,54
Micha moritur 318,32
Michaelis archangeli ecclesia reperitur 720, 15
Michaelis ecclesia ardet 615,9
Michael gener Nicephori, imperator Constantinop. 39, 39. 560, 20. mittit legatos ad Car. imp. ad confirmandam pacem 39, 41. suscipit legatos Caroli honorifice & dimittit 39,40. ab imperio abit 146,49.560,36
Michaelis Græci imperat. legati salutant Carolũ βασιλέα 39,44. Romæ à Leone papa libellum pacis accipiunt 39,46
Michaelis imper. legati ad Ludou. imperat. 562,15
Michael II, cum Theodora imperator Constantinop 564, 50. post solus 566, 14. excommunicatur 730, 25. in amentiam corruit 567,4. interficitur 567,48
Michael patriarcha Constantin. author Græcorum dissensionis ab ecclesia Latinis 598,16
Michael patricius legatus Irenes imperatricis 32,49
Michael de Bononia 812,3
Michael de Mediolano 867,28
Michael Herbrant 851,5
Michael Lochmayr 886,25
Michael monachus dux Cruciatorum 903, 17
Micheas propheta 150, 18.317,25
Michææ prophetæ corpus reuelatur 115, 29.409,10 487,26
Midas regnat in Phrygia 322, 23. potus sanguine tauri enecatur 324,14
Milda fluuius 241,43
Milesij dominantur mari 322,18
Miletus Antiochenus episcopus 481,17
Miletus condita 89,23
Miletum conditur 308,54
Miliduch Sclauus occisus 35,12
Millesimi anni Romæ à sui condmone magna solennitas 387,24.713,43
Milo Clodij interfector mouet seditionem 351, 44. tradit Romanis Tarentum 342,35
Milo abbas, post Motinorũ episc. 614,51
Milo Morinensis episcopus 615,51
Milo archidiaconus Tarnanensis episcopus 640,4
Milo episc. Tarnanensis moritur ibid.
Milo monachus 570,24
Milphurt monasterium fundatur 791,12
Milsungen ciuitas capitur 947,47
Miltiades papa martyr 110,12.121.27. 334. 24.396,54 398.7.715,8
Milurius pons 28, 9. 111, 32.383, 9. 397, 21. 433,44
Mimeleue in Saxonia 767,10
Mimeleba 257,11
Mimus interficitur 684,40
Mimbotinus primus abbas ad Scotos in Colonia 448,24
Minda locus 314,1
Minerua apparet in specie virginali 198. 26.299,39. eburnea 337,15. Chalcidica Romæ 374,8. cum Neptuno iudicium habet apud Cecropem 302,18
Mineus Hispaniæ fluuius 508,28
Minorum ordinis initium & confirmatio 797,3.35.798.50
Minores de Gotha transferuntur in Arnstede 912,2
Minores fratres Erffordiam recipiuntur 926,1
Minos f. Asterij regis Cretensium 301,19. 309,23. occiditur 310,27
Minotaurus 309 19
Miniacẽsis cœnobij fundator quis 509,24
Miracula ad ecclesiam beatæ virginis in ciuitate Suessorum 612,36
Miraculum, pluuia in exercitu Christianorum, & in exercitu gentilium fulmina & diuini terrores 38,17.363,20
Miraculum, mons precibus mouetur, & locum ecclesiæ construendæ concedit 392,40
Miraculum, cæcus Constantinopoli à papa illuminatur 421,24 511,43
Miraculum, ieiunium trium annorum puellæ 441,14.512,4
Miraculum, duo muti incipiunt loqui in exercitu Hierosol. 474 24
Miraculum, episcopi orthodoxi linguæ truncati loquuntur 514,6

Miscel-

Miraculum, Muti resperant domum linguæ 628,16
Miraculum, asserens trinitatẽ inuisibilem in vna Deitate 500,30
Miraculum, Iudaicus puer ob amorem Christianissimi igni traditur, vnde illæsus exit 518,16
Miraculũ, igni iniecti illæsi euadunt 632,33
Miraculum, sanguis effluit è pane fracto 522,17
Miraculum, Quatuor masculi vno partu, vna matre eduntur 621,31
Miribel castrum obsidetur 679, 51. capitur 635,13
Mirius Siculus occiditur 536,32
Miro rex Galliciæ moritur 522,50
Misacha Sclauorum regulus perimit VVichmannum 585,40
Misahel Babyloniam transfertur 326,12
Misahel cubicularius in exilium relegatur 422,28
Mischo in gratiam Ottonis regis recipitur 157,53
Miscoui dux Sclauorum 766,29
Misena vrbs sita in confinio Saxoniæ & Boemiæ 125,12.186,28. ab Hussitis affligitur 856,28. deditur 701,31. comburitur 859,54.862,16
Misenus episcopus restituitur 419,7
Mischon factionis contrà imperat. Ottonem socius 157,13
Misnenses marchiones inuadunt Bohemiam, obsident Pragam 951,33. Misnenses Marchiones contra Erffordenses ob episcopatum Moguntinum bella gerunt 946,8
Misnenses marchiones terras suas inter se diuidunt 946,40
Misnensis marchio ad Erffordiam castrametatur 258,14. capitur 260,4
Misnensis episcopatus instauratio 689, 22.733,15
Misnensis episcopus capitur 825,14
Misnia graui clade ab exercitu regis Adolphi concutitur 261,51
Misniæ castra expugnantur 944,7
Misniæ regionis, vrbis & confiniũ descriptio 792,24.860,3
Mispharmutosis rex Ægyptiorum 301,14
Missa Apostolorum qualis 426,32
Missæ authores & compilatores 539,41
Missæ canon reformatus 914,31
Missarum efficacia 727,53
Mithridaticum bellum occasio diuulsionis Syllæ & Marij 549,50
Mitræus Assyriorum rex 309,31
Mittelhusen villa 261,41
Mnestheus rex Atheniensium 320,26. moritur in Melo 321,16
Modestus claret 105,22
Modigisilus rex VVandal. occiditur 491,8
Modin vicus in Iudæa 346,47
Modredus nepos Arturi bello ab ipso Arturo petitur 508,37
Moelcolium rex Scotiæ moritur 450,18
Mœsia prouincia 38,37
Mogonus fluuius 31,33.254,24
Moguntia obsidetur 79,10. 156, 18. 447, 54.582,22. obsidione liberatur 79,15. nudatur muris & munitionibus 156. 4. 475,50. rursus muris cingitur 476,17. ab episcopo Mog. subigitur 868,9
Moguntiæ concilia habentur contra Tartaros 697,22
Moguntiæ magna pars cum tribus monasteriis comburitur 456,24. iterum cum principali monasterio comburitur 472,32
Moguntiaca Ecclesia maior igne deletur 198,37
Moguntiaca synodus 61,5. contra Godescalcum hæreticum 154,50.560,31. contra Gregorium Hildebrandum pro VVigberto Clemente 437,15
Mogunnacus pons incendio deletus 253, 53.580,26
Moguntina Ecclesia archiepiscopat⁹ esse quando cœperit 685, 53. magna clade opprimitur 256, 8. insignia sua vnde habeat 690,24.733, 47. honore proxima à sede Romana 437,11
Moguntinenses Episcopi duo, inque inimici 751,44
Moguntinenses archiepiscopi domini Thuringiæ 912,55
Moguntini archiepisc. expeditio in Palæstinam 678,21
Moguntini clerici tumulantur Erffordiæ contra decretum Hildebrandi de cœlibatu 212,40
Moguntinenses sub aduentu imperatoris sufugiunt 475,34
Moguntini occidunt suum Episcopum, & alium contra ius & datam fidem eligunt 475,38
Moguntinorum commotio in archiepisc. & Rodolphum regem electum & benedictum 603,45. episcopum occidũt, alium contra ius & datam fidem eligunt 475,38. communione & oculis priuantur 253,50
Moguntinus archiepisc. suspectus necis & captiuitatis quorundam principum 951, 21
Moimarius & Isaurici cum rege Ludouico pacificantur 131,55
Molanus abbas Scotorum mouetur Coloniæ 452,31
Molhusen ciuitas capitur 918,53
Molismus cœnobium 609,49
Molismi cœnobij propago Cisterciũm 609, 54
Monachi inter se certant 229,4
Monachi Fuldenses, numero sedecim impatientia erumpunt 269.25
Monachi metu austerioris vitæ è monasteriis aufugiunt 286,41
Monachi ex Italia in Galliam & Germaniam transferuntur ad regenda & emendanda monasteria 250,43,47
Monachi olim ad episcopatus transferebantur 759,34.760,23
Monachi trahuntur ad militiam: abnuentes interficiuntur 406,64
Monachi martyrizantur 114,11
Monachi in Nitriæ desertis cæduntur 406, 22
Monachi comburuntur 259,27
Monachorum regula compilatur 729, 31
Monachorum Bernensium ord. prædic. machinationes & supplicia horrenda 795, 38
Monachorum nomen infame & intisum, & quare 284,49.286,45.719,23,47
Monachus de Hierololymis affert Carolo reliquias 33,35
Monaldus ordinis Minorum 831,42
Monãtula (Nonantula) cœnobiũ 549,40
Monasteriensis ecclesia cõburitur 618,27
Monasteria in Germania quando & quo authore cœperint 433,53
Monast. olim literarum gymnasia 763,18
Monasterũ beatæ Mariæ Erffordiæ 265,7
Monasterij S. Mariæ in Moguntia consecratio 453,23
Monasterium S. Petri Metis sicum 70,29
Monasterium S. Petri Erffordiæ exuritur 255,57
Monasterium S. Martini Moguntiæ exuritur 253,27.254,12
Monasterium in Babenberg comburitur 253,27
Monasteriis in agro Beneuentano paretur 29,51
Monasterium in Oppenheim incenditur 254,16
Monasterium ad Hortẽa 70,29
Monasteriorum restaurationes 583,36
Monothelitæ anathemate condemnantur 14,20
Monothelitarum hæresis 13,51
Mons aureus castrum 669,45
Mons sancti Leonis 156,45
Mons ad sanctum Leonem Berengarii munitio 80,55
Mons castellum munitissimum 183, 49
Mons Dei habitaculũ seruorũ Dei 615,48
Mons forus munitio 640,38
Mons oliueti 34,2
Mons peligarde castrum 138,32
Monstra in Nilo Ægypti flumine 418, 18.515,13
Monstra Constantinopoli, puer quadrupes, & puer duos habens vertices 524,21
Monstrum nascitur 148,35
Monstrum 427,39
Monstrum, porcæ fœtus hominis faciem habens 614,23. pullus gallinæ quadrupes 614,25
Monstrum, infantulus biceps 617,24,615, 24.717,53
Monstrum procreatur bicorpor 487,17. 621,27
Montanus hæreseos cataphrygarũ author 105,50.130,3. 151, 3. 380, 55.719,26
Montanus Narbonensis orator exul moritur 360,56
Montes loci 25,20
Montion castrum cum suo comite capitur 620,32
Montisfortis castrum traditur regi Francorum 680,8
Mopsicrenæ à Mopso 310,52
Mopsistiæ à Mopso ibid.
Mopsus regnat in Sicilia 310,50
Morgenstem monasterium Sanctimonialium 818,44
Moringæ castrum & oppidum traditur 752, 28
Morini transferuntur ad regnum Francorum 413,21
Moritonium 634,52
Mos capillum incidendi regius 28,41
Mosa fluuius 43,19
Mosæ fluuij tumor 616,42
Mosburg castrum munitissimum in Corantino 59,12
Mosella fluuius 35,49
Mosthene terræ motu concutitur 359, 38
Moyses adolescens Ægyptiorum didicit philosophiam 301,25
Moysis vita & ætas 28,49.149,50.305,52
Moysis Ammeras rex Sarracenorum 553, 24.555,54
Mucia ciuitas regis Lupi capitur 672,42
Mucronin funditur 155,38
Muhamas Ammiras rex Sarrac. 534,49. Romanorum tributarius & confœderatus 535,18 moritur 538,55
Muhamad rex Sarracenorum 549,27
Muhammad rex Sarracenorum 559,35
Muhammad Sarrac. principis origo, epilepsia, pseudopropheta, & nouæ doctrinæ traditio 529,47. obitus 530,56

Mulhauſen 262,39
Mulier deuota ſtigmata habet Chriſti 844,14
Mulieres vetulæ picem ſeboq; illinitæ, & in plumis volutatæ 701,7
Mumban rex Sarracenorum 548,49. perimitur 549,27
Munatius Plancus orator Lugdunum condit 355,50
Murmanus dux Britonum 40,49,51
Murmanum dux Britonum perimitur 40, 51. 561, 12
Muſæus Eumolpi discipulus Orphei 308,45
Muſanus Philoſophus 384,3
Muſica inuenta 277,50
Muſicus Cucha & Nymphæ filius 302,16
Muſonius Philoſophus 366,37
Muſſaha fluuius Saxoniæ 22,38
Mycena in Italia condita 315,32
Mycenarum regnum incipit 308,2,16
Myrrhena condunt 315,1

N.

NAboris corpus Roma in Franciam defertur 128,9. 152,53. 437,23. 551,22
Nabuchodonoſor caput Hieroſolymam & Iudæam 92,24. 150. 26. 326,9
Nachor vita & ætas 88,6. 149,43. 294,35
Nadab rex in Iſrael 317,23
Nannetum ciuitas à Normannis capitur 41,34. 165,39. 567,30. 614,38. 637,33
Nanneus vrbs regi Anglorum reſtituitur 617,46,53
Nantharius de ſancto Othmaro, legatus Caroli imper. 57,24
Natalda regina 26,26
Narbona colonia 348,52
Narbonenſe oppidum à Gothis obſidetur, ſed per Latorium liberatur 412,27
Narciſſus epiſcopus Hieroſolymitanus 105,46. 381,40. 382,22. 26. 383, 42. 9. 713,22
Narnia fluuius 145,15
Narnienſis pons ex inundatione dirutus 145,16
Narſes eunuchus ordinatur patricius 9, 31. Longobardis confœderatur 517,22. Longobardos in Italiam inuitat 121,21. 424,37. 519,43. 683. 33. Gothos Italia expellit 121,18. 424,35. contra Totilam deſtinatur 517, 18. Totilã perimit 517, 25. in Britonum regum ſenatus 517,48. moritur 10,26
Narſeus rex Perſarum Orientem debellat 109,50. 395,38. Galerium Maximianum vincit 110,13. 395, 35. vincitur 110, 14. 715,21. cum vxore, liberis, ſororibus vincitur, & Romam in triumpho introducitur 396,27,38
Nathan Propheta 250,23
Nauarræ rex ingreditur iter Hieroſol. ſed eò non peruenit 259,24
Nauarri in Hiſpania ad Sarracenos deficiunt 36,4. in fidem recipiuntur, ibid.
Nauium in Dacia & in mari mediterraneo ſubmerſio 259,3. 662,6,10. 745,38
Nævius comicus Vticæ moritur 344,49
Naxus in Sicilia condita 312,23
Nazareth capitur 698,15
Nazarius rhetor 399,23. 402,18
Nazarij monaſterium Lorſham 56,14
Nazarij martyris corpus reperitur, & in Franciam defertur 128,9,11. 152,53. 437, 23. 487,31. 551,22
Neaſtiam caſtrum 642,32
Neapolis exterminatur 514,35
Neberet caſtrum obſidetur 919,7
Nechao Ægyptiorum rex 326,25
Nechao dynaſta Ægyptiorũ 325,4. congreditur cum Ioſiarege Iudæ 92,8
Nectanabus rex Ægyptiorum 338,6. 339, 2. regno pellitur 93,10 regno Ægypti pulſus in Æthiopiam fugit 339,7
Nectarius Conſtantinop. epiſc. 409,26
Nectis caſtrum munitiſſimum 41,46
Necypſes dynaſta Ægyptiorũ 314,49
Neemias pincerna Artaxerxis 94,18. 150, 32. author reſtaurationis templi & vrbis Hieroſolymitanæ 334,25
Nemauſus vrbs famoſa Gothorum capitur 435,41. 547,31
Nemetenſis baſilica dedicatur 148,8
Neocæſarea in Ponto ſubuertitur 402,37
Neomagum in Badua 35, 50. incenditur 160,31. 597, 19
Nepherchenes rex Ægyptiorum 317, 6
Nephetites dynaſta Ægyptiorum 337, 42. 338,1
Nepos patricius imperator 118,22. 504,30. fugatur ab Oreſte 118,24. 505,29
Nepotianus Imperator prouocatur 402, 4.
Neptuni & Mineruæ iudicium apud Cecropem 301,18
Neriſea villa in Bradibanthe 621,31
Nero Roman. Aug. imperator 3,31. 99, 5. 101,16. 150,51. 364,32. 710,1. expenſas à ſenatu ſibi deputatas quæſtas habet 366,32. luxurioſus 101,29. 365,38, 35. leuis 365,34. 366,27. impius, crudelis & impurus 710,2. in Olympiade coronatur 366,19,30. truculentus in nobiles 366,29. mittit Veſpaſianum in Iudæã 99,11. 101,39. 368, 13. Romam incendit 101,36. 366,8. præceptorem Senecam occidit 101,38. occidit vxorem Octauiam 366,34. matrem occidit & ſororem patris 101,28. 365,34. primus Chriſtianos perſequitur 101, 18. 368,8. 710, 7. diuinitus fulmine impietatis admonetur 365,43 Petrum, Paulum & ſeipſum etiam perimit 99,13. 101,42. 367,19. 369,33. 710,11
Neronis aurea domus exuritur 103,3
Neronianæ thermæ 101,34
Nerua Imperator 433. 101,41. 150,55. 374, 11. 711,37. reuocat exules 102, 42. obit 102,44. 374, 40. in Deos ſenatus decreto transfertur 375,4
Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſc. hæreticus 9,12. 116,31. 412,47. 412,50. 494,50. refutatur per Cyrillum & Celeſtinum Papam 412,53. per Synod. Epheſinam 412,54
Neumagium palatium regium ad VValam 59,18. à Normannis occupatur 59,19
Neuſtat ſubigitur 867,1
Neuſtria Pipino ſubditur 340,44
Nicaſius Remenſis epiſc. martyr. 500,28.
Nicea vrbs in Bithynia terræ motu aliquoties concuſſa, funditus ſubuertitur 361, 37. 405,46. à Chriſtianis capitur 609,19
Nicena ſynodus 398,14,35
Nicenæ ſynodi acta & articuli Romæ reſeruati 400,49
Nicephorus imper. Conſtantinopol. 558, 30. impius 559,58. à Sarracenis ad ſubiectionem & tributũ compellitur 558. 59. rumpit fœdus cũ Sarracenis infauſto omine 558, 44. mittit legatos ad Carolum 35,3. mittit claſſem in Italiam 36,1. feliciter pugnat cum Bulgaris in Mœſia 39, 38. in prælio contra Bulgares interit 59, 39. 560,9
Nicephorus Græcus Imper. 583,44. mittit legatos & munera Rauennã ad Imperatorẽ Ottonem 84,10. occiditur 441, 46. 586, 38.
Niceta patricius 36,44
Niceta & Pipinus rex inducias inter ſe faciunt 564,
Nicetas Siculus Græcus Imper. 101 32,30
Nicetas monachus Conſtantinop. ſcriptor contra Romanos 598,31
Nicetius Treuerenſis epiſcopus 513 41.
Nechao vinctum ducit Ioſiæ filium Ioachaz 91,11
Nicodemi corpus reuelatum 116,31. 410, 53. 492. 23. 718,19
Nicolaitarum hæreſis 102,29 719,36
Nicolaus I, papa 130. 39. 442,15 566,15. 730,24. multa agit in cauſa Lotharij fornicarij cum Thietberga 44. 3. 45, 34. 46, 23. 50. 367, 7. obit 49,19. 130, 48
Nicolai papæ Prophetia & maledictum ſuper regnum Lotharij 60,43
Nicolaus II. papa, aliàs Gerardus Florentinus epiſc. 590,51. 736,3. moritur 148. 1. 167,26. 442,54. 452,29
Nicolaus III. 745,53
Nicolaus IV. 745, 55. 815,43. moritur 816, 42
Nicolaus V. papa 750,25. 862,7. moritur 750,40. 865, 19
Nicolaus epiſcopus Cameracenſis 622, 28
Nicolaus epiſcopus moritur 716,28
Nicolai tranſlatio de Mura in Barum 457,32. 606,20. 737,24
Nicolaus Cuſa 867,1
Nicolaus de Chuſa cardinalis, indulgentiarum præco 750,51
Nicolaus de Lyra 822,51
Nicolaus de Niſe 887,24
Nicolaus Dorbellus 863,53. 867,57
Nicolaus Eboycus 865,9
Nicolaus Gorra 847,1
Nicolaus Lubich epiſcopus Merſeburgenſis 850,26. 955,10
Nicolaus Lucheranus 847,9
Nicolaus Perotus 867,22
Nicolaus Siculus 865,24
Nicolaus Trinetb 851,49
Nicomedia vrbs Bithyniæ condita, aut Aſtacos 324,34. terræmotu corruit & ab Adriano reſtaurata 377, 25. ampliata à Nicomede ab eo denominatur 343,36
Nicopolis olim Emmaus condita 106, 51. 385,34. terræmotu corruit 103,58
Nideſtein ciuitas capitur 947,47
Nigidius Figulus Pythagoricus & Magus moritur 351,17
Nigromantici cuiuſdam caſus mirabilis 697,50
Ninam inſula 641,51
Ningella 618,37
Ninyas alias Zameis. vide Zameis
Ninive vel Nina conditur à Nino 396, 20. à Tartaris expugnatur 697, 10. 743,25
Ninus ſ. Beli rex Aſſyriorum 89, 51. imperat Aſiæ 295, 22. condit Ninivem in Aſſyria 296,20. dimicat aduerſus Zoroaſtrem 296,26
Ninus ciuitas capitur 326,1,26
Niobe 295,17

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Nisibis ciuitas obsidetur 401,20. capitur 350,43. cedit Sapori regi Persarum 404,34
Niualense monasterium 533,33
Nuardus Remensis archiepisc 535,34
Niuerni 24,49
Nix alieno tempore 746,50
Nix & pruina magna & noxia 129,40. 147,23. 589,18. 597,18. 615,44. 750,49
Nizo Fusingensis episcopus moritur 144,12
Nobiles in Thuringia seditiosi 927,25
Nobiles in Thuringia aratrum trahunt 927,35
Nobiles inter maleficos deprehenduntur & trucidantur 405,10
Nobilium fatum 631,7
Noe vita & ætas 86, 44. 149,36. 279,34
Noha area 286,10
Noleta 264,18
Nouatius presbyter Cypriani Nouatianus 391,41
Norbertus ordinis & loci Præmonstratensis fundator 616,25. 618, 13. 784,40. authoritate papæ Gelasij in proposito ordine pergit 617,45. peregrinatur Coloniam 619,13. archiepiscopus in Magdeborch 736, 51. 622, 29. suffraru mulierem cæcam illuminat 619, 39. dæmoniacam curat 618, 37. sui ordinis monasterium instituit in Magdeborch 623,17. obdormit 624, 41
Nordmeli transalbiani 32,40. legatos Caroli capiunt, occidunt, &c. 32,40
Norduitæ baptizantur 554,49
Norica ab Hungaris inuaditur 448,19
Norici pacem turbare moliuntur 454,16
Noricum Angliæ ciuitas 628,13
Normannia pars Franciæ 571, 31. subigitur à Francis 680,24. auellitur à regno Angliæ 625,4
Normanni qui alias Dani 444,45. capiunt ciuitatem Namnetis, Andegauensem, Turonicam 41,34.37. in Phrysiam cum magna classe veniunt, & cum illis præliantur 38,26. Frisiam & Gallias depopulantur 563, 47, 55. 592, 4, 13. cum classe aggrediuntur Hiberniam, sed infeliciter 39, 53. ostia Ligeris occupant, & passim omnia deuastant & interficiunt 41,32. oram Ligeris populantes omnia iterum occupant 48, 29. nauibus in Ligerim reuertuntur 54,39. ciuitatem Andegauensem occupant 54,15. fiunt supplices Carolo, offerunt se salua vita & libero egressu ad deditionem 54,37. in prælio fugiunt in monasterium 55,11. Mediomatricum aciem dirigunt 60, 4. occupant Neumagium palatium 59,19. iuxta Mosam passim vrbes & castella diruunt & deuastant 59,28. exusta munitione Neumagij ostia Rheni repetunt 59,28. occupant Prumiam monasterium, & sibi occurrentes prosternunt 59,37. ciuitatem Treuirorum occupant 60,1. Treuerim exurunt 60, 3. in prælio cũ Metensibus victores episcopum prosternunt 60,6. fines imperij excedunt 60, 21. ad Sonam fluuium considunt, & crebras incursiones faciunt 60,53. iterũ in regnum irruptiones faciunt 61,8. ab Hugone abbate & regni proceribus pecuniam iterum exigunt 61,22. Dinsburch oppidum occupant 61, 17. ab Henrico duce in depræd ationib. prohibentur 61, 19. stratagema exercent contra Henricum ducem bellicum & astutum 62. 38 Henricum in prælio superant, occidunt & spoliant 62.45. capiuntur, & imperatori Henrico traduntur 146,45. ad loca maritima se recipiunt 61,20. inita pactione cum Carolomanno, & accepta ingenti summa argenti, marina littora repetunt 61,2. Apuliam occupant 61,14. potentes in Apulia 595,52. iterum fatigant regnum Lotharij & regnum Carolomanni 61, 21. iterum in regno Lotharij hostilia quæuis exercent 67,5. iterum incursionibus impune regna Francorum fatigant 62,21. 582, 5. Franciæ terminos prætexru friuolo inuadunt, & crudelia in Ecclesias & Episcopos promiscue perpetrant 444,46. 571,24. prosternuntur, & ex Francia repelluntur 445,3. ex Franciæ finibus recedunt 572,54. Parisios obsidione claudunt 62,30. secundo Parisios obsident, sed frustra 66,2. tertio Parisios impugnant 66,25. in obsidione Parisiensi ab Henrico rege impetuntur nulla sui clade 62, 31. accipiti fortuna Gallias & Frisiam incursant 564,32. 565, 38. 570,46,52. 571,9. vincuntur 687,30. cum confusione Galliæ excedunt 569, 21. 571,16. ab imperatore terras vltra Sequanã deprædari iubentur 63,3. obsidionẽ Parisiensem soluunt, & in Burgundiam tendunt 64,36. Senonas obsident & regionẽ Burgundiam depopulantur 64,40. 572, 22. ex Burgundia regrediuntur 572, 25 naues per siccũ trahunt 64,37. 66, 27. Trecas ciuitatem exurunt 66,4. crudeliter occupant castellum S. Loth 66,19. exercitum Arnolphi contra se ductum fugant & dissipant 67,29. iterum Mosam transeũt, & Bonnam, inde Brumiam omnia vastando & diripiendo veniunt 67, 54. castrum in Arduenna expugnant 68,10. confligunt cum papa Leone IX. eum obsident, capiunt, & secum detinent 145,41. 161,19. subuertunt VVormatiam 445,14. ciuili bello inter se graviter atteruntur 565,53. in Batua trucidantur 62,13. 568,48. vincuntur ab Arnolpho rege 67, 48. delentur 131, 30. 568,48. 570,23. 687,54. in Britanniam incurrunt, ibique delentur 572, 38. 612, 35. irruunt in Lotharingiam, & præliatur cum Christianis 572,46. violentiam exercent in possessionibus S. Petri & tota Italia 144,46
Normannorum regis nomen quis primus vsurpauerit 626,35
Normannorum rex à rege Henrico ad fidem Christi conuertitur 133,3. 447, 35. 579, 4
Normannorum principes baptizantur 583, 20
Normannorum rex vincitur 154,5
Normannorum regis legati veniunt ad Carolum 28,42
Northertus VVormatiensis episcopus 470,16
Northeim castrum capitur 943,6
Northausen ciuitas 262,39. 910,22. oppugnatur 944, 26. capitur & exuritur 918,14
Northausense monasterium S. Crucis 912,36
Northusum curtes regia locus castrorum Saxonum in secunda expeditione 226, 37
Nordindi baptizantur 28, 22. superantur 36,45
Norvvich regi Anglorum restituitur 636,15
Norvvicius vrbs comburitur 632, 26
Notgerus moritur 136,19
Notherus abbas S. Galli compositor Sequentiarum 730,19
Nothger Leodiensis episcopus moritur 138,35
Notinguehan 607,10
Notingus Constantiensis episcopus moritur 133,8
Notkerus magister moritur 132,21
Nouatiana hæresis 151,11. 719,30
Nouæ cellæ monasterium destruitur 856,25
Nouiomagum 27,38. à Iulio Cæsare conditum 909,16
Nouiomensis ciuitatis & ecclesiæ incendium 624,22
Nouumburgum 641,31
Nouum castellum, castrum 641,82
Nubium scissura 616.50. 617,4
Nudipedalia acta in Lacedæmone 324,58
Nuinburg 159.17
Nuinburgum monasterium dilapsum reædificatur 146, 8
Nuenburg castrum ædificatur 775,20
Nuenburgensis ecclesiæ fundator quis 771, 13
Nuis castellum à Normannis deuastatur 59,24
Numa Pompilius rex Romanorum 91, 52. 150,24. 324,10. 332,17
Numæ Pompilij res gestæ insigniores 324,10. 331, 18
Numanoni subuertuntur 347,25
Numenoius fit rex Britonum 40.52. crudelis in ecclesias & episcopum Mauritionem 43,1,5. eius conatus & fatum & obitus 42,56. 566,45
Numerianus Cæsar occidendo alios occiditur 714.46
Numerianus Cari Imperat. ♀ occiditur 109,39
Numerianus lectica vectus occiditur 109, 39. 395,6. 714,46
Numidia Romanis subditur 348,50
Numitor filius Procæ regis, frater Amulij regis 91,45. regno pellitur 320, 44. 332, 6. in regnum restituitur 340,7
Nurenberga obsidetur 470, 40. regi traditur 471,1. atteritur 948,7. peste atteritur 875,6
Nurembergensia comitia 881,10
Nussen locus, nunc vrbs in episcopatu Colonensi 108,29
Nussia ciuitas obsidetur 754,49. 872,45
Nutritus recluſus moritur 657,17
Nysa vrbs ad Indum fluuium condita 507,6
Nuvvenburg vrbs ad confluentem Vestrud & Sale constituitur 957,44

O.

OBacenus fluuius 22,40. 26,53. 28,25
Obed Prophetа 321,44
Obertus Leodiensis archiepiscopus moritur 469,40
Obtricorum rex ad Christi fidem conuertitur 447,35
Occidentales ecclesiæ errantes in Paschate, miraculo de vero Paschate eruditur 492,16
Occidentalis ecclesia Romanæ ecclesiæ subiecta episc. habet DCCLXXII. 735,1.
Occidentalium populorum omnis fortunæ & conditionis expeditio in Pa-

Iæſtimam 608,37
Ochſenbrug caſtrum in Saxonia capitur 21,23
Octa dux Saxonum capitur 502,23. è vinculis aufugit 503,43
Octauia vxor Neronis à marito occiditur 366,34
Octauianus Cæſar Auguſtus 97,35. 150, 47.353,6.706,37. cur dictus Auguſtus 355,40. ædificat Auguſtum forum 353, 52. Hiſpaniã ſubigit 353,11. cũ Antonio & Lepido fœdus init 353,31. Zyziconos libertate priuat 355,14. Samios libertate donat 355,51. moritur 359,1
Octauiani Auguſti familia in Nerone deletur 370,1
October menſis appellatur Domicianus 376,25
Odo vxor Boggis 543,26
Oda filia Ottonis nubit Zundibolch 70, 31. viduata marito Zundibolch nubit Gerhardo comiti 71,53
Odelricus Bohemanorum dux ab Imp. Henrico debellatur 596,30. ſuperatur 596,33
Odicias vincitur 118,35
Odilbaldus Traiectenſis præſul moritur 71,34
Odilo dux Baioariorum 21, 21.117,39
Odilo abbas Cluniacenſis 589,36. 594,23. emigrat 141,53.197,34
Odingi ſepultura imperatoris Atnolphi 71,37
Odiua perimitur 418,37
Odo I. Roberti ducis, rex Francorum 572,13
Odonis regis victoria de Danis 572,30
Odo rex Francorum moritur 578,25
Odo filius Rudberti, comes Pariſiorum 62,51. in pugna contra Normannos induſtrius 62, 52. ſuccedit in ducatu Hugoni abbati beneficio imperatoris 62,50
Odo dux Burgundiæ Hieroſolymam profiſciſcitur 651,54
Odonis Campanienſis apud Imperatorẽ petitio, contra illum rebellio multa, eiuſq; interitus 595,41.44.48,50
Odo abbas S. Remigij obit 630,53
Odo Muſicus, clericus, monachus, abbas Cluniacenſis 573, 23, 576, 31. moritur 579,54
Odoacer rex Gothorum Romam capit 8,16
Odoacer rex Torcilingorum & Rugorũ 118, 26. Italiam intrat, & multa tyrannice perpetrat 118,27.505,39.43,51. Romam capit 118,28. vincit Odiciam 118, 35. Phœbam capit 118, 44. obſidetur & vincitur 118,50. extinguit Rugorum regem 506,22 regno Rugorum potitur 419, 10. Odiuam in prælio vincit & perimit 418, 38. occidit Oreſtem cum fratre 418, 24. aliquot certaminibus ſuperatur 419, 15. in prælio contra Theodericum fugatur, obſidetur & perimitur 118,54.419,6 507,52,508,44. 699,27. 746,1
Odoacer imperator in Occidente 710,45
Odoacer legatus Caroli 50,47
Odocar comes amittit dignitatem 70,26. legatus Caroli regis 71,22
Odenatus rex Orientis occiditur 393,20
Odulphus princeps Cacorum, dux exercitus in Britannia 29,37
OEdipus 309,1
OEnomaus Philoſophus 377,20
Oſnus inſtigat Valenſes contra regem Anglię 644,22
OEni obitus, eiuſque filiorum quæ conditio 653,4
Oſa f. Sigeberti fit monachus Romæ, ibiq; moritur 116,7
Oſredus filius Aidſtidi rex Normannorum 225,51
Ogdilo Pipino rebellat & ſuperatur 548, 20
Ogo abbas Treuerenſis fit epiſcop. Tungrenſis 77,19
Ogo præpoſitus, poſt abbas ad ſ. Maximinum 75, 42
Ogygius condit Eleuſinem 299,36
Ohlenburg capitur 436, 39
Oildiſleuden monaſterium ædificatur 253, 48
Ockaniſtarum ſecta 853,63
Olbertus abbas ſcriptor 591,32
Olbertus abbas Gemmelacenſis moritur 597,36
Oldeſleuen monaſterium fundatur 775, 24
Oldeſleuen monaſterii fundatur 914,53
Oldradus de Laude iuriſconſultus 831,31
Oliuerius 887,7
Oliueti mons 34,2
Oliæ Vulcani in Sicilia, purgatorii 590,29
Olſa monaſterii citra Argentinã 688,18
Oſtra fluuius 253,24
Olybrius imperator 118,17.418,21.504,11 obit 418,21.504,21
Olympiacus agon inſtituitur 89,39.91,56. 150, 21.310,11
Olympias prima conſtituitur ab Elienſibus 310, 50
Olympij impotentia & interitus in occidendo papa 534,40
Olympius Arrianus S. Trinitatem blaſphemans ignis iaculo comburitur 410, 31.510, 16. 682,15.723,4
Olympus campus in Græcia 321,2
Omelia ſoror ducum Saxoniæ, vxor ducis Bauariæ 868,7
Omnium Sanctorum templum & feſtiuitas per Galliam & Germaniam 563, 34. 727,20
Omnium animarum ſolemnitas capit 590, 27
Onias Iaddi filius, pontifex maximus 95, 40.341,6. irritat iram Ptolemæi 343,6
Onias filius Simonis Iuſti, Iudæorũ pontifex 96,9, 14. fugit in Ægyptum cum multis Iudæis, ibi Heliopolin occupat & templum erigit 96,17
Onias ſ. Oniæ Pontificis Hieroſolyma fugit in Ægyptum, ibiq; templum, cultũ & ſacerdotium inſtituit 346,38
Ono rex Hungariæ eligitur 450, 22. populatur fines Baioariæ 137, 35. Henricũ regem oppugnat, ſed ſui exercitus ſtrage maxima 450,32. cum coniuge & ſuis omnibus de regno exturbatur, & fugatur 451,17
Opertus marchio venit ad regẽ in Saxonia ob Berengarij tyrannidem 20, 24. occiditur 132, 21
Opha rex Anglorum in monachum attondetur 542,47
Ophiuſa poſt Rhodus 289,41
Ophraganeus Aſſyriorum rex 317, 28
Ophrateus rex Aſſyriorum 317,45
Opilius Macrinus cum ſ. Diadumeno imperator 106, 44. 151, 6. 384, 34. 385,1.715,7
Oppia virgo Veſtalis in ſtupro deprehenſa viua defoditur 335,40
Oppianus Cilix poeta 381,8
Oppius Gallos capit 347,30
Oraculum Dodonæum 325,24
Orcades inſulæ ſubiugantur Romano imperio 98,53
Ordorf eccleſia fundatur 911,12
Ordorffenſis eccleſia dedicatur 153, 24. 157,38
Ordorffenſes canonici in Gotham tranſferuntur 940,17
Oreſtes rex Myſorum 318,31.318,20. occidit Pyrrhum 313,2
Oreſtes patricius regno expellit Nepotem 118,24. 503, 29. Auguſtulo filio tradit imperium 418, 21. confœderatur cum Genſerico, & regnum ad filium tranſfert 505,38. obſidetur, vincitur, capitur 505, 43. cum fratre Paulo occiditur 118, 27.418,24.505,43
Organum quando primum venerit in Franciam, & vnde 437,45
Organa ex Græcia primò miſſitata 152,48
Oriens cõmittitur Placidiæ & filiis 116,20
Orientis imperium committitur Theodoſio 114,17. commissum Valenti 113, 39. vaſtatur 109,50
Orientales legati ferunt Carolo pretioſa munera 30,26
Orientales eccleſiæ turbantur hæreſi Anthropomorphitarum 489,4
Orientalis eccleſia ſeiungit ſe ab Occidẽtali 691,28.734,52
Origenes 5,2
Origenes Alexandriæ naſcitur 165,49.167, 33. 151, 8. Alexandriæ in literis eruditur 150,8.384,15. diſcipulos in ſacris docet 5,8.5000. librorum ſcripſiſſe perhibetur 107,45. diligens in ſcribendis libris 386,46. ſcriptis præclaris refutat Epicureum philoſophum 386,36. moritur 5,28.391,16
Origeniani hæretici 720,5
Oris ſ. Paſtoris 304,12
Orithyia f. Erechthei rapitur 306,20
Orlemunde caſtrum obſidetur 920,27. à marchionibus recipitur 940,38
Orlan fluuius 257,12
Ornis petra capitur ab Alex. M. 340,9
Orobitæ Græci dependantur ciuitatem Populonium 87,40
Oron epiſcopus Antiochenus 103,10
Oroſius preſbyter 115, 34. Orientalibus affert ſcriptam latinam reuelationem Luciani preſbyteri, & inde reliquias Stephani in occidentem portat 411,15
Oroſius hiſtoriographus 487,58
Orpheus Muſicus 150,4
Orpheus Thrax 308,43
Orthopolis rex Sicyoniorum 301,50
Orus rex Ægyptiorum 301,41
Oſbernus abbas Beccenſis 666,22. moritur 697,7
Oſbertus abbas Leodicenſis 594,26
Oſbertus abbas Litæ moritur 660, 30
Oſea 318,12,58
Oſcadanis ciuitas 33,28
Oſdag comes Francus 39,12
Oſeas Propheta 150,22.320, 34. 321, 44. 321, 35
Oſee filius Elæ rex in Iſrael 322,10
Oſochor Ægyptiorum rex 317,35
Oſorthon rex Ægyptorum 319,47
Oſorthon Ægyptiorum rex 320,38
Oſorthos rex Ægyptiorum Hercules cognominatur 320,30
Oſredus rex Nordan 542, 33. occiditur 1263 24
Oſrith rex Nordan 544,30
Oſſa ſancti Auguſtini transferuntur in vrbem.

vibem Ticinenſem 18,16
Oſſeck monaſterium comburitur 853,17
Oſted rex Nordan.moritur 544,18
Oſterrot legatus Romam in itinere moritur 732,38
Oſtia conditur 92,12.325,55.332,31
Oſtona Italiæ ciuitas in deditionem recipitur 34,49.558,36
Oſtrich regis Nordan.obitus 546,40
Oſtrich regina perimitur 125,36
Oſtrofrancorũ doctor Chilianus 760,42
Oſtrogothi qui, & quæ eorum habitauo 481,8.carent rege 486,17
Oſtrogothorum regni ruina 517,27. finis 517,43
Oſuinus rex bonus proditus occiditur 123,53
Oſwaldus ſ. Edilfridi regnat ſuper Anglos 123,22
Oſwaldus rex Angliæ pius & beneficus 685,7.727,2. vincit Britones 685,24
Oſwaldus ſ. Edilfridi rex Nordanimbr. vincit Ceadualdã 123,22. in pugna occiditur 123,30.532,17.532,31.685,30
Oſui frater Oſwaldi rex Anglorum 123, 40,53-532,53-532,32. bello aggreditur Mercios 534,33. vincit Pendam 124, 5. moritur 124,35.536,35
Otbertus Straſburgenſis epiſcop. eligitur 73,51. occiditur 74,17
Otbertus & Dauinus legati Vaifarij ad Pipinum 24,34
Otgarius archiep.Mog. 441,14. transfert S. Seuerum Francofurtum 154,22. moritur 154,40.442,27
Otger ordinatur archiep.Mog. 154,12
Otgerus epiſcopus Spirenſis 80,47. ſynodo Romæ contra Ioannem papã profugum intereſt 81,38.Imperatoris Ottonis legatus pro nouo papa eligendo 83,14
Othatius filius Clephonis Flauius rex Longobardorum 11,26.apud Childebertum de pace ſollicitat 12,11. moritur 12,49
Othmarus abbas in cella S. Galli 126,37. in inſulam Rheinſtein relegatus moritur 127,55
Othmari corpus in baſilica S. Galli ſepelitur 128,16. tranſlatio 130,45
Othoniel vita & ætas 89,19.150,2.305,19
Othricus electus Magdeb. 767,14
Otho qui & Syluius, Romanorum Cęſar Auguſtus 101,45.370,37. ſeinterficit 370,6.710,37
Otto Magnus, Henrici filius imperator 71,48.133,11.155,53.447,54.579,50.688, 12.731,29,38. zelo flagrat in doctrina Chriſti propaganda 731.30,35.756,6. fundator Citizenſis epiſcopatus 755, 10. quos in Saxonia fundauerit epiſcopatus 755,36. maiores quos habuerit 755,44. Eglid filiam regis Anglorum ducit in vxorem 75,28. 579,24. 688,15,31.757,5. conatur armis filios Arnolphi ducis pacificare 76,2. in exilium mittit Eberhardum Arnolphi filium 76,6. fratrem Henricum & Giſalbertum inſequens,eos in caſtello Caprimonte obſidet 76,16. ab obſidione Caprimontis recedens, Ludouicum regẽ Lotharingia expellit 76,20.580, 21.obſidet caſtellum Briſacum 76,21. Briſacenſes & Lotharienſes ſibi ſubiugat 76,31.580,50.fratrem Henricum in gratiam recipit 76,33. committit fratri Henrico ducatum Lotharienſem 76, 48.contra Baioarios maxime & Lotharingos 447,12. Lotharingiam ſubigit 581,25. fratrem ſuum iterum ſeditioſum cuſtodiæ mancipat, eiuſque complices decolliare iubet 76,52. victoriam de fratre & ſuis rebellibus obtinet 581,45. iterum fratrem Henricum in gratiam recipit 77,4. Ludouicum regem expulſum reſtituit,&valida manu hoſtes eius domat 77,24. aſſidet ſynodo Ingelheimenſi 77,35. 133,34. Gallias petit 133,20.Galliam intrat 133, 27. magno bellico apparatu Franciam ingreditur 582,9,12. pacificatur 133, 22.benigne excipit viduam Hermanni ducis 77,46. concedit ſ.Luidolpho ducatum Alemanniæ 77,47. aggreditur rebellem Boizlaum Bohemorũ principem, eiuſque ducatum ſuæ ditioni adiicit 77,51. in Bohemiam proficiſcitur 582,17. ob parricidium debellat Boizlaum 580,9. Boizlaum ſuperat,& Bohemiam deuaſtat 580,30.victoriam ſumit de Baioariis 580,17. muneribus pretioſis honoratur per legatos à Græcis 156,7,12. deſponſet filiam Conrado duci 156,19. conſilia tractat Adalhaidam viduam Lotharij, cuſtodia liberare, ſibi in matrimonium copulare, & vnà Italiam acquirere 78,1. Italiam ingreditur,Adalhaidam expulſo Berengario liberat, eiuſq; coniugio & tota Italia potitur 78,12. Papiæ nuptias parat 133,44. ducit in vxorem Adelhaidam 156,25. nuptias celebrat ſecundas 582,37. Italiam occupat rege Berengero expulſo 131,37.156,25. 583, 38.717,1. relinquit in Italia Conradum ducem ad perſequendũ Berengarium 78,19. Berengario Italiam regendam iterum committit 78,32. Burgundiam ſibi ſubiugat 581,36. ſocrui ſuæ Bertæ concedit abbatiam Merenſtein 78,39. Moguntiæ difficulter ab archiepiſcopo Friderico intromittitur 78,47. benigne recipit Metenſem epiſcopum & Lotharienſes 79,3. cum fratre Henrico Moguntiam obſidione cingit 79, 10. 447,55. abſoluit obſidionem Moguntiacam, & in Bauariam properat ad obſidionem Ratiſbonæ 79,15. omittit obſidionẽ Ratiſbonẽſem 79,19. in gratiam recipit archiepiſc. Friderici 79,25. graſſantes Hungaros proſternit 79,41. Hungaros vincit 133,31.156,22. 448,23.583,9.731,33.756,48. Sclauos proſternit 79,45,54.583,21. ducatum & marcam patris confert filio Henrico 79,45. abbatiam S.Petri in VVirzburg ſuæ dignitati reſtituit 80,4. Sclauos iterum inuadit 80,13. rex vocatur à papa Romam ad defenſionẽ Italiæ contra Berengarium 80,21,25.156,36. iterum Sclauos premit 80,21. rogatus mittit Ruſciæ genti doctorem catholicum Adelbertum 80,34. 156,32. aperit venas auri & argenti in Saxon.585,49. Fuldenſem abbatem præmittit Romã ad conſtruenda habitacula 80,47. filiũ regem commendat archiepiſc. VVilhelmo: ipſe in Italiam pergit 80,40. tertio proficiſcitur in Italiam 585,26.in Italia honorifice excipitur 80,42,50. Romæ Imp.& Aug.vocatur 80,51.134, 7,9.venit Romam, & ibi Imp.& Aug. declaratur 156,39.448,34.583,52.757, 14. obſidet VVilliam,eam capit,& tamen dimittit 81,5. obſidet Berengarũ in monte S.Leonis 81,20.compeſcit Beneuentanos 585,47. ex obſidione elicit a montem S. Leonis Romam pergit 81, 26. Romæ cum epiſcopis ſynodum celebrat,& papam Ioannem Romam fugitiuum reuocat 81,32.vincit Berengarium & in Bauariam cum VVilla mittit 81,44. inſidias Romanorum euadit,&multos ex illis etiam intra muros ſternit 81.48. Romam redit, centũ obſides à Romanis accipit, mox tamẽ illis remittit 81,52.iterum Romã venit, eamq; obſidet,tandem & in deditionẽ recipit 82,9. Roma egreditur 82,23. in Liguriam venit, ibiq; venationibus operam nauat 82,29. in patriam reuertitur, honorifice ab omnibus exceptus, matre, ſorore, filio, &c. 82,40. Italia excedit 134,15. 156,47. proſapiam ſuam ex Francia venientem ſuſcipit 585,15. mittit Burchardum ducem Alemann. in Italiam contra Longobardos 82,52. per legatos vtrò citroque miſſos papam eligunt 83,11. præſidet ſynodo Romanæ 156,42. negotia regni Lochatienſis diſponit 83,28. iterum Italiam intrat 83,38. ex Italia in Saxoniam cuſtodiendos mittit epiſc. Placentinum,alios item comites &nobiles 83,39. iterum Romam venit 156, 49. filium Ottonem ad imperatoriam dignitatem promouet 156,50. quoſdam è primoribus Romanis & factioſis contra papam Ioannem ſuſpendere iubet 83,49. confert papæ Ioanni vrbem & terram Rauennatium 83,53. cũ papa filium Ottonem regem Romam inuitat 84,1.celebrat conuentũ VVormatiæ 84,4. ambit Ottoni filio prænignam Nicephori 84,13. variis per varios variorum dominorum legatos muneribus honorat 157,7. in Franciã ex Italia cum filio proficiſcitur 157, 5.582.18. mouet expeditionem contra Hatoldum 157,18. ſancit teſtamentum de ſucceſſore 581,24. legatos mittit in Græciam pro vxore filio inde abducẽda,qui male excipiuntur 586.9 moritur 134,27 157,11. 448,7. 586,32.731, 50. 732,13. 767,9
Otto filius Ottonis regis rex & Rom.imper. Aug nascitur 79,45. rex eligitur VVormatiæ 80,38. Aquis poſt ordinatur 80,59 135,20.vngitur Aquiſgrani in regem 156,37. patris in imperio ſucceſſor 157, 11. 448,10,40. 586,15 688,39. 732,4,14. 766,46. puer adhuc à patre Ottone rege commendatur VVilhelmo archiepiſc. 80, 40. 583. 41. in vxorem ducit Theophaniam de Græcia 157,4. 586,45. 732,15.vxorem habet leuem & [illegible] 689.13,14.à patre Ottone imperatore & papa Ioanne Romam inuitatur 84.1.Romam veſtis ad patrẽ imperatorem Ottonem iter ingreditur 84,16 celebrat conuentũ in VVehmar 157,19.vocat per edictum ad conuentum Henricum ducẽ,Bopponẽ 157,15. vaſtat Bohemos 157,20,23. inſequitur ſed fruſtra regẽ Luitherium ſibi rebellẽ 157,31.cum duce Baioariæ Henrico ad inimicitias deuoluitur 134,34.Baioaria expellit Henricum ducem,ducatumq; committit duci Ottoni 157,22. exercitu Bazovvam obſidet, & Henricum expulſum in gratiam recipit 157,25. Buxidis caſtellum obſidet, capit, diruit 587,17. Henricum ducẽ denuo cõprehendit & in exilium mittit 157,30. ſub-

fugat patruelē Henricum 587, 20. ſolenniter recipit & dimittit Boliſlavum 157,18. Galliam ingreditur 134,39. Galliam vniuerſam peragrat & depopulatur 587,50. pacificatus cum Franc. rege Lothario 588,9 prælians inauſpicato cum Sarracenis 157,42. ſuſcipit expeditionē in Sclauos 587 23. obſidet Brandēburgam 158,7. à Brunone papa coronatur 158,15. in Italiam vocatus imperator benedicitur 585,45. in Italiā proficiſcitur 588,12. Neapolim venit 134,45. vincitur à Græcis & Sarracenis 134. 44. amiſſo exercitu natando aufugit 134, 45. expeditionē ſuſcipit in Græcos, exercitum amittit, & ſummopere petielitatur 588, 16. confligit infeliciter cum Sarracenis in Calabria 732,20. bellum gerit infauſtū in Calabria 767,43. moritur 134. 47. 135,25. 157,47. 448,47. 588, 32. 689,2. 732,24. 31. 767,46

Ottonis II. rerum geſtarum memorabiliū compendiaria deſcriptio 688,44

Otho III. Othonis II. f. I. nepos, puer adhuc imperator 134. 49. 157, 50. 448, 53. 589,44. 689,8. 732,32. 767,46. capitur: ſed liberatus imperator Aug. creatur 588,36. rebellem Creſcentem adoritur, eū capit, ſuſpendit 590,41. ſuſcipit profectionem Romam, ibiq; iuſticiā exequitur 732,39. zelo, pietate, ſtrenuitate, munificentia præditus 768,19. adhuc puer Bohemiā vaſtat, Miſchonem tamen clementer ſuſcipit 157,53. iudicium pronuntiat præceps & iniquum ex vxoris malitia 689,11. inuenit oſſa Car. M. 733,8. diem ſuum obit 158,16. 448,46. 449,35. 689,2. 733,11. 768,14.

Otto IV. Ducis Sax. rex Alemannorum conſecratur Romæ imp. 681,21 695,50. 678,34. 694,19. 739, 45. 795. 27. 796,6. 921,21. proſternit Sueuiæ ducem Philippum 680,51. 921. 27. Viſſenſeham obſidet 694,33. imperio abdicatur & excommunicatur 797,29. 739,45. 922, 5. cum Philippo aduerſario reconciliatur 922,17 Fridericum electum oppugnat, & occumbit 922,31. bella gerit in Italia, Apulia, Sicilia 797,28. vincitur 590,44. 798,31. venit in Angliam 681,7. moritur 694,41. 695,40

Otto dux f. Ruperti in regem Galliæ eligitur 64,16. Lugdunum ob Valtharium comitem ſuum neporem obſidet & occupat 68,37. Valtharium indicat decollari 68,37. in Aquitaniam contra quoſdam rebelles ad eos reprimendum proficiſcitur 68,38. ſuos defectores fugat & perſequitur 69,5. venit ad Arnolphum cum muneribus honorifice exceptus 69,55. in Folconem epiſcopum & Adalongum impetum facit 70, 3. moritur 70,44

Otto comes fit dux Lotharingiæ 76, 49. obit 381,14

Otto dux ab imperatore conſtituitur dux Baioariæ 157, 22. apud regē falſo delatus elicitur 179,30. hoſtiliter à rege Hērico IV. petitus, hoſtiliter contra arma corripit 180,37 cum Buccone Halberſtadenſi epiſcopo belli Saxonici à parte Saxonum rector 224. 9. coniurationis Saxonicæ caput contra Henricum IV. 192, 27. Henrico regi rebellis 459,40. occupat montem Haſengun, eumque munit 181, 48. monitis & conſiliis comitis Eberhardi adductus ſe cum ſociis ſuis regi dedit 182, 11. 184, 28. ob belli inſtaurationem à rege vocatus, operam illi denegat, eique pacem conſulit 240, 32. gratiam regis recuperat 188,24. datis filiis obſidibus deditione liberatur 233, 15. reipub. per Sax. vice regis procurator 256, 51. legatis Sax. auſcultans, apud regem pro Sax. libertate per legatos intercedit 237, 13. à Brun & Ecberto regis patruelibus obtutus occumbit 157,45. 164,5

Otto dux Bauariorum & Ecbertus. Vide Ecbertus comes & Otto

Otto dux Bauariæ, Hungariæ regnum affectat 704,14

Otto dux in Boemiam introducendus in ingreſſu interficitur 470,25

Otto dux Sueuorum diem claudit 140, 44. 451, 33

Otto marchio de Suinfurto dux Sueuorum conſtituitur 141, 3. 451, 34. moritur 164,30. 451,54

Otto cum telo, marchio Brādenb. V Venceſlai ſocius contra Rom. regem 703, 7. debellat & ſuperat Luticios 254, 11. in Pruſſiam cum ſigno crucis contra paganos proficiſcitur 259,4. expeditionē ſuſcipit Prutenicā 745,45. aliam in Paleſtinam 795,16, 21. capitur 814, 18

Otto frater V Vilhelmi marchionis marchiam Thuringorum obtinet 166. 32. obit 170, 27

Otto marchio Miſnenſis moritur 789,53

Ottonis de Brunſvvig humilitas, prudentia & authoritas 688,38

Otto dux de Brunſvvig capitur 841,3

Otto dux Brunſvvicenſis moritur 750,11

Otto dux de Brunſvvig moritur 746,54

Otto dux de Brunſvvig moritur 748, 25

Otto palatinus comes de Reinecke, filius Herm. Lotharingi 456,59

Otto palatinus comes dux Alemanniæ conſtituitur 138. 42. moritur 147,27

Otto princeps Catlingorum vincitur & occiditur 137,9. 410,38

Otto comes palatinus de Vitelſpach occidit regem Philippum 797,12. proſcribitur & occiditur 797, 18, 20

Otto Burggravius de Kirchberg benefactor monaſterij Botzavvienſis 816,52

Otto f. Caroli ducis, dux Lotharienſ 589, 29. obit 77,8. 447,34. 591, 26

Otto comes de Orlamunde moritur 260, 20. 700,33

Otto dux Saxonum obit 74,13

Otto filius Ludolphi naſcitur 79,37

Otto Liutolpi f. dux 134,30

Otto comes Aſchaniæ monaſterium fundat 785,33. eius vxor, filius 785,39

Otto f. Henrici comes Louanienſis 596,5

Otto dux moritur 134,46

Otto dux 141,7

Otto Saxonicus comes moritur 155,36

Otto Argenun. epiſc. moritur 465,48

Otto Bamberg. ep 465,15. moritur 473,2

Otto S. Babemberg. epiſc. 692,29. 761,43. obit 255,12. 692,29

Otto Bremenſis epiſc. moritur 748,50

Otto canonicus Goſlarienſis ordinatur & cōſecratur epiſc. Conſtantienſis 186,29

Otto epiſc. Ratiſponenſis ordinatur 147, 54. 166,2. cum aliis pluribus epiſcopis peregrinationem Hieroſolymitanam ingreditur, in quā multa à paganis patiuntur 148,34. 171,43. 172,7.

Otto f. Landgrauij Haſſiæ epiſc. Magdēburg. 830,26. moritur 840,8

Otto Nouarienſis epiſc. Henrici imperatoris legatus in Græciam 146,48

Otto fit abbas monaſterij S. Dionyſ. 69,7

Ottocari regis Boheiniæ conatus irritus, eiuſq; humiliatio 796,21,28. in prælio interitus 813,38 [illegible]

Ouidius Naſo naſcitur 100,12. 333,36. in exilio moritur 359,33

Otto rex Hungarorum conſtituitur 137, 29. fœdifragus debellatur iterum à rege Henrico 138,15 in prælio vincitur & fuga elabitur 138,25. comprehenditur à Petro & capite plectitur 138,82

Ovvin monaſterium in Bohemia 843,18

Oxytes Athenienſ. rex 313,31

P.

PAchomius abbas 489,21

Pachonius abbas in Ægypto 483,18

Pacuuius Brundulinus poeta tragicus 347, 19. moritur 347,25

Padresbruna 27,40. exuritur 599,42

Padua inconſtans 889,24.

Padus fluuius 82,55 [illegible]tio 469,48

Padi fluuij inundatio, & fluctuū eius elatio

Pagani violant ſepulchrum Ioh. Baptiſtæ 113,27. Saxoniā vexant 136,46. irruunt in Pruſſiam, ibiq; Chriſtianos crudeliter trucidant, eccleſias diripiunt 359,34. militia abdicantur 712,29

Paganus Bulgarorum rex 531,17

Palæmon Vincentinus inſignis Grammaticus 364,55

Paleſtina à Iudæis vaſtatur 103,55. 377,40. à Perſis bello premitur 528. 4. Chriſtianis eripitur 677,4. 814,13

Palatinatus ad Rhenum magna clade afficitur 890,1

Palatinus mons in quo Roma 321,29

Palatinus comes de Vitligſbach, occiſor regis Philippi 694,35

Palatium Romæ comburitur 382,54

Palegrini epiſc. Colonienſ. conſilium de Scotis expellendis Colonia, eiuſque obitus 450,20. 36

Palladius epiſcopus Scotis deſtinatur 116, 41. 422,39. 494 43

Palladis templum Romæ corruit 707,6

Pallantis f. Euandri corpus Romæ repertum 773,30

Palmiren⁹ decuio Perſas devincit 392,20

Pampilona ciuitas 27, 30. obſideturr & deſtruitur 554,35

Pampilonenſes in Hiſpania in fidem recipiuntur 36,4

Panætius tyrannus in Sicilia 526. 48

Panareti liber Ieſu fil. Sirach 96,11. 150,59

Panathenæon 328, 43

Pancratius Rom. preſbyter exul 403,3

Pandion f. Erechthonij, Athenienſiū rex 305. 42. fugit 308,3

Pandionis filiæ quæ 305 44

Paneas conſtruitur, & Cæſarea Philippi vocatur 360,27

Panion templum in Paneade 355. 48

Pannias Aſſyriorum rex 308,43

Pānonia, habitatio Longobardorū 515,37. vaſtatur 128,15. ſubigitur 142,36. 154,30

Pannonij 65,34. legati ad Catolum 39,27. in poteſtatem Rom. redigūtur 354,34. ſubiguntur 356,4, 42. 357,18. vineas habere incipiunt 394,13

Panthapte filia Cambyſis, vxor Smerdis, poſt Darij 94,6,8 331,8,11

Pantaleonis mart capitis trāſlatio 558,28

Pantaleonis monaſterij Goloniæ extructio 583,17

Pantheon Romæ conſtruitur à Domitiano 13,12. conſecratur 725, 22. fit templum Chriſtianum 13,13. vertitur in baſilicam

filicani Omniũ ſanctorum 516,26. beneficio Phocæ eccleſiæ donatur 122,28. 715,9,20. tecto nudatur 14,47. fulmine comburitur 103,3.376,38
Pantheus Stoicus Philoſophus 383,53
Panto monachus 406,21
Papæ conſecratio à quo fiat 671,32
Papa non vtitur baculo, & rode 710,29
Papæ duo 640,17.717,53.
Papæ duo; Innocent. & Anacletus 471,39
Papę duo, Alexander & Victor 475,24,32
Papale ſchiſma diuturnũ & exitiale 947,4
Papalis ſigilli mutatio 752,5.869,51
Papalis ſedis in Galliam traductio 822,28
Papalium curialium interitus 848,45
Papalium legatorum ſeueritas contra Simoniacos 453,13
Paparum catalogus ab Apoſtolo Petro, vſque ad Zachariam & principium regni Pipini 19,10
Paparum nominum mutatio, eiuſq; cauſa & origo 887,7
Paparum martyrii finis 715,10
Papatus interregnum 715,1.741,2
Papatus ambitio, origo magni ſcandali & homicidiorum 600,22
Papatus diuiſio 736,34
Paphus condita 306,6
Papia 23,24,28,26,34,25. obſidetur, incenditur & capitur 153,9.158,30.553,25. 50.578,35
Papias Hierapolitanus epiſcopus 375,20
Papilio tritæ magnitudinis 32,39
Parmenſis epiſcop. eligitur papa, & Romã per Halberſtadenſem epiſcopum deducitur 167,27
Parænetos liber Ieſu filij Sirach 343,51
Paræmiarum in Ammone conditur 95,29. 340,7
Pareut oppidum diripitur 856,36
Parilia, feſtum Romanorum 321,47
Parion conditur 814,36
Pariſiacus pagus 23,34
Pariſienſes contra Normannos ſe obſidentes, fortes & exercitati 66,23
Pariſienſium magiſtrorum libellus contra Minores, eiuſq; combuſtio 744,7
Parilij 33,37
Pariſiorum à Nortmannis obſidio 571,43
Parma ſubigitur 800,16
Parmenides philoſophus 337,25
Parmenſis epiſc. pont. Baſileæ à rege Henrico & proceribus regni eligitur 148,3. Romam vi & magna Rom. clade ingreditur 148,16
Parmenſis epiſc. ab apoſtolica ſede amouetur, & ideo grauis turbas excitat 170,19
Parthemi Tarentum condunt 314,40
Parthenius philoſophus 4,47
Parthenus Alexandrinus 105,42
Parthi Romanum exercitum vincunt 120, 21. à Macedonibus deficiunt 343,50. vincuntur 106,19. 120,7.351,42.383,27. 713,3. Meſopotamiam tenẽt, & Syriam inuadunt 392,21
Parthorum ſeditiones ſedantur 355,28
Parthorum maiores Scythæ 65,12
Parthia deuaſtatur 394,53
Paſchæ obſeruatio controuerſia 13,33.106, 4 116,9.382,45.383,13.536,6
Paſchæ quæſtio mouetur inter Scotos & Britannos 124,17
Paſchalis I. papa 129,49. 440,44. 561,3. 729,40. 441,21
Paſchalis II. papa, ante Richerus abbas vel Raginerus 463,36.611,23.736,39. coronat Henricum V. eumq; coronationem poſt reuocat 783,51. tranſigit cum Henrico rege de inueſtituris epiſc. 466, 51. 780,53. excommunicat Simoniacos & Henricum imp. 463,54.17. capitur 781, 2. 783,17. moritur 617,31.784,29
Paſchalis primicerius ad exulum condemnatur 34,36
Paſchalis circulus 417,34
Paſchaſinus & Proterius ſcribunt de Paſcha 117,19
Paſchaſius diaconus in purgatorio, & cur 419,38.509,8
Paſchaſius, vir clarus, exul & martyr illuſtrior 413,52.3
Paſchaſini epiſtolæ ad papam ſuper quæſtione Paſchæ 474,3.475,15
Paſquitanus dux Britonum 54 46. contra Vurſandum viribus regni & auxilio Nortmannorum ſuperior 54,49 cum Vurſando dolo regem Salomonem occidit 54,46. in prælio inferior cum ſuis fugit 55,20. ſe recolligens denuo Vurſandum bello aggreditur 55, 50. cum Vurſando ad regni Britonum diuiſionẽ ad arma deuoluitur 54,49. defungitur 56,4
Paſſienus declamator obit 356,7
Paſtorum in Francia collectio 742 33
Patalaria inſula 36,43
Patauienſis epiſcopus moritur 148, 31
Paternus legatus Dagoberti verſus Conſtann. 15,32
Paternus monachus Scotus comburitur 452.3.599, 42
Patennichheym villa iuxta VVormatiam 74,33
Pathemi hæretici 720,18
Patriciani hæretici 720,14
Patricius Brito archiep. Hibernenſis conſtituitur ordinatione p. Cæleſt. 412,41
Patricius frater Remigij Sueſſonenſis epiſc. 507,38
Patricius comes Saleſbernienſis occiditur 494,45 647,49
Patricij Scoti fatum & vitæ conditio 408, 41.419,33.487,3.494,45
Patroclus ordinatur epiſc. Arelat. 410,14. occiditur 126,28.412,29
Patuenſen capitur 749,31
Paudo diaconus labitur ad Iudaiſmum 441,40
Paula ſatelles Vitaliani confoditur 411,41
Paula Romana nobilis matrona Roma Bethlehem cum filio migrat ex deuotione 483,11.485,13.718,17. in Bethlehẽ obit 489,15
Pauliani hæretici 720,4
Paulillus adoleſcens in orthodoxa fide conſtans 413,6
Paulinæ cella monaſterium 258,4
Paulinus Anglis doctor ordinatur 121,54. conuertit Eduinum ad fidem Chriſti 113,4.428,8. moritur 123,41
Paulinus epiſcopus Antiochenus 399,31
Paulinus epiſc. Galliæ exul 402,48. moritur 113,14.403,36
Paulinus Nolanus ſcriptor vitæ Ambroſij 488,24
Paulini Nolani epiſcopi pro captiuis redemptio 501,45. paupertas ſpontanea 488,25. corpus repertum 634, 26
Pauli conuerſio 361,12.707,49
Paulus gentium doctor conſtituitur 3,13. 100,33. Romam mittitur 101,24
Paulus cũ fratre Oreſte occiditur 118,27
Paulus epiſc. Conſtantinop. 112,35. decipit imp. Conſtantinũ 123,37. orthodoxorũ ſequutor 14-33.413,33.428,30. damnatur à ſede apoſtolica 14,15. 112, 35.123, 48.131,44.402,20 429,17.726, 9
Pauli Conſtant. epiſcop ſuffocati corpus Conſtantinopolim refertur 484,41
Paulus primus eremita moritur 716,40
Pauli Cracouienſis monachi prædicatio, & interitus 841,10
Paulus diaconus Caroli ordinat & diſtribuit lectiones feſtiuitatum & Dominicalium 559,24
Paulus comes Andegauenſis perimitur 507,6
Paulus dux Ladoræ 35,40
Paulus dux claſſis Conſtantinopolitanæ 37,37. conatur pacem facere inter Francos & Græcos, ſed impeditur 37,31
Paulus Cephalaniæ præfectus 38,23. Dalmatiis ſert ſuppetias cõtra Pipinũ 38,25
Pauli Langij octaui libri in hoc volumine auctoris, patria, maiores, vitę conditio, monach. 881,15.882,37. ob antiquitatis inquiſitionem errores 905,33
Paulus Somotenſis 856,46
Paulus Venetus 847,4.851,49
Paulus Vergerius 863,6
Pauperes de Lugduno hæretici 720,18
Pauperũ dominarum ordo 739,21.741,29
Pauſanias rex Macedonum 338,22
Pax inter Carolum imp. & Henningum regem Dan. confirmatur 39,11
Peanda Mercitorum rex perimit Oſwaldũ regem Nordan. 532,31. vincitur 530,29. perimitur 534,35
Pegauia diripitur & incenditur 934,25
Pegauienſis monaſterij fundatio 691,55. dedicatio 692,16
Pegaſus equus velociſſimus Bellerophontis 307,45
Pelagiana hæreſis & Paſchatis controuerſia Britanniam turbat 123,21. in ſynodo Carthaginenſi & per totum mundum damnatur 421,43
Pelagiani hæretici 719,14.
Pelagius Brito hæreticus 7,42.115,42.410, 29,33.488,41,53
Pelagius I. papa 9,23.120,53.424,21.518,14. 722,49. conſtruit eccleſiam Phil. & Iac. 484,32. ſe de morte Vigilij papæ purgat 518,15. moritur 424,22
Pelagius II, papa 11,12.121,38.425,51.521, 42.723,30. ordinatus ſine iuſſu imp. & cur 425,18. literas ſcribit ad epiſcopum Aquileienſem 425,36. moritur 426, 7. 523,31.723, 31
Pelaſgus rex Sicyoniorum 311,50.
Pelaſgi obtinent mare 315,46
Peligni bellum mouent contra Romanos 349,39. ſuperantur 341,29
Pella conditur 95,44.341,14
Pelopidæ imperium ſuſcipiunt 304,37
Peloponnenſes contra Athenas dimicant 314,21.320,26
Peloponneſi imperium diuiditur 302,36
Peloponneſus Ægialea dicta 294,32. Turcis tributaria 866,42
Peloponneſiacum bellum 337,39
Pelops Peloponneſum primo regnat, Olympiis præeſt, ſuperatus à Dard. 107,15
Penda rex Mercitorũ 123,39. cũ Cedualda vincit Eduinũ 123,10. in pugna interficit Oſwaldum regem Anglorum 128, 39. in pugna occumbit 124,5
Peneiteſel regi Anglorum reſtituitur 636,15
Pentheus 302,14
Penthilus rex Mycenarum 302,10
Pentagoſius 330,8
Pentapolis 18,33
Pentateuchum à beato Hieron. tranſla-

tum offertur eccleſiæ S. Petri 433,1
Petrodelberus Leodienſis epiſcopus moritur 470,48
Peratus alias Erat⁹ rex Sicyoniorū 300,31
Perdiccas rex Macedonum 323,12
Perdiccas rex Medorum 334,22
Perdiccas rex Ægypti 338,52. dimicat contra Ægyptum 340,50. Samariam conſtruit 341,40
Pergamum caſtrum capitur ab Arnulpho 69, 13
Peregrinatio Hieroſolymitana 253,49
Peregrinatio Hieroſolymitana magna & periculoſa 600,21
Peregrinus philoſophus ſeipſum incendio tradit 580,39
Peretha moritur 118,41
Periander tyran. apud Corinthum 323,34
Pericles moritur 337,46
Perinthus conditur 327,4
Perpetuus Turonenſis epiſcop. S. Martini baſilicam ædificat 303,23
Perſæ contra rempublicam belligerantur 13,16. vincunt Rom. 422, 7. Hieroſolymis vexillum crucis dominicæ auferūt 12,16. auferunt Rom. multas prouincias & Hieroſolymam 122,30. 427,39. primi Romanum regnum cõcutiunt 477,18. graſſantur in Rom. prouinciis 525,38. 526,32. 527,10. Armeniam hoſtiliter depopulantur 522,22. in Syriã irruptiones facientes Damaſcum capiunt 527, 40. Paleſtinam incurſant 528,4. Ægyptum incurſantes Alexandriam capiunt 528, 25. Libyam incurſantes capiunt Carthaginem 528,30. à Romanis graui damno oppugnantur 112, 44. ſuperantur 334,19. vincuntur ab Alex. M. 340, 12. funduntur 427,48. reprimuntur 513, 35. 520,37. 529,10. 722,28. 847,10. Deo ſubacti conuertuntur 684,3
Perſarum regni finis 95,25. 340,40. 530,23
Perſeus Erechthei frater dimicat aduerſus Perſas 307,29. rex Mycenarũ 308,18
Perſei myſteria 306,24. geſta 307,8. obitus 306,3
Perſequutorum vltio 111,37
Perſia paret Traiano 575, 32. Chriſtianis augetur 496,33. à Sarracenis occupatur 532,26
Perſici legati veniunt ad Carolum 34,26. Tarſium perueniunt 36,7
Perſius moritur 101,35
Pertarith moritur 539,36
Peſtis 11, 42. 15, 16. 34, 24. 35, 2. 79, 48, 82. 25 103,13. 108, 34. 112, 29. 133, 20, 23. 139, 7. 147, 35, 48. 148, 12. 153, 48. 253, 32. 254, 7. 255, 23. 34. in exercitu imp. 449, 48. 461, 29. 463, 27. 473, 53. 474, 33. 537, 39. 553, 50. 591, 35. in Gall. & Germ. 607, 34. 610, 35. 747, 4. 10. 748, 14, 43. 705, 4, 20. 75, 22. 835, 38. 952, 40. apud Athenas 337, 43. in Alemann. 861, 22. in Brunſvvig. 754, 23. in Calabria & Sicilia 349, 6. in Gallia 165, 34. per Gall. & Germ. 837, 40, 41. in Ger. & Ital. 875, 5. in Italiã 121, 30. 519, 7. in Italia 538, 34. in Germania 570, 6. Conſtantinopoli 18, 15. Florentiæ 835, 49. in Halberſtat & Luneburg 754, 47. in Yſenach & Northuſen 949, 42. Romæ 101, 42. 102, 5. 339, 17. 523, 30. 683, 29. per Saxoniam 754, 21
Peſtis in Sax. 838, 19. infeſta nobilibus in Thuringia 260, 18. in exercitu Henrici regis 456, 41. in exercitu imper. Frid. in Longob. & obſidione Rom. 476, 8. & quidem principum 451, 10
Peſtilentia boum 38, 44. 358, 8. 147, 55
Petragora deuaſtatur 351, 27
Petrocia 25, 17
Petronax ciuis Brixianus 13, 45. reædificat caſtrum Caſſinum 17, 47. 543, 46
Petroniæ corporis tranſlatio 350, 35
Petrus tenet cathedram eccleſiæ Antiochenæ 363, 9. Romam mittitur 363, 17. Romam venit 98, 48. 100, 49. 150, 51. 708, 40. 769, 47. Romæ quamdiu epiſcop. 3, 24. vbi & quando paſſus, 3, 22, 23. 99, 19. 191, 41. 150, 52. 387, 19. 568, 10. 710, 25
Petri ſedes hæreſi & fraudi non obnoxia 44, 17
Petri Apoſtoli in papatu & apoſtolatu inſtitutus 710, 17
Petri papæ diſcipuli & apoſtoli 710, 27
Petri & Pauli apoſtolorum corpora leuantur 713, 48
Petri Apoſt. baſilica Romæ in Vaticano domina & magiſtra omnium eccleſiarum 716, 1
Petri vinculorum tranſlatio & ſolemnitas 718, 17
Petri mons & monaſterium in Erfordia 727, 1
Petrus rex Hungarorum 137, 16. inconſtãs 137, 27. 456, 17. inteſtino bello regno ſuo depellitur 137, 29. 596, 35. profugus ab Henrico gratiam auxiliumque petit & impetrat 137, 50. 159, 31. 450, 23. Henrico regi regnum Pannoniarum ſubiicit 138, 43. 139, 31. in regnum reſtituitur 138, 25. 160, 13. 596, 42. capit & decollat Vban æmulum regni ſui 160, 21. iterum regno & oculis priuatur 159, 21. capitur & excæcatur 160, 26. 451, 31
Petrus ſ. Simeonis rex Bulgarorum cum ſoore Baiano 585, 41
Petrus Leonis antipapa moritur 625, 33
Petrus Corbarenſis Minotita antip. 827, 1
Petrus epiſc. Alex. & calamitatum Athanaſij ſocius 110, 12. 114, 2. 406, 28
Petrus archiepiſc. Amalfitanorum, legatus in Græciam 598, 35
Petrus Alex. epiſc. Eutych. damnatur 8. 80, 81. 418, 42. 419, 8. 504, 5
Petrus epiſ. Alex. mart. 111, 28, 397. 5. 398, 37
Petrus archipræſul Mogunt. Baſſordiam venit 825, 29. moritur 830, 17
Petrus epiſc. Carnotenſis 673, 6. moritur 673, 17
Petrus Cluniacenſ. abbas moritur 635, 38
Petrus Damaſcenus epiſc. martyr 548, 29
Petrus Damianus legatus ſedis Apoſtolicæ 178, 17. 775, 35
Petrus Girardus epiſc. Maclonienſ. 675, 34
Petrus I. Nuemburgenſis epiſc. XXXIII. 859, 41. moritur 868, 23
Petrus Syluanectenſis epiſc. renouenat 617, 4
Petrus Mutinenſis epiſc. martyr 348, 29
Petri martyris tranſlatio 562, 16
Petrus abbas Augienſis 128, 40
Petrus abbas legatus Nicephori ad Carolum 35, 4
Petrus abbas monaſterij de Nouantula legatus in Græciam 40, 6
Petrus abbas maioris monaſterij 660, 44
Petrus abbas maioris monaſterij ordinatur 664, 9
Petrus abbas Cadomi 667, 43
Petrus abbas monaſterij de Prato 624, 52
Petrus ordinis prædicatorum canonizatur 742, 7. 801, 31. 804, 49
Petrus eremita ductor & author ſanctæ expeditionis 609, 10
Petri Abaelardi profanitas, tergiuerſatio, mors 526, 12
Petrus Alphonſus 771, 15
Petrus Aragonenſium damnatur 814, 24
Petrus Berthorij 841, 29
Petrus Bituricenſis epiſcopus electus repudiatur 626, 49
Petrus Cantor Pariſienſis 789, 38
Petrus de Æliaco 851, 24
Petrus de Anchaterra 851, 34
Petrus de Appono 829, 40
Petrus de Curbaria antipapa 830, 38
Petri de Meliento defectio & interitus 680, 9.
Petrus de Palude ordin. prædic. 828, 49. 831, 40
Petrus de Riga 789, 38
Petrus de Roſenheim 851, 27
Pet. legatus Rom. cõtra Agenenſes 603, 33
Petrus Gutembergus, vir ordinis equeſtris, inuentor typographiæ 865, 8
Petrus Holgerius 886, 43
Petri inclusi Hiſpani commotio ad ſubſidium terræ ſanctæ 462, 7
Petrus Lombardus 640, 14. 893, 13. 737, 50
Petrus Luchmaſchlenſ. epiſc. migrat ad epiſc. Magdeb. 841, 55. inde ad epiſcopatum Vimutzenſem 842, 2
Petubaſtis dynaſta 319, 46
Pezinati expellunt Scythas 63, 30
Phacee ſ. Manahen rex in Iſrael 320, 46
Phaceia ſ. Romeliæ 320, 46
Phædon Argiuus inuenit menſuras & pondera 320, 36
Phædra amat Hippolytum 310, 38
Phæſtus rex Sicyoniorum 309, 45
Phalaris tyrannus apud Agrigentinos 323, 43. 328, 27
Phalaris tyrannis deſtructa 325, 37
Phalech vita & ætas 87, 32. 149, 40. 192, 11
Pharamundus, filius Marcomiri, rex Francorum 492, 46
Pharnabaſus interficit Alcibiadem 338, 24
Pharphar flumen 609, 17
Pharus in Alexandria 95, 30. 342, 44
Phaſelis in Pamphylia condicur 324, 12
Pharſuaſan filius Kabadis Manichæus 513, 22
Phatald rex Anglorum 122, 41
Pheletus rex Rugorũ extinguitur 506, 22
Phemonoe vates 307, 7
Pherecydes hiſtoricus 329, 29. 334, 44
Pheredus rex Athenienſium 319, 13
Pheuſoptophetiſſa quæſtuoſa 365, 24
Phidias eburneam facit Minerum 337, 15
Philadelphia terræmotu concutitur 359, 30
Philämon Delphius choti inuentor 308, 2
Philenas epiſc. Antioch. 106, 46. 384, 48
Philibertus abbas 533, 14
Philippicus imp. 128, 15. 542. 543, 30. eligitur imp. in Ponto ab exercitu Iuſtiniani 17, 18. in prælio ad Conſtantinopolin occidit Iuſtinianum 17, 20. 126, 15. 685, 1. hæreſi pollutus catholicos affligit 126, 16. excæcatur & regno expellitur 17, 41. 126, 18. 492, 6, 22. 543, 44
Philippici nomen & figura à Romanis reſpuitur 543, 32
Philippi & Iacobi apoſtolorũ eccleſia cõſtruitur Romæ & dedicatur 424, 32, 38
Philippi à Philippo in Macedonia conſtruuntur 387, 32
Philippus imp. inter Aug. primus Chriſtianus 5, 10, 11. 107, 40. 151, 10. 387, 22, 29. 713, 43. magnifice celebrat ſolemnitatem anni ab Vrbe condita milleſimi 387, 34
Philippi Auguſti, pater & filius occidunter 387, 10

Philip-

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Philip. rex Rom. excommunicatur 694,18
Philippi regis gesta memorabiliora 694, 29. intermecio 694,34
Philippus f. Henrici rex Francorum 599, 55. contra Robertum ducem exercitū in Flandriam, funditur & fugatur 683. 59. 671,34. 676, 4. cum Angliæ rege in terram sanctam expeditionem mouet 677,21. è Palæstina redit 677, 41. 790, 43. in Palæstina litigat cum rege Angliæ 790, 42. occupat & expugnat absentis Angliæ regis ciuitates 677, 50. 678, 17. in prælio fugit 601, 10. committit adulterium, ideoq; excommunicatur 602, 31. moritur 614, 17
Philippus rex iunior ob matrimonium matris parentibus inimicum, eorum in odium incidit 667, 26
Philippi Francorum filij coronandi in sylua aberratio 664, 42. coronatio 666, 26. 667, 45
Philippus f. Ludouici regis Franciæ nascitur 645, 16
Philip. frater regis Francorum, decanus S. Martini Turonensis moritur 641, 22
Philippi regis pueri miserandus obitus 623, 39
Philippus f. Maximiliani nascitur 873, 40. princeps Hispaniarum 881, 3. moritur 890, 42
Philippi regis expeditio in Brit. 681, 30
Philippi gloriosus introitus apud Rothomagum 681, 11
Philippi Sueuiæ ducis in Rom. imp. electio, strenuitas, eiusq; reprobatio 795, 25. 796, 6
Philippus dux Sueuorum rex Rom. eligitur contra Ottonem 693, 45. 795, 25. 921, 6. cum aduersario Ottone reconciliatur 921, 17. 921, 22, 36. 817, 53. 819, 33. collecto exercitu magno Thuringiā ingressus eam deuastat, & Landgrauū ad deditionem cogit 257, 7. 817, 53. 819, 33. 921, 22, 36. capit Coloniam 797, 8. capitur, sed euadit 819, 43. occiditur 797, 12
Philippi exercitus clades, eiusq; comprehensio 818, 8. 819, 39
Philippus dux exercitus imperatoris in prælio occiditur 824, 53
Philippus rex Gallorū cognomento Pulcher 814, 51. mittit subsidium pro recuperatione terræ sanctæ 789, 35. cum Henrico rege Angliæ bellatur 679, 44. imper. & Angliæ regem vincit 798, 31. superatur 837, 31. moritur 799, 41. 814, 50. 816, 42
Philippus Aridæus rex Macedonū 95, 33. 140, 24, 55. 325, 46. 339, 33. 344, 54
Philippus rex Syriæ 349, 27. capitur à Gabinio 349, 32
Philippus tetrarcha 58, 13. 358, 7. 58. 359, 14. construit Paneaden & Iuliaden 360, 27
Philippi Pal. Rheni obitus & liberi 895, 5
Philippus comes Flandrensis 647, 31. expeditionem mouet Hierosolymitanam 660, 31. de Hierosol. redit 665, 40
Philippus comes Gloecestriæ 659, 35
Philippus dux Burgundiæ capitur 845, 47
Philippus f. Ternet comitis sub manu Anglorum regis 836, 21
Philippus Berosidus 881, 45
Philippus Cardinalis Ertfordiæ laudabiliter susceptus 948, 18
Philippus epis. Belnacensis 600, 17
Philippus episcopus Hierosolymitanus 103, 16. 376, 45. 378, 44
Philippus episcopus Rhodonensis mortuus 671, 28
Philippus de Pergamo scriptor 841, 27
Philippus Melanchthon 888, 43
Philistini imperant Israelitis 89, 52
Philo Libyæ epis. immunis à prauitate Armana 405, 5. pro Iudæis interpellat sine fructu 100, 44
Philogimius epis. Antiochenus 124, 55
Philomela filia Pandionis 305, 45. 306, 48
Philosophi Vrbe pelluntur 374, 1. 535
Philtanus rex in Hibernia 524, 4
Philus 550, 7
Phladirtinga 539, 10
Phocas imper. 13, 6. 122, 66. 551, 41. 426, 49. 525, 29. 725, 8 Mauricium cum filiis interficit 13, 5. 122, 14. 426, 57. 723, 47. 725, 21. donat Romanæ ecclesiæ primatum omnium ecclesiarū 427, 18. Pantheum 427, 33. occiditur 220, 32. 427, 46. 526, 46
Phocæ imago Romam defertur, & in Lateranensi palatio collocatur 426, 51
Phocas dux exercitus pedestris in regno Cōstantinop. fugit & excæcatur 575, 21
Phocylides 329, 48
Phœba capitur 118, 44
Phœnicia à Sarracenis capitur 531, 28. dotis nomine cedit Ptolemæo Epiphani 545, 42
Phœnices mare obtinent 539, 21
Phœnix condit Bithyniam 504, 11
Pholne abbatia fundatur 912, 37
Phormij, pater & filius, oratores 353, 17
Phoroneus rex Argiuorum 88, 33. 299, 7. bello petitur à Cameo & Thelxio 299, 30
Phoutus hæreticus 114, 14. damnatur in Nicena synodo 398, 41. in Gallia moritur 406, 27
Phraortes rex Medorum 325, 38
Phrixus & soror eius Helle 306, 28
Phrixi & Melicertæ gesta 307, 26
Phryges obtinent mare 328, 27
Phryxon Athenicnsis interficitur in pugna Olympiaca 326, 27
Phrysones à Normannis & Danis bello & tributis premuntur 38, 27. ad Mosam debellant Carolum maiorem domus & fugant 433, 27
Phrysonum gens conuenitur 451, 22
Picentes mouent bellum contra Romanos 349, 39
Pictauenses duces quorum sint parium 680, 47
Pictauensiū termini deuastantur 567, 30
Pictauensis prouincia à Normannis infestatur 48, 30
Pictauorum conspiratio aduersus Angliæ regem 647, 35
Picti Paschæ obseruationem catholicam recipiunt 542, 52. Anglos premunt 539, 25. superant Britannos 415, 27. Britanniam incursant, sed prosternuntur 484, 35. repelluntur in Hiberniam 486, 17. Anglis subiiciuntur 534, 38. oppugnantur ab Egfrido 125, 8. affliguntur & obsidentur 505, 32
Picus I. rex Latinorum 90, 3. 150, 3. 321, 39
Pierius presbyter 209, 55
Pilatus Iudææ procurator 98, 17. 100, 22. 360, 20, 31. 707, 31. imaginem Augusti in templum collocando seditionem mouet 100, 34. sacrum thesaurum in mundanos vsus conuertendo seditionem inter Iudæos mouet 362, 26. in extremas deueniens angustias, propria se manu interficit 353. 98, 99. 100, 41. 363, 38. 708, 16
Pilati epistola ad Tiberium de Christo & pro Christo 707, 53. 709, 17
Pilegrinus Colonicnsis archiepisc. constitutor 136, 16. 158, 51. 449, 33. 595, 28. tegem consecrat Henricum f. Conradi imp. 159, 7. moritur 159, 20
Pincernæ de Varila strenuitas 839, 7
Pincernarum familia in Thuringia 839, 3
Pindarus lyricus poeta 333, 23, 36
Pinnianus expulsus in Alsatiam venit 127, 2
Pinytus claret 105, 21
Pionius martyr 380, 43. 381, 55
Piperatoria horrea Romæ 374, 18
Pipinus f. Ansigisi, Maior domus dux Francorū regnat cum Ludouico, Hiltiberto & Diagoberto regibus 125, 17. 432, 35. princeps Austrasiæ 539, 35. pergit in Alemanniam 152, 6. regit Francos 430, 50. moritur 17, 30. 152, 8. 543, 10
Pipinus filius Caroli, frater Carolomanni, pater Caroli Magni 21, 24, 28. 127, 24. 529, 10. sub titulo Maiordomatus, regnum Francorum arripit 433, 10. rempublicam instaurat 540, 44. moritur ad Luitprandum 18, 40. obtinet victoriam de Hunoldo & Alemannis 436, 9. bello Longobardos petit 24, 11. 127, 49. 437, 33. munitiones Sax. occupat 24, 25. Saxones superat, & illis tributum imponit 152, 49. in Sax. ingreditur, & eam ad tributi pensionem humiliat 457, 3. pugnat contra Saxones 549, 21. vincit Vdilonem 436, 29. Sax. premit 436, 37. celebrat conuentum 152, 51. irritatus à Vaifario Aquitaniam cum exercitu intrat, & multa castella capit 24, 41. congreditur cum duce Aquitaniæ 548, 12. fratrem persequitur 548, 51, 54. Vasconiam inuadit 127, 53. vincit Frisones 541, 13. in Sax. intrat 22, 58. superat Griphonem & Lantfridum 22, 44. in Romanam ecclesiam beneficus 686, 2. maior domus eligitur & vngitur rex Francorum 22, 55. 23, 14. 127, 44. 152, 39. 436, 3. 526, 549, 1. 535, 686, 46. 728, 15. 911, 5. iterum in Sax. venit 25, 4. venit in Italiā pro restituendo papa 23, 28. vincit Haistulphum 23, 20. 530, 14. 549, 42. tertio Aquitaniam vastat 24, 45. capit Bituriges 24, 48. 550, 45. quarto intrat in Aquitaniam 24, 49. acquirit Aquitaniam 153, 1. 551, 28. occupat Aruernos 550, 40. Sax. intrat 24, 22. 127, 52. Sax. sibi subiicit & tributarios facit 24, 24. 530, 26. cōsulcat Vaifarium cogere ad ecclesiasticas iustitias soluendas 24, 31. in Aquitania victoriam obtinet de Vaifario duce 437, 8. Tassilonem suum auunculum constituit Baioariæ ducem 127, 58. agit inter Thassilonem & Vaifarium 25, 1. capit Tolosam & Gantildanem 25, 13. iterum ingreditur in Aquitaniam per Narbonam 25, 13. venit Biturigas 25, 15, 17. venit vsque ad Garonnam 25, 16. capit castra Scotaliani 25, 16. capit Rheni stagnum 25, 19. vsque ad Santones venit 25, 20. capit matrem, sororem, & neptes Vaifarij 25, 20. iterum Santones cum regina Bertrada venit 25, 23. venit Petragoricum 25, 24. interimit Vaifarium 25, 24. redit Santones 25, 25. ægrotare cœpit 25, 26. conualescens venit Turones ad oratorium 25, 26. 457, 28. venit Parisios 25, 27. diem claudit extremum 25, 27. 438, 25. 533, 7. 552, 50
Pipinus f. Caroli baptizatur & inungitur rex Italiæ 28, 28, 30. 128, 37. 553, 9. 687, 39.

misit classem contra Mauros 56,1. inducias facit 56, 45. ardet studio instaurandis vrbibus Aquitaniæ 551, 11. Venetias terra marq; vexat 58,21.559, 36.mittit classem ad vastationē Dalmatiæ 58,22.obit 58,40.128,12.559,36

Pipinus filius Bernardi,regis Italiæ, nepos Caroli M.rex Aquitaniæ,40,41. graviter afflixit Aquitaniam 554,7. superat Sarracenos 559,27. capitur & in monasterium truditur 41,43. fuga dilabitur è monasterio 41,45. iterū captus Nectis custodiæ mancipatur 41,46.153,32.438, 35.556,36

Pipinus filius Pipini filij Ludouici imper. 41,47. ebrietatibus & commessationibus vacans 41,50

Pipinus & Heribertus comites factionis contra comitē regem administri 68,53

Pipinus & Ludouicus restituunt patrē Ludou.imper.in regnum 154,21

Piræus muro vallatur 533,11

Pirasus alias Criasus Argiuorū rex 301,27

Piratarum bellum conficitur 351,17

Pirithous deuoratur à Cerbero 306,7

Pisa 34,17

Pisanus comes fraudulenter proditur,supplicio afficitur 698,42

Pisani archiepisc.Gotfridi ducis,&c. epistola ad Paschalē papā de successu belli in Palæstina contra Paganos 463,44

Piscator capitur & suspenditur 948,51

Piscium in aquis suffocatio 606,33

Pisentes capiunt milites Normann. 146,45

Pisistratus Athenienſis tyrannus 329,6,28

Piso cum Galba trucidatur 370,19

Pisoniana coniuratio 366,5

Pitanæ terræ motu corruunt 875,44

Pittacus Mitylenæus ex septē sapientibus, interficit Phrynonē Athenienſ. 326,25

Pius I.papa 104,20.379,33.751,17

Pij papæ zelus contra Turcos pro tuenda ecclesia 751,17,52.obitus 379,23.752,3

Pius II,866,19.moritur 869,55

Pius III,papa 889,4

Placentia ciuitas 51,5

Placidia Theodosij I.filia. Honorij soror, Athaulphi post Constantini vxor 411,31 cum filiis ad Orientē mittitur 116,20. 411,41 nubit Constantio 116,6.491,41. nubit Athaulpho 115,52.491,28. restituitur Honorio à morte Athaulphi 492,40.obit 416,54.499,37

Placidiæ filius Valentinianus 492,41

Plato nascitur 94,50.150,55.337,54.338,54, 51.moritur 951 12.339,22

Plato comœdiarum scriptor 334,47

Plauti vitæ genus & conditio 345,4.obitus 345,4

Plawen castrum capitur 851,55. diruitur 856,29

Plectrudis coniūx Pipini 541,48.priuigno Carolo molesta 543,52

Plemneus rex Sicyoniorum 300,36

Plinius secundus pro Christianis Traianū mitigat 103,8.376,18

Ploasmael castellum capitur 656,28.659,4

Plorius Gallus Rhetoricam Romæ primo docet 350,7

Plutarchus Chæronæus philosophus 366, 57.377,19

Pluuiæ repentinæ & aquarum inundationes 259,1

Pœna diuina,dæmoniacorum multitudo instar canum latrantium 511,43

Pœni à Maximo cæduntur 344,11

Pœnitentium ordo confirmatus 741,29

Pogius Florentinus 842,20

Polemo philosophus moritur 342,47

Poletha 161,22

Politica monasterium 449,26

Poloduch 158,27

Poloni Saxonibus auxilia contrà Henricū regem offerunt 128,25. exercitu ab imper.Henrico premuntur 158,46,49. ab imperio deficiunt 246,9

Pollux 309,5

Polybius Sicyoniorum rex 308,36

Polycarpus episcop. Smyrnæus, Asianus, martyr 106,16.375,20.380,7,43.381,53

Polycarpus 4,28. 104,54. 383,11. Romæ multos hæresiburinfectos corrigit 379, 32.712,42

Polycrates 330,7

Polycrates episc. Ephesinus 381,42

Polydorus Lacedæmoniorum rex 320,21

Pometia subigitur 329,25

Pompeianus dux cognomento Francus 393,25

Pompeius Strabo pater Pomp. M. 349,47

Pompeius Magnus nascitur 349.29. dux primo constituitur 350,34. Magnus appellatur 350,41. subiugat Iberiam 350, 47. conficit bellum piratarum 351. 17. imp. appellatur 351,17. triumphat 350, 16. contra Mithridatem suscipit expeditionem 351, 13. consecrat lucū Daphnensium Apollini 351,15. capit Hierosolymā & templum 97,15.150,45.351, 17, 36. tributū Iudæis imponit 97. 20. 351, 54. Alexandrię occiditur 97,25.352,6,33

Pompeij theatrum incensum 100,28.360,8

Pompeius historiographus 300,25

Pompilius & Herennius occidunt Ciceronem 353,21

Pompilij imago nouies coronatur 353,35

Pomposa, monasterium 140,15

Ponderum inuentor quis 320,36

Pons anchoris & funib. compactus 31,27

Pons Moguntiacus 435,26. incendio Richolphi archiepiscopi consilio in nihilum redigitur 153,53.440,43

Pontianus papa 5,5.107,16,24.385,42.386, 25.713,26,27

Pontis Vrsonis ecclesiæ donantur monasterio S.Michaelis 637,49

Pontis Vrsonis castrū comburitur 611,25

Pontius abbas Cluniacensis 614,22. vexillifer in præliō Christianorum contra Sarracenos in Palæstina 620,42

Pontus Scythiæ terminus ab Oriente 64, 54. vastatur à Gothis 108,31.392,7. subigitur à Turcis 866,52

Pontus Ptolemaicus in provinciam vertitur Romanam 366,17

Pontz castellum destruitur 664,27

Poppenhusen castrum obsidetur 549, 19

Poppo Thuringorū dux consentit in electionē Suntonis Mog. archiepisc. 66,9. excitat episc. VVirtzburg.contra Scla- vos 68,45.dignitatibus spoliatur 68,49

Poppo dux Caroli occiditur 127,4

Poppo dux Phrysonum occiditur 434,8. 547,14

Poppo Aquileiensis Patriarcha moritur 137,45

Poppo archiepiscopus Treuirorum 136,6. moritur 140,28

Poppo Brixensis episcopus ordinatur papa,nomine Damasus II, 141,21

Poppo proximus Pomponis episc. Veirtzburg.80,30. moritur 448,48

Poppo Babenbergensis præpositus ordinatur episc.Paderbrunensis 236,3

Poppo Stabulensis abbas 194,26. moritur 597,35

Pomponis comitis de Henneberg in matrimonio marchionissa callidnas 923 81

Popolonium ciuitas maritima in Tuscia 37,40.diripitur ab Orobitis 37,41

Porcinæ carnis vsus institutus 710,40. 714,37

Porta monasterium 988,18

Porphyrius exilio liberatus 121,12.revocatus 389,44

Portenta multa & magna 343,39.499,51

Portenta tempore Nativitatis Dominicæ 707,5

Portenta & miracula contra Iudæos Hierosolymam reædificaturos 404,18

Portenta in Gallia multa, Cometa, cœlum ardens 516,23

Portenta, in Campania cœlum frumenta deciduit 585.34

Portentum, Agnus loquitur 320,31

Portentum, Bos loquitur 552,36

Portenta Romæ multa, & inter cætera Bos loquens. 574,55

Portentum, infantulus in cunis loquens 469,7

Portentum, mulionem animal humana voce loquens 549,52

Portentum, canis sedet Treuiris in cathedra episcopali 442,58

Portentum, Cespitis rupio & tumor 561, 38,42.631,70

Portentum in cœlo, duæ columnæ aureæ coloris 202,47

Portentum, Signum columnæ in cœlo terribile 486,42.635,46

Portentum, cruces in vestibus, lepræ item 128,46.134,4.153,25.156,29.459,25.468, 32.549,7.553,52.583,32.729, 12.888,32. 889,46

Portentum, signum in cœlo ignei coloris 134,21

Portentū, Ignis de Rheno ascendens 158 5

Portentum, aer igne & sanguine mixtus 154.23

Portentum, Ignis in cœlo ab Oriente in Occidentem ferri videtur 580,26

Portenta, Species ignis in modum fulguris,Soi ad occasum cursus, ignes globi 461,45

Portētum,Signum igneum in cœlo 448,3

Portentum,ignis discurrens 521,42

Portenta, ignis de cœlo, angelorum percussio 534,21,43

Portenta,igneę acies in cœlo 588,4

Portentum, Cœlum ardens 620 34

Portentum, igneæ acies in cœlo 617,28

Portentum, Lancea in cœlo 518,31

Portenta, hastæ igneæ 520,6

Portentum, gladius in cœlo 530.27

Portentum, Draco ingens cum multitudine serpentum per alueum Tyberis ad mare 426,1.523,21.684,5

Portentum, Draco visus 447,50

Portentum, Serpētis figura in cœlo 590,37

Portentum, Colebrotum cōflictus 595,46

Portentum, Iuuenis in aere 417,20.497,58

Portentum, Scuta & iacula ignea in cœlo 554,24.607,29

Portentum, signum in cœlo versicolor 469,41

Portentum, Signum iridis in cœlo, & quædam cruces in Palmis 473,56

Portentum, Iris in Martio, & magna hominum consternatio 537,9

Portentum, Luna cruenta 431,43

Portentum, Signum mirabile circa Solem 474,26,42

Portentum, Circulus in circuitu Solis cærulei coloris 631,4

Portēn-

Portentum, tres circuli albi prope Solem 710,16
Portentum, Signum in Sole 134,7
Portentum, tres Soles simul exorti paulatim in eundem coeunt orbem 512,34
Portenta, Soles tres, Sol diuisus per modum crucis 751,6
Portentum, Soles duo prope verum Solē apparent 611, 52. Stellæ cœlo sereno die videntur 611,55. 612,8
Portenta, Signa in Sole 547,49
Portentum. Sol tenebratus sanguineos radios emittit 579,42
Portenta in Sole & Luna 519,43
Portenta, Sol cum Luna pugnans, Lunæ duæ, Cœli hiatus, Scuta sanguinē stillantia 706,26
Portentum, trabs ignea in cœlo 596,14
Portentum, trabs in cœlo miræ magnitudinis 690,5
Portentū, Stella in cœlo cū globo igneo, eiusq; significatio 502,7,11
Portentum, Stellæ in cœlo visæ cadere 551,19 (603,26
Portentum, Stella sereno cœlo apparet
Portentum, Stellæ de cœlo cadere videntur 608,21
Portentū, duæ stellæ ignei colotis 647,19
Portentum, annona de cœlo pluit 562,14
Portenta, annona & pisciculi pluunt de cœlo 589,20
Portentum, Dominus pluit grossa carnū frusta 257,40
Portentum, lana è cœlo defluit 405,40
Portenta, ignitus lapis volitans in cœlo, & draco 133,40
Portentum, Lapides mixti grandine de cœlo cadunt 147,28.333,45.582,50
Portenta, lapides pluuiis mixti cœlitus decidunt, corui carbonibus incendunt domos 693,27,31
Portentum, Sanguis è terra, & lac de cœlo manat 345,4
Portentum, Sanguis è cœlo & terra profluit 439,20
Portentum, Sanguis largissimo rino Tholosæ fluit 503,14
Portentum, Sanguis è cœlo & terra profluit 555,59.568,46.616,5.643,21.644,28. 752,10.780,12
Portentum, sanguinis fons in vrbe Genuensi 579,29
Portentum, fonticulus aquæ in sanguinē conuertitur 592,20
Portentum, Panis subcinericius sanguine infectus 608,27
Portentum, Terra in abyssum dilabens 254,23
Portentum, terra in Mesopotamia hiat, & humana vox inde ascendit 438,50
Portentum, Vticæ terra dat mugitum 490,8
Portentum, mons scissus dat mugitum 519,25 (tium 562,11
Portentum, glacies circa æstiuale Solsti-
Portentū, Locustarum multitudo 164,19
Portentum, Manus amputata integra in somno cuidam restituitur 579,44
Portentum, oleum è terra prope Tiberim emanat, significans gratiam Christi 353,45
Portugalliæ rex superatur 873,19
Porus in India debellatur ab Alexandro M. 340,32
Prædestinati qui olim sic dicti 491,49
Prædicatorum capitulum generale Parisiis 745,16
Prædicatorum ordinis author Dominicus 796,2.797,35. confirmatio recusatur 978,40. admittitur 740,3.598,50
Prædicatores fratres Erffordiam veniunt 914,26.960,37. receptum conuentum in Ysenach 926,17
Prædicatores tres Florentiæ combuntur 883,19
Præiectus, Auernensis episcopus, martyr 536,42
Præmonstratensis ordinis initium 816,25. 618,22.784,40. propagines 619,46
Prænestini vincuntur 338,27
Præsentationis Mariæ festiuitas approbatur 869,35
Prætoriana terra, Vide Aduocatia
Praga deditur 570, 54. obsidetur à marchionibus 551,35
Pragenses denarij 701,19
Pragensis academiæ & archiepiscopatus initium 838,7.840,43
Pratense monasterium 624,52
Praxedis regina ab imperatore discedit 463, 19
Praxilla 334,16
Precerini & Benedicti mortis cædibus & ciuili bello scriptos prosternunt 427,32
Premislao dux Boemiorum cum sua terra subiicitur Henrico regi 159,36. venit ad Henricum regem, ibiq; honorifice excipitur & diuinitur 159,47
Priamus rex Troiæ 89,37. 150,6. regnat post Laomedontem 309,32. abscedit à Troia 311,34
Priamus, ex prosapia Primi Troiani, Francorum pater & princeps 478,9
Priminus ad Augiā insulam venit 126,45
Primus IV. episcopus Alexandriæ 103,32. 375,48
Principum origo & veneratio 87,54.149, 41.293,13
Principes imperij contra regem Moguntiam vocati eo venire tergiuersantur 200,21
Principum imperij à rege Henrico Baioario defectio & simul emendatio 158, 28
Priscianistæ hæretici 710 15
Priscianus Grammaticus 9.16.424,19
Priscilla vates insanæ Cataphrygarum hæresis conscia 381,1
Priscillianus episcop. hæreticus 114,28. de Gallis hæresin conflat ex aliis hæresibus 407,12
Priscilliani hæresis quæ 482,12
Priscillianus gladio adiudicatur 114, 41. 408,39
Priscilliani hæretici condemnatio, electio, & tandem occisio 48,28
Prisci martyris, eiusque sociorum, corpora reuelantur 497,30
Priuati corporis translatio 582,32
Probinus exconsul, in contestatione de papatu à partibus Laurentij 419,33
Probus imperator 5,55.109,26.151,14.394, 34.714,43. Gallis & Pannonijs victa habere permittit 394,53. occiditur 109, 33.394,34
Probus Grammaticus 385,28
Probus Hispanus, vir clarus, exul & martyr illustrior 413,50,3 (519,53
Procas Syluius rex Latinorū 91,30,132,3
Procles Spartam cū Eurysth. obtinet 319,11
Procne filia Pandionis 305, 44. 306, 48
Prodicus Philosophus 337,24
Proetus Argiuorum rex 307,11
Probæresius sophista Atheniensis scholā vltro deserit 404,24 (300,20
Prometheus hominū creator cur dicatur
Prophetarum tempora à Samuele 90,13
Prosapiæ Francorum regum series 58,3
Proscriptorum prædia in quæstionem veniunt 47,49
Protasij martyris corpus inuenitur 486,6
Proterius & Paschasinus scribunt de Paschate 117,19
Prouincia regnum 42,7. cedit Carolo 435, 14.547,45 (43
Prudentius Lyricus poeta in Hispania 486,
Pruina aspera 35,38
Pruina in Iulio mense 557,47
Prumia monasterium 42,8.59,37.62,18 154,48. igne Nortmannorum incuria consumitur 59,44
Prusias condita 325,36
Prusias rex Bithyniæ 341,8
Prutenicum bellum 850, 20.748,54
Pryminas Corinthiorum rex 316,19
Psalterij per Hieronymum interpretatio, correctio, & variatio 483,27
Psalmodiæ per choros alternatæ initium 485,15
Psalanus papa, qui Ioannes XVII. 155,39
Psammus rex Ægyptiorum 320,14
Psammitich⁹ dynastæ Ægyptiorū 325,22
Psammutes rex Ægyptiorum 338,54
Pseudochristi in Gallia amentes 523,49
Pseudomoyses Iudæos vana promissione deludit, & in mari submergit 496,45
Pseudophilippus rex in Macedonia 347, 26. interficitur 347 37
Pseudopraph. Ægyptius occiditur 101,43
Pseudosynodus Græcorum de adorandis imaginibus 31,41
Pseusennes 310,51
Ptolemæus Alorites Alexandri interfector, rex Macedonum 338.46
Ptolemæus Ceraunus rex Macedonum 342,3
Ptolemæus Lagi, rex Ægypti 95,32,36.140, 23. 150,37 340,34. capit Iudæā & Hierosolymam 340,51. Cyprum inuadit 341,33. legatos mittit Romam ad impetrandam pacem 342,49
Ptolemæus Philadelphus rex Ægypti 95. 50.342,39. pius & benefícus in Iudæos 95,51. potens 96,1.342,13. mittit Hierosolymam pontifici munera, & LXX. petit interpretes 95,53,150,58
Ptolemæus Euergetes 1, rex Ægypti 96,5. 150,58.343,2
Ptolemæus Philopator rex Ægypti 96,13. 150,59.344,44. vincitur 96,14
Ptolemæus Epiphanes rex Ægypti 96,16. 150,40 344,42. honorifice excipit Hyrcanum 345,54. capit Iudæam 344,47. cum Cleopatra f. Antiochi vxore recipit aliquot prouincias 345,59
Ptolemæus Philometor Ægyptiorum rex 96,28.150,40.345,40. vincitur 158,41
Ptolemæus II. Euergetes 96,45. 150, 41. 347,2. desponsat filiam Alexandro filio regis Syriæ 347,11. Demetrio 347,22. regno expellitur 348,28
Ptolemæus Alexander rex Ægyptiorum 97,4 150,43 349,2. occiditur 350,5
Ptolemæus Physcon qui & Soter 96, 52. 150,42.348,22 349,2. regno expellitur in Cyprum secedit 349,6 Romanos nominat hæredes sui regni 349,12
Ptolemæus Physcon à marte Cleopatra electus pulso Alexandro redit 97,7. 150,45 349,13. 350,4
Ptolemæus Diohysius 97,10.150.45.350,5. occidit Pompeium 352,8.53. Cæsari insidiatur, sed deprehensus petit 97, 27. vincitur, & in Nilo perit 352,11

Ptolomæi caduet in Nilo reperitur 352,37
Ptolemæus ad regnum puſio Alexandro redit 97,7.150,45
Ptolemais obſidetur & capitur à Chriſtianis 790,40
Ptolemais capitur à Soldano 816,31
Publius epiſc. Hieroſolymitanus 104,39. 379,39.383,38
P. Virgilius Maro naſcitur 350,53
Publius mimographus Syrus Romæ ſcenam tenet 353,19
P. Terentius Varro diſcit Græcas literas 350,46
P. Saluſt. ſcriptor hiſtoricus naſcitur 350,21
Puer 40. dierum articulatè loquitur 15,29
Puer à lupis educatus, & alius cum lupis verſans 264,26,36
Pupienus & Balbinus imperium affectantes occiduntur 107,50
Pupienꝰ innaſor imperij occiditur 386,31
Puteoli, olim Dicæarchia 330,30
Puteoli caſtrum ſpoliatur 632,23
Putiphar Ægyptius 299,21
Puto diaconus palatij in Iudaiſmum lapſus 130,11
Pylades Cilix Pantomimus 355,15
Pyrrus Cretenſis 380,49
Pyrenæi montes 14,29
Pyrrhus rex Macedonum 342,25
Pyrrhus occiditur 313,3
Pyrrhus epiſcopus Conſtantinop. hæreticus Acephalita, hypocrita 13,50. 123, 28.418,6. 429,17.716,8. damnatur 123, 48.151,43.534,12
Pyrrhydias rex Aſſyriorum 316,41
Pythagoras phyſicus & philoſophus 94, 3.330,25 332,42. moritur 333,6
Pythagoras Sophiſta 337,10
Pythagoræ Sophiſtæ libri comburuntur 337,12

Q.

Qvadi debellantur à Romanis 380,52
Quadrageſimale ieiunium 399,12
Quadratus diſcipulus Apoſtolorum epiſcop. Antiochenus 103,23.375,1. libros pro Chriſtiana religione Adriano Aug. offert 377,44
Quedelburg oppidum capitur 873,25
Querilnburg abbatia ædificatur 912,36
Quidelenburgenſe templum auguſtum exuritur 179,27
Quinquegentiani vaſtant Africã 109,50
Quintianus Rutenenſis epiſcopus 510,31
Quintilianus rhetor 102,26
Quintilianus Calagurritanus primus Romæ publicam ſcholam aperit, & ſalarium ex fiſco accipit 373,50
Quintilis menſis Iulius à Iulio dicitur decreto Antonij 352,19
Quintilius Roman. Cæſ. Aug. 393,26
Quintilius Varus contra Germanos miſſus deletur 706,29. occiditur 109,12. 393,31,15
Quintilius Cremonenſis 355,10
Quintinus Roman. dux occumbit 485,14
Quintini martyris eccleſia, cœnobium, abbatia 584,33
Quintius præfectus vrbis Romæ excommunicatus à papa Gregorio VII. papæ vim inferendo, noctu cum de eccleſia trahit, in capillos involat, & in munitiſſimam domum abripit 235,44
Quintius Cincinnatus Dictator liberat milites Romanos obſeſſos 353,30. ſuperat Prænestinos 358,29
Q. Atherius orator 360 12
Quirinus præfect. Iudææ 706,46. ex ſenatuſconſulto agit de ſcriptione 358,8,37
Quirinus epiſcopus Siſcianus glorioſus martyr 111,22.398,13
Quirites vnde dicti 323,10
Quirzones Marchiam infeſtant 850,15

R.

Raba fluuius 31,21
Raban abbas monaſterio expellitur 154,30
Raban & Brun abbates fodiunt fundamentum eccleſiæ S. VVigberti 154,16
Raban fluuius 440,1.159,42
Rabanus abbas Fuldenſis poſt epiſcopus Mog. 154,40. 441,1. 442,28.562,22,43. 565,11. dedicat eccleſiam S. VVigberti 154,44. tempore famis beneficus 165, 33. moritur 130,35. 154,49. 442,10. 566, 13. 730,21
Rabboco gentilis ſocer Grimoaldi 432,49
Rabboto Treuirorum epiſcopus conſtituitur 444,22
Rabiorza pons 143,12
Rabodo palentinꝰ comes moritur 463,28
Rachatedus rex Gothorum 11,47,49
Rachilus includitur 132,43. moritur 133,29
Rachis Longob. rex reprimitur ad monachatum vſque 549,10
Radagaiſus Scytha rex Gothorum 115,26. 409,37. Italiam depopulatur 489,30 ſuperatur & capitur 409,11. cum ſuis deletur 115,36.489,45
Radamirus rex Galliciæ vincit Sarracenos 581,21
Radbodus dux Friſonum vincitur 541,13
Radegundis filia Bertharij, vxor Clotharij 513,9.518,42.544,42
Radingenſis eccleſiæ dedicatio 644,14
Radipontis caſtrum obſidetur & capitur 679,48.680,14
Radinza fluuius 31,30
Rado in Francia floret 531,30
Radualdus rex Orientalium Anglorum 527,42
Radulphus cognomento Viridis epiſcopus Remenſis 616,16. moritur 610,12
Radulphus abbas Cluniacenſis 655,34
Radulphus comes Viromandorum moritur 631,32
Radulphi Viromandorum comitis ab vxore diuortiũ, & nouæ inductio. eiuſq; eo nomine excommunicatio 616,32
Radulphus de Fulgeris capit vicecomitẽ Eudonem 631,30. inſurgit 631,43,52. 636,4
Radulphꝰ de S. Colũba abbas S. Ebrulphi 662,54
Radulphus de Veneuilla quis 669,20
Radulphus de Vanneuilla epiſcopus Lexouienſis 670,40
Radulphus epiſc. Andegauenſis 663,54
Radulphꝰ Norm. abbas S. Florẽtij 657,17
Radulphus prior S. Michaelis 637,50
Radulphus Thuringorum dux congreditur cum Sigeberto 533,15
Radulphus rex Burgundiorum 572,15
Radulphus rex Franciæ 578,19 (660,22
Radulphus Salmurienſis abbas moritur
Raginardus Leodicenſium epiſc. 594,21
Raginfiedus maior domus 544,6
Raginfiedus maior domus cum rege Hilperico vaſtat regiones ad Rhenũ 433, 22. oppugnat Carolum inſtinctu nouercæ, & bis funditur: tandem capitur 433,24,2.40.434,9.544,34. moritur in Anglia 546,48 (659,26
Raginfridus comes Comubiæ moritur
Raginerij dimicatio cum duce Lotharin. 582,30. contumacia in rebellione 587, 18. filij qui 583,32,587,4,36. eorum cognatio, vxores, in paternum comitatũ reſtitutio 587.35
Raginetij Montenſis comitis, Longicolli, filiorum eius, & bonorum omnium, exilium & proſcriptio 583,25. reſpiratio & in Lotharingiam incurſio 587,4,24
Raginigarij ſatellitis factus 543,36. moritur 587,15
Raherius Lobienſis monachus, Veronenſis epiſcop. 578,35. exul 579,14. fortis athleta contra Anthropomorphitas 580,22. ſecundo Veronenſi epiſcopatu pellitur 582,38. moritur 578,55
Rainaldus de Moucon epiſc. Carnotenſis 673,17 (544 36
Ralboldus baptizandus tergiuerſatur
Ramaldus abbas Ciſtercienſis obit 630,32
Ramaldus archiep. Colonienſis legatus imperatoris in Angliam 644,51
Ramaldus comes caſtri Montionis capitur 610,31 (633,57
Ramaldus comes patruus imperatricis
Ramaldus de Caſtellione capitur 643,10
Ramaldus Remenſis archiepiſc. 620,25. moritur 625,45
Ramnoldus perimitur 587,5
Ramnolphus cum fratre Gozberto Ottoni regi rebellis 68,39
Ramulo ciuitas 372,13
Ramſes Ægyptiorum rex 307,36
Ranulfus dux Aquitaniæ 48,31. cum Rupetto Normannis occurrit victoria funeſta 48,31. in prælio vulneratus ſagitta, breui poſt obiit 48,50.567,31
Rantgarius gentilis perimit Grimoaldum 432,53
Raſbacis cœnobium 531,39
Raſin rex Syriæ occiditur à Theglathphalaſar 91,43 (937,25
Raſpenberg caſtrum conſtruitur 914,21.
Raſtitz princeps Sclauorum capitur & excæcatur 42,24.306,39
Raibotus antiſtes Treuirorum 60,31. conſecratur in epiſcopum Metenſem Rupertum 60,32
Raibotus rex Friſonum 17,51.544,9
Raibodus Traiectenſis epiſc. eligitur 71,35 oppugnatur à Carolo maiore domus 152,11
Raiboldus metropolitanus conſecrat Ludelinum epiſc. Tullenſem 70,12
Rationale diuinorum 814,52
Ratiſbona 59,49. obſidetur 79,15. obſidione liberatur 79,19. cum Bauaria & Alemannia regi Ottoni ſubiicitur 79,25. incendio flagrat 151,32. imperio Romano reſtituitur 884,49 (164,24
Ratiſponenſis pons inundatione corruit
Ratolphus Veronenſis epiſc. moritur 131,6
Ratzidus rex Matubenſium bello petitur à rege Lũdouico 154,46. 442,1. ſuburgatur 151,2
Rauenger patriarcha Aquileienſis obit 176,47
Rauenna 34,25. aquas intra vrbem recipit beneficio Theoderici 410,7. obſidetur 18,17. obſidetur & capitur 545,39
Rauennas epiſc. ſubicitur Romano epiſcopatui 538,44
Rauennas ſynodus habita ab imp. papa & aliis Italiæ & Romaniæ epiſc. 83,52
Rauennatũ vrbs & terra iterum cedit papæ beneficio Ottonis imper. 83,53
Raueratin vrbs in Ægypto conſtituitur 321,12 (tiarum 889,35
Rayimundus Cardinalis legatus indulgẽ-
Raymundus comes S. Ægidij, dux in ſancta expeditione 609,6

Digitized by Google

Raymundus princeps Antiochiæ in prælio contra Turcas occumbit 630,30
Raymundi comitis Barcinonum cũ rege Anglorum compositio 638,34
Raymundus Berengerius comes Barcinonensis moritur 643,20
Raynaldus de S. Valerico, legatus regis Angliæ in Normanniam 643,44
Recharedus f. Levvigildi, rex VVisigoth. 523,28. cum VVisigothis ad orthodoxã fidem transit 524,16. inquietat fines Romanorum 523,55
Recharedi vxor, & confœderatio cũ Francis 524,40
Rechavv nobilis familia 850,41
Reclusus, clarus in Gallia 520,7
Redariorum in regem Henr. conspiratio, & eorum interneccio 579,6
Redemptus Fesentinæ ciuitatis episcopus 425,7
Redolij vallis castrum 679,45
Redonensis vrbs capitur 631,23
Regalis lapis monasterium 843,10
Regemundus comes S. Ægidij 463,46
Regenbodo signifer Fuldensis in tumultu Goslariensi occiditur 167,49
Regenbolt Spirensis episc. moritur 159,29
Regenger quidam graues turbas excitat inter Henricum regem, & Rudolfum, ac Bertholdum duces 199,8
Regimolina castrum regi Angliæ traditur 658,20
Regina conli, Carthusia 851,17
Reginald' comes Bononiæ moritur 679,24
Reginarius comes vexillifer in exercitu Caroli contra nepotem Lud. 57,2. in prælio succumbit 57,9
Reginbaldus f. fratris Godefridi regis Danorum in bello succumbit 57,2
Reginbaldus Spirensis episcopus moritur 137,21
Reginbertus Dei seruus obit 81,14
Reginerus comes capitur & exilio destinatur 80,8
Reginfridus rex vincitur 126,27
Reginger dæmone arreptus miserè moritur 102,24 (159,30
Reginhard signifer Fuldensis occiditur
Reginstein comites capiuntur 940,21
Regino monachus Prumiensis, scriptor primi Chronici huius voluminis, suã manu attondet Hugonem f. Lotharij 62,18. eligitur abbas, sed æmulorum inuidia non recipitur 68,14. causas suæ repulsæ in abbatia ordinis, sed retinet 68,17. 71,24
Reginoldus episcopus Rubilocensis 83,31
Reginoldus princeps auunculus Agnetis reginæ expugnaturus castrum Monspeligardiæ depellitur & fugatur 138,30
Reginoldus & Geroldus Burgundiones regi Henrico se dedunt 138,41
Reginulpha Virgo Christi 532,33
Regnidruda vxor Dagoberti 15,26
Regnifridus, frater Anulonis 39,35
Regnifridus & Herioldus eligunt in reges Danorum 39, 35. pacem petunt à Carolo imper. 40,1. de regno Daniæ pelluntur 40, 15
Regobertus Remensis episcopus exautoratur 543,45
Reguli expeditio in bestiam contra Carthaginenses 706,4
Regumbertus dux Tautinensiũ regnum Longob. arripit 542,14. moritur 542,18
Reinhersbrun monasterium in nemore Thuringiæ 253,38. 257,53. 258,4. 736,35. 771,22. 914,52. 957,54. 958,1,24. incineratur 912,57
Reinerus Halberstatensis præsul dux belli Saxonici contra Henr. V. 783,20
Reinoldus Coloniensis archiep. Magorum corpora Mediolano Coloniam transfert 475,24. 665,33. 737,36
Reinsdorff monasterio fundatur 692,30
Reinsteinensis comes capitur 943,24
Remaclus Aquitanus monachus 531,37. post Traiectensis episcopus 532,2. iterum monachus in Stabulaus 533,38. moritur 540,49
Remacli beati offium magna efficacia 184,28
Remaldus de S. VValerico uxor castri Harenæ 638,31
Remarcus abbas 531,49
Remelius regis Arragonum f. 638,41
Remelij gener quis 638,47
Remensis abbas eligitur episcopus Carnotensis 669,29
Remensis synodus contra Britannum hæreticum 629,6
Remensis synodi præses papa 470,3
Remesburg capitur 582,27
Remeses qui & Ægyptus rex Ægyptiorum 304,6
Remi ciuitas 55,23. capiuntur 582,32
Remi cum archiepiscopo & primatibus capiuntur 589,22
Remigius episcopus Remorum & gentis Francorum doctor 518,15. 505,19. 507, 36. 517,25. inungit & baptizat regem Francorum 519,27. 720,47. moritur 720,40
Remigij trãslatio 530,29
Remigius frater Pipini Rodomensis archiep. 549,23
Remigius Antissiodor. scriptor 573,4
Remistanius suspenditur 551,53
Remkeleiben castrum exœritur 863,14
Remus & Romulus. Vide Romulus & Remus.
Remus nascitur 91,37. occiditur 91, 49. 321, 46
Reolus Remensis archiepiscopus 535,34
Retich emporium in Oceani littore destruitur 37,11
Resplendiar Alanorũ rex subuenit VVandalis contra Francos 491,9
Rethel in episcopatu Dolensi 644,28
Rether comes occiditur 582,27
Retnensis ciuitas 48,6
Reu vita & ætas 87,52. 149,41. 293,2
Reynerus scriptor ord. prædic. 820,30
Rhadamanthus f. Asterij regis Cretensiũ rex Lyciorum 303, 19, 50
Rhedonensis urbis casus & instauratio 672, 26
Rhenus fluuius 53, 49. Coloniæ duobus pontibus iungitur 556,4
Rheni stagnum capitur 25,19
Rhodanus Galliæ episc. exul 402,45
Rhodus conditur 299,57. terræmotu concutitur 544,54. 548,53. capitur 534,28. à Ioannitis occupatur 823,34
Rhodi colossus euertitur 534,28
Rhodiorum templa subuertuntur 553,54
Ribuaria 131,10
Ribuarij 52,10
Richardis Augusta vxor Caroli Imperatoris 63,9. adulterij infimulata virginitatem glotiatur 631,19. in monasterio secedit 63,26
Richardus comes Hollandiæ imperator nominatur 826,52
Richardus Gothorum rex catholicam inter Gothos instituit fidem 425,30
Richardus rex Herminigildi frater cum gente Gothorum ad orthodoxos transit 121,45
Richardus f. regis Angliæ Henrici nascitur 636,53. rex Anglorum 677,17. cum rege Francorum in terram S. peregrinatur 677,21. mittit subsidium in terrã sanctam 789,36. res peragit bellicas in Cypro & mari 677,29. in Palæstina cũ rege Franciæ nõ optime conuenit 790, 42. magno precio liberatur 677,53. è Palæstina regreditur, capitur 677,48. 790,43 obit 678,40
Richardus & Robertus Normannorum. Vide Roberti & Rich.
Richardus comes Normannorũ, commilito in obsidione Valentiniana 591,40
Richardi, pater & filius, duces Normannorum de tumulis leuantur 642,41
Richardus comes Angliæ spe consequendi imperij magna pecunia libetat episcopum Mog. 258,25
Richardus dux Aquitaniæ fratrem compescit 664,24
Richardus de Ling. comes Andriæ, Apuliam affligit 654. ñ. (659,35
Richardus f. Glocestriæ comitis moritur
Richardus archiep. Cantuariensis de primatu certat cum Eboracensi episcop. 659, 43
Richardus episc. Moguntinus 457,14
Richardus Constant. episc. 634,52. 664,7
Richardus episc. Abricatensis 651,18
Richardus electus Cantuariensis consecratur 657,29. moritur 674,44
Richardus abbas Fuldensis constituitur 159,2. moritur 159,28
Richardus abbas Fuldens. episc. Babemberg. 450,55
Richardus abbas Prumiensis 71,23
Richardus Renaugiensis abbas peregrinationem sanctam ingreditur 141,56
Richardus de Rediuers 631,57
Richardus albas Virdunensis 594,25
Richardus de Bloseuilla abbas cum conuentu à mortuo mari Botum mittitur 657, 18
Richardus abbas S. Audoeni moritur 667, 14
Richardus abbas Montisb. moritur 673,13
Richardus de Mara, abbas Gemeticensis 677,37
Richardus abbas Gemet. moritur 678,18
Richardus de Hummet Gonbore capit 644, 24
Richardus de Humetz Constabul. moritur 867,15
Richardi de Luce monachatus 864, 36
Richardus de media villa 876,40
Richarius papa 577,18
Richarius frater Gethardi & Matfridi abbas Prumiensis 68,16
Richarius permit ducem Godefridum 603,15
Richarius Pontinensis abbas 533, 24
Richarius Tungrensis episcopus infidelitatis in regem arguitur, sed & purgatur 77,13,18
Richerius de Aquila moritur 659,51
Richgarta vxor Caroli imperatoris imp. 131,18
Richildis Arnulphi mater capitur 601,52
Richimer Anthemium occidit, & illi sufficit Olybrium 418,16. fraude Seuerum occidit 417,40. Marcianum 417,13. occidit Alanorum regem 417,36. sceleribus & homicidiis plus iusto pollutus interit 418,16
Richling castrum 747,23

Richniza imperatrix obit 472,46
Richolphus archiepiſcopus Moguntinus 118,50. 153,23. 439,18. moritur 440,53
Richvvinus X.Nuenburg.epiſcopus 784, 53.moritur 785,46
Richvvinus comes vxorem ſuam ob ſtuprum decollari præcipit 60,31
Ricimannus ſiv Babimbergenſis epiſcopus 148,57
Ricimer occidit Anthemium 113,16. 504,20
Ricimer Severum conſtituit Maiorianno occiſo 117,33
Rickenſe filia comitis de Northeim,coniunx Lotharij 782,32
Rictiouarus Maximiani imperatoris præfectus Thebæam legionem diſſipat & interficit 138,14
Ridagus marchio Miſnenſis 767,44
Riddageſhuſen Eccleſiæ ſancti tranſlatio 747,6
Rieualtis monaſterium 624,26
Riginoltus cum germanis fratribus occiditur 132,2
Rihgonoo VVormatienſis epiſcopus obit 77,52
Rimia locus Saxoniæ 23,6
Rimilinga villa 79,26
Rinckeleybin caſtrum deſtruitur 936,16
Riothimus rex Britonum bello ſuperatur 504,32
Riphæi montes terminus Scythiæ 64,55
Ripuaria pagus Meginenſis prope caſtellum Anditnachin 443,44
Riſanum oppidum Vngariæ eripitur 874. 30
Ritz rex VValenſium cum rege pacificatur 652,55
Riz regulus inſtigat VValenſes contra regem Angliæ 644,22
Roberti de Baſeuilla comitis certamen contra cognatum regem Siciliæ 642,46
Roberti &Richardi Normannorũ Franciæ in Apuliam expeditio 594,51
Roberti peregrini de Boſco terra 679,20
Robertus ab Arnulphi fratre vincitur 603,16
Robertus abbas Cluniacenſis moritur 636 50
Robertus abbas Gemmeticenſis 662,50
Robertus abbas Gemet. moritur 677,19
Robertus abbas Giaſtoniæ moritur 667,38
Robertus abbas maioris monaſterij moritur 660,43
Robertus abbas maioris monaſterij moritur 664,8
Robertus abbas Moliſmenſis & primus Ciſtercienſis 610,40,22
Robertus de Monte, ſcriptor appendicis ad Sigib. in quinto libro huius voluminis 666, ai. chartam & ſigillum eccleſiæ ſuæ impetrat 659,51
Robertus abbas Montiſburgi 673,13
Robertus abbas primus author Ciſtercienſis ordinis 779,49
Robertus abbas S.Michaelis 637,50
Robertus archidiaconus epiſcopus Nannetenſis 630,13
Robertus archiepiſcopus Trevirenſis obit 79.49
Robertus Bito abbas maioris monaſterij 933,51
Robertus comes de Baſeuilla Apuliam affligit 634,11
Robertus comes Flandrenſis eligitur 601, 48
Robertus in prælio contra Arnulphum capitur 601,52
Robertus comes Flandr. dux in expedit. ſancta 609, 4. ex Palæſtina domum regreditur 611,28. motus ſuſcitat contra Cameracum vrbem 611,37. cum imperatore reconciliatur 611,42
Rotbertus comes Hugonis f. Lotharij ſocius 60,38
Robertus comes Normannorum,dux in expeditione ſancta 609,3
Robertus de Baſeuilla cum complicibus fugatur 643,15
Robertus de Blangeio moritur 660,48
Robertus de Botua, crudelis tyrannus 632,30
Robertus decanus Salesbenſis epiſcopus Exouienſis 633,35
Roberti de Monteforti bellum contra Valenſes 643,50
Robertus de Monteforti moritur 663,35
Robertus de Naſſau, Adolphi regis f. regis Bohemiæ ſocius in rebellione contra regem Rom. 703,9
Robertus de Nouoburgo, tutor nouæ ſponſæ filii regis Anglorum 637,44
Roberti de Nouoberg. Normanniæ dapiferi,diſpoſitio teſtamentaria, liberalitas in Eccleſias, monachatus, obitus 639,49
Robertus de Vitreio moritur 656,52
Robertus dux Bauariæ rex Romanorum 748,40.Rom. imper. 952,5
Robertus electus Montilburgi moritur 675,42
Robertus epiſc. Atrebatenſis 616,21
Robertus epiſc.Exouienſis 640,25.633,35
Robertus epiſcop. Nannetenſis moritur 675,47
Robertus Fontanenſis abbas moritur 666,32
Robertus Fontanenſis epiſcopus, ante Prior S.Petri 666,33
Robertus f.Hugonis rex Franciæ 589,50
Robertus fortis marchio in prælio contra Normannos occumbit 567,32
Robertus fr. Odonis turbas & rebellionẽ mouet in regem Galliæ 577,15. perimitur 577,38
Roberti occiſio vindicatur 577,55
Robertus Groſſus cognatus comitis Flãdriæ abbas Cluniacenſis 635,54
Robertus Helebor Generalis ordinis prædicatorum 804,5
Robertus Pullus Rothomagenſis archiepiſcopus 681,18
Robertus rex Francorum Imperat. commilito in obſidione Valentiniana 591, 40.cum Henrico imperatore in cauſis eccleſiaſticis conuenit 593,38. in Lotharingiam inhiat 594,14. moritur 594,40
Robertus Saluiatus 685,48
Robertus filius marchionis Ruberti 49,1
Robertus inuaſor regni & Carolus rex interſe confligunt 74,47
Robertus inuaſor regni cum Carolo diſceptat 74.44. à rege Carolo in prælio confoditur 74,48
Robertus legatus Imperatoris 36,16
Robertus comes Flandriæ à patre ad peregrinandum inſtructus, ratio hinc inde iactatus,tandem Friſiam, & fratre in prælio occiſo Flandriam etiam occupat 182,41
Robertus in redita ex Oriente in itinere defungitur 36,17
Robertus Incantus dimicans interficitur in prælio 48,48
Robertus Flandrenſis comes creditur interfector ducis Lotharingorum Gotilonis 254,50
Robertus archiepiſcopus inhiat in abbatiam S.Maximini,ſed fruſtra 79,54
Robertus archiepiſcopus eligitur Mogũtinus 157,1.448,55.emigrat 158,2
Robertus Verdenſis epiſcopus ordinatur 166, 1
Robertus abbas Babenbergenſis, cognomento Numularius,pecunia abbatiam Augienſem mercatus, vtrunque amittit 184,17
Robertus Augienſis abbas authoritate ſedis Apoſtolicæ abbatia abdicatur 188,54
Robertus archiepiſcop. conſtituitur Treuirorum 75, 26. infidelitatis in regem accuſatur, ſed & purgatur 77,13. moritur 156,24
Robertus Mogunt. eccleſ. Diaconus liberat è cuſtodia Henricum fratrem regis Ottonis 77,2
Robertus Epiſcopus Mimigardennorenſis 139,44
Roboam f. Salomonis, rex Iuda 50,33. 150,15.116,16
Rocam Mabirit caſtrum 645,34
Rockezan Huſſita moritur 872,22
Rodebertus frater Caroli 69,4
Rodhelmus præfectus Theatet 34,37
Rodoaldus filius Agilulphi rex Longobardorum 13,27. 522,4. perimitur 13, 48.514.4
Rodoaldus archiepiſcopus Treuerenſis 232, 53
Rodobertus comes accipit ducatum inter Sequanam & Ligerim à Carolo 41,52
Rokardus archipræſul Magdeburgenſis 784,56
Rotingen ciuitas Franconiæ 701,23
Roſtit oppidum Venetorum oppugnatur 881,9
Rogeri ducis Siciliæ vidua nubit regi Hieroſolymitano 616,4
Rogeri epiſcopi Belnacenſis pietatis opera memorabiliora, eiuſque obitus 593, 49
Rogerius abbas Becci moritur 666,8,24
Rogerius abbas in Gemet 677,20
Rogerius de Crypta, abbas S. Auguſtini 660,53
Rogerius electus Batenſis conſecratur 657,30
Rogerius epiſcopus Ebroicenſis moritur 671,22
Rogerius epiſcopus Sagienſis 640,28.moritur 675,39
Rogerius f. Hugonis comes in Bigoth 660,34
Rogelius f.Milonis de Gloceſtria moritur 633,58
Rogerij filij Milonis de Gloceſtria ſimultas contra regem, & eius ſopitio 633,42
Rogerij Malabrancha res geſtæ 649,46
Rogerij Torel militis eleemoſyna 679,32
Rogeri regis Siciliæ expeditio in Africam 619,44
Rogerus abbas Gemmeticenſis moritur 660,21
Rogerus abbas Gemeticenſis moritur 677,36
Rogerus comes Antiochiæ in expeditione contra Turcos cum rege Balduino 615, 47

Rogerus comes de Clara moritur 655, 37
Rogerus episcopus comes Beluacensis 591,43
Rogerus episcopus Leodiensis 586,47
Rogerus irritatus ab Imperatore Græcorum, ipsum omnibus viribus affligit 628,47
Rogerus rex moritur 632,10
Rogerus scriptor vitæ Brunonis Colon. archiepiscopi 582,34
Rogerus Vingornensis episcopus moritur 666,4,24
Rohas à Sarracenis capitur 475,20
Rohingus Fuldensis abbas ordinatur 159, 54. moritur 160,45
Rollandus archiepiscopus Dolensis 662, 13
Roma conditur in monte Palatino à Romulo 91,45. 150,23
Roma condita 321,25. 705,28. terrarum domina 41,26. ob præsentiam Apostolorum Petri & Pauli colitur 41,24. magna strage & clade in prælio contra Gallos atteritur 342, 10. terræmotu concutitur 402,46. premitur 547, 46. obsidetur 456,29. 476,6. 515,15. à Longobardis 550,14. obsidione, fame & cæde affligitur 584,28. 605,9. 706,14. capitur à Gothis 410,49. 518,28. 253, 32. 424,21. ab Henrico rege 456,40. ab Alarico 115,47. 490,50,54 capitur 718,8. 719,17. 778,41. incenditur 101, 36
Romæ vrbis sublimatio 706,38. spoliatio 536. 4. construuntur muri & templa 323,18
Roma Leoniana obsidetur & capitur 604, 53. 605,8
Romaldus filius Gisulfi dux Beneuentanus 17,45
Romaldus filius Heregisi 29,44. retinetur à Carolo 29,49
Romana ecclesia cœpit dici caput ecclesiarum 121,22. 417,20. 526,12. 725,8. ditatur 813,42 oppressa à Longobardis 686,54. cum Constantinopolitana ecclesia contendit 525,7.
Romana respublica opprimitur 352,15
Romana captiuitas 417,11
Romanæ vrbis ius pontifici traditur 845,11 849.6
Romanæ vires concidunt 402,18
Romanæ monarchiæ potentia, eiusque ad ruinam nutatio 477.10
Romanæ reipubl. in Oriente instauratio 483,9
Romanæ prouinciæ grassationibus infestantur 418,8. à Persis deuastantur 417,39
Romanæ legiones in Thracia per Gothos delentur 406,54
Romani à Romulo qui ante Latini 321, 42. 332,18
Romanorum monarchæ dicuntur Augusti ab Octauiano Augusto 352,12. Cæsares dicuntur à C. Iul. Cæsare 352, 28
Romani per legatos petunt papam ab imperatore 61,12. 160,48. 161,46. 164, 42. fremunt contra regem ob papam sine ipsorum consensu constitutum 170,13
Romani & Otto imperator per legatos vtro citroque missos papam eligunt 83,11
Romani perfidi in Ottonem imperatorem ipsi insidias struunt 81,45,55. iterum imperatori & papæ datis 100 obsidibus fidem & obedientiam promittunt 81,51. metu imperatoris Ottonis papam Ioannem custodia liberant, eumque in sedem suam restituunt 83, 41 in vrbem intromittunt egresso imp. Ottone papam Ioannem 81,54
Romani rapiunt Sabinas 91,46. 321,49. Gallos & Tyrrhenos superant 95,21. 339,19. 342,1. 344,21. Latinos compescunt 95,25. auxiliantibus Hunnis Gothos debellant 117,5. amittunt multas prouincias 122,30. excæcant Leonem papam, & linguam amputant 129,12. Græcos domant 150,40. Thraces sibi subiciunt 150,42. mittunt legatos Athenas ad leges describendas 334,21,47. subigunt sibi vicinos populos 339,25. cum Alexandro rege Epiri pacem ineunt 340,4. Samnitas subigunt 340,15. 341,22. subigunt Latinos 340,47. vincunt Marsos, Vmbros, Pelignos 341,29. à Ptolomæo per legatos pacis causa salutantur 341, 48. condunt Ariminum & Beneuentum 342,35. tenent Calabriam & Messeniam 342,39. Crotonem capiunt 342,46. colonias ducunt 342,53. 345,37. 354,13. capiunt Syracusas 343,7. Carthaginenses superant, & multas vrbes Libyæ capiunt 343,21. nauibus spoliantur à Carthag. 343,41. subiugant Capuam & Siciliam 344,19. Græcis libertatem donant 345,19. libertate donant Galatas & Illyrios 346,10. Senatusconsulto decernunt Iudæos, vt amicos & auxiliatores 346,48 Macedones tributarios faciunt 347,37. mittunt amicas literas ad Simonem Iudæorum ducem 347,35. capiunt Iugurtham & Numidiam 348,49. subigunt Thraces 348,32. 349,54. capiunt Antiochiam 351,12. opprimunt Athenienses seditiosos 359,23. capiunt Seleuciam 380,35. debellant Germanos, Marcomanos, Quados 380,51. delent Busiritin & Coptum 393,4. in Syria prosternunt Sarracenos 537, 25. 542. 13. 163,50. cum VVisigothis pugnant misere 497,32. extinguunt Biorgum cum exercitu 504,46. tumultuantur contra Gregorium mortuum 515, 50. respuunt Philippici imperium 543, 32
Romani quidam, inimici Ioannis papæ iussu imperatoris Ottonis suspendio intercunt 83,49
Romani milites obsessi liberantur 333, 29
Romani à Parthis vincuntur 120,12. à Samnitibus subiguntur 341,16. à Persis prosternuntur 422,7. in Africa à VVandalis superantur 495,19. cum Vvandalis pacificantur 497,34. seLongobardis dedunt 521,9. à Sarracenis atteruntur 541,9. decipiuntur, excæcantur 552,40. æquiores imperatori quam papæ 605,11,13. bellis operam nauant 705,33. cælitus prodigiis terrentur 706,19
Romani generalis concilij indictio sub papa Alexandro 663,43. eius celebratio 665,50
Romani imperij ab Oriente ad Occidentem translatio 527,50
Romani à Constantinopolitano regno diuisio 558,15
Romani regni à Francorum diuisio 572,18
Romani imperij mutilatio 885,4
Romanorum conspiratio in Ottonem imper. III 590,46
Romanorum legati veniunt ad Ottonem imperatorem 157,9
Romanorum consulum initium 332,3. finis 423,22
Romanorum leges in ordinem redigunt 422,36
Romanorum maxima angustia in obsidione Gothica 423,38 424,17
Romanorum mobilitas & erga imperatorem perfidia 584,25
Romanorum de papa eligendo stipulatio 597,10
Romanorum Senatores Romæ in Capitolio à papa obsidentur 627,40
Romanorum magistratuum variæ mutationes 705,32
Romanorum cum pontificibus discordia & reconciliatio 848,48
Romanorum magna strages 706,1
Romanorum potentiæ decrementum 910,9
Romanus populus mouet contra Patres seditionem 333,25
Romanus imperator Constantinopolitanus 80,14. coniugis extollitur 575, 16,38. filios suos Constantino in imperio coniungit 570,46. furorem Bulgarorum prudentia mitigat 578,21. confœderatur cum Bulgaris 575,48. fortis contra Russos 579,38. ad cœnobium transmittitur 581,14. moritur 448,37. 583,44.
Romanus imperium affectans perimitur 117,12. 504,7
Romanus papa 131,42. 445,52. 574,16. 732, 27
Romaricus abbas clarus 15,38
Romualdus filius Grimaldi 14,48
Romulus & Remus generantur 91,37. 150,23. 321,32. nutriuntur ab Acca Laurentia Lupa dicta 320,53. condunt Romam 91,45. 321,50 332,12. expellunt è regno Amulium, & Numitorem in regnum restituunt 320,7
Romulus Romanorum rex primus 321, 41. 332,11. constituit Romæ 100 Senatores 150,24. vincit Cenenenses 322, 16. amittitur 323,42
Romuli res gestæ Romæ insigniores 323, 15. 332,13. 705,27
Ron, lancea Arturi 505,10
Ronelent castrum firmatur, & à rege Anglorum Hugoni traditur 636,50
Roscius agit contra Tryphonem 550,10
Rosemunda vxor Albuini veneno perit 10,39,42
Rossadal castellum obsidetur 156,18
Rossadallense prælium 156,19
Rosteburg castrum destruitur 917,15
Rostochensis academiæ initium 852,48
Rot ciuitas capitur 867,2
Rotenberg castrum destruitur 263,15
Rotenburg ciuitas capitur 947,46
Rotenburg vrbs imperialis compescitur 948,7
Roterdama ciuitas 25,50
Rotfridus nocatus legatus Cæsaris Caroli 37,23
Rotgandus rex Longobardorum Carolo rebellis 27,7. decollatur 27,21. 554, 20
Rothardus Straßburgensis episcopus obit 77,21
Rotharius rex Longobardorum 13,48. 529,59. moritur 14,24. 533,4

Rothomagum ciuitas 33,33. obſidetur 677,51. incendio perit 679,14
Rotrocus epiſcopus Ebroicenſis, legatus regis Angliæ in Normanniam 643, 44. poſt archiepiſcopus Rothomagenſis 645,6. moritur 694,36
Rotrudis filia imperatoris natu maior 38,14. moritur 38,25
Ruandus Venetenſis epiſcopus moritur 661,51
Rudolphus comes de Habisburg, rex Romanorum 698,28,45. ſtirps ducum Auſtriæ 813,31. 930,53. benignus, æquus 698,47. celebrat comitia VVirtzburgenſia 700,40. celebrat in Thuringia conuentus, & animaduertit in raptores 260,27. 700, 32. 932,13. munitiones latronum in Thuringia deſtrui impetrat 260,43. prælijatur contra regem Bohemiæ 699,26. vincit regem Bohemorum Odoacrum 746,2. capit Auſtriam, Styriam, &c. 699,40. imperium & prouincias Germaniæ in nitorem reſtituit 813,32 moritur 133,15,22. 700, 35. 746,4. 816,27.
Rudolphus filius Rudolphi imperatoris, dux Auſtriæ 700,2. rex Bohemiæ conſtituitur 704,27
Rudolphus conſtituitur dux Alemannorum 147,27. ducit in vxorem Mathildam ſororem Henrici regis 147, 38. ſortitur ducatum Suenorum 164, 31. tumultus machinans coerceetur 189,28. apud regem delatus per imperatricem Agnetem regis matrem regi reconciliatur & abſoluitur 188,31. 10. gratiam regis cum aliis plurimis recipitur 191,6. exercitus Henrici IIII contra Saxones in primo conflictu ductor 195,31. 219,48. in ſecunda expeditione Saxonica Henrico regi ſuam operam denegat 266,28. cum cæteris principibus conuentum ad Triburiam indicit 242,1. cum cæteris ſuarum partium principibus & epiſc. conuentum in Forcheim indicit, eoq; papam Gregorium ſtudioſe euocat 251,3. offenſus regis Henrici ferocitate & maxime excommunicatione contra illum conſpirat 255,27. rex Romanorum contra Henricum IIII conſtituitur & ordinatur 253,17. 415,20,21,32. 776,47. occludit Henrico regi viam verſus Romam 246,25. belligeratur contra Henricũ IIII 776, 52. victoriam obtinet 455,53. vincitur à duce Burchardo 132,40. è prælio & è Moguntia fugit 603,35,40. in prælio alio lethaliter vulneratur & occumbit 220,30. 253,24. 456,25. 604, 13
Rudolphus Ignauus dux Burgundiæ rex eligitur, & corona à papa donatur 131, 14 603,31. debellat & occupat regnum Italiæ 578,4. ab Italis reiicitur 578,31. de regno ſuo ancipitem habet deliberationem 593,20. ſe & regnum ſuum imperatori ſubiicit 595,37. moritur, & ſuum diadema Conrado mittit 75, 52. 136,40. 450,14. 579,34
Rudolphus Herulorum rex perimitur 506,44
Rudolphus rex Franciæ eligitur 75,12
Rudolphus elector & dux Saxoniæ capitur 951,19. moritur 852,51
Rudolphus filius Conradi, nepos Hugonis abbatis 64,21. occupat prouinciam inter Iuram & Alpes Penninas 64,22. regno Lotharingiæ fugatur 64, 26
Rudolphus filius Conradi ducis de Zeringen epiſcopus Moguntinus eligitur 503,52. 475,39. electus Simoniace ingreſſurus deluditur 475,12
Rudolphus Pincerna epiſcopus Nuemburgenſis 839,1. moritur 840, 20
Rudolphus Pincerna de Batila vir ſtrenuus & iniuriarum vindex 929,32
Rudolphus Pincerna epiſcopus Nuemburgenſis moritur 840,20
Rudolphus comes epiſcopus VVirtzburgenſis 68,46. ad mutuas cædes vſque inimicitias alit contra Adalhardum & Henricum 70,36. ſede ſua pellitur 72,20
Rudolphus comes filius Balduini 40 42. occiditur 40,43
Rudolphus Baro de Heldrungen infeſtat ciuitatem Erffordiam 949,45. moritur 949,48
Rudolphus Viromanduorum comes 623,36
Rudolphus eligitur abbas Herueldenſis 159,11. poſt epiſcopus in Podelbrunen 159,18 moritur 161,25
Rudolphus de Plawenitz epiſcopus Miſnenſis 855,35
Rudolphi Verdinenſis epiſcopi in Paleſt. profectio 795,15
Rudolphus Agricola 886,29
Rudrut filia Caroli deſponderur Conſtantino imperatori 155,19
Rufinus monachus 406,29
Rufinus Aquileienſis presbyter 483,13
Rufinus Aquileienſis & Hieronymus inuectiuas contra ſe mutuo ſcribunt 428,13
Rufinus magiſter militiæ perimitur 487, 36
Ruggandus Metenſis archiepiſcopus eiusque deuotio 437,21
Ruggerus Siciliæ tyrannus impetitur bello à Lothario 472,12
Rugila rex Hunnorum moritur 495,43. à Longobardis occupatur 506,29
Rumaldus promouetur Conſtantienſis epiſcopus 142,38. 161,29. moritur 178, 47
Rummeſienſis abbatiſſa inaudito exemplo nubit 641,10
Ruotgandus epiſcopus Sanctorum quorundam corpora Româ in Franciam aduehit 152,53
Ruſciæ gentis legati perfide petunt ab Ottone rege doctorem Chriſtianæ fidei 156,32. 157,10
Ruſcorum regis filia patitur repudium ab Henrico rege, cui offerebatur per legatos 139,49
Ruſſorum reges, fratres contendunt de regno 602,8
Ruſtenberg caſtellum deſtruitur 256,9
Rurgaudus interficitur 438,37
Rurgerus archiepiſcopus in obſidione Metenſi cum Henrico 74,55. moritur 75,25
Rurgerus comes incentor prælij ad Heſchenteveg primus fuga ſibi conſulit 181,1
Rurhardus epiſcopus Straſburgenſis in regem Ottonem factioſus 76,29. Corbeiam in monaſterium ab epiſcopatu detruditur 76,41
Rurhardus & VVarinus relegant S. Oth-mari in inſulam Rhenis 129, 54
Rurhardus epiſcopus 1348. moritur, 16, 18
Ruthartus archiepiſcopus Moguntinus 779,16. incurrit indignationem Henrici imperatoris, & ſecedere cogitur 463,21. gratia regis amiſſa in Thuringiam ſecedit 234,4
Ruthardus Moguntinenſis archiepiſcopus ſedi ſuæ reſtituitur 465,49. moritur 466,41
Ruthardus Corbeienſis monachus ordinatur abbas Herueldenſis 160,28. 165,42. ægrotans abbatia ſe abdicat 189,20. Phreneſi & epilepſia moritur 211,35
Ruthenorum in Voitlandia maiores qui 791,28
Ruthenі de Plawe præſumptio in imperatorem & ſuos arrogantes 941,11
Rutheni proſternuntur 695,54
Rutmannus Augienſis abbas 134,22,51
Ruttarſus occiditur 128,30
Ruzelinus monachus Herueldenſis conſtituitur abbas Fuldenſis 229,18

S

Sabacon capit Bocchorum regem 321, 24
Sabæa regina audit ſapientiam Salomonis 90,32
Sabaria 35,32
Sabatz caſtellum Thurcorum expugnatur 882,46
Sabellius infelix hæreticus oritur 150,7 719,29. damnatur ab Nicena ſynodo 398,41
Sabinæ rapiuntur à Romanis 91,46. 321,49
Sabinianus papa 13,7. 122,19. 427,10 525, 43. obit 427,15. 526,6
Sabinus Canuſinus epiſcopus 515,22
Sabinus Bulgarorum rex 551,4. confœderatur cum imperatore 551,15
Sabinorum terra diuiditur 342,8
Sacerdotum in Anglia magna Imagines 453,3. 582,54
Sadducæi hæretici 719,49
Sadoc ſacerdos Hebræorum 316,27
Sadyattes rex Lydorum 325,59
Sagonna fluuius, antiquitus Arar 643,24
Saiſant ducatus 645,49
Sala fluuius Germaniæ 35,8
Saladinus rex Ægypti capit Hieroſolymam 789,24
Saladini obitus, & vltima eius voluntas 794,52
Salagaſt dictator legis Salicæ 493,9
Salaminia vrbs Cypri à Iudæis ſtibuentur 576,9
Salaminiacum nauale certamen 333,9
Salardus dux Hungarorum 578,15
Salathiel 329,35
Sale vita & ætas 49,39. 87,28. 291,32. pater Samaritanorum & Indorum 149,39
Salebergenſe Sanctimonialium monaſterium fundatur 791,28
Salechaim villa & curia legis Salicæ 493,9
Salefelt locus 443,48
Salefelt monaſterium in regione Sclauorum 186,33. 230,32. 253,12. 455,51. 736, 12
Salegon Seneſcallus Norædin tenet Barbaſtam, ſed amittit 644,38
Saleph fluuius Armeniæ minoris 789,40
Salmanaſſar rex Aſſyriorum transfert Iſrael in

ziel in Assyrios capta Samaria 91,49. 150,23
Salmoniacum villa 25,45.438,45
Salomon nascitur,315,8. rex Hebræorum sapiens 90,26,32.315,29. ædificat templum Hierosolymitanum 90,27.316,7. 331,38. moritur 316.54
Salomon dux Britonum Hetispolio in regno succedit 48,13,567,28. cum Carolo pacisciturr 48,27. Carolum iuuat in obsidione Andegauensi contra Normãnos 54,26. occiditur 54,46.569,36
Salomon abbas ad S. Gallum 131,31. eligitur episcopus Constantiensis 67,1. 131, 33,54. capitur 74,18.132,27. moritur 66, 55.132,40
Salomon f. Andreæ regis Vngariam occupat, & in vxorẽ ducit sororem Henrici regis 170,9. periclitatur 601,33. bello intestino cũ Beli filio Ioiade confligens, regno suo exturbatur 210,43. custodiæ mancipatur 602,45
Saltatio excogitatur 302,6
Saltz locus ad Salam fluuium 35,5
Saltza oppidum obsidetur & capitur 940,44
Saltzmunde arx constructur 840,15
Saluustius historiographus nascitur 150, 44. moritur 353,25
Saluus episcopus martyr 517,8
Samaria dotis nomine cedit Ptolemæo Epiph. 345,42. solo cœquatur 96, 50. 548,1
Samaria nunc Sebaste 96,49,51. ex cinetibus restaurata 348,4.355,47
Samaritę à Sale descendunt 149,39. Assyrij origine, Iudaicæ legis æmuli 322,45. vnde dicti & otti 290,51. idololatriam petunt ab Antiocho Epiphane 346,44
Samaritticum & Iudaicum bellum 106,18. 383,25
Samaritani & Iudæi coram Ptolemæo de suorum templorum præeminentia certant, & Samaritani causa cadunt, 347,40
Sambuci arboris flores in vitis flores & fructus mutantur 518,5
Samii condunt Dicæarchiam 330,29. libertate donantur 355,51
Samir regia Tholæ 89,34
Samnites Romanos per annum subigunt 341,16. in confœderatione Gallorum Senonum contra Romanos 342, 6. à Romanis domantur 340,15.341,22
Samnium à Ludouico imper. ad Græcos deficit 52,52
Samo dux Sclauorum 15,47
Samsonis imperium, vita & ætas 89,53. 150,9.311,20. moritur 313,8
Samson præsul Remensis 625,46
Samson abbas S. Audoeni 667,14
Samson Dolensis archiepisc. 519,50
Samuelis Prophetæ vita, ætas, & imperium, 90,12.313,14. ossa Constantin. deferuntur 489,23
Samus condita 90,37
S. Adelhartj translatio in Erffordia 255, 28.474,52.
S. Aurelij corpus in Germaniam defertur 154,18
S. Bonifacij monasterium comburitur 75, 52.133,24
S. Columba abbas moritur 121,3
S. Dionysius decollatur: decollatus caput suum tollit, & ad sepulturæ locum deportat 404,51
S. Elizabeth translatio Marpurgi 257,30
S. Galli monasterium 62,17. comburitur 75,21.133,14
Sanctus Goares 71,19
S. Gothehardus in Hildenesheim leuatur 254,50
S. Hemerad in Hasengun 189 8
S. Iacobi monasterium Moguntiæ desolatur, 475,50. instauratur 476,7
S. Ioannis sepulchrum violatur 113,27
S. Loth, castellum in Constantiensi territorio 66, 29. à Normannis magna crudelitate occupatur ibidem
S. Mariæ ad horrea possessio 72,55
S. Mariæ virginis nativitas, conceptio, obitus, 356,21
S. Martinus natus gentilis ad Christianos confugit, & fit catechumenus 400,1 baptizatur 401, 38. annorum 15, militiæ implicatur 401,26. Turonorum archiepiscopus consecratur 405, 31. moritur 409,18,55
S. Martini monasterium Moguntiæ consecratur 450,44
S. Martini monasterium prope flumen VVerta 258,4
S. Maximini possessio 72,55
S. Maximini basilica Treuetis dedicatur 77,5. turbine concidit, sed regis clemẽtia reparatur 75,41
S. Matthæi Euangelium reperitur 118,32
S. Mauricius 35,22.64,22
S. Nazarii abbatia in Laureshem restituitur 79,52
Sancta Paula obit 409,7
S. Petri monasterium in Erfordia construitur 151,55
S. Petri abbatia in VVirtzburg ab Ottone rege restituitur 80,4
S. Seboldus claret in Numberg 189,9
S. Seuerus transfertur Francofurtũ 154. 22
S. Seueri ossa Erffordiam deportantur 729,50. 911,44
S. Seueri monasterium incenditur Erffordiæ 253,7,21
S. Vdalricus migrat ad Dominũ 448,18
S. Vedastus moritur 121,23
S. Vitus monasterium in Holdesleben 258,5
S. VVigbertus emigrat 132,37
Sanctio rex Arragonum, eiusque filij 638, 40
Sanctio Sanctionis filius rex Arragonum 638,41
Sanctio Remensis archiepiscopus moritur 642,32
Sadragesillus consiliarius Clotharij, dux Aquitaniæ à Dagaberto male tractatur 13, 40
Sangithusen venditur 944,53
Sanguin rex Sarracenorum 473,22
Sangum filius Lotarini, rex Alaniæ 636,33
Santones capiuntur 553,7
Sapor rex Persarum capit Valerianum, excæcat & pessimè tractat 108,45.392, 30. vastat Mesopotamiã 112, 28. Christianos persequitur 112,29.402,35. Nisibin obsidet 401,8
Sappho poetria 327,5
Sara nascitur 296,38. moritur 298,23
Sarabertus abbas Prumiensis 62,28
Saraguntat princeps Babyloniæ & Alexandriæ 658,36
Sardanapalus condit Tarsum & Anchialem 319,25
Sardanapalus moritur 319,7. nouissimus rex Assyriorum 320,22
Sardanapalus. Vide Thonosconcoleros
Sardes capiuntur 95,20.329,33.340,14. terræmotu concutiuntur 359,38
Sardinia à Mauris deuastatur 38, 19. 559,27
Sarebrucha castrum diruitur 476,15
Saricho abbas Corbeiensis moritur 181,19
Sarmata interficitur 403,11
Sarmatæ à Tiberio & Romanis subiguntur 99,53. 259, 14. 375, 28. 380, 52. à Tartaris diripiuntur 796,14
Satpedon filius Asterii regis Cretensium 305,19. Rex Lyciorum 301,52
Sarracenorum regni initium 330,15
Sarraceni Siciliam inuadunt & populantur 14, 55. 124, 39. 429, 20. 530, 55. incursant Siciliam & Lipparim insulam 563, 16. Carthaginem capiunt 16, 5. 533, 24. obsident Constantinopolim, sed maximo cum damno, confusione & ignominia obsidionem relinquunt 18, 21, 19. 126, 32. 433, 22. 544, 48, 55. irruunt in Aquitaniam 18, 22. depopulantur Beneuentum 49, 3. eiiciuntur è Pampilona 27, 54. vincunt Othonem imperatorem 134, 45. in Calabria præliantur cum imperatore Ottone 157, 43. capiunt Rhodum 334, 28. in Hispaniam irruunt 652, 8. Hispaniam occupant 545, 12. in Calabria debellantur 688, 46. Vdoni auxiliantur contra Carolum, & cum rege suo prosternuntur 434, 20. supplices fiunt Carolo 27, 43, 53. debellantur à Carolo 152, 28. Sarmatam interficiunt 403, 21. Ægyptum incursant 505, 20. Persarum serui Persas sub suum redigunt dominium 330, 23. capiunt regem Hierosolym. 620, 33. capiunt Damascũ, Phœniciam, Ægyptum, Hierosolymam, Syriam, Antiochiam, 531, 28. 44. 51. 532, 4, 16. fœdus ineunt cum imperatore Iustiniano 430, 54. Galliam deuastant 18, 49. 51. 126, 46. 127, 7. 546, 54. Galliam relinquunt 18, 55. in Italia grassantur 541, 9. 575, 50. in Italia delentur 577, 48. ex Italia fugantur 580, 34. Sardiniam populantes reprimuntur 559, 27. moliuntur conatus altos contra Christianos, sed euanidos 537, 16. cum Iudæis Christianos persequuntur 422, 15. 678, 9. contra Christianos ducunt copias maximas 620, 33. magnam patiuntur stragem 153, 15. 438, 20. 537, 26, 544, 31. 577, 48. 580, 34. 611, 11. Romanorum tributarii 539, 32. 541, 9. superant Constantinum 534, 31. deprædantur Baleares insulas 32, 54. 33, 19. Aucionem vrbem capiunt, cum maxima direptione vicinarum regionum 434, 15. Romanorum tributarii 533, 28. 537, 46. intestino bello colliduntur 548, 52. oppugnantur 152, 23. prosternuntur 542, 23. delentur cum suis regibus 547, 17, 28, 37. è regno Granatæ eiiciuntur 882, 51
Sarracenorũ regnum discerpitur 560, 34
Saruch vita & ætas 88, 3. 149, 42. 293, 50
Saturnus filius Iani, rex Latinorum regnat in Italia 90, 8. 307, 49 311, 39
Saturninus hæreticus 103, 47
Saul rex Hebræorum 90, 15. 314, 25

Sauromatæ debellantur 377,22
Saxenburg caſtrum 910,44
Saxones olim qui 908,28
Saxonum nominis notatio 908,29
Saxones Thuringos ſedibus ſuis pellunt, & per Thuringiam dilatantur 683, 14. 909, 43. 910, 41. militant regi Francorum 682,10
Saxones à Longobardis recedunt. & in Germania ſedes repetunt 522,7. ad fidem Chriſti conuertuntur 133,13. 237,5. ſubdunt ſe Carolo 26,54. confluunt ad Carolum 28,41. iuuant Carolum contra Thaſſilonem 30,22. cum Normannis pacem faciunt 40,55. vaſtant Loganahi 53, 15. cædunt Hungaros 76,6. 447,18. 580,17. apoſtatantes contra Carolum rebellant 119, 2. regem eligunt Hermannum 456,33. rebellant 533, 37. 602,12. occidunt comites Caroli Magni 155,21. contra Carolum viriliter dimicant 29,6,9. rebellant, ſed humiliantur 555,13,18,21. 26. 603, 28. vincuntur 26,52. debellantur à Pipin. & Carlom. 436,38. dedunt ſe Pipino 24,24. 550,27. dedunt ſe Carolo, fiunt Chriſtiani & baptizantur 27, 33, 36, 44. bello petiti pacem petunt, & inde mox rebellionem repetunt 605, 33. iterum fidem violant 28,44. mobiles in fide, Deo & magiſtratui debita 536,47. duce VVidichindo à Carolo iterum deficiunt 28,1. ad VVurtzburg obſidentes imperator infeliciter adoritur 605,55. debellantur & vincuntur à Carolo 29, 7, 10. 152, 16. 345, 42. 546, 14. 602, 45. ſe iterum ſubiiciunt Carolo 28,53 29. 35. 554, 27. rebelles & ſeditioſos tradunt Carolo 28, 54. 29, 1. domantur 113, 54. 439, 10. 557, 27. 611, 40. 439, 10. iterum iurant Carolo 28, 17. iterum promittunt Carolo ſubiectionem & conſtantiam in fide Chriſtiana 31, 45. in angustiis conſtituti primo Deum placare ſtudent, & ab eo auxilium petunt 218, 10. Caroli tributarij 152. 29. 435, 7. 547, 48. Francis caſtrum Hereſburg, & blanditiis & vi eripere conantur 27, 14. demoliuntur caſtrum Harteſburg 253, 10. fruſtra Francis caſtrum Deſuburg eripere conantur 27, 27. compeſcuntur 518, 35. Francorum terminos populantur 438, 21, 41. in Franciam traducuntur 26, 23. 35, 12. 253, 45. 538, 34. in Franciam erumpunt 554, 37. vincuntur à Francis 27, 4, 5. ab Henrico imperatore deuaſtantur 457, 36. graui ſeruitute premuntur 236, 12. ab Henrico IV. laceſſiti de iniuriis repellendis & tyrannide regis conſultant 192, 21. primam expeditionem parant contra Henricum, & ad Goſlariam caſtrametantur 194, 1. miſſis legatis ad regem, eum ad pacem, iuſticiam & omnem pietatem monent, & fidem ſuam ipſi pio offerunt, ipſi impio renunciant 193, 18. iuxta ſententiam colloquij Gerſtengenſis inſtant apud principes Rheni de noui regis electione 199, 50. à legatis regiis archiepiſcopis commoniti, obſtinatius inſtant de alio rege eligendo 202, 5. fuga regis comperta, per legatos Thuringos ad ſuas partes trahere laborant, & obtinent 196, 18. cum Thuringis inter ſpem & metum & vndique coangustati hærent, varios conuentus agunt, nihil certi tamen diſſimiunt 225, 50. aueſtantur Thuringos, quos non vt ſocios, ſed vt hoſtes in prælio cognouerunt 224, 4. legati miſſi ad Henricum regem ad conſpectum regis non admittuntur, & grauibus minis recedere iubentur 217, 40. ad regem ſalutatum venientes in itinere per legatos ob nouam regis indignationem reuocantur 226, 40. pertinaces & obſtinati 194, 51. vniuerſali in Henricum regem odio & conſpiratione feruntur 206, 6. 241, 14. 253, 9. 453, 52. crebris conuenticulis de regno Henrico IV. eripiendo conſultant 163, 38. de odio & crudelitate regis Henrici perſuaſi malunt in prælio decumbere, quam ipſi ſe dedere 221, 2. conſtituunt in Lupezen contra Henricum regem caſtrametari 218, 21. à prælijs abſtinere decernunt 221, 30. Henricum regem in Boheniam perſequi volentes, retrahuntur 225, 33. cum Thuringis in ſecunda expeditione caſtrametantur prope Northuſun 226, 35. graui clade ſuperantur 13, 55. 204, 6. 529, 44. 553, 38. 555, 28. legatos pro pace & libertatis reſtitutione mittunt ad Ottonem ducem Bauariæ, regis per Saxoniam legatum 256, 54. in deditionem conſentiunt, & fidem clementiamque regis periculo ſalutis experiri volunt 218, 6. præſtolantur Henrici regis aduentum Ratiſponæ 225, 42. in vulgum tumultuantem animaduertunt, & legatis apud regem Henricum ſe excuſant 206, 27. per regios legatos à rege præcipue hæc vrgent, caſtellorum dirutionem, & libertatis & patrimoniorum ereptorum reſtitutionem 194, 28. ex caſtris legatos mittunt ad regem, & indefeſſo ſtudio pacem petunt 226, 37. magnificos legatos ad Henricum regem mittunt, pacem petunt, & ſatisfactionem de erratis etiam vitæ natales & leges promittunt 224, 22, 44. per legatos regi Henrico grauiter ſe purgant, innocentiam aſſerunt, ad compenſationem offenſarum ſe offerunt, & omnem culpam aut excuſant aut deprecantur 217, 3. proſtrati in terram pacem ab Henrico rege petunt, & ſe ad æquiſſima quæque offerunt 227, 4. regi Henrico de conſilio Moguntini archiepiſcopi & aliorum principum ſe dedentes, paſſim principibus ſeruandi ablegantur 228, 34. dimittuntur 603, 27
Saxonicum I. prælium contra Henricum IV. ad Vnſtrat 253, 12. 778, 9
Saxonicum II. prælium iuxta Medelrichſtat 253, 19
Saxonicum III. prælium iuxta Fladebeim 253, 23. 435, 54
Saxonicum IV. prælium ad Oliſtram, 253, 24
Saxonicum V. prælium iuxta Gleichſel 253, 39
Saxonicum VI. prælium iuxta Glichin 253, 42
Saxonicum prælium in VVelffzeli 736, 29
Saxonicum prælium iuxta Elſtra 456, 23, 26
Saxoniæ principes ſe regi dedentes qui 228, 17
Saxonicum bellum iuxta Stroui 455, 48
Saxonicum bellum diuturnum 418, 12
Saxonici belli anceps euentus & ſecuritas 606, 19
Saxonum motus ſedantur 607, 20
Saxonum migratio, & eius occaſio in Britanniam 494, 35. 498, 43. ſecundus aduentus in Britanniam, iſque crudelis 496, 51. in Britannia graſſatio, & eorum diſſipatio 496, 21. 502, 39. 744, 50. 504, 51.
Saxones proſternunt & deuident exercitum regis Conradi 577, 4. in gratiam regis Conradi recipiuntur 473, 25
Saxonia à Selauis vaſtatur 455, 25. 446, 7
Saxonia vaſtatur 152, 52. à Selauis 155, 25. 446, 7. ab Hungaris vaſtatur 74, 1. 132, 12. 155, 28. 446, 42. 577, 29. 730, 46. peſti infecta 858, 19. murus Danorum 198, 19
Saxonicæ auri & argentifodinæ 583, 49
Scabies horrenda 528, 29
Scaldis fluuius 39, 43. 599, 10
Scharffenberg caſtrũ expugnatur 951, 50
Scaribergæ conuux Arnulphi 511, 28
Scaurus mouet Romæ ciuiles diſſenſiones 351, 22
Schahamingi vicus in Saxonia 22, 39
Schenckenvvalt nobilis occiſor abbatis Fuldenſis 930, 47
Schidingen caſtellum capitur 177, 41
Schildentode villa 864, 45
Schidingen ciuitas in Thuringia 601, 39.
Schipplitz caſtrum 775, 11. in monaſterium conuertitur 775, 24. 814, 49. 914, 52
Schiſma in eccleſia de papatu 492, 49
Schiſma in eccleſia magnum & diuturnũ, 842, 42. tollitur 850, 16
Schiſmaticorum in eccleſia multitudo 458, 6.
Schlettſtat villa in Alſatia 27, 9
Schlicha fluuius 253, 44
Schlieſvvich in confinio Daniæ & Saxoniæ 35, 14
Scholaris amore puellæ in gratia peccata & pœnas deuoluunt 697, 43
Scholaris Lubecenſis ſomnus ſeptenus 840, 55.
Scholaſticæ virginis corpus in partes Cenomanenſium transfertur 16, 51. 533, 54
Scholaſticus patricius & exarcha Italiæ, legatus Anaſtaſii imperatoris Romanorum 17, 43. 432 33
Schovvenburg caſtrum conſtruitur 911, 5. 923. 19. deſtruitur 929, 10. deſtructũ reſtauratur 939, 1
Schrapelau arx ædificatur 795, 3
Schvvartzenvvalde caſtrum venale 944, 13
Schvvizeri bello petuntur, non ſuperantur 844, 39
Scipio Africam occupat 150, 41. capit Iberiæ vrbes 344, 33. de Carthaginenſibus triumphat 344, 51. redigit Carthaginem diu rebellem, vrbem potentiſſimam, in Romanorum poteſtatem 347, 12
Sclaui cognomento VVilzi, Marchenſes, de VVeidahaburg, &c. 28, 25. 31. 1. 3
Sclauorum princeps quis 324
Sclaui vaſtant Saxoniam 155, 25. 446, 7. Italiam infeſtant 542, 43. exercitum impe-

imperatoris affligunt 599,23. superantur à Dagoberto 15, 46. subiugantur Carolo 31,1. à Carolo M. compescuntur 559,47. à Carolo subiguntur 556, 5. ab Ottone rege debellantur 79, 43, 54. premuntur à Ludouico fratre Loth. imperat. 42, 22. vincuntur à Francis 152,55. 531,6. vastantur 440,54. à Baioariis reprimuntur 582, 49. debellantur 587,23. 594,38

Sclaui Henrici regis tributarij 578,7

Sclaui pagani compescuntur 733,25

Sclauorum ad Christianismum transitus 736,44

Sclauorum legati veniunt ad Carolum 59,28. alij ad Ottonem imperatorem 257, 10

Sclauia subigitur 535,16

Scopa princeps militiæ sub rege Epiphane 344,48. superatur 345,13

Scotiæ episcopatuum, abbatiarũ, &c ordinatio 659,17

Scotistarum secta 831,45

Scoti errant de celebranda Pascha & arguuntur epistolis summorum pontificum 13,33. 126,23. 542,52. 428, 27. Britanniam incursant, sed prosternuntur 415, 27. 484, 35. in libertatem se ab Anglorum seruitute vendicant 539, 15. pacifice transigunt 659, 9. obsidentur 505, 32

Scotorum monasterium in Erffordia ædificatur 159,21. 914,7. comburitur 447, 3. in Colonia 448,21

Scutarum à Turcis grauiter obsidetur, sed liberatur 872,49

Scriptura è sepulchro in Thracia effoditur 439,35

Scylla Tyrrhenorum 312,35

Scyri, Sueuorum socij contra Ostrogothos 303, 6. debellantur ab Ostrogothis 303, 19

Scythiæ regionis, Scytharumq; descriptio 64,53. 88,1. 149,41. 293,54

Scythæ ad Palæstinam penetrant 325, 15. vincuntur & triumphantur à Traiano 102,51. 375,24.

Sdigerdes rex Persarum 489, 47. tutor Theodosij filij Arcadij ex testamento 490, 6

Sdigerdis regis filius dæmoniacus precibus ad Deum liberatur 496,34. defungitur 497,73

Sebaste olim Samaria 319,14

Sebastiani ossa in Galliam transferuntur 154,13. 441,33 562, 30. 754,26

Sebastianus Brant 886,17

Sechaeubech monasterium diripitur 943,17

Secundus famulus Dei in Gallia 526,21

Sedechias Iudæus veneno hausto necauit Carolum imp. 57,36

Sedechias rex in Iuda 92, 32. 150, 27. 320, 49

Sedelitz monasterium diruitur 853, 13

Seditio apud Iudæos de sacerdotio 346, 19. 422, 8

Sedunensis Florentinus martyr 490,21

Sefridus episcopus Cicestrensis 667,40

Segeburch castrum Saxonum capitur 554, 13

Segetum corruptio 610,35. 751,36

Segetum mixtura cœlitus punitur 621,33

Seianus Tiberium contra Iudæos instigat 100,36

Senensis comes hæreseos insimulatur 217,25

Selechinstat abbatia cedit archiepiscopo Moguntino 170,36

Seleucia conditur 95,3. 341, 14. capitur à Traiano & Romanis 104, 50. 375, 30. 380, 35

Seleucus Nicanor rex Syriæ & Babylonis 95.33.41.140,27.341,43,25.342,28

Seleucus Philopator rex Syriæ & Asiæ 343, 1. beneficus erga Iudæos 95, 48. Iudæos in nouas suas ciuitates transfert, & æquali cum Græcis municipio dignatur 42,15

Seleucus Ceraunus imperat Syriæ 541,16

Seleucus Gallinicus rex Syriæ 343,15

Selinus in Sicilia conditur 325,45

Sellum rex in Israel 320,22

Selse monasterium 688,18. 731,32

Sem vita & ætas 87,12. 149.38. 286,23

Sem filij Nohæ habitatio, linguæ, regiones, populi, posteri 87, 36. 292,26. 908,13

Semachus hospitio excipit Deucalionis filium Dionysium 304,20

Semeias Propheta 317,21

Semele filia Cadmi 305,54

Semiramis regina vxor Nini cõdit Babyloniam 149, 44. 296,41

Senatus Romanus declarat Adalgisum hostem reipublicæ 53,40

Sencoris dynasta Ægyptiacus 328,54

Seneca à Nerone discipulo occiditur 101, 38. 710,6

Seneca episcopus Hierosolymitanus 103, 40. 377,38. 378,45

Senescallus Hiberniæ quis 653,14

Senescallia Franciæ maiordomatus 649,10

Sennacherib rex Chaldæorum 321,38

Sennennis dynasta Ægyptiacus 316,48

Senones à Nortmannis sed frustra obsidentur 64, 40. oppugnantur 572,22

Senones Galli cum duce Brennone Romam capiunt 70,15. 95,2. 338,50

Senseones rex Ægyptiorum 318,19

Sepithus Ægyptiorum rex 323,33

September mensis Commodus ab August. Commodo nominatur 382,14

September mensis appellatur Germanicus 573,25

Septentrionalis plaga propagandis gentibus apta 65,17

Sequana amnis 33,34. 64,39

Serapis ingreditur Alexandriam 342,32

Serapis Romæ stadium 574,11

Serapis f. Iouis rex Ægyptiorum obit, Diis annumeratur 298,4

Serapis fanum famosum Alexandriæ conseeratur martyrium 486,47. incenditur, 105,42. 382,6

Serapion Antiocheuus episcopus 106, 6. 381,38. 382,51

Serenus Granius pro Christianis ad Adrian. Aug. scribit, & mitigationem obtinet 377,1

Sergius I. Papa 16,8. 114. 12. 430,48. 539,41. 726,45, inuenit portuonem crucis dominicæ 16,29. 123,33. 431,85. recusat errori concilij Constantinopolitani subscribere 16,11. mittit Frisonibus episcopum 16,45. 432, 19. à Iustiniano Constantinop. portari iubetur 16,12

Sergius II. Papa 125, 16. 442, 13. 564,32. 730,13. tyrannizat in antecessorem papam defunctum 730,50

Sergius III. Papa 130, 22. 446, 40. 575, 16. 731,2

Sergius IV. Papa 132,7. 446,40. 581, 54. 731, 55

Sergius V. papa 449,11. 687, 733,50

Sergius Episcopus Constantinopolitanus Monotheletarum hæreticus Acephalita 13, 50. 123, 16, 18. 428, 6. damnatur 123, 48. 429, 17. 534,11

Seruandus tyrannidem affectans occiditur 505, 41

Seruius Tullus Romanorum rex 92, 42. 328,19 332,36

Seruius Plautus Pædico semet interficit 360,17

Seruius Tungrensis episcopus, Christi secundum carnem consanguineus 487, 35. 718, 55. Prophetico Spiritu transponit sedem episcopalem Traiectum 500,27

Seruatus legatus Dagoberti versus Constantinopolim 15, 31

Seruorum seditio in Italia comprimitur 345, 16

Sesac rex Ægypti spoliat templum Hierosolymitanum 90,35

Seth vita & ætas 86,6. 149,30. 269,43. filius filiorum Dei 267,45. obit 279,18

Seuches rex maior Hispaniarum moritur 637,7

Seuchius filius Asulphi regis nascitur 669,37.

Seuera abbatissa 532,54

Seuerinus Papa 13, 31. 428, 34. 530, 39. 726, 1.

Seuerinus episcop. Coloniensis 7,40. 487, 54. 717,50

Seuerus Pertinax imperator 4, 46. 106, 12. 131,5. 397, 35. 502,52. 713, 3. consors Antonini Veri in imperio 712,46. meretur appellationem Pertinacis 381, 50. vincit Iulianum 106, 13. ad mare facit vallum 106, 30. vincit Parthos, Adiabenos, Arabes 106,19. 383, 27. 714, 3. quintam mouet persequutionem in Christianos 106,23. 383,43. 713,4. moritur 106,32. 384,17. 503,36

Seuerus & Maximinus Cæsares 121, 13. 115,17. 397, 2

Seuerus à Galerio ad obsidionem Romæ contra Maxentium missus, proditur, fugatur & occiditur 111, 22. 397, 47. 417,40

Seuerus Pelagianus fileatium vouet 487, 51

Seuerus Lucanus substituitur Maioriano 417,14

Seueri Rauennatis episcop. vxoris, & filiæ corpora Moguntiam portantur 562,9

Seuerianæ thermæ apud Antiochiam 106, 21

Sextius Pythagoricus Philosophus 16

Sextus Apuleius subigit Pannonios 356,42

Siagrius f. Ægidii dux Francorum 113, 14. 506, 54. victus, fugatus, temissus, occiditur 508,16

Siagrij celebratur synodus contra Macedonianos 407,51

Sibelcho Spirensis episcopus accusatus de quibusdam criminibus se sacra communione purgat 61,6

Sibicho Spirensis episcopus 159,29

Sibylla Erythræa 320,18

Sibylla Herophile in Samo 150, 25. 324,6 332,22. 20. 925,8

Sibylla metropolis insulæ Gerx inter Africam & Babylonem capitur 635, 41

Digitized by Google

Sibylla vrbs Hiſpaniæ terræmotu ruit 840,2
Sicambri vincuntur 349,8
Sicardus Cremonenſis epiſc. 820,23
Siccitas magna 85,54.595,33.625,34. 661, 9.751,30.
Sichem regia Abimelech 89,38
Sichem ciuitas Iacob Patriarchæ, Neopolis vrbs Samaritanorum 300,53
Sicherus cœnobii Aquicinctini auctor 603,51
Sicilia democratia 334,16. à Sarracenis diripitur 419, 20. Sarracenis purgatur 687,15. terræmotu concutitur 750, 45. inuaditur 536,55. Romanis ſubiicitur 342,55.344,19
Siculum bellum ſeruile 348,6
Siculum bellum ſeruile ſecundũ 349,55
Siculi ſerui rebelles obſidionis angustiis ad cadauera voranda conuertuntur 348,30
Sieuſus capellanus regius legatus 28,33
Sicyon Sicyoniorum rex 307,36
Sicyoniorum regni initium 88,7.149.43. 294,30. finis 89,54.150,16
Sidera minantur imperio Conſtantini excidium à circumcisis 15,34
Sidon ſubuertitur 359,33.813,23
Sidonius abbas Augiensis & episcopus Conſtantiensis 127,36. miſere moritur 118, 4
Sidus Martis non compatet 34,53
Sifridus. Vide Sigefridus
Sigeberg monaſterium à præterfluente fluuio 250,32.455,53 602,31.756,13
Sigebertus f Clotharij regnat Remis 9, 35.519,38. ducit vxorem 520,20. Hunnos ſuperat 10,1.519,34. cum Hunnis confœderatur 520,30. fratris regnum occupat 10,7. contra Hilpericum fratrem bellatur 10,13. 520,17. à fratre affligitur 521, 13. Sueuos in Saxoniam transfert, ibid. interficitur 10,18. 121, 48. 521,19
Sigebertus rex f. Theoderici trucidatur cum proauia Brunihilde & tota ſtirpe 123,17
Sigebertus filius Dagoberti Auſtraſiorũ rex 15,30 532,5. baptizatus loquitur 539,51. natus 40. dies articulate loquitur 15,29. commend. tut epiſcopo Colon. & duci Pipino 16,18. à patre adhuc viuo in regnum ſublimatur 16, 17. bello petit Thuringorum ducem 533,15. moritur 534,32
Sigebertus Gemblac. monachus, ſcriptor libri quinti in hoc tomo, moritur 61<,26
Sigebodus rex VVisigothorum regni VVisigothorum vindex fortis 528, 44
Sigefridus nepos Gotefridi regis Danorum cernat de regno Danorum 39,33
Sigefridus & Gotefridus reges Norm. in finibus Galliæ multas vrbes & caſtella deuaſtant 59,18
Sigefridus rex Normann. cum Normannis accipit à Carolo multum auri & argenti 60,20
Sigifridus & Vto contra piratas pugnant cum fratre Henrico, & capiuntur 158, 10,18
Sigefridus prælio cum Anilone commiſſo ſuccumbit 35,34
Sigefridus abbas Fuldenſis ordinatur 147, 29.164, 39. 451,12. fit archiepiſcopus Moguntinus 143, 43.165, 50. 452, 23. 694,9.21.695,12. cum aliis plurib. epiſcopis ſanctam peregrinationem ingreditur, & in ea multa à paganis patitur 148,32.171,43.172,7.924,40. principes ob regem Henricum IV. reprobãdum & Rudolphum conſtituendum conuocat 200,1. vngit in regem Rudolphum Sueuorum ducem 253,18. 455, 21. in decreto de cœlibatu promulgando grauiter pericli tatur 212,31,46. à rege Henrico inſtigatus & animatus, ob decimationes in Thuringia celebrat frequentem ſynodum, eaſque obtinet 189,51. ob decimationes, tempore belli Saxonici importuno, anathemate ab eccleſia retudit 211,36. iterum Thuringos ob decimas ſoluendas vrget 212, 34. ſpirituali armatura Halberſtadenſem epiſcopum expugnaturus, cũ ob periurium ad ſynodum euocat 223,8. in Galliciam iter ſimulans in Cluniacum monaſterium venit, ibi monachatum aſſumpturus, sed reuocatus Moguntiam redit 189, 10. 453, 44. ægrotat & diem obit 253,34.457,11. 695,11.778,43.804,13
Sigefridus epiſcop. Spirenſis 470,14. moritur 473,42
Sigefridus epiſc. VVurzb. 473,46. moritur 474,51
Sigehardus cancellarius conſtituitur Patriarcha Aquileiensis 176,47. legatus ſedis Apoſtolicæ in conuentu Triburiano 243,20
Sigehardus vir religioſus abbas Fuldenſis eligitur 155 5
Sigenhart vexillum Ludouici Landgrauii, S. Georgio ſacrum 929,23
Sigericus rex VVisigothorum 492,6. permittur 492,32
Sigericus f. Sigiſmundi à patre perimitur 511,38
Sigerus abbas nonus ad S. Maximinum Treueris 473,45
Sigenar abbas Fuldenſis 450,2
Sigehart abbas Fuldenſis 159,18. moritur 159,54
Sigeburg caſtrum capitur à Carolo 26, 49
Sigillum papale mutatur 752,5
Sigiſmundus filius Caroli IV. dux Auſtriæ, rex Vngariæ, Bohemiæ, & Romanorum Imperator Auguſtus 749, 2. 46. 844, 48. 850, 4. 852, 50. 859, 26. à Turcis vincitur 845,45. moritur, 888, 10
Sigiſmundus & Landfridus legati in Perſiam 34,31. morinntur in itinere 34,32
Sigiſmundus Gundebaudi filius regnat in Burgundia 8, 54. 510, 52. proprium intetimit filium 511, 37. ædificat monaſterium 8, 55. in congreſſu cum Clodomere capitur 512, 14. interficitur 8,55
Sigiſmundus dux Saxoniæ epiſc. Herbipolenſis 861,42. reſignat 861, 44,46
Sigiſuultus dux exercitus contra Bonif. 412,43
Sigo fluuius 157,33
Sigolfus Placentinus epiſcopus ab imperatore Ottone cum aliis comitibus & nobilibus in Franciam & Saxoniam cuſtodiendus mittitur 89,39
Silthouera, fautotes Arnoldi Moguntin. archiep. 475,6
Simon Onie filius Iudæorum pontifex maximus 95,45.341,28. 341,48
Simon frater Ieonathæ, dux & pontifex Iudæorum 96,47.347,28,59. Hircanus appellatur ob bellum contra Hyrcanos ſuſceptum 96,47. amicus Romanorũ 96,49. capit Samariam, & ſolo æquat 96,50. interficitur 348,17
Simon præpoſitus templi Hieroſolymitani ambit ſacerdotium 345,16
Simon patruelis regis Francorum, epiſcopus Noniomenſis 618, 29. fundator cœnobii Vrſicampi 625, 20. remouetur 626,57
Simon Noniomenſis epiſcopus 619,4
Simon comes Ebroicenſis reſignat regi Henrico quaſdam munitiones 640,37. moritur 689,33
Simon de Caſſia Auguſtinianus ſcriptor nobdis 836,15
Simon de Cremona Auguſtinianus 836, 14
Simon magus 101,11,41
Simonis Magi in aerem elevati caſus & confuſio 710,9
Simon puer inter Iudæos martyrizatur 673,18
Simonia in epiſcop. à papa reprehenditur 179,5. ſub anathemate interdicitur 602,17.
Simonides lyricus poeta 319,47.339,16. claret 329,48
Simplicius papa 117,9. 418,7. 504,5. 681, 19. 720,37. damnat Eutychianos 418, 40. moritur 418,49
Sindegerus Babembergenſis epiſcopus conſtituitur papa, appellatur Clemens 451,25
Sinderoldus archiepiſcopus 131,29. occiditur à Normannis 131,32
Sindual rex Britonum ſuſpenditur, 517, 49
Sineandus rex Hiſpaniæ 141
Sinoce dux belli contra Bonifacium 411, 36. occiditur 411,39
Sinope condita 315,35
Sirenes meretrices 311,37
Siricius papa 7,34. 408, 11. 485, 45. 717, 51. 408,11. pollit Manichæos Romæ 485,47
Siſara princeps militiæ regis Iabin occiſus 89,47
Siſebodus rex VVisigothorum 517,21. Hiſpaniam occupat, & in illas Chriſtianiſſimum plantat 418,42. 532,52. moritur 25,52.532,25
Siſenandus rex VVisigothorum 532,42. occupat regnum Hiſpaniæ, 15,53. moritur 536,10
Siſinnius papa 87, 23. 816, 2. 452,12. 542,42
Siſinnius frater Tharaſii capitur obſidiuitur 32,52
Siſinnius martyr 488,30
Siſiphus condit Ephyram 306,34
Siſis in Sicilia condit Catinam 306, 37
Sitina locus in Saxonia 24,25
Sitto Verdenſis epiſcopus moritur 161, 35
Siuardus Deblatenſis epiſcopus, erat in Moguntinenſi archiepiſcopatu ſuffraganei vicem obit 472,43
Sixtus I. papa, martyr 5,15. 103,33. 376, 12. 712,12. Liberæ templum in baſilicam Matris Domini mutat 413,10. hypocritam Pelagianum Iulian. Aſtar. ab eccleſia arcet 413,43

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Sixtus II, papa 7,33.107,52.377,16.713,33
Sixtus III, papa 108,44.389,16.714,17
Sixtus IIII, papa 116,43.592,34.719,5
Sclacheim caſtrum, carcer Chriſtianni 260,9
Sladum caſtrum capitur 753,30
Sles caſtrum 25,23
Smeldingi à Carolo ad Godefridum Danorum regem deficiunt 37,4
Smerdes Magus, gener Cambyſis, rex Perſarum 94,6 531,7
Smyrna vrbs amplíata 90,37.516,38. terræmotu ruit 381,20
Societas de Britannis 944,2
Societas Stellarum nutreroſa 945,26
Societas Tritarum 953,17
Socrates naſcitur 94,33. 533,41. iam clarus 337,27.338,33. venenum bibit 538,32
Sodalcurch locus 60,27
Sogdianus rex Perſarum 94,10.337,7
Soldanus Babyloniæ pugnat contra Chriſtianos 697,47. capit regem Franciæ, eum tamen poſt dimittit 742,25. in Palæſtinam irruit 698,13.745,39. virtuoſus contra Tartaros 744. à Antiochiam capit 698,46. capit. Ptolemaidem 816,31
Soldanus Ægypti rex irruit in caſtra Tartarorum 697,5
Solenniacum monaſterium 531,36
Solennis Carnotenſis epiſcopus 508,21
Solidani de Iconio mater Chriſtiana 670, 19
Solimanus Iconij, Chriſtianorum fautor, moritur 668,23
Solis templum Romæ 393,36
Solon legum lator 317,16
Somene fluuius 384,34
Someringen villa vaſtatur 935,35
Somnium Geruarij, ſibi & ſomniatis funeſtum 415,34
Somno I. Antenotis Francorum princeps 484,49
Somnonobria, vrbs & fluuius 483,23
Sontius amnis 419,16
Sonus fluuius idem, qui Sannus 60,53
Sophia Auguſta T. Conſtantino inſidiatur 10,55. Iuſtinianum cupit in regnum attollere 11,2. male mulctatur ob perfidiam 11,3
Sophia filia S. Elizabeth naſcitur 158,37. 923,36. nubit duci Brabantiæ 916,49. in Thuringiam irruit 808,10.917,43. ſecundo Thuringiam affectat 928,15. capit ciuitatem Cruceburg 928,54. de iure ſuo Thuringiæ ſponte cedit; aliis quibuſdam ditata 929,15. amicos ſibi parat ad reſiſtendum marchioni 928, 40
Sophiſticæ theologiæ reprehenſio 805,9. 831,46.833,40 836,20.852,25
Sophocles tragœdiarum ſcriptor 333,35, 89.337,20. moritur 337,44
Sophonias propheta 325,41
Sor quæ alias Tyrus 621,13
Sorabi terra Sclauorum 35,52
Sorabi populi qui 792,51
Soracte Romæ mons, in quo monaſterium 436,12
Soſares Aſſyriorum rex 307,38.309,22. 320,10
Seſimus papa. Vide Zoſimus
Softhenes rex Macedonum 342,6
Softratus Gnidius Pharum Alexandriæ conſtruit 95,50.343,44
Soter papa martyr 105,15 580,1.712,32
Soteris papæ decretalis epiſtola 580,50
Sonia monaſterium ſancti Xyſti 68,42
Sotion philoſophus Alexandrinus 359, 44
Sovvenburg munitio 957,24
Spammus Ægyptiorum rex 316,22
Sparetus rex Aſſyriorum 302,20
Sparta conditur 88,32.300,29
Spartiatæ mittunt literas ad Simonem Iudæorum ducem 347,35
Spartus filius Phoronei condit Spartam 88,33 300,30
Spatenberg caſtellum obſidetur 202,13
Spectrum in parochia Moguntina 566, 24.
Spei confeſſoris corpus in Hattenſpurg transfertur 188,5
Sperati martyris corporis tranſlatio 558, 27
Speuſippus Academiæ rector 95,12. 339, 22.338,39. moritur 95,11.339,49
Spherus ſeu Sapphrus rex Aſſyriorum 301 14
Sphinx vxor Cadmi contra Cadmum certamen init 309,2,9,10
Spinaces rex Ægyptiorum 317,46
Spira obſidetur 470,55.471,28. deditione ſubigitur 471,37
Spiraha locus, in quo Henricus IV. Saxoniæ Principes in deditionem recipit 228,13
Spolerinus ducatus 81,12
Springk caſtrum capitur 751,10
Stabulaus monaſterii 533,35. à Normannis eruitur 59,15
Stabulenſes monachi importuni in ſuis apud Henricum regem obtinendis 284,5
Staniſlaus Epiſc. Cracouienſis occiditur, 804,31. canonizatur 801,31
Starkandus Rubilocenſis Epiſcopus obit 83,31
Statius Cæcilius poeta 101,27.345,45
Statii Cæcilii mors 345,47
Statua in Apulia marmorea, infinitı theſauri receptaculum 396,7
Stauratius f. Nicephori imperator, 560,11
Stauratii degradatio 560,10
Sternovve nobilis occiſor abbatis Fuldenſis 930,47
Stephinates dynaſta Ægyptiorum 314, 32
Stephanus Papa martyr 5,30.108,42.388. 17.714,12.714,13.
Stephanus II. Papa 127,40.392,22.749,16. 728,30. in Franciam venit, ibique Pipini auxilium implorat contra Longob. 23,8.132,44. 149,30.728,36. videt viſionem 23,35. inungit Pipini filios in reges Carolum & Carlmannum 23,14.132, 46. cum Carlom monacho petit auxilium à Pipino contra regem Longob. Haiſtulph. 437,22. inungit Pipini filios in Francię reges, 437,27. protectes Galliæ apoſtolica benedictione ſanctificat 23,54. Bertradam vngit in reginã Franciæ 23,52. moritur 147,19
Stephanus III Papa 128,13.532,21.728,32
Stephanus IV. Papa 129 42.437,10. 560, 52.730,42
Stephanus V. Papa 131,25.437,54.438,36. 572,45 731,26. improbus in Formoſum anteceſſorem 74,18.20
Stephanus VI. Papa, 131,42 440,27.579, 17.732,7. inungit & coronat in Auguſtos Ludouicum & Irmingardam 440, 30. occiditur 152,42
Stephanus VII. Papa 133,17. 445,41.729, 18.580,12
Stephanus VIII. Papa 447,11.20 569, 36.715,48
Stephanus lapidatur 2,46.98,32.100,32. 361,11.707,47
Stephani, Gamalielis, & Nicodemi corpora reuelantur 7,45. 116,3.410,52.492, 25.676,49.718,19. Romam & in Occidentem portatur, 411,9.413,6
Stephanus Epiſc. Papæ legatus 31,36
Stephanus Leodienſ. Epiſcopus 574,48
Stephanus Epiſcopus Rhedonenſis, moritur 662,33.
Stephanus abbas Cluniacenſis 631,6. moritur 655 14
Stephanus primus Abbas cœnobii Leodienſis 594,12,26
Stephanus abbas S. Florentii, Epiſcopus Rudonenſis 631,19
Stephanus Anglus, abbas Ciſtercienſis 612,40
Stephanus abbas Mortui maris rogatus propaginem ſui ordinis mittit Botum 637,18
Stephanus incluſus martyr 552,43
Stephanus Hungarorum rex cum ſua gente ad fidem Chriſti conuertitur, occaſione ſancti coniugii 137,15 592,16. 687,51. 689,33. 729,53. 769,53. bello oppugnatur 136 35. 450,5. paciſcitur eum imperatore Conrado 136,38. 450, 10. moritur 137,15.450,49.698,22
Stephani regis Vngarorum feſtiuitas, 730,1
Stephanus rex Angliæ 624,55
Stephani Anglorum regis captiuitas & liberatio 645,8
Stephanus rex Myſiæ doloſe occiditur, 868,18
Stephani & Conſtantini, fratrum, filiorum Romani imper. in patrem truculentia 581,15,26
Stephanus comes Bleſenſis dux in expeditione ſancta 609,4
Stephanus comes de Sancerre legatus pecuniæ in Palæſtinam ex Francia deputatæ 651,51
Stephanus comes, Hugonis f. Lotharii ſocius 60,18
Stephanus frater Vualonis comitis interficit Albricum comitem 70,25. cum Zundibolch reconciliatur 70,35. amittit dignitatem 70,26. conſcius necis Zundibolch 71,51. alnum purgans fagitta percutitur 72,10.445,58
Stendelenſis eccleſiæ collegiatæ fundatio 789,28
Sternutationum benedictio vnde fluxerit 685 35
Steſichorus poeta 326,4. moritur 329, 46
Stetingorum ſtrages 696,26.741,42
Sthenelus rex Argiuorum 304,29 52
Sthenelus rex Mycenarum 308,8
Stilico ſuperat & capit Rudagiſum 409, 13. perimit Ruffinum 487,36
Stilico factioſus in imperatores 488,34. Alaricum adornat, ſed vincitur 490, 41.
Stilico fugatur 115,32. cum filio Eucherio occiditur 115,45 490,48
Stirra ſubigitur à Rudolpho 699,45
Stockem comburitur 749,44
Stofoda 147,8
Straho abbatia comburitur 853,7
Strurnus primus abbas Fuldenſis 153,16. 438,46. 554,23
Subaudienſis comitatus mutatur in ducatum 852,48
Sublacus, habitatio Benedicti 513,49

Subuta locus ecclesiæ Arrianæ prope Romam 426,36
Sucicha 61,37
Suet j VVandalorum socij 490,43
Suessa subigitur 329,15
Suession. ecclesiæ ad S. Medardum per papam consecratio 623,43
Suessonum episcopus Constantinopolim adit 681,14
Suevia devastatur 603,40. committitur Rudolpho duci 164,31
Suevi debellantur 546,17. in prælio mox languidi terga vertunt 228,20 bello petuntur à Theudemere 503,19
Suevorum antiquum privilegium, in expeditione exercitum præcedere, & primo hostem adoriri 229,49. in Hungariam funesta irruptio 704,34
Sugerius abbas S. Dionysij moritur 630, 52
Suidger capit Thassilonem 22,42
Sumtilanis reiectio 532,40
Surbia 133,6
Suitgerus episcopus ordinatur Babenberg. 139,34.159,33.160,37
Suitilan rex VVisigothorum 532,23
Sule villa apud syluam Loibin 257,39
Sulpicius Bituricensis episcopus 16,43. 529,16
Sumeringen villa in Thuringia 701,1
Summet, virgines claustrales ad S. Dysibodum 472,22
Sundetolt archiepisc. Mogunt. ordinatur 255,16. occiditur 155,16.445,34.572,48
Suntal locus 28,50.153,21
Sunthra oppidum capitur 947,44
Sunneborn villa incenditur 948 44
Sunzo episcopus Moguntinensis 66,7. Fuldæ educatus 66,8. in prælio contra Normannos occumbit 67,30
Suroi 422,7
Susa castrum in Persia 94.38
Susachim rex Ægypti spoliat templum Hierosolym. 361,26
Sustula abbatia ad Mosam 616,42
Sutphar rex Hunnorum premit Burgundiones 495,43
Sutrinense castellum à Longobardis capitur, sed restituitur 434,48
Svanhildis fœminæ fatidicæ origo. maiores, potentia, mortalis, epitaphium 792,53
Svvartza monasterium 229,36
Svvitzeri oppugnantur à liga Suevica 888, 20
Svvitzerorum bellum cum Gallo & strages magna 904,47
Sybaris conditur 324,36
Sylla tyrannus 350,53. Romam obtinet 350,8. Athenienses vastat 97,9.350,23. à Mario diimitur 349,49. moritur 350,9
Syluerius papa 9,19.120,21.423,18.515,6. 721,40
Syluester I, papa 6,47.121,27.358,26.449, 48.596,54.715,30
Syluestri papæ corpus transfertur 549,40
Syluester II, papa, alias Gerbertus 135,22. 449,32.732,47
Syluestri papæ ad papatū emersio, eiusq; interitus 732 48
Syluester III, papa ordinatur 138,35.734, 32
Syluius Posthumus frater Ascanij. Æneæ ex Lauinia filius, rex Latinorum 90,8. 312,46.313,6.331,36,38. nomen suum propagat in reges Albanorum 313,15
Syluius Æneas Lucus sic dictus 313,12
Syluius Lauiniæ & Melampodis filius, Veterinus frater Posthumi, rex Latinorum 314,10.331,33
Syluius Æneas Posthumi filius rex Latinorum 314,12.331,31
Symbolum Apostolicum componitur 708,26
Symeon frater Iacobi fratris Domini, episc. Hierosol. 578,32.710,32
Symeon Cleophæ filius Hierosolymæ episcopus crucifigitur 103,5.151,2.376,1. 711,14
Symeon Bulgar, philosophus, monachus, miles, Bulgarorum contra Græcos dux 578,20
Symeon monachus Antiochiæ claret 502,38
Symeon Syracusanus Siculus, monachus, peregrinator, exul, capitatus ad obitum usq; 592,55
Symeon dux Francorum moritur 492,44
Symeonis Iusti brachium in Hartesburg transfertur 188,5
Symmachus papa 8,33.119,8.419,30.420, 10.508,55.721,45
Symmachi papæ electio 682,41. papatus funestus 419,31.509,4,34.721,55. studium in renouandis ecclesiis, pauperibus iuuandis, & episcopis exulib⁹ subueniendo 119,5.420,25
Symmachus episcopus Hierosolymitanus 104,40.379,43
Symmachus interpres 106,28.151,5.383,4
Symmachus patricius exconsul 510,12. occiditur 119,48.421,25.518,49
Symmachus legatus Orientis 420,22
Symmachus orator gentilis blasphemus 489,33
Syndulphus presbyter 520,8
Synodorum sex Oecumenicarum enumeratio & descriptio 430,16
Synodus Antiochena pro dogmate Macedoniano 404,39. Aquileiensis 16,55. 129,29. ægre admittit synodum quintam Oecumen. Constant. 431,3. Aquitanensis 154,9. Arelatensis 40,11.560, 32. Ariminiensis & Seleuciensis 123,17. 403,29. ab Hilario damnatur 403,46. Aurelianensis in regno Francorum prima 511,22. Basilicnsis 749,40. quando cœperit & quamdiu duraverit 637,50. 860,48. à papa negligitur & cassatur 857,42. Biturcensis 25,15. Bonnensis 156,6. Caballonensis 40,11.560,32. Carthaginensis contra Pelagium 115,18.116, 10. Chalcedonensis contra Eutychen 117,37.151,32.499,43.719,19. Constantiensis 749,10. plenariam habet potestatem 749,12. 850,43. 852,38. 954,10. Constantinopolitana prima, eaq; Oecumenica 7,26. Constantinopolitana secunda Oecumenica contra Macedonium 124,30.483,7.717,32. Vniversalis quinta 16,15.120,44.518,7. VI Constantinopolitana Oecumenica 150. episcoporum contra Monothelitas 15, 6.124,38.538,25.726,32
Synodi quintæ Oecumenicæ imago instauratur 18,5
Synodi vniversalis sextæ Constantinopolitanæ præsides qui 151,49. Dutiensis 24 40.26,48.28,13. Ephesina contra Nestorium, & illa Oecumenica tertia 116, 44.151,30.495,4.719,12. Erfesfordensis 155,52. Ferrariensis, post Florentina ab Orientalibus frequentata 857,43. contra Simoniacos 774,2. Gallica 40,10. 560,30. Gemmensis 26,13. Ingelheimensis 30,39.133,53.536,10. Lateranensis 739,53.798,35. Metensis 43,32. Moguntinensis 40,11. ad causam imperatoris Henr. IIII discutiendam in VIOIO dimittenda 177,12. alia, vbi Carol⁹ electus archiepiscopus Constantiensis à consecratione ob Simoniam & alia obiecta arcetur 186,11. alia 735,23. Nicena eaq; Oecumenica 6,48. damnat Arium 111,47.151,28.715,35. Nicena secunda pro veneratione imaginum sub Irene 515,30. Pisana 849,31. Rauennas 83,52. Remensis 560,31. Remensis alia 589, 26. Remensis tertia 617,55. Romana de sancta Trinitate, & de Sanctorum imaginibus 25,11.156,42.547,9.551,31.
Synodi Romanæ præses Otto imperator 156,42
Synodus Senonensis contra Petrum Alexandr. 626,12. Toletana 14,3.721,14. apud Tribures contra seculares 69,48.571, 28. Turonensis 40,11.560,31. ad Valentinianas 25,44. Viennensis ad Rhodanum 825,54. VVormatiensis 25,41.27, 30.30,46.165,53
Synodus hæreticorum 113,35
Synosij corpus in Augiam insulam defertur 130,3
Syracusæ conditæ 312,38.331,15. capiuntur 343,7.344,13
Syria à Syrio dicta 301,2. dono nomine cedit Ptolomæo Epiphani 345,42. Romanis cedit 97,4.150,43. transit in dictionem Romanorum 349,34. à Turcis occupatur 604,4. à Saracenis occupatur 531,58
Syri triumphant de Christianis 829,54. à Turcis subiugantur 871,23
Syrmium cedit Italiæ vimine Theoderici 420,13
Syrus Syriæ nomen indit 301,1
Syrohis in patrem tumultus, eiusq; cum Heraclio pacificatio 529,32
Syrohi moritur 529,38

T

TAberstat castrum 911,3
Tachelotis rex Ægyptiorum 319,13
Tacianus hæreticus 105,28
Tacianus hæresiarcha Encratitarum 105, 28.381,2
Tacitus imperator 5,50.109,23.151,34.394, 19.714,18. occiditur 109,23. 394,26
Tagmarus fr. Ottonis regis, fratris hostis, confossus moritur 580,55
Tagus fluuius 474,15
Talleburg castrum obsidetur, capitur, diruitur 664,25
Tamerlanus imperator Orientis moritur 847,6
Tanais fluuius 64,51
Tanaus primus rex Scytharum 88,2. 293,55
Tancradus secundus abbas Prumiensis 40,45
Tancredus nepos ducis Apuliæ, dux in sancta expeditione 609,7
Tandemus hæreticus insignis 619,54
Taneos in Ægypto capitur 632,12
Tantalus regit Phryges 307,14. rapit Ganymedem, & bellū ideo monet 307,18
Tapis rex Hungarorum Italiam incursans, 10 modus nummorum repellitur 582,8
Tardamus rex Bulgarorum 554,41
Tarentum conditur 14,39.324,40. Romanis traditur 342,31

Digitized by Google

Tarpeia obruta 322,19
Tarpeius mons à Tarpeia 322,20. papis abominabilis 722,43
Tarquinius Priſcus rex Romanorum 92,12: 326,44: 332,33
Tarquinius Priſcus geſtæ nobiliores 326, 45. mors 326,48
Tarquinius cognomento Superbus Romanorum rex 93, 50: 329, 20: 332, 41. corrumpens Lucretiam regno pellitur 93,51. occiditur 328,14
Tarrachus Æthiops rex Ægyptiorum 324, 33
Tarſus conditur 91,26: 319.23
Tartari Ruthenos proſternunt 695,54
Tartarorum ſuperba legatio ad regem Franciæ 744,19. ſedes quæ 796,15. de Chriſtianis victoria 696,23: 697,8. graſſatio 743,53: 796,12. in Vngariam & Poloniam irruptio & immanitas 741,41. ſtrages 697,8. deletio in Oriente 744,4
Taruiſium ciuitas 27,11. ſæpitur 554,21
Tatius Sabinus regnat cum Romulo 323,9
Tatio rex ſeptimus Longobard. 506,43. perimitur 506,45
Taurinum, alias Alba 865,54
Taurus, inſigne Europæ 307,41
Tauros Berytius philoſophus 379,54
Tautanes rex Aſſyriorum 310,20
Taxiles in India debellatur ab Alex. M. 340,12
Telchin rex Sicyoniorum tertius 296 9
Telchines Rhodum condunt 299,37
Teleclus rex Lacedæmoniorum 319,45
Telegonus ducit in vxorem Iſidem 303, 37
Teleſilla 334,14
Teleſphorus Papa 103,50: 377,47,25: 378, 32,37: 712.14
Teleſtes rex Corinth. 320,13
Templa quando primum conſtructa 87, 53: 293,12
Templa idolorum deſtruuntur 112,13: 115, 24
Templa grauioribus tempeſtatibus concutiuntur 582,51
Templarii in Palæſtinam vocantur 746, 32. in Palæſtina ædificant Gazam & muniunt 630, 38. vindices homicidii Babyloniorum 632,14
Templariorum magiſter in conflictu capitur 666, 49
Templariorum ordo 736,52: 784,46. deſtruitur 746,44: 784,49: 816,1. in Palæſtinam vocantur 746,32
Templum ἁγίας σοφίας Conſtantinop. 9,11
Tenechebray bello nobilitatum 612,34
Teraſſo caſtrum 446,31
Terauani transferuntur ad regnum Francorum 413, 21
Terbellus Bulgarorum rex 542,16,30. iuuat Iuſtinianum in recuperando regno 125,49: 684,53
Terentius Roma pulſus factione Metelli redit, ſequens currum Scipionis triumphantis pileatus 344,51
Terentius libertate donatus moritur 347,2
Terpini Remenſis Archiepiſcopi viſio 729,15
Terræ hiatus in Antiochię ſuburbio 616, 22
Terræmotus 54,21: 100,14,30: 102,5: 105, 2. 7,18,34,52: 112,32,42: 113,42: 129,20: 130,50: 133,26: 141,27: 148,11: 158,53: 338,24: 344,24: 355,35,55: 359,37: 361,37 372,34: 375,43: 376,37: 381,20: 402,44: 417,13: 447,53: 449,30: 469,35: 476,12: 497,47: 499,53: 518,49: 528,26: 530,26: 561,52: 566,4: 590,34: 592,34: 604,46: 608,17: 611,45: 618,35: 631,17: 633,31,35: 649,40: 672,20: 746,5: 840,1: 893,28
Terræmotus in Aquiſpalatio 35, 1. in Aſia 366,10. in partibus Burgundiæ 632, 46: 633,21. in pago Conſtantino 640, 49 in Conſtantinopoli 547,55. in Gallia & Germania 34,24: 582,16. in Moguntia 473,31: 604,13. Nicomediæ 377, 23. in Palæſtina 650,30. Romæ 365,35. in Sicilia 750,45. in Thuringia 944,4: in Tuſcia 401,46
Tetrici filia cui nupſerit 636,14. cum vxore peregrinatio Hieroſolymitana 636,20. de Hieruſalem reditus 640, 27. obitus 647,32
Tertullianus Aphet f. Centurionis proconſulis celebris in Chriſti Eccleſia 106,32: 384,11
Tertullianiſtæ hæretici 710,12
Teſenberg caſtellum capitur 280,18
Teſtamentaria lex 353,37
Teſſalia caſtrum obſidione cingitur 73, 34
Tetricus & Zenobia præcedunt Aurelianum Romæ in triumpho 109,17. Romam in triumpho Aureliani ingreditur 393,30
Tetricus Flandrenſis comes, amicus regis Anglorum 634,26
Teuteus Aſſyriorum rex 312,32
Teutonicę domus ordo vbi cœperit 694, 31: 738,50: 795,4
Teutonicæ domus fratrum conſtantia & martyrium 698,18
Teutonici fratres in Palæſtinam vocantur 746,33. in Pruſſia infeliciter prœliantur 850,21
Thabor montis cœnobium à Turcis euerſum 615,54
Thaddæi profectio in Ediſſam, ibique fructuoſus eius Apoſtolatus 707, 50: 709,13
Thales Mileſius Examii filius, primus phyſicus Philoſophus 150,26: 325,10. prædicit eclipſin Solis 328,44. moritur 329,14
Tham caſtellum expugnatur 903,32
Thamara portus Galliciæ 474,21
Thamyris Ammonis f. 309,35
Thanode oppidum comburitur 943, 51
Thaogiſus monachus 565,23
Tharaſius Epiſcopus Conſtantinopolitanus 32,52
Thare vita & ætas 88,9: 149,43: 294,35
Thaſſica ciuitas Liburniæ 33,15
Thaſſilo nepos Pipini ex ſorore ad Baioarios ſecedit, & dux ipſorum conſtituitur 12,10: 22,45: 127,38 548,55. ſed à Pipino clam ſubducit 24,50: 551,9. per Apoſtolicos & regios legatos commonefit ſacramentorum Pipino, eiuſque filiis promiſſorum 28,32. Pipino reconciliatur 24,19: 550,21. Sclauos vincit 524,19. coram Carolo à Bauaris perfidiæ accuſatur 30,7. contra Carolum inſurgit 30,10. Carolo reconciliatur 28,37: 30,24,27: 555,10. per legatos fraudulenter à Papa p.cem petit 29,55. multorum bellorum author 30,48. anathematizatur à Pontifice 39,7. reus capitis pronunciatur 30,36. deponitur 439, 25. in monaſterium mittitur 30, 40: 555,41
Thaſus condita 306,6
Thatim præfectus Barcinonæ 32,24
Thatin Hiſpanus ſubicit ſe Carolo 557, 24
Θέκλα Agnetis marchioniſſæ, portendens ipſius obitum 259,17
Θέκλα Annonis Archiepiſc. Colonien. mirabilis de ſuo obitu 252,19
Θέκλα Balthazaris regis Babyloniæ 329,17
Θέκλα preſbyteri cuiuſdam ſuper Bohemia 704,13
Θέκλα diuerſæ de rege Bohemiæ Odoacro 699,54
Θέκλα Augienſis monachi 441,38
Θέκλα Conſtantini M. 715,42
Θέκλα Hutzmanni de obitu Epiſc. Spirenſis 223,34
Θέκλα Nabuchodonoſoris 327,40
Θέκλα Stephani Epiſc Rhedonenſis 662,34
Θέκλα S. Virici de imperatore 688,6
Θέκλα portendens vbi Coloniæ magnam cladem 210, 13
Θέκλα portendens interitum primorum, qui & ſequutus eſt 162,45
Θέκλα cuiuſdam religioſi de morte Papæ Vrbani & Papatu Paſchalis 463,39
Theætetus mathematicus 337,17
Theate ciuitas 557,7
Theate ciuitas capta & exuſta 34,37
Thebæ ſubuertuntur ab Alexandro Magno 95,19: 340,12. oppugnantur ab Amazonibus 310, 19. ab Epigonis 310, 12
Thebæ Ægypti euertuntur 355,38
Thebæi imperant in Ægypto 296,16
Thebæę legionis martyrum corpora reperiũtur 188,8. illorum nomina 188,9
Theclea quæ alias Melanthia, fœmina Romana 405. 42
Theglathphalaſar rex Aſſyriorum occidit regem Syriæ 91.45: 321.47
Theias rex Oſtrogothorum 517,30. perimitur 517,43
Thelaſus & Caratus bello petunt Photoneum 299,29
Thelematius monachus ob ludum gladiatorium occiditur 488,9
Theleticus Bulgarorum rex 552,54. baptizatur, patricius Romanus conſtituitur 554,39
Theleſis rex Bulgarorum 550, 46. vinciur & perimitur 550,53
Themiſtocles ad Perſas fugit 333,26
Theo Ægyptiorum dynaſta 338,43 fugit in Arabiam 338 51
Theobaldus Othonis miles Henrici imperatoris 246,23
Theobaldus rex 519,55. moritur 528,38
Theobal. Maiordomatu pellitur 344,5
Theobaldi Francorum nobilis ſanctitas, continentia, obitus, in Galliis tranſlatio 597,50
Theobaldi incluſi in vibe Vincentia obitus 600,51
Theobaldus dux Alemannorum 436,11
Theobaldus rex, f. Theodoberti moritur 121,10
Theobaldus comes beneficiarius ordinis Præmonſtratenſis 619, 31. moritur 631,6
Theobaldus Epiſc. Pariſienſis moritur 687, 11
Theobaldi comitis Bleſenſis cum Henrico rege compoſitio 638,26
Theobaldus Archiepiſc. Cantuar. moritur 642 17
Theobaldi comitis Carnotenſis in ſudęos

Digitized by Google

grauis animaduerſio 652,33
Theobaldus abbas Cluniac. 667,54. poſt Epiſc. Card. Oſtienſis 675,51
Theodardus Epiſc. martyr 535,5
Theodebertus rex Francor. 9,29. Italiam cum Longob. intrat 9,45
Theodeberti, bellum, victoria, obitus 9, 45,46
Theodebertus rex filius Theodeberti moritur 121,7
Theodebertus filius Hilperici 10,12. quã regionem occupauit 10,13. cum duce Sigiberti Gulialdo dimicat 10,14. capitur 520, 18. occumbit 10,16
Theodebertus f. maior natu Childeberti 12,37. in pugna occumbit 521, 27. regnum Childeberti obtinet 12,39. in monaſterium relegatur 13, 23. cum Theoderico belligeratur 13, 20. cum filiis occiditur 13,23: 123,7
Theodeber. rex Thuringiæ 515,32
Theodeberti, ciuiſq; ducis ſtudium in Italia concutienda 517,40. obitus 517,55
Theodebertus filius regis Francor. 525,4
Theodeberti cum fratre ciuile bellum, eiuſque ſtrages & captiuitas 528,6
Theodelinda filia Garibaldi, vxor Agiluifi 12,3,30
Theodericus V Valager Macedonias depopulatur 8,16
Theoderici regis Gothorum tyrannis 8, 48
Theoderici interitus 8,51
Theodericus rex moritur 9,28
Theoderic. f. Childeberti 12, 38. obtinet Burgund. regnum Gunthramni 12,39
Theodericus rex V Viſigoth. in prælio contra Hunnos occumbit 500,18
Theodericus rex V Viſigoth. frater Thuriſmodi 501, 32. occupat Hiſpanias 498,9. Sueuos vincit 501,50. adhuc adoleſcens Sarmatas adoritur 503, 37. iugulatur 504, 27
Theodericus Theudemeris filius, rex Oſtrogothorum, Zenoni Aug. familiaris 118,37: 505,30. accipit imperiũ Occidentis 118, 54. Romam obtinet 418, 49. Romam venit deſideratus, vitis, & acceptus 419, 47. magiſter militum & conſul Romanus conſtituitur 118, 40: 505,53. interimit Odoacrum 118, 46,48,54: 419,14: 507,30. Italiæ rex ordinatur 507,45. vincit Bulgares, capit Syrmium 119,19: 420,12: 507,46. Italia potitur 508,44. Romæ multa ædificia ſplendida conſtruit 119,16. aquam Rauennam perducit 119,18: 420,7. filiam in vxorem dat Euthárico 119,35: 420, 7: 509, 20. per exercitum Gallias ſibi ſubiugat 119,23: 420,25: 511,19. minis & legationibus Arrianos liberat & conſeruat in Græcia 421,4: 512,47: 683, 22. interimit Papam & Boetium 722, 16. occidit Symmachum 421, 25. in vincula conijcit Papam Ioan. 421, 21. polluit ſe homicidio magnorum virorum 119,47. ſubitanea morte perit 119,49: 421, 35: 683, 26
Theodericus rex, frater Lotharii, cædit Dan. regem 511, 40. petimit Balder. 512, 5. Thuring. vi ſibi ſubicit 513, 7. mouet in affinem Thuring. regem bellum funeſtum 682,17: 910,30. moritur 515,32: 910,52
Theodericus rex filius Cladouæi moritur 120,45
Theodericus fr. Lotharii, f. Theodeberti rex Francor. 116,39: 536,16. repudiatur 536,19. cum Brunichilde pellit Columbanum Luxouio 123,2. attondetur 530, 21. exercet ſæuitiam in Epiſcopos 530, 52. vincitur & capitur 540,42. moritur 541,7
Theodericus rex Francorum 546,11. moritur 123,28
Theodericus comes Friſiæ 183,8
Theodericus Saxo obſes 21, 23, 548, 18. ſacramentum datum frangit 21, 24. capitur 21,27: 135,51
Theoder. comes Francus 39, 12
Theod. comes f. Gundauenſis Arnulphi Friſios debellat 595,12
Theod dux Moſellan. 601,30
Theod. marchio de Phlatirdinga, erepto ſibi ab Henr. pago, contra illum rebellionem meditatur 139,12. quoſdam Epiſcopatus depopulatur 140,33. vincitur & occiditur 141 40
Theod. Amantii ſatelles inſidians imperio occiditur 421,30
Theod. comes de militia Treuerenſi capit electum Treuirenſium Archiep. eumque militibus enecandum tradit 148,44: 175,53: 600,54. pœnitentia ductus Hieroſ. proficiſcitur, & in itinere moritur 452,37: 601,17
Theod. marchio de Landeſperg in Thuring. incurſat 813,21. moritur 814 47
Theoder. marchio de Landeſperg vrbes multas expugnat 824, 37. interficitur 824,43
Theod. marchio comprehendit raptores 931,5,40
Theod. matchionis profectio Hieroſol. 799,14. è Palæſtina regreſſus, inque quam periculoſus 799,20
Theoder. marchio Miſnenſis moritur 923,10
Theod. marchio Miſnenſis & Albertus. Vide Albertus Landgrauius.
Theoder. Landgrauius cum patre ſuo Alberto altercatur 260,7. capit Epiſc. domus Teut. 260,8. capitur 260,11 moritur 260,19
Theod. Burggrauius de Kirchberg ſubmergitur 930,16
Theoder. de Volta V Vizeleſbin occiditur 944,11
Theod. Quitzo proſcribitur 851,18
Theod. Archicapellanus & cancellarius Henrici regis fit Epiſc. Conſtan. 139, 52. defungitur 142,52
Theodericus Magd. Epiſc. 840,9. capitur 841,4. moritur 841,32
Theod. conſobrinus Ottonis imp. Epiſc. Metenſis 584,55. ardentem petit S. Petri catenam 586,5. in Italia ſub imperatore militat 586,17. moritur 588,43
Theoderici Metenſis Epiſc. contra imp. Henric. rebellio, & quare 591,21. perfidia & iniquitas in ducem Moſellan. eiuſque filium 592,7. obitus 597,12
Theodericus Epiſc. Miſnenſis 771,1
Theodericus de Schonberg Miſnenſis Epiſc. 868,13 moritur 873,23
Theodericus Schenck de Erpach Archiepiſc. Moguntin. 859,21. moritur 866,32
Theodericus Epiſc. Monaſterienſis moritur 470,47
Theodericus nonus Citzenſis Episcopus 781, 6. fundator monaſterii Buzau 781,32. conſobrinus moritur 781,53: 784, 50
Theodericus II. marchio Miſnen. Numburgenſis Epiſc. 802,7
Theodericus de Burgeſdorff Epiſc. Numburg. 869 13. moritur 870,14
Theodericus de Schonberg Nuemburg Epiſc 874,39. moritur 88, 20
Theod. diaconus ordinatur Epiſc. Treuerenſis 83,21
Theod. B. filex præpoſitus & expellimus fit Epiſc. Viridunenſis 140,1
Theod. abbas S. Albani 463,14. moritur 469,30
Theod. abbas, diſcipulus S. Remigii 515,8
Theod. vrſe 851,53
Theodericus Vrſe Auguſtinianus 847, 31
Theod. frater ordinis prædic. ictu fulminis deletur 744,30
Theod. de V Veringherode ſuſpenditur 747,51
Theodo filius Thaſſilonis 30,27. cum patre Thaſſilone in monaſterium mittitur 30,40: 535,42
Theodonis villa 23,11. 26,7: 29,2: 35,37
Theodohadus (Theodatus) nepos Theoderici, rex Oſtrogothorum & Italiæ 514,12. cum Amalaſuenda Italiæ imperat 120, 14. rex Gothorum conſtituitur ab Amalaſuenda, quam mox ſtrãgulat 422,54: 514,3. eluere cupiens eandem Amalaſuendæ, excuſat ſe apud Iuſtin. per Papam 423,4: 514,43. occiditur 120,32: 423,34: 514,50
Theodoaldus f. Drogonis maior domus 543,36
Theodora Auguſta infenſa orthodoxis 423,46
Theodoritus Epiſcopus Cyri 8,12: 117, 54. Eutychianorum acris proſtrator 417, 28. ſcribit hiſtoriam Eccleſiaſticam 8,12: 417,43
Theodorus I. Papa 123,30: 418,4: 531,27: 726,8. damnat Monothelitas 13,52
Theodorus II. 131,44: 445,54: 574,29: 731, 28. improbat Stephani immanitatem in Formoſum 574,30
Theodorus Epiſc. diſcipulus Origenis 107,34
Theodorus cognomento Gregor. Cæſarex Ponti Epiſc. 5,36: 108,54: 392,38
Theodorus Archiep. ordinatur Britannis 124,28,42: 429,51: 536,26. de pœnitentia ſcribit 14,36. ſynodum celebrat 125,2: 537,51. moritur 125,22: 540,38. celebrat ſynodum contra Acephalitas 428,21
Theodorus Theoderici regis legatus in Græciam pro ſalute Arrianorũ 421,6
Theodoſius, Theod. imperatoris pater interficitur 114,15: 406,27
Theodoſius cum Valentiniano & Gratiano imperator 7,26,32: 114,39: 151, 26: 407,8. 485,41: 711,41. à Gratiano in regni conſortium adoptatur 483, 20. rempubl. Roman. in Oriente reparat 483,7. Arcadium filium, Auguſtum facit 484,46. Valentinianum recipit 114,41. vindicat Valentiniano imperium, & ſimul fidem catholicam 407, 39. ſuperat Gothos, Hunos, Alanos 114,32. ſuperat Eugenium 125,10: 408, 31,34. occidit Maximum 7,34: 114,48: 408,53. opprimit tyrannum Ioannem 493,51. excommunicatur 717, 45: 493, 51. emigrat 115,11: 408,38: 487,30
Theodoſius minor Arcadii filius imperator 7,49: 116,23: 151,30: 411, 51: 493, 25: 718, 50. Valentinianum conſtituit Cæſarem 116, 25: 412, 4. in imperio ſibi adiungit Valentinia-

num

sum 493, 55. mittit Valentinianum in Orientem 116, 26. belligeratur in Sicilia contra Vandalos 117, 10. 414, 29. pacificatur cum Perſis propter ſalutem Chriſtianorum 498, 35. Eutychianis ſuffragatur 117, 25. 416, 18. moritur 117, 30. 416, 34. 499, 38

Theodoſii filia nubit Valentiniano 116, 55

Theodoſii iunioris imperatoris aureum dictum 718, 53

Theodoſius III. Imp. 18, 4. 116, 25. 433, 29. 544, 13. 685, 40. 727, 23. ab exercitu Anaſtaſii imperator eligitur 17, 55. vincit Anaſtaſium 18, 2. ſuperat Anaſtaſium, & presbyterum ordinari curat 116, 25. proſternit Anaſtaſium Imperatorem 685, 41. Imaginem ſanctæ ſynodi denuo erigit 18, 5. obſeruans erga orthodoxam fidem & ſanctas ſex ſynodos 433, 36. ad clericatum ſe demittit 727, 25. imperium deponit 544, 13

Theodoſius natione Hiſpanus imperium Orientis accipit 114, 27

Theod fr Conſtantini occiditur 535, 10

Theodotion Epheſius interpres 106, 28. 151, 4. 382, 43

Theodulphus abbas, diſcipulus Theodorici 515, 9

Theodulphus abbas Floriacenſis, poſt epiſcopus Aurelianenſis clarus 564, 27

Theognis poeta 329, 54

Theognoſtus protoſpatharius, legatus Mich. imp. ad Carolum 39, 42

Theonas Alexandrinus epiſcopus 109, 31. 394, 52

Theoniſtus epiſcopus cum diſcipulis vrbe Philippis expellitur 493, 40

Theophania Græca, neptis Ioannis Conſtantinop. Imperat. imperatrix, mater Othonis III. 135, 8. nubit Ottoni II. Imperatori iuniori 157, 4. 688, 43 732, 15. coronatur Romæ, & Ottoni iuniori copulatur 586, 45. regi Italiam ſubdit 158, 3

Theophaniæ lenitas & ἐπιχαριτωσία 588, 29. obitus 155, 8. 158, 5

Theophil. imper. Conſtantinop. 563, 11

Theophilus Alexandrinus epiſc. 406, 35. 409. 49. inchoat circulos Paſchales 214, 29. 407, 51. 483, 48. deſtruit templa idolorum 486, 46. à Ioanne Conſtantinop. d ſſenit 115, 27

Theophilus epiſcopus Antiochenus 105, 15, 22. 712, 35

Theophilus Cæſarienſis epiſcopus 106, 16. 381, 39. 383, 10

Theophilus legatus Imperat. Græci 32, 31

Theophilus presbyter legatus imperatricis 32, 49

Theophili vicedomini in Cilicia à Chriſtianiſmo defectio, & ad illum regreſſio miraculoſa 515, 34

Theophilus epiſcopus papæ legatus 31, 36

Theophilus legatus de Græcia venit ad Carolum 32, 30

Theophraſtus philoſophus 341, 6

Thermon Hieroſolym. epiſcopus 396, 32

Thermopylæ bello Perſico nobiles 333, 9

Theſippus rex Athenienſium 316, 24

Theſaua Paulini Nolani coniunx, poſt ſoror, ſancta multarum virtutum nomine 488, 27

Theſaurus magnus mittitur à Carolo ad limina Apoſtolorum Romam 32, 22

Theſeus Athenienſium rex 309, 18. Athenienſes diſperſos in vnam ciuitatem congregat 309, 41. Helenam rapit 309, 51. Athenas aufugit 310, 17. in mortuo periculo conſtitutus liberatur 306, 8

Theſei mater capitur 309, 55

Theſpieus rex Athenienſium 319, 43

Theuda rex VVIſigothorum 513, 14. perimitur 517, 4

Theudegiſilus rex VVIſigothorum 517, 4. perimitur 517, 19

Theudelinda filia Garibaldi, vxor Authari 523, 17

Theudemer frater VValameris, pater Theodorici regis Italiæ, rex Oſtrogothorum 494, 28. 503, 8. à Leone recipit filium Theodericum 503, 27. Sueuos & Scyros debellat & vincit 503, 19, 22. Sueuos vincit 502, 43. moritur 505, 50

Thiecoaldus in aula regia eleuatur 432, 53

Thietbaldus comes Hugonis f. Loth. ſocius 60, 39. ducit filium regis Hungarorum Andreæ ad regem Henricum 147, 52. expellit S. Rimininum 127, 2

Thietbaldus marchio regi reconciliatur 471, 13

Thietberga regina ſoror Hucberti abbatis, vxor Lotharii 42, 11, 19. ſeparatur à Lotharo 43 33. à Lotharo repudiatur 566, 55. à Lotharo recipitur 44 50. denuo à Lotharo deſpicitur 45, 29. clam ad Carolum aufugit 45, 32

Thietfridus abbas Treuerenſis ordinatur 84, 8

Thietgandus epiſcopus Treuirorum 41, 28. cum Guntherio Colonienſi iuuat Lotharium in repudianda Thietberga, & ideo in magnas ſe præcipitat calamitates 41, 26. 567, 47

Thietmalli 29, 5

Thietmarus in prælio contra Sclauos perimitur 80, 23. in Redarios ſtrenuus 379, 8

Thieto abbas ad S. Gallum 133, 7

Thilmannus de Rauenſpurg 886, 42

Thimnia locus 58, 29

Thintaſundus rex VVIſigothorum 538, 48

Thiodo abbas Fuldenſis ordinatur 154, 55. deponitur 155, 5

Tholæ vita & ætas & imperium 89, 34. 150, 5. 309, 4

Tholmannus diſcip. Quilliani & martyr 541, 36

Thomas Apoſtol. Parthos docet 367, 34

Thomæ corporis translatio 713, 23

Thomas Palæologus cum fratre Peloponneſo à Turcis eiicitur 866, 51

Thomas de Aquino ordinis prædicat. comes de Apulia 801, 34. Alberti M. diſcipulus 807, 53. canonizatur 817, 24

Thomiſtarum ſecta 812, 1

Thomas Cantuarienſis archiep. in Angliam transfretat 651, 50. canonizatur 652, 22. 739, 50. occiditur 738, 1

Thomas archiep. Mediolanenſis baptizat Gliſſam filiam Caroli 28, 31

Thomas patriarcha Hieroſol. 56, 18

Thomas cancellarius cuſtos ciuitatis Cadurci 640, 50

Thomas de Argentino Auguſtin. 841, 16

Thomas de Kempis 867, 16

Thomas de Valas ordinis prædicat. 834, 46. eius conciones contra papam, & ob id captiuitas 834, 47

Thomas de Matla prædo bello petitur, capitur, moritur 623, 35

Thonoſconcoleros rex Aſſyriorum 91, 25. 319, 20. vincitur ab Arbace Medo. 91, 27

Thraces à Strymone transeuntes occupant Bithyniam 317, 27. obtinent mare 316, 44. 317, 29. incendunt templum Delphicum 310, 33 domantur ab Alexandro Magno 95, 18. 340, 11. Romanis ſubiiciuntur 150, 42. 348, 32. 349, 54. 356, 23. deuaſtatur 414, 36

Thracicum bellum lachrymabile, & Romanis funeſtum 406, 53

Thraſamundus frater Gunthamundi rex VVandalorum eccleſias orthodoxorum claudit, & epiſcopos in exilium fugat 8, 25. 119, 3. 419, 21. 509, 16. 40. Hildericum etiam aduectus orthodoxos inſtigat 512, 17

Thraſamundus dux Spoleti Longobardis rebellat 547, 41

Thraſco dux Abrotidorum 37, 11. VVilzorum agros deuaſtat 37, 53. expugnat ciuitatem Smeldingorum maximam 37, 55. occiditur in emporio Rerich 38, 6

Thucydides 337, 45

Thudin princeps Auarorum ſubiicit ſe Carol. M. & baptiſmum ſuſcipit 552, 18

Thudo dominus potens inter Auaros 51, 54. ſe cum gente ſua Carolo ſubiicit, & baptizatur 32, 14

Thudun legatus è Pannonia 39, 27

Thun caſtrum capitur 753, 27

Thuoris Ægyptiorum rex 310, 28

Thurimachus rex Sicyoniorum 298, 30

Thuringia olim terra ſpatioſa 129, 18. 682, 30. liberatur ab exactionibus decimarum 201, 32. Conrado, inde Bi rchardo comiti committitur 68, 49. olim regnum, ſed à Iulio Cæſare deſtructum 908, 40. deuaſtatur 9, 2. 694, 24. 700, 50. 813, 22. 839, 14. 859, 49. ab Hungaris vaſtatur 74, 1, 11. 132, 12. 446, 42. 791, 30, 38. 796, 18. rapinis & incendiis deuaſtatur 262, 40. diſſidiis hoſtilibus diuturnis atteritur 960, 48. exercitu Adolphi regis hoſtiliter inuaditur & deuaſtatur 261, 12

Thuringiæ latronum munitiones deſtruuntur 260, 43

Thuringiæ nobilitatis & ciuitatum confœderatio 945, 8

Thuringiæ nobiles fratrum trahit 917, 35

Thuringiæ Lantgrauiorum genealogia nuptiæ, poſteri, &c. 692, 37. 956, 8

Thuringiæ Lantgrauiorum ortus 913, 4

Thuringi olim qui 908, 10

Thuringi cur ſic dicti 908, 22

Thuringi, Franci, Saxones auxiliantur Carolo contra Thaſſilonem 30, 22. ſedibus per Saxones pelluntur 905, 43. nouis ſedibus dilatantur 910, 2. attriti & iactati vires recolligunt, proprium regem iterum creant 910, 14. amiſſo Lantgrauio ciuili bello diuturno ob dominium atteruntur 917, 41. Saxonum ſocii contra Henricum IV. obſident & capiunt Heimenburg & Aſchenberg caſtella 196, 20, 28. 197, 16, 20. ad decimas pendendas vrgentur 168, 34. ob decimas in archiepiſcopum Moguntinum ſeditioſi 177, 30, 45. à rege iubentur decimas ſoluere 177, 50. ob decimas diu multumque ab archiepiſcopo Moguntino inquietati tandem in illarum penſionem conſentiunt 190, 49. denuo de decimis ab archiepiſcopo Moguntino & ſynodo Erfordienſi poſtulati, tumultuantur 213, 4. ob decimas tumultuantur contra archiepiſcopum Mogunt. 214, 35. compeſcuntur 518, 55

Thuringorum regnum ad Francorum

reges deuoluitur 910,29
Thuringorum ducatus deuoluitur ad Saxones 912,19,28. ad epiſcopos Moguntinenſes 912,43
Thuringſindus interimitur 513,26
Thorismodus f. Theoderici rex Vviſigothorum 501,11. vincit Attilam 501,21. à fratribus perimitur turpiter 501,30
Thuriſmodi fides & honeſtas 513 27
Thuthira caſtellum 254,16
Thyeſtes rex Mycenarum 308,19.309,13. diuidit imperium Peloponneſi cum Atreo 308.37
Thymeus rex Aſſyriorum 313,21
Thymœtes rex Athenienſium 313,9,46
Thymonis reuelatio in ſomno 681,16
Tiberianus præfectus prętorio in Galliæ redit 401,20
Tiberias conditur 98,19.360,39. exuritur 402,26
Tiberinus Syluius 90,51
Tiberinus Syluius Capeti filius, rex Latinorum 387,47.331.48
Tiberis olim Albula à Tiberino Syluio nomen accipit 90.51.317.39
Tiberis fluuij inundatio 38,6.116,28
Tiberius imperator Auguſtus, Auguſti priuignus, Liuiæ filius 1,31.98,17.100.7.150,49.356,10.359,9.707,27. naſcitur 356,11. adoptatur ab Auguſto 99,46
Tiberij quæ virtutes, quæ vitia 707,28
Tiberij res geſtæ 99,51
Tiberius tribunus in quinquennium cõſtituitur 357,20. in regni conſortium Druſum aſſumit 109,19.360,8 de Pannoniis triumphat 356,4.357,17. Vindelicos & Thraces ſubigit 356,11. Germanos in deditionem recipit 356,41. 706,42. cũ Germanico Cæſare de Parthis triũphat 359,35. occupat Armeniam 355, 20. Dalmatas & Sarmatas in Romanam redigit poteſtatem 359,54. capit Herodem Agrippam 362. 2. conſules primus in ſua verba iurare permouet 359,20. multos reges ad ſe vocat, & ſecum retinet 100,17.359,52. erga Chriſtum & Chriſtianos bene affectus 362,3. ad Senatum de Chriſto vt Deo colendo refert, ſed reiicitur 708,1. lepra infectus, Chriſtum vt medicum vocat 707,31. à lepra ſanatur 362,30. veneno petit 100,39. 362,14
Tiberij Auguſti imago noctu à Pilato in templum collocata, eſt occaſio ſeditionum & turbarum in Iudæa 361,47
Tiberii aureum dictum 708,7
Tiberij Neronis quæſtura 356,16
Tiberius II. Conſtantinus imperator 10,48.121,32.151,38.425,15.721,21.725.22. inuenit magnos theſauros 10,50.521,31,723,40. Perſas debellat 21,4. mittit Hilperico regi Francorum munera 21,7. in Romanos beneficus 521,22. moritur 121,40 522,18.723,33
Tiberij Conſtant. aurei 21,7
Tiberius filius Iuſtiniani imperator 173.8.125.38.431,54.726,51
Tiberius imperium inuadit 541,52. regnum Leoni adimit 16,47. Leonem captiuum tenet 16,48. imperator iugulatur 17,10. 125,50.431,40.542,36.624,53
Tiberius Abſimarus Leone expulſo imperium inuadit 624,49
Tiectericus f. Dagoberti rex Francorum 434,3
Tigris fera manſuefacta 516,54
Tila oppidum incenditur 591,4
Tiba fluuius 572,21
Tilioli caſtrum comburitur 656,5
Timæus epiſc. Antiocheuus 109,15. 393,14.396,17
Timothei oſſa Conſtantinopolim tranſferuntur 113,12.403,23
Timotheus Alexand. epiſc. 406,35
Timotheus Brito hæreticus 494,12
Tiſamenus rex Mycenarũ 108,20.313,23
Tiſſipheroes, Alcibiadis refugium 337,31
Titus imperator 3,51.99,27.102,8.150,54.372,42.711,23. benignus 372,55. geſta quæ peregerit inſigniora 371, 10. ſubuertit Iudææ regnum 99, 19.250, 52. Iudæos expugnat 101.50 dux exercitus ad Hieroſol. à patre relinquitur 371,24. capit Iudæam 371,33. capit Hieroſ. 711,15. amphitheatrum Romæ extruit 102,11. inter Deos refertur 102, 20.372,48. obit 101,13
T. Lucretius naſcitur 349,21. ſeipſum interficit 349,25
T. Quintius ſcriptor Tragœdiarum Romæ moritur 350,10
Tituanæ, Vide Traianæ thermæ 374,9
Tityus conuuit Tantalo 307,21
Tmolus terræmotu concutitur 339,39
Toarcis caſtrum capitur 24,46
Toarci caſtrum obſidetur 637,15
Toco dux Nepeſinæ ciuitatis, eiuſq; fratres papatus ius temetant 437,34
Tolerum à Chriſtianis recuperatur 606, 55 ciuitas & caput regni Caſtellę 631,21
Tolgan rex Vviſigothorum 538,14. exauctoratur 538.47
Toloſa capitur 25,13. ſedes regni Vviſigothorum 310,49
Toloſæ epiſc. moritur 179,2
Tomyris regina Maſſagetarum interfecit Cyrum 330,9
Tonitrua & fulmina funeſta 629,19
Torgau obſidetur 830,25
Tornacum vrbs capitur 498,5.499,14
Tornacenſes transferuntur ad regnum Francorum 413,23
Tornacenſis epiſcopatus inſtauratio 627, 54
Torni capiuntur 350 51
Torniacum vrbs 10,17
Tornis terræmotu concutitur 359,40
Tortoſa vrbs Saracenis ab Hiſpanis eripitur 628,52
Toſtorff caſtrum capitur 943,7
Totila rex Oſtrogothorum 515,25
Totila Gothorum rex Italię imperat 120, 48
Totila rex Gothorum iterum Italiam inuadit, & Romam grauiter obſidet 424,13
Totila rex Gothorum in epiſcopum crudelis 424,45
Totilæ in fideles perſequutio 516,7
Totila Romam capit, vbi parcit, & amicè Romanis cohabitat 424,20
Totilæ in Roma manſuetudo 517,9
Totila Siciliam inuadit 517,17
Totila rex Gothorum occiditur 9,32
Totila occiditur 424,35
Toula rex perimitur 517,26
Tobias epiſcopus Hieroſol. 103,15
Tobias epiſc. Hieroſolymitanus 376,43 378,40
Tradegundis vxor Hilperici 12,30
Tragœdi quando cœperint 327,10
Tragœdia Romæ quando admiſſa 343, 32
Traianus imperator 47
Traianus Romanorum Cæſar Auguſt. 375,50.711,50. res peragit præclaras 375,28. Romanum regnum amplius 102,53 prouincias quaſdam Romanas ſubiugat 103,17. claſſe Indiæ fines deuaſtat 375,32. triumphat de Dacis & Scythis 102,51. triumphat Romæ 375, 24. errore tertius perſequitur Chriſtianos 102,46.376,28.711,50. moritur profluuio ventris 103,2.376,31.711, 42. precibus Gregorij papæ ex inferno liberatur 523,37.721,43. Diis annumeratur 103,32.377,7
Traiani dictum aureum 711,48
Traianæ & Titianæ thermæ 374,9
Traianum forum 374,9
Traiectenſes patiuntur iniurias ab Immone comite 77,14
Traiectum caſtrum à Normannis deuaſtatur 59,31
Tralles terræmotu concidunt 355,35
Tranaſcho dux Abotritorum 32,45
Transfigurationis feſtum 866,4
Tranſila miles Aetij perimit Valentin. imper. 501,30
Tranſubſtantiatio miraculis comprobata 669,45
Trapſila Gepidarum rex perimitur 501, 46
Traualium 81,4
Trebeta f. Nini expulſus condit Treuerim 296,49
Treca ciuitas Galliæ à Normannis euertitur 66,4
Tredemunde portus Angliæ 628,21
Treteburg collis 254,35
Treueris in Gallia ad Moſellam conditur 296,5. regia Maximi Britanni 485.3. diripitur 491,23. debellatur 837, 37
Treueris coeditor quis 491,23
Treuerenſis archiepiſc. rebellis 702,22. 703,8
Treuerenſis archiepiſcopus Thuringiam ingreditur, & comitatum Hoaſtein deuaſtat 263, 53 nomine Moguntini capitoli Erffordiam obſidet 264,5. capitur & venditur 471,29
Treuerenſium epiſcoporum primorum catalogus 375,15
Treuerenſium martyrum ſub Rictiouaro catalogus 601,41
Tribuni plebis Romæ 94,24
Tribuni plebis Romæ ordinantur & Ædiles abrogato conſulatu 94,24.95,6 334,21.338,16,20.339,15
Triburiæ villa regia 75,21
Tributienſis conuentus indicitur 63,28. 142,1. ob regem Henricum ſubmouendum, & alium eligendum celebratur 243,17
Triburienſis conuentus quæ diffinxit 245,1
Triburiis habetur conuentus generalis imperatoris & optimatum 63,28
Trieres in Corintho 320,15
Trigetenſis epiſcopus ſpoliatus inuenit 663,49
Trinitatis S. ordo incipit 795,6
Triopaleſpus conditur 301,15
Triopas Argiuorum rex 301,46
Tripolis Aſiæ ciuitas corruit terræmotu 650,51. à Saracenis capitur 851, 22
Tritonis lacus 298,25.299,37
Trochilus primus iunxit quadrigã 302,32
Trogo moritur 130,31
Troia capitur 310,6,13,53

Troiæ

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Troiani belli occaſio quæ 510,14
Troianum bellum decennale 89,43,49. 150,7.310,23
Troia noua ciuitas in Italia capitur 130, 19.449,46.592,29
Tros Troianorum pater in Dardania regnat 307,2
Trudo 533,47
Trudonis cœnobium 545,48
Truſianus medicus, poſt Carthuſianus 829,26
Trutmannus ſolitarius 152,3.164,55
Typhoo occidit Antiochum 347,20. interficit ducem Ionatham 90,45.347. 26. magnos conatus moliens morte impeditur. 347,43
Tubalcain æris & ferri inuentor 277,51
Tucca & Varus. Vide Varus & Tucca
Tullenſis vrbs 66,5
Tullenſtete munitio obſidetur 264,1
Tullus Hoſtilius rex Romanorum 324, 39.332,24.921,23,25. reparat bella 324. 54. Romam ampliat 325,11. ſuperbus & luxurioſus obit 324.43.332,23
Tullus vrbs Leucorum obſidetur 595,45
Tulpiacum caſtellum à Nortmannis deuaſtatur 59,34
Tumultus magnus Coloniæ inter archiepiſcopum & ciues 206,53
Tumultus Erfordenſis inter ciues & milites archiepiſcopi 255,15
Tungrenſis vrbs à Nortmannis deuaſtatur 59,31
Tungri transferuntur ad regnum Francorum 413,21
Turbines vehementes in vrbe Leodio 616,55.617,15
Turcæ populi Aquilonares 482,5. erumpunt in Armeniã 551,6.603,55. capiunt Ediſſam, & crudelia perpetrant 617,32
Turcorum potentia 881,1
Turcorum potentiæ incrementum, eorumq; in Armeniam & Syriam irruptio 603,55
Turcorum victoria de Chriſtianis 615,51 ſtrages 609,18,40. ſtrages ad Albam 865,54. in Myſiam irruptio & confuſio 873,14. magna expeditio, ſed irrita cõtra Illyrici littoris oppidum Scutarum 872,48. triumphus contra Sigiſmundum regem 845,45
Turcorum caſtellum ad Sauum expugnatur 875,18
Turcorum imperator Pannoniam incurrit, ſed repellitur 883,1
Turonenſis ciuitas comburitur 646,22
Turonenſis eccleſia S. Martini comburitur 618,51
Turones 33,34. à Nortmannis occupantur 41,37.565,41.567,30
Turonica Prouincia à Nortmannis infeſtatur 48,30
Turonium caſtrum 661,41
Turpilius comicus moritur 349,37
Turris in terra Sinear altitudo, forma 293,1
Tuſcia defenſionem petit à Landgrauio 931.35
Tuterſtein marchia 254,32
Tuterſtetinenſes ob decimas coarctantur 254,32
Tuthemoſis rex Ægyptiorum 301,47
Tyna 636,10
Typographia inuenta 865,1
Tyranni Athenis opprimuntur 338,24
Tyrannus epiſ. Antiochen' 116,16.396,22
Tyrimas rex Macedonum 321,30
Tyro Ciceronis libertus, primus Notarum commentator 357,27
Tyrrheni ſuperantur 342,1
Tyrtæus Athenienſis poeta 325.30
Tyrus vrbs Phœnicis condita 89,30.308, 21. capitur ab Alexandro Magno 95, 10. à Venetianis obſidetur 620,25. à Chriſtianis occupatur 621,13 à Chriſtianis recuperatur 785,41

V

VAcellæ monaſterium 624,26
Vadum Iacob, ſuper Iordanem fluuium caſtrũ 665,50. obſidetur 666,54
Vaifarius ſ. Eudonis dux Aquitanorũ 24, 29.547,11. exercitu populatur Franciã 24,39. noo facit inſt. cias eccleſijs Francicis 24,30.550,10. per legatos Pipino promittit eccleſiæ iuſtitias exoluere 24,35.551,10. fit perfidus 24,37. Pipini prouincias graſſatur 437,11. interimitur 25,24.552,14
Valdrada concubina Lotharij. Vide V Valdrada
Valens imperator 7,22
Valens imperator cum Gratiano & Valentiniano 7,22.114,12.406,12. à fratre Valentiniano accipit imperium Orientis 113,39. in Arrianiſmum ſeductus & ab Eudoxio Arriano baptizatus catholicos perſequitur 113,41.405,31. dat Gothis doctores Arrianos 114,19. orthodoxos de exiliis reuocat 406,50. monachos ad militiam trahit 214,17. occidit multos nobiles, Theodoſium & Theodoſij imperatoris patrem 114,15. in prælio fauciatus, poſt in caſa comburitur 114,21.407,1
Valens epiſcopus Hieroſolymitanus 105, 45.382,20.383,40 (tur 130,3
Valentis corpus in inſulam Augiã defer-
Valentia Galliarum ciuitas à Gothis capitur 491,48.672,42
Valentiana caſtrum obſidetur ab Imper. Henrico 591,38
Valentianæ imperiale beneficium Balduini 591,47
Valentinianus Seuerus imperator 7,18. 113,36.151,24. confert Valenti fratri Orientis imperium 113,39.405,17,7. tribunatu ob fidem Chriſtianam à Iuliano priuatur 113,37.151,24. Italia expellitur 114,35 485,5. reſtituitur 114,50.486 22. bellum in Sarmatas parat 114, 10. apoplexia moritur 114,10.406, 25
Valentinianus filius Conſtantij & Placidiæ conſobrinus Theodoſij minoris Cæſar 116,24,25.151,26.719,3. decreto Theodoſij Auguſtus appellatur 412, 21. naſcitur 411,3. filiam Theodoſij in vxorem ducit 116,55.413,45. imperator conſtituitur, & Romam cum matre mittitur 494,1. cum matre Auguſta Placidia Cæſar à Theodoſio factus Occidentale imperium regendum ſuſcipit 412,7. mittitur cum matre Placidia in Orientem 116,26. occidit Aetium patricium 8,8.117,39.416,46.501, 28. Ioannem tyrannum extinguit 116, 27.412,12. ſuperat Hunnos 116,27. Cõſtantinopolim fugit 486,10. paciſcitur cum Attila 117,34. cũ Geiſerico pacem ſanct 414,40. occiditur 117,41 416,53. 501,35
Valentinus Saxones compeſcit 113,54.
Valent. papa 129,54.441,19.561,40.729,47
Valentini corporis tranſlatio 563,4
Valentinus hæreticus 104,16. Romam venit 379,27
Valentiniani hæretici 719,45
Valerannus abbas Vrſi campi, fundator Frigidi montis 626,22. moritur 627,6
Valerianus cum Gallieno imperator 5,29 108,37.151,22.392,3.714,20. octauam in Chriſtianos mouet perſecutionem 108,37.392,28.714,21
Valeriani exitus tragicus 108,45. capitur à rege Sapore 392,30. cum filio Gallieno capitur, excæcatur, occiditur 108, 45.392,30.714,24
Valeriani epiſc. exilium & nuditas 499,13
Valerius conſul pauper moritur 332,34
Valerius diſcipulus S. Petri 710,27
Valerius Treuerenſis epiſcopus 371,19. dicem obit 372,22
Vallis S. Georgij baſilica 692,37
Valtharius Veronenſis epiſcopus 144,37
Valtrami epiſc. Magd. epiſtola pro Henrico rege ad Ludou. comitem 488,8
Vandali quære V Vandali
Vanlia à Conſtantio pacem & terrã impetrat 411,14. inuadit regnum Gothorum 411,26
Vaphres Ægyptiorum rex 317,15
Vardis dux Hungar. à rege Conrado bello petitur 473,49
Varra vrbs Sarracenorum in Syria capitur à Chriſtianis 464,48
Varo naſcitur 330,48
Varo & Tucca contubernales, poetæ illuſtres 355,55
Vaſtrath regina moritur 333,36
Vatto Leodij pontifex moritur 641,19
Vban eruptiones facit ex Vngaria in fines Baioariorum & Carentinorum 159,38. de regno Hungariæ fugatur 159,42. cum Henrico rege ad nutum paciſcitur 160,1. rex Hungarorũ expellitur 160,15. inuaſor Hungarici regni capitur & decollatur 160, 21
Vbonius de Caſale 816,41
Vdalricus marchio Carentinorum duxit in vxorẽ ſponſam Vilhelmi marchionis Belis Hungarici regis filiam 166,30 moritur 179,21
Vdalricus de Cosheim regem Henricum indignabundum cohibet & mitigat 199,40
Vdalricus regni Boemiæ ſupplantatos 470,21
Vdalricus princeps de Saxonia moritur 958,26
Vdalricus Auguſtenſis epiſcopus 132,48. 732,16. naſcitur 572,37. epiſcopatus ſui Romæ cognoſcit præſagium 580,35 libertate vtitur Chriſtiana 732,17. migrat ad dominum 134,26.587,29
Vdalricus ante decanus abbas conſtituitur Augienſis 141,18
Vdalricus prouiſor cœnobii Augienſis abbas conſecratur 141,46. moritur 135,10
Vdalricus Nuemburg. epiſcopus 821,44
Vdalricus II Nuemburg. epiſc. 845,49
Vdilo dux Bauarorum vincitur 436,30
Vdo marchio coniurationis Saxonicæ ſocius Henrico regi ſe dedit, & dato obſide filio deditione abſoluitur 122,43
Vdo comes ſuccedit Vilhelmo marchioni in prælio cõtra Luticios occiſo 163, 24. obit 163,37
Vdo dux Aquitanorũ ſuppetias fert Hilprico & Raginfredo contra Carolum 433,39. fugatur, eiuſq; regio attritur 434,18, moritur 434,1
Vdo filius Ruberti marchionis 49,3
Vdo miles occumbit 357,45

Vdo Franckenlauff marchio 471,10. occiditur 471,49
Vdonis archipræſulis Magdeb. formicatio 769,1
Vdo Nuemburg. epiſc. fundator monaſterij ad S. Stephanum 868,53
Vdo Landgrauius Thuringiæ epiſcopus Citizenſis 785,49
Vdo filius Vdonis comitis Straſburgenſis epiſc. 77,52. obit 81,9
Vdo epiſcopus Trenetenſis 452,44. moritur 777,43
Vectigalia imperij ad principes delata 838,14
Vedastus Atrebatenſis epiſc. 507,37. ordinatur à Remigio 514,17
Ved ti corporis tranſlatio 535,7
Vedaſti abbatia Atrabatis concedit Ludouico Auſtraſio 58,26
Veientes vincuntur 322,17 325,1
Veij ſubiguntur 329,24
Velf dux, Henrici Imperatoris commilito in expeditione Hungarica 143,1
Velfus dux Carinth. moritur 451,6
Veltheimenſis familiæ nobiles compeſcuntur 733,29
Veneneoſe prælium prope Hildensheim 748,18
Venerandus dux exercitus Francici 15,55
Veneris templum Romæ 103,52. 377,33
Venetum 659,4
Veneti Maximiliano Imp. doloſe ſupplices 889,18. à Papa & Imp. debellantur 893,22. armis compeſcuntur 840,54. nauali prælio ſuperantur 819,52. cum Iannenſibus prælium nauale infelix ſuſcipiunt 746,35
Venetorum claſſis contra Turcos 872,3
Venetorum oratoris exhortatio ad Papam contra Turcum 872,27
Venetorum legati veniunt ad Imperatorem 35,40
Venetia ſubigitur à Pipino 559,36. Nicephoto reſtituitur 559,37
Venetianorum in Palæſtina belligeratio 620,24
Ventidius Romanorum primus Parthos ſuperat 351,42
Ventorum intemperies 255,1. 617,41. 625,10. 627,22. 630,12. 660,6. 749,3. 750,8. 748,31. 751,40. 938,43. 952,22,52
Vercellæ 34,27
Verdenſis vrbs 66,4
Verdonenſis ciuitas capitur 160,32
Verina Auguſta, ſocrus Zenonis, à Zenone imperium ad filium Baſilicum transfert 418,11
Vernolium caſtrum obſideturr 654, 17. 678,6
Vernum caſtrum in deditionem recipitur 631,28
Verona capitur 353,46
Veronenſis marca & Aquileienſis traditur Henrico fratri regis 78,33
Verſiecum 589,16
Vertigernus rex Anglorum ſtipendio militat Britannis 416,1
Veſontion ciuitas, dos filiæ comitis Maſcouenſis 635,55
Veſpaſianus Imperator 3, 44. 99,17. 101, 46. 150,52. 371, 10. 711, 5. in Iudæam mittitur 3,36. 99,11. 101,39. 368,13. obſidet Hieroſolymam 711,10. colonias deducit 372,37. inſtaurat Romæ Capitolium 372, 25. in Chriſtum credit 711, 7. templum Romæ extruit 374,7. moritur 102,7. 372,39
Veſtæ templum Romæ incenditur 343, 22. 382,55
Veſtales virgines ob ſtuprum damnantur 102,21. 372,51. terra obruuntur 344, 12
Veſtalis virgo Romæ vitiata laqueo perit 343,9
Veſtalis virgo corrupta ſe interficit 343, 43
Veſtus comes venit ad Conradum Imperatorem 536,32
Veti Augienſis monachi viſio 441,36
Vetranio conſtituitur Imp. 402,3. inſignes regium rurſus amittit 402,9
Veturius magiſter militiæ perſequitur Chriſtianos milites 396,1
VII Dormientes 498,53. 713,55. expergefiunt 718,54
Via Appia 95,37
Victor Papa martyr 4,25. 105,2. 382,2. 712, 48,50
Victor II. Papa, ante Gothardus 451, 11. 599,20. 735,29. veneno necandus diuinitus defenditur 735, 33. venit ad Imperator. Henricum III. 163,3. 599,28 ex Germania Romam rediens moritur 451, 46
Victor Papa, alias Deſyderius de monte Caſſino 457,21. 606,11. 736,31. breui poſt moritur 457,27. 606,12
Victor antipapa, vel Papa ſchiſmaticus alias Octauianus 640,20. 778,45
Victor f. Maximi, conſors cum patre imperii 114,49. 408,21 occiditur 408,1
Victor Capuanus ſcribit de Paſcha 120, 56. 424,40. 513,41
Victorinus rhetor 113,5. 402,41
Victorinus reuolutionem magni anni deſcribit 8,14. 117,49. 417,34
Victorii S. cella comburitur 651,28
Victoris Thebæi martyris corpus inuenitur 526,19
Victualium in lapides mutatio 525, 45
Vido f. Lamperti, dux Spoletanorum, rex Italiæ, & rualis Berengarii victor 445, 30. moritur 445,49
Vidradus abbas Fuldenſis 452,28
Vienna capitur 87,20
Vigbertus Rauennas archiepiſcopus conſtituitur antipapa, & à Papa Greg. excommunicatur 456 53. 457,30. moritur 463,6. in Tiberim proiicitur 465,47
Vigeri pietas & deuotio ad archiepiſcop. Mog. & ad S. Martinum 449,8
Vigetus Brandenburg. epiſc. 473,36
Vigilius Papa 9,19. 120,24. 423,54. 515,28. 721,43. hinc inde varie iactatus tandem moritur 9,20. 424,9. 517,7,25
Vilfridus preſbyter Scotos errantes de Paſchate conuincit 124,18
Vilfridus epiſc. Nordam Vmbrorum mittitur 124,20
Vilibrordus cognomine Clemens ordinatur epiſcop. Friſonum genti 115,23. 431,21
Vilipiacum caſtellum à Normannis deuaſtatur 59,24
Villegiſus Mogunt. archiepiſc. eiuſque geſta nobiliora 448,29. 449,6. moritur 449,15
Vilradus abbas Fuldenſis moritur 435,31
Vilzi Sclaui ſubiguntur 439,27
Vimmarus ſatelles Bald. comitis perimit archiepiſc. Remorum 446,10. excommunicatur 446,12
Vincentius archidiaconus 490,22
Vincentius ordinis prædicat. hiſtoriogr. 808,33
Vincentius de Valentia 851,41
Vincentius ordinis prædicat. exponitur 750,51
Vincentii corporis tranſlatio controuerſa 675,25
Vinciacum 19,33
Vindelici Romanorum prouincia 356,11. vincuntur 356,17
Vinegiſus Spoletanorum dux Spoletum ducit Papam 439,2
Vinfridus natione Anglus, qui alias Bonifacius 433,8
Vinius quantus eccleſiæ Bremenſis præſul 761,2
Vinuli, qui poſt Longobardi 683,54,10
Vipertus marchio fundator monaſterii Pegauienſis & Reinſdorff 692,1,30
Viperti marchionis monachatus & obitus 692,47
Virbina caſtellum capitur 136,51
Virbinia deprehenſa in ſtupro vim defoditur 358,38
Virdunus vrbs Clabrorum incenditur 597,20
Virdunum vrbs capitur 588,40. reſtituitur 588,47
Vire fluuius 642,10
Virgilius Maro naſcitur 97,18. Cremona eruditur 97,20. 351,27. ſumpta toga Mediolanum, inde Romam pergit 351,33. moritur Brundufii 353,38
Virginis vnius de XI. mille tranſlatio 619, 14
Virgo Rom. corrupta percutitur 342,30
Vitundus abbas legatus Carol. M. 439,1
Viſitationis Mariæ feſtiuitas 842,50
Vitellianus Papa 14,22. 123,25. 419,33. 535, 28,726,26. mittit doctores in Angliam 14,34 124,29. 420,33. irriſiones delpicit 119,37. Conſtantino Imp. occurrit 14, 44. obit 429,9
Vitalianus in fœdus Iuſtini ſenioris tetigit, ſed in ſuſpicionem veniens rebellat 421,36. contra Anaſtaſ. Imp. rebellat 119,32. 510,34 occiditur 519,41
Vitalis epiſc. Antiochenus 111,54 509,29
Vitellius Imperator, 101,45
Vitellius Rom. Cæſar Aug. 370,41
Vitellii voracitas & luxus 370,24. bombilis & tragicus exitus 370,48. 710,16
Viti martyris corpus transfertur 550,20
Viti martyris reliquiarum, Francorum item virtutis in Sax. tranſlatio 563,8
Virpech villa 261,41
Vitis inuenta 324,7
Vitium ſatio in vitibus 574,14
Vitriacum caſtrum capitur 627,8
Viuarienſis eccleſiæ abbas Præmonſtratenſis 618,50
Viuer, portus in Hiſpania 474,8
Viuianus vir potens occiditur 42,27
Viuomarcus rex ab Imp. Lud. debellatur 124,9. occiditur 154,12
Vizelo archiepiſc. Mog. ſynodi Mogunt. rector 457,17. moritur 467,13
Vizelo Magdeb. epiſc. frater Annonis Colonienſis occumbit 441,50
Vnouca primus rex Ægyptiorum 86,5. 194, 41
Vladichen 777,31
Vlid Ammitas Sarracenorum 542,53. moritur 544,26
Vlpianus Iuriſconſultus 107,8
Vlricus epiſc. Nuemburg. moritur 817,13
Vlricus de Gingyen magiſter ordinis Teutonici perimitur 850,22
Vlricus comes de Helffenſtein perimitur 841,22
Vlricus dux Vvirtenbergenſis 888,37

IN RERVM GERM. AVTHORES.

Vltanus f. Hiberniæ regis 524,7.533,19
Vltraiectum à Normannis incenditur 592,13
Vltraiecte nſis epiſcopat. exordium 541,30
Vlyſiboña vrbs Hiſpaniæ ciuitas 32,55. deprædata, *ibid.* capitur à Chriſtianis 628,22
Vlyſſis fabula 312,53
Vmbri vincuntur 341,29
Vngaria Romano impedio armis recuperatur 596,37,41.713,32. ab Imp. Cunrado occupatur 159,10. 594,38
Vngarorum gens ad fidem Chriſti conuertitur 592,13, 769,52
Vngarorum graſſationes verſus meridiẽ & per regna Occidentalia 574.40,580,5. in imperium incurſio 585,7. contra imperat. rebellio 602,48
Vngari occidunt duces Thuringorum, Luitboldum & Burchardum 155,30,31. regem vnum expellunt, alium eligunt 137, 29. 450, 21. Petro rege expulſo & exacerbato, Andream ſibi regẽ ſtatuunt 139,20. per legatos pacem ab Henrico rege orant, ſed non impetrant 159,52. mittunt legatos ad Ottonem imp. 157, 9. in pacẽ Henrici regis recipiũtur 577, 53. ductu ducis Lotharingiæ in Lotharingiam vſque veniunt 582, 42. regem Lud. ſub tributũ redigunt 575, 11. Alemanniam inuadunt 74,3. Alemanniã vaſtant, per Thuringiam & Sax. vſque Fuldam perueniunt 74, 19. in Francia & Alemannia iterum igne & gladio ſæuiunt 75, 36. 132, 14, 23, 31. 446, 23, 46, 51. graſſantur per Alemanniam in Alſatiam vſq; 446, 51. inuadunt regnũ Alſatiæ 132,36. iterum circumquaque graſſantur 447, 5. 576, 45. 577, 7. Alamanniam vaſtant, ſed proſternuntur 446, 41. vaſtant Galliam, Franciam, Alſatiam, Alamanniam 447, 24. deſtruũt Baſileam 132, 55. cum Bauaris congrediuntur, eoſq; ſuperant 73, 54. 155, 20. 156, 14. 446, 38. 445, 47. 688, 7. 730, 45. deuaſtant Burgundiam 133, 13. Carentaniam inuadunt, & iterum occiduntur 131, 51. cum Francis belligerantur 132, 15. ſuperant Francos 74, 4. Franciã & Thuringiam vaſtant 74, 11. Franciam Alſatiam, Galliam & Alemanniam vaſtant 75, 16. Orientalem Franciam vaſtant 75, 3. 155, 33. deuaſtant Galliam 133, 12. Germaniam vaſtant 576, 10. Græcos ad tributa compellunt 575, 15. per Italiam reuertuntur 133, 13. Italiam depopulantur 131, 46. 445, 33. 575, 47. iterum per Galliam & Italiam graſſantur 79, 28. ad Lotharingiam vſque perueniunt 74, 23. Noricam, Franciam Italiamque petunt 133, 48. 448, 19. Papiam capiunt & exurunt 578, 15. vaſtant Saxoniam & Thuringiam 74, 1. 132, 12. 155, 28. 446, 46. 688, 9. 730, 46. vaſtantes Alemanniam proſternuntur 74, 15. proſternuntur & capiuntur ab Henrico rege 75, 39. 133, 6, 25. à Saxonibus percutiuntur 76, 6. ad internicionem vſque delentur 77, 15. iterum graſſantes proſternuntur 79, 41. Baioariam inuadunt, & magnam ſtragem patiuntur 131, 50. à Marus occiduntur 132, 2. proſternuntur à Baioariis & Alemannis 132, 20. 133, 52. 576, 36. proſternuntur ab Ottone rege 136, 21. exduntur à Saxonibus 447, 18. vincuntur & enecantur 447, 43 448, 21. 577, 19. 580, 17. 583, 11, 25. 601, 32. 688, 22. 731, 33. 756, 51. 922, 45, 58

Vngarici regni ſchiſma 704, 14
Vockenrot caſtellum obſidetur 201, 18
Voitlandia, Vide Aduocatiæ terra.
Volatilium cicurium in ſylueſtria mutatio 606, 17
Volcodus Miſnenſis epiſcopus moritur 768, 18
Volmarus archiepiſcopus Colonienſis 156, 48
Volcarius & Folradus capellani veniunt ad Carolum 25, 47
Volcatius Plotius Latinus rhetor 350, 51
Volcoroda monaſterium 681, 13
Volfaldus dux Auſtraſiæ 432, 47
Volfhere f. Pendani rex Merciorum 124, 10
Volthetus rex Merciorum 124, 47
Volkolderode monaſterium 258, 11
Volmarus abbas Burſfeldenſis ordinatur abbas Erfordiæ ad S. Petrum 258, 17
Volpertus abbas S. Albani conſtituitur 470, 5. moritur 471, 46
Votago impudens Romæ 706, 12
Volſci ſubiguntur 329, 9. 333, 9
Vratiſlaus dux Bohemiæ donatur marchia Miſnenſi 778, 24. moritur equo excuſſus 461, 42
Vratiſlaus Bohemiæ dux rex conſtituitur & inungitur 778, 47
Vrba caſtrum 48, 11
Vrbanus I. Papa martyr 5, 2. 106, 54. 385, 35, 52. 713, 15, 20
Vrbanus II. alias Odo monachus Cluniacenſis 107, 7. 385, 3. 457, 25. 606, 37. 736, 33
Vrbanus III. Papa Rom. 469, 35. 576, 21. 738, 23. 789, 29. anteceſſoris Gregorii excommunicationem in Henricum eiuſque coniunctos ſcripſit & confirmat 457, 28. 608, 30
Vrbanus IV. Patriarcha Hieroſolym. ante 744, 28. 810, 44. regnum Apuliæ affectat 745, 11. zelo ardet pro ſubſidio Paleſtinæ 744, 37. odit Manfredum 811, 31. moritur 811, 10
Vrbanus V. 747, 11. 840, 20, 47. veneno enecatur 840, 52. 841, 42
Vrbanus VI. Papa 747, 28. 842, 33. 748, 9
Vrbanus Papa veneno enecatur 748, 9. 844, 51
Vrbi 31, 3
Vrbica diſcipula Priſcilliani Burdegalis lapidatur 408, 47
Vrſacius epiſc. communione à Priſcilliani complicibus priuatur 114, 51. 408, 6
Vrſatius & Itachius epiſcopi. Vide Itachius.
Vrſicampi cœnobii fundatio 623, 19
Vrſinarius abbas 541, 42. moritur 543, 58
Vrſinarus præſul Maidenburgenſis eccleſiæ 604, 30
Vrſinari confeſſoris eleuatio 561, 48
Vrſinus Papa 114, 37
Vrſinus antipapa, occaſio maximi tumultus 405, 28
Vrſula filia Nocht Britannorum principis, dux exercitus 11000. virginum 580, 44
Vrſulus Tholoſenſis rhetor 365, 31
Vſogaſt dictator legis Salicæ Francorum 493, 8
Vſlig ciuitas à Bohemis obſidetur 955, 55
Vtenhuſen villa 185, 38
Vteoſteten caſtrum deſtruitur 935, 11
Vtherpendragon f. Conſtant. Britan. rex 491, 18. 502, 16. ægrotus & ſemimortuus, in aciem portatus vincit & proſternit Saxones 503, 42. moritur 504, 47
Vtilico ambitioſe Rom. reipublicæ valdè pernicioſus 490, 10
Vto epiſcopus Treuirenſis ordinatur 176, 6. ſimultates & inimicitias in eccleſia ſeminat 237, 45.
Vto archipreſbyter in Halberſtat ſuffocatus moritur 165, 27
Vto & Sigifridus cum fratre Henrico, omnes Henrici comitis filii, pugnant contra piratas, ſed capiuntur 138, 10, 12
Vtonis marchionis, & Adelæ derelictæ Dedi marchionis, filii captiui miro modo euadunt 242, 18
Vto comes beneficiis & præfecturis inter filios diuiſis moritur 77, 48
Vulcania inſula è mari emergit 706, 50
Vurſandus dux Britonum 54, 46
Vurſandus & Paſquitanus dolo regem Salomonem occidunt 54, 46. ob diuiſionem regni Britonum ad arma deueniunt 54, 49
Vurſandi audacia, fortitudo, virtus, & victoria contra Paſquitanum, & alias 54, 55. 55, 6, 14
Vurſanus ægrotus 55, 49. ſpiritum reſumens in pugnam portatur 56, 1. victor inter manus militum exhalat 456, 4
Vulfradus Maiordomus Hilderici 536, 23. moritur 539, 53

W

VVaahna & VViſara confluunt 29, 27
VVaccho octauus rex Longobardorum 506, 46
VVachandus epiſcopus Leodicenſis 559, 42
VVaiferus f. Eudonis. Vide Vaifarius.
VVala fluuius 59, 38
VValach comes Francus 59, 12
VValachra, donum Imperatoris Henrici datum Balduino comiti Flandr. 591, 48
VValafridus Strabo, abbas Augienſis 139, 16
VValamer rex Oſtrogothorum 494, 28. vincit Hunnos & repellit 502, 35. in fœdere cum Leone 502, 28. perimitur 503, 7
VValbertus abbas in Italia 550, 32
VValchandus Leodienſis epiſc. 562, 20
VValchaum inſula vaſtatur 565, 55
VValckenrideu monaſterium fundatur 926, 34
VValdach regnum à Tartaris vaſtatur 897, 20. 743, 55
VValdetrudis 533, 47
VValdeuinus de Moroubbl abbas Luneburgenſis 841, 17
VValdo Curienſis epiſcopus obit 77, 40
VValdo Cumanus epiſcopus venit ad regem in Saxonia ob Berengarii tyrannidem 80, 24. capit inſulam in lacu Cumano 82, 33
VValdo abbas Augienſis 928, 49
VValdo abbas Fuldenſis ordinatur 154, 41. honoribus orbatur 154, 54
VValdo quidam accuſat apud Imperat. Geronem comitem 157, 35
VValdrada concubina Lotharii 43, 17, 52. Romam citatur 44, 54. Romæ excommunicatur 46, 21. 442, 27, 48. excommunicatur à legato Apoſtolico 567, 11. magnarum calamitatum cauſa 566, 54
VValdricus Laudunenſis epiſc. in tumultu confoditur 615, 11, 38
VValenſes Henrico regi ſubduntur 643, 52. rebellant Henrico Anglorum regi 644, 22. ſubiguntur 636, 48

VValcrannus episcopus Runisensis 671,9. moritur 675,30
VVallo collega Bernardi in expeditione Italica 39,30
VValmeden castrum deuastatur 747,16
VValo episcopus Metensis 60,4. occurrit Normannis, sed interficitur 60,5
VValramus Citzensis episcopus VIII. 779,31
VValtarich rex Longobard. 512,9
VValtetrudis ecclesia cum oppido comburitur 615,7
VValtgarius Friso filius Gerolphi perimit Eberhardum filium Megnardi 71,15
VValtharith IX. rex Longobardorum 506,46
VVal tharius nepos VValtharii Aurelianensis episcopi, eligitur episcopus Senonensis 64,47
VValtharius comes filius Adalhelmi, nepos Ottonis regis 68,38
VValtharius comes aduersus Ottonem regem insurgit, & Lugdunum occupat 68,33
VValtharius episcopus Aurelianensis 64, 47. Lugduno expugnato capitur & decollatur 68,35
VValtherius abbas Cluniacensis moritur 666,34
VValtherius frater Rogerii, eius in quibusdam successor 633,53
VValtherius abbas S. VVandregisili moritur 677,7
VValtherus archiepisc. Rothomagensis 675,9
VValtherus de Glisberg fundat Scotorum monasterium Erffordiæ 159,21
VValtherus abbas S. Martini Laudunensis episcopus 630,50. moritur 631,9
VValtherus episcopus Augustensis interficitur 841,40
VValtherus de Kochnitz episcopus Merseburg, moritur 850,24
VValtpertus archiepiscopus Mediolanensis cum aliis etiam Italiæ episcopis in Saxoniam ad regem venit ob tyrannidem Berengarii 80,28
VValtrefordia 613,10
VValtsachsen cœnobium exuritur 890, 19
VValtzenret claustrum 736,53
VVandalorum origo, peregrinatio, & habitatio quæ 479,38
VVandali Hispanias occupant 115, 46. 490, 42. in Hispanis oppugnantur 116, 19. 411, 28. ab Hispania ad Africam transeunt 411, 45. in Africam migrant 116, 30. deuastant cum Alanis & Gothis Africam 7, 51. 497, 10. delentur in Africa 120, 22. in Siciliam irruunt 7, 55. cessant à Siciliæ depræda tione 419, 29. Gallias cum Alanis aggrediuntur 7, 38. 115, 39, 409, 12, 15. per Gallias grassantur & ecclesias vrbesque euertunt 490, 17. Mauritaniam inuadunt 493, 39. Romam capiunt 682, 10. 719, 27. debellantur 493, 16. subiiciuntur Romano imperio 423, 12. pacem faciunt cum Romanis 118, 51. 497, 40. Africæ portionem à Romanis accipiunt 116, 49. 413, 15
VVandalorum regnum destruitur 544, 48
VVandalorum reliquiæ delentur 516, 33
VVandregisillus 549, 55
VVangerus Vasallus Burchardi comitis 145, 2
VVantrestbounum Hasbaniæ vicus 588, 34
VVarnho Maior domus 340, 29
arberg ædificatur 957, 41
VVarengefort 633, 39
VVarlar ordini Præmonstratensium traditur 619, 30
VVarinus & Rudhardus relegant S. Othmarum in insulam Rhenitem 127, 54
VVarmannus episcopus 136, 50
VVarmanous episcopus moritur 136, 47
VVarnbergum castrum ædificatur iuxta Ysenacum 260, 12. 692, 51. 775, 19. 813, 26
VVascones rebelles à Dagoberto compescuntur 15, 47. 152, 26. 526, 17. 531, 25. subiuganter Carolo 27, 35 254, 35. contra Lud. imper. insurgunt, sed compescuntur 561, 6. subiguntur 532, 33. rebelles ad deditionem compelluntur 552, 36
VVastaris monasterium 535, 44
VVassenburg castrum venale 944, 13
VVassenburg monasterij fundatio & manstatio 911, 22
VVatheo Longobard. rex emoritur 512, 9
VVatislaus filius Zpitnæi dux Bohemiæ 577, 27
VVato ex clero S. Lamberti, episc. Leodicensium 596, 38
VVaydhoffen in Stiria comburitur 901, 9
VVederauia 73, 8
VVehmare 157, 49
VVeissenfelsense monasterium fundatur 814, 49
VVeizendorf 264, 25
VVelfus comes Sueuigena VVelfi comitis filius constituitur dux Carentani 140, 25
VVelff filius Azzonis marchionis Italorum, genet Ottonis ducis Baioariorũ in gratiam Henrici regis IIII. à socero defecit, eique filiam remisit, & à rege dux Baioariorum constituitur 181, 25. Henrico regi suam operam in expeditione Saxonica secunda denegat 226, 29. capit Babenbergensem episcopum, thesaurisq; ecclesiæ lucre missis, ipsum in tuta custodia detinet 247, 54. moritur 347, 4
VVelffesholtz, locus prælio nobilis 691, 37. 783, 22
VVelfus frater Henrici ducis congreditur cum rege Conrado 473, 6
VVelfus comes, & Augustensis episcopus Bruno inter se inimicitias exercent 136, 31
VVemborch castrum constituitur 749, 15
VVenceslaus II, rex Bohemiæ 699, 50. 701, 42
VVenceslai regis Bohemiæ pruditas 748, 36. erga Roman. regem præsumptio, eiusdemq; post obseruatio 703, 1, 48. subactio & captiuitas 578, 54. 949, 29. cum rege Roman. reconciliatio, testamentum, obitus 704, 34
VVenceslaus rex Bohemiæ Roman. imperator 843, 21. 946, 53. deponitur 843, 23 846, 44. 951, 5. occiditur 580, 8. 704, 11. 852, 50
VVenceslaus dux Sax. veneno petit 747, 54
VVenceslai coniunx secunda eiusque dos 701, 20
VVendelinus Steinbach 886, 26
VVenthusen (Vvynthusen) castrum capitur 842, 37
VVether propinquus VVetheri comitis E. constituitur Argentorat. episc. 172, 5
VVerenher comes & Adalbertus, &c. Vide Adalb. Brem. archiep. & VVerenher.
VVerther abbas eligitur Corbeien. 182, 19
VVeringerodensis comes capitur 943, 24
VVerinherus filius Chunradi fit dux Lotharien sis 77, 9
VVerinherus dux & comes cum multis occiditur 136, 36
VVerinharius Argentinensis episc. vincit Burgundiones 136, 13 moritur 159, 8
VVerinharius monachus Augiensis fratet Hermanni Contracti comitis peregrinationem sanctam suscipit, & in itinere moritur 145. 46. 146, 36
VVernherus abbas Augiensis 135, 24. moritur 135, 58
VVerinherus comes occiditur 159, 30
VVernher comes occiditur 450, 7
VVernher comes claua in capite percussus corruit 175, 21
VVernher eligitur abbas Fuldensis 156, 51. occumbit 157, 46
VVernher comes petit & impetrat villam Kirchberg 171, 36
VVernherus archiep. Mog. 697, 17. 778, 44. 808, 32. tollit Erffordiæ diuinorum administrationem 260, 2. Erffordenses in gratiam recipit 260, 15. moritur 700, 20. 775, 16. 814, 16
VVernheri episc. Merseb. fuga 777, 2
VVernherus archiep. Magdeb. occiditur 777, 1
VVernherus abbas ad S. Albanum 471, 47
VVernherus adolescens à Iudæis martyrizatur 700, 43
VVerinus & Adalhardus comites veniunt ad Carolum 25, 47
VVerra fluuius 258, 6
VVesterfalt regio in regno Danorum 40, 18. respuit imperium Heroldi & Regnifridi 40, 20
VVestphali 28, 31. 29, 19. subiguntur 514, 44. 535, 22. incutiunt Hassiam, sed infauste 930, 40
VVestphaliæ dbeatus Coloniensi archiepiscopo traditur 917, 22
VVetel ordinatur episcopus Mog. 333, 35
VVetini visio 38, 18
VVetti Aubiensis monachus 129, 51
VVezel episcopus Hildesheimensis Saxonum legatus ad Henricum regem 26, 37. 124, 44
VVezil & Buchardus de Zolorn occiduntur 148, 8
VViborada includitur 132, 32. martyrizatur ab Hungaris 132, 48
VVicbertus nobilis Lotharingiæ, post monachus 577, 21
VVicbertus Gemmeiacensis cœnobii fundator moritur 583, 46
VVicbertus marchio in Svvorbia & Lauzitz 784, 14 785, 35
VVickerus abbas Treuerensis 80, 2. obit
VVicterdf Egberti Anglorũ vindex 140, 47
VVicterh Pragensis episc. martyr 587, 50
VVida vxor Burchardi nubit Hermanno 75, 18
VVideradi Fuldensis abbatis & Hezelonis, &c. Vide Hezelonis & VVideradi.
VVidgerus archiepisc. Rauennas exauctoratur 138, 15
VVidicheil dux Britonum cum Alano de regno Britanniæ disceptat 66, 34. in prælio contra Britones paganos succumbit 66, 45
VVidichindus Carolo rebellis 27, 41. fudet Saxon. rebellionem 28, 2. in Normanniam fugit 28, 55. accersitur ad Carolum 29, 32. venit ex promisso Attiniacum ad Carolum 29, 34. baptizatur 29, 34

VVinthichindus dux Saxonum Carolo reconciliatu baptizatur 555,27
VVidigast dictator legis Saliæ Francorum 493,9
VVidiomarus amicus Hildérici 502,54. revocat Hildericum, eumque restituit 504,22
VVido comes tenet Marcam 33,27. Britanniam in deditionem recipit 33,22
VVido Caroli dux Britones vincit 537,43. cum Berengario de regno Italiæ contendit 572,72. fugat Berengarium 572, 29. vxore veneno extincta priuatur 574,9. hostilis exercitus primores auro corrumpit 573,17. fugatus post fugat Arnolph. imperat. 574,7,13. moritur 574,13
VVido marchio capit & trucidat papam 578,50
VVido epiſc. Mediolani cõſtituitur 138,54
VVido legatus ſedis apoſtolicæ cardinalis celebrat translationem ſanctæ Hedvvigis 259,10
VVidonis abbatis monaſterii Popoſæ corpus Spiram transfertur 140,15
VVigbertus marchio, monachus, obit 214,39
VVigbertus capellanus epiſcopus Merſeburgenſis eccleſiæ 769,46
VVigberti eccleſiæ fundamentum foditur 154,16
VVigbertus S. moritur 728,8
VVigberti & Lulli confeſſorum reliquiæ quo translatæ 139,34
VVigberti eccleſia dedicatur 254,44
VVigemore caſtellum obſidetur 633,46. reſtituitur 633,50
VVigers caſtrum obſidetur 952,8
VVigfridus Colonienſis archiepiſcopus moritur 79,17.582,31
VVigman Saxo rebellat primo, poſt reconciliatur 76,46. expellitur 79,43. Stlauos in odium Ottonis regis in regnum introducit 583,20
VVihmodi trans Albiam 35,12
VVilebrodus cum ſociis 540,33
VVileneburch caſtrum 73,26
VVilfi ſubiguntur à Carolo 153,28
VVilfridus epiſcopus 541,16. ſede ſua pulſus multos conuertit 124,14. moritur 126,10
VVilharius dux Venetiæ 35,13
VVilhelmi regis prælium in comiuſſam Flandriæ 696,49
VVilhelmus comes Hollandiæ Imperator 696,15. 743,40. 801,16. occiditur 697.5.743,41. 925,7
VVilhelmus f. VVilhelmi rex Siciliæ 645, 30
VVilhelmi Siciliæ regis dotalitium vxori legatum 663,6. qui ducatus, quæ vxor 660,19
VVilhelmus rex Siciliæ f. Rogeri 632, 10. exercit Barum 634, 39. cum Papa de conſecrationibus Epiſcoporum tranſigit 634,40. in Græcos viriliter agit 634, 42. expeditionem mouet in Ægyptum, & illuſtrem de Græcis victoriam obtinet 632,17 capit Sibyllam vrbem 635,40
VVilhelmus rex Scotiæ 645, 19. capitur 658,8
VVilhelmus rex Siciliæ moritur 645,30
VVilhelmi fortitudo in Roberto fugando, & caſtellis recuperandis 643,14
VVilhelmus cognomento Boſtar rex Anglorum ab archiepiſc. Colonienſi illectus ad Aquiſgranum capiendum falſo defertur 210,48
VVilhelmus comes Normannorum Anglos obtuit, & Araldum perimit 600, 48
VVilhelmus Nothus cum Francis in Angliam venit 453,7
VVilhelmus rex Angl. moritur 607,24
VVilhelmus f. Guilhelmi rex Anglorum 607,24. moritur 611,16
VVilhelmus Henrici regis Anglorum f. moritur 635,7
VVilhelmus f. Ottonis, nepos Henrici regis nascitur 75,25
VVilhelmi Maſcouenſis comitis filia imperatori Alemannorum nubit 635,34
VVilhelmi f. regis Stephani, comitis cum rege Henrico Anglorum amica compoſitio 636,12
VVilhelmus f. regis Steph. comes accingitur armis à rege 637,43
VVilhelmus Ockam 833,31
VVilhelmi Ockam ſcripta contra papam, & ob ea excommunicatio 833,31
VVilhelmus marchio Miſnenſis rapinas & incendia exercet in agro Erffordenſi 950,14. moritur 247,15.834,33.952, 47.955,15
VVilhelmus dux Saxoniæ & Lantgrau. moritur 874,54
VVilhelmus marchio imperatoris commilito contra Mediolanenſes 944,42
VVilhelmus marchio in prælio contra Lutticios occumbit 163,6
VVilhelmus marchio cum Citicenſi epiſcopo, duce Boemico, & magno exercitu Hungariam intrat, & primò feliciter, pòst malè cum Bele ſigna conſert 166,7.775,49. le Beli dedens eius ſit gener 166,18. ſpõſam in Thuringiã adducturus in itinere obit 166,29
VVilhelmi Lantgrauij Thuring. cum fratre diſſenſio 862,50.863,55. reconciliatio 863,48
VVilhelmus Landgrauius Haſſiæ moritur 893,33
VVilhelmus marchio capitur 775,3
VVilhelmus dux Brunſvvicenſis 749,34 acceptat caſtrũ VVulfesbuttel 754,42
VVilhelmus comes, auunculus matris Henrici regis liberaliter Henricum regem in itinere Romam verſus excipit 246,23
VVilhelmus comes de Clara, & quæ eius vxor 655,37
VVilhelmus comes de Glisberg 474,18
VVilhelmus dux de Luneborch moritur 747,18
VVilhelmus comes Glocceſtriæ moritur 674,37
VVilhelmus Talamacius comes Pontini moritur 652,45
VVilhelmus Niuernenſis comes moritur 650.53
VVilhelmus epiſcopus transfertur ad archiepiſcop. Rem. 660,11
VVilhelmus epiſc. Burdegalenſis 654,23
VVilhelmus comes Mortonij moritur 640,44
VVilhelmus comes de Magnauilla eiuſque vxor 664,34
VVilhelmi comitis Pictauenſis in Galliciam peregrinatio & obitus 625,18
VVilhelmus f. Ottonis regis ordinatur archiepiſc. Mogunt. & dominus Thuringiæ 79,33.156,40.448,8.585,4.922, 49. ordinatur regi Ottoni filio à patre Ottone rege magiſter & curator 80,40. ſepultura in fratrem Luidolphum honorifica 80,1. ægrotat 84,8. moritur 156,54.448,43.585,27
VVilhelmi Traiectenſis epiſcopi cum aliis pluribus epiſcopis peregrinatio Hieroſolymitana periculoſa 148,53. 171,44.172,7. contra papã contumacia eiuſque grauis correptio 777,23. præſumptio in archiepiſcopo Colonienſi Hidolpho conſecrando 215,22. eius in agone confeſſio & deſperatio 236,1
VVilhelmus princeps Burgundiæ occiditur 470,33
VVilhelmus Argentinenſis epiſcopus cõſtituitur 159,9. moritur 319,58
VVilhelmus epiſc. Abrincenſis 674,41
VVilhelmus epiſcopus Conſtantienſis 674,40
VVilhelmus epiſcopus Minatẽſis, author Rationalis diuinorum 814,52
VVilhelmus epiſcopus de Trigel moritur 657,6
VVilhelmus epiſc. Lugdun. ordinis prædicat. 816,38
VVilhelmus abbas Cluniacenſis 666,39. moritur 667,11
VVilhelmus abbas Cadomi moritur 667, 43
VVilhelmus Diuionenſis abbas 594,24
VVilhelmus abbas S. Michaelis moritur 671,35
VVilhelmus abbas Montisburgi 75,42
VVilhelmus abbas ad S. Trinit. 658,37
VVilhelmus abbas in Greſtem 664,55
VVilhelmus Prænestinus apoſtolicus legatus 471,46
VVilhelmus pòst in Anglia à Iudæis crucifigitur 628,11.661,6
VVilhelmorum multitudo 653,30
VVilhelmi de Albrocio obitus, orphani, vxores 660,26
VVilhelmi de Amore libri contra mendicitatem reprobantur 810,14
VVilhelmus Altiſiodorenſis 789,40
VVilhelmus de Curſeio moritur 660,24
VVilhelmus Falconis Paganelli f 673,12
VVilhelmus de Lancaſtre moritur 675,7
VVilhelmus Taſſacius comes Sagienſis cũ ſuis tradit Henrico regi caſtra 645,33
VVilhelmus Seneſcallus Normãniæ moritur 679,10
VVilhelmi de Vado militis eleemoſyna 679,27
VVilhelmus de Veeit moritur 675,6
VVilhelmus Vizeliacenſis abbas 654,10
VVilhelmus de VVarenna genet Tertici 636,14. obit in Hieroſolymitana peregrinatione 637,15.644,19
VVilhelmus Pariſienſis Scholaris fundator Auguſtinianorum 810,8
VVilibaldus patricius 13,12
VVilibaldus epiſcop. Eiſtetenſis 127,34 436,6.685,5
VVilibertus ordinatur epiſc. Colonienſis 51,45. moritur 66,52
VVillæ vxoris Beringarij fatũ & viciſſitudo 156,46. dimiſſio 81,5. viduæ poſt velum ſanctimoniale 83,45
VVillarius dux Venetiarum 37,32.39,4 ob perfidiam honore ſpoliatus Conſtantinopolim remittitur 39,6
VVillebaldi patria, parentes, peregrinatio, &c. 685,25
VVillehadus primus Bremenſis epiſcopus 760,45
VVillermus rex Apuliæ debellatur 634,10
VVillerus Treuerẽſis abbas moritur 80,3
VVillibrordus Clemẽs Britannus 16, 44. Friſonum epiſcop. à papa conſtituitur 16,45.542,13

VVilligisus Moguntiensis archiepiscopus 135,50. 158, 1,40. rector Ottonis imper. III. 475,45. ipungit in regem Germaniæ Henricum 591,9
VVilligisi archiepisc. humilitas & symbolum 690,16.713,41
VVilzi Sclaui Gotefrido suppetias ferunt contra Abrotides 37, 6. eripiunt Carolo Imperatori castellum Huobuocki 38,40. 39,18. à Carolo debellantur 39,51
VVimelberg castrum à Iulio Cæsare extructum 909,14
VVina flumen 103,1
VVindichildus monachus scriptor historiæ Saxonum, & vitæ Ottonis primi 586,52
VVindichindus dux Saxonum, rebellionis Saxonicæ maximus author 438,41
VVinili qui alias Longobardi 480,9
VVincestrum 634,16
VVinegisus dux à partibus Francor. 30,43
VVinegisus dux Spoletanorum legatus Caroli 33. 6. 34,53. in deditionem accipitur 34, 55. liberatur 35,2
VVinematus taxelles Balduini perimit archiep. 72,24. 573,55. excommunicatur 72,36
VVingehaim villa Germaniæ, curia Francorum 493,10
VVinidi à Dagoberto debellantur 531, 25. populi tributarii Henrici imperatoris 591,16
VVinigardus f. Gerardi crudelis in sanctos 557,9
VVinitharius Hunnos superat 484,37,52. occumbit 485,42
VVinnochus Brivo, sanctus 522,10
VVinsberg castrum obsidetur, & capitur 473,5
VVinsberg castrum capitur 262,10. destruitur 821,28.933,27
VVinterturum 232,41
VVinterstein castrum obsidetur 262 23
VVinthechindi in Normanniam fuga 554,10
VVinzheim vrbs imperialis compescitur 948,7
VVipertus V. episc. Misnensis 770,55
VViphlarius dux Aquitanorum 22,47
VVirech rex Anglorum moritur 546,18
VVirundus abbas legatus Caroli 33,6
VVirzam rex Abrotitorum occiditur 31,53
VVirtenbergensis comitatus mutatur in ducatum 887,48
VVirtenbergensis comes capitur 868,2
VVisant portus maris 634,23
VVisara fluu. 26,3,30.28,52 29,21.32,33,44
VVisselbach castrum capitur 925,39
VVisigothi qui, & quæ eorum habitatio 481,5. sub Imperat. Romano sine rege 484, 36. à Romanis deficiunt, proprium regem creant 487, 40. affligunt provincias Romanorum 488,8
VVisigothorum regni fines 545,13
VVisensch (VVessenscha) obsidetur 694, 29,33 capitur 928,5
VVitbertus comes Hugonis filii Lotharii socius 60,38. occiditur 60,45
VVitganus episcopus Augustæ ciuitatem moritur 63,38
VVitgouo, abbas Augiensis 134,51 moritur 231,18
VVitgerus dux regi Henrico reluctans, tandem paret 751
VVitgerus Metensis episcopus obit 75,22
VVithan rex Abroditorum perimitur 557, 24
VVitigisus (Vitigisus, VVitisi) rex Gothorum 514,55. occidit Theodohadum 120,31. Romam obsidet 423,34. 525,5. vincitur à Belisario 120,32. capitur & Constantinopolim abducitur 9,7. 423, 4. 515,5
VVitigo Citiensis episc. moritur 837,38
VVitigo secundus Nuemburg. episc. 842, 23. moritur 843,25
VVitin 238,48
VVitmense prælium inter Albertum Lantgravium & Albert. Brunsvic. ducem 238,48
VVitla emporium incenditur 563,48
VVitlinsbachius comes occidit regem Philippum 738,38
VVitlingsbachius occiditur & ipse 738, 39
VVittenbergensis academiæ & basilicæ collegiatæ fundatio 854,29.878,49.879, 2.888,37
VVittigo Nuemburg. episc. 830,30
VVittikind Saxo baptizatus 439,8
VVitzenhusen munitio 929,51
VVitzi Sclaui bello petuntur 228,53
VVitzan Sclauorum princeps 31,4
VVolckenrode monasterium fundatur 916,47
VVoldemarus marchio de Brandenburg cum marchione Misnensi discordat, & eum capit 936,11
VVolffgangus Ratisponen. episc. moritur 732,53
VVoltridus Italus 23,17
VVolueradus comes moritur 135,49
VVonomirus Sclauus 32,7
VVormatia 29,21. crematur 232,3. ictu fulminis comburitur 443,14. subuertitur 445,24
VVormatiensis conuentus 84,4
VVormatiensis conuentus ab Ottone Imperatore celebratus 83,17
VVormatienses; bene in regem Henricum IV. affecti 200,9
VVormatiensis synodus contra Gregorii Papæ excommunicationem in regem Henricum 405,37
VVormatiensis episcopatus olim archiepiscopatus 727,18
VVortegirnus consul Gemmeticorum affectat regnum Britonum, & episcopi officium obit 495,27
VVortegirnus consul Britanniæ regnum inuadit auxilio Saxonum 494, 34. iam rex Britonum ducis filiam Hengisti ducis Saxonum 495, 46. à Britonibus deseritur 495,53. Saxones in regnum euocans ligatur, & imperata facere compellitur 497, 4. consultationem habet de sui defensione contra hæredes regni Aurel. Ambros. & Vthetpendragon 498,10. restituitur 496,30
VVortiporius rex Britonum 516,52
VVortunerus f. VVortegirni rex Britonum eligitur 495,53. paganos regno expellit, & ecclesias renouat 496,19
VVulfesbuttel castrum Brunsvicensibus commendatur 747,36. duci de Brunsvvig commendatur 754,42
VVurtzburgensis (VVirtzburg) episcopatus initium 463,53. 548,45. 780,59. eius ecclesia lapidea 789,23
VVurtzburgensis ecclesiæ hostes, & de iis victoria 814,8
VVydense Sanctimonialium monasterium fundatur 791,22
VVymar ciuitas obsidetur 262,47
VVynsense prælium 748,1

X

XANTHVS Troiapalesium condit 302, 14
Xanthus Bœotus pronocat Thymœtem 318,38
Xenocrates rector Academiæ 95,15.150, 35.339,10
Xenophon 338,34
Xerxes, alias Baleus, rex Assyrior. 298,48
Xerxes f. Darii rex Persarum 94,28. 150, 34.333,44. Ægyptum capit 94,28. 313, 48. incendit Athenas 333,6
Xerxes II. rex Persarum 94,50.337,1. vincitur 713,24
XI. millium virginum exercitus colligitur, sed ab Hunnis martyrizatur 500, 43.713,50
XII. tabulæ ab Atheniensibus descriptæ 314,13
XLVIII. martyrum basilica in Armenia, igni comburi non potest 522,22
Xystus, Vide Sixtus.

Y

YLborg olim Iulberg à Iulio Cæsare conditum 909,12
Ylberg castrum & ciuitas cedit marchioni emptionis titulo 930,28
Ymarus festum 316,50.683,41.723,1
Yringus Auarorum princeps expilatur 537,17
Ylschii Constant. imper. filia, vxor regis Philippi 797,13
Ylsenachum 158,13. 813, 26. ex parte comburitur 940,6. capitur 929,10
Ylsenacenses imperiales rebellant Thuringiæ Landgrauio 933, 35. infestantur à Landgrauii filio 933,45. constantes erga Imperatorem 934,39. marchioni reconciliantur 934,46
Ylsenacensis ecclesia ad S. Georgium extruitur 920,5
Ylsenachisberg castrum destruitur 929,19
Ysieben obsidetur 943,14

Z

ZABDAS episc. Hierol. 384,37.395,48
Zacharus episcopus Hierosolymit. 103,13 376,41.378,39
Zacharias Papa 22, 49. 127,22. 436,8. 548, 4. 728, 12. decernit Pipinum in regem Francorum eligendum 152, 39. 437, 1. 686,48. 728, 15. pacem init cum Longobardis, & interpretatur dialogos Gregorii 548,4. moritur 127,40.152,42.437, 17
Zacharias Propheta 94,2. 318,12. lapidatur 91,14. 150,20. 319,20.348,35.369,50. 330,34 331,36
Zacharias rex in Israel 320,22,45
Zacharias patriarcha Hierosolymitanus 518,5
Zacharias protospatharius Iustiniani 16, 12. ad enecandum Papam veniens Ravennam, repellitur 431,15
Zacharias pater, legatus cum duobus monachis ad Carolum 54,2
Zacharias presbyter 33,29
Zaleucus legislator apud Locros 325,13
Zalabus frater Turcarum Imp. capitur 88,4. dimittitur 883,9
Zalcibus magorum motuum in Græcia author 874,27
Zameis alias Ninyas f. Nini & Semiramidis, iuuenis Assyriorum rex 296,40

Zatuni præfectus ciuitatis Barcinonæ cum Sarracenis comprehenſus 34,46 exilio damnatur 34,39
Zatus rex Lazorum baptizatur 512,41
Zebennius Antiochenus Epiſcopus 107, 13: 385,26
Zeliobes rex Hunnorum 503,12. occiditur 512,22
Zenobia regina Orientis vincitur, & cũ Tetrico in triumpho Aureliani Romam ingreditur 109,16:393,19,30. Romæ in honore conſeneſcit, & familiã Zenobiam poſt ſe relinquit 393,32
Zenobia familia Romæ à Zenobia regina 393,34
Zenon gener Leonis Iſaurus imperator 8,115:118,23:151,33:505,45 418,51:720, 44. inſidiatur Leoni Auguſti filio 418, 19. conſulatu & aurea equeſtri ſtatua ſublimat Theodericum regem 118, 40:505,53. tradit Italiam Oſtrogothorum regi 507,45. plures imperatores electos audiens, vltro recedit, aliiſque regnum relinquit 418,9. moritur 118, 51: 419,32: 508,53
Zeno Philoſophus Stoicus 337,25. moritur 343,12
Zenonis confeſſoris reliquiæ Vimam perferuntur 144,36
Zephyrinus Papa 106,22: 383,36: 712,53: 713,4: 384,51
Zethus Thebis regnat 306,20,40
Zethus Ægyptiorum dynaſta 306,46
Zethus Muſicus 306,15
Zeuxippus vltimus rex Sicyoniorum 89, 55: 312,52
Zeuxis pictor 94,32: 333,43
Ziptinæus dux Boemiæ, princeps iuſtus & recens Chriſtianus 577,26
Zoltenſes comites Notimberg. Burggrauiatu donantur 149,44: 815,46
Zoroaſtres magus & magiæ inuentor, rex Bactrianorum 149,44: 296,24
Zorobabel 94,2: 329,54: 330,24
Zopyrion dux Alexandri Magni à Scythis deletus 65,14
Zoſimus Papa 116,5: 411,38: 492,24: 718, 34
Zuleimen Ammiras Sarracenorum 544, 16. obſidet Conſtantinopolim 544,29. moritur 545,44
Zundebolch rex Sclauorum Marahenſium 66,10. accipit ducatũ Bohemenſium 66,11. rebellat regi Arnolpho, eumque contra ſe irritat 66,19: 572,32. ægrè pacem ab Arnolpho obtinet 66, 21. obit 69,45
Zundobolchus (Zvvendeboldus) filius Arnolphi rex 62,18: 64,28. accipit ab Arnolpho rege honores Megingandi comitis 68 48. regno Lotharii præficitur 69,54: 573,9. Lugdunum obſidione claudit 70,7. dignitates & poſſeſſiones quibuſdam comitibus adimit, & inter ſuos diuidit 70,17. in vxorem ducit Odan filiam Ottonis 70,31. Reginarium ducem à ſe repellit, & poſtea obſidione claudit 70,48. circumuentus fuga dilabitur 71,3. cum Carolo pacem init 71,9. cum optimatib. Arnolphi & Caroli colloquitur 71,18. ab Epiſc. fulmina anathematum contra Reginarium, Odoacrum & eorum ſocios vrget 71,31. nobilioribus infeſtus, & iccirco illis exoſus 71,42. in prælio ſuccumbit 71,52: 131,51: 574,45
Zvvickau vrbs imperialis à marchione Miſniæ ſubigitur 934,50. Vide Cygnea
Zvvim, familia comitum 258,51

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

RESTAURO DEL LIBRO
di [illegible]
MARIO [illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google